

PATROLOGIÆ

CURSUS COMPLETUS,

SEU BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRÆ, UNIFORMIS, COMMODA, OECONOMICA,
OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM,

SIVE LATINORUM, SIVE GRÆCORUM,

QUI AB ÆVO APOSTOLICO AD TEMPORA CONCILII TRIDENTINI (ANNO 1545) PRO LATINIS,
ET CONCILII FLORENTINI (ANN. 1439) PRO GRÆCIS FLORUERUNT :

RECUSIO CHRONOLOGICA

OMNIUM QUÆ EXSTITERE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER QUINDECIM PRIMA
ECCLESIAE SÆCULA ET AMPLIUS,

JUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS, INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS, PERQUAM DILIGENTER CASTIGATA; DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS, VARIISQUE LECTIONIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA; OMNIBUS OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBENTUR ABSOLUTAS DETECTIS, AUCTA; INDICIBUS PARTICULARIBUS ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TOMOS SIVE AUCTORES ALICUIUS MOMENTI SUBSEQUENTIBUS, DONATA; CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET TITULIS SINGULARUM PAGINARUM MARGINEM SUPERIOREM DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATERIAM SIGNIFICANTIBUS, ADORNATA; OPERIBUS CUM DUBIIS, TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO AUCTORITATE IN ORDINE AD TRADITIONEM ECCLESIASTICAM POLLENTIBUS, AMPLIFICATA;

DIGENTIS ET AMPLIUS LOCUPLETATA INDICIBUS AUCTORUM SICUT ET OPERUM, ALPHABETICIS, CHRONOLOGICIS, STATISTICIS, SYNTHETICIS, ANALYTICIS, ANALOGICIS, IN QUODQUE RELIGIONIS PUNCTUM, DOGMATICUM, MORALE, LITURGICUM, CANONICUM, DISCIPLINARE, HISTORICUM, ET CUNCTA ALIA SINE ulla EXCEPTIONE; SED PRÆSENTIM DUBIIS INDICIBUS IMMENSIS ET GENERALIBUS. ALTERO SCILICET RERUM, QUO CONSULTO, QUIDQUID NON SOLUM TALIS PATER, VERUM ETIAM UNUSQUISQUE PATRUM, NE UNO QUIDEM OMISSE,

IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT, UNO INTUITU CONSPICIATUR; ALTERO SCRIPTURÆ

SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBIVIUM QUINAM PATRES ET IN QUIBUS OPERUM

SUORUM LOCIS SINGULORUM LIBRORUM S. SCRIPTURÆ VERSUS, A PRIMO

GENESEOS USQUE AD NOVISSIMUM APOCALYPSIS, COMMENTATI SINT:

EDITIO ACCURATISSIMA, CETERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONENDA, SI PERPENDANTUR CHARACTERUM NITIDITAS,

CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONIS, OPERUM RECUSORUM TUM VARIETAS,

TUM NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIBIQUE IN TOTO PATROLOGIÆ DECURSU CONSTANTER

SIMILIS, PRETHI EXIGUITAS, PRÆSENTIMQUE ISTA COLLECTIO, UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA,

SEXCENTORUM FRAGMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS HIC ILLIC SPARSORUM,

PRIMUM AUTEM IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS ET MSS. AD OMNES ÆTATES,

LOCOS, LINGUAS FORMASQUE PERTINENTIBUS, COADUNATORUM.

SERIES GRÆCA POSTERIOR,

IN QUA PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIAE GRÆCÆ
AB ÆVO PHOTIANO AD CONCILII USQUE FLORENTINI TEMPORA;

ACCURANTE J.-P. MIGNE,

Bibliotheca Cleri universæ,

SIVE CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PATROLOGIA, AD INSTAR IPSIUS ECCLESIAE, IN DUAS PARTES DIVIDITUR, ALIA NEMPE LATINA. ALIA GRÆCO-LATINA. LATINA, JAM PENITUS EXARATA, QUOAD PRIMAM SERIEM, VIGINTI-QUINQUE ET DUCENTIS VOLUMINIBUS MOLE SUA STAT, MOXVE POST PERACTOS INDICES STABIT, AC QUINQUE-VIGINTI-CENTUM ET MILLE FRANCIS VENIT. GRÆCA DUPLICI EDITIONE TYPIS MANDATA EST. PRIOR GRÆCUM TEXTUM UNA CUM VERSIONE LATINA LATERALIS AMPLECTITUR, ET AD NOVEN ET CENTUM VOLUMINA PERVENIT, SED SINE INDICIBUS; POSTERIOR AUTEM HANC VERSIONEM TANTUM EXHIBET. IDEOQUE INTRA QUINQUE ET QUINQUAGINTA VOLUMINA RETINETUR; UTRAQUE VIGESIMA QUARTA DIE DECEMBRIS 1860 OMNINO APPARUERAT. UNUMQUODQUE VOLUMEN GRÆCO-LATINUM OCTO, UNUMQUODQUE MERE LATINUM QUINQUE FRANCIS SOLUMMODO EMITUR: UTROBIQUE VERO, UT PRETHI HUIUS BENEFICIO FRUATUR EMPTOR, COLLECTIONEM INTEGRAM SIVE GRÆCAM SIVE LATINAM, 326 VOLUMINIBUS PRO AMPLIORI EDITIONE ET 272 PRO MINORI ABSQUE INDICIBUS CONSTANTEM, COMPARET NECESSE ERIT, SECUS ENIM CUJUSQUE VOLUMINIS AMPLI- TUDINEM NECNON ET DIFFICULTATES VARIA PRETHIA ÆQUABUNT. ATTAMEN, SI QUIS EMAT INTEGRÆ ET SECRSİM COLLECTIONEM GRÆCO-LATINAM, VEL EAMDEM EX GRÆCO LATINE VERSAM, TUM QUODQUE VOLUMEN PRO NOVEN VEL PRO SEX FRANCIS OBTINEBIT. ISTÆ CONDITIONES SERIEBUS PATROLOGIÆ NONDUM EXCUSIS APPLICANTUR.

PATROLOGIÆ GRÆCÆ TOMUS CVIII.

THEOPHANES. LEO GRAMMATICUS. AUCTOR INCERTUS. ANASTASIVS BIBLIOTHECARIUS.

EXCUDERATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,

IN VIA DICTA D'AMBOISE, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO D'ENFER
NOMINATAM, SEU PETIT-MONTROUGE, NUNC VERO INTRA MŒNIA PARISINA.

SÆCULA IX-X. ANNI 900-940.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ

ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΑΓΡΟΥ ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ.

S.P.N. THEOPHANIS

ABBATIS AGRI ET CONFESSORIS

CHRONOGRAPHIA;

CUI ACCEDUNT

LEONIS GRAMMATICI, AUCTORIS INCERTI,

ANASTASII BIBLIOTHECARI,

HISTORIARUM SUI TEMPORIS QUÆ SUPERSUNT.

CORONIDIS VICE PONITUR

CODEFRIDI HENSCHENII *Dissertatio de Chronographia S. Theophanis, in qua emendantur chronologica sphalmata non pauca Theophani per librariorum socordiam aspersa;*

ACCURANTE ET DENUO RECOGNOSCENTE J.-P. MIGNE,

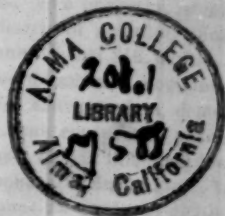
BIBLIOTHECÆ CLERU UNIVERSÆ,

SIVE

CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

TOMUS UNICUS.

VENIT 12 FRANCIS GALLICIS.

EXCUDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA D'AMBOISE, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO D'ENFER
NOMINATAM, SEU PETIT-MONTROUGE, NUNC VERO INTRA MŒNIA PARISINA.

1861

8193

ELENCHUS

AUCTORUM ET OPERUM QUI IN HOC TOMO CVIII CONTINENTUR

S. THEOPHANES ABBAS ET CONFESSOR *.

Vita et Officium S. Theophanis.

col. 9

S. Theophanis Chronographia.

63

AUCTOR INCERTUS.

Vita Leonis Armeni.

1010

LEO GRAMMATICUS.

Chronographia.

1038

CODEFRIDI HENSCHENII Dissertatio de chronographia S. Theophanis.

1165

ANASTASIVS BIBLIOTHECARIVS.

Historia ecclesiastica ex Theophane.

1187

MONITUM EDITORVM PATROLOGIÆ.

* Ad maiorem Lectorum utilitatem placuit hic edere libros historicos qui tempora antecedentia et subsequētia describunt, et jam pridem veluti in unum corpus coaluere, ita ut ab invicem sine mutuo dispendio separari non possint. Theophanem, sanctissimum et doctissimum virum, subsequētur Leo Grammaticus et auctores qui historiam tam Theophanis quam Leonis prosecuti sunt usque ad medium sæculum x.

TOMVS UNICVS

NOTITIA IN THEOPHANEM.

(Jac. Goan, ord. Fratrum Prædic. in not. ad Theophanis *Chronographiam*, p. 543 ed. Luparæ an. 1633.)

Non unus Theophanes historiæ Romanæ vel Byzantinæ scriptor, aut etiam præsentis operis auctor coævus, vel suppar. Antiquissimus est Mitylenæus Pompeii magni in bellicis expeditionibus miles, et gestorum testis ac præco, a Vossio *De historicis Græcis*, lib. I, cap. 23 memoratus. Secundus poeta, cujus paucos versus Anthologia exhibet, lib. III, sect. 5. Alter Byzantius Theophanes Justini secundi bellum Persicum, Romanasque res, suo, id est, Justini tempore, olim visas, libris decem, quos Photius perfectos memorat, scriptis consignavit. Quartus hic auctor noster, etiam Byzantius, Byzantinæ Historiæ a Diocletiano ad Michaelē Nicephori generum scriptor, Georgius nomine, cognomine Theophanes, quod Georgii Syncelli familiaris exstiterit, et ejus chronographiæ continuator, perperam Vossio, aliisque non indoctis viris, lib. II, cap. 24 nuncupatus. Alius iterum hoc nostro Theophanes junior Nicænus episcopus, Theodori frater, et cum eo sanctorum imaginum cultus defensi ab impio Theophilo reus pronuntiatus, κεντητῷ μέλει litteratus, ingenii fideique monumenta reliquit laudatissima, a Possevino recensita. Coætaneus alter Theophanes, et monachorum (haud nominatorum) præpositus sub Michaelē Theophili filio, cujus opus in Nicephori patriarchæ exsilium, et reliquiarum ejus translationem refert Metaphrastes, et ex eo Surius Martii die decimo tertio. Septimus Theophanes ejusdem cum Basilio Macedonē Michaelis successore temporis, Cerameus est, ille Tauromentitanus præsul: de quo accurate, qui opera ejus in publicum evulgavit, Franciscus Scorsus. Alium rursus amicus et litterarum amans Leo Allatius suggerit familiari epistola ex Joannis ejusdem magnæ Dei Ecclesiæ diaconi et rhetoris scripto: *Εἰς τὸν βίον Ἰωσήφ τοῦ ὁμογενέζου*. Ejus verba hæc: Θεοφάνει μὲν οὖν τινι τοῦ ἱεροῦ πρεσβυτέρου ἡξιωμένῳ, καὶ τῷ καταλόγῳ ἡριθμημένῳ τῶν μοναχῶν ὁ βίος τοῦδε τοῦ μακαρίου πεπότηται. Οὐ μὴν ἀλλὰ παρέδραμε τοῦτον πολλὰ, ὅτι κατὰ σπουδὴν ἐκείνῳ συνεξυφάνθη τὸ πόνημα· ἀμέλει καὶ οἷς ἐκείνος τοῦ μάκαρος τοῦδε τὸν βίον ἐσμίκρυνεν, ἐν τούτοις ἡμᾶς ἐπὶ τὸ εὖρος τῆς διηγήσεως προσέδιδασκεν. Theophani sane cuidam sacra presbyteri dignitate provecto, et monachorum gregi adlecto beati hujus vita elaborata est. Verum quam multa ille præteriiit: quod opus nimia quadam festinatione, nec morose satis contexuerit. In quibus tamen beati hujus vitam contraxit, ut spatium per amplius narrationem protenderemus, in iisdem ille nos promovit.

Jam quod ex istis non unus Byzantinam tractavit historiam, primus videlicet, tertius, quartus, sextus, et ultimus; nec unicus sacras laudavit imagines, quartus, inquam, et reliqui; vel pro earum veneratione tuenda certamen inierit, velut quartus, ac quintus; ut alterius vice unus nonnunquam adduceretur in medium, et quæ uni gesta vel scripta, tribuerentur alteri, non difficile contigit. Quid enim Theophani magis simile quam Theophanes? Mitylenæus ille Romanam, Byzantius, qui inter nominis hujus scriptores tertius, Romanam pariter, diversi licet temporis, contextit historiam. Byzantius idem tertius, cum nostro pariter Byzantio, Byzantinas res tractat. Sextus et octavus privatorum vitas scribunt, quarum lectio ad Byzantinorum notitiam accedit. Nicænus præsul Theophanes ad instar Byzantii, qui tertius, sacras propugnat imagines. Hinc incerta perturbataque hujus et alterius cognitio, imo summa inter eos confusio, et vix constituendum discrimen: adeo ut qui paucos recensuit, et distinguere tentavit Vossius, Byzantium nostrum annis 30 superiorem, et jam mortuum cum Theophane presbytero et præposito, Nicephori præcone se confudisse non animadverterit. Eundem nunc nostrum ex paritate cum reliquis conferam? nomen, studia, religio, pietas, vitæ professio, labores, quæ in aliis certa varietatis indicia, in istis similitudinem obtinent, et discrimen auferunt. Dicam Theophanem hunc nostrum ex diversis gestis in duos Baronio divisum ad annum Christi 816, num. 1, et Andræ Scorsio præemii secundi sect. 1 in Theophanem Cerameum? Ipsi, quod mirandum; eloquantur, et errorem, cum ex Theophanis ejusdem nostri vita, tum ex mox dicendis convincendum, demonstrant. Sane Theophanis ipsius vita, gestaque variis ex auctoribus collecta, sub conspectum posita, quod ipsum inter reliquosque intercudit, discriminis indicia proferunt. Tantum, quæ in illis haud leviter prætereunda, Lector non incautus mecum hæc observabit. 1. Vitæ Theophanis a Metaphraste, vel ex Baronii judicio a Theodoro Studita conscriptæ versione Latina, eundem *Isaacium* quoque dictum, ex linguæ Græcæ inscitia, affirmari apud Baronium A. C. 777, num. 3, et 816, num. 1. Lectio quippe vitæ programme, Θεοφάνους, τοῦ Ἰσαακίου βίος, reddidit interpret: *Theophanis, qui et Isaacius dictus est, vita*; cum vertere debuisset, *Theophanis Isacii F. vita*. Ut enim a filio patris nomine vocando penitus abhorrent Græci, ita a verbis hisce, οὗτος πατὴρ μὲν ἔφω Ἰσαάκ, ejus vitam Menologium orditur, et Isaacium pariter ejus patrem laudata versio memorat. 2. Theophanem circa Christi annum

ut ipse numerat, 744, ut melius alii 751 vel alii 752, Constantini Copronymi duodecimum, autumni tempestate natum : qui namque anno 755, ex propriis nempe calculis, ex probatoribus 763 et Copronymi 23, ingentem glaciei molem mari supernatantem cum ætatis ejusdem pueris triginta Constantinopoli lūdibundum conscendisse (quæ ætatis illius ludentium puerorum mos agnoscitur) de seipso scribit, duodennum circiter se tunc exstisisse lectori conjiciendum suggerit p. 365. 3. Duodennum inisse conjugium (quod Romanis legibus masculo nondum licet) falso, ut videtur, in Menologii textu asseri. 4. Erronee pariter ætatis annum vicesimum primum numerasse Theophanem, Leone quarto Constantini F. mortem oppetente, ibidem legi : quadrimulus enim (ante Leonis videlicet annos quinque, et Constantini duodecim) cum sociis triginta mobilem et fluctuantem ponto glaciem nec ausus ipse, nec ab astantibus in CP. portu superascendere permissus fuisset. 5. Eundem modo Agri, modo Sigrianes præpositum Theophanem vocari, qui non unus, sed quasi hic ab altero diversus, scribitur a Baronio ad annum C. 814, num. 31, et 816, n. 4, de quo nova mox subjungenda. 6. Confessionis suæ palmam in cælo Theophanem nostrum Leonis Armeni imperantis anno 5, Christi 818, excepisse : cujus asserti adversus memoratum Baronium hæc demonstratio certissima. Imperii anno secundo jam completo, Nicephorum patriarcham sanctissimum, throno et urbe extorrem, in Praconesum agi jussit impius Iconoclasta, Leo Armenus, ex Leonis Grammatici verbis hisce : 'Ο δὲ Λέων μετὰ δύο χρόνους τῆς αὐτοῦ βασιλείας μανεῖς, καὶ τὸν στέφαντα αὐτὸν θεῖον Νικηφόρον ἐξορίσας, Θεόδοτον πατριάρχην ἀντικειροποιεῖ. Ipse Leo aliquibus diebus jam salutatus imperator, Nicephoro diadema capiti imponente, tyrannidem invaserat anno Christi 814, Junii die 12, indictione septima, prout Baronius, et Anonymus Græcus Leonis Grammatico eodem codice Regio sub numero 713 conjunctus affirmant, nonnihil a Theophane nostro variantes. Declaratus imperator varia fortuna, cum Crummo principe Bulgaro ad anni sequentis Paschalem tempestatem, eodem anonymo prælia describente, decertat, nec circa religionem, in quo Baronius hallucinatur, quidquam innovat. Anni 815 et indictionis octavæ, ineunte vere, Crummus moritur. Οὐπω ἔαρως καταλαβόντος, ὥς φασὶ τινες διασωθέντες τῆς αἰχμαλωσίας, ἀπὸ Βουλγαρίας περὶ τὴν μεγάλην Πέμπτην Ἰερόμυρος ὁ Κροῦμμος ὁ περίφημος, ὁ τὴν πόλιν ἔλιν βουλόμενος, τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο. Belli Bulgarici cura Leo liberatus, irreligiosum in sacras imagines dentem exserit, et virus ejaculatur : Καὶ λοιπὸν μετὰ τοῦτο λαβὼν εὐχαίριαν ἤρξατο πορθεῖν τὴν Ἑκκλησίαν, δευτέρῳ ἔτει τῆς βεσιλείας αὐτοῦ περιεργαζόμενος κατὰ τῶν Θεοῦ χρημάτων. Propositi consortes impii rebus novis animum simul adjiciunt, ejusdem anni Pentecostes festo, et mense Julio cæpta promovent : Ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς Πεντηκοστῆς οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Ὑλῶαν σωρεύειν τὰ βιβλία, τὸν δὲ Ἀντώνιον προσελάβοντο ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου μηνός. Leo de imaginibus profligandis Nicephoro patriarchæ propositum aperit, mense Decembri : Περὶ τὸν Δεκέμβριον μῆνα ὁλοῖ τῷ πατριάρχῃ ὁ Λέων, ὅτι ὁ λαὸς σκανδαλίζεται διὰ τὰς εἰκόνας. Ad quadragesimæ finem anno 816 indict. 9 Nicephoro tendit insidias, et sede abdicat : Ὁ Χαμῆλειων (Λέων) παρασκευάζει λάθρα διὰ τινων τοῦς στρατιώτας ἀνελθεῖν εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ συρτὰ καταβάσαι (καταβιδάσαι) αὐτόν. Ἦν δὲ παράδασις τῶν Νηστειῶν. Infra : Βαλόντες ἐν ἀκατίῳ ἔρριψαν πέραν εἰς Χρυσόπολιν. Festis tandem Paschalibus celebratis, Theodotum hereticum in Nicephori locum substituit : Καὶ λοιπὸν μετὰ τὸ Πάσχα ποιεῖ σύνοδον, καὶ καθίσας τὸν Θεόδοτον. Paucis postmodum diebus Theophanes anno eodem 816 oppugnatur, ait ejus Vitæ scriptor, et post carceris annos duos, id est, Christi 818 mittitur in exsilium, quo diebus solis tribus ac viginti deportatus, laborum vitæque terminum attigit. His perspectis, quæ Baronius loco memorato, et ad annum C. 814, num. 1, scripsit, ruere penitus et everti conspiciuntur.

Σιγριανῆς ἡγούμενος a nonnullis dicitur noster Theophanes ; in operis inscriptione ἡγούμενος τοῦ Ἀγροῦ qui a Baronio ab eo qui Sigrianes audit, diversus æstimatur ad annum 816, num. 1. Idem tamen Ἀγροῦ et Σιγριανῆς ἡγούμενος ; Theophanes, monet familiari epistola litteris omnibus excellentissimus Allatius. Sigriane enim Asiæ regio ad Cyzicum ; ὁ Ἀγρός, qui et Μέγας Ἀγρός, privatus regionis locus. Sigrianos montes in Asia locat Ortelius in Lexico. Auctor Vitæ Theophanis, post ejus in dictam urbem Cyzicenam adventum, Ad magnum, inquit, senem rediit, qui apud Sigrianem degebat in oppidulo, etc. ; infra : ad Sigrianæ montem pervenit : eundem Constantinus Porphyrogeneta cap. 25 De administr. imp., et Nicetas Σιγριανῆς τῆς λεγομένης μονῆς οἰκιστὴν in Ignatii Vita nuncupat : quem vetus interpres Sigriani monasterii sive Agriani conditorem reddit. Difficultatem tollunt Menologii verba ad ejus vitæ compendium præmissa : Μνήμη τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Θεοφάνους τοῦ ὁμολογητοῦ τοῦ τῆς Σιγριανῆς (ἡγούμενου), τοῦ ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἀγρῷ κειμένου. Sancti Patris nostri Theophanis confessoris, monasterii Sigrianes præpositi, in magno Agro jacentis, sive quiescentis memoria. Hinc in pseudophotianis analectis penes Allatium, ὥς φησι Θεοφάνης ὁ ὁμολογητής, ὁ Μεγαλαγριτῆς : ut Theophanes confessor Megalagrites (μεγάλου Ἀγροῦ præpositum intellige) testatur. Joannici quoque Vitæ scriptor apud Surium Novembris die quarto : Navigavit adoraturus sancti Theophanis tabernaculum, quod est in Sigriana. Ἀγρός ergo, sive Μέγας Ἀγρός Sigrianes exstitit locus designatus, quo monasterium condidit, et ad quod post ejus mortem corpus ejus relatum : alia tamen monasteria in eadem Sigriane regione a Gregorio Theophanis abbate gubernata, ex ejus Vitæ serie observabis. Adverte iterum Theophanem ἡγούμενον τοῦ Ἀγροῦ, Agri ducem, et Vossio et Cedreni interprete, vocatum ineptissime : nisi forsitan Alexandrum exercitus abbatem voluerint pariter nuncupandum. Sic fabrilis sutores tractant.

cedonio præsulibus, quæ loco proprio revocantur in concordiam : verum qui dormitantem patitur Homerum, Theophanem lapsum non eriget, aut ejus errorem in aliis non corriget ?..... Emendationem superat omnem Romanorum episcoporum nomen frequentius omissum, et ætas a pag. 208 auctori penitus ignota. 19. Alexandria quamvis et Antiochiæ pontificum nomen, ætatemque in hæreseos admisse odium et horrorem, post historiæ umbilicum ab eo præterita existimem. 20. Errorum sane hujusmodi, si causam diceret, non aliam, me conjectore, quam variorum auctorum sententiam, numerosque varios secutum, opusque proprium, urgente persecutionis necessitate, non recensuisse, proferret.

Beatitudinis possessæ titulum, sanctique nomen operis hujusce titulus a me, fateor, verbo solo immutatus auctori Theophani ascribit. Sed nec mutationis inductæ pœnitet : quem etenim virtutum facinoribus præclaris, difficilique et insigni fidei testimonio perfunctum, et sanctos inter adlectum cœlitum honoribus, anno quoque redeunte, orientalis Ecclesia celebrat, hunc ego, juratus quantumvis mss. ejus exemplarium septem sectator futurus, et exceptor fidelis ; abjecta Θεοφάνους ἀμαρτωλοῦ, prout illa nullo cum discrimine proferunt, appellatione, indigitandum mihi nequaquam potui persuadere. Quod sibi mutuo monachi orientales, Theophani monacho præstiti. Illi ἀμαρτωλὸς privatim, ac passim se quique professi, ἀγίους invicem se salutant : ita est ei mihi ; quæ Θεοφάνους opus hoc testantur exemplaria, ἀμαρτωλοῦ pariter asserunt. Quid tum ? quem Ecclesia sanctum colit, cujus cœlo et immortalitate dignas actiones lego, laudo, refero ad ejus operis limen, eundem ego erga litterulam religiosus, erga cœlites injuriosus, inter Ecclesiæ Patres ἁγίων si minime recensuissem, ne impietatis arcesseres, Christiane lector, verebar. Verborum igitur ipsorum, Θεοφάνους ἀμαρτωλοῦ vice, τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν substituendum ratus sum. Ms. codex ex quo reliqua, nulla mutatione inducta, desumpsi, regius est, manu fideli antiqua et probata exaratus, et ad Leonis Grammatici, qui Theophanem sequitur, ut Theophanes Georgium Syncellum excipit, comparisonem inspectus ex amanuensis testimonio, ante annos sexcentos et amplius descriptus agnoscitur. Asserti hujus argumenta protulimus ad Georgii Syncelli præfationem.

CANDIDO LECTORI

F. FRANCISCUS COMBEFIS

ORDINIS FF. PRÆDICATORUM CONGREGATIONIS S. LUDOVICI.

En tibi diu expectatum viri sanctissimi, nec ἀσκήσει minus ac confessione, quam scribendi industria ac labore illustris, Theophanis chronographicum opus, ac historiam ; ut ejus summaris Græcis pariter ac Latinis hactenus fruebaris, ipso nunc pleno, ac quale vel ipse edidit, vel ad nos codicum non parva seges transmisit, abundantius delecteris. Et ea Theophanis non minima laus, quod ejus toties descripta lucubratio, ipsa brevitate cum pari perspicuitate lectorem recreans, immensumque historiæ æquor haud ita multis versibus repræsentans : quod item si qui fere Græci Latinique post eum eo velut caractere scripsere, ac historiæ breviarum posteris reliquere, quoad illa porrigitur, non tam suum aliquid produxerint, quam subiectum Theophanem, inque majores coactum angustias, suppressis non paucis, iisque minime spernendis, alio vel idiomate, vel stylo nonnihil puriori reddiderint.

De Theophane, ejusque natalibus, ac vitæ tota institutione, necnon de illius opere hoc, ac ei coævis aliis ejusdem nominis, ac instituti ; præter monumenta ipsi libri fronti præfixa, multis sutis R. P. Jacobus Goar ὁ μαχαρίτης, ipso statim limine earum Notarum, quas illius posthumas produxi. Jam enim Theophanis toto ipso textu, adeoque et Leonis Grammatici, exceptis fortasse pauculis foliis, typis mandato, notisque ad Theophanem duntaxat digestis, dum absolutionem, majoraque alia vir pietati, litteris, Græciæ natus cogitat ; mox fere sanctissimi Prædicatorum antistitis Dominici ad Nonas Augusti anni 1653 expletis feriis, gravis accensa bile morbus invadit, ac ad Septembrem jam vergentem varie discrucians, ac corpusculum deterens, de patria atque exitu sollicitum fuit ; quando et pie inter fratrum manus (quin et filiorum, sodalitiis totius vice magistri ordinis, ut vocant, præses exsistens) diem obit. Statim itaque appetente invaletudine, ut nihil ea ipso exordio mitior fuit, ut quod superesset Theophani præstarem pro antiquo amicitia jure, ac communibus studiis etiam etiamque rogavit. Annui ; nec enim vel amico aliquid, aut rem sic justam, eque re communi negare potui. Notas itaque quales relictæ erant, prelo subjeci, ac quam potui, ut emendate prodeant, curavi. Indicem copiosissimum, quod ita commodum videretur chronographicæ tantæ molitioni, adjeci, totumque adeo Theophanis ipsum textum, ac Leonis Grammatici, versionemque recensens, occurrerunt multa, quæ secundas curas sic spisso opere viderentur desiderare. In eam rem igitur notas posteriores, ac emendationes strictim, penes defunctorie instituendas putavi, ut id fere præstarem Patri Goar in Theophane, quod ille Xylandro in Regiæ editionis Cedreno. Nec enim quod Gretsero in Codino, ubi non defunctorius, sed plane exquisito opere, de Græca sequioris præsertim mediæque ævi litteratura, idem laudem habet. Interim angebat animum, quod Græcum exemplar Laudationis Theophanis nusquam occurreret : Lipomanus duntaxat, exque eo Surius ad Martii 12, Latinam repræsentaret. Ipsum quod ita Latine

redditum erat, monumentum egregium indicabat, quo et Anastasius delectatus esset. Audieram saepe quærentem P. Goar, quod nusquam illius copiam nancisceretur : ipse nihilominus nihil importunitate veritus, quam gratissimam fore noveram, pulsandas iterum eminentissimi cardinalis Francisci Barberini fores in eam rem decrevi. Scribo igitur, deplorato fratris charissimi apud communem, olimque amicum funere, unum deesse, quo Theophanis pater ipse atque productor videatur esse. Multum quidem in eum contulisse, quod Romæ per Buccardum domesticum Latio donatum prelo adornaverit, eamque Parisios versionem si quid usui esse posset, destinaverit; ut nempè illustrior prodiret typis Regiis, Patrisque Goar maturioribus studiis; quod item Theophanis textum cum Vaticanis uno et altero collatum, ut inde Regius antiquissimus Theophanis textus illustrari, sarciri, ac emendari posset, transmisisset. Deesse nimirum dictum tanto viro, sanctoque ab æquali, vel suppari Encomium. Id ut diligentia, ac auctoritate mihi obtineat, omnes in Theophane numeros implevisse : ejus editionis maximam consecutum gloriam, patronumque in cælis demeruisse potentissimum. Audit hæc nihil segni aure eminentissimus princeps, suos Romæ, ac aliorum frustra excutit pluteos, Syracusas, ac Siciliam vestigat, Venetias rimatur; illique tandem favente Numine thesaurus occurrit in S. Marci bibliothecæ codice; ex quo in nos derivatus, eaque eminentiss. cardinalis Barberini diligentia, eminentissimique collegæ cardin. Ottoboni beneficio, atque munere. Habes, lector, quid fere præstitum in Theophane, ac qui in eo contulerint operam, dum tamen viros clarissimos fratres Puteanos, τὸν μαχαρίτην, et quam Deus diu superstitem servet, nec ipsos defuisse, ut nusquam bonis studiis desunt, quibus possint prodesse, non nesciveris. Præter enim Regium antiquissimum codicem, in quo Syncelli chronographiæ Theophanis textus, tumque Leonis Grammatici subnectitur, ex quo P. Goar edita omnia exscripsit, humanissime commodatum, etiam Peyrezianum eidem procurarunt, ac ejus esse voluerunt, non inutilem illum tum suo ipsum nomine, tum quia collatus cum Palatino.

Theophanem brevi sequetur Continuator ex eminentissimi ejusdem cardinalis Barberini codice, ad quem Pselli bene multa historica eminentissimi cardinalis Mazarini codex spississimus suggeret, justo complendo volumine. Vale. iv Kalendas Maii. 1655.

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΣΥΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΝ

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ,

ΤΟΥ ΚΑΙ ΙΣΑΑΚΙΟΥ.

S. P. N. THEOPHANIS,

QUI ET ISAACUS,

VITA ATQUE LAUDATIO.

Οὗν τι πάσχουσι τὴν κοσμητὴν διαπαραϊούμενοι Ἀ θάλατταν ἔμποροι, καὶ τὰ μακρὰ πελάγη μεζόνων ἐφέσει κερδῶν διαμείβοντες, ἀπροσμάχῳ μὲν κλύδωνι καὶ κύμασι ἄλλεπαλλήλῳις σφοδρῶτάτοις καταϊγίζομενοὶ τοῖς πνεύμασι προσπαλαίοντες; Ἰσώδεσι καὶ θυέλλῃ, μικροῦ δεῖν αὐταῖς ἐλπίσιν ναυαγήσοντες (εἰ γάρ που μικρὰς αἰθρίας ἐπαυγασάσης, ἀστὴρ τοῦτοις ἐπανατελεῖ χειμαζομένους σωτήριος, αὐτοὶ μὲν τὴν ψυχὴν λαμπρότητι τοῦ φανέντος ἀστρου καταυγαζόμενοι, τὸ πλεῖστον τῆς ἀθυρίας ἀποσκευάζονται· τὸν δὲ τοῖς οὐρανοῖς ἐγκαθήμενον προθυμότερον ἔχειναι τοῦτων ἐγκαλεῖνται· ὁ δὲ τὸ ἅμα τεῖνας μετέωρον, καὶ ὥσπερ ὁδηγῶ τῷ καταλάμποντι χρώμενος, τὸ βλοσυρὸν τοῦ κλύδωνος τέχνη καταπαλαίων, πρὸς εὐθείας ὁ τριβὸς πηδαλιουχεῖ τὴν ὁκάδα)· τοιοῦτόν τι καὶ τοῖς τὴν νοητὴν τοῦ

Quæ mercatoribus, mundi pelagus et onginqua maria majoris lucri gratia trajicientibus solent accidere, dum cum invictis fluctibus undisque crebro se impetu atræ procellæ ventorumque vi atque turbine validissime collidentibus luctantes, prope desperata salute, naufragium exspectant (si enim paulo sereniori cælo salutare jubar periclitantibus ipsis affulserit, ejus luce perspecta respirant, animumque recipiunt, ac rectorem navis ad gubernacula sedentem hortantur, ut alacrius munere fungatur suo : ille vero sublati oculis splendorem intuitus, eoque tanquam duce usus, truncem procellam arte superat, et ad rectum cursum navem dirigit) : eadem fere in hoc vitæ pelago navigantibus, et ad tutum futuri sæculi portum studiose

VARIE LECTIONES.

¹ προσπαλαίοντας Par. ² αὐθείας Par.

enim tentationum æstu laborantibus, densissimisque casuum daemionica arte, ac invidia res humanas excipientium tenebris circumfusus, res a sanctis viris gesta sub aspectum velut posita, splendore suo nebulam eam discutunt; divinaque doctrina perturbationum feros sopientes fluctus, jucundissima implent tranquillitate; ac pretiosis mercibus onustos atque lætantes, ad optatam facile provehunt hæreditatem. Alios igitur aliis ornatos virtutibus invenies: hic abstinentiæ rigorem rebus ipsis palam facit: ille castitatis splendorem, utque incontinentiæ vis superetur, strenue admodum docet: alter virtutes velut principi tabellæ humanæ vitæ appingit: alius ad sæculi totius contemptum erudit: est denique qui ad inanem gloriam spernendam valide accendat. At si divinissimi Patris Theophanis res gestas consideraveris, tanquam in horto florido virtutum omne genus altis in eo radicibus adultum inveneris.

παντὸς παιδοτριβοῦντα καταπρόνῃσιν, καὶ ἄλλον πρὸς τὴν τῆς καὶνῆς δόξης ὑπεροψίαν κραταιῶς ὑπαλείφοντα. Θεοφάνους δὲ τοῦ θειοτάτου Πατρὸς προσομιλήσας ταῖς πράξεσι, πᾶσαν ἂν ἰδέαν κατέλδεις καλὴν ὡς ἐν εὐθαλειᾷ παραδείσῳ φυτουργομένην.

Has ego ut laudatione prosequer, multorum adhortatione adductus, prompto animo provinciam suscepi, illius precum auxilio fretus: non ut viro divino ac admirando gloriam conciliarem, (quæ enim illi gloria ex oratione mea, quæ virtutibus ejus longe est inferior, acquiri potest?), sed contra potius, ut rebus ab ipso gestis commemorandis vim ipsam dicendi exornarem, et eas imitari studentibus adjumentum maximum offerrem. Quamquam in ipso statim principio, antequam in ipsum laudationis stadium ingrediari, tanto me oneri imparem sentio. Simul enim et patria, et genus, et natura præstantior, et qua magnitudine naturam superat virtus, virum laudationis argumento propositum egregie honestant; ut cunctis exordio occurrentibus, quid horum magis congruat, haud facile quis inveniat. Patria enim tum laudationum legibus, tum parentis titulo instructa, primas sibi vindicat partes: oratque nos, atque obtestatur, ne propriis ornamentis spoliatur. Parentes autem hanc cubito opposito propellunt, educatione ac disciplina ipsius gloriantes. Virtutes vero, proposito ejus ac possessione confisæ, gloriosam cervicem attollunt, magnaque voce reliquis clamant, solum illius studium atque animum spectantes, facillime victas se illæ agnoscant. Ego itaque inter res, quæ se vinci non patiuntur, judex constitutus quid faciam? Parumper scilicet in prioribus immorabor, ut ostendam, quænam ipse Creatoris amore inflammatus contempserit, et pro nihilo duxerit: deinde pro illius proposito ratione virtutibus ejus exponendis totus insistam.

Tulit virum hunc admirabilem illa patria, quæ imperii dignitate decorata, cæteris omnibus tantum antecellit, quantum reginam subditis præstare par

Α βίου διεκπερῶσι θάλατταν, καὶ πρὸς τοὺς ἀχύμονας τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ἐνορμισθῆναι λιμένας καταπειγομένοις ἐπισυμβαίνειν εἴωθεν. Ἀφράστῳ γὰρ τῶν πειρασμῶν καταντιλομένοις κλύδωνι, καὶ βαθυτάτῳ σκότει τῶν δαιμονικῶν κατεσχημένοις περιστάσεων, αἱ τῶν θεοφιλῶν ἀνδρῶν ὡς περ ὑπ' ὄψιν πράξεις τιθέμεναι, τῇ μὲν οἰκείᾳ λαμπρότητι τὸν ἐκείνων σκότον ἀποσκηδίζουσι, διδασκαλαῖς δὲ ταῖς θεοπνεύστοις τὸ τῶν παθῶν καταστορέσασαι κλυδώνιον, ἡδίστης γαλήνης κατεμπιμπλῶσι, καὶ πρὸς τὴν ποθυομένην ῥῆττα παραπέμπουσι κληρουχίαν, τῷ φόρτῳ τῶν ἀγωγίμων ἀγαλλομένουσιν. Ἄλλους μὲν ἄλλοις ἐμπρέποντας ἂν εὐροῖς τοῖς κατορθώμασι, καὶ τὸν μὲν τὸ τῆς ἐγκρατείας στερέβον αὐτοῖς ἔργοις σαφῶς ὑπογράφοντα, τὸν δὲ τὸ τῆς σωφροσύνης λαμπρὸν, καὶ ὅπως ἡ τῆς ἀκολασίας περιγίνεται δεσποτεία, μάλα νεανικῶς ἐκδιδασκόντα. Ἔτερον τῶν ἀρετῶν ὡς ἀρχετύπῳ πίνακι τὴν κτῆσιν διαζωγραφοῦντα τῷ βίῳ ἄλλον πρὸς τὴν τοῦ βίου

Ταύτας ἐγκωμίοις ὑποβαλεῖν προτραπεῖς, ἐτοίμως εἴξα τῇ παραινέσει, τὴν ἐκ τῆς ἐκείνου προσθείας ἐπικουρίαν καταπιστεύων θηράσασθαι. οὐ πρὸς δόξαν τοῦ θαυμασίου (ποῖαν ὦ γὰρ οἶσει δόξαν λόγος μακρῷ τῷ μέσῳ τῶν ἐκείνου κατορθωμάτων ἀπολειπόμενος), τουναντίον δὲ μέλλον, τῇ τούτου μνήμῃ καὶ λόγους αὐτοῦς κοσμήσαι, καὶ μεγίστην ὑπόθεσιν ὠφελείας τοῖς ἔκμιμεισθαι πειρωμένοις πρυτανεύσαι γλιχόμενος. Ἀλλὰ πρὸ τοῦ κρηπίδα τῷ λόγῳ προσθέσθαι, καὶ τοῖς ἰδρῶσιν ἐναθλῆσαι τῶν ἐγκωμίων, τῆς ἀπορίας αἰσθάνομαι. Βοᾷ γὰρ τὸν εἰς εὐφημίαν προκείμενον πατὴρ καὶ γένος, καὶ νικῶσα ὥς φύσις, καὶ ταύτην ἐκ μεγέθους ἀρετῆ παρατρέχουσα, καὶ πάντων εἰς ἀρχὴν ἀγομένων, τὴν προσήκουσαν ῥαδίως οὐκ ἔστιν εὐρεῖν. Πατὴρ μὲν γὰρ νόμοις ἐγκωμίων, καὶ τῇ τούτου αἰτίᾳ καθοπλισθεῖσα, τὰ πρωτεῖα τῶν ἄλλων ἀπενέγκασθαι φιλονεικεῖ, μὴ τοῦ οἰκείου τὴν στέρξιν καλλωπίσματος ὑπομεῖναι σὺν ὄρκοις καθικετεύουσα. γεννήτορες δὲ πρὸς τοῦτοις, παιδεῖ τε τῇ τούτου καὶ τροφείοις ἐναθρυνόμενοι, κατόπιν ταύτην παραγκωνίζονται. ἀρεταὶ δὲ τῇ ἐκείνου προθέσει τε καὶ κτῆσει μεγαλαυχούμεναι, αὐχένα τε γαῦρον ἐπαίρουσι καὶ μέγα τοῖς ἄλλοις βοῶσι, πρὸς τὴν ἐκείνου μόνην ἀπιδόντες ἔφασιν. Ῥᾶστα τὴν ἦταν ἐπίγνωτε. Τί δῆτα δράσω κριτὴς πραγμάτων ἦταν οὐ δυναμένων ὑποστῆναι γενόμενος; Ἡ δὲ ὅλον, ὡς μικρὰ τοῖς προτέροις ἐνομιλήσας, τοῦ δειχθῆναι χάριν ὁποίων ὑπερόπτης γεγένηται τῷ φίλτρῳ πεπεδημένος τοῦ Κτίσαντος, ὅλω; τῶν ἀρετῶν κατὰ τὴν ἐκείνου γενήσομαι πρόθεσιν.

Ἦνεγε τὸν θαυμάσιον Πατέρα πατὴρ ἡ βασιλείας ἐγκαλλωπιζομένη τῷ ἀξιώματι καὶ τῶν ἄλλων ἀπασῶν ἐπὶ τοσοῦτον ἀνψικισμένη, ὅσον εἰκὸς τῶν ἀρ.

VARIÆ LECTIONES.

^a ποῖαν Par. ^b τοῖς] αὐτοῖς Par. ^c νικῆσα Par.

χομένων τὴν δεσποτεύουσιν. Περὶ ἧς πολλὰ λέγειν ἐθέλων τῷ τε πάντα τὸν περὶ αὐτῆς λόγον μακρῷ τῷ μέσῳ παρατρέχειν τὴν αἰσθησιν, καὶ τῷ δῆλα πᾶσι καθεστάναι τὰ περὶ ταύτης λεγόμενα τοῖς ἀνὰ πᾶσαν οἰκοῦσιν ὅσῃν ἐφορᾷ ἥλιος, ἀνακάμπτωμαι. Γεννήτορες δὲ οἱ τηλικαύτῃ γονῇ καὶ πατρίδι καταξίαν ἐπιγραφόμενοι, πλούτῳ κομῶντες, στρατηγίᾳ λαμπρόμενοι, ἀρεταῖς ἀπάσαις δορυφορούμενοι, τῷ φιλετρῷ πάντων μάλιστα κατεστέφοντο ⁶, οὗ τῶν θεοφιλῶν μόνων, καὶ οἷς ἡ καλοκαγαθία τὴν φιλίαν προούρξει, οὐδὲ τῶν ἰσοῖς φαιδρυνόμενων τοῖς ἀξιώμασιν, εἰ καὶ χειρίστη συνδεθεῖσα ψυχῇ ⁷, οἷς ἡ χρεῖα τῷ φιλετρῷ παρείχτο, ἀλλὰ τυράννων καὶ βασιλέων αὐτῶν, οἱ τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἀρετῆς ἐκείνων αἰδοῦμενοι, διαφερόντως τὴν φιλίαν ἡσπάζοντο. Ἰσαάκιος καὶ Θεοδότῃ τοῖς ὀνόματι, εἰ γε καὶ ὀνόματος ὕμνῳ μέλει. Γίνεται τοῖς τοῦ πολλοῦ καὶ μεγίστου κλήρου διάδοχος ὁ νῦν ἡμῖν εἰς εὐφημίαν προκείμενος, καὶ τῆς μητρὸς νηδύος ἐκβάλλεται ἀστέρι ὀπωρινῷ ἐναλίγκιος, τὴν τῆς ψυχῆς ὠραιότητα τῇ εὐπρεπείᾳ καθυποφαίνων τοῦ σώματος. Οὐ γὰρ ἐφικε ἀνδρὸς γεννητοῦ πατρὸς ἔμμεναι, ἀλλὰ Θεοῦ, ἐκ μητρὸς ἡγιασμένου, κατὰ τὸν προφήτην Ἰερემίαν, καὶ πᾶσι καλοῖς ἀρχῇθεν μέχρι βίου δυσμῶν ἐλλαμπόμενος.

Ἄλλ' ὁ μὲν τοῦτο γενέτης τῷ χωρίῳ τῶν κακῶν βραχὺ προσβιούς, αὐταῖς φροντίσι καὶ στρατηγίᾳ τοῦτο λιπὼν, τὴν ὠρισμένην ὑπῆλθε πᾶσιν ἀποδομίαν, τριετοῦς ἤδη τοῦ παιδὸς τυγχάνοντος. Ἦ δὲ.....⁸.

Τοῦτον ἐκείνην ἐξεκινῶν ἀρμονίαν, ἐν ᾗ παῖδες οἱ τρεῖς μετὰ τῆς ἀρμονίας τοῦ τυραννικοῦ προστάγματος καταπτύσαντες, ἐν μέσῳ καμίνου φλογὸς τὸν παγκόσμιον αἶνον τῷ σεσάφει προσήγαγον. Πάντες δὲ πρὸς τὸ θυμῆρες καὶ φαίδρον ἀντιμῆνοι, τὴν ἐπιθαλάμιον ἐκείνην ἐπανηγυρίζον εὐωχίαν ⁹, ἀλλ' οὐκ ἤμβλυον ταῦτα νῦν τοῖς θεοῖς ἐμμελεῖν τὰ καὶ τὴν προσοῦσαν πρόθεσιν ἐξανύσαι διασπουδάζοντα. Νυκτὸς δὲ τῷ κοιτῶνι τῇ συμβίῳ ἅμα προσορμισθεὶς ἐπὶ τῆς κλίνης παρακαθίσταμενος, ὅλος τε τῶν θεῶν γενόμενος, στεναγμῷ τὸ προσὸν τῇ ψυχῇ πάθος ὑποσημαίνων, τοιῶνδε λόγων ἀπάρχεται. Ὁ μὲν παρὼν βίος, ὦ γύναι, βραχύς, ὥς πᾶσιν εὐδην, καὶ ἀθλίᾳ τοῦ μέλλοντος τέλειον κεκρατημένος· οὐ γὰρ ἐμφανὲς τινι τῶν πάντων καθέστηκε, πότε θάνατος ἐπελθὼν, καὶ τοῦτο χωρίσας πρὸς τὸ μέλλον παραπέμψῃ καὶ κοινὸν δικαστήριον, ἐτασμοῖς ἀκριβέσι τῶν πεπραγμένων ὑποκληθόμενον. Ἐντεῦθεν ἀνέτοιμον ἐνίστε λαβὼν καὶ πλείστοις φορτίοις ἀμαρτημάτων βαρυνόμενον, τῆς τοῦ Κτίστου καλοποιῶ ¹⁰ ὠραιότητος εἰς ἅπαν ἀλλοτριώσας, οἱμοὶ! αἰωνίῳ καταδικάζει πυρὶ μικρὰ δὲ καὶ δοκῇσι μόνῃ τὰ καλὰ κεκτημένος, ἀπείροις ἀνιάρσι περιτειχίζεται ἰδιοποιούσι τὴν τελευτήν.

A est : de qua multa me dicere volentem impedit, tum quod nulla sermonis vi explicari possunt, quæ de illa sensus renuntiat ; tum quod omnibus, quascunque sol aspicit, terræ partes habitantibus sunt cognitæ. Parentibus ortus est tali sobole, patriaque dignis, qui divitiis affluentes, militari gloria clari, omni virtutum choro ornat, omnium in se amorem propensissimo affectu converterant : non eorum duntaxat qui religiosi moribus eniterent, ac quibus probitas ipsa amicitiam faceret ; aut qui paribus erant dignitatibus insignes, licet pessimo essent animo præditi, atque amicitiam propriis commodis metirentur : verum etiam tyrannorum, ipsorumque imperatorum, qui ipsi virtutis eorum præstantiam reveriti, longe charissimos habebant. Isaacius et B Theodota, si quid vobis etiam nomen est curæ, vocabantur. His amplissimæ hæreditatis natus est hæres ille, qui nobis in præsentia laudandus est : maternaque effusus alvo autumnali stellæ persimilis, eximia corporis pulchritudine, parem animi venustatem sub obscuris indicibus prodebat. Neque enim mortalis hominis, sed Dei filius esse videbatur, ex matris utero in Jeremiæ prophetæ morem sanctificatus, et jam inde ab ipso ortu ad extremum usque vitæ finem virtutibus omnibus illustris ac clarus.

At pater ipsius, cum exiguo temporis spatio in malorum hac regione vitam produxisset, ea cum curis atque præfectura relicta, præfinitæ cunctis peregrinationis terminum absolvit, cum jam puer C trimulus esset. Mater autem.....

Illud canticum expresserunt, quo tres pueri, contempto tyranni jussu, in medio camini ardentis servatorem collaudarunt. Sed cum omnes ad hilaritatem lætitiæque profusi, nuptiarum convivium celebrarent, mens tamen illius nihil his obtusa est, quæ divina meditaretur, animique propositum explere cuperet. Cum jam itaque appetente nocte cum sponsa cubiculi secreta petiisset, ac lecto assideret, totoque animo res divinas agitare, suspirio indicans desiderium suum, sic eam alloqui aggressus est : Vitæ curriculum, conjux, ut omnibus patet, exiguum est, prorsusque incertum. Nemo enim mortalium novit, quando mors accessura sit, nosque hinc ad futurum illud, quod omnibus est commune, amandatura iudicium, in quo rerum gestarum ratio severis quæstionibus reddenda erit. Hinc quandoque imparatos, magnisque peccatorum cumulis oneratos, a Creatoris pulchritudine, ex qua manat quod pulchrum est, penitus extorres, æternis heu ! flammis addicit : atque is, qui exigua bona, si tamen dicenda sunt bona ; quæ specie tantum et opinione sunt ejusmodi, possederit, innumeris implicatur molestiis, quibus vitæ finis ægre immunis sit. Quidnam vero ex iis quæ huic suppetunt bonis, firmum ac

VARIE LECTIONES.

⁶ fort. κατεστέφοντο. ⁷ fort. χειρίστη συνδεθεῖσι ψυχῇ. ⁸ Desunt multa, ut et in Lipomani cod. quem ipsum hunc Venetum arbitror, cujus apographum repræsentō (Not. ed. Par.) ⁹ ἐνωχίαν Par. ¹⁰ καλλοποιῶ Par.

stabile? num divitiæ? At certe illæ, quæ vitii magis, quam virtutis ministræ sunt, non recte administratæ, ac cum multorum insidiis obnoxie existant, nondum ex voto partæ sæpius dilabuntur. An pulchritudo corporis, quæ ex quadam coloris suavitate, atque apta figura membrorum consistit? Verum illa aut tempore exstinguitur, aut morbo deflorescit. Humanæ gloriæ ostentatio? Quid vero illa abjectius, o conjux charissima, præsertim si cum æterna illa, quam *nec oculus vidit, nec auris audivit*², comparatur? quæ enim ejusmodi est, ut cum eam mane adeptus sis, nescias an usque ad vesperam sit permansura, quid est cur in bonis numeretur? Hæc cum ita sint, si videtur, tantisper naturæ obsecuti legibus, nobis ipsi supernisque studeamus, iis omnibus opportune rejectis, quæ futuro ævo minime perseverant.

Hæc atque alia multa ille corpore juvenis, sed prudentia senex loquebatur; cum pura atque integra Christi columba, et turtur solitudinis, et castitatis cupidior quam nuptiarum, atque Mardarii martyris uxoris accensum in Christum amorem longe superans, quo meliora consulens in omnibus illis viro socia exstitit, verbis ejusmodi marito respondit: Multo æquius fuerit, sponse charissime, virginitatis pulchritudinem semper integram servare, quam maxima ex parte eam inquinare: quis autem fore spondeat, ut qui huic sæculo serviunt, dantque libris operam, voti compotes quandoque fiant, non maturiore prærepti fato inani spe emigrent? quanto clarius, ut leve Christi jugum ab adolescentia tolentes, beatitudine, quæ inde sequitur, nos dignos præstemus, quam ut ad breve tempus caducis istis ac inanibus operam ponentes, hærente illis animo, pessimis rebus jugiter insistamus? Hæc illa cum dixisset, obstupuit adolescens; quippe qui rem novam, omniique majorem expectatione audisset. Ac primum quidem humi prostratus, gratias egit Creatori; deinde lætiori vultu conjugem intuitus, ac pollicitus, se illam honestis omnibus in studiis, adeoque in futuro sæculo sociam habiturum, una præclarum opus auspiciatur. Statimque monasticum institutum in sæculari vita consecrantes, omni virtutum genere vitam excolunt; sanctum nempe par effecti, qui spirituales sulcos scinderent, inque cælestibus horreis spiritale itidem triticum recondere. Christi bonus odor effecti ipsum oblectabant; bonumque ejus unguentorum odorem percipientes, illius præsentia fruebantur:

Cum igitur pro sponsorum more sic noctem transegissent, tota domus boni odoris fragrantia repleta est, quæ longo intervallo odoris omnem

• I Cor. II, 9.

A Ποῖον δὲ τῶν τούτου καλῶν μόνιμον ἔστηκε; πλοῦτος; Ὁ κακίας μᾶλλον ἢ ἀρετῆς ὑπηρέτης μὴ καλῶς κυβερνώμενος, ἀλλὰ μυρίους τοὺς ἐπιβουλεύοντας ἔχων, πρὶν κατὰ γνώμην κτηθῆναι πόλλ' ἀκίᾳ διώλεσε. Κἄλλος σώματος εὐχρόϊα¹¹ τε καὶ συμμετρία μελῶν προσγινόμενον; Ἀλλ' ἡ χρόνῳ σθεσθὲν ἡ νόσῳ μαρνανθὲν διαρρῦεν ἔρχετο. Δόξης ἀνθρωπίνης περιπέτεια; Καὶ τί ταύτης εὐτελέστερον, ὦ φιλάτῃ, μάλιστα πρὸς τὴν αἰδίον ἐκείνην, ἣν *ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε*¹² καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε, παραβαλλομένης; Ἦν γὰρ ὁ πρῶτ' κτησάμενος οὐκ οἶδεν εἰ¹³ μέχρι δειλίας ὀφίας παραμνεῖ, πῶς ἂν ταύτην ἐν καλοῖς λογίσαιτο¹⁴; Μικρὸν οὖν, εἰ δοκεῖ, τοῖς τῆς φύσεως λειτουργήσαντες νόμοις, ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἄνω γενόμενα, πᾶν δ' μὴ παραμνεῖ τῷ μέλλοντι προσφῶς ἀποτιναξάμενοι.

Τοιαῦτα μὲν ὁ νέος τῷ σώματι καὶ παλαιὸς τῷ φρονήματι, καὶ πολὺ τούτων ἔλεγε πλείονα· ἡ δὲ τοῦ Χριστοῦ ἀμιάντος καὶ ἀκραιᾶ περιστέρα, ἡ τρυγὼν ἡ φιλήρμος μᾶλλον καὶ φιλαγός, ἡ φιλόγαμος, ἡ τὸ τοῦ μάρτυρος Μαρδάρου γύναιον πολλῶ τῷ μέσῳ τὸ εἰς Χριστὸν φιλετρον παραδραμοῦσα, ὅσον τὰ χρηστὰ συμβουλεύσασα, κοινωνὸς τούτων ὑπῆρξεν ἐν ᾧ πᾶσι, τοιούτοις ἀμείβεται λόγοις τὸν σύνευνον· Καὶ πόσῳ μᾶλλον δικαιοτέρον, ὦ φιλάτῃ, δι' ὅλου τὸ τῆς παρθενίας τηρῆσαι καλὸν, ἢ τῷ πλείστῳ μέρει καταρρῦπῶσαι¹⁵? τίς δὲ τούτων ἐγγυητής, ὅτι τῷ βίῳ λειτουργοῦσι καὶ πρὸς παιδοποιᾶν ὑπαγομένοις τὸ ἀδῆλον ἐκδέξεται τούτων, ἀλλὰ μὴ τῶν χρηστῶν ἐλπίδων προαναρπάσαν ματαίας ταύτης¹⁶ ἐναποδείξῃ; πόσῳ δὲ εὐκλεέστερον τὸν ἑλαφρὸν τοῦ Χριστοῦ ζυγὸν ἐκ νεότητος ἀραντας, τοῦ ἐπομένου τούτῳ καταξωθῆναι μακαρισμοῦ, ἢ πρὸς βραχὺ θῆθεν τοῖς ματαίοις ἐνασχοληθέντας, κῆξιν ἐν τούτοις τοῦ λογισμοῦ λαβόντας¹⁷, τοῖς χειρίστοις ἐναπομνεῖν! Ἐκπληξίς εἶχε τῶν λεγομένων τὸν νεανίαν· τὰ πρῶτα γὰρ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν παραδόξως ἀκήκοεν· καὶ πρῶτα μὲν σὺν δάκρυσι πρηνὴς τῇ γῇ προσκυλισθεὶς¹⁸, τὴν ὑπὲρ τούτων εὐχαριστίαν ἀνέτιθει τῷ Κτίσαντι¹⁹. ἔπειτα τῷ γυναικὶ προσβλέψας ἡλαρότερον, καὶ συνήχας πρὸς ταύτην ποιησάμενος ὡς κοινωνὸν ἐν πᾶσι καλοῖς ἔξει²⁰, καὶ εἰς αἰῶνα τὸν μέλλοντα σὺν αὐτῇ τῆς καλῆς ἐργασίας ἀπάρχεται· καὶ παραυτίκα μονάζοντες ἦσαν ἐν κοσμητικῷ πολιτεύματι τὸν ἐκείνων βίον διακριθούσας, ξυνωρὶς παναγία, τὰς νοητὰς ἀνατέμνοντες αὐλακὰς καὶ ταῖς οὐρανίαις σηχοῖς τὸν νοητὸν σίτον ἐναποτιθέμενοι. Ἐτερπον Χριστὸν εὐωδία τούτου γενόμενοι²¹ καὶ τῆς ἐκείνου τῶν μύρων ὁσμῆς ἀντιλαμβανόμενοι, τὴν ἐκείνου κατεπλούτου ἐπιδημία.

Τῆς συνήθους γοῦν παρ' αὐτοὺς νυκτερινῆς ἐκτελουμένης συνάξεως, εὐωδίας ὁ οἶκος πᾶς ἀναπνέεται, πᾶσαν συνήθη μακρῷ τῷ μέσῳ παρατρε-

VARIE LECTIONES.

¹¹ εὐχρόϊα Par. ¹² ἴδε Par. ¹³ εἰ ἢ Par. ¹⁴ fort. λογίσαιτο. ¹⁵ καταρρῦπῶσαι Par. ¹⁶ ταύτῃ margo Par. ¹⁷ λαβόντας ¹⁸ προσκαλιθεὶς Par. ¹⁹ κτήσαντι Par. ²⁰ ἔξει Par. ²¹ fort. γενομένοι.

χοῦσης, καὶ τὴν τοῦ Δεσπότητος παρουσίαν παραδὼ-
λουήσης, ὃς τὴν πρόθεσιν τῶν θαυμασίων ἀποδεξάμε-
νος, τῇ οἰκειᾷ κατηγλάισεν ἐπιθυμίᾳ. Ὑπαπλώσαν-
τας οὖν αὐτοὺς τῷ ἑδάφει, τὰς τοῦ ἑλέους ἐπιβύσας
τούτοις ἦθουν πηγὰς. Καὶ δὴ τῆς θείας ἐμφανείας
παρωχηκυίας, τὸν πλοῦτον κενούμενους [ταῖς] τῶν δεο-
μένων χερσὶ, ἐνεχείρουν καὶ πρὸς τὴν ²¹ ἀναχώρησιν
ἐνσχευάζεσθαι. Ἀντεστρατήγει δὲ τούτοις φθόνος
τοῦ κοινοῦ πολεμίου πᾶσι βασκαίνων καλοῖς, καὶ
κηδευτῆς ὁ τοῦτου ἐπ' αὐτοῖς μόνοις τὰς ἐλπίδας
τοῦ βίου σαλεύων, ἐπὶ τοσοῦτον χαλεπήνας τῷ πρά-
γματι, ὡς καὶ βασιλεῖα πρὸς μέγαν ἐξερεθίσαι θυμὸν.
Λέων δὲ οὗτος ἦν, ὁ τοῦ Κοπρωνύμου υἱὸς καὶ διά-
δοχος, ὃς τὸν νέον ὑπεραλγῆσας καὶ τὸν οἰκεῖον φίλον
τιμῶν, ὁμμάτων δεῖξαι χηρεύοντα τὴν νεανίαν, εἰ
μὴ τῆς ἐγχειρήσεως ἑκστατῇ, σὺν ὄρκοις διηπει-
λεῖτο ²². Καὶ πρὸς τὴν Κύζικον ἐξαπέστειλεν, ἀξιό-
χρεων ἐγχειρίσας πραγμάτων διοίκησιν, ὡς ἂν τοῖς
ματαίοις καὶ τῷ χρόνῳ παραρβέουσιν ἀγεννῶς
ἐνασχολούμενος, λήθῃ παραβολή ²³ τῶν αἰ ἐσώτων
τὴν ἀγλαίαν. Ὁ δὲ ὥσπερ ἔρμαιον τὴν ἑξοδὸν ἀσπα-
σάμενος, ἐπιτυγχάνει κατὰ τὴν ἐπὶ Σιγριανὴν
πάροδον γέροντι τὰ πάντα θαυμασίῳ, Γρηγορίῳ
τούνομα, εἶπερ καὶ ὀνόματος ἡμῖν μέλει, ἄλλοις τε
κατηγλαίσμενῳ χάρισματι καὶ προφητείας χάριτι
λαμπομένῳ ²⁴ ὃς πολλοῖς ἰδρῶσι ἐλευθέραν τῶν πα-
θῶν τὴν αὐτοῦ καρδίαν ἀπεργατάμενος, πρὸς τε
θεοπτικῇ ἐπιτήδειος καὶ πρὸς τοῦ μέλλοντος κατα-
νόησιν ἐγεγονέει· καὶ τὰ τῆς προθέσεως ἀνατίθησι,
καὶ τὴν φυγαδεῖαν ἐν βουλαῖς οὔσαν ὅσον οὕτω καθ-
υποφαίνει ²⁵. Ὁ δὲ συνήθως τῷ παναγίῳ καταλαμ-
φθεῖς Πνεύματι, Οὐδὲν δεῖ σοι, φησὶ, τῆς φυγαδείας,
ὦ νεανία, μετ' ὀλίγον ²⁶ ἀκωλύτου τῆς ἀναχωρή-
σεως ἐσομένης. Ὁ γὰρ σὸς κηδευτῆς ἅμα τῷ βασι-
λεύοντι τῆς παρούσης βιοτῆς ἀπωσθέντες, πρὸς τὴν
ἐκείσε μετακομισθήσονται συνοικίαν. Καὶ τῇ συνούσῃ
ψιθύροις ἐπεφώνει τοῖς χειλεσι, ὡς Ὁ καλὸς οὗτος
νεανίας· καὶ μαρτύρων χομισθήσεται στέφῃ καιρῷ
τῷ προσήκοντι.

²⁷ Ἦν δὲ τῷ τοῦ γέροντος ἐξηγητοῦμενος ²⁸ ὑπο-
ζυγίῳ, καὶ ταύτῃ μᾶλλον ἢ τῇ βασιλείῳ τῶν ἵππων
ὑπηρεσίᾳ μεγαλαυχούμενος, ἐν ᾗ καὶ διέπρεπε.
Τούτου τῇ διδασκαλίᾳ προσμείνας, καὶ Πατέρων
ἐτέρων ἐπισκέψεσι ἐμβραδύνας, ὥψισθη τῆς οἰκαδὲ
ὑποστροφῆς, καὶ τῷ τυχόντι χωρίῳ σὺν τοῖς συνοῦ-
σιν, ὡς εἶχε σκευῆς, ἐγκατέμεινε· καὶ σὺν τε πολ-
λῷ καὶ δόψῃ σὺν τοῖς ἀμφοτέρωθεν συνεχόμενος, οὐ
δυσχεραίνων τὸν συμβεβηκότι, οὐκ ἀπουσία τοῦ
ὕδατος πρὸς μεταμέλειαν ὑποφερόμενος, οὐ πρὸς
λασιν ²⁹ τοῦ δόψους τὸν οἰκεῖον δεσπότην ἐκμειλισσό-
μενος, ἀλλὰ τὰς συνήθεις ἀποδοὺς τοῦτω προσευχάς,
ἐπὶ τοῦ προσόντος ἀνέκειτο τάπητος, ὕμνῳ βραχὺ
παραμυθίσασθαι τὸ δόψος ἐθέλων. Ἀλλ' ὁ τῶν θαυ-
μασίων θεὸς ἐντυφώντα δι' αὐτὸν τοῖς πόνοις τὸν

A consuetam suavitatem superans, Domini praesentiam
indicabat. Is nempe admirabilem conjugum propo-
situm approbans, praesentia eos sua honestavit.
Sese igitur humi prosternentes, ut sibi misericor-
diae fontes manarent, obsecrabant. Adeoque ubi
res transacta esset, praeterieratque divinae ille con-
spectus praesentiae, opes affatim effundentes, pau-
perum manibus contradebant, quo se ad vitam in
solitudine degendam compararent. Sed communis
hostis invidia, quam ipse ex rebus honestis praecla-
risque contrahit, adversabatur. Socerque ejus, qui
omnem in ipsis solis rerum suarum spem positam
habebat, consilium sic aegre tulit, ut ipsum quoque
imperatorem in magnam indignationem impulerit.
Leo hic fuit Copronymi filius, ac imperii haeres. Is
adolescentis vicem dolens, propriumque amicum
honorans, jurejurando comminatus est se adole-
scenti oculos effossurum, nisi a proposito desisteret.
Misit itaque Cyzicum, munusque praeclarum com-
misit, ut dum rebus vanis, ac quae tempore diffu-
unt, ignaviter impenditur, earum quae semper per-
manent, oblivisceretur. At ille tanquam oblatum,
quod urbe exeundum esset, amplexus, remque
lubenter habens; dum apud Sigrianem transit, ad-
mirando seni Gregorio nomine, viro cum aliis do-
nitis, tum prophetiae gratia illustri, occurrit. Multis
enim is sudoribus animum a perturbationibus libe-
rum, seque tum ad contemplationem rerum divina-
rum, tum ad eorum, quae ventura essent, cognitio-
nem, aptum reddiderat. Huic Theophanes animi
sui propositum aperit, ac se fugam meditari subin-
dicat. Ille sancto Spiritu, ut erat solitus, illustra-
tus: Nihil est, inquit, o juvenis, quamobrem de
fuga cogites: paulo post enim licebit tibi, nemine
prohibente, ad solitudinem te conferre. Tuus nam-
que socer, necnon imperator vivis exempti ad aevi
futuri contubernium commigrabunt. Tum uxori,
quae comes erat, labiis ad aures susurrat, fore, ut
praeclarus juvenis martyrum quoque lauream op-
portuno tempore reportaret.

Senioris inserviebat jumento, eoque magis,
quam regio equorum ministerio gloriabatur, quo
ipso ornatus erat. Senis igitur doctrinae assiduus,
ac dum visendis aliis Patribus tempus terit, de-
mum rediturum hora tardior prohibuit; unaque
cum sociis loco primum obvio cum supellectile con-
sedidit. Cumque interim ingenti aestu sitiique ipse
pariter ac comites excruciantur, haud tamen quod
acciderat indigne ferens, vel aquae penuria eo ad-
ductus, ut se itineris poeniteret, aut ut saltem sitim
depulsurus dominum suum votis fatigaret; sed ubi
solitas preces reddidisset, super tapete illic expanso
recumbebat, somno paulisper sitim leniturus. At
rerum mirabilem effector Deus, juvenem intuens
propter se libenti animo labores ferentem, magno

VARIAE LECTIONES.

²¹ forte τοῦ πρὸς τὴν mg. Par. ²² διηπειλήτο Par. ²³ Scribebatur παραβολή. ²⁴ Legebatur ὅσον ὑποκαθ. ²⁵ μετ' ὀλίγου Par. ²⁶ ἐξεπηρετ. Par. ²⁷ Legebatur προσίασε. Mg. Par. παρουσία τε.

illum miraculo decoravit. Qui enim ingrato populo A
ex durissima petra latices effudit, cur probo juveni
necessaria non subministraret? Probe igitur ubi is
strato tapete jacebat, divino jussu fons quidam ad-
miranda scaturigine profluxit: tactuque suo servum
Dei excitans, sese illi patefecit: qui sociis convoca-
tis, sitis remedium a Deo datum ostendit. Cavis igi-
tur manibus aquam haurientes, suaves illos divino-
que munere concessos latices, debitas bonorum
omnium largitori Deo gratiarum actiones reddentes,
pro eo ac officii ratio petebat, perceperunt. At
ne quis posset suspicari, fontem illum cum occulte
lateret, repente in apertum productum erupisse,
nocte sic evanuit, ut ne vestigium quidem ejus ul-
lum mane relinqueretur. Hoc amoris, quo sanctus
hic jam inde a purgo Deum prosequabatur, signum
fuit: tanto majus illo, quod Moyses Dei inspector
edidit, quod ipse precibus rem impetravit; hic autem
ne id postulans quidem. Præterea ille murmu-
rantium suorum necessitate adductus, Dominum
ad largiendum impulit: hic autem patientia, et
gratiarum actione utens cum sociis suis, proprium
Dominum movit; ad hæc Judæi (ne dicam Mosem)
incredulitate munus inquinant; hi autem concessum
donum honestatis accessione honesta-
runt.

Nondum anni tres præterierant, cum socer ejus,
et imperator a mundi gloria excisi, ad domicilium
quod eos deceret, translati sunt. Irene autem mul-
lier illa fortis animi, ac divino sensu prædita, cum
filio imperii gubernacula suscepit (si tante mulier
dicenda est, quæ adversum hostes ac perturba-
tiones virilem animum gessit). Tumque humanum
genus, quod diuturno bello laboraverat, cum secum
ipsum, tum cum Deo conciliatur: prorsusque depul-
sulis tenebris, lætiores omnia faciem inducunt.
Tunc quoque sol, qui cuncta lustrat, diem ex omni
parte librum extulit, et mœrorem atque tristitiam,
quæ diu ipsum occupaverat, exuens, nitidius
clouit. Tunc igitur a Deo ornatum, ac castitatis
amans par illud, ejus quod animo constitutum erat,
nactum potestatem, uberes domo divitias profe-
rentes, in omnes large egenos erogabant. Adeoque
una Dei amantium domus, multis, quæ victui erant
necessaria subministrans, et eorum qui se Deo de-
diderant, pauperiem vitæque incommoda eximie
sublevans, Deum ipsum, qui hæc sua fecerat,
vehementer oblectabat.

Cum igitur hæc et alia multa perfecissent, illa
quidem in monasterio quod in insula Principe
situm est, collatis eo facultatibus suis consedit:
hic autem ad magnum Strategium revertitur apud
Sigrianam degentem in monasterio, cui nomen
Polychronius; quod is ab ipso otii quietisque gratia
donatum acceperat: illique manibus illius deton-

νεάντων ὁρῶν, μεγαλοτίμῳ τερατουργήματι (ὁ γὰρ
ἀγνώμονι λαῖρ' ἐξ ἀκροτόμου βλύσας τὰ νάματα πῶς
οὐκ ἔμελλεν²⁷ ἐγγνώμονι νεανία τὰ τῆς χρείας παρ-
έξεσθαι); πλησίον γοῦν οὐπερ ἐπέκειτο τάπητος,
πηγὴ τις θεῖῃ προστάγματι παραδόξως ἀνέβλυσε,
καὶ θίξει τῷ θεράποντι τὴν αἰσθησιν ἐμποίησασα,
πρὸς ἐπίγνωσιν αὐτῆς διηγήσιν· καὶ τοὺς συνόντας
προσκαλεσάμενος τὸ θεοδώρητον ἐπεδείκνυε τοῦ δι-
φους ἵαμα· καὶ κοίλαις χερσὶν ἀρυσάμενοι τοῦ προσ-
ηγῶς ἐκείνου καὶ θεοσδότου καταπήλαυον²⁸ νάμα-
τος, τὴν προσήκουσαν εὐχαριστίαν τῷ δοτῇρι πάν-
των καλῶν, ὥς τὸ εἰκόξ, ἀναπέμποντες. Τοῦ μὴ τινι
δὲ δόκησιν ἐμποιῆσαι, ὥς ἀφανεῖ²⁹ καλυπτομένη
τύχη πρὸς τοῦφανὸς ἦκει· ἀθρόον ἀναφανείσα, διὰ
νυκτὸς ἀπώχεται, ὥς μὴδὲ ἔχνος ἐς τὸ πρῶτ' αὐτῆς
ἐμφανισθῆναι. Τοῦτο τῆς τοῦ θεοῦ θεράποντος πα-
δόθεν πρὸς θεὸν ἀγάπης πρὸς ὑπόδειγμα³⁰, τοσοῦ-
τον τὴν τοῦ θεόπου Μωϋσέως παρατρέχον³¹ θαυ-
ματουργίαν, ὅσον ὁ μὲν αἰτήσας, ὁ δὲ μὴ τοῦτο πρά-
ξας ἔλαβε· καὶ ὁ μὲν ἀνάγκη τῶν γογγυσμῶν³² τῶν
οἰκείων ἐξεδιάζετο δοῦναι Δεσπότην· ὁ δὲ καρτερίᾳ
καὶ τῇ τῶν συνόντων εὐχαριστίᾳ τὸν ἴδιον ἐφείκετο³³
δοῦναι Δεσπότην· καὶ οἱ μὲν τὸ δουρηθῆναι (ἵνα μὴ λέγω
Μωϋσέα) κατεβρύπωσαν ἀμφιβολίᾳ· οἱ δὲ τὸ³⁴ δο-
θῆναι τῇ τοῦ καλοῦ προκοπῇ κατεκόσμησαν.

Οὕτω γὰρ τριῶν περιπευσάντων ἐτῶν, κηδευτῆς
ὁ τοῦτου ἅμα τῷ βασιλεύοντι τῆς παρούσης ἐκτεμ-
θέντες εὐκλείας, πρὸς τὴν οφειλομένην παρεπέμ-
ψθησαν ἐνοικίαν. Εἰρήνη δὲ τὸ κραταιόφρον ἐκεῖνο
καὶ θεοφόρον τὸν γύναιον τῆς βασιλείας σὺν υἱῷ τοὺς
οἰακας ἐγχειρίζεται· εἴπερ χρὴ γύναιον καλεῖν τὴν
κατ' ἐχθρῶν καὶ παθῶν ἀρβενωπῶ καθωπλισμένην
φρονήματι· καὶ σπένδεται φύσις βροτῶν ἀλλήλοις τε
καὶ θεῷ, πολυχρόνιον κεκτημένη τὸν πόλεμον· καὶ
εἰς ἅπαν ἐκκαθαρισθείσης³⁵, πάντα πρὸς τὸ φαι-
δρὸν μετεβάλλετο. Τότε καὶ ἡλῖος ὁ πάντ' ἐφορῶν
ἡμέραν ἐπίδεν³⁶ ὁλοσχερῶς ἐλευθέριον, καὶ τὸ στυ-
γρὸν τῆς κατηφείας ὃ πολλοὺς περιεβέβλητο χρόνους
ἀποδυσάμενος σταθερώτερον ἐξέλαμπε. Τότε τοίνυν
τῶν οἰκείων βουλευμάτων ἡ θεοκόσμητος καὶ φιλαγ-
νος ξυνωρῆς ἐν ἐξουσίᾳ γενομένη, τὸν προσόντα ποι-
κίλον πλοῦτον τῆς οἰκίας³⁷ ἐκφοροῦντες, πᾶσι τοῖς
ἐν χρεῖᾳ καθεστηκόσι διένεμον· καὶ μία φιλοθέων
οἰκία πολλοῖς ὑπηρετησαμένη τὰ πρόσφορα, καὶ τῶν
τῷ θεῷ προσανεχόντων τὰ φαῦλα διαφερόντως θερα-
πεύσασα, τὸν τὰ ἐκείνων ἰδιοποιούμενον μεγάλως
κατέτερε.

Ταῦτα οὖν καὶ τὰ ἄλλα ὅσα προσῆκε διαπραξάμε-
νοι, ἡ μὲν τῷ κατὰ Πρίγκιπον σεμνεῖν αὐτοῖς κτή-
μασι ἐγκατοικίζεται, ὁ δὲ πρὸς τὸν μέγαν ἐπανα-
τρέχει Στρατήγιον, ἐν τῷ κατὰ τὴν Σιγριανὴν Πολυ-
χρονίῳ τυγχάνοντα, ὃ πάλαι τοῦτ' παρ' αὐτοῦ δεδώ-
ρητο βεστώνης χάριν καὶ ἀναπαύσεως, κάλεισε ταῖς
ἐκείνων χερσὶν ἀποκρίνεται· μᾶλλον μὲν οὖν ἱερουργ-

VARIE LECTIONES.

²⁷ ἔμελεν Par. ²⁸ καταπήλαυον Par. ²⁹ ἀφανεῖα Par. ³⁰ fort. προσυπόδειγμα. ³¹ παρατρέχον Par.
³² γογγυσμῶν Par. ³³ ἀφείλχστο Par. ³⁴ τὸ τῷ Par. ³⁵ ἀχλὺς vel ὀμίχλης excidisse videtur. ³⁶ Luc-
gebatur ἐπῆθεν. Par. ἐπίθεν, et in margine: forte ἐποίησεν. ³⁷ οἰκείας Par.

γείται πολλῶ τῆς τοῦ μεγάλου Ἰσαὰκ θυσίας ἱερουργίαν ἱερωτέραν, ὅσον τοῦ ἀκουσίου σεμνότερον τὸ ἐκούσιον, καὶ τοῦ μὴ τετελεσμένου τὸ πέρας λαβόν· κάκεινῳ τὴν μονὴν αὐτοῖς κτήμασιν ἀναθεῖς (πολλὰ γὰρ ἦν, ἃ ταύτῃ συγκαθιέρωσεν), βουλῇσει τούτου καὶ γνώμῃ πρὸς τὴν νῆσον διαπεραιούται ³³· ἦν Καλὸνυμον κικλήσκουσιν, καὶ τὸ προσὸν ἐν ταύτῃ πατρώθεν κτημάτων μοναστήριον ἐκ τῶν ὑπολειφθέντων δειμιάμενος ³⁴, ἐκ τῆς Θεοδώρου μονῆς ἀθροίσας μονάζοντας, ὃν Μονοχεράριον οἱ εἰδότες ³⁵ ἐπονομάζουσι. Ὁσῆς δὲ ἀρετῆς ὑπῆρχεν οὗτος ἀναπλεως, καὶ ἡ δημῳδῆς ³⁶ σαφῶς παρίσταιται παροιμία. Τούτοις τὴν τῆς μονῆς δεσποταίαν δωρησάμενος, καὶ τὸν πάντων δοκιμώτατον ἀναδείξας ἡγουμένον, ἀρχέτυπον ὑπακοῆς τοῖς λοιποῖς ἐγνωρίζετο, ταπεινῶσαι μὲν τοσαύτῃ κοσμούμενος, ὡς μηδενὶ τῶν ἄλλων οἰκτρότησιν παραβάλλεσθαι· ἀσκήσει δὲ καὶ χαμυνίᾳ τηλικαύτῃ περιλαμπόμενος, ὡς παρατρέχειν πολλῶ τῷ μέσῳ τοὺς ἅπαντας. Τῇ δὲ τῶν θείων Βίβλων γραφῇ σχολάζων ἀνημέριον ³⁷, ἦν οὐκ ἐκ παιδείας ἀνθρωπίνης, ἀλλὰ πόνῳ διηγεκεί καὶ βίᾳ κτησάμενος· χάριτι ἀκριβῶς μετήρχετο. Παννύχιον τῇ καθαρᾷ προσευχῇ πρὸς Χριστὸν ἐκδημῶν τὸν ποθοῦμενον, τὴν εὐμένειαν ἐφέλικετο τούτου· καὶ θυμὸν δὲ κατὰ δαιμόνων στρατολογήσας καὶ παθῶν, παρὰ τοῖς πᾶσιν ἄπερ ³⁸ τις Μωσῆς ἕτερος ³⁹ καθωρᾶτο. Ἐπιθυμίαν δὲ τῶν γῆινων ἀποστήσας εἰς ἅπαν, μόνοις τοῖς θείοις προσέμενεν, ἀνδρεία δὲ καὶ καρτερίᾳ καὶ τῇ τῶν δεινῶν ὑπεροψίᾳ ὅση κατηγλαίζετο, οἱ τελευταῖοι τούτου μάλιστα παρέδειξαν χρόνοι.

Οὕτω δὲ τούτου ταῖς ἀρεταῖς ἐπεκμαζόντος, τὴν ἐπίκηρον βιοτὴν ⁴⁰ ὁ τῆς μονῆς προστάτης ἀφείλ, πρὸς τὴν ἀγῆρων μεταβιβάσκειται λῆξιν. Πάντων δὲ συνδρομῇ ἐπ' αὐτὸν καὶ ἰκεσία, σὺν δάκρυσι προστῆναι τούτον ἰκετεύοντων καὶ τῆς σωτηρίας ἡγήσασθαι, ὧν καὶ τὴν ἐσχάτην τάξιν πληρῶν ἀρεταῖς ἐφωταγώγει· τούτους, καὶ πράττει. Ἄλλ' οὐκ ἐπειθὸν γνώμῳν τοῖς ταπεινοῖς ἐμμένειν ἐμελετήσασαν, καὶ ὅσον ἀρετῇ πρὸς ὕψος ἦγε μετέωρον, ἐπὶ τοσοῦτον τούτοις φιλονεικοῦσαν ἐγκαλλωπίζεσθαι. Ἀρέλει πάντα παρὰ φαῦλον θέμενος, τὴν βλάβδον ἐπὶ χεῖρας λαβὼν, καὶ τῇ ἐλπίδι Χριστὸν, ἧ διὰ βίου συνέζη ⁴¹ παντὸς, ἀραρότως θωρακισάμενος, ἐπὶ τὸ τῆς Σιγριανῆς ὁρος ἀφικνεῖται· καὶ παρὰ τινος γεωργοῦ χωρίον ὠνησάμενος ὅπερ ἀνέκαθεν Ἀγρὸς ὠνομάζετο (ἦν δὲ παρὰ θεοφιλῶν κεκοιμισμένος ⁴² δάνειον, οὐ γὰρ ⁴³ ψυχῆς ἐκέκτητό τι καὶ τοῦ περικειμένου βακίου τῷ σώματι), μύσας τὰς αἰσθήσεις, καὶ σαρκὸς ἐξω καὶ κόσμου γενόμενος, ἐν αὐτῇ τὴν παροιμίαν ἐποιεῖτο τοῦ βίου· τῇ μὲν θεοδότῳ τῶν χειρῶν ἐργασίᾳ ἐπὶ τοσοῦτον προσκαίμενος, ὡς οὐπω παρῆλθοντος χρόνου ἀποδοῦναι μὲν τοῖς δεδανεικόσι τὸ δῶλημα, ἑαυτῷ δὲ τὰ τῆς χρείας ἐκ τῶν χειρῶν πορίζεσθαι. Αὐτὸς δὲ ἑαυτοῦ χρεῖταιν ἐκάστης γινώ-

A detur; imo vero immolatur, hostia quam magnus Isaac longe sacratiore, quo præstantius sanctiusque quod ultro sit, quam quod præter voluntatem, atque id, quod peractum est, eo cui finis rei que absolutio defuit. Illi itaque monasterio cum prædio totaque possessione, quæ amplissima erat, donario oblato, ejus voluntate ac consilio ad insulam, quam Calonymum vocant, se contulit; ac prædiolo, quod in ea paternum habebat ex reliquis facultatibus, in monasterium exstructo, monacho ex Theodori, quem Monacherarium vocitant, accivit monasterio. Quantæ autem is virtutis esset, vel vulgi proverbium facile indicat. In horum jura monasterio concesso, omniumque probatissimo præfecto illius constituto, obedientiæ exemplar se ipsum exhibuit.

B Tanta præstabat humilitate, ut supra omnes miserabilem sese deploraret. Sic autem austerioris vitæ exercitiis lectique duritie clarebat, ut longo omnes post se relinqueret intervallo. Divinorum librorum scriptioni assidue incumbere, quorum scientiam non humana disciplina, sed labore continuo et divina gratia plene callebat. Noctem precando consumens, puraque oratione in Christum, cujus tenebatur desiderio, excedens, illius sibi benevolentiam conciliabat. Cumque adversus dæmones animique ægritudines instructa ira pugnaret, cunctis lenis tanquam Moses alter apparebat. Rerum terrenarum cupiditatem sic abjecerat, ut divinis tantum vacaret. Quanta porro fortitudine eniteret, laborumque ac ærumnarum sustententia atque contemptu, extrema ipsius tempora potissimum indicantur.

C Sic igitur illo virtutibus floreante, monasterii præfectus ab hac mortali vita discessit ad immortalē. Tum ad eum universorum concursu facto, cum lacrymis supplices rogant ipsis præesse velit, ac salutis ducem agere, qui vel extremum apud eos locum tenens, virtutibus vitæque agenda illis prælucet. Nihil tamen ejus animum movere potuerunt, cujus unum studium erat, ut in abjectis humilis permaneret: ac quanto sublimior virtute tollebat, tanto his honestari amplius contendebat. Denique spretis omnibus, assumptoque in manum baculo, ac spei vi, cui, quoad vixit, nixus fuerat, Christum pro thorace apte induens, ad Sigriani montem venit: coemptoque ab agricola prædiolo, cui olim jam agri nomen erat [(nempe mutuo a viris religiosiis accepta pecunia, cum præter animum viles que pannos quibus tegebatur corpus nihil possideret), clausis sensibus, ac carne mundoque excedens, illic domicilium sibi statuit. Manuum labore, ac divinitus concessa operis industria tantum profecit, ut nondum elapso anno cum mutuo sumptam pecuniam redderet, tum victui necessaria compararet. In dies autem se ipso melior evadens, et quæ retro sunt (ut Apostoli verbis utar) obliviscens, ad ante-

VARIE LECTIONES.

³³ διαπαιρσούται Par. ³⁴ δημῳδῆς Par. ³⁵ οἰδότες Par. ³⁶ δημῳδῆς Par. ³⁷ καθ' ἡμέραν mg. Par. fort. ἐννήμερον. ³⁸ fort. ὡσπερ vii καθάπερ. ³⁹ ἕτερος | ἡπιος mg. Par. male. ⁴⁰ βιωτήν, et statim ἀγῆρων Par. ⁴¹ Legebatur συνέρει. ⁴² κεκοιμισμένον Par. ⁴³ ante ψυχῆς, πλὴν vel ἐκτὸς excidisse videtur.

riora contendebat. Neque enim profectus loco ducebat, ut in bono quod adeptus erat, consisteret : imo non mediocriter damnum existimabat, nisi semper in eo proveheret. Comes autem et adjutrix omnibus in bonis illi erat gratia Dei, quæ a puero in illo conquieverat, ac jugiter lucebat.

Quis ejus precum vi in Deum excessus, qui a terrenis prorsus emundatum divinarum operationum organum efficiebant, pro dignitate explicare queat ? quæ castimonie decus cordis illius enarrare possit, quæ beatis eum spiritibus conjungebat, Deique purissimum vasculum præstabat, tumque in Dei conspectum attollebat, et ut futura tanquam præsentia essent aspiçaret, efficiebat ? quænam oratio assequi valeat insatiabilem illius erga Deum atque proximum charitatem, licet vi sua æthera conscendat ? quæ fidei firmitatem, ab omni duplicitate alienam ? quæ spei constantiam, qua ille jam inde a puero instructus, ac se futuris tanquam præsentia forent potiri existimans, confirmabatur ? cæterum, viri tanta virtus lucidis irradians facibus, ad imitandum plures invitabat. Denique qui suave Christi jugum subierant, vitæ eum institutorem, qui ad virtutem animaret, ingenti compendio habebant. Accuratis enim in proximum charitatis scitis munitus, sic humilem de se sensum vincebat, eorumque præfectum agebat ; quorum animis initiantie illo ad virtutem, impensor illa submissio contemptum virtutem progignebat : tametsi illi ejus virtutem reveriti, pro benevolentia qua eos prosequeretur, amoris modo, obedientiam parem rependebant.

Velut autem divina illustratus gratia, eoque ingenio præditus, ut quæ recta ac consentanea essent facile dispiceret, quæ in Bithynia ac locis aliis monasteria sita sunt invisens, inque eis monasticæ profitentibus familiariter colloquens, conjectis in illorum virtutum præla luminibus, rosarum instar quibus prælucebant decerpebat certamina, domumque ad suos reportabat, perfectam charitatis et sublimis humilitatis in se circumferens documenta. Jugi autem abstinencia duratus, cum amicorum invisentium præsentia ad cibum percipiendum vocaret, illius honestatem in secundis habens, virtutum dominam illi prælatam volebat : qui magni Pauli more sciret satiari, et penuriam pati, inanisque gloriæ dominatum fugeret. Pulcherrimum illius factum me pene præterit. Cum enim Nicææ synodus secundo coacta esset, ad eam ipse quoque cum aliis Patribus vocatus est. Cumque omnes equis præstantibus, et splendidis vestimentis ornati venissent, ipse solito cilicino sacco indutus, ac asinæ insidens, lætus iter suscepit. Sed cum omnes viderent eum, qui prius omnibus divitiarum copiis

Amenos, τῶν ὀπίθεν ἐπιλανθανόμενος, ἀποστολικῶς εἶπεν, ἐπηύξει ⁴⁶ τοῖς ἔμπροσθεν, οὐ τὴν ἐν τῷ καλῷ μονὴν προκοπὴν ἡγούμενος, ἀλλὰ τὸ μὴ προβαίνειν ἐν τούτῳ, ζημίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ολόμενος. Συνήγει δὲ τούτῳ χάρις ἐν πᾶσι καλοῖς, ἡ παιδόμενος ἀναπαυσάμενη τούτῳ καὶ διηνεκῶς ἐπιλάμπουσα.

Καὶ τίς ἀντούτου τὰς πρὸς Θεὸν δι' εὐχῶν ἐκδημίας (αἱ τῶν ἐνύλων εἰς ἅπαν ἀποκαθάρασαι ὄργανον θεῶν ἐνεργειῶν εἰργάσαντο ⁴⁷) κατ' ἀξίαν ἐκφράσαι δυνήσαιο; τίς δὲ τὸ τῆς σωφροσύνης κάλλος τῆς τούτου καρδίας ἐξεῖπεν ἰσχύσειεν, ἡ τοῖς ἀσωμάτοις συνάπτουσα καὶ Θεοῦ δοχεῖον ἐργαζομένη καθαρῶτατον, πρὸς τε θεοπρίαν ἀνήγει καὶ τὸ μέλλον ὡς παρὼν ὄργην παρεσκευάσας; τίς δὲ λόγος τῆς ἐκείνου πρὸς Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης τραυῶσαι φιλονεικῆσαι τὸ ἀκόρεστον, κἂν πρὸς αὐτὸν αἰθέρα περὶ φησας; ἐπαναβαίη; τίς πλῆττωσιν τὸ στερόδον καὶ δικλῆς ἀπάσης ἀμέτοχον, τῆς ἐλπίδος τὸ ἄρρήκτον, ἡ παιδόμενος θωρακισάμενος τὴν τε τῶν μελλόντων ἀπόλαυσιν ὡς παρούσαν λογιζόμενος ἐκρατύνετο; Ἀλλὰ γὰρ ἀρετὴ φωτοδόλοις πυρσεύουσα χάριτι πολλοὺς ἐκάλει πρὸς μίμησιν. Ἀμέλει τὸν ἦπιον Χριστοῦ ζυγὸν ὑποδύντες, παιδοτρύβην τοῦ ζῆν πρὸς ἀρετὴν ὑπαλείφοντα κατεπλούτουν. Τῆς γὰρ τοῦ πλησίον ἀγάπης ἀκριβείαι θεσμοὶς τειχιζόμενος, ἐνῖκα δι' αὐτῆς τὸ ταπεινὸν τοῦ φρονήματος, καὶ πρὸς τῆς τούτων ἐδείκνυτο, ὧν πολλὸ πλεόν τὸ ταπεινὸν τοῦ φρονήματος ἀμέλειαν τοῖς πρὸς ἀρετὴν χειραγωγούμενοις ἀπέτικτεν· ἀλλ' ἀναλογῶσαν τῇ πρὸς αὐτοὺς στοργῇ τὴν ὑπακοὴν παρείχοντο, τὴν ἀρετὴν αἰδομένοι.

Ὡς γε καὶ θεῖα λάμπόμενος χάριτι, καὶ συνιδεῖν ῥᾶστα τὸ δέον οἶός τε ὦν, τοῖς κατὰ Βιθυνίαν ἐνδημῶν μοναστηρίοις καὶ ἐτέροις ἀλλαχόθεν προσομιλῶν, τοῖς ἐκείνων τῆς ἀρετῆς λειμῶσι τὰς ὄψεις ἐπαφεί, συνελέγετο ὡς ῥόδα τὰ τούτων ἀγωνίσματα, καὶ τοῖς οικείοις προσεκόμιζεν, ἀγάπης ἀρίστης καὶ ὕψοιο ταπεινώσεως ἐν ἑαυτῷ περιφέρων τὰ ὑποδείγματα. Ἐγκρατεῖα δὲ διηνεκεῖ στομοῦμενος, ἥνικα φίλων ἐκάλει παρουσίᾳ πρὸς μετάληψιν, τὸ τῆς ἐγκρατείας κάλλος ἐν δευτέρῳ τιθέμενος, τὴν κυρίαν προτύμια τῶν ἀρετῶν· χορτάζεσθαι τε καὶ ὑστερεῖσθαι ⁴⁸ κατὰ τὸν μέγαν Παῦλον εὖ εἰδῶς ⁴⁹, καὶ τῆς κενῆς δόξης δραπετεύων τὴν ἐπικράτειαν. Μικροῦ με τῶν ἐκείνου καλῶν διέδρα τὸ μέγιστον. Τῆς γὰρ κατὰ Νίκαιαν συνόδου συστάτης τὸ δεύτερον, σὺν τοῖς ἄλλοις Πατράσι ἐπὶ αὐτὴν ἐκέκλητο. Πάντων δ' ἐφ' ἔππων ἐξόχων ἀθροισμένων, καὶ λαμπραῖς γαννυμένων ἐσθῆταις ⁵⁰, αὐτὸς τῷ συνῆθαι τριχίνῳ κοσμούμενος, ὑποζυγίῳ τε ἐπιβάς κανθηλίῳ ⁵¹ τὴν ὁδοπορίαν ἀσμένως ἐποιεῖτο. Ὡς δ' εἶδον ⁵² ἅπαντες τὸν τηλικούτῳ πλούτῳ κομῶντα τὸ πρότερον τούτοις νῦν καλλωπίζόμενον, ἐξ αὐτοῦ ἄλλον ἢ τῶν ἄλλων δρεψάμενοι

VARIE LECTIONES.

⁴⁶ ἐπεξετείνετο exspectes secundum Phil. 3, v. 15. ⁴⁷ ἡργάζαντο Par. ⁴⁸ ὑστερεῖσθαι Par. cfr. Phil. 4, v. 12. ⁴⁹ οἰεῖδώς Par. ⁵⁰ ἐσθῆσιν mg. Par.; sed scriptor barbarum formam prætulisse videtur. Legebatur, κἂν θηλεία, nullo sensu. ⁵¹ ἵδον Par.

τὴν ὠφέλειαν, εὐθυμίας ἀπάσης ἀνεπίπλυντο. Ὁ δ' ἐκθύμως συναστίας τῇ ἀληθείᾳ καὶ τὴν πλάνην καταστρεφάμενος, τῇ γενικωτάτῃ³³ τῶν ἀρετῶν καλ-
λυνόμενος, ἐπανήκει³⁴.

Τούτου τοῖς καλοῖς οἱ τῆς³⁵ κακίας γεννήτορες βασκῆναντες δαίμονες, μικρὸν τῆς νυκτὸς ἀφυπνοῦν-
τι ἀνέδην ἐπικωμάζουσι, καὶ τῆς ὄλης χειρὸς τὸν ἀντίχειρα σὺς δίκην ἀγρίου τοῖς ὀδοῦσι λαβόμενοι, δριμεῖαν τὴν ἀλγηδὸνα καὶ ἔκτοπον ἐνεποίησαν³⁶, τοὺς τῶν ὀδόντων τύπους ἐπαφέντες τῷ μέρει τοῦ σώματος. Ὁ δὲ τῷ πρὸς Θεὸν ἔρωτι καθηλούμενος, καὶ τῆς ἐκείνου μοχθηρᾶς ἐπινοίας ὑπάρχων ὑπέρ-
τερος, οὐδ' οὕτως ἐντροφᾶν τῷ γεγονότι τοὺς βα-
σκανούς ἐνέδωκε δαίμονας· ἀπομυρίσματι δὲ ξύλων τιμίω, ὡς εἶχε σπουδῆς, ἐπιχρίσας χεῖρα τὴν πᾶ-
σχουσαν, ἐλευθέραν παντὸς θάττον ἢ λόγος ἐναπέδειξε μώλωπος. Ἡ τοῦ θαύματος! χάρις γὰρ θεία διηγεῖται τοῖς ἐκείνου πόνοις ἐπαναπαυομένη, καὶ τρόποις τα-
πεινοῦ τοῦ φρονήματος, ἀποστολικῶν χαρίτων τῇ δω-
ρεᾷ κατελάμπρυνε, κατέξαισιλιν θαυμασίων τερατουργ-
γὼν ἐνειργάσατο. Εἰ μὲν οὖν πάντα λέγειν ἐβέλῃσω ὅσα θεία χάρις τούτῳ δεδωρῆτο τὴν ἐνοικίαν ἀσπαταμένη, τοὺς τε τῶν ἐγκωμίων ἐπιλυμανοῦμαι νόμους, καὶ ὁ λόγος διαλυθεὶς ὡς ἐν μεγάλῳ πελάγει πλέων οἰχῆ-
σεται. Εἰ δὲ τὰ πλείω παρεῖς ὀλίγων ἐπιμνησθήσο-
μαι, καὶ ὁ λόγος ἔξει τὸ ἀσφαλὲς ὥσπερ ἐπὶ χρηκί-
δος ἐρριπρισμένος³⁷, καὶ τῶν ῥηθέντων ἀκριβεστάτην ἔξει καὶ τὰ ὑπολειφθέντα τὴν δῆλωσιν.

Ἀγρίου δαίμονος ἐπιφορὰ τις τῶν ἐκείσε πολιορ-
κούμενος, φρενῶν ἔξημος ἐξαίφνης καθίσταται· καὶ τὰς οἰκίας κατεσθίων ἀσάρκας ὡς ἀλλοτρίας, βαρὺς ἐκάστω τῶν προσιώντων δείκνυτο. Δεσμῷ τοῦτον περιβαλόντες πλείονες καὶ πέδας ἀσφαλίσάμενοι φρουρᾷ παρενέβαλον, φύλακας ἐπιστήσαντες· ἀλλὰ μὴδ' ἐσπέρας πρὸς Θεὸν ἰκεσία τοῦ παραλυποῦντος ἀποδείξασα ἐλευθέρον, τῶν πεδῶν ἐκπεσόντων ἀθρόον τοῦ σώματος, πρὸς τὸ Κυριακὸν σωφρονῶς ἐπανιόντα παρέδειξεν, τὸν πρὶν παραπλήγα καὶ πᾶσι δυσάντη-
τον. Χρεῖα τις ἐκάλεε τὸν ὄσιον πορευθῆναι πρὸς τὸ πολίγνιον· καὶ δὴ πορευθέντος· χειμὼν ἐπιπίπτει πα-
ράδοξος, κύμασι τε πολλοῖς ἐξογκώσας τὴν θάλατ-
ταν, καὶ ἄγριον ἀνεγείρας τὸν κλύδωνα, τὴν ἐπ' ἀν-
όδον ἀπετείχιζεν. Ὁ δὲ τῇ συνήθει κρατυόμενος πί-
σται, τῷ τὴν ἰδίαν ἐκπληροῦντι διακονίαν φησίν· Ἄγγειλον τῇ συνδούλῃ χαλάσαι τὸν κλύδωνα καὶ τὰ νῶτα ἡμῖν ὑπαπλώσαι γαλήνια, ἵνα τὴν οἰκὰς πο-
ρεῖαν ἡμέμα ποιήσωμαι. Καὶ θάττον ἢ λόγος ἐπακο-
λουθεὶ τὸ ἔργον, τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν ὡς ἐν πᾶσι κἀν τούτῳ³⁸ δεικνύων ἐπαληθεύοντα, μεζύονα ποιήσεν τοὺς οἰκίους θεράποντας τοῦ ἰδίου Δεσπό-
του διατεινόμενον. Πᾶσι δὲ τοῖς ἄλλοις λαμπόμενος κατορθώμασι, τῆς τῶν πενήτων ἐπιμελείας πλείονα φροντίδα τῶν ἄλλων ἐτίθετο· φιλαδελφίᾳ δὲ πλείστη τῶν ἄλλων κοσμούμενος, τὸν ἐξ αὐτῆς ψυόμενον ἔλεον διαφερόντως ἡσπάζετο. Καὶ δὴ τοῖς προστοῦσι χεῖρα

A abundaverat, vili nunc habitu gloriantem, majore ex illo, quam ex reliquis, percepta utilitate, ingenti lætitia repleti sunt. Ipse vero strenue propugnata veritate, ac errore everso, fide, quæ virtutum generalissima est, inclytus rediit.

Verum cum malitiæ auctores demones præclaris ipsius factis inviderent, ei nocte parumper dormienti impudenter illudere conati sunt. Manus enim ipsius pollicem, tanquam sues agrestes, dentibus corripientes, acerbum dolorem inusserunt, in eaque corporis parte luxata, dentium vestigia reliquerunt. At ille Dei amore confixus, et nequitia demonum animum gerens superiorem, ne sic quidem ea re gloriari invidos demones permisit, sed quam prope-
re licuit pretiosorum lignorum unguento manum luxatam ungens, dicto citius omni plaga liberam reddidit. O rem miram! gratia enim divina illius semper laboribus summissique animi motibus præ-
sens, apostolicorum eum munerum gratia illustrabat, rerumque admirabilium effectorem præstabat. Equidem si omnia, quæ divina gratia in hoc sancto viro inhabitans elargita est, munera enumerare voluero, et laudandi leges transiliam, et oratio mea instar navigii in ingenti pelago magis dissolvetur. Quod si pauca quedam, pluribus omis-
sis, commemorabo, et oratio tanquam littora legens in tuto versabitur, et ex ijs quæ dicta fuerint, reliqua facile conjiciuntur.

Cum sævi demonis impetu quidam illic sodalium opprimeretur, repente mentis vim amisit: carnesque proprias velut alienas lanians, cunctis adeuntibus molestus exsistebat. Itaque vinculis et compedibus revinctus, custodiæ plurium consilio adhibitibus custodibus traditus fuerat. At vespere unius fusa ad Deum supplicatio, a vexante spiritu liberatum, vinculis repente dissilientibus, ad ecclesiam sana redeuntem mente ostendit, enim, qui prius mente captus, gravis omnibus erat ad occursum. Usu venit, ut vir sanctus ad oppidum quoddam maritimum acreretur: sed in medio cursu tempesta ingens oborta est, qua pelagus immane quantum intumuit, sævoque excitato fluctu insuperabile iter redeunti effecit. At vir sanctus solita fide fretus, proprium expleti ministerium ait: Conserveo mari denuncia, ut frenet tempestatem, et fluctus tranquillos reddat, quo iter nostrum placide conficere valeamus. Atque ita confestim effectum est, ut Christus ac Deus noster hæc item in re, quemadmodum in reliquis omnibus, vera dixisse demonstraretur, cum majora servos suos, quam ipse faceret, pollicitus est effecturos. Cæterum cum omnibus virtutibus excelleret, curandis tamen et sublevandis pauperibus majorem diligentiam adhibebat. Cum enim amore fraterno maxime teneretur, misericordiam ex eo proficiscentem in primis complecteba-

VARIE LECTIONES.

³³ γηννηκοτάτῃ Par. ³⁴ ἐπανέει Par. ³⁵ τῆς] τοῖς Par. h. l. et mox. ³⁶ ἀνεποίησαν Par. ³⁷ ἐρριπρισμέ-
νος Par. ³⁸ τοῦτο Par.

tur. Ac sane salutarem accedentibus manum porrigens, quarto mense quod monasterio suppetebat frumentum, modicum illud, ut vix familiæ usibus sufficeret, large effundebat. Cumque minister rem ægre ferret, atque illud ne familiæ quidem satis esse iurejurando affirmaret, miti voce frumentum numerare jubet. Quod ille cum fecisset, nullum acervo modium deesse comperit. Verum facilius sit, undas maris enumerare, aut cava manu pelagus dimetiri, quam res ab illo gestas admirabiles oratione complecti. Quamobrem aliis alia relinquentes commemoranda, quæ rei institutæ magis conveniunt ac præcipua sunt, prosequemur.

Ecclesiæ ager bonis omnibus abundabat. Nam et rectis institutis sanaque doctrina instructus erat, et factis congruentibus affluebat. Ac quidem religiosissimi imperatores pietatis studio potius quam imperii amplitudine gloriabantur. Porro magnus pontifex sublimem cathedram consecutus, virtutis lumina per universum orbem terrarum accendebat. Qui autem sub eo erant antistites, suos quique greges sine reprehensione tutos in portus perducebant. Monasteriorum denique præsides, quibus tanquam sol nitidissimus admirandus hic vir prælucebat, viam in cælum ducentem docentes discipulos, nudum opibus eum, qui male prius dominatus esset, religiosa abdicatione monstrabant. Sed invidus serpens Ecclesiam tam multis bonis florentem videre non poterat, exque plebis peccatis occasionem arripiens, ita permittente Deo, Ecclesiæ pulchritudinem pervertere aggressus est. Verum cum propriæ perversitatis ministrum idoneum quæreret, aptiorem invenit, quam optabat: Leonem, inquam, scelestissimum hominem, qui ab Armeniis et Assyriis genus ducens, alterius gentis dolos ac morositatem, alterius feritatem numeris omnibus absoluta imitatione expresserat: imo vero longo eos intervallo superans, feritate dolos, dolis feritatem vincebat: ad mentiendum promptus, et ad persuadendum ea, quæ mentiebatur, aptissimus. Fraude loco virtutis utebatur, eamque adversus conjunctissimos exercebat. Hic in blandum, ac qui multum ei honoris habuerat imperatorem consurgens, ornatisimum ac qui nunquam occidat Ecclesiæ solem ejicit, ac cum illo omnes fere exturbat antistites. Hanc itaque ab apostolis per manus traditam institutionem spernens, divinæ carnis Christi imaginem excindit; idemque in Matris ejus ac sanctorum venerandas imagines committit; ac Ecclesiæ graviores longe Ægyptiacis densissimasque tenebras offundit. Hinc tyrannorum quos tulit gentilitas violentiæ patrium astum admiscens, ac veterem illum Rapsacem ^b su-

^b Isa. xxvii, 2.

Α κιχρῶν σωτήριον, μηδὲ τέσσαρσι τὸν προσόντα τῇ μονῇ σῖτον, μηδὲ τοῖς οἴκοι δυνάμενον ἐπαρκεῖν, ἀπειδῶς ^a ἐξεφόρει. Τοῦ δὲ τὴν διακονίαν διέποντος ἐπὶ τούτῳ δυσχεραίνοντος, καὶ μηδὲ τοῖς οἴκοι δυνάμενον διαρκεῖν τούτον ἐπικρυμμένου, πρᾶξις ⁶⁰ φωνῇ τὸν σῖτον ἀριθμῆσαι διακελεύεται. Ὁ δὲ τοῦτο διαπραξάμενος, εὗρεν ὡς πρὸ τῆς διαδόσεως, μηδενὸς μεδίμνου τὸ σύνολον ἐπιλείψαντος. Ἀλλὰ γὰρ ῥᾶν κύματα θαλάττης ἐξαριθμῆναι, ἢ κοτύλη πέλαιος ἐκμετρεῖν, ἢ τὰς ἐκείνου τῶν θαυμάτων νιφάδας ἐγκωμίων λόγοις περιλαβεῖν. Διόπερ ἄλλοις ἄλλας ἐκφορᾶν ἀφίξει, ἐπὶ τὰ κυριώτερα τοῦ λόγου μετελεύσομαι.

Πᾶσι μὲν οὖν τὸ τῆς Ἐκκλησίας λήξιν ἦνθαι καλοῖς, δόγμασι μὲν ὀρθοδόξοις, ὡς μέλιστα καταρδόμενον, ἀναλόγους δὲ τούτοις παινόμενον πράξεισι. Καὶ βασιλεῖς μὲν θεοφιλεῖς τούτοις ⁶¹, ἢ τῷ προσόντι τῆς βασιλείας ὅγκῳ μεγαλουργούμενοι διεδείκνυντο· ἀρχιερεῖς δὲ ὁ μέγας ⁶² τῆς ὀψιλής ἐπιεικόμενος καθέδρας, τὰς τῆς ἀρετῆς λαμπρότητας γῆν ἐπὶ πᾶσαν, ὅτην ἥλιος ἐφορᾷ, διεπύρσευεν ⁶³. οἱ δ' ὅπ' αὐτὸν τελούντες ἀρχιερεῖς ἀμέμπτως τὴν οἰκίαν ἑκαστός ποίμνην οἴονεσι τινα ὀλκάδα πρὸς γαληνίους λιμένας ἐπηδαλιούχει· οἱ δὲ τῶν σεμνείων προστάται, ὧν πρωτοστάτης ὤπῃργε καὶ καθαρώτατος ἥλιος ὁ θαυμασίος, τὴν ἐς οὐρανὸν φέρουσιν τοὺς ὅπ' αὐτοῖς ἐκδιδάσκοντες τρίβον, γυμνὸν κτημάτων ἐδείκνυσιν τὸν πρότερον κακῶς δυναστεύσαντα. Ἀλλ' οὐκ ἤνεγκεν ὀρβὴν ὅστις ὁ βάσκανος τῆλικούτης ἐπανθεῖν τὴν Ἐκκλησίαν καλοῖς, τὴν δὲ τῶν πολλῶν ἀμαρτιῶν συνεγὼν προσηκτούμενος ⁶⁴, συγχωρήσει θεῷ τὸ ταύτης κάλλος ἐπιλυμήνασθαι διανίσταται. Ἀνδρα γοῦν ἐπιζητῶν τῆς ἰδίας σκαλιότητος ἀπάσης χωρητικὸν, ἐφευρίσκει πλέον ἢ ἐβούλετο· Λέοντα τὸν ἐξάγιστον, ὃς Ἀρμενίους τε καὶ Ἀσσυρίους ἐπαναφέρειν τὸ γένος, τῶν μὲν ἐπλούτει τὸ ὕπουλον καὶ κακότηδες, τῶν δὲ τὸ θηριῶδες εἰς ἅπαν ἐκμιμούμενος, μάλλον μὲν οὖν μακρῷ τῷ μέσῳ τούτους ὑπερβαλλόμενος, θηριωδία ⁶⁵ μὲν ἐξενίκα τὸ ὕπουλον, ὑπουλόγητι δὲ τὸ θηριῶδες παρέτρεχεν· ἔτοιμος μὲν ψεύσασθαι, δεινὸς δ' ἐπιθεῖναι ⁶⁶ πίστιν τοῖς ψευσμένοις, ἀρετὴν ἡγούμενος τὴν ἀπάτην, καὶ ταύτη κατὰ τῶν οἰκειοτάτων χρώμενος· ὃς τῆς μελιχίου καὶ πολλὰ τιμησάσης κατεξαναστάς βασιλείας, ἐξωθεῖ μὲν τῆς Ἐκκλησίας τὸν παγκόσμιον καὶ ἄδυντον ἥλιον, συνεξωθεῖ δὲ τούτῳ τῶν ἀρχιερέων μικροῦ δεῖν τοὺς ἅπαντας· καὶ τὴν ἀνέκαθεν ἐξ ἀποστόλων ταύτην παράδοσιν παρ' οὐδὲν ἡγησάμενος, ἐξορῶνται μὲν Χριστοῦ τῆς θείας σαρκὸς τὸ ὁμοίωμα· συνεξορῶνται δὲ τῆς τούτου Μητρὸς καὶ πάντων τῶν ⁶⁷ ἁγίων τὰ σεπτὰ εἰκονίσματα, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ψηλασμένου σκότους ἐμπεμπλῆσι, πολλῶ τοῦ παρ' Αἰγυπτίους χαλεπωτέρου. Ἐντεῦθεν τῇ Ἑλληνικῇ βίᾳ τὴν προ-

VARIAE LECTIONES.

⁶⁰ ἀπειδῶς Par. ⁶¹ πρᾶξις Par. ⁶² πρὸς τούτοις fortasse excidit μάλλον. ⁶³ Nempe Michael Rancab. Par. mg. ⁶⁴ S. Nicephorus patriarcha: non Leo III Rom. pontif., ut inepte notatum apud Surium. Par. mg. ⁶⁵ προσηκτούμενος Par. ⁶⁶ θηριωδία Par. ⁶⁷ ἐπιθεῖναι Par. ⁶⁸ τῶν om. Par.

γονικὴν ἀναμίξας ἀπόνοιαν, ἐλάλει μὲν εἰς ὕψος ἀνομίαν τὸν παλαιὸν ἐκείνον Ῥαφάην ὑπερβαλλόμενος· τὴν πόλιν δὲ Θεοῦ, τὴν Ἐκκλησίαν φησὶ, πολλοὺς κατασελεῖν ἐπεχειρεῖ τοῖς μηχανήμασι. Πολιτεία μὲν οὖν εὐθὺς ἅπασα τῷ τῆς ἐκείνου βίας ἐναυάγει κλύδωνι, μηδ' ἀντισχεῖν ἐγχειρήσασα· οἱ δὲ τῷ ὕψει τῶν ἀρετῶν χειραγωγούντες τοὺς ἄλλους πρὸς τὰ οὐράνια, τοῖς τῆς πονηρίας ἐκείνου παρσεύρησαν κύμασι, εἰ καὶ μεταμελεία τὴν ἥτταν ἀνεκάλεσαντο· οἱ δὲ τῶν ἐπὶ γῆς καὶ ἑαυτῶν ἀφειδῆσαντες, καὶ φρενῶν ἀγχινοῖα τὴν πονηρίαν ἐκινῆσαντες, οἱ μὲν λιμῷ προσεκαρτέρουν, οἱ δὲ μάστιγι ἀνηλεῶς ἡκίζοντο, ἔσθ' ὅτε καὶ νυκτὶ θαλάττῃ παραπεμπόμενοι.

Τότε δὴ, τότε πρὸς πόλιν καλεῖται καὶ ὁ θαυμάσιος, οὗ τυραννικῇ καὶ βιάζῃ χειρὶ, ἀλλὰ θωπείαις ταῖς ἐξ ἔθους δῆθεν ἐκμαλασσόμενος. Κατ' ἐχθρῶν, ψῆσιν, ἐκστρατεία μοι παρέστη⁸⁸, καὶ δέον ταῖς εὐχαῖς καθοπισθέντα πρότερον, οὕτω συμμίζει τοῖς πολεμίοις. Ὁ δὲ τὸ τῶν τρώων κακὸς ἥθεος ἐπιστάμενος, νεφρῷ πολυχρονίῳ καὶ δυσουρίᾳ τρυχόμενος (βρῆγαν γὰρ διὰ τοῦ φυσικοῦ ὀπνονόμου τῇ κύστει παραπεμπόμενα, καὶ τοὺς ἐγκαίμενους ἐν ταύτῃ διαθρύπτοντα λίθους, τοῖς ἐκτὸς παρπέμποντο, τὴν ἐξοδὸν τῷ ὕγρῳ περιττώματι, ὡς δυνατόν, ἀκώλυτον μηχανώμενα⁸⁹). τοῦτο οὖν τρυχόμενος καὶ κλινήρης διὰ βίου ὑπάρχων ἀκατίῳ περαιωθεὶς πρὸς τὴν βασιλίδαν πόλιν ἐγκαθορμίζεται. Τοῦτο δὴ μαθὼν ὁ ἐξάγιτος, τοιάδε τούτῳ διὰ τινος τῶν οἰκειοτάτων δηλοῖ (εἰς ὕψιν γὰρ ἀγαγεῖν, τὸ στεῖρρόν, οἶμαι, τοῦ ἀνδρός διενθυμούμενος, ἡρυθρία). Ἐμὲ μὲν πειθῆναι· ἡκεῖς ταῖς ἐμαῖς ἱκεσίαις (χρηστὰς γὰρ ἡμῖν ἐκπίδας· τὸ σὺν προσηγνῆς ἐντίθησιν), ἰσθὶ τοσούτων καταπολεύων⁹⁰ καλῶν, ὅσον εἰκὸς ἐπαπολαύειν τοὺς τῆς οἰκείας φιλονεικίας βασιλικὴν συμβουλὴν καὶ παράκλησιν ποιουμένους ἐπὶ προσθεν· τῆς τε σῆς μονῆς παντοίοις ἐξαιρομένης χάρισματι, καὶ τῶν συγγενῶν τιμῆς μεγίστης καὶ παρ' ἡρώσεως ἐξυμώμενων, τὰ πρῶτα τῆς ἐμῆς φιλίας οἰσεῖς καὶ παρ' ἡρώσεως· εἰ δὲ, ὃ μηδὲ λογίσασθαι θέμις, τὴν οἰκείαν ἐριν τῆς ἐμῆς ἱκεσίας προτιμησάμενος, ὑπερόπτης μὲν τῆς ἐμῆς συμβουλῆς⁹¹, ὑπερόπτης δὲ τῶν προτεινομένων γενήσῃ καλῶν, ἄκων διαπραξάμενος· ἅπερ ἐκὼν οὐ βούλει, σαυτῷ μεγίστης αἰσχύνης καὶ δυσβολίας⁹² ἔσῃ παράτιος.

Ὁ δὲ θεότατος τῆς εὐθείας τῶν λεγομένων ἐκμυκτηρίσας τὸν εἰρηκότα, τοιοῖσδε λόγοις ἀμείβεται τὸν πεπομφότα· Χρημάτων μὲν καὶ κτημάτων, καὶ ὅσα τῆς παρουσίας ἐστὶ καλὰ βιοτῆς, οὐδενὸς ἐν χρεῖζ καθέστηκε· ἃ⁹³ γὰρ νεάζων ἀπεσεισάμην δυνάμενος χρῆσθαι, τῷ Χριστοῦ κεκρατημένος ἔρωτι, πῶς ἂν γηραῖδ' ἐπ' ἀθετήσει τοῦ ποθομένου προσδίζομαι· καὶ ταῦτα τῶν ἐπιχειμένων νοσημάτων τῷ σώματι ταχέαν μηνυόντων τὴν ἐξοδὸν καὶ τὴν κτήσιν τούτων ματαίαν ὑπεμφαινόντων· μονῆς δὲ καὶ συγγενῶν Θεῷ μελήσει, ᾧ καὶ παρατίθημι

A perans, iniquitatem in sublime loquebatur; et civitatem Dei, quæ est Ecclesia, multis machinamentis dolisque concutere studebat. Statim itaque omnis res publica illius violentiæ procella naufragium facere, cum ne obniti quidem conaretur. Qui virtutum quo præstabant merito reliquis ad cælestia duces erant, illius nequitiae fluctibus secus agi, astuque decipi, tametsi poenitentiae remedio noxam resarcivere. Qui autem res terrenas, seque ipsos contemnentes mentis solertia scelus vicerant, qua fame conficiebantur, qua verberibus dire excruciebantur: nonnunquam etiam noctu conjiciebantur in mare.

Tunc igitur, tunc ad certamen vocatur etiam vir admirandus, non quidem manu tyrannica, et ut illata vi adducatur; sed ut tyranno consuetis blanditiis ac dolis ad iter inducatur. Adversus hostes, aiebat, belli mihi moles incumbit: sed antequam manus cum illis conseram, precum tuarum presidio muniar necesse est. Theophanes autem, cognita hominis malitia, quamvis renum et urine difficultate laboraret (instrumentis enim per naturalem cuniculum in vesicam admissis, quæ lapides insitos commolirent, humidis excrementis exitum præbebat) ac cum maximis molestiis vexaretur, inque lectulo ægrotus assidue decumberet, scapha tamen ad urbem regiam trajecit. Quod cum scelestissimus ille intellexisset, sancti viri aspectum (ejus puto constantiam animo reputans) veritus, per unum aliquem maximæ inter illius domesticos fidei, hæc illi significat: Si venisti, ut mihi morem geras (morum enim qua præditus es lenitas, ut de te id sperem, facile suadet), scio tam multis te bonis fruiturum, quam multis eos frui par est, qui propriæ voluntati imperatoris voluntatem et consilium anteponunt: tumque monasterio tuo omnis generis muneribus aucto, tum propinquis tuis maximis dignitatibus favoreque regio condecoratis, primas apud me amicitiae ac auctoritatis partes ipse consequeris. Sin, quod vix cogitare fas est, pervicaci animo tuo preces meas posthabueris, et consilium meum neglexeris, ac quæ tibi proponuntur, bona fueris aspernatus, invitus faciens, quæ volens recusas, maximi tibi ipse dedecoris ac calamitatis auctor exsistes.

At hæc vir divinus, perspecta dictorum stultitia, auctoremque irridens, ita nuntio respondet: Ego nec pecuniis, nec possessionibus, aut ullis aliis vite hujus bonis indigeo. Quæ enim adolescens, cum iis frui possem, amore Christi inflammatus repudiavi, ea jam senex quomodo complectar, ac eum cujus desiderio teneor, contemnā? præsertim cum corpus morbis confectum sit, ut vite finis procul abesse non possit, et hæc inania esse constet. Quod autem ad monasterium propinquosque pertinet, id Deo erit curæ, cui utrosque commendo:

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ παρίστη Par. ⁸⁹ μηχανόμενοι Par. ⁹⁰ καταπολεύων Par. ⁹¹ βούλη Par. ⁹² δυσβολίας Par. ⁹³ Legebatur οὐ.

et quibus Deus melius, quam imperatores et principes, consulere potest. Quod si, quemadmodum pueros parum generosos magistri scutica perterrefaciunt, ita tu me morbo et senectute confectum, minis territum iri speras, rogi accendatur, tormenta parentur, et omnia cruciatuum genera, eaque ejusmodi, ut vim omnem propositi superent, artificiososque cunctos modos excedant; ut scias planissime, Christi virtutem in meis infirmitatibus perfici. Ego qui in terra gradi non valeo, valetudinis infirmitate superata, in rogi promptus insiliam.

His auditis, turpissimus ille constantiam quidem animi fortis admiratus est; de victoria tamen spem non abiecit, hominis inter suos dolis strenuissimi fretus suadæ vi: is nempe magorum præstigiis, ac sophistarum imposturis, Græcorumque aupiciis, atque jecinoris inspectionibus, quam disciplinis instructor erat; cumque miserum hominem in impietatis barathrum traxisset, apud eum valebat plurimum. Huic beatum tradit Theophanem, sperans illius verborum lenocinio omnino deceptum iri. Verum tanquam asinus ad lyram deprehensus est. Invictam itaque viri sancti dicendi libertatem vehementius admiratus, antequam congrederetur, se victum esse confessus est: nuntiavitque imperatori, eum præstantiorem esse, quam ut oratione, aut minis ullis superari posset: quin etiam si ibi diutius commoraretur, fore, ut aliorum animos in sententiam jamjam concessuros, a proposito absterret. O mentem adamante firmiorem, et nullis cedentem machinis oppugnantibus veritatem! O amoris vim erga Creatorem incredibilem, quæ nullis vitæ tentationibus dissolvi potuit! Cæterum ab impugnatione non destitit homo tyrannica plenus credulitate: sed virum sanctum in Eleutherii palatio includi jubet, adhibitis custodibus, ne quis humanitate ductus, ei propter Christum patienti consolationem ullam afferret. Itaque corpus ejus diuturna fame confectum, paulatim tabescebat; ipsumque hoc detrimenti loco erat, quod non cita morte tolleretur. Morbi porro per medicorum curæ absentiam grassandi nacti licentiam, gravius sæviebant, et vitam reddebant morte ipsa longe acerbiorē. At ipse, ejus qui desiderabilium primatum tenet desideratissimam pulchritudinem in deliciis habens, quæ nec auditu reliquis tolerabilia sunt, patienti ac æquo animo perferebat. Gaudebant angeli, cum tolerantiae vim, quæ longo tempore ab humanis exsulaverat, postliminio reversam felici longe spectaculo cernerent: ac viri sancti præstanti adversus hostes virtute lætantes, victoriæ præconium illi concinebant. Horrebant dæmones, quod sanctos, quorum vel nomina audire non poterant, et imagines oppu-

A τούτους, τῷ κρείττονως ἐπικουρεῖν δυναμένῳ ἢ βασιλεῖς τε καὶ ἄρχοντες. Εἰ δὲ νόσοις καὶ γήρατι θάρβυνόμενος, αἶ με νῦν συνέχουσι, μορμολύττεις ταῖς ἀπειλαῖς καὶ δειματοῦν ἐθέλεις, καθάπερ σκυτάλῃ τὰ ἀγενῆ τῶν μειρακίων οἱ παιδευταί, ἀπτείσθω πυρὰ, ἐτοιμαζέσθω στρεβλωτήρια, καὶ πρόθεσιν ἄπασαν ἐκνικῶντα, καὶ τρόπους μηχανημάτων παρatreχόντα, ὅπως εἰδῆς ἐν ταῖς ἐμαῖς ἀσθενείαις τὴν τοῦ Χριστοῦ τελειομένην σαφέστατα δύναμιν. Αὐτὸς πρὸς τὴν πυρὰν ἐλθεῖν ἐπιχθήσομαι, ὃ γῆς ἐπιθεῖναι δῶλος οὐ δυνάμενος, τὴν ἐπικειμένην ἀσθένειαν ἐκνικήσας τῇ προθυμίᾳ.

Β Ταῦτα μαθὼν ὁ τρισάθλιος, κατεπλάγῃ μὲν οἷος τῷ γενναίῳ ψυχῆς τὸ παράστημα· οὐ μὴν ἀπέγνω τὴν νίκην, τῷ γενναιοτάτῳ τῶν παρ' αὐτῷ θάρβων ἀθλητῶν, ὃς γοητικαῖς τῷ ὄντι καλλωπιζόμενος μαγανείαις καὶ σοφιστικαῖς δῆθεν ἐκεκαλλώπιστο τερρατείαις, ταῖς Ἑλλήνων οἰκονοσκοπείαις καὶ ταῖς δι' ἡπατος μαντείαις ἐπὶ πλείω μεγαλαυχούμενος, ἣ τοῖς μαθήμασιν. Οὕτως πρὸς τὸ τῆς ἀσθενείας ἐλκύσας τὸν δύστηνον βάραθρον, τὰ πρῶτα παρ' αὐτῷ τῆς δυναστείας ἐκέκτετο. Τούτῳ τὸν μακάριον ἐκδίδοσι, ἀλῶναι πάντως τῇ ἑυγίᾳ τῶν τούτου λόγων οἰόμενος. Ἄλλ' ὅνος ᾄδων πρὸς λύραν ἠλίσκετο· καὶ τῇ ἀμάχῳ τοῦ ἀνδρὸς παρρησίᾳ τῶν λόγων καταπλαγεῖς, πρὸ συμπολοχῆς τὴν ἤτταν ἡσπάζετο, καὶ τῷ κρατοῦντι διηγείλειεν ὡς κρείττω παντὸς λόγου καὶ ἀπειλῶν ὁ ἀνὴρ, καὶ τοὺς ἥδη πεισθησομένους ἐπιμένοντας τῷ τόπῳ ἀνακόλει τῆς ἐγχειρήσεως. Γ Ὡ γνῶμης ἀδάμαντος στερέωτέρας καὶ ἀνυπείχτου πᾶσι τοῖς κατὰ τῆς ἀληθείας μηχανήμασιν! ὦ φίλτρον περὶ τὸν Κτίστην ἀκόρεστον, ὅπῃ μηδενὸς τῶν τοῦ βίου πειρατηρίων διαλυόμενον! Ἄλλ' οὐδ' ὡς ἀπέληγε μάχης ὁ τυραννικῆς ὠμότητος ἐμπλεος· τοῖς τῶν Ἐλευθερίου δὲ ἀνακτόροις ἀσφαλεστάτῃ φρουρᾷ παραδίδωσι, φύλακας ἐπιστήσας, τοῦ μὴ τινα τῶν οἷς αἰδῶς τῆς φύσεως πρόσσεσι παραμυθίαν ἐμποιῆσαι τῷ διὰ Χριστὸν κακουμένῳ. Σῶμα μὲν οὖν λιμῷ πολυχρονίῳ τηκόμενον κατὰ μέρος πρὸς φθορὰν ἡλείγετο, καὶ αὐτὴν τὴν ὀξείαν τελευτὴν ζημιούμενον· νόσοι δὲ τῆς τῶν λατρῶν ἐπικουρίας ἐλευθερίαν εὐράμεναι, ἀλγινότερον ἐπεκώμαζον, κατὰ πολλὴ τῆς ζωῆς ἰδιοποιῶσαι τὴν τελευτήν. Δ Ἄλλ' ἡ διάνοια τοῦ πρώτου τῶν ὀρεκτῶν τοῖς παμποθήθεις ἐντροφῶσα κάλλεσι τὰ τοῖς ἄλλοις μὴδ' ἀκοῇ φορητὰ ῥῶον ἔφερεν. Ἐχαιροῦ ἄγγελοι τὴν μακροῖς χρόνοις τῶν βροτῶν δραπετεύσασαν καρτερίαν ὀφθαλμοῖς αὐθις ἐπανελθούσαν ἐπιδεῖν εὐτυχήσαντες· καὶ τῇ τούτου συνηδόμενοι κατ' ἐχθρῶν ἀριστεία, τὸ ἐπινίκιον ἐπανηγυρίζον. Ἐφριττον δαίμονες, ὧν μὴδ' ἀκοῇ φέρειν ἠνεύχοντο τὰ ἐνόματα, καὶ ὧν προσεπολέμουν τοῖς εἰκονίσμασι, τούτους αὐθις αὐτοῖς ἐπανατέλλοντας πράγμασι θεᾶσθαι κακοδαίμονήσαντες, καὶ βασκανία διαπρόβονοι, τοὺς ἑαυτῶν ὑπὲρ τῆς ἀσθενείας ἐκάκιζον. Χρι-

VARIE LECTIONES.

ἢ οἷος] fort. τῆς. ἢ ἐκαλλώπ. Par. ἢ κρείττω Par. ἢ πεισθησομένου Par. ἢ ἡλείγετο Par. ἢ τῆς] τοῖς Par. ἢ ἀσθενείας Par.

στέβ· δὲ, τοῖς πάντα λόγον νικῶσι τὸν οἰκεῖον ἀριστέα καταλαμπρύνων χάρισμασι, τῷ νικητικῷ·κατηγλάττε στέφει.

denique muneribus omnem vim dicendi superantibus pugilem suum decoratum victoriae corona donavit.

Δυσὶ γοῦν ἔτεσι τῇ ἀτλητοτάτῃ προσκατερῆσας εἰρχετῇ, τῇ Σαμοθράκῃ παραπέμπεται νήσῳ· ὃ καὶ νοερῷ προΐδων ὀφθαλμῷ, τῷ τὴν ὑπηρεσίαν πληροῦντι προήγγειλε· καὶ τρισὶν ἡμέραις πρὸς εἶκοσι τῇ νήσῳ προσβιούς, ὡς εὐώδης θυσία τῷ κοινῷ Δεσπότη προσφέρεται, καὶ ταῖς ἐκείνου χερσὶν τὸ ἱερὸν καὶ πάναγον ἐπαφείας πνεῦμα, πρὸς τὴν πόλιν ποθυμμένην ἐπαναφέρειται κληρουχίαν. Ἄλλ' οὐδὲ τὸ νικηφόρον τούτου σῶμα, καὶ τῇ ψυχῇ σύνδρομον ἐν πᾶσι καλοῖς, τῶν κατὰ δύναμιν γερῶν ἀπελείπετο. Χερσὶ μὲν θεοφιλῶν ξυλὴν κατατίθεται λάρνακι, καὶ ταῖς προσηκούσαις, ὡς ὁ καιρὸς ἐδίδου, γεραιρμένον ὑμνηδίαις, ἐξαισίαις δὲ χάρισι παρὰ Θεοῦ κλητίζόμενον. Λοιμοῦ γοῦν ἐπικειμένου τοῖς κατὰ τὴν νῆσον κτήνεσι, καὶ αἰφνιδίως τῷ θανάτῳ παραπέμποντος, ἄκρα τῇ λάρνακι ὕδωρ ἀπομυρίσαντες (οὗ γὰρ προσφύσαι τοῦ θεοῦ κατετόλμησαν σώματος), καὶ τοῖς νοσοῦσιν ἐπιβράντες, ἐλευθερά τῆς ἐπικειμένης αὐτοῖς ἐναπέδειξαν λοίμης.

Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ δίκην δίδωσιν μίαν ἀντὶ πολλῶν τῶν ἀδικημάτων ὁ τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἄγριος μονὶς, ἐν ἱεροῖς τόποις, εἰς οὓς κακῶς ἐνέυδρισε⁸⁰, ἀσχημόνως καταστρέφας τὸν βίον· καὶ τῆς παχείας ὁμίχλης ἀπὸ μέρους ἐκκαθαρθείσης, ἀχλὺώδης τις ἐλευθερίας ἐκπνέει τὸν ἥλιος, λεπτοτάτοις ὀπλαισμένοις νέφεσι. Τότε δὴ, τότε θαρρήσαντες οἱ τοῦ θαυμασίου φοιτηταί, λέμβῳ τῇ νήσῳ προσορμίζονται, καὶ τὸ ἀοιδιμον ἐκεῖνο καὶ λαμπρότατας ἀποστειλὸν τὰς χάριτας σῶμα σὺν τῇ λάρνακι κομισάμενοι ἐπανάγουσιν εἰς τόπον τινά, σημείοις ἀπέχοντα τῆς μονῆς δύο καὶ δέκα. Ὄνομα τῷ τόπῳ φασὶν Ἰέρεια...

Ἄλλ' ὁ δοξάζων τοὺς αὐτὸν δοξάζοντας Κύριος, τῆς μελλούσης δόξης τούτου φανερῶν τὴν κατάστασιν, τοὺς ἀνὰ πᾶσαν ἐκείνην οἰκοῦντας τὴν γῆν τῶν τούτου χαρίτων μετασχεῖν ἐνεποίησεν. Ἦγοντο γοῦν οἱ νόσοι ἀνηκέστοις πεπνεδημένοι, κύματα θαλάττης ἀπομιμούμενοι, τῶν τούτου καλῶν εὐμοιρῆσαι διασπυδαζόντες· καὶ δαιμονῶντες μὲν βίᾳ τῷ κράτει τῆς ἐξουσίας ἐλκόμενοι (ὀλολυγμοῖς γὰρ καὶ φωναῖς ἐξαισίαις τοῦτο διεστήμινον), τῇ θίξει⁸¹ μόνῃ τῆς θήκης, ἥ καὶ⁸² ἐπιμυρίσματι, τῶν ἐνοχλούντων ἀπολυόμενοι τῷ σεσκότῃ δι' αὐτοῦ Θεῷ τὴν προσήκουσαν ἀναφέροντες εὐχαριστίαν ἐπανέστησαν. Οἱ δὲ κρυφίως τῆς ἐκείνων λοίμης μετεπιληφότες, τοῖς αὐτοῖς κατανάγκαις εἰς τοῦμαρὸς ἀγομμένοι, τῶν ἐνοικούντων ἐπιταγῇ τοῦ ἀθλητοῦ δραπετευόντων, ἐλευθερούμενοι διεδείκνυντο. Παράλυτοι ταῖς κλιναῖς μόλις ἐπιπερμένοι, τῷ τούτου οὐδὲν τὰ μέλη σφιγγόμενοι, τοῖς ὤμοις ταύτας ἀναφέροντες σὺν εὐφημιαῖς ἀπήσαν. Τυφλοὶ, τῇ παντελεῖ τοῦ σώματος ἀπρα-

Duos igitur annos acerbissimo defunctus carere, in Samothracem insulam deportatur: quod ipse mentis oculo prospiciens, ei, qui sibi ministrabat, prænuntiaverat. Cumque tres supra viginti illic dies egisset, tanquam suavis hostia communi Domino oblatus est: illiusque manibus sacrum ac sanctissimum spiritum suum tradens, ad hæreditatem olim desideratam contendit. Neque vero victoriae insignibus clarum ejus corpus, ac quod animo gerenda omni virtute socium comesque exstiterat, meritis muneribus caruit, quanta in ipsum conferre licuit. Nam piorum virorum manibus in lignea arca compositum, et convenientibus cantibus, ut tempus ferebat elatum, admirandis gratis a Deo fuit illustratum. Cum enim lues in insulae pecora desæviret, adeo ut mortua repente conciderent, aqua extremis illius arcae oris delibuta (neque enim corpus ausi erant contingere) pecora peste laborantia conspergebant, et periculo liberabant.

C Haud multo post immitis ille Ecclesiae Christi aper, multorum reatum scelerum uno supplicio luit; inque sacris locis, in quæ nequiter debacchatus fuerat, turpiter vitam amisit. Quare, densa caligine paulisper disjecta, obscurus quidam libertatis sol, tenuissimis nubibus sublocens emersit. Tunc igitur sancti viri discipuli assumpta fiducia in insulam navigio advecti, præclarum illud et splendidissimum gratis effulgens corpus cum arca sublatum, in locum quemdam Hieris dictum asportant, duodecim stadiorum intervallo a monasterio dissitum, inque templo sancti martyris Procopii deponunt.

D Hic ille, qui eos, a quibus honoratur, honoribus afficit, ut futurae gloriae sancti sui statum declararet, incolas omnes illius regionis munerum ipsius fecit esse participes. Confluebant enim, undarum instar, qui morbis gravissimis, nec ullam curationem admittentibus laborantes, illius impertiri hominis satagebant; ac quidem a daemonibus vexati, invitis, ac dolorem suum clamore nimio gemituque testantibus, cum adhibita vi huc pertraherentur, solo arcae contactu, sive etiam aqua arcae attactu delibuta ab spirituum nequam vexatione soluti. Deo, qui per illum sanos effecisset, quas par erat gratias agentes, domum revertebantur. Qui autem clam ea peste laborabant, eadem se necessitate proidentibus demonibus, athletaque jussu diffugientibus, ab iis liberi reddebantur. Paralytici, qui vix in lectulis suis gestari poterant, sancti virtute corroboratis membris, lectulos humeris reportantes, ad sua redibant. Cæci, qui omni corporis actione

VARIE LECTIONES.

⁸⁰ ἐνέυδρισιν Par. ⁸¹ ὀξεί: Par. ⁸² εἰ καὶ Par.

PATROL. GR. CVIII.

destituti aliorum manibus ducebantur, verosque duces lumina requirerent venerant, voti compotes facti sine labore ita redibant, ut alienae manus opera nulla desideraretur. Claudii, membra corporis, quibus gradi insuetam est, humi foede trahentes, aut alienas manus ad iter mutantes, caprearum in morem rectis tibiis saliendo discedebant. Qui aurium, aut linguae munere fungi non poterant, miro novoque eventu aliorum fabulantium sermones audientes, pari cum eis voce gratias agebant. Feminae, quae perpetuo fluxu sanguinis laborantes, insiti caloris discessu emortuo pene corpore fuerant, non Domini simbriae, sed servi arcae contactu mirabiliter exsiccato fluxu, grati probique animi monumento gratiarum actionis fontes promebant. Chirographum flagitiosis actionibus plenum, cum ob-signatum arcae admotum esset, sic omnes mundum aspexerunt, ac si nihil unquam in eo fuisset scriptum: cunctique apostolicam potestatem ex hujus arca manantem suspexerunt. Verum, quis ea, quae tunc ab ipso gesta sunt, singulatim valeat enarrare, cum ne genera quidem numerari facile queant? quisve etiam, quamvis illi linguae sint decem oraeque decem, scriptis consignare?

Integrum igitur annum in templo illustris Christi martyris Procopij commemorati, ne supplices divino viri munere prohiberent, vix tandem aliquando iter ad ejus monasterium recta contenderunt, cum ordine quadruplici circa feretrum ipsius constitissent. Medio enim inter Patres loco constituti viri nobiles in humeros sublatum, velut arcem quamdam gestabant; in qua non urna erat ingrati populi cibum conservans, non lapideae tabulae, non virga Aaron . . . qui virtutem omni reprehensione superiorum ostenderat, innataque tranquillitate invidiae aculeos obtulerat; qui charitatis insignibus eximie claruerat; qui fide, cui nihil ambiguum est, in primis praestiterat, inque ea adversariorum munitiones everterat; qui spe Christi firmissima velut thorace munitus atque protectus, hostium tela prorsus inania stultaque ostenderat; qui donorum Spiritus fluvius erat; qui pectus omni quibus affluebat gratiis, exhilararet; in Ecclesiae firmamento sol occasum nesciens, semperque lucidus esset: qui haereticorum oculos doctrinae splendore perstrinxerat, piorumque animos ad fidem inculpatam direxerat.

O egrotantium medicus! o peccatorum propitiatio, largire mihi celerem mearum aegritudinum curationem: ut recuperata sanitate, rursum ad te supplex accedam, gratique animi testimonium afferam. Libera me a periculis, quae quotidie imminuent, ut cum pulcherrimis factis pro virili mea incubuero, illorum te auctorem perspicue agnoscam.

A ξίς⁸³ πεδόμενοι⁸⁴, ὅφ' ἐτέρων χειραγωγούμενοι, τὸν ὄντως χειραγωγὸν ἐπιζητοῦντες ὀφθαλμοὺς ἐπήρχοντο, καὶ τὸ ποθοῦμενον ἀμύχτως εὐρίσκοντες ἐπανήρχοντο, τοῦ χειραγωγεῖσθαι μετὰ τῆς νόσου δραπετεύσαντες. Κωλοὶ τὰ μέλη τοῦ σώματος, ἃ τῇ γῇ προσθαίνειν οὐκ εἴωθεν⁸⁵ ἐπ' ἐδάφους καθυδρίζοντες, οἱ τὰς ἐτέρων χεῖρας θανειζόμενοι πρὸς τὴν ἔλευσιν, δορκάδος δίχην ἀλλόμενοι ποσὶν ἀρτίοις ἐποιοῦντο τὴν ἀναχώρησιν. Ἀκοῆς δὲ καὶ τοῦ λέγειν ἑτέροι καταδικασθέντες τὴν στέρησιν, τῆς ἐτέρων ὁμιλίας παραδίδως ἐπακούοντες, ὁμόφωνον τὴν εὐχαριστίαν ἐνήργουν. Αἰμιρρόσυντα γύναια τῇ διηνεκεῖ χύσει τοῦ αἵματος, τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ τῇ ἀποχωρήσει πρὸς νέκρωσιν ἀπαγόμενα, οὐ κρασπέδου δεσποτικού, δουλικῇ; δὲ θήκης ἐφαπτόμενα, παραδίδως ἀναξηρανεῖσθαι τῆς ρύσεως, πηγὰς εὐχαριστίας εὐγνωμόνας ἀνέβλυον. Χειρόγραφον μεστὸν μοθηρῶν πράξεων ἐσφραγισμένον τῇ θήκῃ προσανατεθὲν, ὡς μηδεπώποτε γραφὴν τοῖς πᾶσιν ἐγνωρίζετο, καὶ τὴν ἀποστολικὴν ἐξουσίαν ἐθαύμαζον τῆς τούτου θήκης ἀναβλύζουσαν. Ἀλλὰ τίς ἂν λόγος τῶν τότε πράχθεντων τοῦτ' ὃ πλῆθος κατὰ μέρος ἐξεπαῖν δύνησεται, ὅπουγε καὶ κατ' εἶδος οὐκ εὐχερὲς; ποῖος δὲ γραφῇ παραδοῦναι, κἂν εἰ δέκα στομάτων καὶ γλωσσῶν εὐμοιρήσειεν;

Ὅλον γοῦν ἐν αὐτῶν τῷ ναφ' τοῦ καλλινίκου Προκοπίου προσκαρτερήσαντες, τοῦ μὴ τὴν θεόδουτον χάριν τοῦ μάκαρος ἀναστellaί τῶν δεομένων, ὅφ' καὶ μόλις τὴν εὐθὺ τῆς ἐκείνου μονῆς τριθὸν ἤσαν, τετραμερῶς σφᾶς αὐτοῖς περὶ τὴν θήκην ἐντάξαντες. C Μέσον γὰρ τῶν Πατέρων οἱ πρόκριτοι ὥμοισιν ἄραντες, οἳ τὰ κειμένων ἐκόμενοι, οὐ στάμονον ἔχουσιν ἐνθὸν ἀγνωμόνων τροφῆς φυλακτήριον, καὶ πλάκας λιθίνας, καὶ τὴν βάδδον⁸⁶ . . . μων. Τοῦ σώματος ὁ μόνος δείξας ἀρετὴν ἀνωτέραν μώμου παντός, ἀμβλύνας τε φθόνου κέντρα τῇ φυσικῇ γαληνότητι ὁ θεσμός ἀγάπης ἐξόχως λαμπόμενος ὁ πιστεῖ μηδὲν ἀμφήριστον κεκτημένη μόνος φραζάμενος, καὶ τὰ τῶν ἐναντίων καταβαλὼν ὀχυρώματα ὁ ἐλπίδι Χριστοῦ τῇ ἀβραγέσσει διὰ βίον θωρακισάμενος, καὶ τὰ τῶν πολεμίων δι' αὐτῆς βέλη κωφὰ πᾶσιν ἐναποδείξας καὶ μάταια ὁ ποταμὸς τῶν χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος ὁ πᾶσαν καρδίαν ἱλαρῶν ταῖς χάρισι ὁ τοῦ τῆς Ἐκκλησίας στερεώματος ἄδυστος ἥλιος ὁ D κύρας μὲν αἰρεσιωτῶν ἀμβλύνας τῇ τῶν δογμάτων λαμπράτῃ, ψυχὰς δὲ θεοφιλῶν χειραγωγήσας πρὸς πίστιν ἀμώμητον.

Τὸ τῶν ἀσθενῶν ἱατήριον, τῶν πταιόντων τὸ ἱλαστήριον, δίδου μοι τῶν ἐπικειμένων νοσημάτων ἔλευθερίαν τάχιστα, ἵνα βραῖσας φανῶ πάλιν ἱκέτης εὐχάριστος. Δίδου μοι τῶν ὀσημέραι προσγινομένων περιστάσεων ἀπολύτρωσιν, ἵνα ταῖς καλλίσταις τῶν πράξεων ἐκδραπνήσας τὸ δύνασθαι, δημιουργὸν ἐπιγράμω τῶν κατορθωμάτων σαφέστατα, ἀμαρτιῶν

VARIAE LECTIONES

⁸³ malim ἀορασίς mg. Par. male. ⁸⁴ πεδόμενοι Par. ⁸⁵ εἴωθεν Par., sed aliud vitium latet. ⁸⁶ Deest anum folium: nec minus in Lipomano, etsi illius interpret velut nulla esset lacuna cuncta connectit. mg. Par.

ἀγνοίας καὶ νεότητος παρὰ Θεοῦ τῶν ἐμῶν ἀποκοπᾶς αἰτησάμενος, ὡς πρὶν ἐκείνου τοῦ τῇ σῇ θήκῃ τὸν χάριτην ἀναθεμένου, λαμπρὸν προστάτην τοῦ φοβεροῦ βήματος ἀναπόδειξον· τοῦ καθ' ἡμῶν κακίστου φθόνου τὰ κέντρα παραδόξως ἀμβλύνας, ἀνωτέρους τῆς τῶν βασκανῶν διατήρησον λοίμης· ἐν' ἀπόσκοπον διὰ σοῦ τὴν τῆς σωτηρίας διανύοντες τρίβον, τὸ ἐπινίκιον τῆς σῆς σεπτῆς ἀριστείας σὺν εὐθυμίᾳ πανηγυρίζωμεν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ἐς αἰεὶ 87.

Τῷ ΑΥΤῷ ΜΗΝΙ 88 18, ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ
ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΣΙΓΓΡΙΑΝΗΣ.

MENSIS MARTIS DIE 12, SANCTI PATRIS NOSTRI THEOPHANIS
CONFESSORIS SINGRIANÆ MONACHI.

Εἰς τὸ « Κύριε, ἐκέκραξα, » στιχηρόν. Ἦχος Β
πλάγ. δ'.

Ὁ τοῦ παραδόξου θαύματος!

Πάτερ θεόφρον Θεόφανες, θεοφανείας Χριστοῦ κεκλημένος ἐπώνυμος, ζωηφόροις ἔχνης τοῖς αὐτοῦ ἠκολούθησας, καὶ τὰ τερπνὰ τοῦ βίου κατέλιπες, ἐνατενίζων τῷ ποθομένῳ σοι κάλλει, πανάριστε· καὶ ταῖς θείαις νεύσει ταῖς πρὸς αὐτὸν ἀριστα θεούμενος καὶ τελειώτατα.

Ὁμοιον.

Πάτερ θεόφρον Θεόφανες, ὑπερτορίας πικρὰς ἀσθενῶς διακείμενος καρτερῶς ὤπηγεκας, ἀφειδήσας τοῦ σώματος ὑπὲρ σεπτῶν εἰκόνων, πανεύφημη· θυμῷ λέντων ἐξοριζόμενος ὡς κατορχούμενος τὰς βουλὰς ἐμύρανας, καὶ λογισμοὺς ὄντως ματαιώφρονος καὶ νοῦν ἀλάστορα.

Ὁμοιον.

Ὅντως αμοιβὰς τῶν πόνων σου τῶν ἀγαθῶν ὁ δοτὴρ θαυσιλῶς σοι ἐδωρήται, ἀπελαύνειν δαίμονας, θεραπεύειν νοσήματα παρέσχηκώς, τρισμάκαρ, τὴν δύναμιν· κατηξιώθης καὶ τῆς ἀφράστου χάριος ἐνθα χορεύουσι τῶν ἀγγέλων τάγματα, διὰ παντὸς πρόσωπον θεούμενος τοῦ παντοκράτορος.

Κανὼν τοῦ ἁγίου. οὗ ἡ ἀκροστιχίς· « Θεοφάνης μέλπει τὸν Θεοφάνην. »

ᾠδ. α', ἤχ. δ'. Θαλάσσης τὸ Ἐρυθραῖον πέλαγος.

Θεοῦ τοῦ σαρκὶ φανέντος ἔχνης ἐπηκολούθησας, ἐν εὐσεβείᾳ, Πάτερ, πυρσωθείς, ὡς ἐντεῦθεν τὴν κλῆσιν πλουτεῖν τὴν ἀληθῶς φερώνυμον, ὡς τῇ προνομίᾳ προτετύπωτο.

Ἐθέληχθης ποθεινοτάτῳ ἔρωτι τῷ τοῦ Δεσπότη σου καταφρονῆσαι πόθου κοσμητοῦ· συγχαθεὶς δὲ τῇ

A Ignorantiæ ac juventutis delicta mea divina aboleri clementia exorans, uti quondam illius, qui tuo charitatem imposuit loculo, præclarum te mihi patronum ante iudicis tremendum tribunal ostendito. Pessimæ contra nos incitatur invidiæ tela mira dexteritate detundens, ab invidiorum peste tutos integrosque conserva : ut sine offensione præsidio tuo salutis semitam conficientes, venerandi tui certaminis tropæa lætis animis celebremus; in Christo Jesu Domino nostro : cui gloria et imperium in sæcula sæculorum.

Ad vespas versiculus. Tonus obliquus 4.

O novum miraculum!

Divino sensu prædite Pater Theophanes, a Christi nomen sortitus apparitione, ejus vivifica persisti vestigia, ac sæculi reliquisti oblectamenta, in desideratam tibi pulchritudinem animo intendens, o vir optime, divinaque in eam propensione deitatem præclare ac perfectissime induens.

Similis.

Divino sensu prædite Pater Theophanes, molesta exsilia cum imbecillo esses corpore fortiter sustinisti, oblitus corpori parere ob venerandas imagines, vir clarissime; exsilio relegatus, velut qui leoninæ feritatis viro insultares, consilia fatua ostendisti, vereque stultas cogitationes ac mentem nequissimam.

Similis.

Vere laborum quos posuisti præmia bonorum tibi dator uberrime donavit, vim præbens fugandi dæmones, morbosque curandi, o ter beate. Accessit et gaudium nullis verbis explicabile, ubi angelorum agmina choros ducunt, ipseque semper omnipotentis vultum contemplaris.

Canon in S. laudem, cujus acrostichis : Theophanes Theophanem modulis cantu.

Ode 1, tonus 4. Maris rubrum pelagus.

Dei qui in carne apparuit vestigia secutus es, Pater pietatis luce illustris; ut inde congruam vere nominis appellationem feliciter consecutus sis, pro eo ac providentia præfinitum erat.

Dulcissimo Domini tui amore delinitus es, ut sæculi amorem contemneres; porro autem gratia

VARIE LECTIONES.

87 ἐς αἰεὶ καὶ Par. 88 for. τῷ Μαρτίῳ μηνί.

imbutus, mundi dulcia nihili fecisti, perquam beatissime.

Ferali modo irruens Leo tyrannus electos persecutus est, non ferens videre Christi imaginem venerationem habere: cum quibus te quoque, o Theophanes, damnavit exsilio.

Ode 3, tractus. *Non in sapientia.*

Divina plenus luce, Theophanes, apparuisti, charitatis vi desiderato coherens, o beate: eam ob rem gloriosam tuam memoriam veneramur.

Impia Leonis dogmata tibi interdicens pie admodum confirmasti Ecclesiae leges: quamobrem te Christus clarum miraculis effectit.

Roboratus, vir sancte, animus spei, atque fidei firmitate, carnis imbecillitatem roborat; utique conservum corpus Deo concilians.

Sessio, tonus 3. *Divina fide.*

Divina præditus æmulatione, impium dogma detestatus es, multisque ac variis periculis es defunctus, injuste deportatus exsilio, pieque, o beatissime, consummatus. Pater Theophanes, Christo Deo supplica, ut magna nos misericordia donet.

Ode 4. *Sublimem elatum videns te Ecclesia.*

Cælorum tibi regnum, vir sancte, paratum est tanquam athletæ: terreno enim tabernaculo gaudens translatus es clamans Domino: Gloria potentiae tuæ, Domine.

Triumphator Theophanes effectus es. Venerandam quippe Christi effigiem non abnuisti colere, Deo afflatus, vir beate: idcirco etiam clamabas: Gloria potentiae tuæ, Domine.

Exsilio ejectus vir sanctus impii tyranni decreto, imbecillæ carnis nullam prorsus rationem habuit, clamans Auctori: Gloria potentiae tuæ, Domine.

Magnificis effulsisti miraculis, vir Deo plene: Deus namque vicem reddidit sustinentiæ; quamobrem etiam velut e fonte sanationum remedia egentibus fundis, vir sacratissime.

Ode 5. *Tu, Domine, meum lumen.*

Piissima doctrina orthodoxæ fidei doctrinam prædicavit sanctus Theophanes, Spiritus luce illustratus.

Ubres divitias divino sensu egenis distribuiti, Domini præcepto obsecutus, vir clarissime.

Qui ad Auctoris imaginem animo conditus esses, intemeratam Domini venerabaris imaginem, desiderio exosculans.

Ode 6. *Sacrificabo tibi cum voce laudis, Domine.*

Dirige ad virtutem vitam meam, vir sancte, religiosæ institutionis semitam tuis, Pater, precibus complanans; quam roga, vir beate, ut recto tramite concite ac contente percurram.

Sobrie casteque vitam peregristi, vir sancte: quippe cum prudentia, fortitudine, ac iustitia præditus fuisti, virtutumque choro ornatus eluxisti.

A χάριτι βιοτικήν τερπνότητα οὐδὲν ἡγήσω, παμμακάριστε.

Ὁρμήσας θηριωδῶς ἐδίωξε Λέων ὁ τύραννος τοὺς ἐκλεκτοὺς, μὴ φέρων ὁρᾶν τιμωμένην εἰκόνα Χριστοῦ. Μεθ' ὧν καὶ σὺ, Θεόφανες, ὑπερορία κατέδικασεν.

ᾠδ. γ'. Ὁ εἰρμός. *Οὐκ ἐν σοφίᾳ.*

Φωτὸς τοῦ θεοῦ πεπλησμένος ὠράθης, Θεόφανες, δι' ἀγάπης συγκαθεῖς τῷ ποθομένῳ, μακάριε· διὸ σοὺ τὴν ἐνδοξὸν μνήμην γεραίρομεν.

Ἀπαγορεύσας τὰ δυσσεβῆ τοῦ Λέοντος δόγματα, τοὺς θεσμοὺς πανευσεβῶς τῆς Ἐκκλησίας ἐκράτυνας· διὸ σὲ θαύμασι Χριστὸς ἐδόξασε.

Νευενρωμένη τῆς ἐλπίδος καὶ πίστεως, ὅσις, τῆς σαρκὸς τὸ ἀσθενὲς ψυχὴ στερεόρρητι ῥώννυσι, Θεῷ B οἰκειώσασα σῶμα ὁμόδουλον.

Κάθισμα. ἤχ. γ'. *Θείας πίστεως.*

Ζῆλον ἐνθεον προσκεκτημένος, δόγμα ἄθεον ἀπεδελύξω, καὶ κινδύνους πολυτρόπους ὠμίλησας, ὑπερορίαις ἀδίκως στελλόμενος καὶ εὐσεβῶς, παμμακάριε, τελειούμενος. Πάτερ Θεόφανες, Χριστὸν τὸν θεὸν ἱκέτευε δωρησασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

ᾠδ. δ'. *Ἐπαρθέντα σε ἰδοῦσα ἡ Ἐκκλησία.*

Ἡ οὐράνιος ἡτοίμασται βασιλεῖα ὡς ἀθλητῇ σοι, ἐνδοξε· τῆς γὰρ ἐπιγείου χαίρων μετετέθης σκηνῆς, βοῶν τῷ Δεσπότη· Δόξα τῇ δυνάμει σου, Κύριε.

Στεφανηφόρος, Θεόφανες, ἀνεδείχθης. Τὸ γὰρ σεπτὸν εἰκόνημα Χριστοῦ, θεοφόρε μάκαρ, οὐκ ἠρήσω τιμᾶν· διὸ καὶ ἔκραξες· Δόξα τῇ δυνάμει σου, Κύριε.

Μεθιστάμενος προστάγματι τοῦ τυράννου τοῦ δυσσεβοῦς ὁ ὅσιος, σαρκὸς ἀσθενείας ὅλως οὐκ ἐφρόντισε, κραυγάζων τῷ Κτίσαντι· Δόξα τῇ δυνάμει σου, Κύριε.

Ἐμεγαλύνθης τοῖς θαύμασι, θεοφόρε· ὁ γὰρ θεὸς ἡμεῖς σὲ τῆς καρτερίας· ὅθεν καὶ ἰάματα πηγάζεις τοῖς χρήζουσιν ὥσπερ ἐκ πηγῆς, ἱερῶτατε.

ᾠδ. ε'. *Σὺ, Κύριε μου, γῶς.*

Λόγῳ πανευσεβεῖ ὀρθοδόξως ἐκήρυξεν ὁ ὅσιος Θεοφάνης τὸ τῆς πίστεως δόγμα, τῷ Πνεύματι λαμπόρμιμος.

Πλοῦτον παντοδαπῇ θεοφρόνως διένειμας προστάγματι τοῦ Δεσπότη τοῖς πενίᾳ συζῶσιν ἐπόμενος, πανεύφημε.

Ἐχων τὴν ψυχὴν κατ' εἰκόνα τοῦ Κτίσαντος, τὴν ἀχραντον τοῦ Δεσπότη προσεκύνης εἰκόνα, τῷ πόθῳ ἀσπάζόμενος.

ᾠδ. ς'. *Θύσω σοι μετὰ φωτὸς αἰρέσεως, Κύριε.*

Ἰουνοῦ πρὸς ἀρετὴν τὸν βίον μου, ὅσιε· τὴν τῆς ἀσκήσεως τρίβον ταῖς εὐχαῖς σου, Πάτερ, ἐξομαλίσας, ἣν συντόνως εὐθυπορεῖν με, μάκαρ, ἀξιῶσον.

Σωφρόνως σου τὴν ζωὴν διήνυσας, ὅσιε· μετὰ φρονήσεως γὰρ ἔσχες, σὺν ἀνδρείᾳ γὰρ τὴν δικαιοσύνην, καὶ τῷ κύκλῳ τῶν ἀρετῶν ἐφάνης κοσμοῦμενος.

Εὐκλείας μαρτυρικῆς ἐπέτης, Θεόφανες, τῆς Θεομήτορος κόρης καὶ μαρτύρων, Πάτερ, τοὺς χαρκτηρας ὡς τιμήσας, καὶ τοῖς διώκταις ἀντιταττόμενος.

Κοντάκιον. Ἦχος β'. Τῷ ἀνω ζητῶν.

Ἐξ ὕψους λαβὼν τὴν θείαν ἀποκαλύψιν ἐξηλθες σπουδῇ ἐκ μέσων τῶν θορύβων, καὶ μονάσας, ὅσις, εἰληφας ἐνεργείας καὶ προφητείας ἀξίωμα, συμβίου καὶ πλοῦτου στερούμενος.

Ὁ οἶκος.

Ἐπὶ τῆς γῆς μὴδὲν προθυμίας, ἠκολούθησας χαίρων τῷ καλοῦντί σε Χριστῷ, καὶ τὸν ζυγὸν αὐτοῦ ἐλαβες ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν σὸν προθύμως, καὶ ἀνέπαυσιν εὖρες τῇ ψυχῇ σου. Ἦνπερ κάμωι τῷ πτωχῷ καὶ βραθύμωι κατὰπεμψόν, τῷ λέγοντι, καὶ μὴδ' ὅλως ἐκποιοῦντι, ἀλλ' ἔτι σχολάζοντι ἐν τοῖς τοῦ βίου πράγμασι, καὶ θαυμάζοντι πῶς πάντα ἐφυγες, συμβίου καὶ πλοῦτου στερούμενος.

Μνήμη τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Θεοφάνους τοῦ ὁμολογητοῦ, τοῦ τῆς Σιγγριανῆς, τοῦ ἐν τῷ μεγάλῳ Ἀγρῷ κειμένου.

Οὗτος πατὴρς μὲν ἔφυ Ἰσαάκ, μητὴρ δὲ Θεοδότης. Τοῦ δὲ πατρὸς τελευτήσαντος ἐν τῇ ὡπ' αὐτοῦ διεπομένη τῶν Αἰγαιοπελαγητῶν ἀρχῇ, ἦν παρὰ τῇ μητρὶ ἀναγόμενος καὶ τρεφόμενος. Γενόμενου δὲ αὐτοῦ ἱβ' ἔτους, ἀρμόζεται γυναικί, καὶ ταύτῃ συνδιᾶγων ἦν χρόνους ἧ'. Πλοῦτος δὲ ἦν ἀμφοτέροις πολὺς. Συμβούλιον δὲ τινα χρησάμενος ἰδίῳ οἰκέτῃ, πόθον ἔσχε πολλὸν τὸν τῶν μοναστῶν ὑπελθεῖν βίον. Τῆς δὲ μητρὸς τὸν βίον ἀπολιπούσης καὶ πλοῦτον ἀπειρον αὐτῷ καταλειπομένης, ὁ κηδεστὴς αὐτοῦ πληρῶσαι τὰ τῷ γάμῳ νενομισμένα τοῦτον ἐξεδιάζετο. Καὶ δὴ τῆς κυρίας ἡμέρας καταλαβούσης, καὶ παστὰς ἐπήγγυτο, καὶ ὁμειναιὸς ἦδετο, καὶ τὰ λοιπὰ ἐτελεῖτο. Ἐπεὶ δὲ ὁ καιρὸς αὐτὸν τὴν μακάριον καὶ τὴν σύνευνον καταμόνας γενέσθαι ἐκάλει, τὰ τῶν λογισμῶν αὐτοῦ κρύφια ἐφανεύον τῇ νεάνιδι, ἥτις καὶ συγκατέθετο· καὶ εἰ τι δ' ἂν καὶ βούληται αὐτὸς πράττειν, καὶ αὐτὴ τοῦτο μετὰ προθυμίας διεθεσθαι αὐτὸ ποιεῖν. Ὅπερ ἀκούσας, ὑποχαρίσθησε τῷ Θεῷ. Ἐκτοτε οὖν ἐποιοῦν ἀμφοτέροις τὰς ἡμερινὰς καὶ νυκτερινὰς εὐχάς. Ταῦτα μαθὼν Ἀλέων ὁ δυσσεβὴς βασιλεὺς καὶ ὁ τοῦτου κηδεστὴς, διεκόλυε τοὺς νέους τοῦ σκοποῦ. Ἐξ-απέστειλε δὲ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ τῆς Κυζίκου κάστρον συγχειρήσοντα· ἥδη γὰρ τότε ἐκτίζετο· καὶ ἀπελθὼν ὁ τίμιος παῖς ἐξ ἰδίων ἀναλωμάτων τὴν τοῦ κρατοῦντος δουλείαν πεποίηκε. Τῷ δὲ εἰκοστῷ πρώτῳ χρόνῳ τῆς αὐτοῦ ἡλικίας, ὃ τε θριώνυμος βασιλεὺς καὶ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ καταστρέφουσι τὸν βίον· καὶ λοιπὸν ἐν ἐλευθερίᾳ οὐ μόνον ὁ νέος, ἀλλὰ καὶ ἡ οἰκουμένη γίνεταί, Εἰρήνης τὰ σκῆπτρα διαδεξαμένης. Ἐπεὶ δὲ κατὰ νοῦν πάντα αὐτῷ γέγονε, τοῖς ἑνδεσίοι καὶ πτωχεῖ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ διεσκόρπισε, καὶ τοὺς οἰκλους ἐλευθερίᾳ τετίμηκε· τῇ δὲ τιμίᾳ αὐτοῦ συζύγῳ χρήματα πολλὰ παρασχόμενος, ἐν τῇ τοῦ Πρίγκιπος μονῇ ἀπέχειρεν, Εἰρήνην αὐτὴν ἀνὰ Μεγαλοῦς ὀνομάσας. Αὐτὸς δὲ τῷ Κυρίῳ ἐαυτὸν

A Martyris claritatem, Theophanes, adeptus es, velut qui Dei parentis puellæ, martyrumque imagines, o Pater, veneratus sis, ac persecutoribus resisteres.

Contacium. Tonus 2. Superna quærens.

Divina e celso revelatione accepta, e mediis turbis festinus excessisti, monachique amplexus institutum, vir sancte, operationis ac prophetiæ munus accepisti, uxore carens atque divitiis.

Domus.

Cum in terra nihil cuperes, vocantem Christum gaudens secutus es, ejusque jugum in humeros tuos alacri animo sustulisti, ac requiem animæ tuæ invenisti. Hanc mihi quoque pauperi segnique mitte, qui dicam, nec prorsus efficiam, sed vacem adhuc sæculi curis; mirerque, ut cuncta effugeris, con-
B juge carens atque divitiis.

Memoria sancti Patris nostri Theophanis confessoris Singrianæ monachi, qui in magno Agro quiescit.

Hic Isaacio patre natus est, matre autem Theodota, patre mortuo, dum Ægeopelagitarum præfecturam gerit, sub matris cura instituitur ac educatur. Annorum factus duodecim, femine desponsæ junctus, cum ea annis octo vitam socialem agit. Erant ambo opibus locupletissimi. Porro famuli cujusdam domestici consilii inductus, ingenti desiderio tenebatur amplectendi status monastici. Matre vivis exempta, immensisque filio relictis divitiis, cogebat socer ut nuptiarum legitima imple-
C ret, uxoremque filiam duceret. Ac verò cum constituta dies advenisset, ponitur thalamus, hymenæus occinitur, reliquaque nuptiarum solemnia peraguntur. Urgebat tempus, jamque vir beatus cum con- juge thalami secreta erat petiturus. Tum illo animi arcanum detegente, puella habens assentitur, cer- toque affirmat, si quid ille velit, se quoque prompto facturam. His juvenis auditis, Deo gratias agit: exindeque ambo diu noctuque precibus assidui erant. Re cognita, Leo impius imperator, ac viri socer, a proposito adolescentes prohibuerunt. Missi namque imperator Cyzicum, eam in urbem suam operam collaturum: jam enim tum exstruebatur. D Abiens vero præclarus juvenis, suis ipse sumptibus, quod imperatoris jussu urbi præstandum erat, effecit. Ætatis porro illius anno vicesimo primo, cum Leo imperator, tum viri socer vitam commu- tant, deincepsque nedum juvenis, sed et orbi ipse liber agit, Irene Augusta sceptrâ postmodum moderante. Cum itaque ex voto cuncta successissent, egenis ac pauperibus substantiam distribuit, servosque libertatē donavit. Nobilissimæ autem conjugi largitus multas pecunias, in Prin- cipis ita dicto monasterio detondit, Megalus nomine in Irenem illi commutato. Is vero se Domino mi- nus consecrat in monasterio, quod in Singrianorum

monte situm Polychronii nuncupationem habet. Factus monachus, praeesse nullo modo sustinuit, sed in cellula sedens, manuum labore victum parabat, scribendis codicibus sese impendens annos sex continuos in insula dicta Calonymus, in eo monasterio quod extruxerat: iterumque revertitur ad Singrianæ montem. Aetatis autem anno quinquagesimo aegritudini corpusculum traditur, nempe vesica petrescente, ac renum molesto illi dolore. Ex illo deinceps morbo afflicta valetudine, totam vitam lecto decumbens egit, nec sibi motum impetare valens. Postea Leo Armenius imperii sceptrum capessit: verum quid illi acciderit, nemo nescit. Hactenus vero homo demens scelestusque ad Dei virum mittit, iubetque venisti, ac sibi comprecetur, quod adversus hostes expeditionem suscepturus sis. Ille quod aegro corpore sese movere non posset, e plaustro in scapham transfertur inque urbem regiam vehitur: nec tamen tyranno in conspectum venire concessum; sed ministro ad eum misso, Si, inquit, hortanti mihi annueris, cum tibi, tum monasterio tuo bene faciam; sin autem, probro publico e furca laqueo suspendam, ac reliquis in terrorem exponam. Tum confessor, Noli, inquit, tuorum munerum thesauros effundere: patibuli vero lignum, sive etiam ignem expedi hodie: id enim qua dilectione in Christum feror, desiderio cupio. His auditis, impudens tyrannus Joanni ariolo tradidit, homini eruditi nomen ambienti, quique Iconomachorum odio in fideles plenus esset, fore ratus ut is obliquitate in adversum viri constantiam flecteret. Assumptus ille in Hormidæ Sergii ac Bacchi monasterio quod palatio adjacet, ac disputatione cum ariolo congressus, eoque victo, ac eximia sapientiae vi perculso, praeclareque constantia prodita, vir sanctus confusum eum ad insanum tyrannum ablegat; miserque rustici magis, quam oratoris sibi nomen ascrivit. Ascendens itaque ad imperatorem, Facilis, inquit, ferrum cera emollias, quam viri animum in id, quod tibi collibitum est, transferas. His auditis, tyrannus ad Eleutherii cum palatia traducit, inque tenebrosa quadam aedícula concludit, datis etiam custodibus, ut ne quis etiam affecto corpori ministerium impenderet. In hunc modum exacto biennio, afflictus, ac angustia confectus, vel sic tyranno pudorem incussit. Cumque quotidie vis adhiberetur, ut illius consiliis animum accommodaret, nec is quidquam se mentis firmitate remitteret, exsilio relegatur in Samothraecen insulam. Eam in exsilium abductionem brevi secuta eductio e corpore. Post enim dies tres supra viginti, consummato ea in insula vitae curriculo, illie requievit, sancto ac pacate ad Dominum commigrans. Quid autem refert dicere quanta locum benedictione impleverit, ac quanta praedium sanationum munera per illum consecutum sit?

A προσφέρων λειτουργεῖ ἐν τῇ ἐν τῷ τῶν Σιγγριανίων ὄρει κειμένη μονῇ. Πολυχρονία λεγομένη. Μοναχὸς δὲ αὐτοῦ γενομένου, οὐδ' ὅπως τὸ ἀρχεῖν κατεδέξατο· ἀλλ' ἐν τῇ κέλῃ καθεζόμενος, ἐξ οἰκείων χειρῶν τὴν τροφὴν ἐπορίζετο, καλλιγραφῶν ἐξαετὴ χρόνον διηνεκῶς ἐν τῇ καλούμενῃ νήσῳ τῆς Καλιωνύμου, ἐν ᾗ συνεστήσατο αὐτὸς μονή· καὶ πάλιν ἐρχεται ἐν τῷ τῆς Σιγγριανῆς ὄρει. Τῷ δὲ πεντηκοστῷ τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνῳ, ἀσθενεῖα τιμὴ παρὰδίδεται, ἥτις ἦν λιθίασις κύστεως καὶ νεφριτικῆς ἀκολουθίας σύμπωμα. Ἐκ τούτου λοιπὸν τοῦ χαλεποῦ νοσήματος ἐμεινέ διὰ παντὸς τοῦ βίου κλινῆρης καὶ ἀκίνητος. Μετὰ ταῦτα ἐδέξατο τὰ σκήπτρα τῆς βασιλείας Λέων ὁ Ἀρμένιος. Ἄλλ' ὅσα τούτῳ συμβέβηκεν, οὐδεὶς ἀγνοεῖ. Τέως δὲ ὁ ἀνόητος καὶ ἀνόσιος πέμπει πρὸς τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον, Ἐλθέ, λέγων, εἰσεῖ ὑπὲρ ἡμῶν, οἷ κατὰ βαρβάρων ἀπέρχομαι. Αὐτὸς δὲ διὰ τὸ ἀκίνητος εἶναι, ἐκ τῆς ἀμάξης μετετέθη εἰς πλοῖον, καὶ ἤχθη πρὸς τὴν βασιλεῦσαν· καὶ τῆς μὲν δυσσεβοῦς ὕψους τοῦ τυράννου οὐκ ἔτυχε· πλὴν μηνύσει ἐχρήσατο πρὸς αὐτὸν. Εἰ κατανεύσεις, λέγων, τῇ παρακλήτῃ μου, καὶ σὺ καὶ τῇ μονῇ σου ἀγαθὰ παρέξω· εἰ δὲ μὴ γέ, εὐλόμῳ ἀγγέλης⁹⁰ σε παραδειγματίσω, καὶ τῶν λοιπῶν εἰς φόβον σε προθήσω· ὁ δὲ ὁμολογητὴς, τῶν δωρεῶν σου, ἔφη, μὴ κενώσης τοὺς θησαυροὺς· τὸ δὲ ἀγγέλης εὐλόμῳ, ἢ καὶ τὸ πῦρ εὐτρέπῃσον σήμερον· τοῦτο γὰρ ἐφίεμαι διὰ τὴν τοῦ⁹¹ Χριστοῦ μου ἀγάπην. Ταῦτα ὁ ἀναίδης ἀκούσας, παρέδωκεν αὐτὸν Ἰωάννῃ τῷ μάντει· περὶ λόγους ἀρχόντι καὶ τὸ μῖσος τῶν εἰκονομάχων ἐμπεπλησμένῳ, στρεβλότῃ ἀντεπεκκλίνει αὐτὸν ἡγούμενος. Ὅς παραληφθεὶς ἐν τῇ Ὁρμίδι μονῇ Σεργίου καὶ Βάχχου τῇ παρακειμένῃ τῷ παλατίῳ, καὶ πρὸς λόγων ἀμύλλαν τῷ μάντει συνελθὼν, καὶ τοῦτον ἡτήσας, καὶ τῷ περιόντι τῆς σοφίας καταβροντήσας, καὶ τὸ ἀμετάθετον ὑνδείξαμενος, τοῦτον ἡσυχυμένον εἰς τὸν μανιῶδῃ τυράννον ἀπέπεμψε. Ἀγροίκου μάλλον ἢ ῥήτορος δόξαν ὁ δεξιαιὸς ἀπηνέγκατο. Ὅς ἀνελθὼν πρὸς αὐτὸν, Κρεῖσσον, ἔφη, βασιλεῦ, κηρῷ μαλάξαι σιδήρον, ἢ πείσαι τὸν ἄνδρα μεταθεῖναι πρὸς τὸ σὺ ἐρετὸν. Τούτῳ ἐπακούσας ὁ τυράννος, μετὰγει τοῦτον εἰς τὰ Ἐλευθερίου ἀνάκτορα, καὶ κατακλείει αὐτὸν ἐν τινὶ οἰκίῳ σκοτεινότητι, καταστήσας καὶ φρουρὸς, ὥς μὴδὲ διακονεῖσθαι αὐτὸν παρὰ τινος. Οὕτω διετὴ χρόνον τελέσας θλίψεσι καὶ στενοχωρίαις πιεζόμενος, καθήσχυνε καὶ τούτῳ τὸν τυράννον. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἐκάστην ὑποκύλει τῇ αὐτοῦ βουλῇ ἡγαγκάζετο, μὴ εἰς, ἐξορίζεται ἐν τῇ τῆς Σαμοθράκης νήσῳ. Ἡ δὲ πρὸς τὴν ὑπερορίαν ἀπαγωγὴ ταχεῖαν ἔσχε τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἐξαγωγήν. Ἡμέραις γὰρ τρισὶ ταῖς εἰκοσὶ τὴν ἐν τῇ νήσῳ ζωὴν διανύσας ἐκεῖ κατεπαύσατο, ἀπελθὼν ἐν Κυρίῳ ὁσίως καὶ εἰρηνικῶς. Τί δὲ χρὴ λέγειν ὁπόσῃς μὲν εὐλογίας τὸν τόπον ἐνέπλησεν, καὶ ὁπόσων δὲ λατρείων ὁ χώρος ἐκεῖνος ὑπόρρησεν;

VARIAE LECTIONES.

⁹⁰ ἀγγέλης Par. ⁹¹ τὴν δὲ τοῦ Par.

ᾠδ. ζ'. Ἐν τῇ καμίνῳ.

Τὸ κατ' εἰκόνα σὺ κεκτημένος, καὶ ὁμοίωσιν ⁵³ βῆμ
λαμπροτάτῳ, Πάτερ, προειληφώς, δι' ἀμφοτέρων
ὑπερέλαμψας, Εὐλογημένος εἰ ἐν τῷ ναῷ, βοῶν, τῆς
δόξης σου, Κύριε.

Ὁμολογίας σου στεφάνῳ, Πάτερ, διέπρεψας, ἔργῳ
διήλεγξας λόγους τῶν δυσσεδῶν, τοὺς πιστοὺς δὲ
ἐδεδαιώσας, Εὐλογημένος εἰ ἐν τῷ ναῷ, βοῶν, τῆς
δόξης σου, Κύριε.

Τῷ στεβρότάτῳ ἐν προθυμίᾳ τὰς τοῦ σώματος,
Πάτερ, ἀγγηδόνας ἤνεγκας καρτερῶς, εὐχαριστῶν τῷ
Δεσπότη σου, Εὐλογημένος εἰ ἐν τῷ ναῷ, βοῶν, τῆς
δόξης σου, Κύριε.

ᾠδ. η'. Χεῖρας ἐκπετάσας Δαυὶδ.

Θεώμενος, μάκαρ, τὸ στεβρὸν τῆς σῆς ἐνστάσεως
Λέων ὁ τύραννος, ὑπερβίβας σε ἔκρινε πικροτάτῃ ὁ
παμπόνηρος· ἐν εὐφροσύνῃ δὲ βοῶν ταύτην ὑπ-
ῆνεγκας· Εὐλογεῖτε, πάντα τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου, τὸν
Κύριον.

Ἐπὶ τὸ πρωτότυπον εἰδὼς τὴν τῆς εἰκόνης τιμὴν
διαβιδάζεσθαι, ἐπὶ τὸ στάδιον ἔδραμες ἀθλητῆς ὡς
ἐννομώτατος· καὶ νικητῆς ἀναδειχθεὶς στέφανον ἐλ-
ληφας ἀναμέλπων· Πάντα τὰ ἔργα, ἀνυμνεῖτε τὸν
Κύριον.

Οὐράνιον ἀντὶ τῆς ἐν γῇ σκηνῇ σοι δέδωκε πάν-
των Κύριος· ἀντὶ στενωπέως εὖρες δὲ πλατυσμὸν
ἀγαλλιάσεως, ἐν παραδείσῳ τρυφῆς μετὰ μαρτύ-
ρων βοῶν· Εὐλογεῖτε, πάντα τὰ ἔργα Κυρίου, τὸν
Κύριον.

Φωτὶ ἐλάμφθης νοσητῷ καὶ θεῷ Πνεύματι, μάκαρ
Θεόφανες· ὅθεν λάματα βρούεις [γάρ] τοῖς ἐν πίστει
σοι προστρέχουσι, καὶ τὴν ἁγίαν σου σορὸν πόθῳ
γεραίρουσι καὶ βοῶσι· Πάντα τὰ ἔργα, ὑμνεῖτε τὸν
Κύριον.

ᾠδ. θ'. Αἰθερὸς ἀχειρόκτητος.

Ἄπαντα τὸν βίον σκορπίσας τοῖς δεομένοις, θεο-
φόρε, τὴν δικαιοσύνην σοφῶς ἀντεκομίζου σοὶ ἀνα-
τέλλουσαν, ἀντὶ φθαρτῶν δρεπόμενος τὰ δι' αἰῶνος
ἀνατέλλοντα.

Νόσους θεραπεύεις, παμμάκαρ, τοῦ Παρακλήτου
τῇ δυνάμει· δαίμονας σαφῶς ἀπειλύνεις τῇ ἐνεργείᾳ
τούτου, πανδύτης· διὸ πιστοὶ θεώμενί σε, θεοφόρε,
μακαρίζομεν.

Ἡ σὴ φωτοφόρος, θεόφρων, τῆς μεταστάσεως
ἡμέρα πάντας προσκαλεῖται τοὺς πιστοὺς πρὸς με-
τουσίαν τοῦ ἁγιάσματος· ἤνπερ καὶ νῦν γηθόμενοι
ἐπιτελοῦμεν, ἱερῶτατε.

Νέμοις τὴν σὴν ἀφθονον χάριν τῷ τῶν ἐπαίνων σου
τοὺς λόγους πλέξαντι, θεόφρων, προθυμῶς· ὁμότρο-
πὸν σοι ὡςπερ ὁμῶνυμον τοῦτον δεικνύς προσβέβαις
ταῖς εὐπροσδέχοις, ἱερῶτατε.

A

Ode 7. Incamino.

Ut ad imaginem esses adeptus, vitaque claris-
sima similitudinem, Pater, consecutus, utroque exi-
mie fulsisti; clamans: Benedictus es, Domine, in
templo gloriæ tuæ.

Confessionis tuæ, Pater, corona claruisti; opere
factisque impiorum verba confutasti, fideles vero
confirmasti, clamans: Benedictus es, Domine, in
templo gloriæ tuæ.

Firmissimo alacrique animi proposito corporis
dolores, Pater, fortiter pertulisti, Deo gratias agens;
clamans: Benedictus es, Domine, in templo gloriæ
tuæ.

Ode 8. Manibus expansis Daniel.

Videns, vir beate, Leo tyrannus firmo te proposito
illi obniti, gravissimo nequissimus damnavit exsilio:
tu vero lætus pertulisti, clamans: Benedicite, om-
nia opera Domini, Dominum.

Cum intelligeres honorem imaginis ad exemplar
transire, ad stadium ut quam legitimus athleta cu-
curristi, victorque acclamatus coronam accepisti,
dulcius concinens: Omnia opera, laudate Dominum.

Cæleste tibi pro eo quod in terra est tabernacu-
lum universorum Dominus contulit: arcæque cu-
stodiæ loco latitudinem exultationis in paradiso
voluptatis cum martyribus invenisti, clamans: Be-
nedicite, omnia opera Domini, Dominum.

Spirituali luce illustratus es, ac divino Spiritu per-
susus, vir beate Theophanes: indeque sanitates
scaturis fidelibus ad te confugientibus, tuumque
sanctum loculum amore venerantibus, ac clamantibus:
Omnia opera, laudate Dominum.

Ode 9. Lapis sine manu præcisus.

Omni substantia tua in egenos distributa, vir
divino sensu prædite, justitiam palam tibi orientem
illius præmio retulisti: pro iis quæ sunt corruptibilia,
ea decerpens quæ in sæculum virescunt.

Morbos curas, vir beatissime, Paracleti potentia,
dæmonesque pulam illius vi abigis, vir felicissime:
ideirco nos fideles te contuentes beatum prædicamus.

Lucida, divino sensu prædite, trite migrationis
dies fideles omnes invitat, ut sanctificatione parti-
cipentur: quam et nunc gaudentes peragimus, vir
sacratissime.

Tribuas, quæso, uberem tuam gratiam illi, qui tua-
rum laudum carmen alacri animo texuit: iisdemque
tecum moribus, uti et eodem censetur nomine, Deo
gratis precibus tuis facito, vir sacratissime.

VARIÆ LECTIONES.

⁵³ ὁμοίωσι Par.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ

ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΑΓΡΟΥ ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ⁽¹⁾

ΕΤΩΝ ΦΚΗ'

ΑΡΧΟΜΕΝΗ ΑΠΟ ΠΡΩΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ (2) ΕΩΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΕΤΟΥΣ ΜΙΧΑΗΛ (3),
ΚΑΙ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ ³ ΥΙΟΥ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥΤ' ΕΣΤΙΝ ΑΠΟ ⁴
ΕΥΘΟΣ ΕΤΟΥΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ (4) ΕΩΣ ⁵ ΕΤΟΥΣ ⁶ ΓΤΕ' ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΣ (5)
ΚΑΤΑ ΔΕ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΖΤΚΑ' ⁶.

S. P. N. THEOPHANIS

ABBATIS AGRI ATQUE CONFESSORIS

CHRONOGRAPHIA

ANNORUM DXXVIII.

AB ANNO DIOCLETIANI PRIMO AD MICHAELIS ET THEOPHYLACTI EJUS F. ANNUM SECUNDUM
ID EST, AB ANNO MUNDI 5777 AD ANNUM SECUNDUM
ALEXANDRINOS 6305, SECUNDUM ROMANOS VERO 6321

PROOEMIUM CHRONOGRAPHIÆ.

A

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ ⁷.

1-2 Sanctissimi Cpoleos patriarchæ Tarasil ⁸ Ο μὲν μακαριώτατος ⁹ ἄββας Γεώργιος, ὁ καὶ
Georgius abbas quondam Syncellus, vir eximius et Σύγκελλος γεγονώς Ταρασίου τοῦ ἀγιοτάτου πα-

VARIE LECTIONES.

Varias lectiones, quas in calce operis congesserat Jac. Goar. textui subijcimus. a est codex Francisci Barberini; b Vaticanus n. 154; c Vaticanus 155; d Vaticanus 979; e Palatinus; f Peyrezianus. Adhibuimus præterea collationem codicis Coisliniani 155. A, anno 1827 a Constantino Schina et Maurilio Pindero ad usum editorum Bonnenstium institutam.

¹ τοῦ ἐν ἀγ. πατρ. ἡμ. om. A, in quo legitur: Θεοφάνους ἀμαρτωλοῦ μοναχοῦ ἡγουμένου τοῦ Ἀγροῦ καὶ
ὁμολογητοῦ χρον. κ. τ. λ. ² καὶ ἡγουμένου a b c, ἀγίου ἡγ. d. ³ Θεοφίλου a g. τοῦ υἱοῦ (om. αὐτοῦ) a c.
⁴ τοῦτ' ἐστὶν ἀπὸ om. a e. ⁵ ἕως ⁶ ΓΤΕ' ἔτους b, ἕως τοῦ κόσμου ἔτους ⁷ ΓΤΕ' e. ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹

τριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἐλλόγιμος ἀνὴρ καὶ πολυμαθέστατος ὑπάρχων⁹, πολλούς¹⁰ τε χρονο-

A eruditissimus, multis chronographorum et historico-
rum libris evolutis, et non vulgari diligentia exami-

VARIE LECTIONES.

⁹ ὑπάρχων add. ex omnibus codd. præter g. ¹⁰ πολλούς τε O præter g, ἄλλους τε vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

Græce scribit historiam illam, quæ inscribitur Miscella, et sub titulo Pauli diaconi errore circumfertur; et ad annum 726 ad Gregorii papæ epistolam nota prima, pag. mihi 79: Theophanes (Miscellam intel-
ligit) qui falso inscribitur Paulus diaconus. Auctorem Historiæ miscellæ titulus ei præpositus agnos-
cit Landulphum Sagacem, qui eam ex Eutropio, Paulo Aquileiensi diacono, et Anastasii Bibliothecarii narrationibus collegit. Postrema vero pars, quantumvis ex Theophane, pleraque Latine ab Anastasio reddita contineat, Miscellam tamen integram, Theophani velut auctori germano, ex litteratorum sensu nusquam ascripserit.

(2) Cujus causam assignat auctoris ipsius proce-
mium mox subsecuturum.

(3) Cedreni Synopsis historiciæ proœmio scri-
bentis, Ὁ ὁμολογητὴς Θεοφάνης ἀχρι τέλους Νικη-
τόρου τοῦ ἀπὸ Γενικοῦ κατήχησε, Confessor Theo-
phanes ad Nicephori ex generalis finem historiam
deduxit, codicem annis duobus, et historiæ calce
nutilum fuisse constat: a Diocletiani quippe pri-
mordiis ad Michaelis Cuiropalatis abdicatum impe-
rium annos supra memoratos viginti octo supra
quingentos, Theophaneum hoc opus enumerat: Anastasius vero Bibliothecarius, Theophanis pene
suppar interpres, et sæculis integris Cedreno supe-
rior, iisdem verbis et temporibus, quibus Theo-
phanis hoc exemplar, hoc es, ad depositum a
Michaelis principatum, una cum Miscella eum
secuta, susceptam finit historiam. Baronius ad an-
num C. 815, num. 8: Ad diem usque captæ civitatis
Adrianopolis Theophanes perducens historiam, eidem
finem imposuit: nec est ut dici possit historiam
intericam esse, quod auctor perorationem nullam (ut
moris est) apposuerit. Siquidem Anastasius, qui in
Latinum eam transiit, testatur usque ad Leonem,
qui successit Michaeli, ipsum eam scriptionem per-
dixisse. Cur autem reliqua imperii Leonis non sit
prosecutus, persecutio ab eo excitata, quæ est vexatus
ipse Theophanes, in causa fuisse videtur. Theophā-
nem a finita scriptione, anno quinto obisse dixi-
mus.

(4) Anrus a mundi conditu 5777 in Diocletiani
primum incurrens a Christi nataliis 277 ab auctore
Theophane numeratur succedente p. 4 statim ad
ætatum ibidem descriptarum lumen. Idem vero
numeri, tam a mundi videlicet, quam a Christi
ortu, ipsi sunt quos Georgii Syncelli Chronographia
collegit, quosque illius continuator Theophanes
impræsentiarum sequi se tacitus proficitur. Eam
temporis et numerorum mensuram nota succedens
examinat et illustrat. Interim quæ verborum juxta
diversos codices mss. varietas, quæ defectus aut
excessus fuerit observatus, ne forte discessu a
regio exemplari damnetur hic expressus titulus,
operæ pretium fecero, si diligenter exponam. Re-
gium post verba jam adducta scribit: Χρονογραφία
ἑτῶν φη, ἀρχομένη ἀπὸ πρώτου ἔτους Διοκλητιαν-
νοῦ, ἕως δευτέρου ἔτους Μιχαήλ καὶ Θεοφίλου υἱοῦ
αὐτοῦ, τοῦτ' ἐστὶν ἀπὸ μζοζ' ἔτους τοῦ κόσμου, ἕως
ἔτους σ'ακ', κατὰ Ῥωμαίους, σ'ακ'. Barberinus,
codex recentissima quidem manu excerptus, at
cum Vaticanis tribus et quarto Palatino comparatus,
bonique publici gratia ab emin. cardinali, Urbani
VIII nepote, Parisios urbane transmissus, æque
corrupte legit: Χρονογραφία ἑτῶν ἀρχομένη ἀπὸ

πρώτου ἔτους Διοκλητιανοῦ ἕως δευτέρου ἔτους Μι-
χαήλ καὶ Θεοφίλου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, μζοζ' ἔτους τοῦ
κόσμου, ἔτους σ'ακ' κατὰ τοὺς Ἀλεξανδρεῖς, κατὰ δὲ
Ῥωμαίους σ'ακ'. Ita Vaticanus sub numero 979, nisi
quod Θεοφίλου vice, reddit Θεοφύλακτου. Qui sub
154: Χρο. ἐτ. φη' ἀρχ. ἀπὸ πρώτου Μζ. καὶ Θεο-
φίλου υἱοῦ αὐτοῦ τοῦτ' ἐστὶν ἀπὸ μζοζ' ἔτους τοῦ
κόσμου, ἕως σ'ακ' ἔτους κα. τοὺς Ἀλ. κατὰ δὲ Ῥω-
μαίους σ'ακ'. Sub num. 155 cum Barberino præ-
ter unum et alterum nullius momenti verbum con-
venit. Correctissimus omnium, quem idcirco, Re-
gio deserto, invitus licet sequor et exprimo, Pey-
rezianus est, dilectæ videlicet ac sacerrimæ litterari-
tissimi viri D. Peyrezii bibliothecæ reliquæ a cla-
riss. D. Petro Puteano, ejus viventis animum
Apollo exornavit, mortui nunc nomen colit Mne-
mosyne, apud me depositæ: is, inquam, ceu præter
omnes emendatissimus, et cum Palatino pariter
probo 979 consentiens, ne aliorum navos operis
facies statim exhiberet, qui mentem auctoris fide-
liter in titulo referret, ipseque cum fide reddere-
tur, dignus est habitus.

(5) Quam diversi penes Græcos ab orbe condito
ad vulgarem Christi natalem diem annorum numeri
chronologiæ sincerus illustrator Petavius recen-
set De doctrina temporum lib. ix, cap. 2, et cultis-
simus Alafius ad Eustathii Hexæmeron pag. 250
et seqq. In tres porro summas, quæ omnium spe-
ctatissimæ, discrimen quodcumque exstitit, abisse
dignoscitur. Tres itaque Græcorum computos,
annorumque æras tres præcipuas eruditii cele-
brant: trium prior ab orbe condito ad Christum
ex Virginis utero natum annos numerat 5493;
secunda a mundi ad Christi diem natalem annos
5501 computat; inter utrumque limitem, annos 5508
recenset postrema. Primæ auctor Panodorus, mona-
chus Ægyptius, cujus scripta Georgio Syncello fami-
liaria, ac frequentius memorata; secundæ forsitan
Africanus, quem Anianus, sanctus Maximus abbas et
confessor, Georgius Syncellus, et ejus coetanei, S.
Nicephorus patriarcha, necnon Theophanes noster
sequuntur in numeris. Inventor tertiæ nondum
compertus, licet antiquus; illam quippe velut recep-
tam adhibet Chronicon Alexandrinum, et usita-
tam refert canon tertius Trullanæ synodi, anno
Christi 691 secundo coactæ, quæ, quo celebrabatur,
annum putabat, post Christi nimirum natalem et
mundi 5508 ex adjunctis 691, qui collectus est
mundi 6199. Eandem in officiis ecclesiasticis, Ho-
rologio maxime, cyclo paschali construendo mani-
bus versat Ecclesia Orientalis, prout Græcorum
jureconsulti secundum illam imperatorum edicta
consignant in Basilicis. Primam æram Antiochenam
appellant aliqui, apud Petavium ad Auctarium De
doctrina temporum, lib. viii, cap. 1; secundam
Æthiopicam; tertiam Alexandrinam: quarum appel-
lationum fides stat penes auctores. Scaliger, scri-
bit laudatus Petavius, ad excerpta Maximi primam
nominat Lunarem; mediam, Orientalem; postre-
mam, Paschalem; vocumque origines disputat lib. v
De emend. temp. Melfiora, ni fallor, suggero: a Pano-
doro Ægyptio instituta, præ primam nuncupari Ale-
xandrinam; alteram, quod ei proximior existat,
ac pene assequatur, Alexandriæ pariter nomen
sortitam; tertiam; Constantinopolitanam, si e
Romanam. Quod CP., quæ nova Roma est, et

natis, compendiarum ab Adamo ad imperatoris et Christianorum persecutoris Diocletiani tempora chronographiam scripsit; discussisque studiose temporum rationibus ad invicem comparavit, emendavit, ac, ut nullus ante ejus aetatem, solertissime composuit: priscorum. insuper regum et nationum universarum statu et regimine adnotato, singulorumque, quantum licuit, observatis aetatibus, supremarum et universalium sedium, Romæ, dico, et Cpolis, Alexandriæ, Antiochiæ, et Hierosolymorum, sive qui sanis dogmatibus, seu pabulis, ecclesiam aluerunt, sive qui per vim et latronum more principatu arrepto, hæresum pravitate gregem infecerunt, pontifices enumeravit, et eorum tempora et annos egregio ordine digessit. Enimvero cum vitæ termino præreptus, ad propositum finem non potuerit consilium suum perducere, sed, ut præmo-

A γράφους καὶ ιστοριογράφους ἀναγνοῦς, καὶ ἀκριβῶς τοὺτους διεξεραυνησάμενος ¹¹, σύντομον χρονογράφον ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι Διοκλητιανοῦ τοῦ βασιλέως ¹² καὶ διώκτου τῶν Χριστιανῶν ἀκριβῶς συνεγράφατο, τοὺς τε χρόνους ἐν πολλῇ ἐξετάσει ἀκριβολογησάμενος, καὶ τὰς τούτων διαφωνίας συμβιβάσας, καὶ ἐπιδιορθωσάμενος καὶ συστήσας, ὡς οὐδεὶς ἄλλος τῶν πρὸ αὐτοῦ, τὰς τε τῶν ἀρχαίων βασιλέων παντὸς ἔθνους πολιτείας τε καὶ τοὺς χρόνους ἀναγράφάμενος, καὶ κατὰ τὸ ἐφικτὸν αὐτῷ τοὺς ἀρχιερεῖς τῶν μεγάλων καὶ οἰκουμενικῶν θρόνων, Ῥώμης τε, φημί, καὶ Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας τε καὶ Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, τοὺς τε ὀρθοδόξως τὴν Ἐκκλησίαν ποιμάναντας καὶ τοὺς ἐν αἵρέσει ληστρικῶς ἀρξάντας, καὶ τοὺς τούτων χρόνους B ἀκριβῶς ἐνέταξεν ¹³. Ἐπεὶ δὲ τὸ τέλος τοῦ βίου τούτου ¹⁴ κατέθεον, καὶ εἰς πέρας ἀγαγεῖν τὸν

VARIE LECTIONES.

¹¹ διεραυνησάμενος A. ¹² βασιλέως Ῥωμαίων a be. ¹³ ἐνέταξεν f. ¹⁴ τοῦτον om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

Romani quondam imperii caput effulsit, primum inventa, totum Romanum imperium deinde pervagata sit, in eo, ut citatus canon Trullanus confirmat, auctoritatem communiter nacta fuerit, lubens assentior. Sententiam probat Petavius Auctar. lib. viii, capite 1, pag. 293 D verbis hujusmodi: *Græcorum computorum prior et antiquissimus annus cum qui primus est æræ nostræ, numerat ab Adamo 5495, posterior 5509 nec plures (de quo mox sermo) Græcorum computistæ memorant: qui priorem vocant κατὰ Ἀλεξανδρείας, nos Alexandrinum appellemus: posteriorem κατὰ Ῥωμαίους, nos Constantinopolitanum a nova Roma nominemus. Ita Theophanes, quem tamen loquentem haud ibi, sed inferius adducit Petavius, non uno loco. Hæc primo capite: mox quinto æræ secundam memoratur, Alexandrinum, ait, computum in paschali sua methode tenere se Maximus ostendit capite 32, cum annum incarnationis ac natalis Christi testatur fuisse 5501. Theophanes vero noster, qui secundam illam æræ Africanum, Maximum, Syncellum imitatus observat, eandem hic κατὰ Ἀλεξανδρείας indigitat, eandemque rursus sub eadem voce refert explicatius pag. 345 et 346 de Leonis Isaurici morte locuturus. Ἐτος ἦν ἀπὸ μὲν κτιστικῆς κόσμου κατὰ Ῥωμαίους 5501 κατὰ δὲ Αἰγυπτίους, ἤγουν Ἀλεξανδρείας, 5505. Erat quidem annus a mundi conditu juxta Romanos 6248, secundum Ægyptios vero, Alexandrinos intellige, 6252. Verum enimvero quod secunda, velut prior, Alexandrina nuncupetur æra Petavius expositurus, illam in hæc refundi, adeoque separatam et distinctam non constitutere, duplicemque tantum, non triplicem exsurgere, norimus: huiusque solis duobus numerandam contendit De doct. temp. lib. ix et Auctar. citati lib. viii insinuationibus primis capitibus et indicia quidem ac conjecturas plures in medium profert, causam quæ plane convincat, nullam. Hæc vero legitima ad Syncellum prius observata ex ejus numeris mihi deprehenditur. Præter Panodori Alexandrinorumque æræ Syncellus, imo Anianus monachus, etiam Ægyptius, propriam ad annos ultiores septem vel octo prorogaturus, a prima, quæ natalem Christi anno 5495 consignat, haud multum deflexit, eodem ad 5500 vel 5501 semoto: eam ob rem ut Alexandrinæ nomen a Panodoro, sic pariter Alexandrinæ ab Aniano nomen æra utraque potuit obtinere. Verum ne hæc sola conjectura hariolet:*

gravissimi ponderis, neque irritandi roboris translata appellatio argumentum est, quod Syncellus, qui æræ secundam usurpavit, et ad Christi natalem annos septem vel octo supra Panodorum adjecit, statim numero pares rescidit, et ex imp. ætatibus, necnon patriarch. et satrap. totidem reserctis, primam tandem æræ ab anno mundi 5495 et alteram a 5501 fluentem concordans inter se et æquali gressu procedere compulsi: annos imperatorem ætatibus detractos Syncelli chronologia aliis comparata, me tacente vociferatur: detractorum indicium et exemplum solis ipsius radio describo. C Diocletiani tyrannis ad annum a mundi conditu 5777 ex Syncelli computo, et Theophanis pag. 4 reponitur, eademque post Christi æræ anno 5500 et 5501 consignatur, annos ex Syncello et Theophane citatis numerat 277, eandem tamen a Diocletiano tyrannidem arreptam annis 7 vel 8 posteriorem assertit chronologorum vox communis, et ad Dionysianæ æræ 284 et 285 alligat. Annos igitur septem vel octo a Christi natalis die ad Diocletianum imperantem, in Syncelli, Theophanis et consortium calculis detractos nullus negaverit. Adde jam ad Panodori æræ 5495 æræ Christi Dionysianæ annos 284, summam procul dubio colliges 5777; hæc vero est, quam a mundi conditu ad Diocletianum Syncellus, Theophanes et alii æræ Græcorum secundam amplexati subducunt. Æra igitur secunda recurrit in primam, nec minus quam prima, Alexandrinæ meretur nomen: et secunda hæc rursus a prima 7 vel 8 annis, et a tertia pari spatio circa Christi natalem dissita; postquam facta detractio in primam refusa est, prout prima annis quindecim vel sexdecim a tertia dividebatur; ab eadem tertia non absimili annorum 16 intervallo disjuncta cognoscitur: quæ causa est, ut æræ secundam, et Christi natalem ad annum 5501 repositum, scribens Theophanes, adeoque æra prima et computo 5495 annis tantum octo posterior, et annis totidem Romanorum æra, quæ tertia anterior, annis ante Diocletianum septem mutilatis, æræ suam æque ac primam annis 15 vel 16 tertiam præcedere affirmet, et Michaelis Curopalatis annum secundum in annum a mundi conditu κατὰ Ἀλεξανδρείας 6305, κατὰ Ῥωμαίους 5321 incidere doceat. Numerandi rationem istam repetit et confirmat auctor de Anastasii inauguratione tractans, pag. 117:

ἐξουτοῦ σκοπὸν ¹⁶ οὐκ ἴσχυσεν, ἀλλὰ, καθὼς προέφη-
 μεν, μέχρι Διοκλητιανοῦ συγγραφάμενος ¹⁶, τὸν τῆδε
 βίον κατέλυσεν ¹⁷, καὶ πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν ἐν ὁ-
 ροδόξῳ πίσει, ἡμῖν, ὡς γνησίους φίλους, τήν τε βίβλον
 ἣν συνέταξε ἀτελῇ ¹⁸ καταλείπειν καὶ ἀφορμὰς παρ-
 ἔσχειν τὰ ἐλλείποντα ἀναπληρῶσαι (7). Ἡμεῖς δὲ τὴν
 αὐτῶν ἀμάρτιαν οὐκ ἀγνοοῦντες καὶ τὸ στενὸν τοῦ λό-
 γου, παρητούμεθα τοῦτο ποιῆσαι, ὡς ὑπὲρ ἡμᾶς τὴν
 ἐγγείρησιν οὖσαν. Αὐτὸς δὲ πολλὰ ¹⁹ παρακαλέσας ἡμᾶς
 μὴ ὀκνῆσαι καὶ ἀτέλεστον καταλιπεῖν τὸ ἔργον, ἐδί-
 σατο ἐπὶ τοῦτο ²¹ ἔλθεῖν. Διὸ καὶ ²² ἀναγκασθέντες
 διὰ τὴν τοῦτου ὑπακοὴν εἰς τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς ἐγγείρησαν-
 τες, κόπον οὐ τὸν τυχόντα καταβαλλόμεθα. Πολλὰς
 γὰρ βίβλους καὶ ἡμεῖς ἐκζητήσαντες κατὰ τὸ δυνά-
 τὸν ἡμῖν καὶ ²³ ἐρευνήσαντες, τότε χρονογραφεῖον ²⁴
 ἀπὸ Διοκλητιανοῦ μέχρι τῆς βασιλείας Μιχαὴλ καὶ
 Θεοφιλάρχου τοῦ ²⁵ υἱοῦ αὐτοῦ, τὰς τε βασιλείας
 καὶ τοὺς πατριάρχας, καὶ τὰς τοῦτων πράξεις σὺν
 τοῖς χρόνοις κατὰ τὸ δυνατόν ἡμῖν συνεγραφάμεθα ²⁶,
 οὐδὲν ἄφ' αὐτῶν συντάξαντες, ἀλλὰ ἐκ τῶν ἀρχαίων
 ιστοριογράφων τε καὶ λογογράφων ἀναλεξάμενοι, ἐν
 τοῖς ἰδίῳις τόποις τετάχαμεν ἐκάστου χρόνου τὰς
 πράξεις ἀσυχγύτως κατατάττοντες· ἵνα εἰδέναι
 ἔχωσιν οἱ ἀναγινώσκοντες ἐν ποίῳ χρόνῳ ²⁷ ἐκάστου
 βασιλεῖως ποῖα ²⁸ πράξεις ἰσχύονεν, εἴτε πολεμικῇ,
 εἴτε ἐκκλησιαστικῇ, εἴτε πολιτικῇ, εἴτε ²⁹ δημώτῃ,
 εἴτε τις ἑτέρα. Οὐ γὰρ μικρὰν ὠφέλειαν, ὡς οἶμαι,
 καρποῦται ὁ τῶν ἀρχαίων τὰς πράξεις ³⁰ ἀναγινώ-
 σκων. Εἴ τις δὲ τι ἐν τούτῳ τῷ πονήματι ³¹ ἡμῶν
 ὀνησιφόρον εὐροι, τὴν πρέπουσαν τῷ Θεῷ εὐχαρι-
 στίαν ἀποδώσει, καὶ ἡμῖν τοῖς ³² ἀμαρτίαι καὶ
 ἀμαρτωλοῖς διὰ τὸν Κύριον ὑπερβύζεται ³³. καὶ εἰ
 τι ἐλλείπον ἐυροι, τῇ ἀμαρτίᾳ ἡμῶν τοῦτο λογίσε-
 ται ³⁴, καὶ τῇ ἀργίᾳ τοῦ χαμερποῦς νοδὸς ἡμῶν, καὶ
 συγγνώσεται ἡμῖν διὰ τὸν Κύριον. Φίλον γὰρ τῷ ³⁵
 Θεῷ τὸ κατὰ δύναμιν.

hostri ingenii tarditati ascribat, et ex Domini charitate condonet. Id enim Deo acceptum opus, quod e facultate nostra proficiscitur.

VARIE LECTIONES.

¹⁶ σκοπὸν A a f, κόπον rell. vulg. ¹⁶ συγγραφάμενος A a f, ἀναγρ. rell. vulg. ¹⁷ κατέλυεν A.
¹⁸ ἀτελῇ om. A a. ¹⁹ ἀμαρτίαν A. ²⁰ πολλὰ παρακαλέσας ἡμᾶς A, παρ. ἡμ. πολλά vulg. ²¹ τούτῳ f.
²² καὶ ad f. ex A. ²³ κατὰ τ. δυν. ἡμ. καὶ A, καὶ x. τ. δυν. ἡμῖν vulg. ²⁴ χρονογράφιον A b c f. ²⁵ τοῦ
 om. b. ²⁶ ἀκριβῶς συνεγρ. a. ²⁷ χρόνῳ A, χρόνων vulg. ²⁸ ποῖα πράξις; A, ποῖα πράξεις vulg.
²⁹ εἴτε ubique ex A rescripti pro vulg. ἦτε. ³⁰ τῶν ἀρχ. τὰς πρ. A, τὰς ἀρχ. πράξεις ³¹ εἰ τις vulg.
 δέ τι ἐν τούτῳ τῷ πον. A, εἰ τι δὲ ἐν τούτῳ πον. vulg. ³² τοῖς add. ex A a f. ³³ ἀποδόσῃ — ὑπερβύζη-
 τα: A. ³⁴ λογίσσεται A. ³⁵ τῷ om. A a f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(7) Imperii Romani, et Ecclesiæ, hoc est sedium
 ejus præcipuarum quinque historiarum per annos et
 tempora concinne digestam describens Georgius
 Syncellus, vita consilique successu infelicitate
 excidit. Eam ob rem Romanorum imp. gesta suis
 temporibus et annis distributa describere Theopha-
 nis, qui Syncelli propositum ad exitum deducere
 auscepit, avimus est. Verum ut Ecclesiæ rebus

A nuimus, scriptis solummodo quæ Diocletiani attingunt ætatem, vitam hanc mortalem deseruit, et cum recta fide ad Dominum profectus, nobis velut sincerioribus amicis, quod fuerat molitus, opus imperfectum simul reliquit, et, ut quæ desiderantur absolveremus præbuit argumentum. Nostra vero imperitia sermonisque inopia non ignorata, onus, cui vires nostræ forent impares, sustinere detrectabamus. Ille contra plura hortatus, ³ ut torpore omni excusso imperfectum opus non despiceremus, dedit animum, et ad illud capessendum manibus et perficiendum coegit. Quocirca ejus monitis morem gerere compulsi, molem robore nostro longe gravio-rem subire, et pene dicam immensum laborem exantillare suscepimus. Multis siquidem voluminibus diligentius exquisitis, et, quantum facultas et ingenium dedit, examinatis, præsentem chronographiam a Diocletiani temporibus ad Michaelis et Theophylacti ejus filii imperium, reges insuper et patriarchas, necnon eorum gesta et ætates, qua par fuit sedulitate, ex proprio penu nil deprementes ant conferentes, in unum congestimus: quin potius selectis ex veteribus historicis vel rhetoribus plerisque, singulorum acta per annos et tempora propriis quibusque locis pulchro ordine cuncta disposuimus: ut quoto quoque anno rem gestam vel facinus editum, sive in bello, sive in Ecclesiâ, sive in civili administratione, sive in populari statu, sive qualibet alia ratione commendandum, lector in promptu habeat et in propatulo. Haud enim vulgare est, me quidem iudice, eorum qui veterum gesta evolvunt, emolumentum. Si quis autem ex eo quem aggredimur labore fructum aliquem de-erpat, debitas Deo gratias referet; nobisque licet ineruditus et peccatoribus a Domino bene precabitur: si quid deesse comperiat, imperitiæ et abjecti-

imperii res conjunctæ, et imperii Romani thronus ad Orientis oras, id est Byzantiæ, positus, Persarum et Saracenorum æmulum nactus est principatum: hinc Theophanes Romanam historiarum prosecuturus, Persarum et Arabum, patriarcharumque primas orbis sedes obtinentium, nomina, ætates, facta, per chronographiam istam ordine bono enarrata percenset.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΠΟ ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ

ΕΩΣ ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΙ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΑΥΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

CHRONOGRAPHIA

A DIOCLETIANO

AD MICHAELEM ET THEOPHYLACTUM EJUS FILIUM IMPP.

4 Annus mundi 5777. Divinae incarnationis B
277 (a).

Romanorum imperatoris Diocletiani a. 1.

Persarum regis Varachis a. 15.

Romae episcopi Caii a. 7.

Hierosolymorum episcopi Hymenaei a. 15.

Alexandriae episcopi Theonae a. 11.

Antiochia episcopi Tyranni a. 2.

A. C. 280. — Persarum regis Varanis annus pri-
mus.

Hoc anno, imperii sui quarto, Diocletianus Maxi-
mianum Herculium supremæ potestatis socium
renuntiavit.

A. C. 281. — Persarum regis Narsis annus
primus.

Κόσμον ἔτος 5777^α (8). Τῆς θείας σαρκώ-
σεως 277^α.

Ῥωμαίων βασιλέως Διοκλητιανοῦ ἔτος α'.

Περσῶν βασιλέως Οὐαράρχου ** (9) ἔτος ιε'.

Ῥώμης ἐπισκόπου Γαίου (10) ἔτος ζ'.

Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ὑμέναιου (11) ἔτος ιγ'.

Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Θεωνᾶ (12) ἔτος ιδ'.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Τυράννου (13) ἔτος β'.

A. M. 5780. — Περσῶν βασιλέως Οὐαράρχου
ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Διοκλητιανὸς Μαξιμιανὸν ** τὸν
Ἐρμούλιον κοινωνὸν ἀνεδείξατο ** τῆς αὐτοῦ βασι-
λείας τῷ τετάρτῳ αὐτοῦ χρόνῳ (14)

A. M. 5781. — Περσῶν βασιλέως Νάρσεως
ἔτος α'.

VARIE LECTIONES.

** Persarum regis nomen Οὐαράρχης scribitur in A, in cæteris omnibus Οὐαραράχης, in ed. Par.
Ἀραρσυχής. Apud Syncellum idem modo Οὐράχης audit (p. 670, 15), modo Οὐαραράχης (p. 722, 3).
Agathias autem p. 260, 11, hunc regem et filium ejus, qui in omnibus Theodanis codicibus
infra Οὐαράνη; nominatur, uno eodemque nomine Οὐαρεράνης nuncupat. ** Μαξιμῖνον c. f. ** ἀνέ-
δειξεν A a f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(8) Georgii Syncelli continuator Theophanes ejus C 5777 ex annis 15 sibi attributis decimum numerare
numeros a mundi conditu ad Christi ortum obser-
vat : et a Christi rursum die natali ad Diocletiani
tyrannidem, quot annos ille posuit, 200 nimirum
et 77 ita pares hic exscribit.

(9) Syncello dictos Οὐράχης et annus ejus pri-
mus ex ejusdem calculo ad mundi 5768 devin-
titur.

(10) Is apud Syncellum 5771 in pontificem inau-
guratur.

(11) Cujus annos 12 duntaxat numerat Syncel-
lus, et eorum primum ad mundi 5764 alligat.

(12) Huic octodecim assignat, primum ad mundi
5767. Alexandriae præsulum annos apud Theopha-
nem et Abrahamum Echellensem diversimode
recensitos reperies.

(13) Nondum Syncello recensitus : apud quem
Cyrillus anno 5768 pontifex institutus, præsentē

(a) Vide, ad calcem voluminis, Editoris Patrologiæ notas quæ in textu Latino litteris inclusis indicantur.

A. M. 5782. — Τούτῳ τῷ ἔτει Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς ³⁰ (15) ὁ Ἐρκούλιος Ὀδούσιριν καὶ Κόπτων ³¹ (16) πόλεις ἐν Θήβαις τῆς Αἰγύπτου εἰς ἔδαφος κατέσκαψαν ἀποστατησάσας τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς.

A. M. 5785. — Τούτῳ τῷ ἔτει Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς (17) ὁ Ἐρκούλιος Καίσαρας ἐποίησαν Κωνσταντίον ³² καὶ Μαξιμιανὸν Γαλλέριον. Καὶ ὁ μὲν Διοκλητιανὸς δέδωκε τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα πρὸς γάμον τῷ Γαλλερίῳ, ὁ δὲ Ἐρκούλιος Μαξιμιανὸς τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Θεοδώραν τῷ Κωνσταντίῳ συνέζευσε, καίτοιγε ³³ ἑκατέρων γαμετάς ἐχόντων, ἃς ἀπώσαντο διὰ τὴν πρὸς ³⁴ τοὺς βασιλεῖς ³⁵ στοργήν.

A. M. 5786. — Ῥώμης ἐπισκόπον Μαρκέλλου ἔτος α'

Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου (18) Πέτρου τοῦ ἱερομάρτυρος ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀλεξάνδρεια σὺν τῇ Αἰγύπτῳ (19) εἰς ἀποστασίαν ὅπῃ Ἀχίλλεως ἀχθεῖσαι, οὐκ ἀντέσχον ³⁶ τῇ ³⁷ Ῥωμαίων προσβολῇ, καθ' ἣν πλείστοι ἀνηρεθήσαν, δίκην δεδωκότων τῶν τῆς ἀποστασίας αἰτίων.

A. M. 5787. — Τούτῳ τῷ ἔτει Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς ὁ Ἐρκούλιος διωγμὸν μέγαν καὶ φρικωδέστατον ³⁸ (20) κατὰ Χριστιανῶν ἀνήγειραν, καὶ

A. C. 282. — Hoc anno Diocletianus et Maximianus Hercules Busirim et Coptum Thebaidis in Aegypto civitates in Romanum imperium rebelles supditus everterunt.

A. C. 285. — Hoc anno Diocletianus et Maximianus Hercules Constantium et Maximianum Galerium instituerunt Cæsares : et Diocletianus quidem filiam suam Galerio locavit conjugem, et Maximianus pariter suam nomine Theodoram Constantio copulavit. Uterque vero ex observantia et in imperatores amore conjugem, quam prius habebat, dato repudio lecti consortio reddidit alienam.

A. C. 286. — Romæ episcopi Marcelli annus primus.

5 Alexandria episcopi Petri sacri martyris annus primus.

Hoc anno Alexandria et Aegypcus ab Achille ad defectionem concitate, illatum a Romanis bellum sustinere non potuerunt : plurimis autem primo impetu sublati, rebellionis auctores meritis exsolverunt poenas.

A. C. 287. — Hoc anno Diocletianus et Maximianus Hercules, vehementi et horrenda in Christianos persecutione suscitata, et omnis generis excogitatis

VARIÆ LECTIONES.

³⁰ Διοκλητ. κ. Μαξ. ὁ Ἐρκ. A. M. ὁ Ἐ. κ. Δ. vulg. ³¹ Κόπτων aliquot codd. ³² Κωνσταντινον, et mox Κωνσταντίνῳ I. ³³ καίτοι γε A a f, καὶ τῶν γε vult. ³⁴ πρὸς A a f, εἰς vulg. ³⁵ βασιλεῖς A. ³⁶ οὐκ ἀντέσχον A, οὐ κατέσχον vulg. ³⁷ τῇ add. ex A. ³⁸ φρικῶδ. Par.

JAC. GOARI NOTÆ.

Eutropius lib. ix, ad subigendos eos Maximianum Herculeum Cæsarem misit, qui levibus præliis agrestes domuit, et partem Gallie reformavit. Post hæc tempora, subdit idem Eutropius, Carausius tyrannidem affectavit, et Britannias occupavit. Ita cum per omnem orbem res turbata essent, Diocletianus Maximianum Herculeum ex Cæsare fecit Augustum. Quare cum anno minus, verba sunt Aurelii Victoris, potentia fuerit Hercules : iis, non nisi secundo Diocletiani anno, Cæsar promoveri potuit. Designationi successit expeditio suscepta, iter in Gallias, cum Bagandis pugnae, Gallie reformatio, in Carausium excita rebellione conatus : quæ quis anno unico asseveret confecta ? concludit Gordonius : aliqui etiam nunc Cæsarem tantum, et post biennium, ab accepta nimirum Cæsarea dignitate, Augustum autem creatum. Favet Theophanis sententiæ Idatii testimonium, quod tamen excipit eruditissimus Petavius lib. xi De doct. temp., cap. 51.

(15) Non quod conjunctis armis, sed quod utriusque consensu hæc gesta, de quo nota inferior tertia.

(16) Qui Theophanem nostrum plurima ex parte transcripsit Cedrenus, Βούσιριν καὶ Κόπτων legit ; idem Zonaras. Vide notam seq.

(17) In Diocletiani annum octavum conciliatus hujusmodi nuptias conjecit Petavius lib. xiii ; in nonum Chronicum Alexand. et Pomponius Lætus. Undecimo anno ex quo Constantius Cæsar est factus, occubuit. Illic autem ad Constantini annum primum anni numerantur undecim. Chronicum Alexandrinum Theophani lucem præfert ad Diocletiani annum 9 et tum Maximianum Jovium, tum Constantium xii Kal. Junias Nicomedie Cæsares elevatos

C testatur. Diocletiani filiam vocat Valeriam pag. 8. (18) Petro martyri inter patriarchas 17, pontificatus annos Abraham Ecchellensis numerat decem, et dies 333.

(19) Pomponius Lætus : Erat Jovius (Diocletianus) in Aegypto : qui eversis duabus urbibus, superato Achilleo, pacaverat Aegyptum. Urbes prope veteres Thebas positæ erant, dites ac populosæ, Busiris et Coptos. Spem rebellionis augebat Achilleus, cujus consilio fere tota dissenserat Aegypcus : tandem casis ubique auctoribus defectionis, intra novem menses quievit provincia seminarium religionum, in qua archisynagogi plurimum auctoritatis habebant. Alexandria vero obsessa, et octavo mense capta est. Imperator contentus optimatum cæde, abstinuit a multitudine. Achilleus vero meritis luit poenas, feris oppositus, et dilaniatus : terra vero ubique cadibus potentium maduit. Cæterum quamvis Busiridis et Copti vastitatem ante annos sex auctor posuerit, causam potius exortam, rebellionem nimirum excitam, ab Achilleo deinde accensam intellexisse reor. Aegypcus etenim omnem ad officium novem solis mensibus revocatam scripsit Pomponius, et Eutropius lib. ix his verbis : Diocletianus obsessum Alexandriæ Achilleum octavo fere mense superavit, eumque interfecit. Consentit Eusebius in Chronico, qui ad annum quoque Diocletiani decimum Alexandriam subactam refert : Busiridis licet et Copti devastationem ante solos tres annos colloceat.

(20) Petri martyris et Alexandrini præsulis anno secundo, motam in Christianos persecutionem memorare forsitan compulerunt hæc Athanasii verba apolog. 2 : Πέτρος παρ' ἡμῶν πρὸ μὲν τοῦ διωγμοῦ γέγονεν ἐπίσκοπος, ἐν δὲ τῷ διωγμῷ καὶ ἐμαρτύρησεν. Petrus apud nos ante persecutionem episcopus,

tormentis, plurimas martyrum myriadas confecere: A de quibus qui octo libros *Ecclesiasticæ historiæ* ab Eusebio compositos percurrerit, notitiam accipiet.

A. C. 288. — *Romæ episcopi Eusebii annus primus.*

Hoc anno novis rebus Amandum et Ælianum in Galliis studentes Maximianus Herculeus suscepta in eos profectioe confecit. Crassus quoque seditionem movit, et Britanniam occupavit: quemadmodum quinque Gentiani Africam, et Achilles Ægyptum invaserant. At Crassum quidem tribus annis Britannia potitum Asclepiodotus præfectus sustulit e medio: in Galliis autem anceps omnino dubiaque belli fortuna Constantio Cæsari ex inopinato contigit. Ejusdem quippe diei sex horarum intervallo victus et vicisse visus est. Nam effusi in Constantii exercitum Alani ad castrorum usque muros eum sunt insecuti: ipse vero dux extremus fugientis exercitus premens vestigia se recipiebat. Obseratis vero portis, eum intro non potuisset admitti, extensas ad eum comprehendendum hostium manus nusquam evasisset, nisi demissis per murum funibus ad castra fuisset subvectus. Intro receptus, verbis exercitum animat et corroborat, et impetu in Alanos facto, cæsis eorum sex millibus præclaram assequitur victoriam. Maximianus Herculeus pari sorte quinque Gentianos **6** in Africa obtinuit: et Alexandria Diocletianus

πολλὰς μυριάδας μαρτύρων ^{αα} ἐποίησαν, παντοίας βασάνους ἐπινοοῦντες, καὶ πολλὰ κακὰ ἐργαζόμενοι. Περὶ ὧν τις ^{αα} ἐπερχόμενος τὴν ὀκτάβιβλον (21) τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου εἴσεται. ^{αα}.

A. M. 5788. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Εὐσεβίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει νεωτερισμοῦ γεγονότος (22) ἐν Γαλλίαις ὑπὸ Ἀμάνδου καὶ Αἰλιανοῦ Μαξιμιανὸς ὁ Ἐρκοῦλιος διαβὰς καθέλειν αὐτοὺς, Ἀλλὰ καὶ Κράσσος ^{αα} (23) ἀντήρ, καὶ Βρεττανίαν ^{αα} κατέσχε, καὶ οἱ πάντες Γεντιανοὶ ^{αα} τὴν Ἀφρικὴν, καὶ Ἀχιλλεύς τὴν Αἴγυπτον. Ἀλλὰ Κράσσον μὲν ἐπὶ τρισὶν ἔτεσι τὴν Βρεττανίαν κατασχόντα Ἀσκληπιόδοτος ὁ ἑπαρχος ἀνέλειν. Ἐν δὲ ταῖς Γαλλίαις (24) ἀγχιστροφός ^{αα} ἐκ παραδόξου γέγονε Κωνσταντίῳ Καίσαρι τόχῃ. Ἐν ὥραις γὰρ ἑξ τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ ^{αα} ἡττώμενος ὤφθη καὶ νικῶν ἀπεδείχθη. Ἄρτι μὲν γὰρ ἐπικλύσαντες οἱ Ἀλανοὶ ^{αα} τῷ Κωνσταντίῳ στρατῷ ἄχρι καὶ εἰς τὰ τεῖχη κατεβίωσαν. Αὐτὸς δὲ ἠκολούθει τελευταῖος φερόντι τῷ στρατῷ. Ἐπειδὴ δὲ κεκλεισμένων τῶν πυλῶν, οὐδὲ ἔσω ^{αα} τοῦ τεύχους ἡδυνήθη εἰσελθεῖν, χεῖρας ἐξέτειναν οἱ πολέμιοι πρὸς τὸ συλλαβεῖν αὐτὸν· σχοίνους ^{αα} δὲ, καθέντες ἀπὸ τοῦ τεύχους, ἀνέλικυσαν αὐτόν. Ἔσω δὲ γενόμενος, καὶ τὸν στρατὸν παραθαρσύνας ^{αα}, ἐπεξεβόων τοῖς Ἀλανοῖς, νίκην ἔσχε λαμπράν, ὥστε ἐξακισχιλίους πέσειν. Μαξιμιανὸς δὲ ὁ Ἐρκοῦλιος τῶν πάντων Γεντιανῶν (25) ἐν τῇ Ἀφρικῇ ἐκράτησεν, Διοκλητιανὸς δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸν Ἀχιλλέα καθέλει. Συνῆν δὲ

VARIE LECTIONES.

^{αα} μάγιστρος A a e. ^{αα} τις add. ex A e. ^{αα} τοῦ Π] τῆς Π. A. ^{αα} εἴσεται A [σεται vulg. ^{αα} Κράσσος] Κράσσος A, Κράσσος vulg. ^{αα} Βρεττανίαν A b f constanter. ^{αα} Γεντιανοὶ A a e, Γεντιανοὶ vulg. ^{αα} ἀγχιστροφός A, ἀγχιτροφός vulg. ^{αα} καὶ ante ἡττ. add. ex A. ^{αα} Ἀλανοὶ conj. Goar. ^{αα} ἔσω A, ἔσω vulg. ^{αα} σχοίνους a, σχοῖνον b. ^{αα} παραθαρσύνας A, παραθαρρύνας vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

et in persecutione martyr declaratus: Eusebii quoque lib. vii, cap. ult.: Πρὸ τοῦ ζωγμοῦ τρισὶν οὐδ' ὅλοις ἔτεσιν ἡγησάμενος τῆς Ἐκκλησίας. Cum triennium prope ante persecutionis tempus in Ecclesia gubernanda consumpsisset, lis tamen auctorem non probe usum Athanasius et Eusebius ipsi sunt argumento, qui de sæviore altera a Diocletiano suscitata persecutione loquuntur: de qua auctor ipse ad Diocletiani annum 19.

(24) De martyrum præliis et laudibus ab *Ecclesiastica Historia* opus diversum. — Atqui Eusebii *Historia* δεκάβιβλος est, ut omnes norunt, 16 libri, non octo. Plane scripserit Theophanes τὴν ἡ' βίβλον, ex quo imperitus antiquarius suam ὀκτάβιβλον exscripserit. Qui legerit librum octavum *historiæ ecclesiasticæ* Eusebii, de his cognoscat; quo etiam libro is ista maxime exsequitur: hincque factum est ut illi octavo libro additum sit aliud opus Eusebii de martyribus Palæstinis, quod Stephani editio seorsim representat, ut et cardinalis Mazari, aliisque codicibus mss. maleque Christophorus confudit, interpolans cum eodem libro octavo *historiæ ecclesiasticæ*. COMEUVIS.

(22) Jam ante annos decem, de quo S. Aurelius Victor, Eutropius lib. ix, Pomponius Lætus, et Egnatius: et nos ex illis n. 6 superiore: sed quod res tunc temporis innovatæ, in pristinum statum, sub Diocletiani videlicet potestatem hoc tempore sint reductæ, de illis auctor mentionem habet.

(25) Carausium auctores Latini nuncupant, cujus

apud eos, Eutropium maxime lib. ix, historia fidelius refert: A Maximiano jussus occidi purpuram sumpsit, et Britannias occupavit... Ad postremum pax convenit. Eum post septennium Allectus socius ejus occidit, aique ipse post eum Britannias triennio tenuit: qui ductu Asclepiodoti præfecti prætorio est oppressus. Ita Britannia decimo anno recepta est. Quare mihi correctius hic legitur: Ἀλλὰ καὶ Ἀλ-λεκτὸν Κράσσου τυραννίδος διάδοχον ἐπὶ τρισὶν, etc.

(24) Galliarum locum, Lingonas; inter prælia duo spatium horis quinque minus: hostes non Alanos, sed Alemannos, eoque cum Eusebio ad 60, non 6 millia scribit Eutropius citatus, qui Allecti cædem, et Constantii victoriam in eundem annum recenset: Per idem tempus a Constantio Cæsare in Gallia pugnatum est circa Lingones: die una adversam et secundam fortunam expertus est. Nam cum repente barbaris ingruentibus intra civitatem esset coactus, tam præcipiti necessitate, ut clausis portis per murum funibus tolleretur, viz quinque horis medijs, adventante exercitu, sexaginta quinque millia Alemannorum cecidit. Idem Pomponius Lætus. Eusebius ad annum Diocletiani 15 in Chronico.

(25) Quinquagentos uno verbo dixerunt scriptores infra referendi, quos auctor Gentianos, quinque numero, viros arbitratus est. Eosdem Gentianos, scripsit Pomponius Lætus, Maximianus inde translatus in Africam Gentianos devicit, qui viz parum impetrarunt. Quinquagenarii et supra eum numerum annorum, hi milites fuisse, qui Africam diripiebant,

αὐτῷ (26) καὶ Κωνσταντίνος δ' υἱὸς Κωνσταντίου ⁶¹, Ἀχιλλεὺς ὁ νεὸς ⁶² ὑπάρχων, ἀριστεύων ἐν τοῖς πολέμοις. Ὃν ὁρῶν ὁ ⁶³ Διοκλητιανὸς φθόνῳ κινήθεὶς βόλῃ ἀνελθὼν ἐπομάχετο. Θεὸς δὲ τοῦτον παραδόξως διέσωσε, καὶ τῷ πατρὶ ἀπέδωκε ⁶⁴.

A. M. 5789. — Περσῶν βασιλεὺς Ὀρμισδα, ἔτος α'.

Ῥώμης ἐπισκόπου Μιλτιάδου ⁶⁵, ἔτος α'.

Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ζαβδά ⁶⁶, ἔτος α'.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Βιταλίου ἔτος α' ⁶⁷.

Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐδετήριος (27) στρατοπεδάρχης τοὺς ἐν τῇ στρατιᾷ ⁶⁸ Χριστιανοὺς ἤλαυνε (28) μετρίως, ἕκτοτε τοῦ κατὰ πάντων ὑποτύφοντος διωγμοῦ.

A. M. 5793. — Ῥώμης ἐπισκόπου Σιλδέστρου ⁶⁹ B ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Μαξιμιανὸς Γαλλέριος κατὰ Νάρσεως (29) τοῦ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τοῦ τινικαῦτα τὴν Συρίαν καταδραμόντος καὶ ληϊζομένου ⁷⁰ ἀπεστάλη ὑπὸ Διοκλητιανοῦ. Καὶ συμβαλὼν αὐτῷ κατὰ τὴν πρώτην μάχην ἠττάται περὶ Καλλίνικον (30) καὶ Κάρρας. Ἐπανίων δὲ ἐκ τῆς φυγῆς ὑπήντησε Διοκλητιανῷ ἐπ' ὁχήματος φερόμενῳ ⁷¹. Ὁ δὲ τὸν Καίσαρα μετὰ τοῦ ⁷² ἰδίου σχήματος οὐ προσδεξάμενος, ἀφῆκεν ἐπὶ πλείστον τρέχειν καὶ προηγεῖσθαι τοῦ ὁχήματος. Μετὰ δὲ ταῦτα συναχθεὶς τῶν δυνάμεως πολλῆς πάλιν Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέριος ⁷³ Καίσαρ ἐπὶ τὸν Νάρσεως πόλεμον ἐκπέμπεται χρησάμενος ⁷⁴ δεξιὰ τύχη ⁷⁵, τομῆσας καὶ πράξας ἅ μὴδὲς ἔτερος. Τὸν τε γὰρ Νάρσεα μέχρι τῆς ἐνδοτέρας Περσίδος ⁷⁶ εἰδὼς, καὶ κατέσφαξε πᾶν τὸ ⁷⁷ στρατόπεδον, καὶ τὰς τούτου γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ ἀδελφάς, καὶ παρέλαβε ⁷⁸ πάντα ὅσα ἐκεῖνος ἐπεφέρετο ⁷⁹, χρημάτων θησαυροὺς, καὶ τοὺς ἐν Πέρσαις λαμπροὺς, μεθ' ὧν ἐπαυελθόντα Διοκλητιανὸς ἐν Μεσοποταμίᾳ διάγων

Achillem prostravit. Socius expeditionis aderat Constantinus Constantij f. prima juventute conspiciens, et bellicorum facinorum laude jam praestans: qua Diocletianus conspecta, motus invidia, necem dolis machinabatur. Deus autem praeter opinionem servavit, et patri reddidit incolumem.

A. C. 289. — Persarum regis Hormisdæ annus primus.

Romæ episcopi Miltiadis, annus primus.

Hierosolymorum episcopi Zabdæ, annus primus.

Antiochiæ episcopi Vitalii, annus primus.

Hoc anno Veturius magister militiæ Christianos milites moderate insectatus est, persecutione exinde in reliquos ingruente.

A. C. 293. — Romæ episcopi Sylvestri annus primus.

Hoc anno Maximianus Galerius adversus Narsem Persarum regem crebris excursionibus Syriam infestantem et depopulantem a Diocletiano missus est. Hic primo certamine ad Callinicum et Carrhas superatur, eque fuga se recipiens, Diocletianum eurrū forte vectum habuit obvium. Ille Cæsarem etiam propriis insignibus illustrem et conspicuum, longo viæ spatio neglectum, currere, et currum præcedere permisit. Validiore postmodum exercitu collecto, Maximianus Galerius Cæsar bellum cum Narse restauraturus amandatur: resumptisque viribus, et prospera fortuna usus, quas nullus potuisset, res omnino præclaras gessit. Narsem etiam usque in interiorem Persiam fugientem abegit, et exercitum ejus et uxores, liberos et sorores trucidavit, et quos secum vehebat pecuniarum thesauros et Persarum nobiliores sumpsit captivos: spoliis onustum et redeuntem, Diocletianus, qui tum in Mesopotamia versabatur, cum honore lu-

VARIE LECTIONES.

⁶¹ καὶ Κωνστ. A α, ὁ Κωνσταντ. vulg. ⁶² κομίδης νεός A, κομίδης δὲ νεός; vulg. ⁶³ ὁ om. A. ⁶⁴ ἀποδίδωκε om. b. ⁶⁵ Μιλτιάδ. A, Μελτ. vulg. ⁶⁶ Ζαβδὰ Γαζάβδας A. ⁶⁷ Βιταλίου, Antiocheni episcopi, accessionem in annum proxime sequentem rejiciunt a f: non adnotavit A. ⁶⁸ στρατεία A. ⁶⁹ ληϊζομένου A, alii ap. Goar. ληϊσαμ. vulg. ⁷⁰ Διοκλητιανῷ ἐπ' ὁχήματος φερόμενῳ A, Διοκλητιανῷ ἐπ' ὄχημα ἐπιφερόμενα a b c d (si recte enotavit G.), Διοκλητιανὸς ἐπ' ὄχημα καταφερόμενος vulg. ⁷¹ μετὰ τοῦ A, μετὰ τὴν τοῦ vulg. ⁷² Μαξ. ὁ Γαλλ. A, ὁ Μ. Γ. vulg. ⁷³ Νάρσεως — χρησάμενος om. A, fort. χρησόμενος. ⁷⁴ δεξιὰ τεῖχη a, ἐπὶ τὰ δεξιὰ τεῖχη f. ⁷⁵ τὸ add. ex a. ⁷⁶ καὶ παρέλαβε A, παρέλαβε, καὶ vulg. ⁷⁷ ὑπεφέρετο,

JAC. GOARI NOTÆ.

cupientes sibi regnum vindicare. Eutropius lib. ix: Cum Africam quingentiant infestarent. Aurelius Victor quingentanas nationes posuit: Eodem tempore Orientem Persæ, Africam Julianus, ac nationes quingentanas graviter quatiebant. Egnatius: Diocletianus Maximianum Gallis præfecit: eoque confecto bello in Africam adversus quinquagenarios transire jubet: utrobique sedati tumultus, Africanus certe aliquantulo difficilior, quod quinquagenarii, et supra eorum annorum numerum veteranos miles ad obsequium tam facile redigi non poterat.

(26) Eusebii opinionem lib. i. De vita Const. cap. 13 et 14, sequitur auctor. Fugæ a Constantino arreptæ causam ejusdem ambitioni Aurelius Victor imputat.

(27) Veturium scribit Eusebius ad annum Diocletiani 14; alii codd. Venturium legunt apud Ponticum: apud quem iterum de Veturio ad alios

D annos alii codd. narrant. Eligat, inquit ille, lector quod illi magis probabitur. Cæterum magister militiæ Hieronymo dicitur in versione, qui hic στρατοπεδάρχης.

(28) Cedrenus ἐξέβαλεν· reddo exaucloravit: ideoque μετρίως ἤλαυνε, quia non vita, sed militari cingulo multabat.

(29) Victoriam de Persis ad annum 14, triumphum ad annum 18 verius Theophane ascribit Eusebius in Chronico: Cedrenus auctorem secutus ad annum 17; at certe Narses ante annos sex vivis ereptus, Ormisdasque in canonico annos quinque jam regnans, auctorem deceptum arguunt. De bello illo Persico Aurelius Victor, Eutropius, Pomponius Laetus, qui etiam triumphum pompam describit.

(30) Callinicum ponit Eutropius, circa lib. ix exitum.

benter excepit : et tum privatim uterque, tum communibus armis adversus barbarorum plurimos ambo decertantes, res præclaras feliciter gesserunt. Secundo vero fortunæ successu Diocletianus elatus, a senatoriæ 7 dignitatis viris se adorari, nec ut prius salutari, vel consueto habitu procedere expetivit : verum auro, margaritis et pretiosis lapidibus calceamentum adornavit. Constantinum autem Constantii filium in Oriente et Palæstina tunc temporis commorantem et de Christiana fide bene sentientem, et tum animi præstantia, tum corporis robore, tum denique ad omnem honestam disciplinam propensione in dies incrementa summentem cernens Galerius Maximianus, cum tyrannidis et impii profanæque idolorum cultus eversorem futurum vaticiniis acceperat, dolis eum interficere meditabatur. Ille detectis insidiis, quæ fuit Dei providentia, Davidis exemplo fuga salutem parat, et ad patrem, Servatori Christo debitibus gratibus persoluit, sospes et inecolumis regreditur.

A. C. 294. — Hoc anno Theotecnus præstigiatori morem gessit Galerius Maximianus, ut demonibus sacra faceret et oracula reportaret : antrumque subiens Theotecnus, ut in Christianos persecutio- nem excitaret, oraculum retulit. Idem Servatoris monita conflavit et in ejus injuriam sparsim disseminavit : ut fidei nostræ mysterium facilius deridendum proponeret, ludimagistros ea pueros docere edixit.

A. C. 295. — Persarum regis Saboris annis pri- mus.

Hoc anno ut Christi ecclesiæ subverterentur sacrique libri traderentur igni, imperiali sancitum est edicto : sacerdotes quoque et omnes Christianos tormentis applicandos, et ut victimas idolis offerrent, cogendos. Horrenda præ omnibus, quæque martyres innumeros consecravit, exstitit hæc persecutio.

A. C. 296. — Hoc anno Diocletianus et Maximia-

Δ άσμενως ιδέετο τιμήσας· και ιδία εκαστος και κοινή πάντες ούτοι πρὸς πολλοὺς τῶν βαρβάρων πολεμήσαντες, πολλὰ ⁷⁶ κατώρθωσαν. Ἀρθείς δὲ ὑπὸ τῆς ⁷⁷ τῶν πραγμάτων (31) εὐροίας Διοκλητιανός, προσκυνεῖσθαι ὑπὸ τῶν συγκλητικῶν, καὶ οὐ προσαγορεύεσθαι κατὰ τὸ πρότερον σχῆμα ἀπήτησεν. Ἐκαλλώπισε δὲ καὶ τὸ ὑπόδημα χρυσοῦ ⁷⁸ καὶ μαργαρίταις καὶ λίθοις τιμίοις. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν υἱόν (32) Κωνσταντίου, ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ Παλαιστίνῃ διάγοντα, καὶ τὰ Χριστιανῶν φρονούντα ⁷⁹ (33), ὁρῶν τοῦτον ὁ Γαλλέριος Μαξιμιανὸς συνέσει ψυχῆς καὶ σώματος ῥώμῃ καὶ τῇ περὶ τὴν παιδεύειν εὐφυῖα προκόποντα, μαντευσάμενός (34) τε τοῦτον καταλυτὴν εἶσεσθαι τῆς τυραννίδος καὶ ⁸⁰ τῶν δογμάτων αὐτοῦ, δόλῳ θανατῶσαι τοῦτον ἐσκέψατο. Θεία δὲ προ- ⁸¹ μνηθεῖα τὸν ⁸² δόλον μαθὼν, ὡς Δαβὶδ, φυγῇ ⁸³ τὴν σωτηρίαν πορίζεται, καὶ πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα δια- σῶζεται, πολλὰ σὺν αὐτῷ τῷ Χριστῷ εὐχαριστῶν τῷ σῶσαντι αὐτόν.

A. M. 5794. — Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοτέκνω γόητι ⁸⁴ (35) πεθόμενος ὁ Γαλλέριος Μαξιμιανὸς ἐν τῷ θύειν τοῖς δαίμοσι, καὶ λαμβάνειν χρησμούς· ὑποδὲς τῷ ἄν- τρω ὁ ⁸⁵ Θεοτέκνος, χρησμὸν, κατὰ Χριστιανῶν ἐγεί- ραι διωγμὸν, τούτῳ δέδωκε. Τὰ δὲ ὑπομνήματα τοῦ Σωτήρος ἐπλάσατο (36), καὶ πανταχόσε ἐφ' ὕβρει ἀπέστειλε, καὶ τοῖς γραμματοδιδασκάλοις τοὺς παῖ- δας διδάσκειν προσέταξεν, ὡς διαγελᾶσθαι τὸ καθ' ἡμᾶς μυστήριον παρασκευάζων ⁸⁶.

A. M. 5795. — Περσῶν βασιλέως Σαβώρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει προστάγματα ⁸⁷ βασιλικά (37) ἐδό- θη, τὰς ἐκκλησίας τοῦ ⁸⁸ Χριστοῦ ἐδαφίσεσθαι, καὶ τὰς θείας ⁸⁹ βίβλους κατακαίεσθαι· ἱερεῖς δὲ καὶ πάντας Χριστιανούς βασάνους παραδίδεσθαι, καὶ θύειν εἰδώλους ἀναγκάζεσθαι. Καὶ ἦν οὗτος ὁ διωγμὸς πάν- των φρικωδέστατος ⁹⁰ ἀναριθμήτους μάρτυρας ἀπο- τελέσας.

A. M. 5796. — Τούτῳ τῷ ἔτει Διοκλητιανὸς καὶ

VARIE LECTIONES.

⁷⁶ πολλὰ] πάντα a. ⁷⁷ τῆς add. ex A. ⁷⁸ ante χρυσοῦ b add. καὶ τὰς βασιλικὰς ἐσθῆτας. ⁷⁹ Κων- σταντῖνον, τὸν υἱόν—διάγοντα—φρονούντα A, Κωνσταντῖνον τοῦ υἱοῦ—διάγοντος—φρονούντος vulg. ⁸⁰ καὶ om. A. ⁸¹ τὸν add. ex A. ⁸² φυγῇ A, alii πρῦγει, καὶ vulg. ⁸³ γόητι om. e. ⁸⁴ ὁ add. ex A. ⁸⁵ παρσκευάζεν A e. ⁸⁶ προστάγματα βασιλικά A alii τῷ προστάγματι τῷ βασιλικῷ vulg. ⁸⁷ τοῦ, A, οὐσας vulg. ⁸⁸ θείας A, θεῖους vulg. ⁸⁹ φρικωδέστερος a.

JAC. GOARI NOTE.

(31) Ista ab anno 9 sibi arrogasse Diocletianum scribunt, qui Eusebium sequuntur in Chronico : ex victoriarum tamen tumore ita insolevisse testantur cum auctore Eutropius lib. ix exeunte, et Pomponius Laetus, in Diocl., titulo de magnitudine imperii R. Videndus est et Pontacus in notis ad citatum Eusebium, et Genebrandus in Chronico.

(32) Hæc historice, non chronice relata : non enim ad hunc annum spectant, quæ circa Constantii mortem gesta : de quibus inferius.

(33) Propter eam quæ in Christianos ferebatur humanitatem, et quæ de eo in ejus Vita refert Eusebius lib. i, cap. 13. Constantinum tamen Constantium filium præcepta fidei docuisse, et exercendæ erga Christianos clementiæ rudimenta dedisse refert Photius cod. 256.

(34) Idem Eusebius cap. 14.

D (35) Ista fusius narrata reperies apud Eusebium Eccl. hist. capp. 2, 3, 4 et 5, at non Galerio Maximiano, sed Maximino, ac in aliud tempus, ascribenda. Refer huc quæ habet Nicephorus Callistus lib. vii. cap. 25.

(36) Reddita, servatoris monita. Forte monumenta interpret voluerit. Anast. monitiones. Malim ego acta, quod etiam vox illa sonat, ut falsis narrationibus Christum infamare studuerit quod præstitisse liquet etiam alios Christiani hostes nominis, COMBETIS.

(37) Ea mens est Eusebii ad annum Diocletiani præsentem : addit mense Martio in diebus Paschæ edictum emanasse. Astipulatur Chronicon Alexand. a quo geminum agnoscitur edictum, primum in Ecclesias, non multo post in sacerdotes aliud,

Μαξιμιανός ὁ Ἐρκοῦλιος ἐξ ἀπονοίας⁹⁰ (38) τὴν βασιλείαν ἀπέθεντο ἰδιωτικὸν ἀναλαβόμενοι⁹¹ σῆμα. Καὶ Διοκλητιανὸς μὲν κατὰ Σάλωνα τῆς Δαλματίας τὴν ἑαυτοῦ πόλιν ἰδιωτεύων βίωσι, Ἐρκοῦλιος δὲ ὁ Μαξιμιανός· ἐν Λυκαονίᾳ (39), πρότερον τὴν ἐπινίκιον ἐν Ῥώμῃ⁹² ἐπιτελέσαντες⁹³ πομπὴν (40), ἐν ᾗ προσεπόμπευσον μὲν Νάρσεως⁹⁴, τῶν ὁχημάτων τὸ πλεονέχον καὶ αἱ τοῦτου γυναῖκες καὶ παῖδες καὶ ἀδελφαί· μετὰ ταῦτα δὲ ἀναχωρήσαντες (41) διήγον ἐφ' ἑαυτῶν, καταστήσαντες ἀντ' αὐτῶν βασιλεῖς, τῆς μὲν Ἐφας Γαλλέριον Μαξιμιανόν, τῶν δὲ ἑσπερίων μερῶν⁹⁵ Κωνσταντίον, ὃς ὀλίγον μέρει τῆς ἀρχῆς ἀρκούμενος, λίαν ἦν ἡμερῶς καὶ ἀγαθὸς τὸν τρόπον, καὶ οὐδὲν αὐτῷ πρὸς τὸ ταμεῖον ἐσπούδαζέτο· μάλιστα δὲ τοὺς ὑπηκόους θησαυροὺς ἔχειν ἐβούλετο, καὶ τοσοῦτον ἦν ἐγκρατὴς περὶ χρημάτων κτήσιν, ὥστε καὶ παιδῆμους ἐπιτελεῖν ἑορτὰς, καὶ πολλοὺς τῶν φίλων συμποσίοις τιμῶν⁹⁶ ἡγαπᾶτο πάντοτε παρὰ τῶν Γάλλων, τῷ πικρῷ⁹⁷ τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ τῷ φονικῷ⁹⁸ Μαξιμιανοῦ⁹⁹ τοῦ Ἐρκοῦλιος συγχρινόντων¹⁰⁰, ὧν ἀπηλλάγησαν δι' αὐτοῦ. Οὗτος τελευτᾷ ἐν Βρετανίαις βασιλεύσας ἔτη ἑνδεκά (42), ἀναγορεύσας ἀντ' αὐτοῦ βασιλεῖς Κωνσταντίνον τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ υἱόν¹⁰¹ τῶν ἑτῶν¹⁰², ἐπ' ὧσιν παντὸς τοῦ λαοῦ, περιόντων καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ παίδων τῶν ὁμοπατρῶν (43) Κωνσταντίνῳ¹⁰³, Κωνσταντίῳ, φημι, καὶ Ἀναβαλλίνῳ¹⁰⁴, τοῦ καὶ Δαλματίου¹⁰⁵, γεννηθέντων ἐκ Θεοδώρας θυγα-

A nus Hercules ex animi vecordia, privato habitu resumpto, deposuerunt imperium. Et Diocletianus quidem Salonæ patria civitate Dalmatiæ privatus agit, Hercules autem Maximianus in Lycaonia, ducta prius Romæ triumphantium more victoriæ pompa, qua currum copia, uxores, liberi, **S**o- rores Narsem captivum præcedebant. Sejuncti dein- cept ab invicem victitabant solitarii, constitutis vice sua imperatoribus, Orientis quidem Galerio Maximiano, Occidentis vero Constantio; qui modica imperii sorte contentus, plurima mansuetudine morumque probitate præcelluit. Nulla ei de ærario cura: quinimo thesauri loco subditos habere maluit. Adeo pecuniarum a possessione sibi temperabat, ut dies Testos ludis exhibitus frequenter celebraret, et magnam amicorum partem cum honore convivis exciperet. A Gallis, morum asperitatem in Diocletiano, et in Maximiano cædium consuetudinem (quibus malis per eum sunt erepti) condemnantibus, præcipuo amore colebatur. Anno imperii undecimo vita fungitur in Britannia. Adhuc superstes in totius populi conspectu, circumstantibus etiam reliquis ejus filiis, eodem nimirum patre cum Constantino natis, Constantio, dico, et Anaballino, qui et Dalmatius, Theodora matre, Herculi filia, genitis, Constantinum primogenitum declaravit imperatorem. Hic enim Constantinus Helenæ prioris

VARIE LECTIONES.

⁹⁰ ἀπονοίας A. ἰλίου, ἰνοίας vulg. ⁹¹ ἀναλαβόμενοι A, ἀναλαβόντες vulg. ⁹² ἐν Ῥώμῃ A, Ῥώμῃ vulg. ⁹³ ἐπιτελέσαντες eodd., ἐπιτελέσας Par. ⁹⁴ Ναρσέως A. a. ⁹⁵ μερῶν add. ex A. aliis. ⁹⁶ τιμῶν eodd. Goari. ⁹⁷ τῷ πικρῷ — καὶ τῷ φονικῷ A. e, τὸ πικρὸν καὶ τὸ φονικόν vulg. ⁹⁸ Μαξιμιανοῦ τοῦ Ἐρκοῦλιος A. e, τοῦ Μαξιμιανῶ vulg. ⁹⁹ συγχρινόντες A. e. ¹⁰⁰ αὐτοῦ υἱόν A, υἱὸν αὐτοῦ vulg. ¹⁰¹ ἑτῶν om. A. ¹⁰² Κωνσταντίνῳ A, Κωνσταντίνῳ vulg. ¹⁰³ Ἀναβαλλίνῳ A, Ἀναβαλλίνῳ b. ¹⁰⁴ Δαλματίου A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(38) Eusebius lib. viii. cap. 26. de Diocletiano testatur, ὡς ἦδ' ἔκ τῆς διανοίας εἰς ἑκστασιν αὐτῷ παρεγγετο. Adeo nimirum anno a persecutione mota secundo morbo laborasse: ut mens inde de suo statu deturbaretur. Constantinus oratione ad SS. cætum cap. 25: Διὰ τὴν τῆς ἀφροσύνης βλάβην μετὰ εὐχαραφρονήτου οἰκήσεως καθειργμῷ ἐτιμωρήθη. Propter vitium amentię et delirationis unius abjectę mansionis ergastulo concedens se, pœnas Deo luit. Continuum ad ejus mortem delirium, idemque mortis ejus occasionem ibidem leges.

(39) Ita legunt cuncta exemplaria. Eutropius Lucaniam scribit. Concesserunt item Salonæ unus, alter in Lucaniam. Eodem pacto Historia miscellanea. Sigonius in Vit. imp., abbas Ursperg. et alii. Zonaras: Διοκλητιανὸς ἐν Σάλωνι πόλει τῆς Δαλματίας διήγεν, ὃ δὲ Ἐρκοῦλιος ἐν Λυκαονίᾳ. Diocletianus Salonis in Dalmatia, Maximianus in Lucania vitam egit.

(40) Pomponius Laetus: Triumphaverunt autem victoriosi et felices anno imperii decimo octavo. Reliquam triumphı pompam Pomponius idem prosequitur: qui Maximianum anno imperii 18 triumphasse, tertio ineunte cum Chron. Alexand. ad imperium existimat assumptum.

(41) Ex Eutropio ista compendiose collecta nemo indicias ierit. His igitur abeuntibus, inquit ille statim in lib. x. limine, in administrationem reip. Constantii et Galerius Augusti creati sunt, divisiisque inter eos Romanus orbis, ut Galliam, Italiam, Africam, Constantius: Illyricum, Asiam, Orientem, Galerius obtineret: sumptis duobus Cæsaribus. Constantius tamen, contentus dignitate Augusti, Italiam atque

Africæ administrandæ sollicitudinem recusavit, vir egregius et præstantissima civilitatis, divitiis provincialium ac privatorum studens, fisci commoda non admodum affectans, dicensque: melius publicas opes a privatis haberi, quam intra unum claustrum recondari, adeo autem cultus modici, ut festis diebus, si cum amicis numerosioribus esset epulandum, privatorum eis argento ostiatum petito, triclinia sternerentur. Hic non modo amabilis, sed etiam venerabilis Gallis fuit, præcipue quod Diocletiani suspectam prudentiam, et Maximiani sanguinariam temeritatem imperio ejus evaserant. Obiit in Britannia Eboraci, etc. Idem Chron. Alexand.

(42) Pomponius Laetus quasi ex auctore: Ex Theodora liberos suscepit, Constantinum, Anaballinum, et Constantium, ac Constantiam; undecimo anno ex quo Cæsar est factus occubuit. Eo anno ex auctoris sensu quo Diocletianus et Maximianus imperio se exurrunt: imperii siquidem nono Constantius Maximiani gener, et Cæsar declaratus fuit.

(43) Ista cum annotatis ad pag. 13 comparanda. Anast., præstantibus quoque cæteris filiis suis; ut legerit παρόντων. Sed et novus interpr. circumstantibus etiam reliquis ejus filiis. Verum alia vis hujus vocis, quam eodd. constanter representant. Redderim ego, tametsi ejus reliqui filii, eodem ac Constantinus patre geniti, superstites erant: prælato nimirum illis Constantino ob egregias virtutes, quanquam illi materna prosapia præstare videbantur, Theodora nati, ob ejus nuptias repulsiã fuisset Helena. COMBESIS.

Constantii uxoris partus exstitit. Eorum pater Constantius nepos Claudii imperatoris ex filia : Galerius, filia Valeria ducta, Diocletiani gener fuit. Ea tempestate Galerius Maximianus in Italiam profectus, Cæsares duos creavit : et proprium quidem filium Maximinum Orienti praefecit, Severum autem Italiae : Romæ milites Maxentium, Maximiani Herculi filium, salutaverunt principem. Unde Herculus in spem cupiditatemque recipiendi rursus imperii erectus, proprium filium Maxentium potestate exuere molitus est : et peribis dolis, ut Constantium generum interficeret, animum adhibuit. Verum a noxa filio inferenda depulsus est a militibus : a funestis autem in generum conatibus, a Fausta filia denuntiatus, praepeditur, et ob prava facinora necatur. Eusebius Caesariensis refert, Diocletianum mentis morbo laborantem una cum Herculo, depositis imperii insignibus, privatam vitam resumpsisse : et hunc quidem laqueo commutasse vitam, Diocletianum vero diuturno languore consumptum penitus emarcuisse. Gelasius ejusdem Caesaræ antistes narrat, eos abdicati imperii poenitentes, et regressum ad illud molitos, publico senatus decreto interfectos. Illis igitur e medio sublatis tum Constantio, cujus fides et religio Christiana fuit, defuncto, Constantinus Augustus et Maximianus Galerius, ut a nobis praemissum, obituerunt imperium.

A. C. 297. — *Romanorum imperatoris Constantini annus primus (b).*

9 Antiochiæ episcopi Philogenis annus primus.

Hoc anno in Gallis et Britannia sacerrimus et Christianissimus Romanorum imperator Constantinus regnavit : cum eodem tempore quatuor isti cum illo ejusdem forent imperii collegæ, Maximia-

VARIE LECTIONES.

* δ δὲ A, ὁ γὰρ vulg. * θυγατρίδους A, θυγατρίδης vulg. * ἦν om. h. * Μαξ. μὲν τὸν ἴδιον υἱὸν A, τὸν μὲν ἴδ. υἱὸν M. vulg. * Σεῦρον A, Σεῦρον vulg. * βασιλέα A, τοῦ βασιλέως vulg. * πάλιν om. A. * καὶ add. ex A. * ἐν δὲ τῇ A, ε, ἐκ δὲ τῆς vulg. * ὅτι add. ex A. * μεταδελήντες a. * πρὸς φων A, πρὸς φων vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(44) Θεοί, adoptivum, non φύσει, naturalem utrumque scribit Pomponius Laetus.

(45) Nisi abbreviaret, ad verbum auctor referret Eutropium lib. x ineunte : Romæ prætoriani Maxentium Herculi filium, Augustum nuncupaverunt : quo nuntio Maximianus Hercules ad spem erectus resumendi fastigii, Romam advolavit : et filium Maxentium denudare conatus : inde ad Gallias profectus, dolo composito, moliens tamen Constantium reperta occasione interficere, qui in Galliis et militum et provincialium jam favore regnabat. Detectis igitur insidiis per Faustam filiam, pernas dedit justissimo exitu vir ad omnem asperitatem sævitiamque proclivus.

(46) Sic constantiæ codd. ac liquet vitiosum quod editum est, Ἐρκουλίου τοῦ βασιλέως imperatorem renuntiaverunt Maxentium Herculi filium. Sic pag. 9 A, καὶ Μαξεντίου τῷ υἱῷ Ἐρκουλίου ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀναγορευθέντι βασιλεῖ· cum Maxentio Herculi filio, qui Romanæ a militibus imperator fuerat renuntiavit.

(47) Hist. eccl. lib. viii, cap. ult., penes exitum.

(48) Palestina nimirum, de cujus scriptis Pho-

A τὸς Ἐρκουλίου. Ὁ γὰρ Κωνσταντῖνος· ἐξ Ἑλένης ἦν τῆς προτέρας γυναικὸς Κωνσταντίου· ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ὁ τούτων πατὴρ θυγατρίδους· ἦν Κλαυδίου τοῦ βασιλέως, Γαλλέριος δὲ γαμβρὸς Διοκλητιανοῦ ἦν· ἐπὶ θυγατρὶ Βαλερίᾳ. Τότε Γαλλέριος Μαξιμιανὸς· ἐπὶ Ἰταλίαν ἐλθὼν, ἐχειροτόνησε Καίσαρας δύο· καὶ ἐπέστησε Μαξιμῖνον μὲν τὸν ἴδιον υἱὸν (44) κατὰ τὴν Ἑῶαν, Σεῦρον¹⁰ δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν. Οἱ δὲ ἐν Ῥώμῃ (45) στρατιώται ἀνηγόρευσαν Μαξεντίον τὸν υἱὸν Μαξιμιανοῦ τοῦ Ἐρκουλίου βασιλέα¹¹ (46). Ὅθεν ὁ Ἐρκουλῖος εἰς ἐπιθυμίαν πάλιν¹² τῆς βασιλείας ἀρθεὶς, ἐπεχείρησε μὲν ἀποδύσει τὸν ἴδιον υἱὸν Μαξεντίον, ἐπεχείρησε δὲ δόλῳ καὶ¹³ τὸν γαμβρὸν Κωνσταντίον ἀνελεῖν. Ἀλλὰ τῆς μὲν πρὸς τὸν υἱὸν ἐπιχειρήσεως ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀπηλλάθη. Ἐν δὲ τῇ¹⁴ κατὰ τὸν γαμβρὸν, ὑπὸ Φαύστης τῆς θυγατρὸς καταμνηθῆς, ἀναιρεῖται κακῶς· πρῶτος. Εὐσέβιος δὲ ὁ Καίσαρεὺς (47) φησι· ὅτι¹⁵ Διοκλητιανὸς παράφρων γενόμενος, καὶ σὺν τῷ Ἐρκουλίῳ τὴν βασιλείαν ἀποθέμενος ἰδιωτικὸν βίον ἀνέλαβε. Καὶ ὁ μὲν ἀγγλὸν τὸν βίον μετέλλαξε, Διοκλητιανὸς δὲ νόσῳ μακρᾷ δαπανώμενος ἐμαράνθη. Γελάσιος δὲ ὁ Καίσαρεας τῆς αὐτῆς (48) ἐπισκοπὸς φησιν, ὅτι μεταμεληθέντες¹⁶, καὶ πάλιν βασιλεῦσαι θελήσαντες, ψήφῳ κοινῇ τῆς συγκλήτου ἀναιροῦνται. Τούτων οὖν ἐκ μέσου γενομένων, καὶ τοῦ Χριστιανόφρονος Κωνσταντῖνου τελευτήσαντος, τὴν βασιλείαν, ὡς προέφην¹⁷, κατέσχον Κωνσταντῖνος ὁ Σεβαστὸς, καὶ Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέριος.

A. M. 5797. — *Ῥωμαίων βασιλέως Κωνσταντίνου ἔτος α'.*

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Φιλογένους ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντῖνος ὁ θεοῦ πατὸς καὶ Χριστιανικώτατος (49) Ῥωμαίων ἐδραρίσθη ἐν Γαλλίαις καὶ Βρετανίᾳ. Κατὰ τὸν αὐτὸν οὖν χρόνον τῆς σαρεὺς οὗτοι συνεδράσαντες αὐτῷ, Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλ-

tius cod. 88 et Possevinus in Apparatu, v. Gelasius.

(49) Non solis Christiano dignis moribus, qui in ethnico quovis altero possunt observari : sed nec baptismatis signo, quo nondum erat tinctus : solo itaque interno fidei symbolo, secretaque ad fidem palam profitendam propensione θεοῦ πατὸς καὶ Χριστιανικώτατος Constantinus. Sane patrem ejus Constantium Χριστιανόφρονα ab auctore ante duas lineas non immerito vocatum confirmat Eusebius De Constantini Vita lib. i, cap. 11, quem 16 θεοφιλῆ, τρισμακάριον, εὐσεβῆ, καὶ φιλόθεον celebrat. A fideli patre Constantium ad idolorum cultum divertit? Matrī Helenæ non adeo fidem, quam pietatem antiquam fuisse asserit Eusebius De Vita Const. lib. iii, cap. 46. At sanctus Paulinus : qui eodem sæculo celebris in senatu fama clarebat, tum propriis, tum maternæ fidei meritis cum imperatorem salutatum doctus est epist. ad Severum 11 his verbis : Princeps esse principibus Christianis non magis sua quam matrīs Helenæ fide meruit. Fidelis igitur mater fidem imperii πρόξενον filio corpit instillare, imo a patre ad pietatem instituisse te-

λέριος τὸν δὲ αὐτὸν Καίσαρος Σευήρου καὶ Μαξιμίνου τῷ Α' nus Galerius cum duobus Caesaribus Severo et Gallierio υἱῷ καὶ Μαξεντίῳ τῷ υἱῷ τοῦ Ἐρκουλλίου, ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀναγορευθέντι βασιλεῖ. Οὗτοι ἀλλήλους ὑπερβαλεῖν ¹⁸ ἐσπεύον εἰς τὸν κατὰ τῶν ¹⁹ Χριστιανῶν διωγμὸν. Μαξέντιος δὲ ὁ τύραννος τῇ Ῥώμῃ ἀνὸς βασιλευσὶν πάνδεινα εἰργάσατο κακὰ, μοιχείας τῶν ἐν τέλει γυναικῶν, φόνους καὶ ²⁰ ἀρπαγὰς, καὶ ὅσα τοῖς ὅμοια. Κατὰ δὲ τὴν Ἀνατολὴν Μαξιμίνος ²¹ χεῖρονα διεπράττετο κακὰ, ὅσο κακῶν μεγίστων Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν κληρωσαμένων. ²² (50), καὶ τὸν κατὰ τῶν ²³ Χριστιανῶν ²⁴ διωγμὸν ἀναρρίπτει. Τότε καὶ Αἰκλίου Καίσαρα Ῥωμαῖοι ²⁵ ἀνηγόρευσαν, χαριζόμενοι Κωνσταντίνῳ γαμβρῷ αὐτοῦ ὄντι. (51) εἰς ἀδελφὴν Κωνσταντίνου, καὶ ὑποκρινόμενον ψευδὲς τὴν κατ' ἡμᾶς εὐσέβειαν, Σευήρου δηλαδὴ τελευτήσαντος.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ²⁶ Πέτρος ὁ Ἀλεξανδρείας (52) ἐπίσκοπος ²⁷, ἐν φυλακῇ ὑπάρχων προστάγματι Μαξιμιανῷ τοῦ Γαλλερίου καὶ Μαξιμίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθεὶς, ἐνδὲξως ἐμαρτύρησεν. ὅστις τὸν Ἀρειὸν διάκονον ὄντα (53) τῆς αὐτοῦ Ἐκκλησίας ἀκονιζόντων ἐποίησεν. ὅστις μετὰ ταῦτα ²⁸ κακοδόξου αἰρέσεως προστάτης ὢν ²⁹, πολλοὺς τῆς εὐσεβείας ἀπέστησε. Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι ἐπὶ τοῦτων ³⁰ τῶν τυράννων τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρικὴν στέφανον ἀνεδήσαντο ³¹, ὧν εἰσι Φιλέας, ἐπίσκοπος Θρούσεως τῆς Αἰγύπτου, Πηδῆς ³² (54) καὶ Νεῖλος ἐπίσκοποι τῆς Αἰγύπτου ³³, Ἀνθίμος ἐπίσκοπος Νικομηδείας, Τυραννίων ἐπίσκοπος Τύρου, Σίλουανδ' ἐπίσκοπος Ἐφέσης, καὶ Σίλουανδ' ἐπίσκοπος Γάζης, Λουκιανδ' πρεσβύτερος Ἀντιοχείας ³⁴, Ζηνόδιος

Maximino, Galerii filio, atque etiam Maxentio, Herculi filio, qui Romæ a militibus imperator fuerat renuntiatus. Isti, quis alter alterum in Christianis crudelius persequendis vinceret, ad invicem contendebant. Maxentius autem tyrannus quibusvis pessandatis legibus Romæ imperans flagitiosa quæque patravit facinora, nobilium seminarum adulteria, cædes, bonorum direptiones, et quotquot scelera his similia. Pejora per orientem Maximinus exsequebatur : duabus exitiosis pestibus orientem occidentemque inter se partientibus, et bellum adversus Christianos, persecutionem inimirum, ubique suscitantibus. Tunc temporis Romani, gratiam Constantino reposituri, Licinium, ob sororem Constantiam in conjugem acceptam ejus leviram, Cæsarem appellavere, Severo videlicet mortuo, familiarem nobis pietatem dolose simulantem.

Eodem etiam anno Petrus Alexandriæ episcopus carcere detentus, Maximini Galerii et Maximini ejus filii mandato capite truncatus gloriosum subit martyrium. Hic Arium, dum diaconi vices adhuc ageret, Ecclesiæ communionem fecit extorrem : qui prævæ postmodum sectæ antesignanus factus, plurimos a vera religione avertit. Sub iisdem tyrannis alii plerique martyrii corona sunt redimti, quorum in numero recensentur Phileas Thmæos episcopus, Peleus et Nilus, Ægyptiaci presules, Anthimus Nicomediæ, Tyraunio Tyri, Sylvanus Emesæ, alter Sylvanus Gaze antistites, Lucianus Antiochenus prebyter, Zenobius Sidonis episcopus, Pamphilus Cæsareæ presbyter, et innumeri alii. Galerius iste Maximinus insano penitus et effreni mulierum

VARIE LECTIONES.

¹⁸ ὑπερβαλεῖν A a, ὑπερβάλλειν vulg. ¹⁹ τῶν add. ex A. ²⁰ κακὰ — φόνους καὶ om. A e. ²¹ Μαξιμινιανὸς a. ²² χεῖροναμένων a. ²³ τῶν om. A. ²⁴ ante διωγμὸν delevis πόλεμον, quod collid. non omittunt : solus a exhibet : πόλεμον καὶ διωγμὸν, b Χριστιανῶν διωγμὸν. ²⁵ Ῥωμαίων A. ²⁶ τούτῳ τῷ ἔτει A. ²⁷ ἐπίσκοπος om. A e. ²⁸ μετὰ ταῦτα A a, γεγόνως vulg. ²⁹ ὢν add. ex A. ³⁰ ἐκ τούτων a. ³¹ ἀνεδύσαντο b. ³² Πηδῆς A, ὁ Π. vulg. ³³ Πηδῆς Αἰγύπτου om. e. ³⁴ Σίλουανδ' — Ἀντιοχείας om. e, Λουκιανδ' — Ἀντ. om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

statur Baronius ad annum 313, num. 42, quamvis nec in ea plene instructus, nec in ea tuenda firmus exstiterit, ante consilium de eadem verbis et factis manifestanda deinceps acceptum, quod Eusebius narrat lib. i, cap. 21, quæ causa fuit ut pontificis maximi titulum imperator renuntiasset/admiserit, quod a recta sacris in rebus via deflexisset, et fidem Christianorum amplexus esset : scripsit impie Zozimus lib. 4.

(50) Exprimunt ista Eusebium lib. viii, *Hist. eccl.*, cap. 27 : Τοσαύτη δὴτα κακίας φορὰ ὅς' ἔνα καὶ τὸν αὐτὸν συνήνεχθη καὶ τὸν, πρὸς τῶν δὲ τυράννων Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν διεληφθῶν κατεργασθεῖσα : τίς δ' ἂν τὴν τῶν τοσούτων διερευνώμενος αἰτίαν διατάξαι μὴ οὐχὶ τὸν κατ' ἡμῶν διωγμὸν ἀποφύνασθαι ;

(51) Vatic. 1 probat et veritatis vicinior lectio γαμβρὸν αὐτοῦ ὄντα. Constantii quippe levir Licinii.

(52) Istos omnes ἐκκλησιαστικοὺς ἀρχοντας quasi ad Diocletiani tempora μαρτυρήσαντας refert Eusebius *Eccl. hist.* lib. vii, cap. 25. Petrum tamen Alexandrinum memior sui ad annum Constantini 6 remittit in Chronico : cunctos eosdem Maximino

persecutore passos narrat lib. ix, cap. 6.

(53) Sozomenus lib. i, cap. 14 : Ἀρειὸς σπουδαῖος εἶναι περὶ τὸ δόγμα δόξας νεωτερίζοντι Μελετίῳ συνέπραττε : καταλιπὼν δὲ τοῦτον χειροτονήθη διάκονος παρὰ Πέτρου τοῦ Ἀλεξανδρέων ἐπισκόπου, καὶ πάλιν αὐτῷ παρ' αὐτοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἐξελέχθη, καθότι Πέτρον τοὺς Μελετίου σπουδαστὰς ἀποκηρύξαντος, καὶ ἐκ αὐτῶν βάπτισμα μὴ προσιεμένου, τοῖς γινόμενοις ἐπέσκηπτε, καὶ ἡρεμεῖν οὐκ ἤνεγκετο. Arius Meletio res novas molienti adjumento fuit, cujus partes cum deseruisset, a Petro episcopo Alexandrino diaconus ordinatus est : et rursus ab eodem Ecclesia ejectus, quod cum Petrus sanctores abdicasset Meletii, et ejus baptismum improbasset, hic in res a Petro gestas graviter inpectus est, et quiescere nullo modo potuit. Quod habet Vat. 1 margini adscriptum : Ἀχιλᾶς Ἀρειὸν, ἐδέξατο παραλόγως χειροτονῆσαι πρεσβύτερον, καὶ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διδασκαλείῳ καθηγήτορα, scholii loco sit, et ut explicetur, quo promovente sic depositus Arius, presbyteri dignitate postmodum auctus sit. **COMBESIS.**

(54) Ita sonant mss. cuncta. Πηλῆς scribitur ab Eusebio.

amore restuabat, adeo ut ejus potestati subditi, ubi A proprias conjuges occultarent, anxie meditentur: alioquin fallacium demonum frandibus tantopere devinctus, ut absque oraculi praeiis ne cibum quidem vellet delibare. Idem non adeo religionis impiae cultu, quam honorum rapiendorum cupidine motus, delendos communi 10 internecione Christianos praecipit. Eum propter immodicam et effusam petulantiam, et intolerabilem Christianorum vexationem ultio divina tandem corripuit. Grave siquidem ulcus adnatum ad libidinis membrum omni humana industria superius visum est in ejus corpore; putredine nimirum depascente, et vermibus corruptionis loca corrodentibus. Obesus enim erat, et haud leviter carnosus. Is autem ob injustas caedes plecti se arbitratus, mandata per omnes provincias Christianis profutura rescripsit, jubens agere cuncta ex animo et pro se deprecari. Quo facto, curato praeter expectationem precibus Christianorum difficili morbo, plaga tamen per inductam cicatricem vix sanata, ad iniqua quaque repelenda facinora fervidius insaniebat. Verum repente bellum, tumultus, fames, pestilentiae ariditates aeris adeo confertim ingruerant, ut sepeliendis mortuis vivi non sufficerent homines: tonitrua insuper et prodigia crebrius emissa unumquemque de se solummodo sollicitum esse, reliqua negotiorum quasi momenti nullius infecta permanere coegerunt.

A. C. 298. — Hierosolymorum episcopi Hermonis annus primus.

Alexandriae episcopi Achille annus primus.

A. C. 299. — Alexandriae episcopi Alexandri annus primus.

Byzantii episcopi primi Metrophanis annus primus.

Antiochie episcopi Paulini annus primus.

A. C. 302. — Hoc anno sacratissimum Constantinum ad evertendam tyrannorum potestatem se

A επισκοπος. 35 Σιδωνος, Παμφίλος πρεσβύτερος Καισαρείας, και άλλοι αναριθμητοί. Ούτος ο Γαλλέριος, Μαξιμιανός (35) γυναικομανέστατος ήν, τοσοῦτον, ὥστε τοὺς ὑπ' αὐτῶν τελούντας μελετᾶν τοῦ κρύψαι 36 τὰς ἰδίας γαμετάς, ἐντετηκώς και 37 τῇ τῶν πλάνων 38 δαιμόνων ἀπάτῃ, ὡς μὴ ἀνέχεσθαι τινος γεύσασθαι 39 ἀνευ μαντείας. Οὗτος πανωλεθρίαν 40 Χριστιανῶν γενέσθαι προσέταξεν, οὐ τοσοῦτον διὰ τὴν αὐτοῦ 41 ἀσέβειαν, ὅσον διὰ τὴν ἀρπαγῆν τῶν 42 ὑπαρχόντων αὐτοῖς 43. Τοῦτῃ οὖν θεία δίκη (56) ἐπέληθε 44 διὰ τὴν ἀμτρον ἀκολασίαν, και τὴν περὶ τοὺς 45 Χριστιανούς ἀνύποιστον 46 κάκωσιν. Χαλεπὸν γὰρ ἔλαος κατὰ τὸ 47 τῆς ἀκολασίας αὐτοῦ μόριον ἐκφυῆν κρείττον πάσης ἀνθρωπίνης βοηθείας ἐτύγχανε, νομῆς καταλαθοῦσης και σκυλῆκων φοροῦς τοὺς τόπους. 48 Ἦν γὰρ και πολύσαρκος. Οὗτος [γὰρ 49] ὑπολαθῶν, ὡς ἄρα διὰ τοὺς ἀδίκους φόνους; 50 πέπληκται προστάγματα κατὰ παντὸς τύπου (57) ὑπὲρ τῶν 51 Χριστιανῶν ἔγραψε πάντα καλεῶν καταθυμῶς πράττειν, και ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχεσθαι· οὐ γεγονότος εὐθείας τοῦ χαλεπωτάτου πάθους τῇ εὐχῇ 52 τῶν Χριστιανῶν θεραπευθέντος; 53 παρ' ἐλπίδα, μήπω 54 δὲ τοῦ τραύματος (58) καλῶς συνουλώσαντος, μειζῶνως ἐφαίνετο τῶν ἀθεμίτων πράξεων ἐχόμενος, ἀλλ' εὐθείς πάλιν πόλεμοι (59) και 60 ἐπαναστάσεις, λιμοὶ τε και λοιμοὶ και αὐχοὶ ἀθρόοι ἐπέσκηπτον, ὡς μὴ ἀρκεῖν θάψαι ζῶντας τοὺς τεθνεῶτας 61· κεραυνοὶ τε και 62 φόβητρα 63 ἐξαπεστέλλετο, ὡς ἕκαστον αὐτοῦ μόνον 64 φροντίειν, και τὰ πολλὰ τῶν πραγμάτων ἀπρακτα διαμένειν.

A. M. 5798. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἐρμῶνος ἔτος α'.

Ἀχιλλᾶ 65 (60) Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου ἔτος α'.

A. M. 5799. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Ἀλεξανδρου ἔτος α' 66.

Βυζαντίου ἐπισκόπου πρώτου Μητροφάνους ἔτος α'.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Παυλίνου ἔτος α'.

A. M. 5802. — Τοῦτῃ τῷ ἔτει Κωνσταντῖνος ὁ θαύματος (61) εἰς τὴν κατὰ τῶν ταρανῶν διάνεστη

VARIÆ LECTONES.

35 ἐπισκοπος] πρεσβύτερος A. 36 κρύψαι A, κρύφουσι vulg. 37 και add. ex A a e. 38 πλάνων a, πολλῶν vulg. 39 γεύσασθαι A, γεύεσθαι vulg. 40 πανωλεθρίαν A, πανελεθρίαν vulg. 41 αὐτοῦ A. 42 τῶν a d. ex A. 43 αὐτοῖς om. e, αὐτῶν b. 44 μετῆλθε b. 45 τοὺς add. ex A. 46 ἀνύποιστον g. 47 τὸ om. A. 48 γὰρ om. a, fort. recte, nisi potius δὲ scribendum est. 49 φόνους] τόπους a. 50 τῶν om. A a. 51 τῇ εὐχῇ τῶν Χριστιανῶν add. ex A a e. 52 θεραπευθέντος] ἡλευθερώθη a, ἡλευθερώθη θεραπευθέντος e. 53 μήπω A, μηδέπω vulg. 54 πόλεμοι και ἐπαναστάσεις A ei alii, ὁ πόλεμος και ἐπαναστάσεις vulg. 55 ζῶντας τοὺς τεθνεῶτας A, τοὺς τεθνεῶτας οἱ ζῶντες vulg. 56 φόβητρα 1^a r. 57 μόνου b. 58 Ἀχιλλᾶ — ἔτος ἐν om. A. 59 Βυζαντίου — ἔτος α' om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(55) Maximianum legunt cuncti codices, qui Maximinus ejus filius adoptivus supra recensitus, memoratae persecutionis auctor, de quo aperte Eusebius Eccles. hist. lib. viii, cap. 27, ex quo hæc noster Theophanes excerptis.

(56) Τοῦτῃ οὖν θεία δίκη. Ex Eusebii citati cap. 28.

(57) Correctius reponerem κατὰ πάντα τόπον. Edictum porro exponit Eusebius lib. viii, cap. 29.

(58) Hæc apud eundem fusius lib. ix, cap. 1, 2, 3 et seqq.

(59) Quæ cap. 7 videre licet.

(60) Archelaum vocat Abraham Ecchellensis, et

diebus 200 solis sedem tenuisse testatur. Successori Alexandro annos 22, dies 503 ascribit.

(61) Barberinus codex in margine opposita scribit: Τοῦτῃ τῷ ἔτει Μητροφάνης ἐπίσκοπος τοῦ Βυζαντίου ἐχειροτονήθη. Eadem in marg. cod. 154, quem nos Vaticanum primum dicimus. Optime: infertur quippe ad canonium anni a mundi conditu 5809, annum Metrophanis octavum ac subinde novum notatos observo in regio: quare primus debet esse hic 5802 ab auctore cum sequentibus sex pretermisus: quos tamen omnes in confectum a nobis canonium reponendos opere pretium duximus.

κατάλυσιν. Μαξέντιος (62) δὲ ὁ δυσσεδῆς ναυσι γέ-
φυρώσας τὸν παραρρέοντα τῇ πόλει Ῥώμῃ ποταμὸν
παρετάξατο κατὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Ὁ δὲ
μέγας Κωνσταντίνος ἐδεδίει τὰς Μαξεντίου γοη-
τείας (63), βρέφη ἀνατέμνοντος⁶² διὰ μαντείας
ἀθεμίτους. Ἐν πολλῇ δὲ ἀγωνίᾳ ὄντι ὥσπερ αὐτῷ (64)
ἐν ὥρᾳ ἑκτητῇ τῆς ἡμέρας ὁ τίμιος σταυρὸς ἐκ φωτὸς
κατεσκευασμένος, ἔχων ἐπιγραφὴν Ἐν τούτῳ νίκα.
Ἐπιστὰς δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος εἶπεν ἐν⁶⁵ ὁράματι τῆς
νυκτός. Χρῆσαι τῷ δειχθέντι⁶⁶ σοι, καὶ νίκα. Τότε
σταυρὸν σχεδιάσας χρυσοῦν, ὅς ἐστι μέχρι τῆς σήμε-
ρον⁶⁷, ἐκέλευσε προάγειν αὐτὸν⁶⁸ ἐν τῷ πολέμῳ.
Καὶ συμβολῆς γενομένης ἡτήθησαν οἱ περὶ τὸν
Μαξέντιον, ὧν οἱ πλείους ἀνηρῶντο. Μαξέντιος δὲ
σὺν τοῖς λοιποῖς φεύγων, τῆς γεφύρας θεῖα δύναμις
διαβράχιστος⁶⁹, ἐν τῷ ποταμῷ καταποντίζεται, ὡς
πάλαι ὁ⁷⁰ Φαραὼ πανστρατὶ, ὥστε πληρωθῆναι τὸν
ποταμὸν⁷¹. Ἰππῶν σὺν ἀναβάταις πεπαιγμένοις. Οἱ
δὲ πολῖται τῆς Ῥώμης, ὡς αἰτησάμενα αὐτὸν δι-
αναστῆναι εἰς τὴν βοήθειαν αὐτῶν, λυτρωθέντες τῆς
τοῦ πονηροῦ Μαξεντίου τυραννίδος τὴν πόλιν στε-
φανώσαντες (65) εἰσεδέξαντο μετὰ χαρᾶς τὸν νικη-
τὴν Κωνσταντίνον σὺν τῷ νικητοῦ⁷² σταυρῷ σω-
τῆρα⁷³ αὐτὸν ἀνευφημοῦντες.

A. M. 5803. — Τούτῳ τῷ ἔτει κρατήσας τὴν
Ῥώμην Κωνσταντίνος (66) ὁ θεοσυνέργητος πρὸ
πάντων τὰ λείψανα τῶν ἁγίων μαρτύρων ἐκέλευσε
συλλεγέντα ὅσα ταφῇ παραδοθῆναι⁷⁴ (67). Καλῶσαν

A. movit. Impius vero Maxentius ponte navibus in-
structo in Tiberi Romam præterfluente adversus
magnum Constantinum in acie constitit. Formidabat
magnum Constantinum Maxentii præstigias, qui ne-
fandæ deditus divinationi pueros dissecare soleret.
Illi propterea mentis in anxietate constituto, hora
diei sexta, veneranda crux luce efformata visa est
11 cum hac inscriptione: *In hoc vince*. Tum in
nocturna visione astant ei Dominus, inquit: Utere
ostenso tibi signo, et vince. Aurea tum cruce, quæ
in hanc usque diem superest, in promptu confecta,
eam exercitui præferri et in conflictu jussit se præ-
cedere. Inito igitur certamine, victi sunt qui sub
Maxentio militabant, et eorum plurimi trucidati.
Maxentius fuga cum reliquis arrepta, ponte divina
virtute disrupto, flumine submergitur non secus ac
Pharao cum toto exercitu, ita ut tam equis quam
sessoribus fluminis alveus repleteretur. Romani de-
num victorem Constantinum, cum ad ferendam ipsis
opem expellitum servatorem populi que liberatorem
acclamatum, urbe coronata communique tripudio
exsultante, improbi Maxentii tyrannide redempti,
cum cruce victoriarum largitrice triumphantem ex-
ceperunt.

A. C. 303. — Hoc anno divino fretus auxilio Ro-
mam obtinens, Constantinus, collectas sanctorum
martyrum reliquias sacræ sepulture mandari jus-
sit. Romani vero festis ob partam victoriam insti-

VARIE LECTIONES.

⁶² ἀνατέμνοντος A a, ἀνατέμνων, ὡς vulg. ⁶³ εἶπεν αὐτῷ ἐν A. ⁶⁴ τῷ δειχθέν A. ⁶⁵ τῆς σήμερον A, τὴν
σ. vulg. ⁶⁶ αὐτὸν A, αὐτῷ vulg. ⁶⁷ διαβράχιστος A, διαβράχιστος vulg. ⁶⁸ ὁ add. ex A. ⁶⁹ τὸν ποτα-
μὸν πληρωθῆναι b. ⁷⁰ σωτῆρα om. A e. ⁷¹ παραδοθέντα b.

JAC. GOARINOTÆ.

(62) Maxentium a Constantini in Imperatorem
designatione non longe tyrannidem arripuisse subi-
diant Eusebius in chronico, Aurelius Victor, Eu-
tropius, et cum his Petavius lib. xi de doct. cap. 37,
verum ex panegyricis verba ista de Maxentio refert
loco memorato: Maxentius, consumpto per desidias
sexennio, (ita legendum probat) ne septennium illum
numerus sacrum et religiosum violaret etc., quare
merito concludit Eusebius in chronico: Maxentius
iuxta pontem Milvium a Constantino superatus occi-
ditur, anno imperii sui sexto: quem eundem cla-
dis et mortis illatæ putat chronie. Alexand. Haud
ita p'nam igitur Maxentii eadem anno Constanti-
ni septimo obeunte numerandam, prout Eusebiani
codices ferunt.

(63) Ab Eusebio lib. i De vita Const., cap. 30, re-
latas.

(64) Idem Eusebius cap. 22 ejusdem lib. nec non
eapp. 23, 24, 31, 32 et 33.

(65) Festis ac triumphis diebus Romanos urbem
coronasse, hoc est, domos et templa laureis corol-
lis ornasse legimus apud Tertullianum in apolog.
cap. 35. Cur die lato laureis postes non obumbramus?
ad uxorem lib. 2 cap. 6: procedit de janua
laureata et lucernata, ut de novo consistorio publica-
rum libidinum. De corona militis c. 15: at enim Chri-
stus nec domum suam laureis infamabit. De idol.
cap. 15: Scio fratrem per visionem eadem nocte ca-
stigatum graviter, quod januam ejus subito annun-
tialis gaudiis publicis servi coronassent: et tamen ipse
non coronaverat.

(66) Ob partam de Maxentio victoriam Baronius
Constantinum celebraturus ad annum Christi 312,

C num 79. Nec prætermittimus, inquit, de rebus tum
a Constantino Romæ gestis illud apponere, curasse
nimirum, ut sanctorum martyrum corpora persecutio-
nis tempore humilia subitanea sepultura, jam loco
honestiori conderentur. Habet hoc Anastasius biblio-
thecarius in scripto chronico, et Cedrenus quoque
in annalibus testatur: sed an hæc modo facta sint,
an vero cum sacro baptismo est initiatus, incertum
habetur. Hæc ille. At si unquam facta, modo
facta mihi certum est: maxime cum vel inhu-
matus, vel profanæ sepulture traditus sub
postrema Diocletiani, vel potius Maxentii per-
secutione martyres, ὅσα ταφῇ, a victore principe
suos milites tumultante, potentibus eam Christianis,
honorari justum fuerit.

(67) Annos sex ita Maxentium imperasse putat
Eusebius, ut ejus nihilo secius mortem in annum
Constantini Augusti septimum referat: ita pariter
auctor Theophaues anno superiore, qui Constantini
sextus, victoriam ejus recensuit, ut Maxentii ca-
dem et secutum de ea triumphum in annum se-
quentem, id est Constantini septimum, hic rejicere
videatur. Certe per flagitia desidiamque si tyran-
nus sexennium consumpsit, ut ex Constantini Pan-
egyrico nota superior quinta reulit, et aliquo post
Constantinum spatio, quod saltem deferendo nuntio
luerit satis, tyrannidem arripuit: nonnisi Constan-
tini septimo potuit ab eo superari. Quare anno im-
perii sui sexto, Κωνσταντίνος ὁ θαύματος εἰς τὴν
κατὰ τῶν τυράννων διανέστη κατάλυσιν, dejiendum
et profligandum tyrannum molitus est, et circa Pa-
dum et Romam ipsam frequenter victi: haud tamen
ex integro delevit et cecidit. Partam victoriam,

utis, per dies septem continuos Deum vitalemque crucem debitis prosequerantur honoribus, victoremque Constantinum summis laudibus extollebant.

A. C. 305. — Hoc anno Maximinus Galerii filius, cum aliorum fines invaderet, et integrum sibi arrogare vellet imperium, vitamque inde turpiter amisit in Cilicia. Maximianus vero Galerius, ejus pater, Maxentium Herculi filium a Constantino virtute crucis profugatum cum didicisset, nuntio territus accensam in Christianos persecutionem remisit.

A. C. 306. — Hoc anno sacratissimus Constantinus divino religionis zelo motus in Maximianum Galerium Orientis partes moderantem bellum, operante Licinio, suscepit. Ille vero ingentes copias

70 καὶ — σταυρὸν om. b. 71 ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ A, ἡμ. ἐπὶ τῇ vulg. 72 Μαξιμιανὸς Par. 73 ὁ Γαλλ. A, Γαλλ. vulg. 74 κατεπτώθη A 2, κατεπόθη e, κατεπύθη vulg. 75 ζήλω φήψω a. 76 ἀπεστρ. A, ἐπεστρ. vulg. 77 Μαξιμιανὸς A a, Μαξιμίου vulg.

VARIÆ LECTIONES.

JAC. GOAR NOTÆ.

tyranni eadem, habitum de eo triumphum, circa Kalendas Octobris, scribit Onufrius apud Baronium ad annum Christi 312 num. 7 et Pectavium nota memorata citatum; sed nullo, inquit isti, argumento, vel auctore satis tuto. At cum Eusebius et Theophanes auctor annos a Septembri auspiciuntur, cum hic victoriæ lætitiā ad annum Constantini septimum, ille pariter eandem ad septimi latus conjiciat, eo ineunte, quod sagaciter advertit Onufrius, vicisse ac triumphasse Constantinum satis aperte eorum auctoritate mihi demonstratur. Publicam Romanorum lætitiā, victoriāque a Constantino cruci ascriptam leges apud chron. Alexand. anno Constantini septimo.

(68) Baptismi, ecclesiæ consecrationis, susceptorum ordinem, votorum in monasterio emissorum, subeundæ pœnitentiæ, etc. septem dies continuos beneficium recolare Græcis solemne est et antiquum: de restituta itaque libertate lætitiā per dies septem Romanos produxisse, potuit esse auctoris conjectura. Cruci laudes, et trophæa erecta describit Eusebius lib. 1 de vita Const. cap. 53.

(69) Galerius iste Maximinus Galerii Maximiani filius, cujus interitus post annos duos, id est Constantini undecimo, describitur, non hoc anno, qui Constantini nonus, obiisse, sed tyrannidem assumpsisse suggerit: de quo inferius; adeoque τὸ αἰσχροῦ καταλύει, intelligendum, ὕστερον αἰσχροῦ κατέλυσεν: proindeque verti ritam deinde turpiter amisit in Cilicia. Maximianum porro Maximiani patris nomine frequentius vocari, ut advertit Pomponius Laetus, Maximianum pariter codicibus Græcis sæpissime scribi animadverto: quæ causa est, ut τὸ Μαξιμιανός, hic legens, Maximinus, reddiderim.

(70) Periochen hæc suo loco motam, et in superiorem annum, Constantini videlicet octavum, vel etiam septimum, conferendam existimo, motus hæc rationibus duabus: 1. Quod cum anno Constantini septimo ineunte Maxentius perierit, cædis ejus nuntius ad annum usque novum ejusdem Constantini ad Galerium Maximianum pervenire non distulit. 2. Quod cum sævior sub Diocletiano excitata persecutio anno Christi 295 ex Theophanis calculo, ante Constantini imperium duobus, principium habuerit, moxque ejus æstus μετ' ὄψον ἔτος, post annum octavum, inquit Eusebius, Histor. eccl. lib. viii, cap. 28, cœperit paululum deservescere, anno nimirum Constantini sexto, sic decimo anno consopitus fuit, isque annus exstitit Constantini octavus, quo ejus de Maxentio victoriæ ad Ma-

ol Ῥωμαῖοι ἀγοντες ἐπὶ νικίῳ ἑορτῇ, γράφοντες τὸν Κύριον καὶ τὸν ζωοποιὸν σταυρὸν ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας (68), καὶ Κωνσταντῖνον τὸν νικητὴν μεγαλύνοντες.

A. M. 5805. — Τοῦτω τῷ ἔτει ὁ Μαξιμιανός (63) ὁ υἱὸς Γαλλερίου ἐπισηδῆσας, καὶ ἐαυτῷ τὴν βασιλείαν ἐπιτρέψας, αἰσχροῦ καταλύει τὸν βίον ἐν Κιλικίᾳ. Ἀκούσας δὲ Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέριος (70) ὁ τοῦτου πατὴρ, ὅτι ὁ Μαξιμίνος ὁ υἱὸς Ἐρμούλου ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ Κωνσταντῖνου τῇ δυνάμει τοῦ σταυροῦ κατεπτώθη, φοβήσας τὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἀνῆκε διωγμὸν.

A. M. 5806. — Τοῦτω τῷ ἔτει Κωνσταντῖνος ὁ θεοτάτος σὺν Λικινίῳ Καίσαρι ζήλω Θεοῦ φερόμενος, ἐπεστράτευσεν κατὰ Μαξιμιανόν τοῦ Γαλλερίου (71) τὴν Ἐφῶν διέποντος· χάλεϊνος ἀντιστρα-

ximianum perlato nuntio, illud elictum Galerii Maximiani nomine promulgatum, cujus exemplar habet Eusebius lib. citati cap. 29. Perioche hæc igitur in dictum Constantini annum octavum, qui decimus a persecutione, vel in septimum, qui nonus ab eadem, quo, μετ' ὄψον ejusdem ἔτος, crudelitatem hucusque exercitam relaxari jussit Maximianus, transferenda est.

(71) Eusebius, lib. ix, cap. 8: Ὁ δὲ Μαξιμιανός ἐπ' Ἀνατολῆς οὐ πολὺν ἐπιζήσας· ἐκείνῳ (Μαξιμίνῳ) χρόνον, αἰσχρὸν καὶ αὐτὸς ὑπὸ Λικιννίου οὕτως μανέντος τότε καταστρέφει θανάτῳ· Maximinus in Oriente non longo tempore post Maxentii occasum in vita manens ab imperatore Licinio nondum insuiente in bello turpissime superatus fuit. Dissidiorum causam, prælia, Maximini cladem et necem depingit illo capite Eusebius, quæ Theophanes noster annis quinque vult exacta. Anno primo, is fuit Constantini septimus, Constantinus et Licinius de ehibenda in Christianos persecutione Maximino dant litteras: ipse anno secundo ditionis suæ præfectis pares mittit, at subinde modestiæ limites omnes imperando prætergreditur. Tertio κατὰ τὸν τῆς βασιλείας κοινωνῶν, verba sunt Eusebii, πρῶτον ἐαυτῶν ταῖς τιμαῖς ἀναγορεύει, ex imperii collega Constantino et Licinnio negatis imp. honoribus soli sibi primas arrogat, quod auctor superius dixit, ἐαυτῷ τὴν βασιλείαν ἐπιτρέψας· ac novas insuper ad provinciarum præpositos simulate litteras scribit: δοθέντων γραμμάτων πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἐκάστης ἐπαρχίας τῷ παραλθόντι ἐνιαυτῷ. Quarto Licinnius in eum bellum movet, et variis præliis fatigat. Ultimo tandem, qui ab arrepta suprema tyrannide fuit tertius, et a Maxentii letho quintus, misere interit: quod brevissime Aurelius Victor complexus est: Maximinus ad Orientem, post bienii angustium imperium, intellige tertium a tyrannide, susus fugatusque a Licinio apud Tarsum periit. — Sic bene Pal. et Peyr. necnon Anast. nec ferendum τὸ Μαξιμίου τοῦ Γαλλερίου, quem auctor jam extinctum dixerat anno superiori; πεποθὸς δὲ Μαξιμιανός· P. Goar legit Μαξιμίνος, priori errori hærens, quo vox altera alterius loco in eodd. quos est secutus, irreperat. Placet maxime Vat. 1 lect. πεποθὸς ὅς ὁ Μαξιμίνος· cum perinde ac Maxentius demonum oraculis fideret: quem auctor multis eo nomine infamaverat 6 Constantini anno, quo is illum oppressit, cruce ejusmodi præstigiarius victrix. COMBESIS.

τευσάμενος ἀμέτρη πλῆθει συνέβαλεν αὐτοῖς, πεποιθὺς ὁ Μαξιμιανὸς μαντεύμασι⁷⁴ δαιμόνων καὶ γοητικαῖς μαγανελαῖς. Τοῦ δὲ ζωοποιῦ σταυροῦ προάγοντος τῇ μεγάλῃ Κωνσταντίνῃ, ἅμα τῇ προσβολῇ τραπείας ὅτι τῷ πλῆθει κατασφατομένην, τὴν βασιλικὴν⁷⁵ ἐσθῆτα ἀπέθετο, καὶ στρατιωτικὴν περιθέμενος σχῆμα μετ' ὀλίγων εὐνουστάτων τε διαδράς, ἀπὸ κόμης⁸⁰ εἰς κόμην ὤχητο, καὶ τοὺς ἱερεῖς τῶν εἰδώλων καὶ μάντεϊς ἀβροῦσας, τοὺς⁸¹ διαβεβημένους ἐπὶ μαγελαῖς⁸² καὶ προφήτας αὐτοὺς ὡς ἀπατεῖνας κατέσφαξεν.

A. M. 5808. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου 18^ο Μακαρίου ἔτος α'.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου κγ' Εὐσταθίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει μέλλοντα τὸν εὐσεβέστατον Κωνσταντίνον ζῶντα χειροῦσθαι τὴν Γαλλέριον Μαξιμιανὸν (72), προλαβοῦσα θεία ὀργὴ κατέλαβε τοῦτον⁸³. Φλὺς γὰρ ἐκ μέσου⁸⁴ τῶν σπλάγχων καὶ μυελῶν αὐτῷ ἀναφθεῖσα, μετ' ὀδύνης ἀνυπολόστου⁸⁵ πρηνῇ κατὰ τοῦ ἐδάφους⁸⁶ ἀσπμαίνοντα διέθετο, ὡς ἀμφότερα τὰ ὅμματα αὐτοῦ⁸⁷ ἐκπηδῆσαι, καὶ τυφλὸν καταλιπεῖν τὴν ἀνσίον. Αἱ δὲ σάρκες αὐτοῦ συσπαίσεις τῇ ἀμέτρῳ⁸⁸ ἐκκαύσει τῶν ὀστέων ἀπέπιπτον· καὶ οὕτως κατασπαλὺς ἀπέρριψε⁸⁹ τὴν θεομάχον ψυχὴν.

A. M. 5809. — Τούτῳ τῷ ἔτει Λικινίῳ συμμαχῆσαντι τῷ θεῷ Κωνσταντίνῳ καὶ ὑποκρινόμενῳ δολερῶς τὴν Χριστιανισμὸν, ἀφορίσας⁹⁰ μοῖραν τῆς Ῥωμαίων γῆς (73) ἀπέπειμεν, ἀναγορεύσας αὐτὸν βασιλέα, ἀπαιτήσας αὐτὸν συνθήκας μηδὲν κατὰ Χριστιανῶν πράττειν κακόν⁹¹. Ἐντεῦθεν ὁ τῶν τυράννων καθ' ἡμῶν χάριτι Θεοῦ πέπαυται⁹² διωγμός.

A. M. 5810. — Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ μέγας Κωνσταντίνος⁹³ πάσης⁹⁴ Ῥωμαίων γῆς μονοκράτωρ γενόμενος (74), πᾶσαν εἰς τὰ θεῖα μετήγαγε φροντίδα, ἐκκλησίας ἀνεγείρων (75) καὶ φιλοτιμῶς ταύτας πλουτῶν ἐκ τοῦ δημοσίου λόγου. Οὗτος πρῶτον⁹⁵ νόμον ἔγραψεν τοὺς εἰδῶλον ναοὺς ἀποδίδοσθαι τοῖς τῷ Χριστῷ ἀφιερωμένοις (συνενομοθετεῖ δὲ αὐτῷ

A contra in aciem educens, manus cum eis conseruit. Fidebat Maximinus demonum oraculis et magorum praeigiis: vivifica crux ex adverso magno Constantino praebat. Sub primo conflictu versus in fugam tyrannus, magna exercitus ejus parte cesa, **12** exiit imperatoris vestem et insignia; militarique habita sumpto, cum paucis sibi benevolis e vico in vicum fugitivus vagabatur; idolorumque sacerdotibus et divinis congregatis, vocatis etiam cunctis in arte magica celebrioribus ac vatibus, cunctos velut seductores mactavit.

A. C. 308. — Hierosolymorum episcopi 32. Macarii annus primus.

Antiochiae episcopi 23. Eustathii annus primus.

Hoc anno Galerium Maximianum vivum janijam in piissimi Constantini manus casurum divina praeveniens ira occupavit. Ardor enim in mediis ejus visceribus et ossium medullis accensus cum intolerabili dolore et obstructo anhelitu cernuum in terram dejecit; adeo ut ambo ejus oculi exsilerent e capite, et lumine privatum desererent implium. Carnes autem ejus immodica illa inflammatione putrescentes defluabant ossibus, atque ita totus jam in saniem et tabum resolutus infensam Deo animam evomit.

A. C. 309. — Hoc anno Licinio armorum socio, et religionem Christianam dolose simulanti sacratissimus Constantinus Romanorum ditionis partem administrandam assignavit: eodemque imperii collega renuntiato, ne quid mali adversus Christianos inoliretur, fidem exegit et pacta. Ab hoc tempore tyrannorum adversum nos Dei gratia cessavit persecutio.

A. C. 310. — Hoc anno magnus Constantinus Romanae ditionis compos factus, et solus imperio potitus, curam omnem ad disponendas res divinas convertit, ecclesias construens, ipsasque ex publico censu liberaliter largeque ditans. Illic legem scripsit, **13** Crispo ejus filio una cum eo sanciente, primum, idolorum templa viris Christo consecratis

VARIAE LECTIONES.

⁷⁴ μαντεύσει α. ⁷⁵ βασιλικὴν om. α. ⁸⁰ ἀπὸ κόμης A, ἀπὸ κόμην vulg. ⁸¹ τοὺς om. e. ⁸² μαγελαῖς A, μαγελᾶ vulg. ⁸³ τοῦτον] αὐτὸν α. ⁸⁴ μέσου] βάθους b. ⁸⁵ ἀνυπολόστου A, ἀνοϊστέου vulg. ⁸⁶ κατὰ τοῦ ἐδάφους A, κατ' ἐδάφους vulg. ⁸⁷ αὐτοῦ add. ex A et aliis. ⁸⁸ συσπαίσεις τῇ ἀμ. A, συσπαήσαι ἀμ. vulg. ⁸⁹ ἀπέρριψε A et alii, ἀπέρριψεν vulg. ⁹⁰ ἀφορίσας A, καὶ ἀφορίσας vulg. ⁹¹ κακόν om. α. ⁹² πέπαυται A, πέπαυσται vulg. ⁹³ h. l. in cod. A. Metrophanes, Byzantii episcopus, primum notatur. ⁹⁴ πάσης A et alii, κρατήσας vulg. ⁹⁵ πρῶτον νόμον ἔγραψεν τοὺς A a e, πρὸς τὸν νόμον ἔγρ. πρῶτον τοὺς vulg.

IAC. GOARI NOTÆ.

(72) Quod Galerii Maximiani filius esset adoptivus, Maximinus et Maximianus, Galerius quoque promiscue dictus. De illius morte *Chronicon Alexandrinum* ad annum Constantini undecimum: Γαλλέριος Μαξιμιανὸς ὕδρωτι δεινῷ πιασθεὶς, ἐν Σαλῶναις ἀπέθανεν. *Galerius Maximianus hydropo gravi laborans Salonis* (auctor cum Victore in Cilicia) decessit.

(75) Haud collato recenter imperio, sed devicto Maximino, nova Constantinum inter et Licinium Romani orbis facta divisio: illudque est quod ad historiam postremam calcem scribit Eusebius: Οὕτω δὴ τὰ τῶν ὀπισθεῶν ἐκχαθαρθέντων μόνους ἐφυλάττετο τὰ τῆς προσητηγῆς [sic] βασιλείας βέβαια τε

καὶ ἀνεπίφθονα Κωνσταντίνῳ καὶ Λικιννίῳ. Sic igitur impiorum sordibus expurgatis, praeclara imperii gubernacula firma, stabilita, omnis invidia experta, solis Constantino et Licinio jure remanserunt. Quae subdit auctor ex eodem Eusebiano fonte manant. Utrique Aurelius Victor nuper relatus assentiunt: *Maximinus ad Orientem, etc. Ita potestas orbis Romani duobus quassata.*

(74) Imperabat simul Licinius, sed penes Constantium praecipua erat imperii potestas.

(75) Relata Maximini caede, narrat haec eadem Eusebius lib. iv, cap. 9 sub initium: idem hic legendus. *De vita Constanti.* lib. ii, cap. 44.

addicenda : secundum, solos Christianos in militiam ascribendos, ipsosque gentibus et exercitiis imperare : qui perstarent in idolorum cultu, capite mulctarentur : tertium, duas paschales hebdomadas, tam quæ resurrectionem præcederet, tum quæ sequeretur, ab omni opere feriari. His ita dispositis, profunda pax et jucunda tranquillitas, gentibus cunctis in dies ad Christi fidem studiose accedentibus et baptismo lustralis et patria confringentibus simulacra, universum orbem occupavit. Mensuram quoque exundantis Nili, qui fluvijs est in Ægypto, et aquæ ejus incrementorum, non jam amplius in Serapidis fanum, prout ethnicis pridem more receptum, sed in ecclesiam inferri sanxit, Licinius autem antequam insaniret penitus, Antiochiam adveniens, Theotecnium præstigiatores una cum sociis post multos cruciatus interemit.

A. C. 311. — Hoc anno persecutionem adversus Christianos movere cepit Licinius. Et primo quidem præcedentium tyrannorum necis immemor, fœderis quoque cum magno Constantino inito oblitus, Christianos omnes palatio expulit. Circa insanos mulierum amores, tum scelera, et Christianorum cades assidue versabatur : nec litteris magni Constantini jussus ab hacce vecordia desisteret, morem gessit. Hic Basileum Amaseæ episcopum, et, ut quidam ferunt, quadraginta martyres, et plurimos alios tormentis consummari mandavit.

A. C. 312. — *Byzantii episcopi 2 Alexandri annus primus.*

Hoc anno Arius, ab insania nomen adeptus, in publico ecclesiæ conventu excogitatum a se hære-

VARIE LECTIONES.

“μόνους om. A, μόνον h. “ἀγαλλίας A. “ὁσημέραι] ὡς ἡμέραι A et alii, ὡς ἡμέραν vii g. “τοῦ om. A. “τοῦ om. a. “Σαραπίου e, Σαραπίου a. “μανῆσαι e, μανίσσαι A. “τὸν μέγαν A, τὸν μέγα vulg. “θεῖος] μέγας a. “ἐπιστῆθαι A, ἐπίσειν vulg. “Ἀμασειᾶς A, Ἀμασίας vulg. “ἀγίους, add. ex A a, sed a om. τεσσαράκοντα. “Ἄρειος ὁ A, ὁ Ἄρειος vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(76) Crispum hoc anno Cæsarem renuntiatum ex verbis istis colligo. Ante Licinii siquidem lethum dignitatem illam sexennio tenuerat. Licinius porro anno Constantini decimo nono sublatum scribet auctor inferius ex hujusmodi Victoris testimonio illustrandus : *Ascripti imperio Cæsarem communes libri Crispus, Constantinusque Flaviogeniti, Licinianus Licinio.* Itaque sexennio post, rupta pace, apud Thracas Licinius pulsus, Chalcedona concessit, etc.

(77) Ista pariter ad Eusebii mentem intelligenda, lib. ii *De vita Const.* cap. 45, quæ Barenius illustrat ad annum 324 num. 74 et seqq. et ad annum 326 num. 76.

(78) Exstat lex codicis Theodosiani lib. ii *De feriis*, tit. viii, verum imp. Valentiano, Theodosio et Arcadio A. A. A. ascripta.

(79) Socrates lib. i, cap. 14 : *Λεγόντων δὲ τῶν Ἑλλήνων, ὡς ἄρα ὁ Σάραπις εἶη ὁ τὸν Νεῖλον ἀνάγων ἐπὶ ἀρβύλας τῆς Αἰγύπτου τῷ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σαραπίδος κομίζεσθαι, Κωνσταντίνος εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸν πῆχυν Ἀλεξανδρίων μετατιθέναι ἐκέλευσε.* Cum gentiles affirmarent Serapidem esse, qui Nilum ad Ægypti agros irrigandos introduceret, propterea quod mensura aquæ inundantis in templum Serapidis esset deportata, Constantinus mensuram ad ecclesiam Alexandrinam transferri jubet. De nilometrio ad putei latera Strabo : de alijs ad saxa,

A καὶ Κρίσπος (76) ὁ τοῦ αὐτοῦ· δευτέρου δὲ Χριστιανοῦς (77) μόνους “ στρατεύεσθαι, ἐθνῶν τε καὶ στρατοπέδων ἄρχειν, τοὺς δὲ ἐπιμένοντας τῇ εἰδωλολατρείᾳ κεφαλικῶς τιμωρεῖσθαι· τρίτον τὰς παγαλίους δύο ἑβδομάδας (78) ἀπράκτους τελεῖν, τὴν τε πρὸ τῆς ἀναστάσεως καὶ τὴν μετ’ αὐτὴν. Τούτων οὕτως ἐχόντων, εἰρήνην βαθεῖα καὶ γαλήνην κατέσχευε τὴν οἰκουμένην, καὶ ἀγαλλίας “ τοὺς πιστοὺς, προστραχόντων ὁσημέραι “ πάντων τῶν ἐθνῶν τῇ πίστει τοῦ “ Χριστοῦ καὶ βαπτισμένον, καὶ τὰ πατρώα εἰδῶλα συνθλαπτόντων. Τὸν δὲ πῆχυν τῆς ἀναβάσεως (79) τοῦ κατὰ τὴν Αἰγύπτου ποταμοῦ τοῦ Νεῖλου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐνομοθέτησεν ἀναφέρεισθαι, καὶ οὐκ ἐν τῷ Σαραπίῳ, ὡς εἶθιτο τοῖς Ἑλλήσι. Λικίνιος δὲ πρὸ τοῦ τελεῖσθαι μανῆσαι “ εἰς Ἀντιόχειαν ἐλθὼν θεότακτον γόητα (80) καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ μετὰ πολλὰς βαςάνους ἀνέλε.

A. M. 5811. — Τούτῳ τῷ ἔτει Λικίνιος ἔρξατο κατὰ Χριστιανῶν (81) διωγμὸν κινεῖν. Καὶ πρῶτον μὲν τοὺς ἐν τῇ παλατίᾳ Χριστιανοὺς ἐδίωξε, λήθην λαβὼν τῆς τῶν πρὸ αὐτοῦ τυράννων καθαιρέσεως καὶ τῶν πρὸς τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον συνθηκῶν. Γυναῖκοι μὲν δὲ καὶ ἀδικῶν καὶ φονεῶν Χριστιανῶς οὐκ ἐπαύετο. Τούτῳ διὰ γραμμάτων ὁ θεὸς “ Κωνσταντῖνος κελεύσας ἀποστῆναι τῆς μανίας οὐκ ἐπέσθη “ Οὗτος καὶ Βασίλειον τὸν ἐπίσκοπον Ἀμασειᾶς, καὶ, ὡς τινὲς φασί, καὶ τοὺς ἀγίους “ τεσσαράκοντα μάρτυρας (82), καὶ ἄλλους πολλοὺς διὰ βαςάνων τελεωθῆναι ἐποίησε.

A. M. 5812. — *Βυζαντίου ἐπισκόπου 3 Ἀλεξ- C. ἀνδρὸν ἔτος α’.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἄρειος “ ὁ τῆς μανίας ἐπώνυμος (83) ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὴν αὐτοῦ αἵρεσιν ἐπ’

ad columnas etc. alii.

(80) Theocritum mortem hinc referendam censuit auctor πρὸ τοῦ μανῆσαι Λικίνιον, de cuius in Christianos insania anno sequenti. Quem porro scribit hic Λικίνιον, prius scripserat Λικίνιον.

(81) Maximini eade anno Constantini undecimo posita, tum vero firmata imperii cum Licinio divisione, anno deinde duodecimo mota in Christianos Licinii ejusdem persecutioni, decimo quinto describitur ex Aurelij Victoris auctoritate : *Ita potestas orbis Romani duobus quæsitæ : qui quamvis per Flavij sororem nuptiam Licinio connexi inter se erant : ob diversos mores tamen anxie triennium congruere quivere.* De Licinio plura Eusebius lib. x, cap. 9, et *De vita Const.* lib. ii cap. 1, ubi de Basilio nonnulla, de quo Baronius fuse ad annum Christi 316, num. 16 et seqq.

(82) Inter quos præcipuus Basilius Magnus orat. in ipsos 40 martyres.

(83) Arium seu furem suis litteris Constantinus Magnus exagitavit, et Homericis versibus in eum lusit. Videndus Epiphanius heresi 69, et Baronius ad annum 319 num. 10. Suidas v. Ἀρειομηνής. Homerus ironiæ dedit ansum his verbis,

Ἄρειος, Ἄρειος, βοροτολογεῖ, μαιφόμενος, τευχισιπλήτα.
Mars, Mars hominum perniciēs, inquinatæ cædibus,
murarum oppugnator.

ἐκκλησίας ἐπανάρσας καὶ σχίσμα εἰργάσατο (84), ἅσιν συνερχοῦντος αὐτῷ ¹⁰ τοῦ πονηροῦ, μὴ φέροντος βλέπειν τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας. Ἐγένετο δὲ καὶ ¹¹ σεισμός ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λαθρότατος, ὥστε πεσεῖν οἰκίας πολλὰς καὶ λαὸν ¹² πολὺν ὀλέσθαι.

A. M. 5815. — Τούτῳ τῷ ἔτει μαθὼν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος (85) τὴν τοῦ Ἀρείου κίνησιν σφόδρα λυπηθεὶς, ἔγραψεν Ἀλεξάνδρῳ καὶ Ἀρείῳ κοινὴν ἐπιστολὴν, συμβουλευόμενος καταλύσαι τὴν πονηρὰν κίνησιν καὶ εἰρηνεῦσαι εἰς ἀλλήλους. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Ὅσιον τὸν ἐπίσκοπον Κουδρούδης ἐν Ἀλεξανδρείᾳ περὶ Ἀρείου, καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ διορθωσόμενον ¹³ (86) τοὺς ἀνατολικούς ἐκ παλαιᾶς συνθεσίας Ἰουδαϊκώτερον ἑορτάζοντας τὸ Πάσχα. Ὑπέστρεψε δὲ ¹⁴ ἀπρακτος πρὸς ἀμφοτέρους.

Τούτῳ τῷ ἔτει καὶ Κώνσταντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνος ¹⁵ (87) ὁ μέγας προσέβαλετο Καίσαρα, καὶ ἀπέστειλεν ἐς Γαλλίαν ¹⁶.

A. M. 5814. — Τούτῳ τῷ ἔτει, ὥς φασι τινες (88), Κωνσταντῖνος ὁ μέγας σὺν Κρίσπῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ Σιλδέστρου ¹⁷ ἐβαπτίσθη ¹⁸, ὡς οἱ ¹⁹ κατὰ

sim prædicavit : et opitulante maligno spiritu, perpetuo pacis ecclesiasticæ adversario, schismatis auctorem se præbuit. Horrendus autem terræ motus Alexandriæ contigit, quo pleraque diruta ædificia, et innumera populi multitudo periit.

A. C. 515. — Hoc anno magnus Constantinus cum Arii motum rescivisset et ægre ferret, ad Alexandrum et Arium, ut malignum omnem dissidii motum dissolverent et pacem inter se agerent, communem epistolam dedit. Sed et ejusdem Arii

14 causa Hosium Cordubensem episcopum misit Alexandriam, et mox in orientem, ad antiquam orientalium consuetudinem, qua Judaico vicini ritui Pascha celebrabant, emendandam. Utraque tamen re infecta, reversus est.

B Hoc eodem anno magnus Constantinus filium Constantem declaravit Cæsarem et in Galliam misit.

A. C. 514. — Hoc anno, ut nonnulli referunt, magnus Constantinus cum Crispo filio Romæ a Sylvestro baptizatus est : prout ad hanc usque diem ve-

VARIE LECTIONES.

¹⁰ αὐτοῦ α. ¹¹ καὶ add. ex A. ¹² λαὸν πρὸς πολὺν ὀλέσαι A e. ¹³ διορθωσόμενον A a, διορθωσόμενος vulg. ¹⁴ δὲ om A. ¹⁵ Κώνσταντα A, Κώνσταν vulg. ¹⁶ ἐς Γαλλίαν A a e f, ἐν Γαλλίᾳ vulg. ¹⁷ in cod. a huic anno præmittitur hæc inscriptio, quæ etiam in marg. e legitur : πὸς ἐβαπτίσθη Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ ὑπὸ Σιλδέστρου σὺν Κρίσπῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ¹⁸ ἐβαπτίσθη A et alii, ἐβαπτίσθησαν vulg. ¹⁹ ὡς οἱ A a e, ὅσοι vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(84) Eusebium Theophanes secutus, bellis adversus Licinium relatis, pugnas in Arium ab Ecclesia institutas narrat : earum vero primos tumultus et oppositarum invicem sententiarum, velut digladiantium, agmina non anno hoc primum coacta, et in invicem commissa, ex ecclesiasticis annalibus compertum est : quinimo dissidiorum flammæ longe lateque serpentes, et in altum latas, præsentem anno demonstrat : de quibus memoratus Eusebius lib. II *De vita Const.* cap. 60.

(85) Sententia integra, verbis nonnihil immutatis ex Eusebio lib. II *De vita Const.* cap. 62 et ex Socrate lib. I, cap. 4 deprompta, qui pariter Cordubam Κουδρούδην pronuntiat.

(86) At si restituit et composuit in Oriente celebrandi paschæ ordinem, cur eonfestim ἀπρακτος rediisse Hosium describitur ? corruptus sane hic locus, cujus vice legendum existimo : Ἐληλύθει δὲ Ὅσιος ἐν τῇ Ἀνατολῇ διορθωσόμενος τοὺς Ἀνατολικούς. Venerat sane Hosius in Orientem correcturus incolas, et ad ordinem revocaturus, etc., quamvis sola vox διορθωσόμενος in διορθωσόμενος mutata locum omnem reparet, et expositioni, quam ad textum adhibui, locum dederit. Hæc porro ex Sozomeni lib. 4, cap. 15 excerpta : memorat eadem Eusebius lib. III *De vita Const.* cap. 5. Constantini laudatum facinus Sylvestro papæ tribuit Baronius ad annum Christi 324 num. 160.

(87) Cedrenus auctorem secutus ad annum Constantini decimum septimum scribit : Κώνσταντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ προβαλόμενος Καίσαρα, εἰς Γαλλίαν ἀπέστειλεν. Vitiose uterque ; vel Theophanis nostri librarius, Constantii vice, Constantis supposuit nomen. Anno quippe ætatis tricesimo, qui imperii tertius decimus, Constans a Magnentio occisus, patris decimo septimo Cæsar creari, nisi forte bimus, haud potuit. Annos vero triginta natum, imperii decimo septimo, a Cæsaris arrepta dignitate intelligi, trucidatum refert Eutropius lib. X, cujus verba auctoris errorem foveant, ubi Licinii eade narrata legimus : *Ex tempore res Romana sub uno Augusto et tribus Cæsaribus (quod nunquam alias)*

C fuit : cum liberi Constantini Gallia, Orienti, Italiaque præessent. Verum de temporibus Liciniana clade posterioribus ratio temporum et Aurelii Victoris auctoritas suadent hæc intelligenda : paulo post enim de Constantis interitu verba faciens : *Obiit anno imperii (id est Cæsareæ dignitatis collatæ) decimo septimo*, ait Eutropius idem, *ætatis tricesimo* : ante patris itaque mortem annis quatuordecim cum aliis Cæsar non valuit designari. Aurelius autem Victor Licinii morte relata, *Ex modo*, subdit, *resp. unius arbitrio regi cepit, liberis Cæsarem nomina diversa retentantibus ; namque ea tempestate imp. nostro Constantio (vide Constantium Constantis loco scribendum) insigne Cæsaris datum*. Et inferius, confectis adversus Sarmatas bellis : *Inter hæc, inquit, Gothorum, Sarmatarumque strata gentes, filii, que cunctorum minor, Constans nomine, Cæsar fit* : quæ narratio præsentem, quam elucubramus, toto decennio posterior est. Conferendus cum istis Eusebius *De vita Constant.* lib. IV, cap. 40. Constantem anno paterni imperii 30 Cæsarem elevatum testatur Socrates ad cap. 25 lib. I calcem : *Τὸν δὲ νεώτερον Κώνσταντα ἐν τῇ τριακονταετηρίδι τῆς ἐκ αὐτοῦ βασιλείας ἐχειροτόνησαν*.

D (88) Antiquiores Theophane, quos amplectitur Baronius ad annum Christi 324 num. 27 et seqq. sunt concilii II Romani PP. aetorum Sylvestri auctor, et Adrianus papa epistola ad synodum septimam, quæ synodi ejusdem act. 2 lecta fuit et approbata, in qua verba hæc de Sylvestro ad Constantinum habentur : *Αὐτός σοι παρασκευάσει κολυμβήθραν εὐσεβείας ἐν ᾗ βαπτίσῃ σε. Ille tibi piscinam pietatis præparabit, in qua baptizabit te*. His addendus Zosimus et Sosomenus, lib. I, cap. 5, si bene percipiatur : pluraque apud eundem Baronium requirenda ; qui etiam Constantinum anno imperii decimo octavo, in quo decimus nonus a Septembri incipit, sacro baptismate tinctum asserit, ex Anastasio, qui non adeo antiquorum sectator, quam Theophanis interpret exstitit. De Crispi baptismis Baronius ad annum 324, num. 15.

teris Romæ incolæ baptisterium ejus servant, in testimonium et fidem, post tyrannorum necem eum a Sylvestro Romæ fuisse baptizatum: alii in Oriente, Nicomediæ videlicet, ab Eusebio Nicomediæ præsule, Ariane partis fautore, circa mortis tempus baptismo lustratum asserunt: quo loco eundem obdormisse contigit. Differebat enim, ut aiunt, Jordanis fluente se tingendum sperans. Mihi sane tanquam pro vero compertum est eum a Sylvestro Romæ baptizatum: perindeque constitutiones ad Miltiadem ejus nomine vulgatas ab Ariani conflictas apud me indubium. Hinc vel suum facere student, vel certe piissimum imperatorem infamare conantur, absque baptismo eum decessisse declarantes, quod absurdum est et a vero alienum. Nondum enim lustratus si Nicænæ interfuisset synodo, sane neque divinorum mysteriorum exstisset particeps, neque omnino cum sanctis Patribus convenisset: id vero dicere, nedum sentire, iniquissimum est. Alii vero Ariani et ethnici, velut spurium calumniantur magnum Constantinum: at mentiuntur et ipsi, regia siquidem est ejus familia, et ante Diocletianum nobilis. Pater quippe Constantius Claudii imperatoris nepos exstitit, et ex priore cum Helena conjuge connubio suscepit magnum Constantinum. Hæbat et alios filios ex Theodora, Maximiani Herculi filia et Maxentii (qui diram Romæ tyrannidem exercuit, et ad Milvium pontem a Constantino fuit occisus, cum crucis signum in cælo conspexit) sorore, sorore item Faustæ, magni Constantini conjugis. Nullus autem miretur patrem et filium ethnico ritu viventes duas sorores in matrimonium sibi copulasse. Hæc vero est stirpis eorum series, prout subjicitur:

Α τὴν πρεσβυτέρων Ῥώμην μέχρι σήμερον τὸν βαπτιστῆρα ἔχουσιν (89) εἰς μαρτυρίαν, ὅτι ὑπὸ Σιλβέστρου ἐν Ῥώμῃ ἐβαπτίσθη, μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τῶν τυράννων. Οἱ δὲ κατὰ τὴν Ἀνατολήν (90) ἐν Νικομηδείᾳ φασὶν αὐτὸν περὶ τὸν θάνατον ὑπὸ Εὐσεβίου τοῦ Νικομηδεῶς Ἀρειανοῦ βεβαπτίσθαι· ἐνθα καὶ ἔτυχεν αὐτὸν κοιμηθῆναι. Ἀναβαλλόμενος γὰρ ἦν τὸ βάπτισμα, φασὶν, ἐλπίζων ἐν τῇ Ἰορδάνῃ βαπτισθῆναι ποταμῷ. Ἐμοὶ δὲ ἀληθέστερον φαίνεται τὸ ὅτι Σιλβέστρου ἐν Ῥώμῃ βεβαπτίσθαι αὐτὸν, καὶ τὰς ἐκ ὀνόματι αὐτοῦ φερόμενας διατάξεις πρὸς Μιλτιάδην πεπλασμένας εἶναι τοῖς Ἀρειανοῖς, ὁδὸν ἐντεῦθεν περιποιῆσαι σπουδάζουσιν ἑαυτοῖς, ἢ τὸν εὐσεβῆ βασιλέα κακίζειν ἐθέλουσιν, ἀβάπτιστον δεικνύντες (91) ἐντεῦθεν, ὅπερ ἄτοπον καὶ ψευδές. Εἰ γὰρ οὐκ ἦν βεβαπτισμένος ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν συνόδῳ, λοιπὸν οὐδὲ μεταλαμβάνει τῶν θείων μυστηρίων, οὐδὲ συνήρχετο τοῖς ἁγίοις Πατέρεσιν, ὅπερ ἀτοπώτατόν ἐστι καὶ λέγειν καὶ φρονεῖν. Ἄλλοι δὲ Ἀρειανοὶ καὶ Ἕλληνες (92) ὡς νόθον διαβάλλουσι τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον· ψεύδονται δὲ καὶ οὗτοι. Ἡ γὰρ γενεαλογία αὐτοῦ βασιλικὴ ὑπῆρχε καὶ πρὸ Διοκλητιανοῦ. Ὁ γὰρ πατὴρ αὐτοῦ Κωνσταντίος θυγατρίδος ἦν Κλαυδίου (94) τοῦ βασιλέως, καὶ ἐξ Ἑλένης τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναῖκος ἔσχε τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον. Εἶχε δὲ καὶ ἄλλους υἱοὺς ἐκ Θεοδόρας τῆς θυγατρὸς Μαξιμιανοῦ τοῦ Ἐρκουλίου, ἀδελφῆς δὲ Μαξεντίου, τοῦ κατὰ τὴν Ῥώμην τυραννήσαντος, καὶ ἀναιρεθέντος ὑπὸ Κωνσταντίνου περὶ Μουλίταν τὴν γέφυραν (95), ὅτε καὶ τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον ἐθεάσατο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ Φαῦστας τῆς γαμετῆς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Καὶ μηδεὶς θαυμάζετω, εἰ πρὸ τοῦ βαπτίσματος Ἑλληνίζοντες δύο ἀδελφὰς ἔγγημαν ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱός. Εἰσὶ δὲ αἱ γενεαὶ αὐτῶν οὕτως, ὡς ὑποτάσσεται.

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁹ περὶ κατὰ α. c. ⁹¹ αὐτὸν om. a. ⁹² τὸ βάπτ. A, τῷ β. vulg. ⁹³ φησὶν A. ⁹⁴ Ἰορδάνην A. Ἰορδάνει vulg. ⁹⁵ ἀληθέστερον A, τὸ ἀληθές vulg. ⁹⁶ τὸν εὐσεβῆ A a, τὸν πανευσεβῆ vulg. ⁹⁷ δεικνύειν a. ⁹⁸ συνήρχετο A a, συνήρχετο vulg. ⁹⁹ ἀτοπον A. ¹⁰⁰ δὲ om. A. ¹⁰¹ διαβάλλουσι A, διαβάλλονται vulg. ¹⁰² ἡ γὰρ A et alii, καὶ γὰρ ἡ vulg. ¹⁰³ θυγατρίδος Par. ¹⁰⁴ ἐξ Ἑλένης τῆς b, Ἑλ. ἐκ τῆς vulg. ¹⁰⁵ Μαξιμιανοῦ A, τοῦ Μαξ. vulg. ¹⁰⁶ Μουλίταν b, Μουλαίαν vulg. ¹⁰⁷ ἐγγημαν A b, ἐγγημον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(89) Baronius idem num. 56 et seqq.

(90) Referuntur ac refelluntur a Baronio num. 45 et seqq.

(91) Arianorum quippe baptismus nullius roboris declaratus synodo prima CP.

(92) Christiano ritu cum fidelibus convenisse et orasse Constantinum, ex Eusebio demonstrat Baronius ad annum citatum num. 49, quibus imperator ejusdem de se ipso testimonium epist. ad Ecclesias apud Eusebium lib. iii, cap. 18 adjungendum superest: Ἴν' ἐπειδὴν πρὸς τὴν πάλαι μοι ποθυομένην τῆς υμετέρας διαθέσεως θῆναι ἀφίκομαι, ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὴν ἁγίαν ἑορτὴν ἐπιτελέσαι δυνηθῶ. Ut simul atque desiderato dispositionis vestrae conspectu frui licitum fuerit, uno eodemque die vobiscum sanctum festum peragere

D possim. Quis autem festum aptius ἐπιτελεῖ, quam ἡνι precibus et sacramentis communicat? Chrysostomus in eos qui Paschalis antiqui ritu jejunt: Ὁ κατηχούμενος, inquit, οὐδέποτε Πάσχα ἐπιτελεῖ, ἐπειδὴ προσφορὰς οὐ κοινωνεῖ. Nusquam catechumenus Pascha celebrat, quia nusquam oblationi communicat.

(93) Quibus ad Theophan. mentem opponit se Baron. ad an. 306 a num. 11 ad 22.

(94) Pomponius Laetus: Constantius natus est patre Entropio Romane gentis nobilissimo, qui genus ab Aenea deducebat, et matre Claudia, Claudii Augusti filia.

(95) Italicum vulgus ponte Mole, a quo vox Moulala, nuncupat pontem Milvium.

15 Κωνσταντίνος ὁ Μέγας ἐκ Θεοδώρας Ἐρκουλλίου
θυγατρὸς γεννᾷ (96).

Κωνσταντίνον πατέρα Ἀναβάλλινόν Κωνσταντίαν γαμη-
Γάλλου Δαλματίου, τε καὶ Γάλ-
ἐξ οὗ λον, τὴν Λικινίου.

Δαλμάτιος ὁ νέος Ἰουλιανὸς τοῦ Παραδάτου.

Ἐξ δὲ Ἑλένης γεννᾷ Κωνσταντίνον τὸν μέγαν καὶ μόνον.

Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντίνος ἐκ Φαύστας θυγατρὸς Ἐρκου-
λίου γεννᾷ

Κρί- Κωνσταν- καὶ Ἑλένην γα- Κωνσταν- Κωνσταν-
σπον- τίνον(97), μετὴν Ἰουλιανὸν τίνον, ταν-
του- τοῦ Παραδάτου, τα.

A Constantius Magnus ex Theodora Herculli filia
genuit

Constantium patrem Anaballinum et Constantiam uxorem
Galli Dalmatii, ex Gallum, rem Licinii.
quo

Dalmatius junior Juliani prævaricatoris P.

Ex Helena vero genuit magnum Constantinum solum.

Magnus vero Constantinus ex Fausta Herculli filia
genuit

Cri- Constan- et Helenam uxorem Juliani præ- Constan- Constan-
spum, tinum, varicatoris, tium, tem.

JAC. GOARI NOTÆ.

(96) Ad varias lectiones ex his pleraque aman-
danda erant, nisi continua sermonis expositione
indiguerant, aut Constantini elucidandæ genealogiæ
conduxisse plurimum. Quam, lector, in textu
cernis ex regio lacunoso plane et fallaci, sed ex
Barberino codice cum Vatic. num. 155 ad Anastasii
versionem accedente non expressi: Regii quæcum-
que est, ne fidei desertæ expostuler, subiungitur:

Ἐκ τῆς Θεοδώρας θυγατρὸς Ἐρκουλλίου γεννᾷ
Κωνσταντίνον πατέρα Γάλλου Δαλματίου, ἐξ οὗ Δαλ-
μάτιος ὁ νέος Ἰουλιανὸς τοῦ Παραδάτου, et in
margine Ἀναβάλλινου.

Ἐξ Ἑλένης γεννᾷ Κωνσταντίνον τὸν μέγαν καὶ
θεοφιλεῖ βασιλέα καὶ μόνον.

Κωνσταντίνος ὁ μέγας γεννᾷ Κωνσταντίαν γαμη-
τὴν τοῦ ἀσεβοῦς Λικινίου.

Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντίνος ἐκ Φαύστας θυγατρὸς
Ἐρκουλλίου γεννᾷ Κρίσπον, Κωνσταντίνον, Κωνσταν-
τίνον, καὶ Ἑλένην γαμετὴν Ἰουλιανὸς τοῦ Παρα-
δάτου.

Palat. cod. æque corruptus legit cum Peyrez.:
Κωνσταντίνος ὁ μέγας.

Ἐκ Θεοδώρας θυγατρὸς Ἐρκουλλίου (lege Ἐρκου-
λίου) γεννᾷ Κωνσταντίνον (lege Κωνσταντίνον) πατέρα
Γάλλου Δαλματίου, ἐξ οὗ Δαλμάτιος ὁ νέος Ἰουλιανὸς
τοῦ Παραδάτου.

Κωνσταντίαν γαμετὴν Λικινίου.

Ἐξ δὲ Ἑλένης γεννᾷ Κωνσταντίνον τὸν μέγαν
μόνον.

Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντίνος ἐκ Φαύστας θυγατρὸς
Ἐρκουλλίου γεννᾷ Κρίσπον, Κωνσταντίνον, Κωνσταν-
τιανόν, καὶ Ἑλένην γαμετὴν Ἰουλιανὸς τοῦ Παρα-
δάτου.

Corrector quidem, at interpolatus codex Vat.
num. 154, qui primus a me nuncupatur, ita
habet:

Κωνσταντίνος ἐκ θυγατρὸς Ἐρκουλλίου Θεοδώρας
γεννᾷ Κωνσταντίνον πατέρα· additur manu recentii,
Γάλλου καὶ Ἰουλιανὸς τοῦ Παραδάτου.

Ἀναβάλλινον, τὸν καὶ Γάλλον.

Κωνσταντίαν γαμετὴν Λικινίου.

Additur iterum eadem manu, Δαλμάτιον ἐξ οὗ
Δαλμάτιος ὁ νέος.

Ἐξ δὲ Ἑλένης γεννᾷ Κωνσταντίνον καὶ μόνον.

Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντίνος ἐκ Φαύστας θυγατρὸς
Ἐρκουλλίου γεννᾷ.

Κρίσπον, Κωνσταντίνον, Κωνσταντίνον, Κωνσταν-
τα, καὶ Ἑλένην γαμετὴν Ἰουλιανὸς τοῦ Παραδάτου.

Anastasius diverso ab his textu Constantii pro-
geniem deducit.

Constantius ex Theodora filia Herculli gignit
Constantinum patrem Galli Dalmatici: ex quo fuit
Dalmaticus Junior Juliani prævaricatoris frater.

Anaballinum qui et Gallus.

Constantiam uxorem Licinii.

Ex Helena vero gignit Constantinum magnum
solummodo.

B Magnus autem Constantinus ex Fausta filia Her-
culii gignit Crispum, Constantium, Constantinum,
Constantem, et Helenam uxorem Juliani resurgæ.

Baronius ad annum Christi 306 num. 21 Con-
stantii Chlori liberos aliter enumerat: et ex Helena
quidem Constantinum solum suscepisse, ex Theo-
dora vero Constantinum patrem Galli et Juliani,
Dalmatium Anniballum parentem Dalmatii Junioris,
sive Dalmatiani, et ex quorundam sensu Constan-
tinum: filias vero, Constantiam Licinio nuptam,
Eutropiam Nepotiano, et (ut putant alii) Anastas-
siam.

Ac ut Dalmatium ab aliis repudiatum asserat,
de eodem refert Eutropii testimonium ad annum
337 num. 54: Verum Dalmatius (ita scribit ibidem)
Cæsar prosperrima indole, neque patruo absimilis,
haud multo post oppressus est factione militari, et
Constantio patruele suo sinente potius, quam iubente.
Subiungit num. 55: Cum Dalmatio filio Dalmatii
(quem ad an. 306 num. 21 Anniballum etiam voca-
vit) fratris Constantii, pene periclitati sunt Gallus et
Julianus filii Constantii fratris Constantini, etc.,
quæ verba satis implexa ex dicto num. 21 lucem
omnem accipiunt.

Petavius notis ad orationem Juliani primam,
Constantius, inquit, Helenam conjugem primo habuit,
natusque ex ea Constantinus. Post, repudiata He-
lena, Theodoram Maximiani Herculli priuigiam
duxit, ex qua nati Constantius, Hannibalius, et
Constantia. Constantii liberi duo fuisse, Gallus et
Julianus: Hannibalius vero Dalmatius. Constantia
Licinio nupsit. Constantini ex Minervina prima con-
juge filius exstitit Crispus; ex Fausta Constantinus.
Constantius, Constans, Constantia quæ Licinio
nupsit (quæ verba quatuor a typographo perperam
addita) et Helena Juliani uxor.

Pomponius Letus quatuor tantum recenset Con-
stantii filios, Constantinum, Anaballinum, Consan-
tium, ac Constantiam.

D Eutropius, lib. ix, Constantio liberos tribuit
septem, soliusque Constantini nomen profert:
Constantius, ait, priuigiam Herculli Theodoram
accepit, ex qua postea sex liberos Constantini fratres
habuit.

Alii Dalmatium Dalmatii Junioris parentem, non
Constantini fratrem, verum ex fratre Constantio
simul cum Gallo et Juliano desertore nepotem faci-
unt, quibus Anastasii lectio faret. Alii Anaballia-
num cum Gallo confundunt, quos separant alii et
diversos faciunt. Ille retulisse opere pretium
lectoris facturus sufficiat. Recolendus quoque auctor
pag. 8 lit. D.

(97) Quem historicorum vulgus ex pellice Miner-
vina natum existimat, inculpata Constantini vitæ
cum Græcis recentioribus auctor consularis, ex
legitimo conjugio susceptum ponit.

A. C. 315. — Hoc anno majori cum insania Licinianum adversus Christianos persecutionem moventem et in se benefactorem molientem insidias pius Constantinus cernens, terra marique in ipsum arma parat: jamque bello civili moto, vivus in Bithynia ad Chrysopolim captus Licinius, in Constantini manus traditur. Ille innata sibi mansuetudine ductus, vitam largitur, et Thessalonicam custodiendum alegant. Sed cum paulo post barbaris mercede conductis rebus novis studeret, hoc praeviso, clementissimus Constantinus gladio caput amputari praecepit: hocque demum pacto perfectae tranquillitatis Christianae reipublicae status compos est effectus, sublatis per vivificae crucis potentiam tyrannis et adnente Dei subsidio, commissis soli Constantino totius Romani imperii habenis. Propriis igitur filiis in Caesares promotis, pace potitus est. Exstitit vir per omnia insignis, tam animi robore, quam ingenii acumine, orationis doctrina et copia praestans, juris et aequi amator, ad beneficia promptus, facie decora cum majestate nitens, fortis et generosus in bellis, et in externis quidem adversus barbaros motis excelsus, in domesticis vero invictus: in fide adeo stabilis et inconcussus, ut ab hostibus cunctis vel solis orationibus victoriam referret. **16** Eam ob rem templa, quae Dominica dicimus, ad ethnicorum conversionem per loca in Dei honorem exstruxit.

Eodem anno Martinus, exercita per tres menses tyrannide, occisus est: et Licinianus Licinii filius Caesaris insignibus a Constantino exutus.

Eodem quoque anno Persarum regis filius Nar-

A. M. 5815. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἰδὼν ὁ εὐσεβὴς (98) Λικινίον μανικώτερον τῷ διωγμῷ χρώμενον, καὶ ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ εὐεργέτου μελετώντα, ὀπλίζεται κατ' αὐτοῦ διὰ ξηρᾶς¹¹ καὶ θαλάσσης· καὶ δὴ πολέμου δημοσίου κροτηθέντος (99) κατὰ τὴν Βιθυνίαν, ζῶν συλλαμβάνεται ἐν Χρυσόπολει, καὶ εἰς τὰς χεῖρας Κωνσταντίνου παραδίδεται¹². Ὁ δὲ τῇ¹³ συνήθει φιλανθρωπίᾳ χρησάμενος, χαρίζεται αὐτῷ τὴν ζωὴν, καὶ εἰς Θεσσαλονίκην τοῦτον ἐκπέμπει φρουρεῖσθαι. Μετ' οὐ πολὺ δὲ βαρβάρους μισθωτάμενος νεωτερίζειν ἤμειλλεν, εἴ μὴ προγνοὺς¹⁴ τοῦτο ὁ πρῶτος Κωνσταντῖνος διὰ ξίφους τοῦτον ἀποτμηθῆναι ἐκέλευσε· καὶ οὕτως λοιπὸν τελείας ἀπῆλause¹⁵ γαλήνης τὰ πράγματα τῆς Χριστιανῶν πολιτείας τῇ δυνάμει τοῦ ζωοποιοῦ, σταυροῦ, γενομένων ἐκποδῶν τῶν τυράννων, καὶ μόνου κρατήσαντος τοῦ θεοσυνεργήτου¹⁶ Κωνσταντίνου τῆς τῶν¹⁷ Ῥωμαίων ἀρχῆς. Καταστήσας¹⁸ οὖν τοὺς ἰδίους¹⁹ παῖδας Καίσαρας ἀπῆλauseν εἰρήνης. Ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ²⁰ εἰς τὰ πάντα λαμπρὸς, δι' ἀνδρείαν ψυχῆς, δι' ἀξιοτιμητὰ νοδς, δι' εὐπαιδευσίαν λόγων, διὰ δικαιοσύνης ἐρρότητα, δι' εὐεργεσίας ἐτοιμότητα, δι' ἀξιοπρέπειαν ὤψεως, διὰ τὴν ἐν πολέμοις ἀνδρείαν καὶ εὐτυχίαν²¹, ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς μέγας, ἐν τοῖς ἐμφυλίοις ἀήτητος, ἐν τῇ πίστει στερρός καὶ ἀσάλευτος. Ὅθεν καὶ²² κατὰ πάντων τῶν πολεμίων ὑπεργάγετο²³ τῇ εὐχῇ τὴν νίκην. Διὸ καὶ Κυριακὰ (1) πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν κατὰ τόπους εἰς τιμὴν τοῦ Θεοῦ ποιοίησαν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Μαρτίνος ἐσφάγη τυραννίσας (2) μῆνας τρεῖς. Καὶ Λικινιανὸς υἱὸς Λικινίου ὁ Καίσαρ ἀπεδόθη ὑπὸ Κωνσταντίνου²⁴ (2*).

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ναρθῆς ὁ υἱὸς τοῦ τῶν Περσῶν (3)

VARIAE LECTIOES.

¹⁰ ἰδὼν A, ὁρῶν vulg. ¹¹ διὰ ξηρᾶς A, διὰ τε ξ. vulg. ¹² παρατίθεται f. ¹³ τῇ add. ex A. ¹⁴ προγνοῦς] γνοῦς A. ¹⁵ τοῦτον om. A. ¹⁶ ἀπῆλause A, ἀπέλαuse vulg. ¹⁷ τοῦ θεοσυνεργήτου Κωνστ. A f. ¹⁸ τῇ Θεοῦ συνεργείᾳ τοῦ K. vulg. ¹⁹ τῶν ad. f. ex A. ²⁰ κατὰστῆσαντος A f. ²¹ ἰδίους A, οὐκίους vulg. ²² ὁ ἀνὴρ εἰς τὰ πάντα A, ἀνὴρ τὰ πάντα vulg. ²³ εὐτυχίαν A f, εὐφυίαν alii, εὐφυλίαν vulg. ²⁴ καὶ ad. ex A. ²⁵ Legebatur ἀπῆγ. ²⁶ Κωνσταντίνου A b f, Κωνσταντίου vulg.

JAC. GOARI NOTAE.

(98) Anno decimo nono Licinium profligatum funditus vel extinctum merito Theophanes asserit, ante Constantini videlicet mortem annis integris (tredecim: ita echronicon Alexandrinum. Favet Aurelius Victor suis calculis, Anno, inquit, imperii tricesimo secundoque (is est apud auctorem imperii Constantini numerus) cum totum orbem (sublatis omnibus tyrannis) annis tredecim tenuisset, excessit. Haud satis attenta Victoris auctoritas Pontacum reliquit errantem ad not. calcem.

(99) Bello publico, inquit illud inardescente tota rep. sic et Anast. nec satis expressum, bello civili moto. Erat sane civile, sed huiusmodi inter civilia ut universam reimp. scinderet. Έν τοῖς ἐμφυλίοις ἀήτητος, ait D, invictus in bellis civilibus. COMBEFIS.

(1) Eadem Chron. Alexand. Ad posteriores annos remittitur perioche hæc ab Hieronymo in Chronico ad Constantini annum 22.

(2) Ad imperium nimirum a Licinio sub extremam cladem a Licinio coopatus. Zosimus lib. II, Victor et alii. Eum vita donatum asserit Petavius ad annum Constantini 19, quem relatus Zosimus et Theophanes occisum testantur. Eum correctius

auctores reliqui Martinianum scribant:

(2*) Vat. 1 et Peyrez. codd. quos secutus sum in versione, legunt Κωνσταντίνου. Sic bene Vat. 1 Pal. et Peyr. nec enim Constantii Caesaris erat Caesarem Licinianum exauclorare; sed patris Constantini, qui monoxράτωρ, rerum summam solus tenebat. COMBEFIS.

(3) Inter pugnas adversus Licinium commissas ἐξ ὁδὸν τῶν Περσῶν ἀγγελεύσαν, nuntiatiam Persarum excursionem Iuliani Nicephorus Callistus, lib. VII, cap. 47. Causam eodem tempore assignare voluisse Z. isumum attentus lector ex ejus lib. IV, ubi de Licinii postrema clade, percipiet. Constantii quoque victoriam ex Iuliani imp. in ejus laudem oratione conjicio ex verbis istis non longe a principio, τοῖς Παρθυαίων καὶ Μηδῶν ἔδνεσιν ἀντατάχθης μόνος, Parthorum et Medorum gentibus solus ex adverso stetit: de praeliis quippe, quæ vivente patre Constantino juvenis sustinuit, ibi loquitur. Chronicon Alexandrinum ad Constantini annum 20: Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν καιρὸν κατὰ τῶν πολεμίων τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως στρατεύσας ὑπεργάγετο τῇ εὐχῇ τὴν νίκην. Διὸ καὶ Κυριακὰ πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν κατὰ τόπους εἰς τιμὴν τοῦ ἐπὶ πάντων

βασιλείας κατέδραμε τὴν Μεσοποταμίαν, καὶ λαμβά-
νει πόλιν Ἀμιδαν. Τοῦτω Κωνσταντίνος⁵⁵ ὁ Καῖσαρ,
Κωνσταντίνου παῖς, πολεμεῖ, καὶ πταίσας ὀλίγον,
τέλος οὕτω τῆς μάχης ἐκράτησεν, ὥς καὶ αὐτὸν ἀν-
ελεῖν τὸν Ναρσῆν.

A. M. 5816. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἡ⁵⁶ εἰκοσαετη-
ρίς⁵⁷ (4) τῆς⁵⁸ Κωνσταντίνου τοῦ Ἀβγούστου βασι-
λείας ἐτελέσθη⁵⁹. Καὶ ἐγένετο ἡ ἁγία⁶⁰ καὶ οἰκου-
μενικὴ πρώτη σύνοδος τῶν τῇ Πατέρων, ὧν οἱ
πολλοὶ θαυματουργοὶ τε καὶ ἰσάγγελοι ὑπῆρχον, τὰ
στύγματα τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ σώματι φέροντες ἐκ
τῶν προλαβόντων διωγμῶν· ἐν οἷς καὶ⁶¹ Παφνου-
τιος, καὶ Σπυρίδων, καὶ Μακάριος⁶², καὶ ὁ Νισιβί-
τιος⁶³ Ἰάκωβος, θαυματουργοὶ, καὶ νεκροῦς ἀναστή-
σαντες καὶ πολλὰ παράδοξα ποιήσαντες. Τῆς δὲ ἁγίας
συνόδου ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας γενομένης, ἐξῆρ-
χον (5) αὐτῆς Μακάριος⁶⁴ ὁ Ἱεροσολύμων καὶ⁶⁵
Ἀλέξανδρος, Ἀλεξανδρείας, ὑπὲρ δὲ τοῦ Ῥώμης
Βίτων⁶⁶ καὶ Βικέντιος παρήσαν. Τῆς δὲ Ἀντιοχείων
Ἐκκλησίας χηρευούσης⁶⁷, ἡ σύνοδος Εὐστάθιον ἐκ-
ρωσέ τὸν ἐπίσκοπον Βερρόλης⁶⁸ τῆς Συρίας. Ἀλέξαν-
δρος⁶⁹ δὲ ὁ τοῦ Βυζαντίου οὐ παρῆν ἐν τῇ συνόδῳ
διὰ γῆρας βαθυτάτον καὶ ἀσθένειαν σώματος. Πρε-
σβύτεροι δὲ αὐτοὺ τὸν τόπον ἀνεπλήρωσαν· τότε καὶ
Παῦλος⁷⁰ ὁ Νεοκαισαρείας παρῆν τῇ συνόδῳ, καὶ
ἄλλο πλῆθος ἁγίων ἀνδρῶν βίῳ καὶ λόγῳ διαπρε-
πόντων, περὶ ὧν μεγάλους ἐπαίνους ἐν τῷ τρίτῳ
λόγῳ τῷ εἰς τὴν βασιλείαν Εὐσέβιου ὁ Παμφίλου ἔ-
γραψε (6). Πᾶσι δὲ τὰ πρὸς τὴν⁷¹ χρεῖαν δαψιλῶς
ὁ Χριστιανικώτατος βασιλεὺς ἐχορῆγει. Αὕτη ἡ
ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος συνερχέτω τῆς ἁγίας
καὶ ὁμοουσίου Τριάδος Ἀρεῖον καθέτω⁷² καὶ τοὺς
ἐμφύροντας αὐτοῦ⁷³ (7) Εὐσέβιον τὸν Νικομηδείας
καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν, χωρὶς Εὐσέβιου τοῦ Παμφίλου,
συνθεμένου τῇ φωνῇ τοῦ ὁμοουσίου πρὸς τὸ παρὲν,
καὶ τοῦτους ἐξορίσας⁷⁴ παρέπεμψε, συμπαρανέτος αὐ-
τοῖς καὶ τοῦ πανευφύμου βασιλεῦς Κωνσταντίνου
καὶ συνεργούντος ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ θεὸν, ἄλλους τε
ἀντ' αὐτῶν χειροτονηθῆναι ἐκέλευσε, πιστεύως τε

A ses, in Mesopotamiam excursionibus factis, urbem
Amidam cepit. Constantinus Cæsar Constantini
filii cum eo congreditur, et adversa suo vitio for-
tuna aliquantum usus, demum ita superior in pu-
gna evasit, ut profligatum Narseni interemerit.

A. C. 316. — Hoc anno vicennalia Constantini Au-
gusti celebrata, et sancta universalis prima syno-
dus trecentorum decem et octo Patrum habita,
quorum plurimi miraculorum patratores et meritis
angelis æquales, ex præviis persecutionibus Chri-
sti stigmata in corpore circumferebant: inter quos
præcipui Paphnutius, Spiridon, Macarius et Nisi-
binus Jacobus, prodigiorum opifices, qui mortuos
etiam suscitabant ad vitam aliaque id genus supra
hominum fidem miranda ediderant. Sancta itaque
synodo Nicææ Bithyniæ celebrata, præsides ejus
concederunt Macarius Hierosolymorum et Alexan-
der Alexandriæ antistites: vice autem Romani Bi-
ton et Vincentius affluere: vidua vero pontifice
Antiochensium Ecclesia, synodus Eustathium con-
firmavit Berrhææ in Syria episcopum. Alexander
demum Byzantii præsul ob extremam senectutem
et corporis invaletudinem synodo non interfuit:
presbyteri tamen ipsius locum tenuerunt. Tunc
etiam Paulus Neocæsareæ episcopus venit ad syno-
dum, et sanctorum virorum moribus et doctrina
præstantium multitudo, quorum eximias laudes ter-
tia in imperatorem oratione Eusebius Pamphili
conscriptit: cunctis autem quæ necessitas postula-
bat Christianissimus imperator liberaliter suppe-
ditabat. Sancta hæc et universalis synodus sanctæ
et consubstantialis Trinitatis auxilio Arium et ejus
sententiæ sectatores damnavit: Eusebium Nicome-
diæ et adjunctos ei socios, dempto tamen Eusebio
Pamphili, qui quoad illud tempus homousii voca-
bulo præbuit assensum, communionem interdictis
misit in exilium, sancta cuncta laudatissimo im-
peratore 17 Constantino sua præsentia firmante,
omnibusque quæ Deo forent consona opulante:

VARIE LECTIONES.

⁵⁵ Κωνσταντίνος A, Κωνσταντίνος vulg. ⁵⁶ ἡ om. A. ⁵⁷ εἰκοσαετηρίς a b c d e f. ⁵⁸ τοῦ A. ⁵⁹ ἐτελέσθη
A, ἐτελεύτησεν vulg. ⁶⁰ ἁγία καὶ οἰκ. A, ἁγία οἰκ. vulg. ⁶¹ καὶ post οἷς: add. ex A. ⁶² καὶ Max. A, καὶ ὁ M.
vulg. ⁶³ Νησιβίτιος καὶ Ἰάκ. A. ⁶⁴ Μακάριος ὁ Ἱερ. A, ὁ Max. Ἱερ. vulg. ⁶⁵ καὶ add. ex A. ⁶⁶ Βίτων
A b, Βίτος vulg. ⁶⁷ χηρευούσης A et alii, στερευούσης vulg. ⁶⁸ Βερρόλης A et alii, Βερρόλης vulg. ⁶⁹
Ἀλέξανδρος] Μητροφάνης A e f. ⁷⁰ καὶ Παῦλος A, καὶ ὁ Π. vulg. ⁷¹ τὴν om. A. ⁷² post καθέτω a add.
καὶ θεόγνιον τὸν Νικαίαν. ⁷³ αὐτῶν. ⁷⁴ ἐξορίσας A, ἐξορία vulg.

JAC. GOARI NOTE.

Σωτήρης Χριστοῦ Θεοῦ ἡμῶν πεποτήκεν· Eodem
tempore, expeditione in hostes Christianorum sus-
cepta, precibus victoriam reportavit. Quare et templum
ad conversionem paganorum passim, et Christi Ser-
vatoris nostri cultum excitavit.

(4) Vicennalia Constantini ad mundi 5816, Christi
vero 316, et Georgius Syncellus devinxit, ita nu-
merum eundem continuatur ejus Theophanes ob-
servare debuit. Illius verba sunt: Ἐπὶ τὴν ἀπὸ
Ἀδὰμ ἕως τῆς εἰκοσαετηρίδος Κωνσταντίνου στοι-
χείουσιν διὰ τῆς τῶν κρατησάντων κατ' ἔθνος βασι-
λέων ὀνομασίας τὸν πῶν εἰς⁷⁵ ἑτῶν ἀριθμὸν ἀπα-
ραλείπτως συνάξας ἐπιδείξω· Ad summam ab Adam
ad Constantini vicennalia, relatis uniuscujusque na-
tionis regum nominibus annorum 5816, numerum ab

D errore alienus clarissime colligam. His annos septem
addendos edocet nota in operis titulum, et ad
pag. 1 septima.

(5) Ut conciliorum præsides ἐξαρχοι, eisdemque
ἐξάρχων dicantur, præter Theophanem edicunt
concl. Ephesinum, Chalcedonense act. 2 sub
initium. Theodoretus, lib. II, cap. 22. Evagrius,
lib. I, cap. 10.

(6) Clarius, libro 3 in laudem Constantini; sive
de vita Constantini, ejus 9 cap. exstant ex laudes.
CONNEXIS.

(7) Ariane sententiæ in concilio Nicæno secta-
tores episcopos recens auctor recenset dissertat.
in lib. I, cap. 8, Photiani Philostorgii.

insuper alios in abdicatorum locum instituit ordinari: ac demum, quæ nunc per omnem orthodoxorum Ecclesiam publicatur, scriptis mandatam fidei expositionem evulgavit. Cum vero impius Arius ad ipsam præsens astaret et examinaretur, Eusebius Nicomediae, Theognis, Maris, Narcissus, Theophantus et Patrophilus, blasphemio fidei libello composito synodoque tradito, partem ejus susceperunt defendendam: quo in frustra conciso, ejus auctores, mutata sententia, damnaverunt Arium, excepto Secundo, Ptolemaide Ægypti, et Theona, Marmarices episcopis: quibus mox cum Ario ejectis et anathemate percussis, una cuncti cum augustissimo imperatore subscribentes, sanctum fidei symbolum, felicibus etiam precatationibus et acclamationibus additis, publicaverunt: atque ita conventus solutus est.

Hoc anno Crispus imperatoris filius Christianus effectus decessit: et Byzantium cœpit condi.

Coacta est sancta et universalis prima synodus duodecima indictione, anno magni Constantini vi-

A ἔκθεσιν ἐγγράφον ἐξήνεγκε, τὴν κατὰ πᾶσαν Ἐκκλησίαν ὁρθοδόξων νῦν ἀπαγγελλομένην. Τότε Ἀρείου τοῦ δυσσεβοῦς παρόντος ἐν τῇ συνόδῳ καὶ κρινομένου, Εὐσέβιος ὁ Νικομηδείας, καὶ Θέογνις, καὶ Μάρρις⁷⁵, καὶ Νάρκισσος, καὶ Θεόφαντος, καὶ Πατρόφιλος ἀντεπιοιούντο Ἀρείου, οἱ συντάξαντες πίστει λόγον βλάσφημον ἐπίδωκαν τῇ συνόδῳ. Τοῦ δὲ διαβρῆχθέντος, οἱ πεποιηκότες τοῦτον ἀντιστραφέντες κατεδίκασαν Ἀρείον χωρὶς Σεκούνδου Πτολεμαίδος τῆς Αἰγύπτου, καὶ Θεωνᾶ τοῦ Μαρμαρικῆς⁷⁶, ἐν ἐκκληθέντων σὺν Ἀρείῳ καὶ ἀναθεματισθέντων, τὸ ἅγιον σύμβολον τῆς πίστεως ἀνηγόρευσαν⁷⁷, ὑπογράφαντες (8) ἅπαντες σὺν τῷ πανσεβασμίῳ⁷⁸ βασιλεῖ, καὶ εὐφρόνησαν, καὶ οὕτως διελύθη ὁ σύλλογος.

B Τοῦτῳ τῷ ἔτει Κρίσπος ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως (9) Χριστιανὸς ἐκοιμήθη· καὶ τὸ Βυζάντιον ἤρξατο κτίζεσθαι (10).

Συνέστη οὖν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμένη πρώτη σύνοδος τῇ δωδεκῇ ἰνδικτιῶνι (11) ἔτει εἰκοστῇ τοῦ

VARIE LECTIONES.

⁷⁵ Μάρρις A et alii, Μάρης vulg. ⁷⁶ Μαρμαρικῆς A. ⁷⁷ ἀνηγόρευσαν A. ⁷⁸ πανσεβασμίῳ A, σεβ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(8) Idem in cap. 9 Gelasius quoque Cyzicenus tomo II Conc. Parisiis anno 1636 impressorum.

(9) Vicennalibus Constantini patris Crispum obisse confirmat ex Idatio Petavius lib. xi *De doct. temp.* cap. 41. Annum eundem prius aperte scripserat Sozomenus lib. i, cap. 5. Vox porro ἐκοιμήθη, nulla vi recensita, mortem opperuisse arguit. Alienum siquidem a crimine Constantinum declarare, imo pietati quam studiosissime addictum celebrare pro viribus contendit Theophanes: ac ne quis Crispi sanguine contaminatum credat, Crispum legitimo conjugio procreatum inducit Theophanes, et ejus mulieris filium, quam ceteri historici libidinosam et furentem in privignum novercam fingunt. Ut ut se habuerit, matrem vel novercam, a nece Crispo ihata suo silentio innoxiam demonstravit auctor *Vite Constantini*, et Socrates: invidiam pariter omnem a Constantino depulit Sozomenus lib. i, cap. 5, aperte defendit Evagrius, lib. iii, cap. 41, quorum auctoritatem haud temere Theophanes excepit, et exiade Cedrenus et Nicephorus secutus est lib. vii, cap. 35.

(10) Quod non advertitur facile, discrimen inter Byzantii conditum et encæniam ponendum. Hic de conditu solo Theophani sermo est: quem Constantini vicennalibus primo tentatum Socrates asserit lib. i, cap. 12: Ὁ βασιλεὺς ἐπιτελέσας δημοτέλῃ τῆς εἰκοσατηρίδος αὐτοῦ ἑορτὴν, εὐθέως [τὸ] περὶ τὸ ἀνορθοῦν τὰς ἐκκλησίας ἐβουλόσατο. Ἐποίησε δὲ τοῦτο περὶ τὰς ἄλλας πόλεις, καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ ἐπωνυμίᾳ, ἣν Βυζάντιον καλουμένην τὸ πρότερον, τῷ ἔτει· Imperator simul et festum solenne ad vicennium annum imperii sui celebraverat, nulla interposita mora, ad ecclesias extruendas omne suum studium contulit: istudque præstitit, cum in aliis urbibus, tum ea cui nomen suum imposuerat, quam quidem Byzantium olim appellatam magnis adauxit ædificiis. Quam encæniorum et conditius varietatem titulo capitis 42 libro xi *De doctrina temporum*, Petavius statuerat per totum caput non observans, istam cum illis confundit. Græci, inquit, mundi annos Christianique varie computant, dum encæniam Constantini referunt. Theophanes annum mundi 5816,

Christi 316, quem ipsum esse scibit, quo Nicæna synodus est absoluta. Verum haud de encæniam, sed de CP. conditu præsentem Christi anno 316 institutus est sermo. Βυζάντιον ἤρξατο κτίζεσθαι, pergit, Theophanes Constantini 32 annum illum facit. Nusquam: sed vicesimum inculcat Theophanes, quem eundem canonium ejus chronologicum superius exhibuit. His addit: Theophanes alteram computandi rationem adhibet, secundum quam natalis Dionysianus convenit anno mundi 5495, Græcorum vero sententia 5500. At certe eam esse Theophani, quæ Georgio Syncello computandi normam, Georgio vero, quæ Græcis Dionysianam æram anno 5500 statuentibus ipse Theophanes in proœmio, et Georgius suo in opere, et utriusque scripta ad invicem comparata testantur: de quibus supra in annotatis ad Proœmium.

(11) Manifestum Theophanis indictionis hic primum memorantis errorem hic detecturo quædam prius occurrunt supponenda. 1. Græcos Latinis in indictionibus numerandis assentiri: adeoque anno, quo Christus lucem aspexit, unam apud utrosque assigni, tertiam videlicet, et anno præsentem 1650 tertiam pariter recenseri. 2. A Christi natalis ad hujusce anni limitem eundem esse numerum, qui est mille sexcentorum et quinquaginta. 3. A mundi conditu annos putandi tres esse apud Græcos celebriores modos. Hi quippe mundi 5495, isti 5500, quæ Georgii Syncelli et Theophanis sententia est, alii 5508 Christum ortu suo terras consecrasse prædicant. His præmissis, demus Theophani, juxta proprios sibi calculos Nicænam synodum anno ab orbe condito 5816 et a Christo nato 316 celebratam: cum ille ortus sui comitem habuerit tertiam indictionem: Nicæna synodus non in 12, sed in 4 indictionem reperitur incidere, ac simul errorem in posita indictione arguere: vel in adversum Nicænam synodo indictioni duodecimæ alligata, ipsam eandem synodum haud jam amplius in mundi 5816 et Christi 316. verum in mundi 3824 et Christi 324 incurrere, ac simul hallucinatam Theophanem deprehendimus. Erroris causam et reparandi modum præmissis nota in operis titulum sexta.

μεγάλου Κωνσταντίνου, μηνὶ Μαῖου κ' (12). Ἐγράψε Ἀ gesimo, mensis Maii die pariter vigesimo. Circularem autem epistolam in Alexandriam, Libyam et Pentapolim synodus misit, qua Arii, Secundi et Theonae depulsionem declaravit: de Meletio item, ut se quiete in propria civitate contineret, et qui ab eo electi erant, alia secretiori ordinatione confringerentur, significavit. De Paschate praeerea, ne amplius ritu Judaico celebraretur, sed jam per Italiam recepto more Dominico magis die festive coleretur, edixit. Pari quoque modo litteras in provincias piissimus imperator misit, quibus cuncta, quae a sancto synodo fuerant pronuntiala, probarentur et nuntiarentur exsequenda: Ariumque una cum sectae asseclis ab Ecclesia proscripsit; eos Porphyrianos vocari, libros eorum igne consumi, et qui non acquiescerent, morti tradi decrevit: et super his omnibus demum imperator promulgavit edictum. Instante vero sub id tempus vicennalis ejus imperii die festo, cunctis Patribus et epulum invitatis, una et ipse accubuit: et

μεγάλου Κωνσταντίνου, μηνὶ Μαῖου κ' (12). Ἐγράψε Ἀ gesimo, mensis Maii die pariter vigesimo. Circularem autem epistolam in Alexandriam, Libyam et Pentapolim synodus misit, qua Arii, Secundi et Theonae depulsionem declaravit: de Meletio item, ut se quiete in propria civitate contineret, et qui ab eo electi erant, alia secretiori ordinatione confringerentur, significavit. De Paschate praeerea, ne amplius ritu Judaico celebraretur, sed jam per Italiam recepto more Dominico magis die festive coleretur, edixit. Pari quoque modo litteras in provincias piissimus imperator misit, quibus cuncta, quae a sancto synodo fuerant pronuntiala, probarentur et nuntiarentur exsequenda: Ariumque una cum sectae asseclis ab Ecclesia proscripsit; eos Porphyrianos vocari, libros eorum igne consumi, et qui non acquiescerent, morti tradi decrevit: et super his omnibus demum imperator promulgavit edictum. Instante vero sub id tempus vicennalis ejus imperii die festo, cunctis Patribus et epulum invitatis, una et ipse accubuit: et

VARIE LECTIONES.

⁷⁹ δὲ Α, δὴ vulg. ⁸⁰ ὑπ' αὐτοῦ Α, ὑπ' αὐτὸν vulg. ⁸¹ ἀποκηρυττούσας α.

⁸¹ κελευούσας καὶ βεβ. Α, βεβαιούσας, καὶ κελεύσας

JAC. GOALI NOTE.

(12) Ex Socrate lib. 1, cap. 9 ad calcem: Ὁ χρόνος δὲ τῆς συνόδου, ὡς ἐν παρασημειώσεσιν εὐρομεν, ὑπατείας Παυλίνου καὶ Ἰουλιανοῦ τῇ εἰκάδι τοῦ Μαῖου μηνός. Quod tempus concilii attinet, coactum quidem fuit, sicut ex Annalium commentariis constat, Paulino et Juliano cons. mensis Maii die vicesimo. Subdit Socrates: Τοῦτο δὲ ἦν ἐξαχαιοστόν τριακοστόν ἔκτον ἔτος ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνης βασιλείας. Erat porro ab Alexandri Macedonis imperio annus 636. Theophanem τεσσαράκοστόν ἔλεγισεν puto. Cum enim Georgius Syncellus, quem ille sequitur, Alexandri mortem anno mundi 5170 conjunxerit; his nisi sexcentos quadraginta et sex annos addidisset, Nicænum concilium anno mundi 5816 non collegisset celebratum, nisi forte ad annum 5180 Alexandri obitum seposuisset. Ex hac Socratis auctoritate errorem priori nota manifestatum in suis calculis deduxit Theophanes.

(15) Nihil jam se rebus ecclesiasticis immiscerem (in penam nimirum superi oris schismatis) privatum agere: hæc enim vis est τοῦ ἡσυχάζειν in ejusmodi. Quod sequitur de ordinatis ab illo, quos sancta synodus præcipit μυστικώτερά χειροτονία βεβαιούσθαι, sacratori ordinatione confirmari, de vera accipiendum ordinatione, velut irrita penitus, quam Meletius præsumpsisset contra magnæ Alexandriæ episcopi jura: qua de re prodit propediem illustrissimi Petri de Marcha Tolosani archiepiscopi disceptatio, quam brevis, tam erudita, P. Morini libro de sacris ordinationibus inserta. Comæris.

(14) Meletianos sacerdotes Ecclesiæ restituendos, manuum impositione (qua vel ordinis consecratio, vel penitentiae sacer ritus exsistebat) fuisse confirmatos triplici pacto intelligi posse arbitror. 1. Ut Patres antiqui hereticorum et schismaticorum sacramentis quibuscumque baptismum rejectis, Meletianorum quoque sacerdotum promotionem nullius esse roboris deberent æstimare: et eapropter ad Ecclesiæ consortium redire cupientes μυστικώτερά χειροτονία κατασταθέντας, sanctiore ordinatione (quasi prior exstiteret profana) constitutos et creatos sacerdotes. Eam sententiam, quam Gratianus olim et Palæa certam tenuerunt, Ecclesia et theologorum schola reprobant: verum, qui nunc est, non adeo antiquis manifestum fuisse Ecclesiæ sensum

declarare obnituntur ex Innoc. epist. 18, Leonis epist. 38, alias 40, ad Anatol. cap. 2 et ex canon. Nos consecrationem, et. Excommunicati, quos aliis exagitandos permitto. 2. Manus impositione vel χειροτονία, per penitentiam cum Ecclesia reconciliationem hic intelligendam: at quæ publica fuit penitentia, qua ratione μυστικώτερά, vel quo pacto χειροτονία ordinis secreta consecratio dicatur, haud clare pereipio. Quare 3, in gravis momenti negotio, quale Meletianorum sacerdotum exstabat ordinatio, aliquorum animis dubium hæsisse, num rata vel reprobata censeretur, facile mihi persuadeo: ex dictis pro priore exponendi modo: ideoque dubio cuius tollendo de eorum repetenda consecratione ad cautelam, et sub conditione, quod aiunt, latam in synodo fuisse sententiam. Ea opifiandi via ex tribus verbis istis, μυστικώτερά χειροτονία βεβαιούσθαι mihi tuto colligitur: 1. Χειροτονία, quod sacerdotale consecrationem et veram ordinationem infert. 2. Μυστικώτερά, quod vel sanctiorem et puriorem, ita dicam, exigit vitam, quam qui apud schismaticos de profano et irrita foret suspectus, vel qui, velut dubius et incertus, saltem in secreto reparari deberet, et innovari: cum certa quelibet et sacra ordinatio in Ecclesiæ prospectu, et loco publico celebraretur: quod Theophilus Alexandrinus edixit: Χειροτονεῖν ἐν μέσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, et iterum, χειροτονία δὲ λαθρῶς μὴ γίνεσθαι. Ordinare in media ecclesia, et populo præsentem oportere: nec clanculum ordinationes celebrari: vox quippe μυστικώτερά sanctiorem et secretiorem significat. 3. Βεβαιούσθαι, confirmari sonat et approbari: atque accipere, vel stabiliri de novo subindicat. Eadem porro verba legimus apud Socratem lib. 1, cap. 6: Τὸς δὲ ὑπ' αὐτοῦ (Μελετίου) κατασταθέντας, μυστικώτερά χειροτονία κατασταθέντας (alia lectio in margine βεβαιωθέντας) κοινωνήσαι ἐπὶ ταῖς. In ipsa concilii Nicæni epistola apud Theodoretum lib. 1, cap. 11: Τὸς δὲ ὑπ' αὐτοῦ (Μελετίου) κατασταθέντας μυστικώτερά χειροτονία βεβαιωθέντας κοινωνήθησιν ἐπὶ ταῖς. ἐφ' ὅτα ἔχει μὲν αὐτοὺς τὴν τιμὴν, καὶ λειτουργεῖν. De clericorum penitentia et reconciliatione Joannes Morinus opere De administ. sacram. penitentiae, lib. iv, cap. 12.

(15) Exstant apud Socratem lib. 1, cap. 6.

splendide et cum honore cunctos excipiens, Paphnutii et sociorum confessorum effossos in persecutione oculos et mutilata membra, quasi sanctimoniam in se exinde derivaturus, exosculabatur. Cunctos deinde episcopos hortabatur ad concordiam, et ut a proximorum criminibus deferendis abstergerent: libellos autem, quos adversus invicem nonnulli dederant, igne consumpsit: hoc addito sacramento firmans, quod si adulterantem episcopum cerneret, ipse propria purpura **18** libenter tegetet. Donis denique immensis per omnes ecclesias distributis, provinciarum praesidibus, ut sacerdotes colerent, praecepit: letos tandem omnes dimisit. Cum autem ethnici philosophi probris imperatorem Byzantii onerarent, quod praeter Romanorum imperatorum mores, communi religione innovata, prave se gereret; e philosophorum grege selectum unum cum Alexandro episcopo in disputationis certamen committere placuit. Alexander vero vir quidem divinus erat, sed ingenio ac litteris rudis. Ille versatissimo in dialecticae praeceptis philosopho, linguaeque lascivia laboranti, Te, inquit, in nomine Jesu Christi veri nostri Dei silere jubeo et conticescere. Eo dicto obmutuit ille et loquelae factus est expers. Macario praeterea Hierosolymorum episcopo, qui concilio interfuit, mandavit imperator, ut reversus sanctae resurrectionis locum, et Calvarii Golgotham, et vivificum crucis lignum requireret. Eodem quoque anno matrem Helenam mulierem divino sensu praeditam coronavit Constantinus, et ut imperatrix monetam suo caractere cusam distribueret, donavit. Ostentum autem vidit

A κλιθείς αὐτοῖς καὶ λαμπρῶς ⁸² τιμῆσας ⁸³ αὐτούς. Παφνουτίου δὲ ⁸⁴ καὶ τῶν ὁμοίων ὁμολογητῶν τοῖς ἐξορυχθέντας ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ πηρωθέντα μέλη ἐν τῷ διωγμῷ καταφίλει, ἁγιασμὸν ἐξ αὐτῶν πορίζομενος. Παρῆναι δὲ πᾶσι τοῖς ἐπισκόποις εἰρήνην ἀγειν ⁸⁵, καὶ τῶν κατὰ τοῦ πλησίον λιθορριμῶν ἀπέχεσθαι. Τοὺς δὲ λιθέλλους, οὓς κατ' ἀλλήλων τινὲς ἐκδεδώκασιν ⁸⁶, πυρὶ κατέκαυσεν, ὅρκῳ βεβαιῶν, ὡς εἰ ἴδοι ἐπίσκοπον μοιχεύοντα, τῇ πορφυρίδι σκέπειν αὐτόν ⁸⁷ προθύμως. Πολλὰ δὲ πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις δωρησάμενος, καὶ τοῖς ἀρχούσι τῶν ἐθνῶν τιμῆν τοῖς ἱερεῖς παρακαλευσάμενος, χαίροντας ἅπαντας ἐξαπέστειλε. Τοῦ δὲ βασιλέως ὑπὸ σοφῶν (6) Ἑλλήνων ἐνεδεικθέντος ἐν Βυζαντίῳ, ὡς οὐ πράττει ⁸⁸ καλῶς· παρὰ τὰ ἔθνη τῶν βασιλέων Ῥωμαίων νεωτερίζειν τὴν θρησκείαν, ἔδοξε ⁸⁹ τῷ βασιλεῖ ἕνα τῶν φιλοσόφων Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἐπισκόπῳ τοῦτον πρὸς τὸ διαλεχθῆναι μετ' αὐτοῦ παραπέμψαι. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος θεὸς μὲν ἦν ἀνὴρ, λόγων δὲ ἄπειρος. Εἶπε δὲ τῷ διαλεκτικῷ φιλοσόφῳ γλωσσασθῶντι· Ἐπιτάττω σοι ἐν τῷ ὄνματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ⁹⁰ σιωπᾶν, καὶ μὴ φθέγγεσθαι. Ἄμα δὲ τῷ λόγῳ ἐξιμώθη ⁹¹, καὶ γέγονεν ἄλαλος. Τῷ δὲ ἐπισκόπῳ Ἱεροσολύμων (17) Μακαρίῳ παρόντι ἐν τῇ συνόδῳ προσέταξεν ὁ βασιλεὺς ἐπανιδόντι ἐρευνῆσαι τὸν ⁹² τόπον τῆς ἁγίας ἀναστάσεως, καὶ τὸν τοῦ Κρηνίου Γολγοθᾶ, καὶ τὸ ζωοποιὸν ξύλον. Τῷ δ' αὐτῷ ἔπειτα Ἐλένην ⁹³ (18) τὴν θεόφρονα αὐτοῦ μητέρα ἔστεψε, καὶ μονῆταν ⁹⁴ ὡς βασιλίδι ἀπένειμεν (19). Αὕτη δὲ ὀπτασίαν ἑώρακε (20) καλεῖσθαι αὐτῇ ⁹⁵ καταλαβεῖν τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν ⁹⁶ ἀνέμων καταχωσθέντας θεοὺς τόπους εἰς φῶς ἀγαγεῖν.

VARIÆ LECTIONES.

⁸² πρῶτο. — λαμπρῶς om. A f. ⁸³ προτιμήσας A. ⁸⁴ δὲ] τε A. ⁸⁵ ἀγειν om. b. ⁸⁶ ἐκδεδώκασιν] ἐπιδεδ. A a f. ἐξεδώκασιν vulg. ⁸⁷ σκέπειν αὐτόν A. σκέπειν τοῦτον vulg. ⁸⁸ πράττει A. πράττει vulg. ⁸⁹ καὶ ἔδοξε A. ⁹⁰ τοῦ ἀληθ. Θεοῦ A, τ. ἀλ. ἡμῶν Θεοῦ vulg. ⁹¹ ἐξιμώθη: sic rescripsi ex conjectura pro vulg. ἐξιμώθη etc. infra p. 46. ⁹² τὸν τοῦ A. τὸ τοῦ vulg. ⁹³ Ἐλένην A. τὴν Ἑλ. vulg. ⁹⁴ μονῆταν b. μονίταν vulg. ⁹⁵ αὐτῇ A. αὐτὴν vulg. ⁹⁶ τῶν om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(16) Emend. Bart. φιλοσόφων· unde et sequitur, ἕνα τῶν φιλοσόφων παραπέμψαι. Visum unum e philosophis, cum quo Alexander disputaret, emittere CONFETIS.

(17) Alexander monachus apud Gretserum tom. II, De cruce, pag. 58: Παρεκλεύσατο δὲ Κωνσταντίνος τῷ τῆς Αἰτίας ἐπισκόπῳ Μακαρίῳ παρόντι ἐν τῇ συνόδῳ, καὶ τῶν ἀποστολικῶν δογμάτων ὑπερμαχοῦντι ἀναζητῆσαι τὸν ζωοποιὸν σταυρὸν, καὶ τὸ θεόληπτον μνημα, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους τόπους· Mandavit Constantinus Macario Aeliensi episcopo, qui et ipse synodo interfuerat, et pro apostolicis dogmatibus acriter pugnauerat, ut in vivifica cruce quaerenda, sepulcroque divino, ac reliquis sanctis religiosisque locis investigandis omnem diligentiam adhiberet. Num vero ex Theophane Alexander sententiam in sua scripta derivavit, vel Alexandrum Theophanes secutus fuerit, mihi æque ac Gretsero incompertum.

(18) Helenam non a viro, sed a filio salutatam Augustam declarat Eusebius de ejus Vita lib. III, cap. 46: Οὕτω δὲ ἀξιωματικῶς τετίμηκεν, ὡς ἐν ἁπασιν ἔθνεσι, παρ' αὐτοῖς τε στρατιωτικοῖς τάγμασιν αὐγούσαν βασιλίδι ἀναγορεύσθαι, χρυσοῖς τε νομίσμασι καὶ τὴν αὐτῆς ἐκτυποῦσθαι εἰκόνα· Ita etiam honore regio exornavit Constantinus, ut cum apud omnes gentes, tum apud eos, qui

aliquo gradu militari collocati essent, Augusta et imperatrix univocaretur, aureaque numismata ejus imprimerentur effigie. Paulinus epist. de invent. sanctae crucis. Helena, cum Hierosolymam agnosceret, nomine conregnabat. Sulpitius Severus, lib. II, Hist.: Helena mater principis Constantini quae Augusta cum filio conregnabat. Ambrosius, De obitu Theod.: Magna femina, quae multo amplius invenit, quod imperatori conferret, quam quod ab imp. acciperet. Anxia mater pro filio, cui regnum orbis Romani cesserat. Quibus verbis imperium simul accepisse ac reliquisse indicat, quod eodem nempo anno, quo imperatrix salutata, Hierosolymam migravit. Certe paulo post Crispi necem Faustam Constantini conjugem e vivis excessisse refert Zozimus, lib. II, ejusque mors ad Helenam matrem Crispi necem lugentem, Augustae nomine donandam Constantinum impulit.

(19) Eusebio nota praeced. jam relato teste, et Baronio ad annum 526 num. 61.

(20) Visioni vel revelationi hujusmodi attestatur Ambrosius orat. de obitu Theodosii. Paulinus epist. ad Severum de inv. sanctae crucis, Rufinus, lib. I Eccl. Hist. cap. 7, et Socrates lib. I, cap. 15. Alii Helenae studio et labori crucis inventionem assignant.

sacerdotibus, qui antea sub Galieno imperatore a Gothis, Celtis et Gallis Hesperilis, qui tunc adversus Romanos incursiones faciebant, captivi ducti fuerant: nunc vero sub victore Constantino innumerae ex his gentibus ad Christi cultum confugientes illuminatae sunt. Indi praeterea interiores Christi fidem susceperunt, Meropio Tyrio philosopho Aedesium et Frumentium discipulos secum asumentes, et ad ibi posita loca quaque describenda profecto, iisdemque divinum verbum praedicante: primusque Frumentius episcopus ab Athanasio apud ipsos consecratus. Iberes similiter sub Constantino fidem acceperunt, visis a Christiana muliere captiva patris miraculis, quae inter caetera oculorum caliginem regi inter venandum ingruentem sanavit. Haec Rufinus ab Ibeum rege Baecurio audita narrat. Pari quoque eventu ipsius aetate Armenii, Tiridatis, eorum regis, et Gregorii, eorum episcopi, hortatibus fidem una cum salute susceperunt universi. Ejus quoque temporibus Dorotheus Tyri episcopus pluribus sub Diocletiano malis exantlatis, exsilium etiam et tormenta perpressus, florebat: qui, ut utriusque linguae Graecae pariter et Latinae peritissimus, et tum ob ingenii felicitatem, tum ob rerum experimenta variam eruditionem adeptus, praeclara nobis in utraque scripto reliquit monumenta. Hic de Byzantii et aliorum plurium locorum episcopis diligenter disseruit. Idem exsilio revocatus interfuit synodo, et propriae restitutus ecclesiae ad praevicatoris Juliani tempora permansit in vivis. Cum vero non aperta, sed occulta vi per magistratus in Christianos scelestus ille debaccharetur, beatus Dorotheus Odyssopolim rursum profectus, et a Juliani magistratibus ibidem comprehensus, variis contusus injuriis, in extrema senectute, ob Christi confessionem, centum et septem vitae numerans annos, in tormentis occubuit.

A. C. 517. — Hoc anno Judaei et Persae, cognito fidei Christianae per totam Persiam argumento, Symeonem Ctesiphontis et alterum Sele-

λέως αἰχμαλωτισθέντων ἱερέων πρότερον ἐκ τῶν ἐπιδραμόντων τοῖς Ῥωμαίοις Γότθων καὶ Κελτῶν καὶ Γαλατῶν τῶν ἐσπερίων. Καὶ νῦν δὲ ἐπὶ τοῦ νικητοῦ Κωνσταντίνου πλείστα τῶν ἐθνῶν ἐφωτίσθησαν τῷ Χριστῷ προσδραμόντα. Ἰνδοὶ οἱ ἐνδότεροι (28) ἐπίστευσαν τῷ Χριστῷ, Μερωπίου φιλοσόφου Τύρου Ἀιδέσιον καὶ Φρουμέντιον τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λαθόντος, καὶ εἰσελθόντος ἐκεῖ ἱστορῆσαι τοὺς τόπους (29), καὶ διδάξαντος αὐτοὺς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Πρῶτον ἐπισκοπὸν Φρουμέντιον χειροτονεῖ Ἀθανάσιος ἐν αὐτοῖς. Ὁμοίως καὶ Ἱβήρης (30) ἐπ' αὐτοῦ ἐπίστευσαν ὑπὸ τῆς αἰχμαλωτοῦ γυναικὸς Χριστιανῆς ὁρῶντες, γινόμενα θαύματα, καὶ τὴν ἐπιπέσουσαν ἀγλύντῃ βασιλεῖ αὐτῶν κυνηγοῦντι λαταμένης. Ταῦτα Ρουφίνος (31) ἱστορεῖ παρὰ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως τῶν Ἱβήρων Βακκουρίου ἀκηχώς. Ὁμοίως καὶ Ἀρμένιοι (32) τελείως ἐπ' αὐτοῦ ἐπίστευσαν διὰ Τιριδάτου τοῦ βασιλέως αὐτῶν καὶ Γρηγορίου ἐπισκόπου αὐτῶν τὴν σωτηρίαν δεξάμενοι. Τότε καὶ Δωρόθεος (33) ἐπίσκοπος Τύρου, ὁ ἐπὶ Διοκλητιανοῦ πολλὰ κακοπαθήσας, καὶ ἐξορίας καὶ βάσανα ὑπομείνας, ἤκμαζε, πλείστα συγγράμματα καταλιπὼν, Ῥωμαϊκὰ καὶ Ἑλληνικὰ, ὡς ἀμφοτέρων γλωσσῶν ἐμπειρότατος, καὶ πολυίστωρ δι' εὐφυΐαν γενόμενος. Οὗτος ἀκριδῶς καὶ περὶ τῶν ἐπισκόπων τοῦ Βυζαντίου καὶ ἄλλων πολλῶν διεξῆλθεν (34). Ὁ αὐτὸς ἐπανελθὼν ἐκ τῆς ἐξορίας, καὶ ἐν τῇ συνόδῳ εὐρεθείς, καταλαβὼν τὴν ἰδίαν παροικίαν, διήρκησε ἕως Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου. Καὶ ἐπειδὴ περ οὐ προφανῶς, ἀλλὰ κρυπτῶς διὰ τῶν ἀρχόντων ὁ μιὰρὸς ἀνὴρ εἰς τοὺς Χριστιανούς παροίνοι, πάλιν ὁ μακάριος Δωρόθεος κατέλαθεν τὴν Ὀδυσσόπολιν, ἐνθα καὶ συσχεθείς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων Ἰουλιανοῦ, καὶ πολλοῦ ὑπομείνας αἰκισμούς (35), ἐν βαθυτάτῃ γῆρῃ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ὁμολογίαν ταῖς βατάνους ἐναπέθανεν [ἐκ αὐτῶν ἐπὶ τῇ ταχύνειν ἐτῶν 10].

A. M. 5817. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουδαῖοι τε καὶ Πέρσαι τὸν Χριστιανισμὸν ὁρῶντες ἀκμάζοντα κατὰ τὴν Περσίδα διαβάλλουσι Σαδῶρῃ Περσῶν βασι-

VARIÆ LECTIONES.

* πλείστα τῶν ἐθνῶν A. πλείστα μέρη τ. ἑ. vulg. * προσδραμόντα A a, προσδραμόντων vulg. * fort. Τύριον. * ὑπὸ τὰ b. * fort. παρ' αὐτοῦ τοῦ. * τελείως om. A f. * Τηριδ. vulg. * καὶ Ἑλληνικὰ om. A e f. * καὶ πολυίστωρ om. a. * πολλῶν A, πολλῶν τόπων vulg. * ὁ add. ex A. * ἰδίαν c. * ἕως A a f, μέχρι vulg. * γῆρα b e. * ἐκ. — ἐτῶν om. A e f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(28) Ista ex Socratis lib. i, cap. 10 juxta Græcam Divisionem. Theodoret lib. i, cap. 23, Sozomeni lib. ii, cap. 23.

(29) Qui profectus esset ad eas visendas regiones atque lustrandas. Durius redditum: ad ibi posita loca quaque describenda profecto. Tā ὑπὸ τῆς. Emend. bene in Barb. COMBEFIS.

(30) De Iberibus fidem in consequentibus.

(31) Hist. eccl. lib. i, cap. 10.

(32) Baronius ad annum 511, num. 22 et seqq.

(33) Patria qui Tyrium, Tyri tamen episcopum nusquam fuisse Dorotheum istum demonstrat Baronius in notis ad martyr. 5 Junii ex Euseb. Hist. eccl. lib. vii, cap. 26 et Nicephoro lib. vi, cap. 37. Edesse pariter, non Odyssopoli eum martyrio sub-

latum refert anno Christi 63, num. 57. Dorotheum Hebraice et Græce solitum orare narrat Eusebius, Menologium 18 Kal. Maii Græce et Latine scripsisse: adeo ut Dorotheum sacerdotem unum, alterum episcopum; hunc litteras istas, alterum alias, hunc Edesse, alterum Odyssopoli mortuum, eundem tamen et unicum a Theopane et aliis reputatum eum Baronio in martyr. facile sit colligere.

(34) Historiam contexuit episcoporum Byzantii, et plurium aliarum civitatum. Sic bene Anast. COMBEFIS.

(35) Bene idem, multis affectus verberibus: quod et P. Goar forte reddere voluit, contusus verberibus; non injuriis, ut editum est. Id.

λεῖ " Συμεῶνα ἀρχιεπίσκοπον (36) Κτησιφώντος καὶ τὸν Σελευκίαν " (37), ὡς φίλους τοῦ βασιλέως " Ῥωμαίων καὶ μνηστὰς τῶν Περσικῶν πραγμάτων · ὥστε μεγάλου διωγμοῦ ἐν Περσίδι κινήθεντος πλείστοι τῷ ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρίῳ κατακοσμήθησαν, ἐν οἷς καὶ Οὐσθαξάδης " παιδαγωγὸς Σαδώρου " 22, καὶ Συμεῶν ὁ " ἀρχιεπίσκοπος, καὶ πρὸς ἄλλοις πολλοῖς ἐκατὸν κληρικοὶ καὶ ἐπίσκοποι ἐν ἡμέρᾳ μὲν ἐμαρτύρησαν, καὶ πολλὰ πλήθη ἀναρίθμητα. Ἐκ δὲ τῶν πόλεων " τοὺς ἐπισήμους ὅκτωκαδεκα χιλιάδας ἤρθθησαν μαρτύρων βεβάνοις φρικώδεσι καὶ ξέναις " 23 τῆς φύσεως τελειωθέντας " ὑπὸ Σαδώρου τοῦ ἀθεωτάτου. Τότε καὶ Ἀεψιμᾶς " ὁ " ἐπίσκοπος, καὶ Ἀεθαλᾶς " 24 πρεσβύτερος, καὶ Περβουλᾶ " 25 ἡ ἀδελφὴ Συμεῶν τοῦ ἀρχιεπισκόπου σὺν ἐτέραις πλείσταις ἐμαρτύρησαν. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ θεοτάτος βασιλεὺς Σαδώρῃ " 26 διὰ γραμμάτων παρήγει· φείσασθαι Χριστιανῶν αἰτῶν, καὶ παύσασθαι τῆς τοσαύτης ὀμότητος · ἥτις ἐπιστολὴ θαυμασίως συντάσσεται, καὶ θεοτάτα · ἀλλ' οὐκ ἔπαισα.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτι " Ἐλένην τὴν μακαρίαν (38) μετὰ χρημάτων " ἀπέστειλεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ὁ θεὸς Κωνσταντῖνος πρὸς τὸ ἀναζητῆσαι τὸν ζωοποιὸν " τοῦ Κυρίου σταυρόν. Μακάριος δὲ ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων συναντήσας τῇ βασιλίδι μετὰ τῆς δεούσης τιμῆς, τὴν ζήτησιν τοῦ ποθευμένου ζωοποιοῦ " 27 ξύλου ἐποίητο σὺν αὐτῇ, μετ' ἡσυχίας καὶ προσευχῶν σπουδαίων καὶ νηστειῶν " 28. Τοῦτων δὲ γενομένων, ἐφάνη συντόμως θεοθεν ὁ " 29 τόπος τῷ αὐτῷ Μακαρίῳ δειχθεῖς, ἐν ᾧ ὄρωτο τῆς ἀκαθάρτου δαιμονος Ἀφροδίτης ὁ ναὸς καὶ τὸ ἄγαλμα · ὃν τῇ βασιλικῇ αὐθεντίᾳ χρωμένη συντόμως καθέβηεν ἡ θεόσταπτος Ἐλένη διὰ πλήθους τεχνιτῶν ἐκ βάθρων

A ciz archiepiscopum, ceu Romanorum imperatorum amicos, quique res Persicas eis revelarent, apud Saborem Persarum regem criminati sunt : unde horrenda in Perside persecutione commota, plurimi pro Christo martyrii corona fuere decorati : 20 inter quos Usthasades Saboris paedagogus, et Symeon archiepiscopus, et præter alios plures centum clerici et episcopi, et alia innumera multitudo una die martyrii palmam adepti sunt. Abeodem insuper infidelissimo Sabore in præcipuis urbibus nobilissimi quique ad decem et octo millia cruciatibus horrendis et ab humana penitus alienis natura martyres fuere consummati. Ea tempestate Acepsimas episcopus, Aethalas presbyter, et Perbulia Symeonis archiepiscopi soror cum plurimis aliis B ejusdem sexus martyrio afficiuntur. Quibus auditis sacratissimus imperator Constantinus, ut Christianorum sanguini fundendo parceret, et a tanta crudelitate sibi temperaret, per litteras, additis etiam precibus, Saborem est adhortatus. Mirando ac divino stylo composita est hæc epistola : duram tamen viri mentem flectere non valuit.

Eodem anno beatam Helenam cum ingenti pecuniarum pondere, a vivificam Domini crucem perquirendam, divinus Constantinus Hierosolymam misit. At cum debito honore imperatrici factus obviam Macarius Hierosolymorum patriarcha una cum ipsa semotus a comitatus tumultu, mentis dico tranquillitate, fervidis orationibus et jejuniis vacans, desiderati ligni perquisitionem agebat. Quibus ita persolutis, divino tandem nutu, locus, quo Veneris impuri dæmonis templum ac simulacrum erecta fuerant, ipsi Macario manifestatus est : eumque Helena divinitus coronata imperatrix regia potestate usa, operarum adhibita multitudine, a

VARIE LECTIONES.

22 βασιλεὺς om. e f. 23 Σελευκίαν A, Σελευκίαν vulg. 24 τοῦ βασιλέως Ῥωμ. A, τῶν Ῥωμ. βασιλέων vulg. 25 Οὐσθαξάδης e. 26 Σαδώριον vulg. 27 ὁ add. ex A. 28 πόλεων] πολλῶν a. 29 ξέναις A et alii, γένεαις vulg. 30 Ἀεψιμᾶς A et alii, Ἀψιμᾶς vulg. 31 ὁ add. ex A. 32 Αεθαλᾶς A et alii, Αἰθαλᾶς vulg. 33 Περβουλᾶ A f, Τερβ. a, Τουρβουλᾶ vulg. 34 Σαδώριον vulg. 35 ante τῷ δ' αὐτῷ ἔτι A add. inscriptionem : περὶ Ἐλένης τῆς θείας βασιλίδος. 36 χρημάτων καὶ στρατευμάτων b. 37 ζωοποιὸν] θεῖον a. 38 ζωοποιὸν add. ex A a. 39 νηστειῶν A, νηστειᾶς vulg. 40 ὁ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(36) Istam Saboris persecutionem, et Symeonis sociorumque mortem ad Constantii et Constantis tempora submovet Baronius an. 341, num. 10, eo nomine quod Hieronymus in *Chronico* præfatorum imp. ætate Saborem in Christianos referat sævisse : quasi rex impius in eos frequentius impelli non poterit, quod ipse Hieronymus recenset. Auctor Theophanes Sozomenum secutus Saborem persecutionem primam Constantini temporibus annectit. Sozomeni idem sententis testimonium occurrit lib. II, cap. 8 et seqq. Saborem, Saborium et Saporrem auctor nonnunquam scribit.

(37) Addit auctor ὡς φίλους. Duos igitur putat esse, hunc Ctesiphontis, istum Seleucie præsules. Unum tamen et eundem Ctesiphontis simul et Seleucie episcopum fuisse Symeonem ponit Sozomenus citatus : Συμεῶν τὸν τότε ἀρχιεπίσκοπον Σελευκίαν καὶ Κτησιφώντος τὸν ἐν Περσίδι βασιλευσῶν πόλεων, ὡς φίλον δὲ διαβάλλουσι. Unum etiam Symeonem habet Anastasius in sua, non

D adeo historia, quam Theophanis versione. Unicum pariter utriusque urbis antistitem memorat Romanum martyrologium Aprilis 21 et Baronius suis in illud notis : ut et menologium Aprilis ejusdem die 17 ; Κτησιφώντος enim et Σαλῆς ἡγεμονευουσῶν ἐν Περσίδι πόλεων eum solum pontificem laudat. — Sic infra unius archiepiscopi Symeonis meminit, plurium episcoporum, in quibus et ipse Seleucia episcopus fuerit. Nec ita passim illa ætate quibusvis metropolitibus cedebat archiepiscopi nomen, sed vel patriarchis duntaxat, vel præcipuis primatibus, ac qui gentis integræ caput erant, et ipsi velut patriarchæ, nonnihil tamen inferiores summis tribus, tumque quatuor, ac quinque patriarchis. CONFES.

(38) Ad annum Constantini vicennalia sequentem conquirendæ sanctæ crucis studium et laborem seponit Baronius cum antiquis historicis ad annum Christi 326 num. 27 et seqq. Videndus Gretserus opere de cruce.

fundamentis effossum deiecit, rudera exportavit, et cuncta ab Ælio Adriano quondam ibi magnis sumptibus constructa demolita est et expurgavit. Confestim vero sanctum monumentum detectum, et Calvarii locus patefactus, et his proxime tres cruces ad orientem effossæ: sed et studiosius investigantibus clavi etiam reperti. Anxiiis vero cunctis, quæ utique crux Dominica foret, et beata Helena valido mœrore confecta, Macarius episcopus proprii nominis claritudine beatus, dubium omne fide sua dissolvit. Illustrium enim feminarum cuidam de vita desperatæ, et jam animam agentis, hujus et illarum crucium admotis lignis, Dominicam agnovit. Nam ut ad infirmiam sola accessit umbra, quæ absque spiritu, et omni motu destituta jacebat, divina virtute confestim exsiliit, et magna voce Deo laudem reddidit. Pientissima vero Helena cum tremore et plurimo cordis tripudio vivifica cruce sublata, partem quidem cum clavis ad filium detulit: aliam autem argenteo loculo inclusam Macario episcopo tradidit secuturæ deinceps posteritati monumentum. **21** Ecclesiæ quoque jussit exstrui in sancto sepulcro in Calvario, et singularem aliam Je filii sui nomine, ubi vivifica crux reperta est, in Bethleem et in Olivarum monte: quibus peractis ad illustrem Constantinum reversa est. His hilare acceptis, vitalis crucis partem auro inclusam episcopo servandam commendavit: clavorum autem hos quidem in galeam scite composuit, alios in equi ejus frenum fabrefectos admiscuit, ut adimpleretur vaticinium prophetæ, dicentis: *In illa die erit in equi freno sanctum Domino omnipotenti*. Ipse celebratissimus Constantinus Macario, cujus viri nomen laudes etiam testatur, ut fabricamurgeret et promoveret, scripsit: ac liberali sumptu dato præfectum operis misit; qui sancta loca ex ejus inandato curaret adeo sumptuose exstrui, ut splendore pares in orbe universo non exstarent ædes, etiam provinciæ præsidibus ex ærario publico colatis expensis ad opus inceptum absolvendum opem suppeditare imperatoris rescripto jussis. Quibus confectis imperator dies festos hilariter celebravit, debitasque Deo, a quo imperii sui tempora tot bonis cumulata sunt, grates persolvit.

Eodem anno tanto nomine dignus Macarius Hie-

• Zach. xiv, *juxta* LXX.

VARIE LECTIONES.

³⁸ κατασκάψαι: A e. ³⁹ ἀπορρίψαι: A. ⁴⁰ κχωσµ. A, κχωσµ. vulg. ⁴¹ εἴη A, ἐστίν vulg. ⁴² ἔλυσε A, ἔλυσε vulg. ⁴³ ἐκότερον τῶν σταυρῶν τὸν δ. A, ἐκότερων τῶν στ. τὰ ξύλα τὸ δεσπ. vulg. ⁴⁴ ἀσθενούσῃ τεθνηκυῖα A. ⁴⁵ καὶ prius add. ex A. ⁴⁶ τοῦ ἑαυτῆς A in marg., τῆς ἑαυτ. vulg. ⁴⁷ ἵππου A, τοῦ ἵππου vulg. ⁴⁸ τῷ φερωνύμῳ Max. A, τῷ Max. φερ. vulg. ⁴⁹ καὶ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(39) Male editum erat ἔλυσε. COMBESII.

(40) Basilicam Constantinianam intelligit, alio nomine Μαρτύρων Hierosolymis dictam. De hisce templis Eusebius, *De laudibus Constantini* paulo ante medium.

(41) Hanc periodum a librariis prioribus suo loco nimia proλήψε: motam satis indicat sequens annorum canonium et episcoporum tabula, quæ

κατασκάψαι ³⁸, καὶ τὸν χῶν ἀπορρίψαι ³⁹, ὁπότε Ἀδριανὸς Αἰλίου πάλαι κτισθέντα πολυτελῶς. Αὐτίκα δὲ τὸ ἅγιον μνημα καὶ ὁ τόπος τοῦ Κρανίου ἀνεδείχθησαν, καὶ πρὸς ἀνατολὴν συνέγγυς τούτων τρεῖς σταυροὶ κχωσμένοι ⁴⁰· ἐρευνήσαντες δὲ εὗρον καὶ τοὺς ἥλους. Ἀμνησάντων δὲ πάντων ποιεῖ ἔρα εἴη ⁴¹ ὁ Δεσποτικὸς σταυρὸς, καὶ σφῆδρα τῆς μακαρίας Ἑλένης λυπούμενης, ὁ Μακάριος φερωνύμως ἐπίσκοπος διὰ πίστεως ἔλυσε ⁴² (39) τὸ ζητούμενον. Ἀπεγνωσμένη γάρ τινι γυναικὶ τῶν ἐμφανῶν καὶ σχεδὸν τεθνηκυῖα προσαγαγὼν ἐκότερον ⁴³ τῶν σταυρῶν τὸν Δεσποτικὸν διέγνω. Μόνον γὰρ ἤγγισε τῇ ἀσθενούσῃ ⁴⁴ ἡ σικὶ αὐτοῦ καὶ ⁴⁵ εὐθὺς ἡ ἄπνοος καὶ ἀκίνητος θεῖα δυνάμει παραχρῆμα ἀνεπέδωκε, δοξάζουσα τὸν Θεὸν μεγάλη τῇ φωνῇ. Ἡ δὲ πνευσέσθης Ἑλένη μετὰ φόβου καὶ πολλῆς χαρᾶς ἀνελομένη τὸ ζωοποιὸν ξύλον, μέρος μὲν αὐτοῦ σὺν τοῖς ἥλοις ἤγαγε πρὸς τὸν παῖδα· τὸ δὲ λοιπὸν εἰς ἀργυροῦν καταθεμένη γλωσσόκομον, παρέδωκε τῷ ἐπισκόπῳ Μακαρίῳ, εἰς μνημόσυνον ταῖς μετέπειτα γενεαῖς. Τότε δὲ καὶ ἐκκλησίας ἐκέλευσε κτισθῆναι ἐν τε τῷ ἁγίῳ μνηματι καὶ ἐν τῷ Κρανίῳ, καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἑαυτῆς (40) υἱοῦ ⁴⁶, ἐνθα εὗρέθη τὸ ζωοποιὸν ξύλον, καὶ ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἐν τῷ ὄρει τῶν Ἐλαιῶν, καὶ οὕτως ἐπανήλθε πρὸς τὸν πανεύφημον Κωνσταντῖνον. Ὁ δὲ δεξιόμενος αὐτὴν μετὰ χαρᾶς, τὴν μὲν τοῦ ζωοποιοῦ ξύλου μοῖραν ἐν χρυσῇ θήκῃ παρέθηκε, παραδούς τῷ ἐπισκόπῳ εἰς τήρησιν· τῶν δὲ ἥλων τοὺς μὲν εἰς τὴν ἑαυτοῦ περικεφαλαίαν ἐχάλκευσε, τοὺς δὲ ἀνέμιξε τῷ σαλιβαρίῳ τοῦ ἵππου αὐτοῦ, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· *Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη ἔσται τὸ ἐπὶ τοῦ χαλικοῦ ἵππου* ⁴⁷ ἅγιον τῷ Κυρίῳ παντοκράτορι. Ὁ δὲ αὐτὸς πανεύφημος Κωνσταντῖνος ἐγραψε τῷ φερωνύμῳ ⁴⁸ Μακαρίῳ ἐπισπεύδειν τῇ οἰκοδομῇ, καὶ ἀρχόντα τοῦ ἔργου ἀπέστειλε μετὰ δαψιλείας χρημάτων, κτελεύσας οὕτως κτισθῆναι τοὺς ἁγίους τόπους, ὥς μὴ εἶναι τοιαύτην καλλονὴν ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, γράφας ἡγεμόσι τῆς ἐπαρχίας συνδραμεῖν τοῖς ἔργοις σπουδαίως ἐκ τοῦ δημοσίου λόγου. Ἦν δὲ ὁ βασιλεὺς παιδερῶς ἰορτάζων καὶ εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ τῷ ποιήσαντι τοιαῦτα ἀγαθὰ ἐν τοῖς χρόνοις αὐτοῦ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ⁴⁹ ὁ φερωνύμος Μακάριος (41)

D

ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ, καὶ διεδέξατο τὸν θρόνον αὐτοῦ Μάξιμος πρὸς ἀνὴρ καὶ ἐπίσημος, πολλὰς βασάνους ὑποστάς ⁵⁰ διὰ τὸν Θεὸν ἐν τῷ διωγμῷ, καὶ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν ἀπολέσας.

Κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν καὶ ἡ μακαρία Ἑλένη ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ἐτῶν ὀγδοήκοντα (42), πολλὰ ἐνταλαμένη τῷ υἱῷ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν εὐσεβείας ⁵¹. Ἐτάφη δὲ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων (43) ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὃν ἔκτισεν ὁ υἱὸς αὐτῆς Κωνσταντῖνος, εἰς τὸ βάπτισθαι τοὺς τελευτῶντας βασιλεῖς Χριστιανούς. Πρώτῃ δὲ ἐν αὐτῷ ἐτάφη ἡ Μακαρία Ἑλένη, μνήμαις φαίδραϊς καὶ παννυχίαις ⁵² τιμηθεῖσα. Αἱ δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερὰ παρθένοι, αἷς ἐστῶσα δι' αὐτῆς, ὡς θεράπαινα, ταῖς τραπέζαις ⁵³ διηκόνει· ἡ θεόφρων Ἑλένη, διὰ παντὸς θεαῖς μνήμαις αὐτὴν ἐμακάριζον. Εὐσεβίῳ δὲ τῷ Παμφίλου (44) βιβλίου ἱερὰς κατασκευάσαι ὁ βασιλεὺς προσέταξε λόγῳ τῶν ἐκκλησιῶν Κωνσταντινουπόλεως, παρασχὼν αὐτῷ καὶ δημόσια χρήματα.

A. M. 5818. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντῖνος, ὁ μέγας ⁵⁴ κατὰ Γερμανὸν καὶ Σαρματῶν (45) καὶ Γότθων στρατεύσας ⁵⁵ νίκην ἤρατο ⁵⁶ κράταιν διὰ τῆς τοῦ τιμίου ⁵⁷ σταυροῦ δυνάμεως, καὶ τούτους ἐρημώσας εἰς ἐσχάτην αὐτοὺς κατήγαγε ⁵⁸ δουλείαν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει (46) ⁵⁹ Δρεπανὸν ⁶⁰ ἐκίχτισας εἰς τιμὴν Λουκιανοῦ τοῦ ἐκείσε ⁶¹ μάρτυρος ὁμώνυμον ⁶²

A rosolymorum patriarcha quievit in pace: in cujus thronum successit Maximus vir mansuetus et eximius, qui mota propter Dei religionem persecutione dextrum oculum amisit et plurimos sustinuit cruciatus.

Sub idem tempus beata Helena, annis vite octoginta numeratis multisque Christianæ vite præceptis filio relictis, obdormivit in Domino. Sepulta est Cpoli in aede sanctorum Apostolorum, quam filius ejus Constantinus, ut imperatores Christiani ibi post obitum humarentur, construxerat. Prima vero beata Helena in hac sepulta fuit, solemnibus Ecclesiæ officiis et nocturnis vigiliis honorata. Sacre autem Hierosolymitanæ virgines, quibus religiose de Deo sentiens Helena servarum more stans propriis manibus ministrabat, jugi piaque recordatione nomen ejus celebrantes, æternam ei beatitudinem precabantur. Denique in ecclesiarum Cpolis gratiam Eusebium Pamphili, suppeditatis ex ærario publico expensis, jussit imperator sacros libros colligere.

A. C. 318. — 22 Hoc anno magnus Constantinus expeditione adversus Germanos, Sarmatas et Gothos suscepta, constructo in Danubio, quem pertransivit, lapideo ponte, venerandæ crucis virtute maximam reportavit victoriam, devastatisque eorum agris, extremam in eos induxit servitutem.

Eodem quoque anno Drepanam in honorem Luciani ibi martyrio consummati restaurans Heleno-

VARIE LECTIONES.

⁵⁰ ὑποστάς omisso ὁς A, ὁς π. β. ὑπέστη vulg. ⁵¹ εὐσεβείας] πίστεις A. ⁵² παννυχίαι Par. ⁵³ τραπέζαις] πράξεις e f. ⁵⁴ ὁ μέγας] νικητὴς ὁ εὐσεβεστάτος; A e f. ⁵⁵ quæ in vulg. post στρατεύσας aperte corrupta et confusa leguntur: τὸν Δανουδὶν περάσας γέφυραν ἐν αὐτῷ [ἐνθα ὁ μέγας Κωνσταντῖνος γέφυραν ἐν τῷ Δανουδίῳ ἔκτισε] λιθίνην κατασκευάσας om. cum A e f et Anastasio, cum haud dubie ex a. 520 huc transposita sint. ⁵⁶ ἤρατο A a e f, ἤρατο vulg. ⁵⁷ τιμίου om. A e f. ⁵⁸ κατήγαγε A, ἤγαγε vulg. ⁵⁹ ἔτει A e f, γρῶν vulg. ⁶⁰ ante Δρεπανὸν om. καὶ cum A. ⁶¹ ἐκείσε add. ex A a. ⁶² ὁμώνυμον A a, ὁμωνύμῳ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(42) Quoto potissimum anno defuncta Helena, incomperum penitus habetur, neque ejus obitum certis consulibus comperit est, scripsit Baronius ad an. d. 526, num. 59, obitum tamen illius et annum auctor Theophanes hic designat, quem prius manifestum exhibuit Theodoretus, lib. i, cap. 8 sub initium: Αὕτη τῶν τῆς ὁδοπορίας πόνων ἀνασχόμενη, ἐκ τοῦ γήραος οὐ λογισαμένη τὰ πάθη· πρὸ γὰρ ὀλίγου τῆς τελευτῆς τὴν ἀποδημίαν ταύτην ἐποίησατο, ὀγδοήκοντούτεις δὲ τοῦ βίου τὴ τέρας κατελήφεν. Hæc itineris (Hierosolymitani de quo hoc anno) labores subire non recusavit, neque senectutis invaletudinem (nam paulo ante mortem, quam octogesimum annum ætatis agens optebat, litud iter fecit) omnino animo complexa est.

(45) Auctor ms. ineditus ab erudito et amico Leone Allatio acceptus, ubi de urnis CP. hæc habet: Ἐν τῷ ἡρώῳ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐν πρώτοις κατὰ ἀνατολὰς κεῖται ἡ λάρναξ αὐτοῦ πορφυρεὰ· ἐν ἣ ἀπικέται αὐτὸς μετὰ τῆς ἁγίας Ἑλένης τῆς μητρὸς αὐτοῦ. In imp. mausoleio a S. et M. Constantino inaugurato (sciunt omnes ad Apostolorum ædem) imprimis ad Orientem adest tumulus ejus porphyreticus: in quo ipse cum S. matre Helena conditus jacet. Prior Socrates, lib. i, cap. 18, juxta Græcam divisionem scripserat: Τὸ σῶμα αὐτῆς εἰς τὴν βασιλεύσαν νύαν Ῥώμην διακομισθὲν, ἐν τοῖς βασιλικαῖς μνήμασιν ὀπτεύθη.

Corpus ejus ad imperantem novam Romam delatum in imperialibus monumentis repositum est. Isis diluuntur quæ de sepulta apud se Helena Romani jactitant. Vide Baronium ad an. 526, num. 62.

(44) Hoc anno potius quam scio, quem Baronius statuit incarnationis 550, mandatum hujusmodi Eusebio impositum constat: de quo Eusebius, De vita Constant. lib. iv, cap. 56.

(45) Textus hic corruptus inter varias lectiones emendatur. Constantini expeditionem in Scythas memorant Victor, Eutropius, Sozomenus et Eusebius, sed annum tacent. Hieronymus in Chronico annum Constantini 27 assignat, quem Petavius sequitur.

(46) In annum superiorem Constantini, nimirum 21, Helenopolis conditum refert Hieronymus, ex quo ad verbum hæc perioche. At si primo supra vicesimum sanctam crucem conquistavit, et mortem oppetit; illius vero consignandæ illius apud posteris memorie, prout indicat Sozomenus, lib. ii, cap. 1 ad calcem, Helenopolim illius nomine excitavit, ante præsentem annum urbis opus aggredimur minime potuit: maxime cum Helena Hierosolymis rediens Drepanæ Luciani martyris sepulchrum ornare cœperit, quæ res illam movit, ut mortuæ matris pietatem ac nomen eo loco commendaret. Favet Chronicon Alexand. ad annum Constantini, 22. Videndus Baronius an. d. 526, num. 57 et 58.

polim de matris nomine appellavit. Fidei in Nicæna synodo a Patribus expositæ Eusebius Pamphili testimonium reddens, rectam et legitimum omnem sensum illud continere suis civibus scripto profitetur, et singulorum ejus verborum mentem explanat. Ad Africanos scribens Athanasius Eusebium voci consubstantialis assensum præbuisse affirmat. Theodoretus autem Eusebium Pamphili cum Arianis, Eusebio videlicet Nicomediæ episcopo ejusque sectatoribus, sensisse refert : unde cum ipsis ad sanctum Eustathium Antiochiæ præsulem dignitate deponendum concurrat : cum quibus, ejus abdicationem velut justam imperator approbans, exsilium apud Illyrios eidem paravit.

A. C. 319. — Hoc anno Dominicum octagonum Antiochiæ ædificari cœptum.

A. C. 320. — Hoc anno piissimus imperator Constantinus Danubium trajecturus lapideum pontem in eo construxit et Scythas edomuit.

A. C. 321. — *Romæ episcopi Marci annus primus.* Hoc anno pius Constantinus Cpolim a se constructam novam Romam sanxit appellari et senatum habere decrevit : atque columnam ex porphyrite, cui propriam imposuit statuam, ea in urbis parte, qua ejus ædificia condi cœpta, ad occidentem regionem, qua Romam ituris via sternitur, erexit : urbem ipsam variis distinctis ornamentis, et si quod opus uspiam provinciarum et civitatum extitit elaboratum ac præstans inter statuas, æra, et marmora, illud on ne Cpolim transportari curavit.

A. C. 322. — *Alexandriæ episcopi Athanasii annus C primus.*

A τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἐλενόπολιν κέκληκε. Τῷ συμβόλῳ τῆς ἐκτεθείσης ἐν Νικαίᾳ ὑπὸ τῶν Πατέρων πίστεως πᾶσαν ὀρθοδοξίαν Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου μαρτυρεῖ γράφων τοὺς αὐτοῦ πολίταις. καὶ ἐρμηνεύων τὰ ῥήματα πρὸς τὴν ⁵⁵ διάνοιαν. Ἀθανάσιος δὲ ἐν τῇ πρὸς Ἀγρούς ἐπιστολῇ μαρτυρεῖ τῷ Παμφίλῳ ὡς δεξαμένῳ ⁵⁶ τὴν φωνὴν τοῦ ὁμοουσίου. Ὁ δὲ Θεοδώρητος φησιν ὅτι Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου σύμφωνον τῶν Ἀρειανῶν ὑπῆρχεν Εὐσέβιου τοῦ Νικομηδείας καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, ὅθεν ἐν τῇ καθαιρέσει τοῦ θεοῦ Εὐσταθίου Ἀντιοχείας συνέβραμεν, μεθ' ὧν καὶ τὸν βασιλεῖα πείσας (46') δικαίως αὐτὸν καθαιρεῖσθαι ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ παρεσκεύασεν αὐτὸν ἐξορισθῆναι.

A. M. 5819. — Τούτῳ τῷ ἔτει ⁵⁵ ἐν Ἀντιοχείᾳ τὸ ⁵⁶ ὀκτάγωνον Κυριακὸν (47) ἤρξατο οἰκοδομεῖσθαι.

A. M. 5820. — Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντίνος ὁ εὐσεβὴς τὸν Δανουβίον περάσας (48), γέφυραν ἐν αὐτῷ λιθίνην πεποίηκε, καὶ τοὺς Σκύθας ὑπέταξε.

A. M. 5821. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Μάρκου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει κτίζων Κωνσταντίνος ὁ εὐσεβὴς (49) τὴν Κωνσταντινουπόλιν Ῥώμην νέαν χρηματίζειν ταύτην ἐθέσπισε, καὶ σύγκλητον ἔχειν (50) ἐκέλευσε· στήσας καὶ πορφυροῦν κίονα (51), καὶ ἐπάνω αὐτοῦ ἀνδριάντα αὐτοῦ ⁵⁷ ἀπὸ τοῦ τόπου οὗ ἤρξατο οἰκοδομεῖν τὴν πόλιν ἐπὶ τὸ δυτικὸν ⁵⁸ μέρος τῆς ἐπὶ Ῥώμην ἐξιούσης πύλης, κοσμήσας τὴν πόλιν καὶ ⁵⁹ κομίσας ἐπ' αὐτῇ ⁶⁰ ἀπὸ πάσης ἐπαρχίας καὶ πόλεως, εἴ τι ἔργον ἦν εὐκοσμίαις, καὶ ἀνδριάντων, καὶ χαλκοῦ, καὶ μαρμάρου.

A. M. 5822. — *Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου (52) Ἀθανασίου ἔτος πρῶτον.*

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁵ τὴν om. c. ⁵⁶ ὡς δεξαμένῳ a. εἰς δεξαμένῳ vulg. ⁵⁷ τούτῳ τῷ ἔτει A b, τῷ αὐτῷ ἔτει vulg. ⁵⁸ ἐν Ἀντ. τὸ A, τὸ ἐν Ἀντ. vulg. ⁵⁹ αὐτοῦ add. ex a. ⁶⁰ ἐπὶ τὸ δυτ. A, ἐπὶ δὲ τὸ δ. vulg. ⁶¹ καὶ om. A. ⁶² ἐπ' αὐτῇ] ἐν αὐτῇ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(46') Clare hæc Anastasius, cum quibus et imperatori persuadens hunc juste depositum, egit ut apud Illyricum in exsilium mitteretur; adeoque non fuerant nova obscura versione. Hanc de fide Eusebii implexam satis questionem illustrabit in suo Eusebio, quem diu expectamus, vir doctus, Henricus Valesius. CONBESIS.

(47) Ἐν ὀκταῷδρου συνεστὸς σχήματι, οἶκος τε πλεονεξίᾳ, ἐξέδραις τε ἐν κύκλῳ ὑπερφύων τε καὶ καταγέλιον χορηγμάτων περιστοιχισμένον. Eusebius, *De vita Const.* cap. 49 ejusque interpres : *Ad speciem solii octagonalis fabricatum, multis ædiculis, exedrisque undique constructis, compluribus item tabulatis super terram eminentibus : denique fornicibus subter eandem abditis, ex omni parte circumseptum fuit.* In annum priorem hoc ædificium revocat Hieronymus, ob rationem nota superiori positam. Quod porro uni rerum omnium Domino Christiani servirent, sua templa Κυριακά, Dominica, ab initio vocasse Eusebium, Orat. de laudibus Constant. sub finem, auctor est.

(48) *Chronicon Alexand.* ἄδ annum priorem. Κωνσταντίνος ὁ εὐσεβὴς τὸν Δανουβίον πλειστάκις ἐπέρασεν, καὶ γέφυραν ἐν αὐτῷ λιθίνην ἐποίησεν. Absolutus igitur hoc anno pons, qui priore ex Chronici verbis ædificari coepit.

(49) Quod supra notavimus, CP. urbis conditus ab ejus dedicatione dirimendus. Ille confecta synodo Nicæna, hæc apud Hieronymum, velut hic apud auctorem, anno Constantini 25 celebratur,

verbis eumdem illustrantibus : *CP. dedicatur pene omnium urbium nuditate.* Conditus et dedicationis simul *Chronie. Alexand.* meminit ad præsentem annum.

(50) Baronius, ad an. d. 350 qui ipsi Constantini 25, num. 27, auctor quoque dissert. in Photianum Philostorgium ad cap. 9, lib. II.

(51) De columna porphyretica, et Constantini superimposita statua fuse Zonaras, Cedrenus, Nicephorus, *Orig. CP.* et alii.

(52) Eodem Constantini imperantis anno Alexandrum vita functum, et Athanasium in episcopatu subrogatum scribit *Chron. Alexand.* Athanasio pontificatus annos 46, dies 15 assignat Ecchellensis. Annos pariter 46 reliqui codd. attribuant. Auctor ipse canonio succedente totidem numerat; numerumque 46 reliquis in canonis servat. annis licet omnibus sigillatim recensitis, nonnisi 45 lector possit reperire. Hallucinationis causam conficito Athanasii pontificatum in annos tres sequiores ab auctore semotum : unde et Ecchellensis in annum a mundi conditu 5819 illum revocat, quem ut legimus in 5822 auctor seponit. Præcessoribus igitur Alexandriæ præsulibus annos præter jus duos perperam assignavit, ac præterea solis undecim Petro martyri, ex aliorum etiam historicorum sententia concessis, ipse in annis mundi duodecim reliquit spatium, octavo nimirum et sequentibus propriis et sedibus depulsis. Relege, amabo, pag. 6, lit. B, et delectus originem mecum observa.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπέστησε Κωνσταντῖνος ὁ εὖσε-
της (53) τὴν κατὰ τῶν εἰδῶλων καὶ τῶν ναῶν αὐτῶν
κατάλυσιν, καὶ κατὰ τόπους ἡφανίζοντο· καὶ αἱ πρόσ-
οδοι αὐτῶν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ ἀπεδίδοντο¹¹.

A. M. 5823. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Ἰουλίου*
ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἡ ἐν Νικομηδείᾳ βασιλικὴ πυρὶ
θεῖῃ κατεφλέγη.

A. M. 5824. — Τούτῳ τῷ ἔτει μελλούσης ἐβδόμης
Ἰνδικτιῶνος (54) ἐπιλαμβάνεσθαι λιμὸς ἐγένετο ἐν τῇ
Ἀνατολῇ ἐπικρατήσας σφοδρότερον, ὥστε κώμας
κατὰ¹² τὸ αὐτὸ ἐν ὅλῃ πολλῇ συναγομένα· ἐπὶ τῆς
χώρας Ἀντιοχείῳ (55) καὶ τῆς Κύπρου ἐπέρχεσθαι
κατ' ἀλλήλων, καὶ ἀρπάζειν μὲν ὡς ἐν νυκτὶ ταῖς
ἐφ' ὁδοῖς, ἔσχατον δὲ ἐν ἡμέρᾳ ἐπεισεῖν αἱ¹³ εἰς τοὺς
σιτοβολῶνας καὶ ἐν ταῖς ἀποθήκαις, καὶ πάντα¹⁴
πρατεύοντα· ἀρπάζειν, καὶ ἀναχωρεῖν, γενέσθαι δὲ
τὴν μόδιον τοῦ σίτου τετρακοσίων ἀργυρίων. Ὁ δὲ
μείγας Κωνσταντῖνος· σιτομέτριον ταῖς ἐκκλησίαις
κατὰ πόλιν ἐχαρίσατο εἰς διατροφήν διηλεκτῶς χρήσις
καὶ ὀρφανῶς καὶ ἑξονοχέοις¹⁵ πένησι τε καὶ τοῖς
κληρικοῖς. Ἡ δὲ¹⁶ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐκκλησία ἐλάμβαν-
εν σίτου μοδίους λς'.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει σεισμοῦ λαβροτάτου γενομένου ἐν
Κύπρῳ Σαλαμίνῃ πόλις κατέπεσεν, καὶ ἱκανὴν πλη-
θὺν διέφθειρεν.

A. M. 5825. — *Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Εὐλα-
τίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Δαλμάτιος Καῖσαρ (56) ἀνηγορεύθη.
Καλόκερος¹⁷ δὲ ἐν Κύπρῳ (57) τῇ νήσῳ τυραννῆ-

23 Hoc anno pius Constantinus templorum pa-
riter ac idolorum eversionem promovit, adeo ut
ubique deleterentur: ipsorumque reditus Dei eccle-
siis addicerentur.

A. C. 323. — *Romæ episcopi Iulii annus primus.*

Hoc anno basilica Nicomediensis igne cœlesti con-
flagavit.

A. C. 324. — Hoc anno septima indictione immi-
nente, famēs adeo truculenta orientem invasit ut e-
pagis homines turmatim glomerati in urbem An-
tiochenam et Cyprum effunderentur: et primo qui-
dem noctu per urbis vias obvia quæque diripere,
postremum autem de die in horrea et apothecas
irrupentes, cuncta prædari, depopulari, et mox
discedere cœperunt. Veniit tritici modius argenteis
quadringentis. Magnus autem Constantinus frumenti
demensum, quod viduis, orphanis, peregrinis, pau-
peribus et clericis perpetuo esset alimento, ecclesiis
per urbes largitus est. Antiochena certe ecclesia
triginta sex milla modiorum frumenti accepit.

Eodem anno vehementissimo terræ motu Cyprum
concutiente, Salamina urbs eversa est, et in ea
magna hominum multitudo oppressa.

A. C. 325. — *Antiochiæ episcopi Eulatii annus
primus.*

Hoc anno Dalmatius Cæsar est declaratus. Calo-
cerus autem tyrannide in Cypro insula occupata,

VARIE LECTIONES.

¹¹ ἀπεδίδοντο A a, ἰδίδοντο vulg. ¹² κατὰ A b f, ἐπὶ vulg. ¹³ εἰσεῖναι a. ¹⁴ πάντας a. ¹⁵ ἑξονοχέοις
A a, ξένοι; vulg., iidem codd. paulo ante om. καὶ ὀρφανῶς. ¹⁶ ἡ δὲ] ὁ δὲ Par. ¹⁷ Καλόκερος A et alii,
Καλόκαιρος vulg.

JAC. COARI NOTÆ.

(53) Consentit auctor Hieronymo scribenti ad
annum Constantinum 26, *Edicto Constantini gentilium
templa subversa sunt.*

(54) Ubi primum superius indictionem observat
Theophanes, anno Christi 316 duodecimam statuit:
ac ubi rursus ejusdem ager mentionem anno Christi
444 quintam esse decernit, post octo nimirum ab
hoc præsentē Christi anno 324 indictionum inte-
gras periodos: quinta itaque (si modo præcedenti, et
sequeuturæ consentiat) huic anno 324 debet adjungi.
Quapropter τὸ, ἐβδόμης, quod codices omnes pro-
ferunt, vitiosum est, aut certe post annos duos hanc
narrationem transponi debet. Cæterum si Septem-
bris nondum fuerat indictio delibata, et cum ipso
mense paribus diebus emensa, sed adhuc erat μέλ-
λουσα ἐπιλαμβάνεσθαι, jam jam attingenda (octavo
nimirum Kal. Octobr.), auctor verbis hujusmodi
Constantini tempore ejus primordia Septembris
initio, ut æquo passu procederent, nondum fuisse
conjuncta significat: de quo doctissimus Petavius,
lib. xi, *De doct. temp.* cap. 40.

(55) Famem illam anno Constantinii vicesimo
septimo consignat Hieronymus: eo namque terris
inecubuit: rusticorum vero irruptione mensis Septem-
bris initio visa Constantinii vicesimum octavum pe-
netrat apud Theophanem, quæ apud Hieronymum
annum a Januario auspiciantem, intra vicesimi se-
ptimi limites perseverat. Sic autem de ea scribit:
*Pestilentia et fame innumerabilis multitudo in Sy-
ria Ciliciæque periit*: qua lectione præsens textus
emendandus, ἐπὶ τῆς χώρας Ἀντιοχείῳ, καὶ Κί-
-

λίᾳ, καὶ Κύπρῳ. Syriæ etenim cui vicina Cilicia
Cyprus adjacet. — Sic Barb., Peyr., illic adeo qui-
buscum illi collati sunt, cum nulla annotetur codi-
varietas, in agro Antiochiæ, et Cyri: quæ et ipsa
metropolis Pantapoleos diocesis Antiochensis. Quæ
sequuntur Buccardo inextricabilia, ego sic redam:
*Primum rapere, ut noctu fieri solet, occasione insi-
liantes; tum interdum percurrere horrea.* Sic certe
comparatum, ut paulatim ex fame et egestate frons
crescat, quod ita Theopha. voluit exprimere.
COMBESII.

(56) Cum vii Kal. Octob. Cæsarem effectum
Chron. Alexand. testatur, annus hic 29 Julianus,
non quo solet auctor uti, a Septembri ducens
initium. Alias Chronicon tricesimum assignat.

(57) Hieronymus pariter ad eundem Constantinii
annum 29, *Calocerus*, inquit, in Cypro res novas mol-
itur, opprimitur. Aurelius Victor: *Calocerus magister
pecoris camelorum, Cyprum insulam specie regni
demens capessiverat: quo excruciato, ut fas erat,
servili aut latronum more, etc.* Eodem anno exstinctus
a Dalmatio, cum ejus virtutem probatam reli-
quisset, Constantino, ut Dalmatium Cæsarem crea-
ret, hoc anno propositum et animum dedit. Dalmatius
autem nonnisi Constantinii tricennialibus appel-
latus est Cæsar, teste Hieronymo, Constantinopolim
nimirum cum victore exercitu reversus, ut suggerit
Aurelius Victor: *Fratri filium, cui ex patre Dal-
matio nomen fuit, Cæsarem jussit, assistentibus validis
militaribus.*

Romanorum impressionem sustinere non valuit : Α σας, οὐκ ἀντέστην ἢ τῇ Ῥωμαίων προσβολῇ· καὶ ἐκτεθεὶς ἅμα τοῖς αἰτοῖς, ἀνηρέθη ἢ ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, καυθεὶς ζῶν ὑπὸ Δαλιματίου Καίσαρος.

Eodem anno Arius ob simulatam pœnitentiam exsilio revocatus, et Alexandriam inissus, ab Athanasio in ecclesiasticam societatem nullatenus est admissus.

A. C. 326. — Hoc anno piissimi et victoris Constantini tricennalia magna cum festivitate et munificentia celebrata sunt. Antiochiæ media die ad cœli partem orientalem visa est stella, ex qua densus velut e camino fumus exhalabat a tertia ad quintam usque horam. Arius enim una cum Eusebio Nicomediensi reliquisque assecclis, resumptis animis, excitatus, libellos sinceræ rectæque fidei testes, additis etiam juramentis, imperatori obtulit, quibus, ut tum ipse, tum socii congregatis olim Nicæræ Patribus assentirentur, dolose mentitis assēveravit. His imperator suasus in Athanasium indignatione movetur, quod Arium et Euzoium, ab ecclesiastica quondam communione ab Alexandro rescissos, ipso Euzoio diaconi munus tunc exercente, non recepiisset. Istam vero Eusebius, et qui favebant, occasionem nacti, adversus Athanasium tanquam veræ fidei propugnatorem decertabant.

A. C. 327. — Hierosolymorum episcopi Maximi annus primus.

Hoc anno conceptam adversus Athanasium imperatoris iram, quod Arium et Euzoium, post simulatam videlicet eorum conversionem, Ecclesiæ non aggregasset, qui Eusebii Nicomediensis et Meletianorum partes fovebant, velut nequitie commodum instrumentum adepti, plura in eum machinati sunt. Et primum quidem ordinationem ejus calumniabantur, de qua tamen Apollinarius Syrus fidem faciens grave dabat testimonium. Secundo oblineam vestem, quam sanctum superimponere ejus adversarii criminabantur. Tertio de Philumeno, ad quem magnam auri copiam, ad parandas nimirum imperatori insidias, eum misisse mentiebantur. Advocans autem imperator Athanasium, et cuncta mendaciis compacta repertiens, eum honore plurimo cumulatam cum litteris Alexandriam remisit.

25 Eodem anno perniciosum Ischyrae consilium in Athanasii caput ad Mareotem conflatum est. Illic Ischyras sacerdotem se fingens ecclesias circumbat : quod rescians Athanasius hominem a teme-

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Ἀρειος ἐκ τῆς ἐξορίας ἀνακληθεὶς δι' ἐπιπλάστου δῆθεν μετανοίας, καὶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν πεμφθεὶς, οὐκ ἐδέχθη ὑπὸ Ἀθανασίου.

A. M. 5826. — Τοῦτῃ τῷ ἔτει Κωνσταντίνου τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ νικητοῦ ἤχθη τριακονταετηρὶς πᾶν φιλοτίμως. Καὶ ἐφάνη ἀστήρ (58) ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ ἐν ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὁρᾶν κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος καπνίζων σφόδρα, ὡς ἀπὸ καμίνου ὅς, ἀπὸ ὥρας τρίτης ἕως ὥρας πέμπτης. Ὁ δὲ Ἀρειος σὺν τῷ Νικομηδείᾳ Εὐσεβίῳ καὶ τοῖς ὁμοφροσιν αὐτοῦ διανέστησαν, μεθ' ὅρκων λιθέλλους ὀρθοδόξιας ἐπιθεωκῶντες τῷ βασιλεῖ ὅς αὐτῶν, ὅτι ὁμοφρονοῦσιν τοῖς ἐν Νικαίᾳ Πατράσι, ψευδόμενοι. Τοῦτοις παραπεισθεὶς ὁ βασιλεὺς ἠγανάκτησεν κατὰ Ἀθανασίου, ἐφ' οἷς Ἀρειον καὶ Εὐζώϊον οὐκ ἐδέξατο τοῖς ὑπὸ Ἀλεξάνδρου καθαιρεθέντας, διακόνου τότε ὄντος Εὐζώϊου. Εὐρὼν δὲ ἀφορμὴν ὁ Εὐσεβίος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἠγωνίζοντο κατὰ Ἀθανασίου, ὡς προμάχου τῆς ὀρθῆς πίστεως.

A. M. 5827. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Μαξιμου (59) ἔτος δ'.

Τοῦτῃ τῷ ἔτει τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ βασιλέως τὴν κατὰ Ἀθανασίου γενομένην, διὰ τὸ μὴ δεῖσθαι Ἀρειον καὶ Εὐζώϊον μετὰ τὴν ἐπίπλαστον δῆθεν ἐπιστροφήν, οἱ περὶ τὸν Νικομηδείᾳ Εὐσεβίον ἅμα τοῖς Μελετιανοῖς ὅς ὄργανον κακίας εὐρόντες, τὰ κατὰ Ἀθανασίου συνεσκεύαζον· καὶ πρῶτον μὲν τὴν χειροτονίαν διέβαλλον, καίπερ Ἀπολλιναρίου τοῦ Σύρου μεγάλη περὶ τῆς Ἀθανασίου χειροτονίας μαρτυροῦντος· δεύτερον δὲ περὶ τῆς λινῆς ἐσθῆτος, ἣν οἱ ἐχθροὶ ἐπιθεῖναι τὸν ἅγιον ἐσκοφάντων· τρίτον περὶ Φιλουμένου, ᾧ χρυσίον πολλὸν πέμψαι ἔλεγον ψευδόμενοι εἰς ἐπιβουλὴν τοῦ βασιλέως. Μετακαλεσάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀθανάσιον, καὶ πάντα ψευδῆ εὐρὼν, μετὰ γραμμάτων καὶ τιμῆς πολλῆς εἰς Ἀλεξάνδρειαν τοῦτον ἀπέστειλεν.

Ἐ τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ἡ κατὰ Ἰσχυρᾶν Ἀθανασίου ἐπιβουλὴ ἐτυρεύθη ἐν τῷ Μαρεώτῃ. Οὗτος ὁ Ἰσχυρᾶς ἱερεὶα ἐκυτὸν σχηματίσας, περιήει (60) ὅπερ μαθὼν Ἀθανάσιος, τοῦτον ἐκώλυσε τοῦ τολ-

VARIE LECTIONES.

ἢ οὐκ ἀντέστην alii codd., οὐ κατέστην vulg. ἢ ἀνηρέθη] ἀπηνέχθη A. ἢ τῇ om. A. ἢ τῷ adl. ex A. ἢ ὡς ἀπὸ χαπνοῦ A. ἢ ὅ δὲ A a f, ὁ γὰρ vulg. τῷ βασιλεῖ : post hæc verba in c sic pergitur, ut Anastasius quoque vertit : διψῶντι τὴν τῶν εἰρημένων (leg. διρημένων, Anast. eorum qui divisi fuerant) ἔνωσιν, καὶ ἐπισαν αὐτῶν (leg. αὐτῶν), ὅτι ὁμοφρ. x. t. λ. ἢ ἐδέξατο] κατεδέξατο A. τοῖς Μελετ. A, καὶ Μελ. vulg. ἢ Legebatur τῆς περὶ. ἢ μετακαλεσάμενος A, μετακαλεσάμενος vulg. ἢ πολλῆς om. b c. ἢ κατὰ Ἰσχυρᾶν Ἀθανασίου A a, ἢ Ἰσχυράς κατὰ Ἀθαν. vulg. ἢ ἐτυρεύθη A, εὐρέθη vulg. cfr. Casaub. ad Arist. Eqq. v. 482. ἢ περιήει ἱερούργων, ὅπερ a. ἢ ἐκώλυσε A, ἐκώλυε vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(58) Eutropius lib. x : Denuntiata mors ejus (Constantini) per crinitam stellam, quæ inusitata magnitudinis aliquandiu fulsit. Eam Græci κομήτην

vocant.

(59) Huic in Palat. cod. nomen Μακάριος.

(60) Post περιήει haud omittenda vox ἱερούργ-

μήματος, διὰ Μακαρίου πρεσβυτέρου. Ὁ δὲ φυγὼν, ἤλθεν πρὸς Εὐσέβιον τὸν Νικομηδείας, κατηγορῶν Ἀθανασίου, ὡς ἱερὰ⁹⁹ σκεύη τῷ καιρῷ τῆς μυσταγωγίας ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου κατεάξαντος, καὶ ἱερὰς βίβλους διὰ Μακαρίου καύσαντος. Ἀρσενίου τε τὴν περιβόητον χεῖρα ἀποκόψαι κατεψεύσαντο πρὸς μαγαίαν ταύτην¹⁰⁰ κεχρησθαι τὸν ἄγιον, οὕτως ἀναιδῶς διαβάλλοντες. Γνοὺς δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς¹⁰¹ κατὰ Ἀθανασίου διαβολὰς¹⁰², δαλματίῳ πρῶτον τῷ ἰδίῳ ἀνεψιῷ ἐπιτρέπει τὴν¹⁰³ ζήτησιν εἰς Ἀντιόχειαν ἵναι. Ὑστερον δὲ μεταφέρει τὴν δίκην εἰς Καισάρειαν, ἣν ὑπερθέμενος¹⁰⁴ ὁ Ἀθανάσιος διὰ τὸν Παμφίλου Εὐσέβιον, ἐν Τύρῳ κρίνεται ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων τῆς ἀληθείας, Εὐσεβίου δὲ¹⁰⁵, φημί. τοῦ Νικομηδείας ἀπατήσαντος τὸν βασιλέα, ἐπιθυμία δὴθεν τῶν οἰκοδομηθέντων ἁγίων τόπων, καὶ τοῦ εὐρεθῆναι εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν αὐτῶν¹⁰⁶. Καὶ μετὰ μεγάλης τιμῆς ἀπέλυσε, κελεύσας λυθῆναι τὰς κατὰ Ἀθανασίου¹⁰⁷ διαβολὰς, καὶ οὕτως οὖν Ἀθανασίῳ εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν ἐγκαινίων γενέσθαι. Συνελθόντων οὖν¹⁰⁸ αὐτῶν ἐν Τύρῳ, εὐρέθη καὶ Μάξιμος ὁ Ἱεροσολύμων ἀγνοῶν τὰς κατὰ Ἀθανασίου συσκευάς¹⁰⁹. εἰσελθὼν δὲ Ἀθανάσιος εἰς τὸ συνέδριον τῶν κακοφρόνων, ἀράχνης δίκην τὰς συκοφαντίας τῶν κατηγορῶν διέσπασεν¹¹⁰, ὥστε αὐτοὺς, ἐφ' οἷς ὠφθῆσαν ψευδόμενοι, μανέντας¹¹¹ συγγεῖν ἅπαντα¹¹² καὶ βοᾶν Ἀρατε τὸν γόητα ἅπαντας φημῶσαντα¹¹³ (61). Δαλμάτιος δὲ ὁ Καῖσαρ καὶ ἀνεψιὸς τοῦ βασιλέως μετὰ στρατιωτικῆς χειρὸς μόλις Ἀθανάσιον περιέσωσεν ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν μέλλοντα. Τότε καὶ Ἀρσένιος κατὰ Θεοῦ πρόνοιαν ἐν Τύρῳ παρεγένετο, καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν πλάσματος διελεγχθέντος¹¹⁴, ἐπὶ τὴν κατὰ Ἰσχυρῶν συκοφαντίαν οἱ ἐχθροὶ ἐτρέποντο (62). Ἀθανάσιος δὲ διὰ τὰς ἀφορήτους κατ' αὐτοῦ ἐπιβουλὰς ὑπεχώρησε¹¹⁵ τῆς Τύρου, πρᾶξιν δὲ κατὰ μονομέρειαν¹¹⁶ συστησάμενοι οἱ Ἀρειοφρόνες¹¹⁷, καθαιροῦσιν ἅπαντα¹¹⁸ τὸν Ἀθανάσιον. Ἀρεῖῳ δὲ καὶ Εὐζώτῳ συγκοινωνήσαντες, εἰς Ἀλεξάνδρειαν τοῦτους ἐξέπεμψαν· καὶ οὕτως ἀνῆλθον ἡμαγμέναις χερσὶν εἰς τὰ ἐγκαίνια. Πάντων δὲ τῶν κακῶν ἣν ἀρχηγὸς ὁ Νικομηδείας Εὐσέβιος, λόγος δὲ ἀληθής¹¹⁹ κρατεῖ, ὅτι ὁ μέγας Ἀθανάσιος· φυγὼν ἐκ Τύρου ἀνῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ποιήσας εὐχὰς, καὶ τῷ ἁγίῳ χρίσας μύρω καὶ ἀγιάσας τοὺς εὐκτηρίους οἶ-

A rariis ausibus Macarii presbyteri ope prohibuit. Uic fuga salutis consulens, Eusebium Nicomediae, structa in Athanasium accusatione, convenit; et quasi peracti sacrati mysterii tempore sancta vasa ex altari deturbata confrigisset, sacros quoque libros per Macarium combussisset, et declamatum abscondisset Arsenii manum, illa magicis in operibus usus, sanctum virum hac arte reum impudenter agebant. Cognitis in Athanasium criminationibus, imperator Dalmatio fratris filio Antiochie tunc commoranti horum disquisitionem committit: postmodum vero iudicium Cesaream transtulit: quod cum propter Eusebium Pamphili recusant Athanasius, dies ei a veritatis adversariis Tyri dicitur, ab Eusebio dico Nicomediae praesule, fraudibus imperatorem circumveniente, et sanctorum locorum recenter aedificatorum se desiderio teneri, atque praesentia sua dedicationem eorum cohonestare se velle praetextente. Magno itaque comitatus apparatu dimissum jubet imperator objectas Athanasio criminationes diluere, et hoc pacto cum eo dedicationis solemnitati interesse. Iis Tyri coactis, Maximus Hierosolymorum antistes, cui nulla paratarum Athanasio insidiarum erat notitia, advenit. Athanasius demum iniquorum consensum ingressus accusatorum calumnias aranearum instar dissolvit: adeo ut, quod in mendacio fuissent deprehensi, concitati et vehementius indignati, cuncta tumultu clamoribusque complere coeperint, vociferantes: Tollite praestigiatorem omnes imposturis circumvenientem et opprimentem silentio. Ac vix Dalmatius Caesar imperatoris nepos armata militum manu instructus Athanasium morti sibi inferenda proximum potuit eripere. Tunc etiam Arsenius, quae Dei fuit providentia, Tyri comparuit: et convicia criminis intentanti flectione, et calumnia in Ischyræ faciem repulsa, Athanasii hostes turpiter confusi conventum dissolverunt: Athanasius quoque propter intolerandas in se paratas insidias Tyro discessit. Mox qui Arii mentem tuebantur, ex unius factionis episcopis invito conciliabulo absentem Athanasium sua dignitate deponunt: quique Ario D et Euzoio communionem impertiebant, eos Alexan-

VARIAE LECTIONES.

⁹⁹ ὡς ἱερὰ A, ὡς καὶ ἱερὰ vulg. ¹⁰⁰ ταύτην A, ταύτην vulg. ¹⁰¹ τὰς A, τὰ vulg. ¹⁰² διαβολὰς] ἐπιβουλὰς b. ¹⁰³ τὴν add. ex A. ¹⁰⁴ ὁ om. A. ¹⁰⁵ δὲ om. a. ¹⁰⁶ αὐτῶν A et alii, αὐτοῦ vulg. ¹⁰⁷ Ἀθανασίου A, Ἀθανάσιον vulg. ¹⁰⁸ οὖν add. ex A a. ¹⁰⁹ ὁ add. ex A. ¹¹⁰ σκευὴς A. ¹¹¹ διέσπασεν A a e, διέλυσεν vulg. ¹¹² μανέντας A, καὶ μανέντας vulg. ¹¹³ ἅπαντα ἅπαντας A. ¹¹⁴ φημῶσαντα b, φημῶσαντα vulg. cf. p. 55. ¹¹⁵ ἐλεγχθέντος a. ¹¹⁶ ὑπεχώρησε A et alii, ὑποχώρησε vulg. ¹¹⁷ μονομέρειαν A, μονομερίαν vulg. ¹¹⁸ Ἀρειοφρόνες b. ¹¹⁹ ἅπαντα] ἅπαντες A. ¹²⁰ ἀληθής A a, ἀληθείας vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

γῶν· quod enim sic circumeundo rem sacram faceret, et cohiberi ab Athanasio potuit, et sacrorum vasorum, atque librorum violationis calumnia in eum componi. COMBEFIS.

(61) Qui os omnibus obstruxit. Bucehard. suspicatur legend. φιλωσαντα, qui imposturis seducit; at nihil necesse. Ib.

(62) Ficto amputatæ Arsenii dexteræ crimine consultato, inimici ad Ischyræ calumniam redierunt. Nihil clarius, coherentque omnia. Non cuius Atha-

nasii satisfactionem probasse inimicos, ut non magis urgerent, quæ minus aperta viderentur satisfactionis capita, ostendit ipsi Athanasii fuga; etsi ergo palam erat non amputasse dexteram, quam corpori hæere videbant, at vim illatam peragenti rem sacram, sacra vasa confracta, libros combustos pertinacius contendebant. Buccardus inani se labore hic torquet: P. Goar sua alia longe illa a nostris Theophanis ingerit. Anastasius ista omisit. Ib.

καὶ τριάκοντα, ἅπερ Κωνσταντίνος οὐκ ἐφθασεν· καὶ οὕτω μὲν ἐκ χρονικῆς ομάδος δαίκνυται μὴ ἄρξαι τὸ Εὐσεβίου ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως. Δείκνυται δὲ καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων ἀνωτέρω περὶ Ἀρείου καὶ Ἀθανασίου. Ἡ τε [καὶ] γὰρ Ἀθανασίου ἐξορία καὶ ἡ Ἀρείου κατάλυσις μετὰ τὸ ²⁷ τριακοστὸν ἔτος Κωνσταντίνου γέγονε, καὶ μετὰ τὰ ἔγκαλνια Ἱεροσολύμων· ὁ δὲ μέγας Ἀλέξανδρος ἔτι περιῆν ²⁸.

27 adeo ut ab imperii magni Constantini principio usque ad Alexandri obitum septem supra triginta, quos Constantinus haud attigit, numerentur anni: atque ita ex accurata temporum ratione Cpoleos throno Constantini ætate Eusebium non præsedisse demonstratur: quod et de Ario et Athanasio superius dictis sit manifestum. Athanasii siquidem exsilium prout Arii exitium post Constantini tricesimum annum, et Hierosolymorum dedicationem accidere: quo tempore magnus Alexander inter vivos adhuc superstes exstabat.

A. M. 5328. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Εὐφρο- B A. C. 528. — Antiochiæ episcopi Euphronii an- νίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Εὐστάθιος πρεσβύτερος (66) Κωνσταντινουπόλεως ἀποστολικὸν βίον ἐπανηρημένως, καὶ εἰ; ἀκρον ἀρετῆς; ἐληλακώς, διαπρέπων ἔγνω- ριζέτω, καὶ Ζηνόβιος ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ὁ τὸ Μαρτύ- ριον (67) ἐν Ἱεροσολύμοις οἰκοδομήσας τῇ Κων- σταντίνου ²⁹ ἐπιταγῇ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει πολλοὶ τῶν ἐν Πέρσαις Ἀσσυ- ρίων ἐν Μεσοποταμίᾳ ὑπὸ Σαρακηνῶν ἐπιπράσκοντο. Πέρσαι δὲ ἐδήλωσαν (68) πόλεμον πρὸς Ῥωμαίους, καὶ ἐπὶ τὰς Κωνσταντίνος ὁ εὐσεβὴς τῇ Νικομηδείᾳ πόλει κατὰ Περσῶν παραταξάμενος, ἀσθενήσας ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ. ὡς τινὲς φασὶν Ἀρειόφρονες ³⁰, τότε ἀξιωθείς τοῦ ἁγίου ³¹ βαπτίσματος ὑπὸ Εὐσε- βίου τοῦ Νικομηδείας μετατεθέντος; ἐν Κωνσταντι- νουπόλει: ὅπερ ψευδὲς ³² ἐστίν, ὡς ἀποδείκνυται ἐν γὰρ Ῥώμῃ ὑπὸ Συλδέστρου ἐβαπτίσθη, ὡς προαπ- εδείξαμεν ³³. Ἐξῆσεν δὲ τὰ ὅλα ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἰτὴ πέντε καὶ ἐξήκοντα (69), βασιλεύσας ἔτη ἐν καὶ τριάκοντα καὶ μῆνας δέκα (70). Γράψας δὲ διαθή- κας, τοὺς τρισὶν υἱοῖς αὐτοῦ τὴν βασιλείαν κατέλι- πεν, Κωνσταντίῳ, Κωνσταντίνῳ ³⁴, Κωνσταντίνῳ, εὐ- σεβῶς καὶ πρῶτος τῇ ἀρχῇ χρητάμενος, πρῶτος βα- σιλεὺς Χριστιανῶν ³⁵ Θεοῦ προνοίᾳ χρηματίσας πολ- λῶν βαρβάρων ἐκράτησεν ἀπὸ Βρεττανίας ἕως Περ- σικῆς, καὶ τῶν ὁμοφύλων τυράννων, τῷ σημείῳ τοῦ ³⁶ ζωοποιοῦ σταυροῦ τοὺς ἐχθροὺς ὀλέσας ³⁷.

tionis solemnitatem periculum Athanasio pararet, Cpolitanam sedem obtinebat. Hoc enim vel ex tem- porum collectione falsi arguitur: siquidem Con- stantinus annos omnino duos et triginta imperavit: qui primis decennialibus actis, tertio et decimo imperii anno Byzantium profectus, Metrophanem, qui prior Alexandro præsulatum gessit, primum invenit. Metrophani vero successor Alexander vi- ginti tres annos in episcopi dignitate exegit:

usque ad Alexandri obitum septem supra triginta, quos Constantinus haud attigit, numerentur anni: atque ita ex accurata temporum ratione Cpoleos throno Constantini ætate Eusebium non præsedisse demonstratur: quod et de Ario et Athanasio superius dictis sit manifestum. Athanasii siquidem exsilium prout Arii exitium post Constantini tricesimum annum, et Hierosolymorum dedicationem accidere: quo tempore magnus Alexander inter vivos adhuc superstes exstabat.

Hoc anno Eustathius presbyter Cpolitanus, qui apostolicam vitam ducebat, et ad virtutis cul- men provecus erat, inter reliquos insignis habebatur: unaque Zenobius architectus, qui Constantini mandato martyrum ædem Hierosolymis æditi- cavit.

Eodem autem anno plures Assyriorum Persis sub- jecti in Mesopotamia a Saracenis venierunt. (Persæ vero Romanis bellum indixerunt: exinde Constanti- nus ad Nicomediensium urbem profectus, acie jam adversus Persas instructa, morbo correptus, in pace quievit, tum primo baptismi gratia donatus, ut quidam ex Arianorum asseclis referunt, et ab Eusebio Nicomediæ episcopo in Cpolitanam sedem translato lustratus, quod falsi superius arguimus: Romæ siquidem, prout jam demonstratum, a Syl- vestro baptizatus est. Vixit omnino quinque supra sexaginta annis: quorum exegit imperator unum et triginta, et insuper menses, decem.) Conscripto testamento tribus liberis Constantino, Constantio et Constantii reliquit imperium. Religiose penitus ac clementer summa sua potestate usus: primus imperator, quæ circa eum fuit Dei providentia, Christianorum est appellatus. In plures barbaros, a Britannia ad usque Persicos tractus, et in tyrannos domesticis armis sævientes vivificæ crucis

VARIE LECTIONES.

²⁷ τὸ add. ex A a. ²⁸ ὁ δὲ — περιῆν om. a. ²⁹ τῇ Κωνστ. A. τῇ τοῦ K. vulg. ³⁰ Ἀρειόφρονες: sic scripsi, ut (25 D) pro vulg. Ἀρειονόφρονες: nisi ubique scribendum sit: Ἀρειανόφρονες, ut 28 C. ³¹ ἁγίου add. ex A a. τοῦ alterum om. A. ³² ψευδὲς b. ³³ ἀπεδείξαμεν b. ³⁴ Κωνσταντίῳ, Κωνσταντίνῳ A. Κωνσταντίνῳ, Κωνσταντίνῳ vulg. ³⁵ Χριστιανῶν θ. πρ. χρημ. A. θ. πρ. χρημ. Χριστ. vulg. ³⁶ τοῦ add. ex A. ³⁷ ὀλέσων b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(66) Eustathium hunc sacri Hierosolymitani ædificii auctorem Hieronymus scribit ad annum Constantini 50: Eustathius CP. presbyter agnoscitur, cujus industria in Hierosolymis martyrium constructum est.

(67) Ita quoque Cyrillus catech. 14, quæ alio nomine basilica Constantiniana, S. Resurrectionis, vel Sepulcri ædes, hodie Græci τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως ναὸν dicunt in Menologio 15 Septemb., de quo late Franc. Quaresmius tomo II *Elucidationis terræ sanctæ*.

(68) Ex Chronico Alexandrino.

(69) Hieronymus in Chron.: *Moriatur, inquit, anno ætatis suæ 66*. In quæ verba annotat Pontacus notam 5 ex similitudine in 6 mutatam. Rufinus enim lib. 1, cap. 11; Socrates lib. 1, cap. ult. primis ipsis verbis, et Sozomenus lib. II, cap. pariter ult. Constantini vitæ annos sexaginta quinque numerant.

(70) Anno pariter imperii tricesimo secundo eum obiisse refert Victor, Epiphanius lib. *De mens. et pond.* auctor Vitæ Const. lib. IV, cap. 55 anno videlicet 51 et mense 10, ut Chron. Alexand.

signo fuis hostibus victorias reportavit. Testamentum vero Ariano cuidam sacerdoti a Constantia sorore malitiose subinducto mandans, ne cuiquam alteri quam Constantio orientalium partium imperatori exhiberet, consignavit. Postremo Athanasium præcepit exilio revocari. **28** Constantius autem ex Oriente reversus, ut Patris recepit corpus, in Sanctorum Apostolorum templo condidit. Ac deinde ps nefarius ille Arianæ sectæ presbyter, traditis Constantio testamenti tabulis, magnam in imperatoris palatio familiaritatem et auctoritatem est assecutus, et tum Eusebio Nicomediæ episcopo, tum ejus discipulis opitulantis imperatricem ad Arianas parvas transire coegit.

A. C. 329. — *Romanorum imperatoris Constantii annus primus.*

Hoc anno magni et sancti Constantini vita functi tres filii Romanorum imperio sunt potiti. Constantius nimirum Orientis, Galliarum Constans, et Constantinus Italiæ. Constantius autem Athanasium ab exilio revocatum cum litteris commendatitiis Alexandriam dimisit: quem plurima cum voluptate susceperunt Alexandrini, maxime vero clericorum collegium. Eusebius porro Pamphili primo *adversus Marcellum* libro, ac tertio pariter, vehementius in eos invehitur, qui Dei Filium creaturam vocare non verentur: cujus dicta referens Socrates ejus defensionem instituit: et ab Ariano sensu alienum fuisse toto studio demonstrare conatur: sed contra verbis et sentiis fucum facere, et in diversas partes pro temporum varietate ipsum agitari ferrique ipsa veritas declarat. Confestim vero magno Constantino defuncto, mortuus est Eusebius, et Cæsariensis throni successorem reliquit Acacium discipulum, virum quidem eximium, at qui *De variis rebus* compositis libellis, Arianis omnino partibus, pro animi in magistrum consensione ad dictum se testatur.

Eodem anno Sabores Persarum rex Nisibis devastationem meditatius, exercitum in Mesopotamiam intulit: positaque per tres et sexa-

A Τὰς δὲ διαθήκας αὐτοῦ Ἀρειανῶ τινι προσβυτέρῳ ὑπὸ Κωνσταντίας τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ κακοφρόνως παρεισαχθέντι παρέθετο ³⁸, ἐντειλάμενος μηδενὶ ταύτας παρασχεῖν πλὴν Κωνσταντίῳ τῷ τῆς Ἐφῶς βασιλεῖ. Ἐκέλευσε δὲ Ἀθανάσιον τῆς ἐξορίας ἐπ' ἀναλθεῖν (71). Κωνσταντίος δὲ καταλαβὼν ἐκ τῆς Ἐφῶς τὸ τοῦ πατρὸς σῶμα, (72), ἐν τοῖς Ἀποστόλοις κατέθετο. Ὁ δὲ ἀνόσιος ³⁹ Ἀρειανὸς προσβύτερος ἐπιδοὺς Κωνσταντίῳ ⁴⁰ τὰς διαθήκας, πολλῆς ἔτυχε παρῆρησίας ἐν τοῖς βασιλείοις. Καὶ αὐτὴν τὴν ⁴¹ βασιλίδαν Ἀρειανίζεν ἔπεισε, συνεργὸν ⁴² ἔχων Εὐσέβιον τὸν Νικομηδείας καὶ τοὺς ὁμόφρονάς αὐτοῦ ⁴³.

A. M. 5829. — *Ρωμαίων βασιλέως Κωνσταντοῦ ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ ἁγίου ἀναπαυσάμενου, οἱ τρεῖς υἱοὶ ἐκράτησαν τῶν Ῥωμαίων. Τῆς μὲν Ἐφῶς Κωνσταντίος· τῶν δὲ Γαλλῶν Κόνστας, καὶ Κωνσταντίνος τῆς Ἰταλίας. Κωνσταντίος δὲ Ἀθανάσιον (73) ἐκ τῆς ἐξορίας ἀνακαλεσάμενος, μετὰ γραμμμάτων συστατικῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀπέλυεν· ὃν μετὰ πολλῆς χαρᾶς ὑπεδέξαντο ⁴⁴ οἱ Ἀλεξανδρεῖς, καὶ μάλιστα ὁ κληρὸς. Εὐσέβιος δὲ ὁ τοῦ Παμφιλίου ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ *Κατὰ Μαρκέλλου*, καὶ ἐν τῷ τρίτῳ, σφόδρα κατηγορεῖ τῶν τολμώντων κτίσμα λέγειν τὴν γῆν τοῦ Θεοῦ· οὐ καὶ τὰς χρήσεις· φέρων ὁ Σωκράτης (74) ὑπεραπολογεῖται Εὐσέβιον, σπουδάζων δεῖξαι, ὅτι οὐκ ἦν Ἀρειανόφρων. Ἡ δὲ ἀλήθεια δείκνυσιν αὐτὸν ἀστατοῦντα τῷ λογισμῷ ⁴⁵, καὶ ἄλλοτε ἄλλως κατὰ τοὺς καιροὺς φερόμενον. Εὐθύς δὲ μετὰ τὸν μέγαν Κωνσταντίνον ἀπέθανεν (75). Ἀκάκιον ⁴⁶ μαθητὴν καὶ διάδοχον τοῦ θρόνου Καίσαρος ἑτάσας ⁴⁷, ἐλλόγιμον μὲν ἄνδρα, καὶ τὰ *Σύμμικτα* ⁴⁸ συγγράψαμενον, τοῖς δὲ Ἀρειανοῖς λίαν συγκεῖμενον, δηλονότι τῇ πρὸς τὸν διδύταλον ὁμοφροσύνῃ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Σαβῶρης ⁴⁹ ὁ Περσῶν ⁵⁰ βασιλεὺς (76) ἐπῆλθεν τῇ Μεσοποταμίᾳ πορθήσων Νισίβιν, καὶ περικέκλιθεν αὐτῇ ἡμέρας ἑξήκοντα τρεῖς, καὶ μὴ κατασχύσας λαβεῖν ⁵¹ αὐτὴν, ἀνεχώρησεν.

VARIE LECTIONES.

- ³⁸ παραθεῖς b. ³⁹ ἀνόσιος] Ἀναστάσιος a. ⁴⁰ Κωνσταντίῳ A, τῷ K. vulg. ⁴¹ καὶ αὐτὴν δὲ τὴν A. ⁴² συνεργὸν Εὐσέβιον τὸν τῶν εὐνούχων πρῶτον καὶ Εὐσέβιον τὸν Νικομ. b. ⁴³ αὐτοῦ] αὐτῶν Ἀρειανούς h. ⁴⁴ ἀπεδέξαντο h, ἐδέξ. e. ⁴⁵ τὸν λογισμὸν A a. ⁴⁶ ἀπέθανεν Ἀκάκιος, et mox: ἑτάσας Γεώργιον A. ⁴⁷ ἑτάσας] καταλιπὼν b. ⁴⁸ καὶ τὰ σύμμ. A, τὸν δὲ τὰ σύμμ. vulg. ⁴⁹ Σαβῶρης; om. A. ⁵⁰ ὁ τῶν Περσῶν A. ⁵¹ λαβεῖν αὐτὴν A, αὐτὴν λαβ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

- (71) Baronius anno C. 337 num. 8.
(72) Sic constanter codd. estque jam editum, ubi ex Oriente corpus patris accepit; Nicomedia scilicet CP. delatum: non ipse reversus ex Oriente. COMBESIS.
(73) Sozomenus, lib. iii, cap. 2, Socrates, Theodoretus, Epiphanius, et ipsemet Athanasius apolog. 2, at Epiphanius in hæres. Meletianorum num. 9, ἐκ τῶν δύο βασιλέων, Constantini videlicet, et Constantis mandato, et Constantio συνευδοχοῦντος, assentiente revocatum scribit: litteræ porro commendatitiæ, de quibus hic mentio, apud tres prius memoratos auctores exstant, a Constantino Juniore, non Constantio scriptæ.
(74) Lib. i, cap. 5.

D (75) Sozomenus lib. iii, cap. 4, relata Constantini morte, cap. 2, subjungit: Περὶ δὲ τούτων τὸν χρόνον Εὐσέβιον τοῦ Παμφιλίου τελευτήσαντος, διαδέχεται τὴν ἐν Καίσαρειᾳ τῆς Παλαιστίνης ἐπισκοπὴν Ἀκάκιος: Per idem fere tempus, Eusebio cognomento Pamphilo mortuo, Acacius episcopatum Cæsareæ Palestinæ cepisset, etc. Quæ eadem auctor hic advertit.

(76) Saboris expeditionem, et Jacobi Nisibeni precum virtutem refert Hieronymus eodem anno. Nisibis obsidionem duorum mensium terminum non attigisse narrat: Theodoretus ad septuagesimum diem productam scribit lib. ii, cap. 39, *Chronicon Alexandrinum* 75 dies eidem assignat.

Ἰάκωβος δὲ Νισιβινῶν ὁ ἐπίσκοπος ἐν τῇ τῆς θεο-
σεβείας ἡθείαι διαμένων, εὐχαῖς ὅτι κατὰ γνώμην
ῥαδίως ἐξήνυσεν ὅστις καὶ τῶν Περσῶν τὴν Νίσιβιν
ἐπιζώντων καταστρέφασθαι, διημαρτηκέναι τῆς
ἐλπίδος πεποίηκεν. Αὐτίκα γὰρ τῆς μὲν πόλεως
ὁπάρχουσαν, τῇ τῆς εὐχῆς διωκόμενοι πνεύματι ὅτι,
εἰς δὲ τὴν ἐαυτῶν χώραν ἰλθόντες, λιμοῦ τε καὶ
λοιμοῦ ὑπεδέξαντο μισθὸν τῆς ἀσεβείας, ἥσπερ
ἔδρων, ἀντιλαμβάνοντες. Δαλμάτιος δὲ ὁ Καῖσαρ (77)
εὐθύς μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου
ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀνῆρέθη, οὐ καλεῦσαντος Κων-
σταντίνου τὴν σφαγὴν, ἀλλὰ μὴ κωλύσαντος ὅτι.

A. M. 5830. — Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ τοῦ νέου Δαλμα-
τίου (78) ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀναιρεθέντος, ἡμελλόν ὅτι
συναναίρεσθαι Γάλλος καὶ Ἰουλιανὸς ὁ Κωνσταντίνου
τοῦ ἀδελφοῦ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου παῖδες. Ἀλλὰ
τὸν μὲν Γάλλον νόσος, τὸν δὲ Ἰουλιανὸν ὅτι νηπιότης
δύσσωσεν ὅκα τετὴς γὰρ ἦν. Κωνσταντίνος δὲ πρότε-
ρον δεχόμενος τὸ ὁμοούσιον (79), ὕστερον μετέθετο ὅτι
κουφότητι γνώμης, καὶ ἀπάτη τοῦ Ἀρειανοῦ πρε-
σβυτέρου, καὶ Εὐσεβίου τοῦ τῶν εὐνούχων πρω-
τεύοντος, καὶ τοῦ Νικομηδείας Εὐσεβίου, καὶ τῶν
περὶ αὐτοῦς.

A. M. 5831. — Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντίνος ὁ υἱὸς
τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου (80) ἐπαλθὼν τοῖς Κῶνσταν-
τος τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ μέρεσι, καὶ συμβαλὼν πόλεμον,
ἀνῆρέθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν καὶ ἐκράτησεν Κῶνσταν-
τίνος πάσης τῆς ἐσπερίου γῆς. Κωνσταντίνος δὲ τῆς
Ἐφῆς βασιλεύων, Γάλλον καὶ Ἰουλιανὸν παιδεύ-
σθαι παρέδωκεν ἐν χωρίῳ Δεμακέλλῃ ὅτι καλουμέ-
νῳ (81), πλησίον Καίσαρεως Καππαδοκίας ὄντι.

A. ginta dies ad urbem obsidione, cum subi-
gere non valuisset, recessit. Jacobus porro Nisi-
bensium episcopus divini cultus operibus vir as-
suetus, omnia ex animi sententia per preces facile
confecit: adeo ut, quam de subvertenda Nisibi Persæ
spem conceperant, ipse frustraneam et irritam red-
diderit. Extemplo quippe quasi orationis ejus statu
agitati, et retro in fugam acti ab urbe se subdu-
xerunt, et in propriam reversi provinciam, impie-
tatis cujus exhibuere facinora, mercedem prome-
ritam fame et pestilentia confecti receperunt. Cæsar
autem 29 Dalmatius statim post magni Constantini
obitum, non imperante quidem, at non prohibente
cædem Constantio, a militibus est interemptus.

A. C. 330. — Hoc anno, juniore Dalmatio mili-
tum tumultu sublato, Gallo et Juliano Constantii
magni Constantini fratris liberis par interitus in-
tentabatur, ni Gallum morbus, Julianum verum in-
fantie tenerior ætas, octennis enim erat solum-
modo, servasset. (Constantius autem prius con-
substantialis vocabulo præbuit assensum, quem
demum mentis levitate, tum Ariani presbyteri frau-
dibus, et Eusebii eunuchorum præpositi, et Eusebii
Nicomediensis episcopi, et demum ejusdem opinio-
nis consortium dolis circumventus deposuit.)

A. C. 331. — Hoc anno Constantinus magni Con-
stantini filius, assignatos Constanti proprio fratri
finis invadens, et cum eo bello congressus interimitur
a militibus: et universi tractus occidentalis imperium
Constantis occupat: Constantius autem totum Orien-
tem adeptus, Gallum et Julianum loco, cui Marcel-
lum nomen Cæsareæ Cappadociæ vicino, litterarum
disciplinis instituendos amandavit. Hi duo fratres

VARIÆ LECTIONES.

Ἰακώβου A. ὁ εὐχαῖς om. a, ὁ διωκόμενοι πνεύματι A, πνεύματι διωκ. vulg. ὁ ἀλλὰ μὴ κω-
λύσαντος A, ἀλλ' οὐ κωλύοντος vulg. ὁ τούτῳ τῷ ἔτει τῷ δ' αὐτῷ ἔτει cod. l. et ed. ὁ ἡμελλόν A, ἡμελ-
λεν vulg. ὁ Ἰουλιανὸν δὲ alii codd. ὁ μετέθετο A et alii, μὲν ἔθετο vulg. ὁ Δεμακέλλῃ A e, Δεμα-
κέλλῃ b, δὲ Μακέλλῃ ex Sozomeno conj. Goar, Demacelle Anastasius, Δεμακέλλῃ vulg. l

JAC. GOARI NOTÆ.

(77) Εὐθύς, inquit auctor a Constantini morte.
Aurelius Victor: *Confestim Dalmatius, incertum quo
suasore, interficitur*. Eutropius: *Dalmatius haud
multo post oppressus est factione militari, et Constans
patruelis suo siniente potius, quam jubente, οὐ
κωλύοντος, ait Theophanes*. Hieronymus anno im-
perii tertio ipsum cæsum asserit: tricesimo quippe
Constantini Cæsarem evectum superius, Eusebio,
Baronio, et aliis assensimus.

(78) Ex Constantini genealogia et variis mss. inter
se comparatis, maxime vero Vaticano primo, Con-
stantini fratres dignoscuntur Dalmatius et Constans,
hic Galli, et Juliani, ille, qui senior, Dalmatii
istius Junioris pater habetur. Socrates lib. iii, cap.
1: Δαλμάτιος υἱὸν ἔσχεν ὁμόνομον αὐτῷ. Is autem
junior Dalmatius Constantii patruelis ab eo jussus,
aut permissus est occidi, ut ex nota superiore
constat. Sozomenus lib. v, cap. 2: Ἰουλιανὸν καὶ
Γάλλον γέγονε πατὴρ Κωνσταντίνος ὁμοπάτριος ἀδελ-
φός Κωνσταντίνου τοῦ βασιλεύσαντος, καὶ Δαλμα-
τίου· οὗ πατρὸς ὁμόνομος Καῖσαρ ἀναερχόμενος, ἀνῆρέθη
ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν μετὰ τὴν τοῦ Κωνσταντίνου
τελευτήν· Pater Juliano et Gallo etiam fuit Con-
stantius germanus frater Constantini imperatoris,
et Dalmatii: cujus filius eodem nomine appellatus,

qui Cæsar declaratus fuerat, a militibus post mortem
Constantini interfectus est. Eadem Socrates ei-
tatus.

(79) Ita Theodoretus lib. ii, cap. 2, Socrates
lib. ii, cap. 2; Sozomenus, lib. iii, cap. 1.

(80) Ad annum Constantini 4 Constantini Ju-
nioris cædem adnotant quædam Hieronymiani
Chronici exemplaria, alia, teste Pontaco, cum
Theophane ad 3. Numeri istius Theophani auctor
est Aurelius Victor. Igitur, inquit, *confestim Dal-
matius, incertum quo suasore interficitur: statimque
triennio post minimum maximumque, fatali bello
Constantinus cecidit*.

(81) Locum seu villam imperatoriam fuisse
scribit Gregorius Nazianz. orat. 3 in Julianum,
num. 27: Διατῆς μὲν καὶ θεραπείας ἐν τινὶ τῶν
βασιλικῶν χωρίων ἡξιοῦντο βασιλικῆς· Regio qui-
dem victu cultuque in imperatoria domo digni habe-
bantur. Macellum vocat Sozomenus, lib. v, cap. 2,
ex quo ista excerpta, ad Argeum montem non
longe a Cæsareæ situm: in quo imperiale palatium,
balnea, horti, et fontes perennes: Προστέαχθσαν
ἐν Καππαδοκίᾳ διατρέβειν ἐν Μακέλλῳ. Χωρίον δὲ
τοῦτο βασιλικὸν πρὸς τῷ Ἀργεῷ ὄρει, οὐκ ἀπὸ
πολλοῦ τῆς Καίσαρεως πόλεως, μεγαλοκρεπὴς τε

ecclesiasticis lectoribus allecti, sancto martyri Mamanti ecclesiam construere moliti sunt. Qua vero Julianum fabricare contigit, solum fabricam non admisit. Is porro capillis abrásis, monasticam vivendi rationem simulavit. Constantius autem et Constans, ne Judæus servum sibi pretio compararet, servum alioquin in publicum censum referendum, sin servum auderet circumcidere, eum gladio puniendum, et ejus bona publicanda suis edictis caverunt.)

A. C. 332. — Hoc anno Constantius Amidam validis firmatam mœnibus construxit. Constantiam quoque, Antonii urbem prius dictam, suo de nomine deinceps nuncupandam, et ab Amida septingentis stadiis ad meridiem dissitam ædificavit.

A. C. 333. — Hierosolymorum episcopi Cyrilli annus primus.

30 Hoc anno centum et nonaginta episcoporum synodo, cui Nicomediæ antistes Eusebius præsidebat, coacta, alterum Eusebium Emesæ præsulem Alexandriæ præficiunt. Quo, ceu Sabelliano, reiecto, Gregorium quemdam Arianum cum valida

Α Οὗτοι οἱ ⁶¹ δύο ἀδελφοὶ ἀναγκῶσαι γεγόνασιν (82), καὶ ἐκκλησίαν κτίσαι τῷ ἁγίῳ μάρτυρι Μάμαντι (83) προσεθυρήσαν ⁶². Ἐν ᾧ δὲ μέρει κτίξιν Ἰουλιανὸς ἐλαχεν, τοῦτο ἡ γῆ οὐκ ἰδέχεται. Ἀποχειράμενος δὲ τὰς τρίτας (84) μοναχικὴν ἀσκηταὶν ὑπεκρίνετο. Κωνσταντίος δὲ ⁶³ καὶ ὁ Κῶνστας (95) ἐνομοθέτησαν, Ἰουδαίον ⁶⁴ μὴ ἀνείσθαι δοῦλον, ἐπεὶ ἀπαίρεισθαι αὐτὸν εἰς τὸν δημόσιον λόγον· εἰ δὲ καὶ περιτεμεῖν ⁶⁵ τομῆσοι δοῦλον, ξίφει τιμωρεῖσθαι καὶ δημεύεσθαι.

A. M. 5832. — Τοῦτῃ τῷ ἔτει Κωνσταντίος ⁶⁶ Ἀμίδαν (86) οἰκοδομεῖ ⁶⁷, ταχίσας γενναίως. Κτίξει δὲ Κωνσταντίαν ⁶⁸, τὴν πρώην Ἀντωνίου πόλιν λεγομένην, ἐπονομάσας ⁶⁹ αὐτὴν ἐαυτοῦ, διεστύσαν Ἀμίδης σταδίους ἑπακτοσίου κατὰ μεσημβρίαν.

A. M. 5833. — Ἰεροσολύμων ἐπισκόπου Κυρίλλου ἔτος δ'.

Τοῦτῃ τῷ ἔτει συνδού γενομένης ἐν Ἀντιοχείᾳ (87) ἐπισκόπων ἐνανήκοντα καὶ ἑκατὸν (88), ὧν ἤγετο Εὐσέβιος ὁ Νικομηδείας, προχειρίζονται Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον Εὐσέβιον τὸν Ἑμίσης, οὗ μὴ δεχθέντος (89), καίπερ Σαβελλιανοῦ ἔντος, Γρη-

VARIE LECTIONES.

⁶¹ ol add. ex A. ⁶² προσεθυρήσαν A a, προσεθ. vulg. ⁶³ δὲ om. A. ⁶⁴ Ἰουδαίος A. ⁶⁵ περιτέμνεται — δημοσιεύεσθαι a. ⁶⁶ Κωνσταντίος om. A. ⁶⁷ ἀνοικοδομεῖ a. ⁶⁸ Κωνσταντίαν b. ⁶⁹ ἐπονομάσας A a, ἐπωνόμασεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

βασίλεια ἔγον, καὶ λουτρά, καὶ κήπους, καὶ πηγὰς ἀενάους. Quare legendum hic putem ἐν χωρίῳ δὲ Μαξέλλω.

(82) Gregorius citatus: Τῷ μὲν γε κλήρῳ φέροντες ἑαυτοὺς ἐγκατέλεξαν, ὥστε καὶ τὰς θείας ὑπαναγινώσκειν τῷ λαῷ βίβλους: In clerum seipsos ascripserunt, adeo ut divinos quoque libros lecitarent. Sozomenus quoque: κλήρῳ ἐγκαταλεῖναι, καὶ ὑπαναγινώσκειν τῷ λαῷ τὰς ἐκκλησιαστικὰς βίβλους, utriusque refert. Solum Julianum lectorem Nicomediæ provecum testatur Socrates, lib. iii, cap. 1; et Theodoretus, lib. iii, cap. 2.

(83) Maviam vocat laudatus Sozomenus, qui Mamanti idem est. Martyrum ædes, ædificium illud a Socrate et Gregorio nuncupatum, quod Mamanti sacrum fateretur Elias Cretensis in comm. et ex grammaticæ legibus singulare cum plurali nonnunquam confundi.

(84) Ex Socrate, lib. iii, cap. 1, et Sozomeno, lib. v, cap. 1.

(85) Ea lex habetur Theodosiani lib. xvi, tit. 9, rescripta ad Evagrium, ascribitur Constantino (Juniorem intellige) et AA. cons. agnoscitur lata. Constantinum autem et Constantem anno imperii sui tertio consulatum gessisse demonstrat Petavius. Quæ fastorum ratio suadet, ut hic legendum putem Κωνσταντῖος δὲ καὶ Κῶνστας, etc.

(86) Amidum Antoninopolim, et Constantiam memorat hic Theophanes; quas pariter xviii lib. celebrat Marcellinus comes in contrariam ejus profectus sententiam. Hic siquidem Constantiam et Antoninopolim diversa oppida, quæ Theophanes unum constituit. Amidam vero Constantiamque unam urbem videtur asserere, quas Theophanes distinctas omnino ponit. Ita Pancirollus in not. imperii, et Ortelius in geographico Lexico comitem intelligunt, cujus hæc verba sunt loco laudato probatissimæ Henrici Valesii editionis pag. 127: Cumque Bebasen villam renissent, unde ad Constantiam usque oppidum, quod centesimo lamine disparatur arecunt omnia siti perpetua, etc., tum multis ad propositum

idem spectantibus interjectis subdit pag. 130: Hanc civitatem olim perquam brevem, Cæsar etiam tum C Constantius, eo tempore quo Antoninopolim oppidum aliud struxit, turribus circumdedit amplis et mœnibus: locatoque ibi conditorio muralium tormentorum, fecit hostibus formidatam, suoque nomine voluit appellari: (Constantiam.) cum præterea, Cæsarem adhuc agentem restituisse indicat, quam ab imperatore restitutam affirmat Theophanes: quid etiam subjicit inferius, unde Amidam et Constantiam unum oppidum esse Marcellinus suggerit: In ipso autem Amide mediuallio sub arce sons dies exundat, etc. Quasi verba ista distinctorum non sint indicia locorum.

(87) In qua Antiocheni quoque dominici Encænæa celebrata: de quibus Socrates, lib. ii, cap. 5 et seqq. et Sozomenus, lib. iii, cap. 5, eadem Constantii anno quinto peracta dicunt, quibus eodem numero prævit Hieronymus.

(88) Centenarium numerum abundare contestantur citati Socrates, et Sozomenus, et Hilarius de synodis, quorum hic 97, iste 99, ille 90, solos episcopos Antiochiam convenisse scribunt.

(89) Lique hic lacunam esse; et desiderari quod factum scribit auctor Eusebio Emiseno recusante Alexandriæ episcopatum ob cavendam Alexandrinorum invidiam, sive Alexandrius ipsum non probantibus; adeoque male conatum interpretem tanquam omnia sana essent: nec illud τὴν πίστιν μεταποιῶσιν οἱ αὐτοί, cives refert Alexandrinos, ut ille reddit, sed Antiochenum illud Eusebio præside Arianorum concilium, refert Sozom. lib. iii, cap. 6, quid tum eo factum sit, nempe Edessenan Ecclesiam regendam suscepisse, cum hactenus Ἐδέσσης non episcopus, sed civis tantum esset. Προτρέπεται τὴν Ἐδέσσης Ἐκκλησίαν· committitur ille Edessena Ecclesia; hocque licet Sabelliano, seu Sabellianismi suspecto: sic magnum habebant, quovis modo Athanasium sede dejicere. COMBEFIS.

γόριον τὸν Ἀρειανὸν σὺν πολλῷ στρατῷ καὶ στρατηγῷ τινι Συριανῷ ἐκπέμπουσιν, ἐκδιώξει Ἀθανάσιον τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας, ἣ καὶ ἀνελεῖν. Τότε Ἀθανάσιος θεόθεν σαφῶς ⁷⁰ συμβουλευσάμενος, μετὰ τῶν φαλλόντων τῆς ἐκκλησίας ἐξελθὼν, τὸν ἐπηρτημένον ⁷¹ διέφυγε θάνατον. Εὐσέβιον δὲ τὸν μὴ δεχθέντα ὑπὸ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὴν πίστιν μεταποιοῦσιν οἱ αὐτοί, Ἀρειανὸν ⁷² μὲν φανερώς δεχόμενοι, καὶ μετὰ θάνατον ἐκθεσιν πίστεως δευτέραν γράψαντες τὸ ὁμοούσιον παρεσιώπησαν. Τότε καὶ ἐγκαίνια τῆς ἐκκλησίας Ἀντιοχείας, ἥς ἔκτισεν Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, ἐποίησαν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀντιόχεια ὑπὸ σεισμῶν (90) μεγάλων ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ⁷³ ἐκινδύνευσεν. Ἦν δὲ ἡ ἐγκαίνισθεῖσα ἐκκλησία (91) σφαιροειδῆς (92) ἐξ ἑτασι κτισθεῖσα (93), ὑπὸ μὲν Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου θεμελιωθεῖσα ⁷⁴, ὑπὸ δὲ Κωνσταντίου πληρωθεῖσα καὶ ἐγκαίνισθεῖσα.

A. M. 5834. — Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντῖνος Ἀσσυρίου νικῆσας (94), ἐθριάμβευσε. Σαδῶρης δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς (95) πρὸς τοῖς αὐτοῦ καχοῖς καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ Χριστιανούς ἐδίωκε. Κώνστας δὲ ἐν τῇ Δύσει (96) φράγγους ἐπόρθησε. Σεισμοὺ δὲ γενομένου μεγάλου ἐν Κύπρῳ, Σαλαμίνης ⁷⁵ τῆς πόλεως τὰ πλεῖστα διαπέπτωκεν.

A. M. 5835. — Κωνσταντίνου πόλεως ἐπισκόπου Παύλου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει σεισμοῦ μεγάλου γενομένου Νεοκαισάρεια Πόντου κατεπύθη ⁷⁶ (97), πλὴν τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἐπισκοπείου καὶ τῶν ἐκεῖ εὐρεθέντων εὐλαδῶν ⁷⁷ ἀνδρῶν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι συνέβαλον ⁷⁸ πόλεμον μετὰ Περσῶν, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀνέλλων (98).

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Παῦλος ὁ ὁμολογητὴς (99) χριστονοεῖται ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως.

VARIE LECTIONES.

⁷⁰ σαφῶς συμβουλευσάμενος A, σαφῶς βουλευσ. vulg. ⁷¹ ἐπηρτημένον b. ⁷² Ἀρειανὸν A b, Ἀρειον vulg. sed locus haud dubie corruptus ab interprete latino magis etiam depravatus est : fort. legendum : μεταποιοῦντες — ἐδίωξαν. ⁷³ ἐπὶ τρισὶν ἡμ. om. a. ⁷⁴ θεμελιωθεῖσα A, θεμελιωθεῖσα vulg. ⁷⁵ Σαλαμίνος A : sed pag. 25 C. fin. ubi iisdem fere verbis eadem, ni fallor, res sub alio anno narratur, omnes codd. formam Σαλαμίνης exhibuerunt. ⁷⁶ κατεπύθη a b c d : sed cfr. p. 11, D. ⁷⁷ εὐλαδῶν] fort. εὐσεδῶν Anast. viri religiosi. ⁷⁸ συνέβαλον codd. omnes, συνέβαλλον Par.

JAC. GOARI NOTÆ.

(90) Socrates lib. II, cap. 7, obeunte.

(91) Istud palam scholium in textum e margine illatum ; aut certe superioribus nectendum de Antiochenæ ejusdem ecclesiæ dedicatione. COMBEFIS.

(92) Ac simul ὀκτάγωνος, ut supra.

(93) An non ὀκτάγωνον istud Κυριακὸν ante quindecim annos, imperii Constantini 25, cœptum ? an non eidem exstruendo solos decem annos imputat Socrates nuper laudatus ? Certe Baronius, qui anno Chrisii 326, fundatum, absolutum autem et dedicatum 341, refert, quindecim annos a positis fundamentis ad encenia exigit : isdem numerus est qui auctoris et Hieronymi computo consentit. Potest itaque numerus seu dictio ἐξ, in δεκαπέντε mutari.

(94) Parum læta victoria, et ficto triumpho. Perpende dicenda ad annum sequentem.

(95) Hieronymus hæc anno sequenti.

(96) Hieronymus Constantii anno 5, Franci a Constante perdomiti, et pax cum eis facta. Socrates, lib. II, cap. 10, Constantio III et Constante II coss.

A militum manu, et Syriano duce, Athanasium Alexandrinæ sede depulsurum, vel interfecturum mittunt. Tunc Athanasius aperte cum Deo inito consilio, inter cantorum turbam ecclesiæ dilapsus, intentato et jam imminente sese eripuit leio. Eusebio vero etiam ab occupanda Alexandriæ sede impedito, ipsi fidei normam sibi consciscunt cives, Ario palam recepto, et conscripta post ejus mortem fidei expositione, consubstantialis vocem omnino tacerunt. Sub id quoque tempus Antiochenæ ecclesiæ a magno Constantino ædificatæ celebrata sunt encenia.

Eodem pariter anno Antiochia tremendis terræ motibus quassata, tribus continuis diebus extremum subiit periculum. Sacro ritu dedicata ecclesiæ rotundæ formæ fabrica præstabat : sex quidem annorum spatio condita, a magno Constantino fundata, et ab ejus filio Constantio perfecta fuit et consecrata.

A. C. 334. — (Hoc anno Constantius devictis Assyriis triumphavit. Sabores vero Persarum rex pristinis sceleribus hoc adjecit, ut subditos Christianos dire persequeretur. Constans in occidente Francos debellavit.) Cæterum horrendo terræ motu in Cypro exorto urbis Salaminæ maxima pars concidit.]

A. C. 335. — Cpolis episcopi Pauli annus primus.

31 Hoc anno Neocæsarea terræ motu maximo absorpta est, præter ecclesiam, episcopi ades, et in eis repertos devotos quosdam viros. Romani, conserto cum Persis prælio, plurimos ex eis interfecerunt.

Hoc anno Paulus confessor Cpoleos ordinatur episcopus.

D Constantii, inquam, anno quinto ex Alexandrinæ chronico victos, et in fœdus ascitos testatur : quod obeunte anno contigisse Theophani creditum, quo ipse a Septembri annum insequentem metitur.

(97) Ex Hieronymi chronico ad annum Constantii 7 hæc ad verbum translata. — Cedr. : Νεοκαισάρεια ποτισθεῖσα κατεπύθη, mersa concidit ; et ut habet Vat. 1 et Barb. κατεπύθη, absorpta est, terræ scilicet hiatu facto, uti assolet in ejusmodi : nec videtur necesse ut mari mersam, sive absorptam exponamus cum Cedreni interprete. COMBEFIS.

(98) Persæ potius Romanos. Infelicitibus enim signis Romani cum Persis dimicant, et novem præliis ab eis fusi notantur apud Orosium, Eutropium et Zosimum.

(99) Eum præcedentibus annis episcopum jam institutum demonstrat Hieronymus in Chronico, et ex Socratis lib. II, cap. 5, Baronius ad annum Christi 340, num. 15.

A. C. 356. *Antiochia episcopi Phlaciti annus primus.*

Hoc anno facto terræ motu vehementi, insula Rhodus concidit. (Gregorium vero, qui prædonum more in Athanasium grassatus, Alexandrinam sedem annis sex occupaverat, interfecerunt Alexandrini.) Sufficitur tamen ab Arianis Georgius Ariannus, portentum in Cappadocia exortum.

A. C. 357. — (Hoc anno Dyrrachium Dalmatiae civitas terræ motu corruit: et Roma tribus continuis diebus pariter afflicta ultimum metuebat periculum.) In Campania duodecim urbes sunt everse. Constantius autem Byzantium adveniens, Paulum episcopum Cyprianum throno dejecit, et impiissimum Nicomediae episcopum Eusebium, quasi scelerum sentinam, prædatorie et perquam nefarie intrusit.

A. C. 358. — *Romæ episcopi Liberii annus primus.*

Cypri episcopi Eusebii Nicomediensis annus primus.

Hoc anno Constantius, monte maxima ex parte præciso, Seleuciæ in Syria portum paravit, et urbem ædificiis amplificavit. Aliam quoque in Phœnice, Antaradum prius dictam, de suo nomine Constantiam vocavit. Sabores autem Persarum rex in Mesopotamiam grassatus diebus septuaginta octo Nisibin obsedit: ac nonnisi pudore reportato, abscessit.

Eodem etiam anno solis defectus contigit, quo in cælo, hora diei tertia, mensis Dæsii die sexto, stellæ apparuerunt. (Athanasius et Paulus, et quotquot pro sana fidei doctrina suis sedibus sunt expulsi, Romam ad Julium pontificem confugerunt.) Singulis autem de rebus ad se spectantibus Julium edocentibus, Julius singulos propriis ecclesiis datis litteris restituit.

A. M. — 5856. *Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Φλακίτου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει σεισμοῦ μεγάλου γενομένου (1), Ῥόδος ἡ νῆσος κατέπεσεν. Οἱ δὲ Ἀλεξανδρεῖς (2) Γρηγόριον, τὸν ληστρικῶς ἐπιβάντα Ἀθανασίῳ καὶ τὸν θρόνον κατασχόντα τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπὶ ἐξ ἑταῖν, ἀνέβλιν. Καὶ χειροτονεῖται Γεώργιος Ἀρειανὸς ὑπὸ Ἀρειανῶν, τέρας τι ὡς Καππαδόκιον (3).

A. M. 5857. — Τούτῳ τῷ ἔτει Δυρράχειον ὡς τῆς Δαλματίας (4) ὑπὸ σεισμοῦ διεφθάρη· καὶ Ῥώμῃ ἡμέρας τρεῖς ἐκινδύνευε ὡς σειομένη· τῆς δὲ Καμπανίας δώδεκα πόλεις διεφθάρσαν. Παῦλον (5) δὲ τὸν ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως ἐλθὼν Κωνσταντίος εἰς τὸ Βυζάντιον τοῦ θρόνου ἀπέηλασε, καὶ τὸν ἀσεβέστατον Εὐσέβιον τὸν ὡς Νικομηδείας ἀντεισέγαγε ληστρικῶς καὶ ἀθέσμως, τὸ ὡς τῶν κακῶν καταγώγιον (6).

A. M. 5858. — Ῥώμῃς ἐπισκόπου Λιβερίου ἔτος α'.

Κωνσταντινουπόλεως Εὐσεβίου τοῦ Νικομηδείας ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντίος τὸν ἐν Σελευκίᾳ (7) τῆς Συρίας λιμένα παποίηκε, ὅρος ἐπὶ πολὺ διατεμὼν καὶ τὴν πόλιν ἀνωκοδόμησεν. Καὶ πάλιν ἐκτίσεν ἐν τῇ Φοινίκῃ, ἣν Κωνσταντίαν κέκληκεν, τὴν πρότερον καλουμένην Ἀντάραδον. Σαβώρης δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἐπελθὼν τῇ Μεσοποταμίᾳ, Νισίβιν παρεκάθισεν ἡμέρας ἐβδομήκοντα ὁκτώ, καὶ πάλιν αἰσχυνθεὶς ἀνεχώρησεν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐκλειψίς ἤλθου ἐγένετο, ὥστε καὶ ἀστέρως φανῆναι ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐν ὧρα τρίτῃ τῆς ἡμέρας, μηνὶ Δασιῳ ἐκτῷ ὡς. Ἀθανάσιος δὲ καὶ Παῦλος (8), καὶ ὅσοι ὑπὲρ τοῦ ὁρθοῦ λόγου ἐξεβλήθησαν, ἐν Ῥώμῃ πρὸς Ἰούλιον ὡς κατέφυγον· καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος Ἰούλιον ἐδίδαξεν, ὧν ἕκαστον τῇ ἰδίᾳ ἐκκλησίᾳ μετὰ γραμμάτων ἀποκατίστησεν ὡς.

VARIE LECTIONES.

ὡς Φλακίτου c, Φλακίτου e. ὡς τι om. A. ὡς Δυρράχη a e, Δυράχη a. ὡς ἐκινδύνευεν A, ἐκινδύνευσεν vulg. ὡς τὸν τῆς a. ὡς τὸ — καταγώγιον om. e. ὡς Ἀδερλίου Σιλέστρου c. ὡς Δασιῳ ἐκτῷ Δασιῳ ζ' A, Δασιῳ καὶ vulg. ὡς Ἰούλιον Λιβέριον b et marg. c, Ἰουλίῳ A. ὡς ἀπεκατέστησεν a b d e f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(1) Terram variis locis per Orientem motam et agitatam, infenso numine hominibus ob turbas et seditiones in Ecclesiam suscitatas, ex Hieronymo, Orosio, Ephræm, Socrate et Sozomeno demonstrat Baronius ad annum d. 340, num. 34 et 35, quo nihilo scius Sozomeni testimonio, et prava punctuorum observantia abutitur, ut terræmotus, confecto Antiocheno concilio, enatos et in ejus vindictam ab auctore assertos declararet, apud quem solus Gregorii Alexandriam profectus colligitur.

(2) Narrationis perversum ordinem annorum ratio declarat: hic enim annus, ad quem ista referuntur, tantum quartus est a concilio Antiocheno, quo Gregorius in Athanasii locum præter fas intrusus, qui tamen anno sexto ab occupata sede ab Alexandrinis interfectus describitur a Theodoro lib. ii, cap. 4.

(3) Appellationis causam recenset Theodoretus lib. ii, cap. 14, et Sozomenus lib. iv, cap. 9, paræmia est apud Suidam, v. Καππαδοξ.

(4) Ita Hieronymus ad annum Constantii 10, ejus

alia exemplaria observant eadem ad annum 9. Pontacus in notis.

(5) Pauli et CP. sede depulsio ante concilium Antiochenum a Constantio facta, integris sex annis loco debito posterior est.

(6) Pauli loco Eusebium Nicomediæ intrusit, hominem sentinam malorum; qua phrasi et Cicero Catilinam urbis sentinam dixit. Sic et Buccard. nec bene editum; velut in scelerum sentinam, quasi sentina hæc sedes esset CP., quod non congruit. Peyr. perinde desiderat. Cemberris.

(7) Eadem narratione annus Constantii decimus consignatur in Hieronymiani Chronici nonnullis codicibus. Pontacus, de Nisibi a Sabore obsessa idem Hieronymus: ac pariter de solis defectione, de qua Petavius hoc eodem anno. Dæsii porro mensis die 6 contigisse reliqua exemplaria testantur.

(8) Hæc quam incondite, et post æχρονήσις ab auctore referantur, conjiciet, qui eadem sub Julio Romano pont. gesta, ad Liberii jam præulem anno primo agentis tempus transposita animadvertet.

A. M. 5839 (9). — Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ Ἀθανάσιος Ἀ 32 A. C. 339. — Hoc anno Athanasius et Paulus
καὶ Παῦλος καὶ οἱ αὐτοὶ τοῖς γράμμασιν Ἰου-
λίου τοῦ πάπα Ῥώμης θαρρῶσαντες τοὺς
ἰδίους θρόνους κατέλαβον. Ὁ δὲ Κωνσταντῖος ἐν
Ἀντιοχείᾳ διέγων, μαθὼν δὲ Παῦλῳ καὶ Ἀθα-
νασίῳ διὰ γραμμάτων Ἰούλιος τοὺς ἰδίους θρό-
νους ἀπέδωκεν, ὀργισθεὶς κελεύει αὐτοὺς
ἀπελασθῆναι τῶν ἰδίων θρόνων. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ὁ
ἥλιος πάλιν αὐξηροότερος (10) γέγονεν, ἐν ὥρᾳ
δευτέρᾳ (11) τῆς Κυριακῆς ἡμέρας.

A. M. 5840. — Τούτῳ τῷ ἔτει σεισμοῦ γενομένου
μεγάλου ἐν Βηρυτῷ τῆς Φοινίκης, τὸ πλεῖστον τῆς
πόλεως πέπτωκεν ὥστε τὸ πληθὸς τῶν ἐθνικῶν
εἰσεληλυθέναι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὁμοῦς ἡμῖν
Χριστιανίζειν ἐπαγγελλόμενοι. Ἐνταῦθεν νεωτερί-
σαντές τινες, τοὺς τύπους τῆς Ἐκκλησίας ὥσπερ
ἀποσπλήσαντες, ἐξέισαν καὶ τόπον εὐχῆς ἐπονο-
μάσαντες, τὸ πληθὸς ἐν αὐτῷ ὑπεδίδξαντο, ἅπαντα
τὰ τῆς Ἐκκλησίας μιμούμενοι, παραπλήσιον γεγο-
νότες πρὸς ἡμᾶς, ὡς ἡ τῶν Σαμαρειτῶν πρὸς Ἰου-
δαίους αἰρέσις, ἐθνικῶς ζῶντες.

A. M. 5841. — Τούτῳ τῷ ἔτει Σαβώρης πάλιν (12)
ὁ βασιλεὺς Περσῶν τῇ Νισίβι παρακαθεσθεὶς, ἰκα-
νῶς αὐτῇ διηνώχλει, ὡς καὶ ἐλεφάντων πληθὸς
ἀγαγεῖν ἐπιτηδεύον πρὸς συμμαχίαν, καὶ βασιλεὺς
μισθοῦτος, μάγανά τε παντοῖα ὡς εἰ μὴ βού-
λοιντο ἐκχωρῆσαι, τὴν πόλιν ἐξαφανίζειν ἐκ
βάθρων ἠπειλοῦν. Τῶν δὲ Νισιβιτῶν ἀντεχόντων
πρὸς τὴν παράδοσιν, τότε λοιπὸν ἐξυδατώσαι ταύτην
τῷ πρὸς αὐτὴν ποταμῷ διεγνώκει. Οἱ δὲ ἄνδρες ταῖς
εὐχαῖς ἐνίκων τοὺς πολεμίους, εὐμενῇ τὸν Θεὸν
ἔχοντες. Τὸν γὰρ ὑδάτων μελλόντων τὴν ὅσιν τῶν
τειχῶν ἐξομαλίζειν πρὸς τὴν πύσιν, μέρος μὲν τι
τοῦ τείχους ἐπεπόνθει, καὶ τοῦτο κατὰ Θεοῦ συγ-
χώρησιν, ὡς ἐν τοῖς ἐξῆς δηλωθήσεται. Εὐθέως
γὰρ γίνεται τὴν τε πόλιν φυλαχθῆναι, καὶ τοὺς
πολεμίους τοὺς ὑδάσι νῆκεσθαι, καὶ πολλοὺς ὑπὸ τοῦ
ὑδατος διεφάρθαι. Οἱ δὲ τοῦτο πεπονθότες
ἠπειλοῦν διὰ τοῦ καταπεσόντος τείχους εἰσελθεῖν,

iisdem ipsis litteris Julii Romae pontificis confisi
proprias sibi sedes receperunt. Constantius autem
Antiochiae degens, et Paulo Athanasioque Julii
litteris munitis proprias sedes restitutas audiens.
ira permotus iisdem eos deturbari praecepit. Hoc
etiam anno hora diei Dominicae secunda obscurior
atque squalidior sol iterum factus est.

A. C. 340. — Hoc anno magno Beryti in Phœ-
nicia terrae motu exorto, plurima civitatis pars
concidit: ita ut non contemnendus gentilium nu-
merus pari nobis ritu Christianam vitam acturum
pollicitus ad Ecclesiam accederet. Inde velut ab-
acta praeda, mutatis religiosae nostrae vitae institu-
tis, ac rebus novis studentes; deseruerunt Ecele-
siam; locumque de orationis nomine designantes,
in eo magnam hominum turbam admiserunt: et
ecclesiasticam agendi rationem imitati, nobis eva-
serunt quam similimi: quo pacto gentilium ob-
servatis ritibus Judaeorum effligiem Samaritae nitebantur exprimere.

A. C. 341. — Hoc anno Sabores Persarum rex.
Nisibis obsidione renovata, magnas urbi calami-
tates intulit: et elephantorum bello idoneorum
comparata multitudine, et regum stipendiis condu-
ctorum auxilio, necnon omnis generis congregatis
instrumentis, nisi deditionem facerent cives urbem
fundamentis deleturum comminabatur. Nisibinis
adversas vires generose proferentibus, et deditionem
detrectantibus, denum ipse fluminis urbem prae-
termeantis vorticibus decernit obruere. At cives pro-
pitio sibi Numine reddito; precibus hostes supera-
bant. Cum enim, quae muros erant disjectorum ipsorum
situi jam forent aequales aquae, pars quidam murorum
non modica, Deo ita permitte, subversa est, ut
ex sequentibus manifestam fiet: illas tamen
urbem servari, et ipsos hostes aquis inundari, et
in eis plurimos absorberi et perire contigit. Qui
vitae hujuscemodi pacto fecere faeturam, 33 iisdem

VARIAE LECTIOES.

99 In codd. h. l. perperam annus 5835 et 335 notatur. 100 καὶ οἱ A, καὶ οἱς vulg. 101 Ἰουλίῳ Λιβε-
ρίου b. m. sc. 102 Ῥώμης om. a. 103 Παῦλῳ καὶ Ἀθανασίῳ alii codd., Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον vulg.
104 Ἰούλιος Λιβερίου b. 105 θρόνους ἀπέδ. A, ἀπέδ. ὁρ. vulg. 106 καὶ ὀργισθεὶς b. 107 τῆς — ἡμέρας om. a b.
108 εἰς τὴν add. ex A a b c d e f. 109 ἡμῖν οἱ μὲν A. 110 ἐπαγγελλόμενοι alii, fort. ἐπαγγελλόμενον.
111 τινες add. ex A, τύπους A, τόπους vulg. utrumque Anastasius legebat. 112 ἐξέισαν] ἐξέισαν alii: Anasi-
rescantes vertens aliud quid legisse videtur. 113 παραπλήσιον A a b c d e f, παραπλήσιοι vulg. 114 τὴν
Νισίβιν a. 115 διηνώχλει A, διενόχλει vulg. 116 βούλοιντο A, βούλωνται vulg. 117 ἐκχωρήσειν b. 118 fort. ἀπει-
λῶν. 119 τῶν δὲ] τὸν δὲ codd. et vulg. 120 τὸν Θεὸν A, τὸν θ. vulg. 121 μὲν τι c, μέντοι vulg. 122 ἐπεπόν-
θει A g, ἐπεπόρθηται vulg. 123 γὰρ om. A b e, fort. scrib. δὲ. 124 διεφάρθαι A, διεφάρθαι. vulg. 125 δὲ
καὶ τοῦτο A. 126 διὰ τοῦ A, δι' αὐτοῦ vulg.

JAC. GOARI NOTAE.

9) Mendaces Regii exemplaris numeros saepe D
monui. Hic εἰς scribens et soli consentiens Pal. a
reliquis εἰσὶν reponentibus corrigitur. Interpolant
pariter τλθ' vice τλε'.

(10) Vide Petavium *De doct. temp.* lib. xi, cap. 43.

(11) Ab ortu solis ejusdemque occasu nocuis diei-
que horas numerant Orientales.

(12) Obsidionis Nisibinae historiam e *Chronico*
Alexandrino verbo tenuis excerptis Theophanes.
Solam ejus moram, quae dierum centum exstitit,
omisit: rem omnem gestam prius narravit Theo-

doretus lib. ii, cap. 30. Quae notatu dignae variant
lectiones in auctore et *Chronico Alexandrino* istae
sunt: Ὡς εἰ μὴ βούλοιντο ἐκχωρῆσαι. Τὸ λοιπὸν
ἐξυδατώσαι. Διεγνώκει ὁ Σάβωρης οἶδεν, quae lectio
omnino corrupta, necnon istae aliae: Μέρος τοῦ τεί-
χους πέπόνθει. Τοῖς ὑδάσιν ἀντέχεσθαι, ὡς καὶ πολ-
λοὺς ἀπολέσθαι, διὰ τοῦ καταπ. καὶ δχλον συμπί-
σαντες ἐμβριθέστερον προσέγειν τῷ πολέμῳ μαγγά-
νοις παντοίοις μηχανώμενοι. Τὸν γὰρ τόπον ἅπαντα.
Οἱ δὲ λοιποὶ ἐν τοῖς καταλείμασι. Ὁπλίτας ἀπ-
έκτειναν. Κύμασι δεινῶς καταντλούμενος.

erant, qui per collapsi muri ruinam, admotis armatis elephantis, et omni machinarum genere parato, acies instructas bello ardentius incumbere sollicitantes, ingressum in urbem minabantur. Exinde vero urbis custodiæ deputati milites victoriam divino nutu concessam adepti sunt. Disiecti quippe muri loco omni armorum genere obstructo, plurimos elephantas onagris interfecerunt. Nonnulli hostium in fossarum lacunas lapsi, alii fortiter repulsi, retro versi sunt in fugam, adeo ut ex eorum armatis militibus supra decem millia cæsi desiderarentur: reliquos fulmen cœlitus inmissum dispersit, et caliginosæ nubes, et effusorum imbrum diluvia, tonitruumque sonitus cunctos tanto terrore percussit, ut eo plures exanimati vitam penitus amitterent. Talibus igitur angustiis Sabores novus Pharaon constrictus, terroris sibi incussi fluctibus absorbebatur. Quocirca conjectis ad eam muri partem quæ collapsa erat, oculis, angelum splendido amictum ornatum summa in parte stantem, et Constantium imperatorem manu tenentem conspicit. Quo viso conturbatus magis mortem minatus est. Illi portentum causa cognita vim ejus majorem esse, quam quæ superari posset, regi nuntiare decreverunt. Causam itaque periculi edoctus, majorique metu territus, bellicas machinas comburi, ceterumque omnem apparatus comminui et inutilem reddi jussit. Ipse vero cum suis fuga patriam insequabatur, quo antequam pervenirent, plurimipestilentie morbo consumpti sunt.

A. C. 342. — Hoc anno Constantius Augustus cum solus moderaretur imperium, Gallum consobrinum Cæsarem renuntiatum collegam imperii declaravit: eidemque Constantii nomine imposito, Persis etiamnum bello provinciam adhuc vexantibus, in Orientem, versus Antiochiam, misit.

A. C. 343. — Hoc anno tumultuatisunt in Palæstina Judæi, et plurimus tum Græcorum, cum etiam Samaritarum alienigenis interemptis, ipsi demum a Romano exercitu ad ultimam internecionem cæsi sunt: ipsorumque civitas Diocæsarea deleta.

Hoc eodem anno Constantius Liberio pontifici de consubstantialis fide deque Athanasii negotiis scribenti graviter infensus, rescriptis ad eum missis,

Α παρατήσαντες τοὺς ἐλέφαντας ἐνόησαν, καὶ τὸν ὄχλον εὐτρεπίσαντες, προσέειπεν ἐμβριθέστερον τῷ πολέμῳ, μαγγανείαις τε παντοδαύταις. Οἱ δὲ τὴν πόλιν φρουροῦντες στρατιωταὶ ἐντεύθεν τὴν νίκην τοῦ Θεοῦ προνοήσασθαι, τὸν τε τόπον ἐπλήρουν παντοδαύτοις ὅπλοις. Ὁνάγκῃσι δὲ τοῖς πλείους ἐλέφαντας ἀπέκτειναν (13). Ἐτέροι δὲ ἐν τοῖς καταπάλμασι τῶν τάφρων ἐνέπεσον. Ἄλλοι δὲ κρουσθέντες ἀπεστράφησαν εἰς τὰ ὅπισω¹⁴, καὶ ὑπὲρ μυρίους αὐτῶν ὀπίλται ἀπέθανον. Τοῖς δὲ λοιποῖς σκηπτὸς οὐρανὸν ἐπέπεσε¹⁵, καὶ νεφελῶν¹⁶ γνοφωδῶν καὶ ὑετῶν λαύρων¹⁷ καὶ βροντῶν φωναὶ ἀπαντας ἐξέπληττον, ὥς τοὺς πλείους τῷ φόβῳ διαφθάρησαι. Πάντοθεν δὲ ὁ νέος Φαραὼ Σαδὼρῃς στενοῦμενος ἤττατο τοῖς τοῦ φόβου¹⁸ κύμασιν· ὅς ἀτενίσας τοῖς ὀφθαλμοῖς (14) πρὸς τὸ καταπεσόν¹⁹ τοῦ τείχους, ὅρᾳ ἄγγελον ἐπὶ τὸ ἄκρον ἐστῶτα λαμπρῶς ἐστολισμένον, καὶ παρὰ χεῖρα τὸν βασιλεῖα Κωνσταντίνον²⁰ κρατοῦντα· ὅς εὐθέως παραχθῆς, τοῖς μάγοις θάνατον ἤπειλει. Μαθόντες δὲ τὴν αἰτίαν, διεγνώκεισαν τοῦ φανέντος, τὴν δύναμιν ἐρμηνεύειν τῷ βασιλεῖ, ὥς μεῖζον, ἢ κατ' αὐτοῦς. [Δι' ἧς²¹] ἐντεύθεν ἐπιγνοῦς τοῦ κινδύνου τὴν αἰτίαν, καὶ ἐμφοβὸς γενόμενος²², ἐκέλευσε τὰ τε²³ μάγωνα κατῆναι, καὶ ὅσα πρὸς τὴν τοῦ πολέμου παρασκευὴν ἡυτρέπισσε διαλυθῆναι. Αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς ἰδίοις φυγῇ ἐδίωκε τὴν πατρίδα²⁴..... πρότερον λοιμικῇ νόσῳ διαφθαρέντες.

A. M. 5842. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντίνος ὁ Αὐγουστος (15) μόνος βασιλεὺς, Γάλλον ἀνεψιὸν²⁵ κοινωὸν τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας Καίσαρα ἀναγορεύσας, καὶ μετονομάσας²⁶ αὐτὸν Κωνσταντίνον, ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀπέστειλε κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν. τῶν Περσῶν ἔτι ἐπικειμένων.

A. M. 5843. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει οἱ κατὰ Παλαιστίνην Ἰουδαῖοι (16) ἀνέθραν· καὶ πολλοὺς τῶν ἄλλων ἐθνῶν²⁷, Ἑλλήνων τε καὶ Σαρματιτῶν, ἀνέθλον· καὶ αὐτοὶ δὲ παγγενεὶ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ Ῥωμαίων ἀνθρήσαν, καὶ ἡ πόλις αὐτῶν Διοκαῖα²⁸ ἤφρανίσθη.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Κωνσταντίνος Ἀθερίῳ (17) γράφαντι πρὸς αὐτὸν περὶ²⁹ τοῦ ὁμοουσίου καὶ τοῦ ἱεροῦ Ἀθανασίου θυμωθεὶς, καὶ ἀποστελέας ἐξώρισε τοῦτον

VARIE LECTIONES.

¹³ τὰ ὀπίσω A, τοῦπίσω vulg. ¹⁴ ἐνέπεσε e, ἔπεσον A. ¹⁵ νεφῶν alii codd. ¹⁶ λαύρων: sic codd. pro λάδρων. ¹⁷ τῆς φόβου Par. ¹⁸ τῷ καταπεσόντι alii codd., τὸ καταπεσόν τι A. ¹⁹ Κωνσταντίνον κρατοῦντα A, κρατοῦντα Κωνστ. vulg., Κωνσταντίνον alii. ²⁰ δι' ἧς om. alii codd. ²¹ γενόμενος] γεγονώς alii codd. ²² τὰ τε μάγωνα] τὰ τεταγμένα A. ²³ lacuna in codd. neque adnotatur, neque expletur. ²⁴ ἀνεψιὸν Ἰδιον om. b. ²⁵ μετονομάσας A e, ὀνομάσας vulg. ²⁶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν A e, τῶν ἄλλοθεν vulg. ²⁷ Διὸ καὶ Σαρμαρία a in marg. ²⁸ περὶ] ὑπὲρ A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(13) Genus machinæ diruendis muris aptum, ἄρπας, Suid., at et tutandis, ubi illi disiecti sunt.

(14) Reliqua penitus diversa in præfato Chronico consulenda.

(15) Hæc Chronicon idem ad verbum anno Constantii 14, ubi hæc legimus ὀνομάσας αὐτόν, habet μετονομάσας. Hieron. Chronico, anno eodem. Cujus nomen suo mutaverat Constantinus: scribit Victor.

(16) Eadem exhibet Chronicon Hieronymi anno Constantii 15, et nonnulla notatu digna adjungit. Theodoretus quoque lib. iv, cap. 6.

(17) Theodoretus, lib. ii, cap. 16 et 17: Sozomenus lib. iv, cap. 10, qui ex historia ordine Mediolanense concilium Liberii exsilio præponit, ut et Theodoretus lib. citati cap. 15.

κατὰ τὴν Βερρόλιαν ²¹ τῆς Θράκης (18), Εὐσεβίου τοῦ πρώτου τῶν εὐνούγων τοῦτο παρασκευάσαντος ²² τοῦ Ἀρειανόφρονος ²³· Φίλικα ²⁴ δὲ ἀντ' αὐτοῦ ἐχειροτόνησεν ²⁵, ὃς διάκονος μὲν τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ἦν, τὴν δὲ ἐν Νικαίᾳ σύνοδον ἀποδεχόμενος, Ἀρειανοὺς δὲ κοινωνῶν ἁλόγως· τούτῳ κοινωνεῖν οἱ κατὰ τὴν Ῥώμην οὐκ ἠνέσχοντο· ἀλλ' ἰδίᾳ καθ' ἑαυτοὺς ἐκκλησίαζον. Κατὰ δὲ κέλυσιν Κωνσταντίου συνηθροίσθη σύνοδος· ἐν Μεδιολάνῳ, τριακοσίων μὲν ἐπισκόπων δυτικῶν, ἀνατολικῶν δὲ πάνυ ὀλίγων. Διελύθη δὲ ἄπρακτος, τῶν δυτικῶν μὴ καταδεξαμένων πάλιν τὰς κατὰ τοῦ ἱεροῦ Ἀθανασίου συσκευάς ²⁶. Τῶν δὲ Ῥωμαίων αἰτησάμενων τῷ βασιλεῖ, βιασθεῖς ἀνακαλεῖται Διδέριον, καὶ ἀπικαθιστᾷ τῷ θρόνῳ· Φίλιξ δὲ ἐξελεθὼν τῆς Ῥώμης, οὐκ ἔτι ἐπανήλθεν. coactus, Liberium exsilio revocat, et in thronum restituit: Felix vero Roma decedens, nunquam reversus est.

A. M. 5844.— Ῥώμης ἐπισκόπου Φίλικος ἔτος ἐν.

A. M. 5845.— Ῥώμης ἐπισκόπου Δαμάσου ἔτος α'.

A. M. 5846.— Τούτῳ τῷ ἔτει Γάλλος, ὁ καὶ Κωνσταντῖος ²⁷ (19), Καίσαρ ὢν, καὶ ἐν πολέμοις ἀριστεύων, τὴν εὐπραγίαν μὴ ἐνεγκὼν, τυραννίδα μελετᾷ. Κτείνει τε Δομετιανὸν ἱπάρχον ²⁸ τῆς Ἐφρας, καὶ Μάγνον κοίεστωρα, μηνύσαντας ²⁹ Κωνσταντίῳ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς. Τοῦτον μεταπαμφάμενος ὁ Κωνσταντῖος παρὰ Θαλάμωνα ³⁰ (20) τὴν νῆσον ἀναίρεθῆναι ἐκέλευσεν· Ἰουλιανὸν δὲ τὸν ³¹ τούτου ἀδελφὸν (21) ἐν φρουρᾷ κατέσχεν. Εὐσεβία δὲ ἡ γαμετὴ Κωνσταντίου τοῦτον ἐξαίτησάμεν ἐν Ἀθήναις ἀπέπειλεν.

A. M. 5847.— Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἰλαρίωνος ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Μάξιμον τὸν Ἱεροσολύμων (22) καθεῖλεν Ἀκάκιος ὁ Καισαρσίας καὶ Πατρόφιλος ὁ Σκυθοπόλεως, Ἀρειανοὶ ὄντες, καὶ ἀντεισηγάγον Κύριλλον (23), δοκοῦντας ἔχειν αὐτὸν ὁμόφρονα. Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ (24) Κυρίλλου ἐπισκοποῦντος Ἱε-

A in Thraciae Berrotheam Eusebio eunuchorum praeposito Arianæ sectæ fautore malum illud machinante, exsulare jussit: ³⁴ et Felicem ejus loco ordinatum substituit. Illic Romanæ quidem Ecclesiae diaconus exstitit, Nicænamque recepit synodum: a communione ipsi præter rationem cum Arianis habita, huic communionis consortium præbere detrectabant Romani: sed seorsim inter se cætus ac conventus ecclesiasticos habebant. Jubente propterea Constantio synodus coacta est Mediolani, trecentorum quidem ex Occidente, ex Orientis vero partibus paucorum admodum episcoporum. At cum Occidentales prava quæque adversus Athanasium nolent confirmare sancita, nullius roboris et irrita permansit. Imperator demum, Romanorum precibus coactus, Liberium exsilio revocat, et in thronum restituit: Felix vero Roma decedens, nunquam re-

A. C. 344.— Romæ episcopi Felicis annus unicus.

A. C. 345.— Romæ episcopi Damasi annus primus.

A. C. 346.— Hoc anno Gallus Constantius Cæsar prospera belli fortuna usus, propriæ felicitatis impatiens, tyrannidem meditatur: Domitianum Orientis præfectum interficit, et Magnum quaestorem, qui Constantium de conspiratione fecerant certiore. Eum ad se vocatum ad insulam Thalmonem occidi jussit imperator, et ejus fratrem Julianum sub custodia tenuit. Hunc Eusebia Constantii conjux sibi concedi deprecata Athenas amandavit.

A. C. 347.— Hierosolymorum episcopi Hilarionis annus primus.

C Hoc anno Maximum Hierosolymorum episcopum Acacius Cæsareæ et Patrophilus Scythopolicos praesules Ariana labe infecti deposuerunt: et Cyrillum, quem una secum sentire sperabant, in ejus locum suffecerunt. Sub id tempus, Cyrillo episcopum agente, vivi-

VARIE LECTIÖNES.

²¹ Βερρόλιαν] Βρεττανίαν A, alii et Anast. ²² παρακλεῦσαντος b e. ²³ Ἀρειανόφρονος e. ²⁴ Φίλικα: sic codd. omnes b. l. et infra. ²⁵ ἐχειροτόνησαν A. ²⁶ συκεῖς A. ²⁷ Γάλλος ὁ καὶ Κωνστ. A, ὁ Γάλλος Κωνστ. vulg. ²⁸ ὕπαρχον b e. ²⁹ μηνύσαντα A. ³⁰ Θαλάμωνα b. ³¹ τὸν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(18) Alii, Βρεττανίαν, ut et Cedr., ubi tamen D foedo lapsu Liberii nomen in Athanasii exsilio sermone est; quasi hic de Athanasii exsilio sermo sit, eique substitutus sit Felix, non Liberio. Mirum plaustro hujusmodi devorare interpretes. COMBÉFIS.

(19) Narratio mutatis paulum verbis ex Socratis lib. II, cap. 27, et Sozomeni lib. IV, cap. 5, expressa: de qua Marcellinus, lib. XIV.

(20) Φλάθωνα Istriæ insulam legunt Socrates et Sozomenus.

(21) Ex Sozomeno lib. IV, cap. 2, quæ anno Constantii 18 gesta docent fasti consulares a Socrate et Sozomeno citati (not. 19) Hieronymus in Chronico, et Chronicon Alexandrinum.

(22) Inmemor sui narrat hæc Theophanes: qui ad Hilarionis Hierosolymorum episcopi Cyrillum excipientis annum primum, et Constantii decimum nonum, ipsius Cyrilli post Maximum institutionem refert. Ad annum Constantii duodecimum Maximi mortem habet Hieronymus in Chronico.

(23) Cod. Vat. 1 ad hunc locum hoc affert scho.: Κύριλλος Ἱεροσολύμων ἐδιώχθη ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν· ἀντ' αὐτοῦ δὲ γεγόνασιν Ἀρειανοὶ τρεῖς, Ἀρσένιος, Ἡράκλειος, Ἰλάριος· καὶ πάλιν ἀνακληθεῖς ἐπὶ Γρατιανόν, συνῆλθεν, καὶ ἐν τῇ συνόδῳ τῶν ῥη' ἐπισκόπων ἐν ΚΠ. Cyrillus Hierosolymorum antistes pulsus est ab Arianis; ejus vero loco Ariani tres Arsenius, Heraclius, Hilarius interim sedem tenuerunt; tumque revocatus sub Gratiano, ad synodum centum et octo episcoporum CP. celebratam convenit. Ejus illa propectio ab Arianis, et suppressio vocis ὁμοουσίου in catechesibus, suspicionem aliquam Arianismi apud nonnullos viro attudit, quæ bene Theophanes sequentibus vindicat. COMBÉFIS.

(24) Priorem sequitur hic μεταχρονισμὸς primo aspectu despiciendus. Historiæ verba mutantur auctora Chronico Alexandrino in quo describitur ad annum Constantii decimum tertium. De cruce istius in cælo visæ tempore habes Socratem et

ficæ crucis signum luce magna coruscans, die sacro Pentecostes, apparuit in cælo, **35** et a Golgotha, quo loco Christus suffixus est, ad Olivarum monem, quo in cælos est assumptus, pertransiit: corona vero speciem Iridis referens signum apparens circumambibat: et eodem die visio eadem Constantio manifestata fuit; de qua ad imperatorem Constantium Cyrilli epistola, qua piissimum eum appellat, circumfertur. Quapropter Arianæ opinionis suspexit ipsum Cyrillum calumniantur nonnulli, et consubstantialis vocem in catechesibus, quas ob visum vivificæ crucis portentum ad innumeræ multitudinis sacram baptismi postulantis utilitatem explanavit, subicuisse causantur. Falluntur autem et judicio peccant. Oportebat enim ex animi simplicitate potius quam aperto proposito Arianorum dolis in hæresim abductum imperatorem, gentilitate alioquin nondum plene abolita, piissimum nuncupare: et consubstantialis vocem plurimorum aures adhuc offendentem, et adversariorum controversiis a sacro baptismate deterrituram ignaros, præterire decebat, et consubstantialis notitiam paris significatus vocabulis clarius exprimere: quod quidem a beato Cyrillo præstitum est, qui publicatam Nicææ fidei normam ad verbum interpretatus, Deum verum de Deo vero prædicavit.

A. C. 348. — *Antiochiæ episcopi Ariani Stephani annus primus.*

A. C. 349. — Hoc anno erepto e vivis Eusebio, qui Cpolitane sedi impie præsederat, ad Julium papam et Constantem imperatorem Constantii fratrem Athanasius et Paulus Romam iterum profecti sunt. Mortuo siquidem Eusebio Cpolitana plebs Paulum in sedem reposuit. Ariani ex adverso Macedonium ordinarunt, adeo ut civilis belli inter utriusque partes conflictus exoriretur. Constantius, qui tunc Antiochiæ degebat, hoc audito, Hermogeni magistro militum in Thraciam misso præcipit itinere aliquantisper deflectere, et Paulum ab Eccle-

A. *ροσολύμων, τὸ σημεῖον τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ ἐφάνη ἐν τῷ οὐρανῷ, τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς, φωτοειδὲς, τεταμένον* ³⁵ *ἀπὸ τοῦ Γολγοθᾶ, ἐνθα ἐστάω. ῥώθῃ ὁ Χριστὸς, ἕως τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, θοὴν ἀνελήφθη. Κύκλῳ δὲ τοῦ φανέντος σημείου στέφανος ὡς ἱρίς, τὸ εἶδος ἔχων· καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ τῷ Κωνσταντῷ ὤφθη. Περὶ τούτου δὲ φέρεται: Κυρίλλῳ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν βασιλεῖα Κωνσταντῖον, ἐν ᾗ εὐσεβέστατον αὐτὸν καλεῖ. Ὅθεν τινεῖς: Ἀρειανόφρονα διαβάλλουσι (25) τὸν αὐτὸν Κύριλλον, λέγοντες καὶ τὴν τοῦ ὁμοουσίου φωνὴν παρασεσιγηκέναι αὐτὸν ἐν ταῖς κατηχήσεσιν, αἷς ἐξέθετο ἐπ' ὠφέλειᾳ τῶν ἀπειρῶν λαῶν τὴν τῷ θεῷ προτελθόντων βαπτίσματι διὰ τὸ αὐτὰ τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ. Σφάλλονται δὲ καὶ ἀμαρτάνουσιν. Ἐχρῆν γὰρ καὶ τὸν βασιλεῖα, ἐξ ἀπλότητος, καὶ οὐκ ἐκ διαθέσεως, τῇ κακουργίᾳ τῶν Ἀρειανῶν υποκλαπέντα ³⁰ εἰς τὴν αἵρεσιν, καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ μήπω ³¹ τελείως καταστραφέντος, εὐσεβέστατον λέγειν (26)· καὶ τὴν τοῦ ὁμοουσίου φωνὴν σιγῆσαι τέως ταράττουσαν τοὺς πολλοὺς, καὶ τῇ ἀντιθέσει τῶν ἐχθρῶν ἐκκλῖπτουσαν τοὺς βαπτιζομένους, διὰ δὲ τῶν ἰσοδυναμούντων λέξων τὸ τοῦ ὁμοουσίου τραυῶσαι· ὃ καὶ πεποίηκεν ὁ μακάριος Κύριλλος τὴν ἐν Νικαίᾳ πίστιν κατὰ λέξιν ἀναπτύξας, καὶ θεὸν ἀληθινὸν τὸν Υἱὸν ³² ἐκ θεοῦ ἀληθινὸν τοῦ Πατρὸς κηρύξας.*

A.M. 5848. — *Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Ἀρειανὸς Στεφάνου ἔτος α'.*

C. A.M. 5849. — *Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀθανάσιος καὶ Παῦλος (27) τελευτήσαντος Εὐσεβίου τοῦ δυσσεβοῦς ³³ ἄρξαντος ³⁴ Κωνσταντινουπόλεως κατήλθον πάλιν εἰς Ῥώμην (28) πρὸς Ἰούλιον τὸν ³⁵ πάπαν καὶ Κωνσταντῖον τὸν βασιλεῖα ἀδελφὸν Κωνσταντίου. Τοῦ γὰρ Εὐσεβίου θανόντος ³⁶ ὁ λαὸς τὸν Παῦλον τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως ἀποκατέστησεν. Οἱ δὲ Ἀρειανοὶ τὸν Μακεδόνην ἀντεχειροτόνησαν, ὡς ἐνταῦθεν ἐμφύλιον ³⁷ γενέσθαι πόλεμον. Ὅπερ μαθὼν ὁ Κωνσταντῖος ἐν Ἀντιχείᾳ διάγων, Ἐρμογένην στρατηλάτῃ (29) κατὰ τὴν θάρσιν πεμφθέντι καλεσεῖ ὁδοῦ*

VARIE LECTIONES.

³⁵ τῇ om. alii codd. ³⁶ τεταμένον A, Anast. extensum, μεταβαῖνον vulg. ³⁷ τῇ αὐτῇ ἡμ. A, τῇ αὐτῇ δὲ ἡμ. vulg. ³⁸ τῷ om. A. ³⁹ διὰ τῷ Par. ⁴⁰ ὑποκλαπέντα A, ἀποκλ. vulg. ⁴¹ μήπω] μή τῷ a. ⁴² verba τὸν Υἱὸν et τοῦ Πατρὸς ex Aet Anastasio add. ⁴³ δυσσεβοῦς b e. ⁴⁴ ἄρξαντος τὸν θρόνον b. ⁴⁵ τὸν ante πάπαν et βασιλεῖα add. ex A. ⁴⁶ θανόντος Par. ⁴⁷ ἐμφύλιον — πόλεμον A, ἐμφυλίου — πολέμου vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

Sozomenum disserentes, hunc lib. iv, cap. 3 et 4, D illud lib. ii, cap. 24, Gallo nimirum in Caesarem designato, et in Syriam misso a patre Constantio anno imperii sui decimo quarto: quibus Chronicon Alexandrinum suffragatur. Diem Pentecostes ipsius sacrum designat auctor, Maias nonas Chronicon præfatum, et Græcorum *Menologium*: illud addit horam diei tertiam.

(25) Dubium illud clare discutit Theologicorum Dogmatum auctor Petavius, lib. i *De Trinitate*, cap. 13, num. 10 et 11. Idem obiter videndus ejusdem lib. cap. 10, numero 6; locum hic ab auctore citatum catechesim undecimam affirmat.

(26) Omnia vox οἰκονομικῶς, quam omnes representant codd. hic aptissima, significans quamdam accommodationem, prudenti consilio ut virum alliceret, non offenderet, sic appellasse. Sic quoque sextam synodum in Constantem religiosam vindicavi ab importunis atque ineptis querelis Alberti Pighii:

sic et Paulus Festum præsidem iniquissimum chræstianum compellat, virum optimum: sicque ubique Christiana modestia, quoad patitur pietas, viros præcipue principes ac magistratus prosequitur. COMBESIS.

(27) Historicam potius quam chronicam relationem hic institui ex eo conjiendum, quod hæc primus Constantii annis gesta luculenter exponat Baronius ad annum Christi 342, et Constantii 6 num. 47 et maxime 48. Eusebii obitus num. 43 asserit. Historiam Pauli et Athanasii omnem ad annum præsentem relatum leges apud Socratum lib. ii, cap. 9 et seqq., et apud Sozomenum, lib. iii, cap. 6 et seqq. Chronologiam nullam hic requirere.

(28) Num Italiam semel et iterum Paulus repetierit, edisserit Baronius loco citato.

(29) Qui memorato Sozomeno τὴν ἱππικὴν δύναμιν ἐπιτετραμμένος στρατηγός, dux cui equestres

πάρεργον ποιήσασθαι, καὶ ἐκβαλεῖν ^α Παῦλον τῆς Ἐκκλησίας ὅπερ τοῦ Ἑρμογένους πληρῶσαι δοκίμασαντος, ὁ δὲ ἄνθρωπος τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐνέπρησεν, καὶ αὐτὸν Ἑρμογένην ^β ἀπέκτεινεν, καὶ εἰς τὴν θάλασσαν ἐβρόντησεν. Τοῦτο οὖν ὁ βασιλεὺς μαθὼν ἐξ Ἀντιοχείας εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἤλασεν, καὶ τὸν Παῦλον τοῦ θρόνου ἐκβαλὼν, Μακεδόνιον τῶς οὐκ ἐνεθρόνισεν. (30). Τότε ὁργίζμενος διὰ τὸν ^γ τοῦ Ἑρμογένους φόνον, τὴν πόλιν ἐξημίωσεν τέσσαρας μυριάδας ἄρτων ἡμερησίων ^δ (31), ἐκ τῶν δωρηθέντων ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μυριάδων ὀκτώ. Τότε οὖν ὁ Παῦλος, ὡς προεῖρηται, πρὸς Ἰούλιον ἦλθεν Ῥώμης, καὶ ἐπαγγέλλεται μετὰ γραμμάτων αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ὁ δὲ Κωνσταντῖος καὶ τότε ἐν Ἀντιοχείᾳ διαγών, μαθὼν ὅτι τὸν Παῦλον ^ε Ἰούλιος τῷ θρόνῳ ἀποκατέστησεν, καὶ ^ς ὁργισθεὶς, κελεύει Φιλίππῳ τῷ ὑπάρχῳ Παῦλον ἐκδιώξαι ^ζ, καὶ Μακεδόνιον ἀντικαταστήσαι τῷ θρόνῳ. Ὁ δὲ ὑπαρχος ^η φρίβη τῶν γεγονότων εἰς Ἑρμογένην ^θ διὰ τὸν Παῦλον, εἰς τὸ κατὰ τὸν ^ι Ζεύξιππον λουτρὸν μετασταλάμενος (32) τὸν Παῦλον διὰ θυρίδος χαλάσας, εἰς Θεσσαλονικὴν ^κ ἐξώρισεν, ὅθεν καὶ ὠρμάτο ^λ. Μακεδόνιον δὲ τῷ αὐτοῦ ὀχήματι ἀναλαβὼν, ἀποκατέστησεν ὡς τύραννον τῆς Ἐκκλησίας ληστρικῶς, τῶν ὁρθόδοξων ἀντιτάσσων ἐπὶ τοσοῦτον, ὡς ἀναιρεθῆναι τριγχιλοὺς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἄνδρας· καὶ οὕτως τῆς Ἐκκλησίας Ἀρειανούς κρατήσαι. Τότε καὶ Ἀθανασίῳ θάνατον ἠπειλῆσεν Κωνσταντῖος, ὃνπερ φοβηθεὶς, φυγὰς αὐθις τὴν Ῥώμην κατέλαβεν· παρ' αὐτὰ ^μ δὲ καὶ Παῦλος ἀπὸ Θεσσαλονίκης· οἱ καὶ προσελθόντες τῷ Κωνσταντίνῳ, τὰ κατ' αὐτοὺς διεγήσαντο. Ὁ δὲ Κωνσταντῖος ἐπαληθῶς τοῖς ἀγίοις, γράφει Κωνσταντίνῳ τῷ ἀδελφῷ λυπούμενος, ἥ ^ν ἀποδοῦναι Παῦλῳ καὶ Ἀθανασίῳ τοὺς ἰδίους θρόνους, ἥ πόλεμον ἀπειλῶν κινεῖν κατ' αὐτοῦ. Προετρέψατο δὲ αὐτὸν, καὶ τοῦ γενέσθαι σύνοδον ἐν Σαρδικῇ ^ξ, ἐν ᾗ τῶν ἐσπερίων συνήλθον ἐπίσκοποι ^ο τριακόσιοι (33), ἀνατολικοὶ δὲ τριακόντα ἐξ. Οὗτοι τοῖς δυτικοῖς ἀντέπιπτον, αἰτοῦντες ἐξελασθῆναι πρῶτον Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον· ὁ δὲ Ὅσιος ὁ Κουδρουβῆς ^π ἐπίσκοπος καὶ Πρωτογένης ὁ Σαρδικῆς, οὐκ ἠνέσχοντο μὴ παρῆναι τοὺς ἁγίους Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον. Τότε οἱ ἀνατολικοὶ ἐν Φιλίππου πόλει γενόμενοι, ἀναιδῶς τὸ ὁμοούσιον ἀναθεμάτισαν. Οἱ δὲ ἐν Σαρδικῇ ὁρθόδοξοι ^ρ τὸν ὀρθὸν τῆς ἐν

sia regenda dimovere. Hermogene munus impositum perficere satagente, populus tumultuatus domum ejus succendit, ipsumque Hermogenem interemptum in mare projecit. Hac cum Antiochiæ rescivisset imperator, regiam urbem repetiit; ³⁶ et Paulum quidem episcopali throno dejecit, Macedonium tamen in illum haud proxit. Tum vero ob Hermogenis caedem iratus, ex octoginta millibus panum, quos pater Constantinus singulos in dies distribui præceperat, quadraginta millibus urbem multavit. Tunc itaque Paulus, ut jam præmissum, Julium Romanum episcopum convenit, et acceptis ab eo litteris Cpolim rediit. Quo percepto, Paulum nempe a Julio sedi sue restitutum, Constantius Antiochiæ moram agens exarsit animis, et Paulum a Philippo præfecto jubet expelli, et Macedonium in ejus thronum subrogari. Præfectus rerum in Hermogenem Pauli causa patratarum memor, et similes pati veritus, ad balneum Zeuxippi de nomine Paulum accersitum, et fenestra demissum, Thessalonicam, ex qua trahebat originem, in exilium imperat deportari: Macedonium curru secum una vectum violenter intrusum velut Ecclesiæ tyrannum sede rursus locat episcopali, orthodoxis adeo contra resistantibus, ut ad tria millia centum et quinquaginta virorum cæss fuerint: atque ita denique ecclesiam obtinuerint Ariani. Eodem quoque tempore Athanasio mortem minatus est Constantius, cujus metu fugitivus iterum Romam contendit: subindeque Thessalonica eo profectus est Paulus: qui Constantem convenientes, quæ passi fuerant, narraverunt. Constans sanctorum virorum vices dolens, ut erat mærore commotus, Paulo et Athanasio suam cuique sedem reddendam significat aut bellum indicendum fratri minatur: quinimo ut concilium Sardicæ congregaretur, litteris hortatus est: ad quod ex Occiduis ter centum, ex Orientalibus triginta sex convenerunt episcopi. Hi de Paulo et Athanasio ejiciendis facta in primis postulatione, controversias cum Occidentalibus egere. Hosius vero Cordubensis et Protogenes Sardicensis episcopi viros sanctos Paulum atque Athanasium concilio non interesse minime patienter tolerabant. Tunc igitur Orientales Philippopolim secedentes, D anathemate consubstantialis vocem impudenter

VARIE LECTIONES.

^α ἐκβαλεῖν A e f, ἐκχαλεῖν vulg. ^β Ἑρμογένην b e. ^γ τὸν add. ex A. ^δ ἡμερησίων A et alii, ἡμεραίον vulg. ^ε Ἰούλιος — Παῦλον om. A f. ^ς καὶ om. b. ^ζ ἐκδιώξαι ἡμελλον, καὶ A f. ^η ἐπαρχος A b e. ^θ Ἑρμογένην a e. ^ι κατὰ τὸν A, κατὰ τὸ vulg. ^κ Σαλονικίην f. ^λ ὁρμᾶτο b. ^μ πάραυτα. ^ν ἡ add. ex A. ^ξ Σαρδικῇ b. ^ο ἐπίσκοποι om. alii. ^π Κουδρουβῆς: sic codd. omnes. ^ρ ὁρθόδοξοι A, ὁδοδόξων vulg.

JAC. GOARI NOTE.

copiæ commissæ, equestris militiæ magister, expontur.

(30) Ex Socratis de Macedonio loquendi forma quid negotii sit ἐπίσκοπον ἐνθρόνισεν, colligitur. Μακεδόνιον δὲ ἀναδείξαι τῆς πόλεως ἐπίσκοπον ὅπερ ἔθετο, lib. ii, cap. 10.

(31) Scribit Socrates, σιτηρέσιον ἡμερίσιον, quotidianum congiarium panis.

(32) Sozomenus, præfato lib. iii, cap. 8: Προσελθὼν εἰς δημόσιον λουτρὸν ὄνομα Ζεύξιππος (περι-

φανὲς δὲ τοῦτο καὶ μέγιστον), μετακατέσχετο: Ad publica balnea (a Severo ædificata ait Cedrenus) quibus Zeuxippus nomen: illustre illud quidem atque amplissimum opus est, accersit, etc. Idem Socrates lib. ii, cap. 12. A Constantino ædificatum laudat Chronicon Alexandrinum in Constant., Origines C.P. a Severo.

(33) Socrates, cap. 12; Theodoretus lib. ii, cap. 7; Sozomenus, lib. iii, cap. 10.

damnauerunt : qui vero Sardicæ remanserunt, rectam et sanam recteque et sane prolatam Nicææ definitionem, Anomæorum repudiata sententia, firmavere : tum demum Paulo et Athanasio, necnon Marcello Ancyrae præsul scripta sua ab accusatoribus nusquam intellecta causanti, et consubstantialis fidem profitenti, ablatas sedes restituerunt. Ita Sardicensis synodus adversus Orientales, qui se separaverant, consubstantialis firmato dogmate, sancivit. Post hoc Constantius **37** Athanasio Pauloque cum honore susceptis proprios reddidit thronos : et in hunc modum Alexandriam repetiit Athanasius, et Georgio Ariano depulso, ipse est.

Magnentio vero tyrannidem in Galliis exercente, et Constante religioso principe ab eo sublato, Constantius Augustus tunc temporis Antiochiæ degens, de his certior factus, datis confestim litteris Paulum urbe regia iussit Cucusum exsulem agi : ubi ab Arianis mortem recepit : et mox thronum occupavit Macedonius. Constantius autem Magnentium debellaturus, in Italiam profectus est. Romanus porro senatus Nepotianum Cæsareis insignibus ornatum in expeditionem adversus Magnentium misit. Qui cum Magnentio congressus Romæ mense imperii tertio ab ipso interemptus est, priusquam Romam appelleret Constantius. Constantina, quæ et Helena, Constantii soror, Britannionem honoratum et illustrem virum renuntiavit imperatorem : eumque in bello contra Magnentium opposuit. Constantius autem Romam ingressus, Britannionem maximis ornavit honoribus, unaque cum ipso ad Mursam Magnentium aggreditur. Victus Magnentius remeant fugitivus in Italiam. Demum repetitis præliis fatigatus et superatus, renovata ad montem Seleucum pugna fractus penitus, fuga Lugdunum appulsi, ibique fratre primum interfecto et propriæ matri pari nece illata, postremo sibi ipsi conscivit lethum : tandemque Decentius Cæsar ejus frater laqueo vitam finivit.

Ea tempestate Silvanus tyrannidem arripere molitus, a Constantii militibus neci traditur. Constantinus autem ingenti cum ostentatione et appa-

A Νικαίᾳ πίστει δὲ θρόνον ἐκύρωσαν, τὸ ἀνόμοιον ἀναθεματίζαντες· ἀποδεδώκασι δὲ καὶ τοὺς θρόνους Ἀθανασίῳ καὶ Παύλῳ καὶ Μαρκέλλῳ τῷ Ἀγκύρας ὁμολογούντι τὸ ὁμοούσιον καὶ ἀπολογουμένῳ μὴ ἐννοεῖσθαι τὰ συγγραφέντα αὐτῷ τοῖς διαβάλλουσιν αὐτόν. Οὕτω τῆς ἐν Ἐσρδίκῃ συνόδου πραξάσης ⁷⁶ κατὰ τῶν ἀποδιαστάντων ἀνατολικῶν καὶ κυρωσάσης τὸ ὁμοούσιον, Κωνσταντῖος ἔθηκεν Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον ἐντίμως ἐδέξατο, καὶ τοὺς ἰδίους θρόνους ἀποδεδώκεν· καὶ οὕτως Ἀθανάσιος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἦλθεν, καὶ ἐδέχθη ⁷⁷ μετὰ χαρᾶς μεγάλης· ἐξώσας Γεώργιον τὸν Ἀρειανόν.

communī civium lætantium applausu receptus

B Μαγνηντίου δὲ ἐν Γαλλίαις τυραννήσαντος (34) καὶ Κωνσταντα ⁷⁸ τὸν εὐσεβεῖ ἀνελόντος, Κωνσταντῖος ὁ ⁷⁹ Αὐγουστος διατρίβων ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ μαθὼν, παρευθὺ τὸν Παῦλον ἀποστείλας τῆς πόλεως ἐξώρισεν ἐν Κουκουσφ· ἀκαίῃ ὑπὸ Ἀρειανῶν ἀναιρεῖται, καὶ τότε Μακεδόνης τοῦ θρόνου ἀντιλαμβάνεται ⁸⁰. Κωνσταντῖος δὲ κατὰ Μαγνηντίου ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἐξώρμησεν ⁸¹. Ἡ δὲ σύγκλητος ἐν Ῥώμῃ Νεποτιανὸν ἐνδύσασα (35) κατὰ Μαγνηντίου ἀπέλυσεν ⁸². Ὅς συμβαλὼν τῷ Μαγνητίῳ ἐν Ῥώμῃ ἀναίρεται ὑπ' αὐτοῦ βασιλεύσας μῆνας τρεῖς. Πρὶν ⁸³ ἢ δὲ φθάσαι ἀπελθεῖν τὸν βασιλεῖα ἐν Ῥώμῃ, Κωνσταντῖνα (36), ἡ καὶ Ἑλένη, ἡ Κωνσταντίου ἀδελφὴ ἀνηγόρευσε Βρετταννίωνα εἰς βασιλεῖα ἀνδρα ἐντίμον, καὶ ἀνέστησεν ⁸⁴ τῷ Μαγνητίῳ πρὸς τὴν μάχην. **C** Φθάσας δὲ Κωνσταντῖος ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἀποδεξάμενος τὸν Βρετταννίωνα μετὰ πολλῆς τιμῆς, ἐπολέμησαν ἄμφω τὸν Μαγνηντίον περὶ Μούρσαν ⁸⁵ (37). Καὶ ἡττηθεὶς ὁ Μαγνηντίος ἐφυγεν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν. Πολλὰκις δὲ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν Κωνσταντίου πολεμήθεις, συμβαλὼν ⁸⁶ τῷ Σελεύκῳ (38) καὶ ἡττηθεὶς, ἐφυγεν εἰς Λουγδοῦνον· καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πρῶτον σφάζας, καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα, ὕστερον καὶ ἑαυτὸν ἀνήλωσεν· καὶ Διηκέντιος ⁸⁷ Καῖσαρ ὁ τοῦτο ἀδελφὸς ἀγγλόνῃ ἐχρήσατο.

Τότε καὶ Σιλβανὸς τυραννήσας ἐν Γαλλίαις ἀνῆρθε ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν Κωνσταντίου. Ἐλθὼν δὲ ἐν Ῥώμῃ Κωνσταντῖος (39) εἰσῆλθεν μετὰ πολλῆς

VARIAE LECTIONES.

⁷⁶ παρατάξεως A. ⁷⁷ ἀπεδέχθη b. ⁷⁸ Κωνσταντα A, Κωνσταν vulg. ⁷⁹ ὁ add. ex A. ⁸⁰ ἐπιλαμβάνεται A. ⁸¹ ἐξώρμησεν A, ἐξόρμησεν vulg. ⁸² ἀπέλυσεν f. ⁸³ πρὶν ἢ δὲ φθάσαι ἀπελθεῖν A a, πρὶν ἢ δὲ φθάσαι καὶ ἀπ. vulg. ⁸⁴ ἀνέστησεν A, ἀνέστησεν vulg. ⁸⁵ Μούσαν b e f. ⁸⁶ συμβαλὼν A, συμβάλλων vulg. ⁸⁷ Διηκέντιος] διχαίως A, Διχαίτιος f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(34) Hieronymus in Chronico ad annum Constantii 13 et seqq. Socrates lib. II, cap. 10, Sozomenus, lib. IV, cap. 6.

(35) Aliquantum post, ἐνέδουσι Θεοδόσιον. Αὐγουστον. *Purpura ac regalibus insignibus indutum Nepotianum, adversus Magnentium misit.* Ut vere imperator, non Cæsar tantum creatus fuerit, ut sonant verba interpr. *Tribus mensibus βασιλεύσας, imperio functus, ait auctor, occiditur CONBEPIS.*

(36) Sic cum Barb. etc. distingue, et corrige : πρὶν ἢ δὲ φθάσαι καὶ ἀπελθεῖν τὸν βασιλεῖα ἐν Ῥώμῃ Κωνσταντῖνα. Quæ sunt valde plana : ut jam extincto Nepotiano, ante Constantii adventum, ejus loco

creatus sit Britannio, qui et ipse Magnentio opponeretur. Id.

(37) De Mursa Pannoniæ oppido legendus Scaliger in Eusebium pag. 232.

(38) *Montem Seleucum verti, Historiam tripartitam et miscellam secutus. Μοντισελευκον habet Sozomenus.*

(39) Κωνσταντῖος Αὐγουστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ εἰκοσιετηρίδα μετὰ πολλῆς φαντασίας καὶ παρατάξεως εἰσῆλθεν ἐν Ῥώμῃ· συνεισῆλθεν δὲ αὐτῷ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Εὐσέβεια ἡ βασιλισσα, καὶ ἐποίησαν ἡμέρῃς ἰδ' ἐν τῇ Ῥώμῃ. Ita *Chronicon Alexandrinum*, germanis verbis anno Constantii 20, quod evlto

φαντασίας καὶ παραταξίως, ὀνομασθεὶς ὑπὲρ τοὺς ἄ
πρὸ ἑαυτοῦ βασιλεῖς. Συνῆλθεν δὲ αὐτῷ καὶ ἡ γυνή
αὐτοῦ Εὐσεβία, καὶ ἐποίησεν δεκατέσσαρας ἡμέρας
ἐν τῇ Ῥώμῃ. Ἐξελθὼν δὲ ἐν τῷ Τριβουναλίῳ
Κάμπῳ (40), καὶ στὰς ἐφ' ὕψους συμπρόντος αὐτῷ
τοῦ στρατοπέδου καὶ τοῦ Βρεττανίου, ἐσηγηγόρει
παύων τὸν λαὸν, ἀκούουθον εἶναι τῆς βασιλείας, καὶ
τὴν ἐξουσίαν ὑπάρχειν (41) τῷ ἐκ προγόνων βασι-
λέων διαδεξαμένῳ ταύτην, συμφέρειν τε τῷ λαῷ ἡ
καὶ τῷ κοινῷ ὑπὸ μίαν ἐξουσίαν διοικεῖσθαι τὰ δη-
μόσια, καὶ ὅσα τούτοις ἀκόλουθα. Τότε ἀποδύσας
τὸν Βρεττανίωνα βασιλεῦσαντα μῆνας δέκα κατ' αὐ-
τὴν τὴν ὥραν τραπέζης αὐτῷ πρὸς ἐστίασιν ἔκοι-
νῶνσιν· καὶ μετὰ πάσης τιμῆς καὶ δορυφορίας ἡ
καὶ πολλῶν χαρισμάτων ἐν Προύσῃ τῆς Βιθυνίας
ἀπέστειλεν. Χριστιανὸς δὲ ὢν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐσχόλα-
ζεν, καὶ πολλὰς ἐλεημοσύνας ἐποίησε εἰς τοὺς πένη-
τας· ἐτίμα δὲ καὶ τοὺς ἱερεῖς ἕως ἡμέρας τελευ-
τῆς αὐτοῦ. Ὁ δὲ Κωνσταντῖος ἐπιστρέψας εἰς τὸ
Βυζάντιον (42), καὶ παρακληθεὶς ὑπὸ Εὐσεβίας τῆς
Ἰδίας γυναικὸς, Τουλιανὸν τὸν ἀδελφὸν Γάλλου ἐκ τῆς
φυλακῆς ἐξαγαγὼν Καίσαρα προβάλλεται, καὶ εἰς
Γαλλίας ἐκπέμπει ζεύγος αὐτῷ πρὸς γάμον καὶ τὴν
Ἰδίαν ἀδελφὴν Ἑλένην τὴν καὶ Κωνσταντίαν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Ἰούλιος ὁ πάππας (43) ἐν
Ῥώμῃ ἔκοιμήθη, καὶ ἔχειροτονήθη ἀντ' αὐτοῦ Λι-
βέρτιος ἀνὴρ τὰ πάντα θαυμαστός καὶ ὁρθόδοξος. Οἱ
δὲ Ἀρειανοὶ τὸν βασιλεῖα κατὰ Ἀθανασίου οὕτω ἡ

A ratu bellico Romam ingressus, laudibus supra om-
nes retro imperatores cumulatus est. Una cum
ipso conjux Eusebia urbem ingressa, quatuordecim
in ea dies egit. Hinc ad Tribunalium campum pro-
fectus, et astante exercitu et Bretannione sugge-
stum altiore consensens, allocutione ad populum
et milites habita, ut imperium colerent ac majestati
submissi obsequerentur, suadebat: a majoribus
et avis imperatoribus potestatem acceptam sibi
adesse, ab uno principe publicas res administrari
populo et communi utilitati conducere, et id genus
similia. Quocirca Bretannionem decem a mensibus
socium imperii factum eadem hora dignitatis insi-
gnibus exutum, convivam ad mensam excepit:
quem deinde magnis honoribus auctum Prusam
Bithyniæ ablegavit. Cum vero Christiano ritu esset
initiat, ecclesiarum cultui indulgebant assiduus,
et erga pauperes erogatis elemosynis liberalem,
erga sacerdotes ad ultimum usque vitæ diem sese
cultorem devotum exhibebat. 38 Constantius vero
Byzantium reversus, Eusebiæ conjugis precibus
sollicitatus, Julianum Galli fratrem educum et cus-
todiam Cæsarem designat, et propria sorore Helena,
cui nomen etiam Constantia fuit, in matrimonium
copulata, mittit in Gallias.

Eodem etiam anno Julius papa Romæ diem suum
obiit: et Liberius, vir per omnia mirandus et recta
in Deum fide præstans, in ejus locum est promotus.
Ariani porro imperatorem in Athanasium adeo

VARIÆ LECTIONES.

ἡ τοὺς Α. τοῦ vulg. ἡ δεκατέσσαρες Par. ἡ ὑπάρχειν Α, ὑπάρχοντι vulg. ἡ τῷ λαῷ omi. Α. τῷ κοι-
νῷ λαῷ Α. ἡ καὶ ὅσα Α, καὶ τὰ vulg. ἡ ἐστίαν b. ἡ δορυφορίας Α, δωριφ. a c, δωρηφ. f, δωροφορίας
vulg. ἡ ἕως τῆς τελευτῆς a. ἡ αὐτοῦ Α.

JAC. GOARI NOTÆ

Magnentio ἐπινίκιον ἐπιτελεῖν πομπήν, triumphum C
et vicennialia simul agere contigit. Describit trium-
phum Marcellinus comes lib. xvi.

(40) Ad milites nonnunquam verba fecisse im-
peratores, et in campo e tribunali allocutos pro-
dunt historice, et quibus allocutiones hujusmodi
impressæ sunt, numismata representant. Marcelli-
nus, lib. xv: Cum venisset accitus (Julianus) prædi-
cto die, advocatō omni, quod aderat commilitio,
tribunali ad altiore suggestum erecto, quod aquilæ
circumdederunt, et signa Augustus inscendens. Et
xxvii: Progressus in campum tribunal ascendit,
oratione imp. destinaturus. Et xxi: Omnes centu-
rias, manipulos, cohortes in concione vocavit, con-
cinentibus tubis: oppletoque multitudinis campo, ut
eam ad firmanda promptius adigeret imperata, tribu-
nali celso sistens, stipulaeque solito densius, hæc
prosecutus est. Hæc itaque verba, ἐξελθὼν δὲ ἐν τῷ
τριβουναλίῳ κάμπῳ, καὶ στὰς ἐφ' ὕψους, id mihi
sonant, progressus in campum, quo e suggestu
milites alloqueretur, jamque excelso tribunali
stans, etc., motum quippe antiqua particula quie-
tis ἐν exprimit recentiores Græci. Locum etiam
allocutionis tribunalis campus potuit auctori bar-
bare dici: apud quem hæc circa Britannionem in
Illyrico, non Romæ intelligenda gesta. Ad Socra-
tis enim et Sozomeni Britannionis exauclorationem
referentium, illius lib. ii, 27, istius lib. iv, cap. 30
mentem, Theopanis sensus accommodandus.

(41) Sic Vat., Barb., Peyr., etc., plana satis litte-
ra, ex imperii rationibus esse, ut et potestas illi cede-

ret, qui a majoribus hæreditario veluti jure illam susce-
pisset, etc. COMBETIS.

(42) Mente nimirum reditum parans versus
Byzantium, cum adhuc Italiæ finitibus post trium-
phum Romæ actum detineretur. Marcellinus
lib. xv: Et hæc quidem Romæ agebantur. Constans
vero exagitabant assidui nuntii deploratas
Gallias indicantes, nullo renitente ad internecionem
Barbaris vastantibus universa: æstuantique diu qua-
ria propulsaret ærumnas, ipse in Italia residens, ut
cupiebat (periculosum etenim existimabat se in par-
tem contrudere longe dimotam), reperit tandem consi-
lium rectum: et Julianum patrualem fratrem, haud
ita dudum ab Achaico tracta accitus, etiam tum
palliatum, in societatem imperii asciscere cogitabat.
Revocanda in memoriam quæ de Juliani custodia
superius adnotata. Post aulicorum oblectas adu-
lationes, subdit: Quis adnitentibus obstinate oppo-
nebat se sola regina; incertum, migrationem ad lon-
ginq̃ua pertimescens, an pro nativa prudentia con-
sulens in commune, omnibusque memorans anteponi
debere propinquum, etc. ad imperium placuit Julia-
num assumere. Ante tres porro vel quatuor annos
hæc acclitata monet idem Marcellinus in sequenti-
bus: Hæc die octavo Iduum Novemb. gesta sunt,
cum Arbelionem consulem annus haberet et Lollia-
num, anno Constantii 18, vel secundum alios 19.

(43) Cur Julii mortem ascribat, et de Athanasio
pag. 36 scripta repetat Theopanes anno Damasi
quinto, nisi deceptum asseram, fateor me ne-
scire.

commoverunt, ut poenam capitis in eum decerneret. At sanctus fuga tum etiam salutem consuluit.

A. C. 350. — *Cpolis episcopi Macedonii annus primus.*

Hoc anno magnus terrae motus Nicomediae exortus, hora noctis tertia urbem concussit, et numerosam populi multitudinem oppressit. Perlit etiam illa communi clade civitatis episcopus Cereopius.

A. C. 351. — *Antiochiae episcopi Leonii annus primus.*

Cpolis episcopi Eudoxii annus primus, ejecto Macedonio.

A. C. 352. — Macedonius itaque Cpolis sede tyrannice obtenta, magni Constantini corpus e Sanctorum Apostolorum aede, ruinam ejus causatus, ad Sancti Acacii templum transtulit. Populo vero depositionem hujusmodi prohibente, magna adeo caedes edita est, ut puteus et martyrici templi areae adjacentesque plateae caesorum sanguine complerentur. Constantius, eo cognito, in Macedonium iratus, virum gradu deponi jubet: et ingens malum majori calamitate commutans, Eudoxium in ejus locum substituit.

Hoc anno castrum, cui nomen Bedzaedi, Persae obtinuerunt. Constantius autem audiens Julianum laude conspicuum ab exercitu imperatorem in Gallis renuntiatum, 39 ipse moram Antiochiae trahens et Persicae expeditioni intentus, in Julianum tyrannum profectionem suscepit. Cumque Mopsocrenas primam a Tarso Ciliciae stationem attingisset, tertio Dii mensis die, propria longiori

A παρέβαισαν ὡς κεφαλὴν αὐτῷ τιμωρίαν ἐπιψηφίσασθαι. Ἀλλὰ ὅτε καὶ τότε φυγῇ ὁ ἅγιος τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο ὅτι.

A. M. 5850. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Μακεδονίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει σεισμοῦ μεγάλου γενομένου (44) ἐν Νικομηδείᾳ περὶ ὥραν τρίτην νυκτερινὴν τὴν πόλιν κατέλαβεν ὅτι, καὶ πλήθη πολλὰ διέφθειρεν· συνάπλωτο δὲ καὶ ὁ ἐπίσκοπος τῆς πόλεως Κεκρόπιος.

A. M. 5851. — *Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Λεοντίου ἔτος α'.*

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Εὐδοξίου ἔτος α', ἐκκληθέντος Μακεδονίου ὁ.

A. M. 5852. — Μακεδονίου τοῖνον τυραννικῶς (45) τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως κατέχοντος, μετήγαγεν ὁ τὸ σῶμα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου εἰς τὸν ἅγιον Ἀκάκιον ἀπὸ τῶν Ἀρίων Ἀποστόλων, πῶσιν ὁ προφαισιζόμενος τοῦ ναοῦ. Τοῦ δὲ λαοῦ κωλύοντος φόβος γέγονε πολὺς, ὥστε πληρωθῆναι τὸ φρέαρ (46) καὶ τὴν αὐλὴν τοῦ μαρτυρίου αἱμάτων καὶ τὰς περικειμένας πλατείας ὅπερ γνοῦς ὁ Κωνσταντίνος, ἡγανάκτησε κατὰ Μακεδονίον, καὶ τοῦτον καθαιρεθῆναι κελεύσας, Εὐδόξιον ἀντικατέστησεν, μείζονι κακῷ μέγα κακὸν ἀμειψάμενος.

Τούτῳ τῷ ἔτει Πέρσαι Βεδζακὸς ὁ καλούμενος (47) κάστρον παρέλαβον· Κωνσταντίνος δὲ ἀκηχῶς, ὡς Ἰουλιανὸς ἐν Γαλλίαις ἐν πολέμοις εὐδοκίμησας ὑπὸ τοῦ στρατοῦ βασιλεὺς ἀνηγορεύθη, ἐν Ἀντιοχείᾳ δι᾿ ἄγων (48) διὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον ὁ, ἐξώρμησε κατὰ τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ τυράννου· καὶ ἐλθὼν ἐν Μόψου κρήναις ὅτι, ἐν πρώτῃ μονῇ ἀπὸ Ταρσοῦ τῆς Κιλικίας (49) ἐτελεύτησεν (50) μηνὶ Δίῳ γ', πολλὰ

VARIÆ LECTIONES.

ὅτι ἄλλα om. A. ὅτι ἐπραγματ.] ἐχρήσατο A f. in marg. h hæc addita leguntur: Κύριλλος, etc., ut supra not. 23 ex cod. Val. κατέλαβεν] κατέβαλεν A a. Μακεδόνιος—κατέσχευεν A. μετήγαγεν A, κατήγ. vulg. πῶσιν b. περικειμέναις A, παρακειμ. vulg. Βεδζακὸς A, Βεδζαδὸς b, Βεδζακὸς c, Βεδζακὸς d, Βεδζακὸς e, ὅτι vulg. ὡς A, ὅτι vulg. τοῦ om. A. πόλεμον om. A. τοῦ add. ex A. Μόψου κρήναις A, Μάμψου κρήναις a b c d f, Μουψουκρήναις vulg. ἐν ante πρώτῃ om. A.

JAC. GOARI NOTE.

(44) His iisdem verbis narratio instructa *Chronicon Alexand.* legentibus, occurrit ad præsentem Constantini annum. Ibidem insuper mensis Hyperberetæus, id est October, observatur; idem habet Hieronymi *Chronicon*.

(45) Instituto recens in Cæsarem Juliano, ante Constantii e Gallis reditum stragi hic enarratæ causam dedisse Macedonium a dubio procul alienum est Socratem legentibus, lib. II, cap. 30 ad extremam calcem; auctor *Chronicon Alexandrinum* secutus ad annum Constantii 23 annum removet. His confer pagg. 35, 36 et 37. et num Theophanes sibi cohæreat, expende.

(46) Fontibus vel puteis ex ecclesiarum conspectu positis antiqui Græci gaudebant: iisque elucidandis insudat *Euchologium*, ubi de aqua in Theophanis benedicenda. Haud putet tamen, sed στοᾶς, porticus, aulam inter ecclesiæ et plateam mediæ mentionem habet Socrates nuper allatus.

(47) Bezabdem, quam Phœnicam quoque appellarunt, anno Constantii 24, ipso Constantio decimum, Juliano tertium poss. captam, quo tempore quoque Julianus in Galliis imperator salutatus est, testatum reliquit Marcellinus lib. xx, sub initium.

(48) Variis ejusdem paginæ Marcellini verbis lib. xxi, ad invicem consutis firmantur hæc a Theophane scripta: *Ingressus Antiochiam Constantius, etc. autumnio jam senescente, etc., venit Tarsum etc., petiit per vias difficiles Mopsocrenas Ciliciæ, ultimam huc pergentibus stationem, sub Tauri montis radicibus positam, etc. diuque cum anima fluctatus abiit e vita.*

(49) Quæ prima Tarso descendentibus, ultimam illuc pergentibus stationem designat Marcellinus. Ex isto Theophanis textu integro vitiosus *Chronici Alexandrini*, in quo hæc leguntur, et corruptior ejus qui pravam in margine correctionem apposuit, interpolatur. Ἐλθὼν, scribit, εἰς Μόψου κρήνας πρώτιστον ἢ ἀπὸ Ταρσοῦ Κιλικίας. Locus vitiosus, addit marginalis adnotatio, fortasse πρόθεμος κρήνας. Ita vitium vitio traditur: sanatur utrumque si appositum fuerit: Ἐλθὼν εἰς Μόψου κρήνας πρώτῃ μονῇ ἀπὸ Ταρσοῦ.

(50) *Chronicon Alexandrinum*: Μεταλλάττει τὸν βίον ὁ αὐτὸς Κωνσταντίνος Αὐγουστος μηνὶ Δίῳ γ'. 19 October est; quare Marcellinus: *Abiit e vita 17 Non. Octobrium.*

τῆς αὐτοῦ ἀνοίας ¹³ καταγνοῦς (51) · ἐβαπτίσθη δὲ ἅτε εἰς Ἀντιόχειαν (52) ὑπὸ Εὐζώτου τοῦ Ἀρειανῶ, τοῦ καθολικοῦ κόσμου ¹⁴ ἔτους εἰνὸς, τῆς δὲ ια' περιόδου φλβ' [ἀρχομένης τῆς ιθ' ¹⁵] (53). Ἰουλιανὸς ¹⁶ δὲ μονοκράτωρ ¹⁷ γενόμενος, ἀναιδῶς Ἑλλήνισεν, αἵματι θυσῶν τὸ ἅγιον βάπτισμα ἀποπλυνάμενος, καὶ πάντα ποιῶν ὅσους ¹⁸ οἱ δαίμονες θεραπεύονται.

A. M. 5853. — Ῥωμαίων βασιλέως Ἰουλιανοῦ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐβασίλευσεν Ἰουλιανὸς ὁ Παραδάτης, μοναρχήσας διὰ πλῆθος ¹⁹ ἀμαρτιῶν ἡμῶν (54). Ἐπαρθεὶς γάρ τῃ ²⁰ τῶν Βαρβάρων νίκῃ, αὐτῷ ²¹ τὸ κράτος ἐπιτρέψας, καὶ διάδημα περιθέμενος, πρὸ τῆς Κωνσταντίου τελευτῆς εἰς Ἑλληνισμὸν ἀναιδῶς ἐξετρέπη. Ὅπερ Κωνσταντίος πλείστα μεταμελούμενος, ἀπέδωκε τὸ πνεῦμα, ἐπὶ τε τῷ (55) τοῦ γένους φόνῳ ²² καὶ τῇ καinovτομία τῆς πίστεως, καὶ τῇ ἀναρρήσει ²³ τοῦ Ἀποστάτου. Ἰουλιανοῦ δὲ τοῦ Ἀποστάτου θεοῖς κήρυμασι μονοκρατορήσαντος, παντοδαπαὶ ²⁴ θεήλατοι ὄργανα (56) τὴν Ῥωμαίων γῆν κατεilhάσαι, καὶ θέλων ²⁵ δεῖξαι τὸν Κωνσταντίον ἄδικον καὶ ἀπάνθρωπον, ὑποκρινόμενος δικαιοσύνην ὁ παρώνομος, τοὺς ἐν ἐξορίᾳ ²⁶ ἐπισκόπους ἀνεκάλεσάτο · Εὐσέβιον δὲ τὸν πρῶτον τῶν βασιλικῶν ²⁷ εὐνούχων (57) ἀνέλεν, ὡς δῆθεν ἄδικον · ἐδίωξε δὲ καὶ τοὺς ἄλλους εὐνούχους (58) τοῦ παλατίου, διὰ τὸ ἀποβαλεῖν τὴν γυναῖκα ²⁸, ἣν συνήψεν αὐτῷ Κωνσταντίος ἀδελφὴν αὐτοῦ · ὁμοίως καὶ μαγείρους διὰ τὸ λιτὴν τῆς διαίτης, καὶ χουρτσικούς διὰ τὸ ἕνα πολλοὺς ἄρχειν, ὡς ἔλεγεν. Τοῦ δὲ δημοσίου δρόμου τάς τε καμήλους καὶ θύους βόας τε καὶ ἡμιόνους ἐξέβαλεν, μόνους ²⁹ ἵππους συγχωρήσας ὑπουργεῖν διὰ πολλὴν ³⁰ φιλαργυρίαν (59), ἥς θούλος

A sermone damnata prius vecordia coniunctus est. Ab Euzoio Ariano baptismum accepi Antiochiæ, numerato tunc temporis universi orbis anno 5852, duodecima, post undecimam exactam, annorum 532 redeunte periodo. Solus itaque Julianus imperio potius, impurorum sanguine sacrificiorum sancio baptismate polluto, idolis inverecunde cærimoniahatur, nec ullum quo mulcentur dæmones, cultum volebat omitti.

A. C. 335. — Romanorum imperatoris Juliani annus primus.

Hoc anno, ita nostrorum criminum exigente multitudinem, Julianus prævaricator tyrannidem solus arripuit. Victoriis etenim adversus Barbaros elatus, omnem sibi permisit imperii potestatem, et imposito ante Constantii obitum diademate, deposito veræ religionis pudore, ad profanos gentilium ritus animum convertit. Constantius cædium in proprium genus perpetratarum conscius, et renovate a Juliano superstitionis idolice, et initæ ab eodem a vera fide defectionis tristi nuntio percussus, ob eidem delatum imperii consortium pluribus lacrymis poenitentiam testatus, spiritum emisit. Juliano igitur cælestibus decretis imperium solo obtinente, variarum calamitatum imbres in Romanum orbem divino nutu immissi depluere cœperunt. Nimirum ille juris et æqui transgressor, juris vindicem se fingens, Constantio injustitiæ et inhumanitatis labem tentans aspergere, amandatos in exsilium episcopos sanxit revocandos. Eusebium vero regionum eunuchorum principem, ceu noxium morte damnavit: sed et reliquam eviratorum turbam, uxore, quam Constantius frater tradiderat, amissa, coquos item, quod victus parcitatem et frugalitatem prosequeretur, ac tonsores demum, quod

VARIE LECTIONES.

¹³ τῆς αὐτοῦ ἀνοίας A. τῆς ἀνοίας αὐτοῦ vulg. ¹⁴ κοσμικοῦ b. τῆς δὲ ια' περιόδου φλβ' A et alii, τῆς δὲ α' περ. φλγ' vulg. ¹⁵ ἀρχομένης τῆς ιθ' om. A f. ¹⁶ Ἰουλιανὸς δὲ A. τότε λοιπὸν Ἰουλιανὸς vulg. ¹⁷ κοσμοκράτωρ alii. ¹⁸ ὅσους a c. ὅσα vulg. ¹⁹ κλήθους b. ²⁰ τῇ A, τῆς vulg. ²¹ καὶ αὐτῷ a b c d e g. ²² φόνῳ] φονῇ, β supra v scripto ut fiat φόνῳ neutrum verum esse videtur. ²³ ἀναρρήσει A c d f. ἀρνήσει vulg. ²⁴ παντοδαπαὶ A, παντοδαποὶ vulg. ²⁵ θέλων] ἐλθὼν A f. ²⁶ ἐξορίαις e. ²⁷ τῶν βασιλικῶν om. A. ²⁸ γυναῖκα] γαμετὴν b. ²⁹ μόνας e f. ³⁰ πολλὴν add. ex A et aliis.

JAC. GOAR I NOTÆ.

(51) Marcellinus: *Ultimum spirans desolebat eritium: mentisque sensu etiam tum integro.*

(52) Aliter Chronicon Alexand: *Πρότερον εὐληφὼς τὸ ἅγιον βάπτισμα παρὰ Εὐζώτου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας μετασταλέντος ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίου. Cujus interpres: Accepit ab Euzoio Antiochiæ episcopo ex monasterio (prave omnino, repono, ad eam ipsam stationem (de qua ante notas unam et alteram) per Constantium accersito, baptismate.*

(53) Cyclos decemnovennalis lunæ per solarem qui est annorum 28 ductus, periodum annorum 532 constituit. Hæc decies ac semel repetita annos reddit 5852; quare periodi duodecimæ annorum 532 primus limes anno 5853 figetur.

(54) Ut malum omne poenæ etiam in posterorum peccatum velut in propriam originem refundant, Græcis usitatum.

(55) Perturbatus, nec omnino integer textus, sic facile queat restitui, ὅπερ Κωνσταντίος ἀκούσας

ἀπέδωκε τὸ πνεῦμα, πλείστα μεταμελούμενος ἐπὶ τε τῷ. Illud, καὶ τῇ καinovτομία τῆς πίστεως, interpretes ad Julianum refert, ego ad ipsum Constantium qui sic orbem fatigavit patrocinando Ariano dogmati. Καinovτομία hæretici est, ἀρνήσις, apostata, ejusque qui omnino defecit a fide. CONFESIS.

(56) Narratur a Sozomeno lib. iii, cap. 2.

(57) Socrates, lib. iii, cap. 1 exponit προστώτα τοῦ βασιλικοῦ κοιτώνος. Marcellinus lib. xxi velut interpretes: *Cui erat Constantiniani thalami cura commissa. Hic mortis ejus causam intolerabilem superbiam et animi ferocientis crudelitatem, ille injurias reliquis illatas et in Gallum Cæsarem calumniam assignat.*

(58) Palatinos omnes uno verbo includit Marcellinus, quorum deinde, coquorum maxime et tonsorum, exauctorationem recenset. Legendus ille omnino, ut res gesta penitus inspicitur: auctoris autem verba cum Socratis textu comparanda.

(59) Quod conjiciendum suggerit Marcellinus.

pluribus unus sufficeret, ut aiebat, palatio expulsi. A publici porro cursus consuetudine, camelis, asinis, bobus et mulis ablegatis, adaugendæ pecuniæ cuius etiam ante idolorum mancipabatur libidini, solos equos in ministerium adhiberi permisit. **40** Eo tempore gentiles Orientis incolæ resumptis animis, Georgium Alexandrinum episcopum derrepente per vim abreptum occiderunt; cadaver autem ejus ludibriis per impietatem afficiendum, atque in civitatis vicos omnes traducendum imposuerunt camelo, et bestiarum tandem mortuarum ossibus admistum consumpserunt igne, et in ventum disperserunt reliquias. Tunc Athanasius longo temporis spatio a quadam virgine occultatus redux recepit Ecclesiam, et Alexandriæ convocata synodo, sancita prius apud Nicæam fidei dogmata confirmavit. Sublato Georgio, Lucium sibi præfecerunt Ariani, et in profanis ædibus conventicula celebrarunt. Gentiles plurimos Christianorum crucibus suffixos mactaverunt: ac subinde Patrophili Scythopolitani reliquias terra erutas partitum hinc et inde disjecerunt, calvariam vero contumeliose suspendentes ludificati sunt. Gazæ vero atque Ascalone presbyteros et virgines Deo in perpetuum sacratas interemerunt, eorumque inaperta viscera complentes hordeo porcis objecerunt discerpenda. Ad hæc Cyrillum diaconum, quod sub beatæ memoriæ Constantino evertisset idola, Heliopolitæ in Phœnicia letho multaverunt, et ex ejus jecore struxerunt epulum. Qui porro diaconum sciderat, et ex ejus delibarat jecore, hæc deinceps est perpessus. Linguam tabo fluentem evomit, et exspuit dentes: oculisque tandem exæcatus, ac miserandum in modum cruciatus, vitam finivit. Christianis insuper Cæsareæ in Cappadocia civibus plurima mala Julianus rependit. Ob illatas quippe ab ipsis sub Constantio gentilibus noxas, et eversum Fortunæ fanum, civi-

A ἦν, ὡς πρώτης ³⁰ εἰδωλολατρίας (60). Τότε οἱ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν Ἕλληνες ἐπαρθέντες, εὐθέως ³¹ ἐν Ἀλεξανδρίᾳ Γεώργιον τὸν ἐπίσκοπον σύροντες ἀνέβλυν, καὶ τὸ λείψανον αὐτοῦ ἀθέως ἐνυβρίζοντες, καμῆλῳ ἐπιθέοντες ἐνεπόμπευσαν (61) διὰ τῆς πόλεως, καὶ μετὰ νεκρῶν ἀλόγων ὁστέων μίξαντες αὐτοῦ τὸ λείψανον, κατέκτανσαν καὶ ἐσκόρπισαν. Τότε Ἀθανάσιος πρὸς τινὰ παρθένον κρυπτόμενος χρόνον πολλὸν ἐξελθὼν, σύνθεον ἐν Ἀλεξανδρίᾳ ἐκρότησεν, καὶ τὰ κατὰ Νίκαιαν κυρώσας δόγματα, ἐκκλησίαν ἀπέλασεν ³². Οἱ δὲ Ἀρειανοὶ μετὰ ³³ Γεωργίου Λούκιον προεχειρίσαντο ἑαυτοῖς, καὶ ἐν οὐκῷ κοινῶς συνήγοντο. Πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους Χριστιανούς οἱ Ἕλληνες ἀνεσταύρωσαν καὶ κατέσφαξαν. Τὰ δὲ τοῦ ³⁴ Πατροφίλου τοῦ ἐν Σκυθοπόλει ἐπισκόπου λείψανον ἀνоруξαντες, τὰ μὲν ἄλλα ³⁵ διεσκόρπισαν ³⁶, τὸ δὲ κρανίον ἐφυδρίστως κρεμάσαντες (62) ἐνέπαιζον. Ἐν δὲ Γάζῃ καὶ Ἀσκαλῶνι πρεσβυτέρους καὶ αἰεπαρθένους ἀναιροῦντες, ἀνέπτυσσαν ³⁷ τὰ σπλάγχνα αὐτῶν, καὶ κριθῶν ³⁸ πληροῦντες, τοῖς χοίροις παρέβαλλον. Ἐν δὲ Φοινίκῃ Κύριλλον διάκονον ³⁹ οἱ Ἡλιουπολίται ⁴⁰ ἀνελόντες, τοῦ ἥπατος αὐτοῦ ἀπεγεύσαντο, ἐπειδὴ τὰ ἐθῶλα αὐτῶν ἐπὶ τοῦ μακαρίου Κωνσταντίνου κατέστρεψεν. Ὁ δὲ ἀνατεμὼν τὸν διάκονον καὶ ἀπογευσάμενος τοῦ ἥπατος αὐτοῦ πέπονθε ταῦτα· τὴν μὲν γλῶσσαν σαπῖσσαν κατέρβρευσεν ⁴¹, καὶ τοὺς ὀδόντας ἀπέβαλεν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπηρώθη, καὶ οὕτω βασιανίζμενος ἀπέθανεν. Τοῖς δὲ ἐν Καισαρείᾳ Καπαδοκίᾳ Χριστιανοῖς πολλὰ κακὰ ἐνεδείξατο Ἰουλιανὸς ⁴². Ἀφελιατο δὲ ⁴³ καὶ τὰ δίκαια τῆς πόλεως, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ καλεῖσθαι αὐτὴν Καισαρείαν. Μάζοσαν ⁴⁴ δὲ αὐτὴν, ὡς τὸ πρὶν, ἐκέλευσε λέγεσθαι· ὅτι οἱ αὐτόθι Χριστιανοὶ ἐπὶ Κωνσταντίου πολλὰ κακὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐποίησαν, καὶ τὸν ναβὺν τῆς Τύχης κατέσφαξαν ⁴⁵. Ἐν δὲ Ἀρεθούσῃ φοδερὰ κατὰ Χριστιανῶν ⁴⁶ διεπράξαντο ⁴⁷, ἐν οἷς καὶ Μάρκον τὸν ἀγιώτατον μοναχὸν (63) τὸν

VARIAE LECTIONES.

³⁰ πρώτης A a, πρὸ τῆς vulg. ³¹ εὐθέως] ἀθέως g. ³² τῆς ἐκκλησίας ἀπέλασεν A. ³³ μετὰ] κατὰ A. ³⁴ τὰ δὲ τοῦ A, τοῦ δὲ vulg. ³⁵ τὰ μὲν ἄλλα A, τὰ δὲ ἄλλα vulg. ³⁶ διεσκόρπισαν A, ἐσκόρπισαν vulg. ³⁷ ἀνέπτυσσαν A a b c d e f, ἐνέπτ. vulg. ³⁸ κριθῶν A. ³⁹ διάκονα h. ⁴⁰ οἱ Ἡλιουπ. Ἰουλιουπολ. A. ⁴¹ κατέρβρευσεν A. κατέρευσεν vulg. ⁴² Ἰουλιανὸς A, ὁ Ἰουλ. vulg. ⁴³ δὲ καὶ τὰ A, δὲ τὰ vulg. ⁴⁴ Μάζαν A e, Μάζαχαν a, Μάζαχα b. ⁴⁵ κατέσφαξαν] κατέσπασαν A. ⁴⁶ Χριστιανῶν A, Χριστιανῶν vulg. ⁴⁷ διεπράξαντο A a, διεπράξατο vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(60) Sic Barb. ipseque Reg., nisi qua imperitus antiquarius scripsit, πρὸ τῆς. Placet maxime, estque plana allusio ad locum Apostoli, *avaritia, quæ est idolorum servitus*, εἰδωλολατρεία. Col. iii, v. 6. Velut dicat, nihil mirum ad idola deflexisse, qui ante jam avarus illis serviret. COMBES.

(61) *Pompare et pompaticæ dicere reddit Anastasius*: quod est, ad inurendam infamiam per plateas, forum, circum et vicos ignominiose traducere, ab honoris, in ludibrii sensum voce translata. *Chronicon Alexandrinum*, ex quo ad verbum ferme hæc desumpta, δι' ὅλης τῆς πόλεως περιέφερον, scripsit.

(62) Ἐν σχήματι κανδήλας, ad lampadis appensæ normam, inquit Chronicon Alexandrinum, ex quo ista. Vocem κανδήλας commuto in κανδήλης, nisi ut corrupte recentiores pronuntiant, mavis scribere κανδήλας in genitivo. Ita ex istis plura, etiam dic-

tionem ipsam ex illo Chronico mutuatus est Theophanes: ex Socrate, Theodoretis et Sozomeno reliqua.

(63) Marcum Arethesium episcopum diris suppliciis Juliani tempore probatum celebrant Theodoretus et Sozomenus: monachum alium Juliani servatorem ignorant historici: quare vitiosum, errore maculatum et mutilum hunc locum nemo non advertit. -- Sozom. lib. v, cap. 9, multis describit illustres certamen Marci Arethusii episcopi Juliano imperatore: cumque plura dicat illi irrogata supplicia, istud tacet quod Theophanes dicturus erat, de visceribus vivo forte extractis, nisi codices mutili essent: potuitque etiam furens populus dirum illud in eum patrare, post ea quæ narrat Sozomenus. Eundem referre utrumque scriptorem, qui et monachus fuerit, et episcopus gravissimus senex, mihi persuasissimum est. COMBES.

καὶ σώσαντα ^{αα} καὶ κρύψαντα Ἰουλιανὸν, ἐν τῷ ἀνελεῖν τὸν στρατὸν τὸ γένος Κωνσταντίου. Τούτου τὰ σπλάγχνα ζώντος ^{αα}... ἐν Ἐμῇ ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τὸ τοῦ Διονύσου εἰδωλὸν ^{αα} ἔβρυσαν, τὴν δὲ παλαιὰν ἐκκλησίαν κατέστρεψαν ^{αα}. Μάρης δὲ ὁ Καλκηδόνος πολλὰς ὑβρεῖς τῷ Ἰουλιανῷ κατὰ πρόσωπον εἰς τὸν οἶκον τῆς Τύχης θύοντι ^{αα} ἐπηγάγεν. Ὁ δὲ, ὡς φιλόσοφος δῆθεν, τὰς ὑβρεῖς ὀπῆνεγκεν.

Chaceldonenensis episcopus Juliano ad Fortunæ contumelias in faciem intulit: quas ille philosophi

A. M. 5854. — Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ δυσσεβὴς Ἰουλιανὸς ἐνομοθέτησεν μὴ μετέχειν Χριστιανούς Ἑλληνικῶν μαθημάτων. Ἀπολλινάριος δὲ τῇ μὲν θεῇ Γραφῇ χρησάμενος ὤλη, τοὺς ^{αα} χαρακτῆρας δὲ τῶν ἀρχαίων μιμησάμενος, καὶ κατὰ Ἰουλιανὸν ^{αα} λόγον συγγράψας, ὃν Ὑπὲρ ἀληθείας ἐπέγραψε ^{αα}, πολλὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὠφέλησεν. Ἀθανάσιον δὲ τὸν μέγαν Ἀλεξανδρείας ἐξελαθῆναι ἐκέλευσεν ^{αα}, τῶν Ἑλλήνων σφοδρῶς αὐτὸν ^{αα} παροξυνάντων κατ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἐξερχόμενος, θαρβέλναιπε Χριστιανούς τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ δακρύουσι, φήσας ὁ θάρσειτε ^{αα}, νεφύδιόν ἐστι, καὶ παρέρχεται. Καὶ τίτον τὸν ἱερὸν ἐπίσκοπον Βοστρῶν ^{αα} Ἰουλιανὸς ἔγραψε Βοστριανοῖς ἐξελάσαι τοῦτον τῆς πόλεως, Δωρόθεόν τε τὸν πολυάθλον ἐπίσκοπον Τύρου, τὸν πολλὰς ^{αα} ἱστορίας γράψαντα ἐκκλησιαστικὰς, καὶ ἐν λόγοις διαπρέποντα, τὸν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ ὁμολογητὴν γεγονότα, καὶ αὐθὺς ἐπὶ Λικινίου, ἐν γῆρᾳ βαθεὶ φθάσαντα ^{αα}, ἐν τῷ δευτέρῳ χρόνῳ τοῦ Παραβάτου οἱ τούτου ἄρχοντες ἐν Ὑδουσπόλει τοῦτον εὐρόντες ἰδίασαντα, πολλοὺς αἰκιμους διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἐπαγαγόντας ^{αα}, αὐτὸν ἐκατὸν ἑπτὰ χρόνων ὑπάρχοντα. Τὰς δὲ Χριστιανῶν εὐποιίας [ὁ ἄχρηστος ^{αα} καὶ παραβάτης] μιμούμενος ξένους τε καὶ πτωχοὺς τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν χορηγεῖσθαι ἐκέλευσεν, ἀπατῶν τοὺς ἀπλοοτέρους. Ταῖς εἰκόσιν αὐτοῦ Δία καὶ Ἄρεα καὶ Ἑρμῆν συγγράφασθαι προστάξεν ὁ δυσσεβὴς καὶ τοὺς ^{αα} λοιποὺς δαίμονας, καὶ τοὺς ἀναβαλλόμενους τὴν τούτων προσκύνησιν, ὡς ἐχθροὺς τοῦ βασιλέως κολάζεσθαι. Τῷ δὲ στρατῷ τὴν βόγαν διανέμων πῦρ προσετίθει καὶ λίθον καὶ θυμὸν τὸ στράτευμα ἠνάγκαζεν· ἐν Καισαρείᾳ δὲ ^{αα} τῆς Φιλίππου, τῇ νῦν Πανεδί, θδιν κατήγετο ἡ αἰμόρροος ^{αα}, ἀνδρείας Ἰστατο πρὸ τοῦ οἴκου αὐτῆς τοῦ Κυρίου [ἡμῶν ^{αα} καὶ Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ], ὃν ἐθνικῷ ἔθει εὐχαριστήριον (64) ἀν-

A tatis jus ademit, et antiquato Cæsareæ nomine, Mazocam, quæ prior erat ejus appellatio, jussit vocari. Horrenda insuper tormenta Arethuse exercuit in Christianos: inter quos etiam Marcum sanctissimum monachum, qui ab exercitus potestate Constantii sobolem ad necem querentis Julianum ipsum exemerat, involvit. Hujus adhuc spirantis viscera in Magna Ecclesia Jovis idolum, antiquis ædibus eversis, erexit. Mares autem sanum sacrorum faciendorum gratia proficiscenti personam agens sustinuit.

A. C. 354. — Hoc anno impius Julianus Christianos, ne gentilium disciplinis acquirendis studium apponerent, edicto prohibuit. Eapropter Apollinarius ex divina quidem Scriptura 41 argumento sibi propositis, eodemque vetustiorum, quos imitatus est, dictione et caractere ornato, librum, quem, *Pro veritate*, inscripsit, adversus Julianum edere molitus Ecclesiam magnopere juvit. Magnum vero Athanasium Julianus a gentilibus in ipsum concitatus Alexandria pelli praecepit. Ille discessum parans. Christianos sui causa lacrymis perfusus bono animo jubebat esse, dicens: Confidite, nubecula est: commodum dissipabitur. Titum insuper sacrum Bostrensiū episcopum ut cives urbe ejicerent, rescripto mandavit: Dorotheum quoque Tyri praesentem multis certaminibus praeclarum, varium Ecclesiae historiarum scriptorem, dicendi peritia praestantem, eum, inquam, qui confessoris nomen sub Diocletiano et Licinii rursus temporibus fuerat adeptus, secundo demum imperii Praevicatoris anno, cum magistratus ab eo missi privatam vitam agentem Odyssepoli offendissent, centum et septem annis provecum verberibus et contumeliis ob Christi fidem obrutum letho dederunt. Christianam pietatem et beneficentiam imitatus ille nefarius et praevicator, peregrinis et egenis res necessarias edixit suppeditari: hinc fucus animis simplicioribus factus. Jovem, Martem, Mercurium, reliquosque daemones propriis appingi voluit impiis imaginibus: qui aderare detrectarent, velut in principem perduelles, puniri. Annonam exercitui distributurus, ignem et thus arponi jubebat, et milites suffire cogebat. Caesarea Philippi, quæ nunc Paneas, olim mulieris sanguinis profluvio laborantis patria fuit. Ibi ante prias aedes Domini nostri et Dei Jesu Christi sta-

VARIAE LECTIONES.

^{αα} τὸν καὶ σώσ. A, τὸν σώσ. vulg. ^{αα} lacuna a nullo cod. expletur. ^{αα} τὸ τοῦ Διονύσου εἰδωλὸν A et alii, τοῦ Διὸς vulg. ^{αα} ἔβρυσαν — κατέστρεψαν A, ἔβρυσαν κατέστρεψαν vulg. ^{αα} θύοντι A b e, ἀπὸντι καὶ θύσονται vulg. ^{αα} τοὺς adf. ex A. ^{αα} κατὰ Ἰουλ. A, κατὰ τοῦ Ἰουλ. vulg. ^{αα} ἐπέγραψε A et alii, ὀπῆγγ. vulg. ^{αα} ἐκέλευσεν, τῶν Ἑλλ. A e f, ex. πολλὰ τῶν Ἑλλήνων vulg. ^{αα} αὐτὸν A, αὐτῷ vulg. ^{αα} θάρσειτε A. ^{αα} Βοστρῶν A, Βοστρῶν vulg. ^{αα} τὰς πολλὰς A. ^{αα} βαθεὶ φθάσαντα A, φθας. βαθεὶ vulg. ^{αα} ἐπαγαγόντας A, ἐπάγοντες vulg. ἀπέσραξαν vel simile quid aperte deest. ^{αα} ὁ ἄχρηστος (ἄχριστος e,) καὶ παραβάτης om. A a b c d f. ^{αα} καὶ τοὺς alterum A, τοὺς δὲ vulg. ^{αα} ἐτ om. A. ^{αα} αἰμόρροος a b e d. ^{αα} ἡμῶν — Χριστοῦ om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(64) Ex ethnico igitur more fluxit, qui sacer creditur, et asseritur imaginum in ecclesia statuendarum ritus? Ita sentiet, qui de sacris imaginibus male sapiet, et Græcorum supra Latinum morem eas execolentium sententiam ignorabit.

Illi certe, quod vix quisquam advertit, imagines colunt pictas, cum levi tantum lineamento adumbratas, addo etiam toreumale fictas suscipiunt et deosculantur: statuas ex marmore, metallo, ligno, parte ex omni sculptas abominantur et conspuunt.

tuam, gentilium morem secuta, beneficii et grati animi memor illa crexerat, quam dejici sacrilegus Julianus imperavit: quod et factum est: gentilibus nimirum cum ludibrio imaginem trahentibus, et simulacrum Juliani nomine in ejus locum sufficientibus. Receptam Christi imaginem Christiani reposuerunt in ecclesia: prævicatoris autem simulacrum ignis e caelo missus consumpsit. Ex imaginis porro basi enascebatur herba morborum omnium præsentissimum remedium, quæ ad evertendam Domini effigiem Juliano desertori invidia facies suggestit. Nicopoli Palestinæ, quæ prius Emmaus vocabatur, fons exoritur, qui omnibus tam brutorum quam hominum morbis remedium exhibet: in eo quippe Dominum et Deum nostrum Jesum Christum ex itinere reversum pedes abluisse referunt: eundemque aggesta terra obstrui nefarius imperavit. Hermopoli in Thebaida arbor exstat nomine Persea. Ejus folium vel ramusculum 42 si quis decerpserit, omni humanæ medicabitur infirmitati. Domino cum divina Genitrice et Josepho persecutionem Herodis fugienti, cum ad arboris locum pervenissem, eam ad terram usque proclivem sese dicunt inflexisse, et usque nunc etiam adorantis speciem servare. Julianus Antiochiæ moram trahens, et repetitis vicibus in Daphnem se conferens, Apollinis simulacro cultum exhibiturus, nullius, ut sperabat, responsi gratiam ab idolo retulit. Quocirca ex repositis in Daphne sancti martyris Baphylæ reliquiis silentium idolo ovenisse suspicantis, cuncta mortuorum cadavera ac martyris ipsius ibi recondita jussit efferri: quo facto templum, de noctu confestim igne cœlitus misso, conflagravit: adeoque consumptum est idolum, ut ne vestigium quidem illius superexistiterit. Ante annos non paucos erectum ferebatur. Templum autem ita dirutum est, ut disjecta huc et illuc ejus rudera posterius conspiciantur, s, incredibili divinorum operum admiratione percellerentur. Attonitus hac de re Julianus, et incendium Christianorum insidiis coniugisse ratus, variis eosdem tormentis, adeo ut plures etiam mactarentur,

A ἔστησεν. Τοῦτον κατενεχθῆναι προσέταξεν ὁ δυσσεβὴς Ἰουλιανὸς· ὃ καὶ γέγονεν· κατ' ἐμπαιγμὸν δὴθεν συράντων τῶν Ἑλλήνων τὸν ἀνδριάντα, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔδωκαν ὀνόματι Ἰουλιανοῦ 68 στησάντων. Τοῦτον 69 δὲ Χριστιανοὶ λαβόντες 70 τὸν ἀνδριάντα εἰς ἐκκλησίαν ἀπέθεντο· τὸ δὲ τοῦ Παραδάτοι ἔδωκαν καταλθὼν πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατέφλεξεν. Βοτάνη δὲ ἐφύετο ὑπὸ τὴν βάσιν τοῦ ἀνδριάντος πάσης νόσου ἀλεξήτηριος, ἥτις καὶ πρὸς φθόνον ἐκίνησε τὸν Ἀποστάτην Ἰουλιανὸν καταστρέφαι τὸν 71 τοῦ Κυρίου ἀνδριάντα. Ἐν Νικοπόλει τῆς Παλαιστίνης τῇ λεγομένῃ τὸ πρὶν Ἐμμαοὺς πηγῇ ἔστιν παντοίων παθῶν ἀνθρώπων τε καὶ ἀλόγων ἰάσεις παρέχουσα. Ἐν αὐτῇ γὰρ φασὶ 72 τὸν Κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τοὺς πόδας ἀπονήσασθαι ἐξ ὁδοπορίας, καὶ ταύτην [ὁ δυσσεβὴς 73] καταχωσθῆναι ἐπέτρεψεν. Ἐν Ἐρμουπόλει τῆς Θηβαίδος δένδρον ἵσταται περσέα· ταύτης φύλλον 74 ἡ κάρφος εἰ λάβῃ τις πρὸς πᾶσαν νόσον 75 ἀνθρώπων ἔστιν ἰάσιμος 76. Φασὶ δὲ, ὅτι 77 ἦν ἰακὼς ὁ Κύριος εἰς Αἴγυπτον ἐφυγε τὸν Ἡρώδη σὺν τῇ Θεοτόκῃ καὶ τῷ Ἰωσήφ, κατὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον γενόμενος, καὶ θὼν τὸ δένδρον ἐπὶ τὴν γῆν προσεκύνησεν αὐτῷ, καὶ μέχρι τοῦ νῦν σώζει τὸ σχῆμα τῆς προσκυνήσεως. Ἰουλιανὸς δὲ 78 διαγῶν ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ, καὶ συνεχῶς ἐν Δάφνῃ ἀνιών, καὶ τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος θεραπεύων εἰδωλόν, οὐδεμιᾶς ἀποκρίσεως, ὡς ᾔετο, ἐτύγγανεν ἀπὸ τοῦ 79 εἰδώλου. Νοήσας δὲ, ὅτι διὰ τὰ ἀποκείμενα ἐν τῇ Δάφνῃ λείψανα τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βαβυλᾶ ἀποσιωπῶν τὸ εἰδωλόν, δόγμα ἐξέπεμψεν πάντα τὰ ἀποκαίμενα ἔχει τῶν νεκρῶν λείψανα μεταστῆναι σὺν τοῖς τοῦ μάρτυρος· καὶ τοῦτο γανομένου ἀθρόως τῇ νυκτὶ κατεφλέχθη οὐρανόθεν ὁ ναός. Τὸ δὲ εἰδωλόν οὕτω κατεκάη, ὥστε μηδὲ 80 ἵχνος αὐτοῦ φανῆναι. Ἐλέγετο δὲ πρὸ ἐτῶν ἔστηκέναι. Ὁ δὲ ναὸς οὕτω κατηρειπώθη 81, ὥστε τοὺς μετέπειτα 82 ὄρῳ τὴν τοῦτο τέφρῳσιν καὶ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ ἐκθαμβεῖσθαι τῆς τοῦ Θεοῦ παραδοξοποιίας. Ἐπὶ τούτῳ ἐκθαμβος γενόμενος Ἰουλιανὸς, ὀπονοήσας κατ' ἐπιβουλὴν τῶν Χριστιανῶν τοῦτο γενέσθαι, ἐπὶ ἐξέτασιν τῶν παραμεινόντων ἱερῶν ἐχώρει (65), καὶ παντοίας

VARIE LECTIONES.

68 Ἰουλιανὸν A. 69 τοῦτον A, τοῦτο vulg. 70 Χριστ. λαβόντες A, λαβ. Χριστ. vulg. 71 τὸν alterum add. ex A. 72 φασὶ A. 73 ὁ δυσσεβὴς om. A a h c dei. 74 ἡ A, καὶ vulg. 75 νόσον om. A. 76 ἴασεν A. 77 ὅτι add. ex A. 78 δὲ add. ex A. 79 ὑπὸ τοῦ εἰδ. A. 80 μηδὲ] μήτε A, μὴ vulg. 81 κατηρειπώθη A, κατερουπώθη vulg. 82 τοὺς μετ.] τοὶς μετ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

Rationem exquire, Εἰδῶλα sunt, haud εἰδόνες, inquirunt. Antiqua monumenta revolve, sacram historiam discute, perluastrat quidquid de imaginibus et earum cultu Patres scripserunt priores; imagines a contemptu cernes ab eis vindicatas adorari jussas, ζωγράφους commendatos, ἀνδριάντας et ἔδωκα inter res profanas; et εἰδῶλους quam vicina absque cultu relictæ. Referam quod expertus sum. Ita me Deus adjuvet, allata ex Occid. in Chinum, ubi degebam, sanctorum exsculpta, sive scalpello efficta capita: sin adorationi minus, saltem pio devotoque spectaculo fuerunt exposita. Cuncti simul exhorruere Græci pariter et Latini, et ore uno exclamare, *simulacra gentium, etc., os habent, etc.* Quorum hæc effata? Eorum sane quorum erga pictas imagines cultus a pontificibus potius moderandus, adeo viget, adeo summus, ut fines

D pene prætergrediatur, quam excitandus habetur. Quid igitur mirum, si mulier gentilis, gentilium præcipuis viris, evergetis, et principibus statuas erigere solitorum moribus assueta, fusam ex ære Christi statuam, in loco publico, via nimirum, vel ad fontem statuisset ἐθνικῷ ἔθει dicatur a Theophanē sacrarum imaginum studiosissimo assertore, et pro imaginum tutando nomen olim confessoris adeptο, qui pictas admittit et cælatas imagines, fusas et sculptas pro gentis suæ mente gentilibus relinquentes existimat?

(65) *In sacerdotibus, qui prope habitabant, inquirendum decrevit*; quos par videretur fuisse incendii vel auctores, vel conscios. Sic et Buccard. Interpretes non reddit, nisi una aliqua linea inter operariorum manus excidit. COMBEFIS.

βασάνοις αὐτοὺς ὑποβαλὼν, ὡς καὶ ἀποθανεῖν ἐξ αὐ-
τῶν, τοῦτο μόνον ἤκουσε παρ' αὐτῶν, ὅτι οὔτε ἀπὸ
Χριστιανῶν⁸³, οὔτε ἀπὸ ἀνθρωπίνης ἐπιβουλῆς τοῦτο
γέγονεν· ἀλλ' ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πῦρ κατελθὼν ἐνέπρησε
τὸν ναὸν καὶ τὰ ἀγάλματα· ὡς καὶ⁸⁴ ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ
τίσι φανῆναι ἐν τῇ ἀγροικίᾳ τὸ πῦρ καταφερόμενον.
Θυμωθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς⁸⁵, καὶ ὡς περ τῷ Θεῷ μαχό-
μενος, καὶ⁸⁶ τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἀπέκλεισε, καὶ
πάντα τὰ ἱερὰ ἐδήμευσε. Τῶν δὲ ἀποσταλόντων κο-
μήτων δύο Φίλικος καὶ Ἰουλιανὸς ἀποστατῶν, ἐλεγόν
ταῦτα· Ἐνομίζομεν ἐποπτικὴν τινα εἶναι δύναμιν
τὴν ὀφειλουσαν⁸⁷ ἡμᾶς κωλύσαι· ὁ δὲ Φίλιξ· Ἰδὲ εἰς
ποταπὰ σκευὴ ὑπηρετεῖ ὁ υἱὸς Μαρίας. Καὶ μετ'
ἐλίγον ὁ μὲν Φίλιξ ἀθρόως διὰ στόματος αἶμα ἀναγα-
γὼν, βασανιζόμενος κατέστρεψε τὸν βίον. Ἰουλιανὸς
δὲ ὁ κόμης⁸⁸ κατ' αὐτὴν⁸⁹ τὴν ἡμέραν νότῳ χαλε-
πωτάτῃ περιπεσὼν⁹⁰, ὡς καὶ τὰ ἐντὸς αὐτοῦ δια-
φθαρῆναι καὶ κόπον διὰ στόματος ἀγαγεῖν, βασανι-
ζόμενος ἀπέθανεν.

A. M. 5855. — Τούτῳ τῷ ἔτει τινὲς ἡπατήθη-
σαν (66) τῶν ἐν στρατείᾳ⁹¹ ἐξεταζομένων πρὸς ἀπο-
στασίαν, οἱ μὲν ἐπαγγελίαις δόσεων καὶ ἀξιώματων,
οἱ δὲ καὶ⁹² ἀνάγκαις ἐπιτιθεμέναις ὑπὸ τῶν ἰδίων
ἀρχόντων. Καὶ Θεότεκνος· πρεσβύτερος ἐν προαστείῃ
Ἀντιοχείας ἐκκλησίαν πεπιστευμένους ἐξ ὑποσχέσεως
ἀπατηθεὶς, αὐτομάτως ἐπὶ τὴν εἰδωλολατρείαν ἐχώ-
ρησεν· ὃν ὁ Θεὸς ἐτιμωρήσατο παραχρῆμα. Σκωλη-
κόδρωτος γὰρ γεγονὼς⁹³ καὶ τὰς βίβεις ἀποβαλὼν,
τὴν γλῶσσαν ἐσθίων, ἀπέθανεν. Καὶ Ἡρὼν ἐπίσκο-
πος τῆς⁹⁴ Θεβαΐδος αὐτομάτως⁹⁵ ἀπεστατίσεν⁹⁶ ἐν
τῇ Ἀντιοχείᾳ πόλει, ὃν ὁ Θεὸς παρευθὴς εἰς παρά-
δειγμα καὶ φόβον πολλῶν ἐτιμωρήσατο. Οὗτος ση-
πεδόνος νοσήματι⁹⁷ διαλυθέντων αὐτοῦ τῶν μελῶν
ἐν τῇ πλατείᾳ ἐβρίμμενος, ἐν ὀφθαλμοῖς πάντων
ἐξέφυγεν. Ἄλλοι δὲ ἐν τούτοις διέπρεψαν⁹⁸ ὁμολογίᾳ
τῇ εἰς Χριστόν· Οὐαλεντινιανὸς τριβούνος τότε ὢν
τάγματος Κορνουτῶν⁹⁹ λεγομένου νομέρου (67), οὐ
μόνον τοῦ ἀξιώματος καταφρονήσας, ἀλλὰ καὶ ἐξορίᾳ
ὑποβληθεὶς, ὅστις¹ μετὰ ταῦτα ὑπὸ Θεοῦ βασιλεὺς

A subiecit : hoc porro solum ab eis didicit : neque
Christianorum, neque hominis opera id factum, sed
emisso cœlitus igne conflagrasse templum, et si-
mulacra comminuta : ita ut ea nocte per agris
passim quibusdam consistentibus vibrata superne
fulgetra manifesto conspicerentur. Iratus itaque
imperator, velut Deo bellum indicturus, Magnam
clausit Ecclesiam, et omnem sacram suppellectilem
publicavit. Ad quam missi duo comites Felix et Ju-
lianus apostatæ in hæc verba eruperunt : Præsen-
tem quamdam virtutem hic inesse arbitrabamur,
quæ nos prohiberet ; Felix vero : Viden ! quibus
vasis filio Mariæ ministratur ? Et paulo post , Felix
quidem magnam sanguinis vim repente ore evo-
mens, excruciatu vitam sinivit : Julianus comes
ipsa die in difficillimum morbum incidens, adeo ut
ejus viscera tabo liquescerent, et excrementa ore
egereret, inter dolores expiravit.

A. C. 555. — Hoc anno plures virorum militie
ascriptorum, ad defectionem a vera fide sollicitati,
seducti sunt, hi quidem donorum et honorum pro-
missis, alii vero necessitate a propriis ducibus
imposita coacti. 43 Theotecnus quoque presbyter,
cui in Antiochensi suburbio ecclesia fuerat credita,
promissorum blanditiis deceptus, ad idolorum cul-
tum sponte defecit : eumque divina statim insectata
est vindicta. Vermibus siquidem depastus, amissis
luminibus, linguam corrosit et efflavit animam. Heron
etiam Thebaidos episcopus nullo cogente in Anti-
ochensi civitate fidem desertor abnegavit : quem mox
Deus ad exemplum et terrorem cæterorum ullus
est. Ille namque dissolutis ex putredine membris,
in plateam projectus sub omnium oculis expiravit.
Alii ex adverso his angustiis pressi Christianæ fidei
confessione clarissimi evasere. Valentinianus tribu-
nus legionis Cornutorum, quibus numerus nomen,
non modo dignitate semet exuit, sed et exilio dam-
natus est : qui demum temporis processu imperator

VARIE LECTIONES.

⁸³ ὑπὸ Χριστ. — ἀπὸ ἀνθρῳ. A, ἀπὸ Χρ. — ὑπὸ ἀνθρ. vulg. ⁸⁴ ὡς καὶ A, ὥστε vulg. ⁸⁵ ὁ βασιλεὺς A,
ὁ τύραννος βασιλεὺς vulg. ⁸⁶ καὶ ante τὴν μεγ. add. ex A. ⁸⁷ ὀφειλουσαν Par. ⁸⁸ Κώμης Par.
⁸⁹ κατ' αὐτὴν τὴν A, κατὰ τὴν vulg. ⁹⁰ χαλεπωτάτῃ περιπεσὼν A. περιπ. χαλεποτάτῃ vulg. ⁹¹ ἐν στρατείᾳ
A e, ἐν στρατείαις vulg. ⁹² καὶ add. ex A. ⁹³ γεγονὼς A, γενόμενος vulg. ⁹⁴ τῆς add. ex A. ⁹⁵ αὐτο-
μάτως] αὐτὸς A. ⁹⁶ ἀπεστατίσεν ἐν τῇ b, ἀπεστατίσας τῇ vulg. ⁹⁷ σηπεδόνη νοσήματος A. ⁹⁸ ἀλλ' ἐν τού-
τοις διέπρεψαν a b. ⁹⁹ Κορνουτῶν : sic scribendum monet Goarus ad h. l. Κορνυτῶν A, Κωρωνυτῶν
vulg. ¹ ὅστις — ἀνεβέλθη] ἦτις — ἀννηγορεύθη b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(66) Historias gestaue cuncta superioribus D
annis duobus ascripta [ex Socrate, Theodoro, Sozomeno, et Rufino fidem mereri nullus dubitat : quæ hic referuntur *Chronico Alexandrino*, non auctoritate modo, sed ipsa quoque verba debent, anno Juliani secundo. Variantes a nostro lectiones præcipuas subijcio : Ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀρχόντων, addit illud, χαννοῦμενοι. Θεότεκνος δὲ τις πρεσβύτερος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐκκλησίας ἐξ ὑποσχέ. Παραχρῆμα τρόπῳ τοιούτῳ. Τότε καὶ Ἡρὼν οὕτω λεγόμενος τις Θεβαΐδος ἐπίσκοπος ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ πόλει τυγχάνων, ὃν παραδοξοποιεῖς τοῦ Θεοῦ δύναμις εἰς παράδειγμα καὶ φόβον πολλῶν τιμωρίας εἰσ-
πράξαστο. Ἐρημον γὰρ αὐτὸν καταστήσας πάσης
κηδεμονίας, καὶ σηπεδόνης νόσον ἐμβαλὼν, ταῖς πλα-
τείαις φερόμενον ἐκφύζει δημοσίᾳ ἐνώπιον πάντων
ἐπώλης. Τάγματος Κορνουτῶν, οὕτω λεγόμενον νομ-
μέρων, ὑποβληθεὶς γενναίως καὶ προθύμως ὀπ-
έμενεν.
(67) Correctior Chronici lectio, qua Κορνου-
τῶν, exhibetur (Goarus ediderat Κωρωνυτῶν). Κορ-
νυτος enim legionarios lego in notitia imperii
Orientalis Panciroliana folio nihi 64 et 75. et im-
perii Occidentalis folio 34, 37 et 58. Coronatos nul-
libi reperio. Valentinianum eundem ταγματάρχην
τοῦ καταλόγου τῶν καλουμένων ἰοδιαγῶν commen-
dat Sozomenus lib. iv, cap. 6 : *Sclatorum tri-
bunum Paulus diaconus ex Hieronymi Chronico,*

a Deo est renuntiatus. Pari animi vigore cingulum militare solvit Jovianus clamans : Christianus sum. Huac, cum magistri militum officio fungeretur, ceu bene meritum, ne quid adversi pateretur, populus sibi concedi expetiit : isque idem extincto Juliano adeptus est imperium. Artemius item dioceseos Ægypti dux, datis sub Constantio, quo ferebatur in idola, aversi animi indiciiis, Alexandria in publicum raptus capite truncatur. Æmilianus insuper Dorostoli, quæ Thracia urbs est, a Capetuliano vir emeritæ militiæ igni traditus fuit : alique quamplurimi Christiana confessione per varia loca celebres effecti sunt. Ex adverso Thalassius quidam, perduto luxu atque libidine famosus, qui propriam filiam ad turpia officia producebat, ceu exilspeX imperatori Juliano charus habebatur, et juxta palatium Antiochiæ sedem obtinuit. Collapsis autem in eum ædibus, solus cum eunucho, quem forte complexu stringebat, periisse repertus est, cunctis ejus domesticis, ipsa etiam uxore, et ejus comitibus, Christiana fide insignitis, incolumibus omnino servatis. Inter quos vir annorum septem puellus salvus a ruina collectus, qui lethum evasisset interrogatus, Ab angelo deportatus, respondit. Julianus porro vir execrandi nominis, quasi Dei notitiam omnem extincturus, Judæorum templum reparari jussit, et Alypium quemdam gentilem Christo maxime inlensum operi præfecit. Qui dum fundamenta solo aggesto obruta effoderet, maxima vis venti cum turbine et procella per effossam terram erumpens, modiorum calcis viginti myriades ad id operis paratas dissipavit : Judæos vero coëptis insistentes, ignis 44 ex eisdem fundamentis egestus absumpsit : et hoc viso a resumtis conatibus destiterunt. Impius Julianus sacrorum Evangeliorum confutationem scripsit, quam Cyrillus magnus Alexandria præsul selectis et luculentis editis com-

ἀνεδείχθη. Ὁμοίως καὶ Ἰουδιανὸς * (68) τὴν ζώνην ἔλυσεν κράζων· Χριστιανὸς εἰμι· ὃν ὁ λαὸς ἀγαπῶν στρατοπεδάρχην ὄντα ἐξητήσατο * τὸν βασιλέα, μὴ ἀδικῆσαι * (69) αὐτόν· ὅστις καὶ βασιλεὺς μετὰ Ἰουλιανὸν ἀνηγορεύθη *. Ἀρτέμιος τε ὁ δοῦξ (70) τῆς κατ' Αἰγύπτου διοικήσεως, ἐπειδὴ περ ἐπὶ Κωνσταντίου ζῆλον πολλὸν κατὰ τῶν εἰδωλῶν * ἀνεδείξατο ἐν Ἀλεξανδρίᾳ, ἐδημεύθη, τὴν κεφαλὴν ἀποτμήθει *. Ἐμαρτύρησε δὲ καὶ ἐν Δοροστόλῳ * (71) τῆς Θράκης Αἰμιλιανὸς * ἀπὸ στρατιωτῶν, περὶ παραδοθείς ὑπὸ Καπετουλιανοῦ (72) * καὶ πολλοὶ ἄλλοι κατὰ διαφόρους τόπους καὶ τρόπους ¹⁰ διέπρεψαν ἢ τῇ εἰς Χριστὸν ὁμολογίᾳ. Θαλάσσιος δὲ τις (73) ἐκ ἀσελγείας καὶ ἀσωτίας ¹¹ ἐπίσημος, ὁ καὶ τῇ ἑαυτοῦ θυγατρὶ ἐπ' αἰσχρουργίᾳ προσαγωγεὺς ¹², ἐτιμῶτο ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὡς σπλαγχνοσκόπος, οἰκῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ πλησίον τοῦ παλατίου. Συμπεσόντος οὖν αὐτοῦ τοῦ οἴκου μόνος ἀπώλετο μετὰ ἐνός ¹³ ἐκνοῦχου, ᾧ καὶ συμπεπλεγμένους εὐρέθη. Ἐσώθησαν δὲ πάντες ¹⁴ οἱ ἴδιοι αὐτοῦ Χριστιανοὶ ὄντες, ἧ αὐτοῦ γυνή, καὶ οἱ σὺν αὐτῇ. Παιδίον δὲ ἑὸς ¹⁵ τῶν ἐπὶ τὰ χρόνια ἐκεῖ εὐρέθη καὶ σωθὲν, ἐρωτώμενον πῶς ἐσώθη, εἰρηκεν ὡς ὑπὸ ἀγγέλου βασταχθέν. Ὁ δὲ δυσώνυμος Ἰουλιανὸς ἐπ' ἀνατροπῇ τῆς θείας ἀποφάσεως (74) τὸν τῶν ¹⁶ Ἰουδαίων ναὸν οἰκοδομηθῆναι προσέταξεν, Ἀλύπιον Ἑλληναί τινα σπουδαῖον κατὰ Χριστὸν προστησάμενος τοῦ ἔργου. Τοῦ δὲ κατὰ ἀφάνη τῶν θεμελίων κατορυσάντος, διὰ τὸν ἐκχοισμὸν ¹⁷ ἀνεμὸς βιαίτατος ἐκπνεύσας σὺν λαλαπῇ τὴν παρεσκευασμένην ¹⁸ ἀδοξαστὸν ἐξηφάνισεν, μεθ' οὗ μυριάδων εἰκοσι οὖσαν· ἐπιμεινόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων τῇ ἐγγχειρίσει τοῦ ἔργου, πῦρ ἐξεβλήν τοῦτους κατέκαυσεν ¹⁹, καὶ οὕτως ἐπαύσαντο τῆς τέλεως. Ἀνατροπὴν δὲ Ἰουλιανὸς ὁ δυσσεβὴς ἔγραψεν τῶν θείων Εὐαγγελίων, ἣν ὁ μέγας Κύριλλος Ἀλεξανδρείας ἐν ἐξαίρετῳ πραγματείᾳ λαμπρῶς ²⁰ ἐκάνετρεψεν. Πορφύριος δὲ ὁ καθ' ἡμῶν λυτήσης,

VARIE LECTIONES.

* Ἰουδιανὸς A. h. l. et ubique, Ἰουδιανὸς vulg. * ἐξητήσατο A, ἐξητήσατο vulg. * ἀδικῆσαι A, ἀδικεῖσθαι vulg. * ἀνηγορεύθη A, ἀνεδείχθη vulg. * κατὰ τῶν εἰδωλῶν om. A. * ἀποτμήθηναι A. * Δοροστόλῳ A, Δοροστόλῳ vulg. * Αἰμιλιανὸς A, καὶ Αἰμ. vulg. ¹⁰ καὶ τρόπους add. ex A. ¹¹ ἀσωτίας A, ἀσωτίας vulg. ¹² προσαγωγεὺς A, προαγ. vulg. ¹³ μετὰ ἐνός A, μετ' ἐνός vulg. ¹⁴ ante οἱ ἴδιοι a add. οἱ σὺν αὐτῷ εὐρέθεντες. ¹⁵ ἑὸς fort. ὡς. ¹⁶ τῶν om. A. ¹⁷ ἐκχοισμὸν A, ἐκχωισμὸν vulg. ¹⁸ παρεσκευασμένην Par. ¹⁹ κατέκαυσεν A, κατέφλεψεν vulg. ²⁰ λαμπρῶς A, λαμπρῶ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(68) Tacet hæc *Chronicon Alexand.* quæ ex Suida D et ex Theodoro, lib. iii, cap. 10, refert noster Theophanes.

(69) Λαοὺ vocē militarem plebem significari auctor in sequentibus frequentius confirmabit. Jovianum porro, quem hic στρατοπεδάρχην vocat, domesticorum ordinis primum Ammianus, lib. xvn, primicerium domesticorum Hieronymus in *Chron.* celebrant.

(70) Rursus *Chronicon Alexandrinum*, cujus hæc varia lectio : Ἐπειδὴ περ ἐν τοῖς καιροῖς τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τοῦ μακαρίτου Κωνσταντίνου τοῦ Αὐγουστοῦ ζῆλον πολλὸν ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν ἀνεδείξατο, ἐν τῇ Ἀλεξανδρίᾳ ἐδημεύθη, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτμήθη, μνησικακήσαντος αὐτὸν τοῦ Ἰουλιανοῦ.

(71) Scaliger ad *Chronic.* Hieronymi pag. 235 leg. contudit Δοροστόλῳ, vel Δοροστόλῳ. Combeffis.

(72) *Chron.* idem Καπετουλίου Οὐίκαριου.

(73) Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ Θαλάσιος τις, ὁ καὶ Μέγας, ἐν ἀσελγείᾳ μὲν καὶ ἀσωταίᾳ ἐπίσημος, ἢ καὶ τῆς ἑαυτοῦ θυγατρὸς ἐπ' αἰσχρουργίαις προσαγωγεὺς ἐτύγχανεν, συμπεσόντος αὐτοῦ τοῦ οἴκου ἀπέθανεν. Ita *Chronicon* idem. Vertit interpres : *Inter tempore Thalassius quispiam, cui et Magno nomen.* Αὐ μάγος magnus, potius quam manens te, lector, judice, reddendum? num melius ac certius vocabulum μάγος mangemonem interpretabor, obscens libidinis proxegetam, et impuritatis nunditatore, etc., ἐπ' αἰσχρουργίαις προσαγωγέα;

(74) Ad divinam Christi confutationem sententiam; quod nimirum ab eo dictum habent sacra Evangelia, fore templi desolationem perpetuam. Διὰ τὸν ἐκχοισμὸν, ad terram aggestam atque rudera egrenda, ut solet in veterum dirutorum solo, novis excitandis, majoris præsertim molis, ædificiis Combeffis.

Τύριος μὲν ἦν τῷ γένει, Χριστιανὸς δὲ τὸ πρὶν ὁ ἄθλιος¹¹· τυφθεὶς¹² δὲ ὑπὸ Χριστιανῶν ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης, κατ' ὄργην μετῆλθεν· εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν, καὶ τότε γράφει κατὰ τῆς ἀληθείας (75) ὁ κύων ἐτόλμησεν. Ἐπὶ τοῦτοις ὤφθη ὁ θεὸς σταυρὸς ἐν τῷ οὐρανῷ φωτοειδῆς κυκλούμενος ὑπὸ στεφάνου φωτὸς, ἀπὸ τοῦ Γολγοθᾶ¹³ ἕως τοῦ ἁγίου ἔρους τῶν Ἑλλαιῶν, λαμπρότερος μᾶλλον ἢ ἐπὶ Κωνσταντίου. Αὐτομάτως τε τοῖς ἀπλώμασι τῶν θυσιαστηρίων καὶ βίβλοις, καὶ ἄλλοις ἐσθῆμασι τῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἐν ἱματίοις, οὐ μόνον Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ Ἰουδαίων ἐπεπολάζε· τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, οὐ μόνον ἐν Ἱερουσολύμοις, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ ἄλλαις πόλεσι· καὶ ὁ¹⁴ ἀναισχύωντας ἡπίστουν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνας εὗρισκον τὰ ἱμάτια ἐκ τῶν πεπληρωμένων σταυρῶν· ἐν τισὶ δὲ καὶ¹⁵ ἐμελάνιζον. Ἰουλιανὸς δὲ πολλοὺς ἐν διαφόροις τόποις ἀπέστειλεν εἰς τε μαντείας καὶ χρηστήρια, ὅπως ἂν δόξῃ μετ' ἐπιτροπῆς¹⁶ τῶν δαιμόνων ἐπὶ Πέρσας πόλεμον ἐγχεῖρειν. Καὶ πολλῶν¹⁷ καὶ διαφόρων κομισθέντων αὐτῷ χρησμῶν, ἐνδὲς ἐπιμνησθῆσθαι· ἔχει δὲ οὕτως· Νῦν πάντες ὠρμήθημεν¹⁸ (76) θεοὶ νίκης τρόπαια κομίσασθαι παρὰ θηρί ποταμῷ, τῶν δὲ ἐγὼ ἡγεμονεύω¹⁹· θούρος πολεμόκλονος Ἀρης. Τούτοις βεβαιωθείς, πρὸς τὸν κατὰ Περσῶν ὠπλιζέτο πόλεμον, πολλὰ χρήματα τοῖς Χριστιανοῖς ζημιώσας. Ἐν Ἀντιοχείᾳ δὲ γενόμενος, προφάσει τῶν ἁνίων, ὑβρίσθη σφοδρῶς παρὰ²⁰ τῶν Ἀντιοχείων, ὅτε καὶ τὸν²¹ Μισοπώρωνα λόγον Ἀντιοχικόν, πρὸς ἄμυναν δῆθεν, ἐπώνησε· Θεόδωρον δὲ τινα νεανίαν προκατάρξαντα²² αὐτοῦ ὕδρευν πικρῶς ἤκισατο. Πολλὰ δὲ καὶ μεγάλα κατὰ Χριστιανῶν ποιήσας, καὶ πλείονα ποιεῖν μετὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον ἐπαγγελιάμενος, κακῶς τὴν παμμίαρον αὐτοῦ βίον ἐν αὐτῷ πεπληρωκεν. Ὑπερόριος γὰρ δίκη θεῖα ἀνῆρέθη τούτῳ τῷ ἔτει, βασιλεύσας ἐτη δύο καὶ μῆνας ἐννέα, κατὰ τὴν Περσικὴν θεόκταντος (77) γέγονεν ἐν τῇ εἰκοστῇ ἔκτῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς (78) ἰνδικτιῶνος ἑκτῆς

mentariis refutavit. Porphyrius ad hæc, qui adeo contra Christianos debacchatus est, genere quidem Tyrius, Christianus vero prius infelix exstitit : sed cum Cesare in Palestina a Christianis cæsus fuisset, ad gentilitatem præ indignatione defectit, et tum demum contra veritatem scribere canis iste ausus est. Interea divina crux luminis instar et lumine circumdata, a Golgotha usque ad montem Olivarum, illa quæ sub Constantio visa est, splendidior in cælo apparuit. Quin etiam inter altarium mappas, libros, cæterasque ecclesiæ vestes, sed et super hominum tam Christianorum, quam Judæorum pallia crucis signum sponte frequens enatum est : idque non solum Hierosolymis, sed etiam Antiochiæ, reliquisque in urbibus evenit : adeo ut Judæi et gentiles, illius, quam impudentissime credere recusant, crucis vestigia nigra ut plurimum in vestibus undequaque respersa agnoverint. Cæterum Julianus multos in diversa loca vaticinationes et oracula consulturos, quo dæmonum impulsu bellum adversus Persas suscipere testaretur, submisit. E multis vero variisque responsis, quæ ad ipsum perlata sunt, unum apponam, quod ita habet : Nunc omnes dii victoriæ tropæa ad feram [Tigrim] fluvium deferre parati exsistimus. Eorum ego dux promptus et bellicis tumultibus assuetus Mars. His animatus, et Christianis multo pecuniarum pondere munitis, exercitum versus Persidem eduxit. Antiochiam profectus, rerum venalium prætextu, contumelias ab Antiochenis latas sustinere coactus est : quo tempore, Misopogona, Antiochenum opus, injurias nimirum hac arte repulsurus, composuit. Theodorum tamen juvenem audacia conspicuum injuriarum in ipsum fatarum præcentorem duris subjecit verberibus. Exinde plura et magis horrenda in Christianos aggressus, hisque fœdiora, confecto Persico bello, moliturum se minifatus, scelestissimam vitam in eo misere finivit. Hoc quippe anno,

VARIE LECTIONES.

¹¹ ὁ ἄθλιος post Χριστιανῶν habet h. ¹² τυφθεὶς] τυφλωθεὶς A. ¹³ Γολγοθᾶ Par. ¹⁴ ὁ] legendum s. οὗ s. δ. s. e. i. ¹⁵ καὶ add. ex A. ¹⁶ ἐπιτροπῆς] ἐπιτρόπων A. ¹⁷ πολλῶν καὶ] πολλῶν ex codd. et vulg. ¹⁸ ὠρμήθημεν A, ὠρμίσθημεν vulg. ¹⁹ ἡγεμονεύω A, ἡγεμονεύων vulg. ²⁰ παρὰ] ὑπὸ alii codd. ²¹ τὸν A, τῶν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(75) Constantini, Constantii, et Juliani temporibus Porphyrium vixisse testatur aperte Socrates, lib. iii, cap. 19, facile itaque circa ejus ætatem delusus est Baronius, qui Constantini vicennialibus jam annum 91 attigisse scripsit ad Christi annum 325, num. 90 : ex ejus quippe ratione annus iste Juliani tertius vitæ centesimus et tricesimus Porphyrio existeret.

(76) Ex Theodoretō lib. iii, cap. 18. — Oraculum hoc factum Juliano, sic Langus exprimit Nicephori interpres, urgens illud, παρὰ θηρί ποταμῷ. Nunc, dii deaque omnes, consurgite, sumite bellum, Atque sero certum de flumine ferie tropæum. Dux ego vester ero Mars sævus belligerator. Apud Baronium tom. IV, pag. 122 : Ibimus in Therim superi ; victoria certa est : Mars ego ductor ero, divum fortissimus armis. Θῆρ ποταμός, haud dubie Tigris, velut θηριόων-

Dμος, feramque nomine præferens. CONVERSIS.

(77) Eventus quam obscuri dilucidissimè expositio. Baronius ad annum 363, num. 54, auctor dissertationum in Philostorgium pag. 308, Theodoretus lib. iii, cap. 20. Ἀπὸν δὲ τὸ τοῦτο διόραμα τοῦ θεοῦ νεύματος ὑπουργὸς ἐγεγόνει. Constat enim, qui facinus commisit, divinæ voluntatis administrum fuisse.

(78) Mendum a primo scriptoris errore in cuncta exemplaria derivatum, Ἰανουαρίου, ob quamdam similitudinem, Ἰουνίου vice posuit. Errorem scriptis suis convincunt Ammianus, lib. xiv, Socrates lib. ii, cap. 18 ; Idasius si modo verus, Chronicon Alexandrinum, Cassiodorus, et alii apud Petavium lib. xi, cap. 43. Ipse auctor annos imperii duos et menses 9 Juliano asserens, nonnisi Junio interitus se credat, quem Octobri primo imperasse scripsit superius anno Constantini ultimo.

divina insequente vindicta, extra imperii fines sub-
latus est, post imperii annos duos et menses no-
vem, Januarii die sexta supra vicesimam, indie-
tionis sextæ, annos ipse natus unum et triginta,
divina opera in Perside est interfectus. Eo Persi-
dem ingresso mense Dio portentum contigit. Hy-
dria aquæ plena in ædibus rusticæ ejusdam mul-
lieris Christianæ in mustum recens sive vinum
ebulliens circa vesperam conversa est: eademque
hora vas, ut erat plenum, in vici ecclesiam illatum,
ex quo loci presbyter **45** vasculum aliud replens
ad Abgarum episcopum deportavit. Carris mulier
capillis suspensa reperta. Antiochiæ pariter pluri-
mæ hominum calvariæ visæ, quibus indicto Persis
Loca in quibus hæc reposita erant, seris atque
annus primus (c).

Hoc anno Jovianus tribunus militum, vir mitissi-
mus, et de recta fide bene sentiens, ab omni exerci-
tu, ducibus, et consulibus, ipso Persidos in loco,
quo prævaricator exstinctus, Romanorum imperator
salutatur. Post unicum vero belli conflictum pax
composita, et velut Dei nutu a Romanis pariter
atque a Persis denunciata, ad triginta annos sancita.
Jovianus imperium suscipere detrectabat, exercitui,
qui gentilium ritus servasset sub Juliano, se præfici
non posse affirmans: ad quem omnes se Christia-
nos esse una voce conclamarunt. Is autem Nisibin
civitatem maximam, residui populi salutis consul-
tus, Persis concessit, et pacem egi. Generales
quoque leges in universum Romanum orbem de
sacris ædibus misit, quibus Ecclesiam catholicam
in pristinum statum atque honorem, quo sub beato
Constantino potiebatur, restituit, et exsultantes
episcopos revocavit. A sacro insuper Athanasio, ut
accuratam sinceræ fidei expositionem scriptis si-

A ἐτὼν ὑπάρχων τριάκοντα ἐνός (79). Ἐγένετο δὲ
σημεῖον^{21, 22} ὄντος αὐτοῦ ἐν τῇ Περσίδι μὴν Ἰαννουαρίου²³
ὕδρια²⁴ πεπληρωμένη ὕδατος ἐν οἰκίᾳ ἀγροικίδος
τινὸς Χριστιανῆς μετεβλήθη εἰς οἶνον βράζοντα
μοῦστον κατὰ τὴν δειλινὴν ὥραν· αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ
τὸ ἀγγεῖον πεπληρωμένον προσήνεγκαν²⁵ τῇ ἐκ-
κλησίᾳ τοῦ χωρίου. Ὁ δὲ κατὰ τὸν τόπον πρεσβύτερος
πληρώσας μικρὸν ἀγγεῖον ἐξ αὐτοῦ ἐκόμισε τῷ ἐπι-
σκόπῳ Ἀδγάρῳ²⁶. Ἐν Κάρραις δὲ²⁷ εὐρίθη (80)
γυνὴ ἐκ τῶν τριχῶν κρεμαμένη, καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ
κρανία ἀνθρώπων πολλὰ²⁸, δι' ὧν ὁ Παραβάτης τὰ
μαντεῖα τοῦ κατὰ Περσῶν πολέμου ποιοῦμενος,
σφραγίδας καὶ κλεῖθρα τοῖς τόποις ἐπέθηκεν.
bello in vaticiniis exercendis prævaricator uteretur.
sigillis diligenter occluserat et firmarat.

B A. M. 5856. — Ῥωμαίων βασιλέως Ἰοδιανοῦ
ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰοδιανὸς χιλιάρχος (81), ἀνὴρ
πραΐτατος καὶ ὁρθόδοξος Χριστιανὸς, βασιλεὺς Ῥω-
μαίων ὑπὸ παντὸς τοῦ στρατοῦ (82) καὶ τῶν στρα-
τηγῶν καὶ τῶν ὑπάτων (83) ἀνηγορεύθη ἐν τῷ αὐτῷ
τόπῳ τῆς Περσῶν γῆς, ἐν ᾧ ὁ Παραβάτης ἀνηρέθη.
Καὶ μετὰ μίαν συμβολὴν πολέμου εἰρήνην⁸⁴ ὡς
ἀπὸ θεοῦ συμφώνως ἀνεδόθη ὑπὸ Ῥωμαίων⁸⁵ καὶ
Περσῶν, καὶ ὠρίσθη ἔτη τριάκοντα. Ὁ δὲ παρητεῖτο
τὴν βασιλείαν φάσκων μὴ δύνασθαι αὐτὸν⁸⁶ ἀρχεῖν
στρατοῦ Ἑλληνίσαντος ἐπὶ Ἰουλιανοῦ· πρὶν δὲ
πάντες ὁμοφώνως ἐδόσαν Χριστιανοὶ ὑπάρχειν
Ἰοδιανὸς δὲ πόλιν μεγάλην Νισιβίν⁸⁷ Πέρσαις παρ-
εχώρησεν σωτήρια τοῦ περιλειφθέντος (88) λαοῦ,
καὶ εἰρήνευσεν. Νόμους δὲ γενικοὺς κατέπεμψεν
ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν εἰς πᾶσαν γῆν Ῥωμαίων, τὴν
ἐπὶ τοῦ μακαρίου Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου⁸⁹
κατάστασιν καὶ τιμὴν τῇ καθολικῇ⁹⁰. Ἐκκλησίᾳ
ἀποδοῦναι τοὺς δὲ ἐν ἐξορίᾳ ἐπισκόπους ἀνεκαλέ-
σατο, καὶ τῷ ἱερῷ Ἀθανασίῳ ἔγραψεν τῆς ἀμωμῆ-

VARIE LECTIONES.

^{21, 22} δὲ σημεῖον A. δὲ τὸ σημεῖον vulg. ²³ Δεσίῳ A b c, Δαισίῳ a, Δίῳ vulg. ²⁴ ὕδρια A, ὕδρεα vulg.
²⁵ προσήνεγκαν A, προσήνεγκαν vulg. ²⁶ Αδγάρῳ A. ²⁷ δὲ om. a. ²⁸ ἀνθρώπων πολλὰ A, πολλὰ ἄνθρ.
vulg. ²⁹ εἰρήνην ὡς ἀπὸ θεοῦ A, εἰρήνην γέγονεν, καὶ ὡς ἀπὸ θ. vulg. ³⁰ ὑπὸ Ῥωμαίων A, ὑπὸ τε Ῥωμ.
vulg. ³¹ αὐτὸν αὐτῶν f. ³² Νισιβίν A. ³³ τοῦ μεγάλου add. ex A. ³⁴ τῇ καθ. A, τὴν καθ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(79) Ita quædam Hieronymi exemplaria apud Pontacum, Socrates lib. iii, cap. 18, ultimis verbis, D Ammianus lib. xxiii.

(80) Theodoretus, lib. iii, cap. 21.

(81) Qui anno superiore τριβούνος idem χιλιάρ-
χος anno sequente Cedreno scriptus.

(82) Ammianus, lib. xxv: Principio lucis secutæ,
quæ erat quintum Kal. Julius, collecti duces exer-
citus, advocatis legionum principibus et turma-
rum, super creando principe consultabant.

(83) Et proceribus, τῶν ἐν τέλει· non enim in
exercitu erat copia consulum, quorum suffragio
Jovianus eligeretur; tametsi etiam Anast. ita red-
didit: ὕπατος, eximius, præcipuus: quomodo Pse-
lus ὕπατος φιλοσόφων passim indigitatur. Ejus
operum spississimum volumen haud ita pridem re-
cepit cardinalis Mazarinus, sed carie et vetustate
sedatum. COMBESII.

(84) Eutropius ad lib. x calcem; Ammianus, lib.
xxv; Socrates, lib. iii, cap. 19; Theodoretus, lib.
iv, cap. 1; Sozomenus, lib. vi, cap. 5.

(85) Plures ex Ammiano sententias in scripta
traduxisse auctorem observant notæ duæ præceden-
tes. Ex eodem mian συμβολὴν πολέμου, et pacem
exinde compositam scripsit, ex eodem: ὡς ἀπὸ
θεοῦ γενομένην dixit, hæc verba imitatus: Furebat
inedia iraque percitus Romanus miles, ferro prope-
rans quam fame ignarissimo genere mortis, absumi.
Erat tamen pro nobis æternum Dei cælestis numen,
et Persæ præter sperata priores, super fundanda pace
oratores Surenam et optimatium alium mittunt. Hic
Nisibin Persis relictam σωτήρια περιλειφθέντος
λαοῦ, ait; quod prius ille lassus est: Petebat rex
(Persarum) obstinatius pro redemptione nostra quin-
que regiones transigitianas. — Pyr., περιληφθέν-
τος, quæ lectio valde placet. Ut saluti exercitus
consuleret inter angustias a Persis conclusi, ac
fame preuntis, ut Tripari. verba sonant, et tradit
Ammianus. Vox λαὸς pro exercitu Theophani fre-
quentissima, uti etiam annotavit P. Goar anno
superiori. COMBESII.

του πίστεως ἐγγράφως σημεῖναι αὐτῷ ἀκρίβειαν, ἅπασαν καὶ πεπραχέν πᾶσαν ὀρθοδοξίαν Ἰοβιανῷ ἐπιστολὴν γράψας. Ὁθεν Ἰοβιανὸς βεβαίωτος εἰς ὀρθοδοξίαν γενόμενος, τοῖς δοξάζουσι τὸ ὁμοούσιον ἐδωρήσατο πολλὰ, καὶ ἀτελεῖς ἐποίησεν⁴⁴. Ἀκάκιος δὲ ὁ κάκιστος Καισαρείας Ἀρειανὸς συνελθὼν μεθ' ἐτέρων ἐπισκόπων εἰς Ἀντιόχειαν λίβελλον ὀρθοδοξίας δέθεν συντάξαι, τὸ ὁμοούσιον καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ σύνοδον ὁμολογῶν φόβῳ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως, καὶ οὐ κατὰ Θεόν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ἰοβιανὸς ἐπέβη τῇ Ἀντιοχείᾳ μηνὶ Ὑπερβερεταίῳ⁴⁵ (86). Καὶ ἐγενήθη παιδίον ἔξω τῆς πόλεως τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ λεγόμενον Τρίπυλον ἀγροίκῳ⁴⁶ κηπουρῷ ὀῖλῳ ἐπιμαίον ἔχον κεφαλὰς δύο διωρισμένας, ἐκάστη τὸ πᾶσμα τετελειωμένον, ὡς ἀπὸ τοῦ τραχήλου ἐκάστης κεφαλῆς κειχωρισμένης. Νεκρὸν δὲ τοῦτο ἐτάχθη μηνὶ Διῳ, ὅς ἐστι⁴⁷ Νοέμβριος. Ἐξώρμησεν δὲ Ἰοβιανὸς ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας ἐπὶ Κωνσταντινουπόλιν καὶ ἐλθὼν ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατίας ὑπατος προήχθη (87) σὺν τῷ ἑαυτοῦ υἱῷ Ἀρavianῷ⁴⁸ ἐπιφανέντα τὸν αὐτὸν ἀναγορεύσας (88), ἀνευ τοῦ ἐνδύσαι αὐτῷ⁴⁹ πορφύραν (89).

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει βασιλεύσας μῆνας ἐννέα καὶ ἡμέρας δεκαπέντε (90) Ἰοβιανὸς⁵⁰ ὁ Χριστιανικώτατος ἐν Δαδαστάνοις χωρίῳ τῆς Βιθυνίας λεγόμενῳ ἐτελεύτησεν καὶ ἀνηγορεύθη βασιλεὺς Οὐαλεντιανὸς Αὐγουστος⁵¹ ἔτη ἑνδεκά ὑπὸ⁵² τοῦ στρατοπέδου, διὰ τὸ εὐδοκίμησαι αὐτὸν ὡς Χριστιανὸν ἐν τῇ ὁμολογίᾳ, καὶ εὐθέως ἐξώρμησεν ἐπὶ Κωνσταντινουπόλιν καὶ φθάσας τὴν βασιλεύουσάν, Οὐάλεντα τὸν ἴδιον ἀδελφὸν κοινωσάν τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ ἀνηγόρευσεν⁵³, ἀπονείμας αὐτῷ τὰ ἀνατολικά μέρη, αὐτὸς δὲ τὰ δυτικὰ κατέσχευ.

A. M. 5857. — Ῥωμαίων βασιλέως Οὐαλεντιανῶς ἔτος α'.

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ ἐποίησεν A. ἐποίησατο vulg. ⁴⁵ ὑπερβερέτω A. ἀγροίκῳ κηπουρῷ vulg. ⁴⁶ ὅ ἐστι A. ⁴⁷ σὺν τῷ ἑαυτοῦ υἱῷ Ἀρavianῷ A e f, σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Θύρανιανῷ vulg. ⁴⁸ αὐτῷ A, αὐτὸν vulg. ⁴⁹ Ἰοβιανὸς ἐν τῇ Βιθυνίᾳ γενόμενος ἐτελεύτησεν cæteris omissis A f. ⁵⁰ ὁ Αὐγουστος A. ⁵¹ ὑπὸ A, ἀπὸ vulg. ⁵² προαγορεύσας A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(86) Octobri Ammianus. *Flagrante inde hieme profectus, signis velantibus plurimis, etc.*, quibusdam ex illis ante verba allata expositis, præsens prodigium tacuit, vocabulo communi illud indicare contentus.

(87) Τὸ προεργεσθαι, et προέλευσις de imperatore, vel magistratu dicta, non incessum simplicem, sed qui cum apparatu et pompa celebratur, interpretor. Asserti auctoritates proferam alibi commodius. Quoad præsentem Joviani consulis renuntiati προέλευσιν Ammianus, lib. xxv, versus finem: Cum introisset Ancyram imperator, paratis ab pompam pro tempore necessariis, consulatus iniit, adhibito in societatem trabæ Varronianum filio suo admodum parvulo: cuius vagitus pertinaciter reluctantis ne in curuli sella veheretur ex more, id quod mox accidit portendebat. — Melius plane Zonaras, σταθμὸν προήλθεν, unius diei iter progressus est, una statione; qua pervenit ad oppidum Dagastiani, ubi et extinctus est. Nec vero is locus commodus erat ut consul pompæ procederet, qui afflicto valde exercitu versus regiam urbem utcumque ageret

A gnificaret per litteras expetiti: quod ille demum præstitit, ad Jovianum, quæ rectum omnem fidei sensum complecteretur, data epistola. Quare Jovianus in recta fide stabilior redditus, in eos, qui consubstantialis dogma profiterentur, dona contulit et a pendendo tributo fecit immunes. Acacius autem ille pessimus Cæsareæ episcopus, conventu cum aliis episcopis facto, libellum ex sinceriori Ecclesiæ sensu compegit, et pietissimi imperatoris metu, licet non ex Dei cultu, consubstantialia, et actam Nicææ synodum professus est. Jovianus autem imperator mense Hyperberetæo Antiochiam advenit, quo tempore extra civitatis portam, loco cui Tripylon nomen, rustico hortulano infans femina partu septimestri nata est duo habens capita a se invicem disjuncta; utrique vero capiti forma fuit absoluta, adeo ut etiam collo separarentur ab invicem. 48 Fœtus ille mortuus est editus mense Dio, qui nobis November. Exinde Jovianus Antiochia Epolim profectus, et Ancyram Galatiæ perveniens consul cum filio Araniano in publicum processit: et eundem illustrissimum, absque purpuræ tamen insignibus, designavit et renuntiavit.

Eodem anno Jovianus Christianissimus imperator post menses novem et dies quindecim ab accepta potestate ad Dadastanos Bithyniæ pagum sic dictum vita functus est: in cuius locum Valentinianus Augustus, qui annos undecim tenuit imperium, quod tanquam Christianus, ex propria confessione celebris haberetur imperator ab exercitu renuntiatur. Ille confestim Epolim contendit, et in urbium regiam appulsus Valentem fratrem, assignatis ei orientis partibus, imperii consortem declaravit: ipse vero occidentales tenuit.

A. C. 357. — Imperatoris Romanorum Valentiniani annus primus.

iter; eaque fuerit causa, cur creatum nobilissimum filium suum noluerit hactenus purpuram induere. COMMERIS.

(88) Philostorgius Photianus quasi dux verbi. Γεγονώς ἐν Ἀγκύρᾳ, θάτερον τῶν αὐτοῦ παίδων Οὐαρωνιανὸν κομίσθαι νέον ἐντα ἐπιφανέστατον (3 παρὰ Ῥωμαίους τὸ νοθεύσασθαι δύνανται) ἀναγορεύει. Ancyram constitutus alterum e filiis Varronianum juvenem admodum ἐπιφανέστατον (quod nobilissimum apud Romanos valet) renuntiavit. (Lib. vii, cap. 8.)

(89) Nobilissimatus et consulatus dignitati debitam: de qua alibi opportune.

(90) Ex Philostorgio id assertum puto: Notis διαφθεῖραι τὸν βασιλεῖα διανύσαντα ἐν τῇ βασιλείᾳ μῆνας ἑγγὺς δέκα. Vapor suffocat imperatorem, qui decem ferme imperii menses egit. Octo solus numerat Zosimus, lib. iii, et Sozomenus lib. vi, cap. 6, pauciores Socrates, lib. iii, cap. ult. verbis ultimis. Uno verbo a Junii 26 sive a sexto ante Kalendas Julias ad decimum tertium Kal. Martias ex Socrate, ex aliis ad Maias regnavit.

Hoc anno Valentinianus Augustus cum Gratianum A filium imperii collegam simul et consulem declarasset, Augustum jussit salutari; fratrem vero Valentem Arianum insignem ab Eudoxio baptizatum imperatorem, prout praemissum est, renuntiavit. Orthodoxi porro Valentinianum convenerunt Hypatii Heracleensis antistitis ope deprecaturi, ut de consubstantialis sancito dogmate edendo in unum coactis sibi potestas fieret. His responsum dedit Valentinianus: Mihi inter Ecclesiae plebem recensito de his curiosius indagari, nefas. Ut igitur vobis sacerdotibus pro bono videtur consulendum, discutite. Lampsacum itaque convenientes, et mensibus duobus in eo morati, quae ab Eudoxio et Acacio fuerant acta Cpoli, resciderunt: fidem vero Seleuciae probatam voluerunt retineri. Impius Valens in adversum Lampsaceni conventus evertit edicta, et episcopos, qui interfuerant, egit in exilium: ceterum Eudoxio, qui secum sentiebat, Cpolitano commisit ecclesias: ita ut catholici neque pastorem neque ecclesiam tunc habuerint.

A. C. 358. — Hoc anno Liberius Romanus epi-

τοῦτω τῷ ἔτει Οὐαλεντινιανὸς ὁ Αὐγουστος Γρατιανὸν τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν Αὐγουστον ἀνηγόρευσεν (91), κοινῶν τῆς βασιλείας ὁμοῦ καὶ ὑπατον προαναγορεύσας, καὶ Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν βασιλέα, ὡς περιλέλεκται, διάπυρον Ἀρειανὸν ὑπάρχοντα ⁹², καὶ ὑπὸ Εὐδόξiou βαπτισθέντα (92). Οἱ δὲ ὀρθόδοξοι προσῆλθον Οὐαλεντινιανῷ (93) δι' Ὑπατίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας, δεδομένοι ἐπιτραπῆναι συνελθεῖν ἐπὶ διορθώσει τοῦ ὁμοουσίου δόγματος. Πρὸς οὗτος Οὐαλεντινιανὸς ἀπεκρίνατο· Ἐμοὶ μετὰ λαοῦ τεταγμένων περὶ τοιοῦτων πολυπραγματεῖν, οὐ θέμις. Ὡς οὖν δοκεῖ ὑμῖν τοῖς ἱερεῦσι διαγίνεσθαι. Τότε συνελθόντες εἰς Λάμψακον, καὶ δύο μῆνας ἐκεῖ διατρίψαντες, τελευτῶν ἡκώρυσαν τὰ ὑπὸ ⁹⁷ Εὐδόξiou καὶ Ἀκακίου ἐν Κωνσταντινουπόλει πραχθέντα ⁹⁸, κρατεῖν δὲ τὴν ἐν Σελευκίᾳ πίστιν. Οὐάλης δὲ ὁ δυσσεβὴς τὰ ἐν Λαμψάκῃ πραχθέντα ἀνέτρεψεν, καὶ τοὺς συνελθόντας ἐκεῖ ἐπισκόπους ἐξορίσας παρέπεμψε. Εὐδόξιον δὲ τῷ ὁμόφρονι τὰς ἐκκλησίας παρέδωκεν Κωνσταντινουπόλεως. Οἱ δὲ ⁹⁹ ὀρθόδοξοι οὕτως ποιμένα, οὕτως ἐκκλησίαν εἶχον (94).

A. M. 5858. — Τοῦτω τῷ ἔτει Αἰθέριος ἐπίσκοπος

VARIE LECTIONES.

⁹¹ ὑπάρχοντα add. ex A. ⁹² ὑπὸ A, ἀπὸ vulg. ⁹³ πραχθέντα A f, προαχθέντα vulg. ⁹⁹ οἱ δὲ, καὶ οἱ A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(91) Cunctis historicis et factorum consularium peritis Gratiani consulum primum patris Valentiniani anno secundo, collatum vero imperium anno tertio statutis; Gratianum eundem imp. Augustum simul et consulem ab auctore hic assertum (ne solus, ac temere sine duce errasse convincatur), nisi me fallit conjectura, ita ex Socrate interpretor: Jovianum decimo tertio Kal. Martii ipso Joviano et Varroniano puerulo coss. obisse factorum consularium inspecto testatur, ejusdemque mensis diebus postremis Valentinianum imperatorem salutatum narrat Ammianus Marcellinus. Sequentem annum Valentiniani et Valentis consulum primo consignat fasti, quos ab ipsius imperii exordiis consules declaratos, ac propterea Joviano defuncto, et Varroniano dignitate remoto circa Martium substitutos non obscure indicat Socrates, lib. iv, cap. 4 ineunte: Τοῦ δὲ βασιλέως Ἰωβιανῷ ἐν Δαδαστάνοις, ὡς ἔφημεν, τελευτήσαντος, τῇ ἑαυτοῦ ὑπατείᾳ, καὶ Βαρωνιανῷ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τῇ ις' τοῦ Φεβρουαρίου μηνός, οἱ στρατιῶται ἐκ τῆς Γαλατῶν ἑβδομαδοῦ εἰς Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας ἐλθόντες, κοινῇ ψήφῳ Οὐαλεντινιανὸν ἀνακηρύττουσι βασιλέα τῇ πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ Φεβρουαρίου μηνός ἐν τῇ αὐτοῦ ὑπατείᾳ. Cum imperator Jovianus in Dadastanis, uti diximus, ad suum ipsius, et Varroniani filii sui consulatum xiii Kal. Martii e vita migrasset: milites e Galatia decedentes, septimo post die Nicæam Bithyniæ veniunt: omnesque una voce Valentinianum ad quintum Kal. Martii, illo ipso consule imperatorem declarant. Imperium itaque Valentiniano una cum consulatu ex Socratis calculo deselatum: capropter annus sequens illi Gratiani et Dagalaiphi consulatu eodem auctore annotatur cap. 9 obiente: ad decimum itaque suscepti imperii mensem, intra primi, inquam, anni cancellos Gratianum illum Valentinianus declaravit consulem, et collegam dedit Dagalaiphum. Jam cum Lupicino et Joviano coss. qui Valentiniani annum tertium designant, Socrates cap. 10, Hieronymi Chronicon, Marcellinus lib. xxvii, et Chronicon Alexandrinum,

adjuncta sibi reliqua historicorum manu, Gratianum in Galliis imperatorem factum concordibus scriptis enuntiant, istud nihilo secius (chronicon intelligo) Gratianum ἐπιφανεστάτου, nobilissimi, consulisque dignitate simul insignitum hand tacite demonstrat, ὑπάτων, inquit, Γρατιανοῦ ἐπιφανεστάτου (quem illustrissimum non bene verit interpres, de quo ante duas notas) καὶ Δαγαλαίφου. Nobilissimus autem is est, qui insignibus, licet non potestate cæsar, ut ex Zosimo commodius alibi proferetur, ac ideo is idem, qui Augustus jam proposito designatus. Ut igitur ante conclusum Valentiniani annum primum Gratiano consulis fasces delatos ex Soerate, et ex Chronico Alexandrino dato nobilissimi nomine imperium pollicitem simul et exhibitum Theophanes collegit, sic hoc primo Valentiniani anno audacius, quam verius scripsit: Οὐαλεντινιανὸς ὁ Αὐγουστος Γρατιανὸν τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν Αὐγουστον ἀνηγόρευσεν, κοινῶν τῆς βασιλείας ὁμοῦ καὶ ὑπατον.

(92) Valentem salutis fiducia bene consulturum, dum in Gothos expeditionem pararet, ab Eudoxio baptizatum observat Theodoretus, lib. iv, cap. 11, arma vero in Gothos Lupicino et Jovino coss. movisse scribit Ammianus, lib. xxvii, ineunte: quare hæc de Valentis baptismo per πρόληψιν ante annum Valentiniani tertium ab auctore hic posita nullus dubitaverit.

(93) Scedenti ad occiduas partes Valentiniano episcopos orthodoxos occurrisse observat Theodoretus, lib. vi, cap. 7, ex quo hæc Theophanis narratio: separatos autem ab invicem ante susceptum ab utroque consulatum, quo anno mortuus est Jovianus, scriptis testatur Ammianus, lib. xxvi, paulo post initium.

(94) Οἱ δὲ τοῦ ὁμοουσίου φρονήματος ἐν μικρῇ οἰκίσκῳ τὰς συναγωγὰς ἐποιούντο ἔνδον τῆς πόλεως. Fidei consubstantialis propugnatores in edicula quadam intra civitatem convenius celebrabant, Socrates, lib. iv, cap. 4.

Ῥώμης (95), καὶ Ἀθανάσιος Ἀλεξανδρείας καὶ Με-
λέτιος Ἀντιοχείας, καὶ ὁ Σαμοσατῶν Εὐσέβιος **,
ἀνακληθέντες ἐκ τῆς ἐξορίας ὑπὸ Ἰουλιανοῦ ἐν τῇ
ῥῆσιν λόγῳ διέπρεπον, καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Κύριλλος,
καὶ ἕτεροι ἐπίσκοποι τῆς ὀρθοδόξιας πρῶταχοι.
Ἀρειανῶν δὲ πρῶτον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Λούκιος **,
καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ Εὐδῶτος, Παυλῖνος δὲ τοῦ ἐνδὸς μέ-
ρους τῶν ὀρθοδόξων εἰς δύο διηρημένων, καὶ τοῦ
ἄλλου Μελέτιος.

A. M. 5859. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Κυρίλλου ἔτος α'.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Εὐδοξίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Προκόπιος ἀνέτηρ ἐν Κωνσταντι-
νουπόλει μηνὶ Σεπτεμβρίῳ (96), καὶ ἐξελθὼν ἐπὶ Να-
κολίαν **, καὶ πλείστῳ στρατῷ φραζάμενος, φόβον
ἐποίησε τῷ Οὐάλεντι, καὶ τὸν κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν
πόλεμον ἀνῆκε πρὸς βραχὺ, ἕως Προκόπιον προέδω-
καν οἱ ἴδιοι στρατηγοὶ Ἀγγέλιον ** καὶ Γόμαρις **,
ὅτινα Προκόπιον εἰς δύο δένδρα ἐγγίζοντα πρὸς ἄλ-
ληλα ἐξερτήσας τῶν σκελῶν ἀφείδῃναι: ** κλιθέντα
ἐκέλευσεν ἅτινα βιαίως ὀρθωθέντα **, διέσπασαν
τὸν τύραννον. Τοῦς δὲ προδεδωκότας αὐτὸν στρα-
τηγούς Ἀγγέλιον καὶ Γόμαριν πρὶσθῆναι: ** ἐκέλευ-
σεν: ὁ καὶ πεπόνθασιν οἱ τάλανες **, ἀναξίως εὐ-
νοήσαντες. Τότε καὶ Καλχηδόνος ** τὰ τεῖχη καθέλειν
φόβῳ Προκόπιου. Ἀνελὼν δὲ τὸν Προκόπιον κατὰ
τῆς ἀληθείας πάλιν κεκίνηται. Τότε καὶ Ἐλεῦσιον
τὸν Κυζίκου (97) ἠνάγκασεν ὁμολογήσαι τὸ ἑτερού-
σιον **. Οὗτος δὲ ὁ Ἐλεῦσιος ἐλθὼν ἐν Κυζίκῳ, καὶ
ἐξαγγέλλας τὴν αὐτοῦ παρανομίαν, ἀνάξιν τε τοῦ
ἱερατεῦσιν εἰπὼν αὐτὸν, ἕτερον προβληθῆναι ἐπι-
σκοπον τῇ Κυζίκῳ προέστρεπεν. Τοῦτο μαθὼν Εὐδο-
ξιος ὁ κακὸφρων, Εὐνόμιον ἀντ' αὐτοῦ ** κατέστησε **
τῆς Κυζίκου ἐπίσκοπον.

Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ διήγεν Οὐάλης ὁ βασιλεὺς ἐν

A scopus, Alexandriae 47 Athanasius, Antiochie
Meletius et Samosatensium Eusebius, rectæ fidei
defensores, exilio a principe Joviano revocati, et
Hierosolymorum Cyrillus, et alii quam plurimi
vera fidei disciplina claruerunt. Arianis vero præ-
erant Alexandriae Lucius, et Antiochie Euzoius:
orthodoxorum autem bifariam divisorum partis
unius Paulinus, alterius Meletius præsulē agē-
bat.

A. C. 359. — Hierosolymorum episcopi Cyrilli
annus primus.

Antiochiæ episcopi Eudoxii annus primus.

Hoc anno Procopius Cpoli mense Septembri
rebellavit: Nacoliaque occupata, et copioso stipatus
exercitu, Valenti metum incussit. Quare bellum
adversus Ecclesias excitatum ad modicum sedatum
est, donec proprii duces Angelon et Gomarīs pro-
diderint Procopium. Hunc ad duas arbores ad
invicem adductas et inflexas pedibus appendi dam-
navit Valens, et arbores remitti: quæ cum impetu
rursum erectæ discerpserunt tyrannum: duces
vero Angelonem et Gomarim proditiōnis auctores
serra discindi jussit. Hoc passi sunt miseri erga
indignum benevoli. Tunc etiam Procopii metu mu-
ros Chalcedonīs evertit: et post Procopii mortem
in fidem iterum motus est. Eo tempore Cyzici epi-
scopum Eleusium coegit Valens Filium Dei diversum
ab eo substantiæ confiteri. Ille Cyzicum adveniens,
et flagitium publice enuntians, et qui sacra ulte-
rius administraret agnoscens se indignum, alium
sibi substitui precabatur: quo percepto perversus
Eudoxius Eunomium in ipsius locum Cyzici epi-
scopum suffecit.

Hoc eodem anno Valens imperator Marcianopoli

VARIE LECTIONES.

** Εὐσέβιος] Εὐδῶτος f. in marg. ** Ἀρειανῶν — Λούκιος om. f. ** Νακολίαν A, Ναχόλειαν vulg.
** Ἀγγέλιον A, Ἀγάλιον f, Ἀγέλιον vulg. ** Γόμαρις A e, Μάρις f, Γόδαρις vulg. ** ἀφαιρέθῃναι κληθῆναι:
A f. ** ὀρθωθέντα A f, ὀρθωθέντων vulg. ** πρὶσθῆναι A, πρησθῆναι vulg. ** τάλανες A, τάλαινες vulg.
** Καλχηδόνος A, Καλχηδόνος vulg. ** τὸ ἑτερούσιον A, τὸν ἑτερούσιον vulg. ** ὁ add. ex A. ** ἀντ'
αὐτοῦ A, κατ' αὐτοῦ vulg. ** κατέστησε] ἔστησε A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(95) Ex Socratis loco memorato transcripta.
Celebrum autem virorum hujusmodi vitam voluit
esse testatam sub Valentiniani et Valentis impe-
riū, κατὰ δὲ, ait, τὸν χρόνον τόνδε, non prælixe
ad eorum annum secundum, quo Liberius adhuc
vixisse, Damasi annus decimus quartus, quem hic
auctor numerat, falsitatis omnino convincit, vel
compendio contractam hanc narrationem historie,
non Chronographiæ partem astruit.

(96) Ut Procopii tyrannidem anno Valentiniani
tertio ascriberet Theophanes, potuit ansam de-
disse Philostorgius, cujus epitome Photiana hæc
habet: "Οἱ τρίτον τῆς βασιλείας ἔτους Οὐάλης ἐπι-
δὲς Πέρσας ἐστράτευσε: καὶ ὃν καιρὸν καὶ Προκό-
πιος τὴν τυραννίδα κατὰ ΚΠ. ἐσκαύσατο. Quod
Valens tertio imperii anno expeditionem in Persas
moverit: quo tempore Procopius et tyrannidem CP.
arripuit. Valentiniano tamen et Valente coss. a
primo jam eorum imperii anno Procopium ab eis
delecesse res nota est, et omni dubio aliena apud
Marcellinum lib. xvi, Socratem, lib. iv, cap. 5 et

Idatum in Fastis. Mense quoque Septembri tu-
multum ab eo CP. exitum habent idem Idatiani
Fasti, et de eo nuntium Valentem accepisse cum
Vaporatis æstibus Ciliciæ jam lenitis ad Antiochiæ
percurreret sedes, hoc est, ineunte autumno et
Octobris diebus demonstrant Marcellini in medium
allata verba: missum quoque in Gallias Procopii
ad Valentinianum caput, instante Lupicini et Jovini
consulatu, id est, Gratiano et Dagalaiphō coss.
anno Valentis et Valentiniani secundo narrat in
sequentibus idem Marcellinus. Quapropter ad an-
nos superiores narrationem hanc revocandam au-
ctor Theophanes, si mendacem Philostorgium, aut
alium similem non exscripsisset, significaret.

(97) Hæc circa Eleusium post devictum Proco-
pium gesta anno Valentis tertio potuerunt obtin-
gere: primo quidem tyrannidem movit Procopius,
secundo prostratus obiit, duodecimo Kalendas
Julias, ait Chronicon Alexandrinum: tertio igitur
a Septembri initium ducente, episcopatu sese
exuere potuit Eleusius, etc.

Mysia: urbe moram egit. Terræ motus autem maximus per universum orbem decima indictione de nocte contigit, adeo ut Alexandriæ navigia littori admotâ sursum, vel supra altiores ædes et muros sublata, intra civitatem in atria atque domos transportarentur: mari vero recedente in sicco remanserunt. Populus autem, qui ab urbe terræ motus causa aufugerat, cum naves ita in sicco derelictas cerneret, ad deprædandas merces in navigia congestas irruebat: verum aqua reversa cunctos involvit et obruit. Retulerunt alii nautæ, eadem hora se medio Adriatico mari agentes iter derrepente deprehensos ad fundum desedisse: moxque aqua recurrente navigationem **48** resumpsisse et confecisse.

A. C. 560. — Hoc anno Valentinianus senior, Severa uxore Gratiani matre adhuc inter vivos superstiti, Justinam ab ipsa Severa ob pulchritudinem commendatam illegitime duxit, ex qua Valentinianum juniorem dictum suscepit, quem mortuo patre exercitus imperatorem salutavit: tres item filias ex eadem procreavit Justam, Gratam et Gallam, quam secundas adiens nuptias magnus Theodosius duxit uxorem; ex qua nata est ei Placidia: Arcadius enim et Honorius ex priore conjugio Placilla concepti erant. Sanxit ille legem plane illegitimam: volenti liceret duas uxores eodem tempore tenere. Impius autem Valens duas filias genuit Anastasiam et Carossam, quarum nomine geminas ædificavit thermas, tum etiam aquæductum in hanc usque diem Valentiniani appellatione celebrem excitavit. Cæterum Dominicam Valentis conjugem ei tantam pertinaciam ad Arianas partes suggestisse quidam arbitrantur: narrant alii, cum suscepto jam imperio baptizaretur ab Eudoxio, Arianorum sententiam tenere nec unquam consubstantialis confessionem suscepturum dato sacramento se astrinxisse: atque ita deinceps variis persecutionibus in Ecclesiam

A Μαρκιανου πόλει ⁷³ (98) τῆς Μυσίας. Σεισμός δὲ γέγονε ⁷⁴ μέγας καθ' ὅλης τῆς γῆς (99) ἐν τῇ ἰνδικτιῶνι ἐν νυκτὶ, ὥς καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πλοῖα προσωρισμένα ⁷⁵ τῷ αἰγιαλῷ ἐπαρῶνται εἰς ὕψος, καὶ ὑπερῶνται τὰς ὑψηλὰς οἰκοδομὰς ⁷⁶ καὶ τὰ τεῖχη, καὶ μεταστῆναι ἐνδον εἰς τὰς αὐλὰς καὶ τὰ δώματα τὰ πλοῖα· ὑπαναχωρησάσης δὲ τῆς θαλάσσης, ἔμεινεν ⁷⁷ ἐπὶ ξηρᾶς· οἱ δὲ λαοὶ ἐκ τῆς πόλεως φεύγοντες ⁷⁸ διὰ τὸν σεισμόν, θεωρήσαντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, εἰς ἀρπαγὴν τῶν ἐν τοῖς πλοίοις φορτίων ἐπήλθον, καὶ ἐπιστρέψαν τὸ ὕδωρ πάντας ἐκάλυψεν· ἀλλοὺς δὲ ναυτικούς διηγῆσασθαι ⁷⁹, ὥς κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἐν μέσῳ τοῦ Ἀδρια⁸⁰ πελάγους πλέοντας καταληφθῆναι ⁸¹, ἐξαίφνης δὲ ἐν τῷ πελάγει εἰς τὸ ἔδωκος καθίσαι τὸ πλοῖον· καὶ μετὰ βραχὺ πάλιν ⁸² ἐπανελεθεῖν τὸ ὕδωρ, καὶ οὕτω πλεῦσαι.

A. M. 5860. — Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐαλεντινιανὸς ὁ μέγας, ζώσης τῆς αὐτοῦ γαμετῆς ⁸³ Σεθῆρης ⁸⁴ τῆς μητρὸς Γρατιανοῦ, ἔγνημεν παρανόμως Ἰουστίναν διὰ κάλλος μαρτυρηθεῖσαν ὑπὸ Σεθῆρης, ἐξ ἧς ἔσχεν τέκνα Οὐαλεντινιανὸν νέον λεγόμενον, ὃν ὁ στρατὸς μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς βασιλεῖα ἀνηγόρευσε ⁸⁵, καὶ θυγατέρας τρεῖς Ἰουστάν, Γράταν, Γάλλαν, ἣν καὶ ἔγνημεν ὁ μέγας Θεοδόσιος κατὰ δεύτερον γάμον, ἐξ ἧς ἐτέχθη αὐτῷ ἡ Πλακιδία, Ἀρχάδιος δὲ ⁸⁶ καὶ Ὀνώριος ἐκ Πλακιδίλης ⁸⁷ ἥσαν Θεοδοσίῳ τῆς πρώτης γαμετῆς. Ἐγραψεν δὲ καὶ νόμον παράνομον τῷ θέλοντι δύο γυναῖκας ἔχειν κατὰ ταῦτον μὴ κωλύεσθαι. Οὐάλης δὲ ὁ δευσεθῆς δύο θυγατέρας ἔσχεν Ἀναστασίαν καὶ Κάρωσαν, ὧν καὶ ἐπ' ὀνόμασι δύο λουτρὰ ἐκτίσεν, καὶ τὸν ἀγωγὸν τὸν μέχρι νῦν Οὐαλεντινιανικὸν ⁸⁸ (1) λεγόμενον ⁸⁹. Τινὲς δὲ φασιν ὅτι Δομνίκα ἡ γυνὴ Οὐάλεντος ἐπέισεν αὐτὸν Ἀρειανίζειν οὕτω σφοδρῶς· ἄλλοι δὲ ἱστοροῦσιν, ὅτι μετὰ τὸ βασιλεῦσαι βαπτισθεὶς ὑπὸ Εὐδοξίου, ὅρκῳ διεδεδαιώσατο αὐτὸν ἐν αὐτῷ τῷ βαπτίσματι τὰ Ἀρείου φρονεῖν, καὶ μὴ δέχεσθαι τὸ ὁμοούσιον, καὶ οὕτως ἀμφοτέροι ⁹⁰ μυρίους διωγμούς κατὰ τῶν ὁρθοδόξων ἐκίνησαν οἱ ἀνόσιοι. Πέμπουσι δὲ καὶ πρὸς Λιθερίον (3) τὸν Ῥώμης Εὐστάθιον τὸν

VARIE LECTIONES.

⁷³ Μαρκιανοῦ πόλει A. ⁷⁴ γέγονε μέγας καθ' ὅλ. τ. γ. A. γενόμενος καθ' ὅλ. τ. γ. μέγας vulg. ⁷⁵ προσωρισμένα A, προσωρισμένα vulg. ⁷⁶ οἰκοδομὰς καὶ τὰ τεῖχη καὶ μεταθ. ἐνδον εἰς τὰς αὐλὰς om. A. ⁷⁷ ἔμεινεν A, ἔμειναν vulg. ⁷⁸ φεύγοντες A, φυγόντες vulg. ⁷⁹ διηγῆσασθαι A et alii, ἐξηγήσ. vulg. ⁸⁰ τοῦ Ἀδρια⁸⁰ A, τοῦ Ἀνδρείου I, τοῦ Ἀδρίου πελάγους vulg. ⁸¹ καταληφθῆναι, ἐξαίφνης δὲ A, καταληφθῆναι ἐξαίφνης, καὶ vulg. ⁸² γαμετῆς] γυναικὸς alii. ⁸³ Σεθῆρης A. ⁸⁴ ἀνηγόρευσε a c. ⁸⁵ δὲ add. ex A e. ⁸⁶ Πλακιδίλης] Πλακίδης a e. ⁸⁷ Οὐαλεντινιανὸν A. ⁸⁸ λεγόμενον] καλούμενον a c. ⁸⁹ ἀμφοτέροι a c, οἱ ἀμφ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(98) De qua Marcellinus, lib. xxvii: *Dein Mysia, ubi Martiropolis est, a sorore Trajani principis ita cognominata*. Anno imperii tertio ad eam Valente in Gothos pugnatum parta de Procopio victoria divertisse scribit Marcellinus lib. xxvii.

(99) Anno Valentiniani primo, ipso collega fratre Valente consulatum gerente, illum terræ motum, et Alexandriæ inundationem visam refert Ammianus lib. xxvi; ad Juliani tempora revocat eam Sozomenus, lib. vi, cap. 2; ad Valentiniani annum secundum removel Hieronymus, qui cum Theophane tertium a Septembri auspicante quam facile potest conciliari. Legendus idem Hieronymus in Hilarionis Vita, et in Isaiam cap. xv, necnon Orosius. Socrates inter tumultus a Procopio excitatos terram tanta concussione agitatam, et mare ultra

D præfinitos carceres elatum indicat lib. iv, cap. 3, antierius nimirum quam auctor Theophanes statuatur.

(1) Οὐαλεντιανὸν Barb. Peyr. etc., sicque a Valente appellandus, atque Valentis, non Valentiniani, ut corrente calamo fuit redditum. COMBESII.

(2) Acta Liberii refert incaute Theophanes ad annum Damasi pontificis Romani 17, eadem Baronius ad annum Valentis 2 Christi 365. Hæc auctor opportune ad annum Valentis 4, ut post alteram notam declarabitur. — Liqueat deesse hic aliquid. Nusquam enim apud alios auctores legitur, Valentem, atque Eudoxium ad Liberium papam legatos misisse, aut Arianismum datis libellis abjurasse. Triplices legatos missos ait a Macedonianis, qui persecutionem patiebantur a Valente, et Eudoxio. Sed

Ἀρμένιον, καὶ Σιλβανὸν τὸν Ταρσοῦ, καὶ Θεοφίλον Κασταβάλων, ὑπισχνούμενοι δι' αὐτῶν δέχεσθαι τὸ ὁμοούσιον. Οὗτοι Λιθερίῳ ἔγγραφον ⁹⁰ ὑπὲρ τοῦ ⁹¹ ὁμοουσίου λίβελλον ἔδωκαν ⁹², ὁμολογήσαντες πᾶσαν αἵρεσιν ἀποστρέφεσθαι ἐναντιουμένην τῇ ἐν Νικαίᾳ συνόδῳ· οὗς καὶ ἀποδεξάμενος ⁹³ Λιθερίος, ἐκινώνησεν, γράψας τοῖς τῆς Ἀνατολῆς, μαρτυρῶν αὐτοῖς ὀρθοδοξίαν. Ἐν Μαρκανοπολὶ δὲ Οὐάλης ⁹⁴ στρατεῶν κατὰ Γότθων, παρεχίμαζεν (5) ἐκεῖ.

que commendatitiis et formatis eorum fidei, velut expeditione adversus Gothos mota Marcianopoli hiemavit.

A. M. 5861. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Ἀριανοῦ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει σύνοδος ἐν Τυάνοις γέγονεν (4), ἐν ᾗ εὐρέθησαν Εὐσέβιος ⁹⁵ ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας, Γρηγόριος ⁹⁶ ὁ Ναζιανζοῦ, ὁ πατὴρ τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου ⁹⁷, καὶ ὁ Μελιτινῆς Ὁρηλῖος, καὶ ἕτεροι, οἵτινες τοῖς Λιθερίου γράμμασιν ἀγαλλιάσμενοι πᾶσι τοῖς ὀρθοδόξοις ἐπισκόποις ἐσήμαναν παραγενέσθαι εἰς Ταρσὸν ἐπὶ βεβαίως τῆς ὀρθῆς πίστεως, ὅπερ ἀκούσας Οὐάλης ⁹⁸ ἐκώλυσε γενέσθαι. Εὐδόξιος δὲ πάλιν Οὐάλεντα παρεσκεύασεν κελεῦσαι τοῖς κατὰ τόπον ἄρχουσιν ⁹⁹ ἐξορισθῆναι πάντας τοὺς ὑπὸ Κωνσταντίου ἐξορισθέντας ¹. Τότε Ἀθανάσιος ἐκουσίως ἐξῆλθεν ² Ἀλεξανδρείας, μὴ συγχωροῦντος τοῦ δήμου τῷ ἄρχοντι ἐκβαλεῖν αὐτὸν, ὃς καὶ πολλὸν χρόνον ἐκρύπτετο ἐν πατρῷ μνημείῳ ³. Ὑστερον δὲ Οὐάλης φόβῳ στάσεως τῶν ⁴ Ἀλεξανδρέων ἔγραψεν ἐπανελθεῖν τὸν ⁵ Ἀθανάσιον. Τῆς δὲ κοινωνίας Εὐδοξίου ἀπέσχισεν Εὐνόμιος διὰ τὸ μὴ κοινωνεῖν Εὐδόξιον Ἀετίῳ τῷ διδασκάλῳ Εὐνομίου. Εἰ γὰρ καὶ ἀμφότεροι ὁμόφρονες ἦσαν· ἀλλὰ διὰ τὸ παρὰ πάντων μισεῖσθαι Ἀέτιον, Εὐδόξιος ἀπεστρέφετο αὐτὸν, μὴ αἰσχυρόμενος προδῆλως τοῖς οἰκείοις δόγμασιν, ὡς ἀπεδείκνυτο, ἀποστρέφεσθαι. Εὐνόμιος γὰρ ὑπογράφει· γέγονεν τοῦ ἀθέου Ἀετίου σοφιστικῶς λόγους μαθὼν, ἐξ ὧν ὄθην ἐκόμπαζεν, τῶν θεῶν Γραφῶν ἀμύητος ὢν πάντῃ, ὡς δηλοῦσι μάλιστα οἱ ἐπὶ αὐτοῦ τόμοι. Οἱ δὲ Κυζικηνοὶ ἐδίωξαν Εὐνόμιον ὡς αἰρετικὸν καὶ βλάσφημον. Οὗτος ⁶ δὲ ἐλθὼν ἠνώθη Εὐδοξίῳ· δεινὸς δὲ ἦν βλάσφημος, τολμῶν λέγειν, ὅτι Ὁ Θεὸς περὶ τῆς ἰδίας οὐσίας οὐδὲν οἶδεν ⁷ πλέον ἡμῶν. Ἑλληνικοῦ δὲ διωγμοῦ κλεινοῖα συνέβη τοῖς

VARIE LECTIONES.

⁹⁰ ἔγγραφον b c d, ἔγραφον vulg. ⁹¹ ὑπὲρ τοῦ A, καὶ ὑπὲρ τοῦ vulg. ⁹² ἐπέδωκαν A. ὁμολογήσαντες A. a, ὁμολογούντες vulg. ⁹³ ἀποδεξάμενος A. ὑποδ. vulg. ⁹⁴ παρεχίμαζεν A. ⁹⁵ Εὐσέβιος A, ὁ Εὐσ. vulg. ⁹⁶ Γρηγόριος om. a. ⁹⁷ Γρηγορίου om. a. ⁹⁸ Οὐάλης, ὁ βασιλεὺς a. ⁹⁹ τοῖς — ἄρχουσιν om. f. ¹ post ἐξορισθέντας b hæc addit : ἐπισκόπους καὶ ὑπὸ Ἰουλιανοῦ καὶ Ἰοβιανοῦ ἀνακληθέντας. ² ἐξῆλθε τῆς Ἀλ. A. ³ μνήματι b. ⁴ τῶν add. ex A. ⁵ τὸν add. ex A. ⁶ οὗτος A, οὕτως vulg. ⁷ οἶδεν om. A f.

JAC. GOARI NOTÆ.

et Niceph. ubi et ipse Theophanes pag. 58 idipsum significant, quin et secunda œcum. synodo, ac Macedonianis dantibus iterum libellos, ut sub Valente dederat Liberio; a quo etiam litteris commendatitiis impetratis, iis se tanquam novis tum perperam tuebantur. COMBEFIS.

(3) De hibernis, tum præsentē, tum superiore anno a Valente Marcianopoli actis Ammianus, lib. xxvii.

(4) Ad consulatum Valentiniani et Valentis AA. secundum a Socrate cap. 10, lib. iv, ineunte observatum Eustathii, Sylvani et Theophili episcopo-

A motis ambo vexaverunt orthodoxos. Ad Liberium autem Romanum episcopum mittunt Eustathium Armenium, Sylvanum Tarsensem et Theophilum Castabolorum episcopos, eorum opera se consubstantialis fidem suscepisse confirmantes. Hi litteras dant ad Liberium, et consubstantialis dogmati probando libellum offerunt, quo hæresim omnem Nicænæ synodo contrariam se aversari profitentur: receptos in communionem Liberius admisit; datis orthodoxæ, testimonium reddidit. Valens demum hiemavit.

A. C. 361. — Antiochiæ episcopi Aniani annus primus.

B 49 Hoc anno synodus apud Tyana coacta, cui interfuerunt Eusebius Cæsareæ in Cappadocia et Gregorius Nazianzi, pater Gregorii Theologi, et Otreius Melitinæ, et alii præsules, qui Liberii litteris ex hilarati, cunctis orthodoxis episcopis, Tarsum suis decretis rectam fidem confirmaturi ut accederent, indixerunt. Hoc cum ad Valentem fuisset perlatum, prohibuit fieri. Eudoxius vero cunctos sub Constantio in exsilium actos, suis per quæque loca magistratibus, ut in exsilium pariter mitterent, Valentem jubere rursus impulit. Tunc Athanasius, cum plebs Alexandrina ipsum a præfecto expelli minime sineret, urbe sponte excedens, in paterno sepulcro diutissime latuit. Demum vero Valens Alexandrinorum seditionem veritus Athanasium revocari rescripsit. Eudoxii communionē semet segregavit Eunomius, quod cum Aetio Eunomii magistro communionem habere nollet Eudoxius. Quamvis enim in unam sententiam uterque iret, tamen quod omnium odiis objiceretur Aetius, ipsum aversabatur Eudoxius; nec quantum ipse hoc facto propriis dogmatibus, tanquam impiis, detraheret, aut alienum aperte se redderet, advertebat vel reverebatur. Eunomius siquidem varium et excultum, quale sophistarum est, dicendi genus edocendus, a Deo extorris Aetii fuit amanuensis, ex quo præsumptionis aura in ejus animum immissa; nulla licet ex parte divinarum Litterarum rudimentis esset initiatus, ut septem ab eo tomi conscripti liquido manifestant. Cæterum Cyzicepi

D ram ad Liberium iter et reditum describit Socrates idem cap. 11: Τῶν δὲ φρονούντων τὸ ὁμοούσιον σφοδρῶς τότε συναλαθέντων, eo tempore, illis qui fidem consubstantialis servabant, graviter et acerbè exagitatis: τότε, inquam, eo consulatu, qui Augustorum eorundem imperantium annus numeratus est quartus, quo illi Romam profecti, ac postmodum reversi concilium Tyanis habuerunt, quod nonnisi circa consulatus ejusdem finem, vel anno sequenti, hoc est jam a Septembri Valentiniano anno quinto fluente, potuit congregari: de quo Sozomenus, lib. vi, cap. 12.

Eunomium velut hæreticum et blasphemum expulerunt. Profectus ille junctus est Eudoxio. Quin blasphemus mirum in modum exstitit, enuntiare ausus: Deum præter aut supra nos de propria natura nullam cognitionem habere. Sub impiis istis Valente et Eudoxio multo asperiora, quam quæ suis persecutionibus gentiles exercuerint, orthodoxis acciderunt.

Hoc anno, mortuo Eudoxio, Demophilum episcopum sibi præfecerunt Ariani, Evagrium quemdam ex adverso elegerunt orthodoxi. Hunc Eustathius sacer Antiochiæ præsul Cpoli clam degens consecravit, reversus nimirum ab exsilio Joviani principis edicto, quem cum vivum non offendisset, occulte morabatur in urbe. Audita Evagrii ordinatione, Valens Marcianopoli moram irahens sacrum Eustathium relegavit Bizyam, expulsoque Cpoli Evagrio, ecclesias Demophilo Ariano commendavit.

A. C. 362. — Cpolis episcopi Demophili annus primus.

50 Hoc anno ad impium Valentem Nicomediam profectum legationem submiserunt orthodoxi viros ex ecclesiastico ordine octoginta, quorum principes erant Theodorus, Urbanus et Menedemus: quos omnes ipso quo appulerant navigio igne supposito Valens concremari jussit. Omnes itaque cum nave ad Daciza usque semper ardente concampi.

A. C. 363. — Hoc anno sacrorum et conventuum agendorum gentilibus potestatem fecit scelestus Valens: Judæosque præcipuo cultu prosequabatur: solos duntaxat orthodoxos persequabatur, et res ad apostolicam Ecclesiam spectantes deprimebat.

A. C. 364. — Hoc anno Valens Antiochiam Syriæ profectus atrociam quæque in orthodoxos exercuit supplicia, plurimos occidit gladio, alios in præterfluentem fluvium demersit. Sic etiam Edessam adveniens pejora multo patravit. Modestum enim præfectum plebem orthodoxam ad S. Thomæ sacram aedem congregatam concludere præcepit, et crudeliter mactare. Quod autem mulieri accidit, quæ cursu concitato filium parvulum ad necem traherebat, Valenti pudorem incussit, præfecti perculit animum, et dirum facinus, ne progrediretur,

VARIE LECTIONES.

* τοῖς ὀρθόδοξοις om. a. * δὲ add. ex A. * προσβάλλοντο A. προσβάλον vulg. * Βιζύην A b e, Κύζικον vulg. * ἀνεστελλαντο b. * ὀδοήκοντα] πάντε A. * ὑπαφθῆναι A, ὑπαφθ. vulg. * Δακίζοντος A e, Δακιδίζων b, Δακίζοντος f. * ὡσαύτως] οὕτως δὲ h. * καὶ Ἰουδαίους — ποταμὸν ὡσαύτως om. A. * ἔθαλπεν καὶ add. ex b. * μόνους] μόνον a. * ἦν om. b. * ὑπάρχω a. * συλλαβεῖν] συνελεῖν f. * ἔπαρχον b, ὑπάρχον vulg. * δῆλον A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(5) Eudoxium Valentiniano et Valente jam tertium coss. defunctum aperte narrat Socrates, lib. iv, cap. 13: Εὐδόκιος ὁ τῆς Ἀρσιανῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος εὐθὺς μετὰ τὴν τοῦ βασιλέως ἔξοδον τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο ἐν ὑπατείᾳ Οὐαλεντινιανοῦ τὸ τρίτον ὁ Οὐάλεντος· τὸ τρίτον. Principum istorum consulum tertium imperii eorumdem septimo nonnulli adjungunt, chronicon Alexandrinum Valentiniani Augusti consulum tertium, et Victoris ejusdem imperii anno quinto, Valentis autem tertium et Valentiniani quartum sexto sociat.

(6) Socrates lib. iv, cap. 13, scribit Δακιδίζων. Sozomenus, lib. vi, cap. 15, habet ἀρχὴ Δακιδίης, marginalis lectio Δακιδίης. Legit Rufinus

A ὀρθόδοξοις * ἐπὶ Οὐάλεντος καὶ Εὐδοξίου τῶν ἀσέβων.

Τούτῳ δὲ * τῷ χρόνῳ Εὐδοξίου τελευτήσαντος (5) Δημόφιλον Ἀρειανὸν προσβάλλοντο * ἐπίσκοπον· οἱ δὲ ὀρθόδοξοι· Εὐάγριον τινα, ὃν χειροτονήσεν Εὐστάθιος ὁ ἱερός Ἀντιοχείας, λαθραίως διάγων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπανελθὼν ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπὶ Ἰουδιανῶ· μὴ εὐρὼν δὲ αὐτὸν ζῶντα ἐν τῇ πόλει ἐκρύπτετο. Τὴν δὲ Εὐάγριου χειροτονίαν ἀκούσας Οὐάλης ἐν Μαρκιανουπόλει διάγων Εὐστάθιον μὴ τὸν ἱερὸν εἰς Βιζύην * ἐξώρισεν, Εὐάγριον δὲ τῆς πόλεως ἐκβαλὼν, Δημοφίλῳ τὰς ἐκκλησίας παρέδωκε τῷ Ἀρειανῶ.

A. M. 5862. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Δημόφιλου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐάλεντι τῷ δυσσεβεῖ προσβέλει ἀπέστειλαν * οἱ ὀρθόδοξοι ἐν Νικομηδείᾳ ἑλθόντι ἄνδρας ἱερατικοὺς ὀδοήκοντα * πέμψαντες, ὃν προηγούμεν Θεόδωρος καὶ Οὐρβανὸς καὶ Μανεδῆμος, οὓς πάντας σὺν τῷ πλοίῳ ὑπαφθῆναι * Οὐάλης ἐκέλευσεν· καὶ πάντες σὺν τῇ νηὶ κατεφλέχθησαν μέχρι Δακίζων * (6) τοῦ πλοίου διαρχίσαντος.

A. M. 5863. — Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐάλης ὁ μικρὸς τοῖς Ἕλλησιν ἄδειαν ἔδωκεν θυσίας καὶ πανηγύρεις ἐπιτελεῖν· ὡσαύτως * καὶ Ἰουδαίους * ἔθαλπεν * καὶ ἐτίμα. Μόνους * δὲ τοὺς ὀρθόδοξους καὶ τὰ τῆς ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἦν * δεινῶς διώκων.

A. M. 5864. — Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐάλης ἐν Ἀντιοχείᾳ (7) τῆς Συρίας εἰσελθὼν πάνδεινα τοῖς ὀρθόδοξοις ἐνεδείξατο, πολλοὺς ἀνελὼν μαχαίρᾳ, καὶ ἄλλους ἀποπνίξας εἰς τὸν παραρρέοντα ποταμὸν· ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν Ἐδεσαν καταλαβὼν χεῖρωνα ἔπραξεν, καλεῖσας Μοδέστιν τῷ ἐπάρχῳ * τὸ πλῆθος τῶν ὀρθόδοξων συλλαβεῖν * εἰς τὸν ναβὸν τοῦ ἁγίου Θωμᾶ συνερχόμενον, καὶ φονεῦσαι. Τὸ δὲ κατὰ τὴν γυναῖκα σὺμβάν τὴν ἔλκουσαν τὸ τέκνον σπουδῇ ἐπὶ τὸν θάνατον, τὸν τε Οὐάλεντα ἦσχυνεν, καὶ τὸν ἔπαρχον * κατέπληξεν, καὶ τὸ ἄγος ἐκώλυσεν, Θεοῦ δηλονότι.

D Acibizam. Lege varias lectiones.

(7) Antiochenum iter Valens ipso et Valentiniano tertium consulum gerentibus aggressus est, uti Socrates clare describit lib. iv, cap. 14. Is consulatus annus imperii ejus septimum signat, a cuius mense Septembri octavus iste a Theophanis propositus ducit initium: quare, quæ tum superiore, tum iterum alio priore, contigisse scribuntur, cum inter agendum iter illud sint gesta, præter ordinem præmissa, et in hunc annum seponenda intelliguntur: de quibus necnon aliis sequentibus Socrates, lib. iv, capp. 13 et 14; Theodoretus lib. iv, capp. 13 et 16; Sozomenus, lib. vi, capp. 14, 15 et 16.

τοῦτο οἰκονομήσαντος. Εὐσέβιον δὲ τὸν Σαμοσατίων Α
ἐξώρισεν εἰς τὴν Θράκην, ὅτε ³³ καὶ πλέον ἰθαυμα-
σώθη ὁ ἅγιος ἔκουστος τῆς πόλεως ἐξελθὼν, καὶ
ἀκολουθήσας τοῖς ἐλαύνουσι, μὴ συγχωροῦντος τοῦ
λαοῦ· ἀντ' αὐτοῦ δὲ οἱ Ἀρειανοὶ Εὐνόμιον τινα
Ἀρειανὸν διάπυρον προσβάλλοντο ³⁴, ᾧ οὐδαὶς τῶν
Σαμοσατίων ἐκοινώνησεν. Τοῦτου λουομένου, καὶ τὸν
λαὸν συλλοῦσασθαι προτροπομένου, εἰ μὴ τὸ ὕδωρ
τῆς ἐμβάτης ³⁵ ἐν ἡετῇθεν Εὐνόμιος (8) ἐκένωσαν,
καὶ ἄλλου ἐπλήρωσαν, οὐκ ἠνείχοντο λούσασθαι, με-
μνάνθαι, λέγοντες, ὅπῃ Εὐνομίῳ τὸ πρότερον. Ὅπερ
μαθὼν ἔφυγε τῆς πόλεως ἀσπόνδως μισούμενος. Τοῦ-
του δὲ ὑποχωρήσαντος ³⁶, Λούκιον τινα προφανῇ λύ-
κον Ἀρειανοὶ προσβάλλοντο ³⁷. Ὁμοίως καὶ ἐν Καπ-
παδοκίᾳ τὰ ἐκκλησίας Ἀρειανοῖς ³⁸ παραδοῦναι
ἐσπούδαζεν, τῆς ἐναντιώσεως δραξάμενος, ἥς ἔσχεν
παρὰ τοῦ ³⁹ μεγάλου Βασιλείου πρεσβυτέρου τότε τῆς
Μεγάλης ⁴⁰ ἐκκλησίας Καισαρείας ὑπάρχοντος, καὶ
Εὐσέβιον τὸν ἐπίσκοπον διεγείροντος εἰς ζῆλον ὀρθο-
δοξίας, μὴ ὑπείκειν τῇ δυσσεβεῖ Οὐάλαντος.
clesiæ Caesariensis presbyteri animo quo se tunc
defensionem, ne Valentis impietati succumberet, fortiter excitavit.

A. M. 5865. — *Περσῶν βασιλέως Ἀρταξέρους*
ἔτος α'.

Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Πέτρου (9) ἔτος α'.

Ἀντιοχείας πάλιν Μαλετίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐάλαντος ἐν Ἀντιοχείᾳ διάγοντος
εὐρέθησαν τινες ἐπιβουλὴν κατ' αὐτοῦ μελετῶν-
τες (10)· καὶ ἀνιήθησαν στίφος ἀσεβῶν. Διὰ γὰρ
μαντείων καὶ θυσιῶν τὴν συσκευήν καταργάζοντο.
Τοῦ δὲ πολυάθλου καὶ πολλὰ καμόντος Ἀθανασίου
μεταστάντος πρὸς Κύριον, ἐπισκοπήσαντος ἔτη 25
καὶ τεσσαράκοντα, ἐν διωγμοῖς δὲ καὶ τοῖς ὑπὲρ εὐ-
σεβείας κινδύνους πὰ τεσσαράκοντα, Πέτρος τὴν ἐπι-
σκοπὴν διεδέξατο, ὃν οἱ Ἀρειανοὶ διὰ τινος Μάγνου
τῶν βασιλικῶν θησαυρῶν ταμίᾳ ⁴¹ ἀπήλασαν· Λού-
κιον δὲ ἀντικατέστησαν ⁴². Τότε πολλοὶ τῶν ὀρθοδό-
ξων ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν παρθένων ἀθέως ἤχισθη-
σαν, πολλοὶ δὲ καὶ ⁴³ ἐν βασάνοις ἐτελειώθησαν. Ὁ
δὲ Πέτρος φυγὰς εἰς Ῥώμην ὄχρετο πρὸς Δάμασον,
ὡς ὁμόδοξον· ὅτε καὶ τὰ γενόμενα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δι'
ἐπιστολῆς ἔγραψεν ⁴⁴ φρικτῶς ὑπὸ Ἀρειανῶν· τῷ δ'

A Deo nimirum ita disponente, compescuit. Euse-
bium porro Samosatensium episcopum exulare
jussit in Thraciam : quo factum est, ut sanctus
sponte decedens ex urbe et populo quamvis ob-
sistente agentes se properanter insequent majo-
rem de se mirandi causam daret. In ejus vero
locum Eunomium Ariarum partium insignem
patronum intruserunt Ariani, ejus communionis
Samosatensium nullus sese consortem adjunxit.
Hic ad publica balnea progressus, cum populum
simul lavari adhortaretur, nullus lotum ire au-
stinuit, quin prius qua laverat aqua, receptaculum in-
tegre purgaretur, et alia recens infunderetur. Infecta
est, dicebant, prior aqua ab Eunomio. Quod cum ille
resciret, se nimirum irreconciliatis animis infen-
sum, civitatis discessu se ipsum damnavit. Eo
dilapso, Lucium quemdam lupum manifestum
promoverunt Ariani. Cappadociæ pariter ecclesias
Arianis committere studebat Valens, accepta ve-
xandi causa ex generoso Basilii tunc magnam ec-
opposuit, et Eusebium episcopum in veræ fidei

51 A. C. 565. — *Persarum regis Artaxeris annus*
primus.

Alexandriae episcopi Petri annus primus.

Antiochiæ episcopi Melitii iterum annus primus.

Hoc anno Valente Antiochiæ moram agente de-
prehensi sunt quidam in eum insidias meditati,
qui omnes, seu profanorum et impiorum hominum
globum componentes, e medio sublatis sunt ; per
divinationes enim et impura sacrificia machinam
facinoris construxerant. Jam vero exercitatissimo
et continuis laboribus assueto illo Christi athleta,
Athanasio, inquam, ad Dominum migrante, post
gesti episcopatus annos sex et quadraginta, quorum
integros quadraginta in persecutionibus periculis-
que pro fide et pietate susceptis peregerat, Petrus
sedis obtinuit successionem, quem Ariani ope
Magni ejusdam regio arario præfeti, Lucio
in thronum restituto, expulerunt. Plerique tunc
orthodoxorum, viri, mulieres, virgines verberibus
sæde sunt lacerati, plures etiam perierunt. Petrus

VARIE LECTIONES

³³ ὅτε] ὅτι b. ἰθαυμάσθη A. ³⁴ προσβάλλοντο A, προσβάλλ. vulg. ³⁵ Εὐνόμιος A, δ Εὐν. vulg. ³⁶ προ-
χωρήσαντας Par. ³⁷ προσβάλλοντο A, προσβάλλ. vulg. ³⁸ Ἀρειανοῖς add. ex A. ³⁹ παρὰ τοῦ A, παρ' αὐ-
τοῦ τοῦ vulg. ⁴⁰ μεγάλης om. A. ⁴¹ ταμίᾳ A, ταμίᾳ vulg. ⁴² ἀντικατέστησαν Par. ⁴³ καὶ add. ex A.
⁴⁴ ἔγραψαν A et alii.

JAC. GOARI NOTÆ.

(8) Exhibet euchologium inter Theophilaniorum D
officia, qua labri sive crateris aqua benedicitur διὰ
πόσιν, ψψιν, ἢ βάντισιν· masculinum ibi refert
genus.

(9) Annos 6, dies 288 obtinet apud Abrahamum
Echellensem. Idem canonico sequente annos decem
ab auctore accipit, ejusdemque annus primus
denovo numeratur.

(10) Etiam verba Marcellinus suggestisse opinan-
dus libro xxix ineunte : Qui dum ibi moratur se-

curus hostium externorum. Antiochiam imperator
Romanus ingressus, intestinis pena perierat fraudibus
etc., quas Socrates lib. iv, cap. 15, et Sozomenus,
lib. vi, cap. 55, enarrant. Socrates cap. 16, Atha-
nasii mortem prosequitur, quam Valentiniani anno
decimo ascribit Hieronymus, auctor nono; uterque
tamen penultimo, cum hic principis illius annos
undecim tantum numeret : sed etiam nonnulli
apud Ponticum codices utrumque convenire de-
monstrant.

autem, significatis prius per epistolam Arianorum A αὐτῷ εἶπαι ὁ Βασίλειος (11) τῆς Καισαρείας ἐπισκόπῃ-
hoirentis sceleribus, Alexandria fugitivus, ad Da-
masum catholici dogmatis consortem Romam pergebat. Eodem anno Caesariensis Ecclesiae factus est
episcopus Basilius. Eusebio piam nec nomine alienam mortem obeunte.

A. C. 366. — Hoc anno post Auxentium Medio-
lanensium Ecclesiae Ambrosius praeficitur episcopus in hunc modum : Tumultuante de episcopi
electione populo, Ambrosius provinciae praesidem
agens, tumultum sedaturus a Valentiniano ibi
tunc sorte moram habente mittitur. Nondum ille
sacro tinctus erat baptismate, justi tamen et aequi
praecipuam curam gerebat, et insignes quosque
magistratus, praeter juris placita nonnihil perpe-
trantes generoso ductus animo arguebat. Populus
dissensione deposita, una voce unaque sententia
designat episcopum Ambrosium. Quod cum au-
dieret Valentinianus, confestim Ambrosium sacro
baptismatis ritu initiatum praecipit episcopum ordi-
nari, sub omnium conspectu Deo gratias referens
52 his verbis : Gratias tibi, Domine omnipotens,
Salvator noster, quod huic viro, cui corporum de-
mandaveram magistratum, tu, suffragio meo a juris
tramite nullatenus declinasse probato, animarum
curam commiseris. Lucius porro juvantibus Arianis
multa mala Alexandriae perpetravit. Daemonum
siquidem cantilenas in ecclesia, quae Theonae no-
mine dicitur, una cum saltatoribus introductis
cecinerunt ; virgines etiam vestibus reductis in fa-
ciem nudas per urbem cum atrocissimis conviciis
circumducentes impudentissime constupraverunt :
sed et plerasque confecerunt, quarum etiam cor-
pora parentibus misere deposcentibus in sepul-
tura reddere recusarunt. Quinetiam intus ad ipsum
altaris sacrarium puerum cymedum ad turpia officia
illuc praestanda adduxerunt. Cum vero totus occi-
dens consubstantialis Trinitatis fidem profiteretur,

A. M. 5866. — Τούτῳ τῷ εἶπαι Ἀμβρόσιος μετὰ
Αὐξέντιον τῆς Ἐκκλησίας Μεδιολάνων ἡγήσατο οὕτως·
Τοῦ δήμου στασιάζοντος περὶ προβολῆς ἐπισκόπου,
Ἀμβρόσιος (12) ἡγεμὼν τῆς χώρας τελῶν ἐπέμψθη
ὁπὸ Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ βασιλέως· ἐκείσε διάγοντος
καλῶσαι τὴν στάσιν, ἀδάπτιστος μὲν 58 ἐτι ὢν, πάν-
δε τοῦ δικαίου φροντίζων, καὶ τοὺς μελίζοντας ἀρχον-
τας γενναίως διαλέγων ἀδικούντας. Ὁ οὖν 59 δῆμος
παυσάμενος τῆς ἔριδος, ὁμοφώνως 60 τὸν Ἀμβρόσιον
ἐπίσκοπον ἐψηφίσαντο, ὅπερ ἀκούσας Οὐαλεντινιανὸς
ἐκέλευσε μνηθέντα χειροτονηθῆναι τὸν Ἀμβρόσιον
ἐπίσκοπον, εὐχαριστῶν ἐπ' ὅψει πάντων τῷ Θεῷ
καὶ λέγων· Χάρις σοι, Δέσποτα παντοκράτορ 61,
Σῶτερ ἡμέτερε, ὅτι ψυχὰς ἐνεχείρισας τῷδε τῷ ἀνδρὶ
σωμάτων ἀρχοντι παρ' ἐμοῦ γενομένῳ, καὶ τὰς ἐμάς
ψήφους δικαίως ἀπέφηνας 62. Λούκιος δὲ ἐν Ἀλεξαν-
δρείᾳ πολλὰ κακὰ σὺν τοῖς Ἀρειανοῖς διεπράξατο.
Ῥέας γὰρ δαιμόνων 63 εἰς τὴν Θεωνᾶ ἐκκλησίαν ἦδον
καὶ ὀρχηστάς εἰσῆγον 64, τῶν παρθένων τὰς ἐσθῆτας
ἀποσκαπάζοντες, σὺν θυμῷ βινοκτυποῦντες (13), γυ-
μνάς διὰ τῆς πόλεως περιήγον, ἀσελγῶς αὐταῖς χρώ-
μενοι· τὰς δὲ καὶ ἀνεῖλον, μηδὲ πρὸς ταφὴν δόντες
τοῖς γονεῦσι τὰ σώματα αὐτῶν λίαν ὀδυρομένοις.
Εἰς δὲ τὸ θυσιαστήριον ἔδον μετρίκιον ἀσελγὲς αἰ-
σχουργῆσαι ἀνήγαγον. Τῆς δὲ Δύσεως πάσης Τριᾶδα
ὁμοούσιον προσθευούσης, ἡτήσαντο 65 Οὐαλεντινιανόν,
καὶ ἐποίησαν σύνοδον ἐν τῇ Ἰλλυρικῇ (14), καὶ τὴν
ἐν Νικαίᾳ πίστιν ἐκύρωσαν. Ἰδίχον 66 δὲ Οὐαλεν-
τιανὸς ἔγραψεν τοῖς ἐν Ἀσίᾳ καὶ Φρυγίᾳ καὶ πάσῃ
τῇ 67 Ἀνατολῇ ἐπισκόποις ἐμμένειν τοῖς ὠρισμένοις
παρὰ τῆς συνόδου παρεγγυώμενος, κοινωνῶν καὶ
Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν καὶ Γρατιανόν (15) τὴν υἱὸν ἐν

VARIAE LECTIONES.

57 ἐπισκόπῃσιν] ἐπίσκοπος A, fort. ἡπισκόπῃσιν. 58 μὲν add. ex A. 59 ὁ οὖν A, ὁ δὲ vulg. 60 ὁμοφώ-
νως A, ὁμοφρόνως vulg. ἐψηφίσαντο A, ἐψηφίσαντο vulg. 61 παντοκράτορ A, παντοκράτορ vulg. 62 ἀπέφ-
ηνας A, ἀποφῆνας vulg. 63 δαιμόνων B, δαιμόνιον vulg. 64 εἰσῆγον A, εἰσῆγαγον vulg. 65 ἡτήσαντο A,
ἡτήσαν vulg. 66 Ἰδίχον A a c d e f, ut et mox Ἰνδίχον : sed tamen unice verum esse videtur ἡδίχον.
cfr. p. 203 D. 67 τῇ add. ex A.

JAC. GOARI NOTE.

(11) His quidem annis episcopatum, quem non
primo auspicabatur, tenuit : de quo Baronius anno
Christi 369, num. 41 et seqq.

(12) Ambrosii electionis annus Valentiniani un-
decimus Hieronymo, auctori decimus, utriusque ta-
men, cum hic undecim tantum ejus regni censeat,
penultimus. Videndus in notis Pontacus.

(13) Legendum plane σὺν θυμῷ, quod est thymus,
sive thymum herba nota satis : cum thymo naribus
obstreptentes ; sive eo leviter eas cadentes, quod
ejusmodi herba iis solet adhiberi, teste Dioscor.,
qui ob crassos humores deliquium patiuntur, cu-
jusmodi sunt mulieres, dum patiuntur quae sunt
naturae, sive ergo contemptu, sive ut venerem ex-
citarent, sic sacris virginibus thymum naribus ad-
hibentes illudebant. Quas enim sic reductis vesti-
bus nudas circumducebant per urbem, et ad naves
cadebant, iis impudice abutebantur, ἀσελγῶς αὐταῖς
χρώμενοι, adeoque non atrociter cadebant, ut red-
didit interpres, non attendens aliam vocis illius
alio accentu significationem, unam certe hic com-
modam. Est etiam porrum, cepa agrestis ; sed

thymi herbae vis et natura hic congruentior, ob
dictam rationem. COMBEFIS.

D (14) Ad annum praesentem Illyricam synodum
ideo revocat Theophanes, quod post Ambrosii ele-
ctionem, modo recensitam, legerit, Theodoretum,
lib. iv, cap. 6, de eadem synodo contextentem
historiam. Anno D. 365 eam habitam putat Baro-
nius, n. 17 et seqq. ; at cum is annus sit apud eum
Valentiniani secundus, illo nusquam celebrari po-
tuisse sequens nota demonstrat.

(15) Edictum Valentiniani Gratiano jam imperii
consorte declarato editum constat. Illud idem ad
Illyrici concilii litteras synodales accessisse indicat
Theodoretus, et consentit Baronius locis nuper al-
latis : ex quo tum concilium, tum edictum memo-
ratum nonnisi Gratiano jam in imperatorem ele-
vato audiri coepisse reliquum est. Errore itaque
deceptus est Baronius ubi anno Christi 363, Valen-
tiniani secundo accenset utrumque, Gratiani vero
promotionem annis duobus semovet, ad Christi vi-
delicet 367, patris autem 4 ; sed an decipere, vel
in errore inducere voluerit, Gratiani nomine in

τῷ ἰδίῳ προσλαβόμενος. Τότε καὶ Γρηγόριος (16) ὁ Ἀ
 θεολόγος τῆς κατὰ Κωνσταντινουπόλιν Ἐκκλησίας
 προέστη ταῖς Βασιλείου, καὶ Μελετίου, καὶ τῶν λοι-
 πῶν τῆς εὐσεβείας ὑπερμάχων εἰσηγήσεσιν (17). Καὶ
 εἰ μὴ φθάσας τὴν πόλιν ἀνεκαλέσατο, πᾶσα ἂν ἡ τῆς
 Ἀρείου καὶ Εὐνομίου λώβης ἐπεπλήρωτο· πάσας
 γὰρ τὰς ἡ ἐκκλησίας αὐτοὶ κατέχον, πλὴν τοῦ εὐ-
 κτηρίου Ἀναστασίας τῆς μάρτυρος· ἐπεσκόπει δὲ
 τῶν Ἀρειανῶν Δημόφιλος. Γρηγόριος δὲ ὁ Νύσσης
 καὶ Πέτρος ὁ ἀδελφὸς Βασιλείου, διέλαμ-
 πον, Ὅπτιμός τε ἐν Πειδίᾳ, καὶ Ἀμφιλόχιος ἐν
 Ἰκονίῳ. Βάρσην δὲ τὸν ἐπισκοπὸν Ἐδέσσης (18)
 καὶ Πελάγιον Λαοδικεῖας, ὡς προμάχους τῆς ὀρθο-
 δοξίας ὁ Οὐάλης ἐξώρισεν· Οὐαλεντινιανὸς δὲ ὠνε-
 δισεν Οὐάλεντα τὸν ἀδελφόν, ὡς κακόδοσον, μὴ πέμ-
 ψας αὐτῷ βοήθειαν κατὰ τῶν Γόθων αἰτοῦντι, ἀλλ'
 εἰπὼν· Οὐ θέμις ἀμύνειν ἀνδρὶ θεομάχῳ.

Οὐ habebantur. Barsen porro Edessæ episcopum, et Laodiceæ Pelagium, ceu rectæ fidei propugna-
 tores, Valens in exsilium eiecit: Valentinianus iniquum facinus fratri Valenti exprobravit, et au-
 xillares copias reprimendis Gotthorum incursibus inferenti suppetias ferre, mihi nefas est.

A. M. 5867. — Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐαλεντινιανὸς ὁ
 μέγας (19) ἐτελεύτησεν ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων,
 βασιλεύσας ἔτη ἑνδεκά, τρόπῳ τοιούτῳ· Σαυρομά-
 ται (20), ἔθνος μικρόν τε καὶ οἰκτρὸν, ἐπαναστάτες
 αὐτῷ καὶ ἡττηθέντες, πρέσβεις ἐπεμψαν αἰτοῦντες
 τὴν εἰρήνην. Οὐαλεντινιανὸς δὲ τοὺς πρέσβεις ἐρω-
 τῶντος, εἰ πάντες οἱ Σαυρομάται τοιοῦτοί εἰσιν τοῖς
 σώμασιν οἰκτροί, καὶ αὐτῶν εἰπόντων, ὅτι τοὺς
 κρεῖττους πάντων ὧδε ἔχεις καὶ ὀρξῆς, ἀναγράφας
 βιαίως· ἔφη· Δεινὰ Ῥωμαίων ἡ βασιλεῖα ὑπομέ-
 νει, εἰς Οὐαλεντινιανὸν λήξασα, εἰ Σαυρομάται
 νοοῦσι τοὺς Ῥωμαίων κατεξανίστανται. Ἐκ δὲ τῆς
 διαστάσεως (21) καὶ τοῦ χρότου τῶν χειρῶν φλεβῶς

A facta suis petitionibus a Valentiniano potestate,
 synodum in Illyrico coegerunt, qua Nicææ fidem
 expositam confirmavere. Valentinianus quoque edi-
 ctum ad Asiam, Phrygiæ, totiusque Orientis episco-
 pos rescripsit, quo ipsos a synodo decretis stare jube-
 bat, et in hunc finem Valentem fratrem et Gratia-
 num filium datæ sententiæ socios adhibuit. Tum
 etiam Gregorius Theologus Basilii, Meletii, et ali-
 orum pietatis propugnatorum industria Cpolitanae
 Ecclesiæ regimen suscepit: ac nisi sua diligentia
 ad sincerum fidei sensum urbem revocasset, illam
 utique totam Ariana contagio suis erroribus infec-
 sisset. Cunctas enim, dempto Anastasiæ martyris
 oratorio, ecclesias illi occupaverant: quorum De-
 mophilus episcopum agebat. Eo tempore Gregorius
 Nyssæ antistes, et Petrus Basilii fratres, Optimus
 quoque Placidæ et Amphilocheus Iconii præsules
 et Laodiceæ Pelagium, ceu rectæ fidei propugna-
 tores, Valens in exsilium eiecit: Valentinianus iniquum facinus fratri Valenti exprobravit, et au-
 mittere detrectavit, dicens: Homini bellum Deo

A. C. 367. — Hoc anno magnus Valentinianus
 annis vitæ 84, Imperii undecim exactis vitam hoc
 pacto finivit: Sauromatæ, gens pusilla et infirma,
 Valentiniano rebellantes, et perdomiti, pacis petendæ
 gratia legatos ad eum miserunt. Eo legatos inter-
 rogante, num Sauromatæ cuncti adeo misero
 et despicabili forent corporis aspectu, responde-
 runt: Reliquis præstantiores hic tenes et coram
 conspicias. Violentius ille inelamans, dixit: Male
 agitur cum Romano imperio, quod in Valentinia-
 num desiit: cum Sauromatæ adeo viles adversus
 Romanos insurgere audeant. Ex clamoris vero con-
 tentione et manuum violento complosu rupta vena, et

VARIE LECTIONES.

¹⁶ ἂν om. A. ¹⁷ τὰς add. ex A. ¹⁸ ἐπεσκόπει A, ἐπισκόπησεν. ¹⁹ δὲ om. A. ²⁰ καὶ Πέτρος A, καὶ ὁ
 Πέτρ. vulg. ²¹ Βάρσην A et alii, Βαρσὺν vulg. ²² Ἐδέσσης A, Ἐδέσης vulg. ²³ τῆς add. ex A. ²⁴ δὲ
 add. ex A. ²⁵ ἔχεις καὶ ὀρξῆς A, ἔχεις οὐς καὶ ὀρξῆς vulg. ²⁶ ὑπομένει] ὑπομείνην A, ἀπομένει vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

illis litteris suppresso, et in earum limine nulla-
 tenus exstante, anno 565, num. 21, nondum com-
 pertum est. Ut autem de illo præfigendo testis
 adest Theophanes, ita certus est auctor Theodoretus
 lib. iv, cap. 7, ex quo edicti titulum non fide-
 liter Baronius excerpit: Αὐτοκράτορες μέγιστοι,
 αἰσιέδαστοι, νικηταί, Αὐγουστοί, Οὐαλεντινιανὸς,
 καὶ Οὐάλης, καὶ Γρατιανός, etc., *impp. maximi,*
semper Augusti, victores Augusti, Valentinianus,
Valens et Gratianus, etc. Baronius scripsit. *impp.*
maximi, semper Augg. victores, Valentinianus, et
Valens episcopis dioceseos, etc.

(16) Præsentem de Gregorii Theologi in CP. se-
 dem promotione errorem corrigi inferius auctor
 ipse ad annum mundi 5873, Christi 573.

(17) *Basilio et Meletio, etc., auctoribus;* ut et
 Cedreni interpr. sive illorum hortatu et suasionē.
 Minus expressum, *Basilii, etc., industria.* Impule-
 runt scilicet viri sanctissimi ut Evagrii loco pauca-
 lam plebem CP. orthodoxam foveret, eique præiret,
 etsi nondum urbis episcopus esset, quod postea
 Theodosio imperatore factus est. *CONFESIS.*

(18) Historiam, non chronicon textit hic Theo-
 phanes; Barses quippe ante Valentis Edessam pro-
 fectiōnem exsilio multatus est, ex Theodoretii,

lib. iv, cap. 16 ineunte, atque adeo non iis annis
 quibus letho proximis bellum in Gotthos ultimum
 renovat: de Pelagio Laodiceo eadem sentire
 cogit Baronius ad annum C 570, num. 13.

(19) Quotis vixerit aut imperaverit annis Valen-
 tinianus senior vix eum quovis alio consentit
 D Theophanes: de his Chronicon Hieronymi et
 Alexandrinum, Victor in epitome, Ammianus, lib.
 xxx; Socrates lib. iv, cap. 26; Sozomenus, lib. vi,
 cap. 36, clarissimi litteris Petavii, Valsius, et alii.

(20) Quados vocant Ammianus et Victor. Hæc
 narratio ex Sozomeno citato.

(21) Ἐκ δὲ τῆς διαστάσεως. Sic bene Barb. ut et
 Cedr. ἐκ τῆς δὲ τάσεως. Ὡς ἐτῶν δ'. Annos circiter
 quatuor natum. Quod sequitur, συμπαραούσης καὶ

Ἰουστινῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ Παννονίᾳ· aliter ego
 distinxerim, ut clausa periodo in voce αὐτοῦ se-
 quatur. Ἐν δὲ τῇ Παννονίᾳ χώρα τοῦτο μαθὼν Γρα-
 τιανός. Is enim absens erat, sique absente accla-
 matus est imperator junior frater, qui cum matre
 aderat, ejusque, ut videtur, industria; ut et ipsa
 filium haberet imperatorem, quod ita Gratianum
 offendit, ut solet inter fratres ex alio et alio
 thoro natos, eorumque parentes facile enasci in-
 vidia. *CONFESIS.*

plurimo sanguine emisso, mensis Dii decimo septimo, indictione tertia moritur in quodam Galliae castello. Gratiano ejus filio absente, et Valente Antiochia degente, exercitus loco quo magnus Valentinianus obiti repertus, Valentinianum ejus filium quadriennem, Justina ejus matre in Pannoniae provincia presente, Augustum declaravit. Gratianus eo percepto fratrem quidem in imperii consortium admisit: quod autem ex proprio consilio id non processisset, variis modis facinoris auctores ultus est. Hinc Valens adversum Gothos Trajanum duce[m] mittit, qui turpiter victus, remeavit. Valenti vero animi molliem exprobranti, respondit: Non ego victus sum, imperator, sed tu, qui bello in Deum illato victoriae momenta in partes Barbarorum propendere coegisti. Ceterum non modicam virorum manum, quorum nominis Theta littera caput esset et initium, quod vaticiniis imperium ipsis debere suspicaretur, atque una cum ipsis Theodorum quemdam inter patricios primum Valens interfecit.

Eodem quoque anno quidam ex Novatianis in Phrygia ad vicum Pazum convenientes Pascha simul cum Hebraeis celebrare coeperunt: atque deinceps solemnitatem Paschalem cum Judaeis agendam etiam lege lata sanxerunt: ex quibus Sabbatiani, a quodam Sabbatio traxerunt originem. Tum deum vero Apollinarius Syrus ab Ecclesia palam defecit. Damasus autem Romae et Petrus Alexandriae episcopi eos primi condemnare. Impius deinceps Eunomius baptismum unica immersione perficere attentavit: neque in Trinitatis nomen, sed in Christi mortem peragi oportere asseveravit: quare qui Trinitate appellata forent baptizati, repetito baptismo initiabat. Julianus vero cognomento Sabas sacer asceta Edessa Antiochiam profectus orthodoxos, qui Filium Dei Patri consubstantialem assererent, in fide, Arianis anathemate publice damnatis, confirmabat: sed et divinus Aphraates Valentis impietatem magna cum libertate Antiochus eorum exprobravit et objurgavit. Ex eunuchorum autem numero unus, Aphraatem conviciis et minis petulantius adortus, cum ad balneum imperatori parandum fuisset profectus, mentis impotentia subito percussus, in ferventem aquam seipsum conjiciens interiiit. Magnus insuper Ephraem virtutum exercitio et eruditione plane divina clarebat: et multos

μαρτυρίας, καὶ πλείστον ἀναδοθέντος αἵματος, ἐν τινὶ φρουρίῳ Γαλλίας ²¹ ὠνήσκει, μὴν Ἰῶν ²², ἰσχυρίωνος γ'. Γρατιανὸς δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ μὴ εὐρεθέντος ἐκεῖτος, καὶ Οὐάλεντος ἐν Ἀντιοχείᾳ διάγοντος, τὸ εὐρεθὲν στρατοπέδον ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ ἐτελεύτησεν Οὐαλεντινιανὸς ὁ μέγας, Οὐαλεντινιανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὄντα ²³ ἐτῶν δ' ἀνηγόρευσαν Αὐγουστον, συμπαρούσης καὶ Ἰουστίνης τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ Παννονίᾳ ²⁴. Τοῦτο μαθὼν Γρατιανὸς τὸν μὲν ἀδελφὸν αὐτοῦ εἶχεν συμβασιλεύοντα μεθ' αὐτοῦ ²⁵, τοὺς δὲ ἀναγορεύσαντας διαφόροις τρόποις ἐτιμωρήσατο, διὰ τὸ παρὰ γνώμην αὐτοῦ τοῦτο γενέσθαι. Οὐάλης ²⁶ δὲ κατὰ Γότθων Τραϊανὸν στρατηγὸν πέμπει ²⁷, ὃς ἡττηθεὶς ἀτίμως, ἀνέκαμψεν. Ὀνειδίζομενος δὲ μαλακίαν (22) ὑπὸ Οὐάλεντος, ἀπεκρίνατο· Οὐκ ἐγὼ ἡττημαί, βασιλεῦ, ἀλλὰ σὺ ὁ ²⁸ κατὰ Θεοῦ στρατευόμενος καὶ τὴν αὐτοῦ ῥοπήν προξενῶν τοῖς Βαρβάροις. Πολλοὺς δὲ (23) ἀνέβλεν Οὐάλης διὰ τοὺς ἐκ τῶν μαντικῶν ὑπονοηθέντας βασιλεύειν ἀπὸ τοῦ στοιχείου ²⁹ (24), ἐν οἷς καὶ Θεόδωρον τινα πρῶτον ἐν πατρικίῳς.

Ἐν τῷ αὐτῷ δὲ χρόνῳ τινὲς τῶν Ναυατιανῶν ἐν Φρυγίᾳ τὸ Πάσχα ἤρξαντο ποιεῖν μετὰ Ἰουδαίων, συνελθόντες ἐν Πάζῳ τῇ κώμῃ, καὶ νόμον ἐξέθεντο μετὰ Ἰουδαίων πασχάειν. Ἐκ τούτων οἱ λεγόμενοι Σαββατιανοὶ ἀπὸ Σαββατίου τινὸς ³⁰ ἀνεφύησαν. Ὑστερον καὶ Ἀπολλινάριος ³¹ ὁ Σύρος τότε φανερώς ἀπέστη τῆς Ἐκκλησίας. Δάμασκος δὲ ὁ Τῳμῆς καὶ Πέτρος Ἀλεξανδρείας πρῶτοι τούτους ἀπεκήρυξαν· καὶ Εὐνόμιος ὁ δυσσεβὴς ἐτόλμησε τὸ βάπτισμα ἐν μιᾷ καταδοῦσαι τελεῖν· οὐκ εἰς Τριάδα, ἀλλ' εἰς τὸν ³² θάνατον τοῦ Χριστοῦ δεῖν βαπτίζεσθαι λέγων· καὶ τοὺς ἐν Τριάδι βαπτισκομένους ἀνεδάπτειζεν· Ἰουλιανὸς δὲ, ὁ καὶ Σάβας, ἱερὸς ἀσκητῆς, εἰς Ἀντιοχείαν ἐλθὼν ἀπὸ Ἐδέσσης ³³, τοὺς τὸ ἡμοούσιον δοξάζοντας ὁρθοδόξους ὑπεστήριξεν, προφανῶς ἀναθεματίζων τοὺς Ἀρειανούς, καὶ Ἀφραάτης ὁ θεῖος μετὰ πολλῆς παρρησίας κατὰ πρόσωπον ἐν Ἀντιοχείᾳ διηλεγείν τὴν τοῦ Οὐάλεντος ἀσέβειαν· εἰς δὲ τῶν εὐνούχων θρασείας ³⁴ τῷ Ἀφραάτῃ λοιδορήσας καὶ ἀπειλήσας, κάπελθὼν ³⁵ ἐτοιμάσαι βαλανεῖον τῷ βασιλεῖ, πληγὴς τὴν διάνοιαν, αὐτὸν εἰς τὸ θερμὸν ὕδωρ βαλὼν ἀπώλετο. Καὶ Ἐφραίμ ὁ μέγας ἐν ἀσκήσει καὶ οἱ διδασκαλίᾳ διελαμπεν, πολλοὺς μὲν λόγους ἀσκητικούς, πλείστοις δὲ καὶ δογματικούς ἐκ θεοῦ Πνεύματος ἀναδύσας· τινὰ δὲ τῶν ³⁶ πονημάτων αὐτοῦ ³⁷ καὶ φέεσθαι Σύροις παρέδωκεν διὰ τοῦ μέλους

VARIÆ LECTIONES.

²¹ τῆς Γαλλίας alii codd. ²² Ἰῶν A. ²³ ὄντα A, ὡς vulg. ²⁴ τῇ Παννονίᾳ A, τῇ Παννονίᾳ χώρα vulg. ²⁵ μεθ' αὐτοῦ A, μετ' αὐτοῦ vulg. ²⁶ Οὐάλης—πέμπει om. A. ²⁷ Τραϊανὸν b f. ²⁸ ὁ add. ex A. ²⁹ ἀπὸ τοῦ θ' στοιχείου A. (?) ³⁰ τινός·] μηνός A. ³¹ καὶ Ἀπολλ. A, δὲ Ἀτ. vulg. ³² τὸν add. ex A. ³³ Ἐδέσσης A, Ἐδέσσης vulg. ³⁴ θρασείας A. ³⁵ κάπελθὼν A, κατελθὼν vulg. ³⁶ δὲ τῶν A, δὲ καὶ τῶν vulg. ³⁷ αὐτοῦ om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(22) Ipsi pene Theodoretī verbis lib. iv, cap. 29, narrat ista Theophanes: quæ Gratiano quartum et Merobaudē coss. ad autumnum gesta indicat Marcellinus, lib. xxxi.

(23) Inanis repetitio dictorum anno Valentiniani

nono.

(24) Sic omnes codd., quos vaticiniis inductus et initiali nominis theta imperatoris suspicabatur.

COMBESIS.

τοὺς ἀργυτέρους (25) ἐπαλόμενος· φασὶ γοῦν τρια-
κοστίας μυριάδας στίχων αὐτὸν ἐκδεσφέναι τὸν δι-
κῶς θεόσφοιν.

ἡμεῶν etiam ex suis operibus dedit Syris decantanda, segniores videlicet ad devotionem cantus
suavitate illecturum se arbitratus : trecentas quippe
versuum myriadas ab homine rerum divinarum
peritissimo vereque sapientissimo compositas affirmant.

A. M. 5868. — Ῥωμαίων βασιλέως Οὐάλεντος
ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἡ τῶν Μεσσαλιανῶν ⁷⁶ αἵρεσις (26),
ἔχον Εὐχιτῶν ⁷⁷, καὶ Ἐνθουσιαστῶν, ἀνεφύη ⁷⁸. Οὗ-
τοι ψάλλοντες κυμβαλίζουσι ⁷⁹ (27) καὶ κροταλίζουσι
τὰ παρὰ τῷ ⁸⁰ Δαβὶδ παχέως ἐκλαμβάνοντες καὶ
ἀνοήτως. Ταύτης αἵρεσιάρχαι ⁸¹ Δαδός καὶ Σάββας
καὶ Ἀδελφίος, φασὶ δὲ τινες, ὅτι καὶ ὁ Σεβαστείας ⁸²
Εὐστάθιος· οἷς ἀντέστησαν γενναίως Ἀμφιλόχιος B
Ἰκονίου καὶ ⁸³ Ἀγνώτος Μελιτινῆς, ὕστερον δὲ καὶ
Ἰλαβιανός Ἀντιοχείας. Οὐάλης δὲ πᾶσαν Ἐκκλησίαν
πορθήσας, ἤκεν εἰς Καيسάρειαν ἐξ Ἀνατολῆς (28)

A 54 quidem sermones ad monasticæ vitæ instru-
ctionem, plures vero ad Christianorum dogmatum
stabilimentum spectantes divino spiritu effudit :

versuum myriadas ab homine rerum divinarum
peritissimo vereque sapientissimo compositas affirmant.

A. C. 368. — Romanorum imperatoris Valentis
annus primus.

Hoc anno Messalianorum, hoc est Euchitarum et
Enthusiastarum hæresis enata est. Isti Davidis
verba pingui rudique capti interpretati inter con-
cinendum psalmos tripudia choreasque ducunt.
Hæresis hujus principes fuere Dadoës, Sabbas et
Adelphius, et, ut autumant quidam, etiam Eusta-
thius Sebasteæ episcopus : quibus Amphilocheus
Iconii, Letoïus Melitines, ac demum Flavianus An-
tiochiæ præsules sese fortiter opposuere. Cæterum
Valens devastata universa Ecclesia, in divinum Basi-

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁶ Μεσσαλιανῶν A. ⁷⁷ Εὐχιτῶν A, Εὐχιτῶν vulg. ⁷⁸ ἀνεφύη A b e f, ἐφύη vulg. ⁷⁹ κυμβαλίζουσι
καὶ κροταλίζουσι A, βαλλίζουσι vulg. ⁸⁰ τῷ Δ. A, του Δ. vulg. ⁸¹ αἵρεσιάρχαι A, αἵρεσιάρχης vulg.
⁸² Σεβαστιανός A I, Σεβαστίος e. ⁸³ καὶ om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(25) De Græcor. melodis exquisitum Leonis Al-
lati opusculum legendum.

(26) In Theophanis sententiam de Messalianorum
hæresis origine accedit Petavius notis in Epipha-
nium.

(27) Suidas βαλλίζειν, τὸ, κύμβαλα κτυπεῖν, καὶ
πρὸς τὸν ἐκείνων ἦχον ὀργεῖσθαι. Est quoque Lati-
nis ballo et ballatio, salto : de quibus Meursius, et
Lacerda in adversariis. Dictionem Græcam, et an-
tiquis scriptoribus notam vindicat Athenæus Dei-
pnoceph. lib. viii. — Addunt Barb. Peyr. etc., καὶ
κροταλίζουσι· malim κροταλίζουσι, quod et Anast.
legit. *Streptum agunt*, sive manuum plausu sive
crepitationibus. *Plaudunt manibus*, inquit. Κρόταλον,
sunt qui musicum instrumentum exponant, quo
Aegyptii utebantur in deorum ceremoniis. Pro βαλ-
λίζουσι legit Anast. βαβίζουσι, psallentes incedunt :
quod forte melius : pluraque sunt prophetæ loca,
quibus crassius intellectis, hi suum illum errorem,
ut ab Anastasio traditur, hauserint. Post ἐνθου-
σιαστῶν addit Cedr. τῶν καὶ Βωγομύλων· Qui et
Bogomili dicti sunt ; quod forte eorum nomen tunc
vulgatius esset. COMBERIS.

(28) Non prætereundum errorem (pace tanti viri
dixerim) in Baronio ad annum 570 num. 57 de-
prehendo. Uno quippe Valentis Cæsaream accessu
posito, eo profectum existimat, cum Nicomedia iter
agens Antiochiam perrexisset, Basiliumque loci ejus-
dem creatum antistitem reperit. Valens, inquit,
Nicomedia recedens, contulit se cum suis Cæsaream
Cappadociæ, vexaturus Ecclesiam illam, nempe quod
præter suorum magistratum sententiam creassent
orthodoxæ fidei insignem defensorem, acerrimumque
propugnatorem magnum Basilium. Infra vero : Quid
autem actum sit a Valente adversus Basilium, cum
Cæsaream venit, Sozomenus et alii cum recitant,
plane hallucinantur, dum putant adventum Valentis
Cæsaream eo tempore contigisse, quo Eusebii ejus
civilitatis episcopi adversus Basilium simulatas illa
vigeat. Nam Basilio jam episcopo creato, Valentem
eo pervenisse, ipsa rerum gestarum series plus certo
declarat. Verum semel et iterum, Antiochiam viden-
licet euntem, et ex ea revertentem, iter Cæsaream
fecisse, et in eam ingressum, Baronium non ad-
vertisse, ex ejus verbis plus æquo constat. Itinere

primo Antiochiam tendens Basilium quidem audivit
orthodoxæ fidei defensorem et propugnatorem
magnum, at neque præsentem, neque reperit epi-
scopum : secundo, cum nimirum rediret, conspi-
cium habuit, et Ecclesiæ Cæsariensis rectorem, et
cum eo gessit illa, quæ hic brevibus contracta fu-
sins a Theodoro referuntur lib. iv, cap. 17, et a
Sozomeno lib. vi, cap. 15. Duplicis illius Cæsaream
adventus assertor est, tum quem Baronius eludit
Sozomenus, tum Gregorius Theologus orat. 20 in
Basilii laudem pronuntiata. Illius testimonio, quo
nugari Baronius censet, omisso, hujus verba re-
feram. Καὶ μετὰ τοιαύτης ἡμῶν ἐπιστολῆς τῆς
ἀσεβείας. Cum hujusmodi impietate adversum nos
expeditionem (Cæsaream versus) suscipit Valens :
mox exercitus, ducumque Valentis barbaricas in-
cursiones superante impetu descripto, et enarrata
per ecclesias illas immissa strage, tum Gregorii ad
Basilium legatione, et ejus e Ponto reditu, subdit :
Atque ille sane, Valentis comites, sic infectis rebus
discesserunt, mali male tum primum pudescenti, et
superati, atque edocti, etiam alios homines, Cap-
padoces tamen non ita contemnere, ac pro nihilo
putare, quorum nil tam proprium est, quam fidei
firmitas, etc. Exinde composita cum Eusebio pace,
eoque ad Christum migrante, Basilium designatus
antistes refertur : Quid alia dicere necesse est ?
subjicit nonnullis interjectis Gregorius, verum-
enimvero Christi hostis imperator, et fidei tyrannus,
cum majore impietate, ac ferentior acie, utpote
cum valentior adversario rem habiturus, ad nos
iterum venit, impuri ac pravi illius spiritus in mo-
dum, qui ex hominis corpore pulsus, diuque vagatus,
ad eundem rursum cum majore spirituum agmine
habitaturus redit, etc. Ac inferius : Ut vero per-
agratiss omnibus oppidis, ad hanc firmam et inoffen-
sam ecclesiarum matrem se contulit, etc. Hæc si non
geminum Valentis Cæsaream accessum probant,
plane hallucinor. Secundo vero, quæ hic tangun-
tur, contigisse testes sunt Sozomenus et Gregorius,
quibus adjungit se auctor dicens : Ἦσαν εἰς
Καيسάρειαν ἐξ Ἀνατολῆς κατὰ τοῦ βασιλεὺς Βασίλειου
μακρόμενος· ἐπράξε δὲ καὶ ὁ ἀδελφὸς Γρηγόριος εἰς
τὸν Βασίλειον ἐπιστάριον ἔλθεν.

lium furens ex Oriente Casarcam se contulit, ubi demum ea admisit, quæ Gregorius in funebri oratione in Basilium refert: quo tempore Galates Valentis filius gravi morbo jactatus perit, et conjux Domnica difficili ægitudine vexata est. Demosthene vero uno e coquorum Valentis numero, divinum Basilium, ea quam habuit ad imperatorem allocutione, incursante, et barbarica dialecto nonnulla interlocuto, doctor, sermone ad eum converso, En, inquit, etiam Demosthenem illiteratum conspeximus. Valens itaque Basilium reveritus, multa prædia, eaque optima, leprosis, quorum vir sanctus curam habebat, concessit: robur tamen pectoris, et inflexum Basilii animum conspicatus, exsilii sententiam in eum pronuntiavit. Latis exsilii tabulis cum subscribere vellet, tribus contritis calamis, luxatisque manus et obstopelactis viribus, ne litteram quidem apponere usquam valuit.

A. C. 369. — Hoc anno Mavia Saracenorum regina, multis cladibus Romanorum imperio illatis, pacem expetiit, et Moysen quemdam (d) solitariam vitam in desertis agentem, conversis penes se ad Christum Saracenis, episcopum dari postulavit. 55 Imperatore sedulo id annuente, Moyses Lucii Ariani ordinationem non admisit, verum ab orthodoxorum quopiam in exsilium misso se voluit consecrari: quod et factum est. Eo secum deducto, multos ex Saracenis Christianos effecit Mavia. Illam religione Christianam, genere Romanam exstitisse ferunt, inter captivos autem abductam, Saracenorum regi ob vultus speciem summo opere gratam, hoc pacto regni potestatem obtinuisse. De Saracenorum gente narrat Sozomenus, unde cepit et accepit nomen; et ut tertio supra decimum anno circumcidi se patiatur. Gotthi porro ab Hunnis bello superati, ab imperatore Valente per Euphiliam episcopum suum Ariana labe infectum, atque cum Eudoxio et Acacio pariter Ariani sub Constantio conversatum, quo pacto Gothos Ariani dogma edocuit, auxilium exposcunt. Gotthi in duas factiones dividebantur: et horum quidem Athanarichus, aliorum Phritigernes dux exstitit. Ille viribus inferior et victus, suppetiis a Valente acceptis, Athanarici comites debellat. Hinc Valente gratia promeriturus, Gothos in Arianorum dogmate amplius obfirmavit.

A κατὰ τοῦ θεοῦ Βασιλείου μακρόν· ἐπραξέ δὲ αὐτὸς καὶ ὁ ἰσχυρὸς Γρηγόριος εἰς τὸν Βασιλείου ἐπιτάφιον ἔλεξεν· ἦνίκα καὶ Γαλάτης ὁ Οὐδάεντος υἱὸς χαλεπῶς χειμασθεὶς ἀπέθανεν, καὶ ἡ σύμβιος Δομνίκα δεινῶς ἐνόσησεν. Δημοσθένους δὲ ἐνὸς τῶν ὁμοποιῶν Οὐδάεντος ἐν τῇ πρὸς τὸν βασιλέα συντυχίᾳ τοῦ θεοῦ Βασιλείου καταδραμόντος, καὶ βαρβαρισαντος μικρὸν ἔφη πρὸς αὐτὸν ὁ διδάσκαλος· Ἰδοὺ, θεασάμεθα καὶ Δημοσθένην ἀγράμματον. Οὐδὲν δὲ αἰδεσθεὶς Βασίλειον, πολλὰ χωρία καὶ κάλλιστα τοῖς ὅπ· αὐτοῦ φροντιστομένοις [λελωθμένοις] (29) ἐδωρήσατο· καὶ τὸ στερβὸν καὶ ἀκλινὲς τοῦ Βασιλείου ὄρων, ἐξορίαν κατ' αὐτοῦ ἐψηφίσατο. Τὸ δὲ γράμμα τῆς ἐξορίας ὑπογράψαι ἠέλησας οὐκ ἴσχυσεν, τῶν μὲν καλὰ μὲν συντριβέντων, ἔσχατον δὲ καὶ τῆς χειρὸς αὐτοῦ παρεθείσης.

A. M. 5869. — Τούτῳ τῷ ἔτει Μαυία Σαρακηνῶν βασίλισσα (30) πολλὰ κακὰ Ῥωμαίοις ποιήσασα εἰρήνην ἤτησато, καὶ Μωσῆν ὅτι τινὰ τῶν ἀσκούντων κατὰ τὴν ἔρημον ἐπίσκοπον δοθῆναι τοῖς Χριστιανίζουσι παρὰ τοῖς Σαρακηνοῖς ἤτησε. Τοῦ δὲ βασιλέως σπουδαίως τοῦτο ποιήσαντος, Μωσῆς οὐ κατέδεξατο ὑπὸ Λουκίου τοῦ Ἀρειανοῦ χειροτονηθῆναι, ἀλλ' ὑπὸ τινος τῶν ἐν ἐξορίᾳ ὀρθοδόξων, ὅπερ καὶ γέγονεν· τοῦτον λαβοῦσα Μαυία πολλοὺς Χριστιανούς ἀπὸ Σαρακηνῶν ἐποίησατο. Φασὶ δὲ ὅτι καὶ αὕτη Χριστιανὴ ἦν, Ῥωμαιοὶ τῷ γένει, καὶ ληφθεῖσα αἰχμάλωτος ἤρρεσεν διὰ κάλλος τῷ βασιλεῖ τῶν Σαρακηνῶν· καὶ οὕτως τῆς βασιλείας ἐκράτησεν. Τοιοῦται δὲ πολλὰ περὶ τοῦ ἔθνους ὁ Σωζόμενος (31), ὅθεν τε ἤρξατο, καὶ ὀνομάζεται, καὶ ὅτι δεκατριῶν ἐτῶν περιτέμνεται. Οἱ δὲ Γότθοι (32) ὑπὸ τῶν Ὀύννων πολεμηθέντες, βοήθειαν αἰτοῦνται παρὰ τοῦ βασιλέως Οὐδάεντος δι' Εὐφίλια ἑπισκόπου αὐτῶν Ἀρειανόφρονος προσυνδιατριψάντος ἐπὶ Κωνσταντινίου Εὐδοξίῳ καὶ Ἀκακίῳ τοῖς Ἀρειανοῖς. Οὗτος Ἀρειανίζειν τοὺς Γότθους ἐδίδαξεν. Οἱ Γότθοι διηρέθησαν εἰς δύο· καὶ τῶν μὲν ἐστρατήγει Ἀθανάριχος, τῶν δὲ Φριττηγέρνης· οὗτος ἤτησεν, καὶ βοήθειαν λαβὼν παρὰ Οὐδάεντος, νικᾷ τοὺς περὶ Ἀθανάριχον Οὐδάλαντι δὲ χαρίζομενος, Ἀρειανίζειν ἐπὶ πλείον τοὺς Γότθους ἐδίδαξεν.

VARIE LECTIONES.

³⁰ αὐτὸς καὶ ὁ A, καὶ ὁ αὐτὸς vulg. ³¹ ὁ add. ex A. ³² post μικρὸν b add. μεδιόσαντος. ³³ δὲ om. A. ³⁴ λελωθμένοις om. A. ³⁵ ὑπογράψαι A, ἐπιγρ. vulg. ³⁶ Μωσῆν A b, Μωδῆν vulg. ³⁷ παρὰ τοῖς A, παρ' αὐτοῖς vulg. ³⁸ πολλοὺς Σαρακηνοὺς Χριστιανούς ἐποίησατο a c. ³⁹ πολλὰ add. ex a b c d. ⁴⁰ τῶν om. A. ⁴¹ Εὐφύλια a. ⁴² οὗτος | οὗτος A. ⁴³ Φριττηγέρνης A. ⁴⁴ περὶ A, παρὰ vulg. ⁴⁵ πλείον A, πλείον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(29) *Leprosis, quorum cura Basilio incumbbat.* D Ita vertit Trip. Gregorius Theologus multis commendat, quam Basilius erga id hominum genus in suo illo nosocomio humanitatem ac diligentiam habebat. Haud tamen putem iis duntaxat additum locum, et Basilii operam; voxque λελωθμένος vitium omne corporis sonat: nec Gregorius ulcera morbosque alios tacet, quibus Basilius studium impendebat. COMBETIS.

(30) Hæc post Valentis Antiochia discessum, et in hunc annum incurrisse collegit auctor, ex Socrate, lib. iv, cap. 29, de quibus Theodoretus, Sozomenus, et Rufinus.

(31) Lib. vi, cap. 38.

(32) Idem cap. 37, lib. vi, de Ulphila, vel Urphila Gotthorum episcopo eruditam habet dissertationem auctor eam in Photiani Philostorgii cap. 2, lib. ii.

A. M. 5870. — *Περσῶν βασιλέως Ἀρσαδέλου* A. A. C. 370. — *Persarum regia Arsabeli annus primus.*

Τούτῳ τῷ ἔτει οἱ Γότθοι πάλιν ἐνωθέντες (33) ἐξ-
ῆλθον εἰς τὴν γῆν Ῥωμαίων, καὶ ῥήρῃ μωσαν πολλὰς
ἐπαρχίας¹, Μυσίαν, Θράκην, Μακεδονίαν, καὶ Ἀχαΐαν,
καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, περὶ τὰς εἰκοσι ἐπαρχίας.
Ἐθεάθησαν δὲ ἐν² τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐν τῷ ἀέρι ἐν
ταῖς νεφέλαις ἐσχηματισμένοι ἄνδρες ἑνοπλοὶ. Ἐγεν-
νήθη δὲ καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ παιδίον ἐντελὴ³ μὲν τὰ
ἄλλα μέρη, ὀφθαλμὸν δὲ ἕνα ἔχον ἐν μέσῳ τῷ μετ-
ώπῳ, χεῖρας δὲ καὶ πόδας τέσσαρας, καὶ πύγωνα.
Οὐάλης δὲ διάγων ἐν Ἀντιοχείᾳ⁴ πόλει, καὶ μαθὼν
περὶ τῶν Γότθων, ἦλθεν εἰς⁵ Κωνσταντινουπόλιν. Οἱ
δὲ Βυζάντιοι ὑβρίζον αὐτὸν ὡς ἄνδρῶν καὶ φυγο-
πόλεμον. Ἰσάκιος δὲ ὁ ἱερεὺς μοναχὸς⁶ κρατήσας τοῦ
χαλινού⁷ τοῦ ἵππου τοῦ Οὐάλεντος ἐξερχομένου κατὰ
τὸ ἔσχατον εἰς πόλεμον, ἔφη⁸ πρὸς αὐτόν· Ποῦ βά-
διζεις, βασιλεῦ, κατὰ Θεοῦ στρατευόμενος καὶ Θεὸν
ἔχων ἀντίπαλον; Ὅτινι ὀργισθεὶς φρουρᾷ παρ-
έδωκεν, ἀπειλήσας αὐτῷ θάνατον, εἰ ἐπανελθοί, ὡς
τῷ Μιχαῖλ ποτὲ Ἀχάβ. Μετὰ δὲ τὴν ἐξοδὸν αὐτοῦ
ἐξομολογήσαντό τινες τῶν περὶ⁹ αὐτὸν, ὡς κατ' ἐπι-
τροπὴν αὐτοῦ γενέσθαι μαντείας περὶ τῆς προκει-
μένης αὐτῷ¹⁰ ὁρμῆς ἐν τῷ πολέμῳ. Ἐν ᾧ συμβαλὼν
τοῖς Γότθοις Οὐάλης καὶ ἡττηθεὶς, φεύγει σὺν ὀλίγοις
ἐν οἰκίσκῳ. Τούτων δὲ καταλαβόντες οἱ βάρβαροι καὶ
τὴν οἰκίαν ἀνάφαντες, ἀγνοοῦντες¹¹ τοὺς ἐν αὐτῇ
πάντας κατέκαυσαν. Φασὶ δὲ ὅτι ὁ θεὸς Ἰσάκιος ἐν
τῇ φρουρᾷ τῆς¹² δυσωδίας Οὐάλεντος ἐμπριζομέ-
νου¹³ ἀντελάβετο θείῃ χάρισματι καὶ ψυχῇ καθα-
ρῶτετι, προεῖπέ τε¹⁴ τὴν ἀναίρεσιν αὐτοῦ τοῖς συν-
οῦσιν, πρὶν ἢ παραγενέσθαι τοὺς ἀπαγγέλλοντας ἐκ
τοῦ¹⁵ πολέμου τὰ πεπραγμένα. Μετὰ δὲ τὴν ἤτταν
καὶ τὸν διὰ πυρὸς θάνατον Οὐάλεντος ἐπαρθέντες
οἱ Γότθοι τῇ νίκῃ δεινῶς τὰ προάστεια τῆς¹⁶ Κων-
σταντινουπόλεως ἐλήζον¹⁷. Μαυτα δὲ ἡ τῶν¹⁸
Σαρακηνῶν βασιλισσά πέμψασα Σαρακηνῶν στρα-
τὴν, καὶ Δομνίκα ἡ γαμετὴ Οὐάλεντος ἐξαγαγού-
σα¹⁹ τὸν ὄντην τῆς πόλεως τοὺς βαρβάρους ἐδίω-
ξεν. Τούτων δὲ οὕτω διατεθέντων, γνοὺς Γρατια-
νὸς ὁ Αὐγουστος ἐν τῇ Παννονίᾳ, κατερχόμενος ὡς
πρὸς βοήθειαν (34), ἀντὶ Οὐάλεντος ἐνέδυσσε Θεοδο-
σιον Αὐγουστον, καὶ ἀνηγόρευσε βασιλεία, καὶ ἀπ-
έστειλεν εἰς τὸν κατὰ Γότθων πόλεμον. Γότθους δὲ

Hoc anno Gotthi rursum eruptione facta in Ro-
manam ditionem grassati, plures provincias depo-
pulati sunt, Mesiam, Thraciam, Macedoniam,
Achaïam, et omnem Græciam, ad viginti usque
provincias. Eo anno visi sunt in aere viri armis in-
structi e nubibus formati. Antiochiæ vero puer
cæteris omnibus membris constans natus, unum
tantum oculum in frontis medio ferebat, manus au-
tem quatuor, totidem pedes, et barbam. Porro Va-
lens diutius in Antiochena urbe moratus, ac tandem
de Gotthorum ausibus certior factus, Cpolim se
contulit. Cæterum Byzantii hominem contumeliis
respergebant, velut imbellem, et qui Martis opus
fugeret. Exin Isacius sacer monachus, apprehenso
freno equi Valentis aciem ex urbe educentis, et ad
bellum progredientis, quasi ultima verba præcine-
ns, ad eum dixit: Quo properas, imperator, in Deum
militaturus, et jamjam Deum experturus adversa-
rium? In eum frendens imperator custodiæ manci-
pavit, mortem, ut Michææ 56 quondam Achab, ei
minatus, si unquam rediret. Post ejus obitum, li-
bere fassi sunt, qui ejus utebantur familiaritate
domestici, ejus consilio vaticinia consulta de pro-
posita sibi belli expeditione. Demum cum Gotthis
habito conflictu superatur, et fuga cum paucis ar-
repta casulam subit. In ædiculam fugitivos se rece-
pisse deprehendunt Barbari, quapropter igne sub-
jecto cunctos in ea inclusos incendio misere
absumpsere. Ferunt etiam divinum Isacium custo-
dia detentum adustulati Valentis fœtorem Dei nutu
et animæ munditiæ præsensisse, ac priusquam belli
eventum denuntiaturi adventassent, ipsam tyranni
cædem astantibus prædixisse. Parta victoria, et
Valente igne sublato, elati animis Gotthi Cpoli
juncta suburbia cœperunt atrociter infestare:
quibus Mavia Saracenenorum regina missum a se
Saracenicum exercitum opposuit, Domnica quoque
Valentis conjux educto in aciem populo ab urbe re-
mote Barbaros expulit. Hæc ita gesta cum Gratia-
nus Augustus in Pannonia rescivisset, quasi sup-
petias laturus suscepit expeditionem, et in Valentis
locum Theodosium Augustum imperatoria chla-

VARIE LECTIONES.

¹ ante Μυσίαν A aild. Σκυθίαν. ² δὲ ἐν A, δὲ καὶ ἐν vulg. ³ ἐντελὴ A, ἐντελὲς vulg. ⁴ post χεῖρ. δὲ
καὶ A, δὲ τέσσαρας, καὶ vulg. ⁵ ἐν Ἀντιοχείᾳ A, ἐν τῇ Ἀντ. vulg. ⁶ εἰς] ἐπὶ A et alii. ⁷ ἱερομόναχος
A. ⁸ τὸν χαλινὸν A. ⁹ ἐξερχομένου κατὰ τὸ ἔσχατον εἰς πόλεμον, ἔφη A, ἐξερχομένου αὐτοῦ εἰς πόλεμον,
τὸ ἔσχατον ἔφη vulg. ¹⁰ περὶ om. A. ¹¹ post προκ. αὐτῷ A, αὐτοῦ vulg. ¹² ἀγνοοῦντες add. ex A.
¹³ τῆς add. ex A. ¹⁴ ἐμπριζομένου] an fortasse legendum: ἐμπυριζομένου vel ἐμπρηθομένου? ¹⁵ προεῖπέ
te A b, προεῖπὼν te vulg. ¹⁶ ἐκ τοῦ A, ἀπὸ vulg. ¹⁷ τῆς om. A. ¹⁸ ἐλήζον A, ἐδίχον b, ἐλήθον vulg.
¹⁹ ἡ τῶν Σαρ. βασ. A, τῶν Σαρ. ἡ βασ. vulg. ²⁰ ἐξαγαγούσα A, ἐξάγουσα vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(33) Præcipuam hanc Romanorum stragem de-
scribit Ammianus, lib. xxxi. Ad annum Valentis 14
assignat Hieronymus in Chronico, qui post Valen-
tiniani fratris mortem Valentis tertius numeratur
a Theophane, cui concors Ammianus scribit: *Pe-
rit hoc exitu Valens quinquagesimo anno contiguus,
cum per annos quatuor imperasset, et parvo minus.*
(34) Placet Peyr. cod. interpunctio, γνοὺς Γρα-
τιανὸς ὁ Αὐγουστος, ἐν τῇ Παννονίᾳ κατερχόμενος

ὡς πρὸς βοήθειαν. Ubi rescivit Gratianus Augustus,
tanquam suppetias laturus in Pannoniam veniens, etc.
Cedr. anubustum cum sociis Valentem ait in eo
luguriolo, ἀγνοῖα τῶν καχυμμένων· cum Scythæ
ignem committentes nescirent, qui illic laterent. Ea
verosimiliter alio mortis genere exstinguendos, sive
etiam captivos abducendos, ut detecti ab eis suis-
sent. COMBERIS.

myde vestivit, et imperatorem renuntiatum ad bellum adversum Gothos misit. Scythas porro vernacula ipsorum lingua Gothos nuncupatos Trajanus Patricius in sua historia asserit. Sanctus autem Dorotheus sub impio Valente Alexandriae in circo bestiis expositus clarum ab Arianis martyrium pertulit.

A.C. 371. — *Romanorum imperatoris Theodosii annus primus.*

Hoc anno Gratianus imperator Theodosium Iberum Hesperium genere, virum nobilem et bellicis in rebus versatissimum, imperii collegam ascivit. Ille pietate clarus et de recta fide benesentiens, Barbaros Thraciam devastantes profligavit. Gratianus et Valentinianus Damasi papae Romani consilii episcopos exilio damnatos data lege revocarunt ad sedes sibi proprias, Arianis ab eis omnino depulsis. Tunc temporis Petrus Alexandriam reversus proprium thronum, Lucio ejecto, recepit. Eo mortuo Timotheus ejus frater Alexandrinæ Ecclesiae et orthodoxorum episcopus in ejus locum consecratur. Antiochiæ vero, quæ urbs Syriæ est, orthodoxis post divini Eustathii obitum in duas partes divisus, hi quidem Paulinum **57** agnoscebant episcopum, alii, Euzoio Ariano ad præsulatum evecto, sacrum virum Meletium habuere. Imperatores porro legem orthodoxorum commodo latam per Saporem quemdam orientis ducem miserunt. Hic Antiochiam profectus, Paulini episcopatum jam assecuti, et Apollinarii thronum incursantis dissidium comperi, sacrum etiam Meletium longe a tumultu quietum, Flavianum autem tunc temporis presbyterum, Paulino quidem adversantem, Apollinarium vero probis et conviciis onerantem, et Meletio thronum pluribus adhortantem designari. Sapor Flaviani consilium sua sententia confirmans, abscessit. Eo tempore Diodorum Tarsi episcopum magnus Meletius ordinavit. Eusebius etiam Samosatensis præsul postliminio reversus variis urbibus plures assignavit episcopos: Dolicam vero adveniens Maris in episcopum præficiendi causa, in ipso urbis ingressu, Deo, quibus ipse novit consiliis, permittente, ab

A επιχωρίως τοὺς Σκύθας λέγεσθαι Τραϊανὸς ὁ πατριχίος ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἱστορίᾳ φησίν. Δωρόθεος δ' ἐν ἀγίοις ἐπὶ τοῦ θυσσεβοῦς Οὐάλεντος ἐμαρτύρησεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ θηρίοις παραδοθεὶς ἐν τῷ Κυνηγίῳ **57** (35) ὑπὸ Ἀρειανῶν.

A. M. 5371. — *Ρωμαίων βασιλεὺς Θεοδοσίῳ ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Γρατιανὸς ὁ βασιλεὺς κοινῶν τῆς βασιλείας Θεοδοσίῳ προεβάλλετο, τῷ γένει μὲν Ἰβήρᾳ Ἑσπέρῳ, εὐγενῇ δὲ τινι καὶ θαυμάσιον περὶ τοὺς πολέμους γενόμενον. Οὗτος εὐθὺς τοὺς ἐν θράκῃ βαρβάρους κατὰ κράτος ἐνίκησεν, εὐσεβῆς δὲ καὶ ὁρθόδοξος. Γρατιανὸς δὲ καὶ Οὐαλεντινιανὸς νόμῳ τοὺς ἐν ἐξορίᾳ ἐπισκόπους ἀνεκαλῆσαντο, τοὺς δὲ Ἀρειανίζοντας ἐδίωξαν, Δαμάσου τοῦ πάππα **B** Ῥώμης συμπράττοντος. Τότε καὶ Πέτρος Ἀλεξανδρείας (36) ἐπίσκοπος, ὁποστρέφας, καὶ Λούκιον ἀπελάσας, τὸν ἴδιον θρόνον ἀπέλασεν. Τούτου δὲ τελευτήσαντος, Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐκκλησίας τῶν ὁρθοδόξων ἐπίσκοπος. Ἐν δὲ Ἀντιοχείᾳ (37) τῆς Συρίας διχῇ διηρημένων τῶν ὁρθοδόξων μετὰ τὸν [κατὰ τὸν] θεῖον **C** Εὐστάθιον, οἱ μὲν Παυλῖνον εἶχον ἐπίσκοπον, οἱ δὲ Μελέτιον τὸν ἱερὸν μετὰ τὴν προαγωγὴν **57** Εὐζοίου τοῦ Ἀρειανῶν **57** ἐπισκόπου (38). Οἱ δὲ βασιλεῖς νόμον ἐγραψάν ὑπὲρ τῶν ὁρθοδόξων, καὶ ἐξέπεμψαν διὰ Σάπωρος τίνος στρατηγοῦ κατὰ τὴν Ἐφῶν, ὅς καταλαβὼν Ἀντιόχειαν **57**, εὗρεν ἑριδὰ Παυλῖνου τῆς ἐπισκοπῆς ἀντιποιουμένου, καὶ Ἀπολλινάριου ἐπιτρέχοντος τῷ θρόνῳ. Μελέτιον δὲ τὸν ἱερὸν ἀμάχως ἡσυχάζοντα **57** Φλαβιανὸν μὲν **C** ἀντιταττόμενον, Ἀπολλινάριον **57** δὲ κατασιγύναντα, καὶ Μελέτιον τὸν θρόνον ἐκδοῦναι **57** τὸν στρατηγὸν Σάπωρα παρεγγυώμενον. Καὶ τοῦτον κυρώσας ἀνεχώρησεν. Τότε Διδώρον τὸν **57** ἐπίσκοπον (39) Ταρσοῦ ὁ μέγας Μελέτιος χειροτόνησεν. Εὐσεβίῳς τε **57** ὁ Σαμοσατῆν ἐπίσκοπος ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπανεληθὼν, πολλοὺς ἐπισκόπους ἐχειροτόνησε διάφοροις πόλεσιν. Ἐλθὼν δὲ καὶ **57** ἐν Δολικῇ χειροτονῆσαι Μάριν **57** ἐπίσκοπον,

VARIE LECTIONES.

57 κατ' αὐτῶν b. **57** Κυνηγίῳ A. **57** προεβάλλετο e f, προσελάβετο a. **57** ἐπίσκοπος add. ex A. **57** τοῦτο δὲ τελευτήσαντος] ὀλίγον δὲ χρόνον ἐπιτιθεὶς ἐτελεύτησεν b. **57** τὰ κατὰ τὸν θεῖον A, κατὰ τὸν om. b e. **57** προαγωγὴν A. **57** Ἀρειανῶν A, Ἀρειανοῦ vulg. **57** post ἐπισκόπου A addit: ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐξ αὐτῶν ἀποσχίσαντες. **57** Ἀντιόχειαν A, τὴν Ἀντ. vulg. εὗρεν om. A. **57** δὲ ante τότε om. A. **57** μὲν add. ex A. **57** Ἀπολλινάριου A. **57** ἀποδοῦναι b. **57** τὸν add. ex A. **57** τε om. A e. **57** καὶ add. ex A. **57** Μάριν A b e, Μάρην vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(35) *Amphitheatrum*, quo venationes, et hominum **D** cap. 2 et 3; Socrates, lib. 5, cap. 2 et seqq.; Sozomenus, lib. vii, cap. 2 et 3.

(36) Post ἐπισκόπου, suppl. ex Vat. 1, Pal., Peyr., ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀπ' αὐτῶν ἀποσχίσαντες qui post provectum ad episcopatum Euzoium Arianum Antiochia, se ab eis separaverant. Quo et indicatur priorem fuisse Paulini episcopatum, nec nisi schismate ab eo factum episcopum: quæ et ratio sit cur Occidentales propensiores fuerint in Paulinum, sinque postmodum gravius questi in Flavianum productio schismate Meletii successorem, ut auctor infra Theodosii ann. 15. **COMBES.**

(37) Ex Theodoretii lib. v, cap. 4, qui cuncta ante Theodosio traditum imperium gesta testatur.

εισερχόμενος· ἐν τῇ πόλει φονεύεται, γυναικὸς Ἀρειανῆς ἐξ ὕψους ριψάσης κεραμίδα κατὰ τῆς ἱερᾶς τοῦ ἁγίου κεφαλῆς, Θεοῦ συγχωρηθέντος οἷσις οἷδε κριμασι· περὶ οὗ ὁ Θεολόγος ³⁸ Γρηγόριος φησιν· Ζητῶ μου τὸ χθές ὑμῶν σφάγιον τὸν Ἀδραμαίων γέροντα.

Τότε καὶ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος παρήρσιαστικώτερον ἐδίδασκεν ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸ ³⁹ εὐκτερίον τῆς ἁγίας Ἀναστασίας (40), ἐνθα καὶ παράδοξα γίνεσθαι θαύματα ἐξ ἐμφανείας τῆς παναγίας Δεσποίνης ⁴⁰ ἡμῶν Θεοτόκου (41) λέγουσιν.

A. M. 5872. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Τιμοθέου ἔτος πρῶτον.

A. M. 5873. — Ῥώμης ἐπισκόπου Σιρικίου ἔτος πρῶτον.

A. M. 5874. — Τοῦτω τῷ ἔτει Γρατιανὸς ὁ βασιλεὺς ἀνῆρθη (42) δόλῳ Ἀνδραγαθίου τοῦ στρατηγοῦ Μαξίμου τοῦ τυράννου ⁴¹. Αὐτὸς ⁴² γὰρ ἐφ' ἀρμαμάξης ⁴³ εἰσελθὼν ὑπεκρίθη εἶναι ἡ γαμέτη Γρατιανοῦ, καὶ οὕτως ὑπαντήσας ἀφυλάκτως αὐτῷ ἀνέλεν αὐτὸν Ἀνδραγάθιος. Τοῦτου δὲ ἀναιρεθέντος ἐκράτησεν Οὐαλεντινιανὸς τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν ⁴⁴.

Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ (43) Θεοδοσίος ὁ μέγας νόσῳ περιπεσὼν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐβαπτίσθη ⁴⁵ ὅπῃ Ἀχολίου ⁴⁶ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ νόμον ὑπὲρ τῶν ὀρθοδόξων τοῦ ὁμοουσίου ἔγραψεν, ὃν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπίστευεν. Ἐλθὼν δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐδήλωσεν Δημοφίλῳ, ᾧ ἀποστήναι τῆς Ἀρείου πλάνης, ἣ ταχέως τῶν ἐκκλησιῶν ⁴⁷ ἐξελεθεῖν. Ὁ δὲ τὸ πλῆθος ⁴⁸ τῶν Ἀρειανῶν συναξας, ἐξω τῆς πόλεως ἐκκλησίαζεν, ἔχων καὶ Λούκιον τὸν ⁴⁹ Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον Ἀρειανὸν σὺν αὐτῷ ⁵⁰. καὶ οὕτω λοιπὸν ὁ θεῖος Γρηγόριος, μεθ' ὧν αὐτὸς εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἐφώτισε, τὰς ἐκκλησίας πάσας παρέλαβεν ⁵¹, τεσσαράκοντα ἔτη τῶν ⁵² Ἀρειανῶν καὶ μικρὸν πρὸς προκατασχόντων αὐτάς.

A. M. 5875. — Περσῶν βασιλέως Οὐράνου ἔτος α'.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἔτος α'.

Τοῦτω τῷ ἔτει ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐν γειτονίᾳ Ἰουδαίων, οὕτω λεγομένων, γυνὴ ἔτεκεν ὁμοῦ κατὰ τὸ

A Ariana muliere tegulam in sacrum sancti viri caput supernè deiciente perimitur : de quo Gregorius Theologus ait : Requiro meum, heri vestrum, Abrahamum senem occisum.

Tunc etiam idem Gregorius Theologus Cpoli in oratorio S. Anastasiæ majori cum libertate docuit, ubi magna atque supra fidem hominum miracula ex sanctissimæ Dei Genitricis et Dominæ nostræ opera fieri perhibentur.

A. C. 372. — Alexandriæ episcopi Timothei annus primus.

A. C. 373. — Romæ episcopi Siricii annus primus.

B A. C. 374. — Hoc anno Andragathii Maximi tyranni ducis dolo Gratianus imperator occisus est. Hic siquidem rhedam ingressus Gratiani conjugem se esse simulavit, cui velut delusus cum incaute occurrisset Gratianus, ipsum Andragathius interfecit. Eo sublato tenuit Romanum imperium Valentinianus.

58 Hoc eodem anno magnus Theodosius gravi morbo Thessalonice jactatus, ab Acholio episcopo baptizatus est. Legem etiam rectam consubstantialia sententiam tenentibus faventem promulgavit, quam et Cpolim misit. Ipse in urbem profectus Demophilo significavit, aut ab Arii discederet erroribus, aut mox ecclesia migraret. Ille coacta Arianorum plebe cum Lucio Alexandriæ episcopo, quem tum secum habebat, suos extra civitatem cœtus celebravit. Atque ita demum divinus Gregorius, una cum his quos veræ fidei doctrina illustraverat, omnes tandem ecclesias, quas Ariani quadraginta et amplius annis occupaverant, recepit.

A. C. 375. — Persarum regis Varanis annus primus.

Cpoleos episcopi Gregorii Theologi annus primus.

Hoc anno Antiochiæ ad Jobitarum, quam nunc ad pant, viciniam, mulier quatuor masculos uno partu

VARIE LECTIONES.

³⁸ ὁ θεολ. Γρηγ. Α, ὁ Γρηγ. θεολ. vulg. ³⁹ εἰς τὸ — Ἀναστασίας om. A. ⁴⁰ Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου Α, Θεοτόκου καὶ Δεσποίνης ἡμῶν vulg. ⁴¹ τοῦ αὐτοῦ τυράννου om. a. ⁴² οὗτος γὰρ b. ⁴³ ἀρμαμάξης, codd. et edd. ἄρμα ἀμάξης. ⁴⁴ τὴν — βασιλείαν A alii, τὸ — βασιλείον vulg. ⁴⁵ ἐβαπτίσθη, βαπτίζεται a. ⁴⁶ Ἀχολίου A b, Ἀσκολίου vulg. ⁴⁷ τῶν ἐκκλησιῶν A, τῆς ἐκκλησίας vulg. ⁴⁸ τὸ πλῆθος τῶν Ἀρ. A, πλῆθος Ἀρειανῶν vulg. ⁴⁹ τὸν Ἀλ. A, τῆς Ἀλ. vulg. ⁵⁰ ὄντα σὺν αὐτῷ A. ⁵¹ πάσας καὶ παρὰ Α. ⁵² τεσσ. ἔτη τῶν Ἀρ. A, τῶν Ἀρ. τεσσ. ἔτη vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(40) Loco hæc congruunt et anno. De oratorio Anastasiæ a Gregorio Theologo excitato, et Ἀναστασίας sive Ἀναστάσεως ob fidei resurrectionem in eo manifestatam dicto, deque primis ibidem visis miraculis luculenter Baronius ad annum Christi 375 num. 56 et seqq.

(41) Sanctissima dei Genitricis suam illic virtutem ac præsentiam exhibente. Sic Christi an. 403, de Pulcheria ait ex Sozom. ὅτι καὶ θεὰς ἐμφανείας ἡξιοῦτο· quæ divina visione dignaretur. Cœcæris.

(42) Arreptam potius a Maximo tyrannidem,

quam illatam Gratiano necem, huic anno Theodosii quarto sociandam uno stylo contestantur chronicorum auctores Prosper, Marcellinus comes, Socrates, lib. v, cap. 11, *Chronicon Alexandrinum*.

(43) Ἱστορικῶς tantum, haud χρονικῶς scribi docent verba illa, τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ, eodem tempore, sive, circa tempus illud. Confirmat lex hic memorata in Theodosio cod. existans Gratiano Aug. V et Theodosio I cuss. qui Theodosii imperii annus sequens est, lata.

edidit : qui cum menses duos supervixissent, unus A post alium, cuncti quatuor letho sunt abrepti.

A. C. 576. — Hoc anno magna et oecumenica sancta synodus centum et quinquaginta orthodoxorum episcoporum Cpoli a magno Theodosio congregata est, ad confirmanda Nicænæ synodi dogmata. Convocavit etiam ex Macedonii secta triginta sex episcopos, inter quos primas tenebat Eleusius. Sanctorum autem centum et quinquaginta Patrum præsidēs erant Timotheus Alexandriae, Meletius Antiochiæ, sacerrimus Cyrillus Hierosolymorum, et divinus Gregorius Cpolis episcopi. Macedonii sententiam secuti triginta sex episcopi Nicænæ decreta ut amplecterentur, moniti, quemadmodum jam olim sub Valente cum Liberio convenerant, libellos dederunt. Qui vero una cum Sylvano Romam fuerant delegati, veritati assentiri renuerunt : et ab urbe dilapsi risum cunctis moverunt, cum aliud mente tenere, aliud verbis profiteri et Liberii litteras, quæ de recto eorum circa fidem sensu testarentur, fraudulentè proferre deprehenderentur. Sancta porro synodus Cpolitana episcopatum Gregorio Theologo 59 suis suffragiis confirmavit, et pro toleratis laboribus bene meritum, quodque hæresium labe expurgasset ecclesias, etiam invitum et renitentem in sede collocavit. Quo facto sapientissimus æque ac beatissimus Pater, quosdam Ægypti episcopos invidia motos persentiens, oratione de abdicando præsulatu evulgata, spontaneus throno sibi commisso recessit. Illo hunc in modum pontificatus munere cedente, Nectarium imperator et una synodus promovet, virum genere Tarsensem, qui tum prætoris onus gerebat, ad eam quidem horam nondum baptismi ritu lustratum, honestis alioquin et devotis clarum moribus. Sancta et oecumenica synodus consubstantialis dogma

αὐτὸ παιδία τέσσαρα ἄρσενικά· καὶ ἐπέζησαν μή-
νας δύο, καὶ ἀπέθανον, ἐν ἐπὶ τὸ ἐν, τὰ τέσσαρα.

A. M. 576. — Τοῦτῃ τῷ ἔτει ἡ μεγάλη καὶ οἰκουμένη (44) ἁγία δευτέρα σύνοδος τῶν πενή-
κοντα καὶ ἑκατὸν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων ἐν Κωνσταν-
τινουπόλει ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου συνηθροίσθη
πρὸς βεβαίωσιν τῶν ἐν Νικαίᾳ δογμάτων. Μετεστέλ-
λατο δὲ καὶ 59 ἐκ τῆς Μακεδονίου αἵρέσεως ἐπισκό-
πους τριάκοντα ἕξ, ὧν ἡγήτο Ἐλεῦσιος. Τῶν δὲ
ἁγίων πενήκοντα καὶ ἑκατὸν Πατέρων 59 προηγούμενο
Τιμόθεος ὁ Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος Ἀντιοχείας,
Κύριλλος ὁ 59 ἱερωτάτος Ἱεροσολύμων, καὶ ὁ θεῖος
Γρηγόριος Κωνσταντινουπόλεως. Οἱ δὲ τὰ Μακεδο-
νίου φρονούντες τριάκοντα ἕξ ἐπίσκοποι προτραπέν-
τες ὑπὸ τῶν Πατέρων τὰ ἐν Νικαίᾳ δέξασθαι δόγματα,
καθὰ καὶ Αἰδερῖον 59 ἐπὶ 59 Οὐδέαντος συνθέμενοι,
λιθέλλους ἐπέδωκαν. Οἱ δὲ 59 περὶ Σιλβανὸν ἐν Ῥώμῃ
πεμφθέντες ἀπηγγήναντο τῇ ἀληθείᾳ συνθέσθαι, καὶ
ἀνεχώρησαν γέλως ἅπασι γεγνονότες, ἅλλα μὲν 59
φρονούντες, ἅλλα δὲ συντιθέμενοι, ἀπατηλῶς τὰς
Αἰδερῖου ἐπιστολὰς ἐπαγόμενοι μαρτυρούσας αὐτοῖς
ὀρθοδόξῃαν. Ἡ δὲ ἁγία σύνοδος Γρηγορίῳ τῷ 59 Θεο-
λόγῳ τὴν ἐπισκοπὴν Κωνσταντινουπόλεως ἐκύρωσεν,
καὶ ἄκοντα τοῦτον τῷ θρόνῳ ἐνίδρυσεν 59, ὡς πολλὰ
καμώντα, καὶ τῆς λώδης τῶν αἱρέσεων τὴν Ἐκκλη-
σίαν ἐλευθερώσαντα. Τινὰς δὲ τῶν ἐξ Αἰγύπτου μα-
θῶν ὁ τὰ πάντα σοφὸς καὶ μακαριώτατος φρονήσας αὐτοῖς
τῷ πράγματι 59 (45), τὸν συντακτῆριον λόγον (46)
ἐπιδειξάμενος, ἐκουσίως τοῦ θρόνου τῆς βασιλίδος
59 παραχώρησε. Τοῦτου δὲ ἀποταξαμένου, Νεκτάριον ὁ
βασιλεὺς καὶ ἡ σύνοδος προχειρίζεται, Ταρσέα μὲν
τῷ γένει, τὴν τοῦ πραιτωρίου 59 δὲ ἀρχὴν τότε δι-
έποντα, ἀβάπτιστον μὲν ἕως τότε τυγχάνοντα, σε-
μνὸν 59 δὲ καὶ εὐλαβῆ 59 περὶ βίον. Ἡ δὲ 59 ἁγία
καὶ οἰκουμένη σύνοδος τὸ ὁμοούσιον ἐκύρωσεν,

VARIE LECTIONES.

59 καὶ add. ex A. 59 πατέρων add. ex A. 59 ὁ ante ἱερωτ. add. ex A. 59 Αἰδερῖος A, Αἰδερῖον I, Αἰδερῖον f. 59 ἐπὶ b, ὑπὸ vulg. 59 δὲ om. A. 59 ἅλλα μὲν A, ἅλλα δὲ vulg. 59 τῷ add. ex A. 59 ἐνίδρυσεν A, ἐνίδρυσαν vulg. 59 πράγματι A. προτάγματι vulg. 59 Πραιτωριος b. 59 σεμνὸν — βίον om. e. 59 εὐλαβῆ A a, εὐσεβῆ vulg. 59 δὲ ante ἀγ. et τὸ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(44) Quam ex Socrate signatis consulis Eucharide et Evagrio, pronuntiant alii Syagrium et Eucherium, anno Theodosii tertio synodum CP. peractam cuncti ferme chronologi statuunt ; miror Theophanem in ejusdem, quo celebrari non potuit, annum sextum distulisse, quo Syricii papæ Romani annum quartum numerat, cujus tempora synodus eadem longo spatio anteverit. Socrates lib. v, cap. 8 ; Theodoret. lib. iv, c. 8 ; Sozomenus lib. vii, cap. 7.

(45) Barb. Peyr. Cedr., etc. etsi Pal. προστάγματι, illud melius. Videns rei invidia motos. Τὸν συντακτῆριον λόγον ἐπιδειξάμενος. Oratione edita, ac dicta, qua discessurus bene precaretur, ac vale diceret. Sic nimirum ipse : Προτροπτικὸς ἦν μελετήσατε λόγους, ἐγὼ οὖν ἀποδώσω τὸν συντακτῆριον. Sermones instruite, quibus abeuntem prosequamini ; ego vobis valedictorium reddam. Male Buccard. habita de pace agenda oratione ; Xyl. de concordia constituenda : Baronique interpres, ut et Anast. compositorio sermone. — Προσέθηκεν τῷ συμβόλῳ τὴν θεολογίαν τοῦ Πνεύματος. Doctrinam de Spiritu sancti dilate. Minus reddit Interpr.

sanctam de Spiritu sancto doctrinam. COMBEFIS.

(46) Orationem componendis episcoporum dissidiis dictam nonnulli existimant, quam potius pro abdicanda sede pronuntiatam cum Billio judico. Συντακτῆριος enim ille λόγος, idem qui ἀποτακτῆριος. Hinc Lexicon anonymum inter regia ms. : Συντακτῆριοι λόγοι, οἱ ἐν ἐξόδοις ἐπὶ τῶν ἀρχόντων ἀποαιρετισμοί, οἷος καὶ ὁ τοῦ μεγάλου Πατρὸς Γρηγορίου τοῦ θεολόγου συντακτῆριος. Orationes quibus discessurus proceribus vale dicimus συντακτῆριοι, qualis est illa, quam magnus Pater Gregorius Theologus habuit. Bardam συντακτῆριον ἐκπληροῦντα, vota pro felici discessu nuncupantem describit Cedrenus editionis Regiæ, pag. 555. Ita loquentem Damascenum, orat. De fidel. defunctis, exponit Billius, relato etiam Maximo in Dionysium teste : Ἐνθα Παῦλος ἐν Ἀσίᾳ συντάσσεται ταῖς Ἐκκλησίαις αὐτῆς· ubi Paulus Asiæ Ecclesiis valedicit. Illic συντάσσεται nihil aliud significat quam ἀποτάσσε-
ται. Nicetas ipse Gregorii expositior orationem συντακτῆριον sub ejus finem ἀποαιρετικὸν quasi valedictorium nominat. Hæc ille.

προσέθηκεν δὲ ⁶⁷ τῷ συμβόλῳ καὶ τὴν θεολογίαν τοῦ Πνεύματος. Ἐξέθετο δὲ καὶ κανόνας ἐν οἷς τῶ ὁρών τῆς ⁶⁸ Κωνσταντινουπόλεως τὰ πρὸς βίαν ἔλαμψε τῆς ἀπένειμεν. Τότε Γρηγόριος ὁ Νύσσης καὶ Παλάγιος Λαοδικεῖας, Εὐλόγιος τε Ἐδέσσης καὶ Ἀμφιλόγιος Ἰκονίου ἐν ταύτῃ διέλαμπον, σὺν τῷ μεγάλῳ Γρηγορίῳ καὶ τοῖς προρρήθεϊσιν. Ἡ δὲ ἁγία σύνοδος Ἀρείον τε καὶ Εὐσέβιον τὸν Νικομήδειας, Εὐζών τε καὶ Ἀκάκιον, Θεόγνιν καὶ Εὐφρόνιον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνεθεμάτισεν· πρὸς τοὺτοισι δὲ καὶ Μακεδόνιον ⁶⁹ τὸν Πνευματομάχον καὶ ⁷⁰ Εὐδόξιον τε καὶ Ἀέτιον καὶ Εὐνόμιον ἀπεχέρησεν. Μελέτιος δὲ ὁ μέγας μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὴν σύνοδον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν εἰρήνῃ ἐκοιμήθη. Τὸ δὲ ἱερὸν αὐτοῦ σῶμα διεκομίσθη εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ ἐτίθη πλησίον τῆς θήκης τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βαβύλα. Ἐχειροτονήθη δὲ Φλαβιανὸς Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος, ζῶντος καὶ Παυλίνου, καί περ ὅρκων δεδομένον, ὅτι οὐ καταδέξεται ⁷¹ ἐπισκόπου χειροτονίαν Φλαβιανός. Πάλιν οὖν ταραχὴ τὴν Ἐκκλησίαν Ἀντιοχείας εἶχεν· τῶν μὲν Παυλίνῳ, τῶν δὲ Φλαβιανῷ ὑπεικόντων. Τότε καὶ Παῦλου (47) τοῦ ὁμολογητοῦ τὸ σῶμα ὁ βασιλεὺς εἰς Κωνσταντινουπόλιν εἰσήγαγεν, καὶ ἀπέθετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν ⁷², ἣν ψυχόδομος Μακεδόνιος ἐπιβουλεύων Παύλῳ.

A. M. 5877. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Νεκταρίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοδόσιος ὁ Αὔγουστος Ὀνώριον υἱὸν αὐτοῦ γεννηθέντα (48) ἐκ Πλακίλλης τῆς εὐσεβεστάτης ἐπιφανέστατον ⁷³ καὶ ὑπατον ἀνέδειξεν. Εὐτρεπίσθη δὲ πολεμεῖν (49) τῷ τυράννῳ Μαξίμῳ ⁷⁴. Καὶ πολεμοῦντος πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἐσπέρια μέρη, φήμης ⁷⁵ δὲ ψευδοῦς ἐξεληθούσης ὅτι νενίκηκε Μαξιμος, οἱ Ἀρειανοὶ ἀνασυρθέντες τὴν οἰκίαν Νεκταρίου ἐνέπρησαν τοῦ ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

A. M. 5878. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐπεκρίσθη ἐν τῇ Ταυριανῇ λεγομένῃ πόλιν προσθήκη εἰς πλάτος τῆς γειφύρας καὶ ἐπιστεγασθῆ· ἐκτίσθη δὲ καὶ μικρὰ βασιλικὴ ἐν τῇ παλαιᾷ πλησίον τῆς μεγάλης. Ἐν δὲ Παλαιστίνῃ Ἐμμαοὺς κώμῃ παιδίου ἐγεννήθη τέλειον ἀπὸ τοῦ ὁμφαλοῦ, καὶ ἀνὼ διηρημένον, ὃ εἶχεν δύο στήθη, δύο κεφαλὰς, καὶ ἐκάστων ⁷⁶ τὰς αἰσθήσεις ἔχον. Τὸ ἐν ἡσθίᾳ ⁷⁷ καὶ ἐπὶ νε, καὶ τὸ ἑτέρον οὐκ ἡσθίεν· τὸ ἐν ἐκάθευδε, καὶ τὸ ⁷⁸ D beret. Unus comedebat et bibebat, alter cibum re-

VARIABLE LECTONES.

⁶⁷ δὲ ante τῷ et ante τὴν add. ex A. ⁶⁸ τῆς om. A. ⁶⁹ δὲ τὸν Max. A. ⁷⁰ καὶ ante Εὐδ. add. ex A. ⁷¹ καταδέξεται A et alii, καταδέχεται vulg. ⁷² ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ a c. ⁷³ ἐπιφανέστατον Ἰπτάτον A. ⁷⁴ Μαξίμῳ om. a. ⁷⁵ φήμης δὲ ψευδοῦς ἐξεληθούσης A, φήμης ψευδοῦς vulg. ⁷⁶ ἑκάστων A. ⁷⁷ ἡσθία A, ἡσθίε vulg. utroque loco.

JAC. GOARI NOTÆ.

(47) Sozomenus, lib. vii, cap. 10.

(48) Anno Theodosii sexto Ricimer et Clearcho eoss. natum Prosperi, Idatii et Alexandrinum chronica demonstrant, quibus accedit Socrates lib. v, cap. 12, iidem deinde Arcadii et Bautois consulationum anno sequente ordinant, ac tandem Honorii et Enochii faces elewant. Isti igitur anno Theodosii octavo dignitatem adierunt: quare Theophanes anno citius Theodosii septimo eam memorat. His autem verbis et litteris in fastis consulationum hunc Prosperi retulit: Honorio N. P. et Eudadio eoss. Eas vero litteras N. P. nobilissimum puerum designare ex in-

A stabilivit, sanctamque de Spiritu sancto doctrinam symbolo apposuit. Promulgavit etiam canones, quibus Cypolitanae sedi novae Romae privilegia concessit. Tunc Gregorius Nyssae et Pelagius Laodiceae, Eulogius quoque Edessae et Amphiloichius Iconii, cum magno Gregorio et aliis memoratis ea in synodo florebant. Sancta vero synodus Arium et Eusebium Nicomediensem, Euzoium pariter et Acacium, Theognim et Euphronium, et reliquos anathemate damnavit: et praeter eos Macedonium, qui Spiritum sanctum impugnabat, Eudoxiumque et Aetium et Eunomium abdicavit. Magnus autem Meletius, absoluta synodo, Cpoli in pace quievit. Sacrum ejus corpus Antiochiam deportatum ad loculum sancti martyris Babylae reconditum fuit. Caeterum, Paulino adhuc inter vivos superstite, Flavianus Antiochia ordinatus est episcopus, quanvis promotionem nullatenus admissurum, vel dato juramento antea professus fuisset. Exinde igitur renovati tumultus Antiochenam Ecclesiam divexabant, his quidem Paulino, aliis Flaviano obsequentibus. Tunc etiam Pauli confessoris corpus Cpolim induxit imperator, et in ecclesia, quam Macedonius Paulo structis insidiis aedificaverat, deposuit.

A. C. 377. — Cpolis episcopi Nectarii annus primus.

Hoc anno Theodosius Augustus filium Honorium e Placilla susceptum illustrissimum atque una consulem designavit. Bellum etiam in Maximum tyrannum paravit: qui cum in partibus Occidentis adversus eum praeliaretur, falso rumore sparsso, Maximum victorem evasisse, Ariani manifesto furore rapti Nectarii 60 Cpolis episcopi aedes incenderunt.

A. C. 378. — Hoc anno Antiochia in porta, quae dicitur Tauriana, appendix aedificata est ad pontis latitudinem, tectoque operata: item parva basilica in veteri prope majorem exstructa. In Palaestina vero pago Emmaus infans natus est ab umbilico deorsum unus et integer, sursum autem in duas species separatas divisus: adeo ut duo pectora, geminum caput, et utriusque completos sensus haberet. Unus comedebat et bibebat, alter cibum re-

script. veteribus notis, et codice Theodos. certo et erudite declarat Pontacus, quam vocem auctor hic scribit ἐπιφανέστατον, et ad annum Joviani unicum ἐπιφανέντα, ubi nos nobilissimum referre fidem dedimus.

(49) Etiam anno sequente praeparatam in Maximum expeditionem suggerit Socrates lib. v, cap. 12, eo nempe, qui Arcadii et Bautois consulationum excepit, Theodosii octavus. Reliqua hic memorata sequitur rejicienda habentur cap. 13, Sozomeni lib. vii, cap. 14.

apuebat. Dormiebat ille, et alius in vigiliis erat. Contigit etiam ut colluderent invicem, et ambo ficerent, et ad invicem colluctantes rixarentur. Simul vivere autem annis amplius duobus: et uno quidem morte prærepto, alius diebus quatuor mansit superstes, et pari fato decessit.

Hoc etiam anno Theodosius imperator Tauri statuam erexit.

A. C. 379. — Hoc anno mensis Epiphæi sexto supra vigesimum, Timotheo Alexandriæ episcopo vita functo, in ejus locum Theophilus est ordinatus.

A. C. 380. — *Alexandriae episcopi Theophili annus primus.*

Hoc anno Theodosius piatissimus imperator victor renuntiat Maximus tyrannum interfecit duodecimo Kalendas Augustales : Andragathium quoque ducem, quod Gratianum dolo interfecisset, morti tradidit.

A. C. 381. — Hoc anno Theodosius cum filio suo Honorio Romam est profectus, quem velut imperatorem cum quinto idus Junias solio collocasset, in se Colim remeavit.

A.C. 382.—Hoc anno Eugenius artis oratoriae professor, et contrarotulatoris sive ratiocinarii munere fungens imperii libidine exarsit, cui Ariabasdus ex minore Galatia 61 oriundus se socium adjunxit. Quod ubi rescivit Valentinianus, magni Valentiniani filius ex Iusta, laqueo sibi ipsi vitam praesidit. Eo comperto Theodosius arma movet, et in ejus vindictam parat expeditionem. Theophilus Alexandriae episcopus a Theodosio imperatore licentiam precatus, gentiliuq. fanum, mentulas, et si quid magis obscenum atque profanum erat reconditum traduxit

Α ἔτερον ἐργηγόρα· ἔστι δὲ ὅτι ⁷⁸ καὶ συνέβαινον πρὸς ἀλλήλα, καὶ ἔκλειον ⁷⁹ ἀμφοτέρω, καὶ ἔτυπτον ἀλλήλα. Ἐζήσαν δὲ μικρὸν πρὸς ἑτη δύο. Καὶ τὸ μὲν ἐν ἀπέθανεν, τὸ δὲ ἕτερον ἐζήσαν ἡμέρας τέσσαρας, καὶ ἀπέθανεν καὶ αὐτό.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτι ἱστῆσεν ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος τὴν
κίονα τοῦ Ταύρου (50).

A. M. 5879. — Τοῦτῃ τῷ ἔτει Τιμοθέου τελευταίαντος τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας μηνὶ Ἐπιφεικάδι ἕκτη χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ ⁸⁰ ὁ ⁸¹ Θεόφιλος (51).

A. M. 5880. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Θεο-
φίλου ἔτος πρώτον.

Β νικήσας Μάξιμον τὸν τύραννον (52) ἀνέβλεν πρὸ δύο-
δεκα καλανδῶν Αὐγούστου, καὶ Ἀνδραγάθιον τὸν
στρατηγὸν αὐτοῦ, ὡς δολοφονήσαντα τὸν Γρατιανόν.

A. M. 5881. — Τούτω τῷ ἔτει ^α ἦλθεν Θεοδόσιος ἐν Ῥώμῃ (53) μετὰ Ὀνωρίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν βασιλεῖα ἐν αὐτῇ πρὸ πάντε ἐβδὼν Ἰουνίου, καὶ ἀνῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ^β.

A. M. 5882. — Τοῦτω τῷ ἔτει Εὐγένιος ἐτυράνησεν
ὁ ἀπὸ γραμματικῶν ^α (54) ἀντιγραφεὺς ὧν ^α, καὶ
σχῆμα βασιλικὸν περιθέμενος, συνόντος αὐτῷ καὶ Ἀρ-
τάσαδου τοῦ ἀπὸ τῆς μικρᾶς Γαλατίας. Καὶ ἀκούσας
Οὐάλεν τινιανδρῆς ^β υἱὸς τοῦ Οὐάλεντινιανοῦ τοῦ μα-
γάλου ἐξ ^α Ἰουστῆς ^α, ἑαυτὸν ἀνέβλεν ἀγρόνῃ. Ὁ δὲ
Θεοδόσιος τοῦτο μαθὼν ἐξωπλίσετο τοῦ κατελθεῖν εἰς
ἐκδικήσιν αὐτοῦ. Θεόφιλος (55) δὲ ἐπίσκοπος Ἀλε-
ξανδρείας αἰτήσας Θεοδοσίον τὸν βασιλεῖα τὸ ἐν Ἀλε-
ξανδρείᾳ ἱερὸν τῶν Ἑλλήνων ἐξεκάθηρεν ^α, καὶ
εἰς ἐκκλησίαν μετεσκεύασεν, τὰ δὲ ὅρια τῶν Ἑλ-

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁰ ἔστι δὲ ὅτε A, καὶ ἔστι δὲ ὅτε vulg. ⁷¹ καὶ ἔκλειον — ἑλληλα om. A f. ⁷² τοῦ add. ex A et aliis. ⁷³ ὁ add. ex A. ⁷⁴ ὁ εὐσεβῆς om. a. ⁷⁵ τοῦτω τῷ ἔτει — Κωνσταντινουπόλει om. A. ⁷⁶ ἐπὶ Κωνστ. b. ⁷⁷ Εὐφ. ἐτυρ. ὁ ἀπὸ Γραμμ. A. ὁ Εὐφ. ὁ ἀπὸ Γρ. ἐτυρ. vulg. ⁷⁸ ὦν om. A. ⁷⁹ Οὐαλ. ὁ υἱὸς τοῦ om. A. ⁸⁰ ἐξ, καὶ A. ⁸¹ Ἰούστας A. ⁸² ἐξεκάθηρεν, καὶ εἰς ἐκκλησίαν μετεσκεύασεν, τὰ δὲ ὄργια τῶν Ἑλλήνων add. ex b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(50) Columnam illam describit Cedrenus in Theodosio: Τοῦ Ταύρου κίονα ἔστιον· ὁ μέγας Θεοδοσίος τρώπαια καὶ μέγας κατὰ ἑαυτοῦ καὶ βαρβάρων ἔργονα τοῦ αὐτοῦ. Ἐκεῖ ἐδούτος ἔνδοθεν καὶ ὅλην ἡννα φέρουσαν· καὶ ὁ κατὰ τὸ ἀμφοδὸν ἐδούτος ἰππότης, αὐτὸς ἔστιν ὁ μέγας Θεοδοσίος χειρὰ τείνων δεξιὰν πρὸς τὴν πόλιν, καὶ δεξιὴν τὰ ἐγγεγραμμένα τρώπαια· Ταυρί (in foro Tauri intelligit) statuum posuit magnus Theodosius, suas contra Scythas continentem pugnas, et de iis statuta tropaea. Habet intus viam sursum ferentem. Eques porro in bivio posuit, ipse est magnus Theodosius, dextram versus urbem intendens, ac monstrans inscripta statue tropaeorum monumenta. Columnae et statue superimpositae easum enarrat Zonaras in Alexio. *Origines CP.* Petrus Gyllas in CP. typographia.

(51) Ad annum Theodosii septimum, quo coss. agebant Arcadius et Bauto, Theophili ordinationem revocat Socrates lib. v, cap. 12, annos 27 et dies 87 tribuit Abraham Echellensis.

(52) Theodosio et Cynegio cons. anno ipsius Theodosii decimo Maximum devictum attestantur Prosperi et Idatii chronica, et Socrates lib. v, cap. 43 et 44, hic sexto Kal. Septembris, iste quinto

**Kal. Augustas, auctor duodecimo cladem accepisse
narrant.**

(53) Idatii et Alexandrinum chronica ad annum
Theodosii undecimum. Socrates lib. y, c. 14.

D (54) Arrestum ab Eugenio tyrannidem prematurum anno Theodosii duodecimo locatam Prosper et Idatius reclamant in chronica, et annis duobus posteriorum statuunt. Confirmat Zosimus, lib. iv. Valentiniani Junioris necem, et Eugenii rebellionem, Rufino consule, qui eodem anno fasces tenebat. CP. auditam referens: quibus addere poteris Socratem, qui Theodosio III et Abundantio cons. ipsius nimirum Theodosii 15, exercitum ad expectandam de tyranno ultionem CP. movisse testatum reliquit lib. v, cap. 24. Ῥωμαῖκοις παιδεύων λόγους ἐν τοῖς παιδευηθείοις, habet Socrates idem. Qui *Latinas litteras in ludis docuerat*. Ἀντιγραφὸς vero magister scriniorum est: ὃ βασιλεὺς τὴν βασιλικὴν γλῶσσαν ἐπέτρεψε. Eunapius in Nymphidiario.

(55) Εὐδαλοκτένος propter hic enarrata Georgio
Synkello dictus. Soerates, lib. v, cap. 16 et 17;
Theodoretus, lib. v, cap. 22; Sozomenus, lib. vii,
cap. 15; Rufinus, lib. ii, cap. 23.

λήνων ἐδοξασίευσεν, φαλλούς τε καὶ ἐν τῇ τούτων²¹ ἀετλγέστερον καὶ βαθεύλοτερον²² ὅθεν τὴ πλῆθος τῶν Ἑλλήνων αἰγυνοῦν, πολλοὺς φόνους εἰργάσατο. Θεοδόσιος δὲ μαθὼν τοὺς γεγονότας ὑπ' αὐτῶν φόνους, τοὺς μὲν ἀναιρεθέντας Χριστιανούς ὡς μάρτυρας ἐμακάρισεν· τοῖς δὲ Ἑλλήσι συγχωρεῖν ἐπηγγέλιτο, εἰ πρὸς Χριστιανισμὸν μετάθοιντο· τὰ δὲ ἱερὰ αὐτῶν καθαιρεθῆναι καὶ τὰ εἰδωλα χωνεῖσθαι καὶ εἰς χρείας πενήτων δοθῆναι ἐκέλευσεν. Τοῦ δὲ ναοῦ τοῦ Σεράπιδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λυομένου, ἱερογλυφικὰ γράμματα εὐρέθησαν σταυροῦ τύπον²³ ἔχοντα²⁴, ὅπερ οἱ ἐξ Ἑλλήνων πιστεύσαντες θεασάμενοι εἶπον, σημαίνειν τὸν σταυρὸν, κατὰ τὴν τῶν²⁵ ἱερογλυφικῶν γραμμάτων ἔνοιαν, ζωὴν ἐπερχομένην.

A. M. 5883. — Τούτῳ τῷ ἔτει Μάρκελλος ὁ Ἀπαμεῖας (56) τῆς Συρίας ἐπίσκοπος, ζήλῳ θεῷ κινούμενος τὰ ἱερὰ τῶν Ἑλλήνων ἐν Ἀπαμεῖα κατέστρεψεν, καὶ διὰ τοῦτο ἀνθρώπῳ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Νεκτάριος δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως (57) ἐκώλυσε τὸν ἐπὶ τῆς μετανοίας πρεσβύτερον διὰ τὸ γεγονὸς ἀμάρτημα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τίνος διακόνου εἰς τὴν γυναῖκα τὴν ἐπὶ τῇ μετανοίᾳ σχολάζουσαν. Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ καὶ πάσῃ τῇ Δύσει ἐπιμελῶς φυλάττεται ἕως τοῦ νῦν, καὶ τόπος ἡρώριστα τοῖς μετανοοῦσιν. Θεοδόσιος δὲ²⁶ ὁ βασιλεὺς νόμον ἔγραψεν (58) γυναῖκα εἰς διακόνισσαν μὴ προβαίνειν²⁷, εἰ μὴ ὑπερβῇ τὰ ἐξήκοντα ἔτη, κατὰ τὸν Ἀπόστολον. Εὐνόμιον δὲ ἐξώρισεν παρασυναγωγὰς ποιῶντα καὶ λαοὺς ἀπατῶντα· καὶ ἐν τῇ ἐξορίᾳ ἀπέθανεν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Πλακίλλα ἡ γαμετὴ (59) Θεοδοσίου ἐκοιμήθη, εὐσεβὴς οὖσα καὶ φιλόπτωχος, οἰκταῖς χερσὶ λυθοῖς (60) καὶ νοσοῦσιν²⁸ ὀνηρετοῦσα. Ταύτης ἀνδριάντα κατέαξαν οἱ Ἀντιοχεῖς καὶ ἔσυραν ἀγανακτοῦντες διὰ τὰ ἐπιτεθέντα δημόσια παρὰ τοῦ βασιλέως τελεῖν αὐτοῖς. Οἷς καὶ ὀργισθεὶς σφόδρα πόθῳ τῷ πρὸς Πλακίλλαν τὴν εὐσεβεστάτην ἡμέλλε πάντας ἀπολλύειν, εἰ μὴ Φλαβιανὸς ὁ ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας· ἔλθων ὑπὲρ Ἀντιοχείων ἐπρέσβευσεν· ἰωάν-

A in publicum: unde gentiliū plebs pudore perfusa cædes quam plurimas perpetravit. His porro Theodosius auditis, et de tantis cædibus certior factus, Christianos morti traditos inter martyres beatorum numero statuit recensendos. Gentilibus vero, si modo se ad Christianam religionem transferrent, veniam obtulit: fana demum everti, idolaque confari, et in pauperum necessitates erogari mandavit. Diruto porro Alexandriæ Serapidis templo, repertæ sunt sacræ Ægyptiorum eraditis dictæ litteræ crucis formam referentes: quas cum ex gentilibus fideles conspicerentur, dixerunt, crucem juxta sacrarum litterarum interpretationem significare vitam adventuram.

A. C. 383. — Hoc anno Marcellus Apameæ in Syria episcopus, divino religionis zelo motus, gentiliū fana Apameæ evertit: quod ei factum mortem a gentilibus promeruit. Nectarius autem Cypolitæ præsul presbyterum super penitentia constitutum removit, propter flagitium in mulierem penitentia vacantem in ecclesia a quodam diacono admissum. Romæ verò quemadmodum in toto Occidente mos iste usque in hanc horam observatur sedulo, ubi etiam seorsim locus penitentibus assignatur. Theodosius porro imperator legem tulit, ne mulier in diaconissam promoveretur, nisi juxta dictum apostoli annum sexagesimum superaret. Eunomium quoque, illegitimos cœtus congregantem et populis facientem fucum, in exilium, quo mortuus est, eiecit.

C Hoc eodem anno Placilla imperatoris conjux obdormivit, pie usquequaque habita, egenorum amatrix, et quæ propriis manibus ægrotis ac leprosis ministrare soleret. Hujus statuam irritati Antiochenses, ob imposita sibi ab imperatore pendenda vectigalia, per civitatem ignominiose traxerunt et confregerunt. 62 His in vindictam exarsit imperator, et quo ferebatur in plenissimam Placillam affectu, cunctos neci destinabat, nisi Fla-

VARIE LECTIONES.

²¹ τούτων add. ex A. ²² σταυρῶν τύπους b. ²³ ἔχοντα om. A. ²⁴ τῶν om. A. ²⁵ δὲ om. A. ²⁶ αἰ· διανενίαν μὴ ἐπιβαίνειν b. ²⁷ νοσοῦντας e.

JAC. GOARI NOTÆ.

(56) Sozomenus nuper citatus, et Theodoretus, lib. v, cap. 21.

(57) Ecclesiæ particularis error recto et integro universalis sensui non officit, nec Orientalis quantumlibet ampla spectandaque, penitentiariis sacerdotibus rejectis, ac secuto tempore receptis, suis gestis aut privata doctrina Romanæ auctoritati, generali consuetudini, sanis de penitentia dogmatis ullum præjudicium aut dampnum intulit. Pauca hæc circa temerariam penitentiarii sacerdotis a Nectario rerum ecclesiasticarum minus experto abrogationem, circa quam multi multa falsa et inutilia. Nectarius enim Neophytus ab Eudæmone sacerdote pari ignorantia damnando, in errorem, et si vis crimen, abduci potuit. — Nectario presbyterum penitentia præpositum amoveniti iniquior mihi visus P. Goar, cum rem ille disciplinæ egerit, nihilque inde apud antiquos, velut penitentia sacramentum ipsum violari, notæ reportarit. Fuit semper Nectarii sancta memoria, modumque illūm

D penitentia publicæ, unde id scandali ortum esset, velut tantum juris humani, et ecclesiasticæ consuetudinis, in sua, cui jure patriarchali præsidebat, ecclesia abolere potuit. Comberis.

(58) De hac Theodosii lege et diaconissarum ætate copiose et erudite disserit Franciscus Hallier, de sacris electionibus et ordinationibus: et nos olim in euchologicis.

(59) Cum eam ante plures annos ex Marcellini chronico, et ex Baronii calculis ad annum 387 num. 58 obiisse constet, magis placeret auctoris textus hoc pacto interpolatus, Πλακίλλης τῆς γαμετῆς Θεοδοσίου κοιμηθείσης, ταύτης ἀνδριάντα, etc., ita tamen ut etiam verba τῷ δ' αὐτῷ ἔτει nusquam retinenda censeam.

(60) Vix adduci possum, ut de leprosis peculiariter accipiam, quibus ipsa manibus Placilla Augusta ministraret; et non magis de corpore mutilis, atque alias debilibus; scabie forsitan, scitidisque ejusmodi morbis laborantibus. Comberis.

vianus episcopus legatione pro Antiochensibus functus ad clementiam inclinasset. Joannes vero Chrysostomus, qui tum Antiochiæ presbyter aderat, ad animandos et erigendos eos, qui imperatorum imagines violaverant, orationes plane admirandas habuit.

A. C. 384. — Hoc anno Theodosio adversus Eugenium tyrannum expeditionem suscipiente, jamque cum exercitu Thessalonicam profecto, sub ipso ejus ingressu cum propter castrorum metationes, tum propter aurigam et præfecti puerum in seditionem mota est civitas. Imperatorem itaque probris incesserunt, et præfectum ipsum morte mulctaverunt. Ad breve tempus patienter serens imperator, populumque demulcens, equestre certamen fieri jussit: tum populum et tribus ad spectaculum coactos sagittis confodere militibus permisit: perieruntque e populo hominum quindecim millia. Cum Mediolanum venisset, Ambrosius episcopus ecclesiam ingredi vetuit. Quodam insuper natalitiorum Salvatoris die festo Rufinum magistrum pro imperatore deprecatum venientem graviter objurgavit Ambrosius. Cum vero Ambrosii suasu Theodosius tandem legem tulisset, ut capite vel bonorum publicatione damnatis triginta dierum spatium ad supplicii infligendi deliberationem daretur: tum in ecclesiam receptus est, extra quidem altaris cancellos, non autem juxta priorem usum intra ipsius sacrarii septa. Unde nos ad hunc usque diem præclare quidem invaluit, imperatores ab aliari semotos una cum populo stantes interesse sacris.

Hoc etiam anno cum Nilus pro more non exundasset, gentiles læti hanc dixerunt esse causam, quod diis suis sacrificare interdiceretur. Ea re cognita, piissimus imperator respondit: Absit ut fluvius sacrificiis gaudens terram irriget. Deus autem dictum imperatoris sibi placitum ostensurus, Nili exundationi adeo benedixit et auxit, ut universi Aegyptii in metum venerint, ne ipsam quoque Alexandriam tanta aquarum inundatio demergeret.

A. C. 385. — Hoc anno pius imperator Theodo-

νης δὲ ὁ Χρυσόστομος πρεσβύτερος ὢν Ἀντιοχείας τότε καὶ παρὼν λόγους θαυμαστοὺς πρὸς παραίνεσιν τῶν τολμησάντων κατὰ τῶν βασιλικῶν ἀνδριάντων ἐπεδείξατο.

A. M. 5884. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστρατεύσαντος Θεοδοσίου (61) κατὰ Εὐγενίου τοῦ τυράννου, καὶ καταλθόντος ἐν Θεσσαλονικῇ μετὰ τοῦ στρατοῦ^α αὐτοῦ, καὶ εἰσελθόντος τοῦ στρατοῦ ἐν τῇ πόλει, ἐταράχθη ἡ πόλις διὰ τὰ μίτάτα (62) τοῦ στρατοῦ, καὶ διὰ πρόφασιν ἡνέχου καὶ τοῦ παιδὸς τοῦ ὑπάρχου^β καὶ ὕβρισαν τὸν βασιλέα, καὶ τὸν ὑπαρχον ἐφόνευσαν. Τοῦ δὲ βασιλέως μακροθυμήσαντος πρὸς βραχὺ καὶ τὸν λαὸν κατασιγήσαντος, ἱππικὸν γενέσθαι ἐκέλευσεν· καὶ συναχθέντων τῶν λαῶν καὶ τῶν δῆμων εἰς τὴν τοῦ ἱππικοῦ θίαν, ἐκέλευσε τὸν στρατὸν τοξεύσαι αὐτούς· καὶ ἀπέθανον τοῦ λαοῦ χιλιάδες πεντεκαίδεκα^γ. Ἐλθόντος δὲ^δ αὐτοῦ ἐν Μεδιολάνῳ, Ἀμβρόσιος ὁ^ε ἐπίσκοπος ἐκώλυεν αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἦν^ς δὲ τότε τῶν τοῦ Σωτῆρος γενεθλίων ἑορτὴ. Ρουφίνῳ δὲ μαγίστρω εἰς παράκλησιν ἐλθόντι δεινῶς ἐπέπληξεν Ἀμβρόσιος. Νόμον δὲ^ζ ἐκθεμένου Θεοδοσίου τοῖς καταδικαζομένοις^η θανάτῳ ἢ θημεύσει προθεσμίαν τριάκοντα ἡμερῶν εἰς διάσπεψιν δίδωσθαι ἐξ ἐπιτροπῆς Ἀμβρόσιου, τότε προσεδέξατο^θ αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔξω^ι μέντοι τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ οὐ κατὰ τὴν προτέραν συνήθειαν ἔσω· ὅθεν καὶ νῦν^κ καλῶς ἐκράτησεν τὸ ἔθος ἔξω τοῦ θυσιαστηρίου τοὺς βασιλεῖς^λ ἵστασθαι μετὰ τοῦ λαοῦ.

Τῷ δ' αὐτῷ^α ἔτει τοῦ Νεῖλου ποταμοῦ κατὰ τὸ ἔθος (63) μὴ ἀνελθόντος, ἔχαιρον οἱ Ἕλληνες λέγοντες αἰτίαν εἶναι τοῦτο^β τὸ κωλυθῆναι θύειν τοῖς θεοῖς αὐτῶν. Ὅπερ μαθὼν ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς ἀπεκρίθη· Μὴ γένοιτό ποτε ποταμὸν θυσίαις χαίροντα ἐπὶ τὴν γῆν πλημμυρῆσαι. Ὁ δὲ θεὸς τοῦτο ἐκδοξάμενος^γ ἐπὶ τοσοῦτον ὑλόγησεν τὴν ἀνάβασιν τοῦ ποταμοῦ, ὥστε πάντας τοὺς κατ' Αἰγύπτου φοβηθῆναι^δ, μὴ καὶ αὐτὴν Ἀλεξάνδρειαν κατακλύσῃ ἢ^ε τοῦ ὕδατος πλημύρα.

A. M. 5885. — Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοδόσιος ὁ βασι-

VARIAE LECTIONES.

^α τοῦ στρατοῦ ante ἐν τῇ add. ex a c. ^β ὑπάρχου — ἔπαρχον A. ^γ δώδεκα n e. ^δ δὲ add. ex A. ^ε ὁ add. ex A. ^ς ἦν δὲ τότε τῶν τοῦ σωτ. γενεθλίων ἑορτὴ Ρουφίνῳ μαγ, vulg. ^ζ δὲ om. A. ^η τοῖς καταδικαζομένοις b, τοὺς καταδικαζομένους A et alii, καταδικαζομένους vulg. ^θ προσεδέξαντο A. ^ι ἔξωθεν τοῦ θυσ. A b e. ^κ μέχρι νῦν A, μέχρι τοῦ νῦν vulg. ^λ τῷ δ' αὐτῷ A, τῷ αὐτῷ vulg. ^μ τοῦτο A, τοῦτο vulg. ^ν ἀποδοξάμενος b. ^ξ φοβηθῆναι add. ex A. ^ο add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(61) Expeditio Theodosii in Eugenium annis duobus præoccupata. Videnda nuper scripta ad annum ejusdem duodecimum.

(62) De metatis, sive metationibus castrorum et metatoribus Paucirollus in notitiam imperii. Codex Theodos. lib. vii, tit. 8 et leg. Novellar. Theod. tit. 16. — Propter exercitus metationes: sic semper molestæ illæ, quidquid diligentiae duces militibus in officio continendis adhibeant. Καὶ διὰ πρόφασιν ἡνέχου· Propter aurigam, et pincernam Balerici præfecti, uti Nicephor. lib. xii, cap. 4, quem himi-

rum aurigam reum tentatæ illius pudicitiae populus relaxari contendebat, uti pro aurigandi illa peritia ludis commodum. Ait Niceph. ferri occisa septem hominum millia: plura hic Theophanes. Cedrenus utramque opinionem ponit, tum quæ 7, tum quæ 15 millia refert occisa. COMBESII.

(63) Hanc de Nilo historiam ad tempus quo Joannis Baptistæ caput CP. illatum est, Sozomenus, lib. vii, cap. 20 et 21 revocat: eam vero translationem anno Theodosii 12 Prosper et Marcellinus in Chronicis, Alexandrinum autem 13 consignant.

λεός (64) Εὐγενίῳ κραταίως μαχησάμενος ἐν ταῖς Αἰσίοις, consertis 63 fortiter ad Alpium fauces cum
'Αλπίσι 30 πύλαις, ζωντά τε συλλαβὴν αὐτὸν 32
ἀνεῖλεν. Ἀργαβάστῃς 37 (65) δὲ διαδράς· αὐτὸν δι-
χειρίσαστο.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔστι τὰ τῶν προφητῶν (66) Ἀββα-
κοῦ 18 καὶ Μιχαίου λεῖψανα θεόθεν εὐρέθη Βαζένῳ 33
τῷ ἐπισκόπῳ Ἐλευθεροπόλεως τῆς Παλαιστίνης
χρηματισθέντι 30 ἐν δυσὶ χωρίοις τῆς περιουκίδος
'Ελευθεροπόλεως. Ἐλθόντι δὲ τῷ βασιλεῖ ἐν Ῥώ-
μῃ 31 (67) προσήλθον αὐτῷ οἱ 32 ἐπίσκοποι γνῶμη
Ἰννοκέντιου (68) τοῦ 33 Ῥώμης κατὰ Φλαβιανοῦ
ἐπισκόπου Ἀντιοχείας. Ὁ δὲ Χριστιανικώτατος βα-
σιλεὺς τὰ πρὸς εἰρήνην παραινέσας· αὐτοῖς, ἦνυσεν
διὰ ἐπιταχάδεα ἐτῶν (69), κελεύσας ἐπισκόπους
ἐκ τῆς Ἀνατολῆς ἐν Ῥώμῃ παραγενέσθαι, μεθ' ὧν
καὶ Ἀκάκιος ὁ Βεροῖνης 31 ἱστάλη. Πολλὰ δὲ χαρί-
σματα δέδωκεν τῇ Ῥώμῃ Θεοδοσίος, περιελὼν καὶ
τὰ γενόμενα (70) ἐν τοῖς μαγικητοῖς 33 ἄτοπα κατὰ
τῶν ἐμπιπτόντων 33 ξένων, καὶ ἐγγυλιεμένων 37 ἕως
γῆρας 30 ἐν τοῖς μυλῶσιν, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν 30 τῶν
μοιχευομένων γυναικῶν ὕβριν ἐν τοῖς πορνείοις μὴ
συγχωρήσας ταύτας ἔτι συγκλείεσθαι, καὶ διὰ κώ-
δωνος τὴν πράξιν ἐλέγχεσθαι.

A. M. 5886. — Τούτῳ τῷ ἔστι μετὰ τὴν Εὐγε-
νίου 30 τοῦ τυράννου ἀναίρειν, καὶ τὴν τῶν πρα-
γμάτων κατὰστασιν, ἀπῆρεν ἀπὸ Ῥώμης ὁ εὐσεβὴς
βασιλεὺς Θεοδοσίος, καὶ ἤρχeto ἐπὶ Κωνσταντινου-
πολιν. Ἐλθὼν δὲ ἐν Μεδιολάνῳ ἀβρώστησας, Ὀνώριον
τὸν οὖν μετεστεφάτω, καὶ θεασάμενος αὐτὸν ῥῶον

Eugenio manibus, vivum acceptum obtruncat.
Argabastus autem fuga creptus letum sibi met con-
scivit.

Eodem anno Abacum et Michææ prophetarum
reliquæ Bézénō Eleutheropoleos in Palestina epi-
scopo divinitus revelatæ in duobus pagis Eleuthero-
politani agri inventæ sunt. Cæterum cum Romam
advenisset imperator, episcopi consilio Innocentii
Romæ pontificis eum adierunt, Flavianum Antio-
chiæ episcopum postulantes. Verum factis de pace
ineunda verbis, et ex oriente Romam ire suo jussu
compulsis episcopis, cum quibus etiam Acacius
Bercæ præsul missus est, animos per annos sep-
temdecim ab invicem discordes christianissimus
imperator reconciliavit. Plurima porro beneficia
Romanis contulit Theodosius. Eam quoque rescidit
consuetudinem, qua plerique præter fas et æquum
in peregrinos pistrinariis fortuito occurrentes, et
in eorum potestatem lapsos committebantur, ubi
pistrinis clausi, et ad extremam usque senectutem
detenti, molas circumagere cogebantur. Adulte-
rarum insuper mulierum infamiam compescuit, nec
ulterius prostibulis custodiri, et tintinnabuli sonitu
facinora earum publicari permisit.

A. C. 586. — Hoc anno extincta Eugenii tyran-
nide, et rebus quiete restituta, plus imperator
Theodosius Roma migravit, et Colim repetiit. Jam-
que Mediolanum progressus, in morbum incidit:
advocatoque filio Honorio, et eo viso, nonnihil
convalluit. Dato mox equestriis certaminis specta-

VARIE LECTIONES.

30 Ἐλπίσι Α. 31 αὐτὸν om. a. 32 Ἀργαβάστος a. 33 Ἀββακοῦ Α, Ἀμβακοῦ vulg. 34 Βαζένῳ a
b c d. 35 χρηματισθέντι Α, χρηματισθέντα vulg. 36 ante προσήλθον b add. εἰς τοῦτο. 37 οἱ om. Α.
38 τοῦ Ῥ. Α, τῆς Ῥ. vulg. 39 Βεροῖνης Α, Βερώνης e f, Βεροῖας a b c d. 40 μαγικητοῖς Α, μαγικῇ. vulg.
41 ἐμπιπτ. Α, ἐπιπιπτ. vulg. 42 ἀποκλειεμένων a b c d. 43 γῆρους Α. 44 τὴν add. ex Α. 45 τὴν Εὐγ. Α,
τοῦ Εὐγ. vulg.

JAC. GOAR NOTÆ.

(64) Anno imperii decimo quinto, ad tertium
Ipsius consulum, Theodosium castra movisse in
Eugenio Socrates, lib. v, cap. penultimo auctor
est: pugnas vero ac vicisse anno sequente, Ar-
cadio tertium, et Honorio secundum cons. refert.

(65) Qui pag. 60 scribitur Ἀργαβάστος.

(66) Ad Theodosii vite annos extremos prophe-
tarum inventa corpora suggerit Sozomenus lib. vii,
cap. ult.

(67) Ista commodius in annum sequentem, quo
parta de Eugenio victoria Theodosius Romam pro-
fectus est, rejicienda.

(68) Hæc tamen historia Siricii tempore includi-
tur. Attende, aniano, canonium anni præsentis.

(69) Anat. eos ante septem et septem annos;
qui et singulariter effert episcopum ex Oriente
Romam missum, nempe Flavianum, de cujus pro-
motione hic erat; familiaris hæc locutio Theophani.
Sic pag. 80 Α de Chrysostomi corpore solenni
pompa translato, διὰ λυ' ἐτῶν post annos 55 exsiliū.
Verum ut schisma a Meletii ordinatione cõperit,
plures septemdecim annis ad hunc usque fluxere.
Ὁμοίως καὶ τὴν τῶν μοιχευομένων γυναικῶν ὕβριν
ἐν τοῖς πορνείοις. Similiter abstulit injuriam mu-
lierum quæ in prostibulis constuprabantur; ut sicut
virorum injuriæ cavet, ne ita inviti mancipiis atque
pistrinis addicerentur, miseram servientes servi-
tutem ad usque senium, ita caverit injuriæ mulie-

rum, quæ ipsæ iis locis ad stuprum incluse tenen-
rentur, vetans ulterius includi; ne scilicet illæ
velut invitæ ad scelus cogerentur, sed res volun-
tatis esset, ac resiliunt, quibus id animo foret.
COMBES.

(70) Maxima duo flagitia a Theodosio Romæ sub-
lata fusc narrat Socrates, lib. v, cap. 18, unum
hoc fuit. Ad pistrina publica (μαγικητὰ vocabant,
D quæ Suidas exponit ἀπομολα) domus erant me-
retricibus constructæ, ad quas extranei, vel cibi
capendi, vel libidinis explendæ causa profecti,
insidiosa quadam machinā ex meretriciis cauponis
in pistrinum præcipitati, ad summam usque senec-
tutem molere, et ita injuriæ publico servire cogeban-
tur. Alterum, mulieres in adulterio deprehensas, ad
lupanar ductas impudentes rursus scoriari jubebant,
ac interim dum flagitiosa copula committeretur, pul-
satis tintinnabulis, in novam ignominiam liberetur
lapsæ, et per vin subactæ inurebant. Ex his corri-
gitur Cedreni locus, quo de pistrinis sive mancipiis
agens scribit ἐμπιπτόντα ζῶα animalia, præter fas
in eis detenta, cum potius ἐμπιπτόντας ξένους
scribere debuerit. De mancipiis et mancipibus co-
dex Theodos. lib. xii, tit. 16, de iisdem sub pisto-
rum nomine lib. xiv, tit. 3 et 5. Ista vero, devicto
Maximo, diu jam a Theodosio perpetrata demon-
strat Socrates.

culo, derepente post prandium adversa valetudine jactatus, cum sub vesperam se praesentem exhibere nequiret, filium jussit spectaculum absolvere, et insequenti nocte quievit in Domino, cum annis sexaginta vixisset, sexdecim regnasset, filiorum autem Arcadium seniore orientis, Honorium vero partium occidentiarum imperatorem relinqueret. Ejus corpus Cpolim transtulit Arcadius, et in sanctorum Apostolorum templo recondidit.

A. C. 387. — Romanorum imperatorum Arcadii et Honorii annus primus.

64 Persarum regis Isdegerdis annus primus.

Hoc anno Arcadius imperator renuntiatus e praetorii regione majorem porticum exstruxit.

A. C. 388. — Romae episcopi Anastasii annus primus.

A. C. 390. — Romae episcopi Innocentii annus primus.

Antiochia episcopi Flaviani annus primus.

Hoc anno sexto mensis Pauni Kalendas sancti prophetae praecursoris et Baptistae Joannis reliquiae Alexandriam sunt translate.

A. C. 391. — Hoc anno Anatolius vir clarissimus Alexandriae combustus est. Arcadius autem imperator militum numerum, quos dixit Arcadicus, Cpoli instituit.

A. C. 392. — Hoc anno Nectarius episcopus Cpolititanus vita functus est. Theophilus autem Alexandrinus cum adesset Joannis Chrysostomi electionem impedire, imo suum quemdam presbyterum Isidorum nomine, quod ei fideliter olim ministrasset, ambiguis nimirum et ad utramque partem literis ac muneribus ab eo acceptis, cum Theodosius

A εσχεν. Ἰπποδρόμιαν δὲ ἰδὼν μετὰ τὸ ἄριστον κακῶς διατέθῃ ἀθρόως, καὶ μὴ ἰσχύσας τῇ δαίτῃ ἀνελεῖν, τῷ υἱῷ ἐκέλευσε ταύτην πληρῶσαι, καὶ τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐκοιμήθῃ ἐν Κυρίῳ ὑπάρχων ἐτῶν ἐξήκοντα ²¹. βασιλεύσας ἑτὴ ἐκκαίδεκα, καταλείψας βασιλεῖς τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ, Ἀρκάδιον μὲν τὸν πρεσβύτερον τῆς Ἐφῆς, Ὑνώριον δὲ τῶν Ἑσπερίων. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ μετέθηκεν Ἀρκάδιος ²² ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐθαψεν εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ²³.

A. M. 5887. — Ῥωμαίων βασιλέων Ἀρκαδίου καὶ Ὠνωρίου ἔτος α'.

Περσῶν βασιλέως Ἰσδεργέρδους ἔτος πρῶτον.

Τούτῃ τῷ ἔτει Ἀρκάδιος αὐτοκράτωρ ἀναεῖχθεις τὸν μέγαν ἔμβολον (71) ἀντικυρὸς τοῦ πραιτωρίου Β ἔκτισεν.

A. M. 5888. — Ῥώμης ἐπισκόπου Ἀναστασίου (72) ἔτος α'.

A. M. 5890. — Ῥώμης ἐπισκόπου Ἰννοκεντίου ἔτος α'.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Φαδιανῶ ἔτος α'.

Τούτῃ τῷ ἔτει μετετέθῃ τὰ λείψανα (73) τοῦ ἁγίου προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸ ἐξ καλανδῶν ²⁴ μηνὶ Παννὶ ²⁵.

A. M. 5891. — Τούτῃ τῷ ἔτει ἐκὰρ Ἀνατόλιος ὁ λαμπρότατος (75) ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ἀρκάδιος δὲ ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν ἰδίον ἀριθμὸν (76) ἐν Κωνσταντινουπόλει, οὗς ἐκάλεσεν Ἀρκαδικούς.

A. M. 5892. — Τούτῃ τῷ ἔτει Νεκτάριος ὁ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἐκοιμήθῃ (77). Θεόφιλος δὲ ὁ Ἀλεξανδρείας παρὼν ἐσπούδαζε κωλύσαι τὴν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ψῆφον, Ἰσίδωρον ²⁶ τινα ἰδίον πρεσβύτερον μαρτυρῶν εἰς ἐπισκοπὴν τῆς βασιλίδος, διακονήσαντα αὐτῷ ἥλικα Θεοδόσιος ²⁷ πρὸς Μάξιμον τὸν τύραννον ἐπολέμει, δις αὖς ἐπιστο-

VARIAE LECTIONES.

²¹ ἐξήκοντα δύο e f. ²² Ἀρκάδιος A, ὁ Ἀρκ. vulg. ²³ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων A, εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους vulg. ²⁴ ante μηνὶ b addit Ἰουλίῳ. ²⁵ Παννὶ β. A. ²⁶ Ἰσίδωρον δὲ τινα b e d. ²⁷ Θεοδόσιος πρὸς A b, Θεοδ. ὁ βασιλεὺς πρὸς vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(71) Ambulacrum ab imbre et temporis injuria tectum est. Ἐμβολος, ἀπὸ τοῦ ἐμβάλλειν, quod homines intro se mittant. Ὁ πατριάρχης διέρχεται διὰ τοῦ δεξιῦ ἐμβόλου, ait euechologium: Transit patriarcha a dextra porticu. Codinus in Orig. CP.: Ἐκέπασαν ἐπάνω τὰς ἀψίδας ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τῶν ἐμβόλων. Ἀψίδες porticuum ab utraque parte erectarum texerunt σιγματοειδεῖς ἔμβολοι. Porticus rotunda fornice ad sigma litteræ formam.

(72) Cui apud eodd. omnes annorum duntaxat duorum spatium assignatur.

(73) De Innocentio tamen quasi præsulem Romanum gerente auctor verba habuit pag. præcedente.

(74) Reliquiæ Joannis Baptistæ sub Juliano apostata in ignem conjectæ, et a monachis Philippi monasterii utroque ereptæ, et Athanasio oblata, exinde a Theophilo in ecclesiam ejus nomini dicatam sub Theodosio quidem fundatam, at sub Arcadio anno ejus 2 consummatam, reconduntur. Ita Baronius ad annum C. 389 num. 97; Rufinus, lib. II, cap. 28; Beda, de sex ætatibus mundi in

Juliano, acta inventionis capitis sancti Joannis in appendice ad Cyprianum.

(75) Eum puto, de quo Suidas: Ἀνατόλιος μάγιστρος Θεοδοσίου (lego ἐπὶ Θεοδοσίῳ) ὃς φιλότιμος ἦν, προσῆν δὲ αὐτῷ καὶ τὸ μὴ φιλεῖσθαι τῶν χρημάτων. Anatoles magister sub Theodosio, vir honoris cupidus, et liberalis, cui illud a natura inerat ut pecuniis non parceret, etc.

(76) Numeri militares, inde, ut Egnatius opinatur, dicti, quod ad numerum omnia præstarent, vel quod eorum certus quidam numerus esset: Cohortem nos vocamus, vel etiam legionem. Zonaras parte 5, εἶτα τριδύσων ἀριθμοῦ τῆς ὑπεροπίας ἀνακληθέντα, tribunum numeri exilio revocatum, etc.

(77) Notitia imperii exhibet felices Arcadianos juniores, et seniores ab Arcadio institutos, Pancirolus, cap. 45 et 47.

(78) Cæsario et Attico coss. inquit Socrates, lib. VI, cap. 2 ineunte, quorum fascēs annum Arcadii tertium, haud sextum notant. Quæ sequuntur ex eodem Socratis loco, et Sozomeni lib. VIII, cap. 2 excerpta.

λάς καὶ ὥρα ὅπ' αὐτοῦ ἐγχειρισθεὶς. Ὁ δὲ βασι-
λεὺς καὶ πᾶσα ἡ πόλις τὸν Ἰωάννην ⁸⁰ ἀπὸ Ἀντιο-
χείας ὅπ' αὐτοῦ ἐπὶ τούτῳ προσκληθέντα χειροτονή-
θῃναι εὐδόκησαν. Ἦν δὲ Ἰωάννης τῶν περιφανεστά-
των Ἀντιοχείας, Σεκούδου πατρὸς, καὶ μητρὸς
Ἀνθούσης. Οὗτος ἰλλογιμώτατος σφόδρα τυγχάνων,
ἐκ θείας τὸ πλεῖστον χάριτος καὶ τοῖς δεινότησι
τῶν Ἑλλήνων σοφισταῖς ἐθαυμάζετο. ὅθεν Λιβάνιος
περὶ τὸν θάνατον ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τῶν φοιτητῶν, τίς
ἀρα διαδέξοιτο τὴν διατριβὴν μετ' αὐτὸν, ἔφη·
Ἰωάννην ἔλεγον, εἰ μὴ τοῦτον ἡμῶν οἱ Χριστιανοὶ
ἀπεσύλησαν. Τὰς μέντοι θείας Γραφὰς ὁ Χρυσόστο-
μος παρὰ Καρτερίῳ τινὶ ἡγουμένῳ μοναστηρίου ⁸¹
ἐπαυθεῖθι· τὰ δὲ ἐνκύκλια παρὰ Λιβανίου τῷ προει-
ρημένῳ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐτέχθη (79) τῷ βασιλεῖ Ἀρχαδίῳ
υἱὸς ἐξ Εὐδοξίας τῆς Αὐγούστης Θεοδοσίας ὁ μικρὸς,
ὃν ἐδέξατο Ἰωάννης ἐν τῷ βαπτίσματι ὁ Χρυσό-
στομος.

A. M. 5893. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου
Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἔτος δ'.

Τῷ ἑβδόμῳ ἔτει ⁸² Ἀρχαδίου γεννᾶται υἱὸς (80)
αὐτοῦ ⁸³ Θεοδοσίας ὁ μικρὸς ἐξ Εὐδοξίας.

A. M. 5894. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἰωάν-
νου ἔτος δ'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Γαῖνᾶς ἐτυράννησε (81) κατὰ Ἀρ-
καδίου, καὶ πολλὰ κακὰ τῷ Βυζαντίῳ ἐπέδειξετο.
Ὅρκους δὲ λαβὼν παρὰ Ἀρχαδίου καὶ δοὺς ἐν τῷ
ναῷ τῆς ἁγίας Εὐφημίας ἐν Χαλκηδόνι, τούτους
παρέβη, καὶ πλεῖονα ὀρέσας κακὰ εἰσῆλθεν ἐν τῇ
πόλει χωρήσας πρὸς ἀρπαγὰς καὶ ἐτέρας ἀτοπίας.
Οὗτος ἐξελθὼν εἰς τὴν Χερρόνησον τῆς Θράκης σχε-
δία ποιήσας κατεσκευάσεν, ἵνα πρὸς τὴν Ἀσίαν
διαπεράσας τὰς ἀνατολικὰς πόλεις χειρώσῃται. Ἐνθα
πολέμου πολλοῦ ⁸⁴ συρράγέντος κατὰ τε γῆν καὶ θά-
λασσαν, ἀπώλετο σὺν τοῖς στρατεύμασιν ⁸⁵.

A. M. 5895. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ὀνώριος ἐν Ρώ-
μῃ (82) παραχρᾶς καὶ στάσεις ἐκίνησεν. Ἐπὶ συμ-
κροῖς γάρ τισι πράγμασι κινήθεις πρὸς τοὺς πολίτας,
καὶ μὴ κατασχὼν τῆς ὀργῆς, εἰς Παβένναν μεθ-
ίσταται πόλιν τῆς Ἰταλίας παράλιον. Πέμψας δὲ τινα
παραδυναστεύοντα ⁸⁶ αὐτῷ βάρβαρον (83) τὸ γένος
Γάλλον μετὰ πλήθους στρατοῦ, ἐκέλευσε πραιβεῦσαι

A princeps de imperii summa cum Maximo tyranno
contenderet, virum episcopatu dignum testatus,
promovere satagebat : imperator ex adverso, et
urbis tota Joannem ad hoc munus sustinendum An-
tiochia evocatum censuerunt ordinari. Erat Joannes
ex illustrissimis Antiochie civibus, patre Secundo
et Anthusa matre genitus. Hic inter reliquos ob
eruditionis præstantiam et divinorum munerum
copiam conspicuus, versatissimis quibusque ac
gentilium peritissimis sophistis fuit admirationi :
unde Libanius circa mortis tempus a discipulis ro-
gatus, quis scholam post eum moderator exciperet ?
respondit : Joannem dicerem, nisi hunc nobis
Christiani præripuissent. Divinæ Scripturæ mysteriis
a Carterio monasterii cujusdam præfecto ⁸⁵ Chry-
sostomus fuit instructus, a præfato Libanio libera-
lium omnium doctrinam accepit.

Eodem anno Arcadio imperatori ex Eudoxia Au-
gusta filius natus est Theodosius junior, quem Joan-
nes Chrysostomus in baptismo suscepit.

A. C. 593. — Cpoleos episcopi Joannis Chryso-
stomi annus primus.

Septimo anno Arcadii ipsi Theodosius junior ex
Eudoxia conjuge filius natus est.

A. C. 594. — Hierosolymorum episcopi Joannis
annus primus.

Hoc anno Gainas tyrannidem adversus Arcadium
excitare molitus, multa mala Byzantio intulit.
Datis autem et acceptis ab Arcadio juramentis in
Chalcedonensi sanctæ Euphemie templo perjuri-
um, pluribus per nefas sceleribus attentatis, etiam
ad urbis regie direptionem, et tetra ejusmodi faci-
nora progressus damnandum se probavit. Inde ad
Thraciæ Chersonesum divertens tumultuaria con-
fecit navigia, ut in Asiam transfretatus orientales
urbes sub potestatem mitteret. Ibi demum magno
terra marique prælio commisso, cum suis exerciti-
bus periit.

A. C. 595. — Hoc anno tumultus et seditiones
Romæ movit Honorius. Levi quippe rerum prætextu
concitatus in cives, et iræ impotens, in Ravennam civi-
tatem maritimam se transfert. Inde Gallum quemdam
natione barbarum, cujus penes se auctoritas erat
summa, cum valido exercitu Romanos ablegat et eos
qui deliquerant, deprædari et armis vexare jubet :

VARIE LECTIONES.

⁸⁰ Ἰωάννης a b c d. ⁸¹ μοναστηρίου A, ἐν μοναστηρίῳ vulg. ⁸² τῷ ἑβδόμῳ ἔτει Ἀρχαδίου A b c, τούτῳ
τῷ ἔτει Ἀρχαδίῳ vulg. ⁸³ αὐτῷ add. ex A b e. ⁸⁴ πολλοῦ] σφόδρῳ b. ⁸⁵ τῷ στρατεύματι b. ⁸⁶ τινα
παραδυναστεύοντα b, τὸν παραδυναστεύοντα a c, τῶν παραδυναστευόντων vulg

JAC. GOARI NOTE.

(79) Ista redundare linea sequens demonstrat.
(80) Ita Socrates, lib. vi, cap. 6, *Chronicon Alexan-
drinum*, et Marcellini, quæ de die a Socrate, et
inter se variant.

(81) Gainæ tyrannidem et necem ad an. Arcadii
6, quo consulatum Stilico et Aurelianus tenuerunt,
Socrates reponit. Marcellini, et Alexandrinum
chronica ad septimum : ab utrisque auctor diversus.

(82) Mira Theophanis circa personas, loca, tempus,
res hic narratas hallucinatio, mera ἀνιστοροῦσα fœdus

omnino προχρονισμὸς deprehenduntur ex Zosimi et
Jornandis lectione : hujus *De Geticorum origine*,
illius lib. v, et vi.

(83) Barbarum hunc Zonaras intelligit Alarichum,
ab Honorio ad Romam diripiendam invitatum : sic
nocent principum iræ. Quod sequitur, ὁ δὲ Ἀλάρι-
χος παρέθετο ταυτὸν τοῖς συγγραφεῖσι, ego sic
exponam, sese savoribus obstringit : quomodo
dicitur παραθέσθαι τὴν κεφαλὴν, fidem dedit, sub
qua urbem deditionis accepit. COMBES.

subinde parum abfuit, quin obsessa civitas funditus in ruinam ageretur. Alarichus autem senatorum ordini in urbe moranti se defensorem adjunxit, et direpta palatii tota suppellectile, Placidiam **66** Honorii ex patre sororem, virginem impubem suis abreptam, ad proprios lares et gentem deduxit in Gallias, et recessit. Constantius ex Alarichi comitibus unus, cui puellæ custodia demandata fuerat, secum acceptam fugiens ad imperatorem Honorium retulit. Imperator Constantium humane susceptum senatoris dignitate muneravit, et brevi temporis intervallo puellam eidem in conjugium sociavit, et renuntiavit imperatorem. Ex ea sustulit ille filium Valentinianum juniorem nomine. Constantius junctis cum Honorio viribus tyrannos Romæ exstinxit, publicisque ipsorum ædibus, urbem in pace composuit. Joannes porro magnus doctor non ecclesiam modo Cpolitanam, verum Thraciæ quoque necnon Asiæ et Ponti ecclesias illustravit: ex quo constat etiam ante concilium Chalcedone coactum tractum hujusmodi ecclesias Cpolitano præsul fuisse subjectas. Cæterum e Macedonii secta quispiam exsiliens sancti Patris suæ et doctrina rediit ad Ecclesiam: cum vero propriam uxorem, ut eodem reverteretur, et Ecclesiæ communionem resumeret, frequens hortator impelleret, vix obtinuit. Illa deductæ secum ancillæ e Macedonianorum cætu communionem acceptam tradidit, et ut secum deferret præcepit. Inde ad Chrysostomum progressa, et ex sanctis ejus manibus communionem sumens, tum comestione simulata, **C** demum in ancillæ manus eam mittit, et quam a Macedonianis tolerat acceptam ori admovet, et mox in lapidem conversam experitur. Exhorrescens illa et tremebunda ad pedes Joannis advolvitur, scelus attentatum fatetur, ad Ecclesiam supplex accedit: lapis exinde inter sacrarii vasa servandus deponitur. Chrysostomi vero epistola ad Theodorum Mopsuestiæ episcopum, non ad primum, sed ad eum, qui ultimo promotus, conscripta fuit. Arsenius demum qui magnam per universum orbem sibi famam conciliavit cunctisque rebus despectis vita, sermone, et miraculis in monastico floruit ordine, divinam philosophiam in Ægypto hac tempestate profitebatur. **D** τάγματι.

καὶ λυτῆσαι τοὺς εἰς αὐτὸν ἀμαρτήσαντας· ὅφ' οὗ **66** μικροῦ δαῖν ἢ Ῥώμῃ πολιορκουμένη διεφθάρη πᾶσα. Ὁ δὲ Ἀλάριχος παρέθετο ἑαυτὸν τοῖς συγκλητικοῖς τῆς πόλεως, καὶ πάντα τὰ χρήματα τοῦ παλατιοῦ λαβὼν, καὶ τὴν ἀδελφὴν Ὀνωρίου ἀπὸ πατρὸς Πλακιδίαν, μικρὰν οὖσαν **66** παρθένον, πρὸς τὸ οικεῖον ἔθνος ἀπέλθεν εἰς τὰς Γαλλίας. Κωνσταντίος δὲ τις κόμης τῶν μετὰ Ἀλάριχου, πιστευθεὶς τὴν κόρην Πλακιδίαν, ἔλαθεν αὐτὴν καὶ φυγὼν **67** ἤγαγε πρὸς τὸν βασιλέα Ὀνώριον. Καὶ ἀποδεξάμενος ὁ βασιλεὺς τὸν Κωνσταντίον, ἐποίησεν αὐτὸν συγκλητικόν. Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον ἔδωκεν αὐτῇ τὴν κόρην πρὸς γάμον καὶ ἀνηγόρευσε αὐτὸν βασιλέα, ἐξ ἧς ἔσχεν υἱὸν δὴ ἐκάλεσεν Οὐαλεντινιανὸν νέον. Καὶ **68** ἀγωνισάμενος Κωνσταντίος **69** σὺν Ὀνωρίῳ, ἀνέειλεν ἐν Ῥώμῃ τοὺς τυράννους, καὶ ἐδήμεισε τοὺς οἴκους αὐτῶν, καὶ εἰρήνευσαν τὴν πόλιν. Ἰωάννης δὲ ὁ μέγας διδάσκαλος κατεφώτισεν οὐ μόνον τὴν ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ καὶ Θράκης καὶ Ἀσίας καὶ Πόντου **70** (84). Ὡστε καὶ πρὸ τῆς ἀγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου (85) τῶν ἐκκλησιῶν **71** τούτων ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἤρχεν. Μακεδονιανὸς **72** δὲ τις διὰ τῆς τοῦ Πατρὸς διδασκαλίας προσήλθεν ἐν **73** τῇ Ἐκκλησίᾳ· παραινέσας δὲ καὶ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ ἐπιστρέφει καὶ κοινωνῆσαι, μόλις ἔπεισεν. Ἡ δὲ τὴν κοινωνίαν **74** δοῦσα τῇ ἰδίᾳ παιδίσκῃ ἐκ τῶν Μακεδονιανῶν, ἐκέλευσεν **75** ἔχειν μεθ' ἑαυτῆς. Καὶ δὴ προσελθοῦσα τῷ **76** Χρυσόστομῳ, καὶ δεξαμένη τὴν κοινωνίαν ἐκ τῶν ἁγίων αὐτοῦ χειρῶν, ὑποκριθεῖσα ταύτην μεταλαμβάνειν, ἐσχάτως ἀπέδωκεν ταύτην **77** τῇ παιδίσκῃ **78**, καὶ λαβοῦσα τὴν τῶν Μακεδονιανῶν προσάγει τῷ στόματι καὶ εὗρεν αὐτὴν λίθον γεγενομένην· καὶ φρίξασα προσήλθεν **79** ὑπότρομος τοῖς ποσὶν Ἰωάννου, ἐξαγορεύουσα τὸ τόλμημα καὶ εὐκρινῶς προσερχομένη τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ὁ δὲ λίθος ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ ἀπετίθη φυλάττεσθαι **80**. Ἡ δὲ τοῦ Χρυσόστομου ἐπιστολὴ ἢ πρὸς Θεόδωρον Μοψουεστίας **81**, οὐχὶ πρὸς τὸν πρῶτον, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἔσχατον γενομένον ἐστίν. Ἀρσένιος δὲ ὁ μέγας **82** (86) κατὰ κόσμον γεγονώς, καὶ πάντων καταφρονήσας, τὴν θεῖαν φιλοσοφίαν ἐν Αἰγύπτῳ μετήρχετο, βίῳ καὶ λόγῳ καὶ θαύμασι διαλάμπων ἐν τῷ μοναχικῷ **D** τάγματι.

VARIE LECTIONES.

66 ὅφ' οὗ A, ἀφ' οὗ vulg. **67** οὖσαν μικρὰν A. **68** φυγὼν add. ex b. **69** καὶ add. ex A. **70** Κωνσταντίος A, alii. Κωνσταντίνος vulg. **71** ἀλλὰ καὶ Θράκης καὶ Ἀσίας καὶ Πόντου A, ἀλλὰ καὶ τοὺς Θράκας καὶ Ἀσίας καὶ Πόντον vulg. **72** τῶν ἐκκλησιῶν A, τὰς ἐκκλησίας vulg. **73** Μακεδονίος A f. **74** ἐν add. ex A b e. **75** τὴν κοινωνίαν. A e, κοιν. vulg. **76** ἐκέλευσεν A, ἐκόμισεν vulg. **77** τῷ add. ex A. **78** ἀπέδωκεν ταύτην A, ἐπέδ. αὐτὴν vulg. **79** ἢ παιδίσκῃ A e, τῇ παιδίσκῃ vulg. **80** προσήλθεν] ἦλθεν A, εἰσῆλθεν e. **81** φυλάττεσθαι A, φυλάττεσθαι vulg. **82** Μοψουεστίας — ἀλλὰ add. ex A. **83** A ei e inscriptionem præmittit: περὶ τοῦ μεγάλου Ἀρσενίου.

JAC. GOAR. NOTE.

(84) Sic Barb. Peyr. etc. unaque vera lectio est, non quam edita representant, τοὺς Θράκας καὶ Ἀσίας, quasi multe Asiæ essent, quarum cura Joanni inculberet: non illa una strictius dicta, ac minor Asia, nunc Natolia, paulatim sive sponte, sive imperatorum favore, aut certe ordinatione aliqua ecclesiastica, quæ nos lateat, sedi CP. addita. Sunt qui Rom. pontificis indulgentia id factum dicunt. COWBETIS.

(85) Sive ex tacita concilii CP. primi concessione, sive in eas provincias, seu potius dioceses, ejusdem concilii verbis nonnihil faventibus can. 3 ab episcopis CP. usurpato jure, sive imperatorum decreto ejusmodi jus ante concilium Chalcedonense tribuente, cuius mentio apud Socratem, lib. vii, cap. 28.

(86) De monasterii ejus nomine diderit Echellensis *Historia Orientalis et Arabica* pag. 59.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἔστησαν Ἀρχάδιος τὸν κίονα τοῦ Α' Ξηρολόφου (87), καὶ τὴν Ἀρχαδιοῦπολιν ἔκτισε τῆς Θράκης.

A. M. 5896. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος πολὺς ἦν ἐν βίῳ καὶ λόγῳ καὶ θεοῖς χαρίσμασι διαλάμπων, καὶ ἀκριβῆς περὶ πᾶσαν ἀρετὴν. Τούτῳ ἡγάπα πᾶς ὁ λαὸς οἰκοδομοῦμενος σφόδρα ταῖς διδασκαλίαις αὐτοῦ· οἱ δὲ ζῶντες ἀσώτως ἀπεστρέφοντο αὐτὸν, οἱ καὶ εἰς τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον συνήργησαν. Ἐν οἷς συνέβη καὶ τὰ κατὰ Ἐδρόπιον τὸν εὐνοῦχον· ἔτι δὲ καὶ ἡ φιλονεικία Σευηριανοῦ τοῦ Γαββαλῶν πρὸς Σαραπίωνα τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἰωάννου, καὶ τὸ τῶν μοναχῶν ⁸⁸ (88) ἐξ Αἰγυπτου φυγόντων διὰ τὸν Θεόφιλον, καὶ τὰ παρὰ Θεοφίλου ⁸⁹ πρὸς Ἐπιφάνιον πεμφθέντα ⁹⁰ γράμματα. Ἐξ ὧν ἀπάντων ὁ θεράπων τοῦ Χριστοῦ Ἰωάννης ⁹¹ ἐπεδουλεῖτο. Ἐπιφάνιος δὲ ὁ Κύπρου ἐλθὼν ἐν τῷ Ἐδδομῳ (89) χειροτονίας ⁹² καὶ συνάξεις παρὰ τὴν ⁹³ Ἰωάννου γνώμην ἐποίησεν. Τοῦ δὲ Ἰωάννου τοῦτο παρέντος ⁹⁴ διὰ τὴν θείαν ἀγάπην, καὶ ἄλλον προτερεψαμένου τὸν Ἐπιφάνιον ἐν ⁹⁵ τῷ ἐπισκοπικῷ συμφέλει αὐτῷ, οὐχ εἴλατο ⁹⁶ προκαταληφθεῖς ταῖς διαβολαῖς τοῦ Θεοφίλου ταῖς κατὰ τοῦ μακαρίου Ἰωάννου.

A. M. 5897. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λόγον κατὰ γυναικῶν πονηρῶν ἐποίησεν· ἐν οἷς δυσμενεῖς καὶ οἱ τῆς ⁹⁷ ἀληθείας ἐχθροὶ ἐν τῷ Εὐδοξίᾳ παρώξυναν λέγοντες κατ' αὐτῆς εἰρῆσθαι τὸν λόγον. Ἡ δὲ πρὸς Ἀρχάδιον δεῖνὰ πεπονθῆναι παρὰ Ἰωάννου ⁹⁸ λέγουσα, τοῦτον παρεσκεύασεν μεταστειλασθαι ⁹⁹ Θεόφιλον πρόδῃλον ¹⁰⁰ ὄντα Ἰωάννου ἐχθρόν· ἐς παραγενόμενος ἐν τῇ Ἀρῷ τῇ νῦν Ρουφινιανῇ ¹⁰¹ (90) λεγομένην τὴν κατὰ Ἰωάννου ἐπιβουλὴν εἰργάσατο, καὶ τοῦτον τῆς πόλεως ἐξέβαλεν. Τοῦτο δὲ γνοὺς ὁ λαὸς στάσιν μεγάλην ἐποίησεν, μὴ συγχωρῶν ἐκβληθῆναι τὸν Ἰωάννην. Ἐν οἷς καὶ Εὐδοξία τοῖς ὀδυρμοῖς τοῦ λαοῦ ἐπικαμψθεῖσα παρεκάλεσεν Ἀρχάδιον τὸν βασιλέα, καὶ πέμψας Βρίσωνα εὐνοῦχον ἀπὸ Πραίνετον τὸν Ἰωάννην ἀνεκάλεσατο ¹⁰². Ὁ δὲ πρὸ δημοσίας συνόδου εἰσελθεῖν οὐκ ἠνέσχετο· εἰς προάστειον δὲ κατὰ τὸν ¹⁰³ Ἀνάπλου (91) διέτριβεν.

VARIAE LECTIONES.

⁸⁸ μοναχῶν, μακρῶν A f. ⁸⁹ διὰ Θεοφίλου A. ⁹⁰ πεμφθέντα om. A. ⁹¹ Χριστοῦ, Θεοῦ a b c d. ⁹² Ἰωάννης add. ex A. ⁹³ χειροτ. A, τὰς χειροτ. vulg. ⁹⁴ παρὰ τὴν A, παρὰ τοῦ vulg. ⁹⁵ παρέντος A. παρῶντος vulg. ⁹⁶ ἐν om. A. ⁹⁷ εἴλετο e. ⁹⁸ οἱ ante τῆς add: ex A. ⁹⁹ παρὰ Ἰωάννου add. ex A. ¹⁰⁰ μετασταλῆναι b. ¹⁰¹ πρόδῃλον om. A. ¹⁰² Ρουφινιανῇ A. ¹⁰³ ἀνεκάλεσατο] ἀνέκαμψεν b. δημοσίας] δοκιμασίας b. ¹⁰⁴ κατὰ τὸν A, κατὰ τὸ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(87) Qui vidit, circumspexit, conscendit, et mensus est Petrus Gyllius, accurate describit Arcadii columnam CP. topographiæ lib. iv, cap. 6; xerolophon ex Suidæ et Orig. CP. interpretor certum ejus urbis thema, sive spatium.

(88) Μακρῶν Barb., etc. præstatque ea lectio, ut quæ distinctior. Longi enim appellabantur ii monachi, quos cum Origenianos a Theophilo fugatos, benignius habuit Chrysostomus. COMEFIS.

(89) Hebdomus urbis regie suburbium ad occidentem et septentrionem vergens, quod forte Septimum numeraretur inter suburbia, sic dictum. Petrus Gyllius CP. topographiæ lib. vi, cap. 4. Tem-

Eodem anno Xerolophi columnam Arcadius erexit, et Arcadiopolim Thraciæ civitatem ædificavit.

A. C. 396. — ⁶⁷ Hoc anno Joannes Chrysostomus vitæ sanctitate, sermonis eruditione et divinis donis clarus, ob compositos ad virtutis rigorem mores celebris habebatur. Hunc populus omnis ejus instructus doctrina summopere prosequabatur: qui relaxationem et luxum affectabant, virum aversabantur, ita ut etiam ad tumultum adversus eum motum operam suam contulerint. Inter hæc contigerunt, quæ circa Eutropium eunuchum gesta, ut et contentio Severiani Gabalorum episcopi cum Serapione Joannis archidiacono, ad hæc monachorum propter Theophilum ex Ægypto fuga, et demum ad Epiphanium a Theophilo datæ litteræ: quorum omnium causa insidiæ Joanni Dei famulo conflata. In his Epiphanius Cypri antistes ad Hebdomum secedens, ordinationes et ecclesiasticos conventus præter Joannis consilium agebat. Hæc Joanne ob Dei dilectionem dissimulante et silente, imo Epiphanium, ut una secum in episcopio habitaret, rogante, ille criminationibus a Theophilo contra beatum Joannem compositis præoccupatus ire detrecavit.

A. C. 397. — Hoc anno Joannes Chrysostomus adversus pravas mulieres sermonem instruxit, cujus occasione flagitiosi quique et veritatis hostes Eudoxiam ipsi infensam reddidere, orationem in eam compositam asserentes. Hæc apud Arcadium contumelias passam conquesta, Theophilum Joannis apertum hostem ut advocaret, impulit: ille ad locum Quercus nomine, qui nunc Rustiniana dicitur, insignem advolans, in Joannis perniciem molitur insidias, et eum urbe deturbat. Eo cognito, populus ad seditionem movetur, nec Joannem urbe depelli patitur. Ad hæc Eudoxia populi clamoribus flexa, Arcadium pro eo deprecatur, et eunucho Brisone misso a Præneto Joannem revocat. Is autem ante publicum concilium urbem ingredi recusans, ad Anaplum in suburbio moram traherebat. Exin populus imperatorem, ut Joannem in urbem induce-

D plurim quoque Prodromi ita dictum edocent Origines CP.

(90) Quercus locus trans mare Rustini villa postmodum vocatus. Palladius dialog. de gestis Chrysost. Προάστειον Χαλκηδόνος, Chalcedonis suburbium, scribit Socrates lib. vi, cap. 14.

(91) Καλεῖται Μαρτιναί, scribit idem Socrates trans urbis portum ad Orientem.

(92) Πρὸς τὴν μεσημβρίαν τῆς ἐκκλησίας πρὸ τοῦ οἴκου τῆς μεγάλης βουλῆς, ad meridionalem templi plagam, ante domum magni senatus, scribit Sozomenus, lib. viii, cap. 20. Socrates nuper laudatus, ad platanum S. Sophiæ ponit. Auctor πλεσιών τῆς Ἀγίας Εἰ-

ret et throno restitueret, adeo compulsi, ut Theophilus, et qui cum illo erant, terrore percussi fuga sibi consulere. Tum vero ex episcopis convenientes ad sexaginta, cuncta, quæ a Theophilo et assecclis adversus divinum Joannem decreta fuerant, æquiore multo sententia cassa reddiderunt et irrita.

68 A. C. 398. — Hoc anno imperatrix Eudoxia suam statuam argento conflagari, et ad sanctæ Irenes templum, loco, qui Pittacia dicitur, collocari jussit. Præfectus autem urbis Manichæorum hæresi vitiat, et adhuc gentilium ritibus addictus, ex plaussibus, choreis, et salutationibus ibidem loci actis tumultum et strepitum ciens immodicum, pontificem angebat, nec pacate et cum animi quiete, cantoribus frequentius interruptis, divina mysteria eum permittebat celebrare. Quare sacer Joannes verbis in ipsum vehementer invecus est: is autem Eudoxiam in Joannem quasi ejus imaginem communi populi cultu honorari indignaretur, commovit. Inde rursus odia in Joannem, inde rursus iræ. Ipse pariter subinde orationem habuit, ejus principium: *Rursus Herodias furit*. Ex his imperatricis iræ ad cumulum incensæ, ex his iterata a pontificatu exauctoratio, et exsilium. Populus ignem in ecclesiam misit: et plerique Joannis causa vitæ periculum subierunt. Joannes urbe pulsus, Cucusum deportatur: inde Pityuntem transfertur. Cum autem ad Comanos, quod est Armeniæ oppidum, divertisset, in Domino consummatus est. Eo in exsilium pulso, Arsacius frater Nectarii, qui Chrysostomum in throno præcessit, pontificatum obtinuit. Cæterum neque Innocentius Romanus præsul, neque Flavianus Antiochenus Joannis ejectioni consenserunt: imo civitatis clerum, litteris ad eum missis, consolati sunt, et de memoratis gestis graviter afflictabantur. Epiphanius autem, Deo, ut postea visum est, vitæ decessum ei prænuntiante, Cyprum abunvigavit. Joanni mortem in exsilio prædixisse, et in adversum Epiphaniî letum in navi Joannem vaticinatum ferunt. Epiphanius viæ comitibus dixit: Ego artem relinquo.

Hoc etiam anno Eudoxia decessit.

A. C. 399. — *Cpoleos episcopi Arsacii annus primus.*

A 'Ο δὲ λαὸς καταβῶν τοῦ βασιλέως εἰσαγαγεῖν τὸν Ἰωάννην ἠνάγκασε, καὶ τῷ θρόνῳ ἐγκαταστήσαι· ὥστε Θεόφιλον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ φοβηθέντας φυγεῖν ἐκ τῆς πόλεως. Τότε ἐξήκοντα ἐπίσκοποι συνελθόντες ἀκύρα πάντα τὰ κατὰ τοῦ θεοῦ Ἰωάννου παρὰ τοῦ Θεοφίλου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐκύρωσαν δικαίως.

A. M. 5898. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἡ βασίλισσα Εὐδοξία ἀργυραῖαν στήλην ἰδίαν ποιήσασα ἔστησεν ἐν τόπῳ λεγομένῳ ⁹⁰ τὰ Πιττάκια (92) πλησίον τῆς ἁγίας Εἰρήνης. 'Ο δὲ τῆς πόλεως ἑπαρχος ⁹¹ Μανιχαλὸς Ἑλληνοφρονῶν ⁹² κρότους καὶ χοροὺς καὶ ὀρχήσεις ἐνώπιον τῆς στήλης ⁹³ ἐπιτελῶν θυρόδους τε ποιῶν ἐλύπει τὸν ἀρχιερέα ⁹⁴, μὴ συγχωρῶν αὐτὸν ἱσχύως τὰς θείας λειτουργίας ἐπιτελεῖν· πολλάκις γὰρ ἔφωρεν τοὺς ψάλλοντας. 'Ο δὲ ἱερεὺς Ἰωάννης ἐπηνέχθη τούτῳ διὰ λόγου ⁹⁵. Αὐτὸς δὲ τὴν ⁹⁶ Εὐδοξίαν κατὰ τοῦ Ἰωάννου διήγειρεν, ὡς δυσχεραίνοντος ἐπὶ τῇ τιμῇ ⁹⁷ τῆς στήλης αὐτῆς. Καὶ λοιπὸν πάλιν μῖσος κατὰ τοῦ Ἰωάννου, πάλιν ὀργή. Αὐτὸς δὲ τότε τὸν λόγον ἐπέδειξεν, οὗ ἡ ἀρχή· *Πάτερ Ἡρωδίας μάλνεται*· τότε ἐχθρα τελεῖα τῆς βασιλείας καὶ αὐτοῦ ἐκινήθη, καὶ πάλιν καθαιρέσεις καὶ ἐξορία. 'Ο δὲ λαὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐνέπρησεν· πολλοὶ τε ὑπὲρ Ἰωάννου ⁹⁸ ἐκινδύνευσαν. Ἰωάννης δὲ ἐξηλάθη τῆς πόλεως, καὶ ἐξωρίσθη εἰς Κουκουσὸν, ἐκεῖθεν ⁹⁹ μετανέχθη εἰς Πιτυοῦντα. Γενόμενος δὲ ἐν Κωμάνοις κατὰ παράδον τῆς Ἀρμενίας ἐτελειώθη ἐν Κυρίῳ. Τούτου δὲ ἐξορισθέντος Ἀρσάκιος ἐχειροτονήθη ὁ ἀδελφεὸς Νεκταρίου τοῦ πρὸ Χρυσοστόμου. Ἰννοκέντιος δὲ ὁ Ῥώμης, καὶ ὁ Φλαβιάδος Ἀντιοχείας οὐκ ἐκοινώησαν τῇ ἐκβολῇ Ἰωάννου, ἀλλὰ διὰ γραμμάτων τῆς πόλεως τὸν κληρὸν παρεμυθήσαντο, καὶ ἐδυσχεραίον ἐπὶ τοῖς τολμήμασιν. Ἐπιφάνιος δὲ ἀπέπλευσεν ¹⁰⁰ ἐπὶ Κύπρον, τοῦ Θεοῦ, ὡς εἰκε, τὴν μετὰστασιν αὐτοῦ προμνηύσαντος. Φασι δὲ ὅτι καὶ Ἰωάννη τὴν ἐν τῇ ἐξορίᾳ τελευτήν ἐδήλωσεν· καὶ Ἰωάννης Ἐπιφανίῳ τὴν ἐν τῷ πλοίῳ. Ἐπιφάνιος τοῖς προτέμπουσιν εἶπεν· Σπεύδω ἐγώ, ἀφίημι δὲ ὑμῖν τὰ βιβλία, τὴν πόλιν καὶ τὴν ὑπόκρισιν.

festino: vobis autem libros, urbem, et simuland

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐτελεύτησεν ἡ Εὐδοξία (93).

A. M. 5899. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπον Ἀρσακίου ἔτος δ'.*

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁰ τόπῳ λεγομένῳ **A.** τόπῳ τῷ λεγ. **vulg.** ⁹¹ ἑπαρχος **e.** ⁹² Ἑλληνοφρονῶν **A.** ⁹³ ἐνώπιον τῆς στήλης **add.** **ex b.** ⁹⁴ ἀρχιερέα] Ἰωάννην **b.** ⁹⁵ διὰ τοῦ λόγου **A.** ⁹⁶ τὴν — τοῦ **add. e A.** ⁹⁷ τῇ τιμῇ **A.** τῆς τιμῆς **vulg.** ⁹⁸ ὑπὲρ Ἰωάννου **A.** διὰ Ἰωάννην **vulg.** ⁹⁹ ἐκεῖθεν **te A.** ἐκεῖθεν δὲ **vulg.** Πιτυοῦντα **A.** Πιτυοῦντα **vulg.** ¹⁰⁰ ἀπέπλευσεν **om. A.**

JAC. GOARI NOTÆ.

ρήνης. Irenes quippe et Sophiæ ædes tunc temporis quam vicinæ, ut superius pag. 18 annotavimus. Πιττάκια porro locum ita dictum scribunt *Orig. CP.*, quod ad Leonis imperatoris statuam postmodum erectam brevia supplicesque libellos populus apponere soleret. Is autem sororis Euphemiz palatium, quo ferebatur in eam amore quotidie frequentans, Πιττάκια apposita vel oblata regia mansuetudine perlecturus eo loco acceptabat: ex quo πιττάκια, libelli supplices, nomen impositum. At si μεγάλης βουλῆς, ibidem et Πιττακίων locus.

(93) Nec Chrysostomum in exsilium pelli, nec

Eudoxiam, hoc anno e vivis excedere potuisse demonstrat Petavius, lib. xi, *De doct. temp.*, cap. 47, hujus enim mortem, et illius exsilium ad annum Arcadii decimum alligat lib. xiii, ad annum period. Jul. 5117; quibus illud mihi suffragari videtur argumentum, quod cum a Joannis expulsionem ad Arcadii mortem Socrates, lib. vi, capp. 16, 17, 18 et 21, et *Chronicon Alexandrinum* consulatus quatuor recenseant, auctor vero annos duntaxat duos inter utrumque interponat, in ejus calculos errorem irrepsisse indubium est.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀρκάδιος ὁ βασιλεὺς γενόμενος (94) Ἀ ἐν Καρίᾳ, ἐν ᾗ καὶ τὸν ἅγιον μάρτυρα Ἀκάκιον διέ-
γουντι παθεῖν, εὐδόμενος καὶ ἐξελθὼν ἐκ τοῦ ναοῦ,
εὐθέως μέγιστος ὁ οἶκος ἐν τῇ Καρίᾳ κατέπεσεν. Τὸ
δὲ πλῆθος σωθὲν τῇ εὐχῇ τοῦ βασιλέως τὴν σωτηρίαν
ἐπέγραψεν.

A. M. 5900. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐν Ῥώμῃ ἐμυκήθη
ἡ γῆ ἐπὶ ἡμέρας ἑπτὰ. Καὶ ἐσφάγη Στυλίων ὁ λαμ-
πρότατος ἐν Ῥαβέννῃ⁹⁵, καὶ ἄλλοι δυνάσται.

Αὐτῷ δὲ τῷ ἔτει Ἀρκάδιος ἐτελεύτησεν (95) πρὸ
ια⁹⁶ καλανδῶν Σεπτεμβρίου. Τὸν δὲ νέον Θεοδοσίον
μικρότατον ὄντα, καὶ ἀπερίστατον κατανοήσας Ἀρ-
κάδιος ὁ πατήρ, καὶ δέσας, μὴ ἀπὸ τινος ἐπιβου-
λευθῇ, βασιλεῖα αὐτὸν ἀναγορεύσας, κυράτορα αὐτοῦ
κατὰ διαθήκας· κατέστησεν Ἰσδεγέρδην τὸν τῶν Περ-
σῶν βασιλεῖα. Ἰσδεγέρδης⁹⁷ δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασι-
λεὺς τὴν Ἀρκαδίῳ διαθήκην δεξάμενος, εἰρήνῃ
ἀφθόνη πρὸς Ῥωμαίους χρησάμενος, Θεοδοσίῳ τὴν
βασιλείαν διεδώκετο, καὶ Ἀντιόχῳ ἵνα θαυμαστὸν
τε καὶ λογώτατον, ἐπίτροπόν τε καὶ παιδαγωγὸν
ἀποστείλῃς, γράφει τῇ συγκλήτῃ Ῥωμαίων τάδε·
Ἀρχαδίῳ κοιμηθέντος καμὲ κυράτορα τοῦ παιδὸς
καταστήσαντος, τὸν ἀναπληροῦντα τὸν τόπον⁹⁸ τὸν
ἐμὸν ἀπέστειλα. Μὴ τις οὖν ἐπιβουλὴν τοῦ παιδὸς
ἐπιχειρήσῃ, ἵνα μὴ πόλεμον ἀσπονδον κατὰ Ῥω-
μαίων ἀνακινήσῃ⁹⁹. Ὁ δὲ Ἀντίοχος ἐλθὼν ἦν σὺν
τῷ βασιλεῖ· ὅπῃ δὲ τοῦ αὐτοῦ θεοῦ Ὀνωρίου καὶ
Πουλχερίας τῆς ἀδελφῆς¹⁰⁰ αὐτοῦ Ὁ Χριστιανῶν
ἐπιστημονῶς ἐπαίδευετο. Καὶ ἦν εἰρήνῃ ἀναμεταξύ
Ῥωμαίων καὶ Περσῶν μάλιστα τοῦ Ἀντιόχου πολλὰ
ὑπὲρ Χριστιανῶν γράροντος, καὶ οὕτως ἐπλάτυνθη
ἐν Περσίᾳ ὁ Χριστιανισμός¹⁰¹.

A. M. 5901. — Ῥωμαίων βασιλεὺς Θεοδοσίον
ἔτος α'.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Ἀττικοῦ
ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀρκαδίῳ τοῦ βασιλέως τελευτή-
σαντος, δὲ ἐβασίλευσεν μετὰ τὴν τελευτὴν (96) Θεο-
δοσίον τοῦ πατρὸς ἑτῆς ἰδ', μηνὸς γ', ἡμέρας ἰδ',
συμβασιλεύσας καὶ¹⁰² τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἑτῆς ἰβ', κατ-
έλειπεν Θεοδοσίον τὸν υἱὸν αὐτοῦ βασιλεῖα ἑτῶν ὄντα

69 Hoc anno Arcadio imperatore in Cariam, in-
qua sanctum martyrem Acacium passum nar-
rant, profecto, post suas preces, sub ipso templi
egressu, confestim domus ampla concidit in Ca-
ria: multitudo vero incolumis servata, salutem
imperatoris precibus acceptam retulit.

A. C. 400—Hoc anno Romæ septem diebus terra
mugit: et Stilicho vir clarissimus una cum aliis
optimatibus Ravennæ necatus est.

Eodem etiam anno Arcadius undecimo Kalendas
Septembriales letum oppetiit. Theodosium autem
juniorum nondum infantiam supergressum ac pene
cunctis auxiliis orbem pater Arcadius conspiciatus,
insidiasque, si forte renuntiaret imperatorem, ne
pateretur, metuens, curatorem ejus Isdegerdem
Persarum regem testamenti tabulis instituit. Isde-
gerdes Persarum princeps accepto testamento lon-
gam et tranquillam pacem cum Romanis habuit, et
Theodosio salvum et incolume jussit esse impe-
rium: mox Antiocho, viro moribus egregio et exi-
miæ eruditionis, in pueri procuratorem et pedago-
gum summisso, Romano senatui in hæc verba
rescripsit: Arcadio satis sublato, et me consiliis
ejus in filii curatorem instituto, virum, qui vicem
meam impleat, nisi: nullus igitur puero struat
insidias, ne bellum adversus Romanos innovet irre-
conciliabile. Adveniens Antiochus imperatoris com-
item ubique se præbebat. Is vero ab Honorio pa-
truo et a sorore Pulcheria Christianis institutis
probe et solerter eruditus est: paxque diu inter
Romanos et Persas iraducta, Antiocho maxime
plura pro Christianis scribente: atque ita Chri-
stiana lex per totam Persidem dilatata fuit.

A.C. 401. — Romanorum imperatoris Theodosii
annus primus.

Cpoteos episcopi Attici annus primus.

Hoc anno moritur Arcadius imperator, qui post
patris Theodosii obitum annis quatuordecim, tri-
bus mensibus et diebus quatuordecim tenuit im-
perium, postquam cum patre jam annis duodecim
potestatem exercuisset: Theodosium filium octen-

VARIE LECTIONES.

⁹⁴ ὁ μέγιστος ὁ ἐν τῇ Α. ⁹⁵ Ῥαβέννῃ Α. Ῥαβέννῃ vulg. ⁹⁶ ια', α' Α. ⁹⁷ Ἰσδεγέρδης ubique Α. ⁹⁸ τὸν τόπον Α,
τόπον vulg. ⁹⁹ ἀνακινήσῃ Α a c e, ἀνακινήσῃ vulg. ¹⁰⁰ ὑπὸ δὲ τοῦ αὐτοῦ θεοῦ Ὀνωρίου καὶ Πουλχερίας τῆς
ἀδελφῆς Α, ὑπὸ δὲ τῷ θεῷ αὐτοῦ Ὀνωρίῳ καὶ Πουλχερίᾳ τῇ ἀδελφῇ, vulg. ¹⁰¹ post christianiſmὸς b c d
hæc addunt: Μαρουδά τοῦ ἐπισκόπου Μεσσοποταμίας μεσιτεύοντος. ¹⁰² συμβασιλεύσας καὶ e f, συμβασιλεύ-
σαντος a c.

JAC. GOARI NOTE.

(94) Ad Arcadii vitæ postremum tempus hoc
contigisse narrat Socrates, lib. vi, cap. 21.

(95) Verum Socrates, lib. vi, cap. ult. refert
obisse Kalendis Maiis: ut solerter advertit Petavius,
lib. xiii, ad annum period. Jul. 5121. Imposuit
Theophani Zosimi locus lib. vi, ubi de obitu Stili-
conis agit: Βάσσιον μὲν ἦν ὑπάτειρα καὶ Φιλίππου,
καθ' ἣν καὶ Ἀρκάδιος ὁ βασιλεὺς ἔτυχε τῆς εἰμαρ-
μένης: τῇ δὲ πρὸ δέκα καλανδῶν Σεπτεμβρίων,
ἡμέρᾳ. Hoc est: Obiit Stilico sub Basso et Philippi
consulatu (quo quidem etiam Arcadius imperator fato
functus est) die decimo Kalendas Septembris. At dies

hic non ad Arcadii, sed ad Stiliconis obitum refe-
rendus. Ipsius Theophanis sententia anno succe-
dente certius ac clarius exposita. Arcadius, inquit,
annis 14 regnavit, mensibus 3, diebus 14. At undè
hic annorum, mensium et dierum adeo accuratus
numerus, nisi ex Socratis Chronico, quo lib. v, cap.
ult. magnum Theodosium decimo sexto Kalendas
Februarii mortem oppetiisse (erat is annus primus
294 Olympiadis); filium Arcadium Kal. Maii anno
secundo 297 Olympiadis pari fato raptum legit lib.
vi, cap. 21.

(96) Ut nota præcedens declarat.

nem reliquit ad imperii consortium ante sex annos A. C. 403. — Hoc anno Atticus Cpoleos præsul Judeum paralyticum cum de recipienda fide premonuisset, tum vero suam sacro baptismate lustraret, sanum et vegetum e fontibus eduxit: juxta divina quippe instituta vitam composuisse refertur.

A. C. 402. — Hoc anno Atticus Cpoleos præsul Judeum paralyticum cum de recipienda fide premonuisset, tum vero suam sacro baptismate lustraret, sanum et vegetum e fontibus eduxit: juxta divina quippe instituta vitam composuisse refertur.

A. C. 403. — Hoc anno Roma ab Alaricho capta est nono Kalendas Septembris: paucisque diebus exactis, Constantinus vir clarissimus cum plerisque aliis occisus est.

A. C. 404. — Hoc anno Jovianus et Sebastianus viri clarissimi in Galliis necati sunt, et eorum capita Roman delata: et post dies quinque Salustius et Heraclianus pariter interfecti.

A. C. 405. — Romæ episcopi Zosimi annus primus.

Hoc anno Judæi Alexandria multa mala Christianis intulere. Tessera namque annuli palmæ folio compacti, quo se dignoscerent, ad invicem data, publicos præcones ut noctu conclamarent, ecclesiam incendio vastari, compulerunt. Ita Christianos ad ignem concurrentes trucidarunt Judæi. Scelere

A. C. 403. — Hoc anno Atticus Cpoleos præsul Judeum paralyticum cum de recipienda fide premonuisset, tum vero suam sacro baptismate lustraret, sanum et vegetum e fontibus eduxit: juxta divina quippe instituta vitam composuisse refertur.

A. M. 5902. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀττικὸς ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως (2) Ἰουδαίον τινα παραλυτικὸν νοουθετήσας, πείσας τε καὶ βαπτίσας, ὕγιᾳ ἐκ τῆς κολυμβήθρας ἀνήγαγεν. Κατὰ Θεὸν γὰρ λέγεται βελιωνέσθαι.

A. M. 5903. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ῥώμῃ παρελήφθη (3) ὑπὸ Ἀλαρίχου πρὸς 8' καλανδῶν Σεπτεμβρίου· καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας Κωνσταντίνος (4) ὁ λαμπρότατος ἐσφάγη, καὶ ἄλλοι πολλοί.

A. M. 5904. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐσφάγησαν ἐν Γαλλίαις Ἰουδιανὸς (5) καὶ Σεβαστιανὸς οἱ λαμπρότατοι. Καὶ ἦλθον αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν ἐν Ῥώμῃ, καὶ μεθ' ἡμέρας πέντε ἐσφάγησαν Σαλούστιος καὶ Ἡρακλειανός.

A. M. 5905. — Ῥώμῃς ἐπισκόπου Ζωσίμου ἔτος δ'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουδαῖοι ἐν Ἀλεξανδρίᾳ (6) πολλὰ κακὰ τοῖς Χριστιανοῖς ἐνεδείξαντο. Συνθέμενοι γὰρ πρὸς ἀλλήλους φορεῖν δακτύλιον ἀπὸ φοίνικος, τῇ νυκτὶ βοᾶν παρεσκευάσαν κήρυκας, ὅτι ἡ ἐκκλησία ἐνεπρήσθη. Τῶν δὲ Χριστιανῶν συνδραμόντων, τοῦτους οἱ Ἰουδαῖοι κατέσφαξαν. Τοῦ δὲ δράματος φω-

VARIE LECTIONES.

¹ Μαρίαν A e f, Μαρίαν vulg. ² τὸν δὲ ἀδελφὸν Θεοδοσίον A, τοῦ δὲ ἀδελφοῦ Θεοδοσίου vulg. ³ ξενεῶνας A, ξενῶνας vulg. ⁴ καὶ add. ex A. ⁵ ὑπὸ A, παρὰ vulg. ⁶ τοῖς add. ex A. ⁷ οἱ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(97) Octavo nimirum decurrente, ait Socrates, lib. vii, cap. 2. Natus enim imperii paterni anno septimo, iv Idus Apriles, ex Chron. Alexandrino, Kal. Maii anni 14 imperium paternum excepit solus, cuius collega anno octavo fuerat assumptus.

(98) Socrates lib. vi, cap. 21, annum alterum cum patre Arcadium imperasse scribit: at cum Mero-gando et Saturnino coss. ad imperium ab eo acceptum referat lib. v, ii vero coss. anno Theodosii quarto adjungantur, ex Chron. Alex., nec Theodosius imperii decimum sextum, ex lib. v, cap. ult. superaverit: uno anno Socratem delusum reliquum est.

(99) Nedum decimum quintum agentem annum, asserit Theodoretus, lib. ix, cap. 1, quod Kal. Februarii nata, ex Chron. Alexand. Kal. Maii patrem Arcadium amisit, ut paulo superius Socrates testatus est. Ex Theodoretii et Theophanis calculo, quo puella viro matura, maturo quoque et regendis

viris haud inepto potuit dotari iudicio, chronici Alexandrini error emendandus, ubi Pulcheria imperii paterni anno 5 lucem aspexisse relata, ex ejus computo annos decem nondum prævecta, omnem orbis administrandi molem in se suscepit.

(1) Loco nuper adducto.

(2) Socrates, lib. vii, cap. 4.

(3) Anno Theodosii dieque mensis hic notatis, Roman captam validis argumentis confirmat Baronius ad annum d. 410, num. 19.

(4) Ita Prosperi Chronicon ad annum Theodosii 3, Idatius quoque, qui Constantini istius mortem ad Honorii annum 17, qui Theodosii tertius numeratur, conscribit.

(5) Idatii excerptum ad præsentem annum.

(6) Pars horum maxima cum fuerit Cyrillus sn-tistes, neque presente anno, neque vivente adhuc episcopo Theophilo, potuerunt contingere.

ραθέντος, οἱ Χριστιανοὶ ἀρχόντες τοῦτους τῆς Ἀλεξανδρείας ἐξήλασαν, καὶ τὰς ὑποστάσεις αὐτῶν ἐδήμευσαν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀντίοχος ὁ Πέρσης ἐκ ποδῶν γέγονε (7), καὶ ἡ μακαριωτάτη Πουλχερία τελείως (8) τῶν πραγμάτων ἐκράτησεν.

A. M. 5906. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ὑπατεῖαν * τὴν φιλόσοφον (9) θυγατέρα Θέωνος τοῦ φιλοσόφου βίαν θανάτῳ τινὲς ἀνείλον.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἰσδεγέρδης ὁ τῶν Περσῶν (10) βασιλεὺς πρότερον Μαρουθὰ τοῦ ἐπισκόπου Μεσοποταμίας ταῖς παραινέσεσι πειθόμενος, καὶ Ἀβδαὰ τοῦ τῆς βασιλευούσης ἐν Περσίδι πόλεως * ἐπισκόπου, εἰς ἄκρον θεοσεβῆς γέγονεν, ὥστε ἐμελλε σχεδὸν βαπτίζεσθαι διὰ τὰς θαυματουργίας τοῦ Μαρουθᾶ, καὶ τοὺς μάγους ὡς ἀπατεῶνας ἐκλόαζεν¹⁰. Τῷ δὲ x' ¹¹ ἔτει τετελεύτηκεν. Αἰτία δὲ τοῦ θωγμοῦ αὐτοῦ γέγονεν Ἀβδαὰς ὁ ¹² τῆς βασιλευούσης ἐν Περσίδι ἐπισκοπος, ζήλῳ μὲν θεοῦ φερόμενος, οὐκ εἰς δέον δὲ τῷ ζήλῳ χρησάμενος τὸν ναὸν τοῦ Πυρὸς ἐνέπρησεν. Τοῦτο δὲ γινούς ὁ βασιλεὺς τὰς ἐν Περσίδι ἐκκλησίας καταλυθῆναι προσέταξεν, καὶ τὸν Ἀβδαὰν διάφοροι κολάσεις ἐτιμωρήσατο. Τοῦ δὲ θωγμοῦ ἐπὶ πάντε χρόνους κρατήσαντος, πολλοὶ μάρτυρες καὶ ἀναρίθμητοι ἀνεδείχθησαν ¹³. Οἱ γὰρ μάγοι κατὰ πόλεις καὶ χώρας ¹⁴ ἐπιμελῶς ¹⁵ ἐθήρευον τοὺς λυνθάνοντας. Ἄλλοι δὲ καὶ αὐτομάτως ¹⁶ ἐαυτοὺς κατεμήνυνον (14), ὥστε μὴ σιγῇ δόξαι τὸν Χριστὸν ἀπαρνήσασθαι. Ἀπειδὴ δὲ τῶν Χριστιανῶν κατεταμνομένων ¹⁷, πλείστοι καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς βασάνοις ¹⁸ ἀνυρέθησαν. Πολλοὶ δὲ καὶ τοῖς Ῥωμαίοις προσέφυγον.

[Κοίμησις ¹⁹ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας; (12), καὶ προβολὴ τοῦ θείου Κυρίλλου καὶ Ἡσυχίου πρεσβυτέρων Ἱεροσολύμων.]

A. M. 5907. — Τούτῳ τῷ ἔτει Θεόφιλος ἐπίσκοπος (15) Ἀλεξανδρείας ἀπέβη, καὶ Κύριλλος ὁ ²⁰ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ προεχειρίσθη.

VARIAE LECTIONES.

* Ὑπατεῖαν A, Ὑπατεῖαν vulg. * πόλεως add. ex A. ¹⁰ post ἐκλόαζεν b add.; ὅπῃ τῶν μάγων ἀπατηθεὶς μέγαν κατὰ τῶν ἐν Περσίδι χριστιανῶν θωγμὸν ἀνεκίνησεν. ¹¹ x] Goar. conj. xa'. ¹² ὁ add. ex A. ¹³ ἀνεδείχθησαν A, ἐδ. vulg. ¹⁴ χώρα;] κύμας b. ¹⁵ ἐπιμελῶς, add. ex A. ¹⁶ αὐτομάτως A, τοῖς Ὑπατεῖσι vulg. ¹⁷ κατεταμνομένων A, κτενομένων vulg. ¹⁸ ταῖς βασάνοι;] τοῖς βασίλειοι; b. ¹⁹ Κοίμησις — Ἱεροσολύμων in margine cod. A leguntur. Ἱεροσ. add. ex A. ²⁰ ὁ add. ex A.

IAC. GOARI NOTE.

(7) *Rebus amotus est*; velut jam Theodosio grandiore, et ut ipse imperium sine curatore administrare posset: Interpr.; *Antiochus Persa rivis excessit*; quem tamen ipsum, nec levi conjectura, esse suspicatur, quem auctor ab eodem Theodosio factum esse clericum memorat, post annos septem supra viginti, facile fuit virum talem, qualem Theophanes Antiochum describit, rebus amotum in Theodosio invenire quod contemptum moveret, ex quo ille apud illum sic offenderit. Cedr. huic Antiocho iniquissimus est, ac ejusmodi inducit ut illo rem administrante, ausdeque omnia irent. COMEFIS.

(8) Chron. Alexand. Πουλχερία ἐπιστανεστάτη ἀνηγορεύθη Ἀγροῦστη μηνὶ Πανέμῳ πρὸ δ' ὡνῶν Ἰουλίῳ Pulcheria nobilissima Augusta renuntiatur mense Panemo & Non. Jul., verum id anno sequente notatur.

(9) Quod incerto tempore Socrates, certe Theo-

A comperto Christiani magistratus Judeos Alexandria exulare, et eorum bona publicari jussuerunt.

Hoc eodem anno Antiochus Persa e vivis excessit: beatissima vero Pulcheria supremam et absolutam rerum administrationem exercuit.

A. C. 406. — 71 Hoc anno Hypatiam Theonis philosophi filiam in philosophiæ studiis exercitissimam violento mortis genere nonnulli sustulerunt.

Hoc eodem anno Isdegerdes Persarum rex, Maruthæ primo Mesopotamiæ, Abdaæ regis in Perside civitatis episcoporum suasu ductus, in pietatem totus propendebat: adeo ut visis Maruthæ mandis operibus baptismum jamjam suscepturus videretur: unde et magos, seu seductores, variis exagitabat suppliciis. Anno vero vigesimo diem obiit extremum. Persecutioni porro ab eo suscitatae causam dedit Abdaas regis Persidos urbis episcopus: divino quidem zelo motus, at non eo ex rationis norma usus, ignis templum succendit. Eo cognito rex erectas per totam Persidos regionem ecclesias everti jussit: Abdaam autem diversis afflixit tormentis. Persecutione ad quintum usque annum prorogata, plures, imo martyres innumeri declarati sunt. Latentes enim Christianos per urbes et vicos magi venatorum more insequabantur. Nonnulli etiam sponte se ipsos prodebant, ne vel silentio Christum abnegasse viderentur. Quibus demum ad mortem hoc pacto quasitis, plurimi tormentorum vi neci traditi sunt: multi etiam ad Romanos transfugerunt.

Eo tempore Theophili Alexandriæ episcopi dormitio, et divini Cyrilli atque Hesychii presbyteri promotio audita est.

A. C. 407. — Hoc anno Theophilus Alexandriæ episcopus excessit e vivis: et in ejus locum Cyrillus ejus nepos successit est.

D phanes assignat: legendus ille lib. vii, cap. 15.

(10) Socrates, lib. vii, cap. 8.

(11) *Magistratibus presidibus*; ut jam supra de Joviani promotione alios monui esse Theophani ὑπάτους, quam quos Romani consules vocant. COMEFIS.

(12) Obitus Theophili Honorii nono consulatu Theodosii quinto signatur apud Socratem, lib. vii, cap. 7. Illi fasti anno Theodosii imperantis quinto socios se adiungunt: quare videtur Theophili mors ad prenotatum Theodosii annum quoniam, aut ad sextum potius conscribenda, eo quod auctor anni periodum a mense Septembri deducendam existimat, post quem mensem et diuidium alterum 15 Kal. Novembris Socrates Theophili decessum contigisse adnotat.

(13) Inutilis dictorum repetitio: vel superflua præmissorum, quæ in Vatt., Barb. et Peyrez desunt, et in solo Pal. exstant, memoria.

Hoc eodem anno Hesychius Hierosolymitanus presbyter litterarum doctrina florebat.

A. C. 408. — *Persarum regis Vararans annus primus.*

Alexandriae episcopi Cyrilli annus primus.

Hoc anno Judaei puerum Christianum ad Immum comprehendentes, ludibriis exercendis, ac crucis deridendae causa puerum eundem de ligno suspendentes, cruciatibus interfecerunt: de quo imperator certior factus Judaeos dignis suppliciis ultus est.

A. C. 411. — *Hierosolymorum episcopi Praulii annus primus.*

Hoc anno Leontii philosophi filiam Athenaidem nomine 72 baptizavit Atticus, quam et Eudociam appellavit. Illa corporis elegantia, animi solertia et fecundia sermonis cum excelleret, Theodosio Pulcheriae consiliis nupsit.

Eodem anno Valentinianus patri Constantio ex Gallia Placidia Ravennae natus est.

A. C. 412. — *Antiochia episcopi Theodoti annus primus.*

11 εἰς τὸν Α, εἰς τὸ vulg.

VARIAE LECTIONES.

JAC. GOARI NOTAE.

(14) Hesychium Hierosolymitanum alium non agnoscit Possevinus in *Apparatu*, nisi qui Gregorii papae temporibus, et in ejus epistolis haud presbyter, sed ejus sedis patriarcha celebratur. Duos hoc nomine insignitos, unum Theodosii senioris, alterum junioris aetate florentem memorat Sixtus Senensis: hunc tamen ex quadam glossa praesulum infula decoratum dubius affirmat. Lego Hesychium, ad quem Augustinus 78 et 80 dirigit epistolas: at cum coepiscopum et compresbyterorum patrem salutari videam, num is sit Hierosolymitanus haereo. Cum Photio itaque auctore, et *Bibliothecae Graecorum PP.* collectore, sola presbyteratus dignitate proventus mihi Hesychius iste manebit.

(15) Ponit Echellensis annos 31, dies 155, optime: solos quippe 32 auctor ipse numerat aliis in caeonis.

(16) Socrates, lib. vii, cap. 16.

(17) Ut Athenais infimo loco nata ad imp. thalamum evecta fuerit, prolixo orationis serie narrat *Chronicon Alexandrinum*: nuptias illas, quibus pronuba fortuna disparis cultus animos conciliavit paucis refero. Imperator Theodosius, exardescens in venerem adolescentiam, quam maturam attigerat, sanguine sororem Pulcheriam imperii vitæque tutricem de uxore jam saepius expetita, sibi quaerenda sollicitabat. Ei nobilissimas quasvis, et tanto conjugio dignas circumspicienti frater Theodosius suggerit, nec nobilitatem nec opes curæ sibi esse, sed formam in puella requirere, quæ reliquas illic temporis visas si non superet, minime sibi sociandam: summam enim, quæ nondum oculis objecta fuerat, feminae speciem deperibat. Per omnium ora puellarum, quasi per saltus Venerem aut Nympham illam oculis indagat, et venatur Pulcheria, et Paulinum comitis domesticorum filium adolescentem Theodosio charum (a pueritia quippe ei adjunctus, educationis ejusdem factus fuerat particeps) naturæ delicias, et supremum ejus opus, si forte occurrat, per provincias quaesitorum amandat. Accidit interim ut Athenais

Α Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἦνθει ταῖς διδασκαλαῖς Ἡσύχιος πρεσβύτερος Ἱεροσολύμων (14).

A. M. 5908. — *Περσῶν βασιλέως Ουαράρανν ἔτος α'.*

Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Κυρίλλου (15) ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουδαῖοι εἰς τὸν 72 Ἰμμὸν (16) παιδὸν Χριστιανὸν συλλαβόντες, ὡς παίζοντες δῆθεν, καὶ τὸν σταυρὸν διασύροντες τὸν αὐτὸν παῖδα ἐκρίμασαν ἐπὶ ξύλου ἀνελόντες βασάνους. Τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς Ἰουδαίους πρεπόντως ἐκόλασεν.

A. M. 5811. — *Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Πραυλίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Λεοντίου τοῦ φιλοσόφου θυγατήρα (17) Ἀθηνάϊδα λεγομένην ἐδάπτισεν Ἀττικὸς, καὶ Εὐδοκίαν μετωνόμασεν (18), ἥτις κατὰ γνώμην Πουλχερίας γημᾶται Θεοδοσίῳ, κάλλει σώματος καὶ συνέσει ψυχῆς καὶ ἐν λόγοις διαπρέπουσα.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐγεννήθη Οὐαλεντινιανὸς (19) υἱὸς Κωνσταντίου καὶ Γάλλης Πλακιδίας ἐν Ῥαβέννῃ.

A. M. 5912. — *Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Θεοδότου ἔτος α'.*

Athenis oriunda virgo Graecanica Byzantium ad amitam cum cognatis se conferret, cujus professionis occasio ista fuit. Heraclitus pater philosophus, Leontium alii vocant, Valeriano et Gesio filiis, quas collegerat ex academia, facultates ex testamento reliquit, filiae solâ centum numismata, et fortunæ promissa. Athenais apud fratres quasi hereditatis jure multata, ut laudatam bonorum partem acciperet, precibus agebat. Repulsam sapientius passa, ad amitam divertit Constantinopolim, quæ causa illius suscepta, actionem in fratres instituit, et de Athenaide sorore in hereditatis consortium asciscenda coram Pulcheria diem dicit. Adest Athenais eam venustatem facie præferens, quam sibi sinnerat Theodosius, ac præterea litterarum omnium copiam, ubi pro se oravit, ad ejus tribunal exposuit. Plura dicam? una placet, quæ non modo feminarum, sed quæ virorum etiam ornamenta laudesque in se una collegerit. Ad palatium puellæ conditit Pulcheria, quæ mox a sociis comitata cubiculariis committitur, et inducitur in Pulcheriæ thalamum. Ingressus juvenis imperator Paulino comite per velum (velum enim puella oculis obdlexerat), furtim, raptim, sed attente conspiciit vultum ejus omnem, ac simul in eam ardorem animo accipit, ac demum in conjugii, vitæ et imperii consortium assumit. Socrates, lib. vii, cap. 21; Evagrius, lib. i, cap. 20.

(18) Atticum nominibus imponendis disertum multis exemplis declarat Socrates, lib. vii, cap. 25. Nil mirum itaque si in Eudocia appellanda εὐδοκίαν. Concilii Nicæni canon 30, Turrianæ editionis nomina Christianorum secundum Scripturam in baptismo imponi jubet: quæ bene εὐδοκία utriusque testamenti paginis sapiat, declaravere Patres, qui vocabulum illud in Scriptura lectum Eudociam designasse senserunt.

(19) Anno Honorii 25, qui Theodosii undecimus est, Valentiniani tertii diem natalem conscribit Idatius, quem Theophanes sequitur. Prosper ad annum præcedentem.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀττικὸς ἐπίσκοπος· τοὺς Ἰωαννίτας· ὁρῶν ἔξω τῆς ἐκκλησίας συνάγοντας, τὸ δογμα Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐν τοῖς διπτυχοῖς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μνημονεύεσθαι προσέταξεν. Καὶ πολλοὺς τῇ Ἐκκλησίᾳ ἤνωσεν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει (20) ἐγεννήθη Οὐαλεντινιανὸς υἱὸς Κωνσταντίνου ἐν Ῥαβέννῃ ἐξ ἀδελφῶν Θεοδοσίου.

A. M. 5915. — Ῥώμῃς ἐπισκόπου Βοριφατίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Κωνσταντίνος ὁ πατὴρ Οὐαλεντινιανοῦ ἐβασίλευσεν, πρὸ ἐξ εἰδῶν Φεβρουαρίου· καὶ ἐσφάγη πρὸ τεσσάρων νύκτων Σεπτεμβρίου (21).

A. M. 5914. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐσφάγη Κάλλιστος ὁ Λύγουστάλιος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπὸ τῶν ἰδίων δοῦλων μηνὶ Θωθ ³³ ι' (22).

A. M. 5915. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐτελεύτησεν Ὀνώριος· (23) ὁ βασιλεὺς ἐν Ῥώμῃ τῇ ιε' Αὐγούστου μηνός, καὶ ἐδηλώθη ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐκλείσθη ἡ πόλις ἡμέρας ἑπτὰ (24). Τούτου ³⁴ δὲ τελευτήσαντος, Ἰωάννης τις ἐκ τῶν βασιλικῶν ὑπογραφέων ³⁵ (25) τὴν ἐν Ῥώμῃ βασιλείαν ἀρπάξει, καὶ πρεσβεῖαν ³⁶ πρὸς Θεοδόσιον ἀποστέλλει δεχθῆναι εἰς βασιλεῖα δεόμενος, ὃ δὲ Θεοδόσιος ἐν φρουρᾷ ³⁷ τοὺς πρεσβευτὰς κατακλείσας, Ἀρδαβούριον τὸν στρατηγὸν ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ· ὄντινα ὁ τύραννος εἰς Ῥαβένναν χειρωσάμενος κατέκλεισεν. Τούτου δὲ μαθὼν Θεοδόσιος, Ἀσπερα τὸν τούτου υἱὸν ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ, καὶ τῇ τοῦ θεοφιλοῦς βασιλέως εὐχῇ, ἄγγελος Κυρίου ἐν σχήματι ποιμένος φανείς ὠδήγησε τὸν Ἀσπερα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ· καὶ ἄγει αὐτοὺς διὰ τῆς παρακειμένης τῇ Ῥαβέννῃ λίμνης ἀβάτου οὐσης, ἣν ὁ Θεὸς βαθὴν εἰργάσατο, ὥσπερ ἐπὶ τῶν Ἰερραηλιτῶν. Καὶ διαβάντες διὰ ξηρᾶς, ἀνεγμμένας τὰς πύλας εὐρόντες τῆς πόλεως, τὸν μὲν τύραννον ἀνέβλιν, τὸν δὲ Ἀρδαβούριον τῶν δεσμῶν ἀπέλυσαν. Τούτου ³⁸ δὲ ἀναιρεθέντος, ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος Οὐαλεντινιανὸν τὸν υἱὸν Κωνσταντίνου καὶ Γάλλης ³⁹ Πλακιδίος Καίσαρα ποιήσας, ἐπὶ τὰ Ἑσπερία ἀπέστειλεν μετὰ τῆς ἰδίας μητρὸς, Ἠλίωνα δὲ τὸν πατρικίον συναπέστειλεν ⁴⁰, ὥς ὀφείλοντα καταστῆσαι αὐτὸν βασιλεῖα· καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη λα' (26).

Hoc anno Atticus episcopus Joannitas extra ecclesiam conventus celebrantes conspicatus, Joannis Chrysostomi nomen ex ecclesiae diptychis memorari praecepit; unde plures hoc pacto ecclesiae restituit.

Hoc eodem anno Valentinianus Constantii filius Theodosii consobrinus Ravennae nascitur.

A. C. 415. — Romae episcopi Bonifacii annus primus.

Hoc anno Constantius Valentiniani pater imperium obtinuit sexto idus Februarias: quarto vero nonas Septembris occisus est.

A. C. 414. — Hoc anno Callistus Augustalis a propriis servis mensis Thoth die decimo Alexandria fuit interemptus.

A. C. 415. — Hoc anno imperator Honorius Augusti mensis die quintadecima Romae defunctus est: quo Cpoli nuntiato, ex ejus moris mœore diebus septem urbs tota vacavit et clausa est. Joannes autem quidam ex imperatoris notariis imperium Romae occupat: 73 legatosque ad Theodosium, ut se imperatore allegaret approbaretque rogatum misit. Theodosius legatis in custodiam missis Ardaburium ducem adversus eum destinat: quem tyrannus Ravennae comprehensum vinculis mancipavit. Eo cognito Theodosius Asparum ejus filium in eum mandat: et religiosi imperatoris precibus angelus, specie pastoris visus, Asparō ceterisque qui in ejus comitatu militabant se in itinere ductorem praeiit. Per affusam et adjacentem itaque Ravennae paludem natura imperviam, caelesti vero opera transitu facilem redditam, velut olim Deus Israelitas, exercitum angelus trajecit. Emenas palude et continente peragrata, reseratas civitatis portas compererunt: hinc tyrannum e medio tollunt et Ardaburium vinculis liberant. Eo sublato, Theodosius imperator Valentinianum Constantii Gallaeque Placidiae filium Caesarem renuntiatum, in occidentem partes mittit cum matre ipsius, et cum eo Helionem patricium, qui in regnum illum instituat, ablegat. Regnavit ille annis uno et triginta.

VARIE LECTIONES.

³³ Θωθ ι' A alii, Θωθι vulg. ³⁴ τούτου δὲ τελ. Ἰωάννης τις A h e, τούτου τελευτήσαντος. Ἰωάννης δὲ τις vulg. ³⁵ ὑπογραφέων A, Γπογράφων vulg. ³⁶ πρεσβεῖαν A e, πρέσβεις vulg. ³⁷ φρουρᾷ Ρουφᾷ A. ³⁸ τούτου A, τοῦ vulg. ³⁹ Γάλλας e. ⁴⁰ μετὰ τῆς — συναπέστειλεν add. ex e.

JAC. GOARI NOTÆ.

(20) Superfluous et inutilis scriptoris labor.

(21) Si sexto idus Februarias ad imperium vocatus quarto nonas Septembris interficitur Constantius Valentiniani pater, anno Theodosii duodecimo imperii collega, tertio decimo lethi præda factus est, ex auctoris annos a Septembri numerantis computo; illud autem est, quod Idatius affirmat, anno nimirum Honorii 26, in Theodosii duodecimum incidente imperii consortium accepisse, ac sequente Ravennae defunctum. Eadem sententia Prosperi calculis aperte manifestatur.

(22) Placet magis aliorum miss. lectio μηνι Θωθ e, et mensis Thoth die 10 Augustalis cædes ascripta.

(23) Asclepiodoto et Mariana coss. scribunt Socrates lib. vii, cap. 23. Idatius et Prosper in Chron.

Dicis. Consulatus autem ille anno Theodosii 15 apud istos, ut apud auctorem describitur. Reliqua ex eodem Socrate excerpta.

(24) Clausa est civitas, assumpta luctus specie vocatione, ut in talibus solet. Cedrenus, ἐστὶσθ πάσα ἡ πόλις, universa tumultuata est; quod minus aptum videtur, quietis omnino rebus Theodosio CP., nec ullos tyrannos patiente. Bona distinctio Vat. 1 Palat. Peyr., τούτου δὲ τελευτήσαντος Ἰωάννης τις. COMBESIS.

(25) Πρωτοστάτην τῶν βασιλικῶν ὑπογραφέων, scribit Socrates nuper citatus. *Primicerium notariorum* vocat imperii notitias. De hoc Joanne Olympiodorus apud Photium.

(26) Vat. mis. ἔτη λβ' recenset. Consulendæ ad hunc locum variae lectiones

A. C. 446. — *Antiochiæ episcopi Joannis annus* A. M. 5916. — *Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Ἰωάννου ἔτος α'.*

Hoc anno tumultu cadesque plurimæ inter Alexandrinos cives mutuo agitatae.

Eodem etiam anno Theodosius per Helionem patricium imperatoriam coronam ad Valentianum Romæ morantem destinavit. Maruthas porro Mesopotamiæ episcopus Isdegerdem regis Persarum filium demone vexatum precibus et jejuniis salutem restituit; ex quo Isdegerdes plurimam erga res Christianas fiduciam accepit.

A. C. 447. — *Romæ episcopi Celestini annus primus.*

A. C. 448. — Hoc anno Isdegerdes fatis functo, Vararanes filius simul cum regno religionis persecutionem inivit. Legatos itaque qui transfugas e regno requirerent ad Theodosium misit. Theodosius Romanorum imperator eos reddere decrevit: ex quo fœdere soluto, bellum ingens inter utrumque suscitatum. **74.** Hinc Theodosius Ardaburium ducem cum Romanis copiis, inde cum Persicis exercitibus et innumeris Soracenorum auxiliarium copiis Arseum Vararanes mandat. Ardaburius in Persidem usque penetrans, Arzane provincia devastata, in Mesopotamiam ingreditur: Persarum dux pariter in Mesopotamiam versus Euphratem progreditur cum suis, qui cum Romanas acies ingruere arbitrantur, Dei impulsu, vanis terroribus agitati, ut armis instructi in flumen desillerunt: adeo ut decem myriades aquarum vorticibus perierint: reliquos omnes, et eam maxime legionem ac myriadem, cui a Persis immortalium nomen factum, cunctosque eorum duces quaque versus Romano milite circumclusos, Christo, a Persis, quod injustam viris religionis mortem intulissent, vindictam exigente, Ardaburius delevit.

De inventione reliquiarum Zachariæ prophete et protomartyris Stephani.

A. C. 449. — Hoc anno in pago quodam agri Eleutheropolitani Zachariæ prophete reliquiæ reperte sunt ac pariter Stephani protomartyris in pago ad Pergamala, in quo præfati martyrum an-

A. M. 5916. — *Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Ἰωάννου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει ἀκαταστασίαι καὶ ἀλληλοκτονίαι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ γέγονασι πολλάι.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Θεοδόσιος διὰ Ἠλιώνος (27) πατρικίου στέφανον βασιλικὸν ἐπεμψεν τῷ Οὐαλεντιανῷ ἐν Ρώμῃ. Μαρουθᾶς δὲ ἐπίσκοπος (28) Μεσοποταμίας τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως Περσῶν Ἰσδεγέρδην δαιμονιῶντα ἰάσατο διὰ προσευχῆς· καὶ νηστείας, ὅθεν Ἰσδεγέρδης πολλὴν πληροφορίαν εἰς τὸν Χριστιανισμὸν προσέλαβετο.

A. M. 5917. — *Ρώμης ἐπισκόπου Κελεστίνου ἔτος α'.*

A. M. 5918. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰσδεγέρδου θανάτος (29), Οὐαραράνης ὁ τοῦτου παῖς σὺν τῇ βασιλείᾳ καὶ τὸν τῆς εὐσεβείας διεδίδετο διωγμὸν, καὶ πρὸς Θεοδόσιον πρέσβεις ἐπεμψεν τοὺς φυγάδας ἐξαιτούμενος. Θεοδόσιος δὲ ὁ τῶν ²⁰ Ρωμαίων βασιλεὺς οὐ κατεδίδετο τοὺς τοὺς προδόναι. Ἐκ τούτων ²¹ ἀρθεσιῶν τῶν σπονδῶν πόλεμος δεινὸς συνεκρότηθη. Καὶ ὁ μὲν Θεοδόσιος ἀποστέλλει Ἀρδαβούριον τὸν στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως Ρωμαϊκῆς, Οὐαραράνης δὲ ἀποστέλλει Ἀρσασὸν στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως Περσικῆς, καὶ πολλὰς μυριάδας Σαρακηνῶν πρὸς βοήθειαν ἔχον. Ὅθεν Ἀρδαβούριος καταλαβὼν τὴν Περσίδα, καὶ πορθήσας τὴν λεγομένην Ἀρζανὴν ²² ἐπαρχίαν ἐπὶ τὴν Μεσοποταμίαν ἔρχεται. Ὅμοιος δὲ καὶ ὁ τῶν Περσῶν στρατηγὸς καταλαβὼν τὴν Μεσοποταμίαν πλησίον τοῦ Εὐφράτου, καὶ νομίσαντες τὴν τῶν Ρωμαίων δύναμιν ἐπέρχεσθαι αὐτοὺς, ἐκ Θεοῦ διελανθέντες εἰς τὸν ποταμὸν αὐτοὺς ἐνόησαν ²³ ἔρριπτον· καὶ οὕτω περὶ τὰς ἑπτὰ μυριάδας πνιγνέτες διεφθάρησαν. Οἱ δὲ Ρωμαῖοι τοὺς λοιποὺς μεσολαβήσαντες πάντας αὐτοὺς, καὶ τὴν μυριάδα τῶν παρ' αὐτοῖς λεγομένων Ἀθανάτων ἀνελόν, καὶ τοὺς στρατηγούς αὐτῶν, τοῦ Χριστοῦ δίκην εἰσπραξαμένους τοὺς Πέρσας ²⁴, ἀνὸν πολλοὺς τῶν εὐσεβῶν ἀπέκτειναν ἀδίκως.

[Περὶ τῆς εὐρέσεως τῶν λειψάνων Ζαχαρίου (30) τοῦ προφήτου καὶ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου ²⁵.]

A. M. 5919. — Τούτῳ τῷ ἔτει τοῦ προφήτου Ζαχαρίου τὰ λείψανα εὐρέθησαν ἐν κώμῃ τινὶ κατὰ τὴν ²⁶ περιουσίαν Ἐλευθεροπόλεως, ὁμοίως καὶ Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος (31) ἐν κώμῃ κατὰ Περγαμαλᾶ, ἐν

VARIE LECTIONES.

²⁰ Θεοδ. δὲ ὁ τῶν A, ὁ δὲ Θεοδ. τῶν vulg. ²¹ τούτων A e, τοῦτου vulg. ²² Ἀρζανὴν A sffii, Ἀρζανικὴν b, Ἀρζανὴν vulg. ²³ ἐνόησαν A, ἐν ὅπλοις e, ἐνοήσαν vulg. ²⁴ τοὺς Πέρσας f, fortasse vere. ²⁵ περὶ — Στεφάνου hæc in margine habent A a, reliqui omittunt. ²⁶ κατὰ τὴν A, παρὰ τὴν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(27) Socrates, lib. vii, cap. 24, Prosperi chron. (28) Alia de Marutha profert Socrates, lib. vii, cap. 8, quæ primis Theodosii annis gesta subindical, et ex eo affirmat Baronius ad annum 408. Historia igitur, non chronica narratio est, ceu quæ Isdegerde mortuo hic interseritur.

(29) Socrates, lib. vii, capp. 48 et 20; Evagrius, lib. i, cap. 49; Procopius, *De bello Persico*, sub initium. At si Vararanes annus hic undecimus est, qui sive τῇ βασιλείᾳ τὸν τῆς εὐσεβείας διεδίδετο διωγμὸν.

(30) Sozomenus ad totius historię calcem. *Chronicon Alexandrinum* ad annum principis hujus septimum translationem refert.

(31) Delata in Africam Stephani protomartyris reliquiæ ab Orósio sancti Augustini presbytero, postquam ad Hieronymum ab eo missus in Africam remeavit, præsente Theodosii Junioris anno 49 inventionem earum non contigisse declarant. Prius enim inventæ quam delatæ: at vivente adhuc Hieronymo in Africam asportatas ex eo conjicimus, quod ab Hieronymo redux in Africam Oro-

ἡ Γαμαλιήλ ὁ διδάσκαλος Παύλου τοῦ ἀποστόλου σὺν Ἀδίδῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἔθαψαν κηδεύσαντες τὸ σῶμα τοῦ πρωτομάρτυρος.

A. M. 5920. — Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοδόσιος ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς κατὰ μίμησιν τῆς μακαρίας Πουλχερίας πολλὰ χρήματα τῷ ^{87.88} ἐπισκόπῳ ⁸⁹ Ἱεροσολύμων ἀπέστειλεν πρὸς ⁹⁰ διάδοσιν τῶν χρειαζομένων, καὶ τὸν ⁹¹ σταυρὸν χρυσοῦν διέλιθεν ⁹² ποιῆσαι ⁹³ πρὸς τὸ παγῆναι ἐν τῷ ἁγίῳ Κρανίῳ. Ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος ἀντιδωρὸν ἀπέστειλεν λείψανον τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου διὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Πασσαρίωνος. Τούτου δὲ εἰς Χαλκηδόνα φθάσαντος, θεωρεῖ ἡ μακαρία Πουλχερία αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἐν ὁράματι: τὸν ἅγιον Στέφανον λέγοντα αὐτῇ· Ἰδοὺ, ἡ προσευχὴ σου εἰσηκούσθη ⁹⁴, καὶ ἡ αἰτήσεις σου γέγονε, καὶ ἦλθεν εἰς Χαλκηδόνα. Ἡ δὲ ἀναστὰσα καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς λαβοῦσα, ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῶν ἁγίων λειψάνων, καὶ ταῦτα ⁹⁵ εἰς τὸ παλάτιον λαβοῦσα κτερίζει οἶκον ἑνδοξον τῷ ἁγίῳ πρωτομάρτυρι, καὶ αἱ τὰ ἅγια κατέθετο λείψανα.

A. M. 5921. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Σισινίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἀγαθότητι πολλῇ κινούμενος Θεοδόσιος; (32) ὁ βασιλεὺς, καίπερ νικήσας κατὰ κράτος τοὺς Πέρσας, φοβεῖ τῶν κατοικοῦντων ἐν Περσίᾳ Χριστιανῶν, εἰρήνην ἀσπάζεται, καὶ ἀποστέλλει πρεσβευτὰς Ἠλιῶνα τε τὸν πατρικίον, ὃν πάνυ ⁹⁶ διὰ τιμῆς ἤγεν, καὶ Ἀνατόλιον τὸν τῆς Ἀνατολῆς στρατηγὸν εἰρήνην σπείσασθαι ⁹⁷. Οὐδαρμάνης δὲ γνοὺς τὴν αὐτοῦ ἤσταν δέχεται τὴν πρεσβείαν, καὶ οὕτω; ὁ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐπαύσατο διωγμός. Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος ἐπὶ ταῖς τοιαύταις εὐεργεσίαις τῷ Θεῷ ⁹⁸ εὐχαριστῶν, γεραίρειν τοῖς ὕμνοις οὐκ ἐπαύετο ⁹⁹, κοινωνοὺς ἔχων τῆς ὁμνολογίας τὰς ἰδίας ἀδελφὰς διὰ βίου τὴν παρθενίαν ἀσχοῦσας.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Σισίνιος ὁ ἐπίσκοπος ¹⁰⁰ (33) Κωνσταντινουπόλεως Πρόκλον χειροτονεῖ ἐπίσκοπον Κυζίκου· ὅτινα οἱ Κυζικηνοὶ μὴ δεχάμενοι, μοναχὸν τινα παρὰ γνώμην Σισινίου Δαλματινὸν ¹⁰¹ λεγόμενον χειροτονοῦσιν. Ὁ δὲ Πρόκλος ἰδίαν ἐκκλησίαν μὴ ἔχων, ἐν Κωνσταντινουπόλει προτροπῇ Σισινίου ταῖς διδασκαλαῖς ἦν διαπρέπων.

A. C. 420. — Hoc anno Theodosius pius imperator beatam Pulcheriam imitatus magnam pecuniarum vim egenis distribuendam, auream quoque crucem pretiosis lapillis interstinctam sancto Calvariae loco figendam ad Hierosolymorum episcopum misit. Praesul haec dona vicario munere compensaturus dextrae manus martyrum principis Stephani reliquias per sanctum Passarionem obtulit. Eo Chalcedonem usque profecto, cernit beata Pulcheria nocturno in ostento sanctum Stephanum verbis istis se compellantem: Viden, ut preces tuae sint exaudita, et ut petitio tua jam adimpleta

B Chalcedonem usque pervenerit? Exurgens illa fratre comite sanctis reliquiis in occursum processit: 75 illisque demum in palatium illatis, sumptuosam aedem sancto martyrum ductori extruxit et in ea sacra munera deposuit.

A. C. 421. — Cpoles episcopi Sisinii annus primus.

Hoc anno Theodosius imperator, licet armorum vi Persas et victoriis premeret, Christianorum tamen in Perside commorantium sanguini parciturus, summa clementia ductus pacem amplexatur, et Hellionem patricium virum summis semper honoribus auctum et Anatolium Orientis praefectum legatos pacis foedus firmaturos mittit. Vataranes, cognita suorum jactura, lubens admittit legatos, atque ita excitatus in Christianos persecutionis motus resedit. Imperator porro Theodosius in tantorum beneficiorum vicem grates acturus Deo una cum suis sororibus, quae perpetuam virginitatem colebant, sacris canticis Numen celebrare et ejus laudes extollere nusquam desistebat.

Eodem anno Sisinii Cpoles archiepiscopus Cyzici episcopum ordinat Proclum: quem cum agnoscere Cyziceni detrectassent, monachum quemdam nomine Dalmatium invito Sisinio sibimet praeficiunt antistitem. Proclus propria destitutus ecclesia, Sisinii monitis et permissu sermonibus populo docendo habitis clarebat.

VARIÆ LECTIONES.

^{87.88} τῷ add. ex A. ⁸⁹ ἐπισκόπῳ] ἀρχιερεῖ c. ⁹⁰ πρὸς om. A, e. ⁹¹ τὸν add. ex A. ⁹² διέλιθεν A a b c d f. ⁹³ ποιῆσαι e, ποιεῖσθαι vulg. ⁹⁴ εἰσηκούσθη A, ἤκούσθη, vulg. ⁹⁵ ταῦτα A, ταύτην vulg. ⁹⁶ πάνυ A, πάλα vulg. ⁹⁷ σπείσασθαι, ποιήσασθαι A. ⁹⁸ τῷ Θεῷ A, τὸν Θεὸν vulg. ⁹⁹ ἐπαύετο A, ἐπαύθη vulg. ¹⁰⁰ ὁ ἐπίσκ. A, ἀρχιεπ. vulg. ¹⁰¹ Δαλματινὸν A e, Δαλματίον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

sus provinciam reliquiis ditaverit, ex Marcellini Chronico ad annum Theodosii 9. Hieronymus autem obiit ejusdem Theodosii 12, prout Prosperi Chronicon testatur: qui ergo fieri potuit, ut ejusdem imp. anno 19 repetita fuerint reliquiae? Adde Joannem Hierosolymorum antistitem reliquias Luciani monitu effudisse, quem ante annos novem immemor historiae temporisque Theophanes e vivis excessisse in chronico laterculo posuit.

(32) Bellum Persicum anno Theodosii 15 juxta Chronicon Alexandrinum, vel 15 juxta Marcellinum

D comitem restinctum: quo trecentesima Olympiadis annus quartus, et Honorii decimus tertius, Theodosii vero decimus numerabatur, ex Socr. lib. vi, cap. 20, a cujus calculis longe abest noster Theophanes.

(33) Is Theodosio duodecimum, et Valentiniano Juniore secundum cons. ordinatus, ex Socrate, lib. vii, cap. 26, anno suae promotionis primo, Theodosium annos duntaxat octodecim ex Chronici Alexandr. computo, vel novemdecim ex Marcellini scriptis vidit imperantem.

Eodem quoque anno mota in Christianos Persas A persecutionis tempestas sedata est.

A. C. 422. — Hoc anno Philippus Sides presbyter Christianam historiam libris triginta sex absolvens acerbius in Sisinnium invehitur; eo quod ipsi Philippo pariter ac Proclo Sisinnius idem ad episcopatus electionem fuisset praelatus. Non diu post vero Sisinnius e vita migravit.

A. C. 423. — Cpoleos episcopi Nestorii annus primus.

Hoc anno, Sisinnio Cpoleos pontifice defuncto, Nestorius in episcopatu succedit. Is Germanicium habuit patriam: 76 simul autem ac thronum conscendit, confestim ejus prava fides et perversa circa Ecclesiae dogmata mens manifestata. Orationem quippe de rebus fidei suo syncello traditam in publico Christianae plebis conventu jussit recitari ita continentem: *Mariam nemo nuncupet Dei genitricem, homo namque Maria exstitit: et ab homine Deum gigni impossibile. Hanc vocem Eusebius quidam imperatricis Cpoleos scholasticus primus reprehendit, ex quo Byzantium plures turbati. Nestorius autem sermonis confirmandi studiosus, ubique alta voce simplicem purumque hominem Dominum affirmabat. Die vero quodam Dominico, ipso Nestorio ecclesiae presidente, Proclus sacram concionem exponere jussus dixit: Homilia in Deiparam. Homiliae principium hoc fuit: Virginis hodie celebritas, fratres. Exinde impius Nestorius propter fastum et pravam fidem cunctis execrandus exstitit. Anastasium quippe quempiam Antiocheum presbyterum familiariter sibi devinctum, ceu pravitatis et sensus ejusdem consortem, virum lingua prapetem et audacem et in ecclesia perpetuam virginem Deiparam suis blasphemis vitiantem secum habuit: in quem Eusebius Dorylaei episcopus insurrexit primus: quod cum fecisset, multos tumultus turbasque concitavit.*

Hoc eodem anno dignum admiratione prodigium

VARIAE LECTIONES.

76 ad add. ex A. 76 βασιλίσσης A alii, βασιλίδος vulg. 77 τὴν φωνὴν ἐξέβαλεν A, τὴν θεοτόκου φωνὴν ἐξέβαλεν vulg. 78 διασημούντα A. 79 Δωρυλαίου A alii.

JAC. GOARI NOTÆ.

(34) Falsa et inutilis repetitio.

(35) Ex Socrate, lib. vii, cap. 26 et 27 excerptum loco incongruo repositum.

(36) Moritur, inquit Socrates cap. 28, Hiero et Ardaburio cons. quorum fasces annum Theodosii 49, teste Chronico Alex., vel ex aliorum rationibus vicesimum signabant.

(37) Felice et Tauro cons. Socrates, lib. vii, cap. 29. Consules istos Chronicon Alexand. anno Theodosii 20, Prosperi 21, adjungit.

(38) Haud igitur Antiochia natus, ut doctrina temporum testatur.

(39) Ut cella et ædium consors, ita negotiorum, et secretorum consocius, imo conscientiae rector et animæ moderator, nondum vero dignitatis successor intelligitur hic σύγκελλος, cancellaneus. Socrates, lib. vii, cap. 32: Συνὴν Νεστορίῳ Ἀναστάσιῳ· πρεσβύτερος, ἅμα αὐτῷ ἐκ τῆς Ἀντιοχείας σταλὲς. Τοῦτον διὰ τιμῆς ἔχε πολλῆς, καὶ ἐν τοῖς

τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ὁ κατὰ τῶν Χριστιανῶν (34) διωγμὸς ἐν Περσίδι ἐπαύσατο.

A. M. 5922. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει Φίλιππος πρεσβύτερος (35) Σίδης Χριστιανικὴν ἱστορίαν συγγραφάμενος ἐν λς' βιβλίοις πολλὰ καθάπτεται Σισιννίου διὰ τὸ προκριθῆναι τὸν Σισιννίον Φιλίππου εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ἅμα καὶ Πρόκλῳ· εὐθὺς δὲ Σισίνιος ἀτελεύτησεν (36)

A. M. 5923. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Νεστορίου ἔτος α'.

Τοῦτῳ τῷ ἔτει Σισιννίου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως κοιμηθέντος, Νεστόριος τὴν ἐπισκοπὴν διαδέχεται (37) Γερμανικεὺς τῷ γένει (38). Ἄμα δὲ τῷ θρόνῳ ἐπέβη, παρατυχῶς ἢ αὐτοῦ κακοπιστία, καὶ τὸ ἐν τοῖς δόγμασι διεστραμμένον φρόνημα εἰδείκνυτο. Ὀμιλίαν γὰρ περὶ πίστεως ἔδωκεν τῷ ἑαυτοῦ συγγέλῳ (39), καλεῦσας αὐτῷ ταύτην ἐκκλησίαν κηρύξαι ἔχουσιν οὕτως· Θεοτόκον τὴν Μαρίαν καλεῖτω μηδεὶς· Μαρία γὰρ ἄνθρωπος ἦν, καὶ ὑπὸ ἀνθρώπου Θεὸν τεχθῆναι ἀδύνατον. Ταύτης ἐπελάβετο πρῶτον τῆς φωνῆς Εὐσεβίου· τὰς σχολαστικὰς τῆς βασιλίσσης (40) Κωνσταντινουπόλεως, ὅθεν πολλοὶ τῶν Βυζαντινῶν ἐταράχθησαν. Ὁ δὲ Νεστόριος τὴν λόγον κυρῶσαι σπεύδων πανταχοῦ τὴν φωνὴν ἐξέβαλεν, ψιλὸν ἄνθρωπον λέγων τὸν Κύριον. Ἐν μιᾷ δὲ Κυριακῇ προκαθεζομένου Νεστορίου, προτραπείς Πρόκλος τοῦ ἐξηγήσασθαι, εἶπεν· Ὀμιλία εἰς τὴν Θεοτόκον, ἥς ἡ ἀρχὴ· Παρθενικὴ πανήγυρις σήμερον, ἀδελφοί. Τότε μισητὸς γενόμενος παρὰ πάντιν ὁ δυσσεβὴς Νεστόριος δ.α. τύπον καὶ κακοπιστίαν. Εἶχεν γὰρ καὶ Ἀναστάσιόν τινα πρεσβύτερον Ἀντιοχείας, ὃν σφόδρα περιεποιεῖτο, ὡς ὁμόφρονα, ἄνδρα τολμηρότατον, ἐκκλησίαν βλασφημοῦντα ἐπὶ τὴν ἀειπαρθένον Θεοτόκον. Τοῦτον δὲ Εὐσεβίος ὁ τοῦ Δωρυλαίου πρῶτος κατεῖπεν· οὕτω τε διαπραττόμενος πολλοὺς θορύβους ἤγειρε καὶ ταραχάς.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ τὸ φοβερὸν θαῦμα τῶν ἁγίων

D πράγμασι συμβούλῳ ἐχρῆτο· Conviebat Nestoris Anastasius presbyter, una cum eo Antiochia missus, quem plurimo honore prosequabatur, et eo in negotiis consiliatore utebatur. De synello plura docet Ezechologium nostrum, ac nositæ pariter in Cedrenum et Codinum notæ, necnon Georgii Syncelli Præfatio, de quibus iterum sermo habendus.

(40) Duo mss. non urbem regiam, sed imperatricem exprimiunt his verbis, σχολαστικὸς τῆς βασιλίσσης. Regium, Barb. et alia imperatricem urbem intelligendam volunt, scripto: σχολαστικὸς τῆς βασιλίδος Κωνσταντινουπόλεως. Favet his Anastasius interpretatus, imperatricis Constantinopolis. Dicam itaque Eusebium istum non imperatrici addictum, sed in urbe regia CP. scholasticum et advocatum fuisse. Nicephorus enim eundem scribit ῥήτορα, rhetorem, lib. xiv, cap. 32; de scholastico notæ ad pag. 86 ediaserunt.

ἐπὶ τὰ παίδων (41) ἐν Ἐφέσῳ γέγονεν, ἀναστάντων αὐτῶν διὰ ρηθ' ἐτῶν.

A. M. 5924. — Τούτῳ τῷ ἔτει μαθὼν Κύριλλος ὁ τῆς Ἀλεξανδρείων ἐπίσκοπος τὰς τοῦ Νεστορίου βλασφημίας, γράφει αὐτῷ παρακαλῶν, καὶ νοθεύων ὅτι ἀπίχεσθαι τῶν διεστραμμένων αὐτοῦ δογμάτων, καὶ τῆς ὁρθῆς πίστεως ἀντέχεσθαι. Ὁ δὲ Νεστόριος ἀνταπέστειλεν ὑβρίζων καὶ βλασφημῶν. Τότε Κύριλλος γράφει τῷ πάππῳ Ῥώμης τὰ περὶ Νεστορίου, καὶ τὰ πρὸς αὐτὸν γραφέντα παρὰ Νεστορίου βλάσφημα κατὰ δόγμα αὐτῷ ποιεῖ. Τότε Κελεστίνος γράφει Νεστορίῳ, ὁρίσας αὐτῷ ἡμερῶν ἑπταβασίαν, ἵνα παύσῃται τῆς βλασφημίας, καὶ μετανοήσῃ. ἐπιμένοντα δὲ τῇ κακοδοξίᾳ, μηχανεῖ αὐτὸν εἶναι κοινωνικὸν ἱερέα. Γράφουσι τε ὁμοίως Κελεστίνος καὶ Κύριλλος Ἰωάννῃ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἀντιοχείας καὶ Πραυλίῳ τῷ ἱεροσολύμων περὶ Νεστορίου καὶ τῆς κατ' αὐτὸν αἵρέσεως. Ἰωάννης δὲ γράφει Νεστορίῳ συμβουλευόμενος αὐτῷ ἀποστῆναι τῆς αἵρέσεως, ὑπομιμνήσκων αὐτῷ τὸ τοῦ Ἀποστόλου ρηθὲν τὸ, Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν γλὼφ αὐτοῦ γενόμενον ἔκ γυναικὸς. Γνοὺς δὲ ὁ Νεστόριος, ὅτι οὐκ ἀνέχονται οἱ πατριάρχαι παρασιώπῃσαι οὕτω τεταραγμένων τῶν ἐκκλησιῶν, παρεσκεύασε τὸν βασιλέα γράψαι σάκραν πρὸς Κύριλλον πλήρη στιγμάτων καὶ δοκῶν αὐτὸν ἔκ τούτων κτυπεῖν, μᾶλλον δὲ ἡγεῖρεν. Διαναστὰς γὰρ γράφει τῷ βασιλεῖ καὶ ταῖς τούτου ἀδελφαῖς περὶ τῆς ὁρθῆς πίστεως καὶ τῆς Νεστορίου κακοδοξίας, ἅμα καὶ αἰτούμενος σύνοδον οἰκουμένην γενέσθαι εἰς τὸ γυμνασθῆναι κανονικῶς τὰ κατὰ Νεστορίου. Τότε ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος γράφει πᾶσι τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόποις παραγενέσθαι εἰς Ἐφεσον χωρὶς πάσης ὑπερθέσεως μετὰ τὸ Πάσχα ὁρίσας, ὅτι οὐδεμίαν ἔξει πρὸς Θεὸν οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς ἀπολογίαν ὁ μὴ τὴν ἡμέραν τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς εὐρισκόμενος ἐν τῇ συνόδῳ εἰς Ἐφεσον. Ὁ δὲ τῆς Ῥώμης Κελεστίνος γράφει Κυρίλλῳ τῷ Ἀλεξανδρείας τὸν αὐτοῦ τόπον ὅτι ἀπέχει ἐν τῇ συνόδῳ, διὰ τὸν τῆς θαλάσσης κόπον τοῦ χειμῶνος, μὴ δυνηθεὶς εὐρεθῆναι.

A. M. 5925. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἡ ἐν Ἐφέσῳ ἁγία καὶ οἰκουμένη ἡ σύνοδος (42) τῶν διακοσίων Πατέρων συνηθροίσθη. Πάντων τοίνυν τῶν ἐπισκόπων ἐλθόντων, Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχείας καὶ οἱ ἀνατολικοὶ οὐκ ἀπήντησαν τῇ ὁρισθείσῃ προθεσμίᾳ, καὶ τῇ δεκάτῃ ἑκτῇ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν ὥρισμένην, τοῦ Ἰωάν-

Ephesi auditum : sanctorum videlicet puerorum septem, qui de somno, quo per annos 184 conscripti remanserant, suscitati sunt.

A. C. 424. — Hoc anno Cyrillus Alexandriae episcopus, auditis Nestorii blasphemias, ipsum pravis opinionibus disseminandis abstinere et rectam fidem sustineret, litteris hortatur et admonet : ad quem Nestorius contumelias blasphemiasque rescripsit. Tum quæ Nestorius effutiret, et ad se litteris dedisset blasphemias, papæ Romano Cyrillus scriptis manifestat. Mox Nestorio scribit hominem a blasphemias abstinere et mentem retractare : alias in sensus pravitate perseverantem, neque sacerdotem ecclesiasticæ communionis consortem eum deinceps habendum. In hanc mentem de Nestorio et ipsius hæresi 77 Joanni Antiochiæ archiepiscopo et Praulio Hierosolymorum litteris significavit. Ipse Joannes scribit Nestorio et de abdicanda hæresi consilium dat, hoc etiam suggesto Apostoli dicto : *Misit Deus Filium suum natum ex muliere*. Cæterum cum patriarchas in hacce ecclesiarum perturbatione silentium nequaquam acturos prævideret, imperatorem ut sacraminis et terrore gravem ad Cyrillum daret, impulit. Unde Cyrillum percellere et ferire meditatus, ad pugnam magis exivit. Quare renovatis animi viribus, ad imperatorem et ejus sorores de recta fide et perversis Nestorii dogmatibus scribit, unaque ut legitima Ecclesiæ consuetudine Nestorii res discuterentur, generale concilium celebrari postulat. Tunc imperator Theodosius cunctis suæ ditionis episcopis, ut sine dilatione, post Pascha, convenirent Ephesum, scripto mandavit : nullam apud Deum neque apud nos habiturum defensionem, qui sanctæ Pentecostes die synodo apud Ephesum præsentem se non exhibuerit. Romanus vero pontifex Cælestinus, cum synodo adesse nequiret, ob labores hiemali tempestate in mari tolerandos, Cyrillo Alexandriae episcopo, ut suum locum teneret, rescripsit.

A. C. 425. — Hoc anno sancta et œcumenica synodus ducentorum episcoporum Ephesi congregata est. Cum omnes igitur episcopi convenissent, Joannes Antiochiæ pontifex, et alii Orientis episcopi ad præfinitum diem non occurrerunt : elapsis deinde a condito termino diebus sexdecim, Joanne

^b Galat. iv, 4.

VARIÆ LECTIONES.

^a ρπα Α α f. ^b post νοθεύτων b add. ὡς ἀδελφόν. ^c Νεστορίου Α, Νεστόριον vulg. ^d γράφουσι τε Α, γράφουσι δὲ vulg. ^e Πραυλίῳ] Ἰουβεναλίῳ b. ^f τῷ alterum Α. τῶν vulg. ^g Ἰωάννης — αἰρέσεως om. Α. ^h αὐτῷ Α, αὐτὸν vulg. τὸ post ρηθὲν add. ex Α. ⁱ γενόμενον Α, γεννώμενον vulg. ^j τεταραγμένων Α f. ^k αὐτὸν add. ex Α. ^l Νεστορίου Α e, Νεστόριον vulg. ^m ἐν τῇ συνόδῳ Α, εἰς τὴν σύνοδον vulg. ⁿ κόπον] τόπον a b c d. ^o ἐπέχειν Α, ὑπέχειν vulg. ^p οἰκουμένη ἡ ἐν τῇ συνόδῳ a b c d. ^q τῶν post τοίνυν add. ex Α. ^r ὥρισμένη b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(41) Baronius de illis in *Martyrol. Rom.* 27 Julii. (42) Ephesina synodus Bassi et Antiochi conscripta descripta in annum Theodosii Junioris 24 et 25 ex Theopanis anni periodum a Septembri

metientis computo incidit : Junio enim mense inchoata Octobri terminatur : quæ causa forsitan exstitit, ut ad præfati imperatoris annum 25 eam referat.

nondum comparente, cum multo comitum fastu Nestorius advenit. Die itaque Junii mensis vicesima celebrari cepit concilium, Nestorio, Cyrillo et Paulio conventui præsidentibus, Cyrillo vero Romani pontificis locum obtinente: cunctisque jam theologicis disquisitionibus instituentibus, non sine magna arrogantiae ostentatione dixit Nestorius: Eum equidem, qui bimus aut trimus agnitus fuerit, nusquam ego Deum appellaverim: capropter mundus sum ab omnium vestrum sanguine: nec ad vos postmodum me quavis ratione rediturum testor. His dictis, cum sex episcopis ejus sententiæ obsequentibus egressus est. Cyrilli sequaces postera luce congregati, tres episcopos, qui Nestorium vocarent, destinant: quibus obedire renuit: eodemque pacto secundo et iterum, imo quarto accersitus, non accessit: sed et legatos injuriis probrisque respergi providit. Tum vero delegatos episcopos injuriis ita probrisque affectos sancta et œcumenica synodus excipiens sententiam **78** adversus eum pronuntiavit et omni sacra dignitate alienum deinceps futurum sanxit: hancque veram et indubitam ejus depositionem præsenti et coram denuntiaverunt. His ita perfectis, Joannes Antiochiæ præsul sex et viginti comitatus episcopis tercia die advenit. Hi de Nestorii exauratione certiores facti, se a sancto concilio segregaverunt, separatimque cum Nestorio eosidentes, Cyrillum et Memnonem Ephesiorum antistitem depositione, ut sibi videbatur, multaverunt. Theodoretus sane Cyrillum insectari et redarguere arbitratus, duodecim capitibus perperam expositis, Nestorii virus omne evomitum suo repersit operi. Sanctus autem Cyrillus fortiter insurgens suorum capitulorum defensionem instruxit, expositionem adhibuit, et in lucem prolato ecclesiasticæ doctrinæ thesauro, quam ad pietatem propria collimaret sententia, omnium oculis reddidit manifestum. A sancta postmodum synodo tertium vocatus Antiochenius præsul Joannes, cum accedere detractores, adversam excepit cum sociis sententiam, adeo ut omni Ecclesiæ removerentur ministerio, donec arrepti consilii pœnitentes admissam faterentur culpam. Et hæc quidem sancta definivit synodus, quo constaret, quævis in Cyrillum et Memnonem sanctissimos Ecclesiæ præsidēs præter pietatis jura et canonum auctoritatem attentata, nullius omnino roboris esse vel firmitatis. Itaque controversiis de his omnibus agitatīs, ac scriptis ad Theodosium imperatorem relatis, utriusque partis episcopi Cpolim tendere jussi. Conve-

νου μὴ ἰλθόντος, ἔφθασεν ὁ Νεστόριος μετὰ πολλῆς ἀλαζονείας. Καὶ τῇ εἰκοστῇ τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἐκροτήθη ἡ σύνοδος, Νεστορίῳ καὶ Κυρίλλῳ καὶ Πραυλίῳ προκαθεσθέντων, τοῦ δὲ Κυρίλλου τὸν τόπον τοῦ Ῥώμης ἐπὶχόντος· καὶ πάντων θεολογούντων (43) λέγει ὁ Νεστόριος μετὰ πολλῆς ἀλαζονείας· Ἐγὼ τὸ γενόμενον ἦ διμνηναῖον καὶ τριμνηναῖον οὐκ ἂν θεὸν ὀνομάσαιμι ⁷⁸. Καὶ διὰ τοῦτο καθαρὸς εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος ὁμῶν· καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐπανέρχομαι ⁷⁹. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐξῆλθεν μετὰ ἐξ ἐπισκόπων τῶν γνώμῃ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. Οἱ δὲ περὶ Κύριλλον τῇ ἐξῆς συνελθόντες, ἀπέστειλαν τρεῖς ἐπισκόπους καλεῖσαι αὐτὸν, καὶ οὐχ ὑπήκουσεν. Ὁμοίως δὲ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον καὶ τέταρτον προσκληθεὶς ὑπὸ τῆς συνόδου, οὐ παρεγένετο. Ἀλλὰ καὶ τοὺς σταλέντας ὕβρισθῆναι καὶ ἀτιμασθῆναι παρεσκεύασεν ⁸⁰. Τότε ἡ ἁγία καὶ οἰκουμένη ἡ σύνοδος ὕβρισμένους καὶ ἡτιμασμένους δεξαμένη τοὺς ἀποσταλέντας ἐπισκόπους, ἀπεφῆναιτο κατ' αὐτοῦ, καὶ ἄλλοτριον αὐτὸν ὄριεν παντὸς ἱερατικοῦ ἀξιώματος ⁸¹, καὶ ἀπέστειλαν αὐτῷ εἰς πρόσωπον τὴν οἰκίαν καθαιρεῖσιν. Τούτων οὕτω τελεσθέντων, ἦλθεν μετὰ τρεῖς ἡμέρας Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος εἰκοσι ἐξ ἐπισκόπων ἔχων μετ' αὐτοῦ· οἵτινες μαθόντες καθαιρεθέντα ⁸² αὐτὸν, ἀποσχίσαντες τῆς ἁγίας συνόδου, καὶ μετὰ Νεστορίου συνεδρεύσαντες, καθέλκον, ὡς ἐνόμισαν, Κύριλλον καὶ Μέμνονα τὸν Ἐφέσιον. Θεοδώρητος μέντοι νομίσας Κύριλλον καταδράμεν, τὰ δώδεκα Κεφάλαια παρεξηγήσάμενος, ἐκείσε τὸν Νεστορίου ἐξήμασαν ἰόν. Ὁ δὲ ἐν ἁγίοις Κύριλλος γενναίως διαναστάς ὑπὲρ τῶν αὐτοῦ Κεφαλαίων ἀπελογήσατο, ἐρμηνεύων αὐτὰ, καὶ τὸν ἐν αὐτοῖς ἐκκλησιαστικὸν θησαυρὸν ἀνακαλύπτων, καὶ τὸν οἰκεῖον εὐσεβῆ σκοπὸν φανεροποιῶν ⁸³ πᾶσιν. Ὑπὸ δὲ τῆς ἁγίας συνόδου κληθεὶς ὁ τῆς Ἀντιοχείων Ἰωάννης ἐκ τρίτου, καὶ μὴ ὑπακούσας τοῦ παραγενέσθαι, ἀπόφασιν ἐδέξατο σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ ὡς ἄλλοτριουσθαι πάσης ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας ⁸⁴, ἄχρις ἂν αὐτῶν καταγνόντες τὸ οἰκεῖον ὁμολογήσωσιν σφάλμα. Καὶ τοῦτο ⁸⁵ ἡ ἁγία ὤρισε σύνοδος, ὥστε τὰ παρὰ τὴν ἀνατολικὴν ἀθέσμως καὶ ἀκανονίστως ἐφ' ὕδασι τῶν ἀγιοτάτων τῆς Ἐκκλησίας προέδρων Κυρίλλου καὶ Μέμνονος ἰσχύον τινα μετ' ὧν ἔχειν. Τούτων τοίνυν πάντων ἐξ ἀναφορᾶς ⁸⁶ τῷ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ ἀνευχθέντων ⁸⁷, ἐκλεισθήσαν ἐκ τῶν ἀμφοτέρων μερῶν ἐπίσκοποι ἀνελθεῖν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἀνελθόντες τῇ συνεργίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐνίκησαν οἱ τῆς ἁγίας συνόδου· καὶ κυρωθείσης τῆς καθαιρέσεως Νεστορίου, Μαξιμιανὸς χειροτονεῖται ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, πρε-

VARIE LECTIONES.

⁷⁸ τὸ γεν. A, τὸν γ. vulg. ⁷⁹ ὀνομάσαιμι A, ὀνομάσοιμι vulg. ⁸⁰ ἀνέρχομαι A e. ⁸¹ παρεσκεύασεν, ἐκέλευσεν e, om. A. ⁸² ἱερατικοῦ ἀξιώματος A, ἱερατικοῦ τάγματος δηλονότι ἀξιώματος vulg. ⁸³ καθαιρεθέντα A, καθαιρεθῆναι vulg. ⁸⁴ φανεροποιῶν A, φανερῶν vulg. ⁸⁵ κοινωνίας codd. omnes, λειτουργίας Par. ⁸⁶ τοῦτο ἡ A, τοῦτο δὲ ἡ vulg. ⁸⁷ πάντων ἐξ ἀναφορᾶς A alii, πάντων αἱ διαφοραὶ δι' ἀναφορᾶς vulg. ⁸⁸ ἀνευχθέντων A alii, ἀνευχθεῖσαι vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(43) *Universis Christum Deum profitentibus*; quorum pia confessioni sua illa blasphemia opposuit Nestorius, nunquam Deum se appellaturum, qui

duorum aut trium mensium puer natus esset. Non ergo bene Buccard. aut interpr. *cunctis theologicis disquisitionibus instituentibus*. COMBESIS.

σβύτερος ὢν τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. Οἱ δὲ ἀνατολικοὶ ἔλαβον τὸν Νεστορίου μεθ' ἑαυτῶν εἰς Ἀνατολήν ^α. Τῷ δὲ τετάρτῳ χρόνῳ τῆς Νεστορίου καθαιρέσεως Ἰωάννης ὁ τῆς Ἀντιοχείων ἐπίσκοπος τὸν τοῦ Θεοῦ φθόνον κακιστὴν, βλέπων πολλοὺς τῶν κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν λογάδων ὑπὸ Νεστορίου νοθευμένους, γράφει παρακαλῶν τὸν βασιλέα τοῦτον ἐξεῶσαι τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μὲν Νεστορίον ἐξώρισεν ἐν τῇ Ἰστιά ^α (44), προστάγματα δὲ ἐκπέμπει Κυρίλλῳ καὶ Ἰωάννῃ ἀνυπερβάτως ἐνωθῆναι πρὸς τὸ ἀπαλλάξαι τὰς Ἐκκλησίας διχονοίας ἀπάσης. Εἶξε δὲ τῷ προστάγματι Ἰωάννης, καὶ γράφει Κυρίλλῳ τὴν ^β ἐκ τούτου πίστιν καὶ τὴν τῶν ἐν Νικαίᾳ Πατέρων ὁμολογίαν καὶ τῶν ῥ' τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀποδεχόμενος καὶ τὰ ἐν Ἐφέσῳ πεπραγμένα. Τότε ὁ Κύριλλος ἀποδεξάμενος γράφει Ἰωάννῃ καὶ τοῖς ἀνατολικοῖς ἐπιστολὴν, ἥς ἡ ἀρχή· « Εὐφραίνεσθωσαν οἱ ^γ οὐρανοὶ, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ· » καὶ τῇ αὐτῇ ὁμολογίᾳ συνθέμενοι ἀμφοτέροι, ἠνώθησαν πρὸς εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν αἱ παρ' ἑκατέρους ἁγίαι Ἐκκλησίαι. Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον Νόννος ^δ ὁ θεοφόρος (45) ἐπολιμαίνει τὴν τῶν Ἐδессηνῶν Ἐκκλησίαν, ὁ τὴν πρώτην τῶν μιμῶδων (46) Ἀντιοχείων τῷ Θεῷ ἀφιερῶσας, καὶ ἀντὶ Μαργαριτοῦς (47) πόρνης ἁγίαν αὐτὴν Πελαγίαν (48) παραστήσας τῷ Χριστῷ. Οὗτος οὖν ὁ ἐν ἁγίοις ἀγαλλιώμενος ἐπὶ τῇ ^ε τῶν ἁγίων ὁμολογίᾳ, γράφει τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἰωάννῃ νοθεύσεις καὶ διδασκαλίας ῥήματα, ἐν οἷς καὶ τοῦτο· *Κάθαρον* ^{στ} τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τῶν Νεστοριανῶν ὡς ἀντὶ τῆς αὐτῶν ^ζ δεινότητος. Τὸν δὲ ἀσεβῆ καὶ βλάσφημον Νεστορίον ἐν τῇ ἑξορίᾳ ἡ θεία δίκη μετέβλεπεν σηπεδόνι τῶν μελῶν αὐτοῦ ^η πάντων, μάλιστα δὲ τῆς μιαιφάνειας αὐτοῦ γλώσσης, ἥ περιπεσὼν διεφθάρη τῷ θανάτῳ ^θ, προλαβὼν τὴν ἀπὸ ^ι ἰστίως ἀνάκλησιν εἰς ἕτερον τόπον.

A. M. 5926. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Μαξιμιανοῦ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἦλθεν Οὐαλεντινιανὸς (49) ἀπὸ Ῥώμης ὁ Γάλλος ^α Πλακιδίας καὶ Κωνσταντίου υἱὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἔγμην γυναῖκα τὴν θυγατέρα Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως Εὐδοκίαν τὴν ἐξ Εὐδοκίας γεννηθεῖσαν αὐτῷ, καὶ ἐπανῆλθεν ἐν ^β Ῥώμῃ.

VARIÆ LECTIONES.

^α εἰς ἀνάκλησιν A b e. ^β Ἰστία· sic recte conj. Goar. ex Theodoret. ep. ad Sporad. i. θάσι b, θάσι vulg. vid. infra. ^γ Ἰωάννης — καὶ τὴν ὁμ. A. ^δ οἱ add. ex A. ^ε Νόννος A. ^{στ} τῇ add. ex A. ^ζ κάθαρον A, κάθαρς vulg. ^η αὐτοῦ ante πάντων om. A. ^θ δὲ θανάτῳ τῆς μ. e. ^ι ἀπὸ ἰστίως A e, ἀπὸ κολάσεως b, ἀπὸ θάσι vulg. ^κ Γάλλος b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(44) Provinciam enim Egypti incultam, et intemperie aeris incolis rigidam, Oasim nomine, exsulanti Nestorio fuisse assignatam tradit Theodoretus ad Spordium, epist. 1.

(45) Martyrologium Romanum, 2 Decembris.

(46) Pantomimam fuisse auctor Vitæ ejus Jacobus diaconus inter Patrum Vitæ testatur.

(47) Ex margaritarum et gemmarum quibus onerabatur copia.

A nunt illi et Dei opera vincunt, qui sanctæ synodi partes tuebantur: firmataque Nestorii exauctoratione, Maximianus ecclesiæ Cpolitane presbyter consecrationis ritu præficatur episcopus. Orientales autem Nestorium secum assumptum deduxerunt in Orientem. Cæterum anno a Nestorii depositione quarto Joannes Antiochensium episcopus Dei timore ubertim clarus, cum insignissimos quosque Antiochensium Nestorii doctrina cerneret adulterari, de Nestorio ex Oriente penitus eliminando supplex imperatorem postulat. Imperator Nestorium apud Thasum deportari jubet: ad Cyrillum autem et Joannem, ut sine dilatione pacem ineant, quo cuncta penitus dissensio ab ecclesiis eliminetur, imperat. Jussis obtemperat Joannes, suamque Cyrillo fidem, et quæ fuit Nicææ Patrum confessio, quæ centum et quinquaginta Cpoli congregatorum, denique quæ apud Ephesum fuerunt acta, se recipere scribit. Id ubi Cyrillus accepit et probavit, epistolam ad Joannem et reliquos orientales mittit, cujus principium: Latentur cœli, et exsultet terra. 79 Et ambobus quidem in hac confessionem convenientibus, subditæ utrique Ecclesiæ in pacis et concordie unionem redierunt. His temporibus Nonnus Deo plenus pontifex Edessenorum pascebat Ecclesiam, qui mimarum Antiochensium insignissimam Deo consecravat, et Margaritus scortici vice Pelagiam sanctam poenitentem Christo exhibuit. Hic igitur sanctorum non ultimus de sanctorum initia reconciliatione exsultans, verba monitionum et doctrinæ plena Joanni scripsit, hæcque inter alia: *Expurga Ecclesiam, vir Dei, a Nestorii zizanitis et eorum perfidia. Impium tandem blasphemumque Nestorium divina justitia in exilio ultæ est, membris ejus omnibus, et impura maxime lingua, tabo fluentibus, quo quidem corrosus leto absumitur, et e Thaso in alium locum revocationem prævenit.*

A. C. 426. — Cpoleos episcopi Maximiani annus primus.

Hoc anno Valentinianus Callæ Placidie et Constantini filius Cpolim profectus uxorem duxit Eudoxiam Theodosii imperatoris filiam ex Eudocia conjuge sibi natam: et posthac Romam reversus est.

(48) Quod a natalibus impositum, in baptismo restitutum nomen, auctor est Jacobus relatus.

(49) Quas cum Eudoxia Valentinianus tertius contraxit nuptias, quam diversis annis Socrates, lib. vii, cap. 45, et *Chronicon Alex.* a Theophane statuerint, vide apud Petavium, *De doct. temp.* lib. xiii, ad annum 5150. Ipse Petavius Prosperum secutus aliis coss. quos fixit Socrates celebratas asserit.

Eodem anno Hesychius presbyter Hierosolymitanus ultimum diem obiit : et beata Melania magnæ Melaniæ neptis in religiosarum virtutum exercitiis et perfectione vitæ Hierosolymis requievit.

A. C. 427. — *Romæ episcopi Xysti annus primus.*

Hoc anno Theodosius imperator Eudociam conjugem laudes et grates relaturam Hierosolymam misit, quæ plurima dona ecclesiis contulit : et adorata sacra cruce, locisque sacris perlustratis in regiam Cpolim se recepit.

A. C. 428. — *Persarum regis Isdegerdis annus primus.*

Cybeleis episcopi Procli annus primus.

80 Hoc anno ruina in Alexandria theatro facta in Niliacorum festorum pervigilio homines septuaginta duos supra quingentos oppressit.

A. C. 430. — Hoc anno sanctissimus Cpolitanus episcopus Proclus, permissu ab imperatore Theodosio petito, Joannis Chrysostomi reliquias a Comanis in regiam civitatem transtulit, et insequente anno, exacta nimirum annorum triginta trium periodo, easdem publica confertaque processionis pompa deductas, imperatore et beata Pulcheria comitantibus, in Apostolorum deposuit ecclesia : tum vero cunctos, qui propter abrogatam Joanni dignitatem ab Ecclesia fuerant segregati, ad pristinam recepit communio-

A Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἡσύχιος ὁ ὁπρὸς πρεσβύτερος (50) Ἱεροσολύμων ἐτελεύτησεν. Καὶ ἡ μακαρία Μελάνη ἡ τῆς μεγάλης ἐγγόνῃ ἐν ἀσκήσει ἐκοιμήθη (51) ἐν βίῳ τελείῳ ἐν Ἱερουσαλὴμ.

A. M. 5927. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Ξύστου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Θεόδοσιος ὁ βασιλεὺς τὴν γαμετὴν (52) Εὐδοκίαν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπέστειλεν εὐχαριστήριους ὕμνους προσάξουσιν τῷ Θεῷ, ἧς πάμπολλα ταῖς ἐκκλησίαις ἐδωρήσατο, καὶ προσκυνησάσα τὸν τε ἅγιον σταυρὸν καὶ τοὺς σεβασμίους τόπους ὑπέστρεψεν εἰς τὰ βασίλεια.

A. M. 5928. — *Περσῶν βασιλέως Ἰσδεγέρδους ἔτος α'.*

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Πρόκλου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει σύμπτωσις ἐγένετο ἐν τῷ θεάτρῳ Ἀλεξανδρείας καὶ ἀπείθανον ἄνδρες φοβ' τῇ παννυχίδι τῶν Ὁ Νειλίων (53).

A. M. 5930. — Τούτῳ τῷ ἔτει Πρόκλος ὁ ἀγιώτατος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως αἰτήσας τὸν βασιλεῖ Θεοδόσιον τὸ λείψανον Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἀπὸ Κομάνων εἰς τὴν βασιλεύουσιν μετεκόμισεν. Καὶ τῷ ἐχομένῳ ὁ χρόνῳ (54) διὰ λγ' ἔτων (55) τοῦτον δημοσίᾳ ἐπὶ προελεύσεως πομπεύσας σὺν τῷ βασιλεῖ καὶ τῇ μακαρίᾳ Πουλχερίᾳ εἰς τὴν τῶν Ἀποστόλων ἀπέθετο ἐκκλησίαν. Καὶ οὕτως ὁ τοὺς διὰ τὴν ἐκείνου καθάρεισιν τῆς Ἐκκλησίας χωρισθέντας ἦλθον.

C Ἐπὶ τούτου ὁ ἐν ἀγίοις Πρόκλου σεισμοὶ γέγοναν

VARIE LECTIONES.

ὁ add. ex A. Ὁ τῶν Νειλίων b, τῶν Εὐδίων A a f, τοῦ Νειλίων vulg. ὁ ἐχομένῳ b, ἐρχομένῳ vulg. οὕτως A, εἴτα vulg. ὁ τούτου add. ex A.

IAC. GOARINOTÆ.

(50) Hierosolymorum antistitem, Sixto Senensi in adversum sentiente, Hesychium non exstitisse verba ista, et præfatæ urbis antistitem laterculum declarant.

(51) Aliquotis annis posteriorem esse Melaniæ istius mortem iudicio mihi est, quod Eudociam imperatricem Hierosolyma profectam ipsa in sancta urbe suscepit, et cum ea novi templi dedicationis festum et alia peregerit, quæ in ejus Vita 31 Dec. exhibet Surius : Eudocia vero anno sequente Hierosolymorum peregrinationem aggressam auctor ipse circa Melaniæ facta hallucinatus describit. Obitus Melaniæ incertus est Baronio ad annum 438 num. 17.

(52) Anno quidem Valentiniani tertij nuptias excipiente. Hierosolymitanam peregrinationem suscepisse Eudociam, Theodosio decimum sextum consule, scribit Socrates, lib. vii, cap. 44 et 46, eum autem consulatum anno Theodosii *Chronicon Alexand.* tricesimo, alii 31 devinciunt. De eodem itinere Evagrius, lib. i, cap. 20 et 21.

(53) Quælibet in totam, vel plurimam noctem actio producta Græcis est παννυχίς, sic longiores matutinarum, quas vocant, precum vigilias, vel etiam profana convivium per noctem agitata παννυχίδας vocari testatur Euchologium, et Theophylactus Simocatta, lib. viii, cap. 13. Niloa porro sacra in noctem dilata narrat Heliodorus *Æthiopiarum* lib. 9 inenite : Τῆς τῶν Νειλίων ἑορτῆς ἐνεστηκυίας, οἱ μὲν ἐγγύριοι πρὸς θυσίαις τε καὶ τελεταῖς ἦσαν, τοῖς μὲν σίμασι καὶ περιεστηκόσι δεινοῖς κάμνοντες, etc. Ὁ δὲ Ὀροονδάτης μέσας νύκτας ἐπιτηρήσας, πρὸς ὕπνον βαθὺν τῶν Συγναίων ἀπὸ τῆς εὐνῆς τετραμμένων. Festo Ni-

loorum exorto, indigenæ quidem mactationibus victimarum et sacrificiis vacabant, corporibus quidem et circumstantibus malis laborantes, etc. At Oroon dates observata occasione, media nocte cum Syenæ arcto somno post epulationes premeretur, etc. Niloa vero quæ sacra vel festa fuerint ipse libro præcedente ad calcem exponit : Καὶ γὰρ πῶς συνέπεσε καὶ τὰ Νειλῶα τότε τὴν μεγίστην παρ' Αἰγυπτίοις ἑορτὴν ἐνεστηχέναι, κατὰ τροπὰς μὲν θερινὰς μέγιστα, καὶ ὅτε ἀρχὴν τῆς αὐξήσεως ὁ ποταμὸς ἐπιλαμβάνει τελουμένην, ὑπὲρ πάσας δὲ τὰς ἄλλας πρὸς Αἰγυπτίων σπουδαζομένην δι' αἰτίαν τοιάνδε. Etenim quodammodo acciderat, ut tunc quoque Niloa, maximum apud Ægyptios festum instaret : quod quidem circa solstitium æstivum maxime, et quando initium crescendi fluminis capiti, celebratur, ac in summo honore præ omnibus habetur, propter hujuscemodi causam : quam ibidem refert esse Nili exundationem certa naturæ legē totam Ægyptum fecundantem.

(54) Quo Theodosius imperii unum et triginta numerabat annos, ipso decimum sextum et Fausto cons. prout Socratis, lib. vii, cap. 44 et Prosperi calculi auctori concordēs reddunt.

(55) Obiit quippe Chrysostomus a conditu mundi ann. 5894, CP. vero relatus est anno 5931 et secundo deinde anno partium ejus assecle Ecclesiæ ex integro revincti : illudque est quod Socrates nuper adductus scripsit : Ἰωάννης τῷ τριακοστῷ πέμπτῳ ἔτει μετὰ τὴν τελευτὴν εἰς κοινωσίαν ὑπὸ Πρόκλου ἐδόχθη. Joannes tricesimo quinto anno, postquam e civis excesserat, in communionem a Proclo receptus est.

μεγάλοι * (56) ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τέσσαρας μῆνας. Ὅτε φοβηθέντες οἱ Βυζάντιοι ἔφυγον ἐξω τῆς πόλεως ἐν τῷ λεγόμενῳ Κάμπῳ, καὶ ἦσαν δι-
ημερεύοντες σὺν τῷ ἐπισκόπῳ ἐν ταῖς πρὸς Θεὸν *
δεήσεσι λιτανεύοντες. Ἐν μῇ οὖν κυριακῇ τῆς
γῆς, καὶ πάντες τοῦ λαοῦ κράζοντες τὸ, Κύρις, ἐλέη-
σον, ἐκτενῶς, περὶ ὥραν τρίτην, ἄφνω πάντων
δρώντων συνέβη ὑπὸ θείας δυνάμεως ἀρθῆναί τινα
νεανίσκον εἰς τὴν αἴρα, καὶ ἀκοῦσαι θείας φωνῆς
παρεγγυούσης αὐτῷ * ἀναγγεῖλαι τῷ ἐπισκόπῳ καὶ
τῷ λαῷ, λιτανεύειν οὕτω καὶ λέγειν * Ἄγιος ὁ Θεός,
ἄγιος ἰσχυρός, ἄγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς *
μηδὲν ἕτερον προστιθέντας. Ὁ δὲ ἐν ἁγίοις Πρόκλος

VARIAE LECTIONES.

* σεισμοὶ γέγοναι μεγάλοι A, σεισμὸς γέγονεν vulg. * καὶ ἦσαν — ἐπισκόπῳ om. A. * πρὸς Θεὸν add.
ex A. * αὐτῷ A, αὐτὸν vulg.

JAC. GOARI NOTE.

(56) Quo anno contigerit, incertum : solum
Chronicon Alexandrinum ultimo Procli vitæ anno
CP. eo concussam referre Petavius asserit, *De
doctrina tempor.* lib. xiii, ad annum Jul. Per. 5160
his verbis : *Chron. Alexandr. his ipsis coss.* (Arda-
bure et Callepio) *refert ingentem terræmotum fuisse,
ita ut cives omnes extra urbem degerent, nemo tamen
hominum periit. Hic ille motus est, per quem arre-
ptus in cælum puer trisagium hymnum audivit.* Verum
duos terræmotus annorum quatuor spatio eodem
Chronico memoratos facile quivis advertat : pri-
mum anno Theodosii 59, Ardaburio et Alypio coss.,
eiusus memoria annuo litaniarum ritu in Triceneho
vni Idus Novembris peragitur : alterum Theodosii
ejusdem anno 42, Valentiniano ann. VII et Albino
coss. quo CP. cives territi processerunt in campum
λιτανεύοντες. Annus pene integrum terram primus
incessit, ἐγένοντο σεισμοὶ μεγάλοι, καὶ ἐκάρησαν
ἐπὶ χρόνον, ait Chronicon ; alter haud vicibus re-
petitis, sed concussione ferme continua urbem
vexavit : In primo de imperatore, vel ecclesiæ mi-
nistris sermo nullus : in isto supplicat imperator
nudatis pedibus, et cum senatu cleroque actas ad
campum frequentat preces. Puer autem in cælum
raptus est eo terræmotu, quo CP. agitata cives
suos in campum imperatore et patriarcha ducebis
supplici processu Deum interpellaturos emisit. Haud
itaque priore, sed secundo in aerem elevatus est
puer, et secundi hujus memoria, quidquid in ad-
versum ad Chronici marginem adnotet Raderus,
renovatis precibus annua observatione recolitur.
Chronicon tamen in eo deceptum animadverto,
quod motum hunc in ultimum Theodosii annum,
quo Proclus excesserat e vivis jam diu, seponen-
dum censuerit : Proclum vero processum in eo
duxisse affirmant ex testimoniis subjunctis plura.
De illo motu præfatum Chronicon ita scribit : Τούτῳ
τῷ ἔτει ἔπαθε ΚΠ. ἀπὸ σεισμοῦ μηνὶ Αὐθιναίῳ ζ'
καὶ κ', νυκτὸς ἀπὸ τῶν λεγόμενων Τρωαδικῶν ἐμ-
βόλων ἑως τοῦ χαλκοῦ Τετραπόλου ἐπὶ χρόνον, ὥστε
μη τολμᾶν ἐν οἴκῳ τινὰ μένειν, ἀλλ' ἔφυγον ἐξω τῆς
πόλεως πάντες λιτανεύοντες ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ
ὁ βασιλεὺς ἐλιτάνευε μετὰ τῆς συγχλήτου, καὶ τοῦ
δγλου, καὶ τοῦ κλήρου ἀνυπόδετος ἡμέρας πολλὰς.
Γέγονε γὰρ ἀπειλὴ, οἷα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς. Τινὲς
δὲ ἔλεγον καὶ πῦρ ἐν τῷ οὐρανῷ θεᾶσθαι. Ὅθεν καὶ
ἡ μνημὴν κατ' ἑτος ἐπιτελεῖται τῆς λιτανείας μέχρι
καὶ νῦν ἐν τῷ Κάμπῳ ὑπὲρ τῆς τοῦ Θεοῦ μακροθυ-
μίας. Hoc anno CP. magnam labem accepit ex terra-
motu, mense Januario, sexto et vicesimo die, noctu
a Troadesis porticibus usque ad aream Tetrappylum
sat diu durante, ita ut nemo auderet domi manere,
sed omnes fugerent in campum, diesque et noctes
precibus intenderent : et ipse imperator cum senatu,

A nem. Sancti Procli ætate, quatuor mensium spatio
factus est Cpoli terræmotus, adeo ut Byzantini
terrore consternati ad Campum ita dictum ex urbe
secedentes, supplicationibus ac processionibus re-
petitis dies noctesque cum episcopo protraherent.
Semel itaque terra violentius agitata, et e populo
cunctis, Domine, miserere, conclamantibus inten-
tius, sub omnium conspectu, circa diei tertiam ho-
ram adolescentulum quemdam in aera divina virtute
sublevari contigit, et divinam vocem audire sibi
præcipientem, episcopo plebique renuntiaret litania-
rum preces in hanc formam deinceps conciperent :
Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis,

B et populo, cleroque nudus pedes multis precibus
Deum votis propitiabat. Ingens enim terror, qualis
nunquam fuerat, omnes perculerat. Quidam affirma-
bant ignes se in cælo vidisse. Unde anniversaria
memoria precum celebratur etiam hodie in campo,
ad Dei clementiam in genus hominum laudandam.
Menologium : Τῇ κ' ἡμέρᾳ Σαπταμήβριου ἐπὶ τῆς
βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ νέου, γέγονε σεισμὸς φοβε-
ρός· καὶ διὰ τοῦτο τοῦ λαοῦ πάντες σὺν τῷ βασιλεὶ
Θεοδοσίῳ, καὶ Πρόκλῳ τῷ πατριάρχῃ, μετὰ πάντες
τοῦ τῆς ἐκκλησίας πληρώματος, καὶ πάσης τῆς πό-
λεως ἐξω λιτανεύοντων διὰ τὸν φόβον ἐν τῷ Κάμπῳ,
ἦδη τῆς τῶν Θεοπασχόντων αἰρέσεως ἐξ ἐπιρείας
διεκόλου ἀρχὴν λαμβανούσης, καὶ τῷ Τρισαγίῳ τὸ,
Ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, βλασφημοῦντων· ἐξαίφνης
παύσας, εἰς τὴν αἴρα ἀρπάξας ἀνεσέρετο, πάντων ἐν
ἐκπλήξει καὶ φόβῳ κραζόντων ἐπὶ πολλὰς ὥρας τὸ,
Κύρις, ἐλέησον· αὐθὶς κατηνέχθη τὸ παύσας ὡς ἐπὶ
νεφέλης καθήμενον, καὶ φωνῇ μεγάλῃ παρακαλεού-
σατο, ὅτι οἱ τῶν ἀρχαγγέλων χοροὶ ἀνέυ τῆς προσ-
θήκης τοῦ, Ὁ σταυρωθεὶς, τὸν τρισάγιον ὕμνον
ἀναπέμπουσι τῷ Θεῷ· Ἄγιος ὁ Θεός, ἄγιος ἰσχυ-
ρός, ἄγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ εὐθὺς
ταῖς τοιαύταις φωναῖς ἀπέβηκε τὴν ψαλμὴν τῷ Θεῷ.
Καὶ ὁ τοῦ σεισμοῦ κλόνος ἐπαύσατο. Die 25 Septem-
bris, imperante Theodosio Juniore, accidit horri-
bilis terræmotus : quo factum est, ut totus po-
pulus cum imperatore Theodosio, et patriarcha
Proclo, ac universo Ecclesiæ cætu, tota urbe exierit,
in locum, qui dicitur campus, ad orandum præ
timore. Jam Theopaschitarum heresis ex diaboli
astu sumebat initium, et hymno trisagio cum bla-
phemia addebant : « Qui crucifixus est pro nobis. »
Ex templo puer in aerem raptus volitabat, clamanti-
bus cunctis præ timore, et stupore per multas horas :
« Domine, miserere. » Repente descendit puer perinde
ac nubi insidens, et magna voce admonebat ab
archangelorum choris trisagium illum hymnum
D Deo concini, sine illo additamento, « qui cruci-
fixus est, » sed ita : « Sancte Deus, sancte fortis,
sancte et immortalis, miserere nobis. » Et illico
cum his vocibus animam Deo reddidit, et illa terræ
agitatio quiescit. Continens episcopus Herculia-
narum, Epist. ad Petrum episcopum Antioch.
concil. CP. sub Mena act. 1, eandem refert histo-
riam, puernumque in terras delapsum μετὰ τριώρον
σῆναι ἐν τῷ τριβουνάλῳ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Πρό-
κλου· ultra tres horas ad Procli pedes in campi tri-
bunatio orantis stetisse narrat. Acacius CP. ad
eundem Petrum ad tertiam cæli regionem puernum
raptum scribit : et Damascenum tandem epist. de
trisagio, virtute quadam angelica in aerem eve-
ctum, hymnum quo Trinitas laudatur, didicisse,
etc. Plura Nicephorus, lib. xiv, esp. 46.

miserere nobis : nec istis quidquam addere attentarent. Jussu istiusmodi accepto, populum, ut ita caneret, sanctus Proclus adhortatus est, et confestim terræ quievit motus. Beata porro Pulcheria et ejus frater miraculo recreati, divinum illum hymnum per orbem quaque patet decantari sanxerunt : ex quo per singulos dies suavis modulis illum recitandi morem cunctæ receperunt ecclesiæ.

A. C. 431. — *Hierosolymorum episcopi Juvenalii annus primus.*

Hoc anno Valentinianus non modo Britanniam, Galliam et Hispaniam servare non valuit, quin etiam occidentalem Libyam, quæ Afrorum dicitur provincia, hoc pacto amisit : **81** Duo belli duces tum erant Aetius et Bonifacius, quos rogante Valentiniano Theodosius Romam misit. Bonifacio vero Libyæ occidentalis præfecturam æsecuto invidens Aetius, in eum quasi defectionem meditatum et jam Libyam occupare conatum machinatur calumniam. Et hæc quidem ad Placidiam Valentiniani matrem deferrebat : interea vero Bonifacio scribit : Si accersitis fueris, ne de reditu cogitato : criminis enim calumniæ passus es, et te imperatores dolis comprehendere moliantur. His acceptis velut sinceriori amico Bonifacius confidens Aetio, vocatus non accessit. Tum vero eum fidem et benevolum imperatores habuerunt Aetium. Erant ea tempestate Gothi gentesque quam plurimæ et copiosæ trans Danubium in Hyperboreis regionibus habitantes, inter quas præcipue quatuor omnino sunt, Gothi, Wisigothi, Gepedes et Vandali, nullo alio, quam nominum appellatione a se invicem discretæ, et ubique una communi lingua utentes : omnes alioqui pravas Arianæ sectantur opiniones. Isti Arcadio et Honorio imperantibus trajecto Danubio, in Romanæ potestatis solo fixerant sedem. Gepedes quidem, ex quibus dein Longobardi et Abares divisi sunt, loca ad Singidonem et Sirmium posita occupaverunt. Wisigothi post illatas ab Alarico clades, Roma devastata, in Galliam secedentes, varias obtinuerunt provincias : Gothi Pannoniam primum adepti, mox nono supra decimum imperii anno, Theodosio juniore ita permittente, Thraciæ regiones incoluere, et Thracica habitatione per annos octo et quinquaginta protracta, occidentalis tandem imperii facti sunt domini. Vandali demum Alanis et Germanis,

A ταύτην δεξιόμενος τὴν* ἀπόρρασιν ἐπέτρεψε τῷ λαῷ ψάλλειν οὕτω, καὶ εὐθέως ἔστη ὁ σεισμός. Ἡ δὲ μακαρία Πουλχερία καὶ ὁ ταύτης ἀδελφὸς ὑπεραγασθέντες τῷ θαύματι, ἐθέσπισαν κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τὸν θεῖον τοῦτον ψάλλεσθαι ὕμνον· καὶ ἀπὸ τότε παρέλαβον πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι καθ' ἐκάστην ἡμέραν ᾄδειν αὐτὸν τῷ Θεῷ.

A. M. 5931. — *Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἰουβεναλίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐαλεντινιανὸς οὐ μόνον (57) Βριτανίαν καὶ Γαλίαν καὶ Σπανίαν ἀνασώσασθαι οὐκ ἴσχυσεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐσπέριον Λιβύην, τὴν τῶν Ἀφρῶν καλουμένων χώραν προσαπώλεσε τρέπω τοιῦδε· Δύο στρατηγοὶ ἦσαν Ἀέτιος καὶ Βονιφάτιος, οὓς Θεοδοσίος κατὰ αἰτήσιν Οὐαλεντινιανοῦ εἰ· Ῥώμην ἀπέστειλεν. Βονιφάτιον δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐσπερίου Λιβύης λαβόντος, φθονήσας ὁ Ἀέτιος διαβολὴν ποιεῖται κατ' αὐτοῦ, ὡς ἀνταρσίαν μελετῶντος καὶ τῆς Λιβύης* κρατῆσαι σπειδόμενος· καὶ ταῦτα μὲν πρὸς Πλακιδίαν ἔλεγεν τὴν τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ μητέρα. Γράφει δὲ Βονιφάτιος οὕτως····· Ἐάν μεταπεμφθῆς παραγενέσθαι μὴ θελήσῃς διελθῆναι γὰρ, καὶ δόλω ας οἱ βασιλεῖς βούλονται χειρώσασθαι. Ταῦτα δεξιόμενος ὁ Βονιφάτιος, καὶ ὡς γνησίῳ φίλῳ¹⁰ τῷ Ἀετίῳ πιστεύσας, μεταπεμφθεὶς οὐ παρήνευτο. Τότε οἱ βασιλεῖς τὸν Ἀέτιον ὡς εὐνοοῦντα ἀπεδέξαντο. Ἦσαν δὲ τότε Γότθοι καὶ ἔθνη πολλὰ τε καὶ μέγιστα πέραν τοῦ Δανουβίου ἐν τοῖς ὑπερβορείοις τόποις κατοικήσμενα. Τούτων δὲ ἀξιολογώτερά εἰσι τέσσαρα, Γότθοι, Ὑπόγοτθοι (58), Γήπαδες¹¹ καὶ Οὐανδήλοι ἐν ὀνόμασι¹² μόνῃ καὶ οὐδενὶ ἑτέρῳ διαλλάττοντες, μὴ διαλέκτῳ κεχρημένοι· πάντες δὲ τῆς Ἀρείου ὑπαρχοῦσι¹³ κακοπιστίας. Οὗτοι ἐπὶ Ἀρκαδίου καὶ Ὀνωρίου τὸν Δανουβίον διαβάντες, ἐν τῇ Ῥωμαίων γῇ κατοικήσθησαν. Καὶ οἱ μὲν Γήπαδες, ἐξ ὧν ὕστερον διηρέθησαν Λογγίβαρδοι καὶ Ἀδάρεις, τὰ περὶ Σιγγιδόνα καὶ Σερμίων χωρία ὥκησαν. Οἱ δὲ Ὑπόγοτθοι¹⁴ μετὰ (59) Ἀλάρικον τὴν Ῥώμην πορθέσαντες, εἰς Γαλίαν¹⁵ ἐχώρησαν καὶ τῶν ἐκεῖ ἐκράτησαν. Γότθοι δὲ Παννονίαν ἔσχον πρῶτον, ἔπειτα τῷ 18¹⁶ ἔτει τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ νέου ἐπιτρέποντος, τὰ τῆς Θράκης χωρία ὥκησαν, καὶ ἐπὶ νῇ χρόνους ἐν τῇ Θράκῃ διέτριψαν¹⁷, καὶ τῆς ἐσπερίου βασιλείας ἐκράτησαν. Οἱ δὲ Οὐανδήλοι¹⁸ Ἀλανὸς ἐταίρισάμενοι καὶ Γερμανοὺς, τοὺς νῦν

VARIE LECTIOES.

* τὴν add. ex A. * τὴν add. ex A. * τῆς Λιβύης A, e, τὴν Λιβύην vulg. * οὕτως] ὅτι A. ¹⁰ φίλῳ] δοῦλῳ alii codd. ¹¹ Γήπαδες ubique fere A, Γήπεδες vulg. ¹² ὀνόμασι A, ὀνόματι vulg. ¹³ ὑπάρχοντες alii. ¹⁴ Ὑπόγοτθοι b h. l. et infra. ¹⁵ Γαλίαν A, Γαλίαν vulg. ¹⁶ διέτριψαν, καὶ] e addit hæc : διατρίψαντες Θεοδοσίῳ ἡγεμονεύοντος αὐτῶν πατρικίου καὶ ὑπάτου, Ζήνωνος αὐτοῖς ἐπιτρέψαντος, τῆς ἐσπερίας, x. t. λ.

JAC. GOARI NOTÆ.

(57) Irruptionem Vandalorum in Africam *Chronicon Alexandrinum*, Prosper, et alii ad annum Theodosii 20 assignant. Eapropter quæ hic ex Procopio lib. 1 de bello Vandalico summam collecta, historice, non chronice referri facile quisque perspiciet.

(58) Visigothos reddit interpretes Procopii, Ὑπόγοτθοι habet alia lectio, apud quem Godigischus le-

gitur, qui hic Μοδύγισχος.

(59) Etiam Anast. post *Alaricum Roma devastata*. Mellius tamen Niceph., μετὰ Ἀλαρίκου, cum *Alarico, Alaricho duce*. Ex Gallia enim cum suis Visigothis ille profectus Romam cepit atque vastavit Honorio principe : uti postea Gizerichus ex Africa eum suis Vandalis. Conspicis.

καλουμένους Φράγκους, διαβάντες τὸν Ῥήνον ποταμὸν, ἡγούμενον ἔχοντες Μοδίγισκλον ¹¹, κατόκησαν ἐν Σπανίᾳ, πρώτη οὖσα τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοῦ ἰσπερίου Ἀκσανοῦ· Βονιράτιος δὲ, φοβηθεὶς τοὺς τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖς, περάσας ἀπὸ Λιβύης εἰς Σπανίαν πρὸς τοὺς Οὐανδήλους ἦλθεν. Καὶ εὐρὼν τὸν Μοδίγισκλον ¹² τελευτήσαντα, τοὺς δὲ ἐκείνου παῖδας Γόνθαρν ¹³ τε καὶ Γιζέριχον τὴν ἀρχὴν διέποντας, τούτους προτρέψάμενος τὴν ἰσπερίον Λιβύην εἰς τρεῖς μέρη διελεῖν ἐπέσχετο, ἐφ' ᾧ ¹⁴ ἕκαστον τοῦ τρίτου μέρους ἀρχεῖν σὺν αὐτῷ, κοινῇ δὲ ἀμύνεσθαι τὸν οἶον δὴποτε πολέμιον. Ἐπὶ ταῦταις ταῖς ¹⁵ ὁμολογίαις οἱ Οὐανδήλοι τὸν πορθμὸν διαβάντες, τὴν Λιβύην κατόκησαν ἀπὸ τοῦ Ἀκσανοῦ μέχρι Τριπόλεως τῆς κατὰ Κυρήνην. Οἱ δὲ Ὑπόγονοι ἀναστάντες ἀπὸ Γαλλίας ἐκράτησαν καὶ τὴν Σπανίαν. Τινὲς δὲ τῆς συγκλήτου Ῥωμαίων, φίλοι Βονιράτου τὴν Ἀετίου ψευδοκατηγορίαν ἀνήγγειλαν τῇ Πλακιδίᾳ, ἐμφανῇ ποιήσαντες καὶ τὴν πρὸς Βονιράτιον Ἀετίου ἐπιστολὴν, τοῦ Βονιράτου ταύτην αὐτοῖς ἀποστείλαντος. Ἡ δὲ Πλακιδία ἐκπλαγεῖσα, τὸν μὲν Ἀέτιον οὐδὲν ἠδίκησεν, Βονιράτιον δὲ λόγον προτρεπτικὸν μετ' ὀρκίων ἀπέστειλεν. Τοῦ δὲ Γονθάρου τελευτήσαντος, Γιζέριχος τῶν Οὐανδήλων γέγονεν αὐτοκράτωρ. Βονιράτιος οὖν τὸν λόγον δεξάμενος, τῶν Οὐανδήλων κατεστράτευσεν, στρατοῦ μεγάλου ἐλθόντος αὐτῷ ἀπὸ τοῦ Ῥώμης καὶ ἀπὸ Βυζαντίου, στρατηγοῦντος Ἀσπαρος. Πολέμου δὲ χρητηθέντος πρὸς Γιζέριχον, ἡτήθη ὁ ¹⁶ τῶν Ῥωμαίων στρατός· καὶ οὕτως Βονιράτιος μετὰ Ἀσπαρος εἰς Ῥώμην ἐλθὼν, τὴν ὑποψίαν διέλυσεν ἀποδείξας τὴν ἀλήθειαν. Ἡ δὲ Ἀφρικὴ ὑπὸ Οὐανδήλους γέγονε. Τότε καὶ Μαρκιανὸς στρατιώτης ὢν, καὶ δουλεύων τῷ Ἀσπαρι, ζῶν συνελήφθη ὑπὸ Γιζέριχου, ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεύσας.

A. M. 5932. — Τούτῳ τῷ ἔτει μετετέθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ (60) ἡ ἁγία μάρτυς Εὐφημία πρὸ ἐξ καλανδῶν Ὀκτωβρίων.

A. M. 5933. — Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ Κάνθαρος τὸ βαλανεῖον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκληρώθη. Μοναχὸς δὲ τινες ἐλθόντες ἐν Κωνσταντινουπόλει (61) παρηγόλουν τῷ βασιλεῖ κατὰ Θεοδώρου τοῦ γενομένου ἐπισκόπου Μοφουεστίας μετὰ θάνατον αὐτοῦ, ὡς αἰρετικὸν διαβάλλοντες. Ὁ δὲ βασιλεὺς Πρόκλος ἐπέτρεψε τοῖς τῆς Ἀνατολῆς ἐπισκόποις γράφαι τὴν ζήτησιν ποιεῖσθαι, καὶ εἰ ἀληθεύουσιν ἀναθεματίσαι Θεόδωρον. Ἰωάννης δὲ ὁ ¹⁷ Ἀντιοχείας ἀντέγραψεν Πρόκλῳ μετὰ τῆς ἰδίας ¹⁸ συνόδου καὶ τῷ βασιλεῖ ὀρθοδοξίαν μαρτυρῶν Θεοδώρῳ.

VARIAE LECTIONES.

¹¹ Μοδίγισκλον e. ¹² τὸν μὲν Μοδίγ. b. ¹³ Γόνθαρν — Γιζέριχον a. ¹⁴ ἐφ' ᾧ e, ἐφ' ᾧ vulg. ¹⁵ ταῖς add. ex A. ¹⁶ ὁ add. ex A. ¹⁷ ὁ add. ex A. ¹⁸ ἰδίας A, ἁγίας vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(60) Eugeniz martyri Philippi Augustalis filiz, D Alexandriz olim Romaz profectaz qua in urbe etiam martyrium passa est, reliquias Alexandriam potius translatas arbitraret, quam Euphemiz, ejus depositum in annos sequentes Chalcedonensis civitas diutius custodivit.

A Francos nunc istos vocant, sibi ascitis, Rheno flumine trajecto, duce Modigisclo, in Hispania, quæ ab Hesperio oceano Europæ prima regio est, sedem posuerunt. Bonifacius autem ab imperatoribus Romanis sibi metuens, e Libya trajiciens in Hispaniam ad Vandalos se recepit. Mortuo jam Modigisclo, Gontharim et Gizerichum ejus filios regnum administrantes offendit: ipsos pluribus hortatus Libyam occidentalem in tres partes se divisurum promisit, ut unusquisque secum tertiam partem obtineret: cunctique simul adversariam omnem, quisquis ille foret, ulciscerentur. His conditionibus firmatis, Vandali enavigato freto Libyam ab oceano ad Tripolim, quæ est juxta Cyrenem, incoluerunt. Wisigothi quoque e Gallia migrantes occupaverunt Hispaniam. Porro quidam ex Romanis senatoribus Bonifacii amici dolos Aetii cunctasque ejus calumnias Placidiz denuntiavere, ⁸² et Bonifacio epistolam ipsam Aetii ad eos submittebant, ipsi eandem Placidiz fecerunt manifestam et palam exhibuerunt. Augusta his exterrita, Aetium nullatenus ulta est; ad Bonifacium autem, quæ officium suaderent, etiam addito jurejurando verba fecit. Gonthari vero e vivis sublato, Vandalorum imperium suscepit Gizerichus. Bonifacius ex adverso data fide confirmatus, copiosis exercitu Roma Byzantioque sub Aspare duce transmissis, bellum adversus Vandalos movit. Initio cum Gizericho certamine Romanæ acies deletæ. Ita Bonifacius cum Aspare Romam ingressus, rei veritate probata, conceptam de se suspicionem diluit: Africa vero sub Vandalorum potestate remansit. Tum etiam Marcianus miles, Asparis domesticus, vivus a Gizericho captus est: ac postmodum successit imperio.

A. C. 432. — Hoc anno sancta martyr Euphemia sexto Kalendas Octobris Alexandriam translata est.

A. C. 433. — Hoc anno Cantharus, quod balneum fuit Alexandriz, completus est. Porro quidam monachi Epolim profecti molestiam imperatori inferabant causa Theodori Mopsuestiz quondam episcopi, quem etiam post mortem hæresis insimulabant. Imperator autem ad Orientis episcopos, inquisitionem plenam instrui, et si vera proferrent monachi, ut Theodorum anathemate ferirent, Proclo commisit ut scriberet. Joannes vero Antiochie episcopus de recto Theodori sensu cum sua synodo Proclo rescripsit, et de eadem imperatori fidem fecit.

(61) De Theodoro Mopsuesteno a Proclo et Joanne Antiocheno ultro citraque datas epistolas dedit Vincentius Ricardus ad Procli operum calcem, quas etiam commentariis illustravit de eodem Baronius abunde tomo V Annalium. Facundus, Liberatus, et alii.

A. C. 434. — *Antiochia episcopi Domni annus A primus.*

A. C. 435. — *Romæ episcopi Leonis annus primus.*

83 Hoc anno Charmosynus augustalis ad tempus in venatus theatro percussus interit mensis Epiphi die primo.

A. C. 436. — Hoc anno Theodosius imperator Antiochum præpositum patricium et bajulum suum, ædibus ejus publicatis, contemptus et elationis erga imperatoris majestatem damnatum clericum esse jussit. Quare legem etiam tulit, ne quis eunuchus ad patricii dignitatem eveheretur.

A. C. 437. — Hoc anno Cyrum urbis et prætorianorum præfectum, virum litteratissimum et in

A. M. 5934. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Ἀδριανῶντος α'.

A. M. 5935. — Ῥώμης ἐπισκόπου Λέοντος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Χαρμόσυνος ὁ αὐγουστάλιος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκροταφίσθη ἐν τῷ κυνηγείῳ⁸³ καὶ ἀπέθανεν μηνί Ἐπιφί πρώτῃ⁸³.

A. M. 5936. — Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοδοσίος ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχον (62) τὸν πραιπόσιτον (63) καὶ πατρικιον⁸³ (64) τὸν καὶ βαβυλον (65) αὐτοῦ ἐποίησε παπᾶν⁸³ (66), δημεύσας καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὃς κατεπαρρόμενον τῶν βασιλέων⁸³ καὶ καταφρονούντα αὐτοῦ. Διὰ καὶ νόμον ἔθετο⁸³ μὴ εἰσεργεσθαι εἰς πατρικίου ἀξίαν εὐνοῦχον.

A. M. 5937. — Τούτῳ τῷ ἔτει Κύρον⁸¹ τὸν Ἐπαρχον⁸³ (67) τῆς πόλεως καὶ τῶν πραιτω-

VARIÆ LECTIONES.

⁸³ ἐν τῷ x. A. ἐν τῇ x. vulg. ⁸⁴ post πρώτη add. a : τούτῳ τῷ ἔτει ἐσείσθη ἡ γῆ καὶ ἐμυκήθη πρὸς τὴν Καλανδῶν Ματῶν. ⁸⁵ Πατρικιον καὶ Βάβυλον A. ⁸⁶ παπᾶν A. ⁸⁷ τοῦ βασιλέως e. ⁸⁸ ἔθετο A, ἐξέθετο vulg. ⁸⁹ Κύρον Κύριλλον A. ⁹⁰ Ἐπαρχον a.b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(62) Eum suspicor, quem Persarum rex Isdegerdes Theodosio imperium ineunti curatorem ultra, quique ab anno ejus quinto a summa rerum administranda submotus, imperii patricius, Pulcheriæ eunuchorum præpositus, ipsius Theodosii Bajulus promotus, de potestate aucta timorem incusserit. Antiochi nomen et officiorum affinitas suspitionis sunt argumenta. Auctor ad annum Theodosii primum et quintum.

(63) Eunuchorum princeps, et imperatoris custodia, et quandoque cubili præfectus est præpositus. Eucherologium in imperatrici inauguratione: Εἰσάγεται ἡ βασιλισσα παρὰ τοῦ πραιποσίτου, καὶ παρὰ τῆς αὐτῆς τῇ πατρίρχῃ. Imperatrix a præposito inducitur, qui eam patriarchæ præsentat. Photius in Politiâ Metrophanis et Alexandri: Συνέτρεχον τῇ προδοσίᾳ Εὐδοκίᾳς τε, ὁ δυσσεβὴς πραιπόσιτος, καὶ ἄλλοι τινὲς, καὶ τῆς δυσσεβείας, καὶ τῆς ἀνδρογύνου φύσεως συνδιασώται. Concurrerant in ea proditiōne Eusebius impius præpositus, (non episcopus, ut ignare interpretes) et alii nonnulli, et impietatis, et evirate effeminatæque naturæ sodales: id est eunuchi. Simocatta, lib. iv, cap. 16: εὐνοῦχον εἰς τὴν βασιλικὴν δορυφορίαν συντεταγμένον κορυφαῖστατον, ὃν πραιπόσιτον εἰδίστον Ῥωμαίους ἀποκαλεῖν· eunuchum supremum et præcipuum ad imperatorum satellitium deputatum, quem præpositum vocare solent Latini.

(64) Majorum gentium senatores patricios olim dictos est a dubio procul. Eorum dignitatem Constantinus auxit. Zosimus, Hist. ii: Eum honoris titulum primus Constantinus excogitaverot, lataque lege sanxerat, ut qui eum consecuti fuissent, supra ipsos præfectos prætorii sessarent. Idem, epist. lib. ii: Votis in commune deprecens, ut sicut nos utramque familiam nostram præfectorum nacti, etiam patriciam divino favore reddidimus: ita etiam ipsi, quam suspiciunt patriciam, faciant consularem, Suidas de patricio una ac Antiocho: Πατρικίος, πατὴρ τοῦ κοινοῦ. Ὁ δὲ πέμπτος πρεσβευτὰς τοὺς ἐν τῷ κορυφαίῳ τῆς συγκλήτου βουλῆς τελούντας ἀξίᾳ. Πατρικιοὶ δ' ἄρα ὄντες ἐτύγχανον· Patricius, reipublicæ pater est. Mitti ille legatos in supremo senatoriæ dignitatis fastigio constitutos: patricios, utique. Subdit: Ὁ βασιλεὺς Θεοδοσίος ὀργῇ τῇ πρὸς Ἀντίοχον τὸν πραιπόσιτον διαβληθέντα εἰς καθόσιον εἶναι, ἐξέφωνε διατάξιν, εὐνοῦχον ἐν τοῖς πατρικίοις μὴ τελεῖν. Διὰ καὶ καθήρεθ' ὁ πραιπόσιτος: τῆς τιμῆς, καὶ ἐδημοσιεύθη, καὶ τοῖς ἱερῶσι κατατάγη· Imperator Theodosius, qui ferebatur in An-

tiochum ad exaurationem expostulatum ira motus legem sanxit: eunuchum inter patricios haud ultra numerandum. Quare præpositus magistratu abdicatus, publicatis facultatibus, inter sacerdotes recensitus est. Plura de patricio Cassiodorus in variis.

(65) Ὃς καλεῖται ἐπίτροπος, vocatur procurator, inquit Gregoras lib. iv, superius: Κουράτωρ, ἐπίτροπος, καὶ παιδαγωγὸς dictus. Moschopolus: Παῖδαγωγός, καὶ παιδοτρέιξ· Pædagogus, magister, qui bajulus vocatur. Leunclavius: Magnus bajulus imperatoris moderator est, et arbiter consiliorum ejus, aut etiam tutor, si minor ejus ætas fuerit.

(66) Πάπας, et παπᾶν ita discriminat accentus, ut ille sit papa, Romanus nimirum pontifex, vel Alexandrinus, etiam ante Cyrillum ita vocatus apud Epiphanium hæres. 69, in Arii epistola, et alios, hic sacerdos vel clericus, qui tamen in sæculo, non in monasterio degat: sacerdos enim monachus ἱερομόναχος est. Sacerdotem dixi, falsam Lacerdæ in adversariis expositionem convicietur, qui παπᾶν lectorem interpretatur, in Photii Nomocanone, quo lector non simpliciter παπᾶς, sed, λιτὸς παπᾶς, simplex clericus, appellatur: alias Antiochus iste, de quo sermo, ut παπᾶς ab auctore, sic a Suida nota secunda superiore ἐν ἱερῶσι κατατάγῃ scriptus est. Sic itaque, παπᾶς, clericus, πάπας Romanum vel Alexandrinum pontificem habet auctor pluribus locis. Πάπας et παπᾶν duplicato π pingi testatur Suidas v. πάπας, quod σεπτικὴν πατρός καὶ τροφῆς φωνὴν affirmat. Vido sequentem notam quartam.

(67) Cyrum exauratione, et ad clericalem statum relegatione, damnatum refert Suidas, v. Κύρος, quo tempore Eudocia Hierosolymam peregrina abierat: de ejus itinere superioribus annis: Κύρος Πανοπλίτης ἐποποιῆς, γέγονεν ἐπὶ Θεοδοσίῳ τοῦ νέου βασιλέως, ὃς οὐ καὶ Ἐπαρχος πραιτωρίων, καὶ Ἐπαρχὸς πόλεως προσελήθη· καὶ γέγονεν ἀπὸ ὑπάτων, καὶ πατρικίος. Εὐδοκίᾳ γὰρ ἡ Θεοδοσίῳ γαμετῇ, βασιλὶς οὖσα, ὑπερηγάσθη τὸν Κύρον φιλοπῆς οὖσα. Ἀλλὰ αὐτῆς ἀποστάσεως τὸν βασιλεῖον, καὶ εἰς Ἀνατολὴν ἐν Ἱεροσολύμοις διατριβούσης, Κύρος ἐπιβουλευθεὶς, ἐπίσκοπος γίνεται τὸν ἐν Κωσταίῳ τῆς ἑρουργίας, καὶ παρέτεινε μέχρι Λέοντος τοῦ βασιλέως Cyrus Panopolites carminum auctor, sub Theod. Junior imp. vixit: a quo etiam præfectus prætorio et præfectus urbis renuntiatus est. Floruit exconsul, et patricia dignitate proventus. Eudocia quippe Theodosii conjux cum imperaret, et versibus delectaretur, Cyrum in pretio habuit. Ea vero a palatio absente, et in

ρίων (68) ἄνδρα σοφώτατον καὶ ἱκανόν, κτίσαντα ²² τὰ ἑκκλησίᾳ τῆς πόλεως, καὶ ἀνανεώσαντα πᾶσαν Κωνσταντινούπολιν (69), περὶ οὗ ἐκράσαν οἱ Βυζάντιοι ἐπὶ τοῦ ἱππικοῦ καθεζομένου τοῦ βασιλέως καὶ ἀκούοντος· Κωνσταντίνου· ἔκτισεν, Κύρος· ἀνανεώσεν! καὶ ἐχόλανεν ὁ βασιλεὺς· ὅτι ταῦτα εἶπον περὶ αὐτοῦ, καὶ προφασισάμενος αὐτὸν Ἑλληνόφρονα εἶναι, καθεῖλεν αὐτὸν τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐδήμευσεν ²³. Ὁ δὲ προσφυγὼν τῇ ἐκκκλησίᾳ ἐγένετο παππᾶς (70). Ὁ δὲ βασιλεὺς σπλαγχνισθεὶς ἐπ' αὐτὸν ²⁴ ἐκέλευσε γεγεῖσθαι αὐτὸν ἐπίσκοπον Σμύρνης (71) τῆς ἐν Ἀσίᾳ. Οἱ δὲ Σμυρναῖοι καταλαβόντες αὐτὸν (72) πρὸ τῶν ²⁵ ἁγίων Θεοφανίων ὑπορώμενοι αὐτὸν ὡς Ἑλληνόφρονα ἡδούλοντο ἀνελεῖν ἐν τῇ ἐκκκλησίᾳ ²⁶. Τοῦ δὲ εἰσελθόντος εἰς τὴν ἐκκκλησίαν (73) καὶ προτραπέντος λαλῆσαι τῷ λαῷ, ἔφη· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἡ γέννησις τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ σιωπῇ τιμάσθω, ὅτι ἀκοῇ καὶ μόνῃ συνελήφθη ἐν τῇ ἀγίᾳ Παρθένῳ ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος (74)· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Καὶ ἐχάρη ὁ λαός, καὶ εὐφύμησαν αὐτὸν, καὶ ἐπεσκόπησεν αὐτοῖς ²⁷ εὐσεβῶς (75).

A. M. 5958. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἑτυράννησεν Ἰωάννης ἑτερος ²⁸ (76), ὁ λεγόμενος Οὐανδαλός, κατὰ Οὐαλεντινιανοῦ ἐν Ῥώμῃ· καὶ ἀποστεύσας Θεοδοσίος δύναμιν σὺν τῷ Ἀσπαρί καὶ Ἀρταβουρίῳ στρατηγοῖς, καὶ πολέμου κροτηθέντος, ἡττήθη Ἰωάννης, καὶ λαβὼν λόγον παρέδωκεν ἑαυτὸν ζῶντα. Καὶ εἰσάγουσιν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλεῖα Θεοδοσίον· καὶ τιμῆς ἀξιώθηται αὐτὸν παρασκευάζουσιν. Ὁ δὲ Χρυσόστομος εὐνοῦχος ὢν καὶ παραδυναστεύων ἐν τοῖς βασιλείοις, δολοφονήσας ἀνέλεν αὐτὸν· ἀλλ' οὐκ εἰς μακρὰν τούτου ἡ δίκη μετέλθεν.

A. M. 5959. — Τούτῳ τῷ ἔτει Κύριλλος (77) Ἀλεξανδρείας καὶ Πρόκλος (78) Κωνσταντινουπό-

A negotiis gerendis præstantem, qui urbis moenia partim exstruxerat et urbem ex parte reparaverat, cum de eo, sedente in circo imperatore, et audiente, exclamassent Byzantini: Constantinus condidit, Cyrus instauravit: indignatus imperator de huiusmodi acclamationibus, et eum cum gentilibus sentire causatus, præfecti dignitatem Cyro abrogavit et ejus facultates publicavit. Ille ad ecclesiam se recipiens factus est clericus. Imperator autem miseratione in eum motus, Smyrnæ, quæ Asiæ urbs est, episcopum fieri jussit. Eundem vero comprehensum, quasi gentillum opinionibus adhuc detentum in ipsa ecclesia interficere meditabantur. Ille confertam ecclesiam conveniens, et ad populum concionem habere compulsus, ait: Viri fratres, nativitas Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi colatur silentio: quandoquidem auditu etiam solo in sancta Virgine Dei Verbum conceptum est. Ipsi gloria in sæcula sæculorum Amen. His populus in hilaritatem versus, felicibus votis eum prosecutus est: et episcopi provinciam apud illos piissime administravit.

A. C. 458. — Hoc anno Joannes alius, Vandalus cognomine, tyrannidem in Valentinianum Romæ suscitare molitus est: Theodosius Aspare et Artaburio Romanarum copiarum ducibus missis, prælio commisso, Joannem superavit, qui etiam fide accepta vivum se in eorum manus dedit. Hi virum ad imperatorem Theodosium adducunt, et ut honores assequatur, operam adhibent. ²⁹ Porro Chrysaphius eunuchus summam in palatio potestatem exercens dolis ei [mortem] intulit: a quo perpetratum scelus divina justitia inultum sero differri non est passa.

A. C. 459. — Hoc anno Cyrillus Alexandriæ, et Proclus Cpoleos episcopi cum pietate obdormierunt:

VARIE LECTIONES.

²² κτίσαντα τὰ A e, κτίσαντά τε vulg. ²³ ἐδήμευσεν αὐτὸν b. ²⁴ ἐπ' αὐτῷ b. ²⁵ πρὸ τῶν — αὐτὸν add. ex b. ²⁶ ἐν τῇ ἐκκκλησίᾳ om. A. ²⁷ αὐτοῖς add. ex A. ²⁸ ἑτερος] στερεός A.

JAC. GOARI NOTÆ.

Oriente Hierosolymis deyente, Cyrus insidiis appetitus, Cotyæi in Phrygia sacrorum antiastes ordinatus est, et ad Leonis imperatoris tempus vitam produxit. Cyri e magistratu defectionem Chronicon Alexandr. supra auctorem errans ad Theodosii annum ultimum removel.

(68) Ἐκράτησεν γὰρ δύο ἀρχὰς ἐπὶ χρόνους τέσσαρας, διότι καθαρὸς ἦν πᾶν· Duas enim præfecturas quatuor annis administrarat, eo quod summa vir esset innocentia. Chron. idem.

(69) Αὐτὸς ἐπενόησεν τὰ ἑσπερινὰ φῶτα ἀπτεσθαι εἰς τὰ ἔργαστήρια, καὶ τὰ νυκτερινὰ· Curavit instaurari lumina in officinis cum vespertina, tum nocturna. Chron.

(70) Idem: ἐποίησεν αὐτὸν κληρικόν, fecit eum imperator clericum. Notæ superiores consulendæ.

(71) Ita Chron., non Cotyæi, prout Suidas superius. Addit Chronicon: Ἦσαν γὰρ οἱ τῆς πόλεως ἐκείνης ἥδη τέσσαρας ἐπισκόπους φονεύσαντες· καὶ ἅνα καὶ Κύρον αὐτὸν ἀνέλωσιν· Smyrnenses enim jam quatuor episcopos interfecerant: volebatque imp. Cyrum etiam ab ipsis interfici.

(72) Christianum se abunde professus videri po-

terat, qui Christi incarnationis miraculum sic profiteretur, et ut sine viri opera Deus Verbum conceptus sit in sancta Maria. Comberis.

(73) Ipso sui adventus die, qui Christi nati exstilit. Πρὸ τῶν ἁγίων Θεοφανίων, posuerunt variz lectiones in hunc locum.

(74) Chron. Λόγος γὰρ ἦν. Num eorum pravitate, quos Chrysostomus hom. 3 in Joan. carpit, infectus fuerit Cyrus, anxius sum.

(75) Chron. Καὶ ἐμεινεν ἐκεῖ ἑως θανάτου αὐτοῦ. Vide Suidam nuper relatum de Cyri morte.

(76) Ἐτυράννησεν Ἰωάννης ἑτερος. De Joanne Vandalo scribit Chronicon Alexandr. ad annum Theodosii 34, Marcellinus in Chronico: Joannes, natione Vandalus, magisterque militum, Arnegysii fraude in Thracia interemptus est.

(77) Concilii quidem Chalcedonensis acta annos triginta duos pontificatum obtinuisse ex libello Athanasii presbyteri, et Theodori diaconi testantur. At cum anno Theodosii sexto ineunte sedem occupaverit, prout anno Theodosii 7 declaravimus, mors ejus ad 39 non potuit differri.

(78) Arcobindo et Aspare cons. anno Theodosii

et Proclum quidem Flavianus presbyter et Ecclesiae A Cpoleos sceuophylax, vir sacris praestans et ornatus virtute, excepit: in Cyrilli vero locum Dioscorus flagitiosus, et omnis expers doctrinae, nulli bonus, sed sola naturae ferocitate conspicuus, suffectus est. Haec ejus summa laus, quod inter Cyrilli affines numeraretur, quorum aedes summa licet altitudine spectabiles ac super tertiam contignationem elevatas profano ritu consecravit.

A. C. 440. — Cpoleos episcopi Flaviani annus primus.

Alexandriae episcopi Dioscori annus primus.

Hoc anno Chrysaphius eunuchus summam in palatio et penes imperatorem assecutus potestatem, B Flavianum ordinatum cum invidia et moleste ferens, imperatori alioqui minime malo, Chalcedone tunc moram agenti, suggessit, ut in ordinationis et dignitatis vicem benedictionis aliquod munus rependeret patriarcha, litteris significaret. Flavianus mundos ac puros panes in bene-

λως εὐσεβῶς ἐκοιμήθησαν. Καὶ τὸν μὲν Πρόκλον Φλαβιανὸς ὁ πρεσβύτερος καὶ σκευοφύλαξ (79) τῆς Μεγάλης ὡς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως διεδέξατο, ἀνὴρ ἱερώτατος καὶ ἐνάρετος. Κύριλλον δὲ Διόσκορος ὁ θυσιαστής διεδέξατο, μὴδ' ὅλως ὄν διδασκαλικός (80). ἀρχιεὺς ὁ δὲ καὶ ἀνήμερός τις, ἐξαίρετως δὲ ἐν τοῖς συγγενέσι Κυρίλλου γενόμενος, ὅς ὡς καὶ τὴν οἰκίαν αὐτῶν καίπερ οὖσαν ἐν ὕψει πολλῷ ἐπάνω τρίστεγων οἴκον καθιέρωσεν (81).

A. M. 5940. — Κωνσταντινουπόλεως Φλαβίου τοῦ ἔτος α'.

Ἀλεξανδρείας Διοσκόρου ἐπισκόπου (82) ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Χρυσάφιος εὐνοῦχος τοῦ τε παλατίου καὶ τοῦ βασιλείως κρατῶν (83), τῇ Φλαβιανοῦ χειροτονία φθονήσας, ὑπέθετο τῷ βασιλεὶ ἀνάγκην, καὶ εἰς Χαλκηδὸνα διάγοντι, δηλώσαι τῷ πατριάρχῃ ἀποσταίλαι τὰς ὑπὲρ τῆς χειροτονίας εὐλογίας. Ὁ δὲ Φλαβιανὸς καθαρὸς ἀρτους ἀπέστειλεν ὡς (84) εὐλογίας. Ὁ δὲ Χρυσάφιος ἀποστρέψας ταῦτας, ἐδήλωσε χρυσὰς εὐλογίας ζητεῖν (85) τὸν βασι-

VARIÆ LECTIONES.

ὡς μεγάλης add. ex A. ὡς ἀρχιεὺς A a b, ἀρχιεὺς vulg. ὡς καὶ A a b, ὡς καὶ vulg. ὡς ἀπεί. εὐλογίας A, ἀπ. εὐλογίαν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

27 pridie Idus Aprilis, Proclus patriarcha creatus, ex Soeratis lib. vii, cap. 39 post annos duodecim et menses tres in pontificatu exactos moritur: ex menologio 24 Octobris, adeoque Theodosii anno 39.

(79) Antiquum in ecclesia officium jam a Juliano temporibus presbytero conceditum. Sozomenus C lib. v, cap. 7: Θεόδωρον πρεσβύτερον ὡς φύλακα τῶν χειρηλίων συλλαβόν, etc. ἔπει δὲ τὰ ἱερὰ σκεῦη ἐληψατο, etc. Theodorum presbyterum thesauri custodiam comprehendens, etc., ut autem sacra vasa depraedatus est Julianus.

(80) Qui nulla doctrina vi polleret, adeoque ineptus episcopatus esset, cum episcopum oporteat esse doctorem. Ἀρχιεὺς δὲ καὶ ἀνήμερός τις, ἐξαίρετως δὲ ἐν τοῖς συγγενέσι Κυρίλλου γενόμενος ὅς, x. τ. λ. Homo inutilis, quique immanis quidam ac crudelis in Cyrilli maxime cognatos existitit; ac eorum etiam aedes, quamvis supra tertiam contignationem assurgentes, in ecclesiam consecravit. Nulla hæc vi reddita, mirorque interpretem secutum Buchardum sic alieno sensu reddidisse, ut præcipuam Dioscori laudem ponat, quod Cyrilli cognatis accensus sit, eorumque superbas ad prophanum ritum consecraverit; quem constat miras in Cyrilli cognatos excitasse tragœdias illis infensissimum, nec aliud velle Theophanis verba, ut et apud Nicephor. et Cedr. reddita sunt. Exstat querela Athanasii Cyrilli ex sorore nepotis de hac suarum aedium publicatione in concilio Chalced. act. 3: Super hæc autem, ut neque habitationem aliquam haberemus, nostras domos præparavit ecclesias fieri; meam Athanasii quarto tecto superjacentem, et quæ pro sua positione ecclesia fieri non potest, quia complectitur cum prædictis domibus etiam alias minimas domos, et tædit continens. Ipse Theophanes anno sequenti posito de Cyrilli cognatorum vexatione clarius enarrat. Nimirum timebat superbus homo, ne, uti in Theophilo ac Cyrillo nepote factum erat, sic deinceps Athanasius, aliussive et Cyrilli familia urbis sacerdotium arriperet, ut in ea potentia clari ac nobiles. Combesis.

(81) Cum Cyrillus Dioscori avunculus patriarchæ dignitatem etiam civilis potestatis arrogato sibi jure

auxerit: Καὶ γὰρ ἐξ ἐκείνου ἡ ἐπισκοπὴ Ἀλεξανδρείας πέρα τῆς ἱερατικῆς τάξεως καταδυναστεύειν τῶν πραγμάτων ἔλαβε τὴν ἀρχήν. Etenim ex illo tempore episcopus Alexandrinus supra sacri cleri dominatum, rerum etiam secularium principatum occupavit. Nil mirum si Dioscorus homo alioqui petulans, secularium magistratum more domum erectam publica celebritate καθιέρωσεν, dedicavit.

(82) Ecchellenensis annos 14, dies 69.

(83) Eo quod nuper παραδυναστεύων ἐν τοῖς βασιλεῦσι, et rerum omnium summam administrare sit dictus.

(84) De eulogia publica minuto Ecclesiae sacramento, vulgo pane benedicto, nullus hic sermo: tractatur abunde ab Albaspinæo lib. i. Observ. eccl., Baronio ad an. 345, et aliis. Privatam hic locus memorat, quam ultro citroque dare et accipere solebant amici, maxime præsules Ecclesiae, in mutua charitatis argumentum. Ea panis erat, de qua Paulinus ad Severum epist. 1: Panem campanum de cellula nostra tibi pro eulogia misimus. Ad Augustinum epist. 41: Panem unum quem unanimi-tatis indicio misimus charitati tuae, rogamus accipiendo benedicas. Ad Romanianum epist. 45: Panem unum sanctitati tuae unitatis gratia misimus; hunc panem eulogiam esse tu facies dignatione suscipientis. Plures quoque ab eodem ut a Flaviano misso legimus ad Romanianum præfatum epist. 46: Ne vacuum fraternæ humanitatis officium videretur de buccellato Christianæ expeditionis in cuius proci-clu quotidie ad frugalitatis annonam militamus, panes quinque tibi pariter et filio nostro Licentio misimus. Mos idem apud Augustinum observatur epist. 34 ad Paulinum, Gregorium papam, lib. ix, epist. 42, Joannem Moschum Limonarii cap. 42, Gregorium Turonensem lib. x hist., Aldelmum De laud. virg. cap. 21, ante quos omnes εὐλογίας διατίθησθαι, prout Chalcedonem panes suos Flavianus destinavit, concilii Laodicensi canon 13 meminit.

(85) Alludens indubie ad illud II Cor. ix, quo collectam fidelium liberalitatem, et munificentiam in alios distribuendam Paulus vocat ἐτοίμην εὐλογίαν.

λία. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος ἀντεδήλου μὴ ἔχειν χρήματα ἀποστελεῖν. Εἰ μὴ τισι χρήσονται τῶν ἱερῶν ἀκευῶν. Γίνεται οὖν ἐκ τούτου οὐ « μικρὰ λύπη ἐν μέσῳ αὐτῶν, Πουλχερίας ταῦτα μὴ εἰδυίας. Καὶ ταῦτα μὲν « ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ Διόσκορος εὐθὺς ἐκ προοιμίων τοὺς συγγενεῖς Κυρίλλου πορθεῖ, καὶ τὰ τούτων ληΐζεται. Τὸν δὲ ἀδελφίδου αὐτοῦ « Ἀθανάσιον πρεσβύτερον ὄντα καθέλειν ἀναίτιως, δημεύσας αὐτὸν ἐσγάτως. Ταῦτα ἵπολει ἐναντιούμενος τῇ ὀρθῇ πίστει. « Κυρίλλου αἰρετικῆς ὡν, ἐξ ἀπαλῶν ὀνύγων τὰ Ὀριγένους φρονῶν. Ἐνεῖχεν « δὲ καὶ Φλαβιανῶ «, διότι μικρὰν ἐπικουρίαν παρεῖχε τοῖς συγγενεῖς τοῦ μακαρίου Κυρίλλου. Ὁ δὲ Χρυσάφιος δυσσεθὲς ὢν, καὶ μὴ φέρων ὀρεῖν τὴν τῶν Ἐκκλησιῶν ὁμόνοιαν, σπουδὴν ποιεῖται αὐτάς ταράζει, καὶ παντοίως γίνεται εἰς τὸ Φλαβιανὸν τῆς ἐπισκοπῆς ἐξεῶσαι, ἱβουλόμενος Εὐτυχῇ « τινὰ ἀρχιμανδρίτην ὁμόφρονα αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπισκοπὴν προχειρίσασθαι. Καὶ ἐπειδὴ Πουλχερίας « κρατούσης τῶν πραγμάτων οὐδὲν ἴσχυεν, πρῶτον ὑπεισέρχεται τῇ Εὐδοκίᾳ ἀπείρω ὀσση, καὶ εἰς ψῆδον αὐτὴν ἐρεθίζει κατὰ τῆς οικίας μητρός, καὶ ὑποτίθεται αὐτῇ λοιδορησά « αὐτὴν παρὰ τῷ βασιλεῖ πρὸς τὸ λαβεῖν αὐτὴν τὸν πραιπόσιτον. ἐπειδὴ ἡ Πουλχερία εἰς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων ἀναγκαίως « εἶχε τὸν πραιπόσιτον (86). Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἐνοχλούμενος, διαπέμπεται αὐτῇ λέγων. « Μὴ σε τοῦτο λυπηθῇ. πραιπόσιτον γὰρ ἔχειν σε οὐκ ἐστὶ δυνατόν. οὐδὲ τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν καλῶς διοικοῦσαν καὶ ἐμπειρῶς καὶ εὐσεβῶς ἐγὼ παραστήλω. Τούτου δὲ ἀποτυχὼν ὁ « Χρυσάφιος ἐφ' ἐτέραν μετέρχεται σκευὴν, καὶ ὑποτίθεται τῇ Εὐδοκίᾳ ὀλλῆσαι τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐπιτρέψαι τῷ πατριάρχῃ χειροτονῆσαι αὐτὴν διάκονον, ὥς παρθενεύειν ἡρημένην. « Καὶ ἐπὶ πλεῖον τῆς Εὐδοκίας ὀχλοῦσης, ἐπεισε τὴν κουφύτητα τοῦ βασιλέως. Καὶ τοῦτο προτραπὶς ὁ μακάριος Φλαβιανὸς παρὰ τοῦ βασιλέως ἐλυπήθη σφόδρα προβλέπων τὰ μέλλοντα ἐκ τούτου ἀναφυῖναι σκάνδαλα. Καὶ τῷ μὲν βασιλεῖ ὑπέσχετο, τῇ δὲ Πουλχερίᾳ ἔγραψεν παρακαλῶν αὐτὴν μὴ δεχθῆναι εἰς πρόσωπον αὐτῆς, ἵνα μὴ ἀναγκασθῶ, φησὶν, τῶν λυπῶντων σε πράξαι τι. Ἡ δὲ ἐκ τῶν γραφέντων νοήσασα τὸ μελετώμενον, τὸν μὲν πραιπόσιτον τῇ Εὐδοκίᾳ ἀπέστειλεν. εἰς δὲ τὸ Ἐδδομον ἐξελθεῖν ἡσύχαζεν. Ἐκ τούτου ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ Εὐδοκία σφόδρα κατὰ Φλαβιανὸν ἐλυπήθησαν, ὥς τὸ μυστήριον ἐκκαλύψαντος. Τῆς δὲ Πουλχερίας ἡσυχαιοῦσης, καὶ Εὐδοκίας τὴν βασιλείαν ἰδουούσης, συνῆλθον τι τοιοῦτον. Παυλῆνός τις μάγιστρος (88)

VARIE LECTIONES.

« οὐ οὐκ. A. « μὲν add. ex A. « αὐτοῦ add. ex A. « τὴν ὀρθὴν πίστιν B. « ἐνεῖχεν, fort. ἔγκοτον ἐνεῖχεν. Hieron. I, 118. « Φλαβιανὸν B. « Εὐτυχῇ A, Εὐτυχὴν vulg. « αὐτῷ A. « αὐτῇ λοιδορησά. om. A. « ἡ Πουλχ. τὴν διοίκ. τῶν πρ. ἐκράτει καὶ ἀναγ. B. « ὁ add. ex A. « παρθενεύειν ἡρημένην A, παρθενεύειν ἡρημένην vulg. « ὀχλούμενός A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(86) Tanquam sequestrum et medium inter feminam et viros, cum quibus de rei communis negotiis erat tractatus: Ὡς ἐκείνη γὰρ οὕτως ἐτάττετο, ὥς δὴ ἐπισταμένη τοῖς πράγμασι. Ipse rerum summam administranti proxime aderat præpositus, ἀνδρόγυνος rerum expertus.

A dictionem misit. Hos aversatus Chrysaphius, aurea benedictionis munera imperatorem postulare rescripsit. Pecunias, quas mitteret, nisi conflaret ex sacris ecclesiæ vasis, se non habere retulit episcopus. Ex hujusmodi responso non modicus ab invicem animorum ortus dissensus, ejus ad Pulcheriam nulla delata notitia. Et hæc quidem Cpoli. Alexandriae porro Dioscorus velut in arrepti muneris primo limine Cyrilli affinium facultates deprædatur et eorum quæcunque bona rapit: consobrinum Alhanasium presbyteri dignitate promotum, publicatis etiam quæ possidebat omnibus, officio removit. Ista quidem vir a teneris unguibus hæreticus, et Origenis opinionibus infectus, rectam Cyrilli fidem eversurus, attentabat: et a Flaviano, ob non nullas ejus æstibus datas suppetias, animum ferebat aversum. 85 Interim Chrysaphius, cum impietatem animo recoqueret, nec ecclesiarum concordiam posset conspiciari, studium illis turbandis adhibet, ac ut Flavianum episcopatu dejiceret, omnem lapidem movet, Eutychem quendam archimandritam, qui cum ipso male de fide sentiebat, episcopum præsciendum secum consiliatus. Quoniam vero, Pulcheria rerum summam administrante, nulla valebat ipse auctoritate, in rudem et inexperum Eudociæ animum sese primum insinuat, et in propriæ matris perniciem invidiæ facies accendit, eiue suggerit, ut eam apud imperatorem præpositi sibi asciscendi sine carpat et incuset: Pulcheria namque conjunctam præpositi operam in negotiis gerendis necessario exigebat. Imperator a conjuge molestius interpellatus, hoc ad eam responsum dat: Depone animi anxietatem; præpositum enim oblinere nequis: neque sororem præclare, solerter et cum pietate res imperii administrantem ego removeo. Intentis frustratus Chrysaphius, aliam dolum componit machinam. Fit Eudociæ auctor, ut ipsa precibus imperatorem fatiget, ac Pulcheriam, tanquam ad virginitatem destinatam, a patriarcha diaconissam ordinandam, eo jubente, impetret. Ita Eudocia in rogando frequentior, et in postulatis exigendis importunior, leniorem imperatoris animum, quo desiderabat, impellit. Beatus Flavianus, accepto imperatoris jussu, mala ex eo, si fiat, nascitura præsentit, et in anxietatem conjicitur. Imperatoris tamen dictis obsequentem se fore pollicetur; ac simul Pulcheriæ, ne in ejus conspectum admittatur, Ne forsitan, inquit, quod a te libenter non sit ferendum, circa te quidpiam exsequi cogar,

(87) De magistro, ejus supra patricios dignitate, et ad imperatorem quam vicina multa docte congerit Meursius: non placet autem ubi vocabulum solitarie positum, eum, qui officiorum, significare autumat: is enim unus; at non unum exstissio magistrum ipsis quas proferi auctoritatibus com-

litteris significat. Ex scriptis, quod parabatur, illa conjiciens, praeposito ad Eudociae libitum cedit, et in Hebdomum secedens privatam vitam agebat. Hinc in Flavianum, velut commissum sibi arcanum revelantem, imperatoris et Eudociae commota incignatio. Caeterum Pulcheria ad privatam compulsam vitam, et Eudocia negotiorum curam gerente, tale quidpiam accidit: Erat Paulinus quidam vir litteris omnibus et formae venustate conspicuus, Eudociae apprimè carus, cum quo familiarius agere et seorsim colloqui illa solebat. At cum sanctorum Theophauiorum die malum elegans omnino et stupendae magnitudinis nonnullus imperatori obtulisset, ille fructum admiratus Eudociae misit, hæc Paulino dedit: Paulinus duos post dies illud imperatori obtulit. Imperator malum agnitum celavit, et ad augustam profectus, Per salutem, inquit, meam, obtestor, quid de malo, quod tibi dedi, actum est? Ita salvus sis, inquit illa, comedi. **86** Imperator in iram versus malum proferri jubet, et Paulinum in Cappadociam exsulem abactum trucidari. Porro memoratus Eusebius scholasticus, qui primus Nestorium confutavit, ad Dorykei episcopatum provecus, disceptatione cum Eutyche archimandrita habita, a recto fidei sensu comperit alienum. Pluribus autem precibus et exhortationibus emendare conatus, nihil profecit. Eo tempore, quæ sibi nota de illo forent, Eusebius detulit ad Flavianum episcopum: qui quadraginta episcoporum coacta synodo, Eutychem adesse jubet, et iuxta positum ecclesiasticorum canonum ordinem examinatum, cum hæreticum et in errore tuendo subdolum deprehendisset, dignitate multavit. At Chrysaphius Eutycheis sententiæ particeps supremam in palatio exercens potestatem, his auditis magis ac magis in Flavianum accenditur, et Dioscoro Alexandriae episcopo pollicetur, se ad quævis ei placita præstiturum operam, si ad adversa quæque in Flavianum et Eusebium reos agendos proferenda ipsum juvaret, ac demum Eutycheis partes pro virili susceperet tuendas. Commovet insuper augustam Eudociam in Flavianum, quæ a Pulcheria pertulerat acerba reducens in memoriam. Una igitur ambo imperatorem hortantur, secundam Dioscoro, ut præsit, potestatem faciunt, non contemnenda militum manu in ejus auxilium submissa.

VARIE LECTIONES.

⁸⁷ ἰδία A, ἰδίως vulg. ⁸⁸ ὁρθά A, ὁρθῶς vulg. ⁸⁹ παρακαλέσεις καὶ om. A. ⁹⁰ τὰ περὶ A, τὸ περὶ vulg. ⁹¹ ταῦτα A c, τοῦτο vulg. ⁹² Ἀλεξανδρείας A, Ἀλεξανδρίων vulg. ⁹³ εἰ A, ἐν vulg. ⁹⁴ συνδράμα A, συνδράμη vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

propatur. Magister itaque nulli officio cursorum, D (89) *Advocatum* Lacerda et Meursius referre consent, ego generalius *jurisperitum*, τῇ δίκῃ σχολάζοντα, qui *juri dicendo vacat*. Agathiam Suidas scribit scholasticum: ipse sibi testis. Ἀγαθίας μὲν ὄνομα, inquit, τέχνη δὲ τὰ Ῥωμαίων νόμιμα, καὶ οἱ τὸν δικαστηρίων ἀγῶνας. Agathias mihi nomen: studium, Romanorum leges, et tribunalium certamina: hinc continua lectione libros δικῶν ἀνὰ πλῆθος litigiosis judiciis refertos evolvere se jactat. Canon Africanus 97: Ὅσα δοθῆναι δεῖσαν τοῦ καταστήσαι ἐκδικούς σχολαστικούς· ut dent facultatem defensores constituendi scholasticos. Non est itaque scholasticus idem qui *advocatus*, vel *defensor*: alias *advocatus* institueretur *advocatus*. De scholastico quædam ad pag. 76 notas præmissas.

(88) Subintellige ὁμοσον εἰς τὴν σωτηρίαν μου, τοῦ, μὰ τὴν σωτηρίαν· dicerent hodie, νὰ ζῇ ὁ βασιλεὺς.

A ἡγαπάτο παρὰ τῆς Εὐδοκίας, ὡς λογιώτατος καὶ ὠραιώτατος, ὅτι συχνῶς ἰδίᾳ ⁸⁷ συνεντύχανεν. Τῇ οὖν ἡμέρᾳ τῶν ἁγίων Θεοφανίων προσήγαγέν τις τῷ βασιλεῖ μῆλον μέγα τε καὶ θαυμαστόν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο θαυμάσας ἀπέστειλεν αὐτὸ τῇ Εὐδοκίᾳ, κάκειν ἀπέστειλεν αὐτὸ τῷ Παυλίνῳ· ὁ δὲ Παυλῖνος μετὰ δύο ἡμέρας ἀπέστειλεν αὐτὸ τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο γνωρίσας ἐκρυψεν. Καὶ ἀπαιθὼν λέγει τῇ αὐγούστῃ· Ἐτὴν σωτηρίαν μου (88), τὸ μῆλον δ' ἐπαμφά σοι, ποῦ ἔστιν; Ἡ δὲ ἔφη· Ἐμὰ τὴν σωτηρίαν σου, ἔφαγον αὐτό. Ὡς τότε εἰς ὄργην κινήθεις, κελεύει τὸ μῆλον ἐνεχθῆναι, καὶ τὸν Παυλῖνον ἐξοριθῆναι εἰς Καππαδοκίαν, κάκειν σπαγῆναι. Ὁ δὲ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς Εὐσέβιος ὁ σχολαστικὸς (89), ὁ πρῶτος· Νεστορίου λαβόμενος, προσηλθεὶς εἰς ἐπισκοπὴν Δορυλαίου, καὶ πρὸς Εὐτυχὴ τὸν ἀρχιμανδρίτην περὶ πίστεως διαλεγόμενος, εὗρεν οὐκ ὁρθά ⁸⁸ φρονούντα αὐτόν. Πολλὰ δὲ παρακαλέσας ⁸⁹ καὶ παρανοήσας ὡφελῆσαι αὐτόν, οὐκ ἴσχυσεν. Τότε δ' Εὐσέβιος ἀνήγαγε τὰ περὶ ⁹⁰ αὐτοῦ Φλαβιανῷ τῷ ἐπισκόπῳ, ὅστις συγκροτήσας σύνοδον τεσσαράκοντα ἐπισκόπων, μεταστέλλεται τὸν Εὐτυχὴ, καὶ κατὰ πάσαν ἀκολουθίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων ἀνακρίνας, καὶ εὐρὼν αὐτὸν αἰρετικὸν καὶ ὑπόκριν, καθέλεν αὐτόν. Χρυσάφιος δὲ τοῦτον σύμφρων τοῦ παλατίου κρατῶν, καὶ ταῦτα ⁹¹ μαθὼν ἐπὶ πλείον ἐξάπτεται εἰς ὄργην κατὰ Φλαβιανῷ, καὶ δημοῖ τῷ Διοσκόρῳ Ἀλεξανδρείας ⁹², εἰς πάντα αὐτῷ συνεργεῖν τὰ καταθύμια, εἰ ⁹³ ταῖς κατὰ Φλαβιανῷ καὶ Εὐσεβίου συνδράμοι ⁹⁴ αὐτῷ κατηγορίας καὶ ὑπερ Εὐτυχῶς ἀγωνίστηται. Κινεῖται δὲ πρὸς τοῦτο καὶ τὴν αὐγούστην Εὐδοκίαν τὰ περὶ Πουλχερίας λυπηρὰ κατὰ Φλαβιανῷ ὑπομνήσκειν αὐτήν· καὶ παρασκευάζουσιν ἀμφοτέρω τὸν βασιλεῖα θεοπίσαι δευτέραν ἐν Ἐφέσῳ συγκροτηθῆναι σύνοδον, καὶ παρέχουσι Διοσκόρῳ ἐξάρχειν τῆς συνόδου, ἀποστελλαντας αὐτῷ στρατὸν πλείστον πρὸς βοήθειαν.

in Flavianum et Eusebium reos agendos proferenda ipsum juvaret, ac demum Eutycheis partes pro virili susceperet tuendas. Commovet insuper augustam Eudociam in Flavianum, quæ a Pulcheria pertulerat acerba reducens in memoriam. Una igitur ambo imperatorem hortantur, secundam Dioscoro, ut præsit, potestatem faciunt, non contemnenda militum manu in ejus auxilium submissa.

A. M. 5941. — Τούτῳ τῷ ἔτει καλεῖται τοῦ ³³ A βασιλέως Θεοδοσίου ἡ ληστρική καὶ παρόνομος συν-
ηθροίσθη σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ ³⁴ τοῦ κριθῆναι τὰ περὶ
Φλαβιανῶν καὶ Εὐτυχοῦς ὑπὸ Διοσκόρου τοῦ δυσσε-
βοῦς κατὰ παραίνεσιν Χρυσαφίου τοῦ εὐνοῦχου, τὸ
ἐπὶ κλην ³⁵ Ταυτοῦ (90), τὴν τοῦ βασιλέως κουφό-
τητα παραπέσαντος. Συναθροισθέντων δὲ πάντων
πρεσβυτέρων ὁ Διοσκόρος, οὐ συνεχώρησεν παρῆναι
νοτάριον ἑτερον τῇ συνόδῳ, ἀλλὰ τοὺς ἰδίους μόνους
ἐποίησε γράφειν τὰ πραττόμενα. Ζητήσεως οὖν
γενομένης ἀπηρτίτο Εὐτυχὴς τὴν ἰδίαν δόξαν ἐκφά-
ναι, καὶ ἀπεκρίνατο λέγων· Ὁμολογῶ ἐκ δύο φύ-
σεων γεγενῆσθαι τὸν Κύριον ἡμῶν πρὸ τῆς
ἐνώσεως· μετὰ δὲ τὴν ἐνωσιν μίαν φύσιν ὁμο-
λογῶ. Τότε ³⁶ Διοσκόρος εἶπεν· Καὶ ἡμεῖς τοῦτοις
συντιθέμεθα πάντες. Καὶ οἱ μὲν τοποτηρηταὶ τοῦ
πάππα Λέοντος ³⁷ θεασάμενοι τὴν Διοσκόρου ὁρμὴν,
καὶ ὅτι τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πάππα τὴν πρὸς Φλα-
βιανὸν οὐ συνεχώρησεν ἀναγνωσθῆναι, οὕτως τὴν πρὸς
τὴν σύνοδον, ἀλλὰ παρωρόθησαν ³⁸. Ἐφυγον, καὶ
κατήλθον ἐν Ῥώμῃ. Ὁ δὲ Διοσκόρος τῷ Εὐτυχεῖ μὲν
τὴν ἱερυσύνην ἀποδίδωσιν, Εὐσέβιον δὲ τὸν τοῦ
Δορυλαίου καὶ Φλαβιανὸν τὸν Κωνσταντινουπόλεως
ἐτοίμως καθεῖλεν. Ὅς καὶ πρὸ τῆς καθαιρέσεως ὠδι-
σμοῖς καὶ λακτίσμασι ³⁹ τοῖς ὑπὸ Διοσκόρου ἐκβαλλόμε-
νος ⁴⁰ (91), τρίτατος τὸν βίον μετέλλαξεν, καὶ τῇ ἐξῆς
βίᾳ τῶν ⁴¹ στρατιωτῶν καὶ ξιφῶν ὑπογράφαι οἱ ἐπι-
σκοποὶ κατηναγκάσθησαν ⁴². Ὁ δὲ Δόμνος Ἀντιοχείων
ἐπίσκοπος βίᾳ ὑπογράφας, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἐλθὼν, ἀν-
έστη Διοσκόρῳ καὶ τοῖς ἀρχουσιν, καταβῶν τῶν πρα-
χθέντων, καὶ ἀσέβῃ ⁴³ τὴν σύνοδον ὀνομάζων, καὶ τὴν
ἑαυτοῦ ὑπογραφὴν ζητῶν ἀναλαβεῖν. Ταῦτα μαθὼν ὁ
πάππας Λέων, πρόσκειται τῷ βασιλεῖ Οὐαλεντινιανῷ, καὶ
ταῖς αὐγοῦσαις, μετὰ δακρύων αὐτῶν ἐπιστολὰς τῷ
βασιλεῖ Θεοδοσίῳ γραφῆναι, διόρθωσιν γενέσθαι τῶν
ἐν Ἐφέσῳ ἀθέμιτων καὶ ἀκανονίστως πραχθέντων.
Ὁ δὲ ἀντιγράψει τῇ θυγατρὶ Εὐδοξίᾳ οὕτως· «Τοῦτο
τῇ σὴ γλυκύτητι (92) γνωρίσαι βούλομαι, ὅτι Φλα-
βιανὸς θεῖα κρίσει τῶν Ἐκκλησιῶν ἐξεβλήθη, ὡς
ταραχῶν πολλῶν αἴτιος. » Ὁ δὲ Διοσκόρος καθεῖλεν ⁴⁴
καὶ Θεοδόρητον καὶ Ἰβαν καὶ Ἀνδρέαν (93) καὶ

A. C. 441. — Hoc anno praeclatorum et illegiti-
mum conciliabulum Flaviani et Eutychis dirimendo
ab impio Dioscoro discriminari, iubente Theodosio
imperatore, et Chrysaphio eunucho cui cognomen
Taimas, hortante, ac nimis facilem imperatoris
animum, quo vellet, vertente, congregatum est.
Coactis igitur omnibus, cum praesideret Dioscorus,
nullum synodo notarium adesse permisit, sed suos
duntaxat acta quaeque conscribere praecipit. Insti-
tuta itaque disceptatione, propriam enuntiare sen-
tentiam rogabatur Eutyches, qui responsum dedit
in haec verba: *Prosteor ex duabus naturis ante
unionem Dominum constituisse, post unionem solam
unam naturam admitto.* Ad haec Dioscorus: *Et nos,*
inquit, *omnes his assentimur.* Conspecto porro Dio-
scori furore, et quod papa ad Flavianum epistolam
aliamque ad ipsam synodum nullatenus legi permi-
sisset, imo se ludibrio habitos Leonis papae Romani
legati cernentes, fuga se subdulerunt et Romam
reversi sunt. ³⁷ Dioscorus autem Eutychem in
pristinum sacerdotii gradum restituit, Eusebium
vero Dorylaei et Flavianum Cyprius antistites di-
gnitate festine submovit. Hic porro etiam ante
exactionis decretum pugnis et calcibus a Dio-
scori ministris eiectionis, triduanus cum morte vi-
tam immutavit: et altero die minis et gladiis mi-
litem intentatis ad subscribendum episcopi sunt
adacti. Domnus autem Antiochenus praesul, vi sub-
scriptio nomine, et in se ipsum reversus, Dioscoro
et optimatibus obstitit, et iis quae acta erant relu-
catus, impiam pronuntiavit eam synodum, datam
que subscriptionem recipere postulavit. His auditis
Leo papa Valentinianum imperatorem adit et
augustus, et ad imperatorem Theodosium dari li-
teras cum lacrymis obtestatur, et quae praeter Eccle-
siae iura canonumque sanctiones gesta fuerant
Ephesi, in melius revocari precatur. Ille filiae Eudo-
xiae in hunc modum rescribit: «Hoc suavitati tuae
notum volo, Flavianum tanquam tumultum aucto-
rem divino nutu ab ecclesiis eiectionis. » Porro Dio-
scorus Theodoretum, Ibam et Andream, Domnum

VARIAE LECTIONES.

³³ τοῦ add. ex A. ³⁴ ἐν Ἐφέσῳ add. ex A. ³⁵ τὸ ἐπὶ κλην A, τοῦ ἐπ. vulg. ³⁶ τότε A, καὶ ὁ vulg.
³⁷ Λέοντος θεασ. A b, Λέοντος Ῥώμης θεασ. vulg. ³⁸ παρωρόθησαν A b. ³⁹ λακτίσμασι A, λακτίμασι
vulg. ⁴⁰ ἐκβαλλόμενος A. ⁴¹ τῶν add. ex A. ⁴² κατηναγκ. A, ἡναγκ. vulg. ⁴³ ἀσέβειαν A c. ⁴⁴ καθ-
εῖλεν A, καθήρεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(90) Τζουμάν scribit Theodorus Lector. Vide D
varias lectiones, et Gretserum in appendice Orig.
CP.

(91) Legit Anast. ὑποβαλλόμενος, a Dioscoro
calcibus submissus, ejectionis calcibus Dioscoro: nec
necesse, ut a Dioscorig ministris intelligamus, uti
reddidit interpr., sat temerarius, ac praeceptis, ut ipse
ita in Flavium sœvire praesumpserit, ut esse τῶν
ὅπο quod est emend. ad marg. codicis Barb. ita
omnino reddendum esset, ut ad praestiterint ministri
Dioscorig. Placet quod et illic emendatum ἀνέστη,
pro ἀνέστη, surrexit, ubi ita vi subscriptisset, in
grassatores declamans, ac subscriptionem, quam
extorserant, repetens. COMPERT.

(92) Hanc epistolam aliis verbis conceptam

habet Nicephorus lib. xiv, cap. 49: Τοῦτο τῇ σὴ
γλυκύτητι γνωρίσαι βούλομαι, ὅτι Φλαβιανὸς θεῖα κρίσει
τῶν ἀνθρωπίνων ἀφηρέθη πραγμάτων ὅπως πάσα
ἀμφιβολία καὶ φιλονεικία τῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν
ἀποπαυθῇ.

(93) Istum ignorat Evagrius lib. i, cap. 10, ejus
vice Daniele substituit Carrorum episcopum,
Irenaeum Tyri, et Aquilinum Bibli. Nicephorus,
lib. x, cap. 47; Baronius anno C. 449, num. 43.
Ad annum porro Theodosii 41 *Chronicon Alexandr.*
et Prosperum auctor secutus pseudosynodum
Ephesinam locat, quam ad 42 alii seponunt. Verum
cum isti Theodosii imperio tres et quadraginta, alii
duos tribuant annos, utrique penultimo et sub eis-
dem coss. Protogene et Asterio actam decernunt.

insuper Antiochiæ cunctosque Orientis episcopos ecclesiastica potestate fecit extorres. Theodosius autem imperator, in quamcunque partem impelleretur, facilis ibat, et omni suasionum vento ferebatur: ex quo schedis oblati etiam non lectis, sæpius consensum et subscriptionem adiecit: inter quas donationem, qua sibi conjux ejus Eudocia in servitutem addicebatur, nec levi oculi jactu agnitam solertissima Pulcheria supposuit; cui subserpsit ille, merito deinde ob facilitatem nimiam a Pulcheria reprehensus.

Hoc eodem anno Gizerichus auctis Vandalorum copiis potentior factus, terræ marisque et ploriorum insularum Romanis prius subiectarum principatu arrepto, regem se ipsum renuntiavit: ex quo mors animi Theodosio incussus: qui mille et centum onerarias naves cum ingenti Romanorum exercitu Areobindo, Asylæ, Innobindo, Arintheo et Germano ducibus commisit. Tam valida igitur classe ad Siciliæ oras appellente, Gizerichus exterritus de foederibus cum Theodosio ineundis, legationem misit.

A. C. 442. — Cypoleos episcopi Anatolii annus primus.

Antiochiæ episcopi Maximi annus primus.

88 Hoc anno res proprias accuratius perpendens Theodosius, et se Chrysaphii fraudibus circumventum agnoscens, de impiis in Flavianum perpetratis sceleribus et admissis in reliquis episcopos injuriis scelerum animi concepit dolorem. In iram itaque prorumpens, primo Chrysaphium in quamdam insulam ablegat: tum in Eudociam graviter oburgatam, malorum omnium auctricem eam dicens, quæ Pulcheriam aula ejecisset, durius invehitur, et ea insuper, quæ circa Paulinum acciderant, cum probris objicit. Illa desperatis in rebus Hierosolymanam se dimitti rogat: Severoque presbytero et Joanne diacono sociis itineris acceptis, Hierosolymanam tendit. Illos autem ad eam frequentius in urbe prius itasse, et modo cum ea Hierosolymis reperiri, ac insuper pluribus ab ea donis augeri audienti imperator, missis litteris, capite multari jussit: tum demum beatam Pulcheriam multis precibus sollicitatam reduxit in aulam: quæ exemplo mandavit Ephesum, qui sancti Flaviani corpus asportarent, illudque magno pompæ satellitio per

Δ δόμον τὸν Ἀντιοχείας, καὶ τοὺς ἀνατολικούς ἐπισκόπους ἅπαντας. 77. Θεοδοσίῳ δὲ ὁ βασιλεὺς εὐρίπιστο; 78. ἦν, παντὶ ἀνέμῳ φερόμενος, ὅθεν καὶ χάριται; ἀπαργνώστοις 79. πολλάκις ὑπέγραψεν ἐν οἷς καὶ Πουλχερίᾳ ἡ σοφωτάτῃ δωρεὰν ὑπέβαλεν ἀπαργνώστον ἐκχωροῦσαν πρὸς δουλείαν Εὐδοκίαν τὴν γαμετὴν αὐτοῦ, καὶ ὑπέγραψε 80, παρὰ Πουλχερίας ὀνειδισθεῖς.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Γεζέριχος τῷ Οὐανδαλικῷ (94) πλῆθει πολὺς γενόμενος, καὶ ῥῆγα καλέσας αὐτὸν γῆς τε καὶ θαλάσσης, καὶ νήσεων 81 πολλῶν τοῖς Ρωμαίοις ὑποτελῶν κατασχόν, ἐλύπει τὸν Θεοδοσίον. Καὶ ἀποστέλλει χίλιας 82 ἑκατὸν ὀκτάδας· μετὰ δυνάμεως· Ρωμαϊκῆς· Ἀρεοβίνδου καὶ Ἀσύλα 83 (95) καὶ Ἰννοδίνου καὶ Ἀρινθείου καὶ Γερμανοῦ τῶν στρατηγῶν 84. Ταύτης οὖν τῆς δυνάμεως τῇ Σικελίᾳ προσορμηθεῖστος, καταπλαγεὶς ὁ Γεζέριχος πρεσβεύεται Θεοδοσίῳ περὶ σπονδῶν.

A. M. 5942. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Ἀνατολίου ἔτος δ'.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Μαξίμου ἔτος δ'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιλογισάμενος Θεοδοσίος, καὶ γνοὺς αὐτὸν ἀπατηθέντα ὑπὸ τῆς Χρυσάφειου πανουργίας, ἐλυπεῖτο περὶ τῆς εἰς Φλαβιανὸν γεγενημένης ἀσεθείας· καὶ τῆς εἰς τοὺς λοιποὺς ἐπισκόπους ἀδικίας. Καὶ ἀγανακτῆσας σφόδρα, πρῶτον μὲν Χρυσάφειον ἐξώρισεν (96) εἰς τινὰ νῆσον. Τῇ δὲ Εὐδοκίᾳ ἐπιφέρεται σφόδρως πάντων τῶν κακῶν αἰτίαν αὐτὴν ἀποκαλῶν, ὡς καὶ Πουλχερίαν τῶν βασιλείων ἀποσώζουσαν, ἅμα δὲ καὶ τὰ κατὰ τὴν Παυλίαν ὀνειδιστῶν αὐτῇ. Ἡ δὲ ἀπογνοῦσα παρεκάλεσεν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ἀπολυθῆναι αὐτὴν. Καὶ λαβοῦσα μὲθ' αὐτῆς Σευήρον τὸν πρεσβύτερον καὶ Ἰωάννην τὸν διάκονον, ἦλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ μαθὼν ὁ βασιλεὺς, ὅτι οὗτο; 85 καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτῇ ἐσύχναζον, καὶ ἐν Ἱεροσόλυμοις μετ' αὐτῆς εἰσι, καὶ πολλὰ αὐτοῖς δωρεῖται, ἀποστείλας ἀπεκεφάλισεν αὐτοῖς. Τότε ὁ βασιλεὺς τὴν 86 μακαρίαν Πουλχερίαν πολλὰ παρακαλέσας, ἤγαγεν εἰς τὰ βασίλεια· ἧτις εὐθείας ἀποστείλασα εἰς Ἐφέσον (97), ἤγαγεν τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Φλαβιανοῦ· καὶ μετὰ δορυφορίας διὰ τῆς μέσης ἐκκομίσασα, ἔθαψεν ἐν τοῖς ἁγίοις Ἀποστο-

VARIE LECTIÖNES.

77 ἅπαντας] ἀπόντας b. 78 εὐρίπιστος A, εὐρίπιστος vulg. 79 ἀπαργνώστοις A, ἀπαργνώστοις vulg. 80 δεινῶς ante παρὰ add. b. 81 νήσων A, νησῶν vulg. 82 χίλιας, χιλιάδας A. 83 Ἀσύλα A. 84 τῶν στρατηγῶν A, τοῦ στρατηγοῦ vulg. 85 οὗτοι καὶ ἐν π. A, οὗτοι ἐν πόλει vulg. 86 τὴν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(94) Theodosii expeditionem ante septem annos. Cyro consule solo, susceptam refert Prosper in Chron.: Theodosius imperator bellum contra Vandalos movet, Areobinda, et Anaxilla, atque Germano ducibus cum magna classe directis: qui longis cunctationibus negotium differentes, Siciliæ magis oneri, quam Africæ presidio fuerunt. Et anno succedente: Exercitus qui in Sicilia morabatur, ad defensionem Orientalium partium revertitur. Cum Geiserichus autem ab Augusto Valentiniano pax confirmata, et certis spatiis Africa inter utrumque divisa est.

(95) Quem Anaxillam nuper scripsit Prosper: Ausilam, ut hic Ἀσύλαν quoque pronuntiari notat

Pontacius.

(96) Chronicon Alex. anno Theodosii 42, et ultimo: Ἐσφάγη Χρυσάφης ὁ σπαθάριος εἰς τὴν πόλιν τῶν Μελαντιάδων· Interfectus est Chrysaphius spatharius ad portum Melantiadis.

(97) Flaviani corpus Marciano imperante CP. relictum ipsa Pulcheria ad Leonem scripsit: Super hæc autem sciat tua sanctitas, quoniam præcepto nostri domini, et tranquillissimi principis mei conjugis in gloriosam civitatem CP. sanctæ memoriæ Flaviani episcopi corpus allatum est: in Basilica apostolorum, in qua conueverunt prædecessores episcopi sepeliri, competenter est positum.

λοις. Τότε τὴν τῶν Χαλκοκρατίων (98) ἐκκλησίαν τῇ⁸⁷ Θεοτόκῳ ἀνήγειρεν, συναγωγὴν Ἰουδαίων πρότερον οὖσαν. Τοῦ δὲ λαοῦ⁸⁸, ὡς προέφημεν, ἐν Σικελίᾳ ἐκδεχομένου τὴν τῶν πρεσβυτέρων Γιζεριχοῦ ἀφίξιν καὶ τὴν τοῦ βασιλέως κέλευσιν, ἐν τῷ μεταξὺ Ἀττίλας (99) Ὀμνουδίου⁸⁹ (1) παῖς, Σκύθης, γενόμενος ἄνδρεος καὶ ὑπερήφανος, ἀποβαλὼν Βδέλαν τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν, καὶ μόνος ἄρχων τῶν Σκυθῶν βασιλεῖον, οὗς καὶ Οὐννοὺς καλοῦσιν, κατὰ τρέχει τὴν Θράκην, δι' ὃν⁹⁰ καὶ μάλιστα Θεοδοσίος σπένδεται [πρὸς] Γιζέριχον, καὶ ἐπανάγει τὸν στόλον ἐκ Σικελίας. Ἀποστέλλει δὲ τὸν Ἀσπαρα σὺν τῇ ὑπ' αὐτὸν δυνάμει καὶ Ἀρεόβινδον καὶ Ἀργάλισκον⁹¹ ἐπὶ τὸν Ἀττίλαν Ῥατιάριαν ἦδη καὶ Νάσαν⁹² καὶ Φιλίππου⁹³ καὶ Ἀρχαδιόπολιν καὶ Κωνσταντίνον καὶ ἕτερα πολλίστα πολιέματα καταστρέφμεγον, καὶ σὺν αἰχμαλώτοις πολλοῖς ὑπέροχον συμφορῆσαντα λείαν. Τῶν οὖν⁹⁴ στρατηγῶν ἐλαττωθέντων σφόδρα ταῖς μάχαις, προσήλθεν⁹⁵ Ἀττίλας καὶ μέχρι θαλάσσης ἐκατέρως, τῆς τε τοῦ Πόντου καὶ τῆς πρὸς Καλλιπόλιν⁹⁶ καὶ Σηστόν⁹⁷ κεχυμένης, πᾶσαν πόλιν καὶ φρούρια δουλούμενος, πλὴν Ἀδριανουπόλεως καὶ Ἡρακλείας, τῆς ποτε Περινήου⁹⁸ ἀληθείας, ὥστε καὶ εἰς τὸν Ἄθουραν⁹⁹ αὐτὸν φρούριον εἰσεῖν. Ἀναγκάζεται οὖν Θεοδοσίος πρεσβεύσασθαι¹⁰⁰ πρὸς Ἀττίλαν καὶ ἐξάκις χίλια μὲν αὐτῷ¹⁰¹ λίτρας ὑπὲρ τῆς ἀναχωρήσεως παρασχεῖν, χιλίων δὲ λιτρῶν ἐτήσιον φόρον αὐτῷ ἡρμουνεῖ προσωμολόγησε τελεῖν. Τότε τοίνυν¹⁰² ἐπαυλθούσης τῆς Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως ἐκ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Ἀττίλαν, μετὰ βραχὺ τελευτᾷ Θεοδοσίος μηνὶ Ἰουνίῳ¹⁰³ εἰκοστῇ Ἰνδικτιῶνι τρίτῃ. Ἡ δὲ μακαρία Πουλχερία, μήπω τινὲς τῆς τοῦ βασιλέως τελευτῆς γνωσθείσης, μεταστεилаμένη Μαρκαννὸν (2), ἄνδρα ἐν σωφροσύνῃ καὶ σεμνότητι διαπρίποντα, γέροντα ὄντα ἱκανώτατον¹⁰⁴, λέγει πρὸς

A mediam urbem supatam in Sanctorum Apostolorum aedem sepeliendum inferrent. Eo tempore Chalcoptateorum ecclesiam, quae Judaeorum synagoga prius fuerat, Deiparæ consecravit. Cæterum dum, ut supra præfatum, legatorum Gizerichi adventum et imperatoris mandata classis Romana præstolatur in Sicilia, interea Omnudii filius Attila, in Scythia natus, vir alioqui fortis et superbus, Bdela seniore fratre amisso, solus Scytharum, quos Unnos vocant, principatum arripit, et in Thraciam excurrit: quo maxime motus Theodosius pacem init cum Gizericho, et ex Sicilia classem revocat. Tum Asparem, Areobindum et Argaliscam mittit adversus Attilam, qui jam Ratiariam, Nassam, Philippopolim et Arcadiopolim Constantiamque et alia pleraque oppida subverterat, quique cum innumeris captivis, etiam Romanis ducibus superatis, prædam immensam agebat. Tantis victoriis auctus Attila, et ad utrumque mare, Ponticum videlicet et quod Callipolim usque ad Sestum expanditur, civitatibus cunctis munitionisque locis suæ servituti, præter Adrianopolim et Heracleam, cui nomen olim Perinthus, subactis, ad Athyræ usque castellum progreditur. Ad Attilam itaque legationem decernere Theodosius cogitur: eique sexies millo auri libras ad recessum e Romanis finibus facendum promittit; et insuper mille librarum tributum annum, si pacem egerit, annuit se pensurum. Porro Romanis copiis a bello contra Attilam receptis, paulo post diem obit Theodosius, mensis Junii vigesimo, indictione tertia. Cæterum beata Pulcheria, 89 nondum ulli imperatoris morte manifestata, Marcianum, virum prudentia et honestate morum celebrem, ætate jam provecum et ad negotia gerenda idoneum, ad se accersitum alloquitur: Quandoquidem decessit imperator, ego te

VARIE LECTIONES.

⁸⁷ τῇ ἁγίᾳ θεοτ. h. ⁸⁸ λαοῦ στόλου h. ⁸⁹ Ὀμνουδίου A, Ὀμνουδίου h. ⁹⁰ καὶ ante μάλιστα om. A h. ⁹¹ Ἀργάλισκον A e f, Ἀργίσκον h, Ἀράλίσκον vulg. ⁹² Νάσαν h. ⁹³ τῶν οὖν στρατηγῶν h, τῶν στρατ. A, τῶν συστρατ. vulg. ⁹⁴ προσήλθεν A e f. ⁹⁵ Καλλιόπολιν A. ⁹⁶ Σηστόν A, Σίστον vulg. ⁹⁷ Περινήου A h. ⁹⁸ Ἀθηρὰν h. ⁹⁹ πρεσβεύσασθαι A, πρεσβεύεσθαι vulg. ¹⁰⁰ μὲν αὐτῷ¹⁰¹ χρυσίου h. ¹⁰² τοίνυν A, οὖν vulg. ¹⁰³ Ἰουλίῳ A. ¹⁰⁴ ὄντα ἱκανώτατον A, ὄντα καὶ ἱκαν. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(98) *Origines C.P.*: Τὰ λεγόμενα Χαλκοκρατία πρότερον ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κατοικία ἦν ἐκεί τῶν Ἰουδαίων. Ἦσαν δὲ ἐκεῖσε χρόνους ρλβ', καὶ ἐπίπρασκον ἐκεῖσε τὰ χαλκώματα. Ὁ δὲ μικρὸς Θεοδοσίος ἐξέωσεν αὐτοὺς ἐκ τοῦ τόπου, καὶ ἀνακαθάρας αὐτόν, ναὸν τῆς Θεομήτορος ἀνήγειρεν. Ὑπὸ δὲ σεισμοῦ συμπτωθεὶς ὁ ναὸς, Ἰουστίνος δ' ἀπὸ κοινοπαλάτων πάλιν αὐτὸν ἀνήγειρεν, καὶ ἀκίνητα κτήματα ἐπεκύρωσεν. *Chalcopratia* sic dicta a magni Constantini temporibus aedes fuit Judæis concessa: ibique annos 152 manserunt, vendentes ærea vasa. Theodosius autem Junior loco eos eiecit, et expurgatum Dei Matris templum effecit. Terræ vero mox in terram excussum Justinus Ciropalata iterum reparavit, et immoitis ædificiis corroboravit. Insigne miraculum ad Christi imaginem in Chalce porta multis prosequitur, ac eleganti exornat encomio auctor anonymus tomo II Auctarii P. Combellis.

(99) Ἐν τοῖς προτέροις dicere debuisset: ante 7

PATROL. GR. CVIII.

D nimirum vel 8 annos, quibus occupata in Sicilia adversus Giserichum Theodosii classe Attila Thraciam armis infestabat: et ei depulsando revocata, nec levibus præliis cum eo initis, paceque tandem sub tributis conditione composita, Theodosius defunctus est.

(1) *Mundzuccum* scribit Jornandes de rebus Get. *Omundum* Vat. ms., in variis lect., fratrem vero *Bletam*, Prosper, Budam, alii *Bledam*.

(2) Parius narrat Cedr. sed Theodosii id factum nutu refert, qui ipse jam coram Aspare et senatu Marcianum ad imperium delegerat: Εἶπεν αὐτῷ ἐπὶ Ἀσπαρος καὶ τῆς συγκλήτου Ἐδελφὴ μοι ὅτι σε δὲλ γενέσθαι βασιλέα μετ' ἐμῇ. Sub præsentia Asparis et senatus ait Marciano, Ostensum est mihi fore, ut a meo obitu imperium capessas. Ostensum nimirum a Joanne theologo Ephesi, ut jam Pulcherie dixerat: ubi imperite Xyl., Ab Aspare et senatu mihi demonstratum est, te etc. Ipsum oraculum respicere videtur Theophanes; cum statim

ex omni senatu ceu virtute præstantissimum elegi. Da fidem : virginitalatem meam, quam Deo consecravi, te servaturum inviolatam : et imperatorem renuntiabo. Illo sese ita facturum pollicito, patriarcham et senatam Pulcheria convocat, et Marcianum Romanorum imperatorem declarandum curat.

A. C. 445. — Romanorum imperatoris Marciani annus primus.

Hoc anno pientissimus Marcianus divino suffragio imperator renuntiatus cunctos exsules ad propria revocavit. Beata porro Pulcheria Chrysaphium eunuchum cunctis exosum Jordani Joannis (qui Romæ quondam tyrannide arrepta ad Ardaburium et Asparem post deditionem se recipiens cum eis Byzantium profectus, atque ad honores et dignitates promotus, tandem a Chrysaphio mortem illatam sustinuerat) filio tradidit : quem Jordanes pari mortis pœna mulctavit. Cæterum operæ pretium fuerit, quomodo Marcianus ad imperium a Deo fuerit destinatus, scripto significare. Superioribus annis, quibus Persicum bellum susceptum, Marcianus miles gregarius cum existeret, e Græcia versus Persiam cum proprio numero proficiscabatur. In Lyciam cum venisset, morbo correptus, in urbe Sidema a suis relinquitur : in ea diuturnius moratus duobus quibusdam fratribus, quorum nomina Julius et Tatianus, amicitiae fœdere connectitur. Isti Marcianum in propriis ædibus acceptum curant et quietem jubent ducere : venatumque aliquando egressi, comitem eum adiungunt : ac circa meridiem fatigati sôpore fruuntur. Prior cæteris a somno excitatus Tatianus Marcianum ad solem adhuc dormientem conspicatus, ingentem æquilam advolantem et in eum expansis alis umbram facientem animadvertit. Portentum miratus, fratrem excitat, miraculum indicat. Ac uterque tandem volueris benevolum officium diu miratus Marciano somnum excutit, et his eum compellat : Si nonnunquam imperium assequaris, quid nobis gratiarum rependes ? Respondet ille : Quisnam sum ego, cui tale quid contingat ? Illi repetitis verbis denovo interrogant : quibus Marcianus : **90** Si succedat a Deo imperium, inquit, patres vos renuntiabo. Tunc ducentis nummis donato dicunt : Proficiscere

αὐτόν· Ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς ἐταλεύθησεν, ἐγὼ δὲ σὲ ἐξελεξάμην ἐκ πόσης τῆς συγγλήτου, ὡς ἐν ἄρεσσι· δὸς μοι λόγον, ὅτι φυλάττεις τὴν παρθενίαν μου, ἣν τῷ θεῷ ἀνεδέμην, καὶ ἀναγορεύσω σε βασιλέα. Τοῦ δὲ συνδεμένου τοῦτο πείπειν⁹⁰, μεταστέλλεται τὸν πατριάρχην καὶ τὴν σύγκλητον, καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν βασιλέα Ῥωμαίων.

A. M. 5945. — Ῥωμαίων βασιλέως Μαρκιανοῦ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Μαρκιανὸς ὁ εὐσεβὴς βασις φήσιν αὐτοκράτωρ ἀναδειχθεὶς⁹¹, τοὺς ἐν ἑξορίᾳ πάντας ἀνακαλέσασθαι. Ἡ δὲ μακαρία Πουλχερία τὸν παμμέστον Χρυσάφιον τὸν ἐνούχον ἐκδέδωκεν Ἰορδάνῃ τῇ παιδί Ἰωάννου, τοῦ ἐν Ῥώμῃ τυραννήσαντος, καὶ προσχωρήσαντος, πρὸς Ἀρδαβούριον καὶ Ἀσπαρα, καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον ἐλθόντος, καὶ τιμῆς ἀξιοθέντος, ἀνατρεθέντος δὲ ὀλίγῳ ὑπὸ Χρυσάφιου· ὃν λαβὼν Ἰορδάνης ἀνέβλεπεν. Ἄξιον δὲ ἐστίν, καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς τοῦ θεοῦ⁹² εἰς Μαρκιανὸν τὸν βασιλέα ἐκλογὴν σημεῖναι. Ἐν τοῖς παρρηχόσι⁹³ χρόνοις, ἐν οἷς ὁ Περσικὸς πόλεμος ἐκινήθη, στρατιωτῆς ὢν λιτὸς ὁ Μαρκιανὸς μετὰ τοῦ ἰδίου νομήρου (3) ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος κατὰ Περσῶν ἀπῆκει, καὶ γενόμενος ἐν Λύκίᾳ⁹⁴, ἀρρώστειν περιέπεσεν⁹⁵, καὶ καταλειπθεὶς ἐν πόλει Σύδημα, κάκιστος χρόνον τριβήσας, προσκολλᾶται δύο ἀδελφοί· τισιν Ἰουλίῳ καὶ Τατιανῷ καλούμενοι· οἵτινες εἰς τὸν Ἰβρον εἶχον λαβόντες αὐτὸν, διανέψασαν. Εἰς θῆραν δὲ ἐξελθόντες, εἶδον αὐτὸν μετ' ἐαυτῶν. Κοπιῶσάντες δὲ περὶ μεσημβρίαν, ἐκοιμήθησαν. Προσηγνυσθεὶς δὲ ὁ Τατιανὸς θεωρεῖ τὸν Μαρκιανὸν εἰς τὴν ἡλιον κοιμώμενον, καὶ αὐτὸν παμμεγεθέστατον⁹⁶ ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντα καὶ τὰς αὐτοῦ πτέρυγας διαπετάσαντα καὶ σκιὰν ἐπ' αὐτὸν περιποιούμενον. Καὶ τοῦτο θαυμάσας, ἐγείρει τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν καὶ τὸ θαῦμα ὑποδείκνυσιν· καὶ ἐπὶ πολὺ θαυμάζοντες τὴν τοῦ πετεινοῦ εὐνοϊκὴν δουλείαν, ἐξυπνίζουσι τὸν Μαρκιανόν, καὶ λέγουσιν· Ἐὰν βασιλεύσῃς, τί ἡμῖν χάριξ; Ὁ δὲ εἶπεν· Τίς γάρ εἰμι, ἵνα εἰς ἐμὲ τοῦτο γένηται; Οἱ δὲ ἐκ δευτέρου τὸν λόγον εἶπον. Λέγει ὁ Μαρκιανός· Ἐὰν τοῦτο ἐκ θεοῦ γένηται, πατέρας ὑμῶν ἀνακηρύξω. Τότε διδασιν αὐτῷ διακόσια νομίσματα, λέγοντες· Πορεύου ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ μύμησο ἡμῶν, ὅτε ὁ θεὸς σε ὠφώσῃ⁹⁷. Ὁ δὲ ἀνελθὼν, προσκολλᾶται Ἀρδαβούριῳ καὶ Ἀσπαρι

VARIE LECTIONES.

⁹⁰ ἀναγορεύσω A, ἀναγορεύω vulg. ⁹¹ ποιεῖν om. A. ⁹² ἀναδειχθεὶς A, ἀναδειχθεὶς vulg. ⁹³ ἐξορίας h. ⁹⁴ τοῦ θεοῦ om. a e. ⁹⁵ παρρηχόσι A, παρρηχόσι vulg. ⁹⁶ Λυκίᾳ C. ⁹⁷ Κιλικίᾳ codd. nonnulli. ⁹⁸ παρ-
έπεσεν A, περιπέσων vulg. ⁹⁹ παμμεγεθέστατον A, παμμεγέστατον vulg. ¹⁰⁰ ὠφώσῃ A, ὠφώσῃ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

anno seq., βασις φήσιν ἀναδειχθῆναι αὐτοκράτορα, divini suffragii renuntiatum Marcianum imperatorem, ait; non quia ejus inaugurationi patriarchæ opera accesserit, ut nonnulli annotav. COMEPTIS.

(3) Possunt huc accersiri quæ de voce ἀριθμὸς ad pagg. 43 et 64 superius annotavimus. Νομήρον enim ex Latina voce deductam eandem significantiæ sortitur, cohortem videlicet, vel legionem.

Apollonius presbyter apud Meursium de exedra Hierosol. lib. iii. Laudavit ineptis verba ducis Vatri numerns. Oecumenicus ad Act. apost. cap. xv : Καὶ τὴν ἄξιαν ἐδόλωσεν· ἐκ σπειρῆς· εἰπὼν τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς· Σπείρα δὲ ἐστὶν ὁ καλούμενος νῦν νομήρον· Dignitatem quoque manifestavit, ex legione dicens Italica : legio quippe est quod numerum nunc vocamus.

Ἀρειανούς οὖσιν, καὶ ποιήσας παρ' αὐτοῖς πεντεκα-
δεκα χρόνους, καὶ δομέστικος (4) αὐτῶν γεγὼνός,
κατήλθεν μετὰ τοῦ Ἀσπαρος εἰς Ἀφρικὴν παρατά-
ξασθαι εἰς Γιζέριχον¹⁶, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ ἐκρατή-
θη¹⁷. Γιζέριχος δὲ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς τοῦς αἰχμαλωτι-
σθέντας ἀποκλείσαντος, καὶ ἐκ τῶν ὑπερῶν κατενόει
αὐτοῦς. Καὶ περὶ μεσημβρίαν παρακύψας ὤρεν τὸν
Μαρκιανὸν καθεύδοντα, καὶ ἀετὸν ἐλθόντα, καὶ τὰς
πτερυγὰς ἐκτείνοντα καὶ σκιάζοντα αὐτόν· καὶ τοῦτο
ἰδὼν ὁ Γιζέριχος θεῖαν εἶναι οἰκονομίαν ἐλογίσατο¹⁸
ταύτην· καὶ μεταπεισθεὶς τὸν ἄνδρα, καὶ γνοὺς
εἶναι αὐτὸν δομέστικον τοῦ Ἀσπαρος, ἔγνω ὅτι εἰς
βασιλείαν¹⁹ ἀνάγεσθαι μέλλει. Καὶ ἀποκτείνει αὐτὸν
οὐκ ἠθέλησεν, λογισάμενος ὅτι τοῦ Θεοῦ τὴν βουλὴν
οὐδεὶς δύναται κυλῶσαι. Ὁρῶν δὲ αὐτὸν ἀπήτησεν,
ὅτι εἰ τῷ Θεῷ φίλον βασιλεύειν αὐτόν, οὐ πολεμήσει
ποτὲ Οὐανδύλου. Καὶ οὕτως ἀδελθεὶς ἀπολυθεὶς ὁ
Μαρκιανὸς ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον. Χρόνου δὲ²⁰ ὀλί-
γου διελθόντος, καὶ Θεοδοσίου τελευτήσαντος, βασι-
λεὺς ἀνεδείχθη, ὡς προέφημεν. Ἐγένετο δὲ χρηστὸς
περὶ πάντας τοὺς ὑπηκόους. Ὁ δὲ Ἀττίλας (5) ἐπ-
ανίσταται τῷ βασιλεῖ²¹. Ῥώμης Οὐαλεντινιανῷ, διότι
οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ εἰς γυναῖκα τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν
Ὀνωρίαν· καὶ ἐλθὼν μέχρι πόλεως Ἀδρηλάς, καὶ
συμπλαχεὶς Ἀετίῳ τῷ στρατηγῷ Ῥωμαίων, καὶ
ἡττηθεὶς, πλείστους ἀποβαλὼν τῆς δυνάμεως παρὰ
Λήγουν²² ποταμὸν (6), ὑπέστρεψεν κατραχυμένος.
Ὁ δὲ Μαρκιανὸς τῆς ἐν Λυκίᾳ γεγεννημένης αὐτῷ
ὑπομηθεύει εὐεργεσίας, Τατιανὴν καὶ Ἰουλίον μετα-
πεισθεὶς πατέρας αὐτοῦ· ἀνεκίρρυσεν. Καὶ τὴν
μεν Τατιανὴν ὑπαρχον²³ ἐποίησε τῆς²⁴ πόλεως· τῷ
δὲ Ἰουλίῳ τὴν τῶν Λιβύων²⁵ ἐνεχείρισεν ἀρχήν. Ἡ δὲ
μακαρία Πουλχερία πολλὰς μὲν καὶ ἄλλας τῷ Χριστῷ
ἀνῆγειρεν ἐκκλησίας, ἐξαίρετος δὲ τὴν ἐν Βλαχέρ-
ναις τῆς²⁶ πανυμνήτου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου
ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας τοῦ εὐσεβοῦς Μαρκιανοῦ.
Λέων δὲ ὁ μακάριος πάππας Ῥώμης ἔγραψε Μαρ-
κινῷ αἰτών· τὰ πολυηθέντα παρὰ Διοσκόρου καὶ
Εὐτυχοῦς ἐν Ἐφέσῳ εἰς τὸν ἅγιον Φλαβιανὸν ζητη-
θῆναι ἐπὶ οἰκουμανικῆς συνόδου, καὶ ἐκτέλεσεν ὁ
βασιλεὺς συναχθῆναι πάντας τοὺς ἐπισκόπους.

A Cpolim, et nostri memoriam habe, ubi te Deus in
meliozem fortunam euexerit. Digressus ab eis Arda-
burio et Aspari Arianae opinionis hominibus adjun-
gitur, et quindecim annos cum eis moratus ac
domesticus factus, cum Aspare tandem expeditio-
nis in Africam adversus Gizerichum comes, in con-
flictu capitur. Gizerichus captivos atrio conclusos
ex superiore conuaculo contemplaturus circa meri-
diem procumbens in fenestram, Marcianum somno
detentum conspicatur et aduolantem aquilam ex-
tentis pennis eum obumbrantem. Re viso, Gizeri-
chus eam divinae providentiae consilio geri menta
perpendit : ac ubi accersitum ad se Marcianum
Asparis domesticum esse novit, ad imperii culmen
virum aliquando evehendum praevидit. Itaque Dei
C consilium a nullo praepediri arbitratus, mortem
inferre noluit : at iurejurando exacto, ut si cum im-
perare Deo videretur, nunquam Vandalos bello la-
cesseret, polliceri compulsi. Ita Marcianus dimissus
incolomis Cpolim regreditur. Mox vero brevi prae-
tercurrente tempore, ac Theodosio satis functo,
imperator, ut praemissum, est salutat, et in
subditos omnes humanissimum se praebuit. Cae-
terum Attila Romae principem Valentinianum maxime
bello vexare studuit, quod Honoriam propriam soro-
rem ei conjugem locare recusasset. Ad Aurelianor-
um itaque civitatem progressus, consertis cum
Aetio Romano duce manibus, pluribus suarum co-
piarum ad Ligerim fluvium amissis, superatur, et
cum dedecore proprios repetit fines. Marcianus
beneficii sibi quondam in Lycia collati memor, Ta-
tianum et Julium ad se accitos patres renuntiat : et
Tatianum quidem urbis, Julium vero Libyae deco-
rat praefectura. Beata porro Pulcheria plures ac
alias Christo construxit ecclesias : maxime vero
quae celebrandae Dominae nostrae Desparae dicata
conspicitur in Blachernis sub plenissimi imperato-
ris Marciani exordia. Caeterum beatus Leo Roma-
nus papa, quae Dioscori et Eutychis temerariis ausi-
bus adversus sanctum Flavianum Ephesi fuerant
attentata, in generali concilio recendi ac discuti li-
teris expetit : imperator vero universos episcopos
congregari mandavit.

A. M. 5944. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἡ ἐν Χαλκηδὼν
ἁγία τετάρτη γέγονεν σύνοδος (7) μηνὶ Ὀκτωβρίῳ
ἡνδικτιῶνος ε' μετὰ ἑνιαυτὸν καὶ μηνὸς δύο τῆς ἀνα-
γορεύσεως Μαρκιανοῦ· πάντων δὲ τῶν²⁷ ἐπισκόπων

A. U. 444. — 91 Hoc anno sancta et quarta sy-
nodus Chalcedonensi celebrata est, mense Octobri, indi-
ctione quinta, Marciano jam unum annum et duos
menses imperante. Concilio igitur episcopis et senatu

VARIE LECTIONES.

¹⁶ εἰς Γιζ. | πρὸς Γ. a c. ¹⁷ ἐκρατήθη ὑπὸ Γιζ. ἐν τῇ A a c. ¹⁸ ἐλογίσαιτο codd. et edd. ¹⁹ βασιλείαν
b. ²⁰ δὲ om. b. ²¹ τῷ βασιλεῖ Ῥώμης A. τοῖς βασιλεῦσι καὶ Ῥώμης vulg. ²² Ἀθήναι A. ²³ ὑπαρ-
χον A. ²⁴ τῆς add. ex A. ²⁵ Λιβύων b, fortasse vere. ²⁶ τῆς add. ex A. ²⁷ τῶν add. ex A.

JAC. GOARI NOTE.

(4) Suidas : Δομέστικοι οἱ τῶν Ῥωμαίων ἱππεῖς,
οἱ κατὰ Ῥωμαίους οἰκειᾶχοι στρατιῶται· Domestici
sunt Romanorum equites. Satellites domestici secun-
dum Romanos. Zonaras in Diocletiano : Δομέστι-
κοις δὲ τοῖς ἱππέας τινὲς νομίζουσι· Domesticos
quidam censent equites vocari. Procopius, De bello
Vandalico, lib. 1, Marcianum domesticum exponit :
Ille se Asparis arcanorum omnium socium esse in-

quit, quem Romani domesticum vocant.

(5) Ad annum Marciani primum Idatii Prospe-
rique Chron. haec referunt.

(6) Ita Gregorius Turonensis. Idatius, et Jor-
nandes de rebus Geticis, Attilam ad campos Catala-
nicos prostratum asserunt.

(7) Idatii et Alexandrinum Chronica consan-
tiant.

congregatis in aede sanctae martyri Euphemiae dicata, et quae prima indictione, tum quae ab Eutyche gesta, et quae a Dioscuro Ephesi fuerant innovata, discussis, de his interrogatus Dioscorus ad rerum actarum ignorantiam confugit: at cum argumentis, quae ab ipsis actis petebantur, convinceretur, perplexus haesitabat, ac simul veritas in apertum proferebatur. Tunc quid pro defensione diceret nescius, erubuit. Qui vero cum ipso in praedicatoria synodo convenerant, vis sibi ab eo illatae Dioscorum arguebant: et venia sibi a synodo petita, in gratiam sibi recepti: e quorum numero Juvenalis Hierosolymorum episcopus exstitit. Dioscorus animo fluctuans, et quid responderet incertus, synodo se praesentem exhibere non ulterius est ausus. Tum vero synodus, ipso imperatore Marciano et senatu praesente, adversam Dioscuro et Eutyche sententiam pronuntiavit et eos depositione punivit. Pronuntiata sententia synodus soluta est. Imperator Gangaras relegato Dioscuro, in synodi laudes erumpens, dixit: Deo nostrum omnium Domino maximas debeo grates, quod, sublata omni dissensione, in unam tandem et eandem sententiam omnes ivimus. Sanctos demum sexcentos et triginta Patres postquam benigne et humane suscepisset, singulos cum pace ad proprias sedes dimisit. In Dioscuro vero locum Proterius Alexandriae episcopus est ordinatus.

A. C. 445. — Persarum regis Peroxis annus primus.

Alexandriae episcopi Proterii annus primus.

Hoc anno multis rebus praeclare gestis, cunctisque suis bonis pauperibus relictis, beata et pia Pulcheria obdormivit in Christo: bona ejus licet immensa Marcianus libentissime consignavit. Ipsa porro quam plurimas sacras aedes sive oratoria, multa item publica pauperum loca peregrinorumque domicilia et eisdem mortuis coemeteria in quibus sancti martyrii Laurentii templum numeratur, aedificavit. Dioscuro vero in exilium pulso, et in ejus vicem Proterio successore, qui cum Dioscuro et Eutyche sentiebant, magnum concitaverunt tu-

A συναλθόντων ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῇ: Ἁγίης Εὐφημίας, καὶ τῆς συγκλήτου, καὶ γυμνασθέντα τὰ ἐπὶ τῆς πρώτης ἰνδίκτιωνος καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ Εὐτυχούς παραχθέντα καὶ τὰ ἐν Ἐφέσῳ ὑπὸ Διοσκόρου νεωτερισθέντα, ἐγκαλούμενος ὁ Διοσκόρος περὶ τούτων ἐπὶ τὴν ἀγνοίαν τῶν πεπραγμένων καταφεύγει, καὶ μὴ δυνήθεις ἐκφυγεῖν τὸν ἐν τοῖς παραδείσῳ ἐλεγχον, ἵπορεῖτο, καὶ ἡ ἀλήθεια παρεγυμνοῦτο. Τότε μὴ ἔχων ἀπολογίαν, κατήσχονθη. Οἱ δὲ συνεδρεύσαντες αὐτῷ ἐν τῇ ληστρικῇ συνόδῳ, ἤλεγχον αὐτῷ τὴν βίαν καὶ τὴν ἀνάγκην, ἣν ὑπέρβαιναν παρ' αὐτοῦ. Καὶ συγγνώμην τῇ συνόδῳ αἰτήσαντες ἐδέχθησαν ὡς οὐκ ὑπῆρχεν καὶ Ἰουδηνάτιος ὁ Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος. Ἀπορήσας δὲ ὁ Διοσκόρος [καὶ μὴ ἔχων ἀπολογίαν] οὐκ ἔτι ἀτόλμῳσεν ἐμφανισθῆναι τῇ συνόδῳ. Τότε ἡ σύνοδος, συμπρόστος καὶ τοῦ βασιλέως Μαρκιανῷ ὅμα τῇ συγκλήτῳ, ἀπεφάνητο κατὰ Διοσκόρου καὶ Εὐτυχούς, καὶ τούτους καθελόν. [Ἐν ᾗ καὶ τελειοῦται.]. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μὲν Διοσκόρον εἰς Γάγγαραν ἐξώρισεν, τὴν δὲ σύνοδον ἐπαίνεσας εἶπεν. Χάρις μεγίστην ὁμολογῶ τῷ πάντων ἡμῶν Δεσπότη καὶ Θεῷ, ὅτι ἀναιρεθείσης τῆς διχονοίας, εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὁμολογίαν πάντες συναληλόθαμεν. Καὶ φιλοφρονήσας τοὺς ἐξακοσίους τριάκοντα ἁγίους Πατέρας, ἀπέλυσεν ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια ἐν εἰρήνῃ. Ἐχειροτονήθη δὲ Προτέριος (8) ἀντὶ Διοσκόρου ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας.

A. M. 3945. — Περσῶν βασιλέως Περδξον ἔτος α'.

C Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Προτερίου ἔτος α'. Τούτῳ τῷ ἔτει Πουλχερία ἡ μακαρία (9) καὶ εὐσεβὴς ἐκοιμήθη ἐν Χριστῷ, πολλὰ ποιήματα κατορθώματα, καὶ πάντα τὰ αὐτῆς πτωχοῖς καταλείψισα, ἅπερ Μαρκιανὸς πλείστα ὄντα προθύμως διέδωκεν. Ἐκτίσει δὲ ἡ αὐτὴ πολλοὺς εὐκτηρίους οἴκους καὶ πτωχεῖα καὶ ξενώνας καὶ ξενοτάφια, ἐν αἷς καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λαυρεντίου. Τοῦ δὲ Διοσκόρου ἐξορισθέντος καὶ τοῦ Προτερίου προβληθέντος, οἱ σύμφρονες Διοσκόρου καὶ Εὐτυχούς στάσιν μεγίστην ἐποίησαν, ἀπέλησαντες κωλύειν καὶ τὴν σιτοπομπίαν (10). Μαρκιανὸς δὲ μα-

VARIÆ LECTIONES.

αὐτῷ om. f. καὶ τὰ b. e. ὁ add. ex A. ἄγνωστον h. τῶν — ἐλέγχων h. ἐν τῇ — τὰ: obscura hæc verba om. b. εἰς Γ. ἐξώρισεν A e f, ἐξορίσας εἰς Γ. vulg. Δεσπότη καὶ om. A. τὴν αὐτὴν A b. τὴν αὐτοῦ vulg. πάντες add. ex A. διέδωκεν A, δέδωκεν vulg. καὶ τοῦ Προτ. προβλ. om. A. a. f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(8) Diagrammatis Alexandriae patriarcharum auctor Abraham Ecchellensis, diverso prorsus ordine, et nominibus ad Athanasium nominis secundum patriarcham Alexand. sequentes post Dioscorum ordinat hoc pacto: Timotheus post obitum Dioscorig constitutus est: magnas pertulit ab hominibus contrariae factionis tribulationes, necnon in exilium exactus est cum Anatolio fratre, sed post novennium restitutus. Obiit Alexandria septima Moori die Veneris. Egit in pontificatu secundum eundem annos 22, dies 350. Sequitur: Petrus paulo postquam successus est, fuit depulsus ab hominibus contrariae factionis, et ordinatus est loco ejus Timo-

theus Anus: tum Joannes Duinasades, qui constitutus est post obitum Ansi, tum reversus est Petrus ad suam sedem, et obiit quarta Noturi die Dominica. Vixit ex eodem annos 8, dies 9.

(9) Anno Marciani tertio Pulcheriam fato functam testatur Chronicon Alexandrinum: fallunt seipsos proinde qui ex eodem quarto obisse ponunt: Theophanemque, vel Cedrenum propria sententiae auctores se constituere fingunt. Videatur Idatius ad eundem annum.

(10) Commeatum et annonam in urbem regiam Alexandria transportandam. Σιτοπομπίαν pronuntiavit Val. 4 ins.

θών, ἐκέλευσεν οὐκ εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἀλλ' εἰς τὸ Αἰγύπτου καταγωγιάζεσθαι¹⁰ διὰ τοῦ Νείλου, καὶ οὕτως εἰς τὴν βασιλίδι διαπλω-
ζεσθαι¹¹. Ὅθεν¹² Ἀλεξανδρεῖς λιμῶζοντες Προτέ-
ριον ἤτησαν δεηθῆναι περὶ αὐτῶν τοῦ βασιλέως, καὶ
οὕτως τῆς ἀταξίας ἐπαύσαντο.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἀνεκτίσθη¹³ τὸ Διοκλητιανὸν βα-
λανεῖον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ· καὶ Ἀττίλας ἔκαυσεν τὴν
Ἀκυλίαν πόλιν (14).

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Θεοδόσιος μοναχὸς (13), ἀνὴρ λυ-
μεῶν, κατελθὼν ὁρομαῖος μετὰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι
συνόδον εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ μαθὼν Εὐδοκίαν τὴν
Λύγουσταν προσκεκλίσθαι¹⁴ Διοσκώρῳ τῷ καθαιρε-
θέντι ὑπὸ τῆς συνόδου, ἤρξατο καταδοῖν τῆς συν-
όδου, ὡς τὴν ὁρὴν ἀναστρέψας¹⁵ πῖστιν, καὶ
συναρπάξει Λύγουσταν καὶ τοὺς μοναχοὺς, καὶ ταῖς
ἰδίαις μαιφονίαις χρησάμενος, βαρβαρικῶς τρόπῳ
τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον ἀρπάξει, καὶ τοὺς τῆς Λύ-
γουστῆς ἀνθρώπους ὑπουργοὺς ἔχων, χειροτονεῖ
ἐπισκόπους¹⁶ κατὰ πόλιν, τῶν ἐπισκόπων ἔτι ὄντων
ἐν τῇ συνόδῳ. Σευηριανὸν δὲ τὸν ἐπίσκοπον Σκυθο-
πόλεως μὴ ὑπαχθέντα¹⁷ τῇ αὐτοῦ κακοδοξίᾳ τῆς
πόλεως ἐξαγαγὼν κατασφάττει, καὶ ἐγείρει διωγμὸν
κατὰ τῶν μὴ κοινωνούντων αὐτῷ, καὶ πολλοὺς μὲν
ἐδυσάνεισεν, ἄλλους δὲ ἐδήμεισε¹⁸, καὶ ἑτέρων¹⁹
τοὺς οἴκους πυρὶ παρέδωκεν, ὥστε νομισθῆναι ὑπὸ
βαρβάρων τὴν πόλιν ἐαλωμένην. Ἀπέσφαξεν δὲ καὶ
Ἀθανάσιον διάκονον τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως, ὄντι-
δισαντα καὶ ἐξελεγχάντα τὴν αὐτοῦ ἀθεΐαν²⁰, καὶ τὸ
τούτου ἅγιον²¹ σῶμα κατὰ τὴν πόλιν πομπεύσας
τοῖς κυτὶ παρέδωκεν. Δόμνος δὲ ὁ ἀρχιεπίσκοπος
Ἀντιοχείας εἰς τὴν ἔρημον ἔφυγεν καὶ Ἰουδηνάλιος
Ἱερουσόλυμον. Τοῦ δὲ λυμεῖνος Θεοδοσίῳ ἐπὶ εἰκοσι
μήνας τὸν θρόνον. Ἱερουσόλυμον κρατήσαντος, γνοὺς
ὁ βασιλεὺς Μαρκιανὸς ἐκέλευσεν αὐτὸν συλληφθῆναι·
ὁ δὲ φυγὰς ἔφυγε ἐπὶ τὸ Σίναιον ὄρος. Τούτου δὲ ἐκ
ποδῶν γενομένου καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ χειροτονηθέν-
των, πάλιν Ἰουδηνάλιος τὸν αὐτοῦ θρόνον²² ἀπ-
έλαβεν.

A. M. 5346. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Βασί-
λειου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐαλεντινιανὸς βασιλεὺς (13) ἐν
Ῥώμῃ, ὑφορώμενος τὴν Ἀετίου τοῦ πατρικίου καὶ
στρατηγῷ²³ δύναιμιν, δολοφονεῖ τούτον, Ἡρακλείου
τινὸς τῶν εὐνούχων συμπράξαντος· αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἀτ-

multum, frumentarium etiam commestum se inter-
clusuros minati. Eo cognito, non Alexandriam,
sed Pelusium per Nilum Ægyptum frumentum
devehi, ac inde Copolim reginam urbium deportari
Marcianus mandavit. 32 Hinc ipsi Alexandrini
fame vexati, Proterium, qui pro ipsis imperatorem
deprecaretur, interposuerunt: sicque tumultuari
desisterunt.

Hoc etiam anno Diocletianum balneum Alexan-
driæ reparatum: et Attilla Aquileiam urbem incen-
dio devastavit.

Hoc eodem anno Theodosius monachus vir eri-
tiosus, peracto Chalcedone concilio, cursu concito
Hierosolymam delatus, et de Eudociæ Augustæ ver-
sus Dioscorum a concilio depositum affectu certior
factus, adversus illud, quasi rectam pervertisset. A-
dem, vociferari et declamare cepit: et Augustæ in pro-
priam sententiam raptâ, circumventis etiam mona-
chis, familiaribus sibi cædibus usus, barbarico more
in pontificium thronum, etiam ipsis Augustæ dome-
sticis invasionis huiusmodi administris, intruditur,
et per urbes, episcopis adhuc in concilio consideranti-
bus, episcopos destinat: Severianum autem Sey-
thopoleos episcopum, cum ipsius pravis erroribus
assentiri nollet, civitate expulsum interfecit perse-
cutionemque in eos, qui ejus communionem aver-
sarentur, excitat, et quosdam quidem examinat
tormentis, aliorum aedes igne depopulatur, adeo ut
civitatis a barbaris devastatæ faciem in ipsa civitate
exhiberet. Tandemque Athanasium sanctæ Resurre-
ctionis diaconum summam ejus in Deum impietatem
probris et reprehensionibus insectantem necavit cru-
deliter, sanctique corpus per urbem publico in
ludibrium raptum canibus objecit. Dominus vero
Antiochiæ et Juvenalis Hierosolymorum episcopi
in eremum secessu salutis consuluerunt. Cum vero
illa pestis viginti menses continuos Hierosolymita-
nam occupasset sedem, Marcianus, re comperta,
ipsum comprehendi jussit: at ille fuga Sinæum in
montem se recepit. Ipso vero una cum sacrilege or-
dinatis eliminato, Juvenalis in sedem sibi pro-
priam est restitutus.

A. C. 446. — Antiochiæ episcopi Basilii annus
primus.

Hoc anno Valentinianus imperator Aetii patricii
potestatem nimiam Romæ suspectam habens, He-
raclio quodam eunucho adiutore adscito, ipsum dolis
interficat. Adversus autem Marcianum pactum a

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ κατάγεσθαι A. ¹¹ διαπλωζεσθαι A, πλωζ. vulg. ¹² ὅθεν b, ὅπερ vulg. ¹³ ἐκτίσθη A e. ¹⁴ προσ-
κεκλίσθαι a, προσκεκλίσθαι A, προσκεκλίσθαι f, προσκεκλίσθαι vulg. ¹⁵ ἀναστρέψας A. ¹⁶ ἐπισκόπους
om. A f. ¹⁷ μὴ ὑπαχθ. τῇ αὐτοῦ κακ. om. A f. ¹⁸ ἄλλους δὲ ἐδήμεισε add. ex b. ¹⁹ ἑτέρων τοὺς A,
ἑτέρων δὲ τοὺς vulg. ²⁰ ἀθεμίαν f. ²¹ τὸ τούτου ἁγίου A, τὸ τοῦ ἁγίου vulg. ²² τὸν αὐτοῦ θρόνον A,
τὸν θρόνον αὐτοῦ vulg. ²³ καὶ στρατηγῷ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(11) Aquileiam anno Marciani tertio ab Attila di-
rutam scribunt Marcellinus, Cassiodorus, *Chronica*
Ungarica, Baronius, Valesius, et alii.

(12) Evagrius lib. II, cap. 5, Baronius ad annum
452 num. 26 et seqq.

(13) Aetii et Studio cons. Aetium a Valentiniano

sublatum Prosper editionis Sirmundi, Marcellinus,
Iulianus, et alii testantur. Hos tamen cons. annum
Marciani quartum, ut *Chron. Alexandrinum*, alii
quintum, ut Prosper, consignasse observant:
Alexandrinum sequitur Theophanes.

Theodosio tributum reddi non ferentem Atila bellum parabat. 93 Interea puella, ejus forma libellum omnino fuit, amore captus, dum nuptias cum illa celebrat, vino maxime madidus ac profundo somno gravatus, copioso subinde sanguinis profusio e naribus atque ore erumpente, vitam finit. Tam amplam vero patris ditionem excipientes filii et ad invicem dissidentes profligantur. Romani porro qui partes Orientis tenebant, summa pace, iustitia et gaudio, Marciano imperante, fruebantur. Et erant certe imperatoris benignitate aurea prorsus illa tempora, tranquillitate nimirum rebus omnibus superflua.

A. C. 447. — Hoc anno Valentinianus Romæ imperans recta quidem Ecclesiæ dogmata sustinebat, innumeris licet flagitiis quotidianum vitæ usum respergeret. Formosissimæ siquidem uxori Eudoxiæ Theodosii imperatoris filia conjunctus, alienis mulieribus per artes dæmoniâs abutebatur. Etiam curiosa sectantibus assidue conversabatur: quare foelissimo mortis genere plectitur. Ejus quippe Maximi, qui sub magno Theodosio tyrannidem fuerat aucupatus, nepos et ejusdem nominis consors, inter patricios Romæ adscitus, in palatium irruens Valentinianum trucidavit, Eudoxiam vi oppressit et imperium obtinuit. Etenim per quæ peccat aliquis, per eadem castigatur. His afflicta Eudoxia, cum, Theodosio patre et Pulcheria jam extinctis, nullum sibi Cypri affuturum auxilium exspectaret, Gizerichum, ex Maximi tyrannide eximise deprecata, Romani advocat. Eo cum ingenti classe Romam adnavigante, deterritus Maximus fugæ se committit: et a suis, cum vix annum imperasset, interimitur: Gizerichus, nullo resistente, tertio a cæde Maximi die Romam ingreditur, direptisque omnibus urbis divitiis, et cunctis ejus ornamentis spectatu dignioribus in naves impositis, in quibus etiam fuit copiosa ecclesiæ suppellex ex auro solido et gemmis confecta, et Hebraica vasa a Vespasiani filio Tito post Hierosolymorum excidium Romam allata, et insuper Eudoxia imperatricis ejusque filius una secum abductis, in Africam navibus remeat: ibi demum Eudociam Honoricho filio suo majori conjugio copulat, Placidiam vero cum Olybrium patricium virum habere coniperisset, una cum matre Eudoxia sub custodia tenuit. Majorinus, audita Maximi morte,

Α τὴν εὐπρεπίετον πολεμήσῃ· Μαρκιανῷ μὴ ἀνεχόμενῳ τὸν φόρον αὐτῷ παρασχέσθαι τὸν ὑπὸ Θεοδοσίου ταχθέντα. Μεταξὺ δὲ κόρης τινὸς εὐπρεποῦς ἐρασθεῖς, καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν γάμον ἐπιτελῶν, οἶνω θείῃ⁹³ τε σφόδρα καὶ ὑπὲρ βαρυνθεῖς⁹⁴, αἵματος ἀθρόον διὰ ρινῶν τε καὶ τοῦ στόματος ἐνεχθέντος, τελευτᾷ τὸν βίον. Τὴν δὲ τοσαύτην αὐτοῦ δυναστείαν οἱ παῖδες τούτου διαδεξάμενοι καὶ στασιάζαντες πρὸς ἀλλήλους, διαφθεῖρονται. Οἱ μέντοι γε κατὰ τὴν Ἐφ᾽ Ἀρμενίᾳ, Μαρκιανοῦ βασιλεύοντος, πάσης ἀπῆλαιον⁹⁵ εἰρήνης καὶ δικαιοσύνης καὶ εὐφροσύνης. Καὶ ἦν ἐκεῖνα τὰ ἔτη κυρίως⁹⁶ χρυσᾷ τῇ τοῦ βασιλέως χρηστότητι, γαλήνης πάντα ἐπιχευμένη τὰ πράγματα.

A. M. 5947. — Τοῦτο τῷ ἔτει Οὐαλεντινιανὸς ὁ τῆς Ῥώμης βασιλεὺς⁹⁷ (11) τῶν μὲν ὁρθῶν τῆς Ἐκκλησίας δογμάτων ἀντελαμβάνετο, πολλὴν δὲ τὴν παρανομίαν ἐν τῇ αὐτοῦ διακέρχῳ⁹⁸ διαίτῃ. Εὐπρεπιστᾷ γὰρ γυναίκεϊ Εὐδοξίᾳ τῇ θυγατρὶ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως συνοικῶν ἀλλοτρίαις δαιμονιωδῶς ἐκέρχῃτο. Ὀμίλει δὲ⁹⁹ συνεχῶς καὶ τοῖς τὰ περιεργα πράττουσι. Διὸ καὶ αἰσχίστῳ παραδίδοται θανάτῳ. Μαξίμου γὰρ τοῦ ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου τυραννήσαντος ἔγγονος¹⁰⁰ καὶ ὁμώνυμος ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ῥώμην πατρικίοις τειλῶν, ἔνδον τοῦ παλατίου γενόμενος, τὸν Οὐαλεντινιανὸν ἀπέσφαξεν, καὶ τῇ Εὐδοξίᾳ βίᾳ¹⁰¹ συνεγένετο (15), καὶ τῆς βασιλείας ἐκράτησεν· δι' ὧν γὰρ τις ἀμαρτάνει, δι' αὐτῶν καὶ παιδεύεται. Ἐπὶ τούτοις ἡ Εὐδοξία ἀχθομένη, καὶ μηδεμίαν βοήθειαν ἐκ τοῦ Βυζαντίου ἴσασθαι αὐτῇ λογισαμένη, Θεοδοσίου τοῦ πατρὸς αὐτῆς τελευτήσαντος καὶ Πουλχερίας, μεταπέμπεται Γιζέριχον εἰς Ῥώμην, παρακαλοῦσα λυτρωθῆναι ἐκ τῆς τοῦ Μαξίμου¹⁰² τυραννίδος. Γιζέριχον δὲ σὺν μεγάλῳ ἐκπλεούσαντος εἰς Ῥώμην, Μάξιμος φοβηθεὶς φυγῇ ἐχρήσατο. Οἱ δὲ συνόντες αὐτῷ ἀνέκλινον αὐτὸν βασιλεύσαντα ἔταξεν (16). Ὁ δὲ Γιζέριχος μηδὲν αὐτῷ ἀντιστάντος, εἰσῆλθεν εἰς Ῥώμην τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς σφαγῆς Μαξίμου, καὶ λαβὼν πάντα τὰ χρήματα¹⁰³ καὶ τὰ τῆς πόλεως θεάματα εἰς τὰ πλοῖα ἐμβάλων, ἐν οἷς ἦσαν κειμήλια ὀλόχρυσά καὶ διάλεια ἐκκλησιαστικὰ, καὶ σκευὴ Ἑβραϊκὰ, ἀπὸ Οὐεσπασιανὸς¹⁰⁴ Τίτος μετὰ τὴν ἄλωσιν Ἱερουσολύμων εἰς Ῥώμην ἤγαγεν, σὺν τούτοις λαβὼν καὶ Εὐδοξίαν τὴν βασιλεύσαντα καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς, εἰς Ἀφρικὴν ἀπέλευσεν¹⁰⁵· καὶ τὴν μὲν Εὐδοκίαν Ὀνωρίχῳ τῷ πρωτοτόκῳ υἱῷ αὐτοῦ συνέζευξεν, τὴν δὲ Πλακιδίαν ἄνδρα ἔχειν μαθὼν Ὀλύβριον τὸν πατρικίον, μετὰ τῆς μητρὸς ἐφύλαξεν

VARIE LECTIONES.

⁹³ οἶνωθείς τε Α, οἶνωθείς δὲ vulg. ⁹⁴ βαρυνθείς — ῥινός Α. ⁹⁵ ἀπῆλαιον Α, ἀπῆλαιον s, ἀπολαῶν f, ἀπῆλαιον vulg. ⁹⁶ κυρίως add. ex Α e f. ⁹⁷ βασιλεὺς Α e f, βασιλεύων vulg. ⁹⁸ ἐκέρχῳ Α. ⁹⁹ δὲ add. ex Α. ¹⁰⁰ Μαξιμιανῷ Α e. ¹⁰¹ ἔγγονος Α, ἔγγων vulg. ¹⁰² βίᾳ om. Α e f. ¹⁰³ Μαξιμιανῷ e. ¹⁰⁴ τὰ ante χρήμ. add. ex Α. ¹⁰⁵ Οὐεσπασιανὸς Α, Οὐεσπασιανῷ vulg. ¹⁰⁶ ἀπέλευσεν Α, ἀπέπλευσεν vulg.

JAC. GOARINOTE.

(14) Anno Marciani quinti Valentinianum a Maximo interfectum *Chronicon Alexandrinum* scribit ipso Valentiniano VIII et Anthemio cons., quibus Prosperi *Chronicon*, et Marcellinus eam refert.

(15) Uxorem sibi sumpsisse no'ant Idatius, et

Procopius, *De bello Vand.* lib. 1, quare τὸ βίᾳ deest in Pal. et Peyrez. ms.

(16) Non completum intellige ex Prosperi, *Chronici Alexandr.*, Sidenii, lib. II, epist. 13 auctoritate.

Εὐδοξίας. Μαθὼν δὲ τὸν Μαξιμου " θάνατον (17) A
Μαξιμόριος ἐδάσλευσεν ἐτη δύο, καὶ μετ' αὐτὸν
"Αβίτος τὴν τῆς Ῥώμης βασιλείαν ἐκράτησεν ἑναυ-
τοὺς δύο, καὶ μετὰ τοῦτον Σεῦρος ἐτη τρία, καὶ
μετὰ τούτους οὐκ ἔστιν βασιλεὺς, ἀλλὰ Ῥαχίμερ
ἐδιοίκει " τὰ πράγματα στρατηγῶν καὶ μεγάλην
περικείμενος δύναμιν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐτελεύτησεν Εὐδοκία (18) ἐν
Ἱεροσολύμοις πολλὰ καταλείψασα ταῖς ἐκκλησίαις.

A. M. 5948. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Μαρτυ-
ρίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐκάη ἡ Ῥάβεννα (19), καὶ μετ' ὀλί-
γας ἡμέρας ἐσφάγη ὁ πατριχίος Ῥαμίτος εἰς Κλά-
σας. Καὶ μεθ' ἡμέρας 19' ἐνικήθη Ὁβίτος ὑπὸ Ῥε-
μίκου, καὶ γέγονεν εἰς πόλιν (20) Πλακεντίαν εἰς
Γαλλίους ".

A. M. 5949. — Τούτῳ τῷ ἔτει Μαρκιανὸς ὁ βασι-

duos annos imperio potitur: eo sublato, Avitus
pari annorum numero occupavit: 96 post hunc
Severus annos tres. Post istos nulus Romæ ex-
stitit imperator: verum Recimer dux exercitus,
magna instructus potentia, rerum summam admi-
nistravit.

Hoc etiam anno Eudocia, donis maximis in
ecclesias collatis, Hierosolymis decessit.

A. C. 448. — Antiochia episcopi Martyrii annus
primus.

Hoc anno Ravenna civitas igne consumpta est:
et post dies paucos Ramitus patricius ad Classæ
est interfectus: diesque abhinc undeviginti a Re-
mico superatus est Avitus: factus autem Placentiæ
civilitatis episcopus, in Gallias profectus occubuit.

A. C. 449. — Hoc anno pridie Maias Kalendas

VARIÆ LECTIONES.

" τὸν Μαξ. θάν. A. τοῦ M. θ. vulg. " ἐδύσκει A, sed cfr. p. 126. " locum aperte corruptum Goar.
sic explendum censet: καὶ γέγονεν ἐπίσκοπος εἰς πόλιν (A f πόλεμον) Πλακεντίαν, καὶ ἀπελθὼν εἰς Γαλλίαν
ἀπέθανεν.

JAC. GOARI NOTÆ.

(17) Historiæ chronologiæque merum hoc chaos
componunt Idatius, Marcellinus, Sidonius, Cassio-
dorus, Jornandes, Papyrius Massonius, et alii.

(18) Ad alios quinque annos Eudociæ mortem
protrahit Baronius ex Nicephoro ad annum 460,
num. 22.

(19) Quod hæc perioche tota respiciat Avitum,
et ejus ab imperio depulsionem, an Treveris, vel
Ravenna ejus occasione fuerit incensa, sedulo in-
quirendum. Aimoinus, lib. 1, *Hist. Franc.* cap. 3, C
Fredegarius Scholasticus, lib. 1, cap. 7, et ex Fre-
degarii verbis Bedanus presbyter, alias *Chronicon*
Moissiacense Augustam Trevirorum ulciscendæ
Aviti luxuriæ a Lucio senatore Francorum armis
expositam concordibus scriptis referunt: Trevero-
rum civitas, ait Fredeg., factione unius ex senatori-
bus, cui nomen Lucius, a Francis capta et incensa
est. Cum Avitus imp. esset luxuriæ deditus, et iste
Lucius haberet mulierem pulcherrimam eunolarum,
fingens Avitus ob infirmitatem corporis lecto se de-
premere, jussa ad omnes senatrices ut eum visita-
rent misit. Cumque uxor venisset Lucii, vi ab Avito
oppressa fuit. In crastinum surgens de stratu Avitus
dixit ad Lucium: Pulchras thermas habes, et fri-
gida lavas. Hæc indignante Lucio, sua factione di-
repta est civitas, et incensa a Francis. Fabulam re-
rum Francicarum scriptori nupero quidem, verum
alias diligenti, erudito, et posteris fideli prædi-
cando probatam, et exquisitis scriptis insertam D
miror, ac paucis explodendam. Idatius non adeo
summam, quam Aviti gestorum seriem expositorus
ab exercitu Gallicano et honoratis primum Tolosa,
dehinc apud Arelatum imperatorem salutatum,
Romam perrexisse, et in ea susceptum, annis se-
quentibus a Marciano collegam imperii ascitam rem
publicam administrasse, et Gotthorum auxilio de-
stitutum potestate, vita etiamnum demum caruisse
refert: de profectioe ad Treveros Aquitanis oppo-
sitos, ne voculam quidem. Gregorius Turonensis
Hist. Franc. cap. 21, lib. II, cum luxuriose agere
volentem a senatoribus ejectum apud Placentiam
episcopum ordinatum narrat: barbaris imperium
diripiendum, et Treveros Galliarum caput suis cri-
minibus incendio vastandos tradidisse tacet. Quidni
taceat, cum Jornandes etiam rebus in Gallia com-
positis, mox assumpto imperio, in Italiam invo-
lasse scribat? Sigebertus sub Arcadio Treverim

incensam, Paulus Æmilius anno salutis 404, eo-
dem Arcadio imperante, Francos relictis patriis
sedibus, Rhenum transgressos in Treveris, ac
circumjectis finibus consedissee testentur? Francos
quidem a Gallo quodam ob stuprum conjugis a
Lucio provinciæ præside illatum irritato, Treverim
advocatos urbem incendio delevisse narrat Du-
plexius, *De rebus Gallicis*, lib. VIII. Avitum ab eis
temporibus (res quippe Arcadii ætate gestas tra-
ciat) remotum, sic a causa Treveris incendiendæ
data alienum existimat. Ipsa itaque Ravenna scri-
ptore Theophane, Aviti libidinum ultionem passa
est: cujus calamitatis illatæ rationem licet non
expresserit, a Gotthis auxiliariis, quos Romanis
Avitus confusus a se abiecit, editam sibi persuade-
bit, qui Sigonii *De imp. Occident. historiam*, aut
Victoris Tununensis *Chronicon*. Jornandisve *De*
rebus Geticis narrationem consuluerit: Avitum
quippe Placentiæ præsulem evectum referunt isti,
et ad Ravennam superatum, vivendi veniam a Re-
cimere accepisse.

(20) Adrianus Valesius rerum Francicarum scri-
ptor probatissimus, quasi Theophanis paraphra-
stem agens: « Non multo post, habet lib. IV, pœ-
nas libidinis Avitus pependit, destitutus a Gotthis.
Nam Remiscus patricius adjutor ejus partium in
palatio classis (ad Ravennam) 15 Kalend. Octobr.
occisus est: ipse imperii mense 17 vel 18 a Ricci-
mere magistro militum apud Placentiam victus et
captus, imperium deponere cogitur: novaque et
hactenus inaudita fortunæ commutatione ex impe-
ratore fit supradictæ urbis episcopus. » Subdit:
« Gregorius, in *Hist.* lib. II, tradit Avitum senato-
rem et civem Arvernum ob libidines a senatu de-
jectum imperio, cujus in possessionem vacuam in-
volaverat, et apud Placentiam episcopum constitu-
tum: cum comperisset senatum adhuc indignantem
vita ipsum private velle, Brivatem vicum Arvernorum
tumulo Juliani Arverni martyris nobilem, cum
multis muneribus fuga petere contendisse, ut loci
religione salutem suam tueretur, ac in itinere de-
cessisse, delatumque Brivatem, et ad pedes Juliani
sepultum esse. » Ultima hæc verba Theophanis
perioches ultima interpolabant hoc pacto: Καὶ
γέγονεν ἐπίσκοπος εἰς πόλιν Πλακεντίαν καὶ ἀπέ-
θανεν εἰς Γαλλίαν ἀπέθανεν.

Marcianus imperator decessit, et in imperio successit magnus Leo. Eadem tempestate Gratiani balneum Alexandriae reparatur et regia major ad Stoechium. Marcianus porro valde pius religioso timore Deum colebat, et processionibus ad Campum celebratis, pedes incedebat, et multis beneficiis sibi devinciebat egentes: quare his conspectis, non amplius sella sublatus, ut mos tunc ferebat, sed pedibus quoque iter agens Anatolius patriarcha processionum supplicationes obibat.

Hoc etiam anno Timotheus Aelurus praestigiis et fraudibus usus, monachorum cellas nocturnus ambulator circumibat, nominatim singulos vocans. Cui cum responderet quispiam, referebat ille: *Ego sum angelus: ei ut a Proterii communione et ab iis, quae Chalcedone sunt acta, cuncti abstineant, et subinde Timotheum Aelurum Alexandriae constituent episcopum, enuntiatum sum missus.*

Hoc eodem anno Eudoxia Theodosii imperatoris filia, Valentiniani vero tertii conjux, cum Placidia filiarum altera, Olybrii uxore, ex Africa remeavit: Eudoria siquidem Honoricho Gizerichi filio matrimonio juncta non rediit.

A. C. 450. — Romanorum imperatoris Leonis annus primus.

95 Hoc anno Leo, genere Thrax, dignitate tribunus, imperator salutar, mense Februario, indictione decima, et ab Anatolio patriarcha coronatur.

Hoc anno maximo terrae motu Antiochia facta, tota ferme civitas corruit. Alexandriam porro camelpardalis, taurulaphi et alia ferarum monstra sunt illata: simulque cum illis Timotheus, cognomento Aelurus, Alexandrinam urbem turbavit.

VARIAE LECTIONES.

“ ἐν Τραγυανὸν βαλ. Α. ” ἡ μεγάλη Α. μεγάλη vulg. “ ὁ add. ex Α. ” ἡ’ Α.

JAC. GOARI NOTE.

(21) Post imperii annos sex, et menses totidem, ait Marcellinus. At cum Theodosio Junii mensis die 20, indict. 3 defuncto, nulla data interregni mora, imperium Marciano concessum fuerit, qui deinde indict. 10 pridie Maii Kal. obiit: inter imperii auspicia et mortem annos sex et menses decem numerare potuisse constat.

(22) Ex Theodori lectoris collectaneis ad Theodoretum excerptum: cui additur: Συμβολήν δὲ αὐτὸν ἐξελεῖν εἰς τὴν λιτὴν ἐν τῷ κάμπῳ τῷ Ἰαννουαρίῳ μηνὶ κς’. Contigit autem ut ad supplicandum in campum egrederetur 26 Januarii. Vide supra not. 56, col. 245.

(23) Pravis suis facinoribus Timotheum Aelurum admovisse manum confirmat Theodorus Lector scribens: Τιμόθεος τοῦ Μαρκιανοῦ αἰσθόμενος θάνατον κατὰ Προτερίου κινεῖται. Timotheus cognita Marciani morte contra Proterium insurgit. Legendus hic ille Theodorus, observandumque Aeluri cognomen, quod noctu felis more monachorum cellas circumambulet, impositum.

(24) Procopius, lib. 1, De bello Vand. Evagrius, lib. 11, cap. 7.

(25) Primus, quem auctor patriarchae manu diademata sumpsisse referat, est Leo. Praesente patriarcha coronam Marcianus suscepit: Theodosium

Α λὺς ἐταλεύτησεν (21) πρὸ μιᾶς καλανδῶν Μαΐων καὶ ἐβασίλευσε Λέων ὁ μέγας. Αὐτῷ δὲ τῷ ἔτει ἀνεῳθὲν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸ Γρατιανὸν βαλανεῖον⁹⁵ καὶ ἡ βασιλικὴ ἡ μεγάλη⁹⁶ εἰς τὸ Στοικεῖον. Πάνυ δὲ ἦν εὐλαβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν ὁ⁹⁷ Μαρκιανός, ὅστις ἐν ταῖς λιταῖς (22) τοῦ Κάμπου πεζὸς ἐξῆι, πολλὰ τοῖς δεομένοις εὖ ποιῶν. ὅθεν τοῦτον ὁρῶν ὁ πατριάρχης Ἀνατόλιος καὶ αὐτὸς οὐκ ἔτι φορεῖν φερόμενος, κατὰ τὸ ἔθος, ἐλιτάνευεν, ἀλλὰ πεζός.

Τούτῳ τῷ ἔτει Τιμόθεος ὁ Αἰλουρός (23) μαγγανεῖν χρησάμενος, νυκτὸς ἐν τοῖς κελλίοις τῶν μοναχῶν περιήρχετο, ἐξ ὀνόματος καλῶν ἕκαστον. Τοῦ δὲ ἀποκρινάμενου ἔλεγεν· Ἐγὼ ἄγγελός εἰμι, καὶ ἀπεστάλην εἰπεῖν πᾶσιν ἀποστῆναι μὲν τῆς κοινωνίας Προτερίου καὶ τῶν ἐν Χαλκηδόνι, Τιμόθεον δὲ τὸν Αἰλουρον ἐπίσκοπον ἀροχειρίσασθαι Ἀλεξανδρείας.

Τῷ δ’ αὐτῷ ἔτει Εὐδοξία ἡ θυγάτηρ Θεοδοσίου (24) τοῦ βασιλέως, γυνὴ δὲ Οὐλαβεντιανοῦ τοῦ τρίτου, μετὰ μιᾶς θυγατρὸς Πλακιδίας, γυναικὸς Ὀλυβρίου, ἐπανήλθεν ἐξ Ἀφρικῆς· ἡ γὰρ Εὐδοκία τῷ υἱῷ Γιζερίου Ὀνωρίῳ ἐξεύχθη καὶ οὐκ ἐπανήλθεν.

A. M. 5950. — Ρωμαίων βασιλέως Λέοντος ἔτος α’.

Τούτῳ τῷ ἔτει Λέων ἐβασίλευσεν, ὁρᾷς τῷ γένει, τριβούνης τὴν ἀξίαν, μηνὶ Φεβρουαρίῳ ἰνδικτιῶνος ια’⁹⁸ στερθεὶς ὑπὸ Ἀνατολίου τοῦ πατριάρχου (25).

Τῷ δ’ αὐτῷ ἔτει σεισμοῦ φοβεροῦ γανομένου (26) ἐν Ἀντιοχείᾳ, σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις κατέπεσεν. Ἦλθεν δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καμηλοπάρδαλις καὶ ταυρέλαφοι καὶ ἄλλα θηρία. Σὺν αὐτοῖς καὶ ὁ Τιμόθεος, ὁ ἐπ’ κλην Αἰλουρός, τὴν Ἀλεξανδρείαν πόλιν διατάραττεν. Πλήθον

tamen isti superiore ipsius patriarchae opera rediunt, in Theodori lectoris *Collectan.* lib. n. ad extremam calcem reperimus.

(26) Eum terra motum clademque urbi ab eo illatam refert Evagrius, lib. 11, cap. 12, et Leonis anno secundo (altero nimirum ab eo quo Marciano vivis erepto Leo coepit regnare) ab Antiochena civitate suae libertati restituta anno sexto supra quingentesimum indictione 11, Evagrio quamvis Theophanes circa indictionem et Leonis annum consentiat (praecedenti quippe anno Juliano, quo Marcianus decessit, Leo simul arripuit imperium), attamen cum ara Antiochena Christi natalem diem annis 43 praevertat, hic autem annus sit a Christi nataliis quadringentesimus et quinquagesimus, qui ad invicem uniti, nonnisi 498 reddunt, quibus adhuc septem ab Evagrii calculis deesse conspiciuntur: quia nihilominus Christi natalem diem annis septem praeporere debuerat Theophanes, et Dionysianam aera non mundi 5500, sed 5493 consociare, prout luce ipsa dilucidius demonstrat Petavii, lib. xi, capp. primis, et nos ex eo adnotationum istarum septima, quae ad pag. 1, inde sit ut errore dempto idem sit Theophani cum terrae motum anno Antiochenis aerae 198 vel 199, ac Julia Evagrium 506 ascripsisse.

γὰρ ἀτάκτων ἀνδρῶν ὠνησάμενος, τυραννικῶς τὴν Ἀλεξανδρείαν ἐκράτησεν, καὶ καθηρημένος ὢν, ὑπὸ δύο καθηρημένους χειροτονεῖται. Ἐντεῦθεν πάντα τὰ σκάνδαλα ἀνεφύη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Πάντων γὰρ τῶν τῆς οἰκουμένης ἱερῶν τὸν ὅρον τῆς ἐν Καλιγνῶν συνόδου ἀποδεξαμένων, οὗτος ὁ μισθὸς μετὰ λύτης τινὸς ἀσκέτου ταύτην καθύδριξεν, καὶ χειροτονίας ἐπισκόπων ἐποίησεν ἀχειροτόνητος (27) ὢν, καὶ βάπτισμα ἐπέταίε πρεσβύτερος μὴ ὢν. Ὁ δὲ μακάριος Προτέριος αἰσθόμενος τὴν κατ' αὐτοῦ σκευαζομένην ὑπὸ τοῦ Αἰλουρίου ἐπιβουλὴν, δίδωσιν τόπον τῇ ὀργῇ, καὶ τῷ σπῆρτι προσφεύγει βαπτιστηρίῳ ἐν τῇ πρώτῃ τῆς πασχαλίας ἡμέρᾳ. Ὁ δὲ τοῦ Ἀντιχρίστου πρόδρομος, μὴ αἰδεσθεὶς μήτε τὴν ἁγίαν ἡμέραν, μήτε τοὺς σεβασμίους τόπους, ἀποστειλῶν κατασφάζει τὸν ἀναύθυνον ἀρχιερέα μετὰ καὶ ἄλλων ἐξ τῶν σὺν αὐτῷ. Καὶ σχοινοὶ περισύραντες τοῦτο τοῦ λείψανον ἀπὸ τῆς ἁγίας ἐξέβαλον κολυμβήθρας, καὶ πομπεύσαντες αὐτὸ κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν ἤκισον ἄνηλως· τέλος πυρὶ κατέκαυσαν καὶ τὴν σποδὸν τῷ ἁέρι παρέπεμπον.

mane penitus et impie attrectaverunt, et illud demum ignibus absumpserunt, cineribus in aërem dispersis.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἠνέχθη τὸ λείψανον τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἀπὸ Σεργίου (28) καὶ κατετέθη ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς (29) ἐν τοῖς Δομνίκου ἐμβόλοις. Τιμόθεος δὲ ὁ Αἰλουρος τὰ συγγράμματα Κυρίλλου τοῦ μεγάλου μὴ ἐκδοθέντα εὐρὼν ἐνόθευεν ἐν πολλοῖς τόποις, ὡς Ἰστορεῖ Πέτρος ὁ πρεσβύτερος Ἀλεξανδρείας.

A. M. 5951. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Γερραδίου ἔτος α'.

Ἀλεξανδρείας ληστρικῶς ἐκράτησεν Τιμόθεος Αἰλουρος δύο ἔτη.

Τούτῳ τῷ ἔτει μαθὼν Λέων ὁ βασιλεὺς (50) τὸν

τυραννικῶς — — καθῆρ. ὢν οὐκ. f. ἢ μήτε τὴν Ἀ, μετὰ τὴν vulg. ἢ πᾶσαν add. ex A. ἢ ἤκισον A, ἢ ἤκισον αὐτὸ ἀνέλως vulg. ἢ τέλος πυρὶ A f. τέλος αὐτὸ κατὰ τὴν πόλιν πυρὶ vulg. ἢ τὴν σ. A, τὸν σ. vulg. ἢ τῷ add. ex A. ἢ προσέπεμπον ex f. ἢ ἀπὸ Σεργίου A, ἀπὸ τοῦ E. vulg. ἢ Δομνίου A, Δομνίου f.

(27) Quod ab episcopis sua dignitate a Proterio depositis fuisse patr' archa ordinatus: Theodorus lector, Collect. lib. 1. Evagrius, lib. II, cap. 8, et jam prius sacerdotali officio abdicatus: Evagrius idem.

(28) Gennadio patriarchalem dignitatem adeptus scribit Theodorus lector ultimus collect. verbis. Gennadii porro precessor Anatolius hoc anno cum obierit, sub primis successoris auspiciis debuit Anastasie corpus CP. transferri.

(29) Loco Ἀναστάσεως jam olim dicto, quod in eo sacra fidei dogmata in Ariano, exponens, veram doctrinam et verno exciaverit: vel quod ibi mulier pregnant ex alta porticu in terram lapsa et contrita, vitam et fetus salutem populi ad audiendum Dei verbum collecti precibus receperit. Videndus ipse Gregorius carmine in Anastasiam, Sozomenns, lib. VII, cap. 5. De eodem Orig. CP.: Τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Ῥωμαίας τὸν ὄντα Μαυριανοῦ Μαρκιανῶν ὁ δόσις ἐκτίσεν ἐκ τοῦ πλοῦτου αὐτοῦ. Ὁρεῖλαιον δὲ κτίσαι αὐτὸν ὁ δόσις εἰς τὰ Ψῆρα, ἐν οἷς καὶ ψαλίδας ἐκάλουν, ὠνήσατο τὸν τόπον εἰς δύο νομίσματα, διὰ τὸ εἶναι μιστάρην, καὶ διὰ τὸ εὐρε-

Coempta quippe sicariorum manu, sedem Alexandrinam invasit tyrannice, et omni ecclesie gradu dejectus, a duobus pariter ecclesiastica dignitate extorribus episcopis ordinatur. Hinc effusa, quæ Alexandriam vexaverunt, scandala originem habuere. Cunctis enim per universum orbem sacris viris Chalcedonensis concilii decretum admittentibus, perversus ille rabie quadam effreni motus, contumelias in illud evomere non verebatur: profanus et ordinis expers, episcoporum consecrationes perficiebat: et qui ne presbyter quidem, alios collato baptismō initiabat. Ceterum paratas sibi ad Aloro insidias beatus Proterius presentiens, locum dat iræ, et primo Paschalis celebritatis die ad venerandum baptisterium confugit. At vero præcursor Antichristi neque sacræ solemnitatis diem, neque veneranda loca reverius, misit, qui præsumptus innoxium cum sex aliis, qui cum illo erant, interficerent. Hi corpus pontificis funibus alligatum extra sancti lavaeri septa rapuerunt et per civitatem ignominiose circumductum inbu-

Eodem anno sanctæ Anastasiæ corpus Sirmio delatum, in ejus templo ad Domnici porticus depositam. Timotheus autem Alorus, Cyrilli magni opera nondum in lucem edita nactus, ea plerisque locis adulteravit, ut Petrus presbyter Alexandrinus testatur.

A. C. 451. — Cpoleos episcopi Gennadii annus primus.

Alexandriæ sacram sedem usurpavit Timotheus Alorus annos duos.

Hoc anno Leo imperator de injusta Proterii cæde

VARIE LECTIONES.

JAC. GOARI NOTÆ.

θῆναι ὑπομνήματα ἐκείσε τοῦ μεγάλου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου Ῥωμαίως γράφοντα οὕτως· Ἀνακαταστήσεται ὁ ναὸς οὗτος εἰς κάλλος, καὶ εἰς μέγας, αὐτοῖς. Τόδε μοι λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Πρῶτη γὰρ εὐκτήριον μικρὸν ἦν· ὁπρὸς δὲ ἡ ἁγία Ἀναστασία ἐξολότρουλον, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐσκέπασεν αὐτὴν δι' ὀρόφου χρυσοῦ· Templum sanctæ Anastasiæ Romanæ in Mauriani agro propriis expensis B. Marcianus extruxit. Cum enim ad locum Psephe vocatum, quo tessellæ venibant, condere caperet, locum duorum nummorum pretio, eo quod sordidus esset, comparavit: eo maxime quod in eo magni Gregorii lucubrationes Latine compositæ inventæ sic reserrent: Templum istud forma et amplitudine reparabitur: bene novi. Hoc mihi Spiritus sanctus enuntiavit. Prius quippe parvum oratorium exstabat. Erat ligneus sanctæ Anastasiæ trullus, ædem vero aureo textu contextit Basilus. De Gregorii Theologi Anastasi, sive Anastasia Baronius, Annal. tom. IV.

(50) Absque annuorum vel temporis discrimine, quod pro judicio divinat auctor, historiam Aluri totam continuo tractu contextit Anastasius.

et iniqua Aluri promotione certior factus, misit A
Caesarium, et linguis mutilatis relegavit eos, qui
Proterii cadi communicaverant. In profanum vero
Alurum 96 non animadvertit, iudicium de eo ad
episcopos pertinere pronuntians.

Hoc etiam anno Zeno Ariadna Leonis filiae
matrimonio junctus est.

A. C. 452. — Hoc anno ad singulos omnium pro-
vinciarum episcopos litteras dedit imperator, ut
propriam ipsi renunciarent sententiam: num Chal-
cedonenis concilii decretis acquiescerent, et de
Aluri promotione quid sentirent? Sancto insuper
Symeoni Stylite et Barda monacho, tum Jacobo
myratorum patratori scripsit, quasi Deo rerum
omnium Domino rationem reddituros, de contro-
versis rebus ut iudicium facerent, cunctos obte-
statur. Illi una voce communique sensu coactam
Chalcedone synodum sanctam esse firmant et ex-
positis ab ea definitionibus mentem submittere
profiterentur: parique sententia, ceu perpetrata
caedis reum et haeticum, Timotheum damnant.
Ad haec, ut quae nefarie perpetrata condignae sub-
litterentur ultioni, studium omne penes impera-
torem Gennadius adhibuit: adversae licet parti
oppositus fayeret Aspar Arianus. Porro pienssi-
mus imperator Gangras, quo Dioscorus ejus magi-
ster fuerat deportatus, Alurum relegavit. Is vero
conventicula celebrare et turbas illic movere denuo
cepit: quorum certior factus imperator, hominem
in Chersonem relegavit. Alius autem Timotheus,
cognomento Lencus, qui et Salophacialus, vir de
rebus fidei recte sentiens et ob morum probitatem
xandriae ordinatus est.

A. C. 453. — Alexandriae episcopi Timothei Leuci
annus primus.

Hoc anno Juvenalis sanctissimus Hierosolymo-
rum episcopus diem ultimum obiit, in cuius locum
sacro ritu Anastasius suffectus est. Eodem quoque
anno quievit Symeon Stylita, coetus mon-
astici celebratissimus, qui ejusmodi virtutis exem-
plum factus pra reliquis antesignanus exhibuit.

VARIE LECTIONES.

96 Καίσαρεον A, Καίσαριον vulg. 97 τῷ A, τούτῳ vulg. 98 πρότερον, εἰ τοῖς A a e f, πρότερον ἐν vulg.
99 ἐν Χαλκ. σύνοδον A, ἐν Χαλκ. ἀγίαν σύνοδον vulg. 100 τὸν — ἐκτεθέντα ὄρον A a, τὸν — ἐκτεθέντων
ὄρων vulg. 101 ποτε καὶ add. ex A. 102 κάκει A, ἐκεῖ vulg. 103 ὁ ἐπίκλην A, ἐπίκλην vulg. 104 ὁ καὶ Σαλ.
A, καὶ ὁ Σαλ. vulg.

JAC. GOARI NOT.E.

(51) Locus aperte corruptus in mss. omnibus ex D
Anastasio. verbis ita interpolandus: Πέμψας Καί-
σαριον (scribit Caesarem) ἐγλωσσότῳησεν τοὺς
κοινωνήσαντας τῷ φόβῳ Προτερίου. Caesarii vice
Stelam scripsit Evagrius ad cap. 8, lib. II finem.
— Vox ἀμφοτέρους perperam irrepsisse videtur,
qua sublata, ac mutato ὡς in τοῖς nobis constaret
littera qualem representat Anast.: Μιστὶ Καίσαριον,
et linguis amputatis egit in exilium eos, qui commu-
nicaverant cadi Proterii. Evag. lib. II, cap. 18,
illum qui missus est ad id vindictae sumendum,
Stelam vocat. Non liquet integrum textum esse,
quem Anastasius refert, cum is saepe, uti et Cedr.
utatur compendio, passimque plura omittat. Com-
pensis.

ἀθεσμον προαγῶην, πέμψας Καίσαριον 96 (51)
ἐγλωσσότῳησεν καὶ ἀμφοτέρους ἐξώρισεν, ὡς κοι-
νωνήσαντας τῷ φόβῳ Προτερίου. Τιμόθεον δὲ τῷ
ἀνέρω οὐκ ἐπέστειλεν, τὴν ἐν αὐτῷ κρίσιν ἐπι-
σκόποις εἰπὼν ἀρμόσειν.

Τῷ 97 δ' αὐτῷ ἔπει καὶ Ζήνων ἐξεύχθη Ἀριάδνῃ
τῇ θυγατρὶ Λέοντος.

A. M. 5952. — Τούτῳ τῷ ἔτει γράμματα πρὸς
τοὺς ἐκάστης ἐπαρχίας (52) ἐπισκόπους ἀπέστειλεν
ὁ βασιλεὺς, γράφαι αὐτῷ τὴν οἰκείαν γνώμην αὐτῶν
πρότερον 98, εἰ τοῖς ἐν Χαλκηδόνι ὁρισθεῖσιν ἀρέ-
σκοιντο, καὶ περὶ τῆς τοῦ Αἰλουρίου χειροτονίας τί
λέγοιεν· ἐν οἷς καὶ τῷ ἀγίῳ Συμεῶνι τῷ Στυλίτῃ
καὶ Βάρδῃ (53) τῷ μοναχῷ καὶ Ἰακώβῳ θαυμα-
τουργῷ διαμαρτυρούμενος, ὡς τῷ Θεῷ τῶν ὄλων παρ-
έχειν μέλλοντας τὴν κρίσιν τῶν ἀμφισβητούμενων
ποιήσασθαι. Οἱ δὲ παμφήφει ὁμοφρονῶς κυροῦσι μὲν
τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον 99 ἀγίαν εἶναι, καὶ τὸν
ὕπ' αὐτῆς ἐκτεθέντα ὄρον 100 ἀποδέχονται. Τιμοθέου
δὲ συμφώνως καταψηφίζονται, ὡς φωνῆως καὶ ἀπει-
τικῷ. Ἐσπούδασε δὲ καὶ Γεννάδιος πρὸς τὸν βασιλεῖα
ἐκδικῆσαι τὰ τοιμηθέντα. Ἀντεπράττειτο δὲ αὐτῷ
Ἀσπαρ ὁ Ἀρειανός. Ὁ δὲ εὐσεβὴς βασιλεὺς τὸν μὲν
Αἰλουριον ἐξώρισεν εἰς Γάγγραν, ἐνθα ποτὲ καὶ 101 ὁ
Διδύσκορος ὁ τοῦτο διδάσκαλος. Ὁ αὐτὸς δὲ κάκει 102
ἤρξατο παρασυναγωγὰς ποιεῖν καὶ ταραχὰς, ἀς μα-
θῶν ὁ βασιλεὺς, μετεξώρισεν αὐτὸν ἐν Χερσῶνι. Τι-
μόθεος δὲ ἄλλος, ὁ ἐπίκλην 103 Λευκός, ὁ καὶ Σαλο-
φακίαιος 104, ὁρθόδοξος καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ, ὑπὸ πάντων
φιλούμενος, χειροτονήθη ἀντ' αὐτοῦ ἐπίσκοπος
Ἀλεξανδρείας.

omnibus charus, in prioris locum episcopus Ale-

A. M. 5953. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Τιμο-
θέου Λευκοῦ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουδηνάριος ὁ ἀγώτατος (54) ἐπι-
σκοπος Ἱεροσολύμων ἐτελεύτησεν, καὶ ἀντ' αὐτοῦ
χειροτονήθη Ἀναστάσιος. Καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐκοι-
μήθη καὶ Συμεὼν ὁ μέγας Στυλίτης, ὁ τῆς μάνδρας
πρώτος (55); καταδείξας τὴν τοιαύτην ἀρετὴν καὶ
σημειοφόρος γενόμενος.

(52) Excerptum capp. 9, 10 et 11, lib. II Evagrii;
Theodorus Lector eadem scribit, necnon Liberatus
diaconus.

(53) Βάρδατον loco memorato scribit Evagrius.
De istis Theodorus Lector lib. I, post initium.

(54) Ex Cyrillo vitae sancti Sabae scriptore apud
Surium die 5 Decemb. anno Marcianni ultimo Juve-
nalianum obitisse demonstrat Baronius ad annum
Christi 457, num. 57.

(55) Non unus Symeon, ut nec unus Stylites:
hic magnus, mirandus, senior, et κατ' ἐξοχὴν,
Στυλίτης, καὶ ἀρχιμανδρίτης de quo Evagrius,
lib. I, cap. 13: Διέτριψε τοῖνον ἐν σπηλὶ τόνδε τὸν
βίον διαθεσίων ἔτη 98 καὶ πενήκοντα, ἐν μὲν τῷ
πρώτῳ φροντιστήριον, ἐνθα τὰ θεῖα κατηχῆθη, ἔτη

A. M. 5954. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐμπρησμός μέγας ἤ γέγονεν (36) ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ δευτέρᾳ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς Ἰνδικτιώνος ιε', ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ νεωρίου, καὶ φθάσας ἕως τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ τῶν Ἀμαντίου. Μαρκιανὸς δὲ οἰκονόμος (37) ἀνελθὼν εἰς τοὺς κεράμους τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας κατέχων τὸ Εὐαγγέλιον εὐχαῖς καὶ δάκρυσι ἀβλαβῆ τὸν οἶκον διεφύλαξεν.

A. M. 5955. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐσφάγη Μακρινὸς εἰς Ταρτίωνα (38) ὑπὸ Ρεμικίου πατρικίου, καὶ ἐπὶ ῥῃ εἰς βασιλείᾳ Σαυήρος καὶ Σερπεντίου (39) νόνοις Ἰουλαῖς.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ζωγράφου τινὸς (40) τὸν Σωτήρα γράψαι τολμήσαντος καθ' ὁμοίτητα τοῦ Αἰῶς, ἐξηράνθη ἡ χεὶρ, ὃν ἐξαγορεύσαντα ** δι' εὐχῆς ἰάσατο Γεννάδιος. Φασι δὲ τινες τῶν ἱστορικῶν, ὅτι τὸ οὐλὸν καὶ ὀλιγοδύναμον σχῆμα ἐπὶ τοῦ Σωτήρος οἰκιοτέρῳ ἐστίν. Τοῦ δὲ Γενναδίου τῇ νυκτὶ (41) εὐχομένου ἐν τῷ τοῦ θυσιαστηρίου, ἰδεῖν λέγεται φάντασμα δαιμονίου, ὃ καὶ ** ἐπιτιμῆσας ἤκουσεν αὐτοῦ κρᾶζοντος, ὡς αὐτοῦ μὲν ζῶντος ἐνδίδωσι, μετὰ δὲ θάνατον αὐτοῦ κρατῆσαι πάντως τῆς Ἐκκλησίας· ὅπερ δεῖσας Γεννάδιος, πολλὰ ὑπὲρ τούτου τὸν Θεὸν ἐδυσώπει.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Στοῦδιος (42) τὸν ναὸν ἔκτισεν

VARIE LECTIONES.

** ἐξαγορεύσαντα A, ἐξηγορ. vulg. ** ὃ καὶ A, ὃ καὶ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

Ἰνέα· ἐν δὲ τῇ αὐτῇ καλουμένῃ Μάνδρᾳ ἐπὶ καὶ τασαρακόντα· ἐν τινὶ μὲν στενωπῷ ἔτεσι δέκα τὸν ἀγῶνα διανύσας· ἐν δὲ κλισίᾳ βραχυτέροις ἐπτά, καὶ ἐπὶ τασαρακονταπέντε· ἔτι τριάκοντα· *Iste Symeon hoc vivendi severum genus in carne traducens vitam ad quinquaginta sex annos propagavit. Nam in monasterio, in quo primum divinas vivendi præceptiones didicit, annos vixit 9, in Mandra autem, sic enim vocatur, quadraginta septem: atque horum annorum decem in loco admodum angusto consecit: in columnis brevioribus septem: denique in columna quadraginta cubitorum, triginta. Μάνδρα itaque monasterii ejus nomen, in quo nonnunquam πρῶτος, qui ἀρχιμανδρίτης. — Sic Niceph., lib. iv, cap. 30: 'Ὁ τῇ ἐπὶ στήλῳ πρῶτος διοικιστὴν ἐπιδείξας· Primus id vitæ genus in columna ostendit: quod post ipsum alii plures æmulati sunt. Monasterium, ac ecclesiam in loco columnæ ejus nomine extractam, in cujus atrio sub dio exstaret illa columna, egregie idem ad finem libri describit. Non placet ut, ὁ πρῶτος hoc loco sit ἀρχιμανδρίτης, cum Symeon ἀναχωρήσιν magia coleret, nec nisi prioribus annis antequam in locum Mandra dictum secederet, cœnobitum egerit: minus quadrat quod redditum, cœlus monastici celebratissimus. COMBES.*

(36) Ista dictione tenet Theodorus Lector lib. i, Evagrius eadem lib. ii, cap. 13, apud quem νεώριον vocatur βόδς πόρος, βοῆς via insulse redditum, quod Bosphorus (isique Thracius) snavius sonat: ἐν ᾧ, subdit, τὰ νεώρια τῆς πόλεως καθίστασιν ἀπὸ τοῦ καλουμένου βόδς πόρο, etc. Chron. Alex. ad annum Leonis 7 incendium istud reponit.

(37) Virum mirare apud Sarium die 10 Januarii.

(38) Haud minus incertas Latinorum res, quam incognitas eorum voces Theophanes habuit. Majoriani, quem Majorinum vocat, imperium ad septem prorogat annos, cui vix alii quinque assignaverint. Avitum enim, cui Majorianus successit, anno Marciani sexto interfectum describit: ex quo ad præsentem Leonis annum pariter sextum septem inte-

A. C. 454. — Hoc anno Septembris mensis die secundo, indictione decima quinta, Cpoli magnum contigit incendium, cujus principium a navali, et ad Sancti Thomæ templi fuit progressus. Marcianus autem œconomi, consensu Sanctæ Anastasiæ templo, manibus tenens Evangelium, precibus et lacrymis sanctam ædem illasam servavit.

97 A. C. 455. — Hoc anno Majorinus ad Dertonam a Recimere patricio interceptus est: et Nonis Julii Severus et Serpentius ad imperii culmen elevatus.

Hoc eodem anno pictoris cujusdam Jovis specie Salvatoris faciem referre ausi manus exaruit: facinus vero confessum Gennadii preces sanaverunt. Historicorum vero nonnulli crispis et raros erines ad effingendam Salvatoris faciem magis decentes autumant. Cæterum Gennadius ad altare orans daemones spectrum nocturni visisse fertur, quom cum increpasset, clamantem audivit: eo quidem vivente se cedere, sublato vero, Ecclesiam quaquaversus se potiturum. Hæc veritus Gennadius, ut piaculum averteretur, crebras ad Deum preces fudit.

Hoc etiam anno Præcursoris templum Studius

gros numeraveris. Dertonam Hispaniæ urbem Ταρτίωνα, Recimerem, Περικίον vocat: Serpentium cunctis historicis ignotum. Severo in imperio adjunctum fingit: Severum Nonis Julii Cæsarem elevatum, alii Augusto mense dignitatem adeptum testantibus commemorat. Fides hic plane Græca. (39) Cum apud omnes altum sit Serpentii hujus silentium, nec nisi de uno imperatore loqui videatur Theophanes, facilis esset textus emendatio, ut legeretur, Σωτήρος ὁ καὶ Σερπεντίου, Severus, qui et Serpentius appellatus est, undecunque id ille nomen traxerit. Facile fuit excidere elementum sic minutum, ut in aliis advertere excidisse, codd. aliis retinentibus. Cedr. Post Severum, inquit, ὄν' ἔτι βασιλεὺς ἐν Ῥώμῃ, nullus Romæ fuit imperator; adeoque nec iste Serpentius ut alius a Severo putetur. COMBES.

(40) Theodorus Lector, lib. i.

(41) Idem. ibid.

(42) Suidas: Στοῦδιος, δυνάστης· ὃς καὶ τὴν περίδοτον μονὴν ἔκτισεν. Ἡ τῶν Στοῦδιτῶν μονὴ πρότερον καθολικὴ ἐκκλησία ἦν· ὕστερον δὲ μετεβλεν εἰς μονήν. Ὁ αὐτὸς Στοῦδιος, δυνάστης κτεῖται τὸν ναὸν τοῦ Ἀρχιστρατήγου Ναχωλίας, ἐν ᾧ φέρονται καὶ στίχοι ἡρωικοί.

Στοῦδιος ἀγλαὸν οἶκον ἔδειματο· καρπαλίμως

Ἦν κάμεν, εὐράτο μισθὸν, ἔλιν ὑπακτιδὸν πό-

Studius dynasta, celeberrimi monasterii fundator. Studitarum oratorium exstitit prius ecclesia catholica (velut paræcia viris et mulieribus pervia), demum in monasterium mutatum. Idem Studius dynasta Michaelis militiæ celestis principis Nacollæ templum condidit, in quo versus heroici seruntur descripti:

Postquam magnificam construxit Studius ædem, Consul accepit mercedis nomine honorem. Annus Marciani quartus ejus consulatu signatur. De Studii familia Baronius ad annum 459, n. 16.

extruxit et traductos ex Insomnium mansione monachos in eo posuit. Gratissimus quoque prepositus Sancti Cyriaci extra Portam Auream erexit adem, in qua ipse mundo nuntium remisit.

A. C. 456. — Hierosolymorum episcopi Iuvenalii annus primus.

Hoc anno Leo imperator Zenonem generum duceem Orientis instituit et Basiliscum Verinæ Augustæ fratrem Thraciæ pariter ducem. Zeno vero Antiochiam profectus, sacrum Martyrium in ea comperit episcopum. Petrus autem Fullo etiam in templo Bassæ martyris Chalcedonensis presbyterio fungens Zenonem sequebatur. Is implorata Zenonis opera nonnullos ex Apollinarij asseclis mercede conductos sibi conjungit, et innumeros tumultus contra fidem et Martyrium episcopum excitat: anathemate etiam ferit, qui non assererent Deum cruci suffixum, populoque demum in duas partes Antiochiæ discisso adjit ter sancto hymno: *Qui crucifixus es pro nobis*: qua voces ab eo tempore in hodiernum usque diem a Theopaschitis 98 usurpari consueverunt. Martyrius porro ad imperatorem Leonem profectus, Gennadii Cpoleos presulis commendationibus multo cum honore suscipitur. Antiochiam deinde reversus, cum populi factiones varias easdemque tumultibus comperisset agitatæ et Zenonis favore fortiores, in ecclesiæ conventu cessit episcopatu, verhis usus hujusmodi: *Clero inobedienti, populo contumaci et Ecclesiæ sordibus infectæ nuntium remitto, solaque sacerdotii dignitate mihi reservata, episcopale munus depono*. Eo secedente, Petrus Fullo in Antiochiæ thronum insiliens confestim Joannem quemdam degradatione damnatum ordinat Apameæ episcopum. Nuntio de his accepto, Gennadius cuncta refert ad imperatorem, qui Petrum Fullonem exsilio plectendum pronuntiat: quod cum Petrus audisset, ipse fuga proprium exsiliū evitat: moxque communibus suffragiis Julianus eundem Antiochiæ episcopus institutus est.

A τοῦ Προδρόμου, καὶ μοναχούς ἐκ τῆς μονῆς τῶν Ἀκοιμητῶν (43) ἐν αὐτῷ κατέστησεν. Καὶ Γρατίσιμος ὁ πραιποσίτος τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Κυριακοῦ ἐξω τῆς Χρυσῆς Πόρτης ἐκτίσεν, καὶ ἀπετάξατο ἐν αὐτῷ (44).

A. M. 5956. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἰουβενάλιου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ Λέων ὁ βασιλεὺς Ζήνωνα τὸν γαμβρὸν στρατηγὸν τῆς Ἑφῆς πάσης ὡς παποίηκεν, καὶ Βασιλάσκον τὸν ἀδελφὸν Βερρίνης τῆς Ἀδγούστης στρατηγὸν τῆς Θράκης. Ζήνων δὲ ἐλθὼν εἰς Ἀντιόχειαν, εὗρεν ἐπίσκοπον ἐν αὐτῇ τὸν ἱερὸν Μαρτύριον. Πέτρος δὲ ὁ Γναφεὺς (46) ἠκολούθει τῷ Ζήνωνι πρεσβύτερος ὢν τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ναοῦ Βάσσης τῆς μάρτυρος ὧς καὶ πείσας Ζήνωνα συνεργῆσαι αὐτῷ μισοῦνται τοῦ Ἀπολλιναρίου τινὰς ὁμοδόξων, καὶ θορόθους μυρίους ἐγείρει κατὰ τῆς πίστεως καὶ Μαρτυρίου τοῦ ἐπισκόπου· καὶ ἀναθεματίζει τοὺς μὴ λέγοντας τὸν Θεὸν σταυρωθῆναι, καὶ σχίσας τὸν λαὸν Ἀντιοχείας προστίθουσιν ἐν τῷ τρισσίῳ ὕμνῳ τὸ, Ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς ὅπερ ἕως σήμερον ἔκτοτε καιροῦ παρὰ τοῖς Θεοσασχίταις ἐκράτῃσι λέγεσθαι. Μαρτύριος δὲ πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα παρεγένετο, καὶ ἀπεδέχθη μετὰ πολλῆς τιμῆς, σπουδῇ Γενναδίου Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου. Ἐπανελθὼν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ εὐρὼν τοὺς λαοὺς στασιάζοντας, καὶ Ζήωνα τοῦτος συμπράττοντα, ἐπ' ἐκκλησίας τὴν ἐπισκοπὴν ἀπετάξατο, εἰπὼν· *Κλήρω ἀνυποτάκτῳ, καὶ λαῷ ἀπειθεῖ, καὶ Ἐκκλησίᾳ βερυπωμένην ἀποτάττεται, φυλάττω καὶ αὐτῷ τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερουσολύμης* (47). Τούτου δὲ ὑποχωρήσαντος, Πέτρος ὁ Γναφεὺς τῷ θρόνῳ Ἀντιοχείας ἐπαπῆδεν, χειροτονήσας εὐθὺς Ἰωάννην Ἀπαμεῖας ἐπίσκοπον ἀπὸ καθαιρέσεως ὄντα. Γνοὺς δὲ ταῦτα Γεννάδιος ἅπαντα τῷ βασιλεῖ ἀντίθεσται· καὶ καλεῖται Πέτρον τὸν Γναφεᾶ ἐξορισθῆναι. Ὅπερ ἀκούσας ὁ Πέτρος φυγὴ τὴν ἑσπέραν διέφυγεν· ψήφῳ δὲ κοινῇ Ἰουλιανὸς τις ἐπίσκοπος (48) Ἀντιοχείας προεχειρίσθη.

VARIE LECTIONES.

ὁ Γρατίσιμος A, Γρατήσιμος vulg. ὁ πάσης add. ex A. ὁ Κναφεὺς A ὁ τὸν add. ex A. ὁ εἰς Ἀντιόχειαν A c. ὁ τὴν ἐπισκοπὴν suprascriptio τῇ ἐπισκοπῇ A. ὁ βερυπωμένη A, ἐρρύπ. vulg. ὁ καθαιρέσας A, καθαιρέσεων vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(43) Τούτων μονὴν Μάρκελλος ὁ θεοτάτος ἔγειρεν, ἀσκήτην τὸν ὕμνον παρασκευάσας Θεῷ ἀναπνεύσασθαι, εἰς τρία μέρη τὴν πόλιν διανειμάμενος, Nicephorus, lib. xv, cap. 23. *Acemetarum sive insomnium monasterium* Marcellus divinissimus construxit (auctor actorum ejus, abbatem ejus Alexandrum nomine conditiorem appellat) in quo perpetuis carminibus nunquam non hymni Deo canerentur, sodalitate monachorum eam ob rem in tres cælus divisa. Surius 29 Dec.

(44) Addit Theodorus Lector: καὶ ἀπαπλήρωσε τὰ πραιποσίτου. Simul prepositi munus obit.

(45) Στρατηλάτην scribit Theodorus Lector, Baronijs comitem, Petavius ducem Orientis exponit.

(46) Quod Fullonis artem vere exerceret Alexander scrib. de sancto Bartholomæo apud Surius.

D De ejus gestis Theodorus Lector.

(47) Ne tanquam criminis reus episcopi dignitate exanctoratus haberetur. Cui namque sacros honores ob admissum aliquod scelus ecclesiastica censura detrahebat, eundem pariter officii munere multabat. Hinc illæ phrasæ apud Joannem Morinum *Eccles. exerc. lib. ii, cap. 13* æquales a sacerdote et ministerio deponi, honore privari, officio et dignitate moveri ordinum, exercitio et honore abdicari. Voluntatis itaque placito, non canonum rigore abdicatus, episcopatus sede alienus, sacerdotale sibi reservat munus. Hæc eadem ad verbum Theodorus Lector. Plura Morinus lib. iv, *De penit. capp. 12 et 14*.

(48) Ordinatio tamen Juliani in annum usque quintum differri pag. sequens docet.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μετετέθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁ προφήτης Ἑλισσαῖος πρὸ πάντε ἐιδὼν Μαθῶν ἐν τῇ μονῇ Παύλου τοῦ Λεπρού. Λεπρὸν γὰρ ἴδαστο, καὶ λεπρὸν ἐποίησεν, καὶ εἰς τὰ τοῦ Λεπρού ἐτέθη.

A. M. 5957. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐκτίσθη τὸ τετράστων ὁ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ τὸ ἁγιαστήριον· καὶ Ἐπτάβριος ὁ δὲ δημόσιον βαλανεῖον ἀπέδωκε τῇ πόλει. Τούτοις δὲ τοῖς χρόνοις καὶ Δανιὴλ ὁ Στυλῆς (49) ἐν τῷ Ἀνάπλῳ τῷ στόλῳ ἐπέθῃ ἀνὴρ θαυμασίας. Ἰωάννης δὲ ὁ ὑπατικός (56), ὁ ἐπικλὴν τῶν Βιγκομάλου, δυσωπήσας Βασίαν τὸν βασιον, παρ' αὐτῷ ὡς μοναχὸς ἐτέτακτο. Προήρχετο δὲ αὐτὸς ἐν τῷ παλατίῳ ὡς εἰς τῶν συγκαλητικῶν· καὶ ἀναχωρῶν μέχρι τῆς μονῆς τοῦ Βασιανῶ, ὡς ὑπατικός ὡφικεῖτο (54)· ἐνδον δὲ γενόμενος εὐθὺς τὴν μοναδικὴν σισύραν περιβαλλόμενος, μαγειρείου καὶ σταύλου καὶ τῶν παραπλησίον τὴν διακονίαν ἐτέλερου.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀνθίμος καὶ Τιμοκλῆς (52) οἱ τῶν Τροπαρίων ποιηταὶ ἐγνωρίζοντο.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει κατὰ προεδρίαν τῆς συγκαλητικῆς (53) Ῥώμης ἀπέστειλεν Λέων ὁ βασιλεὺς Ἀνθιμον τὸν γαμβρὸν Μαρκιανῶ τοῦ προβασιλεύσαντος βασιλέως ἐν Ῥώμῃ, ἀνδρα Χριστιανικώτατον καὶ εὐσεβῶς τὴν βασιλείαν ἰθύνοντα.

A. M. 5958. — Τούτῳ τῷ ἔτει σημεῖον ἐφάνη (54) ἐν τῷ οὐρανῷ, νεφέλη ὡς περ σάλπιγγος ἐκτύπωμα ἔχουσα ἐπὶ ἡμέρας μ' καὶ ἑσπέραν.

A. M. 5959. — Τούτῳ τῷ ἔτει... ἐστράτευσεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ (55) ἀνδρας τρισχιλλούς, καὶ ὁ μέγας λάχος ἐκτίσθη εἰς τὰ Ἰωάννου καὶ τὰ δύο βαλανεῖα ἡ Ὑγεία, καὶ ἡ Ἰασίς¹⁰ καὶ ὁ ποταμὸς ὠρύχθη ἐν

A Hoc etiam anno, quinto Idus Maias, Elisaei prophetae corpus Alexandriam delatum in Pauli Leprosi monasterio reponitur. Sanavit ille leprosum, alii lepram induxit, et in aede a Leproso erecta reconditus est.

A. C. 457. — Hoc anno sancti Joannis nomine quadrangula constructum opus Alexandriae, et baptismo lustrandis adjunctum aedificium: Heptabizus etiam publicum balneum civitati restitutum. His etiam temporibus Daniel Stylita, vir plane mirandus, columnam in Anaplo positam conscendit. Joannes porro vir consularis, cui a Bingomalis cognomen, sanellum Basianum deprecatus, apud eum in monachorum normam vivendi rationem instituit. Curiae porro assiduus frequentator in senatorum numero considebat: et ut consularis magno clientum stipatus comitatu in Basiani monasterium secedebat. In monasterium e senatu receptus et monastica sisyra coopertus; culinam, stabuli, et vilium hujusmodi obibat ministerium.

Hoc etiam anno Anthimus et Timocles Tropariorum poetae florebant.

Hoc eodem anno senatu Romano per legatos postulante, Anthimum Marciani decessoris sui generum, virum alioquin Christianis dogmatibus probe instructum et imperii munus piissime administrantem, Leo imperator imperatorem Romae designavit.

A. C. 458. — Hoc anno prodigium in caelo per dies quadraginta sub 99 vesperam visum est; nubes videlicet in tubae speciem efformata.

A. C. 459. — Hoc anno. tria hominum millia in expeditionem misit. Magna etiam ci-sterna ad Joannis aedes exstructa: balnea quoque duo, uni nomen Sanitas, alteri Sanatio: et Alexan-

VARIAE LECTIONES

* τετράστων e, τέρας τὸ ὄν A f, τετράγωνον vulg. * Ἐπτάβριος a. * ὁ Ὑπ. A, καὶ Ὑπ. vulg. * αὐτὸ om. A. * ὡς εἰς τῶν συγκαλητικῶν A f, εἰς τὸν συγκαλητικὸν vulg. * τῷ δ' αὐτῷ — ἐγνωρίζοντο om. A. * γαμβρὸν Μαρκιανῶ A, γαμβρὸν τῶν Μαρκ. vulg. * καὶ ἑσπέραν om. A. ¹⁰ ἡ Ἰασίς A a c, ἡ δεκάστας vulg. (error haud dubie natus, quia legi videbatur: ἡ Ἰασίς, ut recte monet Goar.)

JAC. GOARI NOTÆ.

(49) Cujus vitam habes apud Surium 11 Decemb. Anaplus porro ostium Bosphori est ad Galatæ latus. Poluit autem columnam hoc anno Daniel conscendere, a Symeone Stylita anno superiore, ut *Chronicon Alexandrinum* testatur, defuncto, monitus.

(50) Joannes iste Vincomalus ex fastis consularibus anno Marciani quarto fasces obtinuit. Ὑποτακτικῶν ponit alia lectio.

(51) Servi, amici, clientes, satellites, ὡφικέου, obsequii, sive obsequiorum gerunt nomen: hinc istorum more anteire, comitari, sequi, ὡφικεῖν dicitur apud Meursium, Lacerdam et euchologia.

(52) Οἱ τῶν τροπαρίων ποιηταί, addit Theodorus Lector lib. 1, κατὰ φραγίας διηρέθησαν. Ἀλλ' ὅσοι μὲν ἔχαιρον τῇ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ παρὰ τῷ Ἀνθίμῳ συνήγοντο. Αὐτὸς γὰρ καὶ τὸς παννυχίδας παρεσκεύασε γίνεσθαι. Ὅσοι δὲ ταύτης ἐχθροί, τῷ Τιμοκλῆϊ προσέκειντο. Anthimus et Timocles ecclesiasticorum modulorum auctores per factiones oppositas disjuncti sunt. Nam quotquot Chalcedonensi foverunt, illi Anthimo adhaeruerunt. Ipse nam-

que nocturnas vigiliis fieri ordinavit. Qui autem a synodo dissidebant, Timocli juncti sunt. Tropariorum rationem exposuimus ad eucholog.

(53) Theopanis de Anthimo sive Anthemio sub annum Leonis octavum Romanum eam imperatoria postestate misso sententia, Idatii verbis et auctoritate sulcitur. Historiam habet Evagrius libro II, cap. 16. Alii in alium annum rejiciunt, inter quos Petavius duces alios secutus.

(54) Anno succedenti signum istud ascribit *Chronicon Alexand.* his verbis: Ἐφάνη ἐν τῷ οὐρανῷ σημεῖον μέγιστον ἀπὸ τινῶν λεγόμενον σάλπιγγος, ἀπὸ τινῶν δὲ λογγίας, ἀπὸ τινῶν δοκίς, ἐφάνη ἐπὶ ἡμέρας 81 νύκτας. Ingens in caelo prodigium apparuit, quod a quibusdam tuba appellatur, ab aliis hasta, ab aliis irabecula: visumque est aliquot diebus.

(55) Bene Peyr. et Pal., ἐστράτευσεν Ἀλεξάνδρεια, Alexandria tria hominum millia eduxit: ut nulla sit lacuna, qualem suspicatus est P. Goar: nec alsonum aliquid, Alexandriam tria hominum millia bello destinasse, ac Leoni, sive alii ejas duci suppetias misisse. *Conversis.*

dris fluvius a Cherso ad Cypronem fovea excavata A

A. C. 460. — Hoc anno Isocasius quæstor Antiochie, qui et philosophus, quasi gentiles ritus professus apud imperatorem est delatus: qui a prætoriorum Cpoleos præfecto virum examinari jussit. Eam itaque manibus retro devinctis in Zeuxippum deductum ita compellat. Puseus præfectus: Viden', Isocasi, quo habitu nunc astes? respondet illo: Video, neque moveor. Nam homo cum sim, in humanas calamitates incidi. Cæterum age mecum ut iudex, ut una mecum olim judicasti. His auditis, imperatori faustis vocibus acclamat populus: quo comperto lætus imperator eum in propriam provinciam remisit.

A. C. 461. — Antiochie episcopi Juliani annus primus.

Hoc anno Leo imperator ingentem classem et valide instructum exercitum adversus Gizerichum, qui Africam obtinebat, emisit. Gizerichus quippe, defuncto Marciano, multa mala intulit in provincias Romanæ ditioni subjectas, prædis abactis, plerisque in captivitate missis et eversis passim civitatibus. Quibus exardescens imperator naves ex toto Oriente centies mille contraxit, ipsasque militibus et armis pleve munitas adversus Gizerichum destinavit. In eam classem mille et trecenta auri centenaria expendisse narrant. Itaque ducem ac præfectum instituit Basiliscum Verinæ Augustæ fratrem, consulis munere jam perfunctum et frequentibus in Scythas per Thraciam victorijs clarum. Is, confluyente in auxilium ex occiduo mari navium non paucitenda manu, 100 cum Gizerichi classe frequentiores conflictus exercuit, plerasque naves in profundum demersit et ipsam tandem Carthaginem potentia superavit. Demum donorum illecebris et vi pecuniarum inescatus, priorem impetum remisit, et spontaneus denique, prout historiæ Thrac

Αλεξανδρεία ἀπὸ τῆς Χερσού ¹¹ ἰώ; τοῦ Κοπρεῶνος ¹².

A. M. 5960. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰσοκάσιος ὁ κοι-
αίστωρ (56) Ἀντιοχείας, ὁ καὶ φιλόσοφος, διεβλήθη
τῷ βασιλεῖ, ὡς Ἕλληνας καὶ ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς
ἐξετασθῆναι αὐτὸν παρὰ τῷ ἐπαρχῷ ¹³ τῶν προαιτω-
ρίων ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐνεχθέντος δὲ αὐτοῦ
ἐν τῷ Ζευξίπῳ δεδεμένον ὀπισθὰ γκωνα, ἔφη πρὸς
αὐτὸν Πούσιος ¹⁴ ὁ ἐπαρχος· Ὁρᾷς σεαυτὸν, Ἰσο-
κάσιε, ἐν ποίῳ σχήματι καθέστηκας; Ὁ δὲ εἶπεν·
Ὁρῶ, καὶ σὺ ἐνίσχομαι· ἄνθρωπος γὰρ ὢν ἄνθρω-
πίναις ἐπέπεσον ¹⁵ συμφοραῖς· ἀλλὰ δίκασον
ἐπ' ἐμοί, ὡς ἐδίκασες σὺν ἐμοί. Καὶ ταῦτα ἀκούσας
ὁ δῆμος εὐφράνησε τὸν βασιλεῖα. Καὶ μαθὼν ὁ βασι-
λεὺς (57) ἔγχαρη, καὶ ἀπέλευσεν αὐτὸν εἰς τὴν ἰδίαν
B χώραν.

A. M. 5961. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπον Ἰουλιανὸν ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς ¹⁶ κατὰ Γιζερῖχον
τοῦ (58) τῶν Ἀφρων κρατοῦντος στόλον μέγαν ἐξ-
οπλίσας ἀπέστειλεν. Ὁ γὰρ Γιζερῖχος μετὰ τὴν τε-
λευτὴν Μαρκιανου πολλὰ δεῖνὰ ἐνεδείξατο ἐν ταῖς ὁπ-
τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν χώρας, ληξόμενος καὶ
αἰχμαλωτίζων πολλοὺς καὶ τὰς πόλεις κατακτά-
πτων. Ὅθεν ζήλῳ κινήθεις ὁ βασιλεὺς ἐκ πάσης
τῆς ¹⁷ ἀνατολικῆς θαλάσσης ἑκατὸν χιλιάδας πλοίων
ἀπορροῖσας, καὶ στρατῶν καὶ ὀπλῶν ταῦτα ¹⁸ πληρώ-
σας, κατὰ Γιζερῖχου ἀπέστειλεν. Φασι γὰρ αὐτὸν αἰ-
κέντηνάρια (59) δεδαπανῆναι χρυσοῦ ἐν τούτῳ τῷ
στόλῳ. Στρατηγὸν δὲ καὶ ἐξαρχον τοῦ στόλου κα-
τέστησεν Βασιλίσκον τὸν Βερίνης τῆς Αὐγούστης ¹⁹
ἀδελφόν, τῆς ὑπάτου τιμῆς ἡδὴ μετασχόντα ²⁰ καὶ
Σκυθὰς πολλὰς νικήσαντα ἐν τῇ Θράκῃ. Ὁς ²¹ δὲ
καὶ συνδραμούσης αὐτῷ ²² ἐκ τῆς Ἑσπερίου οὐκ
ὀλίγης δυνάμεως, συμπλακεῖ εἰς ²³ ναυμαχίας πολ-
λάς τῇ Γιζερῖχου [μετὰ ²⁴] τῶν νηῶν τῷ θυθῷ
παραδοῦς, εἰτα καὶ αὐτὴν ἡδυνήθη Καρχηδόνα κρα-
τῆσαι. Ὑστατον δὲ δώροισι ²⁵ ὑπὸ Γιζερῖχου (60) καὶ
πλείστοις χρήμασι δειλασθεὶς, ἐνάδωκεν καὶ ἡττήθη

VARIE LECTIONES.

¹¹ Χερσού A e. ¹² Κοπρεῶνος A, Κοπρώνος A, Κυπρεῶνος A, Κυπρώνος vulg. ¹³ ἐπαρχῷ — ἐπαρχος A, ὀπάρχῳ — ὀπαρχος vulg. ¹⁴ Πούσιος e. ¹⁵ ἐπέπεσα e. ¹⁶ τοῦ add. ex A. ¹⁷ τῆς add. ex A. ¹⁸ ταῦτα e, ταῦτας vulg. ¹⁹ Αὐγούστης A, Αὐγούστας vulg. ²⁰ μετασχόντος — νικήσαντος A e. ²¹ ὁς A, ὡς vulg. ²² αὐτῷ οὕτω A e d. ²³ εἰς om. A e. ²⁴ pro μετὰ numerus; aliquis restituendus esse videtur, fortasse τῇ h. e. 540. ²⁵ δώροισι om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(56) Anno Leonis decimo, Pusæo et Joanne coss., factum istud consignat *Chronicon Alexandrinum*, auctor undecimo: in quo nihil sibi adversatur. Anno quippe Leonis undecimo a Septembri initium ducente per quatuor ejus menses, adhuc Pusæi et Joannis consularis dignitas perseverabat. Animadvertite Peyrez. codicem anni undecimi historiam ad decimum referre, et quæ hic decimi ad undecimum transposuisse. Metathesi favet *Chronicon Alexand.*, Isocasi eventum ad Leonis annum decimum referens.

(57) Ampliorem exhibet hanc historiam *Chronicon Alexand.* His autem verbis eam concludit: Καὶ ἀκούσας τοῦ Ἰσοκασίου ὁ δῆμος τῶν Βυζαντινῶν εὐφράνησεν τὸν βασιλεῖα Λέοντα πολλά. Καὶ ἀποσπᾶντες τὸν αὐτὸν Ἰσοκασίαν ἀπήγαγον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ζευξίππου εἰς τὴν Μεγάλην ἑκκλησίαν, καὶ κατηχηθεὶς ἐγυρίσθη, καὶ ἐπέμψθη εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ. Quod

D ubi populus Byzantinus audivit, fauste acclamavit imp., arreptumque Isocasium deduxerunt a Zeuxippo ad Magnam ecclesiam, ubi rudimenta fidei edocuit, et sacro fonte lustratus, in patriam remissus est.

(58) Ex Theodoro Lectore, Procopii lib. *De bello Vandal.*, Jornande de regnorum successione, et quem auctor citat Prisco, necnon Candido Hist. lib. i: Τὰ κατὰ Ἀφρικὴν Βασιλίσκου εὐτυχήματα καὶ δυστυχήματα, literis consignante, de quo Photius cod. 79.

(59) Non ponderis, sed numeri nomen est, quod centum librarum ponderis sit. Quod pondus propter perfectionem centenarii numeri Romani instituerunt. Libra duodecim uncis perficitur. Isidorus Orig. lib. xvi, cap. 24.

(60) Cedrenus classis hujus describit apparatus vere immensum. COMBERIS.

ἐκὼν, ὡς Περσικὸς³⁰ ἱστούρησεν ὁ Θράξ. Φασὶ δὲ τινες, Ἀσπαρ καὶ Ἀρδαβούριος, Ἀρειανοὶ ὄντες καὶ εἰς βασιλείαν ἔλθειν διὰ τοῦτο³¹ μὴ δυνάμενοι, κουράτωρα αὐτῶν ὄντα Λέοντα, βασιλέα πεποιθήσαν (61), αὐτοὶ προσδοκῶντες διοικεῖν τὸ βασιλεῖον. Τοῦ δὲ βασιλέως μὴ καταδεγμένου τοῦτο, ἡγωνίζοντο διαστρέφειν τὰ ὑπ' αὐτοῦ καλῶς διοικούμενα, καὶ Βασιλίσκῳ συνέθεντο δοῦναι τὴν βασιλείαν, εἰ προδοίη³² τὸν τοῦ βασιλέως στόλον τε καὶ λαὸν τῷ Γιζερῖχῳ Ἀρειανῷ ὄντι καὶ θμῶρρονι αὐτῶν. Καὶ τοῦτου χάριν προδοῦναι τὸν Βασιλίσκον φασίν. Τότε Γιζερῖχος ταχυστάμενος ἀκάφῃ τῶν πολεμίων τινός³³ ὧλης ἐμπλήσας καυστικῆς, νυκτὸς ἐπιστάς καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀφυλάκτως ὑπνούντων, ταύτας ἐπαφῆκεν ἀπὸ τῆς χέρσου μετὰ πνεύματος ἀπογείου³⁴ κατὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου, καὶ καταφλέγουσι μὲν πολλὰ τῶν σκαφῶν· τὰ δὲ ἄλλα τὸν κίνδυνον φεύγοντα, εἰς Σικελίαν ἐπαυήλθον. Τότε λοιπὸν καὶ ὁ Βασιλίσκος ὁδὸς ἡλέγχθη, μηδὲνα λαθὼν τοῦ στρατοπέδου. νεῦντερον³⁵ αἰνῶς ἰτα δὲ μὲν Βασιλίσκος δολος, cum ne ullum amplius in toto exercitu lateret, manifeste deprehensus.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτι Πατρικίος ὁ υἱὸς Ἀσπαρος (62), ὃν Καίσαρα ὁ βασιλεὺς Λέων πεποίηκεν, διὰ τὸ ἐλκῆσαι (63) τὸν Ἀσπαρὰ ἐκ τῆς Ἀρειανικῆς δόξης καὶ εὐνοεῖν τῷ βασιλεῖ, παρεγένετο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μετὰ μεγάλης φαντασίας³⁶, ἐν ᾗ ἑσπερωσθῆ τὸ Κορεῖον βαλανεῖον.

A. M. 5962. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Σιμπλικίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτι Λέων ὁ βασιλεὺς (64) Ζήνωνα τὸν³⁷ στρατηλάτην τῆς Ἐφῆας³⁸ καὶ γαμβρὸν αὐτοῦ ἀπέστειλεν ἐν τῇ Θράκῃ ἐπὶ τινα χρεῖαν πολεμικὴν, κελεύσας παραδοῦναι αὐτῷ (66) στρατὸν ἐκ τῶν ἰδίων πρὸς σωμαχίαν. Οἷτινες κατὰ παραίνεσιν Ἀσπαρος μικροῦ δεῖν τὸν Ζήωνα διεχειρίζοντο, εἰ μὴ προγνοῦς τὴν ἐπιβουλὴν εἰς Σερδικὴν ἀπεσώβῃ φυγὼν πόλιν τῆς Θράκης. Ἐκ τούτου ὑποπτος γίνεται Ἀσπαρ Λέοντι τῷ βασιλεῖ.

A. M. 5963. — Τούτῳ τῷ ἔτι ἀπέστειλεν Λέων ὁ

A Persicus commisit, profligatur. Reserunt alii, Asparem et Ardaburium Arii sectatores, cum ob id maxime ad imperii fastigium minime possent pervenire, Leonem, qui tunc eorum procurator erat, ad imperium evexisse, quasi rerum omnium summam posthac administrare praestolatos. Ab eorum spe cum animum averteret imperator, rectam ejus gubernandi rationem labefactare et in pejus trahere contendebant, et Basilisco imperium se pollicebantur tradere, si modo classem cum toto exercitu Gizericho, qui una cum ipsis Arianas opiniones sequebatur, proderet: qua de causa Basiliscum ad exercitum prodendum inclinasse dicunt. Tum Gizerichus dolos meditatus, naves bellicas materia ad ignem facili replevit, remque noctu molitus, dum B Romani dormirent incustoditi, ipsas et terra vento exinde aspirante, in Romanam classem emisit, adeo ut multa quidem navigia igne consumpta defecerint, alia vero periculo subducta in Siciliam reverterentur: atque ita demum Basilisci dolus, cum ne ullum amplius in toto exercitu lateret, manifeste

Hoc etiam anno Patricius Asparis filius, quem Leo Caesarem crearat, ut ab Arii pravis opinionibus Asparem avocaret et de imperio bene mereretur, cum magna apparatus ostentatione missus est Alexandriam, ac tum balneum Corium nomine restauratum.

A. C. 462. — *Roma episcopi Simplicii annus primus.*

Hoc anno Leo imperator Zenonem militie in Oriente magistrum et proprium generum, urgente belli necessitate, in Thraciam misit; et ex proprio satellitio alium exercitum ad suppetias ferendas ei colligi mandavit. Milites a cade Zenoni suavisibus Asparis inferenda leviter ferraverunt. Periculum enim subodoratus, Serdicem Thraciae urbem supra elapsus saluti consuluit: ex quo Aspar Leoni suspectus habetur.

101 A. C. 463. — Hoc anno Leo imperator He-

VARIE LECTIONES.

³⁰ ὡς Περσικὸς] ὡσπερ Σικὸς a, recte fortasse. ³¹ διὰ τοῦτο om. A a. ³² προδοίη: sic correximus pro vulg. προδόση. ³³ τινός add. ex A. ³⁴ ἀπογείου A, ὑπογείου vulg. ³⁵ φαντασίας om. A. ³⁶ τὸν add. ex A. ³⁷ τῆς Ἐφῆας om. A f.

JAC. GOARI NOTE.

(61) Aliam rationem profert Suidas v. Ἀσπαρ. D 469, num. 1, delusum reperies. ³⁷ (65) Xyland. non bene, quia Asparem ab Ariana secta abduxerant, etc. Id quidem conatus Leo, ac sibi hominem demereri, obtinere tamen non potuit, ut magis seq. Theophanes exprimit. COMARIS. ³⁸ (64) Ut Zeno, Tarasiodisias, ut scribit Evagrius lib. II, cap. 15, vel juxta Agathiam lib. IV, ad finem, Tharasiocodicus, Atiameus antea dictus, Leonis gener, et Orientis comes evaserit, narrat Candidus, etiam ipse Isaurus apud Photium his omnino conferendus.

(62) Desunt, vel adhuc latent, qui de Asparis gestis amplis voluminibus scripsere Priscus Thracicus, et Candidus Isaurus. Hujus quardam exprompsit Photius cod. 79, illius Evagrius lib. II, cap. 16, ubi de patricio a Leone Caesaris dignitatem adeptο, ἵνα τὴν Ἀσπαρος ἀνοίαν κτήσεται μετὰ τὴν τοῦ Ἀνθεμίου σφαγὴν, ut ipse Leo Asparis sibi conciliaret inscitiam post Anthemii cadem. Ejus tamen loci error in versione vitandus, quo non Patricius, sed Ardaburius creatus Caesar, textu in contrarium adnidente, scribitur: in quo Baronium anno

(65-66) An ut Aspar Zenoni, vel Zeno Aspari ex suis traderet milites, dubium reliquit Theophanes. Zenonem tamen ad id Aspari praestandum a Leone jussum fuisse suadent auctoritas verba, et Candidi Photiani, quo Ardaburium Asparis filium Isaurus a Zenone ductos suarum partium facere constituisse legimus, testimonium convincit.

racium Edessenum Flori, exconsulis filium, et Marcum Isaurum, viros armis strenuos, cum exercitibus ex Ægypto, Thebaide et eremo collectis, adversus Gizerichum misit. Isti ex improvise Vandalos aggressi, Tripolim et alias Libyæ civitates plurimas receperunt, et gravior multo, quam antehac navali prælio Basiliscus, Gizerichi vires attriverunt: adeo ut de pace cum imperatore Leone sancienda legationem mittere pararet: eamque demum ab Leone obtinuit, cum nimirum Basilisci, Heraclii et Marsi opera ad struendas Aspari insidias indigeret. Aspar siquidem, ut præmisi, imperatori propter eam, qua circumvallatur erat, potestatem, suspectus, imperatoris dolo paulo post neci traditur cum filiis Ardaburio et Patricio, quorum hunc, ut Asparem sibi demereretur, Cesarem olim declaraverat imperator.

A. C. 464. — Cypoleas episcopi Acacii annus primus.

Hoc anno Aspare una cum filiis Ardaburio et Patricio a Leone interfectis, Ostris Asparis satelles et Theoderichus Triarii filius et Asparis conjugis frater necatorum sanguinem ulturi cum armatorum copiis irruerunt in urbem: ac nisi Basiliscus ex Sicilia reversus, et Zeno pariter e Chalcedone, ubi Asparis leti nuntium præstolabatur, urbem præoccupantes tulissent auxilium et dissipasset seditionum auctores, ingenti prorsus tumultu res omnes turbabantur. Armenarchus vero Asparis junior filius furtive subtractus Zenonis consilio fugam arripit in Isauriam missus, et a spurio Zenonis filio gener assumitur: qui tandem post Leonis obitum Byzantium regressus, reliquum vitæ feliciter peregit. In Italia Recimer dux, cujus prius facta mentio, Anthemii pie admodum Romæ imperium administrantis gener, in proprium insurgit socerum: bellis vero totam regionem occupantibus, tanta fame atteruntur imperatoris copiae, ut coriis aliisque cibis insolitis non parcerent, ipsum vero imperatorem Anthemium septimo imperii anno tollerent e medio. Tum Leo propter tumultus denuo Romæ concitatos Olybrium Placidiae 102 conjugem Romam misit imperatorem prius tentatum. Recimer post Anthemii cædem cum solos tres men-

A βασιλεύς (67) κατὰ Γεζερίχον Ἡράκλειον τὸν Ἐδессήν, υἱὸν Φλώρου τοῦ ἀπὸ ὑπάτων, καὶ Μάρκον Ἰσαυρον, ἄνδρας δραστηρίους, καὶ στρατὸν ἐξ Αἰγύπτου καὶ Θηβαίδος καὶ τῆς ἐρήμου. Οἵτινες προσπεσόντες ἀδοκήτως, τοῖς Οὐανδήλοις, Τρίπολιν τε καὶ ἄλλας παρεστήσαντο πόλεις τῆς Λιβύης πολλὰς, καὶ πλεόν τῆς Βασιλίσκου ναυμαχίας ἠνίασαν τὸν Γεζερίχον, ὥστε παρασκευάσαι αὐτὸν περὶ εἰρήνης προσεῦσαι ³⁵ πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα καὶ ταύτης τυγχάνει παρὰ Λέοντος, χρῆζοντος ³⁶ τότε Βασιλίσκου καὶ Ἡρακλείου καὶ Μάρσου εἰς τὴν κατὰ Ἀσπαρος ἐπιβουλὴν. Ὑποπτος γάρ, ὡς προέφη, γενόμενος τῷ βασιλεῖ ὁ Ἀσπαρ καὶ πολλὴν περιχείμενος ³⁷ δύναμιν, δόλῳ παρὰ τοῦ βασιλέως φονεῖται μετὰ ³⁸ βραχὺ σὺν τοῖς αὐτοῦ πατρὶν Ἀρδαβουρίῳ καὶ Πατρικίῳ, δὲ Καίσαρα ὁ βασιλεὺς πῶποίηκε πρότερον, ἵνα τὴν Ἀσπαρος εὐνοίαν ἔχη.

A. M. 5964. — Κωνσταντινουπόλεως ἐκίσκπου Ἀκακίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει. Ἀσπαρος καὶ Ἀρδαβουρίου (68) καὶ Πατρικίου τῶν υἱῶν αὐτοῦ φονευθέντων ὑπὸ Λέοντος, Ὀστρίς ³⁹ (69) ὁ ὑπάσιπτος Ἀσπαρος καὶ Θεοδερικός (70) ὁ Τριαρίου παῖς, τῆς δὲ Ἀσπαρος γαμετῆς ἀδελφός, ἐπῆλθεν μετὰ δυνάμει· τῇ πόλει, τοῖς πεφονευμένοις ἐκδικῆσαι· καὶ εἰ μὴ προλαβὼν ὁ Βασιλίσκος ἐκ τῆς ἀπὸ Συκελίας ⁴⁰ ἐπανίδου, καὶ Ζήνων ἀπὸ Χαλκηδόνος, δεῖ ἦν ἐκεῖ τὸν Ἀσπαρος ἀναμένων φόνον, ἐθορήθησαν ⁴¹ τῇ πόλει καὶ διέσπειραν τοὺς ἐπαναστάτας, πολλοὺς δὲ ἐγένετο τοῖς πράγμασι ταραχάς. Ὁ δὲ νεώτατος Ἀσπαρος παῖς Ἀρμενάρχος ⁴² (71) ὑποκλαπείς γνώμῃ τοῦ Ζήνωνος ἐκρεῦγεται σταλὲς ἐν Ἰσαυρίᾳ, καὶ νόθου Ζήνωνος παιδὸς γαμβρός· καθίσταται, δε μετὰ τὴν Λέοντος τελευτὴν ἐπανελθὼν εἰς τὸ Βυζάντιον μέχρι τέλους εὐδαιμόνους ἐβίω. Ἐν Ἰταλίᾳ δὲ Ρεκίμερ ⁴³ (72) ὁ στρατηγός, οὗ καὶ πρῶν ἐμνήσθη, γαμβρός δὲ Ἀνθεμίου τοῦ εὐσεβῆς ἐν Ρώμῃ βασιλεύσαντος, ἐπανάσταται τῷ ἰδίῳ κηδεστῇ, καὶ πολέμου κρατοῦντος τὴν χώραν, λιμώττουσιν οὕτως αἱ τοῦ βασιλέως δυνάμεις, ὡς καὶ βυρσῶν καὶ ἄλλων ἀφθων ἀφασθαι βρωμάτων, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα Ἀνθεμίου ἐδδομον ἔτος ἔχοντα (73) τῆς ἀρχῆς ἀναιρεθῆναι. Τὸ τῆκαῦτα Λέων διὰ τοὺς ἐπὶ συνεστῶτας ἐν Ρώμῃ θορύβους Ὀλύβριον τὸν τῆς

VARIE LECTIONES.

³⁵ προσεῦσασθαι α. ³⁶ χρῆζοντος τότε Α. χρῆζοντός τε vulg. ³⁷ περιχείμενος Α. ἐπιχείμενος vulg. ³⁸ καὶ μετὰ βρ. Α. ε. ³⁹ Ὀστρίος Α. ⁴⁰ Συκελίαν vulg. ⁴¹ ἐθορήθησαν ε. ⁴² Ἀρμενίαν Α. ε. Ἀρμενάρχος α. ⁴³ Ρεκίμερ Α. Ρεκίμερ vulg.

JAC. GOARII NOTÆ.

(67) Ex istis plurima recenset Procopius, lib. 1. *De bello Vand.* ut et Asparis mortem, quam *Chronicon Alexandr.* ad annum Leonis 2 revocat: eamdem memorat Evagrius, Jornandes, et alii. De Heraclii ab auctore hic laudati moribus nonnulla Suidas, v. Ἡράκλειος.

(68) Hoc pariter Leonis anno 15 Asparis mortem consociat Marcellinus comes.

(69) Qui Ὀστρίος *Chronico Alexandr.* scribitur, et κόμης, necnon alii Gotthi κόμητες, quos, non dignitate, sed armorum societate comites dicebant, et ὑπάσιπτος, De cædibus ab eo CP. porpetratis idem *Chronicon*.

(70) Istum Theoderichum Triarii filium memorat Jornandes, *De bello Getico*, paulo ante finem, quem a rege Italix Theoderico diversum observabis.

(71) Armenierichum scribit Candidus apud Photium, et in patris cæde servatum. Alia varix lectiones.

(72) Ex his nonnulla profert Jornandes, *De rebus Geticis*, Evagrius, lib. 11, cap. 6, Marii *Chronicon*, et Procopius, *De bello Vandal.* lib. 1.

(73) Potest hæc sententia Marii scriptis fulciri, quæ adversum habet Evagrium loco nuper memorato.

Πλακιδίας σύζυγον εκπέμπει τῇ Ῥώμῃ, καὶ ἀναγο-
ρεῖται τοῦτον αὐτοκράτορα. Ὁ δὲ Πεκίμερ μετὰ
τὴν Ἀνθεμίου σφαγὴν τρεῖς μῆνας μόνους διαζήσας
νόσῳ τελευτᾷ συναπαλθόντος αὐτοῦ⁷⁴ (74) Ὀλυβρίου
ἐβρώσι-α σωματικῇ. Τούτων δὲ τελευτησάντων,
Μαυρίνος τὴν βασιλείαν διεδέξατο (75), ἀνὴρ φρε-
νῆρος καὶ πολέμων⁷⁵ ἑμπειρος. Οὗτος τὰς πόλεις
ὕπὸ Γιζερίχου πεπορημένας εὐρὼν εἰσέβαλεν εἰς
Λιανὴν⁷⁶, καὶ καταλαβὼν τὴν Λιγουρίαν, φοβερὸς
τοῖς Οὐανδήλοις ὤφθη⁷⁷ καὶ μέλλων τὴν νίκην
ἀναδῆσασθαι, ἐν τῷ μεταξὺ νόσῳ δυσεντερίας λη-
φθεὶς ἐτελεύτησεν. Ὁ δὲ στρατηγὸς διαβὰς Πάτμον
ἀπεσώθη (76). Ἐν τούτοις οὖν ἀσχολουμένων (77)
τῶν περὶ Γιζερίχον, ἡ νῆπιος Εὐδοκία καὶ Θεοδο-
σίου ἐγγόνῃ ἐκκαίδεκα χρόνους ἐν τῇ Ἀφρικῇ
ποιήσασα μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Ὀνωρίχου, καὶ
παῖδα ἐξ αὐτοῦ Πιθέριχον γεννήσασα, δυσφοροῦσα
κατὰ τοῦ ἀνδρὸς, ὡς Ἀρειανοῦ δντος, δδειαν εὐρούσα
καὶ φυγῇ χρησαμένη ἦλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ
προσκυνήσασα τοὺς σεβασμίους τόπους, καὶ ἀσπα-
σχμένη τὸν τάφον τῆς ἐαυτῆς μάμμης, ὅλγας
ἡμέρας διατρίψασα ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει, ἐτελεύτησεν
ἐν εἰρήνῃ, πάντα τὰ αὐτῆς καταλείψασα ἐν τῇ Ἀγίᾳ
Ἀναστάσει, παραθεμένη καὶ Κοῦρκον⁷⁸ σὺν τοῖς
τέκνοις αὐτοῦ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἱεροσολύμων, ὡς
γεῖν Ὀνωρίχον Ἀρειανὸν τὴν ἀνδρὰ αὐτῆς.

A. M. 5965. — Τούτῳ τῷ⁷⁹ ἔτει Λέων ὁ βασι-
λεὺς (78) Ἀδόντα τὸν Ζήνωνος υἱὸν καὶ Ἀρεάνης⁸⁰
τῆς Ἰδίας θυγατρὸς, τὸν ἑαυτοῦ ἐγγονον⁸¹ στέψας,
βασιλεῖα ἀνηγόρευσεν. Μετὰ δὲ τὸν Ὀλυβρίου θάνα-
τον (79) καὶ Πεκίμερ καὶ Μαυρίνου, Γλυκέριος⁸²
Ἰταλίας ἀναγορεῖται βασιλεὺς, ἀνὴρ οὐκ ἀδόκιμος,
ὃν πάντε μῆνας κρατήσαντα Νεποτιανὸς Δαλμάτης
ἐκβάλλει τῆς ἀρχῆς, καὶ βασιλεῖται καὶ αὐτὸς χρό-
νον⁸³ ὀλίγον, Ὁρέστου τινὸς ἐκβάλλοντος αὐτόν, ὃν
οἰκτεὸς παῖς Ῥωμύλλος ἐπικλὴν Αὐγουστοῦλος δια-
δεξάμενος, καὶ δύο μόνους ἄρξας ἐνιαυτοὺς αὐτο-

A ses supervixisset, morbo extinctus est; paulo post
etiam Olybrius in infirmitatem incidens vita de-
cessit. Istos igitur fato functos excepit in imperio
Majorinus, vir cordatus et in bellis exercitatissi-
mus. Hic devastatis a Gizericho urbibus conspe-
ctis, in Lianem irrui, et occupata Liguria, Van-
dalis se formidabilem præbuit: jamque victoriis
coronandus, interea dysenteriae morbo correptus
diem ultimum obiit. Dux vero belli, facto discessu,
fretoque trajecto, Patmum se recepit. Porro dum
Gizerichi familiares et exercitus in his detinentur,
junior Eudocia Theodosii neptis, annis jam sex-
decim cum Honoricho conjuge in Africa exactis, et
puero Ildericho ex ejus amplexibus suscepto, virum,
ceu Arianum, aversa, occasione sese ultro offe-
rente, fugam arripit et Hierosolyma dirigit iter:
tum venerandis locis Christiano ritu adoratis, sa-
lutato etiam aviae sepulcro, cum paucos dies in
sancta urbe moram fecisset, bonis suis omnibus
sanctæ Resurrectionis ædi testamento relictis,
Curco insuper, cujus opera et auxiliis, velut sibi
fidissimi, dum Honorichum conjugem fugeret, usa
fuerat, cum liberis archiepiscopo Hierosolymorum
commendato, in pace animam efflavit.

συνεργῶ αὐτῇ γενομένῳ καὶ πιστῶ εἰς τὸ⁸⁴ ἐκφυ-
A. C. 465. — Eodem anno Leo imperator Ze-
nonis et Areadæ filium Leonem proprium nepo-
tem corona redimitum imperatorem renuntiavit.
Olybrio vero, Recimere et Majorino morte sub-
latis, Glycerius, vir non contemnendæ probitatis,
Italiæ declaratur imperator. Eum quinque menses
imperio potitum Nepotianus Dalmata potestate
privat, nec ipse diu ea dignitate potitur, Oreste
quodam eum throno deturbante, quem germanus
filius Romulus, cui cognomen Augustulus, exci-
piens, post regni a Romulo Romæ fundatore in-

VARIE LECTIÖNES.

⁷⁴ αὐτῷ A. αὐτοῦ vulg. ⁷⁵ πολέμων A. πολέμου vulg. ⁷⁶ Λιανὴν] λίαν ἦν (?) A e f, fort. εἰς τὴν
ἐναλίαν. ⁷⁷ ὤφθη] γέγονε f. ⁷⁸ Βούρκον A f. ⁷⁹ εἰς τὸ A, εἰς τῷ vulg. ⁸⁰ τούτῳ τῷ A, τῷ δ' αὐτῷ vulg.
⁸¹ Ἀρεάνης a. ⁸² ἐγγονον A, ἐγγονα vulg. ⁸³ χρόνον οὐκ ὀλίγον A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(74) Episcopum Salonæ in Dalmatia eum prius
evectum scribit Jornandes, *De reg. ac temp. suc-
cessionē, et De rebus Geticis*.

(75) Ut Olybrio posteriorem Majorinum auctor
recenseat, Procopius causam dedit, et in errorem
errans ipse induxit. Arthemii quippe, quem vocat
Artemium, Olybrii Leonisque ipsius imperii et
morte numerata subdit: « Sed Majorini fas me-
minisse fuerit, qui antea prius Romæ imperavit.
Cunctis enim, qui Occidenti præfuere, vir antefer-
endus. Nam ei contra Vandalos fortissime bellum
sumens, maximo collecto exercitu in Liguriis
constitit, ipse dux impiger nullum neque laborem
recusavit, neque ullam bene gerendæ rei occasio-
nem prætermisit, » etc. Et post nonnulla: « Major-
inus igitur omnibus, quæ volebat, exploratis, in
Liguriam ad exercitum revertit: quem terrestri
itinere, ad Herculis columnas ducens, inde per an-
gustias freti transire in Africam, cum hosteque
congradi omnino cogitabat: tanta ipsius exerci-
tus admiratione ac voluntate, ob ejus virtutem, ut
in spem venerint certam omnes breviter Africa

per eum potituros. Verum eo ex morbo paulo post
decedente, ab incepto destitit, » etc. Quem tamen
a Recimere occisum concordibus scriptis historici
reliqui profitentur.

(76) Ita codices cuncti: quibus licet adversis
lego πορθὸν vice Πάτμον, ut sit sensus, ducem
exercitus sub Majoriano, eo mortuo, fretum Gadit-
anum trajecisse, et exercitum in Africam trans-
missum in Hispaniam revocasse. Quis enim alias
huius loci sensus, nisi forte de Liguria locuto non
Πάτμον, sed Πάδον, Padum fluvium scribere pro-
positum fuerit auctori. — Plane Πάδον ut ex Liguria
Romam repeteret. *Comævis*.

(77) Eudociæ Junioris mortem tangit auctor
vitæ Euthymii apud Surlum 20 Januarii.

(78) Leonem Juniores a seniore decimum sextum
imperii annum numerante, coronatum scribit. Jor-
nandes, *De temp. ac regn. successionē*; ultimum ta-
men ejus vitæ existimat.

(79) Errantis Procopii vestigia nuper animad-
versa secutus auctor, alia hæc ex Evagrii lib. II,
cap. 16 deprompta subjicit.

stituti mille trecentos et tres annos, duos ipse solos in Italiae imperio princeps summus obtinuit. Illud porro observandum, quod Occidentis imperium a Romulo initium habens, tanto post tempore altero in Romulo desierit. Ceterum Odoacer Gothus quidem genere, Italico tamen solo educatus, vi barbarica imperio sibi subdito, **103** et regis nomine sibi assumpto, Romanaque republica secundum patrias leges suas instituta, ad decem annos tenuit imperium. Habitavit autem Ravennae, quae urbs est Italiae, opulenta admodum et elegans, ad mare sita.

A. C. 466. — Hoc anno ex nubibus ardere visis decidit pulvis, adeo ut ignem depluvium stillare cuncti arbitrentur. Supplicationibus igitur et processionibus intenti contremiscebant. Ad palmas vero altitudinem in tectis depositus est. Ceterum ignem verum exstitisse et posthac extinctum Deique benignitate in pulverem versum cuncti asseverabant.

Hoc anno Leo imperator morbo correptus Byzantii vita decessit, Leone Zenonis et Areadae filio, quem ante designaverat, imperatore relicto, mense Januario, indictione duodecima, qui deinde Februario Zenonem patrem in Circi sella, Verina et Areadna opem ad hoc ferentibus, imperii corona redimivit. Solos autem menses decem cum proprio patre Zenone Leo junior imperium assecutus, aegra valetudine vexatus exstinguitur: tum Zeno septemdecim annos et duos menses, connumeratis etiam viginti mensibus Basilisci tyrannidi affectis, solus imperat. Improbæ porro administrationis speciem Zenone sub ipsis imperii primordiis exhibente,

A κράτωρ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ βασιλείας ⁸¹ καθίσταται μετὰ αὐτῇ (80) τοῦ Ῥωμύλλου, τοῦ τὴν Ῥώμην κτίσαντος, βασιλείας. Καὶ σημειώτερον, ὡς ἀπὸ Ῥωμύλλου ἢ τῆς Ἑσπέρας ἀκμάσασα βασιλεία πάλιν ἐπὶ Ῥωμύλλον (81) μετὰ τοσούτους ⁸² ἐπαύσατο χρόνους, Ὀδοάκρου λοιπὸν Γότθου μὲν τὸ γένος ⁸³, ἐν Ἰταλίᾳ δὲ τραφέντος, χειρωσαμένου ⁸⁴ δυνάμει βαρβαρικῇ τὴν ἀρχὴν, δε τὴν τοῦ ῥηγὸς ⁸⁵ (82) ἑαυτῷ περιθέμενος προσηγορίαν, πᾶσαν ἀρχὴν κατὰ τὸν πάτριον νόμον ⁸⁶ τοῖς Ῥωμαίοις προχειρισάμενος ἐπὶ δέκα χρόνους τῆς ἀρχῆς ἐκράτησεν. Ὅκει δὲ ἐν Ῥαβέννῃ τῇ πόλει τῆς Ἰταλίας παρὰ τὴν θάλασσαν εὐδαίμονα ⁸⁷ οὔσαν καὶ καλὴν.

A. M. 5966. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἡ κόνις κατήλθεν (85) πυρακτοῦντων τῶν νεφῶν προφανέντων, ^B ὡς πάντας νομίζειν, ὅτι πῦρ βρέχει. Καὶ πάντες ἔτρεμον λιτανεύοντες. Ἐπὶ δὲ παλαιστῆς ὕψους ἔκτισθ' ἐν τοῖς κεράμοις. Καὶ πάντες ἔλεγον, ὅτι πῦρ ἦν καὶ ἐσθῆθ' καὶ γέγονε κόνις τῇ τοῦ Θεοῦ φιλοπρωπίᾳ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει (84) Λέων ὁ βασιλεὺς ἐν Βυζαντίῳ ἀρρώστῃσας τελευτᾷ, Λέοντα τὸν Ζήνωνος υἱὸν καὶ Ῥεαδῶντος νῆπιον ὄντα βασιλεῖα προχειροτονήσας κατέλιπεν, μηνὶ Ἰανουαρίῳ ἰνδικτιῶνος ιβ' (85), καὶ τῷ Φεβρουαρίῳ μηνὶ ἔσπεσε Ζήνωνας τὸν ἴδιον πατέρα ἐν τῷ καθίσματι τοῦ ἱπποδρόμου, Βερίνης καὶ Ῥεαδῶντος συναραμέναν αὐτῷ. Δέκα δὲ μόνους μῆνας τοῦ μικροῦ Λέοντος συμβασιλεύσαντος τῷ ἴδιῳ πατρὶ Ζήνωνι νόσος τελευτᾷ, καὶ βασιλεύει μόνος Ζήνων ^C ἔτη ιε' καὶ μῆνας β' (86), συναριθμουμένων καὶ τῶν εἰκοσι μηνῶν τοῦ Βασιλίσκου τῆς τυραννίδος. Χαλεπῶς δὲ ὁ Ζήνων μεταχειρισάμενος τὴν ἀρχὴν, ἐν προαιμίῳ Μεσσοποταμίαν μὲν Σαρακηνοὶ ⁸⁸,

VARIAE LECTIONES.

⁸¹ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ βασιλείας A, ἐν Ἰταλίᾳ βασιλεῖα vulg. ⁸² τοσούτους A, τούτους vulg. ⁸³ τὸ γένος A, τοῦ γένους vulg. ⁸⁴ χειρωσαμένου A a, χειρωσάμενος vulg. ⁸⁵ δε τοῦ β. A e. ⁸⁶ κατὰ τὸν πάτριον νόμον A, κατὰ τῶν πατρῶν νόμων e, κατὰ τὴν τῶν πατρῶν νόμων vulg. ⁸⁷ εὐδαίμονα οὔσαν Aa, εὐδαιμονοῦσαν e, εὐδαιμονοῦσαν οὔσαν I, εὐδαίμονα χώραν vulg. ⁸⁸ μὲν Σαρακηνοὶ A, μὲν οἱ Σαρ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(80) Paulus Diaconus, Evagrii et Theophanis eum imitati correcturus errorem, anno ab Urbe condita 1226 Augustulum a patre Oreste imperatorem renuntiatum testatur: ac deinceps novos imperatores creatos scribens, ab Urbe condita annos haud amplius observat: quod in Augustulo imperium Romanum desiisse sentiat. Jornandes, *De rebus Get.* a conditu Urbis ad Augusti imperium annos 709, ab Augusto ad Augustuli decessum 522 numerat; summa 1231 annorum.

(81) Petavius lib. xiii *De doct. temp.* ad annum 5187 et 5188.

(82) Evagrius citatus: Τὴν μὲν βασιλέως προσηγορίαν ἑαυτὸν ἀφελὼν, ῥῆγα δὲ προσειπὼν: Imperatoris nomine repudiato, regem se appellavit. Πῆξ rex est dignitate minor imperatore, βασιλεὺς imperator.

(83) *Chronicon Alexandrinum* ante annos quinque prodigium, mensis Novembris 11, accidisse testatur.

(84) Convenit Evagrius, lib. ii, cap. 17, de Leonis senioris annis, septemdecim nimirum imperasse: imperium vero deposuisse, et Leoni nepoti reliquisse ipse solus asserit.

(85) Ita *Chronicon Alexandrinum*, quod de Leone Juniore subdit: Οὗτος Λέων ὑποβλήθεις ὑπὸ τῆς ἰδίας μητρὸς τῆς ἐπιφανεστάτης Ῥαβδῶντος, ὡς προσκυνῇ αὐτὸν ὡς βασιλεῖα Ζήνων στρατηλάτης, καὶ πατέρα: ὁ αὐτοῦ πάππος (lege πατήρ), ἐπέθηκε στέφανον βασιλικὸν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ αὐτοῦ Ζήνωνος: καὶ ἐβασίλευσεν Ζήνων ὁ Κοδισσεύς ὁ Ἰσαυρὸς μετὰ τοῦ ἰδίου ἐκγόνου (lege υἱοῦ) ὀλίγον χρόνον: καὶ τῷ ιε' μηνὶ τῆς αὐτοῦ ὀπατείας ἀρρώστῃσας ἄνω τοῦ νεο: μηνὶ Διῷ τῷ καὶ Νοεμβρίῳ ἐτελεύτησεν. Hic Leo a suam matre nobilissima Ariadne monitus, ut crearet se a Zenone patre magistro militum, et patricio pro imperatore coli, imposuit diadema regum capiti Zenonis: et imperavit Zeno Codisens Isaurus cum filio suo Leone exiguo tempore. Leo quippe undecimo consulatus sui mense, mense Dio seu Novembri, morbo exstinctus est.

(86) Malchus sophista apud Photium codice 78. Mense vero Februario, indictione 12, promissus Zeno alterius indictionis anno 14 mense Aprilii interit. *Chron. Alexandr.* de barbaris Romanum imperium incursantibus, et Zenonis vitiis Evagrius lib. iii, cap. 1 et 2. Suidas v. Ζήνων.

Θράκην δὲ κατέδραμον ¹¹ Οὐνοὶ σφόδρα τοῖς πρά-
γμασι λυμαινόμενοι, τοῦ βασιλέως ἡθοναῖς ἀτόποις
καὶ πράξεσιν ἀρίτοις, σχολάζοντος.

A. M. 5967. — Ῥωμαίων βασιλέως Ζήνωνος
ἔτος α'.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Πέτρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Λέων ὁ μικρὸς δέκα μόνους μῆνας
συμβασιλεύσας Ζήνωνι τῷ ἰδίῳ πατρὶ, καὶ προσλ-
θὼν ¹² ὡς ὑπατος (87), ἐτελεύτησεν, καὶ μόνος ἐκρά-
τησε τῆς βασιλείας ὁ Ζήνων. Βασιλεὺς δὲ ὁ Βερ-
νὴς ἀδελφός (88) πανθερᾶς Ζήνωνος, ἐν Ἡρακλείᾳ
διατρίβων τῆς Θράκης, συνεργούσης αὐτῷ καὶ Βερ-
ρίνης καὶ τινος τῆς συγκλήτου, ἐστασίασεν ¹³ κατὰ
Ζήνωνος. Ἐν φοβηθεὶς ὁ Ζήνων σὺν Ἀρεάδῃ τῇ ἰδίᾳ
γαμετῇ καὶ χρήμασιν ἱκανοῖς φεύγει εἰς Συρίαν ¹⁴
κατὰ τι φρούριον ἰσχυρὸν Οὐαρά ¹⁵ καλούμενον.
Εἰς Τεσσαυίδην ¹⁶ ἐκείθεν μετέστη δι' αἰτίαν ταύτην
μετὰ τῆς γυναῖκος Ἀρεάδης. Πῶλου καὶ Τροκούν-
δου ¹⁷ πολιορκούντων αὐτὸν ¹⁸ εὐνοία ¹⁹ τῶς τῇ Βα-
σιλίσκου.... Βασιλεὺς δὲ ἐν τῷ Κάμπῳ ἀνηγορεύθη
βασιλεὺς. Μάρκον τε τὸν υἱὸν Καίσαρα ἐποίησεν, καὶ
Ζηνωδίαν τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν ἀγνούσαν ἐστειψεν
καὶ εὐθείας κατὰ τῆς πίστεως παρετάξατο, Ζηνω-
δίας ²⁰ μάλιστα παρορμώσης αὐτὸν εἰς τοῦτο. Τιμό-
θεον δὲ τὸν Αἰλουρον ἀνεκαλέσατο διὰ τύπου (89),
καὶ Πέτρον τὸν Γναφεία κρυπτόμενον ἐν τῇ μονῇ
τῶν Ἀλοιμήτων, καὶ ὅσοι ἄλλοι ἐχθροὶ τῆς ἀγίας
ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ ἐπαρρησιάζοντο κατὰ τῆς
ἀληθείας. Ὁ δὲ Αἰλουρος συναγαγὼν ἀτάκτους
Ἀλεξανδρεῖς ἐνδημοῦντας ἐν τῷ Βυζαντίῳ, ἐκ τοῦ
παλατίου λιτανεύων ἦλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπ-
οχοῦμενος ²¹ ὅνῳ (90). Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν λεγομένην
Ὀκτάγωνον πτωθεὶς συνετρίβη τὸν πόδα, καὶ μετ'
αἰσχύνης ἀνέστρεψεν ²². Βασιλεὺς δὲ τοῦτον εἰς
Ἀλεξάνδρειαν μετὰ τύπων κατὰ τῆς συνόδου ἐξ-
έπεμψεν ²³, καὶ Πέτρον Γναφεία εἰς Ἀντιόχειαν,
κατὰ τῆς ἀληθείας ἐνίσχυσεν ἀμφοτέρους. Τιμόθεος
δὲ ὁ Σαλοφαχίολος ²⁴ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας μα-
θὼν Τιμόθεον τὸν Αἰλουρον παραγενέσθαι, ὑπεχώ-

A hinc Saraceni Mesopotamiam, illinc Unni Thra-
ciam, damnis ubique gravibus illatis, excurrerunt,
dum inter hæc imperator sædis voluptatibus et
nefariis facinoribus indulgeret.

A. C. 467. — Romanorum imperatoris Zenonis
annus primus.

Antiochiæ episcopi Petri annus primus.

Hoc anno Leo junior solos decem menses cum
Zenone proprio patre moderatus imperium, cum
consulis more publice processisset, morte raptus
est: solusque Zeno imperavit. Basiliscus autem
Verinæ Zenonis socrus frater, ejus hortamentis
impulsus, cum Heracleæ Thraciæ urbe morarentur,
ipsa Verina et e senatoribus quodam opem feren-
tibus adversus Zenonem excitavit rebellionem.
Periculum metuens Zeno, Areadna conjuge pecu-
niarumque copia secum asportatis, fugit in Syriam,
104 in castrum quoddam munitissimum, cui
nomen Vara. Inde rursus cum Areadna uxore in
Thessædum se recipit ex hujusmodi causa. Illo et
Trocundo illuc usque. Basilisco bene affectis ob-
sidione eum prementibus.
porro Basiliscus imperator in Campo acclamatus,
max. Marcum filium Cæsarem createt Augustæ corona
Zenodiam conjugem ornat: ac statim, Zenodiz
maxime verbis ad id impulsus, rectæ fidei bellum
indicit. Quare Timotheum Ælurum promulgato
edicto revocavit exsilio, Petrumque Fullonem in
Insompium monasterio latitantem sedi restituit:
quotquot autem sanctam synodum Chalcedonen-
sem adversarii respuebant, ii liberrime impugna-
bant veritatem. Ælurus ad hæc, perditus ac scele-
ratis Alexandrinis, qui forte Cpoli hospitabantur,
collectis, e palatio supplicatione ducta, asino ve-
ctus ad ecclesiam profectus est: cumque ad ædem
Octagonum dictam advenisset, asino lapsus, attrito
pede cum ignominia retromeari coactus est. Eum
posthac imperiali diplomate munitum et synodi
decretis infensum Basiliscus Alexandriam trans-
misit, et Antiochiam Petrum Fullonem; animis

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ κατέδραμον] κατέλαβον A. ¹² προσελθὼν A, προσελθὼν vulg. ¹³ ἐστασίασεν A, ἐστασίαζεν vulg.
¹⁴ Ὀρβᾶ A, Οὐρβᾶ e f. ¹⁵ εἰς Τεσσαυίδην] εἰς τε σβίδην. A, εἰς Τεσσσίδην e f. ¹⁶ Τροκούνδου A, Τροκούνδου
vulg. v. inf. p. 192. ¹⁷ αὐτὸν A, αὐτὼν vulg. ¹⁸ εὐνοία A, ἐννοία vulg. ¹⁹ Ζηνωδίας μάλιστα A e,
Ζηνωδίας δὲ μάλ. vulg. ²⁰ ἐποχοῦμενος A, ὀχοῦμενος vulg. ²¹ ἀνέστρεψεν A e f, ἀνέστρεψεν a, ἐστρεψεν
vulg. ²² εἰς Ἀλεξάνδρειαν μετὰ τύπων A, μετὰ τύπ. εἰς Ἀλ. vulg. ²³ Σαλοφαχίολος A (v. p. 473)
Σαλοφασχίολος vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(87) Consul eo anno extitit ex citato Chronico, D
et trabea consulari ornatus munera in populum
publice sparsit: quod sæpius apud auctorem est
cō προσέρχεσθαι. Consulari habitu ac pompa in
plebem prodians: quæ trita vocis hujus significatio,
nunquam τοῦ προσέρχεσθαι, quicquid P. Goar
contendat, exque vitioso suo codice contra aliorum
fidem. Buccard. nihil ad rem, quem ut consul
præcedebat, nempe Zenonem patrem. Φεύγει εἰς
Ἰσαυρίαν. Sic Cedr. Niceph. ac bene. Fuit enim
Isauria natus, ex qua etiam postmodum milites
præsidio futuros induxit in urbem. Anonymus
auctor, qui in cod. Vat. 1 supplet vitas Marciani,
Leonum, Zenonis, atque Anastasii: προσέφυγε τῇ
ἰδίᾳ πατρίδι, profugit in patriam. COMBEFIS.

(88) Evagrius lib. III, cap. 5, Jornandes De regn. et
tempor. successionē. — Chronicon Alexandr. ad Zo-
nonis annum. 5. Malchus sophista, et Candidus
Isaurus apud Photium codd. 78 et 79, et Theodor-
us Lector, lib. I Collect.

(89) Τόπους, edicta universalia, canones, regulas
vocant Græci recentiores, eos de quibus hic men-
tio, ἐγκυκλίους συλλαβάς, Evagrius cap. 4 ἐγκυ-
κλίους ἐπιστολάς, et ἐγκυκλίᾳ Nicephorus. Auctor
ipse τῶν γενικῶν inferius scribit.

(90) Quod pro more foret, vel curru vectos, vel
jumento asinove insidentes patriarchas, litanias
sive processionum preces celebrare. Recolenda
quæ de sancto Proclo superius lecta. Theodorus
Lector legendus.

utriusque adversus veritatem exasperatis et ejus A
susu corroboratis. Timotheus autem Salophacio-
lus, Alexandriae antistes, auditio Timothei Aeluri
adventu, ad monasteria in Canopo posita, in qui-
bus asceticam vitam olim fuerat professus, seces-
sit. Hunc multis in plures alios illatis malis, quod
omnibus charus existeret, laedere non potuit Aelur-
us : quin imo Aeluro Alexandriam adventanti
partium ejus studiosi succclamabant : *Hostes tuos*
cibasti, o papa. Ille vicissim respondebat : *Ita est,*
cibavi. Hoc pacto impius ille execrationes in Chal-
cedonensem synodum conjecit. Ceterum Julianus
Antiochie præsul, ex gestis rebus dolore concepto,
vitam amisit. Petrus autem Fullo thronum inva-
dens, se ad anathemata et tumultus excitandos con-
vertit : ex quo cedes et domorum direptiones ob
appositum ter sancto hymno additamentum. Basil-
iscus edicto in publicum lato Chalcedonensem
synodum eliminavit, et Acacium Cypoleos illud idem
jussit exsequi : verum totius civitatis, mulierum
etiam ac puerorum, conferta plebs adversus Basil-
iscum concurrentis in ecclesiasticis conventibus aderat.
Acacius autem atra veste proprium corpus, tum
thronum, ac tandem altare nigris velamentis cir-
cumeinxit : magnus quoque ille Daniel divino
plane zelo accensus, columna, qua considerat, de-
scendit et cum Acacio populi que frequentia assi-
duus cunctis ecclesiasticis conventibus aderat.
Ceterum Perozes adversus Nephthalitis Hunnos
105 cepit expeditionem et in fugam versos armis
insequebatur. Illi per montium angusta loca in
leves turmas dispersi, dextrorsum et sinistrorsum

ρησεν ἐν τοῖς μοναστηρίοις τοῦ Κανώπου, ὡν ἐγα-
γόνει ⁷⁴ καὶ τῆς ἀσκήσεως. Πολλοὺς δὲ κακῶσας ὁ
Ἀθλουρος Τίμιθεον βλάψαι οὐκ ἴσχυσεν διὰ τὸ ὑπὸ
πάντων ἀγαπᾶσθαι αὐτόν. Εἰσερχομένῳ δὲ τῷ Αἰ-
λούρῳ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπεφύονον τὸ αἰσχρὸν ἐκείνου
οἱ σπουδασταὶ αὐτοῦ. Ἐφ' ὧμσας (91) τοὺς ἐχθροὺς
σου, ὦ πάππας (92)· ὁ δὲ ἀνέλεος ⁷⁵ ἀντεφύονει·
Ναί· ὁντως ἐφ' ὧμσας. Οὗτος ⁷⁶ ὁ δυσσεβὴς καὶ τὴν
ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἀνεθεμάτισεν. Ἰουλιανὸς δὲ ὁ
ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας τέθνηκεν ἀπὸ λύπης τῶν γι-
νομένων. Πέτρος δὲ ὁ Γναφεὺς καταλαβὼν τὸν θρόνον
εἰς ἀναθέματα καὶ ταραχὰς ἐχώρησεν. Ὅθεν φόνοι
καὶ ἀρπαγαὶ διὰ τὴν προσθήκην τοῦ Τρισαγίου γε-
γόνασιν. Βασιλίσκος δὲ τύπῳ γενικῇ τὴν ἐν Χαλκη-
δόνι σύνοδον ἐξέβαλεν, καὶ Ἀκάκιον ⁷⁷ τὸν Κωνσταν-
τινουπόλεως καλεῦσας τὸ αὐτὸ ποιῆσαι. Ἀλλ' ἡ πό-
λις ἅπασα σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις εἰς τὴν ἐκκλη-
σίαν συνανελθούσα κατὰ Βασιλίσκου, τοῦτο ἐκώλυ-
σεν. Ἀκάκιος δὲ μελανειμονήσας ⁷⁸ (93), τὸν θρόνον
καὶ τὸ ⁷⁹ θυσιαστήριον μελανῷ ⁸⁰ ἡμφίεσεν. Δανιὴλ
δὲ ὁ μέγας τοῦ στυλοῦ ἀποβάς δι' ἐνθεον ζῆλον Ἀκα-
κίῳ τέως καὶ τῷ λαῷ συνεχλησίεσεν. Περῶζης ⁸¹
δὲ ἐπιστράτευσεν (94) κατὰ τῶν Νεφθαλιτῶν ⁸² Ὀβν-
νων, καὶ τρέψας αὐτοὺς ἐδίωκεν. Αὐτοὶ δὲ ἐν στε-
νοῖς τόποις τὴν φυγὴν ποιοῦμενοι κατ' ὀλίγον ἐν
τοῖς ὄρεσι, δεξιᾷ τε καὶ ἀριστερᾷ ὑποχωροῦντες,
ἐξοπίσω τοῦτον γενηθέντες, ἀφυλάκτους αὐτοὺς
ἀπέκλεισαν. Στενωθεὶς δὲ Περῶζης ἤτειτο εἰρήνην.
Ὁ δὲ τῶν Νεφθαλιτῶν βασιλεὺς οὐ πρότερον τοῦτο
ποιῆσαι, πρὶν περὶ τούτου προσκυνήσῃ καὶ ὄρκους
πληροφορήσῃ, μηκέτι κατὰ τῶν Νεφθαλιτῶν κατα-
στρατεῦσαι ⁸³. Ὁ δὲ τῇ βίᾳ συνεχόμενος τοῦτο

VARIE LECTIONES.

⁷⁴ ἐγεγόνει vulg. ⁷⁵ ἀνέλεος add. ex A e f. ⁷⁶ οὗτος A, οὗτως vulg. ⁷⁷ καὶ Ἀκάκιον A e, Ἀκ. δὲ vulg.
⁷⁸ μελανειμονήσας A, μελανομονήσας vulg. ⁷⁹ καὶ τὸ θυσ. A, καὶ θυσ. vulg. ⁸⁰ μελανῷ add. ex A, in
quo tamen μελανῷ legitur. ⁸¹ Περῶζης A, Περῶζης vulg. ⁸² Νεφθαλιτῶν A h. i. et infra. ⁸³ καταστρα-
τεῦσαι A, στρατεῦσαι vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(91) Turpe illud acclamabant : Velut manso pa-
visti puerorum more, ac decepti inimicos tuos. Me-
taphora a nutricibus, quæ sic pueros manso pas-
cant, ipsæque majora deglutiant. Aristoph. in
Equit. : Ἐπίσταμαι αὐτὸν ὅς φωμίζεσθαι ἀντὶ τοῦ,
ὅς ἀπατάται καὶ χαίρει. COMBESIS.

(92) Dictio vocandi significatu accipiendi. Hinc
Cedrenus vocative πάππας. Non minima scriptorum
pars inter Græcos a Cyrilli, Celestini papæ Romani
in concilio Ephesino legati, temporibus patriarcham
Alexandrinum papæ nomine remunerandæ Cyrilli
pietatis, et in sedem Roman. obsequiorum gratia
compensandorum scribunt fuisse donatum. Tanti
privilegii penes ipsos sit fides, quæ Nicephoro,
lib. iiv, cap. 34 auctoritate mutat : Ἐξ οὗ λόγος,
inquitt, καὶ τὸ τῆς μέγας ἐπίθεμα εἰληφέναι, καὶ τὴν
τοῦ πάππας προσήγορσαν λαβεῖν, καὶ τῆς οἰκουμένης
κριτὴν ὀνομάζεσθαι· Ex quo tempore fama est (mihi
certe fabula) mitram illum, et papæ appellationem,
atque ut universi orbis iudex appellaretur, accepisse.
Fabula, inquam, insulsiissima. Athanasius enim
Cyrillo prior seipsum papam epistola ad Antio-
chenses scribit : Οἱ ἐπιστολλάντας, ὁ τε πάππας Ἀθα-
νάσιος, καὶ οἱ παρατυχόντες σὺν αὐτῷ ἐν Ἀλεξαν-
δρείᾳ· Qui epistolam scripserunt, sunt isti : papa
Athanasius, et qui cum illo Alexandriae fuerunt.
Præcessorem Alexandrum papam compellat Alexan-

drinus clerus apud ipsum Athanasium, et Epipha-
nium hæresi 69 : Μακαρίῳ πάππας, ἐπισκόπῳ ἡμῶν
Ἀλεξάνδρῳ, οἱ πρεσβύτεροι, καὶ οἱ διάκονοι· Beato
papæ episcopo nostro Alexandro presbyteri et diaconi,
in Domino, salutem. Et in epistole processu : Τί
μέμφεσθε Ἀλεξάνδρῳ τῷ πάππᾳ λέγοντι ἐκ τοῦ Πα-
τρὸς τὸν Υἱόν; Quid expostulastis cum Alexandro
papa ex Patre Filium asserente? Hieroclam, vulga-
rius Heroclam ea appellatione primum quondam
salutatum ex Ecchellensi Chronici Orientalis pag.
415 observo. Hieroclas primus fuit, qui eo nomine
cognominatus est. Etiam Ethnici Jovem γεννήτορα
πάππας dixerunt. De voce πάππας, et duplicato π
πάππας Suidas.

(93) In stupendi ac plane insoliti luctus signum.
Nigrum quippe colorem suis in officiis Ecclesia
Græca respuit : quæ non nisi album, vel per qua-
dragesimam purpureum admittere solita est. De
Ecclesiæ illius coloribus ad euchologica disserui-
mus.

(94) Hæc a Procopio mutuata lib. i De bello
Persico statim sub initium : qui Hunnos istos Eu-
thalitis appellat, mores et genus describit, ac de-
mum Perozam (sic eum vocat) ad orientem con-
versum (Euthalarum rege adoratum ab eo
se existimante) ex magorum consilio solem ado-
rasse.

δρᾶσαι ἡναγκάσθη, καὶ ἐν πολλῇ ἀτιμίᾳ ὑπέστρεψεν. Α se recipiunt: demum retro Persas collecti, ine-

ῥθεν μὴ φέρων τὴν αἰσχύνην πάλιν κατ' αὐτῶν ἐστράτευσεν τοὺς ὅρκους ἀθετήσας.

litarum rex concessit, quam ille pronus in terram ipsum adorasset, et interposito juramento fuisset pactus, se non amplius bellum Nephthalitis illaturum. Perozes necessitatis vi constrictus, illubenti animo id omne praeistitum pollicetur et cum multo dedecore revertitur: latæ tamen ignominia postmodum impatiens violatis foederibus armis eos lacessere non destitit.

A. M. 5968. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Τιμοθέου Αλλούρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει τοῦ κλήρου καὶ τῶν μοναχῶν (95) Κωνσταντινουπόλεως ὑπερμαχοῦντων ὡς τῆς ἀγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, φοβηθείς Ἀκάχιος τὰ πλήθη μαρφορνεῖν αὐτοῖς ὑπεκρίνατο· ὅθεν ἐπὶ ἄμβωνος καθὰ Βασιλίσκου καὶ Ζήνωνος προσεφώνει. Βασιλίσκος δὲ μαθὼν ταῦτα, καὶ φοβηθείς τὸ θερμὸν τοῦ λαοῦ τῆς πόλεως ἐξῆλθεν, καλεῦσας τῇ συγκλήτῳ μηδένα συντυχεῖν ὡς Ἀκαχίῳ (96)· ἐμελλε γὰρ ὁ λαὸς ἐμπυρξεῖν τὴν πόλιν. Δανιήλ δὲ ὁ θαυμασιος Σουλῆτης παραλαβὼν τοὺς μοναστάς καὶ τοὺ λαοῦ τῶν ἱερῶν, ἐξῆλθεν πρὸς Βασιλίσκου καὶ μετὰ πολλῆς παρήρησις αὐτῷ διελέχθη· ἄλλ' οὐ προσήκατο αὐτοῦς.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Περῶζης πάλιν ἐπιστρατεύσας πρὸς τοὺς Λευκοὺς ὡς Οὐννοὺς (97), τοὺς λεγομένους Νεφθαλίτας, ἀπώλετο πανστρατὶ. Ὁρῶντες γὰρ τὰ φρον βαθεῖαν, καὶ καλὰ μους ἐπιθίντες καὶ γῆν ἐπιχώσαντες ὡς ἐμειναν ἐνδον. Ὅλιγους δὲ ὑπαντήσαι τούτοις ἀποστελάντες καὶ αὐτοὺς εἰς φυγὴν τραπέντες καὶ κατὰ τὰ στενὰ διαδάντες, ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις ἐφυγον. Οἱ δὲ Πέρσαι μηδὲν δεῖν δὴν ὀπποτεῦσαντες, ἀκρατῶς τούτους ἐδίωκον, καὶ πάντας ὁμοῦ σὺν τῷ Περῶζῃ καὶ τοῖς αὐτοῦ παισιν εἰς τὸ βάραθρον ὡς ἐμπεσόντες, ἀπώλοντο. Ὁ δὲ Περῶζης ἀσθόμενος τοῦ δεινοῦ, τὸν μάργαρον (98), ὃν αὐτὸς εἶχεν λευκότατον καὶ μέγαν, εἰς ὑπερβολὴν ἐντιμον, ἐξ ὧντος τοῦ δεξιῷ ἀφελόμενος, ἐρρίψεν, ὅπως μὴ τις αὐτὸν ὀπίσω αὐτοῦ φορέσῃ, ἐπεὶ ἀξιοθέατος ὑπερφῶς ἦν, οἷον ὅπως πρότερον ἐτέρῳ βασιλεὶ γέγονεν. Οὕτω μὲν Περῶζης διεφθάρη σὺν πάσῃ τῇ στρατιᾷ. Ὅσοι δὲ Περῶζῃ μὴ συστρατεύσαντες, Καθάδην βασιλεῖα εἰλαντο τὸν Περῶζου νεώτερον

stoditos angustiis locorum includunt. Ita Perozes arctatus pacem expetit: quam non prius Nephthalis.

arctatus pacem expetit: quam non prius Nephthalis. arctatus pacem expetit: quam non prius Nephthalis.

A. C. 468. — Alexandriae episcopi Timothei Aeluri annus primus.

Hoc anno cleri monachorumque Cypolitanorum agmine pro Chalcedonensi synodo decertante, territorius Acacius, in unam cum eis ire sententiam dissimulans, ea de causa adversus Basiliscum et Zenonem ex ecclesiae suggestu peroravit. Quo camperto populi furorem Basiliscus metuens excessit civitate, nequis Acacio familiaritatis aut convictus praeberet consortium, indicens senatui: jam enim populus igne civitatem devastare parabat. Daniel autem Stylites, vir ille mirandus, et monachorum et populi turba nonnullis rerum divinarum aemulatoribus assumptis, ad Basiliscum profectus, multa libertate coram eo disseruit, cuius ille sermonem respuit.

Hoc eodem anno Perozes iterum adversus Unnos Albos nomine, qui et Nephthalitæ, arma movens, ex integro profligatur. Fossa quippe profundius excavata, calamos cum terra leviter aggesta desuper imponentes, latenter in ea Persas praestolabantur. Paucis autem, qui Persico exercitui occurrerent missis, iisdemque in fugam versis, et exinde locorum angustias subeuntibus singulis et una fugientibus reliquis, Persæ nihil adversum suspicati effusis habenis eos insectati omnes cum Peroze ipsiusque liberis in barathrum incidentes perierunt. Perozes dolum expertus, gemmam quam habebat candidissimam et insignem atque immensi pretii, aure dextra detractam a se projectit, ne aliquis post eum illam gestaret, cum tam eximie et admirandæ speciei existeret, qualem nondum prius rex alius possedisset. Tali strage Perozes cum omnibus copiis periit. Porro in hac expeditione qui se Perozi comites non adjunxerunt, juniorem ejus filium Ca-

VARIÆ LECTIONES.

ὡς ὑπερμαχοῦντες e f, ἀγίας om. f. ὡς συντυχεῖν A, τυχεῖν vulg. ὡς τοὺς Λευκοὺς Οὐννοὺς A, τοὺς λεγομένους Λευκοὺς O. vulg. ὡς καὶ καλὰ μους ἐπιθίντες καὶ γῆν ἐπιχώσαντες A, καὶ καλὰ μους, καὶ γῆν ἐπιθίντες vulg. ὡς κατὰ A e, κατὰ εἰς vulg. ὡς εἰς τὸ βάθρ. A, εἰς βάθρ. vulg. ὡς ὀπίσω A, ὀπισθεν vulg. ὡς φορέσῃ A, φορήσῃ vulg. ὡς οἷον e, ὅσον vulg. om. A. ὡς εἰλαντο A, sed vid. p. 122.

JAC. GOARI NOTÆ.

(95) Evagrius lib. iii, cap. 7, Theodorus Lector. D velut alii victitantes, sed sub uno degentes principe politicam vitam agunt inter se, et cum vicinis jus fasque colunt, æque ac Romani et alii omnes. » Ad Persidis boreale latus eos statuit Ortelius in Lexico: ex studio simulandæ fugæ a Procopio eis ascripto Parthos esse censeo. De iisdem Agathias, lib. iv, versus finem.

(97) Quos anno præcedente auctor Nephthalitis, Euthalitis Pal. cod. Νεφαλίτας ubique Procopius memoratus: eo quod « Soli Hunnorum albi sunt, neque item sædi aspectu, neque ferarum modo,

(98) Cujus inventionem, ambitum, pretium et jacturam narrat Procopius De bello Persico, lib. i ineunte. Photius cod. 63: Μαργαρίται, καὶ μάργαροι λέγονται, καὶ μαργαρίσαι. Εὐρηται γὰρ ὁ μάργαρος παρὰ τε Προκοπίῳ τῷ ῥήτορι, καὶ ὁμοίως ἀξιολόγοις.

badem nomine sibi præfecerunt regem. Barbari vero etiam tributum onere adjecto, duos annos Persis imperare. Cabades porro potestate nimis violenter usus, lata lege mulieres communes haberi sanxit. Qua moti Persæ regno Cabade remoto, Blasium quem Valam quoque dixerunt Perozis fratrem instituerunt regem: alter quippe Perozi filius non exstabat. Cæterum Cabadis uxore marito custodia detento delibata officia præstante, custodia præpositus, mulieris, cujus forma plane fuit elegans, amore coepit ardere. Cabades, si modo posset e vinculis evadere, uxorem, ut se dederet, rogavit. Quo facto liberius illa Cabadem frequentans, impensiore cultu famulabatur. Interea Seoses Cabadis amicus per uxorem significat, se in quodam agro equos et homines tenere paratos. Quapropter ingruente nocte Cabades conjugi suadet, vestem propriam illa sibi daret, et quam habebat ipse, conjux assumeret et in carcere consideret. Ita Cabades vinculis ereptus, equo conscenso, cum Seose ad Unnos, Nephthalitas vocatos, se recipit, quorum rex, filia Cabadi in uxorem tradita, cum copioso exercitu in Persas immittit. Carceris autem eius odes uxorem Cabadis vestibus indutam ipsum Cabadem esse in carcere per plures dies arbitrabantur. Sed Cabades cum Unnicis coplis in Persiam irrumpens, nullo labore regnum obtinuit, Blasiumque, Valam dictum, oculis privavit et habuit sub custodia: regnum vero in tuto posuit; æque solers enim ac strenuus fuit. Regnavit autem post hæc annis undecim. τὸν Οὐαλὲν ἐξετύφλωσεν καὶ ἐν φυλακῇ ἔειχεν, τὴν δὲ βασίλειαν ἀσφαλῶς διεφύλαξεν. Ἦν γὰρ ἀγχίνου τε καὶ δραστήριος. Ἐκράτησε δὲ μετὰ ταῦτα ἑτη

υῖόν. Ἦρξαν δὲ Περσῶν οἱ βάρβαροι χρόνους δύο εἰς φέρου ἀπαγωγῇ. Καβάδης δὲ ἐπὶ τὸ βιαιότερον τῇ ἀρχῇ χρώμενος, κοινὰς τὰς γυναῖκας ἔχειν ἐνομοθέτησεν· ὅθεν οἱ Πέρσαι τοῦτον τῆς ἀρχῆς παρέλυσαν, καὶ δῆσαντες εἰς φυλακὴν ἀπέθεντο, Βλάσιον δὲ τὸν καὶ Οὐαλὲν, ἀδελφὸν Περῶζου, βασίλειά ἐποίησαν διὰ τὸ μὴ εἶναι ἄλλον υἱὸν Περῶζου. Ἡ δὲ γυνὴ Καβάδου διηκόνει αὐτῷ ἐν τῇ φρουρᾷ. Ὁ δὲ τῆς εἰρκτῆς ἀρχῶν ἤρξαστο ἔρᾶν τῆς γυναικὸς εὐπρεποῦς οὐσης. Ὁ δὲ Καβάδης παρεκάλεσεν τὴν γυναῖκα ἐνδοῦναι τῷ ἀνθρώπῳ, εἰ πως δυναθῇ ἐκφυγεῖν τοῦ φρουρίου. Τοῦτου δὲ γενομένου, ἀκωλύτως ἡ γυνὴ πρὸς Καβάδην εἰστούσα τοῦτον θεράπευεν. Φίλος δὲ Καβάδου τις, ὀνόματι Σεώσης, διὰ τῆς γυναικὸς τῷ Καβάδῃ ἐδῆλον, ὅτι ἵππους τε καὶ ἄνδρας ἐμπάρσασκέους ἔχει ἐν τινι χωρίῳ. Ὁ δὲ Καβάδης, νυκτὸς ἐπιλαβοῦσης, παῖθαι τὴν γυναῖκα ἐσθῆτα μὲν αὐτῇ τὴν οἰκίαν δοῦναι, τὰ δὲ αὐτοῦ ἱμάτια φορέσαι αὐτὴν, καὶ ἐπὶ τῆς εἰρκτῆς καθέζεσθαι. Οὕτω μὲν οὖν Καβάδης ἐξελθὼν ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου, τῷ ἵππῳ ἐπιβάς σὺν τῷ Σεώσῃ, εἰς Ὀύννους τοὺς Νεφθαλίτας ἀφίκετο. Καὶ τοῦτον τὴν θυγατέρα ὁ βασιλεὺς γυναῖκα δίδωσιν. Οὕτω τε στράτευμα πολλὸν τοῦτῳ δοὺς ἐπὶ Πέρσας συνέπεμψεν. Οἱ δὲ φύλακες κατιδόντες τὴν γυναῖκα ὑπερόπασον Καβάδην εἰς τὸ δεσμοτήριον εἶναι τοῖς ἱματίοις Καβάδου ἡμφιεσμένην ἐπὶ ἡμέρας ἱκανάς. Ὁ δὲ Καβάδης σὺν τῷ Ούννικῳ στρατῷ εἰς Περσίδα εἰσβαλὼν, πόνῳ οὐδενὶ τὴν τε βασιλείαν ἐκράτησεν καὶ Βλάσιον, τὴν δὲ βασιλείαν ἀσφαλῶς διεφύλαξεν. Ἦν γὰρ ἀγχίνου

A. C. 469. — Persarum regis Valæ annus primus.

Microsolymporum episcopi Anastasii annus primus.

Hoc anno Illo et Trocundo Zenonem obsidione bellica prementibus, Basilisco vero, quæ pollicita illis fuerat, nullatenus adimplente, ac insuper senatu ob morum improbitatem et vesaniam Basiliscum non amplius ferente, literis ad eum missis, ipsi Illus et Trocundus Zenoni reconciliati, eodem secum adducto, in regiam urbem regressi sunt. Basiliscus, his rescitis, Armatum proprium nepotem Thraciæ ducem cum sibi commissis copiis et Cpoleos plebe adversus Zenonem misit eumque juramento in sanctum baptisma 107 dato, ne se proderet, obtestatos est. Armatus ad Nicæam Bithyniæ occurrens Zenoni tantum incussit terrorem, ut quin cum auxiliaria Isaurorum manu retrocederet, parum

C A. M. 5969. — Περσῶν βασιλέως Οὐαλᾶ ἔτος α'.

Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἀναστασίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἴλλος καὶ Τροκούδος (99) οἱ πολιορκούντες Ζήνωνα, ὡς Βασιλίσκου τὰ ὑποσχεθέντα αὐτοῖς μὴ πληροῦντος, καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς βαρυνομένης τῇ ἀρχῇ Βασιλίσκου διὰ μοχθηρίαν τρόπων καὶ ἀνοικν, γράφουσιν πρὸς αὐτοὺς, φιλιωθέντες τῷ Ζήνωνι, ὅ τε Ἴλλος καὶ Τροκούδος, καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐπὶ τὴν βασιλεύουσάν ἐπανάστηχοντο. Τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ Βασιλίσκος Ἀρμάτιον τὸν ἴδιον ἀνεψιὸν στρατηγὸν ὄντα τῆς Θράκης μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἀπέστειλε κατὰ Ζήνωνος, ὁρξίσας αὐτὸν εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα, μὴ προδοῦναι. Ὁ δὲ Ἀρμάτιος συναντήσας τῷ Ζήνωνι κατὰ Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας οὕτως αὐτὸν κατέπληξεν, ὥς μικροῦ δεῖν ἀνα-

VARIE LECTIONES.

ἡ βιαιότερον A, βεβαιοτέρων vulg. ἡ βλάσιον δὲ A, καὶ βλάσιν vulg. ἡ θεράπευεν A, ἐθεράπευσεν vulg. ἡ Σεώσης A, Σεώσης a, Σεώσης f, Σεώσις vulg. ἡ ex add. ex A. ἡ verba: τοῖς ἱματ. Καθ. ἡμφιεσμένην transponenda esse videntur ante ὑπερόπασον. ἡ βλάσιον A a e, βλάσιν vulg. ἡ ἐν φυλακῇ A, ἐν τῇ φυλ. vulg. ἡ Τροκούδος A a, Τροκούδος f, Προκούδος vulg. h. i. et infra. ἡ γράφουσιν A e, καὶ γραφούσης vulg. ἡ ὅ τε Ἴλλος] ὅτε Ἴλλος A, ὅτε καὶ Ἴλλος vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(99) Leguntur ista ex plurima parte in Chronico Alexandrino ad annum Zenonis 4 et 10. Quædam indicant Theodorus Lector in Collect.; Evagrius, capp. 8, 11, 12 et 24; Procopius, De bello Vand., l. b. 1; Malchus, et Candidus Photii cod. 78 et 79;

Jornandes, De reg. et temp. successionē. Suidas v. Ἀρμάτος, Procundus; Chronicon Alexandrinum, Trocundum; Baronius, Promundum; Peyrez, Tricundum.

σπρέψαι μετὰ τῆς Ἰσαυρικῆς βοηθείας πάσης. Ἀλλὰ ὡς ἐπὶ πολὺ τυφλωθεὶς καὶ ὑποχέσσει διαδόχου στρατηλατίας, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βασιλίσκον Καίσαρα ποιῆσαι καὶ συγκάθεδρον αὐτοῦ σὺν αὐτῷ, κατὰ Βασιλίσκου ἐπανήλθεν. Τοῦ δὲ Ζήνωνος σὺν Ἀρεᾶδνῃ τὴν βασιλεύσαν καταλαβόντος, ἐδέχθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς συγκλήτου. Ὁ δὲ Βασιλίσκος ἐλθὼν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τὸν βασιλικὸν ἀποθέμενος στέφανον ἐν τῇ θείᾳ τραπέζῃ, ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ προσέφυγεν σὺν Ζηνωδία τῇ κακοδόξῳ αὐτοῦ γυναικί. Ὁ δὲ Ζήνων καταλαβὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν παρεγένετο (1), καὶ οὕτως εἰσῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια. Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔλαβε τὸν Βασιλίσκον, δοὺς αὐτῷ λόγον, μὴ ἀποκεφαλίζει αὐτὸν τε καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ· ὃν ἀποστείλας εἰς Κουκουσὸν τῆς Καππαδοκίας ἀποκλεισθῆναι προσέταξεν εἰς ἓνα πύργον (2), σὺν γυναικί (3) καὶ τέκνοις, καὶ τῷ λιμῷ διαφθαρῆναι· τινὲς δὲ φασιν, ὅτι ἀπαγόμενος ἀποσφάττεται. Εὐθὺς δὲ ἱππικὸν ποιήσας Βασιλίσκον τὸν Ἀρματίου υἱὸν προβάλλεται ὁ Ζήνων Καίσαρα, καὶ κατὰ τὰς ὑποσχέσεις συνεκάθισεν τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ σένῳ (4), καὶ ἔτιμα τοὺς ἡνιόχους σὺν τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ Ζήνων ἀναλογισάμενος, ὅτι Ὡς οὐκ ἐφύλαξεν Ἀρμάτιος πιστὰ τῷ βασιλεῖ ὁμόσας, οὐδὲ ἔμοι φυλάξει· ἄλλ' ἂν ἀνδρωθῇ ὁ Καίσαρ, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐπαναστήσεται μοι· ἐγὼ δὲ ἀσυνθέμην αὐτῷ ἐπλήρωσα καὶ στρατηλάτην αὐτὸν ἐποίησα, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Καίσαρα ἐκέλευσε σφαγῆναι αὐτὸν ὡς ἐπίορκον· καὶ ἐσφάγη εἰς τὸν κοχλίαν τοῦ παλατίου (5), ὡς ἀνῆρχετο εἰς τὸ ἱπποδρόμιον· τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ τὸν Καίσαρα ἐχειροτόνησαν ἀναγνώστην. Ἀρεᾶδνῃ γὰρ αὐτὸν ὡς ἐξάδελφον διέσωσεν, ὃς μετὰ ταῦτα Κυζίκου ἐπισκόπησεν ἄριστα. Ὁ δὲ Ζήνων Πέτρον Γναφεᾶ ἀπεστράφη διὰ τὸ συντρέχειν αὐτὸν τῷ Βασιλίσκῳ. Ψῆφον δὲ τῆς ἀνατολικῆς συνόδου καθήρεθαι, καὶ ἀντ' αὐτοῦ Ἰωάννης ὁ μετὰ τῆς τριμηνον ἐκβλήθεις, καὶ μετ' αὐτὸν Στέφανος ἀνὴρ ἐβλάθης προσεβλήθη Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος. Ὁ δὲ Πέτρος εἰς Πιτύους ἔξοριζόμενος, ἀπατήσας τοὺς ἀπάγοντας, προσέφυγεν εἰς τὸν ἅγιον Θεόδωρον Εὐχαΐτων. Τιμόθεος δὲ ὁ Αἰλίουρος ἐν τούτοις θνήσκει, ἀντ' αὐτοῦ δὲ Πέτρος ὁ Μογγὸς εἰσάγεται,

A abstinerit: verum amplorum donorum pollicitationibus etiam ipse obsecratus, tum quod magistri militum officio succederet, inescatus spe, filiumque Basiliscum nomine creandum Caesarem Zenonisque ipsius videre assessorem, Basilisco factus hostis iter convertit. Zeno deinde cum Areadna ad urbium reginam accedens exceptus est a populo et a senatu. Basiliscus in ecclesiam fugiens, deposita sacra in mensa corona, cum Zenodia conjuge pravarum opinionum sectatrice in baptisterium se recipit. Ita Zeno regiam recuperavit. Missis autem in ecclesiam, qui Basiliscum detinerent, nec ipsum nec ejus liberos capite plectendos fidem dedit: Cucusum tamen Cappadociae missum cum uxore et liberis sub custodia servari et fame confici jussit: alii dum abduceretur jugulatum narrant. Confestim vero circensibus ludis celebratis, Basiliscum Armatii filium Zeno Caesarem declarat: hic in regia sella juxta patri facta pollicita ad imperatoris latus adsedit, imo cum imperatore praemia distribuit aurigantibus. Porro Zeno hac eorum animo volutans: ut Armatius dato jurejurando fidem oppignoratam imperatori nullatenus liberavit, ita neque mihi servaturus est in posterum: imo si vires cum aetate sumpserit filius ejus Caesar jam renuntiatus, dubio procul in me insurget: quod promiseram impleri; patrem militiae magistrum, Caesarem filium institui. His perpensis ipsum, ut perjurum, in palatii cochlea, qua tenditur in circum, obtruncari, Caesarem autem ejus filium lectorem praecipit ordinari: Areadne quippe ipsum ut consobrinum voluit servatum, et postmodum Cyzici episcopatum optime geasit. Ceterum Petrum Fullonem, ut qui Basilisco saverat, Zeno habuit exosum. Orientalis itaque synodi decreto dignitate motus est, et in ejus locum Joannes ordinatus. Hic quoque post menses tres ejecit, ac demum successor ejus Stephanus vir pietate spectabilis Antiochie promovetur episcopus. Petrus autem Pitios relegatus, custodes eludit et ad sanctum Theodorum Euchaitarum tutelarem profugit. In his Timotheus Elurus moritur et in ejus locum Petrus Mongus inducitur, vir nequam et veritatis adversarius, olim depositionis poena multatus. Hic Jahzuno episcopo eoque pariter de-

VARIAE LECTIONES.

* ὡς om. A. * ἀποστ. εἰς Κουκ. τ. Καππ. om. A. * τῷ βασ. A, αὐτῷ βασ. vulg. * σένῳ A, σένῳ vulg. * ἀνδρωθῇ A, ἀνδρειωθῇ vulg. * ὁ υἱὸς A, ὁ καὶ υἱὸς vulg. * εἰς τὸν x. A alii, εἰς τὴν x. vulg. * αὐτὸν A, αὐτῷ vulg. * post Ἰωάννης in vulg. sine codd. additum legitur: ἐχειροτονήθη, quod melius abest. * Πιτύους A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(1) Omisit interpr. verba, ὁ δὲ Ζήνων καταλαβὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν παρεγένετο, Zeno ubi venisset, ad ecclesiam accessit, sicque in palatium ingressus est. Velut nimirum voti causa recepto imperio, et ut pietatis illa larva civium sibi benevolentiam conciliaret. COMEFIS.

(2) Αἰμῶν πύργον vocat Chron. Alex., sleumium Jornandes.

(3) Cuncti codd. legunt γυναῖξ, numero multitudinis.

(4) In sella, seu sessionis loco. Supra etenim συγκάθεδρον elevare Zeno promiserat. Nota sequens locum clarius illustrat.

(5) Ex Chronici Alexandrini verbis ad Constantinum annum 23 lucem hæc mutuantur: Παλάτιον μέγα ἐποίησε πλησίον τοῦ ἱππικοῦ (καὶ) τὴν ὁδὸν ἀπὸ τοῦ παλατίου εἰς τὸ κάθισμα τοῦ ἱππικοῦ διὰ τοῦ λεγομένου κοχλίου· Regiam amplam proxime circum condidit, et ascensum a palatio in circi tribunal (σένον nuper dictum) per spatium cochleari vocatum extruxit. Ad Chronici Alexandrini instac Pal., Barb. et Peyrez. codd. scribunt τὸν κοχλίαν. Ex illius porro auctoritate locum hunc totum interpolo: Ἐσφάγη εἰς τὸν κοχλίαν τὸ παλάτιον ὃς ἀνῆρχετο εἰς τὸ ἱπποδρόμιον.

posito consecratur. Hunc divino zelo moti monachi quidam adorti sex tantum et triginta dies **108** pontificatus honorem assecutum deturbant : et iterato Timotheum Salophaciolum virum throno dignum restitunt.

A. C. 470. — *Alexandriæ episcopi Timothei Salophacioli annus primus.*

Antiochiæ episcopi Stephani annus primus.

Hoc anno horrendus terræ motus Cpoli contigit mensis Septembris die quinto ac vigesimo, indictione prima, quo plures ecclesiæ, domus et porticus ad solum usque funditus eversæ, ruinis innumera hominum multitudo oppressa. Globus quoque e manu statuae, quæ est in foro, statua pariter magni Theodosii in Tauri columna posita et interiora urbis moenia ad amplum spatium conciderunt. Invaluit terræ motus in adeo longum tempus, ut urbs continuo terrore teneretur. Stephanus autem communi Petri Fullonis sequacium suffragio Antiochiæ designatus episcopus, apud Zenonem quasi Nestorianus accusatur : eum tamen velut ab imposito crimine alienum orientalis synodus imperatoris mandato Laodiceæ congregata suæ sedi restituit.

Eodem anno Theuderichus Triarii filius, qui et Strabus, Asparis, qui a Leone fuerat occisus, uxoris ex fratre nepos, collecta barbarorum multitudine, adversus Zenonem arma movit : hic Basilisco familiaris et affectus, militiæ dux ab eo declaratus, post Zenonis reditum Thraciam ingressus, inde impressionem fecit in Byzantio circumjacentes agros, et ad Ponti fauces obvia quæque devastavit. At cum de eo prodendo familiares ejus meditarentur, ipse insidias subodoratus et retro iteragens, insidiarum auctores sustulit e medio. Ipse vero, dum equum conscenderet, in hastam ante ejus tentorium fixam ex improvise incidens exstinctus est.

A. C. 471. — **109** Hoc anno Marcianus Anthemii, qui Romæ imperaverat, filius idemque Leontiae, Verinæ

A ἀνὴρ κακοῦργος καὶ τῆς ἀληθείας ἐχθρὸς, προκαθηρημένος ἦδη. Χειροτονεῖται δὲ ὑπὸ ἐνὸς ἐπισκόπου καὶ αὐτοῦ καθηρημένου. Τοῦτον ¹⁰ κατὰ θεῖον ζῆλον ἐπιλθόντες οἱ μοναχοὶ τριάκοντα ἕξ μόνας ἡμέρας ληστρικῶς κρατήσαντα ¹¹ τῆς ἐπισκοπῆς ἀπελαύνουσι, καὶ Τιμόθεον πάλιν τὸν Σαλοφακιόλον ἀποκαθιστῶσιν ἀξίως τῷ θρόνῳ.

A. M. 5970. — *Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Τιμοθέου τοῦ Σαλοφακιδίου ἔτος α'.*

Ἀντιοχείας Στεφάνου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐγένετο σεισμὸς φοβερός (6) ἐν Κωνσταντινουπόλει μηνὶ Σεπτεμβρίῳ κε', ἰνδικτιῶνος πρώτης, καὶ ἔπεσον ἐκκλησίαι πολλαί, οἰκίαι τε καὶ ἐμβολοὶ ἕως ἐδάφους. Κατεχύσθη δὲ πλήθῃ ἀναριθμητὰ ¹² ἀνθρώπων· ἔπεσε δὲ καὶ ἡ σφαῖρα τοῦ ἀνδριάντος τοῦ φόρου καὶ ἡ στήλη τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἡ εἰς ¹³ τὸν κίονα τοῦ Ταύρου, καὶ τὰ ἰσχυρὰ ἐπὶ διάστημα ἑκατὸν· καὶ ἐκράτησεν ὁ σεισμὸς χρόνον πολὺν, ὥστε τὴν πόλιν ἐποχέσαι ¹⁴. Στέφανος δὲ ψήφῳ κοινῇ (7) προβληθεὶς εἰς Ἀντιόχειαν ὑπὸ τῶν Πέτρου τοῦ Γναφίως ὁμοφρόνων, ὡς Νεστοριανὸς πρὸς Ζήνωνα κατηγορήθη. Ἀλλὰ τοῦτον ἀνατολικῇ σύνοδος εἰς Λαοδικεῖαν συνελθοῦσα ¹⁵ κελεύσκει τοῦ βασιλέως ὡς ἀνεύθυνον τῷ θρόνῳ ἀποκατέστησεν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Θεοδέρχους ὁ Τριαρίου (8), ὁ καὶ Στραθὸς, μάδελφρπαις τῆς γυναικὸς Ἀσπαρος τοῦ ὑπὸ Λέοντος ¹⁶ ἀναιρεθέντος, ἐπανάστη τῷ Ζήνωνι μετὰ πλήθους βαρβάρων, οἰκειωθείς τῷ ¹⁷ Βασιλεῖ καὶ στρατηγὸς ὑπ' αὐτοῦ γεγενώς. Μετὰ δὲ τὴν ἐπάνοδον Ζήνωνος εἰς τὴν Θράκην ἐξελθὼν, ἐκείθεν ¹⁸ ἐπανάστη καὶ τὰ περὶ τὸ Βυζάντιον πάντα μέχρι τοῦ στομίου τοῦ Πόντου ληϊσάμενος. Ἐῖτα καὶ μέλλον ὑπὸ τῶν οἰκείων προδίδοσθαι, αἰσθόμενος τῆς ἐνέδρας καὶ ἐπανελθὼν, ἀνατρεῖ τοὺς τοῦτο βουλευομένους. Τελουτὰ δὲ αὐτὸς δόρατι περιπεσὼν πρὸ τῆς αὐτοῦ σκηνῆς ἐστῶτι αἰγνιδίῳ ἐν τῷ ἐπιθαίνειν ¹⁹ τὸν ἵππον.

A. M. 5971. — Τούτῳ τῷ ἔτει Μαρκιανὸς ὁ παῖς Ἀνθεμίου (9) τοῦ κατὰ τὴν Ῥώμην βασιλεύσαντος,

VARIE LECTIONES.

¹⁰ τοῦτον κατὰ θεῖον ζῆλον A, τοῦτῳ κατὰ θεῖον ζῆλον vulg. ¹¹ κρατήσαντα] κρατήσαντος A e f, κρατῶσιν vulg. ¹² πλήθῃ ἀναριθμητὰ A, πλήθος ἀναριθμητον vulg. ¹³ ἡ εἰς τὸν A, εἰς τὸν vulg. ¹⁴ ἐποχέσαι hanc dubie corruptum : fortasse leg. ἐπιχέσαι s. ὑποχέσαι ut urbs perpetuo terrore quasi ferretur. ¹⁵ ἐλθοῦσα A f. ¹⁶ Λέοντος, A, Λέοντα vulg. ¹⁷ ἐν τῷ βασιλικῷ A. ¹⁸ ἐκείθεν ἀντανέστη A. ¹⁹ ἐπιθαίνειν A, περιθαίνειν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(6) In annum Zenonis 13 submovet *Chronicon Alexand.* : Ἐπαθεν, inquit, ἀπὸ θεομηνίας σεισμοῦ ΚΠ. τὸ δεύτερον αὐτῆς πάθος μηνὶ Γορπιαίῳ Σεπτεμβρίῳ κς' ἐπ' ὀλίγον διάστημα ἕως τοῦ Ταύρου : Rursum CP. irato numine labem accepit a terræ motu secundo Gορπιαῖο Sept. 26 spatio prope usque ad Taurum.

(7) Hunc Evagrius tacet lib. iii, cap. 10, et cum Stephano juniore mox secuturo confundit : Nicephorus in *Chronico* ad Theophanis mentem exprimit : et Baronius ad annum C. 479 male intelligit : de quo iterum sermo. — Sic cum Peyr. disting. aliqui mala interpunctione sæde erratum, quasi Fullonis assecularum suffragio electus sit Stephanus Antiochiæ episcopus illo ejecto, non

D ab eis ut Nestorianus accusatus : quod ille crimen in concilio Laodiceæ eluit, vir eulabēs, pius ac religiosus, ut eum Theophanes superiori pag. appellavit. *Comperis.*

(8) Ex Evagrii lib. iii, cap. 25, translata narratio : nonnihil ex ea delibat Malchus sophista apud Photium cod. 78.

(9) Theodorici seditione et letho relatis lib. iii, cap. 24, Evagrius sequenti cap. 25 Marciani tumultus aggreditur referendos his verbis : Μετὰ ταῦτα διενεχθεὶς πρὸς Ζήωνα Μαρκιανός, etc. Ita Theophanes anno superiore de Theodorico narrationem exsecutus, aliam, quæ a Marciano res gestas explorat, hoc anno suscepit texendam : quam Marcellino assentiens Baronius ad annum Zenonis

ἀνὴρ δὲ Λεοντίας²⁶, Βερλίνης μὲν θυγατὶς, ἀδελφῆς δὲ Ἀρεάδνης τῆς βασιλίδος, ἐπανίσταται κατὰ τὸ Βυζάντιον Ζήνωνι τῷ βασιλεῖ, ὡς μετὰ τὴν βασιλείαν Λέοντος γεννηθείσης Λεοντίας τῆς αὐτοῦ γαμετῆς. Ἡ γὰρ Ἀρεάδνη πρὸ τοῦ βασιλεύσαι αὐτὴν ἐτέχθη. Πολέμου δὲ κραταῖου μεταξὺ Ζήνωνος καὶ Μαρκιανοῦ κροτηθέντος, νικᾷ Μαρκιανὸς κατὰ κράτος πάντας συνελθούσας τοὺς περὶ Ζήωνα εἰς φρουρὰν εἰς τὰ βασίλειον, συμμαχοῦντων αὐτῷ Ῥωμύλλου καὶ Προκοπίου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Καὶ μικροῦ δεῖν τὸ βασίλειον²⁷ κατέσχευεν. Ὀλιγωρήσας δὲ τῶν παραθέντων καὶ εἰς δειπνα καὶ ὕπνον τραπεῖς, πολλοὺς²⁸ δὲ διὰ τῆς νυκτὸς ἀφαιρεθείς τὼν αὐτῷ συμμάχων ὑπὸ Ἰλλου μεγίστου δούροις αὐτοὺς ὑποπιάσαντος²⁹, ἐλαττοῦται τῇ μάχῃ³⁰ κατὰ τὴν ἐφεξῆς τοσοῦτον, ὥς εἰς τὸ τῶν Ἀποστόλων εὐκτήριον καταφυγεῖν καὶ ὑπὸ Ἀκακίου χειροτονηθῆναι πρεσβύτερον κατὰ χελευσιν Ζήνωνος, καὶ ἐξορίζεται εἰς τὸ³¹ Παπουρίου³² καστέλλιν εἰς Καππαδοκίαν. Προκόπιος δὲ καὶ Ῥωμύλλος οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ τῇ νυχτὶ λουόμενοι εἰς τὸ Ζεῦξιππον ἐχειρῶθησαν ὑπὸ Ἰλλου, οἱ καὶ διαφυγόντες τὴν Ῥώμην κατέλαβον.

A. M. 5972. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐβουλεύσατο Ἰλλος (10) ὁ μάγιστρος τῷ βασιλεῖ Ζήνωνι, ὅπως Βερλίνην τὴν πενθερὰν αὐτοῦ ἐκβάλῃ³³ τῆς πόλεως. Καὶ δόλῳ τινὶ πέμψας αὐτὴν εἰς Χαλκηδόναν, μετ' ὀλίγον εἰς τὸ Παπουρίου καστέλλιν ταύτην ἀπέστειλεν συνδιδάγειν Μαρκιανῷ καὶ Λεοντίᾳ τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ. Ἡ δὲ ἔγραψε πρὸς τὴν ἰδίαν³⁴ θυγατέρα Ἀρεάδνην παρακαλοῦσα ἀνακληθῆναι τῆς ἐξορίας· καὶ παρεκάλει ἡ βασίλισσα τὸν Ζήωνα. Ὁ δὲ ἔφη αὐτῇ· *Αἰτησαι τὸν πατριχίον Ἰλλον περὶ αὐτῆς*. Ἡ δὲ μεταστείλαμένη, ἤτησεν αὐτὸν μετὰ δακρύων. Ὁ δὲ οὐκ ἐπέσθη εἰπὼν· *Ζητεῖς ἵνα ποιήσῃς ἄλλον*³⁵ βασιλέα κατὰ τοῦ σοῦ ἀνδρός. Τότε θυμωθεῖσα Ἀρεάδνη εἶπεν τῷ βασιλεῖ, ὅτι· *Ἡ Ἰλλος ἔχει εἶναι εἰς τὸ παλάτιον, ἡ ἐγὼ· Καὶ ἐπὶ αὐτῇ ὁ βασιλεὺς, ὅτι Ἐγὼ σὲ θέλω*. Εἰ τι³⁶ δύνη εἰς τὸν Ἰλλον³⁷, ποιήσον. Ἡ δὲ κατεσκεύασεν φονεῦσθαι αὐτόν³⁸. Καὶ κελεύει Οὐρβικίῳ κουβικουλαρίῳ προτρέψασθαι τινα τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. Καὶ ἀνερχομένῳ αὐτοῦ εἰς τὸν κοχλίαν τοῦ ἱππικοῦ, σχολάριος (11) ὀνόματι Σπανίκιος ἐπιτραπεῖς κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἤγαγε τὸ ξίφος. Προσεσχηκῶς³⁹ δὲ τούτῳ ὁ σπαθάριος (12) τοῦ μεγίστου ἐδέξατο

A quidem filia, imperatricis vero Areadnæ sororis maritus, ad Colim adversus Zenonem imperatorem bellum movet: eo quod Leontia ejus uxor ex Leone jam imperante, Areadna vero, priusquam imperium fuisset assecutus, nata fuerat. Igitur acri prælio inter Zenonem et Marcianum commisso, Marcianus, Romulo et Procopio ejus fratribus una suppetias ferentibus, viribus superior evasit, omnesque Zenonis copias in palatium tanquam in præsidium se recipere adegit: tantumque abfuit, ut palatio simul et imperio potiretur. Verum de rebus gerendis parum sollicitus, ad cænæ epulas somnumque capiendum versus, et illo magistro donis copias ejus subducente, belli sociis spoliatus, sequenti luce inferior adeo recessite pugna, ut ad Apostolorum ædem et tutelam confugeret, et ad Zenonis jussum ab Acacio presbyter ordinatus, ad Papurium Cappadociæ castellum exsul ageretur. Procopius autem et Romulus, ejus fratres, noctu, dum lavarentur, ab illo comprehensi et ex ejus potestate fuga dilapsi, Romam se contulerunt.

A. C. 472. — Hoc anno Zenoni imperatori, ut socrum Verinam urbe ejiceret, illius magister consilium dedit: eamque dolosa quadam specie Chalcedonem missam, non diu post in Papurium castellum Marciano et Leontiae convicturam amandavit. Illa vero litteris ab exsilio revocari Areadnam propriam filiam suppliciter rogavit: tum imperatrix interpellabat Zenonem. Ille sic eam affatur: *Illum patricium pro matre deprecare*. Illa accersitum ad se lacrymis emollire tentabat. Inflexus ille respondit: *Alium a tuo conjuge imperatorem fieri queris*. Tunc Areadna furore succensa dixit imperatori: *Aut illis in palatio morari debet, aut ego?* Ad hæc imperator: *Maneat tecum, jubeo: si quid vero potes in illum, exsequere*. Tum ille parans insidias, ut quempiam ad ejus cædem impelleret, Urbicium cubicularium hortatur. Eo vero Circi cochleam ascendente, scholarius quidam nomine Spanicius, ad facinus perpetrandum incitatus, in ejus caput gladium vibrat. Hunc attente conspicatus magistri spatharius, brachio gladium excepit; ejus tamen acies extrema dextram illi auriculam abscidit. Porro Zeno magistro illo¹¹⁰ facti hujus nullatenus se conscium suasurus, jussit

VARIE LECTIONES.

²⁶ δὲ Λεοντία; A. δὲ τῆς A. vulg. ²⁷ τὸ βασίλειον A, τοῦ βασιλείου vulg. ²⁸ πολλοὺς δὲ A, πολλοὺς τε vulg. ²⁹ ὑποπιάσαντος A, ὑποπείσαντος vulg. ³⁰ τῇ μάχῃ A, τὴν μάχην vulg. ³¹ τὸ add. ex A. ³² Παπουρίου καστέλλιν A. h. l. et infra. ³³ ἐκβάλῃ A, ἐκβάλλῃ vulg. ³⁴ ἰδίαν A, οἰκίαν vulg. ³⁵ καὶ ἄλλον A. ³⁶ εἰ τι A, εἰ δὲ τι vulg. ³⁷ εἰς τὸν Ἰλλον A, εἰς αὐτόν vulg. ³⁸ εἰς αὐτόν A, εἰς τὸν Ἰλλον vulg. ³⁹ προσεσχικῶς A.

JAC. GOARI NOTÆ.

octavum refert, id est C. anno 481, num. 1 et 2. Reliqua in Theodoro Lectore videnda lib. 1 ad calcem.

(10) Evagrii caput 27 ex Eustathio Syro brevem de illo narrationem instituit, quam ad ejus exemplum superioribus annectendam judicavit Theophanes.

(11) Schola, ordo militantium est: et qui per diversas cohortes gradum faciunt, per scholas promoveri dicuntur. Fuerunt undecim scholæ palatii custodiæ deputatæ: novem armatæ militiæ

ex Armenis selectæ, et inermes duæ. Scholares sunt in hujusmodi turmas recensiti. Arma jactabant et militiam: verum palatii deliciis enutriti, molles et imbelles ad ostentationem arma gestabant et militiam profitebantur: si modo majus stipendium sumerent contenti. De illis plura Suidas et Meursius v. Σχολάριος. Pancirollus in Imp. Notitiæ cap. 65.

(12) Cedrenus ὁ σωματοφύλαξ ἔστι, satelles nuda spatha armatus.

νης ²² (19) ὁ Ταβερνησιώτης, ὁστος ἀνὴρ ²³ καὶ τῶν Ἀ
δρῶν δογμάτων ὑπέρμαχος, πρεσβύτερος ὢν καὶ
οἰκονόμος τῆς κατὰ Ἀλεξάνδρειαν ἐκκλησίας. Ὁ δὲ
πατρικίος Ἰλλος (20) σὺν Λεοντίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς
παράγινεται εἰς τὸ Παπούριον καστὲλλον, καὶ ἐξαγα-
γὼν Βερνὴν Ἀδουστὰν ²⁴ εἰς Ταρόν τῆς Κιλικίας,
ἐποίησεν αὐτὴν στέφαι ἔξω τῆς πόλεως εἰς τὸν ἅγιον
Πέτρον βασιλεῖα Λεόντιον τὸν πατρικίον. Καὶ ἔγρα-
ψεν ἡ δέσποινα Βερνὴν σάκραν τοῖς Ἀντιοχεῦσι Σύ-
ροις εἰς τὸ δέξασθαι τὸν Λεόντιον βασιλεῖα. Καὶ πρὸς
πάντας δὲ τοὺς τῆς Ἀνατολῆς ἀρχοντας καὶ τῆς
Αἰγύπτου καὶ τῆς Λιβύης ἐποίησεν σάκρας ²⁵, ὥστε
δέξασθαι Λεόντιον βασιλεῖα καὶ μὴ ἀντιστῆναι.

A. M. 5974. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Ἰωάν-
νου τοῦ Ταβερνησιώτου ἔτος α'.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Κωνσταντίνου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει καταλαβούσων τῶν σακρῶν ²⁶ (21)
τῆς δεσποίνης Βερνὴς καὶ ἀναγνωσθεῖσων, ὢν ἡ ²⁷
περιοχὴ οὕτως· Βερνὴν Ἀδουστὰ τοῖς ²⁸ ἡμετέροις
ἀρχουσι καὶ φιλοχρίστοις λαοῖς χαίρειν. Ἰστέ
ὅτι τὸ βασιλεῖαν ἡμετέρων ἔστιν, καὶ ὅτι μετὰ
τὴν ἀποβίωσιν τοῦ ἐμοῦ ἀνδρὸς Λεόντος προ-
εχειρισάμεθα βασιλεῖα Τραβκαλίσσαιον (22), τὸν
μετακληθέντα Ζήνωνα, ὥστε ὑπὲρ πάντων ἐπιβε-
βαιωθῆναι. Ὅραντες δὲ ²⁹ τὴν πολιτικὴν κατὰ τὴν
φερομένην ἐκ τῆς αὐτοῦ ἀπληστίας, ἀναγκαῖον
ἐλογισάμεθα βασιλεῖα ὑμῖν στέφαι Χριστιανὸν
ἐδεδεῖκα καὶ δικαιοσύνην ἀποδομένην, ἵνα τὰ
τε τῆς πολιτείας περισώσῃ πράγματα, καὶ τὸ
πολεμικὸν ἡσυχῶς ἀξῇ ³⁰. Ἐστέφασκεν ³¹ δὲ Λεόν-
τιον τὸν ἐδεδεσμένον βασιλεῖα Ῥωμαίων, ὃς
πάντας ὑμῖν προνοίας ἀξιώσει. Οἱ δὲ ἀποδεξά-
μενοι εὐφράμησαν τὸν Λεόντιον βασιλεῖα.

A. M. 5975. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰλλος καὶ Λεόν-
τιος Ἀργυρίων ἀδελφὸν Ζήνωνος καὶ τὴν μητέρα αὐ-
τοῦ ἐκ τοῦ καστὲλλου ἀπέλυσαν. Βερνὴν δὲ ἐκαί-
νοσῆσάν τε ἐτάλευσεν, καὶ μετὰ χρόνον ³² ἀνεκο-
ρίσθη εἰς τὸ Βυζάντιον ὑπὸ Ἀρεάνῳ.

A. M. 5976. — Ῥώμης ἐπισκόπου Φήλικος
ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει εἰσῆλθεν ὁ Λεόντιος (23) ἐν Ἀντι-
οχείᾳ ὡς βασιλεὺς μηνὶ Ἰουνίῳ κζ' ³³, Ἰνδικτιῶνος ζ',
καὶ προσέβαλετο ³⁴ ἐπαρχὸν ³⁵ πραιτωρίων Λιλιανόν.
Καὶ ἐξελθὼν ἐπολέμησεν Χαλκίδι πόλει αὐτοῦ. Ὁ δὲ
Ζήνων Ἰωάννην τὸν Σκύθην ἀπέστειλεν κατὰ Ἰλλου
καὶ Λεόντιου μετὰ πλείστης δυνάμεως κατὰ τε γῆν
καὶ θάλασσαν. Πολέμου δὲ συρραγέντος σφοδροῦ,
Ἰλλος τε καὶ Λεόντιος ἠττηθέντες εἰς τὸ Παπούριον

tes, vir litterarum gnarus et rectorum dogmatum
strenuus propugnator, presbyter et oeconomus
Alexandrinorum Ecclesiæ fuit promotus. Illus au-
tem patricius cum Leontio reliquisque comitibus ad
Papirii castellum profectus, Verinam Augustam
ex custodia, Tarsum Ciliciæ eductam, extra urbis
muros ad sanctum Petrum, ut Leontium patricium
imperatorem coronaret, effecit. Scripsitque domina
Verina **III** sacram ad Antiochenos Syros, ut
Leontium imperatorem susceperent, ac insuper ad
omnes Orientis, Ægypti atque Libyæ præfectus
sacras etiam dedit, ut Leontium imperatorem
agnoscerent, nec ulla ratione contra obstarent.

A. C. 474. — Alexandriæ episcopi Joannis Taber-
nisiote annus primus.

Antiochiæ episcopi Calandionis annus primus.

Hoc anno dominæ Verinæ sacræ delatæ sunt
et palam lectæ: his autem verbis conceptæ fuerant:
Verina Augusta præfectis nostris et Christum aman-
tibus populis salutem. Imperium nostrum esse novi-
stis, et quod post Leonis conjugis decessum Trascalis-
sæum, qui postmodum Zeno nuncupatus est, impe-
ratorem renuntiaveramus, reipublicæ in meliorem
statum revocandæ spem habentes: nunc vero cum
eam in deterius inclinare et ob inextinguibilem istius
cupiditatem cadere cernamus, vobis imperatorem
Christianum et pietate æque ac iustitia ornatum
coronare necessum duximus: ut rempublicam salvam
præstet bellumque moderate atque prudenter admi-
nistret. Leontium igitur piissimum Romanorum im-
peratorem coronavimus, qui vos omnes cura sua at-
que providentia dignabitur. Illi sacris acceptis Leon-
tium imperatorem faustis acclamationibus excepere.

A. C. 475. — Hoc anno Illus et Leontius Longi-
num Zenonis fratrem et ejus matrem castelli cu-
stodia liberarunt. Verina vero ibidem morbo cor-
repta diem obiit: cujus corpus post aliquos annos
Byzantium ab Areadna delatum est.

A. C. 476. — Romæ episcopi Felicis annus primus.

Hoc anno Leontius tanquam imperator An-
tiochiam ingressus est mensis Junii die vico-
sima septima, indictione septima: et Liliannum
prætoriorum præfectum instituit. Ex ea digressus
Chalcidi patriæ civitati bellum intulit. Zeno vero
Joannem Scytham cum ingentibus copiis terra
marique illum et Leontium oppugnatum misit.
Exin gravi certamine commisso, Illus **112** et

VARIE LECTIONES.

²² Ἰωάννης A, ὁ Ἰω. vulg. ²³ ὁστος ἀνὴρ A, ἀνὴρ σοφὸς vulg. ²⁴ Ἀδουστὰν om. A e f. ²⁵ σάκραν a.
²⁶ τῶν σακρῶν om. a, καταλαβόντων τῶν σακρῶν vulg. ²⁷ ὢν ἡν A. ²⁸ τοῖς A, τῆς vulg. ²⁹ δὲ τὴν A,
δὲ καὶ τὴν a, δὲ νῦν καὶ τὴν vulg. ³⁰ ἀξῇ A, ἐξῇ vulg. ³¹ ἐστέφασκεν A, χρόνον A, χρόνους vulg. ³² κζ'
add. ex A e f. ³³ προσέβαλετο A a f, προσέβαλλετο vulg. ³⁴ ἐπαρχον A, ὑπαρχον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(19) Evagrius lib. ii, cap. 12.
(20) Candidus Photianus ad codicis 79 calcem;
Evagrius lib. ii, cap. 27; Theodorus Lector lib. ii;
Joannes, De regn. ac tempor. successionē.
(21) Tres codices, de quibus variz lectiones
ita scribunt: correctius καταλαβούτων.

(22) Tarasicodisam vocat laudatus Candidus apud
Photium: Ariemesum Evagrius lib. ii, cap. 14,
Codicesum Chronicon Alexand.
(23) Evagrius lib. iii, cap. 27; Theodorus Lector
lib. 2.

Leontius cum Pamprepio magistro, qui praestigator audiebat, in Papurium castellum fugam arripere. Tum etiam Trocundum illi fratrem barbarorum copias collecturum abeuntem Joannes apprehendens capite damnavit. Illus et Leontius Pamprepii magistri praestigatoris dolis seducti ad annum quartum obsidione cincti praestolabantur. Comperia tandem ejus caede Pamprepium, ceu seductorem in frustra dissectum e muris praecipitem egerunt.

Hoc etiam anno partium Petri Mongi studiosi largitionibus atque imposturis Zenoni, ut Joannem Tabennisiotam episcopum, quasi praeter ejus mentem consecratum, expelleret Alexandria, Petrum vero Mongum ab Euchaitarum locis Alexandriam revocaret, suaserunt. Tum vero henoticon, pacis nimirum sanctionem, ab Acacio Cpoleos, prout affirmant nonnulli, dictatum, Zeno tulit et per omnes provincias promulgavit. Mongum vero, priusquam rediret Alexandriam, cum Simplicio Romano pontifice et Acacio jussit Zeno communionem habere. Hinc, ut Mongum acciperent, eicerent autem Joannem, Acacius ad Alexandrinos scripsit. Joannes, Petri adventu comperto, clero licet et populo pro eo animas ponere paratis ac ne discederet deprecantibus, mala quae Petrus foret commissurus secum reputans, prudenter et citra tumultum urbe dilapsus est.

A. C. 477. — *Alexandriae episcopi Petri Mongi annus primus.*

Hoc anno Theuderichus Valameris filius, cujus nomen, ceu fortis et prudentis et a bonis litteris non alieni, tum apud barbaros, tum apud Romanos celeberrimum (Byzantii enim quandoque fuerat moratus obses, et optimos quosque praecipitantes frequentaverat, patre nimirum Valamere post Attilae filios in Gothicam gentem Leonis temporibus imperium exercente), e Thracia Byzantium accersitus consulque renuntiatus et Thraciae praefectura donatus, cum Joanne Scythia adversus illum a Zenone missus est. Illo vero Leontioque stricta obsidione in Papurio castello pressis, Joanne qui bellum urgeret relicto, ipse rediit ad Zenonem: subindeque in Thraciam digressus et castrametum

A κατέφυγον ἄνθρωποι 67 σὺν Παμπρεπίῳ μαγίστρῳ γόητι λεγομένῳ εἶναι (24). Τότε τὸν Τροκοῦνδον 68 τὸν ἀδελφὸν Ἰλλοῦ ἐπὶ συλλογὴν βαρβάρων ἀπὸντα Ἰωάννης συλλαβὼν ἀπέτεμεν. Τοῦτῳ 69 δὲ Ἰλλος καὶ Λεόντιος ἐπὶ τέσσαρα ἔτη φρουρούμενοι ἀνέμενον, ἀπατώμενοι ὑπὸ Παμπρεπίου μαγίστρου τοῦ γόητος. Ὅθεν τὴν τοῦτου ἀναίρεσιν μαθόντες Παμπρέπιον ὡς ἀπατέονα ἀποτεμόντες τοῦ τείχους κατεκρήμυσαν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει οἱ Πέτρου 70 τοῦ Μογγοῦ σπουδασταὶ (25) διὰ χρημάτων καὶ φανακισμῶν ἐπισαν Ζήνωνα ἐκδιωχθῆναι Ἰωάννην ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας τὸν Ταβεννισιώτην, ὡς παρὰ γνώμην αὐτοῦ χειροτονηθέντα, καὶ Πέτρον τὸν Μογγὸν πάλιν εἰς Ἀλεξανδρείαν ἀπὸ Εὐχαιτῶν ὑποστρέψαι. Τότε καὶ Β' Ἐνωτικὸν ἐποίησε Ζήνων καὶ πανταχοῦ ἐξέπεμψεν, ὑπὸ Ἀκακίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ὑπαγορευθὲν, ὡς φασι τινες. Πέτρω δὲ τῷ Μογγῷ πρὸς τῆς εἰς Ἀλεξανδρείαν ἐπανόδου ἐκέλευσε Ζήνων κοινωνῆσαι Σιμπλίκιῳ τῷ Ῥώμῃ καὶ Ἀκακίῳ. Ὅστε 71 καὶ ἔγραψεν Ἀκάκιος τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δέξασθαι τὸν Μογγὸν καὶ Ἰωάννην ἀποβαλέσθαι 72. Ἰωάννης δὲ ἀκούσας τὴν Πέτρου παρουσίαν, τοῦ κλήρου σὺν τῷ λαῷ δεομένων αὐτοῦ 73 μὴ ἐξελθεῖν, ὡς ἐτοίμως ἔχόντων ὑπεραποθνήσκειν αὐτοῦ 74. ὁ δὲ τὰ μέλλοντα τολμᾶσθαι Πέτρω διανοούμενος σοφῶς καὶ ἀταράχως 75 ἐξῆλθεν.

A. M. 5977. — *Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Πέτρου τοῦ Μογγοῦ ἔτος α'.*

Τοῦτῳ τῷ ἔτει Θεοδέρικος, ὁ Οὐαλάμερος (26), ὃς πολὺς ἐν βαρβάροις τε 76 καὶ Ῥωμαίοις λόγος ὡς ἀνδρείου τε καὶ προμηθοῦς καὶ οὐδὲ λόγων ἀμείρου κατὰ γὰρ τὸ 77 Βυζάντιον δημορεῦσας ποτὲ τοῖς ἀρίστοις τῶν διδασκάλων ἐφοίτησεν, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Οὐαλάμερος μετὰ τοῖς Ἀντίλλαι παῖδας ἡγησάμενον τῶν Γότθων, ἐπὶ τῆς Λέοντος βασιλείας. Τοῦτον οὖν ὁ Ζήνων ἐκ Θράκης μετακαλεσάμενος εἰς Βυζάντιον καὶ ὑπατον ἀναδείξας καὶ Θράκης ἡγούμενον, μετὰ Ἰωάννου τοῦ Σκύθου κατὰ τοῦ Ἰλλοῦ ἐξέπεμψεν 78 καὶ μετὰ τὸ ἀποκλεισθῆναι Ἰλλον καὶ Λεόντιον εἰς Παπουρίου κατέλλιν, καταλιπὼν Ἰωάννην πολιορκῶντα αὐτοὺς, αὐτὸς πρὸς Ζήωνα ἦλθεν. Καὶ ἐλθὼν ἐν τῇ Θράκῃ καὶ στρατοπεδευσάμενος ἐπὶ

VARIAE LECTIONES.

67 κατέφυγον A, προσέφυγον vulg. 68 Τροκοῦνδον A, Τροβοῦνδον vulg. 69 τοῦτῳ A, τοῦτον vulg. 70 οἱ Π. τ. M. σπουδασταὶ A, τοῦ Π. τ. M. οἱ σπ. vulg. 71 ὡστε A, ὅστις vulg. 72 ἀποβαλέσθαι A, ἀποβάλλεσθαι vulg. 73 αὐτοῦ A, αὐτῷ vulg. 74 αὐτοῦ A e, αὐτῷ vulg. 75 ἀταράχως A, ἀτάραχος vulg. 76 τε post βαρβ., add. ex A. 77 τὸ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(24) Quam studiose praestigiis se addixerit, prohibitas exercuerit artes, fusissime exponit Suidas v. Παμπρέπιος.

(25) Joannis ejectionem, Mongi intrusionem, et Zenonis Henoticon ad verbum exhibet Evagrius, lib. iii, capp. 42, 43 et seqq.

(26) Theodoricum Valameris filium praesente anno Zenonis undecimo in Italia regnantem memorat Chronic. Alexandr., ejus in Italiam expeditionem in annum Zenonis 15 Marcellinus et Marius rejiciunt. Ejusdem decimo quarto praedandi libidine pulsum Thraciam armis infestasse, auctor est idem Marcellinus. Hoc itaque Zenonis undecimo cum Joanne

D Scythia adversus illum, et ejusdem rebellionis socios expeditum consentit Petavius lib. xiii De doct. temp. Ejus educationem, dum CP. ulses ageret, ad patrem regressum, consulare munus, cum Zenone foedus, arma in Thraciam illata, in Italiam, sive proprio animi proposito, sive Zenonis eum timen- tis consilio susceptam profectionem, et exinde varia ejus certamina describunt Procopius, De bello Gothicis sub initium, Jornandes de regn. ac temp. successionem, atque iterum, De rebus Geticis lib. versus finem. Tempora et annos observant Marius, Cassiodorus et Marcellinus in Chronicis.

γεται τῷ Βυζαντίῳ· καὶ μόνῃ φεῖδοι τῆς περὶ τὴν πόλιν, ὡς φασι, κρατηθεὶς, ἐπανέρχεται εἰς τὴν Θράκην, καὶ προτραπείς ὑπὸ Ζήνωνος κατέρχεται εἰς Ἰταλίαν. Καὶ Ὀδοάκρου μάχῃ μεγάλην κρατήσας, τοῦ βηγῶς ἐν Ῥαβέννῃ περιτίθεται στήμα. Ἐχειρώσατο δὲ καὶ ἄλλους πλείστους τῶν βαρβάρων, μάλιστα καὶ τοὺς Οὐανδήλους ὀπηγάγετο, μὴ δὲ ὅπλα κατ' αὐτῶν κινήσας⁷⁹, Γιζερίχου τελευτήσαντος ἤδη, πρὶν ἢ ἱκεῖνον ἰλθεῖν εἰς Ῥώμην· ἐκράτησε δὲ⁸⁰ καὶ τῆς Ῥώμης καὶ πάσης τῆς Ἑσπερίου.

A. M. 5978. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Πέτρον τοῦ Γραφέως (27) ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει οἱ τῆς Ἀνατολῆς ἐπίσκοποι (28) ἔγραψαν Ἀχακίῳ μέμψεις διὰ τὸ δέξασθαι τὸν Μογγὸν εἰς κοινωσίαν. Ὁ δὲ μὴ προσχὼν αὐτοῖς, πάντας ἀναιδῶς κοινωεῖν τῷ Μογγῷ κατηνάγκαζεν. Οἱ δὲ τῆς βασιλείας καὶ τῆς Ἐφῆς ἐδεήθησαν Φήλικος μετὰ θάνατον Σιμπλικίου τοῦ Ῥώμης ἐπισκόπου, σημαίνοντες Ἀχάκιον εἶναι αἰτίον τῶν κακῶν. Ἐν οἷς καὶ⁸¹ Ἰωάννης ὁ Ἀλεξανδρεὺς⁸² τὸ αὐτὸ λέγων τὴν Ῥώμην κατέλαθεν. Φήλιξ δὲ σύνδοξον ἐν τῷ ναῷ τοῦ κορυφαίου ἀποστόλου Πέτρου ποιήσας, δύο ἐπισκόπους καὶ ἑκδικον ἐπεμψεν (29) ἐν Κωνσταντινουπόλει, γράψας Ζήνωνι καὶ Ἀχακίῳ ἐκβαλεῖν Πέτρον τὸν Μογγόν, ὡς αἱρετικόν, τῆς Ἐκκλησίας⁸³.

A. M. 5979. — Τούτῳ τῷ ἔτει τῶν ἀπὸ Ῥώμης πεμφθέντων (30) ἐν Ἀδύμῳ κρατηθέντων γνώμη Ζήνωνος καὶ Ἀχακίου, καὶ τῶν γραμμάτων ἀφαιρθέντων καὶ ἐν φρουρᾷ βληθέντων, ἠπειλήτε Ζήνων τοὺς τοὺς ἀνελεῖν, εἰ μὴ κοινωήσουσιν⁸⁴ Ἀχακίῳ καὶ Πέτρῳ τῷ Μογγῷ (31).

A. M. 5980. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰλλος καὶ Λεόντιος (32) μετὰ πολλοὺς⁸⁵ πολέμους ἐπὶ τέσσαρα ἔτη φρουρούμενοι ἐν τῷ Παπουρίῳ καστὲλλῳ ἐχειρώθησαν προδοσίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς γαμετῆς Τροκούνδου ὀδῶν πεμφθέντος ὑπὸ Ζήνωνος. Καὶ ἀπετμήθησαν⁸⁶, καὶ αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν ἐπέμψθησαν τῷ Ζήνωνι καὶ εἰσέχθησαν⁸⁷ εἰς κοντοὺς (33) ἐν τῷ ἱππικῷ κά-

A tus, Byzantium 113 occupare molitur: unde postmodum sola urbis, ut aiunt, miseratione motus, remeant in Thraciam: et a Zenone compulsus, in Italiam proficiscitur; ubi Odoacro ingenti clade profligato, regis insignia Ravennae tandem induit. Sed et plerosque alios barbaros devicit, et armis tantum adversus Vandalos non motis, quietem agere et in multis subjectos effecit. Gizericho vero jam vita functo, priusquam ipse Romam appelleret, Urbe tandem totoque simul Occidente potitus est.

A. C. 478. — Antiochiæ episcopi Petri Fullonis annus primus.

Hoc anno Orientis episcopi cum Acacio per litteras conquesti sunt, quod Mongo communionis consortium impertilisset. Ille spretis eorum monitis, Mongum eundem in communionem admittere impudentissime compulit cunctos. Cives autem urbium reginæ cunctique simul orientales Felicem, qui post Simplicii obitum Romanam sedem tenebat, supplices adierunt et malorum omnium auctorem incusaverunt Acacium. Interea Joannes Alexandriae præsul hæc eadem denuntians Romam ingreditur. Felix itaque, synodo in coryphæi apostolorum Petri templo coacta, duos episcopos et una defensorem Cpolim ablegat Zenonique et Acacio litteris significat, ut Petrum Mongum ceu hæreticum Alexandria ejiciant.

A. C. 479. — Hoc anno legatis Roma profectis et apud Abydum Zenonis et Acacii consilio detentis, vi quoque ablatis eorum litteris ipsisque in carcerem conjectis, eos, nisi cum Acacio et Petro Mongo communicent, interfecturum, Zeno comminatur.

A. C. 480. — 114 Hoc anno Illus et Leontius, plurimis belli laboribus exantlatis, et obsidione perpetua in Papurio castello clausi, fratris utoris Trocundi a Zenone in hunc finem missi proditione tandem capti sunt et decollati: eorum vero capita ad Zenonem translata contisque in circo circumacta atque inde trans portum oppido, cui Sicæ no-

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁹ κινήσας, Γιζ. τελευτήσαντος A, κινήσας. Γιζερίχου δὲ τελ. vulg. ⁸⁰ δὲ add. ex A. ⁸¹ καὶ add. ex A. ⁸² Ἀλεξανδρεὺς τὸ αὐτὸ A, Ἀλεξανδρείας τὰ αὐτὰ vulg. ⁸³ ἐκκλησίας A e f, Ἀλεξανδρείας vulg. A, ⁸⁴ κοινωήσουσι A, κοινωήσων vulg. ⁸⁵ πολλοὺς πολέμους A, πολλ. τοὺς πολ. vulg. ⁸⁶ ἀπετμήθησαν ἀπεμψθ. vulg. ⁸⁷ εἰσέχθησαν A e, εἰσηνέχθησαν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(27) Annorum trium summam huic omnes codd. attribuant, cujus anni sigillatim enumerati ad quatuor ascendere comperuntur. Vide pag. seq. Barb. codex qui tres recenset, secundum repetere non vetetur.

(28) Evagrius lib. iii, capp. 48, 49 et 20.

(29) Libellum Felicis ad Acacium habet Baronius ad annum C. 483, num. 46 et 47, quo defensoris istius nomen promittit. « Ad quam rem, » inquit, « de collegio nostro fratres et coepiscopos nostros, cum quibus illum a latere nostro fidelissimum Felicem defensorem sanctæ Ecclesiæ Romanæ ordinatione direximus. » Ἐκδικος; itaque defensor est, qui Ecclesiæ jura, statuta et privilegia sarta tecta conservat et defendit: unde defensor Ecclesiæ hic idem Felix

scribitur a Liberato Breviarii cap. 18.

(30) Legatos injurias hujusmodi Constantinopoli passos testatur Liberatus in Breviario. « Itum est CP., et prædicti episcopi in custodiam sunt redacti, chartis sublatis, ne catholicis, quibus scriptum fuerat, redderentur. Quos iterum post hæc Acacius de custodia ejiciens secum fecit procedere, ut quasi confirmato Petri sacerdotio dimitterentur. »

(31) Palladium ejusque annos decem annotat hic Peyrez. collatum Palatino, imo annum ejus primum et decurrentes deinceps incipit numerare.

(32) Jornandes De regn. ac temp. successione, Theodorus Lector, lib. ii.

(33) Habet Jornandes hastilia.

men, in ludibrii ostentationem affixa. Porro Zeno Acacii suggestionibus orientales episcopos concordiae sanctioni subscribere et Petro Mongo communicare coegit: sed et ipsos Felicis Romani pontificis apocrisiarios blanditiis delinitos et pecuniis inescatos præter mandatorum sibi impositorum fas in Petri communionem adduxit, omnibus catholicarum partium in adversum contestantibus atque reclamantibus: et primo quidem hamum funiculis circumligantes uni ex illis publice appenderunt; secundo librum immiserunt; tertio etiam olerum cophino imposuerunt. Felix vero cognitis legatorum suorum gestis, Ecclesiae dignitate dejecit et adversus Acacium parem depositionis sententiam scripsit. Qui ipsam perferebat, eos, qui Abydi in insidiis locati fuerant, præterlapsus, ad Dii monasterium appulit. Dienses autem monachi Acacio in sacrario stanti die dominica Felicis epistolam tradidere. Acacii fautores quosdam ex monachis, qui dederunt epistolam, necaverunt, alios supplicis examinatos in carcerem detruserunt, Acacius absque animi motu depositionem excepit, et Felicis nomen e diptychis expunxit.

A. C. 481. — *Cpoleos episcopus Phravitas tribus mensibus.*

Hoc anno Calandion Antiochenus episcopus Eustathii magni reliquias Philippis, ubi sanctus exsul obierat, transtulit, tota Antiochiae civitate ad duodecimum milliare in occursum cum plurimo honore effusa: qui vero sancti causa ab Ecclesia se resciderant, annis ab ejus obitu exactis centum, iterum ei se sociaverunt. Acacio defuncto, Phravitas tres menses episcopatu potius Felici litteris significat, se cum illo quidem communionem habere, cum Petro Mongo nullam. In adversum Mongo scribit, se cum illo communionem conjungi, a Felice vero se penitus alienum. Felix porro de litteris ad Mongum

A καὶ τὸν ἐπάγγισεν πέραν ἐν (34) Συχαῖς πρὸς θρίστων. Ὁ δὲ Ζήνων τῇ βουλῇ Ἀκακίου (35) τοὺς κατὰ τὴν Ἐφῶν ἐπισκόπους ἐδίδετο γράψαι τῷ Ἐνωτικῷ καὶ κοινῶνῃσι Πέτρῳ τῷ Μογγῷ τοὺς δὲ ἀποκρισιαριοὺς (36) Φήλικος τοῦ Ῥώμης μεταχειρισάμενος καὶ χρήμασι δελεάσας, Ἀκακίῳ κοινῶνῃσαι παρὰ τὰ ἐνταλθέντα αὐτοῖς ἐπεισεν· καίτοι τῶν ὀρθοδόξων ἐκ τρίτου διαμαρτυραμένων ἁγίοις· πρῶτον μὲν ἀγκίστρῳ ἡ περιθέντων σχοινίῳ, καὶ ἐνδὸς αὐτῶν δημοσίᾳ ἐξαρτησάντων· δεύτερον δὲ τὴν βίβλον ἐνέβαλον. καὶ τρίτῳ κοφίνῳ λαχάνων ἐνέθηκον. Φήλιξ δὲ μαθὼν τὰ ὑπὸ τῶν ἀποκρισιαρίων αὐτοῦ πραχθέντα, καθεῖλεν αὐτοὺς, γράψας Ἀκακίῳ καθάριεσιν. Ὁ δὲ ταύτην ἐπιφερόμενος, διαδράς τοὺς ἐν Ἀδύδῳ, κατέλαβεν τὴν Δίου μονήν. Οἱ δὲ τῆς Δίου μοναχοὶ τῇ Κυριακῇ εἰς τὸ ἱερατεῖον ἀπέδωκαν (38) Ἀκακίῳ τὴν ἐπιστολήν. Οἱ δὲ περὶ Ἀκακίου ἀναλόν τινες τῶν ἐπιτελεσθέντων μοναχῶν· ἄλλους δὲ τιμωρήσαντες καθείρξαν, Ἀκακίῳ δὲ ἀναίσθητως ἔσχον περὶ τὴν καθάριεσιν, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Φήλικος ἔξηραν τῶν διπτύχων.

A. M. 5981. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐκίστατον Φραυτίαν μῆνας τρεῖς.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Κalandιον ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας (39) ἤγαγεν τὸ λείψανον Εὐσταθίου τοῦ μεγάλου ἀπὸ Φιλίππων, ἐνθα καὶ ἐξόριστος ἐκοιμήθη ὁ ἅγιος· καὶ μετὰ πολλῆς τιμῆς ἀπὸ δώδεκα μιλίων ἢ πλείους Ἀντιοχείων ὑπήντησεν. Οἱ δὲ ἀποσχίζοντες τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸν ἅγιον ἠνώθησαν μετὰ ἑκατὸν ἐτη τῆς κοιμήσεως αὐτοῦ. Ἀκακίου δὲ τελευτήσαντος Φραυτίαν τριμήνον τῆς ἐπισκοπῆς (40) κρατήσας, ἔγραψεν Φήλικι, ὡς αὐτῷ μὲν κοινῶνῃ, Πέτρῳ δὲ τῷ Μογγῷ οὐ κοινῶνῃ· τῷ δὲ Μογγῷ ἔγραψεν, ὡς αὐτῷ μὲν κοινῶνῃ, Φήλικα δὲ τὸν Ῥώμης ἀποστρέφεται. Φήλιξ δὲ τὰ ἴσα τὰ πρὸς τὸν Μογγὸν

VARIAE LECTIONES.

ἢ ἐν Συχαῖς πρὸς θρ. A, εἰς Συχαῖς εἰς θρ. vulg. ἢ τοῦ P. A, τῆς P. vulg. ἢ διαμαρτυραμένων A, διαμαρτυρουμένων vulg. ἢ ἀγκίστρων e f. ἢ σχοινίῳ A, fort. σχοινίον. ἢ ἐνέβαλον A, ἐνέβαλλον vulg. ἢ τρίτῳ A e, τρίτον vulg. ἢ τὴν Δ. A, τοῦ Δ. vulg. ἢ ἀπέδωκαν A, ἐπέδ. vulg. ἢ τοῦ Φήλικος A, αὐτοῦ vulg. ἢ τριμήνον A, τριμήνον vulg. ἢ κοινῶνῃ Φήλικι, τῷ Μογγῷ δὲ A. ἢ τὸν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(34) Ad boreale CP. latus portus est, ultra quem regio opposita Pera vocatur, quia πέρα τοῦ λιμένος, et inferius Galata a lactis copia inde in urbem deportata, cujus ab optimis sicut ibidem nascentibus Συχαῖ, antiquum nomen. Justinianam quoque dictam observat Stephanus *de urbibus*. Plura Pancirollus de 14 regionibus urbis CP. ad Notitiam Imperii, et Gyllius in *Topographia CP.*

(35) Historiam Acacii omnem nobis pene incognitam testatur Photius codice 42 a Basilio Cilice diligenter scriptam, quam perissem, vel adhuc inter pulverem et blattas latere dolendum.

(36) Mandata principum et pontificum responsa quondam dicta: qui deferebant nuntii, *responsales*. Illa Græcis ἀποκρίσεις: isti ἀποκρισταρίοι.

(37) De quo Menæum ad diem Julii 19, Menologium Sirlæti ad diem eundem. S. Dius, sub Theodosio III, CP. monasterium ædificavit multis pecuniis ab imperatore suppeditatis, quibus opus ipsum perfici posset.

(38) Liberatus in Breviario cap. 18: «Datis Acacio hujusmodi litteris, eas non suscepit, patrocínio Iulius imperatoris: ita ut cogerentur, qui eas detulerunt, per quemdam monachum Achimitensem ipsam chartam damnationis, dum ingrederetur ad celebranda sacra, suspendere in ejus pallio, et discedere. Quia tamen usque ad mortem patrociniante imperatore remansit sacrificans, his provenientibus, et Acacio permanente in Petri communionem, separavit se quidem sedes apostolica a CP. Ultima hæc Theophani adversantur. Videndus Evagrius lib. III, cap. 10 et 21.

(39) In priores annos, quibus adhuc sedem occupabat Calandion, fuerant hæc a Theophane revocanda: de quibus ad verbum Theodorus Lectos lib. II collect. petitas a Zenone Eustathii reliquias, et Philippis Macedoniæ evectas scribit.

(40) Quadrimestrem ponit ejus episcopatum Evagrius, lib. III, cap. 23. De eo quoque Liberatus in Breviario cap. 18.

πεμφθέντα ἐδίξατο παρὰ τῶν ὀρθοδόξων προλα-
βόντα, καὶ φθασάντων τῶν ἀποκρισιαρίων Φραυῖτα
μετὰ τῶν συνοδικῶν ἀτίμως τούτους ὁ Φήλιξ ἀπ-
έπεμψεν. Τοῦ δὲ Φραυῖτα τελευτήσαντος, Εὐθύμιος ὁ
πρεσβύτερος καὶ πτωχεσφόρος Νεαπόλεως τὴν ἐπι-
σκοπὴν Κωνσταντινουπόλεως ἐκράτησεν καὶ εὐθέως
ἰδίαις χερσὶ τὸ ὄνομα τοῦ Μογγοῦ τῶν διπτύχων
ἀπῆλειψεν· καὶ οὕτως ἐκάθισεν εἰς τὸν θρόνον· καὶ τὸ
τοῦ Φήλικος Ῥώμης ἔταξεν.

A. M. 5982. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκό-
που Εὐθυμίου ἔτος α'.

Ἀντιοχείας Παλλადίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Πέτρος ὁ Μογγός (41) ἀπέθνηκεν ἐν
Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ Ἀθανάσιος ἀντ' αὐτοῦ ἐχειροτο-
νῆθη ὁ ἐπίκλην Κηλίτης. Ζήνων δὲ ὁ βασιλεὺς (42),
ἀνεθείς τῶν τυράννων, ἐξέβαλε τῆς Ἐκκλησίας Ἀν-
τιοχείων ὁ Καλανδίων καὶ ἐξώρισεν εἰς Ὠσίον, Πέ-
τρον δὲ τὸν Γναφεᾶ κατέστησεν, Νέστορα δὲ Ῥωμα-
νὸν (43) Χαλκηδόνος, Εὐσέβιον Σμωσσάτων, Τουλιανὸν
Μοφουεστίας, Παῦλον Κωνσταντινῆς, Μάνον Ἡμε-
ρίας καὶ Ἀνδρέαν Θεοδοσιουπόλεως, προφάσει μὲν
τῆς πρὸς τοὺς τυράννους εὐνοίας, τῇ δὲ ἀληθείᾳ διὰ
τὸ Ἐνωτικὸν Ζήνωνος. Πέτρος δὲ ὁ Γναφεὺς (44) εἰς-
ελθὼν εἰς Ἀντιόχειαν πολλὰ κακὰ πέπραγεν, ἀνα-
θεματισμοὺς τῆς συνόδου καὶ ἐκβολὰς ἐπισκόπων ὁ
ἀνεπιλήπτων (45), ἀντεισαγωγὰς τε καὶ χειροτονίας
ἀθέτους καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Πρώτερον δὲ τῷ
Τρισαγίῳ προσέθηκεν, Χριστὲ βασιλεῦ, ὁ σταυρω-
θεὶς δι' ἡμᾶς. Πέτρος δὲ πάλιν ἐλθὼν, περιέειλεν
τὸ, Χριστὲ βασιλεῦ. Ξενοίας δὲ ὁ δοῦλος (46) τοῦ
Σατανᾶ τὴν Δεσποτικὴν εἰκόνα καὶ τῶν ἁγίων ἐδί-
δασκε μὴ δέχεσθαι. Πέρσης μὲν γὰρ ἦν τῷ γένει,
δοῦλος δὲ τὴν τύχην, φυγὼν τοῦ ἰδίου δεσπότου, ἐπὶ
Καλανδίωνος τὰς περὶ Ἀντιόχειαν χώρας ἀνεστά-

A prius datis ab orthodoxis 115 cum certior factus
fuisset, Phravita legatos cum synodalibus litteris
ad se advenientes minus honorifice tractatos dimi-
sit. Phravita tandem mortuo Euthymius presbyter
et pauperum in urbe Neapoli curator Cpoleos epi-
scopatum assecutus est. Is exemplo Petri Mongi
nomen e sacris tabulis erasit manibus propriis, et
Felicis pontificis Romani reposuit : atque ita con-
sedit in throno.

A. C. 482. — Cpoleos episcopi Euthymii annus pri-
mus.

Antiochiæ episcopi Palladii annus primus.

Hoc anno Petrus Mongus Alexandriæ decessit e
viviis : et Athanasius cognomine Celites in ejus
locum promotus est. Imperator autem Zeno a ty-
rannis se opprimentibus liber Calandionem Antio-
chensium Ecclesia expulit et Oasim relegavit atque
Petrum Fullonem in sedem restituit : Nestorem au-
tem Romanum Chalcedonis, Eusebium Samosaten-
sium, Julianum Mopsuestiæ, Paulum Constantinæ,
Manum Hemeriæ et Andream Theodosiopoleos
præsules, specie quidem collati in tyrannos favoris,
sed re vera concordie sanctionis ab eis rejectæ
causa dignitate moveri jussit. Petrus autem Fullo
Antiochiam ingressus, multa nefanda perpetravit,
ut puta synodi execrationes, episcoporum abroga-
tiones innoxiorum, intrusiones, ordinationes ille-
gitimas, et his similia. In primis autem ter sancto
hymno addidit : Rex Christe, qui pro nobis cruci-
fixus es. Reversus idem sustulit verba : Rex Christe.
Xenaias porro Satanæ mancipium Domini sancto-
rumque imagines proscribendas et amollendas
docebat. Erat is genere Persa, fortuna servus, et a
proprio domino sub Calandione profugiens vicos

VARIE LECTIONES.

Εὐφύμιος α, Ἐφθύμιος ε. ὁ Κοιλῆτης Α. ὁ Ἀντιοχείων ομ. Α. ὁ ἐπισκόπων ἀνεπιλήπτων, ἀντ. Α, ἐπισκόπων, ἐπιλήπτων ἀντ. vulg. ὁ ἀνελθὼν ομ. ὁ πάλιν ε.

JAC. GOARI NOTÆ.

(41) Petri Mongi mortem Euphemii primordiis so-
lenter adjunctam ex Evagrii lib. iii, cap. 2, aucto-
ritate colliges. Athanasio successori annos 6, dies
223, assignat Ecchellensis.

(42) Annus superior quo tyranni exstincti, quem-
que Calandion ultimum numeravit, commodius ista
exceperisset. Historiam itaque, non chronographiam
auctor hic exhibet.

(43) Littera mutila ex Anastasio supplenda, ut
præsertim SS. confessorum memorie consulatur.
Sic ergo ille habet : Nestorem autem Tarsensem,
Cyrum Hieropolitanum, Joannem Cyrestensem, Ro-
manum Chalcedonensem. COMBESIS.

(44) Hæc rursus propria sede remota, et Palladii
ætati incongrue adnexa : de quibus Evagrius lib. iii,
cap. 16 ; Alexander monachus apud Surium 11
Junii.

(45) Quod sequitur de Trisagio hymno, factaque
III et mutata additione, P. Sirm. ad 3 Aviti epist.
tanquam ex Theophane, et illum exscribente Ana-
stasio censet, voces illas, Χριστὲ βασιλεῦ, additas a
Calandione ad Theopasehitarum evertendam hære-
sim, ac velut antidoto, ne putaretur ad ipsam tri-
nam deitatem referri quod additum fuerat, qui
passus est propter nos, sed ad Christum peculiariter
hominem. Ut tamen jacent Theophanis verba

eaque Anastasius presse reddidit, ipsum hoc Petri
fuerit primo suo episcopatu, quadam velut accom-
modatione ad Orientalium utcumque sedandos ani-
mos occasione additamenti turbato, eidem ab eo
adjunctum, quod postea, ac secundo episcopatu
Zenonis favore liberius hæresim docens, sublatum
voluerit. Sic ipse Zeno, quandoque mitius egit ca-
tholicorum metu, eoque solutus omnia miscuit,
direque catholicos affixit. Expendat, quæso, lector,
Theophanis, eumque fide optima reddentis Ana-
stasii verba, num Calandionis in eis aliquid inve-
nerit, excepta ejjectione, et deportatione Oasim,
quæ paulo ante relata fuit. Cedrenus clare admo-
dum utrumque hoc uni Petro Fulloni assignat,
priori ejus ac secundo episcopatu, ex ipso mutua-
tus Theophane : Πρώτερον μὲν προσέθηκε τῷ Τρι-
σαγίῳ, Χριστὲ βασιλεῦ, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς
Ῥώτερον δὲ ἐλθὼν περιέειλε τὸ, Χριστὲ βασιλεῦ ;
Addidit Trisagio, rex Christe, qui crucifixus es
propter nos : postea vero rediens sustulit illud, Rex
Christe. COMBESIS.

(46) Recitantur hæc per Anastasium diaconum
in posteriori Nicæno concilio ex Theodoro Lecto-
re, quo tempore ejus historia integra habebat-
tur.

Antiochiæ viciniores, nondum baptismi lavacro A
 expiatus, clericum se fingens, a vero fidei sensu
 deturbabat. Et Calandion quidem exitium exter-
 minaverat : Petrus autem Fullo Hierapoleos epi-
 scopum consecratum, appellaverat Philoxenum :
 eundemque demum baptismo nondum initiatum
 comperiens, ejus ordinatione baptismi, defe-
 ctum suppleri sanxit. Cæterum rectæ fidei propu-
 gnator Euthymius Anastasium silentiarium, qui
 deinde imperium est adeptus, velut hæreticum et
 Eutyichis sectatorem, ex Ecclesia ejecit, cui, cum
 plerasque molestias Ecclesiæ inferentem videret,
 etiam eversa ejus in ecclesiæ cœtu sella, minatus
 est, ni quantocius desisteret, ejus caput se rasurum
 et in plebem traducturum. Ille querelas ad impera-
 torem detulit : et adversus patriarcham litem evi-
 cit. In his Zeno 116 Marianum literatissimum
 comitem interrogat (erat is quippe secretorum
 præscius et futura vaticinabatur) : *Quis post me im-
 perabit ?* respondet ille : *Ex silentiariis unus im-
 peret et imperium excipiet.* Patricium vero, virum do-
 ctrina præstantem et pietate, prudentia morumque
 probitate conspicuum proscripsit injuste, ac demum
 in custodiam conjectum ab excubitoribus, qui
 ipsum asservabant, interfici jussit. Quo percepto,
 præfectus Arcadius convicia in imperatorem misit ;
 quibus ille perceptis, accedentem in palatium man-
 davit occidi. Præfectus latam in caput sententiam
 resciscens et in ecclesiæ præsidium se recipiens,
 misera nece liberatus est : domum tamen ejus pu-
 blicavit imperator.

A. C. 485. — *Alexandriæ episcopi Athanasii annus primus.*

Hoc anno synodales Euthymii litteras Felix acce-
 pit, et ut catholico communionis impertiit consor-

του * ἀπὸ τῆς πίστεως, ἀβάπτιστος ὢν καὶ κληρι-
 κὸν αὐτὸν λέγων. Τοῦτον Καλανδίων ἀπήλασεν.
 Πέτρος δὲ ὁ Γναφεὺς ἐπίσκοπον Ἱεραπόλεως αὐτὸν
 χειροτονήσας, Φιλόξενον μετωνόμασεν. Μαθὼν δὲ
 ὕστερον ἀβάπτιστον αὐτὸν εἶναι, ἀρκεῖν αὐτῷ τὴν
 χειροτονίαν ἀντὶ βαπτίσματος ἔφησεν. Εὐθύμιος * δὲ
 ὁ ὀρθοδόξοτατος (47) Ἀναστάσιον τὸν σιλεντιάρ-
 ριον (48) τὸν κακῶς μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντα τῆς
 Ἐκκλησίας ἐδίωκεν, ὡς αἰρετικὸν καὶ ἐμώφρονα
 Εὐτυχούς, ὃν ὀλοποιοῦντα * ὀρών (49) τὴν ἐν τῇ
 ἐκκλησίᾳ καθέδραν αὐτῷ ἀνέστρεψεν, ἀπειλήσας
 αὐτῷ, ὡς, εἰ μὴ παύσοιτο, ἀποκεῖραι τὴν κεφαλὴν
 αὐτοῦ καὶ τοῖς ὄχλοις αὐτὸν θριαμβεύσαι. Ἐπεικάλε-
 σεν δὲ καὶ Ζήνωνι, καὶ τὴν κατ' αὐτοῦ ἐξουσίαν
 ἔλαβεν. Ζήνων δὲ ἠρώτησεν (50) Μαρτινὸν * τὸν σο-
 φώτατον κόμητα (ἦν γὰρ μυστικά τινα εἰδὼς * καὶ
 προέλεγεν αὐτῷ), ὅτι *Τίς μετ' ἐμὲ βασιλεύσει ;* * Ὁ
 δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι *Καὶ τὴν βασιλείαν σου καὶ τὴν
 γυναικὰ σου διαδέσκειαι τις ἀπὸ σιλεντιαρίων.*
 Πατρίκιον δὲ, γενόμενον * (51) ἄνδρα σοφὸν καὶ
 εὐσεβεῖ καὶ συνετὸν καὶ ἐνάρετον **, δημεύσας ἀδί-
 κως καὶ εἰς φρουρὰν ἐμβαλὼν, ὑπὸ τῶν φυλαττόν-
 των ἐξουσιωτῶρων ἀναιρεθῆναι προσέταξεν. Τοῦτου
 δὲ γενομένου ἀκούσας ὁ ἑπαρχος ** Ἀρχάδιος ἐλοι-
 δόρησε τὸν βασιλεῖα * καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκέ-
 λευσεν αὐτὸν εἰσερχόμενον εἰς τὸ παλάτιον σφαγῆ-
 ναι * ὁ δὲ ἑπαρχος μαθὼν τοῦτο (52), προσέφυγε τῇ
 ἐκκλησίᾳ * καὶ ἐρρύσθη τοῦ πικροῦ θανάτου * τὸν δὲ
 οἶκον αὐτοῦ ἐδήμευσεν.

A. M. 5985. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Ἀθανασίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει τὰ συνοδικὰ Εὐθυμίου * Φηλῆς
 ἀπεδίδετο, καὶ ὡς ὀρθοδόξῳ αὐτῷ προσετέθη. Ἐπι-

VARIE LECTIONES.

* ἀναστάται A, ἀναστάτοι vulg. * Εὐφύμιος A. * ὃν ὀλοποιοῦντα A, ἐνοχλ. vulg. * Μαρτιανὸν A.
 ** εἰδὼς A, προεἰδὼς vulg. ** Πατρίκιον δὲ γενόμενον, ἄνδρα σοφὸν] sic vulgo male distinguitur. ** ἐ-
 ἄρετον, δημεύσας] ἐνάρετον, ὃν δημ. codd. et vulg. ** ὁ ἑπαρχος A e, ὑπαρχος vulg. ** Εὐθυμίου A,
 Εὐφύμιου vulg.

JAC. GOARINOTÆ.

(47) Fidem ejus illibatam, et ingens pectoris ro-
 bur laudat Baronius ad annum C. 492, num. 9,
 licet a Gelasio pontifice communionis cum Acacio
 habitæ reus ex Gelasii ad ipsummet epistola con-
 vincatur.

(48) Interscholas palatii custodiam nactas duas
 fuisse inermes superius diximus. Erant istæ agen-
 tium in rebus, et silentiariorum. Hi præfecto cubi-
 culi subditi, ad ea quæ quietis erant, in palatio
 erant deputati, ait Procopius, *De bello Persico*.
 Pancirolus in Notitiis Imperii cap. 62 et 63.

(49) Suidas v. πατρία. Ἀναστάσιος σιλεντιάριος,
 ὁ μετέπειτα βασιλεύσας ἐπὶ Εὐφύμιου πατριάρχου
 Κιλ., καθέδραν κατασκευάσας μετὰ τινων ἐπατρία-
 ζεν. Ὁ δὲ Εὐφύμιος μετὰ ἀπειλῆς λέγει αὐτῷ, ἢ ἐν
 τῇ ἐκκλησίᾳ θαμίζοντα τὰ αὐτῆς φρονεῖν, ἢ μὴδ'
 ὅλως ἐπιδαίνειν πρὸς τὸ διατρέφειν τοὺς ἀπειροτέ-
 ρους. Εἰ δὲ παρὰ ταῦτα πράξεις, ἐκτεμῶν σου τὴν
 κόμην τοῖς δήμοις σε θριαμβεύσω. Ἐκτοτε δὲ ἡσυ-
 χίαν ἤγεν * ἀντίχετο γὰρ τῆς Εὐτυχούς ὁδῆς * Ana-
 stasius silentiarius, qui postmodum imperavit, sub
 Euphymio (ita scribunt nonnulli) patriarcha, sug-
 gesti sibi parato, cum quibusdam conventum separa-

tum agebat. Euphymius autem, minis etiam adjectis,
 eum alloquitur : Aut ecclesiā, si eam frequentes,
 sensum suscipe, aut certe ab ejus ingressu omnino
 abstine, ne rudiores in errorem agas. Sin aliud feceris,
 abscissa coma, factionibus populi publice te
 tradendum committam. Ab eo tempore quievit :
 opinionem quippe Eutyichis defendebat.

(50) Ex Chronico Alexandr. hæc ferme ad verbum
 desumpta in hunc eundem annum. Qui tamen hic
 Μαρτιανός, ibi Μαυριανός scribitur.

(51) Ex eodem Chronico, quæ hic desunt sup-
 plentur : Καὶ ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς Ζήνων συν-
 ἔσχεν τὸν πατρίκιον Παλάτιον τὸν ἀπὸ σιλεντιαρίων
 πληρώσαντα, καὶ ἐλθόντα εἰς τὴν τοῦ πατρίκιου
 ἀξίαν, ἄνδρα σοφόν. Inferius moris genus exprimi-
 tur : Ὅν ἐπινέζαν ἀγχόνη. Inferius iterum, qui hic
 ὑπαρχος, ibi ἑπαρχος τῶν πραιτωρίων dicitur.

(52) Subdit Chronicon : Καὶ ὅτι μετεστάλη ὑπὸ
 τοῦ βασιλέως * ὡς παρήρχετο διὰ τῆς Μεγάλης ἐκ-
 κλησίας ἐποίησεν αὐτὸν βουλόμενον εὐεσθαι, καὶ
 κατελθὼν ἐκ τοῦ ὀχλήματος, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μεγά-
 λην ἐκκλησίαν Κιλ., καὶ ἐμεινεν ἐκεῖ ἔσω, καὶ ἐρρύ-
 σθη πικροῦ θανάτου

σκοπον δὲ αὐτὸν οὐκ ἐδέξατο, διὰ τὸ μὴ ἐκβαλεῖν τὸ ἄνομα Ἀκακίου ἐκ τῶν διπτύχων καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν Φραυτά.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτι Πέτρος ὁ Γναφεὺς τέθνηκεν, καὶ προσεβλήθη ἐπίσκοπος Παλλάδιος (53) πρεσβύτερος τῆς ἐν Σελευκίᾳ ἐκκλησίας τῆς Ἀγίας πρωτομάρτυρος Θέκλης. Συνεψηφίσθη δὲ Παλλάδιος καὶ Ἰωάννης ὁ Κωνσταντίου καὶ Ἀναστάσιος ὁ σιλεντιάριος ὁ κακῶς βασιλεύσας. Ο δὲ Ζήνων ἐπαρθεὶς τῇ τῶν τυράννων ἀναίρεσι πρὸς δημεύσεις καὶ φόβους ἀδίκους χωρεῖ, καὶ πάντα ἄνθρωπον αἰτιώμενος ὡς ἐκείνους ἢ συμμαχῆσαντα ἢ συμβουλευσάντα τὴν ἐπίθεσιν. Ἀναίρει δὲ καὶ Κότταιν ἀλόγως, τὸν ἄμα Ἰωάννην καὶ Σκύθη πολιορκίᾳ περιγενόμενον ἢ Ἰλλου καὶ Λεοντίου, καὶ τὸν θαυμαστὸν καὶ περὶ ποιήσιν ἐπὶν ἀξιόλογον Πελάγιον τὸν πατρίκιον (54) ὡς φρόνιμον καὶ δίκαιον καὶ ἐπὶ τούτοις τελευταῖον Ζήνων ἐπιληψίᾳ κατασχεθεὶς, καὶ ἐπὶ στόματος φέρον ἀπαύστως τὴν Πελαγίου προσηγορίαν τοῦ παρ' αὐτοῦ φονεθέντος ἀδίκως· παῖδα μὲν μὴ καταλιπὼν (55), Λογγίνον δὲ τὸν ἀδελφόν ἢ, δις μὲν ὑπατεύσαντα καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς πάσης ἡγούμενον, ἀνόητον δὲ καὶ βαρὺν καὶ ἀκόλαστον ὄντα, ὃς καὶ πολλοὺς Ἰσαύρους ἐν Βυζαντίῳ ἔχων καὶ τὸν Λογγίνον τὸν μάχιστον ὄντα καὶ φίλον αὐτοῦ, καὶ τούτοις θάρσας, ἀπονητὶ τὴν βασιλείαν ἔχειν ὤρετο· τῆς δὲ Ἀρεάνης καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ τοῦ στρατεύματος παντὸς Ἀναστάσιον τὸν σιλεντιάριον ἀναγορεύσαντων βασιλέα ἢ, τῆς ἐλπίδος ὁ Λογγίνος ἡσυχῆσεν. Βασιλεύσας οὖν ὁ Ἀναστάσιος ἔγγραφον ἀπητήθη ὁμολογῆσαι (56) παρὰ Εὐθυμίου τοῦ πατριάρχου πρὸς τὸ μὴ σκαλεῖσαι τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τῆς πίστεως ἢ, ἀνάξιν αὐτὸν ἀποκαλεῖν τῶν Χριστιανῶν τῆς βασιλείας (57). Βιαζομένης δὲ αὐτὸν τῆς βασιλείας, Ἀρεάνης καὶ τῆς συγκλήτου, ἔλαβεν αὐτοῦ τὸ ἰδιόχειρον, ὡς ἢ ἀποδέχεται εἰς ὅρον πίστεως τὰ δόγματα τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου. Καὶ οὕτω στα-

tium : haud tamen episcopum agnovit, quod Accacii, quique in episcopatu successerat, Phravite nomen e tabulis ecclesiasticis non expunterat.

Hoc eodem anno Petrus Fullo interit, et Palladius, sanctae protomartyris Theclae ecclesiae, quae est in Seleucia, presbyter, promotus est episcopus. Cum Palladio etiam electi sunt Joannes Constantini et Anastasius silentiarius, qui postmodum pessime imperavit. Porro Zeno tyrannorum prosperis cadi-bus elatus, ad proscriptiones et injusta homicidia transfertur, et singulos quosque homines, vel quasi prius opitulatos, vel ad imperium invadendum suggessisse consilium criminatur. Cottain etiam Joannis Scythae armorum socium, et Illi Leontiique ab eis obsessorum victorem, Pelagiumque patri-cium virum in edendis carminibus praecipuum et admiratione dignum prudentiaque et aequitate cele-brem injuste interficit. In his Zeno morbo comitali correptus. Pelagii contra fas et aequum occisi no-men assidue repetens moritur : filium quidem nul-lum, fratrem vero Longinum post se reliquit his consulatu functum, senatus principem declaratum, amentem sane, cunctis invisum et luxui plane de-ditum : qui cum Isaurorum multitudinem Byzantii sibi adjunctam haberet et Longinum magi-strum amicitia sibi devinxisset, eorum ope con-sus, absque labore imperium consequi posse puta-bat. Areadna porro, totoque senatu et exercitu Anastasium silentiarium imperatorem proclaman-tibus, spe Longinus excidit. Anastasius itaque po-titus imperio pactionem scripto firmatam, qua circa fidem et Ecclesiam se nihil innovatum pro-mitteret, ab Euthymio patriarcha Christianorum imperio indignum palam publicante exposcit. Areadna imperatrice senatuque ad exhibenda po-sculata impellentibus, chartam propria manu sub-scriptam, qua velut fidei normam Chalcedonen-sis

VARIÆ LECTIONES.

ἢ τῷ δ' αὐτῷ A, τούτῳ δ' αὐτῷ vulg. ἢ ἐκείνους A f, ἐκείνους vulg. ἢ συμβουλευσάντα om. A, καὶ συμβ. vulg. ἢ τῇ πολ. a, γενόμενον A. ἢ καὶ τὸν θαυμ. καὶ περὶ A, καὶ τὸ θ. περὶ vulg. ἢ τὸν ἀδελφόν, δις μὲν ὑπ. A e f, τὸν ἀδ. αὐτοῦ δις ὑπ. vulg. ἢ ὅς καὶ] ὡς καὶ codd. et vulg. ἢ βασιλεύσας om. a. ἢ τῆς πίστεως A, πίστεως vulg. ἢ ὡς A, πῶς vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(53) Ad annum superiorem pertinent ista. Evagrius lib. iii, cap. 33.

(54) Addit Cedr. quod et necessarium, ἐλευθερωσάμεναι εἰδέναι. Occidit quoque admirandum ver-sibus condendis Pelagium patricium, qui liberius to-leret loqui, etc. perperam interpr. τὸ, θαυμαστὸν περὶ ποιήσιν ἐπὶν, ad superiorem Cottain refert virum militare, cum ipsa textus series ad Pelagium spectare ostendat, clariusque Cedr. cum ita distin-guit : ἀναίρει δὲ καὶ τὸν θαυμαστὸν. In prioris nece sigillat Theophanes Zenonis ingratitudeinem, in posterioris, ipsam rei indignitatem, quod virum tantum, eo duntaxat libere loquentem quod φρόνι-mος καὶ δίκαιος esset, prudens ac justus, occiderit. Miror tot occurrere quae sulligere debeam, ac doleo ; deesse tamen auctori ac officio nequeo. Emen-datus vicissim Cedr. cum illo tribuit quae sunt Cottain. Illus enim pridem perduellia occubuerat ipso Cottain ejus victore. CONVERSIS.

(55) Perperam Zenonis filium ejusque prae- PATROL. GR. CVIII.

D mores recenset Suidas v. Zenon : ubi et de ejus-dem morte. Confirmat Evagrius auctoris dicta lib. iii, cap. 29.

(56) Anastasius secundus imperator a patriarcha redimitus, primus professionem fidei exigitur : de quo Evagrius, lib. iii, cap. 32, et Theodorus Lector lib. ii. Vox ἡπαρχῆς vice ἀπρετῆς in textu interpolato corruptae Græcorum loquelæ argumentum : juxta quam haud verbo, sed præpositioni (si compositum fuerit) præfigunt augmentum.

(57) Ipse nimirum Anastasius, specie illa mo-destiæ benevolentiam captans. Sic et Anast. et Cedr. quidquid interpres syntaxis ipsa repugnantio verba hæc inauguranti Euphemio tribuat, in ejus ore pro rei et personæ ratione minime congruant. Cogendus fuit Anastasius, ut velut invidus imperium iniret, non Euphemius patriarcha ut omnium votis expetitum cautione accepta coronaret. Non-nihil clarior Cedr. ut solet obscura Theophanis, nonnihilque perplexa explicare. CONVERSIS.

synodi decreta se acceptare prolietetur, ab eo iraditam accepit Euthymius. Exiit ab eo coronatus, Areadnam in uxorem, erat quippe coelebs, ducit. Sane Manichæi et Ariani de Anastasii promotione sibi gratulabantur: Manichæi quidem, quod imperatoris mater eorum partibus amice afficeretur; Ariani vero, quod Clearchum ejus avunculum, matrisque prave sentientis fratrem suum, omnino possiderent. Cæterum annus quo Zeno mortuus est, et Anastasius imperare cepit, ab Adamo 5999 apud Romanos numeratur, qui juxta diligentiorum et veriorum Alexandrinorum calculum 5983, a Diocletiani imperio 207, a divina incarnatione 485, indictione 14 notatur. Coronatus est Anastasius præfata indictione 14, mensis Aprilis 14, magna Paschalis solemnitatis feria quinta, in circi sedili.

A. C. 484. — Romanorum regis Anastasii annus primus.

Persarum regis Zamasphi annus primus.

Hoc anno cum Anastasius Dirrhachiensis Dicorus imperaret, Longini Zenonis fratris seditionem et insidias perpassus est: eumque mox in potestatem accipiens, Alexandriam Ægypti mittit exulem; et presbyterum jubet ordinari. Ille septennio Alexandria superstes mortem obiit. Imperator vero Longinum magistrum et advenas Isauros habens suspectos, magisterium Longino abrogavit. Tum autem Petrus Fullo ab exilio Antiochiam propriam sedem revocari deprecabatur, quem ut postliminio rediret, non tamen Antiochiam ingrederetur, imperator permisit; Palladium etenim Antiochiæ præsalet ordinari præcepit. Hinc Euthymius Epoleos præsul, coactis, qui tum in urbe versabantur, episcopis, sanctam Chalcedonensem 118 synodum confirmavit. Joannes vero Tabennesiota Romæ degens, Anastasium imperare et Byzantium audiens occupare, gratam beneficiorum vicissitudinem ab eo, quod olim Alexandrie summam in enim exercuisset humanitatem, quem etiam nudum naufragio exceperat adeoque benigne foverat, ut miseriarum

A φθεις υπ' αὐτοῦ, Ἀρεάδην ἀγεται (58) εἰς γάμον οὗτω πρότερον γαμετῇ συνοικήσας. Μανιχαῖοι δὲ καὶ Ἀρειανοὶ ἔχαιρον ἐπὶ Ἀναστασίῳ, Μανιχαῖοι μὲν ὡς τῆς μητρὸς ὡς τοῦ βασιλέως ζηλωτρίαι οὐσῆς καὶ προσφίλους αὐτῶν, Ἀρειανοὶ δὲ ὡς Κλέαρχον τὸν θεῖον αὐτοῦ, ἀδελφὸν τῆς κακώτερος μητρὸς, δμοδοξὸν ἔχοντας. Τοῦτο δὲ τὸ ἔτος, ἐν ᾧ Ζήνων τέθνηκε καὶ Ἀναστάσιος ἐβασίλευσεν, ἀπὸ Ἀδὰμ (59) μὲν κατὰ Ῥωμαίους ἐβλθ', κατὰ δὲ τὴν ἀκριθεῖ καὶ ἀληθινήν ὡς φῆγον Ἀλεξανδρέων ἐβπγ', ἀπὸ δὲ τῆς ἀρχῆς διοκλητιανοῦ σζ'. τῆς θείας σαρκώσεως υπγ', Ἰνδικτιῶνος ἰδ'. Ἐστέρθη δὲ Ἀναστάσιος τῇ προγεγραμμένῃ ἰδ' Ἰνδικτιῶνι, μηνὶ Ἀπριλίου ἰδ', ἡμέρᾳ πέμπτῃ τῇ μεγάλῃ τοῦ Πάσχα ἐν τῷ καθίσματι τοῦ ἱπποδρομίου.

B A. M. 5984. — Ῥωμαίων βασιλέως Ἀναστασίου ἔτος δ'.

Περσῶν βασιλέως Ζαμάσφον ὡς ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει βασιλεύσαντος Ἀναστασίου τοῦ Διρραχτιανοῦ (60) τοῦ Διάρχου (61), ἐστασίασεν κατ' αὐτοῦ ὁ Λογγίνος ὁ Ζήνωνος ἀδελφός, ὃν χειροσάμενος ἐπ' Αἴγυπτον πέμπει ἐξόριστον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ ἐκέλευσε χειροτονηθῆναι αὐτὸν πρεσβύτερον. Ἐκταστὴν δὲ ἐπιδοῦς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐτελεύτησεν. Ὑποψίαν δὲ ἔχων καὶ περὶ Λογγίνου τὸν μαγιστρον ὁ βασιλεὺς καὶ τοὺς ἐπιδημοῦντας Ἰσάυρους, παύει τὸν Λογγίνον τοῦ μαγιστροῦ. Πέτρου δὲ τοῦ Γναφείως (62) ἐν Ἀντιοχείᾳ ὄντος ὡς ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπανελθεῖν εἰς τὸν ἴδιον θρόνον δυσωποῦντος, ὁ βασιλεὺς ὡς τῆς ἐξορίας μὲν τοῦτον ὡς ἀνεκαλέσαστο, εἰς δὲ Ἀντιόχειαν ὡς ἀπελθεῖν οὐκ ἀπεδέξατο, Παλλάδιον δὲ χειροτονηθῆναι ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐποίησεν. Εὐθύμως δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως (63) συναγαγὼν τοὺς ἐνδημοῦντας ἐπισκόπους τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον ἐκύρωσεν. Ἰωάννης δὲ ὁ Ταβεννησιώτης ἐν Ῥώμῃ ὢν, ἤκουσεν ὅτι ὁ Ἀναστάσιος ἐβασίλευσεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον, ἀγαθὰς ἀμοιβὰς ἐλπίζων παρ' αὐτοῦ, ἀνθ' ὧν ἦν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πεποιηκὸς αὐτῷ οἰκονομίαν (64), ὃν καὶ γυμνὸν ἀπὸ ναυαγίου

VARIE LECTIONES.

ὡς μητρὸς A, μητέρος vulg. ὡς ἀληθινήν A, ἀληθινὸν vulg. ὡς Πεζαμασφός Persarum rex in vulg. et A audit: ὁ Περσῶν παῖς Ζαμασφός a, ὁ Παϊρῶν παῖς f, Ζαμάσφον dedi ex Agalb. IV, 28, p. 268, nam et infra (p. 214) Ζαμάσφης legitur in omnibus codd. ὡς ὄντος add, ex A. ὡς δυσωποῦντος ὁ βασ.] ἐκέλευσεν, ὁ δὲ βασιλεὺς A e. ὡς τοῦτον add, ex A. ὡς εἰς δὲ Ἀντ. A, εἰς Ἀντ. δὲ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(58) Simul imperator et maritus innotuit, ait D Jornandes de regn. et temp. successione.

(59) Comparandus istis Evagrius lib. III, cap. 59, et quæ scripta superius ad operis titulum, et pag. 1.

(60) Evagrius lib. III, cap. 29: Οὗτος ὁ Ἀναστάσιος πατρίδα τὴν Ἐπίδαμνον ἔχων, Δυρράχιον νῦν προσσηρόμενται. Hic Anastasius patriam habuit Epidamnium, Dyrrhachium nunc vocatam.

(61) Zonaras in Anastasio: Δίχορος δὲ ἐκαλεῖτο ὁ Ἀναστάσιος, ὅτι ἀνομοία; ἀλλήλαις εἶχε τὰς κόρας τῶν ὀρθόλων. Τῇ μὲν γὰρ ἦν τὸ χρώμα μελάντερον· ἡ δὲ καὶ πρός τὸ γλαυκότερον ἐχρωμάτιστο. Dicori porro nomen ex eo habuit, quod pupillis oculorum suil dissimilibus; altera nigriore, altera ad glaucum declinante.

(62) Mortuum anno superiore prædicavit.

(63) Evagrius, lib. III, cap. 50.

(64) Ποιεῖν οἰκονομίαν, quasi ἐπιτελεῖσθαι ἔχειν interpretatus sum. Alexandria fecerat illum œconomum, reddidit Anastasius. Quæ mollior et aptior versio, lector judicabit. Nicephorus, lib. XVI, cap. 26, τὸ οἰκονομῆσαι exponit θεραπεύειν. — Ego putaverim, œconomum munus Anastasio imposuisse Joannem, cuius ille impendio sic afflictum ex naufragio fuerit solatus fortunam; alioqui insolens, ut vox οἰκονομία humanitatem significet, quod sibi pluseulum indulgens reddidit interpres. Non mirum autem Alexandria factum œconomum, illudque aliquanto tempore gessisse munus, qui postmodum electus est cum Palladio episcopus Antiochenus, quique

δεξάμενος καὶ συγκροτήσας οὕτως, ὡς ἀναίσθητον Α αὐτὸν ποιῆσαι τῆς συμφορᾶς. Ἀναστάσιος δὲ ἀκούσας, ὅτι παρεγένετο, ἀγωνομοσύνῃ πολλῇ τοῦτον ἐξερρίσθηναι προσέταξεν, μὴ δ' ὧς αὐτὸν δεξάμενος. Ἰωάννης δὲ τοῦτο προγνοὺς, ἐπὶ Ῥώμην φεύγων διεσώθη.

A. M. 5985. — Ῥώμης ἐπισκόπου Γελασίου *Ετος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς τοῦς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἰσαύρους (65) διὰ πολλὰς ἀτυπίας, ἰδὼν, οἱ ἐξεληθέντες τυραννίδα ἐμελέτησαν. Λογγίνος δὲ ὁ ἀπὸ μαγίστρων συλλαβὸν τοῦτους τε καὶ ἄλλην δύναμιν Βαρβάρων καὶ ληστῶν ὡς πεντεκαίδεκα μυριάδας, ὅπλων τε καὶ χρημάτων εὐπορίᾳ θαρρῶν ἐν Ἰσαυρίᾳ παρὰ Ζήνωνος τεθειμένων, παραγίνεται εἰς τὴν τῶν Ἰσαύρων χώραν, ἐνδεδικότος ³² B τοῦ βασιλέως τὴν ἐξοδόν, καίτοιγε ὕποτοπάζοντος τὴν ἐπίθεσιν. Παραχρῆμα δὲ ἐπανίσταται καὶ μέχρι Φρυγίας καὶ τοῦ Κοταίου χωρεῖ, πόλεις τε πολλὰς ληϊζόμενος, πλὴν οὐκ αὐτὸς ἡγούμενος τοῦ στρατεύματος. Νινίλιγγις ³³ (66) γάρ ἦν ὁ τῆς Ἰσαυρίας ἡγεμὼν ἐπὶ Ζήνωνος καταστάς ἀπὸ θρασυτάτος, καὶ Ἀθηνόδορος ἀπλούστατος ἀνθρωπός, εἰς τῶν συγκλητικῶν, καὶ Κόνων ὁ τῆς Ἀπαμείας ἐπίσκοπος, καταλιπὼν μὲν τὸν θρόνον, εἰς ὀλίγην δὲ καὶ στρατηγὸν ἐξ ἱερῶς μεταταξάμενος. Τούτοις ἀνίστησι ³⁴ C στρατεύματα Ῥωμαϊκὸν Ἀναστάσιος ἡγούμενου ὄντος Ἰωάννου τοῦ τοῦ Σκύθου τοῦ τὴν Ἰλλου καὶ Λεοντίου τυραννίδα καθελόντος, καὶ Ἰωάννου τοῦ ἐπίκλην ³⁵ Κυρτοῦ, ἀμφοτέρων τοῦ Θρακικοῦ στρατεύματος ἡγούμενων, καὶ Διογένους (οὗτοι κόμητες σχολῶν ἐτύγγανον ³⁶ B) καὶ ἐτέρων τινῶν ἐπαινετῶν ἀνδρῶν. Μάχης δὲ περὶ τὸ Κοταῖον γενομένης, Νινίλιγγις μὲν ὁ στρατηγὸς ἀποσφάττεται. Μικροῦ δὲ τὸ πλεῖστον Ἰσαυρικὸν ³⁷ ἀπολλύμενον μόλις ἐπὶ τὰ σφέτερα διεσώθη. Καὶ εἰ μὴ περὶ τὰ σκύλα ³⁸ τοῖς Ῥωμαίοις γέγονε σχολή, τελείως αὖ ἐκράτησαν τοῦ πολέμου. Ἄλλ' ἐκείνων ἐν τούτοις ἀποσφαλέντων, φρούριον τι ³⁹ ἐπὶ τῆς ἀκρᾶς τοῦ Ταύρου κρατήσαντες, οἱ Ἰσαυροὶ τρίτον ἔτος ἤρκεσαν πολεμοῦντες ἐχχυρομένοι τῇ θέσει τῶν ὑπὲρ τοῦ Ταύρου πολισμάτων τε καὶ φρουρίων.

A. M. 5986. — Τούτῳ τῷ ἔτει ληφθεῖσης Κλαυδίουπόλεως ὑπὸ Διογένους τῆς μεταξὺ τῶν δύο Ταύρων ἐν πεδίῳ κειμένης, οὐκ ἀνεγχεύγεται ⁴⁰ D Ἰσαυροὶ

reddidisset immemorem, ad eum proficisci decrevit. Anastasius virum audiens accedere, ingenti prorsus ingrati animi vitio jussit exsilem agi, nec solo conspectu dignatus excipere. Joannes re praescita, Romam fugiens salutem consuluit.

A. C. 485. — Romae episcopi Gelasii annus primus.

Hoc anno Anastasius imperator Isaurus Cpoli commorantes ob pleraque foeda ab illis admissa flagitia urbe eiecit: qui post discessum tyrannidem excitare sunt moliti. Longinus vero exmagister, istis cum ingenti Barbarorum ac praedonum multitudine ad centum et quinquaginta millia collectis, et armorum atque pecuniarum, quas Zeno in Isauria reposuerat, copia fretus, in Isaurorum provinciam contendit, vel ipso imperatore protectionem permittente, tametsi invasionem tyrannidis suspicabatur. Confestim Longinus rebellionem exsequitur et in Phrygiam usque et Cotyaeum cuncta occupat loca civitatesque plurimas devastat, ducem licet exercitus non se gereret. Ninilingis enim Isauriae praefectus a Zenone olim constitutus vir audacissimus aciem regebat, et Athenodorus vir simplicissimus ex ordine senatorio, et Conon Apameae episcopus, qui relicta sede ab episcopo in militem armatum mutatus, inter copiarum ductores expeditionem susceperat. Cunctis istis Joanne Scythia, qui Illi Leontique tyrannidem dissipat, et altero Joanne, cui Cytus cognomen, utroque Thracicarum copiarum praefecto, et Diogene (erant isti scholarum comites) et aliis quibuspiam viris egregiis ducibus institutis, Romanum exercitum opponit Anastasius. Praeflo ad Cotyaeum conserto, dux Ninilingis necatur; caetera vero Isaurorum manus majori ex parte ad internecionem caesa, vix locum, quo eruperat, recepit: ac nisi Romanus exercitus in spoliis colligendis tempus inutiliter expendisset, plenam ex hoc bello victoriam reportabat: sed dum in his incaute delinuntur, 119 Isauri, munitissimam in Tauri summitate obtinentes arcem, bellum usque in tertium annum protraxerunt, oppidorum atque arcium in Tauri monte constitutarum situ opportuno muniti.

A. C. 486. — Hoc anno Claudiopolim inter utrumque Taurum in planitie positam, a Diogene captam non ferentes Isauri descendunt e Tauro et Dioge-

VARIAE LECTIONES.

³² ἐνδεδικότος A. ³³ Νινίλιγγις A h. l. et infra. ³⁴ ἀνίστησι A, ἀνίσταται vulg. ³⁵ τοῦ ἐπ. A, τὸ ἐπ. vulg. ³⁶ ἐτύγγανον B ut e, τυγγάνοντες vulg. ³⁷ Ἰσαυρικὸν ἀπολλύμενον A et alii, Ἰσαυρικὸν ἀπολλυμένων vulg. ³⁸ σκύλα A, σκύλλα vulg. ³⁹ φρούριον τι A, φρουρίου τινός vulg. ⁴⁰ oi add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

CP. in majori ecclesia conventus agebat, iisque Euphemio molestus erat: ut ubique velut clericum praeferret, homo caelebs, tumque duntaxat junctus nuptiis, cum una cum imperio Ariadnam uxorem duxit. COMEFIS.

(65) Isauri gens agrestis ad Taurum montem latrociniis assuea. Eam Zeno imperator, tum ob genus tum ob auxilium ab ea acceptum, charam habuit inter

provincias reliquas, et plurima voluit auctoritate CP. pollere. Candidus Photianus cod. 79. Sozomenus, *De Isauris*, lib. viii, cap. 25. Bellum in eos motum hoc anno scribit Marcellinus Comes: de quo Theodorus Lector lib. ii, et Jornandes, *De regn. ac temp. success.*

(66) Lilīngem pronuntiat citatus Jornandes.

nem adeo pertinaciter obsidione vallant, ut totius fame perire et extrema internecione deleri periclitaretur exercitus. Verum Joannes cognomento Gyrtus, superatis Tauri angustiis prehensisque excubiis, improvisis adveniens, et una simul Diogenes irruptionem faciens, hostium urbem obsidentium copias omnes prostravit. Ibi vulnere accepto Conon episcopus brevi postmodum spatio moritur; et fit Romanis secundæ et maximæ accessio victoriæ.

A. C. 487. — Hierosolymorum episcopi Martyrii annus primus.

Eodem anno Zamasphes Perozis Persarum regis filius Cabade expulso regnum Persarum obtinuit quatuor annos Cabadis regno debitos.

Hoc anno Longinus quidam Selenuntius dictus Antiochiam Isauriæ in præcelso quodam monte ad meridianum regionis mare sitam inhabitans, comitum undequaque conquistum navibus onerariis ad Isaurios asportavit: in hisce vero locorum angustiis Longinus magister et Athendorus agebant. Imperator autem longarum belli morarum pertæsus, Euthymio episcopo, se pacem exoptare, fidenter retulit: ac peregrinantes in urbe episcopos tanquam Isaurorum nomine veniam deprecaturus congregare jussit. Euthymius Joanni patricio, Athendori, qui tyrannidis excitata auctor et princeps exstiterat, socero revelavit secretum. Ille cursu concito rem imperatori renunciat, quæ immortalis odii fomitem in Anastasii imperatoris animo adversus Euthymium succendit, ex quo Isaurorum insidias et molitiones imputavit Euthymio: structis capropter Euthymio insidiis, cuidam, ut ante martyrium in ejus caput gladium vibraret, suggererunt. 120 Paulus autem quispiam Ecclesiæ defensor totis humeris patriarcham excedens, ictum capite non sine ingenti periculo excepit: insidiatorem vero sira, gladio sic dicto, interfecit. Cæterum Euthymio in conventu montis mortem moliti sunt rursus inferre, quem ille privato habitu assumpto effugit et salutem quæsit. Demum Anastasius imperator huius confessionem olim editam ab Euthymio violenter extorsit.

A. C. 488. — Persarum regis Cabadis annus primus.

Hoc anno Joannes Scythia post diurnam obsi-

κατοβαίνουσι τοῦ Ταύρου καὶ ἐπὶ πολὺ πολιορκοῦσι τὸν Διογένην, ὡς καὶ λιμῶν κινδυνεύσαι καὶ φθαρῆναι τὸ στράτευμα. Πλὴν Ἰωάννης ὁ Κυρτός (67) ὑπερβὰς τὰ στενὰ τοῦ Ταύρου καὶ τοὺς φύλακας ἐλὼν, αἰφνιδίως αὐτοῖς ἐπιστάς, διέφθειρε τὸ στράτευμα τῶν πολιορκούντων, ὑπερβάντος καὶ Διογένους. Τότε καὶ Κόνων ὁ ἐπίσκοπος, πληγείς μετὰ βραχὺ τελευτᾷ, καὶ γίνεται τοῖς Ῥωμαίοις αὕτη δευτέρα καὶ μεγίστη νίκη.

A. M. 5987. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Μαρτυρίου ἔτος α'.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ζαμάσφης ὁ υἱὸς (68) Περῶζου βασιλεὺς Περσῶν ἐξέωσα: Καβάδην, ἐκράτησεν ἔτη δ' ἕκ τῶν αὐτοῦ τῆς βασιλείας Περσῶν.

Τούτῳ τῷ ἔτει Λογγίνος τις ὁ λεγόμενος Σεληνούντιος τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Ἰσαυρίας οἰκῶν ἐπὶ τινος θρύου κατεμένην ὕψους κατὰ τὴν μεσημβρινὴν τῆς χώρας θάλασσαν εἰσήγεν τοῖς Ἰσαύροις ὀλκάσι πολλὰς ἐμπορευόμενος: πανταχόθεν τὰ τρόφιμα, καὶ ἐν ταύταις ταῖς δυσχωρίαις διήγον Λογγίνος ὁ μάγιστρος καὶ Ἀθηνόδωρος. Ἀποκαμὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ χρονίζοντι τὸν πόλεμον (69), ἐθάρρυσεν Εὐθυμίῳ τῷ ἐπισκόπῳ, ὡς εἰρήνης ἐφίεται, καὶ συνάξει τοὺς ἐνδημούντας: ἐπισκόπους προσέταξεν παρακαλέσοντας: ὅθεν περὶ τῶν Ἰσαύρων. Εὐθυμιοῦ δὲ τὸ μυστήριον ἐξήγαγεν πρὸς Ἰωάννην τὸν πατρικίον πεινερὸν Ἀθηνόδωρου τοῦ ἐξάρχου τῆς τυραννίδος. Ὁ δὲ δραμὼν τῷ βασιλεὶ ἀπήγγειλεν, ὅπερ εἰς ἀδιάλλακτον ἔχθραν κατ' Εὐθυμίου τὸν βασιλέα Ἀναστάσιον ἤγειραν. Ὅθεν τὰς τῶν Ἰσαύρων ἐπιβουλὰς Εὐθυμίῳ ἐπέγραφεν. Εὐθυμίῳ δὲ τινες ἐπιβουλεύοντες, ὑπέθεντο τινὶ πρὸ τοῦ μαρτυρίου ἔξορον ἐλάσαι κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Παῦλος δὲ ὁ ἐκδικητὴς τῆς Ἐκκλησίας ὑπερωμίας ὢν, τὴν πληγὴν κατὰ τῆς κεφαλῆς ἐδέξατο καὶ ἐκινδύνευσεν: τὸν δὲ ἐπιβούλον τῇ λεγομένῃ σειρᾷ (70) ἀνέβλεπεν. Πάλιν ἐν τῇ συνάξει τοῦ θρύου ἐνθάρρυσαν ἀνελεῖν Εὐθυμίου, ὅς ἰδιωτικῶς στήματι διαφυγὼν ἐσώθη. Ἀναστάσιος δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ παρὰ Εὐθυμίου μετὰ βίας ἀνέβλετο.

A. M. 5988. — Περσῶν βασιλεὺς Καβάδου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰωάννης ὁ Σκύθης πολιορκῶν

VARIÆ LECTIONES.

67 ὁ add. ex A. 68 τοῖς add. ex A. 69 μεγίστη A, μεγάλη vulg. 70 Περῶζου A, Περῶζου a, Περῶζου vulg. 71 Σεληνούντιος A I. 72 μεσημβρινὴν A, μεσημερινὴν vulg. 73 ἐκπορευόμενος e I. 74 συνάξει; A. 75 παρακαλέσοντας A, παρακαλίσαντας vulg. 76 ὑπέθεντο A e, ἐπέθεντο vulg. 77 ἐπιλεγόμενη A. 78 ἐνθάρρυσαν A, ἐνθάρρυσεν vulg. 79 αὐτοῦ, μετὰ βίας; om. A. 80 ἀνέβλετο A I, ἀνέβλεν a, ἀφείλετο e, ἀφείλετο vulg.

JAC. GOARII NOTÆ.

(67) Gibbum nonnulli reddunt.
(68) Zambases dicitur Agathie lib. iv, Blases Procopii. De bello Persico: uterque legendus. Παζαμάσφης, scriptum reperies pag. superiore 117, et dictionem inter varias lectiones emendatam.
(69) Quinquennium testatur Theodorus Lector, pene sexennium Jornandes, sexennium Marcel-

linus. Auctor quarto anno finitum videtur asserere.

(70) Λεγο σειρομάστην apud plures auctores, de quo non jejunie in Codicum. Σειράν hic neque ressem, neque catenam interpretabor, sed gladii genus σειρομάστην, quem Masychius λόγχην, δόρυ, βομφαίαν exponit.

παρέλαθεν τὸν τε Αλογγίνον τὸν ἀπὸ μαγιστρῶν, καὶ Α
Αλογγίνον τὸν Σεληνούντιον καὶ Ἀθηνόδωρον καὶ τοὺς
λοιποὺς τυράννους. Καὶ τοὺς ἀποταμῶν, τὰς κε-
φαλὰς αὐτῶν εἰς τὸ Βυζάντιον ἐπέμψεν. Ἀναστασίῳ
τῷ βασιλεῖ. Ἀναστάσιος δὲ ἱππικὸν ἐπιτελῆσαι· τὰς
κεφαλὰς τῶν τυράννων καὶ τοὺς πεμψθέντας δε-
σμίους τῶν Ἰσαύρων ἐθριάμβευσεν, καὶ ἐπὶ σχολέ-
πων ἐν Συκαίς^α ταύτας ἀναρτήσας, πᾶσιν ἐδημο-
σίευσεν. Τὰ δὲ πλήθη^β τῶν Ἰσαύρων εἰς τὴν Θρά-
κην^γ μετέωκισεν. Ἰωάννην δὲ τὸν Σχύθην καὶ τὸν
ἑτερον Ἰωάννην τὸν Κυρτὸν ὑπατίας καὶ τιμῆς μα-
γάλῃς ἤξισεν. Εὐθυμίου δὲ τῷ ἐπισκόπῳ (71) ἐδή-
λωσεν δι' Εὐσεβίου μαγιστροῦ. Αἱ εὐχαὶ σου, ὦ
μέγα^δ, τοὺς φίλους σου ἡσθάλουσιν. Συναγαγὼν
δὲ ὁ βασιλεὺς τοὺς ἐνδημοῦντας ἐπισκόπους κατὰ
Εὐθυμίου ἐνεκάλει, οἱ καὶ^ε χαρίζομενοι τῷ βασιλεῖ
ἀκοινονησίαν καὶ καθαίρεισιν αὐτοῦ ἐφηφίζοντο.
Προχειρίζεται δὲ ὁ βασιλεὺς Μακεδόνιον ἐπισκόπον
Κωνσταντινουπόλεως σκευοφύλακα ὄντα. Ὁ μέντοι
λαὸς διὰ τὸν Εὐθύμιον ἰστασάζον^ς, καὶ εἰς τὸ
ἱπποδρόμιον Ἰβραμόν λιτανεύοντες, ἀλλ' οὐδὲν ὤνη-
σαι ἴσχυσαν, τοῦ βασιλέως κακῶς νικῆ^ς σπεύδον-
τος. Μακεδόνιος δὲ κακῶς πεισθεὶς Ἀναστασίῳ,
ὕπεγραψεν τῷ Ἐνωτικῷ Ζήνωνος.

A. M. 5989. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου
Μακεδονίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Εὐθύμιον Ἀναστάσιος εἰς Εὐχάϊταν
ἐξώρισεν^α. Ὁ δὲ λόγον ἤησε διὰ Μακεδονίου λα-
βεῖν, ἀνεπιβούλευτον μέναι ἐν τῷ ἀπάγεσθαι^β.
Ἐπιτραπέις δὲ Μακεδόνιος δοῦναι τὸν λόγον, εἰς-
ερχόμενος ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ πρὸς τὸν Εὐθύμιον
ἀφελεῖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ ὠμόφορον τῷ ἀρχιεπισκόπῳ
προσέταξεν, καὶ οὕτω λιτὸς^γ πρὸς Εὐθύμιον εἰς-
ελθὼν, δανεισάμενος^δ τὰ χρήματα δίδωκεν Εὐθυμίῳ,
ὡς^ε παρὰ πολλῶν ἐπαινεθῆναι κατὰ τοὺς δύο τρό-
πους. Ἀσκητικὸς γάρ ἦν καὶ ἱερὸς, ὡς ὑπὸ^ς Γεν-
ναδίου τραφεὶς, οὗ καὶ ἀδελφιδοῦς^ς ὑπῆρχεν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀθανασίου τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξ-
ανδρείας τελευτήσαντος, χειριτονηθὴ Ἰωάννης ὁ
Μοναζῶν^α, πρεσβύτερος καὶ οἰκονόμος, ὁ ἐπὶ κλην
Ἥμουλα.

A. M. 5990. — Ῥώμης ἐπισκόπου Ἀναστασίου
ἔτος α'.

Ἀλεξανδρείας Ἰωάννου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιδρομῆς τῶν λεγομένων Σχηνη-
τῶν^α (72) Ἀράβων ἐν Εὐφρατῇ γενομένης ἐν

dionem tandem Longinum exmagistrum et Longi-
num Selenuntium atque Athenodorum caeterosque
tyrannos cepit et gladio ferit eorumque capita
Byzantium Anastasio imperatori misit: qui ludum
equestrem celebrans, tyrannorum capita et Isauras,
qui missi fuerant, vinctos in triumphi morem cir-
cumduxit, ac tandem praefata capita palis affixa
publice exposuit in Sycis: Isaurorum autem mul-
titudinem in Thraciam migrare adegit: Joannem
Scytham et alterum Joannem Cyrtum consulatus
dignitate et aliis honoribus auxit, ac tandem Euthy-
mio episcopo per Eusebium magistrum significavit:
*Preces tuas, o venerande, amicos tuos infecerunt su-
ligins.* Apud coactos enim Cpoli episcopos de Euthy-
mio conquerebatur imperator: qui in imperatoris
gratiam ipsius interdictum et abdicationem tum a
communione, tum a munere, suis suffragiis com-
probarunt: in cuius locum Macedonium, qui jam
sacrorum vasorum custos erat, Cpoli episcopum
designavit imperator. Populus autem Euthymii
causa tumultuabatur atque in circum publica suppli-
catione acta procedebat: at nihil exinde proficere
valuit, imperatore causam hanc evincere impoten-
tius exoptante. Macedonius autem male ab Ana-
stasio persuasus Zenonis concordiae subscripsit.

A. C. 489. — Cpolis episcopi Macedonii annus
primus.

Hoc anno Anastasius Euthymium Euchaitam
exsulem misit. Ille fidem sibi dari per Macedo-
nium 121 postulavit, ut insidiarum securus,
dum deduceretur, in itinere maneret. Macedonius
fidem obstringere permissus, Euthymium in ba-
ptisterio adiit, archidiacono a suis humeris pal-
lium auferre prius jussu: atque privato sacerdotis
habitu Euthymium conveniens, pecunias multo ab
aliis acceptas elargitus est illi: adeo ut ex utroque
capite non minimam a plerisque laudem reportaret.
Virtutem quippe pietatisque jura, tanquam a Ge-
nadio, cujus nepos erat, educatus colebat.

Hoc eodem anno Anastasio Alexandrino praesule
mortuo, presbyter et oeconomus Joannes Monaxo,
cognomento Hemula, in ejus locum sacra ordina-
tione suffectus est.

A. C. 490. — Romanorum episcopi Anastasii annus
primus.

Alexandriae Joannis annus primus.

Hoc anno Arabes, Scenitas dictos, crebris excur-
sionibus Euphratesiam infestantes, Eugenius re-

VARIÆ LECTIONES.

^α ἐπὶ σχολέπων (σκολώπων Par.) ἐν Συκαίς ἐπὶ σκύθας A e f. ^β τὰ δὲ πλήθη A f, τὸ δὲ πλήθος vulg.
^γ εἰς τὴν Θράκην A, ἐν τῇ Θράκῃ vulg. ^δ ὦ μέγα A. ^ε οἱ καὶ A, οἱ δὲ vulg. ^ς ἰστασάζον A.
^α νικῆν A, νικῆσαι vulg. ^β ἐξώρισεν A a f, ἐξόριστον ἀπίστευτον vulg. ^γ ἀγαπᾶσθαι A. ^δ λιτὸς A.
^ε δανεισάμενος A, δανειζόμενος vulg. ^ς ὡς ἦν A. ^α ὑπὸ A, ἀπὸ vulg. ^β ἀδελφὸς A. ^γ ὁ Μοναζῶν A,
ὀνομαζόμενος vulg. ^δ Σχηνητῶν A alii, Σχηνητῶν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(71) Marcellinus ad annum Anastasii quintum:
Euphemius episcopus CP. falso ab Anastasio prin-
cipe accusatus, atque damnatus, in exsilium ductus
est. Theodorus Lector in reliquis consulendus.

(72) Σχηνητὰς vocavit superius Saracenos. Eo-
rum motum breviter perstringit Evagrius, lib. III,
cap. 36. Arabes, scribit Echellensis Histor. Arab.

pag. 150, « in cives, sive civitatum incolae discri-
minantur, et in eos qui per desertia perpetuo vagan-
tur loca nullis certis sedibus, sed sua tentoria ibi
figunt, ubi res et necessitas postulant, pabula anis
queritantes armentis et gregibus, quos Strito Sa-
nitas appellat. »

gionum illarum præfectus, vir litteris et fortitudine præstans, adversus eos ad primum Syriæ oppidum, cui Bithrapsus nomen, consertis manibus prælio superior remansit. Qui fuere devicti, prius cum Persis, tribus nimirum Naamani phylarchi, foedus inierant. Tum vero Romanus exercitus per Palestinam ductor, vir consilio militari et disciplina præcellens, Agarum Arethæ: qui Thalabanes filius audiebat, natum cum magna captivorum multitudine bello vicit cepitque. Alium porro Scenitam nomine Gamalum ante susceptam expeditionem huiusmodi totam Palestinam suis excursionibus vastantem Romanus idem prostraverat et verterat in fugam. Sed et Iotaben insulam (a) in sinu maris Rubri sitam, vectigalia magna Romanorum imperatori quondam pendentem, tum vero ab Arabibus Scenitis occupatam, idem Romanus per acerrima prælia iterum liberam Romanis negotiatoribus præstitit: eisque demum insulam concessit, in qua liberi suisque legibus utentes habitarent et ex mercibus ex India convectis constitutum imperatori vectigal solverent.

A. C. 491. — 122 Hoc anno Macedonius imperatoris consilio monasteria urbis à præcipuæ Ecclesiæ communione ob Zenonis concordie sanctionem se dirimentia studuit reconciliare. At cum propositum non posset exsequi, de convocandis in unum per urbem peregrinantibus episcopis, deque scripto firmandis, quæ Chalcedonensis synodus recte decreverat, imperatori auctor fuit: quod per actum scripturæ consignatum postea factum est. Adhortabatur subinde ad pacem et concordiam monasteria, Dii maxime et Bassiani et Insomnium atque Matronæ, quæ ab iis, qui unionis sanctionem admiserant, cæteris ecclesiasticis separatim agere proposuerant, aut potius exsilia quæque sponte el alacriter tolerare. Illis igitur in arrepto semel consilio constanter perseverantibus, illos potius super concedere voluntati decrevit Macedonius, quam duriores in eos cingere persecutionem. Porro Matronā sanctā inter vivos adhuc superstes, nec

A Βιθράψ⁷¹ καλουμένη χωρίῳ πρώτῳ τῆς Συρίας, Εὐγενίου στρατηγοῦ τῶν ἐκείσε κατ' αὐτῶν παραταξαμένου, ἀνδρὸς ἐργῶ καὶ λόγῳ σπουδαίου, ἐκράτησε τῆς μάχης. Οἱ δὲ νικηθέντες Περσῶν ὑπόσπονδοι ἦσαν τῆς Νααμάνου τοῦ φυλάρχου (73) φυλῆς. Τότε καὶ Ῥωμανὸς τῆς ἐν Παλαιστίνῃ δυνάμεως ἀρχὼν, ἀνὴρ ἀριστος ἐν βουλῇ καὶ στρατηγίᾳ, χειροῦται εἰς πόλεμον Ἀγαρὸν (74) τὸν τοῦ Ἀρέθα τοῦ τῆς Θαλαβάνης⁷² ὀνομαζομένου παιδὸς σὺν αἰχμαλώτων πληθεὶ πολλῇ. Κατηγωνίστατο δὲ καὶ ἐφυγάδευσεν πρὸς τῆς μάχης ἐκείνης ὁ Ῥωμανὸς καὶ ἑτέρον Σκηνητήν, Γάμαλον⁷³ ὀνόματι, καταδραμόντα τὴν Παλαιστίνην πρὸς τῆς αὐτοῦ παρουσίας. Τότε καὶ Ἰωτάβην τὴν νῆσον κειμένην ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ ὑποτελῆ φόροις οὐκ ὀλίγοις ὑπάρχουσαν βασιλεὶ Ῥωμαίων, κατασχεθεῖσαν δε μεταξὺ ὁπὸ τῶν Σκηνητῶν Ἀράβων, μάχαις ἰσχυραῖς ὁ Ῥωμανὸς ἡλευθέρωσεν, αὐτοῖς Ῥωμαίοις πραγματοῦνταῖς δοῦς αὐτονομίως οἰκεῖν τὴν νῆσον καὶ τὰ ἐξ Ἰνδῶν ἐκπορεύεσθαι φορτία, καὶ τὸν τεταγμένον βασιλεὶ φόρον εἰσάγειν.

A. M. 5991. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει Μακεδόνης γνώμῃ τοῦ βασιλέως ἐνώσει τὰ μοναστήρια τῆς βασιλείας ἔσπευδεν ἀποσχίζοντα διὰ τὸ Ἐνωτικὸν Ζήνωνος. Ἀδυνατῶν δὲ τοῦτο ποιῆσαι, συνεβούλευσε τῷ βασιλεὶ τοὺς ἐνδημοῦντας ἐπισκόπους συνελθεῖν (75) καὶ τὰ ἐν Χαλκηδόνι καλῶς δογματισθέντα ἐγγράφῳ βεβαιῶσαι, ὅπερ καὶ γέγονεν δι' ἐγγράφου πρᾶξεως. Καὶ προέτρεπε τὰ μοναστήρια πρὸς ἑνωσιν, μάλιστα δὲ τὴν Δίῳ μόνῃ καὶ Βασσιανοῦ καὶ τῶν Ἀκοιμητῶν καὶ Ματρωνῆς (76), ἅτινα μᾶλλον καὶ ἀπέσχίζον τῶν δεχομένων τὸ Ἐνωτικὸν Ζήνωνος καὶ ἐξορίας προθύμως ὑπέμενον. Ἐνστάτων οὖν αὐτῶν συνήκεν Μακεδόνης τῇ προαιρέσει αὐτῶν καταλιπεῖν αὐτοὺς ἢ διωγμὸν ἐγείραι κατ' αὐτῶν. Ματρῶνα δὲ ἡ δασὶ ἐτι ζῶσα καὶ μὴ κοινοῦσα σὺν ταῖς σὺν αὐτῇ ἀσκητριαῖς διὰ τὸ Ἐνωτικὸν⁷⁴ Ζήνωνος, παράδοξον πολλὰ ἐνεδείξατο, Χρυσασκοῦ διακόνου τῆς ἐκκλησίας αὐτὴν ἀναγκάζοντος. Καὶ ἄλλη δὲ τις Σγρία καλουμένη ἐπίσημος ἐν μοναζούσαις πολλὰ πα-

VARIE LECTIONES.

⁷¹ Βιθράψ A. ⁷² Θαλαβάνης B f, Χαλαβάνης a, Θαλαμάνης e. ⁷³ Γαβάλανον b, Γαμάλανον a. ⁷⁴ τὸ ἐν. A, τὸν ἐν. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(73) Τῆς χώρας δυνάστην, *regionis principem*, τὸν φυλάρχον exponit Suidas. Ὅτι τὰ χωρία αὐτῶν φυλαὶ ὀνομάζονται ἢ quod eorum vici et oppida tribus nominentur.

(74) Huic sub Acbari nomine mihi Suidas innuit, et Osrhoenæ regionis principem facit v. φυλάρχης. Agarum alium isto longe priorem celebrat nuper citatus Ecchellensis, a quo Agaritarum cognatio φυλῇ Theophani nostro dicta, de quo pag. 156. Arabes porro in *indigenas* et *advenas* discriminatos, illos antiquissimos Noe patriarchæ nepotes, Iectan nimirum et Heber filios, qui primi Arabiam occupare: istos autem, qui generis auctorem agnoscunt Ismaelem Abrahæ filium, vocaverunt. Utrique ut posteros habuere nobiliores, qui stirpem variarum et familiarum se constituere capita, ita se *tribum suarum principes* declarare: *Genes.* cap. xv. Tribus illas diversas, velut acies sub tot du-

D cibis accurate perstringit laudatus Ecchellensis typis regis anno 1651 editus a pag. 141 ad 161. Circa Scenitas et vagos Arabes hoc unum, quod huic confert, ex eodem observo. « Adversus vagantes » et effrenes « Arabes in silicibus, marmoribusque Romana lingua et characteribus insculpta haec tenus videri Romanorum imperatorum edicta, quibus sub variis poenis inhibitor, ne vagam illam, errantem incertamque agant impostero vitam. » Variæ lectiones hic non leviter prætereunde.

(75) Antiqua consuetudo in utraque Ecclesia quondam observata, ut ex ἐνδημοῦντων, casu in urbem, sive Romanam sive CP. adventantium collegio synodus haberetur, etiam hodie apud Græcos retenta.

(76) De Dii tempore et monasterio ad p. 114. De Bassiani ædibus Menologium Sirleti: de Bassiano et ædium ejus nominis fundatore Menæam ad

(a) Vide Acta SS. tom. X Octobris, p. 683, 687.

βοῦτα⁷⁸ μεγάλην ὑπομονὴν ἐνεδείξατο. Θεοδέρχος δὲ ὁ Ἀφρος (77) διάκονον ἔχων ὁρθόδοξον (78) πάνυ αγαπώμενον ὑπ' αὐτοῦ, μεταθέμενον δὲ εἰς Ἀρειανισμόν⁷⁹ χαρίζομενον Θεοδέρχῳ Ἀρειανίζοντι, ἀπέτεμεν αὐτὸν ἕλπει εἰπών· *Εἰ τῷ Θεῷ τὴν⁸⁰ πίστιν οὐκ ἐφυλάξας, οὐδὲ⁸¹ ἔμοι φυλάξεις*. Παλλადίου δὲ τοῦ ἐπισκόπου (79) Ἀντιοχείας· τελευτήσαντος, Φλαβιανὸν πρεσβύτερον καὶ ἀποκριτάριον τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείων ὁ βασιλεὺς ἐψηφίσατο. Φασὶ δὲ Φλαβιανὸν τοῖς ἐν Χαλκηδόνι δόγμασιν ἀντικείμενον. Ὀλύμπιος δὲ τις Ἀρειανὸς (80) ἐν τῷ Ἑλενιανῶν⁸² βαλανεῖοι⁸³ λουόμενος⁸⁴, δεινῶς βλασφημήσας⁸⁵, ἐλευθέρως ἐν τῇ νεροφόρῳ (81) τέθηρκεν· ὅπερ ἐν εἰκόνι ἐγράφη. Εὐτυχιανὸς δὲ τις· πρῶτος τῶν διαταρίων (82) δώριος πεισθεὶς⁸⁶ ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν, τὴν ἀνατεθεῖσαν εἰκὼνα τοῦ Ὀλυμπίου καθείλεν⁸⁷ καὶ ἐξ-
ετάκη δεινῶς τὸ σῶμα αὐτοῦ⁸⁸ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καὶ ἀπέθανεν.

Olympius vero quidam cum in Helenianorum balneo inter lavandum impias omnino blasphemias evomisset, in ipso aquæ labro perditam animam miserum in modum efflavit: quod portentum in pictam imaginem relatum fuit. Eutychianus porro quidam diatariorum princeps, muneribus ab Ariamis corruptus, cum appensam Olympii deposuisset imaginem, toto corpore ab illo die funeste exta-

A. M. 5992. — *Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἡλίας ἔτος α'.*

Ἀντιοχείας Φλαβιανῷ ἔτος α.

Τούτῳ τῷ ἔτει Φῆστος συγκλητικὸς, Ῥώμης ἀποσταλεὶς πρὸς Ἀναστάσιον διὰ τινὰς χρειαῖς πολιτικὰς, τὰς μνήμας τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου πανηγυρικώτερον ἐπιτελεῖσθαι ἡτήσατο (83), ὃ καὶ κρατεῖ μέχρι νῦν. Μακεδόνιος δὲ πρὸς Ἀνα-
στάσιον ἐπίσκοπον Ῥώμης συνοδικὸν διὰ Φῆστου πέμψαι βουλευθεὶς ἐκαλόθη παρὰ τοῦ βασιλέως.

A. M. 5993. — Τούτῳ τῷ ἔτει Φῆστος ἀπερχόμενος (84) ἐν Ῥώμῃ συνέθετο τῷ βασιλεῖ Ἀναστασίῳ παθεῖν Ἀναστάσιον τὸν πάππαν δέξασθαι τὸ Ἑνωτικὸν Ζήνωνος. Τοῦτον δὲ οὐ κατέλαβε ζῶντα. Ὑπο-

A tamen cæteris feminis parem religioſæ vitæ normam observantibus, ob Zenonis sanctionem communionis impendens consortium, multa vel supra humanam fidem forlitter aggressa est et tulit, dum Chrysaorius ecclesiæ diaconus illam vi cogere vellet. Altera pariter nomine Sophia inter moniales scientiarum cultu insignis multa passa, eximiam prorsus constantiam exhibuit. Theoderichus autem Afer cum diaconum haberet sibi admodum charum, qui Theoderichum dominum Arianas partes tuentem sibi cuperet promereri, Arian quoque doctrinam fuerat amplexus, gladio caput ejus abscidit, dicens: *Si Deo fidem non servasti: nec usque mihi servaveris*. Cæterum Palladio Antiochiæ præſule defuncto, imperator Flavianum presbyterum et ejusdem ecclesiæ missum in mortui locum designavit: Flavianum hunc Chalcedonensibus decretis mentem oppositam tenuisse nar-

A. C. 492. — *Hierosolymorum episcopi Helia annus primus.*

Antiochiæ Flaviani annus primus.

123 Hoc anno Festus senator Romanus ob publica quedam negotia Copolim ad Anastasium Roma missus sanctorum apostolorum Petri et Pauli memoriam majori frequentia et solemnitate celebrari postulavit: quod in hunc usque diem obtinuit. Macedonius autem synodicam epistolam per Festi mandis ad Anastasium Romanorum episcopum mittere meditatus ab imperatore prohibitus est.

A. C. 493. — Hoc anno Festus Romam abiturus Anastasium papam, ut Zenonis concordiam probaret, se verbis effecturum Anastasio imperatori pollicitus est: eum vero non amplius vivum com-

VARIE LECTIONES.

⁷⁸ παθοῦσα A, μαθοῦσα vulg. ⁷⁹ τὴν add. ex A. ⁸⁰ οὐδὲ A, οὐκ vulg. ⁸¹ Ἑλενιανῶν A. ⁸² λουόμενος add. ex A. ⁸³ βλασφημήσας A, βλασφημία; vulg. ⁸⁴ πλησθεὶς A. ⁸⁵ αὐτοῦ add. ex A.

JAC. COARI NOTÆ.

Octobris diem 10: Ἐπὶ τῆς βασιλείας Μαρκιανῷ τοῦ εὐσεβεστάτου ἦλθεν ἐν ΚΠ., καὶ τοσοῦτον διέλαμψεν ἀρεταῖς καὶ θαύμασιν, ὥς καὶ νῦν κτίσαι ἐπ' ἐνόματι αὐτοῦ τὸν βασιλεῖα· *Sub Marciani piissimi imperio C.P. venit, tantumque virtutibus et miraculis claruit, ut ejus nomine templum imperator exstrueret*. Discipulorum numero Matronam aggregatam memorat idem Menæum: Ἐπιληθὺν δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὡς εἰς τριακοστούς· ἐξ ὧν ἦν καὶ ἡ ἁγία Ματρώνα· *Discipulorum ejus numerus ad 300 crevit: ex quibus S. Matrona exstitit*.

(77) Ex Theodori Lectoris lib. II.

(78) Suadet tota series ut intelligatur minister profanus in aula, seu domo Theoderici merens, qui sic dominum fide prodita studuerit demereri; non ut ecclesiæ diaconus, ac sacer minister, quod alterum vocavit Theophanes ante paucas lineas, forte ut ab hoc distingueret: quem et illi ministrum ad turpia indicat Nicephorus. Ejus plura Petrus magister in Legat. Conberis.

(79) Evagrius lib. III, cap. 23.

(80) Prodigium lectu dignum a Damasceno, orat. 3 de imaginibus, scriptum.

(81) Δεξαμένην habet Damascenus citatus, quæ est balnei lavacrum, seu vas quodcumque aquis recipiendis idoneum. Aquam porro Græcorum vulgus verpὸν hodie vocat: olim quoque sic dictam puto, quod aquarum Nymphæ Νηρηίδες quasi *Aquatiles* audirent.

(82) Helenianorum palatii ad quod balneum curator, et balnei præfectus a Damasceni interprete redditur.

(83) Theodorus Lector, ex quo ista, subjungit: Ἐπιτελουμένης δὲ καὶ πρότερον, πλην ἐξ αἰτίας Φῆστου πολλῶν πλέον ηὔξεν⁸⁴ τῆς τοιαύτης τοῦ φαίδρον πανηγύρεως· *Quamvis antea festum apostolorum celebraretur, tamen studio Festi, multo amplius et splendidius panegyris illa celebrari cepit*.

(84) Ipsi pene verbis cum Theodoro consentit Theophanes.

perit. Quare plerisque pecuniarum vi corruptis, Laurentium quemdam, præter Romanorum jura, promoveri curavit episcopum, qui etiam sacra initiatus est ordinatione ab adversantium sibi parte altera. Qui rectiorem tuebantur fidem, ab eis divisi Symmachum e diaconorum grege quemdam in pontificem consecravit: unde deinceps tumultus, crudes, rapinæ urbem triennio divexarunt; donec Theoderichus Afer Roma potitus, licet Arianorum infectus labe, provincialem synodum coegit, et Symmacho in episcopum Romanum confirmato, Laurentium Nuceriæ præsulem instituit. Laurentius quietis impatiens et ciens tumultus, a Symmacho dignitate movetur mittiturque in exilium: ex quo tempestas omnis sedata.

Hoc etiam anno chrysargyrum tributum et venationes siue pugnæ cum bestiis publicas Anastasius abolevit: et magistratus, qui antea venales erant, gratis contulit.

A. C. 494. — *Romæ episcopi Symmachi annus primus.*

Hoc anno per Phœniciam et Syriam post Agari mortem novas excursions fecere Sarraceni, Badicharimo ejus fratre turbinis instar incurrente, sed et multo celerius, quam incurrisset, post partiam prædā iterum recurrente, adeo ut Romanus, qui eos insequeretur, nusquam assequi valuerit.

VARIE LECTIONES.

⁸⁵ ὑπὸ ἐνὸς A. ὑπὸ τοῦ ἐνὸς vulg. ⁸⁶ ὁρθόδοξοι A. ⁸⁷ τοπικὴν A. τοπικὴν vulg. ⁸⁸ ἐπισκοπεῖν b, om. A. ⁸⁹ τὰς ἀρχὰς ὀνόμας A b, ἀρχωνόμας vulg. ⁹⁰ καὶ Παλαιστίνῃ post Συρίαν add. b. ⁹¹ καὶ ὀξύτερον add. ex A et aliis; vulgo lacuna notata erat: ἡπερ correxi pro vulg. εἴπερ. ⁹² ἐπαναδραμόντος b, ἐπιδραμόντος; vulg. ⁹³ ὥστε ἐπιδ. A, ὥστε μὴδ' ἐπιδ. vulg. ⁹⁴ μὴ καταλαβεῖν A, καταβαλεῖν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(85) Anast. episcopum locare præcipit: adeoque desit vox aliqua, quam ille legerit, puta ἐνθρονίζειν, καθίστασθαι. COMBESII.

(86) Tributum auro promiscue et argento pendi solitum, fuit χρυσάργυρον. Aurum enim solum nonnunquam, quandoque solum argentum imperatur. Χρυσάργυρον capitibus singulis hominum, jumentorum, pecorum, neque canum etiam exceptis, erat impositum: imo ab exoletis, data criminum foedissimorum licentia, capiebatur. De ejus execranda impositione Zonaras, et Cedrenus abunde: auctorem Constantinum singit Zosimus: ab illata injuria Christianissimum principem vindicat Evagrius totis duobus capitibus lib. iii, 40 nimirum et 41, relata prius 39, Anastasii jussu ejusdem abrogatione: de quibus Baronius anno C. 320 a num. 33 ad 48, et an. 491 num. 41 et 42.

(87) Theodorus citatus, τὰ κυνήγια ἐπαύειν. Truculentas et horrendas circi venationes, quibus bestiarii cum feris certissimo vitæ periculo pugnæ inibant, Anastasium compescuisse intellige. Velandi enim exercitum, ut sit per silvas, laude dignum abolevisse, in Anastasii principis laudem nemo cordatus morum censor verteret. Κυνήγιον porro, unde cum bestiis pugnam affirmem, auctoritates istas suggerunt. Suidas v. Κυνήγιον. Ἐν τῷ κυνήγιῳ, scribit, ἐβρίπτουντο οἱ βαιοθάνατοι. In amphitheatro violenta morte occisorum projiciebantur corpora: ut nimirum qui sibi manus consciscerent βαιοθάνατοι; gladiatoribus et bestiariis mortem in se concitantibus, post adeptum vitæ lumen, sociarentur. Infra: Θάνατε, ὅτι ὁ κτελεῖς τὸ κυνήγιον ἐστὶ. Adverte ipsum amphitheatri conditorem esse. Certe venatus locus haud in silvis æstrui-

θεύρας δὲ διὰ χρημάτων πολλοὺς, ψηφίζεται παρὰ τὸ ἔθος Ῥωμαίων ἐπίσκοπον Λαυρέντιον τινα, ὃς καὶ χειροτονήθη ὑπὸ ἐνὸς ⁸⁵ μέρους. Οἱ δὲ ὁρθόδοξοι ⁸⁶ διαιρεθέντες χειροτονοῦσι Σύμμαχον ἕνα ὄντα τῶν διακόνων. Ἐνθεν λοιπὸν ἀταξίαί πολλαὶ καὶ φόνοι καὶ ἀρπαγαὶ γέγονασιν ἐπὶ τρία ἔτη, ἕως οὗ Θεοδῆριχος ὁ Ἀφρος κρατῶν τῆνικαῦτα Ῥώμης, καίπερ Ἀρειανὸς ὢν, σύνθεον κροτήσας τοπικὴν ⁸⁷, Σύμμαχον μὲν ἐπίσκοπον Ῥώμης ἐκύρωσε, Λαυρέντιον δὲ εἰς Νοκέρειαν τὴν πόλιν ἐπίσκοπον ⁸⁸ προσέταξεν (85). Ὁ δὲ μὴ ἡσυχάσας, ἀλλὰ στάσεις κινῶν ὑπὸ Συμμάχου καθαιρεῖται καὶ εἰς ἑξορίαν πέμπεται. Καὶ οὕτω καταπαύθη ἡ στάσις.

^B Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀναστάσιος ἀνέστειλεν τὸν χρυσάργυρον (86) καὶ τὰ κυνήγια (87), καὶ τὰς ἀρχὰς ὀνόμας ⁸⁹ (88) οὕτως δωρεὰν προεβάλλετο.

A. M. 5994. — Ῥώμης ἐπισκόπου Συμμάχου ἔτος δ'.

Τούτῳ τῷ ἔτει γέγονε πάλιν Σαρακηνῶν ἐπιδρομὴ ἐν τῇ Φοινίκῃ καὶ Συρίᾳ ⁹⁰ μετὰ τὴν Ἀγάρου τελευτήν (89), Βαδичαρίμου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκην θυλλῆς ἐπιδραμόντος τοῖς τόποις, καὶ ὀξύτερον ⁹¹, ἡπερ ἐπέδραμεν ⁹² μετὰ τὴν λείαν ἐπαναδραμόντος, ὥστε ἐπιδιώξαντα ⁹³ Ῥωμανὸν μὴ καταλαβεῖν ⁹⁴ τοὺς ἑχθροὺς.

tur, nec statuis et columnis, de quibus ibi mentio, exornatur, nisi in circo, vel spectaculorum spatio deputato. Theopanis supra ad an. 5870: Δωροθέος δ' ἐν ἀγίοις ἐπὶ τοῦ δυσσεβοῦς Οὐάλαντος ἡμαρτύρησεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ θηρίοις παραδοθεὶς ἐν τῷ κυνήγιῳ ὑπὸ Ἀρειανῶν. Sanctus Dorotheus sub impii Valentis imperio martyrium Alexandriæ tulit, ab Arianis in amphitheatro feris obiectus. Ejusdem ad annum 5935: Χαρμῶντος ὁ ἀδγοσταλὸς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκροταφίσθη ἐν κυνήγιῳ. Charmozynus præfectus Augustalis in amphitheatro in tempore percussus est. Suidæ iterum v. Κυνήγιος, et v. Ἀρατος: Τινὲς μὲν γὰρ ἐν ταῖς κυνήγεσις εἶσι τοιμηροὶ πρὸς τὰς τῶν θηρίων συγκατασπάσεις· οἱ δ' αὐτοὶ πρὸς ὅπλα καὶ πολεμικοὺς ἀγόνεσις. Quidam ad discernendas in bestiariis venationibus feræ audaces existunt, qui sub armis adversariis objecti imbelles apparuerunt. Mirumne foret in insequendis per saltus leporebus et cervis cuiuspiam animum laudari? Adeone cruentum et inhumanum solitiæ venationis studium; ut ab imperatore Chrysargyrum exstingente, mereretur exstingui? Vetandas itaque censuit Anastasius feras, et immanes cum feris circi pugnæ, quas Romæ adhuc exercitis eodem tempore cœtaneus Theoderichus desiet his verbis, epist. 42 Variarum Cassiodori lib. v: «Heu mundi error dolendus! si esset ullus æquitatis intuitus, tantæ divitiæ pro vita mortalium deberent dari, quantæ in mortes hominum videntur effundi.»

(88) In proposito non stetit Theodoro et Theophani contrarius Suidas testatur v. Ἀναστάσιος. (89) Hanc Barbarorum incursionem, ut aliam annis tribus priorem perstringit Evagrius lib. ii, cap. 36.

Τούτῳ τῷ ἔτει καὶ οἱ καλούμενοι Βούλγαροι⁹⁰ (90) Α τῷ Ἰλλυρικῷ καὶ Θράκῃ ἐπιτρέχουσι πρὶν γνωσθῆναι αὐτοὺς.

A. M. 5995. — *Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Σαλουστίου ἐτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει σπένδεται πρὸς Ἀρέθαν (91) ὁ Ἀναστάσιος, τὸν Βαδισαρίμου καὶ Ἀγάρου πατέρα, τὸν τῆς Θαλαβάνης λεγόμενον, καὶ λοιπὸν πᾶσα ἡ Παλαιστίνη καὶ Ἀραβία καὶ Φοινίκη πολλῆς γαλήνης καὶ εἰρήνης ἀπέλαυνον. Ἐν Νεοκαισαρείᾳ (92) δὲ μέλλοντες γίνεσθαι σεισμοὺ, στρατιωτικῆς ὁδεύον ὡς δύο στρατιώτας ἐπ' αὐτὴν εἶδεν καὶ ὀπισθεν ἄλλον κρᾶζοντα· *Φυλάξατε τὸν οἶκον, ἐν ᾧ ἡ θήκη Γρηγορίου ἐστίν.* Γενομένου δὲ σειμοῦ, τὸ πλείστον μέρος τῆς πόλεως ἐπτώθη, πλὴν τοῦ⁹¹ ἁγίου Γρηγορίου.

A. M. 5996. — Τούτῳ τῷ ἔτει Καθάδης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς (93) χρήματα ἀπῆτει Ἀναστάσιον. Ὁ δὲ Ἀναστάσιος⁹², εἰ μὴν δανεῖσασθαι βούλοιο, ἔγγραφον ὁμολογίαν ἔλεγεν ποιῆσαι, εἰ δὲ ἄλλῃ τρόπῳ, μὴ δίδόναι. Ὅθεν παρασπονδῆσας γενομένην πρὸς Θεοδοσίον τὸν νέον ἐμπροσθεν εἰρήνην, ἐπέρχεται μετὰ πλήθους πολλοῦ Περσικοῦ τε καὶ ἐπεισάκτου, πρότερον μὲν εἰς Ἀρμενίαν, καὶ λαμβάνει Θεοδοσιούπολιν, Κωνσταντίνου προδόντος αὐτὴν, ἀνδρὸς συγκλητικοῦ τε καὶ Ἰλλυρίου ἀρξάντος τάγματος. Εἶτα εἰς Μεσοποταμίαν ἔλθων, Ἀμίδαν ἐπιλιόρκει, Ῥωμαῖκοι στρατεύματος ἀξιολόγου μῆκω⁹³ τοῖς τόποις ἐνδημούντος, Ἀλυπίου δὲ μόνου βοηθείαν ἔχοντος ὀλίγην, ἀνδρὸς πανταχόθεν ἐπαινετοῦ καὶ φιλοσοφίας ἐραστοῦ, μάλιστα τὴν ἐνδεχομένην⁹⁴ περὶ τε τὴν φυλακὴν τῶν πόλεων καὶ τὰ ἀπόβετα τῶν τροφῶν ἐπιμέλειαν ποιουμένου. Ὡκεῖ δὲ ἐκτός⁹⁵ Κωνσταντίνης, σταδίου⁹⁶ ἢ κατὰ δύσιν ἀφαστώσης Νισίδης⁹⁷, καὶ Ἀμίδα τρὶς ἄρκτον. Ἀλλὰ χρόνου τινὸς μεταξὺ βεύσαντος, καὶ τινων μερικῶν συμπλοκῶν Πέρσαις τε καὶ Ῥωμαίοις γενομένων, καθ' ἃς ποτὲ μὲν ἐλάττους, ποτὲ δὲ ἐπικρατέστεροι τῶν ἰθῶν ἐν διαφόροις γέγονασιν οἱ Ῥωμαῖοι· τέλος Ἀμίδαν προδίδωσι⁹⁸ τοῖς Πέρσαις, πολιορκηθείσαν μὲν ὑπὲρ τοὺς τρεῖς μῆνας παρὰ τῶν⁹⁹ Βαρδάρων, προδοθείσαν δὲ νύκτωρ ἐξ ἐνὸς τῶν πύργων ὑπὸ μοναχῶν φυλαττομένου¹⁰⁰, κλίμαξιν¹⁰¹ οἱ πόλεμιοι χρησά-

Hoc etiam anno qui vocantur Bulgari excursionem in Illyricum et Thraciam fecerunt, cum nondum eorum natio audiretur de nomine.

A. C. 495. — *Hierosolymorum episcopi Salustii annus primus.*

124 Hoc anno Anastasius cum Aretha, qui Thalabanes filius audiebat, et Badicharimi nec non Agari pater, foedus percussit, ac ita deinceps Palestina omnis, Arabia et Phœnicia profunda tranquillitate et pace fruebantur. Neocæsareæ vero cum terræ motus janijam esset futurus, miles quidam agens iter tanquam duos milites civitati videt imminentes aliumque a tergo clamantem: *Servate domum, in qua Gregorii locus.* Moxque insecuto terræ motu urbis pars plurima corruit, præter Sancti Gregorii templum.

A. C. 496. — Hoc anno Cabades Persarum rex pecunias exigebat ab Anastasio. Anastasius cautionem scribere jussit, si modo mutuum accipere vellet: alioqui se nullas daturum. Ex quo pacis quondam cum Theodosio juniore firmatæ violatis fœderibus, cum magno Persarum atque auxilium exercituum quidem in Armeniam irrumpit et Theodosiopolim, Constantino senatorii ordinis viro Illyricarum copiarum ductore eam prodente, cepit: tum vero penetrata Mesopotamia, Amidam obsedit, cum non satis numeroso exercitu locus esset munitus, imo solus Alypius, vir alioqui laudatissimus et philosophiæ amans, qui ad urbium defensionem annonæ et comæatus curam conferebat omnem, cum exigua admodum præsidii manu eam tutaretur. Habebat autem haud procul a Constantina, quæ Nisibin ad occasum sex et quinquaginta stadiis totidemque Amidam septentrionem versus distantes habet. Verum nonnullo temporis spatio interim lapso, privatisque certaminibus inter Persas Romanosque commissis, quibus nonnunquam inferiores et aliquando gentilium victores pro varia belli fortuna recesserant Romani, tandem Amida post trimestrem obsidionem 125 a Barbaris bello fatigata, ab turrium una, quam propugnandam susceperant monachi, cujusdam proditione, noctu in hostium (scalas autem ad invasionem utebantur)

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁰ Βούλγαροι A e f, Βουλγάρις vulg. ⁹¹ πλὴν τοῦ ναοῦ τοῦ vulg. ⁹² τοῦ θαυματουργοῦ ahd. b post Γρηγορίου. ⁹³ Ἀναστάσιον A. Ἀθανάσιον vulg. ⁹⁴ μῆκω τοῖς om. A. ⁹⁵ ἐνδεχομένην A, δεχομένην vulg. πόλεμων z. ⁹⁶ ἐκτός A, αὐτός vulg. ⁹⁷ σταδίου A, σταδίου vulg. ⁹⁸ Νισίδης A a, Νισιδίς vulg. ⁹⁹ τις add. ex A. ¹⁰⁰ παρὰ τῶν A, παρ' αὐτῶν vulg. ¹⁰¹ φυλαττομένου A e f, φυλαττομένων vulg. ¹⁰² κλίμαξιν ol] καὶ μάχῃσι A e f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(90) A *Volga* Scythico fluvio, ex quo et patrie solo irruptiones in imperium Romanum fecere. Augerius Busbequius in Itinerario, Ortelius Volterrani.

(91) Saracenorum principes Aretæ nomine, velut Ægyptiorum Ptolemæi, insignitis testatur Scaliger, *De emend. temp.* lib. ii. De Ammonitis Arabibus aliter sentit Abraham Ecchellenensis, pag. 115, quæ cum Thalabam memoret, principem Aretham ex ejus tribu ortum facile putaverim; adeoque non a matre sed a tribu dictum Thalabanem, qui Badicharimi filius, Agari pater, Thalabitarum fuerit

contribulis.

(92) Hæc pene verbo tenus Theodorus Lector ad lib. ii Collect. snem.

(93) Amidam, capta Theodosiopoli, a Cabade obsessam et captam, ex Evagrii lib. iii, cap. 38 scribunt chronologi. Annus ex Eustathio notavit Evagrius Anastasii duodecimum, qui Theophanis a Septembri numerantis decimo tertio coincidere potest. Reliqua Marcellinus comes Anastasii ejusdem anno duodecimo, Procopius, *De bello Persico*, lib. i, nonnihil attingit Theodorus Lector lib. ii.

potestatem venit. Hunc in modum illi intra urbem admissi ad prædas et excidium vertuntur, copiosis undequaque congestis sibi manubiis. Tertio vero a proditiōe die Cabades elephantō insidens urbem ingreditur: et divitias quidem exiguas admodum, Gloen autem in urbis custodiā relinquit: ipse demum Nisibin regressus est, Persarum castris et exercitibus Amidam inter et Constantiam localis.

A. C. 497. — Hoc anno Gollthorum, Bessorum et aliarum Thracicarum nationum exercitus orientis duci præfectoque Areobindo Dalagaiphi filio, qui cum potestate magna dignitateque consulatum ordinarium gessit, commendatus ab Anastasio imperatore mittitur. Huic ex patre avus fuit Areobindus, qui Theodosii junioris temporibus in præliis adversus Persas claruit. Porro Areobindus Dalagaipho patri e Dyagesthea Ardaburii filia et Asparis, cujus nomen supra memoratur, nepoti susceptus fuit. Areobindo pariter socii plures dati sunt, et cum eo missi duces, quorum illustriores fuere Patricius et Hypatius, Secundini et sororis Anastasii imperatoris filius, et Pharasmanes genere Lazicus Zuxæ pater, et supra laudatus Romanus, qui ex Euphratesia exercitui se adjunxerat, nec non Justinus postmodum imperator renuntiatus, et Zemarchus, et alii nonnulli. Copiis omnibus Edessæ Osroenæ provinciæ civitate, et Samosati altera Euphratesiæ urbe coactis, qui comitabantur Hypatium et Patricium circa Amidam Persica custodia liberandam occupabantur. Areobindus autem cum Romano et Asuado tribunis et quibusdam aliis castra metatus, Cabadem ipsum Nisibi tunc commorantem aggreditur, variis præliis Persicæ acies lacessit, Cabadem ipsum Nisibi fugat, et ex ejus agris multorum millium spatio eum secedere coegit: quin etiam præcipuum Persarum in quodam conflictu occidit ducem, ejus gladius et armilla a Scythia, qui virum mactaverat, Areobindo primum oblata, deinde quasi spectatissimum victoriæ monumentum ad imperatorem missa. Imminuto in hunc modum Romanorum ducum virtute Persarum exercitu, vires ampliores sibi comparatas adversus Romanos immittit, adeo ut Hypatii Patricique 126 copias adhortaretur Areobindus, relictis circum Amidam locis, ad suppetias sibi ferendas contendere. Qui cum præ invidia dimoveri recusarent, Areobindus ipse de

A μενοι, καὶ οὕτως ἔσω τῆς πόλεως γεγονότες, ληΐζονται πᾶσαν καὶ καβαίρουσι καὶ πλοῦτον λαμβάνουσι πολλὸν, Καθάδου τοῦ βασιλέως ἐπὶ ἐλέφαντος εἰς αὐτὴν εἰσελθόντος μετὰ τρίτην ἡμέραν ὁ τῆς προδοσίας, καὶ πλοῦτον μὲν οὐ πολλόν, Γλόην ὁ δὲ τῇ πόλει καταλιπόντος, φύλακα, Καθάδου εἰς Νισίβην ἐπαναυέξαντος πόλιν, καὶ τῆς Περσικῆς δυναστείας μεταξὺ Ἀμίδας καὶ Κωνσταντίας διατριβούσης.

A. M. 5997. — Τούτῳ τῷ ἔτει στέλλεται παρὰ τοῦ βασιλέως (94) Ἀναστασίου στρατιὰ Γότθων τε καὶ Βεσσῶν (95) καὶ ἐτέρων Θρακῶν ἔθνων, στρατηγούντος τῆς Ἑφᾶς καὶ ἐξάρχοντος ὁ αὐτῆς Ἀρεοβίνδου τοῦ Δαλαγαίφου παδὸς, ὑπάτου γεγονότος ὁρδινάρου (τούτου πρὸς πατὸς ἐγένετο πάππος; Ἀρεοβίνδος, ὁ κατὰ τὸν Θεοδοσίου τοῦ νέου χρόνον εὐδοκίμησας κατὰ Περσῶν, ἐπέχθη δὲ Ἀρεοβίνδος τῷ Δαλαγαίφῳ ἀπὸ Δυαγησθεᾶς ὁ, τῆς Ἀρδαβουρίου θαγατρὸς τοῦ παδὸς Ἀσπαρος, οὐ πρόσθεν ἐμνημονεύσαμεν) ἐπὶ δυναστείᾳ μεγάλῃ. Συναπεστάλησαν δὲ τῷ Ἀρεοβίνδῳ καὶ ἑτεροὶ πλείστοι στρατηγοί, ὧν οἱ περιφανέστατοι ὁ Πατρίκιος ἦν καὶ Ὑπάτιος, ὁ Σεκουνδίνου καὶ τῆς ἀδελφῆς Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως υἱὸς, καὶ Φαρασμάνης ὁ Ζουνὶ πατὴρ, τὸ γένος Λαζῆς, καὶ Ῥωμανὸς ὁ προεξηρημένος ἐξ Εὐφρατησίας συναφθεὶς τῷ στρατεύματι, καὶ Ἰουστίνος ὁ βασιλεύσας ὁ μετὰ ταῦτα, καὶ Ζήμαρχος καὶ ἑτεροὶ τινες τῆς δυνάμεως συναλθούσης ἐν Ἐδέσῃ πόλει ὁ τῆς Ὑσρονη; καὶ Σαμοσάτοις πόλει ὁ τῆς Εὐφρατησίας. Καὶ ὁ μὲν περὶ Ὑπάτιον καὶ Πατρίκιον ἡσυχολοῦντο τὴν Ἀμίδαν ἐλευθερῶσαι τῆς Περσικῆς φυλακῆς. Ἀρεοβίνδος δὲ μετὰ Ῥωμανοῦ καὶ Ἀσουάδου φυλάκων (96) καὶ τινων ἐτέρων ὁ στρατοπεδευσάμενος, ὥς πρὸς αὐτὸν Καθάδην τότε εἰς Νισίβην διατρίβοντα διαφόροι μάχαις καταγωνίζεται τῶν Περσικῶν. ὁ καὶ τῆς Νισίβης Καθάδην ἀπελαύνει καὶ πολλοὺς διαστήμασιν ὑποχωρῆσαι ὁ τῆς χώρας πεποιήκεν. Ἀνεῖλε δὲ καὶ στρατηγὸν μέγιστον ὁ τῶν Περσῶν ἐν μὲ συμπολοκῇ, οὐ καὶ τὸ ξίφος καὶ τὸ βραχιόλιον ἠνέχθη Ἀρεοβίνδῳ παρὰ τοῦ ἀνελόντος αὐτὸν Σκῦθου, καὶ ἀξιολογόν ὥς μάλιστα φανέν ὁ σύμβολον τῆς νίκης ἐστάλη τῷ βασιλεῖ. Τῆς οὖν Περσικῆς στρατιᾶς ἑλαττωθείσης οὕτω τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ἐτρατηγούς παρασκευασάμενος Καθάδης ἐκπέμπει ὁ στρατεύμα πλείστον κατὰ τῶν ὁ Ῥωμαίων, ὥστε Ἀρεοβίνδον προτρέφει τοῖς περὶ Ὑπάτιον καὶ Πατρίκιον, ἀπὸ τῶν περὶ Ἀμίδαν τόπων εἰς συμμαχίαν αὐτῷ συνδραμεῖν. Ἐκείνων δὲ παραιτησαμένων διὰ

VARIE LECTIONES.

ὁ τρίτην ἡμέραν A, τὴν τριήμερον vulg. ὁ Γλόην A, Γλόην vulg. passim. ὁ ἐξάρχοντος A e, ἐξαρχούντος vulg. ὁ Γόδησθεᾶς A b. ὁ περιφανέστεροι A. ὁ βασιλεὺς A. ὁ Ἐδέσῃ πόλει A, Ἐδέσῃ τῇ πόλει vulg. ὁ Σαμοσάτοις πόλει A, Σαμοσάτης πόλεως vulg. ὁ καὶ add. ex A. ὁ ἐτέρων add. ex A. ὁ τὸ Περσικὸν b, τὸν Περσικὸν e. ὁ εἰσχωρῆσαι A. ὁ μέγιστον om. A. ὁ φανέν A. ὁ ἐκπέμπει A, εἰσπέμπει vulg. ὁ τῶν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(94) Procopium et Marcellinum sequitur auctor Theophanes: hunc quoad annorum rationem, alterum quoad historię fidem lib. 1, *De bello Persico*.

(95) Bessi ad Hæmum montem, et Danubium

populi. ORTELIIUS.

(96) Vat. 1, καὶ Ἀσουάδου τοῦ φυλάκρου, placetque; nam Romanus majus aliquid tribuno videtur, supra jam Palestine præses victoriis clarus. COMBEFFIS.

φθόνον ὀποχωρησάι, ἡδουλήθη Ἀρεοβίνδος εἰς Βυζάντιον ²¹ εἰσελθεῖν, εἰ μὴ μόλις ²². Ἀππίων ὁ Αἰγυπτίος, ὑπάρχων τότε ²³ τοῦ στρατεύματος ὦν καὶ τῆς δαπάνης, καὶ τῆς ἐποφίας πάντων προσεσηκώς ²⁴, ἐπέσχεν αὐτὸν ἐν τοῖς τόποις. Διαφερομένων δὲ τῶν στρατηγῶν πρὸς ἀλλήλους, Καβάδης εἰς Νισίβην ἰλθὼν καὶ τὰ τῆς διχονοίας τῶν στρατηγῶν μαθὼν, αὐτὸς τε πολὺς ὦν τῷ πλήθει καὶ πολλὰχὺ τὴν αὐτοῦ στρατιὰν κατακερματίζων ²⁵, ἤλθαν, ὡς εἰπεῖν, τὴν Ῥωμαϊκὴν κατέδραμεν γῆν καὶ ἐδηξέωσεν ²⁶ μέχρι Συριῶν αὐτῶν ²⁷, πολλοὺς μεταξὺ πρὸς Ἀρεοβίνδον ὑπὲρ εἰρήνης ἐκπέμψας πρέσβεις καὶ ἐπὶ χρήμασιν καταλύνειν τὸν πόλεμον λέγων. Οὕτω τοίνυν καὶ τὰ περὶ τὴν Ἐδεσσαν ²⁸ μάλιστα κατέδραμὼν, καθ' ἣν Ἀρεοβίνδος ἦν· πλὴν οὐ πράξας· ἐκαὶ θεξίως, ἀλλὰ παρ' ἐλπίδας ἐλαττοῦται τῆς Ἀρεοβίνδου μάχης. Γνοὺς δὲ καὶ τὸν Ἀρίδης φύλακα Γλόην τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ διαφθαρήναν μηχανώμενον ²⁹, ἐπανερχεται κακωθεὶς δι' ἐτίρας ὁδοῦ, καταφρονήσας τῶν ὁμηρῶν, ὧν ἐδεδώκει ³⁰ τῷ Ἀρεοβίνδῳ, τοὺς εἰρήνης λόγους· καὶ κατέσχον παρὰ τὰς συνθήκας Ἀλύπιόν τε τὸν χρηστὸν ἐκείνον ³¹ καὶ Βασίλειον τὸν Ἐδεσηνόν· ὥστε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τὰ οἰκεία, χειμῶνος ἦδη καταλαβόντος, τοὺς μὲν στρατηγούς Ῥωμαίων ³² ἐν διαφόροις τῆς Εὐφρατῆσις καὶ Ὀσροηνῆς καὶ Μεσοποταμίας καὶ Σύρων καὶ Ἀρμενίων διαιρεθῆναι πολλήσασαι ³³ τὸν χειμῆριον αὐλισθησομένου, καιρὸν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἱππικῷ γενομένου (97), ἀταξία γέγονε τῶν δύο μερῶν, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον ἐξ ἀμφοτέρων, ἐν οἷς καὶ ὁ υἱὸς Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως, ὃν εἶχεν ἀπὸ πάλλακῃς· καὶ σφόδρα λυπηθεὶς Ἀναστάσιος πολλοὺς ἐτιμωρήσατο καὶ ἄλλους ἐξ ὁρίαις παρέπεμψεν.

A. M. 5998. — Τούτῳ τῷ ἔτει Κέλλωρα ³⁴ τὸν μάγιστρον (98) ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεμφθέντα μετὰ τῆς σὺν αὐτῷ πλείστης δυνάμεως, καὶ τὴν ὅλην σχεδὸν ἐξουσίαν παρεκλήφοντα σὺν Θεοδότῳ ³⁵ στρατηγῷ, τοῖσι κατεπίστειυσεν ὁ βασιλεὺς τὴν τοῦ παντὸς πολέμου διοίκησιν. Ἀππίωνα δὲ καὶ Ὑπάτιον μετὰ πέμπεται σπουδαίως εἰς τὸ Βυζάντιον, οὐκ ἀνεγκαιροὺς ἡγησάμενος εἶναι τῷ στρατοπέδῳ διὰ τὴν πρὸς Ἀρεοβίνδον τὸν στρατηγὸν ἔχθραν. Καλλιόπιον δὲ τὸν στρατηγὸν ἐπιστήσας τῇ τοῦ δαπανήματος ἀρχῇ. Τοῦ Κέλλωρος τοίνυν ἀρίστα ³⁶ τὸν πάντα πόλεμον ἄμα τῷ Ἀρεοβίνδῳ καὶ Πατρικίῳ καὶ Βερούσῳ ³⁷ καὶ Τιμοστράτῳ καὶ Ῥωμαῖν καὶ τοῖς λοιποῖς κατὰ διαφόρους τόπους οἰκομησάντος· ἦν γὰρ ὁ

A repetendo Byzantio cogitasset, nisi Ægyptius Appio, totius exercitus præfectus et annonæ rebusque singulis inspicendis invigilans, eum locis in illis consistere compulset. Ita dissidentibus ab invicem ducibus, Cabades Nisibin ingreditur, habitaque discriminis inter duces orti notitia, cum aliqui copiosæ adessent illi vires, toto exercitu per turmas et globos diviso, in universam, ut ita loquar, excurrit Romanam ditionem, et abacta a Syris longe positâ præda, plures interim ad Areobindum de pace compohenda legatos decernit bellumque pecunia dirimendum denuntiat. Loca igitur circa Edessam, in qua Areobindus metabatur, devastans, nil prosperum ibi peregit: quin imò ex pugna cum Areobindo præter expectationem commissâ viribus deterior recessit. Cum vero insuper Gloem ducem, quem Amidæ præsidio reliquerat, perire paratum rescivit, per aliam viam cum magna clade accepta recessit, fidem, per obsides quos Areobindo dederat, oppignoratam, et de pace collocutionem parvi pendens: quin etiam Alypium virum illum optimum et Basilium Edessenum præter ictas condiciones penes se delinuerunt Persæ: ita ut Cabade in ditionis suæ fines regresso, Romani duces a se invicem disjuncti in diversa Euphratensis, Osrhoenæ, Mesopotamiæ, Syriæ atque Armeniæ oppida hiemantes se contulerint.

Hoc anno equestri agone celebrato, facta est duarum factionum seditio, et ex utraque periere plurimi, inter quos Anastasii filius ex pellice natus numeratus est: ejus morte vehementer afflictus Anastasius plures ultimo supplicio, alios exsilio multavit.

A. C. 498. — Hoc anno Cellore magistro cum maxima subditarum sibi copiarum vi misso et cum Theodoto duce supremam pene in exercitum omnem potestatem adepto universam belli administrandi curam commisit imperator: Appionem et Hypatium, quorum operam haud amplius in castris desiderari ob exercitum cum Areobindo duce inimicitias arbitrabatur, Byzantium diligentiùs revocat: et rei annonariæ summam Calthopio duci commendat præfecturam. Cellore porro cum Areobindo ¹²⁷ et Patricio et Borsuo et Timostrato atque Romano, nec non reliquis aliis rationem bellandi optimam per varia quæque loca semper exereuit. Vir enim fuit præstantis ingenii et magnæ doctrinæ, animi

VARIÆ LECTIONES.

²¹ εἰς Βυζ. A e, καὶ εἰς Βυζ. vulg. ²² μόλις A, μόνος vulg. ²³ τότε A, τε vulg. ²⁴ προσεσηκώς A, προσεσηκώς vulg. ²⁵ κατακερματίζων A, κατακερματίζων vulg. ²⁶ ἐδηξέωσεν] ἐδίωξεν A e. ²⁷ Συρίας αὐτῶν A. ²⁸ Ἐδεσσαν A, Ἐδεσαν vulg. passim. ²⁹ μηχανεύμενον A. ³⁰ οὗς δέδωκε A, fort. leg. δι' ὧν s. οἷς ἐδεδώκει τῷ Ἀρ. τοὺς εἰρήνης λόγους. ³¹ ἐκείνοι A. ³² Ῥωμαίων A, Ῥωμαίους vulg. ³³ παλαίσμασι A e. ³⁴ Κέλλωρα A, Κέλλαρα b. ³⁵ σὺν Θεοδότῳ σὺν ἄπ τῷ A e f, σὺν Ἀρεοβίνδῳ b. ³⁶ ἀρίστα τὸν A, ἀρίστατον vulg. ³⁷ Βουνούσῳ A, Βουνόσῳ a, Βουούσῳ b e.

JAC. GOARI NOTÆ.

(97) Circensis hic motus idem videri posset, qui in *Chronica Alexandr.* ad Anastasii annum 7 legitur, in quo Anastasius ipse lapide percussus. Vi-

deat lector, et sententiam proferat.

(98) Rem aliter eandem narrat Procopius citatus.

fortitudine Deique gratia ad summum repletus, ex Illyrico, unde et Anastasius ducebat originem, trahens genus; et continuis quidem incursionibus Persarum agros et munita quæque loca vexans, alia quidem igne, alia modis aliis devastabat: adeo ut ipsa Nisibis in Romanorum potestate tantum non veniret. Pestilentia enim Persicam regionem invaserat. Tum vero per provincias Cadusiorum maxime dictorum et aliarum gentium tumultus unus post alium audiebantur exoriri; illisque tantopere Persarum res jactabantur, ut Aspetium ducem de pace cum Romanis collocuturum prope Casabades destinavit, et quamvis leve quid fuerit a Romanis reportatum, Amidam certe, quam infinitis laboribus recipere, nec Persarum in praesidio locatorum manibus etiam famis in eos invalescentis vi potuerant eripere, tam ob opportunum loci situm, quam ob indissolubilem mœnium firmitatem, nullo negotio restituerunt Persæ. Ingruentes præterea hiemis molestias secum reputantes duces, ex locorum, in quibus cum Aspetio pacis conferebantur sermones, difficultatibus et periculosa hiematione Romanum exercitum paucis talentis redimere satius esse duxerunt. Talentis igitur ad triginta datis Basilium Edessenum apud Persas obsidem adhuc agentem (Alypius enim ille bonus vir morborum diuturnitate penes eos diem suum obierat) receperunt, redditisque pariter, quos tenebant, obsidibus, et Amida recuperata, in Ammodiæ et Mardes confiniis convenientes pacis conditiones tandem tulerunt, ipsasque demum scriptis obfirmatas dederunt et acceperunt. Isque fuit exitus belli ab Anastasio adversus Persas gesti, qui circa decimum et quintum imperii illius annum incidit. Cum autem per totum triennium bellum durasset, a quo multo magis quam a cæteris omnibus retro bellis Persarum ditio exhausta fuit, in hunc tamen finem Anastasio decimum et quintum annum imperante deductum est. Cæterum Joanne Alexandria præsele defuncto, Joannes Nicæota ecclesiastica

Hoc eodem anno plura ex ære opera, ex his, quæ posuit magnus Constantinus, Anastasii jussu confecta sunt. Ipse vero propriam ex illis sibi statuum effluxit, quam in Tauri 128 columna erexit: quæ prius enim magno Theodosio locata fuerat, terræ motu disjecta et comminuta fuit.

A. C. 499. — Alexandria episcopi Joannis Nicæotæ annus primus.

Hoc anno bellis liberatus Anastasius pervertendo

ἡνὴρ μετὰ λόγου καὶ παιδείας πάσης χάριτος Θεοῦ πολλῆς πεπληρωμένος καὶ ἀνδρείος, Ἰλλυριοῦς μὲν τῷ γένει, ὅθεν καὶ Ἀναστάσιος ὠρμητο· πολλὰς μὲν τῆς Περσικῆς χώρας καὶ φρούρια ἐπιδραμὼν, τὰ μὲν πυρὶ, τὰ δὲ καὶ ἄλλοις καθήρηθη τρόποις· ὥστε καὶ αὐτὴν Νισίβην μικροῦ δεῖν ὑπὸ Ῥωμαίων γενέσθαι· ἐκράτει γὰρ καὶ λοιμοὶ τῶν Περσικῶν τηλικαῦτα· εἴτα καὶ ἐπανάστασις αὐτοῖς ἐπισυμβέηκεν ἔθνη, τῶν λεγομένων Καδουσίων καὶ ἐτέρων ἔθνων, καὶ οὕτως ἀπλῶς ἐπικρατοῦσι τῶν Περσικῶν πραγμάτων Ῥωμαῖοι, ὥς ἀποστεῖλαι Καδόβην Ἀσπίτιον στρατηγὸν περὶ εἰρήνης ἐσπουδασμένως διαλεχθῆναι Ῥωμαίοις. Καὶ εἰ μὴδὲν ὀλίγον τι κομιζόμενον, ἀποδοῦναι καὶ Ἀμίδαν αὐτοῖς ὅπως δυνήθεται μετὰ μυρίων πόνων καὶ λοιμῶν ἥδη ἐπικρατησάντων φυλάκων, ἀπὸ Περσῶν αὐτὴν ἐξελίσθαι, καὶ διὰ τὴν τοῦ τόπου θέσιν καὶ τὸ τῶν τευχῶν ἀκατάλυτον. Πλὴν οἱ στρατηγοὶ χειμῶνα πάλιν ὀρῶντες ἐπὶόντα καὶ αἰρετώτερον εἶναι κρίναντες ὀλίγων ταλάντων ἐξωνήσασθαι τὸ Ῥωμαῖκον στρατόπεδον ἐκ τῶν χειμερίου τῶν τόπων, ἐν οἷς οἱ πρὸς Ἀσπίτιον ἐγγίνοντο λόγοι, τριάκοντα τάλαντα παρασχόντες καὶ ἀναλαβόντες Βασίλειον τὸν Ἐδεσσηνόν, ὁμηρεύοντα πρὸς Πέρσας· ἐπὶ (Ἀλύπιος γὰρ ὁ χρηστὸς ἐτενέθηκε νότῳ χαμῶν παρ' ἐκείνοις), καὶ ἀναβόντες, οὓς εἶχον ὁμήρους, Ἀμίδαν τε ἀπολαβόντες καὶ τὰς περὶ τῆς εἰρήνης ποιούντες συνθήκας, ἐν μεθορίοις γενόμενοι τοῦ Ἀμμοδίας καὶ τοῦ Μαρδῆς φρουρίου, καὶ γράμμασι αὐτὰ βεβαιώσαντες. Καὶ τοῦτο τέλος ἔσχεν ὁ Περσικὸς Ἀναστασίου πόλεμος κατὰ τὸ ἐς τέλος τῆς αὐτοῦ βασιλείας, τριετίαν μὲν κρατήσας, μάλλον δὲ τῶν ἐμπροσθεν πολέμων τὴν Περσὶν λυμηνάμενος γῆν, εἰς τοῦτο τέλος τοῦ ἐτους τῆς Ἀναστασίου βασιλείας ἐληξεν. Ἰωάννου δὲ τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας τελευτήσαντος, Ἰωάννης ὁ Νικαῶντης χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ.

consecratione locum ejus occupat.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐκέλευσεν Ἀναστάσιος (99), καὶ ἐχωνεύθησαν πολλὰ χαλουργήματα, ἐξ ὧν ὁ μέγας Ἰσθμὸς Κωνσταντίνος. Ἐποίησε δὲ ἐξ αὐτῶν στήλην Ἰβάν, ἣν Ἰσθησεν εἰς τὸν κίονα τοῦ Ταύρου. Ἡ γὰρ πρῶν ἐστῶσα Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἔπεσον ἀπὸ σεισμοῦ καὶ συνετρίβη.

A. M. 5999. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Ἰωάννον τοῦ Νικαῶντος (1) ἔτος πρῶτον.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀναστάσιος ἀνεθεῖς (2) τῶν πολέ-

VARIÆ LECTIONES.

Θεοῦ om. A. ἡ πολλὰ A. ἐπιδραμῶν] ἐπιδραμὰς ἔπαθον A. ἄλλοις καθ. A. ἄλλοις καθ. vulg. Ῥωμαίους A. Ῥωμαίων vulg. λοιμοὶ A. εἰς, λοιμοὶ vulg. Ῥωμαῖοι add. ex A. κομιζόμενος A. λοιμῶν ἥδη ἐπικρατησάντων I. λοιμῶν ἥδη ἐπικρατησάντων A. λοιμῶν ἥδη ἐπικρατῆσαντα τῶν vulg. καὶ τὸ τῶν A. καὶ διὰ τῶν vulg. τρία τάλαντα A. Ἐδεσσηνὸν ὁμηρεύοντα A. Ἐδεσσ. ὁ ὁμηρ. vulg. Πέρσας A. Πέρσας vulg. ἀπολαμβάνουσι A. φρουρίου A. b. χωρίου vulg. αὐτὰ A. τοῦτο vulg. ὁ Περσικὸς Ἀναστ. πόλεμος A. Ἀναστ. ὁ Π. π. vulg. τοῦτο add. ex A. ἣν b. καὶ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(99) Ex Gyllii scriptis lib. III, De topographia CP., cap. 6, plurimam lucem præsentia mutantur.

(1) Clausum vocat Ecchellensis, et pontificatus

annos 21, dies 23 tribuit.

(2) Eadem Theodorus Læctor lib. II: Τοῦ δὲ βασιλέως πρὸς Πέρσας σπονδὰς ποιήσαντος. Et infra:

μων Μακεδόνιον τὸν πατριάρχην διαστρέφαι ἐκ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐσπευδεν. Πολλοὶ δὲ τῶν ἐπισκόπων Ἀναστασίῳ χαρίζομενοι τῇ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ ἀντέπιπτον, ὧν πρῶτος ἦν Ἐλεῦσιος ^α ὁ Ἀσήμεν. Μανιχαῖον δὲ τινα ζωγράφον Συροπέρσιν ἀπὸ Κυζίκου Ἀναστάσιος ἤγαγεν ἐν σχήματι πρεσβυτέρου, δ; ^β ἀλλότρια τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀγίων εἰκόνων ἐπέδωκεν γράφαι φασματώδη ἐν τῷ παλατίῳ Ἑλληνικῶν ^γ, γνῶμῃ τοῦ βασιλέως χαίροντος τοῖς Μανιχαίοις, ὅθεν καὶ στάσις τοῦ λαοῦ γέγονε μεγάλη. Καὶ ^δ τὸν ἐπαρχον ^ε ἐν ταῖς συνάξεσι (3) καὶ ἐν ταῖς λιταῖς τότε ἐπαινέσεν ἀκολουθεῖν ὁ βασιλεὺς. Ἐφοβεῖτο γὰρ τῶν ὀρθοδόξων τὰς ἐπαναστάσεις· καὶ ἐγένετο εἰς ἔθος. Ξεναῖαν τὴν Μανιχαϊκὴν ἤγαγεν Ἀναστάσιος εἰς τὸ Βυζάντιον, τὴν καὶ Φιλόξενον, ὡς ὁμόφρονα. Μακεδόνιος δὲ οὐτε κοινωνίας ^α, οὐτε λόγου αὐτὸν ἤξιωσεν, τοῦ κλήρου καὶ τῶν μοναχῶν καὶ τοῦ λαοῦ παραττομένου. Ὅθεν καὶ λάθρα τῆς πόλεως αὐτὸν ἐξήγαγεν Ἀναστάσιος. Ἀχόλιον (4) δὲ τινα Μακεδόνη· σπασάμενον κατ' αὐτοῦ μάχαιραν ἐξ ὀποβολῆς τῶν ἐχθραίνοντων αὐτῷ ^β, μηνιαίας ^γ ἀνώνυμους προσέταξεν αὐτὸν λαμβάνειν, ἐπαινεθεὶς τῆς πραότητος ^δ. Τοῦτο δὲ καὶ ^ε εἰς ἐνδεεῖς ἱεροσούλους ἐπραξεν.

centem, menstruum annonam jussit reportare quam pariter liberalitatem in egenos quosdam, qui

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ^α ἀνεφάνη τις ἀνὴρ χυμευτῆς ὑπάρχων, φοβερός, Ἰωάννης ὀνόματι, ἐν Ἀντισοχείᾳ ἐπιθέτης, δ; λάθρα εἰσεργόμενος εἰς τὰ ἀργυροπρατεῖα ὑπεδείκνυνεν τοῖς ἀργυροπράταις χεῖρας ἀνδριάντων χρυσᾶς καὶ πόδας καὶ ἄλλα ζῶδια λέγων, ὅτι *θησαυρὸν ἔδρον γέροντα ταῦτα*, καὶ ἡπάτησεν πολλούς, καὶ ἐκόμωσεν πολλούς ^β. ὥστε γνόντα τὸν βασιλεῖα κρατῆσαι αὐτόν. Ὁ δὲ προσήνεγκεν τῷ βασιλεῖ χαλινὸν ἵππου ὀλόχρυσον διὰ μαργαριτῶν· καὶ τοῦτον λαβὼν ὁ βασιλεὺς, λέγει αὐτῷ· Ὅντως ἐμεὺ οὐ κομώσεις. Καὶ ἐξώρισεν αὐτόν εἰς τὴν Πέτραν τὸ φρούριον τῆς Ἀσίας, καὶ ἐκεῖ ἐτελεύτησε.

A. M. 6000. — Τοῦτω τῷ ἔτει Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς ἐτείχισε (ε) τὸ δάρας χωρίον ἐν τῇ Μεσοποτα-

VARIÆ LECTIONES.

^α Ἐλεῦσιος ὁ Ἀσήμεν b. ^β δ;] ὡς libri. ^γ Ἑλληνικῶν b. ^δ καὶ add. ex A. ^ε ἐπαρχον A b, ὑπαρχον vulg. ^β prius οὕτε add. ex A. ^γ αὐτῷ A, αὐτόν vulg. ^δ μηνιαίας A, μηνιαίας vulg. ^ε τῆς πραότητος A, τῇ πραότητι vulg. ^β καὶ add. ex A. ^γ τῷ δ' αὐτῷ ἔτει A, τοῦτω δ' ἔτει vulg. ^δ ἡσαυρὸν A, ἡσαυρὸν vulg. ^ε καὶ ἐκόμωσεν πολλούς] hæc ita exhibet a: ἐκόμωσεν ἐπάρων πολλὰ χρήματα καὶ λαβὼν ἐφυγεν καὶ εἰσελθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκόμωσεν κακεῖ πολλούς.

JAC. GOARI NOTÆ.

Ἀναστάσιος δὲ εἰς τὰ πολεμικὰ ἀσχολούμενος τῆς κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐπαύσατο βίας· ἤνικα δὲ μικρὸν ἐκ τῶν πολεμίων ἀνεστὶν ἔλαθεν, πάλιν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τοῦ Μακεδονίου ἐπὶ ἤλκετο· sed absque temporis nota: que nihil secius ex Persici belli annis superioribus ascripti termino facile colligitur. Eleusum porro in Cappadocia secunda urbis episcopum memorat Evagrius, lib. iii cap. 31.

(3) Clarior Theophane Theodori Lectoris dictio: διὰ τὰς γινόμενας ὑπὸ τοῦ λαοῦ στάσεις ἐν τῇ πόλει κατὰ τοῦ βασιλέως, ἐπαινέσθη τὸν ἐπαρχον τῆς πόλεως ἀκολουθεῖν ταῖς λιταῖς. Ἐφοβεῖτο γὰρ τὸν ὑπὸ τῆς τετάρτης συνόδου ζήλον τῶν τὰς ἐπιλάττεις ποι-

A Macedonio patriarchæ a recto fidei sensu studium omne contulit. Plures autem episcoporum Anastasii gratiæ sibi promerendæ cupidi, Chalcedonensis synodi se declaraverant adversarios, quorum antesignanus Eleusius Asemensis episcopus exstiiit. Manichæum vero quemdam Syropersam genere, pictoriæ artis peritum, presbyteri vestibus ornatum Cyzico adduxit Anastasius, qui monstruosa quædam et a sanctis ecclesiæ imaginibus aliena ad imperatoris Manichæorum opinionibus assueti mentem in Helenianorum palatio depingere ausus est: ex quo magna populi seditio coorta. Ut præfectus in conventibus ecclesiasticis vel publicis processibus imperatorem pone sequeretur, novo commentu Anastasius edixit: sibi quippe timebat a catholicorum tumultibus: et jam res in consuetudinem transiit. Xenaiam præterea Manichæorum sectatorem, Philoxenum alias dictum, utpote qui una secum sentiret, Anastasius Byzantium accersivit. Macedonius autem, clero, monachis et populo propter eum tumultuantibus, neque communione, neque alloquii familiaritate dignatus est: quocirca clam eum urbe subduxit Anastasius. Acholium porro quemdam, ex infensorum sibi suggestione gladium in caput educentem, tanta in hominem clementia laudatus: ecclesiam compilaverant, exercuit.

Hoc etiam anno vir quidam artis confistoriæ peritus ac plane portentum æstimatus, Joannes nomine, veterator insignis Antiochiæ visus est: qui clam argentariorum tabernas obambulans, statuarum manus, pedes et animalculorum signa auro solido conflata argentariis ostentabat, dicens: *Thesaurum hujusmodi rerum plenum inveni*. Et his præstigiis multos decepit atque delusit: adeo ut de illis monitus imperator hominem tenuerit. Ille frenum equi auro puro compactum gemmisque respersum imperatori obtulit: quo accepto, dixit imperator: *Certe non mihi præstigiis illudes*: eumque relegavit Petram, quod est Asiae 129 munimentum: atque ibi tandem interiit.

A. C. 500. — Hoc anno Anastasius imperator D Daras castrum Mesopotamiæ magnum atque fir-

ούντων. Ὅπερ λοιπὸν ἐξ ἐκείνου ἔθος ἐγένετο.

(4) Εὐχώλιον scribit Theodorus Lector, Ἀσχολιον Peyrez. ms.

(5) Hæc eadem Chronicon Alexandrinum anno Anastasii 7 erranter. Bellum enim Persicum, quo posterior Anastasiopolis condita, duodecimo tantum confectum est, ex Evagrii nuper citati testimonio. De hujus urbis condita Theodorus Lector, et Evagrius, lib. iii, cap. 37, qui etiam addit: *Λέγεται δὲ πρὸς τινῶν δάρας, ὅθεν δαρεῖον αὐτόθι κατηγωνίστατο παντάπασιν Ἀλέξανδρος*. Nonnulli locum illum Daras appellarunt, quod Darium ibidem Alexander devicerit. Chronic. Alex.: διότι δαρεῖον δόρατι ἐκρούσεν· quod Darium ibidem δόρατι, hasta percussisset.

num in Romanæ ac Persicæ ditionis finibus situm mentibus cunctis; et ecclesias horreaque reponendis frumentis ac cisternas recipiendis aquis, nec non porticus in eo constituit; et nuncupavit Anastasiopolim: sed et publicæ commoditati duo balnea dicavit, et loco civitatis concessit jura.

A. C. 501. — Illo anno Anastasius imperator Flavianum Antiochiæ episcopum concordie sanctioni a Zenone editæ subscribere coegit, qui episcoporum sibi subditorum congregata synodo, prolixam scripsit epistolam, Nicænam, Cpolititanam et Ephesinam admittens synodos, Chalcedonem vero actam silentio præterit. Sed et Diodorum et Theodorum subinde damnavit, quatuor subiciens capita, in quibus cum Chalcedonensi synodo minime consentire videtur: maxime vero verbis istis, *in duabus naturis*, opponuntur ista capitula. Nonnulli Acacii Episcopi præsumptis ea capita factum esse dicunt. Porro Flavianus privatam Anastasio dedit epistolam, qua in mentem ejus omnino concecit, quem admodum etiam impius Xenaias, qui eo progressus est temeritatis, ut adversus divinissimum Leonem Romæ episcopum, synodum ipsam et utriusque assecras execrationes immitteret. Quin etiam Constantinus Seleuciæ episcopus sanctam Chalcedonensem synodum anathemate percussit, eadem prorsus ac Xenaias scribens. Flavianus autem ac si ipsos eo nomine accusare maluisset, hæc omnia imperatori per litteras remuntiavit. Imperator Fla-

viaς μέγα καὶ ἄγρυπν, μέσον τῶν ὁρίων ἡ κείρανον ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν, καὶ ἐποίησεν ἐκκλησίαν καὶ ὠρεῖα ἡ ἀπόρθεα αἰτου καὶ χιστέρνας ὁδάτων καὶ ἐμβόλους (6) ὀνομάσας αὐτὴν Ἀναστασιούπολιν. Ἐκτίσας δὲ καὶ δύο δημόσια λουτρά, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ δίκαια πόλεως.

A. M. 6001. — Τοῦτω τῷ ἔτει Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς Φλαβιανὸν (7) τὸν Ἀντιοχείας ἐπίσκοπον ἡγήσασεν τῷ Ἐνωτικῷ Ζήνωνος ὑπογράφει· δε ποιήσας σύνοδον τῶν ὑπ' αὐτὸν ἡ ἐπισκόπων πολὺς τιχον ἐπιστολὴν ἔγραψεν, τὴν ἐν Νικαίᾳ καὶ Κωνσταντινουπόλει καὶ Ἐφέσῳ ὁμολογῶν συνόδους, τὴν ἐν Χαλκηδόνι παρασιωπήσας. Ἀπεκήρυξε δὲ καὶ Διόδορον ἡ, ὑποτάξας κεφάλαια δ' ἡ, δὲ ὡν μὴ συνῶδον τῇ ἐν Χαλκηδόνι φαίνεται συνῶδον, μάλιστα δὲ τῇ φωνῇ τῇ, ἐν δύο φύσεσι, ἀπομάχονταί. Φασὶ δὲ τινες αὐτὰ Ἀνακίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως εἶναι ἡ, ὅ δὲ Φλαβιανὸς ἰδιόχουσαν ἐπιστολὴν ἔγραψεν Ἀναστασίῳ τῷ σκεπῷ αὐτοῦ ἐπόμενος· ὁμοίως καὶ ἡ Ξεναίας ὁ δουσετής, ὅστις καὶ αὐθεντίας ἡ προσέθηκε τοῦτοις τοῖς κεφαλαίοις, ἀνάθεμα κατὰ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ Ἀλέοντος ῥώμης καὶ τῆς συνῶδου καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ. Κωνσταντίνος δ' ἐπίσκοπος Σελευκίας τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἄγλιαν σύνοδον ἀνεθεμάτισεν ἡ γράψας τὴ αὐτὴ καὶ Ξεναίᾳ. Φλαβιανὸς δὲ ὡς θαυμάλιον αὐτοῖς ἡ (8) ἔγραψε τῷ βασιλεῖ μηνύων ἡ, ὅ δὲ βασιλεὺς ἡγανάκτησε· κατ' αὐτοῦ, Κωνσταντίνον μάλλον καὶ Ξεναίαν ἀποδοξάμενος. Ἠλία τῷ ἐπισκόπῳ (9) ἱεροσολύμων ἔγραψεν Ἀναστάσιος καλεῶν

VARIE LECTIONES.

ἡ ὁρίων A. ἡ ὠρεῖα A, nihil aliud quam latinum voc. horrea esse videtur. B. χιστέρνας A h, γαστέρνας vulg. ἡ ὑπ' αὐτὸν A, ὑπ' αὐτῶν h, ὑπ' αὐτοῦ vulg. ἡ καὶ Διόδορον A h, Διόδορον καὶ Θεόδορον vulg. ἡ δ' add. ex A. ἡ δὲ τῇ A, ἐν τῇ vulg. ἡ φασὶ — εἶναι om. A. ἡ ὁμοίως καὶ A, ὁμοίως δὲ vulg. ἡ αὐθεντίας προσέθηκε A, αὐθεντίας, προσ. vulg. ἡ ἀνεθεμάτισεν A, ἀναθεμα. vulg. ἡ τὰ αὐτὰ h, ταύτην A a, τὸ αὐτὸ vulg. ἡ αὐτοῦ A, αὐτὰς vulg. ἡ μηνύων. ὁ δὲ A e h, μηνύων ταῦτα, ὁ δὲ vulg. ἡ Κωνστ. μάλλον καὶ Ξεναί. A, K. δὲ καὶ Ξ. μάλλον vulg.

JAC. GOARI NOTE.

(6) Evagrius, βασιλικὰς στοάς, regias porticus.

(7) Discriminis haud exigui Theophanem inter et Evagrium Flaviani Antiochenis episcopi fides subiectum et materia: hoc eam integram perseverasse, illo corruptam penitus et extinctam asserente. Monachorum gregem haud contemnendum suis litteris ab hæresi Flavianum vindicantium adducit Evagrius lib. iii, cap. 31, Xenaiæ inimicitias, et ex simultatibus calumnias, conflictam ab adversariis hæreses notam, ut a fide discederet vim illatam, persecutiones, minas, seditiones, mortem ipsam intentatam, et indictum exsilium narrat cap. 32. Quis tantæ constantiæ vir a sanctitatis et innocentiæ iudiciis, quales Baronius, Petavius, et alii, in sanctorum album recenseri non mereretur? In adversum rapere ne molitur Theophanes, et Flavianum imbellem, timoris mancipium, laboris aucupem, a probis reiectum, ipsis hæreticis ob animum nutantem et incertum, exosum, ac propriis tandem technis multatum representat hoc, et tribus qui sequuntur annis. Utri fides adhibenda? Evagrio Flaviani temporibus viciniore, an posteriori Theophani? Auctoribus suis innotuit Theophanes: testes juratos, senes, cum quibus de Flaviano disseruit, exceptione majores adducit Evagrius. Hæreticus an orthodoxus; sanctus an impius Flavianus? decidant alii. Sanctum prædicabo, quem sanctus Theophanes ut impium damnat? hæreticum asseram, quem veritatis et fidei assertorem fidelis historicus Evagrius celebrat? Utrumque abhorret

animus. Ut ut se res habent, Flavianum suo jam tempore hæreses insinulatum mihi suggerit Evagrius: tum ubi cap. 31 Nestorianum errorem impingit Xenaias. Utquid enim Nestorii pravitate admixisse reum accusaret, quem solo fidei orthodoxæ nomine poterat dampnare? Sola fidei integritas crimen erat in Flaviano: non ex Nestorii reatu crimen fuerat in Flavianum refundendum, quem sola fidei puritas reum agebat. Nestorianum itaque inculcabat Xenaias, quia quem Eutychieus sue hæreses concepit et adversarium noverat, orthodoxum probare nequibat: tum etiam cum cap. 32 seniores, quos memorat, in Flaviani defensionem adducit Evagrius, quos certe tanto studio, quasi juratos testes non proferret, nisi Flaviani nomen in iudicium trahi ejus causæ tutius agendæ providus non perspexisset. Ab omni tamen hæreses suspicione liberasse, et orthodoxam ejus fidem apud omnes testatam voluisse videtur Liberatus Breviarii cap. 18 et 19.

(8) Volebat mitius agi Flavianus, ne sic dicto in Leonem et synodum anathemate plures offenderentur: satiusque videri in synodus damnetur silentio, quæ tamen ejus moderatio nec Catholicis probata est, nec hæreticis; utrisque eum insinulanti, Catholicis, Eutychanismi, hæreticis, Nestorianismi: quo illi nomine synoditis omnes, id est, qui synodum Chalcedonensem reciperent, infamabant. COMBERIS.

(9) Eliæ partibus sustinendis, eidemque in incult

κατὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου¹⁰ ψηφισαῖται. Ἡλιας Ἀ νiano succensuit, Constantinum¹¹ autem atque Xenaiam probavit amplius; tum vero Eliae Hierosolymorum episcopo, ut adversus Chalcedonensem synodum ferret sententiam scripto mandavit. Eliae imperatori rescribens, Nestorium et Eutychem, Diodorum et Theodorum diris devovit et actam Chalcedone synodum se recipere¹³⁰ testatus est.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐγένετο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ταραχὴ μεταξὺ Ἰωάννου τοῦ ἐπισκόπου, τοῦ¹¹ Νικαίου (11) καὶ Δαγαλαίφου κόμητος, περὶ Γενναδίου τοῦ Φιλοπέρου· καὶ ἐγένετο στάσις ἐπὶ τῆς πόλεως ἐπὶ ἡμέρας πολλάς· καὶ ἐνεπόρισαν¹² τὴν οἰκίαν τοῦ ἐπισκόπου Ἰωάννου οἱ στρατιῶται, ὅπῃ δὲ τῶν πολιτῶν ἡ οἰκία τοῦ Φιλοπέρου καὶ αὐτὴ ὁμοίως¹³, καὶ ἔστησαν (12) οἱ Ἀλεξανδρεῖς; στήλην τοῦ βασιλέως ἐν τῷ Ἀντικανθάρῳ (13).

A. M. 5002. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει μοναχοὶ τινες αἰρετικοὶ (14) διακόσιοι ἐλθόντες ἀπὸ Ἀνατολῆς ἐν τῷ Βυζαντίῳ ἅμα Σουήρῳ τῷ δυσσεβεῖ κατὰ Μακεδονίου καὶ τῆς συνόδου ἐσπούδαζον. Τοῦτους Ἀναστάσιος ἐντίμως¹⁵ ἐδίδετο, ὡς ἐχθροὺς τῆς ἀληθείας καὶ ταραξάντας¹⁶; τὴν Ἀνατολήν καὶ ὅδε ταῦτα¹⁷ πρᾶσσοντας. Ἰωάννης δὲ ὁ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας διαχίλια λίτρας χρυσίου διδεν ὑπέσχετο τῷ βασιλεῖ, εἰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἐκβάλει¹⁸ τελείως. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἠνάγκαζεν Μακεδόνιον κοινωνῆσαι τοῖς ἀποκρισιαρίοις Ἰωάννου καὶ Ἰωάννην δεῖξασθαι μὴ δεχόμενον (15), μὴδὲ¹⁹ ἐκβάλλοντα τὴν σύνοδον. Μακεδόνιος δὲ ἀντέστη εἰπὼν, μὴ κοινωνεῖν αὐτοῖς, εἰ μὴ ὁμολογήσουσιν (16) μητέρα καὶ διδάσκαλον τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον. Δευτέρως δὲ ὁ ἐπίσκοπος²⁰ τῶν Ἀριεαῶν τοῦ Βυζαντίου²¹ βαπτίζων τινὰ Βάρβαρον λεγόμενον, παρὰ τὴν Δεσποτικὴν παράδοσιν

Hoc etiam anno ingens tumultus Alexandriae exortus est inter Joannem Nicotam episcopum et Dagalaiphum comitem Gennadii Phicopetri gratia: eaque seditio plures dies in urbe duravit. Et quidem milites episcopi Joannis domum incendunt, et Phicopetri sedes a populo pariter combustae. Alexandrini porro ad Cantharum imperatoris statuum posuerunt;

Hoc etiam anno ingens tumultus Alexandriae exortus est inter Joannem Nicotam episcopum et Dagalaiphum comitem Gennadii Phicopetri gratia: eaque seditio plures dies in urbe duravit. Et quidem milites episcopi Joannis domum incendunt, et Phicopetri sedes a populo pariter combustae. Alexandrini porro ad Cantharum imperatoris statuum posuerunt;

A. C. 502. — Hoc anno monachi quidam haeretici numero ducenti ab Oriente Byzantium cum impio Severo transfretati insidijs Macedonio et synodo damnationem parabant. Istos Anastasius cum honore suscepit, ceu veritatis adversarios, qui totum conturbarent Orientem et eadem poriter forent hic molituri. Joannes autem Alexandriae episcopus ducentas auri libras imperatori se daturum pollicitus est, si modo eplebratam Chalcedone synodum funditus abrogaret. Imperator itaque Macedonium cum Joannis legatis communionem habere cogebat et Joanni ipsi, qui nec reciperet, nec respueret synodum, pacem dare. In adversum opposuit se Macedonius dicens nullam se communionem his impertiri, nisi matrem et magistram profiterentur Chalcedonensem synodum. Deuterius porro Ariariorum episcopus Byzantii quempiam nomine Bar-

VARIAE LECTIOES.

¹⁰ συνόδου A, συνόδῳ vulg. ¹¹ Διδώρον καὶ A a e f, Διδώρον καὶ Θεόδωρον καὶ vulg. ¹² σύνοδον om. A b. ¹³ τοῦ ante Nix. add. ex A. ¹⁴ ἐντίμως ex e. ¹⁵ καὶ αὐτὴ ὁμοίως A e (αὐτοῖς c). ¹⁶ ἐντίμως ἐπὶ τῷ A. ¹⁷ ταραξάντας A b. ¹⁸ καὶ τοὺς ταῦτα A e, καὶ ὡς ταῦτα a. ¹⁹ ἐκβάλει A, ἐκβάλῃ vulg. ²⁰ δεχόμενον μὴδὲ A, δεχόμενον αὐτὸν μὴδὲ vulg. ²¹ ὁμολογήσουσιν A, ὁμολογήσωσιν vulg. ²² τοῦ Βυζαντίου add. ex A.

JAC. GOARINOTÆ.

pate fidei jure protegendo, in Evagrii vel calumniam vel errorem totis viribus insudat Baronius ad annum d. 512 a num. 8 ad 18. Incassum omniro; ex corruptis quippe Theodori Lectoris verbis calumnia omnis exsurgit: ex integro textu summa tenetur ejus laus, et innocentia comprobatur. Theodoriani textus ex eo patet corruptela, quod Theophanes Theodorum exscribens, Theodoro contraria scribat. Vitiatus itaque Theodorus aut Theophanes: al non hic ejus scripta Eliam memorantia nullius erroris arguuntur. Quid igitur superest, quam vitiatum Theodorum, et ficto ejus vitio delusum Baronium admittamus? Hoc autem pacti in Christophorsea Eusebii, cui Theodorus adjungitur, editione Theodorus emendatur pag. mihi 187, tom. II: Ἡλιας τῷ ἐπισκόπῳ τῶν Ἱεροσολύμων προσέταξεν ὁ βασιλεὺς σύνοδον ἀθροίσαι τῶν ὑπ' αὐτὸν, καὶ κατὰ τῆς συνόδου ψηφισαῖται. Ἡλιας δὲ σύνοδον μὲν οὐ συνήθροισεν, αὐτὴ δὲ μόνος ἀναθεματίσας Nestorium, καὶ Εὐτυχή, καὶ Διδώρον, καὶ Θεόδωρον, τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἀπέδεδετο· Eliae Hierosolymorum episcopo mandavit imperator, ut synodum episcoporum, quos sub se habebat, colligeret, et quartam synodum eundem naret. Eliae vero synodum quidem non congregavit: ipse vero solus Nestorium, Eutychem, Diodorum, et

Theodorum damnavit, et Chalcedonensem synodum recepit. Quidquid alias legeris, vim historiae et ejus verbis inferi.

(10) Lege hic, sodes, pag. succedentis notam postremam (note 19).

(11) Machiotam corrupte legit Baronius ad annum D. 506 num. 16, et 516 num. 40 ex corrupto Liberati codice.

(12) Malim ἀνίστασθαι, ut sit, sola prostraverunt, everterunt Anastasii statuum. Quantum enim cohæret, ut tumultuans pro episcopo suo civitas, inque cives sevientem præsida, sive militibus ejus nomine, illi statuam imperatori erigant, et non potius, si quæ erat, sub illo seditious statu dejiciant? Sic ejusdem Anast. an. 56 laudante Anastasium Augustali, ipse, probris exceptus est, ejusque interemptus filius: sic nimirum Alexandrini infenso in Anastasium animo erant, facileque in ejus pronunpebant injuriam. COMEFIS.

(13) Cantharum balneum supra laudavit auctor.

(14) Qui fuerint illi monachi, unde progressi, ejus gratia CP. se contulerint, refert Evagrius, lib. III, cap. 33.

(15) Hoc attestatur Liberatus, cap. 18 ante finem.

(16) Pene verbatim jacenti hæc apud Theodorum Lectorem.

barum baptizare paratus, repugnante licet Dominica traditione, verba istiusmodi proferre ausus est: *Baptizatur Barbarus in nomine Patris, per Filium, in sancto Spiritu*: et confestim exaruit piscina. Barbarus terrore percussus fugā se dedit et omnibus postmodum, quod contigerat miraculum, manifestavit. In his imperator Macedonium Cpoleos præsulem habitam olim Chalcedone synodum reprobare, quemadmodum et Hierosolymorum episcopus Elias, coegbat. Ad hæc Macedonius, citra universalem synodum, cui primus assisteret Romanus episcopus, id se exsequi non posse referebat. Quibus imperator exasperatus, immunitatis querendæ causa confugientes in ecclesiam per vim abripi jussit et libertatis hujusmodi hæreticorum fanis concessit jura. Quilibet autem tam e clero, quam e plebe Byzantii degentes hæretici Severo atque hæreticis istis Orientis in oppugando Macedonio præstabant operas: ex quo deiferi Palæstinæ monachi divino moti affectu Severum et ejus assecclas monachos confutaturi Cpolim convenerunt. **131** Dorotheus interrim Alexandrinus monachus pro Chalcedonensis synodi defensione volumen ingens a se conscriptum Magnæ Anastasii fratris sponsæ rectum de fide sensum illuc usque servanti obtulit: quem ipsa dedit Anastasio, claritate doctrinæ virum a perfidia dimovere sperans. Ille libro perlecto, cum præter opinionem opus digestum animadverteret, Dorotheum in Oasim ablegat et locci fecit librum quod gereret inscriptum, *Tragedia, hoc est prophetia præsentis rerum status*: quemadmodum a magno etiam Basilio adversus Julianum pronuntiatum narrant. Cæterum Macedonius Flavianum Antiochensem et quicumque contra synodum leviter

ἐτόλμησεν εἰπεῖν· *Βαπτίζεται Βάρβαρος* (17) εἰς τὸ *ὄνομα τοῦ Πατρὸς δι' Υἱοῦ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι*. Καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη ἡ κολυμβήθρα. Ὁ δὲ βάρβαρος ἔμφορος γενόμενος ἔφυγε καὶ πᾶσιν ἐγνώρισε τὸ θαῦμα. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μακεδόνιον (18) τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἡγάγκαζεν ἀναθεματίσαι τὴν ἐν Χαλκηδὼνι σύνοδον, καθάπερ καὶ Ἠλίας ὁ ἱεροσολύμων (19)· ὁ δὲ Μακεδόνιος χωρὶς οἰκουμένης συνόδου ἐχούσης πρέσβρον τὸν Ῥώμης ἑπίσκοπον ἀδύνατον ἔλεγεν τοῦτο ποιῆσαι. Ὅθεν ἐχθρόνας αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, τοὺς προσφεύγοντας ἡ ἐκκλησία ἀποσπᾶσθαι ἐκέλευσε βιαίως, καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν αἰρετικῶν ὁρὸς αὐτοῦ παρήγαγε. Ὅσοι δὲ κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ αἰρετικοὶ ἐτύγχανον ἐν τῷ Βυζαντίῳ, τῷ Σευήρῳ καὶ τοῖς αἰρετικοῖς μοναχοῖς ἀνατολικοῖς ἐσθλάζον κατὰ Μακεδονίου σπουδάζοντες· ὅθεν οἱ κατὰ τὴν Παλαιστίνην θεοφόροι μοναχοὶ ζήλον θεῖον κινήσαντες, ἦλθον εἰς τὸ Βυζάντιον κατὰ Σευήρου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μοναχῶν. Δωρόθεος δὲ μοναχὸς Ἀλεξανδρεὺς πολὺστιχον βιβλίον ἐγραψεν ὑπὲρ τῆς ἐν Χαλκηδὼνι συνόδου, ἣν δέδωκε Μάγνῃ τῇ νύμφῃ Ἀναστασίῳ ἐπ' ἀδελφῷ ὀρθοδόξῳ οὖσῳ. Αὕτη δὲ Ἀναστασίῳ τὴν βίβλον προσήνεγκεν ἐλπίζουσα δι' αὐτῆς μετατιθεσθαι αὐτόν. Ὁ δὲ ἐντυχὼν αὐτῇ καὶ παρὰ γνώμην αὐτοῦ εὐρόν οὖσαν, Δωρόθεον μὲν εἰς ὡασιν ἐξορίζει καὶ τὴν βίβλον ἐξουθενεῖ διὰ τὸ ἐπιγράφειν, *Τραγῳδία, ἣν οὖν προφητεία* τῆς νῦν κατὰστάσεως, ὥσπερ τῷ μεγάλῳ Βασιλεῖ φασὶν εἰρησθαι κατὰ Ἰουλιανοῦ. Ὁ δὲ Μακεδόνιος Φλαβιανὸν τὸν Ἀντιοχείας, καὶ πάντας τοὺς τολμῶντας λέγειν τι κατὰ τῆς συνόδου ἀνεθεματίξεν, καὶ τοὺς ἀποκρισάριους Φλαβιανοῦ ἐλθόντας· πρὸς αὐτὸν διὰ τινὰς χρεῖας ἀνεθεματίσεν καὶ ἐδίωξεν.

VARIÆ LECTIONES.

ἡ ante ἱερ. add. ex A. ἡ τὸν Ῥώμης A, τῆς Ῥ. vulg. ἡ προσφεύγοντας A, προσ. vulg. ἡ ἐν — τῶν add. ex A. ἡ τοῖς αἰρετικοῖς μοναχοῖς B, τοῖς αἰρ. Μανιχαίοις A, τοῖς Μανιχαίοις αἰρετικοῖς vulg. ἡ τῇ add. ex A. ἡ αὕτη A, αὕτη vulg. ἡ καὶ add. ex A. ἡ τὸν ἀπὸ Ἀνε. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(17) Vide Græcos ab antiquo passiva recipiendi, non activa ministrandi sacramenta forma et lege usos: de qua nos in euchologicis. Βάρβας, et Βάρβαν in Vat. 1, ubique hic scribi, velut proprium nomen, observa. Idem apud Theodorum Lectorem obviam venit.

(18) Hæc apud Theodorum superioribus præmissa.

(19) Oppositus sibi ipsi Theophanes de Elia narrationem instituens: hic imperatoris auxiliarius Macedonium urget, ut synodum Chalced. anathemate feriat, qui linea paginæ præsentis prima σύνοδον ἀποδοχόμενος assertit. Si cum Palatino codice τὸ, ἀποδοχόμενος sustuleris; Elias cum reliquis peritoli superius positæ synodum Chalced. anathematizat, adeoque Macedonium orthodoxum cum Anastasio potest hic persequi. Lege hic ex opposito Ἠλίας (Eliam enim accusandi casu Anastasii editionis Regiæ legunt marginales lectiones) qui hic, cum orthodoxus ab Anastasio vim patitur, idem loco superiore orthodoxus item synodum Chalcedon. admittit. Utrum porro τὸ, ἀποδοχόμενος cum Palat. expungam, vel cum Anastasii citato exemplari legam, et Ἠλίας reponam, dubius hæreo. — Coegebat Anastasius Macedonium reprobare synodum, quemadmodum et Elia Hierosolymitanum: qui nimirum anno superiori professus esset se eam

recipere, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδὼνι σύνοδον ἀποδοχόμενος majoris aliquid fidei exhibens quam Flavianus, qui synodi nomen suppressisset, ut et iterum suppressit, rescribens e synodo apud Sidonem celebrata: cumque eo nomine tum ipse, tum Elias a Xenaita, alifisqe Eutychanistis accusentur, quod nolentes aperte damnare synodum, concordiam in synodo impedivissent, non video ut errore vacet, quod ibi habent Theophanis exemplaria, expressitque Anastasius, rescriptisse scilicet Eliam, se quoque τὴν ἐν Χαλκηδὼνι σύνοδον ἀποβάλλεσθαι, ipsam quoque synodum Chalcedonensem se repudiare. Si ita synodum reject, cur accusator nolle palam rejicere? Si ita totus in Eutychanismum concessit, cur ne Severo communicet, Anastasii anno 21 episcopatu abdicari sustinet? Scripserit ergo ut cum primum ejus fides tentata est, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδὼνι ἀποδοχέσθαι, se synodum quoque Chalcedonensem recipere: aut certe mitius quid loquendo, μὴ τὴν ἐν Χαλκηδὼνι ἀποβάλλεσθαι, minime se synodum Chalcedonensem rejicere; ut affinis sit Eliæ responsio alteri Macedonii, cum et ipse synodum damnare cogeretur: ait namque, non posse se id præstare extra synodum generalem, cui Romanus episcopus præsideret. Consentiant his alii scriptores, ut nihil sit hærendum. Videndum cum Evagrio aliquanto locupletior Nicephorus. *CONVERS.*

oblaturant, anathematum fulmine percellerat, Flavianoque legatos, ob quædam negotia se convenientes, execrationibus suppositos e conspectu amovit.

A. M. 6003. — Τοῦτω τῷ ἔτει σύνοδον κροτηθή- A
ναι (20) ἐν Σιδῶνι ὁ Ἀναστάσιος ὁ ἐπίσκοπος. Σωτή-
ριχος γὰρ ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας ὑπὸ
Μακεδονίου χειροτονούμενος ἐγγράφως ὡμολόγησεν
δέχεσθαι τὰ δόγματα τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, ὡς
ἔρον πίστεως. Μετὰ δὲ ταῦτα πολεμιώτατος ὁ γέ-
γονεν οὗτος, ὡς ἀπελθεῖν ὁ εἰς Ἀνατολὴν καὶ τῷ δυσ-
σεβεῖ Σεναίᾳ κοινολογήσασθαι, καὶ ἄμφω σύνοδον
γενέσθαι εἰς Σιδῶνα τὴν βασιλεὺς αἰτήσασθαι ἐπὶ τῇ
τελείᾳ ἐκβολῇ τῆς ἀγίας ἐν Χαλκηδόνι ὁ συνόδου ὁ
ἡτίας καὶ ὁ συνέστη καὶ θάττον διελύθη, τοῦ βασιλέως
πέμφαντος εἰς τοῦτο Εὐτρόπιον τριβούνον, ὃς καὶ
διαλύσας αὐτήν, Φλαδιανὸν τὸν Ἀντιοχείας καὶ
Ἡλίαν τῶν Ἱεροσολύμων σὺν τοῖς ἐπισκόποις αὐτῶν
τὰ πρὸς ἡδονὴν ὁ γράψαι τῷ βασιλεῖ παρεσκεύασεν.
Φλαδιανὸς δὲ τὰς τρεῖς μόνους συνόδους καὶ τὸ τοῦ
Ζήνωνος Ἐνωτικὸν δέχεσθαι ἔγραψεν, τῆς ἐν Χαλκη-
δόνι μνήμην μὴ ποιησάμενος. Ἡλίος δὲ ὁ Ἱεροσο-
λύμων (21) καὶ ἐπὶ ἐν Χαλκηδόνι ἔγραψεν ἀποβάλ-
λεσθαι. Σωτήριχος δὲ ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας καὶ
Σεναίης ὁ κατὰ Φλαδιανὸν καὶ Ἡλίαν ἀνήγαγον ὁ
τῷ βασιλεῖ, ὅτι διὰ τὸ μὴ θέλειν αὐτοὺς τρανῶς κατὰ
τῆς συνόδου τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἀποφύνασθαι, συνήλ-
θον ἀλλήλοις. Ἀναστάσιος δὲ ὀργισθεὶς (22) ὑπέθετο
μοναχοῖς τισι ψευδυνύμοις συνελθεῖν ὁ ἐν Ἀντιο-
χείᾳ καὶ κατὰ Φλαδιανὸν στασιάζει, αἰτοῦντας αὐτὸν
ἀναθεματίσαι τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον καὶ Διόδω-
ρον καὶ Θεόδωρον καὶ Ἰβάν καὶ Θεοδώρητον ὁ καὶ
ἐποίησεν μικροφυχήσας Φλαδιανὸς, καὶ ἐπ' ἐκκλη-
σίας αὐτοὺς ἀνεθεμάτισεν σὺν τῇ συνόδῳ.
C et Theodoretum cum execratione eum ejurare
postularent, suggestit: quod ille ex animi dejectione executus est, et in ecclesiæ publico con-
ventu eos una cum synodo 132 percussit anathemate.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ κατὰ Μακεδονίου ὁ βασι-
λεὺς (23) κατεσκεύασεν καὶ οἱ ἀποσχίσται μετὰ
μισθωτῶν βχλων ἐν τῷ Ἀρχαγγέλιῳ τοῦ παλατίου
καὶ ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ φάλλοντες ἐν Κυριακῇ
τὸ Τρισάγιον προσετίθουν τὸ ὁ ὁ σταυρωθεὶς δι'
ἡμᾶς, ὥστε τοὺς ὀρθοδόξους ἐξ ἀνάγκης μετὰ πλη-
γῶν αὐτοὺς ἐλάσαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς προφανῶς διὰ
τῶν ἀποσχιστῶν μοναχῶν καὶ κληρικῶν καὶ Ἰουλι-
ανῷ τοῦ ὁ Καρία, ὁ ποτὶ ἐπισκόπου, ἔπειτα δὲ Ἀλι-
καρνασσοῦ, καὶ Σευήρου τοῦ δυσσεβοῦς ἔτι μοναχοῦ
δντος, ἐπολέμησε τὸν Μακεδόνιον, ὅρρεσιν αὐτὸν δημο-

Hoc etiam anno imperator Macedonio struxit in-
sidias: schismatici vero turba mercede conducta in
æde ad palatium Archangelo dicata et in Magna
quoque ecclesia die Dominico ter sanctum hym-
num canentes, addidere: Qui crucifixus es pro
nobis: ex quo ad eos etiam adjunctis verberibus
extrudendos impulsu sunt orthodoxi. Imperator
autem schismaticorum monachorum clerique viro-
rum et Juliani quondam Carie, postmodum vero
Halicarnassi episcopi, et impii Severi monachum
D adhuc agentis opera fœdis palam emissis contu-

VARIE LECTIONES.

Ἱ Σιδῶνι A, Σιδωνία vulg. ὁ Ἀναστάσιος add. ex h. ὁ πολεμιώτατος γέγονεν οὗτος h, πολεμιώτατα
γέγ. οὕτως vulg. ὁ ἀπελθεῖν] ἀποθανεῖν A e. ὁ ἐν Χαλκ. A, ἐν τῇ X. vulg. ὁ καὶ ante συνέστη add.
ex A. ὁ τὰ πρὸς ἡδονὴν h, τὰ πρὸς Σιδῶνιον A, τὰ παρὰ Σιδωνίαν vulg. ὁ καὶ Σεναίης om. A e. ὁ ἀν-
ήγαγον A. ὁ συνελθεῖν A, συνδιελθεῖν vulg. ὁ add. ex A. ὁ τοῦ A, τῆς vulg. ὁ Καρυῶς b e, Βαρλαάμ
a, Καισαρείας f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(20) Cyrillus auctor Vitæ S. Sabæ apud Surium
die 5 Decembris ex his nonnulla refert: fuit autem
Cyrillus ille Sabæ suppar, ac pene cœtaneus
Anastasii imp. et episcoporum, quorum hic gesta
recensentur. De synodi istius anno auctori Mar-
cellinus non consentit.

(21) Istis adversatur præfatus Cyrillus, cujus
testimonium approbat Baronius ad annum 512,
num. 16, Petavii lib. xiii De doct. temp. et alii,
sincerum orthodoxæ fidei defensorem Eliam istum

asserentes: de Flaviano superius actum. Utrumque
certe sequentia vindicant: ut quid enim in judi-
cium velut rei traherentur, qui jam in accusato-
rum partes, si vera foret historia, transiissent?
Elias ipse defensionem suam instituit apud Eva-
grium, lib. iii, cap. 31.

(22) In contrariam mentem factum hoc vertit
Evagrius cap. 32.

(23) Theod. Lect. excerpt.

melis Macedonium oppugnabat. Verum urbis conferta plebs cum mulieribus et pueris, necnon orthodoxorum monachorum praefectis vociferabatur: *Adest martyrii tempus, ne Patrem nostrum deseramus*, et convicia in imperatorem conjiciebat, ipsum Manichæum et imperio prorsus indignum clamitans. Quibus ille territus, palatii portas obscuravit et ad fugam naves tenuit paratas: quique prius etiam iurejurando Macedonium ad conspectum nusquam admissurum se obstrinxerat, timore correptus eundem videre exoptabat fervere: ac tum eo ad imperatorem proficiscente, plebs cum magnis acclamationibus ad abbates et monachos conversa dicebat: *Patrem nostrum apud nos habemus*. Sed et militares scholæ pertranseuntem illum faustis vocibus persequerentur. Denique ad Anastasium introductus, illum cœu Ecclesiæ hostem objurgavit: ille vero pacem et unum cum episcopo sensum tenere in præsens tempus simulavit.

A. C. 504. — *Hierosolymorum episcopi Eliæ annus unicus.*

Hoc anno commentario per Cellorem magistrum misso Macedonium imperator decepit: ac primam quidem et secundam synodum se probare fatebatur, Ephesinam vero et Chalcedonensem penitus tacebat: qua magnam sibi invidiam conciliavit Macedonius: per huiusmodi quippe commentarium concordie sanctionem a Zenone editam probavit, cui jam, dum ordinaretur, subscripserat. Eapropter Macedonium ad Dalmatæ monasterium profectus ad clericos **133** et monachos ferventiori zelo ductos et visi facinoris fœditate indignatos declamatorio sermone defensionem instituit, protestatus, se Chalcedonensem synodum admittere et, qui eam rejicerent, hæreticos habere: quibus auditis, una cum eo sacra missarum peregere mysteria. Interea imperator clericos atque monachos una secum sentientes donis impulit, ut alium episcopum in ejus locum subrogarent, quod Areadnam et ordinis senatorii præcipuos affixit: erat quippe cunctis charus Macedonius, tum ob vitæ munditiem, tum ob rectam et sinceram de fide sententiam, quamvis dolum post-

A σίαις αἰσχαῖς ἐμβάλλων ¹¹. Τὰ δὲ πλήθη σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἡγουμένοις τε τῶν ὀρθοδόξων μοναχῶν ἔκραζον ἀρροσθέντα· *Καὶρὸς μαρτυρίου, μὴ καταλείψωμεν τὸν Πατέρα ἡμῶν· ὀβριζόντες* ¹² τὸν βασιλέα Μανιχαῖον καὶ τοῦ κράτους ἀνάξιον. Ὁ δὲ φοβηθεὶς, κατέκλεισε ¹³ τὰς θύρας τοῦ παλατίου, καὶ πλοῖα πρὸς φυγὴν ἡντρείπισεν ¹⁴. Τὸν δὲ Μακεδόνιον ὁμῶς μηχανήτι θεάσασθαι, τότε παρεκάλει ἰδεῖν, φοβηθεὶς τὰ πλήθη. Τοῦτου δὲ ἐρχομένου πρὸς αὐτὸν, ὁ λαὸς τοῖς ἡγουμένοις καὶ μοναχοῖς διεμαρτυρήσατο ¹⁵ λέγων· *Τὸν Πατέρα ἡμῶν ἔχομεν*. Καὶ οἱ τῶν σχολῶν εὐφύμουν αὐτὸν διερχόμενον. Εἰσελθὼν δὲ πρὸς Ἀναστάσιον, ἤλεγξεν αὐτὸν, ὡς πολέμιον τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ δὲ ὑπεκρίθη πρὸς τὴν ὥραν ἐνοῦσθαι αὐτῷ ¹⁶.

Denique ad Anastasium introductus, illum cœu Ecclesiæ hostem ob-

B A. M. 6004. — *Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἠλία ἔτος ἔρ* (24).

Τούτῳ τῷ ἔτει Μακεδόνιον ἡπάτησεν (25) ὁ βασιλεὺς διὰ Κέλλωρος (26) μαγίστρου (27), ὑπομνηστικὸν ποιήσας πρὸς αὐτὸν, ἐν ᾧ τὴν πρώτην [καὶ τὴν δευτέραν ²⁸] σὺνδοκὸν ὁμολογεῖ ²⁹ δέχεσθαι, τὴν δὲ ἐν Ἐφέσῳ καὶ Χαλκηδόνι εἴσεν (28)· ὅπερ μέμψιν μεγάλην τῷ Μακεδόνιῳ προσήγαγεν. Διὰ γὰρ τοῦτου καὶ τὸ Ἑνωτικὸν Ζήνωνος εἰδέατο, φτίνει καὶ χειροτονούμενος ὑπέγραψεν (29). Ὁ δὲ Μακεδόνιος ἀπελθὼν εἰς τὴν Δαλμάτου μονὴν (30), τοῖς κληρικοῖς καὶ μοναχοῖς ζηλωτῆς καὶ σκανδαλισθεῖσι εἰς αὐτὸν ³¹ ἀπελογήσατο διὰ προσωνητικοῦ ³² λόγου, οἱ δὲ δέχεται τὴν ἁγίαν ³³ ἐν Χαλκηδόνι σὺνδοκὸν καὶ τοὺς μὴ δεχομένους αὐτὴν αἰρετικούς ἐχει, καὶ συνελευσουργήσαν αὐτῷ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὥρως ἐπίσειεν τοὺς ὁμόφρονάς αὐτοῦ κληρικούς καὶ μοναχοὺς ἄλλων ἐπισκοπῶν ψηφισασθαι, ὅπερ καὶ Ἀρεάδην καὶ τοὺς τῆς συγκλήτου μεγάλους ³⁴ ἐλύπει· ἡγαπάτο γὰρ Μακεδόνιος καὶ διὰ τὸ καθαρὸν τοῦ βίου καὶ διὰ τὸ ὀρθὸν τῶν δογμάτων, εἰ καὶ ἡπατήθη. Καὶ παρεσκευάσεν ὁ βασιλεὺς (31) δύο φαίλους τινὰς κατηγορησάιν Μακεδόνιον ³², ὡς παιδερσάστην καὶ αἰρετικὸν, ἀποδοῦναι ³³ δὲ τὰυτα

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ ἐμβάλλων A, συμβάλλων vulg. ¹² ὀβριζόντες A b e, ὀβριζόν τε vulg. ¹³ κατέκλεισε A, ἀπέκλεισε vulg. ¹⁴ ἡντρείπισεν A b e, εὐτρείψεν vulg. ¹⁵ διεμαρτύρατο A. ¹⁶ αὐτῷ A b, αὐτὸν vulg. ¹⁷ καὶ τὴν δευτέραν om. A b; ¹⁸ ὁμολογεῖ A, ὁμολόγει vulg. ¹⁹ εἰς αὐτὸν ὑπ' αὐτῶν A. ²⁰ προσωνητικοῦ A b, προσω. vulg. ²¹ ἁγίαν add. ex A. ²² μεγάλους A, μεγάλους vulg. ²³ Μακεδόνιον A, Μακεδονίου vulg. ²⁴ ἀποδοῦναι A e, ἐπιδοῦναι vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(24) Cujus tamen varia in episcopatu gesta superiores anni demonstrant Salustii in canonis descripti tempore.

(25) Quod μετὰ ὑποκρίσεως εἶδεν ἐνοῦσθαι τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ τῷ ἐπισκόπῳ, per hypoerisim Ecclesiæ et episcopo consentire videretur, ait Theodorus: exin πρὸς δολιότητος γέγοντα conversus, in fraudem episcopum abduxit.

(26) Evagrius Κέλσος.

(27) Ἡγεμόνος τῶν ἐν τῇ αὐτῇ τάξεων· officiorum autē magistrī. Evagrius idem lib. iii, cap. 52.

(28) Post εἴσεν addendum esset aliquid, ut omnino sensus constaret. Addit Nicephori interpres, quæ res Macedonio probata est: sed nec ejus Græca id habent. Probat tamen necesse est, ut ita apud

D ferventiores orthodoxos inde offenderit. Unde et in seq., εἰ καὶ ἡπατήθη, miserabatur Macedonium, tametsi deceptus fuerat: probando scilicet Anastasii illud commentitorum affine Zenonis Bendicoi COMBEBIS.

(29) Quod ex Theodoro Lectore observavit ad Anastasii annum quintum.

(30) Orig. CP.: Ἡ μονὴ τὰ Δαλματίου ἐκτίσθη παρὰ Δαλματίου ἀνεψίου τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου· Monasterium cui ex Dalmatio factum nomen a Dalmatio patricio magni Constantini nepote conditum fuit.

(31) Ut Macedonius calumniam effugit, narrat Evagrius, lib. iii, cap. 52, qui Theodori Synopsis quoad reliqua conferendus.

ἡγγραφέως τῷ ἐπάρχῳ³³ καὶ τῷ μαγίστρῳ ὁμοίως^A δὲ καὶ κατὰ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων ὁρθοδόξων. Ἐκέλευσε δὲ ὁ βασιλεὺς³⁴ Κέλλωρα τὸν μάγιστρον καταγαγεῖν αὐτὸν τοῦ ἐπισκοπεῖν βιαίως, βούντος Μακεδονίου, ἑτοίμως ἀπολογεῖσθαι, οὐ μόνον ἐν τῷ πραιτωρίῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ. Πολλοὶ δὲ τῶν κληρικῶν εἰς φυλακὰς³⁵ ἐβλήθησαν· ἄλλοι δὲ φυγεῖν ἰσχύσαντες, ἐν Ῥώμῃ καὶ Φοινίκῃ διεσπάρησαν. Ὁ δὲ ἀσεβὴς³⁶ βασιλεὺς τὸν αὐθεντικὸν χάρτην τῶν πεπραγμένων ἐν Χαλκηδόνι (52) διὰ τοῦ μαγίστρου λαβεῖν παρὰ Μακεδονίου καὶ διαβρῆξαι³⁷ ἔσπευδεν. Μακεδόνιος δὲ σφραγίσας αὐτὸν³⁸, ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ἀπέθετο. Καλοπόδιος δὲ ὁ εὐνούχος, οἰκονόμος ὢν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, κλέψας αὐτὸν τῷ βασιλεὶ ἀπεκρίμisen. Τότε Μακεδόνιον νυκτὸς ἐξαγαγὼν ὁ βασιλεὺς βιαίως εἰς Χαλκηδὼνα, κάκειθεν εἰς Εὐχαι-^Bταν³⁹ ἐξορισθῆναι προσέταξεν, μηδὲν τῶν κατ' αὐ- τοῦ ζητηθῆναι τολμήσας, φοβηθεὶς τὰ πλήθη. Τῇ δὲ ἐξῇ, προβάλλεται⁴⁰ ἐπίσκοπον Τιμόθεον τινα πρε- σβύτερον καὶ σκευοφύλακα τῆς ἐκκλησίας, τὸν ἐπὶ κλῆν Λιτροβούλῃν καὶ Κήλωνα (53), διὰ τινὰς πράξεις προσφόρους τοῖς ὀνόμασιν, ὅστις εἰσὼν ἐν ταῖς ἐκ- κλησίαις πρότερον τὰς Μακεδονίου εἰκόνας κατέφε- ρεν (54) καὶ οὕτως ἐλειτούργει· Ἰωάννην δὲ τὸν Ἀλεξανδρείας (55) ἐν τοῖς διπτύχοις ἐνέταξε τὸν Νικαίωνην καὶ συνοδικὰ πρὸς αὐτὸν⁴¹ ἔγραψεν. Ἀναστάσιος δὲ ἐννοηθεὶς, ὅτι χωρὶς καθαιρέσεως τὸν Μακεδόνιον ἀκρίτως ἐξώρισεν (56), πέμψας μά- γιστρον⁴², ἔστησεν⁴³ αὐτὸν ἐπέκεινα Κλαυδιουπό- λεως τῆς Ὀνωριάδος (57). Αὐτοὶ δὲ δικάσται καὶ

modum fuerit passus. Ad hæc imperator duos ne- quam et profligatæ vitæ comparavit viros, qui Macedonium præposteræ in pueros libidinis et hæreseos criminarentur et de istis præfecto atque magistro scriptam offerrent accusationem: et aliam parem adversus catholicos presbyteros et diaconos instruxit. Imperavit denique Cellori magistro, epi- scopalli æde Macedonium summa vi deturbare, vo- ciferantem, se non in prætorio modo, sed etiam in theatro defensionem suscipere paratum. Hinc e- cleri grege plures in carcerem conjecti, alii lugæ beneficium nacti, per Romanam et Phœniciam pro- vinciam dispersi. Impius autem imperator authen- ticas rerum apud Chalcedonem gestarum tabulas magistri ope a Macedonio recipere et discerpere^B contendebat: eas vero sigillo notatas in altari Macedonius reposit: quas demum Calepodius eunuchus Magnæ ecclesiæ œconomus furtim sub- reptas ad imperatorem detulit. Postremo Macedo- nium noctu per vim abductum Chalcedonem pri- mum, inde Euchaitam deportari jussit imperator, nullam ob plebis metum de ipsi objectis inquisi- tionem facere ausus. Sequentē luce Timotheum quemdam presbyterum et ecclesiæ sceuophylacem, ex quibusdam gestis nominibus accommodatis co- gnomento Litrobulem et Celonem, declarat episcopum: qui primum ecclesias ingressus, Macedonii deposuit imagines atque ita demum sacris operam dedit: Joannemque Nicæotam Alexandrinum in Ecclesiæ tabulas recensuit synodicasque litteras ad

VARIE LECTIONES.

³³ ἐπάρχῳ A. ὁπάρχῳ vulg. ³⁴ ὁ βασιλεὺς add. ex A e. ³⁵ φυλακὰς A. φύλακας vulg. ³⁶ ἀσεβὴς om. A. ³⁷ καὶ διαβρῆξαι πρὸς διαβρῆξιν b. ³⁸ αὐτὸν A, αὐτὸ vulg. ³⁹ ἐν Εὐχαιταῖς b, εἰς Εὐχάϊτα A. ⁴⁰ προ- βάλλετο b. ⁴¹ αὐτὸν A, ἐκεῖνον vulg. ⁴² μαγιστρίαν b. ⁴³ ἔστησεν A, ἐπέμψεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(52) Male Buccardus Anastasii libellum intelligit, C quem auctor vi abstulisse Macedonio jam ejus anno 4 narravit. Ita solenne hæreticus; sicque Bar- dānes acta 6 synodi comibussit, ut habent monu- menta, quæ in hæresi monothelitarum omni majora fide produxi. COMBEFIS.

(53) Ob congruos nominibus istis actus vocatum ex Theodoro scribit Theophanes, quos ἀσχρορ- γίας, impures et scelestos, exprimit Nicephorus, lib. xvi, cap. 26. Premissa vocabula varii varie legunt. Theophanes et Cedrenus ubique Λιτροβού- λην retinent, Nicephorus Λιτροβούνην reddit, Ana- stasius Lytrobulem quasi Λιτροβούλην legerit, Theodorus Lector Λιτροβούλην· idemque non Κή- λωνα, sed Κόλωνα scribendum putat; Nicephorus, Cedreno, Anastasio, Theophane primam lectionem probantibus. Quatuor autem Κόλων, et ἐκκολω- μένος recentioribus Græcis appelletur cynædus: tamen cum Κήλωνα, θερμὸν εἰς συνοσίαν, poten- tiem ac fervidum in Venerem, significat apud Suidam, ejus lectio a pluribus probata magis arridet, et alterius vocabuli juvat expositionem. Ex variis porro ejus lectionibus placet quæ Λιτροβούλην re- fert, cum quæ τῷ Κήλωνι se accommodet, et præ aliis sensum facillimum offerat. Βουλῆς, Latinis bulbus, ait Matthiolus in Dioscoridis lib. ii, cap. 166, veteribus fuit in frequentissimo ciborum uso, his præsertim admixtus, quæ Veneris conciliandæ gratia parabantur, utpote qui Venerem stimulet. Quod autem ad id expetiti et commendati fuerint bulbi, Martialis in Xenis, et Colum. lib. x docent.

Quod itaque βουλῶν λίτρας, bulborum libras, exci- tandæ Venari comederet Timotheus, vel λίτραις βουλῶν, bulborum frequentius comestorum arca foret ac locus, Λιτροβούλου nomen potuit pro- mereri, ac subinde Κήλων, θερμὸς εἰς συνοσίαν evadere.

(54) Episcoporum imagines in templis appendere more receptum fuit apud antiquos, Baronius ad annum d. 511, num. 9. Insignia quæ Theodori in- terpres addit, nec in Theodori, nec in Theophanis textu advertit.

(55) Hinc ut Timotheo CP. Severum communi- casse testatum reliquit Liberatus brevii cap. 19.

(56) Hæc ab auctore annuum periodum a Septem- bri inchoante ad annum Anastasii primum et vice- simum fusc narrata, ad ejusdem vicessimum, quo consulatum Secundianus et Felix adhuc tenebant, Marcellinus comes brevibus dudum scripserat. « Macedonius Augustæ urbis episcopus, licet olim Anastasii imperatoris dolis fallaciisque circumven- tus, pravorum testimoniiis eidem accusatus, quo- niam totum sanctorum Patrum apud Chalcedonem sancta dudum subscriptione roboratum, eidem prin- cipi dare distulit, ab eodem Euchaita in exilium deputatus est. Locum Macedonii Timotheus meri- diano tempore ab Anastasio Cæsare episcopus or- dinatus invasit. »

(57) De Paphlagoniæ parte Ponto ascripta, et in Honorii filii Honoriados nomen a Theodosio adepti, ejus Claudiopolis prius Bithyniæ urbs, facta me- tropolis, fusc Pancirollus in imp. not. cap. 128.

eum scripsit. Perpendens porro Anastasius Macedonium indicta causa nullave depositionis in eum lata sententia in exilium ejectum, misso magistro diem ei dixit ultra Claudopolim Honoriadis provinciae. In eum vero iudices, testes et accusatores instituti deportatum jam ante iudicium et absentem muneris obrogatione damnant et per episcopos et presbyterum Cyzicenum depositionis sententiam mittunt. **134** Quos ubi conspexit Macedonius, etiam ante sermonis exordium interrogat, num Chalcedonensem synodum admittunt? Respondentibus illis: *Tu quis es?* dixit ipse: *Sabbatiani aut Macedoniani, si mihi depositionis deferrent, sententiam me admittere oporteret.* Et ita re infecta reversi sunt: ipse vero Euchaitam profectus est. Eadem quoque tempestate Flavianum Antiochiæ throno dejicere tentavit iniquus imperator, et in ejus locum Severum apertum veritatis hostem intrudere. Hoc unum insinulabant accusatores, quod ore solo, non cordis sensu anathema in synodum pronuntiasset. Consilium subinde dabant qui ad eum expellendum ab imperatore missi fuerant magistratus, ut ob enatos tumultus ad breve tempus secederet. Illo itaque ad Platanos profecto, impium Severum in schismaticorum monasterio ad Gazæ Majumam prius monachum agentem confestim ordinaverunt episcopum: Flavianum vero Petras simul cum aliis pluribus episcopis, clericis et monachis ferro onustis relegaverunt. Elias demum Hierosolymitanus aut cum Severo communionem gerere, aut abdicati episcopatus multam sustinere per vim ab imperatore compulsus, monachis ejus elegit: in cujus locum suscectus est quidam Joannes e sanctæ crucis custodibus unus, qui omnia ad illorum arbitrium se facturum pollicitus est: quod certe occupata post ordinationem sede nusquam præstitit.

A. C. 505. — *Cpoleos episcopi Timothei annus primus.*

Hierosolymorum Joannis annus primus.

Antiochiæ Severi annus primus.

Hoc anno Vitalianum Patricioli Fœderatorum comitis filium Scythiæ Mysiæque cæterarumque regionum incolæ ad arma adversus impium Anastasium sumenda concitabant. Is ita provocatus infinitam prorsus exercituum, qui sub Anastasio

μάρτυρες και κατήγοροι ὄντες, ἀπόντα καθαιροῦσι τὴν ἐκκληθῆντα πρὸ κρίσεως, καὶ δι' ἐπισκόπων πέμπουσι τὴν καθάρισιν καὶ πρεσβυτέρου Κυζικηνῶ. Τούτου; ἰδὼν Μακεδόνιος, πρὶν αὐτοὺς λαλῆσαι, ἠρώτα, εἰ δέχονται ἃ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον τῶν δὲ εἰπόντων· τίς ἂν γὰρ εἴ; τότε αὐτὸς ἐφη· *Σαββατιανοὶ ἢ Μακεδονιανοὶ, εἰ ἔφερόν μοι καθάρισιν, ἔδει με δέξασθαι.* Καὶ οὕτως ὑπέστρεψαν ἀπρακτοί· καὶ αὐτὸς κατέλαβε τὴν Εὐχάϊταν (38). Τότε καὶ Φλαβιανὸν ἐσπούδασε (39) τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας· ἐκβαλεῖν δὲ παράνομος βασιλεὺς, καὶ Σευήρον τὸν προφανῆ τῆς ἀληθείας ἐχθρὸν ἀντείσταγεν. Ἐπέθεντο δὲ κατηγοροῦντες αὐτὸν ὅτι στόματι μόνον τὴν σύνοδον ἀνεδιμάτισεν, καὶ οὐ καρδίᾳ. Λοιπὸν καὶ συνεβουλεύοντο οἱ πεμφθέντες ἄρχοντας παρὰ τοῦ βασιλέως· τοῦ ἐξεῖσαι αὐτὸν, καὶ ὀλίγον ὑποχωρῆσαι διὰ τὸν τάρachon. Τούτου δὲ εἰς Πλατάνους ἐξελθόντος, εὐθέως τὸν δυσσεβῆ Σευήρον ἐχειροτόνησαν προμνάσαντα ἐν τῇ μονῇ τῶν ἀποσχιστῶν πλησίον τοῦ Μαίτου μὲν Γάζης. Φλαβιανὸν δὲ ἐν Πίτραις (40) ἐξώρισαν, καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐπισκόπους σιδηρωμένους; (41) καὶ κληρικὸς καὶ μοναχός. Ἠλίας δὲ ὁ Ἱεροσολύμων ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἢ Σευήρῳ κοινωνῆσαι, ἢ τῆς ἐπισκοπῆς ἐκδιληθῆναι, τῶν μοναχῶν ὀχυρωσάντων αὐτὸν, τῆς ἐπισκοπῆς μᾶλλον ἡρετίσαστο ἐκδιληθῆναι, καὶ ἐχειροτονήθη Ἰωάννης ἀπὸ σταυροφυλάκων (42), συνθέμενος ποιεῖν ὅσα θέλουσι. Χειροτονηθεὶς δὲ οὐδ' ἕτερον ἐποίησεν.

animum obfirmantibus, episcopatu potius depelli elegit: in cujus locum suscectus est quidam Joannes e sanctæ crucis custodibus unus, qui omnia ad illorum arbitrium se facturum pollicitus est: quod certe occupata post ordinationem sede nusquam præstitit.

A. M. 6005. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Τιμοθέου ἔτος α'.*
Ἱεροσολύμων Ἰωάννου ἔτος α'.
Ἀντιοχείας Σευήρου ἔτος α'.
 Τούτῳ τῷ ἔτει Βιταλιανὸν τὸν υἱὸν (43) Πατρικίου λου κόμητος Φοιδεράτιον (44) οἱ ἐν Σκυθίᾳ καὶ Μυσίᾳ καὶ λοιπαῖς χώραις ὀρθόδοξοι παρεκάλουν κινήθηναι κατὰ Ἀναστασίου τοῦ δυσσεβοῦς. Ὁ δὲ κινήθεῖς, πολλὰς μυριάδας ἀνέλεν στρατοῦ τῶν ὑπὲρ Ἀνα-

VARIÆ LECTIONES.

ἃ τούτους] οὗς f. ἃ δέχονται A, δέχονται vulg. ἃ τίς A, τί vulg. ἃ τότε] τούτου A. ἃ τὰ Εὐχάϊτα b, τὴν Εὐχάϊταν A. ἃ fort. σιδηρωμένους. ἃ ἢ ante Σευήρῳ add. ex b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(38) Alibi τὰ Εὐχάϊτα, Bithyniæ urbem, prius Helenopolim, ac quondam Drepanum, ex Ὀρτιλίῳ. (39) Sub id tempus, non eodem fortassis anno, quæ videlicet in annum præsentem succedentem, et in huncce ex parte incurrentem Marcellinus refert. Reliqua ab auctore hoc anno recensita cum Evagrii scriptis, lib. iii, capp. 31, 32 et 33 comparanda. (40) Marcellinus: *In castellum, quod Petra dicitur*: de quo Procopius lib. ii exeunte *De bello Persico*.

(41) Vulgari dialecto, σιδηρωμένους vice.

(42) Sanctæ crucis Hierosolymis asservatæ custodes σταυροφύλακες.

(43) In annos sequentes hæc a Marcellino dilata: de quibus Evagrius, lib. iii, cap. 45. Hoc anno, qui

Anastasii vicesimus secundus, Vitalianum seditio-nem movisse Jornandes, *De regn. ac temp. success.* lib. confirmat, bellum illud civile per annos sex ante imperatoris obitum a Vitaliano motum testatus.

(44) Scythiæ Transistriani Gotthi appellantur, teste Zosimo lib. iv. Ascita Romanis horum auxilia Fœderatorum obtinere nomen, ex eodem. Hinc Jornand. *De rebus Get.*: « Defuncto Athanarico, cunctus exercitus in servitio imperatoris perdurans, Romano se imperio subdens, cum milite velut unum corpus efficit, millique illa dudum sub Constantino principe Fœderatorum renovata, et ipsi dicti sunt Fœderati. »

στασίῳ μαχομένων, χρυσὸν τε εἰς ῥόγας (45) αὐτῶν περιπόμνον πλείστον, καὶ ὅπλα εἰς συμμαχίαν καὶ δαπάναν καὶ ὅσα ἄλλα ἔχειροῦτο. Φασὶ δὲ ὅτι ἐν μιᾷ συμβολῇ ἐξήκοντα πέντε χιλιάδας στρατοῦ βασιλικοῦ ἐκρήμνισαν σὺν Ὑπατίῳ στρατηγούντι αὐτῶν, υἱῷ δὲ ἐξαδέλφῃ Ἀναστασίου (46) καὶ Σεκουνδίνου πατρικίου, ὃν καὶ πιάσας ζῶντα εἶχεν ἐν φρουρᾷ. Ἀναστάσιος δὲ ὁ παράνομος βασιλεὺς, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀνίερὸς ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως πολλὰ κακὰ τοῖς ὑπὲρ Μακεδονίου καὶ τῆς συνόδου μοναχοῖς τε καὶ λαϊκοῖς καὶ κληρικοῖς ἐπεδείξαντο· ὥστε καὶ εἰς ὡσιν τῆς Θηβαίδος ἐξώρισαν πολλοὺς. Τιμόθεος δὲ τὰ συνοδικὰ (47) καὶ Μακεδονίῳ τὴν καθαιρέσιν τοῖς κατὰ πόλιν ἐπισκόποις ὑπογράψαι ἐπεμψεν· ὧν οἱ μὲν ἀνδρεύτεροι πρὸς ἄμφω ἀντέστησαν· οἱ δὲ παράφοροι φόβῳ τοῦ βασιλέως ἀμφοτέρω^α ὑπέγραψαν· οἱ δὲ μέσοι τῇ καθαιρέσει Μακεδονίου οὐχ ὑπέγραψαν, εἰ μὴ μόνον τοῖς συνοδικοῖς Τιμοθέου, ὅπερ ταυτὸν ἦν, εἰ καὶ^β διαφέρει αὐτοῖς ἰδοῦναι. Τιμόθεος δὲ τὸ ὄνομα Σευήρου βουλευθεὶς ἐντάξει τοῖς διπτύχοις καὶ τὸ Φλαδιανὸν ἐκβαλεῖν^γ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκωλύθη. Σευήρου γάρ τὴν κοινωνίαν πάντες οἱ ὀρθόδοξοι ἐφυγον, μάλιστα οἱ μοναχοί, οὓς μετὰ πληθους ἀγροικικοῦ^δ τιμωρῶν πολλοὺς ἐφόνευσε, τὰ θυσιαστήρια ἀνατρέπων, καὶ τὰ ἱερὰ σκευὴ τῶν ὀρθόδοξων χωνεύων ὁ ἱερόσυλος. Ἰουλιὰνα δὲ ἡ περιφανεστάτη ἡ κτίσασα τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου ἐν τοῖς Ὀνωράτοις ἀντεποιεῖτο σφόδρα τῆς ἐν Χαλκηδὸνι συνόδου, ὡς καὶ τὸν βασιλέα πολλὰς αὐτῇ διαστροφὰς ἐφευρόντα μὴ πείσαι κοινωνῆσαι τῷ^ε Τιμοθέῳ. Καὶ αὐτὸς δὲ Τιμόθεος πολλάκις εἰς αὐτὴν ἀπελθὼν οὐκ ἐπέισεν αὐτήν. Πομπήτων^ς δὲ ἀνεψιὸν αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν τοῦτου γαμετὴν κοσμίαν οὖσαν καὶ εὐπορίαις σχολάζουσιν, πολλὰς περιστάσεις ἐταπείνου, ὡς ζηλωτὰς τῆς συνόδου, καὶ ὡς χορηγούνας Μακεδονίῳ ἐν τῇ ἐξορίᾳ τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν. Οἱ δὲ σταλέντες παρὰ Τιμοθέου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸς Ἰωάννην τὸν Νικαῖωτὴν ἐπ' ἄμυνον· τὴν ἐν Χαλκηδὸνι ἁγίαν σύνοδον ἀνεθεμάτισαν. Τοῦ δὲ ἡγουμένου τῆς Δίου μονῆς (48) τελευτήσαντος, ἦλθεν Τιμόθεος προβαλέσθαι ἡγουμένον. Ὁ δὲ μέλλων προβιβάζεσθαι ἔφη, μὴ δέχεσθαι εὐλογίαν παρὰ ἀνδρὸς ἀθετοῦντος τὴν ἐν Χαλκηδὸνι σύνοδον. Τιμόθεος δὲ ἔσθ' ἀνάθεμα

A merebantur, multitudinem concidit, et auri copiam immensam ad elargienda stipendia missam, arma in subsidium, commeatum, cæteraque omnia depredatus est. Uno conflictu solo sexaginta quinque hominum millia ex imperatoris exercitu cum Hypatio Anastasii consobrinæ et Secundini patricii filio eorum duce prostravit, vivumque acceptum sub custodia tenuit. Anastasius autem iniquus imperator et Timotheus sacrilegus episcopus 135 Copoleos monachis, laicis et clericis Macedonii synodique causa plurima mala intulit : adeo ut Oasim Thebaidos ex eis plures in exilium egerit : synodales vero litteras, et Macedonii depositionem cunctis passim per urbes episcopis ad subscribendum misit Timotheus : ex quibus qui fortitudine præcelluerunt, utrique ierunt in oppositum : qui animo faciliores imperatoris metu subscripserunt utrique : qui medium tenere, Macedonii depositioni nusquam, verum solis Timothei synodicis, quod tamen idem prorsus fuit, quamvis ipsi discrimen venditarent, nomen et subscriptionem apposuerunt. Timotheus autem Severi nomen diptychis volens inserere, et Flaviani rescindere, a populo prohibitus est. Severi quippe communionem aversabantur orthodoxi omnes, et maxime monachi, in quos collecta rusticorum turba crudeliter animadvertit, et altaribus eversis sacrisque orthodoxorum vasis igne confatis, sacrilegus plures eorum interfecit. Juliana vero illustrissima femina, quæ templum Dræparæ Virgini posuit in Honoratis, pro viribus Chalcedonensem adeo tuebatur synodum, ut imperator ipse adinventis etiam multarum fallaciarum technis, ut Timothei communionem subiret, persuadere non valuerit : sed nec ipsemet Timotheus, cum eam sæpius convenisset, non persuasit. Pompeium insuper consobrinum suum, ejusque conjugem ornatissimam feminam, et bonis operibus assuetam, cum synodo bene affectos, et quæ ad vitæ necessitatem eondueunt Macedonio in exilio subministrantes, multis calamitatibus oppressit imperator. Porro qui ad Joannem Nicæotam Timotheo missi fuerunt Alexandriam, illi ex ecclesiæ suggestu sanctam Chalcedonensem synodum anathemate dampnave-

VARIE LECTIONES.

^α ἀμφοτέρω A, ἀμφοτέροι B, ἀμφοτέροις vulg. ^β εἰ καὶ A, εἴπερ vulg. ^γ ἐκβαλεῖν A, ἐκδύλαι vulg. ^δ ἀγροικικοῦ B, ἀγροίκου A, ἀγροίκων vulg. ^ε τῷ add. ex A. ^ς Πόμπητων A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(45) Ab *erogando* stipendia militum ῥόγαι dicta.

(46) Scribendum *divisa voce*, υἱῷ ἐξ ἀδελφῆς Ἀναστασίου, *Anastasii ex sorore nepotis*, quam edita ac mss. codd. conjunctam representant, atque reddendum, suadent alia loca, quibus deinceps ejusdem Hypatii mentio occurrit; nempe pag. 136: Παρῇ δὲ καὶ Ὑπάτιος ὁ ἀδελφιδεὺς τοῦ βασιλέως. Interpretes Anastasium secutus, *imperatoris ex fratre nepos*: ego, *ex sorore*; quod utrumque vox illa reddi potest; sed primum non quadrare ex aliis locis liquet: nam pag. 125, Ὑπάτιος ὁ Σεκουνδίνου, καὶ τῆς ἀδελφῆς Ἀναστασίου βασιλέως υἱός· ubi ipse P. Goar, *et sororis Anastasii imperatoris filius*. Nonnullum vero hic anachronismum com-

mitti palam est, cum narrato Hypatii carcere, ex quo nonnisi pace constituta liberatus est, illa ejus liberalitas referatur Hierosolymis, cum adhuc illic liber ageret. COMBEFIS.

(47) Ex istis nonnulla Evagrius, lib. III, cap. 33. Quæ pag. hæc exhibet absque comparatione, ad varias lect. vix intelligas.

(48) Theodorus Lector, ex quo narrationem istam desumpsit Theophanes, scribit τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς τοῦ Στοῦδίτου τελευτήσαντος. Baronius ad annum 511 num. 11 *Studii* interpretatur, adeoque τοῦ Στοῦδίου legit : ex quibus conjiceret quispiam μονὴν τοῦ Δίου eandem quæ τοῦ Στοῦδίου, cui tamen adversatur quod scribitur in pag. 114.

runt. Cæterum Dii monasterii præfecto e vivis sublatο, Timotheus superiorem alium substituturus accessit. At qui promovendus erat dixit : a viro qui Chalcedonensem synodum reprobaverit, benedictionem se nolle accipere. Respondit Timotheus : Anathemate feriatur quisquis Chalcedonensem non admisit synodum : atque ita se ab eo confirmari non permisit præfectus. Joannes autem Timothei archidiaconus cum esset Manichæus, conjectis in Timotheum conviciis, rem ad imperatorem detulit. Sed cum imperator ipsum ignominiosè et dure corripuisset, Timotheus ante imperatoris conspectum rem negavit omnem, et qui synodum Chalcedone **136** celebratam recipere, anathemate perstrinxit. Joannes autem impius Alexandriæ præsul Aegyptios Hierosolymam ascendere prohibuit, ne in sanctæ crucis exaltationis festo Chalcedonensis synodi Patribus communicarent. Tum vero res prorsus horrendæ ab iis qui dæmonibus correpti erant Hierosolymis editæ. Anastasius autem Palæstinæ dux fieri cum ambiret, nisi Joannem, qui post Eliam Hierosolymorum episcopum agebat, cum Severo communionem habere suaderet, 300 auri libras imperatori se pensurum promisit. Mox dignitate arrepta, venit Hierosolymam et Joannem sibi reluctantem conjecit in custodiam. Zacharias autem quidam Palæstinæ præfectus, vir religiosus, divino zelo motus, episcopo suggestit, duci quæ placita forent exsecuturum polliceretur, si modo propriam sibi sedem reciperet. Quo illum dimittente ac throno restituente, mox ille monasteria quæque in S. Stephani templum collegit, et sanctis quatuor œcumenicis conciliis publice proclamatis in Nestorium, Eutychem, Severum et Soterichum Cæsareæ præsulē anathema ex ambone pronuntiavit. His interfuit Hypatius imperatoris ex fratre nepos a Severi communione penitus alienus. Hic cum Joanni communicaret, Theodosio sancto monasteriorum præposito centum auri libras tunc donavit, quas in monachos, qui rectam fidem et Chalcedone synodum actam tuerentur, distribueret. Imperator porro magistratum nonnullis, ut in sancti Theodori Spharaciorum templo ex ambone hymni ter sancti subjicerent additamentum præcepit : ex quo populus indignatus, ex processionis precibus ad Triconchum eo die propter pulverem igneum habitis, se subdixit : cum etiam Timotheus omnibus ecclesiis per libellum scriptum edixit, ut ter sanctum hymnum, non omisso additamento, in publicis processionibus decantarent : quod plerique præ-

A παντὶ ἀνθρώπῳ τῷ μὴ δεχομένῳ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ⁸⁷· καὶ οὕτως προχειρισθῆνα· ὑπ' αὐτοῦ οὐ ⁸⁸ κατεδέξατο ὁ ἡγουμένος. Ἰωάννης δὲ ὁ ἀρχidiaconος Τιμοθέου Μανιχαῖος ὢν, ὑβρίσας Τιμόθεον, τῷ βασιλεὶ ἐμήνυσεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀτιμάσας Τιμόθεον, χαλεπῶς κατὰ πρόσωπον ἀρνούμενον εὗρεν καὶ πάλιν ἀναθεματίζοντα τοὺς δεχομένους τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον. Ἰωάννης δὲ ὁ Ἀλεξανδρείας ὁ δυσσεβὴς ἐκώλυσε τοὺς Αἰγυπτίους ἀνέρχεσθαι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, διὰ τὸ μὴ κοινωνεῖν ἐν τῇ ὑψώσει τῇ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ. Φοβερὰ δὲ τινα ὑπὸ δαιμονιῶντων ἐγένετο εἰς Ἱεροσόλυμα τότε ⁸⁹. Ἀναστάσιος δὲ ἐπιθυμῶν γενέσθαι δοῦξ Παλαιστίνης, ὑπέσχετο τῷ βασιλεὶ, εἰ μὴ παῖσω ⁹⁰ Ἰωάννην τὸν μετὰ Ἡλίου ἐπισκοπὸν Ἱεροσολύμων κοινωνῆσαι Σευήρῳ, δίδειν τριακασίας λίτρας χρυσοῦ. Λαβὼν δὲ τὴν ἀρχὴν ἦλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ Ἰωάννην μὴ πειθόμενον εἰς φρουρὰν ἐνέβαλεν. Ζαχαρίας δὲ τις ἄρχων Παλαιστίνης, θεοφιλὴς ἀνὴρ, ὑπέθετο τῷ ἐπισκόπῳ ζῆλον θεῶν φερόμενος ὑποσχέσθαι τῷ δουκὶ ποιεῖν τὰ δοκούντα αὐτῷ, εἰ ἀποκατασταθῇ εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ. Τοῦ δὲ ἀπολύσαντος αὐτὸν, καὶ ἀποκαταστήσαντος, συναγαγὼν τὰ μοναστήρια εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Σεφερίου, καὶ ἀναλθὼν ἐπ' ἀμβωνος, ἀνεθεμάτισε Νεστόριον καὶ Εὐτυχέα καὶ Σευήρον καὶ Σωτήριον τὸν Καισαρείας, ἀναγορεύσας τὰς ἀγίας καὶ οἰκουμένικὰς τέσσαρας συνόδους· παρὴν δὲ καὶ Ὑπάτιος ὁ ἀδελφιδόυς ⁹¹ (49) τοῦ βασιλέως μὴ κοινωνῶν τῷ Σευήρῳ τὸ σύνολον. Οὗτος κοινωνήσας τῷ Ἰωάννῃ τότε χρυσοῦ λίτρας ἑκατὸν θεοδοσίῳ τῷ ὁσίῳ ⁹² ἐξάργῳ ἐντι τῶν μοναστηρίων (50) εἰς διανομὴν τῶν ὑπὲρ τῆς ὁρθῆς πίστεως καὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ⁹³ ζηλούντων μοναχῶν δέδωκεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τινὰς (51) τῶν ἀρχόντων προσέταξεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τῶν Σφαρακίου ἐπ' ἀμβωνος τὴν προσθήκην τοῦ Τριᾶγίου ὑποβάλλειν, ὥστε τὰ πλήθῃ ἀγανακτοῦντα ἐξελεῖν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς λιτῆς γινομένης ἐν τῷ Τρικόνχῳ διὰ τὴν κόνιν· ἦνίκα καὶ Τιμόθεος δι' ἐγγράφου ὑπομνηστικοῦ πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις προσέταξε τὸ Τριτάγιον ἐν ταῖς λιταῖς μετὰ τῆς προσθήκης εἰπεῖν. Ὅπερ πολλοὶ φοβούμενοι ἐποίησαν. Οἱ δὲ μοναχοὶ ἄλλων φιλμὸν ἦλθον φάλλοντες. Τούτους δὲ ἰδὼν ὁ λαὸς ἐκραξεν· Καλῶς ἦλθον οἱ ὁρθόδοξοι. Στάσις τε πολλὴ γέγονε καὶ ἐμπρησμὸς οἴκων πολλῶν καὶ φόνοι μυρίοι, τοῦ ὄχλου καταβοῶντος Ἀναστασίῳ ⁹⁴, καὶ ἄλλων βασιλεῖα αἰτούντων, Βιταλιανὸν δὲ πάντων εὐφημούντων, ὡς αὐτοκράτορα, ὥστε φυγεῖν Ἀναστάσιον, καὶ κρυβῆναι ἐν προαστείῳ ἐγγύς Βλαχερνῶν, ὑπ' αὐτῆς δὲ Ἀρεάδνης ὑβρισθῆναι, ὡς πολλῶν κακῶν αἰτίον Χριστιανοῖς, Ἀλαμουνδάρου ⁹⁵ δὲ τοῦ

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ Τιμόθεος δὲ ἐπη — σύνοδον om. A b f. ⁸⁸ οὐ add. ex A b. ⁸⁹ εἰς Ἱεροσόλυμα. τότε δὲ τις Ἀναστάσιος b. ⁹⁰ fort. παῖσω. ⁹¹ ἀδελφὸς A e. ⁹² ὁσίῳ om. A e f. ⁹³ Χαλκηδόνι συνόδῳ λαλούντων A. ⁹⁴ Ἀναστασίου a. ⁹⁵ Ἀλαμουνδάρῳ τῷ φυλάρχῳ — βαπτισθέντι b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(49) In Hyp-tio error jam notatus, nepos ex sorore Anastasii, non ex fratre.

(50) Quis monasteriis præpositus in Ecclesia CP. exponit eucbologium, et Codinus nostro labore

illustratus.

(51) Eadem ab Evagrio lib. iii. cap. ult. diversimode narrata.

φυλάρχου (52) τῶν Σαρακηνῶν βαπτισθέντος, Σευήρος ὁ δυσσεβὴς δύο ἐπισκόπους ⁵⁵ ἐπαμφαν τῆς λώθης αὐτοῦ μεταδοῦναι αὐτῷ. Θεοῦ δὲ προνοίᾳ ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων ὁ ἀνὴρ ἐβαπτίσθη τῶν δεχομένων τὴν σὺν-οδόν. Τῶν δὲ ἐπισκόπων τοῦ Σευήρου διαστρέφειν τὴν φύλαρχον τοῦ ἀληθοῦς δόγματος σπευδόντων, θαυμαστικῶς αὐτοὺς ἤλεγξεν Ἀλαμούνδαρος δραματοῦργις τοιαύτη· Ἐφ' ἡ γὰρ ⁵⁷ πρὸς αὐτοὺς· *Γράμματα, φησὶν, ἔδεξάμην σήμερον, ὅτι Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος ⁵⁸ τέθνηκε σήμερον* ⁵⁹. Τῶν δὲ εἰπόντων ἀδύνατον εἶναι τοῦτο, ἔφη πρὸς αὐτοὺς ὁ φύλαρχος· *Καὶ πῶς θεὸς γυμνός ἐσταυρώθη καθ' ὑμᾶς, εἰ μὴ δύο φύσες ἦν ὁ Χριστός, εἴπερ μὴδὲ ἄγγελος ἀποθνήσκει; Καὶ οὕτω μετ' αἰσχύνης ἀνεχώρησαν οἱ τοῦ Σευήρου ἐπίσκοποι. Καθάδης δὲ τινας τῶν ἐν Περσίδι Χριστιανῶν ἠγκυλοκόπησεν, οἱ μετὰ ταῦτα*

περιεπάτησαν. sensu eum divertere studiose machinantibus, ipse eos coarguit : *Hodie, inquit ad eos, accepi litteras, quibus archangelum Michaellem obiisse hoc eodem die nuntiatur. Respondentibus illis, rem esse quæ fieri nequiret, ad eos tribuum princeps convertit sermonem : Et quomodo, ait, purus merusque Deus juxta mentem vestram fuit cruci affixus, nisi duas bus ex naturis constiterit Christus : quandoquidem neque angelus letho potest exstingui ? Atque ita cum dedecore Severiani episcopi discesserunt. Cabades porro quibusdam per Persidem Christianis poplitum succidit nervos, qui nihilo secius postmodum recta processerunt*

A. M. 6006. — *Ρώμης ἐπισκόπον Ὁρμισδα ἔτος α'.*

Τούτῃ τῇ ἔτει Βιταλιανὸς παραλαβὼν (53) πᾶσαν τὴν Θράκην καὶ Σκυθίαν καὶ Μυσίαν, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ πλήθη Ὀυννων καὶ Βουλγάρων, παρέλαθεν τὴν Ἀγχιάλον καὶ τὴν Ὀδυσσοπόλιν, πιάσας καὶ τὸν Κύριλλον τὸν στρατηλάτην Θράκης, καὶ ἤλθεν πραιδεῦσιν ἕως τοῦ Βυζαντίου. Φειδόμενος δὲ τῆς πόλεως ἐν Σωσθενίῳ ἐστρατοπέδευσεν. Ἀναστάσιος δὲ ἀπογνοὺς πέμπει τινὰς τῆς συγκλήτου παρακαλῶν εἰρηνεῦσαι αὐτόν· καὶ ὤμωσεν ⁶⁰ σὺν τῇ συγκλήτῳ, καὶ τοὺς ἐξορυσθέντας ἐπισκόπους ἀνακαλεῖσθαι ἐν Ἡρακλείᾳ τῆς Θράκης. Ὁ δὲ Βιταλιανὸς προσέθηκεν, ἵνα καὶ οἱ πρίγκιπες ἐκάστης σχολῆς ὁμώσωσι τοῦτο· καὶ Μακεδόνιος καὶ Φλαδιανὸς οἱ ἀδίκως ἐκδιληθέντες ἀπολάθωσι ⁶¹ τοὺς ἰδίους θρόνους, ὁμοίως καὶ πάντες οἱ λοιποὶ ἐπίσκοποι, καὶ οὕτως συγκροτηθῇ ⁶² ἡ σύνοδος, ἐρχομένου καὶ τοῦ Ῥώμης, καὶ πάντων τῶν ⁶³ ἐπισκόπων, καὶ οὕτω κοινῇ κρίσει ἐξετασθῇ ⁶⁴ τὰ κατὰ τῶν ὀρθοδόξων τολμηθέντα. Τοῦ δὲ βασιλέως καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχόντων τε καὶ λαῶν ὁμοσάντων, καὶ βεβαιωσάντων ταῦτα οὕτως γίνεσθαι, εἰρήνῃ γέγονεν, καὶ ἐπανέειξεν ἐπὶ τὰ ἴδια. Σεκουνδιανὸς (54) δὲ ὁ πατριχίης ὁ γαμβρὸς Ἀναστασίου ἐπ' ἀδελφῇ, πατὴρ δὲ Ὑπατίου, εἰς τοὺς πόδας Βιταλιανοῦ προσπεσὼν πολλοὺς δάκρυσιν, Ὑπάτιον ⁶⁵

A metu fecere. Cæterum monachi canticum aliud procedebant psallentes. His conspectis exclamavit populus : *Bene venerint orthodoxi* : ex quo tumultus vehemens exortus est, multarum domorum visa incendia, et innumeræ cædes perpetræ, populi confusa plebe contumeliosis vocibus Anastasium impetente, et alium ad imperium advocante, et uno consensu, ceu jam declaratum imperatorem, acclamante Vitalianum : adeo ut fugerit Anastasius et Blachernis proxime in suburbio delituerit, eum vero, velut multorum auctorem malorum, conviciis usa Areadna corripuerit. Porro Alamundaro Saracenarum tribuum principe baptizato (f) duos episcopos, eadem, qua ipse, tabe infectos, ut ipsi tabem in eum spargerent, ad eum destinavit. Ab orthodoxis vero synodo bene affectis, Dei providentia baptizatus, Severianis episcopis a vero **137** fidei Alamundarus arte mira commento hocce proposito

A. C. 506. — *Romæ episcopi Hormisdæ annus primus.*

Hoc anno Vitalianus occupata universa Thracia, Scythia et Mysia, ducens secum ingentem Hunnorum et Bulgarorum numerum cepit Anchialum et Odysopolim, ipsumque Thraciæ militiæ magistrum Cyrillum, prædis quaquaversus ad Byzantium usque abactis, comprehendit. At cum urbi parceret, ad Sosthenium castra metatus est. Anastasius rebus in desperatis senatorii ordinis nonnullos qui de pace agenda eum rogarent, misit : juravitque una cum universo senatu episcopos exsules Heraclæam Thraciæ se revocaturum. His adulescentem Vitalianus, ut uniuscujusque scholæ principes idem jurejurando assererent ; atque ut Macedonius et Flavianus propriis thronis injuste expulsi, eos reciperent, ac reliqui pariter episcopi suos ; et ita demum convocaretur synodus, ad quam pontifex Romanus et cuncti accederent episcopi ; ut hoc pacto quæ adversus orthodoxos perperam decreta fuissent, communis judicii subicerentur examini. Imperatore vero et universo senatu et magistratuum populique reliquis jusjurandum interponentibus, et data fide res ordine exposito gerendas affirmantibus, pax conciliata, et ipse domum repetiit. Porro Secundianus patricius Anastasii ex sorore gener, et

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁵ ἐπισκόπους om. A. ⁵⁷ γὰρ add. ex A e. ⁵⁸ ὁ ἀρχάγγελος om. A e f. ⁵⁹ σήμερον om. A f. ⁶⁰ αὐτῷ καὶ ὁμῶς b. ⁶¹ ἀπολάθωσι τ. ἰδ. θρ. ὁμ. om. A. ⁶² κροτηθῇ A. ⁶³ τῶν add. ex A. ⁶⁴ ἐξετασθῇ A, ἐτοιμασθῇ c, δοκιμασθῇ vulg. ⁶⁵ Ὑπάτιον om. A a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(52) Legendam exhibet historiam hanc Theodorus lector lib. II.

(53) Eadem Marcellinus comes anno Anastasii vicesimo tertio et quarto, ab Evagrio lib. III, cap.

43, et Jornande, *De regn. et temp. success.*, memorata.

(54) Qui pluribus superioribus locis Σικουνδίνος scribitur.

Hyppatii pater, ad Vitaliani pedes prociēns, multis lacrymis Hyppatium proprium filium ex vinculis, quibus tenebatur in Mysia, liberum et saluum recepit. Cæterum Hormisdas Romanus episcopus a Theodericho sollicitatus, qui Vitaliano favebat, Euodius episcopum et Vitalianum archidiaconum, indicto Heracleæ 138 concilio, legatos misit. Accesserunt etiamnum ex diversis locis episcopi circiter ducenti; qui tam a scelesto imperatore, quam a Timotheo Cpoleos episcopo delusi, re infecta recessere. Impius siquidem imperator, pactis violatis, ad papam Romæ ne venirent clam significavit; aliunde vero Vitaliano sacram Romæ mittendam dederat, qua papam ad concilium Heracleæ celebrandum ut accederet dolose invitabat. Plebs autem omnis et senatus universus Anastasium ceu perjurum conviciis impetebat. Ad quæ nefarius ille impudentissime dicebat, haberi legem, quæ imperatorem in necessitate constitutum pejerare ac mentiri jubeat. Hæc ille scelestus Manichæorum discipulus.

A. C. 507. — Hoc anno Anastasii perjuris irritatus Vitalianus in ejus exercitus et reliquam omnem rempublicam multa mala exereuit; cædibus enim, rapinis et militum exaurationibus eos vexans, ad irrogandam demum majorem contumeliam, singulis follibus singulos milites divendebat.

A. C. 508. — Hoc anno Unni, quibus Saber appellatio, Caspiarum portarum limitibus emensis, Armeniam suis incursionibus infestarunt; Cappadociamque et Galatiam et Pontum depopulati, ad Euchaitam usque, quæ tantum haud subegerunt, progressi sunt: a quibus fugiens sacer Macedonius, et de vita ubique per viam periclitans, salvus tandem Gangram se recepit. Viri salutem ægre audivit Anastasius, et sub rigidissima custodiâ teneri jussit, misso etiam, ut ferunt, qui eum tolleret e medio. Ita consummatus, Gangræ in templo sancti marty-

Α τὸν ἴδιον οὖν ἐκ τῶν ἐν Μυσίᾳ δεσμῶν ζῶντα ἀπέλα-
θεν. Ὁρμίσδας δὲ ἐπίσκοπος Ῥώμης ὀχλούμενος ὑπὸ
θευδερίῳ χαρίζομένου ⁷⁶ Βιταλιανῷ, (55) Εὐόδιον ^{76a}
τὸν ἐπίσκοπον ἐπεμψεν καὶ τὸν Βιταλιανὸν ἀρχιδιά-
κονον ἐν τῷ ⁷⁷ κροτηθῆναι τὴν ἐν Ἡρακλείᾳ σὺν-
οδον. Ἦλθον δὲ καὶ ἐπίσκοποι ὡς ⁷⁸ διακόσιοι ἐκ διαφό-
ρων τόπων· οἵτινες ἐμπαχθέντες ὑπὸ τοῦ παρανόμου
βασιλέως καὶ Τιμοθέου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπό-
λεως ἀνεχώρησαν ἄπρακτοι. Ὁ γὰρ ἀσεδῆς βασιλεὺς
παραβάς τὰς συνθήκας, λάθρα ἐδήλωσεν τῷ πάπᾳ ⁷⁹
Ῥώμης μὴ παραγενέσθαι. ⁸⁰ Τῷ γὰρ Βιταλιανῷ
σάκραν ἦν πέμψας τοῦ πέμψαι αὐτὴν εἰς Ῥώμην
πρὸς τὸ παραγενέσθαι τὸν πάππαν ἐπὶ τὸ κροτηθῆναι
σύνοδον ἐν Ἡρακλείᾳ. Πᾶς δὲ ὁ ⁸¹ λαὸς καὶ ἡ σύγ-
κλητος παρῳσιᾶ ἐλοιδοῦρον Ἀναστάσιον ὡς ἐπιτορ-
κον. ⁸² Ὁ δὲ παράνομος ἀναιδῶς ἐλεγεν νόμον εἶναι
καλεῖν οὐκ ἀνάγκην ἐπιτορκεῖν καὶ
φεύδεσθαι. Ταῦτα ὁ παρανομώτατος Μανιχαϊόφρων.

A. M. 6007. — Τούτῳ τῷ ἔτει Βιταλιανὸς ἄγανα-
κτῆσας κατὰ Ἀναστασίου διὰ τὴν ⁸³ ἐπιτορκίαν, πολλὰ
κακὰ τοῖς ὑπὸ Ἀναστάσιον ⁸⁴ στρατοπέδοις καὶ τῇ
λοκτῇ πολιτείᾳ ἐπεδείκνυτο, ἀναιρῶν καὶ ἀρπάζων
καὶ ἀφλοπίζων, καὶ τέλος πρὸς ὕβριν ἕκαστον στρα-
τιώτην μιᾶς φώλλεως ⁸⁵ (56) ἐπίπρασεν.

A. M. 6008. — Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐννοὶ οἱ ⁸⁶ λεγό-
μενοι Σαθῆρ ⁸⁶ (57) περάσαντες τὰς Κασπίας πύλας
τὴν Ἀρμενίαν ἐξέδραμον, Καππαδοκίαν τε καὶ Γα-
λατίαν καὶ Πόντον ληϊζόμενοι, ὡς καὶ Εὐχαιτὰν ⁸⁷
μικροῦ δεῖν παραστήσασθαι. Ὅθεν καὶ φυγὼν ὁ ἐκρὸς
Μακεδόνιος κινδυνεύων σχεδὸν εἰς Γάγγραν διεσώθη.
Ὅπερ μαθὼν Ἀναστάσιος πικρῶς προσέταξεν αὐτὸν ⁸⁸
ἐκεῖ ⁸⁹ φυλάττεσθαι, πέμψας, ὥς φασί, καὶ τὸν
ἀναιροῦντα αὐτόν. Τελειωθείς δὲ ἐν Γάγγραις κατ-
ετέθη ἐν τῷ ναυῷ τοῦ Ἁγίου μάρτυρος Καλλινίκου
ἔγγιστα τῶν λειψάνων αὐτοῦ πολλάς ἰάσεις ἐπιτελῶν.

VARIE LECTIONES.

⁷⁶ χαρίζομένου A b, χαρίζομενος vulg. ^{76a} Εὐόδιον A. ⁷⁷ ἐν τῷ εἰς τὸ χρ. A. ⁷⁸ ὡς om. A. ⁷⁹ πάπα
h. l. et infra A. ⁸⁰ παραγενέσθαι A, παραγίνεσθαι vulg. ⁸¹ ὁ add. ex A. ⁸² διὰ τὴν A e, δι' αὐτὴν
vulg. ⁸³ ὑπὲρ Ἀναστ. A e. ⁸⁴ φώλλεως A, φώλλεως vulg. ⁸⁵ ol add. ex A. ⁸⁶ Σαθῆρ A a, Σαθῆρης b;
Σαμὴν vulg. ⁸⁷ Εὐχαιτὰν A b e, Εὐχαιτὰ vulg. ⁸⁸ αὐτὸν add. ex A. ⁸⁹ ἐκεῖ κακῶς b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(55) Ut significet ægre Romanum pontificem Hormisdam adduci potuisse, ut synodum generalem celebrari sineret; idque jure, cum hæresis adeo in Oriente vigeret sub hæretico principe, essetque periculum, ne Patrum suffragiis non satis cautum esset COMEFIS.

(56) Alii φώλλιν scribunt, et maseulam faciunt vocem. Follis pretium pene incertum. Vilissimum existisse Anastasii ætate arguit Theophanis verba, singulos milites singulis follibus εἰς ὕβριν æstimatos scribentis: mihi tamen non adeo leve ut obolo, vel æri minutiliori adæquandum judicem. Recentioribus Græcis φώλλις, vel ut pronuntiant φόλλα, decima septima pars est asperi Turcici. Aspera Turcica, centum commutando Hispanico regali, sive nummo argenteo, me apud eos peregrinante, numerabantur. Suidas φώλλιν exponit obolum. In nummum itaque mille et septingenti milites a Vitaliano fuisse censiti: quæ certe non

D militum ὕβρις, sed ipsius Vitaliani censeretur stoliditas. Follis Petavio, ms. cujusdam Regii verbis edocto, nummus est ex duobus argenteis compositus, quos Miliarenses, ait, intelligimus: quorum singuli denarios, non veteres et Romanos, sed minores nummulus continent: de quibus ille vir eruditus ad integram animi satietatem, luculenta de folle Milliarensi ac nummorum minutis Diatriba ad animadvrs. in Epiphanium *De mens. et pond.* apposita.

(57) Hunnos Vitaliani auxiliares testatur Jornandes, *De regn. et temp. success.* Saberos Hunnos memorat Procopius lib. v, *De bello Persico* ad calcem. Varias eorum nationes Mæotim paludem incolentes numerat Agathias lib. v, alios Nephthalitas Procopius, lib. i ineunte. Utrum a Sabergan Hunnorum duce Hunni Saberi? mihi dubium. Hunnorum incursionem refert Marcellinus anno Anastasii 24, qui a Septembri 25 est Theophani.

Μακεδονίου νεκροῦ κειμένου (58) φασί τῇ χειρὶ Α κατασφραγίσασθαι τῷ σταυρῷ (59). Θεόδωρος δέ τις τῶν συνόντων αὐτῷ εἶδεν εἰς ὕναρ λέγοντα αὐτῷ· "Εκλαθε", καὶ ἀπελθὼν ἐπανήντησεν Ἀναστασίῳ, καὶ εἶπε· "Εγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τοὺς πατέρας μου, ὡρ τὴν πίστιν τετήρηκα, οὐ παύσομαι δὲ ὁ γλῶρ τῷ Δεσπότῃ ἄχρις" οὗ ἔλθῃς, καὶ εἰς τὴν δίκην εἰσεέλθωμεν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔστι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πλείστοι ἄνδρες (60) καὶ γυναῖκες καὶ παῖδια "δεινῶς πληγέντα" ὑπὸ δαιμονίων ἀθρόως ὑλάττον· καθ' ὅπου δέ τις εἶδεν τινα φοβερὸν λέγοντα, ὅτι διὰ τοὺς ἀναθεματισμοὺς τῆς συνόδου ταῦτα πάσχουσιν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔστι καὶ Ἀρεσδὴν ἡ βασίλισσα ἐτελεύτησεν (61). Οἱ δὲ μοναχοὶ τῆς ἐρήμου θείῳ ζήλῳ κινούμενοι τέσσαρας διαμαρτυρίας συντάξαντες, δύο μὲν ἐπεμψαν τῷ βασιλεῖ, μίαν δὲ τοῖς ἀρχοῦσι τῆς χώρας, καὶ μίαν τῷ ἐπισκόπῳ Ἱεροσολύμων Ἰωάννῃ", διαμαρτυρούμενοι", μῆτε τῆς ἀγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου παρελθεῖν, μῆτε τῷ δυσσεβεῖ Σευήρῳ κοινῶσαι· ἐπεὶ πρὸς θάνατον ἐτοίμως ἔχουσιν, ἐμπυρίζοντες καὶ τοὺς ἁγίους τόπους. Τοῦ δὲ ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης "διὰ φόβον" τοῦ βασιλέως κοινῶν ἡσαντος Τιμοθέῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπῳ, τεσσαράκοντα ἐπίσκοποι τοῦ Ἰλλυρικοῦ καὶ τῆς Ἑλλάδος συνελθόντες εἰς ἔν, δι' ἐγγράφου ὁμολογίας, ὡς ἀπὸ ἰδίου μητροπολίτου, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ εἰς Ῥώμην πέμψαντες, τῷ Ῥώμης κοινῶσαι ἐγγράφως συνθέντο. Τὸν Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπον Θεόδωρος ἱστορικὸς (62) πατριάρχην ὀνομάζει ἀλόγως, μὴ εἰδὼς τὸ διατ'".

A. M. 6009. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰωάννου τοῦ Νικαίου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας αἰρετικοῦ ἀποθανόντος, Διόσκορος ὁ μικρὸς " (63) Τιμοθέου τοῦ

VARIAE LECTIONES.

"Εκλαθε A. "ἄχρις οὗ A, ἄχρι σὺ vulg. "παῖδια] νῆπια e. "πληγέντα A e, πληγέντες vulg. "Ἰωάννῃ add. ex A. "διαμαρτυρούμενοι A, διαμαρτυράμενοι vulg. "Θεσσαλονίκης A, Θεσσαλονικίας vulg. "φόβον A, φόβου vulg. "διατ' : in A a 2 manu hæc adduntur : ὀνομάζει αὐτὸν οὕτως. "ὁ μικρὸς om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(58) Historia verbo tenus ex Theodoro Lect. de propria : cuius proinde lectio Theophanis textum corruptum emendat in hunc modum : Μακεδονίου τελευτώντος τοῦ ἐπισκόπου, φοβερόν τι συμβῆναι φασιν. Νεκρὸν γὰρ ὄντα σφραγίσασθαι τῷ τάφῳ· correctus meo iudicio Theophanes τῷ σταυρῷ. Cum esset mortuus, manu consignasse crucis signo : potius populum, pro eo ac solenne episcopo.

(59) Et ut habet Cedr., ἄρας τὴν δεξιὰν χεῖρα, Cum tumulo inferendus esset, aiant sublata dextera cruce consignasse. Pro eo scilicet more, quo summi sacerdotes cruce consignare solent, ut non sibi crucis signum ipse expresserit, ut interpr. reddidit, nec sepulcrum, ut Xylander vertit, sed astantem magis populum consignaverit. COMBEFIS.

(60) Talia passos hæreticos affirmat Baronius ad an. 515, num. 50 et 51.

(61) Ad annum Anastasii 24 Areadna mortem locat Marcellinus, a cuius mense Septembri vicesi-

ris Callinici, ad ejus reliquias proximus, ubi morborum sanationes præstat, est reconditus. Macedonium mortuum ac jacentem narrat manu crucis sibi signum expressisse. Theodorus autem quidam ex ejus familiaribus vidit eum per somnium sibi dicentem : Excipe ista : et abiens lege coram Anastasio, et dic ei : Ego quidem ad patres meos, quorum servavi fidem, vado : Dominum autem interpellare non desinam, donec tu quoque advenieris, et ad iudicium subeundum una sis.

139 Hoc etiam anno virorum, mulierum, ac puerorum quam plurimi graviter a dæmonibus vexati Alexandriæ frequentius ululabant. Per somnum autem quispiam vidit alium horrendæ speciei virum dicentem : Exsecrationum in synodum conjectarum causa hæc patitur.

Hoc eodem anno imperatrix Areadna etiam mortua est. Porro monachi deserta Palestinæ loca inhabitantes divino fervore accensi quatuor fidel scriptas ediderunt obtestationes : quarum duas quidem ad imperatorem, ad provinciarum præfectos unam, et alteram ad Hierosolymorum episcopum miserunt, palam professi, a sancta Chalcedonensi synodo nullatenus se discessuros, neque cum impio Severo communionem habituros, et promptos se mori, ut una quoque loca sancta incendant. Episcopo vero Thessalonicensi ob imperatoris metum cum Timotheo Cpoleos episcopo communionem tenente, quadraginta Illyrici Græciæque episcopi una convenientes, tabulis etiam testibus professi sunt, ab eo, velut a proprio metropolitano, se discedere, missisque Romam tabulis Romani pontificis communionem observare polliciti sunt. Theodorus historicus Thessalonice episcopum appellat patriarcham : sed nulla prorsus ratione : nec cur ita scripserit, satis ipse novit.

A. C. 509. — Hoc anno Joanne Nicæota Alexandriæ episcopo hæretico vita functo, Dioscorus minor Timothei Ἐλური nepos Alexandrinus præsul

mum quintum Theophanes numerat.

(62) Eum puto, qui vulgo Lectoris nomen accipit, de quo Suidas : Θεόδωρος ἀπὸ ἀναγνώστων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ΚΠ. ἔγραψεν ἱστορίαν ἐκκλησιαστικὴν ἀπὸ τῶν χρόνων Κωνσταντίνου, ἕως τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ· Theodorus ex lectoribus Magnæ ecclesiæ CP. scripsit Ecclesiasticam historiam a Constantini temporibus, ad Justiniani imperium. Sub Philippico imperatore vixisse, quæ de ipso Theodoro, et Himerico Chartulario narrantur a Suida v. Κωνσταντίνου, fidem faciunt. Allatii de Theodori diatriba diutius expectata, dubium omne propediem exsolvet.

(63) Nomen ejus memorat Evagrius, lib III, cap. 31 ad calcem. Ejus quoque occasione admissam Theodosii cædem, ac ejusdem in hæresim lapsum refert Liberatus Breviarii cap. 18 exeunte. Annos pontificatus 2, dies 146, obtinet apud Eckhelensem.

est institutus. Pro Alexandrinis vero civibus apud A imperatorem ob filii Calliopii augustalis necem legatione fungens, et Byzantium profectus, ab orthodoxis, qui adversus recta fidei sancta professionem eum suscepisse arbitrabantur, publice per viam iter agens conviciis excipiebatur. Ob eandem itaque memoratam officio legati perfunctus, confestim discessit. Hæc vero fuit perpetrata cordis causa: Dioscuro episcopo creato oppidanorum multitudo a reliquo ecclesie cœtu segregavit se, dicens: *Non sedet episcopus, nisi qui, prout sancti canones apostolici præscribunt, fuerit institutus.* Principis enim magistratus ad thronum eum subvexerant. Igitur ad sancti Marci Dioscuro profecto, convenientes clerici vestibus iterum induerunt et ordinationis ritum circa eum iterato perfecerunt: atque ita ad sancti Joannis progressus sacram synaxim obivit. Cum vero filius Calliopii augustalis Theodosius et Acacius militiæ magister istie adessent, turbæ tumultuantes augustalem, quod Anastasium 140 imperatorem laudasset, conviciis lacessere cœperunt: et deposito metu quidam impetu facto augustalis filium throno deturbatum interfecerunt. Magister autem militiæ Acacius quos apprehendere valuit, morte multavit. Eo nuntio accepto, in Alexandrinos ira motus est imperator. Dioscorus itaque ad eum legatione suscepta, animum emollivit. Cæterum Indos inter et Persas castrum est nomine Tzubladeser, quo ingentium pecuniarum et pretiosi lapidis quam plurimi congeriem repositam audiens Cabades, occupare contendebat. Dæmones autem circa locum excubantes, ne in hominum potestatem cederet, impedimento erant. Adnota itaque magorum et subinde Judæorum, quos penes se habebat, arte universa, nec proposito potitus, fuis ad Deum Christianorum precibus, locum se posse consequi persuasus, Christianorum, qui Persidem incolunt, episcopum quemdam præcepit adduci, qui synaxi peracta, divinatorum particeps factus mysteriorum, et ad locum progressus, præsidarios dæmones ex eo expulsi, et nullo labore Cabadi castrum tradidit. Miraculo stupefactus Cabades, prima consessus sede episcopum voluit honoratum, Manichæis et Judæis illuc usque primos honores obtinentibus. Liberam quoque fecit potestatem, ut qui vellent, ad baptismum accederent.

A. C. 510. — *Alexandriæ episcopi Dioscorig annus D primus.*

Hoc anno Anastasius imperator virum terribilem

Αλιούρου ἀναψύς προσεβλήθη ἐπίσκοπος· Ἀλεξανδρείας· ἐλθὼν δὲ ἐν Βυζαντίῳ ὑπὲρ Ἀλεξανδρέων πρὸς τὸν βασιλεῖα πρεσβεύσασθαι διὰ τὸν φόνον τοῦ υἱοῦ Καλλιοπίου τοῦ αὐγουσταλίου, ἀπὸ τῶν ὀρθοδόξων δημοσίως ὀβριζέτο κατὰ πρόδοον νομιζόντων αὐτὸν κατὰ τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἐηλυθῆναι. Πρεσβεύσας οὖν διὰ τὸν φόνον¹, μετὰ σπουδῆς ἀνεχώρησεν. Ἡ δὲ φόνου αἰτία γέγονεν αὐτῇ· Χειροτονηθέντος Διοσκόρου, ἀνεχώρησαν τὰ πληθὺ τῶν χωρικῶν² (64) λέγοντες, ὅτι *Εἰ μὴ καθὼς περιέχουσιν οἱ κανόνες τῶν ἀγίων ἀποστόλων, οὐ³ καθέζεται ἐπίσκοπος.* Ἦσαν γὰρ οἱ ἄρχοντες⁴· οἱ ἐνθρονισάντες⁵ αὐτόν. Ὁ δὲ Διοσκόρος ἦλθεν εἰς τὸν ἅγιον Μάρκον· καὶ ἐλθόντες οἱ κληρικοὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν ἐκ δευτέρου, καὶ πάλιν ἐχειροτόνησαν. Καὶ οὕτως ἐλθὼν εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην ἐπατέλεσεν τὴν σύναξιν. Ὦτος δὲ ἐκεῖ θεοδοσίῳ τοῦ υἱοῦ Καλλιοπίου τοῦ αὐγουσταλίου καὶ Ἀκακίου τοῦ στρατηλάτου, ἀτακτῆσαντες οἱ ὅχλοι ἤρξαντο ὀβριζεῖν τὸν αὐγουσταλίον, διὰ τὸ ἐπαινεῖν τὸν βασιλεῖα Ἀναστάσιον. Ἀδείας δὲ⁶ γενομένης εἰσπηδήσαντές τινες⁷ ἀπὸ τοῦ θρόνου καθέλιον τὸν υἱὸν τοῦ αὐγουσταλίου, καὶ ἀνέλιον αὐτόν. Ὁ δὲ στρατηλάτης Ἀκάκιος θοοὺς ἡδυνήθη πιάσαι, ἀνέειλεν. Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, ὠργίσθη κατ' αὐτῶν. Ὁ δὲ Διοσκόρος πρεσβεύσας, κατεπράυνεν αὐτόν. Μεταξὺ δὲ Ἰνδῶν καὶ Περσῶν (65) κάστρον ἐστὶν ὀνόματι Τζουβδαδεῖρ⁸, ἐνθα πολλὰ χρήματα καὶ λίθους τιμίους εἶναι πολλοὺς Καθάδης μαθὼν, ἐπεζητεῖ τοῦτο λαβεῖν. Δαίμονες δὲ τῷ τόπῳ παρεδρεύοντες, ἐκώλυον αὐτὸ χειρωθῆναι. Πάσαν οὖν κινήσας τῶν περ' αὐτῷ⁹ μάγων ἐπίνοϊαν, ἔπειτα δὲ καὶ Ἰουδαίων, καὶ τοῦ σκοποῦ μὴ ἐπιτυχῶν, πεισθεὶς διὰ τῆς πρὸς θεὸν εὐχῆς τῶν Χριστιανῶν τούτου κυριεῦσαι, ἐπισκοπὸν τινα Χριστιανὸν τῶν ἐν Περσίδι περὶ τούτου παρακάλεσεν¹⁰, ὃς σύναξιν ἐπιτελέσας καὶ τῶν θεῶν μυστηρίων μεταλαβὼν, προσελθὼν τῷ τόπῳ, τοὺς ἐκεῖσε δαίμονας ἐξεβόλευν· καὶ τῷ Καθάδῃ τὸ κάστρον ἀπόνως παρέδωκεν· τούτῳ Καθάδῃ καταπλάγεις τῷ σημειῷ, πρωτοκαθεδρίᾳ¹¹ τὸν ἐπίσκοπον ἐτίμησεν, ἕως τότε Μανιχαίων καὶ Ἰουδαίων προκαθεζομένων, ἄδειαν δὲ¹² παρέσχε καὶ τοῖς βουλομένοις βαπτίζεσθαι.

A. M. 6010. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Διοσκόρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς (66) εἶδεν

VARLE LECTIONES.

¹ φόνον] φόβον A f h. l. et infra. ² χωρικῶν f, κληρικῶν h. ³ οὐ add. ex A. ⁴ οἱ ἄρχοντες οἱ om. A. ⁵ ἐνθρονισάντες A. ⁶ τῆς δὲ ἀδείας A. ⁷ τινες om. A e. ⁸ Τζουβδαδεῖρ A b, Τζουβδαῖρ a, Τζουβδαδεῖρ vulg. ⁹ περ' αὐτοῦ A. ¹⁰ παρακάλεσεν A, παρεσχεύασεν vulg. ¹¹ πρωτοκαθεδρίᾳ τὸν ἐπίσκοπον] πρωτοκαθεδρίαν τῶν ἐπισκόπων A, πρωτοκαθεδρίαν τὸν ἐπίσκοπον vulg. ¹² δὲ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(64) Ut clerici, non plebs rusticana promotioni per laicam potestatem factæ obstituerint, tumque eidem consenserint, ac a se probatum iterum ordinaverint. Alii tamen χωρικῶν habent, redditque Anastasius, rusticorum, oppidanorum multitudo;

nt solet hoc genus hominum procacius esse. Combe-
r s.

(65) Historiam hanc ipsis pene verbis a Theodoro Lectore mutuatur Theophanes.

(66) Excerptum e Chronico Alexandrino.

ἐν ὁράματι ἄνδρα φοβερόν βαστάζοντα κώδικα· καὶ τοῦτον ἀναπτύξας, καὶ εὐρών τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, εἶπεν αὐτῷ· Ἰδοὺ διὰ τὴν κακοπιστίαν σου ἡκατέσσαρα ἔτη (67), καὶ ἀπῆλειψεν αὐτά. Ἐξυπνισθεὶς δὲ καὶ προσκαλεσάμενος Ἀμάντιον τὸν πραιπόσιτον (68), εἶπεν αὐτῷ τὸ ὄραμα. Ὁ δὲ εἶπεν· Κἀγὼ ἔθεασάμην ταύτη τῇ νυκτὶ, οἱ παρισταμένοι μου τῷ κράτει σου, χοῖρος μέγας (69) ἐλθὼν, καὶ δραξάμενός μου τῆς χλαίτης, κατέβραξέν με εἰς γῆν καὶ ἀνήλωσεν. Προσκαλεσάμενος δὲ Πρόκλον τὸν ὀνειροκρίτην (70) εἶπεν αὐτῷ τὰ ὁραθέντα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι ἄμφοτεροὶ οὐ μετὰ πολὺν χρόνον. Τοῦ δὲ ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Τιμοθέου ἀποθανόντος (71) Ἰωάννην τὸν Κεσπαδόχην πρεσβύτερον καὶ σύγκειλλον (72) Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπον προσχειρίσατο. Οὗτος χειροτονηθεὶς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τοῦ Πάτχα τὴν ἀποστολικὴν ἐνεδύσατο στολὴν (73). Ὁ δὲ λαὸς στάσιν πολλὴν ἐποίησεν τῷ Ἰωάννῃ τοῦ ἀναθεματίσαι Σευήρον.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει, ἰνδικτιῶν ια' (74), μηνὶ Ἀπριλλίῳ θ' ¹³, τέθνηκεν Ἀναστάσιος ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς, βασιλεύσας ἔτη κζ' καὶ μῆνας ζ' (75) τῷ σλδ' ἔτει ἀπὸ Διοκλητιανοῦ· καὶ ἐβασίλευσεν Ἰουστίνος (76) ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς ἀντ' αὐτοῦ, ἀνὴρ πρεσβύτερος καὶ πολὺ πειρος, ἀπὸ στρατιωτῶν ἀρξάμενος καὶ ἕως τῆς συγκλήτου προκόψας, Ἰλλυριδὲς τῷ γένει. Τινὲς (77) δὲ φασὶν ὅτι διελὺν σκηπτρῷ ¹⁴ κεραυνωθεὶς Ἀναστάσιος ἐμβρόντης γέγονεν.

A. M. 6011. — Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἰουστίνου ^C ἔτος α'.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Ἰωάννου ^C ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουστίνος βασιλεύσας πᾶσιν ἄριστος

VARJÆ LECTIONES.

¹³ δεκατέσσαρα ἔτη A, δεκαεσσαεῖς vulg. ¹⁴ διυπνισθεὶς A. ¹⁵ θ' ια' A e, κα' f. ¹⁶ σκηπτρῷ A.

JAC. GOARI NOTÆ.

67) *Chronicon Alexandr.*, διὰ τὴν ἀπληστίαν, propter inexplebilem avaritiam. Legendum fortasse ἀπιστίαν.

(68) Καὶ κουδικουλάριον, addit Chronic. idem.

(69) Justinum adumbrat, qui porcarius fuit. Zonaras.

(70) Chronic. Πρόκλον τὸν Ἀσιανόν, τὸν φιλόσοφον καὶ ὀνειροκρίτην. Plura de eo Zonaras.

(71) Presenti anno Timotheum CP. patriarcham obiisse ex Nicephori Chronico confirmat Baronius ad an. 517, n. 61.

(72) Quis syncellus dictum superius : patriarchæ nimirum concellaneus, mensas, consiliorum, secretorumque conscius, et animæ fidus moderator, qui et spiritalis pater. Ex syncello primus hic Joannes in patriarchatu successor. Πάλαι γὰρ ὁ λεγόμενος σύγκελλος τοῦ πατριάρχου θανόντος εἰς τὸν ἐκείνου τόπον ἀντικαθίστατο, inquit Cedrenus. Vicus olim syncellus, defuncto patriarcha, in ejus locum substituebatur. Idem in Constantino Monomacho Seriphum Saracenorum eorum Caliphæ comparat. Hinc Joannes Syncellus ὁρόνῳ διάδοχος a Michaelē Theophili filio apud eundem Cedrenum declaratur. Is tamen mos, syncellum in pa-

A in visione conspexit, codicem manu gestantem ; quem cum aperuisset, et comperisset imperatoris nomen, dixit ei : Ecce ob fidei tuæ perversitatem annos quatuordecim deleo : totidemque delevit. Experrectus Amantium præpositum vocat, et narrat visionem. Dicit ille : Ego quoque cernebam hac nocte astare me majestati tuæ, porcumque magnum irrudentem chlamydemque meam prehendentem in terram me prostravisse, ac devorasse penitus. Advocato itaque Procle somniorum conjectori res visas enarrant. Refert ille : Brevi spatio uterque vestrum consummat. Timotheo vero Cpoleos episcopo factis functo, Joannem Cappadocent presbyterum et syn-cellam Cpoleos insituerunt episcopum. Hic ordinatus tertio Paschatis die apostolicum induit amictum. Populus autem multa importunitate contende-bat a Joanne, ut Severum anathemate perstringeret.

141 Hoc eodem anno, indictione undecima, mensis Aprilis nono, Anastasius impius imperator occubuit : exegit in imperio annos septem et viginti, mensesque septem, trigesimo quarto supra ducentessimum anno a Diocletiani imperio : in ejus locum Justinus pius imperator, vir ætatis provec-tæ, et expertus rerum, a militiæ cingulo exor-sus, et ad senatus usque ordinem promotus, Illy-ricus genere, suffectus est. Quidam autem autumant Anastasium fulmine de cælo tactum mentis stu-pore e vivis excessisse.

A. C. 511. — Romanorum imperatoris Justini annus primus.

Cpoleos episcopi Joannis annus primus.

Hoc anno Justinus imperii summam adeptus opti-

triarchæ locum evehendi, cujus primordia obser-vamus, nonnisi circa octavum et nonum sæculum communem usum obtinuit. De syncello procœmium nostrum in Georgii Syncelli Chronica fusius.

(73) Pallium episcopale, vel colobium, qui et saccus, patriarcharum proprium inter sacra cele-branda ornamentum. Certe pallium episcopale pallio philosophico, a Christianis olim assumpto fisdemque ab apostolis olim commendato successisse scribit Baronius anno C. 336 num. 63. Colobium autem ecclesiasticum indumentum, quod ex syno-do 7 discimus a Jacobo Domini fratre usurpatum, et a patriarchis CP. postmodum acceptum, ἀπο-στολικῆς στολῆς appellationem promeruit.

(74) Marcellinus et *Chronicon Alexandrinum* consentiunt.

(75) Theodorus Lector menses solos tres assignat, Evagrius dies amplius tres. Basilius Cilix apud Photium cod. 42 cum Theodoro convenit. Utrique diem unum vel alterum detrahit Marcellinus Co-mies. Quatuor addit codex Pal., quatuordecim Peyrez.

(76) Hæc iisdem pene verbis Theodorus Lector. (77) *Chronicon Alexandr.*

num se omnibus exhibuit. Fuit rectæ fidei studiosus et belli gloria præclarus. Uxori vero nomine Lupiciæ conjunctus, eidem imperii coronam impertiit, quam, dum redimiretur, Euphemiam populares tribus vocaverunt. Memoratus autem supra Vitalianus post Anastasii mortem Justino magno devinctissimus evasit, adeo ut magistri militiæ dignitatem ab eo consequeretur, et Byzantium profectus consulatum gereret, et consul declararetur et Presenti comes, tantaque apud imperatorem auctoritate polleret, ut Severum expelli juberet et occidi. Fuit enim Vitalianus rectæ fidei bene affectus. Eo nuntio accepto, fugit Severus, ac pariter Julianus Halicarnassii episcopus, et Dioscuro Alexandrinum adhuc episcopatum administrante in Ægyptum profecti de corruptibili et incorrupto motis quæstionibus magnos in ea tumultus excitant. Cæterum episcopi et clerici Roma venerunt, qui Hormisdæ Romani pontificis auctoritate muniti, freii quoque Vitaliani adhuc viventis potentia et Joannis Cappadociæ Cpoleos episcopi etiam superstitis diligentia, sanctam Chalcedonensem synodum aliis tribus sacris synodis annumeraverunt, et una cum eis in sacras tabulas retulerunt. Cæterum impio Severo de medio sublato, Paulus recipiendis peregrinis in Eubulorum domo præpositus, Antiochiæ præsul ordinatus est: mille vero auri libras Antiochenæ civitati largitus imperator, in reliquis urbes multa passim æquitate est usus, et populares tumultus ubique compescuit. Xenaiam quoque, Philoxenum nomine, 142 Hierapoleos episcopum cum Manichæis sentientem, Petrumque Apameæ, cum omnibus eodem contagio afflatis in exilium pius imperator expulit: et Amantium præpositum et Andream cubicularium et Theocritum Amantii comitem, quem imperatorem declarare proponebat, ceu tyrannidem meditatus, interfecit. Præpositus enim pecunias Justino donaverat in milites distribuendas, ea conditione, ut Theocritum imperatorem salutaret: exercitus vero populique tribus Theocritum imperare non sunt passi, sed Justinum principem renuntiaverunt:

A ἀνεδείχθη, ζηλωτῆς ὁρθοδόξου πίστεως ἔμπυρος ¹⁷(78), καὶ ἐν πολέμοις εὐδοκίμων· σύμβιον δὲ ἔχων ὀνόματι Λουκιανὸν ¹⁸, ἔσπεφεν Αὐγουστῶν· ἦν οἱ ὄημοι ἐκάλεσαν Εὐφημίαν ¹⁹ εἰς τὸ στέφειν αὐτήν. Βιταλιανὸς δὲ ὁ πορβήθεις (79) μετὰ θάνατον Ἀναστασίου Ἰουστίνῳ τῷ μεγάλῳ σφόδρα ψκειώθη, ὥστε στρατηλάτου ἀξίαν παρ' αὐτοῦ δέξασθαι, καὶ ὑπαγεῖν (80) ἐλθόντα ἐν Βυζαντίῳ καὶ ὑπατον ἀναγορευθῆναι, καὶ κόμητα Πρεσέντου ²⁰ (81), παρβήθειαν τε ἔχειν τοσαύτην πρὸς τὸν βασιλεῖα, ὥστε καὶ Σευήρον προστάξει (82) ἐκκληθῆναι καὶ ἀναίρεθῆναι. Αἶαν γὰρ ἦν ὁρθόδοξος Βιταλιανός. Ὁ δὲ Σευήρος ἀκούσας, ἔφυγεν, καὶ Ἰουλιανὸς Ἀλικαρνασσοῦ ἐπίσκοπος, καὶ εἰς Αἴγυπτον ἀπελθόντες, ταύτην ἐτάραξαν, τὸν περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου λόγον κινήσαντες, B Διοσκόρου ἐπισκοποῦντος Ἀλεξανδρείας. Ἐπίσκοποι δὲ καὶ κληρικοὶ ἀπὸ Ῥώμης ἦλθον ²¹ λαθόντες αὐθεντίαν ὑπὸ Ὀρμίσδου ἐπισκόπου Ῥώμης, σπουδῇ Βιταλιανῷ (83), Ἰωάννου ²² τοῦ Καππαδόκου ἐκ ζῶντος ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὴν ἀγίαν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον συνέταξαν ²³ τοῖς διπτύχοις (84) πρὸς ταῖς ἄλλαις ἱεραῖς τρισὶ συνόδοις. Σευήρου δὲ τοῦ δυσσεβοῦς ἐκ ποδῶν γεγονότος, Παῦλος ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας ὁ ξενόδοχος τῶν Εὐδούλου. Καὶ ἐδωρήσατο ὁ βασιλεὺς τῇ πόλει Ἀντιοχείας χιλίας λίτρας χρυσοῦ· καὶ ταῖς ἄλλαις δὲ πόλεσι πολλὴν εὐνομίαν παρέσχεν, κωλύσας καὶ τὰς δημώδεις ταραχάς. Σεναίαν δὲ τὸν Φιλόξενον ἐπίσκοπον Ἱεραπόλεως Μανιχαίφρονα ὄντα, καὶ C Πέτρον Ἀπαμείας ἐξώρισεν ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς Ἰουστίνος σὺν πᾶσι τοῖς μετέχουσι τῆς λώθης αὐτῶν. Ἀμάντιον τε τὸν πραιπόσιτον (85), καὶ Ἀνδρέαν τὸν κουβικουλάριον, καὶ Θεόκριτον τὸν κόμητα Ἀμαντίου, ὃν ἐβούλετο ποιῆσαι βασιλεῖα, ὡς τυραννίδα μελετήσαντας ἀνέλεν. Ὁ γὰρ πραιπόσιτος δίδωκε Ἰουστίνῳ χρήματα ρογεῦσαι, ὅπως Θεόκριτος ²⁴ βασιλεύσῃ. Ὁ δὲ στρατὸς ²⁵ καὶ οἱ ὄημοι οὐχ εἴλοντο τὸν Θεόκριτον βασιλεῦσαι, ἀλλ' Ἰουστίνον ἀνεκέρυξαν. Αὐτοὶ δὲ δυσφορήσαντες τυραννίδα ἐμελέτησαν, καὶ ἀνηρεθῆσαν. Ἀνεκαλέσατο δὲ ὁ βασιλεὺς πάντας τοὺς ἀδίκως ²⁶ ἐξορισθέντας ὑπὸ Ἀναστασίου καὶ Ἀππίωνα τὸν πατρίχιον ²⁷, ὃν ἐν Νικαίᾳ πρεσβύ-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁷ ἔμπυρος A, ἔμπειρος vulg. ¹⁸ Λουκίαν A. ¹⁹ Εὐφημίαν οἱ Δῆμοι ἐκάλεσαν στεφθεῖσαν αὐτήν Αὐγουστῶν b. ²⁰ Πρεσέντου A. ²¹ ἦλθον — Ῥώμης om. A. ²² σπουδῇ Βιταλιανῷ, Ἰωάννου A, ὑπὸ Βιταλιανῷ ἐκ ζῶντος, Ἰωάννου vulg. ²³ συνέταξαν A, συνετάξαντο vulg. ²⁴ Θεόκριτος A, Θεόκριτον vulg. ²⁵ στρατηλάτης A e. ²⁶ τοὺς ἀδ. A, τοῦ ἀδ. vulg. ²⁷ πατρίχιον] πρεσβύτερον b e.

JAC. GOARI NOTÆ.

(78) Theodorus Lector.
(79) Marcellinus hoc eodem anno. Vitalianus Scythia Justini principis pietate ad rempublicam revocatus, CP. ingressus est: septimoque receptionis die magister militiæ ordinatus.
(80) Quod anno Justinii secundo contigit, Jordanes *De regn. et temp. success.*
(81) Magister militiæ in Presenti, sive Præsentis diebus dicebatur, qui præsens imp. obsequio deputatus erat. De ejus muneribus Pancirollus in not. imp.
(82) Evagrius lib. iv, cap. 4, et Liberatus in Breviario, cap. 19.

D (85) Factum id Hormisdæ episcopi Romani auctoritate, studio Vitaliani, cum Joannes Cappadox CP. episcopus adhuc in vivis ageret. Sic et Anast. legit, non ut vitiose habent edita. COMBESIS.
(84) Ut sancta Patrum illorum haberetur memoria, et eorum sancita probarentur. Hinc Patrum omnium ad diversas synodos œcumenicas convenientium, pro synodis singulis festos etiam dies singulos agunt Græci ad hodiernum usque diem: de quibus consulendum eorum Menæum.
(85) Jordanes. *De regn. et temp. success.* Evagrius lib. iv, cap. 2; *Chronicon Alexandrinum*, et Marcellini.

τερον²⁰ βία χειροτόνησαν²¹. ὃν δὲ βασιλεὺς ὡς ἐχέφρονα A quod illi graviter terentes, et tyrannidein excitare

ἐποίησαν ὑπαρχον τῶν πραιτωρίων²², καὶ Διογενια- aggressi, interfecti sunt. Cunctos demum ab Anastasio inique relegatos ab exilio revocavit imperator, Appionem in primis patricium, quem invitum Nicææ jusserat ille ordinari : hunc vero Justinus velut prudentem et cordatum virum prætorio præfectum et Diogenianum militiæ magistrum in Oriente creavit.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐφάνη ἀστήρ (86) ἐν τῇ Ἀνατολῇ φερόντος κομήτης, ὃς εἶχεν ἀκτῖνα ἐκπέμπουσαν²³ ἐπὶ τὰ κάτω, ὃν ἔλεγον οἱ²⁴ ἀστρονόμοι πωγωνίαν εἶναι [καὶ ἐφοβοῦντο²⁵].

A. M. 6012. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Παύλου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Βιταλιανὸς ἐδόλοφονήθη (87) ὀπὸ τῶν Βυζαντινῶν μηνιῶντων²⁶ αὐτῷ διὰ τὸ πολλοὺς ἀνηρξῆναι²⁷ τῷ καιρῷ τῆς ἐπαναστάσεως αὐτοῦ κατὰ Ἀναστασίου. Ἰωάννου δὲ τοῦ Καππαδόκου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τελευτήσαντος, Ἐπιφάνιος πρεσβύτερος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας καὶ σύγχελλος ἐχειροτονήθη μηνὶ Φεβρουαρίῳ κ'. Ὁμοίως καὶ²⁸ Ὁρμίδα τῆς Ρώμης κοιμηθέντος Ἰωάννης τὴν ἐπισκοπὴν διεδέξατο.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐδημοκράτησεν τὸ Βένετον μέρος (88), ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι παραχρᾶς ἐγείραντες

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ πρεσβύτερον add. ex A. ²¹ ἐχειροτόνησαν α, ἐχειροτόνησεν vulg. ²² τῶν πραιτωρίων A, τῷ πραιτωρίῳ vulg. ²³ ἐκπέμπουσαν A e, πέμπουσαν vulg. ²⁴ οἱ add. ex A. ²⁵ καὶ ἐφοβοῦντο om. A f. ²⁶ μηνιῶντων A. ²⁷ ἀνηρξῆναι A, ἀναρῆθῆναι vulg. ²⁸ ὁμοίως καὶ A, ὁμοίως δὲ vulg.

JAC. GOARRI NOTÆ.

(86) Hæc ut præcedentia pene verbatim ex Chronico Alexandrino.

(87) Causam cædis aliam proferunt Evagrius et Jornandes citati. De eadem Marcellinus anno Justinianæ secundo.

(88) Quatuor aurigantium in circo colores et factiones ad Prasinos et Venetos posteris temporibus reductos, qui de circensibus ludis copiosius tractare, edisserunt : quas non in ludicris modo, sed et in seriis et politicis rebus sibi infensissime adversatas, ex historiæ serie discimus : quæ paucis exponit Balsamon in Trullane synodi can. 24 : Τότε τῶν δῆμων κατεξουσιαζόντων ἐν ταῖς ἱπποδρομίαις, καὶ ποιούντων ταύτας ὅτε καὶ ὅπως ἡθούλοντο, ἐκ δαπανημάτων οἰκείων, ὡς καὶ ἐχόντων οἴκους, καὶ ἱπποὺς καὶ ἱππῶνας, καὶ μέχρι καὶ νῦν περισωρόμενους, καὶ προσόδους χάριν τῶν ἱπποδρομιῶν, καὶ τοῦ βασιλέως προσκαλουμένους, καὶ εἰς τοῦτο μὴ ἐξουσιάζοντος, πολλὰ στασιῶδη καὶ ἀστοπα συνέπιπτον γίνεσθαι κατὰ τὸν τῆς ἱπποδρομίας καιρὸν τῶν μὲν προστιθεμένων τῷ δῆμῳ τῶν Βενετῶν, τῶν δὲ τῷ μέρει τῶν Πρασίνων. Ἐν καιροῖς δὲ τισὶ καὶ πόλεμοι συνεκροτήθησαν ἐμφύλιοι μέσον τῶν ἀντιθέτων μερῶν, καὶ κατὰ τῆς βασιλείου περιωπῆς ἀναίδῃ ῥήματα οἱ δημόται ἀπηρεύξαντο, καθὼς ἀπὸ διαφόρων χρονικῶν τοῦτο παρίσταται. Οἷόν τι γέγονε ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, ἐπὶ τοῦ Ἀναστασίου, ἐπὶ τοῦ Φωκά τοῦ τυράννου, καὶ ἐπὶ ἑτέρων βασιλέων · Tunc cum populus in illis equestrum curricularum nimia libertate, vel potius licentia uteretur, equestrumque cursus celebraret, quomodo, et quando volebat, idque propriis expensis, ut qui haberet et domos, et equos, et stabula, quæ nunc etiam hucusque servantur, et redditus pro illis celebrandis, et imperator invitaretur, nullam autem ad eam rem potestatem haberet, illius cursus tempore multa turbulenta et absurda fieri contingebat : cum alii quidem factioni Venetorum, alii vero Prasinatorum parti adungerentur : aliquando vero etiam bella intestina excitata sunt inter adversas partes, et in imperatoris conspectu verba impudentiæ plena populares eructa-

Hoc etiam anno stella apparuit in Oriente, terribilis nimirum cometa, e quo radii inferius demissi protendebantur : barbatum dicebant astronomi, et ab eo cuncti metuebant.

A. C. 512. — Antiochiæ episcopi Pauli annus primus.

Hoc anno Vitalianus a Byzantinis dolo interfectus est : quod enim rebellionis ejus in Anastasium tempore plurimæ cædes fuissent editæ, graviter ei succensebant. Joanne porro Cappadoce Cpoleos episcopo defuncto, Epiphanius ejusdem ecclesiæ presbyter et syncellus mensis Februarii die vigesimo quinto fuit ordinatus : et Hormisda pariter letho quiescente, Joannes Romæ episcopatum excepit.

Hoc etiam anno Veneta factio, variis per omnes civitates tumultibus excitatis, plurima saxis facta

runt : quemadmodum ex diversis chronicis ostenditur : sicut factum est imperante Justiniano, et tempore Anastasii, et Phocæ tyranni, et aliorum imperatorum. Circum, ejus ædes ac partes, factiones, studia, colores, dissidia, et horum omnium auctores graphice depingit Chronicon Alexandrinum : cujus verba non facile quibusvis obvia, plerisque tamen præsentis historiæ locis adeunda consulendaque, huc transferre necessitati futuræ consulturus necessarium duxi : Ρώμος πάλιν ἀρξάμενος ἔκτισε κερκίδιον ἐν τῇ Ρώμῃ, ὅπερ ἱππικὸν ἀνόμενον, θέλων διασκεδάσαι τὸ πλῆθος τοῦ δῆμου Ρώμης, ὅτι ἐστασίαζον, καὶ ἐπύρχνοντο αὐτῷ διὰ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπετέλεσαν πρῶτος ἱππικὸν ἀγῶνα ἐν τῇ πόλει Ρώμῃ εἰς ἑορτὴν τοῦ ἡλίου, καὶ ὅπ' αὐτῶν τεσσάρων στοιχείων, τοῦτ' ἐστὶν τῆς γῆς, καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ τοῦ πυρὸς, καὶ ἀέρος, λογιζάμενος διὰ τοῦτο εὐτυχῶς φέρονται οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς εἰς τοὺς πολέμους, ὡς τιμώντες τὰ τέσσαρα στοιχεία. Ἐν τῇ Ρώμῃ γὰρ οὐκ ἔτιμιν τὰ τέσσαρα στοιχεία, οὐδὲν μὴ ἑορτῇ. Ὁ δὲ τῆς Πισίων χώρας βασιλεὺς Οἰνόμαος ἀγῶνα ἐπέτελει ἐπὶ τὰ Εὐρώπεια μέρη μηνὶ Σύστρῳ τῷ Μαρτίῳ κ' τῷ ἡλίῳ Τιτάνι, ὡς ὀψωμένῳ, ἀγωνιζομένῳ, φησὶν, τῆς γῆς καὶ θαλάσσης, τοῦτ' ἐστὶν, Δημήτρος καὶ Ποσειδῶνας, καὶ τῶν ὑποκειμένων στοιχείων τῷ ἡλίῳ, καὶ ἐβάλλετο κλῆρος· μετὰ τοῦ αὐτοῦ Οἰνομάου βασιλέως, καὶ τοῦ ἐρχομένου ἀπὸ οὐτῶς δηπότε χώρας καταγωνιῶσθαι αὐτοῦ· καὶ ὅτε μὲν ὁ κλῆρος ἐκάλεσε τὸν Οἰνόμαον ἀγωνίασθαι ὑπὲρ τοῦ Ποσειδῶνος ἐφόρει σχῆμα ἱμάτιον κυανόν, ὃ ἐστὶ τῶν ὀδάτων, καὶ ὁ ἀνταγωνιζόμενος κατ' αὐτοῦ ἐφόρει τὸ χλωδὲς σχῆμα, ὃ ἐστὶ τῆς γῆς. Καὶ πάλιν εἰ ἤνεγκεν ὁ κλῆρος τῷ Οἰνομάῳ φορέσαι τὸ τῆς Δημήτρας σχῆμα, ἐφόρει τὸ χλωδὲς σχῆμα, καὶ ὁ ἀνταγωνιζόμενος αὐτοῦ ἐφόρει τὸ σχῆμα τοῦ Ποσειδῶνος, ὃ ἐστὶ τῶν ὀδάτων τὸ κυανόν. Καὶ ὁ ἡττώμενος ἐφρονέετο, καὶ πλῆθος ἀπειροὺς ἤρχετο θεωρεῖν τὸν αὐτὸν ἐτήσιον βασιλικὸν ἀγῶνα ἀπὸ ἐκάστης χώρας καὶ πόλεως. Καὶ οἱ μὲν τὰς παραλίους οἰκούντες πόλεις καὶ τὰς νήσους πολῖται, καὶ τὰς κώμας τὰς παραλίους ναῦται

lapidatione, multisque caedibus editis per civitates omnes, reliquum sibi populum subegit, et in magistratus ipsos temere sese extulit. Antiochiæ vero

καὶ λιθαρίους καὶ φόνους πολλοὺς ἀπεργαζόμενοι. Ἐπῆρχοντο δὲ καὶ τοῖς ἀρχουσιν. Ἀπὸ δὲ Ἀντιοχείας ἤχθη τὸ κακὸν τῆς ἀταξίας, καὶ οὕτως διεδόθη ἐν

JAC. GOARI NOTE.

ἤρχοντο τὴν φοροῦντα τὸ κυανὸν σχῆμα, τοῦτ' ἐστὶν τοῦ Ποσειδῶνος νικῆσαι, οἰωνιζόμενοι, ὅτι ἐὰν ἤττηθῇ ὁ ὑπὲρ τοῦ Ποσειδῶνος ἀγωνιζόμενος, ἐκλείψις ἰχθύων γίνεται παντοίων, καὶ ναυαγία θαλάσσης, καὶ ἀνέμων βλαίων ταραχή. Οἱ δὲ μεσογαίους οἰκοῦντες πολλοὶ, καὶ ἐπιχώριοι ἀγροικοὶ, καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ γεωργίᾳ κάμνοντες ἤρχοντο νικῆσαι τὸν φοροῦντα χλωῶδες σχῆμα, οἰωνιζόμενοι, ὅτι ἐὰν ἤττηθῇ ὁ ὑπὲρ τῆς Δημήτρας ἀγωνιζόμενος, ὃ ἐστὶν ὑπὲρ τῆς γῆς, λιμὸς αἰτού, καὶ σπάνις οἴνου, καὶ ἐλαίου, καὶ τῶν ἄλλων καρπῶν πάντων γίνεται. Καὶ ἐνίκησεν πολλοὺς ὁ Οἰνόμαος ἀνταγωνιστάς· αὐτοῦ ἐπὶ πολλὰ ἔτη. ἔρχεν γὰρ καὶ τὸν Ἀφύρτον διδάσκοντα αὐτὸν πικρῶς τὴν ἡνιοχικὴν· ὅστις Οἰνόμαος ἤττηθαις ὑπὸ Πέλοπος Λυδοῦ ἐφρονεῖτο. Τὸν δὲ ἱππικὸν ἀγῶνα πρῶτος ἐνόησεν Ἐνυάλιος τις δνόματι, υἱὸς Ποσειδῶνος, ἀγαγόμενος τὴν Λιβύην θυγατέρα τῆς Ἰούς, καὶ τοῦ Πίκου Αἰδός, ὃς κρατήσας τὰ μεσημβρινὰ μέρη ἐκάλεσεν τὴν αὐτὴν χώραν Λιβύην εἰς ὄνομα τῆς αὐτοῦ γυναίκος. Τὸν δὲ ἱππικὸν ἀγῶνα ὁ Ἐνυάλιος ἀρμασι δὴ πολλὰς· ἐφύρτε, καθὼς συνεγράφατο Καλλιμάχος ὁ σοφώτατος ἐν τοῖς Ἑτησίοις αὐτοῦ. Καὶ λοιπὸν μετ' αὐτὸν ὁ Ἐριχθόνιος ἐπετέλεσεν, καὶ ἄλλοι ἐν διαφόροις τόποις ἐπετέλεσαν. Ὁ δὲ Οἰνόμαος πρῶτος αὐτὸς ἐπετέλεσεν τὸν αὐτὸν ἱππικὸν ἀγῶνα ἀρμασι τετραπικῶσι. Διὸ καὶ περιβόητος ἐγένετο καθὰ ἐν ταῖς Χάρακας τοῦ σοφωτάτου ἱστορίας ἐμφέρεται· ὃς συνεγράφατο καὶ ταῦτα, ὅτι τὸ τοῦ ἱππικοῦ γυμνάσιον εἰς τὴν τοῦ κόσμου διοίκησιν ἐπινοήσεται, τοῦτ' ἐστὶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῆς γῆς, καὶ τῆς θαλάσσης. Τοὺς γὰρ δώδεκα οἴκους ἰσότησαν τοῦ Ζωδιακοῦ κύκλου τὸν διοικούντος τὴν γῆν, καὶ τὴν θαλάσσαν, καὶ τῶν ἀνθρώπων τὸν παροῦχόν βίον. Τὸ καὶ πέλας τοῦ ἱππικοῦ, τὴν γῆν πᾶσαν εἶναι. Τὸν δὲ εὐρίπων, τὴν θαλάσσαν ἀπὸ τῆς γῆς μεσαζομένην. Τὸν δὲ ἐπὶ τὰς θύρας καμπὴν, τὴν ἀνατολήν. Καὶ τὸν ἐπὶ τὴν σφαιρότητα, τὴν δύσιν. Τὰ δὲ ἐπὶ τὰ σταθία, τὸν ὁρόν, καὶ τὴν κίνησιν τῆς ἀστέρως· τὸν ἐπὶ τὰς ἀστέρων, καὶ τῆς μεγάλης ἀρκτου. Ὁ δὲ αὐτὸς Ῥώμιος βασιλεὺς πρὸς τιμὴν καὶ αὐτὸς τοῦ Ἥλιου, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ τεσσάρων στοιχείων τὸν [ἐν] ἀγῶνα ἐν τῇ Ῥώμῃ πρῶτος ἐφευρὼν ἐπετέλεσεν ἐν τῇ αὐτῇ χωρᾷ τῆς Ἀύσεως, ἥτοι τῆς Ἰταλίας ἀρμασι τετραπικῶσι, τοῦτ' ἐστὶ τῇ γῇ, καὶ θαλάσσῃ, καὶ πυρὶ, καὶ ἀέρι. Καὶ ἐπέβηκεν ὁ Ῥώμιος τοῖς αὐτοῖς τέτρασι στοιχείοις τὰ ὀνόματα ταῦτα· τῇ γῇ τὸ Πράσινον μέρος, ὃ ἐστὶ τὸ χλωῶδες· τῇ δὲ θαλάσσῃ, τοῦτ' ἐστὶ τοῖς ὕδασι, τὸ Βένετον μέρος, ὡς κυανόν· τῇ πυρὶ τὸ ρουσαῖον μέρος πυρῶδες· καὶ τῷ ἀέρι τὸ λευκόν. Κάκειθεν ἐπενοήθη τέσσαρα μέρη ἐν Ῥώμῃ, ἐκάλεσε δὲ Πράσινον μέρος τὸ Πραισεντόν, ὃ ἐστὶ Ῥωμαϊκὴ λέξις, ἥτις ἐρμηνεύεται, ἐμπαράμωρον. Πραισεντεύειν γὰρ λέγεται τὸ παραμένειν· διότι ἡ χλωῶδες γῆ διαπαντὸς ἴσεται σὺν τοῖς ἄλλοις. Τὸ δὲ Βένετον ἐκάλεσεν διὰ τὸ εἶναι ὑπὸ τὴν Ῥώμην ἐπαρχίαν χώραν λεγομένην Βενετίαν, ἥστινος μητρόπολις ἐστὶν Ἀκυλῆα· κάκειθεν ἐξέρχονται τὰ κυανὰ, τοῦτ' ἐστὶ τὰ Βενετία βάμματα τῶν ἱματίων. Καὶ προσέκλλησεν τῷ Πρασίῳ μέρει, ὃ ἐστὶν τῇ γῇ· τὸ λευκὸν φησι, τὸν ἀέρα καθὼς βρέχει, καὶ ἀρμύεται τῇ γῇ. Τῷ Βενετίῳ μέρει, ὃ ἐστὶ τοῖς ὕδασι, προσέκλλησε συμμίξας τὸ Ῥουσαῖον μέρος, ὃ ἐστὶ τῷ πυρὶ καθὼς σθένεισι τὸ πῦρ ὡς ὑποεταγμένον αὐτῷ. Καὶ λοιπὸν οἱ τὴν Ῥώμην οἰκοῦντες διμερίσθησαν τὰ μέρη, καὶ οὐκ ἔτι ὁμονόησαν πρὸς ἀλλήλους, διὰ τὸ ἔρᾶν ἑκάστος τῆς ἰδίας νίκης, καὶ ἀντιποιοῦσθαι τοῦ ἰδίου μέρους, ὥσπερ θρησκείας τινος, καὶ ὁππῶς μέγα σχῆμα ἐν τῇ Ῥώμῃ· καὶ μεγάλῃν ἔχθραν εἶχον πρὸς ἀλλήλους τὰ μέρη. Nec diu seriatim Romulus circum in urbe designavit, quem Hippodromum dixit, ut seditiose

plebis motus compesceret. Tumultuabatur enim adhuc, et regi periculum occisi fratris causa creabat. Primus ergo equestre certamen, seu Circensia instituit in urbe Soli, et subjectis illi quatuor elementis: terræ, inquam, et mari, ignique, et aeri dedicata: ratus ea de causa Persarum reges bella feliciter patrare, ut qui quatuor naturæ elementa venerarentur. Romæ etenim ante eum diem nullus elementis honor, nec festa lux ulla. Ænomaus vero rex Pisæ ad Europæ partes, certamen peregrili mense Systro, hoc est, Martio, vicesimo quinto Martii in Solis ut Titanis excelsi cultum. Certantibus, inquit, terra et mari: hoc est, Cerere et Neptuno, ceterisque Soli subjectis elementis. Sors deinde mittebatur inter Ænomaum et alteram, ex quacunque ille parte orbis venisset, qui cum Ænomaio certaturus erat. Et siquidem sorte Ænomaus pro Neptuno certaturus esset, vestem sumebat cæruleam, quod is sit color aquarum. Contra vero, qui cum illo pugnaturus erat, viridi ornatu utebatur: quod terra vireat. Si rursum sors Ænomaum pro Cerere designasset, viridi cultu utebatur: et alter antagonista cæruleo schemate utebatur, quod aquas et Neptunum imitabatur. Vicus mortis victima fiebat. Ad quod regium et anniversarium certamen infinita hominum copia ex omnibus oris et urbibus confluebat. Ac maritimi quidem et insulani, quique vicus littorales nautæ incolebant, volebant illi victoriam, qui Neptuni, hoc est, cæruleum ferebat colorem: quod existimarent, magnam, si vinceretur, futuram piscium charitatem, naufragia, flammam ingentes procellas. Contra, qui continentem inhabitabant, mediterranei cives, et agricolæ, et tota agrestium turba, illum vivere optabant, qui terræ colorem herbaceum ac viridem gesseret, rati magnam annonæ caritatem ac famem, vinique, et olei, frugumque omnium inopiam secuturam. Atque Ænomaus quidem multos ex adversariis suis multis annis vicit, quod Apysyrtum aurigationis peritissimum haberet magistrum. Fuit tandem victus Ænomaus et intersectus a Pelope Lydo. Primus equestrium certaminum auctor feritur Enyalius quidam Neptuni filius, qui Libya Jux et Joris Pici filia in uxorem ducta, oras ad meridiem pertinentes bello subactas ab uxore Libyam nuncupavit. Ludos Circenses autem, seu aurigationem multorum currum Enyalius excogitavit, quemadmodum Callimachus scriptor sapientissimus in Annalibus suis notavit. Enyalius secutus est Erichthonius, ac deinceps alii in variis terræ partibus eosdem ludos celebrarunt. Ænomaus vero primus hoc equestre certamen quadrigis, hoc est, quadrijugis equis currum vehentibus instituit: unde tantopere celebratus est, ut sapientissimi Characis historie memorant, qui et rationem ludorum equestrium explicavit, cum ostendit illos ad universi naturam declarandam repositos, hoc est, celi, terræ, maris: etenim duodena ædificia refulerunt ad signiferi, seu Zodiaci duodena signa, cum Zodiacus et terram, et mare, vitæque mortalium communem dispenset. Per aream Hippodromi terram referebant totam. Euripus mare ab terra exstante medio sinu contentum designabat: flexus primus ad ostia, orientem, alter, sive meta extrema, occasum. Septem intervalla spatia, et metæ ad Hippodromi medium motum siderum septem errantium, et ursæ majoris. Romulus porro et ipse ad cultum Solis, et subjectis illis quatuor elementis, certamen in urbe primus auctor celebravit, in ea Occidentis, sive Italia regione, quadrijugi curra, hoc est terræ, mari, igni, aeri. Indidit quoque Romulus quatuor elementis hæc nomina: a terra Prasinam factionem nominavit, viridem nempe

πάσαις ταῖς πόλεσι, καὶ ἐπεκράτησεν ³⁶ ἐπὶ χρόνους ἅπαντας, καὶ ἐσφαζον τοὺς ξίφεσιν τοὺς ἅπαντωντας Πρασίνοους, καὶ τοὺς κατ' οἶκον κρυπτομένους· ἀνιόντες δὲ ἐφόνευσον, μὴ τολμώντων τῶν ἀρχόντων ἐκδίχῃσιν τῶν φόνων ποιῆσαι. Ταῦτα δὲ ἐπράττοντο ἔω; ἔτους ἑκτοῦ Ἰουστίνου τοῦ εὐσεβοῦς.

A. M. 6013. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Ἐπιφανίου ἔτος α'.*

Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Τιμοθέου (89) ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει πολέμου κινηθέντος μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν (90) Ἰουστίνος ἀπέστειλε πρέσβεις καὶ δῶρα πρὸς Ζιλίγδην ³⁷ (91) τὸν βῆγα τῶν Ὀύννων, καὶ συνέθετο μεθ' ὅρκων πατρῶν συμμαχῆσαι τῷ βασιλεῖ Περσῶν. Ἀποστείλας δὲ καὶ Κα-

VARIAE LECTIONES.

³⁶ καὶ οὕτως — ἐπεκράτησεν om. A. ³⁷ Ζιλίγδην A e passim.

JAC. GOARI NOTÆ.

colorem : mari Venetam, ab aquis nempe cæruleam : ignis Russatam, quod purpura ignem colore exprimit : aeris, Albatam. Et inde quatuor in urbe factiones exstiterunt. Vocavit autem Prasinam turbam Præsentem, quæ vox Latina significat astantem : præsentem enim esse, asiare valet : quod terra virens cum nemoribus semper nobis adsit, et persistat. Venetam appellavit, quod Veneta provincia subjecta sit Romæ, cujus caput est Aquileia, ubi cærulei tinguntur panni, et conjungitur cum Prasina factione, hoc est, terra. Albatam aeri assignat, quod irriget terram, ac eidem subserviat, et opportunus aer fit illi. Factioni Venetæ Neptuno sacræ, Russatam assignavit, quæ ignem refert : eo quod aqua aerem sibi subjectum quasi delectat. Cæterum Romani hoc modo in factiones dissecti propter dissidia partium, dum quisque eam cupiit superiorem familiam, cui ipse maxime favebat, graviter inter se dissidebant : quod quisque pro sua factione, velut pro aris et focis propugnaret. Odia igitur intestina et dissidia gravissima inter factiones in urbe exstabant. Hæc *Chronicon Alexandrinum* : ex quo si partibus in suis omnibus veram non tenes historiam, aliarum saltem apertum sensum et lucem ex eo non obscure percipies. Quodque Theophanem spectat, in cuius lectione voces istæ οἶκος ἐν ἵπποδρόμῳ, παλᾶτον-ἵπποδρόμου, πέλμα, εὐριπος, χαμπτήρ, σφενδόνη, δούκιν, σπαθίον, et aliæ nonnihil animum cohibere possent : ex his habes, οἶκους ἵπποδρόμου, regias ædes ad Hippodromi latera fuisse duodecim : occurrunt earum nomina pleraque tum in historia nostra, tum in *Originibus* CP. a lectore, si lubeat, audendis. Πέλμα constat esse circi aream, et quo decurritur, spatium, sive solum : Euripus ³⁸ fovea est medio spatio præfato aquæ continendæ, et naumachiæ celebrandæ destinata : latitudinem ejus et profunditatem describit Thomas Dempsterus in Romanis antiquitatibus, ubi de circo. Χαμπτήρ sive χαμπτήρα carcerem e quo prodeunt, et reflectuntur equi, putabis : metam ultimam σφενδόνην fundæ referentem figuram. Δούκιν, bigæ spatium est : et σπαθίον tandem meta quævis, et obeliscus ad gladii formam ad medium circi spinam erectus, de quibus præfatus Dempsterus, Lipsius, Onuphrius, Pancirollus, et qui Romanas origines tractavere reliqui. Hoc unum adverto, factionum memoratarum duas tantum in historia hæc haberi memoriam, Prasinæ et Venetæ : alias temporibus ultimis vel extinctas, vel istis adjunctas : bella tamen et dissidia inter se lovisse perpetua, adeo ut dissensionum flammis ad urbes etiam alias deportatis integræ provincie, et totum pene imperium conflagravit. Prasinam

seditionis malum primo natum, in reliquis deinde civitates derivatum est, et per annos quinque invaluit : gladiis vero Prasinos obviam sibi factos, atque etiam per domos sese occultentes, ipsi intro se immittentes obtruncabant, magistratibus de tot cadibus poenas sumere non audentibus. Hæc autem ad sextum usque pii Justinii annum facinorose gerebantur.

A. C. 513. — **143** *Cpoteos episcopi Epiphanii annus primus.*

Alexandriæ episcopi Timothei annus primus.

Hoc anno Persas inter et Romanos bello revocato, Justinus legatos et munera ad Ziligidem Hunnorum regem destinavit : ille, interpositis ex patrio more juramentis, adversum Persas imperatori supplicat ferre promisit. Aliis porro a Cabade una

insuper ubique ferme numero majorem observabis, principis potestati minus subditam, et erga eum religionis infensam : Venetam ex adverso compositam magis et moderatam imperatorum affectus ad se pellexisse. Istorum exempla suppeditat index, verbis Prasini, Veneti, Factiones, Circus, etc. Paucis Corippus lib. 1 :

*Aurigas totidem, totidem posuere colores,
Et fecere duas studia in contraria partes.*

(89) Timothei annis 17 addit Ecchellensis ob historicam fidem hic adeundus, dies 17. Reliquos Alexandriæ patriarchas, eorum nomina, gesta, ætates, ordine penitus a Theophane diverso recenset idem Ecchellensis : illi vel Theophani fidem elevare non est hujus negotii. Quos a mundi conditu 6028, Christi vero natalibus 528, patriarcham Timotheum secutos ponit cum aliis a Theophane expressis conferendos ex ejus scriptis depromo. Primus est Theodosius, cujus anni sunt apud eum 31, dies 131 : ad ejus tempus Gajanum (cujus mores breviter percerens pag. 122) recenset. Sequitur Petrus, cujus pontificatus anni 4, dierum 362 memoratur : cujus historia pag. 123 Pauli successus, et Apollinaris ætatem includit. Petro apud Ecchellensem sufficitur Damianus, regitque Ecclesiam Alexandrinam annis 33, diebus 358. Succedit Anastasius annis 12, diebus 190. Hunc excepit Andronicus annis 6, diebus 16. Heraclii imperatoris temporibus. Benjamin deinde pontificatus adeptus est annos 39, quem postmodum annis 16, diebus 273, tenuit Agathon : ad prioris autem brevium memorat Ecchellensis Cyrum patriarcham et Egypti gubernatorem. Joannes tandem elemosynarum insignibus notus thronum suscepit anno ab orbe condito 6173, et a Christo nato 673, eoque annis 8 potitus est. Alii deinde patriarchæ subjunguntur 37, quorum ultimus Athanasius anno a Christi incarnatione 1254 pontifex renuntiatus fuit. Frustra referrentur eorum nomina, cum ad eorum tempus omne patriarcham nullum Theophanes recenset.

(90) Lazorum a Persis defectionem bello causam dedisse ex ipsis Theophanis, et auctorum aliorum testimoniis, post secundum annum exponemus : adeoque præsentem narrationem suo loco motam, et inferius reponendam historiæ veritas suadet.

(91) *Chronicon Alexandr.* Σαγδιν nominat : cum quo verborum Theophanis concordia præsentem historiam ab eo descriptam demonstrat. Non omitte hæc variae lectiones.

cum missa legatione acceptis, cum eo pariter praeliari spondidit. Nuntio accepto graviter offensus est Justinus. Ad bellum itaque contra Romanos movendum misit Ziliges hominum viginti millia: Justinus novo de pace tractatu per legatos instaurato, datisque quasi super alia re litteris, Cabadi Persarum regi de Ziligde, ut Romanis auxilia daturum etiam cum juramento pactus fuerit, significat: in eum finem dona plurima accepisse, Persas Romanis prodere meditari: nos itaque velut fratres, inquit, in amicitiam redire, et a canibus istis hoc pacto minime deludi oportet. Cabades igitur Ziligdem seorsim interrogat, num ita deludentibus Persis, accepisset a Romanis munera? *Ita est*, respondet ille. His exarsit Cabades, et ipsum interfecit: missisque per noctem Persarum agminibus copias ejus delevit, eum dolo ductum ad se accessisse suspicatus. Ii demum quibus fuga permissa est domum redierunt.

Euphrasius autem Antiochenus Chalcedonensis synodi Patrum et ipsius papæ Romani nomina diptychis expunxit. Postmodum vero metu pœnitens redditus, quatuor synodos publice promulgavit.

Cæterum Cabades Persarum rex Romanorum imperatorem domus suæ curatorem instituere proposuit: majorum quippe natu filium, quem Persarum leges ad regnum vocabant, vel ab eo secundum, quod oculis ei foret effossus, regnare noluit: Chosroem autem ex Aspede sorore susceptum diligebat pater. Quare cum Romanis pacem habere decrevit, et Chosroem imperatoris filium instituere meditatus, Byzantium legatos ad Justinum mittit. Imperator adoptivum ex senatus consilio eum fieri non admisit: merum enim dolum Romanorumque perniciem, Proclo quæstore viro prudente ac sagaci præclare id suadente, ejusmodi arte parari persenserunt.

A. C. 514. — 144 Hoc anno Dyrrhachium novæ Epiri in Illyrico civitas plagam cœlitus immissam accepit. Imperator vero vim pecuniarum ingentem ad civitatis instaurationem erogavit. Parem cladem passa est Corinthus Græciæ metropolis; et in eam magna quoque liberalitate usus est.

A. C. 515. — Antiochiæ episcopi Euphrasii annus primus.

VARIE LECTIONES.

³⁸ καὶ αὐτῷ fort. καὶ αὐτός. ³⁹ ἀπέστειλεν] ἀπῆλθεν b. ⁴⁰ οὕτως om. A. ⁴¹ ἐπρωτῆσι] ἐδήλωσε A. ⁴² ἦλθον A, ἦλθεν vulg. ⁴³ ὁ add. ex A. ⁴⁴ Ὁρμίσδα add. ex A. ⁴⁵ ἐκέκοπτο A. ⁴⁶ Ἀσπέδου A, Ἀσπεδέου a, Ἀσπεύδου c, δς ἐκ τῆς ἀδελφῆς Ἀσπεδέου ἐγεννήθη b. ⁴⁷ ἐποίησεν τὸν παῖδα A b. ⁴⁸ ἀγχίνου A, ἀγχίνους vulg. ⁴⁹ καὶ ταύτην A, καὶ αὐτὴν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(92) Anast. barbariuscule, hortatus adversus Persas. Auxiliarius Romanis in Persas accitus. Interpreter forsitan scribere voluit, num ita deludentibus Persis, etc. COMBEFIS.

(93) Hæc auctori Procopius lib. 1 De bello Persico, suggestit.

A δάδης πρὸς αὐτὸν, συνέθετο καὶ αὐτῷ ³⁸. Τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ Ἰουστίνος, ἐλυπήθη σφόδρα. Ἀπέστειλεν ³⁹ δὲ πρὸς τοὺς Πέρσας ὁ Ζιλίγδης μετὰ χιλιάδων εἰκοσι τοῦ πολεμήσαι Ῥωμαίους. Ὁ δὲ Ἰουστίνος ἐδήλωσε Καδάδῃ τῷ βασιλεῖ Περσῶν πρεσβεύων περὶ εἰρήνης, καὶ ὡς ἐπ' ἄλλῃ τινὶ γράφας, καὶ περὶ Ζιλίγδῃ, ὅτι συμμαχίας ὅρκους ἔχει μετὰ Ῥωμαίων, καὶ ὅτι δῶρα ἔλαβεν πολλὰ, καὶ βούλεται προδότης γενέσθαι τῶν Περσῶν, καὶ ὅτι δεῖ ἡμᾶς ἀδελφούς ὄντας εἰς φιλίαν ἔλθειν, καὶ μὴ ὑπὸ τῶν κυνῶν τούτων οὕτως ⁴⁰ παίζεσθαι. Ὁ δὲ Καδάδης ἐπρωτῆσε ⁴¹ κατ' ἰδίαν τὴν Ζιλίγδην, εἰ ἔλαβεν παρὰ Ῥωμαίων δῶρα, προτραπείς κατὰ Περσῶν (92). Ὁ δὲ εἶπεν· *Nul*. Καὶ ὀργισθεὶς ὁ Καδάδης ἐφόνευσε αὐτὸν, καὶ διὰ τῆς νυκτὸς πέμψας πλῆθῃ Περσῶν, ἀνέλεν τὸν λῶν αὐτοῦ, ὕπονοησας, ὅτι ὅλην ἤλθον ⁴² πρὸς αὐτόν. Ὅσοι δὲ ἠδυνήθησαν φυγεῖν, ἀνέκευξαν εἰς τὰ ἴδια.

Εὐφράσιος δὲ ὁ ⁴³ Ἀντιοχείας τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἐξέβαλε τῶν διπτύχων, καὶ τὸ ὄνομα Ὁρμίσδα ⁴⁴ τοῦ πάππα Ῥώμης. Μετὰ δὲ ταῦτα φοβηθεὶς, τὰς τέσσαρας συνόδους ἐκῆρυττεν.

Καδάδης δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς (93) τὸν τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖα ἐπίτροπον τοῦ ἑαυτοῦ οἴκου καταλιπεῖν ἠθέλησεν· οὐ γὰρ ἐβούλετο τὸν πρεσβύτερον αὐτοῦ υἱὸν (94), καὶ ὁ νόμος Περσῶν ἐκάλει τοῦ ἀρξαι, οὐδὲ τὸν δεύτερον, διότι τὸν ὀφθαλμὸν ἐκέκοπτο ⁴⁵ (95), Χοσρόην δὲ ὡς ἐκ τῆς Ἀσπέδου ⁴⁶ (96) ἀδελφῆς γεννηθέντα ἠγάπα ὁ πατήρ. Ἔδοξεν οὖν αὐτῷ εἰς Ῥωμαίους εἰρηνεῦσαι· καὶ Χοσρόην ἐποίητο παῖδα ⁴⁷ τοῦ βασιλέως γενέσθαι· ἐπὶ τούτοις πρέσβεις εἰς τὸ Βυζάντιον πρὸς Ἰουστίνον ἐπεμψεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν σύγκλητον εἰς βουλὴν καλέσας οὐ κατεδέξατο τοῦτο γενέσθαι, ὅλον καὶ προδοσίαν Ῥωμαίων τοῦτο καλοῦντες, Πράχλου κοιμιστῶρος ἀνδρὸς συνετοῦ καὶ ἀγχίνου ⁴⁸ τοῦτο καλῶς βουλευσαμένου.

A. M. 6014. — Τοῦτῃ τῷ ἔτει ἐπαθεν ὑπὸ θεομηνίας (97) τὴ Δυρράχιον πόλιν τῆς νέας Ἠπείρου τοῦ Ἰλλυρικοῦ. Ὁ δὲ βασιλεὺς πολλὰ χρήματα παρέσχεν εἰς ἀνανέωσιν τῆς πόλεως. Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ Κίρινθος μητρόπολις τῆς Ἑλλάδος, καὶ ταύτην ⁴⁹ μετὰ γάλως ἐφίλοιμήσατο.

A. M. 6015. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Εὐφρασίου ἔτος α'.

(94) Ejusdem secum nominis.
(95) Nam monophthalmum, vel alium defectum corporis patientem nefas Persis regem constituere. PROCOPIUS.

(96) Abenedo scribit Procopius citatus.

(97) Evagrius lib. iv, cap. 8.

Τούτῳ τῷ ἔτει Τζάθος ὁ τῶν Λαζῶν βασιλεὺς (98) Α ἀποστατήσας ⁹⁹ τῆς τῶν Περσῶν βασιλείας, Καβάδου βασιλεύοντος, καὶ φιλοῦντος τὸν Τζάθον, ὡς καὶ προβαλλόμενον αὐτὸν ¹⁰⁰ βασιλεὶα τῶν Λαζῶν, ἦλθεν πρὸς Ἰουστίνον εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ παρεκάλεσε τὸν βασιλεὶα Χριστιανὸν αὐτὸν γενέσθαι, καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀναγορευθῆναι βασιλεὶα τῶν Λαζῶν (99). Ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτὸν μετὰ χαρᾶς δεξάμενος ἐφώτισεν αὐτὸν (1), καὶ υἱὸν ἀνηγόρευσεν. Ἐγήμε δὲ καὶ γυναῖκα Ῥωμαίαν, τὴν ἔγγονον ¹⁰¹ Ὀμοῦ τοῦ πατρικίου καὶ ἀποκουροπαλάτου (2), Οὐαλερίαν ¹⁰², ἦντινα καὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἔλαβεν, προχειρισθεὶς παρὰ Ἰουστίνου βασιλεὺς τῶν Λαζῶν, φορέσας στέφανον καὶ χλαυίδα ¹⁰³ (3) βασιλικὴν ἄσπρην (4) ἐχούσαν ταυλὴν χρυσοῦν (5), ἐν ᾗ ἐκ κεντητοῦ ἐνεκεχάρακτο ¹⁰⁴ ἡ εἰκὼν τοῦ βασιλέως Ἰουστίνου, καὶ στιχάριν (6) ¹⁰⁵ ἄσπρον ἐχὼν πλουμία (7) χρυσᾶ, καὶ εἰκόνα τοῦ βασιλέως· τὰ γὰρ τζαγγίλα (8) αὐτοῦ ρούσια (9) ἦσαν ἔχοντα μαργαρίτας Περσικῶν σχήματι· ὁμοίως καὶ ¹⁰⁶ ἡ ζώνη αὐτοῦ ἦν χρυσὴ διὰ μαργαριτῶν. Ἐλαβεν δὲ παρὰ τοῦ ¹⁰⁷ βασιλέως δῶρα πολλὰ, καὶ μετὰ χαρᾶς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια. Γνοὺς δὲ τοῦτο Καβάδης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἐδήλωσεν τῷ βασιλεῖ Ἰουστίνῳ, ὅτι Φίλλας καὶ εἰρήνης μεταξὺ ἡμῶν οὐσης τὰ ἐχθρῶν πράττει, καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Περσῶν ὄντας ἀπ' αἰῶνος προσελάβον. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀντιδηλοῖ αὐτῷ· Ἡμεῖς τίνα τῶν ὑποκειμένων τῇ βασιλείᾳ ¹⁰⁸ σου οὐ προσελάβόμεθα, οὔτε προετρεψάμεθα· ἀλλ' ἐλθὼν ¹⁰⁹ Τζάθος εἰς τὰ ἡμέτερα βασιλεῖα ἐδεῖσθαι προσπίπτων ἡμῖν ῥυσθῆναι μισοῦ καὶ Ἐλληνικοῦ δόγματος καὶ ἀσεβῶν θυσιῶν καὶ πλάνης δαιμόνων, καὶ προσελθεῖν τῷ Δημιουργῷ τῶν

Hoc anno Tzathus Lazorum rex regni Persarum desertor factus, Cabade regnante, aique adeo ipsum amante, ut in Lazorum regnum eum extulisset, ad Justinum Byzantium veniens, Christianum fieri, et ab eo Lazorum regem renuntiari rogavit imperatorem. Hunc imperator benigne acceptum baptismi lumine illustravit, et filium declaravit. Romanam vero duxit uxorem, Homi patricii et exeuropalatæ neptem, nomine Valeriam, quam demum Lazorum rex creatus in patriam duxit: discessit ille redimitus corona, et chlamyde, qualis est imperatoris, candida ornatus, cui superius tabula ex auro fuit assuta, in qua Justinus imperatoris imago coloribus acu ductis depicta erat; et toga pariter candida auro Phrygionis arte affixo et imperatoris effigie conspicua: ocreolæ quippe ejus puniceæ erant, margaritis more Persico distinctæ; similiter et zona ejus erat aurea gemmis inspersa. Donis demum ab imperatore pluribus acceptis lætus domum reversus est. De his Cabades Persarum rex certior factus, imperatori Justino significat: *Federe et pace inter nos sancitis, quæ decent hostes admittis, hominesque Persarum supra hominum memoriam omnem dominio subditos tibi recipis.* Imperator in adversum scribit: *Nullum regno tuo subjectum nobis vindicavimus, aut ad nos pelleximus.* Tzathus tantummodo ad regiam nostram profectus, et pedibus nostris advolutus, ut ab execranda gentiliū superstitione et ab impuris sacrificiis dæmonumque fallaciis eripitus, ad Deum rerum omnium Conditoem accessum haberet, feretque Christianus, rogavit. Illum itaque baptismo lustratum in propriam sibi regionem sub-

VARIE LECTIONES.

⁹⁹ ἀποστὰς e. ¹⁰⁰ αὐτὸν βασ. τῶν Α. ἡ. π. Ἰουστίνον om. Α. ¹⁰¹ τὴν ἐγγόνην Νομοῦ b. ¹⁰² Οὐαλερίαν ἦντινα καὶ b. Οὐαλεριανὴν τινα, καὶ vulg. ¹⁰³ χλαυίδα Α, χλανύδα vulg. ¹⁰⁴ ἐνεκεχάρακτο b, ἐνεχάρακτο Α, ἐγκεχάρακτο vulg. ¹⁰⁵ καὶ add. ex Α. ¹⁰⁶ τοῦ add. ex Α. ¹⁰⁷ τῇ βασιλείᾳ Α α, τῆς βασιλείας b, τὴν βασιλείαν vulg. ¹⁰⁸ ἀλλ' ἐλθὼν Α, ἀνελθὼν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(98) Narratio ex Chronico Alexandrino ad annum Justinianum quartum; in quintum vero a Theophane translata, quod quintus annus a quartum mense Septembri ducat initium: reperit etiam paulo immutata apud Agathiam lib. iii ad medium, cui Tzathus, qui Chron. Alex. Τζάθιος, et Theophani Τζάθος scribitur.

(99) Qui quondam Colchi, ex Agathia lib. ii.

(1) Φωτίζειν, ut et βαπτίζειν se profitentur apud D Græcos baptismi susceptores.

(2) Chronicon Alex. Οὐίνου, Vat. Νομοῦ.

(3) Curopalatem explicat noster Codinus: paucis Corippus lib. i:

Cum magni regeres divina palatia patris,
Ordine pro verum vocitatus cura palatii.

Et lib. ii:

Dispositorque novus sacre Baduarius unlx,
Successor socieri, vocitatus cura palatii.

Id officii diu ante hæc tempora existit, ut observat Thomas Dempst. ex Sidonio Apollin. car. 23:

Intra aulam socieri mei expetitus,
Curam cum moderatus es palatii.

Hujus munus erat, ut aurea virga decoratus inter obsequia numerosa, ante pedes regis primus incederet. Cassiodorus lib. vii, epist. 5: palatium custo-

diebat. Evagrius lib. v, cap. 1: Τὴν φυλαχὴν τῆς αὐλῆς ἐμπιστευμένους, ὃν κουροπαλάτην ἡ Ῥωμαίων λέγει φωνή.

(4) Addit Chron. Alex. ἀντὶ πορφυροῦ· quod purpuram sibi Romanorum imperatores reservarent: unde Christus ab Herode alba veste in ambitæ regis dignitatis ludibrium amictus: ac Herodes idem Tyrios allocuturus candida, et argenteo rutilante veste procedit ornatus, apud Josephum. Haud tamen negaverim, quod scribit Agathias, lib. iii, Lazorum regi purpuream chlamydem ferre nefas fuisse.—Ἄσπρην. Ἄσπρον, album, vocant recentiores Græci: hinc ἄσπρον nummus argenteus, quod ex argento sit etiam albus. Similem monetam patres nostri vocavere, un blanc, trois blancs, six blancs: unum, tria, sex aspra, sive aspera.

(5) Assutamentum auro textum, quasi tabulam. Vide Meursium.

(6) Tunica est. Στιχάριον correctius scribitur, ἀπὸ τοῦ στιχοῦ, quod uno compingatur ordine, et superioribus partes infernas vix ampliores nacta sit.

(7) Quæ Phrygionico opere manus pingit ποικιλὰ ὑφάσματα.

(8) Militares socii, ocreæ, quas elegantior phrasis vocat πέδιλα.

(9) Russea, rubra, κοκκινοβαφῇ, ne omnino essent purpurea.

inde remisimus. Ab eo tempore graves Romanos A inter et Persas secutæ sunt discordiæ.

Hoc etiam anno nefarium facinus adversus sanctum Aretham cæterosque urbis Negræ incolas admissum est, bellumque ab Elisbaa Æthiopum 145 rege contra Hømeritas susceptum, victoriaque demum ab ipsis reportata.

A. C. 516. — Romæ episcopi Joannis annus primus.

Hoc anno Theuderichus pravis Arii sensibus infectus Romam occupans, Joannem papam ad imperatorem Justinum Byzantium proficisci coegit, et pro Arianis, ne hæresi sua per vim abducerentur, legatione fungi : quandoquidem ipse Theuderichus idem adversus catholicos Italiæ incolas commissurum minabatur. Joannes itaque Byzantium appellens, et ab Epiphanio patriarcha invitatus, congressum denegavit, donec ipse, qui Romanus esset pontifex, primum in consensu locum supra Epiphanium obtinisset. Joannes cunctis quidem episcopis communionis impertit commercium, quod cum Timotheo Alexandrino sibi nullum esse proposuit. Cabades autem Perozis filius Persarum rex plurima Manichæorum millia una cum eorum episcopo Indazaro, et aliis sensus ejusdem consortibus ordinis senatorii Persis, una die neci tradidit. Filium siquidem ejus tertium, cui nomen Phthasarsan, quem Sambuce ejus filia ei pepererat, cum Manichæi puerum instruxissent, et in suam traxissent opinionem, in hunc modum sunt adorti : Consenuit pater tuus ; eum si mori contigerit, fratrum tuorum quempiam, qui eorum teneat sententiam, confestim archimagi regem instituent. Nos precibus nostris id regi persuadere possumus, ut regno abdicato, te in suum locum subroget, quo Manichæorum dogma stabilias et confirmes. Hæc, si regnare, executurum se spondidit. De quibus certior factus Cabades, publica regni comitia convocari, Phthasarsan filio, aiebat ille, inaugurando. Manichæis autem omnibus una cum episcopo suo,

ἄλλων θεῶν, καὶ γενέσθαι Χριστιανός. Τοῦτον ἡμεῖς βαπτίζοντες (10) ἀπελύσαμεν ὡς εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. Ἐκτοτε λοιπὸν ἐγένετο ἐχθρὰ (11) μεταξύ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Ἀρέθαν (12) καὶ τοὺς ἐν Νεγρᾷ ὡς τῇ πόλει ἐπράχθη ὡς ὑπὸ τῶν Ὀμηριτῶν, καὶ πόλεμος Ἐλεσβαὰ τοῦ βασιλέως τῶν Αἰθιοπῶν πρὸς τοὺς Ὀμηρίτας, καὶ ἡ νίκη αὐτῶν ὡς.

A. M. 6016. — Ῥώμης ἐπισκόπου Ἰωάννου (13) ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοδέριχος κρατῶν τῆς Ῥώμης (14) Ἀρειανοφρονῶν ὡς ἐδιάσατο τὸν πάππαν ὡς Ἰωάννην ἔλθειν εἰς τὸ Βυζάντιον πρὸς τὸν βασιλεῖα Ἰουστινόν, καὶ πρεσβεύσαι ὑπὲρ Ἀρειανῶν, ὥστε μὴ ἀναγκάζειν αὐτοὺς ἐξίστασθαι τῆς αἰρέσεως αὐτῶν. ἐπεὶ καὶ Θεοδέριχος εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν ὁρθόδοξους τοῦτο ποιεῖν ἠπέλει. Ὁ δὲ Ἰωάννης ἔλθων ἐν Βυζαντίῳ, καὶ προτραπείς ὑπὸ Ἐπιφανίου τοῦ πατριάρχου, οὐ κατεδέξατο, ἕως προεκάθισεν τοῦ Ἐπιφανίου ὁ Ῥώμης. Ὁ δὲ Ἰωάννης πᾶσι μὲν τοῖς ἐπισκόποις ἐκοινώνησεν, Τιμοθέῳ δὲ Ἀλεξανδρείας οὐκ ἐκοινώνησεν. Καθὰς δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς (15) υἱὸς Περῶζου ὡς πολλὰς μυριάδας Μανιχαίων σὺν τῷ ἐπισκόπῳ αὐτῶν Ἰνδαζάρῳ ἀνέλεν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ σὺν τοῖς οὐσίς τε συγχλητικαῖς Πέρσαις ἐκ τοῦ αὐτῶν φρονήματος. τὸν γὰρ υἱὸν αὐτοῦ τὸν τρίτον, τὸν λεγόμενον Φθασουαρσάν, ὃν ἐγέννησεν αὐτῷ Σαμβούκη ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, οἱ Μανιχαῖοι παιδαγωγήσαντες, καὶ τοῦ ἰδίου φρονήματος ποιήσαντες, ἐπηγγέλαντο αὐτῷ, ὅτι Ὁ σὸς πατήρ γεγήρακεν, καὶ ἐλθὼν σὺν αὐτῷ τελευτήσῃ, οἱ ἀρχιμάγοι ἔνα τῶν σῶν ἀδελφῶν ὡς ποιούσι βασιλεῖα, διὰ τὸ κρατηθῆναι ὡς τὸ δόγμα αὐτῶν. Ἡμεῖς δὲ θυνάμεθα δι' εὐχῶν ἡμῶν πείσῃ ἐκ τῶν πατέρων ἀποτάξασθαι τὴν βασιλείαν, καὶ σὲ προχειρίσασθαι, ἵνα πανταχοῦ κρατῶν ὡς τὸν Μανιχαίων δόγμα. Ὁ δὲ συνετάξατο τοῦτο ποιεῖν, ἐν βασιλεύσῃ. Γνοὺς δὲ ταῦτα Καθὰς ἐκέλευσε κομῆντα (16) γενέσθαι διὰ τὸ, φησὶν, ποιῆσαι τὸν υἱὸν Φθασουαρσάν βασιλεῖα. Κελεύσας δὲ πάντας τοὺς Μανιχαίους σὺν τῷ ἐπισκόπῳ αὐτῶν καὶ γυναῖξί καὶ

VARIAE LECTIONES.

ἡ ἀποστρέψαμεν α. ὡς Νεγρᾷ, Γαγγρᾷ b. ὡς ἐπράχθησαν A b. ὡς αὐτῶν A, αὐτοῦ vulg. ὡς Ἀρειανοφρονῶν A. ὡς πάππαν A. ὡς τοῦ add. ex A. ὡς Περῶζου A, Περῶζου vulg. ὡς ἀδελφῶν A, ἀδελφῶν vulg. ὡς τὸ μὴ κρατηθῆναι A c. ὡς πανταχοῦ κρατῶν A, πανταχὲ κρατῶν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(10) Ex τοῦ βαπτισμοῦ δεχόμενοι. Recolenda paulo superius scripta (not. 1).

(11) Haud igitur ante annos duos initium belli ductum, si ἔκτοτε, ex hac primum occasione motum : quare præmissam nuper De bello Persico narrationem Chronicon Alexandrinum Tzathi baptismum supponit, quibus Procopius, De bello Persico, videtur assentiri.

(12) Arethæ martyris certamen apud Nagram (ita scribitur) Homeritarum, qui quondam Sabæi, et Arabiæ felicias incolæ, civitatem, ultimum ex Metaphrastes refert Sufrius 24 Octobris.

(13) Cujus promotio longe superius observata.

(14) In sequentem annum, qui Justinus septimus, et Philoxeni Probique fastis consignatur, Joannis

D ieter Marcellinus distrahit, et ista scribit : Theodorico rege pro Arianorum suorum excommunicationis reparandis laborante : solus aunitas Romanorum sibi decessorum urbe digressus, CP. venit, mirò honore susceptus est. Deater dextrum ecclesiæ insedit solium, diemque Domini nostri resurrectionis plena voce Romanis precibus celebravit.

(15) Infectos Manichæorum deliriis Persas refert Agathias lib. II.

(16) Cedrenus in Monomacho : Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ συμβολὴν προστίθεσθαι, ἥτις παρ' αὐτοῖς κοινῶν τὸν νόμον καλεῖται. Consistentes in via concilium αὐτῶν dictum concilium coegernat. Theophanes infra, κοινῶν ποιήσαντες, habiis comitiis, scripturus : Vox e Latino conventus expressa. COMBESIS.

τέχνους παραγενέσθαι ἐν τῷ κομμένῳ¹¹, ὁμοίως καὶ Ἀρχιμάγον Γλωνάζην καὶ τοὺς μάγους, καὶ τὸν τῶν Ἀριστιανῶν ἐπίσκοπον Βαζάνην¹² ἀγαπώμενον παρὰ Καβάδου, ὡς ἱερόν ἄριστον, καὶ καλέσας τοὺς Μανιχαίους, ἐφῆ· Χαίρω ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ δέγματι, καὶ θέλω δοῦναι ἐτι τῶν τῆν βασιλείαν τῷ νῦν μόνῳ Φθασουαρσάν, ὡς σύμφωνοι ὅμων. Ἀλλ' ἀπορίσσετε ἑαυτοὺς πρὸς τὸ παραλαβεῖν αὐτόν. Οἱ δὲ θαρσύναντες, μετὰ παρήρησις ἀφώρισαν ἑαυτούς. Ὁ δὲ Καβάδης ἐπιτρέψας τῷ στρατεύματι¹³ εἰσελθεῖν πάντας κατέκοψεν ξίφεσι σὺν τῷ ἐπισκόπῳ αὐτῶν ἐπ' ὅψει τοῦ ἀρχιμάγου καὶ τοῦ ἐπισκόπου τῶν Χριστιανῶν. Καὶ ἐξέπεμψεν σάκρας εἰς πᾶσαν τὴν ὑπ' αὐτοῦ γῆν¹⁴, ὥστε τὸν εὐρισκόμενον Μανιχαῖον ἀναιρεῖσθαι καὶ πυρίκαυστον γενέσθαι, καὶ τὰς ὑποστάσεις αὐτῶν εἰς τὰ βασιλικά ταμίαια εἰσκομίζεσθαι, καὶ τὰς βίβλους αὐτῶν καίεσθαι¹⁵. Ὁ δὲ εὐσεβὴς βασιλεὺς Ἰουστίνος (17) ἐν πάσῃ ἱκανότητι καὶ ἀνδρείᾳ τῆς βασιλείας¹⁶ ἐπιλαβόμενος, σάκρας πανταχοῦ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐξαπέστειλεν, ὥστε τιμωρηθῆναι πάντας τοὺς ἀταξίας ἢ φόνους ποιοῦντας, καὶ τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει δῆμους¹⁷ εἰρνεύσαι (18), καὶ φόβον ἔδειξεν πολὺν. Ἔσπεφεν δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα (19) τὴν Θεοδώραν Αὐγουστᾶν ἅμα τῷ βασιλεῦσαι αὐτόν. Καὶ προσέδωκε τὸν πατρίκιον (20) Ὑπάτιον στρατηλάτην Ἀνατολῆς τὸν Ἐσκουνδίνου φυλάξαι τὰ ἀνατολικά μέρη διὰ τοὺς Πέρσας· καὶ τὰς τῶν Σαρακηνῶν ἐπιδρομάς. Ἐποίησεν δὲ καὶ αὐτὸς διωγμὸν (21) μέγαν¹⁸ κατὰ Μανιχαίων, καὶ ἐτιμώρησάτο πολλούς.

A. M. 6017. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀναζαρβὸς μητροπολις (22) τῆς δευτέρας Κιλικίας ἐπαθεν ὑπὸ σεισμοῦ φοβερωτάτου, ἡγεμονεύοντος αὐτῆς Καλλιπίου υἱοῦ Εἰρηναίου, καὶ ἐπτόθη πᾶσα ἡ πόλις. Ταύτην δὲ Ἰουστίνος ἀνήγειρεν¹⁹, καὶ Ἰουστινόπολιν²⁰ ἐκάλεσεν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει κατεποντίσθη ὑπὸ θεομηνίας (23) δι' ὁδάτων τοῦ ποταμοῦ²¹ Ἔδεσσα, πόλις μεγάλη καὶ περιβόητος, τῆς Ὀρομένης ἐπαρχίας μητροπολις. Ὁ γὰρ Σκιρτὸς ποταμὸς διὰ μέσου αὐτῆς

VARIE LECTONES.

¹¹ κομμένα A, κομμένα vulg. h. l. et infra. ¹² Βαζάνην A e. ¹³ τὰ στρατεύματα αὐτοῦ A. ¹⁴ τὴν ὑπ' αὐτοῦ γῆν A, τὴν ἑαυτοῦ γῆν vulg. ¹⁵ κατακαίεσθαι p. ¹⁶ τῆς βασιλείας A, τὴν βασιλείαν vulg. ¹⁷ δῆμους add. ex A. ¹⁸ μέγαν om. A b. ¹⁹ ἀνήγειρεν A, ἡγείρεν vulg. ²⁰ Ἰουστίνου πόλιν A. ²¹ τοῦ ποταμοῦ b, ποταμοῦ A a, ποταμῶν vulg. ²² καὶ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(17) Marcellini verbis ad annum Justinii quintum, D quam Augustam coronaverat, cum primum init imperium. CONFERTS.

(19) Locus corruptus. Justiniani enim conjux, non Justinii fuit Theodora, quare Αουστᾶν, vel Εὐφηνᾶν, repono, juxta superius lecta anno Justinii primo: totumque numerum 32 anni J.C. 523 apud Baronium expungendum hujusmodi animadvertio decernit.

(20) Ejus munus et genus sub Justino celebrat Procopius, De bello Persico, lib. i, ubi de pace cum Persis ineunda.

(21) Legem in eos a Justino sancitam habet eod. de hæret. et Manich. lib. xii.

(22) Ex Evagrio lib. iv, cap. 8.

(23) Indidem.

A conjugibus et filiis conventui adesse jussis, Glonazem pariter archimagum, ceterosque magos, et Bazanem Christianorum episcopum sibi dilectum, ceu medicinæ peritia præstantem, una congregat: moxque Manichæos verbis compellans, ait: Arridet, quam tenetis sententia: et ut ejus sequaci, restrique sensus socio filio meo Phthasuarsan, dum etiam inter vivos ago, regno cedere apud me statutum est. Discedite igitur, et in diversam partem abite, ut eum regem suscipiatis. Illi audaciores his verbis facti, a reliquis cum fiducia segregaverunt se: 146 Cabades porro data exercitui ingressus libertate, cunctos cum eorum episcopo sub archimagi et Christianorum episcopi conspectu gladiis in frustra concidit. Tum sacras in omnem Persarum ditionem emisit, quibus omnes quotquot deprehendi possent, Manichæos occidi, vivos comburi, eorumque facultates fisco addici, necnon libros eorum cremari jubebat. Porro pius imperator Justinus omni dexteritate et animi robore rempublicam administrans, missis per urbes omnes passim sacris, in eos qui tumultus et cædes edereat severius animadvertit, Cpolcos cives in pace continuit, magnamque de se terrorem incussit. Ut primum vero suscepit imperium, Theodoram conjugem suam coronavit Augustam, Hypatium quoque patricium Secundini filium orientalibus partibus adversus Persas et Saracenorum excursions tutandis orientalis militiæ magistrum instituit: sed et magnam in Manichæos persecutionem excitavit, multosque supplicio affecit.

A. C. 517. — Hoc anno Anazarbus secundæ Ciliciæ metropolis terræ motu prorsus horribili ruinam passa est ingentem, Calliope Irenæi filio ejus rectore: corrui enim universa civitas: quam demum Justinus reparavit, et appellavit Justinopolim.

Hoc etiam anno Edessa civitas amplissima et magni nominis, Osrhoenæ provinciæ caput, irato numine fluviorum aquis tota obruta est. Scirtus quippe fluvius per mediam urbem influens magnas

urbi divitias deliciasque secum invehit. Tum vero maris in modum intumescens, domos cum habitatoribus aquarum abreptas copia demersit in profundum. Penes eos vero qui remanserunt incolumes rumor invaluit, fluvium eundem jam alias urbem devastasse, at non tanta clade illata. Aquis demum subductis, in fluminis ripa lapidea tabula hieroglyphicis characteribus exarata in hanc formam reperta est: « Scirtus fluvius, qui Saltator, infelices prorsus civibus istis saltabit saltus. » Utrique vero civitati restaurandæ Justinus imperator multa bona contulit.

147 Hoc etiam anno mulier quædam Cilissa gigantea prorsus specie visa est, quæ perfectum et procerum quemque virum unius cubiti magnitudine et corporis in latum sumpti amplitudine superaret. Pererrabat illa civitates omnes, et ex singulis officinis obolum unum colligebat.

A. C. 518. — *Persarum regis Chosrois annus primus.*

Hoc anno mense Octobri, indictione quarta, divinæ ultionis primitiæ Antiochenam urbem invaserunt. Magnum quippe in media urbe incendium, nec visum unde, excitatum est, quod imminenti Dei vindictam portendit. Ignis siquidem in martyrio sancti Stephani accensus, usque ad prætorium magistri militum pervasit. Fuit id infaustum dolorum exordium. Incendia vero per menses sex durare, quibus ædes multæ combustæ, multique viri interempti: nec quisquam potuit dignoscere unde accenderetur ignis: a tegulis enim excelsum et amplum quinque tabulatorum ædificium totum exarsit. Imperator autem Euphrasii patriarchæ legatione exoratus auri centenaria duo urbi largitus est.

Eodem etiam anno, Maii mensis vigesimo, eadem indictione, hora septima, Olybrio Romæ consulatum gerente, Antiochia magna Syriæ infortunio, quod verbis exprimi vix potest, et ultore Deo jactata est. Dei siquidem ira adeo eam concussit, ut tota pene urbs corruerit, et civium sepulchrum evaserit. Quosdam vero terra obrutos et adhuc viventes ignis e terra erumpens combussit. Alius

Α παρέρχόμενος πολὺν αὐτῇ πλοῦτον καὶ τέρψιν παρέχει. Τὸ τηνικαῦτα δὲ πλημμυρῆσας εἰκην θαλάσσης τοὺς οἴκους σὺν τοῖς οἰκοῦσι σύρων ἐπόντιζεν. Λόγος δὲ κρατεῖ ἐν αὐτοῖς τοῖς περισθεῖσιν, ὅτι καὶ ἄλλοτε ἐπόρθησεν τὴν πόλιν ὁ αὐτὸς ποταμὸς, ἀλλ' οὐχ οὕτως. Μετὰ δὲ τὸ παῦσαι τὰ ὕδατα, εὐρέθη πλῆθὺς λιθίνῃ ἐν τῇ δόχῃ τοῦ ποταμοῦ γεγραμμένη ἱερογλυφικῶς γράμμασιν ἔχουσα οὕτως· « Σκιρτὸς ποταμὸς σκιρτήσῃ κακὰ σκιρτήματα πολλταῖς. » Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰουστίνος πολλὰ παρέσχεν ταῖς ἀμφοτέραις πόλεσιν εἰς ἀνανέωσιν.

Β Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἀνεφάνη γυνὴ τις (24) ἐκ τῆς Κιλικίας γιγαντογενῆς, ὑπερέχουσα τῇ ἡλικίᾳ πάντα ἀνθρώπων τέλειον πῆχυν ἕνα, καὶ πλατεία σφῶδρα, γυρεύουσα δὲ τὰς πόλεις ἐλάμβανεν κατὰ ἐργαστήριον φθλιν μίαν.

A. M. 6018. — *Persarum βασιλέως Χοσρόου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ τῆς δ' Ἰνδικτιῶνος (25) τὰ προοίμια τῆς τοῦ Θεοῦ ὀργῆς ἐπῆλθεν τῇ πόλει Ἀντιοχείᾳ. Ἐμπυρισμὸς γὰρ μέγας γεγενῆσθαι ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως, ὅστις προεμήνυσεν τὴν μέλλουσαν ἔσσεσθαι τοῦ Θεοῦ ἀπειλήν. Ἀνῆλθον γὰρ τὸ πῦρ ἀπὸ τοῦ μαρτυρίου τοῦ ἁγίου Στεφάνου, καὶ ἕως τοῦ πραιτωρίου τοῦ στρατηλάτου ἔφθασεν. Αὕτῃ ἐγένετο ἀρχὴ δυνάμεως. Ἐγένοντο δὲ οἱ ἐμπυρισμοὶ ἐπὶ μῆνας ἕξ, καὶ ἐκάθασαν οἴκοι πολλοί, καὶ ἀπέθανον λαοὶ πολλοί. Καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο γινῶναι πόθεν τὸ πῦρ ἀνῆλθετο. Ἐκ γὰρ τῶν καράμνων τὸ πεντάστεγον ἀνέλαμβανεν. Κατὰ δὲ προσβολὴν Εὐφρασίου τοῦ πατριάρχου ἐπιλοτιμήσατο ὁ βασιλεὺς τὴν πόλιν κεντηνάρια δύο (26) χρυσίου.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Μαΐου μηνὸς α' τῆς αὐτῆς Ἰνδικτιῶνος, ὥρα γ' (27), ὑπατεύοντος ἐν τῇ Ῥώμῃ Ὀλυβρίου, ἔπαθεν ὑπὸ θεομηνίας Ἀντιόχεια ἡ μεγάλη τῆς Συρίας πάθος ἀνεξήγητον. Τοσούτον ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτήν, ὥστε πτωθῆναι σχεδὸν πᾶσαν τὴν πόλιν, καὶ τάφων τῶν οἰκητόρων γενέσθαι. Τινὰς δὲ καταχυσθέντας, καὶ ἐτι ζῶντας ὑπὸ τὴν γῆν πῦρ ἐκ τῆς γῆς ἐξελθὼν κατέφλεξεν. Καὶ

VARIÆ LECTIONES.

²⁴ ἐκ τῆς Κιλ. Α, ἀπὸ Κ. vulg. ²⁵ δὲ add. ex Α. ²⁶ Ἀντιοχεία Α b, Ἀντιοχείας vulg. ²⁷ αὕτῃ γὰρ ἐγ. α. ²⁸ ἐμπυρισμοὶ b. ²⁹ τὴν πεντάστεγον Α, τῶν πενταστεγῶν b. ³⁰ τῷ δὲ Μαΐῳ μηνὶ καὶ τῆς αὐτῆς Ἰνδικτιῶνος b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(24) Simplicius, qui ex Agathia lib. II genere Cilix eo tempore vivebat, commentario in categorias meminit mulieris natione Cilissæ, quæ suo tempore vixerit, magnitudine quatuor cubitorum.

(25) Conflagrationis Antiochenæ, ac terræ conquassationis ad hunc annum Justinus 8, indictione 4, sub Olybrii solius consulatu, brevem narrationem instituit Marcellinus, paulo fusiorem Evagrius lib. IV, cap. 5, quo Joannem rhetorem totam illam eladem luctuoso orationis genere ac περιπαῶς descripsisse memorat. Eo tamen a Theophane nostro et Marcellino diversus est, quod anno Justinus VII, Maii die 29, calamitatem ingruisse asserat.

(26) Inter medium talentum et supremum medium pondus est centenarium: de quo Isidorus lib. XVI, cap. 24: Centenarium, inquit, numeri nomen est, eo quod centum librarum ponderis sit: quod pondus propter perfectionem centenarii numeri instituerunt Romani.

(27) Evagrius: Κατ' αὐτὸ τῆς μεσημβρίας τὸ σταθερώτατον τῆς ἡμέρας· Circa meridiem ipsius momentum sexto hebdomadis die. Vides Theophanis tempore ab aurora ad occasum horas diei duodecim fuisse numeratas, ut septima meridiem attingat, vel etiam paululum prætereant.

ἕτερον πῦρ ἐκ τοῦ ἀέρος, ὡς σπινθήρας, κατήρ-
χετο ⁹⁰, καὶ κατέκαιεν, ὥσπερ ἀστραπή, τὸν εὐρι-
σχόμενον· καὶ ἐσείετο ἡ γῆ ἐπὶ ἐνιαυτὸν ἕνα.

A. M. 6019. — Ῥώμης ἐπισκόπου Φηλικος
ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει τοῦ σεισμοῦ ἐπικρατοῦντος (28)
Εὐφράσιος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας κατεχώσθη ὑπὸ
τοῦ σεισμοῦ, καὶ ἀπέθανεν· καὶ πᾶς οἶκος καὶ ἐκ-
κλησίαι κατέπεσον, καὶ τὸ κάλλος τῆς πόλεως ἠφα-
νίσθη. Καὶ οὐ γέγονε τοιαύτη θεομηνία ἐν ἄλλῃ
πόλει ἐν πάσαις γενεαῖς. Ὁ δὲ εὐσεβέστατος βασι-
λεὺς Ἰουστίνος ταῦτα μαθὼν μεγάλως ἠγάπησε τὴν
ψυχὴν, ὥστε ἐπήρην τὸ διάδημα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ
καὶ τὴν πορφύραν, καὶ ἐπένθησεν ἐν ⁹¹ σάκκῳ ἐπὶ
ἡμέρας πολλὰς, ὥστε καὶ τῇ ἑορτῇ προσελθὼν ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ, οὐ κατεδέξατο φορέσαι τὸ στέμμα ἢ τὴν
χλαμύδα· ἀλλ' οὕτως λιτῶς προσήλθεν μανθὺον πορ-
φυροῦν φορέσας, καὶ κλαίων ἐπὶ πάσης τῆς συγκλή-
του, καὶ πάντες ἔκλαιον σὺν αὐτῷ πενθικὰ φοροῦν-
τες. Ἀπέστειλεν δὲ ὁ βασιλεὺς εὐθέως Κάριον ⁹²
τὸν κόμητα δοῦς κεντηνάρια πάντε (29) πρὸς ἐκχοι-
σμὸν, εἰ πως δυνηθῇ σῶσαι τινας, καὶ τὰ καταχω-
σθέντα πράγματα διασῶσαι ἐκ τῶν ληστῶν καὶ
ἀρπάγων. Καὶ πάλιν ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ὀπισθεν
αὐτοῦ τὸν πατρίκιον Φωκᾶν τοῦ Κρατεροῦ, καὶ τὸν
πατρίκιον ⁹³ Ἀστέριον, καὶ τὸν ἑπαρχον ⁹⁴, ἄνδρας
σοφοῦς, δοῦς αὐτοῖς χρήματα πολλὰ πρὸς ἀνακαι-
νισμὸν τῆς πόλεως. Τῷ δὲ Ἀπριλίῳ μηνὶ δ' (30), τῆς
αὐτῆς ε' Ἰνδικτιωνῶς, τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα, ἀσθενήσας
ὁ βασιλεὺς Ἰουστίνος προχειρίσατο ἔτι ζῶν εἰς
βασίλεια Ἰουστινιανόν, τὸν ἴδιον ἀνεψιόν, καὶ ἔστειλεν
αὐτόν, καὶ συνεβασίλευσεν αὐτῷ μῆνας δ'. Τῷ δ' Αὐ-
γούστῳ μηνὶ τῆς αὐτῆς ε' Ἰνδικτιωνῶς ἐτελεύτησεν
ὁ ⁹⁵ εὐσεβέστατος Ἰουστίνος καταλιπὼν βασιλέα
τὸν ⁹⁶ Ἰουστινιανόν.

Τοῦ δὲ Εὐφρασίου (31) ἐπισκόπου Ἀντιοχείας τε-
λευτήσαντος Εὐφράσιος ⁹⁷ ὁ Ἀμίδιος κόμης Ἀνατο-
λῆς ὢν ἐν τῷ χρόνῳ ἐκεῖνῳ ἔχειροτονήθη ἀντ' αὐτοῦ,
ὅστις ζῆλον θεῖον κατὰ τῶν ἀποσχιστῶν ἐδείξατο ⁹⁸.

A. M. 6020. — Ῥωμαίων βασιλέως Ἰουστινι-
ανοῦ ἔτος α'.

Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἰωάννου ἔτος α'.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Εὐφράμιου ἔτος α'.

A ignis ex aere instar scintillarum decidit, et quos
attingisset, fulminis in morem cremavit : terraque
per annum continuum concussa est.

A. C. 519. — Romæ episcopi Felici annus pri-
mus.

Hoc anno terræ motu continuo invalescente, Eu-
phrasius Antiochiæ episcopus ea agitatione obru-
tus interiit : omnes quoque ædes et ecclesiæ concid-
erunt, et urbis decor omnis deletus est : sed
neque talis calamitas aliis sæculis quavis in urbe
audita. Pientissimus autem imperator Justinus ea
re cognita, ingenti animi dolore percussus, sublato
capitis sui diademate, 148 purpuraque deposita,
plures dies deformi sacco velatus luctum egit : adeo
ut festiva die procedens in ecclesiam coronæ insi-
gne vel chlamydem deferre non admiserit : verum sic
simplici habitu processerit, solo mandya purpureo
subornatus, et coram toto senatu ingemiscens : cæ-
terique omnes lugubria induti una cum eo luxerunt.
Imperator porro Carinum comitem datis auri
centenariis quinque confestim misit, ad effodiendas
egerendasque ruinas, si forte posset aliquem peri-
culo liberare, et a prædonibus et raptoribus res
runderibus immersas suis possessoribus servare.
Subindeque post eum in ejus vestigia Phocam Cra-
teri filium patricium, Asterium quoque patricium
et ex præfectum viros cordatos misit imperator,
qui, pecuniarum immensa vi ab eo accepta, repa-
rarent urbem. Cæterum Aprilis mensis die quarto,
Paschali festo ejusdem quintæ indictionis, morbo
corruptus imperator Justinus Justinianum germa-
num nepotem imperatorem adhuc vivus instituit,
coronam insuper imposuit, et menses quatuor po-
testatis collegam habuit. Augusto vero mense ejus-
dem quintæ indictionis, Justiniano in imperato-
rem relicto, piissimus Justinus diem obiit.

Euphrasio quoque Antiochiæ præsule defuncto,
Euphraimius Amidenus ea tempestate comitem
orientis agens, in ejus locum ordinatus est, qui
divinum prorsus fervorem adversus schismaticos
exercuit.

A. C. 520. Romanorum imperatoris Justiniani
annus primus.

Hierosolymorum episcopi Joannis annus primus.

D Antiochiæ episcopi Euphraimii annus primus.

VARIE LECTIONES.

⁹⁰ κατήρχοντο A a. ⁹¹ ἐν om. A, ἐν σάκκῳ om. f. ⁹² Κάριον a. ⁹³ Φωκᾶν — πατρίκιον om. A.
⁹⁴ τὸν ἑπαρχον A e, τὸν ἀπὸ ἐπάρχων vulg. ⁹⁵ ὁ add. ex A. ⁹⁶ τὸν add. ex A. ⁹⁷ Ἐφράσιος A. ⁹⁸ ἐδείξατο A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(28) Evagrius : Τελευταῖον ἐγκαταλειφθεὶς τοῖς
πρώμασι καὶ ὁ Εὐφράσιος, ἄλλῃ τῆς πόλεως σύμφορᾳ,
ἵνα μὴ τῶν ἐπιτηδελίων ὁ προνοῶν ᾗ. Postremo om-
nium Euphrasius (cujus mors aliam novam calami-
tatem attulit civitati) eisdem cladibus oppressus
interiit, ne quisquam reliquus fieret, qui urbi res
providere necessarias.

(29) Cedren. habet v', quinquaginta, quod et re-
giæ munificentia, et tantæ civitatis præsentibus
malis, quadrare magis videatur. Procop. lib. i Per-
sice. : Ἐλκει λίτρας χεντηνάριον ἑκατὸν, ἀφ' οὗ δὲ
καὶ ὠνόμασται. COMBESII.

(30) Is est Marcellini et Alexandrini Chronico-
rum, necnon Evagrii lib. iv, cap. 9, computus,
apud quos tamen Justini solius ac ejusdem cum
Justiniano imperantis dies, diligentius animadver-
tendi. Consentiant iidem in Aprilis Kalendis Justini-
niani imperio consecrandis, quibus conveniunt
nonnulli Theophanis codices, aliis diem quartum
erronee decernentibus.

(31) Eadem apud Evagrium legere licet, lib. iv,
cap. 6, quo qui κόμης Ἀνατολῆς Ephraimius hinc
signatur, τῆς ἑφρας ἀρχῆς τὰς ἡμέρας διέπων, de-
scribitur.

Hoc anno imperator Justinianus rerum summa potitus, patricium Armenium Orientis comitem creavit, et ingenti pecuniarum tradita copia, virum abire jussit, et Phœniciæ Libanensiæ urbem Palmyram nuncupatam instaurare ad interiorum limitem, et in ea ducem residere sanctaque loca protegere et iis invigilare præcepit. Prima vero mensis Januarii die munus in populum edidit imperator, eamque largitus est pecuniarum vim, quam princeps ante alius nullus consulatus nomine profuderit.

Eodem etiam anno Persarum rex Tzathum Lazicum quod in Romanas partes transisset, bello lacessivit. Porro Justinianus imperator militares copias 149 in ejus auxilium misit et magistrōs militiæ tres, Belisarium, Cyricum et Petrum, qui inito prælio inferiores evaserunt. Quare indignatus imperator in duces, quod invidia ad invicem moti, certam prodidissent victoriam, ipsis revocatis, Petrum notarium militiæ magistrum in ipsorum locum subrogavit. Hic adjunctis sibi Lazis, adversus Persas conserta pugna, quam plurimos Persas delevit.

Hoc eodem anno Elurorum rex Græcis nomine ad Romanos se adjunxit, et Cpolim una cum gente sua profectus est, et in Christianorum religionem transire ab imperatore expetit. Jussit imperator in Theophanis virum baptizari, et ex lavaeri fontibus suscepit. Senatores porro et aulici et affines ejus duodecim una cum eo initiati sunt: tum vero pactis cum imperatore foederibus, et adversus quos indiceret ille suppetias se laturum pollicitus, domum se recepit. Porro imperator Tzatham virum rei bellicæ peritum, et in cæteris

Τούτῳ τῷ ἔτει ἴσως κρατήσας ἢ τὴν βασιλείαν ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς προεβάλετο κόμητα Ἀνατολῆς τὸν πατρικίον τὸν Ἀρμένιον (32), ὅτινι δέδωκε χρήματα, καλεῖσθαι αὐτὸν ἀπελθεῖν καὶ ἀνανεῶσαι πόλιν τῆς Φοινίκης Λιβανισίας (33) εἰς τὸ λιμνὸν * τὸ ἐσώτερον τὴν καλουμένην Παλμύραν, καλεῖσθαι τοῦ καθέζεσθαι ἐν αὐτῇ τὸν δοῦκα καὶ τοὺς ἁγίους τῶν πούσ * (34). . . τῷ δὲ Ἰανουαρίῳ μηνί (35) α' τῆς αὐτῆς Ἰνδικτιῶνος ἐποίησεν * ὁ βασιλεὺς ὑπατεῖαν *, καὶ τοσαῦτα ἔδωκεν χρήματα ὅσα οὐδεὶς βασιλεὺς ὑπατεύσας.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ὁ βασιλεὺς Περσῶν (36) ἐπολέμησε τῷ Λαζῷ Τζάθῳ *, ὡς προσρύνει Ῥωμαίοις. Καὶ λοιπὸν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐπέμφεν αὐτῷ βοηθίαν στρατοῦ, καὶ στρατηλάτας τρεῖς, Βελισάριον * καὶ Κύρικον * καὶ Πέτρον (37). Καὶ πολέμησαντες ἡττήθησαν * καὶ ἡγανάκτησεν ὁ βασιλεὺς κατὰ τὸν στρατηλάτην *, ὅτι φθονοῦντες ἀλλήλους προέδωκαν τὴν νίκην. Καὶ διαβεβήμενος αὐτοὺς ἀπέστειλε Πέτρον τὸν νοτάριον αὐτοῦ στρατηλάτην * καὶ συμβαλὼν τοῖς Πέρσαις μετὰ τὸν Λαζὼν ἐνίκησάν. **, καὶ πολλοὺς ἀνέβλιν τῶν Περσῶν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει προσεβόη τοῖς Ῥωμαίοις (38) ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων Ἰ Γρατίς ἐνόματι, καὶ ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ **, καὶ ἤρπτε τὸν βασιλέα γενέσθαι Χριστιανός **. Ὁ δὲ βασιλεὺς βαπτίσας αὐτὸν ἐν τοῖς Θεοφανείοις, ἐδέξατο αὐτὸν ἐκ τοῦ βαπτίσματος. Καὶ ἐδαπτίσθησαν σὺν αὐτῷ οἱ ** συγγλητικοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ συγγενεῖς δώδεκα * καὶ ἀπῆλθεν μετὰ χαρᾶς εἰς τὰ ἴδια φιλιωθεὶς τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐπαγγεῖλάμενος συμμαχεῖν ** αὐτῷ, ἐν οἷς ἂν βουλευθῇ. Προεβλέπετο δὲ ὁ βασιλεὺς στρατηλάτην Ἀρμενίας Τζίταν (39) ἀνδρα πολεμικὸν καὶ

VARIE LECTIONES.

** ἴσως κρατήσας A b, μονοκρατήσας vulg. * αὐτῷ A, αὐτὸν vulg. * λιμνὸν A, λιμνὸν e f, λιμνῶν vulg. * lacunæ nulla in codd. vestigia apparent. * ἐποίησεν, ἔδωκε a, * ὑπατεῖαν A, ὑπατίαν vulg. * Τζάθῳ A, Τζάθῳ e. * Βελισάριον A, Βελισάριον vulg. ubique. * Κήρυκον a f. * στρατιωτῶν a. ** ἐνίκησεν a. ** Ἀλλοῦρων A. ** Γρατίς — — αὐτοῦ om. A. ** Χριστιανός A, Χριστιανὸν vulg. ** οἱ ante συγγλητικοὶ add. ex A. ** συμμαχεῖν ἐν οἷς ἂν δεηθῇ b, βουλευθῇ A, βουλήθει vulg

JAC. GOARI NOTÆ.

(32) Arsenium scribit Vita S. Sabæ apud Surium 6 Decembris.

(33) De consulari Phœnicia Pancirollus in not. Orient. imp. cap. 107; de duce ejusdem, cap. 146.

(34) Addo, lacunam omnibus mss. exstantem expleturus, ἀσφαλίσθαι διὰ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Σαρακηνῶν. De ædificatâ quippe Palmyra limitaneâ civitate scribit Procopius, lib. II, De adif. Justiniani ultimis verbis: In Phœnicia Libano propinqua oppidum, cui Palmyra nomen, vetustate ferme desertum, munimentis firmavit et aquarum copia cœrecto Saracenorum exercitu. Vocem λιμνῶν Meurs. exponit: sensus ejus est Phœnicis limes et terminus. Chronicon Alexandrinum de Tauro rege Creteensi Tyrum invadente, regem Tyri Agenorem obsidionis tempore in profundam continentem urbem obsessam, captæque nescium acies eduxisse narrat ista phrasi: Ὁ δὲ Ἀγῆνωρ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐπολέμουν ἐπὶ τῷ λιμνῶν.

(35) Ex Chron. Alexand. anno Justiniani primo.

(36) Ex ejusdem Chronici verbis: quibus adversa

refert Procopius, De bello Persico, lib. I.

(37) Εἰρηναῖον τὸν Πενταδία vocat idem Chronicon.

(38) De Erulorum origine, sede, moribus abunde Procopius, De bello Gothico, lib. II, ad medium: quo, ut primum Justinianus suscepit imperium, arma cum eis consociasse, et ut Christi fidem susciperent persuasisse, narrat Evagrius lib. IV, cap. 19.

(39) Sittam scribit Procopius, De bello Persico, lib. I, quem cuncto in Armeniæ exercitui præfuisse, quod est munus στρατηλάτου, testatur. Pancirollus, in Not. imp. Orient. cap. 131: Justinianus, ait, subactis finitimis barbaris, magnam, et interiorum Armeniam dictam, novam provinciam creavit. Lib. ult. cap. de offic. magist. militum. Quam Zetæ magistro militum (στρατηλάτῳ scripto) commisit. Magnam, inquit, Armeniam quæ interior dicebatur, et gentes, Antizenam videlicet, Jugilenam, Astyanenam, Sophenam, Sophanenam, in qua est Martyropolis, Belabitenam, et primam, et secundam Armeniam, et Pontum Polemoniacum tunc curæ cum suis ducibus commisimus.

ικανώτατον. Οὐ γὰρ εἶχεν ἡ Ἀρμενία στρατηλάτην, ἀλλὰ δούκας καὶ κόμητας. Ἐστράτευσεν δὲ ὑπ' αὐτὸν Ἀρμενίων ¹⁶ πλῆθος, ὡς εἰδόμενος τὰ μέρη τῆς Ἀρμενίας. Ἐβωκεν δὲ αὐτῷ καὶ ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς στρατοῦ ¹⁷ ἀριθμοὺς τέσσαρας. Καὶ γέγονεν μεγάλη φυλακὴ καὶ βοήθεια Ῥωμαίων. Ἐξευξεν ¹⁸ δὲ αὐτῷ καὶ γυναῖκα ἀδελφὴν Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης ὀνόματι Κομητῷ (40).

Τῷ δ' αὐτῷ ἔπειτα προσεβρύη τοῖς Ῥωμαίοις γυνή τις ἐκ τῶν Οὐννων τῶν ¹⁹ λεγομένων Σαδὴρ βάρβαρος, ὀνόματι Βοαρῆς ²⁰ (41), χήρα, ἔχουσα μεθ' αὐτῆς Οὐννων χιλιάδας β', ἥτις κατεδυνάστευε τῶν Οὐννων μερῶν μετὰ τὴν τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς Βαλᾶχ ἀποβολήν. Αὕτη ²¹ τοὺς προτραπέντας παρὰ Καβάδου βασιλέως Περσῶν δύο ῥήγας ἀπὸ ἄλλου ἔθνους Οὐννων ἐνδοτέρων ²², ὀνόματι Στύραξ καὶ Γλῶνης, τοῦ συμμαχεῖσθαι αὐτῷ κατὰ Ῥωμαίων, παρέλαβεν καὶ ἡ αὕτη ²³ Βοαρῆς παρίοντας διὰ τῆς χώρας αὐτῆς ²⁴ ἐπὶ τὰ Περσικὰ μετὰ χιλιάδων κ', οὓς καὶ κατέκοψεν. Καὶ τὸν μὲν ἕνα ῥήγα αὐτὸν τὸν λεγόμενον Στύρακα συλλαβομένη δέσμιον εἰς Κωνσταντινούπολιν τῷ βασιλεῖ ἐπεμψεν· τὸν δὲ Γλῶνην ἐν τῷ πολέμῳ ἔσφαξεν. Καὶ ταύτῃ γέγονε σύμμαχος καὶ εἰρηνικῇ τῷ βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ.

Τούτῳ τῷ ἔπειτα καὶ ὁ πλῆσιον Βοσπόρου ²⁵ (42) ῥῆξ τῶν Οὐννων ὀνόματι Γορδᾶς προσεβρύη τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐγένετο Χριστιανὸς καὶ ἐφωτίσθη, καὶ ἐδέξατο αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, καὶ πολλὰ αὐτῷ παρσχηκῶς δῶρα, ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν φυλάττειν τὰ Ῥωμαϊκὰ καὶ τὴν Βόσπορον πόλιν, ἥτις ἐκλήθη ἐκ τοῦ ²⁶ συντελεῖν Ῥωμαίοις ἀντὶ χρημάτων βόας κατ' ἔτος ²⁷. . . ²⁸ μαίων καὶ τριβούνων (43), φυλάττειν τὴν πόλιν διὰ τοὺς Οὐννους, καὶ ἀπαίτειν τὰς συντελείας τῶν βοῶν. Ἦν δὲ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει συναλλάγματα πολλὰ Ῥωμαίων καὶ Οὐννων. Ὁ δὲ γενόμενος Χριστιανὸς ῥῆξ τῶν Οὐννων, ἀπαλθὼν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν, εὗρεν τὸν ἴδιον ἀδελφόν, καὶ διηγῆσατο αὐτῷ τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην καὶ φιλοτιμίαν, καὶ οὕτως Χριστιανὸς γέγονεν, καὶ λαβὼν τὰ ἀγάλματα, ἃ ἐσέβοντο οἱ Οὐννοι, ταῦτα ἐχόρευσεν· ἦσαν γὰρ ἀργύρεα καὶ ἡλεκτρινα ²⁹. Καὶ χολέσαντες οἱ Οὐννοι,

A praestantem militiæ magistrum in Armenia instituit : Armenia quippe militiæ magistrum nōdum habuerat, sed duces et comites. Sub eo militaverunt Armeniorum copiae, utpote quæ Armeniæ partes et loca maxime nossent : adjuncti sunt eidem ex orientali exercitu numeri quatuor : ex quibus tuta custodia praesidiumque ingens Romanis constatum est. Sororem insuper Augustæ Theodoræ, nomine Cometo, eidem uxorem copulavit.

B Hoc insuper anno mulier quædam barbara ex Unnis, Saber vulgo nuncupatis, nomine Boarex, vidua, adductis secum Unnorum millibus centum, in Romanas partes transit : hæc amisso viro suo Balach Unnicis regionibus imperitabat. Duos vero reges ex alia Unnorum natione, quæ partes interiores habitat, nomen uni Styraex et alteri Glones, a Cabade Persarum rege ferendis sibi suppeditis, et Romanis bello vexandis accitos, et jam per regionem sibi subditam ad Persarum loca, cum millibus hominum viginti transitum habentes, armis illa excepit, et in frustra concidit : et eorum quidem regum unum Styracem vocatum in bello comprehensum, vinculis alligatum, Cpolim imperatori misit : Glonem autem in pugna interfecit. Ita demum armorum societatem et pacem cum imperatore Justiniano mulier perpetuo servavit.

C Hocetiam anno rex Unnorum Bospori proximus, nomine Gordas, cum imperatore foedus habiturus accessit. Is Christianam religionem amplexus, baptismi lumine illustratus est, et ex lavacro ab imperatore susceptus : multisque subinde ab eo munibus acceptis, ad Romanos fines tutandos, et Bosporum civitatem, a boum nummorum et pecuniarum **150** vice annuatim penso tributo ita vocatam, armis propugnandam missus in propriam regionem secessit. Locavit autem et militum Romanorum numerum et tribunorum, ut custodirent civitatem propter Unnos, et boum tributā exigent : magnum quippe in civitate Romanis cum Unnis commercium intercessit. Unnorum itaque rex factus Christianus, in propriam regionem reversus, fratri, quem illic offendit, imperatoris

D humanitatem atque liberalitatem, seque Christia-

VARIE LECTIONES.

¹⁶ Ἀρμενίους A. ¹⁷ στρατοῦ, στρατηλάτου A. ¹⁸ ἔξευξεν A, ἔξευσεν vulg. ¹⁹ τῶν ante λεγομένων add. ex A. ²⁰ Βωαρῆς A, Βοαρτῆς a. ²¹ αὕτη A, αὐτὴ vulg. ²² ἐνδοτέρων A. ²³ ἡ αὕτη A, αὐτὴ vulg. ²⁴ αὐτῆς add. ex A. ²⁵ Βοσπόρου A ubique. ²⁶ ἐκ τοῦ A, ἀντὶ τοῦ vulg. ²⁷ κατ' ἔτος] καθέτος A, κατ' ἔθος vulg. ²⁸ lacuna nulla h. l. in eodd. notatur. ²⁹ ἡλεκτρινα b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(40) Scribit Cedrenus κομητῷ.

(41) Cedrenus, Βαρῆς· virum ejus Μαλᾶχ· alterum regem Γλῶν.

(42) Procopius, *De bello Persico*, lib. 1 : Est Bosporus civitas maritima sinistrorsus Euxinum Pontum naviganti. Hinc Chersonesus iter dierum 20 distans : in quorum medio Hunni cuncta possident. Bosporitæ autem jamdudum liberi incalunt : ac Justinus nuper se permisere. Auctor plura ad Justinianum secundum nomine Rhinotmetus.

(43) Locus corruptus, vel lacunosus Anastasii et Miscellæ lectione interpolatur. Habet illa, locavit autem et militum Romanorum numerum et tri-

bunorum custodire civitatem, etc. reddo, ἐστῆσεν δὲ καὶ ἀριθμὸν Ῥωμαίων καὶ τριβούνων φυλάττειν τὴν πόλιν. Cedrenus, corruptum hujusmodi codicem nactus, ab his recitandis deflexit. — Supplenda lacuna ex Anastasio, uti supplevit P. Goar : sed ἀντὶ τοῦ, τριβούνων, reponendum, τριβούνων. Non enim tribunorum gregem, sed unum uni urbi oportuit esse præfectum ; quem et postmodum Dalmatium nomine occisum memorat ab Unnis gentilibus. Male ergo exscriptus et expressus error, quem nolim Anastasii, sed oscitantis antiquarii. CONFESIS.

num factum esse narravit. Ad hæc direpta undequaque simulacra, quæ venerabantur Unni, cuncta conflavit: erant enim illa argentea, et electrina. Quamobrem ira succensit Unni, conjuratione cum ejus fratres excitata, in eum irruentes necem intulerunt, et fratrem ejus Muagerem creaverunt regem. Veriti porro, ne pœnas et regem occisum expeterent Romani, in civitatem Bosporum convolarunt quantocius, et tribunum Dalmatium præsidariosque milites interfecerunt. His imperator auditis, misit Joannem exconsulem, Joannis Seythæ nepotem, patricii Rufini filium, cum numerosis Seytharum copiis, qui adjuncto sibi per terrestre iter et Odysopolim Godilla et Badurio dnce, adversus eos movit exercitum. Hoc nuntio territi Unni, fuga arrepta, disparuerunt: ex quo pax Bosporo restituta, locusque a Romanis depulso timore occupatus. Cæterum imperator Justinianus omnes hæreticis ecclesias abstulit, quas reddidit orthodoxis, præter eas quæ Ariarum Exocionitarum fuere. Constitutiones quoque promulgavit de episcopis, æconomis, orphanotrophis et xenodochis, ne videlicet jus legandi aut testandi haberent, nisi de iis, quæ antequam officio præficerentur, in suis facultatibus habuerant, et de quibus testari potuerant: ex quo vero administrandi munus iniissent, ea testamento legandi nullam obtinerent potestatem, sed cuncta illorum bona sacra domus hæreditario jure acciperet. Porro idem ille imperator balneum publicum, quod est ad Dagistheum, ab Anastasio quondam inchoatum, absolvit: in medio vero arcam vel atrii spatium ad illi basilicam substrato capacissimam cisternam construxit.

A. C. 521. — 151 Hoc anno Esaias Rhodi, et C Alexander Diospoleos in Thracia episcopi, ceu turpi masculorum libidine notati, dignitate moti et ab imperatore gravi sunt subjecti supplicio. Resecta siquidem virili caule, per urbem ignominiose traducti sunt, vociferante præcone: *Episcopi venerandam dignitatem ne conspurcatis*. Severas insuper in impudicos leges tulit, a quorum plurimis pœnas exegit. Antiquas etiam leges cunctas renovavit,

A συμποήσαντες³⁹ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἀπελθόντες ἐσφαξαν αὐτόν· καὶ ἐποίησαν ὄψα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Μουαγέρην (44). Καὶ φοβηθέντες μὴ ἐκζητῶσιν αὐτὸν οἱ Ῥωμαῖοι, ἤλθον αἰφνης ἐν τῇ Βοσπόρῳ πόλει, καὶ ἐφόνευσαν τὸν τριβούνον Δαλμάτιον (45), καὶ τοὺς στρατιώτας. Καὶ ἀκούσας ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν τὸν ἀπὸ ὑπάτων Ἰωάννην, τὸν ἔγγονον³⁹ Ἰωάννου τοῦ Σκύθου, υἱὸν δὲ τοῦ πατρικίου Ρουφίνου, μετὰ βοηθείας Σκυθικῆς πολλῆς, καὶ ἱστράτευσεν κατ' αὐτῶν, ἅμα καὶ Γωδίλλαν³¹ διὰ τῆς ἀπὸ Ὀδυσσοπόλεως³² καὶ Βαδούριον στρατηγόν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ Οὐννοὶ ἐφυγον ἀφανεῖς γενόμενοι. Καὶ γέγονεν εἰρήνη ἐν Βοσπόρῳ, καὶ ἐκράτησαν αὐτὴν οἱ Ῥωμαῖοι ἀφόδως. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς (46) ἀπέσπασεν πάσας τὰς ἐκκλησίας τῶν³³ αἰρετικῶν, καὶ ἀπέδωκεν αὐτάς τοις ὀρθοδόξοις ὄψα τῶν Ἐξωκιο- νιτῶν³⁴ Ἀρειανῶν (47). Ἐξεφώνησε δὲ τύπον (48) ὁ βασιλεὺς περὶ τῶν ἐπισκόπων καὶ ὀφθαλμοτρόφων καὶ οἰκονόμων καὶ ξενοδόχων, ὥστε μὴ κληρονομεῖσθαι, εἰ μὴ ἂ καὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι εἶχον ἐν ὑποστάσει εἰς ταῦτα ἵνα διατίθενται³⁵. ἂψ³⁶ ἥς δὲ ὥρας προεχειρίσθη, εἰς ταῦτα μὴ ἔχειν αὐτὸν ἀδειαν διατίθεσθαι, ἀλλὰ τὰ αὐτοῦ πάντα τὸν εὐαγγέλιον κληρονομεῖν. Ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς (49) ἐπλήρωσε καὶ τὸ δημόσιον λουτρὸν τὸ εἰς τὰ Δαγισθεῖον, ὃ ἤρξατο κτίζειν Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸ μεσάυλιον³⁷ τῆς βασιλικῆς Ἰλλου κιστέραν μεγάλην³⁷ ἐποίησεν.

A. M. 6021. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἡσαίας ἐπίσκοπος Ῥόδου καὶ Ἀλέξανδρος ἐπίσκοπος Διοσπόλεως τῆς Θράκης καθηρέθησαν, ὡς παιδερασταὶ εὐρεθέντες³⁸, καὶ ἐτιμωρήθησαν δευνῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καυλοτομηθέντες καὶ πομπεύσαντες, τοῦ κήρυκος βοῶντος· Ἐπίσκοποι ὄντες τὸ τιμὴν σχῆμα μὴ ἐνυδρίζετε. Καὶ ἐξέθετο ὁ βασιλεὺς νόμους σφοδρούς (50) κατὰ τῶν ἀσελγαυνόντων, καὶ πολλοὶ ἐτιμωρήθησαν. Καὶ ἐγένετο φόβος πολλὸς καὶ ἀσφάλεια. Ἀνεγένωνεν δὲ ὁ

VARIAE LECTIONES.

³⁹ συμβουλήν ποιήσαντες A. ³⁹ ἔγγονον A, ἔγγονα vulg. ³¹ Γωδίλλαν A. ³² ἀπὸ Ὀδ. A, καὶ Ὀδ. vulg. ³³ ἐκκλησίας τῶν A, ἐκκλ. ἐκ τῶν vulg. ³⁴ Ἐξωκιοιτῶν A a. ³⁵ διατίθενται — — ἀδειαν om. A. ἵνα διατίθενται] fori. τινα διατίθεσθαι. ³⁶ μεσάυλιον A, μεσάυλιον vulg. ³⁷ μεγάλην om. A. ³⁸ εὐρεθέντες add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(44) Cedrenus, *Μουαγέραν*.
(45) Cedrenus corrupte: τὸν τριβούνον Δαλματίας. Petavius quoque Cedrenum erranter secutus, *tribunum Dalmatiae* reddidit *De doct. temp.* lib. xiii, ad annum Justiniani 2.
(46) Declarat Baronius ex Contio ad annum 527 num. 38 et 39.
(47) Arianos ecclesiis a Theodosio CP. spoliatis Ecclesiæ referunt monumenta. Extra urbem habitasse, et ἐξ οὗ ὄντων Christum prædicantes ἐξουχοντητῶν promeruisse nomen meminī me legisse apud Photium: num tamen inde Ἐξωκιοιόνιον, aliis Ἐξακιοίωνιον scriptum? Non ita. Ἐξωκιοίωνιον enim muri CP. pars fuit appellationem sortita, quod extra eam Constantini statua columnæ superposita videretur. Ita Cpdinus *De orig. CP.* apud Greiserum de Exocinio et Arianis a loco vocatis, quod in illud translati fuissent. Socrates lib. v,

D cap. 7, et ho. vi, cap. 8, *Chronicon Alexandr.* pag. 704, in quo perperam ἀριθμοῦς vice Ἀρειανούς legeris: et pag. 746 in Leone M. et ad unum Zenonis 11 de Athalarico Italiae rege scribens. Georgius Alexandrinus in Vita Chrysostomi apud Photium pag. 250, Cedrenus editionis Regiæ pag. 480, Gyllius lib. iv, cap. 1.
(48) Anno imperii 2, et habetur lib. xlii, cap. *De episcop. et clericis*.
(49) Verba *Chronici Alexandr.* quod ad recipiendam Adriani conductus aquam, cisternam extruxisse amplissimam subjungit. Cisternæ porro ædificium, non minus quam aulæ spatiosissimæ, columnis, fornicibus, parietibus, tectis, porticibus, valvis, adytis et gradibus instauratum fuisse edocent plurima hujusmodi antiquitatis monumenta in monasteriis et locis publicis adhuc exstantia.
(50) Novella est 77, de qua Agathias, lib. v.

βασιλεὺς (51) πάντα τοὺς παλαιούς νόμους³⁹ ποιήσας⁴⁰ A
μονόβιβλον, καὶ καλίσας αὐτὸ τὰς⁴¹ *Nesāras* διατά-
ξεις, ἐν αἷς οὐ καταδέχεται τὸν ἀρχοντα ἐν οἷς ἀρχεῖ⁴²
τόποι· ἀγοράζειν κτῆμα, ἢ κτερίζει οἶκον, ἢ κληρονομεῖν
ξένον πρόσωπον, εἰ μὴ τις συγγενὴς αὐτῷ ᾖ πάρχει.

Τῷ αὐτῷ ἔτει μηνὶ Νοεμβρίῳ κθ' (52), ὥρα γ',
ἡμέρα δ' ἰνδικτιῶνος ζ' ἔπαθεν ὑπὸ θεομηνίας πάλιν
Ἀντιόχεια ἡ μεγάλη μετὰ δύο ἔτη τοῦ πρὸ αὐτοῦ⁴³
πάθους. Καὶ ἐγένετο σεισμός μέγας ἐπὶ ὥραν μίαν,
καὶ βρυγμὴς⁴⁴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φοβερὰς· καὶ ἔπεσαν⁴⁵
πάντα τὰ κτισθέντα ἕως ἐδάφους καὶ τὰ τεῖχη, καὶ ἐκ
τῶν μὴ πεσόντων παλαιῶν κτισμάτων ἐν τῷ πρώτῳ
σεισμῷ κατηνέχθησαν ὅν· καὶ πᾶσα εὐπρέπεια ἡ
γενομένη ἐν τῇ πόλει ἐκ τῶν τοῦ βασιλέως φι-
λοτιμιῶν, καὶ ὧν ἐξ ἰδίων οἱ πολῖται ὠκοδόμησαν,
πάντα κατέπεσον. Ταῦτα μαθεύσαι αἱ πλησιάζουσαι B
πόλεις μετὰ πένθους ἐλιτάνευον. Ἀπέθανον δὲ καὶ ἐν
ταύτῃ τῇ πτώσει⁴⁶ χιλιάδες τέσσαρες καὶ ὀκτακίσιοι
ἐθδομήκοντα. Οἱ δὲ σωθέντες ἔφυγον εἰς τὰς ἄλλας
πόλεις, καὶ εἰς τὰ ὄρη ἐν καλύδαις ἔφυγον. Γέγονε δὲ
καὶ χειμὼν μέγας καὶ βαρύτερος· καὶ ἐλιτάνευον οἱ
ἀσμεῖναι πάντες ἀνυπόδετοι, κλαίοντες, καὶ
ριπτοῦντες⁴⁷ αὐτοὺς πηγεῖς εἰς τὰς⁴⁸ χύνας, κρά-
ζοντες τὸ, Κύριε, ἐλέησον. Ἐφάνη δὲ ἐν ὁράματι
τινὶ θεοσεβῇ ἀνθρώπῳ, ὥστε εἰπεῖν πᾶσι τοῖς ὑπο-
λειψθεῖσιν, ἵνα ὑπεργράψωσι⁴⁹ εἰς τὰ ὑπέρθυρα αὐ-
τῶν· Χριστὸς μεθ' ἡμῶν, στήτε. Καὶ τοῦτου γενο-
μένου, ἔστη ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. Καὶ πάλιν ὁ βασιλεὺς
καὶ ἡ Αὐγούστα (53) πολλὰ ἐδωρήσαντο χρήματα εἰς
ἀνανέωσιν καὶ οἰκοδομὴν⁵⁰ τῆς Ἀντιοχείας πόλεως,
καὶ μετωνόμασεν⁵¹ αὐτὴν καλοῦσιν. Ἐν δὲ τῇ κα'
τοῦ Μαρτίου (54) μηνὸς τῆς ἐβδόμης ἰνδικτιῶνος
ἐπέβριψεν Ἀλαμούνδαρος⁵² ὁ Ζεκικῆς ὁ βασιλεὺς
τῶν Σαρακηνῶν, καὶ ἐπραΐδυσεν τὴν πρώτην Συρίαν
ἕως τῶν ὁρίων Ἀντιοχείας, εἰς⁵³ τὸ λεγόμενον Λί-
ταργον⁵⁴ καὶ Σκαφαθῶν τῶν κτημάτων. Καὶ ἐφώ-
νευσε πολλοὺς, καὶ ἔκαστε τὰ ἔξω Χαλικηδόνος, καὶ
τὸ Σέρμιον κτῆμα, καὶ τὴν κυνηγίαν χώραν. Καὶ
ἀκούσαντες οἱ ἑταῖροι τῶν Ῥωμαίων ἐξῆλθον κατ'
αὐτοῦ. Καὶ γνόντες οἱ Σαρακηνοὶ σὺν τοῖς Πέρσαις
λαβόντες τὴν πραιῖαν καὶ τοὺς αἰχμαλώτους διὰ τοῦ
ἐσωτέρου λιμνοῦ ἔφυγον. Τῷ δὲ Ἀπριλίῳ μηνὶ
τῆς αὐτῆς ζ' ἐπινεμήσεως⁵⁵ κατέλαβεν βοήθεια
στρατοῦ πεμφθεῖσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ πεζῇ, καὶ D
ἐκ Φρυγίας τῶν λεγομένων Λυκοκρανιτῶν (55) καὶ

illisque volumen in unum collectis, novellas consti-
tutiones noncupavit. His cavet, ne praefectus, ubi
gerit praefecturam, ibi vel possessionem emat, vel
construat domum, vel peregrini, nisi forte sit ei
conjunctus affinitate, hereditatem adeat.

Eodem anno, mensis Novembris die nono supra
vigesimalium, hora diei tertia, feria quarta, indictione
septima, biennio post superiorem cladem, Antio-
chia magna civitas plagae coelitus illatae damnum
iterum passa est. Ingens quippe terrae motus per
horam continuam duravit, atque horrendus om-
nino mugitus e caelo auditus, et cuncta prorsus aedi-
ficia ad terram usque prostrata, urbis quoque
moenia diruta, quaeque substitenter in priori
terrae motu veteres constructiones, ex nunc om-
nes funditus eversae. Denique quidquid tam impe-
ratorum liberalitate, quam privatis civium sum-
ptibus urbi conciliatum fuerat ornatus atque
decoris, id tum omne dejectum in terram. His
perceptis, vicinae civitates in luctum et publicas
supplicationes effusae. Ea vero clade hominum
quatuor millia et septuaginta supra octingentos
periere: qui periculo servati, in alias civitates
migravere, vel in montibus sub tuguriis habita-
vere. Haec asperissima et frigidissima hiems secuta
est, et processiones cum precibus agebant, qui
remanserant civitatis incolae, exalceati, ejulantes,
et pronos se per nivem demittentes, crebris voci-
bus, Domine, miserere, inclamantes. Demum reli-
gioso cuidam viro per visum revelatum est, omni-
bus qui superfuissent ediceret, uti superioribus
domorum liminibus inscriberent: Christus nobis-
cum, state. Eo facto ira Dei pacata est. Porro Im-
perator atque Augusta magnas iterum pecunias in
Antiochenae civitatis instaurationem insumperunt,
et mulato nomine Theopolim nuncupatam volue-
runt. Die vero Martii vicesimo primo, septima
indictione, Alamundarus Zecices Saracenorum re-
gulus, irruptione facta, primam Syriam depopu-
latus est usque ad ipsius Antiochiae loca conter-
mina, ad Litargum dictum et Scaphatenses
possessiones: multosque occidit, incenditque Chal-
cedonis suburbia, et Sermium praedium, atque
Cynegiam regionem. Haec audientes Romanorum
152 optimates armati processerunt obviam: quo

VARIAE LECTIONES.

³⁹ τοὺς πολεμίους νόμους e. ⁴⁰ τὰς add. ex A. ⁴¹ ἐν οἷς ἂν ἀρχῇ a. ⁴² αὐτοῦ] αὐτῆς A a. ⁴³ βρυ-
γμὴς A, βομβὴς vulg. ⁴⁴ ἔπεσαν A. ⁴⁵ πτώσει] πόλει e. ⁴⁶ ῥίπτοντες A. ⁴⁷ τὰς a, τοὺς vulg. ⁴⁸ ἐπι-
γράφωσι A. ⁴⁹ οἰκοδομῇ] ἀνακονισμῶν e. ⁵⁰ μετωνόμασεν A alii, αὐτωνόμασεν vulg. ⁵¹ Σαλαμούνδα-
ρος; A. ⁵² εἰς add. ex A. ⁵³ Λιταργῶ A. ⁵⁴ ἐπινεμήσεως] ἰνδικτιῶνος A.

JAC. GOARI NOTAE.

(51) Ita Chron. Alexand. : Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰου-
στινιανὸς κωδὶξ ἀνευῶθη, καὶ ἐκαλεῖσθαι αὐθενταῖ-
σθαι, ἀπὸ τῆς πρὸ ις' καλανδῶν Ἀπριλίων τῆς
ἐνεστώσης ζ' ἐπινεμήσεως. Hoc anno codex Justini-
anus renovatus est, et publica auctoritate probatus
xvi Kal. April. currentis 7 indict. Anno quarto
duntaxat promulgatum scribit Marcellinus.

(52) Contraxit hanc de terrae motu Antiocheno
historiam Evagrius lib. iv, cap. 6.

(53) Reparatum Antiochiam describit Procopius,

De aedif. Justiniani, lib. II.

(54) De locis Antiochenis bello vexandis consi-
lium Alamundari habes apud Procopium lib. I, De
bello Persico, paulo post medium, ejus incursionem
paulo inferius: verum post victos a Romanis Per-
sas, quod anno sequente Theophanes narrat, eam
expeditionem susceptam exponit Procopius.

(55) Quibus lupus in galea foret insigne, vel quo-
rum galea lupi capite ornaretur.

cognito Saraceni prædam atque captivos secum abducentes per interiorem limitem una cum Persis aufugerunt. Mense porro Aprili ejusdem septimæ indictionis copię auxiliares ab imperatore summissæ advenerunt pedestri itinere, et ex Phrygia qui Lycocranite nuncupantur: et revocato Hypatio patricio Secundino, magistrum militis præfecit in Oriente Belisarium. Duodecimo vero Maii Hermogenes magister vir litteratus, ad Persarum regem ab imperatore Justiniano, legatus de pace habenda missus, Antiochiam pervenit. Junio deinde mense Samaritæ et Judæi Palæstinam incolentes, Juliano quodam in regem coronato, motisque in Christianis armis, rapinas, cædes, incendia adversus eos excitaverunt: quos Deus in Justiniani manus tradidit, adeo ut deletis omnibus Julianum tyrannum capite obruncaret. Chosroes autem Persarum rex Hermogenem magistrum de pace habenda tractatum habiturum cum donis accedentem suscepit: at Julio mense, fuit is ejusdem indictionis 7, muneribus acceptis, propositum de pace sermonem respuit, ita nimirum a profugis Samaritis persuasus, qui regionem suam et universam Palæstinam, utpote qui auxiliares copias Judæorum et Samaritarum quinquaginta millia haberent, proditione tradere pollicebantur. His confusus Chosroes, pacis conditionem non accepit, quinimo de Hierosolymis per istos potiundis cogitabat, urbe videlicet prædite, quæ innumera auri centenaria et ingentem pretiosorum lapidum congeriem penes se haberet. Prætextum vero cepitauri fodinas in montibus Armeniæ, utpote quæ talentum Romanis simul atque Persis olim, nunc autem solis Romanis penderent, atque alia quædam capita prætendens ad imperatorem scripsit. Cum vero id Samaritarum commentum esse compertum fuisset, redeuntes e Persia detenti sunt

A προεβάλετο ἡ στρατηγὸν ὁ (56) Ἀνατολῆς Βελισάριον διαδεξιόμενος Ἰπάτιον τὸν πατρικίον Σεκουρίον (57). Καὶ τῇ ἰβ' τοῦ Μαΐου μηνὸς εἰσῆλθεν ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἑρμογένης ὁ μάγιστρος ὁ (58) ἀνὴρ σοφὸς, πρέσβυς ἀπολυθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ πρὸς τὸν βασιλῆα Περσῶν περὶ εἰρήνης. Τῷ δὲ Ἰουνίῳ μηνὶ Σαμαρεῖται (59) καὶ Ἰουδαῖοι ἐν Παλαιστίνῃ βασιλεῖ Ἰουλιανὸν ὅτι τινὰ ἔστησαν. Καὶ κατὰ Χριστιανῶν ὅπλα κινήσαντες, ἀρπάζας καὶ φόνους καὶ ἐμπύρισμους κατὰ Χριστιανῶν εἰργάσαντο. Οὗς ὁ θεὸς παρέδωκεν εἰς χεῖρας Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἀνήλωσε πάντας, καὶ ἀπακεφάλισεν τὸν τύραννον Ἰουλιανόν. Χοσρόης δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς δεξιόμενος Ἑρμογένην μάγιστρον μετὰ δώρων προσεδύοντα περὶ εἰρήνης, τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνὶ τῆς αὐτῆς ζ' ἐνδικτιῶνος λαβὼν τὰ δῶρα, εἰρήνην οὐ καταδέξαστο ποιῆσαι, ἀναπεισθεὶς ὁ ὑπὸ Σαμαρείτων προσφυγόντων αὐτῷ, καὶ ὑποτιθεμένων αὐτῷ προδιδόναι τὴν χώραν αὐτῶν, πᾶσαν τὴν Παλαιστίνην, ὥς ἔχοντες καὶ συμμαχίαν Ἰουδαίους τε καὶ Σαμαρεῖτας χιλιάδας πενήτηκοντα. Τοῦτοις θαρβύσας Χοσρόης οὐ προέβλετο ὅτι τὴν εἰρήνην, βουλόμενος καὶ ὅτι τὴν Ἱερουσαλὴμ δι' αὐτῶν παραλαβεῖν ἔχουσιν χρυσοῦ ἀναρίθμητα κεντηνάρια, καὶ λιβαίαν πολλήν. Ἀφορμὴν δὲ ἔδωκεν (60) περὶ τῶν χρυσορυχίων τῶν ἐν τοῖς ὄρεσιν Ἀρμενίας, ὥς πρῶην ἀνὰ τάλαντα ὁ τελούντων Ῥωμαῖοις τε καὶ Πέρσαις (61), νῦν δὲ Ῥωμαῖοις μόνους τελούντων ὁ. Καὶ ἄλλα τινὰ κεφάλαια προφασίζόμενος ἔγραψε τῷ βασιλεῖ. Γνωσθέντος δὲ τοῦ δράματος τῶν Σαμαρειτῶν, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ἐκ τῶν Περσῶν, ἐκράτηθησαν εἰς τὸ Ἀρμενίδος (62) ἦσαν δὲ Σαμαρεῖται ὀνομαστοὶ ὅτι πάντες ἐκ τῶν εὐπόρων αὐτῶν καὶ παρεδόθησαν τῷ στρατηγᾷ Βελισαρίῳ, καὶ ἐξετασθέντες ὡμολόγησαν πάντα.

ad Ammidium. Erant autem isti præcipui quinque

VARIE LECTIONES.

- ἡ προεβάλετο A, προεβάλλετο vulg. ὁ στρατηγὸν A b, στρατηγᾶτην vulg. ὁ μάγιστρος ὁ Σκούρης A. ὁ Ἰουλιανὸν τινὰ A, τινὰ Ἰουλ. vulg. ὁ ἀναπεισθεὶς A, πεισθεὶς vulg. ὁ προέβλετο A, προεβλετο vulg. καὶ add. ex A. ὁ λιβαίαν λαβὼν cold. et vulg. ὁ ἔδωκεν, fort. ἔλαβεν. ὁ τάλαντα A, τάλαντου vulg. τε add. ex A. ὁ τελούντες A b. ὁ ὀνομαστοὶ A, ὀνόματα vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(56) A Justiniano jam creatum Belisarii comes et consiliarius testatur Procopius lib. 1. De bello Persico, et a Justiniano denuo institutum.

(57) Ita lego cunctis in codd. Mallem Σεκουρίου. Secundini etenim filius erat Hypatius. Vide libri indicem verbo Hypatius. — Emend. Σεκουρίου liquet ex sæpius repetitis de Hypatio Secundini filio, Imperatoribus Anastasio et Justino, Successorem dans Belisarium Hypatio Secundini patricii filio. — Ἑρμογένης ὁ μάγιστρος ὁ Σκούρης. Reg. Vox omissa notatione digna, ut homo Scythia ita sapiens fuerit. COMPERIS.

(58) Hermogenem quidem de pace legatum memorat Procopius: ejus tamen, ut et Belisarii, et ultro citroque a Persis et Romanis res gestas aliter enarrat: quare alios a Procopio auctores Theophanem secutum constat.

(59) Juliani historiam a Samaritanis in regem evecti refert Cyrillus in Vita S. Sabæ apud Surium die 5 Decembris. Alia eorum scelera habet Procopius, De ædific. Justiniani, orat. 5. Legendum Chronicon Alexandrinum ad præsentem annum.

(60) De istis aurifodinis Procopius medio libri: De bello Persico: Tunc etiam Persiarum loca in Persarmeniis Romani receperunt arcemque Bolum, ac Pharangium vocatam, unde aurum Persæ fodiant, regiæque ferunt. Et infra: Inde Persarmeniorum fines incipiunt, ubi auri metallum est, quod Cabade concedente, quidam loci indigena nomine Symeones curabat: qui postquam Lazos, et Romanos in bello potentiores vidit, Cabadem reditu pecuniarum privavit. Ideo et ipsum stimulum Pharangio Romanis tradens petiit, ut ipsi, remotis aliis, rem curarent. At illis nihil de metallo curantibus, tantum satis visum hostes hoc vectigal amisisse.

(61) Cum singula talenta Romanis ac Persis penderent. Obscurior interpres, ac velut unum utriusque penderetur talentum, quod et Theophanis tot sententiæ adversatur, et iis quæ tradit Procopius l. 1. De bello Persico. COMPERIS.

(62) Ammodium locum a Dara stadiis 20 distantem, quo sibi Persæ et Romani primum occurrere, memorat citatus Procopius.

optimates, et inter cives potioribus valebant opibus; et ii militiæ magistro Belisario traditi, et diligentius examinati, cuncta palam confessi sunt.

Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ ὁ δοῦς Παλαιστίνης ἐποίησεν A Ἐχθραν μετὰ τοῦ φύλαρχου τῶν ὑπὸ Ῥωμαίους Σαρακηνῶν. Καὶ φοβηθεὶς ὁ φύλαρχος ἐσπλήθεν εἰς τὸ ἐσώτερον λιμνῶν⁷¹. Καὶ μαθὼν ὁ⁷² Ἀλαμούνδαρος ἐπιβρίψας, παρέλαθεν αὐτὸν καὶ ἐφόνευσεν. Καὶ λαβὼν τὰς γυναῖκας αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, ὑπέστρεψεν. Καὶ μαθόντες οἱ δοῦκες τῆς Φοινίκης καὶ Ἀραβίας καὶ Μεσοποταμίας καὶ ὁ φύλαρχος ἐδίωξαν ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ ἀκούσας ὁ Ἀλαμούνδαρος ἐφυγεν εἰς τὰ Ἰνδικὰ μέρη, εἰς ἃ οὐδεὶς τῶν Ῥωμαίων ἐσπλήθεν ποτε. Παρέλαθον δὲ καὶ⁷³ τὰς σκηνάς αὐτοῦ⁷⁴, καὶ φνεγχαν αἰχμαλωσίαν πολλὴν Σαρακηνῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παίδων, καὶ ὄσους εὗρον Ῥωμαίους αἰχμαλώτους, καὶ καμήλους καὶ πρόβατα καὶ βόας καὶ πολλὴν μέταξαν (65) καὶ ἱματισμόν. Ἐκαυσαν δὲ καὶ Περσικὰ κάστρα τέσσαρα καὶ ὑπέστρεψαν μετὰ νίκης μεγάλης.

A. M. 6022. — Τούτῳ τῷ ἔτει τῆς η' ἐπιμερησεως (66) ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς ὡσπινιανὸς διαγμὼν μέγαν κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ νίκης αἰρέσεως (67), καὶ τὰς τούτων οὐσίας ἐδήμευσεν. Κατηγορήθη δὲ καὶ Μακεδόνιος ὁ ἀπὸ βεφερενδαρίων (68) καὶ Ἀσκληπδότος ὁ ἀπὸ ἐπαρχῶν⁷⁵, ὅτις καὶ φοβηθεὶς ἐκίστευσεν⁷⁶ καὶ ἀπέθανεν (69) καὶ Πηγάσιος ὁ

Hoc etiam anno Palestinae dux inimicitias cum Saracenorum Romanis subditorum tribuno suscepit: quo exterritus tribunus in inferiorem limitem se recepit. Quod cum rescisset Alamundarus, irruptione facta, tenuit eum et morte damnavit: captisque uxoribus et filiis ejus, reversus est. Ea re audita, Phœnicie, Arabie et Mesopotamiae duces, nec non ipse Saracenorum tribunus ipsum a tergo insecuti sunt: quo cognito, ad Indiae partes, quas Romanorum nullus hucusque penetravit, Alamundarus fugit. Ejus itaque tentoria diripuerunt, et Saracenorum virorem, mulierum et puerorum 153 innumeram multitudinem abduxerunt captivam, et quos reperere Romanos captivitate oppressos, camelos, oves bovesque, necnon sericorum filorum copiam ingentem vestesque plurimas secum tulerunt. Castella quoque Persarum quatuor succenderunt igni, et cum præclara victoria regressi sunt.

A. C. 522. — Hoc anno, qui octavæ indictionis, adversus gentiles et hæresim omnem Justinianus imperator persecutionem movit, et eorum facultates ærario publico addixit. Tunc accusatus est Macedonius exreferendarius et Asclepiodotus ex-præfectus, qui metu pulsus fidem amplexus est et obiit mortem: Pegasius etiam cum filiis inter pro-

VARIE LECTIONES.

⁷¹ Λιμνῶν codd. et vulg. ⁷² ὁ add. ex A. ⁷³ καὶ prius add. ex A b. ⁷⁴ αὐτοῦ A b, αὐτῶν vulg. ⁷⁵ ἐπαρχῶν A b, ὑπάρχων vulg. ⁷⁶ ἐκίστευσεν] ἐκίπησεν A; neutrum verum esse videtur.

JAC. GOARI NOTÆ.

(63) Personam Græci recentiores dicunt ὄνομα, quod unaquæque nomine dignoscatur. Ὀνομάτοι quoque in plurali idem significat: δύο, τρεῖς ὀνομάτοι, duæ, tres personæ.

(64) Saracenicarum tribunum ducem istum Romanis amicium Aretham Alamundari perpetuum hostem fuisse indubium. De utriusque bellis Procopius, lib. 1. *De bello Persico* post medium, et paulo ante finem lib. 11.

(65) Recentioribus Græcis est *sericum*: de qua voce Meursius et euchologium. Corruptius τὸ μεταξὺ pronuntiant.

(66) Coss. Lampadio et Oreste, qua indictione quartum Justiniani annum in tertium a Theophane notatum, incidentem numerat Baronius.

(67) Exstat lib. 1, cap. *De hæret. et Manichæis*, et Samar. tit. 8, tum etiam iis omnibus sanctionibus, quibus aut fidem pietissimus ille imperator satagebat firmandam, aut hæreses convellendas curabat. Porro quod spectat delendas idololatriæ reliquias, Blemmyas, et Nobatas extremos Ægypti populos Persici belli tempore, ut Baronio placet, quarto imperii anno, qui Theophani, Marcellino, et *Chronico Alexandrino* tertius, et Lampadii et Orestis primo consulatu insignis, relicto profanæ gentilitatis ritu, ad verum Dei cultum a Justiniano traductos, scripto confirmat Procopius de bello memorato, lib. 1, non longe a fine, et *De ædif. Justiniani*, orat. 6, alios ejus ope ad fidem vocatos. Quoniam vero in gentiliū numerum Samaritanos Epiphanius recenset, ubi de eorum hæresi; Justinianicæque codicis sancta hæreticos perstringentia, Samaritanos quoque percellunt; et *Chronicon Alexandrinum*, enarrato Samaritanorum tumultu, haud remota ab iis, quæ hic Theophanes recenset, eorum

C videlicet quosdam sio. metuentes urgente necessitate ad Christianam religionem se contulisse, ac propter severitatem legum et magistratum ὀνόμαως καὶ καχοῦργως Christianos se mentiri, vero tamen in hanc et illam partem ἐπαμφοτερίζειν, in-flecti, imo præsidem ipsos ac provinciarum rectores Σαρακηνίζειν, ut suas partes inirent, persuasisse, memorat: certe cum anno præcedente Samaritanorum rebellionem, et poenam auctor retulerit, eos æquitatem legum coercitos demonstrare debuit, cum maxime non in gentiles, sed in Samaritanos promulgata Justinianei codicis occurrant decreta, quibus curialibus cognuntur subire onera, simulque a curialibus privilegiis (quod πολιτεύεσθαι inferius exponit Theophanes) removeretur, novel. 45. Τῶν Ἑλλήνων voce alios quam Samaritanos, aut cum gentilibus eos Theophanem indicare voluisse, mihi facile persuaserim.

(68) Responsionibus imperatoris præerat continuo eidem supplicantium preces nuntians; referendarius Latini hoc munus appellant. Procopius, lib. 11, *De bello Persico*.

(69) Sic edita ex Regio, ex quo emendatum in marg. in Peyr. at plane vitiose. Quam enim hæc habent, timore correptus credidit, et interiit? num enim fides sic gignitur, aut parit mortem? Barb. ἐπίπνευ, quod esset, levi velut aviculæ sublati clamore, pipiens timore mortuus est. Sic enim subito quis graviore metu percussus, voce tremula faucibus erumpente, animam agat. Peyr. ἐκίπησε, sique emendatum in Bar. utique ex Vatt. Quid si ἐκίπησε, cecidit, et mortuus est? nihil familiarius, quam ut metu corruens quis subito moriatur. Nec aliud puto voluisse Theophanem. COMBES.

cedendum examinatus est : Phocas etiam patricius A Crateri filius, et Thomas quæstor, et alii plures comprehensi : quod maximum omnibus timorem incussit. Imperator autem solos Christianos, eosque recta in fide probatos, ad communia et curialia munera sustinenda admitti, gentiles et hæreticos ab eis amoveri lata lege sanxit ; iisdem vero trimestre tempus ineundæ respicientiæ terminum ultimum præscripsit. Porro mense Martio ejusdem indictionis Hermogenes exconsularis et magister, necnon Rufinus exmagister militiæ et patricius Antiochia digressi, et legatorum munere fungentes Persiam versus profecti, Daras cum pervenissent, regi Persarum, ut se ad colloquium exciperet, denuntiaverunt. Dum vero subsistunt ad Daras, Belisarius Orientalis militiæ magister una cum reliquis Romanis ducibus urbi quam proxime castra applicuit : qua re cognita, Meran Persarum regis supremus dux, ipseque regis filius, et cæteri Persarum duces cum innumeris copiis Nisibi collecti, acie omni in partes tres divisa, Junio mense memoratæ octavæ indictionis in eos irruerunt. Comperito periculo, Romanorum duces una cum magistro eductis ordine præclaro copiis, obviam in Persas ierunt, unde acre prælium conflictusque terribilis insecutus est. Cæsis itaque Persis, 154 et ad internecionem profligatis, vexillum eorum tulerunt Romani : Meran vero regisque Persarum filius paucique admodum e prælio superstites fuga Nisibim contenderunt, præclara Romanis relicta victoria. C Quod ubi Persarum rex agnovit, patricium Rufinum solum una cum Alexandro comite ad se accedere permisit : et insequenti mense Augusto eum convenientes, et ad invicem sæpius collocuti, firmatis speratæ pacis conditionibus, in pace secesserunt.

A. C. 525. — Romæ episcopi Bonifacii annus primus.

Hoc anno, mense Septembri, indictione nona, ingens et terribile astrum ad occidentalem cæli plagam visum, cometes nimirum, Lampadias dictus, in superiorem cæli partem radios fulguris in modum coruscantes emittens, ac per totos viginti dies perseverans : ex quo universales populorum tumul-

A Ἡλιουπολίτης σὺν τοῖς τέκνοις αὐτοῦ ἐν προόδῳ ἐξηπάσθησαν, καὶ Φωκῆς ὁ πατρικίος τοῦ Κρατεροῦ, καὶ ὁ κοιαιστωρ (70) Θωμᾶς, καὶ ἄλλοι συνελήφθησαν· καὶ φόβος πολλὸς ἐγένετο. Καὶ ἐθέλεισεν ὁ βασιλεὺς, ὥστε μὴ πολιτεύεσθαι τοὺς Ἑλληνίζοντας, μηδὲ τοὺς αἰρετικούς, εἰ μὴ μόνους ἢ τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανούς, δοὺς αὐτοῖς καὶ προθεσμίαν ἕως μηνῶν τριῶν πρὸς ἐπιστροφὴν. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνί (71) τῆς αὐτῆς ὁγδῆς ἢ Ἰνδικτιῶνος ἐν Ἀντιοχείᾳ ὁ Ἑρμογένης ὁ ἀπὸ ὑπάτων μάγιστρος καὶ Ρουφίνος ὁ ἀπὸ στρατηλατῶν πατρικίος ἐπὶ τὰ Περσικὰ μέρη ἀπερχόμενοι πρεσβεύεται, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ Δαρὰς, ἐμήνυσαν ἢ τῷ βασιλεῖ τῶν Περσῶν τοῦ θέξασθαι καὶ αὐτούς. Καὶ ἐν τῷ διαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸ Δαρὰς ἅμα Βελισαρίῳ τῷ στρατηλάτῃ τῆς Ἀνατολῆς, καὶ τῶν λοιπῶν ἐξάρχων Ῥωμαίων, καὶ ἀπικνεύοντων αὐτῶν πρὸ μικροῦ τῆς πόλεως (72), μαθὼν ὁ Μηρᾶν ἢ πρωτοστράτηγος τοῦ Περσῶν βασιλείως σὺν τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως, καὶ τοῖς λοιποῖς στρατηγοῖς ἢ τῆς Περσίας, συνηγμένοι ἐν τῷ Νιτζιδίῳ ἢ μετὰ Περσικῆς δυνάμεως πολλῆς τῷ Ἰουνίῳ μηνί τῆς Ἰνδικτιῶνος ἧ', ἐπέβριψαν ἢ αὐτοῖς μερίσαντες ἢ τὸ ἴδιον πλῆθος εἰς τρία τάγματα. Καὶ τοῦτο γινόντες οἱ στρατηγοὶ Ῥωμαίων σὺν τῷ μαγίστρῳ καλῶς στρατηγήσαντες, ὥρμησαν κατὰ τῶν ἢ Περσῶν, καὶ ἐγένετο πόλεμος μέγας καὶ συμβολὴ φοβερά. Καὶ ἐκόψαν οἱ ἢ Ῥωμαῖοι τοὺς Πέρσας, καὶ ἀπώλεσαν ἢ αὐτοὺς ἐπ' ἀράντας καὶ τὸ βάνδον (73) αὐτῶν. Ὁ δὲ Μηρᾶν καὶ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως Περσῶν καὶ ὅλγοι ἐκ τῶν περισσωθέντων κατέφυγον εἰς τὸ Νιτζιδίον ἢ· καὶ ἐνίκησαν οἱ Ῥωμαῖοι νίκην μεγάλην. Γινούς δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν, ἐπέτρεψεν ἢ εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὸν τὸν πατρικίον Ρουφίνον μόνον ἅμα τῷ κόμητι Ἀλεξάνδρῳ. Καὶ τῷ Αὐγούστῳ μηνί εἰσῆλθον ἢ πρὸς αὐτὸν, καὶ πολλὰ διαλεχθέντες καὶ εἰρήνης πάστα κατατυπώσαντες ἢ ἐξῆλθον ἐν εἰρήνῃ.

A. M. 6025. — Ῥώμης ἐπισκόπου Βονιφάτιου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνί Σεπτεμβρίῳ Ἰνδικτιῶνος θ' ἐφάνη μέγας καὶ φοβερὸς ἀστὴρ εἰς τὸ δυτικὸν μέρος κομήτης πέμπων ἐπὶ τὰ ἄνω τὰς αὐτοῦ ἀκτῖνας ἀστραπτούσας, ὃν εἰλεγον Λαμπαδίαν, καὶ ἔμεινεν ἐπὶ εἰκοσὶ ἡμέρας λάμπων· καὶ ἐγένοντο κοσμικαὶ δημοκρατίαι (74) καὶ φόνοι. Ἐν δὲ τῇ συμπληρώσει

VARIE LECTIONES.

ἢ μόνον a. ἢ ὁγδῆς add. ex A. ἢ ἐμήνυσαν — Δαρὰς om. A. ἢ Μηρᾶν A passim. ἢ τοῖς λοιποῖς στρατηγοῖς b, τῶν λοιπῶν στρατηγῶν vulg. ἢ Νιτζιδίῳ A. ἢ ἐπέβριψαν A, ἐπέβριψεν vulg. ἢ μερίσαντες A b, μερίσας vulg. ἢ τῶν add. ex A b. ἢ οἱ add. ex A. ἢ ἀπώλεσαν vulg. ἢ Νιτζιδίῳ A. ἢ ἐπέτρεψεν A, ἐτρέψεν vulg. ἢ εἰσῆλθον A, εἰσῆλθεν vulg. ἢ κατατυπώσαντες ἐξῆλθον ἐν εἰρήνῃ A, τυπώσαντες, ἐξῆλθεν εἰρήνῃ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(70) De bello Persico lib. 1 : Imperator Paretrius, quem magistratum Romani quæstorem, Latini jurisconsultum vocant. Idem, De bello Vandalico, lib. 1, exercitus quæstor, sumptus dispensator vocatur.

(71) Romanorum legationem, pugnam, victoriam, Persarumque fugam, ac pacem tandem initam pluribus enarrat Procopius, qui Mirrhanem appellat, Μηρᾶν hic scriptum. Magistratus seu dignitatis vocabulum : viri namque nomen Perozus fuit.

(72) Non procul a civitatibus Daras porta exercituum fossa munivisse Belisarium refert Procopius, quod voce ἀπληχεύειν exprimit Theophanes.

(73) Procopius, De bello Vandalico, lib. II, Signum, quod Romani bandum vocant. Idem rursus, Omnium animosissimus inter ordines ducis (scilicet) signum consuevit, quem bandophorum Romani vocant. Plura Meursius, et Lacerda in advers.

(74) Communem unam civitatis plebem, necnon etiam civitatis ejusdem populi partes et factiones diversas δημοσ significat. Hinc Βενέτων et Πρα-

τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς κατέλαβεν ὁ πατρίκιος 'Ρου-
φίνος ἐκ τῆς πρεσβείας τῶν Περσῶν πρὸς τὸν βασι-
λέα 'Ιουστινιανὸν εἰρήνης πᾶντα στοιχήσας (75)·
ὅτινα δεξάμενος βασιλεὺς ἐχάρη⁸⁸ λίαν διὰ τὴν εἰ-
ρήνην, καὶ ἡσμένισε⁸⁹ τὰ στοιχηθέντα πᾶντα, καὶ
ἔτυχον εἰρήνης τὰ πράγματα ἀμφοτέρων.

A. M. 6024. — Τούτῳ τῷ ἔτει πέμπτῳ ὄντι (76)
τῆς βασιλείας 'Ιουστινιανοῦ μηνὶ 'Ιανουαρίῳ ἰνδι-
κτιῶνος δεκάτης γέγονεν τοῦ λεγομένου Νίκα ἡ
ἀνταρσία (77). Καὶ ἔσπεσαν οἱ τῶν δῆμων εἰς βασι-
λέα 'Υπάτιον τὸν συγγενὴ τοῦ βασιλέως 'Αναστα-
σίου· καὶ ἐκαύθη πολὺ μέρος τῆς πόλεως, καὶ ἡ
Μεγάλη ἐκκλησία, καὶ ἡ ἀγία Εἰρήνη, καὶ ὁ ξενὸν
τοῦ Σαμψῶν, καὶ τὸ Αὐγουστέον, καὶ τὸ προσκί-
νιον (78) τῆς βασιλικῆς, καὶ ἡ Χαλκὴ τοῦ παλατίου.
Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας, καὶ πολλοὶ τῶν εὐρεθέν-
των ἐν τῷ λεγομένῳ ἱππικῷ μετὰ 'Υπατίου, ὡς
φασί, τριάκοντα πέντε χιλιάδες ἀπέθανον⁹⁰. Γέγονεν
δὲ ἡ ἀταξία τοῦ, Νίκα, τρόπῳ τοιοῦτῳ (79)· 'Αν-
ελθόντα τὰ μέρη ἐν τῷ ἱππικῷ, ἀνέκραξαν οἱ τῶν
Πρασίνων· 'Ακρα (80). Διὰ Καλοπόδιον⁹¹ τὸν κου-

lus et caedes secuta. Exeunte porro mense Novem-
bri, patricius Rufinus sua ad Persas legatione fun-
ctus, datis pacis conditionibus, ad imperatorem
Justinianum reversus est: eum ob firmatam pacem
exceptit imperator gratissime et foederis initi pactas
conditiones ex animo letusque probavit: atque ita
demum Romanorum et Persarum res optima pace
positae sunt.

A. C. 524. — Hoc anno, qui Justiniani imperii
quintus, mense Januario, indictione decima, sediti-
o, cui nomen Nica, Vince, factum est, ortum
habuit: popularesque tribus Hypatium Anastasii
imperatoris consanguineum imperatorem corona-
verunt: plurimaque urbis pars subinde incendium
passa est, ut et Magna ecclesia, sanctae Irenes
templum, peregrinorum Sompsonis nomine hospi-
tium, Augusteum, regiae atrium columnis circum-
quaque ornatum, et Chalce palatii. Inde timor, in-
gens per urbem vagatus, plurimique eorum, qui una
cum Hypatio in circō sunt reperti, ad triginta
quinque hominum millia, ut narrat, interfecti.
Seditio ista, quae postmodum Nica, Vince, appel-
lationem obtinuit, hoc pacto exorta est: Populi

VARIAE LECTIONES.

⁸⁸ ἐχάρη add. ex A. ⁸⁹ ἡσμένισε A, ἡσμένισε vulg. ⁹⁰ ἀπέθανον om. A e. ⁹¹ Καλοπόδιον A a, Καλα-
πόδιον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

σίων δῆμος et δῆμοι, non in circō modo, sed et
in civitate partes oppositae, de quibus Balsamon
supra in pag. 142, τῶν δῆμων κατεξουσιαζόντων
ἐν ταῖς ἱπποδρομίαις, populi factionibus potestatem
omnem sibi vindicantibus in circō, etc. et δῆμαρ-
χος, sive δῆμαρχος partis unius princeps fuit. Si-
mocatta, lib. viii, cap. 7: Τοῖς δῆμαρχοῖς ὁ αὐτο-
κράτωρ εἰσκαλεσάμενος εἰς τὰ βασιλῆα, οὗς διοικητὰς
τῶν δῆμων εἰσθεν τὸ πλῆθος ἀποκαλεῖν: Tribunos,
quos populi administratores vulgus appellare solitum
est, in palatium accivit imp. Zonaras in Phoca: 'Ο
Φωκᾶς τὴν γυναῖκα Λεοντίαν Αὐγουστᾶν εὐθὺς ἀν-
ηγόρευσε τῶν δῆμων παρόντων. Τότε διὰ τόπων ἐν
οἷς ἴσταντο ἀμφιβολίας γενομένης τοῖς Πρασίνοις,
καὶ τοῖς Βενέτοις, στασιάζειν ἤρξαντο κατ' ἀλλήλων.
Πρώτως δὲ τινὰς ὁ Φωκᾶς κατασκευάσειν αὐτοῖς τὴν
στάσιν ἐπεχείρει. Ἐνδὲ οὖν τῶν σταλέντων τὸν τῶν
Πρασίνων ὀδρίσαντος δῆμαρχον, καὶ τοῦτον ὤθισαν-
τος, μὴ ἐνεγκόντες οἱ τοῦ δῆμου τοῦτο, ἔκραζον·
Leonitiam uxorem Augustam praesentibus factionibus
statim renuntiavit. Tunc propter locorum dignitatem
inter Prasinios et Venetos orta contentione tumultuari
ad invicem cœperunt. Quibusdam vero missis, loca
eis assignare Phocas conabatur. Missorum itaque
quopiam Prasinæ factionis ducem conviciis esci-
piente ac eum impellente, factionis illius viri inju-
riam non tolerandam rati, vociferabantur. Factionis
cujusque viri δημότης, et δημοτελεῖν qui eos in
unum cogeant, dicebatur: δημοκρατία tandem
unius in alteram partem pugnae victoria. Proco-
pius, De bello Persico lib. i: Populi δῆμος in qua-
libet civitate jamdudum in Prasinios et Venetos divisi
erant (fullonia quidem nomina) quorum gratia inter
spectatores, et pecunias erogare, et corpora diris
cruciatibus affligere, denique ignominiosam oppellere
mortem non designantur. Certant enim cum oppo-
sito, non animadvertentes cujus gratia periculum
videant: nasciturque illis erga proximos inimicitia
quædam nulla de causa, quæ nec generi, nec ne-
cessitudini ulli parci: apud hos vincere fuerit, si
qua impietate in Deum utantur, si et leges, et res

publicæ violentur. Cujus sceleris participes quoque
feminae sunt, non solum ipsos sequentes viros, sed
cum eis si oporteat in certamen descendentes, quam-
vis alias in theatrum non veniant. Super quibus nihil
ego satis habeo dicere, nisi morbum hunc esse animi
communem, qui omnes civitates ac populos invasit.

(75) Pacem hoc anno depactam Theophanes,
Jornandes, De regn. ac temp. suce. seditiosis anno,
qui insequens est, Marcellinus Justiniani 6, Pro-
copius Persicum bellum annis 7 durasse affirmat.

(76) Ita Chronicon Alexandrinum, et Marcellini.

(77) Procopius posita superius prosequens, Tunc
magistratus, inquit, qui erat Byzantii, horum quos-
dam seditiosorum ad supplicium ducebat: reliqui
vero simul convenientes rapiunt, ac in carcerem in-
gressi eos, qui pari seditione, aut alia quavis turpi
causa vincti erant, liberant; ministros ac satellites
magistratum sequentes interficiunt, etc. ignis tota
urbe haud aliter quam ab hostibus cernebatur, etc. Eva-
gius, lib. iv, cap. 13 Procopii verba contrahens:

Ἐπάγει, scribit, τὴν ἀνὰ τὸ Βυζάντιον γενομένην
τῶν δημοτῶν στάσιν, ἣ προσηγορίαν τὸ σύνθεμα
τῶν δῆμων δέδωκε· τὸ, Νίκα, γὰρ ἐπὶ τὴν ποιοῦσαν
τοῦτο τῶν δῆμων ἀλλήλοις συναρβάντων σύνθεμα
δόντες τῆς ἐς ἀλλήλους γνώσεως. Adjicit seditionem
popularium C.P. constatam, quæ nomen ex tessera
populi accepit: quippe Vincas fuit propterea ap-
pellata, quod populus inter se congressus, hanc tes-
seram, Vincas, sibi præscripserit, quo alter ab
altero internosceretur.

(78) Procopius Interpres, vestibulum; infra,
εἰσοδον τοῦ παλατίου.

(79) Imperfecto sane, et obscuro penitus. Qui
plenam et integram peractæ seditionis istius re-
quireret historiam, Procopium, lib. i, De bello Per-
sico, Chronicon Alexandrinum, et Marcellinum
comitem ad hunc annum consulat.

(80) Ex publicis actis hæc deprompta intellige:
vel potius, acta sunt hæc propter Calopodium spa-
tharium.

factionibus ad circum collectis exclamaverunt Prasini: *Acta*, propter Calopodium cubicularium et spatharium vociferati sunt Prasini: *Annos tibi plurimos, Justiniane Auguste: tu vincas. Injuriam perpetior, o qui bonus unus es, nec eam amplius fero. Novit Deus.* 155 Vereor nominare, ne rem feliciter geras, et ego ad periculum extremum deducar. — Respondit mandator: *Quis ille sit, non novi.* — Prasini: *Qui me opprimit, ter auguste, ad aulicis officinas moratur.* — Mandator: *Nullus injuriam vobis infert.* — Prasini: *Unus solusque me injuria afficit, o Deipara, ne paria iniquitatis capita repetat.* — Mandator: *Quis ille sit, ignoramus.* — Prasini: *Tu solus novisti, ter auguste, quis me in hodiernum diem opprimit.* — Mandator: *Si quis omnino sit, nescimus.* — Prasini: *Calopodius spatharius ipse est qui me vexat, omnium Domine.* — Mandator: *Nihil administrat Calopodius.* — Prasini: *Quisquis ille fuerit, Judæ partem sibi comparabit: brevi rependet Deus illatæ injuriæ præmium.* — Mandator: *Spectatum conveniatis? an forte contumeliis optimates respersuri?* — Prasini: *Qui injuriam intulerit, Judæ sortem sortietur.* — Mandator: *Quiescite tandem, Judæi, Manichæi, Samaritæ.* — Prasini: *Judæos et Samaritanos nuncupas? sit omnibus nobis adjurix Deipara.* — Mandator: *Quousque vobis ipsis infausta precamini?* — Prasini: *Anathema ceu Judæ, o domine, ei qui Dominum non recta credere proficietur.* — Mandator: *In unius nomine vos baptizari jubeo.* — Magna ad invicem contentione exclamaverunt Prasini, et vociferati sunt: *Ut jussit, hauri aquam, in unius nomine baptisor.* — Mandator: *Sane, nisi quiescat, caput vobis tollo.* — Prasini: *Singuli quique salutem sibi quærere incipiunt: et si quid afflicti proferamus, ne*

δικουλάριον καὶ σπαθάριον, εἰ Πράσινοι. "Ετη" πολλά, Ἰουστινιανὲ Ἀθροῦστε· τοῦ βίβας" (81). Ἀδικοῦμαι, μόνε ἀγαθὲ, οὐ βαστάζω. Οὐδὲν δ' θεός. Φεβοῦμαι ὀνομάσαι, μὴ πλεόν στυγυήσῃ (82) καὶ μέλλω κινδυνεύειν. — Μανδάτωρ (83). Τίς ἐστίν, οὐκ οἶδα. "Ο πλεονεκτῶν με, τρισταθροῦστε, εἰς τὰ τζαγγάρια εὐρίσκεται (84). — Μανδάτωρ. Οὐδεὶς ὑμᾶς ἀδικεῖ. — Οἱ Πράσινοι. Εἰς καὶ μόνος ἀδικεῖ με, θεοτόκε, μὴ ἀνακαταλίσθαι. — Μανδάτωρ. Τίς ἐστὶν ἐκείνος, οὐκ οἶδμεν. — Οἱ Πράσινοι. Σὺ καὶ μόνος οἶδας, τριστρωγούστε, τίς πλεονεκτεῖ με σήμερον. — Μανδάτωρ. Εἰ τις ἐάν ἐστίν, οὐκ οἶδμεν. — Οἱ Πράσινοι. Καλοπόδιος ὁ σπαθάριος ἀδικεῖ με, θέσποτα πάντων. — Μανδάτωρ. Οὐκ ἔχει πρῶγμα Καλοπόδιος. — Οἱ Πράσινοι. Εἰ τίς ποτέ ἐστίν, τὸν μόνον ποιήσει τοῦ Ἰούδα, ὁ θεὸς ἀναποδώσει αὐτῷ ἀδικούντι" με διὰ τάχους. — Μανδάτωρ. Ὑμεῖς οὐκ ἀνέρχεσθε" εἰς τὸ θεωρῆσαι, εἰ μὴ εἰς τὸ ὑβρίζειν τοὺς ἀρχοντας. — Οἱ Πράσινοι. Εἰ τις θήποτε ἀδικεῖ με, τὸν μόνον ποιήσει τοῦ Ἰούδα. — Μανδάτωρ. Ἦσυχάσατε, Ἰουδαῖοι, Μανιχαῖοι" καὶ Σαμαριταῖς. — Οἱ Πράσινοι. Ἰουδαῖος καὶ Σαμαριταῖς ἀπεκαλεῖς; ἡ θεοτόκος μετὰ ὅλων. — Μανδάτωρ. Ἐγὼ πότε ἐαυτοὺς καταρᾶσθε; — Οἱ Πράσινοι. Εἰ τις οὐ λέγει, ὅτι ὀρθῶς πιστεύει, ὁ θεοπότης, ἀνδράσμα αὐτῷ, ὡς τῷ Ἰούδα. — Μανδάτωρ. Ἐγὼ ὅμνῳ λέγω εἰς ἔνα βαπτίζεσθαι. — Οἱ Πράσινοι. Ἀνέβησαν ἐπάνω ἀλλήλων, καὶ ἔκραζον. Ὡς ἐκέλευσεν, ἀνέλας, εἰς ἔνα βαπτίζεσθαι" (85). — Μανδάτωρ. Ὅπως εἰ μὴ ἡσυχάζετε, ἀποκτενῶ ὑμᾶς. — Οἱ Πράσινοι. Ἐκαστος σπεύδει ἀρχὴν κρατῆσαι, ἵνα σωθῇ· καὶ εἰ τι ἄρ' εἰπωμεν" ἀλεθόμενοι, μὴ ἀφανακτῶσιν τὸ κράτος σου· τὸ γὰρ

VARIE LECTIONES.

"Ετη" ἔτι Α. "fort. βίβας." "εἰ τις" πάντων. — Μανδάτωρ om. Α. "ἀδικοῦντι με Α. ἀδικούντι μετὰ vulg. "ἀνέρχεσθε Α. ἀνέρχ., vulg. "μὴ εἰς Α. e. omisso εἰς. "Μανιχαῖοι Α. e. "μετὰ ὅλων τῶν Μανιχαίων Α. "βαπτίζεσθαι Α. f. fort. βαπτίζεσθε. "ἀνέλας Ἀντίλας Α. utrumque obscurum. "βαπτίζεσθαι Α. e. "ἡσυχάζετε Α. ἡσυχάζετε vulg. "εἰ τι ἄρ' εἰπωμεν Α. εἰ τι ἄρ' εἰπωμεν vulg.

JAC. GOAR NOTE.

(81) Plebem CP. maximeque Prasini factionem Latine exclamasse. Tu vincas, non Græce Νίκα, verba præsentia confirmant ut credamus. Chronicon Alexandrinum ponit, τοῦ βίβας. (82) Ne feliciter illi cedat: nempe Calopodio, cujus occasione nata seditio. Comæsis. (83) Suidas, et Lexicon Regium ms., πύθην; qui secreta explorat, et interrogat, vel etiam principis mandata ad populum refert, πρᾶξο, imperatoris lingua: de quo abunde Bigaltius. (84) Enigmatica locutio. Τζάγγα, et τζαγγάρια, ceræ, sunt; a quibus apifex τζάγγας, sive τζαγγάρης, calcearius, σκυτεὺς, sartor; τζαγγάρια autem officina. Καλοπόδιον, pes ligneus, est, et exemplar, ad cuius mensuram et formam consueverunt calcei. Καλοπόδιος autem cubicularius Justiniani et spatharius erat is, de quo populi ad imperatorem querelæ, quem cum aperte nominare nollet, φεβοῦμαι ὀνομάσαι nuper dixit, tacite subindicavit ejus nomen, allusione facta ad calcearium καλοπόδιον, dicens: Εἰς τὰ τζαγγάρια εὐρίσκεται. Aperte nomen ejusdem inferioris pronuntiat. Καλοπόδιος δὲ σπαθάριος ἀδικεῖ με.

(85) Sarcasmus, quo Manichæorum non in trinitate, sed in Deo solo baptizantium error, populo exprobratur. Placet tamen alia lectio, qua populo Manichæismus exprobratur: Εἰς ἔνα βαπτίζεσθε: Unius nomine baptizamini. — Buccard. et Goar acceperunt, ac si esset ἀνέλα· hauri, funde aquam; aliud falsum magis; præsertim si vocem ἀνέλα idem esse dicantur atque ἀντίλα vel ἀντίλος, quod est sentina; nautica, Plauto. Sic vero accepisse præconem, gravemque eo verbo injuriam sibi irrogatam sensisse, seu magis imperatori quem referebat, indicat iræ plena responsio, ac qua primum comminatur penam capitis, cum hæc in verbis, et conviciis stetit discipulatio. — Ἐκαστος σπεύδει ἀρχὴν κρατῆσαι ἵνα σωθῇ, Aleman. quisque ambit imperium, etc. Imo utilius sit imperium oportet, ut omnes securi vivant. Quisquis salutem incipit consulere: ut sit excusatio, tanquam coacti tumultuenter, impune in eos grassantibus Venetis, nec magistratum ulciscente; quin potius ipsos injuriam patientes ad penam deposcente. Eo enim collineat tota fabula. Comæsis.

Θεῖον πάντων ἀνέχεται. — Οἱ Πράσινοι· Ἡμεῖς ἄλογον ἔχοντες, αὐτοκράτωρ, δογματίζομεν ἀρτι πάντα πῶς ἔστιν, ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν, οὐδὲ τὸ παλαιότερον, τρισαύγουστε, οὐδὲ πολιτείας κατὰστασις, μίαν εἶναι τὴν πόλιν προέργουμαι, δὲ ἂν εἰς βερδὸν καθέλωμαι· εἶθος¹⁰ μηδὲ τότε, τρισαύγουστε. — Μανδάτωρ· Ἐκαστος ἐλευθερος δοῖν θέλει, ἀκινδύνως δημοσιεύει. — Οἱ Πράσινοι· Καὶ θαρρῶ ἐλευθερίας, καὶ ἐμφανίσαι οὐ συγχωροῦμαι· καὶ ἐὰν ἔστιν ἐλευθερος, ἔχει δὲ Πρασίτων ὑπόληψιν, πάντως εἰς φανερόν κολάζεται. — Μανδάτωρ· Ἐτοιμοθάνατοι¹¹ οὐδὲ τῶν ψυχῶν ὑμῶν φείδεσθε; — Οἱ Πράσινοι· Ἐπαρθῇ τὸ χρῶμα τοῦτο, καὶ ἡ δίκη οὐ χρηματίζει, ἄντες τὸ φονεῦσθαι (86)· καὶ ἄρες, κολαζόμεθα. Ἴδε πηγὴ βρύουσα, καὶ ὅσους θέλεις, κολάζει. Ἀληθῶς τὰ δύο ταῦτα οὐ φέρεῖ ἀνθρωπίνη φύσις. Εἰθὺς¹² Σαββάτιος¹³ (87) μὴ ἐγεννήθη, ἴνα μηδὲ υἱὸν ἔσχηεν φονέα. Εἰκότως¹⁴ (88) ἐκτός φόνος ἔστιν ὁ γερόμενος εἰς τὸ Ζεῦγμα (89) τῇ πρώτῃ, ὡς ἐθεώρησεν (90), καὶ τῇ δευτέρῃ ἐσφάγη. Δέσποτα πάντων. — Οἱ Βένετοι· Τοὺς¹⁵ φονεὺς ἔλουν τοῦ σταδίου ὑμεῖς μόνοι ἔχετε. — Οἱ Πράσινοι· Πότε¹⁶ σφάζεις, καὶ ἀποδημεῖς; — Οἱ Βένετοι· Σὺ δὲ σφάζεις, καὶ διακινεῖς. Τοὺς φονεὺς γὰρ τοῦ σταδίου ὑμεῖς μόνοι ἔχετε. — Οἱ Πράσινοι· Δέσποτα Ἰουστινιανὸς, αὐτοὶ¹⁷ παρακαλοῦσιν, καὶ οὐδεὶς αὐτοὺς φονεῖται¹⁸. Νοήσει ὁ θέλων¹⁹, τὸν ξυλοπῶλιν, τὸν εἰς τὸ Ζεῦγμα, τίς ἐφόνευσεν, αὐτοκράτωρ; — Μανδάτωρ· Ὑμεῖς αὐτὸν ἐφόνευσας. — Οἱ Πράσινοι· Τὸν υἱὸν τοῦ Ἐπαγᾶδου τίς ἐφόνευσεν, αὐτοκράτωρ; — Μανδάτωρ· Καὶ αὐτὸν ὑμεῖς ἐφόνευσας²⁰ καὶ τοὺς Βερέτους κλένεις. — Οἱ Πράσινοι· Ἀρτι καὶ ἀρτι· Κύριε, ἀλέησον. Τυραννεῖται ἡ ἀλήθεια. Ἦθελόν ἀντιβαλεῖν²¹ τοῖς λέγουσιν ἐκ Θεοῦ διοικεῖσθαι τὰ πράγματα. Πόθεν αὕτη ἡ δυστυχία; — Μανδάτωρ·

VARIE LECTIONES.

¹⁰ ἡμεῖς om. A e. ¹¹ αὐτοκράτωρ add. ex A. ¹² κατὰστασις vel καταστάσις legendum videtur. ¹³ βορδόνιν A. ¹⁴ εἶθος¹⁵ ἥθους A e, εἶθους a, omnia incerta. ¹⁶ ἐτοιμοθάνατοι A a, ἐτοιμοθάνατοι vulg. ¹⁷ ἴθους A f, εἶθους a. ¹⁸ Σαββάτιος A a, Σαββάτης vulg. ¹⁹ εἰκότως ἐκτός A, εἰκοστὸν ἔτος vulg. ²⁰ πρώτῃ, ὡς | πρώτῃς A a. ²¹ τοὺς φόνους ὅλους τὸν ἰσφαγεῖν a. ²² τότε A. ²³ αὐτοὺς e f, νοήσει e, φονεῖται f, νοήση vulg. om. A. ²⁴ ὁ θέλων A f, ὁ μὴ θέλων vulg. ²⁵ ἀντιβαλεῖται A a.

JAC. GOARII NOTÆ.

(86) A credibus abstinere; sive etiam. cædes com-
pesce. Καὶ ἄρες, κολαζόμεθα, ac sine, punimur: id
est, pœnam quam jure irroges, non detrectamus.
Sequentia ut hæreant, ἴδε πηγὴ βρύουσα, καὶ ὅσους
θέλεις κολάζει, ironice dicta velim, alludendo ad
cædem ea die patraliam ad Zeugma. En fons acu-
turis; tu, quos lubet, plecte, nulla cædis habita
ratione, adhucque stillantis cruoris, pro libito
poenas inflige. Hoc enim est quod aiunt, neminem
posse ferre. Sabbatius, quem nec fuisse precantur
Prasini, pater est Justiniani. COMBESIS.

(87) Sabbatius Justiniani pater. Procopius in
Anecdotis in contrarium alia confingit: principem
a Procopii calumniis vindicat Gabriel Tivoriensis in
Obsequiis, apologetica ipsius Justiniani.

(88) Barb. Peyr. etc. sic plane: ut sit approbatio
exsecrationis in Justinianum jactata. Tum sequatur
ejus ratio, ἔκτος φόνος ἔστιν, sexta cædes est, etc.
Majorem vim habet quod legit Aleman, εἰκοστὸς
ἔκτος, sexta supra vigesimam: sed essent produ-

A indignetur imperium tuum: ipse Deus omnes susti-
net patienter. — Prasini: Nos cum jure queramur:
cuncta nunc propriis appellamus nominibus: ubi
moretur ille, nescimus: patatium, ter auguste, vel
reipublicæ status et administratio mihi ignota: unica
via per urbem procedo, cum bordoni insideo: uti-
nam, ter auguste, ne tum quidem. — Mandator:
Liber homo quilibet, quocunque vult, tuto atque im-
pune in publicum procedere potest. — Prasini: Li-
bertati confido: eam tamen manifestam reddere mihi
non licet. Si quispiam liber est, de Prasiniarum
factione suspectus, omnino plectitur in manifesto.
— Mandator: Penarii, furciferi, neque vitæ restre
parcitis? — Prasini: Ausertur certe color iste,
cessat prorsus a jure dicendo ipsa justitia: permitte,
occidamur: per te licet, morte plectamur. En jum
scaturit fons sanguinis, tu, quos jubet, plecte. Certe
duo hæc humana natura minime patitur, utinam
Sabbatius nusquam fuisset natus, filium certe homi-
cidam non habuisset. Certe foris mane ad Zeugma
patrata 156 est cædes, utinam insperasset majestas
tua et vesperi tandem, omnium Domine, neci traditus
fuisset. — Dixerunt Veneti: Vestri sunt omnes, itique
soli, totius hujus stadii homicidæ. — Opposuerunt
Prasini: Quandonam jugulas, et fugam arripis?
— Veneti: Tu cædes admittis, ac insuper tumultum
moves. Vestri sunt, itique soli per stadium homicidæ.
— Prasini: Domine Justiniane, isti precibus instant,
et nullus cædit. Hæc qui vult, intuebitur. Vendito-
rem lignorum ad Zeugma quis interfecit, o impera-
tor? — Mandator: Vos eum occidistis. — Prasini:
Epagathi filium quis interfecit, o imperator? — Man-
dator: Vos etiam istum occidistis: et Venetos cri-
mine implicatis. — Prasini: Etiam nunc, etiam
nunc, Domine Deus miserere, vis veritati inferitur.
Deum mundi res omnes moderari asserentibus oppo-
nerem me quam libenter. Quæ hæc calamitas? —

pendi codd. Vitiosa sunt quæ P. Goar representat
ex Reg., nisi ea ipsa sunt quæ Aleman. levi litte-
rarum mutatione, quod et placet. COMBESIS.

(89) Origines CP. adhuc ms.: Τὸ καλούμενον
Ζεῦγμα, ὅπταν ἐκομίσθη τὸ σῶμα τοῦ πρώτου μαρ-
τυρος Ἰεσοφάνου ἐκείσε ἐξέσπινθησαν μοῦλαι, καὶ ἔσαν
τὸ σῶμα ἐκὸς Κωνσταντινουπόλεως καὶ οὕτως ἐκώφη
Ζεῦγμα: Zeugma locus dictus est, quod quando de-
latum est protomartyris corpus, in eo jugo lapide
sint mola, et tulerunt corpus itaque ad Constantinian-
as: atque ita locus Zeugma vocatus est.

(90) Ἀς ἄρες particula exhortandi vel optandi
apud neotericos Græcorum: ἄς ποίησιν, utinam fa-
ciat, vel faciat imperative: indicativi significan-
tiam in optativa transfert, ἄς ἐθεώρησεν, utinam
spectasset. — Mane in theatro, heu! spectator fuit, et
vespere occisus est. Πότε οὐ τράχεῖς; Sic malum cum
Aleman.: Quandonam sine cæde discedis? Αὐτοὶ
παρακαλοῦσι, accusant; quo sensu Plutarch. in
Pericle. COMBESIS.

Mandator : Non est Deus malorum auctor. — Prasini : Malorum intentator Deus non est? ecquis me per nefas opprimit? si philosophus exstat, vel eremita, cedo utriusque discrimen? — Mandator : Blasphemi, Deo insensi, quando demum cessabitis? — Prasini : Si majestati tue ista fiat satis, etiam invitum annuo, ter auguste. Cuncta mihi nota, cuncta mihi nota: at silentium mihi. Vale, justitia, nulla sunt deinceps tua sancita. Desertorem ago, en ad Judæorum partes migro: imo gentilem potius fieri, quam a Venetis stare conducit: novit Deus. — Veneti : Quod exhorreo, etiam conspicere fugio: en tamen ut invidia mihi molestiam exhibet ingentem. — Prasini : Effodiantur spectatorum ossa. — Quo semel dicto Prasini discesserunt, imperatore ac Venetis in circo spectantibus relicti. Confestim vero popularis tumultus prætextum a quibusdam magistris dari in hunc modum contigit : Apprehensos ex aurigantium factionibus tres seditiosos suspensio præfectus damnavit. Eorum quidem unus vitam amisit extemplo: alii duo e patibulo ceciderunt. Iterum suspensi, ceciderunt iterum. His conspectis, populus astans exclamavit : Ad ecclesias ducite. Audito clamore, sancti Cononis monachi poenarios lembo sustulerunt, et ad sancti Laurentii trajectos deportaverunt, quod eo gauderet privilegio ecclesia, nullum ex ea ejiciendum, donec factum fuisset satis. Ea re accepta, misit præfectus milites ad eos custodiendos; eos vero missos cum rescivissent populares factiones, ad prætorium convenerunt, milites ad custodiam destinatos a sancti Laurentii templo amoveri a præfecto postulaturæ: responsum vero nullum ab eo acceperunt. Inde furore succensæ **157** factiones ignem prætorio submiserunt; a fori camera ad usque Chalces terminos incenderunt cuncta, argentiarii officinas, Lausique ædificia omnia flammis consumpserunt, et obvios quosque milites, nulli venia concessa, occiderunt: domos quoque penetrantes bona diripuerunt cuncta, palatii aditum ære tectum, Protectorum stationem,

A Ὁ θεὸς κακῶν ἀπειραστός. — Οἱ Πράσινοι· Θεὸς κακῶν ἀπειραστός; καὶ τίς ἐστιν ὁ ἀδικῶν με; εἰ¹¹ φιλόσοφος ἐστὶν ἢ ἐρημίτης¹², τὴν διαίρεσιν εἶπεν τῶν ἐκατέρων. — Μανδάτωρ· Βλάσφημοι καὶ θεοχόλωτοι¹³, ἕως ὅτε οὐχ ἡσυχάζετε; — Οἱ Πράσινοι· Ἄν' ὁραπεύηται τὸ κράτος σου, στέγω, καὶ μὴ θέλω, τρισαύγουστε, ὅλα, ὅλα ὀδᾶ· ἀλλὰ σιωπῶ· σώζου, δίκη, οὐκ ἐτι χρηματίζεις. Μεταβαίρω, καὶ τότε Ἰουδαίῳ¹⁴. Μᾶλλον δὲ Ἑλληνίσαι συμφέρει, καὶ μὴ Βενετίσαι, ὁ θεὸς ὀδεν. — Οἱ Βένετοι· Τὸ μισῶ¹⁵ (91), οὐ θέλω βλέπειν· καὶ ὁ φόβος ἀπεροχλαί μοι. — Οἱ Πράσινοι· Ἀνασκαφῇ τὰ ὀστέα τῶν θεωρούντων. — Καὶ κατήλθον οὗτοι, καὶ ἔασαν τὸν βασιλεῖα καὶ τοὺς Βενέτους θεωρούντας. Καὶ εὐθὺς συνέθη γενέσθαι **B** ὑπὸ τινων μαγιστέρων¹⁶ (92) πρόφασιν δημοτικῆς ταραχῆς τρέψω τοιῦδε· Κρατήσας ὁ ἐπαρχος¹⁷ τρεῖς δημότας τῶν ἀτακτούντων, ἐφούρχισεν αὐτούς. Καὶ ὁ μὲν εἰς πάπαντα ἀπέθανεν· οἱ δὲ δύο ἔπεσαν¹⁸ ἐκ τῆς φούρκας. Πάλιν ἐκρεμάσθησαν, καὶ πάλιν ἔπεσαν. Τοὺτους οὖν ἑωρακῶς ὁ ἐστὼς ὄχλος ἐκραξεν· Τούτους τῇ Ἐκκλησίᾳ· Ἀκηκόετες οὖν οἱ μοναχοὶ τοῦ ἁγίου Κωνίνος ἤρπασαν αὐτοὺς ἐν ἀκατίῳ καὶ ἐπέρασαν¹⁹ εἰς τὴν ἄγιον Λαυρέντιον (93), ὅπου πρόνομα εἶχεν τοῦ μηδὲνα ἐκβλήσκεισθαι τοῦ ναοῦ, ἕως οὐ πάθῃ τὸ ἱκανόν. Ἀκούσας δ' ὁ ἐπαρχος²⁰ ἐπιμψε στρατιώτας τοῦ φυλάττειν²¹ αὐτοὺς, καὶ γνόντες οἱ δῆμοι ἀπήλθον εἰς τὸ πραιτώριον (94) αἰτούντες τὸν ἐπαρχον ἀποστῆναι ἐκ²² τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου τοὺς φυλάσσοντας στρατιώτας, καὶ ἀπακρίσεις οὐκ ἔτυχον παρ' αὐτοῦ· καὶ θυμωθέντες ἔβαλον πῦρ εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ ἐκάησαν οἱ ἐμβολοὶ ἀπὸ τῆς καμάρας τοῦ φόρου ἕως τῆς Χαλκῆς, τὰ τε ἀργυροκρατεῖα, καὶ τὰ λαύσου (95) πάντα πυρὶ ἀνήλωσαν, καὶ τοὺς ἐμπύπτοντας αὐτοὺς στρατιώτας κατέσφαζαν ἀφειδῶς. Καὶ εἰσερχόμενοι ἐν τοῖς οἰκοῖς διήρπαζον τὰς ὑποστάσεις, καὶ ἐνεπίρισαν τὴν εἰσοδὸν τοῦ παλατίου τὴν χαλκώσειγον, καὶ τῶν Προτικτέρων²³ (96) καὶ τὸ ἐννατον τοῦ Αὐγουστῆως (97). Καὶ κατήλθεν ὁ δῆμος εἰς τὸν Ἰου-

VARIE LECTIONES.

¹¹ εἰ] ἢ A. ¹² ἐρημίτης A, ἐρημίτης vulg. ¹³ θεοχόλωτοι A. ¹⁴ Ἰουδαίς A e. ¹⁵ fort. ὁ μισῶ. ¹⁶ μαγιστέρων A. ¹⁷ ἐπαρχος A, ὑπαρχος vulg. ¹⁸ ἔπεσαν A utrobique. ¹⁹ ἐπέρασαν εἰς A, ἐπέρασαν αὐτοὺς εἰς vulg. ²⁰ δ' ὁ ἐπαρχος A, οὖν ὁ ὄπ. vulg. ²¹ τοῦ φυλάττειν αὐτοὺς add. ex A. ²² ἐκ add. ex A. ²³ ἀνηλώσαν A b, ἀνηλώθησαν vulg. ²⁴ τῶν Προτικτέρων A, Πρωτοτικτέρων vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(91) Expone, ὁ μισῶ.
(92) Populi tribunos qui superius δῆμαρχοι. — Placet cum Aleman., τὸ μῖσος; Tantum scelus nec videre sustineo. Ὑπὸ τινων μαγιστέρων. Barb. Poyr. a quibusdam magistris mechanicarum artium peritis, maîtres, artisans. Ejus vocis Neursius multa exempla adducit. Post στρατιώτας adde ex Reg. et Barb. τοῦ φυλάττειν αὐτοὺς : Μισὶ milites qui eos custodirent; ex qua custodia orta seditio. COMPERIS.
(93) Ad sinus CP. laxam exstructum templum hoc nomine. Procopius, lib. 1, De ædif. Just., τότε γὰρ ἐν ἀριστερᾷ τοῦ καίλου Λαυρεντίου μαρτύριον. Marcellinus comes ad annum 453 : Pulcheria Augusti Marciani principis uxor S. Laurentii atrium

D inimitabili opera consummavit, etc.
(94) Præfecti urbis palatium, quo iudicia sanguinum exercebat, et reos carceribus vinctos detinebat : de quo inferius.
(95) Lausi patricii, qui sub Arcadio floruit, ædes. Gyllius, De topographia CP. lib. II, cap. 25.
(96) Qui principem foras prodeuntem comitantur, ius palatium observant et protegent. Procopius in Anecdotis. Pancirollus in Not. imp., cap. 89.
(97) Augusteum, opsoniorum forum appellatum, quod idibus Octobribus regionum curatores, et Sebastophori in Augusti honorem ibi saltarent; vel quod Constantini et Helenæ statue in eo essent erectæ. Suidas v. Αὐγουστῆϊον.

λιανού (98) τῆς Σοφίας λεγόμενον³³ λιμένα εἰς τὸν οἶκον Πρόβου ζητούντες ὅπλα, καὶ κράζοντες ἄλλον βασιλέα τῇ πόλει, καὶ ἔβαλον πῦρ εἰς τὰ Πρόβου· καὶ κατηνέχθη ὁ οἶκος. Καὶ ἦλθον, καὶ ἔκασαν τὸ βαλανεῖον τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τὸν ξενῶνα τοῦ Σαμφών³⁴ (99) τὸν μέγαν, καὶ ἀπώλοντο οἱ ἄρρωστοι, καὶ τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν σὺν τοῖς ἀμφοτέροις κίσις· καὶ πᾶσα ἐκ τετραίντου (1) κατηνέχθη. Ὁ δὲ βασιλεὺς φοβηθεὶς ἠθέλησε βαλεῖν εἰς δρόμωνα τὰ χρήματα, καὶ ἐξελεῖν ἐπὶ τὴν Θράκην, ὥς Ἡρακλείας, καταλείψας φυλάττειν τὸ παλάτιον τὸν στρατηλάτην Μούνδον μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ τρισχιλίων ἀνδρῶν καὶ Κωνσταντίου, καὶ τοῖς κουβικουλαρίοις³⁵. Οἱ δὲ δῆμοι τοὺς νεκροὺς σύραντες ἔβαλον εἰς τὴν θάλασσαν, φονεύσαντες καὶ γυναῖκας πολλὰς. Φήμης δὲ γενομένης, ὅτι ὁ βασιλεὺς λαβὼν τὴν Αὐγούσαν ἐξῆλθεν ἐν τῇ Θράκῃ, ἀνηγόρευσαν³⁶ βασιλέα Ὑπάτιον τὸν πατρίκιον, καὶ καθιεζόμενος ἐν τῷ ἱππικῷ εὐφημεῖτο ὑπὸ τῶν δῆμων. Καὶ ἤκουσεν τὰς ὕβριστικὰς φωνὰς τὰς πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα. Ἦλθον δὲ καὶ ἀπὸ Φλαβιανῶν (2) νεώτεροι Πράσινοι διακόσιοι (3) λωρικότοι³⁷ (4), ὑπολαμβάνοντες ἀνοίξει³⁸ τὸ παλάτιον καὶ εἰσαγαγεῖν τὸν Ὑπάτιον. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας τὰ παρὰ τοῦ δήμου καὶ Ὑπατίου τολμηθέντα, εἰσῆλθεν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὰ λεγόμενα Πούλιπτα (5), ὅπισθεν τοῦ καθίσματος (6) τοῦ ἱπποδρόμου³⁹, εἰς τὸν τρίκλινον τὸν ἔχοντα χαλκὰς⁴⁰ θύρας, ἔχων μεθ' αὐτοῦ Μούνδον καὶ Κωνσταντίου καὶ Βελισάριον καὶ ἄλλους συγκλητικούς, καὶ ἐνόπλιον στρατιωτῶν βοήθειαν καὶ κουβικουλάριους καὶ σπαθαρίους (7). Ἐξελθὼν δὲ Ναρσῆς ὁ κουβικουλάριος, ὑπέσπυρ⁴¹εν τινὰς ἐκ τοῦ Βενέτου μέρους, βογέυσας (8) χρήματα· καὶ ἤρξαντο κράζειν· Ἰουστινιανὲ ἀβροῦστε, τοῦ βίκας. Κύρις, σῶσον Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα, καὶ Θεοδώραν τὴν Αὐγούσαν. Τότε διχονοήσαν τὸ πλῆθος, ὥρμησαν κατ' ἀλλήλων. Καὶ ἐξελθόντες οἱ τοῦ παλατίου μετὰ τῆς αὐτῆς βοηθείας, ἀπέσχισάν τινὰς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ δήμου, καὶ ὥρμησαν εἰς τὸ ἱπποδρόμον. Καὶ ὁ μὲν Ναρσῆς διὰ τῶν θυρῶν, ὁ δὲ υἱὸς Μούνδου διὰ τῆς σπενδόνης⁴² (9), ἄλλοι

A et Augustei ennatum omne igne depopulati sunt. Exinde dilapsa populi factio ad Juliani portum quem Sophiae dicunt convenit, tum ad Probi aedes, arma, aiebat, repertura, contendit: et in urbe imperatorem alium inclamans Probi domum incendit, quae mox in ruinam acta. Pergens vero ulterius in Alexandri balneum flammis ultrices intulit, magnum Sampsonis hospitium, aegris etiam misere consumptis, devastavit, Magnam quoque Ecclesiam cum utriusque partis columnis: tota vero quadripartito in ruinam concidit. His imperator territus, pecuniam omnem in dromonem congerere, et Mundo militiae magistro, et ejus filio, et millibus hominum tribus, nec non Constantiolo et cubiculariis ad palatii custodiam relictis, in B Thraciam Heracleam usque secedere meditabatur. Factiones porro cadavera (erant etiam illa plurimarum ab eis occisarum mulierum) per urbem raptantes in mare projecerunt. At cum rumor sparsus esset imperatorem abducta secum Augusta in Thraciam profugisse, Hypatium patricium imperatorem salutaverunt: mox sedens in circo populi factionum faustas voces excepit, et contumeliosarum in Justinianum conjecturarum exstitit auditor. Convolarunt insuper a Flaviani juniores Prasini ducenti loricati, qui palatium reserare, et Hypatium introducere in animo habebant. Imperator, intellectis factionis et Hypatii temerariis conatibus, ingressus palatium Mundo, Constantiolo, Belisario aliisque senatorii ordinis viris, nec non armatorum C militum praesidio cubiculariisque et spathariis secum ductis, locum Pulpita dictum pone circi thronum ad triclinium, portis aeneis insigne, occupat. Egressus vero Narses cubicularius, pecuniarum largitione quosdam ex Veneta factione ad partes suas traxit, qui vociferari coeperunt: Justiniano auguste, tu vincas. Domine, serva Justinianum imperatorem et Theodoram Augustam. Tum factiones in discordiam adductae in invicem fecerunt impetum: at qui palatium tenebant cum praesidiariis erumpentes, factionis desertores ad se non-

VARIÆ LECTIONES.

- ³³ λεγόμενον] λέγω A. ³⁴ τοῦ Σαμφών A, τὸν Σαμφὼ vulg. ³⁵ τῶν κουβικουλαρίων scribi oportebat. ³⁶ ἀνηγόρευσαν A, καὶ ἀν. vulg. ³⁷ λωρικότοι A, λουρικότοι vulg. ³⁸ ἀνοίξει A, καὶ ἀν. vulg. ³⁹ ἱπποδρόμου A h. l. et infra. ⁴⁰ χαλκὰς A e, τὰς χ. vulg. ⁴¹ ὑπέσπυρ⁴²εν A, ἐπέσ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

- (98) Julianum cum conjuratis memorat *Chronicon D' laia*. MEURSIIUS.
Alexand.: Probum, Hypatii consobrinum, Marcellinum et Procopius lib. 1. *De bello Persico*.
 (99) A Constantino edificatum. Eusebiologium.
 (1) *Chronicon Alexandrinum* legit, σὺν τοῖς φοβεροῖς καὶ θαυμαστοῖς κίσις πᾶσι ἐκ τετραίντου· adeoque columnarum materiam, et marmoris genus vox illa peregrina indicat.
 (2) *Chronicon Alexandrinum* habet ἀπὸ Κωνσταντινῶν· at tam Constantini, quam Flaviani fuisse legionarii comitatenses sub magistro militum per Thracias, a Flavio Constantino, qui Magnus, instituti. Notitia imp. Orient. et Pancirollus in eam cap. 53.
 (3) *Chronicon* idem διακόσιοι πενήκοντα.
 (4) Idem φοροῦντες ζαβάς. Zaba, lorica cucul-

(5) Locum hunc tacet Procopius, *De bello Persico* lib. 1, cetera describit enucleatius. Eadem *Chronicon Alexandrinum*.

(6) Procopius: *Ubi imperator consistere consuevit, ac equestre gymnicumque solitus est spectare certamen*. Infra *Augusteum thronum* nuncupat.

(7) Cedrenus: Σπαθάριος, ὁ σωματοφύλαξ.

(8) *Ergo, distributo*; superius de roga.

(9) Ἀν σπενδόνη fuerit circi ἀπετηρία, carcer nimirum ex quo, velut e *fundā* lapis, procurrebant aurigæ, vel utrum circi pars extrema, et opposita, quæ *meta*, et χαμπτός Suidæ v. βαλβίς, quod ex ea duo circi curricula et spatia spectata fundam referant, divinet alius.

nullos adjunxerunt, et una simul irruerunt in circum. Et Narses quidem ostis anterioribus, Mundi filius iis quæ ad metam, alii per semitam, qua tendit imperator 156 ad proprium sedile in arenâ solum delati, factiosos, hi quidem sagittis, alii gladiis confodere et concidere cœperunt: adeo ut nullus ex Venetis aut Prasinis civis, qui tunc in circo repertus, incolumis evaserit. Belisarius ad imperatoris sedile una cum spathariis evolans raptum Hypatium duxit ad imperatorem, qui illico custodiæ traditus. Cæsorum ea die numerata sunt ad triginta quinque millia: nec ullus qui factioni cuiuspiam esset addictus occurrit ullibi: quin imo cuncta summa tranquillitate sunt composita. Sequenti luce Hypatius et Pompeius ejus frater necati, et eorum cadavera in mare projecta, ædesque illorum publicatæ, una cum aliorum patriciorum 18 et illustrium et consularium, quorum facultates imperatoris acrio addictæ, quod se Hypatii fautores et auxiliarios præbuisent. Magnus exinde terror animos omnium incessit, urbs tumultuari destitit, nec

Hoc eodem anno a vespere ad crepusculum matutinum astrorum concursus ingens visus est, adeo ut omnes metu exanimati exclamarent: Cadunt e cælo stellæ, nec unquam rem monstro tam proximam conspeximus.

A. C. 525. — *Romæ episcopi Joannis annus primus.*

Hoc anno Theodora piissima Augusta ad calidas Pythiorum aquis, quibus corpus foveret ac reficeret, profecta est: viæ socios dederunt se patricius Menas prefectus, patricius Elias largitionum comes, et alii patricii, nec non cubicularii et optimates ad quatuor millia. Ingentem porro pecuniarum vim in ecclesias, pauperum hospitia et monasteria distribuit.

A. C. 526. — Hoc anno Priscus ex imperatoris notario consul designatus, mota per eum imperatricis indignatione, bonis omnibus mulctatus est, et imperatoris jussu Cyzicene ecclesiæ diaconus ordinatus.

Hoc etiam anno Vandalicæ expeditiones susceptæ, et Africa demum a Belisario recepta. Vandali

A δὲ διὰ τοῦ μονοπάτου (10) τοῦ καθίσματος εἰς τὸ πέλμα, καὶ ῥῆξαντο κόπτειν τοὺς δῆμους, οἱ μὲν τοξεύοντες, οἱ δὲ κάτασφάζοντες, ὥστε μηδένα τῶν πολιτῶν ἢ Βενέτων ἢ Πρασίνων ἐδρεθέντων ἐν τῇ ἱππικῇ σωθῆναι. Ὁ δὲ Βελισάριος εἰσδραμὸν ἐπὶ τὸ κάθισμα τοῦ βασιλέως μετὰ σπαθαρίων συλλαβόμενος Ὑπάτιον προσήγαγεν τῷ βασιλεῖ, καὶ ἀπέθεντο αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ. Ἀπέθανον δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ χιλιάδες τριάκοντα πάντα ἀνδρῶν. Καὶ οὐκ ἐτι ἐφαίνετο δημότης πώποτε· ἀλλ' ἐγένετο ἡσυχία τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Τῇ δὲ ἐπ' αὐριον ἐσφάγησαν Ὑπάτιος καὶ Πομπήσιος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· καὶ ἐβρίφη τὰ σώματα αὐτῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ἐδημεύθησαν οἱ οἴκοι αὐτῶν, μετὰ καὶ ἄλλων ἢ πατρικίων καὶ ἑλευστρίων (11) καὶ ὑπατικῶν δημευθέντων, ὥς συνδρόμων Ὑπατίου. Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας, καὶ ἡσύχασεν ἡ πόλις, καὶ οὐκ ἤλθη ἱππικὸν ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον.

B non nisi longo post spatio circences editi sunt ludii.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ἀστέρων γέγονε ὁδός (12) πολλὴ ἀπὸ ἑσπέρας ἕως αὐγῆς· ὥστε πάντας ἐκπλήττεσθαι καὶ λέγειν, ὅτι οἱ ἀστέρες πίπτουσιν, καὶ οὐκ εἰδῆμέν ποτε τοιοῦτο πρᾶγμα.

A. M. 6025. -- *Ῥώμης ἐπισκόπου Ἰωάννου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοδώρα ἡ εὐσεβεστάτη Λύγουστα ἐξῆλθεν εἰς τὰ θερμὰ τῶν Πυθίων (13) τοῦ θερμῶν καὶ συνεξῆλθεν αὐτῇ ὅτε πατρικίος Μηνᾶς ὁ ἐπαρχος καὶ ὁ πατρικίος Ἠλίας ὁ κόμης τῶν λαργιτιόνων, καὶ ἄλλοι πατρικιοὶ, καὶ οἱ κουδικουλάρια καὶ σατράπαι, χιλιάδες τέσσαρες· καὶ πολλὰ ἐχαρίσατο ταῖς ἐκκλησίαις καὶ πτωχοῖς καὶ τοῖς μοναστηρίοις.

A. M. 6026. — Τούτῳ τῷ ἔτει Πρίσκος ὁ ὑπατος (14) ἀπὸ νοταρίων τοῦ βασιλέως ἀγανακτηθεὶς ἀπὸ Θεοδώρας τῆς βασιλίσσης ἐδημεύθη, καὶ διάκονος Κυζίκου ἐχειροτονήθη, καλεῖσάντος τοῦ βασιλέως.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει γεγόνασιν Οὐανδαλικοὶ πόλεμοι (15), καὶ παρέλαβεν Βελισάριος τὴν Ἀφρικὴν. Οἱ γὰρ

VARIE LECTIONES.

ἢ Βενέτων A, ἢ τῶν B, vulg. ἢ τὰ add. ex A. ἢ τοῦ om. A. ἢ συνεξῆλθεν A, συνῆλθεν vulg. ἢ λαργιτιόνων A a, λαργιτιανῶν vulg. ἢ πτωχοῖς A. ἢ βασιλίσσης] δεσποίνης a. ἢ οἱ γὰρ om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(10) *Chronicon Alexandr.* διὰ τοῦ μονοπάτου. Rigaltius: Μονοπάτια, itinera angusta, per quæ uni patet incensus. Anonymous: ὁφείλουσι δὲ οἱ τοῦ ταγματος μικρὰς ὁδοὺς ἀφορίζειν, τὰ λεγόμενα ἐνδον μονοπάτια· Debent qui sunt in media acie vias angustas, monopatia dictas, liberas relinquere. Μονόπατος itaque a Palatio ad circum via.

(11) Pancirollus in Notit. imp., cap. 2. In duas classes senatus dividi cœpit, illustrium, et clarissimorum; hi patricii, illustres alii, senatores minorum gentium. Basilic. eclog. 7: Οἱ ἀπὸ πατρικίων ἕως ἑλευστρίων εἶσιν οἱ συκλητικοί· Senatores a patriciis ad illustres usque numerantur. Glossæ Basilic. Ἰλλούστριος, εὐγενής.

(12) Agathias lib. v, post initium.

D (13) Videnda quæ de Pythiorum aquis scribuntur in notis ad annum Justiniani 57.

(14) Is videtur Emenesius, de quo Suidas v. Πρίσκος, nomine, notarum experimento, et ejus pœnitentem asserentibus. Consulem cum non agnoscent Fasti, quare id, ὑπατος, vel ejus est cognomentum, vel promissam ad designatam duntaxat dignitatem enuntiat. Videndus Baronius ad an. 335 a num. 16 ad 21, apud quem lex de præscriptione Belisario consule lata, anno sequenti emanasse censenda, post pœnam nimirum Prisco irrogatam.

(15) Marcellini *Chronicon* anno Justiniani 7, indict. 12, Justiniano ipso IV consule. Reliqua Procopius, *De bello Vand.* l. i.

Ουανδήλου (16), καθὼς ²² ἐν τοῖς ἀνω χρόνοις εἰρη-
ται, ἐπὶ Ἀρχαδίου βασιλέως καὶ Ὀνωρίου τὴν Σπα-
νίαν καταλαβόντες μετὰ Γοργιγίσκου ²³ (17) τοῦ
ῥηγὸς αὐτῶν ἐκ ταύτης ἐπὶ Λιβύην περάσαντες, ταύ-
την κατέσχον. Τοῦ δὲ Γοργιγίσκου τελευτήσαντος,
Γόγδαρις (18) καὶ Γιζέριχος οἱ τοῦτου υἱοὶ τὴν τοῦτου
ἀρχὴν ²⁴ διεδέξαντο. Γόγδαρις δὲ ἐξ ἀνδρώπων γε-
νόμενος, Γιζέριχος βασιλεὺς Ουανδήλων ²⁵ ἀναδείκνυ-
ται, καὶ πόλιν Καρθαγίναν, βασιλεύσας ἔτη 18,
παραλαβὼν καὶ Ρώμην. Τοῦτου δὲ τελευτήσαντος
Ὀνώριχος ὁ υἱὸς αὐτοῦ τὴν βασιλείαν διεδέξατο,
πολλὰ κακὰ τοῖς ἐν Λιβύῃ Χριστιανοῖς ἐνδείξάμενος,
καὶ Ἀρειανίζεον βασιάμενος ²⁶· καὶ πολλοὺς ἐφόνευ-
σεν, καὶ ἐγγλωσσόταρην ἀπὸ τῆς φάρυγγος· οἱ καὶ ²⁷
τοῦ Θεοῦ χάριτι ὑπερτον ἐλάλουν. Τοῦτων καταφρο-
νήσαντες ἐπολέμησαν οἱ Μαυρούσιοι, καὶ ²⁸ πολλὰ
κακὰ εἰς Ουανδήλους εἰργάσαντο ²⁹. Ὀκτὼ δὲ ἔτη βα-
σιλεύσας τελευτῇ, ἀπολέσας Νομιδίαν καὶ Αἰδάσιον
ἕως (19), οἱ οὐκ ἔτι ὑπὸ Ουανδήλου ἐγένοντο. Γου-
νάδου ³⁰ δὲ ὁ Γετάνος υἱὸς, υἱοῦ Γιζέριχου τὴν ἀρ-
χὴν διεδέξατο, μετίζονα κακὰ τοῖς Χριστιανοῖς ἐνδεί-
ξάμενος· ἐτελευτήσας βασιλεύσας ἔτη 13. Τοῦτου τὴν
ἀρχὴν διεδέξατο Τρασάμουνδος ³¹, ἀνὴρ εὐειδὴς καὶ
συνετὴς καὶ μεγαλόφρων. Οὗτος τοὺς Χριστιανοὺς
ἐδιόχετο μεταβάλλεσθαι τὴν πατρίαν δόξαν, οὐκ αἰκί-
ζομενος, τοὺς δὲ ἀπειθοῦντας ἀποστρεφόμενος ³².
Τελευτήσας δὲ τῆς γυναίκας αὐτοῦ ἀτέκνου βου-
λεύεται ἄριστα, καὶ πέμψας πρὸς Θεοδέριχον βασιλέα
Γότθων εἰς Σπανίαν, ἤγει τὴν τοῦτου ἀδελφὴν λαβεῖν
πρὸς γάμον Ἀμαλαφρίδαν ³³ (20) χήραν οὖσαν. Ὁ δὲ
τὴν ἀδελφὴν εἶδων αὐτῇ ³⁴ εἰς γυναῖκα καὶ Γότθων
δοκίμων διαγίλους ἐν τάξει δορυφόρων σὺν ἑλλαις
πέντε χιλιάσιν ³⁵ ἀνδρῶν μαχίμων πρὸς ὑπουργίαν
τοῦτων ³⁶. Ἐδώρησάτο δὲ τὴν ἀδελφὴν ³⁷ Θεοδέριχος
καὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ ἀκρωτηρίων ἐν τῷ καλούμενῳ
Λύσιον ³⁸ (21)· καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔδοξεν ὁ Τρασάμουνδος
πάντων τῶν ἐν Λιβύῃ βασιλευσάντων κρείστων τε
καὶ δυνατώτατος. Ἐγένετο δὲ καὶ φίλος τοῦ βασιλέως
Ἀναστασίου· ἐκράτης δὲ τῆς βασιλείας ἔτη 12. Τοῦ-
του δὲ τελευτήσαντος, Ἰδέριχος ὁ Ὀνωρίχου· τοῦ
Γιζέριχου παῖδος ἐβασίλευσεν ἀνὴρ πρῶτος καὶ ἀγα-
θός, καὶ οὐδὲ Χριστιανὸς χαλεπὸς ἐγγενέει· τὰ δὲ εἰς
πόλεμον μάλακός τε λίαν, καὶ οὐδὲ ἀκούσαι ἤθελε·
τοῦτο τὸ πρᾶγμα. Ἀμερ ³⁹ δὲ ὁ τοῦτου ἀδελφεὸς ⁴⁰,
ἀνὴρ ἀγαθός τε πόλεμια, ἐστρατήγει Ουανδήλων, ὃν
δὴ καὶ ⁴¹ Ἀγυλλέα ἐκάλουν. Ἰδέριχος δὲ φίλος ἦν τοῦ
Ίουστινιανοῦ πρὸ τοῦ βασιλεύσαι αὐτὸν ἐπὶ Ίουστίνου

A quippe, prout annis superioribus manifestatum,
Hispania sub Arcadio et Honorio imperatoribus
occupata, ex ea postmodum una cum Gogdiselo
159 rege in Libyam trajicientes, eam tenuere pro-
vinciam. Gogdiselo autem defuncto, Gogdaris et
Gizerichus ejus filii in principatu successerunt. Gog-
dari autem subleto, Vandalorum rex Gizerichus de-
claratur et Carthagine civitate sub jugum missa,
Romaque pariter capta, triginta et novem annis
regnavit. Eum satis raptum Honorichus filius ex-
cepit in regno, multaque deinceps mala Christiania,
ab eo in Arianas partes per Libyam transire co-
actis, intulit, plurimasque cum caedibus, tum lin-
guis ex imo gutture abscissis, vexavit, qui divina
tamen opitulante gratia loquendi facultatem postea
receperunt. Maurusii porro Vandalorum despecta
B potentia susceptoque adversus eos bello, plurima-
rum cladum illis exstiterunt auctores. Honorichus
amissa Numidia et Aburasio monte, qui non am-
plius Vandalorum ditionis fuerunt, exactis in regno
annis octo, diem extremum obiit. Gogdabunus au-
tem Geesonis filius, Gizerichi nepos, avitum regnum
adiit, et ingentioribus in Christianos exercitiis sup-
plicis, vita functus est post annum regni duode-
cimum. Imperii factus est hæres Trasimundus, vir
forma, prudentia, et animi magnitudine priestans.
Hic Christianos paternam religionem deserere et im-
mutare cogebat; verum non irrogatis in eos pœnis:
at eos tantummodo aversatus, quos dictis non ob-
sequentes comperisset. Coniuge vero, nulla edita
prole, ex hac vita migrante, optimum inquit consi-
lium: et ad Theuderichum Gothorum regem in
Hispaniam missa legatione, sororem ejus Amala-
phridam viduam in conjugium sibi locari postulat.
Ille sororem nuptum tradit, et bis mille insuper
Gothos lectissimos, qui satellitum ordinem apud
ipsum implerent, cum aliis hominum bellicosorum
millibus quinque, qui priorum adiutores atque mi-
nistri forent. Ad hæc sororis nomine ex Sicilia
promontorii unum, cui Lysium nomen, dono con-
tulit: ex quo Trasimundus omnium, qui hætenus
Libyæ regnum tenuerant, ditissimus et potentissi-
mus evasit. Hic Anastasium imperatori fœderibus et
amicitia conjunctus fuit, et regnum annis viginti
septem administravit. Eo deinde mortuo, Ildericus
D filius Honorichi et Gizerichi nepos regni suscepit
munus, vir supra reliquos mansuetudine et clemen-

VARIE LECTIONES.

²² καθὼς ἀνωτέρω εἰρηται α. ²³ Γοργιγίσκου A passim, Γοργιγίσκου vulg. ²⁴ τὴν τοῦτου ἀρχὴν
A, τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ vulg. ²⁵ Ουανδήλους A. ²⁶ βασιάμενος A. ²⁷ οἱ καὶ A, οἱ δὲ vulg. ²⁸ καὶ add. ex A.
²⁹ εἰργάσαντο — — — ὑπὸ Ουανδήλου om. A f. ³⁰ Γουνάδου A. ³¹ Τρασάμουνδος A, Τρῶσ. vulg.
³² τοὺς δὲ π. ἀποστρ. om. A. ³³ Ἀμαλαφρίδαν A, Μαλαφρίδαν vulg. ³⁴ αὐτῇ add. ex A. ³⁵ χιλίους A.
³⁶ τοῦτω A. ³⁷ τὴν ἀδελφὴν A b, τὴν ἀδελφὴν vulg. ³⁸ Λιβυæ esse videtur. ³⁹ Ἀμερ sic scripsi pro
vulg. Ἀμεργεύς ex proxime seqq. et ex Procopio. ⁴⁰ ἀδελφός A. ⁴¹ καὶ add. ex A.

JAC. GOARINOTÆ.

16) Ex Procopii lib. 1 De bello Vandalico ex-
cerpta narratio.

(17) Procopius Latinus Gogdisicum scribit.

(18) Idem, Gontharis.

(19) Idem: Aurarium (alibi Abrasium et Aura-
sium) mons in Numidia iter dierum 33 a Cartha-

gine distans, ac ad meridiem spectans, in quo Mau-
rusii a Vandalis se tuebantur.

(20) Videndus Jornandes lib. De rebus Geticis,
quo Amalafradam eam appellat.

(21) Repone Libyæum. Procopius De bello Goth.,
lib. 1.

ita conspicuus. qui nec in Christianos carnificinam aut animi severitatem ullam ostendit; at circa res bellicas mollis admodum et dejectus, adeo ut nec belli vocem audire sustineret. Amer autem ejus consobrinus, vir bonus ac præstans, res bellicas omnes apud Vandalos administrabat; quem ea de causa nuncupabant Achillem. Porro Ilderichus **160** amicus fuit Justiniano, cum privatus adhuc sub Justino avunculo mereretur, et amicitie ad invicem confirmandæ missis et acceptis muneribus plurimis sese frequentius provocabant. Fuit autem ex Gizerichi genere quidam originem ducens, cui Gelimer nomen, vir nequam et pravis moribus instructus, rerum innovandarum studiosus, et facultatibus alienis inhiare solitus. Hic adversus Ilderichum septennio jam regno potitum ac proprium suum dominum tyrannide excitata, rege capto et in carcerem cum uxore Amalaphrida coniecto, Gothos omnes interfecit, et Amerem et fratrem ejus Eusagetem sub custodia servavit. Cæterum nova tyrannide elatus non potuit præsentii rerum statu contentus diutius vivere. Quamobrem defensionem pro se ad imperatorem Justinianum scripsit, nimirum ad se regnum jure pertinere, cum Ilderichus ipsum administrare minime posset. Ea de re certior factus Justinianus Gelimero rescripsit, se istam ejus tyrannidem nullatenus probare. At ille neglectis hisce responsis, Amerem excæcavit, Ilderichum vero et Eusagetem diligentius eustoditos in carcerem inclusit. Quod ubi rescivit Justinianus, continuo expeditionem in Libyam decrevit, bello, quod in Mediatum gerebat, dirempto, et, revocato ex Oriente Belisario, senatum ea de re consuluit. Senatus rem difficilem et periculosam censuit, revocans in memoriam infelicissimam Leonis imperatoris adversus Vandalos navalem expeditionem, quantusque in ea Basilisco duce militum numerus periisset, et quanta pecuniarum vis in ea frustra insumpta. Quare perpensa periculi magnitudine, ne ipsum Belisarium navalis hujus expeditionis ducem eligeret imperator, metuebant. Joannes autem patricius in medium descendens orationem hujusmodi habuit: *Nos quidem, o domine, jussis tuis parebimus, neque ipsis obistere consilium unquam fuit: æquum tamen est, immensam viæ longitudinem, quanta nimirum maris spatia, et quam magnum terrestris itineris intervallum, quod per centum et quadraginta dies vix confici possit, præterea quam sit incerta belli ineundi victoria, vinci autem quam miserum*

A τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καὶ πολλὰ χρήματα πρὸς αὐτὸν ἐπιμαρτέ τε καὶ ἰδέχετο παρ' αὐτοῦ τὴν ⁷³ φιλίαν κρατύνων. Ἦν δὲ τις τούτου συγγενὴς ἐκ τοῦ γένους Γιζερίχου, Γελίμερ ὀνόματι, ἀνὴρ δεινὸς ⁷⁴ καὶ κακοήθης, καὶ πράγμασι νεωτέροις καὶ χρήμασι ἀλλοτρίοις ἐπιτίθεσθαι ἐπιστάμενος. Οὗτος τυραννήσας κατὰ τοῦ ἰδίου δεσπότης Ἰλδερίχου ἐπαστίαν βασιλεύσαντος ⁷⁵, τοῦτον κρατήσας, εἰς φυλακὴν ἀπέθετο σὺν τῇ γυναικὶ Ἀμαλαφρίδῃ, καὶ τοὺς Γότθους διέφθειρεν ἅπαντας, καὶ Ἀμερα καὶ τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν Εὐαγέτην ⁷⁶ ἐν φυλακῇ ἔσχεν. Ἐπαρθεὶς δὲ τῇ τυραννίδι, οὐκ ἠδύνατο ἐν τῇ καθεστῶτι βίαιεῖν. Γράφει τοίνυν πρὸς βασιλέα Ἰουστινιανὸν ἀπολογούμενος, ὡς ⁷⁷ αὐτῷ ἡ βασιλεία ἐνὸς μῶς προσῆκεν, Ἰλδερίχου μὴ ἰσχύοντος αὐτῇ ⁷⁸ διοικῆσαι. Ταῦτα δὲ B Ἰουστινιανὸς μαθὼν, ἔγραψεν πρὸς αὐτὸν, ὡς οὐ καταδέξεται ταύτην τὴν τυραννίδα. Αὐτὸς δὲ μὴ προσχὼν τοῖς γεγραμμένοις, τὸν τε Ἀμερα ἐξετύφλωσεν, τὸν τε Ἰλδερίχον σὺν Εὐαγέτῃ ἐν μείζονι φυλακῇ ἀπέκλεισεν. Ταῦτα μαθὼν Ἰουστινιανὸς κατὰ Λιβύης ἐστράτευσεν, καταλύσας τὸν Μηδικὸν πόλεμον, καὶ μεταπεμφόμενος ⁷⁹ Βελισάριον ἐκ τῆς Ἐφας, ἐβουλεύετο περὶ τούτου. Ἦ δὲ σύγκλητος ἐδουχέριεν ἀναμνησκούσα τοῦ τε Λέοντος τοῦ βασιλέως στόλον τὸν κατὰ Οὐανδῆλων στρατεύσαντα σὺν τῷ Βασίλισκῳ καὶ ἀπολωλῶτα, ὅσοι τε στρατιῶται ἀπέθανον, καὶ ὅσα χρήματα ἀνηλώθησαν· δεδιότες δὲ τοῦ κινδύνου τὸ μέγεθος (22), μὴ αὐτὸν στρατηγὸν ταύτης τῆς στρατείας ἐκλέξοιτο ⁸⁰ ὁ βασιλεὺς. Παρελθὼν δὲ Ἰωάννης πατρικίος εἰς τὸ μέσον εἰεξε τάδε· C Ἡμεῖς μὲν, ὦ δεσπота, τοῖς σοῖς προστάγμασι παιδόμεθα, καὶ οὐκ ἀντιτείνομεν ⁸¹. Ἀλλὰ δίκαιόν ἐστι λογίσασθαι σε τὸ τε τῆς ὁδοῦ μήκος καὶ τὰ τῆς θαλάσσης πελάγη, καὶ τὸ διὰ ξηρᾶς ἐκατὼν τεσσαράκοντα ἡμερῶν ὁδοῦ ⁸² διάστημα ἔχον, καὶ τῆς ρίχης τὸ ἀδηλον, καὶ τῆς ἡπείρου τὸ ἐπ' ὠδον, καὶ τῆς μεταμελείας τὸ ἀνόνητον ⁸³. Ἀποδεξάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν λόγον, τὴν εἰς τὸν πόλεμον προθυμίαν κατέπαυσεν. Ἐπίσκοπος δὲ τις τῆς Ἐφας τὸν βασιλέα ἀνεπέφρωσεν, λέγων ἐκ θεοῦ ἐπισκῆψαι αὐτῷ ὄναρ κελεύον αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα γενέσθαι, καὶ αἰτήσασθαι αὐτὸν τοὺς ἐν Λιβύῃ Χριστιανούς ρύσασθαι ἐκ τῶν τυράννων· Κάτῳ αὐτῷ συλλήθησθαι, καὶ Λιβύης κύριον θήσθαι. Ταῦτα D ὁ βασιλεὺς ἀκούσας κατέχειν τὴν διάνοιαν οὐκ ἔτι ἠδύνατο, ἀλλὰ τὴν τε στρατιάν καὶ τὰς ναῦς ἐξώπλιζεν, ὅπλα τε καὶ σιτία ⁸⁴ ἡτοίμαζεν. Καὶ Βελισάριον ἐμπάρatzκευον ἐκέλευσεν εἶναι, ὡς ἐν Λιβύῃ στρατηγήσονται. Πουδέντιος δὲ εὐθὺς τυραννήσας, Τρίπο-

VARIAE LECTIONES.

⁷³ τὴν add. ex A. ⁷⁴ δεινός; A, κακός vulg. ⁷⁵ βασιλεύσαντος; A, βασιλεύσαντα vulg. ⁷⁶ Εὐαγέτην A, Εὐγέτην vulg. h. l. et infra. ⁷⁷ ὡς; A, πῶς vulg. ⁷⁸ αὐτῇ A, ταύτῃ vulg. ⁷⁹ προκαλεσάμενος B a. ⁸⁰ στρατείας ἐκλέξοιτο A, στρατῖα; ἐκλέξοιτο vulg. ⁸¹ ἀντιτείνομεν A, ἀνατείνομεν vulg. ⁸² ὁδοῦ A. ⁸³ ἀνόνητον e, ἀνόητον a, ἀνώνητον vulg. ⁸⁴ σιτία A, αἰτία vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(22) Locus injuriose Belisario redditus, quasi eum ducem præcisi peculiarium timerent, ac velut ipsum negotio imparē; non quisque metueret, ne sibi minus hoc committeretur tantæ alicæ Sic

clarius Procop., δεδιότες δὲ ἕκαστος, cum quisque periculi magnitudinem timeret, ne forte eum imper. exercitus ducem præficeret. COMBEVIS.

λιν ἐκράτησεν, καὶ τῷ Ἰουστινιανῷ ἔγραψεν, πέμψας Ἀ
στρατὸν, καὶ ταύτην παραλαβεῖν. Ὁμοίως καὶ Γόγδα·
ὁ Γόγθος τυραννήσας κατὰ τοῦ ἰδίου δεσπότης Γε-
λίμερος, Σαρδηνίαν τὴν νῆσον ἐκράτησεν, καὶ πρὸς
Ἰουστινιανὸν ἔγραψεν, ὅπως πέμψῃ στρατὸν καὶ
στρατηγὸν, καὶ παραλάβῃ τὴν νῆσον· ὃς καὶ ἀπ-
έστειλε Κύριλλον μετὰ τριακοσίων ἀνδρῶν πρὸς
βοήθειαν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Γελίμερ ἀποστείλας τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ μετὰ στόλου πολλοῦ καὶ ἐπιλογῆς καὶ
στρατοῦ τῶν Οὐανδύλων, ταύτην παρέλαβεν, καὶ τὸν
Γόγδαν ἀνέλειπεν.

non valuit imperator, quin imo exercitum navesque
vit: Belisarium vero, ceu ducis munere in Libya functurum, quantocius dispositum esse jussit. Porro
Pudencius tum rebellans Tripolim per tyrannidem occupavit, ac Justiniano rescipit, ut ad eam reci-
piendam exercitum mitteret. Pariter Gogdas Gotthustyrannide adversus Gelimerem dominum mota,
Sardiniam insulam occupavit, deditque litteras ad Justinianum, ut armato milite et duce missis,
insulam recuperaret: imperator vero Cyrillum cum trecentis militibus, qui viro suppetias ferrent, sum-
misit. Verum Gelimer fratrem prae-mittens cum instructissima classe et lectissimo Vandalorum
exercitu, insulam cepit, ipsumque Gogdam occidit.

Βελισάριος δὲ παρέλαβεν τὴν στρατιάν ^α καὶ τὸν Β
στόλον καὶ τοὺς ἄρχοντας, Σολομῶνά τε ^β τὸν στρα-
τηγὸν, καὶ Δωρόθεον τὸν τῆς Ἀρμενίας καὶ Κυπρια-
νὸν καὶ Βαλεριανὸν καὶ Μαρτίνον καὶ Ἀλφίαν (23)
καὶ Ἰωάννην καὶ Μάρκελλον καὶ Κύριλλον, οὓς πρό-
σθεν ἐμνήσθη, καὶ ἑτέρους πολλοὺς τῶν Θράκην ^γ
οἰκοῦντων. Εἵποντο δὲ αὐτοῖς· Ἐλοῦρε, ὦν Φαράς
ἤρχεν, χίλιοι, καὶ Μασσαγίται· ἱπποτοξόται, ὧν
ἤγοντο Σινιόνις (24) τε καὶ Βαλάς. Ναῦς δὲ ὑπῆρ-
χον πεντακόσται, ἀνὰ μυριάδας ^δ πέντε μεδίμων
χωροῦσαι. Ναῦται δὲ τρισμύριοι Αἰγύπτιοι τε καὶ
Ἴωνες καὶ Κέλαιες. Ἀρχηγὸς δὲ εἰς ἐπὶ ταῖς ναυσὶ
Καλὼνυμος· Ἀλεξανδρεὺς. Ἦσαν δὲ καὶ δρόμοι-
νες· (25) διὰ ναυμαχίαν ἐνενήκοντα. Στρατηγὸν δὲ
μονοκράτορα ἐπ' ἅπασιν Βελισάριον ὁ βασιλεὺς ἐστῆ-
σεν. Ὁρμητο δὲ ὁ Βελισάριος ἐκ Γερμανίας, ἣ Θρα-
κίων τε καὶ Ἰλλυριῶν μεταξὺ καίεται. Συνεπεφέρετο
δὲ μετ' αὐτοῦ καὶ Ἀντωνίαν ^ε, τὴν αὐτοῦ γαμη-
τήν. Ὁ δὲ Γελίμερ τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν Τζάτζονα (26)
σὺν ἑκατὸν εἰκοσὶ ναυσὶ, καὶ στρατὸν ἑκαταλέμενον ἐν
Σάρδι τῇ νήσῳ κατὰ Γόγδα ἀπέστειλεν. Ἐδδομον δὲ
ἦν ἔτος (27) Ἰουστινιανοῦ ὅτε ὁ Βελισάριος ἐν τῇ νήσῳ
ἐστάλη. Συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ Προκόπιος ^ς ὁ συγγρα-
φεύς. Ἀπάραντες δὲ τῆς βασιλείδος πόλεως, ἤλθον ἐν
Ἀδύδι. Βελισάριος δὲ ἐφρόντιζεν, ὅπως ὁ σύμπας
στόλος ἅμα πλέοι, καὶ εἰς χωρίον τὸ αὐτὸ προσορμί-
ζοιτο. Καταλαβὼν δὲ τὴν Σικελίαν, ἀπέστειλεν Προ-
κόπιον τὸν συγγραφέα εἰς Συρακοῦσαν, εἰπως ^ζ εὐ-

sit et luctuosum, et quam sara ac vana patientia
tum fuerit, diligentius pendere. Imperator probata
Joannis sententia, serventem illum ac propensum
ad expeditionem suscipiendam animum sedavit.
Sed quidam Orientis episcopus alas et animos ite-
rum addidit imperatori, somnium sibi a Deo im-
missum asserens, quo se ad imperatorem accedere,
eumque ut Christianos, qui in Libya a tyrannis
opprimuntur, liberaret, **161** exorare jubetur:
Cum ipso enim militabo, et Libyæ dominum consti-
tuam. His auditis proprium animi sensum continere

armis instruxit, et amplum commeatum para-
vit. Belisarius vero, ceu ducis munere in Libya functurum, quantocius dispositum esse jussit. Porro
Pudencius tum rebellans Tripolim per tyrannidem occupavit, ac Justiniano rescipit, ut ad eam reci-
piendam exercitum mitteret. Pariter Gogdas Gotthustyrannide adversus Gelimerem dominum mota,
Sardiniam insulam occupavit, deditque litteras ad Justinianum, ut armato milite et duce missis,
insulam recuperaret: imperator vero Cyrillum cum trecentis militibus, qui viro suppetias ferrent, sum-
misit. Verum Gelimer fratrem prae-mittens cum instructissima classe et lectissimo Vandalorum
exercitu, insulam cepit, ipsumque Gogdam occidit.

Cæterum Belisarius exercitum classemque accepit
cum præfectis, Salomone duce, Dorotheo, cui com-
missa erat Armenia, Cypriano, Valeriano, Mar-
tino, Alpha, Joanne, Marcello et Cyrillo, ejus
nuper mentionem habui, multisque aliis, qui Thra-
ciam inhabitabant. Ipsum vero mille Acluri, Phara
duce, secuti sunt, et Massagetae equites sagittarii,
quibus Sisinnius et Balas præfuere. Naves autem
fuerunt omnino, quingentæ, cunctæ vero modiorum
quingenta millia capiebant; nautæ vero triginta
millia numerati sunt Aegyptii, Iones et Cilices; unus-
que demum nautis per naves istas præfectus Calo-
nymus Alexandrinus; et dromones ad prælia na-
valia nonaginta. Belisarium ducem omnium supre-
maque in alios omnes potestate instructum impe-
rator constituit. Belisarius iste ex Germania regione
Thraciam inter et Illyricos media traxit originem,
et Antoninam conjugem secum duxit. Porro Geli-
mer fratrem suum Tzazonem cum navibus centum
et viginti et milite lectissimo ad Sardiniam insu-
lam contra Goglam misit. Septimus autem im-
perii Justiniani erat annus, cum Belisarius ad
insulam missus est. Procopius vero scriptor histo-
riarum in ipsius comitatu tum erat. Ab urbe
igitur reliquarum regina solventes, Abydum appu-
lerunt. Porro curæ maxime erat Belisario, ut
classis tota simul vela faceret, et ad unum pariter
portum accederet. Cum ad Siciliam applicasset,

VARIE LECTIONES.

^α στρατιάν A, στρατείαν vulg. ^β Σολομῶνά τε A, Σολομῶν τε vulg. ^γ τῶν Θράκην οἰκοῦντων A, τοὺς
τὴν Θρ. οἰκοῦντας vulg. ^δ μυριάδας A, μυριάδων vulg. ^ε καλούμενος A. ^ς καὶ Ἀντ. A, τὴν Ἀντ.
vulg. ^ζ καὶ Προχ. A, ὁ Πρ. vulg. ^η εἰπως A, εἰπω vulg.

JAC. GOARINOTÆ.

(23) Althiam.

(24) Sinnion.

(25) Procopius: Ἦσαν δὲ αὐτοῖς πλοῖα μακρὰ ὡς
ἔς ναυμαχίαν παρεσκευασμένα ἐνενήκοντα δύο,
μονήρη μέντοι καὶ ὁροφὰς ὑπερθεῖν ἔχοντα, ὅπως οἱ
ταῦτα ἐρέσσοντες, πρὸς τῶν πολεμίων ὡς ἤκιστα
βάλλοιντο. Δρόμους καλοῦσι πλοῖα ταῦτα οἱ νῦν
ἀνθρώποι. Erant et cum ipsis navigia longa ad duo
et nonaginta superne tegminibus connecta, ne remiges

ab hostibus ladi possent. Hæc dromones nunc, id
est cursorias vocant: excurrere enim celeriter pos-
sunt.

(26) Zazonem.

(27) Justinianus anno septimo principatus in veris
initio navim prætoriam ad litus juxta ædes impera-
torias deduci jussit, quam citius cum toto exercitu
soluturam.

Procopium scriptorem Syracusas destinavit quæsitam, si qua sorte viæ ductores coniperiret, qui classem ex improvise ad Libycæ terræ oras admovent, quo militares suas copias (regionis etenim incolæ hostibus auxilio fore verébatur) facilius ad solum educeret. **162** Interim ipse Cauchana, pagus is fuit ducentis stadiis a Syracusis remotus, tota classe mari delata appulsi. Procopius Syracusas ingressus, ab Amalasunthæ Theuderichi conjugæ, Athalarichi vero Italiæ regis matre (erant hi duo cum Justiniano fœdere conjuncti) cibos emit; et inopinato in virum a pueris amicicia sibi devinctum incidit, qui Libyæ marisque loca cuncta frequentioribus experimentis habebat nota, qui tribus non amplius diebus Carthagine discesserat. Is profundam tranquillitatem Vandalos agere, nullam aciem adversus se instructam suspicari, ipsum Gelimerem quatuor a mari stationibus moram in præsentī facere asserebat. Eum secum assumptum Cauchana ad Belisarium adduxit. Belisarius his auditiis post tertium diem ad Libyæ oras applicuit, ad locum, cui Caput Breve nomen. Descensu e navibus factō, mox fossa profundè ductâ, valloque circum excitato, uno solo die castra metati sunt. Illic, dum agger effoditur, magnam aquæ scaturiginem sponte tellus emisit, cuni alioquin totus aquarum penuria locus laboraret: quæ ad necessarios jumentorum totiusque exercitus usus sufficit. Sequenti luce populus populatum processit. Præfectus exercitus severius in eòs animadvertens, verba demum hujusmodi habuit: *Violentia quidem uti, et alienis furto raptis vivere omni tempore nefas, quam maxime periculo imminente. Ego vero hoc solo confisus ad terram istam vos exposui, ut iustitia et beneficentia divinum numen nobis demereamur, et Libyæ ad nos alliciamus. Hæc autem vestra petulantia et vivendi licentia res in contrarium vertet, et Libyæ Vandalis opem ferre compellet. Verum consiliis præbete morem, pretio cibos comparate, ut neque fas et jus violare, neque Libyæ affectum in hostiles animos convertere vel infectere videamini. Opem itaque Dei vobis ipsis convelliari, in aliena involare desistite, et tuerum satiens undequaque periculis labentes amovete.* Tum Belisarius ad Syllectum urbem exercitu misso eam nullo labore comparavit. Sub noctem enim ad eam profecti, rusticanorum curribus in eam ingredientibus admisti, occupaverunt. Illucescente solē sacerdotem et cæteros civitatis primores captos ad præfectum miserunt. Eodem die qui cursus

A ροι τινὰς ἀγγήσοντας αὐτὴν εἰς Λιβύην ἐκ τοῦ ἀφνιδίου προσομιῶσθαι τῇ γῇ, καὶ τὸν λαὸν ἐξαγαγεῖν δευότα τὴν συμμαχίαν. Αὐτὸς δὲ τὸν στόλον ἀράμενος εἰς Καύχανα ²² (28) τὸ χωρίον προσώρμισεν, διακοσίους σταδίους τῆς Συρακοῦσης ἀπέχον. Προκόπιος δὲ ἐν Συρακοῦσιν εἰσελθὼν, τροφάς τε ὠνήσατο παρὰ Ἀμαλασούνθης τῆς γυναικὸς Θεουδερῖχου, μητρὸς δὲ Ἀταλαρίχου βασιλέως Ἰταλίας, φίλιαν πρὸς Ἰουστινιανὸν ἐχόντων· ἐπέτυχεν τε παραδόξως καὶ ἀνδρὲς, φίλου μὲν αὐτῇ ὑπάρχοντος ἐκ παιδός, πεπειραμένου δὲ τῆς Λιβύης τόπων καὶ τῆς θαλάσσης, τρίτην ἔχοντος ἡμέραν ἐκ Καρχηδόνης ἀφικόμενος ²³, καὶ διεβεβαυότα πᾶσαν ἀμερικμνίαν ἔχειν αὐτόν, καὶ μὴ ὑποπτεῖναι τινὰ κατ' αὐτῶν στρατεύεσθαι, ὥστε ἀπὸ τεσσάρων μονῶν (29) τῆς θαλάσσης τὸν Γαλιμέρα αὐλίζεσθαι. Τοῦτον οὖν λαβὼν Προκόπιος εἰς Καύχανα πρὸς Βελισάριον ἀπήγαγεν. Καὶ ταῦτα μαθὼν ὁ Βελισάριος τῇ τῆς Λιβύης ἀκτῇ ²⁴ τριταίος προσώρμισεν ²⁵ εἰς χωρίον, ὃ Κεφαλὴν Βράχους (30) καλοῦσιν. Ἀποδόντες δὲ τῶν νηῶν, χάρακὰ τε καὶ τάφρον βαθεῖαν ποιήσαντες, ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, ἐνθα καὶ ὕδατος πολὺ τι χάσμα τῆς τάφρου ²⁶ ὀρυττόμενον ἢ γῇ ἀνήκειν, τοῦ τόπου ἀνύδρου ὄντος, καὶ εἰς πᾶσαν χρεῖαν τοῖς τε ζώοις καὶ τῷ στρατῷ γέγονεν. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ὁ λαὸς πρὸς πραιδαν ἐχώρει. Ὁ δὲ στρατηγὸς τούτους ἡλίσσατο, λέγων πρὸς αὐτοὺς τάδε· Τὸ μὲν βιάζεσθαι καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις ²⁷ σιτίζεσθαι ἀδικίαν ἐστίν ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς κινδύνοις. Ἐγὼ γὰρ ἐκεῖν ²⁸ μόνον τὸ θαρρεῖν· ἔχον εἰς τὴν γῆν ταύτην ὁρᾶς ἀπεβίβασα, ὅπως τῇ δικαιοσύνῃ καὶ ἀγαθοσφρίᾳ τὸν θεὸν θεραπεύσωμεν, καὶ τοὺς Αἰθῶας πρὸς ἡμᾶς ἐπισπασώμεθα. Αὕτη δὲ ὁμῶν ἡ ἀκρατεία ²⁹ εἰς τοὐναντίον ἡμῶν μεταδίδεται, καὶ τοὺς Αἰθῶας συμμαχεῖσθαι τοῖς Ὀδανθίοις παρασκευάσει. Ἀλλὰ πειστοίμενοι τῷ ἐμῷ λόγῳ, ὠνούμενοι τὰς τροφὰς κομίζεσθε, καὶ μήτε ἀδικοὶ δόξετε εἶναι, μήτε τὴν φιλίαν τῶν Αἰθῶν εἰς ἔχθραν μεταβάλητε, καὶ τὸν θεὸν διαπραψύητε. Πυθασθε τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπισηδόντες, καὶ κέρδος ἀποσείσατε κινδύνων μετόν. Ἀποστειλάς τε Βελισάριος ἐπὶ Εὐλλεκτον τὴν πόλιν ἐστράτην, ταύτην ³⁰ ἀπονητὴν παρέλαθεν. Ἐν νυκτὶ γὰρ πρὸς αὐτὴν ἀφικόμενοι σὺν ταῖς εἰσιούσαις ἀμάξαις τῶν ἀγροίκων εἰσελθόντες, ταύτην ἔσχον. Καὶ ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, τὸν τε ἱερεᾶ καὶ τοὺς ταύτῃ πρώτους λαβόντες, πρὸς τὸν στρατηγὸν ἐπαμφαν. Τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ὁ τοῦ δημοσίου δρόμος ἐπιμελούμενος, ἠτοίμαλῃσεν παραδοὺς τοὺς δημοσίους ἱπποὺς. Συναλήφθη δὲ καὶ ὁ τὰς βασιλικὰς

VARIE LECTIONES.

²² Καύχανα A. ²³ ἀφικόμενος A, ἀφικόμενος vulg. ²⁴ ἀκτῇ vulg. ²⁵ προσώρμισεν A, προσώρμισεν vulg. ²⁶ τῆς τάφρου A, τοῦ t. vulg. ²⁷ τοῖς ἀλλοτρίοις A. ²⁸ ἐκεῖνον A. ²⁹ ἀκρατεία A. ³⁰ συμμαχεῖσαι A, συμμαχεῖν vulg. ³¹ θεραπεύσητε ἀναπαύσητε A f. ³² ταύτῃ A, ταύτης vulg.

JAC. GOARI NOTE.

(28) Cauchana.
(29) Procop.: Ἐν Ἐρμιονί τῇ διατριβῇ εἶχεν, ἢ ἐστὶν ἐν Βουζαλίῳ ἡμερῶν τεσσάρων ὁδῷ τῆς ἡίδας διαφέρουσα· Gelimer Hermione moram trahebat,

quæ est agri Byzaceni, quatuor dierum itinere a mari distans; ad quod erat Carthago. COMBES.

(30) Caput Vada.

ἀποκρίσεις ποιῶν βεριδάρους (31). Βελισάριος δὲ δια-
κοσμήσας τὸ στράτευμα ἐπὶ Καρχηδόνα ἐβάδιζεν.
Ἰωάννη δὲ τῷ Ἀρμενίῳ τριακοσίου· ἐπιλέκτους πα-
ραδούς παρήγγειλεν παρακολουθεῖν τε αὐτῷ, καὶ τοῦ
στρατεύματος μὴ πολὺ διίστασθαι. Εἰς δὲ Σύλλακτον
τὴν πόλιν ἀφικόμενος· ἀγαθότητι καὶ γλυχαλογίᾳ
τούτους ἀνεκτήσατο, ὥστε τοὺς λοιποὺς καθάπερ ἐν
χώρᾳ οἰκείᾳ τὴν πορείαν ποιήσασθαι, οὔτε ὑπο-
χωροῦντων, οὔτε κρυπτομένων, ἀλλὰ καὶ ἀγορὰν
παρεχομένων, καὶ τὰ ἄλλα τοῖς στρατιώταις ὑπηρε-
τούτων. Ὑποδήκοντα δὲ σταδίων ἀνύοντες ἡμέραν
ἐκάστην ἄχρι Καρχηδόνας διετέλεσαν. Οὕτως ὁ δὲ
διὰ τῆς Λεπτινῆς πόλεως καὶ Ἀδραμοῦτου εἰς Χρά-
σιν (32) τὸ χωρίον ἀφίκοντο, ὁκτὼ καὶ τριακοσίους
σταδίων Καρχηδόνας ἀπέχον, ἐνθα ἦν καὶ βασιλεῖα¹⁰
τῶν Οὐανδήλων¹¹ καὶ παράδεισοι κάλλιστοι καὶ κρη-
ναὶ διεστέταται¹² καὶ ὀπωρῶν παντοδαπῶν πλῆθος
ἄπειρον· ὥστε τῶν στρατιωτῶν ἕκαστος τὴν καλὴν
ἐν ἐνέδροις ὀπωρίμοις¹³ ἐπῆξαι, καὶ τῶν καρ-
πῶν ὠραίων ὄντων καὶ πάντων ἀπολασθόντων¹⁴, αἰ-
σθησὶς οὐ γέγονε ἐλαττωμένης ταύτης. Ὁ δὲ Γε-
λίμερ ἀκούσας παρεῖναι τοὺς Ῥωμαίους, γράφει εἰς
Καρχηδόνα πρὸς τὸν ἀδελφὸν Ἀματᾶν (33), Ἰδερίχον
μὲν καὶ ἄλλους ὄρους εἰς φυλακὴν ἔχει συγγενεῖς
αὐτοῦ ἀπακτεῖναι, αὐτὸν δὲ καὶ τοὺς¹⁵ Οὐανδήλους,
καὶ εἰ τι ἄλλο μάχιμον ἐν τῇ πόλει ἦν, ἐξοπίλοι· πρὸς
πόλεμον. Ὁ δὲ Ἀματᾶς τὰ¹⁶ κελυσθέντα αὐτῷ
ἐποίησεν. Βελισάριος δὲ Ἀρχελᾶν τῷ ὑπάρχῳ καὶ
Καλωνίμῳ τῷ ναυάρχῳ ἐπέστειλε¹⁷ πλησίσσαι τῇ
Καρχηδόνι, καὶ μὴ εἰσβαλεῖν πρὸς αὐτήν, ἄχρις ἂν
αὐτοὺς¹⁸ κελύσῃ. Αὐτὸς δὲ εἰς Λέκιμον ἀφίκετο
ἀπέχοντα Καρχηδόνας σταδίων ἑξοκμήκοντα. Ὁ δὲ
Γελίμερ τὸν ἀντιπῶν Κισαμουνδῶν ἐκέλευσεν ἅμα δια-
χιλίων κατὰ τὸ εὐώνυμον μέρος ἵκναι, ὅπως Ἀμα-
τᾶς μὲν ἐκ Καρχηδόνας, Γελίμερ δὲ ἐπισθεν, Κισα-
μουνδος δὲ ἐκ τῶν ἀριστερῶν¹⁹ χωρίων εἰς ταυτὴν τὴν
κύκλῳ πῶν πολεμίων ποιήσαντο²⁰. Βελισάριος δὲ
τὸν μὲν Ἰωάννην, ὡς προέφην, προάγειν ἐκέλευσεν,
Μασσαγέτας δὲ ἐν ἀριστερᾷ τῆς στρατιᾶς ἵκναι.
Ἀματᾶς δὲ οὐκ ἐν δέοντι ἀφίκετο χρόνῳ, ἀλλὰ καὶ τὸ
πλῆθος τῶν Οὐανδήλων ἐν Καρχηδόνι ἀπέλιπεν, καὶ
ὡς τάχιστα εἰς τὸ Λέκιμον ἀφίκετο σὺν ὀλίγοις, καὶ
αὐτὸς αὐτοὺς συναλεχγμένους²¹. Συναντήσας δὲ τῷ
Ἰωάννῃ εἰς χεῖρας ἦλθεν, καὶ κτείνεται ὑπὸ Ἰωάν-
νου, καὶ τρέπονται οἱ σὺν αὐτῷ φεύγοντες ἀκρατῶς,
καὶ ἀνεσόδουν πάντας τοὺς ἐκ Καρχηδόνας²² εἰς Λέ-
κιμον ἵκντας, οἰόμενοι τοὺς διώκοντας παμπληθεῖς
εἶναι. Ἰωάννης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ [οἱ] ἔσφαζον

A publici curandi sustinebat provinciam, equis publi-
cis traditis in partes Romanas transit, et qui regia
responsa ferebat veredarius, tum etiam captus
est. Tunc Belisarius, copiis in ordinem dispositis,
Carthaginem versus iter direxit. Joanni vero Ar-
menio trecentos lectissimos viros 163 commen-
dans, pone sequi, nec a se divertere, aut ab exer-
citu longius discedere praecepit: Syllectumque
urbem profectus, innata sibi lenitate et suavilo-
quentia civium animos et aliorum pariter sibi
devinxit, ut in castris velut in propria regione iter
haberent, neque a militibus se subducendos aut
occultandos putarent, quin imo commeatu pre-
berent, caeteraque omnia vitae necessaria submi-
nistrarent. Stadia vero octoginta per singulos dies,
quoad Carthaginem pervenerint, consuebant: at-
que ita demum per Leptem et Adramutum civitates
ad Chrasim pagum tercentum et octo stadia Car-
thagine dissitum accesserunt. Illic Vandalorum
regia erat hortique pulcherrimi et limpidissimi
fontes et fructuum omnis generis immensa copia:
adeo ut unusquisque militum casulam inter arbores
fructiferas fixerit: cumque fructuum species ad
colligendum invitaret, et usus in omnes communis,
nullum detrimentum poterat oculis advertere. Ubi
Gelimor Romanos accedere rescivit, Carthaginem
ad Amatam fratrem scripsit, ut Ilderichum et
quotquot alios sub custodia detentos ejus affines
neci traderet, Vandalos autem, et si quos alios
militiae idoneos haberet urbs, armis ad bellum
instrueret: quae Amatas, prout erant jussa, fide-
liter exsecutus est. Tum Belisarius Archelao praefecto
et Calonymo navarcho mandavit, ut ad
Carthaginem propius classem admovent, nec
tamen impressionem in urbem facerent, donec
ipse juberet: ipse vero Decimum stadiis septuaginta
Carthagine distans secessit. Gelimor autem
Cibamundum nepotem cum millibus hominum
duobus sinistra iter habere jussit, ut Amata Car-
thaginem versus recta tendente, ipse pone seque-
retur, et cum Cibamundo, ex locis ad laevam po-
sitis adveniente, per circum hostilem exercitum
obsideret, quem una simul omnes concluderent.
Caeterum Belisarius, ut praemisi, Joannem praecedere
imperavit, et Massagelas aciei sinistram te-
nere. Amatas autem opportuno tempore non est
progressus, verum copias Vandalorum Carthagine
reliatis, paucis comitalis, sed neque bene junctis,

VARIE LECTIONES.

¹⁰ διεστέταται A. ¹¹ ἀφικόμενος A, ἀφικνούμενος vulg. ¹² οἰκείᾳ A, ἰδίᾳ vulg. ¹³ ποιήσασθαι A φ, ποιού-
των vulg. ¹⁴ καὶ ἐκάστην A. ¹⁵ οὕτως A, αὐτοὶ vulg. ¹⁶ καὶ βασιλεῖα A, καὶ ἡ βασιλεῖα vulg. ¹⁷ τῶν
Οὐανδήλων A, τοῦ Οὐανδήλου vulg. ¹⁸ διεστέταται A, διεστέτατοι vulg. ¹⁹ ὀπωρ[α]ίς] ὀπωροῖς codd. et
edd. ²⁰ ἀπολασθόντων A, ἀπολαύοντων vulg. ²¹ αὐτὸν δὲ καὶ τοὺς A, αὐτὸν, καὶ τοὺς vulg. ²² τὰ add. ex
A. ²³ ἐπέστειλε A, ἀπέστ. vulg. ²⁴ αὐτοὺς A, αὐτὸν vulg., fort. αὐτός. ²⁵ ἀριστερῶν A, ἀριστερὰ vulg.
²⁶ ποιήσαντο A, ποιήσαντοι vulg. ²⁷ αὐτοῖς συναλεχγμένους A. ²⁸ ἐκ Καρχηδόνας A, ἐν Καρχηδόνι vulg.
²⁹ οὗς delendum esse videtur.

JAC. GOARI NOTAE.

(31) Quidam ex his qui equo celeriter inveci regias
proferunt litteras, quos Veredarios appellant. Proco-
pius idem.

(32) Lectus, Adrumetum, Gressa.

(33) Ammatas.

ad invicem Decimum quantocius contendit. Joanni A vero factus obviam manibus cum eo consertis occiditur, comitesque fusi et in fugam præcipientes versi, immensam insequentium hostium aciem esse rati, Decimum convolare, et urbem tutari commonebant. Joannes, autem, et qui una pugnabant, tam magnum hostium numerum usque ad ipsas Carthaginis portas occiderunt, ut quisquis tantam stragem 164 vidisset, eam nonnisi a viginti hominum millibus edi posse facile existimaret. Cibamundus et qui comitabantur milites his mille, dum suppetiam sociis afferunt, in Unnos incidentes omnes deleti sunt. Belisarius cum ad Decimum substitisset, nihil horum rescivit: sed vallo circumducto castra metatus est, in quibus uxorem et pedestres copias reliquit. Ipse equitibus stipatus, et ducibus secum sumptis, Carthaginem contendit. Cum autem mortuos in via jacentes ipsumque Amatam una cum Vandalis occisum, omniaque, prout gesta fuerant, percepisset, tumulum ascendens, pulverem meridiem versus excitatum magnumque Vandalorum equitum agmen a Gelimere ductum prospexit: Cibamundi quippe cladem et Amatæ cædem ignorabat adhuc Gelimer. Cum vero utrique ad invicem propius accessissent, prævertentes Vandali tumulum occupant, et de se terrorem maximum hostibus incutunt: quare Romani in fugam versi secedunt in vicum stadiis septem a Decimo remotum. Deus autem præter omnem opinionem Vandalos in metum coniecit: si enim fugientes continuo insecuti essent, omnes penitus cum ipso Belisario ad internecionem deieissent (adeo quippe numerosa erat Vandalorum multitudo) et Joannem Carthagine revertentem et in spoliis mortuorum diripiendis occupatum, nullo negotio potuissent comprehendere. Gelimer relicto tumulo, ubi mortuum fratrem offendit, ad planctus et ejulatum conversus est totus, ex quo victoriæ acies ei remansit omnino obtusa. Belisarius fugientibus sistere jussis, mox cuncta disponit ornate, formidinem exprobrat, eognitaque quam sustinuerant hostes strage et a Joanne parva victoria, contento corporis cursu et animi ardore in Gelimerem impetum facit. Barbari subeundo certamini penitus imparati, in validam fugam se conjiciunt, et multis suorum amissis desertaque Carthagine, Mediam se recipiunt. Ubi nox ingruit, Belisarius, Joannes et Massagætæ Decimum repententes, cunctis, quæ acciderant, auditis, summo pere gavisi sunt. Postero die copiis pedestribus accitis, conjuge quoque Belisarii secum sumpta, cuncti Carthaginem versus arripuerunt iter. Car-

θως τῶν πύλων Καρχηδόνας τοσοῦτους, ὥστε εἰκάσει-
τούς ὄρωντας διασπύριον πολεμίων τὸ ἔργον εἶναι.
Κιθαμουῦνδος δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διασχίλιοι περιπε-
πτωκότες ἐν τῇ ἀλήθῃ τοῖς ὀθινοῖς, ἀπώλοντο πάντες.
Βελισάριος δὲ εἰς Δέκιμον ὄν, οὐδὲν τούτων ἑμαθεν·
ἀλλὰ χαράκωμα περιβαλὼν, ἐφοσσάτευσεν ²⁴, καταλι-
πὼν αὐτόθι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τοὺς πεζοὺς. Αὐ-
τὸς δὲ λαβὼν τοὺς ἵππους ²⁵ καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ἐπὶ ²⁶
Καρχηδόνα ἔχαιρε. Εὐρὼν δὲ τοὺς ²⁷ πεπτωκότες
νεκροὺς τὸν τε Ἀματᾶν καὶ τοὺς Οὐανδήλους, καὶ
μαθὼν τὰ γεγονότα, εἰς λόφον τινὰ ἀνελθὼν, ὁρᾷ
κονιορτὸν ἐκ μεσημβρίας, καὶ Οὐανδήλων ἱππέων
πληθος πολὺ, ἡγουμένου αὐτοῖς Γελίμερος, μὴ γνῶ-
σαντος μήτε τὸ Κιθαμουῦνδου πάθος μήτε τὸ τοῦ Ἀμα-
τᾶ. Ἐπεὶ δὲ ἔγγυς ἀλλήλων γεγονάσι προτερήσαντες
Οὐανδήλοι, τὸν λόφον καταλαμβάνουσι, καὶ φοβεροὶ
τοῖς ἐναντίοις ἐδείχθησαν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τραπέντες
εἰς χωρίον ἀφικνούνται σταδίου· ἐπὶ τοῦ δεξιμοῦ
ἀπέχον. Θεὸς δὲ τοὺτους παραδόξως ἀλλοκώσας ²⁸ εἰ-
δειλίαν κατέστησεν. Εἰ γὰρ τὴν διώξιν εὐθὺς ἐποιή-
σαντο, ἄρδην ἅπαντας σὺν Βελισαρίῳ διεφθέραιεν
(τοσοῦτον ἦν τὸ πλῆθος τῶν Οὐανδήλων), καὶ τὸν
Ἰωάννην ὑποστρέφοντα ἐκ Καρχηδόνας καὶ σκυλεύ-
οντα τοὺς τεθνεώτας ἀπονητὶ κρατῆσαι ἤμελλον.
Κατιὼν δὲ ἐκ τοῦ λόφου Γελίμερ, καὶ εὐρὼν τὴν ἀδελ-
φὸν νεκρὸν, εἰς τε οἰοφύρσεις ἐτράπη, καὶ τῆς νύκ-
τὸς ἀκμήν ἤμβλυεν. Βελισάριος δὲ τοὺς τε ²⁹ φεύ-
γοντας στήναι κελεύσας, καὶ κοσμίως πάντα διατάξας,
καὶ ὀνειδίσας τῆς δειλίας, καὶ τὴν τελευτήν τῶν
ἐναντίων, ἅμα τε καὶ τὴν ³⁰ Ἰωάννου νίκην μαθὼν,
δρόμῳ καὶ ἀνδρείᾳ ἐπὶ Γελίμερα χωρεῖ. Οἱ δὲ βάρ-
βαροι ἀπαρασκευάστοι εὐρεθέντες, εἰς φυγὴν ἐτράπ-
σαν κραταίαν, καὶ πολλοὺς ἀποβαλόντες εἰς Μῆδειαν
ἐχώρουν (34) καταλιπόντες Καρχηδόνα. Νυκτὸς δὲ
καταλαβούσης, ὁ τε Βελισάριος καὶ Ἰωάννης καὶ οἱ
Μασσαγῆται εἰς Δέκιμον ἀφικόμενοι, πάντα ³¹ τὰ
συμβεβηκότα μαθόντες, ἔχαιρον· τῇ δὲ ἐπαύριον ἅμα
τῶν πεζῶν καὶ τῇ Βελισαρίου γυναίκεϊ ἅπαντες ἐπὶ
Καρχηδόνα ἱπορεύοντο. Οἱ δὲ Καρχηδόνοι τὰς πύλας
ἀναπετάσαντες καὶ λόχνα ἀφαντες, πανδημεί πρὸς
ὀπάντησιν Βελισαρίου ἐξήσαν ³². Οἱ δὲ ἐν αὐτῇ Οὐαν-
δήλοι ἐν τοῖς ἱεροῖς προσέφυγον. Καταλαβόντος δὲ
καὶ τοῦ ³³ στόλου, τὴν ἄλυσιν ἄραντες ἐν τῷ λιμένι
τούτους ἐδέξαντο. Καὶ ὁ μὲν πλείστος στόλος τὴν ἐν-
τολήν τοῦ Βελισαρίου φυλάξαντες οὐκ εἰσῆλθον ἐν τῷ
λιμένι, ἀλλ' ἐξω προσώρμισαν. Καλὼν μοις δὲ τὴν
παρακοὴν ἐνδοσάμενος εἰσῆλθεν, καὶ τὰ πλοῖα ληϊσά-
μενος πολλὰ χρήματα ἀφῆρταξεν, καὶ ἐν ³⁴ τοῖς ἐρ-
γαστηρίαις καὶ οἰκοῖς τοῖς πλησίον τοῦ λιμένος εἰσῆλ-
θεν, καὶ πολλοὺς ἥμυλῶτευσεν. Ἀπονητὶ δὲ Βελι-
σάριος τῆς Καρχηδόνας κρατήσας παρῆναι τοῖς
στρατιώταις λέγων· Ὁρᾶτε, ἡλίκαι εὐτυχίματα

VARIE LECTIONES.

²⁴ ἐφοσσάτευσαν A, ἐφοσσάτευσεν vulg. ²⁵ ἱππεῖς A, ἱππους vulg. ²⁶ ἐπὶ K. A, εἰς K. vulg.
²⁷ τοὺς add. ex A. ²⁸ ἀλλοκώσας A, ἀλλοίως vulg. ²⁹ τοὺς τε φ. A, καὶ τοὺς φ. vulg. ³⁰ τὴν add. ex A.
³¹ πάντα A, ἅπαντα vulg. ³² ἐξέσαν codd. et edd. ³³ δὲ καὶ τοῦ A, δὲ τοῦ vulg. ³⁴ ἐν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(34) Peyrezianus codex correctissime legit, ἐπὶ
δημίαν ἐχώρουν, publicam ingressi sunt viam. Pro-
copii interpres: Vandali itaque neque Carthaginem,

neque Byzantium (lege Byzacium) unde venerant,
sed in Bulæ campum, ac in partem, quæ ducebat
Numidas, fugerunt.

πρόντασιν ἡμῖν, ἐπειδὴ ³² σωφροσύνην εἰς τοὺς Α θαγινίους reseratis portis et accensis focus cum totius populi frequentia Belisarium excepturi obviam processerunt : Vandali in civitate relictī fugientes in templa consuluerunt salutē. Adventante classe, sublata quæ portum claudebat catena, et naves in civitatem admissæ. Et plurima quidem exercitus pars jussa Belisarii observatura portum non est ingressa, sed foras appulit. **165** Calonymus vero contumacia fretus intro subiit, et exhaustis prædonis in morem navigiis, immensam divitiarum molem ex eis asportavit, officinas etiam et domos portui proximas ingressus, ipsimos ex eis abduxit captivos. Belisarius porro Carthagine sine labore potitus, milites his verbis hortabatur : *Quam prospere nobis cuncta cedunt, cum nimirum moderate et temperanter erga Libyæ populos nos gessimus, vos videtis : nunc ut eadem moderatio in urbe Carthagine servetur, efficitur : nullus injuste civem excipiat, nullus alterius rem per nefas tractet aut rapiat. Plurima quippe a Vandalis barbaris viris passos istos cives imperator noster liberaturos nos misit, opem laturos, ac denique reddituros libertatem.* Hæc collocutus Carthaginem ingressus est : inde ad palatium ascendens, in Gelimeris throno sedit : ad quem statim urbis mercatores cæterique qui ad mare habitabant accessere, se ab exercitu navali funditus compilari queritantes. Quare Belisarius, Dei nomine religiosius interposito, Calonymum classis præfectum adjuravit, ut quæ diripuerat, deponeret in medium, et cuncta propriis dominis restitueret. Is cum quæpiam furtim retinisset, et jusjurandum violasset, non diu postmodum persolvit poenas : a mente siquidem alienatus, lingua sibi lentibus corrosa, misera periit. Porro Belisarius populum regali prorsus epulo accepit, in quo ipsa Gelimeris familia cibos apposuit, ipsa vinum miscuit, cæteraque ministeria obivit. Ita duo ille nullo pene belli tumultu urbem obtinuit : adeo ut nulli hominum illata fuerit injuria, nullus in foro propriam obserare domum fuerit coactus : quin potius necessariis pretio comparatis milites epulabantur, et genium fovebant. Ad templa vero profugis Vandalis fidem dedit Belisarius, et e sacris locis eduxit : et urbis mœnium pridem neglectorum curam egit. Cæterum antiqui ejusdam dicti submurmurans rumor adhuc Carthagine ferebatur : Gamma expellet beta : et id quidem impletum est. Prius enim Gizerichus Bonifacium ejecit : nunc vero Belisarius Gelimerem.

Γελίμερ δὲ χρήματα πολλὰ τοῖς γεωργοῖς Λιβύων προέμενος πρὸς αὐτὸν ὑπηγάγετο, καὶ ἐκέλευσεν αὐτοὺς Ῥωμαίων τοὺς εἰς τὰ χωρία περιόντας κτείνειν. Τοῦτο δὲ ποιησάντων τῶν γεωργῶν, μαθὼν ὁ Βελισάριος, ἀποστέλλει Διογένην ἕνα τῶν αὐτοῦ δορυφόρων αἰχίσασθαι τοὺς γεωργοὺς ³¹. Ὁ δὲ Διογένης ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ εἰς οἰκίαν εἰσελθὼν, ἐκάθευδεν μὴδὲν πολέμιον ἐννοοῦμενος· τοῦτο μαθὼν ὁ Γελίμερ τριακοσίους ἐπιτετάμενος ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ. Ἐλθόντες δὲ περιεκύκλωσαν τὴν οἰκίαν, δεδιότες εἰσελθεῖν τὴν νύκτα. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι αἰσθόμενοι, ἀνα-

Gelimer porro multis in Libyū agricolas profusus pecuniis eos ad se pellexit : eosque jussit, ut Romanos, qui remanserant in pagis, occiderent. Agricolarum facinoris nuntio accepto, Belisarius Diogenem et satellitibus unum, qui de crimine expostularet et ulcisceretur agricolas, misit. Diogenes una cum comitibus domum quampiam ingressus, nihil hostile veritus dormiebat. Eo cognito trecentos viros in eum Gelimer emittit. Illi profecti domum, qua jacebat, per ambitum obsederunt : **166** noctu namque in eam irrumpere metuebant.

VARIE LECTIONES.

³² ἐπειδὴ Α, ἐπειδὴν vulg. ³³ καθόντων Α, τούτοις Α, τούτους vulg. ³⁴ εἰς τὸ παλάτιον Α ε, ἐν τῷ παλάτιῳ vulg. ³⁵ τοῦτο πρ. Α, τοῦτο τῷ πρ. vulg. ³⁶ ὤρπισεν Α, ὀρχισαί vulg. ³⁷ οὐ μετὰ Α, καὶ οὐ μ. vulg. ³⁸ Γελίμερος Α, Γελίμερ vulg. ³⁹ παρτίθει τε καὶ Α, παρτίθετο καὶ vulg. ⁴⁰ οἰνοχόει Α ε. ⁴¹ ἐπήγαγεν Α, ἐπάγειν vulg. ⁴² ἀσφαλίσαι Α, σφαλίσαι vulg. ⁴³ ἡσθιον Α, εἰσθιον vulg. ⁴⁴ καταφυγόντας α. ⁴⁵ παλαιὸν Α, παλαι vulg. ⁴⁶ τετέλεσται Α, τετέλεται vulg. ⁴⁷ αἰχίσασθαι τοὺς γεωργοὺς Α α, αἰτήσασθαι reliquis omisiss vulg.

Romani soli viginti numero periculo praeviso A
 exsurgunt, armantur, in equos insiliunt, et, reseratis
 fortiliter pugnantes, adversarios in fugam vertunt.
 Porro Gelimer in Numidiam profectus, Vandalos
 omnes, et ex Maurusiis quos habuit amicos collegit,
 et ad bellum renovandum instruxit. Litteras insu-
 per in Sardiniam ad Tzatzonem fratrem dedit,
 quibus, quae sibi contigerant, significaret. Ille
 confestim e Sardinia cum universo sibi subjecto
 exercitu ad Libycas oras tertio itineris die applicuit
 et mox occurrit Gelimeri. Illi colla sibi brachiis cir-
 cumplectentes nullum invicem dedere colloquium,
 sed, Salve, tantum effati, et constrictos se tenentes
 collacrymabantur, omnisque pariter exercitus com-
 munem cladem deplorabat. Gelimer utroque exer-
 citu in unum collecto, Carthaginem petiit, et
 urbem obsidione cingere molitur, secum reputans
 urbem Romanorumque exercitum a Carthaginien-
 sibus, quibus Aarii sententia colebatur, extemplo
 prodendum. Ad Unnorum quoque praecipuos mit-
 tens, multa bona eis se donaturum pollicebatur,
 si Romanos in manus suas proditione traderent.
 Haec a Gelimeris partium desertioribus cognoscens,
 Laurentiumque quemdam Carthagine morantem
 reperiens Belisarius, ut proditorem colle quodam pe-
 nes civitatem sito patibulo affixit; ex quo in magnum
 terrorem adducti sunt, qui proditiones machina-
 bantur, adeo ut quae ipsis Gelimer clam indicasset
 Massagetae palam edicerent. Cunctis autem in ex-
 ercitu blandis ejus verbis ac etiam jusjurandis
 amice sibi conciliatis, Joanni Armenio, ut equi-
 tibus, praeter quingentos, universis secum assump-
 ptis, in Vandalos egressus, velitationibus pugnam
 lacesseret, confestim imperavit. Ipse postea cum
 pedestrium copiis et equitum illis quingentis pone
 sequebatur. Cum autem Vandalos ad Tricamarum
 castra metatos invenisset, juxta se invicem nocte
 illa in castris utrique steterunt. In Romano vero
 exercitu portentum videri contigit. Hastarum enim
 cuspidis ignitis emissis radiis collucere: quo viso
 cuncti terrore stupefacti. Primo crepusculo armis
 utrinque muniti ad conserendam pugnam utrique
 cum impetu irruerunt, Joannes ex suorum copiis
 non multis admodum selectis, flumen trajecit,
 et in Vandalos impressionem fecit: Tzatzon for-
 tiliter sustinens, et in eum ex adverso irruens, in
 fugam vertit: atque ita insequentes Vandalii ad
 flumen usque pervenerunt. Rursus vero Joannes

στάντες καὶ ὀπισθάμενοι, τοῖς ἵπποις ἐπιθάντες ὡς
 εἰκοσι τὸν ἀριθμὸν ὄντες ἀνοίγουσιν ἐξαπὼντες τὰς
 θύρας, καὶ τὰς ἀσπίδας περιφραζάμενοι, καὶ τοῖς
 δόρασιν ἀμυνόμενοι³³, τοὺς ἐναντίους ἐτρέψαντο³⁴.
 Γελίμερ δὲ ἐν Νουμιδίᾳ γενόμενος Οὐδανδήλους πάν-
 τας συνήγαγεν, καὶ ὅσους προσφιλεῖς³⁵ εἶχεν τῶν
 Μαυρουσίων, καὶ πρὸς πόλεμον εὐτραπέζετο. Ἀπ-
 έστειλεν δὲ καὶ γράμματα ἐν Σαρδανίᾳ³⁶ πρὸς Τζάτ-
 ζωνα³⁷ τὸν ἰδίον ἀδελφὸν, τὰ συμβάντα αὐτῷ ὁλο-
 ποιῶν· ὃς ἀπάρως εὐθὺς μετὰ πάντες τοῦ λαοῦ ἀπὸ
 Σαρδανίας εἰς τὴν Λιβύης ἀκτὴν³⁸ τριταῖος κατέλα-
 βεν, καὶ εὗρεν τὸν Γελίμερα. Οἱ καὶ³⁹ περιπλακέν-
 τες ἀλλήλων τῷ τραχήλῳ, οὐδὲν μέντοι εἰς ἀλλήλους
 ἐφθέγγοντο· ἀλλὰ τὸ, Χαῖρε, σφίγγοντες ἑκλαῖον·
 ὁμοίως καὶ ὁ στρατὸς⁴⁰ τὴν συμφορὰν ἀπωδύροντο⁴¹.
 B Ὁ δὲ Γελίμερ παραλαβὼν (35) ἀμφοτέρους ἐπὶ Καρ-
 χηδόνα ἐχώρει⁴², καὶ ταύτην πολιορκεῖν ἐπειράτο,
 οἰόμενος τοὺς ἐν Καρχηδόνι προδιδόναι αὐτῷ τὴν
 πόλιν, καὶ τῶν⁴³ Ῥωμαίων στρατιωτῶν, οἷς ἡ τοῦ
 Ἀρείου δόξα ἥσκητο⁴⁴. Πέμψας δὲ καὶ⁴⁵ εἰς τοὺς
 ἀρχοντας τῶν Οὐννων πολλὰ αὐτοῖς ἀγαθὰ ὑπισχεῖτο
 δίδοναι, εἰ καταπροδώσουσιν⁴⁶ αὐτῷ Ῥωμαίους.
 Ταῦτα δὲ Βελισάριος μαθὼν παρὰ τῶν αὐτομόλων,
 καὶ Λαυρέντιόν τινα ἐν Καρχηδόνι ὄντα προδότην
 εὖρων ἀνεσκόλοπισεν ἐπὶ λόφῳ πρὸ τῆς πόλεως, καὶ
 ἀπὸ τοῦτου εἰς ὅσος μέγα ἐνέπρασεν⁴⁷ οἱ προδοσίαν
 μελετήσαντες, ὥστε τοὺς Μασσαγέτας ὁμολογῆσαι
 τὰ ὑπὸ Γελίμερος αὐτοῖς δηλωθέντα. Τοῦ δὲ Βελι-
 σαρίου πάντα λόγῳ ἤκουσιν⁴⁸ καὶ ὄρκους πρὸς φίλων
 αὐτοῦ μεταβαλόντες⁴⁹, αὐτοὺς ἐκέλευσεν εὐθὺς Ἰωάν-
 νην τὸν Ἀρμένιον παραλαβεῖν⁵⁰ πάντας τοὺς ἱππεῖς
 παρὲς πεντακοσίων καὶ ἐξαλβόντα πρὸς τοὺς Οὐαν-
 δήλους ἀκροβολίσασθαι. Αὐτοὺς δὲ τῇ ὕστεραίᾳ⁵¹ ἡμέ-
 ρᾳ περὶ στρατῷ καὶ τοῖς πεντακοσίοις ἱππεύουσιν
 εἶπετο. Καταλαβόντες⁵² τὸν τοῦ Οὐδανδήλους ἐν τῷ
 Τρικαμάρῳ στρατοπεδεύσαντας, ἔμειναν⁵³ τὴν νύκτα
 πλησίον ἀλλήλων. Συνέβη δὲ τέρας γενέσθαι ἐν τῷ
 Ῥωμαϊκῷ στρατῷ. Τῶν γὰρ δοράτων τὰ ἄκρα κυρτὰ
 πολλῶν κατελάμπετο. Τοῦτο θασάμενοι κατεπλάγη-
 σαν· φραζάμενοι δὲ ἅμα πρὸς ἀμφοτέροις πρὸς τὸν
 πόλεμον ὥρμησαν. Ἰωάννης δὲ τῶν ἁμῶν⁵⁴ αὐτὸν ὀλί-
 γους ἐπιλεξάμενος⁵⁵ τὸν τε ποταμὸν διέβη καὶ τοῖς
 Οὐδανδήλοις εἰσέβαλεν. Ὁ δὲ Τζάτζων ὠθισμῷ χρη-
 σάμενος ἐδίωξεν αὐτόν. Οἱ δὲ Οὐδανδῆλοι διώκοντες
 D ἄχρι εἰς τὸν ποταμὸν ἤλθον. Αὐτοὶ δὲ Ἰωάννης κλεί-
 στος⁵⁶ τῶν ὤπισθεν Βελισαρίου λαβὼν κατὰ
 τοῦ Τζάτζωνος εἰσεπήδησεν αὐν βοῇ τε καὶ κατάγῳ
 πολλῷ. Γίνεται οὖν καρτερὰ ἡ μάχη, καὶ πίπτει
 Τζάτζων ὁ τοῦ Γελίμερος ἀδελφός. Τότε δὲ πᾶν τὸ

VARIAE LECTIONES.

³³ ἵπποις ἐπιθ. A, ἵπποις τε ἐπιθ. vulg. ³⁴ τὰς ἀσπίδας — — ἀμυνόμενοι om. A, καὶ τοῖς
 δόρ. ἁμ. om. a. ³⁵ ἐτρέψαντο A, ἐτρέψαν vulg. ³⁶ προσφιλεῖς] περὶ φίλους f. ³⁷ Σαρδανία A,
 Σαρδηνία vulg. ³⁸ Τζόνα A, Στζόνα f. Στζόνα vulg. ³⁹ ἀκτὴν A a e, ὁκτὴν vulg. ⁴⁰ καὶ αὐτο-
 ρυμ add. ex A. ⁴¹ στρατιωτῶν A, τῶν P. στρατῶν vulg. ⁴² ἥσκητο A, ἥσκειτο vulg. ⁴³ καὶ add. ex A. ⁴⁴ καταπροδώσουσιν
 A, καταπροδώσουσιν vulg. ⁴⁵ ἐνέπρασεν A a, ἐνέπρασεν vulg. ⁴⁶ λόγῳ πισθικῶν f, λόγοις πισθικῶν a. ⁴⁷ με-
 ταβαλὼν A. ⁴⁸ παραλαβόντα a. ⁴⁹ ὕστερα A, ὕστερα vulg. ⁵⁰ καταλαβόντες A, καταλαβόντα vulg. ⁵¹
 ἔμειναν A, ἔμεινον vulg. ⁵² ἀπολεῖ A. ⁵³ πλείστοις A, πλείους vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(35) Quæ sequuntur librum Procopii secundum, *De bello Vand.* delibant.

στράτευμα Ῥωμαίων τὸν ποταμὸν διαβάτες ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐχώρησαν, καὶ τούτους τρεψάμενοι, μέχρι τοῦ στρατοπέδου ἰδίωσαν ⁷⁶· καὶ υποστρέψαντες τοὺς νεκροὺς ἀπέδουν, ὅσοι μάλιστα ἐχρυσόφορον, καὶ εἰς τὸ αὐτῶν στρατόπεδον ὑπεχώρησαν. Ἀπέθανον δὲ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ Ῥωμαίων πεντήκοντα, Οὐανδήλων ⁷⁷ δὲ ὀκτακόσιοι. Καταλαβὼν δὲ ⁷⁸ Βελισάριος σὺν τοῖς πεζοῖς τῇ δεξιᾷ πρὸς ὄψιν, ἄρας ⁷⁹ (36), ὡς εἶχε τάχους, σὺν παντὶ τῷ στρατῷ ⁸⁰ ἐπὶ τὸ τῶν Οὐανδήλων στρατόπεδον ὤχετο. Γελίμερ δὲ γνοὺς Βελισάριον παρόντα σὺν τοῖς πεζοῖς καὶ παντὶ τῷ στρατῷ, ἐπιβὰς τῷ ἵππῳ μὴδὲν διατάξάμενος ἀκρατῶς ἐπὶ ⁸¹ Νουμιλίαν ἔφυγεν μετ' ὀλίγων συγγενῶν καὶ οἰκετῶν αὐτοῦ καταπεπληγμένος. Ἐπὶ δὲ αὐτὸν φυγόντα ἥσθοντο οἱ Οὐανδήλοι καὶ οἱ πολέμιοι ἥδη ἐκωρῶντο, τότε δὴ οἱ τε ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ τὰ παῖδια ἐθορυβοῦντο ⁸² καὶ ἐκόκκουν ⁸³, καὶ οὐτε χρημάτων μεταποιοῦντο οὕτε τῶν ⁸⁴ φιλάτων ὀδυρομένων, ἀλλ' ἕκαστος ἔφυγεν ὅπου ⁸⁵ ἠδύνατο. Ἐπελθόντες δὲ οἱ Ῥωμαῖοι τὸ τε στρατόπεδον αἵρουσιν, καὶ ἐπιδιώξαντες τὴν νύκτα ὅλην, ἄνδρας μὲν ὅσοις ἐνέτυχον ⁸⁶ ἔκτειναν, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ ἐποιοῦντο. Χρήματα δὲ τοσαῦτα τὸ πλῆθος εὔρον, ὅσα οὐδέποτε ἐν ἐνὶ χωρίῳ τετύχηκεν ⁸⁷ εἶναι. Τὴν γὰρ Ῥωμαίων ἀρχὴν ληίσμενοι, χρήματα εἰς λιδύην πολλὰ μετήνεγκαν· καὶ τῆς χώρας αὐτῆς ἀγαθῆς οὕσης καὶ εὐκάρπου, χρημάτων πρόσδοι πολλὰ αὐτοῖς γεγόνασιν. Ἐνενηκοντα πέντε γὰρ ἐτὶ λιδύης Οὐανδήλοι ἐκράτησαν, καὶ πολλὸν πλοῦτον ⁸⁸ συναγαγόντες ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ εἰς τὰς τῶν Ῥωμαίων χεῖρας ὁ πᾶς πλοῦτος ἐπανήκεν. Ἐν τρισὶ γὰρ μηνὶ πολέμησας ὁ ⁸⁹ Βελισάριος ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς εἰς τὸ τέλος τοῦ Δεκεμβρίου πᾶσαν τὴν λιδύην ὑπέταξεν. Ἀπέστειλε δὲ Ἰωάννην τὸν Ἀρμένιον σὺν διακοσίαις ἐπιλέκταις διώκειν τὸν Γελίμερα ἕως αὐτὸν ζῶντα ἢ νεκρὸν λαβεῖν. Ὁς φθάσας ⁹⁰ τὸν Γελίμερα ἡμελλε λαμβάνειν, εἰ μὴ συνηνέχθη πρᾶγμα τοιοῦτο· Οὐλίარიος τις τῶν Βελισαρίου δορυφόρων συνῆν τῷ Ἰωάννῃ, ὃς ὄνῃ μεμεθυμένος ⁹¹ ἰδὼν ὄρνιν ἐπὶ δένδρου καθημένην, ἐκτείνας τὸ τόξον κατ' αὐτῆς ἔβαλεν ⁹², καὶ τῆς ⁹³ μὲν ὄρνιθος ἀπέτυχεν, τὸν δὲ Ἰωάννην ὤκισθεν εἰς τὸν αὐχένα ἔβαλεν. Ὁ δὲ καίριον πληγῆς ἐέθυκεν, πολλὸν αὐτοῦ ⁹⁴ πένθος βάσιλε· Τεουστινιανῷ καὶ Βελισαρίῳ καὶ πᾶσι Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις καταλιπὼν ⁹⁵· οὕτως Γελίμερ διαφύγων ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἐπὶ Μαυρουσίους ἐχώρει. Βελισάριος δὲ τοῦτον διώξας εἰς Παπούαν ⁹⁶ τὸ δὲ ἄπέλειπεν εἰς τὰ ἔσχατα Νουμιδίας. Τοῦτον δὲ παρακαθίσας διὰ τοῦ χειμῶνος λευφάντων αὐτῷ πάντων τῶν ἐπιτηδεύων

A pluribus ex Belisarii satellitiis acceptis in 167 Tzatzonem cum clamore et strepitu insiliit; acrisque pugna inde conflata est, qua Tzatzon, Gelimaris frater, cecidit. Tum vero universa Romanorum acies flumen trajiciens in hostes irrupit, et in fugam actus ad castra usque cecos insectata est: atque inde versa facie pedem referens, mortuis, maxime qui auro erant ornatiore, exulis, ad castra remigravit. Cesi sunt in ea pugna Romanorum quinquaginta, ex Vandalis octingenti. Sub vespem autem inclinata jam die, Belisarius cum peditibus reversus quo cursus contentione potuit, cum universo exercitu in Vandalorum castra perrexit. Gelimar Belisarium cum peditibus et agninum reliquis adessee persentens, relicto exercitu incompósito, effuso cursu ipsoque metu urgente compulsus, cum paucis consanguineis et familiaribus in Numidiā aufugit. Comperta a Vandalis ejus fuga, ipsisque hostibus jam in conspectu positus, tunc virorum, mulierum, et puerorum promiscua turba sublato ejulatu terrore confundi et turbari: abjectaque facultatum et charissimorum cura, qua quisque potuit, in fugam se conjecit. Romani dato aditu irrumpentes captis potiuntur, et fugientes per totam noctem insectati, viros quidem obviam factos peremerunt, pueros autem et mulieres captivas in servorum numerum recensuerunt. Porro pecuniarum et divitiarum eam ibi vim repererunt, quam in unum locum usquam congerere liceat. Quondam enim Vandali Romanorum imperium totum in direptionem sibi concessum depradati, divitias et facultates in Lybiam transportaverunt immensas: ac regionem insuper optimam et fertilissimam nacti, fortunarum et opum omnium collegerunt proveniunt. Quippe nonaginta quinque annis Lybia potitū Vandali, et variorum honorum copia circumfluente, uno diei momento in Romanorum manus delapsi, omnibus ad Romanos redeuntibus cessarent. Trimestri siquidem bello, ab Octobris exordio ad Decembris exitum Lybiam universam Belisarius subegit. Misit autem Joannem Armenium cum ducentis militibus selectis, qui Gelimarem insequeretur, et eam sen vivum, seu vita functum comprehenderet. Is Gelimarem assecutus, jam manibus tenebat, nisi quid negotii hujusmodi capiendum impediisset. Uliarius quidam Belisarii satelles in Joannis comitatu tum fuit, qui cum vino madidus avem arbori vidisset insidentem, directo in eam arcu telum emittens, a ferienda

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁶ ἰδίωσαν] ἐχώρησαν vulg. ⁷⁷ Οὐανδήλος A. ⁷⁸ δὲ alterum add. ex A. ⁷⁹ ἄρας a e, ὥρας A. ἄρα vulg. ⁸⁰ στρατῷ A f, στρατοπέδῳ vulg. ⁸¹ ἐπὶ add. ex A. ⁸² ἐθορυβοῦντο A, ἐθορύβουν τε ⁸³ ἐκόκκουν A. ⁸⁴ οὕτε τῶν A, οὐδέ τῶν vulg. ⁸⁵ ὅπου A, ὅσον vulg. ⁸⁶ ἐνέτυχον A, ἐτυχον vulg. ⁸⁷ τετύχηκεν A, ἐτυχεν vulg. ⁸⁸ πολλὸν πλοῦτον A, πολλὸν πλοῦτος vulg. ⁸⁹ ὁ add. ex A. ⁹⁰ φθάσας] καὶ A. ⁹¹ μεμεθυμένος A, μεθ. vulg. ⁹² ἔβαλεν A, ἔβαλλεν vulg. ⁹³ τῆς a, τοῦ vulg. ⁹⁴ αὐτοῦ add. ex A. ⁹⁵ ἀπολιπὼν A. ⁹⁶ Παπούαν A, αὐτοῦ] ποῦτος vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(36) Ipse Procop., ἀμφὶ δεξιᾷ ὄψιν ἄρας· Variens Belisarius, cum sero hora tardiori morascl. CONVERSIS.

νήσεως, ἅπερ ἐγγύς ἐστι τῆς Ἀλεξανδρῆς εἰσβολῆς, A generis molestias Papuæ subire coacti, nunc
Μαυριτανίᾳ τε καὶ Μινωρίᾳ, Ἀπολλινάριον ἐσταλέν
ἄνδρα ἀγαθὸν εἰς τὰ πολέμια. Ἀπέστειλε δὲ καὶ ἐν
Σικελίᾳ (39) τινὰς τῶν Λιβυαίων, καὶ τῶν Οὐανδύλων
τὸ φρούριον λαβεῖν ἐκέλευσεν. Οἱ δὲ τοῦτο ¹⁵ φυλάτ-
τοντες Γότθοι πρὸς τὴν μητέρα Ἀταλάρχου ταῦτα
ἔπραξαν. Ἡ δὲ γράφει πρὸς Βελισάριον μὴ
τοῦτο τυραννίδι ¹⁷ λαβεῖν τὸ φρούριον, ἕως ἂν βα-
σιλεὺς Ἰουστινιανὸς γνῶ, καὶ τὰ δοκούντα ¹⁸ αὐτῷ
ποιήσῃ. Ἐν τούτῳ δὲ ὁ Οὐανδαλικὸς πόλεμος ἐτε-
λείετο

quæ Mauritaniz est distatque a Carthagine triginta dierum itinere, ad Gades et solis occasum,
sita, et insuper alterum Joannem unum ex satellitibus ad fretum Gaditanum atque alteram Hercu-
lis columnam misit, qui castrum, quod Septum vocant, occuparet: Apollinarium vero virum bello
egregium ad insulas quæ propius absunt ab Oceani in mediterraneum influxu, Majoricam nimirum
atque Minoricam destinavit, et in Siciliam nonnullos milites ex Lybia, qui Vandalorum arcem
sub presidio tenerent. Castri vero custodes Gotthi istud Atalarichi matri litteris manifestaverunt.
Illa Belisario, ne castrum tyrannice expugnaretur, priusquam imperator Justinianus certior fieret,
suumque super ea re consilium explicuisset, significat. Ita demum Vandalica bella finem habuere.

Ὁ δὲ φθόνος, οἷα ἐν μεγάλῃ (40) εὐδαιμονίᾳ φιλεῖ B
γίνεσθαι ¹⁹, ὧδιν καὶ εἰς Βελισάριον. Τινὲς γὰρ
διέβαλλον αὐτὸν εἰς τὸν βασιλεῖα τυραννίδα μελετᾶν.
Ὁ δὲ βασιλεὺς πέμψας Σολομῶνα ἀποπειράται τὴν
Βελισαρίου γνώμην, πότερον σὺν Γελλμέρῃ τε καὶ
Οὐανδύλοις εἰς Βυζάντιον ἔκειν, ἢ αὐτοῦ μένοντος,
ἐκείνους στεῖλαι ὅδε· οὐ γὰρ ἔλαθον αὐτὸν ²⁰ οἱ
ἀρχόντες οἱ τὴν τυραννίδα ἐπενεγκόντες. Ὁ δὲ Βελι-
σάριος εἰς Βυζάντιον ἀφίκετο Σολομῶνα στρατηγὸν
Λιβύης καταλιπὼν. Καταλαβὼν δὲ Βελισάριος τὸ Βυ-
ζάντιον ὅμα Γελλμέρι καὶ τοῖς Οὐανδύλοις γερόν-
τησι μέγαλιν, οἷον ²¹ ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις οἱ Ῥω-
μαίων στρατηγοὶ ἐν μεγίσταις νίκαις ἀνεδήσαντο.
Ἐξαιτίας τε χρόνων παρηγηκότων οὐδεὶς ἐληλύ-
θει εἰς τὴν τοιαύτην, εἰ μὴ Τίτος καὶ Τραϊανὸς,
καὶ ἄλλοι αὐτοκράτορες στρατηγήσαντες ἐπὶ τὸ βαρ-
βαρικὸν ἔθνος ἐνίκησαν. Τὰ γὰρ λάφυρα ἐνδεκνύ-
μενος καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἀνδράποδα ἐν μέσῃ ²² τῇ
πόλει ἐπόμπευσεν, ὃν θριαμβὸν καλοῦσι Ῥωμαῖοι·
οὐ τῷ ²³ παλαιῷ μέντοι τρόπῳ, ἀλλὰ περὶ βαδίζων
ἐκ τῆς οἰκίας τῆς αὐτοῦ ἄχρις εἰς τὸ ἱπποδρόμιν ²⁴.
Ἦν δὲ τὰ λάφυρα ὅσα δὴ ὑπουργικὰ τῇ βασιλείᾳ
τάξει ἀνεῖσθαι εἰώθει ²⁵, θρόνοι χρυσοί, καὶ ὀχήματα
οἷς τῶν βασιλέων αἱ γυναῖκες ὀχοῦνται ²⁶, κόσμος
τε πολλὸς ἐκ λίθων ἐντίμων συγκεκλιμένος, ἐκπόματα
χρυσᾶ, καὶ τὰ ²⁷ ἄλλα σύμπαντα ὅσα εἰς τὴν βασι-
λέως θείην χρῆσιμα. Ἦν δὲ καὶ ἀργυρὸς ἑλκων μυ-
ριάδας πολλὰς τάλαντων καὶ παντοδαπῶν βασιλικῶν
κειμηλίων, ἅπερ Γιζέρτιος τὸ ²⁸ ἐν Ῥώμῃ σολήσας
παλάτιον ἔλαβεν· ἐν οἷς καὶ τὰ Ἰουδαίων κειμήλια
ἦν, ἅπερ Οὐεσπασιανὸς Τίτος μετὰ τὴν τῶν Ἰερο-
σολύμων ἄλωσιν εἰς Ῥώμην ²⁹ ἤνεγκεν. Ἀνδρά-

Cæterum invidia, quemadmodum in magna
felicitate fieri amat, etiam Belisario calamitatem
peperit. Quidam enim ipsum affectatæ tyrannidis
apud imperatorem criminati sunt. Imperator
autem per Salomonem Belisarii sententiam expe-
ritur, utrum, ipse cum Gelimere et Vandalis
Byzantium proficisci, an certe ipso in Lybia
diuturniorem moram trahente, ipsos illuc mittere
statueret? Porro Belisarius Salomone Libyæ duce
relictus (ab optimatibus enim se tyrannidis insimu-
latum non erat nescius) Byzantium versus iter
arripit. Subinde cum Gelimere et Vandalis Byzan-
tium profectus, ea honorum amplitudine, qua
prioribus sæculis Romanorum duces post magis
insignes victorias donabantur, cumulatus est: sex-
centos enim annos si numeraveris, nullus, nisi forte
Titus, Trajanus, aut alii imperatores et exercituum
ductores, qui barbaras nationes devicerunt, parem
honoris gradum qui attigerit, facile occurret. Spo-
lia namque et exuvias, victos quoque bello capti-
vos, per mediam civitatem circumduxit, quod tri-
umphum Romani nuncupavere. Ita quidem antiquo
more ex domo sibi propria ad circum usque pedes
incessit. Fuere vero ea spolia, quæ regiæ majesta-
tis ministerio et regum usibus concedi consueve-
runt: throni aurei, et lecticæ, quibus regum
uxores amant vehi, mundus infinitus ex pretiosis
lapillis, aurea pocula, cæteraque omnia, quæ regiis
conviviis inferuntur. Censitum est præterea ar-
genti pondus plurium myriadum talentorum et
regia generis omnis supellex, quam Gizerichus
Romam depopulatus ex imperatorum palatio se-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁵ τοῦτο φυλ. A, φυλ. τοῦτο vulg. ¹⁶ πρὸς add. ex A. ¹⁷ τυραννίδι A a, τυραννίδα vulg. ¹⁸ τὸ δοκούν
A. ¹⁹ γίνεσθαι A, γενέσθαι vulg. ²⁰ αὐτὸν A, αὐτῷ vulg. ²¹ οἷον A f, οἷον vulg. ²² μέσῃ A, μέσῃ vulg.
²³ Legebatur οὕτω. ²⁴ ἱπποδρομίον A a, ἱπποδρόμιον f. ²⁵ εἰώθει A a, εἰώθειν vulg. ²⁶ ὀχοῦνται
vulg. ²⁷ τὰ add. ex A. ²⁸ τὸ add. ex A. ²⁹ εἰς Ῥώμην A, ἐν Ῥώμῃ vulg.

JAC. COARI NOTÆ.

(39) Jornandes, *De rebus Geticis*, ad finem.

(40) Excerptorum Procopii *De bello Vand.* lib. ii continuatio.

cum asportaverat : in his exstiterunt ornamenta Judæorum omnia, **170** quæ captis Hierosolymis Titus Vespasianus Romam intulit. Captivi in triumphum ducti fuerunt, Gelimer ipse purpurea ch'amyde in humerum rejecta vestitus, omnes ejus consanguinei, et ex Vandalis proceriores quique corpore et vultus formâ venustiores. Ut ad circum Gelimer pervenit, et imperatorem solio sedentem, et populum hinc et inde circumstantem conspexit, in has voces frequentius repetitis erupit : *Vanitas vanitatum, et omnia vanitas*. Versus imperatoris autem solium procedentem exuerunt purpura, prius etiam quam pronus in terram imperatorem venerari cogeretur. Post hæc Ilderichi filios et nepotes, cosque cunctos, qui a Valentiniano imperatore genus ducere reperi sunt, imperator et Augusta magna divitiarum liberalitate exceptit : Gelimeri vero vicos et oppida per Galatiam ampla et amœna, in quibus ipse cum affinis habitare permitteretur, assignavit : in patriciorum tamen ordinem quod Arianorum opinionem deserere detrectaret, non evertis. Acto triumpho Belisarius subinde consulatum gessit, et ex ejus victoria id nummorum munus, quale nusquam auditum, populus Byzantinus accepit. Porro Salomone Libyam administrante, Maurusii adversus Libyas arma moverunt. Isti Maurusii ex gentibus, quas Jesus Nave Phœnicum regionem a Sidone ad Ægyptum usque habitantes expulit, originem traxerunt : qui primum in Ægyptum appellentes, nec ab incolis admissi, perrexerunt in Libyam, et eam incoluerunt : (eam sæculis temporibus Romanorum imperatores sibi subactam Tingitanam dixerunt) ac demum duabus columnis ad magni fontis latera ex albo lapide erectis Phœnicio charactere Phœnicumque dialecto nonnulla inculpserunt in hanc sententiam : *Nos sumus, qui a facie Jesu prædonis filii Nave fugimus*. Exstiterant etiam per Libyam aliæ gentes indigenæ, quibus Æsculapius rex, telluris, ut aiebant, filius, præfuit, quæ prima Carthaginis fundamenta posuerunt. Salomon autem, coplis Carthagine eductis, adversus Maurusios protectionem suscepit. Byzacium cum pervenisset ad Rames oppidum, quo Maurusii, vallo circulari ex camelorum gregibus composito, mulieres, pueros, nec non se ipsos in

A ποδα δὲ ἦν τοῦ θριάμβου Γελίμερ τε αὐτὸς ἐσθῆτά τινα ἐπὶ τῶν ὤμων ³⁰ ἀμπεχόμενος πορφυρᾶν, καὶ τὸ συγγενὲς ἅπαν, Οὐανδῆλιν τε δορὶ εὐμήκει· ἔγαν καὶ καλοὶ τῷ σώματι ἦσαν. Ὡς δὲ ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ Γελίμερ ἐγένετο, τὸν τε βασιλεῖα ἐπὶ θήματος καθήμενον καὶ τὸν δῆμον ἐστῶτα ἐφ' ἑκάτερα μέρη εἶδεν, ἐπιλέγων οὐκ ἐπαύσατο βοῶν ³¹. Ματαιότης ματαιότητων· τὰ πάντα ματαιότης! Ἀφικόμενοι δὲ αὐτὸν κατὰ τὸ τοῦ βασιλέως βῆμα τὴν πορφυρίδα ³² περιελόντες πρηνῇ πεσόντα προσκυνῆσαι τὴν βασιλεῖα ἠνάγκασαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τε καὶ ἡ Λιγούστα τοῦ Ἰλδερικοῦ παῖδας ³³ καὶ ἐγγόνους πάντας τε τοὺς ἐκ τῆς ³⁴ Οὐαλεντινιανοῦ βασιλείας συγγενείας χρήματα ἱκανὰ ³⁵ ἐδώρησάτα, καὶ Γελίμερ χωρία ἐν Γαλατίᾳ μεγάλα τε καὶ τερπνὰ μετὰ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐν τοῖσι οἰκᾶν συνχώρησεν ³⁶, εἰς πατρικίῳ δὲ ἀξίαν ἀνεβίβασεν ταῦτα, διὰ τὸ μὴ δέχεσθαι αὐτὸν τῆς Ἀρείου δόξης μεταστῆναι. Ὁ δὲ Βελισάριος μετὰ τὸν θρίαμβον ³⁷ ὀπίτευσεν, καὶ πάμπολλα χρήματα ἐκ τῆς αὐτοῦ νίκης ὁ δῆμος τοῦ Βυζαντίου ἀπῆλαυσεν, ὅσα οὐδέπω ³⁸. Τοῦ δὲ Σολομῶνος τὴν Λιβύην διέποντος, Μαυρούσιαι πόλεμον κατὰ Λιβύων ἐκίνησαν. Οἱ δὲ Μαυρούσιαι ἐκ τῶν ἐθνῶν κατὰγονται, οὗς Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυὴ ἐκ τῆς ³⁹ Φοινίκων χώρας ἀπὸ Σιδῶνος μέχρις Αἰγύπτου κατοικοῦντας ἀπῆλαυσεν. Οἵτινες καταλαβόντες τὴν Αἴγυπτον, καὶ μὴ δεχθέντες ὅτι αὐτοὶ καταλαβόντες τὴν Λιβύην, καὶ ταύτην παροικήσαντες (ἦν ὑστέρῳ καιρῷ οἱ παρὰ Ρωμαίοις βασιλεῖς κρατήσαντες, Τηγυλὴν ⁴⁰ ταύτην ὠνόμασαν), στήσαντες δύο στήλας ἐπὶ τῆς Μεγάλῃς Κρήνης ἐκ λίθων λευκῶν ἐγκεκολαμμένα ⁴¹ ἐχούσας γράμματα Φοινικικὰ λέγοντα τάδε· *Ἡμεῖς ἐσμεν οἱ συντόντες ἀπὸ προσώπου Ἰησοῦ τοῦ Ἀριστοῦ υἱοῦ Ναυὴ*. Ἦσαν δὲ καὶ ἄλλα ἔθνη ἐν Λιβύῃ πρότερον αὐτῶν ὄντες, ἔχοντες βασιλεῖα Ἀσκληπεία ⁴², τῆς γῆς υἱὸν ἐφασκον εἶναι (41), οἵτινες Καρχηδόνα ἔκτισαν. Σολομῶν δὲ λαθὼν ἐκ Καρχηδόνας τὰ στρατεύματα, κατὰ Μαυρούσιων ἐχώρει. Ἐλθὼν δὲ εἰς Βυζάντιον εἰς Ῥάμης ⁴³ τὸ χωρίον, ἔνθα οἱ Μαυρούσιοι ἐστρωπέδευσαν κύκλον ἐκ τῶν καμῶν ποιησάμενοι, τὰς τε γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα ⁴⁴ ἐντὸς τοῦ κύκλου ἀποθέμενοι ⁴⁵, καὶ τοὺς Μαυρούσιους κατ' αὐτοῦ ἐξερχομένους, ἐπιβάς ⁴⁶ τοῦ ἱπποῦ πανταχοῦς ἐπιλέκτους ἐπαγόμενος εἰς ἐν ⁴⁷ τοῦ κύκλου ἐπισκῆ-

VARIÆ LECTIONES.

³⁰ τῶν ὤμων A, τὸν ὤμον vulg. ³¹ βοῶν A, λέγων vulg. ³² τὴν πορφυρίδα A, τὴν πορφυράν vulg. ³³ παῖδα A. ³⁴ ἐκ τῆς A, ἐκ τοῦ vulg. ³⁵ ἱκανὰ A, καλὰ vulg. ³⁶ συνχώρησεν, εἰς πατρ. δὲ ἀξίαν ἀνεβίβασεν τοῦτον A, συγχώρησας εἰς π. τὰς τῶν τοῦτον οὐκ ἀνεβ. vulg. ³⁷ μετὰ τὸν θρίαμβον A, μετὰ τῶν θριάμβων vulg. ³⁸ οὐδέπω A, οὐδέποτε vulg. ³⁹ ἐκ τῆς A, ἐκ τῶν vulg. ⁴⁰ Τηγυλὴν A. ⁴¹ ἐγκεκολαμμένα A, ἐγκεκολαμμένων vulg. ⁴² Ἀσκληπεία, δὲ Ἡρακλεῖ ἐβάσιλευσαν, ὃν τῆς γῆς A, Ἀσκληπεία, ὃν Ἡρακλεῖος βασιλεὺς τῆς γῆς υἱὸν vulg. ⁴³ Ῥάμης A a. ⁴⁴ καὶ τοὺς παῖδας A. ⁴⁵ ἀποθέμενοι A e, ἐνθήμενοι vulg. ⁴⁶ ἐπιβάς A a, ἀποβάς vulg. ⁴⁷ εἰς ἐν A, εἰς ἓνα vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(41) Non Æsculapius, sed Antæus Terræ ille filius est, quem Hercules palestra superavit. Male hæc breviate ex Procopio lib. II Vandal. ubi ille : Καὶ ἄν' αὐτοῦ Ἀνταῖον τὸν αὐτῶν βασιλεῖα, δὲ ἐν Κλιπείᾳ Ἡρακλεῖ ἐπάλασσε, τῆς γῆς υἱὸν ἐφασκον εἶναι· *Indegnè Antæum ipsorum regem, qui Clipseæ cum Hercule lucta contendit, terræ filium dixerunt*

esse. Quin neque Procopii interpretis reddidit, τὸ ἐν Κλιπείᾳ, quod proprium esse liquet, et nomen urbis minoris Africæ Ptolemæo. Reliqua, ut historicæ constet series, videnda in Procopio, ut de fundatione Carthaginis, quam non isti indigenæ, sed advena condidit Dido. **COMBESIS.**

φοι μέρος καὶ τὰς καμηλοὺς κτείνειν ἐκέλευσεν. Φο-
νεύσας δὲ ἄμφι δεακοσίω, δρόμῳ εἰς τὸ τοῦ κύκλου
μέσον ἐχώρησεν, ἐνθα αἱ γυναῖκες ἐκάθητο. Οἱ δὲ
βάρβαροι ἐκπλαγέστες ἐπὶ τὸ ὅρος ἐφυγον σὺν πάσῃ
ἀκρομίᾳ. Κτείνονται δὲ τῶν Μαυρουσίω ἐν ταύτῃ
τῇ ἡμέρᾳ μύριοι. Αἱ δὲ γυναῖκες πᾶσαι σὺν τοῖς
παισίν¹ ἐν ἀνδράποδων λόγῳ ἐγένοντο. Καὶ τοῦ-
τους λαβόντες σὺν ταῖς καμηλοῖς καὶ πάσῃ τῇ ἡλι-
κίᾳ² εἰς Καρχηδόνα εἰσέφεσαν τὴν ἐπινίκιον ἑορτὴν
ἀγοντές. Οἱ δὲ βάρβαροι πάλιν συναθροισθέντες παν-
θηραὶ σὺν γυναῖξί καὶ τέκνοις, μεθ' ἑαυτοὺς καταλιπόν-
τες, ἐστράτευσαν κατὰ Ῥωμαίων, καὶ τὰ ἐν Βυζα-
κίῳ χωρία ἐληίζοντο. Σολομὼν δὲ ἄρως κατὰ τάχος³
πᾶν τὸ στράτευμα, ἐπ' αὐτοὺς ἦει. Γενόμενος δὲ ἐν
Βουλγαρίῳ, ἐνθα οἱ πολέμιοι ἐστρατοπεδεύσαντο,
διεκώμησεν τὸ στράτευμα, ὡς εἰς μάχην. Οἱ δὲ
Μαυρούσιοι ἐν τῷ ὄρει τῶν Βουλγαρίων (42) ἐπὶ
πλείων ἔμενον, εἰς τὸ πεδῖον καταβεῖν μὴ βουλό-
μενοι. Σολομὼν δὲ ἀποστέλλει Θεόδωρον διὰ τῆς
νυκτὸς σὺν χιλιῶσι πεζοῖς, καὶ τῶν σημειωτῶν τινα,
ὅπως εἰς τὸ ὅρος ἐκ τῶν ὀπισθεν αὐτῶν διὰ τῆς
νυκτὸς ἀνέλθωσιν⁴, καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι τὰ
σημεῖα ὑπερβῇ ἄφαντες, κατὰ τῶν πολεμίων χωρή-
σωσιν⁵. Ὁμοίως δὲ καὶ αὐτὸς ὁδρὸν βαθείας⁶
ἀνελθὼν, ἅμα κατὰ τῶν πολεμίων ἐχώρησεν. Ἰδόν-
τες δὲ οἱ βάρβαροι, ὅτι ἐν μέσῳ τῶν Ῥωμαίων γε-
γόνασιν, εἰς φυγὴν ὤρμησαν κατὰ τῶν⁷ κρημνῶν
ὠθίζοντες ἑαυτοὺς⁸ καὶ ἀναιροῦντες. Ἀπέθανον δὲ
ἐν τῷ πολέμῳ Μαυρουσίω μυριάδες ε', τῶν δὲ Ῥω-
μαίων τὸ παράπαν οὐδὲ εἰς, οὐ μὴν οὐδὲ πληγὴν
τινα ἔλαβον, ἀλλὰ πάντες ὕγιαί τιν νίκην ἤραστο.
Οἱ δὲ πλείστοι τῶν ἀρχόντων αὐτῶν τοῖς Ῥωμαίοις
προσεβρύσαν. Γυναικῶν μέντοι καὶ παίδων τοσοῦ-
τον πλῆθος οἱ Ῥωμαῖοι ἔλαβον, ὥστε προβάτου τιμῆς
παῖδα Μαυρουσίω ἀνήσασθαι βουλομένοις ἀπεδί-
δοντο⁹. Καὶ τότε αὐτοῖς τὸ παλαιὸν λόγιον γυναικὸς
μάντιδος ἀπέβη, ὡς ἄρα τὸ πλῆθος αὐτῶν παρὰ
ἀνδρὸς ἀγενεῖσι ἔλλυται. Ὁ γὰρ Σολομὼν εὐνοῦχος
ἐκ παίδων παρὰ γυναικῶν καθίστασθαι ἐπὶ πάθους¹⁰
τὰ γεννητικὰ μόρια ἀποβαλὼν. Λαβὼν δὲ τὴν λείαν
πᾶσαν εἰς Καρχηδόνα ὑπέστρεψεν.

Idem vatis feminae vetus oraculum exitum habuisse deprehensum, quo plebem eorum ab imberbi
viro penitus delendam praenuntiatur. Salomon enim, generationis administris partibus morbo
amissis, invilis olim a puero praeter sententiam eunuchus evaserat. Spoliis tandem onustus Cartha-
ginem remeavit.

Ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ τέρας ἐν τῷ οὐρανῷ (43) D
συνέβη γενέσθαι. Ὁ γὰρ ἥλιος ἀκτίων χωρὶς τὴν
αἴγλην, ὥσπερ ἡ σελήνη, ἐστὶ γινώσκον¹¹. Ἀπαντα
τὸν ἐνιαυτὸν ἐπὶ πλείστον δὲ ἐκλείποντι ἔρχεται¹²,
οὐ καθαρῶς φαίνων, ὥσπερ εἰσθεῖ. Χρόνος δὲ ἦν

A cum impressionem facturos incluserant, equo con-
senso, quingentos milites selectissimos ad unam
circumvallantis ambitus partem collocatos hostes
aggredi, et camelos telis jabat confodere. Ducentis
circeiter interfectis, contento cursu medium ambitus,
quo mulieres considerant, occupat. Barbari autem
prostrati, in montem nullo 171 servato ordine
fugam arripiunt. Ea die ad decies mille Maurusii
casi fuerunt: mulieres cum nativis omnes in capti-
vitate actae: hisque demum una cum camelorum
gregibus et omnis aetatis hominibus abductis
victores Carthaginem ingressi dies festos ob partam
victoriam egerunt. Verum barbari nullo ex suis
relicto, una cum uxoribus et liberis in unum col-
lecti, bellum adversus Romanos redintegrarunt, et
pagos circa Byzacium depopulati sunt. Salomon
ex adverso copiis exercitus omnibus convocatis,
contra profectus est: jamque Bulgarionem, qui
locus hostilium castrorum erat, cum attingisset,
exercitum omnem quasi pugnam initurus disposuit.
Maurusii in planitiem descendere veriti, in Bulga-
rionum monte diutius substitierunt. Salomon una
cum peditibus mille Theodorum, et ex signiferis
quemdam de nocte summisit, qui tenebris lecti,
monte retro adversarios consensuo, cum exoriente
primum sole ex superiore loco signa tollerent in
altum, ac simul omnes in adversarios irrumperent.
Ipse profunda adhuc nocte sub auroram una cum
illis ascendens in hostes iter dirigit. Barbari Ro-
manis circumquaque se vallatos et inclusos com-
perientes, per praerupta loca in fugam se dederunt,
invicem se perturbato ordine prementes, et mutuum
sibi caedem inferentes. Hoc incertamine Mauru-
siorum myriades quinque perierunt, Romanorum
ne ullus quidem defuit, aut aliquam omnino pla-
gam accepit, quin imo sanis et salvis omnibus in-
tegram victoriam retulerunt. Maurusiorum autem
primores non pauci Romanis se adjunxerunt. Mu-
lierum vero et puerorum is fuit numerus a Roma-
nis ceptus, ut ovium pretio puerum Maurusium sibi
comparare volenti restituerent et divenderunt. Ita

Hoc etiam anno portentum in caelo apparere
contigit. Sol etenim radiis penitus orbatus lucem
omnino luxae similis per annum obscura-
tam habebat: quam frequenter autem non plene,
prout solebat, visus, deficienti par exstabat. Erat is

VARIE LECTIONES.

¹ ταύτῃ A, αὐτῇ vulg. ² παισίν A. ³ πᾶσῃ τῇ ηλικίᾳ A. ⁴ κατὰ τάχος A, κατὰ τὸ τάχος vulg.
⁵ εἰσέλθωσιν A e. ⁶ χωρήσωσιν A, χωρίσωσιν vulg. ⁷ βαθείας vulg. ⁸ τῶν add. ex A. ⁹ ἑαυτοὺς
A, αὐτοὺς vulg. ¹⁰ ἀνήσασθαι βουλομένοις ἀπεδίδοντο A, ἀνείσθαι βουλομένῳ ἀπεδίδοντο vulg. ¹¹ ὑπὸ
π. A, ἀπὸ π. vulg. ¹² ἐστὶ γινώσκον A, ἐστὶ γινώσκον vulg. ¹³ ἔρχεται] ἐδόκει: A, ἐλκεται vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(42) Procopius Bargaon.

(43) Ex Procopii lib. ii De bello Vand. ad me-

dium. Annum potro 42 numerat Procopius Interpres
in margine.

annus imperii Justiniani decimus. Eodem pariter anno neque bellum, neque lues lethifera miseris mortalibus inferri destitit. Ineunte quippe vere Siciliam Romanis tributis subactus a Justiniano Belisarius missus est. Cum vero in ea insula **172** hiemasset, imminente jam solemnitate paschali, Romani, qui in Libya morabantur, in Salomonem tumultuati sunt, hac occasione. Mortuorum in bello Vandalorum uxores viduas ducentes illi agros eorum ceu proprios possederunt, eorum tamen ratione imperatori tributa pendere noluerunt. Salomon autem ne imperatoris sententiae adversum irent, quin potius quae decerneret ipse, ut redderent, exhortari. Ex ipsis vero, et ex Gothis maxime, nonnulli in Arianam haeresim defecerunt, quos ecclesiae sacerdotes ab ecclesiae communione tenere extorres, nec eorum liberos baptismo initiare ferebant: quare solemniter peragendo baptismo die seditionis exorta, initumque a militibus de Salomone in ecclesia interficiendo consilium. Egressi siquidem civitate villas et adjacentes agros depopulati, Libyas in morem hostium hostiliter exceperunt. Nuntio de his accepto, magna animi perturbatione jactatus Salomon, ut a seditione abstinere, blandioribus verbis militibus persuadere tentavit. Illi in adversum collecti Salomonem et optimates quosque contumellis impudenter respergere. Tum vero in palatium profecti Theodorum Cappadocem communibus suffragiis ducem constituerunt, et ferro accincti obvium quemque sive Libym, sive Romanum, si modo Salomoni familiaris, mactare, facultates depredari, et in domos ingressi pretiosa quaeque diripere. Salomon in sacram palatii aedem profugiens, delituit. Succedentis noctis silentio palatio cum Procopio scriptore et Martino egressus, conscensa navi, Syracusas, quae urbs est Siciliae, ad Belisarium perrexit, et Theodoro Carthaginis curam assumere, remque omnem imperatoris nomine administrare, litteris commendavit. Porro milites ad Bules (consilii) campum conventu habito Tzotzam e Martini satellitibus quempiam, virum alioquin ad iram praecipitem, et ad omne facinus promptum, tyrannum elegerunt, sub quo depulsis imperatoris magistratibus ipsi Libyam obtinerent. Tzotzas itaque ad urbem Carthaginem propius accedens, Theodorum civitatem quam primum sibi tradere per internuntium jussit, si modo se suosque a malis immunes vellet superare. At Carthaginenses et una Theodorus urbem imperatoris nomine se servaturos professi sunt palam.

A δέκατος τῆς ¹¹ βασιλείας Ἰουστινιανοῦ. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ οὔτε πόλεμος, οὔτε θάνατος ἐπιφερόμενος τοῖς ἀνθρώποις ἐπέλειπεν ¹². Ἐὰρ γὰρ ἀρχομένην Βελισάριος ἐστάλη (44) παρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τὴν Σικελίαν ὑπόφορον ποιῆσαι Ῥωμαίοις. Χειμάσαντος δὲ αὐτοῦ ἐν Σικελίᾳ, τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα καταλαβούσης, ἐστασίασαν οἱ ἐν Λιβύῃ Ῥωμαῖοι κατὰ Σολομῶνος τρόπον τοῦδε· λαβόντες γὰρ τῶν ἀναιρεθέντων Οὐανδήλων γυναῖκας κατέσχον τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν ὡς ἰδίους, καὶ τελεῖν τῷ βασιλεῖ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν τέλη οὐκ ἤθελον· ὁ δὲ Σολομὼν παρῆναι αὐτοῖς μὴ ἀνταῖρειν ¹³ κατὰ τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ τὰ ὀρώντα τοῦτῳ ἀποδίδόναι. Μετέπεισον δὲ τινες αὐτῶν, καὶ μάλιστα τὸν Γότθων, πρὸς τὴν Ἀρείου δόξαν, οὗς οἱ ἱερεῖς τῆς Ἐκκλησίας ἀφώριζον ¹⁴, καὶ οὐδὲ τὰ τέκνα αὐτῶν βαπτίζειν ἤθελον. Ὅθεν ἐν τῇ ἑορτῇ γέγονεν ἡ στάσις, ἐπεβουλευσάντο δὲ οἱ στρατιῶται Σολομῶνα ἐν τῷ ἱερῷ κτείνειν. Ἐξεληθόντες δὲ τῆς πόλεως ἐληλίζοντο τὰ ἐκείνης χωρία, καὶ τοὺς Αἰθῶας ὡς πολεμίους ἐχρῶντο ¹⁵. Σολομῶν δὲ ἀκούσας ταῦτα εἰς Θόρυβον πολλὸν ἐμπέσων, πιθανολογίας πεῖθειν τὸν στρατὸν ἐπειράτο παύσασθαι τῆς στάσεως. Συλλεγόντες δὲ τὸν τε Σολομῶνα καὶ τοὺς ἀρχοντας ἀναιδῶς ὕβριζον. Θεόδωρον δὲ τὸν Καππάδοκα εἰς τὸ παλάτιον ἐλθόντες στρατηγὸν τοῦτον ἐψηφίσαντο, καὶ σιδηροφοροῦντες ἅπαντα τὸν προστυγανόντα ἔκτανον, εἴτε Αἰθῶν, εἴτε Ῥωμαῖον, Σολομῶνι γινώριμον, τὰ τε χρήματα ἐληλίζαντο, καὶ εἰς ¹⁶ τὰς οἰκίας εἰσερχόμενοι ἅπαντα τὰ τίμια ἤρπαζον. Σολομῶν δὲ εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ παλατίου προσφυγὼν, ἔλαθεν. Νυκτὸς δὲ ἐπιγενομένης ¹⁷ ἐξελεῖθὼν τοῦ παλατίου οὖν τῷ Προκοπίῳ τῷ συγγραφεῖ καὶ Μαρτίνῳ, καὶ εἰς ναῦν εἰσελθόντες ¹⁸ πρὸς Βελισάριον ἐν Συρακοῦσῃ τῆς Σικελίας ἀφίκετο, γράψας Θεόδωρον φροντίζειν τῆς Καρχηδόνας, καὶ τῶν βασιλικῶν πραγμάτων. Οἱ δὲ στρατιῶται συλλεγόντες εἰς τὸ βουλῆς πεδίον ¹⁹ Τζότζαν ²⁰ (45), τὸν Μαρτίνου δορυφόρον ²¹ τύραννον ἐβλάντο ²², ἀνδρα θυμοειδῆ καὶ δραστήριον, ὃν ²³ τὸ βασιλέως ἀρχοντας ἐξελέσαντες, Αἰθῶς χρητήσωσι. Τζότζας δὲ ἐλθὼν πλησίον Καρχηδόνας, ἐπεμψε κελεύων τάχιστα παραδοῦναι αὐτῷ Θεόδωρον τὴν πόλιν, ὅπως κακῶν ἀπαθεῖς μείνωσιν· οἱ δὲ Καρχηδόνιοι καὶ Θεόδωρος τῷ βασιλεῖ ὡμολόγησαν τὴν πόλιν ²⁴ φυλάττειν. Τζότζας δὲ ταῦτα ²⁵ ἀκούσας εἰς πολιορκίαν τῆς πόλεως καθίστατο. Βελισάριος δὲ ἀπολεξάμενος ἀνδρας ἑκατὸν τῶν αὐτοῦ δορυφόρων τε καὶ ὑπασιπιστῶν, οὗς ὁ Σολομῶν ²⁶ ἐπαγόμενος μὴ νῆε εἰς Καρχηδόνα ἀπέπλευσεν περὶ λύχνων ἀφάς. Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγγίνοι, μαθὼν ὁ τύραννος καὶ οἱ στρατιῶται τὸν Βελισάριον

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ τῆς add. ex A. ¹² ἐπέλειπεν A, ἐπέλειπεν vulg. ¹³ ἀνταῖρειν A, ἀνταρεῖν vulg. ¹⁴ ἀφώριζον A, ἠφώριζον vulg. ¹⁵ ἐχειροῦντα a. ¹⁶ εἰς om. A a. ¹⁷ ἐπιλαβομένης A. ¹⁸ fort. εἰσελθόν. ¹⁹ εἰς τὸ Αἰθῶς πεδίον A. ²⁰ Τζότζαν A e, Στότζαν a. ²¹ δορυφόρον A i, δορυφόρων vulg. ²² ἐβλάντο A. ²³ ἐφ' ᾧ A. ²⁴ τὴν πόλιν] Καρχηδόνα A e. ²⁵ ταῦτα A, ὁ ταῦτα vulg. ²⁶ οὗς ὁ Σολ.] ὁ δὲ Σολομ. A e, fort. τὸν δὲ Σολ.

JAC. GOARI NOTÆ.

(44) Procopius, *De bello Gothorum* longe post initium. Marcellinus.

(45) Idem, *De bello Vandalico*, Στότζας. Ita lectio cod. Barb.

ἔκειν ⁷⁶ αἰσχροῦς τε καὶ κόσμῳ οὐδενὶ εἰς φυγὴν ὤρμησαν. Βελισάριος δὲ τοῦ στρατοῦ ἀμφὶ δισχιλίους ἐγείρας, τὴν διώξιν ἐπὶ τοὺς φεύγοντας ἐποίησατο, καὶ τούτους κατέλαθεν εἰς Μεδράσαν (46) τὴν πόλιν. Ἰδὼν δὲ αὐτοὺς τὴν τάξιν λιπόντας καὶ κόσμῳ οὐδενὶ περιούτας, κατ' αὐτῶν ὁμοίως ἐχώρει. Οἱ δὲ εἰς φυγὴν ὤρμητο, εἰς Νουμιδίαν τε ἀφικόμενοι συνελέγοντο. Ὀλίγοι δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ ἀπέθανον, καὶ αὐτῶν οἱ πλεῖστοι Οὐανδῆλοι ἦσαν. Ἐφείδετο δὲ τῶν Ῥωμαίων ὁ Βελισάριος. Αἰσίσταμενος δὲ τὸ στρατόπεδον ⁷⁷ αὐτῶν, εὗρεν τε χρήματα πολλὰ καὶ γυναῖκας, δι' ἧς καὶ ὁ πόλεμος κατέστη.

deserere, et neglecta militiæ lege palantes vagari, in eos vires et copias exserit. Confestim illi vertuntur in fugam, et in Numidiam recepti, rursum colliguntur ad invicem. Pauci certamine inito perierunt, quorum plures agniti sunt Vandali: Romanis enim Belisarius parcebat. Direptis eorum castris, divitias comperit in illis maximas, et eas mulieres, quarum causa bellum motum est.

Ταῦτα Βελισάριος διαπραξάμενος, εἰς Καρχηδόνα ἀπήλαυνεν· ἔλθον δὲ τινες ἐκ Σικελίας ἀπήγγειλεν, ὡς στάσις ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐπιτεσσαῖσα τὰ πράγματα ἀνασσειν μίλλει, εἰ μὴ αὐτὸς διὰ τάχους καταλάβοι· διαθέμενος δὲ τὰ ἐν Λιβύῃ ⁷⁸ ὡς ἐδύνατο, Ἰδὴ-γέρδη τε καὶ Θεοδώρῳ παραδοὺς τὴν Καρχηδόνα εἰς Σικελίαν ἔειπε. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἰουστινιανὸς Γερμανὸν τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ, ἄνδρα πατρικίον, εἰς Λιβύην σὺν ὀλίγοις τισὶν ἐπεμφεν σὺν Δομνίκῳ καὶ Συμμάχῳ ἀνδράσι σοφοῖς. Γενόμενος δὲ ἐν Καρχηδόνι τοὺς τε στρατιώτας ὁ Γερμανὸς ἠρίθμει, καὶ τῶν γραμματέων ⁷⁹ τὰ βιβλία ἐν οἷς τῶν στρατιωτῶν τὰ νόματα ἐνεγέγραπτο ἀναλεξάμενος, εὗρεν τὸ μὲν τρίτον μέρος τοῦ στρατοῦ ἐν τῇ Καρχηδόνι καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἶναι, τοὺς δὲ ἄλλους ἅπαντας τῷ τυράννῳ συνεταγμένους. Διὰ τοῦτο μὲν πρὸς μάχην οὐχ ὑπέβη· τοῦ δὲ στρατοῦ ἐπ' ἐμελεῖτο. Ἐφθέγγετο ⁸⁰ δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως σταλῆναι, ὅπως τοὺς ἡδικομένους στρατιώτας ἐπαμύνη, κολάσῃ ⁸¹ δὲ τοὺς ἀδίκων εἰς αὐτοὺς ἄρξαντας. Τούτων οἱ στρατιῶται ἀκούσαντες τὸν λόγον, κατ' ὀλίγον αὐτῷ προσεχώρουν. Ὁ δὲ Γερμανὸς αὐτοὺς σὺν πολλῇ φιλοφροσύνῃ ἐδέχετο, καὶ τὰ πιστὰ διδοὺς, ἐν τιμῇ εἶχεν, καὶ τὰς ρόγας αὐτῶν παρείχεν. Ἐπεὶ δὲ ὁ τούτων λόγος, ⁸² περιφερόμενος εἰς πάντας ἦλθεν, ἀποταξάμενοι τὸν τυράννον, ἦλθον εἰς Καρχηδόνα. Ὁ δὲ Τζότζας τοῦ κακοῦ ἦδη αἰσθόμενος, τοὺς ἀπομεινάντας ἐπιβρώσας, ἐπὶ Καρχηδόνα ἤλαυνεν. Ὁ δὲ Γερμανὸς ἐξοπλίσας ⁸³ τὸ στράτευμα, κατ' αὐτοῦ ἐχώρει. Ὁ δὲ σὺν αὐτῷ στρατὸς προθυμίαν πολλὴν ἐπιδειξάμενος, εὐνοεῖν τῷ βασιλεὶ τὸν στρατηγὸν ἐπειθον. Τούτους ἑωρακότες οἱ μετὰ Τζότζα, καὶ δευλὰ καταχωσθέντες ⁸⁴, ἀνεχώρησαν ἐπὶ Νουμιδίαν. Ὁ δὲ Γερμανὸς σὺν ⁸⁵ παντὶ τῷ στρατῷ οὐκ εἰς μακρὰν ἦλθεν, καὶ τούτους καταλαβὼν, εὗρεν ὅτι συνέμιξαν αὐτοῖς Μαυρουσίων βαρβάρων μυριάδες πολλὰι, ὧν Ἰουδας τε καὶ Ἀρ-

His auditis Tzoltas ad urbis obsidionem se accinxit. Cæterum Belisarius ex suis satellitibus his hastis, illis clypeo instructis centum selectos viros, quos Salomon secum abduxit, ipse unicam navim assumens, cum eis Carthaginem trajecit, et circa lucernæ **173** accendendæ horam, sub vesperam, appulit. Postera vero luce Belisarii adventu tyrannus et milites facti certiores, cum ingenti ordinum perturbatione in turpem fugam se coniecere. Accitis autem ab exercitu millibus hominum circiter duobus in fugientes impressionem facit, quos ad Membrasam civitatem assequitur. Ubi conspexit ordines in eos vires et copias exserit. Confestim illi vertuntur in fugam, et in Numidiam recepti, rursum colliguntur ad invicem. Pauci certamine inito perierunt, quorum plures agniti sunt Vandali: Romanis enim Belisarius parcebat. Direptis eorum castris, divitias comperit in illis maximas, et eas mulieres, quarum causa bellum motum est.

His actis Belisarius Carthaginem contendit. Tunc adveniens e Sicilia nuntius quidam seditionem in castris exortam res omnes turbare paratam, nisi quantocius advolet, significat. Dispositis itaque qua valuit arte, rebus Libycis et Carthagine Ildergerdi ac Theodoro commendata, in Siciliam revertitur. His autem cognitis, Germanum nepotem suum virum patricium cum Domnicio et Symmacho viris scientia præstantibus, et aliis paucis, in Libyam transmittit Justinianus. Posteaquam vero Carthaginem appulit Germanus, militum numerum recensuit, perlectisque scribarum libellis, in quibus militum nomina ascripta erant, tertiam tantum partem iam Carthagine quam cæteris in urbibus remansisse, quæ pro imperatore staret, reliquos vero omnes tyranni signa secutos comperit. Ea propter in prælium minime progressus est, sed peculiarem exercitus curam habuit. Cæterum ad milites injuria quadam affectos vindicandos, injuriarumque auctores puniendos, ab imperatore se missum esse palam divulgavit. Eum sermonem ubi percepere milites, sensim ad eum cuncti confluxerunt. Germanus humanissime acceptos, fide data, in pretio habuit, et stipendia eorum solvit. Istorum tandem rumore ad omnium aures perlato, tyranno derelicto, Carthaginem redierunt. Tzoltas vero malum imminens subodoratus, sociis, qui remanserant, animatis, Carthaginem se confert. Germanus instructa adversus eum acie progreditur; exercitusque sub eo militans magnam animi alacritatem testatus, suam erga imperatorem benevolentiam duci commendabat, atque persuadebat. Hos conspicati qui Tzoltam sequebantur, subito timore correpti, in Numidiam secesserunt: nec Germanus cum universo exercitu multum progressus erat, cum ipsos assecutus est, multas vero Maurusiorum Barbarorum **174** myriadas, ducibus Juda et

VARIE LECTIONES.

⁷⁶ ἔκειν A, ἔλθειν vulg. ⁷⁷ δὲ τὸ στρ. A, δὲ καὶ τὸ στρ. vulg. ⁷⁸ Λιβύῃ A, Λιβύῃ vulg. ⁷⁹ γραμματέων libri et edd. ⁸⁰ ἐπ' ἐφθέγγετο A, ἐφθέγγοντο vulg. ⁸¹ κολάσῃ A, κολάσει vulg. ⁸² λόγος om. A. ⁸³ ἐξωπλίσαντο A. ⁸⁴ καταχωσθέντες A, κατασχεσθέντες vulg. ⁸⁵ σὺν add. ex A.

JAC. COARI NOTÆ.

(46) Idem Membresam. Eamdem lectionem exhibet cod. Pal.

PATROL. GR. CVIII.

Artaia, iis se adjunxisse reperit. Igitur congressi, A et acri certamine inito, equum, cui Germanus insidebat, quispiam interfecit. Germanus in terram præcepit actus ultimum periculum subiisset, nisi satellites armis undequaque vallantes, equo quantocius adducto, eum rursus sustulissent. Vertuntur itaque in fugam adversi milites, vixque Tzotzas in tanto tumultu cum paucis se fuga surripere valuit. Porro Germanus iis, qui a se propius aberant, ut recta in hostium castra irruerent, præcepit, eaque post reparatam pugnam obtinuit. Tum vero milites repertas obviam absque delectu vel ratione divitias diripientes nullam ducis curam gerere, nullam in eum observantiam retinere. Veritus igitur ne resumptis animis hostes adorirentur, substitit de tam indigno facinore conquestus, ipsos in ordinem subinde revocans. Maurusii vero ubi fugam istam conspexere, facto in ipsosmet milites perduelles impetu, una cum imperatoris acie eos insecuti sunt. Quamobrem Tzotzas, qui fiduciam omnem in eis reposuerat, cum istam illorum adversam se conversionem animadvertit, se cum centum aliis in fugam conjecit, et in Mauritaniam interiorem recessit : atque ita demum seditio cessavit. Imperator autem Germanum una cum Dominico et Symmacho Byzantium revocans, Libyam iterum administrandam Salomoni commisit. Tertius tunc supra decimum imperii Justiniani numerabatur annus : aliosque Libyæ rectores Rufinum, Leontium et Joannem Sisinnii filium addidit. Porro Salomon Carthaginem trajiciens levi moderatoque imperio populum rexit, et Libyam sedulo tutatus, exercitum eo ordine composuit, ut, si quem ex militibus suspe-

Belisarius autem Sicilia, Roma, vicinisque civitatibus a Iutgio detentis in Romanam potestatem receptis, Iutgium cum uxore et liberis ad Justinianum Byzantium adduxit. Imperator vero Narsem cubicularium rebus illic administrandis cum classe valida Romam transmisit. Salomon etiam cum Carthagine, tum in Libya regenda summa moderatione usus, adversus Maurusios prælium instruxit, et primo quidem Gogdarium e satellitibus unum, virum probitate et militari peritia commendatum, cum exercitu præmisit : qui ad Bigam fluvium descendens ad Baugaem civitatem desolatam castra metatus est. Ibi commisso certamine superatus, in vallum se recepit, in quo continua Maurusiorum obsidione premebatur. His e vicino loco auditis, Salomon quantocius advolavit. Barbari

ταίας (47) ἤρχον. Συμβάλλοντες ⁸⁸ δὲ πόλεμον, καὶ τῆς μάχης κραταιᾶς γενομένης, τὸν ⁸⁹ Γερμανοῦ ἵππον τις τῶν πολεμίων ἐκτείνεν. Πεσὼν δὲ ἐπὶ γῆς Γερμανὸς εἰς κίνδυνον ἦλθεν, εἰ μὴ τὸ τάχος οἱ δορυφόροι φραζάμενοι ἔφερον ἵππον, καὶ τοῦτον ἐνεβίβασαν ⁹⁰. Τρέπονται τοίνυν οἱ στρατιῶται, καὶ ὁ Τζότζας ἐν τῷ θορύβῳ τοῦτῃ σὺν ὀλίγοις ⁹¹ διαφυγεῖν ἵσχυσεν ⁹². Ὁ δὲ Γερμανὸς τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκλεισάμενος, εὐθὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων ὤρμησεν, καὶ τοῦτο παρέλαθεν πόλεμῳ. Ἐνταῦθα δὲ τὰ χρήματα οἱ στρατιῶται οὐδενὶ λόγῳ ἀρπάζοντες, τοῦ στρατηγοῦ λόγον οὐκ ἐποιοῦντο. Νοήσας δὲ ὁ Γερμανὸς, μὴ συμφρονήσαντες οἱ πόλεμοι ἐπ' αὐτὸν ἴωσιν, ἱστατο ὀδυρόμενος, καὶ πρὸς εὐκοσμίαν τούτους παρακαλῶν, οἱ δὲ Μαυρούσιοι τὴν τροπὴν θεασάμενοι κατὰ τῶν στασιαστῶν ⁹³ ὤρμησεν, καὶ τούτους ἐδίωκον σὺν τῷ τοῦ βασιλέως στρατῷ. Τζότζας δὲ τὸ θάρρος εἰς αὐτοὺς ἔχων, ἑωρακῶς τὰ ὑπ' αὐτῶν γινόμενα μετὰ ἑκατὸν εἰς φυγὴν ἐτρέπη, καὶ εἰς Μαυριτανίαν τὴν ἐνδοτέραν ἐχώρησεν, καὶ ἡ στάσις ἐν τούτοις ἐτελεύτα. Γερμανὸν δὲ σὺν Δομνίκῳ καὶ Συμμάχῳ μεταπεμφάμενος ὁ βασιλεὺς εἰς Βυζάντιον, Σολομῶνι πάλιν τὰ τῆς Λιβύης πράγματα ἐνεχείρισε (τρισκαιδέκατον δὲ ⁹⁴ ἔτος ἦν τοῦτο τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλείας), παρασχόμενος αὐτῷ ⁹⁵ ἄρχοντας τε ἄλλους καὶ Προφῆνον καὶ Λεόντιον καὶ Ἰωάννην τὸν Σισινίου υἱόν. Σολομῶν δὲ καταπλεύσας εἰς Καρχηδόνα μετρίως τὸν λαὸν ἐξηγεῖτο, καὶ Λιβύην ἀσφαλῶς διεφύλαττεν, C διακοσμίῳν τε τὸν στρατὸν, καὶ εἰ τινα ὑποπτον ἐν αὐτῷ εὗρισκεν, εἰς Βυζάντιον ἀπέπεμπε.

ordine composuit, ut, si quem ex militibus suspe-

Βελισάριος δὲ τὴν τε Σικελίαν καὶ Ῥώμην ὑπὸ Ἰουτίλῳ ⁹⁶ (48) κατεχομένην, καὶ τὰς περὶ πόλεις παραλαβὼν, Ἰουτίγιον εἰς Βυζάντιον πρὸς Ἰουστινιανὸν ἤγαγεν μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ναρσὴν τὸν κουδικουλάριον μετὰ στόλου ἐν τῇ Ῥώμῃ πρὸς τὸ διακρατῆσαι τὰ ἐκεῖσε. Σολομῶν δὲ τὰ ἐν Καρχηδὸνι καὶ Λιβύῃ καλῶς διοικήσας, κατὰ Μαυρουσίων ἐστράτευσεν. Καὶ πρῶτον μὲν Γογδάριον ⁹⁷ (49) τὸν αὐτοῦ δορυφόρον, ἄνδρα ἀγαθὸν εἰς τὰ ⁹⁸ πολέμῳ, σὺν στρατεύματι ἐπεμψεν, ὅστις εἰς Βίγαν (50) ποταμὸν ἀφικόμενος, εἰς Βαυγαῇ (51) πόλιν ἔρημον ἐστρατοπεδεύσατο. Ἐνταῦθα δὲ μάχης γενομένης, ἡττηθεὶς καὶ εἰς τὸ χαράκωμα ἀναχωρήσας ⁹⁹, ὑπὸ τῆς τῶν Μαυρουσίων προσεδρίας ἐπικέτετο. Σολομῶν δὲ πλησίον γενόμενος καὶ ταῦτα μαθὼν, κατὰ τάχος

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ συμβάλλοντες A, συμβάλλοντες vulg. ⁸⁹ τὸν A, τῶν vulg. ⁹⁰ ἐνεβίβασαν A, ἀνεβ. vulg. ⁹¹ τοῦτῃ σὺν ὀλίγοις A, σὺν ὀλίγων vulg. ⁹² ἵσχυσεν A, ἵσχυσας vulg. ⁹³ στασιαστῶν A, στασιασάντων e, στρατιωτῶν vulg. ⁹⁴ δὲ add. ex A. ⁹⁵ αὐτῷ A, αὐτὸς vulg. ⁹⁶ Οὔγιου, μοχ Οὔτγιον A, Οὔττιου e, Οὔγιου f. ⁹⁷ Γογδάριον A, Γονδάριον e, Γόθαριν a. ⁹⁸ εἰς τὰ A, καὶ εἰς τὰ vulg. ⁹⁹ ἀποχωρήσας A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(47) Jaudas et Arthias.
(48) Butinum vertit Anastasius. De Butino Romanam occupante scribit Agathias lib. II, deque illo a Theophane diversa tradit.

(49) Procopius, lib. II De bello Vandalico Gontharim.

(50) Idem, Abigam.

(51) Idem Fabosim.

ἦεν. Οἱ βάρβαροι δεισάντες ἀνχωροῦσι, καὶ εἰς τὰ Ἀβρασίου ὄρους^α πρόποδα ἐστρατοπέδουσιν^β. Ὁ δὲ Σολομὼν τοῦτοις συμβαλὼν, εἰς φυγὴν ἐτραπεν. Οἱ δὲ Μαυρουσίοι ἐπὶ τὴν δυσχωρίαν τοῦ ὄρους ἐφυγον, καὶ ἐπὶ Μαυριτανούς ἔρχοντο. Σολομὼν δὲ τὰς ἐν Μουγάδῃ πεδιάδι ληϊσάμενος, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν πυρπολήσας στόν τε πολλὴν κομισάμενος, εἰς Ζερβούλην τὸ φρούριον ἀνίστραψεν^γ. Ἐνθα Ἐαυδᾶς^δ σὺν διαμυρίοις Μαυρουσίοις προσέφυγεν. Ἐαυδᾶς δὲ καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰς τὸ τοῦ Ἀβρουσίου ὄρος εἰς ὕψος ἀναβάς ἡσύχαζεν. Σολομὼν δὲ Ζερβούλην τὸ φρούριον εἰς τρεῖς ἐπολιόρκησιν ἡμέρας, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ^ε ληϊσάμενος, φύλακας τε ἐν αὐτῷ καταστήσας, ἐπὶ τὰ πρόσω ἐχώρει. Καὶ διασκοπεῖτο, ὅθεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους δυναθεῖν γενέσθαι ἀποτόμου τε ὄντος καὶ πολλῇ δυσχωρίᾳ^ς κατεχομένου. Ὁ δὲ Θεὸς πόρον ἐν τῇ ἀπορίᾳ ἐποίησεν οὕτως. Εἰς τῶν στρατιωτῶν τοῦ περικχοῦ στρατοῦ Ὀπτιῶνων^ς (52), Γένων ὀνόματι, εἴτε θυμῷ χρώμενος, εἴτε τι θεῖον αὐτὸν ἐκίνησεν, ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἀνέβαινε μόνος. Ὅπισθεν δὲ τοῦτου τινὲς συστρατιῶται ἠκολούθουν ἐν θαύματι μεγάλῳ ποιοῦμενοι^ς τὸ γινόμενον, τρεῖς δὲ τῶν Μαυρουσίων οἱ εἰς τὸ φυλάσσειν τὴν εἰσόδον τεταγμένοι ἰδόντες τὸν ἀνθρωπον ὑπὸ τῶν ὀρώμων νομίσαντες πρὸς αὐτὸν ἀνίεαι. Ὁ δὲ καὶ^ς ἕνα τούτους ἔρχομενους διὰ τὴν στενωχωρίαν τοῦ τόπου τὸν τε πρῶτον ἀνέβλεν, ὁμοίως καὶ τὸν ἄλλον σὺν τῷ τρίτῳ. Ὁ καὶ^ς κατιδόντες οἱ ὀπισθεν ἰόντες, πολλῷ θορόφῳ τε καὶ ταρᾶξῃ ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐχώρουν. Ὡς δὲ τὸ γενόμενον ἤκουσέ τε καὶ εἶδεν ἡ τῶν Ῥωμαίων στρατιὰ, οὐδὲ τὸν στρατηγὸν ἀναμείναντες οὐδὲ τὰς σάλπιγγας, οὐδὲ τὴν τάξιν φυλάξαντες, ἀλλὰ πατάγῃ τε πολλῷ χρώμενοι, καὶ ἀλλήλους ἐγκελεῦόμενοι, ἔθεον ἐπὶ τὸ τῶν^ς πολεμίων στρατόπεδον. Ἐνταῦθα Ῥουφίνος^ς τε καὶ Λεόντιος ἔργα ἐπαδείξαντο εἰς τοὺς πολεμίους ἀρετῆς ἄξια. Αὐτίκα οἱ βάρβαροι εἰς φυγὴν ὅπου ἕκαστος ἐδύνάτο ἦσαν. Ἐαυδᾶς δὲ κληγείς ἀκοντίῳ τὴν μηρὸν διέφυγεν τε, καὶ εἰς Μαυριτανούς ὑπεχώρησεν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι διαρπάσαντες τὸ πῶν πολεμίων στρατόπεδον, οὐκ ἔτι τὸ Αὐράσιον ὄρος κατέλιπον, ἀλλὰ φρούρια οἰκοδομησάμενοι τοῦτο φυλάττουσιν. Ἦν δὲ τις πέτρα ἀπότομος πᾶν, ἐν ᾗ πύργον οἰκοδομήσαντες οἱ Μαυρουσίοι ὄχυράν ταύτην ἐποίησαν καταφυγὴν, ἰσχυράν τε καὶ ἀμαχώτατον. Ἐνταῦθα ἐτύγχανεν Ἐαυδᾶς τὰ τε χρήματα αὐτοῦ καὶ τὰς γυναῖκας ἀποθέμενος, καὶ ἕνα φύλακα

metu compulsi cedunt loco, et ad Abrasii¹⁷⁵ montis radices castra ponunt. Salomon conserto praelio eos in fugam vertit. Maurusii difficultia et prærupta montis loca fugientes occupant, et mox ad Mauritianos deſcendunt iter. Salomon vero planitiem omnem Mugadæ circumpositam depopulatus, et omni eorum regione incendio devastata, comineatu immenso inde deportato, rediit in Zerbulen castrum, quo Eaudas cum Maurusiorum viginti millibus fuga se recepit. Eaudas autem relicto caſtro, et Abrasii montis conscenso cacumine, quietem agere statuit, Salomon Zerbulen castrum tri-duana preſſit obſidione, direptisque in eo omnibus et posita custodia, ultra procedendum ratus, quia via montis præruptis undique saxis obſiti, et locorum difficultatibus pene inaccessi verticem superare posset attentius considerabat: cum Deus per animi anxietatem in loco invio viam in hunc modum fecit. Inter pedestres copias Optionum numeri Gensōn quidam nomine, sive animi proprii impetu, sive divino motus instinctu, in adversarios conſcendit solus. Pone sequebantur commilitones nonnulli, miraculo quod fiebat ponentes. Maurusiorum vero tres ad custodiendum aditum destinati, virum eminens conspicati, et ad se accedere existi-mantes, ei obviam velocius occurrerunt: qui cum propter loci angustias singuli ac soli procederent, unum quidem occidit primo, tum pariter secundum, et ultimo tandem confodit tertium. Hæc qui pone sequebantur conspicientes præcipientes et ex impetu processerunt in adversos: quæ palam facta ut audivit et animadvertit Romanus exercitus, nullo duce, vel tubarum expectato signo, qui nec ordine servato, sed confusis tantum vocibus excitati et invicem adhortati, in hostium castra convolarunt. Hic sane Rufinus atque Leon-tias facinora adversus hostes insigni virtute digna edidit: ac Barbari se continuo quo quisque potuit in fugam conſecere: Eaudas autem jaculi vulnere in femore accepto, fuga salutis consulens in Mauritiorum partes secessit. At Romani castris hostilibus direptis, Abrasium montem non amplius deſcernere, sed constructis castris deſiceps custodiendum decreverunt. Porro petra istic fuit omnino prærupta, in qua turrim posuerunt Maurusii, quod tutissimum sibi munitumque atque inexpugnabile esset refugium: in eum sese recipiebat Eaudas. Opes cun-

VARIE LECTIONES.

^α εἰς τὰ Ἀβρασίου ὄρους A, εἰς τὸ Ἀβράσιον ὄρος vulg. ^β ἐστρατοπέδουσιν A, στρατοπεδεύουσι vulg. ^γ ἀνίστραψεν — τὸ φρούριον om. A. ^δ ἢ Ἐαυδᾶς vulg. ^ε ἐν αὐτῷ εἰς αὐτὸ A b. ^ς δυσχωρίᾳ A. ^ς Ὀπτιῶνων A f, Ὀπτιῶν ὦν vulg. ^ς ποιοῦμενοι A, ποιοῦντες vulg. ^ς ὁ καὶ A, τοῦτο vulg. ^ς τὸ τῶν A. τῶν vulg

JAC. GOARI NOTÆ.

(52) Uno verbo lego Ὀπτιῶνων. Procopius ex quo Theophanes. Geson erat nomine quidam inter pedites, ejus ordinis quos Optios Romani appellant. Pancirollus in Not. imp. cap. 12: Adjutor olim Optio est dictus ab Optionibus, qui erant in legione. Vegetius, lib. II, cap. 7: Optiones, inquit, ab optando appellati, quod anteedentibus ægritudine præditis, hi tanquam adoptati eorum atque vicarii

solent universa curare. Hæc ille. Adjungebantur autem centurionibus et ordinariis quibusque Optiones in legione, ut eorum vices subirent. Festus: Optio, inquit, qui nunc dicitur, antea appellabatur Accensus. Hic adjutor dabatur centurioni a tribuno militum; qui ex quo tempore, quem velint, permissum est centurionibus optare, et nomen ex facto sortitus est.

cias, et uxores in ea collocarat, custode quodam A
sene facultatum in ea reconditarum constituto : ad
eam enim turrim nusquam accessuros hostes, aut
eam vi capere posse in animum induxerat. Romani
vero difficultates et angustias Abrasii 176 montis
forte perscrutati, in locum inciderunt : et ad turrim
consensum facere cum risu non nemo tentavit,
quem risu pariter et ludibriis mulierculæ et vetulus
exceperunt. Romanus, autem ille miles manibus
pedibusque adrepens, ubi propius accessit, educto
e vagina gladio exsiliit, et percussi in cervicem
senis caput amputavit. Tum vero milites sumptis
animis audacius irrumpentes, manibus ad invicem
datis sese erigentes in turrim conscenderunt, mu-
lierculusque et maximas opes illic congestas abri-
pientes ad Salomonem detulerunt. Exinde Salomon
Libyæ civitates mœnibus cinxit et munivit : et
posteaquam Maurusii ex Numidia victi recessere,
Zaben provinciam, Mauritaniam, cum Etephe ejus
metropoli fecit Romanis vectigalem. Alterius enim
Mauritaniae prima metropolis est Caesarea, quam
prius subegit Belisarius. Quare Libyes omnes Ro-
manum jugum subierunt, et secura pace potiti
sunt : quadriennioque in ejusmodi pace transacto,
decimo septimo Justiniani anno Cyrus et Sergius
Bacchi Salomonis fratris liberi ad regendam Li-
byam ab imperatore missi fuere : et Cyrus quidem
Pentapolim, Tripolim Sergius administravit. Porro
Maurusii seniores ex suis Leptim magnam, quæ
civitas est, munera oblatores et firmaturos pacem
ad Sergium miserunt. Sergius Pudentii viri Tri-
politæ consilium secutus, Barbarorum quidem
præstantiores ad octoginta in urbem admisit, et
postulata adimpleturum cuncta pollicitus, adhibita
iurjurandi fide pacem obfirmavit : reliquos autem
foras in suburbium emisit, et ad epulum convoca-
tos cunctos trucidavit. Solus unus clam exsiliens
et periculo ereptus, quæ fuerant attentata, contri-
bulibus significavit. Iis auditis, cursu concito re-
dierunt in castra sibi propria, et reliquis omnibus
adjuncti, in Romanos arma sumpserunt. Sergius
vero cum Pudentio eis obviam occurrit, initoque
certamine, multis suorum desideratis, Pudentius
interemptus est : Sergius vesano timore correptus,
ad Salomonem patrum Carthaginem navigavit.
Cuncta Tripolitana regione a Maurusiis derelicta,
Barbari universa circumquaque loca deprædati,
abducta Romanorum captivorum innumera multi-

γέροντα * τῶν χρημάτων καταστησάμενος. Οὐ γάρ
ἂν ποτε ὑπέστησεν τοὺς πολέμιους εἰς τόνδε τὸν
πύργον ἀρξέσθαι, οὐδὲ βίᾳ τοῦτον εἰεῖν δύνασθαι.
Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὰς τοῦ Ἀβρασίου δυσχωρίας διερευ-
νόμενοι, ἐνταῦθα ἤκον * καὶ αὐτῶν τὴς ἀναβαίνειν
εἰς τὸν πύργον σὺν γέλωτι ἐνεχείρισεν. Αἱ δὲ γυναῖ-
κες τοῦτον κατεγέλωσιν σὺν τῇ πρεσβύτῃ. Ὁ δὲ Ῥω-
μαῖος ἐπεὶ δὴ χερεὶ καὶ ποσὶν ἀναβαίνων ἐγγὺς πο-
υ ἐγεγόνει, σπασάμενος τὸ ξίφος ἐξήλατο 10, καὶ τοῦ
γέροντος εἰς τὸν αὐχένα ἐπιτυχὼν, τοῦτου τὴν κε-
φαλὴν ἐξέτεμεν. Οἱ δὲ στρατιῶται θαρρόντες ἤδη
καὶ ἀλλήλων ἐχόμενοι, εἰς τὸν πύργον ἀνέβαινον,
καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ χρήματα μεγάλα ὄντα λα-
βόντες πρὸς Σολομῶνα ἤγαγον. Ὁ δὲ Σολομὼν τείχη
ταῖς ἐν Λιβύῃ πόλεσιν περιέβαλεν 11. Καὶ ἐπεὶ Μαυ-
ρούσιοι ἀνεχώρησαν ἐκ Νομιβίας νικηθέντες, Ζά-
βην (53) τὴν χώραν καὶ Μαυριτανίαν καὶ Ἡτη-
ρην (54) τὴν μητρόπολιν ὑπόφορον Ῥωμαίοις πε-
ποίηκεν. Τῆς γὰρ ἐτέρας Μαυριτανίας Καيسάρεια
ἡ πρώτη μητρόπολις ὑπάρχει. Ταύτην δὲ Βελισάριος
τὸ πρότερον καθυπέταξε. Διὰ τοῦτο Λίβυες ἅπαντες
ὕπῃχοι Ῥωμαίων γεγόνασιν, εἰρήνης ἀσφαλοὺς
τυχόντες. Τραπεζίαν δὲ ποιήσαντες ταύτῃ τῇ εἰ-
ρήνῃ, ἐν τῇ 15 (55) ἔτει Ἰουστινιανοῦ Κῦρος τε καὶ
Σέργιος, οἱ Βάκχου τοῦ Σολομῶνος 12 ἀδελφοῦ παῖ-
δες 13, ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀπεστάλησαν ἄρχειν Λιβύῃ,
Πενταπόλεως μὲν Κύρος, Τροπόλεως δὲ 14 Σέργιος.
Οἱ δὲ Μαυρούσιοι τοὺς ἑαυτῶν πρεσβυτέρους εἰς
Λέπτην 15 μάγναν (56) τὴν πόλιν ἐπεμψαν πρὸς
Σέργιον, ὅπως δώρᾳ τε αὐτῷ προσαγάγωσιν καὶ τὴν
εἰρήνην κρατύνωσιν. Σέργιος δὲ Πουδεντίῳ πεισθεὶς
ἀνδρὶ Τριπολίτῃ, ὀδοσχοκῶντα μὲν τῶν βαρβάρων
τοὺς δοκιμωτέρους ἐν τῇ πόλει ἐδέξατο, πάντα ἐπιτε-
λεῖν τὰ αἰτούμενα ὑπισχνόμενος, καὶ ὅρκους τὴν
εἰρήνην ἐκράτυεν * τοὺς δὲ λοιποὺς ἐξω ἐν προ-
αστείῳ 16 ἤλασεν. Τούτους 17 δὲ ἐπ' ἄριστον καλέσας
ἅπαντας ἐκτείνεν (57). Εἰς δὲ τούτων λάθρα ἐκπι-
θήσας, τοῖς ὁμοφύλοις τὰ γενόμενα ἐμήνυσεν. Οἱ δὲ
τοῦτο ἀκούσαντες, δρόμῳ εἰς τὸ οἰκεῖον στρατόπεδον
ἤσαν * καὶ σὺν 18 πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἄραντες 19 ἐπὶ
Ῥωμαίοις ἐγένοντο. Ὁ δὲ Σέργιος σὺν τῷ Πουδεντίῳ
τούτοις ἀπήντησεν, καὶ μάχῃ κροτηθείσης, Που-
δέντιος μὲν πολλοὺς ἀποδαλὼν θνήσκει * Σέργιος δὲ
εἰς ἄφατον φόβον ἐμπεπτωκώς, ἐπὶ Καρχηδόνα
ἐπλευσεν πρὸς Σολομῶνα τὸν αὐτοῦ θεῖον. Πᾶσαν δὲ
τὴν Τρίπολιν Μαυρούσιοι ἀπέλιπον (58), οἱ δὲ βάρ-
βαροι ἅπαντα ληϊσάμενοι τὰ ἐκεῖ χωρία, ἐξανδρα-
ποδίσαντές τε 10 πλῆθος Ῥωμαίων ἐπὶ Πεντάπολιν

VARIE LECTIONES.

* γέροντα om. A. 10 ἐξήλατο A. 11 περιέβαλεν A, περιέβαλλεν vulg. 12 Σολομῶνος A, Σολομῶντος vulg.
13 ἀδελφοῦ παῖδες A. 14 δὲ ante Σέργιος add. ex A. 15 Λέπτην μάγναν A, Λεπτήμαγναν vulg. 16 προ-
αστείῳ A, προαστείους vulg. 17 τούτους — — — ἐκτείνεν om. A. 18 σὺν om. A f. 19 ἄραντες om. A f.
20 τε add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(53) Procopius, Zeben.
(54) Idem, Siiphiem.
(55) Quartum et decimum numerat Procopius.
(56) Ille Λεπτήμαγναν * mag., Λεπτήμαγν.
(57) Priores scilicet 80 seniores quos in urbem
induxerat; non reliquos foris relictos, quod sonare
videtur quod redditum est. COMBEFIS.

(58) Illud Μαυρούσιοι ἀπέλιπον quod et ita red-
ditum est, Tripolitana regione a Maurusiis derelicta,
emenda, Μαυρούσιοις ἀπέλιπον * Tripolitana regionem
Maurusiis reliquerunt; nempe Sergius, ac
cum eo Carthaginem fugientes cladi superstitēs
Romani. lb.

ἦσαν. Ὁ δὲ Κύρος γνοὺς, φυγὰς εἰς Καρχηδόνα κατ-
ἔπλει. Οἱ δὲ βάρβαροι μηδενὸς ἀντιστάντος αὐτοῖς
Βερονίκην τὴν πόλιν ἐλόντες, ἐπὶ Καρχηδόνα ἐστρά-
τευσαν, καὶ εἰς τὸ Βυζάκιον ἀφικόμενοι, πλεῖστα ἐξ
ἐπιδρομῆς τῶν ἐκεῖ ἐληθσαντο χωρία. Ἀνταλᾶς δὲ
ἐχθραν ἔχων πρὸς Σολομῶνα, διότι ²¹ τὸν αὐτοῦ
ἀδελφὸν ἔκτεινεν, τοῖς βαρβάροις ἐνοῦται, καὶ κατὰ
Καρχηδόνας καὶ Σολομῶνος τοῦτοις ²² ὁδήγησεν. Σο-
λομῶν δὲ ²³ ταῦτα ἀκούσας, παραλαβὼν τὸ στρα-
τευμα κατ' αὐτῶν ὤρμησεν. Ἐλθὼν δὲ εἰς Βέ-
στιν (59) τὴν πόλιν, ἐξ ἡμερῶν Καρχηδόνας ὁδὸν
ἀπέχουσαν, ἐν αὐτῇ ἐστρατοπεδεύσατο ²⁴. Ἦσαν δὲ
σὺν αὐτῷ Κύρος καὶ Σέργιος καὶ Σολομῶν ὁ νεός, οἱ
τοῦ Βάκχου παῖδες. Ἰδὼν δὲ τὸ πλῆθος τῶν βαρβά-
ρων καὶ δειλιάσας, ἐπεμψεν πρὸς τοὺς ἀρχοντας αὐ-
τῶν μεμφόμενος αὐτοῖς ²⁵, ὅτι ἐνσπενδοί ²⁶ Ῥω-
μαίων ὄντες, ὅπλα κατ' αὐτῶν ἐκίνησαν, ἄξιον ²⁷ δὲ
τὴν εἰρήνην κρατύνεσθαι, καὶ ὅρκους βεβαιοῦσθαι. Οἱ
δὲ βάρβαροι χλευάσαντες τὰ εἰρημένα, ἔφησαν·
Ἐπειδὴ Σέργιος εἰς τὰ Ἐβανγέλια ὁμῶς καλῶς
ἐφύλαξε τοὺς ὅρκους ἀποκτείνας τοὺς ὁδοή-
κοντα, πῶς νυν ὁμῶν πιστεύομεν ²⁸ τοὺς ὅρ-
κους; Παλῆμου δὲ χρητῆντος, τρέπονται οἱ Ῥω-
μαῖοι. Τοῦ δὲ ἵππου ὀκλάσαντος κτείνεται Σολομῶν,
καὶ οἱ τοῦτου δορυφόροι. Σέργιος δὲ ὁ τοῦτου ἀνελπίς
τὴν τῆς Λιδύης ἀρχὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐνεχειρίσθη.
Ἰωάννης δὲ ὁ Σισιννιόλου, καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχόντες
μῆτος πρὸς τὸν Σέργιον μέγα ²⁹ ἐκίνησαν, ὥστε
μηδὲ ³⁰ ὅπλα κατὰ τῶν ἐχθρῶν αἵρειν βούλεσθαι.
Καὶ οἱ βάρβαροι πάντα ἀδύς ἐληθζοντο. Ἀνταλᾶς
δὲ ἔγραψε τῷ βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ, ὅτι Πάρτες
Μαυρούσιοι τὴν σὴν δουλείαν καὶ φιλικὴν αἰ-
ροῦνται, ἀλλὰ τὴν Σολομῶνος καὶ τῶν τοῦτου
ἀνεψιῶν Βουλῶν ὑπαγωγὴν ³¹ οὐχ ὑποφέροντες,
ἐτυράννησαν. Τοῦτους παράστειλον, καὶ εἰρήνην
Ῥωμαίοις καὶ Μαυρουσίοις ³² συνίσταται. Ὁ
δὲ βασιλεὺς τοῦτο ποιῆσαι οὐ κατεδέχετο· Ἀνταλᾶς
δὲ καὶ ὁ τῶν Μαυρουσίων στρατὸς συνήχθησεν αὐτοῖς
ἐν Βυζακίῳ, καὶ σὺν αὐτοῖς Τζότζας στρατιώτας
ὀλίγους καὶ ὀθονήλους ἔχων. Οἱ δὲ Λίβυες παρεκά-
λουν Ἰωάννην τοῦ Σισιννιόλου στρατευμα ἀγεῖραι ³³
καὶ κατὰ τῶν πολεμίων χωρῆσαι σὺν ἱμερίῳ τῷ
ἀρχόντι τῶν ἐν Βυζακίῳ καταλόγων. Ὁ δὲ λαβὼν
τὴν στρατὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἦει, ἱμέριον ³⁴
προάγειν κελεύσας. Συμβολῆς δὲ γενομένης ἡττῶνται
οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ συλλαμβάνονται οἱ βάρβαροι τὸν
ἱμέριον ζῶντα σὺν τῷ στρατῷ αὐτοῦ· καὶ τοῦτον
εἰς φυλακὴν ἀποθέμενοι τοὺς στρατιώτας Τζότζα
παρέδωκαν ὁμολογοῦντας κατὰ Ῥωμαίων στρα-
τεῦσθαι. Παραλαμβάνουσι δὲ ὅλην διὰ τοῦ ἱμερίου
Ἀδράμυτον τὴν πόλιν. Καὶ οἱ μὲν τῶν Λιδύων εἰς
Σικελίαν κατέφυγον, ἄλλοι δὲ εἰς ἄλλας νήσους καὶ

A tudine, versus Pentapolim contenderunt. Cyrus
nuntio accepto fugæ se dedit, et Carthaginem
transfretavit. Barbari nullo resistente Beronicem
ceperunt, moxque in Carthaginem arma moverunt:
deinde Byzacium profecti multos ejus regionis
agros suis excursionibus devastaverunt. Antalas
autem inimicitias cum Salomone, quod fratrem
interfecisset, exercens, Barbaris adjungitur, **177**
et adversus Carthaginem et Salomonem ductorem
eis se præbet. His auditis Salomon in eos educit
exercitum: et jam Bestem sex dierum itinere a
Carthagine dissitam profectus, in ea castra compo-
suit. Comitabantur Cyrus et Sergius et junior Sa-
lomon Bacchi liberi. Conspecta vero Barbarorum
multitudine deterritus, ad eorum primores misit,
B qui nomine suo exposcularent, quod Romanis
prius societate conjuncti, bellum eis inferre non fuis-
sent veriti. Rogabat perinde renovatis juramentis
firmatam deinceps ad invicem servarent pacem.
Barbari sannis et ironicis cavillis dicta excipientes,
responderunt: Quandoquidem Sergius in Evangelia
juratus sancte servavit jusjurandum, ut octoginta a
nostris interficeret, quonam modo nunc jujurerando-
fidem iterum præstabimus? Mox prælio conserto
Romani fugati: Salomon equo cespitante occisus,
et ejus satellites una pariter occubuerunt. Sergius
autem ejus nepos demandatam sibi ab imperatore
Libyæ provinciam administravit. Cæterum Joannes,
Sisinnioli filius, cæterique duces in Sergium ve-
hemens adeo conceperunt odium, ut sub eo neque
in ipsos hostes arma manibus contrectare propo-
nerent, ac interim ubique Barbari cuncta summa
cum libertate deprædarentur. Antalas itaque impe-
ratori Justiniano scripsit in hanc mentem: Mau-
rusii cuncti tibi servire, te amare desiderant: ve-
rum Salomonis et nepotum ejus jugum omnino vio-
lentum non ferentes, tyrannidem excitaverunt: hos
si revocaveris, Romani cum Maurusiis in unum sædus
coibunt. Imperator istud exsequi non admisit. Quare
Antalas et universus Maurusiörum exercitus ad
Byzacium iterum convenit; quo Tzotzas Vandalos
milites haud secum multos habens eum convenit.
Porro Libyes Joannem Sisinnioli filium instanter
rogaverunt, ut collecto instructoque exercitu ad-
versus hostes progredieretur, una cum Himerio,
D qui Byzacii tironum catalogis præfectus erat. Ille
educto exercitu, et Himerio præcedere jusso, in
hostes adversus perrexit. Commissa demum pugna
superantur Romani, Himeriumque una cum omni-
bus ejus copiis Barbari vivum comprehendere, et
eum quidem in custodiam conjecere, ejus vero
milites se contra Romanos arma ferre juratos

VARIE LECTIONES.

²¹ διότι A, διὰ τί vulg. ²² τοῦτους A. ²³ δὲ add. ex A. ²⁴ ἐστρατοπεδεύσατο A, ἐστράτευσεν vulg.
²⁵ αὐτοῖς A, αὐτῶν vulg. ²⁶ ἐν σπονδῇ A. ²⁷ ἄξιον A, ἀξίων vulg. ²⁸ ὁμῶν πιστεύομεν A, ἡμῶν πιστεύ-
ομεν vulg. ²⁹ μέγα A, μέγαν vulg. ³⁰ μηδὲ, μήτε vulg., om. A, sed ante βούλεσθαι add. μή. ³¹ ἐπ-
αγωγὴν A. ³² καὶ Μαυρ. om. A e. ³³ ἀγεῖραι A, ἐγεῖραι vulg. ³⁴ ἱμέριον A b, ἱμερίῳ vulg.

JAC. GOARI NOTE.

Tzotzæ permiseræ. Mox Adramytum civitatem con- A εις Βυζάντιον³⁵. Μαυρούσιοι δὲ καὶ Τζότζας ἐν
ficto per Nimerii præsentiam dolo cepere. Libyum ἀδελφὴ πολλῇ τὴν Λιβύην πᾶσαν ἐληίζοντο.
autem nonnulli in Siciliam, in insulas alii, et Byzantium usque fugere. Cæterum Maurusii et Tzotzas
nullo obsistente Libyam universam depopulati sunt.

Porro qui ex Libya Byzantium trajecerant ab
imperatore postulabant **178** frequentius, ut exer-
citus cum optimo duce in Libyam mitteret. Im-
perator autem Areobindum cum militibus numero
exiguus, virum alioqui nobilem et prudentem, sed
rei militaris rudem et inexpertum misit, atque una
cum ipso Athanasium, Armeniosque quam paucos,
quibus Artabanes et Joannes, Arsacidæ, præfue-
runt. Sergium tamen minime revocavit, imo ipsum
atque Areobindum una ambos Libyæ dūces esse
jussit: ita ut Sergius adversus Barbaros, qui in
Numidia erant, Areobindus vero contra Maurusios,
qui Byzacium tenebant, expeditionem susciperet.
Areobindus ubi in Libyam venit, dimidiumque
exercitus accepit, Joannem Constantioli filium in
Tzotzam et reliquos Barbaros præliatum misit.
Joannes adeo numeroso hostium exercitu conspec-
to, manus cum illis conserendas se cogi intellexit.
Graves autem cum Tzotza inimicitias gerebat, ita
ut alter alterum conficere, atque ita demum perire
exoptaret. Certamine igitur inito, uterque de me-
dio exercitu progressus, in se invicem irruerunt.
Ac Joannes quidem arcum intendens, telum in
dextrum Tzotzæ inguen direxit, ex quo paucis ab-
hinc diebus extinctus est: Barbari vero hostem
cum magno impetu adorti, cum ad numerum prope
infinitum accederent, ipsum Joannem omnesque
Romanos ad unum occiderunt. Hunc certe inter
moriendum dixisse aiunt: *Jucunda morte pereō,*
rotis meis jam circa Tzotzam completis. Ex adverso
comperta Joannis morte lætatus Tzotzas animam

reddidit. Joannes etiam Armenius in eo bello perit.
His auditis tristatus imperator, Sergium digni-
tate abrogatum ad se revocat: Areobindo vero
soli universam Libyæ confert administrationem.
Cæterum vix duo menses transierant, cum Got-
tharius quidam, tironum catalogis præfectus, dolo
in Areobindum composito, clam Maurusios movet,
ut in Carthaginienses expeditionem suscipiant.
Confestum itaque ex Numidiæ et Byzacii partibus
hostium copiæ in conductum locum collectæ,
summo bellandi desiderio Carthaginem versus
proficiscuntur. Cunzinas et Eudas Numidiis, By-
zacis Antalas præficitur. Adfuit cum ipsis in Tzo-
tzæ locum Joannes tyrannus cum militibus. His
cognitis, Gotthari velut amico confusus Areobindus
exercitum omnem commendat, et adjuncto Arta-

Οἱ δὲ ἐν Βυζαντίῳ εἰσελθόντες Αἰθιοὺς ἐδίδοντο τῷ
βασιλεῖ, ὅπως στράτευμα καὶ στρατηγὸν ἄριστον εἰς
Λιβύην ἀποστείλῃ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀρεόβινδον σὺν
στρατιώταις³⁶ ὀλίγοις, ἄνδρα εὐγενῆ καὶ εὐδουλον,
ἐργῶν δὲ πολεμίων οὐδαμῶς ἑμπειρον, καὶ σὺν αὐτῷ
Ἀθανάσιον καὶ Ἀρμενίους ὀλίγους, ὧν Ἀρταβάνης
τε καὶ Ἰωάννης ἤρχον, οἱ Ἀρσακίδες³⁷. Οὐ μὴν
οὐδὲ Σέργιον μεταπέμπετο³⁸, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν σὺν
Ἀρεόβινδῳ Λιβύης στρατηγούς εἶναι ἐκέλευσεν.
Σέργιον μὲν τὸν πόλεμον διενεγκεῖν πρὸς τοὺς ἐν
Νουμιδίᾳ βαρβάρους, Ἀρεόβινδον δὲ πρὸς τοὺς ἐν
Βυζακίῳ Μαυρούσιους διαμάχεσθαι. Ἀρεόβινδος δὲ
τὴν Λιβύην καταλαβὼν, καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ
παρалаβὼν, Ἰωάννην τὸν Κωνσταντινίδου κατὰ Τζό-
τζα καὶ τῶν βαρβάρων ἀπέστειλεν. Ἰωάννης δὲ τὰ
πλήθη τῶν πολεμίων θασάμενος, ἠναγκάσθη χεῖρα
αὐτοῖς ἐπιβαλεῖν. Ἦν δὲ ἐν ἔχθρᾳ μεγάλῃ μετὰ
Τζότζα³⁹, ὥστε ἐκάτερος ἠύχετο φονεὺς τοῦ ἑτέρου
γενέσθαι, καὶ οὕτως ἀποθανεῖν. Τῆς δὲ μάχης γενο-
μένης ἀμρότεροι⁴⁰ τῶν στρατοπέδων ἐξελθόντες ἐπ'
ἀλλήλους ἤλθον. Ὁ μὲν σὺν Ἰωάννῃσι ταῖνας τὸ τόξον
κατὰ τὸν δεξιὸν βουδῶνα τῷ Τζότζα ἐπέτυχεν, ὃς
μετ' ὀλίγας ἡμέρας τέθνηκεν. Οἱ δὲ βάρβαροι πολλῶν
θυμῷ ἐπὶ τοὺς πολεμίους χωρήσαντες, πλήθος ἀπει-
ρον ὄντες, τὸν τε Ἰωάννην καὶ Ῥωμαίους ἅπαντας
ἀπέκτειναν. Τοῦτον δὲ φασιν εἰρηκέναι· Ἠδὺν
τινα θάνατον θνήσκω, τῆς εὐχῆς μου εἰς Τζότζαν
πληρωθεῖσης. Καὶ ὁ Τζότζας μαθὼν τὸν Ἰωάννου
θάνατον, ἐν χαρᾷ ἐτελεύτησεν. Θνήσκει δὲ καὶ Ἰωάν-
νης ὁ Ἀρμενίος.

reddidit. Joannes etiam Armenius in eo bello perit.

Ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα⁴¹ ἀκούσας περιλυπὸς γέγο-
νεν· καὶ τὸν Σέργιον τῆς ἀρχῆς παραλύσας, μετα-
πέμψατο. Ἀρεόβινδῳ δὲ μόνῳ τὴν τε Λιβύης ἀρχὴν
ἐνεχείρισεν. Μετὰ δὲ δύο μῆνας Γοτθάριος⁴² τις
τῶν ἐν Νουμιδίᾳ καταλόγων ἡγούμενος, δέλον μελε-
τήσας κατὰ Ἀρεόβινδου, λάθρα τοῖς Μαυρούσι-
οῖς ἐδήλου, ὅπως κατὰ Καρχηδόνας χωρήσωσιν. Αὐτίκα
γούν ἐκ τε Νουμιδίας καὶ Βυζακίου πολεμίων στρατὸς
εἰς τὸ αὐτὸ ἀγχηγεμένος⁴³ ἐπὶ Καρχηδόνα σπουδῇ
ῆσαν. Ἦγειτο δὲ Νουμιδίων Κουντζίνας⁴⁴ (60) καὶ
Ἡαυδᾶς, Βυζακίων δὲ Ἀνταλᾶς. Συνῆν δὲ αὐτοῖς
καὶ Ἰωάννης ὁ τύραννος σὺν τοῖς στασιώταις⁴⁵ ἀντὶ
Τζότζα. Ταῦτα γνοὺς Ἀρεόβινδος, Γοτθάριον ὡς φίλον
θαυρόν τὸ στράτευμα παραδούς σὺν Ἀρταβάνῃ καὶ
Ἀρμενίοις κατὰ τῶν πολεμίων ἐπέταλλεν. Ὁ δὲ

VARIÆ LECTIONES.

³⁵ Βυζάκιον A, et mōt Βυζακίῳ. ³⁶ σὺν στρατιώταις A f, σὺν τοῖς στρατεύμασιν vulg. ³⁷ Ἀρσακίδες A, f. Ἀρσακίδαί. ³⁸ μεταπέμπετο A, ἀπεπέμπετο vulg. ³⁹ fort. κατὰ Τζ. ⁴⁰ ἀμρότεροι A, ἐκάτεροι vulg. ⁴¹ ταῦτα om. A f. ⁴² Γοτθάριος A, Γοτθάριος vulg. ⁴³ ἀγχηγεμένος A, ἐγγη. vulg. ⁴⁴ Κουντζίνας A a f, Κουντζίνας vulg. ⁴⁵ στασιώταις f, στασιασταίς a, στρατιώταις vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(60) Ille, Cuzinas; alii codd. mss., Κουντζίνας.

Γόγθαρις τὸν αὐτοῦ μάγειρον ἐκ Μαυρουσίων ὄντα πρὸς τοὺς βαρβάρους ἀπέστειλεν πρὸς Ἀνταλᾶν εἰπεῖν, ὡς αὐτῷ Γόγθαρις βούλεται τῆς Λιβύης ἀρχῆς κοινωνὸν λαβεῖν. Ὁ δὲ Ἀνταλᾶς τὸν μὲν λόγον ἀσμένως ἤκουσεν· ἀπακρίθη δὲ, ὡς οὐκ ἀσφαλὼς διὰ μαγείρου τὰ τοιαῦτα διοικεῖσθαι. Ταῦτα Γόγθαρις ἀκούσας, Οὐλίσθεον τὸν αὐτοῦ δορυφόρον, ὡς πιστὸν, πρὸς Ἀνταλᾶν ἐπεμψεν, παρακαλῶν αὐτὸν πλησιάζειν τῇ Καρχηδόνι, ὅπως αὐτὸν τὸν Ἀρεδίνδον ἀνέλῃ. Οὐλίσθεος δὲ τῷ Ἀνταλᾷ κρυφῇ συνῆτευκεν, καὶ συνεφώνησαν, ἵνα ὁ μὲν Ἀνταλᾶς τοῦ Βυζακίου ἄρχῃ, καὶ τὸ ἥμισυ τῶν Ἀρεδίνδου χρημάτων λάβῃ, καὶ χιλίους πεντακοσίους στρατιώτας Ῥωμαίους σὺν αὐτῷ· Γόγθαρις δὲ τὸ βασιλεὺς ἀξιωμα' λάθοι καὶ Καρχηδόνας τὸ κράτος. Ταῦτα διαπραξάμενος Οὐλίσθεος, ἐπαγγέλλεται πρὸς Γογθάριδα. Οἱ δὲ βάρβαροι κατὰ Καρχηδόνας ἀποδῆ πολλῇ ἦσαν. Καταλαβόντες δὲ τὸ Δάκιμον καὶ στρατοπέδουσαν ἐν αὐτῷ τῇ ὕστεραια ἐπὶ Καρχηδόνας ἐχώρουν. Ὑπαντεύσαντες δὲ τοῦ Ῥωμαίων στρατεύματος, ἀπροσδοκῆτως αὐτοῖς συνέβαλον, καὶ πολλοὺς τῶν Μαυρουσίων ἐκτείναν, οὓς δὲ ὁ Γόγθαρις κακίζων ἐπέσχεπτεν, ὡς θρασυνομένους, καὶ τὰ τῶν Ῥωμαίων πράγματα εἰς κίνδυνον φέρειν. Ὁ δὲ Ἀρεδίνδος πέμψας πρὸς Κουντζίναν, παρεκάλει προδοτὴν αὐτὸν γενέσθαι Μαυρουσίον· ὁ δὲ ὁμολόγησεν τοῦτο ποιῆναι. Ἀπιστὸν γὰρ τὸ τῶν Μαυρουσίων γένος πρὸς τε ἄλλους καὶ πρὸς ἅπαντας. Ταῦτα Ἀρεδίνδος τῷ Γόγθαρι ἐθάρρηνεν. Ὁ δὲ παρῆναι τῷ Ἀρεδίνδῳ τῷ Κουντζίνῳ μὴ πιστεύειν. Οὐλίσθεον δὲ ἀποστείλας, τῷ Ἀνταλᾷ ταῦτα ἐμήνυσεν. Γόγθαρις δὲ κτείνει τὸν Ἀρεδίνδον λάθρα δινοεῖτο, καὶ πείθει τοῦτον ἐξελθεῖν τῆς Καρχηδόνας, καὶ ἐντῷ πολέμῳ εὐρεθῆναι. Ὁ δὲ Ἀρεδίνδος ἀπειρος τοῦ πολέμου ὢν, τὰ ὅπλα περιβαλέσθαι μὴ δυνάμενος, ἀνεβάλλετο. Καὶ οὕτως ὁ χρόνος προήλθεν τῆς ἡμέρας· διὸ δὴ τὴν παράταξιν εἰς τὴν αὐριον ἀποθέμενος, ἡσύχασεν. Γόγθαρις δὲ αὐτὸν ἐξεπύθηδες τὴν μέλλειν ποιῆσθαι ὑποπτεύσας, ὅτε τῶν πραττομένων αἰσθόμενος, ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς κατ' αὐτοῦ ἐτυράννησεν. Ἀρεδίνδος δὲ κατὰ τάχος τὴν Καρχηδόνα καταλιπὼν, καὶ φυγῇ χρησάμενος, εἰς ναῦν τε εἰσελθὼν, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον πορεύεσθαι ἠμελλεν, εἰ μὴ χειμῶν μεταξὺ ἐπιγενόμενος διεκώλυσεν. Ἀποστείλας δὲ Ἀθανάσιον ἐν Καρχηδόνι, μετεπέμψατό τινας, ἐν οἷς καὶ Ἀρταβάνην, ὅστις πολλὰ παρῆναι τῷ Ἀρεδίνδῳ, μῆτε ἀναπεπτωκέναι μῆτε δειλιάειν, καὶ δεδιέναι τὸν Γογθάριδα· ἄλλ' αὐτὸν ὁμοῦ σὺν πᾶσι τοῖς αὐτῷ ἐπομένοις εἶναι, πρὶν τι περαιτέρω γενέσθαι κακῶν. Ὁ δὲ Γόγθαρις τὸν Ἀρεδίνδον εἰς τοὺς στρατιώτας διέβαλλεν, ὡς ἀνάνδρὸν τε καὶ δειλὸν καὶ τὰς βόγας τοῖσι μὴ βούλεσθαι διδόναι. Ὁ δὲ Ἀρεδίνδος σὺν τῷ Ἀρταβάνῃ καὶ τοῖς ἐπομένοις κατὰ Γογθάριδος διήλθεν.

A bane et Armeniis cum hostibus dimicaturum mittit. Gottharis ex famulatio coquam Maurusium genere ad Antalam et Barbaros destinat, qui referret. Gotthari in animo esse, suae in Libyam potestatis collegam eum assumere. Antalas nuntium excepit laetus: 179 respondit autem, haud tuto coqui manibus huiusmodi negotium tractari. Illis acceptis Ulistheum e satellitum numero fidissimum ad Antalam Gottharis remittit, precibus hoc agens, ut Carthagini vicinior factus, Areobindum e medio tollere conaretur. Ulistheus subinde cum Antala latenter congressus una paciscitur, ut Antalas Byzacii principatu occupato, facultatum Areobindi mediam sumeret partem, ac insuper ex Romanis militibus mille quingentos secum haberet: Gottharis autem, imperatoris assumptis insignibus, Carthagine solum imperii locaret. Pactis huiusmodi firmatis, ad Gottharim Ulistheus revertitur. Hinc Barbari accelerata expeditione, in Carthaginem irruunt: et primo quidem Decimum profecti, castra metati sunt, postridie ad ipsam Carthaginem applicant. A Romanorum autem exercitu obviam facto excepti, ad inexpectatum descendunt praellum, quo plurimi Maurusiorum caesi. Romanos demum probris contumeliisque affectos, tanquam qui nimia freti audacia Romanam rem in discrimen adducerent, Gottharis male accepit. Caeterum Areobindus Cunzinam, ut Maurusios proderet, per nuntium hortatus est: is autem se facturum recepit. Maurusiorum quippe gens, non in omnes modo, sed et in suos infidissima. Haec Areobindus Gotthari fidenter aperuit. Ille ne Cunzinæ fidem daret, Areobindum precari: tum Ulistheo misso Antalæ cuncta significat. Gottharis Areobindo ex insidiis vitam eripere animo volvens, Carthagine exercitum educere suadet, et pugnam cum hostibus consensere. Areobindus, ceu belli inexpertus, et armis ferendis non assuetus, consilium differt: ita diei tempus elabitur: quare pugna in sequentem diem retardata, intra muros se continuit. Gottharis Areobindum quasi, quæ instruerentur adversa, subodoratum, et idcirco moras ex animi proposito nectentem suspicatus, in manifestam adversus eum erumpit rebellionem. Quare Carthagine extemplo relicta, fuga salutem sibi parat Areobindus, et conscensa navi, Byzantium, nisi tempore intercedente navigationem prohibuisset hiems, trajicere disposuit. Interim Athanasio Carthaginem misso, ex ea quosdam evocat amicos, in quibus Artabanus spectatissimus. Is Areobindum, ne animo concideret, aut timore consterneretur, vel Gottharim formidaret, sed potius ipse una cum cæteris, qui partes ejus tuebantur, contrarius iret, antequam malum latius serperet, hortabatur. Ex adverso

VARIAE LECTIONES.

¹⁷⁸ Λιβύης vulg. ¹⁷⁹ μὲν add. ex A. ¹⁸⁰ Οὐλίσθεον A. ¹⁸¹ τὸν Ἀνταλᾶν A. e. ¹⁸² λάθοι A. λάθοι vulg. ¹⁸³ ὑπανήσαντες A. ¹⁸⁴ συνέβαλον A, συνέβαλλον vulg. ¹⁸⁵ θρασυνομένοι A, θρασυνομένος vulg. ¹⁸⁶ αὐτὸν A, αὐτοῦ vulg. ¹⁸⁷ δειλιάειν καὶ om. A. ¹⁸⁸ ἐπομένους A, ἐπόμενον vulg. ¹⁸⁹ κακῶν A, κακῶν vulg. ¹⁹⁰ διήλθεν A, ἤλθεν vulg.

Gottharis Areobindum tanquam imbellem ac pusillanimum, quique stipendia solvere nollet, apud milites **180** traducebat. Areobindus autem cum Artabane cæterisque, qui cum secuti fuerant, contra Gottharim processit: et ad ipsa propugnacula, turres, urbisque portas acri pugna dimicatum est. Multi vero milites, eorum, quæ Gottharis moliebatur, nescii, arma adversus eum arripuerunt. Porro Areobindus ubi homines occisos vidit, huiusmodi spectaculis minime assuetus, cum timorem non amplius ferret, fugæ se committit, et in monasterium, quod Salomon ad mare exstruxerat murisque tanquam aream firmissimam muniverat, se cum uxore atque sorore contulit. Tum vero etiam fugit Artabanes. At Gottharis victoriam per summam vim adeptus, palatium occupavit. Tum urbis præsul, ipsique Athanasio ad se accersitis denuntiavit, ut fide publica data Areobindum ad palatium duce-
rent, alioqui, si parere recuset, obsidionem minatur, nec ullam ei salutis spem aut fiduciam superesse. Areobindus igitur accepta ab episcopo Reparato fide, in Gottharis conspectum venit, procidensque ad ejus pedes jacuit, et Evangelia, in quibus juratus episcopus fidem ei dederat, pro supplice libello porrexit. Gottharis ipsum erigens nullum ei malum inferendum coram omnibus juravit: sed postera die ipsum cum uxore et facultatibus Byzantium remittendum: quin etiam episcopo dimisso, Areobindum et Athanasium ad cœnam secum in palatio invitavit. Areobindum itaque honorificentissime accepit, et ut primus toris accumberet, rogavit: et bene cœnatum in ducis cubiculo dormire jussit: ubi Ulistheo et quibusdam aliis submissis ejulantem et querelas voces cum lacrymis emittentem interfecit. Athanasio certe senectutem reveritus pepercit. Sequenti luce caput interfecti misit ad Antalam: ex facultatibus autem ejus nullam ex inito pacto partem assignavit. Antalas de perpetratis adversus Areobindum et de Gottharis perjurio certior factus, ad imperatoris Justiniani partes transire decrevit. Artabanes autem, accepta Gottharis fide, in palatium se cum Armeniis transtulit, et tyranno operam locare pollicitus est, licet ei mortem latenter inferre machinaretur. Porro cum Gregorio nepote, et Artaserio satellite communicato consilio, dixit Gregorius: *Dignitatem Belisarii omnem soli tibi nunc vindicare comparatum, Artabanes, numerosum siquidem exercitum, ingentesque divitias, nobilesque viros comitantes, classemque, qualem adhuc nullus audiverat, ab imperatore sibi traditam accipiens, vix multo labore Libyam Romanis vectigalem reddidit. Nunc vero cum hæc provincia rebellans in pristinum* **181** *statum denuo reciderit, eam ad imperatoris obsequium reducere, resque omnes e ma-*

A Καὶ γίνεται μάχη ἐν ταῖς ἐπάλξεσι καὶ ταῖς λοιπαῖς πόλεσι. Τῶν δὲ στρατιωτῶν οἱ πλεῖστοι οὐκ ἔγνωσαν τὰ ὑπὸ Γοῦθάριδος μελετηθέντα, καὶ συναγόμενοι κατ' αὐτοῦ ὠπλίζοντο. Ὁ δὲ Ἀρεόβινδος ἰδὼν ἀνθρώπους κτεινομένους, ἀθήσας ὦν τοῦ τοιοῦτου θανάτου, τὴν δεξιάν οὐκ ἐνεγκὼν, ἐφυγεν, καὶ εἰς τὸ τῆς παραθαλασσίας μοναστήριον, ὅπερ Σολομὼν ἐδίδεματο καὶ περικτείσειεν, ὡς φροῦριον ἀσφαλές, εἰς αὐτὸ κατέφυγεν σὺν τῇ γυναικὶ καὶ τῇ ἀδελφῇ. Τότε καὶ Ἀρταβάνης φυγῇ ἐχρήσατο. Γόγθαρις δὲ κατὰ κράτος νικήσας, τὸ παλάτιον ἔλαθεν. Μεταπειψάμενος δὲ τὸν τῆς πόλεως ἀρχιερέα καὶ Ἀθανάσιον, τὰ πιστὰ τῷ Ἀρεόβινδῳ ἐκέλευσε διδόναι, καὶ εἰς τὸ παλάτιον αὐτὸν ἀγαγεῖν, ἀπειλήσας πολιορκήσειν αὐτὸν ἀπειθήσαντά, καὶ μηκέτι αὐτῷ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τὰ πιστὰ δώσειν. **B** Ὁ δὲ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου Ῥεπαράτου τὰ πιστὰ λαβὼν, τῷ Γοῦθάριδι εἰς δόψιν ἤλθεν, καὶ πρηνὴς πεσὼν ἔκειτο, τὴν ἱκετηρίαν αὐτῷ τὰ Εὐαγγέλια προτείνων, ἐφ' ᾧ τὰ πιστὰ ὁ ἱερεὺς αὐτῷ δέδωκεν. Ὁ δὲ Γόγθαρις τοῦτον ἀνέστησεν, ὁμωμοκίως αὐτῷ ἐπὶ πάντων μηδὲν αὐτῷ κακὸν ποιεῖν, ἀλλὰ τῇ ὑστεραίᾳ σὺν τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτοῦ εἰς Βυζάντιον στέλλεσθαι. Τὸν δὲ ἱερεὺς ἀποπεμφάμενος Ἀρεόβινδον καὶ Ἀθανάσιον συνδειπνεῖν ἐν τῷ παλατίῳ ἔλαθεν. Ἐτίμησε **C** δὲ τὸν Ἀρεόβινδον, καὶ πρῶτον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς σιτῆδος κατέκλινεν. Δειπνήσαντα δὲ αὐτὸν ἐν κοιτῶνι καθέυδειν ἐκέλευσεν. Ἀποστειλάς δὲ Οὐλίσθεον σὺν ἑτέροις τοῖς κωκύνότα **C** τε καὶ ὀλολυμοῖς χρώμενον, τοῦτον ἔκτεινεν. Ἀθανασίου **C** δὲ ἐφέεσατο διὰ γῆρας. Τῇ δὲ ἐπαύριον τὴν τοῦτου κεφαλὴν τῷ Ἀνταλᾷ ἐπεμψεν, τὰ δὲ χρήματα κατασχὼν οὐδὲν τοῦτο κατὰ τὰς συνθήκας δέδωκεν. Ἀνταλᾷ δὲ μαθὼν τὰ εἰς Ἀρεόβινδον πεπραγμένα, καὶ τὰς τοῦ Γοῦθάριδος ἐπιπορκίας λογιζάμενος, Ἰουστινιανῷ τῷ βασιλεῖ προσχωρεῖν ἤθελεν. Ἀρταβάνης δὲ τὰ πιστὰ λαβὼν παρὰ τοῦ Γοῦθάριδος εἰς τὸ παλάτιον σὺν τοῖς Ἀρμενίοις ἀνέβη, καὶ τοῦ τυράννου ὑπηρέτης εἶναι ὡμολόγησεν. Αἰθρα δὲ τοῦτον ἀνελεῖν ἐβουλεύετο. Γρηγόριῳ δὲ τῷ ἀνεψίῳ καὶ Ἀρτασιρίῳ **D** τῷ ὀρυφόρῳ θαρβήσας τὸ βούλευμα, ἔφη αὐτῷ Γρηγόριος· Νῦν σοι, Ἀρταβάνη, πάρεστι μόνῳ τὸ Βελισαρίου ἀναθίσσασθαι κάλλος. Ὁ μὲν γὰρ στρατιὰν **D** τε καὶ χρήματα μεγάλην παρὰ βασιλέως λαβὼν καὶ ὄρχοντας συνεπομένους, καὶ στόλον ὅλον οὐδέποτε τις ἠνέκεν, **D** πόνῳ πολλῷ τοῖς Ῥωμαίοις τὴν Λιβύην ὑπόφορον κατεστήσατο· νῦν δὲ, ὡς ἐξ ἀρχῆς ἅλιν γέγονεν εἰς τὸ ἀρχαῖον Λιβύη ἀποστήσασα, ἐρ σοὶ μόνῳ κεῖται ταύτην ἅλιν τῷ βασιλεῖ προσεργεῖν, καὶ τὰ πράγματα διασώσασθαι. Λογίζου δὲ τὸ σοῦ γένος, ὅτι Ἀρσакίδης ἀνέκαθεν, καὶ οἱ κύστερς ὧν, ἀνδραγαθίζεσθαι αἰετὶ ἀρέσκεις, καὶ πολλὰ ἔργα ὑπὲρ ἀρετῆς ἐπιδεικνύειν. Νέου γὰρ σοῦ **D** ὄντος, ἐρ-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁸⁰ Ῥεπαράτου A b e, Ῥεπεάτου vulg. ¹⁸¹ ἐτίμησεν A, ἐπετίμησεν vulg. ¹⁸² κωκύνότα τε A, κωκύνοντά τε vulg. ¹⁸³ Ἀθανασίου A, Ἀθανασίῳ vulg. ¹⁸⁴ Ἀρτασιρίῳ A. ¹⁸⁵ στρατιάν τε A, στρατεῖαν τε vulg. ¹⁸⁶ ἠνέκεν A, ἀνέκεν vulg. ¹⁸⁷ ἀρέσκει A b, fort. recte. ¹⁸⁸ σοῦ add. ex A.

θυμήθητι ὡς ⁶⁷· Ἀκάσιον τὸν Ἀρμένιον ἄρχοντα, καὶ Τζιτάρ τὸν Ῥωμαίων στρατηγὸν ἐν πολέμοις ἔκτεινας. Χοσρόη τε τῷ βασιλεὶ τῶν Περσῶν συνεστράτευσεν. Τοιοῦτος δὲ ὢν μὴ περιύδης τῇ ⁶⁸· Ῥωμαίων ἀρχῇ ὑπὸ κυνὸς μεθύοντος κατεχομένην. Ἐγὼ δὲ σοὶ καὶ Ἀρτασίτριος ὅσα εἰς δόναμιν ἐπιτάττοντι ἀποურγήσομαι. Γόθθαρς δὲ τὴν Ἀρταδάνην ἡγεῖσθαι τοῦ στρατοῦ, ἐπὶ τε Ἀχλαδῶν καὶ Μαυρούσιος τοὺς ἐν Βοζακίῳ ἐκέλευσε χωρεῖν. Συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ τῶν στασιαστῶν ἄρχων, καὶ Οὐλλίσθεος ὁ δορυφόρος· ἐπὶ ποιεῖ δὲ αὐτῷ καὶ Μαυρούσιος, ὧν ⁶⁹· Κουντζίνας ἤρχεν. Συμβαλὼν δὲ τῷ Ἀνταλᾷ καὶ τοῖς βαρβάροις, τοὺτους ἐτρέψατο ⁷⁰· Ἐθελοκαχῆσας δὲ Ἀρταδάνης ἐκ τοῦ αἰφνιδίου, στρέψας τὸ βάνδον εἰς τὸ στρατόπεδον ἤλαυνεν. Οὐλλίσθεος δὲ κτείνει τοῦτον εἰς τὸ στρατόπεδον διενεοῖτο. Ἀρταδάνης δὲ ἔφασκεν δεῖσθαι. Μὴ ἐξ Ἀδραμύτου τῆς πόλεως ἐξεληθόντας οἱ βάρβαροι βοηθήσωσι τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἀνήκεστα ἔργα εἰς ἡμᾶς πράξωσιν· ἀλλὰ Γογθάριδα σὺν παντὶ τῷ στρατῷ ἐληλυθέναι, καὶ οὕτως πάντας ἐλεῖν. Καὶ ἀναστρέψας εἰς Καρχηδόνα τῷ τυράννῳ ταῦτα ἀπήγγειλεν. Ὁ δὲ τυράννος τῷ Πασιφίλῳ βουλευσάμενος, ἅπαντα μὲν διανοήθη τὸν στρατὸν ἐξοπλίσαι, καὶ σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, φύλακας τε μόνους τῇ πόλει καταλίπειν. Καθ' ἑκάστην δὲ ἡμέραν πολλοὺς ἀνῆρει ὁ Γόγθαρς ἐξ ὑποφίας. Ἐξεληθὼν δὲ τῆς Καρχηδόνας ἐν προαστείῳ, οὗ δὴ σιτιβάδες ἦσαν ἐκ παλαιοῦ τρεῖς ἐν αἷς ⁷¹· κατεκλίθη σὺν Ἀρταδάνῃ καὶ Ἀθανασίῳ καὶ Πέτρῳ τῷ δορυφόρῳ τοῦ Σολομῶνος. Ἀρταδάνης τοῖνον τὸν καιρὸν ἐπιτήδειον εἰς τὸν τοῦ τυράννου φόνον οἰόμενος, Γρηγορίῳ τε καὶ Ἀρτασίτριῳ καὶ δορυφόροις πιστοῖς· τισι ⁷² τὸ πρᾶγμα ἐθάβρησεν· καὶ τοὺς μὲν δορυφόρους σὺν τοῖς ἑξέσιν ἐνδον ἐκέλευσεν γενέσθαι. Ἀρχόντων γὰρ ἐσθιομένων διπλοῦν ἐστάνα· δορυφόρους νόμος ἦν. Ἐγχείρειν δὲ ἄφνω τὸ πρᾶγμα ἐκέλευσεν, ἥνικα αὐτοὺς τὸν καιρὸν αὐτοῖς διὰ νεύματος ποιήσοι, τὸν Ἀρτασίτριον κελύσας πρῶτον τοῦ ἔργου ἔχεσθαι. Τῷ δὲ Γρηγορίῳ ἐπέταττεν τῶν Ἀρμενίων πολλοὺς τοὺς εὐτολμοτάτους ἀπολεξάμενον εἰς τὸ παλάτιον παρῖναι τὰ ξίφη μόνῃ ἐπιφερομένους, καὶ αὐτοῖς τὰ βουλευμὰτα ⁷³ μὴδὲν ἐξείπειν. Προϊόντος δὲ τοῦ πότου, καὶ τοῦ Γογθάριδος καταβεβρεγμένου τῷ οἴνῳ, Ἀρτασίτριος σπασάμενος τὸ ξίφος κατὰ τοῦ τυράννου ἐχώρει. Εἰς δὲ τῶν οἰκετῶν ἰδὼν τὸ ξίφος γυμνὸν, ἀνέκραγε· *Τί τοῦτο, ὦ βέλτιστε; λέγων.* Ὁ Γόγθαρς στρέψας τὸ πρόσωπον εἰς αὐτὸν ἐβλεπεν. Ἀρτασίτριος δὲ αὐτὸν τῷ ξίφει ἔπαισεν ⁷⁴, καὶ τὴν δεξιὰν χεῖρα αὐτοῦ ἀφείλεν. Ἀναπηδῶσαντα δὲ τοῦτον Ἀρταδάνης μάχαιραν σπασάμενος ἐν τῇ τοῦ τυράννου πλευρᾷ ταύτην ἐπῆξεν ἄχρι τῆς λαβῆς, καὶ τοῦτον ἄφνω ⁷⁵ ἀνείλεν ⁷⁶. Τότε Ἀρταδάνης τὸν

A nifesto discrimine servare, in te situm est. Genus tuum mente reputa: ut ex Arsacidum antiqua prosapia natus præ te sanguinis fers nobilitatem, et fortiter ubique te gerere, et virtutis præclara facinora passim prodere te decet. Memorare juvenilibus annis Acacium Armeniæ magistratum, et Tzitzam Romanorum ducem consortis in bello manibus te sustulisse, et sub Chosroe Persarum rege te subinde militasse. Talis igitur cum sis, Romanorum imperium ab ebrioso cane occupari, ne diutius patiaris. Quæ in nostra sunt potestate, si jusseris, ego et Artaserius exhibebimus. Gottharis autem Artabanem exercitui præfecit, et in Antalam reliquosque Maurusios Byzacium detinentes proficisci imperat. Joannes quoque rebellionis auctor et princeps, necnon Ulistheus satelles comitabantur. Secuti sunt pariter Maurusii, quorum dux Cunzinas. Cum Antala itaque et Barbaris conserta pugna, Barbari vertuntur in fugam. Artabanes repentina ignavia motus, versis retro handis, in castra remeavit. Ulistheus verò eum in castris interficere meditabatur. At ne Barbari urbe Adramyto egressi hosti suppetias ferrent, suosque irreparabili malo multarent, Artabanes se timuisse aiebat: Proinde necessum fuisse, ut ipse Gottharis cum universo exercitu adveniret, atque ita demum inimicis penitus deletum iri. Et Carthaginem reversus isthæc omnia tyranno renuntiavit. Qui consulto super his omnibus Pasiphilo, universum quidem exercitum instruere, et cum eo in pugnam progredi, solos vero custodes Carthagine relinquere decrevit. Singulis autem diebus plures haud alia quam suspicionis causa morti tradebat Gottharis: qui demum Carthagine egressus, in suburbium, ubi triclinium, sive tres tori jam olim strati fuerant, in eis cum Artabane Athanasio et Petro Salomonis satellite recubuit. Artabanes igitur tempus ad conficiendam tyranni eandem opportunum ratus, Gregorio et Artaserio, ac satellitibus quibusdam consilium suum patefecit: ac satellites quidem cum gladiis intus adesce jussit (ducibus enim in mensa acumbentibus satellites pone astare mos erat) et derepente rem tum demum aggredi, cum ipse tempus adesce innuisset; Artaserium autem primum operi manum admoveere mandavit. Ad hæc Gregorio præcepit, ut delectos Armeniorum audacissimos gladiis solis accinctos ad palatium deduceret, nulli tamen ex illis propositum aperiret. Ergo computationibus longius procedentibus, ipsoque Gotthari **182** vino jam probe madido, Artaserius nudato ense in tyrannum irrui. Ex famulis autem quidam ubi ensem educi conspexit, simul exclamavit: *Quid hoc, o bone?* dicens. Gottharis interim verso ad eum vultu respiciebat: una vero gladio

VARIE LECTIONES.

⁶⁷· ὡς A, ὅσα vulg. ⁶⁸· τὴν P. A. τῶν P. vulg. ⁶⁹· ὧν] οὗς A f. ⁷⁰· ἐτρέψατο A, ἐτρέψεν vulg. ⁷¹· ἐν αἷς A, ἐν οἷς vulg. ⁷²· τισι] τρισί A. ⁷³· τὸ μὲν βούλευμα A. ⁷⁴· ἔπαισεν e f. ⁷⁵· ἄφνω A, ἄμφω vulg. ⁷⁶· ἀνείλεν a, ἀνείλον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(61) Sic Procopius et Pal. cod.

perēssit Artaserius, et ejus manum dexteram amputavit. Exsilit extemplo Gottharis, et pariter Artabanes : hic vero nudatum ensē in tyranni latus impulsū ad capulū usque infixit : atque ita simul ambo sustulerunt. Mox Athanasium, ut prius sub Areobindo egerat, facultatū in palatio repositarū curam gerere jubet Artabanes. Nuntiata porro Gottharis morte, Justinianū imperatorem victorem et triumphatorem custodes proclamaverunt. Irruentes subinde in seditiosorum domos, qui in imperatoris partes inclinabant, eos occiderunt. Joannes autem cum Vandalis in templum se recepit, quos data fide eductos Artabanes misit Byzantium. Tyranni cædes ab excitata ejus tyrannide post sex et triginta dies decimo nono Justiniani anno contigit. Ex facinore vero tam præclaro magnum apud homines omnes nomen Artabanes sibi promeruit. Et quidem Periecta Areobindi conjux ampla munerum liberalitate eum prosecuta est : quem imperator universæ Libyæ ducem instituit. Haud multo tamen post intervallo eo munere se abdicans ad imperatorem Byzantium perrexit. Imperator vero Joannem Pappi fratrem Libyæ ducem declaravit. Joannes ubi in Libyam advenit, adversus Antalam et Maurusios Byzacium occupantes arma movit, iisdemque profligatis victoriam retulit, hostium plurimos tradidit neci, signaque Salomoni a Barbaris sublata eis ipse eripuit, et Byzantium ad imperatorem misit. Præterea Barbarorum reliquos e Romanis finibus expulit. Postremo tandem tempore Leuastharum ingens exercitus ex Tripolitanis agris prorumpens Antale adjunctus est : in quem cum adversam aciem opposuisset Joannes, evasit inferior, multisque suorum desideratis repetiit Carthaginem. Elati victoria Barbari Carthaginem usque vicis et oppidis ejus passim direptis sese effuderunt. Excitatis demum militum suorum animis, et cum Maurusiis aliis, tum qui sub Cunzina promerebantur, in auxilium accitis, acere bellum in eos movit, fugavit, et longius dit stragem. Reliqui vero in extremis Libyæ finibus bycæ tranquillam pacem consecutæ sunt.

183 A. C. 527. — Hierosolymorum episcopi Joannis annus primus.

Hoc anno rex Iberorum Zamanarsus ad piissimum imperatorem Justinianum cum uxore et aulicis cunctis Cpolim accessit, in Romanorum societatem et fidem amici iam admitti deprecatus. Imperator probato ejus proposito, ipsum et aulicos dignis honoribus excepit : similiter Augusta varium mundum et ex gem-

A Ἀθανάσιον ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἐν τῷ παλατίῳ χρημάτων, καθὼς ἐπὶ Ἀρεοβίνδου, ἐκέλευσεν. Ἐπεὶ δὲ οἱ φύλακες τὴν τοῦ Γοτθάριδος τελευτὴν ἑμαθον, Ἰουστινιανὸν ἀνεβόων καλλίνικον (62) βασιλεῖα. Ἐνταῦθεν οἱ τῷ βασιλεῖ εὐνοηκότες, εἰσηγήσαντες εἰς τὰς τῶν στασιαστῶν οἰκίας, τοὺτους ἔκτειναν. Ἰωάννης δὲ σὺν τοῖς Οὐανδύλοις εἰς τὸ ἱερὸν καταφεύγει, οὗς Ἀρταβάνης τὰ πιστὰ δοῦς καὶ ἐξαγαγών, εἰς Βυζάντιον ἀπέστειλεν. Γέγονε δὲ ὁ τοῦ τυράννου φόνος μετὰ τριάκοντα ἔξ ἡμέρας τῆς τοῦ τυράννου, ἐνεακαιδέκατον ἔτος Ἰουστινιανου ὑπάρχον. Ἀρταβάνης δὲ ἐκ τούτου κλέος μέγα περιεβάλετο⁷⁷ εἰς πάντας ἀνθρώπους. Περιέκτα (63) δὲ ἡ Ἀρεοβίνδου γυνὴ μεγάλη δῶρα τῷ Ἀρταβάνῃ ἐδώκετο. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτον στρατηγὸν Λιθύς^B ἐποίησεν ἀπάσης. Ὁ δὲ Ἀρταβάνης μετ' οὗ⁷⁸ πολὺ παραιτησάμενος πρὸς βασιλεῖα εἰς Βυζάντιον ἦλθεν, καὶ ὁ βασιλεὺς Ἰωάννην τὸν Πάππου ἀδελφὸν στρατηγὸν Λιθύς κατέστησεν. Ὁ δὲ Ἰωάννης τὴν Λιθύην καταλαβὼν, κατὰ Ἀνταλὰ καὶ Μαυρουσίω τῶν ἐν Βυζακίῳ ἐπιστράτευσεν, καὶ τοῦτους πολεμήσας νίκην ἤρατο, καὶ πολεμίους πολλοὺς ἔκτεινε, καὶ τὰ σημεῖα, ἅπερ Σολομῶνος οἱ βάρβαροι ἔλαθον, ἀφελόμενος ἐξ αὐτῶν, τῷ βασιλεῖ εἰς Βυζάντιον ἐπαρψεν. Τοὺς δὲ λοιποὺς τῶν βαρβάρων ἐδίωξεν τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. Χρόνῳ δὲ ὑστέρῳ οἱ Λευάσθαι⁷⁹ (64) στρατῶν μεγάλῳ ἐκ τῶν ἐπὶ Τριπόλει, χωρίων εἰς Βυζάκιον ἀφικόμενοι τῷ Ἀνταλᾷ ἠνώθησαν, οἷς Ἰωάννης ἀπαντήσας ἠτήθη, καὶ πολλοὺς ἀποβαλὼν εἰς Καρχηδόνα ἐπαυῆκεν. Οἱ δὲ βάρβαροι μέχρι Καρχηδόνος καταλθόντες, τὰ ἐκεῖνης χωρία ἐληψαντο. Ὑστέρῳ δὲ Ἰωάννης τῶν στρατιωτῶν τὴν προθυμίαν διήγειρεν⁸¹, καὶ Μαυρουσίους τε καὶ ἄλλους, καὶ τοὺς ὄντας⁸² σὺν τῷ Κουντζίνῳ εἰς συμμαχίαν λαβὼν, καὶ τοὺτους πολεμήσας, ἔτρεψεν⁸³, καὶ δίωξεν μεγάλῳ ποιησάμενος πολὺ πλῆθος ἀνέειλεν⁸⁴. Οἱ δὲ λοιποὶ εἰς τὰς ἐσχατίας τῆς Λιθύς ἔφυγον, καὶ οὕτως τὰ πράγματα ἐν Λιθύῃ εἰρήνης βαθεῖας ἔτυχον.

diutiusque fugientes insecutus, magnam eorum edipalantes se receperunt. Hoc pacto tandem res Li-

A. M. 6027. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἰωάννου ἔτος α'.

D Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ τῶν Ἰβήρων βασιλεὺς (65) Ζαμαναρσὺς ἦλθεν⁸⁵ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς τὴν εὐσεβέστατον βασιλεῖα Ἰουστινιανὸν μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν συγγλητικῶν αὐτοῦ, παρακαλῶν αὐτὸν τοῦ εἶναι αὐτὸν σύμμαχον Ῥωμαίοις⁸⁷ καὶ φίλον γνήσιον. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν τοιαύτην προαίρεσιν

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁷ περιεβάλετο A, περιεβάλλετο vulg. ⁷⁸ μετ' οὗ A, μεθ' οὗ vulg. ⁷⁹ Λευαθαί A f. ⁸⁰ οἷς A, ὁ δὲ vulg. ⁸¹ διεγείρας A. ⁸² τοὺς ὄντας τοσούτους A e. ⁸³ ἔτρεψεν A, ἔστρεψεν vulg. ⁸⁴ καὶ δίωξιν — ἀνέειλεν om. A. ⁸⁵ Ζαμαναρσὺς A f. ⁸⁶ ἀνῆλθεν A. ⁸⁷ Ῥωμαίοις A e, Ῥωμαίων vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(62) Procopius ad lib. II calcem : Omnes Justiniani partes assumentes Callinicum (nam sic in bello vocabatur) clamabant.

(63) Idem, Prinecta. Alia lectio, Preicta.

(64) Leucathæ Maurusii.

(65) Iberos, Colchos vocat Procopius lib. II De bello Persico, et cum Romanis foedus eis initium memorat.

ατιν χρῆ-
ν. Ἐπει δὲ
ην ἔμαθον,
ἡλέα. Ἐν-
τηδήσαντες
ἔκτειναν,
ἰερὸν κα-
ς καὶ ἱε-
ρὰς τῆς
ουστίνια.
ἔος μέγα
εχτα (63)
ραδάνη
ν Αἰδύης
ἡ πολὺ
ην ἦλθεν,
ν στρα-
την Αἰ-
ρουσίων
πολεμῆ-
κτεινεῖν,
ἔλαβον,
ν ἐπεμ-
εν τῆς
ἡ (64)
ων εἰς
οἷς ἡ
ποβα-
μέχρι
ἐλητ-
ν τὴν
ε καὶ
ε εἰς
ἐρε-
ῆθος
θῆς
ἡν:

edī-
Li-

dr-

La-
πὸν
αι-
ον
ον
εν

g.
en

ἀποδεξάμενος⁶⁶, πολλὰ αὐτὸν ἐφιλοτιμήσατο καὶ τοὺς Ἀ mis ornatum ejus uxori largita est: atque ita de
αὐτοῦ συγκλητικούς⁶⁷ ὁμοίως δὲ ἡ Δυγούστα τῇ αὐ-
τοῦ⁶⁸ γυναικὶ κόσμια παντοῖα διὰ μαργαριτῶν ἐχαρίσατο. Καὶ ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ εἰς τὴν ἰδίαν
 βασιλείαν.

A. M. 6028. — Ῥώμης ἐπισκόπου Ἀγαπήτου ἔτος α'.

Τούτῃ τῷ ἔτει ἔπαθεν ὑπὸ θεοσημίας Πομπηιοῦ-
πολεις τῆς Μυσίας. Ἐσχίσθη γὰρ ἡ γῆ ὑπὸ τοῦ σει-
σμοῦ, καὶ ἐχάσθη τὸ ἥμισυ τῆς πόλεως μετὰ τῶν
οικητῶρων. Καὶ ἦσαν ὑπὸ τὴν γῆν, καὶ φωναὶ αὐ-
τῶν ἠκούοντο βοῶντων⁶⁹ ἐλεεσθῆναι. Καὶ πολλὰ ἔδω-
ρήσατο ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ ἐκχορηθῆναι⁷⁰ καὶ βοη-
θηθῆναι αὐτοὺς, καὶ τοὺς ζητήσαντας⁷¹ ἐφιλοτιμή-
σατο.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει παρέδωκεν Ἰουστινιανὸς τοῦ ψάλ-
λεσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τό· Ὁ μονογενὴς (66)
Υἱὸς καὶ Λόγος Θεοῦ. Ἐποίησε δὲ καὶ τὸ ὠρολόγιον
τοῦ Μιλίου⁷² (67).

A. M. 6029. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκό-
που Ἀνθίμου ἔτος α'.

Τούτῃ τῷ ἔτει Ἐπιφανίου ἐπισκόπου τελευταί-
σαντος (68) μηνὶ Ἰουνίῳ ε', ἡδικοῦντος ιε', ἐπισκο-
πήσαντος⁷³ ἔτη ιε', καὶ μηνῶν γ', Ἀνθίμος αἰρετικὸς
ἐπίσκοπος Τραπεζουσίῳ μετατέθη⁷⁴ ἐν Κωνσταντι-
νουπόλει. Ἀγαπήτος δὲ ὁ ἐπίσκοπος Ῥώμης ἐν τούτῃ
τῷ χρόνῳ ἀναλθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδον
ἐκρότησεν (69) κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Σευήρου καὶ
Ἰουλιανοῦ Ἀλικαρνασέως καὶ τῶν λοιπῶν Θεοπα-
C σχιτῶν ἐν οἷς καὶ Ἀνθίμος ὁ ἐπίσκοπος Κωνσταν-
τινουπόλεως, ὡς ὁμόφων αὐτοί;⁷⁵ καθαιρεθεῖς,
ἐξεδιήθη⁷⁶ ἐπισκοπῆσας μῆνας ι', καὶ χειροτονήθη
ἀντ' αὐτοῦ Μηνῆς πρεσβύτερος καὶ ξηνοδόχος τῶν
Σαμφῶν⁷⁷ ὑπὸ Ἀγαπήτου τοῦ πάππα Ῥώμης.
Ἀγαπήτος δὲ ὁ ἐπίσκοπος Ῥώμης⁷⁸ ἐν Βυζαντίῳ

A. C. 528. — Romæ episcopi Agapeti annus
primus

Hoc anno Mysiæ civitate Pompeiopolis plaga
cælesti percussa ingens damnum passa est. Scisaa
enim magna concussione terra, civitatis pars media
ipsis cum civibus absorpta est: erantque illi mise-
rum in modum ruderibus obruti, et ut alli misere-
rentur, lugubri voce implorare audiebantur. Effo-
diendis autem et eruendis illis multa contulit im-
perator, et qui eos per ruinas et rudera inquirerent
B maximis donis excepit.

Hoc etiam anno Justinianus modulum hunc,
Unigenitus Filius et Dei Verbum, a se compositum
Ecclesiis decantandum tradidit. In Milio quoque
horologium posuit.

A. C. 529. — Cpoleos episcopi Anthimi annus
unicus.

Hoc anno Epiphano præsule mensis junii die
quinto, indictione decima quinta, post episcopatus
annos sexdecim et menses tres vivis crepto, hæ-
reticus Anthimus Trapezuntinus episcopus in se-
dem Cpoleos translatus est. Romanus autem pon-
tifex Agapetus Cpolim hoc anno profectus, adver-
sus impium Severum, et 184 Halicarnassi an-
tistitem Julianum, et reliquos alios Theopaschitas
concilium convocavit: ex his Anthimus Cpoleos
episcopus tanquam eorum sententiæ particeps,
cum sedem mensibus decem tenuisset, munere
abdicatus et depulsus est. Menas vero presbyter
et hospitii, cui Sampson nomen, præpositus a
Romano pontifice Agapeto in ejus locum ordinatus.

VARIE LECTIONES.

⁶⁶ δεξάμενος⁷⁹ a. ⁷⁰ αὐτοῦ A, αὐτοῦ vulg. ⁷¹ βοῶντων add. ex A. ⁷² ἐκχορηθῆναι A, ἐκχωρηθῆναι vulg.
⁷³ ἔτησαντας A. ⁷⁴ magna h. l. lacuna intercedit in optimo codice A, cujus auctoritate destituti sinuus usque
ad p. 197. ed. Par. B. l. 4. ἐργαζομένους. ⁷⁵ ἐπισκοπῆσας e. ⁷⁶ αὐτοῖς e, αὐτῶν vulg. ⁷⁷ τῆς βασι-
λίδος post ἐξεβλήθη add. a. ⁷⁸ Σαμφῶν b, Σαμφῶν vulg. ⁷⁹ Ἀγαπήτος — Ῥώμης om. f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(66) Missæ sacrificio ineunte a cleri cætu hy-
mnus iste etiamnum hodie in Ecclesia Orientali
canitur: Ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ
ἀθάνατος ὑπάρχων, καὶ καταδεξάμενος διὰ τὴν ἡμε-
τέραν σωτηρίαν σαρκωθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου
καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ἀτρέπτως ἐνανθρωπήσας,
καὶ σταυρωθεὶς θεὸς ἡμῶν, θάνατον θανάτῳ πατή-
ρας, εἰς τῆς ἁγίας Τριάδος, συνδεξαζόμενος τῷ Πα-
τρὶ, καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· Unigenitus Filius, et Ver-
bum Dei immortalis existens, qui ex sancta Deipara,
et semper Virgine Maria, propter salutem nostram
incarnari tulit, homo nulla sui mutatione accedente
factus, et Deus noster cruci affixus, morte mortem
conculcans, unus ex sanctæ Trinitatis personis, qui
cum Patre, et Spiritu sancto glorificatur, nunc et
semper, et in sæcula sæculorum. Edendi istius hy-
mini causam, editique communem in Ecclesia acce-
ptionem enarrat Baronius ad annum Christi 520,
num. 37, et ad annum 534, num. 22 et seqq.

(67) In Augustæo foro ad S. Sophiæ latus Mi-

lium, sive⁸⁰ Milliarium existit: de quo copiose
D Suidas, et Petrus Gyllius, CP. topograph. lib. II,
cap. 23, et Orig. CP.

(68) Anno Justiniani nono Epiphanium CP. epi-
scopum letho succubuisse Baronius ad an. C. 535,
num. 59, asserens ex eo arguitur: quod Joannes
Cappadox, qui ex Nicephori Chronico, et ipsius
Baronii assensu, annos duos thronum, quem cum
Justino auspicatus est, tenuit: successor autem
Epiphanius annos 16 et menses 3 gessit pontifica-
tum. Justinus porro cum annos 9 regnaverit, reli-
quum Justiniani decimo Epiphanium mortem op-
petiisse: ex quo additamenti ad Marcellinum Epi-
phanii decessum in annum Justiniani 8 revocantis
error alter haud dubie pinguior convincitur.

(69) Synodum quintam sub Agapeto coactam
ipsius verba testantur: et in eadem tempus, indi-
ctio nimirum 14, quæ Belisarii consulatum exce-
pit, observatur. Quocirca ut eam auctor in deci-
mam quintam rejiciat, non video. Acta synodi v
lustranda.

Romanus ille pontifex Agapetus Byzantii moram A
agens in Domino quievit, et in demortui vicem
consecratus est Sylvester qui anno uno vixit.

A. C. 530. — *Romæ Sylvestri episcopi annus unicus.*

Cpoleos Menæ episcopi annus primus.

Alexandriæ Gaenæ episcopi annus primus.

Hoc anno mensis Decembris die vigesimo septi-
mo, indictione prima, priora Magnæ ecclesiæ
peracta sunt encænien. Processit vero supplicantis
populi cœtus e Sancti Anastasiæ templo, pa-
triarcha Mena in imperatoris curru sedente, et
ipso imperatore inter plebem procedente. Ab
incensæ igitur sanctissimæ Ecclesiæ die ad ejus
dedicationem anni quinque, menses undecim, et
dies decem intercesserunt.

A. C. 531. — *Romæ episcopi Vigili annus primus.*

Alexandriæ episcopi Theodosii annus primus.

Hoc anno Bulgari reges duo cum Bulgarorum
innumera multitudo in drungo in Scythiam et
Mysiam, militiæ magistrum in Mysia Justino, et
in Scythia Baudario agente, arma moverunt. Isti
Bulgaris in adversum progressi, commiserunt
prælium, in quo Justinus militiæ magister ceci-
dit, in cujus locum Constantinus Florentii Filius
suffectus est: et ad partes usque Thraciæ irrupe-
runt Bulgari. In eos autem Acum patriæ Hunnus,
quem e sacro fonte suscepit imperator, per Illyri-
cum militiæ magister, expeditionem suscepit:
igitur Romani Bulgarios undique suis copiis inter-
clusos ferro cædentes, innumeram ex eis multitu-
dinem prostraverunt, prædam omnem abegerunt,
sublatisque rebus eorum duobus præclaram sua
virtute tulerunt victoriam. E pugna revertentibus
ac lætis alii Bulgari occurrerunt **185** et Constan-
tinum, Acum et Godillam fugientes socio velut re-
ste interceperunt. Godillas quidem socio gladii
opera rescisso, effugit: Constantinus autem una
cum Acum vivis comprehensus est. Constantinus
certe nummorum mille pretio redemptus Cpollim
reddiit: Acum vero retento cum cæteris captivis,
ad proprios lares remeaverunt.

Hoc eodem anno Persarum rex Chosroes ma-
gnam Antiochiam, quæ est in Syria, cepit: et D

ὡν ἐχοιμήθη, καὶ ἐχειροτονήθη ἀντ' αὐτοῦ Σάβ-
στρος ζήσας ἔτος ἑν.

A. M. 6030. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Σιλβέστρου*
ἔτος ἑν.

Κωνσταντινουπόλεως Μηνᾶ ἔτος α'.

Ἀλεξανδρείας Γαϊνᾶ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Δεκεμβρίῳ (70) κζ' ⁹⁹, ἡδι-
κτιῶνος πρώτης γέγονε τὰ πρότερα ἐγκαίνια τῆς Με-
γάλης ἐκκλησίας· καὶ ἐξηλθεν ἡ λιτὴ ἀπὸ τῆς ἀγίας
Ἀναστασίας, καθημένου Μηνᾶ τοῦ πατριάρχου ἐν
τῷ βασιλικῷ ὀχήματι, καὶ τοῦ βασιλέως συλλιτα-
νεύοντος τῷ λαῷ. Γίνονται οὖν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς
καύσεως τῆς ἀγιωτάτης Μεγάλης ἐκκλησίας μέχρι
τῶν ἐγκαίνιων ἑπὶ πέντε, μῆνες α', καὶ ἡμέραι ι'.

A. M. 6031. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Βιγιλίου ἔτος α'.*
Ἀλεξανδρείας Θεοδοσίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐκίνησαν οἱ Βούλγαροι ¹, δύο ῥή-
γες (71) μετὰ πλήθους Βουλγάρων καὶ θρούγγων, εἰς
τὴν Ἀυσίαν καὶ Μυσίαν, στρατηλάτου δυντος τῆς Μυ-
σίας Ἰουστίνου· καὶ τῆς Σκυθίας Βαουδαρίου. Οἱ
τινες ἐξελθόντες κατὰ τῶν Βουλγάρων, συνέβαλον
πόλεμον, καὶ ἐσφάγη Ἰουστίνος ὁ στρατηλάτης ἐν
τῷ πολέμῳ, καὶ ἐγένετο ἀντ' αὐτοῦ ὁ Κωνσταντῖνος
ὁ Φλωρεντίου· καὶ ἦλθον οἱ Βούλγαροι ἕως τῶν με-
ρῶν τῆς Θράκης. Καὶ ἐξηλθεν κατ' αὐτῶν ὁ στρα-
τηλάτης Ἰλλυρικῷ Ἀκούμ, ὁ Οὐννος, ὃν ἐδέ-
ξατο ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος ²· καὶ μέσον
λαβόντες ³ τοὺς Βουλγάρους ἐκοίψαν αὐτούς. Καὶ ἀπ-
έκτειναν πλῆθη πολλὰ. Καὶ ἐξετίναξαν πᾶσαν τὴν
πραιδαν, καὶ ἐνίκησαν κατὰ κράτος, φονεύσαντες
καὶ τοὺς δύο ῥήγας αὐτῶν. Καὶ ἐν τῷ ὑποστρέφειν
αὐτοὺς μετὰ χαρᾶς ὑπήντησαν αὐτοὺς ἄλλοι Βούλ-
γαροι (72), καὶ ἐσφάσαν ⁴ αὐτούς φεύγοντας, Κων-
σταντῖνον καὶ τὸν Ἀκούμ καὶ Γοδῖλλαν ⁵. Καὶ ὁ μὲν
Γοδῖλλας μετὰ τοῦ παραμηρίου ⁶ αὐτοῦ κόψας τὸν
σωκὸν (73), ἐξήλασεν. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος σὺν τῷ
Ἀκούμ συνελήφθησαν ζῶντες. Καὶ τὸν μὲν Κων-
σταντῖνον ἐξέδωκαν ⁷ λαβόντες χίλια νημάσματα, καὶ
ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Τὸν δὲ Ἀκούμ ἐκρά-
τησαν εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα μετὰ καὶ ἄλλων αἰχμ-
αλώτων.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει παρέλαθεν ὁ Χοσρόης βασι-
λεὺς (74) Περσῶν Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας τὴν με-

VARLE LECTIONES.

⁹⁹ κζ' ιζ' b f. ¹ Βούλγαροι alii codd., Βουλγάρες vulg. ² φωτίσματος a. ³ λαβόντες] βαλόντες vulg.
⁴ ἐσώκησαν a. ⁵ Γόδην a, Γώδην f. ⁶ παραμερίου vulg. ⁷ ἐξέδωκαν] δέδωκαν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(70) In annum Justiniani 10 et indictionem 15
reponit hæc Marcellini additamentum: at cum aur-
ctor a Septembri auspicietur, annum et indictionem
alteram adjecit.

(71) Miscella, *Vulger et Drongo*, inepte.

(72) Omissum, καὶ ὡς ἀποκόπους ὄντες οἱ στρα-
τηλάται, δέδωκαν αὐτοῖς τὰ νῦτα, καὶ κατεδίωξαν
αὐτοὺς οἱ Βουλγάρες. Reg., Barb., etc. *Duces tan-
quam fessi a labore eis terga verterunt, illosque
Bulgari insecuti sunt; in qua fuga in hujusmodi
paratos socos inciderunt. Videntur illi pedicæ ge-*

nus, ac laquei. Nostra Prædicatorum instituta
d. 1, c. 10, socos permittunt; quid tamen soci illi
sint nos latet modo. COMBESII.

(73) Interpretor, *restem*, aut *vinculum*, quo fu-
giens hostis apprehenditur. Σωκίω vero, vel σω-
κίζω, *hostem reti involvere*.

(74) Antiochiæ et Apameæ direptionem a Proco-
pio lib. II *De bello* copiose descriptam paucis
Theophanes contraxit. Marcellini additamentum.
et Evagrius ante pestem annis 2 accidisse narrat
lib. IV, cap. 38, de qua inferius.

γάλην, καὶ εἰσῆλθεν ἐν Ἀπαμείᾳ καὶ ἐτέρας πόλε-
σιν.

A. M. 6052. — Τούτῳ τῷ ἔτει προσεβέρη Ῥω-
μαίοις Μοῦνδος (75), ἐκ τοῦ γένους τῶν Γηγέδων *
καταγόμενος, υἱὸς Γιάστμου, ὅστις μετὰ τὴν τελευταίην
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἦλθεν πρὸς Ῥῆγαν * τὸν θεῖον
αὐτοῦ ἀπὸ μητρὸς, ῥῆγα ὄντα τοῦ Σερμίου, καὶ
γνοὺς τοῦτο ὁ ῥῆξ Ῥώμη, ὁ Θεοδέριχος, πέμψας
πρὸς αὐτὸν, καὶ πεισθεὶς ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν, καὶ
ἦν μετ' αὐτοῦ συμμαχῶν αὐτῷ. Μετὰ δὲ τὴν τελευταίην
Θεοδερίχου, ἦλθεν ἐπὶ τὸν Δαυοῦδιον ποταμὸν, καὶ
ἤστησά τοι βασιλεῖα Ἰουστινιανὸν εἶναι ὑπὸ τὴν βα-
σιλείαν αὐτοῦ. Καὶ ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει,
καὶ πολλὰ αὐτὸν φιλοτιμησάμενος ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν
υἱὸν αὐτοῦ, ἀπέλυσεν αὐτοὺς, ποιήσας αὐτὸν στρα-
τηλάτην τοῦ Ἰλλυρικοῦ. Καὶ ἐν τῷ παραγενέσθαι
αὐτὸν ¹⁰ εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν (76), ἐξῆλθον οἱ Βούλγαροι
πληθοὶ πολλὰ, καὶ ὁρμήσας κατ' αὐτὸν πάντας ἀν-
ήλωσαν. Καὶ ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ
τῆς αἰχμαλωσίας τῶν ἡγουμένων αὐτῶν μετὰ καὶ
ἄλλων πολλῶν ¹¹, καὶ ἐπόμπευσαν αὐτοὺς ἐν τῷ
Ἰπτικῷ. Καὶ ἐγένετο εἰρήνη βαθεῖα ἐν τῇ Θράκῃ,
μηκέτι τολμώντων τῶν Οὐννων περᾶσαι τὸν Δάου-
διν. Τούς δὲ αἰχμαλώτους τῶν Βουλγάρων ἐπεμψεν
ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀρμενίαν καὶ εἰς Δαζικήν. Καὶ κατ-
ετάγησαν ἐν τοῖς νομείοις ¹² ἀριθμοίς.

A. M. 6053. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Παύ-
λου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει τῷ ἰδ' Ἰουστινιανοῦ (77) Χοσρόης ὁ
τῶν Περσῶν βασιλεὺς τετάρτην εἰσβολὴν εἰς τὴν
Ῥωμαίων γῆν ἐποίησά τοι. Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν τῶν
Κωμαγητῶν χώραν, κατὰ Παλαιστίνης καὶ Ἱερο-
σολύμων διενεοῖτο χωρεῖν, ὅπως τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις
χειμῆλια ληΐσθαι ¹³. Χώραν γὰρ ταύτην ἀγαθὴν καὶ
πολύχρυσον ¹⁴ οἰκητόρων ἤχουσεν εἶναι. Ῥωμαῖοι δὲ
τούτους ὑπανετίθειν τρόπον οὐδενὶ διανοοῦντο, τὰ δὲ
ὄχυρά ματα καταλαβόντες, ὥς ἕκαστος ἡδύνατο, ταῦ-
τα διαφυλάττειν καὶ αὐτοὶ σῶζεσθαι ἐβούλοντο. Γνοὺς
δὲ ταῦτα Ἰουστινιανὸς, Βελισάριον αὖτις ἐκ τῶν

A Apameam aliasque civiles, armorum vi sibi su-
bactas, victor ingressus est.

A. C. 532. — Hoc anno Mundus e Gepidibus
suum genus trahens, Giesmi filius, qui post patris
obitum ad Regam avunculum ex matre Sirmii
regem accessit, in Romanorum partes transiit.
Eo cognito Romæ rex Theuderichus legatos ad
eum misit; quorum verbis ille suasus, ad Theu-
derichum profectus, cum eo moratus est, armo-
rum ejus socius factus. Theudericho fatis functo
ad Danubium flumen venit, et ab imperatore Justi-
niano imperii subditum se deinceps haberi postu-
lavit. Quin etiam Cpolim accessit, quem impera-
tor una cum filio maximis muneribus donatum
et Illyrici magistrum militiæ renuntiatum a se
dimisit. Illyricum versus iter agentis, et jam pro-
ximo Bulgarorum manus innumera præcluserat iter:
ipse nihilominus viam ferro aperuit, et irruens
in adversos delevit omnes. Selectos vero ex capti-
vis duces cum aliis pluribus Cpolim misit, quos
publicis affectos ludibriis per circum traduxerunt.
Exinde profunda pax per Thraciam acta, Hunnis
Danubium trajicere nusquam amplius ausis. Porro
Bulgarorum captivos in Armeniam et Lazicem misit
imperator, et in militares numeros retulit.

A. C. 533. — *Alexandriæ episcopi Pauli annus
primus.*

Hoc anno, qui Justiniani decimus quartus, Per-
sarum rex Chosroes quartam irruptionem in Ro-
manorum ditionem fecit: jamque in Comagena-
rum provinciam **186** delatus Palestinam, et
ipsam Hierosolymam, dona in ipsa reposita de-
prædaturus, aggredi meditabatur. Eam quippe
regionem fertilissimam, et ejus incolæ auro pecu-
niisque felices audierat. Romani vero impendenti
ruinæ in adversum ire negligebant. Etenim mu-
nita quæque loca occupantes, ea pro viribus singuli
defendere, et in eis querere salutem. Eo nuntio

VARIE LECTIONES.

* fort. Γηγέδων s. Γηπαίδων. * Ῥῆγαν, vulgo ῥῆγαν, sed haud dubie nomen proprium est. ¹⁰ ἐκ τοῦ
Ἰλλυρικοῦ α. ¹¹ πολλῶν add. ex α. ¹² Νομείοις e. ¹³ ληΐζεται e. ¹⁴ fort. πολυχρύσων.

JAC. GOARI NOTÆ.

(75) Non hoc primum anno sese Romanis ad-
junxit, quem præclaræ res præteritæ jam ante diu
sub Justiniano meruisse ostendunt. Sola igitur de
Bulgaris, quam in Illyricum profecturus retulit,
ad annum præsentem spectat victoria. Priora Jor-
nandes, *De rebus Celticis*, ita exprimit ad libri fi-
nem: « Petzæ quoque suum comitem inter pri-
mos electum ad obtinendam Sirmiensem Theodo-
ricus dirigit civitatem: quam ille, expulso rege ejus
Transarico, filio Trastile, retenta ejus matre, ob-
tinuit. Indeque contra Sabinianum Illyrici magi-
strum militiæ, qui tunc cum Mundone paraverat
conflictum, ad civitatem cognomine Margum, quæ
inter Danubium Marcianumque flumina adiacebat,
cum duobus millibus peditum, et equitibus quin-
gentis, in Mundonis solatia veniens, Illyricianum
exercitum demolivit. Nam hic Mundo Atilianis
quondam origine descendens, Gepidarum gentem
fugiens, ultra Danubium in occultis locis, sine

D ullis terræ cultoribus debacchatur: et plerisque
abactoribus, Scamarisque, et latronibus undecun-
que collectis, turrim, quæ Herta dicitur, supra
Danubii ripam occupans, ibique agresti ritu præ-
dans vicinos, regem se suis grassatoribus nuncu-
pat. Hunc ergo pene desperatum, etiam de tradi-
tione sua deliberantem, Petzæ subveniens e mani-
bus Sabiniani eripuit, suoque regi Theodorico cum
gratiarum actione fecit subjectum. » Exin Proco-
pius, *De bello Goth.* lib. 1, non nihil remote ab ini-
tio: « Mundum Illyriorum præfectum in Dalma-
tiam Justinianus misit, Gothi tunc subditam, etc.
Hic etsi Barbarus genere, maximum tamen in
modum imperatoris rebus studebat, et bello præ-
validus erat. »

(76) De Mundi victoria meminit Marcellinus
Comes in Chronico.

(77) Epitome Procopii *De bello Pers.* lib. 1: ad
medium. Additamentum Marcellini.

accepto, Belisarium ex occidentis partibus denuo reversum in Persas mittit Justinianus. Belisarius equis publicis vectus celeri cursu in Euphratesiam delatus est. Nepos autem imperatoris Justus una cum Buze orientalis militiae magistro Hierapolim se recepit: illi cum Belisariani adesse novissent, ad se accedere et Hierapolim armis tutari litteris suis rogant. Sed Belisarius ipsos rescriptis objurgavit, ex aequo et bono unam urbem ut protegeret non esse dicens, ac interim per Romanorum ditionem hostes libere divagari, reliquasque imperii urbes devastare permetteret. Neque latet vos sane, mortem virtute ornata salute citra pugnae discrimen comparata longe praestantior: nec enim salutem eam merito dixerim, sed proditorem manifestam. Verum relicta mora accedite vos in Europam pagum, quo collecto exercitu omni, si Deus concesserit, hostes me superaturos confido. His auditis animos resumpserunt proceres, et Justo cum paucis ad civitatis Hierapoleos defensionem relictis, reliqui Europam se contulerunt. Chosroes ubi Belisarium et Romanum exercitum omnem ad Europam castra metatum intellexit, haesit attonitus, et non ultra progredi statuit, quin potius Abandazem, qui ei ab epistolis et in rebus gerendis vir strenuus erat, quasi praetendendis querimoniis, quod legatos de pacis foederibus servandis tractaturos imperator Justinianus non misisset in Persidem, at reipsa ducem ipsum et ejus exercitum et castra exploratum, destinavit. Eum legationis gratia proficisci audiens Belisarius, ipse hominum, quorum magnitudo corporisque forma reliquis praestabat, millibus sex electis, a castris nonnihil remotius quasi venaturus processit. Porro Diogenem satellitem et Adulium virum Armenium cum equitibus mille quasi fluminis vada experturis, flumen trajicere imperavit. Caeterum ubi legatum jam adesse cognovit, in loco deserto, tanquam apparatu relicto et absque proposito se advenisse significaret, papylionem sinit: milites autem ad tentorii utrumque latus jussit consistere (Thracae erant illi, Illyrii, Gothi, Eluri, quibus etiam Vandali et Maurusii fuerant adjuuncti) et planitiei spatium plurimum occupare; 187 ministrantes quippe non referebant, nec uno se loco continebant; sed hinc inde agglome-

A ἐσπαρίων ἐληλυθότα εἰ; αὐτοὺς ἐπαμφεν. Ὁ δὲ ἱπποὶς τοῖς δημοσίοις ¹⁸ ὁχοῦμενος τάχῃ πολλῶν εἰς τὴν Εὐφρατησίαν ἀφίκετο. Ἰούστιος δὲ ὁ τοῦ βασιλέως ἀνεψίος σὺν Βούζῃ τῷ στρατηγῷ τῆς ἐφας ἐν Ἱερὰ πόλει καταφυγὸν ἐτύγγανεν. ¹⁹ δὲ Βελισάριον ἔκειν γράφουσι πρὸς αὐτοὺς ἀφικέσθαι, καὶ τὴν Ἱερὰ πόλιν διαφυλάττειν. Ὁ δὲ Βελισάριος τοὺς αὐτοὺς καταμέμψατο, γράψας πρὸς αὐτοὺς, οὐ δίκαιον εἶναι μίαν πόλιν φυλάττειν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀφίεναι ἐπὶ τῇ τῶν Ῥωμαίων χώρᾳ μετὰ ἀδείας βαδίζειν, καὶ τὰς τῆς βασιλείας πόλεις λυμαίνεσθαι. Εὐ γὰρ ἴσται, ὅτι τὸ μετὰ ἀρετῆς ἀποκωλύειν ²⁰ τοῦ σωθῆναι ἐμαχητὶ ἔμεινον. Οὐ γὰρ ἂν σωτηρία τοῦτο κληθεῖν ²¹, ἀλλὰ προδοσία δικαίως. Ἄλλ' ἤκετε τάχιστα εἰς Εὐρώπην χωρὶον, οὐ δὲ συλλέξας τὸ στράτευμα ²² ἔλθον, ὡς ἂν ὁ θεὸς θέλῃ, ἐλπίδα ἔχω τοὺς πολεμικοὺς ἐργάσασθαι. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀρχόντες ἐθάρσησαν, καὶ Ἰουδοὺς μὲν σὺν ὀλίγοις τοῖς φυλάττειν τὴν Ἱερὰ πόλιν κατέλειπον· οἱ δὲ λοιποὶ εἰς Εὐρώπην ἤλθον ²³. Γνωὺς δὲ Χοσρόης Βελισάριον καὶ πάντα τὸν στρατὸν Ῥωμαίων στρατοπεδεύεσθαι ἐν Εὐρώπῃ, ἐξέστη, καὶ πρόσω μὲν ἐλαύνειν ²⁴ οὐκ ἔτι ἔγνω· Ἀθανάσιον (78) δὲ τὸν γραμματεῖα, ἄνδρα συνετὸν, πρὸς Βελισάριον ἐπαμφεν, τὸν τε στρατηγὸν κατασχεδόμενον καὶ τὸ στρατοπέδον τῷδε λόγῳ δῆθεν μεμψόμενον, ὅτι βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς τοὺς πρέσβεις ἐν Περσίδι οὐκ ἐπαμφεν τὴν εἰρήνην πρυτανεύοντας. Ὁ δὲ Βελισάριος μαθὼν τοῦ πρεσβεύειν ἔκειν, αὐτὸς μὲν ἐξακισχίλους ἐπιτεξάμενος ²⁵, εὐμήκεις τε καὶ τὰ σώματα καλοὺς, ἀπώθεν τοῦ στρατοπέδου κυνηγῆσιν ²⁶ ἐξήκει. Διογένῃ δὲ τὸν δορυφόρον καὶ Ἀδούλιον, ἄνδρα Ἀρμένιον, τὸν ποταμὸν διαβῆναι σὺν ἱππεῦσι χίλοις ἐκέλευσεν, ὡς φηλαφῆσοντας τὴν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν. Βελισάριος δὲ ἐπὶ τὸν πρεσβευτὴν ἐγγὺς ἐρχόμενον ἔγνω, τὸν παυλεῖον ἐπῆξατο (79) ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ, παραδελῶν ὅτι οὐδεμιὰ παρασκευὴ ἐνταῦθα ἦκει. Τοὺς δὲ στρατιώτας διεπέταξεν τῆς μὲν καλύβης ἐφ' ἑκάτερα εἶναι ὄρθας τε καὶ ἑλκυστοὺς, ἑσθίους τε καὶ ἑλκυστοὺς, μετ' οὗς Ὀθανδῆλους καὶ Μαυρουσίους τοῦ τε πεδίου ἐπιπλεῖστον (80)· διηκόνουν γὰρ ἡ εἰς ἓνα τόπον, ἀλλ' ἐδάδιζον εἰλισσόμενοι, ὡς κυνηγούντες, καὶ παρέργως, τὸ δοκεῖν, τὸν Χοσρόου πρεσβευτὴν ἐβλεπον· δι- ²⁷ εζωσμένοι τε ἐδάδιζον καὶ παιδοὶ τὰ πρόσωπα, πελέκεις βαστάζοντες καὶ μεναύλους. Ὁ μὲν Ἀθανάσιος ²⁸ εἰς εὖην Βελισαρίου ἐλθὼν, λυπεῖσθαι τὸν

VARIE LECTIONES.

¹⁸ τοῖς δημοσίοις a, τοῖς τοῦ δημοσίου vulg. ¹⁹ ἀκούσαντες a, ἀκούσας vulg. ²⁰ τὸ μετὰ ἀρετῆς ἀπόλ. a, σὺν τῇ ἀρετῇ τὸ ἀπ. vulg. ²¹ κλυθεῖν vulg. ²² ἤλθον| ἐλθόντες e. ²³ πρόσω μὲν ἐλαύνειν a, πρὸς δὲ μὲν ἐλαύνειν b, πρὸς δὲ μὲν ἤλυνεν e f vulg. ²⁴ ἀπολεξάμενος e. ²⁵ fort. κυνηγῆσιν. ²⁶ Ἀθανάσιος vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(78) Procopius, Badaranes

(79) Subitum tugurium ex asseribus compactum, quod papylionem vocant. Gallice, hutte. Procop.

(80) Locum mendosum, sanum exhibet Cedrenus, quidquid Buccardus nihili putet Cedreno dicta: Μη εἰς τὸ πεδὶον ἐπὶ πλεῖστον ὡς διακονοῦντας ἵστασθαι, οὐδ' εἰς ἓνα τόπον· ἀλλὰ βαδίζειν εἰλισσόμενους ὡς κυνηγέουσιν, καὶ παρέργως τὸ δοκεῖν τὸν Χοσρόου πρεσβευτὴν βλέπειν· Jussit selectos variis

ex gentibus milites ad tentorii utrumque latus adesse; non tamen diutius in campo ministrantium more, unove loco consistere, sed hinc inde circumvagantes tanquam venarentur, incedere, ac Chosrois legatum velut aliud agentes, ac neglecti quodam aspiciere. Erant certe hæc quæ legatio terroris inficerent, cui alias Romanorum copiarum quantæ essent, minime exploratum est. Conversis.

Χοσρόην ἔφασκεν, ὅτι δὴ καθ' ἃ συνέθετο, οὐκ ἔπεμ-
ψεν Ἰουστινιανὸς πρέσβεις πρὸς αὐτὸν περὶ τῆς
εἰρήνης, καὶ ἠνάγκασεν Χοσρόην κατὰ Ῥωμαίων
στρατεύσασθαι. Βελισάριος δὲ ἀντ' οὐδενὸς τούτους
τοὺς λόγους ἐποιεῖτο, τὸν Χοσρόην λέγων αἴτιον τοῦ
πολέμου. Εἰ γὰρ εἰρήνης ἐφίετο, οὐκ ἂν εἰς τὴν τῶν
Ῥωμαίων γῆν ἀφικόμενος, ταύτην ἐξῆτει· ἀλλ' εἰς
τὴν ἰδίαν χώραν μένων, τοὺς πρέσβεις ἐξεδέχετο.
Καὶ ταῦτα εἰπὼν, τὸν πρέσβην ἀπεπέμψατο. Ὁ δὲ πρὸς
Χοσρόην ἀφικόμενος, ἔφη στρατηγὸν ἑωρακέναι Βε-
λισάριον συνετὸν τε καὶ ἀνδρῶν ὑπεράγαν, στρα-
τιώτας δὲ οἷους αὐτὸς ἄλλους· οὐ πώποτε ²² εἶδεν, ὥς
τὴν εὐκοσμίαν ἐθαύμασα ἐκ διαφόρων ἐθνῶν συνε-
λεγμένους, καὶ συνεβούλευσε Χοσρόην μὴ συμπλέκε-
σθαι εἰς μάχην μετ' αὐτῶν, ὅπως μὴ ἡττηθέντος αὐ-
τοῦ τὸ πᾶν διαπέση τῆς τῶν Περσῶν ²³ βασιλείας ἐν
γῇ Ῥωμαίων ὑπάρχοντι καὶ φυγῆς τόπον μὴ ἔχοντι.
Καὶ νικᾷν αὐτὸν οὐ μέγα. Στρατηγὸν γὰρ τῶν Ῥω-
μαίων καὶ μόνον νικήσειεν. Ὁ δὲ Χοσρόης τῇ τούτου
φαντανίᾳ ἀναστρέφειν εὐθὺς ἐπὶ τὰ ἴδια διανοεῖτο.
Ἐφοβεῖτο γὰρ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ποιήσα-
σθαι, ὥς τῶν Ῥωμαίων ταύτην κατεχόντων. Καὶ
πολλὰ διαλογισάμενος, ἀπέστειλε πρὸς Βελισάριον
παρακαλῶν αὐτὸν τοῦ τὸν ²⁴ ποταμὸν διαβάνας ἀνα-
στεῖλαι, καὶ τοῦτῃ τὴν πάροδον ἀκωλύτως παρέχειν.
Βελισάριος δὲ εὐθὺς πρὸς αὐτὸν πρέσβεις ἔπεμψεν,
καὶ τοῦτον τῆς ἀναχωρήσεως ἐπήνεσεν, καὶ πρέσβεις
ἐκ τοῦ βασιλέως συντόμως διεβεβαίωσατο ²⁵, ὅπως
τὴν εἰρήνην βραβεύσων. Ἡεῖς δὲ Χοσρόης τὸν
Βελισάριον διὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων γῆς τὴν πάροδον
ποιήσασθαι ἀκινδύνως. Ὁ δὲ Βελισάριος ἰωάννην
τὸν Ἐδεσσηνὸν, ἀνδρὰ διαφανέστατον, ὁμηρον τῷ
Χοσρόην ἀπέστειλεν πρὸς τὸ ἀκινδύνως παραλθεῖν αὐ-
τὸν τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὸν
Βελισάριον ἐν εὐφημίαις εἶχον, μᾶλλον [δὲ ²⁶] ἐνευ-
δοκιμήσαντα ἐν τοῦτῃ τῷ ἔργῳ, ἥ ὅτε Γελίμερά τε
δορυάλων καὶ Οὐτίγγην ²⁷ (81) τοὺς δύο βασιλεῖς
εἰς Βυζάντιον ἤγαγεν. Ἦν γὰρ ὡς ἀληθῶς λόγου τε
καὶ ἐπαίνου ἄξιον, πεφοβημένων τῶν Ῥωμαίων καὶ
ἐν τοῖς ὀχυρίμασι κρυπτομένων πάντων, Χοσρόου δὲ
στρατῶ μεγάλῳ ἐν μέσῳ γεγονότος τῆς τῶν Ῥω-
μαίων ἀρχῆς, ἀνδρὰ ἕνα ἐν ὀρεῖ δρόμῳ ἐκ Βυζαντίου
ἔκοντα ἀπ' ἐναντίας τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως στρα-
τοπεδεύσασθαι, Χοσρόην δὲ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκῆτου τῇ
τούτου σοφίᾳ ἐξαπατηθέντα ἀπρακτονεῖς τὴν οἰκείαν
ἀναχωρῆσαι χώραν.

dignum illud facinus, quod cum Romani universi timore perculsi in munitiora loca se abdidissent, et Chosroes in medias Romani imperii provincias penetrasset, **188** unus homo celeri cursu Byzantio adductus castra Persarum regis exercitui opponere ausus est: suaeque sapientia effecit, ut Chosroes re inopinata deceptus, domum infecto negotio repeteret.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Τιμοθέου ἐπισκόπου (82) Ἀλεξαν-

A rati et vagantes, venatorum more discurrebant; obiter vero, et quasi aliud agentes Chosrois legatum se videre simulabant: et praecincti alioquin, et vultu hilari progrediebantur, gestabantque secures et bipennes. Abandanes itaque in Belisarii conspectum ductus, Chosroem dolere dixit, quod neglectis pactis legatos de pace collocuturos ad se non misisset Justinianus, ac proinde ad bellum Romanis inferendum Chosroem coegisset. Belisarius, quasi minimi sermones ejus haberet, belli causam omnem in Chosroem velut in ejus auctorem referre. Si pacis etenim cupidine tenebatur, nusquam certe in Romanorum ditionem ingressus, eam exquisisset: quin potius propria stans regione legatorum adventum fuisset praestolatus. His dictis legatum dimisit. Legatus ad Chosroem reversus Belisarium ducem virum prudentis eximium, et animi fortitudine conspicuum se vidisse retulit: milites vero ex diversis gentibus coactos, quamvis quidem ex armorum ornatu conficere licuit, quales alios me vidisse nusquam memini. Cum hujusmodi igitur bello decertare nusquam auctor fieret, ne ipso superato, genus omne Persarum regni summa in Romanorum ditione periculum experiretur, nec tamen receptui commodum reperiret locum; si vinceret, non magni quidem aestimandum: unius etenim soliusque Romanorum ducis superiores evaderent: Chosroes ejus monitu propriam sedem repetere cogitabat: fluminis enim vadum, Romanis illud occupantibus, tentare verebatur. Multa secum animo reputans, tandem ad Belisarium misit postulans, ut eos, qui amnem trajecerant, revocaret, sibi que tutum pararet discessum. Extemplo legatis ad eum missis secessum laudavit Belisarius, brevique delegandos ab imperatore affirmavit, qui firmam cum eo pacem constituerent. Chosroes autem per Romanorum terras transitum a periculo immuni habere postulabat. Eapropter Joannem Edessenum virum illusterrimum ad Chosroem, quo tutius per Romanorum terras incedere posset, obsidem misit. Interim Romani Belisarium felicibus votis faustisque acclamationibus prosequiebantur, majorem nimirum ex eo facto gloriam adeptum, quam cum Gelimerem bello captum atque Vettigem duos reges

C polim perduxit. Et fuit re vera memoratu et laude

Eodem etiam anno Timotheo Alexandriae epi-

VARIAE LECTIONES.

²² οὐ πώποτε] ἐν πώποτε vulg. ²³ Περσῶν] Ῥωμαίων a. ²⁴ τοῦ τὸν] τοῦτον e. ²⁵ διεβεβαίωσατο e, διεβεβαίωτο vulg. ²⁶ δὲ delendum videtur. ²⁷ Οὐτίγγην e, Οὔττιον a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(81) Ἰούτιον, scripsit superius auctor p. 174.
(82) Nonnulla ex his, nec pari modo narrata Evagrius, lib. iv, cap. 11 et 36. Severum inter ac

Julianum ortam controversiam, ac ejus materiam describit Liberatus, cap. 49 ad finem.

copo defuncto, impius Severus Antiochiæ adulter præses et Julianus Halicarnassensis Alexandria fugientes, de corruptibili et incorruptibili motis questionibus ad invicem dissidentes, tanquam veritatis alieni, deprehensi sunt. Et hi quidem Theodosium, Gainan alii Alexandriæ promoverunt episcopum: et Gainas certe per annum tenuit episcopatum, per duos Theodosius. Eos demum literis accitos Cpolim advenire, et ab invicem separatos vivere mandavit Justinianus, ac demum Paulum quemdam de fide recte sentire existimatum renuntiavit Alexandriæ antisitem. Hic ecclesiasticis in precibus et sacrificiis memoriam sacrilegi Severi faciens, irati imperatoris jussu episcopatus dignitate motus, Hierosolymam tandem profectus, ibi moratus est.

A. C. 534. — Hoc anno, mense Octobri, indictione quinta, mortalitas horrenda Byzantii incubuit. Eodem quoque anno hypapante sive occursus Domini mensis Februarii die 2 celebrari cæpit. Augusti etiam mensis decimo sexto, eadem indictione, ingens terræ motus Cpoli auditus, ex quo templa, ædes, et maxime murus, qui ad urbis Chrysen portam, corruit. Lancea pariter, quam statua sancti Constantini in foro erecta tenebat, et Xerolophi statuæ manus dextera decidit in terram: inde plurimi mortem oppetere, et ingens timor omnium animos pervasit.

A. C. 535. — Alexandriæ episcopi Zoili annus primus.

Hoc anno regem Exumitarum (Indiam isti habitant, et Judæorum religionem colunt) ex hujusmodi

A δρείας τελευτήσαντος, Σευήρου ὁ δυσσεβὴς (83) Ἀντιοχείας μοιχὸς πρόεδρος, καὶ Ἰουλιανὸς ὁ Ἀλικαρνασσεύς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φυγόντες, περὶ φθαρτοῦ τε καὶ ἀφθάρτου διεσπέναντες κατ' ἀλλήλων γεγόναντι, ὡς ἀληθείας ὄντας ἀλλότριοι. Καὶ οἱ μὲν ²⁰ Θεοδοσίον, οἱ δὲ Γαῖνᾶν προεβάλλοντο εἰς ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας· καὶ Γαῖνᾶς μὲν ἐκράτησε τῆς ἐπισκοπῆς ἐνιαυτὸν· ὁ δὲ Θεοδοσίος, δύο. Τοὺτους δὲ Ἰουστινιανὸς πέμψας ἤγαγεν ἐν Βυζαντίῳ, καὶ ἀλλήλων χωρισμένους διαττάσθαι προσέταξεν. Παῦλον (84) δὲ τινα δοκούμενον εἶναι ὀρθόδοξον ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας προεβάλετο. Οὗτος τὴν μνήμην Σευήρου τοῦ ἀνιέρου ποιήσας ἐξεβλήθη τῆς ἐπισκοπῆς ὀργῇ ²¹ τοῦ βασιλέως, καὶ ἔλθων διέτριβεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

B A. M. 6034. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ (85), ἰνδικτιῶνος ε', γέγονεν ἐν Βυζαντίῳ τὸ μέγα θανατικόν. Καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἡ Ὑπαπαντὴ (86) τοῦ Κυρίου ἔλαβεν ἀρχὴν ἐπιτελεῖσθαι ἐν τῷ Βυζαντίῳ τῇ δευτέρᾳ τοῦ Φεβρουαρίου μηνός. Καὶ τῷ Αὐγούστῳ ²² μηνὶ (87) ις', τῆς αὐτῆς πέμπτης ἰνδικτιῶνος, ἐγένετο σεισμὸς μέγας ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἔπασον αἱ ἐκκλησίαι καὶ οἶκοι καὶ τὸ τεῖχος· μάλιστα τὸ κατὰ τὴν Χρυσὴν πύργον. Ἔπεσεν δὲ καὶ ἡ λόγχη ἣν ἐκράτει ὁ ἀνδριάς ὁ ἐστὼς εἰς τὸν φόρον τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, καὶ ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Σηρολόφου· καὶ ἀπέθανον πολλοί, καὶ ἐγένετο φόβος μέγας.

A. M. 6035. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Ζωίλου ἔτος α'.

C Τοῦτω τῷ ἔτει συνέβη πολεμῆσαι (88) τὸν βασιλεῦς τῶν Ἑξουμιτῶν (89) Ἰνδῶν Ἰουδαίων ἐξ αἰτίας τοιαύ-

VARIAE LECTIONES.

²⁰ οἱ μὲν — οἱ δὲ μὲν — ὁ δὲ α. ²¹ δι' ὀργὴν α. ²² Αὐγούστῳ αὐτῷ ε.

JAC. GOARI NOTÆ.

(83) Isthæc velut parenthesi clausa legenda sint; ut velit Theophanes indicare auctores schismatis, ac dare rationem, cur hæretici alii Theodosium, alii Gainan elegerint in episcopum Alexandriæ, in fugam referens, ac dissidium Severi, et Juliani; non quæ anno hoc contigerint, sed quæ diu ante Dioscoro juniore Alexandriæ episcopo. CONBETIS.

(84) Evagrius, Zoilum. Auctor ipse in anni sequentis laterculo Zoilum recenset.

(85) Hanc luem anno sequente Italiam pervasisse memorat additamentum Marcellini: quam per universum orbem incerto cursu vagatam referunt D Procopius, *De bello Persico* lib. II; Agathias, libro quinto, et Evagrius ejus spectator, lib. IV, cap. 38, eandemque Antiochia capta biennio posteriorem scribit: cui auctor assentitur anno ante præsentem secundo.

(86) Occursus Dominici festum ecclesiastica lege in Occidente a Gelasio ante annos 50 celebrari jussum, imperatoris potestate per Orientem observari præcepit Justinianus, ob liberatam mortali lue CP. Ita Baronius in notis ad martyr. Rom.

(87) De variis terræ motibus CP. factis Procopius, lib. III *De bello Gothorum*, et Agathias, lib. II et V variis locis.

(88) Ex voce ἀλλήλοις male ommissa, quam omnes codd. agnoscunt, totaque serie, necnon Cedr. liquet aliquid desiderari, ut scripserit Theophanes, πολεμήσαντι ἀλλήλους τὸν βασιλεῦα τῶν Ἑξουμιτῶν Ἰνδῶν, καὶ τῶν Ὀμηριτῶν Ἰουδαίων. Homeritas enim Ju-

dæos fuisse, eoque nomine Romanis insensos, a quibus, utpote Christianis quererentur se vexari, atque occidi; ut ideoque mercatores Romanos ad Exumitas per eorum regionem proficiscentes ipsi occiderint, ipse habet Theophanes, exque eo Cedr. adeoque sequenti statim linea forte error alius est: ubi enim ὁ τῶν Ἑξουμιτῶν βασιλεῦς, scribendum videatur, ὁ τῶν Ὀμηριτῶν, qui nimirum interiorem Ægyptum colens, et Ἰουδαίων, addictus Judæorum sectæ, Christianorum Romanorum cum Indis et Æthiopicis illo ulterioribus commercia eum in modum sustulerat. CONBETIS.

(89) In relationibus Æthiopicis ad societatis Jesu generalem anno 1624 datis scribitur. Die primo Fremona deserta Accum, quæ quondam Auxum, a qua Auxumitas, perveni. De illis Baronius ad annum 522 et 542. Hæc olim regum Æthiopiæ regia, ut ædificiorum et amplitudinis reliquias fidem astruunt. Pyramides quippe sexdecim vel septemdecim uno solidoque lapide excisæ visuntur inter antiquas ædes de gloria cum Ægyptiacis contentes, quas veterum regum Mausolea fuisse crediderim. His proxime lapis erectus cubitorum novem latitudinis, Græcis Latinisque litteris pene eorosis insculptus, ac fœdus initum pœemque cum Romanis Æthiopicisque Justinianæ ætate compositam, legentibus facile demonstrans. De istis Procopius, *De bello Persico*, ante lib. I finem. Heliodorus, *Æthiop.* lib. ult. — Exumitarum regis in Homeritas bella victoriamque perstringit Procopius, lib. I *De bello Persico*. Ipsorum, quos Auxumitas

της. Ὁ τῶν Ἐξουμιτῶν βασιλεὺς ἐνδότερός ἐστιν ἅμα καὶ τῆς Αἰγύπτου, Ἰουδαΐων ²³. Οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων πραγματευταὶ διὰ τοῦ Ὀμηρίτου εἰσέρχονται ἐπὶ τὸν Ἐξουμίτην, καὶ τὰ ἐνδότερα μέρη τῶν Ἰνδῶν καὶ Αἰθιοπῶν. Τῶν δὲ πραγματευτῶν κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰσελθόντων ἐν τοῖς ὄρεσι τοῦ Ὀμηρίτου, Δαμιανὸς· ὁ τούτων βασιλεὺς ἐφόνευσεν αὐτούς, καὶ ἀφείλετο πάντα τὰ αὐτῶν, λέγων, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι κακοποιῶσιν τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν Ἰουδαίους καὶ φονεύουσιν αὐτούς. Καὶ ἐκ τούτου ἔλυσάν τὴν πραγματείαν τῶν ἐνδοτέρων Ἰνδῶν τοῦ Ἐξουμίτου. Καὶ ἀγανακτήσας ὁ τῶν Ἐξουμιτῶν βασιλεὺς ὁ Ἀδάδ ἐδήλωσεν τῷ Ὀμηρίτῃ, ὅτι Ἐβλαφάς τὴν βασιλείαν μου, καὶ τὴν ἐνδοτέραν Ἰνδιαν, κωλύσας τοὺς Ῥωμαίων πραγματευτὰς τοῦ εἰσερχεσθαι πρὸς ἡμᾶς. Καὶ ἦλθον εἰς ἔχθραν μεγάλην, καὶ συνέβαλον πόλεμον μετ' ἀλλήλων. Καὶ ἐν τῇ μέλλειν αὐτοὺς πολεμεῖν, Ἀδάδ ὁ τῶν Ἐξουμιτῶν βασιλεὺς ἐτάξато, λέγων, ὅτι Εἰ νικήσω τὸν Ὀμηρίτην, Χριστιανὸς γίνομαι· καὶ ὅτι ὑπὲρ Χριστιανῶν πολεμῶ. Καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ ἐνεργείᾳ ἐνίκησεν κατὰ κράτος, καὶ ἔλαθεν αἰχμάλωτον ζῶντα Δαμιανὸν τὸν βασιλέα αὐτῶν, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν, καὶ τὰ βασίλεια αὐτοῦ ²⁴, καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ Ἀδάδ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἐξουμιτῶν, ἐπέμψεν πρὸς τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν λαβεῖν ἐπίσκοπον καὶ κληρικούς, καὶ διδασθῆναι γενέσθαι Χριστιανός ²⁵. Καὶ ἐγάρη ἐπὶ τούτῳ μεγάλως ²⁶. ὁ Ἰουστινιανός· καὶ ἐκέλευσεν δοθῆναι αὐτοῖς ἐπίσκοπον, ὃν ἂν θελήσωσιν. Καὶ ἐπελέξαντο αὐτοὶ οἱ πρεσβευταὶ περιεργασάμενοι παραμονάριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ Μεγάλῃ, ἄνδρα εὐλαβῆ, παρθένον, ὁνόματι Ἰωάννην, ἑτῶν ἑβ'. Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἀπῆλθον εἰς τὴν ἰδίαν χώραν πρὸς Ἀδάδ τὸν βασιλέα αὐτῶν. Καὶ οὕτως ἐπίσταυσαν τῷ Χριστῷ, καὶ ἐρωτίσθησαν ἅπαντες αὐτοί.

A. M. 6036. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Σεπτεμβρίῳ 5', ἡμέρᾳ πρώτῃ Ἰνδικτιώνος ἐβδόμης, γέγονε σεισμός μέγας εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὡς πεπωκέναι τὸ ἡμισυ τῆς Κυζίκου. Καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει πληρώθη (90) ὁ χαλκοῦς ²⁷ κίων ὁ μέγας πλησίον τοῦ παλατίου, ὁ λεγόμενος Αὐγουστεύς (91). Καὶ ἀννήχθη ἡ στήλη τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐπιπτος. Καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει· τίς ἐκ τῶν Ἰταλῶν χώρας κομοδόρμος ²⁸ ὀνόματι Ἀνδρέας ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ κύνά ξανθὸν καὶ τυφλόν, ὅστις κελεύόμενος ὑπ' αὐτοῦ ἐποιεῖ θεάματα· ἐστῶτος γὰρ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγορᾷ ²⁹, καὶ ὅλον παραστῶτος, λάθρα τοῦ κυνὸς ἐκομίζετο τὰ τῶν ἐστῶτων δακτυ-

A causa bellum sustinere contigit. Exumitarum rex (y) interiorum Ægyptum occupat, et Judæorum opinio- nes sectatur. Romani porro mercatores ad Exumi- tam et interiores Indorum Æthiopumque partes per Homeritarum terras penetrant. Mercatores istos, ut moris erat, per Homeritæ montes iter agentes, rex Homeritarum Damianus, direptis eorum facul- tatibus omnibus, occidit : 189 eo quod Romani, aiebat, Judæos secum habitantes vexant, et mor- tem eis non verentur inferre : ex quo commercium interiorum Indorum Exumitæ direptum fuit. Iratus itaque Exumitarum rex Adad Homeritæ sig- nificavit : Prohibitis Romanis mercatoribus ad nos usque accedere, regnum meum et interiorum Indiam omnem magno damno affecisti. Ita de- mum magnis inter se inimiciis susceptis, mu- tuo inter se bello contendebant. Cumque jam in aciem congressuri essent, Exumitarum rex Adad voto se devinxit in hanc mentem : Si Homeritæ superior rediero, Christianus sîam, et in Chris- tianorum gratiam bello deinceps decertabo. Deo igitur opitulante, magnam ille retulit victoriam, regemque Damianum vivum captivum egit, Homeritarum re- gionem eorumque regiam reddidit plane subditam : gratiasque Deo Exumitarum rex subinde persolutu- rus, episcopum atque clericos ad se mitti, et se suosque de Christiana religione doceri, missis ad imperatorem Justinianum legatis, expetiit. Eo nun- tio Justinianus supra modum lætatus, episcopum, quem ipsi vellent, dari jussit. Legati diligenti exa- mine præmisso, sancti Joannis in Magna Alexan- drina Ecclesia paramonarium, virum pietate orna- tum et servata virginitate celebrem, annorum duo- rum et sexaginta, delegerunt. Eo igitur abducto, ad regem Adad et propriam regionem redierunt. Ita demum Christi fidem professi, baptismi lumine cun- cti fuerunt illustrati.

A. C. 536. — Hoc anno mensis Septembris sexto die, primo indictionis septimæ, magnus terre motus totum terrarum orbem concussit, adeo ut urbis Cyzici pars media corruerit. Eodem anno ingens illa ænea columna ad palatium posita, que dicitur Augusteus, absoluta est : et equestris im- peratoris Justiniani statua in eam sublata. Eodem pariter anno planus ac circulator quidam, Andreas nomine, ex Italicis partibus adfuit fulvum et or- bum lumine circumducens canem, qui ab eo jussus, et ad ejus nutum mira edebat spectacula. Is siqui- dem in forum, magna populi circumstante caterva,

VARIE LECTIONES.

²³ Ἰουδαΐων om. f. ²⁴ αὐτοῦ a. αὐτῶν vulg. ²⁵ Χριστιανός a. Χριστιανός vulg. ²⁶ μεγάλως om. b. ²⁷ χαλκοῦς] χαλκός vulg. ²⁸ κομοδόρμος vulg. ²⁹ ἐν ἀγορᾷ a.

JAC. GOARI NOTÆ.

nuncupat, et hostium Homeritarum regionem, ad- jacentes populos, civitates, maria, et quæ narratio- nem hic factam sunt consecuta posteris temporibus, longe lateque prosequitur. Quare ad superiores annos et imperium Justiniani revocandam nullus dubitabit, qui eam apud scriptorem ejus regionis et gestorum testem a se lectam voluerit. A quo inter

PATROL. GR. CVIII.

Symeonis Metaphrastis vitas translata, in 21 Oc- tobris diem Surius reposuit.

(90) Suidas, v. Ἰουστινιανός, et Procopius, *De ædif. Justin. orat. 2*.

(91) Αὐγουστεύς, ipsa statua : Αὐγουστεῖον, fu- rum, et locus in quo erecta. Procopius ibidem.

prodiens, annulos aureos, argenteos et ferreos, A clam cane, a spectatoribus depromebat, eosque in solo depositos, aggesta terra **190** cooperiebat. Ad ejus deinde jussum singulos tollebat canis, et unicuique suum reddebat. Similiter diversorum imperatorum numismata permista et confusa nominatim et sigillatim proferebat. Quin etiam astante virorum ac mulierum circulo, canis interrogatus mulieres utrum gestantes, scortatores, adulteros, parcos ac tenues, ac denique magnanimos, idque cum veritate demonstrabat. Ex quo eum Pythonis spiritu motum dicebant.

A. C. 537. — Hoc anno mare intumescens erupit in Thraciam ad passuum millia quatuor, locaque cuncta ad Odyssum et Dionysiopolim et Aphrodision eluvione operuit, adeo ut plurimi sub aquis perierint. Rursum vero, Deo iubente, resedit mare, et in proprios sinus rediit.

A. C. 538. — Hierosolymorum episcopi Petri annus primus.

Antiochiæ episcopi Domni annus primus.

Hoc anno frumenti et vini penuria continuumque pluvie profluvium exstitit: terra quoque Byzantii tremuit. Paschalis quoque termini perversus est

λίδια, χρυσά τε καὶ ἀργυρά καὶ σιδηρά ¹⁰· καὶ ἐτίθει αὐτὰ εἰς τὸ ἔδαφος, περισκέπων αὐτὰ τῷ χόματι· καὶ ἐπέτρεπεν τῇ κυνί, καὶ ἔπερνεν ¹¹, καὶ ἐδίδου ἑκάστῳ τὸ ἴδιον. Ὁμοίως καὶ διαφόρων βασιλέων νομίσματα μὴ γινόμενα ἐπέδιδου κατ' ὄνομα. Ἀλλὰ καὶ παρεστῶτος ὄχλου ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ἐπερωτώμενος ἐδείκνυεν τὰς ἐν γαστρὶ ἔχούσας καὶ τοὺς πόρνους καὶ τοὺς μοιχοὺς καὶ κνήπους καὶ μεγαλοψύχους· καὶ ὁπδεδείκνυεν πάντα μετὰ ἀληθείας. Ὅθεν ἔλεγον, ὅτι Πνεῦμα ἔχει Πύθωνος (92).

A. M. 6037. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἐπανάστη ἡ θάλασσα (93) τῇ θράκῃ ἐπὶ μῆλια τέσσαρα, καὶ ἐκάλυψεν αὐτὴν ἐπὶ τὰ μέρη Ὀδύσσου καὶ Διονουσιόλεως καὶ τὸ Ἀφροδισιον· καὶ πολλοὶ ἐπνίγησαν ἐν τοῖς ὕδασι. Καὶ πάλιν τῷ τοῦ Θεοῦ προστάγματι ἀποκατεστάθη ¹² ἡ αὐτὴ θάλασσα εἰς τοὺς ἰδίους τόπους.

A. M. 6038. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Πέτρου ἔτος α'.

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Δόμνου ἔτος α'.

Τοῦτω τῷ ἔτει γέγονε λεῖψις οἴτου καὶ οἴνου καὶ χειμερία πολλή (94), καὶ ἐγένετο σεισμὸς μέγας ἐν Βυζαντίῳ, καὶ διαστροφή περὶ τοῦ ἁγίου Πάσχα (95).

VARIE LECTIONES.

¹⁰ χρυσά — ἀργυρά — σιδηρά vulg. ¹¹ ἔπερνεν] ἔπαιρνε α. ¹² ἀποκατεστ. Α, ὕποκατ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(92) Hoc est, πυθόμεναι, καὶ τοῖς πυνθανομένοις μαντεύμενον, pythomantem, et sciscitantibus divinantem. Hieronymus in Ezech. cap. xiv, vocat Pythicum spiritum.

(93) Hanc maris exastuationem reponit Procopius, lib. De bello Gotthorum iii, ad 17 Justiniani annum, qui a Septembri decimum octavum subintrat.

(94) Χειμῶν, scripsit Cedrenus. Pluvia magna redditur ab Anastasio, quem sequor, et continuum pluviae profluvium verti. Χειμῶνα namque recentiores Græci vocant imbrium copiam: et ex gelu sive frigore, non æque ac pluvius inundantibus et continuis frumenti vinique penuria solet emergere.

(95) Locum istum pro textu brevitate caliginosum, superfluo quoque Scaligeri errore redditum obscuriorem in bono lumine positurus Petavius, ubi patentes radios effulgere censuit, in oppositum obicem et ejus umbram incautus incidit Protheoria ad notas in Nicephorum, et De doct. temp. lib. iv, cap. 24. Lucem itaque reperit, verum umbram non effugit penitus. Illustravit sane τὴν διαστροφήν τοῦ ἁγίου Πάσχα· immutationem, dicam potius, quam cum Anastasio et Miscella, sancti Paschatis versionem, vel cum aliis ordinem perversum. Nam cum ex canone Nicæno una cum Judæis et quartadecimanis sacrum Pascha celebrare Christianis nefas sit, et quarta decima luna in diem Dominicum incidente, in alium sequentem Paschale festum remitti conveniat: anno Justiniani decimo nono, die Dominico et luna quarta decima concurrentibus, ac simul in Aprilis diem primum incidentibus, Paschalem celebritatem, ne Judæis et quartadecimanis Ecclesia consentiret, in diem alium Dominic. qui Aprilis octavus numeratur transferri oportuit. Prorogata vero Paschatis solemnitate, cum carnisprivium subinde protelari debeat, utroque Justiniani edicto, in hebdomadem aliam dilato, populus, ut jussus fuerat, Paschatis peregit festum; carnisprivium autem ex imp. sancto die tantum undecimo statuendum, quasi Pascha Kalendas Apriles

occupasset, die Februarii quarto obivit: atque ita hebdomade una, plus quam par foret, aut exigeret Ecclesiæ lex, jejunasse repertus est. Hæc, ut Petavio, ita mihi textus illustrati arridet expositio: quæ sequitur apud eum locis memoratis de Græcorum Quadragesimali jejunio observatio, mihi veritatis penitus adversatur. Sciendum est, inquit posteriore loco, Græcos Quadragesimale suum tempus, et ἀποχὴν inire a Dominica Sexagesimæ, diebus ante Pascha 56, ut ex Maximi computo, et Albino Flacco lib. De div. offic. cap. De Septuag. liquet, cujus instituti ea ratio est. Cum enim Græci, ut et Occidentales (sic quippe legendum puto, non Orientales) 40 solidos dies jejunio dicare statutum habeant: ac neque Dominicis diebus neque Sabbatis, uno excepto Paschali jejunare soleant: necesse est ut initium τῶν ἀποκρεωστικῶν ἡμερῶν anteveriant. Nam Romana Ecclesia Τεσσαρακοστήν suam incipit a Dominica prima Quadragesimæ, quæ ab Dominica Quinquagesimæ proxima est. Ab hoc vero die ad Sabbatum magnum inclusive dies sunt 42, ex quibus sex Dominicis ἀνηστεύτοις expunctis, reliqui sunt dies 36 jejunio dicati (nam Sabbatis Ecclesia Occidentalis jejunat); quare ut 40 dies νηστῆται: confiant, jejunii caput antevertitur, et a fer. 4 ante Dominic. Quadrage. initium repetitur. At vero Græci, qui ex 42 illis diebus, non sex, sed duodecim eximunt (neque enim Sabbatis jejunant) cum 30 solidum dies jejunio consecratos residuos habeant, decem reliquos ex anterioribus hebdomadibus compensant. Itaque solidas duas adjiciunt, et primam Dominicam, quam ἀπόκρεων, vel ἀποκρεωστικὴν vocant, statuunt in Dominicam Sexagesimæ, a qua ad Sabbatum Paschale dies sunt 56 ἀποκρεωστικοί, exemptis Dominicis octo, et Sabbatis septem, reliqui sunt dies ἀπόστοι 41. Quippe Sabbato magno, uti dictum est, jejunant Orientales. Quamobrem Dominica prima, quam nos Sexagesimæ nominamus, a Græcis ἀποκρεωστικὴς ἑορτῇ dicitur. Hæc ille subtiliter: at quam Græ-

Καὶ ἐποίησαν οἱ δῆμοι τὴν ἀποκρέωσιν ⁴³ μηνὶ Α' οὐρου μηνὶ Φεβρουαρίῳ δ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξεν ἐτέραν ἑβδομάδα πρᾶτῃναι κρέα. Καὶ πάντες οἱ κρεοπῶλοι

A ordo, habuitque populus carnis privium Februarii die 4. Imperator autem carnem alia sequenti hebdomade palam divendi sanxit. Lanienam itaque

VARIE LECTIONES.

⁴³ ἀποκρέωσιν α.

JAC. GOARI NOTÆ.

corum gestis et dictis absona paucis discussio. In Græcorum æque ac Latinorum jejuniis ciborum quantitatem, qualitatem, et dies quibus ciborum abstinentia præcipitur observari necesse est. Μομφαλίαν, unicam comestionem ad vespem tantum olim concessam ipsi fatentur: at nunc post meridiem confestim decantatis vespertinis officiis, et præconsecratis sumptis mysteriis, circa horam a meridie secundam ex Ecclesiæ permissu cibo corpus possunt reficere. Ἐμποφάγια apud eosdem intemerata usque in hodiernum diem perseverat, eaque non carnes modo et lacticinia repudiat, sed pisces etiam perfectos (ut conchylia polypodesque exsanges excipias): perfectos dico, quibus inest sanguis, oleumque ipsum per Quadragesimam exsecrat: adeoque completum illis est jejunium piscium et olei abstinentia. Quoad jejunii Quadragesimalis tempus, illud si proprie rigideque observetur, ex proprio ipsorum sensu sex et triginta diebus cum medio absolvitur: si rigorem paululum relaxes, ad dies sex et quadraginta, vel etiam ad octavium supra quadragesimum ascendit, ad sextum et quinquagesimum, ut vult Petavius, nusquam. Attenta eorum consuetudine, quæ dictorum est obscuritas, dissipatur. Dominica, quæ Latinorum est Sexagesima, Græcis κρεωφάγος, alias, ἀπόκρεως, et ἀποκρεωσμός nuncupatur, quod in ea carnes adhuc comedere liceat, et eadem elapsa carnium præcipiat abstinentiam. Porro ἀπόκρεως ἑορτὴ haud magis aequè Græcos celebratur, quam in Latinorum ecclesiis carnisprivii rubris licet characteribus in diario notati festum. Dies illi sex Sexagesimam nostram, et Græcorum ἀπόκρεων excipientes lacticinia, caseum, ova illis apponi permittunt, etiam feria quarta et sexta jejunio dicatis diebus, de quibus iterum sermo. Sequitur Dominica nobis Quinquagesima, Græcis τυρινή, sive τυροφάγος in ecclesiasticis officiis vocata, quod per eam totam caseum et ova permittit Ecclesia, illisque in ea comestis, secutura mox Quadragesima illis omnino perpetuum vale dicendum instet. Feria secunda sequens jejunium Quadragesimale ἔχραινιάζει, et ab ea non casei modo et ovorum, sed piscium quoque et olei interdictur usu. Sabbatum tamen et Dominicæ ea severa eximuntur lege, et oleum in eis indulgetur solum: die vero Dominicæ Incarnationis, quæ alias Annuntiatio, Ἐβγγελισμός, et Βαῖων, Palmarum, festo, pisces quicunque ut et oleum nusquam denegantur. Quare relicta Annuntiationis, quæ modo Quadragesimam subit, modo ab ea remota est, celebritate, mente quoque remotis Sabbati Dominicisque diebus, quibus olei datur facultas si tamen Sabbatum magnum Paschæ pervigilium (est enim dies ille magnus Sabbati ex sacris canonibus) dempseris, rigidi strictiorisque jejunii Quadragesimalis sex et triginta dies colliguntur: quinque nimirum, hebdomadam septem unaquaque, qui triginta quinque conficiunt, alter Sabbati magni, qui sextum addit, Paschalisque noctis ea pars media, quæ auroram, ante quam jejunium abruptum non licet, respicit: ex quibus cunctis apud Græcos jejunium Quadragesimale austerius nonnisi sex et triginta diebus cum aliquota septimi parte censendum est. Ac ne sigmento mihi præmissa expositio veretur, Matthæi Blastæris canonistæ Græcos inter celebratissimi cap. v. Elementi T. super ea re scripam profero sententiam: Σημειώσαι ταῦτα, inquit: Ἄρα ὁ παλαιὸς νόμος τοῖς ὁρατοῖς ἐκπαίδευεν εἰσθεὶς τὴν τῶν ἀοράτων

κατάστασιν, καὶ τοῖς σωματικοῖς τῶν πνευματικῶν πραγματεύεσθαι τὴν διόρθωσιν. Πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις καὶ τὰς τῶν ὑπαρχόντων δεκάτας τῷ Θεῷ καθιεροῦν τοῖς παλαιοῖς ἐτησίως προστέτακτο. Τὰ δὲ τυπικῶς παρ' ἐκείνοις τελούμενα, μυστικῶς ἡμῖν ἐκλαμβάνεται. Ἡ γοῦν θεία τῶν ἀποστόλων λογὰς μὴ καταλύειν, ἀλλ' ἀναπληροῦν, καὶ τοῦτω ἐνδεὸν ἐγνωκότας τὸν νόμον, οὐκ ἐπικαίρουν πραγμάτων, ἀλλὰ τῶν ἡμερῶν τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐκάστης τοῦ ἐνιαυτοῦ περιτροπῆς τὰς δεκάτας καθιεροῦν τῷ Θεῷ ταθεσπίκασιν· ὥσάν διὰ τῆς ἐν αὐταῖς σπουδῆς, καὶ θερμότερας μετανοίας, τὰ παρ' ὅλων ἐνιαυτῶν τῆς ψυχῆς ἀρρωστήματα σὺν Θεῷ βοηθῷ δυνήθειμεν ἐξιδάσθαι· τὸ δέκατον δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὰς τῶν νηστείων ταῦτας ἡμέρας εἶναι φαινοί· αἱ γὰρ ἐπὶ τούτων ἑβδομάδες, χωρὶς τῶν σαββάτων καὶ Κυριακῶν, ἡμέραι γίνονται πέντε πρὸς ταῖς λ', προστιθεμένου δὲ καὶ τοῦ μεγάλου σαββάτου, καὶ τοῦ ἡμίσεος τῆς λαμπρᾶς καὶ φωτισειδούς νυκτός, ἡμέραι γίνονται λζ' καὶ ἡμίσεια, τὸ δέκατον ἀκριδὸς οὖσαι τῶν τζε' τοῦ ἐνιαυτοῦ ἡμερῶν. Τῶν γὰρ τριακοσίων τὸ δέκατον, τὰ τριάκοντα· καὶ τῶν ἐξήκοντα, ἐξ· καὶ τῶν πέντε τὸ ἡμισυ· Ἦε τὸ ἐκ τῶν ἐξήκοντα. Lex tota velis visum ope rerum aliorum a visu remotarum conditionem quondam edocere solebat, et per comporearum usum spiritualium dispositionem rectam sibi comparare. Inter cætera vero maxime, facultatum decimas annis quibusque redeuntibus Deo offerre in præcepto fuit. Quæ porro ab ipsis in figuris peracta, mystice a nobis excipiuntur. Verum cum sacer apostolorum cælis haud legem solvere, quinimo eam adimplere sibi proposuisset, non fluxarum rerum, sed ipsius vitæ nostræ decimas singulis annorum periodis Deo consecrandas sanxerunt: ut studio per eas exhibito, penitentiaque fervore contractas toto anni decursu infirmitates, opitulante Deo, curare possemus. Hos vero juniorum dies partem anni decimam in sese includere prædicamus. Hebdomades siquidem eorum septem, Sabbatorum et Dominicarum diebus exclusis, quinque ac triginta dies componunt: si vero magnum addideris Sabbatum, ac illustris et luciformis noctis partem mediam, triginta sex et medius constituentur dies, qui trecentorum sexaginta quinque totius anni dierum ex æquo pars decima sunt agnoscendi. Trecentorum enim pars decima, triginta: sequentium sexaginta, sex: residuum quinque, unus medius exsistit. Diebus istis sex et triginta adde Sabbata quinque, et Dominicas totidem, quibus oleum comeditur (Sabbatum enim magnum rigorem jejunii servat, Palmarum vero Dominica piscium esculentis austeritatem remittit) Græcorum Quadragesimam sex et quadraginta dierum numero conflata percipies: diemque Quadragesimæ primum ac purum illius exordium feria post Quinquagesimam secunda, quam illi ex ciborum defæcata sumptione καθαράν δευτέραν nominant, constitues. Dominica porro Quadragesimæ illis pariter cursus Quadragesimalis prima est inter Dominicas, et ὁρθοδοξία nomen obtinet, ejusdem licet stadii gressus, hoc est, dies sit septimus: primus quippe τυρινήν, Quinquagesimam intellige, sequitur. Argumentum proferi Græcum evangelistarum, seu liber Evangeliorum, quo post Κυριακὴν τυροφάγον occurrunt Ἐβγγέλια ἀναγινωσκόμενα εἰς τὰς παννυχίδας τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῶν νηστείων. Evangelia legenda in vigiliis, id est, in vespere prima jejuniis hebdomadis: tum vero τῇ δευτέρῃ ἑορτῇ τῇ γ', τῇ δ', τῇ ε', τῇ παρασκευῇ τῷ σαββάτῳ ἐπὶ παρ. Feria 2, 3, 4, 5, Parasceve, Sabbato ad Vesp.

cuncti exercere macellarii, mactare et venalem exposuere; nullus tamen pretio comparavit aut comedit carnem. Paschalis igitur solemnitas, prout decreverat imperator, celebrata est; ac simul prehensum, una amplius quam debuerat hebdomade, populum jejunasse.

A. C. 559. — Hoc anno Roma a Gothis capta est. Papa vero Vigilius Cpolim profectus, et ab imperatore summis honoribus exceptus, catholicae Ecclesiae unitatem et concordiam se praestitutum, et tria capitula anathemate proscripturum pollicitus est. Tantis honorum et cultus indicibus ab imperatore decoratus, adeo animatus est, ut a communione exclusionem menses quatuor sustinendam Menae Cpoleos episcopo in poenam imponeret: et ex adverso Menas parem **191** animadversionem in eum constitueret. Ob irrogatam itaque poenam hujusmodi, tum quod ea, quae de Ecclesiarum concordia et unione consultata decretae fuerant, a Vigilio non adimplerentur, imperator indignatus, misit qui ipsum detinerent. Ille imperatoris iram veritus, ad Sergii mar-

A ἔσφαξαν καὶ προσέθην, καὶ οὐδεὶς ἡγόραζε, οὕτως ἦσθιεν ⁴⁴. Τὸ δὲ Πάσχα γέγονεν, ὡς ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν, καὶ εὐρέθη ὁ λαὸς νηστεύων ἐβδομάδα περιττήν.

A. M. 6039. — Τούτῳ τῷ ἔτει παρελήφθη ἡ Ρώμη (96) ὑπὸ τῶν Γόθων. Καὶ ὁ πάππας Βιγίλιος παρεγένετο ἐν Κωνσταντινουπόλει (97), καὶ δεχθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως μετὰ μεγάλης τιμῆς, ὁπισθνεύει ποιεῖν ἔννοσιν (98) τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀναθεματίζειν τὰ τρία κεφάλαια · τοσοῦτον τιμῆς ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὡς ἐπαρθέντα (99) ἀκοινωνήσιαν τεσσάρων μηνῶν (1) δοῦναι Μηνᾷ τῷ Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπῳ εἰς ἐπιτίμιον. Καὶ Μηνᾶς δὲ αὐτὸ τὸ ἐπιτίμιον δέδωκεν. B Ἀγανακτήσας δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ Βιγίλιου διὰ τὸ ἐπιτίμιον, καὶ διὰ τὸ ὑπεριθθεσθαι πληρῶσαι τὰ δόξαντα περὶ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀπέστειλεν συλλαβεῖν αὐτόν. Ὁ δὲ φοβηθεὶς τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως, τῷ θυσιαστηρίῳ Σεργίου τοῦ μάρτυρος μονῆς τῶν Ὁρμίσδου (2) προσέφυγεν. Κάκειθεν ἐλά-

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁴ εἶσθιεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

ras: ac demum Κυριακῇ πρώτῃ τῶν νηστεύων · prima jejuniorum Dominica: qua lib., qui Thesaurus inscribitur, inter eorumdem officia Damascenus Studites sermonem habet, δι' ἣν αἰτίαν παρελάβομεν τὴν ὀρθοδοξίαν ἐπιτελεῖν τῇ πρώτῃ Κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστεύων · ob quam causam orthodoxiæ celebritatem prima jejuniorum sanctorum Dominica perageret accipimus. A Tyrophago itaque sive a casearia Dominica, non ἀπὸ τῆς ἀπόκρεως, quæ præcedens est, et carnisprivii Græcum Quadragesimam exordium sumere censebis: cum inter utranque, carne sola prohibita, etiam quarta sextaque feriis (quas canon apostolicus 65 jejuniis dedicat) a caseo ex sancti Nicephori patriarchæ indulgentia sumendo non sibi temperet, teste horologii, sive diurni sacro typo in prothectoria ad notas in Nicephorum a Petavio relatio: Εἰδέναι χρὴ ὅτι τῇ τετράδι καὶ παραοκυστῇ τῆς τυροφάγου μετὰ τὴν ἐννάτην ἐσθίομεν τυρόν καὶ ὠά, διὰ τοὺς Ἰακωβίτας καὶ Τετραδίτας, κατὰ τὸν κανόνα τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νικηφόρου τοῦ ΚΠ. Sciendum feria quarta et Parasceve post caseariam Dominicam nona dicta, caseum et ova nos comedere propter Jacobitas et Tetradites ex canone S. P. N. Nicephori episcopi CP. Cæterum qua ratione numerus quadragenarius mystice et figurate in jejuniis sit attendendus exponit Blastares loco supra memorato.

(96) Pseudo Marcellinus ad Justiniani annum vicesimum: Totila dolo Isaurorum ingreditur Romam 16 Kal. Janu. ac evertit muros, domos aliquantas igni comburens, ac omnes Romanorum res in prædam accepit, etc.

(97) Idem: Papa Vigilus ingressus est CP. viii Kal. Februar.

(98) Facundus Hermianensis contra Mocianum: Quoniam occultia ejus ante judicium pollicitatio tenebatur, in qua se spondidit eadem capitula damnaturum, etc. Infra: De ipsius episcopi Romani chirographis, etc., necessariis duximus non tacere, etc. Eadem Liberatus Breviarium cap. 22.

(99) Correctius, ἐπαρθείς. Voces ab Anastasio in excerptis omisissæ; forsitan ab aliquo additæ, suaviter interpretandæ, Tanta animi fiducia usus, eo se animo extulit: adeo animatus est. Displicet quippe ex Græco Nicephori hæc versio, eo insolentie pro-

gressus est. — Nihil mirum aut Anastasium pro sedis apostolicæ reverentia subicuisse hanc vocem, aut Theophanem, S. Nicephorum, aliosque Græcos infensiores tribus capitulis, ob quorum negotium Vigilus papa Menam a communione removerat, ut illorum condemnationi instantem, eam prouulisset. C Nota ejus vis, frustraque detorquet P. Goar, ut ea auctor Vigilum uti imperatoris favore abusum sugillare noluerit. Motum sacris diptychis ejus nomen, seu potius Menæ patriarchæ nomini subiectum contra Rom. sedis jura habes anno Justiniani 25, tumque suo ordini restitutum, cum is forte manus dedit adversus tria capitula, seque indulgentiorem erga Menam, atque alios Orientales proscribere volentes, in Justiniani gratiam exhibuit. Verane sit 5 synodi confirmatio ejus nomine, quam illustrissimus archiepiscopus Tolosanensis vir doctissimus, proque sua humanitate amississimus, ante annos aliquot ex Regia bibliotheca produxit, non est hujus loci disputare. Haud certe Theophanes aliquid favet. COMBETIS.

(1) Facundus Hermianensis lib. iv: Sed ecce jam veniens ex itinere (Vigilius) quod ei videbatur edixit, et facti hujus auctori (Mennæ) correctionem tumultuariæ suæ transgressionis indicxit, etc. Contra Mocianum: Propter quod illos qui talibus communicaverant, veniens in regiam civitatem a communione suspendit. Videndus Sirmondus in Notis, et in Synopsi chronica ad easdem notas adjecta. Illustrissimus quoque de Marca archiepiscopus Tolosanensis, Dissertatione in Epistolam decretalem Vigilius papæ.

(2) Origines CP.: Τὰ καλούμενα Ἀρμάσδου λιμὴν ἦν μικρὸς, ἐν ᾧ ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἐχηρμάτισεν αὐτόν κοίτωνά (lego κτισθῆναι ναὺν), καὶ ὠνόμασε Σέργην καὶ Βάκχον. Ἐτερον δὲ Ἀποστόλιον, ὅτε τὸν χρησμὸν ἔλαβεν ὑποκάτω τῶν βαθμίδων, ὅτε τὴν σφαγὴν ἐποίησεν εἰς τὸ ἱππικόν. Ἐκλήθη Ἰουλιανὸς λιμὴν, ὅτι ὁ κτίσας αὐτόν οὕτως ἐκαλεῖτο · Locus Armasdi nomine vocatus, angustus portus, in quo magnus Justinianus templum ædificari jussit, et Sergii Baechique dictum voluit: aliud quoque apostolorum cum infra gradus monium accepit (a Belisario ne fugiens mari se committeret, de quo Theophanes ad annum 7), quando eadem ac stragem

μενος, κατέσχευεν τοὺς βασιλεύοντας τὸ θυσιαστήριον ⁴⁵ κίονας, καὶ τοὺς κατέστρεψεν, βαρὺς ὢν καὶ μέγας τῷ σώματι. Ὁ δὲ βασιλεὺς μεταμεληθεὶς, ἐδέξατο τὸν πάππαν Βιγίλιον. Καὶ παρακληθεὶς Βιγίλιος ὑπὸ Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης, ἐδέξατο Μηνᾶν τὸν πατριάρχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῇ xδ' τοῦ Ἰουνίου μηνὸς τῶν Ἀγίων ⁴⁶ Ἀποστόλων.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μηνὶ Μαΐω ια', τῷ Σαββάτῳ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς, τοῦ γενεθλίου ἀγομένου ἡπικουῷ, γέγονε μάχη τῶν δύο μερῶν. Καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς τοὺς ἐκκυβήτορας καὶ στρατιώτας ἐξήρπεις ἀνέλιον πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐκνίγησαν ⁴⁷ φεύγοντες πολλοί. Ἄλλοι δὲ ἐσφάγησαν, καὶ γέγονεν ὄλεθρος πολὺς.

A. M. 6040. — Τοῦτῃ τῷ ἔτει ἐγένοντο σεισμοὶ (5) συνεχεῖς, καὶ βροχαὶ μεγάλαι, ὁμοίως καὶ τῷ Φεβρουαρίῳ μηνὶ σεισμὸς μέγας, ὥστε πάντας ἀπογινώσκειν, καὶ ἐν φόβῳ μεγάλῳ γίνεσθαι καὶ λιτανεύειν, καὶ δέεσθαι τοῦ Θεοῦ ῥυσθῆναι τῶν ἐπικειμένων ἀπειλῶν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μηνὶ Ἰουνίῳ (4) ἰνδικτιῶνος ἐνδεκάτης ἑκοιμήθη ἡ βασίλισσα Θεοδώρα εὐσεβῶς.

A. M. 6041. — Τοῦτῃ τῷ ἔτει γεγόναι βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ φοβεραὶ πάνυ, ὥστε πολλοὺς καθεύδοντας ἐκ τῶν ἀστραπῶν βλαβῆναι. Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου γεγόναι βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ πάνυ φοβεραὶ, ὥστε τοῦ Ξηρολόφου ⁴⁸ τοῦ κίονος ⁴⁹ ἀποπεταλῶσθαι μέρος καὶ ἡ κεφαλὴ γεγλυμμένη τοῦ αὐτοῦ κίονος. Τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνὶ γέγονε συμβολὴ ἐξ ἀμφοτέρων μερῶν, καὶ ἐνεπύρισθη ἡ οἰκία ἡ λεγομένη Πάρδου· καὶ κατεκαύθησαν πολλὰ, τοῦτ' ἐστὶν ἀπὸ τοῦ Καλκοῦ ἕως τῆς λεγομένης τὸ 'Ελευσίας ⁵⁰. Καὶ ἐγένοντο φόνοι πολλοί. Προκένσου δὲ γενομένου (5) ἐν τῷ Ἑβδόμῳ (6) ἀπώλεσαν οἱ βεστήτορες (7) τὸ στέμμα τοῦ βασιλέως, ὅπερ μετὰ μῆνας ἡ εὐρέθη. Ὅπου καὶ ἐν μαργαριτάρῳ καὶ πᾶσα ἡ λοιπὴ αὐτοῦ ⁵¹ θία ἐσώθη καὶ εὐρέθη.

in qua vel unicus unio ceteraque ejus ornamenta integra inventa fuere.

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁵ θυσιαστηρίου vulg. ⁴⁶ τῶν ἁγίων ἀπ. om. e. ⁴⁷ ἐκνίγησαν b. ⁴⁸ τοὺς Ξηρολ. a. ⁴⁹ τοῦ κίονος ed. Par. et in marg. τοὺς κίονας. ⁵⁰ Εὐλουσίας a. ⁵¹ αὐτοῦ om. a.

JAC. GOARI NOTÆ.

in circo edidit, portus Juliani nuncupatus est: id enim fuit ejus qui condidit nomen. Dissolvunt hæc verba quam Baronius ad annum 552 num. 17 conglobat objectionem: quod Theophanes nimirum ad Sergii, ipse Vigilii ad Petri sacram ædem asylum quæsisse scribat: quæ sane difficultas nulla est, cum eodem in loco Sergii et apostolorum (aliud nimirum ab eo quod Constantinus exstruxit) templum fuerit a Justiniano conditum: de quibus Procopius, *De ædific. Justin. orat. 2*, et copiose et graphice Gyllius *Topographiæ CP. lib. II, cap. 16*. Locus uterque asyli privilegio, quod a Justiniano conditus esset, gaudebat.

(3) De quibus superius ex Procopio et Agathia.

(4) Anno belli Gotthici decimo quarto ait Procopius lib. I de ejusdem obitu verbis ultimis lib. II *De bello Persico*

A Iyris altare, quod in Hormisdarum monasterio erectum, confugit: a quo vi revulsus, apprehensas altaris suffulcientes columnas, ceu gravi proceroque corpore validus, secum traxit et omnino evertit. Demum imperator facti poenitens, papam Vigilium in gratiam recepit. Vigilii pariter a Theodora Augusta rogatus, Junii die vigesimo nono, qui sanctis apostolis sacer, patriarchæ Cpoleos Menæ pacem restituit.

Eodem anno, die undecimo mensis Maii, sanctæ Pentecostes Sabbato, cum ludi circenses natalitii celebrarentur, pugna inter duas factiones exorta est. Quare submissis excubitoribus et militum manu gladiis armata, plurimos ex illis jussit imperator occidi: alii fuga salutem quærentes, mari submersi vel acceptis vulneribus necati: adeo ut magna prorsus cædes edita sit.

A. C. 540. — Hoc anno frequentes terræ motus, pluvizque ingentes incubuere. Mense vero Februario terræ motus adeo vehemens fuit, ut omnes de salute desperantes, metuque prostrati, decretis publicarum processionum precibus, Deum, ut imminente periculo servaret, supplices exorarent.

Eodem anno, mense Junio, indictione undecima, imperatrix Theodora cum pietate obdormivit.

A. C. 541. — Hoc anno tonitrua atque fulgura terribilia admodum fuere, adeo ut multi dormientes insinuantibus se per domos fulguribus damnum passi fuerint. Die vero sancto Joanni sacro tonitrua atque fulgura penitus horrenda exstitere, ita ut Xerolophi columnæ pars una abradereetur et exsquammaretur, et ejusdem columnæ epistylum prorsus idem damnum pateretur. Mense autem Julio ambæ factiones inter se conflixerunt, et domus, cui a Pardo factum est nomen, incendio consumpta est: aliæ quoque ædes plurimæ flammis devastatæ, quæ nimirum ab æreo Tetraplo ad locum Eleusie dictum: cædes quoque innumeræ perpetratæ. **192** Processu autem imperatoris ad Hebdomum habito, coronam vestitores amiserunt, quæ post octo demum menses reperta fuit: in qua vel unicus unio ceteraque ejus ornamenta integra inventa fuere.

(5) Comitatum, obsequium, ac processum regium nemo dubitabit, qui *Chronici CP.* sententiam attendet: Ὁ ἅγιος Ἰωάννης καὶ αἱ Ἀρχαδιαναὶ παρὰ Ἀρχαδίου ἐκτίσθη, ἐπικεθαμένου καὶ ἐκ τῶν πολιτῶν χιλιάδας ἐξ ὁρίκιον εἰς τὰ πρόκεινσα αὐτοῦ, ἕως μεταστάσιμα. S. Joannis templum, et thermæ Arcadianæ ab Arcadio sunt conditæ, imperatore ex civibus millia sex sibi deligente in obsequium cum per urbem procederet. De Arcadianis satellitibus, et obsequio ex eis composito ad Arcadium superius.

(6) Hebdomus CP. suburbium ab Orientem: de quo Gyllius *Topogr. CP. lib. IV, cap. 4*, ex Procopio *De ædific. Justiniani orat. 2*.

(7) Cedrenus, βεστιαπταί, rei vestiarum ministri: de quibus cf. Pancirollus ad *Notitiam imperii*, cap. 81.

A. C. 542. — *Alexandriae episcopi Apollinarii annus primus.*

Hoc anno mense Octobri, ludis circensibus celebratis legatus ex India secum ducens elephantem Cpolim venit, et circum ingressus est. Porro mense Januario patriarchæ Cpoleos nomen primo gradu motum est, et Vigilio ei præposito, nomen etiam ejus in ecclesiasticis tabulis ad primum ordinem promotum fuit. Martio vero mense noctu e stabulo elephas evadens plurimos ferit, et alios occidit. Die autem decimo sexto Aprilis vespere, dum ludi circenses agerentur, populares factiones ad invicem decertant, multique ex utraque parte interfecti: subindeque in officinas irruentes, obvia quæque diripuerunt, Joanne cognomento Coccobio urbis præfecto. Cæterum Julii mensis die vigesimo octavo, tertia feria (h), sanctorum Apostolorum ædis facta est consecratio, et sanctorum reliquiarum Andreæ, Lucæ et Timothei, qui sancti apostoli, depositio. Episcopus vero Menas una cum sanctis reliquiis progressus est, vehiculo aureo imperatorio gemmis exornato vectus: tres autem sanctorum apostolorum gestabat loculos supra genua: atque ita dedicationem celebravit.

A. C. 543. — Hoc anno, mense Aprili, indictione quarta, Narses cubicularius bellum Gotthis, qui urbem ceperant, illaturus, Romam missus est. Nam post receptam urbem a Belisario, bellum reparaverunt Gotthi, et eam denuo armis occupaverunt. Julii vero mensis die nono, magnus et terribilis terræ motus factus est per omnem Palestinæ, Arabiæ, Mesopotamiæ, Syriæ et Phœnicis regionem: adeo ut Tyrus, Sidon, Berytus, Tripolis et Byblis multa damna acceperint, et hominum perierint multa millia. Ad Bostram vero civitatem magna pars promontorii mari adjacentis, cui nomen Lithoprosopus, avulsa in mare translata est: portumque effecit multis magnis navibus recipiendis idoneum: cum urbs illa prius portum non habuisset. Imperator autem 193 reparandis earum urbium ruinis magnam pecuniæ vim misit. Recessit etiam mare in altum pelagi sinum ad mille passus: ex quo multæ naves in profundum submersæ: rursumque Dei nutu in proprium alveum se recepit.

A. C. 544. — Hoc anno mense Septembri, indictione decima quinta, Sycis, trans urbis regiæ portum, sanctæ Irenæ dedicatio peracta: comi-

A. M. 6042. — *Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Ἀπολλινάριου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ἀχθέντος ἱππικῶν προεσθευτῆς Ἰνδῶν ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει φέρων ἐλέφαντα· καὶ εἰσῆλθεν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ. Τῷ δὲ Ἰανουαρίῳ μηνὶ κατεβιβάσθη τὸ θνομα Μηνᾶ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ προανεβιβάσθη τὸ θνομα Βιγίλιου προτασσομένου ἐν τοῖς διπτύχοις. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ (8) ἐξεῖλησεν ⁸⁸ ὁ ἐλέφας νοκτὸς ἀπὸ τοῦ σταύλου, καὶ πολλοὺς ἐπάταξεν καὶ ἄλλους ἐφόνυσεν. Καὶ τῷ Ἀπριλίῳ μηνὶ ⁸⁹ ἐγένετο συμβολὴ τῶν δῆμων πρὸς ἀλλήλους ἐν δειλινῇ ⁹⁰ ἱππικῶν ἀγομένῳ· καὶ πολλοὶ ἀπέθανον ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, καὶ εἰς ἐργαστήρια εἰσῆλθον καὶ ἥρπαζον, εἴ τι εὗρισκον, ὑπάρχου δντος Ἰωάννου τοῦ ἐπιλεγομένου Κοκκοροβίου. Τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνὶ ⁹¹ καὶ ἡμέρᾳ γ', γέγονεν ⁹² τὰ ἐγκαίνια τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ἡ κατάθεσις τῶν ἁγίων λειψάνων Ἀνδρέου, Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου, τῶν ἁγίων ἀποστόλων. Καὶ διῆλθεν ⁹³ ὁ ἐπίσκοπος Μηνᾶς μετὰ τῶν ἁγίων λειψάνων καθήμενος ἐν ὁχήματι χρυσῷ βασιλικῷ διαλίθῳ κρατῶν τὰς τρεῖς ⁹⁴ θήκας τῶν ἁγίων ἀποστόλων εἰς τὰ γόνατα αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἐποίησε τὰ ἐγκαίνια.

A. M. 6043. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ἀπριλίῳ (9) ἰνδικτιῶνος δ' ἐπέμφθη Ναρσῆς ὁ κουβικουλάριος ἐν Ῥώμῃ ὁφείλων πολεμῆσαι τοῖς Γότθοις τοῖς παραλαβοῦσι τὴν Ῥώμην, ἐπειδὴ μετὰ τὸ παραλαβεῖν αὐτὴν τὸν Βελισάριον, πάλιν ἐπανέστησαν, καὶ παραλαβὸν αὐτὴν οἱ Γότθοι. Τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνὶ θ' (10) ἐγένετο σεισμὸς μέγας καὶ φοβερὸς ἐν πόσῃ τῇ χώρᾳ Παλαιστίνης καὶ Ἀραβίας καὶ Μεσοποταμίας καὶ Συρίας καὶ Φοινίκης, καὶ ἔπαθεν Τύρος καὶ Σιδὼν καὶ Βήρυτος καὶ Τρίπολις καὶ Βύβλος ⁹⁵. Καὶ ἀπέθανον ἐν αὐταῖς ἀνθρώπων πλῆθος πολλὰ. Ἐν δὲ τῇ πόλει Βόστρου ⁹⁶ ἀπεσπάσθη ἀπὸ τοῦ παρακειμένου τῇ θαλάσῃ ⁹⁷ ὄρους, τοῦ λεγομένου Λιθοπροσώπου, μέρος πολλὸν, καὶ εἰσῆνέχθη ⁹⁸ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπετέλεσε λιμένα, ὡς δύνασθαι ὁρμᾶν ἐν αὐτῇ πλοῖα πολλὰ παμμεγέθη. Οὐκ εἶχεν γὰρ αὕτη ⁹⁹ ἡ πόλις πρὸ τούτου λιμένα. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπέστειλεν χρήματα πρὸς τὸ ἀνεγείραι τὰ πεπτωκότα τῶν αὐτῶν πόλεων. Ἐφυγε δὲ ἡ θάλασσα εἰς τὸ πέλαγος ἐπὶ μίλιον ἕν. Καὶ ἀπώλοντο πλοῖα πολλὰ, καὶ πάλιν τῇ τοῦ Θεοῦ κελεύσει ¹⁰⁰ ἀποκατέστη εἰς τὴν ἰδίαν κοίτην.

A. M. 6044. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ἰνδικτιῶνος ιε' γεγόνασι τὰ ἐγκαίνια τῆς ἁγίας Εἰρήνης (11) πέραν ἐν Συχαῖς. Καὶ ἐξῆλθον τὰ ἅγια

VARIAE LECTIONES.

⁸⁸ ἐξεῖλησεν] ἐξῆλθεν vulg. ⁸⁹ δειλινῇ vulg. ⁹⁰ γέγοναν vulg., fort. γεγόνασι. ⁹¹ τρεῖς om. b. ⁹² Βύβλος; a, Βύβλις vulg. ⁹³ Βόστρου b. ⁹⁴ τῆς θαλάσσης e. ⁹⁵ εἰσῆνέχθη a, εἰσῆχθη vulg. ⁹⁶ ἡ αὕτη πόλις vulg. ⁹⁷ κελεύσει] βοηθεῖα b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(8) Alia ad rem præsentem spectantia refert Procopius, *De adif. Justiniani*, orat. 2.

(9) Astipulabitur Theophani additamentum Marcellinum, si Narsen hoc anno missum succedente bellum confecisse intelligas.

(10) Varios et ingentes per Phœnicem terræ mo-

tus, quibus Berytus et alia civitates corruerunt, describit Agathias lib. II, et maturis jam frugibus, prout τῷ Ἰουλίῳ μηνὶ, contigisse narrat.

(11) De templi hujus situ, conditu, ejus causâ, reliquiis, et variis ad illum eventibus Procopius orat. 2 *De adif. Justiniani*.

λείψανα ἐκ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας μετὰ τῶν δύο Ἀπατριάρχων Μηνᾶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀπολιναρίου τοῦ Ἀλεξανδρείας. Καὶ ἐκάθισαν ἀμφότεροι ἐν τῷ βασιλικῷ ὀχήματι κατέχοντες ἐν τοῖς γόνασιν αὐτῶν τὰ ἅγια λείψανα· καὶ ἦλθον ἕως τοῦ περάματος καὶ ἐπέρασαν, καὶ ὑπήντησεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς. Καὶ ἠνέψξαν (12) τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀγίας μάρτυρος Εἰρήνης. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐκαθάρισθη ὁ λιμὴν τοῦ Ἑβδόμου, καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ τελευτᾷ Μηνᾶς ὁ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐγένονεν αὐτῷ αὐτοῦ ὁ Εὐτύχιος ὁ ἀποκρισιάριος Ἀμασίας (13) μοναχὸς τῆς ἐν Ἀμασίᾳ μονῆς καὶ πρεσβύτερος τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, τοῦ λειψάνου Μηνᾶ ἔτι προκείμενου ἐν τῷ ἱερατεῖ. Καὶ τῷ Αὐγούστῳ μηνὶ ἐπινίκια ἦλθεν (14) ἀπὸ Ῥώμης Ναρσὴ τοῦ κουβουκουλαρίου καὶ ἐξάρχου Ῥωμαίων. Συμβαλὼν γὰρ πόλεμον μετὰ Τωτίλα ⁶³ ῥήγος τῶν Γότθων κατὰ κράτος ἐνίκησεν, καὶ ἔλαθεν τὴν Ῥώμην, καὶ ἐσφαξεν τὸν Τώτιλαν, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἡμαγμένα σὺν τῷ διαλίθῳ καμηλαυκίῳ (15) ἐπεμψεν ἐν Κωνσταντινουπόλει· καὶ ἐρρίψαν αὐς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως ἐπὶ σκεπέτου (16). Δεῖ δὲ ταγῆναι καὶ τοῦ Ἀνθίμου ἑτος εἰς τὸν πατριάρχην Μηνᾶν, ἵνα συσταθῶσι τὰ ἐκκαίδεκα ἔτη.

A. M. 6045. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκοπῶν Εὐτυχίου ἑτος δ'.

Τούτῳ τῷ ἔτει γέγονεν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμένη (17) πέμπτη σύνοδος κατὰ Ἀριγένους τοῦ παρὰ φρονος, καὶ Διδύμου τοῦ ἀπὸ ὀμμάτων, καὶ Εὐαγρίου, καὶ τῆς Ἑλληνόφρονος αὐτῶν ληρωδίας, καὶ αὐθις κατὰ τῶν ἀμεγάλων κεφαλῶν ⁶⁴. Βιγίλιος δὲ ὁ Ῥώμης τοῖς συνελθοῦσιν οὐ συνήδρευσεν· ἀπελύθη δὲ πολλῶν κινήσεντων (18) ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ ἐτελεύτησεν (19) τὴν ἐπὶ Ῥώμην ἀναλύων ὁδόν.

A. M. 6046. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Αὐγούστῳ ιε', ἡνδριτωῶν β', ὥρα μεσονυκτίου διαφανούσης ⁶⁵ Κυ-

tantibus vero duobus patriarchis Mena Cpoleos et Apollinario Alexandriae e Magna Ecclesia sanctæ reliquiæ processerunt. Sedebant autem illi in imperatoris currum sanctas reliquias genibus appositas sustentantes. Ad lemborum itaque stationem venerunt, et trajicientibus portum occurrit imperator. Solemni itaque ritu sanctæ Irenes ecclesiam aperuerunt. Eodem anno Hebdomi portus repurgatus. Eodemque tempore Menas episcopus Cpoleos defunctus est: in cuius locum suffectus apocrisiarius Amasæ, presbyter et monasterii ipsius Amasæ monachus, Eutyechius, eo ipso die, quo Menæ cadaver in sacris adytis adhuc expositum jacebat. Augusto mense triumphales nuntii et victoriæ monumenta Roma Cpolim delata, Narse nimirum eubiculario et Romanorum exarcho victore. Pugna siquidem cum Totila Gotthorum rege conserta, summam sibi sua virtute peperit victoriam, Romam recepit, Totilam interfecit, vestimenta quoque ejus adhuc sanguine tincta, pileolumque ejus gemmis ornatum Cpolim misit: quæ ad imperatoris pedes in secreto projecta sunt. Cæterum annum unum Anthimi in patriarchæ Menæ tempus conferri oportet, ut sexdecim annorum ratio constet.

A. C. 545. — Cpoleos episcopi Eutychiei annus primus.

Hoc anno sanctum et œcumenicum quintum concilium adversus dementem Origenem, Didymum oculorum lumine privatum, Evagrium eorumque deliria in gentilium mentem declinantia, et insuper adversus Acephalorum capita celebratum est. Congregatis vero Patribus haud simul consedit pontifex Romanus Vigilius: sed ab imperatore multis tumultuantibus dimissus, iter, quo Romam **194** pergitur, agens, in Illyrico diem extremum obiit.

A. C. 546. — Hoc anno, mensis Augusti decimo quinto (i), indictione secunda, illucescentis jam

VARIÆ LECTIONES.

⁶³ Τώτιλλα vulg. et sic ubique. ⁶⁴ κεφαλῶν om. e. ⁶⁵ διαφανούσης h.

JAC. GOARI NOTÆ.

(12) Ecclesia dedicata sit ejusdem ἀνοίξης, et orationis in ea faciendæ permissus. Euchologium ubi de templi dedicatione.

(13) Eutychiei Amaseni episcopi, ad synodum CP. procuratoris sive legati promotionem et gesta refert Eustathius apud Surium 6 Aprilis.

(14) Additamentum Marcellini ad annum Justiniani 25. Procopius lib. iii. *De bello Gotthorum*, ad finem.

(15) Alterius Gotthorum regis, Theodati nimirum pileolum διὰ τοῦτον expressum habes in numismatis forma apud Baronium ad annum C. 554 num. 72, καμηλαυκίου significatum reddit κίθαριν, περιθεμα κεφαλῆς, σκιάδιον, πλίδιον. Beda, *De tabern.* lib. iii, cap. In modum cassidis extenditur supra summitatem capitis. Ὅτι καλύπτει ἀνθέντα, interpretatur illustrissimus Trapezuntinus præsul: etymon retulimus ad euchologium.

(16) Anastasius cum reddat, coram senatu, legerit, ἐπὶ συγχλήτῳ, senatu assidente, remque spectante, quod et apertius sit. Buccardi conjectura ut legendum sit, ἐπιχειρῶντος, ut dicat auctor projectas ejusmodi Totilæ vestes ad pedes Justiniani velut insistentis, ac fastu conculcantis, nihil ad rem, aut e

decoro. Τὸ σέκρετον, cubiculum in palatio, quo ita vestes ejusmodi triumphali quadam specie illatæ sint, ac projectæ, spectantibus viris aulæ primariis. COMBEFIS.

(17) *Chronicon Alexandrinum* eodem anno synodum habitam testatur: de qua Evagrius lib. iv. Matthæus Blastares de hujus, et alterius ad annum Justiniani decimum conventibus habitis ita loquitur in proœmio Nomocanonis: Ἡ ἁγία πέμπτη σύνοδος πάντες καὶ ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν θεοφόρων Πατέρων συνδρομῇ ἐκρατύνετο· ὧν ἡγούντο τὰ πρῶτα μὲν Μηνᾶς, εἰτα Εὐτύχιος ἐκ διαδοχῆς τοὺς ἀρχιερατικούς τῆς βασιλευούσης Ἰουλιανῆς οὐλαχας· Sancta quinta synodus centum sexaginta quinque deiserorum Patrum cœtu coacta est: quorum duces fuere primo Menas, deinde Eutyechius clavum pontificium regiæ urbis ex successione gubernantes.

(18) Multis ultro citroque quæsitis; ut fieri solet cum quis alium in suam sententiam trahere conatur. Anast. multis motis; nec bene novus interpr. multis tumultuantibus. COMBEFIS.

(19) Anno succedente, ut vult Marcellini additamentum.

Dominici diei post mediam noctem tempore, terræ A motus contigit adeo horrendus, ut aedes plurimæ, balnea, ecclesiæ, mœnium urbis Cpoleos pars, quæ maxime ad Chrysen portam, damnum ingens passa fuerint, et eo plures oppressi perierint. Corruit etiam pars Nicomediæ maxima. Invaluit autem is terræ tremor diebus quadraginta, modicoque spatio ad mentem et pœnitentiam redierunt homines, publicis per vias precibus, ecclesiasticorum cœtum frequentia, diuturna in ecclesiis mora divinam opem implorantes: mox vero Dei clementiam experti in deteriora prolabeantur. Cæterum populo in campum enim precibus processionem agente huius terræ motus per annos singulos memoria renovatur. Porro Lazi a Romanis deficientes ob Joannis eorum præfecti avaritiam atque injustitiam, ad Persas transfugere: sed iterum intra eundem annum ad Romanorum partes redire: et expulsis Persis Romani castrum Petram cepere.

A. C. 547.—Hoc anno mensis Julii die undecimo, indictione tertia, in sacro conventu ad Sanctæ Euphemie Olybrii celebrato, vehemens factus est terræ motus. Ejusdem vero mensis decimo nono, tonitrua et fulgura plane horrenda visa, ventusque Libs terribilis adeo spiravit, ut crux intra Rusii portam affixa in terram deciderit.

A. C. 548.—Hoc anno, mense Julio, indictione quarta, Cesareæ in Palestina Judæi et Samaritæ tumultuati sunt, et factionis Prasinæ et Venetæ dissidia inter se simulantes, in Christianos urbis illius cives irruerunt, et multis eorum occisis, succenderunt ecclesias: Stephanum insuper ejusdem civitatis præfectum in prætorio occiderunt et facultates ejus omnes 195 depredati sunt. Ejus vero conjux Cpolim profecta imperatori adiiit, qui Amantium militiæ magistrum in Palestinam missum de Stephani cæde jussit inquirere. Sontes quos reperit, quosdam suspendio, alios capitis abscissione, truncatione membrorum nonnullos, plerosque

ριακής, ἐγένετο σεισμός φοβερός (20), ὥστε παθεῖν οἴκους πολλοὺς καὶ λουτρά καὶ ἐκκλησίας καὶ μέρος τῶν τειχῶν Κωνσταντινουπόλεως, μάλιστα τὰ τῆς Χρυσῆς πόρτης· καὶ πολλοὶ ἀπέθανον. Πέπτωκε δὲ καὶ Νικομηδίας μέρος πολύ. Ἐπεκράτησε δὲ ὁ αὐτὸς σεισμός ἡμέρας τεσσαράκοντα, καὶ πρὸς ὀλίγον οἱ ἄνθρωποι κατενύγησαν λιτανεύοντες καὶ προσεδρεύοντες καὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας μένοντες, καὶ πάλιν φιλανθρωπίας Θεοῦ γενομένης ἐπὶ τὸ χεῖρον γέγονασιν. Γίνεται δὲ καὶ ἡ μνήμη τοῦ σεισμοῦ τούτου κατ' ἔτος ἐν τῷ Κάμπῳ λιτανεύοντος τοῦ λαοῦ. Οἱ δὲ Λαζοὶ ἀθετήσαντες (21) Ῥωμαίους διὰ τὰς Ἰωάννου τοῦ ἀρχόντος αὐτῶν φιλαργυρίας καὶ ὁδίκας, καὶ πρὸς Πέρσας αὐτομολήσαντες, πάλιν τῷ χρόνῳ τούτῳ τοῖς Ῥωμαίοις προσεβόρυσαν (22), καὶ τὴν Πέτραν τῶν φρουρίων παρέλαβον οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ τοὺς Πέρσας ἀπῆλθαν.

A. M. 6047.—Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ἰουλίου ια', ἰνδικτιῶνος γ' (23), ἐν τῇ συνάξει τῆς Ἁγίας Εὐφημίας τοῦ Ὁροῦ α' (24) γέγονε σεισμός μέγας· καὶ τῷ αὐτῷ μηνὶ ιθ' ἐγένοντο βρονταὶ α' καὶ ἀστραπαὶ φοβεραὶ καὶ ἄνεμος Αἰφ' φοβερός, ὥστε πσεῖν τὸν σταυρὸν τὸν ἐσῶθεν ἱσταμένον τῆς πόρτης τοῦ Ὁροῦ (25).

A. M. 6048.—Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ἰουλίου ἰνδικτιῶνος δ' ἑστασίασαν Ἰουδαῖοι καὶ Σαμαρεῖται ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης, καὶ ποιήσαντες πρὸς ἀλλήλους ἐν τάξει Πρασινοθενέτων α' (26) ἐπῆλθον τοῖς Χριστιανοῖς τῆς αὐτῆς πόλεως, καὶ πολλοὺς ἀνείλυν, καὶ ἐκκλησίας κατέκαυσαν· Στέφανον δὲ τὸν ἐπαρχὸν α' αὐτῆς πόλεως ἐν τῷ Πραιτωρίῳ ἀνείλυν, καὶ τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ καθήρπασαν. Ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ ἀνελθοῦσα ἐν τῇ πόλει, προσῆλθεν τῷ βασιλεῖ· καὶ ἐκέλευσεν Ἀμαντίῳ τῷ στρατηλάτῃ κατελθεῖν ἐν Παλαιστίνῃ, καὶ τὸν φόνον τοῦ Στεφάνου α' ἐκζητῆσαι· ὅστις εὐρὺν τοὺς μὲν ἐφοῦρκει, τοὺς δὲ ἀπεκεφάλισεν, τοὺς δὲ ἡρωτηρίασεν καὶ

VARIE LECTIONES.

α' φιλαργυρίας καὶ om. b. α' τῷ χρόνῳ τούτῳ om. a. α' τῆς ἁγίας Εὐφημίας τοῦ Ὁροῦ f, τῆς ἁγίας τοῦ Ὁροῦ a, τῇ ἁγίᾳ τοῦ Ὁροῦ vulg., τῆς ἁγίας Εὐφημίας τοῦ Ὁλοβρίου conj. Goar. α' καὶ τῷ—βρονταὶ om. b. α' Προϊνέτων b. α' ἐπαρχὸν b, ὑπαρχὸν vulg. α' Στεφάνου ὑπάρχου a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(30) Quem Agathias memorat lib. ii et ad quem, nonnullaque præsentī anno gesta Justiniani imperii vicesimum et octavum subjungit.

(21) Procopius lib. ii De bello Persico, Agathias lib. iii.

(22) Iterum hoc anno ad Romanos accesserunt; cum scilicet ante defecissent, non ut intra eundem annum ambo hæc contigerint, ut sonant verba interpr. Videndus Procop. lib. ii Pers., ubi illam defectionem narrat, quanque male eo anno res Romanis cesserint Belisario duce, ac proditore Aretha Saraceno. COMBES.

(23) Judæorum defectionem geminam sub Justiniano memorat chronicon Alexandrinum pagg. 754 et 775. Consulendus Procopius, De adif. Justiniani lib. v. Videndus pariter Marianus Scotus ad annum 551.

(24) Barberinus codex legit, τῆς Ἁγίας τοῦ Ὁροῦ,

D Peyrezianus, τῆς Ἁγίας Εὐφημίας τοῦ Ὁροῦ. Locis itaque corruptis iterum interpolatur, τῆς ἁγίας Εὐφημίας τοῦ Ὁλοβρίου. Edes quippe Euphemie CP. dicatas tres reperio, 1. in Hippodromio, 2. ad Petram, 3. Olybrii nomine. Hæc a Thecla Eudoxie filia fundari cœpta, ab Olybrio magistro, ne ruinas polius quam ædificium promitteret, omni lapidum et marmorum ornatu postmodum absoluta fuit, et amplis opibus dotata. Origines Constantinop.

(25) Cedr., τῆς Χρυσῆς πόρτης. COMBES.

(26) Ut Prasini Venetos insequerentur, hi vero in Prasinos insurgentes mutuis cadibus per civitates nonnunquam se conficiebant, et civium sanguine cuncta fœdabant: ita Judæi et Samaritæ Christianos in Palestina ad necem quaerentes, his vitam et religionem timentibus, bellum civile et utrique parti exitiosum excitaverunt ἐν τάξει Πρασινοθενέτων.

ἐδήμυσεν. Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐν πᾶσι τοῖς ἀνατολικοῖς μέρεσιν ⁷¹. Τῷ δὲ Δεκεμβρίῳ μηνὶ ἐγένετο θνήσκει ἀνθρώπων ἐν διαφόροις πόλεσιν, μάλιστα δὲ τῶν παίδων. Ὁμοίως καὶ τῷ Μαΐῳ μηνὶ ἐγένετο σπάνις ἄρτου ἐν Βυζαντίῳ. Καὶ ἐστενωθήσαν καὶ ἐκραζύν τῷ βασιλεῖ· *Δέσποτα, εὐθηνίαν τῇ πόλει*. Καὶ ἀνέσκαψαν τὸν ὑπαρχον (27) ἐν γενεθλιακῇ θεωρίῳ, ὅντων ἐν τῷ ἱππικῷ καὶ πρεσβευτῶν τῶν ⁷² Περσῶν. Καὶ ἀγανακτήσας ὁ βασιλεὺς κελεύει Μουσουλὴν τῷ ὑπάρχῳ ⁷³ (28) κρατῆσαι τοὺς τοῦτο ποιήσαντας, καὶ ἐκολάσθησαν. Ἐλύπησαν γὰρ τὸν βασιλέα, ὅτι ἐπὶ τοῦ πρεσβευτοῦ τῶν Περσῶν κατέκραζον αὐτῷ οἱ δῆμοι. Οἶκον μὲν καὶ λάρου καὶ παντοίου εἶδους εὐθηνία ἦν, σίτου δὲ καὶ κριθῆς λείψι. Τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνὶ γ', ἡμέρα ε', ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ φοβεραὶ, ὥστε πολλοὺς βλάθῃναι, καὶ βροχὴ πολλή, ὥστε ἀπὸ πολλῆς ἀβροχίας οὖσαν ⁷⁴ χορσθῆναι τὴν γῆν.

horrenda excitata, ut multi damnum paterentur : imber quoque ita copiosus, ut imbris inopia laborans terra, aquis plane exsaturata fuerit.

A. M. 6049. — *Ρώμης ἐπισκόπου Πελαγίου* ⁷⁵ *ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Δεκεμβρίῳ ⁷⁶ 5' εἰς τὴν μνημὴν τῆς κόνεως ⁷⁷ (29) ἐτελεύτησεν ὁ Τιμόθεος ἐξερχόμενος τῶν μοναστηρίων καὶ ἡγούμενος τῆς Δαλμάτου μονῆς· καὶ ἐγένετο ἀντ' αὐτοῦ Ἀνθῆμος Ἐγκλειστος τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου. Καὶ ἐφάνη πῦρ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς εἶδος λόγῃς ἀπὸ ἄρκτου ἕως δυσμῶν. Καὶ τῷ Ἀπριλλίῳ μηνὶ ἡμέρα β' ἐγένετο σεισμὸς φοβερός καὶ ἀβλαβής.

A. M. 6050. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, ἡμέρα 5' (30), Ἰνδικτιῶν 5', γέγονε σεισμὸς μέγας διαφαίνοντος ⁷⁸ τοῦ Σαββάτου. Καὶ τῷ Δεκεμβρίῳ μηνὶ 18' γέγονεν ἕτερος σεισμὸς φοβερός πάνυ, ὥστε παθεῖν τὰ δύο τεῖχη Κωνσταντινουπόλεως, τὸ τε Κωνσταντινιανὸν καὶ τὸ ὑπὸ Θεοδοσίου κτισθέν. Κατέπεσον δὲ ἐν Ἐξαίρετῳ ἐκκλησίαι (31), καὶ τὰ ἐπέκεινα τοῦ Ἐδδόμου καὶ ὁ Ἅγιος Σαμουὴλ, καὶ ἡ Ἁγία Θεοτόκος τῶν Πεταλῶ, καὶ τοῦ Ἀγίου Βικεντίου, καὶ πολλὰ θυσιαστήρια ἐκκλησιῶν καὶ κιβώρια ⁷⁹ (32),

A facultatum amissione multavit : ex quo metus ingens in partes omnes orientales incubuit. Ceterum mense Decembri variis in civitatibus hominum, maxime vero puerorum, mortalitas pervagata est. Maio pariter mense panis raritas Byzantium afflixit : populusque in angustias coniectus, ad imperatorem vociferatus est : *Domine, da urbi abundantiam*. Tum in ipsis natalitiis spectaculis, Persarum legatis in circo considentibus, praefecti domum everterunt : ex quo indignatus imperator praefectum Musonium tetrum adeo facinus aggressos detinere, et in eos severius animadvertere iussit. Imperator siquidem indoluit populi factiones coram Persarum legato in eum impudenter vociferatas : vini etenim, laridique, et cujuslibet ciborum speciei ubertas erat quam maxima : tantum frumenti et hordei penuria. Julii demum mensis die decimo tertio, hebdomadis quinto, fulgura et tonitrua adeo horrenda excitata, ut multi damnum paterentur : imber quoque ita copiosus, ut imbris inopia laborans terra, aquis plane exsaturata fuerit.

A. C. 549. — *Romae episcopi Pelagii annus primus.*

Hoc anno, mensis Decembris die sexto, monasteriorum praefectus et Dalmati monasterii privatim praepositus Timotheus ad pulveris igniti memoriam obiit : et in ejus locum Anthymus ejusdem monasterii inclusus suffectus est. Ignisque in caelo apparuit in lanceae specie a septentrione ad occasum : et Aprilis mensis die secundo, horrendus exstitit terrae motus, a quo nullum illatum periculum.

A. C. 550. — Hoc anno, mensis Octobris die sexto, indictione sexta, sub Sabbati crepusculum ¹⁹⁶ ingens terrae motus exstitit : et mensis Decembris quarto decimo, alius pariter fuit plane horrendus : adeo ut duo muri Cypoleos urbis, qui nimirum Constantinianus, et qui a Theodosio dicitur exstructus, damnum paterentur. Ruinam vero expertae sunt quae in Exereto ecclesiae, et quae protenduntur Hebdomum ultra : sancti Samuelis sanctaeque Deiparae, cui ex Petala nomen, sancti

VARIÆ LECTIONES.

⁷¹ μέρεσιν] πόλεσι b. ⁷² τῶν om. a. ⁷³ ὑπάρχῳ b. ⁷⁴ οὖσαν] fort. παθοῦσαν. ⁷⁵ Νοεμβρίῳ b. ⁷⁶ κόνης b. ⁷⁷ διαφαινόντος c. ⁷⁸ κιβώρια vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(27) *Diris devoverunt, ac officio movendum conamantur*; velut ejus culpa deesset urbi conneatus. Vox est in ejusmodi auctore familiarissima, nec bene hic reddita, *praefecti domum everterunt*. Res tota in circo gesta, ubi eidem praefecto injuncta in eos qui tumultuati essent, animadversio; non quia ejus everterant domum, sed quia sub conspectum Persarum κατέκραζον αὐτῷ; ita in eum, atque adeo imperatorem, vociferati erant. **COMBESIS.**

(28) Ad quem novella 134 scripta est.

(29) Nomen appellativum existimo τὸ κόνεως, et pulverem significare : quod ex variis lectionibus, quibus etiam κόνης in Vat. legitur, ejusdem apud recentiores significantiae, colligo. Erit itaque μνήμη τῆς κόνεως, sive κόνης, pulveris, olim e caelo decidit, ut etiam terrae motus celebratur, memoria.

D Videsis historiam ad annum Leonis 17, pag. 103.

(30) Motum illum ample describit Agathias lib. v sub initium. — Male hæc expressa ex Reg. altero, numero diei hebdomadae cum numero diei mensis confuso : *mensis Octobris die decima nona, hebdomadae die sexta*, quomodo etiam bene expressum pag. 197. **COMBESIS.**

(31) Vix adduci possim, ut cum interprete loci proprium existimem, malimque, praesertim ecclesiae; quarum subinde ruinas percenset. Sic et Cedr. ἐκκλησίαι· πολλαὶ· corrueunt multae ecclesiae. Certe ad bonae grammaticae leges scribendum erat, αἱ ἐν Ἐξαίρετῳ ἐκκλησίαι, ut et paulo inferius. **COMBESIS.**

(32) Κιβώριον monumenta, vel templa, ex translatio usu, Meursius haud satis apte interpretatur. Κιβώριον, ornatus est altaris, trullus nimirum eidem impositus, et columnis quatuor ad ejus angulos

πεπλεγμένας. Ἡ δὲ λοιπὴ φορεσία αὐτῶν ὁμοία τῶν λοιπῶν Οὐννων⁸⁷. Οὗτοι φυγόντες ἐκ τῆς Ἰβίας χώρας ἦλθον εἰς τὰ μέρη Σκυθίας καὶ Μυσίας, καὶ ἐπεμψαν πρὸς Ἰουστινιανὸν πρέσβεις δεχθῆναι αὐτούς. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ (39) γέγονεν θνήσκis ἀνθρώπων ἀπὸ βουδῶνος, μάλιστα δὲ τοῖς νέοις, ὥστε μὴ ἐπαρκεῖν τοὺς ζῶντας θάπτειν τοὺς τεθνεῶτα· ἐκράτησεν δὲ ἡ θνήσκis ἀπὸ μηνὸς Φεβρουαρίου ἕως μηνὸς Ἰουλίου.

ex 197 habuone lues in homines, maxime juvenes, flacerent vivi: obtinuit vero et invaluit a Febuario ad

A. M. 6051. — Τοῦτω τῷ ἔτει μηνὶ Ματίῳ ζ' (40), ἡμέρᾳ γ', ὥρα πέμπτη φιλοκαλουμένου τοῦ Τρούλλου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας (ἦν γὰρ διεβήγγυμένος⁸⁸ ἐκ τῶν γενομένων σεισμῶν) ἐργαζομένου⁸⁹ τῶν Ἰσαύρων, ἔπεσιν τὸ ἀνατολικὸν μέρος· τῆς προὔποστολῆς⁹⁰ τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, καὶ συνέτριψεν τὸ κιθώριον καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ τὸν ἀμβωνα. Καὶ κατεγινώσκοντο οἱ μηχανικοὶ⁹¹, ὡς⁹² ὅτι περ ὑποκάτωθεν⁹³ οὐκ ἐποίησαν τὴν κρέμασιν φυγόντες τὴν ἔξοδον, ἀλλ' ἐτρέπησαν τοὺς πινσοὺς τοὺς βαστάζοντας τὸν τρούλλον, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐδάσταξαν⁹⁴. Λοιπὸν συνιδὼν ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς ἠγγείρεν ἄλλους πινσοὺς, καὶ ἐδέξατο τὸν τρούλλον, καὶ οὕτως ἐκτίσθη, ὑψωθείς πλέον εἰκοσι πόδας εἰς ἀνάβασιν ἐπάνω⁹⁵ τοῦ πρώτου κτίσματος.

piissimus imperator extruxit, quæ trullum deinceps pedes altior, quam in priori ædificatione antea fuerat.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐπανάστησαν Οὐννοι καὶ Σκλάβοι (41) τῇ Θράκῃ πλήθῃ⁹⁶ πολλὰ, καὶ ἐπολέμησαν αὐτὴν, καὶ πολλοὺς ἐφόνευσαν καὶ ἤχμαλῶτευσαν. Ἐπίασαν δὲ καὶ⁹⁷ Σέργιον τὸν στρατηλάτην υἱὸν Βάρχου τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ τὸν Ἐδερμᾶν τὸν στρατηγὸν Καλοποδίου τοῦ ἐνδοξοτάτου κουβικουλαρίου καὶ πραιποσίτου. Εὐρόντες δὲ τοῦ τεύχους τοῦ Ἀναστασιακοῦ (42) τόπους τινας πεπτωκότας ἐκ τῶν σεισμῶν, εἰσελθόντες ἤχμαλῶτευσαν ἕως Δρυπίας⁹⁸ καὶ Νυμφῶν καὶ Χιτουκώμεως⁹⁹ (43) καὶ πάντες ἔφυγον ἐν τῇ πόλει μετὰ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν.

A Cpolim advenit: et ad ejus spectaculum, quod nusquam visi fuissent hujus formæ homines, cuncta urbs effusa est. Comas siquidem a tergo longas admodum tæniis revinctas et implexas gestabant: reliquus licet habitus Hunnico similissimus conspiceretur. Illi porro relicta patria religione in Scythiæ Mysiæque partes se conferentes, ut humanius in iis provinciis admitterentur, ad Justinianum legatos destinaverunt. Cæterum mense Febuario mortifera grassata est: adeo ut sepeliendis mortuis non suffusque mensem Julium.

A. C. 531. — Hoc anno, mensis Maii die septimo (j), hebdomadis tertio, hora post exortum quinta, suis pene jam ornamentis perfecti et Isaurorum opera bene instructi Magnæ ecclesiæ Trulli (disruptus enim et hiatu deformis ex terræ motuum concussione cernebatur) pars orientaliior contractæ ad sanctum altare testudinis decidit in terram. Molis ejusmodi collabente ruina ciborium, sancta mensa, et ambo comminuta sunt et plane contrita. Tantæ porro jacturæ incusabantur architecti, quod, ut sumptibus parcerent, pilarum capita ad trulli radices non solide per omnes partes compegissent: sed eas pilas, quæ trullum suffulciunt, fenestris et aperturis reliquissent hiantes, ex quo sustentando trullo non fuere satis. Hoc animadverso, pilas alias exceperunt: atque ita instauratus est viginti

Hoc etiam anno Hunni et Sclavi cum maximis copis in Thraciam irruentes eam bello vastaverunt, multosque homines vel occiderunt, vel in captivitate abduxerunt: sed et Sergium militiæ magistrum, Bacchi senioris filium, et Ederman ducem Calopodii clarissimi cubicularii et præpositi filium ceperunt. Cumque partes quasdam muri Anastasiani terræ motibus collapsas reperissent, per eas ingressi, in potestatem suam redegerunt loca ad Drypium, Nymphas et Chittus vicum sita: cunctique facultatibus secum asportatis in urbem confugerunt.

VARIE LECTIONES.

⁸⁷ τοῖς λοιποῖς Οὐννοῖς α, αὐτῶν λοιπῶν Οὐννων f. ⁸⁸ διεβήγγυμένος a, διαερρηγμένος vulg. ⁸⁹ ἐργαζομένων b. l. desinit lacuna codicis A. ⁹⁰ πρὸ ὑποστολῆς A. ⁹¹ μηχανικοὶ χειμερικοὶ A f. ⁹² ὡς A. καὶ vulg. ⁹³ ἀποκάτωθεν A. ⁹⁴ οὐκ ἐδάσταξαν A f, οὐ κατεβίσταξαν vulg. ⁹⁵ ἐπάνω om. b. ⁹⁶ πλήθῃ πολλὰ, καὶ ἐπολ. αὐτὴν A. καὶ ἐπολ. αὐτ. πλ. πολλὰ vulg. ⁹⁷ καὶ ante Σέργιον add. ex A. ⁹⁸ Δρυπίας A. ⁹⁹ Χιτουκώμεως A e, Σίτου κωμέως f, Χιτοῦ κώμης vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

μένα εἰς τὸ εἶργειν τι τῶν ἀποδιδρασχόντων ἐπινενομήμενα· Funiculos (armillas absone reddidit interpres) auro implexos, quibus quod fluxum est, vagum, et volitans innectitur. Quale togarum sinus, cincinni capillorum, laxæ vestes, etc. Interpres iterum perabsurde: ut eos a se deficere impediret. Corippus lib. i, de Avarum capillis prandeo revinctis:

Colubrimodis Abarum gens nexa capillis.

Hinc ἀκτερχομένη Ἀδάρων στρατόν, inlonsum Abarum exercitum vocat Florilegi epigram. 16, lib. iv.

(39) Ex Agathiae lib. v, sub initium: Eodem anno, vere jam ineunte, derrepente, et iterato urbem pestilens morbus invasit, etc., quo nimirum terræ motu urbs concussa est.

(40) Sanctæ Sophiæ templi motu superioris anni fissuram excitatam dum repararet Justinianus, ea

D contigit ruina quam breviter attingit auctor: fusius descripsit Agathias loco citato, et Procopius De adif. Justiniani lib. i; Evagrius lib. iv; graphice præ omnibus refert Codinus opusculo De templo Sanctæ Sophiæ.

(41) Totam historiam ordine copioseque pertexit Agathias, cujus lib. v ea solum quæ præsentī ac superiore anno contraxit Theophanes, prolixo dicendi genere recensentur, et præcedentibus seu tempore connexis adjunguntur. Sclavos porro Agathias vocat Cotriguros Hunnos.

(42) Muri illius, Longi cognomento, ab Anastasio extructi, cujus conditum, longitudinem, munita, utilitatem refert Evagrius lib. iii, cap. 38; Orig. CP.; Procopius De adif. Justiniani lib. iv; Agathias et alii.

(43) Chetumēsum appellat Agathias.

Quamobrem imperator multos ex civium numero delectos ad Longum murum misit : ibi commissa pugna multi Romanorum et scholariorum ceciderunt. Postremum autem iubente imperatore ciboria argentea et sanctæ mensæ pariter ex argento, quæ extra civitatem in ecclesiis erant, suis locis exportatæ sunt : portas vero omnes Theodosiani muri defenderunt scholæ, protectores, numeri et universus senatus. Sed cum barbaros illic pertinaciter permanere videret imperator, **196** patricium Belisarium una cum aliis senatus contra ipsos progredi jussit. Porro Belisarius sumptis omnibus equis, tam imperatoris, quam circi, sed et sacrarum domorum, necnon uniuscujusque hominis privati, cui fuit equus in potestate, populoque armis instructo, ad Chitti pagum profectus est : ibique vallo se munivit : tum quosdam ex barbaris capere et interficere cepit : quin etiam arbores cædi, et pone exercitum in terram trahi imperavit : ex quo pulvis ingens vento excitatus et in barbaros delatus super eos incubuit : qui cum maximas copias inde adesse existimarent, in fugam versi, ad regionem sancti Stratonici, ad Decatum recessere. Ac cum subinde a speculatoribus rescivissent Cpoleos muros magno militum numero esse defensos, Tzurulum et Arcadiopolim et sanctum Alexandrum Zupparorum versus digressi sunt : ibique castris positus usque ad Pascha substitere. Peracto festo Paschali imperator cum universis civibus urbe relicta, Selybriam perrexit ad reparandas Muri longi ruinas qua parte barbari ingressi fuerant : quare pedem retulerunt, et trans murum abierunt. Ibi mansit imperator ad Augustum usque mensem : similiter et barbari usque ad mensem Augustum extra urbem circumvagabantur. Cæterum imperator bipoppes naves confici, iisque in Danubio adversos Hunnos, si quando transfretarent, excipi, et cum eis manus jussit conseri. His auditis barbari missis legatis potiverunt, ut sibi reditus tuto permitteretur, et Danubium trajicerent. Misit ergo imperator Justinum nepotem suum et curopalatem : eosque dimisit incolumes.

A. C. 552. — *Antiochiæ episcopi Anastasii annus primus.*

Α τοῦτο δὲ γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἐδημότευσε (43*) πολλοὺς, καὶ ἐπεμψεν εἰς Μακρὸν τεῖχος (44)· καὶ συγκροῦσαντες πόλεμον ἐκεῖ πολλοὶ ἀπέθανον τῶν Ῥωμαίων καὶ σχολαρίων. Λοιπὸν ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς καὶ κατηνέχθησαν τὰ ἀργυρὰ κιθῶρια ¹, καὶ αἱ ἄγαι τράπεζαι αἱ ἀργυρὰ ἐξω τῆς πόλεως, καὶ παρεφύλαττον τὰς πόρτας πάσας τοῦ τεῖχους τοῦ Θεοδοσιακοῦ (45) αἱ σχολαὶ καὶ οἱ προτείκτορες καὶ οἱ ἀριθμοὶ καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος· ἰδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ὅτι ἐπιμένουσιν ² οἱ βάρβαροι, ἐκέλευσε Βελισάριον τὸν πατρικίον ἐξελεῖν κατ' αὐτῶν μετὰ ἐτέρων τῆς συγκλήτου ³. Ὁ δὲ Βελισάριος ἔλαβεν πᾶσαν τὴν ἵππον, τὴν τε βασιλικὴν καὶ τοῦ ἱππικοῦ (46) καὶ τῶν ⁴ εὐαγῶν οἰκῶν καὶ παντὸς ἀνθρώπου, ὅπου ἦν ἵππος· καὶ ὀπίσας λαβὼν, ἐξῆλθεν εἰς Χιτούκωμιν ⁵· καὶ ἐποίησεν φουσατόν ⁶ (47), καὶ ἤρξατο πιέζειν ⁷ ἐξ αὐτῶν τινὰς καὶ φονεῦειν. Καὶ ἐκέλευσεν κοπήναι δένδρα, καὶ σύρεσθαι ὀπισθεν ⁸ τοῦ ἐξερχέτου αὐτῶν ⁹, καὶ ἐγέγετο ἐκ τοῦ ἀνέμου κονιορτὸς μέγας, καὶ ἐπῆγεν ἐπάνω τῶν βαρβάρων. Οἱ δὲ νομίσαντες ὅτι πλῆθος πολὺ εἰσιν, ἐφυγον· καὶ ἦλθον εἰς τὰ μέρη τοῦ ἁγίου Στρατονίκου εἰς τὸ Δέκατον. Μαθόντες δὲ ἐκ τῶν κατασκόπων, ὅτι παραφυλακὴ πολλὴ ἔστιν εἰς τὰ τεῖχη Κωνσταντινουπόλεως, ἦλθον εἰς τὰ μέρη Τζουρουλλοῦ καὶ Ἀρκαδίουπόλεως καὶ τοῦ ἁγίου Ἀλεξάνδρου Ζουπαρῶν, καὶ ἔμειναν ἐκεῖ παρακαθήμενοι ἕως τὸ ἅγιον Πάσχα. Μετὰ δὲ τὴν ¹⁰ ἑορτὴν τοῦ Πάσχα ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες τῆς πόλεως σὺν αὐτῷ ἐν Σηλυμβρία ἐπὶ τὸ κτίσαι τὸ τεῖχος τὸ μακρόν· ὅθεν οἱ βάρβαροι εἰσῆλθον. Καὶ ἔμεινεν ὁ βασιλεὺς ἐκεῖ ἕως τοῦ Ἀυγούστου μηνός· ὁμοίως καὶ οἱ ¹¹ βάρβαροι ἐξω τῆς πόλεως περιεπόλευσον ἕως τοῦ Ἀυγούστου. Λοιπὸν ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς γενέσθαι πλοῖα διάπρυμνα ¹² (48), ὥστε ἀπελθεῖν εἰς τὸν Δανουβίον, καὶ ἀπαντῆσαι τοῖς βαρβάροις ¹³ περῶσι, καὶ πολέμῃσαι αὐτούς ¹⁴. Τοῦτο γνόντες οἱ βάρβαροι, παρέχάλεσαν διὰ πρεσβευτοῦ ἀκινδύνως ἕως αὐτοὺς περᾶσαι τὸν Δανουβίον. Καὶ ἐπεμψεν Ἰουστίνον τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ καὶ κουροπαλάτην ¹⁵, καὶ διέσωσεν αὐτούς.

A. M. 6052. — Ἀντιοχίας ἐπισκόπου Ἀναστασίου ἔτος α'.

VARIE LECTIONES.

¹ ἀργυρὰ κιθῶρια vulg. ² μένουσι A. ³ μετὰ καὶ ἄλλων συγκλητικῶν a. ⁴ τῶν add. ex A. ⁵ Χιτούκωμιν A. Χιτὸν κώμην vulg. ⁶ φουσατόν A. φουσατόν vulg. ⁷ πιάνειν A. ⁸ ὀπίσω a. ⁹ αὐτῶν αὐτοῦ a. ¹⁰ τὴν add. ex A. ¹¹ καὶ οἱ A. δὲ οἱ vulg. ¹² διάπρυμνα A a, διάπρυμνα f, διπρυμνα vulg., ἀμφίπρυμνα Agath. p. 327. ¹³ τοῖς βαρβάροις περῶσι [fort. περῶσι] A, τοὺς βαρβάρους περῶσι f, τοὺς βαρβάρους εἰ περῶσι vulg. ¹⁴ αὐτοὺς A a f, αὐτοῖς vulg. ¹⁵ κουροπαλάτην] χοροπαλάτην A, κυροπαλάτην vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(43*) Ex plebeis, rusticis, et circi factionariis tumultuarium coegit exercitum.

(44) Anastasiacum, de quo nuper.

(45) Muri a Theodosio reparati ad Chrysen portam, quæ boream et occidentem respicit, qua barbaros expectabant irrupturos. Agathias.

(46) Equos circensibus ludis peragendis dicatos.

Qua dictione nulla per hoc opus frequentior.

(47) Agathias : *Belisarius haud procul ab urbe ad Chetunesum (id loci nomen) positis castris, etc.*

(48) Agathias, *amphiprora* : quæ non inversa, sed transposito temone proram in puppim mutent. Horum figuram exhibet Claudius Morizotus in *Orbe maritimo*.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἤρξατο ὁ βασιλεὺς κτίζειν (49) Α τὴν γέφυραν τοῦ Σαγάρεως ποταμοῦ. Καὶ ἀποστρέψας τὸν αὐτὸν ποταμὸν ἐν ἄλλῃ κοίτῃ, ἐποίησεν καμάρας φοβεράς πέντε, καὶ ἐποίησεν¹⁸ αὐτὸν δι-οδεύεσθαι, ξυλλίνης πρότερον οὕσης τῆς γεφύρας.

A. M. 6053. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Σεπτεμβρίῳ θ', ἡμέρᾳ ε', Ἰνδικτιῶνι θ', ἐφημέριον¹⁷ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅτι ἐτελεύτησεν ὁ βασιλεὺς (50). Ἦν γὰρ ἐλθὼν ἀπὸ τῆς Θράκης, καὶ οὐδένα ἐθεώρει. Καὶ λοιπὸν οἱ δῆμοι ἤρπασαν τοὺς ἄρτους αἰφνίδιον ἐκ τῶν ἀρτοποιείων καὶ μαγχιπίων¹⁸. καὶ περὶ¹⁹ ὥραν τρίτην οὐχ εὗρίσκειτο ἄρτος ἐν πόλει τῇ πόλει, καὶ βροχὴ μεγάλη τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐγένετο²⁰. Ἐκλείσθησαν δὲ καὶ τὰ ἐργαστήρια, καὶ ἐβρυσθήθη τὸ παλάτιον, ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῆς συγκλήτου ἐθεώρει τὸν βασιλέα διὰ τὸ κεφαλαγήσασθαι²¹ αὐτόν. Ἐκ τούτου ἐπίστευον ὅτι ἀπέθανεν. Περὶ ὥραν δὲ ἐνάτην συμβούλιον ἐποίησεν ἡ συγκλήτος, καὶ ἀπέστειλεν²² τὸν ἐπαρχον, καὶ ἐποίησεν φῶτα ἄφαι εἰς πᾶσαν τὴν πόλιν, ὅτι ὕγιανεν ὁ βασιλεὺς (51). Καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ κατεστάθη²³ ἡ πόλις ἐκ τῆς ταραχῆς. Μετὰ δὲ τὸ ὑγιαίνει τὸν βασιλέα, Εὐγένιος ὁ ἀπὸ ὑπάρχων διέβαλλε Γεώργιον τὸν κουράτωρα τῶν Μαρίνης (52) καὶ Λιθέριον²⁴ τὸν κουράτωρα τῶν Ἀντιόχου, ὡς θελήσαντας²⁵ ποιῆσαι βασιλέα Θεόδωρον τὸν υἱὸν Πέτρου μαγίστρου, ᾧ συνεφώνησεν καὶ Γερόντιος ὁ ἐπαρχος²⁶ τῆς πόλεως. Ζητηθείσης δὲ τῆς ὑποθέσεως καὶ μὴ ἀποδειχθείσης, ἤγανακτήθη ὁ Εὐγένιος, καὶ ἐδημεύθη ὁ οἶκος αὐτοῦ. Προσφυγῶν δὲ ἐκεῖνος τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐσώθη. Τῷ δὲ Δεκεμβρίῳ μηνὶ γέγονεν ἐμπυρισμὸς μέγας ἐν τῷ λιμένι Ἰουλιανοῦ, καὶ πολλοὶ οἶκοι²⁷ ἐκάησαν καὶ ἐκκλησίαι²⁸ ἀπὸ ἀρχῆς τοῦ λιμένος ἕως τοῦ Πρόδου²⁹. Γέγονε δὲ καὶ θανατικὸν μέγα ἐν τῇ Κιλικίᾳ καὶ Ἀναζαρβῷ, καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ μεγάλῃ καὶ σεισμοί, καὶ συν-έβαλλον κατ' ἀλλήλων οἱ ὀρθόδοξοι καὶ οἱ Σευηριανοί, καὶ πολλοὶ φόνοι γέγοναν. Καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς Ζήμαρχον³⁰ (53) τὸν κόμητα³¹ τῆς ἀνατολῆς ἐκώλυσεν³² τοὺς ἀτάκτους, καὶ πολλοὺς ἐξώρισεν καὶ ἐδήμευσεν καὶ ἡκρωτηρίασεν³³.

A. M. 5034. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ

Hoc anno pontem ad Sagarin fluvium cepit im-
perator construere : et flumine in alium alveum
abducto, arcus quinque mirabiles ac stupendos
excitavit, per quos faciles esset ad utramque ripam
transitus : cum pons tantum ligneus antea fuis-
set.

A. C. 553. — Hoc anno, mensis Septembris die
nono, hebdomados quinto, indictione nona, impe-
ratorem obiisse per 199 Cpolim rumor sparsus
est. E Thracia quippe in urbem redux, conspicuum
nemini se fecerat. Plebs itaque confusa ex officinis
et mancipiis sive pistrinis panes diripuit, et a ter-
tia jam diei hora nullibi civitatis reperiebatur panis,
et copiosus admodum imber eo die decidit. Officinæ
demum omnes clausæ : rumorque ex palatio ma-
navit, ad imperatoris conspectum, quod capitis
dolore vexetur, ex senatu admitti neminem, ex quo
eum ex humanis sublatum arbitrabantur. Circa
nonam vero horam senatus, inito super ea re con-
silio, præfectum misit, qui pro imperatoris salute,
per totam urbem faces et lumina jussit accendi : et
hoc pacto ex tanto tumultu ad pristinam tranquil-
litatem urbs rediit. Integra demum imperatori re-
stituta valetudine, Eugenius ex præfecto curato-
rem palatiorum Marinæ Georgium et Antiochi cu-
ratorem Ætherium, quasi magistri Petri filium
Theodorum ex Geronii urbis præfecti consilio
imperatorem creare attentassent, accusavit. Facto
de crimine diligenti examine, nec eo comprobato,
Eugenius invidia non plene liberatus, domum pu-
blice proscriptam amisit : is vero ad ecclesiam
confugiens, salutem consuluit. Mense autem Decem-
bri magno incendio in portu Juliani excitato, multæ
domus et ædes sacræ multæ a portu extremo usque
ad Probi conflagarunt. Mortifera quoque lues per
Ciliciam et Anazarbum grassata est : terræ motus
Antiochiam magnam concusserunt : contentione
insuper inter Severianos et orthodoxos orta, mul-
tæ cædes utrinque perpetratæ. Imperator autem
Zimarcho orientis comite misso, seditiosos, multis
ex illis in exsilium actis, bonis eorum publicatis,
membris quoque amputatis castigavit.

A. C. 554. — Hoc anno, mensis Octobris die

VARIÆ LECTIONES.

¹⁸ ἐποίησεν] ἤγειρεν A, ἦλπισ A f. ¹⁷ ἐφημέριον A, ἐφημήθη vulg. ¹⁸ μαγχιπίων A, μανχιπίων
vulg. ¹⁹ καὶ περὶ A, καίπερ vulg. ²⁰ ἐγένετο add. ex A. ²¹ κεφαλαγήσασθαι A. ²² ἀπέστειλεν τὸν
ἐπαρχον A, ἐπεμψεν τὸν ὑπαρχον vulg. ²³ κατέστη A. ²⁴ Ἐθέριον A. ²⁵ θελήσαντα A b. ²⁶ ἐπαρχος A,
ὑπαρχος vulg. ²⁷ οἶκοι] τόποι A b. ²⁸ καὶ ἐκκλησίαι add. ex A. ²⁹ τὸν Πρόδου A. ³⁰ Ζήμαρχον A.
³¹ κόμητα A, κόμητα vulg. ³² ἐκώλυσεν A b. ³³ καὶ ἐδ. καὶ ἡκρ. om. a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(49) Difficilem conditu pontis molem, ejusque D
amplitudinem eneitur Procopius *De ædif. Justin.*
lib. v; *Sangarim* scribit ille, *Suidas* : *Σαγγάριος*.

(50) Eam Justiniani ægritudinem, qua velut inter
cadavera jacens reputatus fuerit, mem. at Proco-
pius *De ipsius ædific.* lib. i; annum tamen non ob-
servat, quem 54 imperii iubens annuit Baronius.

(51) Obscurius redditum, pro salute imp. Melius
Anast., quoniam servus factus est imp., seu, gau-
dio redditæ illi sanitatis. *CONNÆVIS.*

(52) Domus, facultates, prædia hæreditatis vel
publicationis jure principis fisco adjudicata ratio-

nalibus, sive curatoribus rerum privatarum domus
Augustæ committebantur curanda. Ejus generis
fuerunt, quæ Marinæ Augustæ, Arcadii filia, de
qua *Chron. Alexand.* ad ejus annum nonum, et
Antiochi sub Theodosio juniore bonis mulctati, ex
superius dictis pag. 83 et Suida, juris quondam
exstiterant, quorum isti celebrantur curatores. Not.
imp. de Antiochi domo, *Orig. CP.*

(53) Ζήμαρχος scribitur in Excerptis de legatio-
nibus, ea quam Justinus misit, et τὸν πρὸς τὸν
πόλεων στρατηγός, urbium orientalium dux.

duodecimo, hebdomados quarto, indictione decima, A magnum profunda jam vespera incendium ad Caesarii partes, ad locum, cui Omphacera nomen, grassatum est: et officinae omnes et fornices ad Bovis locum conflagraverunt. Novembri etiam mense ludis circensibus celebratis, priusquam imperator spectatum advenisset, factionum seditio exorta est, et Prasini in Venetos irruere. Nuntio ad imperatorem delato, sedile sibi positum in circo conscendit, **200** et conflictu spectato, Marianum comitem excubitorum et Caesarii palatii curatorem partibus dirimendis in arenam iussit descendere. Ubi conflictus locum tenuerunt, tumultui sedando non fuere satis, nec concertam pugnam distrabere valuerunt: ita ut multi ex utraque parte caesi fuerint, vulnerati etiam multi. Ingressi vero Veneti in Prasinorum cuneos et carceres: *Incende hic*, exclamabant, *ignem illum admove*. Prasinus vero nusquam comparet. Prasini ex adverso vociferantur: *Hem, hem, cuncti, cuncti in mediam arenam procedite*. Progressi in Venetorum vicinias, lapidibus obvios quosque obruerunt, clamantes: *Ignem huc applica, ignem illic suppone*. *Venetus non comparet*. Dominica vero jam illucente irruerunt in vicinias, et omnia Venetorum bona diripere. Imperator autem Prasinus apprehendi iussit: ex quibus multi variis tormentis castigati. At Veneti ad ecclesiam Deiparae, quae in Blachernis, confugerunt. Prasini autem exsistentes ad sanctam Euphemiam Chalcedonem aufugere: quos inde expulsos praefectus suppliciiis affecit. Porro conjuges et matres eorum ad imperatorem in ecclesiis clamare, ut Prasinis indulgentiam concederet: illae vero baculis repulsae passae sunt: nec placatus imperator, quin Christi natalitia celebrarentur. Febuario vero mense imperator iussit ex septem scholariorum numeris, qui, residebant in Bithynia, Nicomedia, Cio, Pruza, Cyzico, Cotyaeo et Dorylaeo, ut relictis his locis subsisterent in Thracia, atque Heracleae: ceterisque urbibus circum vicinis. Martio deinde mense scholae tumultum contra suum comitem concitavere, ob quaedam stipendia recipi solita, ac deinde rescissa. In eum itaque impetum fecerunt. Hic tum forte aderat Theodorus Petri magistri filius, cui cognomen Condocheres, qui minaci oratione usus, eos demulcere et sedare valuit. Eodem anno Baeispolis

A εἰς, ἡμέρα δ', ἰνδixτῶνι ε', ἐσπέρα· βαθείας γέγονεν ἐμπυρισμὸς μέγας ἐν τοῖς Καίσαρειου, ἕως τῆς λεγομένης Ὀμφακερᾶς. Καὶ ἐκάησαν ³³ ὅλα τὰ ἐργαστήρια καὶ οἱ πυλωρῶες ἕως τοῦ Βοός. Τῷ δὲ Νοεμβρίῳ μηνὶ ἱππικῷ ἀγομένου ³⁴ πρὸ τοῦ ἀνελεῖν τὸν βασιλέα, γέγονε δημοτικὴ ταραχὴ ³⁵, καὶ ἐπῆλθον οἱ Πράσινοι τοῖς Βενέτοις, ³⁶ καὶ γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἀνῆλθεν ἐν τῷ καθίσματι, καὶ θεασάμενος τὴν μάχην, ἐκέλευσεν Μαρτιανῷ τῷ κόμητι τῶν ἐξκουβιτόρων ³⁷ σὺν τῷ κουράτωρι τῶν Καίσαρειου κατελεῖν, καὶ χωρῖσαι ³⁸ τὰ μέρη. Οἱ δὲ ἀπελθόντες οὐκ ἠδυνήθησαν χωρῖσαι αὐτούς. Καὶ πολλοὶ μὲν ἀπέθανον ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, πολλοὶ ³⁹ δὲ καὶ ἐπληρώθησαν. Εἰσελθόντες δὲ οἱ Βένετοι εἰς τὰ βάραθρα τῶν Πρασίνων ἔκραζον· Ἄψον ὧδε, ἄψον ἐκεῖ. Ὁ δὲ Πράσινος οὐ φαίνεται. Καὶ πάλιν οἱ Πράσινοι ἔκραζον· Αἱ, αἱ, ὅλοι, ὅλοι εἰς τὴν μέσσην ⁴⁰. Ἦλθον εἰς τὰς γειτονίας τῶν Βενέτων, καὶ ἐλίθον οὐς εὐρισκον καὶ ἔκραζον· Ἄψον, ἄψον ὧδε ⁴¹. Βένετος οὐ φαίνεται. Καὶ εἰσέρχοντο εἰς τὰς γειτονίας διαφανούσης Κυριακῆς, καὶ ἤραζον τὰς ὑποστάσεις. Καὶ ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς συσχεθῆναι τοὺς Πρασίνοους, καὶ πολλαῖς βασάνοις ἐκολάσθησαν. Οἱ δὲ Βένετοι προσέφυγον τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν. Οἱ δὲ ἐξελύσαντες ⁴² Πράσινοι προσέφυγον εἰς τὴν ἁγίαν Εὐφροσύνην ἐν Χαλκηδόνι· οὐς ἐκβαλὼν ὁ ἑπαρχος ⁴³ ἐτιμωρήσατο. Ἦρξαντο δὲ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ αἱ μητέρες κράζειν εἰς τὰς ἐκκλησίας τῷ βασιλεῖ, ἵνα παράσχη τοῖς Πρασίνοις ἰνδουλγεντίας ⁴⁴. καὶ ἐδιώθησαν μετὰ βάκλιν, καὶ οὐ διηλλάγη αὐτοῖς· ὁ βασιλεὺς (54) ἕως τῆς Χριστοῦ γεννήσεως. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς, τῶν ἐπὶ σχολαρίων τοὺς καθεζομένους ἐν τῇ Νικομηδείᾳ καὶ Κίῳ καὶ Προύσῃ καὶ Κυζίκῳ καὶ Κοτυαίῳ ⁴⁵ καὶ Δορυλαίῳ ἀπελεῖν, καὶ καθῆσαι ἐν τῇ Θράκῃ ἐν τῇ Ἡρακλείᾳ καὶ ταῖς περὶ αὐτῆς πόλεσι ⁴⁶. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ ἐπανεστήσαν αἱ σχολαὶ τῷ κόμητι αὐτῶν, διὰ τινὰς συνηθείας ὃς ἐλάμβανον, καὶ ἀπέκωφεν ⁴⁷ αὐτάς. Καὶ ἐπῆλθον ⁴⁸ αὐτῶν. Εὐρέθη δὲ ἐκεῖ Θεόδωρος ὁ υἱὸς Πέτρου τοῦ μαγίστρου ὁ Κονδοχαίρης ⁴⁹, καὶ ἀπειλητικοῖς λόγοις χρησάμενος, ἠδυνήθη αὐτοὺς καταπραῦναι. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει παρελήφθη ὁ Βασιλίπολις ⁵⁰ ὑπὸ τῶν Οὐννων (55)· καὶ ἐπεμφεν ὁ βασιλεὺς Μάρκελλον τὸν στρατηλάτην καὶ ἰδίον αὐτοῦ ἀνεψιὸν μετὰ πλῆθους στρατοῦ, τοῦ ἀναβρῦσασθαι τὴν πόλιν καὶ τὴν Περσίδα. Τῷ δὲ Ἀπριλίῳ

VARIAE LECTIONES.

³³ καὶ ἐκάησαν οἱ. A b f. ³⁴ ἀγομένου A, γενομένου vulg. ³⁵ ταραχῇ] ἐορτῇ f. ³⁶ τοῖς Βενέτοις A, τοὺς Βενέτους vulg. ³⁷ ἐξκουβιτόρων A, ἐξκουβίτων vulg. ³⁸ χωρῆσαι f. ³⁹ πολλοὶ δὲ καὶ A, καὶ πολλοὶ vulg. ⁴⁰ ἔκραζον· αἱ, αἱ, ὅλοι, ὅλοι εἰς τὴν μέσσην f. ⁴¹ ἄψον, ἄψον ὧδε A f, ἄψον ὧδε, ἄψον ἐκεῖ vulg. ⁴² ἐξελύσαντες A, ἐξελήσαντες a f, ἐξελάσαντες vulg. ⁴³ ἑπαρχος A, ὑπαρχος vulg. ⁴⁴ ἰνδουλγεντίας A, ἰνδουλγεντίας vulg. ⁴⁵ Κοτυαίῳ A. ⁴⁶ ταῖς περὶ αὐτῆς πόλεσι A, τοῖς περὶ αὐτῆς vulg. ⁴⁷ ἀπέκωφεν A, ἀπέκοψαν vulg. ⁴⁸ ἐπανεστήσαν A. ⁴⁹ Γογδοχαίρης A. ⁵⁰ ὁ Βασιλίπολις] πόλις A e f, fort. Ὀδεσσόπολις.

JAC. GOARI NOTAE.

(54) Justinianum ex τῆς μανίας Venetæ parti plus æquo faventem suggillat Evagrius lib. iv, cap. 51. Certe Prasinorum factio insolentia alteram superavit in tumultu τοῦ Νέξα.

(55) Persis fœderatorum. De Marcello, Justiniani ex fratre nepote, Procopius De bello Persic. lib. ii, De Vandal. lib. i, De Gotth. iii. Τὸ, Βασι,

porro in pluribus codicibus non reperitur, maxime Palatino, Peyreziano et Vaticanis; legit Barberinum dictione una Βασιλίπολις, Regium inter Βασι et πόλις spatium adhibet, accentu quasi foret una dictio adhibito. Anastasius solam dictionem, civitas, reddidit τὸ, Βασι, nimirum in ejus exemplari non lecto.

μηνί ⁵¹ παρελήφθη καὶ ἡ Ἀναστασιόπολις ⁵² τῆς Α ab Hunnis capta est : quamobrem Marcellum militie magistrum et nepotem suum cum copioso exercitu ad eam civitatem atque Persiam liberandam misit. Exinde mense Aprilis Anastasiopolis Thraciae urbs ab Hunnis occupata : ac mense tandem Maio, Zimarchus Placidiae curator, quasi multa in imperatorem eaque gravia debilaterasset, delatus est a Georgio, Marinae facultatum curatore, et Joanne exconsule, ambobus imperatricis Theodora consanguineis.

A. M. 6055. — Τοῦτω τῷ ἔτει μηνί Ὀκτωβρίῳ γέγονε στάσις δημοτικὴ ἐν τοῖς Πιττακίοις, καὶ πολλοὺς ὁ βασιλεὺς ἐτιμωρήσατο. Τῷ δὲ Νοεμβρίῳ μηνί ἀδροχία πολλὴ ἐγένετο, καὶ λειψὶς ὕδατων, ὥστε γενέσθαι μάχας πολλὰς ἐν τοῖς ὕδρεσι. Ἐφύσησε δὲ καὶ ⁵³ βορρᾶς ἀνεμος Αὐγούστῳ ⁵⁴ μηνί, καὶ οὐδαμῷ νότος, καὶ οὐκ ἤρχοντο τὰ πλοῖα ἐν τῇ πόλει ⁵⁵, ὥστε καὶ λιτὰς ἐκβαλεῖν Εὐτύχιον τὸν πατριάρχην εἰς Ἱερουσαλήμ, τοῦτ' ἐστὶν εἰς τὸν ἅγιον Διομήδην (56).

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μηνί ⁵⁷... ἐπινίκια ἤλθον ἀπὸ Πώμης Ναρσοῦ τοῦ πατρικίου δηλοῦντα παραλαβεῖν ⁵⁸ αὐτὸν πόλεις ὀχυράς τῶν Γότθων δύο Βηρωτῶν ⁵⁹ καὶ Βρίγκας (57). Τῇ δὲ κα' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἡμέρᾳ σαββάτου ἑσπέρας ἐπιβουλήν ἐμελέτησάν τινες τοῦ φονεῦσαι τὸν βασιλέα, ὡς κἀθῆται ἐν τῷ παλατίῳ. Ἦσαν δὲ Ἀδιάβιος ἀπὸ Μελιστῶν ⁶⁰ καὶ Μάρκελλος ἀργυροπράτης (58) καὶ Σέργιος ὁ ⁶¹ ἀνεψιὸς τοῦ κουράτωρος Αἰθερίου. Ἡ δὲ μελέτη ⁶² αὐτῶν, ὡς κἀθῆται ἐν τῷ τρικλινίῳ ἑσπέρας πρὸ τοῦ μεσεῦσαι ⁶³ (59), εἰσπηδήσαντες σφάξωσιν αὐτὸν, ἔχοντες ἰδίους ἀνθρώπους συνεργοῦντας αὐτοῖς Ἰνδοὺς κρυπτομένους εἰς τὸ Σιλεντιαρίκιον (60) καὶ εἰς τὸν ⁶⁴ Ἀρχάγγελον καὶ εἰς τὸ Ἄρμα, ἵνα γενομένης τῆς ἐπιβουλῆς ταράχην ποιήσωσιν. Ὁ δ' αὐτὸς Ἀδιάβιος καὶ χρυσὸν ἔλαθεν παρὰ Μαρκελλοῦ τοῦ ἀργυροπράτου λίτρας ν' εἰς τὸ συναργῆσαι αὐτῷ, καὶ τοῦ Θεοῦ εὐδοκῆσαντος ἐθάρρῃσεν Ἀδιάβιος Εὐσεβίῳ τῷ ἀπὸ ὑπάτων ὄντι κόμῃτι Φυδεράτων καὶ Ἰωάννῃ τῷ λογοθέτῃ (61) τῷ κατὰ Δομεντιζόλον λέγων, ὅτι Τῇ ἑσπέρᾳ ⁶⁵ ταύτῃ βουλόμεθα ἐπιλθεῖν τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ μηνύσας τῷ βασιλεῖ ἐκράτησεν αὐτούς, καὶ εὗρεν αὐτοὺς φον-

tie magistrum et nepotem suum cum copioso exercitu ad eam civitatem atque Persiam liberandam misit. Exinde mense Aprilis Anastasiopolis Thraciae urbs ab Hunnis occupata : ac mense tandem Maio, Zimarchus Placidiae curator, quasi multa in imperatorem eaque gravia debilaterasset, delatus est a Georgio, Marinae facultatum curatore, et Joanne exconsule, ambobus imperatricis Theodora consanguineis.

A. C. 555. — Hoc anno, mense Octobri, popularis 201 seditio in Pittaciis excitata est : et in plurimos imperator animadvertit. Mense vero Novembri, ex diuturniore imbris penuria magnus ubique aquarum defectus exstitit : adeo ut ad aquarum receptacula rixae pugnaeque fuerint commissae. Mense etiam Augusto soli boreae flatūs, noti aura nullibi spirare, ex quo navigia a meridie ad urbem appellere non potuere. Quamobrem Eutychius patriarcha processiones cum precibus Jerusalem, hoc est, ad sanctum Diomedem duxit.

Eodem etiam anno, mense..... victoriae triumphales nuntii Roma Cpolim delati, pervenerunt : Narsetem videlicet patricium duas urbes munilissimas Veronam et Brixiam a Gotthis recepisse. Mensis vero ejusdem die vigesimo quinto, Sabbato circa vesperam de imperatore interficiendo, ubi sederet in palatio, quidam conjuraverunt. Facinoris auctores fuerunt Ablabius exmonetarius, Marcellus argentarius, et nepos Aetherii curatoris Sergius. Eorum porro conjuratio hujusmodi fuit : nimirum cum imperator in triclinio sub vesperam accubisset, priusquam abeundi copia fieret, irruentes eum interfecuri essent. Quin etiam quosdam homines ludos ad hoc facinus adjuutores ad Silentiarium et locum Archangeli Harmatisque nomine nuncupari solitum in insidiis latentes habuere, qui molitione ad finem ducta, tumultum concitarent. Porro ipse Ablabius auri libras quinquaginta a Marcello argentario, ut suam ipsi operam ad id accommodaret, acceperat. Ablabius autem, Deo ita disponente, cum Eusebio exconsuli, qui foederatorum comes erat, et Joanni Logothetae, qui Domen-

VARIAE LECTIONES.

⁵¹ τῷ δὲ Ἀπρίλλῳ μηνί τῷ δ' αὐτῷ ἔτει b, τῷ δ' αὐτῷ μηνί a. ⁵² καὶ ἡ Ἀν. Α, ἡ Ἀν. vulg. ⁵³ Πλακιδίας A alii. ⁵⁴ καὶ post δὲ add. ex A. ⁵⁵ Αὐγούστου μηνὸς b. ⁵⁶ ἐν τῇ πόλει adl. ex A. ⁵⁷ haec lacuna etiam in A non suppletur. ⁵⁸ παραλαμβάνειν A b. ⁵⁹ Βηρωτῶν A, Βεροτῶν vulg. nonne Βηρώναν? ⁶⁰ Μελιτωνῶν A. ⁶¹ ὁ add. ex A. ⁶² μελέτῃ ἐπιβουλή a. ⁶³ μεσεῦσαι A, μεσεῦσαι a, μεσεῦσαι f. ⁶⁴ καὶ εἰς τὸν A, εἰς τὸν vulg. ⁶⁵ ἐν τῇ ἑσπ. A.

JAC. GOARI NOTAE.

(56) Ecclesiam a Constantino constructam, in D concitare : de quo Evagrius lib. iv, cap. 29. *Historia miscella* argenti venditores exponit τὸν ἀπὸ Μελιστῶν, et ἀργυροπράτην.

(57) Μησεῦσαι τὸ ἀποδημαῖν glossa Graeco-barbarae, Portius, et recentior usus interpretatur.

(60) Ita recentiores dicunt κυνήγιον, παιδίον, τραπέζιον, vice κυνήγιον, παιδίον, τραπέζιον. Σιλεντιαρίκιον igitur intelliges silentiariorum excubitorum stationem in palatio. Ἀρχάγγελον autem et Ἄρμα loca his nominibus insignita.

(61) Ut hic primum scribitur, ita primum usum accepisse videtur dictio λογοθέτης, comitem rei privatae quondam significans, quod auctoritatibus in annotationibus ad Cedrenum jam adductis, et per hoc opus sparsis declaratur.

(58) Ita recentiores dicunt κυνήγιον, παιδίον, τραπέζιον. Σιλεντιαρίκιον igitur intelliges silentiariorum excubitorum stationem in palatio. Ἀρχάγγελον autem et Ἄρμα loca his nominibus insignita.

(59) Μησεῦσαι τὸ ἀποδημαῖν glossa Graeco-barbarae, Portius, et recentior usus interpretatur.

(60) Ita recentiores dicunt κυνήγιον, παιδίον, τραπέζιον. Σιλεντιαρίκιον igitur intelliges silentiariorum excubitorum stationem in palatio. Ἀρχάγγελον autem et Ἄρμα loca his nominibus insignita.

(61) Ut hic primum scribitur, ita primum usum accepisse videtur dictio λογοθέτης, comitem rei privatae quondam significans, quod auctoritatibus in annotationibus ad Cedrenum jam adductis, et per hoc opus sparsis declaratur.

(58) Hos aestima trapezitas, et nummularios, rei privatae ministros, vel rei monetariae praepositos. Justinianus enim, inextinguibilis avaritiae morbo laborans, facile potuit aerarium administrantes in se

iziolo adhærebat, quod conjuraverant sidenter aper-
rui : Hac ipsa, inquit, vespera imperatorem
aggređi et interficere decrevimus. Ille re ad impe-
ratorem nuntiata detinuit eos, et gladios occulte
ferentes deprehendit. Et argentarius quidem Mar-
cellus consilio suo frustratus, educto, quem gere-
bat, gladio, tres sibi plagas in ipso triclinio infixit.
Mox dum caperetur, exspiravit. Ætherii vero nepos
Sergius surripens se in Blachernarum ædem
confugit : eumque vi eductum et examinatum
hortati sunt sateri Isacium argentarium, et claris-
simum patricium Belisarium cum eo conjurationis
hujusmodi participes ; ac insuper argentarium
Vitum, Paulumque Belisarii curatorem ejusdem
fuisse conscios. Comprehensus igitur uterque et
Procopio præfecto traditus insidias omnes detulit,
et patricium Belisarium accusavit. Confestim itaque
in Belisarium imperator exarsit : ex quo multi
fugam arripere consiliati sunt. Tum vero **202**
Decembris die quinto curiam convocavit imperator,
adducto secum etiam sanctissimum patriarcha Eutychio,
eorumque confessionibus palam recitari
jussis, Belisarius coram assistens et auditor, gravi-
ter indoluit, et in imperatoris offensionem incurrit,
qui militibus submissis domesticos ejus detinuit
omnes, ipsum vero propria domo inclusum sub
custodia servari præcepit. Porro mensis Decembris
die vigesimo Magnæ Ecclesiæ dedicatio secundo
celebrata : nocturnæque vigiliæ dedicationi hujus-
modi præmitti solite apud sancti Platonis peractæ :
et exinde sacro procedendi ritu, cui præsentem
imperator exhibuit, patriarcha Cpoleos Eutychius
curru vectus, et apostolico habitu ornatus, sacrum
manibus tenens Evangelium, progressus est, cum-
cis e populo concinentibus : *Attollite portas, prin-
cipes, vestras*. Eodem quoque mense partes quæ-
dam Africæ a Mauritanis in Africa rebellionem
excitantibus occupatæ sunt hoc pacto : Quidam
nomine Cutzinas memoratæ Mauritanorum gentis

ρουνας κρυπτά ἔειπεν. Καὶ ὁ μὲν ἀργυροπράτης
Μάρκελλος ἀστοχῆσας τοῦ προσδοκωμένου, σύρας, ὃ
ἐφόρει ἕξος, δέδωκεν ἑαυτῷ τρεῖς πληγὰς ἐν τῷ
τρικλίνω, συσχεθεὶς δὲ τελευτᾷ. Σέργιος δὲ ὁ Αἰθε-
ρίου ἀνεψιὸς διαδράς προσέφυγεν ἐν Βλαχέρναις, ὃν
ἐξαγαγόντες τῆς ἐκκλησίας καὶ ^α ἐξετάσαντες ἐπει-
σαν ὁμολογῆσαι, ὡς καὶ Ἰσάκιος ὁ ^α ἀργυροπράτης,
καὶ Βελισάριος ὁ ἐνδοξότατος πατρικίος καὶ αὐτὸς
συνῆδαι τοιαύτῃ ἐπιβουλῇ καὶ Βίτος ὁ ἀργυροπράτης,
καὶ Παῦλος ὁ κουράτωρ τοῦ αὐτοῦ Βελισαρίου ἐγί-
νωσκον τὴν σκέψιν ^α. Καὶ συσχεθέντων ^α ἀμφοτέρων,
καὶ ἐκδοθέντων Προκοπίω ^α τῷ ὑπάρχῳ, κατέθεντο,
καὶ κατεῖπον Βελισαρίου τοῦ πατρικίου. Αὐτίκα οὖν
ὁ βασιλεὺς γέγονεν ὑπὸ ἀγανάκτησιν Βελισαρίου·
πολλοὶ δὲ φυγῇ ἐχρήσαντο. Τῇ ε' τοῦ Δεκεμβρίου
μηνὸς ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς σιλέντιον (62), ὃ ἐνέγκας
καὶ τὸν ἀγώτατον πατριάρχην Εὐτύχιον κελεύσας
ἀναγνώσθηναι τὰς αὐτῶν καταθέσεις, καὶ ἀκούσας·
Βελισάριος μεγάλως ἐδαρῆθη, καὶ ^α γέγονεν ὑπὸ
ἀγανάκτησιν τοῦ βασιλέως, καὶ πέμψας ὁ βασιλεὺς
ἔλαβεν πάντας τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν
ἐκάθισεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ παραφυλαττόμενον. Τῷ δὲ
Δεκεμβρίῳ μηνὶ κ' γέγονεν ἐγκαίνια τῆς Μεγάλης Ἐκ-
κλησίας το δευτέρου· ἡ δὲ παννυχὶς ^α (63) τῶν αὐτῶν
ἐγκαίνιων γέγονεν εἰς τὸν ἅγιον Πλάτωνα, καὶ ἐξῆλ-
θεν ἐκεῖθεν ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Εὐ-
τύχιος μετὰ τῆς λιτῆς, συμπαραόντος καὶ τοῦ βασι-
λέως, καθεζόμενος ἐν τῷ ὀχήματι, καὶ φορῶν τὸ
ἀποστολικὸν σῆμα καὶ κρατῶν τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον,
πάντων τῶν λαῶν ψαλλόντων τὸ, *Ἄρατε πόλεις,*
ἀρχοντες, ὁμῶν. Τῷ δ' αὐτῷ μηνὶ παρελήφθη μέρη
τινὰ τῆς Ἀφρικῆς ὑπὸ τῶν Μαυριτάνων ^α ἐπανα-
στάντων [αὐτῶν τῇ Ἀφρικῇ ^α] τρόπῳ τοιοῦτῳ· Κου-
ζίνας τις ὀνόματι (64) ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους, ἑξαρχος
τῶν Μαυριτάνων, εἶχεν ἔθος λαμβάνειν παρὰ τοῦ
κατὰ τὸν καιρὸν ἀρχοντος ^α τῆς Ἀφρικῆς ῥητὴν
χρυσίον. Ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ λαβεῖν αὐτὸ, Ἰωάννης ὁ
ἄρχων Ἀφρικῆς ἐφόνησεν αὐτόν. Ἀνέστησαν δὲ
τὰ τέκνα αὐτοῦ τοῦ Κουζίνα ἐκδικοῦντες τὸ πατρίον

VARIE LECTIONES.

^α καὶ add. ex A. ^α ὁ add. ex A. ^α σκέψιν A, σκέψιν vulg. ^α συσχθ. ἀμφοτέρων A b, συσχ. πάν-
των ἀμφ. vulg. ^α Προκοπίω] h. l. iterum lacuna intercedit in cod. A, quæ usque ad p. 580,
καὶ περιπλαχεὶς pertinet. ^α μεγάλως ἐλυπήθη, καὶ α. ^α παννυχὶς vulg. ^α Μαυρικιανῶν vulg. ^α αὐ-
τοῖς τῇ Ἀφρικῇ α, hæc verba potius delendur. ^α ἀρχοντα α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(62) Conventus in quo imperator orat, et de rei-
ligionis maxime, et de reipublicæ momento tractat.
Nicetas in Manuele Comneno : Κατηχητηρίου ὡδινε
λόγους, οὓς φασὶ σιλέντια· *Sermones, quibus in-
strueret, depromebat : quos vocant silentia.* Zonaras
in Leone Philosopho : Οὐκ ἐδυνήθη διαλεχθῆναι
τῇ συγχλήρῳ περὶ νηστείας τὴν συνῆθη διαλέξιν,
ἡ καλεῖται σιλέντιον· *Consuetum orationem ad se-
natum de jejuniis non potuit proferre, quam dicunt si-
lentium.* Ex his dissertationem potius quam conven-
tium silentium referre cernis, forsitan quia sine stre-
pitu modeste ac velut silentio fieret.

(63) Extructa post seditionem τοῦ Νίκα S. So-
phias æde, prima sub Justiniano facta est ejus de-
dicatio : de antiqua quippe sub Constantino nullus
hic sermo. Trulli verò ante annos quinque collapsi
ruina cum altare confractum fuisset, eo reparato
enactia quoque sacræ ædis reparata. Παννυχὶς hic

De memorata vigiliis dedicationi prævias in ecclesia
coram sanctis reliquis peragendas, τὸ, ἐξῆλθεν,
deportatas ex priore in novam ecclesiam reliquias, τὸ,
καθεζόμενος ἐν τῷ ὀχήματι, habet exemplum pagg.
citandis in indice v. *Dedicatio ecclesiæ.* Τὸ ἀπο-
στολικὸν σῆμα, colobium est, de qua euchologica
nostra disserunt : Τὸ, *Ἄρατε πόλεις,* versus est
in ecclesiæ dedicatione sacris in ecclesiam reliquiis
inductis cantandus : de quibus singulis euchologica
nostra de ecclesiæ dedicandæ ritu, et alio, si molium
altare fuerit σαλευθείσης τῆς ἀγίας τραπέζης. De
annua dedicate ecclesiæ CP. celebritate Menæum
mense Decembri, consecrationis istius tempus idem
statuitur in Chronico Alexand., tantum dies ejus
mensis 24 designatur.

(64) De quo fusc in præcedentibus ubi *De bello
Vandalico.*

αίμα ⁷⁵, καὶ ἐπαναστάντες τῇ Ἀφρικῇ, παρ-
 ἑλαβον αὐτῆς μέρη τινὰ, πραιεῦσαντες. Ὁ οὖν
 βασιλεὺς γνούς τοῦτο, ἀπέστειλεν πρὸς βοήθειαν
 τῆς Ἀφρικῆς Μαρκιανὸν τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ καὶ
 στρατηλάτην μετὰ ἐξερκέτου, πρὸς τὸ εἰρηνεῦσαι
 τοὺς Μαύρους. Καὶ προσεβήθησαν αὐτῷ, εἰρήνευσεν
 ἡ Ἀφρικὴ· τῷ δὲ Ἀπριλίῳ μηνὶ διεδέχθη ὁ Προ-
 κόπιος ὁ ὑπαρχος τῆς πόλεως, καὶ γέγονεν αὐτ' αὐ-
 τοῦ Ἀνδρέας ὁ ἀπὸ λογοθετῶν. Καὶ ἐξερχομένου
 αὐτοῦ ἀπὸ παλατιοῦ τῆς Χαλκῆς καθημένου ἐν τῷ
 ὀχλήματι, καὶ ἀπερχομένου ἐν τῷ πραιτωρίῳ, ὑπὴν-
 ησαν αὐτῷ οἱ Πράσινοι εἰς τὸ Λαύσον· καὶ ἤρξαντο
 αὐτὸν ὀβριζεῖν, καὶ λιθάζειν· καὶ ἐγένετο ἀταξία με-
 γάλῃ ἐν τῇ μέσῃ τῶν δύο μερῶν. Καὶ εἰσῆλθον ἐν
 ταῖς φυλακαῖς, καὶ ἐκράτησεν ἡ μάχη ἀπὸ ὥρας ι'
 ἕως ἑσπέρας ⁷⁶. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ἰου-
 στίνον τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ καὶ κουροπαλάτην, καὶ
 ἀπεδίωξεν αὐτούς. Καὶ πάλιν περὶ ὥραν ιβ' συν-
 ἔβαλλον μάχην, καὶ ἐκράτηθησαν· καὶ ἐπόμπευ-
 σεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας· καὶ ἔκοψαν τοὺς ἀντι-
 χειρας αὐτῶν, ὅσοι μετὰ ξιφῶν ἐμαχίσαντο. Καὶ
 τῇ ιθ' τοῦ Ἰουλίου μηνὸς ἐδέχθη Βελισάριος ὁ
 πατρικίος, ἀπολοθὼν καὶ πάσας αὐτοῦ τὰς ἀξίας ⁷⁷.
 Ἐφάσκει δὲ καὶ Πέτρος ὁ μάγιστρος (65) ἀπὸ
 Περσίδος ποιήσας πᾶντα εἰρήνης ἔτη ζ' (66), ἔνεκεν
 Λαζικήν καὶ τῶν μερῶν τῆς Ἀνατολῆς. Τῷ δ' αὐτῷ
 μηνὶ ἦλθον πρέσβεις Ἀσκήλ τοῦ ῥήγδος Ἑρμηχιό-
 νων (67) τοῦ ἑσθῶθεν καί μενόντων τῶν βαρβάρων ἔθνους
 πλησίον τοῦ Ὀκεανοῦ. Τῷ δ' Αὐγούστῳ μηνὶ γέγονε
 λειψὺς ὕδατος, ὥστε σφαλισθῆναι τὰ δημόσια λουτρά, C
 καὶ γενέσθαι φονοκοπέα ⁷⁸ εἰς τὰ ὕδρεα.

reversus est, **203** constituit in annos septem
 Orientis regiones spectabat. Eodem mense venerunt legati Ascel regis Hermecionum, qui interio-
 res Barbararum nationum provincias juxta oceanum obtinent. Augusto denique mense ea aquarum pe-
 nuria contigit, quæ publica balnea claudi, et cædes plurimas ad aquarum receptacula committi co-
 geret.

A. M. 6056. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ
 ἰνδικτιῶνι ιβ' ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς χά-
 ριν εὐχῆς ἐν τοῖς Μυριαγγέλοις (68), ἦγουν ἐν Γερ-

A princeps, a prefecto, qui per id tempus regeret
 Africam, certum auri pondus accipere solebat.
 Eam pecunie summam accipere profectum Joannes
 Africæ præfectus occidit. Insurgunt itaque Cutzinæ
 liberi paternum sanguinem ulturi, et excursionibus
 Africam vastantes, abactis hinc inde prædis, par-
 tes regionis aliquas occupant. His cognitis nepo-
 tem suum et militiæ magistrum Marcianum cum
 exercitu valido imperator mittit, juvandæ nimirum
 armis Africæ, Maurisque ad pacis et servitutis offi-
 cia revocandis. Marciani imperium faciles excepero
 Mauritani, et Africa omnis in pace composita est.
 Porro Aprili mense Procopio urbis præfecto exau-
 ctorato institutus est Andreas exlogotheta : eoque
 post impositum onus et palatio Chalees egresso,
 curruque insidente, et ad prætorium procedente,
 Prasini ad Lausum facti sunt obviam, virum-
 que contumeliis et lapidibus exceperunt ; ex quo
 inter duas partes ingens orta seditio. In carceres
 enim involaverunt : duravitque congressus ab
 hora decima ad vespem. Imperator autem Justi-
 num nepotem suum et europalatem misit, qui cohi-
 beret impetum et seditiosos fugaret. Circa duodeci-
 mam vero horam pugnam rursus instauraverunt : qui
 tamen ex illis comprehensi, in multos dies per ur-
 bem ignominie inurendæ causa traduci sunt : et,
 quibus cum gladiis contentio inita, manuum polli-
 ces truncati. Cæterum Julii mensis die decimo
 nono, patricius Belisarius prioribus cunctis digni-
 tatum honoribus restitutus, in gratiam quoque im-
 peratoris rediit. Petrus etiam magister e Persia

A. C. 556. — Hoc anno mense Octobri, indictione
 duodecima, ad Myriangelos, Germium videlicet,
 quæ Galatiæ urbs est, orationis habendæ causa

VARIE LECTIONES.

⁷⁵ ἐκζητοῦντες τὸ πατρῶν λῆμα b. ⁷⁶ ἕως ἑσπέρας om. f. ⁷⁷ ἔτη ιζ' f. ⁷⁸ φονοκοπέα a, φονοκόκτα
 vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(65) Variæ de Belisario conduntur historiæ, quas
 Tartzes Chil. 3 historia 88 breviter perstringit : D
 Οὗτος Βελισάριος ὁ στρατηγὸς ὁ μέγας.
 Ἰουστινιανέσις ὢν ἐν χρόνις στρατηλάτης
 πρὸς πᾶσαν τετραμέριαν γῆν ἐπακώσας νίκας.
 Ὑστερον φθόνῳ τυφλωθεὶς (ὡς τυχῆς τῆς ἀσάτου!),
 Ἐκπαῖμα ξυλίνον κρατὶν ἔδωκε τῷ Μιλιῳ·
 Βελισαρίῳ ὀδόν δότε τῷ στρατηλάτῃ.
 Ὅν τυχὴ μὲν ἰδόμενον, ἀποτυφλοῖ δὲ ὁ φθόνος.
 Ἄλλοι φασὶ τῶν χρονικῶν μὴ τυφλωθῆναι τοῦτον·
 Ἐξ ἐπιτιμιῶν δ' αἵμον ἐσχάτως γεγενῆσθαι·
 Καὶ πάλιν εἰς ἀνάκλησιν δόξης ἔλθειν προτέρως.
 Ille Belisarius dux magnus :
 Justiniani temporibus magister militiæ
 In omnem telluris quadrantem extendens victorias
 Ultimo invidia excecatus, o fortunam instabilem !
 Poculum ligneum tenens exclamabat in Millio :
 Belisario magistro militiæ obolum date,
 quem fortuna quidem exiit, invidia vero privat oeu
 [lis.

Alii chronicorum scriptores excecatum negant :
 Ex honoratis autem postremo infamem factum,
 Atque iterum reparata priori sorte ad gloriæ culmen
 [rediisse.

(66) Ejus legationem fuse descriptam in Excer-
 ptis Menandri exhibent ipsa de legationibus Ex-
 cerpta editionis regię, pag. 140, quæ τῶν περὶ τοῦ
 βασιλέως ἡγεμῶν celebratur : de eodem Suidas.

(67) Theophanes Byzantius apud Photium, c. 61.
 64. Turcos, olim Massagetæ, in Oriente ad Ta-
 naim sitos, Χερμυζιωνας a Persis vocari testatur.

(68) Thermis angelorum cœli dicatis, quibus
 tum precibus, tum aquarum calidarum fomentis
 sanitas reparabatur. Procopius, *De ædific. Justin.*
 lib. v : Aquas suapte natura calidas apud Bithynos
 (Galatas scribit auctor) fontes effundunt in loco,
 quem incolæ Pythia vocant. Has in solatium et re-
 frigerium habent, cum multi alii, tum imprimis By-
 zantini. Hic magnificentiâ rege dignam Justinianus
 ostendit, structis regiis domibus, quæ prius non fue-

imperator Justinianus profectus est. Mense vero A Novembri patricius Arethas et Saracenicarum tribuum moderator Byzantium venit, renuntiaturus imperatori, quis filiorum post ejus obitum in tribunatum potestatem obtineret, necnon ea quæ ab Abaro Alamandari filio in suam provinciam commissa erant. Cæterum mense Decembri magnum incendium exortum est, quo Sampsonis hospitium peregrinis recipiendis destinatum omnino consumptum, ædes ad Rusi partem anteriorem, medii quoque ad Magnam ecclesiam atrii ædificium, cui militum statio nomen factum, duo quoque monasteria ad sanctam Irenem posita, necnon ejusdem ad mediam aream structura, et narthecis ipsius ecclesiæ bona pars flammis devastata.

A. C. 557. — Hoc anno mense Martio, indictione B decima tertia, patricius Belisarius Byzantii moritur, facultatesque ejus omnes imperialibus Marinæ ædibus, et ejus ærario addictæ. Ejusdem quoque indictionis decimæ tertię mense Aprili, ejusque die duodecimo, patriarcha Cpoleos Eutychius a Justiniano dignitate motus est, et Amaseam relegatus: Joannes vero exscholasticus magnæ Antiochiæ responsalis in ejus locum subrogatus est.

Eodem anno Justinianus opinionem de corruptibili atque incorruptibili movens, cum edictum super ea re ab omni pietate alienum in provincias omnes emisisset, Deo prævertente, mortuus est, die undecimo mensis Novembris, indictione decima quarta jam currente, cum regnasset annos octo supra triginta, menses septem, 204 dies tredecim: successor ejus nepos Justinus europalates designatur.

Eodem pariter anno Theodosiani et Gaiantizæ conventicula Alexandria ædificare cœperunt: Gaiantizæ vero auctoritate ac viribus prævalentes Elpidium suum archidiaconum ordinaverunt; quem imperator vinctum ad se adduci jussit: in itinere vero ad Sigrim mortuus est. Porro Theodosiani

VARIAE LECTIONES.

⁷³ ἦλθεν Βυζαντίῳ f. ⁸⁰ ἀγάγει b. f. ⁸¹ Ἀμάρου a. ⁸² τῆς μεγάλης om. f. ⁸³ furti. ἦλθικτον. ut et alias. ⁸⁴ ἐχειροτόνησαν] ἐνεθρόνησαν a. f.

JAC. GOARI NOTE.

runt, ædificatis in publico lavacris calidarum aquarum illic scatulentium, et deductis per canales in hunc locum fontibus potabilium aquarum, ut unicuique scaterent. Quin et Archangelī templum, et infirmantium refocillatorium (quasi piscinam Hierosolymiticam ab angelo movendam) multo majora ac ampliora effecit. Apud Galatas fluvius est, etc.

(69) Filiorum nomine fidem debitam, nostris hominibus dictum pollicetur.

(70) Ambrum Alamandari filium vocant excerpta legationum Menandri ante notas tres citata, resque Ambri istius tractantia.

(71) Servorum dominos, militum imperatorem in ecclesia orantem expectantium statio. Garcionem etiam Latini recentiores puerum vocare.

(72) Atrium tecto opertum, aulam: hoc secundo loco positum ecclesiæ navim interpretor, quasi inter alam utramque mediam aulam. Concilium

μῖος πόλει τῆς Γαλατίας. Τῷ δὲ Νοεμβρίῳ μηνὶ εἰσῆλθεν ἐν Βυζαντίῳ ⁷² Ἀρέθας ὁ πατρίκιος, καὶ φύλαρχος τῶν Σαββακίωνων, ὁφειλὼς ἀγαγεῖν ⁸⁰ τῷ βασιλεῖ (69), τίς τῶν τέκνων αὐτοῦ ὀφείλει μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀποθίωσιν κρατῆσαι τῆς φύλαρχίας; αὐτοῦ, καὶ περὶ τῶν γινομένων ὑπὸ Ἀδάρου ⁸¹ (70) τοῦ υἱοῦ Ἀλαμανδάρου εἰς τοὺς τόπους αὐτοῦ. Τῷ δὲ Δεκεμβρίῳ μηνὶ γέγονεν ἐμπυρισμὸς μέγας, καὶ ἐκαύθη τελείως ὁ ξενὸν τοῦ Σαμφῶν, καὶ τὰ ἐμπροσθεν τοῦ Ρούφου οἰκήματα καὶ τὸ μεσαιὸν τὸ πλῆσιον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τὸ λεγόμενον Γαρσονστάσιον (71), καὶ τὰ δύο ἀσκητήρια τὰ πλησίον τῆς ἁγίας Εἰρήνης σὺν τῷ μεσαιὸν (72) αὐτῆς, καὶ μέρος τοῦ νάρθηκος (73) αὐτῆς.

A. M. 6057. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Μαρτίῳ ἰνδικτιῶνι ⁸⁵ ἐτελευτᾷ Βελισάριος ὁ πατρίκιος ἐν Βυζαντίῳ, καὶ ἡ τοῦτου περίουσια ἦλθεν εἰς τὸν θεσποτικὸν ὄχον (74) τῆς Μαρίνης. Τῇ δὲ αὐτῇ ἡ ἰνδικτιῶνι μηνὶ Ἀπριλίῳ ⁸⁶ ἐβ' Εὐτύχιος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως καθήρεθῃ (75) καὶ ἐξεμείσθη (76) ἐν Ἀμασίᾳ ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ. Καὶ γέγονεν ἀντ' αὐτοῦ Ἰωάννης ἀπὸ σχολαστικῶν ἀποκρισιάρχος ὢν τῆς Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης ⁸⁷.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς τὸ περὶ φθαρτοῦ (77) καὶ ἀφθάρτου κινήσας δόγμα, καὶ ἰδικτον ⁸⁸ πανταχοῦ καταπέμφας ἀλλότριον εὐσεβείας, Θεοῦ προφθάσαντος, ἐτελευτήσαν μηνὶ Νοεμβρίῳ ⁸⁹ ια', τῆς ἑπομένης ⁹⁰ ἰνδικτιῶνος, βασιλεύσας ⁹¹ ἐτη λη', μῆνας ζ', ἡμέρας ιγ'. Καὶ γίνεται τοῦτου διάδοχος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, Ἰουστίνος, ὁ κουροπαλάτης.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει οἱ Θεοδοσιανοὶ καὶ Γαϊανίται (78) ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κτίειν ἡρξάντο συνακτήρια, καὶ αὐθεντήσαντες οἱ Γαϊανίται ἐπίσκοπον ἐν αὐτοῖς ἐχειροτόνησαν ⁹². Ἐπὶ τὸν ἀρχιδιάκονον αὐτῶν, ὃν ὁ βασιλεὺς δεδεμένον ἔλθειν προσέταξεν. Ἐρχόμενος δὲ κατὰ τὸν Σίγριν ἀπέθανεν. Θεοδοσιανοὶ δὲ Δω-

D quintum ἐν μεσαιὸν habitum statim aetorum initio legenti occurrit.

(75) Vestibulum ecclesiæ penitentibus, catechumenis, energumenis, et immundis deputatum est νάρθηξ, de quo nostra euchologia. Allatius, *De antiquis Græcorum templis*, Cellotius, et alii.

(74) Intellige fisco adjudicatas Belisarii facultates. Recole simul scripta superius in pag. 199, ubi de procuratoribus sacræ domus Augustæ.

(75) Evagrius lib. iv, cap. 37; eadem Victor Tunnonensis anno Justiniani penultimo, quo exsilio Eutychii et Joannis electionis causa proflertur.

(76) Chronicon Alexandrinum Justiniani obitum paulo aliter consignat, ⁹³ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος ιε', 14 Novembris, indictione 15. COMBESIS.

(77) Evagrius idem cap. 38.

(78) Bellorum istorum semina profert in medium Liberatus Breviarii cap. 20 et 23.

ρθεος χρυπτός ἐν νυκτὶ ἐπίσκοπον ἑαυτοῖς ἐχειροτόνησαν. Καὶ εἰς ἐν συνελθόντες οἱ τε Γαλινῖται καὶ οἱ Θεοδοσιανοὶ κοινὸν ἐπίσκοπον ἑαυτοῖς ἐνεθρόνισαν καὶ ἐχειροτόνησαν⁸⁵. Ἰωάννην δὲ τῶν μοναχῶν (79), ὃν οἱ Γαλινῖται ὀδόν ὑπομεμεληκέναι⁸⁶ νομίσαντες τὸν πῶγωνα τοῦ ἀββᾶ σὺν τῷ δέρματι καὶ τῇ σαρκὶ ἐξέδειραν.

A. M. 6058. — Ῥωμαίων βασιλέως Ἰουστίνου ἔτος α'.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Ἰωάννου ἔτος α'.

Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Νοεμβρίῳ ιδ' (80), Ἰνδικτιῶν ιδ', ἐβασίλευσεν Ἰουστίνος ὁ ἀνεψιὸς Ἰουστινιανοῦ στεφθεὶς ὑπὸ Ἰωάννου πατριάρχου ἀπὸ σχολαστικῶν. Ἦν δὲ τῷ γένει Θράξ, μεγαλόφυχός τε καὶ εἰς πάντα ἐπιδίδεος, φιλοκτίστης· εἶχεν δὲ γυναῖκα⁸⁷ Σοφίαν (81) ὀνόματι. ἤντινα καὶ ἐστεφεν Αὐγουστᾶν. Εὐσεβὴς δὲ ὢν ἐπεκόσμησεν τὰς ἐκκλησίας τὰς κτισθείσας ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ, τὴν τε Μεγάλην Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς Ἀποστόλους καὶ ἄλλας ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια, χαρισάμενος αὐτοῖς καμψίλια καὶ πᾶσαν πρόσοδον. Ἦν δὲ ὁρθόδοξος πᾶν. Καὶ ἀπίστειλε τὸν ἀββᾶν Φωτεινὸν τὸν πρόγονον Βελισαρίου τοῦ πατρικίου, δοὺς αὐτῷ ἐξουσίαν κατὰ παντὸς προσώπου καὶ πράγματος τοῦ εἰρηνεύσαι τὰς ἐκκλησίας πάσας Αἰγύπτου τε καὶ Ἀλεξανδρείας.

A. M. 6059. — Τούτῳ τῷ ἔτει Αἰθέριος καὶ ὁ Ἀβδῖος (82), καὶ ὁ σὺν αὐτοῖς λατρεὶς ἐπεβούλευσαν τῷ βασιλεῖ Ἰουστίνῳ, γνωσθέντες δὲ⁸⁸ ἀπέθανον ἑξέφι. Ἐποίησεν δὲ ὑπάτειαν (83), καὶ ἔρριψεν χρήματα πολλὰ, ὥστε πολλοὺς πλουτίσαι.

VARIAE LECTIONES.

⁸⁵ fort. ἐχειροτόνησαν Ἰωάννην τινὰ μοναχόν, ut Goar. conjecit. ⁸⁶ ὀδόν] δοῦλον a c, sed fort. scribendum : ὀδόν ὑπομεμεληκέναι. ⁸⁷ γυναῖκα vulg. ⁸⁸ γνωσθέντες δὲ] καὶ γν. δὲ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ

(79) Locus a corruptione nullatenus vindicandus : quod cum præmissis narratiuncula hæc nulla ratione cohæreat. Variæ lectiones ὀδόν in uno codice, δοῦλον in altero subindirantes interpolandi suggerunt animum. Non illudens itaque lego : Καὶ εἰς ἐν συνελθόντες οἱ τε Γαλινῖται καὶ οἱ Θεοδοσιανοὶ κοινὸν ἐπίσκοπον ἑαυτοῖς ἐνεθρόνισαν, καὶ ἐχειροτόνησαν Ἰωάννην τινὰ μοναχόν· ὃν οἱ Γαλινῖται ὀδόν (vel δοῦλον) ὑπομεμεληκέναι νομίσαντες, τὸν, καὶ τὰ ἑξῆς· Convenientes in unum tam Theodosiani quam Gaianitæ communem sibi episcopum præfecerunt, et Joannem monachum quemdam sacro ritu instituerunt, eidemque abbati dolum se passos arbitrati Gaianitæ barbam cum pelle atque carne detraxerunt. Et dictione δοῦλον, ut Pal. et Barb. codd. legunt, supposita, eidemque abbati, quod servum (in episcopali sede) se arbitrarentur sustinuisse, Gaianitæ barbam, etc. Forsan enim in Joanne isto delusi fuerant Gaianitæ, aut certe servum eundem ab eis æstimatum pœna quoque servilli multaverunt, barbæ nimirum decussione. Anastasius Theophrastus pene interpres mutilum omnino sensum hic exprimit : *Coniungunt abbati (abbatis) barbam cuius atque carne decoriare. Subiungit quæ Græcis in codd. nullatenus legimus, taliter autem hæreticorum dementia gerere consuevit, adeo ut, quæ vagarorum*

clam noctu Dorotheum sibi præfecerunt : convenientesque in unum tam Theodosiani, quam Gaianitæ, eum communem utrisque episcopum in sedem intulerunt. Cum autem Gaianitæ Joannem quemdam monachum dolo adversum se commentum arbirarentur, barbam cum pelle atque carne abbati avulserunt.

A. C. 558. — Romanorum imperatoris Justinus annus primus.

Cypreus episcopi Joannis annus primus.

Hierosolymorum episcopi Macarii annus primus.

Hoc anno, mensis Novembris die decimo quarto, indictione decima quarta, nepos Justiniani Justinus a Joanne exscholastico patriarcha coronatus suscipit imperium. Fuit genere Thrax, generosus, et in gerendis rebus dexter, et ædificiis gaudens. Conjugem habuit nomine Sophiam, cui cum Augustæ dignitate coronam imposuit. Pietatis studiosus ecclesias a Justiniano ædificatas ornavit, Magnam videlicet ecclesiam, sanctorum Apostolorum, necnon alias, ut et monasteria, quæ cueta sacra suppellectile, muneribusque, collatisque redditibus dotavit. Bene sensit in omnibus de fide. Photium præterea Belisarii patricii privignum, potestate in quasvis personas atque res data, ad omnes Ægypti et Alexandriæ ecclesias reconciliandas bonaque pace componendas misit.

A. C. 559. — Hoc anno Ætherius et Abdius, et una cum eis medicus Justinus imperatoris vitæ struxerunt insidias : deprehensi vero, gladio perierunt. Consulum vero more munus dedit Justinus, multasque pecunias, quibus etiamnum plures ditati, sparsit in populum.

sunt multoties operentur. -- Adjecta vox post ἐνεθρόνισαν, quæ est Regii codicis, superflua videtur, maleque a librario supposita alterius vice, quæ in eo desideratur. De Dorotheo enim sermo est, quem occulte ordinatum a Theodosianis, lidem simul ad junctis Gaianitis in sedem everserint, non iterum ordinaverint. Sequentia sic essent digerenda. — Ἰωάννην δὲ τινὰ μοναχόν οἱ Γαλινῖται ὀδόν· Putantes Gaianitæ, Joannem quemdam monachum adversum se dolo commentum esse (puta eam ab eis factam Elpidii ordinationem apud imperatorem traducendo) illius qui abbas esset, barbam cum pelle et carne avulserunt : additque Anastasius, ea in re hæreticos gentiles exequasse : quæ a Græcis Theophrastus videntur excidisse. COMBESII.

(80) Ita Chronicon Alexandr.

(81) Theodoræ neptem, ipse ex Vigilantia sorore Justiniani nepos, et Dulcissimi filius. Victor Tunnonensis.

(82) De illorum conjuratione et moribus Evagrius coætaneus, lib. v, cap. 2. Ἀδελφὸν porro secundum hunc nuncupat.

(83) Ab ipso Justiniano promissa munera quam ingentia canit Corippus, lib. iii et iv : *Diabo plebes opibus, etc.*

Eodem anno abbas Agatho Apolinarii episcopi Alexandrini frater, Alexandriam profectus ad rerum administratarum rationes exigendas, Eustochium monachum Alexandriae tunc magnum **205** œconomum male gesti muneris incusatum misit in carcerem : qui tecto elapsus, Byzantium perrexit. Macario vero dolis ecclesia depulso, in ejus locum Hierosolymorum episcopus Eustochius consecratus est.

A. C. 560. — *Hierosolymorum episcopi Eustochii annus primus.*

Hoc anno nummulariis sœneratoribusque cunctis convocatis, jussit Augusta debitorum syngraphas et pignora ad se præferri : quibus in potestatem acceptis, pignora debitoribus restituit, et in proprio dominorum manibus cuncta reposuit : atque ob id factum summis eam laudibus tota urbs prosecuta est. Eustochius autem Hierosolymam profectus, odio, quo in Apolinarium, Agathonem et Macarium ferebatur, novæ lauræ monachos Origeniani dogmatis incusatos expulit : quamobrem ipse postmodum ejectus est, et Macarius rursus proprio throno redditus.

A. C. 561. — *Hierosolymorum episcopi Macarii iterum, Alexandriae Joannis annus primus.*

Hoc anno ludis equestribus in circo celebratis et contententibus ad invicem factionibus, ad utrasque partes mandata misit imperator ; ad Venetos quidem his verbis usus : Imperator Justinianus penes vos oblit : ad Prasinos autem, Imperator Justinianus penes vos vivit. His auditis conquieverunt factiones, et ad priora dissidia nusquam redierunt.

Eodem anno Sophianorum palatium conjugis Sophiæ nomine, occasione accepta, quod in eo, dum europalatem adhuc ageret, filius ejus Justus fuisset sepultus, exædificare cœpit, in domo nimi-

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ὁ ἀδελφὸς Ἀπολινάρου τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἔλθων εἰς Ἀλεξανδρείαν, καὶ λόγους εἰσπραττέμενος, Εὐστόχιον μοναχὸν ὄντα καὶ οἰκονόμον Ἀλεξανδρείας τότε τῆς οἰκονομίας χάριν ἐφορούρησεν τοῦτον · ὃς φυγὼν διὰ τῆς στέγης ἦλθεν ἐν Βυζαντίῳ, Μακαρίου τότε ἐκδηληθέντος (84) τῆς ἐκκλησίας κατὰ συσκευὴν · καὶ χειροτονήθη Εὐστόχιος ἀντὶ Μακαρίου ἐπίσκοπος ὁ Ἱεροσολύμων.

A. M. 6060. — *Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Εὐστοχίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει μεταστειλαμένη (85) Σοφία εὐσεβεστάτῃ Αὐγούστα τοὺς τε ἀργυροπράτας, καὶ σημαδάρους, ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι τὰς ὁμολογίας τῶν χρεωστούντων καὶ τὰ σημάδια · καὶ ἐντυχούσα αὐτοῖς, ἔλαβε τὰ σημάδια παρασχομένη αὐτὰ τοῖς χρεωστοῦσι **, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὰ τοῖς ἰδίοις δεσπότης · καὶ μεγάλως εὐφημίσθη ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ πάσης τῆς πόλεως. Εὐστόχιος δὲ ἀπελθὼν (86) εἰς Ἱεροσόλυμα μίσει τῷ πρὸς Ἀπολινάριον καὶ Ἀγάθωνα καὶ Μακάριον, τοὺς τῆς Νέας Λαύρας μοναχοὺς ἐξέβαλεν, ὡς Ὀριγενιστάς · καὶ διὰ τοῦτο ἐξεβλήθη · καὶ πάλιν ἀπεκατέστη Μακάριος εἰς τὸν ἴδιον θρόνον.

A. M. 6061. — *Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου πάλιν Μακαρίου, Ἀλεξανδρείας Ἰωάννου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει ἱπποδρομίας τελεσθεῖσης, καὶ φιλονεικούντων τῶν μερῶν εἰς ἀλλήλους, ἐπεμψεν μανδάτα (87) εἰς ἑκάτερα τὰ μέρη ὁ βασιλεὺς, λέγων, εἰς μὲν τοὺς Βενέτους, ὅτι Ὁ Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς * παρ' ὑμῖν ἐτελεύτησεν, εἰς τοὺς Πρασίνοους, ὅτι Παρ' ὑμῖν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ζῇ (88) · καὶ ἀκούσαντα τὰ μέρη εἰσήγησαν, καὶ οὐκ ἔτι ἐφιλονέκησαν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἤρξατο κτίζειν τὸ παλάτιον τῶν Σοφιανῶν (89) ἐπ' ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας, προφάσει τοῦ ἐκεῖ ταφῆναι τοῦτον (90) τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι αὐτὴν, ἔτι κουροπαλάτου

VARIE LECTIONES.

** ἐπισκόπου vulg. ** χρεωστοῦσι, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὰ τοῖς add. ex e. * ὁ βασιλεὺς om. a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(84) Nicephori Chronicon. Evagrius lib. iv, cap. 36 : Ἐφασκον γὰρ αὐτὰ τὰ Ὀριγένους πρεσβεῖν δόγματα · Ferebatur eum Origenis dogmata tulatum. Meram συσκευὴν existimat auctor.

(85) Res paulo obscurius narrata, velut solum Augusta debitorum syngraphas pignoraque receperit, ac iis lectis pignora debitoribus dominisque reddiderit, non etiam de suo alienum res refuderit. Clarius Zonaras : Diligenter perquisitis omnibus seneratoribus, et ex are alieno quid eis sive ex syngraphis, sive ex pignoribus positis, deberetur. Κατέβαλε μὲν αὐτοῖς τὰ δάνεια ὅκωθεν ἑλὰβέ τε τὰ ἐνέχυρα · τὰ δὲ ἔγγραφα ἐξηφάνισε · Debita de suo dissolvit, pignoraque atque syngraphas recepit ; ac pignora quidem dominis restituit, syngraphas abolevit. COMBESIS.

(86) Evagrius, lib. v, cap. 16 ; Nicephori Chronicon.

(87) Principis responsa, quæ qui denuntiabat, mandator, de quo supra. Hinc vulgaris recentiorum sibi occurrentium interrogatio : Τίνα μανδάτα, Quænam principis mandata ? Insulse quidam interpretantur, Quæ nova ?

(88) Venetos Prasinosque pariter a cæde sibi mutuo inferenda repressurus Justinus, utrisque diversa mentem in eamdem significat, Venetis : Justinianum eorum factioni quondam proclivem amisisse : Prasinis ; tumultus eorum illatis etiam cædibus compescere peritum Justinianum in sese nondum extinctum, imo superstitem manere ; quare utrique ab injuriis abstineant.

(89) Ad palatium illud nominis ejusdem portum exstitisse, totius nimirum CP. pariem ita vocatam referunt Orig. CP., Gyllius, De topogr. CP. lib. II, cap. 15.

(90) Defunctorum cadaveribus extra ecclesias sepeliri consuetis, cum Justum filium in Archangelii æde tumulasset Justinus, ut locum sacrum in suos usus mutaret, et palatium construeret πρόσθεν invenit. S. Sophiæ templo comparat illud Corippus, lib. iv :

*Inclita præclarum duo sunt imitantia cælum,
Consilio fundata Dei ; venerabile templum
Et Sophianarum splendentia tecta novarum.*

ἐντος αὐτοῦ, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀρχαγγέλου τοῦ ἐκεῖσε, ἅρμας αὐτοῦ ὑπὸ διαφόρων πολυτίμων μαρμάρων.

A. M. 6062. — Ῥώμης ἐπισκόπου Βενεδίκτου ἐτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουστίνος ὁ βασιλεὺς ἤρξατο κτίζειν τὴν παλάτιον τὸ δεύτερον ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ, δειχέν πρὸς τοῦ βασιλεῦσαι αὐτόν. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ νήσῳ τῆς Πριγκίπου, καὶ αὐτῷ ὄντι προαστείῳ αὐτοῦ ἐν τῷ λιμένι, καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἁγίων Ἀναργύρων ἐν τοῖς Δαρτίου (91). Ἀποκατέστησεν δὲ τὸ λουτρὸν τοῦ Ταύρου τὸ δημόσιον, καὶ ἐπὶ ἀνὸματι τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀναστάσιος ὁ ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας (92) ὁ μέγας καθαφάμενος ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τῶν συνοδικῶν Ἰωάννου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως τοῦ χειροτονήσαντος Ἰωάννην τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ τούτου χειροτονηθέντος ἐξεβλήθη τῆς ἰδίας ἐπισκοπῆς κατὰ ἀγανάκτησιν Ἰουστίνου, καὶ ἐχειροτονήθη Γρηγόριος μοναχὸς καὶ ἀποκρισιάρχος τῆς μονῆς τῶν Βυζαντινῶν.

A. M. 6063. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Γρηγορίου ἐτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ναρσῆς ὁ κουβικουλάριος (93) καὶ πρωτοπαθάριος (94), ὁ ἀγαπητὸς τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, εἰς δὲ ἐλοιδορεῖτο, ἔκτισεν τὴν οἰκίαν Ναρσοῦ (95) καὶ τὴν μονὴν τῶν Καθαρῶν (96). Ἀκούσας δὲ Ἰουστίνος (97) ὁ βασιλεὺς περὶ τοῦ ἀνεψίου αὐτοῦ, δὲ εἶχεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ αὐγουστάλιον, οὗ συσκευὴν μελετᾷ κατὰ τοῦ βασιλέως, πέμψας ἀπεκφαλίσεν αὐτόν.

A. M. 6064. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἤρξατο κτίζειν (98) ὁ Ἰουστίνος τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ἐν ὄρφανοντροφεῖν, καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν τῷ Τρικύγχῳ τῇ καεῖσαν ἐπὶ Ζήνωνος τοῦ βασιλέως. Προσέθηκε δὲ καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν τὰς δύο ἀψίδας, τῆς τε ἄρκτου καὶ μεσημβρίας ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ, καὶ ἐποίησε τὴν ἐκκλησίαν κατὰ σταυροῦ.

VARIE LECTIONES.

αὐτῷ αὐτῷ vulg. αὐτῷ αὐτῷ vulg. αὐτῷ αὐτῷ vulg. αὐτῷ αὐτῷ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(91) Ἐν τοῖς Βασιλικαῖς, habent Orig. CP. Aliud D ἀναργύρων Cosmæ et Damiani nullo pretio medicantium templum celebrant illæ: Οἱ ἄγιοι Ἀναργύροι οὗτοι εἰς τὸ Ζεῦγμα ἐκτίσθησαν παρὰ Προκλου πατριάρχου ΚΠ., μαθητοῦ τοῦ Χρυσόστομου SS. mercede non conductorum ecclesiam ad Zeugma positam Proclus patriarcha CP., Chrysostomi discipulus, extruxit.

(92) Cujus historiam, et Gregorii mores descripsit Evagrius, lib. v, cap. 5 et 6.

(93) Cubiculariorum et eunuchorum, quibus seu præpositus, Narses præsidebat, seriem et ministeria depingit Corippus, lib. iii, ad medium.

(94) Protectorum comes, ense armatus, turmeque sibi subditæ signum gerens. Corippus, lib. iv:

Necnon ensipotens (spatharius) membrorum robore
[constans,
Astabat Narses, sedemque ornabat heritem,
Splendida signa gerens, etc.

A rum archangeli istius loci. Pretiosioribus vero marmoribus palatium adornavit.

A. C. 562. — Romæ episcopi Benedicti annus primus.

206 Hoc anno imperator Justinus, in suburbano, quod ante susceptum imperium possidebat, alterum palatium cœpit extruere: et in Principis insula, quæ pariter ejus erat suburbanum, aliud erexit ad portum: necnon ecclesiam sanctorum mercede non conductorum ad Darii regionem. Ad hæc publicum Tauri balneum a se reparatum de conjugis Sophiæ nomine Sophianas nuncupavit.

Eodem etiam anno cum magnus ille Anastasius Antiochiæ episcopus in synodales epistolas Joannii Cpoleos episcopi, qui Joannem Alexandrinum consecraverat, atque etiam in ipsum Joannem Alexandrinum, qui ordinatus fuerat, rescriptis suis invecus fuisset: Justiniani mandato sede depulsus est, et in ejus locum Gregorius monachus et Byzantiorum monasterii apocrisiarius promotus.

A. C. 563. — Antiochiæ episcopi Gregorii annus primus.

Hoc anno Narses cubicularius et protospatharius, qui Justiniano imperatori adeo carus fuit, ut ejus gratia ludibriis respergeretur, domum Narsæolis construxit et Catharorum monasterium. Imperator autem Justinus proprium nepotem, quem augustali dignitate Alexandriæ decoraverat, insidias in se machinari cum præsensisset, misit exemplum qui ipsum capite plecterent.

A. C. 564. — Hoc anno sanctorum apostolorum Petri et Pauli ecclesiam cœpit Justinus ædificare in orphanorum hospitio, aliamque sanctorum apostolorum, quæ Zenonis imperatoris tempore conflagravit, in Triconcho. Ad ecclesiam quoque sanctæ Deiparæ Blachernarum duas absides addidit, et hanc, quæ septentrionem, illam, quæ meridiem respiciat, extruxit in celeberrimo illo templo; totamque molem illam in crucis normam composuit.

Terga tegens domini claris fulgebat in armis.

Cecinerat superius:

Hinc armata manus dextram lævamque tuetur
Casarei lateris, clypeis pia terga tegebat
Ingens excubitus, protectorumque phalanges.

(95) Orig. CP., τὰ Ναρσοῦ, οἶκος ἦν Ναρσοῦ πατρικίου, καὶ πραιποσίτου, καὶ τὰ ἐξῆς: Narsis compitum, domus Narsis patricii et præpositi erat, etc.

(96) In qua soli eunuchi ab hominibus facti degerent: vere Καθαροί. Ita ne legisse memini.

(97) Justiniani nepotem istum pari nomine vocatum refert Evagrius, lib. v, cap. 2, ac tum hoc, tum locis aliis Justiniani acta, quasi infensus, sinistre interpretatur.

(98) Orig. CP. et Procopius, lib. i. De ædific. Justiniani: qui borealem et meridiionalem S. Sophiæ templi testudines Justiniani ædificiis ascribit.

Hoc etiam anno ruptis Romanos inter et Persas A pacis foederibus, Persicum rursus renovatum est bellum, missorum videlicet ab Homeritis Indis ad Romanos legatorum invidia, ac insuper quod Julianum magistranium ab Alexandria per Nilum fluvium et Indicum mare cum sacris ad Aretham regem (k) Æthiopum misisset imperator Legatum cum ingenti 207 gaudio res Arethas excepit, cum qui Romanorum imperatoris amicitiam desideraret. Reversus e legatione Julianus a rege Aretha hunc in morem instructo exceptum se referebat. Erat ille nudus quidem corpore, at circa lumbos, quæ cingulum ponitur, lineam vestem auro gestabat intertextam, quæ ad ventrem quasi divisa, et pretiosioribus gemmis cernebatur interseca. Alligabantur brachiis quinque circuli, et manibus inerant armillæ aureæ. Fascia linea auro distincta caput circumvolvebatur, et ex utraque nodorum parte quatuor pendeabant catenæ: collo vero torquem gerebat aureum. Jugo quatuor elephantis vecto, cui rotæ quatuor, et currus desuper sublimis, quales præfectorum provinciarum rhedæ, laminis aureis circumtectus, ferebatur. In eo stans breve scutum aureum, lanceasque binas breves manibus tenebat: universi vero ejus aulici circumstantibus armis instructi, musicos accinentes modulos. Intramissus itaque Romanorum legatus, exhibito adorationis honore, ut erigeret se, et adductus propior fieret, jussus est. Tum vero traditæ sibi imperatoris sacra sigillum ejusdem facie una cum pectore insculptum exosculatus, de acceptis ab eo muneribus magno prorsus gaudio affectus est. Perlecta vero sacra hæc demum scripta invenit, ut nimirum arma adversus Persarum regem capesseret, et conterminas Persarum provincias devastaret, nec ullum amplius cum eo perceret fœdus: sed, quam reddidit sibi subditam, Homeritarum regione per Nilum fluvium Alexandriam facto itinere commercium exerceret. Confestim itaque in ipso legati Romanorum conspectu coacto exercitu, et Saracenis, qui sub ipso militabant præmissis, rex Arethas bellum in Persas movit: ipseque postmodum Persarum ditionem ingressus, vicinas sibi provincias, quaquā late pa-

Tούτῳ τῷ ἔτει Ῥωμαῖοι τε καὶ Πέρσαι τὴν εἰρή- νην διέφθειραν (99), καὶ πάλιν ὁ Περσικὸς ἀνεκαί- νισθῇ πόλεμος διὰ τὸ πρεσβεῦσαι τοὺς Ὀμηρίτας Ἰνδοὺς πρὸς Ῥωμαίους, καὶ ἀπὸσταῖλαι (1) τὸν βα- σιλεῖα Ἰουλιανὸν τὸν μαγιστριανὸν (2) μετὰ σάκρας ὡς πρὸς Ἀρέθαν βασιλεῖα τῶν Αἰθίοπων διὰ τοῦ Νεῖλου ποταμοῦ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ἰνδικῆς θαλάσ- σης· καὶ ἀπεδέχθη τῷ βασιλεῖ Ἀρέθᾳ μετὰ χαρᾶς πολλῆς, ὡς ἐπιειμένῳ τὴν φιλίαν τοῦ βασιλέως Ῥω- μαίων. Ἐξηγήτο δὲ ἐπανελθὼν ὁ αὐτὸς Ἰουλιανὸς, ὅτι ὅτε ἐδέξατο αὐτὸν, γυμνὸς ἦν ὁ βασιλεὺς Ἀρέ- θας, καὶ κατὰ τοῦ ζώσματος αὐτοῦ εἶχεν εἰς τὰς φύσας λινόχρυσά ἱμάτια· κατὰ δὲ τῆς γαστρός ἐφό- ρει σχιστὰ διὰ μαργαριτῶν τιμῶν, καὶ ἐν τοῖς βραχίουσιν ἀνὰ πέντε κλαδίον, καὶ χρυσὰ φύλλα εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ· ἐν δὲ τῇ κεφαλῇ λινόχρυσον φα- κιόλιον ἐσφενδονισμένον, ἔχον ἐξ ἀμφοτέρων τῶν δεσμῶν σειρὰς τέσσαρας, καὶ μανιάκιν χρυσοῦν ἐν τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ· καὶ ἴσταιτο ἐπάνω τεσσάρων ἐλεφάντων ἐστῶτων καὶ ἐχόντων ζυγὸν καὶ τροχοὺς τέσσαρας, καὶ ἐπάνω ὡς ὄχημα ὑψηλὸν ἡμιοισμένον χρυσεῖοις πετάλοις, ὥσπερ ἐστὶ τὰ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐπαρχιῶν ὀχήματα· καὶ ἐστὼς ἐπάνω αὐτοῦ ἐβάσταζεν σκουτάρην μικρὴν κεχρυσωμένην καὶ δύο λαγκίθια χρυσὰ· καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος αὐτοῦ μετὰ ὅπλων ἔδοντες μέλη μουσικὰ, καὶ εἰσενεχθεὶς οὖν ὁ πρέσβυς τῶν Ῥωμαίων καὶ προσκυνήσας, ἐκελεύθη παρ' αὐτοῦ ἀναστῆναι καὶ ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. Δε- ξάμενος οὖν τὴν τοῦ βασιλέως σάκραν, κατεφίλησε τὴν σφραγίδα τὴν ἔχουσαν τὸ στηθάριον (3) τοῦ βασιλέως· δεξιόμενος δὲ καὶ τὰ δῶρα ἐχάρη μεγά- λως. Ἀναγνὼς δὲ εὖρεν περιέχοντα τοῦ ὀπίστα- σθαι αὐτὸν κατὰ τοῦ βασιλέως Περσῶν, καὶ τὴν πλησιάζουσαν αὐτῷ χώραν τῶν Περσῶν ἀπολίσσαι, καὶ τοῦ λοιποῦ μηκέτι συνάλλαγμα ποιεῖν μετὰ τῶν Περσῶν, ἀλλὰ δι' ἧς ὀπίσταζεν χώρας τῶν Ὀμηρι- τῶν διὰ τοῦ Νεῖλου ποταμοῦ ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον· τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρυματειαὶ ποιεῖσθαι. Εὐθέως δὲ στρατεύσας ὁ βασιλεὺς Ἀρέθας ἐπ' ὄψεσι τοῦ πρε- σβευτοῦ Ῥωμαίων, ἐκίνησε πόλεμον κατὰ Περσῶν, προπέμφας τοὺς ὑπ' αὐτὸν Σαρακηνοὺς. Ἀπελθὼν δὲ καὶ αὐτὸς εἰς Περσικὴν χώραν, ἐξεπόρθησε πᾶ- σαν τὴν ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις. Κρατήσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀρέθας τὴν κεφαλὴν τοῦ πρεσβευτοῦ ὡς

VARIE LECTIONES.

ὡς μετὰ σάκρας οἰν. a. ὡς τοῦ πρεσβευτοῦ οἰν. b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(39) A ruptis Romanos inter et Persas foederibus historiam suam Theophanes Byzantinus apud Photium succinctius exstans auspicatus fuerat: ab eo Theophanem nostrum in sua scripta divertisse plurima omnino indubium: quæ vel perisse, vel a blattis latenter corrodi, musarum, si quis est amor sincerus, deplorat. Consulenda Menandri Excerpta.

(1) Est Nonnosus, patris ejus Abrami, necnon ejusdem avi ad Homeritas, Saracenos, et Æthiopas inter Photii epitomas contracta legatio. Video nonnisi a Juliano nomen diversum: res et personas incidere ac plane consentire observo. Quid si Nonnosus, alterum Juliani nomen, aut Juliano Nonnosus in ea legatione comes? Lector accuratus discernet.

D Juliani parem Nonnosus legationem indicasse sufficiat.

(2) Ἰουλιανὸν γραμματεῖα τῶν ἀπορρήτων, a secretis, laudant Excerpta Menandri de legationibus, et Procopius, De bello Pers. Magistranium idem qui Suidæ, et Basilicorum glossæ Magisterianus (Latina Græcis hic promiscuæ), apud illum χαστρίσιος, cui munus in litteris reddendis assignatur. Victor Tunnonensis: Litteras satis idoneas Justiniano principi per Olympium magistrianum mittunt. A magistro officiorum directus ejusmodi nomen obtinuit. Notit. imp.

(3) Imago a pectore depicta, qualis in signis militariis antiquis.

Ἰουλιανού, καὶ δεδωκώς αὐτῷ εἰρήνης φιλήματα, A
ἀπέλυσεν αὐτὸν ἐν πολλῇ θυσίᾳ σὺν πολλοῖς
χαρίσμασιν. Ἐγένετο δὲ ἄλλη αἰτία ταραξάσα
τὸν Χοσρόην. Οὐνοὶ γὰρ κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ, B
ὡς Τούρκους λέγειν εἰώθαμεν (4), προσθεύουσι
πρὸς Ἰουστίνον (5) διὰ τῆς τῶν Ἀλανῶν χώρας ἀπο-
στειλάντες. Τοῦτο φοβηθεὶς ὁ Χοσρόης, προσφασί-
ζετο τὴν τῶν Ἀρμενίων πρὸς αὐτὸν ἀνταρσίαν (6)
καὶ πρὸς Ἰουστίνον, προχώρησιν, καὶ ἤτειτο τοὺς
πρόσφυγας. Ἐτέλει γὰρ ὁ βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων
ἀνὰ ἑτος πεντακοσίας λίτρας χρυσοῦ, ὥπως τὰ πλη-
σιάζοντα τοῦ τόπου φρούρια διαφυλάττωσι. Πέρ-
σαι, ἵνα μὴ εἰσβαλόντα τὰ ἔθνη ἑκατέραν διαλύσωσι
πολίτας, καὶ κοινοὶ ἀναλώμασι τὰ φρούρια
ἐφυλάττοντο (7). Ὁ δὲ Ἰουστίνος ἔλυσεν τὴν εἰρή-
νην φάσκων, ἐπονεΐδιστον εἶναι φορολογεῖσθαι ὑπὸ
τῶν Περσῶν τοὺς Ῥωμαίους. Διὰ τοῦτο χώραν ἔλα-
θεν, ὃ μέγας οὗτος Περσῶν τε καὶ Ῥωμαίων πόλε-
μος. Ὁ δὲ Ἰουστίνος Μαρτίον πατρίκιον, καὶ συγ-
γεῖν αὐτοῦ στρατηγὸν χειροτονήσας τῆς Ἀνατολῆς
κατὰ Περσῶν ἐξέπεμψεν.

A. M. 6065. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἰωάν-
νου (8) ἔτος α'.

Τούτῃ τῇ ἔτει μηνί Ὀκτωβρίῳ ε' ἡσθάνησεν ὁ
βασιλεὺς (9), καὶ ἐν λύπῃ γέγονε πρὸς Βαδούριον
τὸν ἴδιον ἀδελφόν, καὶ ὕβρισεν αὐτὸν ἀσάκτως, ἐπι-
τρέψας τοῖς κουδικοκουλάρσι γροθιζόμενον ἐξαγα-
γεῖν αὐτὸν ἐπὶ σιλεντίῳ. Ἦν δὲ κόμης τῶν βασιλι-
κῶν σταυλῶν. Μαθοῦσα δὲ Σοφία ἐλυπήθη, καὶ ἐνέκα-
λεσε πῶς βασιλεῖ· ὃ δὲ μετεμελήθη, καὶ κατελθὼν πρὸς
αὐτὸν εἰς τὸν σταυλὸν εἰσῆλθεν ἄφρων μετὰ τοῦ πραιπο-
σίτου κουδικοκουλάρου. Ὁ δὲ Βαδούριος ἰδὼν τὸν βασιλέα
ἔφυγεν ἀπὸ ζακῆς εἰς ζάκαν φόβῳ τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ
βασιλεὺς ἔκραζεν· Ὁρκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἀδελ-
φὲ μου, μείνῃς μοι. Καὶ δραμὼν ἔκράτησεν αὐτόν.
Καὶ περιπλακεῖς, κατεβλήσεν αὐτὸν λέγων· Ἐπ-
ταίσά σοι, ἀδελφε μου· ἀλλὰ δέξαι με ὡς ἀδελ-
φόν σου πρῶτον καὶ ὡς βασιλέα. Ἐκ γὰρ δια-

VARIAE LECTIONES.

“χαρίσμασιν” χρήμασιν e. “κατ’ ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ” κατ’ ἐκεῖνον τῷ καιρῷ vulg. “Ἰουστινιανὸν a.
διαφυλάττονται vulg. “τὸ φρούριον h. “ἀνέλαθεν h. “τὸν πατρίκιον f. “Βαδούριον a. “σιλεντίῳ
vulg. “σιλεντίῳ a f. “μετεβλήθη b. “καὶ περιπλακεῖς] h. f. in ordinem redit A. “καὶ ὡς βασιλ. A,
καὶ βασιλ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(4) Theophanes Byzantius Photii codice 64: Πρὸς D
ἐθρον ἀνεμὸν τοῦ Τανάδος Τούρκοι νέμονται, οἱ πά-
λαι Μασαγέται καλούμενοι. Ad Tanais orientalem
plagam Turci degunt, qui quondam Massagetae vo-
cati. Excerpta Menandri: Τῶν Τούρκων τῶν Σά-
κων καλουμένων τοῦ πάλαι Turci, qui Sacæ anti-
quius vocabantur. Ad Danubii littora locat Frede-
garius, et a Turchot rege, ex quo Rusici propagati,
nomen imponit.

(5) Legationis causam, et a Romanis reciproce
missos legatos narrant Excerpta Menandri, et epi-
tome Photiana Theophanis Byzantii.

(6) Integram quorum historiam texit Procopius,
De bello Pers. Quæ ad hocce tempus spectant
enarrat Evagrius, lib. v, cap. 7.

(7) Pacis initæ cum Persis conditiones habes in
Excerptis Menandri editionis Regiæ, pag. 140.

(8) Erraverunt hucusque non infrequenter au-

Juliani capite, pacis oscula suaviter fliit; simplis-
que muneribus collatis, multo comitatu stipatum
a se dimisit. Exstitit etiam alia, quæ Chosroem
turbavit molestia. Per id enim tempus Hunni, quos
Turcos nuncupamus, per Alanorum terras lega-
tionem ad Justinum destinant. Ea de re Chosroes
in metum adductus, Armeniorum adversum se
rebellionem ementitus, eorum etiam ad Justinum de-
fectionem prætexebat, et transfugas reddi sibi postu-
labat. Quingentas insuper auri libras Romanorum
imperatore pendere solito, ut vicina Barbaris ca-
stella custodirent Persæ, ne ex Barbarorum locis
irrupentes alterutri imperio perniciem inferrent;
quare communibus utriusque 208 impensis loca
quæque munita servabantur in utriusque limitibus:
Justinus pactum hujusmodi rescindendum cen-
suit; Romanos Persis tributa pendere indecorum
esse causatus. Eaque magni illius Romanos inter
ac Persas belli occasio existit. Quamobrem Ju-
stinus Martinum patricium cognatum suum Orien-
tis militiæ magistrum renuntians in expeditionem
contra Persas misit.

A. C. 565. — Hierosolymorum episcopi Joannis
annus primus.

Hoc anno, mensis Octobris die sexto, adversa
valetudine jaciatus fuit imperator. In proprium
vero fratrem Badurium ira incitatus, extremis eum
subjecit contumeliis. Data quippe cubiculariis
pugnans eum extrudendi potestate, illa spretum et
sedatum in consilium trahi mandavit. Erat is im-
peratoriorum stabulorum comes. Eo cognito in-
doluit Sophia, et imperatorem damnavit. Ille facti
pœnitens descendit in stabulum, et cum cubicu-
lariis præposito non expectatus intravit. Badu-
rius conspiciens imperatorem, ac subinde timore
compulsus a præsepi in præsepe aliud desiliit.
Imperator vero clamabat: Obtestor te per Deum,
frater mi, siste: et currens detinuit: brachiisque
complexus, et osculis delinens: Te quidem, inquit,

(9) In annum imperii octavum infirmitatem
eamdem refert Chronicon Alexandr. eamque fuisse
φρενὸς παρὰ κοπὴν, amentiam ex tristitia, scribit
Evagrius, lib. v, cap. 11. Excerpta de legationibus
ex Menandri lib. ii, Fredegarii scholastici Chroni-
con. Annon verbera fratri Badurio inflicta, idem-
que mox imperatoris cursu ad pacem quæsitus,
amentia sunt iudicia? In indictionibus numerandis
auctor Chronico Alexandrino annos Justiniani 53
recensenti haud convenit: ac Justiniani imbecillita-
tem a Septembris die septimo prorupisse narrat.

frater, offendi : verum cum fratrem tuum majorem ac imperatorem agnosce : diaboli namque opera hæc contigisse non sum nescius. Is ad imperatoris pedes procidens, lacrymis rigans, ait : Penes te certe, domine, suprema omnium potestas est; verum cum præsentem senatum servum tuum despexeris, cum dominus etiam coram eo excusatione alicujus rei deinceps tege : eique subinde equos demonstrabat; quem imperator ad mensam eo die invitavit, et sic in amicitiam redierunt. Cæterum eodem anno cum pugna Romanos inter atque Persas commissa fuisset ad Sargathum, Romani vicere.

A. C. 566. — Persarum regis Hormisdæ annus primus.

Hoc anno in provincias Danubio conterminas grassati sunt Avars : quo cognito, Tiberium excubitorum comitem **209** adversus eos misit imperator. Pugna cum Avaribus commissa, Tiberius ex improvise ab hostibus oppressus, superatur, multisque e suis desideratis revertitur. Persarum vero rex Hormisdas, Artabane exercitus duce constituto, copias Euphratem trajicere jussit, et Romanorum provincias devastare. Ille coacto universo exercitu in Romanos Nisibin obsidentes impetum facere meditabatur : quod persentiens Martinus, Nisibi relicti, in Romanas partes retrocessit. Tum vero Artabanes Antiochiam profectus, vastitate suburbanis ejus locis illata, in Cæsaryiam transivit. Ita demum Artabanes captivis prædaque onustus in Persarum terras remeavit. Imperator Justinus ea clade afflictus, Martinum munere abdicavit : Archelaum vero ducem instituit. Artabanes insuper Daras obtinuit : ac ita reversus est. Imperator vero nuntio tantæ cladis accepto, consternatus, infirma valetudine mentisque alienatione vexator, et ab Hormisdæ, ut pacem inirent et fœdus percuterent, expetit : qui ad annum tantum inducias iniuri concessit.

A βολικῆς ἐνεργείας οἶδα ὅτι τοῦτο γέγονεν. Ὁ δὲ πεσὼν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίων, εἶπεν· Ἀληθῶς, δέσποτα, ἐξουσίαν ἔχεις· πλὴν παρουσίᾳ τῆς συγκλητῆτος εὐτέλεισας τὸν δοῦλόν σου· ἄρτι ὁ δεσπότης τούτοις ἀπολύθησθαι. Καὶ ἰδὲ κινεῖ ¹⁰ αὐτῷ τὰ ἄλογα. Ὁ δὲ βασιλεὺς παρεκάλεσεν αὐτὸν συμφαγεῖν αὐτῷ, καὶ εἰρήνευσαν ¹¹. Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ γέγονε πόλεμος (10) περὶ τὸ ¹² Σάργαθον Περσῶν καὶ Ῥωμαίων μέγας, καὶ ἐνίκησαν οἱ Ῥωμαῖοι.

A. M. 6066. — Περσῶν βασιλέως Ὁρμισδᾶ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἦλθον οἱ Ἀβάρεις (11) εἰς τὰ μέρη τοῦ Δανουβίου, καὶ μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν Τιθέριον τὸν κόμητα τῶν ἐξουκιδιτῶρων κατ' αὐτῶν· καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς ἡττήθη αἰφνιδίως ὅπ' αὐτῶν, καὶ ἀποβαλὼν πολλοὺς ὑπέστρεψεν. Ὁρμισδᾶς δὲ ὁ βασιλεὺς Περσῶν (12) Ἀρταβάνην ¹³ στρατηγὸν χειροτονήσας ἀπέστειλεν περᾶσαι τὴν Εὐφράτην, καὶ τὴν Ῥωμαίων χώραν λυμήνασθαι. Αὐτὸς δὲ παραλαβὼν τὰς δυνάμεις ἐπέστη τοῖς τὴν Νισιβὶν πολιορκοῦσι Ῥωμαίοις ¹⁴. Ὁ δὲ Μαρτίνος τοῦτο γνοὺς, καταλιπὼν τὴν Νισιβὶν, ἀνεχώρησεν ἐπὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ μέρη. Ἀρταβάνης δὲ περὶ τὴν Ἀντιόχειαν γενόμενος ¹⁵, καὶ διαφθείρας τὰ προάστεια τῆς πόλεως ¹⁶, ἐπὶ τὴν Κολήην Συρίαν ἐχώρει. Οὕτω μὲν οὖν ὁ Ἀρταβάνης πολλῆς αἰχμαλωσίας κρατήσας, εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν ἐπανέστρεψεν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ¹⁷ Ἰουστίνος ἐπὶ τοῖς πραττομένοις ¹⁸ δεινοπαθὼν, τὸν μὲν Μαρτίνον τῆς στρατηγίας ἀπέπαυσεν, Ἀρχελαὸν δὲ στρατηγὸν χειροτονεῖ. Ὁ δὲ Ἀρταβάνης τὸ Δαρὰς παρέλαβεν, καὶ οὕτως ὑπέστρεψεν. Καὶ τοῦτο μαθὼν Ἰουστίνος, καταπλαγείς τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς, νόσῳ παραφορᾶς περιβάλλεται, καὶ σπονδὰς ποιῆσαι αἰτεῖται τῷ Ὁρμισδᾶ, ὅστις ἐνιαυσίας σπονδὰς ποιῆσαι κατεδίδετο.

VARIE LECTIONES.

¹⁰ ἰδὲ κινεῖν A, ἰδὲ κινεῖν vulg. ¹¹ εἰρήνευσαν A, εἰρήνευσαν vulg. ¹² περὶ τὸν Σ. A. ¹³ Ἀρταβάνην A ubique. ¹⁴ τοῖς τὴν Νισ. πολ. Ῥωμ. A a, τὴν Νισ. πολ. τοῖς Ῥωμ. vulg. ¹⁵ παραγενάμενος A. ¹⁶ τὰ τῆς πολ. προ. a. ¹⁷ αὐτοκράτωρ A a, βασιλεὺς vulg. ¹⁸ πραττομένοις A a, γενομένοις vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(10) Theophanes Byzantius apud Photium : Μαρτιανός, ὁ τοῦ Ἰουστίνου τοῦ βασιλέως ἐξάδελφος, τῆς Ἑω χειροτονηθεὶς στρατηγός· εἰς τὸν πρὸς Χοσρόην πόλεμον ὁδῶν ἔκει τῆς Ἰουστίνου βασιλείας ἐξαποστέλλεται· Marcianus, Justinus imperat. patrue-
lis Orientis dux jam renuntiatus. in expeditionem adversus Chosroem octavo imperii Justiniani anno missus est.

(11) Excerpta de legationibus ex Menandro cladem a Tiberio acceptam referunt editionis Regiæ pag. 115.

(12) Leves istos Romanorum et Persarum conflictus (ex quibus Persarum rebus talis accessio facta) fuisse describit Evagrius l. v, c. 8, 9 et 10. Tempus ex Theoph. Byzant. colligitur : qui Marciani in ducem institutione anno Justiniani octavo assignata, mox liberatam Nisibim, et Daras urbem a Persis captam narrat, quæ ex Theophanis nostri calculo in annum succedentem congrue possunt incidere. Porro qui Martius Theophani nostro, is Byzantio et Evagrio Marcianus : qui Artabanes

eidem, is Evagrio Aduarmanes, Byzantio Bara-
maanes audit ; in exemplari vero Barberino Arda-
banes, in Palatino Ardamanes legitur. Archelaus
porro apud Evagrium Theodori nomen gerit.
Auctori demum summe adversantur Byzantius et
Evagrius, victorias hic memoratas Chosrois accen-
sentes, quas ille Illo Ormisda refert acceptas : cu-
jus discriminis judicio ad Menandrum in Excerptis
delato, Theophanes noster damnatus abscedet :
Ormisdam quippe nonnisi Tiberio Justinus succes-
sore annis jam aliquot imperante regia cidari re-
dimitum pronuntiat pag. 168, Evagrius quoque lib.
v, cap. 15. Ea demum clade accepta φρενίτιδα ex
animi mœrore Justinum invasisse scribit Evagrius,
cap. 11, quæ laborans Tiberium renuntiavit Cæ-
sarem, et reip. administrationem ei commisit : cu-
jus rei gesiæ in annum sequentem auctor historiam
rejecit, eamdemque Chronicon Alexandrinum octavo
perperam exhibuisse dices, nisi tunc eam levius
tulisse, hic eidem omnino succubuisse imperatorem
affirmaveris.

A. M. 6067. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουστίνος ὁ βασι-
λεὺς (13) Τιβέριον τὸν ¹³ κόμητα τῶν ἐξκουσιτόρων
υποποισάμενος Καίσαρα ἀνηγόρευσεν, καὶ συγκαθ-
εδρον αὐτοῦ ἐποίησεν ἐν ταῖς ἡποδρομαίαις καὶ αἰσiais
ἡμέραις. Ἦν γὰρ ὁ βασιλεὺς στυφόμενος τοὺς πόδας
καὶ τὸ πλεῖον κατακείμενος.

A. M. 6068. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἔκτισεν Ἰουστίνος
τὸν μέγαν ἀγωγὸν τοῦ ²⁰ Οὐάλεντος, καὶ ἐχορήγησε
τῇ πόλει θαψίλειαν ὕδατος ²¹

A. M. 6069. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουστίνος ὁ ²² βασι-
λεὺς τὴν Συναγωγὴν τῶν Ἑβραίων (14) τὴν οὖσαν ἐν
Χαλκοπρατείοις ἀποσπάσας ἐξ αὐτῶν, ἐποίησεν
ἐκκλησίαν τῆς ²³ δεσποίνης ἡμῶν τῆς ὑπεραγίας
Θεοτόκου πλησιάζουσας τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ. Τῷ
δ' αὐτῷ ἔτει μηνὶ Αὐγούστῳ λα', Ἰνδικτιῶνι ι', ἐτε-
λεύτησεν ὁ ²⁴ Ἰωάννης ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπό-
λεως.

A. M. 6070. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου
Εὐτυχίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ Ἰνδικτιῶνι ια'
Εὐτύχιος ἀπέλαβε (15) πάλιν τὸν θρόνον Κωνσταν-
τινουπόλεως. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀσθενήσας, καὶ μικρὸν
ἀνεθεὶς τῆς νόσου, προσεκαλέσατο τὸν τε ἀρχιερέα
καὶ τὴν σύγκλητον καὶ πάντας τοὺς ἱερεῖς, καὶ
πολιτευσμένους· καὶ ἀγαγὼν τὸν Καίσαρα Τιβέριον
παρουσία πάντων, ἀνηγόρευσεν αὐτὸν βασιλέα, τοῖσδε
τοῖς λόγοις χρησάμενος· Ἰδὲ ὁ Θεὸς ὁ ²⁵ ἀγαθὺν
σε (16), τοῦτο τὸ σχῆμα ὁ Θεός σοι δέδωκεν, οὐκ
ἐγώ ²⁶. Τίμησον αὐτὸ ²⁷, ἵνα τιμηθῇς ὑπ' αὐτοῦ.
Τίμησον τὴν μητέρα σου (17), τὴν ποτὶ σου ἐσποι-
ναν γεναμένην. Οἶδας ²⁸ ὅτι πρῶτον αὐτῆς δοῦλος
ἦς, νῦν δὲ υἱός. Μὴ ἐπιχαρῆς αἵμασι ²⁹. Μὴ ἐπικου-
νωῇς ³⁰ φόνων ³¹, μὴ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδώ-
σης. Μὴ εἰς ἐχθραν ὁμοιωθῇς ἐμοί· ἐγὼ γὰρ ὡς
ἄνθρωπος ἐπαισα. Καὶ γὰρ πταίστης ³² ἐγενόμην,
καὶ ἀπέλαβον κατὰ τὰς ἀμαρτίας μου. Ἀλλὰ δικά-
σομαι ³³ τοῖς ποιήσασί μοι ³⁴ τοῦτο ἐπὶ τῷ βήματι
τοῦ Χριστοῦ. Μὴ ἐπάρῃ σε τοῦτο τὸ σχῆμα, ὡς καὶ
ἐμέ. Οὕτω πρόσεχε ³⁵ πᾶσιν, ὡς ἐαυτῷ. Γινώθι τίς
ἦς καὶ τίς νῦν εἰ. Μὴ ὑπερηφανήσῃς, καὶ οὐχ ἀμαρ-
τάνεις ³⁶. Οἶδας τίς ³⁷ ἦμην, καὶ τίς ἐγενόμην, καὶ
τίς εἰμι. Ὅλοι οὗτοι τέκνα σου εἰσιν καὶ δοῦλοι.
Οἶδας ὅτι τῶν σπλάγγνων μου προετίμησά σε. Τοῦ-
τους οὐδὲ βλέπεις ὅλους τῆς πολιτείας βλέπεις.
Πρόσεχε ³⁸ τῷ στρατιώτῳ σου. Μὴ στρατιώτας δέξῃ
μὴ εἰπωσίν σοι τινες, ὅτι ὁ πρὸ σου οὕτω διεγένετο.
Ταῦτα γὰρ λέγω μαθὼν ³⁹ ἀπ' ὧν ἔπαθον. Οἱ ἔχοντες

A. C. 567. — Hoc anno imperator Justinus comitem
excubitorum Tiberium adoptatum sibi filium Cæsa-
rem renuntiavit, sedisque ac paris honoris conso-
rem effecit, tam in circensibus ludis, quam in festis
ac solemnibus diebus. Pedum enim morbo laborans,
plurima temporis parte lecto decumbebat.

A. C. 568. — Hoc anno magnum aquæductum a
Valente constructum Justinus reparavit, et aqua-
rum copiam urbi subministravit.

A. C. 569. — Hoc anno ademptam Judæis Syna-
gogam, quæ fuit in Chalcostrateis, dominæ nostræ
sanctissimæ Deiparæ Justinus fecit ecclesiam, ad
eam quæ Magna vulgo audit. Ejusdem etiam anni
mensis Augusti die trigesimo primo, indictione
decima, Joannes episcopus Constantinopoli obiit.

210 A. C. 570. — Constantinopoleos episcopi
Eutychii annus primus.

Hoc anno, mense Octobri, indictione undecima,
Eutychius thronum Constantinopoleos secundo ac-
cepit. Imperator autem adversa valetudine jacta-
tus, et deinde ejus doloribus paulisper levatus,
pontifice, senatu, sacerdotum collegio, cunctisque
reipublicæ magistratibus convocatis, Tiberium
Cæsarem in omnium conspectu positum renuntia-
vit imperatorem, oratione in hunc modum habita:
Viden', ut Deus in te beneficus isto te habitu et
dignitate ornat? Deus, non ego, illo te donavit.
Hunc habitum honora, ut ab illo honorem merearis.
Matrem tuam cole, quæ hucusque domina tibi
fuit. Effuso sanguine nusquam læteris. Nusquam
cædium particeps esto. Ne malum malo compen-
sato. In inimicitis suscipiendis me nequaquam
imiteris. Ego namque, velut homo, peccavi: ego
quippe peccator exstiti: et pro delictorum merito
mercedem accepi. Cum eis attamen qui malorum
mihi fuerunt auctores, ante Christi tribunal judi-
candus astabo. Ne, prout ego quondam, habitu isto
superbito. Ita reliquorum omnium, velut tui ipsius,
curam geras. Quis fueris prius, quis nunc sis,
contemplant. Si superbia non te extulerit, a cul-
pa immunem te servabis. Quis quondam fuerim,
qualis factus sim, qui modo sim, novisti. Cuncti
isti filii tibi sunt et servi. Præ visceribus meis te
mihi charum exstitisse probe compertum est. Om-
nes istos vides? reipublicæ magistratus sunt. Mi-

VARIÆ LECTIONES.

¹³ τὸν add. ex A. ²⁰ τοῦ add. ex A f. ²¹ ὕδατος A a, ὕδατων vulg. ²² ὁ add. ex A. ²³ τῆς ἀγίας A.
²⁴ ὁ add. ex A. ²⁵ ὁ ante ἀγαθὺν om. A. ²⁶ οὐκ ἐγὼ A a, καὶ οὐκ ἐγὼ vulg. ²⁷ αὐτῷ αὐτῷ A. ²⁸ οἶδα A.
²⁹ αἵματι a. ³⁰ ἐπικουνωῇς A, ἐπικουινωῇς vulg. ³¹ φόνων A, φόνῳ a, φόνον e, φόνους vulg.
³² πταίστης A. ³³ δικάσομαι A, δικάζομαι vulg. ³⁴ μοι A, με vulg. ³⁵ πρόσεχε A, πρόσχε vulg.
³⁶ ἀμαρτάνεις A, ἀμαρτάνης vulg. ³⁷ τίς A, τί vulg. ³⁸ πρόσχε A, πρόσχε vulg. ³⁹ μαθὼν om. A a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(13) Excerpta de legat. Menandri lib. II, Eva-
grius citatus, Fredegarius Scholasticus.

(14) Origines CP.

(15) Evagrius lib. V, cap. 16, Nicephori Chron.
Joannes μέσσην Εὐτυχίου in canonibus synodici Sc-
guerianæ bibliothecæ scribitur.

(16) Cedr. ἀγαθὸν ποιήσας· Qui te bonum fecit.
Anast., qui bene fecit: vox est Dionysiana, divinæ
in nos bonitatis derivationem significans. COMBE-
FIS.

(17) Augustam, ejus filius adoptione Justini.
Id.

litæ curam gere. Ne nimium erga milites officiaris, ne decessorem tuum ita affectum obijciant nonnulli. Hæc dico expertus eorum, quæ passus sim. Fruantur, qui abundant, facultatibus suis : erga egentes liberalis esto. Oratione vero a patriarcha fusa, cum cuncti, amen prolato, comprecati fuissent, ad imperatoris pedes Caesar procidit : ad quem imperator : Superstes vivo, si volueris; si volueris iterum, pereo. Deus, qui cælum et terram condidit, quæ supererant a me tibi enuntianda, ipse in mentem illa immittat. His dictis, finem fecit imperator, et conventum dimisit. Eo soluto, munus in populum sparsit Tiberius, cæteraque

οὐσίας, ἀπολαύεωσαν αὐτῶν· τοῖς δὲ μὴ ἔχουσιν, διῶρησαι. Καὶ γενομένης εὐχῆς (18) παρὰ τοῦ πατριάρχου⁴⁰, καὶ λαχθέντος παρὰ πάντων τοῦ, Ἀμήν⁴¹, ἔπεσον ὁ Καῖσαρ εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως, καὶ ἔφη αὐτῷ (19) ὁ βασιλεὺς· Ἐάν θέλῃς, εἰμὶ· ἐάν θέλῃς, οὐκ εἰμὶ. Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πάντα ἃ ἐπελαθόμεν εἰπεῖν σοι, αὐτὸς ἐμβάλει⁴² αὐτὰ εἰς τὴν καρδίαν σου. Ταῦτα διεξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐπλήρου διαλύων⁴³ τὸ δῶροισμα. Τοῦ δὲ συλλέγου τοῦ διαλυθέντος, ὁ Τιθέριος δῶρα τοῖς ὑπῆκόοις διένειμεν, καὶ ὅσα ταῖς βασιλικαῖς ἀναγορεύουσιν εἰθίσται.

omnia in imperatorum inaugurationibus celebranda peregit.

211 A. C. 571. — Romanorum imperatoris Tiberii annus primus.

Hoc anno, mense Octobri, indictione duodecima, Tiberius ab Eutychio patriarcha, ut præmissum est, coronatus imperavit : qui etiam genere Thrax fuit. Eo jam sceptris potito, celebratis circensibus ludis, exclamaverunt factiones : Videam, videam Romanorum Augustam. Is vero mandatum confestim emisit, et : Id nominis, ait, Augusta sortita est, quod ecclesia e publici balnei Dagistei regione sita. In has itaque voces erupere partes : Anastasia Augusta, tu vincas. Serva, Domine, quos imperare providisti, his auditis, Augusta Justinii conjux animo afflicta est : Tiberium quippe virum accipere, et Augustæ dignitatem retinere meditabatur. Eum enim uxori junctum ignorabat. Exinde etiam superstitie Justino eam sibi Tiberium devinxisse, et ut crearet Cesarem, suasisse nonnulli affirmant. Tum vero Tiberius conjugem Anastasiam, ex qua filias duas Charitonem et Constantinam susceperat,

A. M. 6071. — Ρωμαίων βασιλέως Τιβερίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ἰνδικτιῶνι ιβ' (20) ἐβασίλευσε Τιθέριος στεφθεὶς ὑπὸ Εὐτυχίου πατριάρχου, ὡς προλέλεκται (21). Ὑπῆρχε δὲ τῷ γένει καὶ αὐτὸς ὁ Θράξ. Βασιλεύσαντος δὲ αὐτοῦ ἔκραξαν τὰ μέρη ἐπὶ τῆς ἱπποδρομίας⁴⁴· Ἴδω, Ἴδω (22) τὴν Ἀυγοῦστα⁴⁵ Ρωμαίων. Ὁ δὲ ἐπέμφε μανδάτον (23) λέγων· Ἡ ἀντικρὺς τοῦ δημοσίου λουτροῦ Δαγιστέως (24), ἥτις ἐνομάζεται ἐκκλησία, ὁμώνυμός ἐστιν ἡ Ἀυγοῦστα. Καὶ ἔκραξαν τὰ μέρη· Ἀναστασία Ἀυγοῦστα, τοῦ βίχας⁴⁶. Σῶσον, Κύριε, οὗς ἐκέλευσας βασιλεῦν. Ἀκούσας δὲ Σοφία⁴⁷ ἡ τοῦ Ἰουστίνου γυνὴ ἐπλήρη τὴν ψυχὴν. Ἐβούλετο γὰρ Τιθέριον λαβεῖν, καὶ μέναι Ἀυγοῦστα. Οὐ γὰρ ᾔδει ὅτι εἶχε γυναῖκα. Τινὲς δὲ ἔλεγον, ὅτι καὶ ἐπὶ ζωῆς Ἰουστίνου προσεφιλώθη⁴⁸ αὐτῷ, καὶ αὐτὴ ἔπεισε Ἰουστίνον τοῦ ποιῆσαι αὐτὸν Καῖσαρα. Ὁ δὲ Τιθέριος πέμφας ἤγαγεν Ἀναστασίαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἔχουσαν καὶ θυγατέρας δύο ἐξ αὐτοῦ Χαριτὴν καὶ

VARIAE LECTIONES.

⁴⁰ ὑπὸ τοῦ π. α. ⁴¹ τοῦ ἁ. Α. τὸ ἁ. vulg. ⁴² ἐμβάλει Α, ἐμβάλῃ α, ἐμβάλλῃ vulg. ⁴³ διαλύων] διαλύων Α, δεικνύων ε f. ⁴⁴ αὐτὸς] αὐτοὺς vulg. ⁴⁵ ἱπποδρομίας Α. ⁴⁶ τοῦ βίχας Α, τοῦ βήχας vulg. ⁴⁷ Σοφία Α, Ἀυγοῦστα vulg. ⁴⁸ προσεφιλώθη Α, προσεφιλώθη vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(18) Cujus faciendæ ritum expressimus in Eucherio. Tiberius iste primus est, in ejus inauguratione preces adhibitas legimus. Reliqua ex Evagrii lib. v, cap. 15.

(19) Post ἔφη αὐτῷ non bene forsau adjectum, ὁ βασιλεὺς, tanquam et hæc Justinus loquatur. Videantur enim ex *Miscella* et Anast. totaque serie Tiberii verba, ita cum modestia loquentis : Ἐάν θέλῃς, εἰμὶ· ἐάν οὐ θέλῃς, οὐκ εἰμὶ· Si vis ero; nisi volueris, non ero : id est, sola voluntate tua imperium capesso; tum sequatur : Ὁ βασιλεὺς· Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας. Infit Justinus, Deus qui, etc. Habet tamen Theophylact. l. iii, c. 11, ut est hic editum. Combesis.

(20) Chronicon Alex. astipulatur.

(21) Adeo ut alia ecclesiæ inauguratio adhibita non fuerit.

(22) Cedr., ἔωμεν, ἔωμεν. Ἡ τις ἐνομάζεται Ἐκκλησία; interrogatione leg. ut tum sequatur responso. Ὁμώνυμος· Ejusdem nominis cum illa est Augusta τοῦ βήχας. Anast. et interpr. tu vincas : malim βίχας, tu vincas, quod ita Cedrenus expressit, Ἀναστασία Ἀυγοῦστης πολλὰ τὰ ἔτη. Vivat Anastasia Augusta in multos annos. Quadrat certe hæc exclamatio in feminam, non illa. Nec forte

alia fuit in Justinianum celebri illa seditione factionum. Familiarissima in reges exclamatio in veteri ipso instrumento cum ipsa regum institutione expressa, etiamnumque usu tritissima, Vivat rex. Combesis.

(23) Imp. responsum vocat mandatum.

(24) Orig. CP. : Ὁ καλούμενος διηγησθῆναι, ἀπορίσας ἐκείσε ἐγένετο τὸ καλῶν τῶν δύο δημοτικῶν μερῶν· καὶ τρέκλινος ἦν ἐκείσε παμμεγέθης· καὶ ὅτε οἱ δημαρχοὶ ἤθελον ποιῆσαι τὸν σύλλογον, ἐκείσε ἤθροζόντο· Locus Diegestheum erat is ad quem olim duæ populi factiones (in circo aurigature) conveniebant : ibi porro triclinium ingens exstitit. Tribuni vero factionum suorum censum facturi, eum in locum se recipiebant. Factionibus itaque Anastasiam Tiberii conjugem, vel Sophiam, quæ Justinii fuit, Augustam renuntiari petentibus, ipse Justinus querelis obviam iturus, et populi assensurus petitis, Anastasiam Sophiæ se præferre, ab ea licet adoptatus, significavit; Ecclesiæ nomine, a populo, quod ad eam et Diegestheum congregari solebat, summo opere cultæ prolato, quo conjux Anastasia noscebatur insignita. Acclamatio τοῦ βήχας, Latina est, Tu vincas, qualis imperatorum.

Κωνσταντινάν. Καὶ ἔστειλεν αὐτὴν Αὐγούσταν, καὶ ἔδωκεν ὑπατείαν πολλήν (25).

A. M. 6072. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Εὐλογίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς Τιβέριος ²⁰ τὸ παλάτιον ἐν τῇ Ἰουλιανῷ λιμένι, καὶ ἐπωνόμασεν αὐτὸ ²¹ ἐπ' ὀνόματι Σοφίας τῆς γυναικὸς Ἰουστίνου· καὶ ἀποκατέστησεν αὐτὴν ἐν αὐτῷ, δεδωκὼς αὐτῇ καὶ κοῦδικουλαρίους εἰς ὑπουργίαν αὐτῆς, καλεῦσας τιμᾶσθαι αὐτὴν ὡς μητέρα αὐτοῦ, κτίσας καὶ λουτήριον καὶ πᾶσαν θεραπείαν αὐτῆς. Ἀπέστειλε δὲ πρέσβεις πρὸς τὴν βασιλέα Περσῶν κατὰ τὸ ἔθος, μνησίων τὴν ἀναγόμευσιν αὐτοῦ· καὶ ²² οὐ προσήκατο τὴν εἰρήνην ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς. Τότε Τιβέριος μεγάλαις δυνάμεισι συνήθροισεν (26), καὶ διασπείρας τοὺς βασιλικούς θησαυρούς, πολλὰ στρατόπεδα ἐποίησεν, χειροτονήσας Ἰουστινιανὸν· τινὰ στρατηγὸν Ἀνατολῆς (27), ὃς ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις ἐπὶ τὸ Δαρδᾶ· παραγίνεται. Στρατοπεδεύουσι δὲ καὶ Πέρσαι πᾶσιόν αὐτῶν ²³ στρατηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Μεγασρόου ²⁴. Τῆς δὲ παρατάξεως γενομένης ²⁵, εἰς λόγους ἦλθον, καὶ σπένδονται πρὸς ἀλλήλους, ἔφ' ᾧ ²⁶ χρόνον ²⁷ τετραετὴ (28) Ῥωμαῖους τε καὶ Πέρσας τὴν Ἀνατολὴν λυμήνασθαι (29)· τὸν δὲ πόλεμον τῆς Ἀρμενίας ²⁸ συστήσασθαι.

A. M. 6073. — Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς (30) ἀναλαβὼν τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις ἐπὶ τὴν Ἀρμενίαν χωρεῖ. Ἀχκηῶς ²⁹ δὲ ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα μέλλειν τὸν πόλεμον αὐτοῦργεῖν, ἐκλυτος γέγονεν· ὅς γὰρ εἰσῆλθεν εἰς τὸν λαὸν τῶν Ῥωμαίων. Διὰ τοῦτο λόγοις Ἰουστινιανὸς πρὸς τὰς δυνάμεις χρησάμενος, ἔπαυσεν τῆς δειλίας τὸ μάχιστον. Πολέμου δὲ κροτηθέντος, καὶ τῆς τοξείας τὸν Περσῶν πολλὴν γενομένης, ὡς καὶ τὰς ἡλιακὰς ἀποκρύπτειν ἀκτίνας, Ῥωμαῖοι

A adduci jussit, eamque coronavit Augustam, et amplum consulare munus in populum sparsit.

A. C. 572. — Alexandriae episcopi Eulogii annus primus.

Hoc anno imperator Tiberius palatium, cui Sophiae nomen de Justinii conjugis fecit nomine, in Juliani portu extruxit: et assignatis ad ejus famulatum cubiculariis, et ut ejus mater coleretur emissio edicto, nec non balneo aedificato, reliquaue familia ad ejus obsequium necessaria instructa, habitandum dedit. Porro legatos ad Persarum regem, qui eum de sua inauguratione monerent, de more misit: ille vero pacem habere non admisit. Tiberius copiis undequaque coactis, et publici aerarii divitiis in milites distributis, plures exercitus composuit: et Justinianum quemdam Orientis ducem creavit: qui ductis secum copiis ad Daras suscepit expeditionem. Persae pariter sub Mechosroe duce militantes quam proxime Romanis castra metantur. Dispositis ad pugnam exercitibus, colloquium ineunt, et ad invicem ²¹² percusso foedere paciscuntur, Romanos et Persas uno consensu quadriennii spatio cladem Orienti (non) illaturos, bellum vero propter Armeniam gestum composituros.

A. C. 573. — Hoc anno Persarum rex eductis exercitibus in Armeniam proficiscitur. Romanorum vero dux audiens Persarum regem ad bellum revocandum propria sponte procedere, animo concidit: ingens enim timor Romanorum animos iavasit. Quapropter habita ad exercitum allocutione, militiam omnem metu dissolutam Justinianus animavit, et ad pristinum robur revocavit. Conserto igitur praelio, tantaque a Persis emissam sagittarum copia, quae solis radios obscuraret, Romani depulso

VARIAE LECTIONES.

²⁰ ὁ βασις Τιβέριος A, Τιβ. ὁ βασις. vulg. ²¹ αὐτὸ A a, αὐτὸν vulg. ²² οὐ oim. A. ²³ αὐτοῦ a. ²⁴ ὑπὸ τοῦ Μεγασρόου A, ὑπὸ Μεγασρόου e f, ὑπὸ τὰ μέρη Χοσρόου vulg. ²⁵ γενομένης A f, γενομένης vulg. ²⁶ ἐφ' ᾧ ἔφ' ὁ vulg. ²⁷ χρόνον τε καὶ τριετὴ A, χρ. καὶ τριετὴ f. ²⁸ τὴν Ἀρμενίαν A, ἐπὶ τὴν Ἀρμ. a, fort. περὶ τὴν Ἀρμενίαν. ²⁹ ἀχκη. δὲ ὁ A, ἀχκη. ὁ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(25) Anastasius rogant multam, λόγαν ille legerat.

(26) Imperio Tiberii. ineunte hæc gesta declarat Evagrius lib. v, cap. 14.

(27) Magistrum militum Orientis reddit Anastasius.

(28) Legend., τριετὴ, quod et Peyr. habet. Videndus Menander *De Legat.* lib. vi, ubi de his induciis Romanos inter et Persas per Orientem ad triennium, cum Persarum rex quinquennales vellet, Tiberius solum biennales; satis id ratus temporis ad instruendas copias quibus Persarum regi obniti posset. Quod sequitur, τὸν δὲ πόλεμον τῆς Ἀρμενίας συστήσασθαι, palam est, in Armeniacum bellum totos incumbere; sive, totam belli molem in Armeniam transferre: in qua res male a Romanis gestas occupante regis Persarum diligentia, prosequitur laudatus Menander, ex quo hæc illustranda. Sini hæc ejus verba: Ἐπεὶ οὖν ἀναχωρῇ ἐγεγόνει ἀπὸ τὴν Ἑω, μετενήνεκτο δὲ ἅπας ἐπὶ τὴν Ἀρμενίαν δὲ ὁ ὕρτος, ἤρως ἀρχόμενον συνέστη πόλεμος. Postquam belli cessatio ad tempus rata per Orientem iuit, omni motu in Armeniam translato, ineunte tunc

bellum conflatum est. En τὸ, συνίστασθαι πόλεμον, quod interpr. contrario sensu accepit. Τὸν πόλεμον αὐτοῦργεῖν· Audiens ipsummet Persarum regi ad bellum processurum. Etiam Anast. et Xyl. nihilque ad rem interpr. aut ex auctoris mente, ad bellum revocandum propria sponte procedere. Καὶ τὸ τῶν Περσῶν τοῦλδον. Pro quo Simocatta l. ii, cap. 4, τὴν ἀποσκευὴν ἐχειρώσατο, impedimenta, militarem apparatus obtinuit. Sic semel et iterum p. 221, etc. in superioribus τὸ στρατόπεδον non raro dictum invenias. *Ἐκλυτος γέγονεν*. Anast., *expeditus effectus est*; nec disciplicet; statim enim scribitur animos exercitui addidisse, ac strenue ad pugnam eduxisse: non ergo ea vis hujus vocis hoc loco quam expressit interpr. *animo concidit*; nisi ita statim percussus, saniori postmodum emersit iudicio. COMMERIS.

(29) Negandi præpositio μὴ mihi desideratur: nisi velis Romanos Persasque ideo in concordiam convenisse, quod armis quasi communibus Orienti vastitatem intulissent; quod ridiculum.

(30) Evagrius iterum lib. v, capp. 14 et 15.

sagittarum jactu, ad pugnam cominus ineundam processerunt. Ad hæc Romanorum phalanx conferta cum esset, et p^r omnes partes ad invicem bene compacta, eam sustinere non valuerunt Persæ; ita Babyloniorum copię vertuntur in fugam, et ex eis numerus prope immensus concidit. Ita demum Persarum apparatus sarcinarumque omnium potiores sunt Romani, ipsumque regium tentorium invadunt, et omnem suppellectilem pretiosam certe et luculentam diripiunt; elephantos denique, quæ insigniora et regia plane spolia, bello illo captos Romani ad Tiberium Constantinopolim transmittunt. Ex quo Persarum rex tanti dedecoris impatiens lege sancita cavit, ne Persarum princeps uspiam ad bellum in posterum progrediretur. Romanus autem exercitus Persicis calamitatibus ultioris dabat operam, et ad interiori Persiam profectus, et ad medium usque Hyrcanicum mare penetrans, captivorum prædæque multitudinem prope infinitam abegit. Neque adventante hieme domos repetierunt Romani: quin imo totum ejus spatium p^r omnem Persiam dispersi egerunt. Cæterum eodem anno publicum Blachernarum balneum cœpit Tiberius ædificare: plurimas quoque ecclesiasticas domosque recipiendis peregrinis et senibus alendis destinatas reparare: jussit etiam nomen suum inscribi publicis instrumentis: *Tiberius Constantinus*.

A. C. 574. — *Cpoleos episcopi Joannis annus primus*.

Hoc anno, die sexto Aprilis, indictione 213 decima quinta, Eutycheus patriarcha diem ultimum obiit: et post dies sex Joannes Magnæ ecclesiæ diaconus, qui Jejunator dictus, consecratus est. Porro Tiberius imperator, emptis robustis barbaris, privatam aciem ex eorum millibus quindecim suo de nomine nuncupandam instruxit: privatisque vestium et armorum insignibus distinctis Mauricium fœderatorum comitem præposuit ducem, atque legatum Narsetem adjunxit, et adversus Persas misit. Into certamine victoriam certa virtute partam retulere Romani, easque urbes et provincias abstulere Persis, quas sub Justiniano et Justino ceperant. Mauricium Cpolim reversum summis

ταῖς ἀσπίσι τὰς ἐκ τῶν τόξων βολὰς ἀπορριψάμενοι, τῆς κατὰ συστάδην μάχης ἀπήρχοντο· βαθείας δὲ καθεστώσης τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκτάξεως⁸⁸, φέρειν οὐκ εἶχον οἱ⁸⁹ Πέρσαι· καὶ τρέπεται ἡ τῶν Βαβυλωνίων πληθὺς, καὶ ἀναίρουνται πληθὴ πολλὰ. Παραλαμβάνουσι δὲ καὶ τὸ τῶν Περσῶν τοῦλδον καὶ τὸ βασιλικὸν σκηνοπήγιον, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν ἐπιδόξον οὖσαν. Κρατοῦσι δὲ καὶ τῶν ἐλεφάντων οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ πρὸς Τιθέριον πέμπουσι τὰ ἐπίσημα ἑκαίνα (31) καὶ βασιλικά λάφυρα. Νομοθετεῖ τοίνυν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τὴν αἰσχύνην μὴ φέρων, μηκέτι βασιλεία τῶν Περσῶν εἰς πόλεμον ἐξέρχεται. Ὁ δὲ Ῥωμαϊκὸς στρατὸς ἐπιστρίβεται⁹⁰ ταῖς Περσικαῖς συμφοραῖς, καὶ πρὸς τὰ ἐνδότερα⁹¹ τῆς Περσίδος ἐχώρησε, καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν καὶ θάλασιν ἐν Περσίδι πεποίηκεν, φθάσας καὶ μέσον τῆς Ὑρκανικῆς θαλάσσης. Χειμῶνος δὲ γενομένου οὐκ ἐπ' ἀνέστευαν οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τὰ ἴδια, ἀλλ' ἐν Περσίδι παρεχέμεσαν (32). Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἤρξατο κτίζειν Τιθέριος τὸ δημόσιον Βλαχερνῶν λουτρὸν⁹², καὶ ἀνενέωσεν πολλὰς ἐκκλησίας καὶ ξενώνας καὶ γηροκομεῖα· καὶ ἐκέλευσε γράφεισθαι ἑαυτὸν⁹³ ἐν τοῖς συμβολαίοις· Τιθέριος Κωνσταντίνος (33).

ταῖς ἀσπίσι τὰς ἐκ τῶν τόξων βολὰς ἀπορριψάμενοι, τῆς κατὰ συστάδην μάχης ἀπήρχοντο· βαθείας δὲ καθεστώσης τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκτάξεως⁸⁸, φέρειν οὐκ εἶχον οἱ⁸⁹ Πέρσαι· καὶ τρέπεται ἡ τῶν Βαβυλωνίων πληθὺς, καὶ ἀναίρουνται πληθὴ πολλὰ. Παραλαμβάνουσι δὲ καὶ τὸ τῶν Περσῶν τοῦλδον καὶ τὸ βασιλικὸν σκηνοπήγιον, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν ἐπιδόξον οὖσαν. Κρατοῦσι δὲ καὶ τῶν ἐλεφάντων οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ πρὸς Τιθέριον πέμπουσι τὰ ἐπίσημα ἑκαίνα (31) καὶ βασιλικά λάφυρα. Νομοθετεῖ τοίνυν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τὴν αἰσχύνην μὴ φέρων, μηκέτι βασιλεία τῶν Περσῶν εἰς πόλεμον ἐξέρχεται. Ὁ δὲ Ῥωμαϊκὸς στρατὸς ἐπιστρίβεται⁹⁰ ταῖς Περσικαῖς συμφοραῖς, καὶ πρὸς τὰ ἐνδότερα⁹¹ τῆς Περσίδος ἐχώρησε, καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν καὶ θάλασιν ἐν Περσίδι πεποίηκεν, φθάσας καὶ μέσον τῆς Ὑρκανικῆς θαλάσσης. Χειμῶνος δὲ γενομένου οὐκ ἐπ' ἀνέστευαν οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τὰ ἴδια, ἀλλ' ἐν Περσίδι παρεχέμεσαν (32). Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἤρξατο κτίζειν Τιθέριος τὸ δημόσιον Βλαχερνῶν λουτρὸν⁹², καὶ ἀνενέωσεν πολλὰς ἐκκλησίας καὶ ξενώνας καὶ γηροκομεῖα· καὶ ἐκέλευσε γράφεισθαι ἑαυτὸν⁹³ ἐν τοῖς συμβολαίοις· Τιθέριος Κωνσταντίνος (33).

A. M. 6074. — *Κωνσταντίνου πόλεως ἐπισκόπου Ἰωάννου ἔτος α'*.
Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ἀπριλίῳ ς', ἡνδικτιῶνι ιε', ἐτελεύτησεν Εὐθύχιος (34) ὁ πατριάρχης, καὶ χειροτονήθη μετὰ ἑξ ἡμέρας Ἰωάννης διάκονος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὁ Νηστευτῆς⁹⁴. Ὁ δὲ βασιλεὺς Τιθέριος ἀγοράσας σώματα ἰθνηκῶν, κατέστησεν στρατεύμα εἰς ὄνομα Ἰωὺν (35), ἀμφιάσας καὶ καθοπλίσας αὐτοὺς χιλιάδας πέντε⁹⁵, δειδωκὼς αὐτοῖς στρατηγὸν Μαυρίκιον τὸν κόμητα τῶν Φουδεράτων (36) καὶ ὑποστράτηγον αὐτοῦ Ναρσῆν⁹⁶· καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κατὰ Περσῶν⁹⁷. Πολέμου δὲ κροτηθέντος μεγάλου, νικῶσι Ῥωμαῖοι κατὰ κράτος, καὶ ἀφείλαντο ἐκ τῶν Περσῶν πόλεις⁹⁸ τε καὶ χώρας, ἃς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ καὶ Ἰουστίνου⁹⁹ παρέλαβον. Ἀνελθὼν δὲ Μαυρίκιος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐδέχθη

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ ἐκτάξεως A b, φάλαγγος vulg. ⁸⁹ οἱ add. ex A. ⁹⁰ ἐπιστρίβεται A. ⁹¹ τὰ ἐνδότερα A. ⁹² λουτρὸν om. A f. ⁹³ ἑαυτὸν A a f, αὐτὸν vulg. ⁹⁴ Νηστευτῆς vulg. ⁹⁵ πέντε] ιε' A. ⁹⁶ Ἀρσῆν A. ⁹⁷ Περσῶν — κατὰ om. A. ⁹⁸ πόλεις A a f, πολιτείας vulg. ⁹⁹ καὶ Ἰουστίνου om. b f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(31) Cedr.: ἐξ ὧν τὰ ἐπίσημα· ex quibus, ea quæ erant insigniora, etc., non solos elephantos, ut sonant interpretis verba. COMPERIS.

(32) Sic et Cedr., hiberna habuerunt in Perside: non, per omnem dispersi Persiam, ut est redditum. Incautus hoc, nec minimum auctori insinuatum. lb.

(33) Ἰουστίνος ἐποίησε Τιθέριον Καῖσαρα μετονομάσας αὐτὸν Κωνσταντίνον· Justinus Tiberium Cæsarem creavit, et Constantinum nominavit. Evagr.

(34) Eutycheum CP. antistitem Tiberio imperante defunctum aperte scribunt Eustathius in ejus Vita apud Surium 6 April., et Gregorius Magnus Moral. in Job. lib. xiv, capp. 51 et 52. Quare Baronium

ad Mauricii annos ejus obitum distulisse miror. Videndum Nicephori Chronicon.

(35) Tiberianos, sive Constantinianos istos prætorianis accessitos ex vestium et armorum distinctio genere concessio arbitror. Simocatta lib. iii, cap. 15: Τιθέριος; Μαυρίκιον στρατηγὸν προστατάμενος, τότε δὴ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως ἡγούμενον Tiberius, Mauricium tum prætorianorum præfectum ducem constituit, etc. Quæ subjunguntur apud eundem reperire licet capp. 15 et 16, et Evagrium lib. v, capp. 19 et sequentibus.

(36) Ita cuncti codd. Correctior Codinus, Φουδεράτους scribit.

ὅπῳ τοῦ βασιλέως ¹⁰ μετὰ τιμῆς μεγάλης, καὶ ἐθριάμβευσε Τιθέριος τὰς νίκας Μαυρικίου, καὶ προσελάβετο αὐτὸν γαμβρὸν εἰς Κωνσταντινὰν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα. Ὁμοίως δὲ καὶ Γερμανῷ τῷ στρατηγῷ ἔξευξε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Χαριτῶ, ποιήσας ἀμφοτέρους Καίσαρας.

Τῷ δ' Αὐγούστῳ μηνὶ ἰδ', Ἰνδιχτιῶνι ιε' (37), φάγων συκάμινα πρωῒνὰ ¹¹ ἀξιοθέατα νενοθευμένα, φθίσει περιέπεσεν ¹² (38), καὶ μέλλων τεθνάναι προσκαλεσάμενος τὸν πατριάρχην Ἰωάννην καὶ τὴν σύγκλητον ἅμα στρατεύμασιν ἐν τῷ τριδουναλίῳ (39), καὶ ἀχθεῖς ἐν φορέῳ λαλήσας μὴ δυνάμενος, δι' ἐπαναγνωστικοῦ ¹³ (40) τὰ συμφέροντα τοῖς πράγμασι τῶν Ῥωμαίων τῷ λαῷ κατὰδῃλα πεποίηκεν, καὶ Μαυρικίον τὸν ἴδιον γαμβρὸν βασιλεῖα ἀνηγόρευσε. Πάντων δὲ εὐφημησάντων τὸν βασιλέως σκοπὸν καὶ Μαυρικίον τὸν βασιλεῖα, καὶ ὑποστρέψας Τιθέριος ἐν τῇ ἰδίᾳ κλίνῃ τέθηκεν, βασιλεύσας ἔτη γ', μῆνας ι' καὶ ἡμέρας ι' (41).

A. M. 6075. — Ῥωμαίων βασιλέως Μαυρικίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐβασίλευσεν Μαυρίκιος ἐτῶν ὑπαρχῶν μγ', καὶ μετ' ὀλίγον τὸν ¹⁴ γάμον πεποίηκεν (42) Παύλου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐλθόντος εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ παρενύμφευσεν Μαρτίης (43) ὁ εὐνοῦχος τοῦ παλατιοῦ μέγας ὑπάρχων. Τῷ δὲ Ἀπριλίῳ μηνὶ (44) γέγονεν ἐν τῷ φόρῳ ἐμπυρισμὸς, καὶ ἀνέμων καταγίγδες συνεργεῖσαι τῷ πυρὶ, καὶ πολλάς οἰκίας διώλεσεν ¹⁵. Καὶ τῇ ι' τοῦ Μαῖου μηνὸς γέγονε σεισμὸς μέγιστος ¹⁶, καὶ πάντες κατέφυγον εἰς τὰς ἐκκλησίας, καὶ τὸ γενέθλιον ἱππικὸν (45) οὐκ ἐπετέλεσθαι ¹⁷. Τῷ δ' αὐτῷ μηνὶ προσβαλόντων οἱ Ἀβάρων

A honoribus Tiberius excepit et ejus victorias triumpho honore prosecutus est; Constantina filia ei juncta generum sibi ascivit, Germanoque pariter duci alteram filiam, cui nomen Charito, locavit: et utrumque declaravit Cæsarem.

Ejusdem Augusti mensis die decimo quarto, indictione decima quinta, degustatis matutino jentaculo supra speciem quidem gratis, at supra modum omnem vitiiis moris, Tiberius in tabem incidit. Itaque jam letho vicinus, Joannem patriarcham senatumque omnem una cum exercitibus in tribunalium advocavit, lecticaque vectus, cum per se populum Romanum nequivisset alloqui, lectoris ministerio usus, quæ ad rem conducere, declaravit, et Mauricium proprium generum renuntiavit imperatorem, cunctis imperatoris consilium ipsumque Mauricium imperatorem felici voto faustarumque vocum acclamatione prosequentibus: Tiberius proprio lecto intro relatus, exspiravit, cum annos tres, menses decem et dies octo imperasset.

A. C. 575. — Mauricii Romanorum imperatoris annus primus.

Hoc anno Mauricius annos quadraginta tres natus imperavit: ac paulo post Pauli patris sui, qui sub id tempus Byzantium devenerat, celebravit nuptias; in quibus Marites, qui magnus palatii eunuchus erat, paranymphe munus præstitit. Mense autem Aprili incendium in foro exortum est, quod ventorum procellis latius propagatum, multas ardes combussit. Die decima Maji maximus fuit terræ motus, adeo ut universus populus ad ecclesias confugerit, et natalitium certamen ²¹⁴ equestre celebratum minime tuerit. Eodem mense Abares,

VARIE LECTIONES.

¹⁰ ὅπῳ τοῦ βασιλέως A a, ὅπῳ Τιβερίου vulg. ¹¹ πρωῒνὰ A f, πρώτῃ α, πρωῒ vulg. ¹² περιέπεσεν a, παρέπεσεν vulg. ¹³ ἐπαναγνωστικοῦ A, ἐπαγνώστου vulg. ¹⁴ τὸν add. ex A. ¹⁵ διώλεσεν A f, διέλυσεν vulg. ¹⁶ μέγιστος A a, μέγας vulg. ¹⁷ ἀπετέλεσθαι a.

JAC. GOARJ NOTÆ.

(37) Ita Chron. Alexand. Theophylactus Simocatta lib. i, cap. 1, et lib. iii, cap. 18, Evagrius lib. v, cap. 22 et 23.

(38) Ultimum morbi conflictum, μελαίνης χολῆς, atræ bilis, vi inaccessisse docet Simocatta lib. i, cap. 1.

(39) Chronicon Alexand. scribit, ἐν προκίσεσσι τοῦ ἑβδομοῦ, ἐν processu ad Hebdomum habito. Simocatta: Φοράδην ἀχθεῖς ὁ βασιλεὺς Τιθέριος ἐπὶ τὴν ὑπαίθρον τῶν βασιλείων αὐλὴν, ἥτις παρήνεται τῇ πολυστιβάδι τῶν ἀνακτόρων οἰκίᾳ, καὶ προκυλῶν περιφανεί, καὶ περιδόξῳ τῷ προσκηνίῳ. Imperator Tiberius lecto gestatus ad regiam atrium sub dio positum, quod adeum multiplici contiguatione fastigiatarum domicilio adjungitur, illustri vestibulo, visendæque prosenio vicinum est. Tribunalium itaque aream patenter existimo, ad quam imperator ad allocutionem procedere nonnunquam solet.

(40) Sic et Anast. per epagnosticum: commemoratio scripto usus, ac relegendis opera. COMEFIS.

(41) Duos alios addit Cedrenus, ac merito. Quinto namque Octobris imperator salutatus, post annos imperii tres, ac menses decem, si Augusti decimo quarto, ut habet Chron. Alexandrinum, et auctor astipulatur, Tiberius animam reddidit, ad

prædictam annorum et mensium summam dies adhuc decem adjecit.

(42) Mauricii nuptias nonnihil post arreptum ab eo imperium describit Simocatta lib. i, cap. 10, Evagrius lib. vi, cap. 1.

(43) Μαργαρίτης correctius effertur apud Simocattam. Paranymphe etiam hodie apud Græcos sponsam deducit, atque idcirco νυμφαγωγὴς audit: et sponsorum coronas (redimitos quippe Græcos nubere, et nuptias στεφάνωμα vocare scripsimus ad Euehologica) retro sustentat. Eas tamen nusquam attigit Margarites ex Simocattæ observatione, quod sponsi, non ut plebei, sed jam imperatores coronati ad conjugium accederent: Ὁ δὲ νυμφαγωγὴς κύλικι τοὺς νυμφίους ἐφλοσφρονήσατο. Οὐ θέμις γὰρ ἦν ἐπιθέσθαι στεφάνους. Οὐ γὰρ ἰδιῶται ἐτύγγανον οἱ νυμφευόμενοι· ἥδη γὰρ τοῦτο τῷ βασιλικῷ ἀξιώματι προκατελήπτο· hic nymphagogus ille palam sponsis pateram meri plenam jucundo vultu porrigit: nam certa iisdem imponere non licebat: quod privati non essent: et istuc ipsum jam imperatoris coronæ anteverterant.

(44) Simocatta cap. 11, ἥρος ἀρχομένου, vere se aperiente.

(45) Terræ motus die decimo factus, Circenses

qui non multum ante Sirmiun nobilem Europæ urbem occupaverant, decreta ad Mauriciū legatione postularunt, ut octoginta millibus annuæ distributionis, quæ sibi a Romanis pendebatur, alia adhuc auri viginti millia adderentur: quam pecuniarum summam imperator pacis conservandæ studio solvere non detrectavit. Elephantem etiam, animal ex India adductum, sibi ad spectaculum mitti postulavit eorum princeps: et imperator maximum eorum quos habebat ad eum misit: qui ubi ipsum vidit, statim ad imperatorem remisit. Præterea lectum aureum petiit: quem cum imperator ad eum misisset, ipse donum parvi faciens remisit. Alia vero viginti millia centenis illis adici postulavit; quod cum imperator recusaret, Chaganus expeditione suscepta Sigidonem evertit, multasque alias urbes Illyrici præfecturæ subditas expugnavit, cepitque Anchialum. Quin etiam Longum murum evertere minatus est. Quamobrem imperator Elpidium patricium cum Comitiolo legatos ad Chaganum destinavit: tum barbarus pacem ex pactorum conditionibus se servaturum pollicetur. Cæterum imperator Joannem Mustaconem in oriente Armeniæ ducem constituit: qui cum ad amnem Nymphium, qua in Tigrim confluit, devenisset, commissa pugna cum Cardariga (Cardarigas proprium nomen minime est, sed maxima apud Persas, summi nimirum ducis, dignitas habetur) Romani Barbarorum superiores remansissent, nisi Crus legatus duci gloriæ invidens data opera terga vertisset: quem cum fugientem cæteri Romani vidissent, ipsi etiam se in fugam dederunt, vixque in castra se receperunt incolumes. Initaque denuo pugna, Romani vici sunt, pluresque trucidati.

A. C. 576. — Hoc anno, mensis Decembris die vigesimo, indictione secunda, imperator consul designatus, magnorum thesaurorum munera urbi largitus est. Philippicum autem, Gordia sorore in

Α ρεις (46) πρὸς τὸν αυτοκράτορα Μαυρίκιον, ὃς πρὸς ολίγου χρόνου τὸ Σέρμιον⁷⁹ χειρωσάμενοι, πόλιν τῆς Εὐρώπης ἐπίσημον, ἔξιστον ταῖς ὀδοφύκοντα χιλιάσιν χρυσίου, αἷς ἐλάμβανον κατ' ἔτος παρὰ Ῥωμαίων⁸⁰, προστεθῆναι ἄλλας κ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἰρήνης ἐπιμέμενος τοῦτο κατεδέξατο. ἤτησε δὲ καὶ ἐλέφαντα ζῶον Ἰνδικὸν ἐκπεμφθῆναι αὐτῷ πρὸς θέαν. Καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν μείζονα πάντων⁸¹ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν, καὶ τοῦτον θεασάμενος πάλιν ἐπαμψεν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα· ἐμοῖως καὶ κλίην χρυσὴν ἤτησεν σταλῆναι αὐτῷ. Ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ταύτην ἀπέστειλεν. Αὐτὸς δὲ καὶ ταύτην ἀπέστρεψεν⁸² εὐτελείας⁸³ αὐτῇ. ἤτει δὲ πάλιν⁸⁴ ἄλλας κ' χιλιάδας προστεθῆναι ταῖς ρ'. Τοῦ δὲ βασιλέως κ' καταδεξαμένου, στρατεύσας ὁ Χαγάνος (47) τὴν Σιγγιδόνα πόλιν κατέστρεψεν, καὶ πολλὰς ἑτέρας πόλεις ἐχειρώσατο τὰς ὑπὲρ τὸ Ἰλλυρικὸν τελούσας. Παρέλαθε δὲ καὶ τὴν Ἀγχιάλον. ἤπεισε δὲ καὶ τὰ Μακρὰ τεῖχη καταστρέφειν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἐλπίδιον τὸν⁸⁵ πατρίκιον σὺν Κομμεντιδιῳ πρέσβεις πρὸς τὸν Χαγάνον ἐξ-ἀπέστειλεν. Καὶ ὁ βάρβαρος ἐπὶ ταῖς τῶν πάκτων⁸⁶ συνθήκαις εἰρήνην ἄγειν καθωμολόγησεν. Ἐν δὲ τῇ Ἀνατολῇ Ἰωάννην τὸν Μουστάκιωνα (48) στρατηγὸν Ἀρμενίας πεποίηκεν⁸⁷· ὃς ἐληλυθὼς ἐν τῷ Νυμφίῳ ποταμῷ, ἐθα τῷ Τίγριδι διαμίνυται⁸⁸, συμβάλλει πόλεμον μετὰ Καρδαρίγα⁸⁹ (Καρδαρίγας⁹⁰ δὲ οὐκ ἔστι κύριον ὄνομα, ἀλλ' ἀξία μεγάλη⁹¹ παρὰ Πέρσαις τοῦ τῶν Περσῶν στρατηγοῦ), καὶ κρατοῦσι τῶν βαρβάρων οἱ Ῥωμαῖοι. Κρούς δὲ ὁ ὑποστράτηγος φθόνῳ ζηλοτυπήσας τρέπεται. Τοῦτον ἰδόντας καὶ οἱ λοιποὶ⁹² τῶν Ῥωμαίων ἐτράπησαν⁹³, καὶ μόλις ἐπὶ τὴν χάρακα διασώζονται. Δευτέρας δὲ συμβολῆς γενομένης ἡττώνται Ῥωμαῖοι, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν διεφθάρσαν.

A. M. 6076. — Τοῦτῃ τῷ ἔτει μηνὶ Δεκεμβρίῳ κ', ἰνδικτιῶν β', ὑπατος ὁ βασιλεὺς ἀναγορεύεται (49), καὶ πολλοὺς θησαυροὺς τῇ πόλει ἐδώρησατο. Προβέλλεται δὲ Φιλίππικόν⁹⁴ (50) στρατηγὸν τῆς Ἐφίας,

VARIE LECTIONES.

⁷⁹ Σέρμιον A, Σερμεῖον vulg. ⁸⁰ Ῥωμαίων a, Ῥωμαῖοι vulg. ⁸¹ πάντων A, ἀπάντων vulg. ⁸² ἀπέστρεψεν A a f, ἀπέστειλεν vulg. ⁸³ εὐτελείας A, εὐτελήςας vulg. ⁸⁴ δὲ πάλιν A, δὲ καὶ πάλιν vulg. ⁸⁵ τὸν add. ex A. ⁸⁶ πράκτων b f. ⁸⁷ Ἀρμ. πεποίηκεν A b, Ἀρμ. ὁ βασιλεὺς πεπ. vulg. ⁸⁸ ἀναμίνυται a, μίνυται A. ⁸⁹ Καρδαρίγα A a, Καρδαρήγαν vulg. ⁹⁰ Καρδαρίγας δὲ om. A, οὐκ ἔστι a. ⁹¹ μεγίστη f. ⁹² καὶ οἱ λ. A, οἱ λοιποὶ vulg. ⁹³ ἐτράπησαν A a, τρέπονται vulg. ⁹⁴ Φιλίππικόν A a b, Φίλιππον vulg.

JAC. GUARI NOTÆ.

Indos undecimo celebrandos præpedit. Menæum die Maii 11: Τὴν ἀνάμνησιν πνευματικῶς ἐπιτελούμεν τοῦ γενεθλίου ταύτης τῆς Θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος τῶν πόλεων. *Natalitiorum a Deo custoditæ urbium hujusce reginæ memoriam spiritaliter peragimus. Hesychie Milesii res patriæ consulenda.*

(46) Simocatta a cap. 3 lib. 1, ad 8.

(47) Dignitatis nomen. Suidas, ὁ τῶν Σκυθῶν ἀρχηγός, Scytharum dux. Simocatta lib. vii, cap. 8: Τὸν ἡγεμόνα τῇ τοῦ Χαγάνου προσηγορίᾳ φαιδρύνουσι. *Ducem Chagani nomine honestant.*

(48) Simocatta cap. 9: Ὄπερ ἐπώνυμον τὸ τῆς ἐπερώας χελύνης κατάκομον, ὃν δὴ καὶ Μουστάκιωνα προσγοροῦν Ῥωμαῖοι. Cui ex longitudine superioris lubri mystacis, Romani cognomen. Mystaconi indiderant. Μούστακx recentioris proferunt

D μουστάκx, ex quo corrupte Μουστάκιωνας. Ejus gesta delibati Evagrius lib. vi, cap. 2.

(49) Cum censul idem qui imperator a Justiniani temporibus renuntiaretur, et retineretur perpetuus, anno Mauricii primo, qui fuit indictionis primæ, vacuo consulibus reperto (πρώτος [Μαυρίκιου] ἐν-αὐτὸς ἀνύπατος habet Chron. Alexand.), annus Mauricii secundus, et indict. 2 consulatus ejus primum numerare cœperunt ex eodem Chron. ἰνδικτ. β', μετὰ ὑπάτ. Μαυρίκιου Τιβερτίου Αὐγούστου τὸ πρῶτον μόνου· indictione arcunda. Anno secundo (post consulatum videlicet Tiberii annum quartum, quare interpres inepte anno Mauricii secundo), Mauricio Tiberio Aug. primum solo consule. Videndus omnino Simocatta lib. i, cap. 12.

(50) Simocatta lib. i, cap. 13; Evagrius lib. vi, cap. 2.

ποιήσας αὐτὸν γαμβρὸν εἰς Γορδιάν τὴν ἰδίαν ἀδελ-
φὴν. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς καταλαβὼν τὰ Περσικὰ μέρη,
ἐπλησίασεν⁵¹ τῇ Νισίβει· καὶ ἀθρόως εἰς τὴν Περ-
σίδα ἐμβαλὼν, πολλὴν αἰχμαλωσίαν ἀνέλαθεν. Τοῦτο
δὲ μαθὼν Καρδαρίγας ὁ τῶν Περσῶν στρατηγὸς ἐγ-
χυρμα⁵² ποιήσας, ἐβουλήθη λοχῆσαι τὰ τῶν Ῥω-
μαίων στρατόπεδα. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς τὴν αἰχμαλω-
σίαν διασώσας, διὰ τῶν ὄρων εἰς τὴν τῶν Μήδων
χώραν κατέλαθεν⁵³, καὶ πολλὰ χωρία διέφθειρεν τῆς
Μηδικῆς⁵⁴, καὶ ὑπέστρεψεν ἐπὶ τὰ⁵⁵ Ῥωμαϊκά. Ὁ
δὲ Χαγάνος τὴν εἰρήνην διαλύσαι ὀλίγῃ ἐσπευθεν. Τὰ
γάρ Σκλαβίνων⁵⁶ ἔθνη (51) κατὰ τῆς Θράκης ἐξ-
ώπλισεν⁵⁷ ἄτινα παρεγένοντο μέχρι τῶν Μακρῶν
τείχων πολλὴν ἄλυσιν ποιοῦμενα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὰ
τοῦ παλατιοῦ στρατεύματα⁵⁸ ἐξαγαγὼν τῆς πόλεως,
καὶ τοὺς δῆμους (52) φυλάττειν τὰ Μακρὰ τεῖχη
ἐκέλευσεν. Καὶ Κομμεντιόλου στρατηγὸν χειροτονή-
σας καὶ ἐξοπλίσας, κατὰ βαρβάρων ἀπέστειλεν. Ὁ
δὲ ἀδοκῆτως τοῖς βαρβάροις περιπεσὼν⁵⁹, πολλὰ
πλήθῃ ἀνέβλεν καὶ τούτους ἀπήλασεν. Παραγενόμε-
νος δὲ ἐν Ἀδριανουπόλει περιέτυχεν⁶⁰ Ἀνδραγά-
στην⁶¹ (53) πλήθῃ Σκλαβίνων μετὰ αἰχμαλωσίας ἐπι-
φερομένων⁶²· καὶ τούτῳ ἐπιπεσὼν τὴν τε αἰχμαλω-
σίαν διέσωσεν, καὶ νίκην μεγάλην περιεβάλετο⁶³.

A. M. 6077. — Τούτῳ τῷ ἔτει Φιλιππικὸς ἀναλαβὼν
τὰ στρατεύματα (54) ἐπὶ τὴν Περσικὴν χώραν ἐξ-
ώρμησεν. Καὶ καταλαβὼν τὴν Ἀρζανὴν (55) μεγά-
λης αἰχμαλωσίας ἐκράτησεν, καὶ δειλίαν τοῖς Περσι-
κοῖς ἐμπόει στρατεύμασι· νόσῳ δὲ περιπεσὼν Φι-
λιππικὸς ἐπὶ τὴν Μαρτυρόπολιν παραγίνεται, χειρο-
τονήσας τὸν ἀνεψιὸν (56) καθηγεῖσθαι⁶⁴ τοῦ λαοῦ⁶⁵,
καὶ Στέφανον ταγματάρχην προσθησάμενος. Ὁ δὲ
Καρδαρίγας καταλαβὼν τὴν Μαρτυρόπολιν, ταύτης
τὰ προάστεια ἐμπήσας πάντα⁶⁶ ὑπέστρεψεν. Ὁ δὲ
Φιλιππικὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει νοσῶν παρατέ-
χονε (57), καὶ τὰ στρατεύματα ὑπέστρεψαν⁶⁷ ἀβλα-
βῶς εἰς τὰ ἴδια.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ υἱός, καὶ ἐπ-
ωνόμασεν αὐτὸν Θεοδοσίον.

A matrimonium ei locata, generum sibi ascitum
Orientis ducem creavit. Philippicus in Persicas
partes profectus, cum proxime Nisibim pervenisset,
facta derepente in Persas irruptione, captivorum
ingentem numerum abegit. Qua de re certior factus
Cardarigas Persarum dux, locatis insidiis, Roma-
norum castra dolis adoriri tentavit : at Philippicus
prædam tuto abducens, per montes in Medorum
ditionem 215 ingressus, pluribus locis passim de-
vastatis, in Romanorum fines reversus est. Interea
Chaganus pacem perfidia solvere studebat. Sclavi-
norum siquidem gentem ad Thraciam invadendam
armis instravit : quæ quidem vel usque ad murum
Longum progressæ magnam stragem captivitatem-
que subditiis induxere. Imperator igitur prætorianos
milites, populique factiones urbe eductas Longum
murum jussit propugnare. Commentiolum vero du-
cem creavit, et cum armatis manu contra Barbaros
submit : qui ipsos ex improvise adortus, magna
multitudine cæsa, eos demum abegit. Cum Adria-
nopolim pervenisset, in Andragastum incidit, qui
magnam Sclavinorum aciem cum ingenti præda
ducebat; eumque adortus prædam recepit, insigni
potitus victoria.

A. C. 577. — Hoc anno Philippicus accepto exer-
citu in Persiam profectus est, captaque Arsene
maxima potitur præda, timoremque magnum Per-
sarum exercitibus incussit. At morbo implicitus
Martyropolim se contulit, ubi nepotem, qui turmis
præesset, in sum locum suffecit, Stephanum au-
tem cohortium principem instituit. Porro Cardari-
gas Martyropolim adortus, suburbanis ejus locis
igne devastatis, discessit. Philippicus afflicta vale-
tudine Cpolim remeavit, et exercitum omnem in
propriis domos incolentem redire permisit.

Eodem anno imperatori natus est filius, quem
Theodosium appellavit.

VARIE LECTIONES.

⁵¹ ἐπλησίασεν A, ἐπλησίαζεν vulg. ⁵² ἔχυρμα A a, ἔχυρμα vulg. ⁵³ κατέλαθεν A, κατέβαλεν f,
παρέβαλλεν vulg. ⁵⁴ Μηδικῆς A a f, Μηδίας b, Μηδείας vulg. ⁵⁵ ἐπὶ τὰ A, εἰς τὰ vulg. ⁵⁶ Σκλαβίνων a,
στρατεύματα A, στρατόπεδα vulg. ⁵⁷ ἐπιπεσὼν a. ⁵⁸ περιέπεσεν a. ⁵⁹ Ἀνδραγάστην f. ⁶⁰ ἐπιφερομέ-
νον A f. ⁶¹ περιεβάλετο A, περιβάλλετο vulg. ⁶² τὸν Ἀνεψιὸν ἐξηγεῖσθαι f. ⁶³ τοῦ λαοῦ A, τῶν λαῶν vulg.
⁶⁴ πάντα om. f. ⁶⁵ ὑπέστρεψαν A, ὑπέστρεψεν vulg.

JAC. GOARI NOTE.

(51) Incursiones eorum refert Simocatta cap. 7, D
Suidas de Scelavinis, Ἐσχυδὸν ἔθνος πέραθεν τοῦ
Ἰστροῦ, *Seythæ trans Istrum*.

(52) *Peibes reddit Anastasius*; ego *populi sa-
ctiones*.

(53) Ita Anastasius.

(54) Anno Mauricii secundo ineunte, ipso jam
consule, Joannem Orientalium copiarum ducem, de
quo anno principis istius primo, dignitate motum
observat Simocatta ad cap. 12 calem, et Philip-
pium confestim subrogatum. Quocirca sub anni
terti primordia potuit hic narrata exsequi. Ipse
Simocatta cap. 15 : Μετοπώρου τε ἀρχομένου παρὰ
τὸν Τίγριν ἀβύλλεται· Autumno primo, a quo Theo-
phani tertius annus incipit, apud Tigrim stativa ha-
bet; et exinde ad ejus gesta referenda procedit.

(55) Arzanem memorat Procopius. *Persic*. 2 op-
pidum a Constantiana dierum duorum itinere di-
stans. Arxenem legit hic Anastasius, quasi ur-
bem capiam : Simocatta lib. 1, c. 14, Ἀρζανην
χωρην, quæ Transstigitana est apud Ammianum.

(56) Ἀνεψιχ, viri proprium nomen : Simocatta
Ἀψιχ τὸν Οὐννον.

(57) Debuerant hæc ex Simocatta lib. 1, cap. 14,
calculus in anni sequentis ab autumno exordientis
initium d. Herri : Ὁ δὲ στρατηγὸς τῆς νόσου ἀπὸ
λαχτο, καὶ χάρακα διεύρατο. Χειμῶνος γὰρ ὥρα
ῥῆθ που παρεφαίνετο, καὶ τὸν βασιλέα ἀσπαζόμενος εἰς
Βυζάντιον ἦχεν· *Philippicus e morbo recreatus, mili-
tibus hyeme jam appetente missionem dedit, imperato-
remque salutaturus, Byzantium venit.*

A. C. 578. — Hoc anno Philippicus urbium regina egressus, in Amidam civitatem expeditionem suscipit. Porro milites jam armis instructos ad colloquendum convocans, num ad conserendas manus animo se paratos experirentur, interrogare. Romani interpositis etiam juramentis suam ad pugnandum aviditatem testari: atque ita ipse Anazarbum venit. Eo cognito Cardarigas risu famam hujusmodi suis excussit auribus, et somniantis deliria, quæ nuntiabantur, arbitratus est. Congregatis autem magis, quæ victoria superior evaderet, sciscitabatur. Cultores demonum Persas victoriam a diis consecuturos affirmare. Quare magorum pollicitationibus elati Persæ in lætitiâ et tripudiâ diffundi, et Romanis in captivitatem abducendis e ligno ferroque compactos compedes cuncti pararent edixere. Ex **216** adverso agricolarum labores ne devastarent, dux Romanis commendare, ne Dei iustitia, quod per nefas committitur, aversata, ad Barbaros traduceret victoriam. Sequenti luce Saracenicarum tribuum principes duos a se dux ablegat, qui comprehensis Persarum nonnullis vivis, adversariorum motus omnes et consilium perdiscant: Dominica quippe Persas in Romanos impetum facturos, nuntiabant. Philippicus itaque summo mane composito exercitu, eoque in tria agmina distributo in pugnam processit. Ipse vero Christi Dei et hominis imaginem (manibus hominum haud conditam opinantur Romani) brachiis complexus, singulos armatorum ordines prætercurrebat, et divinum animo ejusque robur inspirabat et imperiebatur. Eo propugnaculo manibus gestato, extremam tenens aciem largo lacrymarum imbre divinum Numen demulcens, celestium acies in subsidium demissas excipiebat. Initio demum certamine Vitalianus tribunus præ cæteris majore in Persas impetu motus densissimam eorum phalangem dirupit, et omnem bellicum eorum apparatus obtinuit. Inde Romani ad diripienda spolia conversi. Quibus conspectis veritus Philippicus, ne reliquis exercitus ad occupandam prædâ desertis ordinibus concurreret, et resumptis viribus facieque retro versa eos barbari opprimerent; Theodoro libino galeam

A. M. 6078. — Τούτῳ τῷ ἔτει Φιλίππικὸς ἐξελθὺς τῆς βασιλίδος (58) πόλεως στρατοπεδεύεται ἐπὶ τὴν Ἀμίδαν¹¹ πλιν, καὶ ἀθροίσας τὸ ὅπλιτικὸν ἡρώτα, εἰ προθύμως ἔχουσι¹² πρὸς τὸν πόλεμον χωρῆσαι. Τῶν δὲ Ῥωμαίων ὄρεοις πειτάντων αὐτὸν μετὰ προθυμίας πολεμεῖν παραγίνεται ἐπὶ τὸ Ἀρζαβὸν¹³ (59). Ὁ δὲ Καρδαρίγας τοῦτο μαθὼν, γέλωτι τὴν ἀκοὴν ἀπεπέμπετο, ἐνύπνιον εἶναι δοκῶν τὸ λεγόμενον¹⁴. Καλέσας δὲ τοὺς μάγους ἡρώτα, τί ἔσται¹⁵ τῆς νίκης κύριος. Οἱ δὲ τῶν δαιμόνων θεραπευταὶ Πέρσας ἔφαττον ὑπὸ τῶν θεῶν τὴν νίκην ἀπενέγκασθαι. Σχιρτώσι τοίνυν ἐπὶ τούτοις¹⁶ οἱ Πέρσαι ταῖς τῶν μάγων ὑποσχέσεσιν εὐφραίνόμενοι· καὶ δημιουργοῦσιν εὐθὺς ἑυλοπέδας¹⁷ ἐκ ἑύλου καὶ σιδήρου, ὅπως τοῖς Ῥωμαίοις¹⁸ ὑποβάλωσιν¹⁹. Ὁ δὲ στρατηγὸς παρηγγύα²⁰ τοῖς Ῥωμαίοις τοὺς γεωργικοὺς μὴ λυμαίνεσθαι²¹ πόνους, ὅπως μὴ²² ἡ μισοπόνηρος δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς βαρβάρους μετοικῇ τὴν νίκην. Τῇ οὖν ἐπιούσῃ ἀποστέλλει ὁ στρατηγὸς δύο φυλάρχους τῶν Σαρακενῶν, καὶ ζωγροῦσι Πέρσας ζῶντας, δι' ὧν ἔγνωσαν τῶν ἐναντίων τὰ κινήματα· οἱ ἔβασαν τῇ Κυριακῇ ἡμέρᾳ βούλεσθαι τοὺς Βαρβάρους ἐπιθέσθαι τοῖς Ῥωμαίοις. Ὁ δὲ Φιλίππικὸς²³ τοὺς Ῥωμαίους ἐξ ἐσθινοῦ συντάξας τρισὶ φάλαγγιν ἀπήντα πρὸς πόλεμον. Αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τὴν θεανδρικὴν μορφήν, ἦν ἀχειροποιήτων οἱ Ῥωμαῖοι δοξάζουσι, διατρέχων τὰς τάξεις τῷ ὀπλιτικῷ μετεδίδου²⁴ τῆς θείας δυνάμεως. Καὶ στὰς ὀπίσω τῆς παρατάξεως²⁵ τοῦτο κατέχων τὸ ὅπλον, δάκρυσι πολλοῖς τὸν Θεὸν εὐμενίζετο, ὅστις²⁶ τὰς οὐρανίους τάξεις²⁷ συμμαχοῦσας²⁸ προσελάβετο. Τοῦ δὲ πολέμου κροτηθέντος, Βιταλιανὸς (60) ὁ ταξίαρχος πάντων θρασύτερον κινήσας, τὴν φάλαγγα τῶν Περσῶν διέσπασεν, καὶ τὸ τοῦδον (61) παρέλαβεν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι περὶ τὰ σκύλα ἤρξαντο ἀσχολεῖσθαι· οὓς θεασάμενος ὁ Φιλίππικὸς, φοβηθεὶς μὴ εἰς τὰ λάφυρα καὶ οἱ λοιποὶ τραπέντες τῆς παρατάξεως ἐπιλάβωνται, καὶ στραφέντες οἱ βάρβαροι ἀπολέσωσιν αὐτοὺς, Θεοδώρῳ τῷ Ἰλιθινῷ τὴν ἑαυτοῦ περικεφαλαίαν²⁹ περιτιθεῖς, ἐξαπέστειλεν τῷ Ἰφίππῳ πλῆσσαι τοὺς ἀνατλούμενους εἰς τὰ λάφυρα. Ὅν ἰδόντες, καὶ νομίζοντες Φιλίππικὸν εἶναι, καταλιπόντες τὰ σκύλα, ἐπὶ τὸν

VARIAE LECTIONES.

¹¹ Ἀμίδα A. ¹² ἔχουσι A a, ἔχουσι vulg. ¹³ Ἀρζαβὸν A, Ἀρζαβὸν a, Anazarbum Anastas. ¹⁴ τὸ γενόμενον A. ¹⁵ ἔσται A, ἔστι vulg. ¹⁶ τούτοις A a, τούτῳ vulg. ¹⁷ ἑυλοπέδας A, ἑυλοπόδας vulg. ¹⁸ τοῖς Ῥωμαίοις; A, τοῖς Ῥωμαίοις vulg. ¹⁹ ὑποβάλωσι A a, ὑποβάλλωσι vulg. ²⁰ παρηγγύα A, παρεγγύα, παρεγγύατο vulg. ²¹ λυμαίνεσθαι a. ²² μὴ add. ex A. ²³ ὁ δὲ Φιλ. τ. Ῥωμ. ἐξ ἐσθ. om. A. ²⁴ ἐπαδίδου b f. ²⁵ παρατάξεως A, συντάξεως vulg. ²⁶ ὅστις — προσελάβετο om. A. ²⁷ ταξιαρχίας a. ²⁸ συμμαχοῦς b f. ²⁹ τὴν ἑαυτοῦ περικεφ. A, τὴν αὐτοῦ κεφαλαίαν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(58) Simocatta cap. 14 exente: Ἦρος δὲ παρ' ἀνίσχοντος, καὶ ἀλέας ἐπιφοιτήσεως τῆς γῆς [/. τῇ γῇ]. Φιλίππικὸς τῆς βασιλίδος ἐξεδῆμυσε πόλεως· Vere postea incipiente, et tempore suo arvorum sinus laxante, de quo ex urbe imperatrice Philippicus discessit. Reliqua cap. ult. et lib. sequentis capitibus prioribus.

(59) Ἀρζαβὸν scribit Peyrezianus codex. Simocatta Ἀρζαβὸν, et fluvium Persicum demonstrat: Anazarbum cum Anastasio reddidi.

Male Anast. et interp. Anazarbum, quæ est Ju-

D stinopolis. Est fluvius Ἀρζαβὸν Simocatta dictus lib. II, c. 1 et 2; ipse Reg. cod. τὸ Ἀρζαβὸν magis habet, ut sunt vicini in eo characteres μ' et β' ἐπὶ τοῖς. COMBEFIS.

(60) Βιταλιανός. Simocatta lib. II, cap. 4, Βιταλίος.

(61) Idem: Ἀποσκευὴν ἐχειρώσατο ἦν σύνθηρος Ῥωμαίοις τῇ ἐπιχωρίῳ φωνῇ τοῦδον ἀποκαλεῖν. Spolia cepit: tulidum Romani propria sibi voce appellare consueverunt.

πόλεμον ἐχώρησαν. Τοῦ δὲ πολέμου κροτηθέντος ἐπὶ ὥρας πολλὰς, φωνὴ γίνεται παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τοὺς ἱπποὺς τῶν Περσῶν πλῆττειν τοῖς δόρασιν.³⁰ Τοῦτου δὲ γενομένου, ἐτράπη τὸ Περσικὸν στράτευμα, καὶ νίκην μεγάλην οἱ Ῥωμαῖοι ἀνεδίξαντο, καὶ πολλοὺς ἀνήλωσαν, καὶ τοὺτους ἐσκόλευσαν. Τῇ δὲ ὀστεραῖα ἀναλαβὼν τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις ὁ Καρδαρίγας, πάλιν εἰς πόλεμον ἐκλίσσεται. Καὶ δευτέρου πολέμου κροτηθέντος, νικῶσι πάλιν Ῥωμαῖοι, καὶ ἀναιροῦνται Πέρσαι πολλοί. Χειροῦνται Πέρσαι ζῶντες διαχλίσιοι, καὶ εἰς Βυζάντιον πέμπονται. Προσέφυγεν Καρδαρίγας³¹ εἰς τὸ Δαρὰς· οἱ δὲ Πέρσαι μεθ' ὕδρεων τοῦτον ἀπεπέμφαντο. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς Ἡράκλειον τὸν Ἡρακλείου τοῦ αὐτοκράτορος πατέρα, ὑποστράτηγον Ἰντα, ἐπὶ κατασκοπῇ τῶν³² Βαρδάρων ἐξέπεμψεν, καὶ αὐτὸς τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τραυματίας γενομένους πρὸς τὰς πόλεις λατρεύεσθαι παρέπεμψεν. Ἀναλαβὼν δὲ τὸ στράτευμα εἰς τὴν Βαβυλωνίαν ἐκβάλλει, καὶ τὸ Χλωμαρὸν φρούριον παρακαθίσταται. Ὁ δὲ Καρδαρίγας στρατολογεῖ ἰδιώτας μετὰ ὑποζυγίων, καὶ ὀχλαγωγῆσας στρατοπεδεύειν ἐκχέμπτει, καὶ δὲ ἔχυρων τόπων ἐν ἀσάληνῳ νυκτὶ ἐπὶ τὰ νῦντα γίνεται τῶν Ῥωμαίων³³ μηδ' ὥς θαρρῶν χείρας αὐτοῖς ἐμβαλεῖν. Φόβῳ δὲ ἀκαίρῳ ἐπιπεσόν³⁴ ὁ Φιλιππικὸς, καταλίπὼν τὸ φρούριον, φυγῇ ἀλόγως ἐχρήσατο. Καὶ τοῦτο γνόντες οἱ Ῥωμαῖοι εἰς φυγὴν ἐτρέποντο, διὰ τόπων δυσεξοδεύτων μεγάλους κινδύνους περιπεσόντες. Ἦν γὰρ καὶ ἀσέληνος ἡ νύξ. Ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος, τῆς συμφορᾶς ἀπηλλάττοντο. Καταλαβόντες δὲ τὸν στρατηγὸν ὕδρεσι σιγῇ τοὺς τοῦτον ἐδραστήσαντο. Οἱ δὲ Πέρσαι ἐπίπλαστον νομίσαντες τὴν φυγὴν³⁵ Ῥωμαίων³⁶, διώξει οὐκ ἐτόλμησαν. Ἡράκλειος δὲ διαπεράσας τὸν Τίγριν, ὅσα τῆς Μηδικῆς χώρας ἦσαν ἐπίσημα χωρία, παρεδίδου πυρὶ, καὶ οὕτω πρὸς Φιλιππικὸν ἀνέκαμψεν (62) μετὰ σκύλων πολλῶν.

A. M. 6079. — Τοῦτω τῷ ἔτει ὁ τῶν Ἀδάρων³⁷ Χαγάνος (63) τὰς σπονδὰς διαλύσας, τὴν τε Μυσίαν καὶ Σκυθίαν καταπλήμει· δεινός, καταστρέφας τὴν τε Ῥατιάρην³⁸ (64) καὶ Κωνωνίαν³⁹ καὶ Ἀκίος καὶ Δορόστολον καὶ Ζαρπάδα⁴⁰ (65) καὶ Μαρκιανούπολιν. Ὁ

A sibi detractam imponens, eum ut cunctos, qui ad spolia tam avide convolascent, gladio deterreret misit. Milites eo conspecto, Philippicum esse rati, spoliis relictis, ad pugnam renovandam regressi sunt. Protracto vero per multas horas praelio, mandatum a duce edictum, Persarum equos hastis confodi. Quod ubi praestitum, fusus omnis Persarum exercitus, Romani victoria redimiti, plurimos hostium gladiis consumpserunt, et eorum sibi tulerunt spolia. Postera luce Cardarigas collectis copiis ad bellum instaurandum accingitur, et secundo certamine redintegrato, hostes iterum superant Romani, et Persarum quam plurimi in acie trucidantur. Ex iis bis mille vivi capti, qui Byzantium missi. Cardarigas Daras se recipit, quem Persae

B contumeliis exceptum a se depellunt. Porro Philippicus Heraclium, Heraclii, qui postmodum imperavit, patrem, exercitus legatum, ad exploranda Barbarorum consilia misit: milites vero, qui in praelio vulnerati fuerant, per urbes dimisit, ut corpora curarent. Eductis deinde copiis Babylonem versus pergit, Chlomarum castrum obsidet. Cardarigas autem collecta rusticorum armis insuetorum manu ipsis cum subjugalibus, 217 tumultuarioque exercitu coacto, quasi reparatis castris jactantiam prae se ferre, et per loca munita et incubiam noctem eo pervenit, ut a tergo Romanis esset; cum aliqui manus cum ipsis conserere non auderet. At Philippicus intempestivo terrore turbatus, relicta castris obsidione, in foedam et dementem se fugam coniecit: qua comperita, reliquus etiam exercitus per impervia loca magnis undique circumseptus periculis, fugiens, ducem suum sectatus est. Incubabat terris nox illunis et obscura, eaque peracta et sole illucescente reformidata calamitate se liberatos experiuntur: ducemque tandem assecuti atrocioribus conviciis eum laceraverunt. Ceterum simulatam Romanorum fugam Persae rati, eos insequi minime ausi sunt. Heraclius autem trajecto Tigri oppida quaeque Mediae passim posita incendiis devastabat, atque ita cum amplis spoliis ad Philippicum reversus est.

A. M. 579. — Hoc anno Abarum Caaganus ruptis foederibus Mysiam et Seythiam acri bello vexabat: urbes vero Ratiarnam, Cononiam, Acys, Dorostolum, Zandapa et Marcianopolim evertit. Commensis

VARIÆ LECTIONES.

³⁰ δόρασιν vulg. ³¹ Καρδαρίγων vulg. ³² τῶν add. ex A. ³³ τῶν Ῥωμαίων add. ex A. ³⁴ φόβῳ δὲ ἀκαίρῳ ἐπιπεσόν ὁ Φιλιππικὸς a, φόβος δὲ ἀκαίρος ἐπιπεσόν τῷ Φιλιππικῷ vulg. ³⁵ τὴν φυγὴν φυγεῖν A. ³⁶ Ῥωμαίων om. A a f. Abhinc Romae episcoporum desinunt notationes usque ad a. M. 6217. ³⁷ Ἀράδων A, βαρδάρων f. ³⁸ τὴν Τερατίάρην A a. ³⁹ Κωνωνίαν A, Βονωνίαν a. ⁴⁰ Ζαρπάδα b f, Ζαδάρπα a, Ζανδάπα vulg. v. infra.

JAC. GOARI NOTÆ.

(62) Autumno, id est, anni sequentis initio Heraclium rediisse demonstrant Simocattæ lib. II, cap. 10 verba Εἰτα ἐπαυτήν ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων πόλιν τεῖν, καὶ ἀναμίσγεται αὐθις τοῖς ἀμφὶ τὸν Φιλιππικόν. Et infra· Χειμῶνος γὰρ ἦδη ἐνεδῆμαι καιρός· Postmodum in ditionem Romanam reversus, etc. ad Philippicum sese rursus aggregat, etc.; hyems quippe ante fores jam erat.

(63) Simocatta ad notæ præcedentis verba: Ἐπεὶ δ' ἐαρίτιδες ὦραι τὴν περιχρόνιον πόαν ἐξέφυσαν· At simul verna tempestas herbis circumquaque

prata convestivit, etc., mox abrupto sermone, cui propterea præsentia Theophanis deesse conjicio, subdit: Τοῦτω ἐνιαυτῷ Κομμενιόλος· ἐπὶ τὴν Ἀγχιόλον ἦκε· Hoc igitur anno Comeniolus Anchialum venit: quæ eadem post lineas tres auctor describit. Quæ porro sequuntur excerpta Simocattæ sunt a cap. 10 ad 17.

(64) Fabrotius ad Anastasium, Teratiarnam non bene; ipse Anast., subvertens Ratiarnam. COMENIS.

(65) Simoc., Ζαδάρπα. Anastasius Zandapa; Nicellæ quoque variæ.

ae virtutis expertes a fortioribus segregavit : et inutiles quidem copias ad quadraginta hominum millia castra jussit defendere : delectos vero ad sex millium summam secum abducens, bis mille quidem Casto, totidem Martino tradidit : residua duo millia ipse assumpsit, et adversus Barbaros pererit. Castus Tzarpada et Aemum adveniens, cum Barbaros otiantes et sine custodiis incautos comperisset, multos interfecit : reductos autem captivos et praedam abactam satellitibus commisit custodiendam. Martinus autem ad loca Tomæ urbi contermina accedens, et præter expectationem in Chaganum impetu facto, plurimis ejus copiis penitus deletis, eum salutem fuga mercari coegit. Martinus autem parva insigni victoria, ad ducem, ubi se eos præstolaturum dixerat, reversus est. At Commentiolus metu impulsus, Marcianopolim se recepit ; eo non invento, junctis exercitiibus ad Aemiances castra moverunt illi. Martinus Chagano flumine trajicere conspecto ad ducem remeant. Castus flumine 218 pertransito barbarorum præcursoribus obviam factus, eos prælio vicit : sed nulla certa ratione adductus, regressione ad ducem se adjungere neglexit. Quare sequenti luce omni exitu intercluso Chaganus eum superat : ex quo dissipatus exercitus, prout quisque potuit, per nemora et saltus aufugit. Nonnulli, veluti feræ venatu, a Barbaris capti, ubi Castus lateret, enuntiant : vivum deinde apprehensum Barbari circumvallant, et salibus tripudiisque pro victoria gaudium testantur. Chaganus itinere meridiem versus directo, in Thraciam bellum movet, et ad Longum murum accedit. Commentiolus autem Aemi silvis tectus et occultatus, tandem eum Martino prodit foras ; ubi Chaganum imparatum offendit : quod nimirum tota Barbarorum multitudo per Thraciam dispersa esset, prima noctis vigilia adversus eum contendit. Et præclarum quidem ejus manibus edendum facinus offerebatur, si non adversa fortuna conatus ejus delusisset. Jumentorum enim quopiam onus in terram subvertente, cum jumentum dominum alter patria voce inclamaret, sublapsus onus tollens, Torna, torna, frater, inquit : muli quidem dominus vocem non audivit ; sed percipiens eam et

A δὲ Κομνηνίολος ἐπὶ τὴν Ἀγγιῶλον ἦλθεν, καὶ δὲ ἐλὼν τὸ στράτευμα, τοὺς ἀδοκίμους ἐκ τῶν ἀριστίων διέκρινεν· καὶ τὴν μὲν ἀχρηστον δύναμιν μ' ἑκατάδας φυλάττειν τὴν χάρακα κελεύει· τοὺς δὲ ἐπιλέκτους ἑκασιχιλίους ὄντας παραλαβὼν, δύο χιλιάδας παρέδωκεν τῷ Κάστῳ, καὶ δύο τῷ Μαρτίνῳ, καὶ τὰς δύο αὐτὸς ἀναλαβὼν, κατὰ τῶν Βαρβάρων χωρεῖ. Ὁ δὲ Κάστος ἔλθων ἐπὶ τὰ Ζαρπάδα καὶ τὸν Αἰμὸν, καὶ εὐρὼν τοὺς Βαρβάρους ἡμελημένους, πολλοὺς διέφθειρεν. Αἰχμαλωσίας δὲ κρατήσας πολλῆς, δορυφόρῳ διασώζειν ἐδίδου (66). Μαρτίνος δὲ εἰς τὰ περὶ Τομεῖαν (67) τὴν πόλιν γενόμενος τῷ Χαγάνῳ ἀπρόσδοκῶς περιπεσὼν, πολλοὺς τῆς αὐτοῦ θυνάμους ἀνέβην, ὥστε αὐτὸν φυγῇ τὴν σωτήριαν πραγματευσάσθαι. Ὁ δὲ Μαρτίνος ἐπίδοξον νίκην ἀράμενος, πρὸς τὸν στρατηγὸν ἐπαυήρχετο, ἐνθα ἐπηγγελλάτο ἀναμείνειν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Κομνηνίολος θειλῶς κατασχεθεὶς, εἰς Μαρκανούπολιν ἐπέστρεψεν. Οἱ δὲ μὴ εὐρόντας αὐτὸν ἐπισυνάξαν τὰ ἰδία στρατεύματα καὶ ἐπὶ τοὺς ὑπενωτοὺς τοῦ Αἰμοῦ στρατοπεδεύονται. Ἰδὼν δὲ ὁ Μαρτίνος τὸν Χαγάνον διαπρῶντα ποταμὸν, πρὸς τὸν στρατηγὸν ἐπαυήλθεν. Ὁ δὲ Κάστος τὸν ποταμὸν διαπεράσας, καὶ πλησίον τοὺς προτρέχοντας τῶν Ἀδάρων τῆς μάχης κρατεῖ, καὶ οὐδὲ νικῶν δεδομένος ὑποθήκης (68), οὐκ ἀνέστρεψεν ἐπὶ τὸν στρατηγόν. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ κρατήσας τὰς διαβάσεις ὁ Χαγάνος, ἀπέκλεισεν αὐτὸν. Περισχίζεται τοίνυν ὁ λαὸς, καὶ ἕκαστος ὡς εἶχεν θυνάμους, διὰ τοῦ ἁλοῦς ἐφυγον. Θηρεύονται τοίνυν τινὲς παρὰ τῶν Βαρβάρων, καὶ καταμηνύουσιν, ποῦ ἐκρύπτετο Κάστος, καὶ τοῦτο ὡρῶντες περισκίρτων καὶ ἠγάλλοντο. Ὁ δὲ Χαγάνος διὰ τῆς μεσημβρίας ὀδεύσας, κατὰ τῆς Θράκης χωρεῖ, καὶ τὰ Μακρὰ τεῖχη κατέλαβεν. Ὁ δὲ Κομνηνίολος ἐν ταῖς ὕλαις τοῦ Αἰμοῦ κρυπτόμενος, ἐξῆλθεν σὺν τῷ Μαρτίνῳ καὶ καταλαβὼν τὸν Χαγάνον ἀντοιμοῖτοτο διὰ τὴν πληθύν τῶν Βαρβάρων περιεσχέσθαι τῇ Θράκῃ, πρῶτῃ φυλακῇ κατ' αὐτοῦ χωρεῖ. Καὶ ἦν αὐτῷ μέγα τῶν ἐπὶ χειρῶν τὸ κατόρθωμα, εἰ μὴ τύχῃ τινὶ παρεσφάλη τοῦ ἐπιχειρήματος. Ἐνδὲ γὰρ ζῶντι τὸν φόρτον διαστρέψαντος, ἑταίρος τοῦ δεσπότη τοῦ ζῶντος προσφανεὶ τὸν φόρτον ἀνορθώσας τῇ πατρίδι φωνῇ· Τόρνα, τόρνα, φράτερ (69). Καὶ ὁ μὲν κύριος τοῦ ἡμιόνου

VARIE LECTIONES.

ἄριστῶν A. Ζαρπάδα A, Τζαπάρδα vulg. καὶ τὸν Αἰμὸν om. A b. Τομεῖαν A a f, Τομῆαν vulg. πραγματευσάσθαι A, πραγματεύσθαι vulg. τοὺς νεοποδὸς τοῦ ἐμοῦ A, τοὺς νεοποδοῦ ἐμοῦ a, τοὺς νεοποδοῦ τοῦ ἐμοῦ f. Βαρβάρων A. ἀνέστρεψεν A, ἀνέτρεψεν vulg. ποῦ ἐκρύπτετο ἕκαστος A, ἕκαστος ποῦ ἐκρ. b e f, Κάστος ποῦ ἐκρ. vulg. τοῦτους A b. κατ' αὐτὸν a. περιεσχέθη a. ἐγχειρήματος A. τὸν φόρτον A, τοῦ φόρτου vulg. ἑταίρος τοῦ δεσπότη A a, ἑταίρος τὸν δεσπότην vulg. τὸν φόρτ. ἀν. τῇ πατρ. φ. om. A, ἀνορθώσας b, ἀναστρέψας a, ἀνορθώσασθαι vulg. φράτερ alii codd.

JAC. GOARI NOTÆ.

(66) Simocatta lib. 2, cap. 10 : Ἀπολαῖν τε ὑπασπιστὶ ἐδίδου τινὶ, ὡς μὴ ὥφελε· τούτων γὰρ ἀγαιρουνται τὴν προνομὴν ἐναυροισθέντες οἱ βάρβαροι· Spolia cuiusdam satelliti, seu armigero atehenda commisit, quod utinam ne fecisset : nam barbari facto cuneo prædam illi abstulerunt. COMBESIS.

(67) Anastasius Meas ; legit in Græco codice, τὸ Μεῖαν.

(68) Anastasius insulæ, vani cuiusdam dæmonis

repromissionibus deceptus ; miscella, ducis exscript. — Fuede hæc depravata ex Theoph. emendat. l. 2 c. 11 : σκαλοῦ τινος δαίμονος ὑποθήκης οὐκ ἀνέστρεψεν· mali cuiusdam dæmonis insincti. Velut exsecratione id dictum in fortissimum docent, qui sic incautus in hostium venisset manus. COMBESIS.

(69) Voces Italice, verte, verte, frater.

τὴν φωνὴν ὅς κ' ἦθετο. Οἱ δὲ λαοὶ ἀκούσαντες, καὶ τοὺς πολεμίους ἐπιστῆναι αὐτοῖς ὁποιοῦντες, εἰς φυγὴν ἐτρέπτησαν. Τόρνα, τόρνα, μεγίσταις φωναῖς ἀνακράζοντες. Ὁ δὲ Χαγάνος· μεγάλην δαίτην περιβαλλόμενος, ἀκρατῶς ἐφυγεν. Καὶ τὴν ἰδεῖν Ἀβάρους τε καὶ Ῥωμαίους ἀλλήλους διαδιδράσκοντας, μηδενὸς διώκοντας. Ὁ δὲ Χαγάνος ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις τὴν Ἀπειρίαν πάλιν (70) παρεκάθισεν· εὐρὺν δὲ Βούσαν τὸν τῆς πόλεως Μαγγανάρην ἀνελεῖν αὐτὸν ἐπειράτο. Ὁ δὲ Βούσας παρεκάλει χρήματα ἱκανὰ αὐτῷ παρέχειν, εἴπερ τὸ ζῆν αὐτῷ φιλοτιμήσονται· οἱ δὲ τοῦτον δευμῆσαντες τῇ πόλει παρέστησαν. Αὐτὸς δὲ ἐζήτει τοὺς τὴν πόλιν οἰκόντας ἐνῆσθαι αὐτόν, διηγούμενος ὅσα ὑπὲρ τῆς πόλεως ἔγγωνίσαστο. Πολίτης δὲ τις τὰ κλήθη ἀνέπειθεν μὴ τοῦτο ποιεῖν, λόγος δὲ τοῦτον τῇ Βούτῃ γυναικὶ παρευνάζεσθαι. Ἐπεὶ τοίνυν κατεργονήθη Βούσας, ὑπισχνέτο Χαγάνῳ παραδιδόναι τὴν πόλιν. Καὶ πολιорχητικὸν ὄργανον συμψηθάμενος, ὃν κριὸν ὀνομάζουσι, τὴν πόλιν παρέλαθεν. Μαθόντες δὲ οἱ Βάρβαροι τὸ τεχνουργημα, πλείστας καὶ ἄλλας πόλεις ἐδουλώσαντο, καὶ μετὰ πολλῆς αἰχμαλωσίας ὀπίστροψαν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ Βυζάντιοι, οἱ Καστοὶ ὑπὸ τῶν Βαρβάρων αἰχμάλωτος γέγονεν, μεγάλας λαιδορίας κατὰ Μαυρικίου ἐχρύντο, καὶ εἰς φανερὸν τοῦτον ἐδλασφῆμον. Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον (71) Ἡράκλειος ὁ τοῦ Ἡρακλείου πατὴρ Περσικῶν φρουρῶν προσβάλλει, καὶ τοῦτο εἶλεν· ὁμοίως καὶ Θεόδωρος ἐν Μαζάρων φρουρίον. Ἀμφοτέροι δὲ εἰς τὸ Βεϊούδες (72) παραγίνονται. Καὶ τοῦ φρουρίου ὄχυρόν ἐστι, στρατιώτης τις Σαπφῆρης ἐνόματι σκόλοπας τεχνουργήσας, καὶ κατὰ τὰς ἀρμυγὰς τῶν λίθων τούτους πηγνύνων, τὴν ἀνοδὸν ἐποίησας. Ὡς δὲ ἐπέβη ἐκεῖνος τῇ στεφάνῃ τοῦ τείχους, Πέρσης ἀνὴρ τοῦτον ἐξώθησεν. Πίπτει οὖν ὁ Σαπφῆρης κάτω, καὶ ὑποδέχονται αὐτὸν οἱ Ῥωμαῖοι ταῖς ἀσπίσιν· καὶ αὐτὸς τοῦ ἔργου κατατολμᾷ, καὶ πάλιν ἐξωθεῖται τοῦ ὀχυρώματος· πάλιν δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ταῖς ἀσπίσιν αὐτὸν ὑποδέχονται, καὶ πάλιν πρὸς τὴν ἐπιβουλὴν ἐνεχείρουν. Ἐπὶ δὲ τῇ (73) κεφαλῇ τοῦ τείχους γενόμενος, τὸν Πέρσην ἀπέπεμψε· εἰτα τὴν κεφαλὴν ὑπατεύσας, Ῥωμαίους ἄρτους ἐπέπλησεν. Καὶ πολλῶν μεμνημένων τὸν ἀριστέα,

A hostes adesce suspicans conferta militum manus in fugam effusa est. Verte, verte faciem, magnis vocibus clamitantes. Sed et Chaganus in maximum timorem conjectus, præcipitem pariter arripuit fugam: adeo ut Romanos atque Abares nullo insequente utrinque sese fugientes cernere daretur. Porro Chaganus collectis copiis Apiriam urbem denuo obsedit. Et cum forte Busam urbis machinis præfectum cepisset, mortem viro intentabat. Busas, si modo vitam in tuto haberet, magna pecuniarum vi eam redimere rogabat. Quare vincitum ad urbis conspectum admoverunt. Is igitur enarratis, quibus civitatem demeruisset, beneficiis, eives ut libertatis pretium penderent deprecari. Ne preces audirent, civis quidam, cui cum Busæ conjuge consuetudinem fuisse rumor erat, persuasit. Porro Busas ubi se contemptum vidit, urbem Chagano se traditurum promisit: compactaque obsidionali machina, vulgus arietem vocat, urbem invadit. Machinæ condendæ peritia instructi Barbari plures alias urbes expugnaverunt, collectaque captivorum ingenti præda reversi sunt. Cæterum Byzantini ubi Castum a Barbaris captum intellexerunt, Mauricio gravissime obtreectare, eumque sædis conviciis eorum proscindere. Ea tempestate Heraclius, Heraclii pater, factus in Persicum castrum impressione, ipsum cepit, quemadmodum et Mazarum castrum Theodorus inde vero ambo ad 219 Beiudes venere; cumque arx munitissima esset, miles quidam cognomento Sapphires paxillos quosdam præacutos commentus, eosque inter lapidum compages firmius inflgens, ascensum sibi ad superiora paravit. Eum muri coronam jam superantem vir Persa deturbat inferius. Prolabitur itaque Sapphires, et sociorum clypeis cadens excipitur. Ceptum opus rursus aggreditur: et rursum pariter arce summa detruitur, et sustinetur Romanorum clypeis, et iterum consilium nititur perficere: tandem superato muri fastigio, Persæ caput amputat, eoque in aerem projecto, Romanorum animos excitavit: pluribusque herois virtutem imitantibus, et per paxillos velut per gradus murum conscendentibus, castrum in potestatem Romanorum delabitur: et Persarum quidem aliis occisis, aliis cum apparatu bellico in

VARIE LECTIONES.

τὴν φωνὴν A, τῆς φωνῆς vulg. αὐτοῖς A, αὐτοὺς vulg. δαίτην περιβαλλόμενος A, αἰσχρὴν περιβαλλόμενος vulg. τε add. ex A. τὰ κλήθη add. ex A. Βουζά—Βουζᾶς vulg. εἰς φανερὸν τόπον τοῦτον A. κατὰ τοῦτον A, κατ' ἐκεῖνον vulg. Μαζάρων a. ἰσχυροῦ b. τούτους b. κάτω add. ex A. πάλιν om. A f. τῇ add. ex A. ὑπατεύσας: in A superscriptum legitur θριαμβεύσας. ἐπέπλησεν A, ἐπλησεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(70) Leg. plane πόλιν, uti legit Anastasius, Apiriam civitatem obsedit; neque enim alias narrata illius urbis obsidio, aut Simocat. l. ii, c. 15 et, 16 aliquid ejusmodi indicat, ex quo hæc breviate. Combes.

(71) Ex Simocattæ cap. 18 lib. i et lib. ii quatuor prioribus, et Evagrii lib. iv, cap. 4.

(72) Idem, Μαζάρων, Βεϊούδες, Σαπφῆρ. Anastasius Mazarorum: Bavidæ, Sapphires.

(73) Anast., ad machinamentum conatus est. Put-

chre Theophyl. ultimo libri ii c. mutua illam struem ac machinamentum describit Romani et Persæ; alterius invadentis, alterius tutantis; cuius tandem caput Romanus heros abstulerit, suisque ex arce projecit. Ὑπατεύσας τὴν κεφαλὴν. Anast.: Romanis caput præbens: Simoc., τοῖς πολιορκούσιν ἀπέπεμψε· gratum scilicet munus, æquale nec ullum consulare, excitandæ commilitum alacritati missum. COMBES.

captivitatem ductis, igne tandem ab eis absumitur. Porro Philippicus, Heraclio Romani exercitus relicto ductore, rursus Byzantium iter parat. Tarsum adveniens, Priscum orientis ducem ab imperatore creatum jamque missum intelligit: quare scribit Heraclio, ut relicto exercitu Narsetem in Armenia conveniat, et Prisci adventum faciat manifestum. Philippicum siquidem, ut quarta stipendii parte privaret exercitum, litteris jusserat imperator. Avaritiæ quippe morbo gravius laborabat Mauricius. At Philippicus metuens, ne inde tyrannidis excitandæ occasio daretur, imperatori minime paruit, quod se a regendi exercitus munere abdicasset. Cæterum Priscus Antiochiam impulsus, milites ad Monocartum convenire jussit: et Germano, cui Edessenorum principatus erat commissus, cum urbis præsule advocato, eisdem comitibus perrexit ad castra, una cum eis paschalem solemnitatem peracturus. Exercitus duces castris egressi ad passus his mille bandis elatis processerunt obviam: Priscus pristini moris oblitus equo non desiliit, neque consuetis salutationibus eos excepit. Hæc concitati in eum odii primordia: publicas quippe et communes injurias haud patienter ferunt milites. Exacta festorum celebritate, imperatoris litteras magno cum fastu obtulit. Concurrent igitur ad ducis tentorium milites, et hi quidem gladios stringunt, illi lapides intentant, alii vibrant fustes et ligna. Quare Priscus metu consternatus, consensu equo fuga periculo se subducit. Illi tentorio ejus discrepto, cunctam suppellectilem diripiunt. Interim Priscus Constantiam deveniens, contusiones a lapidum jactu acceptas aliaque vulnera medicorum ope curavit: misitque urbis episcopum, qui defensionem sui apud exercitum susciperet, promittens se imperatori **220** suasurum, ut nihil eorum, quæ solent erogari, detraheretur. Exercitus autem episcopum probris onustum remisit: et Germanum quamvis renitentem clipeis sublatum ducem appellant: et eversis imperatoris alutis, deletisque ejus imaginibus, in aperi-

Α καὶ διὰ τῶν ⁷⁴ πασσάλων ἐπιβάντων ⁷⁵ τοῦ τείχους, παραδίδοται Ῥωμαίοις τὸ φρούριον (74)· καὶ τοὺς μὲν ⁷⁶ Περσῶν ἀνείλον, τοὺς δὲ αἰχμαλώτους λαβόντες σὺν τῇ ἀποσκευῇ τὸ φρούριον πυρὶ ⁷⁷ παρέδωκαν. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς αὖθις εἰς Βυζάντιον (75) τὴν ἑδρὴν ἐποίησατο, Ἡράκλειον καταλιπὼν ἡγεμόνα Ῥωμαίων. Ἐλθὼν δὲ εἰς Τάρσον, καὶ μαθὼν ὅτι ὁ βασιλεὺς Πρίσκον Ἀνατολῆς στρατηγὸν χειροτονήσας ἀπέστειλεν, γράφει Ἡρακλείῳ ⁷⁸ καταλιπόντι τὸ στρατεύμα, εἰς Ἀρμενίαν παραγενέσθαι πρὸς Ναρσῆν, καὶ τὴν τοῦ Πρίσκου παρουσίαν κατὰ δὴλόν ποιῆσαι. Ἦν γὰρ ὁ αὐτοκράτωρ τῷ Φιλιππικῷ κελεύσας, τετάρτην μοῖραν τῆς βόγας τῷ στρατῷ ⁷⁹ ἀποστερῆσαι. Ἐνῶσει γὰρ Μαυρικίος τὸ φιλόχρυσον. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς φοβηθεὶς μὴ ἀφορμὴ τυραννίδος γένηται τοῦτο, τῷ βασιλεῖ ⁸⁰ οὐχ ὑπήκουσε, διὰ τὸ τῆς στρατείας ἀποπαύεσθαι. Πρίσκος δὲ καταλαβὼν (76) τὴν Ἀντιόχειαν προστάττει τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τὸ Μονόκαρτον (77) συναχθῆναι· προσκαλεῖται δὲ καὶ Γερμανὸν ⁸¹ τὸν τὴν Ἐδεσσηῶν ἀρχὴν πεπιστευμένον σὺν τῷ ἐπισκόπῳ· καὶ σὺν αὐτοῖς πρὸς τὸ ⁸² στρατοπέδον ἀπήργετο, τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα σὺν αὐτοῖς ποιησόμενος ⁸³. Οἱ δὲ ἡγεμόνες τοῦ στρατοῦ ὑπήντησαν αὐτῷ ⁸⁴ μετὰ τῶν βάνδων ἀπὸ δύο σημείων τοῦ στρατοπέδου. Ὁ δὲ Πρίσκος· κατὰ τὸ εἰωθὸς οὐκ ἀπέδρα τοῦ ἵππου, οὐδὲ ταῖς συνήθεσι προσσηγορίαις ἐχρήσατο. Ἐντεῦθεν αὐτῷ τοῦ μίσους γέγονεν ἐναρξίς. Ἐπὶ ταῖς κοιναῖς γὰρ ὕβρεισι τὰ πλεῖστα ἀνιώνται. Μετὰ δὲ τὴν ἑορτὴν τὰ τοῦ βασιλέως σοβαρῶς ἐπεδείκνυσεν ⁸⁵ γράμματα. Συρρέουσι τοίνυν τὰ πλεῖστα ἐπὶ τῷ ⁸⁶ τοῦ στρατηγοῦ σκηνοπηγίῳ, τὰ μὲν ξίφη ἐπιπερόμενα, τὰ δὲ λίθους, τὰ δὲ ξύλα. Γίνεται τοίνυν περιδῆς ὁ Πρίσκος, καὶ ἐπιβὰς τῷ ἵππῳ φυγῇ ἀπέδρα τὸν κίνδυνον. Οἱ δὲ διαβρῆξαντες τὸ τοῦτο σκηνοπηγίῳ, πάντα τὰ αὐτοῦ διήρπασαν. Ὁ δὲ καταλαβὼν τὴν Κωνσταντίαν (78) ὑπὸ ἱατρῶν τὰς βολὰς τῶν λίθων καὶ τὰ ἔλκη ἔθεραπεύετο. Καὶ ἀποστέλλει τὸν ἐπισκοπὸν τῆς πόλεως ἀπολογούμενον ⁸⁷ τῷ στρατοπέδῳ, ὅπισθονόμενος πείθων τὸν αὐτοκράτορα μὴδὲν αὐτοῖς ἀποστρεφῆν ⁸⁸ τῶν εἰωθότων παρέχεσθαι ⁸⁹. Ὁ δὲ στρατὸς τὸν ἐπὶ-

VARIE LECTIONES.

⁷⁴ τῶν add. ex A. ⁷⁵ ἐπιβάντων A. ἐπιβάντας vulg. ⁷⁶ καὶ τοὺς μὲν — παρέδωκαν om. A b f. ⁷⁷ πυρὶ add. ex conj. Goari, cfr. p. 415. ⁷⁸ Ἡράκλειον καταλιπόντα A. ⁷⁹ τῷ στρατῷ A, τῷ στρατηγῷ f, τὸν στρατηγὸν e, τὸν στρατὸν vulg. ⁸⁰ τὸν βασιλέα A b f. ⁸¹ Γερμόνον a f, ἡγεμόνα vulg. ⁸² πρὸς τὸ — σὺν αὐτοῖς om. f. ⁸³ ποιησόμενος A b f. ⁸⁴ αὐτοῖς a. ⁸⁵ ἀπεδείκνυ A. ⁸⁶ τὸ add. ex A. ⁸⁷ ἀπολογούμενον a, ἀπολογούμενος vulg. ⁸⁸ ἀποστρεφῆν A, ἀποστρεφῆν vulg. ⁸⁹ παρέχεσθαι a, παρασχέσθαι vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(74) Anast. sine dubio legit, quod deesse interpr. notavit τὸ, πυρὶ, cum reddidit, igni prodito castro. At Theophylactus ad finem secundi illius libri longe aliter, σκοποὺς περιβάλλοντες τῷ θυρώματι: ejus interpr. presidium illis relinquunt: adeoque scripserit Theophanes, φυλάττειν παρέδωκαν vel quid ejusmodi. Nec vero arx sic valida, qualem ipse describit, sic facile erat succedenda, non magis Romanis vindicanda. **COMMENTS.**

(75) Hæc hyeme ineunte peracta testata reliquit Simocatta lib. II exeunte: ὥς δ' ἐπισύσης χειμῶνος ἀνέειν ὁ Φιλιππικὸς ἐπὶ τὸ Κωνσταντινου ἄστυ. Hyeme jam ingrediente Philippicus CP. discedit.

(76) Alia hæc primo vere gesta. Simocatta

D liban. cap. I: Ὅπως δ' ἐπιγενομένου, ὁ μὲν ἀχειροτονεῖτο, ὁ δὲ τῆς ἡγεμονίας ἀπήργετο. Jam igitur ipso vere Philippico abdicante, Priscus excludabatur. Interpres perperam, Priscus iniit magistratum. Legendum quippe ἀπείργετο.

(77) Anastasius, apud Monocartum. Miscella, apud Monetarium. Locī an officii nomen, mihi dubium. — Legit Anast., διὰ τοῦτο τῆς στρατηγίας ἀναπαύεται, dum reddit, ideoque prætura deponitur; nec aliter Theophyl. initio lib. 3 insinuat. Sic fere principes, nisi morem in omnibus geras, quidquid eos demerueris, eorumque rebus vel non parendo consulas. **COMMENTS.**

(78) Anastasius cum Græcis mss., Constantiam, Simocatta Constantinam.

σκοπον μετὰ ὕβρεως ἀπεπέμπετο⁸⁰, τὸν τε Γερμανὸν ἄκοντα στρατηγὸν ἀνηγόρευσαν⁸¹ ἐπὶ ἀσπίδος ὑψώσαντες, τοὺς τε βασιλικούς ἀνδριάντας κατέστρεψαν, καὶ τὰς τοῦτου εἰκόνας ἠφάνισαν, καὶ ἐπὶ τυραννίδα χωρεῖν ἤμελλον, καὶ τὰς πόλεις κυκλεῖν, εἰ μὴ ὁ Γερμανὸς τοῦτο⁸² πολλῇ παραινέσει καὶ νουθεσίᾳ ἐκώλυεν. Ὁ δὲ Πρίσκος ταῦτα τῷ βασιλεὶ κατὰδῃλα πεποίηκεν. Καὶ ὁ βασιλεὺς πάλιν⁸³ τὸν Φιλιππικὸν τῆς Ἀνατολῆς στρατηγὸν πεποίηκεν· καὶ ὁ Πρίσκος πάλιν εἰς Βυζάντιον ὑπέστρεψεν· ὁ δὲ στρατὸς ὅρκους⁸⁴ κατησφαλιζέτο μηδ' αὐτῷ ὑπὸ Μαυρικίου βασιλεύεσθαι. Οἱ δὲ βάρβαροι ταῖς Ῥωμαϊκαῖς⁸⁵ συμφοραῖς ἐνετρύφων. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ἀριστόβουλον τὸν κουράτορα τῶν βασιλικῶν οἰκῶν πρὸς τὸν στρατὸν ἀπέστειλεν, ὅπως ὅρκους καὶ δώροις διαλύσῃ τὴν τυραννίδα ὃ καὶ πεποίηκεν⁸⁶. Τῆς δὲ τυραννίδος ἀποσπασθεῖσης γίνεται Περσῶν καὶ Ῥωμαίων κατὰ τὴν Μαρτυρόπολιν πόλεμος μέγιστος. Τῶν δὲ Ῥωμαίων δυνάμει καὶ στρατηγίᾳ καταπολεμησάντων τοὺς Πέρσας, ἀναιρεῖται ὁ τῶν Περσῶν στρατηγὸς Βαρούζας (79)⁸⁷ συλλαμβάνοντα δὲ καὶ ζῶντας τρισχίλιοι καὶ οἱ τῶν Περσικῶν ταγμάτων ταξίχαροι· χίλιοι δὲ μόνοι⁸⁸ τὸν ἀριθμὸν διεσώθησαν, οἱ καὶ μετὰ κινδύνων ἐπὶ τὴν Περσίδα ἀνέστρεψαν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐκπέμπουσι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἐκ τῶν Περσικῶν λαφύρων πολλὰ, καὶ τοὺς ζωγρηθέντας ἀπαντας σὺν τοῖς βάνδοις. Ὅσοι οὖν ἀπογινόντες ἑαυτοὺς τὸν Καριανὸν (80)⁸⁹ ἐμβόλον ἐν Βλαχέρναις ὑπογράφας ἐν αὐτῷ διὰ ζωγράφων τὰς ἑαυτοῦ ἐκ παιδῶν προάξεις μέχρι τῆς αὐτοῦ βασιλείας· καὶ ἀνεπλήρωσεν τὸ ἐν αὐτῷ δημόσιον λουτρόν.

A. M. 6080. — Τούτῃ τῷ ἔτει μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, C Ἰνδικτιῶνι ς' (81) οἱ Λογυιδάρδοι κατὰ Ῥωμαίων πόλεμον ἤραντο, καὶ τὰ Μαυρουσίων ἔθνη κατὰ τὴν Ἀφρικὴν μεγάλας⁹⁰ ταραχὰς ἐποίησαντο. Ἐν δὲ τῇ Περσίδι φυλαχὴ ὑπάρχει λεγομένη Λήθη⁹¹ (82), καὶ πολλοὺς ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἀπὸ⁹² διαφόρων ἔθνων ἐν ταύτῃ κατέκλεισεν σὺν τοῖς αἰχμαλώτοις τῆς πόλεως τοῦ Δαρὰς. Ὅσοι οὖν ἀπογινόντες ἑαυτοὺς⁹³ ἐπανίστανται κατὰ τῶν φυλασσόντων αὐτούς· καὶ ἀνελόντες τὸν Μανουσᾶν (83) καὶ τὴν τοῦτου ἀδελφὴν λαβόντες εἰς τὸ Βυζάντιον ἦγον⁹⁴. Ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ χαρὰς μεγάλῃς αὐτοὺς ὑπέδεξάτο· τὸν δὲ Φι-

A prorupissent tyrannidem, urbesque devastationibus cinxissent, nisi Germanus, qua minis, qua inhortationibus milites cohibuisset : de quibus omnibus imperatorem Priscus fecit certiorum : is vero Philippicum orientis ducem iterum constituit : Priscus autem iterato Byzantium repetiit. Exercitus vero Mauricio se haud amplius in bellis obsecuturos adhibitis iuramentis affirmare : ex quo Barbari de Romanis calamitatibus letari, et in voluptatem dilabi. Demum imperator Aristobulum imperialium domorum curatorem ad exercitum summisit, qui fide per iuramentum asserta, nec non muneribus distributis excitatam tyrannidem dilueret, quod fideliter praeiitit. Ea tyrannide distracta vehemens Romanos inter et Persas ad Martyropolim commissum est bellum. Romanis vero bellico robore militisque peritia Persas exsuperantibus, Persarum dux Baruzas interficitur, vivi ad ter mille comprehenduntur, in quibus Persicorum ordinum praecipui rectores. Soli numero mille periculo servati, qui denuo periculis fatigati Persidem repetere permisi sunt. Ceterum partem ex Persicis spoliis spectatissimam Romanus exercitus ad imperatorem transmisit, quos nimirum vivos cepit, et erepta in praelio cuncta banda. Aedificavit porro Mauricius ad Blachernas Carianam porticum, cunctaque a pueris ad susceptum usque imperium a se gesta pictorum arte in ea descripsit : et publicum quod illie habebatur balneum absolvit.

A. C. 580. — Hoc anno mense Septembri, indictione sexta, Longobardi adversus Romanos bellum moverunt : et Maurusiorum gentes per totam Africam magnos excitarunt tumultus. Exstat porro carcer in Perside, cui nomen Lethe, id est Oblivio, quo Persarum rex ex diversis nationibus plurimos, cum iis qui ad Daras capti sunt, inclusit. Illi desperata libertate adversus custodes seditionem movent, et interfecto Manusa, sororem ejus captam secum Byzantium abducunt : quos imperator 221 summa animi letitia exceperit. Porro Philippicum vix Romanus exercitus agnovit ducem.

VARIE LECTIONES.

⁸⁰ ἀπεπέμπετο A, παρεπέμπετο vulg. ⁸¹ ἀνηγόρευσαν A, ἀνηγόρευσεν vulg. ⁸² τοῦτο⁸² add. ex A, sed omisi τοῦτους ante ἐκώλυεν. ⁸³ πάλιν om. A b. f. ⁸⁴ ὅρκους A, ὅρκους vulg. ⁸⁵ Ῥωμαϊκαῖς A, βαρβαρिकाῖς vulg. ⁸⁶ ἐνετρύφων A, ἀνετρύφων vulg. ⁸⁷ ὃ καὶ πεπ. A, ὃ δὲ πεπ. vulg. ⁸⁸ χίλιοι δὲ μόνοι A, χίλιοι μὲν οἱ vulg. ⁸⁹ μεγάλῃν vulg. ⁹⁰ Λίθη A. ⁹¹ ἀπὸ add. ex A. ⁹² ἑαυτῶν A. ⁹³ ἦγον A, ἔχαν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(79) Simocatta, Μαρουζας.

(80) Origines Cp. : Τὰ Καριανῶν, καὶ τὸν ναῦν, καὶ τὸ γυροχομεῖον ἀνήγειρεν Μαυρίκιος βασιλεὺς σὺν τοῖς ἐμβόλοις. Οἷκος δὲ ἦν ἐκεῖ Καριανῶν πατρικίου, ἐξ οὗ καὶ ὁ τόπος εἰληφῇ τὴν προσηγορίαν· Carianum, templum, et senum domum cum variis portibus imp. Mauricius exstruxit. Ibi porro domus Cariani exstitit. a quo locus nomen accepit.

(81) Longobardicis, Mauritanis, et Persicis bellis ac tumultibus recitandis Simocatta novum annum renovatum præmittit lib. 3 cap. 4 : Χειμῶνος τοιγαροῦν ὥρας διαδεξαμένης τὸν πόλεμον, τῷ αἰκνι-

D νήτῳ καὶ ἀμοιβαίᾳ τῶν τροπῶν μεταβάσει, ὁ χάραξ διαλύεται. Ἐπιγενομένου δ' ἤρος, καὶ τὰ ἐξ ἡμέμε bellum excipiente, secundum tempestatem anni mobilitatem vicissitudinemque castra dissolvuntur. Ineunte autem vere, etc quia interpres τροπῶν legit, non τροπῶν, hyemem scripsit bellum excipere secundum morum mobilitatem. Inepte.

(82) Historiam refert Simocatta cap. 5. Lethen carcerem memorat Procopius de bello Persico.

(83) Simocatta Μαρουζαν, Anastasius et miscella, Narusam.

Prælio vero Romanos inter et Persas exorto, vincuntur Romani : Philippicum vero regendi exercitus munere abdicatum, Comentiolo orientis duce misso, imperator revocavit. Qui cum Nisibim accessisset, Persæ vero ad Sarbanum subsisterent, manus invicem conseruere. Eo conflictu Heraclius, Heraclii pater, fortiter in prælio se gerens Persarum ducem occidit : quo sublato vertuntur in fugam Persæ : quos cum Romani insecuti fuissent, prædam abegerunt innumeram : bellicumque omnem apparatus multaque spolia capientes, cuncta Byzantium transmisere. Imperator vero equestribus spectaculis et publicis conventibus et festivitibus urbem exhilaravit, et ob partiam victoriam triumphum duxit. Hormisdas porro Baram ducem designans cum ingentibus copiis in Suaniam transmittit. Hic, impressione in eam facta, Turcus Persicæ potestati armorum vi omnino subjicit, adeo ut Hormisdæ res tantum inde ceperint incrementum, ut quadraginta auri millia in vectigal annuum Turcis imperaret, cum ipse Turcis antea tantumdem penderet. Baram ea victoria circa rex bellicas magnum nomen adeptus, et ad Araxem fluvium jam castra metante, ceterior factus Mauricius Romanum ducem institutum cum exercitu in Suaniam dirigit. Is ubi Lazicam devenit, et ad Phasidem amnem appulit, in Albaniam castra movet. Baram Romanorum aciem adesse intelligens, factum ridebat : et nondum inito illi cum Romanis certamine, Romanam bellandi artem experiri cupiebat. Trajecit itaque vicino sibi flumine, ad interiores Persidis provincias Romanos pertracturus, progrediebatur. Romanus bipertito exercitu bello inexpertos ad impedimenta reliquit, et cum reliquis decem milibus selectis Barbaros insecutus est. Ex his his mille cæteros præcedere, et cursu anteire jubentur, qui Persarum paribus præcursoribus obviam facti vertunt eos in fugam, et cunctos tandem trucidant. Fuga quippe arrepta in obiectum præcipitium lapsi et angustiis undique conclusi cuncti perierunt. Romanis inde ad vallum usque Persarum penetrantibus, Baram de tanta virtute obstupuit. Romanus his nuntiis militum animos excitat, et in Albanie campis castra metatur. Baram dolis potius quam aperto Marte victoriam suffragari meditatus consiliis excidit : summa quippe bellandi peritia excellebat Romanus. Consertis tandem ad utramque partem manibus, multisque Barbarorum occi-

Α λιπικὸν μόλις στρατηγὸν ὁ στρατὸς κατεδέξατο. Πόλεμον δὲ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν ἐν Μαρτυροπόλει γεγονότος ἡττῶνται Ῥωμαῖοι· ὁ δὲ αὐτοκράτωρ πάλιν τῆς στρατηγίας τὸν Φιλιππικὸν διαδεξάμενος, Κομεντιόλον στρατηγὸν τῆς Ἀνατολῆς ἀπέστειλεν. Ὁ δὲ Κομεντιόλος περὶ τὴν Νισίβιν γινόμενος, καὶ οἱ Πέρσαι κατὰ τὸν Σαρβανὸν * (84) ἀλλήλοισι συνέβαλον. Ἡράκλειος δὲ ἐκ τοῦ Ἡρακλείου πατρὸς ἐνεδοκιμήσας ἐν τῷ πολέμῳ ἀνέβλεν τὸν τῶν Περσῶν στρατηγὸν τὸν δὲ ἀναιρεθέντος τρέπονται Πέρσαι· καὶ διώκουσι Ῥωμαῖοι. Πολλῆς δὲ ἀλώσεως * ἐν αὐτοῖς γενομένης, παραλαμβάνουσι καὶ τὸ τοῦλδον, καὶ πολλὰ λάφυρα ἐν Βυζαντίῳ ἐκπέμπουσιν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἱππικαῖς θεωρίαις καὶ πανηγύρεσι (85) τὴν πόλιν ἐφάρδυνεν, καὶ τὰς νίκας ἐθριμάμειυσεν. Ὁ δὲ Ὀρμισδᾶς στρατηγὸν (86) χειροτονήσας τὸν Βαρᾶμ ἄμα καὶ * δυνάμει πολλαῖς κατὰ Σουανίας * ἐκπέμπει. Ἀδοκίτως δὲ ταύτῃ ἐπιστὰς, καταπολεμηθέντων τῶν Τούρκων ὑπὸ τῶν Περσῶν, τοσούτων Ὀρμισδᾶς ἠύξθη, ὥς καὶ φόρους μ' ἑκατὸν χρυσῶν παρὰ τῶν Τούρκων λαβεῖν, πρότερον τοσούτου κατὰ τὰ τῶν Τούρκων τελούτων. Τοῦ δὲ Βαρᾶμ περιδόξου κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον γεγονότος, καὶ εἰς τὸν Ἀράξην ** ποταμὸν στρατοπεδευομένου, ὁ Μαυρίκιος τοῦτο μάθων Ῥωμανὸν χειροτονεῖ στρατηγὸν, καὶ ἐν Σουανίᾳ μετὰ δυνάμει πέμπει. Καταλαβὼν δὲ ὁ Ῥωμανὸς τὴν Λαζικήν, καὶ εἰς τὸν Θάσιδα λεγόμενον ** ποταμὸν, ἐπὶ τὴν Ἀλβανίαν ** στρατοπεδεύεται. Ὁ δὲ Βαρᾶμ τὸν τῶν Ῥωμαίων στρατὸν ἐπιδημήσαντα ἀκχεῶς, διεγίλα τὸ πρᾶγμα· ἐπιθύμει δὲ καὶ Ῥωμαϊκῆς παρατάξεως πείραν λαβεῖν· οὐ γὰρ ἦν ποτε Ῥωμαῖους πολεμήσας. Διαβὰς ποίνων τὴν γείτονα ποταμὸν, ὥς ἐπὶ τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς Περσίας τοὺς Ῥωμαίους ἐφαλκόμενος ἦσι· ὁ δὲ Ῥωμανὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν πληθύν ἐχώρισεν **, τοὺς ἀδοκίμους εἰς τὸ τοῦλδον καταλιπὼν, καὶ δέκα χιλιάδας ἐπιλέκτους παραλαβὼν ** κατὰ τῶν Βαρβάρων ἐχώρει· δύο δὲ χιλιάδας προτρέχειν τοῦ στρατοῦ παρακελεύεται· ὅτινες συναντήσαντες τοὺς προτρέχοντας τῶν Περσῶν, τοσούτους τρέπουσι, καὶ πάντας ἀνῆλυσαν. Τῆς γὰρ φυγῆς γεναμένης, καὶ κρημενοῦ συναντήσαντος αὐτοῖς, ἀποκλεισθέντες πάντες ἀνῆρθησαν **. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι μέχρι τοῦ χάρακος τῶν Βαρβάρων ἐγένοντο, ὥς καταπλαγῆναι τὸν Βαρᾶμ ἐπὶ τούτῳ. Τοῦτο ἀκχεῶς Ῥωμανὸς παραβαρύνει τὸ στρατόπεδον, καὶ παρατάσσονται ἐν ποδί τῆς Ἀλβανίας. Ὁ δὲ Βαρᾶμ ἀπεπειράτο κλέψαι τὸν πόλεμον. Διηστώχησεν ** δὲ τοῦ βουλευμένου·

VARIE LECTIONES.

* ὁ δὲ στρατ. Α. καὶ ὁ στρ. vulg. * κατὰ Σαρβανὸν Α. * δὲ ἀλώσ. Α. δὲ τῆς ἀλ. vulg. * τὸ τοῦλδον Α, τὸν τ. vulg. * καὶ add. ex Α. * Σουανίας Α. ** Ἀράξην Α. ** γινόμενος Α. ** Ἀλβανίαν Α. h. l. et infra. ** ἐχώρισεν Α, ἐχώριζεν vulg. ** λαβὼν Α. ** ἀνῆρθησαν Α, ἀνῆλυθησαν vulg. ** διηστώχησεν Α, διητύχησεν vulg.

JAC. GOARI NOTE.

(84) Item cap. 6, τὸ Σαρβανόν.
(85) *Commerciis* interpretatus est Anastasius. Vide notas in pag. 224.

(86) Octavos, inquit Simocatta lib iii, cap. 6, Mauricii annusolvebatur, cum Baram Persarum dux ab Hormisdæ rege contra Suaniam mittitur : verum non ab imperatoria, sed a Casarea digni-

tate Mauricio collata ejus annos Simocattam nunc rare necessum videtur. Reliquorum porro Hormisdæ gestorum narrationem, ex qua præsens epitome deprompta, texit Simocatta lib. iii, cap. 6, 7, 8 et ultimo totisque duodecim lib. iv prioribus capitibus. Evagrius lib. ult., cap. 15.

συνάσει γὰρ ὁ Ῥωμαῖος ἐκασόμετο. Συμβαλόντων δὲ ἀλλήλοις καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων Βαρβάρων¹⁷, μεγίστη Ῥωμαίων γίνεται νίκη· σκυλευόμενοι τοῖσιν οἱ Βάρβαροι, καὶ ταφῆς ἀμοιρήσαντες, τοῖς¹⁸ θηρίοις γίνονται κατάδρωμα. Τοῦτο¹⁹ ἀκούσας ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, καὶ τὴν ἀσχύνην μὴ φέρων, γυναίκα ἐσθῆτα τῇ Βαρὰμ ἐξέπεμψεν· καὶ τῆς στρατηγίας τοῦτον ἀπέπαυσεν²⁰. Νεωτερίζει τοῖσιν ὁ Βαρὰμ, καὶ πρὸς τυραννίδα χωρεῖ· καὶ ἀνθυβρίζει διὰ γραμμάτων τὸν Ὀρμισδαν, ἐπιγράφας τὴν ἐπιστολήν· Ὀρμισδα τῇ θυγατρὶ Χοσρόου ὁ Βαρὰμ ταῦτα ἐπιστέλλει²¹. Συναγαγὼν δὲ τὰ στρατεύματα²², ἔφασκεν ἀγανακτεῖν²³ τὸν Ὀρμισδαν κατὰ τῶν στρατευμάτων, ὡς ὑπὸ Ῥωμαίων ἡττηθέντων. Ἐπεδείκνυνεν²⁴ δὲ καὶ ἐπίπλεστα γράμματα ὡς ἀπὸ Ὀρμισδα, πρὸς τὸ ὑπομειῶσαι τὰς²⁵ τῶν στρατιωτῶν βόγας, ὑπομνησάων αὐτοὺς τὸ τε ἀπηνὲς τοῦ Ὀρμισδα καὶ ὠμότατον, τὸ φιλάργυρον τε καὶ βίαιον· καὶ ὅπως φόνοις μὲν ἀρσκόμενος, εἰρήνης δὲ ἀπεχόμενος, καὶ πῶς τοὺς μεγιστάνας²⁶ δεσμοῖς καθυπέβαλεν²⁷. καὶ τοὺς μὲν ξίφει ἀπέτεμεν, τοὺς δὲ ἀπέπνευεν ἐν τῇ Τίγριδι· καὶ πῶς κατηνάγκασεν Πέρσας ἐν μεγάλοις πολέμοις χωρεῖν, ὅπως διαφθάρωσι, καὶ μὴ κατ' αὐτοῦ στασιάζουσιν. Τοιοῦτοις²⁸ δὲ λόγοις συμβαλὼν ὁ Βαρὰμ τὰ στρατεύματα, τυραννίδα μεγάλην κατὰ Ὀρμισδα ἐξῆψεν· καὶ ὅρκους τὸν Βαρὰμ ὀχυρώσαντες δογματίζουσι πάντες καθελείν τὸν Ὀρμισδαν. Ὁ δὲ Ὀρμισδας²⁹ Φερογάνην (87) τὸν μάγειρον³⁰ αὐτοῦ καθοπέλας, μετὰ δυνάμειος ἀπέστειλεν κατὰ Βαρὰμ. Ὁ δὲ Βαρὰμ ἐδήλου τῇ Φερογάνῃ καὶ τοῖς στρατεύμασι, ὅτι οὐ δεῖ ὅπλα κατὰ Περσῶν ἐπιφέρεισθαι Πέρσας· καὶ ὑπεμνήσκων αὐτοὺς τὴν τοῦ Ὀρμισδα τραχύτητα, τὸ ἀδικον, τὸ αἰμοχαρὲς, καὶ φιλόφονον³¹, τὸ ἀπίστον καὶ ἀλαζονικόν³²· τε καὶ βίαιον. Τοῦτων ἀισθόμενοι ἀληθῶς εἰρημένων³³ οἱ περὶ τὸν Φερογάνην λαοὶ πρὸς Βαρὰμ μετατίθενται· καὶ τὸν Φερογάνην ἀνελόντες τῇ Βαρὰμ ἠνώθησαν· καὶ ἐπὶ Κτησιφῶντα ὤρμησαν. Ὁ δὲ Ὀρμισδας εἶχεν ἐν δεσμοῖς Βινδόην τὸν ἐν ἀξίᾳ μεγάλην τελούντα. Ἐν δὲ σάλῳ μεγάλῳ τῶν πραγμάτων ὄντων Βεσδὰν³⁴ (88) ὁ τοῦ Βινδόου ἀδελφὸς εἰς τὴν φρουρὰν εἰσπηδήσας, ἐξάγει Βινδόην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ συναθροίσαντες πλῆθος ἀγροίκων τε καὶ πολιτικῶν³⁵ τρίτῃ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας εἰσέρχονται³⁶ εἰς τὰ βασίλεια· καὶ εὐρόντες τὸν Ὀρμισδαν ἐπὶ ὀρόνου βασιλικῶς καθεζόμενον, ὕβρσι τοῦτον πολυλαῖς καθυπέβαλον³⁷. Ὁ δὲ Βινδόης κρατῆσας τὸν Ὀρμισδαν, ἀφείλετο³⁸ τὸ διάδημα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς

A sis, præclara Romanis relicta est victoria: Direptis spoliis Barbarorum 222 cadavera in ferarum escas per agros passim exposita jacuere. Quibus auditis Persarum rex tanti dedecoris impatiens, muliebri veste ad Baram missa, ducis munere eum privavit. Quare novandis rebus animum Baram applicat, et tyrannidem excitare molitur: Hormisdam insuper per litteras contumeliis reverberat, affixa in hæc verba inscriptione: Hormisdæ Chosrois filix hæc Baram scribit. Ad hæc cum exercitu collocutus, ob cladem a Romanis acceptam Hormisdam militibus graviter succensere, asseveravit: fictas quoque litteras tanquam ab Hormisdæ missas, quibus militaria stipendia habereantur minui, ostendit: quam immitte denique foret Hormisdæ ingenium, quam in immanitatem proclive, quanta pecuniæ cogendæ libido, quam propensus in violentiam animus, ipsis in memoriam revocare; ut cædibus gaudeat, pacem aversetur, vinculis subjecerit optimates, quos partim gladio, partim Tigridis fluentis absumpsit; ut Persicos exercitus diuturna bella sustinere coactos minuire satagat ac penitus labefactare, ne tumultus aut seditionem in eum moveant, ob oculos proponere. His verbis exercitum adversus Hormisdam committens, maximam in eum rebellionem excitavit. Fidem vero suam adhibito iurejurando Baram obstringentes, Hormisdam regno depellere et e medio tollere decreverunt. At Hormisdas Pheroganem coquum suum armis instructum et magno exercitu stipatum contra Baram summisit. Baram ex adverso Pherogani et exercitui, a Persis in contribules Persas arma non movenda, significat: una simul asperum Hormisdæ animum, ut nefariis actibus, sanguine ac cædibus gaudeat, solenter exponit: his addit fidei inconstantiam, fastum arrogantem, et supra modum animi motus violentos. Pheroganis milites, ubi hæc, quæ alioqui vera erant, intellexere, ad Baram defecerunt, et Pherogane occiso illius exercitui se adjungere; et ad Ctesiphontem profecti sunt. Sub id vero tempus Bindoes amplissimæ dignitatis vir ab Hormisdæ in vinculis detinebatur. Porro in negotiorum procella summaque animorum perturbatione, Besdas Bindois frater in carcerem irrumpens, Bindoem fratrem inde extraxit: et collecta rusticorum atque civium turba, sub tertiam diei horam palatium ingressi, Hormisdam, quem regali habitu throno insidentem reperere, contu-

VARIE LECTIONES

¹⁷ Βαρβάρων add. ex A. ¹⁸ τοῖς add. ex A. ¹⁹ τοῦτο A, τούτων vulg. ²⁰ ἀπέπαυσεν A, ἀπέπαυεν vulg. ²¹ ἐπιστέλλει· A, στέλλει vulg. ²² στρατεύματα A, στρατόπεδα vulg. ²³ ἀγανακτεῖν A, ἀγανακτῶν vulg. ²⁴ ἐπεδείκνυνεν A, ὑπεδείκνυνεν vulg. ²⁵ τὰς add. ex A. ²⁶ τοὺς μεγιστάνας· A, τοὺς μεγιστάνους a, τοὺς μεγιστάνους f, μεγιστάνας vulg. ²⁷ καθυπέβαλεν A, καθυπέβαλλον vulg. ²⁸ τοιοῦτοις A, τούτοις vulg. ²⁹ ὁ δὲ Ὀρμ. A, Ὀρμ. δὲ vulg. ³⁰ τὸν μάγειρον A e f. ³¹ φιλόφονον A, φιλόφονον vulg. ³² ἀπίστον καὶ ἀλαζον. A, ἀπίστον, τὸ ἀλ. vulg. ³³ εἰρημένων φερομενον vulg. ³⁴ Βεσδὰν a. ³⁵ ἐξάγει A a o, εἰσάγει vulg. ³⁶ πολιτικῶν A, πολιτῶν vulg. ³⁷ εἰσέρχονται A, εἰσέρχεται vulg. ³⁸ καθυπέβαλον A, καθυπέβαλλον vulg. ³⁹ ἀφείλετο A, ἀφείλατο vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(87) Φερογάνην.

(88) Simocatta, Βεσδάμ. Anastasius, Bestam.

meliis variisque appetunt injuriis. Bindoes autem Hormisdam apprehendens diadema ab ejus capite avulsit, ipsumque in carcerem detrusit; Chosroem vero ut paternum solium **223** reciperet hortatus est. Hormisdas autem summisso ex carcere ad Persas nuntio, ut sibi, quæ e Persarum re forent, dicendi copiam facerent, deprecatus est. Indictus ergo in sequentem diem frequens Persarum conventus: qui ubi una cum plebe in regia congregatus fuit, Hormisdam victum coram adduci jussit. Hormisdas primum in reges, quæ pateretur, non committenda, Persas monere: tum vero, quæ tulisset tropea, quæ bona contulisset, quantis tributis a Turcis deinceps pendendis Persicas res auxisset, commemorare: ut pacem querere coegisset Romanos, ut Martyropolim subegisset, quantis etiam apud Persas pater excellisset præclaris facinoribus, enarrare: quare Chosroem ceu dissidiorum cupidum, avaritiæ voraginem, cædibus assuetum, præsumptuosum, injuriis inferendis pronum, bellorumque tumultibus gaudentem, regno privandum: minorem sibi esse filium, quem potius regem promovendum persuadebat. At Bindoes adversus Hormisdam perorans, et quos turpiter lapsus admisisset coram enumerans concessum universum in Hormisdam incendit. Uxorem tandem et filium Hormisdæ producunt in medium, et sub ipsius Hormisdæ conspectu serra medios dividunt: cum vero oculis privatum conjecerunt in carcerem. Ac nonnulli quidem dierum intervallo patrem in custodia benignè excepit Chosroes, suppeditatis etiam, quæ volupe forent, deliciis: Hormisdæ vero missa a rege munera pedibus conculcante, et injurias conviciaque rependente, Chosroes ira percitus, sustibus agrestibus per ilia usque ad necem cædi jussit. Tam immane facinus Persas afflixit, et omnium odium adversus Chosroem provocavit. Chosroes collectis armatorum copiis regia se subluxit, et adversus in Zabæ fluminis planitiem, qua Baram cum castris consererat, perrexit. Optimatum vero suorum quosdam in Baram partes inclinare Chosroes suspicatus, eos morti tradidit: ex quo tumultuantibus copiis Chosroes cum paucis fugam inire cogitur: reliquis autem exercitus totus ad Baram defecit. Quamobrem Chosroes quid sibi agendum foret incertus, cum alii ad Turcos, ad Romanos alii secedere suaderent, concedens equum, frenumque remittens, spontaneos equi motus ceteros omnes sequi jussit. Equus autem ad Romanorum fines progressus, ad Cercesium venit: tum vero legatos

A αὐτοῦ, καὶ εἰς φρουρὰν τοῦτον παρέδωκεν· παρακάλει δὲ Χοσρόην τοῦ πατρῷου θρόνου ἀνθέξασθαι.²² Ὁ δὲ Ὀρμισδᾶς ἐκ τῆς φρουρᾶς ἀγγελον ἐξέπειμψεν τοῖς Πέρσαις, αἰτοῦμενος λαλῆσαι τὰ συμφέροντα τῇ Περσίδι. Γίνεται τοίνυν τῇ ἐπαύριον, καὶ συνηθροίσθη ἡ σύγκλητος τῶν Περσῶν ἐν τοῖς βασιλείοις σὺν τῷ πληθεὶ, καὶ ἀγούσι τὸν Ὀρμισδαν δέσμιον. Ὁ δὲ Ὀρμισδᾶς ἀνεμίμνησκεν Πέρσας, ὥς οὐ δεῖ περὶ τοὺς βασιλεῖς ταῦτα ἐξαμαρτάνειν, καὶ ὅσα, ἂν οὐ ἐδασίλευσεν, τρόπαια πεποίηκεν, καὶ ὅσα εὐεργέτησεν Πέρσας, καὶ ὅπως Τούρκους²³ τῇ Περσίδι φόρους τελεῖν πεποίηκεν, Ῥωμαίους δὲ εἰρήνης ἔρῃ, καὶ ὅπως τὴν Μαρτυρόπολιν παρέλαθεν, καὶ τὰς πατρίδας ἀριστείας ἐξηγγεῖλεν. Ἡξίου δὲ ἀποχειροτονηθῆναι Χοσρόην τῆς βασιλείας, ὥς φιλάδικον καὶ ἀπληστον, καὶ αἰμοχαρῆ, ὑπερρόπτικόν τε καὶ ὕβριστὴν καὶ φιλοπόλεμον· ὑπεῖναι δὲ αὐτῷ παῖδα²⁴, καὶ τοῦτον μᾶλλον εἰς βασιλεία προχειρίσασθαι παρακάλει. Βινδόης δὲ πρὸς Ὀρμισδαν ἀντέλεγεν, καὶ τὰ τοῦτου σφάλματα εἰς μέσον προβαλλόμενος πάντας διηγείρειν κατὰ τοῦ Ὀρμισδα· καὶ ἀγούσιν εἰς μέσον τὴν τε γυναῖκα Ὀρμισδοῦ καὶ τὸν υἱόν· καὶ τοῖς προσειωθόσιν²⁵ ἐπ' ὅφεισιν Ὀρμισδοῦ τούτους ἐδιχοτόμησαν. Τὸν δὲ Ὀρμισδαν τυφλώσαντες, τῇ φρουρᾷ ἐναπέθεοντο. Καὶ ὁ μὲν Χοσρόης ἀχρι τινὸς τὸν πατέρα ἐφιλοφρόνησεν ἐν τῇ φρουρᾷ, πᾶσαν ἡδονὴν παρέχων· ὁ δὲ Ὀρμισδᾶς ὕβρεσι τοῦτον ἡμεῖσθε, καταπατῶν²⁶ τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεμπόμενα. Ὀργισθεὶς δὲ²⁷ ὁ Χοσρόης ῥοπαλοῖς ἀγροῖς ἐκέλευσε κατὰ τῶν λαγόνων (89) τυπτόμενον²⁸ τοῦτον ἀποθανεῖν. Τοῦτο δὲ ἐλύπησεν τοὺς Πέρσας, καὶ μῖσος κατὰ τοῦ Χοσρόου ἐνέθηκεν. Χοσρόης δὲ συναθροίσας δυνάμεις, τῶν²⁹ βασιλείων ὑπεξελθὼν κατὰ τοῦ Βαρὰμ παρεγένετο ἐν πεδίῳ τοῦ Ζάβα ποταμοῦ, ἐνθα Βαρὰμ τὸν χάρακα εἶχεν. Ὑπολαβὼν δὲ Χοσρόης, ὅτι τινὲς τῶν ἀρχόντων πρόσκεινται τῷ Βαρὰμ, τοὺτους ἐφόνευσεν. Ταραχθέντος δὲ τοῦ λαοῦ, ἀποδιδράσκει Χοσρόης μετὰ τινων ὀλίγων· καὶ πάντες οἱ³⁰ περὶ τὸν Χοσρόην τῷ Βαρὰμ προσεχώρησαν. Ὁ δὲ Χοσρόης ἠπόρει τί δράσαι³¹, ἐνίων μὲν συμβουλευόντων αὐτῷ πρὸς Τούρκους χωρεῖν, ἑτέρων δὲ πρὸς Ῥωμαίους. Ὁ δὲ Χοσρόης τοῦ ἵππου³² ἐπιβάς καὶ τὸν χαλινὸν ἐάσας προστάττει πᾶσιν ἔπισθαι τοῖς τοῦ ἵππου κινήμασιν. Ὁ δὲ ἵππος ἐπὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ μέρη ἀπεκίνησε, καὶ πρὸς τὴν Κερκέσιον³³ παραγίνεται· καὶ πρέσβεις ἐκπέμπει³⁴ τὴν ἐαυτοῦ ἀφίξιν κατέδηλον Ῥωμαίους ποιούμενος. Ἐτυχε δὲ Πρόβον τὴν πατρίκιον ἐκεῖ ὄντα τοῦτον ὑποδέξασθαι, καὶ διὰ γραμμάτων τῷ βασιλεῖ μηνύσαντα³⁵ τὰ κατ' αὐτόν. Ὁ δὲ Βαρὰμ ἀπέστειλεν πρέσβεις πρὸς

VARIAE LECTIONES.

²² ἀνθέξασθαι A a f, ἀναδέξασθαι vulg. ²³ ὅπως Τούρκους τῇ Περσίδι φόρους τελεῖν πεπ. A, ὅσους φόρους Τούρκων τελεῖν τῇ Π. πεπ. vulg. ²⁴ αὐτῷ μᾶλλον παῖδα A, omisso μᾶλλον, quod sequitur. ²⁵ προειωθόσιν A, quo sensu nescio. ²⁶ καταπατῶν — πεμπόμενα om. A. ²⁷ ὀργισθεὶς δὲ ὁ X. ζοπ. A, ὀργίσθη δὲ ὁ X. καὶ ζοπ. vulg. ²⁸ κατὰ τῶν λαγόνων τυπτόμενον A, κατὰ τὸν λαγὸνα τύπτεσθαι vulg. ²⁹ τῶν add. ex A. ³⁰ οἱ add. ex A. ³¹ δράσαι A, δράσαι f, δράσοιτο vulg. ³² τοῦ ἵππου A, τῶν ἵππων vulg. ³³ Κέρσιον A. ³⁴ ἐκπέμπει A, πέμπει vulg. ³⁵ μηνύσαι a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(89) Sic et Simoc. l. iv, c. 7, κατὰ τῶν λαγόνων πατόμενος, ad illa cæsus, acerbæ morte extinctus est. COMBEFIS.

αὐτὸν ²² αἰτούμενος μὴ συμμαχεῖσθαι τῷ Χοσρόῳ· καλεῖται δὲ ὁ βασιλεὺς Μαυρίκιος Κομεντιόλω στρατηγῷ εἰς Ἱεράπολιν τὸν Χοσρόην ὑποδέξασθαι, καὶ βασιλικαῖς θεραπαίαις τιμῆσαι. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει κατέδειξεν ὁ βασιλεὺς Μαυρίκιος (90) γενέσθαι εἰς τὴν μνήμην τῆς ἁγίας Θεοδοῦς τὴν λιτὴν ἐν Βλαχέρναις, καὶ ἐγκώμια λέγειν τῆς Δεσποίνης, ὀνομάσας αὐτὴν πανήγυριν (91).

Ceterum hoc etiam anno celebrandæ ad Blachernas imperator Mauricius dedit, et Domine encomia

A. M. 6081. — *Persarum βασιλέως Χοσρόου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει τεκνοποιηθεὶς ὁ βασιλεὺς Μαυρίκιος (92) Χοσρόην τὸν βασιλέα Περσῶν, Δομετιανὸν ἐπίσκοπον Μελιτινῆς ²³ πρὸς αὐτὸν ἐξέπεμψεν τὸν ἴδιον συγγενὴ σὺν Ναρσῇ, τὴν ἡγεμονίαν τοῦ πολέμου τοῦτ' καταπιστεύσας. Οἵτινες παραλαβόντες τὸν ²⁴ Χοσρόην καὶ πάσας τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις, εἰς τὴν Περσίδα εἰσβάλλουσιν. Ὁ δὲ Βαρὰμ τοῦτο μαθὼν τὰς περὶ αὐτὸν δυνάμεις ἀναλαβὼν, ἐν τόπῳ Ἀλεξανδρίνης ὀνομαζομένῃ ἐστρατοπέδευσεν, κωλύειν οἰόμενος τὰ ἐκ τῆς Ἀρμενίας ἐρχόμενα στρατεύματα τοῦ μὴ ἐνωθῆναι τῷ Ναρσῇ ²⁵. Ἐκέλευσε γάρ Μαυρίκιος Ἰωάννην τὸν Μουστάχωνα τὸν τῆς Ἀρμενίας στρατηλάτην ἀναλαβεῖν τὰ στρατεύματα, καὶ ἐνωθῆναι τῷ Ναρσῇ, τοῦ ἅμα συστήσασθαι τὸν πρὸς τὸν Βαρὰμ πόλεμον. Διὰ δὲ τῆς νυκτὸς ἠνώθησαν πᾶσαι αἱ Ῥωμαϊκαὶ δυνάμεις ²⁶, καὶ παρετάξαντο κατὰ Βαρὰμ. Ὁ δὲ Βαρὰμ πρὸς τὸ ὄρος ἐστρατοπέδευσεν, δειλὴν κατεχόμενος. Πόλεμον δὲ φοβεροῦ ²⁷ κροτηθέντος, ὁ Ναρσῆς τῶν Ἰνδικῶν καταφρονήσας θηρίων, τὴν μέσσην τῶν Βαρδάρων διέλυσε φάλαγγα. Τοῦτο δὲ γενομένου καὶ ²⁸ αἱ λοιπαὶ τοῦ Βαρὰμ ἡσθένησαν φάλαγγες, καὶ γίνεται τοῦ τυράννου μεγάλῃ φυγῇ. Ὁ δὲ Ναρσῆς ἀκατασχέτως διώκων ἀνέειλεν τοὺς Πέρσας. Ἐξ δὲ χιλιάδας ζωγρήσας, πρὸς Χοσρόην δεσμίους ἤγαγεν. Ὁ δὲ Χοσρόης πάντας ἀνέειλεν τῷ ὄρατι. Ὅσοι δὲ Τούρκοι ἐτύγγαζον, τοὺς τοῦ αὐτοκράτορος εἰς Βυζάντιον ἔπεμψεν. Τῶν δὲ Τούρκων ἐν τοῖς μετώποις τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ διὰ μέλανος ²⁹ κεντητοῦ ἔχοντων, ἐρωτωμέ-

A misit, qui adventum suum Romanis nuntiarent. Contigit autem Probum patricium ibi forte reperi- tum eum excipere, et per litteras, quæ ad eum spectarent, cunctis imperatori significare. Porro Baram, ²²⁴ ne Chosroi suppetias ferret imperator, missis ad eum legatis oravit. At Mauricius imperator Comentiolo mandavit Chosroem Hierapoli suscipere, et regis honoribus prosequeretur. supplicationis in sanctæ Deiparæ exemplar et normam recitari iussit, idque panegyrim nuncupavit.

A. C. 581. — *Persarum regis Chosrois II, annus primus.*

Hoc anno Chosroe Persarum rege in filium adoptato, Domitianum Melitines episcopum sanguine sibi conjunctam ad eum misit imperator Mauricius una cum Narsete, cui belli et exercitus regendi supremam contulit potestatem. Illi Chosroe secum ducto, et universis Romanis copiis sibi adjunctis in Persiam irrumpunt. Baram eo accepto nuntio, quem secum habuit exercitum, loco cui nomen Alexandria constituit, et castra metant, copias ex Armenia eductas ne Narseli aggregarentur impedire meditabatur. Mustaconem quippe Joannem Armenicæ militiæ magistrum acies sibi commendatas secum sumeret, et Narseli, bello una cum eo adversus Baram movendo se adjungeret, Mauricius imperaverat. De nocte itaque cunctæ Romanorum copię in aciem unam conflant, in Baram præclaro ordine instructæ sunt. Baram metu agitat- us ad montem castra metatur. Initio certamine, Narses calcatis Indicis animantibus, mediam Barbarorum phalangem fregit: eo præstito, reliquæ etiam Baram phalanges infirmatæ, totusque cum tyranno exercitus in fugam effusus. Narses laxatis habenis fugientes insecutus, Persarum maximam elidit stragem. Ad sex millia vero vivos captos et vinculis obstrictos ad Chosroem adduxit: quos ille hastis transverberatos neci tradidit. Narses, quos reperit Turcos, ad imperatorem Byzantium trans- misit. Porro Turci crucis figuram nigris punctio- nibus effigiatam cum gerant in frontibus, qua ra-

VARIÆ LECTIONES.

²² πρὸς Μαυρίκιον A. ²³ Μελιτινῆς A. ²⁴ τὸν add. ex A. ²⁵ τῷ Ναρσῇ — ἐνωθῆναι om. a. ²⁶ πᾶσαι αἱ ἀμφοτέραι δυν., καὶ πάντες ἐστρατεύσαντο κατὰ Βαρὰμ a. ²⁷ φοβεροῦ add. ex A. ²⁸ καὶ add. ex A. ²⁹ διὰ μέλανος κεντητοῦ A, κεντητοῦ διὰ μέλ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(90) Processionis ac precum ad Blachernas institutum in sequentem annum deportandum reor, quo *Mariæ* nomine (non angelica salutatione, ut vult Simocatta interpres Latinus lib. 5 cap. 10) Persas inter et Romanos belli socios in pugna contra Baram in tesseram dato, Chosroes celebrem obtinuit victoriam, et Persicum regnum adeptus est.

(91) Festivus ac frequens Christianæ plebis ad ecclesias actus, quo Dei, B. virginis, aut martyrum laudes canticis, orationum e suggestu pronuntiatorum sermonibus, ornato templi vario explicantur, est etiam hodie Græcis πανήγυρις. Simocatta lib. iv, cap. 15 exeuente: Πανήγυριν τοῖς καλλινίκους συστήσαντος μάρτυριν, ἐπὶ τῶν βημάτων τῶν ὑψηλῶν τῆς ἐκκλησίας παιωνίζων

D ἄσμα καὶ τὸν, τῷ Χριστῷ ἐπινίκιον τοῖς ὡσὶ τοῦ κατεκκλησιασθέντος λαοῦ τάδε που διηγόρευεν· Martyribus præclaris victoribus panegyrim, sive celebritatem instituens, e sublimi ecclesiæ suggestu, ad gratulandam Christo victoriam, canticum novum cantans, ad populum congregatum ita disseruit. Paucis auctor κατέδειξεν λιτὴν καὶ ἐγκώμια γενέσθαι. Aliam τῆς πανηγύρεως significantiam habes pag 321.

(92) Ex Simocatta lib. 4 ultimis quatuor capitulis, et toto lib. 5 compendiosa narratio. Cujus præcipuos eventus in annum alterum conferenda monent Simocatta verba lib. 5 cap. 3 ineunte: Ἦρος τοῖ- νυν ἀρχομένου ὁ νεώτερος στρατηγὸς Χοσρόην πα- ραλαβὼν, καὶ τὰ ἑξῆς· Primo itaque vere novus dus ducto secum Chosroe, etc. Evagrius lib. 5 cap. 16, 17 et 18.

tione signum illud præferant ab imperatore interrogati, responderunt : multos ante annos cum pestis per Turciam grassaretur, quosdam ex suis Christianos auctores fuisse, ut id fieret, ex quo pristina salubritas in regionem reducta est. Cæterum Romanorum exercitus tentorium **225** Baram et universum ejus bellicum apparatus atque elephantos capiens ad Chosroem adduxit. Baram vero in interiores Persidis regiones fuga se recepit : bellumque adversus eum susceptum ita demum diremptum est. Chosroes tam præclara victoria redimitus, proprium thronum recuperavit, epulumque triumphale et victoriæ grates Romanis præbuit. Narses autem domum reversurus, Chosroi dixit : *Fac presentis diei memor tuque sis, Chosroes, regno te donant Romani.* Chosroes porro necem dolis intentandam veritus, Romanos mille ad sui custodiam et satellitium deputandos a Mauricio expetiit. Mauricius vero multa humanitate erga barbarum usus, postulatus ejus fecit satis : huncque tandem exitum bellum Persicum obtinuit.

A. C. 582. — Hoc anno mensis Martij die sexto supra vigesimum, indictione octava, Theodosius Mauricii imperatoris supremi filius die Paschatis sancto, a Joanne patriarcha, quatuor solis annis cum medio natus coronam imperii accepit.

Eodem anno Mauricius supremus imperator sanctorum quadraginta Martyrum ecclesiam, a Tiberio exædificari cœptam, et jam ad opus medium ductam absolvit. Prætorium eo loco quondam constructum narrant. Profunda vero pace totum orientem occupante, Europa bellorum procellis agitabatur : capropter ipse supremus imperator imperij vires omnes ab oriente in Thraciam transportavit.

A. C. 583. — Hoc anno ireunte vere, etcoplis in Thracia jam collectis, Mauricius cum eis egressus ruinas a Barbaris excitas visum perrexit. Augusta vero, patriarcha, et universus senatus, ne propria opera moveret bellum, quin illud duci

Α νων ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, ποίῳ τρόπῳ τοῦτο ὡς σημεῖον ἐπιφέρονται, οἱ Τοῦρκοι ἐπασχον πρὸ πολλῶν χρόνων λυμὸν ἐν Τουρκίᾳ γενέσθαι, τινὰς ὁ δὲ τῶν ἐν αὐτοῖς Χριστιανῶν ὑποδέσθαι τοῦτο ποιῆσαι, ὥς ἐντεῦθεν σωτηρία κατὰ τὴν χώραν ἐγένετο. Ὁ δὲ στρατὸς τῶν Ῥωμαίων τὴν σκηνὴν τοῦ Βαρὰμ/ καὶ τὸ τοῦλδον παραλαβόντες μετὰ τῶν ἐλεφάντων, τῷ Χοσρόῃ προσήνεγκαν. Ὁ δὲ Βαρὰμ ἐπὶ τὰ ἐνδοτέρω μέρη τῆς Περσίδος τὴν φυγὴν ἐποίησας· καὶ οὕτως ὁ κατ' αὐτοῦ ὁ διαλύεται πόλεμος. Ὁ δὲ Χοσρόης μεγάλῃ νίκῃ ἀναδυσάμενος, τὸν ἴδιον ἀπέλαθεν θρόνον, καὶ ἐπινίκια εἰσία ⁹³ Ῥωμαίοις (95). Ὁ δὲ Ναρσῆς ἀναξυγυνῶν ἐπὶ τὰ ἴδια, τῷ Χοσρόῃ ἔλεγεν· *Μέμνησο, Χοσρόῃ, τῆς παρουσίας ἡμέρας.* Ῥωμαῖοι σοὶ τὴν βασιλείαν χαρίζονται. Χοσρόης δὲ τὴν δολοφονίαν δεδοικώς, ἐξήτει Μαυρίκιον χιλίους Ῥωμαίους εἰς φυλακὴν αὐτοῦ ἔχειν· ὁ δὲ Μαυρίκιος ἀγάπην πολλὴν πρὸς τὸν Βάρβαρον κατηγμένος, ἐπλήρου τὸ αἶμα αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ὁ Περσικὸς τῶν Ῥωμαίων κατεπέπνυτο πόλεμος.

A. M. 6082. — Τοῦτω τῷ ἔτει μηνὶ Μαρτίῳ ⁹⁴ κς (94), ἡδικοτιῶν ἡ, τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Πάσχα χρόνων τεσσαρῶν ἡμισυ ἐστὶν ἡ Θεοδοσίας ὁ ⁹⁵ υἱὸς Μαυρικίου τοῦ αὐτοκράτορος· ὁ ὑπὸ Ἰωάννου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα (95), ἣν ἀπῆρξατο κτίζειν Τιβέριος, ἀνεπλήρωσεν ἐν τῇ μέσῃ οὖσαν, ὅπερ τόπον πρῶτην (96) ἔλεγον εἶναι πραιτωρίων. Εἰρήνης δὲ βαθείας τὴν Ἀνατολὴν καταλαβούσης, ὁ Μαυρίκιος ⁹⁷ ἐπὶ τὴν Εὐρώπην ἐκόμεινεν πόλεμος. Διὰ τοῦτο ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος τὰς δυνάμεις ἀπὸ Ἀνατολῆς ἐπὶ τὴν Θράκην μεταῆγαγεν.

A. M. 6083. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἀρχομένου τοῦ ἔαρος (97), καὶ τῶν ταγμάτων τὴν Θράκην καταλαβόντων, ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς ὁ Μαυρίκιος ἰδεῖν τὰ ὑπὸ τῶν Βαρβάρων κατεστραμμένα. Ἡ δὲ Ἀυγούστα καὶ ὁ πατριάρχης καὶ ἡ συγκλήτος παρεχάλου τὸν βασιλεῖα μὴ

VARIAE LECTIONES.

⁹³ τοῦτο om. A. ⁹⁴ τινὰς; A, τινὲς vulg. ⁹⁵ κατ' αὐτοῦ A, κατ' αὐτὸν vulg. ⁹⁶ εἰσία A, εἰσία vulg. ⁹⁷ Ὁκτωβρίῳ a. ⁹⁸ ὁ add. ex A. ⁹⁹ τοῦ αὐτοκρ. om. A, ante hæc verba χρόνῳ τετάρτῳ add. f. ¹⁰⁰ ὁ Μαυρίκιος delendum videtur. ¹⁰¹ πόλεμος; A, πόλεμον vulg. ¹⁰² ἀπὸ ἀνατολῆς A, ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(93) *Triumphali epulo Romanos excipit.* Theophyl. l. v, c. 5: Χοσρόης Ῥωμαίων τε καὶ Μῆδων τοὺς ἡγεμόνας εἰσία· *Romanorum Persarumque tribunos epulo excipit*, cuius illic epuli barbaricam magnificentiam describit. **CONSEFIS.**

(94) Istis Chronicon Alexandrinum consentiens ad annum Mauricii 8 subdit: Οὗ μέντοι ἐτάγη εἰς συμβόλαια, ἢ ἄλλο τι ἐπ' αὐτῶν τῶν εἰς γνώρισμα βασιλέως, ἀλλ' ἢ μόνον ἐτέφθη. Interpretes: *Sed non in societatem administrationis inauguratus est.* Repono, *Haud tamen ejus nomen in publica instrumenta relatum, nec aliud quid sub ipso gestum, quod eum imperatorem argueret, sed tantum coronatus est.*

(95) Beneficii a Martyribus accepti, et urbis eorum nomine Martyropoleos anno præcedente receptæ memor. Videndus Simocatta lib. 4 c. 15.

D Ad hæc porro contextus verba ἀνεπλήρωσεν ἐν τῇ μέσῃ οὖσαν, Barberini exemplaris margo addit καὶ Ἀνδρόνικος· ἐκαλλώπεισε, scribæ procul dubio tempore.

(96) Reg. absque voce τόπον· *In loco qui Media dictiur, dicto olim Pratorium.* Sic plane sonant verba nulla vi, ubi fædo librorum errore, nihil interpreti emendato, ὁ Μαυρίκιος ἐπὶ τὴν Εὐρώπην, tu repono ex Theophyl. l. v, c. 16, Cedr. Miscella, Anast. : ὁ Ἀδαρικὸς ἐπὶ τὴν Εὐρώπην ἐκόμεινεν πόλεμος· *alta pace Oriente composito, bellum Avaticum in Europa æstuabat, Europam turbabat.* **CONSEFIS.**

(97) Hoc ipsum in annum novum refert Simocatta cap. ult. lib. v : Ἐννατον δὲ ἄρα τοῦτο ἔτος ἐτύγχανεν ἐν Μαυρίκιῳ τοῦ αὐτοκράτορος. Reliqua lib. 6 tribus primis capitulis enarrat diffusius.

αὐτοσυρῆσαι πόλεμον, ἀλλὰ στρατηγῶ τοῦτον ἐγγει-
 ρῆσαι· ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο. Ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐν
 τῷ πολέμῳ (98), γέγονεν ἥλιον ἐκλειψις. Ἐπεγέ-
 νοντο δὲ ἐξαισίων ⁷⁰ πνευματικῶν φασμάτα, νότος
 βίαιος. Ἐν δὲ τῷ Ῥηγίῳ ἐλθόντος ⁷¹, τῶν πενήτων
 τὰ πλήθη ἀργυρίους ἐφυχαγώγησεν. Ἐπὶ θῆραν δὲ
 ἐξελθὼν ὁ αὐτοκράτωρ, ὅς ἄγριος παμμεγέθης κατὰ
 τοῦ Καίσαρος ὤρμησεν. Ὁ δὲ ἵππος διὰ τὸ φοβερὸν
 τοῦ θεάματος ἀποβαλεῖν τὸν Καίσαρα ἐγχειρεῖ. Ἐπὶ
 πολλὸν δὲ ἀκαταστατῆσας οὐκ ἔδυνήθη τὸν Καίσαρα
 ρῖψαι· ὁ δὲ ὅς ὑπ' οὐδενὸς τρωθεῖς, ἀνεχώρησεν.
 Ἐπὶ τὴν Πείρινθον δὲ διὰ ναυτικίας τὴν πορείαν
 ποιούμενος, ἀνέμων ἐξαισίων καὶ βροχῆς γενομέ-
 νης, καὶ αὐτῶν ⁷² ἀπορησάντων, τὸ σκάφος ἐφέ-
 ρετο τοῦ αὐτοκράτορος, ὥστε παραδόξως διασωθῆ-
 ναι ⁷³ ἐν τῷ λεγόμενῳ Ἀπονίῳ. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ
 γύναιον ἐτικτεν, καὶ βοᾶς ⁷⁴ οἰκτρὰς ἤφει· πρῶτας
 δὲ γενομένης, ἀπίστευτον ὁ βασιλεὺς ἰδεῖν ⁷⁵ τὸ συμ-
 θεσόμενον. Καὶ εἶδον ⁷⁶ παιδίον γεννηθὲν ὄφθαλμῶν
 καὶ βλεφάρων ἀμέτοχον, μήτε χειρὰς μήτε βραχί-
 νας ἔχον (99)· πρὸς δὲ τῷ ἰσχυρῷ ἰχθύος οὐρὰ προσ-
 φυῖος ὑπῆρχεν αὐτῷ. Ταῦτα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ὁ ἵππος τοῦ
 βασιλέως (1) ὁ τὸν χρυσοῦν περιχέιμενος κόσμον,
 ἀθρόως διεπράγγη πᾶσιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτους πᾶ-
 σιν εὐνοισάμενος, περιόλυπος ἦν. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ
 ἄνδρες τρεῖς ⁷⁷ (2) Σκλαβῖνοι τὸ γένος, μηδὲν τι σιδη-
 ροῦν ⁷⁸ περιβαλλόμενοι, ὑπὸ Ῥωμαίων ἐκρατήθη-
 σαν, κιθάρας μόνως βασιτάζοντες. Ὁ δὲ βασιλεὺς
 ἡρώτα, πόθεν τε εἴεν καὶ ποῦ τὰς διατριβὰς ἐποιούντο.
 Οἱ δὲ τὸ μὲν γένος ἔρασαν πεφυκέναι Σκλαβῖνοι· πρὸς
 δὲ τῷ τέλει τοῦ δυτικοῦ Ὀκεανοῦ ⁷⁹ φηγμένα· τὸν
 δὲ Χαγάνον πρὸς αὐτοὺς πρεσβεῖαν πέμψαι, καὶ
 δῶρα τοῖς ἐθνάρχαις ⁸⁰ αὐτῶν τοῦ συμμαχεῖσθαι αὐτῷ
 κατὰ Ῥωμαίων· οἱ δὲ ταξιδίῳ αὐτῶν ἀπίστευαν
 αἰτοῦς· ἀπολογησάσθαι τῷ Χαγάνῳ, ὅτι οὐ δύναται ⁸¹
 διὰ τὸ μῆκος· τῆς ὁδοῦ ἀποστελεῖν αὐτῷ συμμαχίαν.
 Ὁκτωκαιδεκά δὲ μηνῶν ἔρασκον ποιήσασθαι ὁδοπο-
 ρίαν, καὶ οὕτως τοῖς Ῥωμαίοις περιπείσειν. Κιθάρας
 δὲ περιφέρεισθαι, ὥς μὴ εἰδότες ⁸² ὅπλα περιβαλέ-
 σθαι τινα, τῆς χώρας αὐτῶν ἀγνωστὸς τὸν σιδη-
 ρον ⁸³. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ θαυμάσας τὴν τε ἡλικίαν
 καὶ τὰ μεγέθη τῶν σωμάτων αὐτῶν ἐπαινέσας, εἰς
 Ἡράκλειαν αὐτοὺς παρέπεμψεν. Καταλαβὼν δὲ τὴν
 Ἀγγιάλον, καὶ μαθὼν ὅτι πρέσβεις εἰς τὸ Βυζάντιον
 Περσῶν τε καὶ Φράγκων ⁸⁴ (3) παρεγίνοντο, ὑπ-
 ἔστρεψεν εἰς τὰ βασίλεια.

Δ committeret, rogabant : quod ille detrectavit ad-
 mittere. Eo igitur ad castra pergente, solis defec-
 tus contigit (1) : ventorumque vehementium, noti
 videlicet violentioris, flatus exorti sunt. Rhegium
 cum attigisset, magnam egenorum multitudinem
 nummis argenteis in eos sparsis recreavit. Cum
 226 venatum prodisset, ingens aper in Cæsa-
 rem ex impetu irrui : equus ejus aspectu territus
 Cæsarem excutere conabatur : cum saltibus, calci-
 bus et excussibus lusisset satis, Cæsarem exturbare
 nunquam valuit. Tum vero aper a nullolæsis, in sil-
 vam secessit. Perinthus præterea navigio iter
 faciens, vehementiore vento pluviaeque incumbente,
 nautis ad extremas adductis angustias, scapha,
 quæ vehatur imperator, procellis asportata est, et
 præter omnium opinionem, ad locum, cui nomen
 Daonius salva reddita. Eadem illa nocte parturiens
 mulier lamentabiles voces edebat. Exorto die
 misit imperator, qui pararent, ut, quæ contigerat,
 rei fieret ipse spectator. Vidit autem infantem
 natum oculis et palpebris orbem, cui neque
 manus neque brachia essent : a coxis autem piscis
 cauda illi enasecebatur. Eodem quoque die equus
 imperatoris phaleris aureis circumquaque ornatus
 concidit subito, atque ruptus est. latris omnibus
 intentus imperator, tacito moreore consuebatur.
 Postera luce viri tres Sclavinorum genere ori,
 nullo ferro vel gladio accincti, sed citharis tantum-
 modo instructi, a Romanis capti sunt. Unde tra-
 herent ortum, vel moram facerent, imperator
 rogare. Illi se genere Sclavinos, et ad Oceani
 limites habitare responderunt. Chaganum autem
 legatos ad se misisse, et tributum suarum præfectos
 muneribus sollicitasse, ut sibi suppetias adversus
 Romanos ferrent : se vero ab familiarum capitibus
 missos, qui eos apud Chaganum excusarent, quod
 ob viarum remota intervalla manum auxiliarem
 ei præbere nequeant. Octodecim vero mensium
 iter confecisse, ac ita demum in Romanorum
 manus se prolapsos asseverabant : citharas autem
 circumduxisse ; in regione quippe ferri nescia
 natos, arvis non assuetos se degere. Imperator
 hominum staturam miratus, laudata corporis
 eorum proceritate, ipsos Heracleam misit. Inde
 cum Anchialum venisset, de legatorum a Persia
 et Francis missorum adventu certior factus, By-
 zantium et regiam revertitur.

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁰ ἐξαισίων A, ἐξ αἰσίων vulg. ἐπεγίν. δὲ ἔξ. πν. φασ. om. f. ⁷¹ ἐλθόντος] ἐλθὼν A, manu correctoris.
⁷² καὶ αὐτῶν] τῶν αὐτῶν vulg. ⁷³ διασωθῆναι A, σωθῆναι vulg. ⁷⁴ βοᾶς] φωνᾶς a. ⁷⁵ ἰδεῖν τὸ συμβ. A,
 ἰδεῖν, τι τὸ συμβ. vulg. ⁷⁶ εἶδον A, εἶδεν vulg. ⁷⁷ τρεῖς om. A a f. ⁷⁸ σιδηροῦν A, σιδηρον vulg.
⁷⁹ πρὸς δὲ τῷ τέλει τοῦ δυτικοῦ Ὀκεανοῦ A, πρὸς τῷ τέλει Ὀκ. vulg. ⁸⁰ ἐθνάρχαις A, ἐθνάρχων vulg.
⁸¹ δύναται A, δύνανται vulg. ⁸² εἰδότες A, εἰδότες vulg. ⁸³ τὸν σιδ. A, τὸ σ. vulg. ⁸⁴ Φραγγάνων A.

JAC. GOARINOTÆ.

(98) Librarium iterum errore repone ex citatis
 jam auctoribus, ἐν τῷ Ἐδδῳμ· profecto ad locum
 qui Septimum dicitur. una ab urbe parasanga, ut
 citatus Simocatta. COMPENS.

(99) Post narratum monstri hujus Theopanis
 verbis editionem, subdit Anast., quo viso, impe-
 rator præcepit ut occideretur : idque ex pleniori

cod. habuerit, vel est mutuatus ex Simoc. l. vi,
 c. 1, ex quo ista Theopanes sublegit. Id.

(1) De quo noster Codinus pag. 70, num. 14.

(2) Numerum alii eodd. omiserunt, quem tamen
 Anastasius memorat.

(3) Legationis causa cap. 3 legitur.

A. C. 584. Hoc anno Chaganus ad pacem sibi pecuniarum summam augmentum dari postulabat. Imperator vero barbari sermones respuit. Quare bellum renovare Chaganus constituit; mox Singidunem obtinet, et ad Sirmium castra metatur. Imperator autem Priscum Europæ ducem instituit. Priscus Salvanum sub selegatum elegit, et præcurrere ante 227 exercitum jubet. In Barbaros itaque irruptione facta, acrique conserto prælio, penes Romanos stetit victoria; cladis accepto nuntio, alium exercitum instruit Chaganus, et ad pugnam egreditur. Salvanus armorum ingenti multitudine inspecta, deterretur, et ad Priscum revertitur. Recessu Romanorum cognito, versus Anchiæum Chaganus procedit, Sanctum Alexandrum intellige: et vasto incendio locum omnem depopulatur. Inde Drizepera divertit, et obsidionalibus machinis comparatis oppidum expugnare molitur. Drizeperorum incolæ pectus audacissime opposuere: reseratis enim portis, cum barbaris se fortiter congressuros, extrema necessitate oppressi minabantur. Tunc sane, tunc temporis divina illis affuit virtus. Manifesta quippe meridiei luce Romanorum copias urbe egredientes cernere Barbari sibi visi sunt, et ineundum armorum militantes congressum: ex quo conturbati, in præcipitem fugam se projicientes, Perinthum se contulere. Priscus autem solius barbaricæ aciei conspectum ferre non sustinens, In Tzurulum castrum ingressus diligenti custodia vitam futabatur: exinde ad obsidendum Priscum animus barbaro principi factus. Quod cum ad Mauricium perlatum, quid ageret, dubius hæsit. Bono tandem consilio adversus innumeram barbarorum multitudinem armatur, et prudentia oppugnat. De excubitorum igitur numero unum ad castra profectum in Barbarorum potestatem sponte prolabi donis ingentibus et pollicitis amplioribus suadet: ac una simul ad Priscum litteras ei committit in hæc verba: Gloriosissimo duci Prisco. Nefarium Barbarorum conatum ne reformides: qui quidem exitio ipsis erit. Chaganum cum magno

A. M. 6084. — Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ Χαγάνος ἐξήγαγε προσθήκας (4) ταῖς συνθήκαις ** λαμβάνειν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τοὺς λόγους τοῦ βαρβάρου οὐ παρεδέξατο **. Διὰ τοῦτο ὁ Χαγάνος ἤρατο πάλιν τὸν πόλεμον, καὶ πολιορκεῖ τὴν Σιγγιδόναν, καὶ στρατοπεδεύει κατὰ τὸ Σέρμιον. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ στρατηγὸν τῆς Εὐρώπης χειροτονεῖ τὸν Πρίσκον. Ὁ δὲ Πρίσκος τὸν Σαλβιανὸν ὑποστράτηγον ποιήσας προτρέχειν ἐκέλευσεν. Καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων χωρήσαντες συγχροτοῦσι πόλεμον καὶ νικῶσιν * Ῥωμαῖοι. Ὁ δὲ Χαγάνος τοῦτο ἀκηκὼς, ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις, ἐχώρει πρὸς πόλεμον **. Ὁ δὲ Σαλβιανὸς ἰδὼν τὰ πλήθη καὶ καταπλάγεις, πρὸς Πρίσκον ἀφικνεῖται. Γινούσ δὲ ὁ Χαγάνος τὴν τῶν Ῥωμαίων ὑποχώρησιν, εἰς Ἀγχάλιον ἐξέρχεται ἥτοι εἰς τὸν Ἅγιον Ἀλέξανδρον· καὶ τοῦτον τῷ παμφάγῳ πυρὶ παραδίδωκεν· μεταβάς δὲ εἰς τὰ Δριζίπερα ἐπιχειρεῖ ἐκπορθῆσαι τὸ πόλισμα, πολιορκητικὰ ἐξεργασάμενος ὄργανα. Οἱ δὲ τὰ Δριζίπερα οἰκοῦντες ἐπὶ πλείστον [τε] παρέταξαν τὸ θράσος ** (5). Τὰς γὰρ πύλας ἀναπετάσαντες, ἠπειλοῦν τοῖς βαρβάροις πολεμεῖν, ἐν δειλίᾳ ἐξαισίων ὄντες ** (6). Τότε δὲ, τότε θεῖαι τινες αὐτοῖς ἐπέστησαν δυνάμεις *. Μεσοῦσης γὰρ ἡμέρας ὄραν ἔδοξαν οἱ βάρβαροι Ῥωμαίων δυνάμεις ἐπεξιούσας τοῦ ἁστέως, καὶ μέλλειν συμπλέκεσθαι, καὶ καταπλάγνεντες συντόνῳ φυγῇ ἀποδιδράσκουσιν, καὶ ἐπὶ τὴν Πείρινθον ** γίνονται. Ὁ δὲ Πρίσκος μὴδὲ ** θεωρεῖν φέρων * τὰ πλήθη τῶν βαρβάρων, εἰς τὸ Τζουρούλον ** εἰσελθὼν φρούριον ἡσφαλίζετο. Ὁ δὲ βάρβαρος τὸν Πρίσκον πολιορκεῖν ἐνεχειρεῖ. Ταῦτα δὲ ἀκηκὼς Μαυρίκιος, διηπόρει τί θράσοι, εὐβουλία ** (7) δὲ καταστρατηγεί τῆς ἀπειροῦ δυνάμεως· καὶ ἕνα τῶν ἐκκουδινόρων μεγάλαις δωρεαῖς καὶ ὑποσχέσεσι πείθει· ἐκονεῖ περιπεσεῖν τοῖς βαρβάροις· καὶ δίδωσιν αὐτῷ πρὸς Πρίσκον γράμματα περιέχοντα τάδε· Τῷ ἐνδοξοτάτῳ στρατηγῷ Πρίσκῳ. Τὴν ἀλιτηρίαν τῶν βαρβάρων ἐγγελησιν μὴ δειλιάσης· πρὸς γὰρ ἀπώλειαν αὐτῶν τοῦτο γέγονεν. Γίνωσκε γὰρ οὐ μετὰ πολλῆς αἰσχύνης ἔχει ὁ Χαγάνος ὑποστρέφαι εἰς τὴν ἀφιερωθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ Ῥωμαίων χῶραν. Διὰ τοῦτο καρτερήσῃ ** ὅς ὃ ἐνδοξότης ἐν Τζουρούλῳ περιερίμῃων

VARIE LECTIONES.

** ταῖς συνθήκαις om. A. ** παρεδέξατο A, κατεδ. vulg. * καὶ νικῶσιν — πρὸς πολ. om. A. ** πολεμικὰ A. ** παρέταξαν τὸ θρ. A, παρετάξαντο θράσος vulg. ** ἐν δειλίᾳ ἐξαισίων ὄντες A e f, ἐν διαλέξεσιν ὄντες vulg. * θεαῖαι τινες αὐτοῖς ἐπέστησαν δυνάμεις A f, θεαῖαι τις αὐτοῖς ἐπέστη δυνάμεις vulg. ** ἕως τὴν Π. e f. ** μὴδὲ μὴ A f. * φέρων] θέλων a. ** Τζουρούλλον A. ** εὐβουλία A sec. man. quemadmodum conj. Goar. ἀβουλία vulg. ** καρτερήσῃ A, καρτερεῖ f, καρτερήσει vulg.

JAC. GOARI NOTE.

(4) Hæc alia eodem tertio capite et tribus sequentibus, quæ tamen absque temporis discrimine, velut anno superiore gesta narrat.

(5) Barb., 'Επὶ πλείστον ἀντιπαρετάξαντο θράσος· Verum neque hoc sanum, sed emend. ex Simoc. l. vi c. 5, ubi is ita effert, ἐπὶ ἐπίπλαστον θράσος ἐφοίτησαν, confugerunt ad fictam audaciam. Scripserit ergo Theophanes, ἐπίπλαστον ἀντιπαρ., simulatam audaciam opposuerunt; in eo commentum posito, quod apertis portis, pugnam comminarentur, ἐν δειλίᾳ ἐξαισίων ὄντες: ut bene Pal. Peyr. legitur Anast., cum gravissimo pavore tenerentur. Dolendum sic omnia devorasse inter-

D pretem. COMBERTIS.]

(6) Non contemnenda lectio Barb. eod., ἐν διαλέξεσιν ὄντες· Pal. tamen vel Peyrez. exemplaris præfertur alia: ἐν δειλίᾳ ἐξαισίων ὄντες, quæ Anastasio recepta, cum essent in formidine ingenti.

(7) Legebatur ἀβουλία. At num suspensi animi dubium, et hæsitantia felicitis consilii parens? Non ita. Εὐβουλία itaque prosperi successus mater et origo. Emendationem confirmat Anastasius, tunc optimo initio consilio armatur, etc. Simoc. l. vi, c. 5, ἀγγινοῖας ἀκόλουθον βουλὴν προηγήκατο.

αὐτόν⁹. Πέμπομεν γάρ διὰ θαλάσσης· πλοῖα, καὶ αἰχμαλωτίζομεν τὰς φαμελλίας αὐτῶν¹⁰. Καὶ ἀναγκάζεται μετὰ αἰσχύνης καὶ ζημίας εἰς τὰ ἴδια ὑποστρίψαι. Ὁ δὲ Χαγάνος κρατήσας τὰ γράμματα καὶ ἀναγνούς, γίνεται περιδῆς. Καὶ συνθήκας πρὸς τὸν Πρίσκοι διαθέντος, καὶ εἰρηνεύσας ἐπὶ δώροις ἑλίγοις καὶ ἀναξιολόγοις εἰς τὴν αἰατοῦ ἐπανάστειλεν γῆν¹¹ μετὰ φυγῆς κραταίδς.

levium et nullius pretii munerum accessione contentus, composuit pacem, et maxima, qua potuit, fuga, se surripuit.

A. M. 6085. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἄμω ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος (8) τὸν Πρίσκοι σὺν πάσαις τοῖς Ῥωμαϊκαῖς δυνάμειν ἐπὶ τὸν Ἰστρὸν ποταμὸν ἐπεμφεν, ὥστε τὰ Σκλαβινῶν ἔθνη διαπερᾶσαι κωλύσῃ. Τούτου δὲ ἐλθόντος ἐπὶ τὸν Δορόστολον, ὁ Χαγάνος μαθὼν πρὸς τοὺς ἐξέπεμψεν πρὸς αὐτόν· καὶ κατηχητὸ Ῥωμαίους ἐναρξεν τῷ πολέμῳ δίδοντας. Ὁ δὲ Πρίσκοι ἀπελογεῖτο, ὅτι οὐ πρὸς¹ βαρβάρους (9) τὸν πόλεμον ποιῆσαι παραγέγονα· ἀλλὰ πρὸς τὰ Σκλαβινῶν ἔθνη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἀπεστάλην. Ἀκηκούς δὲ ὁ Πρίσκοι ὅτι Ἀρδάγαστος τὰ πλήθη τῶν Σκλαβινῶν πρὸς τὰ πραιδεύειν διακρίπτειν, διαπεράσας τὸν Ἰστρὸν μεσοῦσης νυκτὸς² ἀδοκῆτως τῷ Ἀρδάγαστῳ συνέμιξεν. Ὁ δὲ Ἀρδάγαστος τοῦ κινδύνου αἰσθόμενος ἵππου τε γυμνοῦ ἐπιβάς, μόλις διασώζεται. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀνελόντες πλήθη Σκλαβινῶν, καὶ τὴν περὶ τὸν Ἀρδάγαστον διατεμόντες χώραν, αἰχμαλωσίας τε κρατῆσαντες πολλὰς³ εἰς τὸ Βυζάντιον ἐπεμνεν διὰ Τατήμερος⁴. Ὁ δὲ Τατήμερος⁵ ἐκλύτους τὴν πορείαν ποιοῦμενος, καὶ εἰς μέσῃ καὶ τρυφῇ ἐπιδίδους⁶ ἡμέλει· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ⁷ πλήθη Σκλαβινῶν ἐπιτεθῆναι αὐτῷ· καὶ δειλὰ συσχεθεῖς, φεύγων εἰς τὸ Βυζάντιον ἦκεν. Οἱ δὲ σὺν αὐτῷ Ῥωμαῖοι ἐγκρατῶς τοῖς⁸ Σκλαβινῶν μαχησάμενοι, κρατοῦσι τῶν Βαρβάρων παραδόξως, καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον τὴν αἰχμαλωσίαν τῷ βασιλεῖ⁹ ἀποσώζουσιν· ὁ δὲ αὐτοκράτωρ εὐφρανθεὶς, εὐχαριστήριους¹⁰ ὕμνους μετὰ πάσης τῆς πόλεως τῷ θεῷ προσέφερεν. Ὁ δὲ Πρίσκοι θαρρῆσας, εἰς τὰ ἐσώτερα μέρη τῶν Σκλαβινῶν ἐχώρει. Γῆραις δὲ ἀνὴρ τῆς θρησκείας τῶν Χριστιανῶν ὑπάρχων αὐτομολεῖ πρὸς Ῥωμαίους, καὶ τὴν εἰσοδὸν τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέδειξεν, καὶ τῶν Βαρβάρων ἐκράτησαν· ἔφησε δὲ καὶ Μουσούκιον¹¹ τὸν ῥῆγα τῶν Βαρβάρων ἀπὸ τριάκοντα σημείων διαγιν¹². Προδοσίᾳ δὲ τοῦ Γῆραιδος διαβὰς τὸν ποτα-

A dedecore in assignatam sibi a Romanis provinciam redire certo scias. Quare gloria tua Tzuruli perduret, et Chaganum circumvertet, et pro libito circumagabit. Copiosam classem mari transmittimus, captivitatemque hosti paramus: qui alioqui cum dedecore et damno domum reversurus est. Chaganus interceptis litteris scripta legit, et una metu consternitur: pactisque cum Prisco conditionibus

228 A. C. 585. — Hierosolymorum episcopi Amannus primus.

Hoc anno imperator Mauricius Priscum Romanorum cum copiis omnibus ad Istrum flumen ablegat, ut Sclavinorum gentes amnem trajicere molientes impediret. Cum vero Dorostolum venisset, Chaganus de ejus adventu certior factus, legatos misit, qui Romanos bello initium atque occasionem dare questi sunt. Respondit Priscus: Bellum in Barbaros moturus minime missus sum: solas Sclavinorum gentes a me coercendas jussit imperator. Priscus autem Sclavinorum populum ab Ardagasto duce sparsim per Romanam provinciam ad prædam effusum cum rescisset: Istro trajecto, noctis sub medium ex improvviso Ardagastum adoritur, et cum eo manus conserit. Ardagastus, cognito periculo, nudo equo insiliens vix salutem fuga consequitur. Romani multis Sclavinorum copiis cæsis, atque universa Ardagasti regione devastata, captisque innumeris, multos ex eis Byzantium per Tatemorem transmisere. Tatemor iter agens incautus et resolutus, vino insuper et voluptatibus per vias indulgens, tertia die in irruentium Sclavinorum manus incidit: tum metu correptus, fuga Byzantium attingit. At Romani reliqui viæ comites Sclavinorum impetum fortiter sustinentes, præter spem omnem Barbaros superant, et universam prædam captivorumque turmas incolumes ad imperatorem Byzantium detulere. His imperator lætatus, beneficium divinum laudibus et hymnis compensat, et cum totius urbis populo grates Deo litat. Porro Priscus successu audientior reddidit, interiores Sclavinorum partes penetrat. Tum vero Gepes vir Christianorum religioni addictus, in Romanorum partes transiens, ingressum Romanis indicat: qui nullo labore Barbarorum regionem obtinent. Musugium autem Barbarorum regem ad trigesimum lapidem

VARIÆ LECTIONES.

⁹ αὐτόν] αὐτοὺς A b. ¹⁰ τὰς φαμελλίας αὐτῶν A a f, αὐτοὺς vulg. ¹¹ γῆν add. ex A. ¹² ὅτι οὐ πρὸς — ὁ Πρίσκοι om. A f. ¹ μετ. δὲ τῆς νυκτὸς A. ² πολλοὺς A. ³ Τατήμερος] Τῆμερος A. ⁴ Τατήμερ] Τάτης A f, Τάτης b. ⁵ ἐπιδίδους A, ἐπιδοὺς vulg. ⁶ καὶ τῇ τρίτῃ ἡμ. A, ἐν τῇ τρίτῃ δὲ ἡμ. vulg. ⁷ τοῖς add. ex A. ⁸ τῷ βασιλεῖ om. A. ⁹ εὐχαριστήριους A, εὐχαριστικούς vulg. ¹⁰ Μουσούκιον A a, Μουσούγιον e, Μουσούγιον vulg. ¹¹ Musacium Anast. ¹² διάγειν] ὑπάρχειν f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(8) In alium annum sepunit ista Simocatta capp. 6, 7, 8 et 9; verum non nisi decimus ab eo potest numerari.

(9) Liqueat ex Simocat. l. vi, c. 6, ipsaque serie leg. Ἀδάρις: sic enim ille Priscum Chagani querelis respondentem inducit; κατὰ τῶν Σκλαβινῶν

ἀρασθαι πόλεμον· μὴ γὰρ οὐ ταῖς Ἀδαρικαῖς συνθήκαις τε καὶ σπονδαῖς καὶ τὸν Γετικὸν καταλύσασθαι πόλεμον· Bellum hoc adversus Sclavos susceptum esse. Non enim pactis et fœderibus cum Adagastum gente initis, etiam in Geta expeditionem impediri. COMPERTIS.

morar referebat. Priscus itaque Gepedis prodigione usus profunda jam nocte Musugium vino plane obrutum comperit; funebrem etenim solennitatem proprio fratri sacraverat. Eo igitur vivo comprehenso, horrendam omnino Barbarorum stragem edidit. Hinc ubere præda potiti Romani in crapulas et voluptates resolvuntur. Quare Barbari in unum agmen denuo collecti impetum in victores faciunt: malorum autem illatorum ultio præclaro facinore 229 prius edito acerbior exstisset, nisi Genzon cum toto peditatus robore certamen iniens acerrimum Barbarorum vires fregisset. Porro Priscus cunctos quibus sui corporis custodiam demandaverat, in patibulum egit.

Eodem anno Paulus imperatoris pater morte Cpoli perfunctus, inter imperatores parem eis sepulturam et tumulum obtinuit: similiter et Anastasia Augusta socrus Mauricii, Tiberii vero imperatoris conjux, juxta virum suum Tiberium sepulcri locum consecuta est.

A. C. — 586. Hoc anno cum Priscus iterum Danubium occupasset, et Scavinorum dittonem depopulatus, magnam inde prædam et captivorum numerum ad imperatorem remisisset; imperator Tatemere ad Priscum misso Romanum exercitum in his locis hibernare jubet. Placito imperatoris accepto, moram deprecabantur Romani, ac cum propter Barbarorum sibi oppositum exercitum, tum hostilis et infestæ regionis periculum, et intoleranda frigora, id nusquam fieri posse in adversum objiciebant. Priscus suavis verbis militem demulcet, et imperatoris jussu obsequentem, hibernam ibidem stationem habere suadet. Mauricius his auditis Philippicum generum Orientis ducem, quemque ob ei junctam in matrimonium sororem fidissimum habebat, excubitorum comitem creavit. Porro Philippicus sanctissimæ Dominæ nostræ monasterium et illud palatium quo Mauricius imperator cum liberis aliquando foret excipiendus Chrysopoli cœpit ædificare: piscinas etiam et hortos ad ejus usum deliciasve intus paravit: Cpoli autem Philippici domum ab eo nuncupatam extruxit.

A. C. 587. — Cpoleos episcopi Cyriaci annus primus.

Antiochia Anastasii episcopi annus primus.

VARIE LECTIONES.

¹³ ἐώραζεν A, ἐόρταζεν vulg. ¹⁴ ἀντίδοσις A f. ¹⁵ διεκώλυσε A, διέλυσε vulg. ¹⁶ αὐτῶν A. ¹⁷ αὐτοῦ add. ex A. ¹⁸ ἐθνη οἰν. f. ¹⁹ τατήμερον f. ²⁰ μεμαθηκότας A. ²¹ καὶ τὴν πολεμίαν ὑπ. vulg. ²² καὶ τὰ φύχη οἰν. A a f. ²³ πεθανοῖς vulg. ²⁴ ἐπεισεν A, ἐπειθεν vulg. ²⁵ αὐτῷ ἐξευξεν A, ζεύξας αὐτῷ vulg. ²⁶ ἐνδοθεν ἐσωθεν A f, sed alterutrum delendum videtur.

IAC. GOARI NOTÆ.

(10) Non bene interpr., quibus sui corporis custodiam demandaverat, imo, quibus castrorum et exercitus. Simoc. lib. vi, cap. 9: Τῆς διαφθορᾶς κατημέλησαν, ἣν σχολῆσαν σύνθεσις τῇ πατρίᾳ φωνῇ Ῥωμαῖοις ἀποκαλεῖν. Custodiam neglexerant, quam acutissimam patriæ sermone Romani de more vocant: idem non omnes ejusmodi custodes in patibulum actos ait, quod nimis fuisse severitatis; sed, τοὺς φρουράρχους: præfectos custodiam, nonnullis aliis durius virgis cæsis. COMPERTIS.

(11) Hyme gesta novum annum indicant apud Simocetam cap. 10. Undecimum tamen, ejus calculi non superant.

(12) Legerem, τοῦ χειμῶνος καιρὸν, nisi Codices reliqui cum Regio convenirent.

(13) Hic secundus episcopus est Anastasii, qui anno Justiniani quinto amotus fuerat. Chronic. Alexand.: Τοῦτῳ τῷ ἔτει Ἀναστάσιος πατριάρχης Ἀντιοχείας ἐπανήλθεν ἐν Ἀντιοχείᾳ μετὰ τελευτῆς Γρηγορίου πατριάρχου γενομένου, τοῦ καὶ διαδεξά-

μὲν ὁ Πρίσκοι, μεσοῦσης τῆς νυκτὸς εὗρίσκει τὴν Μουσούκιον διεσθαρμένον τῇ μέθῃ. Ἐπιτάφιον γὰρ ἔορτην τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ ἐώραζεν ¹³. Καὶ τοῦτον συλλαβόμενος ζῶντα, φόνον πολλὸν ἐν τοῖς βαρβάροις εἰργάσατο. Πολλῆς δὲ αἰχμαλωσίας κρατήσαντες, μέθη καὶ τρυφῇ αὐτοὺς ἐκδεδώκασιν. Συναθροισθέντες δὲ οἱ Βάρβαροι τοῖς νενικηκόσιν ἐφίστανται· καὶ ἦν ἂν ἡ ἀντίδοσις ¹⁴ χαλεπωτέρα τῆς προῦπαρξάσης ἀνδραγαθίας, εἰ μὴ ὁ Γένζων μετὰ τῆς περικῆς δυνάμεως τῶν Ῥωμαίων ἐπιστάς, μάχῃ κραταίῃ διεκώλυσε ¹⁵ τὸς ὁρμᾶς τῶν Βαρβάρων. Ὁ δὲ Πρίσκοι τοὺς τὴν φρουρὰν αὐτῷ ¹⁶ πεπιστευμένους (10) ἀνεσκόλοπισεν.

Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ καὶ Παῦλος ὁ τοῦ βασιλέως πατήρ ἐτελεύτησεν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐτάφη ἐν τοῖς βασιλικαῖς μνήμασιν· ὁμοίως καὶ Ἀναστασία ἡ αὐτοῦ ¹⁷ Ἀδούστα ἡ πενθερὰ τοῦ Μαυρικίου, γυνὴ δὲ Τιβερίου τοῦ βασιλέως· καὶ αὐτὴ ἐτάφη μετὰ Τιβερίου τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

A. M. 6086. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει τοῦ Πρίσκοι πάλιν τὸν Ἰστρον καταλαβόντος (11), καὶ τὰ Σκλαβενῶν ἐθνη ¹⁸ πραιδεύσαντος, καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν τῷ βασιλεὶ ἀναπέμφαντος, ὁ βασιλεὺς τὸν Τατίμερον ¹⁹ ἀποστείλας πρὸς Πρίσκον, παρακαλεῖται αὐτόν· τὴν χειμῶνα διατρίψαι τοὺς Ῥωμαίους καιρὸν (12). Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τοῦτο μαθόντες ²⁰ ἀντέλεγον, ὡς οὐκ ἐνδέχεται τοῦτο γενέσθαι διὰ τὰ τὰ πλήθη τῶν Βαρβάρων, καὶ τὸ πολεμίαν ὑπεῖναι ²¹ τὴν χώραν, καὶ τὰ φύχη ²² ἀφόρητα. Ὁ δὲ Πρίσκοι λόγοις πειθανοῖς ²³ ἐπεισεν ²⁴ αὐτοὺς καὶ χειμάσαι, καὶ τὴν τοῦ βασιλέως κέλευσιν πληρῶσαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μαυρίκιος ταῦτα ἀκηχῶς Φιλιππικὸν τὸν ἴδιον γαμβρὸν τὸν τῆς Ἀνατολῆς στρατηγὸν ἐποίησε κόμητα τῶν ἐξουσιτόρων θαρρῶν αὐτῷ, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν αὐτῷ ἐξευξεν ²⁵. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς ἤρξατο κτίζειν ἐν Κρυσόπολει τὴν μονὴν τῆς παναγίας ἡμῶν Δεσποίνης Θεοτόκου καὶ παλαιὸν ἐν αὐτῇ ὄρετον ὑποδέχεσθαι Μαυρίκιον τὸν βασιλέα, καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ποιήσας ἰχθυοτροφεία καὶ παραδείσια ἐνδοθεν [ἔσω] ²⁶ εἰς τὴν θαλασσαν αὐτοῦ, καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν οἰκίαν τὴν ἐπιλεγομένην τὰ Φιλιππικῷ.

A. M. 6087. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπον Κυριακοῦ ἔτος α'.

Ἀντιοχείας (13) ἐπισκόπον Ἀναστασίου ἔτος δ'.

Τούτῃ τῷ ἔτει εἰς τὰ τοῦ Βυζαντίου πρόστυα (14) A τίκτονται τέρατα, παῖδιον τετράπουν, καὶ ἄλλο δικόρυφον²⁷. Λέγουσι δὲ οἱ τὰς ἱστορίας ἐπιμελῶς ἐγγράφοντες μὴ σημαίνειν ἀγαθὰ ταῖς πόλεσιν, ἐν αἷς ἂν²⁸ τεχθῶσι τὰ τοιαῦτα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Πρίσκον τῆς στρατηγίας²⁹ ἀποπαύει· Πέτρον δὲ τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν στρατηγὸν τῆς δυνάμεως ποιεῖται Ῥωμαίων. Ὁ μὲν οὖν Πρίσκος (15) τὰς δυνάμεις ἀράμενος πρὶν ἢ τὸν Πέτρον φθάσαι διεπέρα³⁰ τὸν ποταμόν· ὁ δὲ Χαγάνος τὴν μετάβασιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ ἀκηκώς, λίαν ἐθαύμασεν, καὶ πρὸς τὸν Πρίσκον ἀπέστειλεν, μαθεῖν τὴν αἰτίαν ἐπιζητῶν, καὶ μοῖραν λαβεῖν τῆς πραιδίας· καὶ οὕτως τὸν ποταμὸν διανήξασθαι. Λίαν γὰρ ἐχάλεταιεν ἐπὶ τοῖς εὐτυχίαισι τῶν Ῥωμαίων. Πέμπει τοίνυν ὁ Πρίσκος περὶ τούτων πρὸς τὸν Χαγάνον³¹ πρεσβεῖαν Θεόδωρον B τὸν ἱατρὸν, ἀγγιλοῖ καὶ συνέζει κακοσημένον. Οὗτος ἑωρακώς τὸν Χαγάνον μέγα φρονούonta, καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀλαζονικώτερον ποιοῦμενον³² (ἤπειαι γὰρ πάντων τῶν ἰθὺν αὐτὸν εἶναι κύριον), διηγήματι παλαιῷ τὸν βαρβαρικὸν κατεπράδυνε τύπον· ἑρασκέιν γάρ· Ἀκουσον, Χαγάνε, ἐπωφελοῦς διηγήματός· Σέσωστρις ὁ τῶν³³ Αἰγυπτίων βασιλεὺς περιφανῆς τε καὶ λίαν³⁴ εὐδαίμων, τῷ πλοῦτι λαμπρὸς καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἀκαταμάχτος, πλεῖστα καὶ μεγάλα ἰδουλώσατο ἔθνη· ἐνέσθεν εἰς ἀλαζονείαν περιπεσὼν, χρυσοκόλλητον ὄχημα ἐκ λίθων τιμίων κατασκευάσας, ἐπικάθηται τούτῳ, καὶ ὑποβάλλει τῷ ζυγῷ τὸν ἡττηθέντων βασιλέων τέσσαρας ἑλκεῖν τὸ ὄχημα. Τούτου δὲ γενομένου, ἐν ἐπιστήμῃ ἑστώτι (16) εἰς τῶν τεσσάρων βασιλέων συγχῶς τὸ ἔμμη ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ὀπίσω³⁵, καὶ τὸν τροχὸν ἑώρα κυλιόμενον· τῷ Σέσωστρι δὲ³⁶ ἐπερωτῶντι, διὰ τί ὀπισθεν ἐπιστηρίζει τὰ ὄμματα, τοῦτον εἰπεῖν· Τὸν τροχὸν θαυμάζω ἀστατοῦντα, καὶ ἄλλοτε ἄλλως κινούμενον· καὶ ποτὲ μὲν τὰ ὀφθαλμὰ ταπεινοῦντα, αὖθις δὲ τὰ ταπεινὰ ἀνυψοῦντα. Τὸν δὲ Σέσωστριν συνετὶς τὴν παραβολὴν τῇ ἀκοῇ ἐπισκέψαντα³⁷ νομοθετῆσαι, τὸ μηκέτι³⁸ βασιλεῖς ἑλκεῖν τὸ ὄχημα. Ὁ δὲ Χαγάνος ταῦτα ἀκηκώς καὶ ὑπογελάσας, ἔφησεν τὴν εἰρήνην ἀγεῖν, τῇ δὲ προαιρέσει Πρίσκου, εἰ τι ἂν θέλῃ τῶν

Hoc anno monstra in suburbanis Byzantii locis nata sunt: puer nimirum quadrupes, et alius biceps. Accurati porro historiarum scriptores urbibus, in quibus illa prodierint, nil boni faustique 230 portendere asseverant. Imperator autem Prisco a summa exercituum praefectura remoto Petrum proprium fratrem Romanarum copiarum ducem instituit. De sua exauetoratione Priscus certior factus, eductis secum ante Petri adventum omnibus copiis, omnem trajicit. Ut Romanas acies ulteriorem ripam suo transitu obtinuisse Chaganus intellexit, id satis miratus, misit ad Priscum causam nimirum peruncaturus, ac simul praedae partem consequi apud se consiliatus, atque ita deum annem ipse transveheretur. Quam moleste enim ferebat prosperum B quippiam Romanis succedere. Ad Chaganum itaque legationem de his Priscus instruit, Theodorum videlicet medicum, virum animi solertia et prudentia insignem. Qui cum tumidos Chagani spiritus, ejusque responsa arrogantius data (eunctarum quippe nationum sese praedicabat dominum) animo percipisset: barbaricam hominis insolentiam antiqua narratione demulcebat. Ad eum itaque conversus: Audi, inquit, Chagane, narrationem tibi profuturam. Sesostris, Aegyptiorum rex illustris, atque oppido felix, divitiis alioqui clarus, et armorum robore prorsus invictus, innumeras atque potentissimas nationes subegit: eoque in superbiam omnino dementem prolapsus curram auro lapidibus C que pretiosis compactum paravit, cui insidens, ex devictis regibus quatuor, qui currum equorum more traherent, ad jugum alligavit. Interim dum ea pompa elatus triumphat, e regibus quatuor alter conversis retro frequenter luminibus rotam sese circumvolventem attentius contemplabatur. Sesostris vero sciscitanti, cur retro siceret oculum, respondit ille: Rotae inconstantiam demiror in diversas partes se convolventis, et qua partem superiorem inclinantis, qua vero inferiorem erigentis et excelsius elevantis. Porro Sesostris cum similitudinem hanc, qua pollebat animi sagacitate, per-

VARIAE LECTIONES.

²⁷ δύο κορυφῶν A f. ²⁸ ἂν add. ex A. ²⁹ τὸν Πρ. τῆς στρατ. A, τῆς στρατ. τὸν Πρ. vulg. ³⁰ διεπέρα A. ³¹ πρὸς τὸν Χαγάνον A, Χαγάνω vulg. ³² ποιοῦμενον A, ποιοῦμενος vulg. ³³ ὁ τῶν add. ex A. ³⁴ λίαν add. ex A. ³⁵ εἰς τὰ ὀπίσω A, εἰς τοῦπίσω vulg. ³⁶ τὸν δὲ Σέσωστριν ἐπερωτῶντα A f. ³⁷ συνετὶς τὴν ἀκοὴν ἐπισκ., omisso τὴν παραβολὴν, A f. ³⁸ τοῦ μηκέτι A.

JAC. GOARI NOTÆ.

μένου πρὸ τούτου τὸν αὐτὸν Ἀναστάσιον: ubi Rader., qui vivens etiam Anastasium receperat. Scripserit forte exceperat. Ergo, qui et ante Anastasio suffectus fuerat. COMBESII.

(14) Hæc una cum precedentibus annus idem apud Simocattam complectitur cap. 11: Ἐν τούτῳ δὲ ἐνιαυτῷ, inquit, εἰς τὰ πρὸ τοῦ αἵματος τίκτονται παράδοξα τέρατα· Hoc ipso anno mirabilia portenta in suburbanis generata sunt.

(15) Addit interpr. quod historiae repugnat, de sua exauetoratione Priscus certior factus, eductis etc.: immo antequam sciret, sic exercitum trajecerat: τοῦτον οὕτω ἐπέκτιστο: inquit Theophyl. Alija itaque ratione id factum, quam idem explicat lib. vi,

D cap. 11, quod nimirum haud sibi satis tutum trans annem existimaret, ac Barbarorum inopinata irruptione opprimi metueret. At nec illud apte redditum, τὴν μετάβασιν ἀκηκώς, ut Romanas acies ulteriorem ripam suo transitu obtinuisse Chaganus intellexit: nondum enim obtinuerant, quam ut clare auctor prosequitur ex eodem Theophyl. Sit ergo, audiens transitum: in prociuctu scilicet. Theophyl. τὴν ἀπόβασιν, descensu audito: ut ibi interpr. nempe ad flumen. COMBESII.

(16) Ita plane errore scriptum, pro τοῦτῃ, ut legit Anast. habetque Theophyl. lib. vi cap. ult.: ἐν μεγάλῃ τινὶ καὶ περιφανεί ἐορτῇ: celebri quadam solemnitate, ac frequenti Aegyptiorum conventu.

cepisset, lege sancita edixit, ne ulli deinceps reges eurrum apud Aegyptios traherent. Subrisit Chaganus, his auditis, et pacis foedera servaturum se promisit: in potestate vero Prisci stare, qua parte spoliolum vellet, se donatum relinqueret. In transitu itaque concessi mercedem, captivos omnes Priscus Chagano restituit; ipse, retentis sibi spoliis, acceptis mirum in modum letatus est: Prisco vero munus successit.

A. C. 588. — Hoc anno Petro duci suis mandatis **231** significavit imperator, ut stipendiorum tertiam partem nummis aureis persolvendam Romani milites acciperent: partem aliam armis sibi concessis: ultimam denique data ad vestes quaslibet materia sibi repensam profliterentur. Quod ubi resciverunt, ad rebellionem se converterunt. Deteritus dux factum apud milites excusavit, nequaquam id verum esse asseverans: quin etiam alias litteras ostendit, quibus jubebat imperator, ut milites qui in bello fortiter se gesserant, et a gravibus periculis incolumes evaserant, in urbibus data vacatione agerent, et publicis sumptibus inter ceteros senes alerentur: amplius et militum liberi in proprium parentum locum ascriberentur. Ejusmodi verborum lenocinio exercitum ita demulsit, ut Caesarem universi faustis acclamationibus prosecuti sint: de quibus omnibus Petrus imperatorem certiores fecit. Marcianopolim vero accedens, milites mille, qui praecurrerent, misit. Isti vero in Selavinos, qui magnam e Romanorum finibus praedam avexerant, incidentes, in fugam Barbaros vertere. At quae maxima fuit, secum abducentes, in Romanorum fines regressi sunt.

Eodem anno solarium Magnaurae rotundum condidit imperator, suamque statuum ad medium atrium erexit, ibidemque posuit armamentum.

A. C. 589. — Hoc anno cum Petrus dux venatum prodilisset, agrestis sus obviam factus pedem ejus ad arborum contrivit: ex quo doloribus plane intolerandis diu cruciatus est. Imperator autem litteris inclementioribus prebros, convictisque gravissimis eum perstrinxit, cum Selavinos Byzantium versus adventare rescivisset. Illis Petrus commotus ac vere coactus Novas se contulit. Cum vero urbis primates ac milites una cum episcopo

A λαφύρων τὸν Χαγάνον τιμῆσαι. Ὁ δὲ Πρίσκος τὴν αἰχμαλωσίαν ἀπέδωκε τῷ Χαγάνῳ ὑπὲρ τῆς διαβάσεως. Τὰ δὲ λάφυρα πάντα λαβὼν ἀκινδύνως τὸν ποταμὸν διεπέρασεν. Ὁ δὲ Χαγάνος ταῦτα δεξάμενος ἡσθη μεγάλως· καὶ ὁ Πρίσκος εἰς Βυζάντιον ἦκεν. Ὁ δὲ Πέτρος τὴν στρατηγίαν παρέλαβεν.

amnem iterum sine periculo trajecit. Chaganus his

A. M. 6088. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς Πέτρῳ (17) τῷ στρατηγῷ, ὥστε τὴν τρίτην μοῖραν τῆς ῥόγας διὰ χρυσοῦ τοὺς Ῥωμαίους λαβεῖν· καὶ τὴν τρίτην διὰ ὀπλῶν· τὴν δὲ ἑτέραν τρίτην δι' ἐσθῆτος παντοίας. Οἱ ²³ τοίνυν Ῥωμαῖοι τοῦτο ἀγκυρότες πρὸς τυραννίδα ἐτρέποντο. Ὁ δὲ στρατηγὸς B φοβηθεὶς τοῖς στρατοπέδοις ἀπελογεῖτο, ὡς οὐκ ἀληθὲς τοῦτό ἐστι. Καὶ ἐπεδείκνυε τῷ στρατῷ ἑτέρα γράμματα παρακαλούμενα αὐτῷ, ὥστε τοὺς ἀρμύρας αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν κινδύνων διασωθέντας ²⁴ ἐν ταῖς πόλεσιν ἀναπαύεσθαι, καὶ γηροτροφεῖσθαι ²⁵ ἐκ τῶν δημοσίων· τοὺς δὲ παῖδας τῶν στρατιωτῶν εἰς τοὺς τόπους τῶν οἰκείων ²⁶ γονέων ἐγγράφεισθαι· καὶ ταύτῃ τῇ πιθανότητι ²⁷ τὸν λαὸν χιτῆσθαι ²⁸, καὶ τὸν Καίσαρα ἀνευφήμεισαν. Ταῦτα δὲ ὁ Πέτρος τῷ βασιλεῖ ²⁹ κατεμήνυσεν. Ἐλθὼν δὲ ἐπὶ Μαρκιανούπολιν ἀποστέλλει χιλιούς προτρέχειν. Οὗτοι περιτυγχόντες Σκλαβινοῖς ἐπιφερομένοις Ῥωμαϊκὴν λεηλασίαν πολλήν, τοὺς τρέπονται ³⁰. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν αἰχμαλωσίαν ἀποσφάζαντες (18), καὶ αἰχμαλώστους πολλὰς κρατήσαντες, ἐπὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ὑπέστρεψαν.

C Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς τὸ ³¹ ἡλιακὸν (19) τῆς Μαгнаύρας τὸ στρωγγύλον· καὶ ἐστῆσεν ἐν τῷ μεσαλίῳ τὴν ἰδίαν στήλην, καὶ ἀπέθετο ἐκεῖ τὸ ἀρμαμέντον.

A. M. 6089. — Τούτῳ τῷ ἔτει Πέτρου τοῦ στρατηγοῦ κονηγούτος (20), καὶ ὁδὸς ἀγρίου αὐτῷ συναντήσαντος, τὸν πόδα τοῦτου ἐν δένδρῳ ἐξέθαψεν, καὶ ἀφορήτους ³² ὀδύναι χρόνι πολλῷ ἐνοσηλεύετο. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ γράμμασιν αἰσχίστοις καὶ θνεῖς μοῖς ἀφορήτοις αὐτὸν περιέβαλεν ³³, ἀκούσας ³⁴ Σκλαβινὰ εἶναι κατὰ τοῦ Βυζαντίου κινεῖσθαι. Ὁ δὲ Πέτρος βιαζόμενος εἰς Νόβας ³⁵ παρεγένετο (21). Οἱ δὲ τῆς πόλεως ἐπιστομιοὶ στρατιῶται ὅμα τῷ ἐπισκόπῳ τῷ

VARIE LECTIONES.

²³ oi add. ex A. ²⁴ διασωθέντας A e, σωθέντας vulg. ²⁵ εὐτροφεῖσθαι e. ²⁶ οἰκείων add. ex A. ²⁷ πιθανότητι vulg. ²⁸ χιτῆσθαι A, καταπραύνει vulg. ²⁹ εὐφήμεισαν A. ³⁰ τῷ βασ. A, καὶ τῷ βασ. vulg. ³¹ τρέπονται A b, τρέπουσιν vulg. ³² τὸ ἡλ. A, τὸν ἡλ. vulg. ³³ τὸ στρωγγύλον add. ex A a f. ³⁴ ἀφορήτος A, ἀφορήτας vulg. ³⁵ περιέβαλεν A, περιέβαλλεν vulg. ³⁶ ἀκούων A. ³⁷ Νομάς e f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(17) Simocatta lib. 7 capp. 1 et 2.
(18) Theophyl. paulo aliter rem narrat, semel ac iterum occisos a barbaris captivos; alios cum primum Romani occurrissent, alios cum se ab eis expugnari, ut nulla spes salutis reliqua esset, viderent. **COMMENTS.**
(19) Solarium illud rotundum memorat Anastasius: cui voce στρωγγύλον adject naonnulli codd. consentiunt. Μεσαύλον autem basin lapideam aræ vel atrii medio erectam lubens interpretaretur, cum

in eo statuum superpositam intuear.
(20) Excerptum e capp. 2, 3, 4 et 5.
(21) Nova alia in Africa, alia in Moesia superiore. — Theophylactus venisse quidem Petrum Novas narrat, nihil tamen ejusmodi in ea urbe illi accidisse refert, sed in Asimo, ubi esset lectissimum illud militum presidium a Justino illic constitutum, quod is frustra amovere conatus sit, coactis presidariis in sua castra. Sic l. vii, cc. 2 et 3. **COMMENTS.**

στρατηγῶ ὑπὸντων· οὗς ἰδὼν ὁ στρατηγὸς καὶ θαυ-
μάσας τὴν ἐξοπλισίαν καὶ ἀνδρείαν αὐτῶν, κελεύει
καταλιπόντας ⁵⁵ τὸ ἄστυ τῇ Ῥωμαϊκῇ πληθού συνανα-
μίγνυσθαι· οἱ δὲ στρατιῶται ἐπὶ φρουρᾷ τῆς πόλεως
συντεταγμένοι, οὐκ ἐπέβητο τοῦτο ποιῆσαι. θυμω-
θεὶς δὲ ὁ στρατηγός, ἀπέστειλεν Γένζωνα μετὰ πλῆ-
θους στρατιωτῶν. Οἱ δὲ μαθόντες ἔφυγον εἰς τὴν ἐκ-
κλησίαν, καὶ τὰς θύρας τοῦ ναοῦ κλείσαντες, ἐκάθ-
ηντο ⁵⁶ ἔνδον. Ὁ δὲ Γένζων τῇ αἰδοί ⁵⁷ τοῦ ναοῦ,
ἄπρακτος διέμεινε. Πέτρος δὲ ὀργισθεὶς, ἀποχειρο-
τονεῖ τὸν Γένζωνα τῆς στρατηγίας, καὶ ἐκπέμπει
Σκρίβωνα (22) ἡγεμῶνός τὸν ἐπίσκοπον πρὸς αὐ-
τὸν ἀγαγεῖν. Οἱ δὲ τῆς πόλεως πανοικεῖ ⁵⁸ συναχθέν-
τες ⁵⁹, ἀτίμως τὸν Σκρίβωνα τῆς πόλεως ἀπελαύνου-
σιν· καὶ τὰς πύλας τῆς πόλεως κλείσαντες, τὸν μὲν
Μαυρίκιον βασιλεῖα εὐφύμουν, τὸν δὲ στρατηγὸν ὕβρεσι
περιβάλλον· καὶ οὕτως ἀτίμως ὁ Πέτρος ἐκείθεν ⁶⁰
ἀνεχώρησεν. Προσέμπει δὲ χιλιούς ἐπὶ κατασκοπῇ·
οἱ δὲ περιτυγχάνουσι Βουλγάρους χιλιούς τὸν ἀρι-
θμόν. Οἱ δὲ Βουλγαροὶ θαρρόντες· τῇ ⁶¹ εἰρήνῃ τοῦ
Χαγάνου, ἀμερίμως ἐδόδισον· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πρὸς
τοὺς Βουλγάρους τὰς ὁμάς ⁶² ἐπαιούντο. Οἱ δὲ Βουλ-
γαροὶ ⁶³ ἀποστέλλουσιν ἄνδρας ⁶⁴ ἐπὶ τὰ, παραινοῦν-
τες μὴ παραλῦσαι τὴν εἰρήνην. Τοῦτο ἀκούσαντες οἱ
προτρέχοντες, μηνύουσιν τῷ στρατηγῷ ⁶⁵ ταῦτα. Ὁ
δὲ στρατηγὸς ἔφη· Οὐδὲ εἰ ὁ αὐτοκράτωρ παρέλθοι ⁶⁶,
τούτων ⁶⁷ φέισομαι. Συμβολῆς ⁶⁸ δὲ γενομένης, τρέπον-
ται οἱ Ῥωμαῖοι. Οἱ δὲ βάρβαροι οὐκ ἐδίωξαν αὐτοὺς,
ἵνα μὴ νικῶντες κινδύνῳ περιπέσωσιν. Ὁ δὲ στρα-
τηγὸς τὸν ταξίαρχον τῶν προτρεχόντων χαλεπῶς
ἐμαστιγύσεν. Τοῦτο μαθὼν ὁ Χαγάνος πρέσβεις πρὸς
τὸν Πέτρον ἐξέπεμψεν, τὴν ἐναρξιν αἰτιώμενος, καὶ
ὥς Ῥωμαῖοι ἀνευ δικαίας αἰτίας τὴν εἰρήνην διέλυ-
σαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἀπατηλοῖς λόγοις χρησάμενος, μὴ
εἰδέναι τὴν κίνησιν διευχυρίετο, διπλασίονα δὲ δι-
δόναι τὰ ⁶⁹ σκῦλα ἅπαντα· καὶ οὕτως ἐν μοίραις
θῶ (23) οἱ βάρβαροι τὰ ἀπολωλὸτα σκῦλα ἀναλαβόν-
τες, στέργουσι τὴν εἰρήνην. Ὁ δὲ Πέτρος κατὰ Πη-
ρεγάστου (24) τοῦ ἐξάρχου τῶν Σκλαβινῶν χωρεῖ. Οἱ
δὲ βάρβαροι περὶ τὴν ὄχθην ⁷⁰ τοῦ ποταμοῦ τούτοις
ὕπαντήσαντες, διεκώλυνον τοῦ περᾶσαι. Οἱ δὲ Ῥω-
μαῖοι ἀπὸ τῶν πορθμίων (25) τοξεύοντες, τούτους
ἀπέστρεψαν· καὶ τραπέντων αὐτῶν, πληττεται κατὰ

A ei obviam progressi essent, speciosum militum
ornatum ac fortitudinem miratus dux, ut, urbe
relicta, se Romano exercitui adungerent, manda-
vit. At milites qui ad urbis custodiam deputati fue-
rant, id exsequi detrectaverunt: ex quo dux iratus,
Genzonem cum armata militum manu ad eos misit:
qui ea de re certiores facti, ad ecclesiam confu-
gientes, clausis templi portis intus se continuere.
Genzon templi sanctitatem veritus, re intentata
substitit. Petrus inde exasperatus, Genzonem mu-
nere abdicavit, et Scribonem misit, qui episcopum
ignominiose ad se traduceret. At cives vicatim et
cum totis familiis congregati, Scribonem turpiter
urbe expellunt; 232 oclusisque urbis portis
Mauricium quidem imperatorem faustis vocibus
prosecuti, ducem probris palam proscidere: atque
ita demum Petrus turpiter inde recessit. Cum vero
mille homines speculatum præmisisset, hi in Bul-
garorum turmam numeri ejusdem incidere. At Bul-
gari, paci, quæ cum Chagano intercedebat, confisi,
securi citra ullam suspicionem progrediebantur.
Cum autem Romani eos adorirentur, Bulgari viros
septem delegavere, qui Romanis pacem haud ita
solvendam esse persuaderent. Quæ ubi præcurso-
res audiverunt, duci confestim retulere. Dux vero,
Neque si imperator ipse adveniret, inquit, eis par-
cam. Consertaque pugna Romani in fugam vertun-
tur: nec tamen eos insecuti sunt Barbari, ne vic-
toriam ardentius amplexati, in insidias inciderent.
Dux porro præcursorum præfectum virgis acriter
cædi imperavit. Quod cum ad Chaganum renuntia-
tum fuisset, legatos ad Petrum decrevit, qui hosti-
lem hanc aggressionem incusantes, Romanos nulla
justa de causa pacem solvisse quererentur. Sed
Petrus hanc suorum incursionem se plane ignorasse
blandis ac fraudulentis verbis astruxit: duplicata
se nihilominus ipsi spolia dare omnia: atque ita
Barbari spoliis, quæ amiserunt, dupla forte receptis,
pacem servavere. Cæterum Petrus contra Perega-
stum Sclavinorum præfectum expeditionem suscepit.
At Barbari secundum fluminis ripam Romanis ob-
viam facti, eos amnem trajicere prohibebant. Ro-
mani contra e vectoriis navibus tela mittentes,

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁵ καταλιπόντας vulg., καταλιπόντα A. ⁵⁶ ἐκάθηντο ἔνδον om. A f. ⁵⁷ αἰδοί A, αἰδῶ vulg. ⁵⁸ πανοικεῖ A, πανοικί vulg. ⁵⁹ συνηγμένοι b. ⁶⁰ ἐκείθεν add. ex A. ⁶¹ τῇ add. ex A. ⁶² τὰς τομάς e. ⁶³ Βουλγαροὶ A alii codd., Βουλγάρεις vulg. ⁶⁴ ἄνδρας om. A. ⁶⁵ τῷ στρατηγῷ A, τὸν στρατηγὸν vulg. ⁶⁶ παρέλθῃ A. ⁶⁷ τούτων A, τούτοις vulg. ⁶⁸ συμβ. δὲ πολέμου γενομ. A. ⁶⁹ τὰ om. A. ⁷⁰ τὴν ὄχθην A, τὴν ὄχθαν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(22) Cap. 3, ἵνα τινὰ τῶν τοῦ βασιλέως σωματο-
φυλάκων, ὃν Σκρίβωνα Ῥωμαῖοι κατονομάζουσι·
Unum quempiam imperatoris satellitem, quem Ro-
mani Scribonem vocant. Suidas, σκρίβων ὁ τῶν σω-
ματοφυλάκων ὑπερφερρόμενος, satellitum primice-
rius. Plura Rigaltius in Glossario tactico.

(23) Simoc. lib. vii, cap. 4 sic exprimit: λαμποῖ;
δώροις καὶ λαφύρων ζημίαις. Amplis muneribus, ac
spoliis restitutis, etc., quod est illud duplum red-
dere. COMBERIS.

(24) Simocatta, Πειραγάστου. Perqastum scribit
Anastasius.

Barbaros averterunt. Dumque in fugam vertuntur, Peregastus illo saucius, moritur. Romani ergo flumen transgressi, præda maxima coacta in propria loca se recepere. Sed ductores recta via aberrantes, et in arida inaquosaque loca deflectentes, exercitum in magnum coniecere periculum. Iter porro noctu peragentes, diviserunt ad Ilibacium amnem. Barbari vero in insidiis, quas trans flumen collocaverant, delitescentes, in Romanos, qui haustum venerant, tela jaculabantur. Ex quo Romani cum magna clade afficerentur, a Barbaris demum debellati versi sunt in fugam. Mauricius his auditis Petrum officio privavit, et Priscum iterum Thraciæ ducem delegavit.

A. C. 590. — Hoc anno dux Priscus in Thraciam 233 profectus exercitum recensuit, et magnam militum manum ex eis periisse et desiderari comperit. Iis eductis ad Istrum fluvium Novas se contulit. Quibus cognitis Chaganus legatos profectiois causam sciscitatuus misit. Priscus venandi gratia se accessisse prætexere. Ad quem Chaganus : Nefas, ait, alieno in solo te venatum exercere. Priscus contra proprium asserere fundum, et Chaganum ex Oriente transfugam affirmare et exprobrare. Eapropter Barbarus eversis Singidonis mœnibus, in Romanam ditionem penetravit. Eo comperito ad Istri insulam confert se Priscus, et consensu agitante dromonibus, Chaganum allocuturus Constantiolum proficiscitur. Ad fluminis autem ripam consistenti Chagano Priscus e navigio colloquium habebat. Tum Chaganus ad Priscum : Quid tibi, amabo, Priscè, cum ditione mea? ut quid eam dolis occupare moliris? et e manibus meis eripere? judicabit Deus inter me et imperatorem Mauricium : et ex ejus manibus mei Romanorumque exercitus sanguinem reposcet. Ad hæc Priscus : Non urbem unam nobis eripere conaris. Cui Chaganus respondit : Scito quinquaginta alias Romani imperii urbes Barbarorum virtute subigendas te brevi conspecturum. Priscus vero navibus ad Singidonem applicatis, urbem depopulatus, Bulgaros ex ea eiecit, et murum exædificare cœpit. At Chaganus legatis ad eum missis, fictorum deorum fidem obtestatus, de iis, quæ commiserat, apud ipsummet graviter conquestus est. Ingruente porro hieme uterque patrios lares revisit. Hoc etiam anno Petrus Mauricii frater sanctæ

τῆς ὁ λαγόνος ὁ Πηρέγαστος καὶ θνήσκει. Πέρασαν-
τες δὲ οἱ Ῥωμαῖοι αἰχμαλωσίας πολλῆς ἐκράτησαν,
καὶ εἰς τὰ ἴδια ἐπανέστειλαν. Πλανηθέντων δὲ τῶν
ὁδηγῶν καὶ ἀνύδροις ὁ τοῖς περιπεσόντες, ἐκινδύ-
νευσεν τὸ στρατόπεδον· βαδίσαντες δὲ διὰ τῆς νυκτὸς,
περιτυγχάνουσιν τῷ Ἰλβακίῳ ποταμῷ. Λόχμης
δὲ εἰς τὸ ἀντίπερα ὑπόουσης τῷ ποταμῷ, οἱ βάρβα-
ροι ἐν ταύτῃ κρυπτόμενοι, τοὺς ἀρυσμένους τὸ
ὕδωρ ἐτόξευσαν· μεγάλῃς τοίνυν ἐπηρείας τοῖς Ῥω-
μαίων γενομένης στρατεύμασιν, πρὸς φυγὴν ἐχώ-
ρησαν, καταπολεμηθέντες ὑπὸ τῶν βαρβάρων. Ὁ
δὲ Μαυρίκιος ταῦτα ἀκηκῶς τὸν Πέτρον τῆς στρα-
τηγίας ἀπέπαυσεν, καὶ τὸν Πρίσκον πάλιν στρατηγὸν
τῆς Θράκης ἀπέστειλεν.

A. M. 690. — Τούτῳ τῷ ἔτει Πρίσκος στρατηγὸς
ἐξῆλθεν (26) ἐν τῇ Θράκῃ, καὶ τὰς δυνάμεις ἡρίθμη-
σεν, καὶ εὗρεν ὅτι πλῆθος πολὺ διεφθάρη ἐξ αὐτῶν.
Τούτους δὲ ἀναλαβὼν παραγίνεται εἰς τὸν Ἰστρὸν
ποταμὸν εἰς Νόβας (27). Ὁ δὲ Χαγάνος τοῦτο μα-
θὼν πρέσβεις ἐξέπεμψεν τὴν αἰτίαν πυνθανόμενος
τῆς ἀφίξεως. Ὁ δὲ Πρίσκος προεφασίστατο διὰ κυνη-
γέσια ἐληλυθέναι. Ὁ δὲ Χαγάνος, οὐ δίκαιόν ἐστι,
φησὶν, ἐν ἀλλοτρίῳ τόπῳ κυνηγεῖν· ὁ δὲ Πρίσκος
ἴδιον ἔλεγεν εἶναι τὸν τόπον, καὶ τὴν ἐξ ἀνατολῆς
ἀπόδρασιν τῷ Χαγάνῳ ὠνεῖσθαι. Ὁ δὲ βάρβαρος τῆς
Σιγγιδόνος τὸ τεῖχος κατέλυσεν· καὶ ἐπὶ τὴν τῶν
Ῥωμαίων γῆν ἐχώρει. Τοῦτο μαθὼν ὁ Πρίσκος πα-
ραγίνεται εἰς τὴν νῆσον τοῦ Ἰστρου, καὶ παραλαβὼν
δρόμοντας, παραγίνεται πρὸς τὸν Χαγάνον εἰς Κων-
σταντίολαν, θέλων αὐτῷ ὁμιλεῖν. Ἐλθόντι δὲ τῷ
Χαγάνῳ πρὸς τὴν ἐχθρὴν τοῦ ποταμοῦ, ὁ Πρίσκος ἀπὸ
τῆς νῆδος διελέγετο. Ὁ δὲ Χαγάνος ἔφη πρὸς αὐτόν·
Τί σοι, Πρίσκε, καὶ τῇ γῇ τῇ ἐμῇ; καὶ ταύτην
βούλει διὰ ψεύδους λαβεῖν ἐκ τῶν χειρῶν μου; κρινεῖ
ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ Μαυρικίου τοῦ βασιλέως.
Ἐκζητήσει τὸ αἷμα τοῦ στρατοῦ τῶν Ῥωμαίων,
καὶ τοῦ στρατοῦ τοῦ ἐμοῦ ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Ὁ
δὲ Πρίσκος ἔφη· Οὐ μίαν πόλιν ἐγχειρεῖς παρ'
ἡμῶν λαβεῖν. Ὁ δὲ Χαγάνος· Ὅφει μετ' ὀλίγον πεν-
τήκοντα πόλεις Ῥωμαϊκὰς δουλουμένας βαρβά-
ροις. Ὁ δὲ Πρίσκος διὰ τοῦ ποταμοῦ τὰς ναῦς τῇ
Σιγγιδόνι παραστήσας, ταύτην ἐπόρθησεν, καὶ
τοὺς Βουλγάρους ἐξ αὐτῆς ἐξεδίωξεν, καὶ τὸ τεῖχος
κτίζειν ἀπήρξατο. Ὁ δὲ Χαγάνος ἀγγέλους πρὸς αὐ-
τόν ἀπέστειλεν, καὶ τοὺς ψευδονύμους ἑαυτοῦ
θεοὺς διεμαρτύρετο κατατινόμενος τῶν γενομένων
τὸν Πρίσκον. Χειμῶνος δὲ καταλαβόντος, ἑκάτεροι

VARIE LECTIONES.

ἡ τῆς add. ex A. ἡ καὶ ἐν ἀν. A. ἡ Ἰλβακία A a f, Ἰλβακίῳ vulg. ἡ ὑπόουσης A, ὑπιοῦσης vulg.
ἡ τοὺς ἀρυσμένους A a f, τοῖς ἀρυσμένοις vulg. ἡ Ῥωμαίων A, Ῥωμαῖος vulg. ἡ τῆς add. ex A. ἡ ἀναλα-
βὼν A, παραλαβὼν vulg. ἡ Νόβας A e f, νομάς vulg.; vid. supra p. 423. ἡ Κωνσταντίολα A. ἡ καὶ
ante τῇ γῇ add. ex A. ἡ post ἔφη lacunæ signa expunxi, sed mox ante ἔπει ex A addidi : ὁ δὲ Χαγάνος·
ἡ δουλουμένας a, δουλομ. vulg. ἡ ἀγγέλους πρὸς αὐτόν A, πρὸς αὐτὸν ἀγγ. vulg.

JAC. GOARI NOTE.

(26) Alterius anni gesta declarant hæc Simocati-
te verba lib. vii, cap. 7 : Ἦρος ἀρχομένου, καὶ ὁ
Πρίσκος τοῦ Βυζαντίου ἀποφύει· Initio veris Pri-
scus Byzantio discedit. Decimum et undecimum
capita compendiose hic recitantur.

(27) Νόβας; etiam legit Anast. Theophyl. lib. vii,

c. 7 : Τὸν Ἰστρὸν ποταμὸν διαπεραιωθεὶς, τετάρτῃ
ἡμέρᾳ καὶ εἰς Νόβας τὰς ἀνω ὁ στρατηγὸς παραγι-
νεται· Trajecto Istro, quarta die Priscus etiam
Novas superiores venit : alia nimirum ejusdem nomi-
nis in Romania ipsa ditione existente urbe. Com-
mentis.

εις τὰ ἴδια ἀνεχώρησαν ²⁸. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτε Πέτρος ὁ ἀδελφὸς Μαυρικίου ἔκτισεν τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Θεοτόκου τῶν Ἀραβίνδα ²⁹ κοσμήσας αὐτὴν ἐκ διαφόρων μαρμάρων· ὁμοίως καὶ Κυριακὸς ὁ πατριάρχης ³⁰ τὰ Διακονίσσης ³¹ τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Θεοτόκου.

A. M. 6091. — Τοῦτῃ τῷ ἔτει συναθροίσας ὁ Χαγάνος (28) τὴν αὐτοῦ δύναμιν ³² (29) ἐπὶ τὴν Δαλματίαν ἐχώρησεν. Καὶ καταλαβὼν τὴν Βάλως ³³ καὶ τὰς περὶ αὐτὴν τεσσαράκοντα πόλεις ³⁴ πάσας ἐπόρθησεν. Ὁ δὲ Πρίσκος ταῦτα μεμαθηκὼς Γουνδοῦν ἐπὶ τῇ κατασκοπῇ τῶν πραττομένων ἀπέστειλεν· καὶ καταλαβὼν τοὺς βαρβάρους διὰ δυσδάτων χωρίων τὴν βάδισιν ³⁵ ποιουμένους, περιτυγχάνει δύο βαρβάρους ³⁶ τῷ οἴνῳ κεκαρωμένους· καὶ τούτους διηρώτα ὁ Γουνδοῦς τὰ τῶν βαρβάρων κινήματα. Οἱ δὲ ἔφρασαν ³⁷, δισχυλοῖς ὀπλίσταις τὴν αἰχμαλωσίαν τὸν Χαγάνον παραδεωκέναι, καὶ πρὸς τὰ οἰκεία ἀποστείλει. Ταῦτα ὁ Γουνδοῦς μεμαθηκὼς κρύπτεται ἐν μικρῇ φάραγγι, καὶ ἐξ ἐωθινοῦ ³⁸ ἐπὶ τὰ νῦτα τοῦτων ³⁹ γενόμενος, ἀθρόως πάντας ἀνεῖλεν· καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν λαβὼν πρὸς τὸν Πρίσκον ἤγαγεν. Ὁ δὲ Χαγάνος τὰ τῆς ἀποτυχίας μαθὼν ⁴⁰ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπανεξέσχευεν χώραν· καὶ ὁ Πρίσκος ὑπίστρεψεν εἰς τὰ ἴδια.

A. M. 6092. — Τοῦτῃ τῷ ἔτει ἰνδικτιῶνι γ' μηνὶ Μαρτίῳ ἀναλαβὼν τὰς δυνάμεις ὁ Πρίσκος ἐπὶ τὴν Σιγγιδίονα παραγίνεται. Ὁ δὲ Χαγάνος συναθροίσας τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἄφνω τῇ Μυσίᾳ ἐφίσταται ⁴¹, καὶ τὴν Τομοσίαν (30) πάλιν ⁴² ἐνεχειρεῖ λαβεῖν. Διὰ τοῦτο καὶ ⁴³ Πρίσκος τὴν Σιγγιδίονα καταλιπὼν, τοῦτῃ ἐπλησίαζεν. Τῆς δὲ ἑορτῆς τοῦ πάσχα καταλαβούσης, καὶ τῶν Ῥωμαίων λιμῷ τηχομένων, ἀκηκοὺς ὁ Χαγάνος τῷ Πρίσκῳ ἐδήλου ἀμάξας ἐκπέμψαι πρὸς αὐτὸν ὅπως δαπανήματα ἀποστείλῃ ⁴⁴ αὐτοῖς, ἵνα μετὰ ἱλαρότητος τὴν ἑαυτῶν ἑορτὴν ἐκπληρώσωσιν. Τετρακοσίας (31) τοίνυν ⁴⁵ ἀμάξας πληρώσας τούτοις ἐξέπεμψεν· ὁμοίως καὶ ὁ Πρίσκος εἶδὼς τινὰ Ἰνδικὰ ἀντέπεμψεν ⁴⁶ τῷ βαρβάρῳ· πέπερι τε ⁴⁷ καὶ φύλλον Ἰνδικὸν καὶ κόστον καὶ κασίαν, καὶ ἑτερα τῶν ἐπιζητούμενων ⁴⁸ καθεζομένου τοῦ Χαγάνου εἰς τὸ Θέρμιον (32), καὶ ταῦτα δεξάμενος ἤσθη ἐπ' αὐτῷ· καὶ μέχρι τοῦ πληρωθῆναι τὴν ἑορτὴν Ῥωμαῖοι τε καὶ βάρβαροι ἀλλήλοις συνηλλίζοντο· καὶ οὐκ ἦν φόβος ἐν ἑκατέραις δυνάμειν. Τῆς δὲ ἑορτῆς πλη-

A Deiparæ Arabindarum ecclesiam diversis marmoribus ornatam exstruxit. Ad Diaconissæ pariter compitum Cyriacus patriarcha sanctæ Deiparæ ecclesiam posuit.

A. C. 591. — Hoc anno Chaganus collectis omnibus copiis in Dalmatiam suscepit expeditionem : Balben vero et circumposita quadraginta oppida omnia devastavit. Rei fama excitus Priscus Gunduem quæ ab hostibus admissa fuerant exploratum misit. Ille locis plane imperviis iter agens, Barbaros duos vino graves offendit, eosque de Barbarorum consiliis interrogat. Respondent illi : Millibus hominum duobus bene armatis Chaganum prædam commendasse, eamque omnem ad Bulgarias domesticos lares agi. Eo comperto, Gundus in angusta valle occultatur, et hostes a tergo ²³⁴ summo diluculo adortus, ex improvviso, cunctos confertim occidit : et recuperatam prædam ad Priscum reduxit. Chaganus clade cognita propriam repelit regionem, et Priscus pariter domum revertitur.

A. C. 592. — Hoc anno, indictione tertia, mense Martio, Priscus educto exercitu Singidonem versus proficiscitur. Chaganus ex adverso collectis viribus ex inopinato in Mysiam irrupit, et Tomosiam urbem occupare molitur. Quare Singidone relicta C Priscus ad eum proximus accessit. Imminente vero paschali celeberrime, Romanis fame tabefactis, cum eorum penuriam percepisset Chaganus, convehendo commeatui currus, quos etiam cibus onustos instrueret, ad ipsum mitti Prisco significat : ut proprium sibi festum Romani cum epulorum gaudio peragerent. Currus itaque quadringentos cibus probe refertos ad eos destinavit. Priscus etiam vicissim species Indicas, piper nimirum, folium Indicum, costum, cassiam, et alia postulata misit ad Barbarum, qui tum ad Thermium sedem posuerat : et id muneris lætantissime accepit : atque ita donec festi celebritas expleretur, Romani cum D Barbaris permistim et absque discrimine conversabantur : nec in alterutris castris terroris su-

VARIÆ LECTIONES.

²⁸ ὑπεχώρησαν A. ²⁹ Ἀραβίνδα A alii, Ῥεοβίνδα vulg. ³⁰ Κυρ. ὁ πατρ. A. ὁ Κυρ. πατρ. vulg. ³¹ sort. κατὰ Διακ. ³² τὰς περὶ αὐτὸν δυνάμεις A. ³³ Βάλως A. ³⁴ τεσσαράκοντα πόλεις] μ' πόλεις A, μητροπόλεις vulg. ³⁵ τὴν βαδικίην A. ³⁶ ποιουμένους A, ποιούμενος vulg. ³⁷ βαρβάρους — κεκαρωμένους A. ³⁸ ἔφρασαν A, ἔφρασαν vulg. ³⁹ ἐξεωθῆναι f. ⁴⁰ τοῦτων A, τούτου vulg. ⁴¹ πρὸς τὸν Π. — — — μαθὼν om. A. ⁴² ἐφίσταται A, ἐπίσταται vulg. ⁴³ πάλιν] πάλιν A. ⁴⁴ καὶ ante Pr. add. ex A. ⁴⁵ ἀποστείλῃ A, ἐκπέμψῃ vulg. ⁴⁶ τοίνυν A, οὖν vulg. ⁴⁷ καὶ ὁ A, δὲ ὁ vulg. ⁴⁸ ἀντέπεμψεν A. ἐξέπεμψεν vulg. ⁴⁹ πέπερι τε A, τίπερ τε vulg. ⁵⁰ ἐπιζητούμενων A, ζητούμενων vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

28) Capitis duodecimi epitome, quo locus Βάλως scribitur Βάγχεις.

(29) A cap. 15 l. 7 ad ejusdem finem ista leguntur : quæ paulo superius cap. 12 circa annum Mauricii decimum nonum contigisse testatur Simocatta : moxque ad res anno altero visas exponendas transit.

(30) Idem, Τομείαν. Anastasius quoque Τομεάν. Miscella, Comeam. — Leg. Τομαίαν ex Theophyl. et Anast. quæ superius nominata fuit. COMEFIS.

(31) Parem numerum cuncti codd. referunt. Anastasius et Miscella, quadraginta.

(32) Ita cuncti codices : Serminum ponit Anastasius, Miscella Sirmium.

spicio ex huiusmodi societate exorta est. Diebus vero solemnibus jam elapsis Barbari a Romanis sejunguntur. Porro Mauricius suppelis Prisco ferendis cum pedestri militum manu Comentiolum misit. Chaganus nuntio accepto, adversus Comentiolum expeditione suscepta, ad trigesimum lapidem a Comentioli exercitu castra posuit. Quare Comentiolum in magnas mentis angustias adductus legationem ad Chaganum destinavit. Mauricius sane Comentiolo mandasse ut Romanum exercitum a tumultibus concitandis deinceps compescendum adversariis proderet, quorundam rumor exstitit. Porro media nocte milites armari iussit, nec tamen se praelium initurum esse significavit: unde milites exercitationis tantum ergo arma capessenda se iussos arbitrati, non ut decuit pro certamine sustinendo sunt instructi. Adventante luce, et jam Barbaris irruentibus, ingens tumultus totum exercitum pervadit. Sane Comentiolum ipse turbabat ordines, et confusionis auctorem omnino se praebebat, 235 atque ita Romani in fugam versi sunt. Barbari nulla militiae lege compositum exercitum operiti, summa inhumanitate cunctos trucidant. Comentiolum turpi fuga ad Drizipera salutem quaesivit, quem cives contumelias lapidibusque emissis, urbe expellunt. Tum vero Barbari Drizipera profecti, civitate direptioni tradita, in sancti Alexandri templum incendio grassati sunt, cumque sepulcri thecam argento ornata reperissent, illis prius et contemptis martyris reliquiis, ornamentum omne sacrilege spoliare: inde coacta per totam Thraciam praeda, collectisque captivis, ipsi, multitudine armis, ordine, necessariis bene instructa, in Romanos insultabant. Inde Comentiolo Byzantium reverso, ingens ex timore perturbatio animorumque procella toti urbi incubuit: adeo ut praenimio timore, de relinquenda Europa, et transmigratione in Asia Chalcedonem consilium aperte iniretur. Imperator autem excubitorum satellitio stipatus, collecto armorum militum globo Longum murum tutabatur: urbem vero populi factiones custodiebant, senatu legationem ad Chaganum decernendam suadente. Porro Deus injurias martyri Alexandro irrogatus ulturus morbum pusillitatem in Barbaros immisit, qui uno solo die febri ex bubone orta septem Chagani liberos cum innumera

ρωθείσης διαχωρίζονται ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων οἱ βάρβαροι. Ὁ δὲ Μαυρίκιος ἐπὶ συνάροσει δῆθεν τοῦ Πρίσκου Κομεντιόλου ἀπέστειλεν μετὰ πεζικῆς δυνάμεως. Τοῦτο μαθὼν ὁ Χαγάνος (53) ἐπὶ Μυσίαν* κατὰ Κομεντιόλου στρατεύεται ἀπὸ τριάκοντα σημείων τοῦ Κομεντιόλου. Ὁ δὲ Κομεντιόλος ἀναπορῶν ἀγγελον πρὸς τὸν Χαγάνον ἐξέπεμψεν. Φασὶ δὲ τινες τὸν Μαυρίκιον ὑποθέσθαι τῷ Κομεντιόλῳ, ὅπως τὸ * Ῥωμαϊκὸν στράτευμα παραδώσῃ πολεμίοις διὰ τὰς ἀταξίας αὐτῶν. Νυκτὸς δὲ μεσοῦσης ἐκέλευσεν τὸν στρατὸν ὀπλίσασθαι, μὴ παραγυμνῶσας τοῖς ὅχλοις μέλλειν πόλεμον συστήσασθαι. Αὐτοὶ δὲ ὑπειληφότες ὅτι γυμνασίας ἔνεκεν σιδηροφορεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσεν, οὐχ ὥς ἔδει ὀπλίσαντο. Ἡμέρας δὲ γενομένης καὶ τῶν βαρβάρων καταλαβόντων, θρύλλος πολὺς τὴν στρατὸν κατέλαβεν. Ὁ δὲ Κομεντιόλος τὰς τάξεις ἐτάραττεν, καὶ αἰτίος αὐτοῖς ἀκαταστασίας ἔγένετο. Οὕτω μὲν οὖν οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς φυγὴν ἐτρέποντο. Οἱ δὲ βάρβαροι ἀστρατήγησαν τὸν λαὸν εὐρηκότες, ἀνηλθὼς τούτους ἐφόρουν. Ὁ δὲ Κομεντιόλος ἀσχημῶς φυγὴ ἐπὶ τὰ Δριζίπερα * γίνεται: οἱ δὲ τῆς πόλεως ὑδρεὶς καὶ λίθοις βάλλοντες αὐτὸν, τοῦ ἀσπεως ἀποπέμπουσιν. Οἱ δὲ βάρβαροι ἐπὶ τὰ Δριζίπερα ἐλθόντες, τὴν τε πόλιν ἐπόρθησαν καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου ¹⁰ Ἀλεξάνδρου ἐνέπηρσαν: τὸν τε τάφον αὐτοῦ ἡργυρωμένον εὐρόντες, ἀνοσίως σκυλεύουσι. Καθυθρόνισαντες ¹¹ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος, καὶ πολλὴν ἐν τῇ θράκῃ αἰχμαλωσίαν ποιησάμενοι, ἐν ὄχλῳ λαμπρῷ (54) Ῥωμαίων ¹² κατεπαυρόμενοι. Τοῦ δὲ Κομεντιόλου ἐν τῷ Βυζαντίῳ καταλαβόντος, μέγιστος τάραχος καὶ κλύδων τῇ πόλει ἐνέσκηψεν: ὥστε φοβηθέντες βούλεσθαι τὴν Εὐρώπην καταλιπεῖν, καὶ πρὸς τὴν Ἀσίαν ἐν τῇ Χαλικεδόνι μετοικισθῆναι. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὰ τε ἐξουσίαι ἀναλαβὼν, καὶ ὀπλιτικὸν συλλεξάμενος ὄμιλον, τὰ Μακρὰ διεφρούρησε τείχη. Οἱ δὲ δῆμοι τὴν πόλιν ἐφύλατταν: καὶ ἡ σύγκλητος παρήγει τὸν βασιλέα πρὸς αὐτὸν ¹³ Χαγάνον ἐκπέμψαι. Ὁ δὲ θεὸς τὴν ἐκδήκῃσιν τοῦ μάρτυρος Ἀλεξάνδρου ποιούμενος, λοιμικὴν νόσον τοῖς βαρβάροις ἐπέμψεν: καὶ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐπὶ τοὺς τοῦ Χαγάνου διὰ πυρὸς καὶ βουδῶνος ἀπέκτεινε σὺν πολλοῖς ἄλλοις ¹⁴ ὅχλοις: ὥστε ἀντὶ χαρᾶς ἐπινικίου καὶ παιάνων καὶ ᾠδῶν θρήνων ¹⁵ καὶ δάκρυα καὶ κένθη ἀπαρηγόρητα ἔχειν ¹⁶ τὸν βάρβαρον. Ἡ δὲ σύγκλητος παρεκάλει τὸν Καίσαρα τὸν βάρβαρον πρὸς αὐτὸν ¹⁷ εἰς τὰ Δριζίπερα (55), ὅστις λόγος

VARIAE LECTIONES.

* ἐπὶ Μυσ. A, ἐπὶ τὴν M. vulg. * τὸ add. ex A. * ἀκαταστασίας om. A b c. * οἱ add. ex A. * Δριζίπερα A ubique, Δριζίπερα vulg. ¹⁰ τοῦ ἁγίου Ἀλ. a. ¹¹ καθυθρόνισαντες A, καθυθρόνισαντες vulg. ¹² ἐν ὄχλῳ τῷ λαμπρῷ Ῥωμαίων A c. ¹³ παρήγει τὸν βασιλέα πρὸς αὐτὸν X. A, παρήγει πρὸς τὸν X. πρὸς αὐτὸν vulg. ¹⁴ σὺν πολλοῖς ἄλλοις A, σὺν πολλ. καὶ ἄλλ. vulg. ¹⁵ θρήνων A, θρήνων vulg. ¹⁶ ἔχειν εἶχον A, εἶχον vulg. ¹⁷ τὸν Καίσαρα πρὸς αὐτὸν A, sed uomen legati ubique omittitur, qui apud Simocatt. VII, 15, Harmato appellatur: fortasse igitur legendum est: παρεκάλει τὸν Καίσαρα πρὸς αὐτὸν τὸν Ἀομάτωνα εἰς Δριζίπερα.

JAC. GOARI NOTÆ.

(55) Habet hæc explicatus Theophyl. I, vii, c. 15, ex quo non satis apte hæc brevitate, nisi post illa verba τριάκοντα σημείων τοῦ Κομεντιόλου, hæc exciderunt, τὰς σκηνὰς συμπεσάμενος: quæ ipse interpr. bene representat. COMBERGIS.

(54) Illud, ἐν ὄχλῳ λαμπρῷ, plane vitiosum;

emenda ex Anast. et Theophy., εὐχῶν λαμπρῶς, splendide epulabantur, felici adversus Romanos successu elati, Ib.

(55) Lucus hic palam mutilatus ex Simocatta cap. 15 lib. vii interpolatur in hunc modum: Ἡ δὲ σύγκλητος παρεκάλει τὸν Καίσαρα τὸν βάρ-

ἡπίοις τὸν βάρβαρον ἐκολάκευεν ¹⁸. Ὁ δὲ βάρβαρος οὐκ ἠθούλετο τὰ δῶρα δεξασθαι, καίπερ ¹⁹ ὁρῆναι ἀσχετὸν τῶν παίδων κατέχόμενος. Ἐφάσκει δὲ πρὸς τοὺς πρέσβεις ²⁰. Κρίνει δὲ Θεὸς ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ Μαυρικίου αὐτοκράτορος· αὐτὸς γάρ τὴν εἰρήνην διέλυσεν· ἐγὼ δὲ τοὺς αἰχμαλώτους ἀποδιδῶμι αὐτῷ κατὰ φύσιν νόμισμα ἐν κομιζόμενος παρ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Μαυρίκιος οὐκ ἠνέσχετο δοῦναι· καὶ πάλιν ὁ Χαγάνος ἠτήσατο ἀνὰ ἡμίσεος ²¹. λαβεῖν κατὰ φύσιν· καὶ οὐδ' οὕτως ὁ βασιλεὺς δοῦναι κατεδέξατο, ἀλλ' οὐδὲ τεσσάρων κεράτιον λαβεῖν. Καὶ θυμωθεὶς ὁ Χαγάνος πάντας ἀπέκτεινεν, καὶ ἐπὶ τὰ ἴδια ἀνέστειξεν, πεντήκοντα χιλιάδας (36) ταῖς σπονδαῖς τοῖς Ῥωμαίοις ἐπιθείς. Καὶ τὸν Ἰστρον ποταμὸν μὴ διαβαίνειν ὠμολόγησαν (37). Ἐκ τούτου πολὺ μῖσος κατὰ Μαυρικίου (38) τοῦ βασιλέως ἐκινήθη· καὶ ἤρξαντο λοιδορίας τοῦτον βάλλειν· ὁμοίως καὶ ὁ λαὸς ²² ὃ ἐν τῇ Θράκῃ πρὸς λοιδορίαν τοῦ βασιλέως ἐκινήθη. Ὁ δὲ στρατὸς ἐντολικάριους (39) ἐπεμψεν πρὸς τὸν βασιλέα κατὰ Κορμεντιόλου ὡς πρόσδοσιαν ἐν τῷ πολέμῳ ποιήσαντος, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Φωκάς, ὅστις τῷ βασιλεὶ διαλεγόμενος βρυσερῶς ²³ τοῦτ' ἀντέλεγεν ἐν τῷ σιληντίῳ, ὥστε τινὰ τῶν πατρικίων τοῦτον ματζῶσαι ²⁴ (40), καὶ τὸν πώγωνά αὐτοῦ τλαῖν. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐ κατεδέξατο τὴν κατὰ Κορμεντιόλου ἐγκλήσιν· ἀλλὰ τοὺτους ἀπράκτους ἀπέλυσεν· διὰ τοῦτο καὶ ἡ ²⁵ ἐπιβουλὴ τοῦ βασιλέως ἀρχὴν ἔλαβεν ²⁶. Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐν Αἰγύπτῳ ἐν τῷ Νεῖλῳ ποταμῷ Μηνά τοῦ ἐπάρχου ²⁷ μετὰ λαοῦ πορευομένου ἐν τότῳ ἐπιλεγόμενῳ ²⁸ Δηλτα, ἡλίου ἀνίσχοντος, ζῶα ἀνθρωπόμορφα ἐφάνησαν ἐν τῷ ποταμῷ, ἀνὴρ τε καὶ γυνή. Καὶ ὁ μὲν ἀνὴρ εὐστερνός, καταπληκτικός τε τὴν ὄψιν, ξανθὸς τὴν κόμην, μισοπόλιος, καὶ μέχρι τῆς ὀσφύος ἐγύμνου τὴν φύσιν, καὶ πᾶσιν ἐδίδικυτο γυμνός· τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος τὸ ὕδωρ ἐκάλυπτε· τοῦτον ὁ ἐπάρχος ὄρκους ἐβάλλεν, μὴ ²⁹ καταλῦσαι τὴν θεωρίαν, πρὶν ἀπάντας ἐμφορηθῶσι τῆς

A populi multitudine exstinxit: adeo ut triumphalis lætitiæ, victoriæ pæanum, cantumque vice luctus, lacrymas atque planctus prorsus inconsolabiles receperit. Senatus itaque legatos ad Chaganum Drizipera a Cesare destinari rogabat. . . . qui officio functus blandis verbis Barbarum delinivit. Barbarus impotenti luctu ex filiorum jactura detentus, munera accipere detrectavit; tantum legatos assatur hoc pacto: Sedet Deus æquus iudex inter me et Mauricium imperatorem: ipse violandæ paci ansam dedit. Captivos tamen omnes ei reddam accepto in singula capita nummo uno. Mauricius eam pecuniæ summam deponere non tulit: quare dimidium nummum pro singulorum capite redimendo rursum postulat Chaganus; sed neque dimidium nummum, neque etiam cerialia quatuor, quæ tandem pro singulis petierat Chaganus, Mauricius solvere admisit. Eapropter Chaganus cunctos ad unum interfecit, et in propriam regionem regressus tributo, quod ex antiquis conditionibus Romani pendebant, quinquaginta millia de novo addidit. Istrum vero fluvium se non amplius trajecturus utrinque Romani et Bulgari convenere. Ex istis odium ingens in Mauricium confisatum, unde et conviciis injuriisque eum aperte proscindere, exercitus 236 quoque græci universus per Thraciam sparsus ad ludibria dirasque in eum exspuendas moveri. Exercitus itaque missos ad Mauricium contra Comentiolum decrevit, qui se ab ipso in prælio proditos quererentur. Adfuit e missis unus Phocas, qui coram Mauricio orans, audiente etiam senatu, insolentibus in eum probris invecus est: fit ut inflicis etiam colaphis, barbam illi e patriciis nonnemo vellicaverit. Porro imperator objectas Comentiolo accusationes non admisit: ac missos infecta penitus re dimisit: ex quo insidiarum in imperatorem deinceps structarum series processit.

VARIE LECTIONES.

¹⁸ ἐκολάκευεν A, ἐκολάκυσεν vulg. ¹⁹ καίπερ add. ex A. ²⁰ πρὸς τὸ πρεσβεῦν A f. ²¹ fort. ἀνὰ ἡμισυ. ²² καὶ ὁ λ. A, δὲ ὁ λ. vulg. ²³ βρυσερῶς A. ²⁴ μουντζῶσαι A. ²⁵ ἡ add. ex A. ²⁶ ἐλάμβανεν A. ²⁷ ἐπάρχῳ A, ἐπάρχῳ vulg. ²⁸ ἐπιλεγόμενῳ A, λεγομένῳ vulg. ²⁹ μὴ om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

βαρον πρεσβεῦσαι. Ὁ μὲν οὖν Ἀρμάτων εἰς τὰ Δρυζήπερα γίνεται πλήθι δώρων ἐπιπερόμενος. Ὁ δὲ Χαγάνος τὰς παρούσας τυχὰς κατόχυρόμενος, ἐθρῖναι ἀσχετὸν τὴν ἀποβολὴν τῶν υἱῶν τὴν τε δονάμεων λύμην. Δέκα δὲ ἡμέρας ἐνδιατρίψας ὁ πρέσβυς, τῷ Χαγάνῳ πρὸς λόγους οὐ γίνεται. Ἦν γὰρ τὸ πένθος ὀδυρῶδες, καὶ τὰ τῆς συμφορᾶς ἀμερόδατα. Διδοκᾶται δὲ ἡμέρᾳ εἰσάγεται ὁ πρέσβυς εἰς τὴν τοῦ βαρβαρίου σκηνήν. Ὁ μὲν οὖν πρέσβυς λόγους ἡπίοις κολακεύει τὸν βάρβαρον. Ὁ δὲ βάρβαρος οὐκ ἠθούλετο, καὶ τὰ ἐξῆς: Senatus de legalis ad Chaganum mittendis Cæsarem hortatur: qui accito Harmatonem eas partes mandat. Harmaton multis cum numeribus Drizipera venit. Chaganus præsentibus fortunæ lamentans, amissionem filiorum, pestiferumque copiaram exitium immenso dolore prosequitur. Decem diebus ibi positus, Harmaton conveniendi copiam impetrare non potuit. Erat quippe dolor vehemens, ut dixi, nec levandæ calamitatis ulla via ratione apparebat. Die duodecimo in tabernaculum introducitur, barbarumque leni ac placida

D oratione demulcet. Barbarus porro nolebat, etc.

(36) Totidem habet Anastasius, quinquaginta millia; at Theophyl., sexcenti, viginti; quæ summa longè ulnor. COMÆFIS.

(37) Reg. uti et Anast. singulari numero, consentaneæ Theophyl. qui unam excipit causam, nempe belli in Selavinis. Promisit se non transitarum Istrum. lb.

(38) Quæ sequuntur ad alteram usque de portentis narrationem apud Simocattam non exstant.

(39) Pancirolo hæc lib. viii, cap. 1; ἐντολικάριος alius ab eo qui πρέσβυς. Hic ad principes viros ab aliis æqualis conditionis mittitur; alter, quem procuratorem reddit Anastasius, a subditis ad principem deputatur, et ad dominum subiectorum preces et monita deferat: πανδάτωρ principis ad populum mandata renuntiat.

(40) Πάτζον, alapa, vocant Græci moderni. Portius μάτζον scribit; ματζόνεον, alapa percutere, posuit Anastasius.

Cæterum ad Nilum Ægypti fluvium cum Menas præfectus una cum exercitu, ad locum, qui Delta vocatur, iter faceret, sole oriente, visa sunt in flumine animalia specie humana, vir et femina. Vir rat bene compositus, pectore amplo, terribilis aspectu, fulvo crine, cui tamen inerant canes, et usque ad lumbos nudus naturam exhibebat spectandam, et nulla re lectus cunctorum oculis manifestus erat; cæteras vero corporis partes aqua obtegebat. Hunc præfectus adjuravit, ne prius e conspectu discederet, quam omnes se raro adeo exsaturassent spectaculo. Mulier et mammas habebat, et faciem levem, prolixosque crines. Ad horam itaque nonam universus exercitus animalia cum admiratione spectavit: hora vero nona scriptis enarravit.

A. C. 593. — Hierosolymorum episcopi Isacii annus primus.

Antiochiæ episcopi Anastasii annus primus.

Hoc anno mensis Martii die sexto supra vigesimum, indictione quarta, ipso sancti Paschatis die, Sophia Augusta Justinii conjux, et Constantina Mauricii pariter uxor paratam imperatori coronam pretio quovis superiorem obtulerunt. Imperator opus demiratus, ad ecclesiam proficiscitur, et in munus Deo offert: ipsique supra sanctam mensam ex triplicibus catenulis lapidibus auroque consertis appendit. Eo nuntio accepto Augustæ animo omnino consternatæ: et inter querelas et offensas Augusta Constantina cum imperatore diem solemnem egit. Imperatore vero latas a Thracicis copiis adversus Comentiolum accusationes nullius faciente, ipse Comentiolum, versus Istrum acie educta, ad Singidonem Prisco adjungitur, et cum Barbaris pacem initam 237 solvit. Ea violata Viminacium, quæ est Istri magna insula, conveniunt. Re accepta, Chaganus copias colligit, et Romanas provincias invadit: aliis vero turmis filiorum curæ commissis, Istri fluminis quæ forent vada tutanda mandavit. Romani vero tumultuariis lembis compositis trajecerunt amnem, et Prisco duce cum Chagani filio manus conserunt: Comentiolum enim infirma valetudine jactatus in insula Viminacio subliterat. Ad plures autem horas certamine protracto, cum sol occideret, e Romanis trecenti occisi, Barbarorum ad quater mille desiderati. Copiis summo mane castris eductis et in aciem ex utraque parte compositis, bellum rursus instructum, et rursus e Barbaris octies mille trucidati. Tertio pariter die in ordinem distributi ex eminentiore loco Romani

α παραδόξου ταύτης οράσεως. Ἡ δὲ γυνὴ τοὺς τε μαζοὺς εἶχεν καὶ τὴν ὄψιν λεῖαν καὶ τὴν κόμην βαθεῖαν, καὶ μέχρις ἐναντίας πῶς ³⁰ ὁ λαὸς ἐθαύμαζεν ὄρων τὰ ζῶα ταῦτα. Τῇ δὲ ἐναντὶ ὥρᾳ ἔδυσαν ἐν τῷ ποταμῷ. Ὁ δὲ Μηνᾶς ταῦτα τῷ βασιλεῖ Μαυρικίῳ γεγράφην.

A. M. 6093. — Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἰσακίου ἔτος α'.

B Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Ἀναστασίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει (41) μηνὶ Μαρτίῳ κς', ἰνδικτιῶνι δ', τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Πάσχα Σοφία Αὐγούστα ἡ γυνὴ Ἰουστίνου ὁμα Κωνσταντίνῃ γυναικὶ ³¹ Μαυρικίου στέμμα κατασκευάσασαι ὑπερτίμον τῷ βασιλεῖ προσήγαγον. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο θεασάμενος, ἀπελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ³² τῷ Θεῷ τοῦτο προσήγαγεν, καὶ ἐκρέμασεν αὐτὸ ἐπάνω τῆς ἁγίας τραπέζης διὰ τριγαλάστου ἀλυσιδίου διαλίθου καὶ χρυσοῦ. Αἱ δὲ Αὐγούσταὶ μεγάλως ἐλυπηθήσαν τοῦτο μαθεῖν. Καὶ ἐν μάχῃ (42) Κωνσταντίνα Αὐγούστα πρὸς τὸν βασιλέα τὴν εὐοχὴν ἐποίησεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς μὴ προσχῶν ³³ τὰς ἐγκλήσεις τῶν ἐν Θράκῃ (43) στρατευμάτων κατὰ Κομμεντιόλου, ὁ αὐτὸς Κομμεντιόλος ἀναλαβὼν τὸ ὀπλιτικὸν, ἔρχεται ἐπὶ τὸν Ἰστρον, καὶ ἐνοῦται τῷ Πρίσκῳ ἐν Σιγγιδόνι· καὶ λύεται ἡ πρὸς τοὺς βαρβάρους εἰρήνη. Ταύτης λυθείσης ἔρχονται εἰς τὸ Βιμηνάκιον ³⁴, ἧτις ἐστὶ νῆσος μεγάλη τοῦ Ἰστροῦ. Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ Χαγάνος, συναθροίσας τὰς αὐτοῦ δυνάμεις, ἐπὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ χωρεῖ· τοὺς δὲ τέσσαρας ³⁵ αὐτοῦ υἱοὺς, παραδοὺς ἑτέρας δυνάμεις, παρέστησε φρουρεῖν ³⁶ τὰς διαβάσεις τοῦ Ἰστροῦ. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι σχεδίας ποιήσαντες, τὸν ποταμὸν διενήξαντο, καὶ πόλεμον μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Χαγάνου συνεστήσαντο, Πρίσκου στρατηγούντος. Ὁ γὰρ Κομμεντιόλος ἀσθενήσας, εἰς τὸ Βιμηνάκιον τὴν νῆσον ἐκαθέζετο. Ἐπὶ πολλὰς δὲ ³⁷ ὥρας τοῦ πολέμου κρατήσαντος καὶ τοῦ ἡλίου δύναντος, τριακοσίων τε Ῥωμαίων ἀναιρέθωντων, χιλιάδες τέσσαρες ἐκ τῶν βαρβάρων διώλονται. Ἐωθεν ³⁸ δὲ πάλιν συντάξαντες τὰ στρατεύματα, πάλιν τοῦ πολέμου ἀπήρξαντο, καὶ πάλιν

VARIAE LECTIONES.

³⁰ ἐναντίας πῶς — τῇ δὲ om. A. ³¹ γυναικὶ Κωνσταντίνῃ τῇ γυναικὶ A f. Κωνστ. γυν. vulg. ³² ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ a. ³³ ἐν τῇ Θρ. A. ³⁴ Βιμηνάκιον A, Βιμηνάκιον vulg. ³⁵ τοὺς δὲ τέσσαρας αὐτοῦ υἱοὺς A. ³⁶ φρουρεῖν] τηρεῖν a. ³⁷ τὰς δυνάμεις τ. I. A a. ³⁸ δὲ add. ex A. ³⁹ ἔωθεν b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(41) Quod deest in Græcis codd. nostris scribit Anastasius: Mauricii decimo nono anno Bisacius Hierosolymis habetur antistes.

(42) Animi indignationem silentio admistam recentiores Græci μάχην suam appellant.

(43) Decimo octavo Mauricii anno a Simocatta hæc intelligi peracta docebunt, quæ ex eo tempestatum anni observationes subjunguntur. Quæ ex lib. viii primis 5 capitibus in annum præsentem 19 Theophanes conglobat, ipse Simocatta

æstate inennte, proindeque ab eo qui superiora continet, diverso incepta testatur ad cap. 1 calcem: Καὶ αὖθις ὁ Κομμεντιόλος γίνεται στρατηγός. Θέρους δὲ ἐπὶ τὸν ἔξω τῆς πόλεως γίνεται: et paucis interjectis, ἐν τῇ Σιγγιδόνι συνανακινουῦται τῷ Πρίσκῳ. Et rursus Comentiolum exercitus duz constituitur, ac Singidone Prisco se conjungit; atque ita ipsis fere verbis auctor concordem se exhibet.

ὁκτὼ χιλιάδας¹⁰ τῶν βαρβάρων ἀνέβλιν. Ὁμοίως A Barbaros adorti, eorum acies fundunt, ac in paludem quamdam adactos et in ejus profundum impulsos, plures aquis suffocant, inter quos etiam ipsi Chagani liberi extincti: eo successu victoriam Romani consecuti sunt præclarissimam. Chaganus majoris exercitus robore comparato, in Romanos facit impressionem, consertoque prælio, iterum Barbaros fudere Romani: fuitque hæc Romanorum victoria cunctis omnibus illustrior. Priscus porro armatorum millibus quatuor instructis, Tisum amnem transire, et hostium tentoria explorare jussit. Barbari rei gestæ penitus ignari festivum epulum celebrabant, et crapulis operam dabant. Hos Romani ex improvise adorti, ingenti clade affecerunt: cæsis enim Gepedum et aliorum Barbarorum millibus triginta, et insuper præda potiti uberrima, ad Priscum revertere. Chaganus autem exercitu restaurato ad Istrum venit: ubi commissæ pugna Barbari victi sunt, et in annis fluentis submersi: cum quibus etiam Sclavini multi periere. Vivi in potestatem Romanorum venerunt Avarum tria millia ducenti, Barbari bis mille. Chaganus vero legatos ad Mauricium misit ad captivos redimendos: Mauricius nondum accepto tam præclaræ victoriæ nuntio, Prisco scribit ut solos Barbaros redderet. Cæterum Comentiolus cum vix a languore se recepisset, in deserta Nomadum loca profectus est, ductores quærens, qui sibi viam a Trajano olim tritam indicarent. Senior autem quidam illius gnarus difficilem admodum et æspèram, cœu quæ a multis imbribus et inusitato perpetuæ hiemis rigore horresceret undique, et præruptis saxis niviumque globis quaquaversus obsideretur, prædicabat. Comentiolus, spreto 238 senis monito, viam illam capessit. Cum autem immensum plane frigus asperumque gelu ingrueret, multi ex Romanis militibus, jumentorum vero maxima pars periit: vixque Philippopolim devenit, est: ubi cum hibernarent milites Romani, Comentiolus Byzantium se contulit.

ζῶων τὰ πλεῖστα. Καὶ μόλις εἰς τὴν Φιλίππου πόλιν ἀφίκετο. Κάκεισε τῶν Ῥωμαίων παραχειμαστάντων, ὁ Κομεντιόλος εἰς Βυζάντιον ἔρχεται.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἀνὴρ τις (46) τὸ μοναχικὸν σχῆμα περιδεδλημένος καὶ ἐν ἀσκήσει διαλάμπων, σπαθίον D indutus, et continuis religiosæ vitæ exercitationibus insignis, a foro ad Chalcen usque nudatum gladium manu intentans morte gladio inferenda

VARLE LECTONES.

¹⁰ χιλιάδες vulg. ¹¹ ἐλάσαντες a. ¹² ἀπέπνιξαν A, ἐπνιξαν vulg. ¹³ τοῦ add. ex A. ¹⁴ Τίσσω A. ¹⁵ τοῦτοις — φόνον om. b. f. ¹⁶ τοῦτοις καὶ A, καὶ τοῦτοις vulg. ¹⁷ βουλόμενος a. ¹⁸ τῷ Χαγάνῳ om. a. ¹⁹ καὶ μόνον A, μόνους f. ²⁰ μόλις add. ex a. ²¹ Νόβας A a, νομάς vulg. ²² ταύτην add. ex A. ²³ δυσχερὲς εἶναι A a, δυσχερὲς ταύτην εἶναι vulg. ²⁴ ὑπὸ τῶν A, ἐτῶν vulg. ²⁵ νοτοφόρων vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(44) Placet Theophyl. lib. viii, cap. 3, κινήματα. Hostium motus explorarent: quid illi molirentur; quo spectarent illorum consilia. Etiam Anast. Explorare Barbarorum præcepit motus. Ac vere inepium, τὸ σκηνώματα. COMBESIS.

(45) Anni decimi octavi ætate inclinata hæc gesta demonstrant Simocata cap. 4 verba: Τὸν ποδηγούντα παρ' αὐτῶν ἡξίου παραλαβεῖν, ὅπως

τὴν λεγομένην Τραϊανοῦ παραδούσθαι τρίβον· ἡπείγετο γὰρ εἰς Βυζάντιον τὴν χειμέριον ὥραν ποιήσασθαι. Ab iis ducem viam, quæ Trajani dicitur, quaerit. Festinabat enim Byzantium, ut ibidem hiberna ageret. Vide notam a præsentī secundam.

(46) Anni decimi noni eventus hic apud Simocattam lib. vii, cap. 12.

imperatorem ex hominibus excessurum cunctis A praenuntiavit: similiter Herodianus Mauricio palam, quæ ipsi eventura essent, prædixit. Cæterum imperatore nudis aliquando pedibus cum universo populo per civitatem cum precibus noctu procedente, ad Carpiana forte transitum habente, e plebe quidam exciti tumultuari et in eum lapides mittere, ita ut vix ipse cum Theodosio filio incolumis evaderet, et precem expleret in Blachernis. At forte plebs hominem quemdam Mauricio similem inveniens, hunc nigri coloris sagulo indutum et corona ex alliis intexta redimitum in asinum imposuit, sedentique jocosis illudebat vocibus: *Teneram juvenulam invenit, et velut exorients Callulus in eam insiliit: ac procreavit filios instar ligneorum crepitaculorum*. Nullus tamen audent conqueri: quinimo cunctorum obturat ora. Sancte mi, o sancte, tremende et potens: ictum in ejus cranium impinge, ne amplius effusetur: et ego voti reus bove tibi maximo litabo. Imperator vero in plures ex seditiosis comprehensus suppliciiis animadvertit.

A. C. 594. — Hoc anno, mense Novembri, indicatione 5, Mauricius imperator filium filiae Germani patricii matrimonio junxit, Cyriaco patriarcha Cpoleos nuptiales coronas imponente. Januario vero mense Domitianus Melitinus episcopus imperatoris consanguineus diem extremum obiit, et a Cyriaco patriarcha ad sanctorum Apostolorum sepultus est, senatu universo funebribus honoribus memoriam ejus prosequente. Porro imperator Petrum fratrem suum Thraciæ ducem iterum re-

A μαχαίρας τεθνήξασθαι προηγόρευσεν. Ὁμοίως καὶ Ἡρωδιανὸς Μαυρικίῳ εἰς τὸ φανερὸν προανήγγειλεν τὰ τοῦτω συμβησόμενα. Τοῦ δὲ βασιλέως νυκτὶ ἀνοποδῆτου (47) λιτανεύοντος μετὰ πάσης τῆς πόλεως, παρερχομένου ἐν τοῖς Καρπιανοῖς, στασιάζουσιν ἐκ τοῦ πλήθους τινες καὶ λίθους κατὰ τοῦ βασιλέως ἐβαλλόν· ὥστε μόλις τὸν βασιλέα σὺν Θεοδοσίῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ διασωθῆναι, καὶ τὴν εὐχὴν πληρῶσαι ἐν Βλαχέρναις. Οἱ δὲ δῆμοι εὐρόντες (48) ἄνδρα προσομοιοῦντα Μαυρικίῳ, καὶ βαλόντες αὐτῷ σάγλον μαῦρον καὶ ἀπὸ σκόρδων πλέξαντες στέφανον, καὶ εἰς θνόν τοῦτον καθίσαντες, διέπειζον, λέγοντες· Ἐβήκεν τὴν δαμνίδα ἀπαλὴν, καὶ ὡς τὸ καινὸν ἀλεκτόριν (49) ταύτη ἀπεθήκεν, καὶ ἐποίησεν παιδία ὡς τὰ (50) ζυλοκούκουδα (50)· καὶ οὐδεὶς τολμᾷ λαλῆσαι, ἀλλ' ὅλους ἐζήλωσεν· ἀγῆμεν, ἄγίς, φοβερὰ καὶ δυνατὰ (51), δὲς αὐτῷ κατὰ κρατίου, ἵνα μὴ ὑπεραιρητᾷ· κἀγὼ σοὶ τὸν βούρ τὸν μέγα προσάγαγναι εἰς εὐχὴν. Πολλοὺς δὲ τούτων πιάσας, ὁ βασιλεὺς ἐτιμωρήσατο.

A. M. 6094. — Τοῦτω τῷ ἔτει μηνὶ Νοεμβρίῳ Ἰνδικτιῶνι ε' (51) ὁ βασιλεὺς Μαυρικίος Θεοδοσίον τὸν αὐτοῦ υἱὸν συνήψεν πρὸς γάμον τῇ θυγατρὶ Γερμανοῦ (52) πατρικίου στεφανώσαντος αὐτοῦς Κυριακοῦ (52) πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Τῷ δὲ Ἰανουαρίῳ μηνὶ α' Δομετιανὸς ἐπίσκοπος Μελιτινῆς, συγγενῆς τοῦ βασιλέως τέθνηκεν, καὶ ἐτάφη ἐν τοῖς ἁγίοις Ἀποστόλοις ὑπὸ Κυριακοῦ τοῦ πατριάρχου, καὶ πάσης τῆς συγκλήτου τιμῇθεὶς ἐπιτάφια. Ὁ δὲ βασιλεὺς Πέτρον τὸν ἱδιον (53) ἀδελφὸν στρα-

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁷ βαλόντες A, βάλλοντες vulg. ⁴⁸ καὶ εἰς θν. τ. καθίσαντες A, εἰς θν. τοῦτον καθίζοντες vulg. ⁴⁹ ἀλεκτόριν A f. ⁵⁰ ὡς τὰ ὅσα vulg. ⁵¹ καὶ δυνατὰ om. f. ⁵² αὐτῷ A, αὐτὸν vulg. ⁵³ Ρωμανοῦ n.

JAC. GOARI NOTE.

(47) Anno decimo seditionem istam locandam asserit Simocatta lib. viii, cap. 4 et 5; memorato quippe anno vicesimo, quo Petrus Europe dux declaratus est, confestim subjungit celebratas Theodosii (Mauricii filius hic fuit) nuptias, ac paucis ab earum solemnitate diebus interjectis, ortam CP. seditionem. Sed nec gestum aliud quidpiam totius anni decimi noni decursu Simocatæ tradit historia. Memorato quippe Comentioli CP. reditu, mox subdit: *Ἐυνεκαίδεκάτῳ ἐνιαυτῷ τῆς βασιλείας Μαυρικίου τοῦ αυτοκράτορος οὐδὲν Ρωμαίοις καὶ βαρβάροις ἐπαράθη· Ἀννο ἰμπερίῳ Μαυρικίου 19 μίλιτ Ῥωμαῖος ἴντερ ἐὶ Βαρβάρους ἄκτων.* In annum itaque decimum nonum a Theophane relata, ex Simocatæ sententia in priorem sunt referenda. Ex quibus Theophanis error ad Mauricii annos 9, 10 et 11 admissus constat, et manifesto arguitur, qui, quæ in pauciores annos, ut superius observatum, contraxit Simocatta, ipse distribuit in plures: ac subinde in unum annum huc accumulata, in duos vel tres videntur dispergenda. De Theodosii nuptiarum tempore Chron. Alexandr. a Simocatæ discordat: verum hujus eeu coætanei certius est testimonium.

(48) Nulla rei istius apud Simocatam mentio.

(49) Ita pronuntiat vulgi sermo corruptus.

(50) Ζυλοκούκουδας, habet Cedrenus; strepera et ludicra puerorum crepitacula exposui in memoratum auctorem; alii, nucleos.

(51) Eundem vicesimum Mauricii annum Theo-

dosii nuptiis celebrandis deputat Chron. Alexandr., at non mensem eundem: Februarii quippe assignat. Discordiam solvit Simocatta, qui citato superius cap. 4 laudatis nuptiis, mox sequentibus Christi nataliis festis, seditionem, quæ proinde successit, peractis initi conjugii solemnitatibus, ortam describit.

(52) Sponsos connubium contrahentes coronis redimiti Græcis sacerdotes: hinc apud eos idem στεφανώμα, quod Latinis desponsatio. Theodosius porro novo a patre introducto ritu, etiam accepta imperii corona, aliam quæ connubii rursus hic subit. Ritus hujusmodi non semel hic repetitus.

(53) In annum vicesimum quæ sequuntur reponit Simocatta lib. viii, cap. 4 et seqq. At, si quæ scribit cap. 6 in hæc verba: *Petrus Istrum petens Plastolum venit, ibique castris excitis, æstatem transigit; inveniunt autumno in Dardania latius, sive angulum vadit. Audierat siquidem, etc.*, anno decimo nono transacta putes, et quæ paulo inferius subnectantur, æstate jam proxima Mauricii certior fit Chaganum differre pugnam de industria, etc., vicesimo contigisse; alia quæ notis præcedentibus ad annum decimum nonum ex Simocatæ calculis diximus pertinere, in alium priorem annum decimum octavum erunt remittenda: et hoc pacto decem annorum gestis in annos priores revocatis, annorum duorum dissensus inter Simocatam et Theophanem ad Mauricii annos 9, 10 et 11 observatus, in concordiam poterit revocari. Solum ob-

τηγὸν κάλιν τῆς θράκης χειροτονήσας ἀπέστειλεν. Ἡγεκῶς γὰρ περὶ τοὺς καταράκτας⁵³ ἀθοικοθῆναι τὰ τῶν βαρβάρων πλήθη τὸν Ἀφῆχ (54) στρατηγὸν ἔχοντα. Ὁ δὲ Πέτρος ἀπέστειλεν πρὸς τὸν Ἀφῆχ πρεσβευτὴν περὶ⁵⁴ εἰρήνης. Ὁ δὲ Ἀφῆχ τοὺς καταράκτας ἐκ τῶν Ῥωμαίων ἐπεχειρεῖ λαβεῖν· καὶ ὁ Χαγάνος ἐπὶ τὴν Κωνσταντίαν⁵⁵ (55) ἐχώρησεν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐπὶ τὴν θράκην ἐπανάευσαν, καὶ εἰς Ἀδριανουπόλιν ἀφίκοντο. Ὁ δὲ βασιλεὺς μαθὼν ὅτι ὁ Χαγάνος κατὰ τοῦ Βυζαντίου ἐπέρχεται, γράφει τῷ Πέτρῳ εἰς τὸν Ἰστρον ὑποστρέφει. Καὶ ἀποστέλλει Βόνουσον⁵⁶ τὸν σκρίθωνα μετὰ ναυτιλίας τοῦ διαπερᾶναι τὸν λαόν. Ἀποστείλας δὲ Πέτρος Γουνδόην τὸν ὑποστράτηγόν περὶ τὸν Ἰστρον, πολλῆς αἰχμαλωσίας ἐκράτησάν· ταῦτα μαθὼν ὁ Χαγάνος τὸν Ἀφῆχ μετὰ πλῆθους ἀπέστειλεν, ὅπως τὸ τῶν ναυτῶν⁵⁷ (56) διολέσῃ ἔθνος, ὥς σύμμαχον τῶν Ῥωμαίων. Τούτου δὲ γενομένου τῶν βαρβάρων ἀπόμοιρα προσέρβη⁵⁸ τοῖς Ῥωμαίοις. Ὁ δὲ Μαυρίκιος ἐν ἐαυτῷ γενόμενος (57), καὶ εἰδὼς ὅτι οὐδὲν τὸν Θεὸν λανθάνει, ἀλλὰ πᾶσαν ἀποδίδωσιν κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ ἐπιλογισάμενος⁵⁹ τὸ σφάλμα ὃ ἐποίησεν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν, μὴ ἐξαγοράσας αὐτήν, συμφέρον⁶⁰ ἔκρινεν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ἀπολαβεῖν τὰς ἀμαρτίας⁶¹, καὶ μὴ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ ποιήσας δεήσεις ἐγγράφους, ἀπέλυσεν εἰς πάντας τοὺς⁶² πατριαρχικούς θρόνους, καὶ πᾶσας τὰς ἐκκλησίας⁶³ τὰς ὑπ' αὐτὸν⁶⁴, καὶ εἰς τὰ μοναστήρια τὰ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ εἰς τὰς λαύρας (58) χρήματα καὶ κηροὺς καὶ θυμιάματα· ὅπως εὐξώνται ὑπὲρ αὐτοῦ⁶⁵, ἵνα ἐνταῦθα ἀπολάβῃ, καὶ μὴ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι.

A nuntiatum illuc transmisit. Audierat enim Barbarorum multitudinem Apsech duce ad cataractas congregari. Petrus autem misso **239** ad Apsech legato de pace tractavit. Apsech ex adverso cataractarum locum Romanis eripere studebat, Chagano contra Cpolim expeditionem suscipiente. Itaque Romani in Thraciam reversi Adrianopolim venerunt. Verum ubi Chaganum Byzantium accedere cognovit imperator, Petro ut ad Istrum redeat, scribit. Scribonem etiam Bonosum cum navigiis militem trans flumen devehendo mittit. Petrus misso Gundue legato exercitus trans Istrum prædam captivosque innumeros ejus virtute coegit. Quod cum Chaganus rescivit, Apsech cum copiis misit ad hantaur turbam illic conficiendam, utpote qui Romanis auxiliati fuissent. Quo demum facto, portio quæ Barbaris contigerat, ad Romanos recidit. Cæterum Mauricius ad se reversus, certus Deum nihil latere, verum pro meritis cuique suis vices rependere, et attentius secum reputans, quam, non redemptis captivis, admisisset offensam, utilius sibi duxit, in hac potius vita, quam in futuro sæculo, flagitiorum poenas si exsolveret. Compositas itaque preces ac vota litteris consignata ad singulos patriarchales thronos et ecclesias eisdem subjectas, ad monasteria in desertis et Hierosolymis posita et ad lauras misit; quibus etiamnum pecuniarum, cerborum et thuris munera adjunxit: quo suis illi orationibus obtineant, ut in hac terrestri potius, quam in futuri sæculi mora operum suorum compensationem accipiat. Invisus sane

VARIE LECTIONES.

⁵³ καταράκτας A. ⁵⁴ περὶ add. A. ⁵⁵ ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν A, fort. ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ⁵⁶ Βόνουσον A. ⁵⁷ τῶν αὐτῶν I, ταυτῶν e. ⁵⁸ προσέρβη τοῖς P. A, προσέρβητο P. vulg. ⁵⁹ ἐπιλογισάμενος A, ἐπιλογισάμενος vulg. ⁶⁰ συμφέρον A, συμφέρειν vulg. ⁶¹ τὴν ἀμαρτίαν A. ⁶² τοὺς add. ex A f. ⁶³ ἐκκλησίας I, πολιτείας A. ⁶⁴ ὑπ' αὐτὸν A a e, ὑπ' αὐτῶν vulg. ⁶⁵ περὶ αὐτοῦ a.

JAC. GOARI NOTÆ.

stat quod anno vicesimo memorato cap. 4, cuncta hæc quasi ejus decursu visa referat Simocatta cap. 5, atque ipsæ Theodosii nuptiæ in annum vicesimum, cum a Chron. Alexandr. auctore, tum a Theophane repositæ, anno priorē a Simocatta celebratæ ea de causa laudantur, quod illi a Septembri anni periodum auspicentur, hic Julianum ordinem secutus a Januario cursum ejus videatur emetiri.

(54) Idem pag. 215 memoratur.

(55) Reg. Peyr., τὴν Κωνσταντινούπολιν. Simoc. Κωνσταντιόλιν. Alia plane urbs a CP. quidquid P. Goar suspicatus sit, eo deceptus quod sequitur, de Chagani adventu Byzantium. Id enim postea secutum est, ut pluribus exponit Theophyl. cap. 5, singula quæque distinguens. Τοὺς καταράκτας, Danubii sint cataractæ noti Straboni et Suidæ. COMBESIS.

(56) Male ναυτῶν ex Reg., habetque P. Goar, ac frustra ad varias lectiones recurrit. *Mittit Chaganus ad Antorum gentem (Hannicam scilicet ad Mæotidem paludem) ut tanquam Romanis faventem deleat.* De ea Jornand. et Procop. Henricus Valesius ad Menandri Excerpta fœdus in ea voce antiquiorum errores scite annotat. Justinianus in edicto fidei, inter alios titulos, Ἀντιχὸν se dicit, ad ea utique gente debellata, sive alias Romano imperio addicta: beneque monet Rader. non esse mutan-

dum τὸ, Ἀντιχὸς in Λαζικός. Id.

(57) Simocatta lib. viii, cap. 11, circa medium.

(58) *Lauræ* opponitur *monasterium*. Hoc enim cœnobitarum commune domicilium; illa anachoretarum cellas a se invicem dissitas habitantium locus. Cyrillus in Euthymii Vita Januarii 20 apud Surium: Non habebat magnus Euthymius in animo, nec cœnobium, nec omnino lauram in illo loco construere. Infra: Petrum adhortatur episcopum, ut eis parvas quasdam cellas construat, et eis templum scite adornet: et sic brevi illic lauram constituit. Inferius iterum: Gerasimus, cum maximam illic lauram, quæ non pauciores quam septuaginta anachoretas habebat, constraxisset: et præterea cœnobium in medio ejus optime collocasset, curabat, ut qui intraducebantur quidem monachi, manerent in cœnobio, et vitam monasticam exercerent; qui autem crebris et longis se laboribus exercuerant, et ad perfectionis mensuras jam pervenerant, eos, in iis quæ (laura) vocantur cellis collocans, sub hac jubebat vivere regula, ut quinque dies hebdomadæ, unusquisque in propria cella siletet, nihil gustans, quod esset esculentum, nisi panem, et aquam, et dactylos; Sabbato autem et Dominica venientes in ecclesiam, cum participarent sanctificata, cocto uterentur in cœnobio, et sumerent parum vini, etc. Alia ad pag. 423.

erat ei Philippicus ex sorore gener ob Phi litteram A a qua nomen ducebat exordium. Philippicus autem non una juramenti ratione usus, sed tum diris invocatis, tum etiam Deo in testem implorato, se in ejus obsequio purum gerere consilium, et tam ab animi lenitate, quam dolis alienam semper mentem servasse coram imperatore affirmabat. Mauricius porro continuis precibus Deum interpellans ut erga animam clementem eum experiatur, quadam nocte somno sopitus per visum imaginatus est, se astare coram imagine Servatoris, quæ ad portam æream, et turbam maximam circa se collectam: vocem vero ex magni Dei et Servatoris nostri Jesu Christi effigie prodeuntem audiri: *Produce Mauricius*: mox vero comprehensum a iudicii ministris ad porphyreticum umbilicum ibidem positum stetisse. Tum ad eum divina vox: *Ubi vis*, inquit, *tibi pro operibus retribuui*? num hic, vel in futuro sæculo? His auditis, respondet: *Humanissime Domine, iudex æquissime, hic certe potius, quam in futuro sæculo*. Illa itaque divina vox Mauricium, et ejus uxorem, liberos, et omnem ejus prosapiam Phocæ militi tradi jussit. Excitus a somno Mauricius **240** vocatum ad se accubito-rem Philippicum generum quantocius accersendum imperat. Profectus accubitor virum vocat. Ille somno excusso, conjugem etiam excitat, et salutem osculo precat: *Vale*, inquit, *conjux, nunc ultimo me vides*. Illa magna ejulatus voce ad accubito-rem exclamans: *Obtestor te*, ait, *per Deum, quidnam rei est, quod virum hac hora quærit Imperator*? Affirmat ille jusjurandis se nescium: *Tantum derepente a somno liber imperator exsurrexit, et me huc misit*. Philippicus eucharistiæ recipiendæ facultate petita, ea instructus ad imperatorem pergit. Uxor autem ejus Gordia querula, plorans, et divini numinis opem suis precibus advocans in humum projecta jacebat. Philippicus imperatoris cubiculum ingressus, ad ejus pedes provolvitur. Ad quem imperator: *Per Deum immortalem*, inquit, *ignosce quod in te peccavi. Ad hanc siquidem horam te suspectum et invisum habui*. Et accubitore secedere jussu, exsurgens e lecto ad Philippici pedes procidens, *Ignosce mihi*, subjunxit; *te namque nihil in me peccasse, certus sum*. Verum, si

quempiam inter legiones nostras Phocam nomine no-

Εσκανδαλίζετο δὲ καὶ ἡ εἰς Φιλιππικὸν τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ, ὡς εἰς τὸ φράγμα ὀνομαζόμενον. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς διαφόρως ἐπώμνυτο τῷ βασιλεῖ, ὡς καθαρός ἐστιν εἰς τὴν δουλείαν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔχει παρ' αὐτῷ λόγον ἢ δόλον. Τοῦ δὲ Μαυρικίου τὸν Θεὸν ἱκετεύοντος (59) τοῦ ἐλεηθῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἐν μιᾷ κοιμωμένου αὐτοῦ εἶδεν ὀπτασίαν, εἰς τὴν χαλκῆν πύλιν τοῦ παλατίου ἐν τῇ εἰκόνι τοῦ Σωτῆρος αὐτὸν παρεστῶτα, καὶ λαὸν παρεστῶτα αὐτῷ· καὶ φωνὴ γέγονε ἐκ τοῦ χαρακτῆρος (60) τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ λέγουσα· Δότε Μαυρίκιον· Καὶ κρατήσαντες αὐτὸν οἱ δίκης ὑπῆρέται παρέστησαν τῷ πορφυρῷ ὀμφαλίῳ τῷ ἐκείνῳ (61). Καὶ ἔφη πρὸς αὐτὸν ἡ θεία φωνή· Πού θέλεις ἀποδώσω σοι; Ὡς, ἢ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι; Ὁ δὲ ἀκούσας, ἔφη· Φιλάνθρωπε Δέσποτα, δικαιοκρίτα, ὦς μαῖλλον, ἢ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι. Καὶ ἐκέλευσεν ἡ θεία φωνὴ ἐκδοθῆναι Μαυρίκιον καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν αὐτοῦ Φωκᾷ τῷ στρατιώτῃ. Διωπνισθεὶς οὖν Μαυρίκιος καὶ καλέσας τὸν παρακοιμώμενον αὐτοῦ, ἀπέστειλε πρὸς Φιλιππικὸν τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ (62) ἐν σπουδῇ ἀγαγεῖν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα. Ἀπελθὼν δὲ ὁ παρακοιμώμενος (63) ἐκάλεσεν αὐτόν. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς καὶ προσκαλεσάμενος τὴν αὐτοῦ γυναῖκα ἠσπάσατο αὐτήν, λέγων· Σώζου, γύναι, οὐκ ἐτι με θεωρεῖς. Ἡ δὲ ἀνέκραγεν μετὰ κλαυθμοῦ φωνῇ μεγάλῃ πρὸς τὸν παρακοιμώμενον λέγουσα· Ὁρκῶ σε κατὰ τὸν Θεοῦ, τί ἐστι τὸ πρᾶγμα, δι' ὃ ζητεῖ αὐτὸν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ; Ὁ δὲ ἐπωμόσατο ἀγνοεῖν, καὶ οὐ Αἰφριδιὸν ἐξ ὕπνου ἀναστὰς ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλέ με. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς ἠτήσατο μεταλαβεῖν, καὶ οὕτως ἀπῆγε πρὸς τὸν βασιλέα. Ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ Γορδία ἐκεῖτο χυμὰ ὀδυρομένη καὶ κλαίουσα, καὶ τὸν Θεὸν ἱκετεύουσα. Εἰσελθὼν δὲ ὁ Φιλιππικὸς ἐν τῷ βασιλικῷ κοιτῶνι, ἐρρῖψεν αὐτὸν εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ βασιλεὺς λέγει αὐτῷ· Συγχώρησόν μοι διὰ τὸν Θεὸν ὅτι ἡμαρτὸν σοι. Ἔως γὰρ τοῦ νῦν ἐσκανδαλίζομαι εἰς σέ. Καὶ κελεύσας ἐξελθεῖν τὸν παρακοιμώμενον ἀναστὰς ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Φιλιππικοῦ, λέγων· Συγχώρησόν μοι ἀσφαλῶς γὰρ οἶδα ὅτι οὐδὲν ἡμαρτες εἰς ἐμέ. Ἀλλ' εἰπέ μοι, τίνα γινώσκεις ἐν τοῖς ἡμετέροις τάγμασι Φωκᾷ στρατιώτῃ; Ὁ δὲ Φιλιππικὸς ἀναλογισάμενος, λέγει αὐτῷ· Ἐγὼ γινώσκω, ὅστις πρὸ καιροῦ ὀλίγον πεμφθεὶς ἐν-

VARIE LECTIONES.

⁷⁶ καὶ ante εἰς add. ex A. ⁷⁷ εἰς τὸ φράγμα f. ⁷⁸ λόγον ἢ om. A a f. ⁷⁹ ἐν μιᾷ] fort. ἐν νυκτί. ⁸⁰ δίκην A a e. ⁸¹ ἢ μὴ ἐν A. ⁸² οὖν A, δὲ ὁ vulg. ⁸³ γύναι om. A f. ⁸⁴ ἐλθὼν A. ⁸⁵ τοῦ add. ex A. ⁸⁶ ἀναλογισάμενος A a f. αὐα λογισ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(59) A Simocatta lib. viii, cap. 11 breviter perscricta.

(60) De hac Christi imagine exstat pulchra narratio in Auctar. i. II, ubi in not., quomodo ejus violatæ religionis ergo Occidentales a Leone delecerint, Greg. II pontifice. COMBESIS.

(61) Orig. CP. : Τὸ καλούμενον μεσόμφαλον, μέσον ἐστὶ τῶν ἐντὰ λόφῳ, ἢ ὡς ἡ μία μοῖρα τῆς πύλης ἔχει τρεῖς λόφους, καὶ ἡ ἑτέρα τρεῖς λόφους, καὶ μέσον ἐστὶ τοῦτο· Medius qui vocatur umbilicus,

medius est inter septem colles : hoc est, vasis una civitatis hinc tres, inde colles alios tres habet : eorum medius est, μεσόμφαλος. Πορφυροῦν tamen ὀμφαλὸν lubens areæ metan in palatio colloco.

(62) Sororium sum; sic passim γαμβρός dicitur, non solum qui filiam duxit, sed et qui cognatam, ab uxoris cognatis. COMBESIS.

(63) Excubitorum olim comes dictus, et ad imperatoris cubile accubitor; de quo non jejune in Codinum disseruimus.

τολικάριος (64) ἐκ τοῦ στρατοῦ ἀντέλειγεν τῷ κρᾶ-
 τει σου. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔφη· Πολὺς ἐντεῦθ' ἔστιν;
 Ὁ δὲ Φιλίππικος εἶπεν· Νεώτερος, θρασύς καὶ δει-
 λός. Τότε λέγει Μαυρίκιος· Ἐὰν δειλός, καὶ φονεύς.
 Καὶ ἐξηγεῖτο τῷ Φιλίππικῳ τὴν τοῦ οὐραίου ἀποκά-
 λυψιν. Τῇ δὲ 87 νυκτὶ ἔκεινη ἐφάνη ἀστήρ ἐν τῷ οὐ-
 ρανῷ, ὃ λεγόμενος κομήτης. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ,
 ἔφθασεν καὶ ὁ ἀποσταλὴς Μαγιστρίανός πρὸς τοὺς
 ἐν τῇ ἐρήμῳ ἁγίους Πατέρας, φέρων παρ' αὐτῶν
 ἀπόκρισιν τοιαύτην 88, ὅτι Ὁ Θεὸς δεξιόμενος τὴν
 μετάνοιάν σου, σώζει τὴν ψυχὴν σου, καὶ 89 μετὰ
 ἁγίων κατατάττει σε παροικεῖ· τῆς δὲ βασιλείας
 μετὰ ἀτιμίας καὶ μετὰ κινδύνου ἐκλίπτεις.
 Ταῦτα ἀκούσας Μαυρίκιος ἐδόξαζεν μεγάλως τὸν
 Θεόν. Τῆς τοίνυν μετοπωρινῆς ἰσῆρας καταλαβού-
 σης 90 (65), καὶ Μαυρικίου βασιλέως τῷ Πέτρῳ ἐν τῇ
 τῶν Σκλαβινῶν χώρα προτάξαντος τὸν λαὸν παρα-
 χειμάσαι 91 ἀνέστησαν οἱ Ῥωμαῖοι μὴ καταδεχό-
 μενοι τοῦτο ποιεῖν, διὰ τε τὴν 92 τῶν Ἰππῶν (66)
 ταπεινώσιν, καὶ διὰ τὸ πολλὴν πραιδαν ἐπιφέρεισθαι,
 καὶ διὰ τὸ πλήθη βαρβάρων παραχεῦσθαι τῇ χώρᾳ,
 καὶ στάσιν ἐμελέτησαν. Ὁ δὲ στρατηγὸς ἀγανακτῶν
 κατὰ τοῦ λαοῦ εἰς πόρους αὐτοὺς ἐνέβαλλεν (67).
 Ἐπιπίπτουσι τοίνυν ὕετοί λαοὶ τῷ στρατῷ, καὶ
 ψῆχος πολὺ. Ὁ δὲ Πέτρος ἀπὸ εἰκοσι μιλίων τῆς
 στρατῆς (68) τὴν διατριβὴν ἐποιεῖτο. Μαυρίκιος δὲ
 τῷ Πέτρῳ ἐνώχλει 93 διὰ γραμμάτων διαπερᾶται
 τὸν Ἰστρον· καὶ τὰς χειμερινὰς ἀποτροφὰς τοῦ λαοῦ
 ἐκ τῆς τῶν Σκλαβινῶν χώρας ἀρύσασθαι, ὅπως μὴ
 δημοσίαις σιτήσεσι ἀναγκασθῇ τοῖς Ῥωμαίοις παρα-
 σκεῖσθαι. Ὁ δὲ στρατηγὸς μεταστελλόμενος τὸν
 Γουνδόην ἐφη 94· Ἄλα μοι βαρύνετα τοῦ βασιλέως
 προστάγματα ἐπὶ ἀλλοτριᾷ τῆς Ῥωμαίου χει-
 μᾶσαι προστάσσοντος 95, καὶ τὸ παρακοῦσαι χα-
 λειόν 96· καὶ τὸ ὀπακοῦσαι 97, δεινότερον. Οὐδὲν
 καλὸν τίκτει φιλαργυρία, μήτηρ δὲ πάντων τῶν
 κακῶν καθέστηκεν. Ταύτην νοσῶν ὁ ἀτοκράτωρ
 τῶν μεγίστων κακῶν αἴτιος τοῖς Ῥωμαίοις γίγεται.
 Μεταστελλόμενος δὲ τοὺς ταξίαρχας τοῦ λαοῦ, τὸν τοῦ
 βασιλέως σκοπὸν αὐτοῖς παρεδῆλυσεν. Οἱ δὲ 98 ἐφη-
 σαν, τὸν λαὸν τοῦτο 99 μὴ καταδέξασθαι. Ὁ δὲ λαὸς
 τοῦτο ἀκούσας ἐστασίασεν· καὶ οἱ ἐπίσημοι ἄρχοντες
 φυγόντες ἐξ αὐτῶν πρὸς τὸν στρατηγὸν παρεγένοντο.
 Τὰ δὲ πλήθη συναθροισθέντα προβάλλονταί, ἔξαρχον

A veris, edissere. Tum Philippicus secum aliquandiu
 cogitans : Unum, inquit, ejusmodi nominis novi,
 qui nuper missi munere apud te ab exercitu fungens
 imperio tuo verbis audacioribus sese opponebat. Ro-
 gat imperator : Cujus indolis est ac naturæ? Sub-
 infert Philippicus : Junior est adhuc, temerarius,
 et timidus. Ait Mauricius : Si timidus, eadium
 amans est et sanguinis : siquæ insomni enarra-
 tionem ad Philippicum instituit. Ea nocte astrum,
 cui nomen cometes, in cælo visum est : sequenti
 porro luce Magistrius ad sanctos eremi Patres
 delegatus, responsum istiusmodi ab eis ferens,
 rediit : Penitentiam tuam Deus approbat, et anima
 tua damnationis pœna servata, cum omni familia
 tua in sanctorum album te ascribit : imperii vero
 dignitate cum dedecore et vitæ periculo excides. His
 auditis Mauricius totis viribus laudes Deo retulit.
 Autumno igitur appetente, et Mauricio imperatore
 Petrum cum exercitu in Scлавinorum agris hibernare
 jubente, milites imperata facere detrectantes
 tumultuantur, et equos jam defatigatos, multam-
 que prædam se avehere, sparsasque per regionem
 adversariorum copias passim occurrere causati, in
 rebellionem versi sunt. Quare dux exercitus in
 rebellantes invecit duris eos laboribus subigere
 moliebatur : tunc admodum copiosi imbres, frigus-
 que ingens castris incubuit Porro Petrus ad pas-
 suum viginti millia a via remotior moram agebat.
 241 Mauricius interea per litteras etiam moleste
 jussitabat exercitum trans Istrum duci, et ex
 Scлавinorum agris annonam in hiemem ei submi-
 nistrari, ne ipse ex publico commeatum præbere
 cogeretur. Dux autem Gundui ad se vocato : Quam
 dura, inquit, imperatoris jussa, in alieno hostilique
 solo exercitum hiemare præcipientis ! parendi sane
 necessitas gravis : detrectandi difficultas major. Nil
 equidem boni atque honesti avaritia peperit ; quin-
 imo incommodorum omnium mater apud omnes
 æstimatur. Hujus contagio imperator infectus in-
 gentium malorum auctor Romanæ reipublicæ ha-
 bebatur. Convocatis subinde agminum præfectis,
 imperatoris voluntatem ipsis patefacit : qui, milites
 illam minime executores, dixere. Illa quoque
 D publice enuntiata, confestim exercitus omnis in

VARIE LECTIONES.

97 δὲ add. ex A. 98 τοιαύτην A, αὐτὴν vulg. 99 καὶ add. ex A. 90 καταλαβούσης A, καταλαβανούσης vulg. 91 προστάξαντος τὸν λαὸν παραχειμάσαι A, παραχειμάσαι χελεύσαντος vulg. 92 ἀνέστησαν A, ἀνέστησαν vulg. 93 τὴν add. ex A. 94 ἐνώχλει A, ἐπώχλει vulg. 95 ἐφη add. ex A. 96 προστάσσοντος om. A. 97 καὶ τὸ παρακοῦσαι χαλ. A a, καὶ τὸ ὀπακοῦσαι δαλν χαλ. vulg. 98 καὶ τὸ ὀπακοῦσαι A a, καὶ τὸ παρακοῦσαι vulg. 99 οἱ δὲ A, αὐτοὶ δὲ vulg. 99 τοῦτο A, τοῦτον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(64) Anno scilicet 18 Mauricii. Anastasius ubique procuratorem reddit, et est subditorum ad principem, ut P. Goar ex Pancir. COMBEFIS.

(65) Ad Simocattam cap. 8 et seqq. decerpendum reddit Theophanes.

(66) Theophyl., τῆς Ἰππου, Equis valde diminutis. COMBEFIS.

(67) Anast. in dementationem eos immisit. Forte, demetationem, ut enim Simoc. cap. 6, navigia compingebant ut trajicerent, Mauricii jussa exse-

cuturi, cum paululum remisissent ferociam : verum imbres frigusque in priorem eos mentem revocavit, et ut illic omnino hiberna ducere renuerent. Id.

(68) Theophyl., τοῦ χάρακος. Anast. viginti millibus procul ab exercitu morabatur : nec tam bona suis interpr. minus bonis commutare debuit. Forte scriptum, στρατοῦ, vel στρατοπέδου, sic multas barbaras voces peperit antiquariorum manus. Id.

rebellionem motus. Periculo subducunt se primores, et ad ducem palantes se conferunt. Quamobrem agmina in unum collecta Phocam centurionem exarchum creavere : tumque clipeo sublatum exarchum faustis acclamationibus prosecuti sunt. Ea re intellecta, Petrus fuga lapsus certiorum de omnibus fecit imperatorem. Mauricius nuntium adeo gravem atque molestum accipiens, urbariis turmis celare satagebat. Die vero secunda insequente, quo magis infortunium occultaret, certamen equestre celebravit. Tum vero Prasinorum factio in has voces erupit : *Constantinus et Domentiolus, Romanorum domine, ter auguste, sollicitant populum, ut, peccatis nostris exigentibus, furcifer rei communis administrator instituitur : Deus rerum omnium opifex adversarios et hostes universos intestinos atque ac externos citra sanguinis effusionem tibi subiciet.* Imperator ad hæc factionibus significavit : *Insanientium militum motus indecentes atque seditio nequidquam vos moveant. Tum Veneti : Deus qui te imperatorem esse iussit cunctos majestati tue armis adversantes prosternet. Si Romanus sit, qui tam ingratis tecum agit, hunc absque cædis periculo iterum servituti tue subiciet.* Illos itaque armis instructos et blandis verbis delinitos urbis mœnia cum eorum tribunis custodire iussit imperator. Filio vero imperatoris ad Calicratiam cum Germano socero venatu se exercente, ad ipsum Theodosium, ut imperium suscipiat, litteras dirigunt Romani; si nollet, vel Germanum imperatorem renuntiarios : non enim diutius posse tolerari Mauricii dominationem. Ea re comperta filium ad se advocat Mauricius : mœnium vero defensionem Comentiolo commendat. Tum Germanum una cum filio Theodosio, seu imminentium calamitatum auctorem,

Α Φωκᾶν (69) τὸν κένταρχον, καὶ ἐπὶ ἀσπίδος ἑαυτοὺς ὀψάσαντες εὐφρήμισαν ἑξάρχον. Καὶ ταῦτα ὁ Πέτρος ἀκηκούς· εἰς φυγὴν ἐτράπη, καὶ τῷ βασιλεὶ πάντα καταδῆλα ἐποίησεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὰ δυσχερῆ ταῦτα ἀκούσας, κρύπτειν αὐτὰ τῷ πληθεὶ ἐπειράτο. Δευτέρᾳ δὲ ἡμέρᾳ καὶ ἱππικὸν ἐπέτελεσεν, τὰ τῆς συμφορᾶς ἀποκρύπτων. Ὁ δὲ δῆμος τῶν Πρασίνων ἔκραζεν, λέγων· *Κωνσταντῖνος καὶ Δομεντιόλος* (70), *δύσποτα Ῥωμαίων τρισαύγουστε, τῷ οἰκείῳ σου δῆμῳ παρενοχλοῦσιν, ἵνα ὁ κρούκης διοίκησιν* (71), *εἰς ἃς ἔχομεν ἀμαρτίας.* Ὁ Θεὸς δὲ τὰ πάντα δημιουργήσας ὑποτάξει πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον ἐμφυλίῳ τε καὶ ἀλλοφύλῳ, καὶ χωρὶς ὁμμάτων. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖς δῆμοις ἐδῆλωσεν· *Μηδὲν ὑμᾶς ταραξὴν ἀλλόγων στρατιωτῶν* Β *ἀκοσμία καὶ ἀταξία. Οἱ δὲ βένετοί εἰπον· Ὁ Θεὸς ὁ καλεῖσθαι σε βασιλεῦσιν ὑποτάξει σοὶ πάντα τὸν πολεμοῦντα τὴν βασιλείαν σου. Εἰ δὲ Ῥωμαῖός ἐστιν ὁ ἀγρωμονῶν σε, εἰς δουλείαν σοὶ τοῦτον ὑποτάξει χωρὶς ὁμμάτων.* Τούτους δὲ ὁ βασιλεὺς καθοπλίσας καὶ λόγους ἥπλοισι κατενόησας, σὺν τοῖς δημάρχοις (72) φυλάττειν τὰ τεῖχη τῆς πόλεως προσέταξεν. Τοῦδε υἱοῦ τοῦ βασιλέως ἄμα Γερμανοῦ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ εἰς Καλικράτειαν (73) κυνηγετοῦντος, ἀποστέλλουσι γράμματα οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς Θεοδοσίον ἀξιούντες ὑπ' αὐτοῦ βασιλευσθαι· εἰ δὲ μὴ, καὶ Γερμανὸν προσαγορεύσαι βασιλεῖ· μηδὲ γὰρ ἔτι ἀνέχεσθαι ὑπὸ Μαυρίκιου βασιλευσθαι. Ταῦτα ὁ Μαυρίκιος μαθὼν, μεταστέλλεται τὸν υἱὸν πρὸς αὐτόν. Κομμεντιόλον δὲ τὰ τεῖχη φρουρεῖν προσέταξε. Τὸν δὲ Γερμανὸν σὺν τῷ υἱῷ Θεοδοσίου κατήειπτο τῶν συμφορῶν αἰτίων γεγενῆσθαι. Τοῦ δὲ Γερμανοῦ ἀπολογουμένου, Μαυρίκιος ἔφη· *Ὁ Γερμανὲ, δύο εἰσι τεκμήρια τῆς ὑπονομίας μου· τὰ τε ἐκ τοῦ λαοῦ πρὸς σέ γράμματα, καὶ τοῦ φεῖδεσθαι*

VARIE LECTIONES.

¹ ἀσπίδος Α, ἀσπίδα vulg. ² πάντα Α, ταῦτα vulg. ³ ἐπέτελεσεν Α, ἀπ.τ. vulg. ⁴ Δομεντιόλος Α. ⁵ τὸν πολεμοῦντα Α, τῶν πολεμοῦντων vulg. ⁶ τῇ βασιλείᾳ Α. ⁷ αὐτοῦ add. ex Α. ⁸ εἰ δὲ μὴ ὑπὸ Μαυρίκιου βασιλευσθαι add. ex Α et aliis codd. ⁹ τὸν δὲ Γ. Α, τὸν Γ. δὲ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(69) Ἐξάρχον ducem exercitus, et consilii principem et exsecutorem, necnon imperii candidatum interpretor : quamvis Phocam jam tunc imperatorem renuntiatum scribat Zonaras, Simocatta cap. 7 : Ἐξάρχον τὸν ἐκατόνταρχον Φωκᾶν προσέστησαντο. Κένταρχον vocat Theophanes, centum vironum principem.

(70) Imperatoris molestias propriis querelis augei Prasinorum factio, et ad angustias extremas redactum etiam cum Constantini et Domentiolii, quos malorum suorum credidit auctores, pernicie, sibi favere compellit. Erat autem Domentiolus, Simocatta teste libro iii, cap. 3, vir spectatissimus, et imperatori charus, atque inter primores consiliarios conspicuus : Constantinus autem cognomento Lardys, eodem scriptore lib. viii, cap. 3, vir a senatu illustrissimus, et patricia dignitate cohonestatus, et antea tributis orientalibus recipiendis (ὃν ἑπάρχον πραιτωρίων, inquit ille, εἰσέλασιν ὀνομάζειν Ῥωμαῖοι) ab imp. præpositus : quare uterque tum amicitia erga imp., tum munus quæ gerebant titulis, populo odiosi querelarum occasionem populo præstiterunt.

(71) Historia miscella : *Plēbi tuæ molestias ingerunt, ut cruces his ponantur in ea quæ habemus peccatis.* Anastasius : *Plēbi tuæ molestias et cruces ingerere disponunt in ea quæ habemus peccata.* Si quid sapio : *Constantinus et Domentiolus administrationis suæ pravitate in summam angustiam populum adduxerunt : adeo ut Phocas tyrannus cruciarius (id est, cruce dignus) et furcifer, rerum administratione in manus sumpta, cruces et tormenta nobis paret, paraphrasticè interpretor.* Legendus Simocatta cap. 7, vel certè : *Hæc res acta sunt, ut oporteat Joannem crucem Prasinæ factionis ducem curare temp.* Ὁ διοικητὴς τοῦ Πρασίνου μέρους Ἰωάννης ὁ ἐπὶ τῶν χρόνις. Chron. Alexand. ad annum 1 Phocæ.

(72) Sergium Prasinorum, Cosmam Venetæ factionis tribunos istos expressit Simoc. lib. vi, cap. 7. COMBESII.

(73) Idem Simoc. cap. 8 : *Χῶρος γὰρ πρὸ τοῦ ἁγίου οὗτος, ἵνα, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὠρικὸς locus est ante urbem, perquam, ut omnia verbo complectar, amenus ac speciosus.*

τὴν λαὸν τῆς ἀγέλας Ἰσπου τῆς νεομμένης σοι Α
εἰς τὰ προδότευα. Πάντα γὰρ διήρπασαν¹⁰, καὶ τῶν
σὼν ἐφείσαντο¹¹. Φεῖδον, Γερμανὲ, τοῦ μηκύνειν
τὸν λόγον, οὐδὲν ἡδύτερον τοῦ διὰ ξίφους τεθρά-
ναι (74). Ὁ δὲ Γερμανὸς εἰς τὴν ναὺν τῆς Θεομήτο-
ρος τῶν Κύρου¹² (75) προσέφυγεν. Καὶ ὁ βασιλεὺς
τοῦτο μαθὼν Στέφανον τὸν εὐνοῦχον ἀπέστειλεν τοῦ
ἐξαγαγεῖν τὸν Γερμανὸν τῆς ἐκκλησίας. Τοῦ δὲ
Στεφάνου (76) βιαίως ἐξαγαγεῖν τοῦτον¹³ θελήσαν-
τός, οἱ τοῦ Γερμανοῦ ὑπάσπισται ἀντικαταστάτες,
ἐξωθοῦσι τὸν Στέφανον, καὶ λαβόντες τὸν Γερμανὸν
εἰς τὴν Μεγάλῃν ἐκκλησίαν καταφεύγουσιν. Ὁ δὲ
βασιλεὺς ῥάδοις ἑμαστίγου Θεοδοσίου τὸν ἑαυτοῦ
υἱόν. Ἐφασκεν γὰρ δι' αὐτοῦ Γερμανὸν¹⁴ φυγαδεύ-
σθαι· καὶ ἀποστέλλει ἐξουσίτῳ τῷ ἐξαγαγεῖν
τῆς Μεγάλῃς ἐκκλησίας τὸν Γερμανόν. Ἐντεῦθεν
θρόλλος μέγας τῇ πόλει ἐνέσκηφεν. Ὁ δὲ Γερμανὸς
ἠθέλησεν ἐξελθεῖν, καὶ δοῦναι ἑαυτόν. Τὰ δὲ πλήθη
οὐ κατεδέξαντο, ἀλλ' ὕβρει μεγάλας τὸν βασιλέα
ἠτίμασαν¹⁵, λέγοντες· Μὴ σ' οἴοι¹⁶ δέρμα ὁ φίλων
σε, Μαυρίκιε Μαρκιανιστῆ. Οἱ τοῖνον τὰ τεῖχη
φρουροῦντες ταῦτα μαθόντες, τῆς φρουρᾶς κατή-
λησαν. Τότε οἱ τοῦ Πρασίνου μέρους τὴν οἰκίαν τοῦ
Κωνσταντίνου, τοῦ λεγομένου Λάρδου, καταφλέγου-
σιν. Ὁ δὲ Μαυρίκιος μερούσης τῆς νυκτὸς ἀποδυ-
σάμενος τὴν βασιλικὴν στολὴν, καὶ ἰδιωτικὴν περι-
βαλόμενος¹⁷, εἰς δρόμονάς, τὴν εἰσελθὼν, μετὰ τῆς
γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ καὶ Κωνσταντίνου,
ἀποδιθράσκει. Τὰ δὲ πλήθη δι' ὅλης τῆς νυκτὸς
αἰσχίσταις ὕβρει τὸν βασιλέα καθύβριζον ἐπισκω-
πτόν τε, καὶ τὸν πατριάρχῃν Κυριακόν. Αἰλαπὸς
τοῖνον γενομένου μεγάλῳ μετὰ κινδύνῳ μεγίστων
διασώζεται Ἀυτόνομος¹⁸ (77). Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ νυκτὶ
ἐπιτίθενται αὐτῷ καὶ νόσοι ἀρθρίτιδες, ἅς πολλῶν
καὶ χειραλγίας καλοῦσιν. Ἐντεῦθεν¹⁹ ἀποστέλλει
Θεοδοσίον τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πρὸς Χοσρόην²⁰ τὸν βα-
σιλέα Περσῶν μετὰ Κωνσταντίνου, ὅπως ὑπομνήσῃ²¹
τῶν ὑπὸ Μαυρίκιου γεγονότων αὐτῷ, καὶ τὴν ἀν-
τιπόδον τῆς εὐεργεσίας· προσενέμῃ τῷ υἱῷ αὐτοῦ.
Ὁ δὲ Γερμανὸς πέμπτει πρὸς Σέργιον τὸν²² δῆμαρ-
χον τοῦ Πρασίνου μέρους, ὅπως συναγωνίσῃται αὐτῷ
τοῦ βασιλεῦσαι, ὑποσχόμενος τιμῆσαι τὸ μέρος τοῦ
Πρασίνου, καὶ αὐτὸν μεγάλας ἀξίαις περιβαλεῖν.
Ὁ δὲ Σέργιος τοῖς ἐπισημοτέροις τοῦ δήμου τοῦτο
ἐθάρρηνεν. Οἱ δὲ τοῦτο οὐ κατεδέξαντο λέγοντες·

VARIE LECTIONES.

¹⁰ διήρπασαν Α, ἐφίρπασαν vulg. ¹¹ ἐφείσαντο Α, ἐφείσαν vulg. ¹² εἰς τὰ Κύρου α. ¹³ βιαίως ἐξα-
γαγεῖν τοῦτον Α, τ. ἐξ. βιαίως vulg. ¹⁴ Γερμανὸν add. ex Α. ¹⁵ ἠτίμασαν Α, ἠτίμασαν vulg. ¹⁶ οἴοι¹⁶
ἐσθλ Α f. ¹⁷ περιβαλόμενος Α, περιβαλλ. vulg. ¹⁸ αὐτόνομος Α. ¹⁹ ἐνταῦθα α. ²⁰ Χοσρόην add. ex Α.
²¹ ὑπομνήσῃ τῶν Α, ὑπομνησθῇ vulg. ²² τὸν add. ex Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(74) De Germano cui mortem comminaretur
Mauricius intellexit Theodosius ejus filius, cum
ad aram fugere monuit, ut habet Theophyl. Com-
pensis.

(75) Simocatta citatus: Τῷ ἰσρὺ τεμένει τῆς
θεομήτορος προσεπέλασεν, ὁ Κύρου, τὸν ἐπὶ Θεο-
δοσίῳ τοῦ αυτοκράτορος γεγονότα δεῖμασθαι λόγος
καθέστηχεν ἀφ' αὐτοῦ· Sacrum Deiparæ templum petit,
quod a Cyro Theodosii temporibus esse conditum,
jama non falsa predical. Item Orig. CP.

(76) Erat is eunuchus, filiorum Mauricii peda-

gogus. Simocatta cap. 8.
(77) Idem cap. 9: Μόλις ὁ Μαυρίκιος διασώζεται
ἐπὶ τὴν νεὺν Ἀυτόνομου τοῦ μάρτυρος, ὡς ἀπὸ
σταθίων ρ' καὶ γ' τῆς πόλεως Κωνσταντίνου. Mau-
ricius egre ad ædem martyris Autonomi viens era-
dit, qui locus CP. circiter 150 stadiis abest.—Cedr.,
εἰς τὴν Ἀυτόνομον· melius Ἀυτόνομου. Sic et Theo-
phyl. cap. 9: Ἐπὶ τὴν νεὺν Ἀυτόνομου τοῦ μάρ-
τυρος· Salvus evadit ad templum Autonomi marty-
ris; quod ait distare CP. 150 stadiis. COMPERIS.

gogus. Simocatta cap. 8.
(77) Idem cap. 9: Μόλις ὁ Μαυρίκιος διασώζεται
ἐπὶ τὴν νεὺν Ἀυτόνομου τοῦ μάρτυρος, ὡς ἀπὸ
σταθίων ρ' καὶ γ' τῆς πόλεως Κωνσταντίνου. Mau-
ricius egre ad ædem martyris Autonomi viens era-
dit, qui locus CP. circiter 150 stadiis abest.—Cedr.,
εἰς τὴν Ἀυτόνομον· melius Ἀυτόνομου. Sic et Theo-
phyl. cap. 9: Ἐπὶ τὴν νεὺν Ἀυτόνομου τοῦ μάρ-
τυρος· Salvus evadit ad templum Autonomi marty-
ris; quod ait distare CP. 150 stadiis. COMPERIS.

delegat, ut is sibi ad derelictum imperium obtinendum operam accomodet, factionem Prasinam multis honoribus aucturum, ipsumque insolitis dignitatibus cumulaturum pollicitus. Sergius cum factionis suæ præcipuis consilium communicat: rem vero propositam illi respuentes, *Nusquam, inquit, ea, qua fertur in Venetos propensione Germanus discedet.* Itaque Prasini Rhegium usque progressi, faustis **243** salutationibus tyrannum Phocam excipientes, ad Hebdomum accedere suadent. Phocas subinde Theodorum a secretis delegat, qui in Magnam ecclesiam ingressus audiente populo ex tabella recitavit, ac jussit, patriarcham, populi factiones, et senatum ad Hebdomum convenire. Quo demum facto, cum universi ad Hebdomum se contulissent, Cyriacus patriarcha sponsonem a tyranno exegit, qua se rectam fidem retenturum, Ecclesiamque a turbis immunem conservaturum promitteret. Porro tyrannus de eligendo in imperatorem Germano simulate consilium iniit. Cum vero Germanus dolos mentitus se recusare profiteretur, factionesque interim tyrannum repetitis vocibus promovere non desisterent, perniciēs et imperii clades imperator renuntiatur. Ita tyrannus sceptrorum dominus salutatur, calamitas felicitatis jura obtinet, et Romanorum ærumnæ ingentiores ex adversis istis exordiis erumpunt. Porro tyranni inauguratio ad Joannis Baptistæ templum peracta est. Duos vero dies ibi moratus, tertio tandem imperatorio curru vectus in regiam penetravit. Quinto insuper ab adventu die Leontiam uxorem imperiali redimivit corona, et Augustam renuntiavit. De stationum autem locis dissidentes ab invicem factiones eodem die seditionem moverunt. Quare tyrannus Alexandrum conspirationis initæ socium ad partes componendas misit. Alexander in Cosmam Venetorum tribunum manu violenter illata, audacius impulit, et contumelia prosecutus est: quod gravius ferentes Veneti: *Discede, exclamant, disce modeste agere: nondum Mauricius perii.* Tyrannus vocibus istis auditis,

A *Ὅν ἄν ποτε Γερμανὸς τῆς τῶν Βενέτων προσπαθείας ἀποστήσεται. Οἱ δὲ Πράσινοι ἐξεληθόντες εἰς τὸ Ῥήγιον μεγάλαις εὐφημαῖς ἐτίμων* ²² *τὸν τύραννον Φωκά, καὶ πείθουσιν αὐτὸν, ἐν τῷ Ἑβδόμῳ (78) παραγενέσθαι. Πέμπει τοῖνον ὁ* ²³ *Φωκάς Θεόδωρον τὸν ἀσκηρῆτις* ²⁴ *(79), καὶ εἰσελθὼν ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐπανεγνώσεν τῷ λαῷ, ὅπως ὁ πατριάρχης καὶ οἱ δῆμοι καὶ ἡ σύγκλητος ἀφίκωνται ἐν τῷ Ἑβδόμῳ. Τοῦτου* ²⁵ *τοῖνον γεγόνότος, καὶ πάντων ἐν τῷ Ἑβδόμῳ ἀφικομένων, Κυριακὸς ὁ* ²⁶ *πατριάρχης ἀπήτησεν τὸν τύραννον ὁμολογίαν περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ τοῦ ἀτάραχον φυλάξαι τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐδοξεν δὲ ὁ τύραννος τὸν Γερμανὸν εἰς βασιλεῖα προτρέπεσθαι. Τοῦ δὲ Γερμανοῦ (80) κατεργασμένου μὴ θέλειν, καὶ τῶν δῆμων εὐφρομένων τὸν τύραννον, ἀναγορεύεται τὸ κακόν· καὶ κύριος τῶν σκήπτρων ὁ τύραννος προχειρίζεται, καὶ κρατεῖ τῆς εὐδαίμονιαις ἢ συμφορᾷ, καὶ λαμβάνει τὴν ἐναρξιν τὰ μεγάλα τῶν Ῥωμαίων ἀτυχήματα. Ἡ δὲ ἀναγόρευσις τοῦ τυράννου εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἐγένετο* ²⁷. *Δύο δὲ ἡμέρας ἐν τούτῳ διατρίψας, τῇ τρίτῃ εἰς τὰ βασίλεια ἐσπλῆθεν ἐπὶ βασιλικῆς ἀμάξης καθεζόμενος. Τῇ δὲ πέμπτῃ ἡμέρᾳ Λεοντίαν* ²⁸ *τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔστειλεν Αὐγούσταν. Καταστασιάζουσι τοῖνον τὰ μέρη πρὸς ἄλληλα ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ διὰ στάσεις τόπων* ²⁹. *Ὁ δὲ τύραννος τὸν Ἀλέξανδρον τὸν συναντάρτην αὐτοῦ ἐξέπεμψεν* ³⁰ *κατευνᾶσαι τὰ μέρη. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος Κοσμᾶ τῷ τῶν Βενέτων δημάρχῳ χεῖρας ἐπιβαλὼν, ὥθησέν τε καὶ ὕβριεν. Οἱ δὲ Βένετοι ἀγανακτοῦντες, ἔκραζον· Ὑπαγε· μάθε τὴν κατὰστασιν (82), ὁ Μαυρίκιος οὐκ ἀπέθανεν. Ὁ δὲ τύραννος τοῦτον ἀκηχλῶς τῶν φωνῶν* ³¹, *ἐπὶ τὸν τοῦ Μαυρίκιου φόνον κινεῖται καὶ ἀποστείλας στρατιώτας, ἤγαγεν αὐτοὺς ἐν Χαλκηδὼνι εἰς τὸν Εὐρώπιου (84) λιμένα. Καὶ προαναγορεύεται τοῦ βασιλέως οἱ παῖδες οἱ ἄρρενες ἐπ' ὅψεσιν αὐτοῦ πάντες, ἐντεῦθεν προκολλᾶων τὸν βασιλεῖα τῇ τῶν παιδῶν σφαγῇ. Ὁ δὲ Μαυρίκιος φιλοσφῶν τῷ δυστυχίματι* ³², *τὸν ἐπὶ πάντων ἐπεκαλεῖτο Θεόν· καὶ πυκνῶς ἐφθέγγετο· Δίκαιοι εἰ, Κύριε, καὶ εὐθεῖαι* ³³ *αἱ κρίσεις σου.*

VARIE LECTIONES.

¹² ἐτίμων] εὐφύμουν a. ²² ὁ add. ex A. ²³ Ἀσκηρῆτην A b, Ἀσκηρῆτης a, Ἀσκηρῆτην f. ²⁴ τοῦτου — ἀφικομένων] ἀφικομένων δὲ vulg. ²⁵ ὁ add. ex A. ²⁶ ἐγένετο A, γέγονεν vulg. ²⁷ Λεοντίαν A. ²⁸ διάστασις τόπων A f, διάστασις τόπων a. ²⁹ ἐξέπεμψεν A, ἐπεμψεν vulg. ³⁰ τῶν φωνῶν om. A. ³¹ τῷ δυστυχίματι A, τὸ δυστύχημα vulg. ³² εὐθεῖς vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(78) Simocatta lib viii, cap. 10: Τόπος οὗτος· τοῦ ἁπλοῦς ἀπὸ σημείου ἐπὶ τὰ· *Locus ab urbe septem millibus abest.* Duo loca ejusdem nominis fuisse consilio: unum ad urbem, et πρόστατον, de quo superius pag. 67, de quo Simocatta ipse cap. 12: Πρὸς τὸ πῶτον τὸ ἀνακείμενον ἐν τῷ λεγομένῳ Ἑβδόμῳ, ὃν κάμπον Ῥωμαῖοι κατονομάζουσι· *Ad agrum urbi adjacentem (non qui millibus septem absit) loco, cui nomen Hebdomus, quem Romani campum dicunt; alium, de quo in presenti mentio.*

(79) Idem: Τὸν ἀσκηρῆτις Θεόδωρον τῶν βασιλικῶν ταχυγράφων ἀνδρὰ ἐπίσημον· *A secretis inter celeres scribas, seu actuarios imp. clarissimum.*

(80) Aliiter Theophyl. cap. 10: Προτρέπεσθαι, τοῦ Γερμανοῦ κατεργασμένου, ἐθέλειν· *Visus est*

D *Germanum hortari velle ad capessendum imperium, cum Germano illuderet. Sic certe aptius, quam ut Germanus sic ironia dicatur respuisse imperium. COMEPRIS.*

(81) Anast., *disce ordinem.* Pontanus, *rerum statum; P. Goar., disce modeste agere.* Ego, *memineris promotionis; id est, ut Phocas nostris auspiciis ac favore modo imperium adeptus sit, nuteque ejus potestas, Mauricio adhuc superstitē. Sic Polyb. Φάβιος μετὰ τὴν κατάστασιν θύσας τοῖς θεοῖς post initium magistratum diis sacrificans. Ib.*

(82) Mendosa hic omnium codd. lectio: vice Εὐτροπίου, de quo Procopius ad lib. ii *Ædif. calcem, et Anastasius correctiores.*

Γίνεται τοίνυν τῶν παίδων ὁ θάνατος τοῦ πατρὸς ἐπιτάφιον προσεπιδειξαμένου τὴν ἀρετὴν ἐν τῷ μεγέθει τῶν συμφορῶν ³⁵. Τῆς γὰρ τιθηνῆς αὐτοῦ κλεψάνης ³⁶ ἕνα τῶν βασιλικῶν μειρακίων, καὶ πρὸς σφαγὴν τὸ αὐτῆς ἐπιδούσης ³⁷ (83), ὁ Μαυρίκιος οὐ κατεδέξατο, ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἐπεζητήσεν· φασὶ δέ τινες, ὅτι τούτου σφαγέντος, γάλα σὺν τῷ αἵματι ἔρρευσεν ³⁸, ὥστε πάντας τοὺς ὀρώντας θρηνησαι δεινῶς. Οὕτω μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς καὶ μόνος ³⁹ φύσει ὑψηλότερος γεγὼνός ὑπαλλάττει ⁴⁰ τὸν βίον. Οὐ διελίπε δὲ τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν ἐξ ἑκείνου καιροῦ δυστυχήματα ποικίλα τε καὶ ἐξαισια. Ὅτε γὰρ Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τὴν εἰρήνην διέλυσεν, καὶ οἱ Ἀβάρεις ⁴¹ τὴν Θράκην διώλεσαν, καὶ ἀμφω τὰ στρατεύματα τῶν Ῥωμαίων διεφθάρσαν· ὥστε, ὀπηνίκα Ἡράκλειος ἐβασίλευσεν, ἐξέτασιν τοῦ ὀπλιτικοῦ ἐποίησατο εἰς τὸ ἀκριδές, καὶ ἐκ πάσης τῆς πληθύος τῆς εὐρεθείσης ἐπὶ τῆς τυραννίδος Μαυρικίου μετὰ Φωκά οὐχ εὗρεν περαιτέρω δύο ἀνδρῶν. Οὕτως οἱ τὸν τύραννον προστησάμενοι ἐπὶ αὐτοῦ ἀνηλώθησαν.

calamitates variae ingentesque Romanum imperium labefactare non destiterunt. Etenim Chosroes Persarum rex pacem solvit, Abares Thraciam devastaverunt : et uterque Romanus exercitus, cum in Oriente, tum in Occidente, dissipatus : ita ut cum Heraclius imperator creatus accuratam militum recensioem ageret, de universa multitudine, quæ in illa Phocæ adversus Mauricium rebellionē adfuera, duos tantum homines superstites reperiret : adeo illi ipsi, qui tyrannum evexerant, sub ipso demum ad internecionem deleti sunt.

A. M. 6095. — Ῥωμαίων βασιλεὺς Φωκά *Etoz a'*.

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Νοεμβρίῳ ἰνδικτιῶνι ⁴² ζ' (84) βασιλεύσας Φωκάς ὁ τύραννος ἀνέβλεν, ὡς προλέλεκται, Μαυρίκιον σὺν πέντε παισὶν ἀρρεσιν· καὶ τὰς τούτων κεφαλὰς ἐκέλευσε τεθῆναι ἐν Κάμπῳ ⁴³ τοῦ τριβουναλίου ἡμέρας ἱκανάς· καὶ ἐξήρχοντο οἱ τῆς πόλεως, καὶ ἐθεώρουν αὐτάς, ἕως ἐπώρρισαν. Ἀναίρεται δὲ καὶ Πέτρος (85) ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἄλλοι πολλοί. Θεοδόσιον δὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ λόγος κρατεῖ πεφευγῆναι καὶ σεσωσθαι. Ταύτην δὲ τὴν φήμην Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ᾗδξεν ἄλλοτε ⁴⁴ ἄλλως ψευδόμενος, καὶ παρ' αὐτοῦ τούτων ἔχων λέγων, καὶ προνοεῖν ὀθῆεν, ἵνα τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν παραλάβῃ· δολερῶς δὲ τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας ἐλπίζων κρατῆσαι, ὡς ἡλέγχθη πολυτρόπως, μάλιστα δὲ ἐκ τοῦ πολέμου αἰφνιδίους ⁴⁵ (86) κινήσαι, καὶ μεγάλως λυμῆνασθαι τὰ Ῥωμαϊκά. Τοῦ δὲ Φωκά πρέσβυν πρὸς αὐτὸν ἀποστελλαντος Βιλίων ⁴⁶ (87), τούτον ἐκράτησεν, καὶ εἰς φυλακὴν ἀπέθετο, μηκέτι εἰς τὰ Ῥωμαϊκά ὑποστρέψαι ⁴⁷. Γράμμασι δὲ ἀτίμοις τὸν Φωκᾶν ἀντημέβετο ⁴⁸.

de Mauricio quantocius e medio tollendo consilium init : submissosque Chalcedonem milites ad Europii portum descendere, ibique Mauricianæ familiæ stragem edere imperat. Sub imperatoris igitur ipsius oculo liberī ejus masculi quinque primo necantur : imperatoris quippe supplicium a filiorum nece tyrannus auspicabatur. Mauricius eam calamitatem sorti animo sustinens, Deum rerum omnium præsidem frequentius invocans, philosophabatur, crebroque repetebat : *Justus es, Domine, et recta judicia tua*. Filiis itaque mors illata, sepulchralem honorem patre auspicante, qui videlicet in summis ærumnis summæ virtutis speciem exhibuit. Cum enim nutrix unum ex imperatoris filiis suffurata proprium ejus loco substituisset, non est hoc passus Mauricius, sed suum requisivit. Ex jugulati pueri corpusculo lac emanasse, quidam ferunt : quod spectatoribus omnibus acerbissimas lacrymas excussit. Sicque ²⁴⁴ tandem imperator, cum lege naturæ superiorem se gessit, vitam morte commutavit. Ex illo demum tempore

A. C. 595. — Romanorum imperatoris Phocæ *innus primus*.

Hoc anno mense Novembri, indictione sexta, tyrannus Phocas occupato imperio, Mauricium cum quinque masculis liberis, ut præmisimus, occidit, eorumque capita in tribunali campo per plures dies exponi jussit. Ex urbe porro prodibant cives, et ad eorum spectacula, donec omnino *foeterent*, conveniebant. Petrus insuper Mauricii frater e medio tollitur cum aliis plurimis. Theodosium Mauricii filium fuga evasisse, et periculo superstitem vixisse rumor est. Hanc vero famam Persarum rex Chosroes variis mendaciis in id conflictis pro libito auxit : Theodosium penes se habere simulans, seque subinde procurare, ut paternum reciperet imperium : cum revera ipse de usurpando Romanorum imperio cogitaret : quemadmodum seipsum variis demum modis prodidit, bella maxime ex improviso in Romanos inferendo, eorumque ditiones sæde diripiendo. Cum vero Phocas Bilium legatum ad eum misisset, comprehensum dejecit in carcerem, nusquam deinceps in Romanam ditionem rever-

VARIE LECTIONES.

³⁵ τῆς συμφορᾶς A. ³⁶ κλεψάνης A, σκεπασάνης vulg. ³⁷ πρὸς σφαγὴν τὸ αὐτῆς ἐπιδούσης A, πρὸς φυγὴν αὐτὴν ἐπιδούσης vulg. ³⁸ ἔρρευσεν A, ἐρεῦσαι vulg. ³⁹ μόνος A, νόμον α, νόμου f, νόμῳ vulg. ⁴⁰ ὑπαλλάττει A, διαλλάττει vulg. ⁴¹ οἱ βάρβαροι A. ⁴² ἰνδικτ. οἰμ. A f. ⁴³ κάμπῳ a f. ⁴⁴ ἄλλοτε A, ἄλλοτε vulg. ⁴⁵ αἰφνιδίους A, αἰφνιδίου vulg. ⁴⁶ βιλίων A. ⁴⁷ ὑποστρέψαι A b f, ὑποστρέψαντα vulg. ⁴⁸ ἀντημέβετο A a f, ἀνταμείβεται vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(83) Theophylact. cap. 11, qui rem clarius exponit. COMBEFIS.

(84) Chronicon Alex. et appendix ad Marii Chronicon.

(85) Simocatta cap. 13, Chron. Alexand.

(86) Theodosii mortem comprobant Theophyl. cap. 13. COMBEFIS.

(87) Simocatta cap. 15, Διλιον.

surum : et litteris omnino indecoris Phocæ responsum dedit. Cæterum imperatricem Constantinam cum filiabus tribus, in domo privata, cui Leonis nomen, tyrannus inclusit.

In Alexandria porro civitate ex scriptoribus eximis quispiam vir religiosus ex festivo pervigilio nocte media domum remeans videt statuas suis basibus dilapsas in terram ferri, et Mauriciū ejusque liberos e medio sublato, et cuncta, quæ Byzantii acciderant, clara voce **245** enuntiantes audit. Visa et audita mane ad augustalem profectus enarrat. Comminatur ille nulli hæc faceret manifesta. Die vero notato et attentius observato exitum exspectavit. Nono postmodum die nuntius Mauricii eadem evulgaturus advenit, ac simul tunc demoniorum vaticinia augustalis in publicum sparsit.

Cæterum Narses Romani dux exercitus rebellionem in tyrannum movit, et Edessam occupavit. Quare Phocas Germano duci Edessam obsideat, litteris præcipit. Narses Persarum regem Chosroem ut collecto exercitu in Romanos bellum moveat scriptis sollicitat. Phocas autem Domentiolum proprium fratrem magistrum, Priscum vero comitem excubitorum instituit.

A. C. 596. — Hoc anno, mensis Decembris die septimo, indictione septima, ad solitas festorum solemnitates sparsis in populum pro consulum more annuīs processit. Rex autem Persarum Chosroes collectas copias misit in Romanos. Germanus autem eo nuntio accepto extimuit : et necessitate compulsus bello principium dedit. Illum vero eo in bello vulneratum stipatores Constantinam deduxere : victis alioqui Romanis. Mox undecimo die a vulnere accepto Germanus diem extremum obiit. Phocas porro auctis ex fœderis pacto faciendis Chagano donis, Barbaros ea ratione quietem ac pacem servaturos sperans copias omnes ex Europa in Asiam transmisit. Divisas autem turmas partim in Persas, partim in Narsetem sub Leontio eunucho et optimate ad obsidendam Edessam destinavit. Chosroe cum instructis aciebus Daras profecto,

A Κωνσταντινὰν δὲ τὴν βασιλίσαν ἅμα ταῖς τρεῖσι θυγατρῶσι ἐν οἰκίᾳ ἰδιωτικῇ, ἐπιλεγομένη ⁸⁹ τοῦ Λέοντος ⁹⁰, ὁ τυράννος κατέστησεν.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ τῇ πόλει καλλιγράφος (88) τις εὐλαθὲς ἐκ παννυχίδος (89) οἵκαδε πορευόμενος μεσοῦσης ⁹¹ τῆς νυκτὸς ὄρᾳ τοὺς ἀνδριάντας (90) ἐκ τῶν βωμῶν καθελκυθέντας, καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ λέγοντας, ἀναιρεῖσθαι Μαυρίκιον καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ἐν Βυζαντίῳ πραθέντα ⁹² συμπτώματα (91). Πρωτὰ δὲ ἀπελθὼν ὁ ἀνὴρ τῷ αὐγουσταλῷ ταῦτα ⁹³ διηγήσατο. Ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ ⁹⁴ ταῦτα κατὰδῃλα ποιῆσαι. Ἀπογραφάμενος ⁹⁵ δὲ τὴν ἡμέραν ἐκαραδόκει τὴν ἐκδασιν. Ἐνάντι δὲ ἡμέρᾳ ὁ ἄγγελος κατέλαβεν μηνύων τὴν B Μαυρικίου ἀναίρεσιν. Τότε αὐγουστάλιος τῶν δαιμόνων πρόβῳρῃσιν ἐπὶ λαοῦ ἐθρίαμβευσεν.

Ναρσῆς ὁ τῶν Ῥωμαίων γενομένος στρατηγὸς κατὰ τοῦ τυράννου ἀντήρην, καὶ τὴν Ἑδεσσαν ἐκράτησεν. Γράφει τοίνυν Φωκάς Γερμανῷ τῷ στρατηγῷ πολιορκῆσαι τὴν Ἑδεσσαν. Ὁ δὲ Ναρσῆς γράφει Χοσρόην τὸν πρὸς βασιλεῖα Περσῶν ⁹⁶ ἀθροῖσαι δυνάμεις καὶ κατὰ Ῥωμαίων συστήσασθαι πόλεμον. Ἐποίησε δὲ Φωκάς τὸν ἰδίον ἀδελφὸν Δομεντίσιον μάγιστρον, καὶ τὸν Πρίσκον κόμητα ἐξκουδιόρων.

A. M. 6096. — Τοῦτῃ τῷ ἔτει μηνὶ Δεκεμβρίῳ ζ' ἰνδικτιῶνι ζ' προσῆλθεν ⁹⁷ Φωκάς ἐν ταῖς ἑορταῖς ῥίψας ὑπατεῖαν πολλήν. Χοσρόης δὲ βασιλεὺς τῶν Περσῶν συναθροίσας δυνάμειν πολλήν κατὰ Ῥωμαίων ἐξαπέστειλεν. Ὁ δὲ Γερμανὸς ἀκούσας ἐφοβήθη, ἀναγκαζόμενος δὲ τοῦ πολέμου ἀπῆρξαστο. Τοῦ δὲ Γερμανοῦ ἐν τῷ πολέμῳ πληγέντος, οἱ ὑπασιπιστα τοῦτον διέσωσαν μέχρι Κωνσταντίνης, καὶ ἡττώνται Ῥωμαῖοι· ἐνδεκάτῃ δὲ ἡμέρᾳ καὶ ὁ Γερμανὸς ἐτελεύτησεν. Ὁ δὲ Φωκάς τὰς δυνάμεις ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἀσίαν μετέφερεν τῷ Χαγάνῳ τὰ πάντα ἐπαυθήσας, νομίζων ἡρεμεῖν τῶν βαρβάρων τὸ ἔθνος. Ταύτας δὲ διελὼν ⁹⁸ κατὰ Περσῶν ἀπέστειλεν, τὰς δὲ πρὸς τὴν πολιορκίαν Ἑδέσσης κατὰ Ναρσοῦ (92) σὺν Λεοντίῳ εὐνούχῳ καὶ μεγιστάνῳ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Χοσρόης συναθροίσας δυνάμεις ἐπὶ τὸ Δαρὰς γίνεται, Ναρσῆς δὲ ἐξελθὼν Ἑδέσσης ἐπὶ τὴν Ἱερὰπολιν ⁹⁹ κατέφυγεν ¹⁰⁰.

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ ἐπιλεγομένη A, λεγομένη vulg. ⁸⁹ τῶν Λέοντος A, ⁹⁰ μεσοῦσης τῆς A, μέσης vulg. ⁹¹ πραθέντα add. ex A. ⁹² ταῦτα A, πάντα vulg. ⁹³ μηδενὶ A, μηδὲν vulg. ⁹⁴ ἀπογραφάμενος A, γραφ. vulg. ⁹⁵ πρὸς Χοσρόην τὸν βασ. Περσ. A, πρὸς βασ. H. τὸν X. vulg. ⁹⁶ προσῆλθεν A, προσῆλθεν vulg. ⁹⁷ δὲ ἐλθὼν b, διελθὼν f, διαδιβάσας A, sed in litura : διελθὼν. ⁹⁸ Ἱερὰν πόλιν a. ⁹⁹ κατέφυγεν A, διέφυγεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(88) Idem cap. 13, ἀνὴρ τις τῶν ἐς κάλλος γραφόντων, litteras bene pingendi peritus artifex.

(89) E nocturno convivio (non matutina vigilia, prout rudis Anastasius) ob natum sibi filium marem per dies septem sumptuosius agitando. Simo-catta.

(90) Mauricii puto et liberorum; idola quoque conficio, quæ δαιμόνων scribit inferius.

(91) Explicit citatus auctor quodnam pervigilium istud fuerit, plane non sacrum, sed profanum pro septima nati pueri, quando Alexandrini totam noctem luxu ac epulis traducere solebant. Istud vero, nocturnæ visionis spectro factum accipien-

dum est, non ut re vera simulacra ita suis basibus dimota sint, in quibus nec tum consistebant, abolita Alexandriæ olim idololatria. Liqueat enim ex seq. non de aliis statuis sermonem esse quam falsorum numinum, quarum spectro ista demones prædixerint. COMBERIS.

(92) Fædo errore apud Cedr. ὑπὸ Ναρσῇ στρατηγῷ, immisit in Persas Narse duce. Imo adversus Narsen, quem ipse post paucas lineas contra fidem a Phoca combustum ait, perinde ac Theophanes. Sed moris fere interpretum, ut devorent omnia, ac neque subnotent sic male coherentia. Ib.

Ὁ δὲ Χοσρόης σὺν τοῖς Ῥωμαίοις γίνεται εἰς τὸ Ἀρξαρμούν⁶¹ (95). Καὶ φρούριον ἀπὸ ἐλέφαντος⁶² συστήσας τοῦ πολέμου ἀπέρχεται, καὶ νίκην μεγάλην ἤρατο, πολλοὺς Ῥωμαίων ζωγρήσας, οὓς καὶ ἀπέτεμεν. Τούτων οὕτω πραχθέντων ὁ Χοσρόης ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ γῆν ἐπανεξέστυεν Ζογγόη τὰς δυνάμεις καταλιπών. Τοῦτο μαθὼν ὁ Φωκάς κατὰ Λεοντίου ἐμάνη, καὶ χειροπέδαις σιδηραῖς ἀτίμως αὐτὸν ἐν Βυζαντίῳ φέρει, καὶ χειροτονεῖ στρατηγὸν Δομεντζιολόν (94) τὸν ἴδιον ἀνεψιόν, ὃν καὶ κουροπαλάτην ἐποίησεν.

A. M. 6097. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπέστειλεν Χοσρόης Καρδαρίαν καὶ Ῥουσμιάζαν, καὶ ἐπόρθησεν πολλὰς τῶν Ῥωμαίων πόλεις⁶³. Ὁ δὲ Δομεντζιολὸς λόγον δοὺς⁶⁴ τῷ Ναρσῇ καὶ ὄρκους πολλοὺς πείσας αὐτὸν μηδεμίαν ἀδικίαν περὶ τῷ Φωκᾷ ὑπομένειν, ἀπέλυσεν⁶⁵ αὐτὸν πρὸς Φωκά. Ὁ δὲ Φωκάς μὴ φυλάξας τὸν λόγον τοῦτον πυρὶ κατέκαυσεν. Ἐν λύτῃ οὖν⁶⁶ μεγάλη γεγένασιν οἱ Ῥωμαῖοι, ὅτι φόβον μέγαν εἶχεν εἰς Πέρσας ὁ Ναρσῆς, ὥστε τὰ τέκνα τῶν Περσῶν ἀκούοντα τὸ ὄνομα Ναρσοῦ τρέμειν.

A. M. 6098. — Κωνσταντίνου πόλεως ἐπισκόπου Θωμᾶ ἑτορα⁶⁷.

Τούτῳ τῷ ἔτει σχολαστικὸς εὐνούχος ἀνὴρ ἐνδοξὸς τοῦ παλατίου μεσοῦσης νυκτὸς Κωνσταντίναν τὴν δέσποιναν σὺν ταῖς τριῖσι θυγατράσιν αὐτῆς λαβὼν, εἰς τὴν Μεγάλῃν ἐκκλησίαν κατέφυγεν τῇ⁶⁸ βουλῇ Γερμανοῦ τοῦ πατριχίου ὀρεγομένου τὴν βασιλείαν. Γίνεται τοίνυν ἐν τῇ πόλει στάσις μεγάλη. Οἱ δὲ Πράσινοι ἀθροισθέντες ἐπὶ τὸν Κοχλίαν, ἐδυσφύμουν τὴν Κωνσταντίναν· ὁ δὲ Γερμανὸς τῷ δημάρχῳ τῶν Πρασίνων τάλαντον χρυσοῦ ἀπέστειλεν, ὥστε συνεργῆσαι αὐτοῖς. Τὰ δὲ πρωτεία τοῦ δήμου οὐ κατεδέξαντο τοῦτο. Ὁ δὲ τύρραννος ἐπεμψεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοὺς ἀποσπάσαι⁶⁹ τὰ γυναῖκα· ὁ δὲ πατριάρχης Κυριακὸς ἀντικαθίστατο⁷⁰ τῷ τυράννῳ, μὴ καταδεξάμενος ἐκ τοῦ ναοῦ⁷¹ ἀποσπάσαι τὰ γυναῖκα τυραννικῶς. Ὅρκοις δὲ βεβαιωθείς ὑπὸ τοῦ Φωκά, ὡς οὐκ ἀδικήσει αὐτάς, ἐξάγονται τοῦ ἁγίου τεμένους, καὶ ἐν μοναστηρίῳ ἐγκλείονται (95)· τὸν δὲ Γερμανὸν ἀποκεῖρας (96) ἐν ἱερῷσι κατέταξεν, καὶ ἐν τῷ ἴδιῳ οἴκῳ παρεφύλαττεν⁷². Τότε καὶ⁷³ Φιλίππικὸς τὴν κόμην ἐλόμενος ἱερωσύνης ἀξίαν ἔλαβεν⁷⁴, καὶ ἐν Χρυσόπολει ἐν τῷ⁷⁵ μοναστηρίῳ, ὃ ἔκτισε, διέτριβεν. Οἱ δὲ Πέρσαι ἐν τούτῳ τῷ ἔτει D

Narses Edessa profugus Hierapolim contendit. Tu vero Chosroes ad Arzamum Romanis occurrit, et elephantis castrorum in morem ordinatis, belli dat exordia, et insignem refert victoriam, captis Romanis quamplurimis, quos etiam capite multavit. His ita gestis, Chosroes Zongoi cura exercitus commissa, in propriam ditionem rediit. Eo cognito Phocas in Leontium ira invecius, ferreis manicis devinctum Byzantium adduci jubet, Domentziolo proprio nepote, quem deinde europalatem declaravit, duce exercitus instituto.

A. C. 597. — Hoc anno Chosroes Cardariga et Rusmiazia missis Romanorum urbes plurimas devastavit. Domentziolus autem verborum et jurisjurandi data Narseti fide, et mali nequidquam a Phoca passurum pollicitus, 246 virum ad Phocam Cpolim destinavit. At Phocas spreto dato fidei juramento, ipsum igne combussit. Ea res Romanis tristitiam induxit ingentem: metuebant enim Persie Narsetem adeo, ut Persarum pueri solo Narsetis nomine audito deterrerentur et exhorrescerent.

A. C. 598. — Cpoleos episcopi Thomæ annus primus.

Hoc anno scholasticus eunuchus vir in palatio clarus, Constantina imperatrice cum filiabus tribus mediæ noctis silentio educta, Germani patricii imperium ambientis consilio, ad Magnam ecclesiam confugit. Magna itaque per urbem seditio exoritur. Prasini etenim ad Cochliam collecti, diris et execrationibus Constantinam insectabantur; quamvis Germanus ad suppetias sibi ferendas eos adducturus ad Prasinorum tribunum auri talentum dono misisset, oblatum tamen factionis principes respuerunt. Quare mulierculas illas templo educendas tyrannus jussit: at patriarcha Cyriacus tyranno se opposuit, mulierculas ab ecclesia tyrannice avelli minime passus. Juramentis autem a Phoca interpositis, securus redditus nil indignum laturas, sacris septis extrahuntur, et in monasterio includuntur: Germanus autem deposita coma ad presbyterorum ordinem ejus jussu allectus et in ipsius domo custoditus est. Philippicus etiam crinibus attonsis sacerdotii dignitatem assecutus est, et Chrysopoli in monasterio a se exstructo moram egit. Cæterum D hoc anno Persæ Daras urbem cepere, Mesopotamiamque universam et Syriam excurrentes prædam

VARIÆ LECTIONES.

⁶¹ Ἀρξαρμούν A a f, Ἀρξαρμούν vulg. ⁶² ἐλεφάντων e. ⁶³ πολιτείας A. ⁶⁴ λόγον δοὺς A, λόγοις vulg. ⁶⁵ ἀπέστειλεν a. ⁶⁶ οὖν A, δὲ vulg. ⁶⁷ τῇ add. ex A. ⁶⁸ τὸ ἀποσπ. A. ⁶⁹ ἀντικαθ. A, ἀντεκαθ. vulg. ⁷⁰ ἐκ τοῦ ναοῦ add. ex A. ⁷¹ καὶ ἐν τ. ἴδ. o. παρεφ. add. ex A. ⁷² καὶ post τότε add. ex A. ⁷³ ἔλαβεν A, ἐνέβαλεν vulg. ⁷⁴ τῷ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(93) Arzanem regionem et oppidum habet Procopius duorum iter dierum a Constantina distans. *Bell. Persicæ*. lib. II.

(94) De cujus adversus Persas itinere, conflictu et periculo, Theodori Siceotæ Vita apud Surium 22 April.

(95) Chronicon Alexand. anno Phocæ primo: Κωνσταντῖνα ἡ ἀπὸ βασιλισσῶν ἰδιόθῃ ἐν μοναστηρίῳ Constantina eximperatoris in monasterium

conjecta est. Odium Prasinorum in eam ex Mauricii in Venetos affectu prodit. Simocatta.

(96) Chronicon idem in annum eundem primum: Καὶ γεγένασιν κληρικὸν Φιλίππικὸς ὁ πατριχίος, καὶ κόμης ἐξουθεσιώρων, καὶ Γερμανὸς ὁ πατριχίος πενθερὸς γεγόμενος Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ Μαυρικίου· Clerici facti sunt Philippicus patricius, et comes excubitorum, et Germanus patricius socer Theodosii filii Mauricii.

haud facile numerandam secum avexere. Patriarcha porro Cyriaco vivis erepto Thomas, diaconus et sacellarius ejusdem ecclesiae, mensis Octobris die undecimo in ejus locum sufficitur.

A. C. 599.—*Alexandriae episcopi Theodori annus primus (a).*

Hoc anno tyrannus Phocas Prisco patricio et excubitorum comiti filiam Domentiam in matrimonium locavit, celebratisque in Marinae palatio nuptiis equestre certamen agi jussit. Ab utriusque vero factionis tribunis Prisci et Domentiae **247** imagines inter alias imperatoris laureatas ad columnas quatuor erectas cum vidisset imperator ira motus est, et Theophanem Pamphilumque factionum principes accitos, nudatisque corporibus in faciem ac terram jacentes, capite truncari decernit. Protocursore etiam ad eos misso sciscitabatur, cujus consilii id attentassent. Responderunt illi: Fictiores, quod more receptum est, moliti sunt. Factionis autem grex, reliquosque populus vociferatus: *Clementissimo domino*, inquit, *multos annos*. Lineatores interrogati, cur opus hujusmodi aggressi fuissent, *Filios*, inquit, *imperatoris ab omnibus faustis acclamationibus acceptos ac ita nominatos, nos proprio consilio ita delineavimus*. Priscus autem re gesta deterritus, ab imperatoris indignatione sibi cavebat. Cuncta vero plebe veniam illis concedi crebris vocibus exclamante, Phocas delictum remisit. Ab eo itaque momento alta mente repositam offensam Priscus gerens cum Phoca sincere et ex animo rem nullam tractabat. Cæterum mulier quædam cognomento Petronia tabellarii famuli vices gerens Constantinæ ad Germanum utrinque dicta responsaque referebat. Cum autem rumor increbresceret Theodosium Mauricii filium inter vivos adhuc superesse, magnam novandarum spem rerum eo nuntio Germanus et Constantina animis fovebant. Nefaria vero Petronia quæ gerebantur tyrannæ facit manifesta.

καὶ Συρίαν, αἰχμαλωτίζων πολλὴν ποιήσαντας, ἧς οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς. Τοῦ δὲ πατριάρχου Κυριακοῦ τελευτήσαντος (97), Θωμᾶς χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ, διάκονος καὶ σακελλάριος ὢν τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, μὴν Ὀκτωβρίῳ ια'.

A. M. 6099. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Θεοδώραν ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Φωκάς ὁ τύραννος ἐξευξεν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Δομεντζίαν Πρίσκῳ τῷ πατρικίῳ καὶ κόμητι τῶν ἐξκουβιτόρων, καὶ γενομένου τοῦ γάμου ἐν τῷ παλατίῳ τῶν Μαρίνης, ἐκέλευσεν ἱππικὸν ἀγῶνισθαι. Οἱ δὲ δῆμαρχοι τῶν δύο μερῶν ἐν τοῖς τετρακίσιον σὺν τῶν βασιλικῶν λαυράτων ἔστησαν Πρίσκου καὶ Δομεντζίας λαυράτα (98). Ταῦτα ἰδὼν ὁ βασιλεὺς ἠγανάκτησεν, καὶ πέμψας ⁷⁹ τοὺς δημάρχους Θεοφάνην καὶ Πάμφιλον, καὶ στήσας αὐτοὺς γυμνοὺς εἰς τὸ στόμα, ἐκέλευσεν ἀποτιμῆσθαι αὐτοὺς. Πέμψας δὲ τὸν πρωτοκούρσορα ⁷⁸ αὐτοῦ, ἡρώτα αὐτοῦς, τίνας ἐπιτρέψαντος τοῦτο πεποιήκασι. Οἱ δὲ εἶπον, ὅτι κατὰ συνήθειαν οἱ γραμμισταὶ τοῦτο πεποιήκασι ⁷⁷. Ὁ δὲ ⁷⁸ δῆμος καὶ οἱ ὄχλοι ⁷⁹ ἔκραζον· Φιλανθρώπου δεσπότην πολλὰ τὰ ἔτη. Οἱ δὲ γραμμισταὶ (99) ἐρωτηθέντες, διὰ τί τοῦτο πεποιήκασι, ἐφθασαν, ὅτι τοῦ βασιλέως τέκνα ὀνομασθέντα ὑπὸ πάντων ἡμεῖς ἀρ' αὐτῶν τοῦτο πεποιήκαμεν. Ὁ δὲ Πρίσκος φόβῳ συνεχόμενος ⁸⁰, τὴν ἀγανάκτησιν ἐδείξατο τοῦ βασιλέως. Τῶν δὲ ὄχλων ⁸¹ κραζόντων φιλανθρωπευθῆναι αὐτοῖς, συνεχώρησεν ὁ Φωκάς. Ἐκτοτε οὖν μηνίσας ⁸² ὁ Πρίσκος οὐκ ἦν ἐν ὀρθότητι μετὰ Φωκά. Γυνὴ δὲ τις ὀνόματι Πιτρωνία γίνεται τῇ βασιλίᾳ Κωνσταντίνῃ ὡς ἀντὶ διακόνου πρὸς Γερμανὸν ἐκ Κωνσταντίνης τὰς ἀποκρίσεις ποιουμένη· τῆς δὲ φήμης πλατυνομένης Θεοδόσιον ἔζην τὸν υἱὸν τοῦ Μαυρικίου ἐλπίδας ἀγαθὰς ⁸³ ἣ τε Κωνσταντίνα καὶ ὁ Γερμανὸς εἶχεν ἐπὶ τούτῃ ⁸⁴. ἣ δὲ ἀνὸςία Πιτρωνία τῷ τυράννῳ ταῦτα κατὰδῄλα (1) πεποιήκεν Ὁ δὲ τύραννος· Κωνσταντίναν ⁸⁵ Θεοπέμπτῳ τῷ ἐπάρχῳ ⁸⁶ πρὸς βάρσσαν ἐδώκεν· ἣ δὲ βασανιζομένη Ῥωμανὸν τὸν ⁸⁷ πατρι-

VARIAE LECTIONES.

⁷⁹ πέμψας ἤγαγε τοὺς α. ⁷⁸ πρωτοκούρσορα A. ⁷⁷ πεποιήκασι A, πεποιήκαν vulg. ⁷⁸ οἱ δὲ εἶπον—πεποιήκασι om. A. ⁷⁹ ὄχλοι A, λαοὶ vulg. ⁸⁰ συνεχόμενος A, κατεχ. vulg. ⁸¹ ὄχλων A, λαῶν vulg. ⁸² μηνίσας A. ⁸³ ἀγαθὰς A, ἀγαθοὺς vulg. ⁸⁴ τούτῃ A, τούτων vulg. ⁸⁵ ταῦτα κατ. A, κατ. τ. vulg. ⁸⁶ ἐπάρχῳ A, ὑπάρχῳ vulg. ⁸⁷ τὸν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(97) Eodem anno et mense Cyriacum vita functum astipulatur Chronicon Alexandrinum: diem tamen obitus signat 29 in Sabbatum incidentem, successorisque Thomæ ordinationem Januarii 23 peractam. Cæterum Thomas iste, sacellarius, id est, *secularium et ævari patriarchici custos, et carcerum ejus curator*, idem memorato Chronico laudatur ἐπὶ τῶν χειροτονιῶν, quem cum interprete Radero ultro expetitum nusquam intelliges, sed ordinandorum examini, vel certe ordinibus ipsis a patriarcha conferendis præcipuum ministerium, cujus munus nostris ad Codinum notis explicatur. (98) Optatus: *Lauratis, et iconibus, quæ mittun-*

tur ad civitates, vel regiones, obvii adeunt populi cum cereis et incensis. Gregorius Dialogus epist. 1, ad Leonem Isaurum, τὰ λαυράτα σου κατεδέξαντο, imagines tuas exceperunt. Lauratæ ideo imagines quod imp. lauro redimitum ac triumphantem repræsentarent: de quibus plura Baronius anno 603, num. 1 et seqq., Lacerda, Meursius et alii, Pancirolus maxime in Notit. imp., cap. 24. Cur Prisci imaginem Prasini extulerint, referi Nicephorus CP. patriarcha sub Historiæ initium.

(99) Quorum munus ut apparent scenam.

(1) Horum omnium nomina mortisque supplicium refert Chronicon Alexand. ad annum Phocæ 5.

(a) Hic annus Alexandrinus ascribendus est 600; nam annum Phocæ imp. quartum cum quinto Theophanes in unum conflavit. Nescit vero errorem auctor noster usque ad annum Copronymi penultimum; quem in duos distrahens, sese demum emendat. Vide infra Dissertationem Henschenii, cap. 3. Hic iterum igitur, ut jam ab anno primo Constantini M. ad primum Joviani præstare oportuit, æræ Alexandrinæ, ut vulgarem assequamur, non anni octo, sed novem addendi erunt. Edit. Patr.

κίων γινώσκειν τὰ παρ' αὐτῶν λαλούμενα ὡμολόγη-
σεν. Οὗτος δὲ ὡς κατασχεθεὶς συγκατέθετο καὶ ὡς ἄλ-
λους εἶναι συνεργοὺς αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ τυράννου
ἐπιβουλὴν. Κατεσχέθη δὲ καὶ ὁ Θεόδωρος ὁ τῆς
Ἀνατολῆς ἑπαρχος ὡς, ὃν ὁ τυράννος ὡς βουλευτοῖς
μαστιζῶν ἀνέλειν. Ἐλπίδιον δὲ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς
πόδας κόψας τῇ πυρὶ τοῦτον παρέδωκεν, τὸν δὲ
Ῥωμανὸν ἀπεκεφάλισεν, τὴν δὲ Κωνσταντίναν σὺν
ταῖς τρισὶ θυγατρῶσιν ἐν τῇ μούρῳ ὡς Εὐρωπίου (2),
ἐνθα καὶ Μαυρίκιος ἀνῆρθε, ξίφει ἀπέτεμεν. Τὸν
Γερμανὸν δὲ καὶ τὴν, τοῦτου θυγατέρα ἐν τῇ Πρώτῃ
νῆσῳ ἰσχύματι μαχαίρας ἀπέκτεινεν. Ὁμοίως δὲ
καὶ Ἰωάννην ὡς Τζίτζαν ὡς (3) καὶ πατρικιον, καὶ
Θεοδόσιον τὸν τὴν Ἀδελουμῶν ὡς (4) περικείμενον
ἀξίαν, καὶ Ἀνδρέαν τὸν Σχομβρον ὡς (5), καὶ Δαβὶδ
τὸν χαρτοφύλακα (6) τῶν Ὀρμισδου ὡς.

Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ οἱ Πέρσαι τὸν Εὐφράτην πε-
ράσαντες, πᾶσαν τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην καὶ
Φοινίκην ἡμεκάλυψαν, πολλὴν ἄλωσιν ἐν Ῥω-
μαίοις ποιήσαντες.

A. M. 6100. — Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ Πρίσκος μὴ ὑπο-
φέρων ὡς (7) ὄρῃ τοὺς ἀδίκους φόνους καὶ
τὰ ὑπὸ Φωκᾶ γινόμενα, ἔγραψεν πρὸς Ἡράκλειον
τὸν πατρικιον καὶ στρατηγὸν Ἀφρικῆς, ὥστε ἀπο-
στελῆαι Ἡράκλειον τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ Νικήταν τὸν
υἱὸν Γρηγοῦ τοῦ πατρικίου καὶ ὑποστρατήγου (8)
αὐτοῦ, ὅπως ἐλθωσιν κατὰ τοῦ τυράννου Φωκᾶ.
ἤκουεν γὰρ μελετωμένην ἐν Ἀφρικῇ κατὰ Φωκᾶ ἀν-
ταρσίαν. ὅθεν οὐδὲ τὰ πλοῖα τῆς Ἀφρικῆς ἐν
τούτῳ τῷ χρόνῳ ἀνέβαλον. Ἀπέκτεινεν δὲ Φωκᾶς
πᾶσαν τὴν συγγένειαν Μαυρίκιου καὶ Κομνητοῦ
τὸν στρατηγὸν τῆς Θράκης, καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀν-
τιπάλους. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ θανατικὸν
καὶ κνιπία ὡς πανθὲς εἶδος. Οἱ δὲ Πέρσαι ἐξῆλθον σὺν
τῷ Καρδαρίγῃ, καὶ παρέλαβον τὴν Ἀρμενίαν καὶ
Καππαδοκίαν, καὶ πολεμήσαντες ἔτρεψαν τὰ τῶν Ῥω-
μαίων στρατεύματα καὶ παρέλαβον τὴν Γαλατίαν καὶ
τὴν Παφλαγονίαν καὶ ἤλθον μέχρι Χαλκηδόνος λυμαι-
νόμενοι ἀφειδῶς πᾶσαν ἡλικίαν. Καὶ οἱ μὲν Πέρσαι

A Quare Constantinam supplicis examinandum præ-
fecto Theopempto tyrannus commisit. Illa tormen-
torum vi compulsa Romanum patricium dictorum
ad invicem collatorum conscium ac participem fa-
cietur. Is pariter examinatus alios insuper ad insidias
tyranno parandas adjuutores sibi fuisse denuntiat.
Comprehensus est etiam Theodorus Orientis præ-
fectus, quem tyrannus taureis cæsum neci tradidit :
ad hæc Elpidium manibus et pedibus truncatum igne
absumpsit, Romano caput abscidit. Constantinam
autem cum tribus filiabus ad Europii portus aggerem,
ubi Mauricius trucidatus, gladio percussit, Germa-
numque cum ejus filia ad Proten insulam jugu'o
machæra abscisso perire jussit. Similiter Joannem
Tzitzam patricium, et Theodosium subadjuvæ di-
gnitate insignem, Andream quoque Scombrum, et
Davidem Hormisdarum palatii chartophylacem e
medio sustulit immaniter.

Eodem etiam anno Persæ Euphratem transgressi,
Syriam universam, et Palestinam, atque Phœni-
ciam populati sunt : ingentemque stragem atque
prædam in Romanorum ditione fecere.

248 A. C. 600. — Hoc anno Priscus nefarias cædes
et Phocæ perpetrata scelera ferenda non amplius ra-
tus, Heraclio patricio Africæ duci Heraclium filium,
et Gregoræ patricii legati sub eo militantis filium
nomine Nicetam, Phocæ tyrannidi sese opposituros,
ad se mittat scribit : audiebat enim adversus Pho-
cam in Africam parari seditionem, ex quo Africæ
C navigia per totum id tempus Polii non appulere.
Cæterum Phocas universos Mauricii consanguineos,
et Comentiolum Thraciæ ducem, et alios plures
erudeliter interfecit. Sub id vero tempus mortalitas
et omnium rerum penuria ingruit. Persæ vero Car-
darega ducente exercitum, expeditione suscepta,
Armeniam Cappadociamque cepere, et inito cer-
tamine Romanas prostraverunt acies, et Galatiam
Paphlagoniaque occupata, et omnibus devastatis,
nullo ætatis aut sexus habito discrimine Chalcedo-
nem usque devenere. Atque ita Persæ extra urbem
tyrannidem in Romanos exercere : Phocas interius

VARIE LECTIONES.

ὡς οὗτος δὲ A, ὁ δὲ vulg. ὡς καὶ add. ex A. ὡς ἑπαρχος A b, ὑπαρχος vulg. ὡς ὃν ὁ τύρ. hinc usque
ad pag. 259, D. omnia interciderunt in cod. A. ὡς ἐν τῷ βούλῳ e f. ὡς Ἰωάννην καὶ Τζίτζαν a, Ἰω.
Τζίτζαν f. ὡς τὴν om. b. ὡς Ἀδελουμῶν f. ὡς καὶ Ἀνδρέαν τὸν Σχομβρον a, καὶ Ἀνδρέαν τὸν Κόσμορον e,
καὶ Ἀνδρέαν τὸν Κοσμοῦρον f, καὶ Σχομβρον vulg. ὡς τῶν Ὀρμ. a. ὡς καὶ τὰ κατὰ τὰ ὑπὸ Φ. vulg.
ὡς κνιπία, σκνιπία a, σκνιπία conj. Goar.

JAC. GOARI NOTÆ.

(2) Chronicon Alexandr., εἰς τὸν μῶνον τὸν Εὐ-
τροπίου. Repono, εἰς τὸν μῶλον Εὐτροπίου. Est au-
tem μῶλος, vel μούλος, qui Italici *il molo*, Gallis *le
mole*, portus agger, qui portui nimirum nimis aperto
retundendis ultra fluctibus, et protegendis citra
illum navibus objicitur. Ut Εὐτροπίου legendum ex
dictis ad pag. 245 conjicies.

(3) Ex isto duos componit Chronicon Alexand.
cum Barb. cod., Ἰωάννην καὶ Τζίτζαν.

(4) Idem correctus, Θεοδόσιος ὁ Σουδαίου δὲ τοῦ
μαγιστροῦ, Theodosius magistri subadjuvæ, de
cujus munere Pancirolli. Not. imp. cap. 16.

(5) Chron. Alexandr. : Ἀνδρέας ὁ Ἰλλούστριος, ὁ
ἐπὶ κλην τοῦ Σχομβροῦ Andreas illustris, cognomento
Scombri. Scombrum reddidi cum Anastasio : Chro-

D nico et Anastasio favet Barb. codex.

(6) *Scribaniarum, litulorum, et chartarum custodem
existimo.* Hormisdæ porro palatium domus fuit prius
Justiniano : de qua Procopius orat. 1 de ejus ædi-
ficiis ubi de Augusto.

(7) Nicephorus patriarcha ad annum 610 exe-
cutioni mandata referens, quæ hic in consilium ad-
ducta. De Africæ porro rebellionē Chron. Alexand.
ad annum Phocæ 7.

(8) Sic bene ex Reg. edita, quidquid alii ὑπο-
στρατήγων legant. Ipse enim Gregoras Heraclii se-
nioris legatus fuit, qui et ipse filium Nicetam
adversus Phocam misit, non Nicetas ejus filius, ut
S. Niceph. sub ipsum initium historię, auctorque
pag. seq. aperte tradunt. COWPERIS.

domesticum accendebat bellum, idque crudelius, A (9) Εξω τῆς πόλεως ἐτυράνουν Ρωμαίους· ὁ δὲ Φωκάς ἐνδὸν τὰ χεῖρονα αὐτοῖς ἐποίει φονεῶν καὶ αἰχμαλωτίζων.

A. C. 601. — *Cpoleos episcopi Sergii annus primus.*

Hierosolymorum episcopi Zachariæ annus primus.

Alexandriæ episcopi Joannis annus primus.

Hoc anno seditione mota, Hebræi Antiochenses tumultuati sunt, et Anastasio magno Antiochiæ patriarcha occiso, virilia in ejus os inseruerunt, et per medias urbis vias raptatum interfecerunt, pluresque opulentiores cives submisso domibus igne absumpserunt. Bonosum autem Orientis comitem creatum et Cottonem militiæ magistrum adversus eos in aciem procedere jussit: qui copiis eductis, impetu in eos facto, quosdam interfecerunt, membris mutilaverunt alios, quos demum urbe fecerunt extorres. Porro equestribus ludis a Phoca populo datis, Prasini ei palam conviciati sunt, vociferantes: *Iterum caliculo bibisti, atque iterum senam amisisti.* Ex ejus itaque jussu Constans urbis præfectus multis extrema membra decurtavit, eaque ad circi metam suspendit: alios autem capite 249 mulctavit, et alios tandem saccis inclusos in pelagi profundum egit præcipites. At Prasini ad invicem collecti ignem prætorio subjecerunt, secretumque ac scrinia, et carceres incenderunt: adeo ut qui custodia tenebantur libertatem fuga reciperent. Iratus subinde Phocas Prasinos, ne publicis reipublicæ muneribus fungi possent, damnavit. Porro Heraclius Africæ præfectus a senatu frequenter sollicitatus, Heraclium filium classe ac militibus instruxit, ut adversus tyrannum Phocam procederet: legatus pariter ejus in præfectura Gregoras filium Nicetam armavit, et Cpolim ablegavit, iis cum Heraclio pacti conditionibus initis, ut qui alium præveniret, et tyrannum devinceret, is imperium consequeretur.

Eodem etiam anno adeo vehemens frigus desæviit, ut mare gelu concrederet, ex quo pisces innumeri ad littus mortui projecti. Sub id tempus

VARIE LECTIONES.

¹ Κόττανα a, Κοτταζαν f. ² ἀπέλεκες] ἀπόλεσε a, fori. ἀπώλεσε. ³ fort. Κώνσταντα. ⁴ εἰς τὴν ἀγορὰν b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(9) Historiam ab hac sententia Nicephorus au-

spicatur.

(10) Chronicon Alexandr. ad annum Phocæ 8.

(11) Qui arripiendæ tyrannidis adjuutores fuerant. Nicephorus CP. ad annum 610, Petavius in notis.

(12) *Calix*, Miscella, *gabbata*. Recentioribus est *poculum* sine fulcro, vel etiam *paropsis*. Τὸ ἀπέλεκες in Vat. 1 pariter lectum recentioris Græciæ corrupta dictio est, vice ἀπώλεκες.

(13) Locum incendiū alterum assignat Nicephorus CP. περὶ τὴν Καισαρίαν. Prætorium CP. seu præfecti urbis ac quietis publicæ curatoris domus, necnon e plebe facinorosorum custodia primo seditionis impetui semper objectum.

(14) De variis secretis abunde Meursius, quid illud sit, non exponit. Nicetas in Alexio Manuelis f., δικαιοδοτικός θρόνος, tribunal quo jus quodcumque exercetur.

(15) *Origines* CP. : Εὐρὼν τὰς φυλακάς ὁ ἅγιος

(9) Εξω τῆς πόλεως ἐτυράνουν Ρωμαίους· ὁ δὲ Φωκάς ἐνδὸν τὰ χεῖρονα αὐτοῖς ἐποίει φονεῶν καὶ αἰχμαλωτίζων.

A. M. 6101. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Σεργίου ἔτος α'.*

Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ζαχαρίου ἔτος α'.

Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Ἰωάννου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἀστατήσαντες οἱ Ἀντιοχείς Ἑβραῖοι στάσιν ἐποίησαντο κατὰ Χριστιανῶν, καὶ ἀποσφάζουσιν Ἀναστάσιον (10) τὸν μέγαν πατριάρχην Ἀντιοχείας, βαλόντες τὴν φύσιν αὐτοῦ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· καὶ μετὰ τοῦτο σύραντες αὐτὸν ἐπὶ τὴν μέσσην ἐφένουσιν, καὶ πολλοὺς κτητῶρων, καὶ ἑκαύσαν αὐτούς. Ὁ δὲ Φωκάς ἐποίησεν κόμητα Ἀνατολῆς Βόνοςον καὶ Κόττονα ¹ στρατηλάτην, καὶ ἀπέστειλεν αὐτούς κατ' αὐτῶν. Ἐπισυνάξαντες δὲ στρατεύματα ἐπῆλθον αὐτοῖς, καὶ ἐφένουσιν πολλοὺς, καὶ ἡκρωτηρίασαν, καὶ τῆς πόλεως ἐξέβριψαν. Ὁ δὲ Φωκάς ἐποίησεν ἱππικὸν, καὶ οἱ Πράσινοι ὕβρισαν αὐτὸν (11), λέγοντες· *Πάλλιν εἰς τὸν καυκον* (12) *ἐπείες· πάλιν τὸν τοῦρ ἀπέλεκες* ²· καὶ ἐπέτρεψεν Κώνσταν ³ τὸν ὑπαρχον τῆς πόλεως, καὶ πολλοὺς ἡκρωτηρίασεν, καὶ τὰ μέλη αὐτῶν ἐν τῇ σπενδόνη ⁴ ἐκρέμασεν, ἄλλους δὲ ἀπεκεφάλισεν, καὶ ἐτέρους ἐν σάκκοις βαλὼν ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπέβριψεν. Πορεύθεντες δὲ οἱ Πράσινοι ἔβαλον πῦρ εἰς τὸ πραιτώριον (13), καὶ ἑκαύσαν τὸ σκερétον (14) καὶ τὰ σκερίνια καὶ τὰς φυλακάς (15). Καὶ ἐλθόντες εἰ ἐν ταῖς φυλακαῖς ἐφυγον. Καὶ θυμωθεὶς ὁ Φωκάς ἐκέλευσεν τοὺς Πράσινοὺς μηκέτι πολιτεύεσθαι. Ἡράκλειος δὲ στρατηγὸς Ἀφρικῆς ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῆς συγκλήτου, ἐξώλεσεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἡράκλειον τοῦ ἀπολύσαι κατὰ Φωκά τοῦ τυράννου· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ὑποστράτηγος αὐτοῦ Γρηγοράς ἀπέλυσεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νικήταν στοιχήσαντες (16), ἵνα ὅστις προλάβοι καὶ νικήσῃ τὸν τύραννον, βασιλεύσῃ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει γέγονε χειμὼν μέγας πάνυ, ὥστε παγῶσαι τὴν θάλασσαν· ἐν οἷς καὶ ἰχθὺς πολλὸς ἐξεβρίβη. Τότε Φωκάς Μακρόβιον τὸν Σκριβωνα

D Κωνσταντῖνος εἰς τὸ στρατῆγιον, ἐκείσε ἐφρούρει καὶ αὐτὸς τοὺς τιμωρουμένους. Διήρκεσε δὲ χρόνους σπγ' μέχρι τῆς βασιλείας Φωκά τοῦ Καππάδοκος· Cum invenisset S. Constantinus carceres ad strategium positos, ibi pariter facinorosos delinibat. Perseveravit autem locus adusque Phocæ Cappadociæ tempora. De prætorio eodem : Τὸ δὲ νῦν πραιτώριον οἶκος πατρικίας χήρας ὀνόματι Μάρκας. Διὰ δὲ τὸ εἶναι πνιγερὰς τὰς φυλακάς, καὶ ζοφώδεις, καὶ πληρεῖς δυσωδίας πάσης, καὶ μὴ ὑποφέρειν τοὺς ἐκεῖσε ἐγκυκλεισμένους, ἔδωκεν αὐτὸν εἰς μισθὸν Φωκά τῷ βασιλεῖ· καὶ ἐποίησεν αὐτὰ φυλακὴν Ἡράκλειος, καὶ οἱ καθέξῃ· Quod nunc est prætorium patricia viduæ Marcæ nomine domus exstitit : quod vero carceres arcti, tenebrosi et fetore squalidi essent, nec eos ferre possent in vincula conjecti, dato pretio Phocæ concessi sunt. Heraclius porro et successores novum carcerem construxerunt.

(16) Ita convenisse testatur Nicephorus CP. Petavius conjecturas in adversum promitt.

ἐκέλευσεν τοξευθῆναι εἰς τὴν ἀγραραίαν καὶ εἰς τὸ καστέλλιν τῶν Θεοδοσιανῶν ἐν τῷ Ἑβδόμῳ κρεμασθέντα εἰς τὸ κοντάριν εἰς ὃ γυμνάζονται οἱ τύρωνες ἀποβάνειν, ὡς συγγνώσαντα τῇ ἐπιβουλῇ αὐτοῦ. Θεόδωρος γὰρ ὁ ὑπαρχος Καππαδόχης καὶ Ἐλπίδιος ὁ ἐπάνω τοῦ ἀρμαμέντου (17), καὶ ἕτεροι διάφοροι ἐπιβουλήν ἐποίησαν ἀνελεῖν ἐπὶ ἰκποδρομίῳ τὸν Φωκᾶν. Καὶ ποιήσας ἀριστον Θεόδωρος ὁ ὑπαρχος τῶν πραιτωρίων ἤρξατο ἐπιφαίνειν αὐτοῖς τὸν ἑαυτοῦ σκοπόν. Συνέβη δὲ ἐκεῖ εὐρεθῆναι Ἀναστάσιον κόμητα τῶν λαγγιτιῶνων. Τοῦ ἀρίστου οὖν γυμνομένου καὶ ἐξηγουμένου τὰ τῆς ἐπιβουλῆς μετεμλήθη ὁ Ἀναστάσιος εὐρεθείς ἐκεῖ, καὶ οὐκ εἶπεν τὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ, ἀλλ' ἐσιώπη. Ὁ δὲ Ἐλπίδιος ἐπέμνε λέγων· Ὁὐ θέλεις, ἴνα ἐν ὧν καθήται ἐν τῷ σέντῳ (18) ἐπὶ ἰκποδρομίας πύσω αὐτόν, καὶ ἐκκορακίσω τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ οὕτως αὐτὸν ἀποκτείνω; καὶ ὑπέσχετο δίδόναι αὐτοῖς ἄρματα. Γνωσθέντος δὲ τοῦ πράγματος ἐκ διαβολῆς Ἀναστασίου τῷ Φωκᾷ, ἐκέλευσε τὸν ὑπαρχον καὶ τὸν Ἐλπίδιον καὶ τοὺς ἀρχοντας ἔγνωκτας τὴν ἐπιβουλήν· ἐξετασθῆναι μετὰ πάσης ἀκριβείας. Ἐξετασθέντων δὲ αὐτῶν κατέθεντο τὰ τῆς ἐπιβουλῆς· καὶ οἱ τὸν Θεόδωρον ἐβούλοντο ποιῆσαι βασιλεῖα. Ὁ δὲ Φωκᾶς ἐκέλευσεν ἀποκτεφαισθῆναι Θεόδωρον καὶ Ἐλπίδιον καὶ Ἀναστάσιον καὶ πάντας τοὺς ἔγνωκτας τὴν ἐπιβουλήν αὐτοῦ.

A. M. 6102. — *Ρωμαίων βασιλέως Ἡρακλείου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ὁ Ἰνδικτιῶν ιδ' (19) ἦκεν ὁ Ἡράκλειος ἀπὸ Ἀφρικῆς φέρων πλοῖα καστέλλωμένα (20), ἔχοντα ἐν τοῖς καταρτίοις· κιβώτια, καὶ εἰκόνας (21) τῆς Θεομήτορος, καθὰ καὶ ὁ Πισίδιος Γεώργιος (22) λέγει, καὶ στρατὸν πολλόν· ἀπὸ Ἀφρικῆς καὶ Μαυριτανίας· ὁμοίως καὶ ὁ Νικήτας υἱὸς Γρηγοῦρά τοῦ πατρικίου ἀπὸ

A Phocas Macrobius Scribonem in foro sagittis confodi, et ad castellam Theodosianorum in Hedomo ex hasta, ad quam tyrones exercebantur, suspendit, et mortem oppetere jussit: qui nimirum conjurationis in se conflatae conscius fuisset. Theodorus enim Cappadox praefectus, et Elpidius armamentarii praepositus, varique alii consilium inierunt de occidendo Phoca cum in circo sederet. Ad epulum autem (cui Anastasium largitionum comitem adesse contigit) vocatis, Theodorus praetoriorum praefectus, mentem eis aperire coepit. Mensis itaque remotis, et conjurationis ordine inter convivas recensito, Anastasius auditor data fidei poenitens, quae corde tegeret, non explicuit, sed silentio occultavit. Interim Elpidius propositi tenax subinfert: Num vultis, ut dum throno insidet, in circo eum comprehendam, et eruis e capite oculis, ita demum interficiam? arma vero eis suppetere insuper pollicitus est. Phocas autem tota conjurationis serie ab Anastasio revelata, praefectum, et Elpidium reliquosque optimates ejus participes, adhibitibus cruciatibus diligenter examinari edixit. Qui inter tormenta conspirationem omnem detexere, atque imperatorem Theodorum se praeficere voluisse confessi sunt. Porro Phocas Theodorum, Elpidium, Anastasium, et reliquos conjurationis conscios capite truncari praecipit.

A. C. 603. — *Romanorum imperatoris Heraclii annus primus.*

Hoc anno mensis Octobris die quarto 250 indictione decima quarta Heraclius ex Africa appulit cum navibus turritis in quarum malis arculae et Dei Matris imagines appense, prout Pisidius Georgius narrat, ingenti exercitu ex Africa et Mauritania advecto: et Nicetas patricii Gregorae filius cum maximis pariter pedestribus copiis ab urbe

VARIE LECTIONES

* τῇ ἐπιβολῇ b. * ὁ add. ex b. * καστέλλωμένα a f. * εἰκόνα a * στρατὸς πολλὸς b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(17) De quo rursus in notis ad pag. 266.

(18) Alibi χάθισμα nuncupatur. Imperatoris in circo sedile.

(19) Priore ac succedente indictionum numero huic decimæ quartæ adjuncto unam auctori excidisse percipies. Ex quo enim pag. 17 duodecimam ad annum Christi 316 et ad annum 444 quintam numeravit pag. 90, quindenais ac quindenais cyculis revolutis, sextam optime apposuit nuper pag. 244 et sequente septimam, ad annos nempe Christi 595 et 596, ad hunc itaque præsentem 602, qui mundi 6102, decimam tertiam non adjunxit, sed quartam et decimam fateor me ignorare. Ne vero scriptorum errore falsum in indictionibus hisce numerum irrepsisse quis asserat, en ut pag. succedente ad Christi annum 603 indictionem quintam ac decimam claudat, ad 604 primam semel et iterum citat, ad 613, pag. 253 decimam nominat, et ita deinceps cyclos ordine prosequitur: et ut gravius hallucinatum auctorem aperiam, quem admisit errorem, eundem transcripsit interpret Anastasius,

ad Christi 444 et Marciani secundum indictionem quintam enumerans, et ad Christi 613 qui Heraclii duodecimus, indictionem cum Theophane decimam apponens, quæ nona tantum laudari debuerat. Exstant editionis Regiæ pag. 42 et 90. Ab anno itaque Christi 596 ad præsentem 602 abundat indictionis numerus; vel imperanti Phocæ aut Heraclio annus unus detractus est.

(20) Verborum augmentum in præteritis expungit moderna Græcia:

(21) Navis malum Græcum vulgus vocat κατάρτιον. (22) De quo luculente diatribæ de Georgiis auctor Allatius ad Georgium Acropolitam. — Hunc Theophanes secutus videtur in hac Heraclii historia, pleraque alia narrans a S. Nicephoro. Historiam Heraclii prosa ac metro prosecutum esse auctor est Suidas: utrumque tamen hoc ejus opus interijt, exstatque solum opus de mundi opificio (a). Alius iste est a Georgio Nicomed., quem Photio conjunctissimum vixisse ex mutuis amborum epistolis clarum est. COMBESII.

(a) Prodierrunt omnia Pisidæ opera, ex mss. collecta, in *Historiæ Byzantinæ nova Appendice*, Romæ 1777 a Petro Foggino edita. Vide *Patrologiæ Græcæ* tom. XCII.

Alexandria et Pentapoli advenit. Desponsa autem A Heracleio fuerat Eudocia Rogati Afri filia, quæ tum temporis una cum Epiphania Heraclii matre Cpoli morabatur. Porro ubi Phocas matrem Heraclii, ejusque sponsam Eudociam Cpoli adesse rescivit, comprehensas in imperiali monasterio, quod Novæ pœnitentie nuncupatur, diligentius asservandas inclusit. Heraclius Abydum appellens, Theodorum Abydi comitem conveniens, sciscitatus quæ Cpoli gererentur, cuncta didicit. Phocas autem Domentiolum fratrem magistrum Longos muros custoditum misit. Ille vero magister Heraclium Abydum appulisse ubi rescivit, muris relictis fugit, et Cpolim se recepit. Abydi cunctos in exsilium a Phoca relegatos adjunxit sibi Heraclius, et Heracleam illis comitibus profectus est. Stephanus autem Cyzicenus metropolita coronam ex ecclesia sanctæ Dei Genitricis, cui Artacis nomen, depromptam ad Heraclium attulit. Heraclius Cpolim profectus ad Sophiæ portum applicuit; et inito certamine Phocam tyrannum Dei præsidio vicit. Extemplo populi factiones comprehensum tradidere neci, et ad Bovem locum dictum igne combussere. Heraclius regiam ingressus, in oratorio sancti Stephani, quod in ipso palatio conditum, a Sergio patriarcha coronatus est: desponsa pariter Eudocia eodem die redimita est Augusta: ambo igitur a Sergio patriarcha coronas nuptiales acceperunt, et eodem die imperator simul et sponsus renuntiatur, et corona utraque insignitur. Porro Maio mense Persæ in Syrian expeditionem fecere, captaque Apamea atque Edessa, Antiochiam usque pervenere. Illis obviam progressi Romani, consertis manibus inferiores evasere, adeo ut totus Romanus exercitus ad internecionem deletus fuerit, paucique admodum supertites remanserint. Julio mense eadem indictione filiam ex Eudocia nomine Epiphaniam imperator suscepit, quæ Augusti quinto et decimo die in Blachernis a Sergio patriarcha baptizata est.

Ἀλεξάνδρειαν καὶ Πεντάπολιν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ λαὸν πολλὸν περικύβη. Ἦν δὲ Ἡράκλειος ἀρμυσάμενος (23) Εὐδοκίαν τὴν θυγατέρα Ῥόγα τοῦ Ἀφρου, ἥτις τῷ καιρῷ τούτῳ ἦν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἅμα Ἐπιφάνειᾳ τῇ ¹⁰ μητρὶ Ἡρακλείου, καὶ τῇ τούτῳ μεμνηστευμένῃ Εὐδοκίᾳ ¹¹ ἐκράτησεν αὐτάς, καὶ ἐφύλαξεν εἰς τὸ δεσποτικὸν μοναστήριον, τὸ λεγόμενον τῆς Νέας μετανοίας. Καταλαβὼν δὲ Ἡράκλειος τὴν Ἀβυδὸν εὗρεν Θεόδωρον τὸν κόμητα τῆς Ἀβύδου, καὶ ἀνακρίνας ἑμας παρ' αὐτοῦ τὰ κινούμενα ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ὁ δὲ Φωκάς ἀπέστειλε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Δομεντζιολὸν τὸν μάγιστρον φυλάττειν τὰ Μακρὰ τεῖχη· μαθὼν δὲ ὁ μάγιστρος, ὅτι κατέλαβεν Ἡράκλειος τὴν Ἀβυδὸν, ἔφυγε καταλιπὼν τὰ τεῖχη ¹², καὶ εἰσῆλθεν εἰς Κωνσταντινουπόλιν. Ὁ δὲ Ἡράκλειος ἐδέξατο ἐν Ἀβύδῳ πάντας, οὓς ἐξώρισεν Φωκάς· καὶ ἀνῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς Ἡράκλειαν. Στέφανος δὲ ὁ τῆς Κυζίκου μητροπολίτης λαβὼν στέμμα ἐκ τῆς ἐκκλησίας (24) τῆς ἁγίας Θεοτόκου Ἀρτάνης ἀπήγαγεν αὐτὸ τῷ Ἡρακλείῳ. Καταλαβὼν δὲ τὴν Κωνσταντινουπόλιν προσώρμησε τῷ λιμένι τῆς Σοφίας· καὶ πολέμου κροτηθέντος νικᾷ χάριτι τοῦ Χριστοῦ Φωκᾶν τὸν τύραννον. Οἱ δὲ δῆμοι (25) τοῦτον παραλαβόντες, ἀνέλκον, πυρὶ κατακαύσαντες ἐν τῷ Βοτ (26). Εἰσελθὼν δὲ Ἡράκλειος εἰς τὰ βασίλεια ἐστέρθη ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐν τῷ παλατίῳ. Ἐστέρθη δὲ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ἡ μεμνηστευμένη αὐτῷ Εὐδοκία Αὐγούστα. Καὶ ἔλαβον ἀμφοτέροι παρὰ Σεργίου τοῦ πατριάρχου τοὺς στεφάνους τοῦ γάμου· καὶ τῇ ¹³ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁμοῦ αὐτοκράτωρ καὶ νομφίος (27) ἀναδείκνυται. Τῷ δὲ Μαίῳ μηνὶ ἐστράτευσαν οἱ Πέρσαι κατὰ Συρίας, καὶ παρέλαβον τὴν Ἀπάμειαν, καὶ τὴν Ἐδεσσαν, καὶ ἦλθον ἕως Ἀντιοχείας. Καὶ οἱ Ῥωμαῖοι συναντήσαντες αὐτοῖς ¹⁴ ἐπολέμησαν, καὶ ἠττήθησαν Ῥωμαῖοι· καὶ διωλίσθη πᾶς ὁ λαὸς τῶν Ῥωμαίων, ὥστε ὀλίγους λῆαν ἐξελεῖν ¹⁵. Τῇ δὲ ἐβδόμῃ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος ¹⁶ ζ' (28) ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ Ἐπιφάνειᾳ (29) θυγάτηρ Εὐδοκίας, καὶ τῷ Αὐγούστῳ μηνὶ ιε' ἐβαπτίσθη ἐν Βλαχέρναις ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου.

251 A. C. 603. — Hoc anno Persæ Caesarica Cappadociæ potiti, plures hominum myriadas in

A. M. 6103. — Τούτῳ τῷ ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι Καيسάρειαν τῆς Καππαδοκίας, καὶ πολλὰς

VARIE LECTIONES.

¹⁰ τῇ Goar. ἢ vulg. ¹¹ nonnulla excidisse videntur, fort. ὁ δὲ Φωκάς. ¹² τὰ τεῖχη] τὴν Ἀβυδὸν a. καὶ τῇ] ἐν τῇ b. ¹³ αὐτοῖς add. ex a b. ¹⁴ ἐξελεῖν vulg. ¹⁵ τῇ αὐτῇ Ἰνδικτιῶνι conj. Goar.

JAC. GOARI NOTÆ.

(23) Hæc voce Paulus utitur II Cor. XI. Lacunam D quæ sequitur post vocem Ἡρακλείου, ita sarcias ex Anast.: Ἀκούσας δὲ Φωκάς, ὅτι ἡ Ἡρακλείου μήτηρ ἐστὶν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἡ τούτῳ μεμνηστευμένη Εὐδοκία, ἐκράτησεν. Audiens autem Phocas, quod mater Heraclii esset in civitate, nec non et Eudocia, quæ sibi fuerat desponsata, tenuit eas. Sic plana omnia, alioqui inutili interpretis conatu. COMBES.

(24) Ἀνάθημα, donum in ea appensum. Videntur Mauricii gestum supra ad annum ejus 19. Legendus Nicephorus in Heraclio majoris filio. Origines CP. apud Gretserum.

(25) Paulo aliter S. Niceph. et Cedr., adductum nempe Phocam ad Heraclium, ab ipso capite membrisque aliis mutilatum: tum truncum corpus reliquum in Bovis foro a populo combustum: digna tyranni merces. COMBES.

(26) Chronicon Alexand. et Nicephorus de foro Bov., Orig. CP, et Gyllius.

(27) De gemina nuptiarum et imperii corona superius.

(28) Emend. in nostro Peyr., τῷ Ἰουλίῳ μηνὶ ζ' τῇ αὐτῇ Ἰνδικτιῶνι. COMBES.

(29) Chronicon Alexand. ad annum Heraclii primum.

μυριάδας ἐν αὐτῇ ἡχμαλώτευσαν. Ἡράκλειος δὲ ὁ βασιλεὺς¹⁷ βασιλεύσας (30), εὖρε παραλειμμένα τὰ τῆς πολιτείας¹⁸ Ῥωμαίων πράγματα. Τὴν τε γὰρ Εὐρώπην οἱ Βάρβαροι¹⁹ ἐρήμωσαν, καὶ τὴν Ἀσίαν οἱ Πέρσαι πᾶσαν κατέστρεψαν, καὶ τὰς πόλεις ἡχμαλώτευσαν, καὶ τὸν τῶν Ῥωμαίων στρατὸν ἐν τοῖς πολέμοις ἀνῆλωσαν. Καὶ ταῦτα ἰδὼν ἐν ἀπορίᾳ ἦν (31) τί δράσει. Ἐρευνήσας γὰρ τὸν στρατὸν, εἰ ἄρα ἐσώζοντο ἐκ τῶν μετὰ Φωκᾶ κατὰ Μαυρικίου στρατευσάντων²⁰ ἐπὶ τῇ τούτου τυραννίδι²¹, δύο μόνους εὗρεν (32) ἐν πᾶσι τοῖς θέμασι (33).

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει (34) μηνὶ Μαΐου γ' Ἰνδικτιῶνι ιε' ἐτέχθη τῷ βασιλεὶ υἱὸς ἀπὸ Εὐδοκίας, Ἡράκλειος ὁ μικρὸς ὁ καὶ νέος²² Κωνσταντῖνος. Τῷ δ' Αὐγούστῳ μηνὶ ιδ' (35) ἐτελεύτησεν Εὐδοκία Αὐγούστα τῆς αὐτῆς ιε' Ἰνδικτιῶνος.

A. M. 6104. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ θ' (36) Ἰνδικτιῶνι α' ἐτέφθη ἡ Ἐπιφάνεια ἡ θυγάτηρ Ἡρακλείου ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου Αὐγούστα ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐν τῷ παλατίῳ. Τῷ δὲ Δεκεμβρίῳ μηνὶ κε' (37), τῇ αὐτῇ α' Ἰνδικτιῶνι, ἐτέφθη Ἡράκλειος ὁ υἱὸς Ἡρακλείου, ὁ νέος²³ Κωνσταντῖνος, ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐπεστράτευσαν Σαρακηνοὶ κατὰ Συρίας· καὶ λυμηνάμενοι ἱκανὰ χωρία ὑπέστρεψαν.

A. M. 6105. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἔλαβον οἱ Πέρσαι τὴν Δαμασκὸν, καὶ ἡχμαλώτευσαν λαὸν πολλόν. Ἡράκλειος δὲ βασιλεὺς πρέσβεις πρὸς Χοσρόην ἀπέστειλεν παύσασθαι τοῦ ἐκχέειν ἀνηλεῶς τὰ αἵματα τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὀρίσαι φόρους, καὶ λαμβάνειν πάντα. Ὁ δὲ τοὺς πρέσβεις ἀπράκτους ἀπέλυσεν, μὴ ποιησάμενος αὐτοῖς λόγον, ἐλπίζων τελείως παραλαβεῖν τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχήν. Ὁ δὲ Ἡράκλειος τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἔγγραψεν Μαρτίνῳ, καὶ ἀνηγόρευεν αὐτὴν Αὐγούσταν στέφανον αὐτὴν εἰς τὸν αὐγουστέαν, στεφανθεῖσα ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου.

A. M. 6106. — Τούτῳ τῷ ἔτει παρέλαβον οἱ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁷ ὁ βασιλεὺς om. a. ¹⁸ πόλεως f. ¹⁹ οἱ Ἀβάρεις a. ²⁰ στρατευμάτων b, στρατεύσαντος a. ²¹ τυραννίδος vulg. ²² ὁ καὶ νέος a, καὶ ὁ νέος vulg. ²³ ὁ νέος, ὁ καὶ K. b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(30) Ubi βασιλεὺς βασιλεύσας, lobens restitutum ex Cedr., βασιλεὺς παραλαβὼν, ubi imperium iniiit Heraclius. Ex quo eo et Barb. mox, Εὐρώπην οἱ Ἀβάρεις. Sunt certe hi inter barbaros in Occidente per hæc tempora nominatissimi, quique rem Rom. perinde ac Persæ in Oriente labefactaverint. COMPENSIS.

(31) Quæ ex Nicephoro ad annum 611 conveniendi consulendique Priscum ratio fuit.

(32) Attestatur Simocatta lib. viii, cap. 12, et in Raxatem Persam expeditionem ab Heraclio susceptam suggerit.

(33) Thema. Dicta est in primis legio, quæ provinciae cuilibet imposita; inde in gloss. legio, τάξις, θέμα. Deinde translato nomine ipsæ provinciae appellari cœperunt θέματα. Inde θεματικοὶ sunt provinciales. Immutata militia Romana ab Heraclio

A captivitate egerunt. Heraclius autem imperio assumpto, rem omnem Romanam labefactam reperit. Europam etenim Barbari reddiderant desertam, universam Asiam Persæ pessum dederant, et urbes integras in captivitate abduxerant, Romanumque exercitum bellis consumpserant continuis. Ista conspiciens imperator, quid ageret dubius hærebat. Exercitu siquidem omni perlustro, num aliqui ex iis, qui cum Phoca tyrannidis ejus fautores adversus Mauricium præliati inter vivos superesset, perscrutatus, per legiones cunctas rimatus duos solos invenit residuos.

Eodem etiam anno mensis Maii die tertio, indictione decima quinta, ex Eudocia imperatori susceptus filius, Heraclius junior, qui et novus Constantinus cognominatus est. Augusti vero mensis die decimo quarto eadem indictione Eudocia Augusta diem extremum obiit.

A. C. 604. — Hoc anno mensis Octobris die quarto, indictione prima, Epiphania imperatoris Heraclii filia in oratorio sancti Stephani, quod in palatio, a Sergio patriarcha Augustæ corona redimta est. Decembris autem die vigesimo quinto, indictione, Heraclius Heraclii filius, novus prima Constantinus, a Sergio patriarcha imperii collega coronatus est.

Eodem etiam anno expeditionem in Syriam fecere, direptisque oppidis quam plurimis domum reversi sunt.

A. C. 605. — Hoc anno Persæ, capta Damasco, captivos innumeros secum abduxerunt. Imperator autem Heraclius legatione ad Chosroem decreta, ut fundendo crudeliter hominum sanguini parceret, admonuit, tributa vero statueret, et pacis conditiones præscriberet, rogavit. Ille autem nullo cum legatis habito colloquio, quasi de Romanorum imperio brevi occupando certus, re infecta eos dimisit. Heraclius porro Martinum eodem anno sibi conjugio copulatam renuntiavit 252 Augustam: et ad augusteum Sergio patriarcha coronam imponente augustali stemmata redimendam decrevit.

A. C. 606. — Hoc anno Persæ Jordanis loca,

D nomen innovatum suspicor: 'Επει νεόχρονον ἐτέρας ὁ χρόνος δυνάμει. Copias alias temporis successus prompsit, ait Simocatta laudatus.

(34) Chron. Alexand., Nicephorus patriarcha ad annum 612, et Petavii notis in eundem. Porro qui notatur hic Maii dies tertius vitiosum arguit ejusdem Petavii codicem Theophanis, quo quintum legit.

(35) Diem 13 signat Chronic. Alexand. Ex comitiali morbo interitisse scribit Nicephorus patriarcha ad annum eundem.

(36) Hæc eadem Chronicon Alexand. quæ extra indictionis propriæ limites exhibuit. Petavii in notis ad Nicephorum hæc examinat edit. Regiæ pag. 61.

(37) Diem 22 posuit Chronicon idem. Baptismo simul tinctum refert Nicephorus.

Palæstinam et sanctam civitatem armorum vi subegerunt : et manibus, ut quidam asserunt, Judæorum plurimos, ad nonaginta videlicet millia, trucidarunt. Singuli etenim pro suis quique facultatibus Christianos ementes, confestim occidebant. Capto vero Hierosolymorum patriarcha Zacharia, pretioso etiam et vivifico crucis ligno locis illis erepto, captivorum hominum multitudinem innumeram in Persidem abduxerunt.

Eodem anno Constantinus alter ex Martina conjugis imperatori natus est : qui a Sergio patriarcha in Blachernis baptizatus.

A. C. 607. — Hoc anno Persæ Egyptum, Alexandriam et Libyam ad usque fines Æthiopie subegerunt : et collecta captivorum multitudine, spoliis etiam amplissimis, et pecuniarum vi asportata, suas in provincias redierunt. Chalcedonem quidem occupare non valuerunt, sed præsidio ad eam obsidendam relicto, secesserunt.

A. C. 608. — Hoc anno Persæ expeditionem in Chalcedonem instruentes, bello eam ceperunt. Hoc eodem anno Januarii mensis die primo, indictione quinta, Constantinus junior, qui et Heraclius Heraclii filius, consul renuntiatus est, qui Constantinum minorem proprium fratrem Heraclio et Martina genitum declaravit Cæsarem.

A. C. 609. — Hoc anno aliam legationem de pace cum Persis habenda, et ab eis expetenda ad Chosroem destinavit Heraclius. Eam iterum respuit Chosroes, dicens : *Vobis minime parcam, donec crucifixum, quem vos prædicatis Deum, solem adoraturi, abnegaveritis.*

A. C. 610. — Hoc anno Abares in Thraciam arma moverunt. Heraclius autem missis ad eos legatis pacem firmari exposcebat. Cumque Chaganus eam se compositurum pollicitus fuisset, imperator cum satellitio 253 propriam dignitatem decente, ad Longum usque murum longe ab urbe progressus, ampla magnorum munerum copia Chaganum excepit, fidem ab eo accepturus, pacem inter se mutuo inviolatam firmatum iri. At barbarus ille spreto jurejurando atque sedere, ex impro-

A Πέρσαι τὸν Ὀρδάνην (38), Παλαιστίνην καὶ τὴν ἁγίαν πόλιν πολέμῳ, καὶ πολλοὺς ἀπέκτειναν ἐν αὐτῇ διὰ χειρὸς τῶν Ἰουδαίων, ὥς φασὶν τινες, μυριάδας ἑνείκα. Αὐτοὶ γὰρ ὠνούμενοι τοὺς Χριστιανούς καθὰ ἡμποῦνται ἑκαστος ἀπέκτεινεν αὐτούς. Ζαχαρίαν δὲ τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων, καὶ τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ ξύλα λαβόντες σὺν αἰχμαλωσίᾳ πολλῇ, ἐν Περσίδι ἀπήγαγον.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει (39) ἐτέχθη τῷ βασιλεὶ ἀπὸ Μαρτίνης Κωνσταντίνος ἑτερος, καὶ ἐβαπτίσθη ἐν Βλαχέρναις ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου.

A. M. 6107. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει παρέλαβον οἱ Πέρσαι πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον (40) καὶ Ἀλεξάνδρειαν καὶ Λιβύην ἕως Αἰθιοπίας, καὶ λαβόντες αἰχμαλωσίαν πολλήν καὶ λάφυρα πάμπόλλα καὶ χρήματα ὑπέστρεψαν. Τὴν Χαλκηδόνα οὐκ ἴσχυσαν παραλαβεῖν, ἀλλὰ φρουρὰν ἐάσαντες τοῦ πολιορκεῖν, ἀνεχώρησαν.

A. M. 6108. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει ἐστράτευσαν οἱ Πέρσαι κατὰ Χαλκηδόνας (41), καὶ παρέλαβον αὐτὴν πολέμῳ. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μηνὶ Ἰαννουαρίῳ α', ἡνδικτιῶνος ε', ὑπάτευσεν Κωνσταντίνος ὁ νέος, ὁ καὶ Ἡράκλειος τοῦ Ἡρακλείου υἱός· καὶ προσέδωκετο Καίσαρα Κωνσταντίνον τὸν μικρὸν τὸν ἴδιον ἀδελφὸν τὸν ἐξ Ἡρακλείου καὶ Μαρτίνης γεννηθέντα.

A. M. 6109. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει πάλιν Ἡράκλειος ἀπέστειλε πρέσβεις ἐν Περσίδι πρὸς Χοσρόην αὐτοῦ μόνος εἰρήνην. Ὁ δὲ Χοσρόης καὶ πάλιν αὐτοὺς ἀπεπέμψατο λέγων· Οὐ φείσομαι ὑμῶν ἕως ἂν ἀρνήσησθε τὸν ἐσταυρωμένον, ὃν λέγετε Θεὸν εἶναι, καὶ προσκυνήσητε τῷ ἡλίῳ.

A. M. 6110. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει ἐστράτευσαν Ἀδάρεις (42) κατὰ τῆς Θράκης. Καὶ ἀποστείλας ὁ Ἡράκλειος πρὸς αὐτοὺς ἤγειρε τὴν εἰρήνην· καὶ συνθεμένου τοῦ Χαγάνου ταύτην ποιεῖν, ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἐξω τοῦ Μακροῦ τείχους, καὶ μετὰ πάσης δορυφορίας βασιλικῆς καὶ δώρων πολλῶν καὶ μεγάλων ἀπέδωκε τὸν Χαγάνον, λαβὼν τὰ πιστὰ παρ' αὐτοῦ, τοῦ ποιῆσαι πρὸς ἄλλήλους σπονδὰς εἰρηνικάς. Ὁ δὲ βάρβαρος ἕκείνος τὰς τε συνθήκας ἀθετήσας καὶ τοὺς ὅρκους, ἀφ' οὗ τυραννικῶς κατὰ τοῦ βασιλέως ἐχού-

VARIE LECTIONES.

* ἀπεκτένονον α. ** πᾶσαν add. ex a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(38) Habet hæc superiore anno Chron. Alexand. De quibus S. Anastasii Persæ gesta, apud Surium 22 Januarii, Leontius in Vita Joannis Alexandrini episcopi, cladibus istis coætanei, et Antiochus monachus lauræ S. Sabæ in homiliis.

(39) Nicephorus ad annum 623.

(40) Nicephorus ad annum 616, Chronic. Alexand. in priorem annum revocat : quare legendus Petavius in Nicephorum locum emendans, editionis Regiæ pag. 65.

(41) Videndus Nicephorus : et Petavius in eum, edit. Reg. pag. 65. — Habet Anast. utroque loco Carthaginem : etiam Cedr. Τὴν Καρχηδόνα, ut excepta Carthagine reliquam Persæ Libyam subegerint. Etiam Petavius adjecta ad Nicephorum chronologia, eum ad annum Heraclii 6 dixisset de obsessa Chalcedone, sui oblitus sequenti statim

D anno ita scribit, Persæ Carthaginem expugnant. Verum cum non sint alia quæ narrat S. Nicephorus de Chalcedonis obsidione a Saito, qua soluta Romanos secum legatos pacis negotium sedulo acturus in Persidem duxerit, et quæ Theophanes de Carthagine obsessa uno anno, alteroque expugnata refert juxta antiquiores Anastasii et Cedr. codd. emendandi ii sunt ex illo, uti etiam ubique modo emendata leguntur Theophanis exemplaria. Vicinitas nominum amphibologiam fecit etiam apud Arist. in Polit. ubi de Carthaginiensium rep., aliis legentibus Chalcedoniensium ; quibus non facile assentior. COMBESIS.

(42) Ex Nicephori Historia ad annum 619. Hæc eadem Chron. Alexand. ad annum Heraclii undecimum.

ρῆσεν. Ἐκπλαγείς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ ἀπροσδοκῆτῳ Ἀ
τοῦ πράγματος, φυγὰς ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστρεψεν.
Λαβὼν δὲ ὁ βάρβαρος τὴν βασιλικὴν ἀποσκευὴν καὶ
δορυφορίαν, καὶ ὄσους καταλαβεῖν ἠδυνήθη, ὑπέστρε-
ψεν πολλὰ χωρὶς τῆς θράκης ληϊσάμενος ἐκ τοῦ
ἀπροσδοκῆτου ²² ἀπατηθέντα ²³ τὴν ἐλπίδα τῆς εἰ-
ρήνης.

A. M. 6111. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Γεωρ-
γίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἡράκλειος πρὸς τὸν Χαγάνον τὸν
βάρβαρον (45) πρέσβεις ἀποστείλας ἐνεκάλει περὶ
τῶν γεγονότων ὑπ' αὐτοῦ ἀθέσμων, καὶ πρὸς εἰρή-
νην προετρέπετο. Ἐπιστρατεύσαι γὰρ διανοοῦμενος
κατὰ Περσίδος εἰρηνεύειν μετὰ τοῦ Χαγάνου ἤθελεν.
Ὁ δὲ Χαγάνος αἰδεσθεὶς τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην
μετανοεῖν ἐπηγγέλλετο, καὶ εἰρήνην ποιεῖν ὑπισχεῖτο. B
καὶ στοιχήσαντες πᾶντα ὑπέστρεψαν οἱ πρέσβεις ἐν
εἰρήνῃ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει παρέλαβον Πέρσαι τὴν Ἀγχυραν
Γαλατίας πολέμῳ.

A. M. 6112. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐσκήληρυνεν Χοσρόης
τὸν ζυγὸν αὐτοῦ ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς αἰμοδο-
ρίαν καὶ φορολογίαν. Ἐπαρθεὶς γὰρ τῇ νίκῃ οὐκ ἔτι
ἐν τῷ καθεστῶτι εἶναι ἠδύνατο. Τότε Ἡράκλειος
ζῆλον θεοῦ ἀναλαβὼν, καὶ μετὰ τῶν Ἀδάρων εἰρη-
νεύσας, ὥς ἐνόμιζεν, μετήνεγκεν τὰ στρατεύματα
τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἀσίαν, καὶ διενεοῖτο τῇ τοῦ
θεοῦ συνεργείᾳ κατὰ Περσίδος χωρῆσαι.

A. M. 6113. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ἀπριλίῳ C
δ' (44), Ἰνδικτιῶνι ι', τελέσας ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος
τὴν ἐορτὴν τοῦ Πάσχα, εὐθέως τῇ δευτέρᾳ ἐσπέρας
ἐκίνησεν κατὰ Περσίδος. Λαβὼν δὲ τὰ τῶν εὐαγῶν
οἰκων χρήματα (45) ἐν δανείῳ ἀπορία κατεχόμενος,
ἔλαβεν καὶ τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας πολυκάν-
δηλά (46) τε καὶ ἕτερα σκευὴ ὑπουργικά, χαράξας
νομίσματα, καὶ μιλιαρῖσια (47) πάμπολλα. Κατέλιπε
δὲ τὸν ἴδιον υἱὸν (48) εὖν Σεργίῳ τῷ πατριάρχῃ
Κωνσταντινουπόλεως διοικεῖν πράγματα σὺν Βονοσῷ
τῷ πατρικίῳ ἀνδρὶ ἐχέφρονι καὶ τὰ πάντα συνετῷ
καὶ πεπειρασμένῳ. Ἐγραψεν δὲ πρὸς τὸν Χαγάνον
τῶν Ἀδάρων ²⁴ παρακλήσεις τοῦ ἐπικουρεῖν τὰ τῶν
Ῥωμαίων πράγματα, ὥς φιλλαν σπείσάμενος πρὸς
αὐτὸν, καὶ ἐπίτροπον τοῦ ἑαυτοῦ υἱοῦ τούτου ἀνό-

viso Heraclium infestis armis adortus est. Impera-
tor vero tam insperatae rei molimine perterritus,
fuga arrepta in urbem revertit. Barbarus universo
imperatoris apparatu satellitioque capto, cum om-
nibus aliis quae comprehendere potuit, retro ces-
sit: multaque Thraciae oppida spe pacis delusa ac
nil tale suspicantia depredatus est.

A. C. 611. — Alexandriae episcopi Georgii annus
primus.

Hoc anno Heraclius missis iterum ad barbarum
Chaganum legatis, de his quae violatis foederibus
ab eo admissa erant, causabatur, et ad servandam
pacem invitabat: in Persidem quippe arma con-
vertere meditatus, cum Chagano pacem habere
consiliabatur. Chaganus humanos imperatoris asse-
ctus cum reverentiae sensu uscupiens, pristina se
reparaturum, et cultorem se pacis futurum pro-
misit: renovatisque iterum pactis et probe firma-
tis foederibus, legati reversi sunt.

Hoc eodem anno Persae Ancyram Galatiae civita-
tem vi ceperunt.

A. C. 612. — Hoc anno Chosroes dominationis
suae jugum omnibus intolerabile per crebras caedes
atque vectigalia effecit. Victoriis quippe suis elatus,
intra justis et aequis limites ultra se continere ne-
quibat. Tunc igitur Heraclius divino ardore inci-
tatus, pace ex voto cum Abaribus composita,
exercitus suos ab Europa in Asiam transtulit, in-
vadendaeque Persidis Deo optulante consilium
cepit.

A. C. 613. — Hoc anno mensis Aprilis die quarto,
indictione decima, Heraclius solemnitate Paschali
peracta, feria secunda sub vespem confestim
arma moturus in Persidem perrexit. Tum vero ubi
pecuniam mutuo vel cum faenore acciperet dubius,
sanctarum aedium facultates tulit, cudendisque
numismatibus, et minutis miliariis confandis,
multifida Magnae ecclesiae candelabra ²⁵ aliaque
ejusmodi sacri ministerii vasa usurpavit. Proprius
autem filium Sergii patriarchae Cpoleos Bonosique
patricii, viri praestantis ingenii magnaeque pruden-
tiae et experientiae multiplicis, consilio rem commu-
nem administraturum in urbe reliquit. Ad Chaga-
num quoque Abarum principem, cui procuratoris
in filium nomen et dignitatem indidit, quique se-

VARLE LECTIONES.

²² Legebatur ἑ. τ. ἀπροσδοκῆτως. ²³ ἀπατηθέντας; vulg. ²⁴ Ἀπρίων e.

JAC. GOARI NOTÆ.

(45) Pacem cum Abaribus initam memorat Ni-
cephorus ad annum 626. Appendix ad Marii Chro-
nicon Historiae Francorum tomo I: Hunni murum
longum interruptentes, et ad magna C.P. peraccidentes,
cum praedicto imp. mutuo in muro stante conloquun-
tur; qui acceperunt ab eo pacis pretium, ad tempus rece-
dunt. — Hoc ex Anast. ipsoque auctore p. seq.
emend., πρὸς τὸν Χαγάνον τῶν Ἀδάρων, missis
iterum ad Chaganum Avarum legatis, ἐνεκάλει περὶ
τῶν ὑπ'.

(44) Heraclii gesta Theophani, et Chronico Ale-
xandr. concordibus scriptis relata, in annos duos
posteriores ab isto seponuntur: quocirca praesentia

D ad Heraclii 14 et indictionem 12 occurrunt. Legen-
dae hic praeclarae Petavii conjecturae in Nicephorum,
editionis Regiae pag. 67.

(45) Nicephorus ad annum 621.

(46) Κανδήλα, lucerna est luminis ex oleo accen-
dendo idonea, πολυκάνδηλον σκεῦος inde oritur.

(47) Suidas, μιλιαρῖσιον, τὸ τοῦ νομίσματος δοῦ-
κατον, duodecima numismatis pars. Plura Meur-
sius, et ad aequum doctrinae pondus Petavii suis
in Epiphanium notis.

(48) Nicephorus patriarcha anno 622. Qui porro
hic Βονός, Chronico Alexandr. Βόνος, Nicephoro
Βόνος scribitur.

rum amicitiam ex pactis firmaverat, ut afflictis A rebus Romanis opem ferret, litteras cum precibus misit. Urbium regina subinde profectus, itinere navigiis suscepto, loco, cui Pylæ nomen, solvit. Inde ad thematum provincias delatus, legiones collegit varias, quibus novam militiam addidit. Tum eos bello exercere, Martisque disciplina instruere. Divisim siquidem in æquas partes duas exercitum ordines componere, incruentis irruptionibus ad invicem congregi, clamorem bellicum, præmas militaresque strepitus edere, fortes in invicem animos excitare docuit : ut jam non flecto, sed vero Marte implicati, rei novæ usu non terre-
rentur, sed velut ad ludum, ita in hostes, de sua virtute bene confisi irruerent. Mox lata manibus Christi Dei et hominis effigie, hominis manu vel penicillo non efficta, sed quam in imagine, quod cuncta formavit et configuravit divinum verbum, absque colorum delineatione, ut absque semine factum, in lucem eduxit : hujusmodi, dico, figura divinitus exarata plane fidens, et oppignorata exercitui fide, cum eis ad mortem usque decertaturum, et ut propriis filiis semper eis se devinciendum et copulandum pollicitus, ad bellicos confictus descendit. Studebat enim exercendam in milites auctoritatem potius affectu, quam timore comparare. Cum vero exercitum desidia dissolutum, animorum dejectione, ordinis defectu et confusione pene lacerum, et in varias provinciarum partes dissipatum reperisset : quantocius et expedite cunctos in unum collegit. Hiæ singuli velut una voce robur et animum imperatoris laudavere : ipse etiam robur pectoribus inspiraturus his verbis utebatur : Videtis, fratres et filii, ut hostes ditionem nostram universam depopulati, urbes civibus desertas reddiderint, succenderint altaria, et incrementarum viclimarum mensas cadibus et sanguine inundarint, et ecclesias efflamnum labis omnis immunes voluptatibus seditissimis conspurcant. Tum vero milites bellicis exercitamentis instructurus, armatos et pugne jam paratos in duas acies dividere, et tubas, clypeorumque phalanges in invicem committere secundo jussit. Interim exercitus thoracibus et armis omnibus munitus stationem observabat. Ut itaque in tuto constiterunt ordines, manus ad invicem conserere 255 hortatus est, et qua violentis in invicem impulsibus, qua mutuis impres-

μασίν. Ἀπάρως δὲ τῆς βασιλευούσης πόλεως, ἐξῆλθεν κατὰ τὰς λεγομένας Πύλας πλοῖν τὴν πορεῖαν ποιησάμενος. Ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὰς τῶν θεμάτων χώρας ἀφικόμενος, συνέλεγεν τὰ στρατόπεδα, καὶ προσετίθει αὐτοῖς νέαν στρατείαν. Τοῦτους δὲ γυμνάζειν ἤρξατο, καὶ τὰ πολεμικὰ ἔργα ἐξεπαίδευσεν. Διχῇ γὰρ διελὼν τὸν στρατὸν, παρατάξεις τε καὶ συμβολὰς πρὸς ἀλλήλους ἀναιμωτῶι ποιήσασθαι ἐκέλευσεν, κραυγὴν τε πολεμικὴν καὶ παιάνους καὶ ἀλλασγμὸν καὶ διὰ γερσὶν ἔχειν τοῦτους ἐδίδαξεν, ἵνα καὶ ἐν πολέμοις εὐρίσκωνται ²⁵, μὴ ξενίζονται, ἀλλὰ θαυροῦντες ὡς παίγνιον κατὰ τῶν ἐχθρῶν χωρηώσι. Καθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν χερσὶν τὴν θεανδρικήν μορφὴν, ἣν χεῖρες οὐκ ἔγραψάν (49), ἀλλ' ὅταν ἐν εἰκότι ὁ πάντα μορφῶν καὶ διαπλάττων λόγος ἀνευ γραφῆς μόρφωσιν, ὡς ἀνευ σκοπέως κῆρσιν ἤνεγκεν, καὶ τοῦτω πεπεισθὼς ²⁶ τῷ θεογράφῳ τύπῳ ἀπῆρξατο τῶν ἀγώνων, πιστὰ δοὺς τῷ λαῷ, ὡς σὺν αὐτοῖς μέχρι θαλάτῃ ἀγωνίστηται, καὶ ὡς τέκνοις οἰκείοις ²⁷ τοῦτοις συναρμώσεται. Ἐβούλετο γὰρ τὴν ἐξουσίαν οὐ φόβῳ τοσοῦτον ²⁸, ὅσον ἐν πόθῳ ἔχειν. Εὐρὼν δὲ τὸν στρατὸν εἰς βῆθμιάν πολλαὴν καὶ δειλίαν, ἀταξίαν τε καὶ ἀκοσμίαν καὶ εἰς πολλὰ τῆς γῆς μέρη ἐσπαρμένους ²⁹, συντόμως πάντας εἰς ἐν συνήγαγεν. Καὶ πάντες ὡς ἐκ μιᾶς συμφωνίας ὕμνησαν τὸ κράτος καὶ τὴν ἀνδρείαν τοῦ βασιλέως. Αὐτὸς δὲ τοῖς λόγοις τοῦτοις ἐπιβρώνων ἔλεγεν· Ὁρατε, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα, ὡς οἱ ἐχθροὶ τοῦ θεοῦ κατεπάτησαν ἡμῶν τὴν χώραν καὶ τὰς πόλεις ἡρμήσωσαν καὶ τὰ θύσια στήρια κατέκαυσαν καὶ τὰς τραπέζας τῶν ἀναιμάτων θυσιῶν αἱμάτων μαφόρων ἐπλήρωσαν, καὶ τὰς ἀδέκτους τῶν παθῶν ἐκκλησίας ἐν ἡδοναῖς χραίνουσιν ἐμπαθεστάταις ³⁰. Πάλιν δὲ τὸν λαὸν πρὸς γυμνασίαν πολεμικὴν ὁπλίζων, τάξεις δύο ἐνόηλους ποτῆσάμενος, σάλπιγγές τε καὶ φάλαγγες ἀσπίδων, καὶ λαβὴς τεθωρακισμένους ἵστατο. Ἐπὶ δὲ ἀσφαλῶς συνέστησαν τὰ τάγματα, συμβάλλειν ἀλλήλοις ἐκέλευσεν, ὥτισμαί τε βίαιοι καὶ συγκρούσματα πρὸς ἀλλήλους ἐγίνοντο, καὶ σχηματισμὸς τοῦ πολέμου ἐδείκνυτο. Καὶ ἦν ἰδεῖν φρικτὸν θέαμα φόνου χωρὶς κινδύνου ³¹, καὶ πρὸς φόνους συννεύσεις αἱμάτων δίχα, καὶ πρὸ τῆς ἀνάγκης τοὺς τρόπους (50), ὅπως ἕκαστος ἐκ τῆς ἀκινδύνου σφαγῆς λαβὼν ἀφορμὰς ἀσφαλτέρος μὲν. Οὕτω δὲ καθοπλιστὴς πάντας παρήγγειλεν ἀδικίας ἀπέχεσθαι καὶ εὐσεβείας ³² ἀντέχεσθαι. Γενόμενος δὲ ἐπὶ τὰ μέρη Ἀρμενίας, προτρέχων (51) πλῆθος ἱππέων ³³ (52) λάθρα ἐπιπα-

VARIE LECTIONES.

²⁵ εὐρίσκονται vulg. ²⁶ τοῦτο πεπ. τῷ θεῷ γράφω I. ²⁷ ὡς τέκνοις οἰκ. τ. συν. om. a. ²⁸ τοσοῦτον add. ex conj. ²⁹ ἐσπαρμένους α, συναρμώμενους I. ³⁰ ἐμπαθεστάτους vulg. ³¹ χωρὶς καὶ κινδ. vulg. ³² καὶ εὐσεβείας ἀντέχεσθαι add. ex e f. ³³ post ἱππέων aliquid excidisse videtur, fort. καλεῖσθαι.

JAC. GOARI NOTÆ.

(49) De qua Jacobus Gretserus ample opusculo de imaginibus non manufactis capp. 14 et 15, et Baronius ad C. annum 621.

(50) Oratio mutila ex Anast. sarcinda : καὶ πρὸ τῆς ἀνάγκης, τῆς ἀνάγκης τοὺς τρόπους· erat videre ante necessitatem, necessitatis modos ac specimina : puta fugientes alios, alios insequentes, etc. COMBEFIS.

(51) Locus mutilus. Anast. sic plenius habet :

Cum pervenisset ad partes Armenie præcurrere jussit electos : Saracenorum vero tunc sub pactis Persarum constitutorum multitudo equitum, clam imperatorem, etc.

(52) An quod aliter legerit Anastasius, interpretatur? Saracenorum vero sub pactis (id est, appensa pecunia) Persarum constitutorum multitudo equitum clam in imp. irruere meditabatur.

σείν τῷ βασιλεὶ διανοεῖτο. Οἱ δὲ προτρέχοντες τοῦ βασιλέως τοῖς συναντήσαντες, τὸν τε στρατηγὸν αὐτῶν δεσμώτην ἤγαγον πρὸς τὸν Ἡράκλειον, καὶ τοὺς τρεφόμενοι πολλοὺς ἀνείλον. Ἐπεὶ δὲ χειμὼν κατέλαβεν, ἀποκλείσας ὁ βασιλεὺς τὸ Πόντιον κλίμα⁵⁷ (53), ἔδοξε τοῖς βαρβάρους ἐν τούτῃ αὐτὸν παραχειμάζειν. Λαθὼν δὲ τοὺς Πέρσας καὶ ἐπιστραφεῖς, εἰς τὴν Περσίδα εἰσβάλλει. Τοῦτο μαθόντες οἱ βάρβαροι εἰς βρυθμίαν ἦλθον τῷ ἀπροσδοκίῳ τῆς τοῦτο εἰσόδου. Ὁ δὲ Σάρδαρος⁵⁸ ὁ τῶν Περσῶν στρατηγὸς λαθὼν τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἦλθεν ἐν Κελικίᾳ, ὅπως εἰς Ῥωμανίαν ἐξελθὼν τοῦτον περιτρέψῃ. Φοβηθεὶς δὲ μὴ διὰ τῆς Ἀρμενίας εἰς τὴν Περσίδα ὁ βασιλεὺς εἰσβάλων ταύτην ταραξῇ, οὐκ εἶχεν τὸν αὐτοῦ λογισμὸν βεβηκότα⁵⁹, ὅτι δράσει. Ὅμως ἠναγκάσθη ἀκολουθεῖν ὀπίσω τοῦ Ῥωμαίου στρατοῦ, κλέψαι μεριμνῶν τὸν πόλεμον, καὶ διὰ νυκτὸς ἀφεγγυοὺς τοῖς προσβαλεῖν. Πανσελήνου δὲ οὐσῆς τῆς νυκτὸς, ἀπεκρούσθη τοῦ σκέμματος, καὶ τὴν πρὶν αὐτῶν σεβασμίαν [αὐτῶν⁶⁰] ἰδούσῃ μετὰ σελήνῃ. Ἡ δὲ σελήνη ὑπέστη κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα ἐκ τοῦ συμβεβηκότος. Ἐκ τούτου ἐδείλτα ὁ Σάρδαρος⁶¹ προσβαλεῖν τῷ βασιλεὶ, καὶ τὰ ὄρη κατέλαβεν, ὡς δορκάδες, ὁρῶν τὴν καλλιτέχνον⁶² καὶ σοφὴν στρατηγίαν ἀφ' ὧς τῶν Ῥωμαίων. Γνοὺς δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν τούτου δειλίαν, θαρρῶν ἐν τόποις ἡλίεζτο⁶³, ἀναπαύσεως πλῆρης, ἐρεθίζων τοῦτον πρὸς πόλεμον. Κατερχόμενοι δὲ λάθρα τοῦ θρύου πολλάκις συμπλοκάς μερικὰς⁶⁴ ἐποιούνο, καὶ ἐν παντὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπρώτευσον⁶⁵, καὶ θάρρος ἐπὶ πλείον ὁ στρατὸς ἐλάμβανεν, ὁρῶντες τὸν βασιλέα παντὶ προπηδῶντα, καὶ εὐτόλμως πολεμοῦντα. Πέρσης δὲ τις πρὸ ὀλίγου χρόνου πρόσφυς γενόμενος ἐν τῷ στρατῷ τοῦ βασιλέως ἐγένετο. Οὗτος ἀποδράς πρὸς τοὺς Πέρσας ἀπῆλθεν ἐλπίζων αὐτοὺς τὴν Ῥωμανὴν στρατείαν διέσσει. Ἰδὼν δὲ αὐτῶν τὴν δειλίαν, μετὰ δεκάτην ἡμέραν πρὸς τὸν βασιλέα ἀνῆλθεν, καὶ πᾶσαν ἀκριβῶς τὴν τῶν βαρβάρων ἐξεπείν⁶⁶ ἀτολμίαν. Ὁ δὲ Σάρδαρος⁶⁷ μῆκετι (54) ὑποφέρων τὴν ἐν τῷ ὄρει διατριβήν, ἠναγκάσθη πρὸς πόλεμον ὁρμήσαι⁶⁸, εἰς τρία δὲ μέρη διελὼν τὸ στρατεύμα κατήλθεν, ἄνω ἐπιφωσκούσης ἡμέρας πρὸ τῆς τοῦ ἡλίου ἀναβάσεως εὐτρεπισάμενος πρὸς πόλεμον. Ὁ δὲ βασιλεὺς προγνοὺς, καὶ συντάξας τὸν στρατὸν ὁμοίως εἰ, τρεῖς φάλαγγας, εἰς τὴν μάχην προήγαγεν. Τοῦ δὲ ἡλίου ἀνατείλαντος καὶ τοῦ βασιλέως κατὰ ἀνατολὰς εὐρεθέντος, τοὺς Πέρσας ἐσχότιζεν ἡ τοῦτο ἀκτίς⁶⁹· ὃν⁷⁰ ὡς θεὸν προσεκύνουν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐσχημάτισε τὸν λαὸν αὐτοῦ εἰς φυγὴν τραπέντας, καὶ λύ-

A sionibus immanis belli speciem horrendam exhibebat. Tremendum sane absque cædo et periculo cernere licebat spectaculum, ad stragem citra sanguinem impetus, et absque necessitate belli specimina, ut ex cæde quam nullum comitaretur periculum sumpto documento securior unusquisque permaneret. Cumque exercitum ita instruxisset, ut injustitia abstinerent, hortatus est. Porro ubi ad Armeniæ fines intravit, præcurrens hostilium equitum turba imperatorem ex improvise adoriri consilium ceperat: imperatoris autem præcursores illis obviam facti, adversariorum duce vinculis mancipato, et ad Heraclium ducto, necnon comitibus ejus suscitatis, reliquos armis deleverunt. Ingruente vero hieme, cum Ponticum clima imperator undique circummunivisset, hiernam in eo tempestatem moratoris barbaris visus est: at clam ipsis reversus in Persidem irrumpit. Nuntio accepto, expeditione adeo inexpectata perterriti sunt barbari. Barbarus itaque Persarum dux eductis secum copiis in Ciliciam proficiscitur, sperans se ita irruptione in Romanorum ditionem facta Heraclium a Perside revocaturum. Ne vero Persia ulterius penetrata ex Armeniæ partibus Imperator damnum inferret, veritus, de quovis opere aggre-diendo nullam certum consilium inire poterat. Atamen Romanum exercitum a tergo subsequi tandem coactus est: hostem dolo circumvenire, eumque per noctem obscuram adoriri meditatus. Sed cum pleno lumine luna irradiaret, commento frustratus est, et colendum sibi prius astrum diris omnibus exsecrabatur. Contigit enim illa nocte ut luna defectum pateretur, ac ideo subsistere videretur, ex quo arrogans ille, ne impressionem faceret in imperatorem sibi cavus, quare dorcadum more montium cacumina occenpavit, indeque præclarum et ad militaris disciplinæ præcepta compositum ordinem sublimis despiciebat. Imperator animi ejus vilitate cognita loca illa securior et confidentior tenebat, et bene reflecto exercitu, adversarium ad certamen provocabat. Persæ vero clam ex monte descendentes leviter sæpius inlere prælia, in quibus omnibus semper superiores evasere Romani, et robore animisque eorum exercitus in dies augebatur, quod imperatorem in primam aciem prosilientem, ac fortiter dinicantem ubique viderent. Porro quidam Persicæ militiæ desertor ad imperatoris partes Persa transierat. Is ad suos refuga Romanas acies ab eis dissipandas ac

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁷ κλίμα a f. ⁵⁸ ὁ δὲ Σάρδαρος c, ὁ δὲ βάρδαρος vulg., vera nominis forma infra pag. 476, legi videtur: Σαρδαραζός. ⁵⁹ βεβηκότι a. ⁶⁰ alterum αὐτῶν delendum videtur, nisi forte participium aliquid in eo lateat. ⁶¹ ὁ Σοδαρὸς vulg. ⁶² καλλιτέχνον f, καλῆτεχνον a, καλλιτεχνον vulg. ⁶³ ἡλιέζετο δηλίζετο vulg. ⁶⁴ μερικὰς om. a f. ⁶⁵ ἐπρώτευσον f, ἐπρωτέρουσεν vulg. ⁶⁶ ἐξεπείν f. ⁶⁷ ὁ δὲ Σοδαρὸς vulg. ⁶⁸ ὁρμήσαι vulg. ⁶⁹ ὃν ἦν a f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(53) Legebat Anastasius ἀποκλίνας, vertit siquidem, quia hieme accedente, imp. ad Ponticum clima divergit, visum est barbaris obsidere illum in hoc hiemantem.

(54) Anastasius rursum exemplaria nostra falsitalis convincit hac interpretatione: At vero Sordarus ultra commorationem non ferens, etc.

perdendas sperabat. At ubi viles eorum **256** animos et metum expertus est, post diem decimum ad imperatorem reversus, afflictum et meliculosum Barbarorum statum omnem enucleatius exposuit. Cæterum insolens ille Persarum dux moræ tandiu per montana productæ impatiens, et in certamen descendere necessitate compulsus, divisim in tria agmina exercitu, sub primum auroræ crepusculum et nondum manifesto terris sole, paratus ad pugnam ex improviso apparuit. Imperator præcognitis ejus consillis, dispositum pariter ac distributum in acies tres exercitum, ad pugnam eduxit. Imperatore vero ad Orientem constituto, exorientis quoque solis radii, quem Persæ tanquam Deum venerantur, eorum oculos acrius perstringebat. Imperator itaque fugam simulare jussit exercitum : quare Persæ phalangem suarum solutis ordinibus eos intemperantius insequendos decernunt. At Romani versa in eos facie impressionem eorum multius eorum cæsis, reliquos ad montis adigunt angustias, et in prærupta loca præcipitiæque compulsos, prosternunt, et in extremum periculum adducunt. Per asperas etiam illas et salebrosas rupes caprarum sylvestrium more desilientes Persas venantur et capiunt vivos, occupatisque eorum castris, bellicum apparatus omnem diripiunt. Ita demum Romani manibus in cælum elatis debitas Deo grates referunt, et ad eum pro imperatore suo rei militaris adeo perito vota insuper concipiunt. Qui prius enim vel motum a Persis pulverem intueri verebantur, in præsentiarum defixa et immota eorum tentoria deprædati sunt. Quis, amabo Persas gentem armis invictam terga Romanis dare unquam sperasset? Imperator autem relicto exercitu, duceque ei præposito, sub cujus cura hiberna in Armenia transigeret, Byzantium reversus est.

Hoc anno Mamed ameras primo conspici cœpit : annis novem regnavit, a collatæ Heraclio imperii potestatis anno decimo tertio.

A. C. 614.—Hoc anno mensis Martii die decimo quinto indiçtione undecima solvens ab urbe regina imperator magnis itineribus in Armeniam contendit. Persarum vero rex Chosroes Sarbanazam ad fines **257** Romanorum invadendos submitit. Heraclius autem litteris Chosroem monuit, aut pa-

A πάντες ἐκεῖνοι τὰς ψάλλαγας ἀκρατῶς διώκειν τοὺς ἐνόμιζον. Ἐπιστραφέντες οὖν οἱ Ῥωμαῖοι εὐψύχως τοὺτους ἐστρέψαντο καὶ πολλοὺς ἀνέκλον, ἐλάσαντες αὐτοὺς ἕως τοῦ ὄρους, εἰς κρημνοὺς αὐτοῦ ἐνέβαλλον⁵⁵ καὶ τόπους δυσβάτους, καὶ πάντας αὐτοῦ⁵⁶ συνέτριψαν· ἐν δὲ τοῖς κρημοῖς αἰγῶν ἀγρίων δίκην ἐσχηνοβάτου⁵⁷ (55). Πολλοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἐζώγρησαν. Παρέλαβον δὲ καὶ τὸ τοῦτων στρατόπεδον, καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν⁵⁸. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πρὸς ὕψος τὰς χεῖρας ἐκτείναντες τῷ Θεῷ ἡδὺ χάριστον, καὶ τῷ στρατηγῇσαντι καλῶς βασιλεῖ συντόνας προσήχοντο. Οἱ γὰρ πρὶν μὴδὲ Περσικὴν κόνιν τολμήσαντες ἰδεῖν, νῦν τὰς σκηνὰς τοῦτων ἀσαλεύτους εὐρόντες ἐλαφυρολόγησαν. Τίς γὰρ ἤλπιζεν τὸ τῶν Περσῶν δυσμαχώτατον γένος νῦντα δοῦναι⁵⁹ ποτε Ῥωμαίοις; Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν στρατὸν σὺν τῷ στρατηγῷ καταλίπων εἰς Ἀρμενίαν παραχειράσαι, αὐτὸς εἰς Βυζάντιον ὑπέστρεψεν.

fortiter sustinent, et terga dare compellunt : et tunc τούτῳ⁶⁰ τῷ ἔτει Μάμεδ ἐφάνη (56) ἀμνηστὶς ἐστὶ θ', γ' ἔτος Ἡράκλειος ἐξουσία.

C

A. M. 6114.—Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Μαρτίῳ ιε', Ἰνδικτιῶνι ια', ἀπάρας ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος ἀπὸ τῆς βασιλίδος κατὰ τάχος ἀφίκετο εἰς Ἀρμενίαν (57). Χοσρόης δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἀπέστειλεν τὸν Σαρβαναζάν σὺν τῷ αὐτοῦ στρατῷ εἰσβαλεῖν εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων γῆν. Ἡράκλειος δὲ ἐγραψεν πρὸς

VARIE LECTIONES.

⁵⁵ ἐνέβαλλον f, ἐμβάλλοντες vulg. ⁵⁶ αὐτοῦ] αὐτοῦς vulg. ⁵⁷ ἐσχηνοβάτου a, ἐσχηνοβ. f, fort. ἐσχηνοβάτου. ⁵⁸ αὐτῶν] αὐτοῦ a f. ⁵⁹ τούτῳ — ἐξουσία] hæc nota non legitur in a e; sed omnino scribendum : Ἡρακλείου ἐξουσία.

JAC. COARI NOTÆ.

(55) Morabantur, ait Anastasius : vult quippe Romanos ibi sedem habuisse.

(56) Celeberimæ apud Mahumetanos omnes ac Orientalis plagæ incolæ Hegiræ hoc est exordium, quo pseudopropheta innovatæ religionis, prioris desertæ reus, fugam arripens, divini, quod aiunt, cultus positi annos ac durationem emetiri posteris superstitionis inductæ sequacibus causam dedit. Hoc, inquam, anno portentum illud exitiosum ἐφάνη, et in hominum mentes dominari cœpit; ἀμνηστὶς enim princeps est et dominus, et ex falso ritu mendacique doctrina doctor ille falsarius potestatem in subditos accepit, quam ipse novem annis exercuit. Cum vero is esset Heraclii decimus tertius, ad annum sequentem, et ejus laterculum præsentem epocham attineret recta temporum ratio arguit. Videndus de his Petavius lib. II *De doct. temp.*, capitibus aliquot a quinquagesimo, et lib. I, cap. etiam quinquagesimo. Legendus quoque Abraham Ecchellensis de Moslamanicorum imperio Theophani consentiens. Quam varie porro Mahometi nomen scribatur, observabis pagg. 258, 263.

(57) A Nicephoro narratis ad annum 625 hæc adjungenda : ut nimirum Heraclius primo vere legatione ad Turcos destinata, belli socios eosdem acceperit, et ab eorum regione digressus, per Lazos et Armenos in Persidem irruerit. Cujus armis Chosroes territus, Sarbarazam, qui Theophani nonnunquam, Nicephoro semper *Sarbarus*, Heraclio opponendum ratus (sua namque tueri, quam aliena rapere satius videbatur) missis litteris ad se revocavit : idem postmodum anno Heraclii 16 CP. obsidione soluta, Chalcedonem iterum reversus a Chosroë rursus accessit. Verum Heraclius, interceptis Chosrois litteris, ætas alias supponit ad Sarbarazam, ac ne vires Persarum omnes in se converteret, Chosroem solum facile superandum ratus, ejus nomine Sarbarazam jubet Romanos fines continuo Marte infestare. Fictis hisce litteris ad Sarbarazam delatis, eoque Bithyniæ agros bello lacescente, Persia quaquaversum victtricem Heraclii fortunam reverita, ejus armis subiciebatur. Plura Petavius in Nicephorum, pag. 68.

Χοσρόην, ἣ τὴν εἰρήνην ἀσπάσασθαι, ἣ ἐκὺν ἐλς Α
τὴν Περσίδα σὺν τῷ ἑαυτοῦ στρατῷ εἰσβαλεῖν. Ὁ δὲ
Χοσρόης οὕτε τὴν εἰρήνην ἡσπάζετο, οὕτε τι τῶν
λόγων ἤγειτο^α, ὅτι Ἡράκλειος τοῖμα τῇ Περσίδι
πλησιάζει. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῇ εἰκοστῇ τοῦ Ἀπριλλίου
μηνὸς^β εἰσέβαλεν ἐλς τὴν Περσίδα, καὶ μαθὼν τοῦτο
Χοσρόης τὸν Σαρβαραζᾶν ὑποστρέψαι^γ ἐκέλευσεν·
καὶ ἐπισυνάξας ἐκ πάσης τῆς Περσίδος τὰ ἑαυτοῦ
στρατεύματα, καὶ παραβούς αὐτὰ τῷ Σάην^δ κατὰ
ἄχος ἐνωθῆναι αὐτὰ τῷ Σαρβαραζᾶν προσέταξεν·
καὶ οὕτω χωρῆσαι κατὰ τοῦ βασιλέως. Ἡράκλειος
δὲ προσκαλεσάμενος τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα, λόγοις
παρανεντικοῖς διήγειρεν αὐτοὺς, λέγων· Ἄνδρες,
ἀδελφοί μου, λάβωμεν ἐλς τοὺν τὸν τοῦ Θεοῦ
φόβον, καὶ ἀγωνισώμεθα τὴν τοῦ Θεοῦ ὁδὸν ἐκ-
δικῆσαι^ε. Ἐγὼ μὲν γενναίως κατ' ἐχθρῶν τῶν
πολλὰ δεινὰ Χριστιανοῖς ἐργασαμένων. Αἰδεσθώ-
μεν τὸ τῶν Ῥωμαίων ἀδέσποτον κράτος, καὶ
στῶμεν κατ' ἐχθρῶν δυσσεβῶς ὀλισθημένων.
Λάβωμεν πίστιν τῶν φόνων^ς φορεῖται. Ἀνα-
λογισώμεθα ὅτι ἐνδορ ἐσμεν τῆς τῶν Περσῶν
γῆς, καὶ μέγας κίνδυνος ἡ φυγὴ φέρει. Ἐκδι-
κῶμεν τὰς φθορὰς τῶν παρθένων, τὰ τετμη-
μένα μέλη τῶν στρατιωτῶν ὀρώντες, ποιήσωμεν
τὰς καρδίας. Οὐκ ἔστιν ὁ κίνδυνος ἄμισθος,
ἀλλὰ τῆς αἰωνίου δόξης πρόξενος. Ἐγὼ μὲν ἀν-
δρείως, καὶ Κύριος ὁ Θεὸς συνεργήσει ἡμᾶς, καὶ
ὀλέσει τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν. Ταῦτα δὲ καὶ ἄλλα
τοῦ βασιλέως παρανεντάντος τῷ λαῷ, ἀπεκρίθη
αὐτῷ ἐλς ὑπὲρ πάντων· Ἐπλωσας ἡμῶν τὰς καρ-
δίας, Δέσποτα, τὸ σὸν πλάτυνας ἐν παρανεντῇ
στόμα. Ὁξύναι οἱ λόγοι σου τὰ εἰρητῆς ἡμῶν, καὶ
ἐμψύχα ταῦτα εἰργάσαντο. Ἀνεπτέρωσας^ζ ἡμᾶς
διὰ τῶν λόγων. Ἐρυθρίωμεν ἐν ταῖς μάχαις προ-
άγοντα^η ἡμῶν σε ὀρώντες, καὶ ἐπόμεθα ἐν πᾶσι
τοῖς σοῖς καλέμασι. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναλαβὼν τὸ
στράτευμα, εὐθὺς ἐν τῇ ἐνδοτέρᾳ Περσίδι διεχώρη-
σεν, πρὶν καταπλέγων τὰς χώρας καὶ τὰς κόμας^θ
καὶ γίνεται τι θαῦμα φοβερόν. Ἐν γὰρ τῇ θερμῇ
τροπῇ ἀπὸ γέγονε ὁροσώδης, ψυχαγωγῶν τὸν τῶν
Ῥωμαίων στρατὸν, ὥστε ἀγαθὰς ἐλπίδας ἀναλαβεῖν
αὐτοῦς. Ἀκούσας δὲ Ἡράκλειος, ὅτι Χοσρόης ἐν
Γαζακῇ τῇ πόλει ἐστὶν σὺν τεσσαράκοντα χιλιάσιν
ἀνδρῶν πολεμιστῶν, ὥρμησεν κατ' αὐτοῦ· καὶ προ-
πέμψας τινὰς τῶν ὑπ' αὐτοῦ Σαρακηνῶν^ι συναν-
τῶσι τῇ τοῦ Χοσρόου^κ βίβλῃ, καὶ τούτων τοὺς μὲν
ἀνέβαν^λ, τοὺς δὲ πεδήσαντες σὺν τῷ στρατηγῷ
αὐτῶν τῷ βασιλεῖ προσήνεγκαν. Τοῦτο μαθὼν Χο-
σρόης καταλιπὼν τὴν πόλιν καὶ τὸ στράτευμα, φυγῇ
ἤχρησεν. Ὁ δὲ Ἡράκλειος ἐπιδιώξας, τοὺς μὲν
φθάσας ἀνέβλεν, οἱ δὲ λοιποὶ φυγόντες διεσχεδάσθη-
σαν· καὶ καταλαβὼν ὁ βασιλεὺς τὴν Γαζακὴν πόλιν
ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐν ἣ ὑπῆρχεν ὁ ναὸς τοῦ Πυρὸς καὶ
τὰ χρήματα Κροίσου τοῦ Ἀυδῶν βασιλέως, καὶ ἡ
πλάγη τῶν ἀνδράκων, ταῦτα λαβὼν ἐπὶ Δασταγέρδι

VARIE LECTIONES.

^α οὕτε ἐπὶ τὸν λόγον ἤγειτο f. ^β μηνὸς om. a. ^γ ὑποστρέψας vulg. ^δ Σάινα, Σάην e. ^ε ἐκδικῆσαι
a f. ἐκζητῆσαι vulg. ^ς φόνων a f. φόβων vulg. ^ζ fort. ἀνεπτέρωσας. ^η προάγοντα] προήγοντα vulg.
^θ Σαρακηνούς vulg. ^ι σὺν αὐτῷ τῇ τοῦ Χοσρ. f. ^κ ἀνέβλεν vulg.

cem amplecteretur, aut certe quam citius in Per-
sidem irrupturum se praestolaretur. At Chosroes
neque pacis sermones admisit, et Heraclii minas
pro nihilo habendas duxit, qui eum in Persiam
propius accedere non ausurum speraret. Impera-
tor itaque mensis Aprilis die vigesimo in Persiam
irruptionem fecit: quod ubi rescivit Chosroes,
Sarbarazam revocat, et collectis ex universa Per-
side copiis, iisque Sai duci commissis, quam citius
Sarbarazae adungeret se, ut viribus unitis in im-
peratorem progredierentur, edixit. Heraclius autem
vocato ad allocutionem exercitu, verbis ad suaden-
dum aptis animos eorum excitaturus: Viri, fra-
tres, inquit, Dei timorem in animum inducamus, et
ejus injurias ulcisci contendamus. Stemus animo
forti in hostes, a quibus hucusque Christiani tot ad-
versa perpassi. Romani imperii majestatem hucusque
indomitam Barbaris succumbere pudeat nos, et ho-
stibus arma impia tractantibus invictum pectus opo-
namus. Fide mortis ac melius omnis triumphatrice
accingamur. In Persiae dititionis meditullio consi-
stere nos contemplerur, et quantum periculum fuga
secum vehat. Corruptas virgines nostras ulciscamur:
visis commilitonum nostrorum membris sede trun-
catis, qua decet, cordis compassione eos prosequa-
mur. Periculum mercede haud vacat, quin imo per-
petuae gloriae coronam promeretur. Fortiter itaque
geramus nos, suppetias dabit Deus, nostrosque dele-
bit inimicos. His et aliis similibus Imperatori exer-
citus animos provocanti, unus e turba omnium
vice respondit: Dilatasti gaudio corda nostra, do-
mine, ubi os ad orandum et suadendum reclusisti.
Acuerunt gladios sermones tui, animum etiam armis
nostris loquela tua fecit. Alas certe verbis addidisti.
Erubescimus tantum te exercitum praecedere, et pe-
riculis objici: et ob id maxime jussis tuis omnibus
semper parebimus. Ita imperator exercitu educto,
in mediam ipsam Persidem velocissime penetravit,
et obvias quasque urbes et vicos igne devastavit.
Tum vero insuetum omnino et horrore dignum
miraculum fieri contigit. Circa aestivam quippe so-
lis conversionem roridus ac temperatus aer reddi-
tus adeo Romanum recreavit exercitum, ut ex eo
felicitis eventus secuturi faustam spem concipe-
rent. Atque audiens Heraclius, ad Gazacum ci-
vitatem cum armatorum 40 millibus Chosroem ad-
esse, recta ad eum contendit. Saraceni vero qui-
dam sub eo militantes ad praecurrendum premissi,
Chosrois excubitoribus obviam facti, eos partim
trucidant, 258 partim vinculis mancipatos cum
duce ad imperatoris conspectum adducunt. Audiens
hoc Chosroes, deserta urbe et exercitu, celeri fuga
salutem quaerit. Insequitur Heraclius, et fugitivo-
rum quosdam assecutus, interfecit, alios pedum
celeritate sibi ereptos passim dissipat. Gazacum

subinde Orientis civitatem, in qua Ignis erectum templum, divitiæ Cræsi Lydorum regis repositæ, et carbonum impostura recondita, occupat: quibus sublati Dastagerdem perrexit. Porro imperator Gazaco relicta, Thebarmaes accedit, et in urbem ingressus Ignis templum cum universa civitate igne consumpsit: inde vero Chosroem a tergo per angusta Medorum loca insecutus est, qui per has oberrans angustias ex uno loco subinde ad alium transmigrauit. Heraclius autem hunc persequens multa oppida camposque diripuit. Sed cum hieme ingruente de hibernis cum exercitu deliberaret, alii in Albania hiemandum, alii vero contra ipsum Chosroem pergendum esse censebant. Imperator autem cum expiationem ac sanctimoniam universo exercitui per dies tres continuos indixisset, apertis Dei Evangeliiis, invenit sibi significari, ut in Albania hiemaret. Quamobrem continuo iter convertens in Albaniam contempdit. In itinere porro cum ingentem Persarum, tam divitiarum quam captivorum, prædam secum abduceret, multas incursiones a Persicis copiis passus est: sed Deo opitulante victor ubique evasit. Cum autem hiems rigidior ac gelu eos in itinere vexasset: ipse ubi in Albaniam devenit, Persas quos ad quinquaginta millia captivos secum ducebat, pro innata sibi misericordia a vinculis solvit, ipsosque, qua potuit, corporis cura et medela refecit, ita ut omnes in lacrymas effusi, votis pro eo conceptis exoptaverint, ut perniciose illa totius orbis peste, Chosroem occiso, ipse universæ demum Persiæ liberator evaderet.

Amed secundus annus.

A. C. 615. — Hoc anno Persarum rex Chosroes Sarablagam virum strenuum et Martio fastu tum mentem ducem instituit, et exercitu Chosroegenarum sic vocato ei commissio, simul cum Perozite adversus Heraclium in Albaniam misit. Albaniam vero fines ingressi ad imperatorem cominus accedere, vel ad ejus conspectum sub armis stare nusquam ausi sunt: verum insidias ei præstruere consiliati, montium angustias, quibus ad Persiam iter, occupare sibi satis esse putaverunt. Heraclius autem per amplas supinasque camporum planities, ex quibus uberem colligebat commeatum, 259 ex Albania simul cum ineunte vere solvens iter in

A χωρεῖ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπάρας ἀπὸ Γαζακῶ καταλαμβάνει τὴν Θεβαρμαῖς· καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῇ πυρὶ ἀνήλωσεν τὸν τοῦ Πυρὸς ναὸν, καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν πυρὶ ἀναλώσας κατεδίωκεν ὅπισθεν Χοσρόου ἐν τοῖς στενοῖς τῶν Μήδων χωρίοις⁶⁶, καὶ ἐν⁶⁷ ταύταις ταῖς δυσχωρίαις τόπον ἐκ τόπου ὁ Χοσρόης ἤμειθεν· καὶ ὁ Ἡράκλειος τοῦτον διώκων πολλὰς πόλεις ἐπὶ ὁρῆσεν καὶ χώρας. Χειμῶνος δὲ καταλαθόντος, βουλὴν ἐποίησάτο τοῦ παραχειμάσαι μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ· καὶ οἱ μὲν ἔφρασκον ἐν Ἀλβανίᾳ, οἱ δὲ κατ' αὐτὸν εἰσβαλεῖν τὸν Χοσρόην. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκέλευσε τὸν λαὸν ἀγνίζεσθαι (58) τρεῖς ἡμέρας, καὶ ἀνοίξας τὰ τοῦ Θεοῦ Εὐαγγέλια, εὗρεν ἐπιτρέποντα αὐτῷ ἐν Ἀλβανίᾳ παραχειμάσαι. Εὐθέως οὖν ἐπιτρέψας, ὤρμησεν ἐν Ἀλβανίᾳ (59). Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τῆς ὁδοῦ ἔχων πολλὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Περσῶν σὺν αὐτῷ, οὐκ ὀλίγας ἐπιδρομάς ὑπὸ τῶν⁶⁸ Περσικῶν στρατευμάτων ἐδέχετο· αὐτὸς δὲ τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργίᾳ νίκην κατὰ πάντων ἤρατο. Χειμῶνος δὲ σφοδροῦ ἐπιπεσόντος αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ κρύους, φθάσας αὐτὸν ἐν Ἀλβανίᾳ πενήκοντα χιλιάδας δεσμίου ἐχων, τούτους τῇ εὐσυνμαθίᾳ αὐτοῦ καρδίᾳ ἐλεήσας τῶν δεσμῶν ἐλυσεν, καὶ ἐπιμελείας καὶ ἀναπαύσεως μετεδίδου· ὥστε πάντας μετὰ δακρύων τοῦτῃ ηὔχοντο ῥύσθαι⁶⁹ γενέσθαι καὶ τῆς Περσίδος τὸν κοσμήθεον ἀνελόντι Χοσρόην.

corporis cura et medela refecit, ita ut omnes in lacrymas effusi, votis pro eo conceptis exoptaverint, ut perniciose illa totius orbis peste, Chosroem

Δεύτερον ἔτος Ἀμέδ.

A. M. 615. — Τοῦτῃ τῷ ἔτει Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς Σαραβλαγᾶν⁷⁰ προσέβαλετο στρατηγὸν ἀνδρᾶ [στρατηγὸν⁷¹, καὶ] τύφῃ πολλῇ ἐπηρμήνον· καὶ παραβέβη αὐτῷ στρατὸν τοὺς λεγόμενους Χοσροηγέτας⁷² καὶ Περωζήτας⁷³ (61-60) ἐν Ἀλβανίᾳ ἔστειλεν κατὰ Ἡρακλείου. Εἰσβαλόντες δὲ εἰς τὰ ἄκρα τῆς Ἀλβανίας, οὐκ ἐδάρβησαν κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως πρὸς πόλεμον στήναι· ἀλλὰ τὰς εἰς Περσίδα ἀγούσας κλεισούρας (62) ἐκράτησαν, νομίζοντες τοῦτον λοχῆσαι. Ὁ δὲ Ἡράκλειος ἅμα ἔαρι ἀπάρας τῆς Ἀλβανίας δι' ὑπτίων πεδίων, καὶ τὰς τροφὰς δαφιλῶς εὐπορούντων τὴν πάροδον ἐποιεῖτο εἰς Περσίδα, εἰ καὶ μήκους διάστημα πολλῇ ὁδῷ

VARIE LECTIONES.

⁶⁶ χώρας b f. ⁶⁷ ἐν vulgo deest. ⁶⁸ τῶν add. ex a f, ὑπὸ τῶν Περσῶν f. ⁶⁹ ῥύσθην vulg., ῥύσθην b. ⁷⁰ Σαραβλάγγαν f. ⁷¹ ἀνδρᾶ στρατηγόν: haud dubie corruptum; sed incertum quid reponendum sit. ⁷² Χοσροηγέτας alii codd. ⁷³ Περωζήτας vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(58) Ex Homeri vel Virgilii operibus στοιχειομενταῖς, qua ex eorum primo versu occurrente sors consuitur, successit apud Christianos apertio sacrorum librorum, qua nonnihil obscurum revelari putatur. Qui ea fuerint usi, principes viros recenset Delrio *Disquis. magic.* lib. iv, cap. 2, quæst. 7, sect. 3. Illam, si modo debitis conditionibus societur, theologus non recusabit. Prima est gravis necessitas, et ni adhibeatur, nimia in periculis desperatio; altera, ut ejus ductu ad Deum solum preces, mentis subjectio, spes Christiana recurrant. Tertiam conditionem Heraclii exemplum suggerit, qui peccato-

rum expiatione, et animi puritate revelationem exquirendam edocuit.

(59) Supra Lazos et Iberos ad Asiam borealem Taurarum regione.

(61-60) Correctiores videntur alii codd. mss. ubi legunt, Χοσροηγέτας καὶ Περωζήτας. Veriti enim Anastasius: qui dicuntur Chosroegetas ac Perozites.

(62) Viæ inter montes angustæ, et objecto castro iter intercludentes κλεισούραι, Latinis clausuræ sunt. Qui claustra hujusmodi custodit κλεισουράρχης dux limitaneus. Pancirollus, Meursius, La erda.

ἦνυν. Ὁ δὲ Σαραβλαγᾶς διὰ στενῆς ἰδοῦ, ὥς διὰ
 συντόμου ἤλαυνεν, τοῦ προλαβεῖν αὐτὸν ἐν τῇ χώρᾳ
 Περσίδος. Ὁ Ἡράκλειος δὲ παρῆναι τῷ λαῷ λέγων·
 Ἐγὼ μὲν, ἀδελφοί, ὥς ἡ στρατιὰ τῶν Περσῶν
 ἐν τοῖς δυσβάτοις τόποις πλανωμένη, τοὺς τε
 ἱπποὺς αὐτῆς παραδίδει καὶ αὐτοὺς ἐκνευροῖ.
 Ἡμεῖς δὲ σπεύσωμεν κατὰ Χοσρόου χωρῆσαι ἐν
 πολλῇ τάχει, ὥστε ἐκ τοῦ ἀπροσδοκίτου ἢ ἐπι-
 πεσόντες αὐτὸν θορυβήσωμεν. Ὁ δὲ λαὸς οὐ συν-
 εβουλεύετο τοῦτο ποιῆσαι, μάλιστα οἱ τῶν Λαζῶν καὶ
 τῶν Ἀβασγῶν (63) καὶ τῶν Ἰθέρων σύμμαχοι. Ἐν-
 τεῦθεν ἐν συμφοραῖς περιπίπτουσι. Κατέλαβε γὰρ
 Σαρβαραζᾶς μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ οὐς ἐξώπλιζεν
 Χοσρόης πάσῃ δυνάμει, καὶ ἀπέστειλεν κατὰ Ἡρα-
 κλείου διὰ τῆς Ἀρμενίας. Σαραβλαγᾶς δὲ ἠκολούθει
 ἐκ τῶν ὀπισθεν αὐτοῦ, καὶ οὐ συνέβαλεν αὐτῷ ἐκ-
 δεχόμενος ἐνωθῆναι τῷ Σαρβαραζᾷ, καὶ οὕτως τὸν πό-
 λεμον συστήσασθαι. Γινόντες δὲ οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ἔροδον
 τοῦ Σαρβαραζᾶ εἰς δειλίαν ἐτρέψαν, καὶ τοῖς ποσὶ
 τοῦ βασιλέως προσέπεσον δάκρυσι μετανοοῦντες
 διὰ τὴν κακῶς γενομένην αὐτῶν παρακοήν, γινόντες
 οἷον κακὸν ἔστι δοῦλον μὴ εἶκιν τοῖς τοῦ δεσπότητος
 βουλεύμασι· καὶ ἔλεγον· Τὴν χεῖρά σου, δέ-
 σποτα (64), πρὶν ἀπολέσαι ἡμᾶς τοὺς ἀλλοίους·
 εἰκομεν γὰρ σοι, ἐν οἷς ἂν κελεύης. Τότε ὁ
 βασιλεὺς ἔσπευσεν συμβαλεῖν τῷ Σαραβλαγᾷ, πρὶν
 ἐνωθῆναι τῷ λαῷ τοῦ Σαρβαραζᾶ· καὶ πολλὰς ἐκδρο-
 μὰς κατ' αὐτοῦ ποιησάμενος ἐν νυκτὶ τε καὶ ἡμέρᾳ,
 εἰς δειλίαν αὐτὸν κατέστησεν· καὶ ὀπισθεν ἰάσας
 τοὺς ἀμφοτέρους κατὰ Χοσρόου μετὰ σπουδῆς ἤλαυν-
 εν. Αὐτομολοῦσι δὲ δύο τῶν Ῥωμαίων πρὸς τοὺς
 Πέρσας, καὶ πείθουσιν αὐτοὺς ἐκ δειλῆς ἀνδρείας φεύ-
 γειν τοὺς Ῥωμαίους. Ἦλθεν δὲ αὐτοῖς καὶ φήμη
 ἑτέρα, τὸν Σάην στρατηγὸν Περσῶν καταλαμβά-
 νειν μεθ' ἑτέρου στρατεύματος εἰς βοήθειαν· καὶ
 τοῦτο μαθόντες Σαρβαραζᾶς καὶ Σαραβλαγᾶς ἠγώ-
 νισαντο προσβαλεῖν τῷ Ἡρακλείῳ πρὸς πόλεμον,
 πρὶν ἢ φθάσαι τὸν Σάην, καὶ τῆς νίκης ἑαυτῷ
 μετανεγκεῖν τὸ κλέος. Πιστεύσαντες ἢ δὲ καὶ τοῖς
 αὐτομολοῖς, ἐχώρησαν κατὰ Ἡρακλείου· καὶ πλη-
 σιάσαντες αὐτῷ ἠπλίκευσαν, βουλόμενοι ἅμα τῷ
 πρωτῷ συμβαλεῖν. Ὁ δὲ Ἡράκλειος ἀπάρας ἀπὸ
 ἑσπέρας, ὠδυσεν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς· καὶ μακρὰν
 γενόμενος ἀπ' αὐτῶν ἢ εὐρύνει τῇ πεδίον χλοηφόρον
 ἠπλίκευσεν ἐν αὐτῷ. Οἱ δὲ Βάρβαροι νομίσαντες ἐκ
 δειλίας φεύγειν, ἀκόσμως ἤλαυνον τοῦ καταλαβεῖν
 αὐτοὺς. Αὐτὸς δὲ ὑπαντήσας αὐτοῖς ἢ ἐκρότησε
 πόλεμον κατ' αὐτῶν. Καταλαβὼν δὲ βουνόν τινα ἄλ-
 σιδι καὶ ἐπισυρρέσας τὸν λαὸν αὐτοῦ, τῇ τοῦ Θεοῦ
 συνεργίᾳ τρέπει τοὺς Πέρσας ἢ, καὶ τοὺς διὰ

A Persiam agebat, licet ob locorum distantiam lon-
 giori mora perficere cogeretur. At Sarablagas,
 quo imperatorem praevertet, per viam angustam
 velut magis compendiarium in Persiam procedere
 statuit. Heraclius proinde verbis istiusmodi exer-
 citum animabat: *Persarum exercitum imperviois*
locis nunc errantem equos penitus defatigare ac
viribus exhaurire novimus, fratres: quamobrem
Chosroem aggredi cum multa celeritate festinemus,
ut ex improviso irruentes, cum in metum et fugam
conjiciamus. Exercitus porro, ex Lazis maxime,
 Abasgis et Iberis socii consilium huiusmodi exse-
 qui aversabantur, ex quo demum ingens suborta
 calamitas. Sarbarazas enim ilis quae instruxerat
 Chosroes copiis adjunctus, simul cum reliquis suis
 agminibus per Armeniam adversus Heraclium
 incessit. Sarablagas porro imperatorem pone se-
 cutus, ad congressum non descendit: Sarbarazae
 quippe adungere se studebat, atque ita bellum
 committere. Romani cognito Sarbarazae adventu
 metu percelluntur, et malae admixtae contumaciae
 poenitentes, quantum malum sit servum domini
 consiliis non parere fassi, ad imperatoris pedes
 cum lacrymis procidunt, et: *Dexteram tuam,* in-
 quunt, *domine, porrige osculandam, priusquam*
miseri pereamus: tibi etenim ad placitum obsequi
parati sumus. Tunc imperator Sarablagae, ante-
 quam Sarbarazae exercitui adungeretur, inita pu-
 gna vires experiri tentat, crebrisque tum noctu-
 tum interdiu factis in eum excursionibus, in me-
 tum et animi molestiam conjicit. Tum utroque
 post se relicto celeri gressu adversus Chosroem
 contendit. Duo vero milites Romanis partibus de-
 sertis ad Persas transfugientes, eos ex metu fugae
 se dedisse persuadent. Sed et alius rumor ad
 Persas delatus, Saem nimirum ducem cum altero
 exercitu suppetias venire. Audito nuntio, Sarbara-
 zas et Sarablagas cum Heraclio ad pugnam de-
 scendere properabant, priusquam nimirum Saes
 adveniret, et victoriae gloriam omnem ad se
 transferret. Quare data desertoribus fide, adversus
 Heraclium progressi sunt: et jam proximi castra
 metati sunt, simul cum sequenti luce manus com-
 mittere decernentes. Heraclius sub vespem inde
 solvens, tota nocte itinere confecto, mox campo
 virenti invento, in eo castra applicuit. Barbari
 fuga salutem quaerere rati, nullo servato ordine,
 ut eum assequerentur, procurrebant: tum ipse
 facie in eos versa, acre cum iis inicit praelium. Cum
 enim collem quemdam nemorosum occupasset,

VARIE LECTIONES.

⁷¹ ἀπροσδοκίτου vulg. ⁷² περιπεπτόμενοι f. ⁷³ κελεύεις vulg. ⁷⁴ πιστεύσαντες δὲ: h. l. A in ordinem redit. ⁷⁵ καὶ μακρὰν γενόμενος: ἀπ' αὐτῶν add. ex A. ⁷⁶ εὐρύνει f. ⁷⁷ αὐτοὺς A, αὐτὸν vulg. ⁷⁸ τοὺς βαρβάρους A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(63) Inter Lazos, sive Colchos, et Iberos, Abasgi medii.

(64) Subjectionis et petitae reconciliationis, etiam

hodie, manus osculum apud Græcos deferi argu-
 mentum.

exercitu in eum agglomerato, Dei nutu Persas in fugam adigit, 260 ipsosque per convalles insectus, magnam stragem edidit. Porro durante hoc certamine, cum Saes cum exercitu supervenisset, eo in fugam verso, magna illius exercitus parte caesa, reliquos palantes dissipavit, et eorum omnia cepit impedimenta. Sarbarazas subinde Sai adjunctus barbaros e praelio superstites colligebat, ac uterque de Heraclio compositis viribus aggrediendo commune consilium inivit. Verum imperator per Unnorum provinciam, viarumque molestias, et aspera inaccessaque eorum loca iter agere: et Barbari eum a tergo insequi. Hic Lazi una cum Abusgis periculo deterriti, violata societate, et a Romano exercitu divulsi, in propriam regionem secessere. Saes Romana calamitate laetior redditus, animis resumptis in Heraclium cum Barbaris erumpit. Imperator ex adverso collectum exercitum verbis corroborare, et militum animos monitis istiusmodi delinire: *Hostium numerus plane ingens nequam vos, fratres, terreat: Deo enim ita volente, Romanus vel unicus mille adversarius fugabit. Pro fratrum nostrorum salute nosmetipsos Deo immolamus. Coronas martyrum assequamur: ita nos laudibus complebunt posteri, et factis nostris mercedem Deus rependet.* Pluribus etiam aliis exercitu animatio, imperator alacri jam facie agmina componit pugnae. Constititunt adversariae acies exiguo sejunctae spatio, a mane usque ad vesperam, nec signa contulerunt. Vespera autem ingruente, imperator iter inivit, barbaris rursum a tergo eum insequentibus. Eum vero immutata via praevertere meditati, in palustria loca prolapsi palantesque in magno discrimine versati sunt. Imperator inde digressus, Persarmeniae partes obibat: e regione autem illa, quae nimirum Persarum ditioni subjecta est, plures ad Sarbarazam confluerunt, ex quibus ipse copias et exercitum auxit; sed cum hiems appeteret, huiusmodi multitudo in proprias sedes et domos dispersa est. Ea re cognita, bello nocturno inimicos furtim lacessere meditatur Heraclius. Itaque cum saeva hiemis tempestas incumberet, nulla de se barbaro suspicione injecta, robustiores equos et milites viribus praestantiores selectos et armis instructos in duas acies dividit, et hanc quidem Barbarum impetituram jussit praecedere: ipse cum altera parte sequi instituit. Itinere celeri gressu per noctem confecto, hora noctis ejusdem nona Salba-

A φαράγγων²⁶ διώξας, πλῆθος πολὺ ἀνείλεν. Καὶ τούτων μεταξὺ τῶν ἀγώνων ὄντων, ἐφθασεν καὶ ὁ Σάγν σὺν τῷ αὐτοῦ²⁷ στρατῷ, καὶ τοῦτον τρεφάμενος²⁸ ὁ βασιλεὺς, καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἀνέλων, τοὺς λοιποὺς διέσπειρε φεύγοντας· παρέλαβε δὲ καὶ τὸ τοῦλδον αὐτῶν. Ὁ δὲ Σαρβαραζὰς ἐνωθεὶς τῷ Σάγν ἐπεσύναξεν τοὺς σωθέντας βαρβάρους· καὶ πάλιν διεννοοῦντο κατὰ Ἡρακλείου χωρεῖν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν τῶν Οὐννων γῶραν καὶ τὰς τούτων δυσχωρίας²⁹ ἤλαυνεν, ἐν τε τραγέσι τόποις καὶ δυσδάτοις. Οἱ δὲ Βάρβαροι ὀπίσω αὐτῶν ἠκολούθουν. Οἱ δὲ Λαζοὶ ἅμα τοῖς Ἀδασοῖς δειλιάσαντες, ἀπέσπασαν αὐτοὺς τῆς τῶν³⁰ Ῥωμαίων συμμαχίας, καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν γῶραν ἀνεχώρησαν. Ὁ δὲ Σάγν ἡσθεὶς ἐπὶ τούτῳ, θυμῷ πολλῷ σὺν τοῖς Βαρβάροις ἐχώρει κατὰ Ἡρακλείου. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπισυνάξας τὸν στρατὸν λόχοις ἀνεπείρῳσεν³¹, καὶ παραινέσει³² τούτους εἰληψε, λέγων· Τὸ πλῆθος ὑμᾶς, ἀδελφοί, μὴ ταραττέτω. Θεοῦ γὰρ θέλοντος, εἰς διώξει χιλιούς. Θύσωμεν οὖν τῷ Θεῷ αὐτοὺς ὑπὲρ τῆς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν σωτηρίας. Ἀδῶμεν στέφος μυρτῶρων, ἴνα καὶ ὁ μέλλων ἡμᾶς χρόνος ἐπαϊνέσῃ, καὶ ὁ Θεὸς τοὺς μισθοὺς ἀποδώσῃ. Τούτοις³³ καὶ ἄλλοις πλείοσι λόγοις παραθαρσύνας τὸν στρατὸν, φαίδρῳ τῷ προσώπῳ παρατάττει τὸν πόλεμον, καὶ στάντες ἀπ' ἀλλήλων ἀπὸ μικροῦ διαστήματος, ἀπὸ πρωτῆς³⁴ ἕως³⁵ ἑσπέρας ἀλλήλοισιν ἐβάλλον (65). Ἑσπέρας δὲ καταλαβούσης ὁ βασιλεὺς τῆς ὁδοπορίας εἰχετο. Οἱ δὲ Βάρβαροι πάλιν ὀπίσω αὐτοῦ ἤλαυνον. Ἐναλλάξαντες δὲ τὴν ὁδὸν, καὶ τοῦτον προλαβεῖν θελήσαντες, ἐμπέπτουσιν εἰς τόπους τελματώδεις, καὶ πλανῶνται, καὶ εἰς μέγαν³⁶ κίνδυνον ἤλθον. Ὁ δὲ βασιλεὺς διαβὰς τὰ μέρη³⁷ Περσαρμενίας παρέτρεχεν. Τῆς δὲ γῆς ἐκεῖνης ὅτι Περσῶν κρατουμένης, πολλοὶ συνέτρεχον τῷ Σαρβαραζᾷ, καὶ ἐπηῦξεν³⁸ τὸν αὐτοῦ λαόν. Χειμῶνος δὲ γαγονότος, ἐσκορπίσθη τὸ πλῆθος ἐν τοῖς ἰδίοις τόποις³⁹. Τοῦτο δὲ ὁ Ἡράκλειος μαθὼν, διανοεῖται ἐν νυκτὶ κλέψαι τὸν πόλεμον· καὶ τοῦ χειμῶνος ἐπικειμένου, καὶ ὀψοφίας μηδεμιᾶς οὐσας τῷ βαρβάρῳ⁴⁰ (66), διαλεξάμενος ἱπποὺς εὐσθενεῖς, καὶ τοῦ στρατοῦ τοὺς ἀνδρειοτέρους διχῇ ὀπλίσας, τοῖς μὲν προάγειν ἐκέλευσεν κατὰ τοῦ Βαρβάρου· αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς ἑτέροις ὀπίσω τούτων εἵπετο. Σπεύσαντες δὲ διὰ τῆς νυκτὸς, κατέλαβον⁴¹ τὸ χωρίον Σαλβανῶν⁴², ὥρᾳ τῇ θ' τῆς νυκτὸς, Περσῶν ἐν αὐτῷ ὄντων καὶ γρόντων τὴν ἐφοδὸν, οἱ καὶ διαναστάντες ὥρμησαν κατ' αὐτῶν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τούτους πάν-

VARIE LECTIONES.

²⁶ φαράγγων A, φάραγγας vulg. ²⁷ σὺν τῷ αὐτοῦ στρ. A, σὺν τῷ στρ. αὐτοῦ vulg. ²⁸ τρεφάμενος A, τρέφας vulg. ²⁹ τὰς τούτων δυσχωρίας A, ταῖς αὐτῶν δυσχωρίαις vulg. ³⁰ τῶν add. ex A. ³¹ ἀνεπείρῳσεν A, ἀνεπείρῳσεν vulg. ³² παραινέσει A, παραινέσει vulg. ³³ ἴνα καὶ ὁ A, ἴνα ὁ vulg. ³⁴ ἀποδώσῃ τοῖς A, ἀποδώσει τοῖς vulg. ³⁵ ἕως[] μέχρις A. ³⁶ εἰς μέγαν x. A, v. p. 472, 19. ³⁷ τὰ μέρη τῆς Ἰαρμ. e. ³⁸ ἐπηῦξεν vulg. ³⁹ τόποις] πρὸς τὸ ἀναπαύεσθαι A. ⁴⁰ τῷ Σαρβάρῳ A, τῶν βαρβάρων e. ⁴¹ κατέλαβον A, καὶ καταλαβόντες vulg. ⁴² Σαλβανῶν A, Σαλβανὸν vulg.

JAC. COARI NOTE.

(65) Cedr., Anast. Peyr., etc. Male Reg. omissa negatio, ut in editis: Cum a mane ad vesperam acies vicina essent, abstinerunt praelio. COMBERIS.

(66) Sic et Cedr.; at palam leg. Σαρβάρῳ, ut et p. seq. ex Anast. Qui est alter Chosrois ducum, idem qui Sarbarazan, Sarabagla socius. Id.

τας ἀνείλον παρὲς ἐλθς, ὅστις τῷ βαρβάρῳ ἐμήνυσεν. Α Ὁ δὲ βάρβαρος ἀνάστας, καὶ ἐπιβάς ἵππῳ, γυμνός τε καὶ ἀνυπόδητος, φυγὴν τὴν σωτηρίαν ἐποίησας. Τούτου δὲ τὰς γυναῖκας, καὶ πᾶν τὸ Περσιτικὸν ἄθος ἀρχοντάς τε καὶ σατράπας καὶ στρατιώτας ἐπὶ λέκτους καταλαβὼν ὁ ἀνελθὼντας ἐν ταῖς τῶν οἰκῶν στέγαις καὶ πόλεμον κροτοῦντας διὰ τοῦ πυρὸς καθείλεν· καὶ οὗς μὲν ἔκτεινεν, οὗς δὲ πυρὶ ἀνήλυσεν, ἄλλοι δὲ χειροπέδαις ἐδεσμήθησαν καὶ μικροῦ ὁ δὲ οὐδεὶς ἐκτὸς Σαρβαραζοῦ ἐσώθη. Ἐλαβὼν δὲ καὶ τὰ ὅπλα τοῦ Σαρβαραζοῦ χρυσὴν ἀσπίδα τε καὶ μάχαιραν καὶ δόρυ καὶ τὴν διὰ λιβὸν καὶ χρυσὴν ζώνην καὶ τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ· καὶ ταῦτα ὁ πάντα λαβὼν χωρεῖ κατὰ τῶν διεσπαρμένων αὐτοῖς ὁ χωρίοις, οἵτινες μαθόντες τὴν τοῦ Σαρβαραζοῦ φυγὴν, ἀκρατῶς ἐφυγον. Αὐτὸς δὲ διώξας πολλοὺς αὐτῶν ἔκτεινεν, καὶ δεσμίους ἔλαβεν, καὶ οἱ λοιποὶ μετ' αἰσχύνῃς ἐν Περσίδι ὑπέστρεψαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπισυνάξας τὸ ἑαυτοῦ στρατόπεδον, μετὰ χαρᾶς ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις παρεχέμασεν. pari impetu in eam se conjecere. Imperator diutius alios abduxit, reliquos cum dedecore in Persiam coegit redire: ac demum proprio exercitu in unum collecto, in iis ipsis locis hilariter hiemavit.

A. M. 6116. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Μαρτίῳ α' ἐπισυνάξας ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα βουλὴν ἐποίητο, ποῖα ὁδὸς πορευθῇ· δύο γὰρ ὁδοὶ αὐτῷ προέκειντο στεναὶ καὶ ὁ δὲ συστρατοῖς ἡ μὲν ἐπὶ Τάραντον ὁ φέρουσα, ἡ δὲ ἐπὶ τὴν τῶν Σύρων γῆν. Καὶ ἡ μὲν ἐπὶ Τάραντον διαφορωτέρα (67) μὲν ἦν, ἀλλ' ἀπορίαν ὁ εἶχεν τῶν τροφῶν πασῶν ἡ δὲ ἐπὶ τὴν τῶν Σύρων τὸν Ταῦρον ὑπερβαίνουσα τὴν εὐπορίαν ὁ τε καὶ θαψίλειαν τῶν τροφῶν παρεῖχεν. Ταύτην συγκρίνουσι πάντες, εἰ καὶ ἀποτομωτέρα καὶ χιόνι πολλῷ κατεχομένη ὑπῆρχεν. Ταύτην δὲ κόπῃ πολλῷ ὑπερβάντες, ἐπὶ τὰς ἡμέρας 11 καταλαμβάνουσι τὸν Τίγριν ποταμὸν καὶ τοῦτον περᾶσαντες καταλαμβάνουσι 11 τὴν Μαρτυρόπολιν, καὶ τὴν Ἀμιδαν καὶ ἀναπαύονται 12 τε στρατὸς καὶ ἡ αἰχμαλωσία. Ἐντεῦθεν καὶ γράμματα 13 ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν Βυζάντιον ἡδυνήθη ἀποστέλλειν, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν πάντα δηλώσαι, καὶ χαρὰν πολλὴν ἐμποιῆσαι τῇ πόλει. Ὁ δὲ βάρβαρος 14 (68) ἐπισυνάξας τὸν ἑαυτοῦ διασπαρέντα λαόν, ἐπῆλθεν κατ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπιλεξάμενος ἐπιλογὴν στρατιωτῶν, ἀπέλυσε φυλάττειν τὰς πρὸς αὐτὸν ἀγούσας κλεισοῦρας· καὶ τὰς πρὸς ἀνατολὴν αὐτὸς ἐκδραμῶν διεξόδους, ἀντιπρόσωπος ἦεν τῷ βαρβάρῳ, καὶ περᾶσας τὸν Νυμφίον 15 ποταμὸν κατέλαβεν τὸν Εὐφράτην, ἐν οἷς τὴν πλεεχτὴν γέφυραν ἐκ σχοινίων 16

num oppidum perveniunt. Una Persæ loco eodem reperti, Romanorum adventu cognito, stratis exurgentes in Romanos incurrunt. Romani vero eos omnes occiderunt præter unum, qui eladis nuntius ad barbarum 261 venit. Quare barbarus loco celerius relicto, nudus et discalceatis etiamnum pedibus, equum conscendens fuga salutem sibi comparavit. Hujus uxores et Persicum omnem florem, principesque et satrapas, et delectos milites cum super tecta domorum ascendisse ac defensionem inde moliri conspiceret, igne coniecto disturbavit: et quosdam quidem occidit, alios cremavit, alios denique manicis et compedibus vinctos in captivitatem abduxit. Cepit etiam arma Sarbarazæ, clypeum aureum, machæram, hastam, et zonam auro gemmisque ornatam, nec non ejus calceamenta. Iis omnibus sublati, adversus cæteros, qui huc et illuc palantes vagabantur et dispersi erant, contendit. Illi fuga Sarbarazæ cognita, eos insecutus plures eorum delevit, captivos coegit redire: ac demum proprio exercitu in unum

A. C. 616. — Hoc anno mensis Martii die primo imperator Heraclius collecto exercitu universo, qua sibi procedendum via, consilium inivit. Geminae namque objiciebantur oculis angustæ sane et difficiles: hæc quidem Tarantum, alia in Syro- rum regionem ducens. Et quæ Tarantum quidem, brevior, at ciborum omnium penuria laborabat; quæ serebat in Syriam, ubi Tauri montis culmina superassel, annonæ copiam, generisque omnis victum largissime suppeditabat. Hanc quamvis asperiores et nivibus obsitam cuncti decernunt capessendam. Eam itaque summo labore dierum septem spatio emensi, ad Tigrim fluvium devenire; quo demum trajecto Martyropolim, et inde Amidam devenire: ibi exercitus omnis et captivorum turba substitit. Quin etiam inde litteras Byzantium mittendas et quæ gessisset cuncta significanda imperator occasionem nacti decrevit: ex quo Byzantina civitas ingenti gaudio perfusa. Barbarus autem dux collecto suo omni exercitu, impressionem in eum fecit. Imperator selectos militum manipulos, qui montium angustias et vias ad se ducentes defenderent, misit. Ipse per exitus, quibus in orientem itur, egressus barbaro in adversum ibat, et Nymphio 262 omne superato ad Euphratem pervenit, ubi pons ex funibus et loris

VARIE LECTIONES.

11 ἐποίησας A b, ἐποίησας vulg. 12 καταλαβὼν A, ἀναλαβὼν vulg. 13 καὶ μικροῦ — ἐσώθη add. ex A. 14 ταῦτα add. ex A. 15 αὐτοῖς] αὐτῶν A, ἐν τοῖς vulg. 16 ἐποίητο, ποῖα A, ἐπ., τὸ ποῖα vulg. 17 στεναὶ καὶ A, στεναὶ τε καὶ vulg. 18 καὶ ἐπὶ Ταρ. διαφορ. ἐστὶν A f. 19 ἀπορίαν — ὑπερβ. τὴν om. A. 20 εὐπορίαν vulg. 21 ἐπὶ τὰς ἡμέρας A, διὰ ἐπὶ τὰς ἡμερῶν vulg. 22 τὸν Τίγριν — καταλαβ. om. A f. 23 διαναι. A. 24 καὶ γράμματα ὁ βασ. A, δὲ ὁ βασ. γράμμ. vulg. 25 ὁ δὲ Σαρβαραζὰς a, ὁ δὲ Σάρβαρος f. 26 Νυμφίον A, Νυμφίων vulg. 27 σχοινίων vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(67) *Commodior, expeditior via*; quod et Buccard. reddidit. Nihil hic de brevitate, sed de asperitate, qua via altera laborabat, in qua mons Taurus su-

perandus erat. *COMBESIS.*

(68) *Emenda ex Peyr., etc., ut supra, pro βάρβαρος, Σάρβαρος, etc. Id.*

stratus fuerat. Sarbarazas autem pontis funibus solutis, ex una ripa ad alteram pontem omnem adduxit. Adveniens imperator, nec quo fluvium superaret reperiens pontem, ripam decurrens eamque perscrutatus, vadum, quo transiret, invenit. Absque periculo itaque mense Martio flumen irascit, et Samosata contendit: Tauroque iterum superato, Germaniciam appulit, Adanamque transiens, Sarum flumen attingit. Sarbarus autem ponte proprium in locum restituto Euphratem nullo obiecto impedimento pertransiit, et imperatoris vestigia sequebatur. Ipse imperator Sari pontem transgressus, cum exercitui equisque reparandis locum idoneum reperisset, in eo fixis castris quiescere iussit: oppositam fluminis partem Sarbarus occupavit. Ponte vero et turribus ad eum propugnandum objectis a Romano milite detineri visis, ibi castra applicuit. Multi porro ex Romanis incomposito agmine per pontem in Persas incurrentes, magnam eorum stragem edidere. Imperator contra, ne tumultuario et absque ordine procederent, vetabat, ne adversariis per pontem secum irrumpendi viam facerent, et in adversam ripam deducerent. Imperatori exercitus minime obsecutus est. Interea Sarbarus, positis in occulto insidiis, ipse simulata inter pugnandum fuga, Romanorum non paucos, etiam imperatore prohibente, ad se persequendum provocavit, et ex improvise conversus insectatos se infugam egit, et quantos ultra pontem sibi obiectos attingit, universos contumaciae suae poenam passos e medio sustulit. Attamen imperator cum Barbaro, dum alios persequuntur, ordinem deserere, et eos qui pontis propugnacula et turres defendebant, a Persis occidi videret, adversus Persas irrumpit. Tum vero quidam gigante staturae imperatori obviam factus, eum in medio ponte aggressus est: quem imperator gravi vulnere percussus in amnis fluentem deturbavit, eoque cadente reliqui fugere Barbari, et praesentis pontis angustia se ipsos partim in flumen projecere, alii gladiis cæsi: cum interim reliquus exercitus barbarus ex fluminis sponda sagittas confertim mitterent, fortiterque obsisterent, ne Romani pontem transgrederentur. Ast imperator velut sirenis et Marte plenus flumine trajecto validum pectus hostibus opposuit, et cum paucis ex sodalio fa-

τε καὶ ἡνίων (69). Ὁ δὲ Σαρβαράζαδ· 17 τῆς γεφύρας τὰ σχοινία λύσας μίαν ὁχθὴν ἐπὶ τὴν ἐτέραν πᾶσαν τὴν γέφυραν μετήγαγεν. Ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ μὴ εὐρὼν περᾶσαι διὰ τῆς γεφύρας, παραδραμὼν εὗρε πόρον· καὶ ἀκινδύνως τοῦτον ἐπέρασεν παραδόξως 18 τῷ Μαρτίῳ μηνί· καὶ καταλαμβάνει τὰ Σαμώσατα· καὶ πάλιν τὸν Ταύρον ὑπερβάς, εἰς Γερμανίειαν 19 ἀφίκετο· καὶ περάσας τὴν Ἀδανὰ 20, ἦλθεν πρὸς τὸν Σάρον ποταμὸν 21. Ὁ δὲ Σάρβαρος πάλιν τὴν γέφυραν εἰς τὸν ἴδιον τόπον 22 ἐκτείνας, τὸν Εὐφράτην ἐπέρασεν ἀνεμποδίστως· καὶ ἠκολούθει ὀπίσω αὐτοῦ. Ὁ δὲ βασιλεὺς περάσας τὴν γέφυραν τοῦ Σάρου, καὶ εὐρὼν ἀνάπαυσιν τοῦ τε στρατοῦ καὶ τῶν ἀλόγων, ἐν αὐτῷ ἀπλικοῦσας διανέπαιυσεν αὐτούς. Καταλαμβάνει δὲ καὶ 23 ὁ Σάρβαρος εἰς τὸ ἀντίπερα μέρος. Εὐρὼν δὲ τὴν γέφυραν καὶ τὴ ἐν αὐτῇ προπύργια ὑπὸ Ῥωμαίων κρατηθέντα, ἠπλίκουσεν. Ἐκτρέχοντες 24 δὲ διὰ τῆς γεφύρας πολλοὶ τῶν Ῥωμαίων ἀτάκτως· τοὺς Πέρσας προσέβαλον 25· καὶ πολλὴν 26 συγκοπὴν αὐτοῖς ἐποίησαν· ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺτους διεκώλυσεν 27 ἀτάκτως ἐκθέειν, μήπως ὁδὸς γένηται τοῖς ἐναντιοῖς συναλθεῖν εἰς τὴν γέφυραν, καὶ συμπεράσαι. Ὁ δὲ λαὸς οὐκ ἐπειθαιτο τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ Σάρβαρος ποιήσας ἔγκρυμμα 28, καὶ δεῖξας ἑαυτὸν ὡς φεύγοντα, ἐλίκουσεν πολλούς· Ῥωμαίους παρὰ γνώμην τοῦ βασιλέως εἰς θάλασσαν αὐτοῦ περᾶσαι· ὑποστρέψας δὲ καὶ 29 τοὺτους τρεψάμενος, ὅσους ἔξω τῆς γεφύρας ἔφθασεν, ἀνείλεν δίκην ὑποσχόντας τῆς παροκοῆς. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἑωρακὼς τοὺς βαρβάρους τῇ διώξει τὴν 30 τάξιν λύσαντας, καὶ ἐκ τῶν ἐφεστῶτων Ῥωμαίων τοὺς προπύργιους ὑπὸ αὐτῶν 31 πολλούς ἀναιρουμένους 32, κατ' αὐτῶν ἐχώρησεν. Ἀνὴρ δὲ τις γιγαντιαῖος τῷ βασιλεῖ συναντήσας, μέσον τῆς γεφύρας προσέβαλεν 33. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτον πατάξας, ἐν τῷ βέλθῳ τοῦ ποταμοῦ ἔρριπεν. Τοῦτου δὲ πεσόντος, εἰς φυγὴν ἐτρέπησαν οἱ βάρβαροι, καὶ τῇ στενωπῇ τῆς γεφύρας οἱ βάρβαροι εἰς τὸν ποταμὸν (70) ἑαυτοὺς ἔρριπτον· ἄλλοι δὲ καὶ τοὺς ξίφουσιν ἀνηρῶντο· τὸ δὲ πλῆθος τῶν βαρβάρων πρὸς τὰ χεῖλη 34 τοῦ ποταμοῦ χυθὲν, ἐτόξευσαν καὶ ἀνθίσταντο μὴ ἔωγτες τοὺς Ῥωμαίους 35 περᾶσαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς περάσας γενναίως 36 τοὺς βαρβάρους ἀνθίστατο μετὰ ὀλίγων τινῶν τῆς αὐτοῦ ἐταιρίας ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων, ὥστε τὸν Σάρβαρον ἐκπλαγῆναι, καὶ Κοσμάν τινα πλησίον αὐτοῦ ἐστῶτα πρόσφυγα Ῥω-

VARIÆ LECTIONES.

17 ὁ δὲ Σάρβαρος A a f. 18 παραδόξως add. ex A. 19 Γερμανίειαν A f. 20 Ἀδαναν f. 21 τὸν Ταύρον ποτ. a. 22 τόπον ποταμὸν A. 23 καὶ add. ex A. 24 ἐκτρέχοντες A, ἐντρ. vulg. 25 προσέβαλον A, προσέβαλλον vulg. 26 πολλήν πάλιν A b f. 27 διεκώλυσεν A, ἐκώλυσεν vulg. 28 ἔγκρυμμα A, ἐγκρύματα vulg. 29 καὶ add. ex A. 30 τὴν add. ex A. 31 ὑπὸ αὐτῶν om. A. 32 ἀναιρουμένους A, ἀναιρομένους vulg. 33 προσέβαλεν A, προσέβαλεν b f, προσέβαλλεν vulg. 34 χεῖλη τείχη A. 35 τοὺς Ῥωμαίους A, τοὺς Ῥωμαίους vulg. 36 γενναίως A, γενναίος vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(69) Barbaram phrasim antiquariorum imperitia, emendo ex Cedr.: ἐν ᾧ ἡ πλεκτη γέφυρα ἐκ σχοινίων τε καὶ ἡνίων ἦν. Cedr., ἐρίων· melius, ac unus bene Anastasius, qui legerit νῶν, sive νῶν, pons nexius funibus simul et navibus. Sic certe necluntur ex-temporanei ejusmodi pontes, non ex loris, vel lanis;

nexosque nuper inter civiles tumultus ad Matronam Sequanamque aspectavimus ac trajecimus. Coms.

(70) Barb. et Peyr. ὡς βάρβαροι, quod vestigium quoddam veræ lectionis. Emend. ex Anast., ὡς βάτραχοι· Ranarum more inter pontis angustias destitabant in flumen. Id.

μαίων μαγαρίτην (71) εἰπεῖν· Ὁρᾷς τὸν Καῖσαρα, ἃ Κοσμά, πῶς θρασὺς πρὸς τὴν μάχην ἴσταιται, καὶ πρὸς τοσοῦτο πλῆθος μόνος ἀγωνίζεται, καὶ ὡς ἄκμων³⁷ τὰς βολὰς ἀποπτύει; Ἐκ γὰρ τῶν ἀληθινῶν τσαγγίων ἐγνωρίζετο (72), καὶ πολλὰς πληγὰς ἐδέχετο, εἰ καὶ^{38,39} οὐδεμίαν. Ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ μαχησάμενοι, τῆς ἐσπέρας καταλαβούσης, ἀπ' ἀλλήλων διέστησαν· καὶ ὁ Σάρβαρος φοβηθεὶς διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τὰ ὅπισω ὑπέστρεψεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπισυνάξας τὸν ἑαυτοῦ λαὸν εἰς τὴν Σεβάστειαν πόλιν ὤρμησεν, καὶ περάσας τὴν Ἄλυν ποταμὸν ἐν ταύτῃ τῇ⁴⁰ χῶρᾳ διέτριβεν ὅλον τὸν χειμῶνα. Ὁ δὲ Χοσρόης μανεῖς καὶ⁴¹ ἀποστείλας ἔλαβεν ὅλα τὰ κεimήλια τῶν ἐν πάσαις⁴² ὑπὸ Πέρσαις ἐκκλησιῶν. Καὶ ἠνάγκαζε τοὺς Χριστιανοὺς γενέσθαι εἰς τὴν τοῦ Νεστορίου θρησκείαν πρὸς τὸ πλῆξαι τὸν Β

βασιλέα. exinde furore percitus misit qui donaria suppellectilemque omnem a cunctis per universum Persiam erectis ecclesiis auferrent; et ut imperatori ægre faceret, Christianos ad amplexandam Nestorii substitutionem adegit.

Ἀράβων ἀρχηγὸς Ἀμέδ ἐτη ἑννέα.

A. M. 6117. — Τούτῳ τῷ ἔτει Χοσρόης τῶν Περσῶν βασιλεὺς νέαν ἐποιήσατο στρατείαν, στρατεύσας ξένους τε καὶ πολίτας καὶ οἰκέτας, ἐκ παντὸς γένους ἐκλογὴν ποιησάμενος⁴³. καὶ ταύτην τὴν ἐκλογὴν τῷ Σάην παραδοὺς στρατηγῷ, ἄλλας τε ὡς χιλιάδας ἐκ τῆς φάλαγγος τοῦ Σαρβάρου ἐπιλογὴν λαβὼν, τούτῳ συνῆψε, καὶ ὠνόμασε χρυσολόγχεις⁴⁴, καὶ τούτους ἀπέστειλε κατὰ τὸν βασιλέως. Τὸν δὲ Σάρβαρον σὺν τῷ λοιπῷ αὐτοῦ στρατῷ κατὰ Κωνσταντινούπολιν ἀπέστειλεν (73), ὅπως τοὺς ἐκ Δύσεως Οὐννοὺς, οὓς Ἀβάρους καλοῦσιν, Ἀβάρεις τε (74) καὶ Σκλάβους καὶ Γήπαιδας συμφωνήσας C κατὰ τῆς πόλεως χωρήτωσι καὶ ταύτην πολιορκήσωσι. Γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν εἰς τρεῖς διαιρέσεις ἐχώρισεν, καὶ τοὺς μὲν ἐξέπεμψεν εἰς τὸ φυλάξαι τὴν πόλιν, τοὺς δὲ παραδοὺς Θεόδωρῳ τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ κατὰ τοῦ Σάην πολεμεῖν ἐκέλευσεν· τὸ δὲ τρίτον μέρος αὐτὸς λαβὼν ἐπὶ Λαζικήν ἐχώρει· καὶ ἐν ταύτῃ διατρίβων τοὺς Τούρκους ἀπὸ τῆς⁴⁵ Ἑφας, οὓς Χαζάρους⁴⁶ ὀνομάζουσιν, εἰς συμμαχίαν προσεκαλέσατο. Ὁ δὲ Σάην ἅμα τῷ νεοσυλλέκτῳ λαῷ καταλαβὼν τὸν τοῦ βασιλέως ἀδελφὸν Θεόδωρον πρὸς πόλεμον ὠπλίστατο. Τοῦ δὲ Θεοῦ

cinus vel supra vires humanas edidit, adeo ut ipse Sarbarus, admiratione percussus, Cosmæ cuidam, qui fidem scæda ad idola desertione conspurcaverat, et ad Persas relicto Romano exercitu defecerat, dixerit: 263 Vides Casarem, o Cosma, quanta audacia pugnam conserat, solusque adversus tantam multitudinem decertet, et velut incus tela sagittasque despuat? Imperator siquidem ex veris et propriis ejus ocreis dignosci poterat, et jam certe plurima, nullum tamen cum vite discrimine, vulnera acceperat. Porro pugna diutius protracta, sole jam ad occasum inclinato, exercitibus ab invicem sponte divisus dirempta est. Et Sarbarus periculum metuens retro cessit. Imperator collecto universo exercitu in urbem Sebasteam se recepit, trajectoque Aly fluvio in ea regione per totam hiemem substitit. Chosroes

Arabum princeps Amed annis novem.

A. C. 617. — Hoc anno Persarum rex Chosroes novo exercitui reparando advenas, cives et famulos, ex omni nimirum hominum genere adlectos aggregavit; ea vero selecta multitudo Sai duci tradita, alios quinquagies mille ex Sarbari phalange excerptos ex animi consilio milites aurihastatos ab ipso dictos eisdem adjunxit, et adversus imperatorem misit: Sarbarum vero cum reliquo exercitu Cpolim versus misit, ut initis pactis cum Unnis (Abaros quidam vocant), Bulgaris, Sclavis et Gepedibus, una cum eo urbem impressione facta obsiderent. Eo consilio cognito in tres acies exercitum universum imperator distribuit: et primam quidem ad urbis defensionem, aliam Theodoro proprio fratri traditam Saem aggredi jussit, cum tertia secum edueta ipso in Lazicam regionem secessit, ibique mora aliquandiu protracta, Turcos orientales, quos Chazaros vocant, ad belli societatem allexit. Tum vero Saes cum novitio isto exercitu fratrem imperatoris Theodorum offensens, bello eum adoritur. Consertis autem ad invicem manibus, Deo laudatissimæ Dei genitricis precibus manifeste opitulante, grando vehemens ex inopi-

VARIE LECTIONES.

³⁷ ἄκμων A, ἄμμων vulg.: proverbium notum ex Æschyl. Pers. λόγχης ἄκμονες. ^{38,39} εἰ καὶ A, ἦ καὶ vulg., εἰ καὶ μηδεμίαν αὐτῷ καθίπτωτο e. ⁴⁰ ἐν αὐτῇ τῇ χ. A. ⁴¹ καὶ ante ἀποστ. add. ex A. ⁴² τῶν ἐν πάσι A, fort. πασῶν τῶν. ⁴³ ποιούμενος A. ⁴⁴ χρυσοὺς λόγχεις A f. ⁴⁵ ἐκ τῆς ἑ. A. ⁴⁶ Χαζάρεις A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(71) Agarenorum religionem profiteri est μαγαρίζειν, ait Meursius. Bene quidem, sed non enucleate. Puer bene lotus a nutrice, et illecebras sua munditie provocans, si ego ventre vestes conspurcet, μαγαρίζει, et vere sit μαγαρίτης. Christianus pariter sordibus peccati baptismi lavacro defæcatus, si scædam et impuram Saracenorum superstitionem colat, translatitio sensu μαγαρίζει.

(72) Ocreis nimirum purpureis imp. soli concessis.

(73) A Persis et Abaris auxiliariis anno Heraclii 16 obsessam, et Deipara precibus ac virtute

D liberatam Chronicon Alexandrinum fusissime describit. Nicephorus patriarcha obsidionem eandem parcius exposuit, quasi cum primum in Persiam Heraclius ante annos tres irrumperet, susceptam. Verum prochronismi ab eruditissimo temporum rationali Petavio arguitur in notis edit. Reg., pag. 67.

(74) Βουλγάρους hic legendum codex Pal. docet, confirmatque Anastasii versio: Avars cum Vulgaribus (intellige Bulgaris) et Sclavis, et Gepedibus. Ἀβάρους porro et Ἀβάρεις, ut et Γηπαίδες, et Γηπαῖδες promise vulgus pronuntiat.

nato in Barbaros delata plures eorum vulneravit. Interim Romana acies tranquilla aeris serenitate fruebatur. Persas igitur in fugam Romani vertunt, et ex eis copiosum numerum prosternunt. Eo audito Chosroes ira vehementi in Saem exarsit. Saes ipse prae incore atque desperatione in languorem incidens misere interiit. Cadaver ejus sale multo conditum ad se advehi Chosroes jussit, et ²⁶⁴ mortuum licet ac sensu privatum verberibus et injuriis lacerari imperavit. Porro Chazari Caspiis portis disruptis in Persidem irrumpant, et Ziebelo duce, cui a Chagano secunda dignitas inerat, Adroegam provinciam penetrant. Quocunque vero progredientur Persas abducebant captivos, et urbes pagosque igne devastabant. Interea imperator a Lazica solvens, illis se adjungere et occurrere studuit. Cum Ziebelus imperatorem conspexit, obviam progressus, ejus collum exosculatus est, ipsumque adoravit. Persis ex urbe Tiphili spectatilibus. Turcorum autem exercitus omnis in terram procidens et in faciem pronus, quasi majestatis horrore concepto, insolito honoris genere, gentilibus tamen solemnibus, imperatorem prosecutus est, ac pariter exercitus praefecti super saxa ascendentes eodem corporis habitu procubuerunt. Ad haec Ziebelus imperatori, ejus quippe verbis delectabatur, et ejus prospectu ac prudentia plane stupefactus haerebat, filium suum, cui lanugo primum e malis tunc oriebatur, obtulit. Selectos tandem viros strenuos ad quadraginta millia Ziebelus belli socios imperatori assignavit, et in propriam postmodum regionem secessit. Imperator illis sibi adjunctis, adversus Chosroem perrexit. Interim Sarbarus Chalcedonem adoritur, Abares etiam e Thracia profecti ad urbem applicantes eam vi obtinere nitebantur: multis itaque machinis ad eam admotis, et copiarum multitudine innumera, ut quae numerum omnem vere superaret, per Istrum flumen scaphis uno trunco excavatis advecta, Cornu sinum omnem, quaque late patet, oppleverunt. Dies demum decem urbem obsidentes terra et mari, Dei tandem virtute et ope, et immaculatae Dei quae Matris Virginis precibus profligati sunt: multisque suorum copiis terra et mari amissis, cum

A δὲ τῶν πρεσβειῶν τῆς πανομνήτου ¹⁷ Θεοτόκου συνεργήσαντος, καὶ πολέμου κροτηθέντος, χάλαζα παραδόξως κατὰ τῶν βαρβάρων κατηνέχθη, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ¹⁸ ἐπάταξεν. Ἡ δὲ τῶν Ῥωμαίων παράταξις γαλήνης ἀπήλκεν. Τρέπουσιν δὲ οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς Πέρσας, καὶ ἀναιροῦσιν πλῆθος πολὺ. Τοῦτο μαθὼν Χοσρόης ὠργίζετο κατὰ τοῦ Σάην. Ὁ δὲ Σάην ἐκ πολλῆς ἀθυμίας ¹⁹ εἰς νότον ἔμπεσόν ²⁰ ἐτελεύτησεν. Τοῦτου δὲ τὸ ²¹ σῶμα κελεύει Χοσρόης ἄλατι ταριχευθὲν πρὸς αὐτὸν κομισθῆναι, καὶ τοῦτον νεκρὸν πολλαῖς αἰκίαις ἐπιβάλλειν ²². Οἱ δὲ Χαζάραι διαβρῆξαντες (75) τὰς ²³ Κασπίας πύλας τῇ Περσίδι εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἀδρουγάν (76) σὺν τῷ ἐαυτῶν στρατηγῷ Ζιεβήλ, δευτέρῳ ἐντὶ τοῦ Χαγάνου τῇ ἀξίᾳ· καὶ ἐν οἷς ἀντόποις διέβαινον, τοὺς τε Πέρσας ἡχμαλώτευσεν, καὶ τὰς πόλεις καὶ κώμας τῇ πυρὶ παραδίδουν. Ἀπάρας δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπὸ Λαζικῆς, τοῖσι συνήντησεν. Ὁ δὲ Ζιεβήλ τοῦτον ἰδὼν καὶ προδραμὼν ²⁴, κατασπάζεται αὐτοῦ τὸν τράχηλον, καὶ προσεκύνησεν αὐτὸν, ὁρῶντων τῶν Περσῶν ἐκ τῆς πόλεως τοῦ Τιφλίως. Πᾶς δὲ ὁ λαὸς τῶν Τούρκων εἰς γῆν πεσόντες πρηνεῖς ὡς ἐκσταθέντες ²⁵ (77) ἐπὶ στόμα τὸν βασιλέα ἐτίμων τιμὴν τὴν παρ' ἔθνεσι ξένῃν. Ὁμοίως καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ἐπὶ πετρῶν ἀναβάντες τῷ αὐτῷ σχήματι ἔπεσον. Προσῆνεγκεν δὲ ὁ Ζιεβήλ καὶ ²⁶ τὸν ἐαυτοῦ υἱὸν ἀρχιγένειον τῷ βασιλεῖ, ἡδυνόμενος τοῖς τοῦτου λόγοις, καὶ ἐκπληρόμενος τῇ τε θέᾳ καὶ τῇ φρονήσει ²⁷ αὐτοῦ. Ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ Ζιεβήλ χιλιάδας μ' ἀνδρῶν γενναίων ἔδωκεν τῷ βασιλεῖ πρὸς συμμαχίαν, καὶ αὐτὸς ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. Τοῦτους δὲ λαβὼν ὁ βασιλεὺς, κατὰ Χοσρόου ἐχώρει. Ὁ δὲ Σάρβαρος τῇ Χαλκηδόνι προσβαλὼν ²⁸, καὶ οἱ Ἀδάραι ἐκ τῆς Θράκης τῇ πόλει πλησιάζαντες, ταύτην ἐλεῖν ἐβόλοντο, καὶ πολλὰς μηχανὰς κατ' αὐτῆς κινήσαντες, καὶ εἰς σκάφη γλυπτὰ (78) ἐκ τοῦ Ἰστροῦ πλῆθος ἄπειρον καὶ ἀριθμὸν χρεῖττον ἐνέγκαντες, τὸν κόπον τοῦ Κέρατος (79) ἐπλήρωσαν. Δέκα δὲ ἡμέρας τῇ πόλει παρακαθίσαντες ²⁹ διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης τῇ τοῦ Θεοῦ δυνάμει καὶ συνεργείᾳ καὶ ταῖς πρεσβείαις (80) τῆς ἀρχάντου καὶ Θεομήτορος Παρθένου ἠττήθησαν· καὶ πλῆθη πολλὰ ἀποβαλόντες ἐν τε γῇ καὶ θαλάττῃ, μετὰ μεγάλης αἰσχύνης ὑπ

VARIAE LECTIONES.

¹⁷ πανομνήτου A f. πολυμνήτου vulg. ¹⁸ αὐτῶν add. ex A. ¹⁹ ἀθυμίας a f. ²⁰ ἔμπεσόν ἐτ. A. ἔπεσον καὶ ἐτ. vulg. ²¹ τὸ add. ex A. ²² ἐπιβάλλειν A. ²³ τὰς add. ex A. ²⁴ προδραμὼν A, προσδρ. vulg. ²⁵ ὡς ἐκταθέντες om. A. ²⁶ καὶ add. ex A. ²⁷ τὴν τε θεάν καὶ φρόνησιν A. ²⁸ προσβαλὼν f. ²⁹ παρακαθίσαντες A, παρακαθῆσαντες vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(75) Videndus omnino Nicephorus ad annum 625.

(76) Ἀδρουαδιγάνου τόπον vocat Nicephorus pag. 42. Quare quæ de missis a Chosroë litteris ad Sarbarum apud eum referuntur, ad id tempus, non quo conjunctis Abarorum copiis CP. obsideret, sed quo ex ea depulsus Chalcedone hiematurus resideret, conjungenda monet Petavius pag. 68.

(77) *Cadentes prœni, extensis in faciem*; qui mos salutandi nec modo Turcis inusuetus est, adeoque novus hic honor fuit, sed Romanis. COMBEFIS.

(78) *Ismanihus arborum truncis excavata, μονόφυλα Theophani et Cedreno dicta.*

(79) Triquetra CP. forma. Ab Oriente Propontide alluitur. A Septentrione Galatam, sive Peram respicit. Inter CP. et Galatam maris ille sinus, qui portus urbis et κόπος τοῦ Κέρατος, subintrat.

(80) De Seytharum adversus urbem expeditione, et ut illa servata sit Dei Genitricis ope Heraclio, tum postea Constantino imperatoribus, fusa Græci narratione in festum diem τῆς Ἀναστάσεως, Amclart nostri lib. II. COMBEFIS.

έστρεψαν. 'Ο δὲ Σάρβαρος τῇ Χαλκηδὸνι παρακαθε-
ζόμενος οὐ μετέστη, ἀλλ' αὐτόθι ἐχειμάσεν ⁶⁰ (81),
κουρσεύων καὶ πραιδεύων (82) τὰ περατικά ⁶¹
μέρη (83) καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν.

A. M. 6118. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπὸ μηνὸς Σε-
πτεμβρίου εἰσβαλὼν ⁶² ἐν Περσίῃ Ἡράκλειος σὺν
τοῖς Τούρκοις ἀπροδοκῆτως διὰ τὸν χειμῶνα ⁶³ εἰς
ἐκστασιν ἐνέβαλεν τὸν Χοσρόην τοῦτο μαθόντα. Οἱ δὲ
Τούρκοι τὸν χειμῶνα ὀρῶντες καὶ τὰς συνεχεῖς ἐπι-
δρομὰς τῶν Περσῶν ⁶⁴, μὴ ὑποφέροντες συγκοπιᾶν
τῷ βασιλεῖ, ἤρξαντο κατ' ὀλίγον ὑπορρέειν, καὶ
πάντες ἀφέντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν. 'Ο δὲ βασιλεὺς
διελάλει τῷ αὐτοῦ λαῷ, λέγων· Γῶτε, ἀδελφοί,
ὅτι οὐδεὶς ἡμῖν ⁶⁵ συμμαχήσαι θέλει, ἀλλ' ἡ ⁶⁶
μόνος ὁ Θεός, καὶ ἡ τοῦτον τεκούσα ἀσπέρως
Μήτηρ, ἵνα δειξῇ τὴν αὐτοῦ δύνασταιαν, καὶ
καταπέμψῃ ⁶⁷ τὴν βοήθειαν αὐτοῦ. 'Ο δὲ Χοσρόης
ἐπισυνάξας πάντα τὰ ⁶⁸ στρατεύματα αὐτοῦ, προ-
βάλλεται στρατηγὸν ἐν αὐτοῖς· Ραζάτην (84), ἄνδρα
πολεμικώτατον καὶ ἀνδρείον, καὶ κατὰ Ἡρακλείου
τοῦτον ἀπέστειλεν. 'Ο δὲ βασιλεὺς τὰς τε πόλεις
Περσίδος ἐκυρπύλει καὶ τὰς χώρας, καὶ τοὺς κατα-
λαμβανομένους Πέρσας ἀνήλκεσεν ρομφαίᾳ. Τῇ δὲ
ἐνάτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς τῆς ιε' ἰνδικτιῶνος
κατέλαθεν εἰς τὴν χώραν Χαμαθηθᾶ ⁶⁹· καὶ δια-
έπασσεν τὸν λαὸν ἐβδομάδα μίαν. 'Ο δὲ Ραζάτης
ἐλθὼν εἰς τὸ Γαυζακὼν ⁷⁰, ἐγενήθη ὀπίσω αὐτοῦ,
καὶ ἠκολούθει τῶν Ρωμαίων δαπανήτων ἐμπροσθεν
τὰς τροφάς. Αὐτὸς δὲ ὀπίσω ὡς κύων πεινῶν μόλις
ἐκ τῶν ψυχίων αὐτῶν ⁷¹ ἐτρέφετο· καὶ ἐκ τοῦ μὴ
εὐρίσκειν αὐτὸν δαπάνας πολλὰ τῶν ἀλόγων αὐτοῦ
διεφθάρησαν. Τῇ δὲ πρώτῃ τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς ⁷²
κατέλαθεν ὁ βασιλεὺς ποταμὸν μέγαν Ζαβᾶν λεγό-
μενον ⁷³, καὶ τοῦτον περάσας ἠπλίκευσεν πλησίον
Νινευί τῆς πόλεως. Κατέλαθεν δὲ καὶ ὁ Ραζάτης εἰς
τὸ πέραμα ⁷⁴ ἐπακολουθῶν (85) αὐτῷ, καὶ κατελθὼν
ἀπὸ τριῶν μιλίων εὗρεν ἄλλο πέραμα καὶ ἐπέρασεν.
'Ο δὲ βασιλεὺς ἀποστείλας Βαάνην τὸν στρατηλάτην
μετὰ ἐπιλέκτων στρατιωτῶν ὀλίγων, εὗρεν βάν-
δον ⁷⁵ (86) Περσῶν, καὶ φονεύσας αὐτοῦ τὸν κόρητα,
ἤνεγκεν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν σπαθὴν ὀλόχρυσον·
καὶ πολλοὺς φονεύσας, ἤνεγκεν ζῶντας κς', ἐν οἷς

A magno rubore et dedecore domos repelierunt.
Sarbarus autem obsidione ad Chalcedonem posita
non destitit : quin imo mari piraticam, terra præ-
datorium exercens partes trans fretum positas et
earum urbes devastavit, et hibernam eisdem in lo-
cis egit tempestatem.

A. C. 618. — Hoc anno jam a mense Septembri
Heraclius una cum Turcis inopinato propter immi-
nentem hiemis rigorem in Persiam ²⁶⁵ irrumpens.
Chosroem, ubi rescivit expeditionem, in animi anxie-
tatem et stuporem conjecit. Turci vero incum-
bentem hiemem prospicientes, crebrarum a Persis
excursionum impatientes, nec imperatori collabo-
rare gnari, paulatim elabi vel se surripere ceperunt,
ac tandem omnes societate belli deserta redierunt.
Imperator autem exercitui suo ad colloquium voca-
to : Videte, fratres, ut nullus belli societatem ini-
nobiscum, quam Deus solus, et quæ illum sine semine
concepit Mater, ut potentiam nimirum suam exserat,
et auxilium nobis suum manifesto mittat. Porro
Chosroes compositis et eductis suis copiis, ducem
eis prefecit Rhazatem virum bellicosissimum et
strenuum, et in Heraclium misit. Imperator vero
Persidis urbes et vicos ferro et igne devastabat,
Persasque in potestatem venientes cunctos rom-
phæa delebat. Nono vero mensis Octobris die in-
dictione decima quinta, in provinciam Chamæetham
pervenit, et dierum septem quiete exercitum rese-
cit. Rhazates autem Gauzacum profectus, pone se-
quebatur imperatorem, et Romanorum commensum
omnem per vias occupantium et consumentium
vestigia a tergo legebat. Ipse vero canis more pedis-
sequus ac famelicus micis vix decidentibus annonæ
suffurabatur, equi etiam pabulis non inventis peri-
erunt innumeri. Prima deinde Decembris die impe-
rator ad magnum fluvium, cui nomen Zabas, per-
venit, eoque trajecto juxta Ninivem civitatem
castra applicuit. Circa fluvium pariter Romanos
insecutus Rhazates appulit, et ad millia tria juxta
fluvii cursum descendens, vadum invenit, et in
ulteriorem ripam transit. Tum vero Baanes militiæ
magister cum selectis militibus paucis Persarum
cohortem suo vexillo insignem offendit, et ejus
D comite occiso, comitis ejusdem caput tulit, et ex

VARIE LECTIONES.

⁶⁰ ἐχειμάσεν A, χειμάσας vulg. ⁶¹ τὰ Περσικά μέρη A. ⁶² εἰσβαλὼν A, εἰσβάλλον vulg. ⁶³ διὰ τοῦ χειμῶ-
νος A. ⁶⁴ τὸν Π. A, τὸν Π. vulg. ⁶⁵ ἡμῖν add. ex A. ⁶⁶ καταπέμψαι A. ⁶⁷ ἐπισυνάξας πάντα τὰ A, ἐπι-
στρατεύσας τὰ vulg. ⁶⁸ Χαμαθηθᾶ a. ⁶⁹ Γαυζακὼν A, Γαυζακῶ a. ⁷⁰ αὐτῶν A, αὐτοῦ vulg. ⁷¹ μηνὸς
add. ex A. ⁷² λεγόμενον οὐν A. ⁷³ πέραμα A a f, πέραν vulg. ⁷⁴ βάνδον Π. A, βάνδον τὸν Π. vulg.

JAC. GOARII NOTÆ.

(81) Hæc altera Chacedonis obsidio uno alte-
roque anno itidem continua, quam et S. Niceph.
refert duce Sarbaro, cum prior contigerit duce
Saito. COMBESIS.

(82) Prædones, ab incursionibus cursarii vulgo
nuncupati nominibus Græcæ plebi non ignoti : de
quibus Meursii glossarium, et Rigaltius.

(83) Chalcedonis littora ad orientem, ad boream
G. data, et paulo superius Pera, quia τοῦ κόλπου
πέραν, sunt CP. περατικά μέρη. Lintres traji-
ciendo portui vel freto περαματικά ζῶλα : ipsum
fretum, vel etiam mare, πέραμα.

(84) Ραζάτης est Nicephoro : ejusdemque ad-
versus Heraclium expeditionem ad annum 627 in
Heraclii decimum septimum incidentem signavit
Nicephori scholiastes, pag. 13.

(85) Barb., Peyr. Anast. ad vadum secutus ; quo
et prohibitus est transire. COMBESIS.

(86) Ὡς σημεῖον, τὸ ἐν πολέμῳ, ait Suidas : ita
τάγμα, cohors, militum manus. Leo constit. 3 :
Διαφείσθω τοῖνον ὁ πᾶς ὑπὸ σὲ στρατός εἰς τάγματα,
ἔχουν τὰ λεγόμενα βάνδα διάφορα : Acies igitur omnis
ibi subjecta in cohortes, hoc est, diversa banda dis-
tribuitur. RIGALTII.

auro solido ensem : multis præterea deletis, vivos A ἦν καὶ ὁ σπαθᾶριος τοῦ 'Ραζάτου· ὅστις καὶ ἠν-
viginti sex abduxit, inter quos Rhazatis spatharius γειεν τῷ βασιλεῖ, ὅτι πολεμῆσαι βούλεται αὐτὸν ὁ
reperitus, qui etiam imperatori renuntiavit Rhazatem 'Ραζάτης, οὕτω κελευσθεὶς παρὰ Χοσρόου, καὶ τρι-
cum eo congredi velle ; sic enim a Chosroe jussum χιλίους ὠπλισμένους ἀπέστειλεν αὐτῷ. Ἄλλ' ἀμὴν
affirmabat, et virorum tria millia ad eum missa, οὐκ ἐφθασαν. Ταῦτα δὲ μαθὼν ὁ βασιλεὺς προα-
quæ nondum tamen advenissent. His cognitis, im- ἔλυσεν τὸ τοῦλδον ἐμπροσθεν· καὶ αὐτὸς ἐπηκολούθει
perator impedimenta præcedere jubet : ipse plani- σκεπτόμενος εὐρεῖν τόπον ἐν ᾧ ὤφειλεν πολεμῆσαι.
tium pugnae conserendæ idoneam, priusquam ter πρὸ τοῦ ἐνωθῶσιν αὐτοῖς οἱ τρισχιλιοί. Εὐρὼν δὲ
mille viri nominati advenirent et reliquis adjunge- πεδὶον ἐπέδεδixon πρὸς πόλεμον, καὶ διαλαλήσας τῷ
rentur, mente sollicitus investigans sequebatur. λαῷ παρετάξατο. Ὁ δὲ 'Ραζάτης καταλαβὼν καὶ
Campo ad pugnam apto reperto, exercitum ad αὐτὸς παρετάξατο ἑ τρισὶ φύλλοις (87), καὶ κατὰ
allocutionem vocat, et ordines componit. Rhazates τοῦ βασιλέως ἐχώρησεν. Τῇ δὲ δωδεκάτῃ τοῦ Δεκεμ-
pauiter cum eumdem locum tenuisset, in tres cuneos βρίου μηνὸς ἡμέρᾳ Σαββάτου ἔκροτήθη ὁ πόλεμος·
totum exercitum distribuit et in imperatorem præ- καὶ προπηδήσας πάντων ὁ βασιλεὺς ἀρχοντι τῶν
liatus se confert. Mensis itaque Decembris die Περσῶν συνήνησεν· καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ δυνάμει καὶ
266 duodecimo (m), qui Sabbati fuit, certamen B τῇ βοηθείᾳ τῆς Θεοτόκου τοῦτον κατέβαλεν. Καὶ οἱ
commissum, in quo imperator ante omnes prosili- σὺν αὐτῷ προπηδήσαντες ἐπάπησαν ἑ· καὶ ὁ βασι-
liens, Persarum ductorem offendit, eumque Dei λεὺς αὐθὺς ἄλλῃ συναντήσας, καὶ τοῦτον κατέβαλεν.
virtute et Dei genitricis auxilio prostravit : unde qui Προσέβαλεν ἑ αὐτῷ καὶ τρίτος, ὅς καὶ ἔδωκεν
prius etiam cum eo pugnam inierant in fugam versi αὐτῷ μετὰ δόρατος εἰς τὸ χεῖλος, καὶ τοῦτον
sunt. Imperator iterum in alium sibi occurrentem ἐκλήξεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ τοῦτον ἀνέειλεν· καὶ
insiluit, et hunc pariter expugnat et morti tradit. τῶν σαλπείγων ἤχησάντων συνέβαλον ἀλλήλοις ἀμ-
Tertius tandem eum aggreditur, qui hasta eum ad φότερα τὰ μέρη, καὶ μάχης κρατησάσης ὁ σφό-
labrum ferit, et vulnus infligit : eum tamen impe- δρα, ἐπληγώθη ὑπὸ τῶν πεζῶν ὁ τοῦ βασιλέως
rator ut et reliquos edomitum necat. Tubis itaque ἵππος, λεγόμενος Φάλδας ἑ, ὁ καὶ Δόρκων, εἰς τὸν
concinentibus pars utraque manus conseruit, et μηρὸν αὐτοῦ λαβὼν κονταρέαν· πολλὰς δὲ καὶ σπα-
et cruento certamine excitato, imperatoris equus, cui θέας ἐν τῇ ὄψει αὐτοῦ ἔλαθεν· ἀλλὰ φορῶν κατά-
Phalbas vel Dorcon cognomentum, accepto hastæ φρακτα νευρικά ἑ (88), οὐκ ἐβλάπτετο, οὐδὲ αὐτὰ ἑ
ictu in femore a peditibus vulneratus est : sed tu- ἐνήγγουν. Πίπτει δὲ ἑ ἐν τῷ πολέμῳ ὁ 'Ραζάτης,
tamine ex nervis facto circumvallatus, inflictis καὶ οἱ τρεῖς τουρμαρχαὶ τῶν Περσῶν, καὶ οἱ ἀρχοντες
etiam ad caput crebrioribus ensium plagis, nulla C σχεδὸν πάντες, καὶ τὸ πλεῖον ἑ τοῦ στρατοῦ αὐτῶν.
tenus læsus est, neque ex ipsæ damnum intulerunt. Ἐσφάγησαν δὲ καὶ Ῥωμαῖοι ἑ πενήκοντα, καὶ
Cadit igitur bello Rhazates, et una Persicorum ἐπληγώθησαν ἱκανοί, ἀλλ' οὐκ ἀπέθανον, εἰ μὴ
agminum duces tres, et præcipua capita exerci- δέκα ἑ· ἐκροτήθη δὲ ὁ πόλεμος ἀπὸ πρωῒ ἕως ὥρας
tus, qui ipse totus pene deletus est. Romanorum ad ἑνδεκάτης. Ἀπήραν ἑ δὲ οἱ Ῥωμαῖοι τῶν Περσῶν
quinquaginta deleti, plurimi vulnerati, quorum βάνδα κῆ' χωρὶς τῶν κλασθέντων, καὶ σκυλεύσαντες
nonnisi decem obierunt. Prælium ab aurora ad τοὺς νεκροὺς, ἔλαβον τὰ λωρίκια αὐτῶν καὶ τὰς
horam usque undecimam commissum. Persarum κασσίδας ἑ καὶ πάντα τὰ ἄρματα (89)· καὶ ἔμειναν
vexilla viginti octo, præter ea quæ feruntur fracta ἀπ' ἀλλήλων ἀπὸ δύο σαγιττοβολῶν ἑ (90). Τροπὴ
et contrita, Romani sustulerunt, et interfectis sub- γὰρ οὐ γέγονεν. Οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων λαοὶ τῇ νυκτὶ
inde spoliatis, loricas, cassides et armorum genus ἐπότισαν καὶ ἐτάγισαν ἑ τὰ ἄλογα αὐτῶν ἑ. Οἱ δὲ
quodvis sibi sumpserunt : uterque vero exercitus καθολάριοι (91) Πέρσαι ἴσταντο ἕως ἑβδόμης ὥρας

VARIE LECTIONES.

ἑ καὶ post ὅστις add. ex A. ἑ ὁ δὲ 'Ραζ. — παρετάξατο om. b. ἑ Σαββάτω A. ἑ ἐπράπη-
σαν ἑρράπισαν A. ἑ προσέβαλεν A, προσέβαλεν vulg. ἑ κρατησάσης σφόδρα A e f, προπηθείσης
σφόδρα; vulg. ἑ τοῦ add. ex A. ἑ ἵππος Φάλδας, ὁ λεγόμενος Δόρκων A a f. ἑ κατάφρακτα νευρικά
A a f, καταφρακταρικά vulg. ἑ οὐδὲ αὐτὰ A b, οὐδὲν αὐτὰ f, οὐδὲ αὐτοῦ a, οὐδὲ αὐτοῖ vulg. ἑ πίπτει
δὲ A, πίπτει σὺν vulg. ἑ τὸ πλεῖον A, τὸ πλείστον vulg. ἑ καὶ Ῥωμ. A, καὶ οἱ Ῥωμ. vulg. ἑ εἰ
μὴ ἄλλοι δέκα A. ἑ ἀπήραν A, ἐπήραν vulg. ἑ τὰ λωρ. αὐτῶν καὶ τὰς κασσίδας A, τὰ λ. x. τὰς κασσίδας
αὐτῶν vulg. ἑ σαγιττῶν A b f. ἑ καὶ ἐτάγισαν om. A a f. ἑ αὐτῶν καὶ παρέβαλον A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(87) Cominus congressuri primæ aciei milites lorici nudati, si pectora scutis objectis tegant, et qui pone sunt capita vultusque eorumdem suis pariter clypeis, ne primis feriantur telis operiant φύλλον ποιούσι. Rigaltii Glossarium tacticon.

(88) Ex nervis tutamina. Anast., ferens tegmen ex nervis compactum. Sic caput ac pectus equorum moris est duriori corio protegere ; eaque est ratio ut sæpius impacti enses nequiverint caput lædere : καὶ αὐτὰ οὐκ ἐνήγγουν ; non quia toto corpore ferro circumvallatus esset, ut redditum est : egregie certe expeditus equus, qui sic ferro

D munitis procederet. COMBEFIS.

(89) Arma sunt Græcis recentiori loquendi genere ; quo ἄρματωμένος, armatus, et ἄρμαμένον, supra pag. 249, armorum est penus.

(90) Jactus sagitta, σαγιττοβολή modernis. Plura eorum vocabula hic occurrunt.

(91) A caballo, Latina dictione καβαλλᾶριος, equus : at καβαλλέρης, et in numero multitudinis καβαλλέρηδες, equites torquati sunt, et sacræ militiæ allecti. Vocum discrimen est quæ Gallicis cavalier et chevalier.

τῆς⁹³ νυκτὸς ἐπάνω τῶν σκηνημάτων τῶν τεθνεώτων Περσῶν· καὶ τῇ ὁγδόῃ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς κινήσαντες⁹⁵ ὑπέστρεψαν εἰς τὸ φεσάτον αὐτῶν, καὶ τοῦτο λαβόντες ἀπῆλθον, καὶ ἠπλίκευσαν εἰς πρόποδα δρους τραχεῖνου πεφορημένοι. Πολλὰ δὲ σπαθία ὀλόχρυσα καὶ ζῶνας διαχρύσους καὶ μαργαρίτας καὶ τὸ σκουτάριν τοῦ 'Ραζάτου ὀλόχρυσον ἔλαβον ἔχον πέταλα ρχ', καὶ τὸ λωρίκιον αὐτοῦ ὀλόχρυσον ἔλαβον, καὶ τὸ σκαρამάγγιν αὐτοῦ ἤνεγκαν σὺν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ καὶ τὰ βραχιόλια αὐτοῦ, καὶ τὴν σέλλαν⁹⁶ αὐτοῦ ὀλόχρυσον· ἐκρατήθη δὲ ζῶν Βαρσαμοσίης⁹⁷ ὁ ἄρχων τῶν 'Ιβήρων τῶν ὀν Πέρσας καὶ 'Ρωμαίους⁹⁸ γεγονότων⁹⁹ (92). Οὐχ ὅτι ἐν ὅλῃ τῇ ἡμέρᾳ ἔσχεν στάμα ὁ πόλεμος. Ἐνίκησαν οὖν¹⁰¹ οἱ 'Ρωμαῖοι· ἀλλὰ τοῦτο γέγονεν μόνῃ τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ¹⁰². facta in victorum potestatem venit. Ad hæc Barsameses, Iberorum, qui Persarum erant ditionis olimque Romanorum fuerant, princeps, vivus captus. Ipso toto die nusquam substitit aut cessavit conflictus. Superiores quidem Romani evaserunt, a Deo tamen solo suppetiæ datæ, et victoria concessa.

Ὁ δὲ βασιλεὺς θαρσποποιήσας⁹ τὸν στρατὸν, κατὰ Β Χοσρόου ἤλαυνεν, ὅπως τοῦτον ἐκφοδίσῃ⁴, καὶ ἀποστείλας προκαλέσθαι τὸν Σάρβαρον ἐκ τοῦ Βυζαντίου τῆς Καλικθδόνος. Τῇ δὲ εἰκοστῇ πρώτῃ Δεκεμβρίου μηνὸς ἔμαθεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι ὁ λαὸς τοῦ 'Ραζάτου ὁ ἐκ τοῦ⁵ πολέμου ἐξαλύσας⁶ ἤνώθη τοῖς ὑπὸ Χοσρόου ἀποσταλεῖσι⁷ τρισχιλίοις, καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω αὐτοῦ. Καὶ καταλαβὼν τὴν Νινευτ, καὶ περάσας ὁ βασιλεὺς τὸν μέγαν ποταμὸν⁸ Ζαβὰν πρὸ τοῦ γνῶναι τὸν Χοσρόην. Ἐλάσας δὲ Γεώργιος μῦλια μὴ διὰ τῆς νυκτὸς⁹ ἐκράτησεν τὰς τέσσαρας γεφύρας τοῦ μικροῦ Ζαβὰ¹⁰ καὶ εὐρὴν ἐν τοῖς καστελλίοις¹⁰ Πέρσας, τοὺτους ἐξώγερσεν. Τῇ δὲ xγ' τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς φθάσας ὁ βασιλεὺς εἰς τὰς γεφύρας ἐπέρασεν, καὶ ἠπλίκευσεν εἰς τοὺς οἴκους τοῦ 'Ιεσδέμ· καὶ ἀνέπαυσε τὸν τε στρατὸν καὶ τὰ ἄλογα (93), καὶ ἐποίησε τὴν ἐορτὴν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ. Γνοὺς δὲ ὁ Χοσρόης ὅτι ἐκράτησαν οἱ 'Ρωμαῖοι τὰς γεφύρας τοῦ μικροῦ Ζαβὰ, ἀπέστειλεν πρὸς τὸν Περσικὸν λαὸν τὸν μετὰ τοῦ¹¹ 'Ραζάτου, ἵνα πολὺ σπουδάσωσι καὶ προλάβωσι τὸν βασιλέα, καὶ ἀπέλθωσι πρὸς αὐτόν (94). Σπεύσαντες δὲ αὐτοὶ καὶ περάσαντες τὸν μικρὸν Ζαβὰν ἐν ἄλλοις τόποις προεποίησαν¹² τὸν βασιλέα, καὶ ἐμπροσθεν ἔπορεύοντο. Καταλαβὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἔτερον παλάτιον τοῦ Χοσρόου, τὸ ἐπιλεγόμενον 'Ρουσά, καὶ τοῦτο¹³ κατ-

A duobus tantum sagittarum jactibus a se invicem substitit : postrata namque, non in fugam acta, Persarum pars fuit. Romanus porro exercitus alimenta, potumque equis illa nocte subministravit ; Persæ autem equites, ad ejusdem noctis horam septimam penes interfectorum cadavera stantes, octavatandem ad castra et impedimenta redierunt : quibus secum sublati, secessu dilapsi, ad asperi salebrosique montis radices trementes ac perterriti applicuerunt. Enses subinde plurimos auratos, zonas auro distinctas, lapides pretiosos, clipeum Rhazatis ex auro solido laminis centum et viginti obductum, thoracem quoque auro conflatum, et Scaramangium, et una caput extulerunt. Brachialia ejus et equilis sella auri purissimo metallo fabref-

Porro imperator animis militum rursus confirmatis, iter Chosroem versus direxit, ut metu ipsi incusso, Sarbarum e Byzantio Chalcedonensi suo mandato revocaret. Die vero Decembris primo supra 267 vicesimum Rhazatem belli periculo elapsum, tribus hominum millibus a Chosroe se adjunxisse, et eum e vestigio sequi imperator intellexit : quare Ninivem occupat, et prius magnum fluvium Zabam trajicit, quam Chosroes de ejus consiliis percipiat quidquam. Georgius, emensis per noctem unicum passuum millibus quadraginta octo, quatuor minoris Zabæ pontes occupavit, repositosque per varia propugnacula Persas cunctos custodiæ militari mancipavit. Igitur Decembris die vigesimo tertio imperator ad pontes adveniens aquam trajecit, et ad Jesdem domos castra fixit, exercitui a labore dedit inducias, equos itinere defatigatos reficere permisit, et in eodem demum loco Christi natalitiarum celebravit solemnitatem. Chosroes minoris Zabæ pontes a Romanis occupatos ubi intellexit, ad Persicum exercitum, qui Rhazate duce merebatur, ut quam citissimo cursu contenderent, et imperatoris trans fluvium itinere præpedito cum eo congregarentur, scribit. Illi festino pede lati minorem Zabam trajecerunt, et per alia deinceps loca imperatorem præverentes, eum in

VARIÆ LECTIONES.

⁹³ τῆς add. ex A. ⁹⁵ κινήσαντες add. ex A. ⁹⁶ τὴν σέλλαν — ὀλόχρυσον A, ἡ σέλλα — ὀλόχρυσος vulg. ⁹⁷ Βαρσαμοσίης A. ⁹⁸ ὑπὸ Πέρσας καὶ 'Ρωμαίους A a f, ὑπὸ Περσῶν καὶ 'Ρωμαίων vulg. ⁹⁹ γεγονότων om. A a f. ¹⁰⁰ οὖν om. A. ¹⁰¹ βοηθείᾳ συνεργείᾳ b f. ¹⁰² θάρσος ποιήσας f. ¹ ἐκφοδίσῃ A. φοδίσῃ vulg. ² ὁ ἐκ τοῦ π. A, ἐκ τοῦ π. vulg. ³ ἐξαλύσας A, ἐξελήσας vulg. ⁴ ἀποσταλεῖσι A, σταλεῖσι vulg. ⁵ ποταμὸν om. A f. ⁶ διὰ τῆς νυκτὸς add. ex A. ⁷ κατὰ τοῦ 'P. b e. ⁸ προεποίησαν A. ⁹ καὶ τοῦτο A, τοῦτο vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(92) Sic supra in Justiniano legimus Iberos se Romanis adjunxisse, ac defecisse a Persis. Quod sequitur, οὐχ ὅτι, mītilum esse liquet ex Anast., apud quem est : Nemo autem recolit hujusmodi bellum (melius praelium) inter Romanos et Persas, quod videlicet per totum diem habuit statum : adeoque τὸ, ἔχειν στάμα, idem auctori ac συνεστάναι : quod tota die constitit atque vixit. COMBESIS.

(93) Generica dictio ἄλογον, equi speciei apud

D recentiores addicta. Sic Diaconus in Heraclio : *Romani animalia sua* (equos intellige) *nocte adaquaverunt*. Ταγίζω, cibare est, ut ποτίζω, adaquare.

(94) Ad se veniant. Sic et Anast., nec quidquam commodum quod redditum est, cum eo congregarentur : ac si esset ἐπέλθωσι. Chosroes sibi copias adjuungebat, si quo modo victorem Heraclium oppugnare posset : non paucos in illum immittebat. COMBESIS.

metationibus habendis precedebant. Imperator ad aliud Chosrois palatium, cui nomen Rusa, digressus, illud funditus evertit. Ne vero ad Tornæ fluminis pontem eum invaderent hostes, verebatur: verum eo præsentē conspecto, relicto mox ponte, in fugam se dedere. Imperator nullo obsistente flumen transgressus, aliud palatium, Beglali dicebant, reperit. In eo circum exstruxit, et ad solum deiecit. Armeniorum autem Persis cohabitantium nonnulli imperatorem adeuntes, Chosroem cum elephantis et proprio exercitu ad passuum quinque millia, ubi palatium Dastagerd vocatum, vulgus locum dicit Barasroth, castra metatum denuntiaverunt: Illic ejus copie confluent omnes, ut te quantocius opprimant. Illic quippe fluvius profundus et transitu difficilis stricto ponte superandus, ædificatorum aggerum ruinis angustum per loca habens alveum, et inæquales et incertos plerumque rivos ducens præterfluit. Imperator consultis exercitus optimatibus in palatio Beclal consedit. In uno siquidem ejus septo struthiones saginatas, et alites pariter, capras silvestres, ad quingentas in alio; in tertio demum onagros etiam alites centum reperit, quæ cuncta in exercitum sparsit. Primam itaque Januarii diem ibi castra morata sunt: oves etenim, porcos et boves non facile numerandos invenerunt, quibus fruens exercitus habitis Deo gratiis istic quievit. Capitulis autem gregum istorum pastoribus, Chosroem jam a mensis Decembris die vigesimo tertio, ubi **268** imperatorem Tornæamnis pontem prætergressum agnovit, a palatio ad Dastagerd sito movisse, didicerunt. Ipse imperator ad palatium Bebdarch nomine pervenit, eoque verso et igne devastato, Deo per Dei genitricis preces talia miracula operanti gratias milites referebant. Quis namque Chosroem ab imperatoris conspectu fugituro, et relictis palatiis ad Dastagerd exstructis, Ctesiphontem se recepturum sperasset, qui a quatuor et viginti annis Ctesiphontem videre designatus in Dastagerd regis moram trahere consueverat?

Α ἱστῶμεν. Ὑποῤῥατο δὲ ὅτι ἐν τῇ γέφυρᾳ τοῦ Τορνᾶ ποταμοῦ οἱ ἐχθροὶ πολεμεῖν αὐτὸν μέλλουσιν. Ἀλλὰ τοῦτο ἰδόντες, καταλιπόντες τὴν γέφυραν ἔφυγον. Ὁ δὲ βασιλεὺς περάσας ἀνωλύτως κατέλαθεν εἰς ἑσπερον παλάτιον, τὸ ¹¹ ἐπιλεγόμενον Βεκλαλί ¹². Ἐν ταύτῃ καὶ ἱπποδρόμιον ¹³ ἔκτισεν (95), καὶ τοῦτο κατέστρεψεν. Τινὲς δὲ τῶν Ἀρμενίων τῶν ¹⁴ συνόντων τοῖς Πέρταις ἦλθον πρὸς τὸν βασιλέα, λέγοντες, ὅτι ἡ Χοσρόης μετὰ τῶν ἐλεφάντων καὶ τοῦ ἰδίου στρατοῦ ἀπὸ πέντε μιλίων, ἐνθεν τοῦ παλατίου τοῦ ἐπιλεγόμενου Δασταγέρδ ¹⁵, εἰς τόπον ἐπιλεγόμενον Βαρασρώθ, ἀπικειμένους ἐστίν, καὶ ὅτι ¹⁶ ἐδήλωσεν τὴν στρατὸν ἐκεῖ σωρευθῆναι, ἵνα πολεμήσωσι σς. » Ἔτι γὰρ ἐκεῖ καὶ ποταμὸς δύσβατος, στενὴν γέφυραν ἔχων καὶ στενωπάτα πολλὰ ἀπὸ οἰκημάτων, καὶ ῥύακες σαπροί. Ὁ δὲ βασιλεὺς βουλευσάμενος μετὰ τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ στρατοῦ ¹⁷ ἐκάθισεν ἐν τῇ παλατίῃ Βεκλαλί. Εὗρον γὰρ ἐν αὐτῇ ἐν ἐνὶ περιβάλλῃ στρουθίνας τρεῖς ¹⁸ σιτευτοὺς (96), καὶ ἐν ἄλλῃ περὶ πεντακοσίας δορκάδας σιτευτάς, καὶ ἐν ἄλλῃ ὀνάγρους ¹⁹ ἐκατὸν σιτευτούς· καὶ πάντα ἐδώρῃσατο τῇ λαῷ. Καὶ τῇ πρώτῃ τοῦ Ἰανουαρίου ἐποίησαν ἐκεῖσιν. Εὗρον γὰρ καὶ πρόβατα καὶ χίρους καὶ βόας, ὧν οὐκ ἦν ἀριθμὸς. Καὶ ἀνεπαύσατο πᾶς ὁ λαὸς ἀπολαύοντες καὶ δοξάζοντες τὸν Θεόν. Πιάσαντες (97) δὲ τοὺς νέμοντας ταῦτα ²⁰, ἔγνωσαν περ αὐτῶν ἀκριβῶς, ὡς Χοσρόης ὅπῃ καὶ τοῦ δεκεμβρίου μηνὸς μαθὼν, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐπέρασεν τὴν γέφυραν τοῦ Τορνᾶ, παραχρῆμα ἐκίνησεν ἀπὸ τοῦ ²¹ παλατίου τοῦ ἐν Δασταγέρδ (98). Αὐτὸς δὲ δι' ἄλλας ὁδοὺς ἀπῆλθεν ²² εἰς ἄλλο παλάτιον τὸ ἐπιλεγόμενον Βεβδάρχ ²³. Καὶ τοῦτο καταστρέψαντες, καὶ πυρὶ παραδόντες ὑψαρίστουν τῷ Θεῷ τῷ διὰ τῶν ²⁴ προσευχῶν τῆς Θεοτόκου τοιαῦτα θαυμάσια ποιήσαντι. Τίς γὰρ ἤλπιζε Χοσρόην φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τοῦ ²⁵ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων ἐκ τῶν ἐν Δασταγέρδ παλατίων καὶ εἰς Κτησιφώντα ἀπελθεῖν, ὅπου ἀπὸ εἰκοσι τεσσάρων ἐτῶν οὐκ ἤνέσχετο ἰδεῖν Κτησιφώντα, ἀλλὰ καὶ ἐν Δασταγέρδ ἦν τὰ βασίλειά αὐτοῦ; Εὗρον ²⁶ δὲ οἱ λαοὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοῦ ²⁷

VARIE LECTIONES.

¹¹ τὸ add. ex A. ¹² Βεκλαλί A a. Βεκλάλ e f, Βεγλαλί vulg. ¹³ ἱπποδρόμιον A, ἱπποδρομίαν vulg. ¹⁴ τῶν ante συνόντων add. ex A. ¹⁵ Ταχερδί A, Ταμέρδ f. ¹⁶ ὅτι add. ex A. ¹⁷ καὶ τοῦ στρατοῦ add. ex A. ¹⁸ τρεῖς; add. ex A. ¹⁹ ὀνάγρους A, οἰάγρους vulg. ²⁰ ταῦτα A, τούτους vulg. ²¹ ἐκ τοῦ A. ²² ἀπῆλθεν A, ἐπῆλθεν vulg. ²³ Βεβδάρχ A. ²⁴ τῶν add. ex A. ²⁵ τοῦ add. ex A. ²⁶ εὗρον A, εὐρόντες vulg. ²⁷ αὐτοῦ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(95) Potius ἱπποδρόμιον ἔτυχεν, uti etiam Cedr., ἱπποδρόμιον ἦν. Ridiculum enim ut in media Perside, assiduus exagitatus præliis, ac jamjam conserendas manus expectans Heraclius, circum exstruxerit, tumque destruxerit. Erat ergo illic circus regum Persarum ludis addictus, idemque ab Heraclio cum aliis ejus palatiis atque domibus destructus. **COMPERIS.**

(96) Sic et Cedr., Reg., etc., plano errore: ridiculum enim tam exiguo numero ad regum Persarum magnificentiam et delicias aves ejusmodi numerare. Anast. trecentas habet: adeoque imperitus scriba notam numeralem τ in τρεῖς mutaverit. Sic postmodum seq. p. hujusmodi struthiones, dorcades, apros, pavones, phasianos inventa ait in alio Chosrois palatio Dastagerd innumera. Possit ea vox et alias aves præter struthiones significare,

puta quas p. illa 268 explicatus nominat. Id.

(97) Πιάνω modernis est accipio, apprehendo, etc. Aoristus ἱ ἐπίασα.

(98) Post vocem Δασταγέρδ 2 statim linea, ejusque repetitæ occasione, ingens factus hiatus, ex solo explendus Anast.: *Confestim motus fuerit de palatio, quod erat in Dastagerd, cum magna Ctesiphontem celeritate petiurus, onustus ex omnibus pecuniis, quas habebat in palatio tam elephantibus, quam camelis, atque burdonibus ministerii sui; scribens et populo Ruzath ut ingrederetur idem palatium; et principum domos, et quidquid in his inveniretur, afferrent. Itaque imperator dimidium quidem exercitum misit ad Dastagerd, ipse vero per aliam viam abiit ad aliud palatium, quod cognominabatur Bebdarach. En tibi textum integrum, sensu aliquo hiuleo, aut nullo. COMPERIS.*

ἐν τῷ παλατίῳ Δασταγέρδ τριακόσια βάνδα Ῥωμαίων, ἅπερ ἐν διαφόροις χρόνοις ἔλαβον· εὗρον δὲ καὶ εἶδη ἀπομεινάντα, ἀλόην πολλὴν καὶ ξύλα μεγάλα ³¹ ἀλόης ἀπὸ δέκα καὶ ὀκτώ ³² λίτρων (99), καὶ μέταξαν πολλὴν, καὶ ³³ πίπερ, καὶ καρβάσια καμίσια (1) πολλὰ ὑπὲρ τὸ μέτρον, ζάχαρ τε καὶ ζιγγίβερ, καὶ ἄλλα εἶδη πολλά. Τινὲς δὲ καὶ ἄσημον, καὶ ὀλοστήρικα ἱμάτια, νακοτάπητά ³⁴ τε καὶ ταπήτια ³⁵ ἀπὸ βελόνης καὶ πλῆθος πολὺ καὶ καλὰ πάνυ, ἅπερ διὰ τὸ βάρος πάντα κατέκαυσαν· καὶ τοὺς παπυλεῶνας τοῦ Χοσρόου, καὶ τοὺς ἐμβόλους, οὓς ἔστανεν ³⁶ (2) ὅτε ἐν κάμπῳ ἠπλίκευσεν, πάντα κατέκαυσαν ³⁷, καὶ στήλην αὐτοῦ πολλὰς· εὗρεν δὲ ἐν τούτοις τοῖς ³⁸ παλατίοις στρουθεῖνας καὶ δορκάδας καὶ ὀνάγρους ³⁹ καὶ ταῖνας καὶ φασιανούς πλῆθος ἄπειρον· καὶ εἰς τὸ κυνήγιον αὐτοῦ λέοντας ⁴⁰ καὶ τίγρεις παμμεγέθεις ζῶντας. Προσέφυγον δὲ τῷ βασιλεῖ πολλοὶ ἐκ τῶν αἰχμαλώτων Ἐδεσσηνοὶ καὶ Ἀλεξανδρεῖς, καὶ ἐξ ἄλλων πόλεων ⁴¹ πλῆθος πολὺ. Ἐποίησεν δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν ἐορτὴν τῶν Φώτων ἐν Δασταγέρδ, εὐφραίνων καὶ ἀνακτιώμενος τὸν τε λαὸν καὶ τὰ ἄλογα, καὶ καταστρέφων τὰ τοῦ Χοσρόου παλάτια, κτίσματα ⁴² ὑπὲρ τιμα δντα καὶ θαυμαστά καὶ καταπληκτικὰ, ἅπερ ἔως ἐδάφους καθέλειεν· ἵνα μάθῃ Χοσρόης ὅλον πόνον εἶχον Ῥωμαῖοι τῶν πόλεων ἐρημωμένων παρ' αὐτοῦ καὶ πυρπολημένων ⁴³. Ἐκρατήθησαν δὲ καὶ ἐκ τῶν διαταρτίων τοῦ παλατίου πολλοί. Ἐρωτώμενοι δὲ ⁴⁴ καὶ αὐτοὶ, πότε ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Δασταγέρδ, ἔφασκον, ὅτι· Πρὶν ἐνέα ἡμερῶν τοῦ καταλαθεῖν ὁμᾶς, ἀκούσας τὴν παρουσίαν ὁμῶν, κρυπτικῶς ἐπρεύπησεν τὸ τεῖχος τῆς πόλεως τὸ πλησίον ⁴⁵ τοῦ παλατίου· καὶ οὕτως παρακρατήτᾳ ⁴⁶ (3) διὰ τῶν κήπων ἐξῆλθεν αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ διὰ τὸ μὴ γενέσθαι θόρυβον ἐν τῇ πόλει. Καὶ οὕτε τὰ στρατεύματα αὐτὸν ἔγνωσαν, οὕτε οἱ ἄρχοντες, ἕως ἀπῆλθεν πάντε μίλια· καὶ τότε ἐβόησαν, ἵνα ἐπακολουθήσωσιν αὐτῷ ἐπὶ Κτησιφώντα· καὶ ὁ μὴ δυνάμενος πάντε μίλια ποιῆσαι τὴν ἡμέραν, φεύγων ἐποίησεν κε'. Καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ⁴⁷ τὰ μὴ θεωροῦντα ἀλλήλους, τότε φύρδην ἐφυγον ἀλλήλους παρωθοῦμενοι. Τῆς δὲ νυκτὸς καταλαθοῦσης εἰσῆλθεν Χοσρόης εἰς οἶκον γεωργοῦ μηδαιμίου μέναι, μόλις χωρηθεὶς ἐν τῇ τούτου θύρᾳ, ἣν ἰδὼν ἔσχaton Ἡράκλειος, ἐθαύμασεν. Διὰ δὲ ⁴⁸ τριῶν ἡμερῶν κατέλαθεν Κτησιφών·

A Porro in palatio Dastagerd trecenta signa sive vexilla variis bellis sibi erepta Romanus exercitus offendit. Reperit etiam divitiarum et aromatum species insolitas eo loci derelictas, plurimam nimirum aloen, magnæ aloes ligna decem et octo librarum pondo, et immensam sericorum florum copiam, piper, carbasinas camisias supra numerum omnem, zacecharum et zingiber, et aromatum plures species, argentum quoque infectum, holosericas vestes, lectisternia, et acu pictos tapetes, et aliorum hujusmodi congeriem immensam eamque præstantissimam, quam propter pondus, cum secum non valerent distrahere, flammis cunctam absumpserunt. t. Ac Chosrois tentoria et cortinas porticum in morem, quas, castris per agros fixis, erigebat, statuasque ejus plurimas cremaverunt. Invenit in palatiis istis struthiones, dorcadas, onagros, pavones, et phasianos ad numerum plane non expli-candum, et venatus exercendi gratia leones, et tigrides insolite magnitudinis vivos. Confugerunt etiam ad imperatorem multi captivi Edesseni, Alexandrini, aliorumque oppidorum ingens multitudo. Porro Heraclius festo luminum in Dastagerd celebrato, exercitum omnem recreavit, et militum equos refecit, diruitque Chosrois palatia, ædificia sane sumptuosa, admiratione digna, et stupendæ prorsus structuræ, cuncta solo tenuis adæquavit, ut quam desolatis et ferro flammisque devastati, Romanorum urbibus tristitiam incolis ingessisset. Chosroes conjectaretur. Sed et plerique ejus dietarii capti, qui et ipsi quandonam Dastagerd Chosroes secessisset, interrogati: Ante novem dies, responderunt, percepta prius itineris vestri fama, quam ipsi appelleretis, civitatis muro, haud ita regia seposito, latenter perforato, in hunc modum per hortos una cum uxore et liberis, ne tumultus in civitate oriretur, se subduxit. Sed neque illi us exercitus, donec passuum millibus quinque absfuit, neque optimates ipsi, ejus adverterunt exitum: tunc enim, ut se Ctesiphontem profectum ²⁶⁹ sequerentur, edixit. Tunc qui millium quinque iter uno die conficere non valebat, fugiens ad viginti quinque spatium emensis est (mulieres vero et liberi, qui se prius nusquam conspexerant, tum

VARIE LECTIONES.

³¹ μεγάλα A, μεγάλης vulg. ³² καὶ ὀκτώκοντα A f. ³³ καὶ ante πίπερ add. ex A. ³⁴ νακοτάπητα A, νακόπητα vulg. ³⁵ ταπήτια A f, τάπια vulg. ³⁶ ἔστανεν A f, ἐστρώννεν vulg. ³⁷ κατέκαυσαν A, ἔκαυσαν vulg. ³⁸ τοῖς add. ex A. ³⁹ ὀνάγρους A a, συάγρους vulg. ⁴⁰ πόλεων A, πολλῶν f, ἐθνῶν vulg. ⁴¹ κτήματα A f. ⁴² ἐρημωμένων — πυρπολουμένων A. ⁴³ αὐτοὶ ποτὲ vulg. ⁴⁴ τὸ πλησίον A, πλησίον vulg. ⁴⁵ παρακρατήτᾳ A a, παρακρατεῖ τᾳ f, παρ' ἀκρατητᾳ vulg. ⁴⁶ αὐτοῦ add. ex A. ⁴⁷ διὰ δὲ A, διὰ τε vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(99) Anastasius: ex quibus unumquodque LXX pondum habebat, vel LXXX librarum: solus codex Peyrez. habet ἀπὸ ε' καὶ π' λίτρων inter varias lectiones.

(1) Moderna vocabula sunt, quorum nostra ad Cedrenum edit. Regie expositio est.

(2) Παπυλεῶνας expositum superius, tuguria ex asseribus compacta: ἐμβόλους porticus militares, cortinarum et tentiorum aditus ad se invicem

habentium ordinem interpretor.

(3) Vox insolens. Anast., temere; Cedr. ἀγνοῦντων πάντων, clam omnibus: ut forte scripserit Theophanes ἀπακρατήτᾳ, nemine prohibente, observante: vel certe ἀκράτᾳ, quasi effuso cursu, favetque quod addit auctor, confecisse una die 23 millia, qui prius ægre quinque conficeret. Quod reddit novus interpr. per cratem, etc., non possum probare. COMBETIS.

bantur. Ingruente autem nocte ad domum vilis cujusdam agricolæ divertit, ejus janua vix ipsum capere potuit: quam cum postea vidisset Heraclius, satis miratus est) et trium dierum spatio Ctesiphontem attigit. Is igitur Chosroes, qui ante viginti quatuor annos, cum sub Phoca imperatore Daras expugnaret, a præstigatoribus astrologis vaticinium audierat, sc. quo tempore Ctesiphontem secederet, perditum iri: quique ob id nec unicum quidem milliare a Dastagerd Ctesiphontem versus progredi ausus fuerat, tum demum fuga arrepta in eam urbem se recepit, nec in ea tamen subsistere confidit, sed trajecto Tigridis amnis ponte, in urbem longius positam contendit, quæ quidem Seleucia a nobis, a Persis Guedeser appellatur: repositisque in ea omnibus opibus suis, illic demum consedit cum Sirem, uxore sua, et tribus aliis pellicibus, quæ et ipsæ filię ejus erant: reliquas vero uxores atque liberos quam plurimos quadraginta passuum millibus procul Orientem versus in locum munitissimum transmisit. Porro Sarbarum, quasi Romanorum partibus propensum, et Chosrois famæ detrahentem, apud ipsum Persarum nonnulli criminati sunt. Quare missis per spatharium ad Cardaregam Sarbarazæ collegam ad Chalcedonem expugnandam castra metatum jussis, ut e medio tollat Sarbarazam, ac mox educto exercitu ad suppetias sibi ferendas advolet, significat. Is autem, qui litteras ferebat, a Romanis circa Galatiam insciis Persis comprehenditur, et Cpoli imperatoris filio coram sistitur. Imperator veritate a misso ex ordine cognita, Sarbarazam ad se confestim vocat. Veniens ille coram imperatore stetit. Imperator tradita illi, quæ ad Cardaregam epistola, missum palam ostendit: legit ille epistolam, et de re circa se gerenda certior factus, vertit animum, et cum imperatoris filio et patriarcha pactum init. Adulteratis deinde Chosrois litteris, sibi occidi jussu quadraginta alios adjunxit satrapas, optimates, tribunos, et centuriones quasi certissimæ morti devotos, sigilloque belle adaptato, duces et ipsum Cardaregam convocat, lectaque in omnium auditu epistola, compellens Cardaregam: *Ἰστὺε, ἰουκὶτ, facturum te polliceris?* Optimates itaque jam ira exestuant, Chosroem regia dignitate excidisse publicant, compositisque cum imperatore pacis foederibus, communi omnium

A τα· καὶ ὁ χρησμοδοτηθεὶς ⁴⁸ ὑπὸ τῶν γοήτων καὶ ἀστρολόγων ⁴⁹ πρὸς κ' ἐτῶν, ὅτε τὸ Δαρὰς ἐπολιόρησεν ἐπὶ τῶν χρόνων Φωκά τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων, ὅτι ἐν οὐφ καιρῷ ἀπέλθοι ἐν Κτησιφώντι ⁵⁰, ἀπολείται· καὶ μὴ ἀνασχομένης ἀπὸ τοῦ Δασταγέρδ ἐπὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο μίλιον ἐν πορευθῆναι, τότε φεύγων ἐν ταύτῃ ἀπῆλθεν, καὶ οὐδὲ ἐν ταύτῃ ἐθάβρῃσεν στήναι, ἀλλὰ περὰσας τὴν ποντογέφυραν (4) τοῦ ⁵¹ Τίγριδος ποταμοῦ εἰς τὴν ἐκεῖθεν πόλιν, τὴν λεγομένην Σελεύκειαν παρ' ἡμῖν, παρὰ δὲ Πέρσαις Γουεδεσέρ, πάντα τὰ χρήματα ἐν ταύτῃ ⁵² ἀπέθετο ⁵³, καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ μετὰ Σεϊρέμ ⁵⁴ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ μετὰ τριῶν ἐτέρων γυναικῶν, τῶν καὶ θυγατέρων ⁵⁵ αὐτοῦ· τὰς δὲ λοιπὰς αὐτοῦ γυναῖκας καὶ τὰ πολλὰ αὐτοῦ τέκνα παρέπεμψεν ἀπὸ μ' μιλίων ⁵⁶ εἰς τὸ ἀνατολικώτερον μέρος εἰς τόπον ὀχυρόν. Τινὲς δὲ Περσῶν διέβαλλον τὸν Σάρβαρον ⁵⁷ πρὸς Χοσρόην, ὡς τὰ τῶν Ῥωμαίων φρονούντα, καὶ καταλαλοῦντα αὐτοῦ ⁵⁸· καὶ ἀποστέλλει σπαθάριον αὐτοῦ ⁵⁹ μετὰ κελεύσεως αὐτοῦ πρὸς Καρδαρίαν τὸν ⁶⁰ εὐστράτηγον Σαρβαράζα εἰς Χαλκηδὼνα γράψας αὐτῇ, ἵνα τὸν Σαρβαράζαν ἀποκτείνῃ (5), καὶ οὕτως τὸν λαὸν τῶν Περσῶν ἀναλαβὼν σπεύσῃ ἐπὶ Περσίδα ⁶¹ εἰς συμμαχίαν αὐτοῦ. Ὁ δὲ τὰ γράμματα κομίζων περὶ τὴν Γαλατίαν συλλαμβάνεται παρὰ τῶν Ῥωμαίων. Οἱ δὲ συλλαβόντες αὐτὸν διαλαβόντες τοὺς Πέρσας εἰς τὸ Βυζάντιον τοῦτον ἀπήγαγον, καὶ τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως τοῦτον παρέδωκαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς μαθὼν παρὰ τοῦ ἀποστολικοῦ τὴν ἀλήθειαν Σαρβαράζαν παραχρῆμα μεταπέμπεται. Ἐλθὼν ⁶² οὖν παρέστη τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν πρὸς τὸν Καρδαρίαν ἐπιστολὴν τοῦτῳ ἐπιδοῦς, καὶ τὸν ἀποσταλέντα ὑπέδειξεν, καὶ ἀνέγνω τὴν ἐπιστολὴν, καὶ πληροφορηθεὶς τὸ ἀληθές, παραχρῆμα ἐτρέπη, καὶ συνθήκας μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πατριάρχου ποιεῖ. Καὶ φιλώσας ⁶³ τὴν ⁶⁴ τοῦ Χοσρόου ἐπιστολὴν σὺν αὐτῷ ἐντίθησιν ἐν αὐτῇ ἄλλους τεσσαράκοντα ⁶⁵ σατράπας καὶ ἄρχοντας· καὶ χιλιάρχας καὶ ἑκατοντάρχας ἀποκτανθῆναι ⁶⁶, καὶ ἐπιθεῖς εὐφυσῶν ⁶⁷ τὴν σφραγῖδα, συναθροίζει τοὺς ἡγεμόνας, καὶ αὐτὸν τὸν Καρδαρίαν, καὶ ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν ἔφη πρὸς τὸν Καρδαρίαν· *Συνταγῆς τοῦτο ποιεῖν*; Οἱ δὲ ἄρχοντες θυμοῦ ⁶⁸ πλησθέντες, τὸν ⁶⁹ Χοσρόην ἀπεκέρυττον, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα συνθήκας εἰρηνικὰς ἐποίησαν, καὶ κοινῇ βουλευσάμενοι ἔδοξεν, ἵνα ἐκ Χαλκηδόνος ἀναχωρήσωσι, καὶ ἐπὶ τὰ ἴδια ἀπέλθωσι μηδὲν ⁷⁰ λυμαινόμενοι. Ὁ δὲ

VARIE LECTIONES.

⁴⁸ χρησμοδοτηθεὶς a. ⁴⁹ καὶ ante ἀστρ. add. ex A. ⁵⁰ ἀπέλθειν, Κτησιφῶν A, ἀπέλθῃ, ὁ Κτησιφῶν f. ⁵¹ τοῦ add. ex A. ⁵² ταύτῃ A, αὐτῇ vulg. ⁵³ ἀνέθετο A e. ⁵⁴ Σεϊρέμ A a f, Σερεμ vulg. ⁵⁵ τῶν καὶ θυγ. A. καὶ τῶν θυγ. vulg. ⁵⁶ ἀπὸ μ' μιλίων add. ex A a l. ⁵⁷ τὸν Σαρβάβαρον A a f. ⁵⁸ αὐτοῦ A, αὐτὸν vulg. ⁵⁹ αὐτοῦ ante μετὰ add. ex A. ⁶⁰ τὸν add. ex A. ⁶¹ σπεύσῃ ἐπὶ Περσίδα A, σπεύσεται vulg. ⁶² ἐλθὼν οὖν εἰσελθόντι οὖν αὐτῷ A. ⁶³ φιλεῖσας A, φιλεῖσας a f. ⁶⁴ τὴν add. ex A. ⁶⁵ τεσσαράκοντα A, v' vulg. ⁶⁶ ἀποκτανθῆναι A, ἐπικτ. vulg. ⁶⁷ εὐφυσῇ f. ⁶⁸ θυμοῦ A, θυμῷ vulg. ⁶⁹ τὸν add. ex A. ⁷⁰ μηδὲν λυμ. add. ex A e f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(4) Optime Meursius pontem ex pontonibus exposuit, et ex Rigaltio depromptit auctoritates: ex quibus, quia pontones ad invicem funibus colligatos video, ποντογέφυραν, et quam ad annum Heraclii 15, pag. 262, vocat auctor γέφυραν ἐκ σχο-

νίων, pro eodem usurpari conjicio.

(5) Quod falsis Heraclii litteris deceptus, de quibus Nicephorus ad annum 625, Chosroi ad extrema deducto suppetias non dederit.

Ἡράκλειος· ἔγραφεν τῷ Χοσρόῳ· Ἐγὼ δῶκω, καὶ Ἀ
πρὸς εἰρήνην τρέχω. Οὐ γὰρ ἐκὼν πυρπολῶ
τὴν Περσίδα, ἀλλὰ βιασθεὶς ὑπὸ σοῦ. Ῥίψωμεν
οὖν καὶ νῦν ⁷¹ τὰ ὅπλα, καὶ εἰρήνην ἀσπασώμε-
θα· σβέσωμεν τὸ πῦρ, πρὶν τὸ πᾶν καταφλέξῃ.
Τούτου δὲ μὴ καταδεξαμένου, μεγάλως τὸ μῖσος τοῦ
λαοῦ τῆς Περσίδος ἠρέθη κατ' αὐτοῦ ⁷², καὶ ἐστράτευ-
σεν ⁷³ Χοσρόης πάντας τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἀρχόντων
αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν ὑπουργίαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν γυ-
ναικῶν αὐτοῦ, καὶ τούτους ὅπλισας πάντας ἀπέλευσεν
ἐνωθῆναι τῷ στρατῷ τοῦ Ῥαζαῶ (6), καὶ στήναι
εἰς τὸν Ἀρβὰ ποταμὸν ἀπὸ ἱβ' ⁷⁴ μιλίων Κτησιφώντος·
καὶ ἐκέλευσεν αὐτούς, ἵνα ὅταν ⁷⁵ περάσῃ τὸν ποτα-
μὸν ὁ βασιλεὺς ⁷⁶, κόψωσι τὴν γέφυραν [καὶ τὴν
ποντογέφυραν ⁷⁷]. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῇ ἐβδόμῃ τοῦ Ἰα-
νουαρίου μηνὸς κινήσας ἐκ τοῦ Δασταγέρδ, καὶ πε-
ριπατήσας τρεῖς ἡμέρας, ἠπλίκευσεν ἀπὸ ἱβ' ⁷⁸ μιλίων
τοῦ Ἀρβὰ ποταμοῦ, ὅπου ἦν τὸ φασάτον ⁷⁹ τῶν
Περσῶν, ἐν οἷς εἶχον ⁸⁰ καὶ διακοσίους ἐλέφαντας·
καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Γεώργιον τὸν τουρμάρ-
χην τῶν Ἀρμενιακῶν, ἵνα ἀπέλθῃ μέχρι τοῦ ποτα-
μοῦ, καὶ καταμάθῃ, εἰ ἔχει πέραμα ὁ Ἀρβὰς. Καὶ
εὐρών, ὅτι ἔκοφαν τὰς γεφύρας, καὶ οὐκ ἔχει πέρα-
μα ὁ Ἀρβὰς, ὑπέστρεψεν πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ
ἀποκινήσας ὁ βασιλεὺς, ἦλθεν πρὸς τὸν ⁸¹ Σιάζουρον.
Καὶ περιήρχετο πυρπολῶν ⁸² τὰς χώρας καὶ τὰς πό-
λεις ὅλον τὸν Φεβρουάριον μῆνα. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ
ἐλθὼν εἰς χωρίον λεγόμενον Βαρζάν, ἐποίησεν ἐπὶ
ἡμέρας. Καὶ ἀπέστειλεν Μεζείνιον τὸν στρατηγὸν εἰς
κῶρσον· καὶ προσεβόρῃ αὐτῷ Γουνδαβούνας (7), ὅστις
χιλάρχος· ἦν τῆς στρατείας Σαρδάρου μετὰ ἄλλων
πέντε, τριῶν μὲν κομήτων, δύο δὲ ἀξιωματικῶν· καὶ
ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς τὸν βασιλέα. Ὅστις Γουνδα-
βούνας ἀναγκαῖα πράγματα τῷ βασιλεῖ ἀπήγγειλε,
λέγων, ὅτι Ὅταν ⁸³ ἐφυγὼν ὁ Χοσρόης ἀπὸ Δασταγέρδ,
καὶ ἀπῆλθεν ἐν Κτησιφώντι καὶ Σελευκείᾳ, ἡσθένησε
δυσεντερία, καὶ ἡθέλησεν τὸν υἱὸν ⁸⁴ Μερδασῶν τὸν
τιγχέντα ἐκ τῆς Σειρέμ στέφαι· καὶ ὅτι ἀντεπέρασεν
τὸν ποταμὸν πάλιν, καὶ ἤνεγκεν μεθ' αὐτοῦ τὸν Μερ-
δασῶν καὶ τὴν Σειρέμ, καὶ τὸν ἄλλον αὐτῆς ⁸⁵ Σαλια-
ρὸν· τὸν δὲ πρωτότοκον αὐτοῦ υἱὸν Σιρόην καὶ τοὺς
ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς γυναῖκας αὐτοῦ εἶασεν ⁸⁶ πέραν
τοῦ ποταμοῦ. Καὶ γνοὺς Σιρόης, ὅτι τὸν Μερδασῶν
θέλει στέφαι, ἐταράχθη· καὶ ἐπεμψεν τὸν συγγάμ-
κτον αὐτοῦ πρὸς Γουνδαβούναν, δηλώσας αὐτῷ, ὅτι
Ἐλθὲ πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἵνα συντύχω σοι.
Ὁ δὲ Γουνδαβούνας ἐφοβήθη διὰ τὸν Χοσρόην περᾶ-
σαι· καὶ δηλοῖ αὐτῷ ⁸⁷, ὅτι Γράψον μοι διὰ τοῦ
συγγαλάκτου σου, εἰ τι ⁸⁸ θέλεις. Καὶ ἔγραψεν
αὐτῷ Σιρόης, ὅτι Γινώσκεις, πῶς ⁸⁹ ἡ πολιτεία

A consilio decretum, **270** Chalcedone abscederent
et in patriam reverterentur. Scripsit autem Hera-
clius Chosroi: *Insequor te, et ad ineundam pacem*
contendo, non enim lubens Persidem devasio, verum
a te coactus. Armis projectis, pacem amplexemur,
et incendium exstinguamus, priusquam tota moles con-
flagret. Respuit Chosroes pacis condiciones, ex
quo in eum Persici totius populi odium incensum.
Novo subinde exercitui conflando studium adhibet:
quare optimatum suorum domesticos, vilemque
etiam ministrorum suorum et pellicum gregem
armis instruit et ut Rhazatis exercitui se adjuunge-
rent imperat; locum etiam, quo convenient, ad
Arbam videlicet fluvium lapide duodecimo Ctesi-
phonte dissitum præfigit, simulque jubet, ut flumine
ab eis trajecto, pontem e lapide vel ligno quem-
libet solvant et dirumpant. Imperator autem
mensis Januarii die septimo e Dastagerd gressu
moto, et trium dierum itinere confecto, ad duo-
decimum ab anne Arba milliarium, quo loci Per-
sarum confluerat exercitus, in quo elephantum du-
centi, castra applicuit. Inde Armenicorum agmi-
num ductorem Georgium, qui fluvium Arbam
experiat, et num vadi commoditatem offerat,
exploret, secreto submittit. Is ubi pontes interci-
sos et ruptos, nullumque in Arba flumine vadum
reperit, ad imperatorem revertitur. Motis inde ca-
stris Siazurum imperator divertit, provincias et
urbes toto mense Februario circumire contentus.
C Mense vero Martio ad oppidum, cognomento Bar-
zam, deflectens, dierum septem moram in eo figit.
Mox Mezezum ducem ad prædam e vicinis agris
agendam mittit. Ibi Gundabunam, qui in Sarbari
exercitu tribuni munus obtinuerat, cum viæ sociis
quinque, comitibus quidem tribus, aliisque præci-
pua dignitate insignitis duobus offendit, quos omnes
ad imperatorem duxit. Is Gundabunam res omnino
necessarias ad imperatorem retulit: E Dastagerd,
inquit, Chosroes fugitivus erupit, et Ctesiphontem,
mox inde Seleuciam petiit. Ager viscerum morbo
filium Merdasam e Sirem uxore susceptum regia
corona redimire meditatus, fluvium retro trajecit,
et Merdasam filium, Sirem uxorem, Saliarumque
alium ex ea natum, primogenito Siroe, et ejus
fratribus, nec non aliis conjugibus trans flumen re-
lictis, secum tulit. Porro Siroes, ubi de fratre in
regem coronando patris consilium comperit, animo
commotus, collactaneum suum ad Gundabunam mi-
sit, scripsitque in hanc sententiam: *Veni trans flu-*
viū, et te alloquar. Gundabunam **271** Chos-

VARIÆ LECTIONES.

⁷¹ καὶ νῦν add. ex A. ⁷² κατ' αὐτοῦ A, κατὰ Χοσρόου vulg. ⁷³ ἐκράτευσεν vulg. ⁷⁴ ὅταν] ἡνίκα A.
⁷⁵ ὁ βασιλεὺς add. ex A. ⁷⁶ καὶ τὴν ποντ. om. A f. ⁷⁷ φασάτον A, φωσάτον vulg. ⁷⁸ εἶχον A, εἶχεν
vulg. ⁷⁹ πρὸς τὸν A, εἰς τὸν vulg. ⁸⁰ πυρπολῶν add. ex A. ⁸¹ ὅταν add. ex A. ⁸² τὸν υἱὸν A, τὸν ἴδιον
vulg., om. f. ⁸³ αὐτῆς] αὐτοῦ f. ⁸⁴ εἶασεν A, εἶτα; vulg. ⁸⁵ αὐτῷ A f, αὐτὸν vulg. ⁸⁶ εἰ τι] ὅτι. f.
⁸⁷ πῶς add. ex A e.

JAC. GOARI NOTÆ.

(6) Non meminit librarius vocis Ῥαζαῶ, cujus
mentio pagg. 64 et 65.

(7) Ita Peyrez. codex, scripti tamen prænitens Γου-

δαβουάν hac eadem pagina bis librarius repetit.
Anastasius pariter scripsit Gundabundam et Gun-
dabusam.

rois metu transire detrectavit. Solum significat : A τῶν Περσῶν ἀπώλετο ἐκ τοῦ κακοῦ ἀνθρώπου
 Scribe per collactaneum tuum, si quid a me exposcis.
 Rescripsit Siroes : « Persarum republicam nefarii
 istius hominis Chosrois opera periis-e novisti : nunc
 Merdasam regni corona insignire, me primogenitum
 omnino contemptui habendum velle, certo scias.
 Exercitum allocutus, regem me suscipiat, si volueris,
 efficies. Ego, si regnum adipiscar, militum stipen-
 dia confestim augebo, et cum Romanorum imperatore
 mihi pacis fœdus erit, et prospere cuncta succedent.
 Ut igitur regnum nanciscar, exercitus opera effice :
 et ut vos teque velut inter reliquos præcipuum hono-
 ribus et opibus augeam, et penes me retineam, nus-
 quam deero. Hæc ille. Ego vero collactanei ejus-
 dem voce usus, retuli : « Quod potestas suggerit, ut
 exercitum in colloquio sollicitem, et tui gratia lu-
 borem polliceor. Jam comites duos ac viginti allo-
 cutus, ac plures alios milites in meam traxi
 sententiam : Illis a me Siroi nuntiatis, in adver-
 sum ille rescribit : ut mensis Martii die tertio
 supra vicesimum, eductis mecum militarium ordinum
 junioribus, ad Tigridis fluminis ligneum pontem oc-
 curram, ut ita mecum in exercitum eum assumam,
 et in Chosroem moveamus, edixit. Sunt, imperator,
 cum Siroe duo Sarbaraze filii, adest Esdim patre
 natius, et numerosa multorum nobilium proles, nec
 non et Aram filius, cuncti armis et sanguine selecti.
 Et quidem si Chosroem e medio tollere valuerint,
 prospere et feliciter : sin a proposito aberrarint,
 cuncti cum Siroe ipso in acies tuas se recipient, im-
 perator. In hunc finem Siroes misit me ad te, domine.
 Pudet enim illum coram Romanorum imperatore, qui
 quondam Chosroi salutis fuit auctor, apparere : im-
 presentiarum enim ab eo nonnisi mala retulit, adeo
 ut propter fœdum ingrati hominis facinus, neque ego
 ipse, qui fidem ab imperatore reportem, merear. Im-
 perator autem Heraclius legatum eundem ad Siroem
 remittens, custodias reseraret, et vincios in eis Ro-
 manos liberaret, instrueret armis, et cum eis mo-
 veret adversus Chosroem, litteris significavit. Im-
 peratoris placito Siroes paret, et captivis custodia
 expeditis, in Chosroem patrem parricidam arma
 movet. Chosroes fugere molitus, nec fugæ compos,
 comprehenditur. Illum brachiis retro actis pedes et
 collum gravibus catenis onustum, compedibusque
 toto corpore circumligatum, in tenebrarum ædem,
 quam ipse juvenis construxerat, et reponendis in
 ea divitiis armiter muniverat, includunt, ibique
 stricto pane et aqua parce effusa sustentatum fame
 misere perire parant. Fuit enim istud Sirois in
 eum pronuntiatum : Aurum quod frustra collegit,

A τῶν Περσῶν ἀπώλετο ἐκ τοῦ κακοῦ ἀνθρώπου
 Χοσρόου, καὶ θέλει στέψαι τὸν Μερδασῶν, καὶ
 ἐμὲ τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ νιδὸν περιεφρόνησε·
 καὶ ἐὰν λαλήσης τῷ στρατῷ⁸⁸, ἵνα δέξωνται με,
 καὶ τὰς βόδας αὐτῶν ἐπαυξήσῃ ἐγὼ, καὶ εὐρήνην
 ποιῶ μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων· καὶ κα-
 λῶς ἐχομεν ζῆσαι. Καὶ σπουδάσον μετὰ τοῦ
 λαοῦ σου, ἵνα ἐγὼ βασιλεύσω· καὶ πάντας ὑμῶς
 προβιδάσαι⁸⁹ ἐγὼ καὶ συγκροτῆσαι, καὶ κατεξαι-
 ρετορ⁹⁰ σέ· καὶ ὅτι Ἐδήλωσα αὐτῷ διὰ τοῦ συγ-
 γαλίκτου αὐτοῦ, ὅτι, Εἰ τι δύναμαι, λαλήσαι
 ἐγὼ τὸν στρατὸν καὶ μοχθῆσαι. Καὶ ὅτι ἐλάλησα
 εἰκοσι δύο κόμητας, καὶ ἐποίησα αὐτοῦς τῆς γνῶ-
 μης μου, καὶ ἄλλους ἀρχοντας⁹¹ καὶ στρατιώτας
 πολλοὺς. Καὶ ταῦτα ἐδήλωσα⁹² τῷ Σιρόῃ, καὶ
 ἐδήλωσέν μοι, ἵνα τῇ κ' ⁹³ τοῦ Μαρτίου μηνὸς
 λάβω ταξάτους⁹⁴ ῥωτέρους, καὶ εἰς τὴν πορτο-
 γέφυραν τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ ὑπαντήσω αὐτῷ,
 καὶ λάβωμεν αὐτὸν εἰς τὸν στρατὸν, καὶ κινή-
 σωμεν κατὰ Χοσρόον. Καὶ ὅτι μετὰ Σιρόου εἰσὶν
 καὶ οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Σαρβαραζῆ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
 Ἑσδὶμ⁹⁵, καὶ ἄλλα πολλὰ ἀρχόντων τέχνα, καὶ
 ὁ υἱὸς τοῦ Ἀράμ, πάντες ἐπὶ λεκτοὶ· καὶ εἰ μὲν
 δυνηθῶσιν ἀνελθεῖν τὸν Χοσρόην, εὖ καὶ καλῶς·
 εἰ δὲ⁹⁶ ἀστοχήσωσι, πάντες σὺν Σιρόῃ προσρύν-
 ται τῷ βασιλεῖ· καὶ ἀπέστειλὲ με πρὸς σέ,
 δέσποτα· αἰδεῖται γὰρ τὸν βασιλέα⁹⁷ τῶν Ῥω-
 μαίων. Ὅτι Χοσρόην ἐσωσέν ποτε, νῦν δὲ πολλὰ⁹⁸
 κακὰ ἐπαθεν⁹⁹ ἐξ αὐτοῦ, καὶ ὅτι διὰ τὴν ἐκείνου
 ἀγνώμοσύνην οὐδὲ ἐμοὶ ἔχει ὁ βασιλεὺς πιστεῦ-
 σαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἡράκλειος τοῦτον¹ πάλιν πρὸς
 Σιρόην ἀποστείλας, ἐδήλωσεν ἀνοῖξαι τὰς φυλακὰς,
 καὶ τοὺς κατεχομένους ἐν αὐταῖς Ῥωμαίους ἐκβαλεῖν,
 καὶ δοῦναι αὐτοῖς ὅπλα, καὶ οὕτως κινήσαι² κατὰ Χο-
 σρόον. Ὁ δὲ Σιρόης ὑπακούσας τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐκβα-
 λὼν τοὺς κατακλείστους ἐπῆλθεν τῷ πατροκτόνῳ πατρὶ
 Χοσρόῃ. Αὐτὸς δὲ φυγεῖν³ δοκιμάσας καὶ μὴ λαγύσας,
 ἐκρατήθη. Τοῦτον δὲ δεσμήσαντες σφοδρῶς σιδηροπέ-
 δαις ὀπισθάγκωνα⁴, τοῖς τε ποσὶ καὶ τῷ τραχήλῳ βάρη
 σιδηρὰ περιέθηκαν, καὶ εἰσάγουσιν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον
 τοῦ σκότους, ὃν αὐτὸς ὠχύρωσεν ἐκ νέου⁵ κτίσας εἰς
 ἀπόθεσιν χρημάτων, καὶ ἄρτον πενιχρὸν τοῦτ' αὐτὸν διδόντες
 καὶ ὕδωρ, ἐλιμαγρόνουν⁶. Ἐπὶ γὰρ ὁ Σιρόης, ὅτι· Τὸν
 χρυσὸν φάγῃ, ἐν⁷ συνήγαγεν μάτην, δι' ὃν⁸ πολ-
 λὸς ἐλιμαγρόρησεν, καὶ τὸν κόσμον ἠρήμωσεν.
 Ἀπέστειλε δὲ πρὸς αὐτὸν τοὺς σατράπας ὑδρίζειν καὶ
 ἐμπύειν αὐτῷ⁹. Καὶ ἀγαγὼν Μερδασῶν τὸν υἱὸν αὐτοῦ,
 ὃν ἐβούλετο στέψαι, ἐνώπιον αὐτοῦ ἐσφαξεν· καὶ πάντα
 τὰ λοιπὰ τέχνα αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ ἀνέλεν καὶ
 ἀπέστειλεν¹⁰ πάντα ἐχθρὸν αὐτοῦ ὑδρίζειν [καὶ
 τύπτειν¹¹] καὶ ἐμπύειν αὐτῷ¹². Πάντες δὲ ἡμέρας¹³

VARIAE LECTIONES.

⁸⁸ τῷ στρατῷ A, τὸν στρατὸν vulg. ⁸⁹ προβιδάσαι A, ἀναθ. vulg. ⁹⁰ fort. κατ' ἐξαίρετον. ⁹¹ ἀρχον-
 τας add. ex A. ⁹² ἐδήλωσα τ. Σ. καὶ ἐδ. A, δηλώσας τ. Σ. ἐδ. vulg. ⁹³ κ'.] κ'. A f. ⁹⁴ ταξάτους A e,
 πολλὰ e f. ⁹⁵ Ἑσδὶμ f. ⁹⁶ δὲ add. ex A. ⁹⁷ ἦδει s. ἔδει γὰρ τὴν βασιλείαν A e f. ⁹⁸ ὅτι ἔω· πότε καὶ
 πολλὰ e f. ⁹⁹ πολλὰ κακὰ ἐπαθεν ἐξ αὐτοῦ A e f, μάλλον κακὰ παρ' αὐτοῦ πέπονθεν vulg. ¹ Ἡράκλ. τοῦ-
 τον om. A e f. ² ἐκβαλεῖν A, ἐκβάλαι vulg. ³ οὕτως ἀποκινήσαι A. ⁴ φυγεῖν A, φυγῆν vulg. ⁵ ὀπισθ.
 A, καὶ ὀπ. vulg. ⁶ ὠχύρωσεν ἐκ νέου A, ὠχυρώσας ἐκ νέας vulg. ⁷ ἐν A, ὃ vulg. ⁸ δι' ὃν A, αὐτὸν vulg.
⁹ αὐτῷ A, αὐτὸν vulg. ¹⁰ ἀπέστειλεν add. ex A. ¹¹ καὶ τύπτειν om. A. ¹² αὐτῷ A a, αὐτὸν vulg.
¹³ πάντες δὲ ἡμέρας A, ἐν πάντες δὲ ἡμέραις vulg.

τοῦτο ποιήσαντες ¹¹ ἐκλείψεν ὁ Σιρόης τοῦτον τόξοις· ἀνέλεν, καὶ οὕτως κατὰ μικρὸν ἐν δεινῇ παρέδωκε τὴν πονηρὰν αὐτοῦ ψυχὴν. Τότε ὁ Σιρόης γράφει πρὸς Ἡράκλειον, εὐαγγελιζόμενος· αὐτῷ τὴν τοῦ μαρτοῦ Χοσρόου ἀναίρεσιν· καὶ εἰρήνην ἀειπαγῆ ¹² πρὸς αὐτὸν ποιησάμενος, πάντας τοὺς ἐν φρουραῖς Χριστιανούς, καὶ τοὺς ἐν Περσίδι πάση αἰχμαλώτους ἀπέδωκεν ¹³ αὐτῷ, σὺν τῷ πατριάρχῃ Ζαχαρίᾳ καὶ τοῖς ¹⁴ τιμίοις· καὶ ζωποιοῖς ξύλοις τοῖς ἐξ Ἰερουσαλήμ ¹⁵ ληφθεῖσι ὑπὸ Σαρβαραζᾶ, ὅταν τὴν Ἰερουσαλὴμ παρέλαθεν. jussit Siroes sagittis confodi: atque ita sensim per lenta et morosa tormenta nefandam animam exhalavit. Tum vero Siroes datis ad Heraclium litteris, execrabilis Chosrois necem annuntiat: paeque aere et ferro diuturniore cum eo composita delentos custodiis Christianos, per universam Persiam captivos, cum patriarcha Zacharia, et venerandis ac vivificis lignis Hierosolymis, cum olim a Sarbaraza caperentur, sublatis, restituit.

Ἀράβων ἀρχηγὸς Μουαμέδ ¹⁶ ἔτη θ'.

A. M. 6119. — Persarum principis Sirois annus ¹⁷ 6119.

Τούτῳ τῷ ἔτει εἰρήνης γενομένης (9) μεταξὺ Περσῶν καὶ Ῥωμαίων, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Θεόδωρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν μετὰ γραμμάτων καὶ ἀνθρώπων Σιρόου τοῦ βασιλέως Περσῶν, ὅπως τοὺς ἐν Ἑδέσῃ καὶ Παλαιστίνῃ καὶ Ἰερουσολύμοις καὶ ταῖς λοιπαῖς πόλεσι τῶν ¹⁸ Ῥωμαίων Πέρσας μετὰ εἰρήνης ἀποστρέψουσιν ἐν Περσίδι, καὶ ἀβλαβῶς παρέλθωσι τὴν τῶν Ῥωμαίων γῆν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν ἔτει (10) καταπολεμήσας τὴν Περσίδα, ἐν τῷ ¹⁹ ἑβδόμῳ εἰρηνεύσας μετὰ χαρᾶς μεγάλης ἐπὶ Κωνσταντινουπόλεως ὑπέστρεψεν, μυστικὴν τινα θεωρίαν (11) ἐν τούτῳ πληρώσας. Ἐν γὰρ ἐξ ἡμέραις πᾶσαν τὴν κτίσιν δημιουργήσας ὁ Θεὸς τὴν ἑβδόμην ἀναπαύσεως ἡμέραν ἐκάλεσεν· οὕτω δὲ αὐτὸς ἐν τοῖς ἐξέχρονοις πολλοὺς πόνους διανύσας, τῷ ἑβδόμῳ ἔτει μετ' εἰρήνης καὶ χαρᾶς ἐν τῇ πόλει ὑποτρέψας ἀνεπαύσατο ²⁰. Ὁ δὲ λαὸς τῆς πόλεως (12) τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ μαθόντες, ἀκατασχέτῳ πόθῳ πάντες εἰς τὴν Ἱέρειαν ²¹ ἐξῆλθον εἰς συνάντησιν αὐτοῦ, σὺν τῷ πατριάρχῃ, καὶ Κωνσταντίνῳ βασιλεῖ καὶ υἱῷ αὐτοῦ, βασιτάζοντες, κλάδους ἑλαιῶν καὶ λαμπάδας, εὐφρομούντες αὐτὸν μετὰ χαρᾶς καὶ θαυμάσιου. Προσελθὼν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔπασεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ περιπλακύντες ἀλλήλους ²², ἔβρεξαν ἀμφοτέροι τὴν γῆν τοῖς δάκρυσιν. Τοῦτο θεασάμενος ὁ λαὸς, πάντες εὐχαρι-

A propter quod etiam ²² plurimos fame necavit, e orbem ipsum effecit desertum, manducet. Satrapae insuper eum injuriis respersuros et sputis conspurcaturus misit. Adductum etiam ob ejus oculos Merdasam ejus filium, quem nuper regem coronare consiliabatur, interfecit, et reliquos omnes ejus liberos sub ejus conspectum e medio sustulit, omnem denique ejus inimicum, qui modo injuriis, verberibus et spatibus eum lacesseret, ad eum destinavit. His per dies quinque in hunc modum perperatilis.

Hoc anno pacis foedere Romanos inter ac Persas firmato, imperator Theodorum proprium fratrem cum litteris et a rege Persarum Siroe viris delegatis misit, qui Persas Edessae, in Palestina, Hierosolymis, et in caeteris Romanorum civitatibus repertos cum pace in Persiam reducerent, et eos absque impedimento vel incommodo per Romanam ditionem pertransire fidam adhiberent operam. Imperator itaque continuos sex annos Persiam bello fatigans, septimo tandem pace parta (velut mystico quodam spectaculo in sese probato) cum ingenti gaudio Copolim reversus est. Per sex etenim ex ordine dies cum creaturam omnem Deus absolvisset, septimum quieti consecravit diem: sic iste annus sex perpetuis laboribus exantlatis, septimo demum cum pace et laetitia urbem repetens quiete potitus est. Populus autem urbis adventu imperatoris cognito, impotenti ejus desiderio motus ad Hieriam cum patriarcha et Constantino imperatore ejus filio effusus, praefatis olivarum ramis et lampadibus, laetitiae voribus, et una simul lacrymis venientem prosecutus excepit. Accedens autem filius ad pedes ejus procidit, mutuoque ²³ sese complexati, terram lacrymarum imbre rigaverunt. Quo viso universus populus

B Arabum princeps Muamed annis novem.

A. C. 619. — Persarum regis Sirois annus unicus.

Hoc anno pacis foedere Romanos inter ac Persas firmato, imperator Theodorum proprium fratrem cum litteris et a rege Persarum Siroe viris delegatis misit, qui Persas Edessae, in Palestina, Hierosolymis, et in caeteris Romanorum civitatibus repertos cum pace in Persiam reducerent, et eos absque impedimento vel incommodo per Romanam ditionem pertransire fidam adhiberent operam. Imperator itaque continuos sex annos Persiam bello fatigans, septimo tandem pace parta (velut mystico quodam spectaculo in sese probato) cum ingenti gaudio Copolim reversus est. Per sex etenim ex ordine dies cum creaturam omnem Deus absolvisset, septimum quieti consecravit diem: sic iste annus sex perpetuis laboribus exantlatis, septimo demum cum pace et laetitia urbem repetens quiete potitus est. Populus autem urbis adventu imperatoris cognito, impotenti ejus desiderio motus ad Hieriam cum patriarcha et Constantino imperatore ejus filio effusus, praefatis olivarum ramis et lampadibus, laetitiae voribus, et una simul lacrymis venientem prosecutus excepit. Accedens autem filius ad pedes ejus procidit, mutuoque ²³ sese complexati, terram lacrymarum imbre rigaverunt. Quo viso universus populus

VARIAE LECTIONES.

¹¹ ποιήσας A. ¹² ἀειπαγῆ b. ¹³ ἀπέδωκεν A, παρέδ. vulg. ¹⁴ καὶ τοῖς A, σὺν τοῖς vulg. ¹⁵ ἐξ Ἰερουσολύμων A f. ¹⁶ Μουαμέδ A a f, Μωαμέδ vulg. ¹⁷ τῶν add. ex A. ¹⁸ τῷ add. ex A. ¹⁹ ἀνεπαύσατο A, ἐπαύσε. vulg. ²⁰ Ἱέρειαν A, Ἱερὴαν vulg. ²¹ περιπλακύντες ἀλλήλους A, περιπλακύνει αὐτῷ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(8) S. Nicephorus Modestum ait tum Hierosolymorum episcopum, cum a Sarbaro urbs capta est; eundemque, non Zacharium reducem ex Perside crucem recepisce. Quid verius? Hæreo. Nec quod insertum habet Peyr. refertur? P. Goar in variis lect. de Modesto substituto Zachariæ defuncto in reditu e Perside, aliud est quam glossisma, quod tum Theophani repugnat, tum Nicephoro; altero captam sanctam civitatem asserente Modesto, alio Zacharia episcopo. COMBEFIS.

(9) Litteras pacis nuntias, et præcedentium Heraclii gestorum narrationem continentes profert

D Chronicon Alexand. ad hunc annum: ad eundem qui 628 ex scholiastæ calculis, Nicephorus narrata confirmat.

(10) Cum septimi parte spectatissima. Ad annum quippe superiorem relata cuncta, unius anni circuitu absolvi non potuisse ex gestorum characteribus in Chronico Alexandrino positus nequeunt absolvi, prout argute demonstrat Petavius in Nicephorum pag. editionis Regiæ 70.

(11) Mystici aliquid sensus in ea re implens. Notum mysticis quid θεωρία. COMBEFIS.

(12) Nicephorus pag. 15.

hymnos gratiae Deo cecinerunt, exceptoque demum A imperatore cum gaudio et tripudiis urbem ingressi sunt.

Arabum princeps Muamed annis novem.

A. C. 620. — *Persarum rex Adeser menses septem regnat.*

Hoc anno ineunte vere Heraclius imperator, venerandis et vivificis lignis secum latis, regina civitate solvens Hierosolymam Deo grates persoluturus perrexit. Ubi Tiberiadem advenit, Christiani Benjamin quemdam nomine, ceu gravia ipsis damna inferre solitum, apud eum criminati sunt. Erat enim vir supra modum divitiis potens; quare imperatoris totiusque exercitus sumptibus pendendis solus ipse satis exstitit. Imperator itaque criminis eum damnaturus: *Quam ob causam,* inquit, *injuria Christianos prosequeris?* Respondet ille: *Quod fidei meae hostes existunt.* Judaica quippe superstitione tenebatur. Imperator autem admonitum, et de religione Christiana instructum in Eustathii Neapolitae domo (Christianum se hic profitebatur, et imperatorem pariter susceperat)

στηρίους ὕμνους τῷ Θεῷ ²² ἀνέπεμπον· καὶ οὕτω λαθόντες τὸν βασιλεῖα σκιρτῶντες εἰσῆλθον ἐν τῇ πόλει.

Ἀράβων ἀρχηγὸς Μουαμὲδ ἔτη 8'.

A. M. 6120. — *Persōn βασιλεὺς Ἀδεςερ μῆνας ἐπτά.*

Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπάρας ὁ βασιλεὺς ἦμα τῷ ἔαρ· ²³ (13) ἀπὸ τῆς βασιλευούσης πόλεως ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ἐπορεύετο, ἀπαγαγὼν τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ εἶδη τοῦ ἀποδοῦναι τῷ Θεῷ τὴν εὐχαριστίαν. Ἐλθόντι δὲ αὐτῷ ἐν Τιβεριάδι κατηγόρησαν οἱ Χριστιανοὶ Βενιαμὴν τινα ὀνόματι, ὡς κακοποιοῦντα αὐτούς. Ἦν γὰρ ἐνούσιος σφέδρα. Καὶ ὑπέδειξε τὸν βασιλεῖα, καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. Ὁ δὲ βασιλεὺς κατέκρινεν αὐτὸν, λέγων· *Διὰ πόλιν αἰτίαν κακοποιεῖς τοὺς Χριστιανούς;* Ὁ δὲ εἶπεν· ²⁴· Ὡς ἐχθροὺς τῆς πίστεώς μου. Ἦν γὰρ Ἰουδαῖος. Ὁ δὲ βασιλεὺς νοθεύσας αὐτὸν ²⁵ καὶ πείσας ἐδάπτισεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Εὐσταθίου τοῦ ²⁶ Νεαπολίτου, Χριστιανοῦ ὄντος, καὶ αὐτοῦ ὑποδεξαμένου τὸν βασιλεῖα. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ ἀποκαταστήσας Ζαχαρίαν τὸν πατριάρχην (14), καὶ τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ

VARIAE LECTIONES.

²² ὕμνους; τῷ Θεῷ A, τ. Θ. ὕμνους vulg. ²³ ἦμα τῷ ἔαρ;] ἦμα ἱερεῦσιν A, ἦμα ἱερεῖα f. ²⁴ ὡς ἐχθροὺς μου. A, om. f. ²⁵ αὐτὸν add. ex A. ²⁶ τοῦ add. ex A.

JAC. GOARI NOTAE.

(15) Heraclium e Perside cum victoria redeuntem Hierosolymam iter primo direxisse, et sancta cruce in eam illata, et Christiano more exaltata (qui ritus crucis est exaltatio) et mox Byzantium missa, ipsum tandem in regiam urbem regressum auctor est Nicephorus, qui vicioris et itinere Hierosolymitano relatis subdit: *Met' οὐ πολὺ δὲ καὶ Ἡράκλειος πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐχώρει ὑπὸ πολλῆς εὐφημίας καὶ δόξης ὑπερβαλλούσης παρὰ τῶν ἐκεῖσε δεχθεῖς.* Paulo post vero Heraclius Byzantium rediens cum fausta omnium acclamatione, atque ingenti magnificentia a civibus receptus est, etc. Theophanes ex adverso viclorem Heraclium CP. revisisse, tum altero anno Hierosolymam versus se contulisse pugnat. In tanta rerum Heraclii scriptorum differentia quem interponamus litis iudicem, non suppetit. Ipse Nicephorus item propriis verbis dirimat. Enarrata quam ample Heraclii Hierosolymam protectione, ac crucis, si vere foret a barbaris restituta, facto examine, eadem probata, exaltata, et CP. missa, Heraclii reditu in eam urbem nondum memorato, subiungit: *Δευτέρῃ δὲ ἦν Ἰνδικτιῶν, ἤντινα ταῦτα ἐπράττετο.* Indictio secunda numerabatur, cum ista fierent. At hic annus Heraclii decimus nonus indictione secunda notatur: ad mentem itaque Theophanis, ex Nicephori iudicio decimus nonus Heraclii elabebatur, ἤντινα ταῦτα ἐπράττετο. Nicephorum porro Heraclii in urbem regiam adventum post hac scripta si dixeris, geminum in eam urbem e Perside et Hierosolyma reditum facili concedam, et Nicephorum narratorum ordinem solitum pervertere observabis.

(14) Occupata a Persis Hierosolymae tempore Modestum ejus episcopum sedisse testis est Nicephorus. Vivente Zacharia, vel absente, nullam Modesti in Hierosolymorum Ecclesiam auctoritatem Theophanes refert. Quae ratio, ut falsum omnino Nicephori Chronicon existimaret, Petavium impulit, item vero verbis hujuscemodi a Theophane ad hunc annum scriptis, aptissime componi: *Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ τοῦ πατριάρχου Ζαχαρίου τελευτήσαντος, μετὰ τὸ ἐλθεῖν*

αὐτὸν ἐκ Παλαιστίνης ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας, τοῦ δὲ ἁγίου Μοδέστου καὶ ἀρχιμανδρίτου τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Θεοδοσίου, τοῦ κτίσαντος τὴν ἁγίαν ^B Ἀναστασίαν, καὶ τὴν ἁγίαν Βηθλεὲμ, ὡς ἐμπρησθέντα ἀπὸ τῶν Περσῶν· τότε οὖν χειροτονεῖ ὁ βασιλεὺς τὸν ἁγίον Μόδεστον πατριάρχην. Verba porro ista licet vitata, et a grammaticae legibus aliena sensum a Petavio animadversum reddunt quam congrue: *Imperator Hierosolymam ingressus est,* (procedente vero tempore) *cum soluta captivitate in Palastrinam redisset Zacharias patriarcha, et diem ultimum obiisset, tunc imperator sanctum Modestum, qui sancti Theodosii monasterio quondam Archimandrita praepositus fuerat, et sanctam Anastasiam (id est, Resurrectionis templum) et aliud in sancta Bethlehem a Persis exustum, reparaverat, ordinari curavit:* cunctis tamen in exemplaribus, quae ad manus sunt, non exstare observo. In illust. Peyrez. codice fateor legi; ad Barberini marginem ex Palatino, cum quo Peyrezianus codex comparatus, exscripta non inficias eo; in Regio, in Vaticanis tribus, in Barberinis non reperi, et num a Theophane primo prodierint, incertum contendo. Tot codicibus uno quasi stylo exaratis concordēs sese Anastasius, *Miscellae* scriptor, et Cedrenus adiungunt: et quae adducta verba continent, ne verbo quidem attingunt. Quocirca ex eis, ut mihi falsum Nicephori Chronicon reddatur, colligere non licet: maxime cum Zacharia captivitate Persica detento, quae Baronii sententia est ad a. C. 616, num. 7, Modestus, ut episcopatus administrator, sedem tenere potuerit: idque solum Nicephori auctoritate evinci: quinimo illud idem memoratis superius verbis, ab ipso etiam Theophane fetus nomine agnitis commode confirmari. Qui enim quondam monasterii praefectus, tum vero episcopatus administrator sancti Resurrectionis templi, et Bethlehem ruinas reparaverat, Modesto demum vivis erepto ab imperatore ad thronum olim commissum, proprias, non alienas agens vices, promotus est.

ξύλα εἰς τὸν ἴδιον τόπον, καὶ πολλὰ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, ἀπῆλθεν τοὺς ³⁰ Ἑβραίους ἀπὸ τῆς ἀγίας πόλεως, κελεύσας μὴ ἔχειν αὐτοὺς ἐξουσίαν ἀπὸ τριῶν μιλίων τῆς ἀγίας πόλεως πλησιάζειν. Καταλαβὼν δὲ τὴν Ἑδεσσαν ἀπέδωκεν τὴν ἐκκλησίαν τοῖς ὀρθοδόξοις, ὑπὸ Νεστοριανῶν κατεχομένην ἀπὸ Χοσρόου. Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν Ἱεράπολιν, ἤκουσεν ³¹ ὅτι Σιρόης τέθνηκεν ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, Ἀδασὴρ δὲ ὁ τοῦτου υἱὸς (15) τὴν βασιλείαν τῶν Περσῶν παρέλαθεν. Τούτου δὲ μηνᾶς ἐπτάκρατῆσαντος τῆς ἀρχῆς ἐπανέστη αὐτῷ Σαρδαραζῆς, καὶ τούτον πατάξας, ἐβασίλευσεν τῶν Περσῶν μηνᾶς δύο. Τούτον δὲ ἀνελόντες οἱ Πέρσαι Βοράνην κατεστήσαντο ³² εἰς βασιλεῖα, τὴν θυγατέρα Χοσρόου, ἥτις ἐκράτησεν τῆς βασιλείας τῶν Περσῶν ³³ μηνᾶς ἐπτά. Ταύτην δὲ ³⁴ διεδέξατο Ὁρμίσδας ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν διωχθεὶς, καὶ γέγονεν ἡ βασιλεία τῶν Περσῶν ὑπὸ τοῦ Ἀραβᾶς μέχρι τῆς σήμερον.

Ἀράβων ἀρχηγὸς Μουαμέδ ἔτη θ' ³⁵.

A. M. 6121. — Περσῶν βασιλεὺς Ὁρμίσδας ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει τοῦ βασιλεὺς Ἡρακλείου ὄντος ἐν τῇ Ἱεράπολει, ἦλθεν πρὸς αὐτὸν Ἀθανάσιος ὁ πατριάρχης τῶν Ἰακωβιτῶν (16), δεῖνός ἀνὴρ καὶ κακοῦργος τῇ τῶν Σύρων ἐμφύτῳ κακοουργίᾳ, καὶ κινήσας πρὸς τὸν βασιλεῖα περὶ πίστεως λόγους, ὑπισχνεῖτο αὐτῷ Ἡράκλειος, εἰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ὑποδέξεται ³⁶, πατριάρχην αὐτὸν ποιεῖν Ἀντιοχείας. Ὁ δὲ ὑποκριθεὶς ὑπεδέξατο ³⁷ τὴν σύνοδον, ὁμολογήσας τὰς δύο ἐν Χριστῷ ἡνωμένας ³⁸ φύσεις· ἡρώτησέν τε τὸν βασιλεῖα (17) περὶ τῆς ἐνεργείας καὶ

A eum baptismi tingi providit. Imperator deinque Hierosolymam ingressus, patriarcha Zacharia sedi suæ restituto, et venerandis vivificisque lignis loco suo redditus, debitas grates Deo persolvit, Hebræosque a sancta civitate jussit exsulare, nec nisi supra tertium ab ea lapidem ad eandem accedendi fecit ipsis potestatem. Edessam profectus, ecclesiam sub Chosrois temporibus a Nestorianis occupatam orthodoxis restituit. Cum Hierapolim venisset, Siroem Persarum regem obiisse, et Adeser ejus filium Persarum regnum consecutum intellexit. In eum post imperii mensem septimum Sarbarazas rebellavit, et principe deleti Persis imperavit menses duos. Eo sublato Boranem Chosrois filiam in regem sibi Persæ præfecere, quæ regnum administravit menses septem. Huic successit Hormisdas, qui demum a Saracenis solio depulsus est, ac tandem Persicum regnum Arabibus subjectum est, et in hanc usque diem sub ipsis remansit.

Arabum princeps Muamed annis novem.

274 A. C. 621. — Persarum regis Hormisdæ annus primus.

Hoc anno, cum imperator adhuc Hierapoli moraretur, Athanasius Jacobitarum patriarcha, vir vaser et perniciosus, ut ex innata sibi vafritie sibi Syri omnes, ad eum accessit, motisque cum imperatore de fide sermonibus, si modo synodum Chalcedonensem vellet admittere, patriarcham Antiochiæ se constituturum Heraclius promisit. Is enuntiat in Christo naturis duabus, hæresim ad tempus simulans, propositam synodum probavit et recepit. Tum vero de operatione et voluntatibus impera-

VARIE LECTIONES.

³⁰ τοὺς add. ex A. ³¹ ἤκουσεν A, ἀκούσας vulg. ³² κατεστήσαντο A, κατέστησαν vulg. ³³ τῆς βασιλείας τῶν Π. A, τὴν βασιλείαν Περσῶν vulg. ³⁴ δὲ add. ex A. ³⁵ Ἀράβων — ἔτη θ' om. e f. ³⁶ ὑποδέξεται A, ὑποδέχεται vulg. ³⁷ ἐδέξατο A. ³⁸ ἡνωμένας add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(15) Regum, qui Persis dominati sunt, alia apud Nicephorum et Schikardum de rebus Persicis offerunt se nomina.

(16) Auctor Monothelitarum historiae Combessis de Jacobitarum hæresi tractatum edidit, ex quo pauca proferam: Ὁ Ἰάκωβος, ἀφ' οὗ καὶ οὗτος καλοῦνται, μοναχὸς τις γέγονε Σύρος. Τζάνζαλος ἐπονομαζόμενος, διὰ τὴν ἀγαν αὐτοῦ, ὡς οἶμαι, εὐτέλειαν. Οὗτος οὖν ἀναδεξάμενος παρὰ τοῖς Σύροις τεῦτο ἐκέρυττεν. Et infra: Οἱ τῷ Ἰακώβῳ μοναχῷ Σύρῳ πεισθέντες ὀνομάσθησαν Ἰακωβίται· Jacobus, a quo isti appellationem sortiti sunt, Syrus quidam monachus, ignobilis valde atque obscurus fuit, cognomine Tzanzal (Culex) ob suavitatem, puto, ejus vilitatem. Ille ergo Eutycheis amplexus doctrinam, apud Syros eam prædicavit.

(17) Memoratus auctor Athanasii cum Heraclio congressionis a Theophane fidei elevaturus, his eam oppugnat argumentis: 1. alteri cum Paulo Severiano ab eodem Heraclio habitæ persimilem: quam perinde licet locorum et temporum circumstantiæ diversam, pleraque tamen eandem ostendant; 2. iis auctoribus aut scriptis eam non memorari, quibus ejus mentio debuerat esse commendata; 3. perperam Heraclium animo consternatum (attonitum arguitur scripsisset) audita Athanasii sententia recenseri, cui jam Pauli Sergiique mens similis fuisset operta; 4. Paulum Se-

verianum episcopatu Antiocheno ob hæresim simulate repudiatam ab Heraclio donatum, Pauli forsitan abjecisse nomen, et Athanasii assumpsisse. Leviora tamen sunt hæc tela, quam quibus confodiatur Theophanes, et historiae ab eo conscriptæ veritas lædatur. Ac primi quidem impetus in eam nullus est, aut certe debilis, qui geminum Heraclii, qua cum Paulo, qua cum Athanasio congressum admittet, atque ut eundem, vel similem materia et proposito, ita personarum, loci, temporum circumstantiis diversum; 2. scriptoribus nonnullis licet Athanasii fraudes obvolvantur silentio, aliis tamen velut Sophronio concrepantibus buccis easdem exsecrant sonore ventilantur: Cum quibus, inquit, anathema sint et calathema; Athanasius quoque Syrus, et Apozygarius Anastasius; etc.; 3. Athanasii verbis stupefactum Heraclium, quæ res novas, et inaudita dogmata præ aliis ingereret: in nonnullis enim a Severianis discrepabant Jacobitæ; 4. ultimi argumenti apud me, vel cordatos ea tantum erit fides, quæ se probata auctoritate senserit fulciendam. Illud insuper moneo eo in Theophanem discursu prave Baronium argui, qui, Cedreno Heraclii et Athanasii colloquium in annum 25 reponente, ad annum 20 illud revocavit; seriem enim annorum qui legerit apud Cedrenum, typographi solius, haud Baronii advertet erratum.

tozem interrogavit, quales asserere deceat, geminas an unicam? Imperator inusitata sibi vocum novitate implicatus, Sergio Cpoleos episcopo scribit. Is Cyrum Phasidos episcopum ad se accersitum interogat, et in unicam voluntatem et actionem pariter unicam consentire reperit. Sergius etenim, ceu patria Syrus, et Jacobitis parentibus ortus, unam physicam volendi actionem, unamque operationem in Christo confessus, et scripto testatus est. Imperator utriusque ad invicem comparata sententia, concordem eis postmodum invenit Athanasium. Ibi namque unam ponendam naturam, ubi una operatio asseritur, illi probe notum. Interim imperator opinionibus istiusmodi instructus, utriusque mentem Joanni papæ Romano scriptis significat. Ille eorum hæresim proscribit. Georgio vero Alexandriæ antistite vivis erepto, Cyrus in episcopatu sufficitur, qui Theodoro Pharan episcopo adjunctus, aqua male tinctam unionem illam, unam nimirum et eandem in Christo operationem commentus est, et tradidit scripto. Illis ita ordine gestis, in probrum et dedecus maximum Chalcedonensis synodus, quin imo universa Ecclesia prolabitur. Gloriantur siquidem inde Jacobitæ et Theodosiani palam jactantes, se non quidem cum Chalcedone, at Chalcedonem secum doctrina communicare, et una operatione admissa, unicam quoque Christi naturam docere. Ea tempestate Sophronius Hierosolymorum episcopus instituitur, qui congregatis, quibus præerat, episcopis, Monotheliticum dogma condemnavit, synodicaque acta Sergio Cpoleos et Joanni Romæ episcopo per epistolas transmisit. His auditis, Heraclius pudore afficitur, et, quæ admiserat quidem **275** noluit rescindere, nec quo probro onerabatur, pati. Tum igitur præclarum aliquod invenisse ratus, Edictum ita vocatum, quo neque unica, neque geminæ, Christi operationes assererentur, promulgavit. Quod ubi Severi sectatores legere, Ecclesiam catholicam per popinas et balnea impiis sermonibus traducebant: qui huc usque Nestorii sensum secuti Chalcedonitæ, nuper resipuerunt, et veritatem amplexati, per unius operationis positionem, in unam nobiscum Christi naturam asserca iam convenere, at nunc demum eo, quem recte tenebant, sensu damnato, utrumque amiserunt, dum neque unam, neque duas in Christo consistuntur naturas. Post Sergii vero obitum Pyrrhus Cpoleos sedem excepit, qui Sergio et Cyro temere asserta mordicus et impie retinuit. Heraclio tandem satis functo, Constantinum ejus filium imperii succes-

των θελημάτων, τὸ πῶς δεῖ ταῦτα λέγειν ἐν Χριστῷ, διπλὰ ἢ μοναδικά. Ὁ δὲ βασιλεὺς ξενοφωνηθεὶς, γράφει πρὸς Σέργιον τὸν πατριάρχην ³⁹ Κωνσταντινουπόλεως. Προσκαλεῖται δὲ καὶ Κύρον τὸν τοῦ Φάσιδος ἐπίσκοπον, καὶ τοῦτον ἐρωτῆσαι, εὖρεν αὐτὸν συμφωνοῦντα τῷ Σεργίῳ εἰς τὸ ἐν ⁴⁰ θέλημα καὶ τὴν μίαν ἐνέργειαν. Σέργιος γὰρ, ὅτε Συρογενὴς καὶ γονέων Ἰακωβιτῶν ὑπάρχων, μίαν φυσικὴν θέλησιν καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐν Χριστῷ ὡμολόγησεν καὶ ἔγραψεν ⁴¹. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀμφοτέρων στοιχήσας τὴν βουλὴν ⁴², εὖρεν καὶ τὸν Ἀθανάσιον συμφωνοῦντα αὐτοῖς. Ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι ἐνθα μία ⁴³ ἐνέργεια ἐρηται (18), ἐκεῖ καὶ μία φύσις γνωρίζεται. Βεβαιωθείς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τούτῳ γράφει πρὸς Ἰωάννην τὸν πάπαν Ῥώμης ἀμφοτέρων τὴν γνώσιν ⁴⁴. Ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο αὐτῶν τὴν αἵρεσιν. Γεωργίου δὲ τοῦ ⁴⁵ Ἀλεξανδρείας τελευτήσαντος ἀποστέλλεται Κύρος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, καὶ ἐνωθεὶς Θεοδώρῳ τῷ ἐπισκόπῳ τῆς Φαράν, ἐποίησεν τὴν ὑδροδαψὴ ἐκείνην ἑνωσιν, μίαν καὶ αὐτὴν ⁴⁶ γράψαντες ἐν Χριστῷ φυσικὴν ἐνέργειαν. Τούτων δὲ οὕτω παρακολυθησάντων, εἰς μέγα θνείδος ἡ σύνοδος Χαλκηδόνος καὶ ἡ καθολικὴ ⁴⁷ Ἐκκλησία περιέπεσεν. Κατεκαυχῶντο γὰρ οἱ Ἰακωβίται καὶ οἱ Θεοδοσιανοὶ (19) φάσκοντες, ὅτι οὐχ ἡμεῖς τῇ Χαλκηδόνι, ἀλλ' ἡ Χαλκηδὼν μᾶλλον ἡμῖν ἐκοινώρησεν, διὰ τῆς μιᾶς ἐνεργείας μίαν ὁμολογήσασα φύσιν Χριστοῦ. Ἐν τούτοις Σωφρόνιος χειροτονεῖται ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων, καὶ συναθροίσας τοὺς ὑπ' αὐτῷ ⁴⁸ ἐπισκόπους τὸ Μονοθέτητον δόγμα ἀνεδεμάτισεν, καὶ συνοδικὰ Σεργίῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἰωάννῃ τῷ Ῥώμης ἀπέστειλεν. Ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἡράκλειος ἡσχύνθη, καὶ καταλῦσαι μὲν τὰ οἰκεία οὐκ ἠθέλησεν, καὶ πάλιν τὸν θνείδισμὸν οὐχ ὑπέφερεν. Τότε δὲ, ὡς μέγα τι νομίζων ποιεῖν, ἐκτίθεται τὸ λεγόμενον Ἑδικτον ⁴⁹, περιέχον, μήτε μίαν, μήτε δύο ἐνεργείας ὁμολογεῖν ἐν Χριστῷ ⁵⁰. ὅπερ ἀναγνόντες οἱ τὰ τοῦ Σευήρου φρονούντες ἐπὶ καπηλείῳ καὶ βαλανεῖον διέσυραν τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν, λέγοντες· Πρῶτον μετὰ Νεστορίου ⁵¹ φρονούντες οἱ Χαλκηδονῖται, ἀνένηψαν, ἐπιστρέψαντες εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἐνωθέντες ἡμῖν διὰ τῆς ⁵² μιᾶς ἐνεργείας εἰς τὴν μίαν τοῦ Χριστοῦ φύσιν· νῦν δὲ καταγνόντες τοῦ καλῶς ἔχοντος, ἀπώλεσαν ἀμφοτέρα, μήτε μίαν, μήτε δύο ἐν Χριστῷ ὁμολογούντες. Μετὰ δὲ τὴν ⁵³ τελευτὴν τοῦ Σεργίου, Πύρρος ⁵⁴ τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως διεδέξατο, ὅστις τὰ δογματισθέντα ὑπὸ Σεργίου ⁵⁵ καὶ Κύρου ἀσεβῶς ἐκράτουν. Τοῦ δὲ Ἡρακλείου τελευτήσαντος, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου βασιλεύσαντος, Πύρρος σὺν τῇ Μαρτίνῳ φαρμάκῳ τούτων ἀνείλεν,

VARIE LECTIONES.

³⁹ τὸν πατριάρχην add. ex A. ⁴⁰ συμφωνοῦντα τῷ Σεργίῳ εἰς τὸ ἐν A. ὁμολογούντα εἰς ἐν vulg. ⁴¹ καὶ ἔγραψεν om. A. ⁴² τῇ βουλῇ A. ⁴³ μία add. ex A. ⁴⁴ τὴν γνώμην A. ⁴⁵ τοῦ add. ex A. ⁴⁶ καὶ αὐτοὶ A. a. ⁴⁷ καὶ ἡ καθ. A. καὶ καθ. vulg. ⁴⁸ ὑπ' αὐτὸν A. ⁴⁹ Ἑδικτον vulg. ⁵⁰ ἐνεργ. ὁμ. ἐν Χρ. om. A. f. ⁵¹ μετὰ N. A. μὲν τὰ N. vulg. ⁵² τῆς add. ex A. ⁵³ τὴν add. ex A. ⁵⁴ Πύρος; a. ⁵⁵ Σεργίου Σευήρου A.

JAC. GOARI NŌTÆ.

(18) Perstricta hoc anno Monothelitarum hæresis historia, plures complectitur annos, nec accurate digesta hic omnia probant monumenta, illi

retexende alias allata. COMBEFIS.

(19) De istis Evagrius, de illis tractatus in historia Monothelitarum.

καὶ βασιλεύει Ἡρακλεωνᾶς ὁ τῆς Μαρτίνης υἱός. Ἡ Α. ὁ δὲ σὺν Πύρρῳ, ὡς ἀσέβης, οὐκ ἐπὶ τῇ Μαρτίνῃ καὶ τῷ υἱῷ αὐτῆς ἐξέωσαν· καὶ βασιλεύει Κώνστας, ὁ Κωνσταντίνου υἱός, καὶ χειροτονεῖται Παῦλος Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπος, καὶ αὐτὸς αἰρετικός. Ἰωάννης δὲ ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος συναθροίσας σύνοδον ἐπισκόπων, τὴν τῶν Μονοθελητῶν αἵρεσιν ἀνεθεμάτισεν. Ὁμοίως ὡς καὶ ἐν Ἀφρικῇ καὶ Βυζακίῳ καὶ Νουμιδίᾳ καὶ Μαυριτανίᾳ, διάφοροι ἐπίσκοποι συναθροισθέντες τοὺς Μονοφυσίτας ἀνεθεμάτισαν. Ἰωάννου δὲ τοῦ Ῥώμης κοιμηθέντος, Θεόδωρος χειροτονεῖται πάπας ἀντὶ αὐτοῦ. Πύρρος δὲ τὴν Ἀφρικὴν καταλὼν, συνοφίζεται τὸν ἀγιώτατον ἄσθεν Μάξιμον, τὸν αἰδέσμον ἐν μοναχικῇ· κατ' ὁρώμασιν καὶ τοῖς ἐκείσε ἐνθέσις ἱεράρχαις· οἱ τινες αὐτὸν ἐλέγξαντες καὶ πείσαντες, πρὸς τὸν πάπαν Θεόδωρον ἀπέστειλαν ἐν τῇ Ῥώμῃ. Καὶ λθελὼν ὁρθοδοξίας ἐπιθεδικῶς τῷ πάπᾳ, ἐδέχθη ὅτι αὐτοῦ. Τῆς δὲ Ῥώμης ὁ ὑποχωρήσας, καὶ ἐν Ῥαβέννῃ ἐλθὼν, ὡς κύων ἐπὶ τὸ ὄϊον ἐξέπρα· ἐπὶ αὐτῷ τούτῳ δὲ μαθὼν ὁ πάπας Θεόδωρος, τὸ πλῆρωμα τῆς Ἐκκλησίας (20) συγκαλέσας, καὶ τὸν τάφον τοῦ κορυφαίου ἀποστόλου Πέτρου καταλὼν, αἰτήσας τὸ θεῖον ποτήριον, ἐκ τοῦ ζωοποιοῦ αἱματός τοῦ Χριστοῦ τῷ μέλανι (21) ἐπιστάξας, τῇ ἰδίᾳ χειρὶ τὴν καθάρισιν Πύρρου καὶ τῶν κοινωνούντων αὐτῷ ποιεῖται. Πύρρος δὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν καταλαβόντος, καὶ Παύλου ἀποθανόντος, οἱ τοληροὶ ἑτερόδοξοι τὸν Πύρρον πάλιν τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως ἐγκατέστησαν. Θεόδωρος δὲ τοῦ πάπας τελευτήσας, Μαρτίνος ὁ ἀγιώτατος χειροτονεῖται ἐν Ῥώμῃ. Καταλαβόντος δὲ καὶ Μαξίμου ἀπὸ Ἀφρικῆς ἐν Ῥώμῃ καὶ τὸν πάπαν Μαρτίνον πρὸς ζῆλον ἐξέφραγας, σύνοδον ὅν ἐπισκόπων συναθροίσαντες, Σέργιον καὶ Πύρρον, Κύρον καὶ Παῦλον ἀνεθεμάτισαν· τὰς δὲ δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐγράψαν, καὶ ἐκήρυξαν τῷ ἐννάτῳ (22) ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ ἐγγόνου Ἡρακλείου Ἰνδικτιῶνι γ'· ὅστις μαθὼν, καὶ θυμὸς πλησθεὶς, τὸν τε ἅγιον Μαρτίνον καὶ Μάξιμον ἐνέγκας ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ βασανίσας, ἐν ἐξορίᾳ παρέπεμψεν ἐν Χερσωνικοῖς κλίμασιν· πολλοὺς

Μαρτίνῃ υἱὸν imperii dignitas devolveretur, veneno sustulerunt : senatusque subinde et urbis plebs Pyrrhum, ceu sacrilegum et impium, cum Martina et ejus filio abrogavit et expulsi. Constans autem Constantini filius imperium adipiscitur, et Paulus etiam ipse hæreticus in Cpoleos thronum subvelitur. Joannes autem Romæ episcopus, convocata episcoporum synodo, Monothelitarum sectam inflicto anathemate damnavit : similiter in Africa et Byzacio, per Numidiam et Mauritaniam varii episcopi in unum collecti, Monophysitas, unam nimirum Christi naturam docentes, diris perstrinxerunt. Defuncto vero Joanne Romæ episcopo, Theodorus in ejus locum papa succedit. Pyrrhus autem in Africam profectus, mutuis sanctissimi abbatis Maximi monasteriorum institutorum observantia conspicui familiaritate et conspectibus usus, et in pontificum divinam religionem spirantium consensum admissus, ab eis acerrime repreheusus, ut ad papam Theodorum se conferat, eorum hortatibus impellitur. Is ita Romanam transmissus, tradito sanctæ rectæque doctrinæ libello, a pontifice suscipitur. At Roma digressus, cum Ravennam appulisset, ad vomitum, canis instar, reversus est. Id ubi Theodorus papa rescivit, universo Ecclesiæ conventu convocato, ad Coryphæi apostolorum sepulchrum stans, calice affertur jussu, ex vivifico Christi sanguine stillam in atramentum immiscens, Pyrrhi cæterorumque, qui cum eo communicarent, abrogationem et condemnationem propria manu exaravit. Pyrrhus subinde Epolim delatus, Paulo defuncto, ab auctorioribus variæ sanæque fidei præpugnatoribus in Cpoleos thronum restituitur. Theodoro papa morte sublato, Martinus sanctissimus pontifex Romanus eligitur. Tum vero Maximus ex Africa Romanam transfretatus, Martini papæ sanctum in Deum ardorem accendit, qui centum et quinquaginta episcoporum synodo celebrata, Sergium et Pyrrhum, Cyrum et Paulum anathemate percellerunt. Geminas vero Christi Dei nostri voluntates et operationes clarius expositas promulgaverunt

VARIE LLECTIONES.

ὁμοίως καὶ Α. ὅμ. δὲ καὶ vulg. ὡς ἀσέβης Α. α. f. τῆς δὲ Ῥώμης Α. τῆς Ῥ. δὲ vulg. ἐπὶ τὸ Α. ἐπὶ τὸν vulg. ἐξέπρα Α. f. ἐξέρυμα α. ἐξέρυμα vulg. ἐπὶ αὐτῷ Α. f. ὑπὸ αὐτῷ vulg. ἀποστόλου Πέτρου add. ex Α. a-b f. καταλὼν Α. καταλαμῶν vulg. τῷ μέλανι add. ex Α. e f. τὴν add. ex Α. τῷ δὲ ἐννάτῳ vulg. τῆς add. ex Α. ἐγγόνος vulg. θυμὸς Α. θυμὸς vulg. ἀγιώτατον α. ἐν ἐξ. Α. ἐξορ. vulg.

IAC. GOARI NOTÆ.

(20) Illud esse totum ecclesiastici cleri conventum demonstrant Basilii et Chrysostomi liturgiæ, et Euchologium.

(21) Ἐν μέλανι, in atramentarium sanguine fuso. Inscitiæ Baronium suggillat novus historiæ Monothelitarum auctor, qui Theodori gestum hic relationi usu aliquo antiquis probatum ignoraverit. At non ignorantia, sed Theodori insolite actionis modesta fuit Baronii expositio, qui eam nullo Ecclesiæ ritu præceptam, aut usurpantem asseruit. Quod ducentis post annis episcopi Orientales distillato in atramentarium Christi sub vini speciebus sanguine subscripserint, aut antiqui sacramentum

cum Satyrō Ambrōsij tulerint secum, aut una in tumulum præceperint sepeliendum, addidisset etiam hodie ab episcopis Græcis peregrinantibus, quod mihi experientia consiat, per terras et maria delatum; rei quidem insolentiam arguit, ac nonnullam Græcorum ex antiquo usu audentiam, nullam tamen Baronii ignorantiam, vel quod ipse testatur, similem Ecclesiæ Romanæ ritum arguit.

(22) Rejuncta particula adversativa δὲ, præcedentibus hæc adjungenda. Synodus enim hæc sancta, de qua inferius ad annum Constantis 8, temporis characteribus hujusmodi insignitur.

nono Constantis imperantis anno, indictione octava. Constans Heraclii nepos, his auditis, furore percitus, sanctissimum Martinum et Maximum Epolim adduci jussit, eosque tormentis excruciatos in exsilium deportari ad Chersonesi plagas, et multos insuper occidentalium episcoporum suppliciis affici. Martino demum in exsilium pulso, Agatho Romanus papa instituitur, qui et ipse sincero in Deum fervore motus, sacram synodum convocat, et duabus voluntatibus et operationibus assertis, Monothelitarum hæresim condemnat. Ecclesia sub id tempus ab imperatoribus et implis sacerdotibus agitata, deserti incola Amalec, commune plebis Christianæ flagellum emersit, et auditur prima vice Romani exercitus clades, ea dico, quæ ad Gabitham et Iermucham contigit, nefanda omnino Christiani sanguinis effusio, quam Palæstinarum, Cæsariensium et Hierosolymorum devastationes secutæ sunt, tum vero Egyptiaci domini factura, et mediterranearum regionum insularumque, et universæ Romanæ ditionis captivitas, ac insuper in Phœnicia integra et communis exercitus clas-

A δὲ καὶ τῶν ἐπαρίων ἐπισκόπων ἀτιμωρήσατο. Μετὰ δὲ τὴν ἑξορίαν Μαρτίνου Ἀγάθων χειροτονεῖται πάπας Ῥώμης· ὅστις κινήσει ζήλω Θεοῦ, σύνδοον ἱερὰν καὶ αὐτὸς συναβροίσας, τὴν τῶν Μονοθελητῶν αἵρεσιν ἀπεκκήρυξε, τὰς δὲ δύο ἱερεῖας καὶ ἐνεργείας ἐτράνωσεν ἱ. Οὕτω δὲ τῆς ἑκκλησίας τότε ὑπὸ τα τῶν βασιλέων καὶ τῶν δυσσεβῶν ἱερέων ταρραττομένης, ἀνέστη ὁ ἐρημικώτατος ἱ. Ἀμαλῆκ (23) τύπτων ἡμᾶς τὸν λαὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ γίνεται πρώτη φορὰ πτώσις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ, ἡ κατὰ τὸ Γαβιθά ἱ. λέγω καὶ Ἱερμουχάν (24) καὶ τὴν ἀθεσμον αἱματοχυρίαν ἱ. (25)· μεθ' ἣν αἱ Παλαιστινίων καὶ Καισαρέων καὶ Ἱεροσολύμων ἀλώσεις, εἴτα ὁ Αἰγύπτιος ἐλεθρος, καὶ καθέξῃς ἡ τῶν μεσογείων καὶ νήσων, καὶ πάσης Ῥωμανίας αἰχμαλωσία, καὶ ἡ ἐν Φοινίκῃ παντελής τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ τε καὶ στόλου ἀπώλεια, καὶ πάντων τῶν Χριστιανικῶν λῶν καὶ τόπων ἐρημώσεις, ἥτις οὐκ ἐπαύσατο, ἄχρις ἂν ὁ τῆς ἑκκλησίας διώκτης ἐν Σικελίᾳ κακῶς ἀνηρέθῃ ἐν βαλάνειῳ τῆς (26) Δάφνης.

B Christianæque provincie vastitas: quorum finis nullus fuit, donec Ecclesie persecutor in Daphnes balneo in Sicilia infelicititer occisus fuit.

A. C. 622.—Hoc anno Muamed Saracenorum dux et pseudopropheta, Abubachar cognato suo successore designato, mortuus est, ex quo omnes extimere. Hebræi vero jam diu in seductionem inducti, sub adventum ejus expectatum ab ipsis eum esse Christum arbitrabantur: adeo ut nonnulli inter eos spectatissimi, Moysis Dei inspectoris legibus relictis, ad eum se conferentes, quam prædicavit religionem acceptarent. Erant numero decem, qui facinus hujusmodi perpetraverunt, qui ad 277 cædis ejus diem ipsi adhæserunt. Cameli vero carnes eo degustare conspecto, quem arbitrabantur eum non esse decreverunt: quid autem agerent, hærebant dubii: at cum ejus superstitionem deserere miselli vererentur, nefanda in Christianos moliri edocentur: interim societatem cum eo tenere. Cæterum necesse omnino videtur hic de ejus origine aliquid attingere. Is ex præclaris

A. M. 6122.—Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπέβητο Μουαμέδ (27) ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς καὶ ψευδοπροφήτης, προχειρισάμενος Ἀβουδάχαρ ἱ. συγγενὴ αὐτοῦ ἱ. καὶ πάντας ἐφοβήθησαν (28). Οἱ δὲ πεπλανημένοι Ἑβραῖοι ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἐνόμισαν αὐτὸν εἶναι τὸν παρ' αὐτοῖς προσδοκώμενον Χριστόν· ὥς καὶ τινες ἱ. τὸν προδρόμουν αὐτὸν προσελθεῖν αὐτῷ, καὶ δέξασθαι τὴν αὐτοῦ θρησκείαν, καὶ ἀφῆσαι ἱ. τὴν τοῦ θεόπου Μωϋσέως ἱ. Ἦσαν δὲ τῷ ἀριθμῷ δέκα οἱ τοῦτο πεποιηκότες, καὶ σὺν αὐτῷ διήγον ἂ, ρι τῆς σφαγῆς (29) αὐτοῦ. Θεωρήσαντες δὲ αὐτὸν ἐσθιόντα ἀπὸ καμήλου, ἔγνωσαν, ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτὸς ἱ., ὃν ἐνόμισαν, καὶ διηπόρουν ἱ. εἰ πρᾶξι, καὶ ἀφῆσαι αὐτὸν τὴν θρησκείαν δεκτικῶντες· οἱ τάλαντες, ἐδίδασκον ἱ. αὐτὸν ἀθέμιτα καθ' ἡμῶν Χριστιανῶν· καὶ διήγον σὺν αὐτῷ. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγοῦμαι (30) διηγῆσθαι ἱ. περὶ τῆς τοῦτου γενεᾶς. Οὗτος μὲν γενικωτάτης φυλῆς κατήγετο ἐξ Ἰσραὴλ, υἱοῦ

VARIÆ LECTIONES.

ἱ. τὰς δὲ δύο vulg. ἱ. ἐτράνωσεν A, ἐτράνωσας vulg. ἱ. δὲ τῆς A, δὲ καὶ τῆς vulg. ἱ. ἐρημικώτατος A e f. ἐρημικὸς vulg. ἱ. Γαβιθά A e f, Γαβιθάν vulg. ἱ. Ἱερμουχάν A, Ἱερμουχάν a. ἱ. αἱματοχυρίαν A. ἱ. add. ex A. ἱ. τῶν μεσογείων ποταμῶν a. ἱ. add. ex A. ἱ. παντελής om. A. ἱ. ἐρημώσεις A, ἐρημώσεις vulg. ἱ. ἐν β. τῆς A. om. A a f. ἱ. Ἀβουδάχαρον A, Βουδέχαρ b, Βουδέχαρ f. ἱ. αὐτοῦ ἂν αὐτοῦ e. ἱ. τινες A b, τινες vulg. ἱ. ἀφῆσαι a. ἱ. Μωϋσέως A, Μωϋσῆ vulg. ἱ. αὐτὸς om. A. ἱ. διηπόρουν A, ἡπόρουν vulg. ἱ. ἐδίδασκον ἱ. ἐκδιδάσκων A, ἐδίδασκον vulg. ἱ. διηγῆσθαι om. A i, εἰπεῖν a; quod idem A add. post γενεᾶς.

JAC. COARRI NOTE.

(33) Machomedus desertorum Arabie incola.
(34) Memoratur inferius ad annum Heraclii 24 et 25.

(25) Melius Cedr., καὶ ἡ ἀθεσμος αἱματοχυρίσ. Descripta hæc clades Heraclii anno 25. Combris.

(26) Constans: de quo anni sequentes.

(27) Comparandus Theophani Abrahami Ecchelenensis, de Moslaminorum imperio: ipse quoque Theophanes sibi met conferendus apud Constantinum Porphyrogenetam De admin. imp. cap. 17, ubi hæc eadem pene ad verbum.

(28) Mutilum hoc, nec superioribus rite con-

nexum. Præmittit Anast., eo tempore venit auditis ejus: nempe vel Mahometis, ejusque novæ sectæ, vel successoris: quæ sic timorem incusserit. COMBRIS.

(29) Sic errore Anast. Cedr. ac Theophanis codd. pro, φαγῆς; usque dum comedentem viderunt; nempe, cameli carnes immundas, ut statim sequitur: ex eo enim cognoverunt non esse Mesiam, qui sic legem transgrederetur. Id.

(30) Quæ sequuntur excerptis Constantinus Porphyrog., et ex eis conflavit caput 14, ex quo lucem hæc accipiunt.

Ἀβραάμ. Νίζαρος γὰρ ὁ τοῦ Ἰσμαὴλ ἀπόγονος (31) πατὴρ πάντων αὐτῶν ἀναγορεύεται. Οὗτος γεννᾷ υἱοὺς δύο, Μούνδαρον καὶ Ἀραβίαν. Μούνδαρος γεννᾷ Κούρασον καὶ Ἰσον καὶ Θεμίμην³² καὶ Ἀσαδον, καὶ ἄλλους ἀγνώστους. Οὗτοι πάντες ὄκουν τὴν Μαδιανίτιν³³ ἔρημον, καὶ ἐν αὐτῇ ἐκτηνοτρόφουν, ἐν σκηναῖς κατοικοῦντες. Εἰσὶ δὲ καὶ³⁴ ἐνδοτεροὶ αὐτῶν, μὴ ὄντες τῆς φυλῆς αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦ Ἰεκτάν, οἱ λεγόμενοι Ἀμανίται, τοῦτ' ἐστὶν Ὀμηρίται (32). Ἐπραγματεύοντο δὲ τινες αὐτῶν ἐν ταῖς κηλῆσι αὐτῶν. Ἀπόρου δὲ καὶ ὀρφανὸς ὄντος τοῦ προσηρμένου Μουαμέδ, ἔδοξεν αὐτῷ εἰσελθεῖν³⁵ πρὸς τινὰ γυναῖκα πλουσίαν, συγγενὴ αὐτοῦ οὖσαν³⁶, ὀνόματι Χαδίγα³⁷, μισθῶν³⁸ ἐπὶ τὸ καμηλευεῖν καὶ πραγματεύεσθαι ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Παλαιστίνῃ. Κατ' ὄλγον δὲ παρῆρσι ασάμενος³⁹ ὑπεισῆλθε τῇ γυναίκι χήρᾳ ὄσῃ, καὶ ἔλαθεν αὐτὴν γυναῖκα καὶ ἔσχε τὰς καμηλούς αὐτῆς καὶ τὴν ὑπαρξιν. Ἐρχόμενος δὲ ἐν Παλαιστίνῃ συναναστρέφετο⁴⁰ Ἰουδαῖοις τε καὶ Χριστιανοῖς. Ἐθρῆτο δὲ παρ' αὐτῶν τινὰ Γραφικά, καὶ ἔσχε τὸ πάθος τῆς ἐπιληψίας⁴¹. Καὶ νοήσασα ἡ τοῦτου γυνὴ, σφόδρα ἔλυπετο, ὥς εὐγενῆς οὖσα καὶ τῷ τοιούτῳ συναφθεῖσα, οὐ μόνον ἀπὸρῳ ὄντι, ἀλλὰ καὶ ἐπιληπτικῷ. Τροποῦται δὲ αὐτὴς θεραπεύσαι αὐτὴν, οὕτω λέγων, ὅτι Ὀκτασίαν τινὰ ἀγγέλου λεγομένου Γαβριὴλ θεωρῶ, καὶ μὴ ὑποφέρων τὴν τοῦτου θάνατον, ὀλιγωρῶ καὶ πλῆτω. Αὕτη⁴² δὲ ἔχουσα μοναχὸν τινὰ⁴³ [διὰ] κακοπιστίαν ἐξόριστον ἐκεῖσε οἰκοῦντα⁴⁴, ἀνηγγείλεν αὐτῷ πάντα, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀγγέλου. Κάκεινος θέλων πληροφορησθαι αὐτὴν, εἶπεν αὐτῇ, ὅτι Ἀλήθειαν εἰρηκεν⁴⁵ καὶ γὰρ οὗτος ὁ ἀγγελος ἐκπέμπεται πρὸς πάντας προφήτας. Αὕτη⁴⁶ δὲ πρώτη δεξαμένη τὸν λόγον τοῦ ψευδαβδ⁴⁷ (33), ἐπίστευσεν αὐτῷ, καὶ ἐκήρυξεν ἄλλαις γυναῖκιν ὁμοφύλοις αὐτῆς προφήτην αὐτὸν εἶναι. Οὕτως καὶ⁴⁸ ἐκ γυναικῶν ἦλθεν⁴⁹ εἰς ἄνδρας, πρῶτον εἰς Ἀβουδάχαρ, ὃν καὶ διάδοχον κατέλιπε. Καὶ ἐκράτησεν ἡ αἰρεσις αὐτοῦ τὰ μέρη τῆς Αἰθιοπίου⁵⁰ διὰ πολέμου τὸ ἔσχατον (34)⁵¹ πρῶτον μὲν κρυπτῶς ἐτῆ

A sima tribu duxit originem, ex Ismaele nimirum, filio Abraham. Nizarus quippe Ismaelis pronepos pater istorum omnium praedicatur. Hic filios duos suscepit, Mundarum et Arabiam, E Mundaro Curasus, Isus, Themimes et Asadus, et incogniti alii processerunt. Isti omnes Madianitarum deserti incolae exstiterunt, et in tentoriis habitantes, per eam regionem armenta pascebant. Sunt etiam iis interiores ab eorum tribu omnino alieni, lectan nimirum posterii, dicti Amanitae, qui etiam Homeritae vocantur. Quidam vero ex eis cum camelis mercaturam exercent. At cum memoratus Muamed orphanus et rei familiaris egestatem sustineret, ei visum est, ad mulierem quamdam oppido divitem gentilem suam cognomento Chadigam se conferre, ut operam suam illi locaret, ad camelos pascentes, mercaturamque ex iis in Aegyptum et Palaestinam exerceret. Paulatim vero liberiore ejus utens consuetudine, ut erat vidua, se in gratiam ejus insinuavit, adeo ut uxorem ipsam duxerit, ejusque camelos universamque substantiam fecerit suam. Profectus autem in Palaestinam, cum Judaeis et Christianis versabatur, et quaedam de sacris eorum scriptis venatus est. Porro, cum morbo comitiali laboraret, uxor virum eo aliquando correptum animadvertens, gravem inde concepit dolorem, quod nobilis ipsa, tali viro, non solum pauperi, sed etiam comitiali infirmitate affecta, conjuncta esset. Is autem eam delinire comminiscitur hujusmodi verbis: Angeli cognomento Gabrielis visio mihi manifestatur, cujus aspectum ipse ferre non valens, mentis deliquium patior, et concido. Illa cum ad manum monachum quemdam haberet, ob pravos in fidem sensus relegatum, et istae morari consuetum, hominem consulit, cuncta viri secreta denuntiat, ac ipsius angeli nomen. Is cum mulieri rem plane persuasum vellent, dixit ei: Verum enuntiauit: iste quippe angelus ad omnes prophetas destinatur. Ipsa itaque ceteris prior pseudabbatis verbis

VARIAE LECTIONES.

³² Τεμήμην Α. ³³ Μανδιανίτιν Α, Μανδιανίτην vulg. ³⁴ καὶ add. ex Α. εἰσελθεῖν Α. ³⁵ συγγενὴ αὐτοῦ οὖσαν Α, συγγενεὶ αὐτοῦ ὄσῃ vulg. ³⁶ Χαδίγα Α, Χαδίχα α, Χαλίδα f. ³⁷ μισθῶν Α f. ³⁸ παρῆρσι ασάμενος ὑπεισῆλθε Α, παρῆρσι ασάμενος εἰσῆλθε vulg. ³⁹ συναναστρέφετο Α, συναπτρ. vulg. ⁴⁰ καὶ ἔσχε τὸ πάθος τῆς ἐπιλ. Α, ἔσχε δὲ πᾶθ ἐπιλ. vulg. ⁴¹ αὕτη Α, αὕτη vulg. ⁴² μοιχὸν τινὰ Α. ⁴³ οἰκοῦντα φῖλον αὐτῆς Α. ⁴⁴ αὕτη Α, αὕτη vulg. ⁴⁵ ὀνόματι Σέργιον κακοδόξον add. h e f post ψευδαβδ. ⁴⁶ οὕτως καὶ Α α, καὶ οὕτως καὶ vulg. ⁴⁷ ἦλθεν εἰς Α, ἦλθεν, καὶ εἰς vulg. ⁴⁸ Ἀβουδάχαρ Α, Ἀβουδάχαρον vulg. ⁴⁹ τῆς ἐνθρίβου Α.

JAC. GOARI NOTAE.

(31) Ismaelis sobolem aliter deducit Abraham Echellensis pag. 157, diversus ille ordo apud eundem dignoscendus: nomina pene eadem leguntur, Nazarus, qui Constantino Ζήναρος, Zenarus, Massarus, qui forte hic Mundarus; Rabiba, qui hic Arabia; Caisus, qui hic Themimes, et in Peyrez. Τεμήμης existat; et Asedus rursum pag. 157, de Coraso inferius ad seq. pag.

(32) lidem mihi qui Echellensis memorato Aumaritae, qui relictis sedibus in Arabiam felicem secesserunt, hacque de causa ejus regionis incolis ipsorum posterii ascripti sunt.

(33) Addunt variae lectiones, ὀνόματι Σέργιον

D κακοδόξον. Exponit Constantinus: Συμψευδομαρτυροῦντος αὐτῷ Ἀρειανοῦ τινος μοναχοῦ ψευδωνύμου δι' αἰσχροκρίθειαν. Καὶ οὕτως ἡ γυνὴ πλανήθεισα, καὶ ἄλλαις γυναῖκιν ὁμοφύλοις κηρύξασα προφήτην αὐτὸν εἶναι, προήλθε τὸ ψεῦδος: Mahometo falsum comprobabat testimonium Arianus quidam falsus monachus (nōmine Sergius) turpis lucri gratia. Atque ita uxore aliis quoque contribulibus feminis ipsum prophetam esse conestante, mendacium progressum est. Locum porro hunc mendosum ita interpo: αὕτη δὲ πρώτη δεξαμένη τὸν λόγον τινὸς ψευδαβδ⁴⁷ ὀνόματι Σέργιον κακοδόξου συμψευδομαρτυροῦντος δι' αἰσχροκρίθειαν.

(34) Cedr., ὥς τοῦ ἔσχατου πολέμου, quod non videtur aptum. Obtinuit partes Aethiibi (nempe provinciam felicis Arabiae, inquit sanctus Niceph.)

credula viro deinceps adhibuit fidem, ac inter alias feminas contribules eum prophetam esse disseminavit: et hoc pacto a feminis in viros res propagata est, ante alios vero ad Abubacharum, quem ille postea 278 successorem reliquit. Obtinuitque ea haeresis in partibus Æthiopi postremo tandem bello, primum quidem occulte, annos decem disseminata, tum vero armorum vi annos pariter decem, ac tandem aperta concione annos novem. Porro subditos ita edocuit: Qui interfecerit inimicum, vel ab inimico interfectus fuerit, in paradisum admittetur. Paradisum vero quo corporalis cibi, et potus, et feminarum commixtionis sit usus, ipse asseruit: fluvium item mellis fore, vini, et lactis, feminarumque usum, non quales fluxum exhibet sæculum, sed præstantiorum, diuturnam commistionem, et permanentem stantemque voluptatem, aliaque id genus luxus et dementiæ plena. Præterea ut sui invicem misericordia moverentur, et injuriam passis opem ferrent edixit.

Eodem quoque anno, indictione quarta, mensis B Novembris die septimo, Heraclio in oriente degenti David filius natus est. Eodem quoque die Heraclius Heraclii junioris Constantini dicti filius, magni Heraclii nepos in lucem venit, et a patriarcha Sergio mensis Novembris die tertio (n), quinta indictione, lustrali unda initiatus fuit in Blacher-nis.

A. C. 625. — Arabum ducis Abubachar annus primus.

Hierosolymorum episcopi Modestiannus primus.

Hoc anno Persæ in invicem tumultuati intestinis bellis mutuo sese conficere. Sub id vero tempus munera gratulantis animi testimonia, ob partem ab Heraclio de Persis victoriam, Indorum rex misit: unionum videlicet ac lapidis pretiosi copiam non contemnendam. Jam ante Muamed fato extinctus fuerat, qui debellantis ex Arabum genere Christianis amercæos quatuor instituit. Illi ad vicum, cui Mucheorum nomen, in quo Theodorus Vicarius sedem fixerat, accedunt; qua die profanos suos ritus exsequerentur in Arabes impressionem facere consiliati. At Vicarius ea de re

A δέκα (35), καὶ διὰ πολέμου ὀρεῖω; δέκα, καὶ φανε-
ρῶ; 11 ἐνέα. Ἐδίδαξεν δὲ 12 τοὺς αὐτοῦ ὑπηκόους,
ὅτι ὁ 13 ἀποκτείνων ἐχθρὸν ἢ ἀπὸ ἐχθροῦ ἀποκτείνον-
μενος, εἰς παράδεισον εἰσέρχεται. Τὸν δὲ παράδει-
σον σαρκικῆς βρώσεως καὶ πόσεως καὶ μέλειος γυ-
ναικῶν ἔλεγεν· ποταμὸν τε οἶνου καὶ μέλιτος καὶ
γάλακτος, καὶ γυναικῶν οὐ τῶν παρούσων 14, ἀλλ'
ἄλλων, καὶ τὴν μίξιν πολυχρόνιον εἶναι 15, καὶ ἀρχὴν
τὴν ἡδονῆν· καὶ ἄλλα τινὰ ἀσωτίας καὶ μορίας με-
στά· συμπαθεῖν δὲ ἀλλήλοις, καὶ βοηθεῖν ἀδικουμέ-
νοις.

B Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ἔτει, ἰνδίκτιων τετάρτῃ, μηνὶ
Νοεμβρίῳ ἑβδόμῃ, ἔγεννήθη Ἡρακλεῖον (36) ἐν τῇ
Ἀνατολῇ Δαβὶδ 16 ὁ υἱὸς αὐτοῦ· τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ
Ἡράκλειος ἐτέχθη (37) υἱὸς Ἡρακλείου τοῦ μικροῦ
τοῦ καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Ἡρακλείου τοῦ μεγάλου.
Καὶ ἐβαπτίσθη ἐν Βλαχέρναις ὑπὸ Σεργίου πατριάρ-
χου τῇ ε' ἰνδίκτιων· μηνὶ Νοεμβρίῳ τρίτῃ.

A. M. 6125. — Ἀράδων ἀρχηγῶ Ἀδουδάχαρ
ἔτος α'.

Γερουσιάρχων ἐπισκόπου Μοδέστου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπανάστησαν Πέρσαι (38) κατ' ἀλ-
λήλων, καὶ ἐπολέμησαν αὐτούς. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ
καιρῷ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰνδῶν πέμπει συγχαρίεα 17
τῷ Ἡρακλεῖῳ ἐπὶ τῇ τῶν Περσῶν 18 νίκῃ μαρμαρί-
τας καὶ λίθους τιμίους ἱκανούς. 19 Ἦν δὲ πρωτοετυθήσας
ὁ Μουαμὲδ, ὃς ἦν στήσας τέσσαρας ἀμνηραίους 20 (39)
τοῦ πολεμεῖν τοὺς ἐξ Ἀράδων γένους Χριστιανούς·
καὶ ἦλθον κατέναντι Μουχέων κώμῃ λεγομένη (40),
ἐν ᾗ ὑπῆρχεν Θεόδωρος ὁ Βικάριος (41), θέλοντες
ἐπιβρῆναι κατὰ τῶν Ἀράδων τῇ ἡμέρᾳ τῆς εἰδωλο-
θυσίας (42) αὐτῶν. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Βικάριος παρὰ
τινος Κορατίου 21 (43), Κουτάδα λεγομένου, συνάγει

VARIÆ LECTIONES.

17 τὸ κοῦρα τοῦ Μαχουμάτ add. a post φανερώς. 18 δὲ add. ex A. 19 ὁ add. ex A. 20 παρούσων a, πα-
ρόντων vulg. 21 εἶναι add. ex A. 22 Δαβὶδ om. A e f. 23 συγχαρίεα A, συγχαρίεα vulg. 24 ἐπὶ τῇ τῶν
Π. A, ἐν τῇ Π. vulg. 25 Ομηρέους a, Ἀμηρέους f. 26 Κουρατίου, Κουτάδα λεγομένου καὶ Μαχέου αὐ-
τοῦ γενομένου A.

JAC. GOARINOTÆ.

ad extremum bello ac armis. Sic nempe Mahomet-
tani hæresim disseminant, cum desit divina illa
vis, qua Christus sibi corda addidit per stultitiam
predicationis; nec modo aliud magis ad bella
animat quam superstitionis zelus, et ut cum impe-
rio sectam producant. COMBES.

(35) Hæc in caput 17 Constantini congesta.

(36) Num ex Martine neptis conjugio, non ita
constat. Duos enim tantum susceptos ex ea filios
narrat Nicephorus: καὶ ὅθ' ὁμοῦ ἐξ αὐτῆς υἱὲς
τίττει· nomen uni Flavius, alteri Theodosius.

(37) Ex Gregoria filia procreatum testatur Nice-
phorus, pag. 15.

(38) Brevis hæc perstringit Nicephorus p. 14.

(39) Duces interpretor, quos Sigebertus in Chro-
nico prætores. In regno Saracenorum quatuor præ-
tores statuit, qui amiræ vocabantur. Ipse vero
amiras dicebatur: vel πρωτοσύμβουλος. Ὁδηγη-

B ὁ δὲ αὐτὸς duces vocat auctor anno succedente: impe-
ratorem Abraham Ecchellensis dicit amiram.

(40) Mechem puto indigitari Mahometi sepulchro,
non jam vicum, sed urbem celeberrimam.

(41) Tribunis et principibus vicariis annumerat
Vegetius Latinus lib. iii, tribunis item et campiducto-
ribus Mauricius. Superiorem dignitatem, provin-
ciæ nimirum præsidem, ostendit imperii notitia.

(42) Ita Mahometicum festum vocat: de quo
Chalcocondylus lib. iii, et Barthema. — Anasi.
in die, qua erant idolis immolaturi; nempe Arabes
Mahometani, quibus et idololatriæ quidpiam Cedr.
videtur ascribere; etsi illi, qui Deum unum agnos-
cant, longe se ab eo ut idolis immolent, esse
existimant. In vers. ipse in eos facta impressio
ad pagum, etc. COMBES.

(43) E Corasi stirpe, de quo præcedens pagina.
Corasus ille idem, me iudice, qui Ecchellensi

πάντας τοὺς στρατιώτας τῶν φυλακῶν²² τῆς ἐρήμου, καὶ ἀκριβοσάμενος παρὰ τοῦ Σαρακηνοῦ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ἔμελλον ἐπιβρίπτειν αὐτοῖς, αὐτὸς ἐπιβρίψας αὐτοῖς ἐν τῷ χωρίῳ ἐπιλεγόμενον²³ Μοθοῦς ἀνοκτείνει τρεῖς ἀμνηραίους, καὶ τὸ πλεῖθος τοῦ λαοῦ. Ἐξῆλθεν δὲ εἰς ἀμνηρὰς ὁ Χάλεδος (44), ὃν λέγουσι μάχαιραν²⁴ τοῦ Θεοῦ. Ἦσαν δὲ τινες τῶν πλησίων²⁵ Ἀράβων λαμβάνοντες παρὰ τῶν βασιλέων ῥόγας μικρὰς πρὸς τὸ φυλάξαι τὰ στόμια τῆς ἐρήμου. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ καιρῷ ἦλθεν τις εὐνοῦχος διδόναι²⁶ τὰς ῥόγας τῶν στρατιωτῶν, καὶ ἰδόντες οἱ Ἀράβες κατὰ τὸ ἔθος λαθεῖν τὴν ῥόγαν αὐτῶν, ὁ εὐνοῦχος ἀπεδίωξεν αὐτοὺς, λέγων, ὅτι Ὁ θεσπότης μόρις τοῖς στρατιώταις δίδωσιν ῥόγας, πόσῳ μᾶλλον τοῖς κυσὶ τούτοις; ὀλιγότεροι οὖν οἱ Ἀράβες ἀπῆλθον πρὸς τοὺς ὁμοφύλους, καὶ αὐτοὶ ὠδήγησαν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν χώραν Γάζης στόμιον οὐσῆς τῆς ἐρήμου κατὰ τὸ Σιναιὸν ὅρος πλουσίαν σφόδρα.

A. M. 6124. — *Persarum βασιλεὺς Ὁρμίσδας ἐτη α'*²⁷.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεμφεν²⁸ Ἀβουδάχαρος στρατηγὸς τέσσαρας²⁹, οἱ καὶ ὀδηγηθέντες, ὡς προέφην, ὑπὸ τῶν Ἀράβων (45) ἦλθον, καὶ ἔλαβον τὴν Ἡραν, καὶ πᾶσαν χώραν Γάζης, στόμιον οὐσῆς τῆς ἐρήμου κατὰ τὸ Σιναιὸν ὅρος³⁰. μόγις δὲ ποτε ἔλθων ἀπὸ Καισαρείας Παλαιστίνης Σέργιος σὺν στρατιώταις ὀλίγοις³¹, καὶ συμβαλὼν πῶλεμον, κτείνεται πρῶτος (46) σὺν τοῖς στρατιώταις τριακοσίοις οὖσι³². Καὶ πολλοὺς αἰχμαλώτους λαβόντες καὶ λάφυρα πολλὰ ὑπέστρεψαν μετὰ λαμπρᾶς νίκης³³.

Αὐτῷ δὲ τῷ χρόνῳ σεισμὸς ἐγένετο κατὰ τὴν Παλαιστίνην· καὶ ἐφάνη σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ κατὰ μεσημβρίαν, ὁ λεγόμενος δοκίτης, προμηνύων τὴν τῶν Ἀράβων ἐπικράτησιν· ἔμεινε δὲ ἐπὶ³⁴ ἡμέρας τριάκοντα διατείνων ἀπὸ μεσημβρίας ἕως ἀρκτου. Ἦν δὲ ξυφοισδής.

A. M. 6125. — *Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Σωφρόνιου ἔτος α'.*

Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Κόρου (47) ἔτος α'. Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀβουδάχαρος τελευταίᾳ ἀμνηρεύσας ὁδοῦ ἐτη καὶ ἡμισυ· καὶ παραλαμβάνει τὴν ἀρχὴν Οὐμαρος, ὃς παρέλαβε³⁵ Βόστραν τὴν πόλιν μετὰ

A per Corasinum, cognomento Cutabam certior factus, militibus deserti custodie ac præsidiis deputatis in unum collectis, nec non de die et hora qua irrumperere meditantur diligentius a Saraceno edoctus, ipse ad pagum vulgo Mothus dictum ex amerræis tres et exercitum copiosum delet. Unus autem amerræus Chaledus nomine, quem etiam Dei gladium vocabant, evasit. Cæterum cum ex Arabibus juxta positos nonnulli defendendis Ereni faucibus exigua stipendia referre solerent, venit 279 ea tempestate eunuchus non nemo stipendia militibus erogaturus, et ut Arabes pro more sibi consueto stipendium accepturi venissent, asperis verbis adegit, Dominus noster, inquit, militibus stipendia vix solvit, quanto minus canibus istia distribuet? Arabes ita male accepti ad contribules suos se recepere, eosque inde adduxerunt ad agrum Gazæ, quæ ad ipsas deserti fauces contra Sinæum montem sita opibus quam plurimis abundat.

A. C. 624. — *Persarum rex Hormisdas annis undecim.*

Hoc anno Abubacharus duces quatuor, ut prefatus sum, misit, qui ab Arabibus deducti, Heram et universam Gazæ regionem cepere, quæ versus montem Sinæum deserti fauces occupat. Quibus cum Sergius tandem aliquando Cæsarea urbe Palæstinæ cum paucis adeo militibus obviam procurrisset, certamine inito, ipse primus cum cæteris militibus, qui trecenti omnino erant, cæsus est. Quare ipsi ingenti præda parva, pluribusque captivis abactis, insigni victoria potiti, domum reversi sunt.

Eodem etiam anno terræ motus in Palæstina contigit, signumque in cælo meridiem versus visum est, docitem a trabis forma vocant, quod Arabum imperium portendebat, duravitque dies triginta, a meridie ad septentrionem usque exportectum, et gladii formam præ se ferebat.

A. C. 625. — *Hierosolymorum episcopi Sophronii annus primus.*

Alexandriæ Cyri episcopi annus primus.

Hoc anno Abubacharus duobus annis et dimidio principatu occupato exstinctus est, tum verò tyrannidem Umarus obtinet, qui Bostram et plures

VARIÆ LECTIONES.

²² παραφυλάκων ²³ ἐπιλεγόμενον A. ἐπὶ λεγ. vulg. ²⁴ τὴν μάχαιραν A. ²⁵ πλησίον A. πλησίον vulg. ²⁶ διδόναι A. δίδων vulg. ²⁷ Περσῶν—α' om. a. ²⁸ ἐπεμφεν A. πέμψας vulg. ²⁹ στρατηγὸς τέσσαρας, οἱ καὶ ὀδηγηθέντες, ὡς προέφην, ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἦλθον A. τέσσαρας; ὀδηγηθέντες, ὡς προέφην, ἦλθον vulg. ³⁰ στόμιον — ὅρος om. A a f. ³¹ σὺν στρατιώταις ὀλίγοις A, σὺν στρατιωτῶν ὀλίγων vulg. ³² σὺν τοῖς στρατιώταις τριακοσίοις οὖσι A, σὺν τῶν στρατιωτῶν τριακοσίων ὄντων vulg. ³³ μετὰ πολλῆς νίκης A f, μετὰ λαμπρᾶς νίκης vulg. ³⁴ ἐπὶ om. A. ³⁵ παρέλαβε A, παραλαμβάνει vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

Coraiscius, a quo Coraiscitæ Mahometi pseudopropheta cognati, et hostes dicti sunt: quo fit satis admiranti unde Saracenus hic Catabas Mahometi contribules prodiderit ad necem: hostis enim Mahometi contribules prodiderit ad necem: hostis enim Mahometici sanguinis existit infensissimus.

(44) De quo Ecehellensis pag. 158.

(45) Quos nempe eunuchus negatis stipendiis ad Mahumetanorum partes compulerat. COMMERIS.

(46) Genus mortis, et causam refert Nicephorus.

Abubacharus porro a quo occiditur, Abubacrus ab Abrahamo Ecehell. scribitur. De eodem Leunclavius Hist. Musulm. lib. 1.

(47) Non longe ab indictione 6, quæ superioris est anni, promotionem ejus assignant Anastasii Collectanea in collatione sancti Maximi cum Theodosio: Scitis novitates, quæ factæ sunt a sexta indictione transacti circuli inceptas ab Alexandria per novem capitula a Cyro, qui nescio quo pacto factus est illic præsul.

alias civitates expugnavit, et ad Gabetha usque penetravit. Theodorus autem imperatoris Heraclii frater cum iis conserta pugna victus est, et ad imperatorem Edessam rediit. Imperator ducem alium Baanem nomine praeficit, et Theodorum saccellarium, et ambos cum armata multitudine adversus **280** Arabes instruit. Is Edessam profectus, obvium Saracenorum agmen habuit, quibus delictis, amera principatu fungentem, et reliquos universos Damascus usque fugat, ibique ad Bardanesium amnem castra fixit. Heraclius porro quasi rebus in desperatis Syria relicta, et venerandis lignis Hierosolyma asportatis, Constantinopolim recessit. Baanem vero Damasco Edessam reverti jubet, atque etiam Theodorum saccellarium qui quadraginta millium militum aciem ducebat. Isti Edessa Damascus usque prosequeuntur Arabes.

Persarum rex Hormisdas annis undecim regnat.

A. C. 626. — Arabum ducis Umari annus primus.

Hoc anno Saraceni copiarum pene immensarum exercitu collecto irruptionem in Arabiam juxta Damasci agrum fecere. Eo cognito, Baanes imperialem saccellarium, ut cum universis copiis in auxilium suum acceleret, per litteras monet; erat quippe Arabum innumerus exercitus. Venit autem saccellarius ad Baanem, amboque Edessa solventes, Arabibus occurrunt, praeliumque commissum est ipso primo die, qui fuit hebdomadis tertius, Julii vero mensis tertius ac vicesimus (o), quo saccellarii acies omnino profligata. Baanis vero milites, Baanem in imperatorem subvecto, Heraclium respuunt. Sub id tempus saccellarii copiae castris discessere, qua occasione Saracenis oblata, praelium ab eis conseritur. Validis autem flatibus in Romanorum faciem vento noto spirante, motoque et elato per aerem pulvere, ipsam hostibus in prelio dare non valebant, succumbunt eam ob rem, et praelio cedunt, tum vero seipsos in Jermochthae fluminis angustias praecipitantes, illic omnes fere periere. Aderant utrique duci copiae hominum quadraginta millium numerum constantes. Saraceni, notis inde castris, Damascus bene composito exercitu aggrederantur, et capiunt, nec non Phoeniciae provincias, in quibus proprias sibi sedes constituunt, et mox in Aegyptum expeditionem moliantur. Interim

και άλλων πόλεων. Ἀπεδήμησεν ³⁸ δὲ μέχρι τοῦ Γαβηθᾶ. Τοῦτοις συμβαλὼν Θεόδωρος ὁ τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου ἀδελφὸς ἡττήθη, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα ἐν Ἐδέσῃ ἔρχεται. Ὁ δὲ βασιλεὺς προχειρίζεται ἕτερον στρατηγὸν ὀνόματι Βαάνην καὶ Θεόδωρον σακελλάριον (48) μετὰ μεγάλης δυνάμεως ³⁷ πέμπει κατὰ Ἀράβων παραγεγόμενος δὲ εἰς τὴν Ἐδεσσαν ³⁸ συναντᾷ πλῆθος Σαρακηνῶν, καὶ ἀποκτείνας αὐτοὺς, καὶ τὸν ἀμνηρεύοντα αὐτῶν καὶ τοὺς λοιποὺς ἀπελαύνει ἕως Δαμασκοῦ, κάκεισε παρὰ τὸν Βαρδανήσιον ποταμὸν παραφωσσεύει ³⁹. Ἡράκλειος δὲ τὴν Συρίαν καταλιπὼν, ὡς ἀπελπίσας, ἄρας καὶ τὰ τίμια εἶλα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπῆει. Βαάνην δὲ ἀπὸ Δαμασκοῦ εἰς Ἐδεσσαν ⁴⁰ κελεύει ⁴¹ στρέφασθαι, καὶ Θεόδωρον σακελλάριον ἔχοντα στρατὸν χιλιάδας μ', καὶ διώκουσιν τοὺς ⁴² Ἀράβας ἀπὸ Ἐδέσσης ἕως Δαμασκοῦ.

Περσῶν βασιλεὺς Ὁρμισδᾶς ἔτη ια' ⁴³.

A. M. 6126. — Ἀράβων ἀρχηγοῦ Οὐμάρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐστράτευσαν οἱ Σαρακηνοὶ τὴν Ἀραβίαν ἐπὶ τὰ μέρη Δαμασκοῦ πλῆθος ὄντας ἀπειρον. Βαάνης δὲ μαθὼν πρὸς τὸν βασιλικὸν σακελλάριον ἀποστέλλει, ἵνα καταλάβῃ ἐν τάχει ⁴⁴ μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ ⁴⁵ στρατοῦ εἰς βοήθειαν αὐτοῦ, διὰ τὸ πλῆθος εἶναι τοὺς Ἀράβας. Κατέλαβεν δὲ ὁ σακελλάριος πρὸς Βαάνην· καὶ ἀπάραντες ἀπὸ Ἐδέσσης συναντῶσι τοῖς Ἀράβι, καὶ συμβολῆς γενομένης τῇ πρώτῃ ⁴⁶ ἡμέρᾳ, ἧτις ἦν τρίτῃ τῆς ἑβδομάδος, χ' τοῦ Ἰουλίου μηνός, ἡττώνται οἱ περὶ τὸν σακελλάριον. Στασιάζαντες δὲ ⁴⁷ οἱ τοῦ Βαάνους, Βαάνην προχειρίζονται βασιλέα, καὶ Ἡράκλειον ἀπεκίρρυσαν. Τότε οἱ περὶ τὸν σακελλάριον ὑπεχώρησαν, καὶ οἱ Σαρακηνοὶ εὐρόντες ἄδειαν, συμβάλλουσι πόλεμον. Ἀνέμου δὲ πνεύσαντος κατὰ Ῥωμαίων νότου, μὴ δυνηθέντες ἀντωπῆσαι ⁴⁸ ἔχθροῖς διὰ τὸν κοινοῖτον ἡττώνται. Καὶ ἑαυτοὺς βάλλοντες εἰς τὰς στενόδους τοῦ Ἰερμοῦ ⁴⁹ τοῦ ποταμοῦ ἐκεῖ ἀπώλοντο ἄρῃν. Ἦσαν δὲ ἀμφοτέρων στρατηγῶν χιλιάδες τεσσαράκοντα. Τότε οἱ Σαρακηνοὶ λαμπρῶς νικήσαντες ⁵⁰ ἐπὶ τὴν Δαμασκὸν ἔρχονται καὶ ταύτην παραλαμβάνουσι, καὶ τὰς χώρας τῆς Φοινίκης, καὶ οἰκίζονται ἐκεῖ· καὶ στρατεύουσι κατ' Αἰγύπτου ⁵¹. Κατηγορεῖται δὲ ὁ Κύρος (49) ἐπὶ τοῦ βασιλέως, ὡς τὸ χρυσὸν τῆς Αἰγύπτου τοῖς Σαρακηνοῖς δοῦς ⁵². Καὶ ἀποστελᾶς μετ' ὀργῆς ⁵³ τοῦτον μετεπέμψατο. Μακροῦ δὲ τινα Ἀρ-

VARIAE LECTIONES.

³⁸ ἀπεδήμησεν A f, ἀπεδήμησαν vulg. ³⁷ μετὰ Ῥωμαϊκῆς δυν. A. ³⁸ Ἐδεσσαν A, Ἐμεσαν vulg. ³⁹ παραφωσσεύει παρὼν καλοῦσιν οἱ Σαρακηνοὶ Βαραδὲν f, in A lacuna unius fere lineae apparet; παραφωσσεύει vulg. ⁴⁰ Ἐδεσσαν A, Ἐμεσαν vulg. ⁴¹ κελεύει στρέφασθαι] στρέφει A a f. ⁴² τοὺς add. ex A. ⁴³ Περσῶν—ἔτη ια' om. a. ⁴⁴ ἐν τάχει om. A. ⁴⁵ ἑαυτοῦ add. ex A. ⁴⁶ δὲ add. ex A. ⁴⁷ ἀντωπῆσαι A a f, ἀντιπροσωπῆσαι vulg. ⁴⁸ Ἐρμουχθᾶ A f, Ἐρμουθᾶ a. ⁴⁹ λαμπρῶς νικήσαντες A, νικήσαντες, λαμπρῶς vulg. ⁵⁰ Αἰγύπτου A f. ⁵¹ δοῦς A a f, δαδόντος vulg. ⁵² μετ' ὀργῆς om. A.

JAC. GOARI NOTAE

(48) Nicephorus: Στρατηγὸν τε Ἀνατολῆς ἐκπέμπει Θεόδωρον τὸν βασιλικῶν χρημάτων ταμίαν τὸν ἐπὶ τὴν Τριθύριον Theodorum ararii comitem, cognomento Trithurium, ducem Orienti praeficit.

(49) Exponit sanctus Nicephorus Cyri hac in parte solers consilium, et ut spreto male Heraclio cesserit, amissa Aegypto, negatis Arabibus tribuit. COMEFTIS.

μένιον τῷ γένει ἐκπέμπει αὐγουστάλιον. Πληρωθέν-
τος δὲ τοῦ χρόνου, οἱ τῶν Σαρακηνῶν πράκτορες
παρεγένοντο τοῦ ^α λαβεῖν τὸ χρυσίον. Ὁ ^β δὲ Μα-
νουὴλ ἀπράκτους αὐτοὺς ἐξελαύνει λέγων, ὅτι *Ὁὐκ*
εἰμι ἐγὼ Κύριος ὁ δοπλος, ἴνα τέλῃ ^γ *ὅμην πα-*
ράσχω· ἀλλ' ἐγὼ ἐνοπλός ^δ *εἰμι*. Τούτων δὲ ἀπελ-
θόντων εὐθέως, ἐπλίσσονται οἱ Σαρακηνοὶ κατ' Αἰγύ-
πτου· καὶ συνάψαντες κατὰ ^ε Μανουὴλ πόλεμον,
ἀπελαύνουσι τοῦτον. Αὐτὸς δὲ μετ' ὀλίγων τινῶν ^ς
εἰς Ἀλεξάνδρειαν διασώζεται. Τότε οἱ Σαρακηνοὶ
ἐφορολόγησαν. Ἀκούσας δὲ Ἡράκλειος τὰ πρα-
χθέντα ^ζ ἀποστείλει Κύρον πρὸς τὸ ^η πείσαι αὐτοὺς
ἀναχωρῆσαι τῆς Αἰγύπτου τῷ πρώτῳ στοιχῆματι·
καὶ ἀπελθὼν ὁ Κύρος εἰς τὴν παρεμβολὴν τῶν Σα-
ρακηνῶν ὑπεραπελογεῖτο, ὡς ἀνάτιος ὢν τῆς πα-
ραδόσεως, καὶ εἰ βούλοιντο τὴν προτέραν συμφωνίαν
ὄρκοις βεβαιῶσαι. Πρὸς τοῦτοις οἱ Σαρακηνοὶ οὐκ
ἐπείσθησαν λέγοντες τῷ ἐπισκόπῳ· *Δύνη τοῦτον*
τὸν παμμεγέθη στύλον καταπίειν· Ὁ δὲ εἶπεν·
Ὁὐκ ἐνδέχεται. Οἱ δὲ εἶπον· *Οὐδὲ ἡμῖν ἐνδέχεται*
ἀναχωρῆσαι τῆς Αἰγύπτου ἐτι.

poles, inquit, ingentem hanc columnam devorare? Qui cum id fieri minime posse dixisset, responderunt: Neque ulla modo fieri, ut Aegypto excedamus.

A. M. 6127. — Περσῶν βασιλεὺς Ὀρμισδας
ἐτη ια' ^α

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν Οὐμαρος κατὰ Πα-
λαιστίνην, καὶ παρακαθίσας τὴν ἁγίαν πόλιν διετῇ
χρόνον, παρέλαβεν αὐτὴν λόγῳ. Σωφρόνιος δὲ ὁ Ἱερο-
σολύμων ἀρχιερεὺς λόγον ἔλαβεν πάσης Παλαιστίνης
ἀσφαλίστατον. Εἰσελθὼν δὲ Οὐμαρος εἰς τὴν ἁγίαν
πόλιν τριγίνοις ἐκ καμήλων ἐνδύμασιν ἡμφιεσμένος
ἐρρύπωμένος ^β, ὑπόκρισιν τε σατανικὴν ἐνδεικνύ-
μενος, τὸν ναὸν ἐξήτησεν τῶν Ἰουδαίων ἰδεῖν ^γ, ὃν
ψυχοδόμησε Σολομὼν, προσκυνητήριον αὐτὸν ποιῆσαι
τῆς αὐτοῦ βλασφημίας. Τοῦτον δὲ ^δ ἰδὼν Σωφρόνιος
ἔφη· *Τοῦτό ἐστιν ἐπ' ἀληθείας τὸ βδελύγμα τῆς*
ἐρημώσεως τὸ φθὲν διὰ Δαυιδ τοῦ προφήτου
ἐστὼς ἐν τόκῳ ἀγνῇ· πολλοὶ γὰρ δάκρυσι τὸ Χρι-
στιανῶν ^ε φῶλον ἀπωδύρετο τῆς εὐσεβείας· ὁ πρόμα-
χος. Ὅντος δὲ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐκείσε, παρεκάλεσεν
αὐτὸν ὁ πατριάρχης δέξασθαι παρ' αὐτοῦ συνδόνιον
σὺν ἐνδύματι ἐνδύσασθαι. Ὁ δὲ οὐκ ἠνέσχετο ἐνδύ-
σασθαι αὐτά. Μόγις οὖν ἔπεισε φορέσαι, ἕως οὗ ^ς
ἐπλύθησαν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ἀπέστρεψεν
αὐτὰ τῷ Σωφρόνιῳ· καὶ ἐφόρεσε τὰ ἴδια. Ἐν τού-
τοις ἀπεβίω ὁ Σωφρόνιος, ὁ λόγῳ καὶ πράξει τὴν ^δ
Ἱεροσολύμων κατακοσμήσας ἐκκλησίαν, καὶ κατὰ
τῆς ^ε Ἡρακλείου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Μονοθελητῶν
κακοδοξίας ἀγωνισάμενος Σεργίου καὶ Πύρρου.

ecclesiam ²⁸² olim amplificans, de Heraclio, et

commentis, deque Sergio et Pyrrho confutatis, clarissima tropæa referens, defunctus est.
Τῷ αὐτῷ ἔτει ἀπολύει Οὐμαρος τὸν Ἰαβὸν ^α εἰς
τὴν Συρίαν, καὶ ὑπέταξεν πᾶσαν τὴν Συρίαν Σα-
ρακηνοῖς.

A Cyrus apud imperatorem accusatur, quod Aegypti
opes Saracenis dedisset. Imperator ira incensus,
misit qui ipsum accerseret, et Manuelem quemdam
Armenium genere delegavit augustalem. Evoluto
temporis spatio, Saracenorum exactores colligendo
auri stipendio adfuere, quos Manuel re infecta
cum hujusmodi verbis ²⁸¹ a se abegit: *Non*
sum ego Cyrus ille inermis, qui tributum vobis
pendam; adsum armis haud leviter instructus. Re-
versis exactoribus, Saraceni in Aegyptum armantur,
et praelio cum Manuele conserto, fugæ eum se de-
dere cogunt. Ipse paucis comitibus Alexandriam
se recipit. Exinde Saraceni tributum Aegypto
imposuerunt. Heraclius accepto rerum gestarum
nuntio Cyrum mittit, ut relicta Aegypto initis
prioribus conditionibus starent, Saracenis suadeat.
Cyrus ad Saracenorum castra profectus primæ a
se hujus infractionis crimen deprecatur, deinde
priora pacta de novo jurejurando obfirmaturum, si
ita ipsis videatur, promittit. His episcopi verbis
Saraceni se suaderi non permiserunt: idcirco

Saraceni se suaderi non permiserunt: idcirco

A. C. 627. — Persarum rex Hormisdas annis
undecim regnat.

Hoc anno Umarus in Palæstinam suscepit expe-
ditionem, et obsidione per annos duos ad sanctam
civitatem continuata, tandem fide data eam in
potestatem accepit. Sophronius autem Hierosoly-
morum antistes fidem ab eo pro totius Palestine
incolumitate acceperat. Umarus itaque cilicinis
camelorum vestibus iisque laceris et sordidus
opertus, et hypocrisim plane diabolicam pietatis
velamine ostentans sanctam civitatem ingreditur,
et mox templum a Salomone constructum, in im-
pietatis et blasphemie oratorium illud conversus-
rus, sibi ostendi postulavit. Hunc cum Sophronius
vidisset: *Hæc est vere, inquit, abominatio deso-*
lutionis a propheta Daniele prænuntiata, quæ modo
stat in loco sancto; multaque simul lacrymarum
copia insignis ille pietatis propugnator Christianam
gentem desolebat. Intra templi igitur septa dum illa
moraretur, precibus apud eum agebat patriarcha,
ut acceptam a se sindonem ac vestem indueret.
Quam cum assumere detrectasset, episcopus vix
exoravit, ut ista gestaret donec solita indumenta
lavarentur, et propriis resumtis, statim ista So-
phronio restituit. In ea rerum calamitate Sophro-
nii præclaris verbis et gestis Hierosolymorum
monothelitarum ipsi addictorum pravitatibus et

Eodem anno Umarus Jadum in Syriam misit,
qui totam eam provinciam in Saracenorum pote-
statem redegit.

VARIE LECTIONES.

^α τοῦ om. A. ^β ὁ add. ex A. ^γ τέλῃ A, τέλος vulg. ^δ ἀλλ' ἐγὼ ἐνοπλός A, ἀλλ' ἐνοπλός ἐγὼ vulg. ^ε κατὰ
A, μετὰ vulg. ^ς μετ' ὀλίγων τινῶν A, μετ' ὀλίγους· τινὰς vulg. ^α τὰ προσταχθέντα A. ^β τὸ add. ex A.
^γ Περσῶν — ια' om. A. ^δ βερτυπωμένος A. ^ε ἰδεῖν om. A. ^ς δὲ add. ex A. ^α Χριστιανῶν A,
Χριστιανὸν vulg. ^β οὐ add. ex A. ^γ τῆς om. A. ^δ Ἰαβὸν A a f, Ἰαβὸν vulg. ubique.

A. C. 628. — Hoc anno Joannes, cognomento A. Cateas, Osroenae provinciae procurator Chalcedonem Jadum allocuturus profectus est: et singulos in annos nummorum centum millia ei se pensurum pactus est, si modo, quandiu promissum auri pondus ipse exsolveret, ille nec pacis, nec belli gratia trajiceret Euphratem. His ita stipulatis, Joannes Edessam regreditur, et annuum tributum congruo tempore ad Jadum transmittit. Quo comperto Joannem crimini obnoxium, Heraclius judicavit, quod nimirum id inscio imperatore attentasset. Ad se itaque revocatum exsilio damnat, et Ptolemaeum quemdam militiae magistrum in ejus locum suffecit.

A. C. 629. — Hoc anno Arabes Antiochiam armis expugnarunt. Mavias vero ab Umara dux et ameras Saracenorum ditionis universae ab Aegypto usque ad Euphratem protensae institutus est.

Persarum rex Hormisdas annis undecim regnavit.

A. C. 630. — Constantinopoleos episcopi Pyrrhi annus primus.

Hoc anno Jadus educto trans Euphratem exercitu universo Edessam occupat. Edesseni accepta securitatis fide pro se agrisque suis, militiae magistro et qui cum eo erant Romanis militibus civitatis portas aperiunt. Hostes subinde Constantiam tendunt, et posita ad eam obsidione, eaque armorum vi subacta, trecentos Romanos ferro trucidant. Inde ad Daras profecti, urbem bello invadunt, et populum ejus omnem delent, atque ita Mesopotamiam universam Jadus subegit.

A. C. 631. — Hoc anno Saraceni in Persiam arma et 283 expeditionem movent, manibusque cum Persarum acie collatis superiores evadunt, et Persas universos armorum vi sibi subjiciunt. Persarum vero rex Hormisdas fuga salutem querens in interiorem Persiam et in occultiore regiam secedit. Saraceni captivas Hormisdas filias, et regium omnem ejus apparatus Umara obtulerunt. Eo quoque anno Umara ditionem omnem ac terras sibi subditas describi jussit. Descriptio ista non hominum modo, sed et jumentorum et plantarum numerum recensuit.

A. M. 6128. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἦλθεν Ἰωάννης, ὁ ἐπὶ κλην Κατέας, ὁ ἐπίτροπος Ὁσροηνῆς πρὸς Ἰαδὸν εἰς Χαλκιδόνα (50), καὶ ἐστοίχησε δοῦναι αὐτῷ κατ' ἐνιαυτὸν δέκα μυριάδας νομισμάτων, τοῦ μὴ περᾶσαι τὸν Εὐφράτην, μήτε εἰρηνικῶς, μήτε πολεμικῶς, ἕως οὗ τὴν ποσότητα τοῦ χρυσοῦ ἀποδιδώσειν. Ἐπὶ τούτοις ὁ Ἰωάννης εἰς Ἐδεσσαν ἀνέστρεψεν, καὶ τὸν ἐνιαυσίον φέρον ἀνύσας πρὸς Ἰαδὸν ἐκπέμπει. Ἡράκλειος δὲ τοῦτο ἀκούσας ὑπάιτιον ἐκρίνεν τὸν Ἰωάννην, ὡς ἄνευ τῆς βασιλικῆς ἐιδήσεως τοῦτο πεποιηκῶτα. Καὶ τοῦτον μεταπεμφάμενος, ἑξορία κατέκρινεν. Ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἐκπέμπει Πτολεμαῖόν τινα στρατηλάτην.

A. M. 6129. — Τούτῳ τῷ ἔτει παρέλαβον οἱ Ἀραβες τὴν Ἀντιόχειαν. Καὶ ἐπέμφθη Μαυίας ὑπὸ Ὁμάρου στρατηγὸς καὶ ἀμειβρᾶς πάσης τῆς ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν χώρας ἀπὸ Αἰγύπτου ἕως τοῦ Εὐφράτου.

Περσῶν βασιλεὺς Ὁρμισδᾶς ἔτη ια'.

A. M. 6130. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου (51) Πύρρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν Ἰαδὸς (52) πᾶσαν στρατιάν τὸν Εὐφράτην, καὶ καταλαμβάνει τὴν Ἐδεσσαν. Οἱ δὲ Ἐδεσσηνοὶ ἀνοίξαντες ἔλαβον λόγον σὺν τῇ χώρᾳ καὶ τῷ στρατηλάτῃ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ Ῥωμαίοις. Καὶ ἀπέρχονται ἐπὶ Κωνσταντίαν, καὶ πολιορκήσαντες αὐτὴν αἰροῦσιν αὐτὴν πολέμῳ, καὶ τριακοσίους Ῥωμαίους ἀνήλωσαν. Καὶ ἐκείθεν ἀνῆλθον εἰς Δαρὰς καὶ ταύτην λαμβάνουσι πολέμῳ· καὶ πολλοὺς ἐν αὐτῇ ἀπέκλειον· καὶ οὕτω πᾶσαν τὴν Μεσοποταμίαν παρέλαβεν Ἰαδὸς.

A. M. 6131. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσαν οἱ Σαρακηνοὶ κατὰ Περσίους, καὶ συνάπτουσι πόλεμον μετ' αὐτῶν, καὶ νικήσαντες κατὰ κράτος πάντας τοὺς Πέρσας ὑπέταξαν. Ὁρμισδᾶς δὲ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς φυγῇ χρησάμενος, ἐπὶ τοὺς ἐνδοτέρους Πέρσας εἰς τὰ βασιλεία ἑχώρει. Οἱ δὲ Σαρακηνοὶ ἡχμαλωτεύσαν τὰς τοῦ Ὁρμισδοῦ θυγατέρας μετὰ πάσης τῆς βασιλικῆς ἀποσκευῆς· καὶ ἤχθησαν πρὸς Οὐμάρον. Αὐτῷ δὲ τῷ χρόνῳ ἐκέλευσεν Οὐμάρους ἀναγραφῆναι πᾶσαν τὴν ὑπ' αὐτὸν οἰκουμένην. Ἐγένετο δὲ ἡ ἀναγραφὴ ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν καὶ φυτῶν.

VARIAE LECTIONES.

⁵⁰ μήτε πολεμικῶς om. a f, lacuna apparet in A. ⁵¹ τῆς add. ex A. ⁵² τῶν add. ex A. ⁵³ στρατιάν A. ⁵⁴ ἐπ. Κωνστ. A, πρὸς τὴν K. vulg. ⁵⁵ αἰροῦσιν vulg. ⁵⁶ ἀνῆλθον A, ἦλθον vulg. ⁵⁷ εἰς τὰ βασιλεία ἑχώρει κατέλαβεν A a f. ⁵⁸ ἅμα τῇ βασιλικῇ ἀποσκευῇ A.

JAC. GOAR NOTÆ.

(50) Correctior Pal. codex, quo Χαλκίδα legimus: Chalcis enim Syriæ urbs est, ad quam Ostroena provincia de qua hic sermo. Chalcedonem quoque legit Anastasius. — Reg. et Anast. Χαλκίδα, uti etiam bene emendatum in Peyr. Neque enim Jasius Saracenus Chalcedone potiebatur, aut Joannes illic clam imperatore pacta ejusmodi inire potuisset: locus in vicina Osroena, cui præerat, Chalcede. Comensis.

(51) Indictione duodecima, quæ hujus anni pro-

pria, Sergium mortuum, et Pyrrhum ei subrogatum testatur Nicephorus.

(52) Ἰάδης Reg., etiam Anast. Jaidus, qui et legerit, ἐπέρασε πανστρατεὶ τὸν Εὐφράτην, ἢα red-dens, transiebat cum omni militia sua Euphratem: apud eam; nam pacta ejus cum Cateia in hoc erant, τοῦ μὴ περᾶσαι τὸν Εὐφράτην, ut non trajiceret Euphratem; quibus negati tributo solutis, ita trajecit, ac Mesopotamiam totam subjugavit. Censuris.

A. M. 6132. — Τούτῳ τῷ ἔτει τελευταῖ Ἡράκλειος (53) ὁ βασιλεὺς μηνὶ Μαρτίῳ ἡδικτιῶνι ἰδ' ὑδριάσας⁷⁸, βασιλεύσας ἔτη λ', μηνᾶς ι' (54). Βασιλεύει δὲ μετ' αὐτὸν Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μηνᾶς τέσσαρας (55), καὶ φαρμακευθεὶς ὑπὸ Μαρτίνου τῆς αὐτοῦ μητρὸς καὶ Πύρρου πατριάρχου⁷⁹ τελευτᾷ (56). Καὶ βασιλεύει ὁ Ἡρακλεωνᾶς⁸⁰ ὁ Μαρτίνου υἱὸς σὺν τῇ μητρὶ Μαρτίνῃ.

A. M. 6133. — Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἡρακλεωνᾶς μηνῆς ἕξ.

Κωνσταντίνου υἱὸς ἐπισκόπου Παύλου ἑτοῦ α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει παραλαμβάνει Μαυρίας Καيسάρειαν Παλαιστίνης μετὰ ἐκπατρίαν τῆς πολιουρίας αὐτῆς· καὶ κτείνει ἐν αὐτῇ⁸¹ Ῥωμαίους χιλιάδας ἐπτά. Τῷ δὲ αὐτῷ χρόνῳ (57) ἀπώσατο ἡ σύγκλητος Ἡρακλεωνᾶν ἄμα Μαρτίνῃ τῇ μητρὶ αὐτοῦ καὶ Βαλεντίνῳ· καὶ ἐγλωσσοκόπησαν Μαρτίναν, καὶ ἐβρίνοκόπησαν Ἡρακλεωνᾶν, καὶ ἐξορίσαντες αὐτοὺς, ἀνεβίβασαν Κώνσταν υἱὸν Κωνσταντίνου, ἔγγονον⁸² Ἡρακλείου ἐπὶ τῆς ἀρχῆς· καὶ ἐκράτησεν ἔτη κζ'. Πύρρος δὲ ἐκδελθὲν τῆς ἐπισκοπῆς, χειροτονήθη πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Παῦλος πρεσβύτερος καὶ οἰκονόμος μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ἡδικτιῶνι ιε', ἐπισκοπήσας ἔτη ιβ'.

A. M. 6134. — Ῥωμαίων βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἑτοῦ α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει βασιλεύσας Κώνστας πρὸς τὴν σύγκλητον ἔλεγεν· Τοῦ ἐμὲ γεγεννηκότος (58) πατὴρ ἐς Κωνσταντῖνον, δς⁸³ ἐπὶ τῷ ἔτει τοῦ ἰδίου πατρὸς, ἐμοῦ δὲ πάπου, Ἡρακλεῖον ἱκανὸν σὺν αὐτῷ ἐβασίλευσεν χρόνον (59), μετὰ τοῦτον δὲ⁸⁴ καὶ ἡμεῖς βραχύν· τὰς γὰρ χρηστότητας ἑλπίδας ὁ Μαρτίνος τῆς αὐτοῦ μητρὸς φθόνος συνδιατμήσας⁸⁵, τοῦ ἔτη ἀπῆλλαξεν. Καὶ τοῦτο δι' Ἡρακλεωνᾶν (60) τὸν δὲ αὐτῆς καὶ Ἡρακλεῖον ἀδεμύτως γεγεννημένον, ἦν μάλιστα μετὰ τοῦ τέκνου ἡ ὑμετέρα σὺν Θεῷ ψῆφος τῆς βασιλείας δικαίως⁸⁶ ἐξέβαλεν, πρὸς τὸ μὴ ἰδεῖν ἐκνομιώτατον τὴν βασιλείαν Ῥωμαίων, τοῦτο μάλιστα⁸⁷ ἐγνωκῖα ἡ ὑμετέρα ὑπερφυῆς σεμνοπρέπεια. Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς ἔχειν συμβούλους

A. C. 632. — Hoc anno, mense Martio, indictione decima quarta, imperator Heraclius post imperii annos triginta et menses decem hydropis morbo affectus obiit. Constantinus ejus filius menses quatuor post eum tenet imperium, et Martinæ novercæ, Pyrrhique patriarchæ opera veneno propinato interiit, et Heraclionas Martinæ filius cum matre potestatem obtinet.

A. C. 633. — Romanorum imperatoris Heraclionis sex menses.

Cypoleos episcopi Pauli annus primus.

Hoc anno Mavias Cæsaream Palæstinæ post obidionis septimum annum in potestatem recipit, et ad Romanorum millia septem in ea interfecit. Hoc eodem anno Heraclionem, matrem ejus Martinam et Valentinum ab administrando imperio senatus repulit. Lingua vero Martinæ abscissa, amputatisque Heraclionæ naribus, iisdemque in exilium actis, Constantem Constantinii filium et Heraclii nepotem ad imperii thronum subvehit. Imperavit autem annos viginti septem. Pyrrho vero episcopi dignitate abdicato, Paulus presbyter et œconomus ordinatus est mense Octobri, indictione decima quinta. Cessit episcopatum annos duodecim.

A. C. 634. — Romanorum imperatoris Constantis annus primus.

Hoc anno Constans imperator declaratus hanc orationem ad senatum habuit: Constantinus genitor meus, qui vivente 234 ejus patre, avo nimirum meo Heraclio, satis diuturnum una cum ipso imperium administravit, sed post mortem breve nimium quantum obtinuit, Martinæ novercæ invidia, optinuit spe præcisa, ex vivis exemit, idque suum scelus ipsa per Heraclionem suum ex Heraclio filium perpetravit. Quamobrem vos, Deo ita consulente, senatus consulto eam ejusque filium imperio ejecistis, ne Romana dominatio illegitima atque nefaria videri posset, cum id præ cæteris manifeste procurer amplissima vestra dignitas. Quapropter vos deprecor, ut consiliarios ac judices pro communi civium salute vosmet ipsos mihi præbeat. Hisque demum dictis

VARIE LECTIONES.

⁷⁸ ὑδριάσας; A a, ὑδριάσας vulg. ⁷⁹ μητρὸς καὶ Πύρρου πατριάρχου A, μητρὸς καὶ Πύρρου πατριάρχης vulg. ⁸⁰ Ἡρακλεωνᾶς; A ubique, ⁸¹ ἐν αὐτῇ om. A b. ⁸² ἔγγονον A, ἔγγονα vulg. ⁸³ δς; A a f, ὡς vulg. ⁸⁴ μετὰ τοῦτον δὲ; τοῦτῳ γὰρ δὲ f. ⁸⁵ συνδιατμήσας mg. Par. ⁸⁶ δικαίως om. a. ⁸⁷ μάλιστα μέγα A f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(53) Morbum, ultimam voluntatem, mortem, et D Κωνσταντῖνος, δς; ἐπὶ.

(59) Octo nimirum et viginti annos, ex Chron. Alexand. et Nicephoro, solus demum vix menses quatuor ex superius dictis.

(60) Propter Heraclionem, et ad asserendum illi imperium. Sic bene Anast., non ita novi interpr., per Heraclionem, quasi ille nefariæ necis administer fuerit, vel id ei Constans ascribat, quod longe a vero est, et a mente auctoris. Vocem ἀδεμύτως non reddit P. Goar, illegitime natum; neque ex incestis nuptiis quas multis vituperat S. Niceph. ex Martina scilicet Heraclii neptē, ac Mariæ filii sororis filia, ut idem tradit, ut nulla cum sie affine constare potuerint veri conjugii jura. Com-

BEFIS.

(57) Nicephori epitome.

(58) Correcte scripsisset, δὲ καὶ γεγεννηκώς πατὴρ

senatum maximis muneribus fuscum cumulatam dimisit.

A. C. 635. — Hoc anno Umarus templum Hierosolymis restaurare aggressus est, edificium vero firmo fundamento stare non valuit, sed in terram concidit. Causam sciscitanti responderunt Iudæi: Nisi crucem in monte Olivarum elatam sustuleritis, nusquam edificium consistet. Hujus gratia crux inde dejecta est, atque ita eorum adificatio firma stetit, et ob causam eandem innumeras cruces suis locis Christi hostes deturbantur.

A. C. 636. — Alexandriae episcopi Petri annus primus.

Hoc anno Valentinianus patricius in Constantem movet seditionem: imperator vero misso qui hominem e medio tolleret, in pristinam fidem et amicitiam revocavit exercitum. Porro mensis Dii quinto die, feria hebdomadis sexta, hora nona solis defectus contigit.

A. C. 637. — Hoc anno mense Dio, feria hebdomadis quinta, Umarus suorum dolis occisus fuit, eadisdem auctor fidei desertor Persa quidam existit. Is precibus vacantem offendens, gladium in ventrem adactum impulit, atque ita ille vitam morte commutavit, anno amarus sive principatus duodecimo. Eo sublato Uthmanus ejus consanguineus Phani filius Saracenorum dux constituitur.

A. C. 638. — Arabum ducis Uthman annus primus.

285 Hoc anno Gregorius patricius, Afris sibi adjunctis, seditionem in Africa movit.

A. C. 639. — Hoc anno ingens ventus in terram incumbens multas stirpes prægrandesque arbores radicitus evulsit, multasque statuas et columnas excussit. Eodem anno Saraceni expeditionem in

VARIÆ LECTIONES.

ωω σωτηρίας om. A a f. ωω τὸ μαγίσδιον τὸ Σαρακηνῶν, ἐν ᾧ πρῶν ὁ πῶρην ὁ Σολωμονιακὸς ναὸς f. ωω δρους | ναοῦ τοῦ Α. ωω ἐπάρετε, οὐκ ἐστὶ α. ωω ol oix. vulg. ωω εὐνοίαν om. A. ωω Διὰ Δεκαμερίῳ Α. ωω ἀπὸ λᾶξεν ἀμνηρεῦσαντα Α. δὲ ἡλλᾶξεν ἀμνηρεῦσας vulg. ωω τοῦ Ἀφὲν f. ωω Γρηγόριος Α, ὁ Γρηγ. vulg. ωω ἐξεβρίζωσεν Α, ἐξεβρίζ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(61) Horum interpretatio ex *Historia Miscella* petita.

(62) Μαγίσδιον τῶν Σαρακηνῶν ἐν ᾧ πρῶν ὁ πῶρην ὁ Σολωμονιακὸς ναὸς. Meschitam Saracenorum ubi prius Salomonis templum: habent variæ lectiones: de quorum erga illud religione terræ sanctæ geographi.

(63) Abraham Ecchellensis *Haffanum* scribit. Videndus Leunclavius *Hist. Musulm.* lib. 1.

(64) Synopsis chronica Sirmondi in Anastasii Collectanea.

(65) Anno præsentē, indictione octava currente, concilium Lateranense, seu Romanum, de quo pag. 286, celebratum ejus acta perspicue docent: In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi, imperii domini Constantis anno nono, sub tertio nonas Octobris, indictione octava. Quoniam vero indictione decima quinta Heracleonam in ordinem redactum auctor Theophanes testatur, æquo gressu indictionum numerum, et Constantis imperantis annos procedere, adeoque qui hic octavus, indictionem numeri ejusdem habeat, necesse est, eaque paritate ab auctore posita, anno integro

Α καὶ γνώμονας (61) τῆς κοινῆς τῶν ὑπηκόων σωτηρίας ωω. Ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν σύγκλητον ὠρεαῖς φιλοτιμησάμενος.

A. M. 6135. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἤρξατο Οὐμαρος οἰκοδομεῖν τὸν ναὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ ωω (62), καὶ οὐχ ἴστατο τὸ κτίσμα, ἀλλὰ κατέπιπτεν· πυθομένη δὲ τὴν αἰτίαν εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτι, Ἐὰν τὸν σταυρὸν τὸν ὄντα ἐπάνω τοῦ ὄρους ωω τῶν Ἑλαιῶν οὐκ ἐπάρητε ωω, οὐ στήκει τὸ κτίσμα. Ἐνεκεν ταύτης τῆς ὑποθέσεως ἐπήρθη ὁ σταυρὸς ἐκείθεν, καὶ οὕτω συνεστάθη αὐτῶν ἡ οἰκοδομή ωω. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν πολλοὺς σταυροὺς κατήγαγον οἱ μισοχριστοί.

A. M. 6136. — Ἀλεξανδρείας ἐπισκόπου Πέτρου ἔτος α'.

Β Τούτῳ τῷ ἔτει ἐστασίασεν Βαλεντινιανὸς ὁ πατρίκιος κατὰ Κωνσταντῶς, καὶ πέμψας ὁ βασιλεὺς τοῦτον ἀνέλιν, καὶ τὸν λαὸν εἰς τὴν αὐτοῦ εὐνοίαν ωω μετήγαγεν. Καὶ ἐκλείψας τοῦ ἡλίου γέγονεν μηνὶ Δίῳ ωω πέμπτῃ, ἡμέρᾳ ἑκτῇ, ὥρᾳ ἐνάτῃ.

A. M. 6137. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐδόλοφονήθη Οὐμαρος ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς μηνὶ Δίῳ ἡμέρᾳ ε' ὑπὸ τινος Πέρσου μαγαρίτου. Προσκυνούμενα γὰρ αὐτὸν εὐρηκῶς, ἐκέντησεν κατὰ γαστροὺς διελάσας τὸ ξίφος, καὶ οὕτω τοῦ ἔην ἀπὸ ἡλλᾶξεν ἀμνηρεῦσαντα ωω ἔτη ιβ', καὶ μετὰ τοῦτον ἴσταται Οὐθμάν, ὁ τοῦτου συγγενὴς, ὁ υἱὸς τοῦ Φᾶν ωω (63).

A. M. 6138. — Ἀράδων ἀρχηγοῦ Οὐθμάν ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐστασίασεν Γρηγόριος ωω (64) ὁ πατρίκιος Ἀφρικῆς σὺν τοῖς Ἀφροῖς.

A. M. 6139. — Τούτῳ τῷ ἔτει γέγονεν (65) κατὰ τῆς γῆς ἀνεμὸς βίαιος, καὶ πολλὰ φυτὰ ἐξεβρίζωσεν ωω, καὶ παρμεγέθη δένδρα ἀνέσπασεν πρὸ ῥήζα, καὶ πολλοὺς στύλους (66) κίωνων κατέβαλεν. Τῷ δ'

calculus ejus a concilii computo, quoad Constantis ætatem superari animadvertimus. Nodum haur adeo solvit, quam secat Baronius ad annum Christi 641, num. 1, dicens, annum indictionis octavum in Constantis incuntem nonum incidere: quod equidem ut verum, ita difficultatem eludit, exponit minime. Nam cum circa Julium mensem Heracleon pulso, sceptrum Constans adeptus sit, ex Petavii calculis in Nicephorum edit. Reg. p. 74, certe ante 8 anni finem Constantis nonus initium facile ducit: at non is est Theophani nonus, sed octavus, qui concilio circa Nonas Octobris acto annum a Septembri ductum mensibus tantum duobus antevertit. Satis ad Theophanis mentem dicendum, annos indictionibus signatos indictionum quandoque numerum, alium licet teneant, subire. Quo fit, ut Constans sub indictionis decimæ quintæ imperium auspiciat, ac præterea sequentes octo numerans, ut indictiones novem delibans, annos quoque novem attigisse scriptus sit.

(66) Πλανε στυλῶν, ὅτι ἐτιμὰν λέγει Anast. multos columnatores defecti: non statuas, quod neque vox στυλὸς habet: etsi τὸ στήλη, statua red-

αὐτῷ ἔπει ἐπιστράτευσαν Σαρακηνοὶ τὴν Ἀφρικὴν. Ἀ καὶ συμβαλόντες τῷ τυράννῳ Γρηγορίῳ, τοῦτον τρέπουσι, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ κτείνουσι· καὶ στοι-
χίσαντες· φόρους μετὰ τῶν Ἀφρίων ὑπέστρεψαν.

A. M. 6140. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσαν Μαυίας διὰ θαλάσσης τῇ Κύπρῳ· εἶχεν δὲ σκάφη ὁ ἄψ', καὶ παρέλαβεν Κωνσταντίαν σὺν τῇ νήσῳ πάσῃ, καὶ ταύτην ἐλυμήνατο. Ἀκούσας δὲ Κακὸρίζον ὁ κουδικουλάριον κατ' αὐτοῦ μετὰ πλείστης δυνάμεως Ῥωμαϊκῆς ἐρχόμενον, ἀνέπλευσεν κατέναντι Ἀράδου, καὶ καθορμίσας τὴν ἐαυτοῦ ναυστολίαν τὴν πολέμην τῆς νήσου τὸ Κάστελλον· ἐπειράτο παραλαβεῖν, παντοίας μηχαναῖς χρώμενος. Μηδὲν δὲ ἐξισχύσας, πέμπει πρὸς αὐτοὺς ἐπίσκοπόν τινα, Θωμάρικον τοῦνομα, ἐκφοβὸν αὐτοὺς ἀφίεναι τὴν πόλιν καὶ ὑποσπόνδους εἶναι, ἐξίεναι δὲ τῆς νήσου. Ὡς οὖν πρὸς αὐτοὺς εἰσφει ὁ ἐπίσκοπος, τοῦτον ἐκράτησαν ἐνδον, Μαυίας δὲ οὐκ εἶξεν. Καὶ δὴ ἀνοήτου γενομένης· τῆς κατὰ Ἀραδὸν πολιορκίας, ἀνέστρεψεν εἰς Δαμασκὸν, ἐπεὶ ὁ χειμὼν κατέλαβεν.

A. M. 6141. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν ὁ Μαυίας κατὰ τῆς Ἀράδου σφοδρῶς παράταξάμενος, καὶ ταύτην λόγῳ παρέλαβεν εἰς τὸ κατοικεῖν αὐτοὺς ἐνθα βούλονται· τὴν δὲ πόλιν ἐνέπρησεν, καὶ ἀπετείχισεν, καὶ τὴν νῆσον ἀόικητον κατέστησεν, ἕως τοῦ νῦν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει γέγονεν ἐν Ῥώμῃ σύνδοξ· (67) ὑπὸ Μαρτίνου τοῦ πάπα κατὰ τῶν Μονοθελητῶν.

A. M. 6142. — Τούτῳ τῷ ἔτει στρατοπεδάρχης (68) σὺν τοῖς Ἀραβῖν ἐπιστράτευσεν κατὰ Ἰσαυρίας· καὶ κτείνας, πολλοὺς ἥγμαλῶτευσεν· καὶ μετὰ πενταχισχιλίῳν δεσμίων ὑπέστρεψεν. Πέμπει δὲ ὁ βασιλεὺς Κώνστας Προκόπιόν τινα πρὸς Μαυίαν ζητῶν εἰρήνην· ὁ καὶ γέγονεν ἔπει β', Γρηγόριον υἱὸν Θεοδώρου λαβὼν Μαυίας ἐνέχυρον ἐν Δαμασκῷ.

A. M. 6143. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἑστασίασεν Πα-
σαγνάθης ὁ τῶν Ἀρμενίων πατριχίος τῷ βασιλεῖ· καὶ σπονδὰς μετὰ Μαυίου πεποίηκεν, δεδωκὼς αὐτῷ καὶ τὸν ἴδιον υἱόν. Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς ἤλθεν ἐως Καισαρείας Καππαδοκίας, καὶ ἀπελπίσας τῆς Ἀρμενίας ὑπέστρεψεν.

A. M. 6144. — Τούτῳ τῷ ἔτει Γρηγόριος ὁ ἀδελ-

A Africam moverunt, et pugna cum tyranno Gregorio commissa, in fugam eum vertunt, et ejus exercitum delent, et vectigalibus ex pacto Africae impositis reversi sunt.

A. C. 640. — Hoc anno armata classe expeditionem in Cyprum Mavias suscepit. Ejus navigia ad mille et septingenta numerata sunt. Constantiam civitatem cepit, universam subegit insulam, et magnam in eam detrimentum intulit. Cum vero Cacorum cubicularium adversum se cum maximis Romanorum copiis advenire audiret, classem Aradum versus divertit, ubi classis bellicum omnem apparatus ad insulae oppidum exonerans, machinis omnibus adhibitis castellum occupare tentabat. Conatibus licet strenuis parum aut nihil succedentibus, episcopum nomine Thomarichum, ut urbem ejus potestati permitterent, vectigales agerent, ac tandem insula omnino decederent, minis et terroribus suaserunt misit. Ut urbem ingressus est episcopus, cives intra moenia secum detinere, et Maviae imperium detrectare. Quamobrem irrita Aradi obsidione, cum hiems appeteret, Damascus se recepit.

A. C. 641. — Hoc anno Mavias educto et composito exercitu adversus Aradum arma convertit. Illam vero ea conditione cepit, ut oppidani, ubi libuisset, habitare possent, urbem vero igne succendit, moenia everit, 286 et usque in hodiernum diem effecit insulam incolis omnibus desertam.

Eodem anno concilium Romae a Martino papa damnandis monotheletis celebratum est.

A. C. 642. — Hoc anno Arabicorum castrorum praefectus in Isauriam impressionem fecit, et magna strage edita, plures in captivitate misit, et cum victorum millibus quinque ad suos regressus est. Imperator autem Constans Procopio quodam ad Maviam misso, pacem exposcebat: quod anno secundo postmodum Mavias praestitit, Gregorio Theodori filio pactorum initorum obside Damasci retento.

A. C. 643. — Hoc anno Pasagnathes Armeniorum patricius in imperatorem perduellis arma suscepit, et filio Maviae in obsidem dato, belli cum eo societatem iniit. Nuntio perduellionis audito, imperator Caesaream usque Cappadociae se contulit, et rebus Armeniae desperatis in urbem reversus est.

A. C. 644. — Hoc anno imperatoris Heraclii frater

VARIAE LECTIONES.

ὁ δὲ σκάφη Ἀ, δὲ καὶ σκ. vulg. ὁ καὶ Κόριζον Ἀ. ὁ κατὰ ἐναντία Ῥόδου Ἀ α. f. ὁ τὸν Κ. vulg. ὁ γενομένης Ἀ, γενομένου vulg. ὁ ἐν Δαμασκῷ Ἀ. ὁ τῆς add. ex Ἀ. ὁ τῷ νῦν vulg. ὁ hic annus omittitur in A a e f.

JAC. GOARI NOTAE.

di queat. Coacti ergo ejusmodi monachi stationem deserere; non columnæ columnis excidere. Com-
BEFIS.

(67) De cujus tempore ad pag. 288 notae.

(68) Anle στρατοπεδάρχης excidit nomen proprium Βουσοῦρ, quod Anast. representat: Busur princeps exercitus: apud quem etiam simplicius legitur: occisis multis, cum quinque millibus captivorum reversus est. Sic p. 294 de Busur: Καὶ ἥγμαλῶ-

τευσεν πολλοὺς, καὶ ὑπέστρεψεν. Non placet quod reddit novus interpr. de pace cum Mavia inita: Ὁ καὶ γέγονε ἐπὶ β'. Quod anno secundo postmodum Mavias praestitit; imo, quod factum est annis duobus, ut idem Anast., sive in annos duos obtulit; quibus evolutis, instaurato bello mox tertio anno Rhodus capta est. De Busur iterum Const. an. 24 et 25. COMBEFIS.

Gregorius Heliopoli diem extremum obiit, et myrra conditus Cpolim relatus est. Hoc etiam anno pulvis e caelo imbris instar depluit, et metus ingens hominum animis incubuit.

Cpoleos episcopatum annos duodecim Paulus obtinuit.

Paulus fato fungitur, et Pyrrhus rursus per menses quatuor et dies viginti tres restituitur.

A. C. 645. — Hoc anno Rhodo a Saracenis occupata, Mavias Rhodium colossus mille trecentis et sexaginta annis postquam positus fuerat dejecit. Judaeus quidam Edessenus eum mercatus nongentos ex ejus metallo camelos oneravit. Eodem anno Abibus Arabum dux in Armeniam manu armata ingressus est, Maurianumque Romanorum ducem cum copiis obviam factum, ad Caucasios usque montes fugavit, et regionem quaque patet deprædatus est.

A. C. 646. — Hoc anno Mavias exercitum instauravit, ingentem vero classem armis virisque munitam, ut bellum et cædem Cpoli inferret, parari jussit. Omnem porro bellicum apparatus ad Tripolim, quæ Phœniciae civitas est, colligi curavit. Eo conspecto fratres duo christicolæ, qui Tripoli sedem fixerant, filii Buccinatoris, divino animi ardore exagitati, ad publicos civitatis carceres irruunt (erat certe Romanorum numerus haud contemnendus in vinculis) fractisque vi foribus vineticisque liberatis, in civitatis amaram impetum faciunt, eoque cum toto comitatu occiso, suppellectilem ejus omnem flammis absumunt, et in Romanam ditionem transfretantur. Arrepto vero bellum movendi proposito non abscessit Mavias, quin imo exercitum Caesarem Cappadociæ ipse transfert, Abulabarum autem classis præfectum constituit. Is Phœnicem (Lyciæ locum quemdam sic dicunt), ubi imperator Constans castra classemque tenebat, appellens, cum eo navali prælio decertat. Inter primos autem paradæ maritimæ pugnae tumultus nocturnæ quietis somnio Thessa-

Α φος ὁ Ἡρακλείου ἐν Ἡλιουπόλει ἀπέθανεν, καὶ σμυρινθεὶς ὁ εἰσῆχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει κόνις ἐξ οὐρανοῦ κατηνέχθη, καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν τοῖς ἀνθρώποις.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπος Παῦλος ἔτη 12.

Παῦλος τελευτᾷ· καὶ Πύρρος πάλιν (69) ἀποκατεστάθη 12 μηνῶν 11 δ' καὶ ἡμέρας κγ'.

A. M. 6145. — Τούτῳ τῷ ἔτει Μαυίας τὴν Ῥόδον καταλάβων καθέλειεν τὴν κολοσσὴν Ῥόδου μετὰ 645 ἔτη τῆς αὐτοῦ ἰδρύσεως (70), ὃν Ἰουδαῖός τις ὠνησάμενος ἔμπορος Ἑδεσσῆος ἐναγοσίας καμήλους ἐφάρτυσεν αὐτοῦ τὸν χαλκόν. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀβίβος 12 ὁ τῶν Ἀράβων στρατηγὸς τὴν Ἀρμενίαν ἐπιστράτευσεν. Καὶ περιτυχὼν Μαυριανὸν τὸν τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸν κατεδίωξεν 17 αὐτὸν ἕως τῶν Κανκασιῶν ὀρέων, καὶ τὴν χώραν ἐληψατο.

A. M. 6146. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν ὁ Μαυίας, καὶ ὤριστο 12 γενέσθαι ἐξόπλιον μεγάλην τῶν πλοίων πρὸς τὸ ἀνελθεῖν τὸν στόλον αὐτοῦ κατὰ Κωνσταντινουπόλιν. Ἡ δὲ πᾶσα ἐτοιμασία ἐν Τριπόλει ἦν τῇ κατὰ Φοινίκην. Τοῦτο δὲ θεασάμενοι δύο ἀδελφοὶ τινες φιλόχριστοι ἐν Τριπόλει κατὰ μένοντες υἱοὶ Βουκινάτωρος (71), ζήλῳ Θεοῦ τρωθέντες, ἐπὶ τῷ δεσποτηρίῳ τῆς πόλεως ὤρμησαν. Εἶχε δὲ πλῆθος δεσμιῶν Ῥωμαίων 20, καὶ διαβρῆξαντες τὰς πόδας καὶ τοὺς δεσμούςας λύσαντες, ἐπὶ τὸν ἀμνηρὸν τῆς πόλεως ὤρμησαν, καὶ κτείναντες αὐτὸν τε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ 21, καὶ τὴν ἀποσκευὴν ἅπασαν πυρὶ καταναλώσαντες, ἐπὶ τὴν Ῥωμανίαν ἀπέπλευσαν. Πλὴν οὐδ' οὕτως τῆς αὐτῆς ἐπαύσατο ἐξαρτύσεως 22· ἀλλ' ὁ μὲν Μαυίας στρατεύει ἐπὶ Καϊσάρειαν Καππαδοκίαν, Ἀβουλαβάρ 23 δὲ στρατηγὸν (72) κατέστησεν τῆς ναυπλοίας 24· ὃς παραγενόμενος εἰς τὸν λεγόμενον Φοινίκα τῆς Λυκίας, ἔνθα ἦν ὁ βασιλεὺς Κώνστας μετὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου, ναυμαχεῖ μετ' αὐτοῦ. Μέλλοντος δὲ τοῦ βασιλέως ναυμαχεῖν, θεωρεῖ κατ' ὄναρ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ εἶναι αὐτὸν ἐν Θεσσαλονικίᾳ. Διυπνισθεὶς δὲ 25 δηγήσατο τινὶ ὀνει-

VARIE LECTIONES.

20 ἀδελφίδος α. 21 σμυρινθεὶς f. 22 εἰσῆχθη ἐν Κων. Α, ἠνέχθη Κπ. vulg. 23 Παῦλος Α α f, Πέτρος; vulg. 24 ἀπεκατέστη Α α f. 25 μηνῶν Α, καὶ μηνῶν; vulg. 26 Ἀβίδος f. 27 τὴν add. ex Α. 28 καταδίωκει Α. 29 καὶ ὤριστο om. Α f. 30 πρὸς τῷ τοῦ Α. 31 δεσμ. Ῥωμ. Α, Ῥωμ. δεσμ. vulg. 32 καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ add. ex Α. 33 ἐξαρτύσεως Α, ἐξαρτήσεως vulg. 34 Ἀβουλαβάρ Α f, Ἀβουλαβάρ α. 35 τῆς αὐτῆς πλοιοποιίας Α α, τῆς ὀπλοποιίας f. 36 δὲ add. ex Α.

JAC. GOARI NOTE.

(69) De Pyrrho sedi restituto Anast. Collectanea, Deum statim justo judicio suo delevit eum de libro viventium.

(70) Ex his quando colossus Rhodius fuerit erectus, collige. Anno a mundi conditu 5145, et a Christi ortu 645, æs quo conflatum erat pretio distractum fuit, annis post eundem erectum mille trecentis et sexaginta: erectus est itaque anno a mundi conditu 4785, quo ex Georgii Syncelli (cujus continuator, Theophanes) computo Ezechias regni numerabat vicesimum. Rursus vero r annos Abraham 2015 Christi natalitius apud Eusebium consecratur: his addito post ortum annos 645, occurreret ab Abraham in lucem profecto annus 2660, retractis mox 1560 superest 1500 summa: quæ apud Eusebium inter Abrahami annos habet Ez-

chiae quintum ac vicesimum sibi adjunctum. Aliter iterum: anno post Christum 645 colossi Rhodii æs venit 1500 annis postquam erectus est: annis itaque ante Christum 715, quibus apud Pelasium De doct. temp. lib. xiii, pag. 547, adnectitur Ezechias regnantis annus 13, cui septem aliis (quos Theophanis computo deesse contendit, de quo alibi) appositis, vicesimus Ezechiae consurgit, qui jam ex Syn-cello collectus est. Summatim dico: circa Ezechiae annum 20 vel proximum aliquem colossus Rhodio portui impositus est.

(71) Spectatum hanc solo nomine Buccinatorem existimarem, qui κόρης Βουκινάτωρων apud Rigaltium v. Βουκινωρ scribitur.

(72) De cujus nomine, expeditione et gestis Lenn-clavius Hist. Musulm. lib. 1.

ροκρίτη τὸ ἔργον. Ὁ δὲ ἐπὶ ὧ βασιλεῦ, εἶθε μὴ ἀκοιμήθῃς, μήτε δὲ θνητοὺς εἶδες· τὸ γὰρ εἶναι σε ἐν Θεσσαλονικῇ Θεσσαλονικῇ ἄκρινται (73)· πρὸς τὸν ἐχθρὸν σου ἡ νίκη τρέπεται. Τοῦ δὲ βασιλέως μηδὲνα ποιησαμένου λόγον περὶ τούτου, πρὸς παράταξιν ναυμαχίας τὸν Ῥωμαϊκὸν στόλον προηγήσατο²⁷ καὶ πόλεμον· καὶ δὴ συμβαλόντες²⁸ ἀλλήλους ἤττωνται Ῥωμαῖοι· καὶ συγκιρνάται ἡ θάλασσα τοῖς αἵμασι τῶν Ῥωμαίων. Ἐνέδυσεν δὲ ὁ βασιλεὺς ἄλλον τινὰ τὴν αὐτοῦ ἐσθῆτα· καὶ εἰσπηδήσας ὁ υἱὸς τοῦ Βουκινάτορος, ὁ προλεχθεὶς εἰς τὸ βασιλικὸν σκάφος τὸν βασιλέα ἰαφραπάτας, καὶ εἰς ἕτερον σκάφος τοῦτον μεταβαλὼν²⁹ παράβηξας δέσσωσεν. Αὐτὸς δὲ ἀνδρείως³⁰ ἐπιστὰς τῇ βασιλικῇ νηὶ πολλοὺς ἀνέβλεν ὁ γενναϊότατος, θανάτῳ αὐτοῦ παραδίδυ ὑπὲρ τοῦ βασιλέως. Τοῦτον δὲ κυκλώσαντες οἱ πολέμιοι καὶ ἐν μέσῳ κατασχόντες ἰδοῦν αὐτὸν εἶναι τὸν βασιλέα³¹. Μετὰ δὲ τὸ πολλοὺς ἀνελθὲν κτείνεται καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν πολεμίων³², σὺν τῷ φοροῦντι τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὕτω τροπαζόμενος σώζεται, καὶ καταλιπὼν πάντας ἀπέπλευσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει.

A. M. 6147. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἰδολοφονίῃ Οὐσμάν ὁ τῶν Σαρακηνῶν³³ στρατηγὸς ὑπὸ τῶν ἐν Ἑβρί-
ταις³⁴ (74) ἀμειψάσας ἐτῆ'. Γέγονεν δὲ ἀναστροφή μέσον αὐτῶν³⁵. Ὅσοι γὰρ κατὰ τὴν ἔρημον ὑπῆρχον, τὸν Ἀλῆ ἤθελον, ἀνεψίον τοῦ Ἀλῆ, γαμβρὸν ὄντα τοῦ Μουαμέδ· οἱ δὲ κατὰ Συρίαν καὶ Αἴγυπτον, τὸν Μαυτιαν ἤθελον· ὅς καὶ ἐνίκησεν καὶ ἐκράτησεν ἐτῆ' 27.

Ἀράβων³⁶ ἀρχηγὸς Μαυτίας ἐτῆ' 28.

A. M. 6148. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν Μαυτία· κατὰ Ἀλῆ³⁷ καὶ συναθροίζονται ἀμφοτέρω ἀναμέσων Βερβαλίσσου³⁸, εἰς τὸ Κατάριον πλησίον τοῦ Εὐφράτου. Οἱ δὲ τῷ Μαυτίῳ ἐπικρατέστερος γεγονότες τὸ ὕδωρ ἔλαβον· εἰς δίψαν δὲ³⁹ ἔλθόντες οἱ τοῦ Ἀλῆ ἐλειποτάκτου. Μαυτίας δὲ οὐκ ἤθελεν πολεμῆσαι· ἀλλ' ἀπονήτῃ τὴν νίκην ἤρατο.

A. M. 6149. — Τοῦτω τῷ ἔτει (75) ἐπιστράτευσεν ὁ βασιλεὺς κατὰ Σκλαβινίας, καὶ ἡχημαλώτευσεν (76)

A lonica reperiri se imaginabatur. Excitatus somnito-
rum conjectori visionem enarrat. Dicit illi: *Uti-
nam neque dormisses, neque vidisses omnium*. Et
enim Thessalonica te reperiri mali ominis argu-
mentum est. Thessalonica quippe victoriae ad hos-
tem transitus iudicatur. Imperator nulla iudicii
istiusmodi ratione habita, in navalis certaminis
ordinem Romanas copias componit, et ad bellum
provocat. Pugna itaque ad invicem commissa su-
perantur Romani, totumque mare illorum san-
guine inficitur. Imperator cum altero quopiam
habitum mutavit. Tum vero memoratus Buccina-
toris filius in regiam ratem insiliens rapuit impe-
ratorem, cumque ex hac in alteram traductum
præter universorum expectationem periculo præ-
senti eripuit. Ipse vero quasi regiae navis præfe-
ctus eidem impositus plenus Marte dimicabat, ac
tandem imperatoris gratia mortem strenue oppe-
tuit. Quamobrem hostes cum quem imperatorem esse
rebantur undequaque intereludentes, multis prius
ad necem datis, ipsum etiam interfecere una cum
eo, qui vestes imperatorias induerat. Imperator
igitur in fugam versus, incolumis evasit, relictisque
omnibus Cypolim solvit.

A. C. 647. — Hoc anno Uthmannus Saraceorum
dux amerie provinciae decem annos functus ab Eihri-
bensibus dolo appetitus interit. Dissidium autem
inter Arabes exortum est. Qui enim deserti loca
tenuere Alim, alterius Alis nepotem; Muamed ge-
nerum, 288 desiderabant principem, qui vero
Syriam et Aegyptum incolere Mayiam promovebant,
cujus pars superior extitit, et imperium obtinuit
aneos viginti quatuor.

Arabum dux Mayias annos 29 regnavit.

A. C. 648. — Hoc anno Mayias bellum adversus
Alim movit, et in media Barbalissi planitie ad Ca-
sarium juxta Euphratem uterque exercitus eduxit.
Mayiae acies victoria superior effecta annis fluentia
occupat, siti vero aciem Alis invadente, milites
aquaum penuria virium et animi deliquium patie-
buntur. Mayias itaque praelium detrectans absque
ullo labore victoriam tulit.

A. C. 649. — Hoc anno imperator in Sclaviniam
D expeditionem auscepit, pluribusque Barbaris in

VARIE LECTIONES.

²⁷ Num θαλασσοπλοῖα? ²⁸ προηγήσατο A, προσήγατο vulg. ²⁹ συμβαλόντες A, συμβάλλοντες vulg.
³⁰ μετέβλεπεν καὶ A. ³¹ ἀνδρείως A, ἀνδρείος vulg. ³² τὸν βασιλέα om. A a f. ³³ ἔκτειναν αὐτὸν οἱ πολέ-
μιοι A. ³⁴ τῶν Ἀράβων A. ³⁵ Εὐεθρίτοις A a f mg. Par. ³⁶ μέσον αὐτῶν A. ³⁷ Ἀράβων — 28 om.
A a f. ³⁸ Βαρβαλίσσου A. ³⁹ οἱ A, τε vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(73) ὅς ἄλλω νίκῃν, pone alteri victorie. — Sic bene Cedr. et Anast. esse te Thessalonica, id signi-
ficat, victoriam alteri cedere: transit ad hostem victo-
ria. COMBESIS.

(74) Αἰθριότος, posuit superius. Ita civitas Mecha
alio nomine Jetrib, ut liber Alcoran testatur: licet
Madinam Jatraba quoque Arabibus dictam contem-
dat Abraham Ecceheli. pag. 154. — Placet Peyr.
ἀρχηγός, quæ vox in supremum eorum ducem ac
principem magis quadrat: sique postea sub Con-
stantino ubique ἀρχηγός supremos illos duces, ac

ameras appellatos invenias. COMBESIS.

(75) Anno Constantis decimo sexto Maximum
lingua manique multifatum argute clareque ex actis
demonstrat Baronius ad a. C. 657 num. 11, passionis
historiam omnem sequentibus proferit.

(76) Placet omnino quod Cedr. habet, nec Theoph.
aliter scripserit, quidquid habeant codd. ipseque
legerit, καὶ αἰχμαλωτεύοντα: πολλοὺς, ὁπότερ-
εφεν, multis captis subque jugum missis, reversus est.
COMBESIS.

captivitatem actis, provinciam subegit. Hoc quoque anno quæ sanctum Maximum et ejus discipulos spectant, gesta, iis nimirum pro recta fidei sententia sustinenda adversus monothelitas decertantibus. Eos cum Constans in perversum sensum abducere non valeret, divina sapientia fluentem et varia eruditione florentem illam sancti linguam una cum illius dextera abscidit, utpote quæ multa adversus ejus impietatem una cum discipulis (erant illi uterque Anastasius) conscripsisset, quæ et ipsi ad verbum exscripserunt, ut omnibus scientiarum studiosis notum est.

A. C. 650. — Hoc anno Maviæ legatione ab imperatore suscepta, Arabes, seditionibus et tumultibus jactati, cum Romanis pacti sunt, ut nimirum per singulos dies nummos mille, equum et servum Romanis penderent. Inter hæc magnus terræmotus mense Dæzio indictione secunda per Palestinam et Syriam exortus magnis ruinis causam dedit. Hoc etiam anno

A πολλοὺς, καὶ ὑπὲρ ἔπειθεν. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Μάξιμον καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπράχθη, ὑπὲρ ⁴⁰ τῆς ὁρθῆς πίστεως ἀγωνισαμένων κατὰ τῶν Μονοθελητῶν · οὗς Κώνστας εἰς τὴν αὐτοῦ κακοδοξίαν μὴ ἰσχύσας μετενέγκαι, τὴν θεόσοφον καὶ πολυμαθεστάτην γλῶσσαν τοῦ ἁγίου ἀπέτεμεν ⁴¹ μετὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς αὐτοῦ, ὡς πλεῖστα κατὰ τῆς αὐτοῦ δυσσεβείας σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Ἀναστασίου· συγγραφεμένοις (77) · ἃ καὶ κατ' ἔπος ⁴² οὗτοι γεγράψαν (78), ὡς οἱ φιλομαεῖς γινώσκουσιν.

A. M. 6150. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐστοιχίθη μετὰ τοῦ Ῥωμαίων καὶ Ἀράβων τοῦ Μαυτοῦ πρεσβεύσαντος διὰ τὴν ἀν:αρσίαν, ἵνα τελώσιν ⁴³ Ῥωμαίοις οἱ Ἀράβες καθ' ἡμέραν νομίματα χλίσια καὶ ἱππων καὶ δοῦλων · γέγονε δὲ καὶ σεισμὸς μέγας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ πτώσις ἐν τε τῇ Παλαιστίνῃ καὶ Συρίᾳ μηνὶ Δαισίῳ ⁴⁴ ἰνδχτιῶν β'. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐξωρίσθη (79) Μαρτί-

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁰ καὶ add. ex A. ⁴¹ ὑπὲρ A, περὶ vulg. ⁴² ἀπέτεμεν om. A a f. ⁴³ κατ' ἔπος] καθέσσεως A. ⁴⁴ τελώσιν A, τελώσων vulg. ⁴⁵ Δαισίῳ A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(77) Palam ex Anast. συγγραφεμένου · *Ut qui adversus illius impietatem multa cum discipulis Anastasii composuisset, quæ etiam illi ad verbum conscribere. Συγγραφῆς dicitur, et συγγράφεισθαι, qui nec ipse scribit, sed aliena utitur manu, ut hic de Maximo significatur, sua cum discipulis componente polemica opuscula, illisque excipientibus; non quod ab eo scripta ejus discipuli exscripserint, ut novus interpres significat. Bene Anast. conscripsisse Anastasios ait. COMBERIS.*

(78) Exstant in Anastasii Collectaneis a Sirmondo editis, necnon apud Baronium annis 656 et 657.

(79) Anno Constantis decimo tertio Martini papæ exsilium, mortem vero decimo quarto, conjungenda, sequentes temporum characteres in ipsius Martini epistolis, Anastasii Collectaneis, et aliis locis signati demonstrant. Summum Ecclesiæ presulatum sanctus ille pontifex mox ut adeptus est circa Constantis anni septimi exitum ineunte octavo (justa Theophanis calculos) et indictione octava pari dierum gressu corrente, monothelitarum errori condemnando concilium Romæ celebrat. Theophanes superius assignatis annis, Baronius a. C. 649, ipsa concilii verba: *In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi, imperii domini Constantini piissimi Augusti anno nono* (qualiter numeretur nonus prius expositum) *sub die tertio nonas Octobris, indictione octava, president sancto ac beatissimo Martino papa, etc.* Ipse Martinus epistola ad Paulum Thessalonice: *s episcopum: Nempe a die prima præsentis mensis Novembria, indictione octava, qua die missa a te lubricas litteras accepimus, et condemnavimus, etc.* Anno secundo insidias ab Olympio exarcho sibi paratas sustinuisse declarant ejus dicta jam proferenda. Tertio, in Constantis decimum et indictionem decimam incidente Calliopam exarchum Romam profectum excipit, et ab eo CP. abducitur; ejus quippe adventum referens scribit: *Ego vero ipse graviter infirmus eram ab Octobri mense usque ad prædictum tempus, id est, usque ad sextumdecimum Kalendas Julias. Et infra: Cum et in adventu infantis Olympii vani cujusdam hominis cum armis me hunc potuisse repellere faterentur. Anni primi eo tempore, quo concilium habuit, ægrotasse, quæ ipse gessit homo sanæ mentis et firmiter laterum credere prohibent: Olympius*

quoque et Calliopas exarchi septimo a concilio celebrato mense, datis prius CP. litteris, responsis acceplis; susceptis confectisque CP. Ravennam, Ravenna Romam itineribus, varias Martino vexationes, quæ moram exigunt et successionem uno tempore nequeunt ingerere. Abducitur itaque Roma anni tertii, ut vult Sirmondus in Synopsi chronica ad Anastasii Collectaneam, mense Junio, ac ut Martinus ipse scribit: *Pervenimus Kalendas Julias Mesenam* (Misenum, ad ostia Tiberina promontorium) *in qua erat navis, id est, carcer meus. Menses tres inde per varias insulas exigit, ad anni nimirum quarti primordia, ipso dicente: In plurimis insularum in quibus nos vel tribus mensibus peccata impediunt, nullam compassionem adeptus sum. Annum Naxi commoratur, qui assumptionis ejus quartus, et circuli currentis indictione undecima. Excepit duntaxat (superiora verba prosequitur) in insula Naxia, quoniam ibi animum fecimus, etc.: unde digressus indictionis duodecimæ primo mense CP. appellit. Cumque tandem pervenisset Byzantium, inquit ejus martyrii scriptor, beatus ille septimo decimo die Septembris mensis in portum prope Euphemiam, etc. Vario carcerum, examinum et tormentorum generi subditus, exsilii sententiam postmodum accipit. Fecit ergo reverentissimus papa in eodem Diomedis ergastulo otoginta quinque dies post primas nonaginta tres (in excubitorum custodia) hoc est omnes simul 178. Venit igitur Sagoleba scriba dicens, Quia jussus sum auferre te hinc, et transverberare in domum meam, et post dies duos dirigere te, quod jussu sit sacellaris. Et infra: Dictum est ergo quia in Chersonam exsulatur. Et post dies aliquot cognovimus, quia illuc clanculo navigio transfectus est. Ipse discessus tempus signat in epist. : Postquam egressi sumus ex eo quod Jeron dicitur a CP. navigantes sancta quinta feria Cana Domini, pertransivimus Pharam, per diversa loca transmeantes, Idibus Maiis, et Chersonem pervenimus. Sexdecim tandem menses exsilium ad ejus mortem dilatatum conjicio ex his scriptoris supra laudati verbis. Obiit autem . . . mense Septembrio, die sextadecima . . . indictione quattadecima. . . . Sceleris porro Pyrrhi lethum, in id tempus, quo Constantis anno duodecimo, et indictione pari Diomedis ergastulo sanctus pontifex tenebatur, auctor idem conjicit,*

νος ὁ ἀγιώτατος πάππας Ῥώμης ὑπὲρ τῆς ἀληθείας
γενναίως ἀγωνισάμενος, καὶ ὁμολογητῆς γενόμενος
ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀνατολῆς τελευτήσας.

A. M. 6151. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀνέβηεν Κώνστας
Θεοδόσιον τὸν ἴδιον ἀδελφόν. Τῶν δὲ Ἀράβων ὄντων
εἰς τὸ Σαπφὶν (80), ἐδόλοφονήθη ὁ Ἄλῃ, ὁ τῆς Περ-
σίδος· καὶ μοναρχοῦναι ὁ Μαυίας βασιλικῶς κατ-
οικῆσας ἐν Δαμασκῷ, καὶ τοὺς θησαυροὺς ἐκεῖ ἀπο-
θέμενος τῶν χρημάτων.

A. M. 6152. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀνεφάνη αἰρέσις Ἀρά-
βων, οἱ λεγόμενοι Χαρουργίται. Μαυίας δὲ τούτους
χειρωσάμενος, τοὺς ἐν Περσίδι ἐταπείνωσεν, τοὺς δὲ ἐν
Συρίᾳ ὤκωσεν· καὶ τοὺς μὲν ἐκάλισεν Ἰσαμίτας, τοὺς
δὲ Ἡρακίτας. Καὶ τῶν μὲν Ἰσαμιτῶν τὰς ῥόγας ἀν-
ήνεγκεν ἕως διακοσίων ^α νομισμάτων· τῶν δὲ Ἡρα-
κιτῶν κατήνεγκεν ἕως λ' νομισμάτων.

A. M. 6153. — Τούτῳ τῷ ἔτει καταλὶκὸν ὁ βασιλεὺς
Κωνσταντίνου πόλεως (81) μετέστη ἐν Συρακοῦσιν τῆς
Σικελίας, βουλῆθεῖς ἐν Ῥώμῃ τὴν βασιλείαν μεταστή-
σαι. Καὶ πέμπει ἀγαγεῖν ^α τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ
τοὺς τρεῖς υἱοὺς αὐτοῦ Κωνσταντίνον, Ἡράκλειον
καὶ Τιθέριον· οἱ δὲ Βυζάντιοι οὐκ ἀπέλυσαν ^α αὐ-
τούς.

A. M. 6154. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσαν οἱ
Ἀραβες κατὰ Ῥωμανίας (82), καὶ πολλοὺς ἥχμα-
λώτευσαν· καὶ πολλοὺς τόπους ^α ἡρμήμωσαν.

A. M. 6155. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἡχμαλωτίσθη μέρος τῆς
Σικελίας, καὶ φεχίσθησαν ἐν Δαμασκῷ ^α θελήσει αὐτῶν.

A. M. 6156. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐγένετο πλάνη τῶν νη-
στειῶν (83). Καὶ ἐπεστράτευσεν ὁ Ἀβδεραχμάν, ὁ τοῦ
Χαλῆδου, τὴν Ῥωμανίαν, καὶ ἐν αὐτῇ ἔχειμασεν, καὶ
πολλὰς ἐλυμήνατο χώρας. Οἱ δὲ Σχλαβῖνοι τούτῳ προσ-
ρύντες, σὺν αὐτῷ ἐν Συρίᾳ κατήλθον χιλιάδες πέντε,

A sanctissimus Martinus papa Romanus pro veritate
fortiter propugnanda hucusque praelatus et jam
confessor factus, in Orientis partibus vitam fini-
vit

A. C. 651. — Hoc anno Constans Theodosium
fratrem germanum occidit. Arabibus porro ad Saphi-
m considerantibus, Ali Persidis princeps: ablatum
est, ex quo Mavias imperium Arabum solus ad-
piscitur. Hic **289** Damasci regiam firmat, et pe-
cuniarum thesauros illic reponit.

A. C. 652. — Hoc anno Arabum haeresis, cui
Charurgitarum inditum nomen, emersit. Quos cum
Mavias edomasset, iis, qui Persiam incolebant,
afflictis, alios in Syria positos opibus et honoribus
exivit, et illos quidem Isamitas, istos vero Heraci-
tas, appellavit, ac insuper, Isamitarum stipendiis
ad ducentos nummos (auctis, Heracitarum pretium
ad triginta immitti decrevit.

A. C. 653. — Hoc anno de transferenda Roman
imperii sede imperator consiliatus, Cpoli relicta
Syracussas Siciliæ urbem migravit. Quamobrem
misit, qui uxorem suam tresque liberos, Constanti-
num, Heraclium atque Tiberium, ad se addu-
cerent, sed Byzantii cives eos abire minime passi
sunt.

A. C. 654. — Hoc anno Arabes eductis per Ro-
manam ditionem copiis, captivorum multitudinem
immensam abegerunt, et in plures provincias va-
stilitatem induxerunt.

A. C. 655. — Hoc anno Siciliæ bona pars capti-
vitate oppressa, cives abducti sponte sua Damasci
sedem fixerunt.

A. C. 656. — Hoc anno error in jejuniorum
tempus invaluit. Porro Abderachman Chaledi filius
exercitu in Romanam ditionem deportato, illic
hiberna duxit, et multas provincias depopulatus
est. Sclavini vero ad quinque millia ipsi adjuncti,

VARIÆ LECTIONES.

^α διακοσίων — ἕως om. A. f. ^α τῆς add. ex A. ^α τοῦ ἀγαγεῖν A, ἀγαγεῖν — υἱοὺς αὐτοῦ om. A.
^α οὐκ ἀπέλυσαν A, οὐ κατέλυσαν vulg. ^α πλείους τόπους A a. ^α ἐν Δαμασκῷ om. f.

JAC. GOARI NOTE.

in quo illi et Theophani convenit. Hæc attentius
animadversa plura circa temporum rationem apud
Baronium emendant.

(80) *Loci nomen in Asia*, inquit Ortelius: *Meso-
potamiæ juxta Tigrim urbem ex eodem v. Saphie*,
Σαφῇ mallem interpretari.

(81) Theodosii fratris occisi manes vindictam com-
minantes discessus causam exstitisse narrant Ce-
drenus et Zonaras.

(82) Romano imp. ditionem subjectam Romanie
nomen jam olim accepisse confirmant hæc Epiphani
hæres. 69: Ἐπιστολὴν μεγάλην ἐγκύκλιον ὅλη τῇ Ῥω-
μανίᾳ γέγραφε· *Epistolam bene longam, et encyclicam
ad omnem Romaniam scripsit*. Baronius ad a. 3 in
num. 6 Ecclesiam catholicam significari censuit, sed
aptius interpres Petavius omnes Rom. imperio sub-
ditos reddidit. Jornandis de Get. orig.: *Anthemio
principe jam defuncto, qui cum Recimere genero suo
intestino bello sæviens, Romaniam trivisset, etc.*

D Cedreni in Constantino Magno: Καὶ πάλιν οἱ Πέρ-
σαι κατὰ Ῥωμανίας παρετάξαντο· *Iterum in Roma-
nas provincias Persæ arma movent*. Theoriani in
Legat. Armen.: Παράκλησιν μεταγραφῆσαι τὴν συγ-
γραφὴν ταύτην καὶ δοθῆναι μοι, ἵνα ἐξαλληνωθεῖσαν
ἐν Ῥωμανίᾳ ἔχοιμεν αὐτὴν· *Opusculum istud de-
scribi, mihiq; dari precor, ut Græce redditum in
Romania habeamus*.

(83) Ex Paschatis in certum diem figendi incerta
ratione contentiones et opinionum dissidia veteres
apud Christianos Alexandrinos maxime, et Occiden-
tales orta copioso doctrinæ tractatu, et non parca
exemplorum serie demonstrat Petavius lib. ii *De
doct. temp.*, cap. 64, et lib. iv, cap. 24. Unum hu-
jusmodi præsentī anno contigisse indicant hæc
verba, πλάνη τῶν νηστειῶν, errore nempe in qua-
dragesimales dies qui jejuniis sacri, admissis, haud
dubie quia CP. Ecclesia Paschalem solemnitatē
erranter celebravit

per Syriam effusi sunt, et in Apameorum agro ad

Secundobolam oppidum habitavere.

A. C. 657. — Cyprius episcopi Thomæ annus

primus.

Hoc anno Busur Romanorum fines armata manu penetravit. Thomarichus autem Apameæ episcopus defunctus est, et Emesenus igne perlit.

290 A. C. 658. — Hoc anno Busur renovato exercitu Romanas provincias fatigavit, et Exapoleos partes devastavit, Phadalas autem illic cum copiis hiemem egit.

A. C. 659. — Hoc anno Saborius e Persia originem trahens Armenicæ militiæ dux in imperatorem Constantem perduellis arma movit. Hic, Sergio militiæ magistro ad Maviām delegato, imperium Romanum eise subjecturum, si modo in imperatorem suggerat auxilium, pollicetur. Eo cognito Constantinus imperatoris filius Andreā cum muneribus ad Maviām, ne rebelli ferat opem, pariter misit. Andreas Damascum adveniens, Sergium comperit et locum et principis animum præoccupasse. Maviās igitur in imperatorem pietatem et compassionis affectum simulabat. Maviās forte assidebat, qui ut Andreā ingredientem prospexit, festinus exsurrexit. Objurgavit Sergium Maviās, et, *Extimuiſti*, ait. Factum excusavit Sergius, et juxta patriam consuetudinem gessisse se protestatus est. Ad Andreā itaque Maviās conversus : *Quid postulas ?* inquit. Subinfert ille : *Ut rebelli edomando opem tuam conferas*. Respondet Maviās : *Ambo inimicitias agitis, quare plura mihi pollicituro suppetias exhibeo*. Ad quem Andreas : *Ne dubites, amera, honestius tibi ab imperatore modica, quam a perduelli plura accipere*. Veruntamen quod magis arridet, exsequere. His dictis Andreas siluit. Maviās itaque : *De istis*, inquit, *æqui bonique mihi cum meis erit consilium*, ac simul utrumque foras e conspectu jussit abire. Tum vero Sergium privatim ad se vocatum allocutus, *Ut quid amplius*, ait, *Andreā veneraris ? nil proficis*. Sequenti itaque luce Sergius Andreā praveniens ad Maviā laus sedebat, nec ut pridie venienti Andreæ assurrexit. Eapropter Andreas torvo diroque conspectu Sergium injurtis et minis impetii, dicens : *Si modo vita superstes fuerini, quis sim, tibi demonstrabo*. Sergius contra : *Tibi minime assurgo, eo quod nec vir, nec femina sis*. Maviās compescuit utrumque, dixit vero Andreā : *Quantum Sergius*

καὶ ὤχτησαν ^{α'} εἰς τὴν Ἀπάμειαν χώραν ἐν κόμῃ Σκευκοδόλῳ ^{α'}.

A. M. 6157. — Κωνσταντίνου πόλεως ἐπισκόπου Θωμᾶ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν Βουσοῦρ κατὰ Ῥωμανίας· καὶ ἀπέθανεν Θωμάρικος ὁ ἐπίσκοπος Ἀπαμείας· καὶ ἐκάθ ^{α'} ὁ ἐπίσκοπος Ἑμέσης.

A. M. 6158. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν πάλιν Βουσοῦρ τῇ Ῥωμανίᾳ, καὶ ἐλυμήνατο τὰ μέρη Ἐξαπόλεως (84), καὶ ^{α'} Φαδάλας ^{α'} ἐκεῖσε ἐχέμασε.

A. M. 6159. — Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ τῶν Ἀρμενικῶν στρατηγὸς Σαβώριος ^{α'} Περσογενὴς ἐστάσασεν κατὰ Κώνστα (85) τοῦ βασιλέως· καὶ πέμπει πρὸς Μαυρίαν Σέργιον τὸν στρατηλάτην ὑποσχόμενος τῷ Μαυρίᾳ ὑπόσχεσθαι τὴν Ῥωμανίαν, εἰ αὐτῇ συμμαχήσῃ ^{α'} κατὰ τοῦ βασιλέως. Γνωὸς δὲ Κωνσταντίνος ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως, ἀποστέλλει καὶ αὐτὸς πρὸς Μαυρίαν Ἀνδρέαν τὸν κουβικουλάριον μετὰ δώρων, ὅπως μὴ συνδύσῃ ^{α'} τῷ ἀντάρτῃ. Καταλαβὼν δὲ Ἀνδρέας τὴν Δαμασκὸν, εὗρεν Σέργιον προλαβόντα, ὁ δὲ Μαυρίας ὑπεκρίνατο ^{α'} συμπάθειν τῷ βασιλεῖ. Ἦν δὲ Σέργιος καθήμενος πρὸς Μαυρίαν, καὶ εἰσελθόντος Ἀνδρέου, ἰδὼν αὐτὸν ὁ Σέργιος ἐπηγέρθη. Ὁ δὲ Μαυρίας ^{α'} ἐμέμψατο τὸν Σέργιον, λέγων· Ἐδειλάσας. Ὁ δὲ Σέργιος ἀπαλογήσατο κατὰ συνθήκειαν τοῦτο πεποιηκέναι. Στραφεὶς δὲ Μαυρίας λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· Τί ζητεῖς; Ὁ δὲ λέγει· Ἰνα δώσης βοήθειαν κατὰ τοῦ ἀντάρτου. Ὁ δὲ λέγει· Ἀμφοτέροι ἐχθροὶ ἐστέ· καὶ τῷ πλείῳ παρασχόντι ^{α'} μοι δίδωμι. Καὶ ὁ Ἀνδρέας ἔφη πρὸς αὐτόν· Μὴ ἀμυβιάλῃς, ἀμνηρᾷ, ὅτι ὀλίγα παρὰ βασιλέως κρεῖττόν σοι, ἢ πλείστα παρὰ ἀντάρτου· ὅμως, ὡς ἔρασμῳς ἔχεις, ποιεῖ. Καὶ ταῦτα εἰπὼν Ἀνδρέας ἐσιώπησεν. Ὁ δὲ Μαυρίας λέγει· Σκέπτομαι περὶ τούτου· καὶ κελεύει ἀμφοτέρους ἐξελεῖν. Προσκαλεσάμενος δὲ Μαυρίας κατ' ἰδίαν τὸν ^{α'} Σέργιον, λέγει αὐτῷ· Μηκέτι προσκυρήσῃς τῷ Ἀνδρέᾳ, ἐπεὶ οὐδὲν ἀνέστις ^{α'}. Καὶ τῇ ἐπαύριον προλαβὼν ὁ Σέργιος τὸν Ἀνδρέαν, πρὸς Μαυρίαν ἐκάθητο ^{α'}. Καὶ εἰσελθόντος τοῦ Ἀνδρέου, οὐκ ἐπηγέρθη ὡς ἐχθρὸς ^{α'}. Ὁ δὲ Ἀνδρέας περιβεβήμενος δεινῶς τῷ Σερρίῳ ὕβρισε, καὶ ἠπειλήσε λέγων, ὅτι Εἰ τῷ, δεῖξαι σοι ἔχω, τίς εἰμι ^{α'}. Ὁ δὲ Σέργιος ἔφη· Οὐκ ἐπεγελῶμαί σοι, ὅτι οὐκ εἰ ἀνὴρ, οὐδὲ πάλιν ^{α'} γυνή. Ἀμφοτέρους δὲ παύσας ὁ Μαυρίας, τῷ Ἀνδρέᾳ ἔφη· Στείχῃσιν δοῦναι καθὼς ὁ Σέρριος δίδωσι. — Καὶ πόσον ἐστίν; ἔφη ὁ Ἀνδρέας. Ὁ δὲ Μαυρίας

VARIE LECTIONES.

^{α'} ὤχισθησαν Α. ^{α'} Σκευκοδόλῳ Α. ^{α'} ἐκάθη Α. ^{α'} Ἐξαπόλεως καὶ om. Α. f. ^{α'} Κεφαλάδας Α. Φαδάλας Α. Φαδάλας f. Σφαδάλας· vulg. ^{α'} Ἀρμενίαν α. ^{α'} Σαβώριος Α. f. ^{α'} συμμαχήσει Α. συμμαχῇ vulg. ^{α'} συνδύσει Α. ^{α'} ὑπεκρίνατο Α. ὑπεκρίνατο vulg. ^{α'} ὁ δὲ Μαυρίας — ὁ δὲ Σέργιος om. Α. f. ^{α'} πλείον παρέχοντι Α. ^{α'} τὸν add. ex Α. ^{α'} ἀνέστις f. ^{α'} ἐκάθητο Α. ἐκάθετο vulg. ^{α'} καθὼς χάς Α. ^{α'} τίς εἰμι Α. τὸ, τίς εἰμι vulg. ^{α'} πάλιν om. Α.

JAC. GOARI NOTE.

(84) Armeniam a Justiniano imp. in quatuor partes divisam scribit Eustathius. Primam Hētapolim Ἑτάπολιν dictam; secundam Pentapolim; tertiam Hexapolim, Ἑξάπολιν, quartam Tzopharem; et Balbixenam vocatam. Sphadalam, vel ut alii eodices Pnadalem, vel Phaladam regionem ei conter-

minam existimarem cum Anastasio, nisi succedentis anni gesta Maviām ducem Armeniæ fines bello incurstantem, et rebelli Saborio suppetias ferentem describerent.

(85) Κώνσταντος et Κωνσταντῆ inflexionis vulgaris usus, quem Theophanes sequitur, ignarus est.

ἔφη· τὴν εἰσφεραν τῶν δημοσίων παρέχει τοῖς Ἀραβῶν. Καὶ ὁ Ἀνδρέας ἔφη· Βαβαί σοι, Μάβια! συμβουλεύεις τὸ σῶμα δοῦναι, τὴν δὲ σκιάν κατέχειν. Ὡς θέλεις, μετὰ Σεργίου στοίχει· ἐγὼ γὰρ τοῦτο οὐ κοῖω. Πλὴν σὲ παρεῶντες⁸⁰, πρὸς τὸν Θεόν, ὡς δυνατώτερόν⁸¹ σου ὄντα ὑπερασπίσειν Ῥωμαίους, καταφεύγομεν, καὶ ἐπ' αὐτῷ τὰς ἐλπίδας τιθέμεθα. Ταῦτα εἰπὼν, λέγει τῷ Μαυτᾷ· Σώζου· καὶ ἐξῆλθεν ἀπὸ Δαμασχοῦ ἐπὶ τὴν⁸² Μελιτινήν, διὰ τὸ τὸν⁸³ τύραννον εἶναι ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις, ἐν οἷς καὶ Σέργιος εἶχεν πορεύεσθαι. Ὡς δὲ κατέλαβεν τὴν Ἀραβισσὸν (86), περιτυγχάνει⁸⁴ τῷ κλεισουροφύλακι. Οὐ γὰρ συναπλήρη⁸⁵ τῷ τυράννῳ. Τοῦτ' οὖν προστάττει παρατηρεῖν τὸν Σέργιον ἐπιανερχόμενον, ἵνα αὐτὸν ἀγάγῃ⁸⁶ πρὸς αὐτόν. Αὐτὸς δὲ ἐπορεύθη εἰς Ἀμνησιαν, τὸν Σέργιον ἐκδεχόμενος. Τὰ δὲ πεπραγμένα τῷ βασιλεῖ ἐδήλωσεν. Σέργιος δὲ στοιχήσας μετὰ Μαυτοῦ τὰ δοκοῦντα, παρέλαβεν Φαδαλᾶν⁸⁷ στρατηγὸν Ἀράβων μετὰ βοηθείας βαρβαρικής συμμαχεῖν τῷ Σαθωρίῳ⁸⁸. Προπορεύμενος δὲ ὁ Σέργιος τῷ Φαδαλᾷ⁸⁹, καὶ περιχαρῶς πρὸς Σαθώριον ἀπερχόμενος, περιπίπτει⁹⁰ ἐν ταῖς κλεισοῦραις τοῖς τοῦ Ἀνδρέου λόχοις. Καὶ τοῦτον κρατήσαντες, πρὸς Ἀνδρέαν φέρουσι δέσιμον. Ὁ δὲ Σέργιος ἰδὼν τὸν Ἀνδρέαν, ῥίπτει ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, δεόμενος φεῖσθαι αὐτοῦ. Ὁ δὲ πρὸς αὐτόν· Σὺ εἰ Σέργιος ὁ καυχόμενος⁹¹ ἐν τοῖς αἰδοῖσις ἐκείνοις Μαυτοῦ, καὶ μεθ' ἐκείνων⁹² (87) ἀποκαλῶν; ἰδοὺ ἀπὸ τοῦ νῦν⁹³ τὰ αἰδοῖά σου οὐδὲν σε⁹⁴ ὠφελήσουσιν, ἀλλὰ θανατώσουσιν. Ταῦτα εἰπὼν, ἐπιτρέπεται ἐκτεμῆσθαι αὐτοῦ τὰ αἰδοῖα· καὶ ἐκρέμασεν αὐτὸν ἐπὶ ξύλου. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος⁹⁵ (88) ἀκούσας τὴν τοῦ Φαδαλᾶ φησίν εἰς τὴν Σαθωρίου βοήθειαν, ἀποστέλλει Νικηφόρον τὸν πατρίκιον μετὰ Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως ἀντιτάξασθαι τῷ Σαθωρίῳ. Ἦν δὲ Σαθώριος εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ ὡς ἐπύθετο Νικηφόρον ἐρχεσθαι πρὸς αὐτόν, ἐγύμναζεν ἑαυτὸν πρὸς πόλεμον. Συνέβη δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, κατὰ τὸ ἐλθὼς τοῦτον τῆς πόλεως ἐφ' ἵππου⁹⁶ ἐξελθεῖν· ὡς δὲ γέγονεν πλησίον τῆς πόλεως⁹⁷ τῆς πόλεως, δίδωσι τῷ ἵππῳ τῇ μάστιγι⁹⁸. Ὁ δὲ ἀφηνιάσας, καὶ τοῦτου τὴν κεφαλὴν⁹⁹ τῇ πύλῃ προσήρας, κακῶς τοῦ ζῆν ἀπῆλλαξεν· καὶ οὕτως ὁ Θεὸς τὴν νίκην ἰδωρήσατο τῷ βασιλεῖ. Φαδαλᾶς οὖν ἐλθὼν εἰς τὴν¹⁰⁰ Ἐξάπολιν, καὶ μαθὼν πάντα ἡγόρησεν. Καὶ ἀποστέλλει πρὸς Μαυτὰν αἰτῶν βοήθειαν, διὰ τὸ τοῦς

A offert, paciscere te daturum. — Quid istuc est? ait Andreas. Cui Mavias: Publicorum census in Arabes collationem. — Miror te, Mavia, respondet Andreas, qui solidum corpus dare, umbram solummodo retinere consulis: paciscere prout fert voluntas cum Sergio, quod petis nusquam exsequar. 291 Quamobrem te deinceps relicto, ad Deum, qui potentia te superat, quique Romanos, quo vult modo, potest protegere, confugiamus: in eo spes omnis nostra sita est. His dictis, Mavia, Vale, inquit, et Damasco egressus venit Melitinem, quod tyrannus in iis partibus diversaretur, per quas Sergius esset transiturus. Ut Arabissum appulit, de rebus gerendis cum angustiarum custode tractat; haud enim ille tyranni signa fuerat secutus. Huic redeuntem Sergium observare praecepit, eumque ad se adducere. Ipse Amnesiam progressus est, ubi retinendum Sergium exspectaret: interim de rebus a se gestis imperatorem reddit certiore. Sergius quæ sibi libuissent cum Mavia pactus, Phadalam Arabum ducem cum auxiliariis Barbarorum copiis Saborio militaturis secum accepit, et Phadalam præcurrens, dum letus admodum ad Saborium contendit, in insidiis ad foveas montium ab Andrea sibi paratas incidit; quare comprehensum et vinculis alligatum ad Andream deferunt. Sergius Andream primo conspiciatus, ad ejus pedes veniam precaturus prolabitur. Ad eum ille, Tunc, inquit, Sergius ille existis, qui, me muliercula nomine excepto, de tuis virilibus gloriaberis? virilia deinceps nil tibi profutura, quin imo mortem allatura, certo scias. His prolatis, partes quæ virum efficiunt, ei rescari jussit, et ad lignum suspendi. Constantinus autem ubi Phadalam Saborio suppetias venire audivit, Nicephorum patricium cum Romano exereitu, qui se Saborio opponeret, misit. Saborius Adrianopolim sorte occupaverat, qui cum Nicephori adventus nuntium accepit, se ipsum ad pugnam exercebat. Eum itaque pro more sibi consueto extra urbis muros quadam die equum agitare contigit, urbis vero portæ jam proximus equum inflicto flagello inciat. Equus ob inflicto dolorem in sessorem rebellis, desultorio impetu caput ei ad portam allidit, ex quo infelici letho perire coactus est, sicque Deus victoriam in imperatoris manus transtulit. Phadala Exapolim adveniens, ubi quæ gesta erant rescivit, ad magnas adductus est angustias, adeo ut auxilium a Mavia

VARIAE LECTIOES.

⁸⁰ παριούντες A. ⁸¹ δυνατωτέρω σου ὄντι a f. ⁸² τὴν add. ex A. ⁸³ τὸν add. ex A. ⁸⁴ περιτυγχάνει A. παρ. vulg. ⁸⁵ συναπτεῖ A. ⁸⁶ ἀγῆ A. ⁸⁷ Φαδαλῶν f. ⁸⁸ Σαθώριω A f. ⁸⁹ Φαδαλῶ A f. ⁹⁰ περιπίπτει ἐν A. παρ. α. εἰς vulg. ⁹¹ ἐγκαυχ. A. ⁹² θηλυδρίαν a, θηλυδρίον vulg. ⁹³ ἀπὸ τοῦ νῦν add. ex A. ⁹⁴ οὐδὲν σε A, οὐδὲν vulg. ⁹⁵ Κωνσταντῖνος A, Κωνσταντῖος vulg. ⁹⁶ ἐφιππων A. ⁹⁷ τῆς πόλεως add. ex A. ⁹⁸ fort. τὴν μάστιγα. ⁹⁹ τοῦτου τὴν κεφ. A, τοῦτ' κεφ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(86) Arabissum castrum angusta montium, quibus iter fit in Armeniam occupare patet: limitaneus praeses, ejus κλειρουσάρχης. Ἀμνησιαν regionem Amnie fluvio Galatiæ vicinam reor, et Anastasii Miscellæque verba, ipse vero pergebat non immemor, τῆς Ἀμνησίας adversum sensum referentia penitus

aversor.

(87) Cubicularium, et ea de causa eviratum.

(88) Anast., Barb., Peyr., etc., nempe filius Constantis, patre in Sicilia morante, Orientis imperium administrans. COMBES.

petitum miserit, quod jam Romani concordiam inire statuissent. Mavias filium suum Izid copioso barbarorum exercitu instructum auxilio misit. Quare ambo conjunctis armis Chalcedonem conveniunt, et captivorum numerum non contemnendum abducunt. Tum vero Amorio Phrygiæ urbe capta, et armatorum millibus quinque ad ejus custodiam relictis, in Syriam regressi sunt. Incumbente verò hieme, et nive plurima **292** terræ faciem operiente imperator ipsum Andream cubicularium cum valida armatorum manu Amorium destinat, qui noctu conscenso per ligna quædam muro civitatem ingrediuntur, omnesque Arabes ad millia quinque, ne uno quidem superstitie relicto, trucidant. Porro illa hieme tanta aquarum exundatio Edessæ fuit, ut multi suffocati sint. Præterea signum in cœlo apparuit.

A. C. 660. — *Cpoleos episcopi Joannis annus primus.*

Hoc anno imperator Constans Syracensis Siciliæ in balneo, cui nomen Daphne, dolis in eum paratis occisus est. Necis autem causa fuit hujusmodi. Morte Theodosio fratri ejus opera illata, Byzantinorum odium in eum vehemens exarsit, ubi maxime Martinum sanctissimum papam Romanum cum dedecore Cpolim transvexit, et in Chersonæ regionem relegavit, et Maximum insuper eruditissimum confessorum lingua mutilavit et ejus abscondit manus, multosque præterea orthodoxos, suam nimirum hæresim approbare recusantes, verberibus, exsiliis atque proscriptionibus insectatus est, geminosque tandem Anastasios confessoris et martyris Maximi probatos discipulos exsilio et cruciatibus subiecit. Propter hæc, inquam, cuncta odium omnium in se concitavit flagrantissimum, quo deterritus, imperium Romam transferre decrevit, ac nisi Andreas cubicularius et Theodorus Coloniensis ejus consiliis obstitissent, imperatricem ac tres filio ad se transfretari jussos Cpoli abduxisset. Per annos sex deinde in Sicilia moram traxit. Eo igitur in memoratum balneum ingresso, Andreas quidam Troili filius, ut officium ipsi præstaret, una ingreditur. Cum vero saponem Gallico se detergere cœpisset, elatum in aera cadum in caput imperatoris Andreas impigit, et fugam confestim arripit. Imperatore demum in balneo demorante, qui foris astabant, intus se mittentes trucidatum inveniunt, justisque ei parentatis, Armenium quemdam Mizizium ad capessenda sceptrum vi compulsum

A Ῥωμαίους εἰς ὁμόνοιαν ἐλθεῖν. ⁸⁹ Πέμπει δὲ αὐτῷ ὁ Μαυίας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰζίδ, καθοπλίσα· αὐτὸν πληθεῖ βαρβάρων. Παρεγίνοντο δὲ ἀμφοτέρω εἰς Χαλκηδόνα, καὶ ἡμαλώτευσαν πολλούς· παρέλαβον δὲ καὶ τὸ Ἀμώριον τῆς Φρυγίας, πέντε χιλιάδας ⁹⁰ ἀνδρῶν ἐνόπλων ἀφέντες εἰς φυλακὴν αὐτοῦ· καὶ ἀνέκαμψαν εἰς Συρίαν. Χειμῶνος δὲ ⁹¹ γενομένου πέμπει ὁ βασιλεὺς τὸν αὐτὸν Ἀνδρέαν τὸν κουδικουλάριον· καὶ χιόνος πολλῆς ὕσης, ἐν νυκτὶ καταλαμβάνει, καὶ διὰ ζύλου ⁹² ἀνέρχεται ἐπὶ τὸ τεῖχος· καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸ Ἀμώριον· καὶ πάντας κτείνουσι τοὺς Ἀραβὰς τὰς πέντε χιλιάδας· καὶ οὐχ ὑπελείφθη ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς. Ἐν αὐτῷ δὲ χειμῶνι πλημμύρα ὕδατων γέγονεν εἰς Ἑδεσσαν, καὶ πολλοὶ ἀπώλοντο· ἐφάνη δὲ καὶ σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ.

A. M. 6160. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Ἰωάννου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει ἰδοιοφώνηθη ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῆς (89) εἰς Σικελίαν ἐν Συρακούσῃ ἐν βαλανείῳ ⁹⁰, ὃ νομα Δάφνη. Ἦν δὲ ἡ ⁹¹ αἰτία αὕτη· Μετὰ τὴν ἀναίρεσιν Θεοδοσίου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐμισήθη ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν· καὶ μάλιστα ὅτι τὸν Μαρτίνον τὸν ἀγιώτατον πᾶπαν Ῥώμης ἀτίμως ἤγαγεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐξώρισεν εἰς τὰ τῆς ⁹² Χερσωνος κλίματα, καὶ Μάξιμον τὸν σοφώτατον ὁμολογητὴν ἐγλωσσοκόπησεν ⁹³, καὶ πολλοὺς τῶν ὀρθοδόξων αἰκίαις καὶ ἐξορίαις καὶ δημεύσει κτετέδικασεν, διὰ τὸ μὴ πείθεσθαι τῇ αἰρέσει αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο Ἀναστασίους μαθητὰς ὑπάρχοντας τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ μάρτυρος Μάξιμου ἐξορίαις καὶ βασάνοις· ἐπέδωκεν. Διὰ τοιαῦτα ἐμισήθη σφοδρῶς παρὰ πάντων. Δειλιάσας δὲ ἡθουλήθη μετενεγκεῖν τὸ βασίλειον εἰς Ῥώμην. Ὅθεν καὶ τὴν βασίλισσαν καὶ τοὺς τρεῖς υἱοὺς αὐτοῦ ἐπάραϊ ἠθέλησεν, εἰ μὴ Ἀνδρέας ⁹⁴ ὁ κουδικουλάριος καὶ Θεόδωρος ὁ Κωνωνεὺς τὴν τούτου βουλήν διεκώλυσαν. Ἐποίησεν δὲ ἐν Σικελίᾳ ⁹⁵ ἔτη ζ'. Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ ἐν τῷ εἰρημνέῳ βαλανείῳ συνεισπλήθεν αὐτῷ τῆς Ἀνδρέας υἱὸς Τρωίλου ⁹⁶ ὑπουργῶν αὐτῷ. Ὡς δὲ ἤρξατο γαλλικῶς ⁹⁷ σμήχεσθαι (90), λαβὼν Ἀνδρέας τὸ κάδιον εἰδῶσι κατὰ κορυφῆς τοῦ βασιλέως, καὶ εὐθέως ἀπέβρα. Τοῦ δὲ βασιλέως χρονίσαντος ἐν τῷ βαλανείῳ, εἰσπηδῶσιν οἱ ἔξω, καὶ εὐρίσκουσι τὸν βασιλέα τεθνηκότα, καὶ τοῦτον θάψαντες, Μιζιζιόν (91) τινα Ἀρμένιον βασιλέα πεποίηκαν βιασάμενοι τοῦτον. Ἦν γὰρ λίαν ⁹⁸ εὐπρεπὴς καὶ ὠραῖοτατος. Ἀκούσας δὲ Κωνσταντῖνος τὴν τοῦ πατρὸς ἀποθνήσκον μετὰ πλείστης ναυστο-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁹ εἰς ὅμ. ἐλθ. A, ἐλθ. ε. ὅμ. vulg. ⁹⁰ χιλιάδας A, χιλιάδες vulg. ⁹¹ δὲ add. ex A. ⁹² ζύλου A. ⁹³ ἐν βαλανείῳ om. A f. ⁹⁴ ἡ add. ex A. ⁹⁵ τῆς add. ex A. ⁹⁶ ἐγλωσσοκόπησεν A f, ἐγλωσσοτόμησεν vulg. ⁹⁷ Ἀνδρέας A, ὁ Ἀνδρ. vulg. ⁹⁸ Ῥωίλου A b. ⁹⁹ γαλλικῶ A. ¹ λίαν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(89) Nicephorus editionis Regiæ pag. 21: Κωνσταντῖνος ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ τῶν ἰδίων ὑπηρετῶν ὁδῶ φονευθεὶς ἐν τῷ λουτρῷ, ἥδη ἐν τῇ βασιλείᾳ εἰκοστὸν ἄνδρας ἔτος ἐτελεύτα· Constantinus in Sicilia a servis suis dolo in balneis interfectus, anno expleto imperii sui vicesimo septimo moritur.

(90) Lotos in balneo, unguento postea unctos do-

cet Thomas Dempsterus *Antiq. Rom.* lib. 1. Unguento relicto, saponem Gallico (sic enim Anastasius interpretatur) Constantem delinitum exhibet Theophanes. Verum quis Gallicus ille sapo nisi odoratus et moscho perfusus?

(91) Anastasius, Mesium; Miscella, Mesentium reddunt.

ἵλας τὴν Σικελίαν καταλαμβάνει², καὶ χειρωσάμενος Μιζίζιον τοῦτον ἀναίρει σὺν τῷ φονεῖ³ τοῦ ἰδίου πατρὸς. Καὶ καταστήσας τὰ Ἑσπέρια ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ὤρμησεν, καὶ βασιλεύει τῶν Ῥωμαίων μετὰ Τιβερίου καὶ Ἡρακλείου τῶν ἰδίων ἀδελφῶν. [Τοῦ δὲ βασιλέως Κωνσταντος ἐν Σικελίᾳ ὄντος ἐπανεστῆ αὐτῷ Μιζίζιος⁴ μετὰ ἐτέρων ἐν τῷ λουτρῷ, καὶ ἐθανάτωσαν αὐτόν. Ἡμῦνато δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν Μιζίζιον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τοὺς τοῦτο τεταλμηκότας, καὶ ἀπεκεφάλισεν αὐτούς. Ὁσαύτως δὲ καὶ Ἰουστινιανὸν τὸν πατρίκιον τὸν πατέρα Γερμανοῦ τοῦ γενόμενου πατριάρχου· τὸν δὲ Γερμανὸν τραχύτερον ὄντα εὐνοούχισεν.]

Germanum patricium, Germani, qui deinde patriarchæ dignitatem sustinuit, patrem occidit, ipsum vero Germanum ferocius se gerentem virilibus resectis castigavit.]

A. M. 6161. — Ῥωμαίων βασιλεὺς Κωνσταντίνος ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐβασίλευσεν Κωνσταντίνος σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. Καὶ ἐπεστράτευσαν Σαρακενοὶ τὴν Ἀφρικήν· καὶ ἡχημαλῶτευσαν χιλιάδας ὀδοήκοντα, ὧ· φασίν. Οἱ δὲ τοῦ θάματος τῶν Ἀνατολικῶν ἦλθον ἐν Χρυσοπόλει, λέγοντες, ὅτι *Εἰς τὴν Τριάδα πιστεύομεν· τοὺς τρεῖς στέψομεν*. Ἐταράχθη ὁ Κωνσταντίνος, ὅτι μόνος ἦν ἐστεμμένος, οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οὐδεμίαν ἀξίαν εἶχον· καὶ ἀποστειλὰς θεόδωρον πατρίκιον τὸν Κολωνεῖας (92) ἐτροπώσατο αὐτούς, ἐπαινεῖσας αὐτούς. Καὶ ἔλαβεν τὰ πρωτεῖα αὐτῶν τοῦ ἀνελθεῖν⁵ ἐν τῇ πόλει καὶ μετὰ τῆς συγκλήτου βουλευσασθαι καὶ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτῶν. Εὐθέως δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτοὺς ἐφοῦρξισεν ἀντίπεραν ἐν Συκαῖς (93). Καὶ τοῦτο ἰδόντες καὶ κατασχυνθέντες εἰσῆλθον ἐν ὁδῷ εἰς τὰ ἱδία. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐρινοκόπησεν.

trans portum in Sycaena regione patibulis affixos sceleris poenam ferre imperator decrevit. Reliqui viso hujusmodi spectaculo, pudore suffusi domum redierunt. Post hæc fratres naribus mutilari imperator edixit.

A. M. 6162. — Τούτῳ τῷ ἔτει χειμῶν μέγας ἐγένετο, καὶ πολλοὶ ἐκινδύνευσαν ἄνθρωποι καὶ θηρία. Καὶ ἐχειμάσεν Φαδαλας εἰς Κύζικον.

A. M. 6165. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Βουσοῦρ, καὶ ἡχημαλῶτευσεν πολλοὺς, καὶ ὑπέστρεψεν.

A. M. 6164. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐφάνη ἥρις ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐφριξεν πᾶσα σὰρξ, ἐν μηνὶ Μαρτίῳ⁶ ὑστέρῳ, ὥστε λέγειν πάντας ὅτι συντέλειά ἐστιν. Τούτῳ τῷ χρόνῳ⁷ στόλον μέγαν ἐξαρτύσαντες οἱ Δάρνηται τοῦ Χριστοῦ⁸, καὶ παραπλεύσαντες Κιλικίαν, παρεχειμάσαν, εἰς Σμύρνην⁹ Μουαμὲδ¹⁰ ὁ τοῦ Ἀβδελά, Κάϊτος δὲ εἰς Κιλικίαν καὶ Λυκίαν. Καὶ ἐγένετο θανατικὸν ἐν Αἰγύπτῳ. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Χάλε¹¹ τὸν ἀμνηραῖον μετὰ καὶ ἐτέρου στόλου πρὸς

A imperatorem creant. Erat enim liberali facie ac supra modum formosus. Caterum Constantinus audita patris sui morte cum ingenti classe ad Siciliam appellens, comprehensum Mizizium una cum patris infectoribus ulciscitur. Tum vero rebus in Occidente compositis festinus Epolim repetit, et fratribus 293 Tiberio et Heraclio imperii collegis ascitis Romanam rempublicam administrat. [Cum imperator Constans in Sicilia moraretur, ac lotum ivisset, Mizizius adjunctis parricidiis sociis eum aggreditur, et letum infert. Successor imperii Mizizium ac reliquos sceleris auctores poenis subijcit, et capitis damnat. Similiter et Instinianum patricium, Germani, qui deinde patriarchæ dignitatem sustinuit, patrem occidit, ipsum vero Germanum ferocius se gerentem virilibus resectis castigavit.]

A. M. 661. — Romanorum imperatoris Constantini annus primus.

Hoc anno Constantinus cum fratribus imperium administravit. Saraceni vero comparato exercitu in Africam excurrerunt, et octoginta hominum millia, ut ferunt, in captivitatem miserunt. Theodorus porro orientalium milites Chrysopolim accesserunt, dicentes: *In Trinitatem credimus, imperatores tres coronemus*. Constantinus, qui solus imperii coronam susceperat, his auditis turbatus est, quamvis ejus fratres nulla imperii dignitate penes populum essent conspicui. Misso itaque Theodoro colonie patricio, propositaque laudis et consilii eorum alibi probandi specie, sententiam eorum devertit et elusit. Primores enim eorum et clamoris auctores in urbem transire jussos, et ut postulatis fieret satis, senatus consukum expetere persuasos, trans portum in Sycaena regione patibulis affixos sceleris poenam ferre imperator decrevit. Reliqui viso hujusmodi spectaculo, pudore suffusi domum redierunt. Post hæc fratres naribus mutilari imperator edixit.

A. C. 662. — Hoc anno hiems adeo vehemens terris incubuit, ut multi homines atque animalia periclitata sint. Porro Phadala ad Cyzicum hibernavit.

A. C. 663. — Hoc anno Busur expeditione suscepta, 294 captivorum multitudinem abegit, et ad suos se recepit.

A. C. 664. — Hoc anno iris in cælo conspecta carni omni tremorem incussit mense Martio Dyastro, adeo ut omnes rerum universarum consumptionem advenisse prædicarent. Eodem anno qui Christi fide negata Saracenorum acies ducebant Muamed et Caisus classe maxima præparata, cum ea Ciliciam præternavigarunt, egeruntque hiberna, Muamed quidem filius Abdela Smyrnæ, Caisus vero in Cilicia et Lycia. Horrenda quoque morta-

VARIE LECTIONES.

¹ κατέλαβεν A a f. ² τῷ φονεῖ A, τῶν φονέων vulg. ³ τοῦ δὲ — εὐνοούχισεν: hæc omnia aliunde aperte intrusa om. a. ⁴ Μιζίζιος A, Μιζίζιος vulg. ⁵ ἐτροπώσατο A, a manu correctoris. ⁶ ἐλθεῖν A. ⁷ μηνὶ Μαρτίῳ A. ⁸ χρόνῳ] ἔτει: A. ⁹ τοῦ Χριστοῦ om. A f. ¹⁰ Σμύρνην om. A a f. ¹¹ Μουαμὲδ a f. ¹² καὶ Χάλε A, Χάλε vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(92) Theodorum patricium Colonicensem, ut ei superiori. COMBESIS.

(93) Loco, qui nunc Galata, trans portum, ad urbis borealem partem.

litas universam Ægyptum incescit. Porro ameram alium Chale nomine cum classe ad ferendum auxilium, quod et pugnare et aliquid audere valeret, submitit. Memoratus autem Constantinus compertio Dei adversariorum in Cpoli proposito, biremes etiam cacabos igne oppletos ferentes, et dromones siphonibus eundem ignem spirantes, ad Proclianisium Cæsarii portum in hostes impressionem facturos præparari iussit.

A. C. 665. — Hoc anno belli maritimi renovatrix illa Dei adversariorum classis ad Thraciæ fines appulit, ab occidentali nimirum promontorio, cui alias Magnauræ cognomentum, ad usque rursus orientis promontorium, quod vulgus Cyclobium vocat. Singulis itaque diebus a diluculo ad vesperam ab Aureæ portæ armilla ad prænominatum Cyclobium armis sese impellentium ac vicissim bellica vi repulsorum creber, imo quotidianus, excitabatur et reparabatur conflictus. Huiusmodi vero cæptis insistebant, et in singulos annos priores renovare conatus a mense Aprili ad Septembrem usque. Reversi vero Cyzicum aggrediuntur, et ea capta, illic hiberna ducunt. Porro vere redeunte applicata rursus classe novum pariter bellum cum Christianis mari restaurabant. Bello tandem per annos septem in hunc modum protracto, et amissa virorum bellicorum innumera multitudo, vulneribus insuper et lue maxima ipsis inflicta, Deo Deique Genitrice auxiliarem manum

βοήθειαν αὐτῶν¹⁴, ὡς ἱκανώτατον καὶ τολμηρὸν εἰς μάχην. Ὁ δὲ προλεχθεὶς Κωνσταντῖνος τὴν τοιαύτην τῶν θεομάχων κατὰ Κωνσταντινουπόλει κίνησιν¹⁵ ἐγνωκὺς, κατεσκευάσεν καὶ αὐτὸς διήρεις εὐμεγέθεις κακκαβοπυρφόρους¹⁶ (94) καὶ δρόμωνας σιφωνοφόρους· καὶ τούτους¹⁷ προσορμίσαι ἐκέλευσεν ἐν τῷ Προκλιανίσῳ τῷ¹⁸ Καίσαρι τοῦ λιμένος.

A. M. 6165. — Τούτῳ τῷ ἔτει ὁ προλεχθεὶς τῶν θεομάχων στόλος ἀναβάλας¹⁹ (95) προσώρμισεν ἐν τοῖς Θρακικοῖς μέρεσιν ἀπὸ τῆς πρὸς δύσιν ἀκρωτηριότος τοῦ Ἐδδῶμου (96), ἥτοι τῆς λεγομένης Μαγναύρας, μέχρις πάλιν τοῦ πρὸς ἀνατολὴν ἀκρωτηρίου τοῦ λεγομένου Κυκλοβίου. Κατὰ πᾶσαν οὖν ἡμέραν²⁰ συμβολῆς πολέμου ἐκροτεῖτο ἀπὸ πρωῒ εἰς ἑσπέρας, ἀπὸ τοῦ²¹ βραχιολίου²² τῆς Χρυσῆς πόρτης μέχρι τοῦ Κυκλοβίου ἑαυτοὺς ὠθοῦντες καὶ ἀντιωθοῦμενοι. Ἐν τούτοις οὖν²³ διετέλεσαν ἀπὸ τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου. Καὶ ὑποστρέψαντες ἀπέρχονται ἐν Κυζίκῳ, καὶ ταύτην παραλαβόντες, ἐκείσε παρεχίμαζον. Κατὰ τὸ ἔαρ ἀναβάλλων²⁴ ὁμοίως πόλεμον διὰ θαλάσσης συνῆπεν μετὰ τῶν Χριστιανῶν. Ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη δὲ τοῦτο²⁵ τελέσαντες (97), καὶ αἰσχυνθέντες²⁶ τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ καὶ τῆς Θεομήτορος, πληθὸς τε ἀποβαλόντες ἀνδρῶν μαχιμῶν, καὶ τραυματίας μεγίστης εἰς αὐτοὺς γεγεννημένης, ἀνθυπέστρεψαν μετὰ μεγάλῃς λύπης. Ἐκπορίζων²⁷ δὲ ὁ αὐτὸς θεοδύστητος στόλος,

VARIE LECTIONES.

¹⁴ αὐτῶν] αὐτῶν a. ¹⁵ κίνησιν add. ex A. ¹⁶ κακκαβοπυρφόρους A a mg. Par., κακκαβοπυρφόρους f, κακκαβοπυρφόρους vulg. ¹⁷ τούτους A, τοῦτοις vulg. ¹⁸ τῷ] τῶν vulg. ¹⁹ ἀναβάλας a, ἀναβάλας e, ἀναβάλας f. ²⁰ καὶ κατὰ πᾶσαν ἡμ. A. ²¹ τοῦ add. ex A. ²² βραχιολίου A. ²³ οὖν A, ἔ vulg. ²⁴ ἐβαλλων A, ἀνέβαλλον e f. ²⁵ τοῦτο] τὰ αὐτὰ A. ²⁶ καὶ αἰσχυνθέντες add. ex A. ²⁷ ἐκπορίζων f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(94) Adeo ut onerariæ naves ignem Græcum majoribus instrumentis quasi cacabis in Saracenicis exonerarent, triremes vero et dromones minoribus quasi scyphunculis eundem ejacularentur.

(95) Classis muscarum more, ubi abactæ sunt, in eundem locum rediens. Insultibus enim continuis, et obsidione septenni regiam urbem oppetens æstiva tempestate, cum hibernam Cyzici transegisset, mox infestior obsidionem repetebat: καὶ κατὰ τὸ ἔαρ ἀναβάλλων (unde, στόλος ἀναβάλας, satis barbare) ὁμοίως πόλεμον διὰ θαλάσσης συνῆπεν. — Ascendens, Anast., nec aliud mysterii in hac voce agnosco, quiddid sibi P. Goar videatur: familiarisque est Theophani Anastasiano illo sensu. Sic 6 Phocæ anno, οὐδὲ τὰ πλοῖα τῆς Ἀφρικῆς ἀνέβαλον, nec Africæ navigia appulerunt, reddit ipse: ego, ascenderunt. Anast. ibi, CP. conscenderunt. De hujus tantæ adversæ classis excidio, ac urbe liberata sanctæ Deiparæ precibus, perinde auctor narrationis in diem festum τῆς Ἀχαΐστου, Auctarii tom. II, Hebdomi promontorio. COMBESII.

(96) CP. situs perito negotium verba hæc facessent nullum. Triangulus ferme est: ac latera quidem ejus duo mari, terra tertium ambitur. Κεράτιος κόλπος, Cornu sinus, qui portus est urbis, ad boream alluit; ad orientem, et flexuose nonnihil versus meridiem Propontis, Thracica tellus occidentalem partem ambit. Angulus orientalis hinc in Propontidem, illinc in Ceratinum sinum flexus, Κυκλοβίου nomen gerit: oppositus ad occidentem

C et portus aliud extremum Hebdomus est, et vicinum Pentaprygii, sive Magnauræ palatium: a Pentaprygio ad-Heptaprygium (Heptaculades Turcica dialecto, Latina Turres septem, dicunt) qua terrestrelatus urbis, Chryse, sive Aurea porta Heptaprygio proximam occurrit. A Cyclobio itaque ad Magnauram, mari; a Magnaura ad Chrysen portum, terra CP. obsidebant Saraceni. Liberum fuit Propontidis latus; quod appulsui huiusmodi sit omnino impervium.

(97) Sexto itaque supra vicesimum Constantis annum Saracenicæ adversus CP. expeditio suscepta. Phadadas, Abdelos, Chale, (Chaleu scribit Nicephorus pag. 21) et Caisus. Phadadas quidem et Izyd Maviæ filius Chalcedonis partes armis infestis vexare cœperunt. Παρεγένοντο ἀμφοτέροις εἰς Χαλκιδόνα, καὶ ἡχηματώευσαν πολλοὺς, scripsit auctor superius. Turbata incursibus urbe, ἐχέμασεν Φαδαδὸς εἰς Κόζικον. Habet idem ad Constantini hujus annum secundum. Armorum classisque major vis anno quarto incubuit, cum στόλον illum μέγαν ἐξήρτωσαν. Quinto tandem Græco igne vastati Saraceni, atque ita septem annis Saracenicam obsidionem toleravit CP., de qua obsessa liberataque in mentem eandem dissevit Petavius in Nicephorum editionis Regiæ pag. 75. Si Nicephorum objeceris Constantino imperium ineunte Saracenorum ingentem classem adversus CP. missam: eam primam in urbem non excurrisse, sed post biennium longe auctiorem majora quoque damna intulisse audies.

καταλήθη ὑπὸ χειμερίου ζάλης καὶ πνεύματος καταγίγος ἐπὶ τὰ μέρη τοῦ Συλαίου²⁰· καὶ συντριβὴς ὁλοκλήρως ὤλετο. Σουφιδὴν δὲ ὁ υἱὸς, τοῦ Ἀδφ ὁ δεύτερος ἀδελφός, συνέβαλεν πόλεμον μετὰ Φλώρου καὶ Πετρωνᾶ καὶ Κυπριανὸν ἐχόντων Ῥωμαϊκὴν δύναμιν· καὶ κτείνονται Ἀραβες χιλιάδες λ'. Τότε Καλλίνικος ἀρχιτέκτων ἀπὸ Ἡλιουπόλεως²¹ Συρίας (98) προσφυγὼν τοῖς Ῥωμαίοις πῦρ θαλάσσιον κατασκευάσας τὰ τῶν Ἀράβων σκάφη ἐνέπρησεν²², καὶ σύμφυχα κατέκαυσεν. Καὶ οὕτως οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ νίκης ὑπέστρεψαν, καὶ τὸ θαλάσσιον πῦρ εὔρον.

gia, ipsis hominibus vivis consumptis, succendit. Sicque Romani victores reversi sunt, ignemque

A. M. 6166. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπος Κωνσταντίνου ἔτος α'.

Τούτῃ τῇ ἔτει ἐγείμηνεν Ἀβελᾶς υἱὸς Κάδης καὶ Φιδαλάς εἰς Κρήτην.

A. M. 6167. — Τούτῃ τῇ ἔτει ἐφάνη σημεῖον ἐν οὐρανῷ ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου.

A. M. 6168. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπος Θεοδώρου ἔτος α'.

Τούτῃ τῇ ἔτει ἐγένετο ἀκρις μεγάλη κατὰ Συρίαν²³ καὶ Μεσοποταμίαν.

A. M. 6169. — Τούτῃ τῇ ἔτει εἰσῆλθον Μαρδαῖται (99) εἰς τὸν Λιβάνον· καὶ ἐκράτησαν ἀπὸ τοῦ Μαύρου ὄρους ἕως τῆς ἁγίας πόλεως· καὶ ἐχειρῶσαντο τὰς τοῦ Λιβάνου περιωπὰς· καὶ πολλοὶ δοῦλοι καὶ αὐτόχθονες²⁴ πρὸς αὐτοὺς κατέφυγον· ὥστε δι' ὀλίγον χρόνον εἰς πολλὰς χιλιάδας γενέσθαι. Καὶ ταῦτα μαθὼν Μαυίας καὶ οἱ σύμβουλοι αὐτοῦ ἐφοβήθησαν ἀφ' ὧρα, συλλογισάμενοι ὅτι τὸ βασίλειον τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ Θεοῦ φρουρεῖται. Καὶ ἀποστέλλει πρέσβεις πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντίνον ζητῶν εἰρήνην, ὑποσχόμενος²⁵ καὶ ἐτήσια τῷ βασιλεῖ παρέχειν πάντα. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς τοιοῦτους πρέσβεις δεξάμενος, καὶ τὴν αἰτησιν αὐτῶν ἀκηκόως, ἀπέστειλε σὺν αὐτοῖς ἐν Συρίᾳ Ἰωάννην τὸν πατρίκιον, τὸν ἐπὶ κλην Πιττιγαυδὴν²⁶, ὡς ἀρχαιογενὴ τῆς πολιτείας (1) καὶ πολυτερεῖον ὄντα· καὶ μεγάλῃς ἀντεχόμενον φρονήσεως, ἐπὶ τὸ ἀρμοδίως διαλεχθῆναι τοῖς Ἀραβὶ καὶ τὰ τῆς εἰρήνης συμφωνῆσαι. Τούτου²⁷ δὲ καταλαβόντος ἐν Συρίᾳ, ὁ Μαυίας σώρευμα πεπονηκῶς τῶν τε ἀμηνραίων καὶ Κορασσηνῶν (2), ἐδέξατο αὐτὸν μετὰ μεγάλῃς τιμῆς. Πολλῶν οὖν λεχθέντων ἀναμει-

A conferentibus, cum dedecore et animi dolore recessere. Ea igitur classis Dei manu submergenda vela faciens, ad Sylæi plagam adverso fluctu jactata et procella vehementi appetita, fractis ad saxa vel in profundum absorptis ratibus, tota disperiit. Suphian autem filius, Ayph minor frater cum Floro, Petrona et Cypriano, Romanorum militum armatam manum secum ducentibus manus consecruit, 295 eaque pugna Arabum triginta millia cæsa fuere. Tum vero Callinicus Heliopolensis in rebus arte parandis strenuus, Syria ad Romanos deficiens, igne marino excogitato, Arabum naviumque

A. C. 666. — Cpoleos episcopi Constantini annu primus.

Hoc anno Abdelas filius Caisi et Phadals Cretæ hiemaverunt.

A. C. 667. — Hoc anno quodam Sabbati die signum in cælo apparuit.

A. C. 668. — Cpoleos episcopi Theodori annus primus.

Hoc anno magna locustarum vis Syriam et Mesopotamiam infestavit.

A. C. 669. — Hoc anno Mardaitæ Libanum aggressi tenuerunt quidquid a Mauro monte est usque ad sanctam urbem, et Libani cacumina quæque occupavere, multique tam servi et captivi quam indigenæ ad eos se adjunxerunt, ita ut intra breve admodum temporis spatium ad multa millia excreverint. Quo audito, Mavias ejusque consiliarii valde extimuerunt, adeo ut imperium Romanum sub Dei tutela consistere reputantes, legatos de pace habenda ad imperatorem Constantinum submiserint, qui annua quoque tributa pollicerentur. Imperator hos benigne excipiens, precibus illorum admissis, delegavit cum ipsis in Syriam Joannem patricium cognomento Pitsigaudem, ut seniore in re publica multæque experientia et prudentia virum, qui videlicet apte et commode cum Arabibus colloqueretur, pacisque conditiones componeret. Is ubi venit in Syriam, Mavias collecto 296 Ameræorum et Corasenorū concilio ipsum perhonorifice excepit. Posteaquam vero multa super pace agitata et hinc inde disceptata fuissent, tandem

VARIE LECTIONES.

²⁰ Συλλαίου Α. ²¹ Ἡλιουπόλεως Α α Γ, Ἡλίου πόλεως vulg. ²² κατέπρησεν Α. ²³ κατὰ Συρίαν Α, κατὰ τε Συρ. vulg. ²⁴ δοῦλοι καὶ αὐτ. Α, δοῦλοι καὶ αὐχμάλωτοι καὶ αὐτ. vulg. ²⁵ τῶν add. ex Α. ²⁶ ὑποσχόμενος — πάντα add. ex Α. ²⁷ Πιττιγαυδὴν Α. ²⁸ τούτου δὲ Α, τοῦ δὲ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(98) Ἀπὸ Ἡλιουπόλεως τῆς Αἰγύπτου, scribit Cedrenus. Sed et Heliopolim Syriæ alteram ab Ægyptiaca memorat Ortelius. Favet auctori Zonaras. Consulendus Leunclavius.

(99) De his voce et scriptis desideratus Ecchellensis, pag. 156 : Cognatio Maradiarum appellatione dignoscitur, ita dicta a Mahrado s. Cahlav, quæ regionem Syriæ conterminam longe lateque habitat, et ad quam referendæ quoque sunt innumeræ propemodum hujus nominis familie, quæ plures Arabiæ felices occupant urbes et agros. Hi præ

omnibus Arabibus genus armorum splendore ac virtute præclarum reddiderunt : sed multo magis Christiana religione, cujus propugnatores acerrimi fuere. Ipse Ecchellensis Libanita Mardaitam se jactabat, et eo nomine ac Christiani gloriabatur.

(1) Antiquæ prosapiæ in rep. Anast. bene. COMREVIS.

(2) Scripsit superius Κορασινῶν, quos Ecchellensis Coracitas scriptos monuimus ; de cujus nominis origine præclara reliquit pag 158 et 159.

inter utrosque convenit, ut pacis conditiones interposito iurejurando scriberentur, nimirum ut pro vectigali annuo auri pondo tria millia, hominum item captivorum octo millia, et equos generosos quinquaginta Agareni Romanæ rei publicæ penderent. Quibus demum utrinque pactis, pace firma inter Romanos atque Arabes ad annos triginta constituta, publicisque duobus instrumentis ad utramque partem invicem datis, celebris ille ac sæpius laudatus vir cum muneribus maximis ad imperatorem reversus est. Hoc ubi percipere qui occasum incolebant, Chaganus Abaram princeps, cæteri que illarum provinciarum reges, duces et castal-di, virique occidentalium nationum primores, legatos una cum muneribus ad imperatorem pacis concordieque cum ipso ineundiæ firmandæque gratia misere. Imperator eorum precibus concedens, pacem, qua se testaretur dominum, cum ipsis firmavit. Atque ita quies et tranquillitas maxima tam in Oriente, quam in Occidente obtinuit.

A. C. 670. — *Cpoleos episcopi Georgii annus primus.*

Hoc anno magnus terræmotus per Mesopotamiam exstitit, quo ambo et ecclesiæ Edessensæ trullus corruit: eum vero Mavias suasu atque precibus Christianorum restaurat.

A. C. 671. — Hoc anno mensis Aprilis die sexto, indictione prima (p), Mavias primus Saracenorum rex letho exsunctus est. Gentis suæ ducem se gessit annos viginti, ameram se renuntiavit annos viginti quatuor. Isid vero ejus filius post eum principatum obtinuit. Sub id vero tempus Bulgarorum gens in Thraciam irrupit. Sane de Onogundarensium, Bulgarorum et Cotragorum antiquitate nonnihil hic

Α ταῦδ' αὐτῶν εἰρηνικῶν λόγων, συνεφωνήθη πρὸς ἑκατέρους²⁷ ἔγγραφον εἰρήνης γενέσθαι μεθ' ὅρκου λόγον ἐπὶ συμφώνου ἐτησίῳ πάκτου παρασχεῖσθαι²⁸ τῇ Ῥωμαϊκῇ πολιτείᾳ παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν χρυσοῦ χιλιᾶδας τρεῖς²⁹ (3) καὶ ἄνδρας αἰχμαλώτους; ὁκτὼ χιλιᾶδας³⁰ καὶ ἵππους εὐγενεῖς ν. Ταῦτα στοιχηθέντα μεταξὺ τῶν δύο μερῶν ἐπὶ χρόνους λ' φυλάττεσθαι πλατεῖαν εἰρήνην ἀνὰ μέσον Ῥωμαίων καὶ Ἀράβων· καὶ τῶν τοιοῦτων καθολικῶν δύο ἐγγράφων λόγων πρὸς ἀλλήλους μεθ' ὅρκων γεγονότων³¹ καὶ ἀλλήλοις ἐπιδοθέντων, ὁ πολλαχῶς λεχθεὶς πανεύφημος ἀνὴρ πρὸς τὸν βασιλεῖα ἀνέστρεψεν μετὰ καὶ δώρων³² πολλῶν. Ταῦτα μαθόντες οἱ τὰ ἐσπέρια οἰκούντες μέρη, ὃ τε Χαγάνος τῶν Ἀδάρων καὶ οἱ ἐπέκαινα βῆγες (4) ἔξαρχοι τε καὶ κάσταλδοι (5) καὶ οἱ ἐξοχώτατοι τῶν πρὸς τὴν δύσιν ἔθνων, διὰ πρεσβευτῶν δῶρα τῷ βασιλεῖ στείλαντες, εἰρηνικὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην κυρωθῆναι ᾔτησαντο. Ἐξῆς οὖν ὁ βασιλεὺς ταῖς αὐτῶν αἰτήσεσι, ἐκύρωσεν³³ καὶ πρὸς αὐτοὺς δεσποτικὴν εἰρήνην (6). Καὶ ἐγένετο ἀμεριμνία μεγάλη ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ ἐν τῇ Δύσει.

A. M. 6170. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκοπὸς Γεωργίου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει γέγονε σεισμὸς μέγας κατὰ τὴν Μεσοποταμίαν, ἐν ᾧ πίπτει τὸ Βατὰν³⁴ (7) καὶ ὁ τρούλλος τῆς ἐκκλησίας Ἐδέσσης· καὶ κτίζει αὐτὸν Μάυιας σπουδῇ τῶν Χριστιανῶν.

A. M. 6171. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπέβη Μάυιας ὁ³⁵ τῶν Σαρακηνῶν πρότερος³⁶ βασιλεὺς μηνὶ Ἀρτεμισίῳ ς'³⁷ Ἰνδικτιῶνι α' (8). Γέγονε δὲ στρατηγὸς (9) ἐπὶ κς', καὶ ἡμῆρευσεν ἔτη κδ', κατήρξεν Ἰζίδ ὁ υἱὸς αὐτοῦ³⁸ καὶ τούτῳ³⁹ τῷ χρόνῳ τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος (10) ἐπήλθεν τῇ Θράκῃ. Ἀναγκαῖον δὲ εἰπεῖν καὶ περὶ τῆς ἀρχαιότητος τῶν Ὀνογουνδοῦρων⁴⁰, Βουλγάρων (11) καὶ Κοτράγων⁴¹. Ἐν τοῖς ἀρχαίοις

VARIE LECTIONES.

²⁷ ἐτέρους A f. ²⁸ παρέχεσθαι A. ²⁹ τρεῖς] τέσ' f. ³⁰ αἰχμ. ὁκτὼ χιλιᾶδας A a f, αἰχμ. ν' vulg. ³¹ γεγονότων add. ex f, μεθ' ὅρκων γὰρ. καὶ ἀλλ. οἰμ. A. ³² μετὰ δώρων e. ³³ εἰξεν—καὶ ἐκύρ. A. ³⁴ Βάταν f. ³⁵ ὁ add. ex A. ³⁶ πρωτοσύμβουλος A. ³⁷ ἐπὶ κς' A f, ἐπὶ κ' vulg. ³⁸ καὶ τούτῳ A, ἐν τούτῳ vulg. ³⁹ Ὀνογουνδοῦρων Βουλγάρων A a f, Ὀννοβουνδοβουλγάρων vulg. ⁴⁰ Κοτράγων A f, Κοντράγων vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(3) Et quid hæc ex tantis? Vide Peyrez. codicem χιλιᾶδας τέσ', numerum recte tributi superius jam pensum pag. 288 ad annum Constantis 17, deinceps adhuc pendendum Constantini hujus anno 16, pag. 301. — Cedrenus auri decem millia habet, captivos centum. Anast. Regio, exque eo editis consentit; uti etiam S. Niceph. Peyrez., τέσ' χιλιᾶδας habet, aureos nummos trecenta sexaginta quinque millia; captivos 8 millia. COMBESIS.

(4) Bene Anast. posteriores reges; Avaribus scilicet remotiores: hi enim vicini satis Thraciæ, ac urbi, regiones trans Istrum colebant. Ib.

(5) Urbium rectores, et καστροφύλακας Codini interpretor: ut inter regnorum, provinciarum et urbium præsidis gradus observetur. Illi βῆγες, reges, isti ἐξάρχοι, hi denique κάσταλδοι.

(6) Anast. ἀνατολίαν habet, Putem legisse δωπεῖαν, cum iis quoque ultro pacem firmavit; gratis; nulla tributi pensatione imposita, uti impositam dixerat Maviz et Saracenis. Vel etiam ἐπὶ δώροις, ultro citroque datis acceptisque muneribus, quod ipsum non abhorret. COMBESIS.

(7) Historia miscella, corruit Edessensæ ascensus

et trullus ecclesiæ. Τὸ Βατὰν itaque ambonem, ad quem utriusque ascensus, existima. Vox ἀπὸ τοῦ Βατῶ corrupte derivata id suggerit. Terræ motu pariter cecidit ecclesiæ CP. trullus et ambo anno Justiniani secundo et tricesimo.

(8) Attente numeranti, et priorum a pag. 288 D ordinem sectanti octava reperietur: et ad annum quoque mundi 6212, pag. 4 et 17, putanti octava rursus censebitur. Codd. tamen omnes primam hic referunt: nec insulse si bene ad pag. notas conjectavimus.

(9) Στρατηγός, amera inferior, cujus itaque dignitas semper aucta est, plures annos στρατηγὸς, quam amera nomen gessit. Quocirca Palatini et Peyreziani correctores codices ἐπὶ κς' legunt: Miscella Regii nostri numerum observat.

(10) His non affinia modo, sed verbis pene eadem de Bulgaris Nicephorus refert pag. 22. Fuit alter eum Nicephoro communis fons, unde Theophanes hausit. Quæ circa Theophanis topographiam difficilia Petavius observat in notis, qua proberentur, alia luce non indigent.

(11) Anastasius, Onogundurensium Vulgarorum.

περατικοῖς μέρεσι τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἐν τῇ λε-
γόμενῃ Μαϊωτίδι λίμνῃ, εἰς ἣν εἰσάγεται ποταμὸς
μέγιστος ἀπὸ τοῦ ὠκεανοῦ καταφερόμενος διὰ τῆς
ἐν Σαρματίῳ γῆς, λεγόμενος Ἀτάλ¹¹, εἰς ἣν εἰσ-
άγεται ὁ λεγόμενος Τάναϊς ποταμὸς καὶ αὐτὸς ἀπὸ
τῶν Ἰθέρων πολῶν (12) ἐξερχόμενος τῶν ἐν τοῖς
Καυκασίοις ὄρεσιν (13), ἀπὸ δὲ τῆς μίξεως τοῦ Τά-
ναϊ καὶ τοῦ Ἀτάλ (14), (ἄνωθεν τῆς προλεχθείσης
Μαϊωτίδος· λίμνῃ· σχιζομένου τοῦ Ἀτάλ) ἔρχεται ὁ
λεγόμενος Κούφρις ποταμὸς, καὶ ἀποδίδαι εἰς τὸ
τέλος τῆς Ποντικῆς θαλάσσης πλησίον τῶν Νεκρο-
πολῶν¹² (15) εἰς τὸ ἄκρωμα τὸ λεγόμενον Κριου
πρόσωπον. Ἀπὸ δὲ τῆς προσημανθείσης λίμνης
Ἰσα¹³, ποταμῷ θάλασσαν, καὶ εἰσάγεται εἰς τὴν τοῦ
Εὐξείνου Πόντου θάλασσαν διὰ τῆς γῆς¹⁴ Βοσπό-
ρου καὶ Κιμμερίου, ἐξ οὗ ποταμοῦ ἀγρεύεται τὸ λε-
γόμενον Μουρζούλιν¹⁵ καὶ τὰ τοῦτου ὅμοια, καὶ εἰ-
μὲν τὰ πρὸς ἀνατολὴν μέρη τῆς προκειμένης λί-
μνης ἐπὶ Φαναγουρίαν καὶ τοὺς ἐκεῖσε οἰκοῦντας
Ἑβραίους (16) παράκεινται ἔθνη πλεῖστα· ἀπὸ δὲ
τῆς αὐτῆς λίμνης ἐπὶ τὸν¹⁶ λεγόμενον Κούφριν πο-
ταμὸν, ἔνθα τὸ ἔσχατον ἀγρεύεται Βουλγαρικὸν
ὄψαριν (17), ἡ παλαιὰ Βουλγαρία ἐστὶν ἡ μεγάλη,
καὶ οἱ λεγόμενοι Κότραγοι ὁμίφουλοι αὐτῶν καὶ οὗτοι
τυγχάνοντες. Ἐπὶ δὲ¹⁷ τῶν χρόνων (18) Κωνσταντίνου
τοῦ εἰς τὴν δύσιν (19)¹⁸ Κροδάτου τοῦ κύρου (20)
τῆς λεχθείσης Βουλγαρίας καὶ τῶν Κοτράγων τὸν
βίον μεταλλάξαντος¹⁹, καὶ πέντε καταλιπόντος υἱοῦς,
καὶ διατυπώσαντος μηδαμῶς τούτους ἀποχωρισθῆ-
ναι ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους διαίτης, διὰ τὸ πάντῃ κυ-
ριεύειν αὐτοὺς καὶ ἐτέρῳ μὴ δουλωθῆναι ἔθνη. Μετ'
ὀλίγον δὲ χρόνον τῆς ἐκεῖνου τελευτῆς εἰς διαίρεσιν
ἐληλυθότες οἱ πέντε αὐτοῦ υἱοί, διέστησαν ἀπ' ἀλ-
λήλων μετὰ τοῦ ἐν ὑπερσυστήτῃ ἐκάστου²⁰ αὐτῶν
ὑποκειμένου λαοῦ. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος υἱὸς ὁ λεγό-
μενος Βατβαϊδῶν²¹ τὴν ἐντολὴν τοῦ οἰκείου φυλάξας
πατρὸς, διέμενεν ἐν τῇ προγονικῇ αὐτοῦ γῇ μέχρι
τῆς δευρο. Ὁ δὲ δευτερός τούτου ἀδελφός, ὁ λεγό-
μενος Κότραγος, τὸν Τάναϊν διαβάς ποταμὸν ἀκ-
έναντι τοῦ πρώτου ὥκησεν ἀδελφοῦ. Ὁ δὲ τέταρτος

A delibare operæ pretium duco. Ad Euxini Ponti
partes trans mare positas et septentrioni subjectas,
ad Maetidem nimirum paludem, in quam fluvius
ingens ex Oceano per Sarmatarum terram procur-
rens 297 Atalis nomine exoneratur, in quem etiam
fluvius alter Tanais dictus, ipse pariter ab Iberiis
portis ad Caucasios montes fixis profluens; ex
concursu vero Tanais et Atalis (hic enim Atalis
supra memoratam Maetidem paludem ab altero
diffluitur) emergit amnis, cui Cuphis nomen im-
positum, qui in maris Pontici sinem juxta Necropy-
las ad promontorium, quod Arietis facies vocatur,
prorumpit. A designata vero palude mare fluminis
instar latum in ipsius Euxini Ponti sinum per Bos-
porum et Cimmerii regionem exundat. In eo flumi-
ne Murzulium, et huic similes expiscantur. Et ad
orientalem quidem præjacentis paludis plagam,
Phanaguriam nuncupant, et Hebræos istic degentes,
hominum nationes pleræque numerantur, ab ipsa
vero palude ad fluminis Cuphis limites, in quibus
xystus Bulgaricus piscis capitur, ipsa antiqua ma-
гнаго Bulgaria sita est, et quæ Cotragorum Bulgaris
contribulium vocatur regio. Cæterum Constantini
temporibus, qui in Occidente Crobatus quidam
præfatus Bulgariæ Cotragorumque dominus letho
vicinus filios quinque post se relinquens, iis con-
dito testamento præcepit, uniuscujusque dominio
firmo ac stabili retinendo et ab exterarum gentium
servitute vindicando, ne seorsim a se invicem ha-
bitarent: at cum post breve tempus a patris obitu
quinque liberi illi ad distribuendas ad invicem
dominii portiones singulas processissent, ad invicem
rursus cum subjecto suæ potestati populo segre-
gandos se decreverunt. Et primogenitus quidem
filius nomine Batbais, paterni mandati tenax in
avito solo ad hunc usque diem constitit. Secundus
nati frater, Cotragum dixerunt, Tanai flumine
trajecto, ex adverso fratris primogeniti sedes posuit,
quartus autem et quintus, flumen Istrum, intellige
Danubium, prætervecti, ille quidem in Pannoniam

VARIE LECTIONES.

¹¹ Ἀτάλ α, Ἀτελῆς Α. Ἀτέλ f, Ἀταλις vulg. ¹² Νεκροπολῶν Α. ¹³ Ἰσα Α, fort. Ἰση. ¹⁴ γῆς add. ex Α.
¹⁵ Μουρζούλιν b. ¹⁶ ἐπὶ τὸν Α, εἰς τὸν vulg. ¹⁷ δὲ add. ex Α. ¹⁸ post δύσιν fort. add. τελευτήσαντος.
¹⁹ μεταλλάξαντα — καταλιπόντα α. ²⁰ ἐκάστου add. ex Α. ²¹ Βατβαϊδῶν Α, Βατβαϊεγῶν α, Βατβαϊδῶν f,
Βατβαϊεγῶν mg. Par.

JAC. GOARI NOTÆ.

(12) Melius, ἀπὸ τῶν Ῥιφαιῶν πολῶν. E Riphæis D
quoque montibus Tanaim deducunt Strabonis Asia-
tica tabula.

(13) Montes quoscunque nonnulli vocant Alpes:
an Græcis quilibet alii Καυκάσιοι?

(14) Hondiana Moscoviæ tabula fossa communi,
cui nomen kamous, hinc Tanaim in Maetidem pa-
ludem, illinc in mare Caspium, qui nunc Edel, olim
Volga, a quo Bulgari, erumpentes consociati. Caphis
autem et alia a Theophane descripta nullibi existant.

(15) Negropoli, civitatem supra Tauricam Cher-
sonesum in eadem tabula comperio.

(16) Cimmerios malle, aut cum Anast. et Mi-
scell. Ἰθέρους reponere.

(17) Ὀψάριον, ψάριον, ὄψαριν, ψάριν, et ψάρι,
apud recentiores Græcos, piscis. MEURSUS.

(18) Nicephorus, Ἐν δὲ τοῖς Κωνσταντίνου χρό-
νοις, δὲ εἰς τὴν δύσιν ἐτελεύτα. Quare legendum
hic, Ἐπὶ δὲ τῶν χρόνων Κωνσταντίνου, τοῦ εἰς τὴν
δύσιν τελευτήσαντος.

(19) Post δύσιν, deesse solam vocem βασιλεύ-
σαντος indicat Anast., temporibus Constantini, qui
in Occidente imperium tenuit. At S. Nicephor., δὲ
κατὰ δύσιν ἐτελεύτα, qui in Occidente diem obiit.
Nec alium hi Constantinum intelligunt, quam Con-
stantem Heraclii nepotem, qui et ipse non raro
Constantinus dicitur. COMBESIS.

(20) Idem Nicephorus, Κῦρος τις τοῦνομα κύ-
ριος γενόμενος. Κύρος et κύρ recentiorum ὀπο-
χοριστικά, velut apud Latinos a voce dominus, istæ
domnus et dom. A κύρ Græco nonnulli Gallicum
sire deducunt.

Abaricam Chagano Abarum principi postmodum subdendus cum omnibus suis copiis transit, hic vero Pentapolim ad Ravennam perveniens, Christianorum imperio pariter subjectus remansit. Fratr. m. deinde istorum tertius Asparuch vocatus Danapri et Danastri fluminibus præternavigatis, et ad Olgum alium amnem jam profectus (hi sunt fluvii Danubio magis boreales), inter hunc et illos, tutum et inexpugnabilem ex utraque parte locum conjectatus, sedem et habitationem mediam habere constituit. Cum sit enim in anteriore parte paludibus munitus locus, et hinc et inde fluminibus circumcingatur, maximam genti, quæ aliqui propter hanc divisionem imminuta fuerat, ab hostibus securitatem præstitit. 298 His ita in quinque partes divisit, et ad parvum et infirmum quidpiam redactis, numerosa Chazarorum gens ex interiori Berzelix, quæ est primæ Sarmatiæ, recessu, prorupit, omnibusque usque ad mare Ponticum sub ditionem suam redactis trans flumen positis provinciis, a Batbaia primæ Bulgariæ principe (is erat quinque fratrum primus) vectigali sibi reddito, tributum ab eo in hanc usque diem exigit. Imperator Constantinus ubi didicit gentem sordidam et immundam Danubio superato ad Olgum tentoria ex improvviso fississe, et per regionem Danubio adjacentem grassari et stragem inferre (eam nimirum nunc ipsi occupant terram, quæ tum Christianorum ditionis erat), maximum inde concepit dolorem. Jubet itaque legiones omnes in partes Thraciæ migrare, armataque tum mari tum terra militum manu expeditionem suscepit, armorum vi hostes locis occupatis deturbare meditatus, et per continentem quidem, et Olgo sic vocato Danubioque vicinas terras pedestres copias composuit, et ad vicinas fluminis oras naves applicuit. Porro Bulgarii iam repentinum atque numerosum belli ordinem conspicati, in salutis desperationem conjecti, in memoratum presidium se recipientes, in tuto sese composuere. Tres itaque vel etiam dies quatuor ex hujusmodi presidio pedem efferre non ausi, sed nec Romani propter adjacentem paludem occasionem ad conflictum descendere confisi, hærent ex parte utraque; tum certe impura gens, Romanorum imbecillitate et mollitie conspecta, animos

καὶ ὁ πέμπτος τὸν Ἰστρον ἦτοι Δάνουβιν λεγόμενον²⁹⁸ περαιωθέντες ποταμὸν, ὁ μὲν εἰς Παννονίαν τῆς Ἀδαρίας²⁹⁹ (21) ὑποταγεὶς τῷ Χαγάνῳ τῶν Ἀβάρων, ἔμεινεν ἐκεῖ μετὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, ὁ δὲ τὴν πρὸς τῇ Ῥαβέννῃ³⁰⁰ Πεντάπολιν καταλαβὼν, ὑπὸ τὴν βασιλείαν τῶν Χριστιανῶν γέγονεν. Ἐπειτα τοῦτων ὁ τρίτος, Ἀσπαρούχ³⁰¹ λεγόμενος, τὸν Δανάπριν καὶ Δανάστριν παράσας καὶ τὸν Ὀλγον³⁰² καταλαβὼν βορειοτέρους³⁰³ τοῦ Δανουβίου ποταμούς, μεταξὺ τούτων χιμαίνου ὥκησεν, ἀσφαλῆ καὶ δυσμάχῳ τὸν εἶναι τὸν τόπον στοχασάμενος ἐξ ἐκάστου μέρους· τελευτῶδης γὰρ ἐμπροσθεν, καὶ ἄλλοθεν τοῖς ποταμοῖς στεφανούμενος, πολλὴν τῷ ἔθνει τεταπεινωμένῳ διὰ τὸν μερισμὸν τὴν ἐκ τῶν πολεμίων³⁰⁴ παρῆγεν ἄνεσιν. Τούτων δὲ οὕτως εἰς πέντε μέρη διαιρεθέντων, καὶ ἐν βραχυτάτῃ κατανησάντων, ἐξῆλθεν τὸ μέγα ἔθνος τῶν Χαζάρων ἀπὸ τοῦ ἐνδοτέρου βάρους Βερζιλίας³⁰⁵ (22) τῆς πρώτης Σαρματίας, καὶ ἐδέσποσε πάσης τῆς περατικῆς γῆς μέχρι τῆς Ποντικῆς θαλάσσης· καὶ τὸν πρῶτον ἀδελφὸν Βατθαίαν τῆς πρώτης Βουλγαρίας ἀρχοντα ὑποτελῆ καταστήσας, φόρους παρ' αὐτοῦ κομίζεται μέχρι τοῦ νῦν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος μεμαθηκώς, ὅτι ἐξάπινα ἔθνος ῥυπαρὸν καὶ ἀκάθαρτον ἐκείθεν τοῦ Δανουβίου (23) εἰς τὸν Ὀλγον³⁰⁶ ἐσκήνωσεν, καὶ τὰ πλησιάζοντα τῷ Δανουβίῳ³⁰⁷ ἐκτρέχει καὶ λυμαινεται, τοῦτ' ἐστὶν τὴν νῦν ὑπ' αὐτῶν³⁰⁸ κρατουμένην χώραν, ὑπὸ Χριστιανῶν τότε κρατουμένην, ἠνιάθη σφόδρα· καὶ κελεύει περᾶσαι πάντα³⁰⁹ τὰ θέματα ἐν τῇ Θράκῃ. Καὶ ἐξοπλίσας ὁλόκληρον διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης κατ' αὐτῶν³¹⁰ ἀπεκίνησεν, πολέμῳ τούτους ἐκδιώξει πειρώμενος, καὶ διὰ μὲν τῆς πρὸς τῷ Ὀλγῳ³¹¹ καλουμένῳ καὶ Δανουβίῳ³¹² ἡπείρου τὰ περὶ τὰς παρατάξας³¹³, διὰ δὲ τῆς πλησιάζουσας ἀκτὸς τὰς ναῦς προσορμίσας. Τοῦτο δὲ τὸ ἄθρόον καὶ παμπληθὲς τῆς παρατάξεως οἱ Βούλγαροι θεασάμενοι τῆς ἑαυτῶν ἀπεγνωκότες σωτηρίας, εἰς τὸ προλεχθὲν ὀχυρῶμα καταφεύγουσιν, καὶ ἑαυτοὺς ἀσφαλίζονται. Ἐν τριζὶ δὲ καὶ τέττασιν ἡμέραις ἐκ τοῦ τοιοῦτου ὀχυρώματος αὐτῶν μὲν ἐξελθεῖν μὴ τολμήσαντων, τῶν δὲ Ῥωμαίων πόλεμον μὴ συναψάντων διὰ τὴν προκειμένην τῶν τελευμάτων³¹⁴ πρόφασιν, στοχασάμενον τὸ μικρὸν ἔθνος τὴν χανόντητα τῶν Ῥωμαίων ἀνελάβετο, καὶ προθυμότερον

VARIE LECTIONES.

²⁹⁸ λεγόμενον add. ex A. ²⁹⁹ Ἀδαρίας; A, Ἀραρίας vulg. ³⁰⁰ τῇ Ῥαβέννῃ τὴν Ἀδέννην A, τὴν Ἀδέννησιν f. ³⁰¹ Ἀσπαρούχ A f. ³⁰² Ὀλγον] Ὀγκον A, Ὀγκλὸν vulg. ³⁰³ βορειοτέρους — ποταμοῦ, οὗς A. ³⁰⁴ ἐκ τῶν πολεμίων A f, ἐκ πολεμίων a, ἐκ πολεμίων vulg. ³⁰⁵ Βερζιλίας A f, Βερζιλίας vulg. ³⁰⁶ Ὀλγον A, Ὀγκλὸν vulg. ³⁰⁷ τῷ Δανουβίῳ A, τοῦ Δανουβίου vulg. ³⁰⁸ ὑπ' αὐτῶν A, παρ' αὐτῶν vulg. ³⁰⁹ περ. πάντα A, πάντα περ. vulg. ³¹⁰ κατ' αὐτῶν add. ex A. ³¹¹ Δανουβίῳ A, Δανουβίου vulg. ³¹² παρατάξας A, διατάξας vulg. ³¹³ τελευμάτων A b, καλμάτων vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(21) Sic legendum monet sequentis lineæ τὸ Δανούβιον, aliter licet cunctis in codd. scribatur. Quapropter Anastasius, alter eorum in Avaria Pannonia Chagano Avarum se subdens, etc.

(22) Bersilia reddidit Anastasius; Βερζιλίας etiam habet codex Prynæz.

(23) S. Niceph., τὸ σκηνοῦσαν τὸν Ἰστρον ἔθνος. Anast. ultra Danubium; ut legerit ἐκείθεν· vel ita

reddendum: Ad eam Danubii partem quæ ad Onclum sita est, positus seditus, gentes Danubio vicinas Christianæ tunc religioni addictas excursionibus vexare: nempe Transdanubianas, quarum loca Bulgares sua ætate tenuisse refert: adeoque male redditum, Danubio superato; quem demum auctor superatum ab eis narrat fuso postmodum Constantini exercitu. COMBEFFIS.

γένονεν. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐν ποδάλγῃ δξυπῆθ' ἄ-
σαντος, καὶ ἐπὶ Μεσημβρίαν βιασθέντος ὑποστρέ-
ψαι διὰ συνήθειαν λουτροῦ, ἅμα πέντε δρομώνων
καὶ τῶν οἰκείων αὐτοῦ ἀνθρώπων, κατέλιπε τοὺς
στρατηγούς καὶ τὸν λαόν, κελεύσας παρακονδαλί-
ζειν (24) καὶ ὑποσύρειν αὐτοὺς ἐκ τοῦ θυρώμα-
τος, καὶ πόλεμον πρὸς αὐτοὺς κροτῆσαι, εἰ τύχοι
αὐτοὺς ἐξέλθειν· εἰ δὲ μὴ, παρακαθίσει αὐτοῖς,
καὶ φυλάττειν ἐν τοῖς ἐρύμασιν ^α. Οἱ δὲ τοῦ
καθαλλαρίου τὸν βασιλεῖα φεύγειν διαφημίσαντες,
καὶ φόβῳ συσχεθέντες ^α, τῇ αὐτῇ φυγῇ ἐχρήσαντο
μηδενὸς διώκοντος. Οἱ δὲ Βούλγαροι τοῦτο θεασάμε-
νοι· ἐπεδίδωκον ὀπίσω αὐτῶν, καὶ τοὺς πλείστους ξί-
φει ἀνείλκον, πολλοὺς δὲ καὶ ^β ἐτραυματίσαν, καὶ
καταδιώξαντες αὐτοὺς μέχρι τοῦ Δανουβίου, καὶ τοῦ-
τον περᾶσαντες, καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν λεγομένην Βάρ-
ναν, πλησίον Ὀδυσσοῦ καὶ τοῦ ἐκείσε μεσογίου, καὶ
τὸν τόπον ἑωρακότες ἐν πολλῇ ἀσφαλείᾳ διακειμένον,
ἐκ μὲν τῶν ἐπισθεν διὰ τοῦ ^γ Δανουβίου ποταμοῦ,
ἐμπροσθεν δὲ καὶ ἐκ πλάγιον διὰ κλεισιούρων καὶ ^δ
τῆς Ποντικῆς θαλάσσης, κυριευσάντων δὲ αὐτῶν καὶ
τῶν παρακειμένων Σκλαβινῶν ἐθνῶν τὰς λεγόμενας
ἐπτά γενεάς, τοὺς μὲν Σεβέρεις κατόκισαν ^ε ἀπὸ τῆς
ἐμπροσθεν κλεισιούρας Βερεγάδων ἐπὶ τὰ πρὸς
ἀνατολὴν μέρη, εἰς δὲ τὰ πρὸς μεσημβρίαν καὶ δύσιν
μέχρι Ἀδαρίας τὰς ὑπολοίπους· ^ς ἐπτά γενεὰς ὑπὸ
πάκτων ^ζ ὄντας. Ἐν τούτοις οὖν πλατυνθέντων αὐτῶν
ἐγαυρίσαν, καὶ ἤρξαντο τὰ ὑπὲρ τὴν Ῥωμαϊκὴν
πολίτειαν ὄντα κάστρα τε καὶ χωρία ἐπαρρίπτειν καὶ
αἰχμαλωτίζειν. Ὅθεν ἀναγκασθεὶς ὁ βασιλεὺς εἰρή-
νευσε μετ' αὐτῶν, ἐτήσια αὐτοῖς συμφωνήσας
παρέχειν πάντα ἐπ' αἰσχύνῃ Ῥωμαίων διὰ πλη-
θος πταισμάτων· θαυμαστὸν γὰρ ἦν ἀκούσαι ^η τοῖς
μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς, ὅτι ὁ πάντας ἑαυτῷ ὑπο-
ταλεῖς καταστήσάμενος, τοὺς τε κατὰ τὴν ἐφάν καὶ
δύσιν καὶ ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν, ὑπὸ τοῦ μουσροῦ
καὶ νεοφανοῦ· ἔθνους ἡττήθη. Ἀλλ' οὗτος ^θ μὲν
ἐκ προνοίας Θεοῦ τοῦτο συμβεβηκέναι Χριστια-
νοῖς πιστεύσας, εὐαγγελικῶς διανοησάμενος εἰρή-
νευσεν· καὶ ἦν ζω· τελευτῆς αὐτοῦ ἡρεμῶν ἐκ
πάντων πολέμων ^ι, σπορὴν ἔχων ἐξαίρετον ἐνώσας
τὰς ἀπανταχῇ διηρημένας ἀγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας
ἀπὸ τῶν χρόνων Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως καὶ προ-
πάπου αὐτοῦ, καὶ Σεργίου τοῦ κακοφρονος καὶ
Πύρρου, τῶν ἀναξίως ἡγησαμένων τοῦ θρόνου Κων-
σταντινουπόλεως, μίαν τε ^κ θέλησιν καὶ μίαν ἐνέρ-
γειαν ^λ ἐπὶ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ δογματισάντων, ὧν τὰς κακοδοξίας
ἀνατρέψαι σπουδάζων ^μ ὁ Χριστιανικώτατος βασιλεὺς

recepit, et ad bellum committendum alacrior ef-
fecta est. Interim imperator acri pedum dolore
vexatus balnei facilius et commodius habendi gra-
tia cum solis dromonibus quinque nonnullisque
palatii domesticis Mesembriam redire coactus, exer-
citu ducibusque velitari jussis, et hostes e praesidio
pellicere, et tandem cum eis rigido Marte, si tamen
foras auderent prorumpere, sin minus, obsidione
circumcingere, et in suis munimentis oclusos
observare, castris abscessit. Equites imperatorem
fugere rati, timore animis concepto in unum glo-
bum collecti, pari quoque fuga nullo persequente
aut excitante usi sunt. Bulgari eo spectaculo exci-
ti, fugientes retro insequuntur, et his quidem ne-
cem, aliis vulnera gladiis inferunt, reliquos ad
Danubium usque coram se fugant. Tum vero
flumine trajecto, Barnam ita dictam, urbem Olyssae
vicinam, et mediterraneos agros perveniunt. Cum-
que locum omnem retrorsum ab amne Danubio, ante
vero et ab utroque latere clusuris sive montium
angustis et mari Pontico probe ²⁹⁵ munitum
conspexissent, et Sclavinorum illuc degentium sep-
tem generationes, quae dicuntur, in potestatem
redegerint, Seberenses quidem ab anteriore Bere-
gaborum clusura ad orientales plagas, meridiem
vero et occidentem versus ad Aharum usque reliquas
gentes septem sibi vectigales factas, illic transtulit
ac collocavit. In hunc itaque modum dilatatis et
expansis ditioris eorum terminis, Romanæ repu-
blicæ urbes et oppida animis in superbiam elatis
diruere ac depredari coeperunt. Ex quo imperator
coactus pacem cum eis agere, et exigente delicto-
rum nostrorum numero, non sine magno Romani
nominis dedecore, pactam annuatim pecuniam eis-
dem persolvere. Et sane res auditu mirabilis tum
nostratibus exstitit, tum exteris, eos, qui universas
gentes, qua ab ortu ad occasum, rursusque a meri-
die ad septentrionem longe lateque excurrit orbis,
vectigales olim sibi fecere, nunc ab ista abominan-
da et nuper enata genti esse superatos. Verum tamen
imperator istud ex Dei providentia contingere ar-
bitratus, ceu Evangelii sensu mente probe percepto,
pacem fecit, atque ita demum reliquum vitæ suæ
spatium sine ullis bellorum tumultibus tranquillum
exegit, id præ cæteris summo studio procurans, ut
sanctæ Dei Ecclesiæ dissidium ubique passæ a tem-
poribus Heraclii imperatoris proavi sui, et vesani
Sergii et Pyrrhi, qui Cpoleos throno indigne præ-
fecti unam voluntatem unamque item actionem in

VARIE LECTIONES.

- ^α ρεύμασιν f. ^β συσχεθέντες τῇ αὐτῇ A, συναχθέντες τοιαύτῃ vulg. ^γ καὶ ante ἑτρ. add. ex A.
^δ τοῦ add. ex A. ^ε καὶ ante τῆς om. A f. ^ς κατόκισαν vulg. ^ζ ὑπολοίπους A, ὑπολοίπας vulg.
^η πάκτων A, πάκτων vulg. ^θ ἀκούομεν f. ^ι οὗτος A, οὕτως vulg. ^κ πολεμίων A.
^λ μίαν τε A, μίαν δὲ vulg. ^μ μίαν οὐσίαν ἐνεργείας f. ^ν σπουδάζων] δοξάζων f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(24) Meursius, v. Παρακοντάκιον· Non recte
dixerim quid sit, eisi divinis. Nil recte divinis,
nisi velitationem dixerim. Videndæ auctoritates apud
Rigaltium. Hinc παρακοντάκιον Theophani con-
tis velitando agere. Παρακοντάκιον haud scilicet Ri-

galtius in παρακοντάκιον mutat: κοντάκιον, v.
κόντος scripsisse, recordari debuerat. Cæterum
τὸ, παρακονδαλίζειν, cunctis in codd. hic occur-
rens in παρακονταλίζειν emendatius mutandum
videtur.

Domino et Deo et Salvatore nostro Jesu Christo docebant, in unionem atque concordiam revocaret. Istorum insanas atque impias opiniones christianissimus imperator omnino subvertere cum maxime studeret, universale concilium episcoporum ducentorum et octoginta novem congregans, decreta a prioribus quinque sanctis et œcumenicis conciliis antea sancita confirmavit, piumque ac rectum de duabus voluntatibus atque actionibus dogma per istud sanctum atque accuratissimum sextum œcumenicum concilium promulgari atque statui decrevit. Concilio præfuerit piissimus imperator Constantinus, pique sacerdotum antistites.

A. C. 672. — *Arabum ducis Izyd annus primus.*

Hoc anno sanctum et universale concilium sextum ducentorum octoginta novem episcoporum et Patrum pii 300 imperatoris Constantini nutu Cpoli congregatum est.

A. C. 673. — Hoc anno Constantinus fratres suos Heraclium et Tiberium ab imperii dignitate removit, solusque cum Justiniano filio imperavit.

A. C. 674. — Hoc anno Muchar impostor, tyrannide excitata, Persidem in potestatem accepit. Is prophetam se prædicabat, ex quo tumultus inter Arabes emergerunt.

A. C. 675. — *Arabum ducis Marcom annus primus.*

Hoc anno Izyd fato extinctus est. Ex quo Arabes ad Ethribum positi tumultuati sunt: tandem uno impetu moti Abdelam quemdam filium Zuber ducem sibi præfecerunt. Qui vero Phœnicem et Palæstinam incolunt, in unum convenientes, Damascus, deinde Gabetham ad Asan Palæstinæ amaram proficiscuntur, manusque dexteram Mavram dantes ducem constituerunt, qui etiam amara dignitatem menses novem sustinuit, eoque mortuo Abimelech ejus filius principatum assequitur declaratus amaras, annos viginli et unum, tyrannosque subegit, et Abdelam Zuber filium et successorem potestatis occidit.

A. C. 676. — *Arabum ducis Abimelech annus primus.*

Cpoleos episcopi Theodori annus primus.

Hoc anno fames et pestilentia magna Syriæ invadit.

VARIE LECTIONES.

⁸⁵ κατὰ τὰ Α. ⁸⁶ προλαβούσαις add. ex Α. ⁸⁷ πάντες add. ex Α. ⁸⁸ δύο add. ex Α. ⁸⁹ πεισθῆναι f. ⁹⁰ ἐξῆρχον Α, ἐξῆρχεν vulg. ⁹¹ πανεύφημος f. ⁹² ἁγίων ἐπ. Α. ⁹³ Μουχτάρ Α, Μουχάρ vulg. ⁹⁴ ἀπεκάλει Α, ἐπεκάλει vulg. ⁹⁵ χρόνῳ] ἔτει Α. ⁹⁶ Ἐθρίβου Α, Ἐθρίου Α, Αἰθρίβου vulg. cfr. pag. 530. ⁹⁷ Ζουβέρ Α. ⁹⁸ οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Παλαιστῖνοι Α, οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Παλαιστῖνες vulg. ⁹⁹ πρὸς Σάσαν Α. ¹⁰⁰ τελευτήσας Ἀδιμέλεχ b.

JAC. GOARI NOTÆ.

(25) Nonam quidem indictionem, qua synodum D actam ejus acta testantur, numerat annus præsens: verum qui imperii non nisi duodecimus est, qua ratione tertius ac decimus post consulatum, anno tantum primo ineundum, putabitur?

(26) Pauciores ac iterum pauciores alii referunt, inter quos Baronius, an. D. 680, num. 41, et Binius, notis in conc. 6. Centum ac septuaginta solos Mathæus Blastares in nomocanonis proœmio recenset.

(27) Mecham esse superius diximus, aliis Ietrib, Echellensi Iatrab dictam.

Α σύνοδον οἰκουμένην συναθροίσας ἐπισκόπων σπθ' ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὰ τε ⁸⁵ προκεκυρωμένα ἐν ταῖς προλαβούσαις ⁸⁶ ἀγίαις καὶ οἰκουμένικαῖς πάντες ⁸⁷ συνόδοις ἐπεβεβαίωσε δόγματα, καὶ τὸ τῶν δύο ⁸⁸ θελημάτων καὶ ἐνέργειων εὐσεβὲς θεσπισθῆναι ⁸⁹ δόγμα συνεψηφίσατο κατὰ τὴν αὐτὴν ἀγίαν καὶ ἀκριβεστάτην ἔκτην οἰκουμένην σύνοδον, ἧς ἐξῆρχον ⁹⁰ ὁ αὐτὸς πανευσεβὲς ⁹¹ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος καὶ οἱ εὐσεβεῖς ἐπαρχοί.

Concilio præfuerit piissimus imperator Constantinus, pique sacerdotum antistites.

A. M. 6172. — Ἀρδῶν ἀρχηγοῦ Ἰζὶδ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει συνηθροίσθη ἡ ἀγία (25) καὶ οἰκουμένη ἔκτῃ σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν σπθ' ἐπισκόπων ⁹² (26) καὶ Πατέρων κατ' ἐπιτροπὴν τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως Κωνσταντίνου.

A. M. 6173. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπώστατο Κωνσταντῖνος τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τῆς βασιλείας Ἡράκλειον καὶ Τιθέριον, καὶ μόνος ἐβασίλευσε σὺν Ἰουστινιανῷ τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

A. M. 6174. — Τούτῳ τῷ ἔτει Μουχτάρ ⁹³ ὁ ψεύστης τυραννήσας ἐπικρατὴς γέγονε τῆς Περσίας, ἀπεκάλει ⁹⁴ ὅτι ἔαυτον προφήτην. Καὶ ἐταράχθησαν οἱ Ἀραβες.

A. M. 6175. — Ἀρδῶν ἀρχηγοῦ Μαρουὰμ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ χρόνῳ ⁹⁵ ἀπεβίω Ἰζὶδ, καὶ παραχθέντες οἱ Ἀραβες τοῦ Ἐθρίβου ⁹⁶ (27) διηγέρθησαν, κατεστήσαντες ἀρχηγὸν ἑαυτοῖς Ἀδελᾶν τινα υἱὸν Ζουβέρ ⁹⁷. Καὶ συναχθέντες οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Παλαιστῖνοι ⁹⁸ ἔρχονται ἐπὶ τὴν Δαμασκὸν, καὶ ἕως τοῦ Γαβηθᾶ πρὸς Ἀσάν ⁹⁹ ἀμνηστὴν Παλαιστίνης· καὶ δίδωσι χεῖρας δεξιὰς τῷ Μαρουὰμ· καὶ ἰστώνουσιν αὐτὸν ἀρχηγόν, καὶ ἀμνηστεύει μῆνας ἑννέα. Καὶ τελευτήσαντος ¹⁰⁰ αὐτοῦ, Ἀδιμέλεχ ὁ υἱὸς αὐτοῦ διαδέχεται τὴν ἀρχὴν, ἀμνηστεύσας ἔτη κα', καὶ χειροῦται τοὺς τυράννους, καὶ ἀποκτείνει τὸν Ἀδελᾶν υἱὸν Ζουβέρ καὶ διάδοχον.

A. M. 6176. — Ἀρδῶν ἀρχηγοῦ Ἀδιμέλεχ ἔτος α'.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Θεοδώρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐγένετο λοιμὸς (28) καὶ θανατικὸν

VARIE LECTIONES.

(28) Λιμός. Sic Anast., Reg., Peyr., etc., *facta est fames*. Sitque hæc verior lectio: facile enim pestis, et fames altera alteri comes: nec auctor pestem, hominumque aut pecorum luem aliter significare solet, quam voce θανατικόν, sive θνήσκει· statimque scripsisse, καὶ λοιμοῦ ἐπικρατοῦντος καὶ λιμοῦ, indicat Anast. cum reddit, *et pestilentia teneret, et fames*: ut nullum dubium sit, quin ad luem etiam fames accesserit, quæ ipsa ad pacem consecrandam etiam superbissimos cogere noverit. Sic p. 346 Leonis Isauri imperium deplorans, ambo hæc jungit, καὶ λιμοί, καὶ λοιμοί. COMBEFIS.

μέγα ἐν Συρίᾳ, καὶ Ἀβιμέλεχ ἐκράτησε τοῦ ἔθνους. Τῶν δὲ Μαρδαϊτῶν ἐπιτιθεμένων τοῖς μέρεσι τοῦ Λιβάνου, καὶ λοιμοῦ ἐπικρατοῦντος, ὁ αὐτὸς Ἀβιμέλεχ τὴν ἐπὶ Μαυτοῦ ζητηθεῖσαν εἰρήνην αἰτεῖται, ἀποστελλας πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα, τὰς αὐτὰς 97 τρεῖς χιλιάδας (29) τοῦ χρυσοῦ νομισμάτων 99 συνθέμενος τελεῖν, καὶ τοὺς τρεῖς δούλους (30), καὶ ὁμοίως εὐγενεῖς ἵππους τρεῖς.

A. M. 6177. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἀνεπαύθη 99 ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς Κωνσταντῖνος κρατήσας ἔτη 13, καὶ ἐβασίλευσεν Ἰουστινιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ.

Ἰστέον ὅτι μάτην 1 ληρωδῶς φλυαροῦσι (31) τινες λέγοντες, μετὰ τέσσαρα ἔτη γεγενῆσθαι τοὺς παρ' αὐτοῖς φημιζομένους τῆς ἑκτῆς συνόδου κεφαλαίως τύπους. Ὡς γὰρ ἐν πᾶσι ψευδηγοροῦντες ἀλέγχονται, ἀποδείκνυνται καὶ ἐν τούτοις μηδὲν ἀληθὲς 2 λέγοντες. Ἡ γὰρ ἀκριβὴς χρονικὴ 3 ἀποσημείωσις τὴν κατὰ τῶν Μονοθελητῶν ἀγίαν οἰκουμένην ἑκτὴν σύνοδον ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου (32) ἐκγόνου Ἡρακλείου γενέσθαι λέγει 4, ἐν ἔτει ἀπὸ πτείσως κόσμου 5, 703. Καὶ οἱ

VARIÆ LECTIONES.

97 αὐτὰ; add. ex A. 99 νομίσματα A f. 99 ἀνεπαύθη A, ἀνεπαύη vulg. 1 μάτην om. f. 2 ἀληθῶς A. 3 χρονικὴ add. ex A. 4 λέγεται A f.

IAC. GOARI NOTÆ.

(29) Trecenta illa nummorum millia: sub quorum pensitatione pax cum Mavia inita fuerat, quam etiam summam Peyr. codex ad eum locum repræsentavit: essentque forte illi numeri variantes ex istis, qui fñmi sunt in codd. Theophanis emendandi: cum præsertim illi vix habeant rationem, pactaque præferant, qualia vix infirmi reguli ætoparchæ inter se inferint, nedum tanti principes, ac qui latissime fuso imperio orbi dominarentur. CONFERIS.

(30) Bene Anast. nec non trecentos illos sexaginta quinque serros; maleque recentior interpr. totidem serros; quod esset, trecenta sexaginta quinque millia; nec minus a ratione, quam ab auctoris verbis ac sensu abhorret; uno enim, aut altero anno effluiscent Arabes in Romanos sua omnia mancipia, ac equos. Habetur ista perinde pensitatio anno Justiniani 1. lb.

(31) Inter opinionis ejusmodi assecclas Tarasium CP. præsulem existisse demonstrant hæc ejus verba synodi septimæ act. 2: Quæ hic ignorantia, qua plerique laborant circa hos canones? scandalum est enim dubitare, num sint sextæ synodi. Cognoscant igitur tales sextam synodum temporibus Constantinianis fuisse congregatam, nimirum contra eos qui tantummodo unam actionem et voluntatem in Christo collocant. Illi igitur hæreticos anathemate verberantes, orthodoxamque fidem confirmantes, sub annum decimum quartum Constantinii donum redierunt. Post annos igitur quatuor, vel quinque, illi iidem Patres sub Justiniano Constantinii filio congregati canones ediderunt: neque de hac re quisquam dubitet.

(32) Trullanos canones a sexta synodo anno septimo supra vicesimum editos hoc uno Theophanes conficit argumento, quod sexta synodo a mundi conditum anno, ut ipse putat, 6172 celebrata, ad annum 6199, ejus ipsa meminit can. 3, totidem intercedant. Occurrunt nihilominus plura non adeo calculos ejus turbantia, quam opinatum manifestissimæ falsitatis coarguentia. 1. Anno quocunque prodierint illi canones, cum tamen indi-

A cubuit, et gentis imperium Abimelech obtinuit. Mardaitis autem circa Libani regionem excurrerentibus, et invalescente pestilentia, pacem prius sub Mavia expetitam ipse denuo requirit per legatos ad imperatorem missos, et trecentas 301 sexaginta quinque chiliades nummorum aureorum, servos totidem et generosorum equorum gregem numero non imparem daturum se annualim paciscitur.

A. C. 677. — Hoc anno pius imperator Constantinus, cum annos septemdecim imperasset, in pace obdormivit. Filius autem ejus Justinianus imperium collegit.

Observandum hominum delirium mentis passorum instar in vanum eos nugari, qui scriptis suis celebratos sexti concilii capitulares typos exactis postmodum annis quatuor editos affirmant. Ut enim in plerisque mendacia effusite deprehenduntur, ita et in istis nihil sani verique asserere. Accurata quippe temporum ratio et designatio sanctum universale sextum concilium verum monothelitarum excidium imperatoris Constantini Heraclii pronepotis anno duodecimo celebratum

etione quinta fuisse signatum canonis tertii convincit testimonium. Συνορώμεν, ὅτι τοὺς δυοὶ γάμοις περιπαρέντας, καὶ μέχρι τῆς 15 τοῦ παρελθόντος Ἰαννουαρίου μηνὸς τῆς παρελθούσης ἡνδικτιῶνος τετάρτης. Verum qui a mundi 6172 septimus ac vicesimus annus est, qui quintæ indictionis notam ferat, ac non potius sexta, cum circuli alterius, hoc est penultimi indictione nona synodus sexta, ut ejus acta testantur, coacta fuerit? 2. Justinianus secundum imperans indictionem quintam, qua synodus in Trullo habita, nullam numeravit: eadem vero in ejus primum imperantis annum, quintum mundi vero 6183 incidit. 3. Canones in Trullo editos, Pauli patriarchæ subscriptione firmatos se vidisse testatum reliquit Blastares in Nomocanonis præmio: Ἐγεμόνες γὰρ ἐν αὐτῇ ἐγνωρίζοντο Παῦλος ΚΠ., Παῦλος Ἀλεξανδρείας, Γεώργιος Ἀντιοχείας, Ἀναστάσιος Ἱεροσολύμων, Ἰωάννης νέας Ἰουστινιανουπόλεως, Βασίλειος τῶν Κορυναίων μητροπόλεως τῆς Κρήτης νήσου. Καὶ τὸν τόπον ἐπὶ ἔχων πάσης τῆς συνόδου τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας. Ρώμης οὕτω γὰρ παλαιοί: εὐρηται βιβλίος μετὰ τὴν τοῦ βασιλέως ὑπογραφὴν ἕκαστος τῶν πατριαρχῶν τε καὶ τῶν μητροπολιτῶν ὑπογραφή τὸ οἰκεῖον σημειωσάμενος ὄνομα, καὶ ἄξιωμα. Principes ejus synodi celebrabantur, Paulus CP., alter Paulus Alexandria, Georgius Antiochiæ, Anastasius Hierosolymorum, Joannes novæ Justinianopolæos, Basilus Corynæ metropoleos Cretes insulæ, ac totius synodi sanctæ Romanæ Ecclesiæ vices gerens. Ita namque post imp. subscriptionem, patriarcharum et metropolitaram singuli proprium nomen ac dignitatem veteribus in libris signaverunt. Is autem Paulus nonnisi sub Justiniano primum regnante tenuit patriarchatum ex ipsius Theophanis chronica ratione: reliquum est itaque ut exactis post sextam synodum annis decem, sub imperio Justiniani primo, indictione quinta, mundi 5183 Trullani canones vulgati fuerint. Alter porro numerus quem ab orbe condito annorum 5199 habet canon tertius, aliani a Theophane putandi rationem sequitur.

affirmat, anno a mundi conditu sexies millesimo A centesimo septuagesimo secundo, ipsumque Constantinum annos posthac quinque imperasse, eoque vivis erepto, Justinianum ejus filium monarchiam tenuisse annos decem : ejecto Justiniano, Leontium tyrannide potitum annos tres, post hunc Tiberium, qui etiam Apsimarum, annos septem regnasse, ejectumque prius Justinianum denuo restitutum imperio annos sex, adeo ut ex ipsis editis concilii typis sive canonibus anno secundo imperii Justiniano naribus mutilato restituti eos primum promulgatos aperte comperiamus. Tertio siquidem canone in hæc verba legimus : Matura consilii discussione præhabita, eos, qui duobus conjugii implicati fuere, et ad præteriti mensis Januarii diem decimum quintum, præteritæ quartæ indictionis, anni sexies millesimi centesimi nonagesimi noni peccati servituti obnoxios se voluere, nec ullo pacto resipiscere, canonicæ depositioni subicere decrevimus. Et quibusdam interpositis : Eos vero qui post ordines susceptos uno licet conjugio se devinxerint, id est presbyteros, diaconos et subdiaconos, brevi temporis spatio sacris ministris prohibitis et poenis castigatos propriis demum gradibus denuo restitui, alio superiore nusquam promovendos, nimirum illegitimo contubernio pelam prius dissolutum. Ex ipsa itaque temporum designatione a celebrata sancta universali sexta synodo usque ad editos canones ejus nomine promulgatos aperte colliguntur anni viginti septem, patriarcham nimirum agente in sancta œcumenica synodo Georgio, cujus patriarchatus annus tertius numerabatur, quique post 302 synodum alii tres in dignitate exacti sunt. Post hunc vero Theodorus annos tres, Paulus annos septem, Callinicus annos duodecim, Cyrus denique annos duos sedit, adeo ut ex ipsis patriarcharum ætatibus anni viginti septem dilucide computentur, a canonum vero promulgatione usque ad annum quartum Philippici anni quinque intercedant, primo autem imperii ipsius Philippici anno insanum conciliabulum adversus sanctum œcumenicum concilium celebratum sit, Cyroque expulso sub sextum patriarchatus sui annum Joannes Cpoleos patriarcha factus fuerit;

μετὰ τοῦτο ἐβασίλευσεν ὁ αὐτὸς Κωνσταντῖνος ἔτη πέντε, καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ, ἐμονάρχησεν Ἰουστινιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη δέκα. Ἐκδηθέντος δὲ Ἰουστινιανοῦ ἐκράτησεν Λεόντιος ἔτη γ', καὶ μετὰ Λεόντιον Τιβερίος ὁ καὶ Ἀψίμαρος ἔτη ζ'. καὶ πάλιν Ἰουστινιανὸς ὁ ἐκδηθείς ἔτη σ'. Ὡς εὐρίσκεισθαι ἐξ αὐτῶν τῶν δεδομένων ὅτι τῶν τῶ β' ἔτει τῆς ἐσχάτης βασιλείας τοῦ αὐτοῦ ῥινοκοπημένου Ἰουστινιανοῦ ἐκτεθεῖσθαι αὐτοῖς περιέχοντας ἐν τῷ γ' τύπῳ ταῖς λέξεσιν οὕτως· Συνορωμένον ὅτι τοὺς μὲν δυοὶ γάμοις περιπαρέντας, καὶ μέχρι τῆς ιε' τοῦ ἱεροῦ πατριάρχου Ἰαννουαρίου μηνὸς τῆς παρελθούσης δ' ἰνδικτιῶνος ἔτους, ἡρῆ' δουλωθέντας τῇ ἀμαρτίᾳ, καὶ μὴ ἐκνήψαντας, προεβόλετο ὁ καθαίρειν κανονικῇ ὑποβάλλειν. Καὶ μεθ' ἑτέρα· Τοὺς δὲ μετὰ τὴν χειροτονίαν γάμῳ ἐνὶ παρανόμῳ (33) προσομιλήσαντας, τοῦτ' ἔστι πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ ὑποδιακόνους, ἥδη ἐπὶ βαρχύν τινα χρόνον εἰρχθέντας τῆς ἱερᾶς λειτουργίας καὶ ἐπιτιμηθέντας, αὐτοὺς αὐτοὺς ἐν τοῖς οἰκείοις ἀποκαταστῆναι βαθμοῖς, μηδαμῶς ἐτέρῳ μείζονι προκόποντας· βαθμῶ, προδήλως διαλυθέντος αὐτοῖς τοῦ ἀθέσμου συνοικεσίου. Ὡστε ἐξ αὐτῆς τῆς χρονικῆς ἀποσημειώσεως ἀριθλῶς φαίνεται συναγόμενα ἀπὸ τῆς ἁγίας οἰκουμένης ἑκτῆς συνόδου ἕως τῶν ἐκδομένων τύπων ἔτη κζ', πατριάρχοντος ἐν τῇ ἁγίᾳ οἰκουμένη συνόδῳ Κωνσταντινουπόλεως Γεωργίου, ἑτος ἀγοντος τῆς πατριαρχίας γ', καὶ μετὰ τὴν σύνοδον πατριαρχήσαντος ἄλλα ἔτη γ', μετὰ δὲ τοῦτον Θεοδώρου ἔτη γ' ἱ', καὶ Παύλου ἔτη ζ', καὶ Καλλινίκου ἔτη ιβ' ἱ', καὶ Κύρου ἔτη β', ὥς συνάγεσθαι καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν πατριαρχῶν ἔτη κζ'· ἀπὸ δὲ τῶν ἐκδομένων τύπων ἕως τοῦ τετάρτου ἔτους Φιλίππου (34) ἔτη πέντε· καὶ ἐν τῷ αὐτῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Φιλίππου γενέσθαι ἐμμανὴ σύνοδον κατὰ τῆς ἁγίας οἰκουμένης ἑκτῆς συνόδου· καὶ ἐξωσθέντος Κύρου τῷ σ' ἔτει τῆς πατριαρχίας αὐτοῦ, γενέσθαι Ἰωάννην πατριάρχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Ἀνδρέαν δὲ μητροπολίτην τῆς Κρήτης, καὶ Γερμανὸν μητροπολίτην Κυζίκου, ὑπαγράφαντας προδήλως, καὶ ἀναθεματίσαντας (35) μετὰ πάντων τῶν κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τὴν προβήθειαν κατὰ τὸν Μονοθελητῶν ἁγίαν οἰκουμένην σ' σύνοδον· μετὰ δὲ ἔτη γ' τελευτήσαντος Ἰωάννου μετατεθῆναι Γερμανὸν ἀπὸ

VARIÆ LECTIONES.

¹ πάλιν Ἰουστ. A. πάλιν ὁ ἱ. vulg. ² ἐκδομ. A. ³ τοῦ add. ex A. ⁴ ἐκνήψαι αὐτοὺς προεβόλετο A. f. ⁵ ὑποβάλλειν f. ⁶ ἐν add. ex A. ⁷ μετὰ δὲ — ἔτη γ' om. b. ⁸ καὶ Παύλου — ἔτη ιβ' om. A. ⁹ ἔτους add. ex A. ¹⁰ τῆς βασιλείας add. ex A. ¹¹ οἰκουμένης add. ex A. ¹² τῆς Κρήτης A. Kp. vulg. ¹³ αὐτοὺς om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(33) *Illegitime* : sic semper habita sacerdotum ac ministrorum conjugia apud Græcos, post adeptum ordinem sacrum inita; ante eundem illis permissa. Excidit ea vox interpreti. *COMPERIS.*

(34) Reg. ac perinde alii, ipseque Anast., antiquo sane errore, cum Philippicus non nisi duobus annis imperaverit. Emend. ergo, ἕως τοῦ πρώτου ἔτους· sic enim a secundo secundi imperii Justiniani anno ad primum illum Philippici constant anni quinque; quo anno quinto celebrata dicitur illa adversus 6 synodum erratica synodus. Ac se-

quentia evincunt. Καὶ τῷ αὐτῷ α' ἔτει, *Eodemque primo illo anno*, etc. lb.

(35) Constat Joannes CP. apologia sua ad Constantinum papam eam a se ac reliquis episcopis notam eluere; usos se œconomia ostendens, suppressaque unius, ac duorum voce tyrannum induxisse, ut et ipse veram fidem constiteretur; perfectum nimirum Christum in divina et humana natura. Videri potest præclarum hoc monumentum, a nobis 2 *Anctar.* t. e. Tiliano cod. productum, nihil sane περὶ νοθείας suspectum. lb.

Κυζίκου, καὶ πατριαρχῆσαι Κωνσταντινουπόλεως ἔτη A δεκαπέντε, καὶ τῷ ιγ' ἔτει ¹⁸ τῆς βασιλείας Λέοντος ἐξορισθῆναι ¹⁹, καὶ γενέσθαι Ἀναστάσιον, καὶ πατριαρχῆσαι ἔτη κδ'· καὶ μετ' αὐτὸν Κωνσταντῖνον ἔτη δώδεκα, καὶ Νικήταν τεσσαρεσκαίδεκα, καὶ Παῦλον πέντε, καὶ Τάρασιον κα', καὶ Νικηφόρον η' (36), καὶ Θεόδοτον ς', καὶ Ἀντώνιον ις', καὶ Ἰωάννην τὸν λεκανόμαντιν ²⁰ ἔτη ς' καὶ μῆνα α' ²¹.

demque sub imperatoris Leonis annum decimum tertium sede pulso, Anastasius fuerit institutus, et annos viginti quatuor in patriarchatu numeraverit : hunc Constantinus exceperit annos duodecim, deinde Nicetas quatuordecim, mox Paulus quinque, tum Tarasius unum et viginti, Nicephorus octo, Theodotus sex, Antonius sexdecim, denique Joannes lecanomantes annos sex et mensem unum.

A. M. 6178. — Ἰουστινιανοῦ βασιλέως Ῥωμαίων ἔτος δ'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἀποστέλλει Ἀβιμέλεχ (37) πρὸς Ἰουστινιανὸν βεβαίῳσαι τὴν εἰρήνην· καὶ ἐστοιχῆθη ἡ ²² εἰρήνη οὕτως· ἵνα ὁ βασιλεὺς παύσῃ τὸ ²³ τῶν Μαρδαϊτῶν τάγμα ἐκ τοῦ Λιδάνου, καὶ διακωλύσῃ τὰς ἐπιδρομὰς αὐτῶν· καὶ Ἀβιμέλεχ δώσῃ ²⁴ τοῖς Ῥωμαίοις καθ' ἑκάστην ἡμέραν νομίσματα χίλια καὶ ἵππον καὶ δοῦλον· καὶ ἵνα ἔχουσιν κοινῶς ²⁵ κατὰ τὸ ἴσον τοὺς φόρους τῆς Κύπρου καὶ Ἀρμενίας καὶ Ἰβηρίας. Καὶ ἐπεμψεν ὁ βασιλεὺς Παῦλον τὸν ²⁶ μαγιστριάδην πρὸς Ἀβιμέλεχ ἀσφαλίσασθαι τὰ στοιχηθέντα· καὶ γέγονεν ἔγγραφος ἀσφάλεια μετὰ μαρτύρων. Καὶ φιλοτιμηθεὶς ὁ μαγιστριάδης ὑπέστρεψεν. Καὶ πέμψας ὁ βασιλεὺς προσελάβετο τοὺς Μαρδαίτας χιλιάδας εἰς, τὴν Ῥωμαϊκὴν δυναστείαν ἀκρωτηριάσας. Πᾶσαι γὰρ νῦν οἰκουμέναι παρὰ τῶν Ἀράβων εἰς τὰ ἄκρα πόλεις ἀπὸ Μοψουεστίας καὶ ἕως τετάρτης ²⁷ (38) Ἀρμενίας ἀνίσχυροι καὶ ἀόικητοι ἐτύγχανον διὰ τὴν ἐφοδὸν τῶν Μαρδαϊτῶν, ὧν ²⁸ παρασταλέντων, πάνθ' ἐκινε κακὰ πέπονθεν ἡ Ῥωμανία ὑπὸ τῶν Ἀράβων μέχρι τοῦ νῦν.

rum sane omnium calamitates et adversa quævis in Romanam ditionem ab ea die in hanc usque horam Arabum opera inundaverunt.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει πέμπει Ἀβιμέλεχ Ζιάνδον ²⁹ τὸν ἀδελφὸν Μαυτοῦ εἰς Περσίδα κατὰ Μουχτάρ ³⁰ τοῦ ψεύστου καὶ τυράννου. Καὶ ἀνηρθῆ Ζιάνδος ὑπὸ Μουχτάρ. Καὶ ἀκούσας Ἀβιμέλεχ ἔρχεται εἰς Μεσοποταμίαν, καὶ τυραιννέται ὑπὸ Σαῖδου· ὃν ἐπανελθὼν διὰ λόγου τὴν Δαμασκὸν πέπεικεν ἀνοῖξαι τὴν προκαταληφθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ, καὶ μετὰ τοῦτο δολοφονεῖ αὐτόν. Ἰουστινιανὸς δὲ νεώτερος ὢν, ὡς ις' χρόνων (39), καὶ ἀβούλως τὰ κατ' αὐτὸν διοικῶν, ἀποστέλλει Λεόντιον τὸν στρατηγὸν ἐπὶ τὴν ³¹ Ἀρμενίαν μετὰ Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως, καὶ τοὺς ἐκεῖσε Σαρακηνοὺς κτείνας, ὑποτάσσει Ῥωμαίοις ὡσαύτως καὶ Ἰβηρίαν

Andreas autem Cretæ metropolita et Germanus Cyzici pariter metropolita insano illi concilio manifesto subscripserint, et cum omnibus ejusdem ætatis episcopis celebratum adversus monothelitas præfato more sanctum sextum concilium anathemate proscripterint; post annos tres vero mortuo Joanne, Germanus Cyzico translatus sit Cpolim et patriarchatum tenuerit annos quindecim, eodemque sub imperatoris Leonis annum decimum tertium sede pulso, Anastasius fuerit institutus, et annos viginti quatuor in patriarchatu numeraverit : hunc Constantinus exceperit annos duodecim, deinde Nicetas quatuordecim, mox Paulus quinque, tum Tarasius unum et viginti, Nicephorus octo, Theodotus sex, Antonius sexdecim, denique Joannes lecanomantes annos sex et mensem unum.

A. C. 678. — Romanorum imperatoris Justiniani B annus primus.

Hoc anno Abimelech firmandæ pacis ergo ad Justinianum legatos misit. His autem conditionibus pax inita, ut imperator Mardaitarum agmen e Libano prorumpens comprimeret et impediret eorum excursions, Abimelech vero in singulos dies mille nummos aureos, et equum, et servum imperatori penderet; et uterque princeps justa et æquali portione Cypri, Armeniæ et Iberiæ vectigalia inter se dividerent. Imperator Paulum magistranium confirmandæ pacis causa ad Abimelech delegavit, cautioque in scriptis coram testibus facta est. Et magistrianus honorifice exceptus ad imperatorem revertit. Et misso e dicto Mardaitas ad duodecim millia imperator, Romanam potentiam eo facto mutilaturus, e loco priore sustulit. Quæ enim civitates ³⁰³ in montium cacuminibus sitæ incoluntur ab Arabibus a Mopsuestiæ termino ad quartam usque Armeniam, cunctæ ob Mardaitarum, qui deinceps repressi sunt, excursions munimentis infirmæ et habitatoribus vacuæ exsistebant. Generum sane omnium calamitates et adversa quævis in Romanam ditionem ab ea die in hanc usque horam Arabum opera inundaverunt.

Hoc etiam anno Abimelech Ziandum fratrem Maviæ adversus impostorem et tyrannum Muchtar in Persidem misit, Muchtar vero Ziandum interfecit. Accepto nuntio Abimelech in Mesopotamiam progreditur. Interea Saidus adversus eum rebellavit, Abimelech festine regressus Damascum, quam Saidus sibi præoccupaverat, data securitatis fide aperiri suadet, cujus ille oblitus perduelli dolo mortem intulit. Justinianus porro cum junior adhuc, annorum videlicet sexdecim, exsisteret, et suis inconsultis reipublicæ negotia quævis administraret, Leontium ducem cum Romanis copiis in

VARIE LECTIONES.

¹⁸ ἔτει add. ex A. ¹⁹ ἐξορισθῆναι, καὶ A, ἐξωσθέντος vulg. ²⁰ λεκανόμαντιν A, — μάντην vulg. ²¹ μῆνα α' | μῆνας A f. ²² ἡ add. ex A. ²³ παύσῃ τὸ A, παύσῃ διὰ τὸ vulg. ²⁴ δώσει A. ²⁵ κοινῶς A, κοινὰ vulg. ²⁶ τὸν add. ex A. ²⁷ τετάρτης A, δὲ τῆς δ' vulg. ²⁸ ὧν A, τῶν vulg. ²⁹ Ζιάνδον A. ³⁰ Μουχτάρ A ubique, Μουχάρ vulg. ³¹ ἐπὶ τὴν A, κατὰ τὴν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(36) Novem scribet loco proprio.

(37) De Abimelech nominibus plurima curiose exposuerunt Leunclavius, et Abraham Ecchellensis, gesta vix attigerunt.

(38) Bene Anast. in confinibus positæ civitates; non quod novus interp., in montium cacuminibus.

Rara certe hujusmodi oppida, nec quæ facile excursionibus diripi queant : at Libano et clusuris vicina, quæ Mardaitæ incursarent, multa. COMBEF.

(39) Ita Nicephorus, qui paulo inferius Libanitarum militum amotionem paucis recenset.

Armeniam misit. Illic Saracenis, qui illic aderant, occisis, Armeniam Romanæ ditioni subiecit, quemadmodum et Iberiam et Albaniam et Bulcaciā et Mediam, et vectigalibus per singulas quasque provincias collectis, ingentem divitiarum acervum ad imperatorem transmisit. Illis auditis Abimelech Cercisium profectus, Theopolim subegit.

A. C. 679. — *Cpoleos episcopi Pauli annus primus.*

Hoc anno fames Syriæ incubuit, ejusque plurimi incolæ in Romanam ditionem migraverunt. Imperator autem in Armeniam profectus Mardaitarum agmen, æreum illum imperii Romani murum in Libano prius consistentem et a se eversum, illic suscepit. Pacem quoque cum Bulgaris firmatum solvit, fœderum conditiones a patre concessas ipse perturbans ac omnino violans. Et Bulgaros et Sclavinias provincias in servitutem mittere meditatus, equestres legiones in Thraciam transire jussit.

A. C. 680. — Hoc anno Justinianus in Bulgariam et Thraciam eduxit exercitum. Bulgarosque sibi obviam cum armis factos tum primum repulit. Et excursionibus subinde 304 Thessalonicam usque habitis, immensum Sclavorum numerum, qua belli virtute domitum, qua sponte ad se transeuntem et deditum, e patria educens, ad Opsicii partes, trajecto Abydi freto, habitare decrevit. At in reditu intra compressos montes et clusuræ angustias a Bulgaris interceptus, multis ex exercitu cum cæsis, tum vulneratis, vix periculum superare et in oppositam partem transire valuit.

Eodem anno Abdelas Zuber filius Musabum fratrem germanum adversus Muchtarum mittit, qui cum eo pugna congressus, Muchtarum fugam arripere, et in Syriam se recipere coegit, eumque tandem in itinere prævertens, e medio sustulit. Abimelech vero adversus Musarum expeditione suscepta et victoriā potitus, hostem neci dat, et universam Persidem suo subjugat imperio.

A. C. 681. — Hoc anno Abimelech misit Chagan in Macca adversus Zumir arma moturum. Chagan autem Zumir delet, provinciam Chagan ipsi inimicam sub Abimelech potestatem redegit,

VARIE LECTIONES.

³³ Βουλχανίαν f, Βουχανίαν mg. Par. ex Anastasii Bucaniam. ³⁴ Κερκήσιον a, Κέρσιον A f. ³⁵ καὶ add. ex A. ³⁶ ὀπηγητῆς. A, ὀπαντ. vulg. ³⁷ τὸ Μάκκα A, τὸν Ἀκκα vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(40) Miscella, *Hyrcaniam*: Anastasius, *Bucaniam* D dicitur, quando etiam fortasse Abdelam ipsum sustulit, ac tyrannidem exstinxit. COMBESIS.

(41) Fusius ista Nicephorus.

(42) Τὰ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς εἰρήνης ἐνεκεν, καὶ τῆς ἄλλης πολιτικῆς εὐταξίας βραβευθέντα διέστρεψε. Quæ a patre suo de pace, ac reliqua reip. ordinatione constituta fuerant; omnia pervertit. Nicephorus.

(43) Arbitror eum qui superius pag. 300 *Muchar* scriptus est. — Altera vox Μουσαῶδου, aut Μουσαῦ- p. vitiosa: idem enim est qui ab Abdelā Abimelech annulo dux constitutus, Muchtarum oppresserat, quique ab eodem postmodum Abimelech sublatus

A καὶ Ἀλβανίαν, Βουλκακίαν ³³ (40) τε καὶ Μηδίαν καὶ φορολογήσας τὰς χώρας, πάμπολλα χρήματα τῷ βασιλεὶ ἀπέστειλεν. Ἀβιμέλεχ δὲ ταῦτα μεμαθηκώς, καταλαμβάνει τὸ Κερκήσιον ³⁴, καὶ τὴν Θεούπολιν ὑπέταξεν.

A. M. 6179. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Παύλου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐγένετο λιμὸς ἐν Συρίᾳ· καὶ πολλοὶ εἰσῆλθον εἰς Ῥωμανίαν. Καὶ ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀρμενίαν ἐκεῖ ἐδέξατο τοὺς ἐν τῷ Λιδάνῳ Μαρδαίτας, γάλλικον τείχος διαλύσας. Παρέλυσεν δὲ καὶ ³⁵ τὴν μετὰ τῶν Βουλγάρων (41) παγιωθεῖσαν εἰρήνην, διατάξας τοὺς ὑπὸ τοῦ οικείου πατρὸς ἐνορδίνους γεγόνοντας τύπους (42). Καὶ κελεύει περᾶν ἐπὶ τὴν Θράκην τὰ καθάλλαρα θέματα, βουλόμενος τοὺς τε Βουλγάρους καὶ τὰς Σκλαβινίας αἰχμαλωτίσαι.

A. M. 6180. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Ῥουτινιανὸς κατὰ Σκλαβινίας καὶ Βουλγαρίας. Καὶ τοὺς μὲν Βουλγάρους πρὸς τὸ παρὸν ὀπηγητῆδας ³⁶ ὤθησεν. Μέχρι δὲ Θεσσαλονίκης ἐκδρομῶν, πολλὰ πλήθη τῶν Σκλάβων τὰ μὲν πολέμῳ, τὰ δὲ προσρύντα παραλαβὼν, εἰς τὰ τοῦ Ὀφικίου διὰ τῆς Ἀδύδου περᾶσας κατέστησε μέρη. Ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν ὁδοστατηθεὶς ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐν τῷ στενῷ τῆς κλεισούρας μετὰ σφαγῆς τοῦ οικείου λαοῦ καὶ τραυματίας πολλῆς μόλις ἀντιπαρελθεῖν ἤδυνήθη.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ Ἀδελῆς ὁ Ζουβερ Μουσαδὸν τὸν ἴδιον ἀδελφὸν πέμπει κατὰ Μουχτάρ· καὶ συμβαλὼν μετ' αὐτοῦ τρέπεται ὁ Μουχτάρ, καὶ φεύγει ἐπὶ Συρίαν ³⁷· καὶ φθάσας αὐτὸν, κτείνει αὐτόν. Ἀβιμέλεχ δὲ στρατεύει κατὰ Μουσαῶδου (43), καὶ νικῆσας κτείνει αὐτόν· καὶ ὑπέταξε πᾶσαν τὴν Περσίδα.

A. M. 6181. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπέστειλεν Ἀβιμέλεχ κατὰ τοῦ Ζουμὲρ Χαγὰν εἰς τὸ Μάκκα ³⁸, καὶ κτείνει αὐτὸν ἐκεῖ ὁ Χαγὰν. Καὶ ὑποτάξας τῷ Ἀβιμέλεχ τὴν χώραν τοῦ Χαγὰν (44) ἐναντιουμένην

αὐτῷ ἐνέπρησε τὸν οἶκον τοῦ εἰδώλου αὐτοῦ σὺν τῷ A εἰδώλῳ τῆς σεβασμότητος αὐτῶν· δι' ἣν αἰτίαν τὸν Χαγὰν στρατηγὸν τῆς Περσίδος προσέβαλετο. Καὶ ὑπετάγη τῷ Ἀβιμέλεχ ἡ Περσίς καὶ ἡ Μεσοποταμία καὶ ἡ μεγάλη Ἀραβία τοῦ Ἑθρίβου· καὶ οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι αὐτῶν ἔπαυσαν.

A. M. 6182. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει τέλος ἔσχεν καὶ ἀπαλλαγὴν παντὸς πολέμου ἢ τῶν ³³ Ἀράβων ἀρχή· καὶ εἰρήνευσεν Ἀβιμέλεχ, ὑποτάξας πάντας ³⁴.

Τοῦτῳ τῷ ἔτει τὴν πρὸς Ἀβιμέλεχ εἰρήνην Ἰουστινιανὸς ἐξ ἀνοίας ἔλυσεν· καὶ γὰρ τὴν Κυπρίων νῆσον ἀλόγως μετοικίσει (45) ἐσπούδασεν, καὶ τὸ σταλὲν χάραγμα παρὰ Ἀβιμέλεχ νεοφανὲς ὃν καὶ B μὴδέποτε γεγὼνός οὐ προσεδέξατο. Πληθὺς δὲ Κυπρίων περὶ αὐτὴν κατεποντίσθη, καὶ ἀπὸ ἀβρωστίας ἔλοντο· καὶ οἱ λοιποὶ ἐστράφησαν εἰς Κύπρον. Καὶ ἀκούσας ταῦτα Ἀβιμέλεχ, ὑποκριθεὶς σατανικῶς, παρεκάλει μὴ λυθῆναι τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ δεχθῆναι τὴν αὐτοῦ μονήταν, ὡς τῶν Ἀράβων μὴ καταδεχομένων τὴν τῶν Ῥωμαίων χαράγην ἐν τοῖς ἰδίῳ νομίμασιν, τῆς ὁλκῆς τοῦ χρυσοῦ διδομένης καὶ μὴς ζημίας τοῖς Ῥωμαίοις γινομένης ³⁵ ἐκ τοῦ νέα χαράσσειν Ἀραβας (46). Ὁ δὲ τὴν παράκλησιν εἰς φόβον νομίσας, οὐκ ἐνόησας, ὅτι τὸ σπουδαζόμενον αὐτοῖς ἦν παῦσαι τὴν τῶν Μαρδαϊτῶν ἐπαγωγὴν, καὶ οὕτω διὰ δοκουμένης εὐλόγου προφάσεως λύσαι τὴν εἰρήνην· ὃ καὶ ἐγένετο. Καὶ ἀπέστειλεν Ἀβιμέλεχ C οἰκοδομησάιν τὸν τοῦ Μακκά ³⁶ (47) ναόν. Καὶ ἠθέλησεν ἐπάραι τοὺς κίονας τῆς ἀγίας Γεθσημανῆς. Καὶ παρεκάλει αὐτὸν Σέργιος τις ἀνὴρ χριστιανικώτατος, ὁ τοῦ Μανσοῦρ (48) γενικὸς λογοθέτης, καὶ λίαν ὤκειωμένος ³⁷ τῷ αὐτῷ Ἀβιμέλεχ καὶ πατρίκιος ὁ τούτου ἐφάμιλλος· τῶν κατὰ τὴν Παλαιστίνην Χριστιανῶν προδύων, ὁ ἐπὶ κλην Κλαυδῶς ³⁸, αἰτούμενος μὴ γενέσθαι τούτου, ἀλλὰ δι' ἰκεσίας αὐτῶν πείσαι Ἰουστινιανὸν ἄλλους ἀποστελεῖν ἀντ' αὐτῶν· ὅπερ ³⁹ καὶ γέγονεν.

A. M. 6183. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει Ἰουστινιανὸς ἀπὸ D ἐλέξατο ἐκ τῶν μετοικισθέντων ὑπ' αὐτοῦ Σκλάβων, καὶ ἐστράτευσε χιλιάδας λ', καὶ ὀπίστας αὐτοὺς ἐπωνόμασεν αὐτοὺς λαὸν περιούσιον, ἀρχοντά τε αὐτῶν Νέβουλον τοῦνομα. Θαυρήσας δὲ εἰς αὐτοὺς γεγράφης

VARIÆ LECTIONES.

³³ τῶν add. ex A. ³⁴ ὑποτάξας πάντας A, ὑπ. καὶ εἰρήνευσας πάντας vulg. ³⁵ καὶ μὴς ζημίας τοῖς Ῥωμαίοις γινομένης add. ex A. ³⁶ Μακκά A, Μακά e, Μαίχα f, Μαχῶ vulg. ³⁷ ὤκειωμένος A, οἰκ. vulg. ³⁸ Κλαυδῶς A, Κλαῦσις a. ³⁹ ὅπερ A, ὁ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(45) Cypro nimirum communis juris existente et utrique principi annuum tributum pendente, ex superius dictis. De Cypriorum migratione Constantinus, *De adm. imp.*, capp. 47 et 48.

(46) Fuerat hoc insigne Romani imperii, ut nummi aurei non alia signarentur imagine, quam ejus imperatoris; quod forte jus Justinianus ut assereret, ita pacem solvit. COMBESIS.

A et idoli ejus ædem igne succendit, sed et idolum summa religione ab eis cultum exstinxit. Eam ob rem Abimelech Chagan Persiæ ducem instituit, atque ita Persia, Mesopotamia, magna Arabia, quæ Ethribi, Abimelech imperio substernuntur, omniaque inter Arabes variis ætatlbus agitata bella civilia cessavere.

A. C. 682. — Hoc anno dissidiorum finem et prællorum omnium exitum Arabum principatus obtinuit. Et cum reliquos principes suo subjecisset imperio et populos in pace continuisset, ipse Abimelech pacem prosequi studuit.

Hoc anno compositum cum Abimelech pacem ex animi dementia Justinianus solvit. Cyprì quippe incolas in aliam regionem transportare stolidè nulloque sano consilio meditatus est, nummosque figura recenter excogitata et hactenus omnino non visa ab Abimelech confisatos et in vectigal missos admittere recusavit. Cypriorum subinde multitudo ingens, cum niare trajiceret, submersa est, pars etiam ingruentibus morbis jactata interiit, reliqui 305 Cyprum redierunt. Horum accepto nuntio satanica vafritie Abimelech instructus, ac dolos parans, pacem a Justiniano nusquam solvi precabatur: Arabibus insuper sculptam a Romanis figuram in consueto nummorum suorum usu vel conflatione approbantibus, monetam a se eusam admitti rogabat, maxime cum ex nova apud Arabes signata debitum in vectigal auri poudus Romani acciperent nihilque eis damni accederet. Ille Arabum preces metum existimans, nec id eis esse consilio, ut Mardaitarum cohibitis impressionibus ipsi verisimilis causæ obtentu pacem solverent, non animadvertit: quod demum factum est. Misitque Abimelech qui templum Maccæ construerent, jamque sancta Gethsemanes columnas tollere paratum Sergius, vir Christiana pietate conspicuus, Mansur logotheta generalis et ipsi Abimelech summa necessitudine conjunctus, et patricius quidam ejus collega, cognomento Claesus, Christianorum in Palæstina degentium præstantissimus, ambo ne id faceret deprecari sunt, polliciti se potius precibus suis cum Justiniano acturos, ut alias in earum locum transmitteret, quod ita postmodum actum est.

A. C. 683. — Hoc anno ex deportatis in Asiam Sclavis viros bello idoneos elegit Justinianus, et in exercitum ad triginta millia adlectos armis instruxit, quos aciem supersubundantem nuncupavit, et eorum ductorem Nebulum. Eorum robori confi-

(47) Placet præ reliquis Peyreziani ex Pal. lectio Μαίχα, qua Mecca Mahometico sepulcro illustris intelligitur. Arabum sermone Macca dicitur. LEUS-CLAVIUS.

(48) Vocis expositionem profert auctor ipse pag. 350. Officium videtur hic apud Barbaros indicare.

dens Arabibus scripsit, se pacis a se scriptæ conditionibus non amplius stare posse. Et superabundanti illa acie equestribusque legionibus eductis, Sebastopolim, quæ ad mare est, contendit. Arabes ex adverso pacis se studiosos simulare, nec eam velle infringere, illius violandæ causam ex imperatore stare, et ex ejus præcipiti animo ad bellum renovandum cogi: deinde et ipsi arma induentes, Sebastopolim accedunt, ibique imperatorem obstantur, ne pacta quæ inter se invicem interposito jurejurando firmaverant, solveret, Deum alioquin ultorem atque judicem injuriarum futurum. Imperatore ne auditu quidem hæc ferre passo, quin imo ad prælium quantocius procurrente, Arabes, scriptas de pace tabulas in aerem expansas et ex longa hasta flamuli vice suspensas præcedere jubentes, ipsi, Muamed duce, in Romanos irruunt, et bellum committunt. Et primo quidem conflictu vincuntur Arabes. At Muamed, Sclavorum, qui cum Romanis auxiliaries militabant, ducem clam tentans, transmissa ad eum pharetra nummis **306** aureis plena, pluribus etiam pollicitis delinuit, cum sociorum viginti milibus ad suas partes transire suadet. Ita fugam, quam Romani tulerunt, ille mercatus est. Sub id tempus Sclavorum reliquias, etiam mulieres et pueros, Justinianus e medio sustulit ad Leucatum, locum præruptum atque maritimum et ad Nicomedie situm littora.

A. C. 685. — Hoc anno Symbatius Armeniæ patricius cognita Romanorum clade Armeniam Arabibus tradidit, quibus etiam interior ad Orientem Persia, Chorasana dicta, subjugata est: porro istic emerisit novator nomine Sabinus, qui multos Arabes ad necem deduxit, ipsumque etiam Chaganum in annem dejectum tantum non suffocavit. Ex eo tempore Agareni ferociiores et audentiores effecti per ditionem omnem Romanam grassati sunt.

A. C. 686. — Cypoleos episcopi Callinici annus primus.

A τοῖς Ἀραβὶ μὴ ἐμμένειν αὐτὸν τῇ ἐγγράφῳ συμφωνηθείσῃ εἰρήνῃ. Καὶ παραλαβὼν τὸν περιούσιον λαὸν (49) καὶ πάντα τὰ καβαλλαρικὰ θέματα, ἐπορεύθη ἐν Σεβαστοπόλει (50) τῇ παρὰ θάλασσαν. Τὸν δὲ Ἀράδων ὑποκρινομένων καὶ μὴ αἰρουμένων λύσαι ⁴⁵ τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τῇ βασιλικῇ αἰτίᾳ καὶ προπετεῖα τοῦτο πράξαι ἀναγκαζομένων, ὀπλισθέντες καὶ αὐτοὶ παρεγένοντο ἐν Σεβαστοπόλει, προσμαρτυρόμενοι ⁴⁶ τῷ βασιλεῖ τὰ μεθ' ὅρκον ἀναμεταξὺ αὐτῶν στοιχηθέντα ⁴⁷ μὴ διαστραφῆναι ⁴⁸. ἐπεὶ τοὶ γὰρ ἐκδικος καὶ κριτὴς ὁ θεὸς τῶν αἰτιῶν γενήσεται. Τοῦ δὲ βασιλέως μὴδὲ δι' ἀκοῆς ⁴⁹ ταῦτα ἀνασχομένου, ἀλλὰ πρὸς μάχην μᾶλλον κατεπείγοντος, τὸν τῆς εἰρήνης ἐγγραφὸν λόγον λύσαντες ⁵⁰, καὶ ἐπὶ ὕψιλης ἄστας ἀντὶ φλαμούλου (51) προάγειν κρεμάσαντες (52), κατὰ τῶν Ῥωμαίων ὥρμησαν, Μουαμὲδ στρατηγὸν ἔχοντες, καὶ συνέβαλον πόλεμον. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἡττήθησαν οἱ Ἀραβες. Ὑποβαλὼν δὲ Μουαμὲδ τῷ συμμαχοῦντι Ῥωμαίοις στρατηγῷ τῶν Ἑλλάδων, πέμπει αὐτῷ κουρκουρὸν ⁵¹ γέμον νομισμάτων, καὶ πολλὰς ὑποσχέσεις τοῦτον ἀπατήσας πείθει προσφυγεῖν πρὸς αὐτοὺς μετὰ καὶ κ' χιλιάδων ⁵², καὶ οὕτως Ῥωμαίους τὴν φυγὴν περιεποίησάτο. Τότε Ἰουστινιανὸς ἀνέβλεν τὸ τοῦτον ἐγκατάλειμμα σὺν γυναίξῃ καὶ τέκνοις παρὰ τῷ λεγομένῳ Λευκάτῃ ⁵³ τόπῳ χρημύνδαι καὶ παραθαλάσσιον κατὰ τὸν Νικομηδείαιον ⁵⁴ κόλπον κεμένον.

A. M. 6185. — Τούτῳ τῷ ἔτει Συμβάτιος ⁵⁵ ὁ πατρίκιος Ἀρμενίας μαθὼν τὴν τῶν Ῥωμαίων ⁵⁶ ἡττάν τὴν Ἀρμενίαν παρέδωκε τοῖς Ἀραβί, καὶ ὑπετάγη αὐτοῖς καὶ ἡ ἔσω Περσίς ἡ λεγομένη Χωρασάν, καὶ φύεται ἐκείσε παράδουλος ὀνόματι Σεβίνος, καὶ πολλοὺς τῶν Ἀράδων ἀπέκτεινεν, καὶ αὐτὸν τὸν ⁵⁷ Χαγάνον (53) παρ' ὀλίγον τελείως ποταμόπνικτον ἐποίησε. Ἐκτοτε ἐπὶ πλείον θρασυνθέντες οἱ Ἀγαρηνοὶ, τὴν Ῥωμανίαν ἐλυμήναντο.

A. M. 6186. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπος Καλλινίκου ἔτος α'.

VARIE LECTIONES.

⁴⁵ λύσαι add. ex A. ⁴⁶ προσμαρτ. A. προμ. vulg. ⁴⁷ στοιχηθέντα A. ⁴⁸ διαστραφῆναι A. στραφῆναι vulg. ⁴⁹ μὴδὲ δι' ἀκοῆς A. μετ' ἀκοῆς vulg. ⁵⁰ λύσας A f. ⁵¹ κουρκουρὸν A f. κουρκουρὸν vulg. ⁵² χιλιάδων] Ἑλλάδων A. ⁵³ Λευκήτῃ A. ⁵⁴ Νικομηδείαιον A e. ⁵⁵ Σεβάτιος A. ⁵⁶ Ῥωμαίων A. Ἀρμενίων vulg. ⁵⁷ τὸν om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(49) Vide nomen λαοῦ etiam exercitui significando impositum.

(50) Sebastopolis alia Cappadociæ, Colchidis ad Pontum alia. ORTELII.

(51) Ἄστα, φλάμουλον, oriflambe, recentioris dialecti vocabula hastam, vexillum, bandum, bannière, Gallis significant. Τὸ κουρκουρὸν inferius positum Xylander pharetram, Miscella marsupium interpretatur.

(52) Pari sceleri par quoque vindicta, urgentibus eam foederis fracti sponsionibus et conto suspensis a Deo inflictis. Cum enim Theodorus Angelus, ut Georgius Acropolita editionis Regiæ cap. 25 refert, cum Asano Joanne conditionibus ac petitionibus perturbatis audacior esset, atque inordinatus non solum in regia, sed in aliis civilibus negotiis sese immisceret, sæpeque jusjurandum negligeret, fidemque violaret, in affines Bulgaros pedem movit,

et ex Romanis atque Italis ingentem militem exagerat, et Adrianopolim prætergressus, in superiorem partem Hebræ agmine ducto, cum Bulgaris poscebat, sed exitium sibi querens, acie confixit. Videbatur enim Bulgaros timore percitos nequaquam, vel solum sui exercitus impetum sustinere: at non sic Bulgari. Sed Asanus Joannes perfidia, ac sedere ab Angelo Theodoro fracto potius quam propriis viribus fectus, parva sibi auxiliari manu ex Scythia conducta, nec numero quidem millenis, confaentius in conflictum agebatur, ὡς γὰρ ἱστορεῖται, τῇ σημαίᾳ τὸν ἑγγραφοῦ ὅρκον τοῦ Θεοδώρου ἀπαιωρήσας, signo etiam militari, ut a nonnullis memorie prædium est, jurejurando Theodoro scripto appenso.

(53) Bulgari, Scлавini, Unni ducem suum agnominant Chaganum. Hic ille est, quem annus superior, Νεβούλον, Nicephorus, Γεβούλον, scripsit.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἑκλειψίς ἡλίου γέγονεν μηνὶ Α Ὑπερβερταίῳ πέμπτῃ, ἡμέρᾳ πρώτῃ, ὥρᾳ τρίτῃ, ὥστε φανῆναι τινὰς λαμπροὺς ἀστέρας. Καὶ ἐπιστράτευσεν Μουαμμέτ τῇ Ῥωμανίᾳ, ἔχων μετ' αὐτοῦ τοὺς ἑκπρόσωγους Σκλάβους ὡς ἐμπείρους τῆς Ῥωμανίας, καὶ πολλοὺς ἡχηματώτευσεν. Ἐγένετο δὲ καὶ ἀναίρεσις τῶν γόρων⁵⁴ (54) ἐν Συρίᾳ. Ἰουστινιανὸς δὲ εἰς τὰ τοῦ παλατίου κτίσματα⁵⁵ ἐπεμελεῖτο. Καὶ ἔστησε⁵⁶ τὸ Ἰουστινιανοῦ Τριχλίνιον⁵⁷ λεγόμενον, καὶ τὰ τοῦ παλατίου περιτεγίσματα⁵⁸ καὶ ἐπέστησεν ἐπαικτὴν Στέφανον τὸν Πέρσην, σακελλάριον αὐτοῦ (55) καὶ πρωτοευνουχόν, κύριον καὶ ἐξουσιαστὴν λίαν ὄντα αἰμοδόρον καὶ ἀπηνῆ· ὅστις ἀνηλεῶς τοὺς μὲν ἑπείρας⁵⁹ αἰκίζειν οὐκ ἤρκαίτο, ἀλλὰ καὶ λιθοβολεῖν αὐτοὺς τε καὶ τοὺς⁶⁰ τούτων ἐπιστάτας (56). Τοῦ δὲ βασιλέως ἀποδημήσαντος⁶¹, κατετέλμησεν ὁ ἄγιος θῆρ ἐκεῖνος καὶ τὴν αὐτοῦ μητέρα Ἀναστασίαν τὴν Αὐγουστὴν παιδικῶς δι' ἀδελφῶν⁶² μαστιγῶσαι (57). Ἐν τούτοις δὲ καὶ εἰς⁶³ ἅπαν τὰ πολιτικὸν πλῆθος πολλὰ κακὰ ἐνδείξιμενος, μισήσας τὸν βασιλέα πεποίηκεν. Ὁμοίως καὶ εἰς τὰ τοῦ γενικοῦ λογοβησίου (58) πράγματα κατέστησεν⁶⁴ ἀδόδῶν τινα ὀνόματι Θεόδοτον ἐγκλειστον (59) τὸ πρότερον ὄντα ἐν τοῖς Θρακικοῖς τοῦ Στενοῦ (60) μέρεσιν, καὶ αὐτὸν δεινότατον καὶ ἀτίταστον λίαν ὑπάρχοντα, ὅστις πλείστους τῆς πολιτείας ἀρχοντας καὶ ἐμφανεῖς ἀνδρας οὐκ ἐκ τῶν διοικητῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ⁷⁰ τῶν τῆς πόλεως οἰκητόρων (61), εἰρή καὶ μάτην C

Hoc anno mensis Hyperbetei die quinto, prima hebdomadis feria, hora diei tertia defectus solis contigit, adeo ut astra nonnulla manifeste appaerent. Muamed etiam in Romanum imperium expeditionem suscepit, et profugis Sclavis, seu Romanorum locorum probe expertis, sibi adjunctis, magnam hominum copiam abduxit captivam. In porcos magna caede deservitum est in Syria. Porro Justinianus erigendis palatii aedificiis studium adhibuit : triclinium Justiniani nomine deinceps vocatum, et palatii moenia condidit. Huic operi praepositum et cum plena potestate dominantem Stephanum Persam, sacellarium suum et eunuchorum antesignanum, praefecit. Is vir sanguinarius et summe crudelis erat, cui non satis fuit ipsos operas sive manuaris injuriis ac verberibus afflicere, sed ipsos et qui operarum duces lapidabat. Quin etiam cum aliquando imperator peregre profectus esset, agrestis illa fera Anastasiam imperatricem augustam matrem loris puerorum more flagellare ausa est. Idem cum multa majoraque mala in universam rempublicam admisisset, civium odia in imperatorem suscitavit. Similiter et generalis logothetae muneri praefecit monachum quemdam cognomento Theodotum, qui prius in Thraciae finibus ad freti angustias 307 inclusus vixerat, homo pariter ferox et immitis, qui in multos imperii Romani primores virosque spectatissimos

VARIAE LECTIONES.

⁵⁴ τοὺς add. ex A. ⁵⁵ γόρων] οἶρων A. ⁵⁶ κτίσματα] περιτεγίσματα A. ⁵⁷ ἔστησε] ἔκτισε A e f. ⁵⁸ τὸν — τριχλίνιον A. ⁵⁹ περιτεγίσματα] κτίσματα A. ⁶⁰ τοὺς μενσώπρας A. ⁶¹ τοὺς add. ex A. ⁶² ἀποδῶν A, ἐπιδῶν. vulg. ⁶³ δι' ἀδελφῶν A, διὰ ἀδελφῶν a, διὰ βενδῶν e, διὰ βενδῶν f. ⁶⁴ δὲ καὶ εἰς A, δὲ εἰς vulg. ⁷⁰ κατέστησεν add. ex A. ⁷⁰ ἀλλὰ καὶ ἐκ A, ἀλλὰ ἐκ vulg.

JAC. GOARII NOTÆ.

(54) A Saracenis porcinam carnem Judaico more aversantibus.

(55) Suidas v. Ἰουστινιανός, ταμίαν τῶν βασιλικῶν χρημάτων, expressius nominat. Is comes rerum privatarum domus divinae olim dictus, qui bona publicata, aut alia ratione ad fiscum pertinentia administrabat. PANCIROLLUS.

(56) Παραστάτην Græci vocant hodie *compulsorem*, et *operarum praefectum*, qui lentos et desides urget, et ut promoveatur atque absolvatur opus invigilat : ille reor est ἐπιτετής, alias ἐκδιδαστής Basil. eclog. 9 dictus ; ἐπιστάτην autem operarum cujusque ordinis lignariorum, v. g. cæmentariorum, dolatorum, etc., primicerium interpretor. Eos πρωτομαστόρους vulgaris dictio nuncupat.

(57) Suidas v. Ἰουστινιανός, ex Nicephoro : Ἀγροὶ καὶ εἰς τὴν μητέρα Ἰουστινιανῶν τὴν τάλμην ἐξήνεγκε, μάστιγα· αὐτῇ ἐν ὀχλήματι, ὡς οἱ γραμματισταὶ τοῖς παισὶν ἐπιδιδόμενοι. Adeo ut in ipsam Justiniani matrem extulerit temeritatem, verberibus ipsi in curru ludimagistorum more afflicti. Ἀδελφὰς porro, vel ἀδελφὰς Oppiani scholastes σκυτάλας, scuticas, et flagella interpretatur : habenam quoque scuticam intelligit Horatius, lib. II, epist. 2 : In scalis latuit metuens pendente habenæ.

(58) Suidas et Nicephorus citantur : Καὶ Θεόδοτον τινα ἐγκλειστον γεγονότα κατὰ τὰ Θρακικὰ μέρη τοῦ Στενοῦ τῶν δημοσίων λογιστήν, ὃν τὸ δημόδες λογοθέτην γενικὸν ἐποίησαν. Et Theodotum quemdam ad Steni Thracias partes prius inclusum, ærarii publici rationalem supremum, quem generalem logothetam nuncupat vulgus, creavit. Is est apud Pancirollum in Notit. imp., cap. 75, largitionum comes, cui

PATROL. GR. CVIII.

totius publicæ pecuniæ ex tributis et vectigalibus exigenda et conservanda cura demandata erat.

(59) Ἀναχωρητὴν et ἡσυχαστὴν. Trullanæ synodi canon 41 : Τοὺς ἐν πόλεσιν ἢ χωρίοις ἐν ἐγκλειστραῖς βουλομένους ἀναχωρεῖν, καὶ αὐτοὺς καταμύνας προσέχειν, πρότερον ἐν μοναστηρίῳ εἰσελθεῖν δεῖ, καὶ τὴν ἀναχωρητικὴν παιδοτριβεῖσθαι διαγωγὴν. Eos qui in urbidis, vel vicis in clausuris volunt secedere, et sibi ipsis separatim, seu in solitudine vacare, prius quidem in monasterium ingredi oportet, et anachoreticum vivendi genus probare et odoceri, etc. Balsamo scholastes : Μέγα τι καὶ τολμηρόν ἐστι καταμύνας ἡσυχάσαι τινα, καὶ ἐν βραχυτάτῳ οἰκίῳ ἐγκλεισθαι αὐτὸν ὡς τεθνεῶτα παρ' ὄλον τὸν τῆς οἰκίας ζωῆς χρόνον. Magna quædam res est, et inceptum valde audax separatim et in solitudine quiescere, ac silentium agere, acipimusque in exigua domuncula, tanquam toto vitæ suæ tempore mortuum, includere. Canonis nuper editi Theodoti violator, et clausuræ infractor, quid in mediis turbis agit? Neursius Ἐγκλειστὴν, ἀσπυλὶ Σαλυστοῖς festum interpretans, quod est ejus nominis monasterium, ut aliud τῆς Ἀναστάσεως, hallucinator (60) Proprium nomen hic, quod Nicephoro appellativum, κατὰ τὰ Θρακικὰ τοῦ Στενοῦ λεγόμενον πόρον, in Thraciæ finibus ad freti (Propontidos) angustias.

(61) Διοικητὰς hic τῆς πόλεως οἰκητόρων ὀπποῦ, regnicolam videlicet civi C.P. Quis enim nesciat διοικητὴν esse, ἢ πολλὰς ἐπαρχίας ἔχει ἐν αὐτῇ, diæcesim plurimas provincias complecti, et episcopatus διοικῆσαι cum urbe præcipua plures vicos? Ad Balsamonem in synodi Chalced. can. 9, Morinum in Exercit. eccl.

non qui aerarium modo administrarent, sed urbis incolae insolens, tributa, impositiones atque proscriptioes, temere, sine ulla justa causa, vel saltem praetextu exigebat, adeo ut etiam funibus suspensos palearum inferius accensarum fumo vexare auderet. Praeterea urbis praefectus plurimos imperatoris mandato in carceres compulsos etiam per multos annos vinculis detinuit. Quibus omnibus populi odia in imperatorem exereyere. Ad haec imperator a Callinico patriarcha contendebat, ut preces conciperet, ad ecclesiam sanctae Dei Genitricis, cui metropolitae nomen, juxta palatium sitam, destruendam; in ejus quippe solo fontis machinam, et Venetae factionis imperatorem illic excepturas sedilia exstruere annitebatur. Respondit patriarcha: *Preces in templi conditum conceptas habemus; subruendo templo nullas a majoribus accepi.* Imperatore ardentius instante, et preces fieri etiam vi expetente, dixit patriarcha: *Gloria Deo, qui etiam haec patitur, fugiter, nunc et semper, et in saecula saeculorum. Amen.* Eo audito subverterunt ecclesiam, et fontem excitaverunt, istamque metropolitae ecclesiam ad Perium transtulerunt.

A. C. 687. — Hoc anno Muamed in quartam Armeniam exercitum eduxit, et captivis pluribus collectis domum regressus est. Hoc etiam anno Justinianus imperio ex hujusmodi causa dejectus est: Stephano patricio et exercitus duci, cui Rusius cognomentum, praecerat ut in urbis plebem multa caede per noctem grassaretur, stragis vero impressio ab ipso patriarcha duceret exordium. Porro Leonis patricius et orientalium copiarum quondam dux, vir belli gloria conspicuus, qui annos jam tres custodia detentus exegerat, ex improvise vinculis eductus fuit, et per Graeciam militiae dux institutus. In tres autem celoces cum comitatu deportatus, eodem die urbe solvere jussus est. Insequenti igitur nocte ad Julianisium Sophiae portum, ad eam, cui

ἀποπροασίστως, ἀπαιτήεις καὶ ἐκταγὰς καὶ θημεύεις ποιούμενος, σχροῖς τε τούτους κρεμῶν καὶ ἀχύροις ὑποκαπνίζων. Ἐτι δὲ καὶ ὁ ἐπαρχος βασιλικῇ κελεύσει πλείστους ἀνδρας ἐν εἰρηταῖς κατακλείσας, ἐπὶ χρόνους τηρεῖσθαι παύσας. Ταῦτα πάντα ἐπηύχῃσας τὸ μέρος τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπῆται. Καλλίνικον πατριάρχην ποιῆσαι εὐχὴν (62), ἵνα καταλύσῃ τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Θεοτόκου τῶν μητροπόλεως (65) τὴν οὖσαν πλησίον τοῦ παλατίου, θέλων ἐν τῷ τόπῳ στήσαι φάλαγν καὶ βάθρα κτίσαι τοῦ δήμου τῶν Βενέτων (64), ὅπως ἐκεῖ ἐάχωνται τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ πατριάρχης ἔλεγεν, ὅτι εὐχὴν ἐπὶ συστάσει ἐκκλησίας ἔχουσαν, ἐπὶ δὲ καταλύσει ἐκκλησίας οὐ παρελάβομεν. Βιαζομένου δὲ αὐτὸν τοῦ βασιλέως καὶ πάντως ἀπαιτοῦντος τὴν εὐχὴν, ἔφη ὁ πατριάρχης· Δόξα τῷ Θεῷ ἀνεχομένῳ πάντοτε, νῦν καὶ δεῖ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Καὶ τοῦτο ἀκούσαντες κατέλυσαν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐποίησαν τὴν φάλαγν. Καὶ ἐποίησαν τὴν ἐκκλησίαν τῶν μητροπόλεως εἰς τὸ Περίν (63).

A. N. 6187. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Μουαμὲδ τῇ τετάρτῃ Ἀρμενίᾳ. καὶ αἰχμαλωτεύσας πολλοὺς ἀνέστρεψεν. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ἔτει Ἰουστινιανὸς ἐξεβλήθη τῆς βασιλείας τρώπῳ τοιῷδε. Ἐκέλευσε Στεφάνῳ τῷ πατρικίῳ καὶ στρατηγῷ, τῷ ἐπίκλην Ρουσῷ (66), νυκτὸς ἀποκτεῖναι τὸν δῆμον (67) Κωνσταντινουπόλεως, ἀρξασθαι δὲ ἀπὸ τοῦ πατριάρχου. Ἀδόντιος δὲ ὁ πατρικίος (68) καὶ στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν γινόμενος καὶ ἐν πολέμοις εὐδοκίμησας, ἐν φρουρᾷ τε χρόνους τρεῖς ποιήσας, κατηγορηθεὶς ἐξάπνα ἀνεκλήθη, καὶ στρατηγὸς Ἑλλάδος προσβλήθη. Ἐκαλεῖσθη δὲ εἰς τρεῖς ἐμβληθῆναι δρόμοντας, καὶ αὐθημερὸν ἀποκτεῖναι τῆς πόλεως. Τῇ δὲ αὐτῇ νυκτὶ ἐν τῇ Ἰουλιανισίῳ λιμένι τῆς Σοφίας (69) πλησίον τῶν Μαύρου

VARIAE LECTIONES.

ἡ κρεμῶν A, κρεμῶν vulg. ἡ ὑποκαπνίζων A, ἀποκ. vulg. ἡ ἐπαρχος A ο, ὑποαρχος vulg. ἡ ἐπιτύχῃσας A, ὑψῆσας vulg. ἡ ἡπῆται e, ἡπαῖται f. ἡ στήσαι A f, ποιῆσαι vulg. ἡ ἐκκλησίας om. A. ἡ παρελάβομεν A, παρελάβον vulg. ἡ εἰς τοὺς A, εἰς τῆς vulg. ἡ τῶν μητρ. A, τὴν μητρ. vulg. ἡ εἰς τὸν πατριάρχον f. ἡ τῇ τετάρτῃ Ἀρμενίᾳ A, τὴν τετάρτην Ἀρμενίαν vulg. ἡ τοιῷδε A, τοιούτῳ vulg. καὶ ante ἐν add. ex A. ἡ ἐκλ. δὲ A, καὶ ἐκ, δὲ vulg.

JAC. GOARI NOTAE.

(62) Nil non auspicio molluntur Graeci, nisi praemissa prospero successui advocando benedictione. Qua de causa consecrati templi everisionem sinistrum quid portendere veritus, patriarcha benedictione probari firmarique exposcit.

(63) De quo nota inferior.

(64) Populares tribus et factiones solemnibus imp. processibus cum suis insignibus et demarchis adfuisse Codinus de coron. imp. innuit. Locum itaque commodum Veneta dispositurus imperator, φάλαγν, fontem, machinam nimirum labro sculpto statuitque conspicuam, et βάθρα, sedes lapideas vel marmoreas, bases vocat Miscella, ἐφ' ὧν, inquit Smidas, κάθηται ἐν τοῖς συλλόγοις, quibus in comitiis sedendi datur opportunitas, excitari curat. De phiala et precibus consecrandae ecclesiae affectis Eusebiologium.

(65) Origines CP. : Ὅτι τοῦ μητροπόλεως τὴν μὲν ὁ αὐτὸς Ἰουστινιανὸς ἔκτισεν. Ἐκλήθη δὲ οὗτος,

D ὅτι οἶκος ἦν ἐκεῖος μητροπόλεως τινὲς *Metropolitae monasterium Justinianus extraxit* (prioris nimirum ad palatium ejus nominis everso). Sic autem dicitur, quod ibi fuerit metropolis cujusdam habitatio. Tὸ δὲ Περίν, τὸ παλαιὸν οἶκος ἦν Ἡέτρον πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ. *Locum Petrim vocatus, Petri patricii sub Justiniani magni tempus, domus existit.* Eapropter lectio Peyrei codicis eis τὸ πρῶτον ἔρρονες est.

(66) Miscella, cognomen Rufi.

(67) Naud promiscuam plebem arbitror, sed factionis Prasinae oppositam.

(68) Ex τῆς Ἰσαύρων ἐρωμαμένον χώρας, καὶ στρατηγὸν γενόμενον τοῦ Ἀνατολικοῦ καλούμενον στρατευμένον, exponit Nicephorus pag. 23.

(69) Orig. CP. : Ἐκλήθη Ἰουλιανὸς λιμὴν, ὅτι ἐκτίσας αὐτὸν οὗτος ἐκαλεῖτο *Juliani portus*, ὃς ἐοικὼς qui construxit nomen accepit. Ut a Sophia demceps appellationem mutavit, dictum superius.

πρὸς τὸ ἐκπολεῖσαι ὅτι τῆς πόλεως μεθορμίσαντες ὅτι, A συνειτάσσοτο (70) τοῖς πρὸς αὐτὸν ἀπερχομένοις φιλοῖς, ἐν οἷς πρὸς αὐτὸν παρεγένοντο καὶ οἱ γνήσιοι αὐτοῦ φίλοι, Παῦλος μοναχὸς τοῦ Καλλιστράτου, ὁ καὶ ἀστρονόμος, Γρηγόριος ὁ Καππαδόξ ὁ καὶ κλεισουράρχης ὁ γένόμενος, ἔπειτα δὲ μοναχὸς καὶ ἡγουμένος τῶν Φλώρου (71) ὅτινες ἐν τῇ φυλακῇ πυκνότερον αὐτὸν ἐπισκεπτόμενοι ὅτι, διεδε-
 δαιούντο αὐτὸν βασίλευειν τῶν Ῥωμαίων. Ὁ δὲ Λεόντιος λέγει πρὸς αὐτούς· Ὑμεῖς διεδεδαίωσασθέ με ἐν τῇ φυλακῇ περὶ βασιλείας· καὶ νῦν ἡ ζωὴ μου ἐν κακοῖς τελειοῦται. Ὅπισθεν γάρ μου ἔσομαι κατὰ πᾶσαν ὥραν ἐκδεχόμενος τὸν θάνατον. Οἱ δὲ εἰπὼν αὐτῷ· Μὴ ὀκνήσης, καὶ τοῦτο εὐθέως πληροῦται. Ἐκάλουσιν ἡμῖν μόνον, καὶ ἀκολου-
 θήσαν ἡμῖν. Καὶ λαβὼν ὁ Λεόντιος τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ, καὶ ἄρματα ὅσα εἶχεν, ἀνῆλθεν εἰς τὸ πραι-
 τώριον σιγῇ πολλῇ, καὶ κρούσαντες τὴν πύλην, προεφασίσαντο τὸν βασιλῆα παραγενομένῳ ἐπὶ τὸ διοικῆσαι τινὰς τῶν ἐκείσε ὄντων. Μηνυθέντος δὲ τοῦ τῆνικαῦτα ὑπάρχου, καὶ συντόμος ἐλθόντος, καὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντος, χειροῦνται ὑπὸ Λεοντίου· καὶ ρα-
 πισθεὶς ἐπεδῆθη χεῖρας καὶ πόδας. Καὶ εἰσελθὼν ὁ Λεόντιος καὶ τὰς φυλακὰς ἀνοίξας, λύσας τε τοὺς καθεργαζομένους ἀνδράς πολλοὺς καὶ γενναίους, ἀπὸ ἐξ καὶ ὀκτὼ χρόνων ἐγκεκλεισμένους, στρατιώτας τοὺς πλείους ταχύνοντας, καὶ τούτους ὀπλίτας, εἰς τὸν φέρον ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς· ὅλοι· Χριστιανοὶ εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν. Καὶ πέμφας καθ' ἑκάστον ῥεγέωνα, τὴν αὐτὴν φωνὴν ἀνακράζειν προ-
 ἔταξεν. Τὸ δὲ πλῆθος τῆς πόλεως θορυβηθὲν, σπουδῇ εἰς τὸν λουτήρα τῆς ἐκκλησίας ἡθροίσθη. Αὐτὸς δὲ ἅμα τοῖς δυοῖν μοναχοῖς καὶ φίλοις αὐτοῦ μετὰ τὴν τιμὴν τῶν ἐκ τῆς φυλακῆς ἐξελθόντων ἐμφανεστέρων ἀνδρῶν εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἀνῆλθε πρὸς τὸν πατριάρχην. Εὐρὼν δὲ καὶ αὐτὸν τετα-
 ραγμένον διὰ τὰ κελευσθέντα τῇ πατρικίῳ Σεφάνῳ τῇ Ρουσῇ, πεῖθει αὐτὸν κατελθεῖν εἰς τὸν λουτήρα, καὶ φωνῆσαι οὕτως· Ἀυτὴ ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος. Ἀπὸν δὲ τὸ πλῆθος ἤραν φωνὴν· Ἀναστὰς εἰ· τὰ ὁστέα Ἰουστινιανοῦ. Καὶ οὕτως ἐν τῇ ἱπποδρομίᾳ ἐξέδραμε πᾶς ὁ λαός. Ἡμέρας δὲ γε-
 νομένης ἐξάγουσι τὸν Ἰουστινιανὸν εἰς τὸ ἱπποδρο-
 μεῖον διὰ τῆς σφενδόνης. Καὶ βυκοκοπήσαντες ἅμα

Mauri nomen, plagam, navigationis ab urbe susci-
 piendæ causa, trajiciens, ultimam salutem amicis
 ad se confluentibus precabatur, et vale dicebat :
 inter eos præcipui accesserunt amici Paulus Calli-
 strati monasterii cœnobitis, astrologia peritus,
 Gregorius Cappadox, olim elusuræ custos, nunc
 vero monachus, et Flori cœnobii præpositus, qui
 eum adhuc carcere detentum invisentes solito cre-
 brius Romanorum **308** imperatorem brevi futurum
 prænuntiaverant. Ad eos Leontius, Vos, inquit, in
 carcere adhuc positum de imperio consequendū
 certiore me semper fecistis, nunc autem inter
 ærumnarum angustias vita mihi transigitur : retrō
 quippe insequentem me mortem propediem exspecto.
 Cui illi : Ne respondeas animo, alunt, brevis post
 promissa succedent. Dicitis tantum attende, et sequere
 nos. Eductis itaque domesticis, et armis, quæ præ
 manibus habuit, sumptis, in prætorium silentiō
 Leontius perrexit, pulsatisque foribus, simulat eo
 imperatorem accedere, ut de quibusdam in carcere
 detentis sententiā ferat. Re ad præfectum delata,
 ipse festinus accedit, ac ubi fores reserat, mox a
 Leontio comprehenditur, ac deinde frequentibus
 alapis cæsus manus ac pedes devinctur. Leontius
 intus penetrans, carceribus reclusis, præclaros sane
 ac fortunæ non contemnendæ viros plerosque vin-
 culis compeditos et carceris horrore a sex vel etiam
 ab annis octo conclusos, quorum plerique militum
 sequebantur, liberat. Ubi armorum facta copia, cum
 illis in forum excurrit ac vociferatur : Cuncti Chri-
 stiani ad sanctam Sophiam convenite. Ac simul
 submisit, qui per urbis singulas regiones voces
 easdem cum clamore spargerent. Conferta plebs
 hoc tumultu excita ad ecclesiæ lavacrum accelerans
 congregatur. Leontius cum monachis duobus et
 amicis suis, nec non aliis quibusdam ex illustri-
 ribus viris, qui ex carceribus prodierant, pontificem
 ad patriarchalem suam sedem convenit. Cumque
 ipsum etiam patriarcham conturbatum, ob ea ni-
 mirum, quæ patricio Stephano Rusio iussa fuerant,
 comperisset, hortatur, ut ad baptisterii lavacrum
 descendat, ei voce magna exclamet : *Hæc dies,*
quam fecit Dominus. Tum populus clamore sublato
 vociferatur : *Effodiantur Justiniani ossa.* His voci-

VARIÆ LECTIONES.

ἐκπολεῖσαι A, ἐκπολεῖσαι I. μεθορμίσαντες A, μεθορμίσαντα a. κλεισουράρχης A, κλεισου-
 ράρχης vulg. πυκνότερον A, πυκνότεροις vulg. ἐπισκεπτόμενοι A, σκεπτ. vulg. βασίλευειν A, βα-
 σιλεύουσιν vulg. τὸν αὐτὸν ex A. ὀκνήσης A, ἐκνεύσης vulg. καὶ εἰσελθὼν A, εἰς. δὲ vulg. ἐγ-
 καλ. A, κεκαίσα. vulg. ὀπλίτας A, ὀπλίζων vulg. αὐτοῖς A, αὐτῷ vulg. ὅλοι sic scripti pro
 vulg. ὅσοι cfr. supra p. 365, 367, 437, 438. προστ. ἱερέων A. συνῆλθον A.
 μετὰ A, σὺν vulg. τὸν αὐτὸν ex A. ἐμφανεστέρων A, ἐμφαν. vulg. ἀναστὰς εἰ A, ἀναστὰς
 vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(70) Dictionis interpretationem habent notæ su-
 periores.

(71) Orig. CP. : Τὰ δὲ Φλώρου καὶ Καλλιστράτου
 ἔκτισαν οὕτως καλούμενοι τοὺς οἴκους αὐτῶν. Μετὰ
 δὲ τὴν τελευταίαν αὐτῶν ἐγένοντο μοῦναι ἐν τοῖς χρόνοις
 τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐξ οὗ καὶ Παῦλος πα-
 τριάρχης μετὰ ἑξή χρόνους γνοὺς τὸν θάνατον αὐτοῦ,
 ἐν τοῖς χρόνοις Εἰρήνης παρητήσατο τὸ πατριαρχεῖον,

καὶ κατελθὼν ἐκεῖνος ἡρώχας, καὶ ἐδόνησεν ἐκεῖσε
 μετὰ μῆρας 8· Flori Callistratiquæ loca, istius
 nominis duas sedes sibi construxerunt : illa vero de-
 functis, Constantini Magni temporibus in monasteria
 mutantur. Exinde Paulus patriarcha sexaginta et
 octo annos natus pacis tempore morte prævisa, abdi-
 cavit se patriarchatum, et illuc progressus solitariam
 vitam professus post menses quatuor exspiravit.

bus auditis, in circum plebs universa tumultuans concurrat. Mox adventante die Justinianum per metam in circum producant, et naso linguaue truncatum Chersonam relegari decernunt. Post hæc plebs Theodotum monachum generalemque logothetam et Stephanum sacellarium, origine Persam, comprehendit, eosque funibus ad pedes alligatis per viam publicam ad Bovem locum ita dictum tuis populi felicitatem precantis vocibus imperator

309 A. C. 688. — *Romanorum imperatoris Leonis annus primus.*

Hoc anno Leontius imperavit, et pacem undequaque habuit.

A. C. 689. — Hoc anno Alidus armata manu Romanum imperium invasit et, collecta captivorum multitudine, recessit. Sergius quoque Lazicæ et Barnucii patricius perduellis in imperatorem exstitit, et ea loca Arabibus prodidit.

A. C. 690. — Hoc anno Arabes impressione in Africam facta, armorum vi eam ceperunt, et ex proprio sibi exercitu præsidarios milites in ea constituerunt. Eo comperto patricium Joannem virum rebus agendis idoneum cum Romana classe omni Leontius in auxilium misit. Is cum Carthaginem appulisset, et bellica virtute catenam portum occludentem perrupisset, hostibus demum in fugam versis et ejectis, omnes Africæ munitas urbes in libertatem restituit, et præsidio ex suis militibus relicto, imperatore de iis quæ acciderant certiorum facit, ibique hiemavit mandata imperatoris exspectans. Protosymbulus vero (qui Arabici consilii princeps) ubi hæc gesta rescivit, potentiorum et numerosiorum classem adversus Romanos instruxit, et memoratum Joannem ejusque classem e portu mutata belli fortuna ejecit, eumque levi et humili terræ vallo circumcinctum reperiens, exercitu applicato eum undequaque obsidere decrevit. Præfatus tamen Joannes periculo expeditus in Romaniam reversus est, majores et robustiores co-

A καὶ γλωσσοκοπήσαντες (72) ἐξώρισαν ἐν Χερσῶνι (73) · ὁ δὲ ὄχλος συλλαβόμενοι * τὸν τε Θεόδοτον τὸν μοναχὸν καὶ γενικὸν λογοθέτην καὶ Στέφανον τὸν σακελλάριον τὸν Πέρσην, σχολοῖς τε ἐκ ποδῶν τοῦτους δέσαντες, σύρουσι διὰ τῆς μέσης λεωφόρου, καὶ εἰς τὸν Βοῦν (74) ἀπαγαγόντες κατέκταναν · καὶ οὕτω Λεόντιον βασιλεὺς εὐφήμησαν. περτράκτος igne damnavit, atque ita demum Leon. est salutat.

A. M. 6188. — *Ῥωμαίων βασιλεὺς Λεόντιον ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Λεόντιος ἐβασίλευσε καὶ πάντοθεν εἰρηνικὸς διέβαινε.

B A. M. 6189. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν Ἀλίδος (75) τῇ Ῥωμανίᾳ · καὶ πολλοὺς αἰχμαλωτεύσας ὑπέστρεψεν. Καὶ ἐστασίασε Σέργιος · ὁ πατρικίος τῆς Λαζικῆς καὶ τοῦ Βαρνοκίου * (76), καὶ ταύτην τοῖς Ἀραβίν ὑπέταξεν.

A. M. 6190. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσαν οἱ Ἀράβες τῇ Ἀφρικῇ, καὶ ταύτην παρέλαβον, καὶ ἐκ τοῦ αἰκίου στρατοῦ ταξιαῖον (77) ἐν αὐτῇ * κατέστησαν. Ὁ δὲ Λεόντιος ταῦτα μαθὼν ἀποστέλλει τὸν πατρικίον Ἰωάννην, ἀνδρὰ ἱκανὸν, μετὰ πάντων τῶν Ῥωμαϊκῶν πλοῦματων *. Τούτου δὲ ἐν Καρθαγένη φθάσαντος, καὶ πολέμῳ τὴν τοῦ ἐκεῖσε λιμένος ἄλυσιν ἀνοίξαντος, καὶ τοὺς ἐχθροὺς τρέψαντος, καὶ ἐκδιώξαντος **, ἀπαντὰ τὰ τῆς Ἀφρικῆς κάστρα ἡλευθέρωσεν · καὶ καταλιπὼν ταξιαῖον ἴδιον, τῷ βασιλεὶ ταῦτα ἀνήγαγεν. Καὶ ἐκεῖσε ἐχείμασε κέλευτιν παρ' αὐτοῦ ἐκδεχόμενος. Ὁ δὲ πρωτοσύμβουλος ** (78) ταῦτα μαθὼν δυνατώτερον καὶ πολλὸν στόλον κατ' αὐτῶν ἀποστέλλει · καὶ τὸν προλαχθέντα Ἰωάννην σὺν τῷ αὐτοῦ στόλῳ πολέμῳ τοῦ λιμένος ** διώκει · καὶ εἰς περιδρομὸν λιτὸν *** ἐνδόν (79) παραλαβὼν, ἐξέθεν φοσεατικῶς ** ἠπλίκευσεν. Ὁ δὲ προλαχθεὶς ἐπὶ Ῥωμανὸν ἀνέκαμψε, πλειοτέραν δύναμιν παρὰ τοῦ βασιλεὺς βουλόμενος κομίσασθαι. Καὶ ἦλθεν ἕως Κρήτης ἐπὶ τὸν βασιλεῖα πορευόμενος. Ὁ δὲ στρατὸς ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀρχόντων ἐλκόμενος, **

VARIE LECTIONES.

* συλλαβόμενος A. * τῇ Ῥωμανίᾳ A, τὴν Ῥωμανίαν vulg. * Σέργιος Γεώργιος A. * ὁ τοῦ Βαρνοκίου A. * αὐτῇ A, ταύτῃ vulg. ** πλοῦματων A. ** ἀνοίξαντες — τρέψαντες — ἐκδιώξαντες A f. ** πρωτοσύμβουλος A, πρωτοσύμβολος vulg. ** fort. ἐκ τοῦ λ. *** λιτὸν ληστὸν A. ** φοσεατικῶς A, φωστ. vulg. ** ἐλκόμενος καὶ add. ex c.

JAC. GOARI NOTÆ.

(72) Linguam cum naso præcisam Justiniano testatur Nicephorus, τερμὼν τὴν γλῶτταν, καὶ τὴν ῥίνα. Postmodum tamen libere locutus est.

(73) Nicephorus : Ἐν Χερσῶνι τῇ πόλει ἐξώρισεν, δέκατον ἦδη ἔτος ἐν τῇ βασιλείᾳ διανύσαντα. In Chersonam urbem (Ponti ad Mæotidem paludem) deportat, anno ejus imperii exacto decimo.

(74) Πρὸς τὴν καλουμένην τοῦ Βοῦς ἀγορὰν · ad Bovis forum. Nicephorus.

(75) Anastasius, senatidus. Legit corrupte ἐστράτεον σενάτιδος.

(76) Ut liberum duces et gubernatores europæ late, non dignitate, sed nomine ab imp. decorabantur, ex Constantino De admin. imp. cap. 46, ita qui Lazicæ et Barnucii rectores patricii nomenclatura celebres habebantur.

(77) Lexicon Cyrilli ms. : Τάξις, τὸ στρατιωτικὸν σύνταγμα, ἐξ οὗ ταξιαῖος. Ταξιαὶ reddidit Anastasius.

sius. Ταξιαῖον, præsidium ex laxatis conflatum Nicephorus, στρατὸν ὁπλίτην πρὸς φυλακὴν scribit.

(78) Πρωτοσύμβολος. Consiliarius supremus, qui hodie Turcis vezir Azem exponitur in Leunclavii Onomastico. Nicephor. : Ὁ δὲ τῶν Σαρακηνῶν βασιλεὺς ταῦτα μεμαθηκώς, κλείσας κατ' αὐτοῦ ἐκίνησε πόλεμον. Regii nostri lectio ad annum Constantini 11 de Mavia, τῶν Σαρακηνῶν πρῶτος βασιλεὺς. Alia, πρωτοσύμβολος. — Novus. interpr. Arabici consilii principem exponit. Velut dicas magnum Vizierum. At vero S. Niceph. uti etiam superius notatum. Ὁ τῶν Σαρακηνῶν βασιλεὺς Rex, seu imperator Saracenorum. Nec vero alius majores illas copias expellendis Africa Romanis mittere poterat, quidquid alioqui ea vox sequiori usu sonet. COMEGRIS.

(79) Miscella, et hostiliter exterius castrametatus est.

καὶ εἰς τὸν ¹⁰ βασιλεῖα ἀναβαλεῖν μὴ βουλόμενος (εἶχε γὰρ αὐτοὺς φόβος καὶ αἰσχύνη) εἰς βουλὴν πονηρὰν ἐξεστράφη. Καὶ τοῦτον ἀνέσκαψαν (80), ψηφισάμενοι βασιλεῖα Ἀψίμαρον δρουγγάριον τῶν Κιβυραίων ¹¹ εἰς Κουρικιώτας ὑπάρχοντα, Τιβέριον αὐτὸν μετονομάσαντες. Τοῦ δὲ Λεοντίου ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸν Νεωρήσιον λιμένα ἐκκαθαίροντος, ἡ τοῦ βουδῶνος λύμη ἐνέσκηψε ¹² τῇ πόλει, καὶ πλῆθος λαοῦ ἐν τείσασαροι μῆσι διέφθειρε. Καταλαμβάνει δὲ Ἀψίμαρος ἕκτα τῶ συνόντι αὐτῷ στίβῳ, καὶ προσώρμησεν ἀντικρὺ τῆς πόλεως ἐν Σουαῖς. Ἐπὶ χρόνον δὲ τινα τῆς πόλεως παραδόναι Λεόντιον μὴ βουλομένης, προδοσία γέγονε διὰ τοῦ μονοτείχους (81) Βλαχερνῶν καὶ ¹³ ὑπὸ ἐξωτικῶν ἀρχόντων (82) τῶν τὰς κλεῖς τοῦ χειρσαίου τείχους μετ' ὅρκου φρικτοῦ ἐκ τῆς ἀγίας τραπέζης ἐμπιστευθέντων· οὗτοι δὲ ἐπιβουλῆς παρεδωκαν τὴν πόλιν. Εἰσελθόντες δὲ οἱ τῶν πλωμάτων ¹⁴ στρατιῶται εἰς τοὺς οἴκους τῶν πολιτῶν ἐγύμνωσαν τοὺς οἰκήτορας αὐτῶν. Ὁ δὲ Ἀψίμαρος τὸν μὲν Λεόντιον ἐρινόκοπήσεν, καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Δαλμάτου ὑπὸ φυλακὴν εἶναι (83) κατέστησεν ¹⁵· τοὺς δὲ ἀρχοντας καὶ φίλους αὐτοῦ ὡς συναποθανόντας αὐτῷ σύψας καὶ δημεύσας ἐξώρισεν· Ἡράκλειον τε τὸν γνήσιον αὐτοῦ ἀδελφὸν ὡς λίαν ἱκανώτατον μονοστράτηγον πάντων τῶν ἐξω καβαλλαρικῶν ¹⁶ θεμάτων προβαλόμενος ἐπὶ τὰ μέρη Καππαδοκίας καὶ τῶν κλεισουργῶν διατρέχειν, καὶ τὴν κατ' ἐχθρῶν ποιεῖσθαι φροντίδα τε καὶ διοίκησιν ἀπέστειλεν. exallum agi imperavit, tum germanum fratrem suum Heraclium tanquam bello gerendo idoneum omnibus exercitibus copiis singularem ac supremum ducem instituit, misitque ut partes Capadociae, et clusuras sive montium angustias percurreret, et hostium molimina observaret, et quod in adversum foret agendum, decerneret.

A. M. 6191. — Ρωμαίων βασιλεὺς Ἀψίμαρον C

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀψίμαρος τῆς βασιλείας ἐκράτησεν. Καὶ ἐστασίασεν Ἀβδερραχμάν ¹⁷ ἐν Περσίᾳ, καὶ ἐκυρίευσεν αὐτῆς, καὶ ἐδίωξε τὸν Χαγάνον ἀπ' αὐτῆς.

A. M. 6192. — Τούτῳ τῷ ἔτει γέγονε θανατικὸν μέγα. Καὶ ἐπιστράτευσεν Μουαμέδ σὺν τῷ πλῆθει τῶν Ἀράβων κατὰ τοῦ Ἀβδερραχμάν, καὶ καταλαβὼν τὴν Περσίαν ἐνόηται τῷ Χαγάνῳ, καὶ πολεμή-

A. M. 6191. — Romanorum imperatoris Apsimari annus primus. Hoc anno Apsimarus imperium obtinuit. Abderachman vero in Persia rebellionem exitavit, et ea potius Ghaganum illuc eliminavit. A. C. 692. — Hoc anno lues maxima exstetit. Muamed vero cum Arabum copiis bello Abderachman aggressus est, ac in Persidem ingressus Chaganus adjungitur, et communi Marte Abderachman adorti

VARIE LECTIONES.

¹⁰ πρὸς τὸν A. ¹¹ Κιβεριωτων A. ¹² ἐνέσχ. A. ἐπείσχ. vulg. ¹³ καὶ add. ex A. ¹⁴ πλωμάτων A. f. πλωτων vulg. ¹⁵ κατέστησεν A, προσέταξεν vulg. om. f. ¹⁶ καβαλλαρ. A, καβαλαρ. vulg. ¹⁷ Ἀβδερραχμάν A, Ἀδερ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(80) Nicephorus: Τοῦτον δυσφημοῦντες ἀθετοῦσι. Pergit quasi Theophanem expositorius: Υψηλίζονται δὲ Ἀψίμαρον ὄνομα, στρατοῦ ἀρχοντα τῶν κουρικιωτῶν, τυγχάνοντα τῆς Κιβυραίων χώρας, ὃν δρουγγάριον Ρωμαῖοι καλεῖν ἴθως. *Ejusque loco Apsimarus eligunt, qui tum curiciotarum copiis præerat, e Cibyræotarum regione, quem drungarium Romani vocant.* Codin. *De off.*: Δρουγγάριος, ὁ πρῶτος θαλάσσιος, classis præfectus. Δρουγγός, ποσότης τοσούτων τινῶν ἐρμηνεύεται. *Globus militum.* Cibyræotas classarios milites laudat Constantinus *De thematibus*.

(81) Miscella, *per singularem murum*, ea nimirum parte, qua uno tantum muro urbs ad Blachernas cingitur Muri enim circuitu maris vacantes du-

plices sunt. Gyllius *Topogr. CP.* lib. 1, cap. 19, et Cavanus Acropolitæ adjunctus *De obsidione CP.*

(82) Zonaras, ἐπαρχεῖας ἀρχοντας vocat: qui nimirum extra urbem in provinciis munera sua obibant, ab urbanis magistratibus distincti: vel potius qui ex peregrinis regionibus imperatori militantes, quales principibus Christianis Helvetii, ab eo castrorum, urbium, palatii, sacri etiam cubiculi custodiam sibi demandatam accipiebant: hoc pacto Barangos Anglos, et Bardariotas Persas suo tempore ab imp. honoratos Nicetas et Codinus referunt.

(83) Ἡουράζειν, scripsit Niceph., hoc est, ἐπὶ τῆς αἰχμῆς διαβαίνειν. Vide scripta paulo superius.

eum interficiunt, et Chagan rursus Persidis recepit principatum, Romani autem impressione in Syriam facta, Samosatim usque penetrant, vicinasque regiones populati, Arabum ad ducenta, ut narrant, millia trucidant, spoliisque opima innumerosque captivos abducentes, valido metu Arabum animis incusso, domum reversi sunt.

A. C. 695. — Hoc anno Abdelas copias in Romaniam **311** eduxit. Et obsessa Taranto non valens potiri, Mopsuestiam rediit, et praesidium in ea constituit.

A. C. 694. — Hoc anno Baanes, cognomento Eptadæmon, quartam Armeniam Arabibus fecit subjectam. Apsimarum autem Philippicum Nicephori patricii filium in Cephaloniam relegavit, quod imperio se quandoque positurum somniasset. Caput enim suum aquilæ pennis obumbratum per somnum se vidisse assererat. His auditis imperator eum confestim in exsilium deportari sanxit.

A. C. 695. — Hoc anno Armeniæ primores, tumultu in Saracenos excitato, Saracenos per Armeniam universos occiderunt, et legatione rursus ad Apsimarum destinata, Romanos in suam provinciam inducunt. Muamed autem expeditione in eos suscepta plurimos ex eis delet, et Armeniam iterum Saracenis subjicit, Armeniosque proceres unum in locum collectos omnes vivos combussit. Sub id tempus Azar armatorum millibus decem secum ductis Ciliciæ bellum intulit; cui cum Heraclius imperatoris frater obviam factus fuisset, plurimos ex ejus copiis prostravit, reliquos vero victos ad imperatorem transmisit.

A. C. 696. — Hoc anno Azibus Chunei filius in Ciliciam arma movit, Sisiumque castrum obsidione expugnatum subvertit. Eum Heraclius imperatoris frater paribus armis aggreditur, pugnaque conserta, Arabum duodecim millia profligat. Interim Justinianus Chersonæ degens imperii sceptrum de quo sibi cum potestate committenda enuntians, ejus loci incolas dictis hujusmodi terret. Quare periculum ab imperatore sibi metuentes, de inferenda illi nece, vel eo ad imperatorem deportando consilium ineunt. Ille machinas præsentiens, fugam solerter capessit, et festino gressu Daras profectus, Chagani Chazarorum congressum et colloquium sibi concedi expostulat. Eo nuntio accepto, Chaganus virum honore cumulatam excipit, et germanam sororem Theodoram ei conju-

gunt. **A**σαντες τῷ ³¹ Ἀδδερρχμάν, κτείνουσιν αὐτὸν, καὶ πάλιν τῷ Χαγάνῳ ³² τὴν Περσικὴν ἐνεχείρισαν ³³. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κατέδραμον Συρίαν ³⁴, καὶ ἔρχονται ἕως τῶν Σαμοσάτων ³⁵, καὶ προνομιεύσαντες τὴν περίεχώραν ³⁶ πολλοὺς ἀπέκτειναν, ὥς φασί, χιλιάδας σ' Ἀράβων· καὶ σκόλα πλείστα λαβόντες καὶ αἰχμηλοῦσαν πολλὴν Ἀράβων, ὁπίστρεψαν εἰς αὐτοὺς ἐμποήσαντες εἰς αὐτοὺς.

A. M. 6195. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν Ἀδδελὰς εἰς Ῥωμανίαν, καὶ πολιορκήσας ³⁷ Τάραντον καὶ μὴδὲν ἀνύσας, ὁπίστρεψεν ³⁸ τὴν Μόβου Ἔστιαν, καὶ ἔθετο ἐν αὐτῇ φύλακας.

A. M. 6194. — Τούτῳ τῷ ἔτει Βαάνης, ὁ ἐπίκλην Ἑπταδαίμων, τὴν τετάρτην Ἀρμενίαν τοῖς Ἀραβὶν ὁκέταξεν. Ἀψίμαρος δὲ Φιλίππικον τὸν υἱὸν Νικηφόρου τοῦ πατρικίου εἰς Κεφαλονίαν ἐξώρισεν, ὥς ὀνειροπολούμενον βασιλεύειν· ἔφασκε γὰρ ἑωρακέναι κατ' ἑναρ, ὅτι ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἱσχυρίζετο ὑπὸ ἀετοῦ. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς, παραχρήμα αὐτὸν ἐξώρισεν.

A. M. 6195. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐστασίασαν οἱ ἀρχόντες Ἀρμενίας κατὰ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ τοὺς ἐν Ἀρμενίᾳ Σαρακηνοὺς ἀπέκτειναν. Καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν Ἀψίμαρον πέμπουσιν, καὶ Ῥωμαίους εἰς τὴν αὐτῶν χώραν φέρουσιν. Ὁ δὲ Μουαμὲδ ἐπιστράτευσας κατ' αὐτῶν, πολλοὺς κτείνει· καὶ τὴν μὲν Ἀρμενίαν Σαρακηνοῖς ὑποτάσσει, τοὺς δὲ μεγιστάνας ³⁹ Ἀρμενίας σωρεύσας ἐν τόπῳ ἑλ ζωοκαύσους ⁴⁰ ἐποίησεν. Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν χρόνον ἐπιστράτευσεν Ἀζάρ τῇ Κιλικίᾳ μετὰ χιλιάδων δύναι· καὶ περιτυχὼν αὐτῷ ὁ Ἡράκλειος ὁ ἀδελφεὸς τοῦ βασιλέως τοὺς πλείστους ἀπέκτειναν, καὶ τοὺς λοιποὺς δεσμίοις τῷ βασιλεὶ ἀπέστειλεν.

A. M. 6196. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀζίδος ὁ τοῦ Χουνεῖ ⁴¹ ἐπιστράτευσεν τῇ Κιλικίᾳ, καὶ πολιορκήσας τὸ Σίσιον ⁴² κάστρον κατέβαλεν (84)· ὃν κατέλαβεν ὁ τοῦ βασιλέως ἀδελφεὸς Ἡράκλειος, καὶ πολιορκήσας αὐτὸν κτείνει δώδεκα χιλιάδας Ἀράβων. Τοῦ δὲ Ἰουστινιανοῦ ἐν Χερσωνῇ διαγοντος, καὶ δημηγοροῦντος ταυτὴν πάλιν βασιλεύειν μέλλοντα, οἱ τῶν ἐκείσε οἰκήτορες τὸν ἐκ τῆς βασιλείας κίνδυνον φοβηθέντες, ἐβουλεύσαντο τοῦτον ἀνελεῖν ἢ τῷ βασιλεὶ παραπέμψαι. Αὐτὸς δὲ διεγνωνὼς ἠδυνήθη ἐκφυγεῖν ⁴³, καὶ εἰς τὸ Δαρὰς (85) καταδραμὼν, ἤτησας τῷ τῶν Χαζάρων Χαγάνῳ (86) συνοφιοθῆναι. Αὐτὸς δὲ μαθὼν ἐδέξατο αὐτὸν μετὰ τιμῆς μεγάλης, καὶ ἐξέδοτο αὐτῷ εἰς γυναῖκα Θεοδώραν τὴν γυναικὰ αὐτοῦ ἀδελφῆν. Μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον αἰτησόμενος τῷ Χαγάνῳ κατήλθεν εἰς Φαναγουρίαν (87), κατέλα-

VARIE LECTIONES.

³¹ πολιορκήσαντες τῷ Α. πολιορκήσας τὸν vulg. ³² Χαγάνῳ Α. Χαγάν vulg. ³³ ἐνεχείρισαν Α Γ. ἐνεχείρισεν vulg. ³⁴ Συρίαν Α. Συρίας vulg. ³⁵ τῶν Σαμοσάτων Α. τὸ Σαμοσατον vulg. ³⁶ τὴν περίεχώραν Α. τὴν περιχώραν vulg. ³⁷ πολιορκήσαντες — ἀνύσαντες — ὁπίστρεψαν Α. ³⁸ καὶ φθοδόμενον αὐδ. Α ante τὴν Μ. Β. ³⁹ μεγιστάνους f. ⁴⁰ ζωοκαύσους Α. ⁴¹ Χουνεῖ Α. Χουνέη vulg. ⁴² κατέβαλεν· ὃν οἱ Α. ⁴³ διεκφυγεῖν Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(84) Castrum Cilicium Guillelmo Tyrjo memoratum. ORTELIIUS.

(85) Nicephorus: Ἀδρας πρὸς τῇ Γοθικῇ χεῖρην· ὡς: Doras in Gothia limitibus positum.

(86) Idem: Ἀλεξ. δὲ τῶν Χαζάρων ἡγεμόνα. Χα-

γάνους δὲ τοὺτους ἀπὸ καλοῦσι· Unde Chazarum (ducem Chaganum illos nuncupant) ut ad se veniret, rogat. Chazari porro Tauricam Chersonesi, et Maeotidis paludis fauces ad occidentem occupant. (87) Maeotidis paludis orientalem regionem.

διέτριβε μετὰ Θεοδώρας. Ἀκούσας ταῦτα Ἀψίμαρος, ἄγειν πρὸς τὸν Χαγάνον ὑποσχόμενος αὐτῷ παρα-
 ἔχειν πολλὰ δῶρα, εἰ τὸν Ἰουστινιανὸν ζῶντα αὐτῷ
 παραπέμψει. ⁸⁸· εἰ δὲ μή, κεν τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν. ⁸⁹
 Εἰς αὐτὸς δὲ τοῦ Χαγάνου τῇ τοιαύτῃ αἰτήσῃ, παρα-
 φυλακὴν αὐτῷ ἐπέμψεν, ὥς ὅθεν διὰ τὸ μὴ ὑπὸ τῶν
 ἰσίων δημοφύλων ἐπιβουλεύῃται, ἐντεταλμένος τὸν
 Παπάτζην τὸν ἐκ ⁹⁰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἐκείσε
 ὄντα, καὶ Βαλγίτζην τὸν ἀρχόντα Βοσφόρου (88), ἵνα
 ὅταν δηλωθῇ αὐτοῖς ἀνέλωσι Ἰουστινιανόν. Τοῦτων
 δὲ δι' οἰκίτου Χαγάνου τῇ Θεοδώρα μνησθέντων καὶ
 τῷ Ἰουστινιανῷ γνωσθέντων, προσκαλεσάμενος τὸν
 λεγόμενον Παπάτζην κατ' ἰδίαν ὁμιλῆσαι, κέρδη ⁸⁹ (89)
 τοῦτον ἀπήγγει· ὁμοίως δὲ καὶ Βαλγίτζην τὸν ἀρ-
 χόντα Βοσφόρου. Εὐθέως ⁹⁰ δὲ ἀποστείλει Θεοδώραν
 ἐν Χαζαρία, αὐτὸς δὲ ἐπὶ Θαναγορίαν λάβρα δρα-
 πετεύσας εἰς στόμιν ⁹⁰ (90) κατήλθεν. Καὶ εὐρη-
 κῶς ἀλιὰ ἐξηρησμένην ἐπέβη ἐπ' αὐτήν. Καὶ πα-
 ραπέμψας τὴν Ἀσαδα, ἥλθε μέχρι Συμβόλου πλη-
 σίον τῆς Χερσῶνος. Καὶ ἀποστείλας κρυπτῶς ἐν
 Χερσῶνι ἐπῆρε Βασθακούριον (91) καὶ τὸν ἀδελφόν
 αὐτοῦ, τὸν τε Σαλδανὴν καὶ τὸν Στέφανον, καὶ τὸν
 Μωρόπαυλον σὺν Θεοφίλῳ· καὶ σὺν αὐτοῖς ἀποκτεύ-
 σας διέβη τὸν φάρον Χερσῶνος. Εἰς ⁹⁰ οὕτως παρα-
 πέμψας τὰ Νεκρόπυλα τὸ στόμιν τε τοῦ Δάναπρι
 καὶ Δανάστρι (92) κλύδωνος γεγονότος, ἀπέγνωσαν
 πάντες τὴν ταυτὴν σωτηρίαν. Μυάκης δὲ ὁ οἰκειακὸς
 αὐτοῦ ἀνθρώπος ἔφη αὐτῷ· Ἰδοὺ ἀποθνήσκωμεν,
 δέσποτα, τάξαι τῷ Θεῷ περὶ τῆς σωτηρίας σου,
 [ἵνα ὁ Θεός ⁹¹] ἔαν ἀποδώσῃ σοι τὴν βασιλείαν σου,
 μηδένα ἀμύνεσθαι τῶν ἐχθρῶν σου. Ὁ δὲ
 ἀποκριθεὶς ἐν θυμῷ λέγει αὐτῷ· Ἐάν φείσω-
 μαί ⁹¹ τιρὶ ἐξ αὐτῶν, ὁ Θεός ἐνταυθα με κατα-
 πορεύσῃ. Καὶ ἀκινδύνως ἐκ τοῦ κλύδωνος ἐκεί-
 νου ἐξῆλθεν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν Δάνουδιν πο-
 ταμόν. Ἀποστείλαντες δὲ αὐτοῦ Στέφανον πρὸς
 Τερβέλην τὸν κύριον Βουλγαρίας ἐπιδοῦναι αὐτῷ
 σύναρσιν, ὅπως κρατήσῃ τὴν προγονικὴν αὐτοῦ βα-
 σιλείαν, ὑπέχετο αὐτῷ πλείστα παρέχειν δῶρα,
 καὶ τὴν ταυτὴν θυγατέρα εἰς γυναῖκα. Αὐτοῦ δὲ
 πάντα ὑπακούειν καὶ συντρέχειν ἐνομῶς ὑποσχο-
 μένου, καὶ μετὰ τιμῆς δεξαμένου, συγκινεῖ τὸν
 ὑποκείμενον αὐτῷ πάντα τὰν τῶν Βουλγάρων καὶ
 Σκλάβων· καὶ τῷ ἐρχομένῳ ⁹² χρόνῳ ὀπισθόντες
 ἐπὶ τὴν βασιλεύουσιν πόλιν παρεγένοντο.

garorum et Sclavorum copias collegit, qui demum omnes anno insequenti arreptis armis ad impera-

toriam urbem profecti sunt.

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ παραπέμψαι A, παραπέμψη vulg. ⁸⁹ τὸν ἐκ A, ὡς ἐκ vulg. ⁹⁰ κέρδη A, κέρδα vulg. ⁹¹ post vv. αὐ-
 θῶς lacuna intercedit in cod. A usque ad p. 574, ἐν τῇ Πρώμῃ. ⁹² στόμιν] στόμιον B, στόμην vulg.
⁹³ ἵνα ὁ Θεός : hæc verba delenda esse videntur. ⁹⁴ αὐτῷ om. a. ⁹⁵ φείσωμαι vulg. ⁹⁶ ἐρχομένῳ a.

JAC. GOARI NOTÆ.

(88) Συκοῦξοῦ addit Nicephorus, qui aliis Cim-
 merius.

(89) Nicephorus, ἀρχόνῃ.

(90) Idem, εἰς Τόμην καλούμενον παραθαλάσσιον χωρίον
 χωρίον. Petavii in notis. Reddit Anastasius imen;
 alia lectio, in mare. — Εἰς τομὴν κατήλθεν. Reg.
 quidquid ex eo licentius editum, perisquæ e mar-
 gine emendatum, εἰς στόμιν Anast. ad Imen, in-

dicans et ipse nomen proprium. At clare S. Niceph.:
 ἀπὸρας εἰς Τόμην καλούμενον παραθαλάσσιον χωρίον
 κατήλθε, voluens Tomim, qui locus ad mare situs
 est perenni. Continuatis.

(91) Nicephorus, Βασθακούριον, τὸν τε Σαλδαν,
 qui hic Σαλδανός.

(92) De hisce hisce consule Petavii notas in
 Nicephorum, pag. 77.

A. C. 697. — Hoc anno Arabum dux Abimelech mortuus est, et Valid ejus filius **313** principatum obtinuit. Eodem etiam anno Justinianus Terbelis et Bulgarorum ipsi adjunctorum auxilio fretus urbium reginam armis impetit, et ad Charsii portam castris locatis totum spatium ad Blachernas usque occupat. Per dies autem tres colloquio cum civibus habito, nonnisi contumelias et diceria ab ipsis retulerunt, quibus etiam incassum pacis conditiones obtulerunt. Porro Justinianus cum paucis admodum gentilibus suis citra pugnam per cuneum in urbem subiens, sparso caedis et stragis tumultu, ejus compos effectus, paulo post in posuit.

A. C. 698. — Romanorum imperatoris Justiniani iterum annus primus.

Arabum ducis Valid annus primus.

Cpoleos episcopi Cyri annus primus.

Hierosolymorum episcopi Joannis annus primus.

Hoc anno Justinianus in imperium restitutus, præclaris muneribus et regia supellectile Terbeli oblata, inito cum eo foedere, pacifice dimisit. Apsimarus urbe relicta, Apolloniadem fuga se recipit, et in ipsa fuga comprehensus ad Justinianum adducitur. Heraclius quoque vinculis compeditus Thracia extractus, cum cæteris, qui sub eo merebantur, proceribus eidem præsentatur, quos omnes laqueis e muro suspendit. Dimissis etiam per mediterranea ministris, multos ex Apsimari militibus repositos, tam eos, qui pro ipso aliquid moliebantur, quam qui quietem agerent, omnes interfecit. Apsimarum autem et Leontium catenis vinctos per universas urbis regiones ignominiose traduci mandavit, et circensibus ludis celebratis, ipso propria sibi sede composito, illi publice cum dedecore tracti, ad pedes ejus prosternendi humili more projecti sunt. Inclinatorum et pronorum in terram cervices pedibus terebat et calcabat Justinianus, donec circi munus primum exhiberetur, populo vociferante: Super aspidem et basiliscum ambulasti, et conculcasti leonem et draconem. Demum in cynegium missis caput amputari præcepit, Callinicum patriarcham oculis orbatum Romanam relegavit, et in ejus locum Cyrum quemdam in Amastris insula monachum inclusum, quod imperii secundo gerendi vaticinium edidisset,

A. M. 6197. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἐβόηκεν Ἀβιμέλεχ ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγός, καὶ ἐκράτησεν Οὐαλλὶδ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἰουστινιανὸς τὴν βασιλίδαν πόλιν καταλαβὼν ἅμα Τερβέλη, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Βουλγάρων ἠπλίκευσεν εἰς τὴν Χαρσίου πόρταν (93) καὶ ἔως Βλαχερνῶν. Καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας προσλαλοῦντες τοῖς ἐν τῇ πόλει ὑβρίζοντο παρ' αὐτῶν, καὶ οὐδὲ λόγον κατεδέχοντο. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς μετ' ὀλίγων ὁμοφύλων πολέμου χωρὶς διὰ τοῦ ἀγωγοῦ (94) εἰσελθὼν, καὶ θόρυβον ἀνασκαφῆς βαλὼν, τὴν πόλιν παρέλαβεν, καὶ πρὸς βραχὺ ἐσκήνωσεν ἐν τῷ παλατίῳ Βλαχερνῶν.

A. M. 6198. — Ῥωμαίων βασιλεὺς πάλιν Ἰουστινιανοῦ ἔτος α'.

Ἀράβων ἀρχηγοῦ Οὐαλλὶδ ἔτος α'.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Κύρου ἔτος α'.

Ἱεροσολύμων ἐπισκόπου Ἰωάννου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουστινιανὸς πάλιν τὴν βασιλειαν παραλαμβάνει, καὶ πολλὰ δῶρα δοῦς τῷ Τερβέλῃ καὶ βασιλικὰ σκευῇ, ἀπέλυσεν αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ. Ἀψίμαρος δὲ καταλιπὼν τὴν πόλιν εἰς Ἀπολλωνιάδα φεύγει. Καταδιωχθεὶς δὲ συλλαμβάνεται, καὶ εἰς Ἰουστινιανὸν ἄγεται. Καὶ Ἡράκλειος (95) δὲ ἀπὸ Θράκης δεδεμένος ἦχθη σὺν πᾶσι τοῖς συνασπισμένοις αὐτῷ ἄρχουσιν, ὅς ἐν τῷ ταίγει πάντας ἐπούρκισεν (96). Ἀποστελλας δὲ εἰς τὰ μεσόγεια ἅπαντα, πλείους ἐξ αὐτῶν εὐρὼν ἐμπράκτους (97) τε καὶ ἀπράκτους ὅ πάντας ἀπέκτεινεν. Τὸν δὲ Ἀψίμαρον καὶ Λεόντιον ἀλύσει δεδεμένους εἰς πᾶσαν πόλιν πομπεῦσαι πεποίηκεν· καὶ τοῦ ἱππικοῦ ἀγομένου καὶ ἐν τῷ σένῳ καθέζομένου, ἤχθησαν συρόμενοι δημοσίᾳ, καὶ ἐβρίφησαν ὑποταγάδην αὐτῷ· καὶ ἐπάτησε τὸν ἐράχηνον αὐτῶν ἄχρις ἀπολύσεως (98) τοῦ πρώτου βατοῦ, τοῦ δήμου βοήσαντος, ὅτι Ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπέβης, καὶ ἐπάτησας λέοντα καὶ δράκοντα. Καὶ τούτους ἀποστελλας ἐν τῇ κυνηγίῳ ἀπεκεφάλισεν· Καλλινικὸν δὲ πατριάρχην τυφλώσας ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐξώρισεν· καὶ ἀντ' αὐτοῦ Κύρον ἐν τῇ νήσῳ Ἀμαστρί (99) ἐγκλείστον ὄντα, ὡς προσημάναντα αὐτῷ τὴν τῆς δευτέρας βασιλείας ἀποκατάστασιν προσέβαλετο. Ἀναριθμητὸν δὲ πλῆθος ἔκ τε τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ καταλόγου ἀπώλεσεν. Πολλοὺς δὲ καὶ ἐν σάκκῃς ἐμβάλων ἐν τῇ θαλάσῃ πικρο-

VARIAE LECTIONES.

⁹³ αὐτῷ αὐτοῖς vulg. ⁹⁷ ἐμπράκτους] εὐπρ. f. ⁹⁸ τε et alterum τοῦ add. ex A. ⁹⁹ ἐμβάλων A, ἐμβάλλων vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(93) Egri Capi vocant hodie Turcæ, id est, obliquam, ut reapse aditum exhibet sinuosam. Orig. CP., ἐκ τοῦ Χαρσίου δευτερεύοντος μέρους Βενέτων, a Charsio secundæ Venetorum factionis tribuno dictam volunt, quibus auctoris verba astipulantur. Inter ipsam, et sequentem Adrianopoleos portum versus continentem Blachernarum palatium situm fuit.

(94) S. Nicepl., κατὰ τὸν τῆς πόλεως ἀγωγόν· per urbis aquæductum subiens, tantisper in Blachernarum palatio habitavit. Sic mihi τὸ, πρὸς βραχὺ·

quæ ipsa vis est τοῦ ἐσκήνωσε· non paulo post, ut aliis redditum. COMBERIS.

(95) Apsimari frater, Orientalium copiarum dux.

(96) Πρὸς τῷ ταίγει ἐπὶ ξύλου ἀνήρτησεν.

(97) Actores, vertit Anastasius, cujus alia lectio, auctores, habet.

(98) Ἀπώλειαι, finis, et demissio: βατον, palma, et præmium. Adi notas in Cedrenum posteriores.

(99) Ad Bithyniæ pontum; correctius, Ἀμαστρίδι posuit Nicephorus.

θανάτους ἐποίει. Ἄλλους δὲ πρὸς ἀριστόδειπνον ἡ κλητορεύων (1), ἅμα τῷ ἀναστῆναι, οὓς μὲν ἐφ' οὐρανὸν ἐβήθη, οὓς δὲ ἀπέμειναν. Κάνειν δὲν μέγας φόδος συνεῖχε πάντας. Ἀπέστειλε δὲ στόλον πρὸς τὸ ἀγαγεῖν ἐκ Χαζαρίας τὴν αὐτοῦ γυναῖκα, καὶ πολλὰ σκάφη ἐβυθίσθησαν ὁ σύμφυχα. Ἀκούσας δὲ ὁ Χαγάνος δηλοῖ αὐτῷ. Ὁ ἀνόντες, οὐκ εἶδε σε διὰ δύο ἢ τριῶν σκαφῶν λαβεῖν σου τὴν γυναῖκα, καὶ μὴ ἀποκτεῖναι τοσοῦτον πλῆθος; ἢ δοκεῖς καὶ ταύτην πόλεμον λαμβάνειν; ἰδοὺ ἐτέχθη σοι καὶ υἱός, καὶ ἀπόστειλον, λάβε αὐτούς. Ὁ δὲ ἀποστείλας Θεοφύλακτον κουδικουλάριον ἔλαβε τὴν Θεοδώραν καὶ Τιβέριον τὸν υἱὸν αὐτῆς, καὶ ἔστειλεν αὐτούς· καὶ συνεβασίλευσαν αὐτῷ.

natus est tibi, mitte ergo qui eos ad te adducant. Ille misso Theophylacto cubiculario Theodoram conjugem recepit, et ejus filium Tiberium, utrumque imperii dignitate politi sunt.

A. M. 6199. — Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐαλλὲ ἤρπασεν τὴν καθολικὴν Δαμασκὸν (2) ἀγιοτάτην ἐκκλησίαν φθόνῳ πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς ὁ ἀλιτήριος διὰ τὸ ὑπερβῆλλον κῆλος τοῦ τοιοῦτου ναοῦ καὶ ἐκώλυσε γράφεσθαι Ἑλληνιστὶ τοὺς δημοσίους τῶν λογοθεσιῶν κώδικας, ἀλλ' Ἀραβίοις αὐτὰ παρασημαίνεσθαι, χωρὶς τῶν ψήφων, ἐπειδὴ ἀδύνατον ἦ ἐκείνων γλώσση (3) μονάδα ἢ δυάδα ἢ τριάδα ἢ ὀκτώημισι ἢ τρία γράφεσθαι· διὸ καὶ ἕως σήμερον εἰσιν σὺν αὐτοῖς νοτάριοι Χριστιανοί.

A. M. 6200. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουστινιανὸς τὴν ἀναμεταξὺ (4) Ῥωμαίων καὶ Βουλγάρων εἰρήνην διεστρέφεν, καὶ περάσας τὰ καθ' ἑαυτὸν θέματα εἰς τὴν Θράκην, καὶ ἔξωπλῆσας πλῆθινον κατὰ Βουλγάρων καὶ Τερβέλη ὤρμησεν. Καταλαβὼν δὲ τὴν Ἀγγιῶλον τὸ μὲν πλῆθινον ἐμπροσθεν τοῦ κάστρου προσώρμισεν, τὰ δὲ καθ' ἑαυτὸν εἰς τοὺς ἀνωθεν κάμπους ἀπαραφυλάκτως καὶ πάσης ὑποψίας ἐκτὸς ἀπικνεῦσαι προσέταξεν. Τοῦ δὲ λαοῦ σκορπισθέντος ὡς πρόβατα ἐπὶ τοὺς κάμπους πρὸς τὸ συλλέγειν χόρτον, εἶδον ἐκ τῶν ὀρέων οἱ κατὰ σκοποὶ τῶν Βουλγάρων τὴν τῶν Ῥωμαίων ματαίαν διοίκησιν καὶ σωρευθέντες ὡς θῆρες ἐξέπνινα ἐπιβρέφοντες μεγάλως διεφθείραν τὸ Ῥωμαϊκὸν ποίμνιον, πολλὴν αἰχμαλωσίαν τε καὶ ἱπποὺς καὶ ἄρματα δίχα τῶν

A suffecit. Ex civium posthac militumque ordine numeros propemodum infinitum coegit perire, plurimos quoque saccis inclusos amara morte interemit, nonnullos etiam ad prandii convivii epulum invitatos, si quando surgerent e mensa, hos patibulo, alios gladio damnabat. Ex his horror metusque cunctorum animos invasit. Classem porro quæ e Chazaris conjugem devehere, misit, cujus navigia quam plurima una cum iis, qui conscenderant, hominibus submersa sunt. His Chaganus moius, significat: Fatue, nonne duabus vel tribus navibus conjugem tuam repetere oportuit, tantæque multitudinis vitæ parcere? Num eam bello recipere parabas? Vide, etiam filius vero imperii corona ornavit, unaque cum eo

A. C. 699. — Hoc anno Valid, qua ferebatur in Christianos invidia, publicam et communem sanctissimam Damasci ecclesiam, ob apparatus et illius ædis amplitudinem, Christianis eripuit. Publicos etiam logothesium sive publici æarii codices Græce describi vetuit, sed Arabice exarari jussit, exceptis numeris, quandoquidem unitatem, vel binarium, aut ternarium, vel octo cum medio ternariumve ea lingua describi non sit possibile: quamobrem notarii Christiani usque in hunc diem apud eos remanserunt.

A. C. 700. — Hoc anno Justinianus pacem Romanos inter et Bulgaros compositam violavit, et equitum legionibus in Thraciam transire jussit, etiam classem adversus Bulgaros instruxit, et in Terbelem irrupit. Anchialium vero profectus, classem quidem ad urbem applicuit, equestres vero copias ad campos urbi imminentes, omni custodia remota, et citra periculi suspicionem castra metari præcepit. Exercitu itaque pecudum instar per campos errante et ad pabula equis colligenda disperso, e montium culminibus inanem et levem rei militaris apud Romanos disciplinam Bulgarorum exploratores conspicati, ipsi serarum more in agmen unum collecti, Romanum gregem uno impetu disjecerunt, et captivorum multitudinem

VARIE LECTIONES.

ἡ ἀριστοδείπνον A. ἡ ἐβυθίσθησαν σύμφυχα A. ἡ ἐβυθίσθησαν σύμφυχα A. ἡ συνεβασίλευσαν αὐτοῖς A. ἡ ἤρπασεν A. ἀρπάσας vulg. ἡ ἀλιτήριος A. ἀλητ. vulg. ἡ Ἀραβίοις ἐν Ἀραβίοις A. fort. Ἀραβιστ. ἡ σήμερον εἰσιν A. σήμερον εἶναι vulg. ἡ ἔξωπλῆσας A. ἐξώπλισεν vulg. ἡ ἐπὶ A. εἰς vulg. ἡ εἶδον ἐκ A. εἶδον αὐτοὺς ἐκ vulg.

JAC. COARI NOTÆ.

(1) Ἐν δειπνῷ συγκαλῶν, idem.

(2) Templum ad quod conveniendi promiscui sexus viris ac mulieribus potestas est, maxime quod in civitatibus primum est, et antistitis sedes, Catholici nomen obtinuisse ex Balsamone declaravimus in Eucharisticis.

(3) Hinc numerorum notas et characteres, *cifras*, vulgo dictos, Arabicum inventum, aut Arabicos nulla ratione vocandos, qui hæc legerit, necum contendet. Etenim si Arabum lingua, id est, linguæ characteribus unitis, binarius, ternarius, etc., scribi nequeant: qui characteres aut ψήφοι nun-

cupabuntur Arabici? Et licet deinceps Arabum lingua computorum libros Valid jussit describi, numeros tamen ac summas expense et ad longum, χωρὶς ψήφων Græcis εἰσδιμένων, voluit apponi, quod Basilii postmodum a Græcis, teste Cedreno, statuit observari. Notas itaque characteresque, quibus numeros summam exaramus, 1, 2, 3, 4, etc., ab Indis et Chaldeis usque ad nos scite magis advocat Clareanus in arithmetica Præ-ludis.

(4) Eamdem historiam fuse prosequitur Nicephorus.

non contemnendam, equos et currus plurimos, postposito caesorum numero, ceperunt. Justinianus cum residuis ex exercitu in arcem fuga se recipiens, ocllulis dies tres portis in ea remansit. Sed cum Bulgaros illic pertinacius instantes cerneret, ipse primus equi sui nervos incidit, ceterosque idem facere iussit, armisque bellicis quasi tropaeis muris impositis, noctu navigia conscendens, Cpollm cum dedecore reversus est.

A. C. 701. — Hoc anno Masalmas et Abbas ob caesum a Mariano cum Maïuma duce exercitum insania perciti Tyanam urbem bello vexaverunt, et ad eam stricta obsidione cinctam hiberna sustinuerunt. Justinianus autem duces duos Theodorum Carterucam et Theophylactum Salibam hostibus expugnandis et ab instaurata obsidione repellendis cum instructio exercitu et ex agricolarum grege rusticis auxiliariis submittit. Isti primum divisim animis dissidentes, tum vero nullo militari servato ordine in hostem irruentes, vertuntur in fugam, et ex his pluribus desideratis milibus, reliqui non pauci in manus adversariorum captivi deveniunt. Hostes itaque eorum castris et comitatu potiti, donec urbem caperent, constanter in ea circumvallanda perstiterunt. Jam enim ciborum patiebantur defectum, et de obsidione solvenda et recessu ipsos incescerat cogitatio. His visis Tyanenses in desperationem acti, accepta salutis fide, in hostium partes transierunt, urbe, prout etiamnum visitur, habitatoribus vacua relicta. Illi violata protinus fide Tyanenses in deserta loca relegaverunt, et ex eis plurimos sibi retinuerunt captivos.

A. C. 702. — Hoc anno Abbas educto in Romanorum ditionem exercitu plurimos captivos abegit, et ad suos reversus, in Heliopoleos regione Garis urbem aedificare coepit.

A. C. 703. — Hoc anno Uthman in mediam Ciliciam exercitum induxit, multasque urbes data securitatis fide subjectas sibi fecit, quin 316 etiam Camachum cum locis adjacentibus ipsi proditum fuit. Justinianus autem acceptarum quondam injuriarum memor, Maurum cum Stephano, cui cognomen Asmetus, ambos patricos, valida et apprimae apparata classe illis commissa, in Chersonam delegavit. Insidiae quippe a Chersonitis, Bosphorianis et aliis regionum illarum incolis ipsi structae ejus animo remanserant profundius repo-

ν ἀναπρεθέντων λαβόντες. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἐν τῇ χάστρῳ καταφυγὼν σὺν τοῖς περιπεθεῖσιν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἀπέκλεισε τὰς πόλεις. Θεασάμενος δὲ τὴν τῶν Βουλγάρων παραμονὴν ὁ αὐτὸς πρῶτος τὸν αὐτοῦ ἵππον νευροκοπήσας πάντας τὸ αὐτὸ ποιῆσαι παρακάλεσσε. Τρόπαια δὲ ἐπὶ τῶν ταυχῶν θέματος (5) διὰ νυκτὸς εἰς τὰ σκάφη ἐπιβάς λαθραῶς ἀπέπλευσεν, καὶ μετ' αἰσχύνῃς τῇ πόλει παραγέγωνε.

A. M. 6201. — Τοῦτῃ τῇ ἔτει ἐπιστράτευσεν ὁ Μασαλμᾶς καὶ ὁ Ἀββᾶς (6) τῇ Τυάνῳ διὰ τὴν μαρίαν (7) τοῦ ἀποκτανθέντος στρατοῦ σὺν τῷ Μαῖουμᾳ ὑπὸ Μαρριανῷ, καὶ ταύτην πολιορκούντες παρεχίμασαν ἑκατ. Καὶ ἀποστέλλει πρὸς αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς ὁ δὲ στρατηγὸς Θεόδωρον τὸν Καρτερούκην καὶ Θεοφύλακτον τὸν Σαλιβᾶν μετὰ στρατιωτικοῦ καὶ γεωργικοῦ λαοῦ χάριν βοηθείας πρὸς τὸ πολέμῃσαι καὶ ἐκδιώξαι αὐτοὺς. Αὐτοὶ δὲ εἰς ἔριν ἀλλήλων ἐλθόντες, καὶ ἀτάκτως συμβαλόντες αὐτοῖς, τρέπονται, καὶ πολλὰ χιλιάδες ἀπώλοντο, καὶ ἡμι-αλωτεύθησαν πολλοί. Λαβόντες δὲ τὸ τοῦλον καὶ τὰ αὐτῶν βρώματα, παρεκίβισαν ἕως οὗ παρέλαβον τὴν πόλιν. Λειψθέντες γὰρ ἦσαν τὰ βρώματα, καὶ ἡμελ-λον ἀναχωρεῖν. Οἱ δὲ τῆς πόλεως Τυάνων ταῦτα ἰδόν-τες καὶ ἀπογνόντες, ἔλαβον λόγον τῆς αὐτῶν ἀπα-θείας καὶ ἐξῆλθον πρὸς αὐτοὺς, καταλιπόντες τὴν πόλιν ἐρήμον ἕως τοῦ νῦν. Οἱ δὲ τὸν λόγον μὴ φυλάξαντες, εἰς τὴν ἐρήμον τοῦτους ἐξώρισαν, καὶ πολ-λοὺς δούλους ἐκράτησαν.

A. M. 6202. — Τοῦτῃ τῇ ἔτει ἐπιστράτευσεν ὁ Ἀββᾶς τὴν Ῥωμανίαν, καὶ πολλοὺς αἰχμαλωτεύσας ἀπέστρεψεν. Καὶ ἤρξατο κτείνειν τὸ Γαρί εἰς τὴν χώραν Ἡλιουπόλεως.

A. M. 6203. — Τοῦτῃ τῇ ἔτει ἐπιστράτευσεν Οὐθμάν τὴν Κιλικίαν, καὶ πολλὰ κάστρα ὑπὸ λόγον παρέλαβεν. Προσέδωκε αὐτοῖς καὶ τὸ Κάμαχον σὺν τοῖς παρακειμένοις τόποις. Ἰουστινιανὸς δὲ ἀπέλυ-σεν Μαῦρον τὸν πατριχὸν εἰς Χερσῶνα διὰ μνηστει-κίαν σὺν Στεφάνῳ πατριχῷ, τὸ ἐπίκλην Ἀσμεῖτιον, ἐξοπλίσας στόλον πολλόν, μνηστειῆς τῆς κατ' αὐτοῦ γε-νομένης ἐπιβουλῆς ὑπὸ τε Χερσωνιτῶν καὶ Βοσφο-ριανῶν καὶ τῶν λοιπῶν κλιμάτων, πᾶσαν ναὺν βρο-μίων τε καὶ τριηρῶν καὶ σκαφῶν μυριοδύων (8) καὶ ἀλιδίων, καὶ ἕως γελανδίων, ἀπὸ διανομῆς τῶν

VARIE LECTIONES.

ἡ δὲ Α, γὰρ vulg. ὁ παραμονὴν Α, ἐπιμονὴν vulg. ὁ θέμενος] θεασάμενος Α' f, fortasse recte. ὁ λα-θραῶς Α, αὐθῶς vulg. ὁ ἐπιστράτευσεν Α, ἐπιστρατεύσας vulg. ὁ Μασαλμᾶς f. ὁ Ἀββᾶς τῇ Τ.] διαβάς τὴν Τ. Α' f. ὁ δὲ Μ. Α, ἀπὸ Μ. vulg. ὁ βασιλεὺς add. ex Α. ὁ στρατιωτικὸς Α, στρατοῦ vulg. ὁ χάριν βοηθείας Α, χωρικοβοηθείας vulg. ὁ συμβαλόντες Α, συμβάλλοντες vulg. ὁ Κάμαχον Α, Καμάχων vulg. ὁ μυριοδύων] μυριαγῶν Α f, μυριοδύων vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(5) Bene Anast., armis bellicis super murum positis; nempe ad fugam fallendam, et ut urbem adhuc tutari Romanos hostes existimarent. Erat urbs illa Anchialus, ut habet S. Niceph. COMBESIS.

(6) Σολιμᾶν vocat ille κατὰ τὴν αὐτοῦ διάλεκτον.

(7) Malim, μῆνιν, sicque legerit Anast. cum

D reddit, propter indignationem; ex vetusto scilicet illo odio, ob caesum cum Majuma Saracenorum exercitum a Mariano. COMBESIS.

(8) Μυριαγῶν, habet Peyrez. codex. Ideo verti onerarias, quas Anastasius chimeras: forsitan etiam μυριοδύους, igne Græco plenas et armatas.

οικούντων τὴν πόλιν, συγκλητικῶν τε καὶ ἐργαστη-
ριακῶν καὶ δημοτῶν καὶ παντὸς ὄψεως ἱερέων. Καὶ
τούτους ἀποστείλας παρήγγειλεν πάντα τοὺς οἰκούν-
τας ἐν ἐκείνοις τοῖς κάστροις τῷ ξίφει ὀλοθρεῦσαι,
καὶ μὴδένα ζωογονῆσαι⁹, παραδεχόμενος αὐτοῖς τὸν
Ἥλιον τὸν σπαθάριον ὀφειλόντα ἄρχοντα (9) Χερσῶ-
νος καταστήσαι. Οἱ δὲ τὴν¹⁰ Χερσῶνα χαταλαβόν-
τες, μὴδὲν αὐτοῖς ἀντιστάσαντες, τὰ κάστρα παρ-
έλαβον, καὶ πάντας τῷ ξίφει ἀνέλλον, χωρὶς τῶν
μειρακίων, ὡς νηπίων τούτων φεισάμενοι (10), καὶ
πρὸς δουλείαν περιποιθήσαντων. Τουδοῦνον (11) δὲ¹¹
ἄρχοντα Χερσῶνος, ὡς ἐκ προσώπου Χαγάνου ὄντα,
καὶ Ζώϊλον τὸν ἐκ σειρᾶς καὶ γένους ὄντα πρωτοπο-
λίτην, καὶ ἑτέρους τεσσαράκοντα ἐμφανείς καὶ πρω-
τεύοντας τῆς Χερσῶνος¹² εἰς σούβλας φυλῆας (12)
προσαναγκάσαντες, ἐπὶ πυρὸς ὥπτησαν. Ἄλλους δὲ
εἴκοσιν ἐξάγκωνα δέσαντες, καὶ εἰς χελανδούρους (13)
προσέδξαντες καὶ λίθοις τούτου γεμίσαντες, εἰς βυθὸν
κατεπόντισαν. Τοῦ δὲ Ἰουστινιανοῦ¹³ τοῦτο μαθόντος
καὶ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῶν μειρακίων μανέντος, ἐκέλευ-
σε σπουδαίως αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν παραγενέσθαι.
Ἀποκινήσαντες δὲ τοῦ στόλου τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνί,
καὶ ἐν τῷ πελάγει φθάσαντες¹⁴ ἐν τῇ τοῦ ἀστρου ἐπι-
τολῇ¹⁵ τοῦ λεγομένου Ταυροῦρα (14), μικροῦ δεῖν
ἅπας ὁ στόλος κατεποντίσθη· καὶ κρημνίσθησαν οἱ
ἐν τῷ ναυαγίῳ ἀποθανόντες χιλιάδες οὐ¹⁶. Τοῦ δὲ Ἰου-
στινιανοῦ τοῦτο μαθόντος, καὶ μὴ λυπηθέντος¹⁷,
μᾶλλον μὲν οὐκ χαρὰς πλησθέντος, καὶ τῆς τοιαύτης
μανίας ἀκμὴν ἔχοντος καὶ κραυγικῶς ἀπαπειλοῦν-
τος¹⁸, πάλιν ἑτέρον ἐκπέμπει στόλον, καὶ ἀροτριᾶν
ἅπαντα¹⁹ καὶ ἐξεδαφίζειν²⁰ ἕως οὐρούντα πρὸς τοί-
χον. Ἦκουσαν ταῦτα οἱ τῶν κάστρων ἐκείνων, καὶ
ἐαυτοὺς ἠσπάλισαντο, καὶ ἀναγκασθέντες κατὰ τοῦ²¹
βασιλέως φρονῆσαι, ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Χαγάνον
εἰς Χαζάρην αἰτούμενοι λαὸν πρὸς φυλακὴν αὐτῶν.
Ἐπὶ τούτοις οὖν διαγίγεται²² καὶ Ἡλίας ὁ σπαθά-
ριος καὶ Βαρδάνης ὁ ἐξόριστος, ἐκ τῆνικαῦτα ἀνα-
κληθεὶς ἀπὸ Κεφαλῆνας καὶ σὺν τῇ στόλῳ εἰς Χερ-
σῶνα ἰόν²³ (15). Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ταῦτα μαθὼν,

A sita. Quare bello iis inferendo universalis generis
navigia, dromones, triremes, scaphas, onerarias,
piscatorias naves, ipsosque etiam lintres, omnium
urbis incolarum, ordinis senatorii, officinariorum,
plebeiorum et officii cuiuscumque collatis expensis
paravit. iis itaque dimitti et e portu solvere dis-
positis, ut cunctos urbium illarum incolas, nullo
in vivis relicto, gladio delerent injunxit, Heliam-
que spatharium, qui gubernatorem apud Cherso-
nam institueret, aggregavit. Isti porro Cherso-
nam appellentes, urbes nullo resistente invaserunt
omnes, et caedibus et sanguine cuncta repleverunt,
et exceptis adolescentioribus, quibus, ut et infan-
tibus, parcendum putaverunt, velut ad servitutem
reservatis, universos occiderunt. Tudunum autem
Chersonæ præfectum, ceu qui Chaganum referret,
et Zoilum, qui a stemmate et origine civium pri-
marius erat, et alios quadraginta illustres et spe-
ctatos viros ligneis veribus confixos vivo igne
assaverunt. Alios viginti vinctis retro manibus ad
lembum lapidibus oppletum alligatos, in mare de-
merserunt. Accepto rerum gestarum nuntio Justini-
anus servatos juvenes ægre serens, et in ipsa-
niam versus, eos ad se sollicite adveli curavit.
Cum vero classis mense Octobri solvisset, pro-
cellarum turbinibus in pelago factata, sub ortum
astri, cui Taurus nomen, tota ferme in mari
periit, adeo ut qui naufragio immersi fuerint, ad
septuaginta tria millia numerentur. Illa calamitate
cognita, tantum absuit, ut condoleret, quin potius
lætitia perfusus eo insanie processit, ut elatis in
altum clamoribus novas etiam adjecerit commi-
nationes, et alteram illuc iterum classem transmi-
serit, cum mandatis ut omnia solo æquaret, so-
lumque aratro proscinderet, atque universos
usque ad mingentem ad parietem interficeret.
Istorum rumore divulgato, qui castra illa obti-
nebant, communierunt et concluderunt se, et ad
res novandas contra imperatorem coacti, ad Cha-

VARIÆ LECTIONES.

⁹ ὀφειλόντων A, ὀφειλόντων vulg. ¹⁰ fort. ζωογονῆσαι. ¹¹ καταστήσαι A I, καταστήσαι vulg. ¹² τὴν add.
ex A. ¹³ τοῦ δούναι δὲ A a I. ¹⁴ post verba τῆς Χερσῶνος hæc inserta leguntur in A: εἰς συμφορὰς
λους (sic) δεσμούςας πρὸς τὸν βασιλέα ἀπέστειλαν, ἑτέρους δὲ τῶν πρωτεύοντων. ¹⁵ τοῦ δὲ Ἰουστ. A.
τοῦ T. δὲ vulg. ¹⁶ φθάσαντες A, φθάσθέντες vulg. ¹⁷ ἐπιτολῇ ἐπὶ τῇ λεγέει A. ¹⁸ καὶ μὴ λυτ. om. f.
¹⁹ ἀπειλοῦντας A. ²⁰ ἅπαντας vulg. ²¹ ante hoc in e hæc addita leguntur: καὶ κατασφάττειν ἅπαντας
fortasse recte. ²² τοῦ add. ex A. ²³ διαγίγεται A, διαγίνεται vulg. ²⁴ ἰόν A, ὄν vulg.

JAC. GOARI NOTE.

(9) Bene Anast.: qui deberet Chersonæ princeps
(prætor) constitui, non ita quod redditum est, qui
gubernatorem apud Chersonam institueret. Sic et
S. Niceph. Stephano classis totius præfecto injun-
ctum est, Ἥλιον σὺν αὐτῷ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς Χερσῶ-
νος ἐγκαταστήσαι: Eliam, qui in comitatu erat, Cher-
sonæ præficeret. COMBESIS.

(10) Bene Anast., illis parcentes tanquam parvulis, etc., quod alios, aliasque æonai, quibus pepercerint. Cedren. τῶν μικρῶν νηπίων μόνον φεισάμενοι, solis infantibus parcentes, ac teneræ admodum ætatis pueris. Id.

(11) Petavins ubique legit, τὸν δούνον, et τοῦ δούνον, reliquis nominibus propriis articulo carentibus. Miscella, Tudunum.

(12) Nicophorus, φυλῆας ὀβελούς προσεφύκει.

D Consule Meursium v. Σούβλα.

(13) Nicaphorus, ἀκατίῳ ἐμβαλόν.

(14) Palam Ἀρχτοῦρα, sub ortum sideris, Arcturus nomine; non, ut redditum est, cui nomen Taurus. Haud enim Taurus Octobri oritur, quod signum sol statim ab Ariete ingreditur. Etiam Anast. Ἀρχτοῦρα legit, quidquid in eo Fabrotius hæreat. COMBESIS.

(15) Qui tum Chersonæ cum classe esset, non classis dux exsisteret, ut P. Goar æstimat. Nihil enim est, unde illa ducis dignitas Bardani asseratur. Relictum illic exsulem iubente Justiniano, ait S. Niceph. Βαρδάνην Ἀρμένιον τῷ γένει, ἐξόριστον ἐκεῖσε καταλύειν, a priori scilicet exsilio, Cephalonia revocatam. Ipse Theophan. paulo inferius: Τὸν δὲ ἐξόριστον ἐκεῖσε Βαρδάνην, Φιληπικῶνα.

ganum in Chazariam delegaverunt, qui præsidium ad sui defensionem exposcerent. Interim suscepti propositi conscius excitatur Elias spatharius et Bardanes prius exsul, nunc verò postliminio revocatus e Cephalonia **317** et cum classe Chersonam delatus. Ubi res hujusmodi tractari percepit Justinianus, Georgium patricium cognomento Syrum, generalem logothetam, Joannem præfectum et Christophorum Thracicorum agminum ductorem cum militibus ad ter centum armatis militi, Tudunumque et Zollum res Chersonæ in priorem statum reposituros, et per apocrisarium apud Chaganum rem gestam excusaturos, ac tandem Eliam et Bardanem ad se Cpolim transmissuros adjungit. Cum Chersonam migrassent, Chersonitæ cives cum iis tractatum habere dedignati sunt. Postera die solis iisdem in consilii locum ingredi permissis, confestim portas cives occluserunt. Et generalem quidem logothetam cum præfecto peremerunt, Tudunum vero una cum Zoilo et memorato turmarcha et militibus trecentis traditum Chazaris ad Chaganum miserunt. Tuduno in itinere defuncto, funereum epulum litaverunt Chazari, nimirum turmarchæ et trecentorum militum cadem. Tum vero Chersonæ reliquorumque oppidorum cives Justiniani nomine abrogato, exsulem illum Bardanem, qui et Philippius nominabatur, imperatorem felicibus acclamationum votis exceperunt. His auditis Justinianus majori furore insaniens, spatharii quidem Eliæ liberos in matris ipsius sinu trucidavit, eamque ipsam proprio coquo in India nato subactam constuprari jussit. Mox classe denuo reparata, Maurum patricium, is etiam Basus dicebatur, militi, unaque simul apparatu omni bellico, et ad castra diruenda machinis, arietibus et omnimodis vastatoriis instruit, eo maxime injuncto, ut Chersonæ mœnibus ad solum usque destructis, et universa civitate diruta, nemini civium vitam condonaret, ante omnia de rerum successu per frequentiores litteras cum certiore redderet. Is mari trajecto, cum jam admoto ariete turrim Centenaresium dictam, altamque non adeo remotam, quæ Synagrus nuncupatur, evertisset, Chazarorum adventu a bello utrinque cessatum est. Bardanius ad Chaganum fuga se proripit. Classis vero conatu inutili reddito, cum re infecta

ἀπέστειλαν μετ' ὀλίγων ὁρομένων Γεώργιον τὸν πα-
τρίκιον, τὸν ἐπίκλην Σύρον καὶ γενικὸν λογοθέτην,
καὶ Ἰωάννην τὸν ἑπαρχὸν ¹¹, καὶ Χριστοφόρον τουρ-
μάρχην τῶν Θρακισίων μετὰ τριακοσίων ἐξωπι-
σμένων, παραδεδικώς αὐτοῖς Τουδούνον ¹² τε καὶ
Ζώλιον ἀφελόντας ἀποκατασταθῆναι (16) κατὰ τὸ πρό-
τερον ἐν Χερσῶνι, δι' ἀποκρισιarioῦ δὲ ἀπολογήσα-
σθαι τῷ Χαγάνῳ, ἀγαγεῖν δὲ πρὸς αὐτὸν Ἥλιαν καὶ
Βαρδάνην. Τὸν δὲ πασανέντων ἐν Χερσῶνι, οἱ τῆς
πόλεως Χερσῶνος τοῦτους περιλογὴν οὐκ ἐποίησαν.
Τῇ δὲ ἑπαύριον (17) τοῦτους μόνους εἰσελθεῖν οἱ τῆς
πόλεως προτρεφάμενοι, τὰς πύλας ἀπέκλεισαν. Καὶ
τὸν μὲν γενικὸν λογοθέτην ἅμα τῷ ἑπαρχῷ ξίφει
ἀνέβλιν, τὸν δὲ Τουδούνον ¹³ ἅμα Ζωλίῳ, καὶ τὴν
λεχθέντα τουρμάρχη ¹⁴ σὺν τοῖς τριακοσίοις στρα-
τιώταις τοῖς Χαζάροις παρέδωκαν, καὶ πρὸς τὸν Χα-
γάνον ἀπέστειλαν. Τοῦ δὲ Τουδούνου κατὰ τὴν ὁδὸν
ταθνηκότος, οἱ Χάζαροι εἰς δοχὴν ¹⁵ αὐτοῦ ἀπέκτει-
ναν τὸν τουρμάρχη σὺν τοῖς τριακοσίοις στρατιώ-
ταις. Τότε οἱ Χερσῶνος καὶ τῶν λοιπῶν κάστρων τὸν
μὲν Ἰουστινιανὸν ἀνέσκαψαν, τὸν δὲ ἐξόριστον ἐκέ-
λες Βαρδάνην καὶ Φιλίππικόν ¹⁶ βασιλεῖα εὐφήμεσαν.
Ταῦτα μαθὼν Ἰουστινιανός, ἐπὶ πλείον ἐκμανεῖς ¹⁷ τὰ
μὲν τέκνα τοῦ σπαθarioῦ Ἥλια εἰς τὸν τῆς μητρὸς
ἀπέσφαξε κόλπον· ταύτην δὲ ἠνάγκασεν τῷ οἰκίῳ
αὐτῆς ζευχθῆναι μαγεῖρῳ Ἰνδῷ ὄντι (18)· εἰθ' οὕτω
τε πλώζιον ἔτερον κατασκευάσας, ἀποστέλλει Μαῦ-
ρον τὸν πατρίκιον, τὸν ἐπίκλην Βαῖρον ¹⁹, παραδε-
δικώς αὐτῷ πρὸς καstroμαχίαν κρινόν ²⁰, μαγγα-
νικά τε καὶ πᾶσαν ἐλέπολιν, ἐντεταλμένος αὐτῷ, τὰ
μὲν τῆς Χερσῶνος τείχη ἐξεδασφίσει ²¹ καὶ πᾶσαν τὴν
πόλιν, μηδεμίαν δὲ ψυχὴν ἐξ αὐτῆς ²² ζωογονῆσαι,
πυκνότερος δὲ δι' ἀναφορὰς τὰ αὐτῷ πεπραγμένα
δηλοῦν. Τοῦτου δὲ περσάντος καὶ διὰ τοῦ κριοῦ τὸν
λεγόμενον Κεντηναρήσιον πύργον καταβαλόντος, ἅμα
δὲ καὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ Σάαγρον ²³ καλούμενον,
Χαζάρων δὲ καταλαβόντων, ἐγένετο ἀνοχὴ τοῦ πο-
λέμου. Βαρδάνιος δὲ ἐκφυγὼν πρὸς τὸν Χαγάνον
ἔρχετο. Ἀπράκτους δὲ τοῦ στέλου γεγονότος, καὶ πρὸς
τὸν βασιλεῖα ἐπιστρέφει ²⁴ μὴ τολμῶντος, τὸν μὲν
Ἰουστινιανὸν ἀνέσκαψαν, τὸν δὲ Βαρδάνην ὡς βασι-
λεῖα καὶ αὐτὸς ²⁵ εὐφήμεσαν. Ἡτήσαντο δὲ τὸν Χαγά-
νον δοθῆναι αὐτοῖς τὸν Φιλίππικόν. Τοῦ δὲ Χαγάνου
λόγον αὐτοῖς ἀπαίτησαντος, τοῦ μὴ προδοθῆναι αὐ-
τὸν ὅτι αὐτὸν, καὶ τοῦ κομισσασθαι αὐτὸν ²⁶ κατὰ
ἀνδρα ἀνὰ νομισματος ἑνός (19), οἱ δὲ παραχρήμα

VARIE LECTIONES.

¹¹ ἑπαρχον A, ὕπαρχον vulg. sic et infra. ¹² τὸν Δουδόνον τε A. ¹³ τὸν δὲ Δουδόνον καὶ Ζώλιον A. ¹⁴ τὸν
λεχθέντα τουρμάρχη A, τοῦ λεχθέντος τουρμάρχου vulg. ¹⁵ εἰς δοχὴν A, δοχὴν vulg. ¹⁶ Φιλίππικόν βασ.
A, Φιλ. καὶ βασ. vulg. ¹⁷ ἐκμανεῖς A, ἐμ. vulg. ¹⁸ Βάσσον A f. ¹⁹ κρινόν A, κρινάσας vulg. ²⁰ ἐκδασφίσει
A c, ἐδασφίσει vulg. ²¹ ἐξ αὐτῆς A c, ἐξ αὐτῶν vulg. ²² Σάαγρον A, Σάναγρον vulg. ²³ ἐπιστρέφει A, ὕπο-
σπ. vulg. ²⁴ αὐτοὶ A, αὐτὸν vulg. ²⁵ αὐτὸν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

καὶ βασιλεῖα εὐφήμεσαν. Exsulem illuc Bardanem, Philippicum ac imperatorem faustis vocibus acclamant. Sic nempe emendate Reg. ut cum imperatoris titulo etiam Philippii nomine auctus sit. COMPARIS.

(16) Traditis eis Tudono, et Zoilo, qui priorem dignitatem, ac administrationem deberent recipere, ut scilicet in eum modum Chagano fieret satis, cu-

jus illi vicarii essent Chersonæ. lb.

(17) Mutila hæc, ex S. Niceph. emend.: Γεώργιον μόνον, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἀρχοντας εἰσελθεῖν. Georgium solum, cum primoribus, quos secum adduxerat in urbem ingredi annuunt, ἐνδὸς τῆς πόλεως· non, in locum consilii: absoum hoc. lb.

(18) Addit, καὶ ὅλην θυσαυρὸν τυγχάνοντι.

(19) Nicephorus, κατὰ ἀνδρα ἑκάτον νομισματα.

ταῦτα δόντες, παρέλαβον τὸν Φιλιππικὸν βασιλέα. Ἐν δὲ τῷ χρονίζειν τὸν στόλον, ἀναφορᾶς τε μὴ ἐλθούσης, ἐστοχάσαστο Ἰουστινιανὸς τὴν αἰτίαν, καὶ ἐπάρας σὺν αὐτῷ τοὺς τοῦ Ὀφικίου (20), καὶ μέρος θρακησίων, ἀνήλθεν εἰς Σινώπης πρὸς τὸ διαγινώσκειν τὰ ἐν Χερσῶνι. Ἐν δὲ τῷ σκοπεύειν αὐτὸν τὰ περατικὰ μέρη, ὁρᾷ τὸν στόλον ἐπὶ τὴν πόλιν ἄρμενίζοντα (21), καὶ βρόξας ὡς λέων, καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν πόλιν ὤρμησεν. Τοῦ δὲ Φιλιππικοῦ προλαβόντος, καὶ τὴν πόλιν κρατήσαντος, αὐτὸς ἐπὶ τὸν Δαματρίν ἐλθὼν ἐν αὐτῷ σὺν τοῖς αὐτοῦ ἠπλίκευσεν. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς ἀποστέλλει εὐθέως κατὰ μὲν τοῦ Τιβερίου Μαύρου τὸν πατρικίον σὺν Ἰωάννῃ σπαθαρίῳ, τῷ ἐπὶ κλην Στροῦθῳ, τὸν δὲ Ἑλλανδροίως μετὰ κούρου (22) κατὰ Ἰουστινιανοῦ εἰς τὸν Δαματρίν, καὶ ἕτερον πάλιν κατὰ τοῦ Βασθακουρίου φυγῇ χρησαμένου. Καὶ ὁ μὲν Μαῦρος ὅμα τοῦ ρηθέντος Στροῦθου ἐν Βλαχέρναις πορευθεὶς, εὗρον τὸν Τιβέριον κρατοῦντα τῇ μετὰ χεὶρὶ τὸ κιονάκιον τῆς ὁρίας τραπέζης (23) τοῦ θυσιαστηρίου τῆς ἁγίας Θεομήτορος, καὶ τῇ ἐτέρᾳ τέρμινι ζῦλα καὶ ἐν τῷ τραχήλῳ φυλακτὰ (24), ἐξωθεν δὲ τοῦ βήματος παρακλιθεῖσάν τὴν Ἀναστασίαν τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μητέρα, ἥτις τοῖς ποσὶ τοῦ Μαύρου κυλινδουμένη ἤτειτο μὴ ἀποκτανθῆναι τὸν αὐτῆς ἔγγονα Τιβέριον, ὡς μὲν ἐν ἑσποιν πράξαντα. Αὐτῆς δὲ τοὺς πόδας τοῦτου κατεχούσης, καὶ μετὰ δακρύων ἰκεταυούσης, εἰσελθὼν ὁ Στροῦθος ἔκδοσεν τοῦ βήματος, βίβλιν ἀφῆρπασεν αὐτόν, καὶ τὰ μὲν τέρμινι ζῦλα ἐξ αὐτοῦ ἄρας, ἐπᾶν τῆς ἁγίας τραπέζης ἐπέθηκεν, τὰ δὲ φυλακτὰ εἰς τὸν ἴδιον ἐξήρτησεν τράχηλον, καὶ λαβόντες τὸν παῖδα ἐπὶ τῷ ἀνω Καλλινίκῃς παραπορτίῳ (25), καὶ τοῦτον ἐκδύσαντες καὶ ἐπὶ τῆς φλοιᾶς ἀπλώσαντες, εἰκὴν προβάτου αὐτὸν ἐλαρυγγομέμησαν, καὶ τοῦτον ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, τῷ λεγομένῳ Παυλίνῃς (26), ταφῇν προσέταξαν. Κειρωθεὶς δὲ καὶ Βασθακούριος ὁ πρωτοπατρικίος καὶ ὁ κόμης τοῦ Ὀφικίου, καὶ αὐτὸς ἀνηρέθη. Ὁ δὲ Ἑλλάς ὅμα τῷ συνόντι αὐτῷ λαφὺ ἀνελθὼν ἐν τῷ Δαματρίῳ, καὶ εἰς λόγους μετὰ

ad imperatorem redire milites vererentur, Justiniani nomine abdicato, et ejus dominatu repudiato, Bardanem imperatorum more faustis vocibus principem salutaverunt, miseruntque ad Chaganum Philippicum donari sibi postulatam. Chagano, ne virum proderent, jurejurando interposito fidem fieri sibi, et pro singulorum capitibus nummum unum concedi expetente, illi summa pecunie confestim numerata Philippicum imperatorem simul acceperunt. Interim classe moram, ut videbatur, diuturniorem agente, nullisque 318 de suscepta expeditione a ducibus acceptis litteris, Justinianus causam conjectatus est. Eductis itaque secum Opsiciorum manu et Thracensium aliquot manibus de rerum Chersonæ gestarum successu exploraturus Sinopen contendit. Igitur dum superiores maris regiones speculatur, classem recta in urbem apertis secundisque velis delatam conspiciatur, rugliquo leonis instar ingenti edito, ipse pariter in urbem iter et impetum dirigit. Conatus ejus Philippico sua diligentia prævertente et urbem præoccupante, ipse Damatrym accessit, et ad eam cum suis castra applicuit. Philippicus mora omni penitus abjecta, Maurum patricium et Joannem, cognomento Struthum, paris dignitatis virum, adversus Tiberium Eliamque cum expeditorum et velut ad prædam paratorum militum manu in Justinianum Damatry receptum, et alium tandem adversus Basbacurium, qui jam sibi fuga consulerat, mittit. Porro Maurus cum prædicto Strutho Blachernas appellens, Tiberium una quidem manu sanctæ mensæ altaris in sancta Dei matris æde positi columellam, alia vero pretiosa crucis ligna complexum, et ex collo reliquiarum thecas gerentem appensas, extra tribunalis autem, id est sacrarii, septa patris ejus matrem Anastasiam sedentem offendit, quæ ad Mauri pedes provoluta nepotem Tiberium, utpote qui nil tetri flagitii admisisset, a morte vindicandum rogabat. Inter avix vetulæ

VARIÆ LECTIONES.

* σπαθαρίῳ A, πατρικίῳ vulg. * χρησαμένου A, χρησῶν. vulg. * τέρμινι A, τὰ τέρμινι vulg. ** βίβλιν A, τὰ δὲ φυλ. A, καὶ τὰ φυλ. vulg. ** τῷ — παραπορτίῳ A, τῶν παραπορτίων vulg. ** ἐλαρυγγομέμησαν A, ἐλαρυγγομένην vulg. ** προσέταξαν A, προσέταξεν vulg. ** καὶ add. ex A a.

JAC. GCARI NOTÆ.

(20) Bithynos, Mysos, Phrygas, Dardanos, Troas Opsicium thema comprehendit. Idem *Obsequiani*, imperialioris majestatis prodromi satellites, qui dum comitantur, astant, palatium custodiunt, officiunt.

(21) Nicephorus, θεασάμενος τὸν τοιοῦτον στόλον πρὸς τὸ θυάκναιον καταφρονεῖ. Suidas, ἄρμενον, τὸ ἱστῶν· inde, ἄρμενίζεν, vela facere. Portius in Lexico.

(22) Nicephorus, σὺν ὀπλίτῃ λαφ. Anastasius, cum incursione militari, id est, cum celocibus armatis.

(23) Sacram mensam unica columella nonnullam fulciri diximus superius.

(24) Miscella, *Phylacteria*.

(25) Παραπορτία, portas parvulas aliis majoribus adjunctas, ex Meursio interpretare juxta Constantinum in *Tact.*: Ἐγχείτω δὲ τὸ περίφραγμα τοῦ φοσ-

σάτου πύλας τέσσαρας τὰς μεγαλωτέρας, καὶ δημοσίας, παραπορτία τε μικρὰ περισσώτερα· habent castrorum portas majores et publicas quatuor: portulas minores multo plures. Anastasius vero filium in superioribus templi liminibus jugulatum, vix in mentem possum inducere: quare, Καλλινίκῃς παραπορτία, vel ut habet Nicephorus, τὴν καλούμενην τῶν Καλλινίκων, quadraginta martyrum, vel quamlibet aliam ecclesiam, cum nominis hujusmodi apud origines urbis non occurrat, aliud nusquam, nisi forte Callinices, et ejus posterorum ædem celebrem ad Blachernas designabunt. Adversam interpretationem tenet Petavius in Nicephorum.

(26) A Paulino magistro Theodosii junioris zelotypia moti jussu capite truncato, Cosmas et Damiani inchoatam ædem *Origines CP.* testantur.

preces sibi desinentis pedes, et eos lacrymarum A
 imbre perfundentis, Struthus in sacrarium insi-
 liens, virum illuc ad immunitatem receptum sum-
 ma violentia eripuit, tum vero veneranda quidem
 ligna ab eo sublata in sancta mensa reposuit,
 reliquiis autem ad proprium collum appensis, ado-
 lescentem ad superiores Callinice fores abductum,
 suisque vestibus nudum, totoque corpore ad limen
 extensum ovīs instar jugulo mactari, et ad ædem
 sanctorum mercede non conductorum Cosmæ et
 Damiani Paulinæ dictam sepeliri mandavit. Bas-
 bacurius autem patriciorum antesignanus et co-
 mes Opsicii comprehensus, cæde illata mortem
 subit. Porro Elias cum adjunctis sibi copiis Da-
 matrym profectus, colloquio cum exercitu, qui ibi
 consederat, conserto, militibusque Justinianum
 seculis salutis data securitate, eos a sese invicem
 dividi, Justinianum deserere, solum sibi permit-
 tere, ac tandem in Philippici partes transire per-
 suasit. His ita peractis præfatus Elias furore ac-
 census in Justinianum insilit, et apprehensa ejus
 cervice, sica, qua erat accinctus, caput ejus am-
 putatum per Romanum spatharium ad Philippi-
 cum 319 transmisit, ejusdemque spatharii opera
 in occiduas imperii provincias illud conspiciendum
 Philippicus traduxit. Cæterum prius longe, quam
 imperio potiretur, ad Callistrati cænobium inclusus
 nonnemo vaticinandi arte præditus et hæresi in-
 sectus morabatur, qui Philippico ad se nonnun-
 quam accedenti prænuuntiavit: Imperium tibi re-
 positum est. Sermonibus istiusmodi percusso sub-
 inferi inclusus: Si Deus ita jubeat, adversaberis
 tu? Illud unum enuntio: Pessime rerum synodus
 sexta peracta est. Si usquam imperaveris, proscribe,
 et irritum redde, et felix diuturnaque imperii ætas
 succedet. Is data jurisjurandi fide, rem exsequendam
 in se recepit. Leontio postmodum post Justinianum
 tyrannidem adeptio, inclusum de vaticinio Philip-
 picus convenit. Renuntiat ille: Ne festinaveris,
 imperium assequeris. Apsimaro deinde in eam
 dignitatem evecto, virum rursus adit Philippicus.
 Cui inclusus vates: Ne rem acceleres, imperium te
 manet. Cæterum Philippico amicorum cuidam va-
 ticinium elocuto, ille rem totam ad Apsimaram

του ἐκείσε δυντο: " στρατοῦ ἐλθὼν, λόγον τε ἀπαθείας
 τῷ συνόντι τῷ Ἰουστινιανῷ λαβὴν δεδωκώς, διηρέθη-
 σαν ἅπαντες, καὶ ἀπέδρασαν τοῦ " Ἰουστινιανού,
 μόνον αὐτὸν καταλιπόντες, καὶ τῷ μέρει τοῦ Φιλιπ-
 πικού προσφύοντες. Τότε ὁ προλεχθεὶς Ἠλίας σπα-
 θάριος θυμῷ ἐπιδραμών, καὶ τὸν τούτου τράχηλον
 δραξάμενος, τῷ παραμῆρῳ (27), ᾧ ἦν διαζωμένος,
 ἀπίταμεν τὴν αὐτοῦ κάραν, καὶ διὰ Ῥωμανοῦ σπα-
 θαρίου πρὸς Φιλιππικὸν ἀπέστειλεν. Ὁ δὲ Φιλιππικὸς
 διὰ τοῦ αὐτοῦ σπαθαρίου ταύτην ἐπὶ τὰ θυτικὰ μέρη
 ἔως Ῥώμης " ἐξέπεμψεν: πρὸ δὲ τοῦ βασιλευσσεῖν
 αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Καλλιστράτου Ἐγκλιστος ἦν
 προρατικός (28) καὶ αἰρετικός, ὅστις ἀνελθόντι τῷ
 Φιλιππικῷ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι Ἡ βασιλεῖα σοι κείται.
 B Ὁ δὲ ἐταράχθη, καὶ λέγει ὁ Ἐγκλιστος· Εἰ ὁ Θεὸς
 κείνην, ἐν τῇ " ἀντιλέγει; Τούτο δὲ σοὶ λέγω·
 ὅτι ἡ ἐκτὴ συνόδος κακῶς ἐγένετο· ἐὰν οὖν βα-
 σιλεύσῃς, ταύτην ῥύσῃ, καὶ γὰρ κείνη σοι ἐστὶ ἡ
 βασιλεῖα κραταὶ καὶ πολυχρόνιος. Ὁ δὲ συν-
 ἔθετο αὐτῷ " μὲθ' ὅρκων τούτο ποιεῖν. Τοῦ δὲ
 Λεοντίου διαδεξαμένου τὸν Ἰουστινιανόν, ἀνέρχεται
 ὁ Φιλιππικὸς πρὸς τὸν Ἐγκλιστον. Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ·
 Μὴ σπουδάζῃς, γενέσθαι ἔχεις " βασιλέα. Βασιλεύ-
 σαγτος δὲ καὶ Ἀφιμάρου, πάλιν ἀνῆλθεν πρὸς αὐτόν,
 καὶ πάλιν εἶπεν αὐτῷ, ὅτι Μὴ σπουδάζῃς, ἐκεῖνο
 περιμένει σε. Θαρρῆσαντος " δὲ Φιλιππικού τίνος "
 τῶν φίλων αὐτοῦ, ἐμήνυσεν τῷ Ἀφιμάρῳ· Ὁ δὲ δεῖ-
 ρας καὶ κουρεύσας αὐτόν καὶ σιδηρώσας, ἐβόρυσεν εἰς
 Κεφαλῆνιαν. Βασιλεύσαντος δὲ Ἰουστινιανού, πάλιν
 ἀνεκαλέσαστο αὐτόν. C Ἀνεκαλέσαστος ἐποήσαν φου-
 δασύνοδον ἐπισκόπων κατὰ τὸν λόγον τοῦ ψευδαββάτου
 καὶ Ἐγκλιστου " καὶ ἐβόρυσεν τὴν ἁγίαν καὶ οἰκου-
 μενικὴν ἐκτὴν σύνοδον. Καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐτυφλώ-
 θη (29) ὁ μάταϊς. Ἐν πολλῇ δὲ ἀμερμένῃ εἰς τὰ
 βασίλεια διατελῶν, πλήθη τε χρημάτων καὶ λαμπρο-
 τῶν οὐσιῶν ἐκίπτεσιν αὐρῶν ἐκ πλείων χρόνων ὅπῃ
 τῶν " προδεσασταυμένων συναχθέντων ἐκ δημεύ-
 σεων " καὶ διαφόρων προφάσεων, καὶ μάλιστα ὅπῃ
 τοῦ εἰρημένου Ἰουστινιανού, ταῦτα εἰχὲ καὶ μάτην
 ἀπὸνως διεσχόρπισεν. Καὶ ἐν μὲν ταῖς διαλαλαῖς αὐ-
 τοῦ λόγος καὶ ἐχέτρων ἐλογίζετο, ἐν δὲ ταῖς πράξε-
 σιν αὐτοῦ ἀσέμνως καὶ ἀνικάνως τὸν βίον διατελῶν,
 παντὶ ἀδόκιμος εἰδείκνυτο. Ἦν δὲ καὶ αἰρετικός καὶ
 μοιχὸς (30). Κύρον δὲ τὸν πατριάρχην ἐξωθήσας "

VARIE LECTONES.

" δυντο: add. ex A. " ἐκ τοῦ Ἰ. Α. " ἔως Ῥώμης add. ex A. " τί add. ex A. " αὐτῷ add. ex A.
 " ἔχεις, fort. ἔχεις δὲ βίον. " βασιλεῖα σου. A. καὶ add. ex A. " θαρρῆσας δὲ Φιλιππικὸς A. f.
 " τίνος; τινὲς A. fort. τινί. " τοῦ καὶ ἔγκλ. A. καὶ ἔγκλ. vulg. " πλείων χρόνων ὅπῃ τῶν A, πλ. τῶν
 χρ. τῶν vulg. " ἐκ δὲ μ. Α. ἐκ δὲ μ. vulg. " ἐξωθήσας — Ἰω. Α. ἐβόρυσεν — καὶ Ἰω. τινί.

JAC. GOARI NOTÆ.

(27) *Ensis brevior.* Loco Const. 6; παραμῆρτα, ἥτοι μαχαίρας διαζωμένοι. Justinianus Novell. 86, ἡγή, ἀπὸ καλῶς ἐλθόντων παραμῆρτα.
 (28) Non prophetia, sed astrorum lumine: unde Cedreno ἀστρονόμος vocatur.
 (29) Anno tyrannidis arrepta secundo lumen oculorum offensione Philippico ademptum est, ex Theophanis verbis inferius legendis: eodem itaque anno synodum sextam proscripsit. Quare Petavii lapsus miror in Nicephorum scribentis: Anno

D primo Philippici Bardanis pseudosynodum coactam scribit Theophanes, non anno secundo, ut vulgo theologi. Ad annum quidem Philippici primum synodum istam memorat Theophanes; verum ut occæcationis temporis eam hic consociat, ita in illum primum eandem habitam nusquam assevera-
 rat. Comparanda his Nicephori CP. historia.
 (30) Fidem hæresi adulteravit: et tyrannidi in-
 cubavit.

τῆς ἐκκλησίας; Ἰωάννην τὸν αὐτοῦ συμμύστην ²² καὶ A detulit, qui virum verberibus exceptum, capillis συναρπαικτικὸν προβάλετο.

detonsum et onustum catenis in Cephaloniam relegavit. Hunc Justinianus sceptris secundo potitus postliminio revocavit. Ipse deinde imperii potestate auctus, pseudosynodum episcoporum ex pseudabbatis atque inclusi sententia celebravit, et sanctam atque universalem sextam synodum abrogavit. Eo vero anno insanus ille oculis orbatus est. Qui cum in palatio tranquillam ac plane otiosam vitam ageret, ibique immensam prorsus pecuniarum summam, splendidissimaeque suppellectilis congeriem jam a multis retro saeculis sub imperatoribus, qui ipsum praecesserant, ex publicationibus, variisque aliis pretextibus, maxime vero ab ejus decessore Justiniano conservatam offendisset, frustra atque incassum, nulla necessitate, dementer dilapidavit. Ceterum in colloquiis facundus ac prudens habebatur, at rebus agendis inhonestam ac tantae dignitati imparem vitam vivens, ab omnibus reprobatus est. Quin etiam haeresi et adultorio dignitatem conspurcavit. Cyro vero patriarchae sedo ab eo dejecto, Joannem quendam improbitatis et pravae opinionis consortem in ejus locum promovit.

A. M. 6204. — Ρωμαίων βασιλέως Φιλίππικου B 320 A. C. 704. — Romanorum imperatoris Philippii annus primus.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Ἰωάννου C Ptoleas episcopi Joannis annus primus.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Ἰωάννου C

Τούτῳ τῷ ἔτει Φιλίππικὸς τοὺς Ἀρμενίους τῆς αὐτοῦ γῆς ἐξέλασας ³¹ (31) Μελιτινὴν καὶ τὴν τέταρτην Ἀρμενίαν οἰκῆσαι ἠνάγκασεν. Μασαλμῆς ³² δὲ τὴν Ἀμάσειαν ³³ παρέλαθεν οὖν ἄλλοις καστῆλοις καὶ πολλῇ ἀχμάλωσίᾳ. Γεώργιος τε ὁ Ἀπαμείας ἐπίσκοπος μεταβίβη ἐν Μαρτυροπόλει. Φιλίππικὸς δὲ οὐκ ἠσχύνθη ἐκμαρῶς κινήσθαι (32) κατὰ τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμένης ἐκτὸς συνόδου, ἀνατρέπειν σπεύδων τὰ ὑπ' αὐτῆς βεβαιωθέντα θεῖα δόγματα. Εὗρεν οὖν ³⁴ ὁμόφρονος αὐτοῦ Ἰωάννην τὸν ἐπίσκοπον ³⁵ Κωνσταντινουπόλεως, ὃν παροίηκεν ³⁶ καθελὼν Κύρον (33) τὸν ταύτης πρέσβρον, ὃν καὶ C περιώρισεν ἐν τῇ τῆς Χώρας μοναστηρίῳ (34). Γερμανὸν τε τὸν μετὰ ταῦτα (35) Κωνσταντινουπόλεως θρόνον κατασχόντα ἐπίσκοπον, τὸν τηλικαῦτα ὑπάρχοντα ³⁶ Κυζίκου, καὶ Ἀνδρίαν καὶ αὐτὸν ἐπίσκοπον Κρήτης ὄντα, Νικολάον τε τὸν ἀπὸ καυκοδιακόνων (36)

VARIE LECTIONES.

³¹ μύστην A f. ³² ἐξέλασας A, ἀπείλασας vulg. ³³ Μεσολμῆς f. ³⁴ Ἀμασειας A. ³⁵ εὗρεν οὖν A, εὗρε δὲ vulg. ³⁶ ὃν ἐπίσκ. K. πεπ. f. ³⁷ ὃν πεπ. . . τηλικαῦτα om. A. ³⁸ ὑπάρχοντα] κατασχόντα A.

JAC. GOARI NOTE.

(31) Armenios de terra sua pellens. Ipse nempe Philippius ex Armenia oriundus; ut intra ipsam Armeniam qua late palat, sedes mutare coegerit. COMBES.

(32) Manum sextae synodo evertendae admovit; scelus autem anno sequente opere completum est.

(33) Abrogationis pretextum adducit Baronius, B a. C. 712, num. 2.

(34) Orig. CP. : Ἡ δὲ μονὴ ἡ Χώρα, πρῶτον μὲν εὐκτήριον ἦν. Κρύπτως δὲ ὁ ἐπαρχος, καὶ Γαβριὲς τοῦ Καππάδοξο· Φωκᾷ περιορισθεὶς ἐκείσε ἐκτίσας ταύτην εἰς κάλλος, καὶ εἰς μέγαν, ἀπογαριθάμενος ἐκείσε κτήματα πολλὰ. Ἐπακλήθη δὲ Χώρα, ὅτι ἐστὶν οὖν Βυζαντινὸν χωρίον ἦν ἐκείσε, ἐκεί καὶ τὰ Στουδίου χωρίον ἦν ἐξουθεν τῆς πόλεως. Monasterium Chora oratorum prius excoliti; Cyprius vero praefatus, et Garius Phocae Cappadociae filius illuc relegatus pluribus possessionibus donatis; in eum, qua visitur, furmam et amplitudinem castulit. Χώρα vero nomen habuit quod ibi foret χωρίον ager; quando quidem et Studiensi monasterii locus ager quoque primitus fuit.

(35) Oppositus licet in adversum Theophanis et Nicephori testimoniis ecclesiasticae libertatis desertae sanctos viros Germanum CP. et Andream Cretensem damnantibus ab omni criminis nedum

nota, verum etiam suspicione remotum Germanum Petavium Nicephori commentator contendit; At cum innocentiam tanti viri non nisi existimatione de illo concipienda probet; Theophanem et Nicephorum falsitatis convictos agi non patietur, qui de Germani et Andrea lapsu Baronii luctum et querelas legerit A. D. 712, num. 5, 6 et 7.

(36) Καυκίον, juxta Suidam, est ὁ παρὰ τοῖς ἀσφοδὲς κάλυξ. Quare Nicolaus iste quondam καυκοδιακόνος, a calicibus minister, vel παρακακονός. Et salubrium potionum artifex, seu τῆς λατρικῆς ἐπιστήμης mihi erit. Auctor Nicollaei Anastasium saeculis, recessis quae de Germano et Andrea Cretensi tractant verbis, Theophanem in hunc modum reddit: Reperit autem tui sensus Joannem, quem episcopum CP. fecit, deponens Cyro praesule, quem et exilio relegavit in monasterio Chorum, Nicolaum, qui diaconum collatum effecit, qui cum madictanti disciplina esset asphisan, tunc quoniam erat, Petavii sincera de Germani et Andrea fide et constantia opinioni lectio istiusmodi laveret, et recessa verba a pravi affectus non nomen in Theophanis textum intrusa contenderet; et cum in adversum anno Constantis ultimo Germanum et Andream ecclesiasticae libertatis desertores, cui Nicephorus contestis accedit, edixerit, et aliud sit omnino Nicolaum

nuni, Antiochum quoque chartophylacem, et alios istis non absimiles instituto offendit, qui sententia scriptis promulgata in sanctam sextam synodum anathema pronuntiaverunt. Ceterum Bulgari per Phileam ad freti Byzantini angustias irrumpentes, ingenti strage edita, ad urbem usque impressionem fecerunt, plurimosque, qui portus fretum trajicerent, quique nuptias opulentissimas et sumptuosissima convivia varia supellectile argentea et reliquo vasorum apparatu comportato celebrarent, deprehendunt, et in reliquos ad Chrysen usque portam exeurrunt; tandem vastitate Thraciæ illata, et ex ea collecto captivorum ingenti numero animantibusque pene infinitis secum abactis salvi et a periculo immunes domos repelierunt. Arabes pariter Mithiam sibi subegerunt, tum vero castris aliis direptis innumerarum familiarum necnon animantium prædam omni pretio et æstimatione superiorem collegerunt.

A. C. 705. — Hoc anno Abbas Romaniam armis invasit, et Antiochia Pisisiæ subjugata, prædæ dives recessit. Validus autem terræ motus mensis Periti die octavo supra vigesimum Syriam concussit. Biennio vero imperii Philippici inter superius memorata 321 transacto, circensibus demum ludis ob festivam imperatorum natalitiorum memoriam celebratis, cum ex Prasinorum parte stetisset victoria, vario apparatus comitatu et musicorum instrumentorum sono, ipso Pentecostes Sabbato, grandi equo vectum procedere imperatori placuit. Publico itaque Zeuxippi balneo lotus cum civibus urbis antiqua nobilitate spectatis pransus est. Cum vero quieti sub meridie indulgeret, Rufus Opsicii protostrator, ex Georgii patricii et comitis Opsicii, cognomento Boraphi, consilio Theodori quoque Myacii, qui patricius erat hortatu, cum militibus prædiariis, quos in Thracia ex eodem themate regebant, irrumpentes, Philippicum

σοφιστήν γιγνόμενῃ τῆς λατρικῆς ἐπιστήμης κοινωσι-
ρά" τε τότε ὑπάρχοντα, "Ελπίδιον τε διάκονον τῆς
Μεγάλης Ἐκκλησίας, "Αντιόχον τε τὸν χαρτοφύλα-
κα (37) καὶ ἑτέρους τοῦτων ὁμοιοτρόπους" οἵτινες
καὶ ἐγγράφως ἀνεθεμάτισαν τὴν ἁγίαν ἕκτην σύν-
οδον. Τῶν δὲ Βουλγάρων διὰ τοῦ Φιλῆα (38) λάθρα ἐπὶ
τὸ Στανὸν καταβρυσάντων, καὶ μεγάλην σφαγὴν πε-
ποιηκότων, καὶ μέχρι τῆς πόλεως ἐκδραμόντων, καὶ
πολλοὺς περαματίζοντας (39), γάμους τε ἐνοσίους" καὶ
δαψιλεστάτους ἀρίστους μετὰ ποικίλου ἀργύ-
ρου" καὶ λοιπὰς ἀποσκευῆς εὐρηκότων, καὶ ἰω; τῆς
Χρυσῆς πόρτης διαδραμόντων, καὶ τὴν ἅπασαν Θρά-
κην αἰχμαλωτισάντων, ὑπέστρεψαν ἀδελφεῖς εἰς τὰ
ἱβία μετὰ κτηνῶν ἀμείνων. Ὁμοίως καὶ οἱ Ἀραβες
τὴν Μισθίαν (40) παρέλαβον καὶ ἑτέρα κάστρα, πλεί-
στον τε" φαιμῶν καὶ κτηνῶν ἀναριθμήτων" ἄλλωτιν
ποιησάμενοι.

A. M. 6205. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν
Ἀβδᾶς τὴν Ῥωμανίαν καὶ παρέλαβεν Ἀντιόχειαν
Πισιδίας μετὰ πολλῆς αἰχμαλωσίας, καὶ ἐπέστρεψεν.
Ἐγένετο δὲ σεισμὸς μέγας κατὰ τὴν Συρίαν μὴν
Περτιῶ κη'. Διετοῦς δὲ χρόνου τῆς βασιλείας Φιλιπ-
πικοῦ ἐν τούτοις παραδραμόντος", καὶ τοῦ γενεθλίου
ἱππικοῦ ἐπιτελουμένου, Πρασίτων νικησάντων, ἔδοξε
τῷ βασιλεῖ τῷ σαββάτῳ τῆς Πεντηκοστῆς καθάλλα-
ριον μετὰ δοχῆς καὶ ὀργάνων εἰσελθεῖν, καὶ λούσα-
σθαι" εἰς τὸ δημόσιον λουτρὸν τοῦ Ζευξίππου, καὶ
μετὰ πολιτῶν ἀρχαιογενῶν ἀρίστησαι. Ἐν δὲ τῷ με-
σημβρίῳ (41) αὐτὸν, ἐξάπινα διὰ τῆς Χρυσῆς πόρ-
της εἰσῆλθε Ῥούφος" ὁ πρωτοστράτωρ τοῦ Ὀφι-
κίου (42) ὑποβουλῇ" τοῦ Γεωργίου πατρικίου καὶ
κόμητος τοῦ Ὀψικίου, τοῦ ἐπὶ κλήν Βοράρου, καὶ Θεο-
δώρου τοῦ πατρικίου τοῦ Μυακίου" μετὰ τῶν ταξα-
τῶν (43), ὧν εἶχεν ἐν τῇ Θράκῃ τοῦ αὐτοῦ θέματος,
καὶ εἰσδραμόν ἐἰς τὸ παλᾶτιον, εὗρεν τὸν" Φιλιπ-
πικὸν μεσημβρίζοντα, καὶ ἀρπάσας αὐτὸν ἀνήνεγκεν

VARIÆ LECTIONES.

" κοινωσιτῶρα A, κυσῶτα vulg. " ἐνοσίους" A. " ἀργύρου A c I, ἀρίστου vulg. " πλείστον τε
add. ex A a. " ἀναριθμήτων A I, ἀμείνων vulg. " παραδραμ. A a, διαδρ. vulg. " λούσασθαι A, λούσας
vulg. " Ρουφίνο; A I. " ὑποβουλῇ A, ὑπὸ βουλῇ vulg. " Μυακίου] Ἀμνακίου, A. " τὸν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

Istum ἀπὸ καυνοδιακόνων, *caucodiacorum*, ita di-
cunt, exstitisse, et *caucodiacorum*, sive calicum
dicuntur recenter institui: ab Anastasio verba
memorata mihi potius judicantur omnia, quam a
corruptore in Theoph. textum maligne immissa.
Diaconum calicum dicit alius Nicolaum in ecclesia
institutum, cum ei dispartienda inter plebem Chri-
stianam Dominici sanguinis cura commissæ est.
Asserem utique, nisi textus haud vitandi, et
sincerius exponendi studium ab tricis hujusmodi
alienum me faceret.

(37) Ecclesiæ juris dicundi præfectum, et tabu-
larum ejus custodem, in dubiis questionibus sol-
vendis primum patriarchæ assessorem, judicem
vero in ecclesiasticis omnibus secundum charto-
phylacem existima: et plura de eodem apud eucho-
logica et Codinum lego.

(38) Phileam ostium Thraciæ Bospori, qui στανὸν,
conficito. Nicephorus, τῶν Βουλγάρων ὀπλίτης ὁμι-
λος ἄρρώας τοὺς ἐν τῇ Θρακικῇ ἑοσπόρῳ οἰκοῦντας

ἠπεισιπτεῖ.

(39) Portum CP. hinc inde trajicientes. Πέραν,
trans CP. locum vocabant: παράματα, lintres tra-
jecturis accommodatos, et περαματίζειν, lintribus
hujusmodi transvehī.

(40) Ita profecto legendum, Μηδείας, vitiosa
apud Nicephorum lectio rejicienda. Μετὰ δὲ ταῦτα,
recensitis nimirum Bulgaricis incursibus, καὶ τὸ
τῶν Σαρακηνῶν ἔθνος τῶν Ῥωμαίων κατέθενον γό-
ραν" καὶ τὰ πλείστα μέρη διατρέχοντες, πλείστην
ὅσπιν βλάβην ἀνθρώπων τε καὶ κτηνῶν ἵποιοῦντο·
τὴν τε Μηδείαν καὶ ἑτέρα πόλειςματα συμπαλαμ-
δάνους. Mithiam Lycanion urbem ex Ortelio du-
bie loquente, certo conjicies.

(41) Nicephorus, εἰς ὕπνον κατὰ τὸν μεσημβρινὸν
τῆς ἡμέρας καίρῳ ἐτρέπετο.

(42) Comitibus illius thematis stratorem primum
concipere: ἀπρητῶν τινα, posuit Nicephorus.

(43) Nicephorus, στρατιωτῶν.

εις τὸ ὀρνυτοῦριον τῶν Πρασίνων (44), χάκει⁴³ αὐτὸν ἐτύφλωσαν μηδενὸς διεγνωστός⁴⁴. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἤγουν τῇ Πεντηκοστῇ, σωρευθέντος τοῦ λαοῦ εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἐστέφθη Ἀρτέμιος ὁ πρωτοσχηρῆτις (45), μετονομασθεὶς Ἀναστάσιος. Τῷ δὲ σαββάτῳ ἐτυφλώθη Γεώργιος καὶ Θεόδωρος ὁ Μυάκιος, καὶ τῷ δευτέρῳ σαββάτῳ ἐτυφλώθη Γεώργιος ὁ Βούραφος, καὶ ἐξωρίσθησαν ἐν Θεσσαλονίκῃ⁴⁶.
privati sunt, secundo vero Sabbato Georgius Buraphus eadem poena multatus, qui Thessalonicam in exsilium deportati sunt.

A. M. 6206. — Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἀρτεμίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐκούρσευσαν Μασαλμὰς τὴν Ῥωμανίαν, καὶ σκυλεύσας τὴν Γαλιτίαν ὑπέστρεψεν μετὰ αἰχμαλωσίας καὶ σκύλων πολλῶν. Ὁ δὲ Ἀρτέμιος στρατηγὸς ἰκανωτάτους προβαλλόμενος εἰς τὰ καθάλλαρα καὶ θέματα, καὶ λογιστάτους εἰς τὰ πολιτικά, ἐν ἀδείᾳ διατίλει. Τὼν Ἀράβων δὲ ὁπλιζομένων κατὰ Ῥωμανίας (46) διὰ τὴ γῆς καὶ θαλάσσης, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἀρχοντας ἐν Συρίᾳ πρὸς Οὐαλὶδ, ὡς ὤφθην τὰ τῆς εἰρήνης προσλαλῆσαι, δανιῇ τὸν Σινωπῆτην, πατρικίον καὶ ὑπαρχον τῆς πόλεως, ἐντειλάμενος αὐτῷ ἐν ἀκριβείᾳ διερευνῆσαι διὰ τῆς κατὰ Ῥωμανίας⁴⁷ κινήσεως καὶ δυνάμεως αὐτῶν. Τοῦ δὲ ἀπελθόντος καὶ ὑποστρέψαντος⁴⁸, ἀπήγγειλε τῷ βασιλεὶ τὴν μεγάλην κατὰ τῆς βασιλείας πόλεως διὰ τὴ γῆς καὶ θαλάσσης ἐξόπλισιν αὐτῶν, ὅτι Ἐκαστος φροντίζτω τὰς ἑαυτοῦ δαπάνας ἕως τοῦ τριετοῦς χρόνου, ὃ δὲ τούτου⁴⁹ ἀπορῶν ἀποτρεχέτω τῆς πόλεως. Ἐπέστησε δὲ⁵⁰ ἐπείκτας, καὶ ἤρξατο κτίζειν δρόμους τε καὶ διήρεις⁵¹ καὶ τὰ παράλια δὲ ἀνεκένισε⁵² τεῖχη ὡσαύτως καὶ τὰ χερσαία στήσα, τοξοβολοστράς καὶ τετραράς⁵³ εἰς τοὺς πύργους καὶ μαγγανικά (47) καὶ κατὰ τὸ δυνατόν αὐτῶν τὴν πόλιν ὀχυρώσας, γεννήματά τε πλεῖστα εἰς τὰ βασιλικά ὠραία (48) ἀπέθετο, καὶ καθ' ἑαυτὸν ἡσφαλίστο. Idemum frugum et seminum vi in imperatoris horreis ipse servandis, quae reconluderat, curam omnem apposuit.

A. M. 6207. — Ἀράβων ἀρχηγὸς Σουλεϊμὰ ἔτος α'.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Γερμανοῦ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἀπέβητο Οὐαλὶδ, καὶ Σουλεϊμὰν διαδέχεται αὐτοῦ⁵⁴ τὴν ἀρχήν. Τῷ δ' αὐτῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἀρτεμίου (49), τοῦ καὶ Ἀναστασίου,

A meridiana relaxatione solutum reperientes, raptum e lecto in Prasinorum ornatorium abduxerunt, ibique nullo pene propositi eorum conscio oculis effoderunt. Postera die, quae fuit Pentecostes, populo in Magnam ecclesiam confertim coacervato, Artemius protoascretis, Anastasius cognominatus, imperii tænia redimitus est. Sabbato sequenti Georgius et Theodorus Myacius oculorum lumine

A. C. 706. — Romanorum imperatoris Artemii annus primus.

Hoc anno Masalmas Romaniam excursionibus infestavit, et per Galatiam grassatus, promiscua multitudine in captivitatem acta, pluribusque ablatiis spoliis, domum repetiit. Artemius autem ducibus probatissimis, qui equestres regerent ordines, aliisque eruditissimis, qui res politicas administrarent, institutis, ipse a tumultu vivebat immunis et alienus. Arabibus porro in Romanum imperium terra marique arma parantibus, imperator ex suis optimatibus nonnullos, qui de pace habenda tractatum haberent, ad Valid delegavit, maxime Danielelem Sinopensem patricium et urbis praefectum, hoc praecunctis injuncto, ut de Saracenorum in Romaniam expeditione et eorum viribus notitiam accuratam referret. Eo igitur iter aggresso ac mox redeunte, armorum apparatus, qui fidem omnem superaret, in urbem terra marique instructum renuntiavit. Singuli quique, sit, in triennium sumptus omnes providendo, qui sibi non est satis, urbe egreditor. Tum vero 322 praefectis operarum creatis, celoces naves et biremes coepit condere, et posita ad mare urbis moenia, continentique obversa restaurare, et arcubalistas petrobolosque et machinas alias ad turres passim disponere, magnaque reposita, et pro viribus urbe tutissime munita,

A. C. 707. — Arabum ducis Suliman annus primus. Cypoleos episcopi Germani annus primus.

Hoc anno Valid leto extinctus est, ejusque principatum Suliman excepit. Eo sem porro secundo imperii Artemii, qui etiam Anastasius, indictione

VARIAE LECTIONES.

⁴³ χάκει Α, χάκεισε vulg. ⁴⁴ ἐγνωστός Α. ⁴⁵ εἰς Θεσσαλονίκην. ⁴⁶ Ῥωμανίας Α, Ῥωμανίαν vulg. ⁴⁷ ὃ δὲ ἀπελθὼν καὶ ὑποστρέψας Α. ⁴⁸ τούτου Α, τοῦτο vulg. ⁴⁹ ἐστησέν τε Α. ⁵⁰ ἀνεκένισε α, στήσα; Α, κτίσας vulg. ⁵¹ τετραράς Α, τετραράς f, τετραράας vulg., πετραράας ing. ⁵² Σουλ. διαδ. αὐτ. Α, διαδ. αὐτ. Σουλ. vulg.

JAC. GOARI NOTAE.

(44) Miscella, ad oratorium Prasinorum. Cedrenus, εἰς τὸ ἄρματοῦριον τῶν Πρασίνων, ad Prasinorum armatorium. Ἄρματα vero dictio cum currus tum arma, haec recentiore, illos antiqua significandi consuetudine referat; locum quo Prasinorum quadrigae, vel arma et ornamenta ad Circenses agones parabantur, ἄρματοῦριον, vel ὀρνυτοῦριον indicabit.

(45) Nicephorus: Ἀναγορεύουσιν εἰς βασιλεῖα Ἀρτέμιον Φιλίππικον γραμματέα, οὗ; τῇ Ἰταλῶν φωνῇ καλοῦσιν ἀσκηρῆτις.

(46) Ante ὅτι ἕκαστος deest aliquid ex Anast. et

D S. Niceph., apud quos isthaec ex persona Artemii leguntur, ita praecipientis, audito tanto illo Saracenorum apparatu. COMEFIS.

(47) Primum Historia miscella reddit, arcubalistas, secundi vice Meursius πετραρεία, sive πετραρέας supponit: tertium Nicephorus exponit, πολεμητήρια ὄργανα: de reliquis idem consulendus.

(48) Moschopolus apud Meursium, ὠρεῖον, τὸ σιτοδοχεῖον, horreum. Consentiit Miscella.

(49) In annum Artemii primum, cumque ineuntem tantummodo Germani in thronum CP. translationem reponendam sequentes rationes docent;

decima tertia, mensis Augusti die undecimo, e Cyzicena metropoli Cpolim Germanus translatus est. Decretum super ea translatione quod mox subjicietur, promulgatum fuit: Suffragio atque consensu religiosorum presbyterorum, diaconorum, et totius sanctioris cleri, sacrique senatus, et hujusce a Deo custoditæ imperatricis civitatis universi populi Christum amantis, divina gratia, quæ infirma semper curat et, quæ desunt, adimplet, Germanum sanctissimum metropolitam et præsidem Cyzici metropoleos, in episcopum hujus a Deo servatæ urbis et reginæ urbium transfert. Facta est hæc translatio coram Michaele sanctissimo presbytero et apocrisario apostolicæ sedis, cæterisque sacerdotibus et episcopis præsentibus, Artemio imperante. Porro Artemius intelligens Saracenorum classem Alexandria in Phœniciam lignorum cypressinorum secundorum causa cursum instituisse, expeditiora ex tota classe navigia deligens, militares copias ex Opsicii themate in eam imposuit omnesque Rhodum convenire jussit, quibus ducem atque caput Joannem Magnæ ecclesiæ diaconum, qui tum generalis logothetæ munere fungebatur, præfecit. Is ubi Rhodum appulit, totaque classis illic convenit, cum ducibus collocatus est, ut inde solverent, et in Phœniciam trajicerent, ad incendenda ligna, reliquumque omnem, qui illic reperiretur, Agarenorum apparatus. Cunctis propositum uno sensu excipientibus, soli Opsiciani refragati sunt, et imperatori quidem debitos hono-

Α τῆς ἰνδικτιῶνος μηνὶ Αὐγούστῳ ια', μετετέθη Γερμανὸς ἀπὸ τῆς μητροπόλεως Κυζίκου εἰς Κωνσταντινούπολιν· ἐφ' ἧ καὶ κατατόριν μεταθεσίου τοῦ ὑποτεταγμένου ἐκπεφύνηται· Ἐφ' ἧ καὶ δοκιμασία (50) τῶν θεοσεβεισάτων πρεσβυτέρων καὶ διακόνων, καὶ πάντος τοῦ εὐαγοῦς κλήρου, καὶ τῆς ἱερᾶς συγκλήτου, καὶ τοῦ φιλογρίστου λαοῦ τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, ἡ δὲ χάρις ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα, καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, μετετίθεται Γερμανὸν τὸν ὁσιώτατον μητροπολίτην καὶ πρέσβερὸν τῆς Κυζίκου μητροπόλεως, εἰς ἐπίσκοπον ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως. Ἐγένετο δὲ ἡ παρούσα μετάθεσις κατὰ παρουσίαν (51) Μιχαὴλ τοῦ ὁσιωτάτου πρεσβυτέρου καὶ ἀποκρισιαρίου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου καὶ λοιπῶν ἱερῶν καὶ ἐπισκόπων, ἐπὶ Ἀρτεμίου βασιλέως. Μαθὼν δὲ ὁ Ἀρτέμιος, ὅτι στόλος τῶν Σαρακηνῶν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἐπὶ τὴν Φοίνικα ἀνέδραμιν πρὸς τὴν καὶ ξυλὴν κυπαρισσίνην (52), ἐπιλεξάμενος ἐκ τοῦ οἰκείου στόλου τὴν εὐδρομα σκάφη, ἔβαλε ταξίτους· ἐκ τοῦ Ὀψικίου θέματος, καὶ εἰς τὴν Ρόδον ἀπορροισθῆναι πάντας ἐκέλευσεν, καὶ προσέβαλετο στρατηγὸν καὶ πεφαλὴν αὐτῶν τὸν διάκονον Ἰωάννην τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τὸν τεχνικαῦτα λογοθέτην γενικὸν (53) ὑπάρχοντα. Αὐτοῦ δὲ ἐν τῇ Ρόδῳ καταλ.όντος, καὶ τῶν πλωτῶν συναδροισθέντων, διελάλε τοῖς ἀρχοῦσι περὶ τοῦ ἀποκινήσαι αὐτοὺς, καὶ ἀπελθεῖν εἰς τὴν Φοίνικα, πρὸς τὴν καῦσαι τὴν ξυλὴν καὶ τὴν εὐρισκομένην ἐξάρτισην τῶν Ἀγαρηνῶν. Πάντων δὲ

VARIE LECTIONES.

τῆς αἰδ. ex A. ἀναπληροῦσα A, συμπλ. vulg. ὁ στόλος vulg. τὸν Φοίν. A, τὴν Φ. vulg. ἀνέδρ. A f, ἐξέδρ. vulg. ταξίτους A, ταξάτας vulg. τοῦ οἰκείου θέμ. A f. προσεβ. vulg. τὸ αἰδ. ex A. τοῖς ἀρχ. περὶ τ. ἀποκ. αὐτ. A, περὶ τ. ἀπ. αὐτ. τ. ἀρχ. vulg. τὸν Φ. A, τὴν Φ. vulg. ἐξάρτισην A, ἐξάρτησιν vulg. Σαρακηνῶν A f.

JAC. GOARI NOTÆ.

1. Anno Leonis decimo tertio, indictione 13, post annos pontificatus quatuordecim, menses quinque, et dies tres, Germanum sede depulsum verbis quam aperitis declarat Theophanes ad annum Leonis præfatum, et ex eo Anastasius habet: Summo sacerdotio functus (est Germanus) annis 14, mensibus 5, diebus 7, anni vero illi, dies et menses a Januarii die septimo, ut ibidem scribit Theophanes, vel ut Anastasius, vi Idus Januarias, qui in eundem incidit, et quo Germanus exautoratus, sursum numerandi ab Artemii anno primo, indictionis 13, caractere discernendo principium deducunt. Error itaque Theophanis aut librarii annum Artemii secundum primi vice reposuit. 2. Constantinopolitane sedis dignitas indictione decima tertia Germano, si bene numeret, delata fuit, circuli sequentis decima tertia pariter abrogata: prior autem illa in Artemii annum primum incurrit. 3. Ratio tertia ipsa Theophanis auctoritate stabilitor. Annus Germani pontificatus vertens et integer, ut ex ejus laterculo colligo, Artemii anno secundi vertenti quoque et integro ex æquo commensuratur: at mensis Augusti die quarto (hunc quippe numerum anni quatuordecim diebus 7 et mensibus quinque conjuncti desideramus) concessum tradit Theophanes. Ejus igitur auspiciis ab ipsius Artemii anno primo, licet exeunte, petenda. 4. Artemius annum imperii secundum numerans indictionem decimam quartam reperit: ut enim Leo imperii sui anno decimo ter-

tio indictionem decimam tertiam sociam nactus est, et primam primi; ita circuli præeuntis ultimam Theodosius anno unico sceptris potitus, præcessor vero Artemius anno secundo dejectus decimam quartam anno eodem sortitus est: eam ob rem Germanus decima tertia institutus ab ejus anno primo in CP. sedem translatus asseritur. 5. Indictiones sursum deorsumque numeratæ, et tum præviis, tum succedentibus collatæ quartam ac decimam Artemii secundo designant: annou itaque tertia et decima Germani translatione notata Artemii ejus anno primo attribuenda? Hac ergo, quam explanamus de Germano in CP. thronum transvehendo historia in annum priorem revocata, præsentibus verbis in verum sensum restituendis correctionem hujusmodi appono: Τῷ δ' αὐτῷ πρώτῳ ἔτι τῆς βασιλείας Ἀρτεμίου, ἰνδικτιῶνι, μηνὶ Αὐγούστῳ δ' μετετέθη Γερμανός, καὶ τὰ ἐξῆς.

(50) Hæc propria episcoporum et his majorum instituendorum formula verbo μετετέθη in προχειρίζεται formula: de qua euchologium consecrandi episcopi ritum proferens.

(51) Ac forsitan ejus rogatu, ut quam citius hæreticus Joannes exturbaretur.

(52) Nicephorus, ναυπηγησίμοις ξύλοις κυπαρισσίναις ἐνεκεν.

(53) Idem: Τῶν δημοσίων φόρων λογιστὴν, ὃν λογοθέτην γενικὸν οἶδε καλεῖν ἡ συνθήκη.

προθύμως ὑπακουσάντων, οἱ τοῦ Ὀφικίου οὐ κατέδίδεσκον· καὶ τὸν μὲν βασιλεῖα ἀνέσκαψαν, τὸν δὲ διάκενον Ἰωάννην ῥομφαίαις ἀνέκλινον. Ἐντεῦθεν λοιπὸν οἱ στόλοι διαιρεθέντες εἰς τοὺς ἰδίους ἀπέπλευσαν τόπους. Οἱ δὲ κακοῦργοι κατὰ τῆς βασιλίδος ἀνέβαλον πόλεω; ⁷². Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν ⁷³ ἐν τῷ Ἀδραμυτίῳ ⁷⁴, ἀκεφάλων ὄντων, εὖρον ἐκεῖ ἄνδρα ἐντόπιον Θεοδοσίον ὀνόματι, ἐκλήπτορα τῶν δημοσίων φόρων (54) ὑπάρχοντα, ἀπαράγοι τε καὶ ἰδιώτην, καὶ προετρέψαντο αὐτὸν ⁷⁵ βασιλεῦσαι. Ὁ δὲ φυγῇ χρησάμενος εἰς τὸ ὄρος ἐκρύβη. Εὐρόντες δὲ αὐτὸν εὐφρήμησαν βιασάμενοι ὡς βασιλεῖα. Ὁ δὲ Ἀρτέμιος ταῦτα μαθὼν, ἐπίστροφος τῇ πόλει οἰκιακὸς αὐτοῦ ἀνθρώπους ἄρχοντας ⁷⁶ ἅμα τοῦ κατασκευασθέντος ὑπ' αὐτοῦ στόλου, καὶ ἐξοπλίσας αὐτοὺς αὐτὸς ἐξηλθεν ἐν Νικαίᾳ τῇ πόλει, κάκεισε ἑαυτὸν ⁷⁷ ἡσυχίατο. Οἱ δὲ ἀντάρται ἀναβαλόντες καὶ συγκινήσαντες ⁷⁸ ὅλον τὸ θέμα τοῦ Ὀφικίου καὶ τοὺς Γοτθογραικούς, συλλαμβάνονται πλείστα μικρά τε καὶ μεγάλα πραγματευτικὰ σκάφη, καὶ διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης ⁷⁹ ἐν Χρυσόπολει ἀνίδραμον. Τοῦ δὲ τῆς πόλεως στόλου (55) εἰς τὸν λιμένα τοῦ Ἀγίου Μάμαντος ὁρμῶντος, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπολέμουν ἀλλήλους ἐπὶ μῆνας ἕξ ⁸⁰. Τοῦ δὲ τῆς πόλεως στόλου ἐπὶ τὸν τοῦ Νεωρίου ⁸¹ τῆς πόλεως λιμένα μεθορμίσαντος, περὰ σπασίον τοῦ Θεοδοσίου τὰ θρακικὰ ἐκράτησεν μέρος. Προδοσίας δὲ γενομένης διὰ τῆς πόρτης τοῦ μονοτείχους τῶν Βλαχερνῶν, τὴν πόλιν ἔλαβον. Οἱ δὲ παράνομοι λαοὶ τοῦ Ὀφικίου ἅμα τῶν Γοτθογραικῶν τῇ νυκτὶ εἰς τοὺς οἴκους τῶν πολιτῶν διαδραμόντες, μεγίστην εἰργάσαντο ἄλωσιν, μηδεὶς φειδόμενος· τοὺς δὲ ἐν αὐτῇ ὑπάρχοντας τοῦ Ἀρτεμίου ἄρχοντας Γερμανῶν τῷ πατριάρχῃ ⁸² Κωνσταντινουπόλεως συλλαβόμενοι ἐν Νικαίᾳ ἀπήγαγον πρὸς πίστωσιν Ἀρτεμίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ὄντων. Ὁ δὲ Ἀρτέμιος τούτους θεασάμενος ἀπέγνω ἑαυτοῦ ⁸³ καὶ αὐτὸν παρέδωκεν, λόγον τε ἀπαθείας αἰτησάμενος τὸ μοναχικὸν περιβάλετο σχῆμα. Ὁ δὲ Θεοδοσίος ἀδελφῇ τούτου διατηρήσας, ἐν Θεσσαλονικίᾳ ἐξώρισεν. Ἐδασίλευσεν δὲ Φιλιππικὸς μὲν ⁸⁴ ἔτη β', Ἀρτέμιος δὲ ἔτος ἐν καὶ μῆνας γ'. Λέων δὲ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγὸς ὢν, Ἀρτεμίου ὑπερμαχῶν οὐχ ὑπατάγῃ Θεοδοσίῳ· εἶχεν δὲ συμπνέοντα αὐτῷ καὶ συντρέχοντα ⁸⁵ Ἀρτάβασον Ἀρμένιον τῶν Ἀρμενικῶν στρατηγὸν, ὃ καὶ συνέθετο δοῦναι τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα εἰς γυναικα, ὃ καὶ πεποίηκεν.

Armenia ortum et Armenicarum cohortium ducem, cui filiam conjugem locare fuerat pollicitus, quod postmodum exsecutus est.

VARIAE LECTIONES.

⁷² ἀνέβαλον πόλεως A, ἀνέβαλλον πόλιν vulg. ⁷³ αὐτῶν adl. ex A. ⁷⁴ Ἀδραμυτίῳ A a f, Ἀδραμυτίῳ vulg. ⁷⁵ αὐτὸν A f, αὐτοῦ vulg. ⁷⁶ ἄρχοντας om. A f. ⁷⁷ ἑαυτὸν A, αὐτὸν vulg. ⁷⁸ κινήσαντες f. ⁷⁹ καὶ θαλ. A, καὶ διὰ θαλ. vulg. ⁸⁰ τοῦ δὲ τῆς πόλ.—ἐπὶ μῆνας ἕξ om. A a. ⁸¹ Νεωρίου A f, Νεωτερίου vulg. ⁸² ἅμα Γερμ. τῷ πατρ. A, ἅμα τῷ Γερ. vulg. ⁸³ ἑαυτοῦ A f, ἑαυτὸν vulg. ⁸⁴ ἔδασ. δὲ Φιλ. μὲν A, ἔδασ. Φ. vulg. ⁸⁵ αὐτῷ καὶ συντρ. A, καὶ συντρ. αὐτῷ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(54) Idem, τῶν δημοσίων φόρων πράκτορα.
(55) Unus CP. portus varia pro vario situ nomina sortitur. Occidentem quæ pars respicit, et est ad Blachernas, a sancto Mamante appellatur; orientior altera, νεώριον est. Illam ergo classe

A res negaverunt, Joannem vero diaconum gladiis peremerunt. Ex quo classis divisa, et singuli in patriam suam reversi sunt. Rebelles autem in reginam urbem **323** recta contendere. Cum vero ad Adramytium applicuissent, hominem quemdam hujus ibei indigenam nomine Theodosium publicorum vectigalium exactorem, a rebus agendis alienum ac privatum, ibi forte repertum, ipsi nullo sub capite militantes et sine duce ad imperium capessendum hortati sunt. Ille fuga lapsus, in monte delituit, quem tandem inventientes, vimque inferentes, imperatorem salutavere. Eo comperto Artemius domesticos suos optimates una cum classe quam ipse instruxerat atque armis ornat, urbis custodiæ deputavit, ipse in urbem Nicæam recessit, probeque se munit. Porro rebelles resumptis animis commoti, tota Opsicii regione et Gothogræcis in socia arma impulsis, multis magnis parvisque negotiatorum navibus convectatis, Chrysopolim terra marique fluunt. Cum autem urbis classis in portu sancti Mamantis stationem ageret, per menses sex continuos singulis diebus inter litrosque pugnatum est. At reginæ urbis classe in Neoterii urbis portum tandem se subducente, Theodosius frecto trajecto Thraciæ partes occupatum irrumpit. Factaque ad Blachernarum murum, qui unus et singularis est, proditiōne, urbem in suam potestatem recepere. Sceleratæ vero Opsicii cohortes sociis Gothogræcis adjunctæ in civium domos noctu convolantes, magnam vastitatem et incendium nullius ædis data exceptione, intulere, comprehensisque quos ibi reperere Artemii amicos, una cum Germano Cpoleos antistite, Nicæam deportant, Artemium adjunctumque et bene affectum ipsi exercitum de iis quæ successerant certiores facturi, et securitatis obtinendæ pactum firmatur. Artemius iis conspectis de rerum suarum salute desperavit, et vitæ sibi relinquendæ servandæque fide accepta, dedit manus, et monasticum habitum induit. Theodosius saluum eum esse jubens Thessalonicam in exsilium egit. Imperavit itaque Philippicus annos duos et menses novem, Artemius annum unum et menses tres. Cæterum Leo orientalium copiarum dux, Artemii partibus ubique propugnatis, Theodosio minime paruit, et in eundem sensum conspirantem et auxiliatorem habuit Artabasduum Armenica tenente, Thraciam appellere non poterat hostilis Theodosii exercitus. Ubi in νεώριον recessit urbis classis, Theodosius locum relictum et Thracicas partes occupavit. Conferenda his CP. Topographia Gyllii lib. iv, cap. 6.

324 A. C. 708. — Romanorum imperatoris Theodosii annus primus.

Hoc anno Masalmes in Cpolim expeditionem suscepit, ac ideo Sulimanem terra, Umarum vero mari datis utrique exercitibus præmisit, ipse amplo belli apparatu coacto retro secutus est. Suliman autem et Baccharus Amorium profecti, litteris ad Leonem datis, Romanum, aiunt, imperium ad te pertinere novimus: eam obrem huc te confer, et de pace inter nos servanda una simul tractatum habeamus. Suliman itaque Amorium presidio vacuum, Orientis vero ducem inimicitias cum imperatore servandæ in Artemium fidei gratia agentem, Masalmanem ibidem expectare consiliatus, urbem obsedit. Cum vero urbi jam vicinus astaret, Saraceni Leonem ducem salutatum imperatorem faustis vocibus excipientes, cives ut idem ipsi præstarent, sollicitè rogabant. Ubi Saracenorum affectum in salutando Leone notum habuerunt Amorii cives, ipsi pariter imperatorem proclamant. Urbem autem presidio ducibusque vacuum manibus hostium cito perdendam Leo perpendens, Sulimani scribit: Si nos de pace colloquium habituros cupis convenire, ut quid urbem istam occupare moliris? Ad hæc ille: Veni tantum, et absecedo. Dux igitur, fide a Sulimane accepta, cum equitibus trecentis ad eum profectus est. Agareni loriceis ornati et armis probe muniti, eo conspecto, venerunt obviam et spatio ad medium milliare a castris semoto in aciem compositi steterunt. Cum vero tribus diebus continuus ad eos itaret, de pace servanda et eorum ab urbe recessu frequentibus colloquiis agebant. Responderunt illi: *Compone pacem, et confestim discedemus*. Porro Saracenos de eo apud se detinendo consilium habere suspicatus, Saracenorum illustres quosque ad cenam vocavit, qui dum convivantur, Suliman Saracenos loriceatos ter mille submisit, qui eum, ne forte elaboretur, impederent. Eo explorato, qui stabat in excubiis illi renuntiavit: Saracenorum equitum manus undequaque nos circumvallat. Tum ex eis unus, Zuber nomine, equo insidens, et in eorum conspectu stans, Servus, ait, magna pecuniarum vi furto sublata, fugam arripuit, eas propter equos conscendimus. Eorum astu perspecto, respondet dux: *Ne vos illa cura sollicitet; quocunque enim ille* 325 *sugerit, in castris nostris reperietur*. Re ita gesta tristior effectus, ut

A. M. 6208. — Ρωμαίων βασιλέως Θεοδοσίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Μασαλμᾶς (56) κατὰ Κωνσταντινούπολιν, καὶ προέπεμψεν Σουλεϊμάν μετὰ στρατοῦ διὰ ξηρᾶς, Οὐμαρον δὲ διὰ θαλάσσης. Αὐτῆς δὲ ὀπίσω αὐτῶν μετὰ πολλῆς ἀποσκευῆς πολεμικῆς ἦκεν. Σουλεϊμάν δὲ καὶ Βάχκαρος ἐπὶ τῷ Ἀμώριον φθάσαντες γράφουσιν πρὸς Λέοντα τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν, ὅτι Οἰδαμεν, ὅτι ἡ βασιλεῖα τῶν Ῥωμαίων σοὶ ἀρμόζει, ἔλθε οὖν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἄς λαλήσωμεν σοὶ πρὸς εἰρήνην. Θεωρήσας οὖν ὁ Σουλεϊμάν τὸ Ἀμώριον (57) στρατὸν μὴ ἔχον, καὶ τὸν στρατηγὸν ἐν ἔχθρᾳ διακείμενον διὰ τὴν πρὸς Ἀρτέμιον συμμάχον, παρὶκάθισεν αὐτὸν, βουλόμενος ἐκεῖ ἐκδέξασθαι τὸν Μασαλμάν. Ἀμα δὲ ἐπλησίασεν τῇ πόλει, ἤρξαντο οἱ Σαρακηνοὶ εὐφημεῖν τὸν στρατηγὸν Λέοντα βασιλέα, παρακαλοῦντες καὶ τοὺς ἔσω τὸ αὐτὸ ποιεῖν. Ἰδόντες δὲ οἱ τοῦ Ἀμωρίου, ὅτι οἱ Σαρακηνοὶ πόσῳ αὐτὴν εὐφύμουν, εὐφύμηξαν καὶ αὐτοὶ. Γινὼς δὲ ὁ στρατηγὸς ὅτι ταξάτων καὶ ἀρχόντων οὐκ ὄντων ἡμίλει ἀπολέσθαι τὸ Ἀμώριον, ὁλοὶ τῷ Σουλεϊμάν, ὅτι Ἐὰν θέλῃς ἵνα ἔλθω πρὸς σὲ καὶ τὰ πρὸς εἰρήνην λαλήσωμεν, διὰ τί παρακαθεῖξῃ τὴν πόλιν; Ὁ δὲ πρὸς αὐτόν· Ἐλθέ, καὶ ἀναχωρῶ. Καὶ λαβὼν ὁ στρατηγὸς λόγον παρ' αὐτοῦ μετὰ τετρακισίων καθάλαβρων παρχίνεται πρὸς αὐτόν. Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ Ἀγαρηνοὶ φορέσαντες τὰ λωρίκια αὐτῶν καὶ τὰ κατάρρακτα, ὀπήντησαν αὐτῷ, καὶ ἠπλίκευσαν ἀπὸ ἡμίστους μίλου τοῦ φασάτου αὐτοῦ. Ἐπὶ τρισὶ δὲ ἡμέραις προσερχομένου αὐτοῦ πρὸς αὐτοὺς, ἐλάλουν τὰ πρὸς εἰρήνην καὶ τοῦ ἀναχωρῆσαι αὐτοὺς τῆς πόλεως, οἱ δὲ ἐφασκον, ὅτι Στοιχῆσον τὴν εἰρήνην, καὶ τότε ἀναχωροῦμεν. Γινὼς δὲ ὁ στρατηγὸς ὅτι βούλονται αὐτὸν κρατῆσαι, ἐκάλεσεν ἐκ τῶν ἑμφανῶν Σαρακηνῶν πλείστους εἰς δειπνον, καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν ἀπέστειλεν Σουλεϊμάνν τριτηλίδος Σαρακηνὸς λωρικατοὺς κυκλῶσαι καὶ φυλάττειν αὐτὸν πρὸς τὸ μὴ διαδρᾶσαι. Ἡ δὲ βίγλα (58) γνοῦσα ἐμήνυσεν αὐτῷ, ὅτι Πληθος Σαρακηνῶν ἵστανται κύκλῳ ἡμῶν καθάλαβριοι. Ἐλθὼν δὲ εἰς ἐξ αὐτῶν καθάλαβριος ὀνόματι Ζούδερ, ἔστη ἔμπροσθεν λέγων, ὅτι Δούλος ἐφυγεν κλέψας χρήματα ἅμα, καὶ δι' ἐκείνου καθάλαβρευσάμεν. Ὁ δὲ στρατηγὸς τὴν τέχνην τῆς ἀπάτης αὐτῶν ἐγνωκώς, ἔφη πρὸς αὐτοὺς· Μὴ περισπασθῆτε.

VARIE LECTIONES.

56 Μασαλμᾶς A. Μεσελμᾶς f. 57 Βάχκαρος A. 58 τὸν add. ex A. 59 λαλήσωμεν A, καλήσωμεν vulg. 60 σοὶ oim. A f. 61 καὶ πρὸς τὸν στρατ. A. 62 Ἀρτεμίου A f. 63 αὐτὸ α, αὐτῷ A, αὐτὸν vulg. 64 καὶ τὸν Μασαλμάν A. 65 οἱ add. ex A. 66 τὸ αὐτὸ A, τοῦτο vulg. 67 μὴ ὄντων A. 68 ἀπολέσθαι A, ἀπόλλυσθαι vulg. 69 παρακαθεῖξῃ A, παρσκευάζῃ vulg. 70 παρ' αὐτῶν A. 71 τετρακιστ. A, τριακ. vulg. 72 τ. λωρ. αὐτῶν κ. τ. κατ. A, τ. λωρ. κ. τὰ κατ. αὐτῶν vulg. 73 τοῦ add. ex A. 74 ὅτι add. ex A. 75 ἐμήνυσεν A, ἐδήλωσεν vulg. 76 ἴστ. κύκλῳ ἡμῶν A, κ. ἡμ. ἴστ. vulg. 77 χρήμα πολὺ A f. 78 ἐκείνου A, ἐκείνου vulg. 79 τῆς ἀπάτης add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(56) Μουσαλμᾶς scribitur apud Niceph. qui mille et octoginta ejus naves recenset.

(57) Ἀμώριον, scribet inferius. Suidas: Ἀμώριον καὶ Ἀμωρος πόλις τῆς μεγάλης Φρυγίας. Ὁ πόλις Ἀμωριεύς. Ἀμωρότιος quoque, et Ἀμωραῖος reperitur apud auctorem, et Cedrenum.

(58) Vigilia, excubie. Nicetas in Isaacio Angelo lib. 1, μήτε φυλάκας ἔχων ἀκριβεῖς, ἢ βίγλας, neque custodes habens accuratos, neque excubias. Reliqua hic occurrentia λωρικῶν, λωρικατοῦ, μίλου, καθάλαβριος, καθάλαβρεῖν, Meursius nullo negotio exponit.

Ἔστω γὰρ δὴ ποτε ἀν¹⁰ ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς κάστροις ἡμῶν, εὐρίσκομεν αὐτόν. Ἀντιπρὸς δὲ ἡβουήθη κρυπτικῶς δι' ἀνθρώπου αὐτοῦ δηλώσαι τοῖς¹¹ τοῦ Ἀμωρίου, ὅτι φοβήθητε τὸν Θεόν, μὴ προδώσῃτε¹² ἑαυτοὺς (59). Ἰδοὺ γὰρ πλησιάζει καὶ ὁ Μασαλμάς. Καὶ ἐξέρχεται¹³ ὁ ἐπίσκοπος πρὸς αὐτόν, καὶ τὰ αὐτὰ λαλεῖ αὐτῷ¹⁴. Ἐνούς δὲ ὁ Σουλεϊμάν, ὅτι ἐξῆλθε¹⁵ πρὸς αὐτόν ὁ ἐπίσκοπος, πέμπουσι πρὸς τὸν στρατηγόν, ὅτι ἄδς ἡμῖν τὸν ἐπίσκοπον. Ὁ δὲ περιστατήεις (60) ἔκρυψεν αὐτὸν, εἰπὼν¹⁶ ἐν τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ, ὅτι ἡμῶν ὁμιλοῦντων, ἔνδυσον αὐτὸν ἑτέραν στολὴν περιβαλὼν¹⁷, καὶ ὡς διὰ ξύλα ἢ ὕδωρ ἀπόλυσον αὐτὸν πορευθῆναι εἰς τὰ ὄρη. Ἐνισταμένων δὲ τῶν Σαρακηνῶν περὶ τοῦ ἐπισκόπου, λέγει ὁ στρατηγός· Οὐκ ἔστιν ὧδε, πλὴν· ἀπῆλθε¹⁸ πρὸς τὸν¹⁹ ἀμωρίαν, καὶ ἐρχομαι κατὰ, καὶ περὶ πάντων λαλοῦμεν. Αὐτοὶ δὲ λογισάμενοι ὅτι ἐρχομένου²⁰ αὐτοῦ εἰς τὴν ἀμωρίαν ἐν μέσῳ αὐτῶν κρατούσιν²¹ αὐτόν, ἀφῆκαν αὐτόν. Καθολικεύσας δὲ σὺν διακοστοῖς ἀνθρώποις, αὐτοῦ, ὡς ὄψεν κνηνῶν, ἔδεικεν ἐπὶ τὰ²² ἀριστερά. Οἱ οὖν συνόντες αὐτῷ Σαρακηνοὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ποῦ ἀπέρχῃ; Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι²³ εἰς τὰ λιβάδια θέλω μεταπληκεῖν (60'). Οἱ δὲ εἶπον, ὅτι Ἡ βουλὴ σου οὐκ ἔστιν ἀγαθὴ καὶ οὐκ ἐρχόμεθα μετὰ σοῦ. Τότε λέγει ὁ στρατηγὸς τοῖς ἰδίοις αὐτοῦ, ὅτι Λόγον ἡμῖν δόντες κρατῆσαι ἡμᾶς ἠθέλησαν, καὶ δι' ἡμῶν τοὺς Χριστιανοὺς ἀπολέσαι· ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἡμῶν ἢ τῶν ἀλόγων τῶν ἀπομεινάντων οὐδένα κρατοῦσι. Καὶ πορευθεὶς μίλια δέκα ἠπλήχευσεν. Τῇ δὲ ἑπαύρουν πέμπει τὸν δομέστικον τῶν στρατῶν (61) αὐτοῦ, καὶ δηλοῖ αὐτοῖς, ὅτι Λόγον μοι ἔδωκετε, καὶ δόλῳ κρατῆσαι με ἠθέλησατε· διὰ τοῦτο²⁴ ἀνεχώρησα· Ὁ δὲ Μασαλμάς ὑπερβὰς ἦν τὰ· κλεισοῦρας, ὁ δὲ Σουλεϊμάν²⁵ τοῦτο οὐκ ἔγνω. Ἔστασιαν δὲ οἱ ἀμωρίοι²⁶ καὶ ὁ λαὸς κατὰ τοῦ²⁷ Σουλεϊμάν, ὅτι· Τί παρακαθεζόμεθα τὰ τεῖχη ταῦτα²⁸ καὶ οὐ κορρυσόμεν; καὶ ἰκιστρέψαντες²⁹ τὰς τένδας ἀνεχώρησαν. Ὁ δὲ στρατηγὸς Νικαίαν τὴν τουρμαρχίαν μετὰ τῶν στρατιωτῶν εἰσῆνεγκεν εἰς τὸ Ἀμωρίον ἐκβαλὼν τὰ πλεῖστα γυναικόπαῖδα· καὶ ἀπέρχεται αὐτὸς εἰς Πισιδίαν. Τοῦ δὲ Μασαλμά ἐλθόντος εἰς Καππαδοκίαν³⁰, ἀπογόντες ἑαυτῶν οἱ Καππαδόκαι³¹ ἐξῆλθον πρὸς αὐτὸν παρακαλοῦντες αὐτὸν λαβεῖν αὐτούς. Ἀκούων δὲ ὁ Μασαλμάς τὴν ἔχθραν ἣν εἶχεν Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν στρατηγόν,

hæc Amorii civibus per hominem latenter missum nuntiaret, occasionem accepit : Deum time, ne desperetis de salute vestra. Masalmas enim hæc accedit. Egressus vero episcopus eum convenit, et hæc etiam ipse dixit. Ubi cognovit Suliman episcopum ad eum profectum, Saraceni duci significant : Trade nobis episcopum. Ille Saraceno- rum vi et dolis circumventus, virum occultat, domesticorum vero culpam injungit : Interim dum colloquimur, episcopum alia veste indutum, quasi lignis vel aqua comportandæ ministrantem, in montium desertum secedere præcipe. Saracenis autem episcopum instantius repositentibus dux respondet : Episcopus non est hic, verum ad ameram pergite, pone subsequor ego, simul de omnibus colloquimur. Isti ducem ad ameram profectum in medio ipsorum inclusum detenturos consiliati, liberum abire permiserunt. Ille cum ducentis, quos secum duxerat militibus, quasi venatus gratia equitans, ad sinistram partem deflectit. Quare Saraceni viæ comites : Quo proficisceris? inquirunt. Ad prata, respondet ille, castra transponere desidero. Dicunt illi : Inique agis, neque tecum ulterius progredi valemus. Tum vero comites dux alloquitur : Isti quamvis nobis fidem suam dedissent, nobis tamen manus injicere in animo habuerunt, et nobis injurie detentis rem Christianam affigere; ex nostris nihilo secius hominibus vel etiam animantibus, quos secum habebant, nullum detinere. Ad passuum itaque decem millia digressus, castra metatus est. Postera vero die stratorum suorum domesticorum ad eos delegato hæc denuntiat : Vos præter datam nobis fidem manus nobis injicere consiliabamini : hæc mei a vobis discessus causa existit. Masalmas porro jam nontium fauces transgressum ignorabat. Ameræ autem et milites tumultu adversus Sulimanem excitato : Uliquid mœnibus istis circumvallandis insistimus, ac non potius in prædam colligendam excurrimus? Eversis igitur tentoriis abcesserunt. Interca dux Nicæam turmarum ductorem Amoriarum expulsis inde mulieribus ac pueris quam plurimis introducit, ipse Pisidiâ contendit. Porro cum Masalmas Cappadociam penetrasset, Cappadoes de rebus suis desperantes ipsum convenerunt, in mancipia

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ἀν om. A. ¹¹ τοῖς A, τοῖς vulg. ¹² μὴ προδώσῃτε ἑαυτοὺς A f, μὴ φοβήθητε αὐτοὺς vulg. ¹³ ἐξέρχεται A, ἐργεται vulg. ¹⁴ αὐτῷ A, αὐτὸν vulg. ¹⁵ ἐξῆλθε A, ἦλθε vulg. ¹⁶ εἰπὼν — ἐνδύσων αὐτόν om. A. ¹⁷ περιβαλὼν add. ex A. ¹⁸ ἀπῆλθε A. ¹⁹ τὸν add. ex A. ²⁰ εἰσέρχ. A. ²¹ κρατοῦσιν A a f, κρατῆσωσιν vulg. ²² ἐπὶ τὰ A, εἰς τὰ vulg. ²³ ὅτι add. ex A. ²⁴ διὰ τοῦτο A, καὶ διὰ τ. vulg. ²⁵ Σουλεϊμάν add. ex A. ²⁶ ἀμωρίοι A, Ἀμωρῆοι vulg. ²⁷ τοῦ add. ex A. ²⁸ ταῦτα om. A. ²⁹ ἰκιστρέψαντες A, ἰκιστρέψ. vulg. ³⁰ εἰς Καππαδοκίαν A, ἐν Καππαδοκίᾳ vulg. ³¹ Καππαδόκαι A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(59) Anast. Ne vosmetipsos prodatis. Nemp̄eives confirmat, ne tanti exercitus potentia terri- ditionem faciant; ipseque, vic ssim episcopi ver- bis annuat. COMBERIS.

(60) Miscella, mæstus factus.

(60') Anastasius et Miscella, In pratis volo ma- nere.

(61) Ubi de magno domestico, qui supremus post imperatorem exercitus dux, non est sermo, δο- μέστικος, ait Joannes Ciri in *Jure Orientali*, τὸν ἐξάρχοντα, τὸν προηγούμενον, τὸν ἐπιστάτην δη- λοῖ. Uniuscujusque ordinis primum et exarchum significat; hic optime primicerium.

ab eo se recipi deprecari, Masalmas autem intelletis, quas in imperatore Theodosium dux habebat, inimicitias, cum eum dolis inescare, et pace cum eo fide composita, ejus opera Romanam omnem ditionem subjugare tentaret, Cappadoces **326** interrogat: Annon ducis partes defenditis? Illis assentientibus: Facitis, ait, quidquid ille molitur? Facimus, inquit. Tum ille, Recipite vos, respondet, in castra vestra, nec quemquam timueritis. Ne vero exercitus ex quavis ducis provincia prædam ageret edicto prohibuit. His cognitis, quod se colloquioque dimisso fugerit, Sulimanem Masalmæ litteris significasse, dux contemplatus, ipse Masalmæ in hanc sententiam scripsit: Ad te venire cupientem Suliman deterruit; ad eum quippe bona fide profecto manus injicere tentavit; nunc itaque ad te accedere vereor. Ducis nuntio Masalmas respondet: Ducem mihi illudere ne in ejus provincias excurram certus sum. Ad hæc ducis nuntius: Nequiquam, sed sincero mentis proposito scribit. Tunc ille: Qui sunt in eum Amoriensium affectus? Dixit nuntius: Æqui bonique, cuncti lubentes ei se subdunt. Ille subito iræ motu correptus, contumeliis nuntium impetens: Quid mentiris? ait. Ad illum nuntius: Ita, ut dixi, se res habet. Præsidarios milites et eorum ductorem immisit in urbem, quasque reperit inutiles familias ejecit. Masalmas tristi eo nuntio consternatus, eum indignatione nuntium a se amovit. Ea namque ætate urbem subjugare, classem exspectare, et mox in Asiam profectum in ea hiberna tempestate morari decreverat. Iterum igitur ducis nuntium interrogat, et accuratius ab eo seiscitatur, ad quem ille juratus ait: Quæ enuntiavi cuncta vera sunt, quin etiam mille præsidarii milites sub turmarcha urbem defendunt, omnes vero oppidanorum pretiosas facultates, et familias ex egestate onus urbi allaturas inde eduxit. His auditis, ad ducem rescribit: Accede ad me, pacem tecum inibo, et pro arbitratu tuo cuncta conficiam. Dux Masalmæ eum jam pervenisse animo perpendens, et intra quinque alios dies provincias omnes pertransiurum præsentens, per duos consules ad eum missos significat: Litteris tuis acceptis, ad te mox

A βουλόμενος τοῦτον θαλεράσαι, καὶ εἰρηνεύσαι μετ' αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ τὴν Ῥωμανίαν ὑποτάξαι, λέγει αὐτοῖς· Οὐκ ἐστὶ τοῦ στρατηγού; Οἱ δὲ εἶπον· Ναί. Ποιεῖτε εἴ τι ποιεῖ ἐκεῖνος; Ὅτι Ναί. Τότε λέγει αὐτοῖς· Ἀπέλθετε ἐν τοῖς κάστροις ὑμῶν (62), καὶ τίνα μὴ φοβηθῆτε. Καὶ παρηγγεῖλε τῷ λαῷ ³² αὐτοῦ μὴ πραιδεῦσαι ἐν πάσαις ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ στρατηγού. Ταῦτα γνοὺς ὁ στρατηγός, καὶ ἐννοήσας ὅτι ὁ Σουλεῖμάν δηλοῖ τῷ Μασαλμᾷ, ὅτι ἀφῆκεν αὐτόν, καὶ ἀνεχώρησεν· ἀπέστειλε γράμματα πρὸς τὸν Μασαλμᾶν περιέχοντα ³³, ὅτι· Ἐγγὺς σου ἐβουλόμην ἔλθεῖν· ἀλλ' ὁ Σουλεῖμάν ³⁴ ἀπελθόντος μου πρὸς αὐτόν, ἐβουλόμην κρατῆσαι με, καὶ νῦν φοβοῦμαι ἔλθεῖν πρὸς σέ. Λέγει οὖν ὁ Μασαλμᾶς τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ στρατηγού· Οἶδα ὅτι ἐμπαίζει μοι ³⁵ ὁ στρατηγός διὰ τὸ ὅλως μὴ πραιδεῦσαι με τὰς ἐπαρχίας αὐτοῦ ³⁶. Λέγει αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος τοῦ στρατηγού· Οὐκ ἔστιν οὕτως· ἀλλ' ἐν ἀληθείᾳ σοι γράφει. Τότε ἔρωτᾷ· Τὸ Ἀμώριον πῶς ἐστὶν ἐγγὺς αὐτοῦ; Ἐφη· Καλῶς, καὶ ἐν ὑποταγῇ αὐτοῦ. Ὁξυνθεὶς δὲ ὕδρισεν αὐτόν, εἰπόν· Τί ψεύδῃ; Ἐκεῖνος εἶπεν, ὅτι· Ὡς εἶπον, οὕτως ἐστίν, καὶ ταξάτους ἔβαλεν μετὰ τὸν τουρμάρχου ἐν αὐτῷ· καὶ ἐξήγαγε τὰς περισσεύς φαμίλιας. Θλίφιν οὖν μεγάλην δεξάμενος περὶ τούτου ὁ Μασαλμᾶς, καὶ θυμωθεὶς ἔδωκεν αὐτόν. Βουλὴν γὰρ εἶχεν διὰ τοῦ καλοκαίριου (63) λαβεῖν αὐτόν, καὶ ἐκδέξασθαι τὸν στόλον, καὶ οὕτω ἐπὶ τὴν Ἀσίαν καταλθεῖν ³⁷ καὶ χεῖμασαι. Πάλιν οὖν ζητήσα; τὸν ἄνθρωπον τοῦ στρατηγού, ἐπανακρίνει αὐτόν. Ὁ δὲ πρὸς αὐτόν ἐνωμῶτος ³⁸ ἔφη, ὅτι Πάντα ἄπερ λέγω σοὶ ἀληθῆ ὑπάρχει. ³⁹ Ἀλλὰ καὶ χυλοὶ ταξάτοι οὖν τῷ τουρμάρχει ἐκεῖ ἐσιῆλθον· πᾶσαν δὲ ὑπαρξίν τῶν ἐκείσε καὶ τὰς ἀπύρους φαμίλιας ἐξήγαγεν τῶν ἐκεῖ. Ταῦτα ἀκούσας γράφει τῷ στρατηγῷ, ὅτι· Ἐλθὲ ἐγγὺς μου, καὶ εἰρηνεύσω ⁴⁰ μετὰ σοῦ, καὶ πάντα ὡς θέλεις ποιῶ. Θεωρήσα; δὲ ὁ στρατηγός ὅτι ἐπὶ Μασαλαίων ⁴¹ ἐπλησίασεν (64), καὶ ὅτι ἐν ἄλλαις πέντε ἡμέραις παρέρχεται τὰς ἐπαρχίας αὐτοῦ (65), πέμπει πρὸς αὐτόν δύο ὑπάτους (66), καὶ δηλοῖ αὐτῷ, ὅτι Τὰ γράμματα σου ἐδεξάμην καὶ τὴν προαίρεσίν σου ἀπεδεξάμην ⁴², καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι πρὸς σέ. Ἀλλ' ὥς ἐπίστασαι, στρατηγός εἰμι, καὶ χρήματα, καὶ ἄργυρος, καὶ λαὸς μοι ἔχει ἀκολουθεῖσαι. Πέμψον μοι περὶ ἐκάστου λόγον. Καὶ εἰ μὲν, καθὼς ⁴³ ἐπὶ τῷ ἐξ

VARIE LECTIONES.

³² τὸν λαὸν A f, τοῦ λαοῦ a. ³³ περιέχοντα om. A. ³⁴ περ. ὅτι Σουλεῖμάν om. a. ³⁵ μοι] με A f. ³⁶ αὐτῷ add. ex A. ³⁷ καταλθεῖν A a, ἔλθεῖν vulg. ³⁸ ἐνωμῶτος A, ἐνομ. vulg. ³⁹ ὑπάρχει] εἰδὼν A. ⁴⁰ εἰρηνεύσω A. ⁴¹ Μασαλαίων A, Μασαλαίων a. ⁴² καὶ τὴν πρ. σου ἀπεδεξάμην add. ex A. ⁴³ καθὼς A, ὡς vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(62) Interpr.: Recipite vos in castra vestra. Malim ego, ad oppida, ac urbes vestras. Ad cives enim sermo est, non ad milites; ut nulla forte ii castra haberent in provincia; sed agris suis ac oppidis timentes, sic legatione studuerant prædas ab eis ac vastitatem depellere, ut τὸ, castra, ipsæ urbes sint, ac oppida; vox durior, etsi indulgenda Anastasio, COMBESII.

(63) Æstas, anni tempestas jucundissima. Constantinus De admin. imperii, ὥστε μόνῳ τῷ καλοκαίρῳ βλέπειν τὸν ἥλιον, adeo ut sola æstate solem habeant conspicuum.

(64) Anastasius reddidit, contemplatus igitur prætor

quo Massa Leo appropinquasset. Miscella, contemplatus igitur prætor quod Masalmæ appropinquasset. Legendum itaque ὅτι ἐπὶ Μασαλμᾶν ἐπλησίασε.

(65) Intra dies quinque illius provincie excessurum; quod Leo injectis iis moris negotiabatur. Quod in notis emend. putat P. Goar, ὅτι ἐπὶ Μασαλμᾶν ἐπλησίασε, nihil coheret: nec alioqui illa vox Μασσαλαίων loci propria hic tantum loci exstat. Habet enim et Metaphrastes in vita S. Nicetæ, apud quem ejus exsilii locus est. COMBESII.

(66) Neque πρόβλους consules cum Anastasio interpretor. neque ἐξουσιάρχους, supremos viros: sed caduceatores pñius, aut pacis agenda sequentes.

θμῶν, γένηται τὸ πρῶτόν μου ⁴⁴ εὖ καὶ καλῶς, ἐπὶ
 καὶ ἀξήμιος καὶ ἀόλιτος ⁴⁵ ἵπτανεῦσθαι. Τῶν οὖν
 ὑπᾶτων καταφθασάντων αὐτὸν εἰς Θεοδοσιανὰ (67), λέ-
 γει πρὸς αὐτοὺς ὁ Μασσαλμᾶς· Ἰδεῖν δεῖ ἐμπαίζει μοι ⁴⁶
 ὁ στρατηγὸς ὑμῶν. Ἐκείνοι δὲ ἔφησαν· Μὴ γένοιτο.
 Τότε παποικῶς δι' ἐπεζήτησαν λόγον, ἀπολύει αὐτούς.
 Ἐν ὧσιν οὖν οἱ ὑπατοὶ μετὰ τοῦ ⁴⁷ ἐνυπογράφου λόγου
 πρὸς τὸν στρατηγὸν ἐπὶ ἤρχοντο, ὁ Μασσαλμᾶς πλήθῃ
 πάμπολλα ἔχων, καὶ μὴ δυνάμενος πώποτε ⁴⁸ στη-
 ναι (68), παραγίνεται εἰς Ἀκρωϊνόν (69). Ἰδὼν δὲ
 ὁ στρατηγὸς δεῖ παρῆλθε τὰς ἐπαρχίας αὐτοῦ, ἐπὶ
 τὴν Νικομήδειαν ἀπέρχεται. Περιτυχὼν δὲ τὸν Θεο-
 δοσίον ⁴⁹ υἱόν, χειροῦται αὐτὸν ⁵⁰ μετὰ πάσης τῆς βα-
 σιλικῆς ὑπουργίας καὶ τῶν ἐν τέλει ἀνδρῶν τοῦ πα-
 λατίου. Ὁ δὲ Μασσαλμᾶς κατελθὼν εἰς Ἀσίαν ἐκεῖ
 παρεχίμασεν, καὶ Ὀβμαρος ἐν Κιλικίᾳ. Ὁ δὲ στρα-
 τηγὸς παραλαβὼν τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως, καὶ συμ-
 βουλευσάμενος τοῖς· σὺν αὐτῷ ἔρχεται εἰς Χρυσόπο-
 λιν. Γνοὺς δὲ ὁ ⁵¹ Θεοδόσιος τὰ πραχθέντα, καὶ βου-
 λυσάμενος Γερμανὸν τὸν πατριάρχην καὶ τὴν σύγ-
 κλητον, ἔλαθεν λόγον διὰ τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου παρὰ
 Λέοντος τῆς αὐτοῦ ἀδελφείας, καὶ οὕτως ἐγχειρίζει
 αὐτῷ τὴν βασιλείαν. Θεοδόσιος δὲ σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ
 κληρικῶν γενοῦντες τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς
 αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ διήξαν. Ἐλθὼν δὲ Μασσαλμᾶς ἐν τῇ
 Περγᾶμῳ ταύτην παρεκάθισεν, καὶ παραχωρήσει
 θεοῦ ταύτην παρέλαθεν ἐκ διαβολικῆς ἐνεργείας.
 Εἰσηγγέσει γὰρ τινος μάγου ἐνεγκόντες ⁵² οἱ τῆς
 πόλεως ἔγκυον γυναῖκα πρὸς τὸ τεκεῖν οὖσαν, ταύτην
 ὀνέμενον καὶ λαβόντες τὸ βρέφος, καὶ ἐπὶ κακκάδου
 ἐψήσαντες ⁵³, εἰς τὴν τοιαύτην θεοδόξικτον θυσίαν
 πίντες οἱ πολεμεῖν βουλόμενοι τὰ μανίκια τῆς δε-
 ξιάς χειρὸς (70) αὐτῶν κατέβαψαν, καὶ ἐντεῦθεν
 ταῖς ἐχθροῖς παρεδόθησαν.

puerum cacabo elixantes, quicunque arma suscipere
 eium illud Deo exsecrandum intinxere. Eam ob rem in hostium potestate venerē.

A. M. 6209. — Ρωμαίων βασιλέως Λέοντος
 τοῦ Ἰσαύρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Λέων ἐδασίλευσεν ἐκ τῆς Γερμανι-
 κίων ⁵⁴ (71) καταγόμενος, τῇ δὲ ἀληθείᾳ ἐκ τῆς Ἰσαυ-
 ρίας. Ὑπὸ δὲ Ἰουστινιανοῦ βασιλέως σὺν τοῖς γονεῦσι
 μετοικίζεται ἐν Μσημδρίτ τῆς Θράκης ἐν τῇ ⁵⁵ πρώτῃ
 αὐτοῦ βασιλείᾳ· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ βασιλείᾳ ἐρ-
 χομένου αὐτοῦ μετὰ τῶν Βουλγάρων (72) ὑπήντησεν

A profecturus sum. Vero quia ducem esse me novisti,
 impedimenta, facultates, argenteam suppellectilem
 et exercitum in comitatu esse simul noveris. Cun-
 ctis cautum fide tua volo. Et si quidem pro libito
 res successerit, bene et feliciter; sin minus, clira
 periculum et animi mororem ad meos redibo.
 Porro consilibus ad Theodosiana Masalmam con-
 venientibus, ipse dixit: Ducem vestrum mihi illu-
 dere certus sum. At illi: Absit omnino, responde-
 runt. Masalmas vero cautione, quam a se petierant,
 tradita, eos dimittit. Ipsis itaque cum scripto fidei
 data teste in itinere positus, ut erat Masalmas copioso
 327 stipatus exercitu, nec usquam consistere va-
 lens, Acroinum armis aggreditur. Dux autem ubi
 eum suarum provinciarum limites pratergredi vi-
 dit, Nicomediam se contulit, ac Theodosii filium
 cum omni imperatorio apparatu et palatii optima-
 tibus forte obviam factum in potestatem accipit.
 Masalmas subinde declinans in Asiam, in ea hi-
 berna duxit, et Umarus pariter in Cilicia. Dux
 autem imperatoris filio secum ducto, et communi-
 cato cum suis consilio, Chrysopolim accedit. Theo-
 dosius de his, quæ gesta erant, certior factus, re-
 quisita Germani patriarchæ et senatus sententia,
 a Leone, qui hoc in tractatu patriarcham admise-
 rat sequestrem, immunitatis et salutis fidem acci-
 pit, atque ita imperio se abdicat, et Leoni tradit,
 et tum ipse tum filius quoque clericorum albo ad-
 scripti, reliquum vitæ tempus in pace transegere.
 Masalmas Pergamum veniens, eam obsidione
 cinxit, et Dei permissu, ut diaboli opera, urbem
 cepit. Magi quippe nonnullis suasibus prægnan-
 tem mulierem ac jam partui propinquam compre-
 hensam mediam dissecuere, detractumque utero
 proposuerant, manus dexterae manicas in sacrifi-

A. C. 709. — Romanorum imperatoris Leonis Isauri
 annus primus.

Hoc anno Leo Germanicia, seu verius Isauria
 oriundus imperium obtinuit. Hic una cum parenti-
 bus e natali solo in Thraciæ Mesembriam ab impe-
 ratore Justiniano translatus fuit primi ejus imperii
 temporibus, eodem vero secundo imperante, quando
 cum Bulgæis nimirum reversus est, ipse Leo ob-

VARIE LECTIONES.

⁴⁴ μου add. ex A. ⁴⁵ ἀόλιτος A, ἀόλιθος vulg. ⁴⁶ μοι με A f. ⁴⁷ μετὰ τοῦ A a, μετ' αὐτοῦ vulg.
⁴⁸ πώποτε A, ποτὲ vulg. ⁴⁹ τοῦ Θεοδ. A. ⁵⁰ αὐτὸν A, τοῦτον vulg. ⁵¹ ὁ add. ex A. ⁵² ἐνεγκόντες add.
 ex A. ⁵³ ἐψήσαντες A, ψήσαντες vulg. ⁵⁴ Γερμανικίων A. ⁵⁵ ἐν τῇ A, ἐπὶ τῇ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(67) Theodosianopolim Phrygiæ Pacatianæ ur-
 bem: cuius Chalcedonense et CP. quintum concil-
 lia meminere. ORTELIIUS.

(68) Ob ingentes nempe copias, quibus nulla
 diu regio ad commineatum sufficeret. Sic bene in-
 tellexit Anast., non quod reddiderat novus interpr.,
 nec poterat alieno invadendo modum ponere. Adeo-
 que venit Acronium, παραγίνεται, ac Leonis provin-
 ciis alibi hiberna ducturus excedit, quæ tota hujus
 loci fabula existit. COMBERIS.

(69) Bithyniæ. Anastasius, Acroenium.

(70) Anastasius, dexteram mans suæ manicas; τὰς

χειρίδας τῶν δεξιῶν χειρῶν, disertior Nicephorus
 posuit. Petavium reddidit, omnia dextra manus di-
 gitos. Annon χειρίδας, manica? Ita Glossarium
 Anastasii.

(71) Ut Germanicia ad Syrorum et Cilicium flacos
 nobilis urbs, ita Isauria provincia indigenarum
 latrocinii et barbarie infamis. Leo, ex hac oriun-
 dus, alterius nunquam patriæ honorem sibi asciscere
 studuit.

(72) Regii hæc cod. vera unaque germana lectio,
 Ἐρχομένου αὐτοῦ ἐκ τῶν Βουλγάρων· cum redire
 illic e Bulgariis; post nempe cladem ad Anchitalum

viam progressus quingentarum ovium ad eum, munus misit : quo Justinianus delinitus, spatharium mox creatum in sinceriorum amicorum numerum allegit. Hinc invidia conciti nonnulli ipsum affectatæ tyrannidis apud Justinianum accusaverunt, verum instituta rei discussione, isti velut calumniatores cum rubore retro amandati sunt. Is sane rumor ex eo tempore a plerisque divulgari coepit. Justinianus autem licet ei palam nocere nollet, secreta tamen indignatio animum ejus inaccessit, quare ipsum cum ingenti pecunia in Alaniam delegavit, ut Alanos in Abasgiam et Lazicem et **328** Iberiam concitaret. Ille Lazicam profectus pecuniam quidem in Phaside reposuit, et paucis indigenis secum abductis in Dapsilium se contulit, ac deinde Causaseis montibus superatis, in Alaniam contendit. At cum perniciem ipsi inferre Justinianus meditaretur, qui pecuniam ab ipso in Phaside repositam tolleret, misit. Alani vero spathario cum honore suscepto, verbisque ejus obediens, irruptione in Abasgiam facta, provinciam omnem in servitutem miserunt. Tunc Abasgorum dominus Alanis in hæc verba significat : Virum, si bene conjicio, mendaciis confingendis aptiorem, præter istum, qui mutuam inter nos loco patriæque vicinos dissensionem excitaret, quem mitteret, haud reperit. Sane ille nobis imposuit, maxime cum pecuniarum promissa nobis primum obtulit, pecunias ipsas mandato suo Justinianus recepit. Verum tradite nobis illum et nummorum tria millia vobis exhibebimus, et quam ab antiquo habuimus pacem non violabimus. Responderunt C Alani : Non gratia pecuniarum, sed ex eo, quem ad imperatorem fovemus affectu, viro parere non recusavimus. Abasgi itorum ad eos delegaverunt, qui dicerent : Tradite nobis illum, et nummorum sex millia rependemus. Alani Abasgorum regiones explorare consiliati, nummorum sex millia accipere, et spatharium Abasgorum manibus permittere pacti sunt. Communicato subinde spathario consilii secreto, his eum verbis compellant : Via qua Romanam in ditionem itur undequeque, ut cernis, interclusa est, nec istinc digredi tibi facile conceditur. Quare cum hostibus dolo nobis agendum. Nos itaque tradituros te ipsis flicte conveniamus, tum vero te cum quibusdam ex nostris misso, clausurarum, quæ apud illos sunt, anfractus explorabimus, et impetu demum in eos facto per eorum regiones grassati, quod olivum fiet, vastabimus, atque ita.

A αὐτῷ μετὰ δώρων προβάτων πεντακοσίων. Θεραπευθεὶς δὲ ὁ Ἰουστινιανὸς σπαθάριον εὐθέως αὐτὸν πεποιήκατο, καὶ εἶχεν⁸⁸. αὐτὸν ὡς γνήσιον φίλον. Φθόνῳ δὲ φερόμενοί τινες πρὸς αὐτὸν διέβαλλον αὐτὸν, ὡς τῆς βασιλείας ὀρεγόμενον. Ζητήσεως δὲ γενομένης περὶ τοῦτου, ὡς συκοφάνται κατηγορήθησαν. Ὁ δὲ τοιοῦτος λόγος ἔκτοτε ἤρξατο ὑπὸ πολλῶν λαλεῖσθαι. Ὁ οὖν Ἰουστινιανὸς εἰ καὶ προφανὲς τοῦτον βλέπει οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλ' οὖν βρόμος (73) τις αὐτῷ κατ' αὐτοῦ ἐντίθεται, καὶ ἀποστέλλει αὐτὸν ἐν Ἀλανίᾳ (74) μετὰ χρημάτων πρὸς τὸ συγκινήσαι τοὺς Ἀλανοὺς κατὰ Ἀβασγίαν καὶ Λαζικήν καὶ Ἰβηρίαν (75). Ὁ δὲ ἀπελθὼν ἐν τῇ Λαζικῇ, τὰ μὲν χρήματα ἀπέθετο ἐν τῷ Φάσιδι, ὀλίγους δὲ λαθῶν τῶν ἐντοπίων ἀπῆλθεν εἰς Δαψιλίαν⁸⁷, καὶ ὑπερβὰς τὰ Καυκάσια ὄρη, ἦλθεν ἐν Ἀλανίᾳ. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς θέλων ἀπολέσαι αὐτὸν, πέμψας ἐπῆρε τὰ χρήματα ἐκ τοῦ Φάσιδος· οἱ δὲ Ἀλανοὶ τὸν σπαθάριον μετὰ πάσης τιμῆς δεξάμενοι, καὶ τῶν λόγων⁸⁸ αὐτοῦ ὑπακούσαντες, εἰσῆλθον⁸⁹ καὶ ἡχηαλύτουν τὴν Ἀβασγίαν. Ὁ δὲ τῶν⁹⁰ Ἀβασγῶν κύριος δηλοῖ τοῖς Ἀλανοῖς, ὅτι Ὡς εὐρίσκω ἄλλον τοιοῦτον⁹¹ ψεύστην οὐκ εἶχεν Ἰουστινιανὸς, ὃν ὤφειλεν ἀπολύσαι καὶ συγκινήσαι ἡμᾶς καθ' ὁμῶν τῶν γειτόνων ἡμῶν, εἰ μὴ τὸν ἀνθρώπον τοῦτον. Ἐφεύσατο γὰρ ἡμᾶς καὶ περὶ τὴν ὑπόσχεσιν τῶν χρημάτων· πέμψας γὰρ Ἰουστινιανὸς ταῦτα ἐπέηρεν. Ἀλλὰ δότα ἡμῖν αὐτὸν, καὶ παρέχομεν ὁμῖν τρεῖς χιλία νομίσματα, καὶ ἡ⁹² ἀπ' ἀρχῆς ἡμῶν ἀγάπη μὴ διαλυθῇ. Οἱ δὲ Ἀλανοὶ εἶπον, ὅτι Ἡμεῖς οὐκ ἔνεκεν χρημάτων ὑπηκούσαμεν αὐτῷ, ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ βασιλεὺς ἀγάπην. Πάλιν δὲ οἱ Ἀβασγοὶ πέμπουσι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες, ὅτι Δότα ἡμῖν αὐτὸν, καὶ παρέχομεν ὁμῖν ἑξακισχίλια νομίσματα. Οἱ δὲ Ἀλανοὶ θέλοντες καταμαθεῖν τὴν χώραν τῶν Ἀβασγῶν, συνέθεντο λαθεῖν τὰ ἑξακισχίλια νομίσματα, καὶ δοῦναι τὸν σπαθάριον. Οἱ δὲ Ἀλανοὶ ἐθάρρυσαν τῷ σπαθαρίῳ πάντα⁹³, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ὅτι Ὡς ὄρεξ ἡ ὁδὸς ἡ ἐπὶ Ῥωμανίαν ἄγουσα κεκλεισμένη ἐστίν, καὶ πῶς περελθεῖν οὐκ ἔχεις· ἀλλὰ καὶ⁹⁴ μᾶλλον τροπευώμεθα καὶ συνταξώμεθα αὐτοῖς, ὅτι παραδιδόμεν σε, καὶ ἀπολούμεν ἅμα τοῖς ἀνθρώποις αὐτοῖς ἡμῶν, καὶ καταμανθάνομεν τὰς κλεισούρας αὐτῶν, καὶ κουρσεύομεν, καὶ ἀφανίζομεν τὴν χώραν αὐτῶν, ποιοῦμεν⁹⁵ τὴν θεραπείαν ἡμῶν. Τῶν δὲ ἀποκρισάριων τῶν Ἀλανῶν ἀπελθόντων εἰς Ἀβασγίαν καὶ συνθεμένων παραδίδειν⁹⁶ τὸν σπαθάριον, πλείστα ξένια παρ' αὐτῶν εἰλήφασιν καὶ πλείονας

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ ἔσχεν A. ⁸⁷ Δαψηλίαν A. ⁸⁸ τὸν λόγον A. ⁸⁹ εἰσῆλθον A e, ἦλθον vulg. ⁹⁰ τῶν add. ex A. ⁹¹ τοιοῦτον add. ex A. ⁹² ἡ add. ex A. ⁹³ πάντα add. ex A. ⁹⁴ ἀλλὰ καὶ A, ἀλλὰ vulg. ⁹⁵ ποιοῦμεν A, ποιῶμεν vulg. ⁹⁶ παραδιδόναι A.

JAC. GOARI NOTÆ.

ab iis acceptam, ac cum probro, amisso fere exercitu, ac impedimentis fugeret. Tunc enim non potuit non gratissimum esse pecuniarum illud munus, ac Justiniani animum Leoni devincere. COMBESIS.

(73) Proprie, sedor; metaphorice, horror et aversio animi.

(74) Alia lectio, Ἀλβανία.

(75) Ἰβηρίαν, suppl. ex Anast., Barb., Peyr. τῶν Σαρακηνῶν ἐπικρατούντων τὴν τε Ἀβασγίαν, καὶ Λαζικήν, καὶ Ἰβηρίαν, cum Abasgia, Lazice et Iberia Saracenorum ditionis essent; quæ est ratio cur Justinianus ubique pacis impatiens, Alanos in eos Leonis opera concitaverit. COMBESIS.

ἀποκρισιάρχους πάλιν ἀποστέλλουσιν μετὰ καὶ τῆς
 ποσότητος τοῦ χρυσοῦ πρὸς τὸ παραλαβεῖν⁶⁷ τὸν
 σπαθάριον. Οἱ δὲ Ἀλανοὶ λέγουσι τῷ σπαθαρίῳ, ὅτι
 Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, καθὼς καὶ⁶⁸ προσέκομεν, ἐπὶ τὸ
 λαβεῖν σε παρεγένοντο, καὶ ἡ Ἀβασγία ἐκδέχεται
 σε. Καὶ ἐπεὶ πλησιάζομεν αὐτοῖς, πραγματεύεται
 ἀπερχόμενοι πρὸς αὐτοὺς οὐ διαλείπουσιν. Λοιπὸν
 ἵνα μὴ διαβληθῇ ὁ σκοπὸς ἡμῶν, παραδύομέν σε
 φανερώς· καὶ ἀποκινούντων αὐτῶν, ἀπολύσομεν⁶⁹
 κρυπτῶς ἐκ τῶν ὀπίσω, καὶ ἐκείνους μὲν ἀπο-
 κτείνομεν⁷⁰, σὲ δὲ⁷¹ κρύπτομεν, ἕως ἂν σωρευθῇ
 ὁ λαὸς ἡμῶν. καὶ ἀσυμφώνως εἰσελθόμεν ἐν τῇ
 γῇ αὐτῶν. Ὁ καὶ γέγονεν. Παραλαβόντες δὲ⁷² τῶν
 Ἀβασγῶν ἀποκρισιάρχιοι τὸν σπαθάριον σὺν τοῖς
 ἀνθρώποις αὐτοῦ, δέσαντες αὐτοὺς ἀπῆρχοντο· κα-
 ταλαβόντες δὲ ἐκ τῶν ὀπίσθεν οἱ Ἀλανοὶ σὺν τῷ
 Ἰτάξῃ τῷ κυρίῳ αὐτῶν ἀποκτενύνουσι⁷³ τοὺς Ἀβα-
 σγοὺς· τὸν δὲ σπαθάριον ἐκρυψαν, καὶ στρατολογήσας
 ἐκίνησεν κατὰ Ἀβασγίας⁷⁴, καὶ ἀπροσδοκῆτως εἰ-
 ελθὼν τὰς κλεισούρας πλείστην αἰχμαλωτίαν καὶ
 ἀφανισμόν εἰς τοὺς Ἀβασγοὺς⁷⁵ ἀπεργάσατο. Ἀκού-
 σας δὲ ταῦτα Ἰουστινιανὸς, ὅτι καὶ⁷⁶ χωρὶς τῶν
 χρημάτων τὰ τῆς ἐπιτροπῆς αὐτοῦ γέγονεν, πέμπτῃ
 γράμματα πρὸς τοὺς Ἀβασγοὺς, ὅτι Ἐν διασώ-
 σῃ⁷⁷ τὸν σπαθάριον ἡμῶν, καὶ παρελθεῖν ἐάσῃς
 δι' ὧν ἀδελθεῖ, πάντα τὰ πταίσματα ὧν συγ-
 χωροῦμεν ὡμῖν. Οἱ δὲ μετὰ χαρᾶς ταῦτα δεξάμενοι,
 ἀπέστειλαν πάλιν εἰς Ἀλάναν, λέγοντες, ὅτι Δίδο-
 μεν ὡμῖν ὀψίδας τὰ τέχνα ἡμῶν, καὶ ὅτε ἡμῖν τὸν
 σπαθάριον, ἵνα ἀπολύσωμεν αὐτὸν πρὸς Ἰουστινια-
 νόν. Ὁ δὲ σπαθάριος· τοῦτο οὐ κατεδέξατο, εἰπὼν
 ὅτι⁷⁸ Δύναιται ὁ Θεὸς ἀνοξέαι μοι θύραν τοῦ ἐξελθεῖν
 ἐπὶ δι' Ἀβασγίας οὐκ ἐξέρχομαι. Μετὰ δὲ χρόνον
 τινα φοσάτον Ῥωμαίων καὶ Ἀρμενίων εἰσελθόν-
 των ἐν Λαζικῇ καὶ τὴν Ἀρχαῖόπολιν πολιορκούντων,
 ἀκούσαντων τε τὴν τῶν⁷⁹ Σαρακηνῶν ἔλευσιν, ἀν-
 εχώρησαν. Ἀποσπασθέντες δὲ τινες⁸⁰ ἐξ αὐτῶν ἕως
 τῶν⁸¹ διακισίων, ἀνῆλθον ἐν τοῖς μέρεσιν Ἀφιλίας
 καὶ τῶν Καυκασίων πραιδεύοντες. Τῶν δὲ Σαρακε-
 νῶν καταλαβόντων τὴν Λαζικὴν, φυγῇ χρησάμενος
 ὁ τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Ἀρμενίων λαὸς ἐπὶ τὸν
 Φάσιν ὑπέστρεψεν. Οἱ δὲ διακισιοὶ ἐπιμέναντες⁸²
 εἰς τὰ Καυκάσια ὄρη, ἐστησαν ληστεύοντες, ἀπο-
 γνόντες ἑαυτῶν. Οἱ δὲ Ἀλάνοι μαθόντες τοῦτο⁸³
 ὑπέλαβον πλῆθος Ῥωμαίων εἶναι ἐν τοῖς Καυκασίοις,
 καὶ χαρέντιες λέγουσι τῷ σπαθαρίῳ, ὅτι Οἱ Ῥωμαῖοι
 ἐπλησίασαν, ἀπελθε. πρὸς αὐτοὺς. Λαβὼν δὲ ὁ σπα-
 θάριος πεντήκοντα Ἀλανοὺς, καὶ ὑπερβὰς μετὰ κυ-
 κλοπόδων (76) Μαῖου μηνὸς τὰς χιόνας⁸⁴ τῶν Καυ-
 κασίων, εὗρεν αὐτοὺς, καὶ ἐν πολλῇ χαρᾷ γεγονῶς,

A quæ e re nostra sunt, promovebimus. Alanorum
 igitur apocrisarii in Abasgiam profecti, et spatha-
 rium tradituros pacti; plurima ab ipsis retulerunt
 munera. Abasgi subinde plures e suis cum eisdem
 apocrisarios delegarunt, qui promissam auri sum-
 mam enumerarent, et spatharium reciperent. Tum
 vero Alani ad spatharium: Homines isti, inquit,
 te sibi traditum, ut monuimus, comprehensuri ve-
 nerunt, et jam te victum Abasgia tota præstolatur.
 Ad eos vero, ceu provincie nostræ conterminos,
 mercatores e nostris sæpius itare et transire no-
 veris. Quare ne consilium a nobis arreptum in
 crimen vertatur, in manus eorum manifeste trade-
 mus te, illisque te secum rapientibus ex ultimo
 nostrorum agmine **329** quosdam occulte submit-
 temus, qui eos armis adoriantur et occidunt: te
 vero, donec exercitus noster in terram eorum pacis
 omni fœdere soluto, irrupturus colligatur, ab oculis
 secreto removendum noveris. Consilio res successit.
 Capto siquidem cum omni comitatu spathario, eo-
 que vinculis constricto, Abasgorum apocrisarii iter
 arripiunt, Alani vero Itaze domino suo duce Abas-
 gis occisis, spatharium ad se receptum occultant.
 Ille exercitu collecto movit in Abasgos, et penetratis
 ex improvviso clusurarum angustiis, partaque capti-
 vorum ingenti præda maximam cladem Abasgis in-
 tulit. Ubi nullis expensis pecuniis vel ære soluto
 quæ mandaverat feliciter successisse Justinianus
 rescivit, scribit Abasgis: Si spatharium nostrum
 incolumem servaveritis, et absque periculo per ter-
 ras vestras permiseritis transire, offensas a vobis
 in nos admissas condonamus. Illi litteris alacri
 animo receptis Alanis iterato hæc nuntiant: Filios
 nostros in obsides vobis damus; tantum spatharium
 nobis tradite, ut Justiniano protinus transmittamus.
 Conditionem oblatam recusavit spatharius, dicens:
 Felicem exitum viam mihi reserare potens est Deus,
 per Abasgorum vero fines transire non fert animus.
 Caterum quodam tempore abhinc elapso, cum Ar-
 meniorum Romanorumque exercitus Lazicam in-
 gressus Archæopolim obsideret, audito Saraceno-
 rum adventu, inde continuo recessit. Ex ipsi autem
 nonnulli ad ducentos distracti, finibus Apallie pen-
 tratis, Caucasiorum regionem deprædati sunt. Cum
 vero Saraceni in Lazicam venissent, Romanorum
 et Armeniorum exercitus fuga usus in Phasidem
 remeavit. Porro ducenti isti ad Caucasios montes
 subsistentes, rebus desperatis latrocinia exercebant.
 Quo comperto Romanorum copias ingentes ad
 Caucaasi loca appulisse, conjicientes Alani, supra

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁷ παραλαβεῖν A, λαβεῖν vulg. ⁶⁸ καθὼς καὶ A, καθὼς vulg. ⁶⁹ ἀπολύσομεν A, ἀπολύομεν vulg.
⁷⁰ ἀποκτενύνουσι A, ἀποκτενύομεν a f. ⁷¹ σὲ δὲ A, καὶ σὲ vulg. ⁷² παραλαβόντες δὲ A, παραλαβάνοντες
 γὰρ vulg. ⁷³ ἀποκτενύνουσι A. ⁷⁴ Ἀβασγίας A, Ἀβασγοὺς vulg. ⁷⁵ καὶ ἀπ. εἰς τ. Ἀβ. A, εἰς τ. Ἀβ. καὶ
 ἀπ. vulg. ⁷⁶ Καὶ add. ex A. ⁷⁷ διασώσῃς A, σώσῃς vulg. ⁷⁸ ὅτι add. ex A. ⁷⁹ τὴν τῶν add. ex A.
⁸⁰ τινες om. A. ⁸¹ τῶν om. A. ⁸² ἐπιμέναντες A, ἐπέμειναν vulg. ⁸³ τοῦτο add. ex A f. ⁸⁴ τὰς χ. A,
 τοὺς χ. vulg.

JAC. COARI NOTÆ

(76) Cyclopedes interpretatur Anastasius.

meum luti spathario dixere: Advenere Romani, recipe te ad illos. Tum igitur spatharius Alanis quinquaginta comitatus, et cyclopedum ope nivibus Caucasii jugi mense Maio superatis, Romanos offensus it, et gaudio perfusus totus rogabat, Ubi est exercitus? Responderunt illi: Saracenis ingruentibus, in Romanorum ditionem redierunt. Nos vero cum Romanos fines attingere vetaremur, iter in Alaniam meditati sumus. Spatharius ad eos: Quid nunc rei agendum est? inquit. Tum illi: Hac, aiunt, regione transire nullo pacto conceditur. Annon alia via, respondet spatharius, facilis transitus? Porro castrum illic erat nomine Siderum cuius custos quidam nomine Pharasmanius sub Saracenorum potestate constitutus **330** pacem cum Armeniis servabat. Nonnullis ad eum delegatis spatharius significat: Si pacem cum Armeniis agis, eam mecum habe, Romanorum jugum subi, fer opem insuper, ut ad mare transeamus, et Trapezuntem trajicere possimus. Eo condiciones haud admittente, ex suis et Armeniis nonnullis spatharius distrahi, quibus insidias locare imperat, ac, Ubi milites, inquit, ad diurnum laborem et agrorum culturam prodeuntes videritis, quos poteritis, detinete, et exteriores portas occupate, donec ipsi advenierimus. Illi impositum onus capessunt, et positae insidiae in populum ad diurnum opus extra castrum prodeuntem irruunt ex improvviso, et occupatis etiam portis plures ex eis ceperunt. Pharasmanius in castro cum paucis remanserat, cum repente spatharius se ipsum praesentem exhibuit, ac ut portas aperiret cum Pharasmanio collocutus, haud acquievit ille, quin inno bellum sustinendum duxit, eumque castrum bene munitum foret, ipsum invadere spatharius haud valuit. Interea Marinus Apsiliensium incolarum spectatissimus castrum obsessum intelligens, magno timore percussus est, cum videlicet copiosum illic cum spathario exercitum considere arbitraretur. Quare viris trecentis secum abductis, spatharium adiit, et, Ego te, inquit, ad maris usque oras incolumem deduco. Tum vero Pharasmanius, ubi se in has conjectum angustias sensit, cum spathario collocutus: Accipe, ait, filium meum obsidem, et imperio Romano me subditum fore polliceor. Ille recepto in potestatem puero, Quem te, rogat, imperii sublitum proferis, qui etiam inclusus et obsidione cinctus, nobiscum pacisci contendis? Certe nos hinc recedere impossibile est, nisi prius castrum in potestatem nostram veniat. Pharasmanius ad haec: Da fidem, inquit, te nihil damni illaturum, sed cum triginta solis comitibus te castrum ingressurum.

ἡρώτα, Πού ἐστιν ὁ λαός; Οἱ δὲ εἶπον· Τῶν Σαρακηνῶν ἐπιπεσόντων ἐπὶ Ῥωμανίαν ὁπίστροφον. Ἡμεῖς δὲ μὴ δυνήσαντες ἐπὶ Ῥωμανίαν ἀπελθεῖν, ἐπὶ Ἀλάναν ἤρχομεθα. Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί ποιοῦμεν ἄρτι; Οἱ δὲ εἶπον, ὅτι διὰ τῆς χώρας ταύτης ἀδύνατόν ἐστι διελθεῖν ἡμᾶς. Ὁ δὲ σπαθᾶριος εἶπεν· Οὐκ ἐστὶ δυνατόν δι' ἄλλης ὁδοῦ ἐξελθεῖν; Κάστρον οὖν ὑπῆρχεν ἐκεῖσε, τὸ λεγόμενον Σιδηρόν, ἐν ᾧ ἦν τοποτηρητῆς Φαρασμανίος τις τοῖνομα ὑπὸ τοὺς Σαρακηνοὺς τυγχάνων, καὶ εἰρήνην ἔχων μετὰ τῶν Ἀρμενίων. Πέμψας οὖν ὁ σπαθᾶριος ὁλοῖ αὐτῶν⁸⁸, ὅτι Ἐρ' ὅσον εἰρήνην ἔχεις μετὰ τῶν Ἀρμενίων, εἰρήνευσον καὶ μετ' ἐμοῦ· καὶ γενοῦ ὑπὸ τὴν βασιλείαν Ῥωμαίων⁸⁹· καὶ ὁδὸς ἡμῖν σὺναρσιν τοῦ κατελθεῖν ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ περᾶσαι εἰς Τραπεζοῦντα. Τοῦ δὲ μὴ ἐλομένου τοῦτο ποιῆσαι, πέμπει ὁ σπαθᾶριος ἐκ τῶν ἀνδρῶπων αὐτοῦ καὶ Ἀρμενίους, παραγγελλας αὐτοῖς ποιῆσαι ἔγκρυμμα· καὶ ὅτε ἐξέρχονται ἐκ τοῦ κάστρου εἰς τὸν κάματον (77), χειρώσασθε ἐξ αὐτῶν ὅσους δύνασθε, καὶ τὰς πόρτας κρατήσατε ἐκ τῶν ἐξω, ἕως ἂν καὶ ἡμεῖς φθάσωμεν. Τῶν δὲ ἀπελθόντων καὶ ποιησάντων τὸ ἔγκρυμμα, καὶ τοῦ λαοῦ ἐξελθόντος εἰς τὸν κάματον, ἄρως ἐπιπεσόντες τὴν τε πόρταν⁹⁰ ἐκράτησαν, καὶ πολλοὺς ἐξώρρησαν. Τοῦ δὲ Φαρασμανίου ἐν τῷ κάστρῳ μετ' ὀλίγων μειναντος, κατέλαβεν καὶ ὁ σπαθᾶριος, καὶ προσελήσας τῷ Φαρασμανίῳ ὅπως ἀνοίξῃ τὰς πόρτας μετ' εἰρήνης⁹¹, οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλ' ἐκρότησε πόλεμον. Τοῦ δὲ κάστρου ὀχυροῦ⁹² ὄντος, λαβεῖν αὐτὸ οὐκ ἔδύνατο. Μαρῖνος δὲ ὁ πρῶτος τῶν Ἀφιλῶν μαθὼν πολιορκεῖσθαι τὸ κάστρον, φόβῳ συνεσχέθη⁹³, νομίσας πολλὴν λαὸν εἶναι τὸν τῷ σπαθαρίῳ· καὶ λαβὼν μετ' ἑαυτοῦ τριακοσίους, ἀπῆλθεν πρὸς τὸν σπαθᾶριον, λέγων, ὅτι Ἐγὼ σε διασώζω ἕως τῆς παραθαλάσσιας. Ὁ δὲ Φαρασμανίος· ἑωρακὼς τὴν περίστασιν, εἶπεν πρὸς τὸν σπαθᾶριον· Λάβε τὸ τέκνον μου ὄψιδα, καὶ ὁμολογῶ δουλεύειν τῇ βασιλείᾳ. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ τέκνον αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ· Ποῖον δοῦλον ἑαυτὸν τῆς βασιλείας καλεῖς, ὅτι ἐναπόκλειστος ὢν καλεῖς ἡμῖν; ἀδύνατόν ἐστιν ἡμῖν ἀναχωρῆσαι μέχρις ἂν παραλάβωμεν τὸ κάστρον. Τότε λέγει ὁ⁹⁴ Φαρασμανίος· Δός μοι λόγον. Ὁ⁹⁵ δὲ σπαθᾶριος ἔδωκεν ἰ αὐτῷ λόγον, μὴδὲν αὐτὸν⁹⁶ ἀδικῆσαι, ἀλλὰ μετὰ τριάκοντα ὀνομάτων μόνον εἰσελθεῖν ἐν τῷ κάστρῳ. Τοῦτον⁹⁷ δὲ τὸν λόγον μὴ φυλάξας παρήγγειλε τοῖς συνεισερχομένοις αὐτῷ τριάκοντα, ὅτι Ἐν τῷ⁹⁸ εἰσελθεῖν ἡμᾶς κρατήσατε τὰς πόρτας, καὶ ἃς εἰσελθῶσι πάντες. Καὶ τούτου γενομένου, ἐκέλευσε⁹⁹ βληθῆναι πῦρ εἰς τὸ κάστρον. Γενομένης δὲ πυρκαϊᾶς μεγάλης, ἐξῆλθον αἱ φαμίλιαι ἀρπάξουσαι ὃ τι¹⁰⁰ ἤδύναντο βαστᾶσαι ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς·

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ αὐτῷ A, αὐτὸν vulg. ⁸⁹ Ῥωμαίων om. A f. ⁹⁰ ἐπιπεσόντες τὴν τε πόρταν A, ἐπιπεσόντων. καὶ τὰς πόρτας vulg. ⁹¹ μετ' εἰρήνης add. ex A. ⁹² ὀχυροῦ A, ἰσχυροῦ vulg. ⁹³ συνεσχέθη A, συνεχόμενος; vulg. ⁹⁴ ὁ add. ex A. ⁹⁵ ὁ δὲ σπαθ. ἔδ. αὐτῷ λόγ. add. ex A. ⁹⁶ μὴδὲν αὐτὸν A, μὴδὲν αὐτῷ. ⁹⁷ τούτου δὲ τὸν λόγον μὴ φυλάξας A, τούτου δὲ λόγον μὴ φυλάξαντος vulg. ⁹⁸ ἐν τῷ A, τὸ vulg. ⁹⁹ ἐκέλευσε] ἐπέτρεψε A f. ¹⁰⁰ ὃ τι] εἴτι A, ὅτι vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(77) Labor diuturnus recentioribus κάματος, et κάμνω, laboro.

καὶ ποιήσας ἄλλας τρεῖς ἡμέρας, κατέλυσε τὰ Ἀ Is iubens pollicetur, at ille postmodum viola a. comitibus Injuncti: Ingressi portas occupata, et reliqui demum socii subsequantur. Quoniam, ut jussu erat, praestito, etiam ignem castris submitti imperavit, incendioque jam excitato, familiae omnes illuc egressae, ex facultatibus, quod licuit, secum asportaverunt, et exactis illis diebus tribus muros solo tenus aequavit, et motis inde castris cum Marino Apsiliensium primore in Apsiliam profectus est, ubi summis honoribus ab incolis susceptus fuit. Inde ad maritimam oram digressus, in ulteriorem ripam trajecit, et ad Justinianum se contulit. Justiniano e vivis sublato, et Philippico oculis privato, Artemius imperat, qui Leonem Orientalium ducem 331 instituit. Mox Theodosio tyrannidem arripiente, cum eiectus esset Artemius, et cum barbarorum incursionibus, tum iniustis Justiniani caecibus, tum Philippici sacrilegis impletibus cuncta sua deque per Romanam rem publicam jactarentur, memoratus iste Leo armis in Theodosium susceptis Armenii partes strenue propugnabat. Propositi vero armorumque socium, et in eadem pericula conspirantem nactus est Artabasdam Armenicorum ducem, quem Anna filia in matrimonium locata generum imperator factus ascivit, et europaeis dignitate auxil. Caeterum Masalmes in Asia hiematus ibi Leonis promissorum solutionem expectabat, qui cum nihil a Leone accepisset, illum se sentiens, Abydum profectus copiosum exercitum in partes Thraciae navibus transmisit, et in urbem imperii reginam arma movit, Sulimanem etiam consilii sui principium litteris monuit, ut cum classe instructa adveniret. Die autem mensis Augusti decima quinta urbem obsidere cepit Masalmes, expugnatis direptisque Thraciae castris. Porro terrestri muro circumquaque vallato ingentem fossam aperuerunt, et ad vallum fossae impositum ex lapidibus nullo cimento ad invicem junctis murum, qui castris pro loricis esset, circumduxerunt. Die vero prima mensis Septembris indictione prima, insensus ille Christi adversarius Suliman cum classe et amercis suis ad urbem appulsi, advectis insolite magnitudinis bellicis navibus, nec non dromonibus, mille et octingentis numero, et ad spatium lititoris, quod

καὶ ποιήσας ἄλλας τρεῖς ἡμέρας, κατέλυσε τὰ Ἀ Is iubens pollicetur, at ille postmodum viola a. comitibus Injuncti: Ingressi portas occupata, et reliqui demum socii subsequantur. Quoniam, ut jussu erat, praestito, etiam ignem castris submitti imperavit, incendioque jam excitato, familiae omnes illuc egressae, ex facultatibus, quod licuit, secum asportaverunt, et exactis illis diebus tribus muros solo tenus aequavit, et motis inde castris cum Marino Apsiliensium primore in Apsiliam profectus est, ubi summis honoribus ab incolis susceptus fuit. Inde ad maritimam oram digressus, in ulteriorem ripam trajecit, et ad Justinianum se contulit. Justiniano e vivis sublato, et Philippico oculis privato, Artemius imperat, qui Leonem Orientalium ducem 331 instituit. Mox Theodosio tyrannidem arripiente, cum eiectus esset Artemius, et cum barbarorum incursionibus, tum iniustis Justiniani caecibus, tum Philippici sacrilegis impletibus cuncta sua deque per Romanam rem publicam jactarentur, memoratus iste Leo armis in Theodosium susceptis Armenii partes strenue propugnabat. Propositi vero armorumque socium, et in eadem pericula conspirantem nactus est Artabasdam Armenicorum ducem, quem Anna filia in matrimonium locata generum imperator factus ascivit, et europaeis dignitate auxil. Caeterum Masalmes in Asia hiematus ibi Leonis promissorum solutionem expectabat, qui cum nihil a Leone accepisset, illum se sentiens, Abydum profectus copiosum exercitum in partes Thraciae navibus transmisit, et in urbem imperii reginam arma movit, Sulimanem etiam consilii sui principium litteris monuit, ut cum classe instructa adveniret. Die autem mensis Augusti decima quinta urbem obsidere cepit Masalmes, expugnatis direptisque Thraciae castris. Porro terrestri muro circumquaque vallato ingentem fossam aperuerunt, et ad vallum fossae impositum ex lapidibus nullo cimento ad invicem junctis murum, qui castris pro loricis esset, circumduxerunt. Die vero prima mensis Septembris indictione prima, insensus ille Christi adversarius Suliman cum classe et amercis suis ad urbem appulsi, advectis insolite magnitudinis bellicis navibus, nec non dromonibus, mille et octingentis numero, et ad spatium lititoris, quod

VARIE LECTIONES.

“ πολλὰς Ἀ a f, μεγάλης vulg. “ τῇ add. ex A. “ ἐκδιωχθέντος Ἀ, διωχθέντος vulg. “ τε add. ex A. “ καὶ ἐκ τῶν τοῦ Ἀ, ἐκ τε vulg. “ τῶν add. ex A. “ ὁ εἰρ. Λέων] ὁ εὐσεβὴς a. “ τῷ Ἀρτεμίῳ] supra ser. In A. τοῦ Ἀρτεμίου. “ γράφας πάλιν καὶ A c. “ μετὰ τοῦ προτομαχθέντος Ἀ, μετὰ προτομαχθέντος. vulg. “ μὴν add. ex A. “ στηθαίον Ἀ, στηθίων vulg. “ ἐποίησαν om. A f. “ παμμεγέθεις ναὺς ἀριθμῶν αὐτῶν Ἀ. “ κατὰ] mg. Par. κατὰ. “ προσώρμισαν Ἀ, προσώρμισαν vulg. “ ἕως τῶν K. A. “ Ἀνθεμίου Ἀ, Ἀνθιμ. vulg. “ ἀγρευομένων Ἀ, ἀγρευόντων vulg. “ νοτοφύλακας Ἀ. “ κατὰ τῶν Ἀ a, κτηνῶν f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(78) Reg., etc. Postremum hoc exponit Anast. scaphas sumptus ferentes, legerit proinde δαπανηφόρους, ubi etiam p. seq. dicuntur hujusmodi κτινῶν ἀρμαμέντων καὶ δαπάνας ferre, arma ac sumptus reliquos. COMBES.

(79) Palatium Magnaura corrupte quasi Magna Aura dicitur Luitprando De legat. Alii Anastasium in eo fulmine percussum magna aura perire se

deflentem narrant. Plura Luitprandus, Gyllius, Orig. CP. Ad angulum meridionalem situm declarant contextus.

(80) Portus ad Chalcedonem, ab Eutropio Zenonis protospathario, aiunt Orig. CP., nomen accipit, de quo auctor ad annum Mauricii septimum.

duos autem dies noto spirante ea statione solve-
runt, et ad urbem adnavigaverunt. Et hi quidem
Eutropii Anthemique oras occupant, alii in Thraciæ
partes a Galatæ castello ad portus ipsius seras
develiantur. Onerariæ tandem naves suo pondere
depressæ ac tardius late cum classis extrema tene-
rent, ad viginti ex præcipuis numerum retro totius
agmen steterunt, centum milites lorice instructos
ad singularum defensionem ferentes. Tranquillitate
autem magna toti freto primum incumbente, leni-
mus venti flatu ex portus angustiis in extimum
spatium delatæ sunt, eademque pietissimus impe-
rator incendiariis navibus ex urbis extrema arce
emissis, igne Dei juvantis opera injecto, cunctas
absumpsit, et hæc quidem ad maritima urbis mœnia
conflagrantes disiectæ, aliæ pelagi profundo cum
impositis hominibus absorptæ, reliquæ ad Oxeam
Plateamque insulam altum mare tenentes deductæ.
Hinc urbis civibus creverunt animi, hostes vero
operosam potentemque avidi **332** ignis virtutem
experii summo terrore percussit. Illa quippe ipsa
die sub vespere ad maritimos muros militares
copias applicare, temonesque supra propugnacula
imponere decreverant. Sed istud eorum consilium
sanctæ Dei Genitricis interventu Deus incassum et
irritum declaravit. Porro eadem nocte pius impera-
tor catenam ferream Galatæ portum occultentem
valenter subduxit. Hostes imperatorem animo eos
circumveniendi removisse rati, ulterius progredi et
ad Galatæ portum appellere nequaquam ausi sunt,
sed ad Sosthenii sinum recedentes classem suam

δὲ καταλαβούσης· αὐτὰς ἐν τῷ βέματι καὶ τοῦ Στε-
νοῦ μικρὸν πνεύσαντος (81) ὤθησαν αὐτὰς ἐπὶ τὰ ἔξω.
Ὁ δὲ εὐσεβὴς βασιλεὺς (82) παραχρῆμα ἐμπόρους
ναῦς κατ' αὐτῶν ἐκπέμφας ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως, τῇ
θείᾳ συμμαχίᾳ πυρρὰ τοῦτος αὐτὰς ἐποίησεν· καὶ
αἱ μὲν εἰς τὰ παρὰ τὰς τείχους ἐμπυριζόμεναι ἀπερ-
χίσαν, αἱ δὲ εἰς τὸν βυθὸν αὐτάνδροι κατεποντί-
σθησαν ³¹. ἑτέροι δὲ μέχρι τῆς Ὀξείας καὶ Πλα-
τείας (83) νήσου λαυρίζουσαι ἀπηνέχθησαν. Ἐντεῦθεν
οὖν ³² οἱ μὲν τῆς πόλεως θάρσος ³³ ἔλαβον, οἱ δὲ πο-
λέμιοι μεγάλως κατέπτηξαν τὴν τοῦ ὕγρου πυρὸς
ἐγνωκότες δραστηριωτάτην ἐνέργειαν. Ἐβούλοντο γὰρ
τῇ αὐτῇ ἐσπέρᾳ εἰς τὰ παρὰ τὰς προσορμίσαι τείχη,
καὶ τοὺς ἀχένας εἰς τὰς ἐπάλξεις ἐπιθεῖναι· ἀλλὰ
τὴν βουλὴν αὐτῶν διεσκέδασεν ὁ θεὸς διὰ τῶν πρε-
σβετῶν τῆς ἁγίας Θεοτόκου ³⁴ (84). Τῇ δὲ αὐτῇ νυκτὶ
τὴν ἄλυσιν ἐκ τῶν Γαλάτου ³⁵ (85) ὁ εὐσεβὴς βασι-
λεὺς μυστικῶς συνέστειλεν. Οἱ δὲ ἔχθροί νομισάντες,
ὅτι βουλόμενος αὐτοὺς δελεᾶσαι ὁ βασιλεὺς ταύτην
παρέστειλεν, οὐκ ἐτόλμησαν εἰσελθεῖν καὶ ὁρμίσαι ³⁶
ἐνδον τῶν ³⁷ Γαλάτου· ἀλλὰ διαπλεύσαντες ³⁸ ἐν τῷ
κόλπῳ τοῦ Σωσθενίου (86) ἐκεῖ κατησφαλίσαντο τὰ
ἑαυτῶν· πλώμενοι. Τῇ δὲ ὀγδόῃ ³⁹ τοῦ Ὀκτωβρίου
μηνὸς θνήσκει ὁ Σουλεϊμάν ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν, καὶ
ἀμνηστεύει Οὐμαρ. Χειμῶνος δὲ γενομένου (87) βα-
ρυτάτου ἐν τῇ Θράκῃ, ὥστε τὴν γῆν ἐπὶ ἑκατὸν ἡμέ-
ρας μὴ φαίνεσθαι ἐκ τῆς χρυσταλλωδέους χιόνης·
πληθος ἱππῶν τε ⁴⁰ καὶ καμήλων καὶ λοιπῶν ζώων
τῶν ἐχθρῶν τετρήχασιν. Τῷ δὲ ἑαρινῷ καιρῷ κατ-
έλαθεν Σουφιάμ μετὰ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ κτισθέντος
στούλου, ἔχων κατίνας ⁴¹ στοφόρους τετρακοσίας καὶ

VARIAE LECTIONES.

³⁰ τὰς ἐμπόρους. A. ³¹ κατεποντίσθησαν A. e. ³² οὖν add. ex A. ³³ θάρσος. A. ³⁴ τῆς πανάγνου θ. A.
³⁵ Γαλάτου A. Γαλάτων vulg. ³⁶ ὁρμίσαι A. ὁρμίσαι vulg. ³⁷ τῶν add. ex A. ³⁸ ἀναπλεύσαντες A.
³⁹ ἑαυτῶν A. ἑαυτοῦ. vulg. ⁴⁰ τῇ δὲ ὀγδόῃ τῇ δὲ e. A. ⁴¹ ἐκ τοῦ χρυσταλλωθέντος χ. A. f. ⁴² ἱππῶν τε
A. τε ἱππῶν vulg. ⁴³ κατήνας A. sic ubique.

JAC. GOARI NOTÆ.

(81) Borea Proponti. — Cum Diaconus habeat,
auster, liquet legisse νότον, nec Theophanes (nisi
est lacuna, quod suspicor) aliud scripserit, qui
et ipse paulo ante auster meminit, τοῦ νότου πνεύ-
σαντος, cum ex classis urbi adnavigavit. S. Niceph.:
ἡμα μικροῦ πνεύματος ἀντιπνεύσαντος, καὶ τοῦ
θεῖου εἰς τοῦ πύλου ἀγασθαι βιαζομένου. Fuerunt
hec cause ut ex naves ita facile incendi potuerint,
excepta illarum ex mole et onere tarditate; modic-
us, ventus, ac auster contrarius, ipseque ad Pro-
pontidis fances adversus fluxus. Auctor orat. in
diem festum τῆς Ἀναστόσεως, Auct. tom. II pluribus
ista proseguuntur: N. m. et hanc tertiam urbis libe-
rationem divina ope, ac sanctissimæ Dei Genitricis
precibus ea die recolunt Græci. COMBESIS.

(82) Ejus impietate nondum detecta.

(83) Propontidos insule.

(84) Liberatæ urbi, annuum memoriam Augusti
He 15 Ecclesiæ Græciæ recolit Menæum: Τῇ αὐτῇ
ἡμέρᾳ ἀνάμνησιν ποιούμεν τῇ: περὶ ἡμᾶς μεγίστης
ἐνυπερβολῆτος φιλανθρωπίας τὴν εἰδείματο τότε ὁ θεὸς
προστέρας μετὰ αἰσχύνῃς τοὺς ἀθέους Ἀγαρηνοὺς
κεῖται. τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης, ἡμῶν Θεοτόκου
τοῦ ἀσπαρθένου Μαρίας· Maximæ, et quæ captum
nostrum superat in nos clementia eodem die memo-
riam agimus, quam nimirum tunc Deus exhibuit,
deipare Dominæ nostræ super omnes sanctæ, ac
emper virginis Mariæ intercessionem depulsi cum
edecore irreligiosis Agarenis. Solutæ obsidionis

historiam deinde textit, et quæ tum a Nicephoro,
tum a Theophane ommissa brevi, et ab historiæ
fide non alieno discursu percenset. Celebritatibus
vigillas et integrum παννυχίδα, quod pedibus stan-
tes, nec eo die permissa inter derantandos hymnos
sessione peragant, ὁ κάθιστον τὴν ἡμέραν Græci
appellant. Orationem in eam memoriam εὐχα-
ριστήριον, et historicam profert is tomus quem
Historiæ Monothelitarum nomine P. Franciscus
Combesis ante annos quatuor edidit. Historica nar-
ratio eadem quæ in Menæo, tantum cultiore stylo
composita: occurrit pag. 817.

(85) Catena a Galatæ ad urbis muros producta
CP. portum fuisse clausum demonstrat Laonicus
Chalcondylus lib. vii, Phranzes lib. iii, cap. 8, et
alii.

(86) Perampli unius CP. portus regiones, ita di-
cam, plures, et βραχύτατοι λιμένες, ut historiæ
penultima nota recensita scribit, varias appella-
tiones sortiuntur Σωσθένιον, ad Chrysopolim reponit
portum hunc Cyllius, quod in eo adversus Amycum
preliantes Argonautæ salutem repererint σωσθένι-
ος.

(87) Nicephorus totidem verbis nec scribens, Σου-
φιάμ vocat Σοφιά, et Ἰζίδ, inferius Ἰζίδ, Ἰε-
ζίδον, Anastasius Cizid. Solimani nuper memorati
necem, et ejus genus memorat Menæum superius
adductum.

δρόμους. Καὶ μαθὼν τὴν τοῦ Ῥωμαίου πυρὸς ἐνέρι-
γειαν, καὶ παραβραμὲν τὴν Βιθυνίαν, καὶ ἄντικρυς
περάσας, εἰς τὸν τοῦ Καλοῦ Ἀγροῦ λιμένα προσώρ-
μισεν. Μετ' οὗ πολὺ δὲ κατέλαβεν καὶ Ἰζίδ⁸⁸ μετὰ
ἐτέρου στόλου κτισθέντος ἐν Ἀφρικῇ ἔχων καὶ αὐτὸς
κατ' ἑκάστης τριᾶκοσίας ἐξήκοντα ἀρμαμένον τε καὶ δα-
πάνας. Ὁμοίως καὶ αὐτὸς τὰ αὐτὰ μαθηκώς περὶ
τοῦ ὕγρου πυρὸς προσώρμισεν εἰς τὸν Σάτυρον καὶ
Βρόαν (88) καὶ ἕως Καρταλιμένος. Οἱ δὲ τῶν δύο
στόλων τούτων Αἰγύπτιοι καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμε-
νοι νυκτὸς τοὺς τῶν κατ' ἑλάνων σανδάλους (89) ἀρπάζον-
τες ἐν τῇ πόλει προσέφυγον τὸν βασιλέα εὐφημοῦντες,
ὥστε ἀπὸ τῆς Ἱερσίας (90) ἕως⁸⁹ τῆς πόλεως ὁδοῦ-
λον φαίνεσθαι τὴν θάλασσαν. Μαθὼν δὲ ὁ αὐτῶν
ὁ βασιλεὺς⁹⁰ περὶ τῶν κρυπτομένων δύο στόλων ἐν
τῇ κόλπῳ, σίφωνας πυροφόρους κατασκευάσας, εἰς
δρόμους τε καὶ θέρους τοὺς τοὺς ἐμβαλὼν, κατὰ τῶν
δύο στόλων ἐξέπεμψεν. Τοῦ δὲ θεοῦ⁹¹ συνεργήσαντος
διὰ τῶν⁹² πρεσβυτέρων τῆς παναχράντου⁹³ θεοτόκου
ἐπιτοπίως ἐδουλοθήσαν οἱ ἐχθροὶ καὶ λαβόντες τὰ
σκεῦη οἱ ἡμέτεροι καὶ τὰς δαπάνας αὐτῶν μετὰ
χαρῆς καὶ νίκης ὑπέστρεψαν. Ἐπὶ δὲ πάλιν τοῦ Μαρ-
δαςάν ἀπὸ Πυλῶν (91) οὐκ ἐπὶ στρατῶ τῶν Ἀράβων
ἕως Νικαίας καὶ Νικομηδείας διατρέχοντες, οἱ ἐν τῷ
Αἰδῷ καὶ Σέφῳ⁹⁴ δίκην Μαρδαίων κρυπτομέ-
νοι βασιλικοὶ ἀρχόντες, καὶ τὰ περὶ τὰ ἐξάκοντα τοῦ-
τοις ἐπιτίμωσαν καὶ κλαρατίζοντες (92), ἐκείθεν
ἀποδράσαι ἐποίησαν καὶ λοιπὸν μικρὰς ἀδείας τῆς
περὶ τῆς παραλίας⁹⁵ εὐρύουσης ἐκ τῆς πόλεως
ἐξερχόμενα γελάνδια πλείστα ἐκόμενον δαπάνας
ὥσαύτως δὲ καὶ τὰ ἀλλευστικά ἀγάρρια⁹⁶ εἰς τε
τὰς νήσους καὶ παράλια⁹⁷ τείχῃ ἀγρεύειν ἐχ-
θῆρας οὐκ ἐκωλύοντο. Λιμοῦ⁹⁸ δὲ μεγάλου γεγονότος
ἐν τοῖς Ἀραβί, πάντα τὰ ἀποθήσκοντα ζῶα αὐτῶν
κατήθιον⁹⁹, ἐπ' ἑποῦς τε καὶ θύους καὶ καμήλους
φασι δὲ τινες εἶναι¹⁰⁰ καὶ ἀνθρώπους τεθνεώτασι καὶ
τὸν ἑαυτῶν κόπον εἰς τὰ κλέβαντα βάλλοντες καὶ
ζυμῶντες¹⁰¹ ἥσθιον (93). Ἐνέσκηφεν δὲ¹⁰² εἰς αὐτοὺς
καὶ λοιμικὴ νόσος (94) καὶ ἀναριθμητὰ πλῆθὺς ἐξ

A illic tuto collocarunt. Die vero mensis Octobris
ociava illorum dux Suliman exstinguitur, et amera
principatum Umarus obtinet. Eo tempore tam aspera
vis hiemis in Thraciam ingruit, ut prae nive gelu
imlurata continis diebus videri terra non potuerit,
ex quo ingens equorum, camelorum reliquorumque
animalium numerus hostibus perit. Insequente vero
Buphiam adventi conflata in Aegypto classeni ad-
ducens navium frumento convehendo idonearum ad
quadringentas, et totidem celoces. Is ignis Graeci
virtute percepta, praternavigata Bithynia, cum in
adversam partem trajecisset, ad Boni Agri portum
applicuit. Non diu post cum altera classe in Africa
collecta, in qua naves onerariae trecentis sexaginta,
cum armorum et comestus numero Izib adfuit:
qui cum eadem pariter de liquidis igne referri audis-
set, ad Satyrum et Bryam et ad Cartalinem
usque appulit. Tum vero Aegyptii per utramque forte
classem dispersi, consilio solerter inito, solutis
onerariis: cujuslibet navis linteibus, profugerunt in
urhem, imperatorem faustis vocibus prosecuti,
adeo ut ab Hieria ad urbem unico ligni fragmento
totum mare compactum videretur. Imperator de
utraque classe ab eis certior factus, siphones eja-
culandis ignibus instructos, et in dromones bire-
mesque impositos adversus eas remisit. Deoque
ipsis Deiprae praecipuis opulente locis, quibus an-
choris fixi constiterant, hostes maris profundo
absorpsi sunt: quare nostrisopolis eorum comesta-
que omni direpto cum castris partaque felleifer
victoriae tripudiis in urbem redierunt. Ad haec
iterum Merdasan cum Arabum acies Pylis Niccam
usque et Nicomediam regionem omnem suis excu-
sibus devastante, Ibi Sophonisque nobiles quique
et imperatorii proceres nec non pedestres alie
copiae Mardaitarum instar e latebris in eos irrum-
pentes in frustra concisos et damnis affectos fugam
arripere coegerunt. Ad ulterioris itaque freil-
ripam nonnulla libertate concessa, naviculae in-

VARIAE LECTIONES.

⁸⁸ Ἰζίδ A, Ἰζίδ vulg. ⁸⁹ ἕως⁸⁹ μέχρι A. ⁹⁰ ὁ βασιλεὺς add. ex A, item κρυπτομένων. ⁹¹ τοῦ δὲ Θ. A, τοῦ Θ. δὲ vulg. ⁹² τῶν add. ex A. ⁹³ παναχράντου add. ex A. ⁹⁴ Σέφῳ A. ⁹⁵ παράλιον A. ⁹⁶ ἀγάρρια A. ⁹⁷ παραποδία A. ⁹⁸ λιμοῦ δὲ μεγ. A, λιμ. τε vulg. ⁹⁹ κατήθιον A, ἡθιον vulg. ¹⁰⁰ εἶναι add. ex A. ¹⁰¹ ζυμῶντες A, ζυμώντες [vulg. ¹⁰² δὲ add. ex A.

JAC. GOARI NOTE.

(88) Bithyniae portus liquidis verbis ostendit D. pag. 57, eademque τὸ Ἰερὸν ad Propontidos Nicephorus.

(89) Οἱ δ' ἐν αὐτοῖς εἰσπλέοντες Αἰγύπτιοι νυκτὸς τοὺς ἐνέστηκτας λέμβους τῶν νεῶν εἰσδόντες, πρὸς τὸ Βυζάντιον ἦσαν.

(90) Est Hieria palatium supra CP. de quo Nicephorus in Hierico: Καὶ ὡλιζέτο ἐν τῷ παλατίῳ τῷ καλομένῳ τῆς Ἱερσίας. In palatio, quod dicitur Hieria mansit. In urbe vero non exstistisse ad eundem imperatorem, ut urbem ingrederetur a civibus delatae declarant preces. Ubi reperitur expositus ad annum Copronymi 25. Est quoque Ἱερσία Propontidis, et Bosphorus Thracicus; easque maxime ostium atque fauces ad Euxinum Pontum: quamvis Ἰερὸν frequentius et magis proprie scribatur sparsim in hoc opere. Lege insuper Ἰερὸν καλούμενην νήσον apud Nicephorum editionis Re-

giae pag. 57, eademque τὸ Ἰερὸν ad Propontidos fauces audit.

(91) Pylas istas ex adverso CP. in Asia esse contextus auctoris arguit.

(92) Anastasius, multis damnis afflicto; Cedrenus periphrastice, καὶ πολλὸν φόνον καθ' ἑκάστην ποιοῦντας.

(93) Cedr.: Σὺν ὀλίγαις βοτάνῃς τεθρομμέναι; ἔχοντες. Cum radicibus herbarum tritis elixa, ait Xyl. Buccardus panem se stercoracium Parisiis vidisse miraculo servatum testatur. Conseris.

(94) Enem illam CP. ingruentem hominum trecenta milia sustulisse Paulus Diaconus De gestis Longobardorum, lib. vi, cap. 47, refert: hostes vero duntaxat infestasse auctoris verba mihi videntur commonere.

duos autem dies noto spirante ea statione solve-
 runt, et ad urbem adnavigaverunt. Et hi quidem
 Eutropii Anthemique oras occupant, alii in Thracie
 partes a Galatæ castello ad portus ipsius seras
 devehantur. Onerariæ tandem naves suo pondere
 oppressæ ac tardius lata: cum classis extrema tene-
 rent, ad viginti ex præcipuis numerum retro totum
 agmen steterunt, centum milites lorice instructos
 ad singularum defensionem ferentes. Tranquillitate
 autem magna toti freto primum incumbente, leni-
 moti venti flatu ex portus angustiis in extimum
 spatium delatæ sunt, easdemque pietissimus impe-
 rator incendiariis navibus ex urbis extrema arce
 emissis, igne Dei juvantis opera injecto, cunctas
 absumpsit, et hæc quidem ad maritimam urbis mœnia
 confluentes disjectæ, aliæ pelagi profundo cum
 impositis hominibus absorptæ, reliquæ ad Oxam
 Plateamque insulam altum mare tenentes deductæ.
 Hinc urbis civibus creverunt animi, hostes vero
 operosas potentemque avidi **332** ignis virtutem
 experti summo terrore percussi. Illa quippe ipsa
 die sub vespem ad maritimos muros militares
 copias applicare, temonesque supra propugnacula
 imponere decreverant. Sed istud eorum consilium
 sanctæ Dei Genitricis interventu Deus incassum et
 irritum declaravit. Porro eadem nocte pius impera-
 tor catenam ferream Galatæ portum occultentem
 silemte subdixit. Hostes imperatorem animo eos
 circumveniendi removisse rati, ulterius progredi et
 ad Galatæ portum appellere nequaquam ausi sunt,
 sed ad Sosthenii sinum recedentes classem suam

δὲ καταλαβούσης· αὐτὰς ἐν τῷ ρεύματι καὶ τοῦ Στε-
 νοῦ μικρὸν πνεύσαντος (81) ὤθησεν αὐτάς· ἐπὶ τὰ ἔξω.
 Ὁ δὲ εὐσεβὴς βασιλεὺς (82) παραχρῆμα ἐμπύρους
 ναῦς κατ' αὐτῶν ἐκπέμφας ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως, τῇ
 θείᾳ συμμαχίᾳ πυρρὰ αὐτάς ἐποίησεν· καὶ
 αἱ μὲν εἰς τὰ παράλια τεῖχη ἐμπυριζόμεναι ἀπεβί-
 βησαν, αἱ δὲ εἰς τὸν βυθὸν αὐτάνδροι κατεπόντι-
 σθησαν ³¹. Ἔτεραι δὲ μέχρι τῆς Ὀρεΐας· καὶ Πλα-
 ταίας (83) νήσου λαυρίζουσαι ἀπηγέθησαν. Ἐντεῦθεν
 οὖν ³² οἱ μὲν τῆς πόλεως θάρος ³³ ἔλαβον, οἱ δὲ πο-
 λέμιοι μεγάλως κατέπτηξαν τὴν τοῦ ὕγρου πυρὸς
 ἐγνωκότες δραστηριωτέτην ἐνέργειαν. Ἐβούλοντο γάρ
 τῇ αὐτῇ ἐσπέρᾳ εἰς τὰ παράλια προσορμίσαι τεῖχη,
 καὶ τοὺς αὐχέναίς εἰς τὰς ἐπάλλετας ἐπιθεῖναι· ἀλλὰ
 τὴν βουλήν αὐτῶν διεσκόδασεν ὁ Θεός· διὰ τῶν πρε-
 σβυτέρων τῆς ἁγίας Θεοτόκου ³⁴ (84). Τῇ δὲ αὐτῇ νυκτὶ
 τὴν ἄλυσιν ἐκ τῶν Γαλάτου ³⁵ (85) ὁ εὐσεβὴς βασι-
 λεὺς μυστικῶς συνέστειλεν. Οἱ δὲ ἔχθροί νομίσαντες,
 ὅτι βουλόμενος αὐτοὺς δελεᾶται ὁ βασιλεὺς ταύτην
 παρέστειλεν, οὐκ ἐτόλμησαν εἰσελθεῖν καὶ ὀρμίσαι ³⁶
 ἐνδον τῶν ³⁷ Γαλάτου· ἀλλὰ διαπλευσάντες ³⁸ ἐν τῷ
 κόλπῳ τοῦ Σωσθένιου (86) ἐκεῖ καθησφαλίσαντο τὸ
 ἑαυτῶν ³⁹ πλώϊμον. Τῇ δὲ ὀγδόῃ ⁴⁰ τοῦ Ὀκτωβρίου
 μηνὸς θνήσκει ὁ Σουλεϊμάν ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν, καὶ
 ἀμνηστεύει Οὐμαρ. Χειμῶνος δὲ γενομένου (87) βα-
 ρυτάτου ἐν τῇ θρόγκῃ, ὥστε τὴν γῆν ἐπὶ ἑκατὸν ἡμέ-
 ρας μὴ φαίνεσθαι ἐκ τῆς χρυσταλλωθείσης χύνης ⁴¹.
 πλῆθος ἱππῶν τε ⁴² καὶ καμήλων καὶ λοιπῶν ζώων
 τῶν ἐχθρῶν τεθνήκασιν. Τῷ δὲ ἐαρινῷ καιρῷ κατ-
 ἔλαβεν Σουφιάμ μετὰ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ κτισθέντος
 στόλου, ἔχων κατὰ ⁴³ σιτοφόρους τετρακοσίας καὶ

VARIE LECTIONES.

³⁰ τὰς ἐμπύρους· A. ³¹ κατεπόντισαν A. e. ³² οὖν add. ex A. ³³ θάρος· A. ³⁴ τῆς πανάγνου θ. A.
³⁵ Γαλάτου A. Γαλάτων vulg. ³⁶ ὀρμίσαι A. ὀρμίσαι· vulg. ³⁷ τῶν add. ex A. ³⁸ ἀναπλευσάντες A.
³⁹ ἑαυτῶν A. ἑαυτοῦ vulg. ⁴⁰ τῇ δὲ ὀγδόῃ· τῇ δὲ ε' A. ⁴¹ ἐκ τοῦ χρυσταλλωθέντος χ. A. fi. ⁴² ἱππῶν τε
 A., τε ἱππῶν vulg. ⁴³ κατὰ· A., et sic ubique.

JAC. GOARI NOTÆ.

(81) Borea Propontis. — Cum Diaconus habeat, austro, liquet legisse νότου, nec Theophanes (nisi est lacuna, quod suspicor) affund scripserit, qui et ipse paulo ante austri meminit, τοῦ νότου πνεύσαντος, cum ea classis urbi adnavigavit. S. Niceph.: ἅμα μικροῦ πνεύματος ἀντιπνεύσαντος, καὶ τοῦ ρεύματος εἰς τοῦ πύλου ἀγεσθαι βιαζομένου. Fuerunt hæc causæ ut ex naves ita facile incendi potuerint, excepta illarum ex mole et onere tarditate; modicus ventus, ac auster contrarius, ipseque ad Propontidis fauces adversus fluxus. Auctor orat. in diem festum τῆς Ἀναβίσεως, Auct. tom. II pluribus ista prosequitur: Nam et hanc tertiam urbis liberationem divina ope, ac sanctissimæ Dei Genitricis precibus ea die recolunt Græci. COMBESIS.

(82) Ejus impietate nondum detecta.

(83) Propontidos insula.

(84) Liberatae urbis annuam memoriam Augusti die 15 Ecclesiæ Græciæ recollit Menæum: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀνάμνησιν ποιούμεν τῇ· περὶ ἡμᾶς μεγίστης ἀνυπερβλήτου φιλανθρωπίας τὴν ἐδείξατο τότε ὁ Θεός· ἀποστρέψας μετὰ αἰσχύνῃς τοὺς ἀθέους Ἀγαρηνοὺς μενεΐας· τῆς ὑπερβίας ἀσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀνταρβόνης Μαρίας· Maximæ, et quæ captum omnem superat in nos clementia eodem die memoriam agimus, quam nimirum tunc Deus exhibuit, Deipara Dominae nostræ super omnes sanctæ, ac semper virginis Mariæ intercessionem depulsis cum dedecore irreligiosis Agarenis. Solutæ obsidionis

historiam deinde textit, et quæ tum a Nicephoro, tum a Theophane ommissa brevi, et ab historiæ fide non alieno discursu percenset. Celebritatis vigillas et integrum παννυχίδας, quod pedibus stantes, nec eo die permissa inter decantandos hymnos sessione peragant, ὁ χάριστον τὴν ἡμέραν Græci appellant. Orationem in eam memoriam εὐχαριστήριον, et historicam profert is tomus quem *Historiæ Monothetarum* nomine P. Franciscus Combefis ante annos quatuor edidit. Historica narratio eadem quæ in Menæo, tantum cultiore stylo composita: occurrit pag. 817.

(85) Catena a Galata ad urbis muros producta CP. portum fuisse clausum demonstrat Laonicus Chalcondylus lib. vii, Phranzes lib. iii, cap. 8, et alii.

(86) Perampli unius CP. portus regiones, ita dicam, plures, et βραχύτατοι λιμένες, ut historia penultima nota recensita scribit, varias appellationes sortiuntur Σωσθένιον, ad Chrysopolim repositum hunc Gyllius, quod in eo adversus Amyrum præliantes Argonautæ salutem reppererint σωσθέντες.

(87) Nicephorus totidem verbis nec scribens, Σουφιάμ vocat Σοφίαν, et Ἰζίδ, inferius Ἰζίδ, Ἰεζίδον, Anastasius Gizid. Solimani nuper memorati necem, et ejus genus memorat Menæum superius adductum.

δρόμους. Καὶ μαθὼν τὴν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πυρὸς ἐνέ-
γειαν, καὶ παραδρόμων τὴν Βιδυνίαν, καὶ ἄντικρυς
περάσας, εἰς τὸν τοῦ Καλοῦ Ἀγροῦ λιμένα προσώ-
ρισεν. Μετ' οὗ πολὺ δὲ κατέλαβεν καὶ Ἰζίδ⁸⁸ μετὰ
ἐτέρου στόλου κτισθέντος ἐν Ἀφρικῇ ἔχων καὶ αὐτὸς
κατ' ἑαυτὴν τριακόσια· ἐξήκοντα ἄρμαμένον τε καὶ ὀκ-
τάκων. Ὁμοίως καὶ αὐτὸς τὰ αὐτὰ μεμαθηκώς περὶ
τοῦ ὕγρου πυρὸς προσώρισεν εἰς τὸν Σάτυρον καὶ
Βρόαν (88) καὶ ἕως Καρταλιμένους. Οἱ δὲ τῶν δύο
στόλων τούτων Αἰγύπτιοι καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμε-
νοι νυκτὸς τοὺς τῶν κατ' ἑαυτοὺς σανάλους (89) ἄφαντες
ἐν τῇ πόλει προσέφυγον τὴν βασίλειαν εὐφημοῦντες,
ὥστε ἀπὸ τῆς Ἱερειας (90) ἕως⁸⁹ τῆς πόλεως ὁδοῦ-
λον φαίνεσθαι τὴν θάλασσαν. Μαθὼν δὲ δι' αὐτῶν
ὁ βασιλεὺς⁹⁰ περὶ τῶν κρυπτομένων δύο στόλων ἐν
τῷ κόλπῳ, σείωνας πυρσοφόρους κατασκευάσας, εἰς
δρόμους τε καὶ διήρεις τούτους ἐμβάλων, κατὰ τῶν
δύο στόλων ἐξέπεμψεν. Τοῦ δὲ Θεοῦ⁹¹ συνεργήσαντος
διὰ τῶν⁹² πρεσβειῶν τῆς παναχράντου⁹³ Θεοτόκου
ἐπιτοπίως ἐδυσλόγησαν οἱ ἐχθροὶ· καὶ λαβόντες τὰ
σκόλα οἱ ἡμέτεροι καὶ τὰς θαπνάνας αὐτῶν μετὰ
χαρὰς καὶ νίκης ὀπίστροψαν. Ἐτι δὲ πάλιν τοῦ Μερ-
δασάν ἀπὸ Πυλῶν (91) οὐκ ἐπὶ στρατῶ τῶν Ἀράβων
ἕως Νικαίας καὶ Νικομηδείας διατρέχοντος οἱ ἐν τῷ
Λιβῷ καὶ Σέφωνι⁹⁴ δίκην Μαρδαίων κρυπτόμε-
νοι βασιλικοὶ ἄρχοντες, καὶ τὰ περὶ τὰ ἐξάκοντα τοῦ-
τοις ἐπιβρίπτοντες καὶ κλαστρούζοντες (92), ἐκείθεν
ἀποδρᾶσαι ἐποίησαν· καὶ λοιπὸν μικρὰς ἀδείας τῆς
περατικῆς παραλίας⁹⁵ εὐρύουσης ἐκ τῆς πόλεως
ἐξερχόμενα χελώνδια πλείστα (ἐκὸ μίσην θαπνάνας
ὥσαυτως δὲ καὶ τὰ αἰλουτικὰ ἀγάρρια⁹⁶ εἰς τε
τὰς νήσους καὶ παράλια⁹⁷ τελεχὴ ἀγρεύειν ἐχ-
θῆς οὐκ ἐκάλοντο. Λιμοῦ⁹⁸ δὲ μεγάλου γεγονότος
ἐν τοῖς Ἀραβί, πάντα τὰ ἀποθήσκοντα ζῶα αὐτῶν
κατήσθιον⁹⁹, ἔπποις τε καὶ ἄνους καὶ καμήλους·
φαοὶ δὲ τινες· οἱ¹⁰⁰ καὶ ἀνθρώπους τεθνεώτας καὶ
τὸν ἑαυτῶν κόπρον εἰς τὰ κλίβανα βάλλοντες καὶ
ζυμοῦντες¹⁰¹ ἥσθιον (93). Ἐνέσκηφεν δὲ¹⁰² εἰς αὐτοὺς
καὶ λοιμικὴ νόσος (94) καὶ ἀναρίθμητα πλῆθη ἐξ

A illic tuto collocarunt. Die vero mensis Octobris
coetiva illorum dux Suliman exstinguitur, et amera
principatum Umarus obtinet. Eo tempore tunc aspera
vis hiemis in Thraciam ingruit, ut prae nive gelu
indurata continens diebus videri terra non potuerit,
ex quo ingens equorum, camelorum reliquorumque
animalium numerus hostibus perit. Insequente vero
Suphiam advenit conflata in Aegypto classeni ad-
ducens navium frumento convehendo idonearum ad
quadringentas, et totidem celoces. Is ignis Graeci
virtute percepti, praeternavigata Bithynia, cum in
adversam partem trajecisset, ad Boni Agri portum
applicuit. Non diu post cum altera classe in Africa
collecta, in qua naves onerariae trecentae sexaginta,
cum armorum et comestuum numero libi adfuit:
qui cum eadem pariter de liquido igne referri audis-
set, ad Satyrum et Bryam et ad Cartalinem
usque appulit. Tum vero Aegyptii per utramque forte
classem dispersi, consilio solerter inito, solutis
onetary ejuslibet navis catribus, profugerunt in
urbem, imperatorem faustis vocibus prosecuti,
adeo ut ab Hieria ad urbem unico ligni fragmento
totum mare compactum videretur. Imperator de
utraque classe ab eis certior factus, siphones oja-
culandis lignibus instructos, et in dromones bire-
mesque impositos adversus eas tenuit, Deoque
ipsius Delphici precibus optulante locis, quibus an-
choris fixi constiterant, hostes maris profundo
absorpti sunt: quare nostri portus eorum comestui-
que omni direpto cum libertate pariterque feliciter
victoriae tripudiis in urbem redierunt. Ad haec
iterum Merdasan cum Arabum acioa Pylis Niceam
usque et Nicomediam regionem omnem suis excu-
sibus devastante, Libi Sophonisque nobiles quique
et imperatorii proceres nec non pedestres alio
copie Mardaitarum instar e latebris in eos irru-
pentes in frustra concisos et damnis affectos fugam
arripere coegerunt. Ad ulterioris itaque frei-
ripam nonnulla libertate concessa, naviculae in-

VARIE LECTIONES.

⁸⁸ Ἰζίδ A f, Ἰζίδ vulg. ⁸⁹ ἕως] μέχρι A. ⁹⁰ ὁ βασιλεὺς add. ex A. item κρυπτόμενοι. ⁹¹ τοῦ δὲ Θ. A, τοῦ Θ. δὲ vulg. ⁹² τῶν add. ex A. ⁹³ παναχράντου add. ex A. ⁹⁴ Σέφωνι A. ⁹⁵ παράλια A. ⁹⁶ ἀγρία-
ρα A. ⁹⁷ παραπολία A. ⁹⁸ λιμοῦ δὲ μεγ. A, λιμ. τε vulg. ⁹⁹ κατήσθιον A, ἥσθιον vulg. ¹⁰⁰ οἱ add.
ex A. ¹⁰¹ ζυμοῦντες A, ζυμώντες vulg. ¹⁰² δὲ add. ex A.

JAC. GOARJ NOTE.

(88) Bithyniae portus liquidis verbis ostendit D. gie pag. 37, eademque τὸ Ἰερὸν ad Propontidos
Nicephorus.

(89) Οἱ δ' ἐν αὐτοῖς εἰσπλέοντες Αἰγύπτιοι νυκτὸς
τοὺς ἐνοστρηκτάς· λέμβους τῶν νεῶν εἰσδάντες, πρὸς
τὸ Βυζάντιον ἦγον.

(90) Est Hieria palatium supra CP. de quo Ni-
cephorus in Hieracho: Καὶ ἡλλίζετο ἐν τῷ παλατίῳ
τῷ καλομένῳ τῆς Ἱερειας. In palatio, quod dici-
tur Hieria mansit. In urbe vero non exstitisse ad
eundem imperatorem, ut urbem ingrederetur a
civibus delatae declarant preces. Ubi reperiat
expositum ad annum Copronymi 25. Est quoque
Ἱερεια Propontidis, et Bosporus Thracicus; ejusque
maxime ostium atque fauces ad Euxinum Pontum:
quamvis Ἰερὸν frequentius et magis proprie seri-
batur sparsim in hoc opere. Lege insuper Ἰερὸν
καλομένην νήσον apud Nicephorum editionis Re-

gie pag. 37, eademque τὸ Ἰερὸν ad Propontidos
fauces audit.

(91) Pylas istas ex adverso CP. in Asia esse con-
textus auctoris arguit.

(92) Anastasius, multis damnis afflicentis; Ce-
drenus periphraستي, καὶ πολλὴν φόνον καθ' ἑκάστην
ποιούντας.

(93) Gede. : Σὺν ὀλίγαις βοτάνῃς τεθρομμέναις
ἔχοντες. Cum radicibus herbarum tritis effixa, ait
Xyl. Buccardus panem se stercoreacium Parisiis
vidisse miraculo servatum testatur. Comestis.

(94) Enem illam CP. ingruentem hominum tre-
centa milia sustulisse Paulus Diaconus De gestis
Longobardorum, lib. vi, cap. 47, refert: hostes
vero duntaxat infestasse auctoris verba mihi
videntur communere.

numera **333** commeatum inde asportatura confluerunt, similiter et piscatoriae naves adjacentes insulas littorae muros urbis alluentia peragantes, piscibus capiendis nullo impediendo vel resistente sese exercebant. Cihorum vero penuria inter Arabes ingravescente, omnia sua animalia, quae morentur, equos, asinos et camelos vorare ipsi coacti sunt; sunt etiam qui hominum cadavera suaque ipsorum stercora in cibum missa et mola subacta deglutisse dicant, ex quo pestilentiae lues in eos grassata numerum pene infinitum e medio sustulit. Bellum quoque cum ipsis Bulgarorum natio millia ex eis caesa referunt. Plurimae denique ea tempestate clades et calamitates in eos incubuerunt, quibus experientia dignoscerent Deum et sanctissimam Virginem Dei matrem urbem istam et Christianorum imperium protegere, neque omnino a Deo deseri, qui eum invocant in veritate, brevi licet spatio pro admissis peccatis poenas sustineamus.

A. C. 740. — Arabum ducis Umari amicus pri-

A αὐτῶν ὄλεσαν. Συνῆψε ⁹⁵ δὲ πρὸς αὐτοὺς πόλεμον ⁹⁶ (95) τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος, καὶ, ὡς φασιν οἱ ἀκριβῶς ἐπιστάμενοι, εἴκοσι δύο χιλιάδας ἐξ αὐτῶν ἔσφαξαν. Καὶ πολλὰ συνέδησαν αὐτοῖς θανά ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὥστε ἐπιγυνῶνα αὐτοὺς τῇ πείρᾳ ὅτι ὁ Θεὸς καὶ ἡ ⁹⁷ παναγία Παρθένος ⁹⁸ (96) Θεομήτωρ φρουροῦσι τὴν πόλιν ταύτην, καὶ τὸ τῶν Χριστιανῶν βασίλειον, καὶ οὐκ ἔστιν ἔγκατάλειψις Θεοῦ τελεία ἐν τοῖς ἐπικαλούμενοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ, εἰ καὶ πρὸς βραχὺ παιδεύμεθα διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν.

commisit, quo, qui rem exacte norunt, viginti duo

Hoc anno Sergius protospatharius et Siciliae dux urbem imperantem a Saracenis obsessam audiens, Basilium quemdam Cpoli natum Georgii Onomaguli filium, Tiberium a se vocatum, illic loci proprium imperatorem corona insigniuit. Is memorati Sergii consilii officialium promotiones et curialium praefecturas instituit. Imperator tyrannidis excitatae rumore percepto, Paulum proprium chartularium in patricium et Siciliae ducem promotum, datis etiam auxilio conquirere ad occidentalium partium proceres litteris, et sacra ad exercitum scripta, illuc misit. Noctis vero silentio dromonem remigio citius impellendum ingressi, in Cyzici oras primum eruperunt, mox e loco in locum varia litora legentes, qua terra, qua mari iter peragentes, praeter omnium expectationem in Siciliam deveniunt. Ubi eos Syracusas attigisse audiit Sergius, obstupuit, propriaeque conscientiae crimine impulsus, ad vicinos Calabriae Longobardos confugit. Exercitu mox congregato, sacraque imperatoris perlecta, cuncti de imperii incolumitate et perpetuo statu certiores redditi, urbem insuper adversus hostium impetum quam prius multo magis instructam, duarum **334** etiam classium cladem inauditam ducis testimonio firma-

B A. M. 6210. — Ἀράβων ἀρχηγῶν Οὐμάρων ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Σέργιος ὁ ⁹⁹ πρωτοσπαθᾶριος (97) καὶ στρατηγὸς Σικελίας ἀκούσας ὅτι οἱ Σαρακηνοὶ παρακαθίζονται ¹⁰⁰ τὴν βασιλεύουσάν πόλιν, ἔστην ἐκείσε ἰδίῳ βασιλείᾳ ἐκ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ ¹⁰¹ ὄνματι Βασίλειον Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸν Γρηγορίου τοῦ Ὀνομαγούλου (98), Τιβέριον αὐτὸν μετονομάσας ¹⁰². Ἐποίησεν δὲ προβολὰς καὶ ἰδίους ἀρχοντας μετὰ βουλῆς τοῦ προλεχθέντος Σεργίου. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο ἀκούσας ¹⁰³ ἀποστέλλει Παῦλον τὸν ἰδίον αὐτοῦ ¹⁰⁴ χαρτουλάριον προβαλλόμενος αὐτὸν πατρίκιον καὶ στρατηγὸν Σικελίας, παραδεδωκὼς αὐτῷ πρὸς σύναρσιν αὐτοῦ καλεῖσθαι πρὸς τοὺς ἀρχοντας τῶν δουτικῶν μερῶν ¹⁰⁵ καὶ σάκραν πρὸς τὴν λαίαν. Καὶ διὰ νυκτὸς εἰσελθόντες εἰς ἐξελαστικὸν δρόμον, ἐξῆλθον ἐπὶ ¹⁰⁶ τὰ μέρη Κυζίκου καὶ ¹⁰⁷ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης τὴν πορείαν ποιησάμενοι, ἐξέπνιπα τὴν Σικελίαν καταλαμβάνουσιν. Εἰσελθόντων δὲ αὐτῶν ἐν Συρακοῦσιν ἤκουσεν Σέργιος καὶ ἐξέστη, καὶ τὴν αὐτοῦ ἐπιγυνὸς αἰτίαν προσέφυγεν εἰς τοὺς πλησιάζοντας τῇ Καλαβρίᾳ Λογγιβάρδους (99). Τοῦ δὲ λαοῦ ἀδρόσθιτος, καὶ τῆς σάκρας ἀναγνωσθεῖσης, καὶ δι' αὐτῆς πιπτωθέντες ¹⁰⁸, ὅτι καὶ τὸ ¹⁰⁹ βασίλειον συνίσταται, καὶ ἡ πόλις εὐθυμότερα ἐστὶν περὶ τῶν ἐχθρῶν, καὶ τὰ

VARIE LECTIONES.

⁹⁵ συνῆψε supraser. συνῆξαν A. ⁹⁶ πόλεμον — φασιν om. A. f. ⁹⁷ ἡ add. ex A. ⁹⁸ Θεοτόκος καὶ Θεομήτωρ A. f. ⁹⁹ ὁ add. ex A. item ol. ¹⁰⁰ παρακαθίζονται A, παρακαθίζονται vulg. ¹⁰¹ ἐκ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ add. ex A. ¹⁰² Τιβ. αὐτὸν μετονομάσας A, Τιβ. ὀνομάσας vulg. ¹⁰³ ταῦτα ἀκηχῶς A. ¹⁰⁴ τὸν οἰκείον αὐτοῦ A. ¹⁰⁵ μερῶν om. A. ¹⁰⁶ ἐπὶ A, εἰς vulg. ¹⁰⁷ καὶ add. ex A. ¹⁰⁸ πασιθέντες a. ¹⁰⁹ ὅτι καὶ τὸ A, ὅτι τὸ vulg.

JAC. GOARI NOTAE.

(95) Saracenos in Bulgaros insiliisse commentarium de sex aetatibus clausurus Beda conscripsit his verbis: Saraceni cum immenso exercitu CP. venientes triennio civitatem obsident: donec civibus multa instantia ad Deum clamantibus, plurimi eorum fame, frigore, perirent: ac sic perituri obsidionis abscederent. Qui inde regressi, Bulgarorum gentem, quae est super Danubium, bello aggrediuntur, et ob haec quoque bello victi refugium, ac naves repetunt suas. Quibus cum altum peterent, ingruente plurima tempestate, plurimi etiam mersis sive confRACTIS per littora navibus sunt necati.

(96) CP. urbem B. Virginis curae commissam, et ejus nomini dicatam testatur Menæum die 11 Maii:

D Τὴν ἀνάμνησιν πνευματικῶς τελούμεν τοῦ γενεθλίου ταύτης τῆς Θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος τῶν πόλεων, τῆς κατ' ἐλαίρετον ἀνακαίμενης τῇ δεσποίνῃ ἡμῶν ἡ ἀγία Θεοτόκῃ, καὶ ὑπ' αὐτῆς διαπαντὸς σωζομένης. *Natalis a Deo custoditæ et urbium reginæ urbis Dominae nostræ sanctæ Deiparæ speciatim consecratæ, et ab ea semper servatæ memoriam celebramus.*

(97) In obsesse urbis tempus, id est proximum, Sergii defectionem Nicephorus revocat.

(98) Cui asini maxilla. Μάγουλων, recentioribus maxilla. Portius et Meursius.

(99) Res ab eis gestas Paulus Diaconus in historicis recenset.

περὶ τῶν δὲ στόλων διηγησαμένου ⁴⁴ αὐτοῖς, εὐθέως ἅπαντες τὸν μὲν Ἀέοντα βασιλέα εὐφήμεσαν, Βασίλειον δὲ τὸν Ὀνομάγουλον καὶ τοὺς παρ' αὐτοῦ προχειρισθέντας ⁴⁵ ἄρχοντας δεσμίους τῷ στρατηγῷ παραδίδωκεν. Ἀὐτὸς δὲ τὸν μὲν Βασίλειον σὺν τῷ μονοστρατήγῳ αὐτοῦ ἀπεκεφάλισεν, καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν φασκίσας ⁴⁶ (1) τῷ βασιλεῖ διὰ τῶν σπαθαρίων ἀπέστειλεν. Τοὺς δὲ λοιποὺς τύφας καὶ κουρεύσας, τινὰς δὲ καὶ ⁴⁷ ῥινοκοπήσας ἐξώρισεν. Ἐντεῦθεν οὖν μεγάλη κατατάσις ἐν τοῖς Ἀντικοῖς ἐγένετο. Σέργιος δὲ ὁ προερχόμενος, λόγον ἀπαθείας τὸν στρατηγὸν αἰτησάμενος καὶ λαθὼν, ἐξῆλθε πρὸς αὐτόν· καὶ πάντα εἰρήνευσαν τὰ ἐσπέρια μέρη ⁴⁸ (2). Οὐμαρος δὲ ⁴⁹ κρατήσας τῶν Ἀράβων, ἐπέτρεψεν ἀνακάμψαι τὸν Μασαλμάν. Ἀποκινήσαντων δὲ τῶν Σαρακηνῶν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Ἀγούστου ⁵⁰ μὲν μετὰ πολλῆς αἰσχύνης· ἐν γὰρ τῷ (3) ἐκπορίζειν τὸν στόλον αὐτῶν ⁵¹ λατὰς ἅκ τοῦ διὰ τῶν ⁵² πρεσβυτέρων τῆς Θεομήτορος ἐνοσχέσας εἰς αὐτοὺς, τοῦτους διεσχόρπισεν· καὶ τοὺς μὲν ἐν Προκονήσῳ καὶ ταῖς λοιπαῖς νήσοις, τοὺς δὲ ἐν τοῖς ἀποστρέφοις καὶ ταῖς λοιπαῖς ἁκταῖς καταπόντισεν. Οἱ δὲ περιλειφθέντες παρήρχοντο Αἰγαῖον ⁵³ πύλας, καὶ ἄνω ἐπῆλθεν αὐτοῖς Θεομηνία φοβερά ⁵⁴· χάλαζα γὰρ πύρινος καταλθούσα ἐπ' αὐτοὺς τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης καχλάσαι πεποίηκεν, καὶ τῆς πίσεως λυθείσης, αὐτάνδρῳ αἱ νῆες εἰς βυθὸν κατηνέχθησαν· δίκαια δὲ μόναι καὶ αὗται ⁵⁵ προνοία Θεοῦ περιωσθεῖσαι ⁵⁶ ἐξ αὐτῶν, πρὸς τὸ ἀπαγγεῖλαι ἡμῖν τε καὶ τοῖς Ἀραβῶν καὶ μεγαλεία τοῦ Θεοῦ τὰ γινόμενα εἰς αὐτοὺς· ἃς καὶ περιτυχόντες οἱ τῶν ἡμετέρων τὰς μὲν πάντας ⁵⁷ πιάσαι (4) ἠδυνήθησαν, αἱ δὲ ἄλλαι πάντες ἀπεσώθησαν εἰς Συρίαν τὴν τοῦ Θεοῦ δυναστείαν ἀναγγέλλουσαι.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει σεισμοῦ μεγάλου γενομένου ἐν Συρίᾳ, ἐκώλυσεν Οὐμαρος τὸν εἶνον (5) ἀπὸ τῶν πόλεων, καὶ μαγαρίζειν τοὺς Χριστιανούς ἡνάγκαζεν· καὶ τοὺς μὲν μαγαρίζοντας ἀτελεῖς ἔποιε, τοὺς δὲ

VARIE LECTIONES.

⁴⁴ διηγησαμένου A. ⁴⁵ τοὺς παρ' αὐτοῦ προχ. A. τοὺς προχ. ὅτ' αὐτοῦ vulg. ⁴⁶ φασκίσας A, φουσκίσας f, fort. φουσκίτας. ⁴⁷ καὶ add. ex A. ⁴⁸ ante Οὐμαρος in e f, hæc inserta leguntur: ὁ δὲ Μεσσηνὴς ἀπάρα: ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου κατοχυρωμένος κατέλαβε τὴν Δαμασκόν· εὐρὲ δὲ καὶ τὸν Μαρὸν τὸν αὐθέντην αὐτοῦ καὶ Ἀμεριμὴν τελευτήσαντος. Ἄντ' αὐτοῦ δὲ ἐκράτησεν Οὐμαρος, καὶ πάλιν ἀπέστειλε τὸν Μεσσηνὴν τοῦ πολιορκησάου τὸ Βυζάντιον διὰ τὴν γῆν καὶ θαλάσσης. Οὗτος ὁ Οὐμαρος ἔσχατος υἱὸς τοῦ Ἀπτελαζῆς. ⁴⁹ δὲ A, οὖν vulg. ⁵⁰ ἐν γὰρ τῷ A, ἐν τῷ γὰρ vulg. ⁵¹ αὐτῶν A, αὐτοῦ vulg. ⁵² τῶν add. ex A. ⁵³ Αἰγαῖον A, Αἰγαῖον vulg. ⁵⁴ φοβερά add. ex A. ⁵⁵ αὗται A, αὗται vulg. ⁵⁶ περιωσθεῖσαι A f, διασ. vulg. ⁵⁷ πάντας add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(1) Barbaram vocem barbare pronuntiat recentior Græcia φασκίωνειν, fasciis involvere (Meursius). Anastasius reddidit: *fusca condire*: Miscella, *pusca condire*. Favet cod. Barb. lectio φουσκίτας. Ita involutum caput illud puto, ut pusca vel myrrha quoque fuerit conditum, et εἰς μύρρινον, ut habet auctor inferius ad Constantini Copronymi annum 10.

(2) Quæ hic ad Saracénorum historiam spectantia in Peyrez. codice leguntur, inter hujus pag. lectiones varias reperies.

(3) Triennale CP. obsidionem Paulus Diaconus lib. vi, cap. 47 *De Longobard. gestis*, Nicephorus ab tridecim menses, auctor ad annum tantum producit. Masalmam enim Augusti die 15 eam posuisse anno superiore, hic eadem die solutam scribit.

A tam percipientes, Leonem quidem imperatorem felicibus votis ex templo cumulaverunt, Basilium autem Onomagulum et aulicos ab eo constitutos vinculis mancipatos duci tradiderunt. Ipse in Basilium et supremum sub eo exercitus ducem gladio animadvertit, et eorum capita fasciis circumvoluta spathariorum opera ad imperatorem transmisit. Residua rebellium turbæ quosdam verberibus, alios capillorum detonatione, nonnullos narium amputatione multatos in exsilium eiecit, ex quo ingens per universas Occidentis provincias tranquillitas exorta. Memoratus autem Sergius, petita et accepta incolumitatis fide, ad ducem se contulit, ac subinde cunctis occiduis partibus alta pax reddita. Porro Umarus Arabum principatum adeptus Masalmam de relictu cogitare permisit. Die igitur Augusti decima quinta Saraceni cum magno generis sui dedecore recesserunt. Classe siquidem et litioribus nostris solvente, immissa Dei nutu Deique Matris interventu procella naves hinc inde jactatas dispersit et quasdam quidem ad Proconesum, alias ad varias insulas, quasdam per flexuosos sinus, alias denique ad diversa maris littora illisit ac submersit, in residuas Ægæum mare præternavigantes repentina de cœlis ultio incubuit. Iguita quippe gran'lo in eas dilapsa maris aquam ebullire fecit, ex quo pice liquata naves cum ipsis vectoribus pelagi profundo absorptæ sunt. Solæ decem ex eis, Deo ita disponente, incolumes serratæ sunt, quæ nobis pariter atque Arabibus miracula circa eos potenti Dei manu edita referrent. Quæ cum in nostrorum manus incidissent, quinque ex eis capte, quinque residue Dei virtutem annuntiatum in Syriam lata.

Hoc anno terræ motu per Syriam exorto, Umarus civitatibus vinum inhibuit, Christianosque ad fidem religionemque sæda desertione conspurcandam a legi. Eos vero qui negato Christi nomine ad

D Adventum et recessum memoravit Nicephorus: alter expeditionis preparatæ tempus includit.

(4) Πιάσω, apprehendo, recentioris linguæ vocabulum. Meursius et Portius.

(5) Mahometem vini abusum, non usum prohibuisse Turcas referentes audivi. Is enim, aiunt, cum ex vini potu convivantes lætiores, cantibus et tripudiis indulgentes iter agens comperisset, vino et ejus potui assuetis bene precatus est: eadem autem via e negotio redire iurgantes, et dissidiis sese mutuo conficientes contemplatus, vinum et qui biberent diris devovit. Hinc propheta qui dicti crapulas proprias laudat, et ejusdem verba a vino sibi temperantes de ejus abstinentia gloriantur.

ritum alienum defecissent immunes a vectigalibus A declaravit, qui placitum non admitterent crudeliter necesse, ex quo plures effecti martyres: ne Christiani praetera adversus Sara enim testimonium recipiatur lata lege sanxit. Epistolam denique fidei suae expositionem manifestantem ad spurcos ejus sensus virum deducere arbitraturs ad Leonem imperatorem datam transiit.

A. C. 711. — Hoc anno Leoni irreligioso imperatori filius impietate et irreligione superior, 335 verus Antichristi praecursor, Constantinus natus est. Octobris vero mensis die vigesimo quinto Maria ejus uxor in Augustei triclinio coronae recepit consortium, et cum solemnibus comitatu sine viro ad Magnam ecclesiam processum egit. Votis ibi conceptis, ante ingressus ad magnum altare solemnibus, ad magnum baptisterium, viro ejus paucis domesticis stipato eodem loci se conferente, ipsa perrexit. Ibi cum a Germano antistite imperii malitiae eorum haeres Constantinus lustrali unda expiaretur, dirum ac foedum ab infantia sui indicium edidit, alvum nigrum in sacrum lavacrum egerens, ut ab oculatis testibus fide dignis perhibetur, ita ut sanctissimus patriarcha Germanus maximum malum Christianis ipsique Ecclesiae per istum eventum istud signum portendere vaticinatus sit. Eum e sacro fonte thematum et senatus spectatissimi viri susceperunt. Sacris peractis Augusta Maria totius aulae stipata comitatu, muneribus ab ecclesia ad Aream usque palatii portam in populum sparsis, cum filio baptismate initio revertit.

Eodem etiam anno Nicetas Xylonites, litteris ad Artemium Thessalonicum relegatum datis, ut ad Terbelium Bulgarorum socia arma quaesituros, et subinde adversus Leonem militaturos proficiscatur, monet. Is consilium secutus, pergit in Bulgariam, et exercitum aurique centenaria quinquaginta accipit. Eo apparatu instructus Cpolim recta tendit. Urbis civibus Armenium a se depellentibus et imperium ejus respuentibus, Bulgari virum Leonis

μη καταδεχομένους ἀνήρει, καὶ πολλοὺς μάρτυρας ὀπιργάσατο, καὶ μὴ παρὰδεχέσθαι μαρτυρίαν Χριστιανοῦ κατὰ Σαρακηνοῦ ἐθέσπισαν. Ἐποίησε δὲ καὶ 78 ἐπιστολὴν δογματικὴν πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα, οὐόμενος πείσειν αὐτὸν τοῦ μαγαρίσαι.

virum deducere arbitraturs ad Leonem imperatorem

A. M. 6211. — Τοῦτο τῷ ἔτει ἐτέχθη τῷ δυσσεβεῖ βασιλεῖ Λέοντι (6) ὁ 78 δυσσεβέστερος αὐτοῦ υἱὸς Κωνσταντῖνος 80 καὶ τοῦ Ἀντιχρίστου πρόδρομος. Τῇ δὲ κε' 81 τοῦ Ὀκτωβρίου (7) μηνὸς Μαρία ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐστεφῆθη ἐν τῷ Τρικλινίῳ 82 τοῦ Αὐγουστέως, καὶ προῆλθεν ἐμπράκτως 83 (8) μόνη χωρὶς τοῦ ἀνδρὸς ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, καὶ εὐχαμένη πρὸ τῆς εἰσόδου (9) τοῦ μεγάλου 84 θυσιαστηρίου, μετῆλθεν εἰς τὴν μέγαν βαπτιστήρα, προεισελθόντος 85 τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς μετ' ὀλίγων οικειᾶκων ἀνθρώπων αὐτοῦ, ἐνθα βαπτισαντος Γερμανοῦ τοῦ ἀρχιερέως τὸν τῆς κακίας τε καὶ βασιλείας αὐτῶν διάδοχον Κωνσταντῖνον, δεινόν τι 86 καὶ δυσώδες ἐκ νηπιότητος αὐτοῦ προσέσημανται 87 τεκμήριον, ἀφοδεύσαντος αὐτοῦ (10) ἐν τῇ ἁγίᾳ κολυμβήτρᾳ, ὡς φασιν οἱ ἀκριβεῖς 88 αὐτόπται γεγονότες, ὥστε φάναι Γερμανὸν τὸν ἀγνώστου πατριάρχην προφητικῶς 89, διὰ Μερίστου κακοῦ Χριστιανοῦ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ δι' αὐτοῦ μέλλοιτος γίνεσθαι τὸ σημεῖον τοῦτο πέφυκεν. Τοῦτον οἱ προύχοντες τῶν θεμάτων καὶ τῆς συγκλήτου βαπτισθέντα ἀνεδείξαντο (11). Μετὰ δὲ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐμπράκτως 90 ἡ Αὐγούστα Μαρία ἀνέκαμψε ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἕως τῆς Χαλκῆς πύλης τοῦ παλατίου.

C Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Νικήτας ὁ Συλινίτης γράφει πρὸς Ἀρτέμιον ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὥστε ἀπελθεῖν αὐτὸν πρὸς Τερβέλιον 91, ὅπως μετὰ συμμαχίας Βουλγαρικῆς εἴλῃ κατὰ Λέοντος. Ὁ δὲ ὑπακούσας ἀπῆλθεν, καὶ δίδωσιν αὐτῷ στρατὸν καὶ πεντήκοντα κεντηνάρια χρυσοῦ. Καὶ ταῦτα λαβὼν ἐπὶ Κωνσταντινοῦπολιν ἔρχεται. Τῆς δὲ πόλεως τοῦτον μὴ δεξαμένης, οἱ Βούλγαροι τοῦτον τῷ Λέοντι παρέδωκαν, καὶ φιλοφρονηθέντες ὑπ' αὐτοῦ ὑπέστρεψαν. Ὁ δὲ βασι-

VARIÆ LECTIONES.

80 καὶ add. ex A. 81 ὁ add. ex A. 82 Κωνσταντῖνος add. ex A. 83 κε' A, κα' vulg. 84 τρικλινίῳ A. 85 ἐμπράκτως A. 86 μεγάλου om. A. 87 προεισελθ. A, προσελθ. vulg. 88 τι A, κε' vulg. 89 προσήμ. A, προσήμ. vulg. 90 ἀκριβεῖς A]. ἀκριβῶς vulg. 91 προφητικῶς add. ex A. 92 ἐμπράκτως A. 93 βαπτισμένῳ A, βαπτ. com. vulg. 94 Τερβελίον A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(6) Post historias annis superioribus ascriptas D sacra ad altare inferrentur, effusa. Est enim elosios in liturgia offertorium, quo cum processione et pompa panis et vinum sacrificio deputata sacerdotum manibus ad altare deportantur, et ad illud, ut ita dicam, eisodousont. Adeundum, si dubium supersit. Euchologium.

(10) Hinc ascitum Copronymi nomen. Alii a Caballino stereore, ejus ei odor in deliciis, Caballinum et Copronymum dictum contendunt. De his consulendus Zonaras.

(11) Vale illius temporis plures in baptismo susceptiores.

(12) Ὑπατάζ, consulare munus, donativum Anastasio redditum.

(9) Idem, oratione ante ingressum altaris effusa. Obscure. Clarius repono, oratione antequam dona

λέως τούτον σὺν τῷ Ξυλινίτῃ ἀνέλειν, δημεύσας καὶ τὴν τοῦ Ξυλινίτου οὐσίαν, μαγίστρου αὐτοῦ ὑπάρχοντος καὶ πολλὴν κερκτημένου· ὁμοίως δὲ Σισίννιον τὸν πατρικίον, τὸ ἐπὶ κλήν⁹³ Τενδόκην, καὶ Θεόγνωστον⁹⁴ πρωτοασακρητὴν (15), καὶ Νικήταν τὸν ἀνθρακα καὶ ἄρχοντα τοῦ τείχους (14) οἱ Βούλγαροι ἀπεκεφάλισαν, ὡς συνόντα τῷ⁹⁵ Ἀρτεμίῳ, ὁμοίως καὶ Ἰσὴν πατρικίον⁹⁶ καὶ κόμητα Ὀψικίου (15), ὡς συνδρόμους καὶ φίλους αὐτοῦ, ἀπέκτεινεν· τοὺς δὲ λοιποὺς βίοντομήσας καὶ δημεύσας ἐξώρισεν.

A. M. 6212. — Ἀράδωρ ἀρχηγὸς Ἰζίδετος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἰνδικτιῶν⁹⁷ γ' (16), τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Πάσχα, ἐστέφθη Κωνσταντῖνος ὑπὸ Λέοντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ⁹⁸ ἐν τῷ τριβουναλίῳ τῶν Ἐννεακαίδεκα ἀκουσίων⁹⁹ (17), τοῦ μακαρίου Γερμανοῦ πατριάρχου ποιήσαντος τὰς πρὸς συνήθειαν¹⁰⁰ εὐχάς. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἀπέβλεψεν Οὐμαρος ὁ τῶν Ἀράδων ἀμνηρεύσας ἔτη δύο καὶ μῆνας τέσσαρας, καὶ ἀμνηρεύει Ἰζίδ. Τούτῳ φέεται ἐν Περσίδι τυράννος ὀνόματι¹⁰¹ καὶ αὐτὸς Ἰζίδ Μουαλασί· καὶ συναπῆλθον αὐτῷ πολλοὶ ἐκ τῆς Περσίδος· πέμψας¹⁰² δὲ Ἰζίδ τὸν Μασαλμάν ἀνέλειν αὐτὸν¹⁰³, καὶ τὴν Περσίδα ὑπέταξεν.

A. M. 6213. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀνεφάνη¹⁰⁴ τις Σύρος ψευδοχρίστος, καὶ ἐπλάνασε τοὺς Ἑβραίους λέγων, ταυτὸν εἶναι τὸν Χριστὸν τὸν Ὑῖον τοῦ Θεοῦ.

A. M. 6214. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἠγάγκασαν¹⁰⁵ ὁ βασιλεὺς τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς Μοντανούς (18) βαπτίζεσθαι. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἀπροαιρέτως βαπτιζόμενοι, ἀπελούοντο τὸ βάπτισμα, καὶ ἐσθλόντας μετελάμβανον τὴν ἀγίαν ἑωρεάν, καὶ ἐχραῖνον τὴν

A potestati permiserunt, quare acceptis ab eo munibus domum redierunt. Imperator vero Artemium et Xylonitem interfecit, bonaque Xylonita, qui magister erat et locuples, publicavit, similiter Sisinnium patricium cognomento Readacem et Theognostum protoascretis et Nicetam anthracem et moenibus reparandis praefectum Artemii familiarem Bulgari capitis abscissione multarunt, ac pariter Isoem patricium et Opsicii comitem ut amicos adiutoresque ejus Leo occidit, alios vero naribus praecisis bonisque publicatis in exsilium eiecit.

A. C. 712. — Arabum ducis Isid annus primus.

Hoc anno, indictione tertia, ipso Paschatis die Constantinus a patre Leone in novemdecim accubitorum tribunali 336 imperii coronam accepit, consuetae orationes beate memoriae Germano patriarcha peragente. Eodem anno Umarus Arabum ameras post principatus annos duos et menses quatuor exstinctus est, cui Isid successit. At in eum surrexit tyrannus, qui etiam dictus est Isid Mualabi, cui multi ex Perside se adjunxerunt. At Isid Masalmam adversus eum misit, interfecto, Persidem in ditionem suam redegit.

A. C. 713. — Hoc anno quidam Syrus emerit pseudochristus, qui Hebraeos seduxit, Christum Dei Filium se esse mentitus.

A. C. 714. — Hoc anno imperator Hebraeos et Montanistas ad baptismum subeundum coegit. Et Judaei quidem praeter libertatem baptizati, baptizati tanquam contracta sorde se expiabant, et elbo communi jam sumpto sacri doni se consortes su-

VARIAE LECTIONES.

⁹³ τὸ ἐπ. A, τὸν ἐπ. vulg. ⁹⁴ καὶ Θεόγν. — τοῦ τείχους post Ὀψικίου — inserunt A f. ⁹⁵ τῷ add. ex A, item ὁμοίως. ⁹⁶ Θεόκτιστον A. ⁹⁷ ἰνδικτιῶνος A. ⁹⁸ αὐτοῦ add. ex A f. ⁹⁹ ἀκουσίων A. ¹⁰⁰ μακαρίου A. ¹⁰¹ τῷ add. ex A. ¹⁰² πέμψας δὲ A, καὶ π. vulg. ¹⁰³ αὐτὸν om. A f. ¹⁰⁴ ἀνεφάνη A, ἐφάνη vulg. ¹⁰⁵ ἠγάγκασαν A, ἠγάγκαζεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(15) Πρώτιστον τῶν βασιλικῶν γραμματέων Nicephoro scriptum.

(14) Nicephorus, ἄρχοντα τειχῶν, *reparandis et custodiendis urbis moenibus praefectum*: de quo Codinus.

(15) Idem, τοῦ βασιλικοῦ λεγομένου Ὀψικίου ἡγεμόνα. Petavius interpres, *imperatorii obsequii praefectum*.

(16) Eadem quoque tertia indictione Constantinum cognomento Copronymum imperii corona redimitum testatur Nicephorus. Πέμπτη καὶ εἰκάδι τοῦ Μαρτίου μηνός, τῆς τρίτης ἰνδικτιῶνος, τῇ σωτηρίῳ τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσει. Quare cum praesentis anni quarta sit indictio (cepit enim, ut superius liquet, cum Leonis imperio indictionis circulus, et anno ejusdem decimo pag. 359 et decimo tertio pag. 342 par quoque numeratur indictio), in annum praesentem Constantini coronatio remittenda.

(17) S. Niceph., ἐν τῷ τριβουναλίῳ λεγομένῳ ὡς ἀκουσίων.

(18) Montani discipulis a baptismo non abhorrentibus, Montanistas hosce Manichæos existimat

Baronius ad a. C. 722, num. 11. — Haeret Baron. l. IX, p. mihi 28, multisque nititur ostendere non posse hæc accipi de Montani antiqui haeresiarachæ sectatoribus, quod si a baptismo non sic abhorrent: ego vel maxime de illis accipiendum existimo: nec enim illorum baptismum ratum erat, qui sic in Trinitate et Spiritu sancto errarent. Potuit ergo Leo ad Ecclesiae verum baptismum cogere, quod sic illi indigne tulerint, ut ob eam causam ac flammis deberent. Ipsa prophetia, qua inducios ait Theophanes ad necem sibi consciscendam, character quidam videatur Montani illius sectæ, qui novo illi spiritui totum credebant. Timotheus presbyter CP. inter praecipuos errores Toscodorum, qui ex Epiph. haer. 48. iidem sunt ac Catharyges, Paulicianiste, ipsi Montanistæ, hunc ponit, quod βάπτισμα διασώρουσι, aliaque omnia externa symbola respuunt; eoque primos ponit, quos accedentes ad ecclesiam oporteat baptizari: ut non mirum præ omnibus haereticis hos Leonem ad baptismum cogendos duxisse, illoaque rem sic indigne tulisse, Commis.

turos exhibebant, atque adeo fidem contaminabant. Montanistæ vero sibi ipsis finem vaticinati die constituta domos errori suo deputatas ingressi, vivos sese combussere.

A. C. 715. — Hoc anno Judæus quidam Laodicea Phœnices maritimæ ortus supremus præstigiator habito cum Izide colloquio annis quadraginta Arabum principatu potiturum promisit, si modo venerandas imagines toto suo principatu e Christianorum ecclesiis eliminaret. Is porro Izid vere insanus in sanctas et venerandas imagines generale decretum promulgavit. Verum summa Domini nostri Jesu Christi gratia, et intemerata Matris sanctorumque omnium meritis Izid extinctus est, nondum etiam satanie ejus sanieo ad plurimum aures et notitiam publicato. At cum imperator Leo nefandæ et insuavis hujusmodi pravitatis particeps existeret, multorum in nos malorum auctor fuit. Inscitiæ quoque suæ consortem Beser quemdam nomine Christianæ quondam fidei in Syria desertorem reperit. Hic certe quæ Christo præstatur credulitate prius abjurata, mox haustis animo Arabum opinionibus integre imbutus, non longo ante hæc spatio eorum servitute liberatus, et in Romanam ditionem evadens, ob corporis robur et concordem in hæresibus admittendis sensum a Leone præcipuis honoribus acceptus fuerat, ac deinceps hujus maximi mali fautor atque adiutor 337 imperatori assistit, cui etiam male assensus est Nacoliæ episcopus vir undequeque impuritate sætens, et imperitia tanquam perpetuæ vitæ socia usus.

A. C. 716. — Arabum ducis Isam annus primus.

Beati Stephani papæ Romani res gestas, ut nimirum in Francorum ditionem profugerit et ad eos pervenerit sequenti narratione exsequar.

Venerabilis iste Stephanus cum multa mala ab Astolpho Longobardorum rege pertulisset, apud

A¹ πίστιν (19). Οἱ δὲ Μοντανοὶ διεμαντεύσαντο⁹ ἐαυτοῖς, καὶ ὥρισαντο ἡμέραν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τοὺς ὠρισμένους οἴκους τῆς πλάνης αὐτῶν, κατέκαυσαν ἐαυτούς.

A. M. 6315. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουδαῖός τις ὀρμώμενος ἀπὸ Λαοδικείας τῆς παραλίου¹⁰ Φοινίκης, γόνος, ἐλθὼν πρὸς Ἰζίδ ἐπηγγεῖλατο αὐτῷ ἔτη τσασαράκοντα κρατήσῃν τῆς¹¹ τῶν Ἀράβων ἀρχῆς, εἰ τὰς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν ἐν πάσῃ τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ τιμωμένας σεπτὰς εἰκόνας καθέλῃ¹². Τούτῳ¹³ πεισθεὶς ὁ ἀνόητος Ἰζίδ δόγμα καθολικὸν ἐψηφίσατο κατὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν¹⁴ εἰκόνων· ἀλλὰ χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ταῖς πρεσβείαις τῆς ἀφθόρου Μητρὸς αὐτοῦ¹⁵, καὶ πάντων τῶν ἁγίων τῷ αὐτῷ ἔτει τέθνηκεν Ἰζίδ, οὐδὲ ἀκουσθῆναι φθάσαντος τοῖς πολλοῖς τοῦ σατανικοῦ αὐτοῦ δόγματος. Μεταλαβὼν δὲ ταύτης τῆς ἀθεμίτου καὶ πακρᾶς κακοδοξίας Λέων ὁ βασιλεὺς πολλῶν κακῶν αἰτίος ἡμῖν γέγονεν. Εὐρὼν δὲ ὁμόφρονα τῆς ἀπαιδευσίας¹⁶ ταύτης Βησῆρ¹⁷ τινα τοῦνομα, γενόμενον μὲν ἀπὸ Χριστιανῶν ἐν Συρίᾳ¹⁸, ἀποστάντα δὲ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, καὶ ποιωθέντα τοῖς Ἀράβων δογμασιν, οὐ πρὸ πολλοῦ δὲ χρόνου ἀπελευθερωθέντα τῆς ἐκείνων¹⁹ δουλείας, καὶ καταλαβόντα τὴν Ῥωμαίων πολιτείαν· διὰ ῥώμην δὲ σώματος καὶ ὁμόνοιαν τῆς κακοδοξίας ἐτιμήθη παρὰ τοῦ αὐτοῦ Λέοντος· ὅστις καὶ συνασπιστῆς τοῦ μεγάλου κακοῦ τούτου γέγονεν τῷ βασιλεῖ. Συνεφρόνει δὲ κακῶς²⁰ αὐτῷ καὶ ὁ πάσης ἀκαθαρσίας ἀνάπλεως καὶ συντρέφει ἀπαιδευσίᾳ συζῶν Νικωλείας²¹ ὁ ἐπίσκοπος (20).

A. M. 6316. — Ἀράβων ἀρχηγὸς Ἰσάμ ἔτος α'. Τὰ περὶ τοῦ μαχαρίου Σταφάνου (21) πάπα Ῥώμης, ὅπως ἐφυγεν²² εἰς Θραγκικὴν²³ καὶ ἐσώθη, λέξων ἐρχομαι.

Οὗτος ὁ δολιδίμος Στέφανος (22) πολλὰ κακὰ ὀπίστη ὑπὸ τοῦ Ἀστούλφου²⁴ τοῦ ῥηγὸς τῶν Λογγι-

VARIE LECTIONES.

- ⁹ διαμαντεύσαντες — ὀρίσαντες — εἰσῆλθον — καὶ κατέκαυσαν A. ¹⁰ παράλου A, γόνος om. A f. ¹¹ τῆς add. ex A. ¹² καθέλῃ A. ¹³ τούτῳ A, τούτο vulg. ¹⁴ καὶ σεπτῶν om. A f. ¹⁵ αὐτοῦ add. ex A. ¹⁶ τῆς ἀπαιδευσίας om. A f. ¹⁷ Βασῆρ A. ¹⁸ αἰχμάλωτον ἐν Συρίᾳ A. ¹⁹ ἐκείνων A, αὐτῶν vulg. ²⁰ δὲ κακῶς A, δὲ καὶ κακῶς vulg. ²¹ Νικολείας A. ²² ὅπως ἐφ. A. ²³ ὅπως γὰρ ἐφ. a, ὅπως τὰ ἐφ. vulg. ²⁴ ἐν Θραγκικῇ A. ²⁵ Ἀστούλφου A, Ἀσταλφου vulg. h. l. et infra.

JAC. GOARI NOTÆ.

(19) Ab isto loquendi genere verbum μαχαρί-ζεν, conspurcare, ubi de fide deserta sermo est, recentiores traduxere. Lege auctorem ad Leonis hujus annum 1 et scripta superius pag. 334. — Nolim ego quod Xyl. et novus interpr. quod cibo ante sumpto, sic sacra mysteria sumerent. Fuisset quidem hæc Ecclesiæ legis transgressio, at non fidem polluere. Eo igitur fidem polluebant, quod intincti baptismo illum eluebant, sicque eluentes, ac exsecrantes, ore tenus, ἐσθλόντας, sacra mysteria, ac Eucharistiam percipiebant. Quod utinam nec modo præstarent, quos Burdigalæ, locisque aliis Ἰουδαϊστικῶν Granatensis Hispania ejectos Christianissimorum regum Gallie clementia hætenus tolerat. Nam et Judæi etiamnum sibi hoc liberum putant, ut propter gentium præsuram, quam vocant, eorum mores ac religionem simulent exterius, apud quos viciantur; modo alia Judæici ritus quoad eis licet observent, puta Sabbati

cultum, circumcissionem, abstinentionem a cibis immundis. etc., quæ dictis Granatensibus persancta esse, quibus ita multi habitant locis, nomenim latet. COMBESIS.

(20) Theophilum nomine demonstrat Baronius ad annum Christi 727, num. 5.

(21) Excerptum e libro auctoris rerum Francicarum inscii, quo mera ἀχρονία et ἀνιστορησία depromitur. — Imperite hæc de Stephano papa huic assuta loco, quæ et Anast. representat 2 Constantiniani anno, sub quo etiam vixit Stephanus. Certiora de Pipino ac Carolo Martello ex nostris petenda historicis Fredego, etc. Lapsus memoria Fabrot. qui ista non habere Theophanem scripsit 2 illo Constantiniani anno, sed duntaxat Cedr. COMBESIS.

(22) Non Leonis, sed Constantinii ejus filii ætate vixit.

ἑαυτῶν. Προσφυγῶν δὲ τοῖς Φράγγοις ἐπὶ Πιπίνου Ἀ
προσφύγου καὶ ἐξάρχου τῆς διοικήσεως. ²² τῶν ὅλων
πραγμάτων καὶ τοῦ τῶν Φράγγων ἔθνους. ἔθοι· γὰρ
ἦν αὐτοῖς τὸν κύριον αὐτῶν, ἥτοι τὸν βῆγα, κατὰ
γένος ἄρχων, καὶ μηδὲν πράττειν ἢ διοικεῖν, πλὴν
ἀλόγως· ἐσθίειν καὶ πίνειν, οἰκοῖ τε διατρίβειν, καὶ
κατὰ Μάιον μῆνα πρώτη τοῦ μηνὸς προκαθίσθαι
ἐπὶ παντὸς τοῦ ἔθνους, καὶ προσκυνεῖν ²³ αὐτοὺς,
καὶ προσκυνεῖσθαι ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ δωροδογεῖσθαι τὰ
κατὰ συνήθειαν, καὶ ἀντιδιδόναι αὐτοῖς, καὶ οὕτως
ἕως τοῦ ἄλλου Μαΐου καθ' ἑαυτὸν διάγειν. Ἔχει δὲ
τὸν λεγόμενον πρόξικον γνῶμη ἑαυτοῦ καὶ τοῦ ἔθνους
διοικοῦντα πάντα τὰ πράγματα ²⁴. Ἐλέγοντο δὲ ἐκ
τοῦ γένους ἐκείνου καταγόμενοι ²⁵ χριστάται, ὃ ἐρ-
μηνεύεται τριχοραχάται (23)· τριχὰς γὰρ εἶχον κατὰ
τῆς βράχης ἐκφυομένης, ὡς χοῖροι ²⁶. Ὁ μὲν οὖν
Στέφανος τῇ ὁμότητι τοῦ Ἀστούλου βιασθεὶς καὶ
ἀβουλίᾳ, ἅμα δὲ καὶ ἐπιτραπείας παρ' αὐτοῦ ἀπελ-
θεῖν εἰς Φραγγικὴν, καὶ ποιῆσαι ὃ ἂν δύνηται ²⁷,
ἐλθὼν χειροτονεῖ ²⁸ τὸν Πιπίνον ²⁹ (24) ἄνδρα τὸ
τηνικαῦτα ³⁰ λίαν εὐδόκιμον, προϊστάμενον ἅμα καὶ
τῶν πραγμάτων ἀπὸ τοῦ βῆγῃ, καὶ προπολεμήσαντα
τοὺς περαιωθέντας Ἀραβὰς (25) ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς
ἐπὶ τὴν Σπανίαν ³¹, τοὺς καὶ κρατήσαντας ἕως τοῦ
νῦν τῆς αὐτῆς Σπανίας, δοκιμάσαντας δὲ καὶ κατὰ
τῶν Φράγγων παρατάξασθαι, οἷς ἀντιταξάμενος σὺν
τῷ πλῆθει ὁ αὐτὸς Πιπίνος, κτείνει μὲν καὶ αὐτὸν
τὸν ³² ἑξαρχον τοῦ ἔθνους (26) Ἀβδεραχμάν ³³, συν-
αναιρεῖ δὲ καὶ πλῆθος οὐκ εὐαριθμητον παρὰ τὸν
Ἡριδανὸν (27) ποταμὸν ³⁴, καὶ θαυμάζεται καὶ φι-
λεῖται παρὰ τοῦ ἔθνους, οὐ μόνον διὰ τοῦτο, ἀλλὰ
καὶ ³⁵ δι' ἄλλα προτερήματα, καὶ προηγείται τοῦ
ἔθνους πρῶτος οὐ κατὰ γένος, λύσαντος αὐτὸν τῆς
ἐπιτορίας (28) τῆς πρὸς τὸν βῆγα τοῦ αὐτοῦ Στε-
φάνου, καὶ ἀποκαίραντος τὸν πρὸ αὐτοῦ βῆγα καὶ ἐν
μοναστηρίῳ μετὰ τιμῆς καὶ ἀναπαύσεως περιορί-
σαντος. Οὗτος ὁ Πιπίνος δύο υἱοὺς ἔσχεν Κάρουλον
καὶ Καρουλόμαγον ³⁶ (29) τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

tonsus ejus capillis in monasterium omni honore et quiete cumulatam relegasset. Iste Pipinus filios

duos habuit Carolum et Carolum magnum ejus fratrem.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἀπεβίω Ἰζίδ ὁ τῶν Ἀράβων ἀμη-
ρεύσας ἔτη τέσσαρα. Καὶ ἀμηρεύει Ἰσαμ ὁ τούτου

A Francos profugit ad Pipinum majorem domus et
exarchum omnium rerum totiusque Francorum gen-
tis. Ea vero consuetudo apud eos obtinebat, ut
eorum dominus, rex videlicet, hereditatis jure
principatum assequeretur, nec quid ageret aut mo-
liretur, quam præter modum et decus cibo potui-
que indulgeret et domi clausus moraretur, die au-
tem prima mensis Maii ad totius gentis prospectum
sederet in throno, et salutationes ab ipsis acciperet
vicissim et redderet, et pro usitato more munera
conferret, et alia invicem oblata referret, quibus
demum peractis usque ad insequentem Maium domi
inclusus se continebat. Præfatum vero majorem
domus habet rex, qui arbitrato suo et totius gentis
cuncta administret. Qui autem ea stirpe oriebantur
cristati, quos trichorachatas Græci vertunt, audie-
bant, quod pili ex dorsi medio velut porco ipsis
enascerentur. Stephanus itaque consilii apud se
inops et Astulphi crudelitate coactus, permissum
etiam tendendi in Franciam et quod concederetur
agendi, ab eo obtinuit. In Franciam adveniens Pi-
pinum virum sui sæculi celeberrimum, ac rebus
adminstrandis ab ipso rege præfectum regem inau-
guravit. Hic Arabes ex Africa in Hispaniam trans-
fretatos, ac ipsius Hispaniæ ad hunc usque diem
dominatum assecutos, ac bellum quoque Francis
inferre decernentes paulo ante debellaverat. In-
structa namque adversus eos acie, ipsum gentis
hujus principem Abderachman interficit Pipinus, et
una simul exercitus non facile numerandi copias
ingentes internecione delet ad Rhodanum, ex quo
admiratio totiusque gentis affectus in eum conver-
tuntur, ac non ejus solum rei gestæ gratia, sed ob
alias insuper quibus præstabat dotes, primus exst-
itit, qui regio non oriundus sanguine imperium in
gentem illam obtinuit, **338** cum interim ipse Ste-
phanus eum a perjurii in regem admissi metu ab-
solvisset, regemque ipsum Pipini decessorem de-
donsis ejus capillis in monasterium omni honore et quiete cumulatam relegasset. Iste Pipinus filios

Eodem etiam anno Izid, qui Arabum ameram
gessit, post principatus annos quatuor excessit e

VARIE LECTIONES.

²² τῆς διοικήσεως add. ex A. ²³ καὶ προσκυνεῖν αὐτοὺς om. A f. ²⁴ πάντα τὰ πράγματα A, τ. π. π.
vulg. ²⁵ καταγόμενοι A, λεγόμενοι vulg. ²⁶ χοῖροι A, χοῖρω vulg. ²⁷ ὃ ἂν δύνηται A, ὃ ἔδν δύναται vulg.
²⁸ ἐλθὼν χειρ. A, ἐλθὼν δὲ χειρ. vulg. ²⁹ Πιπίνιον A. ³⁰ τὸ την. A, τὸν την. vulg. ³¹ Ἰσπανίαν ubique
A. ³² αὐτὸν τὸν A, τὸν αὐτὸν vulg. ³³ Ἀβδεραχμάν A, Ἀβδεραχμ. vulg. ³⁴ ποταμὸν add. ex A. ³⁵ ἀλλὰ καὶ
A, ἀλλὰ vulg. ³⁶ Κάρουλον καὶ Καρουλόμ. A, Κάρουλλον καὶ Καρουλλόμ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(23) Monstrum Francis ipsis, quibus accidisse nar-
ratur, incognitum: unde apud Græcos auditum ve-
racior Agathias profert Hist. lib. 1: Solemne est
Francorum regibus nunquam ionderi: sed a pueris
intonari manent. Cæsaries tota decenter eis in hume-
ros propendet: anterior coma e fronte discriminata
in utrumque latus deflexa. Neque vero, quemadmo-
dum Turcis et Barbaris, impexa iis, et squalida
sordidaque est coma, vel complicatione indecenter
cirrata, sed smigmata varia ipsi sibi adhibent, dili-
genterque curant: idque velut insigne quoddam exi-
miaeque honoris prærogativa regio generi apud eos
tribuitur.

(24) Hoc est, regem prius institutum unxit. Ba-
ronius ad A. D. 751 et 754, num. 1.

(25) Caroli Martelli facinora cum Pipini filii rebus
perturbat.

(26) Abdiram ad Aquitaniam a Carolo Martello
cæsus. Fredegarius Scholasticus in Chronico.

(27) Sacacenorum exercitus alter ab eodem Ca-
rolo ad Rhodanum deletus, ex eodem Fredegario.

(28) Stephano concedit, quod a Zacharia præsti-
tum.

(29) Νι Καρολόμνον reponat, Carolum Magnum
cum fratre Carlomanno confundet.

vita. Successit ameras Isam frater ejus, qui passim per provincias et urbes palatia construere, agros serare, hortos plantare, conquirere aquas et deducere coepit. Is in Romaniam expeditione suscepta multis ex acie desideratis domum reversus est.

Porro Stephanus papa Romanus ad Francos confugit.

A. C. 717. — *Romæ episcopi Gregorii annus primus.*

Hoc anno irreligiosus imperator Leo de proscribendis et deponendis sanctis et venerandis imaginibus primum tractatum habere coepit: comperto cujus proposito Gregorius papa Romanus, scripta prius ad ipsum Leonem decretali epistola, qua de fide quidquam statuere et antiqua Ecclesiæ sancta a sanctis Patribus firmata innovare aut convellere non decere imperatorem commonet, Italiæ tandem ac Romæ tributa ad ipsum deferenda prohibuit. Hoc etiam anno torrens in urbem Edessam exundans eam aquis opplevit, et delevit plurimos.

A. C. 718. — Hoc anno Masalmes Casaream Cappadociæ armis aggressus, eam occupavit. Pestis per Syriam grassata est. Cameli Saracenorum protosymbuli ad sanctum Eliam igne perierunt. Mavias insuper filius Isam Romanam ditionem bello infestavit, et exercitu per ejus provincias circumducto retro cessit. Eodem autem anno, indictione nona, messis colligendæ tempestate, inter Theram et Therasiam insulas per aliquot dies vapor ex profundo maris, quasi ab ardente fornace, ebullivit, quo paulatim densato et in lapidem concreto igniti incendii ardore totus fumus igneus apparuit, et ob terrenæ materiæ crassitiem magni pumices lapidum instar per totam Asiam minorem, Lesbum et Abydum et maritimas Macedoniæ regiones disjecti sunt, ita ut universa facies ejus maris **339** pumicibus innatantibus repleta fuerit, in medio autem ingentis illius ignis insula in terræ molem stipata Hieræ insulæ aggesta est, quæ antea nusquam exsisterat, sed quomodo olim Thera et Therasia, quas supra memoravimus, ebullierunt, sic tum isthæc ætate Leonis Dei hostis manifesto revelati. Hic accensam in se divinam iram sibi favere arbitratus, Bese-

A ἀδελφός, καὶ ἤρξατο κτίζειν κατὰ χώραν καὶ πόλιν παλάτια ⁴⁰, καὶ κατασποράς ποιεῖν καὶ παραδείσους, καὶ ὕδατα ἐκβάλλειν. Καὶ ἐπεστράτευσεν ⁴¹ τὴν Ῥωμανίαν, καὶ πολλοὺς ⁴² τῶν σὺν αὐτῷ ἀποβαλὼν ⁴³ ὑπέστρεψεν.

Στέφανος δὲ ὁ πάπας Ῥώμης προσέφυγεν εἰς τοὺς Φράγγους.

A. M. 6217. — Ῥώμης ἐπισκόπου Γρηγορίου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἤρξατο ὁ δυσσεβὴς βασιλεὺς Λέων τῆς κατὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων καθαιρέσεως λόγον ποιεῖσθαι ⁴⁴. καὶ μαθὼν τοῦτο Γρηγόριος ὁ πάπας (30) Ῥώμης τοὺς φόρους τῆς ⁴⁵ Ἰταλίας καὶ Ῥώμης ἐκώλυσεν, γράφας πρὸς Λέοντα ἐπιστολὴν δογματικὴν, καὶ μὲν βασιλέα περὶ πίστεως λόγον ποιεῖσθαι, καὶ καὶνοτομεῖν τὰ ἀρχαῖα δόγματα τῆς Ἐκκλησίας τὰ ὑπὸ τῶν ἁγίων Πατέρων δογματισθέντα. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ⁴⁶ οὗ χεῖμαρρος πλημμυρῆσαι· εἰσῆλθεν εἰς Ἑδεσσαν τὴν πόλιν, καὶ πολλοὺς ἤφάνισεν.

A. M. 6218. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Μασαλμὲς τὴν Καισάρειαν Καππαδοκίας, καὶ παρέλαβεν αὐτήν. Καὶ γέγονεν θανατικὸν ἐν Συρίᾳ. Καὶ αἱ κάμηλοι τοῦ πρωτοσυμβούλου ἐκάησαν εἰς τὸν ⁴⁷ ἅγιον Ἠλίαν. Μαυίας δὲ ὁ υἱὸς Ἰσάμ ἐπεστράτευσεν τὴν Ῥωμανίαν· καὶ ἐμπεριπατήσας, ὑπέστρεψεν. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ἔτει Ἰνδικτιῶνι δ' (51), ὥρα θέρους, ἀτρίως ⁴⁸ ἐκ καμίνου πυρὸς ἀνέβρασεν ἀναμέσον Θήρας καὶ Θηρασίας τῶν νήσων ἐκ τοῦ βυθοῦ ⁴⁹ τῆς θαλάσσης ἐπὶ ἡμέρας τινάς, καὶ κατὰ βραχὺ παχυνομένης ⁵⁰ καὶ ἀπολιθουμένης τῇ ἐξάψει τῆς πυρώδους ἐκκαύσεως, ὅλος ὁ καπνὸς πυροφανῆς ⁵¹ ἐδείκνυτο. Τῇ δὲ παχύτητι τῆς γεώδους οὐσίας, πέτροκισήρους μεγάλους ὡς λίθους ⁵² τινὰς ἀναπέμφαι καθ' ὅλης τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ Λέσβου καὶ Ἀβύδου καὶ τῆς πρὸς θάλασσαν Μακεδονίας, ὡς ἅπαν τὸ πρόσωπον τῆς θαλάσσης ταύτης κισήρων ἐπιπλοαζόντων ⁵³ γέμειν· μέσον δὲ τοῦ τηλικούτου πυρὸς νήσος ἀπογεωθεῖσα τῇ ἱερᾷ λεγομένη νήσῳ συνήφθη, μήπω τὸ πρὶν οὕσα, ἀλλ' ὡς ⁵⁴ αἱ (32) προβήθησιν νήσοι ⁵⁵, Θήρα καὶ Θηρασία ⁵⁶ ποτὲ ἐξεβράσθησαν, οὕτω καὶ αὕτη ⁵⁷ νῦν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ θεομάχου Λέοντος· ὃς τὴν κατ' αὐτοῦ θείαν ⁵⁸ ὁργὴν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ⁵⁹ λογισάμενος, ἀναιδέστερον κατὰ

VARIE LECTIONES.

⁴⁰ παλάτια A, πολάτιον vulg. ⁴¹ χθῆ codd. omnes, nescio quo sensu. ⁴² πολλοὺς A, πολλῆς vulg. ⁴³ ἀποβαλὼν A, ἀποβάλλων vulg. ⁴⁴ ποιεῖσθαι A, ποιῆσαι vulg. ⁴⁵ τῆς add. ex A. ⁴⁶ καὶ add. ex A. ⁴⁷ εἰς τὸν A, εἰς τὸ vulg. ⁴⁸ ὡς om. A. ⁴⁹ τῶν νήσων ἐκ τοῦ βυθοῦ A, ἐκ τοῦ βυθοῦ τῶν νήσων vulg. ⁵⁰ παχυνομένης καὶ ἀπολιθουμένης τῇ ἐξάψει τῆς πυρώδους ἐκκαύσεως A (partim e f), παχνομένη καὶ ἀπολιθουμένη τῇ ἐκκαύσει τῆς πυρώδους φλογώσεως vulg. ⁵¹ πυροφανῆς b. ⁵² λίθους] λόφους A e f. ⁵³ κισ. καὶ ἐπιπλοαζόντων A. ⁵⁴ ἀλλ' ὡς A, ἄλλως vulg. ⁵⁵ νήσοι omi. A. ⁵⁶ Θήρα καὶ Θ. A, Θ. τε καὶ Θ. vulg. ⁵⁷ αὕτη] ταύτην e f. ⁵⁸ ἑαυτοῦ A, αὐτοῦ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(30) Gregorius nempe II. Exstant ex epistola ex cardinalis Lotharingæ cod. a Duceo productæ, nec desunt in Reg. quibus ipsum hoc depellit sanctissimus pontifex ut inhibuerit tributa, occiduosque ad defectionem impulerit. Descivisse ipsos sponte sua, audita Leonis temeritate in Christi præcipue imaginem ad Chalcom portam: qua de re in nostro Auct. plura. COMBEFIS.

(31) Anni præsentis indictionem decimam nu-

merandam convincent cum ad imperatoris hujus annum tertium observationes posite, tum ipsa quæ ad hunc annum paulo inferius indictio recensetur. Subjuncta vero narratio totidem verbis apud Nicephorum legitur pag. 37.

(32) S. Nicephorus etiam de eadem ad Hieram ebullitione: qui inde arripuisse Leonem ansam abolendi sacras imagines clarius explicat. COMBEF.

τῶν ἀγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων ἡγεῖται πόλεμον (33), ὁ ὅστις μάχων ἔχων Βησὴρ τὸν ἀρνησάμενον, καὶ τῆς ἰσχυρᾶς ἀλογίας ἐφάμιλλον. Ἀμφω γὰρ ἀπάσης ἀπαιδεύσεως ἦσαν ἐμπλοῖοι καὶ πάσης ἀμαθίας⁶⁰, ἐξ ἧς τὰ πολλὰ τῶν κακῶν ἐρχεται. Οἱ δὲ κατὰ τὴν βασιλῆα πόλιν λαοὶ⁶¹ σφόδρα λυπούμενοι ἐπὶ ταῖς καιναῖς διδασκαλίαις αὐτῶν τε ἐμελέτων ἐπαλθεῖν καὶ τινὰς βασιλικούς ἀνθρώπους ἀνέλκον καθελόντας τὴν τοῦ Κυρίου εἰκόνα τὴν ἐπὶ τῆς μεγάλης⁶² Καλῆς πύλης, ὡς πολλοὺς αὐτῶν ὑπὲρ τῆς⁶³ εὐσεβείας τιμωρηθῆναι μελῶν ἐκκοπᾶς καὶ μάστιγι καὶ ἐξορίαις καὶ ζημίαις, μάλιστα δὲ τοὺς εὐγενεῖς⁶⁴ καὶ λόγῳ διαφανεῖς· ὥστε καὶ τὰ παιδευτήρια σθεσθῆναι⁶⁵ καὶ τὴν εὐσεβῆ παιδευσιν ἀπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ μέγροι νῦν κρατήσαντες, ἧς καὶ μετὰ ἄλλων πολλῶν καλῶν⁶⁶ καθαιρέτης ὁ Σαρακηγόρων οὗτος Λέων γέγονεν. Ἐν τούτοις οὖν θείῳ κινούμενοι ζήλω στασιάζουσι κατ' αὐτοῦ μεγάλη ναυμαχίᾳ συμφωνήσαντες Ἑλλαδικοὶ τε καὶ οἱ τῶν Κυκλάδων νῆσων, Κοσμάν τινα συνεπόμενον ἔχοντας εἰς τὸ στεφθῆναι. Ἀγαλλιανὸς δὲ τουργάρχης τῶν Ἑλλαδικῶν ἡγήτο τῆς στρατιᾶς, καὶ Στέφανος⁶⁷ οἱ καὶ προσπελάσαντες τῇ βασιλίδι⁶⁸ πόλει ἡ τοῦ Ἀπριλλίου⁶⁹ μηνὸς (34) τῆς ἰνδικτιωνῆς ἡτῶνται συμβαλόντες τοῖς Βυζαντινοῖς, ἐμπρησθέντων αὐτῶν τῶν νεῶν τῷ σκευαστῇ πυρὶ. Καὶ οἱ μὲν βοδίζονται περὶ τὸν λάκκον (35), ἐν οἷς καὶ Ἀγαλλιανὸς ἐνσπλον ἔκρυπτο ἐπὶ πόντωσαν· οἱ δὲ ζῶντες τῷ κρατοῦντι προσρύνονται, καὶ ἀποτέμνονται τὰς κεφαλὰς Κοσμάς τε καὶ Στέφανος· αὖτις τε τῇ κακῇ Λέων δὲ δυσσεβὴς καὶ οἱ τοῦτου σύμφρονες, τὸν κατὰ τῆς εὐσεβείας διωγμὸν ἐπιτείναντες. Κατὰ δὲ τὴν θερμὴν τροπὴν ταύτης τῆς ἰνδικτιωνῆς μετὰ⁷⁰ τὴν τῶν ὁμοφύλων κακὴν νίκην⁷¹, καὶ κατὰ τῆς⁷² Βιθυνῶν Νικαίας παρατάττεται τῶν Σαρακηνῶν δύο ἀμνηραίων σίφος Ἄμερ ἐν χιλιᾷσι μονόζωνων (36) δεκαπέντε προσδραμῶν⁷³, καὶ ἀπαρκευάστων κυκλώσας τὴν πόλιν, καὶ Μαυρίας⁷⁴ ἐπακολουθῶν⁷⁵ ἐν ἄλλαις ὁκτὸς ἡμέτῳ μυριάσιν⁷⁶, οἱ μετὰ πολιορκίαν⁷⁷ πολλὴν καὶ καθάρσει τῶν τειχῶν μερικὴν (37) τῷ τῶν τιμωμένων

Dei desertorem oblatum sibi auxilium et paris inscitia æmulum nactus, in sanctas et venerandas imagines bellum impudentissime movit. Ambo quippe pleni erant imperitiæ atque omnis insanix, unde maxima malorum pars exoritur. Quare populus urbis imperatricis ob novam istam doctrinam maximo dolore percitus, cum ipsum Leonem statuit invadere, tum multos ex imperatorio famulatio, qui magnæ Aereæ portæ Domini imaginem exturbaverant, neci dedit, quo factum est ut in multis pietatis ergo membrorum mutilatione, verberibus, exsiliis, damnis illatis animadversum fuerit, imprimis autem in eos qui genere et doctrina clarebant, adeo ut scholæ una cum sacra doctrina exciderint, quæ a seculo sancti Constantini magni usque ad ea tempora flourerant, cujus videlicet multarumque præstantissimarum rerum Leo iste Saracenice disciplinæ consors oppugnator et grassator existit manifestus. Interea populi qui Græciam et Cycladas insulas habitabant pio in Deum moti affectu, conspiratione inter se facta, parataque maxima classe, adversus imperatorem rebellare, Cosmam quemdam, qui partes eorum sequebatur, imperio destinantes. Agallianus Agallianus Græcanicorum turmarcha et Stephanus. Isti mensis Aprilis die decimo octavo indictione decima ad urbem imperatricem appellentes, commisso cum Byzantinis prælio, navibus arte facto igne combustis superantur, adeo ut alii circa profundum submersi sint, inter quos ipse Agallianus ut erat armatus se ipsum præcipitavit: superstitibus vero ad victorem imperatorem ultro se conferentibus, Cosmas et Stephanus capite plexi sunt, ex quo impii Leonis sectariorumque ejus malitia oppidō crevit, adeo ut susceptum adversus pietatem bellum latius promoverint. Porro circa æstivum solstitium hujus indictionis decimæ post perniciosam illam de propriis civibus reportatam a Leone victoriam, duo ameræi Saracenicum exercitum adversus Nicæam Bithyniensium urbem de-

VARIE LECTIONES.

⁶⁰ ἀμφω A, ἀμφοῖν vulg. ⁶¹ ἀμαθίας A f, ἀλογίας vulg. ⁶² λαοὶ δ' ὅλγοι A. ⁶³ μεγάλης add. ex A. ⁶⁴ τῆς add. ex A. ⁶⁵ εὐγενεῖς A f, εὐσεβεῖς vulg. ⁶⁶ σθεσθῆναι A, σθησθῆναι vulg. ⁶⁷ καλῶν om. A. ⁶⁸ οἱ καὶ προσπελ. τῇ βασ. A, οἱ καὶ προσπελ. βασιλ. vulg. ⁶⁹ Ἀπριλλίου A e f, Ὀκτωβρίου vulg. ⁷⁰ μετὰ A, κατὰ vulg. ⁷¹ τὴν ὁμοφύλων κακὴν νίκην. A. ⁷² κατὰ τῆς A, κατὰ τὴν vulg. ⁷³ προσδραμῶν A f, προσδραμῶν vulg. ⁷⁴ ἐπακολουθῶν A, παρακ. vulg. ⁷⁵ μυριάσιν A, μυριάδας vulg. ⁷⁶ ἐπιπορκίαν A e.

JAC. GOABI NOTE.

(33) Valldiores machinas in sanctarum imaginum cultum anno imperii decimo Leonem movisse, et in eas crudelius rugisse S. Stephani junioris Vita observat, cum jam ad imperii decimum annum pervenisset, nec jam impietatem animo premere, ac continere posset, etc.

(34) Ita legerat Anastasius, qui vertit, regiæ appropriantes urbi decimo quarto Kalendas Maii. — Error Regii, τοῦ Ὀκτωβρίου, ex seipso confutatur, cum statim post malam illam de civibus victoriam, μετὰ τὴν τῶν ὁμοφύλων κακὴν νίκην, Nicææ obsidio per Saracenos describatur ad solstitium æstivum. COMBEFIS.

(35) Nicephorus, Ἀγαλλιανὸς σὺν τῇ πανοπλίᾳ ἑαυτὸν τῷ βοθρῷ παρέδωκεν.

(36) Expeditos milites vertit Anastasius: sequitur Miscella: Suidas exponit: Μονόζωνοι, οἱ τίμιοι τῶν στρατιωτῶν· οἱ μὴ τὸν αὐτὸν τοῖς ἄλλοις ζωστήρα φοροῦντες· οἱ ἀσυνταχτοὶ, καὶ ὡς ἀνελὴ λησταί. Monozoni, militum honoratiores sunt: qui eodem cum aliis cingulo non utuntur: qui ordinem non servant, sed prædonum more in adversarios grassantur.

(37) Mallem hiatum agnoscere post illam vocem, quam ut eam murorum ex parte defectionem in ipsa æde sanctorum Patrum, seu ecclesia majori factam, uti reddit interpr. mihi persuaderem. Cedrenus: Δὲ ὁπτασίας τῶν ἐν αὐτῇ τιμωμένων ἁγίων Πατέρων ἀσυνυθύντες, ἀπρακτοὶ ἀπαχώρησαν· Sancti Patrum, qui in ea coluntur visione.

duxere, Amer videlicet cum quindecim millibus expeditorum militum præcurrens, urbem ex improviso et impræmunitam obsedit, Mavias autem cum octoginta quinque millibus subsecutus est. Verum ii post longam **340** obsidionem, murumque ad sanctorum Patrum ibidem cultorum ædem factam oppugnationem et dejectionem, urbe tamen minime potiti sunt, cum ob acceptas eorum apud Deum preces, tum ob veneranda eorumdem lineamenta, quæ ab sententiæ illorum sequacibus ad hanc usque diem erecta et piis honoribus cummulata perseverant. Porro cum quidam Constantinus Artabasdi strator imaginem Deiparæ erectam cernens, arreptum lapidem in ipsam projecisset, eamque contritam et in humum lapsam pedibus conculcasset, Dominam sibi astantem per visum conspexit, quæ eum ita allocuta est: *Vides quam egrégium facinus in me commisisti? id certe in caput tuum recidet.* Postridie Saracenis murum oppugnantibus commissaque pugna, Constantinus militem fortem se præbens, cum ad murum accurrisset, lapide a tormento in eum immisso caput faciemque contritus, dignam impietate referens mercedem infelix interiit. Saraceni vero captivos innumeros et spolia diripientes, reversi sunt, in quo quidem Deus impio imperatori ostendit, non ob contribulium suorum pietatem ac religionem, ut ipse gloriabatur, sed ob divinam quamdam virtutem et secretum suum iudicium hæc contigisse, cum nimirum sanctorum precibus, propter accuratas verasque eorum imagines illic ab oppidanis excultas, idque in tyranni confutationem et inexcusabile adversus eum iudicium, contra vero in piorum confirmationem, Arabicum istum impetum a sanctorum Patrum urbe ipse depulit. Enimvero impius ille non tantum in errore de respectiva venerandarum imaginum adoratione versatus est,

ἀγίων Πατέρων αὐτοῦ (38) τεμένει, ταύτης μὲν οὐ περιγεγενῆσθαι διὰ τῶν εὐπροσδέκτων εὐχῶν πρὸς τὸν Θεόν⁷⁴, ἐνθα καὶ σεβάσμιοι αὐτῶν χαρακτήρες ἀνεστήλυντο μέχρι τοῦ νῦν ὑπὸ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῖς⁷⁵ τιμώμενοι. Κωνσταντίνος δὲ τις στρατῶρ τοῦ⁷⁶ Ἀρταβάδου ἰδὼν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου ἐστῶσαν, λαβὼν λίθον ἐβρίφη κατ' αὐτῆς, καὶ συνέτριψεν αὐτήν, καὶ πεσοῦσαν κατεπάτησεν· καὶ θεωρεῖ ἐν ὁράματι τὴν Δέσποιναν παρεστῶσαν αὐτῷ καὶ λέγουσαν⁷⁷. *Οἶδας ποῖον γυναικίον πᾶγμα εἰργάσω εἰς ἐμέ; ὅντως κατὰ τῆς ἐαυτοῦ κεφαλῆς τοῦτο πεποιήκας.* Τῇ δὲ ἐπαύριον προσβαλόντων τῶν Σαρακηνῶν⁷⁸ τῷ ταίχῃ, καὶ πολέμου κροτηθέντος, δραμὼν εἰς τὸ ταίχος, ὡς γενναῖος στρατιώτης, ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος βάλλεται ὑπὸ λίθου τοῦ ἐκ τοῦ μαγγανικοῦ (39) πεμφθέντος, καὶ συνέτριψεν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον, ἄξιον τῆς ἐαυτοῦ δυσσεβείας κομισάμενος ἀναπόδομα. Αἰχμαλωσίαν δὲ πλείστην καὶ λάφυρα συναγαγόντες ὑπέστρεψαν, δεικνύντος καὶ τοῦτο τοῦ Θεοῦ τῷ ἀσεβεῖ, ὅτι οὐ δι' εὐσέβειαν περιγέγονε⁸¹ τῶν ὁμοφύλων, ὡς ἐκεῖνος ἡύχει, ἀλλὰ διὰ τινὰ αἰτίαν θείαν καὶ ἀπόρρητον κρίσιν, ἀποκρουομένης μὲν τὴν τοιαύτην Ἀραβικὴν ἰσχὺν τῆς τῶν ἀγίων Πατέρων πόλεως ταῖς αὐτῶν πρεσβείαις, διὰ τῶν ἐν αὐτῇ τιμωμένων ἀκριβεστάτων αὐτῶν χαρακτήρων, εἰς ἐλεγχον δὲ καὶ ἀνοπολόγητον κρίσιν τοῦ τυράννου, καὶ βεβαίωσιν τῶν εὐσεβοῦντων. Οὐ μόνον γὰρ περὶ τὴν σχετικὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων ὁ δυσσεβὴς ἐσφάλλετο προσκυνῆσιν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πρεσβειῶν τῆς πανάγνου Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἀγίων· καὶ τὰ λείψανα αὐτῶν ὁ παμμίαρος, ὡς οἱ διδασκαλοὶ αὐτοῦ Ἀραβες, ἐβδελύττετο. Ἐκ τοῦδε τοίνυν τοῦ χρόνου ἀναιδῶς⁸² τῷ μακαρίῳ Γερμανῷ πειριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως προσετρίβετο, μεμφόμενος πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλεῖς καὶ ἀρχιερεῖς καὶ Χριστιανοὺς λαοὺς⁸³, ὡς εἰδωλολατρήσαντας ἐπὶ⁸⁴ τῇ προσκυνήσει

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁴ εὐχῶν πρὸς τὸν Θ. A b, αὐτῶν λιτῶν πρὸς Θ. vulg. ⁷⁵ αὐτοῖς] αὐτῶν A f. ⁷⁶ τοῦ add. ex A. ⁷⁷ παρεστ. αὐτῷ κ. λεγ. A, παρ. κ. λ. αὐτῷ vulg. ⁷⁸ προσβαλόντων τῶν Σ. A, προσβάλλ. Σαρ. vulg. ⁸¹ περιγέγονε A, γέγονε vulg. ⁸² ἀναιδῶς add. ex A. ⁸³ Χριστ. λαοὺς A, Χρ. καὶ λ. vulg. ⁸⁴ ἐπὶ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

deterriti, turpiter re infecta recesserunt. Anast. Post particularem murorum eversionem, hanc quidem non obtinuerunt, bene acceptis sanctorum Patrum precibus ad Deum directis, et sanctificatione faciente venerabilis templi, etc. Ego sic Græc. expresserim: *Post mania ex parte evera, cum sanctorum Patrum qui illic coluntur, delubrum urbi presidio esset, illa quidem minime potiti sunt, ob acceptas eorum ad Deum preces; ubi etiam venerabiles eorum imagines erectæ erant, quas hactenus, etc.* Istud de imaginibus, pictaque 1 synodo quo loco habita fuerat, obiter arrepta occasione ab earum cultus acerrimo defensore insertum. Sic et Joan. CP. apologia ad Constantinum papam Auct. tom. II sextam synodum cum aliis pictam memorat ad palatii vestibulum, quam Philippicus prius abolendam curaverit, quum sibi illud aulam deligeret, velletque imp. ipsam ingredi. Sunt hæc ejus verba: *Θεμελίον καὶ ὑπερβαθρὸν τοῦ κράτους, τὸ βλαῖον καὶ οὐκ ἐννομιον προβαλλόμενος· καθέλης μὲν, καὶ πρὸ τῆς ἐαυτοῦ εἰσόδου τὴν ἀνατεθεῖσαν ἐν τοῖς προαυλῶν τῶν βα-*

σιλικῶν εἰκόνα τῆς ἁγίας Ἐκτῆς συνόδου· *Fundamentum, ac basin imperii violentiam præstruens, non quod justum est ac legitimum; ante suum ipsum ingressum, pro regie vestibulis appensam sanctæ sextæ synodi imaginem, sustulit. Id ipsum pluribus Agathio diacono in peroratione act. ejusdem synodi ab ipso descriptorum, ac cui ipse exceptor interfuisse pro notarii munere: qui et addit, sublato Barbane, paceque Ecclesiæ reddita, depictam iterum fuisse quo loco erasa fuerat, eandem sextam synodum cum quingue superioribus. Ἡ τῆς αὐτῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς Ἐκτῆς συνόδου ἀναχωρήφσις σὺν ταῖς ἄλλαις πάντε γεγένηται. COMBES.*

(38) Sanctorum Patrum ad œcumenicas synodos convenientium memoriam non pictis modo eorum sacris vultibus, vel dicatis eorum nomini templis, sed et colendæ religioni destinatis diebus Ecclesia Græca celebrat. Festos quoque sacros illos dies per anni varias tempestates indicat Menæum.

(39) Miscella, ex mangone. De bellicis hisce tormentis Lipsius in *Poliorecticiis*.

τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων, μὴ χωροῦντος αὐ-
τοῦ δι' ἀπιστίαν καὶ πολλὴν ἰδιωτεῖαν τὸν περὶ
σχετικῆς προσκυνήσεως λόγον.

morem, abominatus est. Ab eo itaque tempore inimicitias cum beato patriarcha Cypriano Germano imprudenter suscepit, omnes decessores, suos imperatores, principes Christianosque populos, tanquam idololatras, ob sanctorum venerandarumque imaginum adorationem condemnans, cum ille prae nimia incredulitate atque rusticitate de respectivo earum cultu rationem ac sermonem minime capere valeret.

A. M. 6219. — Τούτῳ τῷ ἔτει Μανίας παρέλαβεν τὸ κάπτρον Ἀετοῦς⁵⁵ (40), καὶ ὁπίστροψεν.

A. M. 6220. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευεν ὁ υἱὸς Χαγάνου τοῦ δυνάστου Χαζαρίας τὴν Μηδίαν καὶ Ἀρμενίαν, καὶ εὐρὼν Γάραχον⁵⁷ τὸν τῶν Ἀράβων στρατηγὸν κατὰ (41) τὴν Ἀρμενίαν, ἀνέβλεν αὐτὸν μετὰ τοῦ συνόντος αὐτῷ πλήθους⁵⁸ καὶ ληϊσάμενος⁵⁹ τὴν τῶν Ἀρμενίων χώραν καὶ τὴν Μήδον, ἀνέκαμψεν, φόβον μέγαν ἐμπούσας τοῖς Ἀραβῶν.

A. M. 6221. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευεν Μισαλμάς τὴν τῶν Τούρκων γῆν, καὶ συναφθέν-
τες⁶⁰ ἀλλήλοις εἰς πόλεμον, πίπτουσιν ἐξ ἀμφοτέρων μερῶν⁶¹ καὶ δειλανδρήσας Μισαλμάς φυγὴ χρησά-
μενος διὰ τῶν ὁρίων Χαζαρίας ὁπίστροψεν. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἀπομανεῖς Ἀλέων ὁ παράνομος βασιλεὺς κατὰ τῆς ὁρθῆς πίστεως, καὶ ἀνέγκας τὸν ἅγιον⁶² Γερμανὸν, ἤρξατο αὐτὸν θωπευτικοῖς⁶³ λόγοις δελεάζειν. Ὁ δὲ μακάριος ἀρχιερεὺς λέγει πρὸς αὐτόν· Τὴν μὲν καθύψιστον τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκό-
νων ἀκοῦομεν ἐσεσθαι, ἀ.λ.λ' οὐκ ἐπὶ τῆς σῆς βασιλείας. Τούτου δὲ ἐπαναγκάσαντος εἰπεῖν ἐπὶ τίνος βασιλείας, ἔφη· Ἐπὶ Κόνωνος⁶⁴ (42). Ὁ δὲ ἔφη· Τὸ βαπτιστικὸν μου ὄνομα ἐν ἀληθείᾳ Κό-
νων ἐστὶ. Ὁ δὲ⁶⁵ πατριάρχης ἔφη· Μὴ γένοιτο, ἐδόξαται, διὰ τῆς σῆς βασιλείας τὸ κακὸν τοῦτο τελεσθῆναι· Ἀντιχρίστου γὰρ ἐστὶ πρόδρομος ὁ τοῦτο πλῆρυν⁶⁶, καὶ τῆς ἐνσάρκων θείας οἰκονο-
μίας⁶⁷ ἀνατροπέας. Ἐπὶ τούτοις χαλεπήνας ὁ τύραννος ἐνέειχεν τῷ μακαρίῳ⁶⁸, ὡς Ἡρώδης ποτὲ τῷ προδρόμῳ. Ἀνέμνησεν δὲ αὐτὸν ὁ πατριάρχης καὶ⁶⁹ τῶν πρὸ τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ συνη-
κότων (43). ὅπως αὐτῷ Θεὸν ἐγγυητὴν δέδωκεν ἐν μηδενὶ σαλευσάει τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ τῶν αὐτῆς ἀποστολικῶν καὶ θεοπαράδοτων θεσμῶν. Ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἡσχύνθη ὁ ἄθλιος. Ἐπιτηρῶν δὲ καὶ καθυποβάλλων τινὰς⁷⁰ ἡγωνίζετο λόγους⁷¹, εἰ που⁷² τοῦτον εὖροι κατὰ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ποιοῦμενον, ἢ ὡς φρατριαστὴν⁷³, καὶ οὐχ ὡς ὁμολογητὴν

A sed etiam de sanctissime Deiparae sanctorumque omnium intercessionibus, eorumque reliquiis homo scelestissimus, in Arabum preceptorum suorum

A. C. 719. — Hoc anno Mavias castrum Ateus expugnavit, ac reversus est.

A. C. 720. — Hoc anno filius Chagani, Chazarie 341 principis, Mediam et Armeniam infestis armis vexavit, et Garachum Arabum ducem in Armenia obviam factum una cum adjuncto exercitu delevit, tum vero Armeniorum et Medorum provincias depopulatus, magno sui nominis terrore Arabibus relicto, domum rediit.

A. C. 721. — Hoc anno Masalmas in Turcorum terras expeditionem suscepit, consertoque ad invicem praelio, plures ex utraque parte cecidere: quare Masalmas terrore prostratus fuga salutis consulit, et per Chazarie montes ad suos revertitur. Hoc eodem anno nefarius imperator adversus rectam fidem insaniens, sanctum Germanum ad se accersitum blandis verbis cepit inescare. Beatus itaque præsul sic cum alloquitur: Sanctorum quidem imaginum futuram proscriptionem audimus, haud tamen te imperante. Eo cuius aetate vel imperio res foret exsequenda sollicitius exquirente, respondit Germanus: Cononis tempora. Dixit ille: Atqui Cononis mihi nomen est in ipso baptismo vere inditum. Subinfert patriarcha: Absit, domine, ut, te imperante, malum istud perpetretur. Antichristi quippe præcursor est, qui scelestis istud adimplebit, et divina incarnationis coersor et hostis. Ob hæc dicta tyrannus illi irascebatur, ut quondam Herodes Præcursori. Fidei vero cautionem ante susceptum imperium oblatam in memoriam patriarcha revocavit, ut nimirum Deo in fidei iussorem dato, nihil apostolicorum et traditorum a Deo sanctorum, circa ipsam Dei Ecclesiam penitus se innovaturum promississet. Sed tantum absuit ut coepti miserum Leonem puderet, ut præterea in hoc incubuerit, patriarchæ sermones captando, D aliosque dolose miscendo, ut eum læsæ majestatis reum convinceret, quo eum tanquam seditiosum,

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁵ ἰδιωτεῖαν A. ἰδιωτίαν vulg. ⁵⁶ Ἀετοῦς A. ⁵⁷ κατὰ ΑΓ, εἰς vulg. ⁵⁸ ληϊσάμενος A. ληϊζόμενος vulg. ⁵⁹ συναφθέντες A. ⁶⁰ τὸν μακάριον Γ. A. ⁶¹ θωπευτικοῖς A. θωπευστικοῖς vulg. ⁶² ἐπὶ Κόνωνος A. Κόν. vulg. ⁶³ δὲ add. ex A. ⁶⁴ οἰκονομίας A. σαρκώσεως vulg. ⁶⁵ ἐπὶ τούτοις — μακαρίῳ add. ex A. ⁶⁶ καὶ add. ex A. ⁶⁷ τινὰς om. A. ⁶⁸ λόγοις A. f. ⁶⁹ εἰ που A, εἰ ποὶ vulg. ⁷⁰ φρατριαστὴν A.

JAG. GOARI NOTÆ.

(40) Thraciæ conjicit Ortelius, quod Asiam, si tamen hæc præcedentia consequantur.

(41) Is Anastasio, Gardachus: Miscellæ, Grædacus.

(42) Unde Cononem sacrarum imaginum noverat Germanus eversorem? Puer cum nomine illo vocari consuevit Hebræis artis divinatoriæ probe peritis occurrisset et imper. se futurum ab eis accepisset oraculum, quod exegerunt pretium vati-

cinii lubans promisit, sacrarum imaginum eladem. Inde reor Conon imaginum eversor futurus divulgatur: ad militiam vero profectus, mutato nomine, Conon latuit, sed vera fera, Leo postmodum apparuit. Nominis fideique desertor Leo Cononem alterum status ecclesiastici præcessorem apostatam imitatur: de quo ad annum Anastasii 2 pag. 118.

(43) Leguntur apud Codinum de imp. coronatione.

non vero tanquam confessorem throno depulsaret. Eam ad rem adiutorem atque participem nactus Anastasium Germani discipulum et syncellum, ut sensuum suorum zemulo ac per omnia conscio sedis adulterum ac successorem eum fore pollicitus est. Hunc cum ita adversum se prave affectum beatus non ignoraret, Dominum suum imitatus, tanquam alterum Iacariotam, aperte quidem, sed leniter ipsum de proditiōe commonuit. Cum vero ab errore illum revocari non posse cerneret, quadam die eidem Anastasio Germani imperatorem adeuntis posteriorem vestis oram calcanti ipse patriarcha dixit: *Noli festinare, in circi etenim stadium citius quam voles ingredieris.* At nec ille hisce verbis turbatus, nec alii præsagium intellexere, quod tamen 342 quindecim post annos, tertio videlicet persecutoria Constantini, indictione duodecima, exitum tandem habuit, ac non sine divino impulsu prolatum fuisse constitit. Etenim Constantinus Artabasdo genero expulso, cum solus imperio potitus esset, Anastasium una cum aliis suis inimicis verberibus cæsum, deinde nudum asinoque facie retro versa insidentem per circi stadium palam circumduci iussit, utpote qui una cum inimicis suis se imperatoris munere abrogatum imperio eiecerat, atque Artabasdam coronaverat, quemadmodum inferius suo loco demonstrabitur. Porro sacer ille ac divinus Germanus decretorum veræ religionis defensor Byzantii floruit adversus Leonem ex re nomen habentem, ejusque satellites tanquam adversus feras depugnans, quemadmodum in veteri Roma vir undequaque sacer et apostolicus, Petri apostolorum coryphæi consessor eruditione præclarisque facinoribus clarebat Gregorius, qui Romam atque Italiam totumque occidentem a Leonis obedientia, tam civili, quam ecclesiastica, et ab ejus imperio subtraxit. Tum vero Damasei Syriæ Joannes Chrysorrhæos, Mansur filius, doctor egregius, sanctitate vitæ æque ac doctrina fulgebat. Porro Germanum ut sue potestati subditi patriarchali solio dejecit. Gregorius autem epistolis, quas omnes norunt, ad eum datis, ipsi succensuit, ac denique Joannes una cum totius

καθὲν τοῦ θρόνου, ἔχων εἰς τοῦτο σύμμαχον καὶ συμμέτοχον Ἀναστάσιον μαθητὴν καὶ σύγκελλον αὐτοῦ, συνταξάμενος αὐτῷ, ὡς τῆς ἀσεβείας ἐμάρτυρον, καὶ τοῦ θρόνου μοιχὴν καὶ διάδοχον ἠγεῖσθαι· ὃν ὁ μακάριος οὐκ ἀγνοῶν οὕτω στρεβλῶς διακείμενον, μιμούμενος τὴν αὐτοῦ Δεσπότην, ὡς πρὸς ἄλλον Ἰσχαριώτην, σοφῶς καὶ πρῶτος τὰ περὶ προδοσίας ἀνεμίμησεν. Ἐπεὶ δὲ ἀνεπιστρέφως αὐτὸν ἐώρα πλανώμενον, ἐπιστραφεὶς πρὸς αὐτὸν πατήσαντά ποτε τὰ ὀπίσθια τῆς στολῆς αὐτοῦ, εἰσόντος αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλεῖα, ἔφη· Μὴ σπαύδε· φθάσεις γὰρ εἰσελθεῖν εἰς τὸ δαίπνιν· (44). Ὁ δὲ ἐπιταραχθεὶς τῷ λόγῳ σὺν ἄλλοις ἀκούουσιν, ἤγνωνε τὴν πρόβησιν· ἥ τις πέρας λαβούσα μετὰ τῆς ἐτῆ τῷ τρίτῳ ἔτει Κωνσταντίνου τοῦ διώκτου Ἰνδικτιῶνι ιβ' πάντα· ἐπεισεν ἐκ θείας χάριτος προφητευθῆναι· Κωνσταντίνος γὰρ μετὰ τὴν τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Ἀρταβάσδου ἀναστροφὴν τῆς βασιλείας ἐπικρατήσας, Ἀναστάσιον τοῦτον τύψας σὺν ἄλλοις ἐχθροῖς ἐν ἱπικίῳ διὰ τοῦ διπλίου γυμνῶν μὲν ἐπ' ὄνου καθήμενον· ἐξανάστροφά ἐπάρπτευσεν, ὡς τοῖς ἐχθροῖς συνανασκάφαντα αὐτὸν, καὶ τὸν Ἀρταβάσδον ἀπέθαντα, ὡς δηλωθῆσεται ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ. Καὶ ἐν μὲν τῷ Βυζαντίῳ πρόμαχος τῶν ὑπὲρ εὐσεβείας δογμάτων· ὁ ἱερός οὗτος καὶ θεσπέσιος ἡμεῖς Γερμανὸς θηριομαχῶν πρὸς τὸν φερώνυμον· Ἀέοντα καὶ τοὺς αὐτοῦ συνασπιστάς· ἐν δὲ τῇ πρεσβυτέρᾳ Ρώμῃ Γρηγόριος· ὁ πανίερος ἀποστολικὸς ἀνὴρ καὶ Πέτρου τοῦ κόρυμφου σύνθρονος, λόγῳ καὶ πράξει διαλάμπων, ὃς ἀπέστρεψε Ρώμην τε καὶ Ἰταλίαν καὶ πάντα τὰ Ἑσπέρια τῆς τε πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ὑπακοῆς Ἀέοντος (45) καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν βασιλείας. Ἐν δὲ τῇ κατὰ Συρίαν Δαμασκῷ Ἰωάννης ὁ Χρυσορρόας, πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς, ὁ τοῦ Μανσούρ, διδάσκαλος ἀριστος, βίῳ καὶ λόγῳ προέλαμπεν. Ἀλλὰ καὶ Γερμανὸν μὲν ὡς ὑπ' αὐτὸν ὄντα ἐκβάλλει τοῦ θρόνου· Γρηγόριος δὲ δι' ἐπιστολῶν ἀριδύλων αὐτὸν ἐλέγχει τὸν τοῖς πολλοῖς ἐγνωσμένον. Καὶ Ἰωάννης σὺν τοῖς τῆς Ἀνατολῆς ἐπισκόποις τοῖς ἀναθέμασι τὸν ἀσεβῆ καθυποβάλλει. Τῇ δὲ τῷ Ἰανουαρίου μηνὸς τῆς ιγ' Ἰνδικτιῶνος ἡμέρᾳ γ' τῆς ἐβδομάδος (46) Ἀέων ὁ δυσσεβὴς σελάντιον κατὰ τῶν ἁγίων

VARIE LECTIONES.

* μοιχὸν διάδοχον A. * εἰσόντος αὐτοῦ A, εἰς γὰρ αὐτοῦ vulg. * διπλίου A, * ἐπὶ add. ex A. * προφητευθῆναι τῷ ἀγνώμονι A. * καθήμενον A, καθυόμενον vulg. * αὐτὸν x. τ. A. στέφ. om. A. * inter dogmatum et ieris lacuna intercedit in A, ὃν vel simile quid excidisse videtur. * θηριώνομον A, fort. recte. * Γρηγ. A, ὁ Γρ. vulg. * ὃς A, ὡς vulg. * τε add. ex A. * ἀριστος, βίῳ A, ἀρ. καὶ β. vulg. * ἀλλὰ καὶ A, ἀλλὰ vulg. * καθυποβάλλει A, ὑποβ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ

(44) Bigarum in circo stadium.

(45) Quod, ut Christiani principes solent, ad imperium et dignitatem spectantia plurima in subjectis occidui tractus ecclesiis ordinaret, et moderaretur. Ut porro βασιλεῖα καὶ τέρψα se jactarit Leo, et politicam æque ac ecclesiasticam sibi auctoritatem falso arrogaverit, lege monentem de ambitione Gregorium pontificem apud annales ecclesiasticos anno Christi 726 in ipsis Greg. epist.

(46) Feriæ numerum corrigi Petavius in Nieph. notarum pag. 82, et septimam reponendam contendit. Admissa numeri correctione, quod extem-

D plo subdit, displicet, eo die indictum sacris imaginibus silentium, ut loquitur Theophanes, ab hæreticorum hujus temporis signifero, et exsecrando Leone. Loquaciore forsitan erant sacræ imagines, ut silentii damnarentur. Annon σελάντιον conventus est optimatum, et tractandis imperii negotiis coactus imp. mandato consensus? Ita edicit arbiter Nicephorus, qui hæc Theophanis verba, Ἀέων ὁ δυσσεβὴς σελάντιον κατὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων ἐκρότησεν, exponit in hunc modum, μετὰ δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς θρόνῳ πλεῖστον λαὸν τῆς πόλεως κατὰ τὰ βασίλεια, καὶ συγκαλεῖ τὸν τότε τῆς πόλεως ἀρ-

καὶ σεπτῶν εἰκόνας ἐκρότησιν ἐν τῷ τριβουναλίῳ τῶν Ἱ' ἀκουσίτων, προσκαλεσάμενος¹⁹ καὶ τὸν ἀγιώτατον πατριάρχην Γερμανόν, οἰόμενος πείθειν αὐτὸν ὑπογράψαι κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνας. Ὁ δὲ γενναῖος τοῦ Χριστοῦ δοῦλος μὴδ' ὅλως πεισθεὶς τῇ μυστρί κακοβουλίᾳ αὐτοῦ, τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ὀρθοτομήσας, ἀπετάξατο τὴν ἀρχιερωσύνην ἐπιδοὺς τὸ ὁμοφύριον, καὶ εἰπὼν μετὰ πολλοὺς διδασκαλικούς λόγους· Ἐὰν ἐγὼ εἰμι Ἰωάννης, βάλτε με εἰς τὴν θάλασσαν. Χωρὶς γὰρ οἰκουμένης συνόδου καίνοτομήσθαι πίστιν ἀδυνατῶ¹⁶, ὡς βασιλεῦ. Καὶ ἀπελθὼν ἐν τῷ λεγομένῳ Πλατανίῳ¹⁷ εἰς τὸν¹⁸ γονικὸν αὐτοῦ οἶκον ἡσύχασεν, ἀρχιερατεύσας ἔτη ἰδ', μῆνας ε', ἡμέρας ἑπτὰ¹⁹. Τῇ δὲ κβ' τοῦ αὐτοῦ Ἰανουαρίου (47) μηνὸς χειροτονοῦσιν Ἀναστάσιον τὸν ψευδώνυμον μαθητὴν καὶ σύγχαλλον τοῦ αὐτοῦ μαχαρίου Γερμανοῦ συνθέμενον τῇ Λέοντος δυσσεβείᾳ²⁰, διὰ φιλαρχίαν κοσμηκὴν προχειρισθεὶς Κωνσταντινουπόλεως ψευδεπίσκοπος. Γρηγόριος δὲ ὁ ἱερός πρόεδρος Ῥώμης, καθὼς καὶ²¹ πρόφην, Ἀναστάσιον ἅμα τοῖς λιθέλλοις ἀπεκήρυξεν, ἐλέγξας τὸν Λέοντα δι' ἐπιστολῶν, ὡς ἀσεβοῦντα, καὶ τὴν Ῥώμην εὖν πάσῃ τῇ²² Ἰταλίᾳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀπέστησεν. Ἐκμανεὶς²³ οὖν ὁ τύραννος ἐπέτεινε τὸν κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνας διωγμὸν, πολλοὶ τε κληρικοὶ καὶ μονασταὶ καὶ εὐλαβεῖς λαϊκοὶ ὑπερεκινδύνευσαν τοῦ ὀρθοῦ. τῆς πίστεως λόγου, τὸν μαρτυρικὸν ἀναδυσάμενοι στέφανον.

Leonemque ipsum tanquam irreligiosum per epistolas redarguit, ac Romanam cum universa Italia ad defectionem ab ejus imperio concitavit, ex quo tyrannus majorem in dies furore percitus, persequutionem adversus sanctas imagines movit, adeo ut multi clerici et monachi et devoti laici, ob recta fidei decreta periclitati, martyrii corona fuerint redimitti.

A. M. 622. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπος πον Ἀναστασίου ἐτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν Μασαλμῆς τῇ Ῥωμανίᾳ, καὶ ἐλθὼν εἰς Καππαδοκίαν παρέλαβεν ὅλην τὴν Χαρσιανὴν²⁴ κάστρον.

A. M. 623. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν ὁ Μασαλμῆς τὴν Τουρκίαν, καὶ ἐβάσας τὰς Καστίας πόλεις φρονηθεὶς ὑπὸ στράτευσιν²⁵.

A. M. 624. — Τούτῳ τῷ ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς τὴν θυγατέρα (48) Χαγάνου τοῦ τῶν Σκυθῶν δυνάστου τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ἐνυμφεύσατο, ποιήσας αὐτὴν Χριστιανὴν, καὶ ὀνομάσας αὐτὴν Εἰρήνην· ἥτις ἐκμαθούσα²⁶ τὰ ἱερὰ γράμματα διέπρεπεν²⁷ ἐν εὐσεβείᾳ ἐλέγχουσα τὴν τούτων δυσσεβείαν. Μαυίας δὲ

Orientis episcopis impium Leonem anathemate devinxit. Ceterum die septima (7) mensis Januarii, indictione decima tertia, feria hebdomadis tertia, irreligiosus Leo silentium contra sanctas venerandasque imagines in novemdecim accubitorum tribunalio celebravit, Germano sanctissimo patriarcha advocate, cui persuadendum arbitrabatur, ut suo de abolendis sacris imaginibus decreto tandem subscriberet. At fortis Christi servus abominando Leonis consilio nequaquam cedens, imo veritatis verbum recto sensu distribuens, episcopatu sese abdicavit, quia etiam pallium pontificium sponte deponens post satis longum meræ doctrinæ plenum sermonem demum dixit: Si ego sum Jonas, in mare me projicite; absque universalis etenim concilii auctoritate, imperator, circa fidem quidquam innovare non valeo. Tum vero in locum, qui Platanus dicitur, in paternam domum se recipiens, vitæ reliquum summo silentio transegit. Tenuit pontificatum annos quatuordecim, menses quinque, dies tres. Die autem septima ejusdem mensis Januarii Anastasium falsi nominis virum, ipsius beati Germani discipulum et concellaneum in ejus locum suffecerunt, qui 343 videlicet domini sæcularis ambitione motus, cum Leonis impietati assentiret, falsus Cypoleos episcopus creatus est. Ceterum Gregorius sacer Romæ præsul, quemadmodum jam præmissi, Anastasium una cum libellis ejus abjudicavit, Leonemque ipsum tanquam irreligiosum per epistolas redarguit, ac Romanam cum universa Italia ad defectionem ab ejus imperio concitavit, ex quo tyrannus majorem in dies furore percitus, persequutionem adversus sanctas imagines movit, adeo ut multi clerici et monachi et devoti laici, ob recta fidei decreta periclitati, martyrii corona fuerint redimitti.

A. C. 722. — Cypoleos episcopi Anastasii æquis primus. Hoc anno Masalmas Romanam ditionem armis infestavit, et in Cappadociam profectus, Charsiani castrum sibi dolo subjecit. A. C. 723. — Hoc anno Masalmas in Turciam exercitum eduxit, et cum jam Caspias portas attigisset, metu correptus, retrocessit. A. C. 724. — Hoc anno Leo imperator filiam Chagani Scytharum principis Constantino filio suo uxorem duxit, cum Christianam prius eam fecisset appellas et que Irenen. Hæc sacris litteris erudita, pietate fuit illustris, et Leonis Constantiniq. pietatem arguebat. Porro Mavias filius Isam bel-

A. C. 722. — Cypoleos episcopi Anastasii æquis primus. Hoc anno Masalmas Romanam ditionem armis infestavit, et in Cappadociam profectus, Charsiani castrum sibi dolo subjecit. A. C. 723. — Hoc anno Masalmas in Turciam exercitum eduxit, et cum jam Caspias portas attigisset, metu correptus, retrocessit. A. C. 724. — Hoc anno Leo imperator filiam Chagani Scytharum principis Constantino filio suo uxorem duxit, cum Christianam prius eam fecisset appellas et que Irenen. Hæc sacris litteris erudita, pietate fuit illustris, et Leonis Constantiniq. pietatem arguebat. Porro Mavias filius Isam bel-

Hoc anno Masalmas Romanam ditionem armis infestavit, et in Cappadociam profectus, Charsiani castrum sibi dolo subjecit.

A. C. 723. — Hoc anno Masalmas in Turciam exercitum eduxit, et cum jam Caspias portas attigisset, metu correptus, retrocessit.

A. C. 724. — Hoc anno Leo imperator filiam Chagani Scytharum principis Constantino filio suo uxorem duxit, cum Christianam prius eam fecisset appellas et que Irenen. Hæc sacris litteris erudita, pietate fuit illustris, et Leonis Constantiniq. pietatem arguebat. Porro Mavias filius Isam bel-

VARIE LECTIONES.

¹⁹ προσκαλ. A. προν. vulg. ¹⁶ ἀδυνατῶ A e f, ἀδυνάτο μοι vulg. ¹⁷ Πλατανίῳ vulg. ¹⁸ τὸν add. ex A. ¹⁹ ἑπτὰ. δὲ κβ' A, γ'. Τῇ δὲ γ' vulg. ²⁰ δυσσεβ. A, ἀσεβ. vulg. ²¹ καθὼς καὶ A, ὡς vulg. ²² τῇ add. ex A. ²³ ἐκμανεὶς A, ἐμμ. vulg. ²⁴ Χαρσιανὸν A f. ²⁵ ἀνέστρ. A. ²⁶ ἐκμαθούσα A, μαθ. vulg. ²⁷ διέπρεπεν A e f, διέπρεπεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

Υπερέα Γερμανόν, συγγράφειν κατὰ τῆς καθαιρέσεως τῶν εἰκόνων τῶν ἁγίων ἠνάγκαζεν. Post hæc imp. ingenti civium numero in palatium collecto, una ei Germanum patriarcham advocat: tum apud eum vehementius instat, ut de sacris imaginibus everiendis scriptum aliquod faceret. Recolenda superius posita ad pag. 202.

(47) Alii codices legunt, ἡμέρας γ' τῇ δὲ κβ' τοῦ αὐτοῦ Ἰανουαρίου. Anastasius et Miscella, diebus

septem, undecimo vero Kalendas Februarii. Adeoque ante annos quatuordecim et menses quinque diebus septem adjectis, ab Augusti die primo patriarchatum Germanus suscepit. Scripta superius pag. 322 his conferenda.

(48) Sub belli in sacras imagines moti tempus nuptias filii conciliatas scribit Nicephorus, ἐν ᾧ δὲ οὕτω ταῦτα ἐπράττετο. De hujusmodi nuptiis vide observanda in notis ad pag. 381.

lum Romanæ intulit, penetrataque cum armato milite Paphlagonia, multa captivorum præda ditatus, in patriam rediit. Imperator autem contra partem Romæque et Italiæ desertores insaniens et plane furis invector, classem ingentem extructam adversus eos misit, et Manem Cibyrrhæotum ducem ei præfecit. Summum tamen dedecus vanus ille princeps retulit, classe in mari Adriatico naufragium passa. Ex quo in furorem actus Dei ille hostis Arabico sensu imbutus, auctiora Siculis ac Calabria populis parte tertia tributa in singula hominum capita imposuit. Patrimonia vero quæ dicuntur sanctorum et coryphæorum apostolorum, qui in veteri Roma coluntur, tria nimirum cum 344 medio auri talenta eorum ecclesiis ab antiquo assignata et pensa, in publicum ærarium conferri jussit. Inspici insuper atque describi maseulos infantes, qui nascerentur, quemadmodum olim Pharaon Hebræorum pueros, mandavit, quod tamen neque ipsi ejus doctores Arabes in Chri-
stianos orientales admisserunt.

A. C. 725. — Hoc anno pestifera lue in Syriam grassante multi periere.

A. C. 726. — *Romæ episcopi Zachariæ annus primus.*

Hoc anno Theodorus Mansuris filius ad deserti regionem relegatus est. Signum quoque igneum splendidissimum in cælo visum. Marias denique Asiam depredatus est.

A. C. 727. — Hoc anno Suliman filius Isam in Armeniorum provinciam arma movit, at re infecta reversus est.

A. C. 728. — Hoc anno Marias Romanæ bellum intulit, at post dies non multos redire coactus equo decidens animam effavit.

A. C. 729. — Hoc anno Suliman filius Isam plurimos ex Asia captivos abduxit. Inter concaptivos quidam extitit Pergamenus genere, qui se Tiberium Justiniani filium prædicabat. Hunc Isam ad proprii filii honorem et imperatorum terrorem omni cultu regio instructum cum exercitu et signis et vexillis Hierosolymam misit, indeque universam

A. C. 729. — Hoc anno Suliman filius Isam plurimos ex Asia captivos abduxit. Inter concaptivos quidam extitit Pergamenus genere, qui se Tiberium Justiniani filium prædicabat. Hunc Isam ad proprii filii honorem et imperatorum terrorem omni cultu regio instructum cum exercitu et signis et vexillis Hierosolymam misit, indeque universam

A. M. 6225. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐγένετο θανατικὸν ἐν Συρίᾳ, καὶ ἀπέθανον πολλοί.

A. M. 6226. — Ῥώμης ἐπισκόπου Ζαχαρία ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐξωρίσθη Θεόδωρος ὁ τοῦ Μανσοῦρ (50) εἰς τὰ κλίματα τῆς ἐρήμου· καὶ γέγονεν σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ πυρῶδες καταυγάζον· καὶ Μαυρίας τὴν Ἀσίαν ἐληύσατο.

A. M. 6227. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν Σουλεϊμάν ὁ τοῦ Ἰσάμ τὴν τῶν Ἀρμενίων χώραν, καὶ οὐδὲν ἤνυσεν.

A. M. 6228. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν (51) Μαυρίας τὴν Ῥωμανίαν, καὶ ἐπανελλὼν οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας τοῦ ἵππου πεσὼν ἀπέφυγεν.

A. M. 6229. — Τούτῳ τῷ ἔτει Σουλεϊμάν υἱὸς ὁ Ἰσάμ (53) αἰχμαλωτεύσας πολλοὺς ἐξ Ἀσίας, συνηχμαλώτευσεν καὶ τινὰ Περγαμηνὸν, ὃς ἔλεγεν ἑαυτὸν Τιθέριον υἱὸν εἶναι· Ἰουστινιανοῦ. Τοῦτον Ἰσάμ εἰς τιμὴν τοῦ ἰδίου παιδὸς καὶ τῶν βασιλέων ἐκφόδῃσιν μετὰ τῆς ἀρμοζούσης βασιλικῆς τιμῆς, καὶ στρατευμάτων καὶ σκήπτρων (53) καὶ βίνδων

VARIAE LECTIONES.

⁵⁰ ἀπέστειλε A, ἐξώπλισε vulg. ⁵¹ τὴν add. ex A. ⁵² κεφαλὴν A f, στρατηγὸν vulg. ⁵³ ἐκμ. A, ἐμμ. vulg. ⁵⁴ κρατυνόμενος A, κρατούμενος vulg. ⁵⁵ τελούμενα A, τιμώμενα vulg. ⁵⁶ ὁ τοῦ Ἰσάμ om. f. ⁵⁷ ὁ add. ex A. ⁵⁸ αἰχμαλωτεύσας A, αἰχμαλωτεύσεν vulg. ⁵⁹ υἱὸν εἶναι add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(49) Lectio Pal. et Peyrez. inter varias habet v7, Anastasius habet *talenta tria et dimidium*.

(50) Hallucinatur Baronius ad annum D. 734, num. 1, scribens, *Fuisse tradit Theodorum episcopum Grapsorum, cantorem cognomento dictum*. 1. quod Theodorum hunc Mansur cum Theodoro alio Theophanis fratre confundat; 2. quod Theodorum Grapsorum episcopum (Grapsorum cum aliis vocis ejusdem ignaris correctius scripsisset) patet, qui γραπτός a litteris fronti inustus dicendus. Mansour autem dicitur Theodorus hic, quod cum Joanne Damasceno, cujus avus Mansur dictus est, communem sanguinis stirpem nactus fuerit: vel quod nobilitate inter gentiles præcipuus Mansuris appellacionem (nobilem enim et principem

D familiari colloquio exponebat Abraham Ecchellensis) promeritus sit. Vide pag. 350. Verborum porro istorum, ἐξωρίσθη Θεόδωρος ὁ τοῦ Μανσοῦρ, etc., versioni Anastasius et Miscella præmittunt, anno decimo octavo imperii Leonis Zacharias Romanus præsul habetur.

(51) Annum vicesimum ac res in eo gestas omisit Anastasius.

(52) Anastasius, *Hison*; Miscella, *Evelid*: eadem Soleimanem, *Zulcimin*, ubique legit.

(53) Pinnulæ vexillari, vulgo *banderole*, et clavæ ex auro vel argento principibus in potestatis signum præferri consuetæ significandæ, dictionem σκήπτρων recentioribus Græcis dubiam esse in editionis Regiæ Codinum cap. 6 nota 36 declaravit:

εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐκπέμπει, καὶ διὴν τὴν Συρίαν πε-
ριάγειν καλεῖται μετὰ πολλῆς τιμῆς πρὸς θεὸν πάν-
των καὶ κατάκλησιν.

A. M. 6250. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν Σου-
λεϊμάν τὴν Ῥωμανίαν (54) οὐδὲ Ἰσάμ· καὶ ἐπύρθησε
τὸ λεγόμενον σιδηροῦν κάστρον, καὶ Εὐστάθιον τὸν
υἱὸν Μαριανοῦ τοῦ πατριεῖου αἰχμάλωτον ἔλαβεν⁵⁵.

A. M. 6251. — Τοῦτω τῷ ἔτει μηνὶ Μαΐου, ἡδιετιώ-
νος⁵⁶ ἡ' (55), ἐπιστράτευσεν Σουλεϊμάν τὴν Ῥωμα-
νίαν ἐν μυριάσιν θ', στρατηγούς δ' α', ὧν Γάμερ
ἦγετο (56), λοχίζων ἐν μυρίοις μονοζώνοις (57) τὰ
τῆς Ἀσιάνδος γῆς μέρη, καὶ τούτου ἐχόμενοι Με-
λλχ καὶ Βατάλ ἐν δις μυρίοις ἱππεῦσι περὶ τὸν
Ἀκροῖνόν· καὶ μετὰ τούτους⁵⁸ Σουλεϊμάν ἐν ἑξα-
κισμυρίοις περὶ τὴν τῶν Καππαδοκῶν Τύαναν. Ἄλλ'
οἱ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ Καππαδοκίαν πολλὴν
ἄλωσιν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν καὶ κτηνῶν⁵⁹ ποιη-
σάμενοι ἀβλαβῶς ἀνέστρεψαν⁶⁰. Οἱ δὲ περὶ τὸν Μελχ
καὶ Βατάλ ἐν τῷ Ἀκροῖνῳ καταπολεμηθέντες ὑπὸ
Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου ἡττήθησαν. Καὶ οἱ μὲν
πλείονες ὅπλοις ὤλοντο (58) σὺν τοῖς δυσὶν ἀρχου-
σιν· ὀκτακῆσοι⁶¹ δὲ πού μαχηταὶ ἐξ αὐτῶν πρὸς
ἐξ χιλιάδας ἐνσάντες εἰς Σύναδα καταφεύγουσι· καὶ
διασωθέντες συνήφθησαν τῷ Σουλεϊμάν, καὶ ἀν-
έκαμψαν εἰς Συρίαν. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ κατὰ τὴν
Ἀφρικὴν πολλοὶ παρ' αὐτῶν ὤλοντο σὺν τῷ στρα-
τηγῶντι ὀνόματι⁶² Δαμασκήνῳ.

A. M. 6252. — Τοῦτω τῷ ἔτει εἰκοστῇ τετάρτῳ
τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ τυράννου καὶ παρανομο-
τάτου Σύρου (59) ἐκάθασαν ἀγοραὶ ἐν Δαμασκῷ ὑπὸ
Ἱερικιτῶν (60), καὶ ἐφουρκίσθησαν, καὶ εἰσῆλθεν

A Syriam maximo cum apparatu obire jussit, quod
spectaculo et admirationi cunctis exstitit.

A. C. 750. — Hoc anno Suliman filius Isam Ro-
manam diuionem armis aggressus, castrum cognom-
ento ferreum depopulatus est, ac Eustathium
Mariani patrieli filium captivum abduxit.

345 A. C. 751. — Hoc anno mense Maio, in-
dictione octava, Suliman eductis hominum nona-
ginta millibus in Romaniam copias effudit sub
ducibus quatuor, quorum summus fuit Gamer, qui
cum mille levis armaturæ militibus ad Asiaticæ
provinciæ varia loca in insidiis considebat, et post
eum proximi Melich et Batal cum his mille equi-
tibus circa Acroinum; post hos demique ipse Sul-
man cum sex myriadibus circa Tyanam Cappado-
ciæ. Et ii quidem, qui Asiam et Cappadociam
excurrerunt, numerosa virorum, jumentorum et mu-
lierum multitudine collecta, illæsi domos repetie-
runt, qui vero Melich et Batal ad Acroinum secuti,
a Leone et Constantino oppugnati victoribus ces-
sere. Plures etenim cum memoratis ducibus duobus
armis periere, octingenti vero supra sexies mille
bellatores præcipui fortiter resistentes Synado con-
fugerunt, quo profecti et Sulimani adjuncti, in Sy-
riam redierunt. Eodem etiam anno multi per
Africam ab eis cæsi cum ipsius aciei duce, cui no-
men fuit Damascenus.

A. C. 752. — Hoc anno, qui Leonis tyranni et
scelestissimi Isauri fuit vicesimus quartus, ab
Hieracitis igne supposito Damasci tabernæ combus-
tæ, criminisque pœnas illi suspendio dederunt.

VARIE LECTIONES.

⁵⁵ τοῦτω τῷ ἔτει — ἔλαβεν: hæc ex Barberino restituta desunt in regio. (Not. Goari.) ⁵⁶ μηνὶ Μ.
ἡδιετι. ἡ' add. ex A. ⁵⁷ στρατ. δ' Α, στρ. τε δ' vulg. ⁵⁸ μετὰ τούτους Α, μετὰ τούτου vulg. ⁵⁹ ἀνδρῶν
τε καὶ γυν. καὶ κτηνῶν Α, ἀνδρῶν καὶ κτ. καὶ γυν. vulg. ⁶⁰ ἀβλαβῶς ἀνέστρεψαν Α, ἀβλαβεῖς ὑπέστρ.
vulg. ⁶¹ ἑξακῆσοι α, ὀκτακ. δὲ ὀπλομαχηταὶ Α. ⁶² ὀνόματι om. f.

JAC. GOARI NOTÆ.

Arrisit tunc, quæ omnino nunc placet, et clavam
honorariam, *masse d'honneur*, ex auctoritatibus ad-
ductis sententia interpretatur.

(54) Præsentis anni, qui Leonis secundus ac
vicesimus est, historiam et laterculum sequens,
quo Leonis 23, Isam 17, Zachariæ 6 et Anastasii
CP. episcopi decimus signatur, Regii codicis libra-
rius describere omisit: eadem in Anastasii versione
legenda ex Palatino, Peyreziano, et Barberino ma-
nuscriptis excerpta, ne lectorem offenderet lacuna,
huc transtulimus. *Miscella*, quasi Regio consentiens,
eadem occultat: annorum tamen dispositionem,
neonon res a Leonis decimo nono ad secundum et
vicesimum ita dissociat et perturbat, ut cum Græcis
codicibus, vel cum Anastasio in concordiam revo-
care nequeas.

(55) Sic Anastasius, optime: nam indictionis
circulus alter cum ipsius Leonis anno primo ince-
perat. De quo in notis ad pag. 355.

(56) *E quibus prior erat Gamer*, non summus inter
eos, ut reddidit interp. Lique enim ipsum Suli-
manem summum ducem fuisse, qui ex 90,000 60
millia ipse educeret; denaque millia in singulos
tres reliquos præsidēs, ad belli levandam molem,
ac distrabendas Romanorum vires, uti solet in
ejusmodi, ac in dies cernimus, distribuisset: ubi

etiam minus attento interpr. decem, ac viginti
millia, mille sunt, ac duo nullia. Egregium vero
Arabibus exercitus sic angustos educere, Com-
mentis.

(57) Reddit Anastasius, quorum dux erat insi-
dians in denis millibus latrunculis: alibi *μονοζώ-
νους*, expeditos interpretatur, de quo superius in
notis ad pag. 339.

(58) Anast., plures ex his armis ipsis perierunt,
graviori forte armatura, quæ impedimento fuerit
ad expediendam fugam, aliudve quod ex pugnandi
arte sit. Commentis.

(59) *Nequissimi Syri*, nec bene *Isauri*, quod red-
ditum est. Positum id pro Eutychanista, seu Ja-
cobita, quod erant maximam partem Syri, ac an-
diebant Iconoclastæ; qui et ipsi tollendo imagines,
incarnationis veritatem tollerent: quo eos nomine,
et ut veros *δοκῆτας* multis exagitat S. Niceph. in
Antirrheticis, dignis certe quæ aliquando Latio do-
nata sunt publici juris. Ia.

(60) Habet Anastasius, a *Racitensibus*: a *Rati-
censibus* *Miscella*. *Harachenses* vocat Abraham
Eccellensis pag. 65. *Harakitis* p. 158 inter Maho-
meti discipulos privatos sensus tenere, et sectarios
haberi, et hic in seditionem versos, declarat priora
loco.

Mensis Peritii die vicesimo octavo Edessam civitatem torrens inundavit. Eodem etiam anno terræ motus ingens et tremendus mensis Octobris die vicesimo sexto, indictione nona, feria quarta, hora diei octava Cpoli contigit, quo ecclesiæ et monasteria corruerunt, et e populo plurimi ruinis obruti. Magni quoque Constantini statua Atali portæ imposita cecidit una cum ipso Atalo, et Arcadii columna, tum etiam Theodosii statua portæ nomine Chrysæ imposita, murique urbis continentem spectantes, urbes etiam aliæ, quare nostris administratoribus rem commisimus. Ipsi collatitiam ab unoquoque collectam exigent, ex olocotino nimirum aureo milliarisium argenteum. Imperium vero nostrum summam illam tollet, et una simul mœnium instaurandorum onus. Inde mos invaluit, ut cœratia duo administratoribus per singula capita conferantur. Erat is annus a mundi conditu et ætate Adami 346 6248 juxta Romanorum computum, juxta Ægyptios, intellige Alexandrinos, 6252, a Philippo Macedone 1063. Igitur a mensis Martii die vigesimo quinto decima quinta indictione ad mensis Junii diem decimum octavum nona indictione Leo imperavit. Tenuit autem imperium annos viginti quatuor,

Α ὁ χειμάρρος ἐν Ἑδέσῃ μηνὶ Περιτίῳ κη'. Καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει σεισμός γέγονεν μέγας (61) καὶ φοβερός ἐν Κωνσταντινουπόλει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ εἰκοστῇ ἑκτῇ, ἰνδικτιῶνι ἑννάτῃ, ἡμέρᾳ τετάρτῃ, ὥρα ὀγδόῃ, καὶ ἐπιτέθησαν ἐκκλησίαι καὶ μοναστήρια, λαός τε πλὴς τέθνηκε. Ἐπεσεν δὲ καὶ ὁ ἀνδριὰς ὁ ἐστὼς ἐπὶ τῆς Ἀτάλου πόρτης τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἅμα τῷ αὐτῷ Ἀτάλῳ, καὶ ἡ στήλη Ἀρχαδίου ἡ ἐπὶ τοῦ Σηρολόφου κίονος ἐστῶσα, καὶ ὁ ἀνδριὰς ^α τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου (62) ὁ ἐπὶ τῆς Χρυσῆς πόρτης, τὰ τε χερσαῖα τῆς πόλεως τείχη καὶ πόλεις καὶ χωρία ἐν τῇ Θράκῃ, καὶ ἡ Νικομήδεια ἐν Βιθυνίᾳ καὶ ἡ Πράϊντος ^β καὶ ἡ Νίκαια, ἐν ᾗ μία ἐσώθη ^γ ἐκκλησία (63). Ἀνέφυγε δὲ καὶ ἡ θάλασσα τῶν ἰδίων ὄρων ἐν τισὶ τόποις, καὶ ^δ ἐκράτησεν ὁ σεισμός μῆνας δώδεκα. Ὁ οὖν βασιλεὺς ^ε ἰδὼν τὰ τεῖχη τῆς πόλεως ^ς πτωθέντα διελάλησε τῷ λαῷ λέγων, ὅτι· Ὑμεῖς οὐκ εὐπορεῖτε ^ζ τὰ τεῖχη κτίσαι, ἀλλ' ἡμεῖς προσετέταμεν ^η τοῖς διοικηταῖς. Καὶ ἀπαιτοῦσιν εἰς κανόνα κατὰ ὀλοκοτίνην (64) τὸ μιλιάρσιον ^θ. Καὶ λαμβάνει αὐτὰ ἡ βασιλεία, καὶ κτίζει τὰ τεῖχη. Ἐντεῦθεν οὖν ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια διδέναι τὰ δύο κέρματα ^ι τοῖς διοικηταῖς (65). Ἐτος ἦν ἀπὸ κτίσεως κόσμου κατὰ Ῥωμαίους ὄσμη' ἀπὸ Ἀδὰμ, κατὰ δὲ Αἰγυπτίους ἦγον Ἀλεξανδρεῖς ὄσαβ', ἀπὸ δὲ Φιλίππου τοῦ κατὰ Μακεδόνας αὐγ' (66). Ἐβασίλευσεν οὖν Λέων ἀπὸ καὶ τοῦ Μαρτίου μηνὸς τῆς ιε' ἰνδικτιῶνος ἕως μηνὸς Ἰουνίου ιη' τῆς θ' ἰνδικτιῶνος, βασιλεύσας ἑτὴ κβ', μῆνας β', ἡμέρας κς' (67). Ὁμοίως καὶ Κωνσταντίνος ^κ, ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ τῆς ἀσεβείας αὐτοῦ καὶ βασιλείας διάδοχος, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ιη' τοῦ Ἰουνίου μην-

VARIÆ LECTIONES.

^α ὁ ἐστὼς ἐπὶ τῆς Ἀτάλου—καὶ ὁ ἀνδριὰς add. ex A. ^β Πράϊντος A. ^γ ἐσώθη A. διεσώθη vulg. ^δ καὶ add. ex A. ^ε ἐκράτησεν—βασιλεὺς om. A. ^ς τῆς πόλεως add. ex A. ^ζ εὐπορεῖτε A. ἐκπονεῖτε vulg. ^η προσετέταμεν A, διετέξε, vulg. ^θ ὀλοκοτίνην μιλιάρσιον A. ^ι τὰ δικέρματα A. ^κ καὶ K. A, καὶ ὁ K. vulg.

JAC. GOARI NOTE.

(61) Paribus verbis eum describit Nicephorus pag. 38. Tempus et ejus characteres ad Theophanis mentem probat Petavius not. pag. 82; at non ille Theodosii statum, sed Arcadii ad Xerolophum cecidisse testatur.

(62) Non esse hunc integrum Theophanis textum, sed alia quoque scripsisse quæ S. Niceph. habet, at de Arcadii statua ad Xerolophum colapsa, liquet ex Anast., pleniora hæc referente, quod P. Goar non advertit. COMBES.

(63) In qua sola ecclesia servata est; major scilicet, ac Nicænorum Patrum conventu pictisque imaginibus celebris. lo.

(64) Vertit Anastasius: Præcepimus administratoribus, ut ipsi exigent in regulam per singulos aureos nummum argenteum unum. Quo imperator accepto edificavit muros; et ita facta est consuetudo dandi binas siliquas administratoribus. Quod ex canonis amussi est, canonis etiam appellationem sortitur: sic poena ex ecclesiæ disciplina; ex lege multa, pensum quodcunque et tributum ex principis mandato xanōn est. Ὀλοκοτίνην, nummum aureum, μιλιάρσιον, argenteum; κεράτιον, siliquam refert. Τὸ γὰρ ἀχέραιον νόμισμα ἔχει μιλιάρσια δώδεκα, ἥτοι κεράτια εἰκοσι τ' ὄσαρ. Nummus integer miliarisia duodecim continet, inquit scholiastes Basilic., eclog. 23, et Suidas, τὸ μιλιάρσιον, τὸ τοῦ νομίσματος τὸ δωδέκατον· τὸ ἐν κεράτιον φύλλῳ εἰσὶ δώδεκα. Siliqua, folles sunt duodecim. Clarius: folles duodecim si-

liquam, siliquæ duæ miliarisium; miliarisia duodecim nummum componunt. An aureus sit, et ὀλοκοτίνην, vel argenteus dubium est. Plura de illis qui de ponderibus et mensuris: hæc ad Theophanis et Anastasii mentem delibasse satis. Lege Petavii commentaria in Epiphanium. Cedrenus exscripsit, εἰς κανόνα κατὰ νόμισμα μιλιάρσιον ἐν.

(65) Diæcesanos alibi exposuit, εἰσπρακτορας hic interpretat, et collectores tributorum ac vectigalium. Leo novella 61: Τοὺς ἐπὶ συλλογὴν τῶν δημοσίων φόρων καθισταμένους· διοικητὰς δὲ αὐτοὺς ἡ συνήθης ὁμιλία καλεῖν οἶδε· Publicorum vectigalium collectioni præpositos, quos διοικητὰς vocare communis usus novit. Addit Cedrenus, τοῖς διοικηταῖς τῶν θεμάτων, quo per varias provincias distributos questores percipias.

(66) Repone, αὐγ', a. 6252, etenim mille et sexaginta duobus deductis remanent 5170 annorum numerus, a quo æra Macedonia procedit: et iterum 5170 si 1063 addideris, 6253 consequeris, ac simul errorem Theophanis asserto contrarium. De computis istis duobus, et quem Theophanes observet, annotationum 7 ad pag. primam exposuimus.

(67) Corrige κβ'· a Maii quinquaginta supra vicesimum, quo Leonis imperii menses post annis enumeratos complentur, diebus 25 numeralis ad Junii decimum novum, Maio dies unum et triginta sibi vindicant, pertingis.

Και τῷ
ἐρδς ἐν
ἐκτῇ.
ἡ, καὶ
εἰς πολὺς
ἡ Ἀτά-
ῃ αὐτῷ
ολόφου
Θεοδο-
αία τῆς
κη, καὶ
καὶ ἡ
μέφυγε
τόποις,
ὅ οὐν
ωθέντα
εὐπο-
τετάξα-
κανόνα
μβάνει
ον οὐν
τοῖς
κατὰ
πτεῖους
κατὰ
ἀπὸ καὶ
μηνὶς
τῇ αὐ-
ταντί-
καὶ βα-
ου μη-

καὶ
vulg.
vulg.

duode-
im illis
phahis
Petavii
sit, eis

hic
alium.
uolunt
con-
m col-
mum
estores

sexa-
norum
terum
simul
ompu-
ervet,

vice-
ann is
is ul
ignita

νός τῆς θ' Ἰνδικτιῶνος· ἕως τῆς ιδ' (68) τοῦ Σεπτεμ-
βρίου μηνός τῆς ιδ' Ἰνδικτιῶνος, βασιλεύσας καὶ αὐ-
τός, παραχωρήσει τοῦ Θεοῦ ⁶⁷, ἑτὶ τριάκοντα τέσ-
σαρα, μῆνας γ', ἡμέρας β'. Οὕτως ⁶⁸ οὐν, ὡς προέφη-
μεν, τῷ αὐτῷ ἔτει τῆς θ' Ἰνδικτιῶνος μηνὶ Ἰουνίῳ
ὀκτωκαιδεκάτῃ τέθηκε Λέων σὺν τῷ ψυχτικῷ καὶ τὸν
σωματικῷ ⁶⁹ θάνατον, καὶ αὐτοκράτορεϊ Κωνσταντίνῳ·
ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Καὶ ὅσα μὲν ἐπὶ Λέοντος τοῦ ἀσε-
βοῦς κακὰ Χριστιανοῖς συνέβη περὶ τὴν ὁρθόδοξον
πίστιν ⁷⁰ καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν διοικήσεων
αἰσχροῦ κέρδους καὶ φιλαργυρίας ἐπινοήσας, κατὰ τὴν
Συρίαν ⁷¹ (69) καὶ Καλαβρίαν καὶ Κρήτην, ἣ τε τῆς
Ἰταλίας ἀποστασία διὰ τὴν αὐτοῦ κακοδοξίαν, σεισμοί
τε καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ ἔθνην ἐπανάστασας, ἵνα
τὰ κατὰ μέρος σιγήσω, ἐν τοῖς προλαβοῦσι δεδῆλωται
κεφαλαιοῖς. Ἄξιον δὲ ⁷² λοιπὸν ἐφεξῆς καὶ τοῦ δυσσεβε-
στάτου καὶ παναθλίου παιδὸς αὐτοῦ τὰς ἀθεμίτους
διεξελοῦσθαι πράξεις· ἀνοσιουργοτέρας καὶ θεομισήτους
οὐσας, φιλαλήθως ὁ ὁμῶς, ὡς ἐφορῶντος καὶ ἐπι-
θλέποντος ⁷³ τοῦ παντεπόπου ⁷⁴ Θεοῦ, καὶ ἀπερίττως,
εἰς ὠφέλειαν τοῖς μετέπειτα καὶ τοῖς νῦν πλανωμένοις
ἀθλοῖς ⁷⁵ καὶ ἀσασθλοῖς ἀνδραρίοις εἰς τὴν τοῦ
παρανομιώτατου βδελυρὰν κακοδοξίαν, τὰ ἀπὸ τῆς
δεκάτης λέγοντας Ἰνδικτιῶνος ἑτους πρώτου τῆς αὐ-
τοῦ βασιλείας ⁷⁶. Αὐτὸς γὰρ ὁ πανώλης καὶ ἐμδρόν-
τητος αἰμοδόρος τε καὶ ἀγριώτατος θηρ ⁷⁷, τυραννικῶς
καὶ οὐκ ἐννόμως τῷ κράτει χρησάμενος, πρῶτον μὲν
ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ
τῆς ἀχράντου καὶ παναγίας Μητρός αὐτοῦ καὶ πάν-
των τῶν ἁγίων δίδωται ⁷⁸, μαγείαις δὲ καὶ ἀσελ-
γείαις καὶ αἰμοθυμαῖς ⁷⁹ καβαλλίαις τε κόπροις (70)
καὶ οὖροις ἀπατῶμενος, μαλακίαις (71) τε μὴν καὶ
θαιμόνων ἐπικλήσσει χαίρων, καὶ πᾶσιν ἀπλῶς ψυ-
χοφθόροις ἐπιτηδεύμασιν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας συζήσας·
ἔπειτα δὲ τὴν πατρικὴν ἀρχὴν σὺν τῇ κακίᾳ παρέλαβεν,
τί δεῖ λέγειν, ὅσην ἐκ προοιμίων ὁ παμμίλρος καὶ ἐν-
κακίαν ἐκίστησεν, καὶ εἰς περὺπτον αὐτὴν καὶ ἐναε-
ριον ἀνεβῆκεν φλόγα· ὅς μικρὰ γὰρ ταύτην βλέ-
ποντας τοῦ Χριστιανοῦ κατέλαβεν ἀθυμία, ὥστε
πάντας ἐκ προοιμίων εὐθὺς δι' ἱκαμότητα μισήσαι

A menses duos, oēs viginti quinque. Constantinus
pariter ejus filius impietatis aequae ac imperii suc-
cessor a praefato mensis Junii die decimo octavo
nona indictione ad mensis Septembris diem decimum
quartum indictione decima quarta, Deo permittente,
potestatem obtinuit annos quatuor supra triginta,
menses tres, dies duos. Is ergo Leo, ut praemisi-
mus, eodem anno ejusdem indictionis nonae mensis
Junii die decimo octavo simul cum animae mortem
oblit corporis, cui in tyrannidis summa potestate
occupanda filius Constantinus suffectus est. Porro
mala omnia quae sub impio Leone Christianis conti-
gerunt, quod ad rectam fidei sententiam et civilem
verum administrationem spectat, quae videlicet
excogitata in Syriam, Calabriam et Cretam turpis
lucris et avaritiae arte, ad haec ex prava ejus opinione
orta Italiae defectio, terrae motus, annonae penuria,
pestilentiae, provinciarum rebelliones, ut privatas
quasque calamitates praeterea, superioribus capi-
tibus enarrata sunt. Nunc irreligiosissimi et infeli-
cis undequaque filii ejus nefaria gesta, sceleratiora
multo Deoque magis invisa decet recensere. Ex
veritatis tamen oraculis, ceu in Dei cuncta inspi-
cientis ac Intime penetranteris conspectu positi,
nulla vel rei superflua accessione facta, quod ni-
mirum cum posteris, tum misellis atque improbis
homuncionibus secundum execrandam iniquissimi
Imperatoris sententiam errantibus prodesset queat,
quae ab indictione decima et primo imperii ejus
anno deinceps gesta sunt, fideliter enarrabimus.
Ipsae siquidem perditissimas ac mente plane stupe-
factas, sive potius sanguinarias ac crudelissimas ferae,
tyranni, non legitimi Imperatoris more Imperium
administrans, a Deo imprimis et Servatore nostro
Jesu Christo, et ab immaculata et sanctissima ejus
Matre, et a sanctis omnibus, mala praestigiarum
arte affectata, impuritibus, effuso victimarum
crutore, equinis stercorebus et lotilis seductus, ob-
scenis tactibus, et daemonibus invocandis assuetus
ab infantia, studdis deinceps omnibus, quae animam

VARIAE LECTIONES.

⁶⁷ παραχωρήσει τοῦ Θεοῦ A. παραχωρήσαντος Θεοῦ vulg. ⁶⁸ οὕτως A. οὕτος vulg. ⁶⁹ καὶ τὸν σῶμα. A. τὸν σῶμα. vulg. ⁷⁰ τὴν ὁρθόδοξον τῆς πίστεως e. f. ⁷¹ κατὰ τὴν Συρίαν A. ⁷² δὲ add. ex A. ⁷³ καὶ ἐπιθλ. om. A. ⁷⁴ παντεπόπου A. παντόπου vulg. ⁷⁵ ἀθλοῖς om. A. ⁷⁶ τῆς αὐτοῦ βασιλ. om. A. ⁷⁷ θηρ add. ex A. ⁷⁸ δίδωται, μαγείαις δὲ καὶ A. δίδωται μαγείαις, καὶ vulg. ⁷⁹ αἰμοθυμαῖς A. f. αἰμοχυσίαις vulg.

JAC. GOARI NOTAE.

(68) Computus erroneus. Junii siquidem decimo octavo additis mensibus tribus, et diebus duobus, Septembris vicesimus habetur. Itaque reponendum ἕως τῆς x'.

(69) Συκελίαν omnes codd., ubi male editum Συρίαν. Refert enim dicta Leonis an. 16 quae et Cedr. recitat; nempe, φόρους κεφαλικοῦς ἐπιθεῖναι τῷ τρίτῳ μέρει τοῦ τῆς Συκελίας καὶ Καλαβρίας λαοῦ: census imposuisse capitatim pendendos tertiae parti populi Siciliae, et Calabriae; quae sola fere ejus ditionis in Occidente residuae erant. Com-
pares.

(70) Καβαλλίαν uno verbo rectiores dicunt, equinum, quod Anastasius, caballinum stercus. Hinc a moribus Caballini, quo ejus memoria conspurcatur, nomen; ut ab eventu Copronymi, ut ab haereseos

D studio leonomachi. Theocteristus apud Baronium a. C. 775, num. 3: Tantopere vero sordium et impurissimae ejusque rei odore malo delectabatur, ut animalium brutorum stercorebus se illineret, et eos, qui cum illo erant, id facere juberet: quos amabat, ob idque benigne accipiebat, quod rebus male olentibus semper delectaretur. Subdit Baronius: Sed risimus Glycam dum Caballinum a Cabala civitate referri denominatum, quod Caballini ejus cives dici testetur. Sed quid commune Constantino cum Cabala, natus ipse atque educatus Constantino-
poli?

(71) Mollities illas, parcant aures purae, turpes equorum attractiones interpretor: μαλακίαν enim, et μαλακίαν sedes corporum tactus, et pollutam Venerem hodie vocant Graeci.

perdunt et perniciem ingerunt, a primis annis in-
nutritus fuit. Postquam vero paternam potestatem
ejusque simul impietatem hereditario jure adiit,
quis explicare valeat, quas malitiæ turbas ab ipsis
primordiis scelestus ille ac piaculis omnibus **347**
infectus moverit, et quas per universum orbem,
tanquam per aeris spatium, malorum evomuerit
flammas? Non levis etenim incendiorum hujusmodi
spectatores tristitia et animorum consternatio in-
cessit, adeo ut ab imperii statim principio propter
innatam truculentiam omnes exosum habuerint, et
in Artabasdam europalatem et Opsicii comitem et
ob locatam sororem Annam ejus generum, ceu ruc-
tum de fide sensum jugiter retinentem, bene affecti
imperium studuerint transferendum. Cæterum eodem anno Isam Arabum princeps Christianos captivos
per singulas ditionis suæ urbes ad unum interfecit, inter quos beatus Eustathius Marini spectabilis pa-
tricii filius multa passus tormenta, nec sinceram suam fidem ob id ejurans, in Charam celebri Mesopotamiae urbe, verus atque illustris martyr eluxit, ubi venerandæ sanctæque ejus reliquiae, gratia Dei
opitulante, omnis generis præbent medelam. Sed et multi alii per martyrium effuso sanguine consum-
mati sunt.

A. C. 735.—Romanorum imperatoris Constantini **B**

Hoc anno Dei judicio ita ordinante, et offensarum
nostrarum multitudine pœnas provocante, patriorum
institutorum persecutor Constantinus imperium
accepit. Mensis itaque Junii die vicesimo septimo
ad insequentem indictionem decimam pertinente,
adversus Arabes circa Opsicii regionem expeditione
suscepta, ad urbem, quæ Crasus dicitur, venit. Cum
vero Artabasdam Opsicii militum manu comitatus
Dorylei versaretur, mutuum de se sibi invicem
suspicionem ingerebant. Constantinus autem missis
ad Artabasdam litteris, filios ejus, ceu nepotes ex
sorore, et quasi videndi eos avidus, ad se trans-
mitti postulavit. Id autem ejus animo inerat consi-
lium, ut pueros retineret et servaret sub custodia.
Ille dolum subodoratus, et de rebus suis desperans,
ceum inexplicabilem ejus nequitiam expertus, exer-
citurum alloquitur, et ad res novandas inducit, ac
mox cum copiis omnibus adversus eum suscipit
profectionem, primoque belli impetu Beser Sara-
cenica doctrina infectum sibi obviam factum ferro
obtruncavit. Constantinus autem veredarium sella
instructum ac forte repertum concessit, et in Amo-
rium se fuga surripit, tum vero ad orientalium
thema, cui **348** tunc Longinus præerat, se reci-
piens, de salute securitatem accipit, ac vicissim
magnis pollicitationibus eos demeretur. Inde con-
tinuo ad Sisinnacium, ejusdem Thracensium the-

A αὐτὸν, καὶ Ἀρτάδαδον κουροπαλάτη καὶ κόμητι τοῦ
᾽Οψικίου προστεθῆναι γαμβρῶ τε αὐτοῦ ἴοντι ἐπ'
ἀδελφῇ Ἀννῇ, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῷ ὡς ὁρθόδοξον
παράδοῦναι. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτι ἀνέβλεν Ἰσάμ ὁ τῶν
Ἀράβων ἀρχηγὸς τοὺς κατὰ πᾶσαν πόλιν ἴ τῆς ὑπ'
αὐτοῦ ἀρχῆς αἰχμαλώτους Χριστιανοὺς, ἐν οἷς καὶ Ἦ
Εὐστάθιος ὁ μακάριος (72) υἱὸς Μαρίνου ἴ τοῦ πε-
ριδλέπτου πατρικίου πολλὰ βιασθεὶς, καὶ τὴν αὐτοῦ
εὐληκρινὴν πίστιν μὴ ἀρνησάμενος, μάρτυς ἀληθής
ἀνεδείχθη εἰς Χαράν ἴ, πόλιν οὖσαν τῆς Μεσοποτα-
μίας ἐπίσημον, ἐνθα καὶ τὰ τίμια αὐτοῦ καὶ ἄγρια
λεῖψανα λάσσει παντοίας ἐπιτελοῦσι θεῖα χάριτι· καὶ
πολλοὶ ἑτέροι διὰ μαρτυρίου καὶ αἵματος ἐν Χριστῷ
ἐτελειώθησαν.

A. M. 6235. — Ρωμαίων βασιλέως Κωνσταν-
τίνου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτι ὁ δῶκτης τῶν πατροπαράδοτων
θεσπῶν Κωνσταντίνος ἐβασίλευσεν θείοις κρίμασι
καὶ πλήθει πταισμάτων ἡμῶν. Τῷ οὖν Ἰουνίῳ μηνί,
εἰκοστῇ ἑξῆδῳ τῆς ἐπείκεινα δεκάτης ἰνδικτιῶνος,
ἐξελθὼν ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ ᾽Οψικίου κατὰ τῶν Ἀρά-
βων, ἦλθεν ἐν τῇ λεγομένῃ Κρασῷ. Τοῦ δὲ Ἀρτα-
δάδου (73) ἐν τῷ δουρατῷ μετὰ τοῦ ᾽Οψικίου λαοῦ
ὄντος, ὑπεβλέποντο ἀλλήλοις. Ἀποστείλας δὲ Κων-
σταντίνος πρὸς αὐτὸν, ἤπειτο τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ
πεμθῆναι αὐτῷ, ὡς ἄτε ἀνεψιῶς αὐτοῦ, ποθῶν
ἰδεῖν αὐτούς. Σκοπὸς δὲ ἦν αὐτῷ κατασχεῖν αὐτούς
καὶ φρουρῆσαι. Ὁ δὲ τὸν ἴ δόλον νοήσας καὶ ἀπο-
γνοὺς αὐτοῦ γιγνώσκων τε τὴν ἀμαρτον πονηρίαν
αὐτοῦ, διαλαλήσας τε τῷ λαῷ καὶ πείσας, ὥρμησε
κατ' αὐτοῦ οὖν παντὶ τῷ πλήθει, καὶ τὸν μὲν πατρι-
κιον Βηθῆρ τὸν Σαρακηνόφρονα (74) προῦπαντῆ-
σαντα ρομφαίᾳ ἴ ἀνέβλεν· ὁ δὲ Κωνσταντίνος πα-
ρίππιν (75) εὐρὼν ἱστρωμένον καὶ ἐπιβὰς αὐτεῖ ἴ,
ἔφυγεν εἰς τὸ Ἀμώριον καὶ προσδραμὼν τῷ θέματι
τῶν ἀνατολικῶν στρατηγούμενῳ τότε ὑπὸ τοῦ λογ-
γίνου ἴ περισώζεται ὅπ' αὐτῶν, δεξιούται τε τού-
τους μεγάλας ὑποσχέσεσιν· καὶ πρὸς Σισιννάκιον
ἀποστέλλει εὐθὺς στρατηγὸν ὄντα τὸ τηνικαῦτα ἴ
τοῦ ἴ θέματος τῶν Θρακησιῶν, καὶ πείθει αὐτούς
συμμαχεῖσθαι αὐτῷ. Ἐνταῦθεν οὖν μάχαι δεινότεραι
καὶ ἀνδοπλισμοὶ γίνονται τοῖς ὀπληκόσις, ἑκατέρων ἴ
βασιλέων ἀναγορευομένων. Ἀρτάδαδος δὲ γράφει

VARIE LECTONES.

ἴ γαμβρῶ τε αὐτοῦ Α. γαμβροῦ τε αὐτοῦ vulg. ἴ πᾶσαν πόλιν Α. πόλ. πᾶς. vulg. ἴ καὶ add. ex Α.
ἴ Μαρῖνου Α. ἴ Χαρόν Α. ἴ τὸν add. ex Α. ἴ ρομφ. Α. ἴ εἰς αὐτὸ Α. ἐπ' αὐτὸ f. ἴ Λαγλίνου Α.
ἴ τὸ τηνικ. Α. τοῦ την. vulg. ἴ τοῦ add. ex Α. ἴ ἑκατέρων Α. τῶν ex. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(72) De quo superius anno Leonis 22.

(73) Qui Nicephoro ubique Ἀρτάδαος.

(74) Βίαιον scribit Nicephorus. Auctor Σαρακη-
νόφρονα, ex pari cum Saracenis in sacras imagines
odio. Christianos enim ex imaginum cultu Gaur-
lar, id est idolorum cultores, probroso nomine Tur-

D. cæ nuncupant.

(75) Παρίππιν vice, equum miserum vertit Ana-
stasius: putatorium suspicor ex Pancirollo in Not.
imp., Concessa evectioe unus aut alter equus per-
mitti censebatur. Cum vero tertius veredus indu-
gebatur, parhippus, aut paraveredus dicebatur.

πρὸς Θεοφάνην τὸν ἁγίου πατρίκιον καὶ μάγιστρον ἐκ προσώπου ὄντα (76) ἐν τῇ πόλει διὰ θαλασσίον σι-
λентιάριον τὰ πραχθέντα. Ὁ δὲ προσκείμενος Ἀρτα-
βάδῳ, σωρεύσας τὸν λαὸν ἐν τοῖς κατηγουμένοις (77)
τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ διὰ τῶν γραμμάτων
καὶ τοῦ λεχθέντος θαλασσίον ἁγίου πάντας, ὡς
ὁ βασιλεὺς τέθνηκεν, Ἀρτάδαδος δὲ ὑπὸ τῶν θεμά-
των ἀνηγόρευθη βασιλεὺς. Τότε πᾶς ὁ λαὸς σὺν Ἀνα-
στάσιῳ τῷ ψευδονύμῳ πατριάρχῃ ἀναθέματι καὶ
ἀνασκαφῇ ἐβάλλον αὐτὸν, ὡς ἀλάστορα καὶ ἄθεον ἁγίου,
καὶ ἀπτεῖως τὴν αὐτοῦ ἐδέξαντο σφαγὴν, ὡς μα-
γίστου κακοῦ λυτρωθέντες, Ἀρτάδαδον δὲ ἀνεκί-
ρυττον βασιλέα, ὡς ὀρθόδοξον καὶ θεῶν δογμάτων
ὑπὲρμαχον. Εὐθὺς οὖν ἀποστέλλει ὁ Μονούτης (78)
ἐν τοῖς ὁρμηκίοις μέρεσι πρὸς Νικηφόρον τὸν ἴδιον
οὐδὲν στρατηγούντα τῆς ὁρμηκίας τοῦ συναλλάσσει τὸ
ἐκείσε στρατόπεδον πρὸς φυλακὴν τῆς πόλεως. Κλεί-
σας οὖν τὰς τῶν τευχέων πύλας καὶ βίβλας θέμενος,
τοὺς φίλους τε Κωνσταντίνου χειρωσάμενος, τύφας
καὶ κουρεύσας, εἰς φυλακὴν ἀπέβητο. Τοῦ δὲ Ἀρτα-
δάδου μετὰ τοῦ Ὀφικίου λαοῦ ἐν τῇ πόλει εἰσελθόν-
τος, κατέλαβεν καὶ Κωνσταντῖνος ἐν τῇ Χρυσόπολει
μετὰ τῶν δύο θεμάτων, ὁρμηκίῳ τε, φημί, καὶ ἀνα-
τολικῶν, καὶ μηδὲν ἰσχύσας ὑπέστρεψεν, καὶ ἐχειμασεν
εἰς τὸ Ἀμώριον. Ὁ δὲ Ἀρτάδαδος κατὰ πᾶσαν τὴν
πόλιν τὰς ἱερὰς εἰκόνας ἀνεστήλωσεν. Οἱ δὲ Ἀραβες
αἰσθόμενοι τὴν τοῦτον κατ' ἀλλήλων ἡ μάχην, πολλὴν
αἰχμαλωσίαν ἐποίησαντο εἰς Ῥωμανίαν, τοῦ Σουλ-
μάν στρατηγούντος αὐτοῖς. Ἀναστάσιος δὲ ὁ ψευδών-
υμος πατριάρχης κρατήσας τὰ τίμια καὶ ζωποιοῦ
ξύλα ὥρμησε τῷ λαῷ, ὅτι Μὰ τὸν προσηλωθέντα ἐν
αὐτοῖς, οὕτως μοι εἶπεν Κωνσταντῖνος ὁ βασι-
λεὺς, ὅτι Μὴ λογίσῃ γινὼν θεοῦ εἶναι ὃν ἔτεκεν ἡ
Μαρία, τὸν λεγόμενον Χριστὸν, εἰ μὴ ψιλὸν ἄν-
θρωπον. Ἡ γὰρ Μαρία αὐτὸν ἔτεκεν, ὡς ἔτεκεν
ἐμὲ ἡ μήτηρ μου ἡ Μαρία. Καὶ τοῦτο ἀκούσαντες
οἱ λαοὶ ἀνέσκαψαν αὐτόν.

Constantinus imperator : *No Dei Filium, quem genuit Maria, quique Christus dicitur, aspiciam reputaveris, quam simplicem ac nudum hominem. Eum etenim in lucem Maria protulit, in eum modum, quo me mater mea Maria genuit.* His auditis populus universus eum imperio abdicatum pronuntiavit.

A. M. 6254. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Στεφάνου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει τέθνηκεν Ἰσαμ ὁ τῶν Ἀράβων ἀρ-
χηγός. Οὗτος τὴν ἀγιοτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ἀν-
τιοχείας ἐπὶ μ' χρόνους χρηρῶσαν, κλυδωνέντων τῶν
Ἀράβων γενέσθαι πατριάρχην ἐν αὐτῇ, ἔχων τινὰ
προσφιλῇ μονάζοντα Σύρον, ὀνόματι Στέφανον,

VARIE LECTIONES.

ἁγίου τὸν add. ex A. ἁγίου Ἀθανασίου A f. τῷ add. ex A. ἀντιόχου A. τὴν add. ex A, item paulo post δὲ. κατὰλλῃ ἁγίου A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(76) S. Niceph. τὴν βασιλικὴν χρυσὴν Βυζάντιον ἀποκληρῶν, *Byzantii imperatoris vicarius*; qui ipse Monutes. COMBEPIS.

(77) Porticus superiores ad ecclesie muros circumquaque exstructe, ex quibus rem sacram fieri superne prospectat, et divinum officium populus audit; κατηγουμένα sunt loca penitentibus vel catechumenis ad ecclesie limen addicta; canonis

A matris ducem, mittit, qui secum eos militare suade-
ret. Hinc imperii in se ipsum armati aevissimam
pugnae civiumque ad invicem conflictus, imperatori-
bus duobus renuntiatis et ex æquo de potestate
contententibus. Interim Artabasdu Theophani
patricio et magistro, qui imperatoris vices in urbe
gerebat, omnia quæ gesta fuerant, per Thalassium
silentiarium denuntiat. Is Artabaso bene affectus,
ad Magnæ ecclesiæ catechumena populo collecto
tum litteris tum prædicti Thalassii testimonio, im-
peratorem fato functum et Artabasdu a thematibus
imperatorem salutatum suadet. Confestim populus
universus Anastasio (falsi nominis patriarcha ducē
diris et maledictis, cum naturæ monstrum et a Deo
alienum, Constantinum insequitur, eadem ejus
quasi ingenti malo liberatus gratanter excipit, et
Artabasdu, velut orthodoxum et sacrorum dogma-
tum defensorem, imperatorem proclamatur. His ita
gestis Monutes Nicephorum filium Thraciæ ducem,
ut ejus provinciæ exercitum ad urbem custodiendam
adduceret, misit, tum mœnium portis subinde fir-
miter obseratis, dispositisque ad ea vigiliis, mox
Constantini amicos comprehendens verberibus et
capillorum detonsione castigatos in carceres de-
trusit. Artabaso vero cum Opsicii copiis urbem
jam ingresso, Constantinus thematibus duobus,
Thracensium, dico, et orientalium, stipatus Chry-
sopolim advenit, cumque nil proficeret, retrocedere
coactus, ad Amorium hiberna duxit. Interim Aria-
basdu sacras imagines per totam urbem erexit.
Occasione vero duorum principum de rerum summa
ad invicem contententium, Arabes, Sulimane duce,
infinitam captivorum prædam e Romanorum terris
abduxerunt. Cæterum Anastasius falso nomine pa-
triarcha, veneranda ac vivifica crucis ligna manibus
tenens, interposito jurejurando coram plebe disseruit:
Per eum, qui lignis istis suffusus est, ita mihi dixit

349 A. C. 754. — Antiochia episcopi Stephani annus primus.

Hoc anno Isam Arabum dux mortuus est. Is sanctam Antiochie Ecclesiam pastore jam annos 40 viduatam, Arabibus nimirum patriarcham eligi prohibentibus, in priorem statum reposuit. Quem-
piam etenim monastici instituti Syrum, nomine

Trullani 93 recens expositior indicavit: auctor Vi-
tæ Basilii eum vela ἐν τοῖς κατηγουμένοις suspendi
jussisse referens, eadem in excelsis sita, et ex eis
lascivam mulierem in diaconum altari ministrantem
prospectum demississe declarat. Plura de illis ad
Codini editionis Regiæ cap. 16, nota 50, et ad Con-
stantini in Irenes matris annum sextum.

(78) Anastasio, Monotes; Nicophorus, Μονώτης.

Stephanum, sibi familiarem, rusticum quidem, at pietate clarum, Christianis in oriente positus, si modo hunc admitterent, patriarcham eligendi liberam fecit potestatem. Illi divinitus hoc fieri arbitrati, ipsum Stephanum in Antiochensium Theopoleos sede episcopum collocant, atque ita ad hodiernum usque diem eligendo patriarchae nullum impedimentum a Saracenis affertur.

Hoc anno Valid filius Isam Arabum principatu potitus est, ad quem Constantinus Andream spatharium, Artabasdes vero Gregorium logothetam, ambo suppetas sibi dari postulantes, miserunt. Diuturna vero imbris penuria et terremotus varia loca adeo concusserunt, ut in deserto Saba montium cacumina ad invicem colliderentur, et pagi terrae absorberentur. Eodem etiam anno Cosmas Alexandriae patriarcha cum ipsa civitate, Monothelitarum pravitate a Cyri, qui sub Heraclio vixit, temporibus eam civitatem obtinente, abjurata, et errore cognito ad orthodoxam Ecclesiam rediit. Porro Gamar Saracenorum copiis comitatus in Romaniam impressionem fecit, et collecta ingenti captivorum praeda, in patriam remeavit. Mense Junio signum ad septentrionalem caeli partem apparuit. Porro Valid Petro sanctissimo Damasci metropolitae, seu Arabum et Manichaeorum impietatem palam arguenti, linguam praescindi jussit, et in Felicem Arabiam exsulem deportari. Ibi pro Christo passus, distinctisque apertae loquelae verbis sacrum celebrans, ut qui reitulerunt proprio auditu se percepisse confirmant, morte consummatur. Ejus zelulus et ejusdem nominis consors Petrus apud Maiumam insigne pro Christo martyrium sub hac tempora spoite tulit. Morbo quippe detentus, Arabum proceres, seu ex chartularii publicorum vestigialium manere ipsis notus, sibi familiares ad privatum colloquium invitavit. Tum is ad illos: *Vestrae hujus, inquit, ad me visitandum protectionis mercedem a Deo recipiatis* 350 *precor; licet enim fidei luce privati, amici tamen estis censendi. Testamenti itaque mei, quod hujusmodi est, volo vos esse testes: Qui non credit in Patrem, Filium et Spiritum sanctum consubstantialium et virificam in unitate naturae personarum Trinitatem, is anima oculis occaecatus est, et aeterno supplicio*

A ἀγροικότερον μὲν, εὐλαβῆ δὲ, τοὺς κατὰ τὴν ἑξῆς Χριστιανούς, ἐπερ θέλειεν συγχωρηθῆναι αὐτοῖς πατριάρχην*, ψήφισασθαι αὐτὸν Στέφανον. Οἱ δὲ θεοθέν τοῦτο νομισάντες γενέσθαι** χειροτονουσιν αὐτὸν ἐν τῷ ὁρόνῳ Θεοὑπόλειως, ἀκείθεν ἕως τοῦ** νῦν διέδραμεν τὸ ἀκώλυτον.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεκράτησεν Οὐαλὶδ υἱὸς Ἰσάμ (79) τῆς Ἀράβων ἀρχῆς· πρὸς δὲ Κωνσταντίνος Ἀνδρέαν σπαθάριον, Ἀρτάβασδος δὲ Γρηγόριον λογοθέτην ἐξέπεμψαν, τὰ πρὸς συμφεμίαν ζητοῦντες ἀμφοτέρω· ἀβροχίας δὲ πολλῆς γενομένης (80) καὶ σεισμοῦ κατὰ τόπους, ὡς ἐνωθῆναι ἔρη πρὸς ἀλλήλα κατὰ τὴν ἔρημον Σαβᾶ, καὶ κόμας ὑπὸ γῆν καταπατῶσθαι**. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Κοσμᾶς ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ὁρθόδοξῃσιν σὺν τῇ πόλει αὐτοῦ** ἐκ τῆς τῶν Μονοθελητῶν κακοδοξίας, κρατησάσης ἀπὸ Κύρου (81) τοῦ ἐπὶ Ἡρακλείου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας. Ἐπιστράτευσεν δὲ Γάμερ** τὴν Ῥωμανίαν μετὰ πλήθους Ἀράβων, καὶ πολλοὺς αἰχμαλωτεύσας, ὑπέστρεψεν. Ἐσχάτη δὲ σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ** κατὰ βορρᾶν μηνὶ Ἰουνίῳ. Οὐαλὶδ δὲ Πέτρον τὸν ἀγιώτατον μητροπολίτην Δαμασκού γλωττοτομηθῆναι ἐκέλευσε, ὡς ἀναφανδὸν ἐλέγχοντα τὴν τῶν Ἀράβων καὶ Μανιχαίων δυσσεβείαν. Ἐξώρισεν δὲ αὐτὸν κατὰ τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν, ἐνθα καὶ τελειοῦται μαρτυρήσας ὑπὲρ Χριστοῦ, καὶ τρανῶς ἐκφωνήσας τὴν θεῖαν λειτουργίαν, ὡς εἰ διηγησάμενοι φασιν ἰδίαις ἀκοαῖς τοῦτο** πεπληροφορηθῆναι. Τούτου ζηλωτῆς καὶ ὁμώμυρος** Πέτρος, ὁ κατὰ τὸν Μαϊουμᾶν (82) ἐν τοῖς αὐτοῖς** ἀνεδείχθη χρόνους, μάρτυς ὑπὲρ Χριστοῦ αὐτομόλως**. Νόσω γὰρ συσχεθεὶς, προσεκάλεσάτο τοὺς τῶν Ἀράβων ἀρχοντας, ἅτε συνήθεις αὐτῷ ὄντας, χαρτουλαρίῳ τελοῦνται** (83) τῶν δημοσίων φόρων, καὶ φασὶ πρὸς αὐτοῦς· Τὸν μὲν ὑπὲρ τῆς ἐπισκέψεως μισθὸν παρὰ Θεοῦ λάβοιτε, κἂν ἄπιστοι τυγχάνητε* φίλοι. Τῆς* διαθήκης δὲ μου μύρτυρας ὑμῶς εἶναι βούλομαι τοιαύτης οὐσης· Πᾶς ὁ μὴ πιστεύων εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ Πνεῦμα ἅγιον, τὴν ὁμοούσιον καὶ ζωαρχικὴν ἐν μονάδι Τριάδα, πεπῆρωται τὴν ψυχὴν, καὶ τῆς αἰωνίου κολάσεως ἔστιν ἄξιος. Τοιοῦτός ἐστιν καὶ ὁ Μουαμῆδ ὁ ψευδοπροφήτης ὁμῶν καὶ τοῦ Δ' Ἀντιχρίστου πρόδρομος. Ἀπόστειτε οὖν, εἰ ἐμοί

VARIE LECTIONES.

** τὴν add. ex A. ** αὐτὸν Στ. — γενέσθαι om. e I. ** τοῦ om. A. ** καταπατῶσθαι A. ** αὐτοῦ A e f, αὐτῇ vulg. ** Ἀμερ A. ** ἐν τῷ οὐρανῷ add. ex A. ** τοῦτο add. ex A. ** καὶ ὁμῶν. A. καὶ ὁ ἐκ, vulg. ** αὐτοῖς; αὐτόθι A f. ** αὐτόμολος A. ** χαρτουλαρίῳ τελ. A, χαρτουλαρίῳν τε τελ. vulg. ** εἰ καὶ — τυγχάνετε A. * τῆς add. ex A. * καὶ prius add. ex A.

JAC. GOARI NOTAE.

(79) Anastasius Hualid filius Isam. Auctor Miscellae: Eodem anno obtinuit Gizid filius Haddimelech Arabum principatum. Ab his diversus incedit Abraham Ecchessensis in Historia Saracenica de caliphis Omaytis. Alualidus, inquit ad annum 6255, qui sequens est. Abul-habbasus filius Isazidi, filii Abd-almalechi, filii Marouani, filii Alocmi, Calipha inauguratus est, qua die obiit pater eius Hascianus: sic ille vocat Isamum, cujus nepotem, non filium Hualidum docet.

(80) Ὡς καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν ἐπικαθάρσασθαι, καὶ καθ' αὐτῆς ἰσχυρᾶσαι· adeo ut sui obliia, bellum sibi inter natura conciliarent.

(81) Ex cuius et successoris tempore patriarchas Alexandrinos Theophanes respicit.

(82) Gazaeorum navale, viginti stadiis a Coza distans, ad urbem Constantiae nomine a Constantino extructum, de quo consulendus index.

(83) Scriniarius agenti. Est enim ille qui in chartas et codices acta vel rationes recenset.

πειθεσθε μαρτυρομένην σήμερον ὑμῖν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τῆς ἐκείνου μυθολογίας. Εὐ-
τοῦ γὰρ ὑμῖν σήμερον, ἵνα μὴ σὺν ἐκείνῳ κολα-
σθῆτε. Ταῦτα καὶ ἄλλα πλείστα θεολογούντο· αὐτοῦ
ἀκούσαντες θάμβει τε καὶ μανίᾳ συσχεθέντες, μακρο-
θυμεῖν ἔδοξαν, ὡς ἐκ τῆς νόσου παραφρονούντα τοῦ-
τον οἰόμενοι· μετὰ δὲ τὸ διαγενέσθαι αὐτὸν ἐκ τῆς
νόσου, ἤρξατο μεγαλοφρονέτερον ἀνακράζειν·
'*Ἀνάθεμα Μουαμέδ καὶ τῇ*'' *μυθογραφίᾳ αὐτοῦ, καὶ*
πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν αὐτῇ. Τότε τὴν διὰ ξίφους
τιμωρίαν ὑποστάς, μάρτυς ἀνεδείχθη. Τοῦτον ἐγκω-
μίους λόγων τετίμηκεν ὁ ὁσιος Πατὴρ ἡμῶν Ἰωάν-
νης ὁ καλῶς ἐπικληθεὶς Χρυσορρόδας διὰ τὴν ἐπαν-
θοῦσαν· αὐτῷ [τοῦ Πνεύματος (84)] ἐν τε λόγῳ καὶ
βίῳ χρυσαυγὴ χάριν· ὃν Κωνσταντῖνος· ὁ δυσσεβὴς
βασιλεὺς ἐτησίῳ καθυπεβάλεν ἀναθέματι διὰ τὴν
ὑπερβάλλουσαν ἐν αὐτῷ ὁ ὀρθοδοξίαν, καὶ ἀντὶ τοῦ
παππικοῦ ὀνόματος αὐτοῦ Μανσοῦρ, ὃ ἐρμηνεύεται,
λελυτρωμένος, Μανζήρην (85) Ἰουδαϊκῷ φρονή-
ματι μετονομάσας τὸν νέον τῆς Ἐκκλησίας ἱερά-
σκαλον.

illius in recta fide doctrinam subijcere solebat, et Mansur avari nominis, quod vertitur, redemptus,

vice, Manzerum novum Ecclesiae doctorem sensu plane Judaico vocitabat.
Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μηνὶ Μαῦρ Ἀρτάβασδος ἐπὶ τὰ
μέρη τοῦ Ὀψικίου ἐξελθὼν, τὴν Ἀσίαν στρατολογή-
σας (86) κατέλαθεν, ἐκπορθῶν αὐτήν. Κωνσταντῖνος δὲ
τοῦτο μαθὼν, ἐκίνησεν κατ' αὐτοῦ. Καταλαθὼν ἔ-
αυτὸν ἰς τὰ μέρη τῆς Σάρδης ἀπὸ τοῦ Κελδαι-
νοῦ ἀνερχόμενον καὶ συμβαλὼν μετ' αὐτοῦ πόλε-
μον, τρέπει αὐτὸν καὶ καταδιώκει μέχρι Κυζίκου.
Ὁ δὲ τὴν Κύκικον καταλαθὼν, καὶ εἰς δρόμωνα
εἰσελθὼν, διασώζεται ἐν τῇ πόλει. Μηνὶ δὲ Αὐγού-
στῳ τῆς αὐτῆς ἰα' Ἰνδοκτιῶνος Νικήτας ὁ μονοστρά-
τηγος υἱὸς Ἀρταβάσδου συμβαλὼν Κωνσταντῖνον εἰς
πόλεμον πρὸς τῇ Μοδρινῇ φεύγει τραπεζαί, καὶ τὸν
μὲν πατρίκιον Τηριδάτην τὸν Ἀρμένιον στρατιώ-
την γενναῖον ὑπάρχοντα καὶ ἐξάδελφον Ἀρταβάσδου
σὺν ἄλλοις ἐπιλέκτοις ἀρχουσιν ἀνεῖλεν. Ἐκατέ-
ρων δὲ τῶν μερῶν πτωχεύει οὐ μικρὰ γέγονεν Ἀρ-
μενίων τε καὶ Ἀρμενιακῶν μαχησαμένων πρὸς
ἀνατολικούς καὶ θορακιστοὺς τοὺς ὑπερμάχους τοῦ
Κωνσταντίνου. Ὁ δὲ ἀρχιῆραξ διάβολος τοιαύτην
κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἡγίρειν μανίαν κατὰ τοὺς
χρόνους τούτους καὶ ἀλληλοσφαγίας, ὥστε τέκνα
κατὰ γονέων καὶ ἀδελφούς κατὰ ἀδελφῶν συγχινεῖ-
σθαι ἀπειδῶς εἰς σφαγὴν, καὶ ἀνηλεῶς ἐμπυρρίζειν τὰς
ἀλλήλους ὑπαρχούσας στάσεις (87) τε καὶ οἰκίας.

VARIÆ LECTIONES.

¹ σῆμ. ὑμῖν Α. ὅμ. σῆμ. vulg. ² παραφρονούντα — νόσου om. A. ³ μεγαλοφ. A. μεγαφ. vulg. ⁴ καὶ τῇ Α. ἐκ τῇ vulg. ⁵ ἐπανθοῦσαν] εὐσαν A. ⁶ τοῦ πνεύματος — ὑπερβ. ἐν αὐτῷ om. A. ⁷ ἐκκλησίας A. ἡλικίας: vulg. ⁸ αὐτὸν add. ex A. ⁹ καὶ συμβ. A. συμβ. vulg. ¹⁰ τῶν Ἀρμενίων A. ¹¹ ἀνεῖλεν A. ἀνέσλεον vulg. ¹² δὲ add. ex A. ¹³ ἀλληλοσφαγίας n. ¹⁴ τε add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(84) Hæc unis inclusa, ex codd. aliis desumpta desunt in Regio.

(85) Spuriūm. Non ingreditur Manzer, hoc est de scorto natus, in ecclesiam Domini. Deut. cap. xxi. v. 2.

(86) Militum defectu habito. Sic et Anast., nec quidquam ad rem, dum iter ageret; res tanta non

A dignus. Muamed salus vester vates et Antichristi præcursor ejusmodi exstitit. Quamobrem si mihi nunc cælum et terram coram vobis obstanti ali-
quatenus fidem adhibetis, fabulosam et deliram ejus doctrinam ejurate. Hoc necessitudinis erga vos meæ præsens argumentum benevolam hoc ad-
mittite consilium, ne parem cum eo cruciatum sustineatis. Arabes sacros istos et pares alios de Deitate explicantem audientes, et una simul stu-
pore et insania correpti, virum bene valere jussu-
runt, tanquam in mentis delirium eum lapsum arbitrati. Is ubi vires ex infirmitate recepit, valida voce publice vociferari: *Anathema Muamed et fa-
bulosa ejus doctrina credentibusque in eum omnibus.*

B Extemplo gladii pœnæ suppositus, martyr declaratur. Eum orationum suarum encomiis sanctus Pater noster Joannes, ob eloqui sanctitatisque vel-
ut aureo fulgore radiantem spiritualem gratiam Chrysorrhœas recte cognominatus, celebravit. Joan-
nem etiam istum Constantinus impius imperator execrationibus annuatim renovatis ob eminentem, Mansur avari nominis, quod vertitur, redemptus,

Ejusdem etiam anni mense Maio ad Obsidii re-
gionem profectus Artabasus, Asiam, dum iter ageret, sub potestatem redegit, et provinciam depopulatus est. Eo comperto Constantinus copias in eum eduxit. Ubi Sardium attingit fines a Cellisano redeuntem offendit, et manibus cum eo consertis, in fugam vertit, et ad Cyzicum usque insequitur. Ille Cyzicum ingressus, dromonem subinde conscendit et in urbem saluum se recipit. Mense autem Augusto ejusdem undecimæ indictionis Artabadi filius supremus copiarum ejus duxor ad Modrinem cum Constantino bello congressus fugam arripit, Tiridates patricius Armenius miles generosus, Artabadi consobrinus, cum selectis aliis proceribus cadit, Armeniorum et Armeniacorum adversus orientales et Thracenses Constantini jus defendentes depugnantium cædes utrimque haud minima facta. Calamitatis omnis auctor diabolus talem inter Christianos dementationem et cædes reciprocas sub hæc tempora excitavit, ut filii adversus parentes et 351 fratres in fratres necem nullo sanguinis aut indulgentiæ discrimine irruerent, suasque invicem ipsorum domus atque facultates citra illati damni sensum flammis perderent.

A. C. 755. — *Arabum ducis Valid annus primus.* A
 Hoc anno in boreali coeli parte signum apparuit, pulvisque imbris instar in diversa loca decidit. Ad Caspias etiam portas terræ motus contigit. Mensis Aprilis die decimo sexto, hebdomadis feria quinta, Valid Arabum factione sublatus post imperii annum unicum, cui filius Izid cognomento Leipsus, id est diminutus, successit. Is maxima pecuniarum vi erogata, Damascus obtinuit, atque ab Arabibus, qui Damascus, Persidem et Ægyptum incolebant, dextras in imperii confirmationem accepit. Marvam autem filius Muamed, Armeniæ rector, his auditis Mesopotamiam occupat, filios Valid, ut videbatur, in tutelam accepturus; et Izid adversarium se oppositurus. Post menses vero quinque moritur Izid, fratre suo Abraim Damasci successore relicto, adversus quem Marvam exercitum ex Mesopotamiæ Arabibus instruens Edessam venit, indeque versus Damascus et Antilibanum in campum, qui dicitur Garis, prælioque ibi ad Ævium Litam, id est Malum, inito cum Sulimane, ipsum fugat, et ex ejus coplis hominum viginti millia delet, adeo ut Suliman cum paucis ac ferme solus Damascus fugam arripuerit. Is urbem ingressus filios Valid, quorum partes tueri Marvam videbatur, e medio sustulit, et magna pecuniarum vi sibi addicta loco excedit. Marvam domum Damascus perveniens, multos ex proceribus eosque etiamnum qui Valid et liberorum ejus mortis se præbuerant auctores interfecit, reliquos membris mutilatos vivere permissit, pecuniam autem omnesque thesauros Charram Mesopotamiæ urbem transportavit.

Mense vero Septembri duodecima indictione Constantinus Chalcedonem versus profectus, trajecto freto, in Thraciam perrexit, Sisinnio Thracensium duce ad Abydum transfretante, ac subinde Ælyantii muros, qui continentem spectant, obsidente. Is ubi Charsii portem attingit, exinde ad Asiam,

VARIE LECTIONES.

“ ex tōn mg. Par., ex tōs vulg. ” xaxēθεν A, xaxēθεν vulg. ” eis tōpon ley. A c. ” θήσκει—Σουλεϊμάν om. A, θήσκει omnino expungendum videtur. ” μετ’ ὀλίγων A. ” τὸ ἄλλο vulg. ” καὶ ἄλλου; A, καὶ τοῦ ἄλλο. vulg. ” ταίχαι A, ταίχαι vulg. ” πόρτην A, πόρταν vulg.

JAC. GOARINOTÆ.

quæ de Stephani ad Pipinum accessu ad Leonis annum octavum Theophanes attexit, eadem Anastasius et *Miscellæ* auctor præsentem de bello civili narrationi subjungunt.

(88) His Anastasius præmittit : *Stephanus Antiochenus habetur antistas.*

(89) Anast., cinis descendit per loca. Interpr. pulvis imbris instar in diversa loca decidit. Adduci non possum, ut sic exponam, aliudve putem τὸ, τὸν, quam nomen proprium, vicumque ac locum peculiarem; ipsum forte ad quem Leo Basilii filius celebre monasterium virorum eunuchorum extruxit, quod SS. Lazari et Mariæ Magdalene sacris exuvias ditavit. Elc τοῦς λεγόμενοις τόποις, inquit Leo Grammaticus p. 481 sic nuncupato loco, ac regione sive urbis sive quæ parum ab urbe distaret in Thracensibus. Satis ad miraculum ac ostentum ut certo uno loco sic pluvii pulvis, et ut in annales referri possit. Codr. cum nihil amplius explicet, satis indicat proprium se nomen istud ce-

A. M. 6235. — Ἀράβων ἀρχηγὸν Οὐαλὶδ ἔτος α’.

Τούτῳ τῷ ἔτει κατὰ βορρᾶν ἐπ’ ἀνῆν (88) σημεῖον, καὶ κόνις κατήλθεν εἰς τόπους (89). Γέγονε δὲ καὶ σεισμός εἰς τὰς Κάσπιας Πύλας καὶ ἀνῆρθεῖ Οὐαλὶδ ὑπὸ τῶν Ἀράβων μηνὶ Ἀπριλίῳ ε’, ἡμέρας ε’, ἀρξας ἔτος α’, καὶ κρατεῖ τῆς ἀρχῆς Ἰζὶδ ὁ Λειψός (90). Οὗτος χρήματα πολλὰ σκορπίσας ἐκράτισεν τὴν Δαμασκὸν, καὶ διεξῆλθε λαβὼν τοῦ ἀρχεῖν ἐκ τῶν¹⁸ κατὰ τὴν Δαμασκὸν καὶ Περσίδα καὶ Αἴγυπτον Ἀράβων. Μαρούαμ υἱὸς Μουαμὲδ τὴν Ἀρμενίαν διέπων ἀκούσας ταῦτα, καταλαμβάνει τὴν Μεσοποταμίαν, ὑπερμαχῶν τῷ δοκεῖν τῶν τέκνων Οὐαλὶδ, καὶ ἐναντιούμενος τῷ Ἰζὶδ. Καὶ μετὰ μῆνας ε’ θνήσκει ὁ Ἰζὶδ καταλείψας Ἀβραῖμ τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν ἐπὶ τῆς Δαμασκῶ διὰδοχόν. Τούτῳ παραταξάμενος Μαρούαμ ἔχων τοὺς τῆς Μεσοποταμίας ἔρχεται εἰς Ἑδεσσαν, κἀκεῖθεν¹⁹ εἰς τὰ μέρη Δαμασκῶ καὶ Ἀντιλιβάνου, εἰς κάμπον λεγόμενον²⁰ Γαρίς. Κἀκεῖ συμβαλὼν τῷ Σουλεϊμάν, [θνήσκει²¹ (91)] παρὰ τῷ ποταμῷ Λιτᾷ, τοῦτ’ ἐστὶ Καχρῖ, τρέπει αὐτὸν, καὶ ἀναίρει χιλιάδας ε’, καὶ μόνος Σουλεϊμάν μετ’ ὀλίγων²² φυγὰς κατὰ τὴν Δαμασκὸν διασώζεται. Εἰσελθὼν δὲ ἐν αὐτῇ ἀνέλεν τοὺς υἱοὺς Οὐαλὶδ, ὧν ὑπερμαχεῖν ἐδόκει Μαρούαμ, καὶ ἐξῆλθεν τῆς Δαμασκῶ, χρήματα σφετερισάμενος ἱκανά. Καταλαβὼν δὲ καὶ Μαρούαμ τὴν Δαμασκὸν, ἀνέλεν πολλοὺς τῶν ὑπερεχόντων καὶ τοὺς συνέργησαντας τῷ φόνῳ τοῦ Οὐαλὶδ²³ καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ, καὶ ἄλλου;²⁴ ἡκρωτήρλασεν. Τὰ δὲ χρήματα καὶ τοὺς θησαυροὺς ἅπαντας μετέστησεν εἰς Χαρρᾶν τὴν πόλιν Μεσοποταμίας.

Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ δεκάτῃ καὶ δευτέρῃ ἡδικτιδὸν κατελθὼν Κωνσταντῖνος ἐπὶ τὰ μέρη Καλκιδόνος, ἀντεπέρασεν ἐν τοῖς Θρακικοῖς μέρεσιν, Σισιννίῳ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Θρακησίων διὰ τῆς Ἀβύδου παράσαντος, καὶ τῷ χειρῶν ταίχαι²⁵ παρακαθίσταντος. Καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τὴν Χαρσίου Πόρταν²⁶

D cepisse. Valde inaccurate auctor, ut his voculis loca varia pluraque intelligi voluerit. *Comberis.*

(90) Unum ex his vocabulum componit Anastasius : *Hizidiphus*, insulse. *Ecchellensis* solertior : *Quoniam vero stipendia militum diminuit, cognominatus est Diminutus*, qui Theophanis Λειψός. Scripserat de eodem superius : *Lazidus filius patri vocatui Alvalidi filii Abd-almalechii filii Marouani, filii Alhocmi inauguratus est vigesima octava Giamadi, etc.* — *Imperium cepisset Izid, cognomento Lipsus.* Non bene interpr., cui filius Izid successit : satis enim sequentia indicant non fuisse Validi filium, cum Morovan illius ac filius regnum asserturum prætensum in eum morisse describatur, ejusque subinde fratrem, quem et sustulit : ipsosque postmodum filios Validi. *Comberis.*

(91) Post Σουλεϊμάν, ubi mendose θνήσκει, ut dandum aliquid conjectura, legam ego, φέδας : nec aliud auctor scripserit, cum remisset ad *Ævium Litam*. *Comberis.*

διείδραμενώς τῆς Χρυσῆς Πόρτης ἐαυτὸν τοῖς ὄχλοις ἐπιδεικνύων, καὶ πάλιν ὑπέστρεψεν, καὶ ἠπλίκευσεν εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα. Οἱ δὲ τῆς πόλεως ἤρξαντο στενοῦσθαι εἰς τὰς δαπάνας, καὶ ἀποστειλῆς Ἀθανάσιον τὸν ἀσκηρῆται· δὲ Ἀρτάβασον τὸν δομέστικον αὐτοῦ πρὸς τὸ κομίσαι δαπάνας διὰ σκαφῶν εὗρεν τούτους ὁ στόλος τῶν Κιβυρραίων τῶν ἑξω τῆς Ἀβύδου, καὶ τούτους κατασχὼν πρὸς τὸν βασιλεῖα ἀνήγαγε, καὶ τὸν μὲν αἶταν τοῖς ἰδίοις λαοῖς ἰδωρῆσθαι, Ἀθανάσιον δὲ καὶ Ἀρτάβασον παρατὰ ἐνύφισεν. Μετὰ ταῦτα ἰδοῦντες Ἀρτάβασος ἀνοίξαι τὰς τοῦ χερσαίου τείχους πόρτας, καὶ συμβαλεῖν πόλεμον μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου. Καὶ γενομένης συμβολῆς, ἐπράττησαν οἱ τοῦ Ἀρτάβασου, καὶ πολλοὶ ἀπέθανον, ἐν οἷς καὶ ὁ Μονούτης· κατασκευάσας δὲ Ἀρτάβασος κακκαδοπορφύρους ἀπέστειλεν εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα κατὰ τοῦ στόλου τῶν Κιβυρραίων, καὶ ἀπῆλασεν αὐτούς. Ἐγένετο δὲ λιμὸς ἰσχυρὸς ἐν τῇ πόλει, ὥστε πρᾶτθαι τὸν μόδιον τῆς κριθῆς νομισμάτων δώδεκα, τοῦ δὲ ὀσπρίου ἑννακαλδέκα, τοῦ δὲ χέχρου (92) καὶ τοῦ λουπίνου νομισμάτων ὀκτώ, τὸ δὲ ἕλαιον πέντε λίτρας τοῦ νομίσματος, καὶ ὁ ἕσσης τοῦ αἵνου τοῦ σημισίου (93). Τοῦ δὲ λαοῦ θνήσκοντο· ἠναγκάσθη Ἀρτάβασος ἀπολῦειν αὐτοὺς, πρὸς τὸ ἐξέρχεσθαι τῆς πόλεως. Ἐπιτηρῶν δὲ τὰ πρόσωπα, τοὺς μὲν ἐκώλυεν. Ὅθεν τινὲς τὰ ἐαυτῶν πρόσωπα ἐκάλυπτον, καὶ γυναικεῖαν στολὴν περιβάλλοντο, οἱ δὲ μοναδικὸν σχῆμα, καὶ οὕτως ἤδυναντο λαθεῖν καὶ ἐξελεῖν. Νικήτας δὲ ὁ μονοστράτηγος ἐπισωρεύσας τὸν ἴδιον λαόν, τὸν ἀπὸ Μοδρινῆς σκορπισθέντα, ἦλθεν ἔως Χρυσοπόλεως, καὶ ὑποστρέφοντος αὐτοῦ, πέρασας ὁ βασιλεὺς κατεβίωξεν ὅπισω αὐτοῦ, καὶ καταλαβὼν αὐτὸν ἐν Νικομηδείᾳ, ἐχειρώσατο αὐτὸν σὺν τῷ ἀποπισκόπῳ κουράτωρι Μαρκελλίῳ (94), ὃν παρατὰ ἀποτμηθῆναι ἐκέλευεν. Τὸν δὲ μονοστράτηγον πεδήσας διὰ τοῦ τείχους (95) τῇ πατρὶ ἐπεδείκνυσεν. Τῇ δὲ δευτέρᾳ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς ἄφνω παρὰ τὰ μένος· τῇ δευτέρᾳ διὰ τοῦ χερσαίου τείχους τὴν πόλιν παρέλαβεν. Ὁ δὲ Ἀρτάβασος ἅμα τῷ πατρικίῳ Βακταγείῳ (96) εἰς χελάνδιον (97) εἰσελθὼν πρὸς τὸ παρὼν ἦλθεν εἰς τὸ Ὀφύκιον, καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸ

A quæ Aurea nominatur, plebi ac ipsum palam ostendens excurrit, ac confestim reversus ad sanctum 352 Mamantem applicuit. Cives interea annonæ penuria premi cupere, quamobrem Athanasium a secretis et Artabasdum domesticum ad comineatum naviculis in urbem advehendum Artabasdus misit, quos cum Cibyrrhæotarum classis extra Abydi angustias obviam habuisset, detentos ad imperatorem conduxit, qui propriis quidem copiis comparatam ab illis annonam distribuit, Athanasium vero et Artabasdum exemplo lucis jacturam luere jussit. Postmodum Artabasdus terrestris muri portas ejusque vias sibi liberas reidere, et cum Constantino manus conserere decrevit. Quare initio prælio, fusus est Artabasdi exercitus, plurimique, inter quos Monutes, desiderati. Tum Artabasdus biremes in cacabis Græcum ignem ferentes instruens, ad sanctum Mamantem adversus Cibyrrhæotarum classem submisit, quæ etiamnum repulsa sunt et retrorsum actæ. Porro fames ingens urbem oppressit, adeo ut hordei modius omnibus duodecim, leguminum novemdecim, nulli lupinorumque octo æstimaretur, olei quingua libras nummo integro, vini sextarius dimidio veniret. Populo itaque penuria cibi pereunte, coactus est Artabasdus publicam ex urbe migrandi potestatem facere, verum exentium observatis vulgibus, quosdam detinuit, unde nonnulli vel facie velata, vel e mentita mulierum larva usi exitum sibi facilem meruere, illi monasticum habitum, alii seminarum cultum sibi composuerunt, atque ita sub eo latere, et egressum suffugari valuerunt. Ceterum Nicetas militis supremi dux copias ad Modrinen prius dispersis iterum collectis, Chrysopolim usque venit. Cumque inde pedem referret, trajiciens imperator ipsum a tergo insecutus est, eumque ad Nicomediam tandem assecutus, vivum cepit, una cum Marcellino, qui ex episcopo curator evaserat, quem illico capitis damnavit, ad supremum militie ducem vinctulis de muro suspensum patri videndum ostentabat. Demum Novembris die secundo aciebus ex improvise sub vesperam instructis, urbem per terrestrem murum invasit. Ar-

VARIÆ LECTIONES.

92 Κυβερωτών Α. 93 ὁ add. ex Α. 94 κακκαδοπορφύρους Α. 95 ἀπῆλασεν Α, ἀπῆλασεν vulg. 96 ἐγέν. δὲ Α, καὶ ἐγ. δὲ vulg. 97 νομισμάτων Α, νομίσματα vulg. utrobique. 98 τοῦ δὲ ὀσπρίου νομ. ἑνν. add. ex Α. 99 σημισίου Α, σημισίου vulg. 100 ἐκάλυπτον ἐκώλυεν Α f. 101 περιβάλλοντο Α, προσεβάλλοντο vulg. 102 post σχῆμα vulgo iterum legitur: καὶ γυναικεῖαν στολὴν, non item in Α. 103 ἀπὸ ἐπισκόπων Α, ἀπὸ ἐπισκόπου f. 104 Μαρκελλίῳ Α a f, Μαρκελλίῳ vulg. 105 μηνὸς μόνος· ἄφνω Α f. 106 Βακταγείῳ Α. 107 ἦλθεν Α, ἐξῆλθεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(92) Leguminis, posuit Anastasius.
(93) Barbare, ἡμισίως vice.
(94) Dubiam et obscuram phrasim Nicephorus elucida: Μαρκελλίῳ δὲ τοῦ συνόντος αὐτοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Γαγγρηνῶν μητροπόλεως τὴν κεφαλὴν ἐξέτεμε· Marcellino vero ex Artabasdi comitibus Gangrenorum episcopo caput abscidit Constantinus: Marcellinum etiam scribunt varie lectiones.
(95) Anast. vinctum patri per murum monstrabat; ego, e muro aspectandum vinctum ostendebat: non,

D vinctulis de muro suspensum, uti redditum est: erat enim Artabasdus Nicetæ pater in urbe, eique Constantinus consueto stratagemate vinctum filium pro mœnibus ostendebat, ad illius insidendum animi robur, ac tentandam deditionem. COMMENS.

(96) Anastasius, Bagatagio: alias Batagio. Miscella, Bagrano: vel, ut habet alia lectio, Batagno.

(97) Vice χελάνδιον, sicut ὀλοκατίνιον, vice ὀλοκατίνιον, pag. 515.

tabasus autem una cum Bactagio patricio chelandium conscendens, ad Opsicium in praesens tempus recessit, exindeque ad Puzanae castrum digressus in eo inclusum se communiuit. Quos cum imperator comprehendisset, Artabas dum quidem una cum ejus duobus filiis excæcavit, Bactagium vero ad ferarum venatum capite truncari, caputque per dies tres in Milio publice suspendi jussit. Demum vero post annos triginta injuriarum memor et inclemens imperator in Choræ monasterium uxorem ejus se conferre, in eo siquidem sepultus jacebat Bactagius, et 353 ejus ossa tumulo eruta proprio pallio deportata ad ea quæ Pelagii vocitantur monumenta una cum iis qui sibi ipsis conscias manus intulerant projicere compulsi. O factum prorsus inhumanum! Multos insuper alios ex proceribus, qui Artabasdi partes secuti sunt, interfecit, innumeris oculos effudit, manus istis, alii pedes abscidit. Ad hæc extraneis quos secum in urbem introduxit nobilibus civium domos penetrare, et eorum facultates pro arbitratu sibi abripere permisit, ac denique infinita damna civitati intulit. Celebratis etiam in circo ludis equestribus Artabas dum una cum filiis et amicis vinculis alligatum, necnon Anastasium falsi nominis patriarcham oculis privatum, et asino facie ad candam versa insidentem publice per medium circi stadium inxevit, et de iis ludibrii triumphum egit. Cæterum Anastasium ceu sententiæ suæ sectatorem probe subactum et renovandæ poenæ timore emendatum in sacerdotii sedem restituit. Sisinnium etiam patricium et Thraecensium ducem (quo adjuutore ac simul præliante imperium recepit) consobrinum licet et amicum potius quadreginta justo Dei iudicio oculis damnavit. Scriptura testatur, incidit.

A. C. 736. — *Arabum ductis Marvam annus primus.*

Antiochiæ episcopi Theophylacti annus primus.

Hoc anno cometes ingens penes Syriam in caelo visus est. Thebit et Dachac Arruritarum princeps adversus Marvam seditionem excitavit. Marvam eos comprehensus cum viris militibus ad duodecim millia circa limites Emesæ trucidavit. Hoc etiam anno idem Marvam Christianis orientalibus postu-

A κάστρον Πουζάνης (98) ἐκὺτον ἐνέκλεισεν. Οὗς χειρωτάμενος ὁ βασιλεὺς τὸν μὲν Ἀρτάβαστον σὺν τοῖς δυσὶν υἱοῖς αὐτοῦ ἐτύφλωσεν, τὸν δὲ ὡς Βακτάγειον ἐν τῷ Κυνηγεῖῳ ἀπεκεφάλισεν, καὶ τὴν τοῦτου κεφαλὴν ἐν τῷ Μίλιῳ (99) ἐκρέμασεν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Μετὰ δὲ τριάκοντα ἔτη ὁ μνηστῆρα καὶ ἀσπλαγχνός βασιλεὺς ἐπέταξεν ἀπελθεῖν τὴν αὐτοῦ γυναῖκα ἐν τῇ μονῇ τῆς Χώρας (ἐκεῖσε γὰρ ἦν ταφὴς), καὶ ἀνασκάψαι αὐτοῦ τὰ ὀστέα, καὶ ἐν τῷ ἴδιῳ παλλίῳ βαστάσαι, καὶ εἰς τὰ λεγόμενα Πελαγίου μνημεῖα μετὰ τῶν βιοθανάτων (1) ῥίψαι. Ὁ τῆς ἀπανθρωπίας! Πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους Ἀρτάβαστον συμμαχῆσαντας τῶν προῦχόντων ἀνέλεν· ἀναριθμήτους δὲ ἐτύφλωσεν, καὶ ἄλλους ἐχειροκόπησεν καὶ ἐποδοκώπησεν. Ἐπέτρεψεν δὲ τοῖς σὺν αὐτῷ εἰσελθούσιν ἑξωτικοῖς ἀρχοῦσιν εἰσελθεῖν εἰς τοὺς οἴκους καὶ διαρπάσαι τὰς οὐσίας τῶν πολιτῶν· πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ὡς ἀναριθμήτα δεινὰ ἐπέδειξατο τῇ πόλει. Ἰππικὸν δὲ ποιήσας εἰσέγαγεν Ἀρτάβαστον σὺν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ τοῖς φίλοις δεδεμένους διὰ τοῦ διπλοῦ ὅσῳ Ἀναστασίῳ τῷ ψευδονύμῳ πατριάρχῃ τυφλωθέντι δημοσίως καὶ ἐπὶ ὄνῳ ἐξανάστροφα καθήμενῳ, ὃν εἰς τὸ ἱππικὸν εἰσαγαγὼν ἐπόμπευσεν (2). Πάλιν δὲ ὡς ὁμόφρονα αὐτοῦ ἐκφόδισας καὶ δουλώσας, ἐν τῷ θρόνῳ τῆς ἱερωσύνης ἐκάθισεν. Σισίννιον δὲ τὸν πατριχίαν καὶ στρατηγὸν τῶν Θρακησίων πολλὰ συνδραμόντα αὐτῷ καὶ συναγωνισάμενον, ἐξάδελφόν τε αὐτοῦ ὄντα, μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐτύφλωσεν τῇ τοῦ Θεοῦ δικαίᾳ κρίσει. Ὁ γὰρ βοηθὸν τῷ ἀσεβεῖ ἐμπροσθεῖται εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, κατὰ τὸ γεγραμμένον.

A. M. 6236. — *Ἀρᾶων ἀρχηγὸς Μαρουὰμ ἔτος α'.*

Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Θεοφυλάκτου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει κομήτης μέγας κατὰ τὴν Συρίαν ἐφάνη. Καὶ ἑστασίαν Θεοῦ κατὰ τοῦ Μαρουὰμ καὶ Δαχάκ (3) ὁ τὸν Ἀρουργτῶν (4) οὗς χειρωτάμενος Μαρουὰμ ἀνέλεν ἐν τοῖς ὄρεσι· Ἐμέσης μετὰ πλήθους πολεμιστῶν χιλιῶν (5) ἔβ'. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει παρακλήσει τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἐφῆς

VARIÆ LECTIONES.

τὸν δὲ B. A. τὸν B. δὲ vulg. αὐτοῦ A f. αὐτοῦ vulg. ἄλλα add. ex A. δὲ καὶ τοῦ ἱππικοῦ A. εἰσαγαγὼν A, ἐξαγαγὼν vulg. ὁμόφρων f. τῷ ἀσεβεῖ A, τὸν ἀσεβῆ vulg. κατὰ τοῦ M A, κατὰ τὸν M. vulg. καὶ Δαχάκ—Μαρουὰμ om. A. ἀνέλεν καὶ ἀνῆλθεν A. χιλιῶν A, χιλιάδας vulg. τῆς Ἐφῆς add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(98) Nicephorus, τὸ προῦριον τὸ λεγόμενον Πουζάντις. D sibi mortem consciverant) cadavera projiciebantur. De iisdem iterum inferius pag. 367.

(99) Milium locus ad S. Sophiam: de quo Snidas v. *Milium*, Orig. CP. et Gyllius in *Topog. CP.*

(1) Exponit Nicephorus, τὰ Πελαγίου, pag. 48: Καὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα ἐν τοῖς λεγόμενοις Τάφοις τῶν Πελαγίου, ὡς καχοῦργον οἱ δυσσεβεῖς ἀπιδόρσαν. Αὐτοῦ γὰρ τὰ τε τῶν ἐθνικῶν ἀμύητων σώματα, καὶ τῶν ἐπὶ θανάτῳ ἀπηγορευμένων, τελευτώντων ἐξ ἐμπέτο· Cujus corpus in eum locum, quem Pelagii sepulcra nominant, tanquam malefici cujusdam abjiciunt. Illuc enim et profanorum gentilium, et eorum, qui capitali sententia damnati essent (ego, qui

(2) Exponit Nicephorus: Αὐτὸν χειροῦται· καὶ σὺν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ δεσμώτας· ἐπὶ ἀγῶνος ἱππικοῦ ἔλκων θριαμβεῖται.

(3) *Dachala* pronuntiat Anastasius, ut Χαλδαίους, *Chalbenos*: de quibus Echellensis de *Arabum genealogia*.

(4) *Kararitas* inter Caisi filios memorat Echellensis. Hæc porro ita vertit Anastasius, ut *Thebit contra Marvam, et Dachala Rurientem arma movisse scribat*.

συνεχώρησεν χειροτονηθῆναι Θεοφύλακτον πρεσβύτερον Ἐδεσσηνῶν⁵⁵ πατριάρχην Ἀντιοχείας κοιμηθέντος Σεφάνου, καὶ τοῦτον γράμμασι καθολικοῖς τιμᾶσαι προσέταξεν παρὰ τῶν Ἀράβων. Καρίσμασι γὰρ πνευματικοῖς ἐκεκόμετο, μάλιστα δὲ τοῖς τῆς σωφροσύνης⁵⁶. Ἐν Ἑμέσῃ δὲ κ' Χαλδαινοὺς⁵⁷ ἐφοῦρξισε, τὴν δὲ Ἄδα; τὰ⁵⁸ πολλὰ τῶν Χριστιανῶν αἵματα⁵⁹ ἐκχύσαντα, καὶ πολλοὺς τοῖς πορθέσαντα καὶ αἰχμαλωτίζαντα ἀναίρει ἐν τῇ φυλακῇ. Σταλέντος γὰρ πρὸς αὐτὸν τινος Αἰθίοπος ὑπὸ Μαρουὰμ ἐπὶ τοῦτω, θύλακα πλήσας ἀσέβητου ζώσης εἰσῆλθεν πρὸς αὐτόν⁶⁰ καὶ τοῦτον ἐπὶ κεφαλῇ καὶ ταῖς αὐτοῦ ῥοῖν περιβαλὼν ἀπέπνιξεν αὐτόν, δι-καίαν ἐφοῦρων⁶¹ τῷ γόητι τιμορίαν. Μαγεῖζ⁶² γὰρ καὶ δαιμόνων ἐπικλήσει πολλὰ κατὰ Χριστιανῶν κακὰ ἐτεκτήνατο. Οὗτος καὶ τῷ αἵματι Οὐαλλὶ ἐκοι-νώνησεν.

A. M. 6237. — Τοῦτω τῷ ἔτει Σουλεϊμὰν συνήξα; τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, αὖθις τῷ⁶³ Μαρουὰμ συμβάλλει, καὶ ἡττάται ἀποβαλὼν τοῦ Ἰδίου⁶⁴ λαοῦ χιλιάδας⁶⁵, καὶ φυγὰς εἰς Παλμύραν διασώζεται, κα-καίθεν εἰς Περσίδα. Ἐστασίασαν δὲ οἱ Ἑμεσηνοὶ καὶ οἱ Ἡλιουπολίται καὶ Δαμασκηνοὶ⁶⁶ (5) τὰς πόλεις τῷ Μαρουὰμ ἀποκλείσαντες⁶⁷. Ὡς τὸν μὲν αὐτοῦ υἱὸν κατὰ τοῦ Δαχὰκ ἀποστείλας μετὰ δυνάμει, αὐτὸς ἐπὶ τὴν Ἑμεσαν ἦλθεν, ἣν ἐν τέτταρι μὴτι παρ-έλαβεν. Ὁ δὲ Δαχὰκ μετὰ πλείους δυνάμεις ἤρχετο. Ὁ δὲ Μαρουὰμ συμβαλὼν αὐτῷ κατὰ τὴν Μεσοπο-ταμίαν μετὰ τὸ πολλοὺς ἀναίρειθῆναι τῶν σὺν αὐτῷ τοῦτον συλλαβὼν κτείνει⁶⁸ ἐν τοῦτος Κωνσταντῖνος Γερμανικεὶαν⁶⁹ παρέλαθεν ἐπιστρατεύσας τὴν Συ-ρίαν καὶ Δουλιχίαν ἄδειαν εὐρὼν διὰ τὴν τῶν Βερ-βάρων⁷⁰ πρὸς ἀλλήλους μάχην. Λόγῃ δὲ τοῦς ἐν αὐταῖς Ἀράβας ἀποστείλας ἀόπλους προσελάθετο, καὶ τοῦς πρὸς πατρός⁷¹ συγγενεῖς (6) καὶ ἐν Βο-ζαντίῳ μετόπισεν (7), σὺν καὶ πολλοῖς Σύροις Μο-νοφυσίταις (8) αἰρετικοῖς, ὧν οἱ πλείους εἰς τὴν Θράκην οἰκοῦντες, μέχρι τοῦ νῦν καὶ ἐν τῷ Τρι-αγίῳ τὴν Τριάδα σταυροῦντες (9) κατὰ Πέτρον τὸν Γυναφεῖα δῆρχεσαν. Ἀπὸ δεκάτης⁷² δὲ τοῦ Αὐγού-στου μηνὸς ἕως πεντεκαιδεκάτης⁷³ σκότος ἐγένετο

A laudibus Theophylactum presbyterum Edessenum Antiochie patriarcham post Stephani obitum ordinarī permisit, eundemque publicis literis honorifice ab Arabibus salutarī sanxit, spiritualibus siquidem gratiis castitateque maxime ornatus erat. Chalbano insuper centum et viginti suspendio damnavit apud Emesam, Abam autem effusi Christianorum sanguinis reum, multaque loca passim depopulatum et depredatum in carcere occidit. Aethiops enim quidam a Marvam missus saccum viva calce oppletum ejus capiti naribusque adeo commode circumposuit, ut prestigiatori digno malitia supplicio applicato, virum facile suffocaverit. Magicis enim artibus demonumque invocationibus multorum Christianis malorum auctor fuerat, isque etiam Valid credis particeps extiterat.

A. C. 737. — Hoc anno collectis omnibus copiis cum Marvam bello configit Suliman, militumque septem millibus ex exercitu desideratis superatur, et fugitivus Palmyram se recipit, atque inde in Persidem. Emeseni quoque, ut Heliopolitae et Damasceni, seditione adversus Marvam excitata, exclusis civitatum portis eidem ingressum negaverunt. Is filio adversus Dachac cum copiosa militum manu misso, ipse Emesam versus arma dirigit, et urbem mensium quatuor spatio in potestatem recipit. Interea Dachac ingentibus copiis stipatus accessit, cum quo Marvam in Mesopotamia praelio congressus, multis occisis, ipsum vivum captum neci tradidit. Dum haec geruntur, Constantinus Germanicam invadit, exercitumque in Syriam et Dulichiam emittit, commodam ex Barbarorum bellis vincendi occasionem nactus. Arabes etiam ex eis urbibus inermes eductos et in fidem suam receptos, necnon patris consanguineos cum pluribus Syris monophysitis haereticorum nota inustis Byzantium transulit, quorum reliquiae Thraciam incolentes in hodiernum usque diem Trinitatem in hymno ter sancto crucifigentes Petri Fullonis mentem tenent, et in ea perseverant. Povo a die decima usque ad

VARIE LECTIONES.

⁵⁵ Ἐδεσηνῶν A. Ἐδεσηνῶν vulg. ⁵⁶ τοῖς τῆς σωφροσύνης A f, σωφροσύνη vulg. ⁵⁷ Χαλδαινοὺς A, ⁵⁸ τὴν δὲ Ἄδα; τὰ om. A e f. ⁵⁹ αἵματα A, αἱμάτων vulg. ⁶⁰ ἐφοῦρξισεν A. ⁶¹ μαγεῖας A. ⁶² τῷ add. ex A; ⁶³ Ἰδίου om. A. ⁶⁴ καὶ οἱ Ἡλ. x. Δαμ. om. a. ⁶⁵ Γερμανικίαν A. ⁶⁶ Βερβάρων A a f, Ἀράβων vulg. ⁶⁷ πρὸς μητρός A. ⁶⁸ ἀπὸ δεκάτης δὲ τ. A. μ. A, ἀπὸ δὲ τ. A. μ. δεκάτης vulg. ⁶⁹ πεντεκαιδεκάτης A, — κατὴν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(5) Hæc in reliquis codicibus lecta et ab Anastasio Latine reddita non exstant in Regio.
(6) *Securitatē fide concessa emissis inde inermibus Arabibus, etiam suos paterna ex stirpe cognatos assumpsit, ac Byzantium transtulit.* Non ut sonant verba interp. Ipsos Arabas inde eductos cum consanguineis, Syrisque aliis monophysitis ita transtulit. Cedr. habet, τοῦς πρὸς μητρός συγγενεῖς. Etiam Anast. suos materna ex linea descendentes. Quid habuerit S. Niceph. non liquet, statim cœpta hujus expeditionis narratione occurrente grandi hiatus in ejus Historia. COMBES.
(7) Immani vastitate in urbem et Thraciam pestilentiae vi illata desertas civitates novis incolis frequentaturum Copronymum ex provinciis et in-

Dulis Romane postestati subjectis homines excivisse narrat Nicephorus pag. 41. Verum pestilentia, quam annus sequens tulit, stringi reparande id fecisse testatur. Videndus vinctus ad annum imp. hujus 45.

(8) Qui sint exponit auctor ad præfatum annum. Note una simul lustrande.

(9) Quod hymnus ter sanctus in his verbis ab angelis conceptus: Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus et immortalis, miserere nobis: et ad Deum, qui trinus est, et unitate gaudet relatus, ab eis incrementum istud acceperit: qui crucifixus es pro nobis, miserere nobis: quasi Deus propria in substantia passus fuerit.

decimam quintam Augusti tenebrae fuerunt caliginosae. Eo tempore Mervam parva victoria, et Emesa recepta, consanguineos suam et libertos omnes occidit. Muris etiam Heliopolis, Damascus et Hierosolymorum evorsis, viros auctoritate praestantiores e medio sustulit, ceteros vero, qui in his urbibus superfuere, mutilavit.

A. C. 758. — Hoc anno mensis Januarii die decimo octavo hora quarta magnus terrae motus in Palaestina, circa Jordanem, et in omni Syria factus est, adeo ut multae hominum myriades ac pene infinitae perierint, et ecclesiae monasteriaque conciderint, et maxime circa sanctae civitatis solitudinem. Hoc eodem anno lues pestilentialis a Sicilia et Calabria primum exorta, atque velut ignis sensim depascens per Monobasiam et Graeciam adjacentesque insulas pervagata, tota indictione decima quarta irreligiosum Constantinum flagellavit, si modo potuisset ab ea qua in ecclesias et venerandas imagines ferebatur insania **355** retrahere et compescere. Ipse tamen prout quondam Pharo in malis obduratus et inemendatus perseveravit. Pestilens illud bubonis virus ad imperatricem usque urbem propagatum est indictione decima quinta. Ac primum quidem invisio quodammodo et derepente corpora invadebat, tum vero in hominum vestibus et in ecclesiarum sacris indumentis cruciculae plurimae

δημιχλῶδες. Τότε ὁ Μαρσὺς ἐκνικῆσας, καὶ καταλαβὼν ⁶⁹ Ἔρεσαν ⁷⁰, ἀναίρει πάντα τοὺς συγγενεῖς, καὶ ἀπέλευθέρους Ἰσάμ· καθαίρει δὲ καὶ τὰ τεῖχη Ἑλιουπόλεως καὶ Δαμασκῶν ⁷¹ καὶ Ἱεροσολύμων, ἀναιρῶν πολλοὺς δυνατοὺς, καὶ ἀκρωτηριάσας τοὺς ἐν αὐταῖς ταῖς πόλεσι περιλειφθέντας.

A. M. 6238. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐγένετο σεισμὸς μέγας ἐν Παλαιστίνῃ καὶ ἐν τῇ Ὀρδὼν καὶ ἐν πόσῃ τῇ Συρίᾳ μὲν Ἱανουαρίῳ ἐτ', ὥρᾳ δ', καὶ πολλὰι μυριάδες καὶ ἀναριθμητὰ τεθνήκασι, ἐκκλησίαι τε καὶ μοναστήρια πεπταχασιν, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἔρημον τῆς ἁγίας πόλεως. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει λοιμῶδης θάνατος ⁷² (10) ἀπὸ Συκελίας καὶ Καλαθρίας ἀρξάμενος οἷον τι πῦρ ἐπινεμόμενον ἐπὶ τῇ Μονοβασίᾳ ⁷³ καὶ Ἑλλάδι καὶ τὰς ⁷⁴ παρακειμένας νήσους ἦλθεν δι' ὅλης τῆς ἐν Ἰνδικτιῶνος (11) προσματίζων τὸν ἀσεβῆ Κωνσταντῖνον, καὶ ἀναστέλλων τῆς κατὰ τῶν ἁγίων ⁷⁵ ἐκκλησιῶν καὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων μανίας, εἰ καὶ ἀδιόρθωτος ἔμενεν, ὥς Φαραὼ τὸ πάλαι. Ἡ δὲ αὕτῃ λοιμικῇ νόσος ⁷⁶ τοῦ βουδῶνος ἀνέδραμεν ἐπὶ πεντεκαίδεκάτῃ ἐπινεμήσῃ ἐν τῇ Βασιλίδι πόλει. Ἦρξατο δὲ αἰφνης ἀόρατως γίνεσθαι, ἐν τε τοῖς τῶν ἀνθρώπων ἱματίοις καὶ εἰς τὰ ⁷⁷ τῶν ἐκκλησιῶν ἐκτὸς ἐνδύματα σταυροῖς ἐλατῶδῃ πλεῖστα. Ἐγένετο οὖν ἐντεῦθεν τοῖς ἀνθρώποις λύπη καὶ θύμια πολλὴ τῇ τοιοῦτου σημείου ἀπορίᾳ· κατέλα-

VARIE LECTIONES.

⁶⁹ καταλαβὼν A, ἀπολαβὼν vulg. ⁷⁰ Ἔρεσαν A, Ἐδρεσαν vulg. ⁷¹ καὶ ἀπρ. κ. Ἱεροσ. add. ex A. ⁷² θάνατος A, νόσος vulg. ⁷³ Μονοβασίαν A, ⁷⁴ τὰς add. ex A. ⁷⁵ ἁγίων add. ex A. ⁷⁶ λοιμικῇ νόσος A, λοιμὴ τῆς νόσου vulg. ⁷⁷ εἰς τὰ A, ἐν τοῖς vulg.

IAC. GOAR NOTÆ.

(10) Parem ejus descriptionem profert Nicephorus pag. 40.

(11) Quæ anni superioris nota est, ut quinta decima præsentis. Uno tantum anno litem grassatam cum innumeris strage, pestilenti desisse narrat Nicephorus. — Libet hanc litem, quam præter Theoph. ejusque sublectores, etiam S. Niceph. exaggerat, S. Theodori Studitæ gravissimæ auctoris verbis referre. Sic argo ille in patre suo Platone: Ἐπειδὴ δὲ ἐνέσκηψε κατ' ἐκείνο καιροῦ ὁρῆς οὐράνιος (ἀγχι με γὰρ ταύτην δηλῶσαι ἡ ὑπόθεσις), φθορὰν οὐ μάλιστα ἐπάγουσα πάνδημον, οὐκ ὀλίγαις μὲν ἀλλὰ καὶ πόλεσι, μετενέδημυσα, ὥσπερ τις Αἰγυπτιακὴ μάστιξ ἐκ τῆσδε εἰς τήνδε, μάλιστα δὲ τῇ βασιλεύσῃ Βυζαντίδι· ταύτῃ τοι καὶ καταλύουσι τὸν βίον οἱ ἀείμνηστοι. Οὐκ ἀκαιρὸν δὲ ὥφελαις γάρην καὶ τὸν τοῦ θανάτου τρόπον ἐπισημῆναι. Γίνονται γὰρ ἂν τὸ διήγημα ἐκδεκταῖον τὰς φυγάς τῶν συνετῶς ἐπαίνοντων. Ἐωρᾶτο ἑξάκινα ἐν τοῖς ἐκείνου ἐσθμασὶ ἐν βασιλίδι ἐλατῶδῃ τὸ σημεῖον τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ κατεστειμένον, ὅλα παρὰ χειρὸς ὡραιογενεούσης. Μάλλον δὲ, ἐπεὶ θεοῦ δακτύλου καὶ ὑπέρτερου ἰδριεῖτο ὁ λησθεῖς, ἐπαύρησι εὐθύς ὁ θάνατος· αὐθιμαρὸν τοῦ αὐτοῦ καὶ νεκρὸν ἐκκομίζοντος, καὶ νεκροῦ ἐκκομιζομένου. Δύο ἐπιτοαὶ ἐπὶ σάμπος· δις δύο ἐπὶ ζωοῦ ἀνθηφόρου· φόρτοι ἀλλεπάλληλοι δυστυχῶν σιμάτων· ὁρῶν πανταγὸς ἡγομῶνος, καὶ ἐλασινολογίας. Ἰπτόνους οἱ ἐκκομισαί· ἐσπανάζοντο οἱ ἐνταφιασθεῖς· ἐκλινόντο οἱ καὶ ἐκινούντο βεβρωγες· ἐπληρύντο πολυάνθηρα, δὴ μέσσα θυῶν μηνῶν, τῆς πόλεως ἀνθρώπων τε καὶ μυριοκίχους πόλεως, ἐρῆμου καὶ δακνύου ἐποφθείσης. Ταῦτα ἐν ἡμέραις Κωνσταντίνου τοῦ δυσσεβοῦς βασιλέως, ὅφ' οὐ ἡ εἰκὼν

τοῦ Χριστοῦ καθυδρίσθη, εἰδὼλον πλάνης ὁνομασίᾳ παρὰ τοῦ λαοπλάνου ἐξαγίστου. Quia vero per id tempus Dei ira caelitus ingruit (cogit enim argumentum eam narrare), quæ interitum maximum, plebisque perniciem universæ, non exiguis aliis oppidiis atque urbibus, sed præcipue urbi Augustæ Byzantiæ afferret, haud socus ac Ægyptiacum flagellum quoddam ex aliâ ad aliam civitatem ac regionem commigrans; hac quoque sempiterna digni memoria Platonis parentes vitam commutant. Haud vero importunum, ut et utilitatis gratia, mortis ipsum genus perscribatur: sit plane narratio ejusmodi, quæ eorum animis qui prædenter obandient terrorem inficiat. Apparebat repente divificæ crucis signum, singulorum vestibus olei tinetura, velut perita manus ac penicilli artificio, aspersum. Imo, quod Dei digito, aliorumque providentia sit natiæ terror incuteretur, confestim mors subingrediebatur; ut uno die idem tum mortuum afferret, tum mortuum ipse efferretur. Erat videre duos simul in eadem sandapila; quatuor eidem jumento impositos; miserabilium cadaverum altam alii succedentiam vecturam. Ubique lamenta planetisque personabant: pollinctorum vires deficiebant; qui justa persolverent vari exstabant: claudabant domus; in plateis nulli exstabant; tumuli cadaveribus pleni erant; ut duorum mensium spatio urbs populosissima, innumeraque hominum multitudine frequentissima, deserta pene ac habitatoribus desolata exstiterit. Contigerunt hæc imperante impio Constantino, a quo Dei imago probro habita est, quam scelestissimus impostor erroris simulacrum appellaret. Bellus scilicet antiq̃vis nostræ ætatis sectariis. Convertis.

θεν ⁷⁸ δὲ καὶ θεομηνία ἀπειδῶς ὀλοθρεύουσα οὐ μόνον τοὺς ἐν τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ αὐτῆς. Ἐγένοντο δὲ καὶ φαντασίαι ⁷⁹ εἰς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων (12), καὶ ἐν ἐκτάσει γενόμενοι, ἐνόμιζον ξένους τισιν, ὡς ἰδοῦναι, καὶ βριαροῖς προσώποις συνοδεύειν, καὶ τοὺς ἀπαντώντας αὐτοῖς, ὡς δῆθεν φίλους προσαγορεύοντας καὶ διαλεγόμενους. Σημειούμενοι δὲ τὰ παρ' αὐτῶν λεγόμενα ⁸⁰ ἐξηγούντο. Ἐώρων τοὺς αὐτοὺς καὶ ⁸¹ εἰς οἴκους εἰσφερόμενους, καὶ τοὺς μὲν τοῦ οἴκου ἀναρροῦντας ⁸², τοὺς δὲ ἔξω τιτρώσκοντας. Συνέβαινε δὲ τὰ πλείστα τῶν παρ' αὐτοῖς λεγομένων γενέσθαι οὕτως, καθὼς εἶδον. Τῷ δὲ ἐαρινῷ καιρῷ τῆς πρώτης ἡλικιωσὺς ἐπέτεινε μειζώνας, καὶ τῷ θερμῷ ἐξηκνύθη εἰς ἀπᾶς, ὥστε ὀλοκλήρους οἴκους κλεισθῆναι πανταλῶς, καὶ μὴ εἶναι τοὺς ἐφαλλοντας ἁπτεῖν τοὺς νεκροῦς. Ἐκ πολλῆς οὖν περιστάσεως ἐπενοήθη διὰ ζωὴν σαγματουμένον ⁸³ ὑποτετρακανθίλους ⁸⁴ (13) σανίδας ἐπιτίθειν ⁸⁵, καὶ οὕτως ἐκφέρειν τοὺς νεκροῦς· ὁμοίως δὲ καὶ εἰς ἀμάξας, ἐπάνω ἀλλήλων τοούτους ἐπιτίθειν. Ἐν δὲ τῷ πληρωθῆναι πάντα τὰ τε ἐνδοστεία καὶ προδοστεία μνήματα ⁸⁶, ἔτι μὴν καὶ χιστέρνας ἀνύδρους καὶ λαγκούς καὶ πλείστους ἀμπέλιδνας διασκαρῆναι· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐνδον τῶν παλαιῶν τειχῶν κήπους εἰς τὴν τοιαύτην ⁸⁷ προχωρῆσαι τῶν ἀνθρωπίνων σωμάτων ταφήν· καὶ οὕτω μάλιστα ὑπαντῆσαι εἰς τὴν τοιαύτην χρεῖαν. Παντὸς δὲ οἴκου ἐκ τῆς τοιαύτης συμφορᾶς διασπαρύντο διὰ τὴν ἀσειδῶς γεγεννημένην εἰς τὰς ἱερὰς εἰκόνας ὑπὸ τῶν κρατούντων κατένεξιν, αὐτίκα δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν στῆλος κατέλαθεν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἐν Νύκτῳ, ἐνθα ἦν καὶ ⁸⁸ ὁ Ῥωμαϊκὸς στῆλος. Ὁ δὲ στρατηγὸς τῶν Κιβυβραίων ἐπιπασὼν αὐτοῖς

A oleagineo liquore conspersæ conspiciebantur. Quo signo quid portenderetur cum homines ignorarent, in magnam merorem animique angustias adducti sunt. Ita deorum inexorabili exitio non solum urbanos, sed etiam vicinæ regionis incolæ oppressit. Exinde plures hominum in mentis alienationem coniecti variis sese phantasie figuris, vel spectris et sensuum stupore permiserunt illudi, adeo ut cum peregrinis et terrentis faciei hominibus, ac sibi videbatur, societatem ac iter habere se putarent, quos etiam velut amicos, ubi occurrerent, compellerent, ac cum ipsis colloquerentur, et quæ ab ipsis dicerentur, observantes, aliis enarrabant. Eisdem insuper in domos penetrantes quosdam ex obvis vel plane conficere, vel gladiis vulnerare conspuebant. Sed et pleraque ex iis, quæ isti referebant, quemadmodum ipsi viderant, ita fieri contigit. Insequente autem primæ indicionis vere magis ac magis serpere et grassari contagium, circa massam vero ita ejus incendium exarsit, ut quam plurimæ domus incolis penitus orbæ clauderentur, ac sepeliendis mortuis amici vivi desererent. Ex necessitate igitur in hunc modum urgentis angustia animantibus in quadrum ad invicem junctis, ac suis clitelis instructis trabeculas, quibus affixi asseres, superponere, ac ita mortuorum cadavera in tumulum efferre excogitatum est, et cadavera rursus eadaveribus congesta coacervabant curribus exportanda. Cum vero tam urbis quam suburbiorum monumenta mortalis corporibus oppleta exundarent, cisternas atque etiam piscinas exsiccatas, nec non vineas excavare et effodere coacti, hortos quoque veteribus muris cinctos ad hujusmodi humanorum

VARIE LECTIONES.

⁷⁸ κατέλαθεν — ἀλλὰ καὶ τοὺς add. ex A. ⁷⁹ καὶ φαντ. A. αὐτ. vulg. ⁸⁰ λεγόμενα A a f. λαλούμενα vulg. ⁸¹ καὶ ante εἰς add. ex A. ⁸² ἀναρροῦντας] ἐωρῶντας A a f. ⁸³ σαγματουμ. A. σαυματ. a. σαυτουμ. f. σαυματ. vulg. ⁸⁴ ὑποτετρακανθίλους σαν.] ὑπὸ τετρακανθίλους σαν. A. τετρακανθίλους σανίδας a. ὑπὸ τετρακανθίλου σαν. vulg. ⁸⁵ ἐπιτίθειν A utrobique. ⁸⁶ τὰ τε ἐνδοστεία καὶ προδοστεία μνήμ. A. τὰ τε ἐνδοστεία καὶ προδοστείους μν. vulg. ⁸⁷ πρὸς τὴν c. A f. ⁸⁸ καὶ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(12) Ὅτι περὶ δὲ ἀεστῆς καὶ τῷ δὲ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ φαντασίαι, ἰδοῦναι αὐτοῖς, ὡς ξένους τισιν συνοδεύειν.

(13) Ὡς καὶ ἀπὸ τῆς clitelæ sunt, ita τετρακάνθην machinam quatuor animalium in quadrum dispositorum clitellas conjungentem expono. Τετρακάνθην σανίδα, assere in quadrum dispositos dicunt variae lectiones, de quibus Nicephorus: Διὰ μηχανὰς ἐκ τινος περιβολᾶς κατασκευάζον, ἀπαγομένοι, τοὺς ἀχθῶδους ζωὸς σανίδας ἐπιστρωννύσας, καὶ ἐπὶ μέγα τι χωρίον ἀπευρύνοντες τὸ μηχανήμα, οὕτω τε τὰ πλείστα τῶν πτωμάτων ἀκόσμως, καὶ ὡς ἂν ἐκτείναν, ἐκτείνουσιν· atque eo postremo res adducta est, etc. ut quasdam machinas conficerent, ac jumentis imponderent. Horum dorso instruitis asserebus, postquam ad locum quemdam capacem ac vastum pervenerant, laxata machina, ita pleraque cadavera sine more, ac temere congregabant. Ita interpretes. Reddo ego, atque eo postremo res adducta est, ut justis persolvendis deputati machinas arte præparatas conficerent, et asserebus sarcinariorum animalium dorso instratis, in amplum et vastum spatium machinam protenderent, ita pleraque cadavera sine more ac temere efferenda congererent. Porro

σαγματουμένον, quod hic σαγματουμένον ζῶον, jumentum clitella adornatum recentiores intelligunt. Hujus anni reliqua pene ad verbum Nicephorus exprimit. Cæterum τὸ, ἐπιτίθειν barbaræ Græcæ vocabulum nullus non agnoscit. — Jumentorum in quadrum clitelis instructorum dorso instratis asserebus, imponderent. Interpr. animalibus in quadrum ad invicem junctis, etc. Id genus machinæ sic in quadrum junctis animalibus haud satis capio, nec Anast. aut S. Nicephorus quidquam insinuant, apud quos solum stratos dorsis animalium asserebus sic egerendis defunctorum corporibus invenio. Favet allatus modo S. Theod. verbis illis, δις δύο ἐπὶ ζῶον ἀχθῶδου. Videre erat quatuor uni jumento impositos; quot sane vehere robustum jumentum sic clitelis velut quadrifidis, ac asserebus instructum, nihil incommensuratum erat; quatuor vero jumentorum vecturæ, ea conjugatione quam sibi P. Goar coniungit, nec quodecim aut quinquaginta corpora fuisse satis; quibus efferendis longe commodior curruum usus, e quibus illud facile sit sine more, ac temere in scrobem fossamque conjicere. GOMPERTS.

cadaverum sepulture officium destinare compulsi sunt, ac ne vix quidem eo pacto hujusmodi necessitati exhauriendæ suffecerunt. Porro cum omnes familie ex ista calamitate, nimirum ob sacrarum imaginum impie jussam a principibus abrogationem, diminutæ vel penitus deletæ apparent, derепente Agarenorum classis Alexandriæ instructa Cyprum ubi Romana classis stationem agebat, appellere visa est. Cum vero Cibyrrhæotarum dux Agarenos in Ceramæa portu occupatis ejus faucibus ex improviso strenue fuisset adortus, ex mille hostium dromonibus tres solos evasisse narrant.

A. C. 739. — 356 Hoc anno Gregorius ab Aruritis occiditur, Marvam vero Arabum dux, quem admodum superius retulit, victoria potitus est.

A. C. 740. — Hoc anno Chorasaniæ et Maurophori, populi eo nomine noti, adversus Marvam et omnem præcedentium principum cognationem a Muamed pseudopropheta usque ad Marvam, hoc est adversus Omaie filium, ex postremis Persiæ orientalis regionibus expeditionem moverunt. Post illam quippe Valid necem Saracenis mutuis sese bellis conficientibus, et circa cædes reciprocas occupatis, qui filii Achim et Alim vulgo audiunt, pseudopropheta quidem genere orti, occulti tamen et in minorem Arabiam prius fugitivi, nunc sub Abram, ex familia duce præcipuo, in unum collecti, quodam suo liberto, cui nomen Abumusulim, ad quosdam Chorasani regionis proceres, misso, sociis armis adversus Marvam convenire ab eis expetierunt. Illi convenientes apud Chactabam quemdam consilium ineunt, servisque in dominos suos concitatis, plurimos eorum una nocte trucidant, et eorum armis, equis et facultatibus ditati et instructi, potentes reputati sunt. Idem porro in duas tribus distribuuntur, Caisinos nimirum et Imanitas, quorum fortiores Imanitas Amumilim contemplatus, istos movet in Caisinos, iisdemque deletis, in Persidem Chactaba socio suscipit expeditionem, prælioque cum Bindara inito, victoria potitus ad centum circiter hominum milia cepit. Inde profectus adversus Ibinubirem exercitum hominum ducentorum millium educentem, eundem pariter fudit et prostravit, tum vero Marvam trecentis hominum millibus stipato ad Zabam fluvium obviam factus, eum aggreditur et debellat, et innumeram hostium multitudinem delet. Cernere erat eo in conflictu unum hominem mille sibi adversarios fugantem, ut Scri-

A αβνης εν τῷ λιμένι τῶν Κεραματῶν **, καὶ κρατήσας τὸ στόμιον τοῦ λιμένος χιλίων δρομίωνων ὄντων τρεῖς μόνους ἐξελησάι ** φασιν.

A. M. 6239. — Τούτῳ τῷ ἔτει κτείνεται Γρηγόριος ὑπὸ τῶν Ἀρουριτῶν, καὶ ἐξενίκησε Μαρουάμ ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγός, ὡς προείφη.

A. M. 6240. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐκίνησαν ** ἐκ τῶν ἀνατολικωτέρων μερῶν τῆς Περσίδος λαοὶ λεγόμενοι Χωρασάνται ** καὶ Μαυροφόροι (14) κατὰ τοῦ Μαρουάμ καὶ πάσης τῆς συγγενείας τῶν προαρξάντων ἀπὸ Μουαμῆδ τοῦ ψευδοπροφήτου ἕως τοῦ αὐτοῦ Μαρουάμ, τοῦτ' ἔστι κατὰ τὸ λεγόμενον τέκνον τοῦ Οὐμάτῃ ** (15). Τοῦτων ** γὰρ μετὰ τὴν ἀναπρεσιν τοῦ Οὐαλλῆ ἀλλήλους πολεμοῦντων καὶ ἀπασχολουμένων, οἱ λεγόμενοι υἱοὶ τοῦ Ἀχλὶ ** καὶ τοῦ Ἀλλῖμ, συγγενεῖς μὲν καὶ αὐτοὶ ** τοῦ ψευδοπροφήτου τυγχάνοντες, κεκρυμμένοι δὲ καὶ φυγάδες ὄντες κατὰ τὴν μικρὰν Ἀραβίαν **, ἀθροισθέντες πρωτεύοντες ἐν αὐτοῖς Ἀδραῖμ, ἐκπέμπουσιν ἀπόδουλον αὐτῶν τινα λεγόμενον Ἀδουμουσουλὶμ ** εἰς τὴν Χωρασάν πρὸς τινὰς τῶν αὐτῷ προύχόντων, αἰτούμενοι συμμαχήσαι αὐτοῖς κατὰ Μαρουάμ. Οἱ δὲ συναθθέντες πρὸς τὴν Χατταβάν ** τινα βουλευόμενοι, καὶ ἐπανιστάσιν τοὺς δούλους κατὰ τῶν ἰδίων δεσποτῶν, καὶ ἀναίρουσι πολλοὺς ἐν μιᾷ νυκτί ὧν τοῖς ἄρμασι καὶ ἥπιοις καὶ χρήμασι καθοπλισθέντες, ἐγένοντο εἰς δυνατοὺς. Διαίρουνται δὲ εἰς φυλάς δύο, Καϊσινούς ** καὶ Ἰμανίτας, ὧν δυνατωτέρους σκοπῆσας τοὺς Ἰμανίτας ὁ Ἀμουμιλλῖμ * διεγείρει κατὰ τῶν Καϊσινῶν (16), καὶ ἀνελὼν αὐτοὺς, παραγίνεται ἐν Περσίδι σὺν τῷ Χατταβῇ, καὶ πολεμήσας τὸν Βίνδαρᾶ **, παραλαμβάνει μετὰ νίκης ἅπαντας, ὡς ἔκατόν του χιλιάδας ἀνδρῶν. Καὶ ἔλθων ἐπὶ τὸν Ἰβινούθειρα στρατοπεδεύοντα σὺν χιλιάσι διακοσίαις, κἀκείνον ἐξέβλεψεν, καὶ καταλαβὼν τὸν Μαρουάμ εἰς τὸν Ζαβὰν ποταμὸν ἔχοντα τριακοσίας χιλιάδας * πολεμεῖ αὐτὸν, καὶ πλῆθος ἀπειρον ἀναίρει ἐξ αὐτῶν. Καὶ ἦν ἰδεῖν, κατὰ τὴν Γραφήν, τότε ἓνα διώκοντα χιλίους, καὶ δύο μετακινούντας μυριάδας. Οὗς

VARIÆ LECTIONES.

** Κεραματῶν Α. ** ἐξελησάι Α, ἐξηλῆσαι vulg. ** ἐκίνησαν Α Γ, ἐκινήθησαν α, ἐκινήθη vulg. ** Χωρασάνται Α, Χωρασάνται α. ** Οὐμάτῃ Α, Ματῃ Γ, Οὐνοτῃ α, Οὐνοτῃ vulg. ** τοῦτων Α, τοῦτον vulg. ** Ἐχλὶ κ. τ. Ἀλλῖν Α. ** αὐτοὶ add. ex Α. ** Ἀραβίαν, ἀθρ. Α. Ἀραβίαν καὶ ἀθρ. vulg. ** Ἀδουμουσουλὶμ Α, Ἀδουμουσουλὶμ α, Ἀδουμουσαχλὶ μ. ** Χατταβάν Α, Χατταβάν vulg. * δύο, Καῖς. Α, δύο καὶ Καῖς. vulg. * Ἀδουμιλλῖμ Α, Ἀμουμιλλῖμ α, Ἀδουμιλλῖμ. f. * τὸν Ἰβινούθειρα Α. * τρεῖς χιλιάδας Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(14) Chorasæ Orientalem urbem memorat Sy-meon Sethi apud Orelum in lexico v. Turana. Maurophori Tartari sunt Persis vicini, quondam Scythæ Melanchlani: quæ vox idem significat, quod Μαυροφόροι, hoc est, μελανοφόροι, nigris vestibus induti; μαῦρον enim τὸ μέλαν scribunt recentiores. Leunclavius in priore Onomastico.

(15) Palatinum cum Peyrez. legit τοῦ Ματῃ. Miscella, Muhata, Anastasius correctior, Humata.

Abraham Ecchellensis in Historia Saracenica, ubi de caliphis Omaytis pag. 70: Hic est ultimus (de Maruam, quem Marouanum appellat) Calipharum familiæ Omaye, qui fuerunt quatuordecim, quorum primus fuit Moavia, filius Abisaphiani, et isle ultimus. Reponendum itaque τοῦ Οὐμάτῃ.

(16) A Caiso, cujus exstat memoria superius ad p. 353; Ecchell. pariter pag. 157 et 158.

οὗτοι· κατὰ κράτος νικῶντας· ὁρῶν ὁ Μαρουάμ, ἔρχε-
ται εἰς Χαβρὰν, καὶ περάσας τὸν ποταμὸν, ἐκοί-
την γέφυραν ἀπὸ πλοίων οὖσαν. Καὶ συμπαραλαβὼν
πάντα τὰ χρήματα καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, μετὰ τρις-
χιλίων ἁνδρῶν οἰκογενῶν αὐτοῦ ἔφυγεν ἐπὶ τὴν
Ἀίγυπτον.

A. M. 6241. — Τούτῳ τῷ ἔτει καταλύεται Μα-
ρουάμ ὑπὸ τῶν Μαυροφόρων, καὶ καταληφθεὶς ὅπ-
αὐτῶν, κτείνεται βαρυτάτου πολέμου κροτηθέντος.
Ἦρχε δὲ αὐτῶν Σαλὶχ υἱὸς Ἀλὶμ, εἰς ὧν τῶν
προλεχθέντων φυγῶν τῶν καὶ ἐξαποστειλάντων τὸν
Μουμουσλίμ. Οἱ δὲ λοιποὶ ἀδριοσθέντες κατὰ τὴν
Σαμάρειαν καὶ Τραχωνίτιδα χώραν κλήρω τὴν ἀρ-
χὴν ἀπένειμαν τῷ Ἀβουλαδᾷ (17), καὶ μετ' ἐκεί-
νον τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἀδελᾷ, καὶ μετὰ τοῦτον τῷ
Ἰσίδιν Μούσε. Καὶ τῆς μὲν Συρίας στρατηγεῖν ἔτα-
ξαν Ἀδελᾷ τὸν ἀδελφόν ¹⁰ τοῦ Ἀλὶμ, καὶ υἱὸν
τοῦ Ἀλὶμ (18), τὴν δὲ αὐτὸν Ἀλὶμ τῆς Αἰγύπτου
ἄρχειν, τὸν δὲ Ἀδελᾷ τὸν Ἀβουλαδᾶ ἀδελφὸν ἀπ'
ἐκείνου ἔχοντα τὸν κληρὸν τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῆς Μεσο-
ποταμίας, ἔταξαν. Ὁ δὲ αὐτὸς Ἀβουλαδᾶς ¹¹, ὁ καὶ
πάντων ἐξάρχων, ἐν Περσίῃ κακῶθηκε ¹², μετατε-
θείσης ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῶν συμμαχεσάντων Περσῶν
ἀπὸ Δαμασκοῦ τῆς ἀρχῆς, καὶ πάντων τῶν συλλη-
φθέντων ¹³ ὁμησαρῶν, ὧν ὁ Μαρουάμ ἐπεφύετο. Οἱ
δὲ περισσώδεις υἱοὶ τε καὶ συγγενεῖς τοῦ Μαρουάμ
ἐλθόντες ἀπ' Αἰγύπτου εἰς Ἀφρικὴν, χάκειθεν ἀντι-
περάσαντες τὸ διορίζον μεταξὺ Λιβύης καὶ Εὐρώπης
τῆς ¹⁴ κατὰ τὴν Ὀκεανὸν στενῆς θαλάσσης, τὸ λεγό-
μενον Σεπταί, τὴν τῆς Εὐρώπης Σπανικὴν ᾤκησαν
μέχρι τοῦδε τοῦ χρόνου, ἔχοντές τινας προκατοικη-
σαντας αὐτόθι τῶν ἀπὸ Μανίου διὰ πλοῦς ¹⁵ ἐκρι-
φέντων ἐκείσε, συγγενεῖς αὐτῶν ὄντας ¹⁶ καὶ τῆς
αὐτῆς θρησκείας. Ἐκράτησεν δὲ ἡ ἐπὶ Μαρουάμ
ἄλωσις ἔτη σ', ἐν ἧ πᾶσαι μὲν αἱ κατὰ τὴν Συρίαν
περιφανεῖς πόλεις ἀπετειχίσθησαν, ἄτερ Ἀντιο-
χείας, διότι καταφύγον ἔχειν αὐτὴν ἐμελέτα· ἀν-
αριθμητοὶ τε τῶν ¹⁷ Ἀράβων ὑπ' αὐτοῦ ὤλοντο. Αἶαν
γὰρ ὑπῆρχεν διεσκεμμένος περὶ τὰ πολυμικά. Ἐτύγ-
χανεν δὲ τῆς τῶν Ἐπικουρείων, ἦτοι Αὐτοματιτῶν ¹⁸,
αἰρέσεως, ἐκ τῶν οἰκοῦντων τὴν Χαβρὰν Ἑλλήνων
μεταλαβὼν τὴν ἀσίθειαν. Τῇ δὲ κε' τοῦ Ἰανουαρίου
μηνὸς (19) τῆς τρίτης Ἰνδικτιῶνος ἔσχεθη τῷ βασιλεῖ
Κωνσταντίνῳ υἱὸς, ὃν ἐπωνόμασεν Λέοντα, ἐκ τῆς
τοῦ Χαγάνου ¹⁹ τῆς Χαζαρίας θυγατρὸς. Ἐν δὲ τῷ
αὐτῷ χρόνῳ γέγονε σεισμὸς ἐν Συρίᾳ καὶ μεγάλῃ
καὶ φοβερᾷ πτώσει, ὅθεν αἱ μὲν τῶν πόλεων ὅλο-

plura testatur, et duos solos myriades integras
insequentes. Eos ubi virtute sua victoriam sibi
peperisse Marvam conspicit, Charran contendit, et
amne trajecto, pontem navibus compactum disrum-
pit, et ablatis, quas potuit, divitiis, ac tota familia,
cum vernarum suorum ter millibus fuga secessit in
Egyptum.

A. C. 741. — Hoc anno Maurophori Marvam
bello ³⁵⁷ insequuntur, eundemque obviam sibi
factum nocti, gravi certamine inito, interficiunt.
Salich autem Alim filius ex praefatis fugitivis, qui
etiam Mumuslim miserant, Arabum imperium adep-
tus est. Reliqui apud Samariam et Trachonitidem
regionem congregati, ditionem omnem sorte distri-
buendam decreverant, omnium quidem primo
Abulashae, tum vero Abdele ejus fratri post eum, ac
deinde Ibi Musi. Et Syriae quidem Abdelam Alimi
fratrem, et una Alimi filium praeesse statuerunt,
ipsum vero Alim Aegypto praefectum dederunt,
Abdelam autem Abulashae fratrem ab eo imperii
partem sortitum Mesopotamiam jusserunt tenere.
Is porro Abulashas, qui omnium praecipuus et po-
testate praebat, solum in Perside posuit, evocatis
nimirum Damasco qui sibi fuerant auxilio Persis, et
translato in Persidem imperio, una cum omnibus
thesauris, quos olim illuc Marvam importaverat.
Filii vero Marvam et reliqui ejus affines calamitati-
bus istis superstites ex Aegypto migraverunt in
Africam. Inde maris angusti fretum Libyam ab
Europa juxta Oceanum determinans trajicientes
(Septe loco nomen factum est) Hispaniam Europae
partem ad hoc usque tempus tenuerunt; alii, licet
superstitionis ejusdem, et ex eadem stirpe nati,
quos nimirum navibus deportatos illuc exposuit
Mavias, eam regionem prius incoluerunt. Porro cla-
des ista sub Marvam recepta per annos sex duravit,
qua illustriorum omnium Syriae civitatum moenia in
terram dejecta sunt, praeter solius Antiochie, quod
eam tutum sibi refugium victor destinasset. Innu-
meri insuper Arabes eo jubente periere, exstitit
enim in bellicis rebus versatissimus. Habitus est
praeterea Epicureorum, id est Automatitarum, se-
ciator, ea impietatis labe a Graecis sive gentilibus,
qui apud Charran sedes fixerant, contracta. Tertia
vero indictione mensis Januarii die vicesimo quinto
imperator Constantino ex filia Chagani Chazariae
susceptus est filius nomine Leo. Eodem quoque
anno vehementer terrae motus et ingens tremendaque

VARIÆ LECTIONES.

⁸ ἐξακισχιλίων α. ⁹ καταληφθεὶς Α, καταλειφθεὶς vulg. ¹⁰ υἱὸς Σαλὶμ Α. ¹¹ Μουμουσλίμ, idem qui supra Ἀβουμουσλίμ et Ἀμουμίμ audit. ¹² τὸν Ἰσίδιν Μούσε Α, τὸν Ἰσίδιμουσι Α, Ἰσιδιμουσι f, τῷ Ἰσίδιν Μούσε vulg. ¹³ τὸν ἀδελφόν — τὸν δὲ Ἀδελᾷν om. Α. ¹⁴ Ἀβουλασδᾶς superius vulg. ¹⁵ καὶ καθῆκε Α. ¹⁶ συλληφθ. Α. συλλεφθ. vulg. ¹⁷ τῆς om. α. ¹⁸ διὰ πλοῦς Α, διὰ πλοίων vulg. ¹⁹ ὄντας add. ex Α. ²⁰ τῶν add. ex Α. ²¹ αὐτομαχιτῶν Α f. ²² Χαγάνου Α, nig. Par., Χαρανὸ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(17) Abu-habbasum vocat Ecchellensis, cujus historia de Caliphis Habbasidis consulenda.

(18) Clarius Peyrez. codex legit tantummodo τὸν υἱὸν τοῦ Ἀλὶ.

(19) Leonis ortum post Saracenicis tumultus,

et victorias in eos urbesque anno superiore recuperatas locat Nicephorus. Μετὰ ταῦτα τίχεται τῷ βασιλεῖ υἱὸς. Moique de terra motu subjungit: Τηνικαῦτα καὶ ἐν Συρίᾳ σεισμὸς μέγας γίνεται.

ædificiorum ruina exstitit in Syria, qua nonnullæ urbes integræ funditus absorptæ sunt, aliæ media sui parte corruerunt, quedam denique à montibus in subjectas planities cum muris atque ædificiis citra ullum damnum ad passuum sex millia et longius etiam spatium ex integro transportatæ sunt. Narra- verunt etiam, qui de visu miraculi testes exstiterunt, Mesopotamiæ tellurem ad duo milliaria disruptam hiatum duxisse, et hiatus profundo tellurem aliam candidissimam et arenosam emersisse, ex cuius mediotulio **358** animal mulo non absimile, nulla variatum macula, humana voce præditum emersisse et adversus Arabes prænuntiasse gentis alterius e deserto irruptionem: quod demum accidit. Eodem autem anno, qui fuit indictionis quartæ proprius, sanctæ Pentecostes festo die impius Constantinus Anastasii falsi nominis patriarchæ et pravitalis ejusdem consilii opera filium suum Leonem in imperii coronæque consortium admisit.

A. C. 742. — *Arabum ducis Muamed annus pri- mus.*

Hoc anno Chalcidenses adversus Maurophoros Per- sas tumultuati, et in Emesæ confinibus ad hominum millia quatuor ab eis deleti sunt, atque id ipsum in Arabia adversus Cuisinos ab iisdem Persis commis- sum est. Producto vero Marvam capite aromatibus ingeniose condito, ex maxima parte tumultus deinde sedati sunt. Eodem anno mensis Desii die vicesimo nono sanctissimus Antiochiæ patriarcha Theophyla- ctus morte obdormiit.

A. C. 743. — *Antiochiæ episcopi Theodori annus primus.*

Hoc anno Christianorum plurimos, ceu principi- bus nuper dominium adeptis sanguine junctos, Anti- patride Palestinæ dolose comprehensos, Arabes duces ad principatum recenter evecti sustulerunt e medio. Eodem anno Constantinus, Theodosiopolis una cum Melitine capta, Armenios in servitutem misit. Theodorus autem vicarii filius e minori Ar- menia oriundus Antiochiæ patriarcha consecratus est.

A. C. 744. — Hoc anno Constantinus impius im- perator vanis superbiæ flatibus elatus plerosque

A κλήρωσ ἡφανίσθησαν, αἱ δὲ ²⁰ μέσως πῶς, ἑτέραὶ δὲ ἀπὸ τῶν θρεινῶν εἰς τὰ ὑποκαίμενα πεδία τῶν τειχέων καὶ τῶν οἰκημάτων αὐτῶν ὀλοκλήρως ²¹ μετέστησαν σῶαι ὡς ἀπὸ πυλίων ²² ἐξ (20) ἡ καὶ ²³ μικρὸν πρὸς. Ἐφασαν δὲ οἱ αὐτοὶ ²⁴ θεασάμενοι (21) τὴν γῆν Μεσοποταμίας εἰς μήκος ῥαγῆναι ἐπὶ μίλια δύο, καὶ ἐκ τοῦ βοθοῦ αὐτῆς ἀναθῆναι ²⁵ ἐτέραν γῆν λευκοτάτην καὶ ἀμμόδη, ἥς ἐκ μέσου, ὡς φασιν, ἀνῆλθεν ζῶον μουλίκον (22), ἄσπλον, λαλοῦν ἀνθρώ- πινῃ φωνῇ, προμηνύον τοῦ θθνους ²⁶ ἐπιβρομῆν ἐκ ²⁷ τῆς ἐρήμου κατὰ τῶν Ἀράβων· ὃ καὶ γέγονεν. Τῷ δὲ ἐχομένῳ χρόνῳ (22) τῆς τετάρτης ἡνδικτιῶνος τῆς ἑορτῆς τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς ἔσπεψε Κωνσταν- τίνος ὁ δυσσεβὴς βασιλεὺς ²⁸ τὸν αὐτοῦ υἱὸν Λέοντα εἰς βασιλείαν, δι' Ἀναστασίου τοῦ ψευδωνύμου πα- τριάρχου καὶ σύμφορον αὐτοῦ.

B Leonem in imperii

A. M. 6242. — Ἀράβων ἀρχηγοῦ Μουαμέδ ἔτος δ'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐστασίασαν οἱ Χαλκιδαῖς (23) τοῖς Μαυροφόροις Πέρσαις, καὶ ἀνῆρέθησαν ὅτι αὐτῶν ἐν τοῖς ὄρεσις ²⁴ Ἐμεῶς χιλιάδες δ'. Τὸ αὐτὸ ²⁵ δὲ γέ- γονεν καὶ ²⁶ κατὰ τὴν Ἀραβίαν εἰς τοὺς Καταίνους ὑπὸ τῶν αὐτῶν Περσῶν. Ἐλθούσης δὲ τῆς κεφαλῆς τοῦ Μαρουάμ ἐσυρμισμένης ἐπαύσαντο αἱ πλείους τῶν στάσεων. Καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει ἐκοιμήθη ὁ ἀγιώ- τατος πατριάρχης Ἀντιοχείας Θεοφύλακτος μηνὶ Δεσίου κθ'.

A. M. 6243. — Ἀντιοχείας ἐπισκόπου Θεοδώ- ρου ἔτος δ'.

Τούτῳ τῷ ἔτει τοὺς πλείους τῶν Χριστιανῶν, ὡς συγγενεῖς τῶν προαφέντων (24), ἀνέβλιν οἱ προσφά- τως κρατήσαντες, δόλῳ τούτους χειρωσάμενοι ²⁵ εἰς Ἀντιπατρίδα τῆς Παλαιστίνης. Καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ Κωνσταντίνος τὴν Θεοδοσιούπολιν παρέλαβεν, ὅμα τῇ Μελετινῇ (25), καὶ ἡχημαλώτευσεν τοὺς Ἀρ- μενίους. Ὁ Θεόδωρος δὲ υἱὸς τοῦ Βικαρίου ἐκ ²⁶ τῆς μικρῆς Ἀρμενίας ὁρμώμενος ἐχειροτονήθη πατρι- ἀρχῆς Ἀντιοχείας ²⁷.

A. M. 6244. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀρθεὶς φρονήματι Κωνσταντίνος ὁ δυσσεβὴς πολλὰ κατὰ τῆς Ἐκκλη-

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ ἢ add. ex A. ²¹ fort. μετὰ τῶν, sed vid. p. 454. ²² ὀλοκλήρως A. ²³ ἡ καὶ A, εἰ καὶ vulg. ²⁴ αὐτοῖς A. ²⁵ ἀναθῆ. A, ἀναθῆ. vulg. ²⁶ τοῦ θθνους A, τὸ θθν. vulg. ²⁷ καὶ ἐκ A f. ²⁸ βασιλεὺς add. ex A. ²⁹ ὄρεσις A. ³⁰ τὸ αὐτὸ A, τοῦτο vulg. ³¹ καὶ add. ex A. ³² χειρωσάμενοι A, κρατησάμενοι vulg. ³³ ex add. ex A. ³⁴ Ἀντιοχείας om. A f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(20) Idem, σῶσαι κτεσέρησαν, ὡς ἐπὶ σημείων D Chalcidica una est. Hæc Syria a Ptolemæo e Strabone ascribitur; de reliquis Ortelius.

(21) Ille totidem verbis: Ἡδὲ δὲ τινες ἔφασαν τὴν γῆν θεάσασθαι ἐπὶ σημείοις δύο βῆθιον ἐτέραν ἀναθῆναι. Fabulæ portentum.

(22) Idem, ἡμίονον θῆλειαν.

(23) In anulum succedentem Leonis coronam re- mittit Nicephorus: Μετὰ δὲ ταῦτα στέφει Κων- σταντίνος τὸν υἱὸν Λέοντα εἰς βασιλείαν. Quare vice ἐχομένῳ χρόνῳ, quem scriptum cunctis in coddi. observo, mallem τὸ, ἐρχομένῳ, substitui, quo in- dictio quarta numeranda Constantini anno 10, prout decimo tertio septima recensetur pag. 359.

(25) Non una urbs Chalcis, neque provincia

(24) Iis juncti sanguine qui rerum summum ante

tenuerant, imperio in Saracenos ante potiti erant. Illud interpr., nuper dominium adeptis, in eos ma- gis quadret, qui tum rerum summam capessive- rant, ac imperio vitæque Maruam exuerant. Com- BEFIS.

(25) Leonem imperii corona redimitum nuper memorantibus verbis hæc alia subnectis Nicepho- rus: Καὶ εὐθὺς κατὰ Σαρακηνῶν ἱκτορατεύει, καὶ γινόμενος κατὰ τὴν Μελετιναίων πόλιν ταύτην πο- λιορκία εἶλε. Tempore conjungit quæ annis duobus apud Theophanem dissociantur.

σίας καὶ ὁρθοδόξου πίστεως μαλετῶν σιλέντια (26), καὶ ἑκάστην πόλιν (27) τὸν λαὸν ἐπειθεὶν πρὸς τὸ ἴδιον αὐτοῦ ἑρρόνημα θολῶς ἐπεσθαι, προσδοποῦν τὴν μέλλουσαν αὐτῷ ἐσεσθαι τελευτάν (28) ἀσβεστῶν.

A. M. 6245. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀναστάσιος ὁ ἀν-
 ἱερός τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡγησά-
 μενος τέθνηκεν σὺν τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι (29).
 οἰκτίστῳ πάθει τῷ λεγομένῳ χορδαφός (30). κόπρον
 διὰ στόματος ἐμέσας, ἀξίαν ἔτισε δίκην ὑπὲρ τῆς
 κατὰ Θεοῦ καὶ τοῦ διδασκάλου τολμῆς. Τῷ δ' αὐτῷ
 ἔτει Κωνσταντίνος (31) ὁ δυσσεβὴς κατὰ τῶν ἁγίων
 καὶ σεπτῶν εἰκόνας παράνομον συνέδριον τριακο-
 νίων τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ ἐπισκόπων συνέλεξεν
 ἐν τῷ τῆς Ἱερείας παλατίῳ, ὧν ἐξῆρχεν Θεοδόσιος ὁ
 Ἐφέσου, υἱὸς Ἀψιμάρου, καὶ Παστίλλας ὁ Πέργης.
 οἱ καθ' ἑαυτοὺς τὰ δέξαντα δογματίσαντες, μηδενὸς
 παρόντος ἐκ τῶν καθολικῶν θρόνων (29), Ρώμης,
 Ἡγυμῆ, καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας καὶ
 Ἱεροσολύμων, ἀπὸ δεκάτῃ καὶ τοῦ Φεβρουαρίου μη-
 νὸς ἀρξάμενοι, διήρκεσαν ἕως ἧ' τοῦ Αὐγούστου τῆς
 αὐτῆς ἑξήκοντος. Καθ' ἣν ἐν Βλαχέρναις ἐλθόν-
 τες οἱ τῆς Θεοδόκου πολέμοι, ἀνῆλθεν Κωνσταντίν-
 ος ἐν τῷ ἀμῶνι κρατῶν Κωνσταντίνον μοναχὸν
 ἐπίσκοπον γενόμενον τοῦ Συλαίου, καὶ ἐπευξάμενος
 ἐφ' ἡμετέραν τῇ φωνῇ Κωνσταντίνου οἰκουμηνικοῦ
 πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη. Καὶ τῇ κ' τοῦ αὐτοῦ
 μηνὸς ἀνῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ φόρῳ σὺν Κωνσταν-
 τίνῳ τῷ ἀνιέρῳ προδρόμῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἐπισκό-
 ποις, καὶ ἐξεφώνησαν τὴν ἑαυτῶν καχόδοξον αἵρεσιν
 ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, ἀναθεματίσαντες Γερμα-
 νὸν τὸν ἀγνώστου, καὶ Γεώργιον τὸν Κύριον, καὶ
 Ἰωάννην τὸν Χρυσόρροον Δαμασκηνὸν τὸν Μανσοῦρ,
 ἀνδράς ἁγίους καὶ αἰδεσίμους διδασκάλους.

A per singulas civitates adversus Ecclesiam et ortho-
 doxam fidem cœtus et consulta agitari commentus,
 populum ad suam sententiam amplectendam dolose
 pertraxit, et eo pacto viam ipsis ad impietatem,
 quæ summa futura erat, paravit.

A. C. 745.—359 Hoc anno Anastasius sacrilegus
 throni Cpoleos antistes anima simul et corpore
 mortuus est infelicitissimo morbo, qui chordapsus
 dicitur, proprium stercus per os egerens, dignamque
 persolvit ultionem suarum in Deum ac præceptorem
 injuriarum. Eodem etiam anno impius Constantinus
 adversus sanctas et venerandas imagines illegiti-
 mum trecentorum triginta et octo episcoporum in
 Hiericæ palatio coegit conciliabulum, cuius præses
 exstitit Theodosius Ephesi episcopus, Apsimari fi-
 lius, et Pastillas Pergensis antistes. Isti privatas suas
 sententias privata auctoritate sancientes nullo catho-
 licarum sedium, Romæ, dico, Alexandriæ, Antiochiæ
 et Hierosolymorum præsentē, a mensis Februarii die
 decimo factio initio, ad Augusti diem octavum cœ-
 ptis institerunt eadem indictione, qua ad Blacher-
 nas convenientibus istis. Deiparæ adversariis, Con-
 stantinus Constantinum monachum, qui Sylæi epi-
 scopus fuerat, manu tenens conscendit ambonem,
 et clara elataque voce votis conceptis bene preca-
 tus: Constantino, inquit, œcumenico patriarchæ
 multi anni. Et vicesimo septimo mensis Augusti
 imperator in forum progressus cum sacrilego Con-
 stantino et reliquis episcopis, qui omnes pravam
 suam hæresim coram universo populo promulga-
 verunt, et sanctissimum Germanum, Georgium
 Cyprium, Joannem Chrysorrhœam Mansuris filium,
 viros sanctos et venerandos doctores anathemate
 ferire ausi sunt.

VARIE LECTIONES.

26 πόλιν] ποιῶν A: neutrum recte habere videtur. 27 πόλιν] ποιῶν A: neutrum recte habere videtur. 28 τελευτάν] αὐτοῦ add. ex A. 29 τελευτάν] αὐτοῦ add. ex A. 30 χορδαφός] αὐτοῦ add. ex A. 31 καὶ ante Ἀλεξ. add. ex A, item τοῦ ante Αδν. 32 δεκάτῃ] nolui corrigere. 33 τῇ κ' τοῦ α. A. 34 προδρόμῳ add. ex A.

JAC. GOARI NOTE.

(26) Allocutiones ad proceres, et ad populum esse silentia, habes curæ hic, tum supra.

(27) Καθ' ἑκάστην πόλιν, Anast., Reg., etc. Male καθ' ἑκάστην πόλιν. Non ita Constantinus urbes obibat in singulis conventus habiturus, sed in una urbe, ac CP. conventus ejusmodi quotidie habebat, ac quam erat editurus absolutam impietatem (sequenti nimirum anno publica e publico conciliabulo imaginum proscriptione) parturiebat: qui est clarus sensus auctoris. COMBETIS.

(28) Eadem Nicephoro scripta pag. 42.

(29) Cum nulli universalium sedium vicarii adessent. Sic enim ego tum omissem particulam ἐκ exposuerim, quam omnes codd. representant; ut sit velut ἐκ προσώπου; tum vocem καθολικῶν, qua non fides hic designetur, sed universalis pro patriarchatus ratione auctoritas; etsi tum revera quatuor ille sedes rectæ fidei hærebant, una Constantinopolitana ab ea devia. Eodem argumento auctor inactivæ in Constantinum Cabalinum, tom. II Auctarii nostri pseudosynodum istam exagitat: Ποῖος πατριάρχης εὐρέθη ἐν αὐτῇ; Ὁ Ρώμης; οὐ κατεδέξατο ἰδεῖν; Ὁ Ἀλεξανδρείας; οὐδ' ἔβλεψεν; Ὁ Ἀντιοχείας; οὐδὲ τὸ σύνολον; Ὁ Ἱεροσολύμων, οὐδὲ

ἀπαξ. Λοιπὸν ποταπὴ ἔστιν αὕτη; ἢ σύνδοξ; πα-
 τριάρχην μὴ ἔχουσα; Quis in ea patriarcha inventus
 est? Non sustinuit Romanus antistes ad eam acce-
 dere: Alexandrinus adesse noluit, Antiochenus con-
 ventum spernit, Hierosolymitanus omnino respuit.
 Nullus adfuit patriarcha. Plura idem auctor in eam
 rem, totamque Constantini, ac parentis Leonis
 historiam, nec non eorum adversus sacras imagi-
 nes tragediam, quæ sint illustrando Theoph.
 Plura item S. Niceph. luculenta illa confutatione
 Copronymianæ hujus synodi; ac ejus quæ eam con-
 firmavit, pseudosynodi Theophilianæ, quæ exstat
 in Reg. codice. S. Stephanus junior: Quis œcume-
 nicum illud concilium vocari possit, quod nec Ro-
 manus antistes (citra cujus auctoritatem nullo
 modo fieri potest, ut res ecclesiasticæ ad normam
 redigantur) gratum habuit, nec denique Hierosoly-
 mitanus? Tanta certe Romani antistitis in synodis
 quæ œcumenicæ sint, auctoritas, ut nec Græci
 schismatici post discessionem a Rom. sede, ha-
 bitasque synodos in Ignatii ac Photii causa, ullam
 sibi synodum œcumenicam numerare præsumpse-
 rint. COMBETIS.

A. C. 746. — *Cpoleos episcopi Constantini annus primus.*

Hoc anno Muamed, qui Abulabas etiam dictus, moritur, postquam principatu potitus est annos quinque. Abdellas autem frater ejus in loco blasphemiae eorum dicato Mecha oppido morabatur. Is ad Abumuslim, qui in Persia degebat, scribit, ut sibi principatus partem, quae sorte obtigerat, servaret. Hic ex adverso Abdellam filium Ali, Salem vero Syri supremi ducis fratrem principatum sibi procari cognoscens, ac ideo in Persiam, ut eam sibi subjiciat, accedere, Persis tamen adversari, et in Syria incolas **360** propendere, qui etiam cum eo belli societatem inierant, de his certus, Syriae copias in eum conciat, et ad Tyanam consertis invicem manibus, ex contraria parte pluribus occisis, Abusulim victor remansit. Etenim plerique Sclavi erant atque Antiocheni. Abdellas solus superstes et incolumis, post dies aliquot fidem sibi dari petit ab alio Abdella Muamed fratre, qui e Mecha profectus in Persiam festine properaverat. Hic illum in domo ruinam minante inclusum, fundamentis latenter effodi jussis, interfecit; Abusulim vero adversus Arabes Syriae ferocientem et minas jactantem, utpote qui Maurophorum rebellione inita jugum excussissent, multosque eorum per Palaestinam, Emesenos agros, et maritima loca sustulissent, et jam arma in illos parantem, exercitus copiis in eum eductis, repressit. Is Abdellae infensus, cum totis agminibus in interiori Persiam irruit. Quare metu percussus Abdellas ipsum verborum lenocinio precumque blanditiis revocavit, ac ipsis etiam imperii sui symbolis exserendis, virga, inquam, atque sandaliis falsi prophetae sui Muamed ad eum submissis, ab eo contendens, ut unus saltem diei itinere ad se divertere dignaretur, ut ei tanquam patri debitum grati animi officium persolveret. Ille lenociniis hujusmodi inescatus, equitibus centum millibus secum eductis, ad eum venit, utriusque vero copiis ad invicem conjunctis, propriis ejus, qui vocaverat, manibus interfecit. Turmae autem dissipatae summi susceperunt. Hic fuit Abdellae imperii ordo.

A. C. 747. — *Arabum ducis Abdellae annus primus.*

Romae episcopi Pauli annus primus.

A. M. 6246. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Κωνσταντίνου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Μουαμμέδ, ὁ καὶ Ἀβουλαβὰς, τέθνηκεν, κρατήσας ἑτη ε'. Ἦν δὲ Ἀβδελλὰς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ (30) εἰς τὸν τόπον τῆς βλασφημίας αὐτῶν τὸ Μάχχαν. Γράφει οὖν πρὸς τὸν Ἀβουμουσλίμ ὅτι κατὰ τὴν Περσίδα, φυλάξει αὐτῷ τὸν τόπον τῆς ἀρχῆς, καθὼς ἐκλήρωθη αὐτῷ. Ὁ δὲ μαθὼν Ἀβδελλὰν τὸν υἱὸν Ἀλλ, ἀδελφὸν δὲ Σαλίμ τοῦ μονοστρατηγοῦ Συρίας, τὴν ἀρχὴν αὐτῷ περιποιούμενον, καὶ ἐρχόμενον κρατῆσαι τὴν Περσίδα, ἐναντιούμενον δὲ τοῖς Πέρσαις, καὶ προσκείμενον τοῖς τῆς Συρίας, οἱ καὶ συνεμάχουν αὐτῷ, διεγείρας τὰ τῆς Συρίας στρατόπεδα, συμβόλλει αὐτῷ κατὰ τὴν Τυάνην, καὶ νικήσας αὐτὸν ὁ Ἀβουσαλίμ πολλοὺς ἐκτείνειν. Ἦσαν γάρ οἱ πλείους Σκλάβοι καὶ Ἀντιοχεῖς (31). Ὁ δὲ Ἀβδελλὰς μόνος περισωθείς, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἤτησεν λόγους λαβεῖν παρὰ τοῦ ἄλλου Ἀβδελλὰ, τοῦ ἀδελφοῦ Μουαμμέδ, καταλαβόντος σπουδῇ πολλῇ τὴν Περσίχην ἐκ τοῦ Μάχχα ὅτι ἐνταῦθα φρουρήσας ἐν οἰκίᾳ σαθρῇ, καὶ κατορυγῆναι προτάξας τὰ θεμέλια λάθρα, τοῦτον ἀπέκτεινεν. Τὸν δὲ Ἀβουμουσλίμ μνησιχὼν κατὰ τῆς Συρίας Ἀράβων, ὡς ἐπαναστάντων τοῖς Μαυροφόροις, καὶ πολλοὺς κατὰ τὴν Παλαιστίνην καὶ Ἑμεσάν καὶ τὴν παραλίαν ἐλόντων, ἐπελθεῖν τε αὐτοῖς μελετώντα, μετὰ τῶν στρατευμάτων ἐκίλυσεν (32). Ὁ δὲ ὀργισθεὶς τῷ Ἀβδελλὰ πρὸς τὴν ἐνδοτέραν Περσίδα ὥρμησεν σὺν τῷ πληθει. ὃν δειλιάσας σφόδρα μεταστέλλεται αὐτὸν πῶνολογίαις καὶ παρακλήσεσι, καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς μυσταροῖς συμβόλοις τῆς ἀρχῆς αὐτῶν, φημι δὲ, τῇ βράβει καὶ τοῖς σανδαλίοις τοῦ ψευδοπροφήτου Μουαμμέδ, ἐξαιτῶν ὅδον ἡμέρας μίας ἐκκλίνει πρὸς αὐτὸν, ὅπως αὐτῷ τὴν πατρὶ πρόπουσαν εὐχαρίστησιν ἀπονείμῃ. Ὁ δὲ ἀπατηθεὶς, παραγίνεται σὺν χιλιάσιν ἱππέων ρ', ἐνωθεὶς τε αὐτῷ (33) κτείνεται ὑπ' αὐτοῦ χειρὸν ῥίαις. Οἱ δὲ ὄχλοι κτεδοσθέντες αὐθιμὲρὸν ὤχοντο, φιλοτιμίαις οὐκ εὐαριθμητοῖς ἐφοδιασθέντες. Καὶ οὕτω τὰ τῆς ἀρχῆς τῷ Ἀβδελλὰ διεσθύνεται.

licet honoribus cumulate reditum eodem die

A. M. 6247. — *Ἀράβων ἀρχηγού Ἀβδελλὰ ἔτος α'.*

D *Ῥώμης ἐπισκόπου Παύλου ἔτος α'.*

VARIAE LECTIONES.

Ἀβδελλὰ: A (ubique). Ἀδελλὰς: vulg. τὰ Μάχχαν] τὴν Μ. mg. Par. Τιμάχη vulg., Τιμάχην A. om. A f. Βουμουσλίμ f. περιποιοῦν A. παρὰ. vulg. τῆς Περσίδος A. τῆς Συρίας] σὺν αὐτῷ A. κατὰ τὴν Τυάνην A. Μάχχα A. Μάχχα e f. τὴν αὐτὴν ex A. μελετώντα A. μελετώντας f. μελετώντων vulg. ἐνδοτέραν A. δευτέραν vulg. συμβόλους A. μίας om. A. οὐκ εὐαρ. A. ἀναρ. vulg. τῷ Ἀβδελλὰ διεσθύνεται A. τοῦ Ἀβδελλὰ διεσθύνειν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(30) Abu-Giofar Abd-alla vocat Ecchellensis. Anastasius, Habballa.

(31) Fidei desertores, et μαχαρται. Ut Sclavini defecerint habes supra pag. 289.

(32) Sic ex Vat. emendatum in Barb. legiturque Anast., atque in eos irrurere meditantem, cohibuit cum copiis. Hic certe unus sensus congruit; ut ita victor Abusulim in Syros Arabas irrurere voluerit, non ut Syri Arabes clade tanta attriti in victores Maurophoros; quod edita ex Reg. et aliis

habent. Illeirco etiam ea repressi conatus injuria in Abdelam exacerbatus, in interiori Persidem novisse statim narratur; qua in expeditione ejusdem Abdelae dolo sublati est. COMBESII.

(33) Illi unitus; cum eo ad colloquium admittitur, ac cum ei ut summo amicitie dominoque dux ipse minor astitisset, ab eo occiditur propriis manibus; dissipatis statim larga munerum exhibitione, quas adduxerat, turmis. Hæc auctoris clara sententia, nonnihil obscurius interpr. expressa. Ib.

Τούτῳ τῷ ἔτει Νικήτας ὁ Ἡλιουπόλεως ἀνθεμα-
τίσθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας πάσης. Ὁ δὲ βασιλεὺς
Κωνσταντῖνος· Σύρους (34) τε καὶ Ἀρμενίους, οὓς
ἤγαγεν ἀπὸ Θεοδοσιουπόλεως καὶ Μελιτινῆς, εἰς
τὴν ὁρᾶν μετῴκησεν, ἐξ ὧν ἐπλάτυνθη ἡ αἰ-
ρεσις τῶν Παυλικιανῶν (35). Ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ
πόλει, ὀλιγαθέντων τῶν οἰκητόρων αὐτῆς ἐκ τοῦ θα-
νατικοῦ, ἤνεγκεν συμπαμύλους ἐκ τῶν νήσων καὶ
Ἑλλάδος καὶ τῶν κατωτικῶν μερῶν, καὶ ἐποίησεν
κατοικῆσαι τὴν πόλιν καὶ κατεπύκνωσεν αὐτήν. Τῷ
δ' αὐτῷ χρόνῳ ἐξήτησαν οἱ Βούλγαροι πᾶντα (36)
διὰ τὰ κτισθέντα κάστρα (37) καὶ τοῦ βασιλεῶς
ἀτιμάσαντος τὸν ἀποκρισιάριον αὐτῶν, ἐξῆλθον
φοσσατικῶς, καὶ ἦλθον ἕως τοῦ Μακροῦ Τείχους,
κατὰ τῆς βασιλίδος πόλεως τὴν ὁρμὴν ποιησάμενοι.
Πολλὴν οὖν ἄλυσιν ἐργασάμενοι καὶ αἰχμαλωσίαν
λαβόντες, ἐπέστρεψαν ἀδελφεῖς εἰς τὰ ἴδια.

A. M. 6248. — Τούτῳ τῷ ἔτει σεισμὸς γέγονεν
κατὰ τὴν Παλαιστίνην καὶ Συρίαν οὗ μικρὸς μὲν
Μαρτίῳ ἐνάντη. Καὶ ἐξωρίσθη Θεόδωρος ὁ πατριάρ-
χος Ἀντιοχείας φθόνῳ τῶν Ἀράβων, διαβληθεὶς, ὅτι
συνῶς τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ δηλοποιεῖ τὰ
τῶν Ἀράβων διὰ γραμμάτων· καὶ λοιπὸν ὁ αὐτὸς
Σαλίμ ὑπερόριον τίθησιν εἰς τὴν Μωαβίτιν χώραν
πατρίδα τε αὐτοῦ. Καὶ ἐπέστρεψεν ὁ αὐτὸς Σαλίμ μὴ
κτίσασθαι νέας ἐκκλησίας, μηδὲ φανῆναι σταυρὸν,
μηδὲ δογματίζειν περὶ πίστεως Χριστιανῶν μετὰ
Ἀράβων. Ἐπιστάτους δὲ κατὰ Ῥωμανίας οὖν
χιλιάσιον π', καὶ ἑλθὼν εἰς τὴν Καππαδοκίαν ἤκουσεν
Κωνσταντῖνον κατ' αὐτοῦ ἐπιλέγμενον, καὶ φοβηθεὶς
ἐπέστρεψεν ἀπρακτός, μηδὲν λυμνήμας· μόνον δὲ
ὀλίγους Ἀρμενίους προσημέντας αὐτῷ λαβὼν ἐ-
πέστρεψεν.

illata noxa domum rediit, tantum paucos Armenios sponte ad ejus castra transeuntes secum ab-
duxit.

A. M. 6249. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀβδὲλλᾷ τὴν φο-
ρολογίαν ἐπέτεινεν Χριστιανοίς, ὥστε ἅπαντας μο-
ναχοὺς τε καὶ ἐγκλείστους καὶ κινύτας τῷ Θεῷ
ἐσφαιροῦντας φορολογῆσαι· ἐσφράγισεν δὲ τὰ τῶν

Hoc anno Nicetas Heliopoleos episcopus ab uni-
verso Ecclesiae cœtu anathemate percussus est. Im-
perator autem Constantinus, quos Theodosiopolis et
Militine Syros et Armenios eduxit, in Thraciam
transtulit, quibus Paulicianorum hæresis aucta est.
Urbe pariter tota civibus peste sublatis destituta,
ex insulis, Græcia, et inferioribus aliis regionibus
incolas alios cum integris etiam familiis asporta-
tos, ut eam habitarent, transtulit, atque ita civibus
ut prius referant ac populosa reddidit. Eodem
etiam anno Bulgari ob nova castra exstructa nova
quoque pacta postulant. Imperatore apocrisarium
eorum 361 spernente, ipsi ignominiam ulturi, ad
Longum usque murum versus urbem cum exercitu
bene instructo irrumpunt, magnaue strage edita,
et multitudinem captivorum abducta, illæsi et inco-
lumes proprias domos repetunt.

A. C. 748. — Hoc anno terræ motus haud levis
in Palæstina et Syria contigit mensis Martii die
nono. Theodorus Antiochiæ patriarcha in exsilium
deportatus est Arabum invidia, qui frequentioribus
litteris ad imperatorem Constantinum scriptis res
Arabum cum manifestare criminati sunt. Quare
patriarchatus terminis extorrem in provinciam
Moabitidem, quæ fuit ejus patria, transferendum
Salem Arabum dux edixit. Idem novas ecclesias
nuspian instaurari, crucem publice videndam non
exponi, cum Arabibus de Christianorum fidei dog-
matibus neminem disserere lata lege sanxit. Arma-
tis hominum octoginta milibus in Romaniam ex-
peditionem suscepit. In Cappadociam autem profe-
ctus, ubi Constantinum arma in adversum parare
audivit, metu pulsus, re penitus infecta, nullaquæ

A. C. 749. — Hoc anno Abdellas imposita Chri-
stianis tributa auxit, adeo ut omnes sive monachi
sive inclusi sive columnicolæ Deo sua vita placiti
vectigales describerentur. Ecclesiarum quoque sa-

VARIÆ LECTIONES.

ἡν add. ex A. ἡ ἐπλάτυνθη A. ἐπληθύνθη vulg. συμπαμύλους A a, συμπαμύλλους vulg. αὐ-
τῶν add. ex A. Τούτῳ τῷ A. τῷ δ' αὐτῷ vulg. οὗ om. A f. διαβλ. A, καὶ διαβλ. vulg. Σαλίμ A.
ἡ Χριστιανῶν A, Χριστιανῶν vulg. τῷ Θεῷ A, τοῦς τῷ Θ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(34) Hæc per ἀντιφθὴν clarius exposita supe-
rior ad Copronymi istius annum quintum.

(35) Isti loco memorato Syri Monophysitæ dicti.
De illis canon Nicænus 19, in quem Balsamon :
Παυλιανιστὰ λέγονται οἱ Παυλικιανοί, Paulianistæ
sunt Pauliciani. Infra, περὶ δὲ τῶν Παυλιανιστῶν
ἐρώτησις, τίνας εἰσὶ; De Paulianistis quæsitum est
quidnam essent? subdit, et alii quidem alia dixe-
runt : ego autem in diversis libris inveni, quod
Manichæi Pauliciani dicti sunt a quodam Paulo
Samosateno, mulieris Manichææ filio, cui nomen
erat Callinice. Samosatenus autem nominatus est,
ut qui Samosatēnorum episcopus fuerit. Is prædi-
cavit unum esse Deum, qui et Pater, et Filius, et
Spiritus sanctus esse dicitur. Unus enim, inquit,
est Deus : et Filius ipsius in ipso, quemadmodum
in homine ratio, vel sermo, etc.

(36) Non fœdus, sed ex fœdere inito pactam pe-

cuniam, et annum tributum. Nicephorus, φόρους.
Ita auctor plerisque aliis locis. Vide notam se-
quentem.

(37) Nicephorus pag. 42 : Ταῦτα ἐπιτελὴ ποιή-
σας Κωνσταντῖνος, ἤρεθ δομεῖσθαι ἐπὶ Θράκης πο-
λισμὰτα ἐν οἷς οἰκίζετ' Σύρους καὶ Ἀρμενίους, οὓς
ἐκ τῆς Μελιτιναίων πόλεως, καὶ Θεοδοσιουπόλεως
μετανάστας πεποίηκε, τὰ εἰς τὴν γῆν αὐτοῖς
ἀνήκοντα φιλοτίμως διοικήσας. Ταῦτα τοίνυν οἱ
Βούλγαροι, ὡς ἐπολιζόντο θεασάμενοι, φόρους ἤθουν
παρὰ βασιλεῖ δέξασθαι. Exin cum imperatore con-
gressos adverso Marte in fugam conjectos socio-
rum pluribus desideratis in patriam recessisse.
Theophani in contrariis oppositus scripsit.— Ob
novas conditas urbes et oppida : quibus scilicet
habitarent, qui translati fuerant e Syria et Arme-
nia : clarius hæc, pauloque forte diversa S. Ni-
ceph. COMPTIS.

cras penus sigillo suo obseravit, et ad sacra vasa A distrabenda emptores Hebræos induxit; emerunt autem ea liberti.

A. C. 750. — Hoc anno Constantinus Scлавinæ provincias ad Macedoniam sitas in servitutem redegit, reliquos vero imperio Romano plane subijci coegit. Eodem quoque anno ex Maurophoris Persis nonnulli facultatibus distractis, depositisque vestibus nudi, conscensis ædificiorum mœnibus, in capita præcipientes se agebant, quo, ut magicæ superstitionis fallacia decepti, et a diabolo potentius occupati rebantur, in cælum promptius evolarent. Cum supernæ illi hæreditati nihil comparabile ac dignum haberent, membris omnibus conterendi in terram gravius dilabebantur. Hujus erroris antesignanos sex numero repertos, quum Berhœæ, tum in Chalcide, opera Salem Abdellas e medio sustulit.

A. C. 751. — 362 Hoc anno a publicis vectigalium actis conficiendis ad breve temporis spatium Saraceni invidia molī Christianos prohibuerunt, rursus autem necessitate compulsi, quod ipsi numeros et summas scribere non possent, eadem eis reposuerunt in manus, et irruptione in Romaniam facta plures abduxerunt captivos, Paulumque Armeniorum ducem, inito ad Melam cum eo certamine, exercitusque partem non contemnendam, quadraginta duobus viris e Romana ditione spectatissimis, pluribusque aliis compedibus astrictis in captivitatem secum abactis, prostraverunt. Imperator autem armis in Bulgariam motis, venit ad clusuram Beragaba; at Bulgari obviam facti plurimos ex ejus militibus deleverunt, inter quos Leo patricius et Thracensium dux, alter Leo cursus publici logotheta, et ex confusa plebe non pauci desiderati. Eorum arma acceperunt Bulgari, atque ita Romani cum dedecore redierunt.

A. C. 752. — Hoc anno error in celebrando Paschalis festo admissus est, orthodoxis per orientales tractus mensis Aprilis die sexto, hæreticis autem, quorum id fuit erratum, tertio decimo solemnitatem illam agentibus.

Eodem anno sancti Joannis præcursoris et baptistæ caput ex Antri monasterio in templum ejus

ἐκκλησιῶν κειμηλιαρχεῖα (38), καὶ ἤνεγκεν Ἐδραίου πρὸς τὰ πωλεῖναι. ¹⁰ αὐτὰ, καὶ ἠγάρασαν αὐτὰ οἱ ἀπελεύθεροι.

A. M. 6250. — Τοῦτω τῷ ἔτει Κωνσταντῖνος τὰς κατὰ Μακεδονίαν Σκλαβινίας ἡχμαλώτευσεν, καὶ τοὺς λοιποὺς ὑποχειρίους ἐποίησεν. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ χρόνῳ τινὲς ἐκ τῶν Μαυροφόρων Περσῶν τῆς μαγικῆς ὄντες θρησκείας, ἀπάτη τοῦ διαβόλου κρατούμενοι, πωλίσαντες τὴν ὑπαρξιν αὐτῶν, καὶ γυμνοὶ ἀνελθόντες εἰς τὰ τελεῖν, ἐβρίπτον ἑαυτοὺς, ὥστε πετασθῆναι εἰς τὸν οὐρανὸν, ὡς ἐνόμιζον. Οἱ δὲ μὴ-δὲν ἀξιόλογον τῆς ἐκεῖσε κληρουχίας ἔχοντες, εἰς γῆν ἀνθυπέστρεψον τὰ μέλη συντριβέντες ¹¹, ὧν τοὺς ἐξάρχοντας τῆς πλάνης Ἀδελλᾶς ἀνέλεν διὰ τοῦ Σαλλίμ κατὰ τὴν Βέρβοιαν (39) καὶ Χαλκίδα ὄντας ἀριθμὸν ἑξ (40).

A. M. 6251. — Τοῦτω τῷ ἔτει φθόνῳ τοὺς Χριστιανούς ἐκώλυσαν Ἀραβες ἐκ τῶν δημοσίων χαρτοθεσιῶν πρὸς ὀλίγον χρόνον, αὐτοὺς δὲ ¹² ἀναγκασθέντες ἡγχειροῦσιν αὐτοῖς τὰ αὐτὰ, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς γράφειν τὰς ψήφους, καὶ ἐπεστράτευσαν τὴν Ῥωμανίαν, καὶ ἡχμαλώτευσαν πολλοὺς, καὶ Παῦλον τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀρμενίων ¹³ πολέμησαντες εἰς τὸν Μίλαν ἀνέβλουν μετὰ πλήθους στρατοῦ καὶ τεσσαράκοντα δύο ἀνδράς ἐπισήμους δεσμίους ἤγαγον, καὶ κεφαλὰς πολλὰς. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπιστράτευσεν τὴν Βουλγαρίαν, καὶ ἔλθων εἰς Βερέγασαν εἰς τὴν κλεισοῦραν, ὑπήντησαν αὐτῷ οἱ Βούλγαροι, καὶ πολλοὺς τῶν αὐτοῦ ἀνέβλουν, ἐν οἷς καὶ Λέοντα πατρίκιον καὶ στρατηγὸν τῶν Θρακησίων, καὶ Λέοντα ἑτερον λογοθέτην τοῦ δρόμου, καὶ λαὸν πολύν· καὶ ἔλαβον τὰ ἄρματα αὐτῶν. Καὶ οὕτως ἀδόξως ὑπέστρεψαν.

A. M. 6252. — Τοῦτω τῷ ἔτει γέγονε πλάνη τῆς Πασχαλίας (41), καὶ οἱ μὲν ὀρθόδοξοι κατὰ τὴν Ἑῶν ἑκτῇ τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς ἐπάσχασαν, οἱ δὲ πεπλανημένοι αἰρετικοὶ τῇ ιγ'.

Β Τοῦ δ' αὐτοῦ ἔτει μετετέθη ἡ χάρα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου (42) τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ ἐκ τῆς μονῆς

VARIE LECTIONES.

¹⁰ πληρῶσαι e f. ¹¹ συντριβέντες A, συντρίβοντες vulg. ¹² δὲ add. ex A. ¹³ Ἀρμενιακῶν A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(38) Prima rei fisco vindicandæ actio apud Saracenos, impressum principis est sigillum. Rem ipsam fisco adjudicatam quandoque etiam significat. Textus præsens exemplo sit: Ἐσπαράγισεν τὰ τῶν ἐκκλησιῶν κειμηλιαρχεῖα. Ecclesiarum sacra-ria (sacristias) sui juris fecit. Qui Turcos mores norunt, quid τὸ, βουλλώνειν, sigillo bullæ signare referat, notum habent: etiam Christianus Copronymus exsequitur pag. 369.

(39) Berhœa hæc Syria est, a Chalcide hand dissita, prout fert textus. Hodie Alep.

(40) Sexdecim scripserunt Anastasius et Nicella.

(41) De vago Paschate superius.

(42) Hæc secunda Baptistæ capitis inventio et translatio. Prima siquidem, quam Græci memorent, e Palestine per manus varias ad Spelæum observatur. E Spelæo monasterio, quo urna tel-

τοῦ Σηλαίου εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ κατὰ τὴν Ἑμεση-
νὸν πόλιν (43) περιφανῆ ὄντα, καὶ ἡ κατάβασις (44)
ἐκτίσθη ἔνθα μέχρι τῆς σήμερον (45) ὑπὸ τῶν πι-
στῶν προσκυνομένη εὐωδία μαματικῆ τε καὶ πνευ-
ματικῆ τιμάται, βλύζουσα ⁷⁶ πᾶσι τοῖς πιστοῖς προσ-
τρέχουσι τὰ ⁷⁷ ἰάματα. Καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει δοκίτης
ἐδείχθη λαμπρότατος κατὰ τὴν Ἑφάν ἐπὶ δέκα
ἡμέρας καὶ αὖθις πρὸς δύοσιν ἡμέρας κα'. Θεό-
δωρος δὲ τις ὀνόματι ⁷⁸ Λιβανίτης Σύρος κατὰ τὴν
περίχωρον Ἡλουπόλεως τῆς πρὸς ⁷⁹ Λιβανὸν ἐπ-
ανίστη τοῖς Ἀραβί, καὶ πολεμήσας αὐτοῖς, ἔπεισον
ἐξ ἀμφοτέρων πολλοί. Ἑσχατον δὲ τραπεὶς ἐφυ-
γεν, καὶ οἱ συνόντες αὐτῷ Λιβανῶνται πάντες ἀν-
ηρέθησαν. Ἐγένοντο δὲ καὶ ⁸⁰ ἐν Ἀρριχί ἀκατα-
στασίαι καὶ πόλεμα, ἡλιακῆς γεγωνίας ἐκλείψας
μηνὶ Αὐγούστῳ πενταεκαδέκατῃ, ἡμέρᾳ ἑκτῇ, ὥρᾳ
δεκάτῃ. Ἀνέστησαν δὲ τινες τῶν Μαυροφόρων ἐν τῷ
Δαβεικῷ λέγοντες τὸν υἱὸν τοῦ πρωτοσυμβούλου ⁸¹
Θεὸν, ὡς τροφία αὐτῶν, καὶ ἐξήνεγκαν δῶγμα τοιοῦ-
τον. Καὶ εἰσῆλθον οἱ Μαυροφόροι εἰς τὸν οἶκον τῆς
πλάνης (46) αὐτῶν, καὶ ἀπέκτειναν τοὺς κλειδούχους
ὀνόματα ε' (47). Καὶ ἐξῆλθόν τινες ἐπὶ τὸν Βάσαρ-
σον, καὶ ἡχμαλώτευσαν πολλοὺς, καὶ χρήματα ἔλα-
βον πολλά.

A. M. 6253. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐστασίασαν οἱ Κα-
σιῶται ⁸² (48) κατὰ τῶν Μαυροφόρων διὰ γυναῖκας.
Ἐμεῖναν γὰρ ἐξ αὐτῶν εἰς οἶκον, ἐν ᾧ ἔμενον ἀδελ-

A quod exstat magnificum in urbe Emesa translatum
est. Confessio quoque sacræ reliquæ reponendæ
ædificata est, in qua in hunc usque diem a fidelibus
adoratur, tam corporea, quam spiritali odoris
fragrantia honoratur, et ab illo morborum omnium
medela, velut e perenni fonte, in eos, qui cum fide
accedunt, scaturit. Hoc insuper anno cometa tra-
his in morem fulgidissimus ad orientalem cœli pla-
gam dies continuos decem, et ad occidentalem rur-
sum dies viginti et unum visus est. Theodoros
autem quidam e monte Libano Syrus in Heliopo-
leos regione, quæ Libano adjacet, in Arabes rebel-
lavit, et manibus cum eo consortis multi ex utraque
parte desiderati, tandem ejus acie fusa in fugam
versus est, quique illum sequebantur Libanite om-
nes occisi. Tumultus quoque per Africam exorti
apparente solis defectu mensis Augusti die decimo
quinto, feria sexta, hora diei decima. Porro qui-
dam ex Maurophoris Dabeci emerere, qui pro-
tosymbuli filium, quod eorum nutritium ageret,
Deum esse ³⁶³ prædicarent. In hanc quoque
mentem promulgavere dogma. Maurophori subinde
in sanum errori suo dicatum ingressi æditos nu-
mero sexaginta mactaverunt. Quidam autem Ba-
arasum profecti, plerisque in captivitatem abactis,
ipsi opes innumeras abstulerunt.

A. C. 753. — Hoc anno Casiotæ in Maurophoros
tumultuati sunt seminarum causa. In domo etenim,
in qua tres fratres habitabant, ex illis nonnulli

VARIÆ LLECTIONES.

⁷⁶ βλύζουσα — ἰάματα οἰο. f. ⁷⁷ τὰ add. ex A. ⁷⁸ ὀνόματι add. ex A. ⁷⁹ τῆς πρὸς A. τὴν ἐπὶ vulg.
⁸⁰ καὶ ante ἐν add. ex A. ⁸¹ πρωτοσυμβούλου A, πρωτοσυμβόλου vulg. ⁸² post Κασιῶται e f hæc inse-
runt : καὶ ὁ πατριάρχης Ἀραβί καλοῦσιν υἱοὶ τοῦ Καθὼς ὡς γενεολογούνται.

JAC. GOAR NOTÆ.

ture condita latebat, Emesam in templum Baptistæ
nomini dicatum secundo translatum : Emesa de-
nique et Comanis CP. deportatum. Primam una
cum secunda translationem Græci, teste Gene-
brardi brevissimo Menologio Februarii die 24, po-
stremam Maii 25 celebrant. Menæum utroque die
legendum, disertissimum de Prodrōmi capite tra-
ctatum c. v. Caroli du Fresne Ambianensis præ-
stolantibus. — De Græcorum tota traditione circa
S. Joannis caput, ejusque triplicem inventionem
docte brevi proditura v. cl. Caroli Du Fresne Am-
bianensis lucubratio, patri Goar audita et exspe-
ctata, mihi etiam auctoris humanitate, qualem fere
digessit, visa, nec sine voluptate lecta. Ad calcem
exstabunt, quos mihi tractatus eminentissimi cardi-
nalis Mazarini in eam rem luculentos bibliotheca
commissus : in quibus præcipuus qui tertium
Comanis Constantinopolim inventionem ac trans-
lationem sacri pignoris Ignatio patriarcha, Mi-
chaeleque et Theodora AA. auctoris æqualis stylo
gravi enarrat, necdum juris factus publici; ejus
etiam Romæ penes doctissimum ac amicissimum
Leonem Allatium exemplar exstat. COMMENSIS.

(43) In qua erat Spelei monasterium.

(44) Confessionem sub altari ad Romanarum
instar expono : χτισθεῖσα quippe legitur : ideoque
sub terra calce lapidibus ædificio revincta, quod
Iconomachorum temporibus ex pag. 570 etiam
sacræ reliquæ sævissimam paterentur persecutio-
nem Translationis tertiæ officium Maii 25 caput

C urna repositum terraque opertum tunc demum in
lincem erutum, et ornatum argento, frequentibus
modulis decantat, alias quid hæc κατάβασις, quæ
Anastasio descensus, mihi ignota.

(45) Ad Theophanis adhuc tempora, quo transla-
tio eadem peracta, si fides coætaneo non denegatur
historico : auctor Menæi translationem istam ad
Valentiniani junioris ætatem revocantis deceptus
est.

(46) In templum Mechæ. — Nihil cogit ut ipsum
Mechæ templum cum P. Goar intelligamus; nisi
Dabecum ipsa Mechæ esset, quod non facile suadeat.
Satis enim auctor hæc omnia in eo oppido, ejus-
que meschita factum indicat; nec in Arabia, ubi
Mechæ, sed in Perside, ejus Maurophori populi,
ac apud quos Abdelas jam imperaret, extincto
Maruam, ac superiorem Arabum imperio : qui ipse
protosymbulus sit, cujus ita filium desipientes
Maurophori adulationis excessu deum sibi sanxe-
rint. Ita sane p. 407 invenias Aaronem Arabum
supremum ducem extruxisse Tyanæ oīxov τῆς
βλασφημίας αὐτοῦ : nempe meschitam unam, uti
ubique solent in urbibus quas euz faciunt dittonis;
nisi in eum usum Christiana templa commutant,
ut factum CP. et supra Damasci, etc. COMMENSIS.

(47) Ut nomine dignoscitur persona, ita vox ἑνο-
μα, vel ὀνομάτος, personam refert. Hinc recentio-
ribus usitata dicendi genera, δέκα ὀνομάτων, decem
personæ : πῶσα εἶδε; ὀνόματα; quos vidisti personas?

(48) Qui nuper Casini dicti pag. 356.

mansionem habentes conjuges eorum in illiciti concubitus cœnum voluerunt demergere. Exiit vero fratres illi tres morte eis illata injuriam uli sunt, et terra cæsa corpora occultaverunt, et in unum collecti reliquos pariter dederunt neci. Salem vero missis insidiosè militibus, impetuque in eos facto, cunctos in potestatem accepit, et fratres quidem illos tres laqueo, plurimos alios ferro confecit. Porro die solemnitate paschali dicato Christiana plebe in cœtum collecta, Salem ille communem et præcipuam ecclesiam ingressus est, metropolitam vero sacris altaribus astantem, et elata voce exclamantem: *Populus tuus te precatur, et te rogat*, corripit jussit, et in carcerem detrudi, alio interim sacerdote ad sanctam synaxim complendam suffecto, ex quo timor ingens in omnium animis excitatus. Ac nisi innata morum urbanitate et humili oratione ferocientem principem metropoli demulsiisset, magnum prorsus malum ea occasione committebatur. Is porro erat beatus Anastasius.

Eodem etiam anno Constantinus persecutor Andream venerabilem monachum (r), Calybitem dictum, ad Blacheruas habitantem verberibus contusum, quod ejus impietatem, eo Valente juniore et Juliano vocitato, arguisset, in sancti Mamantis circo ad Blachernas interfecit, ejus autem corpus in maris fluentem projici jusserat, sed Andreae sorores ipsum effuentes in Leucadii emporio sepulture mandarunt.

A. C. 754. — *Romæ episcopi Constantini annus primus.*

Hoc anno cometa trabis instar ad orientem visus. Fatimæ filius e vivis sublatus. Bulgari seditione mota, propriis dominis continuata unius stirpis serie potestatem hucusque adeptis illata corde 364 rejectis, malignæ mentis hominem nomine Teletsim annos triginta natum sibi ducem præferunt. Multi propterea Selavi patria excedentes, ad imperatorem ultro se contulere, quos ille Artanam incolere constituit. Mensis autem Junii die decimo septimo his millium chelandiorum equos duodecim per singula vehentium classe per Euxinum Pontum missa, imperator Thraciam versus perrexit. Teletsim terra marique adversum se paratam audiens,

A φοι τρεῖς, καὶ ἤθελσαν τὰς γυναῖκας αὐτῶν ποτίσαι (49)· ἐγερθέντες δὲ οἱ τρεῖς ἀδελφοί, ἀπέκτειναν καὶ ἔχωσαν αὐτούς. Οἱ δὲ συναχθέντες, ἀπέκτειναν καὶ τοὺς λοιπούς. Καὶ πέμψας ὁ Σαλιμ⁵¹ (50) τὰ στρατεύματα διὰ θόλου, ἤλθον ἀνωθεν αὐτῶν. Καὶ πιάσαντες αὐτοὺς ἐφούρκισαν τοὺς τρεῖς ἀδελφοὺς, καὶ πολλοὺς ἀπέκτειναν. Καὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα εἰσῆλθον⁵² ἐν τῇ ἀγίᾳ συνάξει τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν, καὶ τοῦ μητροπολίτου παρισταμένου καὶ ἐκφωνήσαντος, τὸ, 'Ὁ γὰρ λαός σου⁵³ δυσώπει σε, καὶ ἰκετεύει σε, ἐξήνεγκαν αὐτὸν, καὶ ἀπέκλεισαν ἐν φυλακῇ, καὶ ἄλλος ἐπλήρωσε τὴν ἀγίαν συνάξιν· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας, καὶ εἰ μὴ ὁ μητροπολίτης κατεπράβεν αὐτὸν ἡθικότητι καὶ ταπεινοῖς λόγοις, κακὸν μέγα ἂν ἀπετελέσθη τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ. Ἦν δὲ ὁ μακάριος⁵⁴ Ἀναστάσιος.

et humili oratione ferocientem principem metropoli demulsiisset, magnum prorsus malum ea occasione committebatur. Is porro erat beatus Ana-

Γὼ δ' αὐτῷ ἔτι Κωνσταντῖνος ὁ διώκτης Ἀνδρέαν τὸν ἀσκήμον μοναχόν, τὸν λεγόμενον Καλυβίτην, ἐν Βλαχέρναις διὰ μαστιγῶν ἐν τῇ ἱππικῇ τοῦ Ἀγίου Μάμαντος ἀπέκτειναν ἐλέγχοντά αὐτοῦ τὴν ἀσέβειαν, Οὐάλεντα⁵⁵ νέον καὶ Τουλιανὸν ἀποκαλοῦντά αὐτὸν· ὃν καὶ ἐν τῷ ρεύματι ριφῆναι προσέταξεν, εἰ μὴ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ τοῦτον ἀρπάσσαι ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῶν Λευκαδίου⁵⁶ ἔθισαν.

A. M. 6254. — *Ῥώμης ἐπισκόπου Κωνσταντίνου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτι ἐφάνη δοκίτης κατὰ τὴν Ἐφῶν· καὶ ἀνῆρθη ὁ υἱὸς τῆς Φατίμας (51). Οἱ δὲ Βούλγαροι ἐπαναστάντες ἐφόνευσαν τοὺς κυρίους αὐτῶν τοὺς ἀπὸ σιρᾶς καταγομένους (52), καὶ ἔστησαν ἀνδρὰ κακὸφρονα, ὀνόματι Τελέτζην⁵⁷ (53), ἐτῶν ὑπάρχοντα χ'. Σκλάβων δὲ⁵⁸ πολλῶν ἐκφυγόντων (54), προσεβύησαν τῷ βασιλεῖ, οὗς κατέστησεν ἐπὶ τὸν Ἀρτάναν (55). Τῇ δὲ ιζ' τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν Θράκην ἀποστείλας καὶ πλωτῶν ἐπὶ τοῦ Εὐδείου Πόντου ἕως δισχίλων χελανδίων⁵⁹ (56) ἐπιφερομένων ἀνὰ εἴς ἱππων. Ὁ δὲ Τελέτζης ἀκούσας τὴν διὰ γῆς καὶ θαλάσσης κατ' αὐτοῦ κίνησιν, λαβὼν εἰς συμμαχίαν ἐκ τῶν προσπαράκειμένων

VARIÆ LECTIONES.

⁵¹ ὁ Σ. λ' μ] ὁ Ἐλγος. A. ⁵² εἰσῆλθον A. ⁵³ καὶ ἡ ἐκκλησία σου add. A. f. post λαός σου, δυσώπει σε om. A. f. ⁵⁴ ὁ μακαριώτατος A. ⁵⁵ Οὐάλ. A. καὶ Οὐάλ. vulg. ⁵⁶ Λευκαδίου f. Τελετζήν A. ⁵⁷ Τελετζήν vulg. ⁵⁸ Σκλάβων δὲ] hinc usque ad p. 670, 12. κατὰ Θεοῦ lacuna intercedit in A. ⁵⁹ ἕως ὀκτακοσίων χελ. α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(49) Ut in profundum, ita in cœnum stupri mulierem demergere. Anastasius, in pelagus jacere exposuit.

(50) Peyr. ὁ Ἐλγος. Anast. etiam, Selichus. Coma.

(51) Ex posteris Phatimæ Mahometi filie non ignobilis dux: de Phatemitis Constantinus Porphyrogeneta De adm. imperii cap. 15.

(52) Anastasius interpretatur, ad se in iram derivatos. Magis proprie et verius, per seriem filii patrum loco substitutis derivatos. Nicephori igitur lectio omnino vitiosa est, τοὺς μὲν ἐκ Ἐθρᾶς τὴν κυρίαν τὴν ἐπ' αὐτοὺς κειτημένους κτείνουσιν.

D Xerensibus, quorum in dominatu erant, interfectis. Repone, τοὺς μὲν ἐκ σιρᾶς, legitimis hereditibus successioneis ordine dominatum adeptis, etc.

(53) Nicephorus, Τελέτζην, vocat.

(54) Ἀχρι καὶ εἰς ἀριθμὸν ὀκτὼ καὶ διακοσίας χιλιάδας, quorum numerus ad octo et ducenta millia pervenisse dicitur. Niceph.

(55) Πρός τὸν ποταμὸν, ὃς Ἀρτάνας καλεῖται. Idem.

(56) E quibus octingentæ hippagoge. Nicephorus. Barb. codex legit, ὡς χελανδίων.

ἐθνῶν χιλιάδας κ' ⁹⁰, καὶ τοὺτους εἰς τὰ ὀχυρώματα A
στήσας, ἱσφαλίσατο αὐτόν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐλθὼν
ἠπλίκευσεν εἰς τὸν κάμπον Ἀγγιᾶλου· καὶ τῇ λ' τοῦ
Ἰουνίου μηνὸς τῆς α' ἰνδικτιῶνος (57), ἡμέρᾳ ε',
ἐφάνη Τελέτζης μετὰ πλήθους ἐθνῶν ἐρχόμενος, καὶ
συμβαλόντας πόλεμον κόπτουσιν ἀλλήλους ἐπὶ πολὺ,
καὶ τραπίς Τελέτζης ἐφυγεν. Ἐκράτησε δὲ ἡ μάχη
ἀπὸ ὥρας ε' (58) ἕως ὅφει, καὶ πολλὰ πλῆθη Βουλγά-
ρων ἀνηλώθησαν, πολλοὶ δὲ ἐχειρώθησαν, ἄλλοι δὲ
καὶ προσεβόησαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀρθεὶς ἐπὶ τῇ
τοιαύτῃ νίκῃ, ἐθριάμβευσεν ταύτην ἐπὶ τῆς πόλεως,
ἀρματωμένους σὺν τῷ στρατῷ εἰσελθὼν, εὐφημούμε-
νος ὑπὸ τῶν δῆμων καὶ ὑλοπανθοῦρος· σὺρων τοὺς
χειρωθέντας Βουλγάρους, οὓς ἐξῶθεν τῆς Χρυσῆς
πόρτης ἀποτριμθῆναι ἐκέλευσεν ὑπὸ τῶν πολιτῶν.
Τὸν δὲ Τελέτζην στασιάζαντες οἱ Βούλγαροι ἀπέκτει-
ναν σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτοῦ, καὶ ἐσθῆσαν Σαβίνον
γαμβρὸν ὄντα Κορμεσίου τοῦ πάλας κυρίου αὐτῶν.
Τοῦ δὲ Σαβίνου εὐθέως ἀποστείλαντος πρὸς τὸν βασι-
λέα, καὶ ζητούντος ποιῆσαι εἰρήνην, κοιμένον ⁹¹
ποιήσαντες οἱ Βούλγαροι ἀνέστησαν τῷ Σαβίνῳ
στερβῶς, λέγοντες, ὅτι διὰ σοῦ Βουλγαρία μέλλει
δουλοῦσθαι τοῖς Ρωμαίοις. Στάσεως δὲ γενομέ-
νης, φεύγει Σαβίνος ἐν τῷ κάστρῳ Μεσημβρίας, καὶ
προσεβόη τῷ βασιλεῖ. Ἔσθῆσαν δὲ οἱ Βούλγαροι
ἕταρον κύριον ὀνόματι Παγανόν (59).
praesidium fuga se subducit, et inde ad imperatorem
num Bulgari creaverunt.

A. M. 6255. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἀντήρην οἱ τῆς
ἐρήμου καὶ τοῦ Βαραθῶν ⁹² (60) τῷ Ἀδελλᾷ δύο
ἀδελφοί, οὓς ἀποστείλας ἀνέβλεν σὺν χιλιάσιν ὀδοῇ-
κοντα στρατοῦ. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐξῆλθον Τοῦρκοι ἐκ
τῶν Κασπίων πυλῶν, καὶ ἀνέβλεν πολλοὺς εἰς Ἀρμε-
νίαν, καὶ ἔλαβον αἰχμαλωσίαν πολλήν, καὶ ὑπέστρε-
ψαν. Κοσμάς δὲ τις ἐπίσκοπος Ἐπιφανίας τῆς κατὰ
Ἀπάμειαν τῆς Συρίας, Κομμανίτης ἐπιλεγόμενος,
τῶν πολιτῶν Ἐπιφανίας πρὸς Θεόδωρον πατριάρχην
Ἀντιοχείας (61) ἐγκλησιν ποιησαμένων κατὰ τοῦ αὐ-
τοῦ Κοσμά περὶ μειώσεως ἱερῶν, καὶ αὐτοῦ μὴ
δυναμένου ταῦτα συστήσαι, ἀπέστη τῆς ὁδοδύξου
πίστεως, καὶ ὁμόφρων τῆς αἰρέσεως Κωνσταντινίου
κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων γέγονεν. Ὅν κοινῇ γνώμῃ
Θεόδωρος ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας, καὶ Θεόδωρος ὁ
Ἱεροσολύμων, καὶ Κοσμάς ὁ Ἀλεξανδρείας σὺν τοῖς
ἄλλοις ἐπισκόποις τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἁγίας Πεντηκο-
στῆς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου ὁμο-
φρόνως ἀνεθεμάτισαν, ἕκαστος κατὰ τὴν αὐτοῦ πό-
λιν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς
γένονεν κρύος μέγα καὶ πικρότατον, οὗ κατὰ τὴν
ἡμετέραν γῆν μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν Ἀνατολήν

vicinarum nationum viginti millibus in auxilium
accitis et per munita loca distributis, ipse praesidio
se inclusit. Imperator vero in Anchiali agris castra-
metatus est. Porro Junii die trigesimo, indictione
prima, feria hebdomadis quinta, Teletses cum nu-
merosa auxiliariorum multitudine progredi tandem
visus est, consertaque pugna, mutua utriusque
partis caedes ingens edita, fuzisque demum Teletsis
copiis ipse fugam arripuit. Duravitque pugna ab
hora quinta usque ad vespem, et maximus Bulga-
rorum numerus certamine illo deletus, multi capti,
alii ultro ad Romanos defecerunt. Imperator pro-
spero victoriae successu elatus, armis omnibus cum
toto exercitu instructus, urbem triumphum ducens
ingressus est, laetisque totius civitatis vocibus ex-
ceptus, Bulgaros bello captos xylopanduris vinctos
in eam inexit, eosque demum extra Chrysen por-
tam a civibus capite truncari jussit. Bulgari autem
seditione in Teletsem mota ipsum ac cunctos ejus
proceres dederunt neci, Sabinum vero Cormesii
quondam principis generum constituerunt ducem.
Cum vero Sabinus legatos de pace ad imperatorem
confestim destinasset, Bulgari comitiis habitis Sa-
bino pertinaciter se opposuerunt, clamantes: Bul-
garia tui causa Romanorum potestati subficienda
est. Aucto demum tumultu, Sabinus in Mesembriae
se confert. Alium vero dominum nomine Paga-

A. C. 755. — Hoc anno habitatores deserti Ba-
rathonisque incolae fratres duo in Abdellam rebel-
lionein excitaverunt, quos ille misso exercitu cum
copiarum octoginta millibus exstinxit. Hoc eodem
anno Turci Caspiis portis egressi, plurimisque per
Armeniam occisis, captivorum collegerunt turmas,
et domos repetierunt. Porro quidam Epiphaniae,
quae ad Apameam Syriae posita est, episcopus, co-
gnomento Comanites, Epiphaniae civibus, quod sa-
cra vasa distraxisset, apud Theodorum Antiochia
patriarcham 365 accusationem passus, pretium
eorum restituendi impotens, rectae fidei desertor
factus, in Constantini sententiam adversus sanctas
imagines excitatam ipse contrariae conscius transiit.
Eum communibus calculis Theodorus Antiochia,
Theodorus alter Hierosolymorum, Cosmas Alexan-
driae patriarchae cum suffraganeis episcopis ille
sanctae Pentecostes sacrosancti Evangelii lectione
peracta, in propria sede singuli concordibus animis
ac vocibus anathemati subjecere.

Eodem pariter anno a mensis Octobris exordio
frigus ingens et asperissimum non in hac modo re-
gione, sed et per Orientem, Septentrionem et Occi-

VARIAE LECTIOES.

⁹⁰ x' xς' a, c' f. ⁹¹ fort. κομθέντων cfr. p. 262. ⁹² Βαραθῶν f.

JAC. GOARI NOTAE.

(57) Conclinit Nicephorus, ταῦτα κατεπαύετο
κατὰ τὴν πρώτῃν ἰνδικτιῶνα.

(58) Ab exorto sole.

(59) Nicephorus, Βαζανόν.

(60) Barb. Βαραθῶν, quiforsan pag. 563 Βάρβα-

PATROL. GR. CVIII.

ρος, Βαφρασός apud Anastasium.

(61) Patriarcham nomine Theodorum ante annos
sex in exsilium ejectum legimus. An ita sedit resti-
tutus, ut hoc anno Cosmam anathemate percutere
potuerit?

dentis plagam incubuit, adeo ut in borealibus ponti maritimis mare ad centum millia in longum, in profundum vero cubitos triginta præ frigore in lapidis duritiem concreverit, quod etiam in toto illo terrarum tractu, qui a Zecchia usque ad Danubium et Cuphem fluvium et Damastrium et Danaprim et Necrophylas reliquumque littus usque ad Mesembriam et Mediam interjacet, obtinuit. Hujusmodi vero glacies copiosa deinde nive cooperta ad alios viginti cubitos excrevit, adeo ut mare solidæ continentis quam simillimum, ad Chazarizæ, Bulgarizæ, cæterarumque nationum adjacentium fines tutum iter hominum animaliumque cum silvestrium tum domesticorum pedibus præbuerit. Indictionis autem secundæ mense Februario, glacies hujusmodi Dei jussu in multa ac varia frusta montium speciem referentia disrupta est, quæ ventorum vi ad Daphnusiam et Hierum delata, inde per ponti fauces in urbem delata et ad Propontidis terminos, insularum et Abydi maritimas omnes oras, ejus de visu testes exstitimus, implevit. In unum quippe illius fragmentum quasi triginta ætatis ejusdem juvenes ludibundi ascendimus. Erant autem in fragmentis istis congesta ferarum domesticorumque animalium cadavera. A Sophianorum sane portu ad urbem usque, et a Chrysopoli usque ad Sancti Mamantis et Galatæ littus qui voluisset sicco pede et absque difficultate velut per solidam terram gradiebatur. Unum porro ex istis ad acropoleos scalam allisum eam confregit. Aliud horrendum certe ac ingens ad murum cum impetu appellens, adeo valide concussit, ut commotionis tremorem, qui interius habitabant, experirentur. Illud demum in tres discissum partes a Manganis ad Bosphorum urbem circumcinxit, cum alioquin ejus esset magnitudinis quæ urbis muros superaret. Cuncti autem urbis incolæ cum viri tum mulieres tum infantes spectaculis istiusmodi diutissime de-
366 tenti, mox in gemitus et lacrymas soluti domos repelebant, quid vero de istis sentirent, prorsus ambigebant. Ejusdem quoque anni mense Martio stellæ crebro quasi e caelo decidere visæ sunt, adeo ut cuncti portentorum hujusmodi spectatores effecti sæculi præsentis consummationem advenisse conjectarent. Siccitas subinde et ventorum ariditas

A καὶ Ἀρχτον καὶ Δύστιν, ὥστε τὴν ἀρχτῶν τοῦ πόντου παραλίαν ἐπὶ ἑκατὸν μίλια τὸ πέρατος ἀπολιθωθῆναι ἐκ τοῦ κρύους ἐπὶ τριάκοντα πῆχεις τὸ βάθος, καὶ ἀπὸ Ζηκχίας μέχρι τοῦ Δανουβίου καὶ τοῦ Κούφη ποταμοῦ καὶ τοῦ Δάμαστρί τε καὶ Δανάρι καὶ τῶν Νεκροπόλων καὶ τῆς λοιπῆς ἀκτῆς μέχρι Μεσημβρίας καὶ Μηδείας (62) ὅμοια πεπονησθῶν. Τοῦ δὲ τοιοῦτου πάγους ἐπιχιονηθέντος, ἡδὲ ἤθη ἐπ' ἄλλας εἴκοσι πῆχεις, ὥστε συμμορφωθῆναι τὴν θάλασσαν τῇ ξηρᾷ, καὶ πεζοβατεῖσθαι ὑπερθεὶν τοῦ κρύους ἀπὸ τε Χαζαρίας, Βουλγαρίας καὶ τῶν λοιπῶν παρακειμένων ἰθὺν, παρὰ τε ἀνθρώπων ἀγρίων τε καὶ ἡμέρων ζώων. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ τῆς δ' Ἰνδικτιῶνος (63) τοῦ τοιοῦτου πάγους κατὰ Θεοῦ κέλευσιν εἰς πλείστα καὶ διάφορα ὁροφανῇ τμήματα διαιρεθέντος, καὶ B τῇ τῶν ἀνέμων βίᾳ ἐπὶ Δαφνουσίαν καὶ τὸ Ἱερὸν κατενεχθέντος, οὕτω διὰ τοῦ Στενοῦ ἐπὶ τὴν πόλιν ἐφθασαν μέχρι τῆς Προποντιδῆς καὶ τῶν νήσων καὶ Ἀδούου πᾶσαν τὴν παραλίαν ἀκτὴν ἐπλήρωσαν, ὧν αὐτόπται καὶ ἡμεῖς γεγόναμεν ἐπιβάντες ἐπὶ ἐνὸς αὐτῶν σὺν καὶ τισιν ὁμηλίκους. ὧς, καὶ παίζοντες ἐπάνω αὐτοῦ. Εἶχον δὲ καὶ ζῶα ἀγρία τε καὶ ἡμεῖρα τεθνεῶτα. Πᾶς δὲ ὁ βουλούμενος ἀπὸ Σοφιανῶν ἕως τῆς πόλεως, καὶ ἀπὸ τῆς Χρυσόπολεως ἕως τοῦ Ἁγίου Μάρμαντος, καὶ τῶν Γαλάτου ἀκωλύτως, διὰ ξηρᾶς ἐβάδιζον. Ἐν δὲ ἐξ αὐτῶν προσραγὴν τῇ τῆς ἀκροπόλεως σκάλα συνέτριψεν αὐτήν. Ἐτερον δὲ παμμέγεθες τῷ τείχει προσραγὴν, τοῦτο μέγαλιος ἐδόνησεν, ὥς καὶ τοὺς ἐνδοθεν οἴκους, συμμετα- C σχεῖν τοῦ σάλλου. Εἰς τρία δὲ διαβράχην διέκωσεν τὴν πόλιν (64) ἀπὸ τῶν Μαγγάνων ἕως τοῦ Βοσφόρου. Οὕτως τὸ ὕψος ὑπερέβηεν τῆς πόλεως, τὰ τεῖχη πάντες δὲ οἱ τῆς πόλεως ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες ἀδριαλείπτως τῇ θέᾳ τούτων προεκαχάρτερον καὶ μετὰ ὀρθῆναι καὶ θαυρῶν οἴκου ἀνέκαμπτον, ἀπορούντες τί εἴπειν πρὸς τοῦτο. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μηνὶ Μαρτίῳ ἀστέραις ἄφροως, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες (65) ὥφθησαν, ὥς πάντας τοὺς ὀρῶντας τὴν τοῦ παρόντος αἰῶνος ὑπολαμβάνειν εἶναι συντέλειαν· αὐχμὸς τε πολὺς γέγονεν, ὥς ξηρανθῆναι καὶ πηγὰς. Ἀγαθὸν δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν πατριάρχην λέγει αὐτῷ· Ἄρτι τί ἡμῶς βλέπεται, εἰν ἰδ- D γωμεν τὴν Θεοτόκον Χριστοτόκον; Ὁ δὲ περι- πτυζάμενος αὐτὸν λέγει· Ἐλέησον, δεσποτα, μηδὲ εἰς ἐννοιαί σου εἰδῇ οὗτος ὁ λόγος· οὐχ ὁρᾷς

VARIÆ LECTIONES.

⁶² κατενεχθέντος A, διενεχθ. vulg. ⁶³ καὶ add. ex A. ⁶⁴ ὁμηλίκους A f, ὁμηλίειν vulg. ⁶⁵ ἀκωλύ-
 τως A, ἀκώλυτος vulg. ⁶⁶ οἴκους A, οἰκούντας vulg. ⁶⁷ διέκωσεν A, καὶ ἐκώσεν vulg. ⁶⁸ prius τῆς
 πόλεως om. A f, ⁶⁹ καὶ παῖδες add. ex A. ⁷⁰ ἀφρώως add. ex A. ⁷¹ λέγωμεν A, λέγομεν vulg. ⁷² οὗτος A,
 οὕτως vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(62) Ita Nicephorus. Anastasius, *Mediam*. Mi-
 scellæ, *Mæria* vel *Mysia* placet.

(63) Τῆς β' Ἰνδικτιῶνος, legendum: vel hæc in
 annum tertium differenda. Mss. quippe codices Pal.
 et Peyrez. consonant cum Regio. Barberinum cor-
 recte et dilucide τῆς δευτέρας exhibet, cui Anasta-
 sius et *Miscella* consentiunt.

(64) Τὴν ἀκρόπολιν cum Nicephoro lubentior lego.
 Mangana quippe machinarum cōndendarum locus
 et armamentarium ab acropoli non longe distabat.

Orig. CP. de portentosis hujus glaciei tempore.
 Nicephorus post Constantini in Bulgarios irruptio-
 nem primam anno ejusdem quinto supra decimum
 eam accidisse narrans, a Theophanis calculo longe
 se dissidisse testatur.

(65) Ante Anastasii patriarchæ mortem anno
 Copronyni 15 relatum simile portentum, tantum
 idem non intelligat, accidisse narrat Nicephorus
 pag. 43.

δσα στηλιτεύεται καὶ ἀναθεματίζεται Νεστόριος ὁ ἀπὸ πόσης τῆς Ἐκκλησίας; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς εἶπεν· Ἐγὼ μαθεῖν θέλω ἡρώτητα· ὥς δὲ σοὺ ὁ λόγος.

rem complexus: *Miserere, domine, inquit, nec mentem tuam cogitatus huiusmodi unquam subeat. Annon vides quam diffamatus et execrandus per universam Ecclesiam habetur Nestorius? Ad hæc imperator, Discendi cupidus, ait, quæstionem proposui, apud te secretum hoc nulli revelandum permaneat.*

A. M. 6256. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπὶ ἡλίου * πάλιν οἱ Τούρκοι ἐπὶ τὰς Κασπίας πύλας καὶ εἰς Ἰβηρίαν, καὶ πολεμήσαντες μετὰ τῶν Ἀράβων, καὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἀπώλοντο πολλοί. Ὁ δὲ Ἀβδελλὰς πανουργίᾳ τοιαύτῃ καθείλε τῆς ἀρχῆς τὸν Ἰσά, εἰς ὃν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ὁ τρίτος κληρὸς τοῦ κρατεῖν μετ' αὐτὸν ἔπαιον. Κεφαλαιούμενον γὰρ ἡμικρανικῶς αὐτὸν ὄρων, καὶ σκοτοματικῶς πληρούμενον, πεῖθει θεραπευθῆσθαι μέλειν, εἰ ταῖς ρίσιν (66) ἐμφυσηθῇ παρμικῶ τινι ἐνοσκευαζομένῳ * τῷ αὐτοῦ λατρῷ, Μωσεί τινι τούνομα, διακόνῳ τῆς Ἀντιοχείου ἐκκλησίας· ὃν ἦδη διωρεαί· ἦν πεπτεκὼς δριμύτατον κατασκευάσαι φάρμακον, μετὰ τοῦ καὶ ναρκωδὲς εἶναι σφόδρα. Καὶ δὴ πεισθεὶς ὁ αὐτὸς Ἰσάβιν * Μωσὲ τῷ Ἀβδελλᾷ, καίπερ ἀσφαλιζόμενος τοῦ συμφορᾶν αὐτῷ διὰ τὴν ἐπιβουλὴν, ἐδέξατο διὰρρινον ¹⁰. Καὶ πληρωθεὶς περὶ τὴν ¹¹ κεφαλὴν πάσας τὰς ¹² αἰσθήσεις μετὰ τῶν ἡγεμονικῶν ἐνεργειῶν στερεθῆς, ἀφωτος προύκειτο. Προσκαλεσάμενος δὲ τοὺς ἡγεμόνας καὶ προθγοντας τοῦ γένους· ὁ ἀδελφὸς ¹³, ἔφη· *Τί ὅμιν δοκεῖ περὶ τοῦ μελλοῦσιν ἡμῶν;* Οἱ δὲ ὁμοφρόνως ἀρνησάμενοι αὐτὸν, δεξιὰς ἔδωκαν τῷ υἱῷ τοῦ αὐτοῦ Ἀβδελλᾷ, Μωσῆ ¹⁴ δὲ τῷ ἐπικληθέντι Μωσὶ· τὸν δὲ Ἰσά ¹⁵ ἀναίσθητον ¹⁶ μετῃνεγκαν ὀκκάδ. Τούτῳ δὲ μετὰ τρίτῃν ἡμέραν ἀναλαβόμενον ἀπολογίας ἐπιπλεῖστοις παρεμβύθησαν, τάλαντοις χρυσίου ρ' τὴν ὕβριν ἀνταμειψάμενος.

post diem reparatis sensibus et mente restituta placere contendit, et illatam injuriam talentis auri

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐπέστειλεν ¹⁷ Παγανὸς ὁ κύριος Βουλγαρίας πρὸς τὸν βασιλέα, αἰτούμενος συνοφισθῆναι αὐτῷ, καὶ λαβὼν λόγον, ἐξῆλθε πρὸς αὐτὸν μετὰ τῶν Βολλάδων (67) αὐτοῦ, καὶ καθισθέντος τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ Σαβίνου συγκαθεζομένου καὶ αὐτοῦ ¹⁸, ἐδέξατο αὐτούς. Καὶ ὠνείδισεν ¹⁹ τὴν ἀταξίαν αὐτῷ, καὶ τὸ κατὰ Σαβίνου μῖσος, καὶ ἐποίησαν τὸ δοκεῖν εἰρήνην. Καὶ ἀποσταλάς ὁ βασιλεὺς λάθρα εἰς Βουλγαρίαν ἐπάσεν τὸν Σάβρον ἀρχόντα (68) Σκλα- ²⁰ θουνῶν ²¹ τὸν πολλὰ κακὰ ἐν τῇ Θράκῃ ποιήσαντα. Κατεσχέθη δὲ καὶ Χριστινός, ἀπὸ Χριστιανῶν μαγαρίτης, καὶ πρῶτος τῶν Σκαμάρων (69)· ὃν ἐν τῷ

A. C. 756. — Hoc anno Turci in Caspias portas et Iberiam irruptionem secundam fecerunt, pugnaque cum Arabibus conserta, ex utraque parte cedere non pauci. Porro Abdellas Iseibi Musæ, in quem, ut sepeius enarratum est, imperandi sors tertio ordine devolvebatur, principatu hac arte defraudavit. Cum enim eum hemikranico ac vertiginoso capitis dolore laborare videret, ipsum sanatum iri persuasit, si in nares ejus insufflaretur medicamentum sternutamenta movens, confectum a quodam suo medico, Moyse nomine, Antiochenæ ecclesiæ diacono, quem jam ante ipse Abdellas muneribus corruerat, ut nimirum medicamentum violentum simul ac soporiferum præpararet. Is facile persuasus, morem Abdellæ gerit, ac licet ab insidiis cavens a conviviis quoque cum eo ineundis sibi temperandum putaret, hausit tamen acribus medicamentum. Confestim vero capitis gravedine laborans ac sensibus occupatis turbatus, rationis etiam functionibus et principis partis ductu privatus, et exanimis jacebat. Abdellas subinde duclibus et generis proceribus convocatis, ipse ceu frater eorum sententiam rogat: *Quid vobis de futuro regis vestro videtur?* Eo vero communibus suffragiis re-

et generis proceribus convocatis, ipse ceu frater eorum sententiam rogat: *Quid vobis de futuro regis vestro videtur?* Eo vero communibus suffragiis re- pudiat, Monach, cognomento Madi, Abdellæ filio, dextras et fidem dederunt, Isæ autem sensibus orbatus ³⁶⁷ domum retulerunt, eundemque tertium bene valentem multis excusationum modis Abdellæ centum compensare.

Eodem etiam anno Paganus Bulgarorum dominus, missis ad imperatorem legatis, ad colloquium et mutuum cum eo conspectum venire postulavit, et accepta fide, ipse cum suis Boiladis et optimatibus ad imperatorem se contulit. Imperator autem sede sua recubans, Sabino ipsi pariter assidente, advenientes accepit. Tum rebellione et quod in Sabinum conceperant, odio exprobrato, simulatam pacem cum eis composuit. Missis porro latenter in Bulgariam militibus, Severum Selavinum optimatem multorum pridem in Thracia malorum auctorem in potestatem recepit. Comprehensus est etiam

VARIE LECTIONES.

* Ἐξῆλθον Α. * τὸν Ἰσάβιν Μωσὲ Α. τὸν Ἰσάβιν Μωσὲ f. τὸν Ἰσάβιν Μωσὲ v. g. * αὐτὸν ante ὄρων add. ex Α. * συνεαζομ. Α. * Ἰσάβιν Α. εἰς v. g., εἰς conj. Goar., scilicet recte habet nominis forma omissio patris nomine sive Μωσὲ h. l. filius Mose. ¹⁰ διὰ τῶν Α. f. διὰ τῶν v. g. ¹¹ τὰ κετὶ τὴν Α. ¹² πάσας τε τὰς Α. ¹³ ὁ Ἀβδελλὰς conj. Goar. in m. g. ¹⁴ Μωσῆ Α. ¹⁵ Ἰσά Α. ¹⁶ Ἰσά v. g. ¹⁷ ἀναίσθητον Α. ἀνάνθητον v. g. ¹⁸ ἀπὸ Α. ¹⁹ καὶ αὐτοῦ αὐτῷ Α. ²⁰ ὠνείδισεν Α. ὠνείδισατο v. g. ²¹ Σκλαθουνῶν Α. Σκλαθουνῶν v. g.

JAC. GOARI NOTE.

(66) Pal. qua arte id fuerit attentatum exponit, et una correcte legit μελ: ἐν τοῖς ρίσιν.

(67) Bulgarorum duces, et optimates Βολλάδες.

(68) Anastasius, Severorum principem. Verum

accusandi casum et proprium nomen demonstrant mss. cuncti.

(69) Scamares etiam Latinis Bulgarorum prædones vocari docet Eugypsius in Vita Severini cap. 40:

Christinus apostata fidei conspurcator, et inter prædones dictos Scamares antesignanus, qui in portus S. Thomæ mole præcis manibus et pedibus accitis medicis commissus est, et a pube ad thoracem ab eis dissectus conspiciendæ humani corporis compositioni novum exhibuit spectaculum, ac deum in ignem conjectus est. Postmodum imperator urbe inexpectato egressus, clusuras custodia destitutas ob fraudulentæ pacis speciem reperiens, in Bulgariam Tunzas usque penetravit. Tum igne caulis et tuguriis forte repertis subjecto, nulla re remeavit.

A. C. 757. — Hoc anno mensis Novembris die vigesimo, indictione quarta, impius et irreligiosus imperator adversus omnem, qui Dei timorem præ se ferret, furis invecus, Stephanum juniorem protomartyrem inclusum ad sanctum Auxentium (is locus est ad montem Damatry vicinum) ad supplicium trahi jussit. Eum itaque pedem unum rudente alligatum, quod plerosque ad monasticam vitam esset hortatus, et aulæ dignitates divitiasque contemnere suavisset, a prætorio usque ad Pelagii monumenta, scholarii cæterorumque ordinum milites, imo potius hostes, qui Constantini erroris, sensus, et imperitiæ participes fuerant effecti, tractum laceraverunt, et venerandas ejus reliquias membratim concisas in violenta morte sublatofoveam projecerunt (s). Vir sane cunctis pretio fuit et honori, qui annos sexaginta in clausura exegit, et virtutibus innumeris claruit. Procerum autem et militum non paucos imagines adorasse accusatos variis tormentis et acerbissimis suppliciis 368

imperator subiecit. Istud porro juramentum, quod generale fuit, ab omnibus imperio subditis exegit, ne quisquam imagini venerationem exhiberet, postmodum vero ipsum Constantinum falsi nominis patriarcham ambonem conscendere et, veneranda vivificaque ligna manibus tollentem, e numero

VARIE LECTIONES.

¹¹ fort. πρὸς τοὺς λατρούς. ¹² ἀπὸ ἡδῆς. — ¹³ πᾶσαν add. ex A. ¹⁴ πρὸς αὐτὸν add. ex A. ¹⁵ τὸ εἰκόνι A, τῷ εἰκ. f. ¹⁶ ὁφθαλμοῖς A.

JAC. GOARI NOTÆ.

Ipsæ quantocius Istri fluentia prætermans latrones properanter insequitur, quos vulgus Scamares appellabat. Menander De legat. : Τῶν Ἀδάρων σπασμένων, καὶ εἰς τὰ οἰκία ἀπερχομένων, οἱ Σκαμάρεις ἑγγυρῶς ὀνομαζόμενοι ἐνεδρεύσαντες ἀφελόντο ἱπποὺς, καὶ ἀργυροὺς, καὶ ἀποσκευὴν. Abaribus scilicet inito domum remeantibus, Scamares vulgo nuncupati equos, pecunias et sarcinas positæ insidiis ruperunt. Meursius.

(70) Molem arte vel natura ad maris portum aliquem claudendum, et alti maris fluctus infringendos paratam, μῦλλον Græcis recentioribus vocatam diximus superius.

(71) An vivum hominem secare sit necessarium, et liceat : inquit regiorum professorum doctrina magis et merito quam ætate decanus Joannes Riolanus Anthropographiæ, sive Anatomicorum lib. 1, cap. 10, quo velut superioribus capitibus anatomes antiquitatem, ortum et progressum describit.

(72) Ita Stephani vitæ auctor apud Surium 28 Novemb. Nicephorus, τῶν βασιλικῶν ἀφορμήσαντες

μοῦλλον (70) τοῦ ἀγίου Θωμᾶ χειροκλήσαντες καὶ ποδοκλήσαντες, ἤνεγκαν τοὺς λατρούς ¹¹, καὶ τοῦτον ἀνέτεμόν ῥώντα ¹² ἀπὸ ἡδῆς (71) ἕως τοῦ θώρακος πρὸς τὸ κατανοῆσαι τὴν τοῦ ἀνθρώπου κακασκευήν· καὶ οὕτως αὐτὸν τῷ πυρὶ παρέδωκαν. Ἄφνω δὲ ὁ βασιλεὺς ἐξεληθὼν τῆς πόλεως, καὶ ἀρπυλάτους εὐρώντας κλεισούρας, διὰ τὴν ἀπατηλὴν εἰρήνην, εἰσῆλθεν εἰς Βουλγαρίαν ἕως Τούνζας ¹³. Καὶ βαλὼν πῦρ εἰς τὰς αὐλὰς ὅς εὔρεν, μετὰ φόβου ὑπέστρεψεν, μηδὲν γενναῖον ποιήσας.

præclare gesta, sed subito metu correptus Cpolim

A. M. 6257. — Τοῦτω τῷ ἔτει τῇ κ' τοῦ Νομβρίου μηνὸς Ἰνδικτιῶνος δ' ἑβδόμης ¹⁴ γενόμενος ὁ δυσσεβὴς καὶ ἀνόσιος βασιλεὺς κατὰ παντὸς φοβούμενον τὸν Θεόν, Στέφανον τὸν νέον πρωτομάρτυρα συρθῆναι προσέταξεν ἐγκλειστον ὄντα εἰς τὸν Ἅγιον Λύξεντιον εἰς τὸ πλησίον ὁρος τοῦ Δαματροῦ· ἐν λαβόντες εἰ τῆς ἀπαίδευσις αὐτοῦ μετέχοντες ἐχθροὶ καὶ ὁμόφρονες αὐτῷ γεγονότες, σχολάριοι τε καὶ τῶν λοιπῶν ταγμάτων, καλωδίῳ δῆσαντες αὐτοῦ τὸν πόδα, εἰλκον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου (72) ἕως τῶν Πελαγίου (75), ἐνθα καὶ διασπάσαντες, ἐβρίψαν τὰ τέμματα αὐτοῦ λείψανα ἐν τῷ τῶν βιοθανάτων λάκκῳ, ὡς πολλοὺς νοθεύοντα πρὸς τὸν μονήρη βίον, καὶ καταφρονεῖν πείθοντα τῶν βασιλικῶν ἀξιωματῶν καὶ χρημάτων. Αἰδέσιμος γὰρ ὁ ἀνὴρ πᾶσιν ¹⁵ ὡπλήκεν, διὰ τὸ περὶ ¹⁶ ἐξήκοντα χρόνους αὐτὸν ποιῆσαι ἐν τῇ ἐγκλείστῳ (74), καὶ ἀρεταῖς πολλαῖς διαλάμπειν. Πολλῶν τε ἀρχόντων καὶ στρατιωτῶν διαβληθέντων προσκυνοῦν ἐικόνας δεικνύσας τιμωραῖς καὶ πικροτάταις αἰκίαις τοῦτου, παρέδωκεν. Ὅρκον δὲ καθολικὸν πάντας τοῦς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ ¹⁷ βασιλείαν ἀπήτησεν εἰκόνι ¹⁸ μὴ προσκυνῆσαι τίνα, μετ' ὃν καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ψευδώνυμον πατριάρχην ἐπὶ ἄμβωνος ἀνελθεῖν, καὶ ὁφώσαντα ¹⁹ τὰ τέμματα καὶ ζωοποιὰ εὖλα ὁμοῖσαι ποίηκεν, ὡς οὐκ ἔστι τῶν προσκυνοῦντων τὰς εἰκόνας· καὶ τοῦτον παραυτὰ στεφανίτην ἀντὶ μονα

καταν. τὴν om. A. ²² ἕως τὸ Βύζας A f. ²³ ἐκμα-
νης A. ²⁴ πᾶσαν add. ex A. ²⁵ πρὸς αὐτὸν add. ex A. ²⁶ ὑπὸ τὴν αὐτοῦ] τὴν ὑπ' αὐτ. A, ὑπ' αὐτοῦ vulg.

περιβόλων, e regia irruentes.

(73) Ad Cynegium corpora violenta morte exstinctorum, τῶν βιοθανάτων, prius reparata, de quibus ad pag. 253, in Pelagii foveam una cum gentiliū et Saracenorum cadaveribus postmodum projecta, ut superius pag. 353 ex præsentī Nicephori loco declaravimus. Concors accedit auctor Vitæ Stephani junioris protomartyris, et sacrarum imaginum defensoris antesignani, profana pelagii sepulcra unde constituta vel dicta sint exponens : *Martyris cadaver, inquit, trahentes, in ethnicorum reorum foveam proficiunt (ubi priusquidem diei Pelagii martyris templum erat, verum postea vetustate labe factatum impius imperator everterat, atque in sepulcra redegerat, ac Pelagii sepulcretum nuncuparat, τὰ τοῦ Πελαγίου μνημεῖα) adeo ut tunc quoque locum illud haberet : « Cum iniquis vir justus deputatus est. »*

(74) Nicephorus peramplè historiam hanc persecutus, ἐν οἰκιδίῳ στενωπῶν πᾶν.

χοῦ (75) ἐπεισε γενέσθαι, καὶ κρεῶν μεταλαμβά-
νειν (76), καὶ κιθαρῳδιῶν ὡς ἀνέχεσθαι (77) ἐν τῇ
βασιλικῇ τραπέζῃ. Ἄλλ' οὐκ εἰς μακρὰν ἡ δίκη τοῦ-
τον ταῖς τοῦ μαιφόνου παρίδωκε χερσὶ. Τῇ δὲ κα'
τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τῆς δ' Ἰνδικτιῶνος ἐκίνησεν
κατὰ Βουλγάρων, καὶ ἀπέστειλεν εἰς Ἀγγάλιον δι-
σχίλια ἑξακόσια χελάνδια, ἐξοπλίσας αὐτὰ ἐκ πάντων
τῶν θεμάτων. Τοῦτων δὲ ἐν ταῖς ἀκταῖς προσορι-
σθέντων (78), καὶ τοῦ βορρᾶ πνεύσαντος, συνετρίβη-
σαν μικροῦ δεῖν ἅπαντα· καὶ ἐπὶ νύκτα λαὸς πολὺς,
ὥστε τὸν βασιλεῖα γρίπους ἐκτείνειν (79), καὶ τοὺς
νεκροὺς ἀναλέγεσθαι καὶ θάπτειν. Καὶ τῇ ιζ' τοῦ Ἰου-
λίου μηνὸς εἰσῆλθεν ἀδόξως ἐν τῇ πόλει. Καὶ τῇ κα'
τοῦ Αὐγούστου μηνὸς τῆς αὐτῆς δ' Ἰνδικτιῶνος ἐστη-
λίτευσεν καὶ ἡγεῖμασι τὸ σῆμα τῶν μοναχῶν (80) ἐπὶ
τοῦ ἱπποδρομίου, παρακαλευσάμενος ἕνα ἕκαστον αὐ-
τῶν ὡς κρατεῖν γυναῖκα τῇ χειρὶ, καὶ οὕτως παρελ-
θεῖν αὐτοὺς τὸ ἱπποδρόμιον, ἐμπυκνόμενους καὶ ὀρι-
ζομένους ὑπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ. Ὁμοίως καὶ τῇ κα'
τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἤχθησαν ἐπὶ ἱπποδρομίᾳ ἐπίσημοι
ἀρχόντες, ἐνεκακλίθεκα καὶ ἐμπέπυσαν, ὥς κατὰ
τοῦ βασιλέως πονηρὰ βουλευσάμενοι, συκοφαντηθέν-
τες οὐκ ἔν ἀληθείᾳ, ἀλλὰ φθονῶν αὐτοῖς διὰ τὸ εἶ-
ναι αὐτοὺς εὐεδαῖς καὶ βωμαλέους ὡς καὶ παρὰ πάν-
των ἐπαίνουμένους· τινὲς δὲ αὐτῶν καὶ δι' εὐλάβειαν
καὶ ὡς εἰς τὸν προβόηθέντα ἐγκλείστον ἀπερχομέ-
νους, καὶ τὰ πάθη αὐτοῦ (81) θριαμβεύοντας, [οὗς

A eorum qui venerarentur imagines se nusquam exsi-
stere, jurare compulsi, ac confestim ex monacho
nuptiales coronas gestare, carnes delibare, et in
regia mensa citharodorum vocibus aures praeberē
persuasit. Sed non multo post divina vindicta hunc
in manus Constantini sanguinarii homicidae tradidit.
Ceterum Januarii mensis die vigesimo primo, in-
dictione quarta, Imperator bello in Bulgaros moto,
chelandiorum bis millia sexcenta Anchialum misit,
copiis thematum omnium iis impositis. Cum autem
littora navigando semper legerent, boreali vento
flante, cuncta paucis exceptis confrica sunt. Im-
mensus sane suffocatorum numerus exstitit, cada-
veribus autem colligendis uncas ferreas demisit
Imperator, et mortuos undis extractos funereis ho-
noribus prosecutus est. Mensis subinde Julii die
decimo septimo, nullo stipatus apparatu, in urbem
reliit. Ejusdem porro indictionis quartae mensis
Augusti die vigesimo primo monasticum habitum
et institutum publice traduxit in circo, et contem-
nendum oculis omnium exposuit. Monachorum
etenim singulos muliere manu apprehensa circi
spatium obire, atque ita totius spectantis populi
spitlis et ludibriis permixtos obambulare praecepit.
Mensis pariter ejusdem die vigesimo quinto ex
spectatissimis proceribus novemdecim numero in
circum ducti ignominiosa pompa circumacti sunt,

VARIAE LECTIONES.

ἡ κιθαρῳδιῶν A f. ὡς αὐτῶν A663v A. οὐκ add. ex A. ὡς βασιλέους] ὡς βασιλέους A f, ὡς βασιλέους
a, ὡς βασιλέους vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(75) Coronæ a sponsis acceptæ nuptiis et conju-
gio nomen στεφανώματος honoris plenum dedere,
et ut στεφανός et γάμος promiscue acciperentur,
effecere. In feminae amplexus et sacrilegum conju-
gium irruisse monachum (si enim patriarcha leono-
machus prius fuerat) auctorem pudebat dicere.
Corollis subjectum nuptialibus, et στεφανίτην vi-
sum publicasse contentus, scelus alta mente per-
pendere concessit: prout incertus auctor p. 441.
Commune facinus descripsit Nicephorus pag. 46: Τὸ
σεμνὸν μεταφρανόμενοι στόλισμα, κομῆται αὐτοὶ
ἀντὶ κεκαρμένων διεδείκνυντο, καὶ εἰς λαϊκῶν σῆμα
εὐθὺς μεθρημόζοντο, γυναιξὶ τε ὁμιλεῖν κατεδέχοντο,
καὶ τὸ πρὸς αὐτὰς ἡσπάζοντο συνοικήσιον. Ejurata
professione, ac religioso illo cultu deposito, ex atton-
sis in comatos mutati sunt, atque ad laicorum spe-
ciem traducti, cum uxuribus etiam copulati sunt, et
earum se contuberniis illigarunt. Recolenda supe-
rior annotata ad pag. 213 et 238, quibus attestatur
pag. sequens 575.

(76) Monachis Græcis ac episcopalem dignitatem
evectis, ægrotis quoque ac peregrinantibus carnes
comedere nusquam licuit. Cyrilli Calvinolatræ ante
annos aliquot exactorati, et ob impia facinora
Sultani jussu teste prefocati, monachalis jejunii
delibatis carnibus violati, ut hominem nefarium
sede deturbandum, et in exsilium ablegandum,
plebs Christiana, et clericorum synodus posceret,
potissima causa exstitit.

(77) Perpendendus canon vicesimus quartus
Trullanæ synodi.

(78) Cum ad petrosas oras applicuissent. Τραχεῖς
τόποι ἢ dicuntur. Act. xvii, loca aspera, impor-
tunosa; ad quæ naves vento flante tutam stationem
habere nequeant. Exponit S. Niceph. his verbis, ἀλί-
μενος γὰρ ὁ τόπος, καὶ τοῖς πλείοσι δυσφορώτατος,

C importunos enim est locus, et navigantibus difficilis.
Non ergo bene, cum littora legerent, etc. CONNEKENS.

(79) Δικτύος περιβαλεῖν, Nicephorus.

(80) Idem, pag. 46.

(81) Αὐτῶν Reg. et Pal.; at Peyr. et Anasi. αὐ-
τοῦ, ut editum est. Ac ejus vitia traducere; nempe
Constantini apud Stephanum inclusum, ad quem
itarent; cujus etiam criminis ab eo rei acti sunt.
Sic certe fictus ille ex aulico Constantini monachus
Gregorius, in Vita Stephani, delusio eodem Stephano,
ac ab eo monachi habitu derisorio imperato, cogi
se ac socios a Constantino ad Judaismum, ac Sara-
cenorum impietatem apud eum simulatis lacrymis
questus est: ita nimirum persuasum habente ty-
ranno de ipso re ipsi queri, qui ex animo ortho-
doxi essent, ac Stephano addicti. Cavebat nimirum
nequissimus homo quam diligenter ne impius au-
diret, eoque nomine quanquam in omnibus obse-
quentissimum ac ejus addictissimum hæresi pa-
triarcham Constantinum sæva nece sustulit, quod
secreto prodito susurrans Nestorianismi eum insi-
mulasset. Nihil ad rem, quod redditum est: nec
auctor τὰ πάθη, sed πάθος, vel magis τὸν ἄθλον
scripsisset, ut ita de ipsius martyris triumpho
loqui voluisset. Hoc sensu Naz. παραδειγματίζας
καὶ θριαμβεύσας τὴν ἀμαρτίαν ὡς ἀξίαν ὕδατος.
Pro altera lectione Regii cod. et Pal. maxime facit,
quod habet ipse Theophanes Constantini anno 27,
pag. 375, abse hic dicta explicans; cum ait dictos
proceres idecirco ab eo neci datos, ac in iis Strate-
gium Podapogurum, quod cum alias turpis ac ne-
farie libidinis Constantino minister esset, rei per-
tæsus, beato sancti Auxentii incluso (nempe S. Ste-
phano juniore) eas turpitudines sacro exomolo-
gesis ritu exponeret. Ὑποκορούμενος τὴν ἐκ τῶν
ἐξαγορεύσεων προσγενομένην αὐτῷ αἰσχρότητα. Veri-

quasi mala consilia in imperatorem inissent, quæ quidem mera calumnia erat, cum re vera imperator vultus elegantiam et corporis robur, veras affectus et laudis illecebras, ipsis invideret. At enim in eorum nonnullos etiam eorum pietate, quod apud præfatum inclusum frequentius convenissent, ac ejus in tormentis tolerantiam ac triumphos encomiis celebrassent, exasperatus sævit, et mortis reos egit, inter quos insignes sunt isti; primus Constantinus patricius et publici cursus quondam logotheta, quem Podopagurum cognominavit, secundus ejus frater Strategius patricius et exhibitorum domesticus, tertius Antiochus, qui cursus etiam logotheta et Siciliæ duis munus gessit, quartus David Beseris spatharius missus et Opsicii comes, quintus Theophylactus Iconiensis protospatharius et Thraciæ dux, sextus Christophorus Himerio patricio spatharius assignatus, 369 septimus Constantinus spatharius et imperatorius protostrator, Bardanis patricii filius, octavus Theophylactus candidatus Marinaci deputatus, et alii. Istos omnes per circum ignominiose traductos et ab universo populo sputis et maledictis impacti jussos mortis damnavit sententia. Ac fratres quidem duos, Constantinum dico et Strategium, populo letum eorum multo luctu prosequente, in Cynegio capite truncavit. Enarratis populi lacrymis imperator indignatus Procopium præfectum, quod rem tolerasset, verberibus multavit, et successore suffecto magistratu abrogavit. Reliquos omnes effosis oculis in exsiliu eiecit, eisdemque missis per annos singulos ministris, in locis quibus relegati consistebant, singulos singulis laquearum centenis plagis verberari vesania redundans jubebat. Mensis autem Augusti die tricesimo eademque indictione in cognominem ipsi et ejusdem sententiæ consortem Constantinum ipse nominis putidi homo furis invecus est, quibusdam monachis clericisque nec non laicis, quos magis fidos patriarchæ amicos putabat, invenitis et inductis, qui dicerent: Audivimus patriarcham adversus im-

A καὶ 37] ἀπέκτεινεν, ὡν εἰσιν οἱ πρωτεύοντες· α' Κωνσταντίνος πατρικίος καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου γινόμενος (82), β' ἐπὶ τοῦ ποδωπάγουρον, γ' ὁ τοῦ τοῦ ἀδελφοῦ Στρατήγιος δ' πατρικίος καὶ δομέστικος τῶν ἐκκουδιστῶν, δ' Ἀντιόχος τε τοῦ δρόμου γινόμενος λογοθέτης καὶ στρατηγὸς Σικελίας, ε' Δαβὶδ σπαθάριος κατὰ τὸν Βησῆρ (83) καὶ κόμης τοῦ Ὀφικίου, ε' Θεοφύλακτος ὁ Ἰκονιάτης πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγὸς τῆς Θράκης, ζ' Χριστοφόρος δ' κατὰ τὸν πατρικίον Ἰμέριον σπαθάριος, ζ' Κωνσταντίνος σπαθάριος καὶ βασιλικὸς πρωτοστράτωρ, ὁ υἱὸς τοῦ πατρικίου Βαρδάνου, η' Θεοφύλακτος κανδιδάτος (84) ὁ κατὰ τὸν Μαρινάκη, καὶ ἕτεροι· τοὺς ἐπὶ τῆς ἱπποδρομίας στήλητας, καὶ ὑπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ ἐμπροσθῆναι καὶ ἀνασκαφῆναι ποιήσας, ἐδωκεν ἀποφασιν. Καὶ τοὺς μὲν δύο ἀδελφοὺς, Κωνσταντίνον φημι καὶ Στρατήγιον ἐν τῇ Κωνηγίᾳ ἀπεκεφάλισεν, πολλοὺ θρήνου γενομένου ἐπ' αὐτοῖς ἐπὶ 38 παντὶ τῷ λαῷ· ὥστε μαθόντα τούτο τὸν βασιλεὺς ἀγανακτήσας, καὶ τὸν ἑταίρον 39 Προκόπιον τῷ φαι καὶ διαδίδεσθαι, ὅς τούτο καταβεβήμενον. Τοὺς δὲ λοιποὺς πάντας τυφλώσας 37 ἐξώρισεν, οὓς καὶ καθ' ἑκάστον ἔτος ἀποστέλλων ὁ ἀπονοίας ἀνάμεστος ἐν αἷς ὑπῆρχον τοῖσι ἀνὰ ἑκατὸν βουνοῦρων ἐκέλευσε τύπτεσθαι. Τῇ δὲ Χ' τοῦ αὐτοῦ Αὐγούστου μηνὸς τῆς αὐτῆς ἰνδικτιῶνος (85) ἐμάνη ὁ δυσώνυμος κατὰ τοῦ συνωνύμου αὐτοῦ καὶ σύμφωνος πατριάρχου· καὶ εὐρίων 38 τινὰς μοναχοὺς τε κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς μύστας αὐτοῦ φίλους παρεσκεύασεν εἰπεῖν αὐτοῖς, ὅτι· Ἡκούσαμεν τοῦ πατριάρχου λαλοῦντος μετὰ τοῦ Ποδωπάγουρον 39 (86) κατὰ τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν ἐν τῇ πατριαρχείᾳ, ἵνα ἐλέγξωσιν αὐτόν. Ἐν δὲ τῇ ἐκείνῳ ἀρνεῖσθαι ἐποίησεν αὐτοὺς ὁμῶς εἰς τὰ τέμνα ξύλα, ὅτι· Ἐκ τοῦ πατριάρχου, ἡκούσαμεν τὰς λοιδορίας ταύτας. Ἐν τούτοις οὖν ἀποστελίας ἐβούλλωσεν 40· 41 τὸ πατριαρχεῖον (87)· καὶ τοῦτον ἐξώρισεν ἐν τῇ Ἱερπῇ (88), καὶ πάλιν ἐν τῇ Πριγκίτῳ (89).

C Audivimus patriarcham adversus im-

VARIE LECTIONES.

38 οὓς καὶ — πρωτεύοντες α' om. A, οὓς καὶ delendum videtur. 39 στρατηγὸς σπαθάριος; A. 37 ἐπὶ om. A. 38 ἑταίρον A I. 39 τῷ φαι A, τῷ φασθαι vulg. 38 ὁρίων a. 39 Ποδωπάγουρον A, ut supra p. 76, Ποδωπάγουλου vulg. 40· 41 ἐβούλλωσεν A, ἐβούλλωσεν I, ἐβούλλωσεν vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

tus probum quod ex confessionibus illi accedebat. En ubique quid τὸ πάθη θριαμβεύσαι, sive sua, sive etiam Constantini, occasione sua ipsorum confitendi, ejus turpitudinum aut conscii fuissent, aut ministri; ac quam belle ad Stephani isthæ tracta præconia. COMMERIS.

(82) Idem : Τούτων δ' ἦν Ἀντιόχος μὲν ὁ τῶν δημοσίων πραγμάτων τὰς ὑπομνήσεις αὐτῷ διακομίζων· λογοθέτην δὲ τοῦ δρόμου τὴν ἄξιαν οἱ περὶ τὰ βασιλεῖα καλοῦσι· Ex iis Antiochus magister memoria, de rebus publicis referre solitus : quem magistratum logothetam cursus appellare solent.

(83) Beseri, qui supra Σαρακηνοφρων scriptus, satelles : patricios namque et provinciarum rectores spatharios habuisse, velut Bellisarius sub Justiniano, legimus. Qui sequitur Χριστοφόρος ὁ κατὰ τὸν πατρικίον Ἰμέριον σπαθάριος exemplo est.

(84) Spathariis adjuncta candidatorum schola : ex quo nonnulli, tum apud auctorem, tum in Jure Græco-Romano, σπαθαροκандιδάτοι. Nicephorus,

D pag. 47 exponit, ἀσπιδοφόρους, καὶ δορυφόρους, ut spatharios Suidas vocat σωματοφύλακας.

(85) Crudelibus gestis istiusmodi Copronymi enarratis, subnectit Nicephorus : Ταῦτα δὲ πάντα ἐπράττετο κατὰ τὸν Αὐγούστον μῆνα τῆς πρώτης ἰνδικτιῶνος.

(86) Anastasius, Podopaguro.

(87) Fili foribus hinc, liminibus illinc affixi extremis, si regium sigillum hodie impresserint Turcæ, domo quemquam exire, vel in eam penetrare prohibent. In eos mos iste a Græcis derivatus. Patriarchum itaque sigillo munitum Constantinum patriarcham omni ingressu arcebat. Εὐφράγισε τὰ τῶν ἐκκλησιῶν χειρηλαργεῖα, legimus superius pag. 361.

(88) Miscella, in Iberia. Corrupte. Certior et sanior

(89) Principus, Præcones, Panormus, Prote, Daphnusia, Hiera, Platea, Oxæa, et aliæ, Propontidis et Cyziceni sinus ad CP, insulæ.

peratorem cum Podopaguro loquentem. Mox eos criminis illum convicturos in patriarchæ aedes submisit. Ille crimen admissum negans, ut illud in veneranda ligna jurati assererent, eos compulsi, asseruntque: «Ejusmodi convicia ex patriarchæ ore audivimus.» Missis igitur qui patriarchales aedes regio sigillo obsignarent, ipsum patriarcham primum Hieriam, tum in Principum insulam, exsulem deportari sanxit.

A. M. 6258. — *Κωνσταντίνου πάλως ἐπισκόπου Α* A. C. 758. — *Cpoleos episcopi Nicetæ annus primus.*

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀδελλᾶς Ἰβινάλ (90) τέθηκεν, πτωθέντος ἐπ' αὐτὸν τοῦ πύργου, ἐν ᾧ ἐφρουρετο· ὁ δὲ Ἀδελλᾶς ἀμηρεύων πολλὰ κακὰ τοῖς ὑπὸ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ Χριστιανοῖς ἐνεδείξατο. Τοὺς γὰρ σταυροῦς τῶν ἐκκλησιῶν (91) ἀφελὲν, καὶ παννυχεῖν ἐκώλυεν καὶ μανθάνειν τὰ αὐτῶν γράμματα· οἱ δὲ λεγόμενοι παρ' αὐτοῖς Ἀρουρίται, ὃ ἐρμηνεύεται, *ζηλωταί*, κατὰ τὴν Παλμυρηνὴν ἐπανέστησαν ἔρημον. Ἄλλ' ἐκείνων μὲν ἡ κακία πρὸς τὰς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ὡς ἀπιστῶν προφανής. Ὁ δὲ Χριστιανὸν βασιλεὺς ἀπάτοις Θεοῦ κρίμασιν ἴσως, ὡς τοῦ Ἰσραὴλ ὁ μανιώδης Ἀχαάβ, πολλῶν χειρόνα τῆς τῶν Ἀράβων μανίας τοῖς ὑπὸ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ὀρθόδοξοις ἐπισκόποις καὶ μοναχοῖς τε καὶ λαοῖς, ἀρχουσί τε καὶ ἀρχομένοις ἐπέδειξατο, πανταχοῦ μὲν τὰς πρεσβείας τῆς ἀγίας Παρθένου καὶ Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἐγγράφως ὡς ἀνωφελεῖς καὶ ἀγράφως ἀποκηρύττων, δι' ὧν ἡμῖν πηγάζει πᾶσα βοήθεια, καὶ τὰ ἅγια λείψανα αὐτῶν κατορύττων, καὶ ἀφανῆ ποιεῖν, εἰ ποῦ τινος ἐπισήμου ἡκούετο, πρὸς ὕψιστον φυγῶν καὶ σωμάτων ἀνακεῖμενον, καὶ ὡς ἔθος, ὑπὸ τῶν εὐσεβοῦντων τιμώμενον· αὐτίκα γοῦν ὁ θάνατος κατὰ τῶν τοιούτων, ὡς ἀσεβοῦντων, ἠπειλεῖτο, δημεύσεις τε καὶ ἐξορίαι καὶ βάσανοι. Τὸ δὲ θεοχαριτώτατον λείψανον, ὃ τὸς θησαυροῦς τῶν ἐγόντων, ἐπαίρετο ἀφανὲς τοῦ λοιποῦ γενόμενον. Τοιοῦτον γοῦν τι καὶ εἰς τὸ τιμαλφέστατον λείψανον τῆς πανευφήμου Μάρτυρος Εὐφημίας ὁ ἀνόσιος βασιλεὺς διεπράξατο, βυθίσας αὐτὸ σὺν τῇ λάρνακι, μὴ φέρων ὁρᾶν μυροδοτοῦσαν αὐτὴν ἐπὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ἐλέγχουσαν αὐτοῦ τὰ κατὰ τῶν πρεσβειῶν ληρήματα. Ἄλλ' ὁ Θεὸς ὁ φυλάσσειν τὰ ὁσπία τῶν εὐαρεστοῦντων αὐτῷ, κατὰ τὰς Λόγια, ἀσινὲς τοῦτο διεφύλαξεν, πάλιν ἀναδείξας αὐτὸ ἐν τῇ Ἀήμιῳ νήσῳ. Διὰ γὰρ νυκτερινῆς ὁράσεως κινοῦμενον ἀρθῆναι προσέταξεν καὶ φυλάττεσθαι. Ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης τῶν εὐσεβῶν βασιλέων, Ἰνδικτιῶνι τετάρτῃ, μετὰ τῆς πρεπούσης τιμῆς ἐπανήλθεν ἐν τῷ τεμένει αὐτῆς. Ὁ αὐτὸς μὲν ὁ τῶν ἐκκλη-

Hoc anno Abdellas Ibinali turre, in qua custodiebatur, corrumpente extinctus est. Porro Abdellas ameralum gerens Christianis imperio subjectis multa mala intulit. Crucibus enim ecclesiarum fastigio superpositis deponi jussis, nocturnos conventus celebrare, et litteras doceri prohibuit. Arurite porro, intellige *zelotas*, seditionem ad Palmyrenum desertum inter eos excitarunt. Et illorum quidem, ceu a fide alienorum, in Dei ecclesias odium manifestum. Imperatoris vero secreto Dei judicio Christianis prepositi, furentis quondam apud Israelitas Achab omnino similis insanix, Arabes longe superans rabies crudeliora in orthodoxis episcopos, 370 monachos et populares, nec non in optimates ac inferiores sibi subditos exercuit supplicia. Preces ad sanctam Virginem Dei Genitricem et omnes sanctos tum scriptis tum mente conceptas, ex quibus auxilium omne nobis scaturit, tanquam inutiles, ex omni loco eliminavit, sanctorum quoque reliquias ad animarum corporumque curandam salutem repositas, et pro Christiano more ab iis, qui pietatem colunt, in pretio habitas, ubi cujuslibet sancti audirentur, ipse e sacris loculis effodit, et ne uspiam amplius exstarent, penitus abolevit. In eos itaque qui venerantur velut in impios honorum proscriptiones, exsilia, supplicia comminabatur. Ubicumque reliquie Dei quam maxime favorem concilians, tanquam pretiosus possidentium thesaurus, habebantur, eas quam citius de reliquo non videndas e medio tollebat. Quippiam hujusmodi in pretiosissimum celeberrimæ martyris Euphemix corpus irreligiosus imperator exercuit, ubi nimirum illud in maris profundum cum ipso loculo demersit, martyrem sub Christianæ plebis conspectum sanctis unguentis exsudentem videre, ac ita deliria contra sanctorum preces deblaterata coarguentem non ferens. Deus autem, qui ex Scripturæ verbis cuncta sibi placitorum custodi, illasum illud serva-

VARIÆ LECTIONES.

αὐτὸν Α, αὐτῷ vulg. λεγόμενοι add. ex Α. ἀπιστῶν Α, ἀπιστῶν vulg. καὶ add. ex Α. ἐπιστήμου Α, ἁγίου vulg. ἀνακεῖμενον — τιμώμενον Α. ἀνακεῖμενον — τιμώμενον vulg. ἠπειλεῖτο ἠπειλήτο Α, ἠπηλεῖτο vulg. ῥήματα Α. ὁ ante φυλ. add. ex Α. αὐτὸ Α, αὐτὰ vulg. τῇ Α, νήσῳ Α, τῇ Α. τῇ ν. vulg. κινοῦμενον Α, κείμενον vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

nior Nicephorus: Εὐθὺς ἐκείνον ἐξορίσταν ἐν τῇ Ἱερῇ, οὕτω καλούμενον βασιλικῷ παλατίῳ ἀντιπέρα πρὸς εὐρὸν ἀνεμον τοῦ Βοστανίου καίμενον. *Statim in Hieriam relegatur. Est hoc imperatoris palatium e regione CP. ad subolanum positum. A Justiniano conditum, et a Justino consummatum, et ab Ἥρας, Junonis, prius ibi cultæ nomine Ἱε-* *riam dictum referunt Orig. CP. Distingue porro Ἱερίαν ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ. Hoc ad Propontidis fauces et mare superius, Hieria ad urbem sita.* (90) Anastasius, *Abdellas Ibinali*; clarius *Miscella, Abdellas filius Ali*. (91) Ut appareantes in ecclesiis cruces Saraceni deficiant, vide *Turcogræciæ* pagg. 163 et 169.

vlt, ipsum ad Lemnum insulam enatare faciens. A Al litus quippe projectum per nocturnam visionem tolli commonuit, et occultum teneri. Sub pientissimis vero imperatoribus Constantino et Irene, indictione quarta, cum debito honore in proprium sibi templum denuo relatum fuit. Iste quidem communis ecclesiarum hostis æde illa sacra profanata, armamentum fecerat et stercorebus excipiendis male dicaverat, locum autem expurgatum et expiatum denuo ecclesiam consecraverunt, cum arguendæ Constantini unius impietati, tum alterius in Deum religionis demonstrandæ monumentum. Hoc porro mirandum et relatu dignum portentum a morte nefarii istius imperatoris circa annos duos et viginti una cum pientissimis imperatoribus et Tarasio, sanctissimo patriarcha, nos ipsi conspeximus, et quamvis indigni, ea tamen gratia a Deo cumulati, illud venerati sumus. [Cæterum mensis Novembris die decimo sexto ejusdem quintæ indictionis Nicetas, a Sclavis originem ducens eunuchus, præter fas canonum Cpoleos patriarcha imperatoris suffragio consecratur.] Ea vero contigit imbris penuria, ut neque ros levis e cælo decideret, et, æqua Cpoli omnino deficiente, aquæductus et balnea ex integro exaruerunt, cum prius aquarum seaturigines et fontes perpetuo fluxu currentes aeris 371 siccitate constitisent. His visis imperator Valentinianus aquæductum, qui cum usque ad Heraclii tempora perdurasset, tum ab Arabibus eversus fuerat, instaurare cœpit: quamobrem electos ex variis locis artifices in unum collegit, ex Asia quidem et Ponto ædificatores mille, et lævigatores ducentos, e Græcia et adjacentibus insulis ostracarios quingentos, ex ipsa Thracia operarum millia quinque et singulos ducentos, procuresque, qui opus urgerent, præfecit, et patricium unum, cujus curæ summa omnium demandata. Absoluto igitur opere aqua in urbem deducta. Quinta porro indictione sensus ejusdem secum consortes duces, et idoneos ejus nequitie promovendæ opifices ad imperii dignitates evexit. Michaellem quidem Melisse-

σιων ἐχθρὸς κοινώσας ἀρμαίνοντο καὶ κοπροθέσιον ἠποίησεν. Αὐτοὶ δὲ ἀνακαθήραντες τοῦτο, πάλιν καθιέρωσαν, πρὸς ἑλεγχον μὲν τῆς τοῦτου ἀθεότητος, ἔνδειξιν δὲ τῆς τούτων ἡθεοσεβείας (92). Τοῦτο δὲ τὸ θαυμαστὸν καὶ ἀξιογράφον θαῦμα μετὰ χρόνου κβ' τῆς τοῦ παρὰ νουμῶν τελευτῆς σὺν τοῖς εὐσεβεστέτοις βασιλεῦσι καὶ Ταρσίῳ τῷ ἁγιοτάτῳ πατριάρχῃ (93) ἡμεῖς ἰδεασάμεθα, καὶ σὺν αὐτοῖς κατησπασάμεθα, ὡς ἀνάξιοι ἡ μεγάλης ἀξιωθέντες χάριτος. Τῇ δὲ ἐκκαίδεκάτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς τῆς αὐτῆς πέμπτῃς Ἰνδικτιῶνος ψήφῳ τοῦ βασιλέως χειροτονεῖται Νικήτας ὁ ἀπὸ Σκλάβων (94) εὐνοῦχος ἀθέσμως πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως· καὶ ἐγένετο ἀθροία, ὥστε μὴδὲ δρόσον πεσεῖν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐξέλιπε παντελῶς τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς πόλεως. Καὶ ἤρρησαν τὰ τε δοχεῖα καὶ τὰ λουτρά, οὐ μὴν δὲ καὶ τὰ πηγαῖα νάματα τὰ ἀενάως ῥέοντα πρότερον. Τοῦτο ἰδὼν ὁ βασιλεὺς ἤρξατο ἀνακαινίζειν τὸν Οὐαλεντινιανὸν ἁγίων μέχρι Ἡρακλείου χρηματίσαντα, καὶ ὅπῃ τῶν Ἀράδων (95) καταστραφέντα, ἐπιλεξάμενος δὲ ἐκ διαφόρων τόπων τεχνίτας, ἤγαγεν ἀπὸ μὲν Ἀσίας καὶ Πόντου οἰκοδόμους χιλίους καὶ χρίστας (96) διακοσίους· ἀπὸ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν νησιῶν ὁστρακάρους (97) πεντακοσίους· ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς Θράκης ὑπέρως πενταχίλους καὶ κεραμοποιούς διακοσίους· καὶ ἐπέστησεν αὐτοῖς ἀρχοντας· ἐργοδιώκτας, καὶ ἓνα τῶν πατρικίων. Καὶ οὕτω τελεσθέντος τοῦ ἔργου εἰσῆλθεν τὸ ὕδωρ ἐν τῇ πόλει. Τῇ δὲ αὐτῇ πέμπτῃ Ἰνδικτιῶνι προβάλλεται στρατηγὸς ὁμόφρονος αὐτοῦ, καὶ τῆς κακίας αὐτοῦ ἐπαΐσους ἐργάτας, Μιχαὴλ μὲν τὸν Μαλίσσην ἐν τῷ θέματι τῶν Ἀνατολικῶν, καὶ Μιχαὴλ τὸν Λαχανοδράκοντα εἰς Θρακησίους, εἰς δὲ Βουκελλαρίους Μάνην τὸν τῆς κακίας ἐπώνυμον. Καὶ τίς ἱκανὸς διηγεῖσθαι τὰ τούτων ἀνοσιουργήματα, ἃ μερικῶς ἐν τοῖς ἰδίοις τόποις συγγράφομεν; Πάντα γὰρ κατὰ μέρος συγγράφειν τὰ τούτων ἔργα πρὸς θεραπείαν τοῦ κρατούντος γινόμενα, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρήσειν τὰ γραφόμενα βιβλία, εὐαγγελικῶς εἰπεῖν οἰκειότερον.

VARIAE LECTIONES.

ἡ φῶς κόπρον ὡς κοπροθέσια καὶ ἠποίει α in mg. ἡ τούτων A, τούτου vulg. ἡ Ταρσίῳ τῷ add. ex A. ἡ ὡς ἄξιον A a. ἡ τοῦ add. ex A. ἡ ὁ ἀπὸ Σκλ. om. A. ἡ οὐ μὴν δὲ A, οὐ μὴν τε vulg. ἡ τοῦ Οὐαλεντινιανῶν A. ἡ ἐπιλεξ. δὲ A, διαλεξάμ. vulg. ἡ τῶν νησιῶν A f, νήσων vulg. ἡ τῆς add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(92) *Scripto, ac riva voce proscribens.* Interpr. ad προσβείας refert; quod minus placet. Liqueat ut Constantinus utrovis modo insectatus sit S. Mariæ et sanctorum aliorum intercessionibus, ex vita S. Stephani Junioris, Invektiva Joannis sive Hierosolymitani sive Damasceni, ejus pseudosynodi actis, eorumque confutatione, tum quæ exstat in vii synodo, tum quæ necdum prodiiit S. Nicephori. COMBESIS.

(93) Addit uterque, *Tarasio.*

(94) Utrum peregrinæ et exteræ gentis Sclavinorum hominem, vel libertum intelligat, (σκλάβος enim captivus est, et servus recentioribus Græcis) mihi non constat. — Libertusne, cujus ea ratione ordinatio illegitima dicatur? Aut forsitan, meliusque, quia eunuchus; sponte scilicet eviratus, ad aulæ obsequium, quod clero inhabilem facit; non

humana injuria sic mutilatus, uti eunuchus fuit S. Ignatius, jure postmodum creatus patriarcha Constantinopolitanus. COMBESIS.

(95) Codicum omnium una est lectio. Anastasius et Miscella inversis litteris habent, *ab Anaribus*: atque ita Ἀδάρων legendum cum Nicephoro scribente, ὑπὸ Ἀδάρων ἐπὶ τῶν Ἡρακλείου χρόνων καταστραφέντα.

(96) Anastasius, *linitores*; τὸ, χρίειν, apud recentiores *calce dealbare* est: et χρίστας, linitor ejusmodi.

(97) Tegularum testarumque fragmenta minutim contusa calceque delibuta cementum efficiunt solidissimum, et vix aqua penetrandum. Illud est ὁστρακίον. Qui præparat, tundit, miscet, linit, ὁστρακάρους, vel ὁστρακάρης magis barbare dici auditus. Reliqua Nicephorus.

num Orientalium themati, alium Michaelē Lachanodraconem Thracensium, Bucellariis Ma-
netem quemdam, ex nomine vesaniæ dantem argumenta, præfecit. Quis vero horum scelera
enarrando satis erit, quæ parim suis locis a nobis perstringentur? nam si omnia singulatim, quæ
ipsi morem imperatori gerentes admisserunt, conscriberentur, libros, qui de ea re compilandi
essent, mundum ipsum vix posse capere, ut proprie cum evangelista loquar, non arbitror.

A. M. 6259. — Ῥώμης ἐπισκόπου Στεφάνου A. A. C. 759. — Romæ episcopi Stephani annus pri-
mus.

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνί Ὀκτωβρίῳ ς', Ἰνδικτιωνος ς',
ἤχθη Κωνσταντίνος ὁ ψευδώνυμος πατριάρχης ἀπὸ
τῆς Πριγκίπου νήσου· καὶ ἔδειρεν αὐτὸν ὁ τύραννος
Κωνσταντίνος, ὡς μὴ ἰσχύειν αὐτὸν βαδίσαι.
Ἐκέλευσε δὲ αὐτὸν εἰς φορεῖον βασταχθῆναι, καὶ
ἀπελθόντα καθίσει ἐν τῇ σολαίᾳ⁶⁶ (98) τῆς Μεγάλης
Ἐκκλησίας. Καὶ ἀσκηρῆτις ἦν σὺν αὐτῷ βαστάζων
τόμον χάρτου, ἐν ᾧ ἦν γεγραμμένα τὰ τοῦτου αἵτια.
Παντὸς δὲ τοῦ λαοῦ τῆς πόλεως ἐκ διαταγῆς βασιλι-
κῆς ἔκειτο ἀθροισθέντες καὶ ὀρώντες, ὑπανεινών-
σκετο ὁ χάρτης εἰς ἐπήκοον παντὸς τοῦ λαοῦ. Καὶ
καθ' ἕκαστον⁶⁷ κεφάλαιον ἔπαιεν⁶⁸ αὐτοῦ τὸ πρόσ-
ωπον ὁ ἀσκηρῆτις, τοῦ πατριάρχου Νικήτου ἐν τῷ
συνθρόνῳ (99) καθεζομένου καὶ θεωροῦντος⁶⁹.
Μετά δὲ τοῦτο ἀναβιβάσαντες αὐτὸν⁷⁰ ἐν τῷ ἄμβωνι
καὶ στήσαντες ὄρθιον, ἔλαβεν Νικήτας τὸν χάρτην,
καὶ ἀποστείλας ἐπισκόπους, καὶ λαβὼν τὸ ὠμοφό-
ριον (1) αὐτοῦ ἀνεθεμάτισεν αὐτὸν, καὶ ἐπνομάσαν-
τες Σκοτιόφιν ἐξέωσαν αὐτὸν ὀπισθοφανῶς τῆς ἐκ-
κλησίας. Τῇ δὲ ἑξῆς ἡμέρᾳ ἱπποδρομίας οὔσης ἐψί-
λωσαν αὐτοῦ τὴν ὄψιν, καὶ ἐγύμνωσαν αὐτοῦ τὴν
γενεῖδα καὶ τὰς τῆς κεφαλῆς τρίχας καὶ τῶν ὀφρύων.
Καὶ ἐνδύσαντες αὐτὸν σηρικὸν καὶ ἀμανίχιωτον κον-
τὸν⁷¹ (2) ἐκάθισαν αὐτὸν ἐπὶ θύου σαγματωμένου
ἐξανάτροφα κρατοῦντα τὴν οὐρὰν αὐτοῦ. Καὶ
ἐξήνεγκαν διὰ τοῦ διεικτίου⁷² εἰς τὸ ἱπποδρόμιον,
τοῦ λαοῦ παντὸς καὶ τοῦ δήμου ἀνασκάπτοντος καὶ
ἐμπύοντος αὐτόν. Ἔσπευε δὲ τὸν θύον Κωνσταντίνος
ὁ⁷³ ἀνεψιὸς αὐτοῦ βινοκοπημένος. Ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ
ἐν τοῖς δήμοις, κατήλθεν καὶ ἐνέπτυσαν, καὶ κόνιν
ἐπέρριπτον ἐπ' αὐτόν. Ἐνέγκαντες δὲ αὐτόν εἰς τὸ
στάμα (3), ἐβρίψαν αὐτόν ἐκ τοῦ θύου, καὶ ἐπάτησαν

Hoc anno mensis Octobris die sexto, indictione
sexta, Constantinus falsi nominis patriarcha ex
insula Principis in urbem accitus, tot verbera a
tyranno Constantino tulit, ut pedibus suis progredi
non valeret. Eum itaque lectica efferri, et a se
digressum in ecclesiæ Magnæ solea considerare iussit.
Aderat porro unus ascretis | præferens libellum,
quo omnia accusationum capita descripta erant.
Univerſo autem urbis populo imperatoris jussu
congregato et spectante, in omnium auditu libellus
ille publice recitabatur, et ad singula capita faciem
ejus ascretis percutiebat, patriarcha Niceta in
throni consessu sedente ac omnia prospiciente. Eo
deinde in ambonem evecto, et recto in pedes con-
stituto, libellum accepit Nicetas, mox episcopo ad
eum misso, et anathemate in eum pronuntiato,
pallium sustulerunt, Scotiopsimque sæpius vocita-
tum retrogrado passu ab ecclesia jusserunt exce-
dere. Sequenti vero luce ludis 372 in circo cele-
bratis, universam ejus faciem depilantes, barbam,
supercilia atque capillitium abrasere, et serico
brevi et sine manicis vestimento indutum in asinum
clitellis instructum, facie retro versa, adeo ut ma-
nibus caudam teneret, imposuere, atque per diip-
pium in circum produxere, plebe universa ipsisque
factionibus cum conviciis atque sputis prosequen-
tibus. Constantinus vero ejus nepos præcis nari-
bus deformis asinum trahebat. Cum autem ad
factionum locum devenit, tum omnes sputis eum
denuo respergere et pulverem in eum projicere. Ad
locum deinde quo consistunt equi adductum, asino
præcipient deturbaverunt, ejusque demum collo

VARIE LECTIONES.

⁶⁶ ἰσχύειν A, δύνασθαι vulg. ⁶⁷ σολαία A. ⁶⁸ καθ' ἕκαστον A, καθ' ἐν vulg. ⁶⁹ ἔπαιεν A, ἔπαιεν
vulg. ⁷⁰ θεωροῦντος A, ὀρώντος vulg. ⁷¹ κοντὸν add. ex A. ⁷² διὰ τοῦ ἱππίου A. ⁷³ ὁ
add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(98) Quam variis modis Græcus soleas scribatur,
in Eucherologicis expositum. Hic præter litteras ge-
nus quoque mutat. Soleas porro ad sacri tribuna-
lis septa gradus est transversam ecclesiam occu-
pans; ac si in extrema ecclesiarum navi præ
altaris et sacri septi foribus gradus, quo in eum
ascenderemus, occurreret. Is est diaconorum et
lectorum sedes, et ex eo tanquam e solio (ex quo
facta appellatio) sacra communio et Christi regis
corpus in populum distribuitur. In eo stans Con-
stantinus, tanquam in edito opprobrii panarumque
sibi indictarum spectaculum Christianæ plebi ex-
hibuit. Anastasius, in ecclesiæ gremio.

(99) Sedem episcopo in ecclesia editiorem, ex
qua populum omnem in ecclesia prospectat, et a
dextris sinistrisque sacerdotes habet assessores,
συνθρόνον existima. Eucherologium. Concessionem
posuit Anastasius.

(1) Hæc est quam depositionem realem vocant,

sen degradationem, quam et mortis poena secuta sit.
Percussio illa in faciem ipso libello fiebat, eratque
id moris in judiciis. Sic et Heraclium in Crispo,
seu Prisco fecisse habes apud S. Nicephorum.
COMBESIS.

(2) Æstimo fuisse casulam sacerdotalem, vel
sacculum patriarchalem, conciliando opprobrio bre-
vissimam. Ea enim est ἀμανίχιωτος, id est ἀνευ
μανικίων, manicis, ut totam involvens corpus, ca-
ret. Κοττός, non contam modo, sed brevi quoque
respondere lege apud Meursium. De sacco vide
Eucherologica.

(3) Anastasius, et Miscella, ad consistorium.
Optime. Circi tamen intellige metam et locum, quo
equi currusque peracto cursu consistunt. Hinc re-
centius verbum σταματῶ, et σταματίζω, sisto,
consisto, exspecto. Στάμαν leges apud Meursium
stationem hand inepte interpretantem.

pedibus conculeato, e factionum regione considens sales, jocos, ludibria in se deblaterata, donec absolventur ludi, coegerunt audire. Ad hæc mensis Augusti die decimo quinto, missis ad eum patriciis, interrogat: *Quid de fide nostra, et ea quam habuimus synodo sentis?* Is vero animi plane vani homuncio: *Optime, respondet, credis, et synodum recte celebrasti*, nimirum hoc pacto imperatorem rursus placare sperans. Illi dato responso citius subinferunt: *Hoc unum erat, quod ex impuro ore tuo audire volebamus. Nunc itaque in tenebras et in malam horam perge*. Itaque sententia in eum lata in Cyneegio capite truncatus est. Ejus porro caput auribus devinctum in Milio per continuos tres dies populo spectandum suspendere, corpus autem rudente ad pedem alligata tractum cum morte violenta sublitorum cadaveribus projicere, ac pariter caput post idem dierum trium spatium suspendio solum illuc eodem deportavere. O feritatem, o crudelitatem et inhumanam illius bellæ truculentiam! Nunquid sacrum lavacrum revereri non debuere homo perditus? Duos quippe ejus liberos ex tertia conjuge natos inter ulnas patriarcha exceperat, varum serenis moribus agitata animæ prorsus serinie argumenta dedit. Cæterum ab hoc tempore majori vesaniam in sanctas Dei ecclesias ferebatur. Misit enim qui Petrum venerabilem columnicolum a petra exturbaret eumque dogmatibus suis repugnantem (1) vivum pedibus vinctum ac per medias urbis vias pertractum inter Pelagii cadavera projici jussit, alios vero saccis inclusos lapidibusque degradatos in pelagi profundum demergi. Oculorum orbitates, concisiones narium, flagrorum lacerationes, et omne suppliciorum genus adversus religiosos molitus est. Et hæc quidem in urbe ab imperatore agebantur, et a cæteris qui cum eo sentiebant, per Antonium dico patricium et scholarum 373 domesticum, Petrum quoque magistrum et ordinum milites, qui ipsius impietatem animo penitus imbibebant, in exteris vero provinciis per duces supra nominatos eadem nefanda facinora perpetravit. Interim ipse citharædorum concentibus et conviviis genialiter indulgebat, turpiloquiis et saltationibus familiares exercebat. Ac si nonnemo quandoque vel lapsus vel læsus usitatum Christianis vocem, o Dei Genitrix, adjuva, emisisset, aut sacras vigiliis ducere, aut ecclesias frequentare, aut caste vivere, aut juramenti non immodice uti deprehensus fuisset, confestim majestatis reus tormentis examinabatur.

VARIE LECTIONES.

⁷⁴ πέμπει] ἀποστέλλει A. ⁷⁵ καὶ ὅλοι αὐτῷ A. ⁷⁶ ἥς A. ἦν vulg. ⁷⁷ εἰς ἐνδ. A. εἰς τὴν ἐνδ. vulg. ⁷⁸ μετὰ τρεῖς A. μετ' αὐτὰς τρεῖς vulg. ⁷⁹ οὖν om. A. ⁸⁰ ἀπὸ πέτρας, καὶ μὴ A. τὸν μὴ vulg. ⁸¹ λίθους A. λίθοις vulg. ⁸² τυφλῶν A. τυφλώνων vulg. ⁸³ ξαίνων] ξέων vulg. ⁸⁴ ὀρχημοῖς A. ὀρχισμοῖς vulg. ⁸⁵ ἀφῆκε A. ἀνήκε vulg. ⁸⁶ ἡ εὐλαβεία — ἀπειδῶς add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(4) Filios Copronymi tres baptismi aquis lustraverat Constantinus, et ulnis susceperat. — Latet me unde P. Goar in not. tres Constantini filios habuerit; nisi eum memoria sefellit: tertius enim Niceitas abrogata jam Constant. dignitate natus videatur. COMBESII.

Α τὸν τράχηλον αὐτοῦ· καὶ καθίσαντες αὐτὴν ἀπέναντι τῶν δῆμων, ἤκουεν παρ' αὐτῶν σχωπτικούς λόγους, ἕως τῆς ἀπολύσεως τοῦ ἱππικοῦ. Καὶ τῇ 12^ῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς πέμπει ⁷⁴ πρὸς αὐτὸν τοὺς πατρικίους, καὶ λέγει αὐτῷ ⁷⁵. Τί λέγεις περὶ τῆς πίστεως ἡμῶν καὶ τῆς συνόδου ἥς ⁷⁶ ἐποιήσαμεν; Ὁ δὲ ματαιωθεὶς τὰς φρένας ἀπεκρίθη, ὅτι Καλῶς καὶ πιστεύεις, καὶ τὴν σύνοδον ἀποιήκας, οἰόμενος διὰ τοῦτο πάλιν ἐξευμενίσασθαι αὐτόν. Οἱ δὲ εὐδωδῶς ἀποκριθέντες εἶπον· Ἡμεῖς τοῦτο ἠθέλομεν ἀκοῦσαι ἐκ τοῦ· *μιαροῦ σου στόματος*. Ἀπὸ δὲ τοῦ τῶν ἀπελθε εἰς τὸ σκότος καὶ εἰς τὸ ἀνδρασμα· καὶ οὕτω λαθὼν τὴν ἀπόφασιν ἀπεκεφαλίσθη εἰς τὸ Κυνήγιον. Καὶ τὴν μὲν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐκ τῶν ὤτων δῆσαντες, ἐπὶ τρεῖς ἡμέραις ἐν τῷ Μελίῳ ἐκρέμασαν εἰς ἐνδειξιν ⁷⁷ τοῦ λαοῦ. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ δῆσαντες καλωδίῳ τὸν πόδα μετὰ τῶν βισθανάτων ἐβρίψαν· ὁμοίως καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ τρεῖς ⁷⁸ ἡμέρας ἀπαγαγόντες ἐβρίψαν. Ἀ τῆς ἀλογίας καὶ ὠμότητος καὶ ἀσπλαγχνίας τοῦ ἀνημέρου θηρὸς· οὐκ ἠδέσθη τὴν ἁγίαν κολυμβήθραν (4) ὁ ἄθλιος; Δύο γὰρ τέκνα αὐτοῦ ἐκ τῆς τρίτης γυναίκος ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτοῦ δεξάμενος ἦν. Πάντοτε οὖν ⁷⁹ θηριώδης τὸν τρόπον καὶ ἀνήμερος ἦν. Ἀπὸ δὲ τοῦτου τοῦ χρόνου πλείονι μανίᾳ κατὰ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν ἐκρήσατο. Ἀποστείλας γὰρ κατήνεγκε Πέτρον τὴν αἰοδιμον στυλίτῃ ἀπὸ πέτρας, καὶ μὴ ⁸⁰ ὑπείξαντα τοῖς δόγμασιν αὐτοῦ ζῶντα δῆσας τῶν ποδῶν, ἐν τοῖς Πελαγίοις (5) καὶ τοῦτον διὰ τῆς μέσης συρόμενον ἐκέλευσε ριφῆναι, ἄλλους ἐν σάκκοις δεσμένους, καὶ λίθους ⁸¹ προσαρτίζων, ἐν τῷ πελάγει ρίπτεσθαι προσέταττεν, τυφλῶν ⁸², ῥινοκοπῶν, μάλιστα ξαίνων ⁸³, καὶ πᾶν εἶδος κολάσεως κατὰ τῶν εὐσεβούντων ἐπινοῶν· καὶ ἐν μὲν τῇ πόλει δι' ἐαυτοῦ ταῦτα ἔδρα καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ, Ἀντωνίου, φημί, πατρικίου καὶ δομεστίκου τῶν σχολῶν, καὶ Πέτρου μαγίστρου, καὶ τοῦ ἐκπαιδευθέντος ὑπ' αὐτοῦ λαοῦ τῶν ταγμάτων· ἐν δὲ τοῖς ἔξω θέμασιν, διὰ τῶν προβῆθέντων στρατηγῶν. Αὐτὸς δὲ κιθαρωδίας ἔχαιρεν καὶ συμποσιασμοῖς, αἰσχρολογίαις τε καὶ ὀρχημοῖς ⁸⁴ ἐκπαιδεύων τοὺς περὶ αὐτόν. Καὶ εἶπον τις συμπίπτων ἢ ἀλγῶν τὴν συνήθη Χριστιανοῖς ἀφῆκε ⁸⁵ φωνὴν, τὸ, Θεοτόκε βοήθει, ἢ πᾶννυχέων ἐφωράθη, ἢ ἐκκλησίαις προτεδρεύων, ⁸⁶ ἡ εὐλαβεία ⁸⁶ συζῶν, ἢ μὴ ὀρκοῖς χρώμενος ἀπειδῶς, ὥς ἐχθρὸς τοῦ βασιλέως ἐκολάζετο, καὶ ἀμνημόνευτος (6) ὀνομάζετο. Μοναστήρια δὲ τὰ εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ τῶν σωζομένων καταφύγια οἴκους κοινούς καθίστα τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ στρατιωτῶν. Τὴν γοῦν

(5) In Pelagii sepulcra. Hic emend. Cedreni textus, quo habetur, εἰς τὸ πῆλαγο· plane, εἰς τὸν πελάγιον, vel, ut ipse scribit, τὸν πελάγιον. COMBESII.
(6) Ἀκοινώνητος, ejus vivi vel mortui nomen inter preces Ecclesiæ non effertur ex Diptychis.

Δαλματῶν πρώτιστον οὖσαν ἐν τοῖς κοινοβίοις τοῦ Βυζαντίου τοῖς στρατιώταις ⁸⁷ εἰς κατοικίαν ἔδωκεν, τὰ Καλλιστράτου τὰ λεγόμενα καὶ τὴν Δίου μονὴν καὶ τὰ Μαξιμίνου, ἄλλους τε μοναστῶν ἱεροὺς οἴκους καὶ παρθένων ⁸⁸ ἐκ βάθρων κατέλυσεν. Τοὺς δὲ μοναχικοὺς βίον ἀναλαβεῖσθαι ἐπιτρέψαντας ἐκ τῶν ἐπιστῆμων ἐν στρατείᾳ ἢ ἐν τάλει, καὶ μάλιστα ⁸⁹ τοὺς ἐγγίζοντας αὐτῷ καὶ μύστας γεγονότας τῶν αὐτοῦ ἀσελγειῶν καὶ ἀρρήτοποιῶν. ⁹⁰ Θανάτῳ καθυπέβαλεν, ὁποσοῦμενος τὴν ἐκ ⁹¹ τῶν ἐξαγορεύσεων προσγινομένην αὐτῷ αἰσχύνῃ· διὰ τοῦτο καὶ Στρατήγιον τὸν τοῦ Ποδοπαγούρου ἀστειλὸν ὄντα τῷ εἶδει προσλαβόμενος· ἐφίλει γὰρ προσοικειοῦσθαι ⁹² τοῖς τοιοῦτοις διὰ τὰς ἀκολασίας αὐτοῦ, αἰσθόμενός τε αὐτὴν ἀηδῶς ἔχοντα πρὸς τὰς ἀθεμίτους ἀνδρομανίας αὐτοῦ, καὶ τῷ Μακαρίῳ τῷ ἐκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Λυζεντίου (7) ταύτας ἐξαγορεύοντα, σωτηρίας τε φάρμακα λαμβάνοντα, ὥς ἐπίδουλον αὐτοῦ τοῦτον διαφημίτας, σὺν τῷ ἐκκλησίῳ, ὥς προέλεχται, ἀνέλειπεν. Ἐποίησε δὲ εὐθυνησαί (8) τὰ εἶδη ἐν τῇ πόλει τῷ χρόνῳ τούτῳ. Νέος γὰρ Μίδας γενόμενος ἐν χρυσῷ ἀπὸ θησαυρίσεν, καὶ τοὺς γεωργούς ἐγύμνωσεν, καὶ διὰ τὴν τῶν φόρων ἀπαίτησιν ἠγανακτοῦσιν οἱ ἄνθρωποι τὰς τοῦ Θεοῦ χορηγίας εὐδυνῶς πιπράσκειν. Τῷ δ' αὐτῷ ἐστὶ Νικητῆς ὁ ψευδώνυμος πατριάρχης τὰς ἐν τῷ πατριαρχεῖν εἰκόνας τοῦ μικροῦ σεκρέτου (9) διὰ μουσίου ⁹³ (10) οὐσας

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ τοῖς στρατιώταις om. A e f. ⁸⁸ παρθένων e f, παρθενῶνας vulg. ⁸⁹ καὶ μάλιστα A, μάλιστα καὶ vulg. ⁹⁰ fort. ἀρρήτοποιῶν. ⁹¹ ἐκ add. ex A. ⁹² προσοικειοῦσθαι A, προσοικειοῦσαι vulg. ⁹³ διὰ μουσίου — σεκρέτου om. a f.

JAC. GOARJ NOTÆ.

(7) Stephanj socius est Macarius iste, et ejusdem habitationis ad Damatrym consors. Relege Copronymi annum 25. — Προσοικειοῦσθαι τοῖς τοιοῦτοις. Καὶ τῷ μακαρίῳ Στεφάνῳ τῷ ἐκκλησίῳ. Sic legit redditque Anast. quiddam modo codd. vocem Στεφάνῳ desiderant. Liqueat de eo S. Auxentij inclusio martyre hic agi, de quo supra, cum ipsius Strategij ac sociorum certamen relatum est, ea occasione quod ii ad illum frequentes irent, suaque illi peccata sacro exomologesi ritu exponerent: ut sunt fere etiamnum apud Græcos soli religiosi, οἱ πνευματικοί, ac confessarii, quos vocamus; quiddam nostrates multi ægre ferant id nobis muneri ac mendicantibus, tanta Romanorum pontificum indulgentia, et ut velut vicarios suos in animi foro toto constituant, delegari. Male ergo P. Goar nescio quem sibi Macarium S. Stephani junioris socium inclusum conflagit. Tantam hanc in monasticum ordinem scelestissimi tyranni sævitiam libet hic paucis S. Theodori verbis in Platone patre referre: Ἦκμας ἐτηνικαῖτα ὁ χειμὼν τῆς ἀσεβείας, Κωνσταντῖνος ὁ δυσσεβὴς λογισμὸς, τὸ τῆς κακίας δοχεῖον, ὁ πολυκέφαλος δράκων, ὁ τῆς εἰκονομαχικῆς αἰρέσεως τριστάτης, ὁ τοῦ μοναχικοῦ τάγματος πικρὸς διώκτης· δὲ τίνα μὲν τῶν καθ' ἡμᾶς Ναζαριῶν οὐκ ἐξηφάνισε· τίνα δὲ χρυστόμενον οὐκ εἰς μέσον ἤγαγε· ποῖον δὲ ἀντιφερόμενον οὐ κατέσπασεν εἰς τὸ τῆς ἀσεβείας βάραθρον; ὡς εἰ ποῦ τίνα ἐναπολείφοντα τῶν ἐπιφρανῶν, ὥσπερ τινὰ σπινθήρα ἐν ἀποθνήσκῳ τόπῳ κείμενον, ἐν νεκροῖς λελογίσθαι παρὰ τῶν ἐτὶ ὑπὲρ γῆς ὄντων· Vixit tunc temporis impietatis procella, Constantinus mens impia, nequitie conceptaculum, multiceps draco, Iconomachorum hæresis dux alter, monastici ordinis sævus persecutor. Quem ille nostrorum Nazarovum non

sustulit? quem latitantem non in medium produxit? quem resistentem non in impietatis barathrum detraxit? ut siquis ex illustribus alicubi superstes esset, velut scintilla in obscuro loco posita, inter mortuos iis computaretur, qui hactenus super terram lucis usura fruebantur: qualis subinde S. Plato describitur, quem plerique vivere nescirent, miraculo habitus cum extincto tyranno Byzantium petiit, relictis tantisper solitudine, ubi vero scintilla unus ipse in monachorum multam segetem protexit. CONBESIS.

(8) Eadem Nicephorus ad Historiæ calcem.

(9) Secreta duo, magis et minus in patriarchio fuisse præsens locus declarat: fuisse relatis auctoritatibus exponit Meursius, et aperte memorat Nicephorus secretorum τὸ τε μικρὸν δόγμα καὶ τὸ μέγα. Secreta judiciis ferendis, et archivis servandis erecta monstrant Eusebius, lib. 7 Hist. eccles., cap. 30: Σέχρητον δὲ, ὥσπερ οἱ τοῦ κόσμου ἀρχόντες, ἔχον τε καὶ ὀνομάζων· Secretum, velut mundi magistratus, habuit et nominavit Paulus Samosatensis. Nicetas in Alexio Manuelis filio, δικαιοδοτικὸν θρόνον, juris dicundi thronum appellans: Balsamo de Chortophylacis et Proteodici meditatione. Vocat Nicephorus, ἱδρυμένους τῶν προόδων οἴκους, οὓς ῥωμαῖοι σεκρέτα καλοῦσι. Processibus domos deputatas, secreta Romanas appellari solitas: quod, ut reor, patriarcha jus dicturus ad ea cum assessoribus conveniret, et procederet. Πρόχενσος enim, sive πρόχενσος barbaram Græcorum vocem a Latinis acceptam, consilium referre alibi declaratum est.

(10) Ex musivo, inquit Anastasius, Niceph., διὰ ψηφίδων χρυσῶν, opere tessellato aureo, cujus pleraque pars auro radiaret.

morti addidit. Cæterum effecit, ut omnis generis annona suis temporibus in urbe abundaret. Novus enim Midas effectus, auri nimirum sitientissimus, divitias coacervavit immensas, agricolas summis laboribus exercuit, et ex tributorum conferendorum necessitate fruges a Deo liberaliter concessas et in convictum repositas vili pretio homines cogeat distrahere. Eodem etiam anno Nicetas falso nomine patriarcha imagines in patriarchalis adis minore secreto opere tessellato depictas erasit, magni quoque secreti ambitum imaginibus ligneis dimidiata eminentia effictis ornatum deposuit, et reliquarum omnium imaginum facies alio colore perunxit, idemque prorsus in Abramæo præstitit.

374 A. C. 760. — Hoc anno imperator trium uxorum vir Eudociam tertiam conjugem Aprilis mensis die primo, indictione septima, die Sabbati in undeviginti accubitorum tribunalio corona imposita Augustam renuntiavit. Sequenti vero luce, quæ Aprilis secunda fuit, dies nimirum Dominica sancti Paschatis, liberos duos ex ea susceptos Christophorum et Nicephorum in eodem tribunalio, patriarcha sacras preces obeunte, Cæsares declaravit, et subinde chlamydes et Cæsarum stemmata capitis imposuit. Nicetæ pariter postremo eorum fratri in nobilissimum promotum chlamidem auro textam et coronam contulit. Atque ita imperatores prodeuntes munera, trimisia nimirum, hemisia et nummos recenter cuos per iter ad Magnam usque ecclesiam in populum sparsere.

A. C. 761. — Hoc anno commutatio hominum in Syria facta est, homine pro homine, femina pro femina, et puero pro puero datis. Præcepitque Abdellæ ut barbas raderent et pileos cubiti unius et semis gestarent. Porro ipse Abdellæ cum octoginta hominum millibus Camachum per totam æstatem obsedit, verum irritis conatibus ignominia perfusus pedem retulit. Mensis vero Septembris die

ἔβασεν, καὶ τοῦ μεγάλου σεκρήτου τῆς τροπικῆς ἐξ ὀλογραφίας (11) οὐστῆς κατήνεγκεν, καὶ τῶν λοιπῶν εἰκόνων τὰ πρόσωπα ἔχρισεν, καὶ ἐν τῷ Ἀβραμιαίῳ δὲ ὁμοίως πεποίηκεν.

A. M. 6260. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει ἔσπεφεν ὁ βασιλεὺς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Εὐδοκίαν ὁ τρίγαμος (12) τρίτην οὖσαν Αὐγούσταν ἐν τῷ τριβουναλίῳ τῶν τῷ ἀκουσίτων τῇ πρώτῃ τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, Ἰνδικτιώνος ζ' (13), ἡμέρᾳ Σαββάτου, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῆς δύο υἱοὺς αὐτοῦ Χριστοφόρον καὶ Νικηφόρον τῇ ἑπαύριον, ἧτις ἦν δευτέρα τοῦ Ἀπριλλίου μηνός ἡμέρα Κυριακῇ τοῦ ἁγίου Πάσχα, προεβάλετο Καίσαρας, ἐν τῷ αὐτῷ τριβουναλίῳ τοῦ πατριάρχου ποιήσαντος τὴν εὐχὴν (14), καὶ τοῦ βασιλέως ἐπιθέντος αὐτοῖς τὰς τε χλαίνας καὶ τὰ κασαρίκια περικεφάλαια (15) ὡσαύτως καὶ τὸν Νικήταν τὸν ἔσχετον ἀδελφὸν αὐτῶν ποτήσας νοθεύσειμον, ἐπέθηκεν αὐτῷ χλαῖναν χρυσὴν καὶ τὸν στέφανον. Καὶ οὕτως προσήλθον (16) οἱ βασιλεῖς ῥίπτοντες ὑπατεῖαν τριμίσια (17) καὶ σημίσια, καὶ νομίσματα καινούργια ἕως τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

A. M. 6261. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει ἐγένετο καταλλογὴ ἐν Συρίᾳ, ἀνθρωπον πρὸς ἀνθρωπον καὶ γυναῖκα πρὸς γυναῖκα καὶ παῖδιον ὁμοίως πρὸς παῖδιον καὶ ἐπέσπεφεν ὁ Ἀδελλᾶς τοὺς πύργους αὐτῶν ἐξοισθῆναι (18), καὶ γενέσθαι καμηλαύκια πῆχως μίαις ἡμισυ. Παρεκάθισεν δὲ Ἀδελλᾶς τὸ Κάμαχον (19) μετὰ ὀγδοήκοντα χιλιάδων ὅλον τὸ θέρος, καὶ μηδὲν ἀνύσας, ἐπέστρεψεν κατὰσχυμμένος. Τῇ δὲ α' τοῦ Σεπτεμβρίου

VARIÆ LECTIONES.

ἡμέρᾳ Κυριακῇ Α, ἡμέρᾳ Κυριακῇ vulg. τὰς τε χλ. Α, τὰς χλ. vulg. ποιησάμενος α. σημίσια] ἡμίσια Α α f, σημίσια vulg. πῆχως Α, πηχὸς vulg. Νοεμβρίου Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(11) Anastasium, τροπικῆς ἑτολογραφίας, legisse suspicor. Scripsit enim, imagines magni secreti, quas sculpsit erant, in ligno deposuit. Ut enim torneo, torno, sculpo, circumago: ita, τρέπω, verto, significat: atque ideo, τροπικῇ, αἱ τορνευτικῇ, in sensum eundem possunt incidere. Sculpturas huiusmodi, quas e ligno dimidiatas intelligo, χηρόχυτον ὄλην, e cera liquefacta fusaque ad parietes fixas indicat Nicephorus: τὴν τροπικὴν καὶ τὸ σεκρήτον confundit Turcogræcia non uno loco.

(12) Monogamiam probant, secundas nuptias tolerant, tertias vel incontinentiæ nota labefactas vix admittunt Græci: nec has tamen, vel istas absque penitentia multa concedunt iniri. Inustus in secundis et tertiis penitentia notas, precesque intemperantiæ crimen depulsantes, vide in Euchologio officiis de sponsorum coronis. Nuptiarum huiusmodi jus omne enucleat, quartarum vero penitus abrogat Arcadius, De concordia utriusque Ecclesiæ, lib. vii, de harum prohibendarum ratione ibidem.

(13) Nicephorus: Τῇ ἑβδόμῃ Ἰνδικτιῶνι, κατὰ τὸν Ἀπρίλιον μῆνα, τῷ ἁγίῳ Σαββάτῳ, στέφει Κωνσταντῖνος τὴν αὐτοῦ γυναῖκα Εὐδοκίαν Αὐγούσταν.

(14) Absque ecclesiæ benedictione dignitas nulla Græcis auspicio conceditur. Euchologium.

(15) Pileos et coronas Cæsareæ dignitatis insignia: de quibus Codinus. Anastasius galeas scripsit: verum hæc a pileis et coronis longe dissitæ. Itane nobilissimus, qui inferior, corona; Cæsar, qui præest, sola galea redimiretur? Περικεφάλαια igitur ista ad imperatoris stemmata accedentia, eorumque formam vide in huius sæculi principum imaginibus apud Baronium, et Greterum opusculis de cruce expressis.

(16) Consulium recenter institutorum more populo spectandos sella curuli vectos, congiariumque simul in plebem dederant, quod Nicephorus dixit: Τῆς δὲ βασιλικῆς προόδου κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐπὶ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν γενομένης, ὑπατεῖαν ἐποίησαν, καὶ τοῖς παρελθούσι χρήματα δίδειμαν.

(17) Tremisses, denarii quatuor, assis, sive solidi pars tertia, quasi ter missus, id est expositus. Gregorius, lib. ix, epist. 29: Ita ut quidam eorum ad singulos tremisses, quidam ad binos, quidam ad singulos solidos, vel, si risum fuerit, amplius dimittantur. Ex his quanti pendat semissis liquet. Jejuniis de istis Mariana, cap. 22 De ponderibus et mensuris.

(18) Servilis nota.

(19) Sedes 46 CP. throno subjecta. Notitia episcoporum Orientis Codino adjuncta.

μηνὸς τῆς ἡ' Ἰνδικτιῶνος εἰσῆλθον Εἰρήνην (20) ἐξ Ἀθηνῶν ἔλθοῦσα ἀπὸ τῆς Ἱερείας ἐν τῇ βασιλείᾳ· πόλει δρομίων καὶ χελανδίων πλείστον ἐστολισμένων σφρικαῖς παλλίοις, καὶ τῶν τῆς * πόλεως προύχοντων σὺν ταῖς γυναῖξι· προῦπαντῶντων (21) καὶ προαγόντων αὐτῇ. Καὶ τῇ γ' αὐτοῦ τοῦ Σεπτεμβρίου * μηνὸς τοῦ πατριάρχου ἔλθοντος * ἐν τῷ παλατίῳ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Φάρου ἐγένετο τὰ πρὸς τὴν αὐτὴν Εἰρήνην τοῦ βασιλέως Λέοντος * σπόνζα· καὶ τῇ ιζ' τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς ἐτέφθη ἐν τῷ τρικλίνῳ τοῦ Αὐγουστέως ἡ βασίλισσα Εἰρήνη, καὶ ἀπελθούσα ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐν τῇ Δάφνῃ ἑλθεῖν τὰ τοῦ γάμου στέφανα σὺν τῷ τοῦ Κωνσταντίνου υἱῷ * Λέοντι τῷ βασιλεῖ.

A. M. 6262. — *Ρώμης ἐπισκόπου Ἀδριανῷ ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν Βανάκας τὴν Ῥωμανίαν, καὶ πολλοὺς ἡχμαλώτευσεν· καὶ Ῥωμαῖοι εἰσῆλθον εἰς τὴν τετάρτην Ἀρμενίαν καὶ ἐσχύλευσαν * αὐτήν. Τελευτᾷ δὲ Σαυλάχ *, καὶ μεταποιήθη Γερμανίκεια εἰς Παλαιστίνην. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει μιμησάμενος ὁ Λαχανοδράκων τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ πάντα μοναχὸν καὶ μονάστριαν τοὺς ὑπὸ τὸ θέμα * τῶν Θρακησίων ὄντας συνῆξεν εἰς Ἐξεσον, καὶ ἐξαγαγὼν αὐτοὺς εἰς πεδίον λεγόμενον Τζουκανιστήριον ἔφη πρὸς αὐτοὺς, ὅτι Ὁ μὲν βουλόμενος * τῷ βασιλεῖ πευδαρξέιν καὶ ἡμῖν ἐνδυσάσθω στολὴν λευκὴν (22), καὶ λαβέτω γυναῖκα τῇ ὥρᾳ ταύτῃ· οἱ δὲ τοῦτο μὴ ποιοῦντες, τυφλοῦμενοι εἰς Κύπρον ἐξορισθήσονται. Καὶ ὅσα τῷ λόγῳ τὸ ἔργον ἐτετέλεσθη, καὶ πολλοὶ μάρτυρες ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐνεδείχθησαν· πολλοὶ δὲ καὶ * λειποτακτήσαντες ἀπώλοντο, οὓς καὶ ὤκειοῦτο * ὁ Δράκων. Τῇ δὲ αὐτῇ Ἰνδικτιῶνι θ', Ἰανουαρίῳ μηνὶ ιδ', ἐτέφθη Λέοντι τῷ βασιλεῖ καὶ Εἰρήνῃ υἱὸς, καὶ ὀνομάσθη Κωνσταντῖνος, ζῶντος ἔτι Κωνσταντίνου τοῦ πάππου αὐτοῦ (23).

A. M. 6263. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν Βανάκας τὴν Ῥωμανίαν, καὶ κατελθὼν εἰς Ἰσχυρίας εἰς τὸ κάστρον Εὐκῆς παρεκάθισεν αὐτῷ¹³. Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς ἔγραψεν πρὸς Μιχαὴλ τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν, καὶ πρὸς Βάνην¹⁴ τὸν τῶν Βου-

A primo indictione octava, Irene Athenis primo profecta, et ab Hieria in quam delata fuerat digressa, ad imperatricem urbem cum dromonibus et chelandiis plurimis serica veste ornatis, primoribus quibusque urbis viris ac mulieribus obviam progressis et praecedendo cemitantibus appulit. Die vero Septembris tertio patriarcha in palatium se conferente, ad Phari ecclesiam imperatoris Leonis cum Irene sponsalia celebrata sunt. Tum autem mensis Decembris die decimo septimo in triclinio Augustei imperatrix Irene coronata est, indeque ad oratorium sancti Stephani ad Daphnem arcepto itinere, nuptiales corollas cum domino Leone excepit.

A. C. 762. — *Romae episcopi Adriani annus primus.*

Hoc anno Banacas infestis armis Romanam dittonem vexavit, et captivorum 375 turbam secum avexit. Romani vero quartam Armeniam aggressi provinciam totam circumierunt. Saulach porro defuncto, Germanicia in Palaestinam translata est. Hoc eodem anno Lachanodracon magistrum imitatus monachos et moniales omnes Thracensium themati subjectos Ephesum advocavit, iisdemque in planitiem Tzucanisterium vocatam eductis, ait: Qui imperatori mihiq[ue] morem gerere studet, candida veste induatur, hacque ipsa hora uxorem accipiat; qui parere detrectaverit, oculis privatus in Cyprum deportator exeat. Dicto citius opus ipsum perfectum est, et martyrii coronam die illo plurimi retulerunt, sed et multi ordinis sui desertores perierunt, quibus Draco familiariter usus est. Eadem indictione nona mensis Januarii die decimo quarto Leoni et Irenae imperatoribus natus est filius, qui Constantino ejus avo inter vivos adhuc agente etiam Constantinus appellatus est.

A. C. 763. — Hoc anno Banacas expeditione in Romaniam suscepta, ab Isauria in Syces castrum digressus, illud obsedit. Hujus rei nuntio accepto, imperator illico litteras ad Michaellem Orientalem, ad Banem Bucellariorum, et ad Bardane n Arme-

VARIE LECTIONES.

* βασιλευσῇ A. * καὶ τῶν τῆς A, τῶν τῆς vulg. * τοῦ αὐτοῦ Νομβρίου A. * τοῦ τοπρωεργου (sic) ἀνελθόντος A. * τοῦ χλωσπωλεως (sic) Λέοντος. * σὺν τῷ τοῦ Κωνστ. υἱῷ A, σὺν τῷ κυρίῳ υἱῷ vulg. * ἐσχύλευσαν A, ἐκύκλωσαν vulg. * Σάλεχ A. * ὑπὸ τὸ θέμα A, ὑπὸ τῶν θεμάτων vulg. * ὁ μὲν βουλόμενος A. ὁ βουλ. μὲν vulg. * πολλοὶ δὲ καὶ A, πολλοὶ δὲ vulg. * ὤκειοῦτο A. οἱ. vulg. * αὐτὸς A. * Βάνην A et I, Μάνην vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(20) Nicephorus: Ὅγδοη τε Ἰνδικτιῶνι ἀγεται Δ Κωνσταντῖνος εἰς υἱὸν Λέοντα γαμετὴν ἐκ τῆς Ἑλλάδος Εἰρήνην. Καὶ τῷ Δεκεμβρίῳ μηνὶ στέφει τε αὐτὴν Αὐγουσταν, καὶ τῷ υἱῷ ζεύξας τὸν γάμον ἐπτελεῖ. Ad hunc usque annum historiam perduxit Nicephorus. Sibi ipsi testis deinceps erit Theophanes.

(21) Quis imperatricis ac novæ sponsæ in urbem comitatus, et ingressus, et ut a præstantioris dignitatis feminis excipienda et deducenda præcipit et describit Codinus *De officiis aulæ* CP. cap. ult.

(22) Nigra videlicet monachali, a qua illi μαλαγοφοροῦντας, et μαυροφόροι nuncupati, rejecta: et candida lætitiæ pronuba accepta.

(23) Puero patris aut avi nomen ne imponant. Græcos impedit superstitio. Ut enim, aiunt, patrem aut avum nomine refert, ita personam representat, et in ejus locum substituitur. Patrem itaque quantocius moriturum designat, et ei successorem se advenisse profitetur. Rem igitur insolitam, vel ominis infausti Theophanes observans, scripsit: Ὀνομάσθη Κωνσταντῖνος ζῶντος ἔτι Κωνσταντίνου τοῦ πάππου αὐτοῦ.

niacorum duces dedit, qui occurrentes, hostis exitum, qui clusurae aggressu difficilis erat, occupaverunt. Cibyrhæotarum vero classis cum Petro duce et protospathario superveniens ad castrorum portum applicuit. Banacas id ubi vidit, etsi de successu desperans, tamen confirmatis erectisque suorum animis, equestria themata aggressus, ululatum et clamorem ad bellum edidit. Romanisque fuscis et plurima ex parte ferro prostratis, vastitate etiam et capivitate per vicina quæque loca inducta, diversis spoliis onustus in patriam remeavit.

Hoc eodem anno Michael Lachanodracus Thracensium dux Leone filio spurio, cui Culiaces nomen, et altero Leone exabbate, cognomento Cutilodactylo, missis, omnia tam hominum, quam seminarum monasteria cum sacris vasis, libris, gregibus, atque universis eorum facultatibus venumdedit, collectamque inde pecuniam imperatori transmisit. Cuncta vero monachorum et sanctorum Patrum opera scripta igne consumpsit. Ac si vel ibi quispiam reliquias in phylacterium gerere deprehensus fuit, eas raptas flammis eadem ratione tradidit, et eum qui gestasset tanquam impietatis reum tormentis examinabat, ac monachorum quidem plurimos verberibus, alios gladio confecit, 376 innumeris oculos effodit. Nonnullis harbam unguento ex cera et oleo confecto illinebat, immissoque in eam igne, tam faciem quam ipsum miserorum caput comburebat, alios pluribus tormentis excruciatos in exsilium expulit. Denique hominem ne quidem unum in tota sua praefectura monachi habitu indutum reliquit. Quod cum rescivisset boni et aequi osor imperator, per litteras ei gratias egit, his verbis: Juxta placitum meum facientem te comperi, qui in omnibus voluntati meae satisfacis. Quare ceteri eum imitati in eadem scelera proruperunt.

A. C. 764. — Hoc anno Abdellas Mualabitus cum numeroso exercitu in Africam misit, et Alphadal Barinar, in Romanorum fines incursione facta, captivos quingentos abduxit. Huic Mopsuestenses obviam facti consertis manibus Arabes mille occiderunt. Abdellas Hierosolymam profectus jejunium

A κελάρων (24) στρατηγὸν ¹⁶ καὶ Βιρδάνην τὸν τῶν Ἀρμενικῶν. Καὶ ἐλθόντες ἐκράτησαν τὴν ἑξοδὸν αὐτῶν κλεισοῦραν οὕσαν δύσβατον πᾶν. Ὁ δὲ στόλος τῶν Κιβυρραίων καταλαβὼν μετὰ Πετρῶν ¹⁷ πρωτοσπαθαρῖον καὶ στρατηγὸν αὐτῶν, ὥρμησεν ἐν τῇ λιμένι τοῦ κάστρου. Ὁ δὲ Βανάκας ἰδὼν καὶ ἀπογνοὺς ἑαυτοῦ ¹⁸, παραθάρβυνει καὶ προθυμοποιεῖ τοὺς ἑαυτοῦ, καὶ ἀνελθὼν πρὸς τὰ καθ' ἁλλήλικα θέματα, ἡγάλαξεν, καὶ τρέπει αὐτοὺς, καὶ ἀποκτείνας πολλοὺς καὶ αἰχμαλωτεύσας πάντα τὰ περὶ χώρα ἐκείνη, ὑπέστρεψεν μετὰ σκύλων πολλῶν.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτι ὁ τῶν Θρακησίων στρατηγός, Μιχαὴλ ὁ Λαχανοδράκων ἀποστελάς ¹⁹ Λέοντα τὸν νόθον αὐτοῦ ²⁰, τὸν ἐπιλεγόμενον Κουλοῦκην (25), καὶ Λέοντα ἀπὸ ἀδελφῶν τὸν Κουτζοδάκτυλον (26), ἐπρασεν ὅλα τὰ μοναστήρια ²¹ ἀνδρῶν ²² τε καὶ γυναικῶν, καὶ πάντα τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ βιβλία καὶ κτήνη, καὶ ὅσα ἦν εἰς ὑπόστασιν αὐτῶν· καὶ τὰς τοῦτων τιμὰς εἰσεκόμισεν τῷ βασιλεῖ. Ὅσα δὲ εὗρεν μοναχικά καὶ Πατερικά βιβλία, πῦρ κατέκαυσεν. Καὶ εἰ που λείψανον ἁγίου ²³ ἐφάνη τις ἔχων εἰς φυλακτῆριον (27), καὶ τοῦτο τῷ πῦρ παράδωκεν, καὶ τὸν ἔχοντα ²⁴ αὐτὸ, ὡς ἀσεβοῦντα ἐκόλαζεν. Καὶ πολλοὺς μὲν τῶν μοναχῶν ²⁵ διὰ μαστιγῶν ἀνήλωσεν· ἔστι δὲ οὗς ²⁶ διὰ ξίφους, ἀναριθμητοὺς δὲ ἐτύφλωσεν. Καὶ τῶν μὲν τὰς ὑπῆνας ²⁷ κηρελαίφαι ἀλείφον, ὕφηπτε ²⁸ πῦρ, καὶ οὕτω τὰ τε πρόσωπα αὐτῶν καὶ τὰς κεφαλὰς κατέκαεν· τοὺς δὲ μετὰ πολλὰς βασάνους ταῖς ἐξορίαις ἐξέπεμπεν ²⁹. Καὶ τέλος οὐκ εἴασεν εἰς ὅλον τὸ ὕπ' αὐτὸν θέμα ἕνα ἄνθρωπον μοναχικὸν περιβεβλημένον σχῆμα. Ὁ καὶ μαθὼν ὁ μισάγαθος βασιλεὺς ἐγραψεν αὐτῷ εὐχαριστίας λέγων, ὅτι Εὐδὸν σε ἄνδρα ³⁰ κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιεῖς πάντα τὰ θελήματά μου. Τοῦτον οὖν μιμησάμενοι καὶ οἱ λοιποὶ τὰ ὁμοία διέπραττον ³¹.

A. M. 6264. — Τοῦτω τῷ ἔτι ἀπέστειλεν ὁ Ἀδελλᾶς εἰς Ἀφρικὴν τὸν Μουαλάδιτον μετὰ πολλοῦ στρατοῦ, καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἀλφαδάλ ³² Βαρινάρ (28) εἰς Ῥωμανίαν, καὶ ἔλαβεν αἰχμαλώτους πεντακοσίους. Οἱ δὲ Μοψουεστῆς ³³ συναντήσαντες αὐτῷ καὶ πολέμησαντες, ἀπέκτειναν ἐκ τῶν ³⁴ Ἀράβων χι-

VARIAE LECTIONES.

¹⁶ στρατηγὸν add. ex A. ¹⁷ Πέτρωνος A. ¹⁸ ἑαυτοῦ A, αὐτοῦ vulg. ¹⁹ ἀποστελάς, quod ante v. στρατηγὸς legebatur transposui cum A. ²⁰ τὸν νοτάριον αὐτοῦ A. ²¹ πάντα τὰ μ. A. ²² ἀνδρῶν A, ἀνδρείᾳ vulg. ²³ ἁγίου A. ²⁴ τὸν δὲ ἔχ. A. ²⁵ τῶν μοναχῶν om. A f. ²⁶ ἔστι δὲ οὗς] οὗς δὲ A, ἐστὶ δὲ οὗς vulg. ²⁷ ὑπῆνας A, ὑπῆνεις vulg. ²⁸ ὕφηπτε A, ὕφεις τε vulg. ²⁹ παρέπεμπεν A. ³⁰ ἄνδρα om. a. ³¹ διέπραττον A, διεπράττοντο vulg. ³² Βαρινάρ A f. ³³ οἱ δὲ Μοψ. A, οἱ Μεψ. vulg. ³⁴ ἐκ τῶν Ἀ. A, ἐξ Ἀ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(24) Buccellarii, ait Suidas, Gallo-Græci nominantur, et eorum regio Gallo-Græcia: unde hi equites erant expediti. Constantinus Porphyrogenneta *De thematibus* inter Isaurium et Cappadociam Buccellarium locat. Describens enim Ἀνατολίην, habet, inquit, a sinistra partes quasdam Buccellarif, et initium Cappadociæ: ad dextram autem Isauriam. Unde vero locus Buccellarium sit vocatus, idem infra aperit themate sexto. Thema, inquit, Buccellariorum non a loco aliquo appellationem accipit, neque a gente aliqua: quæ ita vocaretur, sed quod militum assecræ essent, et commeatum veherent: Buccellarius enim Latina lingua vocatur is qui rei pænarie curam gerit, ut milites expediti, et ab

D omni onere liberi ad bellum essent. Buccellus enim vocatur tortia paucis circulare figuram in medio vacuum præ se ferens. Cellarius autem custos panis: proprio vero et Græcico nomine hi Maryandeni vocantur: sunt enim Galatæ cognominati. Horum Græca profert Rigaltius. Pancirollus de liodem cap. 47 Not. imp. Orient.

(25) *Catulum*. Ipsique patrique Lachanodraconi nomine δωσώνυμα.

(26) *Digitis decurtatum*. Vide hominum improbitatem.

(27) *In sacrum amuletum*, et sui custodiam.

(28) Anastasius uno verbo *Alphadabdinari*.

1101. Ο δὲ Ἀδελφὸς ἀπελθὼν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα
ἐπενήστευσε, καὶ ἐπέτρεψε γραφῆναι τοὺς Χριστιανούς
καὶ τοὺς Ἑβραίους εἰς τὰς χεῖρας. Καὶ πολλοὶ τῶν
Χριστιανῶν διὰ θαλάσσης ἔφυγον εἰς Ῥωμανίαν.
Ἐκράτηθη δὲ ὁ Κούρικος Σέργιος ἔξωθεν Συκῆς,
καὶ ὁ Λαχέρφαβος Σέργιος εἰς Κύπρον ἐκ προσώπου
ὧν τῶν ἐκεῖσε.

A. M. 6265. — Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Μαῖου Ἰνδικτιῶνος
ιβ' ἐκίνησε Κωνσταντῖνος στόλον χελανδίων διαχιλίων
κατὰ Βουλγαρίας, καὶ εἰσελθὼν καὶ αὐτὸς εἰς τὰ
Ῥούσια χελανδία ἀπεκίνησε πρὸς τὸ ἐλθεῖν εἰς τὸν
Δανούδιον ποταμὸν, καταλιπὼν καὶ τοὺς τῶν καθυλλαιρικῶν
θεμάτων στρατηγούς ἔξω τῶν κλεισουργῶν, εἰ
πως δουθηθῶσιν Βουλγάρων εἰς αὐτὸν ἀσχολουμένων
εἰσελθεῖν εἰς Βουλγαρίαν. Ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ
ἔως τῆς Βάρνας, ἐδειλίασεν, καὶ ἐμελέτα ὑποστρέφαι.
Ἰδόντες δὲ οἱ Βούλγαροι καὶ δειλιάσαντες ἀπέστειλαν
Βοῖλᾶν καὶ Τζιγάτον, αἱ τὸ μνημονεῖον εἰρήνην γενέσθαι.
Οὗς ἰδὼν ὁ βασιλεὺς καὶ περιχαρὴς γενόμενος,
ἐποίησεν εἰρήνην καὶ ὥμοσαν ἀλλήλοις, μήτε Βουλγάρους
εἰσελθεῖν κατὰ Ῥωμανίας, μήτε τὸν βασιλέα
ἐπιτηδεύσαι εἰσελθεῖν εἰς Βουλγαρίαν. Καὶ ἐποίησαν
ἔγγραφα ἐπὶ τούτῳ πρὸς ἀλλήλους. Καὶ ὑποστρέψας ὁ βασιλεὺς
εἰσῆλθεν ἐν τῇ πόλει, ταξάτους ἀφελὲς ἐκ πάντων
τῶν θεμάτων καὶ εἰς κάστρα ἄπερ ἔκτισε. Τῷ δὲ
Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας Ἰνδικτιῶνος (29)
ἐδέξατο μανθάνειν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ Βουλγαρίας
ἐκ τῶν κρυπτῶν φίλων αὐτοῦ, ὅτι ἀποστέλλει ὁ κύριος
Βουλγαρίας ἰβ' χιλιάδας λαὸν καὶ Βοῖλᾶν εἰς τὸ
αἰχμαλωτεῦσαι τὴν Βερζητιαν καὶ μεταστῆσαι
αὐτοὺς εἰς Βουλγαρίαν. Ὁ δὲ πρὸς τὸ μὴ γνωσθῆναι
αὐτὸν, ὅτι κατὰ Βουλγάρων κινεῖται ἦσαν γὰρ
ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν οἱ ἀποκρισταῖροι τοῦ
κυριοῦ Βουλγαρίας, καὶ ἐπὶ τούτων ὄντων
ἐν τῇ πόλει, ἐσχηματίσατο κατὰ Ἀράβων
κινεῖν καὶ ἐπέρασε τὰ φλάμουρα (50) καὶ
ἡ ὑπηρεσία. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ἀποκρισταίρους,
καὶ μαθὼν διὰ κατασκόπων τὴν ἐξόδον αὐτῶν,
ἀπάρας τὸν στρατὸν ἐν σπουδῇ ἀπεκίνησεν. Καὶ
ἐπισταυρῶντας τοὺς ταξάτους τῶν θεμάτων καὶ
τοὺς θρακισιανούς, καὶ ἐνώσας τοῖς τάγμασι
τοὺς ὀπιμᾶτους (31), ἐποίησεν αὐτοὺς π' χιλιάδας.

A celebravit, Christianosque et Hebræos manus in-
scriptas gerere compulit. Quare multi ex Christianis
in Romanam ditionem mari confugere. Porro Cu-
ricus Sergius extra Sycen et Lacherphabus Sergius
apud Cyprium, qui imperatoris vices illic implebat,
capiti sunt.

A. C. 765. — Hoc anno mense Maio indictione
duodecima Constantinus classem chelandiorum bis
millium in Bulgariam instruxit, ipse adversus Rus-
sorum chelandia in Danubium aditum sibi paratu-
rus movit. Extra clusuras autem equestrium ordi-
num duces reliquit, ut Bulgaris in eo repellendo
occupatis, ipsi in provinciam, si liceret, penetra-
rent. At ubi Barnam advenit, metu correptus, jam
de reditu cogitabat. Ex adverso Bulgari ejus ad-
ventu cognito terrore acti Boilam et Tzigatum ab im-
peratore pacis conditiones accepturus miserunt. His
vixis imperator oppido gaudens pacem composuit,
quam etiam datis ad invicem juramentis firmave-
runt, Bulgarios nimirum ab infestanda Romana
ditione, imperatorem vero ab impetenda bello Bul-
garia vicissim abstenturos. Conditiones istas scri-
pto mandatas mutuo sibi tradiderunt. Imperator
pedem referens, ex omnibus thematibus ad tutanda
castra recens a se erecta præsidio relictis militibus
urbem ingressus est. Verum mense Octobri indi-
ctione undecima nuntium a Bulgaria ab occultis
amicis acceperat, Bulgariæ dominum duodecim
millia militum et Boilam expedire, ad Berzeitæ in-
colas captivos abigendos, eosque in Bulgariam
377 transferendos. Is ne agnosceretur bellum in
Bulgaros movere, ad eum quippe accesserant Bul-
garorum apocrisiarii et adhuc moram agebant in
urbe, se contra Arabes expediri simulavit. Quare
in Asiam vexilla et bellicum omnem apparatus
transmisit. Porro dimissis apocrisiariis, de eorum
reditu per exploratores certior redditus, moto exer-
citu iter cum festinatione arripuit. Tum vero the-
matum militibus, qui per præsidia dispersi erant,
una cum Thraciasianis accitis, una etiam cum or-
dinibus collectis ex optimatis, exercitum ad homi-

VARIE LECTIONES.

33 Λαχέρφαβος Α. 34 Σέργιος om. Α. 35 εἰσελθὼν Α, ἀπελθὼν vulg. 36 ἐλθεῖν Α, εἰσελθεῖν vulg.
37 εἰς αὐτὸν om. Α. 38 Βούλγαροι: ἐξελθεῖν Α. 39 τὸν adl. ex Α. 40 ἄπερ Α, & vulg. 41 τῆς αὐτῆς: ἰβ' Α,
ιγ' vulg. 42 Βοῖλᾶν εἰς τὸ Α, Βοῖλᾶδας πρὸς τὸ vulg. 43 ἀπεκί. Α, ἐπεκ. vulg. 44 π' χιλ. Α a f,
ιγ' χιλ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(29) Ex anno superiore sub hoc laterculum se-
quentium gestorum μεταθεσιν factam rationes tres
lucæ ipsa non minus dilucidæ suadent. 1. Indictionis
duodecimæ facta jam memoria, undecimam
Mss. in omnibus exstantem sequi non sinitur: sed
vel eandem duodecimam repeti, vel aliam quam-
cunque sequentium recenseri expostulat. 2. Nil
quod imperii Romani spectet administrationem
annus præteritus in medium affert: quare tempo-
ris successione, a jam enarratis hæc diversa,
ipsam temporis notam non eandem arguit; atque
ita unus anni spatium includi nequaquam possunt.
3. Quæ sequuntur alia antevertere, et ad priorem
annum revocari omnino debent: icti siquidem
fœderis violatio, Bulgari facinus ad Constantinum

D latenter denuntiatio, in Bulgarios tacite, latentes,
furtivæ eruptiones, Bulgariam nondum armis in-
festatam ostendunt; bellum nondum susceptum
convincunt: sed tum primum indictione undecima
enatum, idemque annis mox venturis protrac-
tum tempore plurimo Romanos inter et Bulgares perse-
verasse.

(30) Alias φλάμουλα. Facilis τοῦ λ in ρ ἀπὸ ρ
centiores Græcos mutatio: sic ἤρθαν, τοῦ ἤλθεν
vice proferunt. Φλάμουλον Meursius et Rigaltius ex-
ponunt. Anastasius exponit: transmeatebant tam
vexilla, quam suppellectiles ministerii regii et appa-
ratus.

(31) Olympiodorus in excerptis Photii: τῶν το-
δογαστῶν ἱερέων οἱ κεφαλῶται ὀπιμᾶται: ἐκαστοῦτο,

num octoginta millia conflavit, ac per locum, qui Lithosoria dicitur, irrumpens, citra tubæ sonitum impetum in hostes fecit, iisque in fugam versis, insignem retulit victoriam, partaque spoliū et captivorum vi rediit, et solemnī stipatus obsequio urbem ingressus, triumphum egit, bellumque istud nobile vocavit, quod nemo scilicet sibi restitisset, nec ulla cædes aut Christiani sanguinis effusio edita esset.

A. C. 766. — Hoc anno ducenta et octoginta capita ex Africa in Syriam delata ad pompæ triumphalis instar publice traducta sunt. Imperator autem violati ad Bulgaros federis conscius copiosam classem iterato præparavit. Impositisque in eam equitum millibus duodecim duces navigiorum universos, quos in comitatu habuit, ante se præmisit, ipse vero metu retentus, cum equestribus copiis remansit. Classis illa Mesembriam usque delata, et adversis Boreæ flatibus jactata, quin periret universa parum ahsuit. Pluribus itaque suorum desideratis, imperator re infecta reversus est. Porro Tzerigus Bulgarorum dominus a viris sibi coniunctis et amicitiam simulantibus consilia sua imperatori nota fieri persentiens, scribit: *Patria fugere, et ad te me recipere consilium mihi est; quamobrem incolumem me apud te futurum fidei argumentum transmittē, si amicos uspiam hic habueris, quibus possim fidere, et qui futuri sint adjumento scribe. Ille animi levitate ductus cunctorum nomina conscripsit. Eos ita cognitos Bulgarus medios dissecuit: quo comperto Constantinus canos suos præ dolore evulsit.*

A. C. 767. — Hoc anno, decima tertia indictione, Imperator Constantinus bellum Bulgaris illaturus urbem reliquit. Anthracum autem morbo in crura sibi divinitus immisso correptus, et febris subinde vehementissima, 378 et ardore medicis ob incendii vim penitus ignoto afflictus, subditorum humeris grabbato delatus Arcadiopolim remeavit, inde Selymbriam profectus, die decima quarta mensis Septembris, indictione decima quarta, nave con-

A ελθὼν ἐν τόπῳ λεγομένῳ τὰ Λιθοσώρια, ἐπέπεσεν αὐτοῖς ἀπερισπαλίγκτως, καὶ τρέφας αὐτούς⁴⁴, ἐποίησε νίκης μέγα. Καὶ μετὰ πολλῶν⁴⁵ λαφύρων καὶ αἰχμαλώτων ὑπέστρεψεν, θριαμβεύσας ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐμπράκτως εἰσελθὼν (32), τὸν πόλεμον τοῦτον ἐκωνόμασεν εὐγενῇ, ὡς μηδεὶς αὐτῷ ἀντιστάτος, μὴδὲ σφαγῆς ἢ ἐχχύσεως Χριστιανῶν αἱμάτων γενομένης.

A. M. 6266. — Τούτῳ τῷ ἔτει εἰσῆλθον κεφαλαὶ πρὸς τὸν Ἀφρικῆς, καὶ ἐπόμπευσαν ἐν Συρίᾳ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὡς λύσας τὴν πρὸς τοὺς Βουλγάρους εἰρήνην⁴⁶ ἐξώκλισε πάλιν στόλον πολύν. Καὶ εἰσαγαγὼν εἰς αὐτὸν καθάλλαρικόν⁴⁷ χιλιάδας ἑβ⁴⁸ ἀπέλυσεν τοὺς στρατηγούς τῶν πλωτῶν⁴⁹ πάντας σὺν αὐτῷ. Αὐτὸς δὲ φοβηθεὶς ἔμεινεν εἰς τὸ καθάλλαρικόν. Εἰσελθόντων δὲ αὐτῶν ἕως τῆς Μεσημβρίας, καὶ ἀνέμου σφοδροῦ βορρᾶ πνεύσαντος, πάντα μικροῦ δεῖν συνετριβήσαν, καὶ πολλοὶ ἀπώλοντο· καὶ ὑπέστρεψεν μὴδὲν ποιήσας. Ὁ δὲ Τζέριγος⁵⁰ (33) ὁ κῆρις Βουλγαρίας γινὼς ὅτι ἐκ τῶν οἰκείων αὐτοῦ⁵¹ τὰς βουλὰς αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς μανθάνει, γράφει αὐτῷ, ὅτι *Βουλὴ μοι ἔστιν⁵² φυγεῖν καὶ εἰσεῖν πρὸς σέ. Ἀλλὰ πέμψον μοι λόγον ἀπαθείας μου, καὶ τίνας φίλους ἔχεις ἐνταῦθα, ἵνα θαρρήσω αὐτοῖς, καὶ συνδράμωσί μοι.* Ὁ δὲ κουφότῃτι ἔγραψεν αὐτῷ, κάκεινος μαθὼν ἐκούρασεν (34) πάντας. Ὅτε ἀκούσας Κωνσταντίνος πολλὰ⁵³ τὰς πολιὰς αὐτοῦ ἔτιλεν.

A. M. 6267. — Τούτῳ τῷ ἔτει τῇ γ' ἰνδικτιῶνι (35) ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνος μηνὶ Αὐγούστῳ κατὰ Βουλγάρων. Καὶ δεινὸς κατὰ τῶν σκελῶν θηλάτῳ ὄργῃ⁵⁴ ἀνθρακωθεὶς, κἀντεῦθεν πυρετῷ σφοδροτάτῳ καὶ λατοῖς ἀγνώστῳ δὲ ὑπεράλλουσιν ἔκκαυσιν συσχεθεὶς, κατὰ τῇ⁵⁵ Ἀρκαδιοῦπολιν ὑπέστρεψεν, ἐπ' ὧμων ἐν κραβάτῳ⁵⁶ φερόμενος κατὰ τῶν ὑπηκόων. Καὶ εἰλθὼν ἐν Σηλυμβρίᾳ⁵⁷, καὶ ἐκπλοήσας⁵⁸ τῇ γ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς (36) τῇ:

VARIE LECTIONES.

⁴⁴ ἐπ' αὐτούς A. ⁴⁵ πολλῶν add. ex A a f. ⁴⁶ τὴν πρ. τ. B. εἰρήνην A, πρ. τοὺς B. vulg. ⁴⁷ fort. καθάλλαρικόν s. χιλιάδων. ⁴⁸ πλωτῶν A e. ⁴⁹ Τελέριγος s. Τελίριγος A. ⁵⁰ αὐτοῦ om. A. ⁵¹ βουλὴ μοι ἔστιν A, βουλῆς εἰμι vulg. ⁵² πολλὰς A. ⁵³ ὄργῃ] πληγῇ A f. ⁵⁴ κραβάτῳ A, κραδάτῳ vulg. ⁵⁵ Μεσημβρίᾳ A. ⁵⁶ ἐκπλοήσας A, ἐκπλοήσας vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

εἰς δώδεκα συντείνοντες χιλιάδας· Gothorum, qui cum Rodogaiso erant capita, optimati vocabantur, ad duodecim millia numerati. Plura Rigaltius. Exponit sententiam Anastasius, unitis ordinibus optimatibus fecit hos octoginta millia. Ipse quippe, ut pariter habent ceteri codices a Regio diversi legit ὀδοχόντα χιλιάδας.

(32) Idem, obsequiis constipatus incedens, totius nimirum exercitus comitatu.

(33) Anastasius, Telerigus.

(34) Idem, per medium eos recidit. — Cedr. ἀπώλεσεν. Anast., dissecuit medios: quo tamen sensu nunquam reddita ea vox, etsi apud Theoph. crebro occurrat, sitque detondere. Quid si ita detonsos aula amandavit? Satis id pœnæ forsitan, et ut illa audita sic Constantinus canos vulserit. CONBESIS.

(35) Isthæc una constantique codicum omnium, Anastasii, et Miscellæ auctoris lectione ad indictionem decimam tertiam pertinentia, in annum præeuntem indictione ejusmodi signandum rejici debent: indictionis enim decimæ quartæ mensem Septembrem Theophanes ipse jamjam memoraturus, et eam anno præsentī, Copronymi videlicet quinto supra tricesimum inchoato addicturus Augustum et indictionem superiore memorans, illum indictionis decimæ tertię, hanc ad Copronymi annum quartum et tricesimum spectare declarat.

(36) Die Junii 27 patris imperio successit Copronymus, ex dictis ad ejus annum primum: annis 34 mensibus 2 et diebus 26 exactis defunctus est: igitur Septembris die 23.

ἡ Ἰνδικτιώνος φάσας ἐν τῷ Στρογγύλῳ καστelleῖ A οἰκτρῶς ἐν τῷ χελαιδῷ θνήσκει, βῶν καὶ λέγων, *ἔτι Ζῶν ἔτι πυρὶ ἀσπένδῳ παρεδόθη* 37 (37), τὴν τε ἁγίαν Παρθένον καὶ Θεοτόκον ὁμνεῖσθαι ἐξαιτῶν ὁ ἄσπνδος 38 αὐτῆς ἐχθρός. Ἐβασίλευσε δὲ αὐτοκράτωρ μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτὴν ἐτη λδ', μῆνας β', ἡμέρας κς'. Καὶ οὕτως κατέλυσε τὸν βίον αἵμασι πολλοῖς Χριστιανῶν μολυσμένος, καὶ δαιμόνων ἐπικλήσεις καὶ θυσίαις, διωγμοῖς τε τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν καὶ τῆς ὁρθῆς τε καὶ ἁμωμῆτου πίστεως, ἔτι τε μοναχῶν ἀναιρέσεις καὶ κινῶσαι μοναστηρίων, καὶ παντοίοις ὑπεραχμάσας καχοῖς οὐχ ἥτιον Διοκλητιανοῦ καὶ τῶν πάλαι τυράννων. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ μηνὶ θνήσκει ὁ Ἀβδελλᾶς ὁ τῶν Ἀράδων ἀρχηγός. Οὗτοι οἱ δύο δεινότεροι θῆρες χρόνως καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ τὸ ἀνθρώπινον φύλον κατανεμόμενοι τεθνήκασιν Θεοῦ προνοίᾳ. Καὶ κρατοῦσι Λέων καὶ Μαδὶ 39 οἱ υἱοὶ αὐτῶν. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ τῶν Λογγιβάρων ῥῆξ Θεόδοτος (38) ἐν τῇ βασιλευσούῃ 40 ἐληλυθώς πόλει, τῷ βασιλεῖ προσέφυγεν.

A. M. 6268. — *Ῥωμαίων βασιλείως Λέωνος ἔτος α'.*

Ἀράδων ἀρχηγῶ Μαδὶ (39) ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει ἀποστείλας 41 Μαδὶ τὸν Ἀδασβλή 42 κατὰ Ῥωμανίας μετὰ δυνάμεως πολλῆς, ἤνοιξεν τὸ σπήλαιον τὸ ἐπιλεγόμενον Καῦσιν (40) ἀπὸ καπνοῦ, καὶ λαβὼν τοὺς ἐν αὐτῷ αἰχμαλώτους ὑπέστρεψεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Λέων ἤρξατο ἀπλοῦσθαι εἰς τὰ καταλειφθέντα αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πατρὸς χρήματα, καὶ ἐξευμένισατο τὸν λαόν, καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει 43 καὶ ἔδοξεν εὐσεβῆς εἶναι πρὸς ὅλγων χρόνον, καὶ φίλος τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν μοναχῶν. Ὅθεν καὶ μητροπολίτας ἐκ τῶν ἀδεδότων (41) ἐν τοῖς πρωτίστοις 44 ὁρόνοις προσβάλετο 45, στρατεύματα τε ἐποίησεν κατὰ θέματα πολλὰ, καὶ τάγματα ἐπηύξησεν κινήθέντες 46 δὲ οἱ τῶν θεμάτων ἀρχόντες εἰσῆλθον πάντες σὺν πολλῷ πλήθει λαοῦ αἰτούμενοι Κωνσταντινὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς βασιλείαν.

VARIÆ LECTIONES.

37 βῶν παρεδόθην om. e f. 38 ἀσπένδως A. 39 καὶ Μαδὶ A, καὶ ὁ M. vulg. 40 βασιλεῖ A. 41 ἀποστείλει A e. 42 τὸν Βασβὰλ A. 43 τοὺς ἐν τῷ τίλει e. 44 πρωτίτοις A. 45 προσβάλετο A, προσβάλλ. vulg. 46 κινήθέντες δὲ A, ὅθεν κινήθ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(37) Post vocem *παρεδόθην*, illustrior Cedr. littera, διὰ τὴν Θεοτόκον Μαρίαν· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ νῦν τιμᾶσθαι καὶ ὁμνεῖσθαι ὡς Θεοτόκος ἀληθῆς οὕσα· *Vixit adhuc igni inextinguibili traditus sum propter sanctam Dei Genitricem Mariam: deinceps vero colatur illa atque laudetur, ut quæ vera Dei Genitrix existat.* Quem nimirum titulum homo Nestorii fuligine aspersus, ut testis illi cognominis Constantinus patriarcha, abrogatum ei pridem voluit. *CONVERS.*

(38) Ita Græci codices. Anastasius nomen habet. Auctor *Miscellæ* scribit, *Eodem anno Adilgisus Longobardorum rex, etc. lb.*

(39) Mahometus Almohdi Ecchellensi dictus.

(40) Bello captiorum *carcer*, captivorumque ad triremes deputatorum custodia Græcis recentior-

PATROL. GR. CVIII.

scensa, ad castellum Strongylum devecius infelicem in navigio mortem obiit vociferans ac dicens: *Etiā virus igni nusquam exstinguendo adlictus sum.* Sanctam postmodum virginem et Dei Gentricem hymnis et laudibus celebrari, qui vizerat hostis ejus infensissimus, postulavit. Solus post patris obitum imperavit annos triginta quatuor, menses duos, dies vigineti sex, atque ita vitam finit homo Christianorum cædibus, demonum invocationibus et sacrificiis, sanctarum ecclesiarum et rectæ inculpatæque fidei persecutionibus, ad hæc quoque monachorum nece, et monasteriorum profanatione inquinatissimus, omnibusque sceleribus vel supra Diocletianum cæterosque tyrannos furore prætor opinionem omnem insanens. Eodem etiam mense Abdellus dux extinctus est. Istæ duæ ferè crudelissimæ cum diu simul genus humanum dilaniassent, quæ Dei providentia fuit, ambe simul audite sunt, in quorum locum Leo et Madi eorum filii rerum summam administravere. Hoc etiam anno Longobardorum rex Theodotus in urbem imperatricem veniens ad imperatorem confugit.

A. C. 768. — *Imperatoris Romani Leonis annus primus*

Arabum ducis Madis annus primus.

Hoc anno Madi, Abasbale cum numeroso exercitu in Romaniam missus, speluncam Causim a fumo nominatam aperuit et captivis, qui in ea destinebantur, secum abductis reversus est. Imperator porro Leo divitiis a patre sibi relictis liberalius utens, plebem omnem per imperium sparsam ac urbis cives earum profusione sibi demeruit. Is ad breve tempus religionem præ se tulit, et Deiparæ virgini bene affici visus est, quare primariorum civitatum sedibus administrandis ex abbatibus metropolitans elegit, copiasque per singula themata plurimas conscripsit, et militares auxilios ordines. Eo beneficio thematum præfecti devinctos se professi cum populi conserta plebe imperatorem adeuntes, Constantinum ejus filium imperatorem designari summis

tribus est καῦσις, quam talia voce satis usitata *bagno* nonnunquam dicunt. Καῦσιν enim pro καίειν, affligere, deprimere, torquere exprimunt. Καῦσις ergo *carcer* quicunque, quod locus afflictionis et calamitatis sit. In antris, foveis, speluncis, ne vi perumpantur, præparari noverant, qui piraticam callent: et hujusmodi speluncæ aditum effregisse Abusbalem, et captivos Saracenos in libertatem misisse, Theophanes brevibus dictis manifestat. Quod Saracenorum *carcer* a fumi incommodis in eo accensu vocaretur, expeditionem allatam nil lædit: a fumo siquidem hic appellatus καῦσις, *carceri* cuiusque alteri molestiam exhibenti proprium sibi nomen reddidit commune. (41) Metropolitans ex abbatibus et monachis assumere Græcis quam antiquum.

precibus contendebant. **379** Ille ex usitato imperialibus quasi contraria mente obnubilatur; Filius iste meus, aiebat, unicuique mihi est; et quod postulatis, exsequi vereor ne quod humanum est letum ingruat, et eum adhuc ætate minimum e medio tollatis, et alium vobis principem præficiatis. Illi iuramentis fidem faciunt, et imperatori testantur alium ab ejus filio nullum ipsis imperaturum, etsi eum fato præcipi Deus jusserit. Iis in postulatis a Palmarum dominica ad magnam seriam quintam populo cum tumultu perseverante, turmatim in circo coacto eadem instantius exigente sancta passionis Domini Parasceve, ut fidem juramento facerent, imperator præcepit. Tum populus omnis, et ex militari senatorioque ordine qui adfuerunt, gregarii quoque milites et turbæ, necnon opificum et tabernariorum grex in vivifica et veneranda ligna juraverunt, præter Leonem Constantinum et deductam ab eis sobolem se nullum unquam imperatorem suscepturos, quodque juraverant, scripto confirmarunt. Postera luce, quæ fuit sancti Sabbati, Imperator in undeviginti accubitorum tribunalium profectus, Eudocimum fratrem suum nobilissimum renuntiavit; Anthimum quippe pater ipse adhuc in vivis pari honore promoverat. Cum utroque igitur Cæsare et nobilissimis duobus et juniore Constantino imperatore profecto et, ut imperatoribus mos est, mutata veste, cum filio et patriarcha ipso in ambonem redeunte, populi universi ordines sponsones suas scriptura consignatas in sacram mensam imposuerunt. Imperator autem ad eos hæc verba fecit: Videtis, fratres, ut petitionem vestram impleam et filium meum imperatorem vobis concedam. Videtis ab Ecclesia et a Christi manu vos eum excipere. Illi vocibus in altum sublatis, Esto fidejussor, inquit, Fili Dei, ut e manu tua dominum Constantinum in imperatorem, eum incolumem servaturi, et mortem ejus gratia fortiter appetituri, excipimus. Alia rursus luce, quæ magna paschalis dominica celebrabatur, decima quarta indictionis, sub crepusculi horam imperator patriarcha comite in circum perrexit, prolatoque Antimensio, populo universo spectante, et pa-

A Ὁ δὲ, ὡς ἔθος τοῖς βασιλεῦσιν, ἀντεδήλου αὐτοῖς, ὅτι Ὁ υἱὸς μου μονογενὴς μοι ἐστίν. καὶ φοβοῦμαι τοῦτο ποιῆσαι, μήπως συμβῇ μοι τὸ ἀνθρόπινον, καὶ αὐτοῦ νηπίου ὄντος θανατωθῇτε αὐτὸν, καὶ ἄλλον προβάλλωσθε ⁷¹. Οἱ δὲ μεθ' ὅρκων ὡμολόγουν ⁷² πληροφοροῦν αὐτὸν μὴ βασιλευθῆναι ἐκτὸς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰ καὶ θανεῖν αὐτὸν θελήσῃ ὁ θεός. Τοῦτο δὲ ἀπὸ τῆς κυριακῆς τῶν Βαίων ⁷³ ἕως τῆς μεγάλῃς πέμπτης τοῦ λαοῦ ἐνοχλοῦντος ⁷⁴, καὶ ἐν τῇ ἱπποδρομίᾳ σωρευομένων καὶ αἰτουμένων ⁷⁵, τῇ ἁγίᾳ παρασκευῇ ἐκελευσεν ὁμοῖαι αὐτούς. Καὶ ὤμοσεν πᾶς ὁ λαὸς εἰς τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ ξύλα, οἱ τε τῶν θεμάτων καὶ τῆς συγκλήτου, καὶ οἱ τῶν ἑσώ ταγμάτων (42) καὶ τῶν πόλιτῶν πάντων. καὶ οἱ τῶν ἐργαστηριακῶν (43), τοῦ μὴ δεῖσθαι βασι-
B λέα ἐκτὸς Ἀέοντος καὶ Κωνσταντίνου καὶ τοῦ σπέρματος αὐτῶν, καὶ ἐποίησαν ⁷⁶ ἔγγραφα καθὼς ὤμοσαν ἰδιόχειρα αὐτῶν καὶ τῇ ἐπαύριον, ἥτις ἦν τὸ ἅγιον σάββατον, ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ τριβουνάριον τῶν τῶ ἀκουσίτων, καὶ προσέδατο νοβελίσσιμον Εὐδόκιμον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Τὸν γὰρ Ἀνθιμον ζῶν ὁ πατὴρ προσέδατο. Καὶ προήλθεν ὁ βασιλεὺς σὺν τοῖς θυγατρὶ Καίσαρος καὶ νοβελίσσιμοις καὶ τῷ νέφ Κωνσταντίνῳ εἰς τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ ὑπαλλάξας τὴν ἐνδυτὴν, ὡς ἔθος ἐστὶ (44) τῇ βασιλευσί, ἐπανήλθεν ἐν τῷ ἁμβωνί σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ τῇ πατριάρχῃ. Καὶ εἰσελθὼν πᾶς ὁ λαὸς ἀπέθεντο τὰ ἔγγραφα αὐτῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ. Ὁ δὲ βασιλεὺς διεδάλυσεν οὕτως ⁷⁷ Ἰδοὺ, ὧ
C ἀδελφοί, τὴν αἰτήσιν ὑμῶν ⁷⁸ πληρῶ, καὶ δωροῦμαι ὑμῖν τὸν υἱόν μου εἰς βασιλείαν. Ἰδοὺ ἐκ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκ τῆς ⁷⁹ χειρὸς τοῦ Χριστοῦ αὐτὸν παραλαμβάνετε ⁸⁰. Οἱ δὲ μεγάλη τῇ φωνῇ ἐβόησαν, λέγοντες Ἀντιφωνήσον ἡμᾶς. Γλὼς τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐκ τῆς χειρὸς σου παραλαμβάνομεν τὸν κύριον Κωνσταντίνον εἰς βασιλείαν τοῦ φυλάττειν αὐτόν, καὶ διακρατοῦν αὐτόν. Καὶ τῇ ἐπαύριον, ἥτις ἦν ἡ μεγάλη κυριακὴ τοῦ Πάσχα ἰδ' ἰνδικτιῶνος (45), ὥρα αὐγῆς, ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς σὺν τῇ πατριάρχῃ ἐν τῇ ἱπποδρομίᾳ, καὶ ἐνεχθέντος Ἀντιμίνου (46), παντὸς τοῦ λαοῦ ὄρῳντος, ἐποίησεν τὴν ⁸¹ εὐχὴν ὁ πατριάρχης, καὶ ἔστρεψεν ὁ

VARIÆ LECTIONES.

⁷¹ προβάλλωσθε A, προβάλλεσθε vulg. ⁷² ὡμολόγουν add. ex A. ⁷³ τῆς Βαβάρου A f. ⁷⁴ τοῦ λ. ἐν x. om. A f. ⁷⁵ σωρευομένων καὶ αἰτουμένων A, σωρευόμενος x. αἰτούμενος vulg. ⁷⁶ ἐποίησαν — — αὐτῶν καὶ add. ex A. ⁷⁷ ὡμῶν om. A. ⁷⁸ καὶ ἐκ τῆς A, καὶ τῆς vulg. ⁷⁹ παραλαβὴ A, προσλ. vulg. ⁸⁰ Ἀντιμίνου A. ⁸¹ τὴν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(42) Urbis custodiæ et defensionis milites deputati, urbicæ excubiæ, les archers de ville: nisi forte velis milites in castris alios, alios in prædiis agnoscere, et hos τὰ ἑσώ τάγματα nuncupare. Penes te, lector, iudicium. Contrario tamen sensu, τοὺς τῶν ἑσώ ταγμάτων, exteriores ordines, posuerunt Anastas. et Miscella. Vide Constantini Leonis huius filii annum 7.

(43) Ἐργαστηριαρχὸς corruptius vulgus vocat τοὺς ἐργαστηρίους, mercium quarumlibet in officinis venditores.

(44) Adeundus Codinus de imp. coronatione cap. 17, num. 14.

(45) Præsentem annum indictionis quinta supra

D decimam afficit. Hæc tamen superiore peragi potuisse non dubitabit, qui Constantinum Copronymum imperii quintum ac tricesimum tantum inchoasse, et Leonem filium eo anno a Septembris die 15 et indictione decima quarta potestatem accepisse consideravit. Si tamen decimam quintam reponendam contendas, non ero contrarius.

(46) Altare Græcorum mobile et portatile. Ἀντιμίνον est, quasi ἀντὶ τοῦ μινσοῦ, sacri sæculi (id enim μινσὸς sonat, ait Balsamo et Joannes Citi I episcopus in eucharisticis relictis) vicarium. Latini corporali linteo simile sacras reliquias gerit inclusas et sacrificio misse celebrando, sacrisque precibus ubilibet concipiendis admoveatur.

βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ· καὶ οὕτω προῆλθεν ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ οἱ δύο βασιλεῖς σὺν τοῖς δυσὶ Καίσασι· καὶ τρισὶ νυκτελισίμασι. Προῆλθεν δὲ καὶ ἡ ¹² βασιλισσα Εἰρήνη μετὰ τὸ προελθεῖν ¹³ τοὺς βασιλεῖς, ὀφικευμένη διὰ τῶν σκήπτρων ὑπὸ τῶν σχολῶν ¹⁴, καὶ ἀνῆλθεν διὰ τοῦ ἀναβασίου τῆς Καλικῆς εἰς τὰ κατηχούμενα τῆς ἐκκλησίας, μὴ ἐξεληθεῖσα εἰς τὴν μέσσην τοῦ ἐμβόλου. Τῇ δὲ Ματρί μνητῆς αὐτῆς Ἰνδικτιώνος διεβλήθη Νικηφόρος ὁ Καίσαρ καὶ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῷ βασιλεῖ, ὡς ἐπιβουλήν πενυάζων κατ' αὐτοῦ, μετὰ σπαθαρῶν τινῶν καὶ στρατῶρων καὶ ἐτέρων ¹⁵ βασιλικῶν ἀνθρώπων καὶ ποιήσας ὁ βασιλεὺς σιλέντιον ἐν τῇ Μαγναύρᾳ, ἀνέθετο τῷ λαῷ τὰ περὶ αὐτοῦ ῥηθέντα. Οἱ δὲ ὁμοθυμαδὸν ἀνέβόησαν, τοῦ ¹⁶ παρασταλῆναι ἀμφοτέρους ἐκ τοῦ μέσου, μὴ μνησθέντες δὲ οἱ ἀεὶ ἐπιόρκοι, ὃ ὥμοσαν τῷ πατρὶ αὐτῶν, μὴ καταδέχεσθαι μετὰ θανάτῳ αὐτοῦ ἀδικηθῆναι τὰ τέκνα αὐτοῦ. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς μὲν νεωτέρισαντας δέρας τε καὶ κουρεύσας ἐξώρισεν εἰς Χερσῶνας τὰ κλίματα ¹⁷ ὑπὸ παραφυλακῇ καὶ ἀσφάλειαν. ¹⁸

A. M. 6269. — Τοῦτ' ὅτ' εἰσῆλθεν Οὐθῆμας ¹⁹ ὁ τοῦ Κάκα ²⁰ εἰς Ῥωμανίαν, καὶ λαβὼν αἰχμαλωσίαν ὑπέστρεψεν· καὶ προσέφυγεν Τέλερος ²¹ (47) ὁ τῶν Βουλγάρων κύριος εἰς τὴν βασιλείαν· καὶ ἐποίησεν αὐτὸν πατρίκιον, ζεύξας αὐτῷ καὶ τὴν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Εἰρήνης ἐξεδίλφην. Δεξιόμενος δὲ αὐτὸν βαπτισθέντα ἐκ τῆς ἀγίας κολυμβήθρας, μεγάλως αὐτὸν ἐτίμησεν καὶ ἡγάγησεν.

A. M. 6270. — Τοῦτ' ὅτ' εἰς ἐκάθεισεν Οὐθῆμας ²² εἰς τὸ δάδενον καὶ ἔστασιαν. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσεν ²³ τὰ στρατεύματα τῶν Ῥωμαίων, καὶ εἰσῆλθεν ἐν Συρίᾳ χιλιᾶδες ρ', ὧν ἡγούντο Μιχαὴλ ὁ Λαχανοδράκων τῶν Θρακησιῶν ²⁴, καὶ Ἀρτάδατος Ἀρμένιος τῶν ἀνατολικῶν, καὶ Τατῆτης· ὁ τῶν Βουκελλαρίων καὶ Καρατερότης τῶν Ἀρμενιῶν, καὶ Γρηγόριος ὁ τοῦ Μουζαλαρίου ²⁵ τῶν Ὀφικιανῶν. Καὶ ἐκύκλωσαν τὴν Γερμανικίαν, καὶ ἦν ἐπὶ Ἰσβαλὶ ὁ θεὸς τοῦ Μαδὶ, καὶ ἔλαβον πάσας τὰς καμήλους αὐτοῦ, καὶ ἤμαλλον παραλαμβάνειν καὶ τὴν Γερμανικίαν ²⁶, εἰ μὴ διὰ δώρων ἔπεισεν τὸν Λαχανοδράκοντα ὁ Ἰσβαλὶ, καὶ ἀνεχώρησεν τοῦ κάστρου, καὶ ἐξῆλθεν εἰς πραῖταν τῆς χώρας, καὶ αἰχμαλωτεύσας τοὺς αἰρετικούς Ἰακωβίτας Σύρους πάλιν ὑπέστρεψεν ἐν τῷ κάστρῳ. Καὶ πέμφας Οὐθῆμας στρατὸν ἐκ τοῦ Δεδέικου καὶ ἡμηράδας, ἐπολέμησεν μετὰ τῶν ²⁷ Ῥωμαίων. Καὶ ἔπesson πέντε ἡμέρας καὶ δύο χιλιᾶδες Ἀραβες, ὡς φασι, καὶ τῇ παρασκευῇ ὑπέστρεψαν. Ἦσαν γὰρ

A triarcha consuetas preces ad Deum fundente, filio suo coronam imperator imposuit, atque ita versus Magnam ecclesiam imperator uterque cum duobus Caesaribus et nobilissimis tribus processerunt. Ipsa quoque imperatrix Irene, postquam processerunt imperatores, sceptris per scholas solemniter obsequio ante eam delatis processum habuit, et per Eree portæ ascensum, haud tamen per porticum mediam viam progressa, ad catechumena ecclesie se contulit. Mense 380 porro Maio ejusdem Indictionis Nicephorus Cæsar et imperatoris frater apud imperatorem delatus est, quod nimirum de insidiis imperatori parandis consilium cum spathariis quibusdam et stratoribus aliisque imperatoris comitatus hominibus inisset. Imperator autem silentio ad Magnauram convocat, quæ ipsis imputabantur populo exposuit, qui uno consensu exclamavit, utrumque e medio tollendum esse, homines utique perjuri, non recordati olim ipsorum patri jurejurando adhibito spopondisse, se postejus obitum injuriam illis inferri non passuros. Quamobrem imperator istos omnes, qui rebus novis eius regiones, illic sedulo in custodiam asservandos

A. C. 769. — Hoc anno Uthmus Cæcæ filius in Romanam ditionem irruit, et captivis secum abductis, ad suos reverti. Telerus vero Bulgarorum dominus ad imperatorem profugit, a quo, locata in matrimonium conjugis suæ Irenes consobrina, patricius creatur. Egm sacro lavacro initiatum imperator suscepit, et summis honoribus eumolatum valde adamavit.

A. C. 770. — Hoc anno Uthmas ad Dabecum consedit, et seditionem movit. Imperatoris autem Leonis copie ad hominum centum millia in Syriam irruerunt. Duces exstiterunt Thracensium Michael Lachanodraeo, Orientalium Artabasdas Armenius, Buccelliariorum Tatzates, Armeniacorum Caristoretz, Opsicianorum Muzalcei filius Gregorius, Obsetsam vero Germaniciam, ubi Ishagli Madje ayunculus inclusus erat, captis omnibus camelis, obijunxissent, nisi Lachanodraeo Ishagli munusibus victus ea urbe ad regionem deprædandam, et captivos ex Jacobitis Syris hæreticis abluendos vires converteret, iisque peractis ad castrum denuo obsidendum regressus est. Uthmas autem collectis ad Dabecum copiis ameras præfecit, et in Romanos commisit. Ex Arabibus, ut ferunt, amera quinque et milium duo millia perierunt, Feria sexta regressi sunt; die quippe Dominica urbem ingressi fuerunt. Imperator vero Maiumam celebraturus in solio cum filio consedit, atque ita partæ victoriæ

VARIÆ LECTIONES.

¹² ἢ καὶ ἡ Α, δὲ ἡ vulg. ¹³ μετὰ τὸ πρ. Α. μετὰ τοῦ πρ. vulg. ¹⁴ ὑπὸ τῶν σκήπτρων (sic) Α. ¹⁵ ἀπέ-
ρων add. ex Α. ¹⁶ τοῦ prius om. f. ¹⁷ εἰς Χερσῶνα τοῖς κλίμασι Α f, εἰς Χερσῶνα καὶ τὰ κλίματα v.
Bāka Α a f. ¹⁸ Τελέγυρος Α, idem qui supra p. 695, Τζέργυ; nominabatur. ¹⁹ Θουμάμας Α ubique.
²⁰ ἀπέστειλαν Α. ²¹ τῶν Θρακησιῶν Ἀρμενιῶν, — Ἀρμενιῶν om. Α. ²² Μουζαλαρίου Α. ²³ καὶ ἡ
ἐκεί — καὶ τὴν Γερμανικίαν. hæc omnia addita sunt ex Α. ²⁴ τῶν add. ex Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(47) Qui supra Τζέριγος, qui Anastasio Telerichus.

solemnia cum celebritate duces peregerunt. Syros demum hereticos in Thraciam transtulit, ibique eos habitare jussit.

A. G. 771. — Hoc anno Madi Arabum dux **381** cladiibus præteritis ad iram provocatus, cum expeditis Maurophorum, Syriæ et Mesopotamiæ copiis Asanem mittit, et Doryleum usque arma intulit. Porro imperator, ne copias omnes in aciem aperto Marte simul digladiaturas educerent, verum ut castris probe munitis milites in eorum presidium distribuere, ducibus injunxit. Ad hæc præsectorum præcipuos ex toto exercitu segregatos militum selectorum tria millia tollere, et versus obsessam urbem pergere jussit, ut hostes nimirum ad prædandum alioquin dispergendos a tergo insequentes premerent, agrosque et equorum pabula, ac si ullibi commeatu illis idoneus exstaret, ipsi præcurrentes igne perderent. Hostibus itaque ad Doryleum per dies septemdecim obsidionem tenentibus, cuncta ad vitam necessaria deficere, et equi pabulorum penuriam pati: quare pars eorum maxima perit. Pedem igitur referre coacti, Amorium per diem unum obsederunt, sed ut urbem moenibus, armis, annona, militumque manu munitam agnoverunt, in proprias domos reversi sunt.

A. C. 772. — *Cpoteos episcopi Pauli annus primus.*

Hoc anno Madi Arabum cum ingentibus copiis et maximo belli apparatu Dabecum profectus, filium Aaronem in Romaniam expedit, ipse vero in sanctam urbem remeavit. Misitque Machesiam, Zelotem dictum, cum potestate Christianorum servos ad suum obsequium et religionem traducendi, et sanctas ecclesias devastandi. Emesam itaque se confert, et nemini Christianum cultum, ut deserat, nisi forte infidelium posteris se vim illaturum pollicitus, in Hebræos demum et Christianos apertam persecutionem movit. Exemplo igitur præter jus omne pietatis et humanitatis cepit eos suppliciis exagitare, quibus Lysias vel Agricolaus quondam pepercissent, atque ita plurimis necem intulit. Femina vero gratia Christi Dei nostri ejus insaniam superarunt. Quædam etenim virgines viris desponsatæ, archidiaconi videlicet Emeseni et ejus filii

A εισελθόντες τῇ Κυριακῇ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ποιῶσα Μαϊουμᾶν (48) ἐν Σοφίαναις ἐκάθισεν ἐπὶ σένου μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἐθριάμβευσαν οἱ στρατηγοὶ τὰ ἐπινίκια. Ἐπέρασαν ²² δὲ καὶ τοὺς αἰρετικούς, Σύρους ἐν τῇ Θράκῃ, καὶ κατόκισεν ²³ αὐτοὺς ἐκεῖ.

A. M. 6271. — Τοῦτῃ τῷ ἔτει θυμωθεὶς ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς Μαδὶ πέμπει τὸν Ἀσάν μετὰ δυνάμει· πολλὰς Μαυροφόρων τε καὶ τῶν τῆς Συρίας καὶ τῆς Μεσοποταμίας, καὶ κατῆλθεν ἕως τοῦ Δορυλαίου. Ὁ δὲ βασιλεὺς διατάξας τοὺς στρατηγοὺς μὴ πολεμῆσαι αὐτοὺς δημόσιον πόλεμον, ἀλλ' ἀσφαλίσασθαι τὰ κάστρα, καὶ λαθνεῖσιν ἐνεγκεῖν πρὸς παραφυλακὴν ²⁴ αὐτῶν, ἀπολύσας καὶ ἀρχοντας μεγάλους κατὰ κάστρον (49), αὐτοὺς δὲ ἐπάραι ἀνὰ τριῶν χιλιάδων ἐπιλέκτους στρατιώτας, καὶ παρακολουθεῖν αὐτοὺς πρὸς τὸ μὴ

B σκοπεῖσθαι τὰ κοῦρα, καὶ προκλίειν πυρὶ τὰς τε νομὰς τῶν ἀλόγων, καὶ εἰ ποὺ εὐρίσχοιτο δαπάνη. Καθ' ἐσθίνων δὲ αὐτῶν ἐν τῷ Δορυλαίῳ ἡμέρας ἑπτακαίδεκα, καὶ λειψθέντων αὐτῶν τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν, ἐπώχευσαν τὰ ἄλλα αὐτῶν· καὶ πολλὴ ὀλιωσις ἐγένετο ²⁵ εἰς αὐτά. Καὶ ὑποστρέψαντες ²⁶ ἐπαρακάθισαν τὸ Ἀράβων ἡμέραν μίαν, καὶ ἰδόντες αὐτὸ ὠχυρωμένον καὶ πολλὴν ἐξόπλισιν ἔχον, ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια ²⁷.

A. M. 6272. — *Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπου Παύλου ἔτος α'.*

Τοῦτῃ τῷ ἔτει ἔρχεται Μαδὶ ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς εἰς τὸ Δάβεκον μετὰ πολλῆς δυνάμειος καὶ ἐξοπλισέως, καὶ ἀποστέλλει τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀσάν ἐπὶ τὴν Ῥωμανίαν, καὶ αὐτὸς ἐπιστρέφει ²⁸ ἐπὶ τὴν ἁγίαν πόλιν. Καὶ πέμπει Μαχσίον ²⁹. Ζηλωτὴν λεγόμενον, καὶ δίδει ἑαυτῷ ἐξουσίαν ἀποστατεῖν τοὺς δούλους τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἐρημοῦν τὰς ἀγίας ἐκκλησίας· καὶ ἔρχεται ἕως Ἐμέσης, καὶ ἐπαγγέλλεται μὴ ἀναγκάσειν, εἰ μὴ τοὺς ἀπὸ ἀπίστων εἰς τὸ μαγαρίσαι, ἕως ἂν ἐφανερῶθῃσαν οἱ Ἑβραῖοι καὶ Χριστιανοί. Καὶ εὐθέως ἤρξατο ἀθίως βασανίζειν ὧς ³⁰ οὐδὲ Λυσίας καὶ Ἀγρικολάος ποτε, καὶ πολλοὺς ἀπώλεσεν. Γυναῖκες δὲ ἐνίκησαν αὐτοῦ τὴν μάχην χάριτι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ αὐταὶ νοουθίσαι ³¹ (50), ἡ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἐμέσης, καὶ ἡ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ³² Ἡσίου, πολλὰ βασανισθεῖσαι καὶ

D μὴ ὑπέξασαι ³³ τῇ ἀσεβείᾳ. Ἀπὸ γὰρ χιλιάδος βου-

VARIE LECTIONES.

²² ἐπέρασαν A, ἐπέρασαν vulg. ²³ κατόκισεν A, κατόκισεν vulg. ²⁴ εἰ; φυλακὴν A. ²⁵ ἐγένετο A, γέγονεν vulg. ²⁶ ὑποστρέψαντες A, ὑποστρέφοντες vulg. ²⁷ εἰς τὰ ἴδια] μὲν ἀνυσαντες A. ²⁸ ὑποστρέφει A. ²⁹ Μουχσίον A. ³⁰ δέλωσιν A. ³¹ ὧς A, οὗς vulg. ³² νοουθίσαι A. ³³ αὐτοῦ] τοῦ A. ³⁴ ὑπέξασαι f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(48) Mali Kalendarum celebritas diei festivitatis civili hilarius celebrando Μαϊουμᾶς nominis consortium impertivit. Quod antiquorum Maiumæ festum, quæ prima ejus institutio, quam Christianis execrandum, ut deinde castigatus permissum diatriba pene integra Meursius in Lexico, et Lacerda in Adversariis edisserunt.

(49) Bene Anast., destinatis per singulas civitates magnis principibus; præcipuis præsidibus, qui illis solertia caverent, Arabumque conatum depelle-

rent. Male interpr. cum ducibus conundit, quos voluit cum delecta trium millium manu hostium exercitum insequi, palantes cohibere, pabula igni consumere. Conneris.

(50) An Nubitenses, prout vertit Anastasius, quia forsitan *nubiles*? Vel quia Nubienses, Nubia videlicet ad Nilum vico? Vel denique prophetico spiritu clare, cum vox Nabi Syris et Arabibus prophetam designat? Arridet expositio postrema: puella siquidem Emesam Syriæ incolebant.

νεύρων λαβούσαι, καὶ ἄλλων πολλῶν κολαστηρίων * A πειραθεῖσαι, τὸν στέφανον τῆς νίκης παρὰ Χριστοῦ ἐκομίσαντο. Ἐφάσε δὲ καὶ ἔως Δαμασκού, καὶ πολλὰ ἐκκλησίας ἡρμήμωσεν, μὴ προσέχων ἵνα δοθέντι λόγῳ τοῖς Χριστιανοῖς ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Τῇ δὲ ἑκτη τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς τῆς γ' ἰνδικτιῶνος (51) ἡμέρᾳ Κυριακῇ τῆς Τυροφάγου * (52) τέθνηκεν Νικήτας ὁ ἀπὸ Σκλάδων εὐνοῦχος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ τῇ δευτέρᾳ Κυριακῇ τῶν νηστειῶν Παῦλος ὁ τιμὸς ἀναγνώστης ὑπάρχων, Κύπριος τῷ γένει, λόγῳ καὶ πράξει διαλάμπων, μετὰ πολλὴν παραίτησιν διὰ τὴν κρατούσαν αἵρεσιν, βίᾳ πολλῇ, χειροτονεῖται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως· τῇ δὲ μέσῃ ἑβδομάδι τῶν νηστειῶν ἐκρατήθη Ἰάκωβος πρωτοσπαθάρης καὶ Παπίας * καὶ Στρατήγιος καὶ Θεοφάνης ὁ κουδικουλάριος καὶ παρακοιμώμενος, Ἄλων τε καὶ Θωμᾶς, κουδικουλάριοι· καὶ οὗτοι σὺν καὶ ἑτέροις ἀλλοδαῖσιν ἀνδράσιν, ὡς προσκυνούντες τὰς ἀγίας καὶ ἰεραρχίας εἰκόνας. Τότε ἀπογυμνώσας τὴν αὐτοῦ ἐγκεκρυμμένην κακίαν Ἄλων ὁ τοῦ διώκτου υἱὸς τοῦτους ἀνηλεῶς δειρᾶς τε καὶ κουρεύσας διὰ τῆς μέσης ἡδεμένους πομπεύσαι ποιήσας, εἰς τὸν πριτωρίον ἀπέκλεισεν, ἐν ᾧ καὶ ἀποθνήσκει ἡ ὁ προβήθητις Θεοφάνης ὁμολογητῆς γενόμενος, καὶ τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου κομισάμενος· οἱ δὲ λοιποὶ πάντες μετὰ τὴν τοῦτου τελευταίαν δόκιμοι μοναχοὶ ἀνεδείχθησαν. Ὁ δὲ Ἀρῶν εἰσελθὼν εἰς τὸ τῶν Ἀρμενικῶν θέμα παρεκάθισεν εἰς τὸ Σημελαίους κάστρον ὅλον τὸ θέρος, καὶ τῷ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ παρέβαιεν αὐτὸ ὑπὸ λόγου ἡ. Ἦν δὲ πύμψα, τὸν Οὐτ-

A Esaiæ nate, crudeliter excruciatæ, non tamen impietatis violentiæ cesserunt, quin imo nervorum bubulorum plagis mille acceptis, toleratis quoque aliorum tormentorum doloribus, victoriæ 382 coronam a Christo retulerunt. Porro Machesias ille Damascus usque crudelitatem exercens processit, nec perpensa quondam ab Arabibus data Christiānis fide, plurimas ecclesias subvertit. Mensis autem Februarii die sexto, eoque Dominico indictione tertia, die Dominico quo ante quadragesimam ultima caseum comedendi sit potestas, Nicetas genere Sclavus, eunuchus, Cpoleos patriarcha, diem extremum obiit. Secunda vero jejuniū Dominica Paulus venerabilis lector, Cyprius natione, doctrina et virtute præstans, quamvis ob hæresim, quæ tunc obtinebat, multum reluctaret, imo vim omnino passus, Cpoleos patriarcha instituitur. Cæterum media jejuniū hebdomade Jacobus protospatharius et Papias, Strategius et Theophanes cubicularius et accubitor, necnon Leo et Thomas cubicularii, quasi sanctas et venerandas imaginea coluissent, cum aliis religiosis viris comprehensi sunt. Tum itaque Leo persecutoris filius nudata in publicum, quam huc usque delitescantem gestaverat impietatem, istos verberibus inclementer caecos et tonsos, ac per mediam urbem cum ignominia traductos in prætorium custodiendos conjecit, in quo Theophanes, quem memoravimus, confessor effectus, obienta martyrii corona, exstinctus est. C Reliqui omnes post imperatoris obitum probati.

VARIÆ LECTIONES

* κολασθεῖσαι α. * προσχὼν Α. * τῆς Τυρ. om. Α. * Παπίας; Α, Παπίας; vulg. ἡ ἀγία καὶ om. Α. ἡ μέσης δεδ. Α, μέσης τε δ. vulg. ἡ ἐν καὶ ἀπ. Α, ἐν οἷς ἀπ. vulg. ἡ ὁπὸ λόγον Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(51) Anno Constantini Copronymi secundo supra vicesimum novum indictionum circulum Theophanem inchoasse ab eo scripta demonstrant. Quartum deinde quinto supra vicesimum ascribit; mox sextum vicesimo septimo; octavam vicesimo nono; tricesimo nonam; tum vero duodecimam tertio et tricesimo; quinto postmodum et tricesimo, qui ejus imp. postremus, tertiam decimam et confestim decimam quartam consociat. Ad Leonis Copronymi filii annum primum indictionem decimam quartam memorat; ad presentem hunc quintum circuli sequentis tertiam adnotat; et anno mox secuturo quartam adnectit. Ad annum Copronymi primum et vicesimum, qui mundi 6253 ab auctore numeratur, indictionum adjecto circulo, mundi 6268 obtinet indictioni postremæ et anno Leonis primo conjunctum; ab anno igitur Leonis secundo circulus alter incipiens, quinto, quem nunc tractamus, indictionem quartam afferat necesse est, et quintam Constantini successoris primo. En tamen ut mundi 5273 quartam accenset, præcedenti tertiam; atque iterum mundi 6268 decimam quartam, prævio decimam tertiam, ac tandem mundi 6265 duodecimam affligit. An mundi annis indictionem unam decesse, vel indictionibus annum mundi unum redundare asserendum? Ipsi auctoris calculi errorem produnt, et ubi admiserint faciles testantur. Ipso, inquam, Constantini Copronymi anno postremo, quem quintum ac tricesimum numerat, annos quatuor et triginta, menses duos, dies sex et viginti imperasse prædicat. Annus integer trimestri vix completo totus fuerat assignandus? Ad hujus anni

historiæ calcem annos quinque, mensibus sex demptis filium Leonem imperio positum narrat: adeone facile præter debitum menses sex occurrerant erogandi? Indictionum itaque ordine servato, annis mundi menses quindecim indebitos intrusit Theophanes: novem Constantini, filii Leonis, sex alios ætate. Uno verbo Copronymi annis quintum ac tricesimum addixit superfluum, et indictione carentem, cujus quatuor et triginta duntaxat ex propriis calculis recensere debuerat. Protectionis itaque Copronymi in Bulgaris historia in annum et indictionem reposita, mors in sequentem annum et indictionem, quibus filius imperium obtinuit, accensenda: anni vero tum a mundi conditu, tum a Christi natali in ordinem meliorem revocandi.

(52) Septuagesimæ hebdomade carnisprivium habet Ecclesia Græca: et sexagesimæ Dominico die, τῆς ἀπόκρως, quo carnibus adhuc vesci licet, clauditur. Sequente hebdomade, quæ Latinis sexagesimæ, oris, lacteiniis, atque adeo caseo vivuntur, eaque comedendi etiam ipsa quinquagesimæ Dominico die facultas perseverat, a quo τυροφάγος appellatur. Feria sequente 2 quadragesimalis jejunii habentur encænia; et πρώτη ἑβδομάς τῶν νηστειῶν numeratur. Scripta superius de Græcorum jejuniis in memoriam revocanda. Τῶν νηστειῶν τamen πρώτη Κυριακῇ hebdomadem a feria 2 inchoatam, ut et secunda succedentem claudit. Eam ob rem Casaria Dominica Februarii diem sextum obtinente, jejuniū secundum vicesimo propriam sibi sedem figat necesse est.

simi monachi evaserunt. Demum Aaron in Armeniacorum thema ingressus castrum Semalvum per totam aetatem obsedit, et ipsum mense Septembri pactis initis in suam potestatem misit. Prius autem ultimam cum quinquaginta millibus hominum Asiam bello oppressurum delegarat, cui Michael Lachanodraeo levi acie ad praedandum idonea stipatus et obviam factus, praelio inito, fratrem ipsius ultimum interfecit. Caeterum mensis Septembris die octavo quarta indictione Leo filius Constantini in hunc modum diem suum clausit: Cum insana in gemmarum et pretiosos lapides arderet libidine, coronam in Magna ecclesia appensam deperibat, eam acceptam capiti impositi, ac confestim e capite ebullierunt carbunculi, febrique vehementi simul

A θανάτῳ ἐπὶ Ἀσίαν μετὰ παντήκοντα χιλιάδων, καὶ συναντήσας Μιχαὴλ ὁ Λαχανοδράκιον κοῦρσιν αὐτοῦ μικρῶν ἐπολέμησεν αὐτῶν, καὶ ἔκτεινεν τὸν ἀδελφὸν τοῦ Οὐθμᾶν. Τῇ δὲ ὀγδόῃ τοῦ Ἱ Σεπτεμβρίου μηνὸς τῆς τετάρτης Ἰνδικτιῶνος τέθνηκε Λέων υἱὸς Κωνσταντίνου πρόπωρωτοῦδε· Λιθομανῆς ὑπάρχων λίαν ἠράσθη τοῦ στέμματος τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ λαβὼν ἐφόρεσεν αὐτό. Καὶ ἐξῆλθεν ἀνδραχὲς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ληφθεὶς σφοδρῶ πυρετῷ τέθνηκε βασιλεύσας παρὰ ἓ μῆνας ἑτη πέντε (55).

A. C. 775. — Romanorum imperatoris Constantini annus primus.

B. A. M. 6275. — Ρωμαίων βασιλέως Κωνσταντίνου ἔτος α'.

Hoc anno plissima Irene una cum filio Constantino præter hominum 383 opinionem, Deo ita ordinante, imperium suscipit administrandum mense Septembris indictione quarta, ut mirandum Dei opus eo clarius efflueret, quò per mulierem viduam et puerum orphanum immanem adversus se et famulos suos Constantini rerum divinarum hostis impietatem exasperatam, et adversum ecclesias tyrannidem ejusdem armatam, eam quondam diaboli malitiam per piscatorum et hominum imperitorum infirmitatem prostravit, omnino expurgaret. A commissis vero sibi imperio diebus quadraginta, filio annum duodecim numerante, nonnulli senatorum ac procerum Nicephorum execrarent in medium exponere et imperatorem constituere consilium iniunt. Sed conjuratione comperta, Gregorius publici cursus logotheta, Bardas nuper Armeniacorum dux, Constantinus vicarii spatharius et excubitorum domesticus, Theophylactus Rangabe filius et Duodecim insularum drungarius, et alii plurimi comprehensi, quos verberibus cæcos et capillis tonsos in diversa loca relegavit Irene, Casares autem et nobilissimos viros sui fratres capilibus rastos sacerdotio inauguratos in Christi natalium festo sacramenta populo impertiri præcepit, quò ipsa publice regioque apparatu una cum filio procedens, sublatum a viro stemma gemmis et lapidibus distinctum ecclesie restituit simul et obtulit. Elpidium autem

Τούτῳ τῷ ἔτει Εἰρήνη ἡ εὐσεβεστάτη ἄμα τῷ υἱῷ αὐτῆς Κωνσταντίνῳ παραδόξως θεόθεν τὴν βασιλείαν ἐγγχειρίζεται μηνὶ Σεπτεμβρίῳ Ἰνδικτιῶνος δ', ὡς ἀν θαυμαστωθῇ ὁ Θεὸς καὶ ἐν τούτῳ διὰ γυναικὸς χήρας ἡ καὶ παιδὸς ὀρφανοῦ μέλλων καθάρειν τὴν ἡμετέραν κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ θεράποντων δυσσέβειαν καὶ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν τορὰν νόθα τοῦ θεομάχου Κωνσταντίνου, ὡς πάλαι τοῦ διαβόλου τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀλίσκων καὶ ἀγγραμάτων. Μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας τοῦ κρατῆσαι αὐτὴν, τοῦ υἱοῦ αὐτῆς δεκαετοῦς ὑπάργοντος, συμβούλιον ποιήσαντες τινες τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ ἠθέλησαν ἐξαγαγεῖν Νικηφόρον τὸν ἀπὸ Καισάρων, καὶ στήσαι εἰς βασιλέα. Διαγνωσθεὶς δὲ τῆς ὑποβίσεως, ἐκρατήθησαν Ἰρηγόριος τοῦ δρόμου ὁ λογοθέτης καὶ Βάρδας ὁ ποτε στρατηγὸς τῶν Ἀρμενιῶν, Κωνσταντίνος τε ὁ τοῦ Βικαρίου σπαθᾶριος καὶ δομέστικος τῶν ἐξουβιόρων, καὶ Θεοφύλακτος ὁ τοῦ Παγγαβὲ δρουγγᾶριος τῆς Δωδεκανήσου (54), καὶ πολλοὶ ἕτεροι· οὗς δεσποζα καὶ κουρεῦσας ἐξώρισεν εἰς διαφόρους τόπους· τοὺς δὲ ἀνδραδέλους αὐτῆς Καισαρὰ τε καὶ νοβελιστῆμον ἀποκείραςα ἰερατεύσαι καὶ μεταδοῦναι τῷ λαῷ (55) πεποίηκεν ἐν τῇ ἐορτῇ τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, ἐν ᾗ καὶ προεβόησα βασιλικῶς δημοσίᾳ σὺν τῷ πικρῷ προσήνεγκε τῇ ἐκκλησίᾳ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἀρθὲν στέμμα ἐπικαλλωπισθὲν διὰ μαργαριτῶν. Προέβαλετο δὲ καὶ Ἐλπίδιον τὸν πατρικίον στρατηγὸν ἐν Σικελίᾳ, ὡς καὶ προ-

VARIE LECTIONES.

¹⁶ τοῦ Α. αὐτοῦ vulg. ¹⁸ ἡ add. ex Α. ¹⁶ θαυμαστωθῇ Α, θαυματ. vulg. ¹⁷ χήρας om. Α. ¹⁸ ἐκράτηθη α. ¹⁹ προσέβαλετο Α, προσέβαλλ. vulg. ²⁰ καὶ add. ex Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

55) Die Septembris tertio supra decimum Leonem imperio potitum scripsit superius Theophanes ad Constantini Copronymi annum ultimum: Septembris iterum die octavo fato functum hic statuit: igitur post imperii ἑτη πέντε παρὰ ἑξ ἡμέρας, eamque lectionem codex Barberinus et Vaticanus ostendunt: sed et Anastasius eam tuetur. Mortuus est, inquit, cum regnasset annis quinque, diebus sex exceptis. At cum Septembris die vicesimo tertio imperium adisse ex ipsius auctoris testimonio ad annum Copronymi ultimum evidenter demonstraretur; Septembris ejusdem die septimo supra decimum excessisse constat. Stemma porro

Magnæ ecclesiæ quod sibi vindicasse narratur, illud est quod a conjugē donatum templo appendisse Mauricium supra legimus ad ejus annum 19 pag. 236.

(54) Insulæ Cyclades duodecim Δωδεκανήσος sunt et cum in civili tum in ecclesiastico regimine provinciam constituunt: quia vero maritimæ Drungarius (classis nimirum ex eis collectæ dux), ideo simul rector censetur. Metropolis et episcopatus in notitiis ad editionis Regiæ Codinum at-textis occurrunt.

(55) Ut ipso sacerdotii exercitio imperio nuntium remissis convincerentur.

στρατηγήσαντα τῶν ἐκείσε ¹¹, καὶ ἀπέλυσε τῷ Φεβρουαρίῳ μηνί. Ἐν δὲ τῷ Ἀπριλίῳ μηνί ¹² ἐδεδόθη ὁ αὐτὸς Ἐλπίδιος, ὡς τὰ τῶν Καيسάρων φρονῶν, καὶ ἀποστείλατα σπαθάριον θεοφίλον παρήγγειλεν, ἵνα συντόμως ἀρπάσῃ καὶ φέρῃ αὐτόν. Τοῦ δὲ ἀπελθόντος οὐκ ἀπέδωκεν αὐτὸν ὁ Σικελός. Ἡ δὲ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ δεῖρασα καὶ κουρεύσασα σὺν τοῖς υἱοῖς ¹³ τῷ πραιτωρίῳ παρέπεμψε φυλάττεσθαι. Τῷ δὲ Ἰουνίῳ μηνί ἀπέστειλεν πάντα τὰ περατικά θέματα εἰς τὰς κλεισούρας φυλάττειν καὶ ἐπιτρέψαι τὴν ἐξοδὸν τῶν Ἀράβων, ἐπιστήσασα αὐτοῖς κεφαλὴν Ἰωάννην τὸν ¹⁴ σακελλάριον εὐνοῦχον ὄντα καὶ οἰκειαχὸν αὐτῆς. Ὁ δὲ Μάδῃ ἀπέστειλεν Κεθῆρ μετὰ δυνάμειος πολλῆς, καὶ συναντῶσιν ἀλλήλους ἐν τόπῳ λεγόμενῳ Μήλῳ ¹⁵. Καὶ κροτήθέντος πολέμου, ἤττωνται οἱ Ἀράβες, καὶ κτείνονται ἐξ αὐτῶν πολλοί, καὶ ὑπέστρεψαν μετ' αἰσχύνης. Ἦρξαντο δὲ οἱ εὐσεβεῖς παρρησιάζεσθαι, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ πλατύνεσθαι, καὶ οἱ θέλοντες σωθῆναι ἀποτάσσεσθαι (56), καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ ὑψοῦσθαι, καὶ τὰ μοναστήρια ἀναρρῦεσθαι, καὶ πᾶν ἀγαθὸν φανεροῦσθαι ¹⁶. Ἐν γούν τοῦτῳ τῷ χρόνῳ ἐν τοῖς Μακροῖς τεύχεσι τῆς Θράκης ἀνθρωπὸς τις ὀρύττειν εὗρεν λάβρακα, καὶ τοῦτον ἀποκαθάρας καὶ ἀποσχεπάσας, εὗρεν ἄνδρα κείμενον, καὶ γράμματα κεκολλημένα ἐν τῷ λάβρακι περιέχοντα τάδε· Χριστὸς μέλλει γεννηθῆναι ἐκ Μαρίας τῆς Παρθένου, καὶ πιστεύω εἰς αὐτόν. Ἐκεῖ δὲ Κωνσταντῖνον καὶ Εἰρήνην τῶν βασιλέων, ὧς ἥλις, πάτερ με εὐχέ ¹⁷.

A. M. 6274. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει ἀπέστειλεν Εἰρήνην Κωνσταντῖνον ¹⁸ σακελλάριον καὶ Μάμαλον πριμικήριον ¹⁹ πρὸς Κάρουλον ῥῆγα τῶν Φράγγων, ὅπως τὴν αὐτοῦ θυγατέρα, Ἐρυσθῶ λεγομένην (57), νυμφεύ-

A Siciliæ, quam prius administraverat, ducem præfecit, et mense Februario in provinciam dimisit, mensisque Aprilis subinde die decimo quinto Elpidium eundem tanquam in Caesarum mentem inclinantem accusatum, misso Theophilo spathario, quantocius rapi et ad se adduci jussit. Sed cum Theophilus in provinciam appulisset, Siculi ducem ei tradere recusarunt. Quare conjugem ejus cassam et capite tonsam una cum filiis sub custodia detinendam in prætorium transmisit. Porro Junio mense clusuris custodiendis, et cohibendis Arabum excursibus copias omnes transfretanas expedit, Joanne sacellario eunucho proprio domestico eadem in caput et præfectum assignato. Ex adverso Madi militiam hostilem Ceber duce comparavit et instruxit. Occurrunt itaque invicem oppositæ sibi acies ad locum, cui nomen Melus, et initio certamine vincuntur Arabes, et plurimis eorum cæsis, cum ignominia reversi sunt. Tunc temporis Deo quique devoti liberius eum colere, verbum Dei propagari, qui salutem quærerent, hæresibus nuntium mittere, Dei laudes effleri, asseri in libertatem monasteria, bonum omne denique reparari. Sub hoc quoque tempus quidam ad Longos Thraciæ muros fodiens tumulum ³⁸⁴ offendit, quo terra et pulvere mundato atque recluso, virum iatus jacentem litterasque urnæ insculptas in hanc sententiam invenit: *Christus ex Maria Virgine nascitur, et credo in eum. Sub Constantino et Irene, o*

C Sol, iterum me videbis.

A. C. 774. — Hoc anno Irene Constantinum sacellarium, et Mamulum primicerium ad Carolum Francorum regem delegavit, filia ejus Erythrus nomine filio suo Constantino conjugis petendæ gratia. Pactisque

VARIE LECTIONES.

¹¹ προστρατηγήσαντα τῶν ἐκ. A. πρῶτον στρατ. ἐκείσε vulg. ¹² υἱοῖς A. υἱοῖς αὐτοῦ vulg. ¹³ τὸν αὐτὸν. ex A. ¹⁴ Μύλῳ A. ¹⁵ καὶ οἱ θέλοντες — — φανεροῦσθαι. om. A e f. ¹⁶ εὐχέ: A, εὐχέ: vulg. ¹⁷ Κωνσταντῖνον. τὸν Σακ. A. ¹⁸ τὸν πριμ. — τὸν ῥῆγα A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(56) Οἱ θέλοντες σωθῆναι, ἀκωλύτως ἀποτάσσεσθαι. Reg. etc. Bene Anast., qui volebant salvari, sine impedimento mundo re iunari: monachi institutum arripere. quod Constantino imperante capitale fuit: quin et Leone ejus filio, uti anno ipso superiori auctor prosecutus est. Nihil ad rem quod redditum est, hæresibus nuntium remittere. Noti tituli de renuntiantibus. Laudatus sæpe Theodorus: Ἄλλ' ἦκεν ἡμῖν ἡ Χριστοφόρος Εἰρήνη, ἡ φερωνύμω; βασιλεύσασα, ἐξ ἧς μετὰ τῶν ἄλλων καλῶν, καὶ ἡ τοῦ μονάζειν παντὶ τῷ βουλομένῳ ἀνεφικτό θύρα, πάλαϊ ὑπὸ ἀσεβοῦς βασιλεῖας κεκλεισμένη, καθάπερ ὑπὸ Ἑλληνισμοῦς τὸ Χριστιανίζειν. Ἐντεῦθεν ἡ περὶ ἡμᾶς μὲν πάντοτε ἀποταγή· τοῦ δὲ πανευφρήμου Πατρὸς ἡ μετὰ τὴν ἡσυχίαν ἡγεμονία. At venit nobis Christi plena spiritu Irene, quæ pro nominis ratione pacatæ imperium administravit. Hujus munere cum aliis bonis hoc quoque allatum est, ut cuius volenti monastici instituti arripiendi janua pateret, quæ olim impis serum summa potentibus clausa exstitisset, uti Græcis imperantibus vetitum erat, ne quis Christo accederet. Hinc factum ut tota nostra familia nuntium mundo remitteret; atque laudatissimus Pater post solitaria vitæ certamina monasterii præfecturam iniret: nimirum repudiata olim etiam Nicomediensis Ecclesiæ majori

prælatione solitudinis amore, cum ad eam urbis præsul hortaretur. Ἀρχεῖν τῆς Νικομηδείας ἐκκλησίας ὁπὸ τοῦ τῆνικαῦτα προέδρου προτρέπεται: tum puto, cum Leo Constantini filius recens auspiciatus imperium religiosior haberi voluit, eamque ob rem μητροπολίτας ἐκ τῶν ἀδελφῶν ἐν τοῖς πρωτίστοις ὁρῶναι προεβάλτο: Leonis anno 1, p. 378: *primariorum civitatum sedibus administrandis ex abbatibus metropolitae elegit*. Καὶ τὰ μοναστήρια ἀναρρῦεσθαι. Reparari monasteria: excepto enim Dalmatiæ præcipuo urbis monasterio, militum usibus addicto, reliqua in urbe Constantinus everterat. CONFESIS.

(57) *Rotrudem Francorum lingua vocatam, de qua Annales Francorum Anonymi ab Andrea Duchesne collecti tom. II, pag. 22, et a Paulo Petavio pag. 334 Nibelungo ascripti, anno Domini 781 (is auctori toto septennio debet, de quo alibi) ita scribunt: Perrexit Carolus rex Romam... et ibi desponsata est Rotrud filia regis Constantino imperatori. Poeta Saxonicus Anonymus tom. ejusdem pag. 177:*

*Necnon Rotrudis, reliquis quæ filia nati
Major erat, flavit valde gemens obitum.
Hanc et Græcorum luxerunt diitæ reges,
Quod non hæc tali digna forent domina.*

conventus et iurejurando ab utraque parte firmatis, A Eliseum eunuchum et notarium, qui Græcorum litteras et linguam receptosque per imperium Romanum mores eam edoceret, reliquit. Imperatrix interea classe ingenti comparata militumque selectorum et procerum idoneorum et in bello exercitatorum exercitu imposito, Theodorum patricium virum, eunuchum quidem, sed in bellis agendis strenuum, in Siciliam adversus Elpidium misit. Multis autem præliis ibi fortiter commissis, integra tandem victoria in Theodori partes cessit. Quo conspecto consternatus timore Elpidius, sublati cum Nicephoro Duca, quas habebat divitiis, secessit in Africam, et securitatis fide accepta, ad Arabes defecit; cum mox susceptum, imperii corona redimitum, et calceamentis ejusdem dignitatis symbolo ornatum, et imperatorem renuntiatum, incassum apud se detinuerunt. Exercitu Romano in his occupato, Aaron filius Madi expeditionem suscepit viribus atque apparatu maximam, copiis ex Maurophoris, universaque Syria, Mesopotamia et deserto collectis: relictoque Bunuso, qui Nacoliā obsideret seque a tergo tutaretur, Chrysopolim usque profectus est. Præterea Burniche cum hominum triginta millibus in Asiam misit, qui cum Lachanodracone et Thracensium themate ad locum, quem Darenum dicunt, manibus consertis, ex acie hominum millibus triginta composita, ad millia quindecim amisit. Quare imperatrix Antonio domestico cum copiis misso Banem tenuit, ipsosque interclusit. Duxporro Bucelliariorum Tatzatus desertor fidei ad eos transiit, concepto nimirum odio adversus Stauracium patricium et publici cursus logothetam, eunuchum, qui tum inter omnes primas occupabat et rerum summam administrabat. Tale vero suggestit consilium, ut pacem peterent. Quamohrem in medium progressi Stauracius, Petrus magister et Antonius domesticus, non satis caute cum illis egerunt, ut aliorum fidem 385 sibi obstringerent, et optimum filios in obsides sibi dari providerent. Temere itaque convenientes ab adversa parte retenti, vinculis compediti sunt, atque ita utrique pacem vi adacti composuerunt: cumque se mutuis muneribus Augusta et Aaron exceperunt, id maxime pacti sunt, ut in annos singulos ipsis tributum solveret. D Pace igitur firmata ab invicem discesserunt. Arabes Nacoliā reliquerunt. Tatzates autem uxorem et facultates inde tulit.

VARIAE LECTIONES.

385 τῶν γυναικῶν γρ. f. 385 ἐκ τ. θεμ. add. ex A. 385 προσβάλλο A, προσβάλλ. vulg. 385 ὡς add. ex A. 385 Βουρνηχὲ A. 385 ἀπέχτεινεν A, ἀπέχτειναι vulg. 385 Τατζάτιος, nomen add. ex A. 385 ἡγήσαντο A. 385 ἡκριβολόγησαν τὸν λόγον A, ἡκριβολόγησαντο λόγον vulg. 385 λαβὲν καὶ τ. τ. πρωτεύοντων om. A. f. 385 ἰδωρῆσαντο A, ἐπὶ ἡγήσαντο vulg. 385 ἀγίντες A, ἀγῆσαν ὅς vulg. 385 ἐκ τοῦ A, οὗτου vulg. 385 τὴν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

Sponsa fuit Constantini, nam sceptræ regentis Illius semper nobilis imperii, Iuclyta Constantinopolis de germine nostri Optabat Caroli nobilior fieri. U: nonnisi cum Francis, non ita cum exteris, connubia contrahere Græcis imp. liceret, vide disserentem Constantinum De imp. aduini:tr.,

cap. 42; quare quod Isaurus Leo Constantino filio Scytham uxorem dederit, observat auctor pag. 943. (58) Πέδρα ἐρυθρά, scribit Nicetas, imperatoris dignitatis insignia. (59) Sic legit Anasi. ac palam refert Burnichem Arabum ducem, qui sic 15000 Romanorum duces occiderit, non ipse amisit. C. 58.

A. M. 6275. — Τούτω τῷ ἔτει εἰρήνευσασα Ἑλληνὴν μετὰ τῶν Ἀράβων καὶ ἄδειαν εὐρούσα, ἀποστέλλει Σταυράκιον τὸν πατρίκιον καὶ λογοθέτην τοῦ ὄξυος: ὁδὸν μετὰ δυνάμεις πολλῆς κατὰ τῶν Σκλαβίνων ἐθνῶν. Καὶ καταλθὼν ἐπὶ Θεσσαλονίκην καὶ Ἑλλάδα, ὑπέταξε πάντας καὶ ὑποφόρους ἐποίησε τῇ βασιλείᾳ. Εἰσῆλθεν δὲ καὶ ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν καὶ λάφυρα ἤγαγεν εἰς τῶν Ῥωμαίων βασιλείᾳ.

A. M. 6276. — Τούτω τῷ ἔτει μηνὶ Ἰανουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος ζ' κατέλαθεν Σταυράκιος ὁ προῤῥηθεὶς ἐκ τῶν Σκλαβίνων, καὶ ἐθριάμβευσε τὰ ἐπινίκια ἐπὶ Ἰκποδρομίας. Τῷ δὲ Μαιῷ μηνὶ τῆς αὐτῆς ζ' Ἰνδικτιῶνος ἐξῆλθεν ἡ βασίλισσα Εἰρήνη σὺν τῷ υἱῷ αὐτῆς μετὰ ὁδὸν μετὰ πολλῆς ἐπὶ τὴν Θράκην, ἐπιφερομένη ὄργανα καὶ μουσικὰ, καὶ ἀπῆλθεν ὡς Βεῤῥόλας, καὶ ταύτην οἰκοδομηθῆναι κελεύσασα, ἐπωνόμασεν αὐτὴν Εἰρηνοῦπολιν. Κατέλθεν δὲ ὡς Φιλίππουπόλεως μετὰ πάσης ἀπαθείας (60), καὶ ὑπέστρεψεν ἐν εἰρήνῃ, κτίσασα καὶ τὴν Ἀγχιάλον. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς Μαδὶ, ὁ καὶ Μουαμῆδ, τέθνηκεν, καὶ ἐκράτησεν Μωσῆς (61) ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Τῇ δὲ λα' τοῦ Αὐγουστοῦ μηνὸς τῆς αὐτῆς ζ' Ἰνδικτιῶνος Παῦλος ὁ ὄσιος καὶ ἀγιώτατος πατριάρχης ἀσθενήσας, κατέλειπεν τὸν θρόνον, καὶ καταλθὼν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Φλώρου, ἔλαβε τὸ μοναδικὸν σχῆμα, χωρὶς εἰδήσεως τῆς βασιλείας. Μαθεύσα δὲ τοῦτο ἡ βασίλισσα παραγίνεται πρὸς αὐτὸν σὺν τῷ υἱῷ λυπομένη καὶ καταδιδῶσα αὐτοῦ· οὗτις διὰ τοῦτο ἐποίησας: Ὁ δὲ μετὰ θρήνων πολλῶν ἔφη πρὸς αὐτήν· Εἶθε μὴδὲ πρότερον ἐκδύσασθαι ἐν τῷ τῆς Ιερουσολῆς θρόνῳ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ τυραννουμένης καὶ ὁμοιωμένης οὐσίας ἐκ τῶν λοιπῶν καθολικῶν θρόνων καὶ ἀναθεματιζομένης. Ἡ δὲ προσκαλεσαμένη τοὺς τε πατρίκιους καὶ τοὺς τῆς συγχλήτου λογάδας, ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἀκοῦσαι τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα. Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἐὰν μὴ σύνδοδος οἰκουμένη γένηται, καὶ τὸ σφάλμα τὸ ἐν τῇ μέσῃ ὁμῶν διορθωθῇ, οὐκ ἔχετε σωτηρίαν. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Καὶ ἴνα τί δ' ἀγέρῃς ἐν τῷ χειροτονεῖσθαι σε τοῦ μὴ προσκυνεῖν εἰκόνας; Ὁ δὲ ἔφη, οὗτις διὰ τοῦτο θρηνῶ καὶ πρὸς τὴν μετέδουιν κατέφυγον, δαδόμενος τοῦ Θεοῦ, ὅπως μὴ ὡς Ιερὴ μεκοίδη σιγήσαντα ὡς τοῦ νῦν, καὶ μὴ κηρύξαντα τὴν ἀλήθειαν τῷ φόβῳ τῆς μαρίας ὁμῶν. Ἐν τούτοις ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ, καταλειπὼν θρήνον πολὺν τῇ τε βασιλείᾳ καὶ τοῖς εὐσεβέσις ἀνθρώποις τῆς πολιτείας. Στάσιμος γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ καὶ ἐλεήμων ὑπὲρ μέτρον καὶ πάσης αἰδοῦς ὁ δίκαιος, καὶ πιστὸν πολλὴν ἐκείνητο ἡ τε πολιτεία καὶ ἡ βασιλεία.

A. C. 775. — Hoc anno Irene pace cum Arabibus confecta, bellorum cura vacans, Stauracium patricium et celeris cursus logothetam cum numero exercitu adversus Sclavinorum nationes misit, qui, cum Thessalonicam et Græciam adisset, regionem omnem imperio subiecit et tributum pendere coegit. Quin etiam Peloponnesum penetrans captivorum ingentem turbam et spolia in Romanam ditionem retulit.

A. C. 776. — Hoc anno mense Januario Indictione septima Stauracius, quem memoravi, ex Sclavina expeditione regressus, victoriæ solemnibus ducto per circum triumphum peregit. Mense vero Maio ejusdem indictionis septimæ imperatrix Irene una cum filio et valido copiarum comitatu in Thraciam profecta est, organa reliquaque musica instrumenta secum deferens, et Berrhæam usque contendit, eamque mox reparari jussam Irenopolim appellavit. Postmodum Philippopolim usque citra periculi timorem perrexit, et cum pace Cpolim reversa est, eo in lillhere Anchialo restaurari jussa. Eodem pariter anno Madi, Arabum dux, qui etiam Muamed, obiit, et filius ejus Moses principatum obtinuit. Mensis autem Augusti die tricesimo primo eadem indictione 7 Papius, vir religiosus et patriarcha sanctissimus in morbum incidens throno nuntium remisit, et ad Flori monasterium se conferens, ibi imperatricis propositi ejus inscia, monasticum habitum assumpsit. Rei gestæ notitiam ut habuit imperatrix, confestim eum cum filio convenit, ac querulis vocibus insectata, Quid hoc, inquit, fecisti? Ille lacrymis persusus responsum ad eam dedit: Utinam Ecclesia Dei tyrannice administrata et a ceteris thronis ea de causa rescissa dirisque et execrationibus devota, in sacerdotii throno Cpoleos nunquam ego sedissem. Illa patricios et senatus spectatissimos quosque ad se primum accitos ad eum postmodum destinavit, quæ ipse narraret ore proprio auditueros. Qui ad ipsos: Nisi synodum, inquit, universalem coegeritis, et obtinentem apud vos correxeritis errorem, nulla vobis superest salus. Responderunt ipsi: Cur ergo patriarcha designatus inter ordinationis solemnitas imagines te nunquam adoraturum subscripsisti? Tum ille: Hæc, ait, lacrymarum mearum causa est: Illud me ad penitentiam amplectendam impulit, Deum deprecantem, ne me veluti pontificem hucusque mutum redditum, nec veritatem (solo insaniz vestre metu detentum) palam enuntiantem corripiai. Inter has voces Paulus in pace obdormivit, magno de se tam imperatrici, quam cæteris in republica pietate conspicuis viris luctu relicto. Venerabilis quippe vir

VARIÆ LECTIONES.

ὁξέος; A. ὁξέου vulg. ἰαν. ἰνδ. ζ' A. ἰαν. ζ' vulg. μετὰ A. καὶ vulg. ἐπωνόμασεν A. ἐπωνόμασαν vulg. καὶ prius add. ex A. βασιλείσης A. βασιλεῆς vulg. πρότερον A. ποταπὸν vulg. καθολικῶν add. ex A. τε add. ex A. εἰς τὴν μέσῃν A. τῷ φ. τ. π. ὁ. om. f. τε add. ex A. καὶ ἔλ. — αἰδοῦς om. A. καὶ ἡ A. ἡ τε vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(60) Sclavorum et Bulgarorum incursibus et metu libera.
(61) Musa Al-hadi Ecchellensi scribitur.

exsistit, et misericordiae operibus impendendis bene affectus omnique omnino dignus reverentia, maximamque ei fidem cum imperatrix, tum republica habebat. Cæterum ab hoc tempore colloquia atque

A. C. 777. — Arabum ducis Moisi annus primus.

Cpocolos episcopi Tarasii annus primus.

Hoc anno imperatrix Irene populum universum ad Magnauram congregatum in hunc modum allocuta est: Quid patriarcha Paulus egerit, fratres, novistis. At si diutius vixisset, non eum sane monastico licet habitu indutum præcælus thronum deserere permisissimus. Verum quoniam ita Deo placitum fuit, ut vita decederet, nunc hominem diligentius perquiramus, qui nos pastoralis cura regere, et Ecclesiam Dei verborum doctrina confirmare valeat. Una voce omnes, alium a Tarasio, qui tunc a secretis erat, se nescire responderunt. Imperatrix iterum ad populum: Eundem patriarcham, inquit, decernimus, verum onus recusat. Causam tamen, propter quam imperii populiue non admittit electionem, ipse palam exponat. Ille defensionem suam coram populo instituens, in hæc verba dixit: Inculpate fidei nostræ, id est Christianæ, defensores, eorumque omnium, quæ ad Dei gloriam pertinent, vindicæ acerrimi imperatores nostri, dum res omnes, quas aumini gratas, vel nobis utiles fore sciunt, maxime vero quæ spectant ad Ecclesiam, procurant, idque nunc summo studio agentes, ut pontifex in sua urbe imperante creetur, me pio animo **387** concepere, meumque super ea re consilium, ut ipsis palam significaretur, iussere. Cum vere hoc munere prorsus indignum me profiterer, nec ullum super ea re consensum præstarem, utpote qui tanti oneris jugum portare ac sufferre minime valerem, iusserunt, ut in conspectum vestrum omnium prodirem, quod nimirum consilium istiusmodi suffragio vestro universi comprobaveritis. Quamobrem, viri qui Deum timetis atque eum semper præcordibus vestris geritis, qui Dei appellatione, Dei, inquam, veri nostri nomine, Christianos intelligo, insigniti estis, brevissimum sermonem, quem pro me, qua animi angustia et vilitate instructus sum a natura, dicere institui, attente audiat velim. Quæcumque enim prius religionis et undequaque orthodoxis imperatoribus pro me dixi, omnia ad vos referam imperentiarum. Me in hanc electionem consentire timor præpedit. Deique conspectum vereor, ut sic timere atque inconsulte in hanc concurram, ne horrendæ damnationi obnoxius fiam. Si enim vir ille, qui Dei voce pro magistro, et totio

A. C. 777. — Arabum ducis Moisi annus primus. **387** concepere, meumque super ea re consilium, ut ipsis palam significaretur, iussere. Cum vere hoc munere prorsus indignum me profiterer, nec ullum super ea re consensum præstarem, utpote qui tanti oneris jugum portare ac sufferre minime valerem, iusserunt, ut in conspectum vestrum omnium prodirem, quod nimirum consilium istiusmodi suffragio vestro universi comprobaveritis. Quamobrem, viri qui Deum timetis atque eum semper præcordibus vestris geritis, qui Dei appellatione, Dei, inquam, veri nostri nomine, Christianos intelligo, insigniti estis, brevissimum sermonem, quem pro me, qua animi angustia et vilitate instructus sum a natura, dicere institui, attente audiat velim. Quæcumque enim prius religionis et undequaque orthodoxis imperatoribus pro me dixi, omnia ad vos referam imperentiarum. Me in hanc electionem consentire timor præpedit. Deique conspectum vereor, ut sic timere atque inconsulte in hanc concurram, ne horrendæ damnationi obnoxius fiam. Si enim vir ille, qui Dei voce pro magistro, et totio

dissertationes de sacris imaginibus libere ab omni-

A. M. 6277. — Ἀράβων ἀρχηγὸς Μωσὴ ἔτος α'.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπος Ταρασίον ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει συναγαγούσα ἡ βασίλισσα Εἰρήνη πάντα τὸν λαὸν εἰς τὴν Μαгнаύραν ἐξῆλθε πρὸς αὐτοὺς· Γινώσκετε, ἀδελφοί, εἰ ἀπειθήσαν ὁ Παῦλος πατριάρχης καὶ εἰ μὲν ἔξῃ, σὺν ἡμῶν κατεδεδέσμεθα τοῦτον ἀφεῖναι. ἂν τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον, εἰ καὶ μοναδικὸν σχῆμα περιεβάλλετο. Ἐπεὶ δὲ, ὡς τῷ Θεῷ ἀρεστὸν ἦν, τοῦ βίου μετέστη, φροντίσωμεν ἀνθρώπων, ὅς τις δύναται ποιμᾶναι ἡμᾶς, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ ἐπιστηρίξαι λόγοις διδασκαλικοῖς. Πάντες δὲ ὁμοφώνως εἶπον μὴ εἶναι ἄλλον, εἰ μὴ Ταρασίον τὸν ἀσκητὴν. Ἡ δὲ ἐφη πρὸς αὐτούς· Καὶ ἡμεῖς τὸν αὐτὸν γηρωζόμεθα, ἀλλ' ἀπειθεῖ. Καὶ εἰπάτω ὁ ἦν αἰτίαν οὗ δέχεται τὴν ψῆφον τῆς βασιλείας καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ. Ὁ δὲ ἀπελογήσατο τῷ λαῷ λέγων· Οἱ τῆς ἀμνηστίας πίστεως ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν φύλακες καὶ ζηλωταὶ τῶν εἰς δόξαν Θεοῦ γινομένων πιστοὶ βασιλεῖς ἡμῶν, πάντων τῶν εἰς ἀρέσκειαν αὐτοῦ καὶ συμφέρον ἡμῶν τὴν φροντίδα ποιούμενοι, μέλιστα δὲ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ νῦν ἐπιμελὲς διαμεριμνήσαντες, καὶ διανοηθέντες τοῦ ἀρχιερέως προχειρισθῆναι ἐν ταύτῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτῶν πλείε, ἐπὶ τὸν εὐσεβεῖ αὐτῶν νοῦν με ἀνίλαβον, καὶ φανερῶς μοι τὸ βεβουλευμένον αὐτοῖς· εἰσπεῖν ἐκέλευσάν. Ἐμοῦ δὲ πρὸς τοῦτο ἀνδρῶν ἑμαυτὸν ἀποφηνάμενον, καὶ μηδεμίαν συγκατάθεσιν ποιησαμένον εἰς τὸ ζυγὸν τοῦ φορτίου μὴ δυνάμενον με βασιτάσαι ἢ ὑπενέγκειν. ἐκέλευσάν με προκαλεῖν κατὰ πρόσωπον ὑμῶν· διότι καὶ σύμφηγοι γέγονατε ἐπὶ βουλῇ ταύτῃ. Καὶ νῦν, ὡ ἄνδρες φοβούμενοι τὸν Θεόν, καὶ ἔχοντες αὐτὸν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, οἱ τῇ Χριστοῦ κλήσει, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ὁνομαζόμενοι, Χριστιανοὶ λέγω, ἀκούσατε βραχὺν λόγον ἀπολογίας παρὰ τῆς ἡμετέρας εὐτελείας καὶ εὐθηνότητος. Ἐγὼ μὲν εἰ τι τοῖς εὐσεβεῖσι ἡμῶν βασιλεύειν καὶ κατὰ πάντα ὀρθόδοξοις ἀπελογησάμην, καὶ ἐνώπιον ὑμῶν προσπατολογήμαι, πρὸς συνέχουμαι συγκαταθέσθαι ἐπὶ τῇ ψήφῳ ταύτῃ, καὶ εὐλαβοῦμαι ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ προσδεσμεῖν οὕτως, καὶ ὡς ἔτυχεν ἀπερίσκέπτως, ἵνα μὴ ὑποπίσω φοβερῶ κατακρίματι. Εἰ γὰρ ὁ θεῖον φωνῶν ἀκροασάμενος οὐρανὸν τε ἐσχηκώς παιδεύτηριον, καὶ παραδείσου θεωρῶς γενόμενος, ἀποθῶσας τε ἀβήτητα ῥήματα, καὶ βασιτάσας τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ βασιλέων, Παῦλος ὁ θεός

VARIE LECTIOES.

³⁸⁷ ἀπειθεῖ. ὁ περὶ Α, ἀμ. [ῥως] ὁ π. vulg. ³⁸⁸ ἀφεῖναι Α. ἀφήσαι vulg. ³⁸⁹ ἀνθρώπου Α. ἀνθρώπων vulg. ³⁹⁰ ποιμᾶναι om. Α Γ. ³⁹¹ διδασκαλίας Γ. ³⁹² τὸν add. ex Α. ³⁹³ εἰπάτω Α, εἶπη vulg. ³⁹⁴ τὴν φροντίδα ποιούμεν. om. Α. ³⁹⁵ αὐτοῖς] ἐξ αὐτῆς Α. ³⁹⁶ ἑμαυτὸν Α, αὐτὸν vulg. ³⁹⁷ καὶ add. ex Α. ³⁹⁸ με prius om. Α. ³⁹⁹ τῇ Χριστοῦ Α, τοῦ Θεοῦ vulg. ⁴⁰⁰ καὶ κατὰ πάντα ὀρθ. Α, κατὰ πάντα οὕτιν ὀρθ. vulg. ⁴⁰¹ προσπατολ. Α. ἀπολ. vulg.

ἀποστολῶν Κορινθίους γράφων ἔλεγεν· *Μήπως ἀλλοίως κηρύξας αὐτοὺς ἀδόκιμος γένομαι*, πῶς ἐγὼ ὁ τῷ κόσμῳ συναναστρεφόμενος, καὶ μετὰ λαϊκῶν ἡρβημμένος, καὶ στρατευόμενος ἐν βασιλικαῖς ὑπηρεσίαις, οὕτως χωρὶς ἀνακρίσεως καὶ περιστάσεως δύναμαι εἰσπνεῖσθαι εἰς τὸ τῆς ἱερουσύνης μέγεθος; φοδερὸν τὸ ἐγχείρημα πρὸς τὴν ἐμὴν σμικρότητα· θρασὺ τὸ ἐπιτήδευμα. Ἡ δὲ αἰτία τοῦ φόβου καὶ τῆς ἐμῆς παραιτήσεώς ἐστιν αὕτη. Ὅρῳ καὶ βλέπω τὴν ἐπὶ τὴν πέτραν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν τεθεμελιωμένην Ἐκκλησίαν αὐτοῦ, διεσχισμένην νῦν καὶ διηρημένην, καὶ ἡμᾶς ἄλλοτε ἄλλως ἡλαλῶντας, καὶ τοὺς τῆς ἀνατολῆς ὁμοπίστους ἡμῶν Χριστιανοὺς ἐτέρως καὶ συμφωνοῦντας αὐτοῖς· τοὺς τῆς δύσεως· ἄλλοτριούμενους· ὅς ἡμᾶς ἐκείνων ἀπάντων, καὶ καθ' ἐκάστην ὕπ' αὐτῶν ἀναθεματιζομένους· δεινὸν ἐστὶ τὸ ἀνάθεμα· πόρρω τοῦ Θεοῦ βόλλει, καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐκδιώκει· ἀπάγον εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. Οὐκ οἶδεν ὁ τῆς Ἐκκλησίας ὅρος καὶ νόμος ἔριν καὶ φιλονεικίαν, ἀλλ' ὥσπερ οἶδεν ἐν βάπτισμα, μίαν πίστιν, οὕτω καὶ συμφωνίαν μίαν ἐπὶ παντὸς πράγματος ἐκκλησιαστικοῦ. Οὐδὲν γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον καὶ εὐάρεστον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὥς τὸ ἐνωθῆναι ἡμᾶς καὶ γενέσθαι μίαν καθολικὴν Ἐκκλησίαν, καθὰ καὶ ἐν τῷ συμβόλῳ τῆς εἰλικρινεῖς ἡμῶν πίστεως ὁμολογοῦμεν, καὶ αἰτοῦμεν, ἀδελφοί· οἶμαι δὲ καὶ ὑμεῖς, ἐπειδὴ γινώσκω τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἔχειν ὑμᾶς, παρὰ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ ὁρθοδόξων βασιλέων ἡμῶν σύνοδον οἰκουμένην συναθροισθῆναι, ἵνα γενόμεθα οἱ τοῦ ἐνὸς Θεοῦ ἐν, καὶ οἱ τῆς Τριάδος ἡνωμένοι καὶ ὁμόθυχοι, καὶ ὁμότιμοι, οἱ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν Χριστοῦ σῶμα ἐν συναρμολοῦντες καὶ συμπεριβαλλόμενοι, οἱ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, οὐ κατ' ἀλλήλων, ἀλλὰ σὺν ἀλλήλοις, οἱ τῆς ἀληθείας τὸ αὐτὸ φρονούντες καὶ λέγοντες, καὶ μὴ ἡ ἕρις καὶ διχοστασία· ἐν ἡμῖν, ὅπως ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα· πάντα νοῦν φρουρήσῃ πάντας ἡμᾶς· καὶ εἰ μὲν κελεύουσιν οἱ τῆς ὁρθοδοξίας πρόμαχοι βασιλεῖς ἡμῶν ἐπὶ τῇ ἐμῇ αἰτήσῃ ἐπινεῦσαι, συγκατατίθῃμι καὶ γὰρ καὶ τὴν κίλευσιν αὐτῶν ἐκπληρῶ, καὶ ὁμῶν τὴν ψῆφον ἀσπάζομαι· εἰ δὲ μήγε, ἀδυνάτως ἔχω τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὑποβληθῶ τῷ ἀναθέματι, καὶ εὐρεθῶ καταδεδικασμένος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ χριστοῦ τῆς δικαιοσύνης, ἐνθα οὔτε βασιλεὺς, οὔτε λερεὺς, οὔτε ἄρχοντες, οὔτε πλῆθος ἀνθρώπων δύναται με ἐξελέσθαι. Καὶ εἰ τί ἐστιν ἀρεστὸν ὑμῖν, ἀδελφοί, δότε τῆς ἐμῆς ἀπολογίας, φράσατε· ὅς μᾶλλον αἰτήσω· ἀποχρίσιν. Καὶ ἀσμένως ἡχοῶσαντων πάντες τῶν λαλῶντων, συμφωνήσαντες τοῦ γενέσθαι σύνοδον. Ὁ δὲ Ταρσίσιος· πάλιν πρὸς τὸν λαὸν διαλεγόμενος, ἔφη· οἱ Λέον ὁ βασιλεὺς κατέστρεψεν τὰς εἰκόνας,

A pro schola usus est, spectator ille paradisi, secretorum verborum auditor, qui Dei nomen ad gentes palam et reges intulit, Paulus, divinus apostolus, Corinthiis scribens, dixit: *Ne cum aliis predicavero, ipse reprobus efficiar*, qui fiet unquam, ut ego mundo innutritus et plebi innumeratus, qui etiam in imperii negotiis et militia merui, ita possim absque examine et attenta discussione ad pontificatus fastigium me extollere? Is sane conatus, cum meam superans infirmitatem, mihi periculosus, audax omnino facinus, cui vires meas impares experior. Timoris autem et excusationis, quam prætecto, causa est istiusmodi. Video certe et attendo Ecclesiam, quæ supra petram Christum, Deum nostrum, fundata est, nunc misere discissam et per membra divisam, nos vero longe diversa inter nos asserentes, cæteros vero Orientis Christianos, qui eandem fidem profitentur, diversa item a nobis sentientes et cum occidentalibus convenientes, adeo ut nos ita ab iis omnibus alienati, a singulis seorsim per dies singulos anathemate perstringamur. Diræ prorsus res est anathema, quod scilicet hominem a Deo longius fugat, et in tenebras exteriores abducens, a regno cælorum expellit. Ecclesiæ lex et institutum nec lites nec contentionem novit, sed quemadmodum unum baptismum unamque fidem confiteri amat, ita et concordiam atque consensum in cæteris rebus ecclesiasticis exposcit. Nihil enim Deo tam gratum acceptumque est, quam si uniti in unam et catholicam Ecclesiam conveniamus, quemadmodum in sinceræ fidei nostræ symbolo profiteamur et precæmur, fratres. Et ob id a piissimis imperatoribus petimus (quod etiam vos, quorum timor erga Deum mihi notus, facere, arbitror) ut concilium œcumenicum celebretur, ut videlicet nos, qui unius Dei sumus, unum etiam fiamus, qui Trinitati uniti atque unanimis cultusque ejusdem, qui unius capitio Christi scilicet nostri unum corpus probe conuexum atque coherens, qui Spiritui sancto non oppositi, sed consentanei, qui veritatis eandem prorsus sentientes atque prædicantes: et e contrario nulla prorsus contentio atque dissensio inter nos intercedat, ut Dei pax, quæ omnem intellectum exsuperat, nos omnes custodiat. Quod si imperatores nostri rectæ fidei propagatores, ut hæc petitio mea impleatur, jusserint, ego quoque consentio, eorumque mandata exsequar, vestramque electionem lubens amplectar, sin minus, id præstare nequaquam mihi possibile est, si anathemati subijciar, damnatusque evadam in die Domini nostri Jesu Christi iustissimi judicis, quo judicio neque imperator, neque pontifex, neque principes, neque hominum numerus me exsolvere haud poterunt. Cæterum, fratres, si quid ex iis

1 Cor. ix, 27.

VARIE LECTIONES.

ἄλλως· ἄλλο A. ἄλλοτριούμενους A a, ἄλλοτριούμενους vulg. ἔκ ὅν· A, ἐκ ὅς ὅν· vulg. καὶ φιλ. A, ἡ φιλ. vulg. μίαν καὶ καθ. A. διχοστασία A. ἡ ὕπ. A, ὕπ. vulg. ἡ γ. Ἀρ. om. A. με om. A. φράσαι A a. αἰτήσω; A, αἰτήσεων vulg.

que dixi gratum vobis fuerit, huic meæ apologiæ, vel, ut melius dicam, petitioni responsum date. Orationem huiusmodi lubenter excipientes cuncti concilium cogendum una voce sanxerunt. Quare Tarasius sermonem iterum ad populum convertens, Imperator Leo, dixi, imagines evertit, conciliumque subinde celebratum eas invenit eversas. At quia sola imperatoris potestate sublata sunt, totius rei summa et caput iterum circa hanc quæstionem versatur, quod nimirum antiquam consuetudinem in Ecclesia traditam, ipsi, prout libitum sibi fuit, abolere ausi sunt; sed Dei veritas, ut hoc secundum apostolorum eloquar, non est alligata. Cæterum mensis Decembris die quinto supra vicesimum et eadem indictione octava religiosus Pater noster Tarasius Cpoleos patriarcha renuntiatus est, missisque confestim synodicis suis litteris, et libello fidei suæ teste, ab Adriano papa in Ecclesiæ communionem admissus: Imperatrix etiam ad eundem papam misit, qui suo nomine ab eo peterent, ut datis litteris homines, qui concilio adessent, delegaret. Papa vero Petrum, ecclesiæ suæ œconomum, et monasterii sancti Sabæ præpositum, viros honore præcipuos et omni virtutum cultu ornatos, destinavit. Alexandria quoque et Antiochiæ præsules imperatrix et patriarcha nuntiis suis advocare: nondum enim pax cum Arabibus ieta exspiraverat. Et virtute et doctrina celebrem, non levibus sanctitatis indicibus fulgentem, patriarchæ Antiocheni quondam syncellum, et Thomam Alexandrinum, virum religiosum et pietate insignem, qui prius in Illyrico magnæ civitatis Thessaloniciæ archiepiscopus clauerat, ex illis locis adduxerunt.

A. G. 778. — Arabum ducis Aaron annus primus, C

Hoc anno Mose Arabum duce defuncto, Aaron frater in ejus locum susseculus imperium obtinuit, qui multa mala in Christianos exercuit. Eodem anno imperatores miserunt, qui universos suæ ditionis episcopos in unum convocarent, ad quos ab Adriano papa missi cum litteris homines, quos memoravimus, una cum Antiochiæ et Alexandriæ patriarchis accesserunt. Tum vero mensis Augusti die decimo septimo, nona indictione, in imperatricis urbis sanctorum apostolorum templo præsidentes sacras Scripturas investigare, propositum ad invicem dubiis difficultates examinare, imperatoribus e catechumenis spectantibus, cœperunt. Scholariorum porro et excubitorum copiarum per-versi magistri sui doctrina imbuti, et a propriis

A καὶ ἡ σύνοδος ὅτε ἐγένετο κατεστραμμένας αὐτὰς εὗρεν· καὶ διότι⁸¹ διὰ βασιλικῆς χειρὸς κατεστράφησαν, πάλιν ζήτησιν ἔχει τὸ κεφάλαιον, ὅτι ἀρχαίαν συνήθειαν παραδεδομένην ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατετάληκται, ὡς ἔδοξεν⁸² αὐτοῖς, ἀφανίσαι· ἀλλ' ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται, ἀποστολικῶς εἰπεῖν. Τῇ δὲ κα' τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς τῆς αὐτῆς τ' Ἰνδικτηῖνος ἐχειροτονήθη ὁ ὁστος Πατὴρ ἡμῶν Ταρσσιος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἀποστείλας ἐν Ῥώμῃ τὰ συνοδικὰ αὐτοῦ καὶ τὸν λιβέλλον τῆς πίστεως αὐτοῦ, ἀπεδέχθη παρὰ τοῦ πάπα Ἀδριανοῦ. Ἀποστείλας δὲ καὶ ἡ⁸³ βασίλισσα πρὸς τὸν αὐτὸν πάπαν, ἠτήσατο πεμφθῆναι γράμματα τε αὐτοῦ, καὶ ἀνθρώπους πρὸς τὸ εὐρεθῆναι ἐν τῇ συνόδῳ. Καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον, τὸν οἰκονόμον τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, καὶ τὸν ἡγούμενον (62) τοῦ ἁγίου Σάββα, ἄνδρας τιμίους καὶ πάσῃ ἀρετῇ κεκοσμημένους. Ἀπέλυσε⁸⁴ δὲ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Ἀντιοχείᾳ ἡ τε βασίλισσα καὶ ὁ πατριάρχης· ἀκμήν γάρ ἡ πρὸς τοὺς Ἀράβας εἰρήνη οὐκ ἦν διαλυθεῖσα⁸⁵. Καὶ ἡνεγκαν ἐκ μὲν τῆς Ἀντιοχείας Ἰωάννην τὸν μέγαν καὶ περιβόητον ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγιωσύνης μετέχοντα καὶ σύγκαλλον τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας γεγνότα, καὶ Θωμᾶν Ἀλεξανδρείας ἄνδρα ζηλωτὴν καὶ εὐλαβέστατον, ὅστις καὶ ἀρχιεπίσκοπος τῆς⁸⁶ ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ μεγαλοπόλεως⁸⁷ Θεσσαλονίκης γενόμενος διέπρεπεν.

Antiochia 389 quidem Joannem illum magnum, patriarchæ Antiocheni

A. M. 9278. — Ἀράβων ἀρχηγὸν Ἀαρόν ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Μωσὴς ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς τέθνηκεν, καὶ ἐκράτησεν Ἀαρόν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ αὐτὸς τὴν ἀρχήν· ὅς καὶ πολλὰ κακὰ τοῖς Χριστιανοῖς ἐνεδείξατο. Τῇ δ' αὐτῇ ἔτει ἀποστειλάντες οἱ βασιλεῖς προσεκαλέσαντο πάντας⁸⁸ τοὺς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ἐπισκόπους, καταλαβόντων καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ῥώμης πεμφθέντων ὑπὸ τοῦ πάπα Ἀδριανοῦ γραμμάτων τε καὶ ἀνθρώπων, ὡς προέφημεν, καὶ τοῦ Ἀντιοχείας καὶ Ἀλεξανδρείας. Καὶ τῇ ιε'⁸⁹ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς τῆς θ' Ἰνδικτηῖνος προκαθίσαντες ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐν τῇ βασιλίδι πόλει, ἤρξαντο τὰς ἀγίας Γραφὰς ὑπαναγινώσκειν, καὶ ἀντιβάλλειν⁹⁰ πρὸς ἀλλήλας, τῶν βασιλέων ἐν τοῖς κατηχομένοις (63) ὁρώντων. Ὁ δὲ λαὸς τῶν σχολῶν (64) τε καὶ ἐξουσιούχων καὶ τῶν λοιπῶν

VARIÆ LECTIONES

⁸¹ διότι] δι' ὧν A f, διὸ α. ⁸² ὡς ἔδ. A, καὶ ἔδ. vulg. ⁸³ δὲ καὶ ἡ A, δὲ ἡ vulg. ⁸⁴ ἀπέστειλεν A. ⁸⁵ λυθεῖσα A. ⁸⁶ τῆς add. ex A. ⁸⁷ μεγάλῃς πόλεως A. ⁸⁸ πάντας om. A. ⁸⁹ ιε'] ε' A. ⁹⁰ ἀντιβάλλειν πρὸς ἀλλήλας A f, ἀμφὶ. πρ. ἀλλήλους vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(62) Petrum etiam nomine.

(63) Catechumena porticus ecclesiæ sublimiores ad annum Constantini Copronymi primum exposuimus. Præsens locus id convincit. Alias ex ecclesiæ liminibus et externa porticu Patres synodice coactos de fidei rebus dissertantes prospectarent, et audirent imperatores Constantinus et Irene? Catechumena inferiora etiam Græci nonnulli vocant ecclesiæ ἐμβόλους, quas alas et naves minores vo-

eamus, eaque τὰ κάτω κατηχούμενα ἀπὸ τῶν ἄνω diversa: sed hæc hallucinatus est.

(64) Hunc militum Constantino addictorum adversus sanctam vii synodum insultum cum alii prosequuntur, tum perstringit laudatus Theodorus, sui in eo Platonis operam constantiamque deprædicans, qui nec antea hereticorum minas timuerit, nec tunc τὴν ἀπετροπὴν καὶ ἐπιδρομὴν τοῦ στρατιωτικοῦ τάγματος, *militaris ordinis*

ταγμάτων^α ὑποβληθεὶς ἐκ τῶν οἰκείων ἀρχόντων, ἔχοντας καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ πονηροῦ αὐτῶν διδασκάλου, γυμνώσαντες τὰ ξίφη, ἐπῆλθον αὐτοῖς, ἀπειλοῦντες θανατοῦν τὸν τε ἀρχιερέα καὶ τοὺς ὀρθοδόξους ἐπισκόπους τε καὶ ἡγουμένους. Τῆς δὲ βασιλείας^α διὰ τῶν παραστῶτων αὐτῇ οἰκειακῶν ἀνθρώπων ἀναστέλλειν^α αὐτοὺς πειρωμένης, οὐκ ἐπέσθησαν, ἀλλὰ μᾶλλον προσητίμασαν. Ἐγερθέντος δὲ τοῦ πατριάρχου καὶ ἐν τῷ βήματι εἰσελθόντος μετὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων καὶ μοναχῶν, οἱ τοῦ πονηροῦ φρονήματος αὐτῶν ὄντες ἐπίσκοποι ἐξῆλθον πρὸς αὐτοὺς ῥωθύντες τὸ, *Νενικήκαμεν*^α καὶ τοῦ Θεοῦ χάριτι^α οὐδένα ἠδίκησαν οἱ μανιῶδεις ἐκείνοι καὶ ἀπάνθρωποι^α, καὶ οὕτω διαλυθεῖσης τῆς συνόδου ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια.

A. M. 6279. — Τοῦτῃ τῷ ἔτει ἀποστείλασα ἡ βασιλίσσα Σταυράκιον τὸν^α πατρικίον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου^α ἐν τῇ Θράκῃ τῷ Σεπτεμβρίῳ μηνί, ἀρχὴ τῆς ἰνδικτιῶνος πρὸς τὰ περατικά θέματα ἐκείσε ἐνηκαῖα ὄντα, ἵππεσιν αὐτοὺς συνεργήσαι αὐτῇ, καὶ ἐξεῶσαι τῆς πόλεως τὸν δυσσεβῆ λαόν, ὃν ὁ ἀλάστωρ Κωνσταντῖνος ἐστράτευσεν τε καὶ ἐπαίδευσεν. Καὶ πλάσασμένη ὡς φοσεατεύειν^α μέλλει ἐπὶ τὰ ἀνατολικά μέρη, ὡς τῶν^α Ἀράβων ἐξελθόντων, ἐξῆλθε πᾶσα ἡ βασιλικὴ ὑπουργία καὶ ἡ κόρη^α (65) ἕως τῶν Μαλαγίνων. Καὶ εἰσελθόντες οἱ τῶν ἔξω θεμάτων (66), ἐκράτησαν τὴν πόλιν. Ἀποστείλασα δὲ πρὸς αὐτοὺς δημοὶ αὐτοῖς, ὅτι Πέμφατέ μοι^α τὰ ἄρματα ὁμῶν, χρεῖαν ὁμῶν οὐκ ἔχω. Οἱ δὲ ὑπὸ Θεοῦ ματαιωθέντες, ἔδωκαν αὐτά. Τότε βαλοῦσα τὰς φαρμίας αὐτῶν (67) ἐν πλοίοις, ἐξώρισεν αὐτοὺς τῆς πόλεως, καλεῖσθαι ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ ἕκαστον ἀπελθεῖν, ἐν ᾗ ἐγεννήθη. Καὶ ποιήσασα στρατὸν ἴδιον καὶ ἀρχοντας πειθηνίους αὐτῇ, τῷ Μαίῳ μηνί πάλιν ἀποστείλασα κατὰ παντὸς τόπου προσεκαλέσατο τοὺς ἐπισκόπους παραγενέσθαι ἐν τῇ Νικαίᾳ πόλει τῆς Βιθυνίας, πρὸς τὸ ἐκεῖ γενέσθαι τὴν σύνοδον. Καὶ διὰ τοῦ καλοκαίριου θιου συνήχθησαν πάντας ἐν Νικαίᾳ. Τῆς δὲ Ῥώμης καὶ ἀνατολικούς ἐκ προσώπου οὐκ ἦν ἀπολύσασα, ἀλλ' εἶπεν αὐτοὺς. Τῇ δὲ ὁ τοῦ

rectoribus incitati, nudatis gladiis impetum in eos fecere, mortemque tam ipsi patriarchae, quam orthodoxis episcopis et monasteriorum praepositis inferre minati sunt. Imperio per aulicos alios proceres, qui aderant, tumultum eorum reprimere conante, milites nequaquam parare, quin potius convitia in eos coniecere. Exsurgente demum patriarcha, et in sacrum altaris tribunal cum orthodoxis episcopis atque etiam monachis ingressus, adversae factionis episcopi, nefariae sententiae doctores, in eos elatis vocibus insillierunt jactantes: *Vicimus*. Ac Dei gratia nemini damnum insanientes et inhumani illi intulerunt. Ita synodo soluta singuli quique domos suas repetierunt.

B A. C. 779. — Hoc anno mense Septembri, ineunte indictione 10, imperatrix misso Stauracio patricio et publici cursus logotheta in Thraciam ad transfretana themata illic considentia, ut sibi operam accomodarent, impiis^α copiis, quas perditus Constantinus armis instruxerat et disciplina sua imbuerat, urbe expellendis, persuasit. Simulata igitur, in partes orientales, quasi Arabibus illuc irruentibus, profectione, omnis imperatoris apparatus et comitatus usque ad Malagina processit. Haec copiae istae foris advenientes urbem ingressae, eam in potestatem suam misere. Tum vero imperatrix adversantibus copiis per nuntios significat: Armis depositis et ad me remissis, opera vestra me non indigere noveritis. Illi velut a Deo sensibus alienati, arma deposuere. Tum impositis in naves eorum familiis, urbe extorres, singulos in provinciam, ex qua in lucem editus prodierat, se recipere jussit. Parato demum alio satellitum exercitu et electis ducibus, qui sibi morem gererent, ipsa iterum mense Maio per omnes imperii regiones misit, qui universos episcopos Nicæam, Bithyniae urbem, ut in ea concilium haberetur, convocarent. Tota itaque aestiva tempestate Nicæam episcopi omnes convenere, neque vero eos,

VARIE LECTIONES.

^α καὶ τῶν λοιπῶν ταγμάτων add. ex A. ^α βασιλείας A βασιλείας vulg. ^α ἀναστέλλειν A, ἀνατέλλειν vulg. ^α τῇ χαρ. A. ^α οἱ μὲν. ἐκ. x. ἀπ. om. A. ^α τὸν add. ex A. ^α τοῦ δρόμου om. A. ^α ὡς φοσεατ. μέλλει A, φωσατ. μέλλειν vulg. ^α τῶν add. ex A. ^α βασιλικὴ add. ex A. ^α κόρη A. ^α πέμφατέ μοι A, πεμφάμενοι vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

inhibitionem, ac irruptionem formidaverit: Ἦνίκα ὥρμησε πρὸς τὸν μέγαν πῶν καταβῶν τοῦ προέδρου, καὶ ἀνευφημῶν τὸν κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων ψευδοσύλλογον. Καὶ μικρὸν ὑστερον, ὁπότε διαλύετο τὸ τῆς ἀληθείας ἀδροισμα, καὶ ὡς ἐκ μέσου λεόντων ἡ βασιλίσσα ὑπέβη, ἀνευ αἵματος, ὡς εἰπῆν, δειχθεῖσα μάρτυς· καὶ ὁ ἡμέτερος καθηγητὴς τῷ ἀρχιερεὶ συνεπόμενος, οὐδὲν ἐπὶ τοῖς τετολημμένοις ἐδεδοίκατο. Μικρὸν γάρ ἐστι τὸ ἐν τῇ Νικαίᾳ συνῶδῳ ἐκ δευτέρου εὐρεθῆναι, διὰ τὸ ἐκ μέσου τότε γεγονέναι τὸν ἀτίθασον λαόν καὶ ἀτεράμωνα. Quando nempe is in magnam templum impetu irruit, sublati adversus antistitem clamoribus, falsumque adversus venerandas imagines laudans Constantinum conventum. Paulo post etiam, cum soluto veritatis cœlu, ac velut medio leonum submisso Augusta egressa est, sine sanguine, ut sic loquat, martyr effecta, præ-

Dceptor noster antistitem secutus nihil temerario ejusmodi ausu exterritus est. Quod enim synodo iterum Nicææ celebratæ interfuerit, levius est, quod præfracti illi ac perrivaces milites amoti essent. Plura tom. II Auct. adversus Pighium, nimia ἀνιστορησις καὶ προπαιτεῖα ipsis synodi actis, quæ hæc subnotent, crimem falsi dicentem. Comæris.

(65) Comitatum, et famulatum regium hic refert, alibi aulam, et alibi rursus tentorium: de quo Meursius.

(66) Extra CP. in praesidiis, vel propriis thematibus et stationibus positos milites nullus negabit. Recolenda superius dicta ad Leonis praecessoris annum primum.

(67) Integram familiam, conjuges, liberos, bona intelligo.

qui Romanæ sedis et Orientalium thronorum personam referebant, dimiserat, quin imo adhuc tenebat penes se, Cæterum mensis Septembris die nono, indictione undecima, die Dominico, hora diei quinta, celebratis missarum solemnibus, ingens solis defectio exstitit.

A. C. 780. — Hoc anno sanctissimus Cyprianus episcopus Tarasius Nicæam urbem se contulit, Tum vero sancta et universalis septima episcoporum synodus celebrata est, et Ecclesia catholica, nulla nova prolata doctrina, quin imo sanctorum Patrum assertionibus immotis stantibus, proseriptaque hæresi recens intrusa, antiquum suum splendorem recepit. Ad hæc falsi nominis patriarchas tres, Anastasium dico, Constantinum et Nicetam, sectatoresque eorum universos anathemate percussit. Primus autem episcoporum conventus et consensus in communi et primæ Sapientie ecclesia Nicææ habitus est mensis Octobris die undecimo, mense vero Novembri imperatricem urbem cuncti ingressi sunt. Imperatoribus demum una cum episcopis ad Magnauram præsessum obtinentibus, decreti tomus lectus est, cui imperator et mater ejus sanctorum Patrum antiqua sancita confirmaturi subscripserunt, ac tandem honoribus et donis sacerdotes cumulatim dimiserunt. Ita Ecclesia Dei pacem recepit, per proprios licet operarios zizania superseminare non desistat, inimicus: verum Ecclesia Dei etiam jugiter oppugnata triumphat.

A. C. 781. — Hoc anno mense Septembris acies Arabum 391 ad prædandum comparate in Romaniam irruptionem fecerunt, et in Orientalium thema ad locum, cui nomen Copidnaly, penetrarunt. Romanorum autem duces collectis in unum copiis bello cum eis decertantes fusi sunt, ex quo perierunt plurimi, necnon ex exsulum turmis non pauci. Diogenesque Orientalium turmarcha, vir strenuus, et Opsicii duces ceciderunt. Interea imperatrix Irene fœdera cum Francis inita solvit, et misso Theophane protospathario, puellam ex Armeniacis nomine Mariam Annia oriundam accepit, quam Constantino imperatoris filio suo conjugem locavit, quamvis id Constantinus ægerrime ferret, nec propter conceptum erga Francorum regis Caroli filiam, quam sibi desponsaverat, affectum, consensum præbere vellet. Nuptiæ tamen mense Novembri indictione duodecima celebratæ sunt. Philicus autem, Thraciæ dux, Strymonem versus

Σεπτεμβρίου μηνὸς τῆς ια' ἰνδικτιῶνος ἡμέρᾳ κυριακῇ, ἐκλείψης γέγονεν ἡλίου, ὥρᾳ δ' τῆς ἡμέρας, τῆς θείας λειτουργίας ἐπιτελουμένης, μεγίστη.

A. M. 6280. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἐξῆλθεν Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ Νικαίᾳ πόλει· καὶ ἐκροτήθη ἡ ἀγία καὶ οἰκουμένη ὁ συνόδος (68) τῶν ἐπισκόπων καὶ ἀπῆλθεν ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία τὸν ἀρχαῖον νόμον αὐτῆς, οὐδὲν καινὸν δογματίσασα, ἀλλὰ τὰ τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων Πατέρων δόγματα ἀτάκτως φυλάξασα, καὶ τὴν νέαν αἵρεσιν ἀποκηρύξασα, τοὺς τε τρεῖς ψευδωνύμους πατριάρχας ἀναθεματίσασα Ἀνατάσιόν φημι, Κωνσταντῖνον καὶ Νικητὰν καὶ πάντας τοὺς ὁμόφρονάς αὐτῶν. Ἐγένετο δὲ καὶ πρώτη συνέλευσις καὶ καθέδρα τῶν ἐπισκόπων ἐν τῇ καθολικῇ ἀγίᾳ Σοφίᾳ τῆς Νικαίας μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ια' (69). Καὶ τῷ Νοεμβρίῳ μηνὶ εἰσῆλθον πάντες ἐν τῇ βασιλευσῇ πόλει· καὶ προκείμενοι οἱ βασιλεῖς σὺν τοῖς ἐπισκόποις ἐν τῇ Μαγναύρᾳ ὑπανεγνώστη ὁ τόμος, καὶ ὑπέγραψεν ὁ τε βασιλεὺς καὶ ἡ μητὴρ αὐτοῦ, κυρώσαντες τὴν εὐσέβειαν καὶ τὰ τῶν ἁγίων Πατέρων ἀρχαῖα δόγματα, καὶ φιλοτιμησάμενοι τοὺς ἱερεῖς ἀπέλυσαν. Καὶ εἰσήνευσεν ἡ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία, εἰ καὶ ὁ ἐχθρὸς τὰ ἑαυτοῦ ζιζάνια ἐν τοῖς ἱερίοις ἐργάταις σπείρειν οὐ παύεται· ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία πάντοτε πολεμουμένη νικᾷ.

A. M. 6281. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἐξῆλθεν κοῦρσαν τῶν Ἀράβων κατὰ Ῥωμανίας μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ τῶν ἀνατολικῶν θέμα, εἰς τόπον λεγόμενον Κοπιδνάδον. Καὶ συναχθέντες οἱ τῶν Ῥωμαίων στρατηγοὶ ἐπολέμησαν μετ' αὐτῶν, καὶ ἡττηθῆσαν, καὶ ἀπέθανον πολλοί, καὶ ἐκ τῶν ἐξορισθέντων οὐκ ὀλίγοι· ἐπέσεν δὲ καὶ ὁ ἀργένης ὁ τῶν ἀνατολικῶν τουρμαρχὴς ἱκανὸς καὶ τοῦ Ὀψικίου ἀρχόντης. Λύσασα δὲ ἡ βασίλισσα Εἰρήνη τὴν πρὸς τοὺς Φράγγους συναλλαγὴν, ἀπέλυσεν Θεοφάνην τὸν πρωτοσπαθάρην, καὶ ἤγαγεν κόρην ἐκ τῶν Ἀρμενικῶν ὀνόματι Μαρίαν ἀπὸ Ἀμνίας*, καὶ ἐξέυξεν αὐτὴν Κωνσταντῖνῳ τῷ βασιλεὶ καὶ υἱῷ αὐτῆς, πολλὰ λυπούμενον αὐτοῦ, καὶ μὴ θέλοντος διὰ τὴν πρὸς τοῦ Καρολλοῦ θυγατέρα τοῦ βῆγος τῶν Φράγγων γένειν, ἣν εἶχε* προμνηστευσάμενος. Καὶ ἐπετέλεσαν τοὺς γάμους αὐτοῦ μηνὶ Νοεμβρίῳ ἰνδικτιῶνος ιβ'*. Φιλήτης** δὲ ὁ τῆς Θράκης στρατηγὸς ἀπελθὼν ἐν τῷ Σερύμῳι**, καὶ ἀφυλάκτως ἀπῆ-

VARIÆ LECTIONES.

* ἀρχισπ. Α., ἐπισκ. vulg. * τὰ add. ex Α. * ante οὐκ ὄλ. e add. τῶν γε σχολαρίων. * Ἀμνίαν Α. * εἶχε add. ex Α. ** ἰνδ.κτ. om. Α. ** Φιλίππος Α. ** Σερύμῳι Α., Σερρῳ. vulg.

JAC. GOAR NOTÆ.

(68) Ipsa synodi acta: Ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ Πατρὸς τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, βασιλεὺς τῶν εὐσεβεστάτων καὶ φιλογρίστων ἡμῶν δεσποτῶν Κωνσταντῖνου καὶ Εἰρήνης τῆς αὐτοῦ μητρὸς, ἔτους ὀγδόου τῆς αὐτῶν ὑπατίας, πρὸ ὀκτὼ καλανδῶν Ὀκτωβρίου, ἰνδικτιῶνος ἑνδεκάτης· In nomine Domini et Dominatoris Jesu Christi Dei nostri, imperio piissimorum et amicorum Christi dominorum

nostrorum Constantini et Irenes, octavo anno consularis eorum, octavo Kalendas Octobrias, indictione undecima.

(69) Ita Barbarinus codex Vaticanus adjunctus. Consentit Anastasius scribens; quinto Idus Octobrias, indictionis undecime. Peyrezianus legit eodem modo, μηνὶ Ὀκτωβρίῳ. Ipsa synodi acta super relata dierum octodecim spatium, anteverunt.

καύσας, ἐπιπεσόντων αὐτῷ ἄφνω Βουλγάρων, ἀνγρέθη ὑπ' αὐτῶν σὺν ἄλλοις¹² πολλοῖς. Ἀποστείλασα δὲ Εἰρήνη Ἰωάννην τὸν σακελλάριον καὶ λογοθέτην τοῦ στρατιωτικοῦ (70) εἰς Λογγιβαρδίαν μετὰ καὶ Θεοδότην τοῦ ποτὲ βῆγος τῆς μεγάλης Λογγιβαρδίας (71) πρὸς τὸ εἰ θυνθεῖεν ἀμύνασθαι¹³ τὴν Κάρουλον, καὶ ἀποσπάσαι τινὰς ἐξ αὐτοῦ. Καὶ κατήλθον οὖν σὺν Θεοδώρῳ πατρικίῳ καὶ στρατηγῷ Σικελίας¹⁴ καὶ πολέμου χροτηθέντος, ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν Φράγγων ὁ αὐτός Ἰωάννης, καὶ δεινῶς ἀνγρέθη.

A. M. 6282. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἐκινήθησαν¹⁵ φθόνῳ τῆς εὐσεβείας τῶν βασιλέων ἄνθρωποι πονηροί, καὶ συνέβαλον τὴν μητέρα κατὰ τοῦ υἱοῦ, καὶ τὸν υἱὸν κατὰ τῆς μητρός. Ἐπεισαν γὰρ αὐτὴν ὥς ἐκ προγνωστικῶν πληροφορηθέντες, ὅτι Οὐκ ἔστιν ὀρισμένον παρὰ τῷ Θεῷ κρατῆσαι τῷ υἱῷ¹⁶ σου τὴν¹⁷ βασιλείαν, εἰ μὴ σὴ ἔστιν, ἐκ Θεοῦ δεδομένη σοι¹⁸. Αὐτὴ δὲ ὡς γυνὴ ἐξαπατήσασα¹⁹, ἔχουσα δὲ καὶ τὸ φιλαρχον, ἐπληροφόρηθη οὕτως εἶναι. Καὶ οἱ κ' ἐλογιάσατο, ὅτι αὐτοὶ διακίειν θέλοντες τὰ πράγματα τοῦτο προσφασίσαντο. Τοῦ οὖν βασιλέως γεγονότος εἰκοσαετοῦς, βωμυζέου τε βυτός καὶ ἱκανοῦ πάνυ, ἐώρα ἐαυτὸν μὴδὲν ἐξουσιάζοντα· καὶ ἐλυπεῖτο βλέπων Σταυράκιον τὸν πατρικίον καὶ λογοθέτην τὰ πάντα κατέγοντα, καὶ πάντας πρὸς αὐτὸν προσερχομένους, καὶ μηδενὸς τολμῶντος τῷ βασιλεῖ συχνάσαι. Καὶ βουλευσάμενος τοῖς οἰκείοις αὐτοῦ ἀνθρώποις ὀλιγοστοῖς οὖσι, καὶ Πέτρῳ μαγίστῳ καὶ Θεοδώρῳ πατρικίῳ τῷ Καμουλιανῷ καὶ Δαμιανῷ τῷ πατρικίῳ, ἐκύρωσεν τοῦ πιάσαι αὐτὴν²⁰, καὶ ἐξορίσαι ἐν Σικελίᾳ, καὶ κρατῆσαι αὐτὸν τὸ βασιλεῖον²¹. Τῇ δὲ θ' τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς τῆς γ' Ἰνδικτιῶνος²² σεισμός γέγονεν φοβερώτατος, ὥστε μὴ τολμῶντάς²³ τινὰς ἐν οἴκῳ καθευθεῖν, ἀλλὰ πάντας εἰς τοὺς κήπους καὶ τὰ ἐξάερα σκηνὰς ποιήσαντας διάγειν. Ἡ δὲ βασίλισσα ἅμα τῷ υἱῷ αὐτῆς ἐξῆλθεν ἐν τῷ ἁγίῳ Μάρματι. Μηνυθείσης δὲ τῷ Σταυρακίῳ τῆς προσέσεως ταύτης, συγχινεῖ τὴν Αὔγουσταν κατὰ τοῦ υἱοῦ, καὶ πιάσας τοὺς ἀνθρώπους τοῦ βασιλέως, πάντας δειράσας²⁴ καὶ κουρεύσας σὺν Ἰωάννῃ τῷ πρω-

A profectus, nullis circa se dispositis excubiarum custodibus, Bulgaris ex improviso ingruentibus, cum pluribus aliis interfectus est. Misit insuper Irene Joannem sacellarium et militiae logothetam in Longobardiam, cui expeditionis socium Theodotum majoris Longobardiae nuper regis filium adjunxit tentatura, si forte Carolum ulcisci et ab ejus fide incolas aliquos posset subducere. Illi cum Theodoro patricio Siciliae duce viribus conjunctis, praedium conseruerunt cum Francis, a quibus ipso Joannes captus acerba morte occisus est.

C. A. 782. — Hoc anno diabolus concepto in imperatorum religionem odio scelestos homines concitavit, qui matrem in filium, ac filium adversus matrem committerent. Illi etenim quasi ex praesagiis aut vaticiniis certiores facti: Non est, inquit, a Deo constitutum, ut filius tuus imperium teneat: illud quodcumque est, tuum est, et a Deo tibi commissum. Illa ceu mulier ex proclivi decipienda, imperandi ambitione laborans, id ita decretum in animum sibi de facili induxit, nec eos, qui imperium persuaderent, ipsos rempublicam administrandi libidine graviter moveri animadvertit. Imperator igitur annum vicesimum jam superans, cum rebus gerendis idoneum, nectamen in rempublicam potestatem ullam exercerent se contempleretur, quoniam imo Stauracii patricii et logothetae eum cuncta commissa, ad eum solum amos confluere, ad se, qui accedat, neminem audere animadvertens, vehementer indoluit. Consilio itaque cum familiaribus sibi viris numero certe paucis, 392 communicato, fuerunt illi Petrus magister, Theodorus patricius Camulianus et Damianus item patricius, matrem detinere, ac subinde in Siciliam relegare, ipso vero rerum omnium summam propria auctoritate administrare statuit. Mensis porro Februarii die primo indictione decima tertia motus terrae violens adeo contigit, ut in domibus dormituri se continere caverent homines, sed omnes in hortis ac sub dio tentoriis erectis diversarentur. Imperatrix autem ad sanctum Mamantem cum filio perrexit. Conspira-

VARIÆ LECTIONES.

¹² σὺν ἄλλ. A, σὺν καὶ ἄλλ. vulg. ¹³ θυνθεῖεν ἀμύν. A, θυνθεῖεν ἐναντ. vulg. ¹⁴ ἐκινήθησαν — συν-
θροῖται πονηροί A, ἐκίνησαν ὁ διάβολος — ἀνθρώπους πονηροὺς e, ἐκίνησαν — ἀνθρώπους πονηροὺς vulg.
¹⁵ τὸν υἱὸν σου A. ¹⁶ τὴν add. ex A. ¹⁷ σοὶ ἔστιν A. ¹⁸ ἐξαπατ. A, ἀπατ. vulg. ¹⁹ αὐτὴν αὐτὸν A. ²⁰ τὸ
βασιλεῖον μετὰ τῆς ἰδίας μητρός A. ²¹ τῆς γ' ἰνδ. A. ²² τολμῶν e. ²³ θήσασα A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(70) Is Codini cap. 2 quadragesimus septimus D inter officiales recensetur: officium in notis exponitur.

(71) Anastasius, una cum Theodoro dudum rege majoris Longobardiae, ad ultionem inferendam, etc. Miscella, una cum Adelgisio majoris Longobardiae rege, quem illi Theodotum dicebant, ad ultionem inferendam, si possent, in Carolum. Filium regis dubio textu nixus malui interpretari. Concinit poeta Anonymus inter Francorum scriptores ab Andrea Duchesne collectos lib. 1.

Hesterno Desiderius diademate regni Floruit, en hodie est pauper, captivus, et exul. Filius illius cognomine dicitur Adalgis, Cum Longobardis in eo apes ampla maverit,

Diffidens rebus patriæ, se contulit inde
Ad Constantinum Græcorum sceptra gerentem;
A quo patricius præclaro munere factus.
Hoc in honore sua permansit ad ultima vitæ.

Plura apud eundem lib. 1. Eginhardus De gestis Caroli Magni ad annum 774 et 788, quo scribit: Constantinus imperator propter negatam sibi regis filiam iratus, Theodorum patricium Siciliae præfectum, cum aliis ducibus suis, fines Beneventanorum vastare jussit, etc. — Metὰ καὶ Θεοδότην τοῦ ποτὲ, cum Theodoro quondam rege majoris Longobardiae. Sic etiam interpr. anno 35 Constantini, quo legitur venisse CP., nec video, ut hic, filium regis Longobardiae reddi post putaverit, eamque verba auctoris interpretationem admittere. Comperis.

rationis autem adversum se instructæ Stauracius A certior factus, Augustam in filium concitat. Mox ipsa imperatoris domesticis manibus Injunctis, cunctos diris verberibus cæsos et tonsos cum Joanne protospathario et Bajulo, cui Pieridius cognomen, ad inferius remotos imperii fines in Siciliam usque relegavit exsules. Magistrum etiam Petrum dedecore contumelisque affectum domi se continere, quemadmodum etiam Theodorum patricium Camulianum, jussit. Ad hos patricium Damianum verberatum tonsumque in castrum Apolloniadem deportavit. Filium denique pari verberum mulctæ et contumeliarum ignominie subjectum domi detinuit, ita ut per plures dies in publicum non prodierit, eoque tandem exercitum suis importunitatibus adegit, ut milites in consilium hoc adduceret: Filium tuum imperare, donec vixeris, non patiemur, juraruntque ita omnes, cum nullus circa istud ei omnino repugnare auderet. Interea Arabum classis in Cyprum expeditionem suscepit: quod cum imperatrix præsensisset, collectas pariter Romanas omnes naves in eos instruxit. Cum autem ambo duces Myram pervenissent, superato Chelidoniorum promotorio in Ataliez sinum classem immiserunt. Arabes porro Cypro solventes tranquillitate exorta in mari oberrabant. Cumque terram prospicere cœpissent, extemplo eos adnavigantes classis præfecti conspexerunt: quare classe ad prælium instructa bellum commiserunt. Theophilus autem, Cibyrrhæotiarum dux, vir robustus C et militie idoneus, animo nimium confidens, cæteris omnibus retro relictis hostes aggressus, ab ipsis captus ad Aaronem adductus est. In ejus conspectu positum, religionis desertorem et proditorem fieri, terrenisque rebus voluptuose delectari pluribus Aaron hortatus est. Is cum oblata quæquæ respueret, et magis ac magis pollicitationibus et minis sollicitatus non acquiesceret, tandem gladii poenam perperussu insignis martyr evasit.

393 A. C. 785. — *Romanorum imperatoris Constantini annus primus.*

Hoc anno mense Septembri indictione decima quarta, qui Irenes nomine jusjurandum a militibus exigebant, illud ab Armeniacorum themate præstandum expetierunt. Illi sacramento se obstringere his verbis recusantes: *Filio tuo per vitam omnem subjiciemur*, inquit, *nec unquam Irenes, nomen Constantini nomini præponi patiemur, sed Constantinum et Irenem, quod ab initio præstitimus, semper appellabimus.* Imperatrix iis rursum demulcendis Alexium cognomine Muselem spatharium, et vigiliarum drungarium destinavit. Quare Armeniaci eum secum retentum sibi præfecerunt: proprium autem ducem Nicephorum patricium in custodiam conjicientes, Constantinum solum imperatorem elatis vocibus celebraverunt. Nuntio hujusmodi

τοσπαθαρίῳ καὶ Βαγύλῳ (72) αὐτοῦ **, λεγομένου Πικριδίου, ἐξώρισεν ἐπὶ τὰ κατωτικὰ μέρη ἕως Σικελίας. Τὸν δὲ μάγιστρον Πέτρον ἀτιμίαις περιβαλοῦσα, ἐκάθισεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῷ* ὁμοίως καὶ Θεόδωρον τὸν πατρίκιον τὸν Καμουλιανόν· τὸν δὲ πατρίκιον Δαμνιανὸν δειράσα καὶ κουρεύσασα, εἰς Ἀπολλωνιάδα τὸ κάστρον ἐξώρισεν. Τόψασα δὲ καὶ τὸν υἱὸν καὶ πολλὰ λοιδορήσασα, ἀπρόβιτον ἐποίησεν ἐπὶ τῆς ἐκείνης ἡμέρας. Ἡράτω δὲ ὀρκίζεν τὸν στρατὸν, ὅτι Ἔως οὗ ὅς ῥη, εὐ καταδεξόμεθα τὸν υἱὸν σου κρατῆσαι. Καὶ ὦμνον πάντας οὕτως, μηδεὶνδὲ τολμῶντος ἀντιπεῖν περὶ τούτου τὸ σύνολον. Στόλος δὲ Ἀράδων ἐξῆλθεν ἐπὶ Κύπρον, καὶ τοῦτο ** προγνοῦσα ἡ βασίλισσα, ἐσώρευσε καὶ αὐτὴ πάντα τὰ Ῥωμαϊκὰ πλοῖμα **, καὶ ἀπέλυσε κατ' αὐτῶν. Ἐλθόντες δὲ ἕως τὰ Μύρα ἀμφοτέροι οἱ στρατηγοὶ ἐκαμφαν τὸ ἀκρωτήριον τῶν Χελιδονίων, καὶ εἰσῆλθον ἐπὶ τὸν κόλπον τῆς Ἀτταλείας. Οἱ δὲ Ἀραβες κινήσαντες ἀπὸ τῆς Κύπρου, καὶ εὐθείας ** αὐτοὺς καταλαβοῦσης, περιεφέροντο ἐν τῇ πελάγει. Ἀναφανέντων δὲ αὐτῶν τὴν γῆν, εἰδὼν αὐτοὺς οἱ στρατηγοὶ, καὶ παραταξάμενοι ἡτοιμάσθησαν τοῦ πολεμεῖν. Θεόφιλος δὲ ὁ τῶν Κιβυρβαιωτῶν στρατηγός, Ῥωμαίος ἀνὴρ καὶ ἱκανότατος ὢν, θαρσύνων καὶ πάντων προεξελθὼν, τοῦτοις τε συμβαλὼν **, ἐκρατῆθη ὑπ' αὐτῶν, ὃν ἀπήγαγον πρὸς Ἀράων, θεαθεὶς τε παρ' αὐτοῦ, προετράπη προδότης γενέσθαι, καὶ προσκαίρων θυρῶν τυχεῖν. Τοῦ δὲ μὴ καταδεξαμένου, ἐπὶ πλεόν δὲ ἀναγκασθέντος, καὶ μὴ ὑπέκλιντος, τὴν διὰ ξίφους τιμωρίαν

A. M. 6285. — *Ῥωμαίων βασιλέως Κωνσταντίνου ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἡνδικτιῶν ἰδ', κατέλαβον οἱ ὀρκίζοντες εἰς τὸ θέμα τῶν Ἀρμενιῶν* οἱ δὲ οὐ κατεδέξαντο ὁμῶσαι, ὅτι Οὐ βασιλευδόμεθα ὑπὸ τοῦ υἱοῦ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, οὐδὲ προτάσσομεν τὸ ** ὄνομα Εἰρήνης πρὸ Κωνσταντίνου, ἀλλὰ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης **, ὡς ἐξ ἀρχῆς παραλάβομεν **. Ἀτίσπειλεν δὲ πάλιν πρὸς τὸ πιάσαι αὐτοὺς Ἀλέξιος τὸν σπαθάριον καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλης **, τὸ ἐπὶ κλην Μουσελέμ. Οἱ δὲ κρατῆσαντες αὐτὸν τοῦ ἀρχεῖν ἐαυτῶν ** προσβάλοντο. Νικηφόρον δὲ τὸν πατρίκιον καὶ στρατηγὸν αὐτῶν προουρήσαντες, Κωνσταντίνον μόνον βασιλέα ἀνυψήμηναν. Τοῦτο μαθόντες οἱ τῶν λοιπῶν θεμάτων λαοὶ, τοὺς στρατηγοὺς αὐτῶν διώξαντες, Κωνσταντίνον μόνον ** βασιλέα καὶ αὐτοὶ ἀνεκέρυττον. Π

VARLE LECTIONES.

** αὐτοῦ add. ex A. ** καὶ τοῦτο A, τοῦτο δὲ vulg. ** πλοῖματα A. ** εὐθείας A. ** συμβαλὼν A, συμβάλλων vulg. ** τὸ add. ex A. ** Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης A, Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης vulg. ** παραλάβομεν A, προελάβ. vulg. ** βίγλης, τὸ A, βίγλης τὸν vulg. ** ἐαυτῶν A, αὐτῶν vulg. ** μόνον om. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(72) Aliis, Βάγυλος et Βαγυλος, scribitur, Bainus: de quo Meursius, et Codinus.

τῆς τοῦ πονηροῦ διαδόλου πανουργίας! πῶς διὰ πολ-
λῶν μεθοδεῶν ³⁵ σπεύδει ἀπολέσαι τὸ τῶν ἀνθρώπων
γένος; οἱ γὰρ πρὸ δεκαπέντε χρόνων ὑπόσαντες τὸν
φοβερὸν ἐκείνον ὄρκον, καὶ ἐγγραφα ποιήσαντες,
καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι ἀποθέμενοι, πάλιν ὤμνουν τῇ
Εἰρήνῃ μὴ βασιλευθῆναι ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ἐν τῇ
ζωῇ αὐτῆς. Καὶ αὖθις τοῦτου ³⁶ ἐπιλαθόμενοι Κων-
σταντῖνος αὐτοκράτορα ἀνευφήμουν, μὴ ἐννοήσαντες
οὐτάλανας, ὅτι οὐκ ἔδει ἀντωμοσίαν ποιῆσαι. Ἀνάγκη
γὰρ πᾶσα τῇ ἀντωμοσίᾳ τὴν ἐπιτοκίαν παρακολοῦθῆ-
σαι, ἐπιτοκία δὲ Θεοῦ ἄρνησις. Συναχθέντες δὲ τῷ
Ἰουλιανῷ μηνὶ τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης Ἰνδικτιῶνος
οἱ τῶν θεμάτων ἐν τῇ Ἀτρώπῃ (73) ἐπεζήτησαν ³⁷
πάντες κοινῇ γνώμῃ Κωνσταντῖνον βασιλεῖα ἐκιστὸν
ἄγοντα ἔτος· φοβηθεῖσα δὲ Εἰρήνῃ τὸ ὄρημα τοῦ
λαοῦ ἀπέλυσεν αὐτόν. Αὐτοὶ δὲ τοῦτον αὐτοκράτορα
ἐκύρωσαν μὲν, ἀπεκήρυξαν δὲ τὴν τοῦτου μητέρα.
Ἀπέστειλεν δὲ ὁ βασιλεὺς εὐθὺς Μιχαὴλ τὸν Λαχα-
νοδράκοντα καὶ Ἰωάννην τὸν βάρυλον αὐτοῦ καὶ
πρωτοσπαθάριον, καὶ ὥρτισαν τοὺς Ἀρμενιακοὺς
τοῦ μὴ δέξασθαι Εἰρήνην τὴν μητέρα αὐτοῦ εἰς βα-
σιλισσαν· τὸν δὲ Ἀλέξιον ἐπεκύρωσεν στρατηγὸν αὐ-
τῶν. Καὶ ἐπανελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν ³⁸ τῇ πόλει τῷ
Δεκεμβρίῳ μηνὶ, δεῖρας καὶ κυρούσας ἐξώρισεν
Σταυράκιον εἰς τὸ θέμα τῶν Ἀρμενιακῶν πρὸς πλη-
ροφορίαν αὐτῶν. Ἐξώρισεν δὲ καὶ Ἀέτιον τὸν εὐνού-
χον καὶ πρωτοσπαθάριον καὶ ἐπιστήθιον (74) αὐτῆς,
καὶ πάντας τοὺς οἰκιακοὺς αὐτῆς εὐνούχους· ταύ-
την δὲ μετὰ τῆς ἀπαθείας αὐτῆς ἐκάθισεν ἐν τῷ πα-
λατίῳ τοῦ Ἐλευθερίου (75), ὃ αὐτῇ ψυχοδόμησεν, ἐν ³⁹
τῇ καὶ ⁴⁰ τὰ πλείστα χρήματα ἦν κατακρύψασα.
Ἐγένετο δὲ τῷ αὐτῷ μηνὶ ἐμπυρισμὸς, καὶ ἐκὰθ ὁ
τρίκλιος τοῦ πατριαρχείου, ὁ λεγόμενος Θωμαίτης,
καὶ τὸ κοιμιστήριον καὶ ἄλλαι οἰκίαι πολλαὶ ἕως τοῦ
Μιλίου. Τῷ δὲ Ἀπριλίῳ μηνὶ ἐπιστρατεύσας Κων-
σταντῖνος κατὰ Βουλγάρων, ἦλθεν εἰς τὸ ἐπιλεγόμε-
νον ⁴¹ Προβάτου (76) κάστρον, εἰς τὸ τοῦ Ἀγίου Γεωρ-
γίου ρόδιον· καὶ συναντήσας Καρδάμῳ τῷ κυρῷ
Βουλγαρίᾳ, μικροῦ πολέμου περὶ ⁴² τὴν ἐσπέραν
γεγονότος, δειλανδρίσαντες ⁴³ οἱ Ῥωμαῖοι διὰ τῆς
νυκτὸς ἐφυγον, καὶ ὑπέστρεψαν ἀδόξως· καὶ οἱ Βούλ-
γαροι φοβηθέντες ὑπέστρεψαν.

ad castrum, quod Probatu dicitur, juxta sancti Georgii rivum venit, ubi cum in Cardamum Bul-

VARIÆ LECTIONES.

³⁵ μεθοδεῶν A, μεθοδῶν vulg. ³⁶ τοῦτου A, τοῦτο vulg. ³⁷ ἐπεζήτησαν A, ἐπιζητήσαντες vulg.
³⁸ ἐν add. ex A. ³⁹ καὶ add. ex A. ⁴⁰ ἐπιλεγ. A, λεγ. vulg. ⁴¹ περὶ A, κατὰ vulg. ⁴² δειλανδρίσ. A, δει-
λανδρήσ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(73) Fallitur Ortelius, ubi Thraciæ locum exi-
stimat: ad Armeniorum regionem spectare mon-
strant verba superius posita, κατέλαβον οἱ ὀρχίζον-
τες εἰς τὸ θέμα τῶν Ἀρμενιακῶν.

(74) Intimum vertit Anastasius. A secretis exi-
stimo, vel eum cujus ductu imperatrix ambularet,
et cui inlitteretur: eviratus enim referitur.

(75) Una cum urbe a Constantino instaurata,
Eleutherii palatium et portus condita. Is etenim
ædificiorum ἐπεκτίτης, operas urgebat, aiunt Orig.
CP.: Τὸν λιμένα τοῦ Ἐλευθερίου ὁ μέγας Κων-
σταντῖνος ἐκτίσεν, ὅτε καὶ τὴν πόλιν. Παρίστατο δὲ
εἰς τὸ πτεῖσμα Ἐλευθερίου πατοῖσιος. Ἰστατο δὲ εἰς
τὸν λιμένα στήλη μαρμαρίνος Ἐλευθερίου. Eleutherii
portum eo tempore quo urbem, Constantinus Magnus

D exstruxit. *Edificiis autem promovendis aderat pa-
tricius Eleutherius. In eodem portu marmorea Eleu-
therii statua erecta fuit. Vocabuli παραστάτης, πα-
ραστατήν, et παρίστασθαι significantia ex pag. huc
revocanda. De statua eadem Orig. CP. locus alius
hic elucidandus: Ἰστατο, inquirunt, καὶ στήλη ἡ
λιθίνη Ἐλευθερίου ἀσκηρῆτου φέρουσα ἐπὶ ὤμων
καπολίων, καὶ πύθον ἐν τῇ χειρὶ ἀμφότερα λί-
θινα· Eleutherii a secretis statua lapidea erecta fuit
ferendis oneribus sportam dossuariam in humeris,
manu vero batillum gerens, utraque lapidea: quasi
operarum labori intentus, onerum quoque consors
fuerit.*

(76) Προβάτον, προβάτου, dicit recentior Græcia.

garra domum incidisset, levi pugna vespere commissa, Romani timore percussi, per noctem in sagam se dederunt, atque ita cum dedecore reversi sunt. Bulgari etiam exterriti in provinciam se receperunt.

A. C. 784. — Hoc anno mense Septembri imperator armata manu in Arabes profectus est; ab Amorio autem movens, Tarsum Cilicie urbem perrexit. Ad turres autem Anydras ita dictas veniens, re prorsus infecta remeavit, mense Octobri, indictione decima quinta. Mensis autem Januarii die decimo quinto ab ipsa matre multisque optimatibus exoratus, imperatricem iterum eam renuntiat, et cum eo faustis populi exclamationibus, velut olim, excipitur, in hæc verba: Constantino et Irene multos annos! Imperatoris placito cuncti paruerunt. Solum Armeniacorum thema rei novitate percussum tumultuatur, et Alexium pridem suum ducem, quem imperator quodam obtentu revocatum et patricii dignitate promotum penes se retinuerat accersitum sibi reddi et in officium restitui sollicitant. Eum itaque, quod tanto ardore repetiissent Armeniaci, quodque sermones de eo, quasi de imperatore futuro, in vulgus spargerentur, Constantinus verberibus cæsum et capillis detonsum in prætorium detrusit. Porro Julio mense exercitum in Bulgaros expedit, et castrum Marcellorum condidit. Ejusdem vero mensis Julii die vicesimo, Cardamus Bulgariae domnus, copiis ditionis suæ omnibus eductis, postmodum in locis munitis substitit. Imperator juvenili ardore succensus et a falsis valibus victoriam ei prænuntiantibus seductus, inconsulte et agminibus incompositis pugnam conserens, gravi clade afficitur. Urbem itaque fugivitis repetit, multis, non ex gregariis modo **395** militibus, sed et viris in dignitate constitutis amissis, inter quos fuerunt Michael magister Lachanodraco, Bardes patricius, Stephanus protospatharius, Chamaeas ac Nicetas et Theognostos, qui duces exstiterant, hominesque ex imperatorio comitatu non pauci: Pancratius etiam, falsus ille vates et astronomus, qui imperatoris victoriam futuram prædixerat. Ad hæc Bulgari impedimentis, facultatibus, equis et tentorium omnium apparatu cum universa imperatoria suppellectile potiti fuerunt. Cæterum militares ordines in urbem invecti Nicephorum excæsa rem educere et imperatorem renuntiare consiliati sunt. Constantinus conjuratione patefacta, qui Constantini avi sui filium utrumque ad sancti Mamantis locum educerent, misit, ac Nicephorum quidem oculorum orbitate damnavit, Christophoro vero, Niceta, Athimo et Eudocimo linguas præscindi jussit: cum eis quoque Alexium, quem diximus, patricium oculorum usu privavit, maternis maxime et Stauracii patricii, de quo hucusque frequens sermo, consiliis inductus, qui istum nisi oculis orba-

A. M. 6284. — Τούτω τῷ ἔτει μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ἐπεστράτευσεν ὁ βασιλεὺς κατὰ Ἀράβων, καὶ ἀπ' ἀρας ἐκ τοῦ Ἀμωρίου ἀπῆει ἐπὶ Ταρσὸν τῆς Κιλικίας. Ἐλθὼν δὲ εἰς Ἀνύδρους πύργους πάλιν ἀνθυπέστρεψε ^α κενὸς μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, ἡνδικτιῶνι ιε'. Τῇ δὲ ιε' τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς παρακληθεὶς ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῆς Ἰδίας μητρὸς καὶ πολλῶν τῶν ἐν τέλει, ἀναγορεύει αὐτὴν πάλιν, καὶ συνευφημίζεται σὺν αὐτῷ, ὥς ἐξ ἀρχῆς Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης. Καὶ πάντες μὲν πειθαρχοῦσιν. Τὸ δὲ τῶν Ἀρμενιακῶν θέμα ἐκστάντες, ^β πρὸς τοῦτο στασιάζουσιν, καὶ ἐπιζητοῦσιν Ἀλέξιον τὸν πρὸ μικροῦ στρατηγῆσαντα αὐτῶν, τὸ τηνικαῦτα τοῦ βασιλέως μετὰ λόγου προσκαλεσμένου αὐτὸν, καὶ τῇ τοῦ πατρικίου ἀξίᾳ τιμῆσαντος, καὶ πρὸς ἑαυτὸν κατασχόντος. Τοῦτον οὖν διὰ τὴν Β τοιαύτην ἐπιζητήσιν, καὶ τινας λόγους περὶ αὐτοῦ βεσκομένους ^γ, ὥς μέλλειν αὐτὸν βασιλεῦσιν δεῖρας καὶ κουρεύσας ἐν τῷ πραιτωρίῳ ἀπέθετο. Τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνὶ ἐπεστράτευσεν κατὰ Βουλγάρων, καὶ ἐκτίσεν τὸ ^δ κάστρον Μαρκελλῶν· καὶ τῇ εἰκοστῇ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς ἐξῆλθεν Κάρθαμος ὁ κύρις τῆς Βουλγαρίας μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ ἔστη ἐν τοῖς ὄχυρώμασι. Θερμοπνοήσας δὲ ὁ βασιλεὺς, καὶ ὑπὸ ψευδοπροφητῶν πεισθεὶς, ὥς αὐτοῦ ἔσται ἡ νίκη, ἀσκόπως καὶ ἀτάκτως συνέβαλεν πόλεμον, καὶ ἡττᾶται σφοδρῶς. Ἐπανερχεται δὲ φυγὰς ἐν τῇ πόλει πολλοὺς ἀποβαλόντων, οὐ μόνον τοῦ κοινῆ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τέλει, ἐν οἷς καὶ Μιχαὴλ μάγιστρον Λαχανοδράκοντα, καὶ Βάρδαν πατρίκιον, καὶ Στέφανον πρωτοσπαθᾶριον, τὸν Χαμέα ^ε, Νικήταν τε καὶ Θεόγνωστον στρατηγούς γεγονότας καὶ ἀνθρώπους βασιλικούς οὐκ ὀλίγους, καὶ Παγκράτιον τὸν ψευδοπροφήτην καὶ ἀστρονόμον, ὅστις καὶ νικᾷ αὐτὸν προεφίτησεν. Ἐπείρασι ^ς δὲ καὶ τὸ τοῦλθεν, χρήματά τε καὶ ἱπποὺς καὶ τὴν κόρτην μετὰ πάσης τῆς βασιλικῆς ὑπουργίας. Τῶν δὲ ταγμάτων ἐπισυναχθέντων ἐν τῇ πόλει, ἐβουλεύσαντο ἐξαγαγεῖν Νικηφόρον τὸν ἀπὸ Καισάρων, καὶ στήσαις ^ζ βασιλεῖα. Τοῦτο γνοὺς Κωνσταντῖνος, ἀποστείλας ἐξήγαγεν ἀμφοτέρους τοὺς υἱοὺς Κωνσταντίνου τοῦ πάππου αὐτοῦ ἐν τῷ Ἀγίῳ Μάμαντι· καὶ τὸν μὲν Νικηφόρον ἐτύφλωσεν, Χριστοφόρον δὲ καὶ Νικήταν, Ἀνθιμόν τε καὶ Εὐδόκιμον ἐγλωσσοκόπησεν· σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ Ἀλέξιον τὸν προλεχθέντα πατρίκιον ἐτύφλωσεν, πεισθεὶς ταῖς ^η μητρικαῖς εἰσηγήσεσι, καὶ Σταυρακίου τοῦ προρρηθέντος πατρίκιου, ὥς εἰ μὴ τοῦτον ἐκτύφλώσειεν, εἰς βασιλεῖα αὐτὸν φηρίζονται. Ἐγένετο δὲ ἡ τούτων ποινὴ μηνὶ Αὐγούστῳ, ἡμέρᾳ Σαββάτῳ, ἡνδικτιῶνι ιε', ὥρα θ'. Ἄλλ' οὐκ εἰς μακρὰν ἡ θεὰ δίκη ^θ ἀνεκδίκητον ^ι εἴασεν τὴν δίκην ταύτην πράξιν. Μετὰ γὰρ πενταστῇ χρόνῳ τῷ αὐτῷ

VARIE LECTIONES.

^α ἀνθυπέστρε. A. ἀνθυστρε. vulg. ^β ἐκστάντες. A. ^γ βεσχομένους A. βεσχομένος f (?) ^δ εὐ add. ex A. ^ε Χαμέαν A. ^ς ἐπείρασι] ἀπήρασιν A, utrumque manifesto corruptum: scribendum ut infra p. 734, ἀπήραν. ^ζ εἰ; add. ex A. ^η πεισθεὶς ταῖς λ, π. ἢ ταῖς vulg. ^θ ἡ τοῦ Θεοῦ δ. A. ^ι ἀνεκδίκ. A. ἀνεκδίκ. vulg.

μηνί, καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ Σαββάτου τυφλοῦται A retur, in imperatorem electum iri asserebant. ὑπὸ τῆς ἰδίας μητρὸς ὁ αὐτὸς Κωνσταντῖνος.

Supplicium itaque mense Augusto, sabbati die, indictione decima quinta, hora nona, eis irrogatum. In spatium tamen haud diutinum injustum hujusmodi facinus inultum divina justitia distulit. Solius etenim quinquennii exacto intervallo ejusdem mensis et Sabbati die a propria matre Constantinus ipse oculis orbatus est.

A. M. 6285. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει ἀκούσαντες οἱ Ἀρμενιακοὶ περὶ τοῦ πατρικίου Ἀλεξίου, ὅτι ἐτυφλώθη, ἐφυλάκισαν τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Θεόδωρον καὶ πατρίκιον τὸν Καμουλιανόν. Καὶ μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε τὸν πρωτοσπαθάριον Κωνσταντῖνον τὸν Ἀρτασέρ, καὶ τὸν Χρυσόχρηνη στρατηγὸν τῶν Βουκελλαρίων μετὰ τοῦ λαοῦ τῶν λοιπῶν θεμάτων, τοῦ πείσαι αὐτούς. Οἱ δὲ κροτήσαντες πῆλμον πρὸς αὐτούς, ἐπίσταν ἀμφοτέρους καὶ ἐτύφλωσαν, καὶ ἐσφάγησαν πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ⁸³ μερῶν μηνὶ Νοεμβρίῳ τῆς α' Ἰνδικτιῶνος· τῇ δὲ Δεκεμβρίῳ μηνὶ ⁸⁴ κς', ὥρα δευτέρᾳ τῆς νυκτὸς, βροντῆς καὶ ἀστραπῆς γενομένης, ἀνέφη μέρους τοῦ βασιλικοῦ ἐργοδοσίου (77) τῶν χρυσοκλαδάρων (78) κατὰ τὸν χρυσίωνα ⁸⁵ (79). Μετὰ δὲ τὸ ἅγιον Πάσχα ἐπεστράτευσεν ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν Ἀρμενικῶν μετὰ καὶ πάντων τῶν λοιπῶν θεμάτων ⁸⁶. Καὶ τῇ κς' τοῦ Μαΐου μηνὸς τῆς πρώτης Ἰνδικτιῶνος, ἡμέρᾳ Κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς πολεμήσας αὐτοὺς, ὅλην τὴν σὺν αὐτοῖς Ἀρμενίαν προδεδωκότων, νικήσας ⁸⁷ συλλαμβάνει αὐτούς, καὶ ἀναίρει Ἀνδρόνικον σπαθάριον καὶ τουρμάρχη αὐτῶν καὶ Θεόφιλον τουρμάρχη καὶ Γρηγόριον ἐπίσκοπον Σινώπης· τοὺς δὲ λοιποὺς ζημίαις καὶ δημεύσει καθυπέβαλεν. Χιλίους δὲ ἐκ τοῦ κάστρου αὐτῶν (80) δεσμῆσας ἐν

τῇ πόλει ἐξήγαγεν διὰ τῆς πόρτης Βλαχερνῶν, μηνὶ Ἰουλίῳ ⁸⁸ κδ', ἡμέρᾳ δευτέρᾳ, ὧν ἐπιγράφας τὰ πρόσωπα μέλανι κεντητῷ (81), Ἀρμενιανὸς ἐπίβουλος, διέσπειρεν αὐτοὺς ἐν τε Σικελίᾳ καὶ ταῖς λοιπαῖς νήσοις. Οἱ δὲ προδότες αὐτῶν Ἀρμένιοι μηδὲν φιλοτιμηθέντες παρὰ τοῦ βασιλέως, τὸ κάστρον Κάμαχον παρέδωκαν τοῖς Ἀραβί.

A. M. 6286. — Τοῦτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, Ἰνδικτιῶνι δευτέρᾳ, παρέλαβον οἱ Ἀραβες τὸ κάστρον

A. C. 785. — Hoc anno Armeniaci cæcitatē Alexio patricio illatæ accepto nuntio Theodorum patricium Camulianum ducem suum in custodiam conjecerunt. Ea re audita Constantinum Artaser protospatharium et Chrysocherem Eucellariorum ducem cum reliquorum thematum copiis ad Armeniacos in officio continendos misit. Illi bello in utrumque instructo, utrumque etiam in potestatem acceptum oculorum usu mutant, plurima exercituum parte utrinque cæsa, indictionis primæ mense Novembri. Decembris porro die vicesimo quinto hora noctis secunda, aere crebris fulminibus et fulguribus turbato, imperatoriarum officinarum ea pars, quæ ad aurificinam phrygionibus assignata est, conflagravit. Celebratis autem paschatis solemnibus, thematibus universis una secum eductis, imperator in Armeniacos vires imperii convertit. Mensis vero Maii die vicesimo septimo, indictione prima, ipsa Pentecostes festiva Dominica, prælio cum eis inito, sociorum Armeniorum ³⁹⁶ dolis eos tradentium universos victos comprehendit, ex quibus Andronicum spatharium et eorum turmarcham, Theophilum item turmarcham et Gregorium Sinopes episcopum neci addidit, et in reliquos mactis et proscriptionibus animadvertit. Mille porro ex ipsis vinculis constrictos ex ipsorum castro eductos in urbem per Blachernarum portam introduxit; ac denique mensis Junii die vicesimo quarto, feria secunda, notata puncturis singulorum facie, et in ipsam atramento superinfuso, inscripsit: Armeniacus insidiator: per Siciliam et reliquas insulas eos relegatos dispersit. Proditores autem Armenii, speratis ab imperatore muneribus fraudati, Camachum castrum Arabibus tradiderunt.

A. C. 786. — Hoc anno, mense Octobri, indictione secunda, Arabes, pactis conditionibus, The-

VARIE LECTIONES.

⁸³ ἐξ ἀμφ. A, τῶν ἀμφ. vulg. ⁸⁴ τῇ δὲ Δεκεμβρίῳ μηνὶ A, τῇ δὲ Δεκεμβρίου vulg. ⁸⁵ χρυσίωνα A a f, χρυσ. vulg. ⁸⁶ πάντα τὰ λοιπὰ θέματα A a f. ⁸⁷ νικήσας A, Νικήτας vulg. ⁸⁸ μηνὶ Ἰουλίῳ A, μηνὶ δὲ Ἰουνίῳ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(77) Τοῦ βασιλικοῦ ἐργοδοσίου. Palatii CP. ea fuit amplitudo, ut Regios opifices caperet, quales Christianissimi regis Luparensis porticus typographos, pictores, phrygiones, sculptores, aurifices, et innumeros hujusmodi ingenio manuumque operibus ex quavis natione collectos præstantes viros tegunt et recipiunt: βασιλικὸν omnino, et exterorum admiratione dignum ἐργοδοσίον.

(78) Quasi auriclavatores dicas, magis proprie Phrygiones, qui clavatas auro variisque coloribus vestes pingunt. Vocabulum fusius ad Codinum exponitur. Χρυσοκλαδάριον etiam dici posse, ceu qui materiam χρυσοῖς κλάδοις, figuris et ramis auro ductis oneret, et orniet. Χρυσομαγκλάριον, et χρυσομαγκλαδριστὴν rudiores pronuntiant: at non omnino rustice: μαγκλαρίζειν enim cum torquere,

D affligere, et onerare referat, quam auro coloratisque filis sericam vel laneam vestem tegant, lacèrent, figuris quasi plagis afficiant, et immutent, non incognitum.

(79) Officina qua aurum in fila præparatur. Suavius χρυσόν, quam χρυσὸν hodie pronuntiant.

(80) Civitas Armeniorum ex qua hi 1000 vinciti in urbem inducti, ac vultibus inscriptis exsilio relegati, ipsum Camachum sit, quod statim Arabibus proditum scribitur, ab iis ipsis, qui gentiles suos Constantino prodiderant, nec ab eo expectatam rei mercedem acceperant. COMEYIS.

(81) Puncturis, necnon cæsuris in litterarum figuras ductis respersum vel infusum, pulvcrem vel liquidum atramentum, humanæ culi scripturam imprimi nullo tempore delendam.

basam urbem in potestatem miserunt; eapropter A ioci procures in proprias domos se recipere permiserunt.

A. C. 787. — Hoc anno imperator uxoris Mariae consortii pertesus, matris consilio, quæ, ut impetrandi potestatem ad se traducere, cunctorum

Θήσαν ὑπὸ λόγον· διὰ καὶ τοὺς ἀρχοντας αὐτοῦ ἀπέλυταν πορευθῆναι εἰς τὰ Ἰβία.

A. M. 6287. — Τούτῳ τῷ ἔτει μισήσας ὁ βασιλεὺς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Μαρίαν ὑποβολῇ τῇ· ἑαυτοῦ μητρὸς (82) ἐπισμένης τῆς ἀρχῆς πρὸς τὸ καταγινώ-

JAC. GOARI

NOTÆ.

(82) Durum istud in Irenem sic aliis prædicatam: habuisse Constantinum conjugem Marinam castitatis suspectam, exquæ ea suspicione ortum in eam illius odium, Cedrenus refert. Favisse Irenem Platoni, ac discipulis occasione illius divortii, ac nuptiarum quæ secutæ sunt dire vexatis, fatetur p. seq. ipse Theophanes; qui ergo ipsa illorum fuit auctrix? Non me latet parere aulam non raro Italia simulationis monstra, æquique in ea pleræque non alio scopo, quam ut plebi imponatur, eaque addatur: malim tamen cum Theodoro Studita totam tragediam referre in Constantini ipsius regia potestate in adolescentia abutentis luxuriam; nisi etiam referam in Irenes imprudentem diligentiam, qua invitum juvenem, spreto Erythro Caroli Francorum regis filia ei prædicta, olimque desponsata, ad eas nuptias coegerit; ne forte ipso satis in eas consentiente Constantino, ac quantum necesse erat ut essent ratæ. Habent non raro non bonos exitus isthæc conjugia: ac vi probata, ipsa facilis Ecclesia indulget divortio. Verum præstat ipsum Theodorum audire, qui præcipuus ex nepotibus, ac discipulis Platonis fuit, quos auctor seq. p. ejus rei causa cæsos, Thessalonicam relegatos tradit. Ab illo ergo auspicatus, *Væ civitati*, cujus rex junior est, sic prosequitur: Κωνσταντῖνος τῆς Εἰρήνης βάδραμος, οὗ ἡ πίστις μὲν ὀρθὴ ἐκ μητρικῆς εὐσεβείας ἐσφραγισμένη· ὁ βίος δὲ σκαμνὸς ἐξ αὐτοκρατορικῆς ἀκολασίας ἐξοιστρηλατημένος. Ἄρτι γὰρ κρατήσας ἐν νεαζούτῃ ἡλικίᾳ, ὁμοῦ μὲν τῆς μητρικῆς αἰδοῦς καὶ φυλακῆς ἀφηνιάσας, ὁμοῦ δὲ τῶν τοῦ Θεοῦ νόμων ὑπερρφρονήσας, ἐκβαλὼν τὴν νομίμως αὐτῷ συναφθεῖσαν γυναῖκα, μοιχεύει κατὰ τὸν Ἡρώδην. Ἀλλὰ τίνας ἐνεκὲν ἡ ἱστορία; Ὅτι τοῦ Προδρόμου ὁμολόγος ὁ ἡμέτερος καθηγητὴς πεφανέρωται πως. Πάντων γὰρ σφῶδρὸν συνελθόντων τῇ παρνομίᾳ, μόνος ὡς εἰπὲν οὗτος οὐν τοῖς ἑαυτοῦ πασιν ἡγῶν φοιτηταῖς ἀκλόνητος διέμενεν· ὑπὲρ οὗ ὅσα καὶ ἡλικία δι' οἴου ἔτους τὰ ἀγωνίσματα· ἀκοαὶ ἐπ' ἀκοαῖς· ἀπειλάς ἐπ' ἀπειλαῖς, μαστιγῶν, ἐξορισμῶν, ἀκρωτηριασμῶν. Ὡς δὲ οὐδὲν ἐντεῦθεν ἠνύετο τῶν σπουδαζομένων τῷ Καίσαρι, ἐφ' ἑτέρον μέτεται τρόπον· καὶ ἦν τὸ μὲν ὁδῶμα, κατὰ τὸ ἄδρινον, ἐτέρων· ἡ δὲ χεὶρ Ἀδριατικῶν ἡ τοῦτο πρακτεῦσα. Ἰστέ τοὺς παρὰπεμθέντας μονάζοντας, καὶ τὰ σταλέντα γράμματα. Καὶ τέλος, ἐπειδὴ καὶ ταῦτα ἔωλα καὶ ἀθέβαια, τοῦ πατρὸς τὴν θέοντα ἀντεπιφέροντος καὶ ἀντεπιστέλλοντος, ἡ ἀνακάλυψις τῆς βιβαλικῆς μορφῆς ἡκύρωτο, οὐκέτι χώραν ἔχοντος τοῦ προσωπείου φαίνεσθαι. Ἀβάλοι τὰ τότε γεγενημένα παρὰ τῶν σταλέντων δύο στρατηγῶν, ὡς ἐπὶ πολέμιων τινῶν πρὸς τὸν ἀοπλον μοναστήν τοῦ Χριστοῦ, καὶ μόνῳ τῷ θεῷ νόμῳ φραττόμενον. Ἡρῶη ποιμὴν ἐκ μέσου, καὶ διεσχορτίσθη τὰ πρόβατα ἀπὸ τῆς ποιμνῆς. Οἱ μὲν ἐτύθησαν, ἄλλοι ὑπερωρίσθησαν, ἑτέροι· ἐδιώχθησαν καὶ τὸ γέ ἐλαεινότερον, θῆσισμα βασιλικὸν ἀπροσδέκτους εἶναι πανταχοῦ τοὺς διὰ Κύριον δεδιωγμένους. Καὶ ὑπήκουσάν γε οἱ τῶν σεμνίων προϊστάμενοι, καὶ σπάνιος ὁ ἀποτολμῶν εἰσεδέξασθαι. Καὶ Χριστὸς ἐκίθευσε δι' οὗς οἶδε τρόπους δοκιμάζων τὰ γινόμενα· τῶν μὲν βασιλικῶν τὸν πρὸς αὐτὸν πῖθον εἰ ἐπικρίνοιν· τῶν δὲ τὸ ἀπάνθρωπον οἰκτιζόμενος ἐνεργεῖν εἰς μετάνεμον. Τί οὖν ὁ τοῦ Χριστοῦ ἀθλητῆς; Ἀποτέμνεται τῶν οἰκτιρῶν ἐδελεχθῆς. Καταλιμπανέται μονώτατος, τὴν ψυχὴν θεῷ ὑπὲρ τῶν προβάτων, κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον, ὁ ὡς ἀληθῶς ποιμὴν ἀγαθός. Ἀγεται ἐπὶ τὸν Καίσαρα ὑπὸ Βριάρεω χει-

ρὸς. Εἰστέχει κατὰ πρόσωπον, εἰ καὶ τολμηρὸν εἶπεν, ὅσον Ἰωάννης ὁ τοῦ Κυρίου πρόδρομος. Πλὴν ὅσον ὁ μὲν αὐτοκίνητος· ὁ δὲ ἑτεροκίνητος. Ὡς τῇ ἀνδρικῇ καρδίᾳ! οὐχ ὑπέπτηξε τῷ κράτει, οὐχ ἐνέδωκε ταῖς ἀπειλαῖς, οὐχ ἐγανυσθῆ ταῖς πειράσεσσι, καὶ ταῦτα ὁσσης ἀφ' αἵματος τῆς Ἡρωδιάδος ὁμογνώμονος. Ἄλλ' ἐφθέγγετο ἀτρέμας, ἀλλ' ὠμολόγησεν ἀναίσχυντος τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Εἶπεν ὁ τοῦ Κυρίου Πρόδρομος· Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ σου· εἶπε καὶ ὁ τοῦτου μιμητὴς τὰ ἐφάμιλλα πρὸς τὸν Ἡρώδου ὁμοῖον· καὶ τέμνεται μὲν τὴν κεφαλὴν οὐδαμῶς, ὅτι μὴδὲ ἐδοῦλοτο ὁ Καίσαρ μάρτυρα τελέσαι τὸν τῇ προαιρέσει ἀθλήσαντα ὡς προλαβὼν ἀπεφθέγγετο· ὁμολογητὴν δὲ Χριστοῦ καὶ μὴ βουλόμενος ἀπέδειξε, καθιέρων ἐν οἰκίᾳ τινὶ ὡς κακουργὸν τὸν θησαυρὸν τῆς ἀληθείας· Constantinus Irenes soboles, qui recta quidem niteret fide, quam matris pietas obsignaret; cujus tamen vita prava esset, quam sui juris, effrenisque luxuria furiose ageret. Adhuc enim juvenili ætate rerum summam adeptus, cum a matris reverentia tutelaeque resiliens, tum divinas spernens leges, ejecta ea cui legitimis nuptiis copulatus fuerat, Herodis in morem adulteratur. At quorsum instituta narratio? Eo nimirum, quod ei præceptor noster perant quodammodo Præcursori ælum ostenderit. Cunctis enim propemodum in scelus concedentibus, solus ipse ut sic loquar, cum filiis suis ac discipulis inconcussus permansit: cujus rei causa quot, quantaque anni integri spatio delibata certamina? Auditiones aliæ alias excipiebant, aliæ alias mine verberum, deportationum, laniarum ac sectionis membrorum. Cumque his nihil præstaretur, eorum quæ Caesaris salagebat diligentia, ad modum alium transit: ac quidem alii, ludebant fabulam, ut vulgo canunt; at Absalonis manus erat, quæ illa negotiaretur. Scitis qui missi sint monachi, ac quæ epistolæ. Denique, quia hæc quoque inania fuerant atque irrita conatu tentata, patre nimirum quæ e re erant opponente, ac rescribente, regis formæ decreta relectio, quod jam larvam apparere locum non haberet. Hæc tum gesta a duobus ducibus, qui velut in hostes quosdam ad Christi inermem monachum, solique divinæ legis armatura instructum, missi sunt. De medio sublatus pastor, ovesque gregis dispersæ sunt: alii virgines cæsti, alii deportati, fugati alii: quodque omnibus miserabilis, imperatorum diplomate sancitum erat, ne usquam qui propter Dominum fugati erant tecto ac laribus exciperentur. Parnerunt monasteriorum præfecti, rarusque fuit qui hospitii iura præstare auderet. Interim dormiebat Christus, quibus novit rationibus, quæ gererentur probans: ac aliorum quidem amorem in ipsum explorans, an perseverarent; aliorum miserans immunitatem, ut ad penititudinem redirent. Quid ergo Christi athleta? Sponte a suis absconditur. Solus penitus relinquitur, animam ponens pro omnibus, juxta Evangelium, ut qui revera esset bonus pastor. Bravia manu ad imperatorem trahitur. Stat coram, tametsi dictum audacius, haud secus ac Joannes Domini præcursor: uno hoc discrimine, quod alter ipse ultro, alter pellentibus aliis in conspectum adhibetur. O viri forte pectus! nihil dominationem reveritus est, non cessit minis, non probabili exspectatione emollius est, cum præsertim muliercula animo compar Herodiadi sanguinis illi necessitudinis juncta esset; sed quiete locutus, seil verbum veritatis

σθῆναι αὐτὴν ὑπὸ πάντων, ἐξεδιάσται αὐτὴν γενέσθαι: ⁸⁰ μονάστριαν, καὶ πείσας αὐτὴν, ἀπέχειρεν μηνὶ Ἰανουαρίῳ, Ἰνδικτιῶνι γ'. Καὶ τῷ Ἀπριλίῳ μηνὶ ἐπεστράτευσεν κατὰ Ἀράβων· καὶ τῇ ὀγδόῃ τοῦ Μαΐου μηνὸς πολέμησας μεθ' ἐνὸς κούρου ⁸¹ αὐτῶν ἐν τόπῳ ἐπιλεγομένῳ Ἀγούσαν, νικήσας καὶ τρέψας, ἤλασεν ἕως τοῦ ποταμοῦ. Καὶ κατελθὼν εἰς Ἐφεσον, καὶ εὐχόμενος εἰς τὸν Θεολόγον (85), τὸ κομμέριον (84) τοῦ πανηγυρίου (85) ἑκατὸν λιτρῶν χρυσοῦ ὄν, ἐκούφισεν (86) πρὸς θεραπείαν τοῦ ἀγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. Τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνὶ ἔσπεφεν ὁ βασιλεὺς τὴν Θεοδότην (87) τὴν κουδικουλαρίαν Αὐγούστην καὶ ἐμνηστεύθη αὐτῇ παρὰ νόμους.

A. M. 6288. — Τούτῳ τῷ ἔτει, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ Ἰνδικτιῶνος δ', ἐποίησε τὸν γάμον μετὰ Θεοδότης ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Ἁγίου Μάμαντος, ἡμέρᾳ τετάρτῃ ⁸². Τῷ δὲ Ἀπριλίῳ μηνὶ τῆς αὐτῆς δ' Ἰνδικτιῶνος, ἡμέρᾳ ἐβδόμῃ, ὥρα νυκτερινῇ, γέγονε σεισμὸς ἐν τῇ νήσῳ Κρήτῃ φοβερώτατος. Ἐγένετο δὲ καὶ ⁸³ ἐν Κωνσταντινουπόλει μηνὶ Μαΐῳ τετάρτῃ πᾶν φοβερόν. Κάρδαμος δὲ ὁ κύρις Βουλγαρίας ἐδήλωσεν τῷ βασιλεῖ, ὅτι ⁸⁴ Ἡ τέλεισόν μοι πάκτα, ἢ ἐρχομαι ἕως τῆς Χρυσῆς πόρτης καὶ ἐρημῷ ⁸⁵ τὴν Θράκην. Ὁ δὲ βασιλεὺς βαλὼν ⁸⁶ καθάλλινας ἀλόγου ⁸⁷ εἰς μανδύλιν (88), ἐπεμψεν αὐτῷ εἰπὼν, ὅτι *Ὅλα μὲν σοι πρέπει πάκτα, ἀπέστειλά σοι. Γέρων δὲ εἰ· καὶ οὐ θέλω ἵνα κοπιώσης ἕως τῶν* C *ᾧδες* ⁸⁸· ἀλλ' ἐγὼ ἐρχομαι ἕως Μαρκελλίων, καὶ ἔξελθε. Καὶ εἰ τι κριεῖ ὁ Θεός. Καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς εἰς ⁸⁹ τὰ περατικὰ θέματα ἐσώρευσεν τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἤλθεν ἕως Βερσινικίας, καὶ ὁ Κάρ-

A odiis filium exponere satagebat, monialem eam fieri compulit, ac propositum huiusmodi persuasam in monasterio capillis abdicavit mense Januario, indictione tertia. Insequente autem Aprili in Arabes expeditionem movit, subindeque mensis Maii die octavo, cum uno adversi exercitus excursorum duce manibus consertis victoriam tulit, et in fugam versum ad locum Anusam dictum usque ad fluvium abegit. Post hæc Ephesum divertit, et votorum precibus ad Theologum persolutis, nundinarum vectigal centum auri librarum pondo imminuit, et in sancti apostoli et evangeliste Joannis cultum impendendum relaxavit. Mense vero Augusto Theodoten cubiculariam imperator coronavit Augustam, et illegitimo eam sibi copulavit B conjugio.

A. C. 788. — Hoc anno, mense Septembri, indictione quarta, feria hebdomadis quarta, imperator, conjuncta sibi Theodote, in sancti Mamantis palatio nuptias celebravit. Mense vero Aprili indictionis ejusdem quartæ, feria septima, hora nocturna, horrendus plane terræ motus in Creta 397 insula contigit: alius similis omnino tremendus Cpoli mensis Maii die quarto factus. Porro Cardamus Bulgariæ domnus imperatorem verbis inturbavit: Aut tributa mihi persolve, aut ad Chrysen usque portam arma et per Thraciam universam vastitatem inferam. At imperator involuta sudario equina stercora ad eum remisit cum ejusmodi responsis: Tributa quæ te deceant misi. Senior autem cum sis, huc usque venientem te fatigari nolo, ego ad Marcellorum castrum obvius prodibo. Tu fac illuc etiam te conferas. De successu Deus judicabit. Advocatis autem trans fretum positis

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ τοῦ γεν. αὐτὴν A. ⁸¹ ἐνὸς κούρου. A, ἐνὸς τοῦ x. vulg. ⁸² ἐπὶ λεγ. A, λγγ. vulg. ⁸³ ἡμερῶν μ' A. ⁸⁴ καὶ add. ex A. ⁸⁵ ὅτι: add. ex A. ⁸⁶ ἐρημόν A. ⁸⁷ βαλὼν A, βάλλον vulg. ⁸⁸ ἀλόγου A, ἀλόγων vulg. ⁸⁹ τῶν ᾧδες A, τοῦ ᾧδες vulg. ⁹⁰ εἰς add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

inconfuse confessus est. Dixit Domini præcursor, Non licet tibi habere uxorem Philippi fratris tui; dixit et ejus æmulus paria ei, qui Herodi erat adsimilis. Ac minime quidem caput præcinditur; nam neque imp. animo sedebat, ut eum martyrem faceret, qui voluntate certamen desudaverat, uti ipse ante professus fuerat: Christi tamen vel invitus confessor fecit, qui in quadam cellula velut maleficum thesaurum veritatis carcere inclusit. Pluribus abstineo, ne prolixior videar, quibus ille carceris acerbitate prosequitur, ipso sacrileg. incestarum nuptiarum ministro carceri præfecto, in monasterio vicino Palatio; quibus importune tentatam Platonis constantiam, donec mœcho imperatore ad ordinem redacto, rebusque amoto, eum Irene iterum Augusta velut martyrii clarum gloria carcere educit, ac ejus discipulorum relaxat exilia: quin ipse, ait, ἱεράρχης ἡξέσθῃ τὸν ἄνδρα ἀπολογία ποιησάμενος, καὶ πρὸς ἑνωσιν ἐκκαλεσάμενος· ἢ καὶ γέγονεν, ἐκβολὴ τοῦ στεφανώσαντος, καὶ φειδοῖ τῆς διαστάσεως, ἣν ὅτι μάλιστα φεύγων ἦν ὁ μακάριος· πρὸς τὸν Ταρασίον virum venerationi habuit, ob ea excusans quæ gesta fuerant, atque ad unionem provocans; quæ contigit amoto eo qui nuptiales corol-

las imposuerat, ac studio cavendi dissidii, a quo vir beatus maxime abhorrebat. COMBEFIS.

(85) In Joannis Theologi sacra æde: hac phrasi decepti quidam habere se putant ex concilii Ephesini actis, versatam aliquandam fuisse S. Mariam in ea urbe, quod a vero ac decoro alienum existit. In.

(84) Vectigal mercibus impositum: Portius. Vide exempla apud Meursium.

(85) Nundinas cum Anastasio interpretor.

(86) Sustulit omnino, vel ex parte minuit.

(87) De pravo Græcorum usu, qui dato repudio, vel inito vi aut sponte divortio, ad novas convolant nuptias, docte et copiose tractavit Arcadius toto ferme De sacrament. in utraque Ecclesia consensione lib. vii.

(88) Vice μανδύλιον· ut τροπάριον, παιδίον, θυσιαστήριον, ἀντὶ τοῦ τροπάριον, παιδίον, θυσιαστήριον, proferunt. Μανδύλιον autem, aliis corruptis scribitur μαντίλιον, mantile, mappa, sudarium est: uno verbo ὀθόνη. Μαντείαν legitur apud Julium Pollucem χειρόμακτρον lib. vii, cap. 16 interpretantem: est quoque μαντίλακιον diminutivum, de quo Meursius.

corpis exercitum universum imperator collegit et Bersiniciam usque profectus est. Cardamus ex adverso ad Abroleham silvam venit, et metu tentus loco se abdidit. Imperator animis exercitui additis ad lucum Abroleham processit diebus continuis septemdecim, hostem ad pugnam lacessens, quam ille viribus diffidens inire recusavit, et in provinciam se recepit. Eodem anno Arabes Amorium usque irruerunt, nonnullisque captivis e

vicino agro abductis, re infecta domum regressi sunt.

Eodem etiam anno Plato, saccundionis praepositus, a Tarasi patriarchae communione se segregavit, quod ille communionis suae participem redderet imperatorem et catechistae imperatricis tendendae potestatem fecisset, et abbati Joseph, Catharorum praeposito, ut eum cum Theodote ad nuptiales corollas admitteret, parem dedisset veniam. Imperator accepto nuntio Bardanium patricium et scholarum domesticum et Joannem Opsicii comitem misit, qui Platonem in urbem inductum in ergastulo ad Michaelis caelestis militiae principis in palatio erectam aedem inclusit. Reliquos autem monachos una cum Platoni nepotibus caesos Thessalonicam relegavit, quos Irene ideo defendendos suscepit, quod filio adversarentur et eum probris incescerent.

A. C. 789. — *Romae episcopi Leonis annus primus.*

Hoc anno mense Septembri imperator una cum matre thermarum aquis recreandus Prusam se contulit. Mense subinde Octobri quintae indictionis, filium, quem Leonem nominavit, ex conjuge suscepit, quo nuntio ad eum delato, matrem suam in thermis una cum omni imperatorio comitatu et aulicis relinquens, festinus in 398 urbem retrocessit. Ibi tempus accommodum Irene nacta cum ordinum militarium ducibus colloquium habuit, et qua muneribus in eos sparsis, qua promissis

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Πλάτων ὁ τοῦ σακκουδίωνος ἡγούμενος (89) ἀπέστησεν τῆς κοινωνίας Ταρασίου τοῦ πατριάρχου, ὡς δεξαμένου τὴν βασιλέα εἰς κοινωνίαν (90), καὶ ἐπιτρέψαντος τῷ κατηχητῇ (91) τοῦ κουρεῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Μαρίαν, καὶ τῷ ἀββῆϊ Ἰωσήφ τῷ ἡγουμένῳ τῶν Καθαρῶν τοῦ στεφανῶσαι αὐτὸν μετὰ τῆς Θεοδότης. Καὶ τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν Βαρδάνιον τὸν πατρίκιον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν καὶ Ἰωάννην τὸν κόμητα τοῦ Ὀφικίου, καὶ εἰσήγαγον τὸν Πλάτωνα εἰς τὴν πόλιν ⁷⁴, καὶ ἀπέκλεισεν εἰς ἐγκλείστραν ἐν τῷ ναῷ (92) τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἐν τῷ παλατίῳ, τοὺς δὲ λοιποὺς μοναχοὺς σὺν τοῖς ἀνεψιοῖς αὐτοῦ τύφας ἐξώρισεν ⁷⁵ ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὧν ⁷⁶ ὑπερασπίζετο ἡ μήτηρ τοῦ βασιλέως, ὡς τῷ υἱῷ αὐτῆς ἀντιταττομένων καὶ κατασχόντων αὐτόν.

A. M. 6289. — *Ρώμης ἐπισκόπου Λέοντος ἔτος α'.*

Τούτῳ τῷ ἔτει, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἐν τῇ Προύσῃ θερμῇσαι ⁷⁷ καὶ τῇ ζ' τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς τῆς ε' ἰνδικτιῶνος ἐτέχθη τῷ βασιλεὶ υἱὸς, ὃν ἐπωνόμασεν Λέοντα· καὶ μαθὼν ὁ βασιλεὺς καταλειπὼν τὴν μητέρα αὐτοῦ ἐν τοῖς θερμοῖς σὺν πάσῃ τῇ βασιλικῇ τάξει καὶ τοῖς ἀρχουσιν, δρομάτος εἰς τὴν πόλιν ⁷⁸ ὑπέστρεψεν. Εὐρούσα δὲ διορίαν ἡ τοῦτου μήτηρ προσελάλησεν καὶ ὑπέσχετο δωρεαῖς καὶ ὑποσχέσει τοὺς τῶν ταγμάτων ἀρχοντας πρὸς τὸ καθελεῖν τὸν υἱὸν αὐτῆς,

VARIAE LECTIONES.

⁷⁰ Ἀκρολέβα Α. ⁷¹ ὑπέστρ. — ποιήσαντες om. a. ⁷² ἀπέσχετο Α. ⁷³ τότε κατηχήθη Α. ⁷⁴ ἐν τῇ πόλει Α. ⁷⁵ τύφας ἐξώρισεν Α, τύφαντες ἐξώρισαν vulg. ⁷⁶ ὧν Α, οἱ f, οὗς vulg. ⁷⁷ θερμῇσαι Α. ⁷⁸ ἐπὶ τ. π. Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(89) Ei monasterio in monte Olympe constituto symboli nomen imponitur a Theodoro Studita, Platonis vitæ scriptore, apud Surium 16 Decembris.

(90) Severam Platonis in Tarasium sententiam Ignatius hujus Vitæ scriptor his verbis temperat: Non sic eum aversatus est Plato, quod ipse probaverit scelus imperatoris: id quidem nequaquam accidit unquam, neque quod coronaverit Theodotem pellicem: nam et ab hoc longe longius remotus fuit. Probatur ipse quidem de abjecta conjuge acerrime redarguisse imperatorem, et detestatum esse novum contra leges sacras initium conjugium, neque coronare ullo modo voluisse novam pellicem ab ipso imperatore nominatam Augustam. Verum eo quod redargutum imperatorem nequaquam ab Ecclesia separasset, sed cum illo communicaret: neque eum qui adulteram coronasset, ab Ecclesia abjecisset; idcirco ipse Plato ab ejus lege communione abstinuit, etc. Hæc dictus Ignatius apud Baronium anno 795, num. 46; idem apud Surium 26 Febr. tota hæc historia, et pluribus aliis legitur mutilatus et omnino deformis. Τὸ, ἐπι-

τρέψαντος itaque *permittere ac tolerare, non jubere vel exhortari*, quo sensu frequentius utitur Theophanes, exponendum.

(91) Sacerdos catechumenorum curator, et exorcismos in adultorum baptismo legere solitus, κατηχητής est. Inter officiales Ecclesiae CP. recensetur a Codino cap. 1; nos de eodem in notis alia adjecimus.

(92) Templum istud Michaelis caelestis militiae principis. Catharorum monasterium idem fuit. Theodoro Studita in Vita Platonis id asserente apud Surium Decembris die 16: Carcer erat monasterium imperatoris palatio adhærens, et ejusmodi custodiæ praepositus erat is qui adulteros coronaverat. Et: Confessorem eum esse probavit, cum in cellula (ἐγκλείστρᾳ) quadam ut maleficum hominem, illum veritatis thesaurum conclusisset, clavibus aliis alias addens, ac cibum per foramen quoddam ei dari jubens, ut a nullo prorsus videri posset. Adeundus Baronius ad annum Christi 795.

καὶ μονοκρατορῆσαι αὐτὴν, τοὺς μὲν δὲ ἑαυτῆς Α θωπεύσασα, τοὺς δὲ διὰ τῶν ἀνθρώπων αὐτῆς, καὶ ἐβόησεν πάντας πρὸς ἑαυτήν, καὶ ἐξεδέχετο ἡμέραν εὐρεῖν ἐπιτρεῖον. Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τελευτήσαντος πᾶπα Ἀδριανῶ, χειροτονεῖται Λέων, ἀνὴρ τιμιώτατος· καὶ κατὰ πάντα αἰδέσιμος. Τῷ δὲ Μαρτίνῳ μηνὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς κατὰ Ἀράβων, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ Σταυράκιον τὸν πατρίκιον καὶ λοιποὺς φίλους τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἐκλογὴν μονοζώνων στρατιωτῶν ἐξ ἀμφοτέρων θεμάτων χιλιάδας εἰκοσι. Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ Σταυράκιον τὴν προθυμίαν τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ βασιλέως, ἐφοβήθησαν, μή πως πολέμησας νίκησιν καὶ ἀπτοχῆσιν τῆς κατ' αὐτοῦ βουλῆς. Καὶ δωροδοκῆσαντες τοὺς τῆς βίβλας ἐπιστάν αὐτοὺς ψεύσασθαι, ὅτι ἐφυγον οἱ Σαρακηνοί. Ὁ γοῦν βασιλεὺς πολλὰ λυπηθεὶς, ἔπρακτος εἰς τὴν πόλιν εἰσῆλθεν. Καὶ τῇ πρώτῃ τοῦ Μαΐου μηνὸς τέθνηκεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Λέων, καὶ ἐθρήνησεν. αὐτὸν σφόδρα. Τῇ δὲ ιζ' τοῦ Ἰουνίου μηνὸς, Ἰνδικτιῶνι ε', ἐξ ἱππικοῦ ἀγώνος περάσαντος τοῦ βασιλέως ἐν τῷ Ἀγίῳ Μάμαντι ἐπέρασαν κατ' αὐτοῦ οἱ τῶν ταγμάτων προλαλημένοι, ὥστε πιάσαι αὐτόν. Ὁ δὲ τοῦτο μαθὼν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ χελάνδιον αὐτοῦ, καὶ ἐπέρασεν εἰς Πύλας (95), βουλόμενος εἰς τὸ θέμα τῶν Ἀνατολικῶν προσφυγεῖν. Συνῆσαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ τῆς μητρὸς αὐτοῦ φίλοι ἀγνοούμενοι παρ' αὐτοῦ. Ἐξῆλθεν δὲ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἕως τοῦ Τρίτωνος (94). Συμβουλευσάμενοι δὲ οἱ συνόντες αὐτῷ φίλοι τῆς μητρὸς αὐτοῦ, εἶπον πρὸς ἑαυτούς· Ἐὰν ἐπισωρευθῇ αὐτῷ λαὸς, οὐκ ἔτι κερυεύεται, καὶ οὐ λανθάνομεν αὐτόν καὶ ἀπολεῖ ἡμῶς. Καὶ ἡ μήτηρ δὲ αὐτοῦ ἐπισωρεύσασα ἐν τοῖς Ἐλευθερίοις τοὺς τῶν ταγμάτων προλαληθέντας αὐτῇ, εἰσῆλθεν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ μαθοῦσα τὴν τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν βασιλέα συνδρομήν, ἐφοβήθη λίαν, καὶ ἐσκέπτετο ἀπολύσαι ἐπισκόπους πρὸς αὐτόν, καὶ λαβεῖν λόγον, καὶ καθίσαι εἰς γυνάμην (95). Ἐγραψεν δὲ λάβρα πρὸς τοὺς συνόντας αὐτῷ φίλους αὐτῆς, ὅτι Εἰ μὴ ποιήσετέ τινα πρόπον, καὶ παραδώσετε αὐτόν, τοὺς λόγους, οὓς ἔχετε μετ' ἐμοῦ, μηνύσαι ἔχω τῷ βασιλεῖ. Οἱ δὲ φοβηθέντες, ἐκράτησαν αὐτόν εἰς παράκλησιν (96), καὶ εἰσενέγκαντες εἰς χελάνδιον κατέλαβον ἐν τῇ πόλει τῷ σαββάτῳ πρωτῇ τῇ ιε' τοῦ αὐτοῦ μηνός. Καὶ ἀπέκλεισαν αὐτόν ἐν τῇ πορφύρᾳ (97), ἐνθα ἔγεννηθῇ. Καὶ περὶ ὧραν ἐνάτην ἐκτυφλοῦσιν αὐτόν ἰσυνῶς καὶ ἀνάτωρ πρὸς τὸ ἀποθανεῖν αὐτόν (98),

majoribus, abrogato filio summam imperii ut sibi committerent, induxit, atque ita cunctos partim suis ipsius illecebris, partim familiarium suorum suavis motos et illectos in suas partes transtulit, subindeque diem opportunum censuit expectandum. Porro Adriano papa defuncto, Leo, vir omni honore ac veneratione dignus, in ejus locum Romæ suffectus est. Mense autem Martio imperator Stauracium patricium et reliquos matris amicos in comitatu habens, cum selectorum ex utrisque thematibus levis armaturæ militum viginti millibus adversus Arabes movit. Conjuracionis porro cum Stauracio initæ consilii tam militum quam imperatoris ad pugnam alacritate comperta, veritine, si imperator vicisset, ipsi proposito sibi consilio exciderent, positos in excubiis milites donis corruerunt, ut falso assererent, Saracenos aufugisse. Quare graviter iratus imperator re infecta in urbem se recepit. Mensis vero Maii die primo Leo filius ejus moritur, cujus funus multo lacrymarum imbri prosecutus est. Cæterum Junii mensis die decimo septimo, Indictione quinta (95), imperatore post equestre circi spectaculum ad sanctum Mamantem transeunte, ordinum pariter, quos diximus, duces obviam facti eum comprehendere moliti sunt. Conspecto periculo chelandio vectus, Pylas trajecit, in orientalium thema confugere meditatus. Porro homines matris amicissimi, quos ille ignorabat, ipsum comitabantur, sed et uxor ad Tritonem usque subsecuta est. Tunc comites ejus matris amici consilio inter se inito, dixerunt: Si reliqui milites ad imperatorem nunquam confluxerint, in libertatem asseret se, atque ubi consilium nostrum deprehenderit, confestim nos perdet. Mater autem ejus collectis ad Eleutheria, quos memoravimus, ex ordinibus universis, palatium ingressa est, et cum rescisset populi ad imperatorem concurrentis numerum, graviter extimuit, jamque de mittendis ad eum episcopis, per quos securitate ab eo impetrata in domus angulum privata secederet, meditabatur. Prius tamen ad amicos, qui cum filio erant, scripsit. Nisi rationem qua filium mihi tradatis, inieritis, colloquia inter nos habita ipsi aperiam. Illi timore correpti, Constantinum precibus vacantem comprehendunt, et chelandio ab ipsis impositus, Sabbato mensis ejusdem die decimo

VARIE LECTIONES.

⁷³ ὁ γοῦν βασ. Α, ὁ δὲ β. vulg. ⁷⁴ Ἰουλίῳ Α. ⁷⁵ fort. προλαλητῇ. ⁷⁶ ἐὰν σωρευθῇ αὐτοῦ λαὸς Α. ⁷⁷ αὐτόν Α α, αὐτοῦ f, αὐτῷ vulg. ⁷⁸ ποιήσετε Α, ποιήσητε vulg. ⁷⁹ παραδώσετε Α, παραδόσητε vulg. ⁸⁰ πρωτῇ add. ex Α. ⁸¹ ἐνθα Α, ἐν τῇ vulg. ⁸² αὐτόν add. ex Α, item καὶ ἀνάτωρ.

JAC. GOARI NOTÆ.

(93) Astaceni sinus locum. Constantinus Porphyrogenneta apud Oretium.

(94) Locum alterum Asiæ Minoris ad Propontidem. Oretius ex eodem Porphyrogenneta Constantino.

(95) Ut sederet in angulo : ait Anastasius. Ita hodie dicunt, agere quietem.

(96) Ad preces reddit Anastasius: addo et processionem, eo die qui assumptionis B. Mariæ, fieri solitam, Παράκλησις enim et παράκλησις id hodie significat.

(97) Palatii locus imperatrici parturienti, et imperatoris filios in lucem emittenti destinatus a quo illi Porphyrogennetæ. MEURSII.

(98) Graviter excæcant, ac immedicabiliter; ita ut hunc mors subsequens confestim extingueret. Ita bene Anast., is enim re ipsa significatus excæcantium animus, etsi ea læsione minime extinctus Constantinus, quem Cedr. superstitem tradit tum cum Nicephorus secundum illud imperium patri abrogavit. COMBES.

quinto in urbem summo mane deductum, in porphyra, qua primum in lucem prodit, includunt, et circa 399 horam nonam tanta immanitate illi oculos confodere ex matris et consiliariorum ejus sententia, ut pene mortem inferrent. Sol tunc per dies septemdecim nulla radiorum emissa luce ita obscuratus est, ut errantia per mare navigia temere circumferrentur, omnesque palam assererent, ob imperatoris excæcationem solem se suis radiis abdicasse. Ita mater ejus Irene imperium obtinuit.

Eodem etiam anno beati Adriani papæ Romani affines tumultu in Leonem papam excitato, oculis eum inultaverunt. Verum cum homines ad eum excæcandum deputati, misericordia ducti, ei peperissent aliquatenus, haud ei penitus oculorum lumen extinctum est. Leo subinde ad Carolum Francorum regem confugit: rex ejus adversarios graviter ultus in propriam sedem eum iterum restituit, et sub id tempus primum ac deinceps in Francorum potestatem Roma cessit. Leo Carolo regi vicem relaturus, eum capite ad imos usque pedes oleo perunctum in sancti Apostoli æde imperatorem salutatum corona redimivit, imperatoria veste circumdedit, et capitis ornamenta contulit, mensis Decembris die vicesimo quinto, indictione nona.

A. C. 790. — Romanorum imperatricis Irenæ de-
mo annus primus.

Hoc anno imperatrix Irene imperio potita, Dorotheum, Chrysopoleos præpositum, et Constantinum Magnæ ecclesiæ chartophylacem, ad Abimelech Cappadociæ et Galatiæ provincias hostiliter depopulantem, de pace cum eo componenda legatos misit: sed incassum abiire de pace tractatus. Novembri mense nonnulli rerum novandarum cupidi, filii Dei hostis Constantini ad Therapiæ palatium sub custodia detenti, ad Magnam ecclesiam ut confugiant, ibique propriæ securitatis in futurum cautionem petant, ut videlicet hujus rei obtentu aliquem ex eis imperatorem populus salutaret, auctores fiunt. Populo igitur turmatim ad ecclesiam confluyente, Aetius eunuchus ingressus, fide ipsis data, nullo incolumitati eorum providente, ipsos eduxit, et Athenas exsules deportari commisit. Cæterum duo

A γνώμη τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ τῶν συμβούλων αὐτῆς. Ἐσκοτίσθη δὲ ὁ ἥλιος ἐπὶ ἡμέρας ιζ' καὶ οὐκ ἔδωκε τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ, ὥστε πλανᾶσθαι τὰ πλοῖα καὶ φέρεσθαι, καὶ πάντας λέγειν καὶ ὁμολογεῖν, ὅτι διὰ τὴν τοῦ βασιλέως τυφλωσιν ὁ ἥλιος τὰς ἀκτῖνας ἀπέθετο· καὶ οὕτως κρατεῖ Εἰρήνην ἡ μήτηρ αὐτοῦ.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ συγγενεῖς τοῦ μακαρίου πάπα Ἀδριανοῦ συγχινῆσαντες τὸν λαόν, ἐστασίαν κατὰ Λέοντος τοῦ πάπα, καὶ κρατήσαντες ἐτύφλωσαν αὐτόν· οὐ μόνον ἡδυνήθησαν τελείως σθεῖσαι τὸ φῶς αὐτοῦ, τῶν τυφλωσάντων αὐτὸν φι-
ανθρώπων ὄντων, καὶ φεισαμένων αὐτοῦ. Ὁ δὲ προσφυγὼν τῷ ῥηγὶ τῶν Φράγγων Καρούλφ, ἡμύ-
νατο τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ πικρῶς, καὶ πάλιν ἀπο-
κατέστησεν αὐτὸν εἰς τὸν ἴδιον ὄθρον, γεινομένης τῆς Ῥώμης ἀπ' ἐκείνου τοῦ καιροῦ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Φράγγων. Ὁ δὲ τὸν Κάρολον ἀμειβόμενος, ἔσταψεν αὐτὸν εἰς βασιλεία Ῥωμαίων ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Πέτρου, χρίσας ἐλαίῳ ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν (99), καὶ περιβαλὼν βασιλικὴν ἐσθῆτα καὶ στέφος, μηνὶ Δεκεμβρίῳ κα', ἰνδικτιῶν ἐννάτῃ (1).

A. M. 6290. — Ῥωμαίων βασιλίσσης Εἰρήνης πάλιν ἔτος δ'.

Τούτῳ τῷ ἔτει κρατήσασα Εἰρήνην τὴν βασιλείαν, παραυτίκα ἀποστέλλει Δωρόθεον τὸν ἡγούμενον Χρυσόπολεως καὶ Κωνσταντῖνον χαρτοφύλακα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας· πρὸς Ἀδριμέλεχ ληϊζόμενον τὰ μέρη Καππαδοκίας καὶ Γαλιτίας, πρεσβευομένην περὶ εἰρήνης· οὐ γέγονεν δὲ, καὶ τῷ Νοεμβρίῳ μηνὶ τινὲς νεωτερισταὶ φρουρουμένοις τοῖς υἱοῖς τοῦ θεομάχου Κωνσταντίνου ἐν τῷ παλατίῳ τῶν Θεραπειᾶς, πειθουσιν αὐτοὺς προσφυγεῖν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, καὶ δῆθεν αἰτήσασθαι ἀσφάλειαν τῆς μετὰ ταῦτα ἀδελφείας αὐτῶν, ὡς διὰ τοιαύτης προφάσεως ἀναγορεῖσθαι ἐξ αὐτῶν βασιλεῖα. Καὶ πολλοῦ λαοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ προσδραμόντος, εἰσελθὼν Ἀέτιος ὁ εὐνούχος πατρικίος ἐξήγαγεν αὐτοὺς, λόγῳ μηδενὸς αὐτοῖς προσχόντος, καὶ ἐξώρισεν αὐτοὺς εἰς Ἀθήνας. Οἱ δὲ δύο πατρικιοί, ὃ τε Σταυράκιος καὶ Ἀέτιος,

VARIE LECTIONES.

⁹⁹ τοῦ add. ex A. ⁹⁹ ἐν τῇ Ῥώμῃ τῆς Ῥώμης vulg. ⁹⁹ αὐτοῦ A, αὐτῷ vulg. ⁹⁹ αὐτοῦ add. ex A. ⁹⁹ ἀποκατέστ. A, κατέστ. vulg. ⁹⁹ τοῦ add. ex A. ⁹⁹ ἀπὸ κεφ. A, ἀπὸ τῆς x. vulg. ⁹⁹ μηνὶ Δεκ. A, τῷ Δεκ. vulg. ⁹⁹ καὶ add. ex A. ⁹⁹ τῷ Ὀκτωβρίῳ A. ⁹⁹ αὐτοὺς A, αὐτοῖς vulg. ⁹⁹ Μεγάλῃ add. ex A. ⁹⁹ ἐξ αὐτῶν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(99) Quod in confirmatione totum corpus unguento sacro delibutum Græci velint, vel quod Latini regum suorum plura membra, caput nimirum, pectus, scapulas, brachia, quam ipsi ungant imperatoribus; Caroli M. totum corpus a vertice ad pedes unctione sacra ilitum scripsit Theophanes.

(1) Theophanes, ut scriptum reliquit Baronius ad annum Domini 800, num. 6, coronatum tradit Carolum a Romano pontifice Kalendis Januarii, indictionis nonæ. Verum errore labitur Latinis omnibus adversantibus. Hæc ille circa Theophanis lectionem nonnihil oscitans. Quid enim apud Theophanem

D scriptum manifestius, quam Carolum imperii coronam et unctionem τῷ Δεκεμβρίῳ κα' et ex eo apud Anastasium et Miscellam viii Kalend. Januarii suscepisse? At si collatum Carolo imperium velit indictione octava, quod annus nimirum a Christi natali octingentesimus, quo salutatus est imperator indictionis octavæ nota conspicuus habeatur: observet meritissimus annalium Ecclesiæ scriptor rationis temporum non ignarus, Græcos a quorum grege non infimus prodit Theophanes, a Septembri indictionis initium desumere: adeoque in annum octingentesimum præcipua sui parte indictione nona signatam nonam etiam incidere.

ἐπιστήθιοι ὄντες τῆς βασιλείας γεγενῆσιν κατ' ἀλλήλων, ὥστε φανερώς τὴν ἐχθρὰν ἐπιδείκνυσθαι, ἀμφότεροι σκοπὸν ἔχοντες ⁹ μετὰ θάνατον αὐτῆς τοῖς ἰδίοις συγγενεῖσι τὴν βασιλείαν περιποιήσασθαι.

A. M. 6291. — Τοῦτω τῷ ἔτει ἐξῆλθεν ὁ Ἀβιμέλεχ κατὰ Ῥωμανίας, καὶ ἀποστείλας κοῦρσον μονοξώνων, κατῆλθεν ἕως τῶν Μαγγάνων ². Καὶ ἐπιφθάσαντες ἐν τοῖς σταύλοις Σταυρακίου (3) τοὺς ἵππους, καὶ τὴν βασιλικὴν προμοσέλλαν (5) λαβὼν, ὑπέστρεψεν ἀδελφῶς· καὶ οἱ λοιποὶ κατῆλθον ἕως Λυδίας καὶ πολλὴν αἰχμαλωσίαν ἔλαβον. Κοῦρσον δὲ αὐτῶν ἕτερον ἐκδραμὸν ⁶ καὶ ἐπιπεσὼν Παύλῳ ⁷ πατρικίῳ καὶ κόμητι τοῦ Ὀφικίου σὺν ὅλῳ τῷ θέματι αὐτοῦ καὶ τοῖς ὀπτιμάτοις, πολλὴν κοπήν εἰς αὐτοὺς ἐποίησεν. Ἀπῆραν ⁸ δὲ καὶ τὸ τοῦλλδον αὐτῶν, ^B ὑπέστρεψεν καὶ αὐτόν ⁹ (4). Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ τῆς ζ' ἰνδικτιῶνος, ἡβουλήθη ¹⁰ Ἀκάμηρος ὁ τῶν Σκλαβίων τῆς Βελζητίας (5) ἄρχων νυχθεὶς ὑπὸ τῶν Ἑλλαδικῶν (6) ἐξαγαγεῖν τοὺς υἱοὺς Κωνσταντίνου, καὶ προχειρίσασθαι ἐξ αὐτῶν βασιλέα. Γνωῖσα δὲ τοῦτο ἡ βασίλισσα Εἰρήνη, ἀποστέλλει πρὸς τὸν πατρικίον Κωνσταντίνον τὸν Σεραντάπηχον ¹¹ (7) Θεοφύλακτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ σπαθάριον ἔντα καὶ ἀνεψιὺν αὐτῆς, καὶ πάντας ἐτύφλωσεν, καὶ διεσχέδασεν τὴν κατ' αὐτῆς βουλὴν αὐτῶν. Τοῦ δὲ ἁγίου Πάσχα τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ προῆλθεν ἡ βασίλισσα ἀπὸ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἐπὶ ὁχήματος χρυσοῦ ἐποχουμένη τέσσαρσιν ἵπποις λευκοῖς συρομένοις, καὶ ὑπὸ τεσσάρων πατρικίων κρατουμένη (8), φημί δὲ Βαρδάνου στρατηγοῦ Θρακησίων ¹² καὶ Σισιννίου στρατηγοῦ τῆς Θράκης καὶ Νικήτα ¹³ δομestίκου τῶν σχολῶν καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Βήλα, ῥέψασα ὑπάτειαν ἀφθόως. Τῷ δὲ Μαίῳ μηνὶ ἐνόησεν ἡ βασίλισσα παρακλησίον θανάτου· καὶ ἐπέτειλεν ¹⁴ ἡ ἔρις τῶν εὐνοούχων. Αἴτιος δὲ προσελάβετο Νικήταν τὸν πατρικίον καὶ δομestικόν τῶν σχολῶν, καὶ ἀντέπιπτεν ¹⁵ δεινῶς τῷ Σταυρακίῳ, πείθοντες καὶ τὴν βασίλισσαν, ὅτι τοῦ κράτους ἐφίεται· καὶ θυμωθεῖσα δεινῶς αὐτῷ ἐπηνέχθη ¹⁶ ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Ἱερείου εἰποῦσα·

A patricii Stauracius et Aetius, imperatricis intimi et discordiarum processerunt, ut inimicos invicem palam se professi fuerint: etenim uterque de imperio familiae suae ac sanguine sibi post Irenes ⁴⁰⁰ mortem conciliando sententiam animo proposuerat.

A. C. 791. — Hoc anno Abimelech in Romaniam suscepta protectione cum praedatoris militum expeditorum turmis adusque Mangana penetravit. Inde vero ex improvise in Stauracii stabula irruens, ejus equis, nec non ipso, quo imperatrix vehabatur, equitatu raptis, citra damnum pedem retulit. Caeteri vero in Lydiam usque penetrantes, maximam praedam inde reportaverunt. Alterum autem eorum agmen excursionibus exercitatum, in Paulum patricium Opsicii comitem incidens, multa caede in univsum exercitum et ejus optimates debacchatum est, et accepto belli toto apparatu, ipsum postmodum restituit et ad suos remisit. Mense autem Martio indictionis septimae Acamerus Sclavinorum Belzetiae princeps a Graecis quibusdam excitus filios Constantini in libertatem asserere molitus, ex eis non neminem imperatorem creare statuit; quod ubi imperatrix Irene accepit, ad Constantinum, cognomento Serantapechum, patricium ejus filium, qui tum spatharius erat et imperatricis ipsius nepos, Theophylactum misit, qui omnes oculis orbavit: atque ita paratam in se conjurationem dissipavit. Sancti vero Paschatis feria secunda imperatrix a sanctorum Apostolorum aede processum solemnem fecit, curru aureo, quem quatuor equi candidi trahabant, vecta: currum regebant patricii quatuor, Bardanes, inquam, Thracensium dux, Sisinnius ipsius Thraciae pariter dux, Nicetas scholarum domesticus et Constantinus Boelas; ipsa imperatrix consulari more munera in populum spargebat. Mense Maio imperatrix adeo graviter infirmata est, ut morti quam proximam dixerint, ex quo inter eunuchos invidia et dissensio succrevit. Aetius autem ascito sibi Niceta patricio et scholarum domestico Stauracio se fortiter opponebat et adversa-

VARIÆ LECTIONES.

⁹ ἔχοντες add. ex A. ² ὁ add. ex A. ³ Μαλαγίνων A. ⁶ ἐκδραμὸν καὶ ἐπιπεσὼν A, ἐκδραμὸν καὶ ἐπιπεσὼν vulg. ⁷ Παύλῳ A, Πέτρῳ τῷ vulg. ⁸ ἀπῆραν A, ἐπῆραν vulg. ⁹ καὶ αὐτόν A, καὶ αὐτὸν vulg. ¹⁰ ἡβουλήθη A. ¹¹ Σεραντ. A. ¹² Θρακησίων τῆς Θράκης A. ¹³ Νικήτα A, Νικήτου vulg. ¹⁴ ἐπέτειλεν A. ¹⁵ ἀντέπιπτον τινες A. ¹⁶ ἐπηνέχθη A, ἐπέρχεται vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(2) Patricii illius de quo nuper mentio: qui quia eunuchus erat, et imperatricis ἐπιστήθιος, ejus equos servare et stabuli curam agere potuit.

(3) Imperatorum equitatum interpretatur Anastasius, quasi nimirum primam imperatoris sellam. Addo πρῶτον vinum album illud, generosum recentiore lingua nuncupari. Sit itaque in sensu isto προμοσέλλα (sic namque mihi lubentius scriberetur) generosa prima et electa equorum candidorum manus in Stauracii stabulis imperatoris usibus destinata: equos quippe albos imperatorem vehere leges. Προμοσέλλα tamen, equum gradarium, vulgo haque-née lubens interpretarer.

(4) Quae cursorum turma cum et impedimenta eis abstulissent, reversæ sunt et ipsæ: ut triplex Ara-

bum victoria sub unum describatur: nihil ad rem quod redditum est. COMBESIS.

(5) Legimus superius Βελζητίας.

(6) Helladici, qui τῶν Ἑλλαδικῶν thema occupant. Ii vero sunt, qui Achaïam et loca Corinthi contermina tuerentur. Recole ex superius dictis Cæsares istos Constantini Copronymi sanguine ortos, Athenas in exsilium anno superiore deportatos.

(7) Σεράντα, quadraginta dicunt recentiores, vice τεσσαράκοντα. Σεραντάπηχον enormis magnitudinis virum intellige, Faciles enim sunt ex aliquo eventu imponere cognomina.

(8) Tenentibus eam stipantium more quatuor patriciis: ut quasi illis niteretur, ut non ipsi eorum regerent. COMBESIS.

batur, adeo ut eum imperii ambitione teneri in imperatricis animum inducere potuerint. Illa impotens iræ ad Hierii palatium se contulit, dicens, ipsum tumultuum et seditionum inventorem et auctorem, propriam sibi perniciem conciliaturum. At ipse defensione sui suscepta, causam propriam apud imperatricem et pro jure suo tulabatur. In Aetium itaque et Nicetam præfatos patricios rabiem suam convertit.

A. C. 792. — Hoc anno, mense Februario indictione 401 octava memoratus Stauracius scholariorum et excubitorum unaque ductorum animis donis ac muneribus sibi conciliatis, seditionem atque rebellionem in ipsam imperantem urbem commovit. Pijissima vero Irene senatu ad Justiniani triclinium indicto, singulos quosque in militia mereri solitos ad Stauracium accedere prohibuit, ex quo rerum tranquillitas ad breve tempus emersit. Aetius autem, quem diximus, ac Nicetas cum aliis quibusdam Stauracium insectabantur. Interim ille corde sideratus, sanguinem spumum thoracis et pulmonis partibus emissum ore evomens medicis ad spectaculum confluentibus mortis argumentum dedit inevitabile, quamvis in adversum reliqui adulatores insani, haud medici tantum, sed et irreligiosi monachi et præstigiatores ad ultimum obitus ipsius diem, qui mensis Junii indictionis ejusdem octava tertius fuit, illum diutius victurum et imperio potiturum temere affirmarent. His ille vaticiniorum ludicris delectatus, seditionem in Cappadociis Aetio perdendo commoveri disposuit, cujus exitum ut audiret, minime sors contulit. Post duos quippe ab ejus obitu dies, de illa primus advenit nuntius, et in seditionis auctores comprehensos exsiliis et suppliciis animadversum est.

A. C. 793. — Hoc anno, quo indictio nona numerata est, mensis Decembris die vicesimo quinto, Francorum rex Carolus a Leone papa coronatus est, Siciliamque classe adoriri meditatus, consilium mutavit, cum Irene conjugum et pacem contrahere animo gerens, cujus gratia insequente anno, indictione nimirum decima, legatos destinavit. Mense porro Martio indictionis nonæ piissima Irene Byzantiis civilia remisit vectigalia, et ea quæ apud Abydum et Hierum dicuntur commercia ex parte relaxavit, pro quibus aliisque plurimis beneficiis populus maximas ei D grates retulit.

Α μούλων (9) καὶ στάσεων φροντιστὴν αὐτὸν εἶναι, καὶ ἐαυτῷ προξενούντα ταχίστην ἀπώλειαν. Ὁ δὲ προσπολογησάμενος αὐτῇ, ἡσφαλιζέτο ¹⁷ ἐαυτὸν· ἐμαίνετο δὲ κατὰ Ἀετίου καὶ Νικήτας ¹⁸, τῶν προῤῥήθεντων πατρικίων.

In Aetium itaque et pro jure suo tulabatur. In Aetium itaque et pro jure suo tulabatur.

A. M. 6292. — Τοῦτω τῷ ἔτει, μηνὶ Φεβρουαρίῳ, ἰνδικτιῶνι η', ὁ Σταυράκιος προῤῥήθεις τυραννίδα καὶ στάσιν κατὰ τὴν βασιλεύουσαν πόλιν συνεσκεύαζεν ¹⁹, τοὺς ἐν αὐτῇ σχολαρίους καὶ ἐξκουβίτωρας ἅμα τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν δεξιούμενος χρήμασι καὶ ὤρεσσι. Εἰρήνην δὲ ἡ εὐσεβὴς ²⁰ σιλέντιον ποιήσασα ἐν τῷ Ἰουστινιανοῦ τρικλίῳ (10), πάντα στρατεύμενον ἐκώλυσεν προσπελάζειν τῷ Σταυρακίῳ. Καὶ οὕτως ἔτυχεν μικρᾶς εὐταξίας τὰ πράγματα. Ἀέτιος δὲ ὁ προῤῥήθεις καὶ Νικήτας σὺν ἄλλοις τισὶ κατηγωνίζοντο Σταυρακίῳ ²¹. Ὁ δὲ καρδιόπληκτος (11) γενόμενος αἷμα διὰ τοῦ στόματος ἀνῆξεν ἀφρώδεις ἐκ τῶν κατὰ θώρακα καὶ πνεύμονα μορίων. Τοῦτο οἱ ἱατροὶ θεασάμενοι θανάσιμον ἀπεφάναντο· οἱ δὲ λοιποὶ κίλακες καὶ ἀνόητοι ²², οὐ μόνον ἱατροὶ, ἀλλὰ καὶ τινες ἀμόναχοι μοναχοὶ ²³ καὶ γόντες (12), ἐπειθον ὄρκους ἕως τῆς αὐτῆς ἡμέρας τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, ἡ γέγονεν κατὰ τὸν Ἰούνιον μῆνα τῆς αὐτῆς ὀγδόης ἰνδικτιῶνος ἡμέρα τρίτη, ὅτι ζήσεται καὶ βασιλεύσει. Οἷς ὑπερπεριδόμενος ²⁴ στάσιν ἐν ταῖς Καππαδοκίαις συνεσκεύασεν κατὰ Ἀετίου γενέσθαι, ἣν οὐκ ἤξιωθη ζῶν ἀκούσαι· μετὰ γὰρ δύο ἡμέρας τοῦ θανεῖν αὐτὸν, κατέλαθεν ἡ περὶ ²⁵ τούτου φάσις· καὶ οἱ στασιασταὶ συλληφθέντες ἐξορίαις καὶ τιμωρίαις ὑπεβλήθησαν.

A. M. 6293. — Τοῦτω τῷ ἔτει, μηνὶ Δεκεμβρίῳ κ', ἰνδικτιῶνι θ', Κάρουλος ὁ τῶν Φράγγων ῥῆξ ἐστέφθη ὑπὸ Λέοντος τοῦ πάπα· καὶ βουλευθείς κατὰ Σικελίαν στόλῳ παρατάξασθαι μετεβλήθη, ζευχθῆναι μᾶλλον Εἰρήνην βουλευθείς, πρέσβεις εἰς τοῦτο πέμψας (13) τῷ ἐπὶόντι χρόνῳ ἰνδικτιῶνι ε'. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ τῆς θ' ἰνδικτιῶνος· Εἰρήνην ἡ εὐσεβὴς Βυζαντίαις τοὺς πολιτικούς ἐχαρίσατο φόρους, καὶ τῆς Ἀβύδου καὶ τοῦ Ἰεροῦ (14) τὰ λεγόμενα κομμέρκια ἐκούφισεν, μεγάλως ἐπὶ τούτοις σὺν ἄλλοις πολλοῖς εὐχαριστήθεϊσα εὐεργετήμασι.

VARIE LECTIONES.

¹⁷ ἡσφ. A, εἰσφ. vulg. ¹⁸ Νικήτας, τῶν πρ. A, Νικήτου προῤῥ. vulg. ¹⁹ συνεσκεύαζεν A a, συνέξευζεν vulg. ²⁰ ἡ εὐσεβὴς om. f. ²¹ Σταυρακίῳ A, Σταυρακίῳ vulg. ²² κῶλ. καὶ ἀνόητοι A, κῶλ. ἀνόητοι vulg. ²³ post μοναχοὶ A a f, add. καὶ σπουδίτας. ²⁴ ὑπερπεριδόμενος A, ὑπερπερθε. vulg. ²⁵ περὶ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(9) Vox a Latina *tumultuari* in Græciam translata, cujus usus frequens apud jureconsultos et canonicos Græcos.

(10) Triclinium aureum a Justiniano Rhinotmeto exstructum habes superius, et in Orig. CP. : Ὁ Ἰουστινιανὸς ἔκτισε τὸ Ἰουστινιανέιον τρικλινιον· Justinianus triclinium sui nominis ædificavit.

(11) Corde percussus ab Anastasio reponitur: forsan cardiaca syncope, qua derepente et quasi momento ægri intereunt: sideratum et quasi fulminis ictu confossum dicunt medici; quamvis grandiore

et præcipua circa guttur effracta vena sanguis copiosus pulmonem opplere, et ore despumare poterit.

(12) Astrologi judicarii.

(13) Eginhardus ad annum 802: Irene imperatrix e Constantinopoli misit legatum nomine Leonem spatharium pacis confirmandæ gratia inter Francos et Græcos: et imperator vicissim absoluto illo misit Jesse episcopum Ambianensem et Helingandum comitem CP. ut pacem cum ea staterent.

(14) Ad Propontidos fauces; superas ad Pon-

A. M. 6294. — Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀέτιος ὁ πατρίκιος ἀπαλλαγείς Σταυρακίου καὶ ἀπομεριμνήσας, τὸ κράτος εἰς τὸν ἴδιον ἀδελφὸν μετενέγκαι ἐσπευδεν, ὃν καὶ προσβάλετο ²⁸ μονοστράτηγον εἰς τὴν ²⁹ Θράκην καὶ Μακεδονίαν, αὐτὸς δὲ περατικὰ θέματα κατέκων ἀνατολικούς καὶ τὴν Ὀψίκην ³⁰. ἐπάρσεως οὖν μεστὸς ὑπάρχων, τοὺς ἐν τέλει ἄρχοντας κατευτελίζων, ἀντὶ οὐδενὸς ἐλογίζετο· οἱ καὶ λυπηθέντες κατ' αὐτοῦ σφόδρα, στάσιν κατὰ τῆς βασιλείας μελετήσαντες, εἰς ἔργον ἐξήνεγκαν. Ἐφθασαν δὲ καὶ ³¹ οἱ ἀποσταλέντες παρὰ Καρούλου ἀποκρισιάριοι καὶ τοῦ πάπα Λέοντος πρὸς τὴν Εἰρήνην, αἰτούμενοι ζευχθῆναι αὐτὴν τῷ Καρούλῳ πρὸς γάμον, καὶ ἐνώσαι τὰ ἔθνη καὶ τὰ ἐσπέρια, ἥτις ὑπήκουσεν ἂν, εἰ μὴ Ἀέτιος ³² οὗτος· ὁ πολλάκις ῥήθεις ³³ ἐκώλυσεν, παραδυναστεύων καὶ τὸ κράτος εἰς τὸν ἴδιον ἀδελφὸν σφετεριζόμενος.

A. M. 6295. — Ῥωμαίων βασιλέως Νικηφόρου ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει, μηνὶ Ὀκτωβρίῳ λα', Ἰνδικτιῶν ια', ὥρα νυκτερινῇ δ', ἐπιφωσκούσης ἡμέρας δευτέρας, Νικηφόρος πατρίκιος καὶ γενικὸς λογοθέτης ἐτυράννησεν κατὰ τῆς εὐσεβεστάτης Αὐγούστης ³⁴ Εἰρήνης, Θεοῦ μὲν συγχωρήσαντος ἀπάτοις κρίμασιν διὰ πληθοῖ· ἁμαρτιῶν ἡμῶν, συνεργούντων δὲ αὐτῶν Νικητὰ ³⁵ πατρικίου καὶ δομestικοῦ τῶν σχολῶν, καὶ Σισινίου πατρικίου καὶ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, τῶν δολερῶν καὶ ἐπιόρκων Τριφυλλίων. Συνῆσαν δὲ αὐτοῖς καὶ Λέων πατρίκιος καὶ κοιαιστωρ ³⁶ ὁ Σεραντάπηχος καὶ Γρηγόριος ὁ πατρίκιος ὁ Μουσουλαιίου καὶ Θεόκτιστος ὁ πατρίκιος καὶ κοιαιστωρ, καὶ Πέτρος πατρίκιος ³⁷, ἀπατήσαντες καὶ τινὰς ³⁸ τῶν ἄρχόντων τοῦ λαοῦ τῶν ταγμάτων. Καταλαβόντες δὲ τὴν λεγομένην Χαλκὴν, καὶ τοὺς φύλακας ἀθρόως ψευδῶς ἀπατήσαντες ³⁹, ἐπεισαν, ὅτι παρ' αὐτῆς ἀπεστάλησαν ἀναγορεῦσαι βασιλεῖα τὸν αὐτὸν Νικηφόρον, διὰ τὸν τὸν πατρίκιον ⁴⁰ Ἀέτιον βιάζεσθαι αὐτὴν ἐν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Λέοντα ἀναγορεῦσαι βασιλεῖα. Οἱ δὲ πιστεύσαντες τῷ τηλικούτῳ ⁴¹ ψεύδει, συνανηγόρευσαν βασιλεῖα τὸν τυράννον. Οὕτως οὖν ἐπὶ τὸ μέγα παλάτιον ἐλθόντες οἱ αὐτοὶ πατρίκιοι εἰσῆλθον ἐν αὐτῷ. Κάκειθεν ἀποστειλάντες καθ' ὅλης τῆς πόλεως ἀσήμεους ⁴² τινὰς καὶ δούλους, τὴν ἀναγόμεναι ἐποιήσαντο πρὸ τοῦ μεσονυκτιοῦ, καὶ φύλακας περιέστησαν τῷ παλατίῳ τῶν Ἐλευθερίου, ἐν ᾧ συνέθη αὐτὴν εἶναι. Ὁρθροῦ δὲ μεταστελλόμενοι αὐτὴν, κτελείεσαν ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ· καὶ οὕτω προῆλθον ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τὸ στέφαι τὸν ἀλιτήριον ⁴³. Συνῆλθεν δὲ πᾶν

A. C. 794. — Hoc anno Aetius patricius Stauracii metu liber, et ab ea cura exoneratus, summam imperii potestatem in fratrem suum transferre operam omnem adhibebat, qua de causa supremum exercitus ducem per Thraciam et Macedoniam eum institui curaverat, ipse qui orientaliū et Opsicianorum themata trans fretum posita regebat. Tali arrogantia plenus et exarsuans, proceres ad dignitates evectos despiciens, reliquos nihili aestimandos opinabatur. **402** Quare graviter irati, seditionem in imperatricem parantes, eam ad finem perducere moliti sunt. Porro apocrisarii a Carolo et a Leone papa missi Irenem Carolo matrimonio conjungendam, atque ita Orientis et Occidentis imperia in unum componenda postulantes advenerunt, quibus ipsa assensura erat, si non Aetius istē post imperatricem, ut saepe memoravimus, cuncta administrans, ac imperium in fratrem transferre meditatus, ejus se consiliis opposuisset.

A. C. — 795. Romanorum imperatoris Nicephori annus primus.

Hoc anno mensis Octobris die tricesimo primo, indictione undecima, hora noctis quarta illucescentis, feria secundae, Nicephorus patricius et generalis logotheta, in piissimam Irenem, Deo delictorum nostrorum multitudo irritato, et ineffabilibus suis judiciis ita permittente, tyrannidem excitavit, adiutoribus ad id usus Niceta patricio et scholarum domestico et Sisinnio similiter patricio ejus fratre, dolosis et perjuri Triphylliis. Adjunxere se illis Leo patricius et quæstor Serantapechus et Gregorius patricius, Musulacii filius, et Theoctistus patricius et quæstor, et Petrus patricius, qui quosdam ex decibus militarium ordinum in partes suas fraudulentè pertraxerunt. Postremum autem occupata, quæ Chalce dicitur, custodes aliud cogitantes mendaciis deceptos in id inducunt, ut credant, imperatricis mandato Nicephorum imperatorem renuntiaturos se missos, quæ nimirum a patricio Aetio, ut fratrem ejus Leonem invita ad imperium promoveat et principem declaret, cogi se experiat. Illi mendacio facilem adhibentes fidem, tyrannum salutaverunt imperatorem, atque ita ad palatium majus fidem patricii progressi, in illud se immiserunt. Inde viris ex populi facie et servis per totam urbem missis, imperatoris designationem ante noctis medium perfecere, et ad Eleutherii palatium, quo contigit Irenem tunc morari, custodes constituerunt, eamque deinde sub diluculum ex eo loco translatam in magno palatio incluservunt: tum vero hominem nefarium coronaturi

VARIE LECTIONES.

²⁸ ὃν καὶ προσβ. A, δ καὶ προσβ. vulg. ²⁹ εἰς τὴν A, εἰς vulg. ³⁰ τὸ Ὀψίκιον A, τὴν Ὀψίκην vulg. ³¹ καὶ prius add. ex A. ³² μὴ Ἀέτιος, μὴ ὁ Ἀ. vulg. ³³ ῥήθεις add. ex A. ³⁴ Αὐγούστη add. ex A. ³⁵ Νικητὰ A, Νικητὸν vulg. ³⁶ καὶ κοιαιστωρ add. ex A. ³⁷ ὁ Μουσ. — Πέτρ. πατρ. om. A. ³⁸ αὐτοὺς καὶ τινὰς e. ³⁹ ἀπατήσαντες A, ἀπαντήσ. vulg. ⁴⁰ τὸν πατρ. A, τὸν αὐτὸν πατρ. vulg. ⁴¹ τῷ τηλικούτῳ ψεύδει A, τὸ τηλικούτο ψεύδος vulg. ⁴² ἀσήμεους] ἄτης (sic) A. ⁴³ ἀλιτήρ. A, ἀλητήρ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

tum; inferas ad Ægæum mare. Has Sesto et Abydo pugnari dictum superius. includi ignorat nullus: illas Hiero castello pro-

in Magnam ecclesiam profecti sunt. Ad eum cum universus populus convenisset, maledictis in eum, qui coronam imponeret, ac qui susciperet, vel qui collataretur, coniectis, res indigne gestas ægre ferebant. Ac pietati quidem et rationi consona viventes divinam **403** sententiam mirabantur, quæ permitteret feminam pro rectæ fidei defensione nuper decertantem, et plurimos labores passam, a porculatore imperio deturbari, devinctioribus illius amicis ad eum ob avaritiam deficientibus, Leone, inquam, Sinopensi patricio et sacellario, ac Deo invisit Triphylliis et patriciis supra memoratis, qui muneribus ab ea acceptis ditati, et frequentius ad ejus mensam blande et cum illecebris invitati, rebus universis, quas mundus exhibet, amicitiam ejus præponendam fore, horrendis etiam juramentis interpositis, affirmaverant: alii rerum gestarum stupore perculsi, quasi de veritate dubii, somniis se deludi arbitrabantur: alii res futuras solertius conjicere docti, præterita prosperitate laudata, imminentem sub inducenda tyrannide calamitatem, qui maxime pravam tyranni sententiam fuerant experti, desolebant. Generatim dicam omnes mentis caligo solatiique expers desperatio invaserat, ne, si incompositos singulorum sermones referam, longiorem efficiam orationem. Quin etiam ipsa præter naturam aeris constitutio, quæ illa die visa horrenda et plane obscura fuit, frigusque intolerabile, quod tum, quamvis autumnus esset, ingruerat, futuram hujus vecordiam malitiamque minime tolerandam ipsius maxime fautoribus manifesto portendebat. Postridie quippe nonnullis patriciis comitatus ad imperatricem sub custodia detentam se contulit, familiarisque sibi benevolentiae fallacem speciem, qua multos decepit, præ se ferens, invitum omnino ad imperium (ab ejus, siquidem aiebat, cupidine alienus erat) evectum se excusabat, proditoris Judæ instar Dominum cœna se excipientem tradentis, iis maledicens, qui reginæ insidiatii ipsi persuasissent, cujus rei testes ipse proprios morum imitatores proferebat. Simul autem nigra calceamenta ostentans, illis præter imperatorios mores lubenter indui affirmat. Quare eam sibi confidere cum juramentis monitam corporis solatium omne, quale decet imperatricem a servo, a se expectare, nullamque perniciem ex calamitoso hujusmodi casu in eam derivandam timere hortabatur. Damnato præterea, qui nonnunquam in avaritiam est affectu, collectorum ab imperatoribus thesaurorum, quos ipsa sibi retinere non posset, nil sibi occultare præbatur.

VARIE LECTIONES.

⁴⁰ μαρτυρικῶς ἀδελήσασαν Α. ⁴¹ συδῶτου Α. f. συμδῶτου α, συμβῶνου vulg. ⁴² τῶν Α, τοῦ vulg. ⁴³ εὐνοῦχου post φημί add. Α α. ⁴⁴ καὶ τῶν ἀν. εἰρ. πατρ. add. ex Α. ⁴⁵ κοινῇ Α, κοινῇ vulg. ⁴⁶ κρύους ἀκατάλλακτου vulg. ⁴⁷ φθινοπωρινῇ ὥρᾳ Α, φθινοπωρινῇ ὥρᾳ vulg. ⁴⁸ αὐτοῦ add. ex Α. ⁴⁹ τὴν αὐτῇ συνήθη ψευδ. Α, ὡς ἦν αὐτῇ συνήθες, ψευδ. vulg. ⁵⁰ πιστοῦς Α, πλείστους vulg. ⁵¹ καὶ ὡς ἦν Α, ὡς ἦν vulg. ⁵² τοὺς προβ. — ἐπιβ. δὲ add. ex Α. ⁵³ αὐτὸ Α, αὐτὸς vulg. ⁵⁴ ἀθρόως Α, ἀθρόως vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(15) Eos qui se provexerant diris devovens, quique illi insidiati erant, haud secus ac Judas Domino post cœnam. CONVERSIS.

τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ πάντες ἐπὶ τοῖς πραττομένοις ἐδυσχέρανον, ἐπαρώμενοι τὸν στέφοντα καὶ τὸν στεφόμενον, καὶ τοὺς τοῦτοις συγχαίροντας. Καὶ οἱ μὲν εὐλαβεῖα καὶ λόγῳ συζῶντες τὴν θεῖαν κρίσιν ἐθαύμαζον, ὅπως συνεχώρησεν ὑπὲρ τῆς ὀρθῆς πίστεως ἀδελήσασαν ⁴³ καὶ μαρτυρήσασαν, ὑπὸ συδῶτου ⁴⁴ ἐκδηλοθῆναι τῶν ⁴⁵ εὐνουστάτων αὐτῆς προσθεμένων αὐτῇ διὰ φιλαργυρίαν, Λέοντος, φημί ⁴⁶, πατρικίου καὶ σακελλαρίου τοῦ Σινωπέως, καὶ τῶν θεοστυγῶν Τριφυλλίων, καὶ τῶν ἀνωτέρω ⁴⁷ εἰρημνέων πατρικίων, οἵτινες ὠρεαῖς πλείστας ὑπ' αὐτῆς κατεπλουτίσθησαν, καὶ πολλάκις συνεσθίοντες αὐτῇ, καὶ κολακείαις μεθ' ὅρκων πείθοντες φρικτῶν πάντων τῶν ἐν κόσμῳ πραγμάτων ἀναγκαιοτέραν ἡγεῖσθαι τὴν πρὸς αὐτὴν εὐνοίαν. Ἄλλοι δὲ ⁴⁸ ὡς ἐν ἐκστάσει τῶν γινομένων, οὐκ αἰσθόμενοι τὴν βεβαίωσιν, ὄνειροπολεῖσθαι ἐνόμιζον. Ἄλλοι δὲ τῶν εὐ εἰδῶτων στοχάζεσθαι, τὴν παρελθοῦσαν εὐμερίαν ἐμακάριζον, καὶ τὴν μέλλουσαν ἐσσεσθαι δυστυχίαν διὰ τῆς τυραννίδος ἐβρόχουν, μάλιστα δὲ ὅσοι τῆς πονηρᾶς γνώμης τοῦ τυράννου πείραν τινα προειλήφασιν. Κοινῇ ⁴⁹ δὲ πάντας κατεῖχεν ζόφωσις καὶ ἀπαράκλητος ἀθυμία, ἵνα μὴ κατὰ μέρος τῆς ἐλευθέρως τὰ ἀκαλλῆ βήματα γράφων μηχανῶν τὸν λόγον. Ἦν γὰρ παρὰ φύσιν καὶ τοῦ ἀέρος κατ' αὐτὴν ἀθρόον τὸ κατὰστημα συμδῶν σκυθρωπὸν καὶ ἀζώτιστον, καὶ κρύος ⁵⁰ ἀκατάλλακτον φθινοπωρινῇ ⁵¹ ὥρᾳ γενόμενον δηλοῦντα σαφῶς τὴν ἐσομένην αὐτοῦ ⁵² δυστροπίαν καὶ ἀνύποιστον κἀκωσιν, καὶ μάλιστα τοῖς ψηφισαμένοις. Τῇ γὰρ ἐπιούσῃ παραλαβὼν τινὰς τῶν πατρικίων ἀνῆλθεν πρὸς τὴν βασιλίδαν φρουρομένην, ὑποκρινόμενος μὲν τὴν αὐτῇ συνήθη ψευδοχρηστέτητα ⁵³, δὲ ⁵⁴ ἥς καὶ ἡπάτησεν τοὺς πιστοὺς ⁵⁵. ἀπολογούμενος δὲ αὐτῇ, ὡς ἀκουσίως ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἀναβίθασθαι, καὶ ὡς ἦν ⁵⁶ ταύτης ἀνόρεκτος, καταρῶμενος δὲ τοὺς προβεδάσαντας μὲν αὐτὸν, ἐπιβουλεύσαντας ⁵⁷ δὲ αὐτῇ, ὡς ὁ προσδότης Ἰούδας τὸν Κύριον μετὰ τὸ συνδειπνήσαι (15), μισητὰς δὲ ἐκείνου κατὰ πάντα μαρτυρῶν αὐτοὺς εἶναι: ὑποδεικνύς δὲ καὶ μέλανα ὑποδήματα περικεῖσθαι φιλεῖν παρὰ τοὺς βασιλικούς θεσμούς διαβεβαιούμενος. Θαρσεῖν δὲ παρήγει δολερῶς, καὶ μεθ' ὅρκων περὶ πάσης σωματικῆς ἀναπαύσεως ἀρμοζούσης δεσποίνῃ παρὰ δούλου, καὶ μῆδεμίαν ἡγεῖσθαι συμφορὰν τῆς ἐκπτώσεως. ⁵⁸ Παρήγει δὲ μηδὲν ἀποκρύψαι ἀπ' αὐτοῦ τῶν βασιλικῶν θησαυρῶν, καὶ κατέκρινε τῆς φιλαργυρίας τὸ πάθος, κατέχειν μὴ φέρων. Ἐνόσει γὰρ αὐτὸ ⁵⁹ δεινῶς (16) πάσας ἐν τῷ χρυσῷ τιθεῖς τὰς ἐλπίδας ἐπαμφάγος. Ἡ δὲ σοφὴ καὶ θεοφιλὴς Εἰρήνη, καὶ περ ὀφείλουσα τῷ τῆς ἀθρόας ⁶⁰ μεταβολῇ πάθους

(16) Damnabat avaritiæ vitium, cum ipse illud celare non posset: graviter enim eo laborabat. Id.

συνέχεσθαι, ὡς ἄτε γύναιον οὔσα ⁵⁷, ἔφη γενναίῃ καὶ A
 συνετῷ φρονήματι πρὸς τὸν χθὲς μὲν δούλον καὶ
 ἑπτολρκον, σήμερον δὲ μοχθηρὸν ἀναστειτὴν καὶ
 ἀναίδῃ τύραννον· « Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνθρωπε, θεῶν
 ἡγοῦμαι τὴν πρὶν ὀφρανευθεῖσαν ὑφώσαντά με,
 καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς ⁵⁸ βασιλείας ἀναξίαν οὔσαν
 ἀναβιβάζσαντά με ⁵⁹, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς καθαιρέ-
 σεως ἑμαυτῇ προσάπτω καὶ τοῖς ἑμοῖς ἀμαρτήμα-
 σιν. Ἐν πᾶσι δὲ καὶ κατὰ πάντα τρόπον εἴη τὸ
 ὄνομα τοῦ Κυρίου εὐλογημένον· κράζουσα τοῦ μό-
 νου ⁶⁰ Βασιλέως τῶν βασιλέων καὶ Κυρίου τῶν κυ-
 ρίων, τὸν δὲ τρόπον ⁶¹ τῆς σῆς προαγωγῆς τῷ Κυ-
 ρίῳ ἀποδίδωμι οὐ χωρὶς οὐδὲν γενέσθαι πεπιστευ-
 χα. Τὰς δὲ κατὰ σοὶ μοι πολλὰκις ἀνενεχθεῖσας περὶ
 τῆς νῦν σοι περιχειμένης ἀξίας ἀληθεῖς ⁶², ὡς τὸ
 τέλος ἀπέδειξε, τῶν πραγμάτων ἀκοῆς, ἃς οὐκ ἀγ-
 νοεῖς, αἷς εἰ καὶ συναπῆχθην, ἀκωλύτως εἶχον τοῦ
 ἀνελεῖν σε. Ἀλλὰ τὸ μὲν τοῖς σοῖς ὅρκοις πεισομένη,
 τὸ δὲ φειδομένη σου πολλοὺς ἐννοήτορας, παρελογη-
 σάμην (17) τῷ Θεῷ, καὶ τηνικαῦτα τὰ κατ' ἑμαυτὴν
 ἀποδοῦσα, δι' οὗ βασιλεῖς βασιλεύουσι καὶ δυνάσται ⁶³
 κρατοῦσι γῆς. Καὶ τὰ νῦν ὡς εὐσεβεῖ σοι καὶ ἐξ
 αὐτοῦ προβληθέντι, προσκυνῶ σε ὡς βασιλέα. Καὶ
 αἰτοῦμαι φείσασθαι μου τῆς ἀσθενείας καὶ συγχω-
 ρῆσαι μοι τὸν ὕπ' ἐμοῦ χτισθέντα τῶν Ἐλευθερίου
 οἰκονεῖς ψυχαγωγίαν τῆς ἀσυχρίτου μου συμφορᾶς. »
 Ὁ δὲ ἔφη· « Καὶ εἰ τοῦτο θέλεις σοι γενέσθαι, δημοσὶν
 μοι εἰς ⁶⁴ πᾶσαν θείαν δύναμιν μὴ ἀποκρύψαι τι
 τῶν ⁶⁵ τῆς βασιλείας θησαυρῶν, καὶ πληρῶ σου τὴν
 αἵτησιν, καὶ πᾶσάν σου θεραπείαν καὶ ἀνάπαυσιν
 ποιῶ. » Ἡ δὲ ὁμοσεν αὐτῷ εἰς τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ
 ξύλα, ὅτι· « Οὐκ ἀποκρύψω ἀπὸ σοῦ, ἕως ὁθλοῦ· » ὃ καὶ
 πεποίηκεν. Ὁ δὲ τοῦ ποδομένου ἐπιτυχόν, παρρυθὺ
 ἐξώρισεν αὐτὴν ἐν τῇ νήσῳ τῆς Πριγκίπου, ἐν τῇ
 μονῇ, ἣν αὐτὴ ⁶⁶ ὠκοδόμησεν, ὅντιον ἀκμὴν τῶν ⁶⁷
 ἀποκριστικῶν Καρούλου ἐν τῇ πόλει (18) καὶ ὁρών-
 των τὰ πραττόμενα. Ὁ γοῦν παμφάγος οὗτος τοῦ
 κράτους ἐπιλαβόμενος, οὐδὲ κἄν πρὸς ⁶⁸ βραχὺ ἔσχυ-
 σεν ἐπικαλύψαι δι' ὑποκρίσεως τὴν ἐμφύτην αὐτοῦ
 κακίαν καὶ φιλαργυρίαν· ἀλλ' ὡς δῆθεν μέλλων
 τὴν ἀδικίαν ἐκκόπτειν, τὸ πονηρὸν ἐν τῇ Μαγναύρᾳ
 καὶ Ἀδικον συνεστήτατο δικαστήριον. Σκοπὸς δὲ τῷ
 τυράννῳ οὐ τοῖς πτωχοῖς τὰ δίκαια ἀποδιδόναι, ὡς
 εἶδεις ⁶⁹ τὰ πράγματα, ἀλλὰ διὰ τούτου πάντας
 τοὺς ἐν τέλει ἀτιμάσαι τε ⁷⁰ καὶ αἰχμαλωτῖσαι, καὶ
 εἰς αὐτὸν τὰ ⁷¹ πάντα μετενεγκεῖν· ὃ καὶ πεποίη-

A Morbo quippe illo gravius laborabat homo auri
 voracissimus, spem suam omnem in congestas di-
 vitias reponens. Sapiens autem et religiosa Irene,
 ceca mulier quamvis subita rerum mutatione tur-
 bari debuisset, generoso tamen atque prudenti
 animo eum, qui heri perjurus servus, hodie se
 gravem exactorem et impudentem tyrannum gere-
 bats ⁴⁰⁴ allocuta : « Ego quidem, inquit, o homo,
 orbatam quondam parentibus Deum me extulisse, et
 ad imperii thronum licet indignam evexisse certa
 sum, quapropter exactorationis hujusmodi causam
 mihi delictisque meis ascribo. In omnibus itaque et
 per omnem modum sit nomen Domini benedictum.
 Solum Regem regum omnium et dominorum Domi-
 num obtestata, designationis tuæ modum ad ipsum re-
 latum volo, sine cujus nutu nil nobis posse contingere
 credidi. Rumores autem de ea, quam nunc adepius
 es, dignitate adversus te sparsos et ad me quoque
 latos fuisse veros, exitus comprobavit, sed nec eos
 ignoras : iis si permissem me abduci, nullo sane
 resistente periissem. Verum qua juribus inrandis tuis
 confirmata, qua consiliis tuis parcitura, tuis, in-
 quam, qui hæc in me refundis, te tuosque com-
 mendatos volui Deo, per quem reges regnant et
 principes orbi dominantur. Impræsentiarum igitur
 te tanquam religiosum et ab eo promotum impera-
 torem veneror. Quapropter infirmitati meæ parcas
 precor, et in incomparandæ præsentis meæ calamita-
 tis solatium, Eleutherii ædem a me constructam
 habere me permittas, rogo. » Ad hæc ille : « Hæc si tibi
 præstari cupis, per virtutem quamcunque divinam
 prius jura imperii thesaurorum nihil te occulturam,
 et confestum petitum acquiescam tuis, et de cultu
 tibi exhibendo deque quiete relinquenda providebo. »
 Illa in veneranda et vivifica crucis ligna jurata,
 « Non abscondam, inquit, vel obolum unicum, » quod
 et præstitit. Is desideriorum compos in Principis
 insulam, in monasterium ab ipsa ædificatum, Caro-
 li legatis adhuc in urbe agentibus et quæ gere-
 bantur spectantibus, eam relegavit. Sane the-
 saurorum iste belluo potestatem adeptus, ne
 brevi quidem temporis spatio innatam sibi ad
 malum prouitatem et avaritiam celare valuit,
 etiam simulationi addictus; quasi grassantem
 vero injustitiam recisurus atque funditus
 evulsurus esset, scelestum ac plane iniquum tri-

VARIE LECTIONES.

⁵⁷ γύναιον οὔσα A, γυναῖκα οὔσαν vulg. ⁵⁸ τῆς add. ex A. ⁵⁹ με add. ex A. ⁶⁰ μόνου
 add. ex A. ⁶¹ τὸν δὲ τρ. A, καὶ τὸν τρ. vulg. ⁶² ἀληθῆς vulg. ⁶³ καὶ δυν. A, καὶ οἱ δ. vulg. ⁶⁴ εἰς add.
 ex A. ⁶⁵ τῶν add. ex A. ⁶⁶ ἣν αὐτὴ A, ἥ αὐτὴν vulg. ⁶⁷ τῶν add. ex A. ⁶⁸ πρὸς add. ex A. ⁶⁹ εἶδεις A.
⁷⁰ τε add. ex A. ⁷¹ τὸ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(17) Nihil clarius nihilque redditum obscurius. Qua
 juramentis tuis fidem habens, qua tibi parcens, plures
 mihi bene consultum volentes contempsi, jam tum
 Deo res meas committens. Æquior longe Nicephoro
 auctor Vitæ S. Nicephori, quam cum aliis patriar-
 charum vitis eorum temporum historiam magna ex
 parte continentibus tomo altero, alteraque illius
 parte me producturum spero. COMBERIS.

(18) Eginhardus anno 803 : Legati imperatoris

(Jesse et Helingandus) de CP. reversi sunt : et vene-
 runt cum eis legati Nicephori imperatoris qui tunc
 rempublicam gerebat (nam Irenem post adventum
 legationis Francicæ deposuerant), quorum nomina
 fuerunt Michael episcopus, Petrus abbas, Callistus
 candidatus. Qui venerunt ad imp. in Germania su-
 per fluvium Salam, in locum qui dicitur Sels, et
 conditionem faciendæ pacis in scripto susceperunt.

bunal ad Magnauram constituit. Is autem tyranno quærebatur finis, non ut pauperibus, quod æquum tribueret, prout exitus manifestavit, sed ut nobiles ac positos in dignitate viros dedecore afficeret, ageret captivos, et eorum bona cuncta ad se derivaret, quod ejus proposito felicissime successit. Universos vero sibi succensentes conspicatus, ac ne forte piæ Irenes beneficiorum memores eam denuo ad rempublicam administrandam revocarent, veritus, mense Novembri, frigore asperrimo jam terris incumbente, inclemens ac nulla in eam pietate motus, in insulam Lesbum deportari, et sub strictissima teneri custodia, **405** et a nemine penitus conspici mandavit. Mense porro Aprilis die tricesimo, Triphyllius Nicetas veneno, ut aiunt, a Nicephoro propinato extinctus est. Mensis deinde Maii die quarto feria hebdomadis quinta, Nicephorus in Chalcedonis suburbana egressus, cum equo mansuetissimo atque mitissimo insideret, quæ Dei providentia fuit, in terram excussus, dexterum pedem contrivit. Mensis autem Julii die decimo nono, feria hebdomadis quarta, hora prima Bardanes patricius et orientalium dux, qui cognomento Turcus, a thematibus trans fretum positus imperator salutatus est, qui, cum potestatem multum detrasset, a militibus aufugere non valuit. Is Chrysopolim profectus, circumducto per dies octo exercitu, et ab urbis civibus haud admissus, ad Malagina usque reversus est. Tum vero Dei timore ductus, et, ne forte ejus causa multæ patrentur cædes, attentius cogitans, missis ad Nicephorum legatis, fidem accepit propria ejus manu scriptam, cui etiam sanctissimus patriarcha Tarasius et patricii omnes subscripsere, qua se suosque omnes incolumes atque impunitos servatum iri sibi cavebat. Die postmodum Septembris octavo sub mediam noctem fugam latenter arripens, Cium Bithyniæ urbem profectus est in Heraclii monasterium; ubi cum navigium ab imperatore ad hoc istuc missum invenisset, in eo caput abrasit, ac deinde monastico habitu indutus est. Mox conscenso navigio, in insulam, Proten vulgo dictam, in qua monasterium olim condiderat, trajecit, vesanum Nicephorum tremendi jurisjurandi fidem reveriturum arbitratus, et ab eo nullam se passurum injuriam. Ille vero primum quidem eum facultatibus nudat et, occasione arrepta, cunctos thematum procures et locupletes viros, inter quos

A κεν. Ἰδὼν δὲ πάντας λυπούμενους κατ' αὐτοῦ, καὶ διδῶς, μήπως μεμνημένοι τῆς εὐσεβοῦς Εἰρήνης εὐεργεσίας προσκαλέσονται πάλιν τοῦ ⁷³ κρατῆσαι αὐτήν, τῷ Νοεμβρίῳ μηνὶ χειμῶνος ἐπικειμένου βαρυτάτου, οὐκ ᾔκτειρεν αὐτήν ὁ ἀσπλαγχτός, ἀλλ' ἐξώρισεν αὐτήν ἐν Λέσβῳ τῇ νήσῳ (19) ἀσφαλῶς φρουρεῖσθαι αὐτήν προστάξας, καὶ παρ' οὐδενὸς ⁷⁴ ὁρᾶσθαι τὸ σύνολον· τῇ δὲ λ' τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς ἐπετελεύτησεν Νικητὰς ὁ Τριφύλλιος, ὡς φασιν, ὑπὸ Νικηφόρου φάρμακῳ ἀναιρεθεὶς. Καὶ τῇ δ' τοῦ Μαΐου μηνὸς ἡμέρᾳ ε' ἐξῆλθεν Νικηφόρος κατὰ τὴν Χαλκηδόνᾳ ἐν προαστείῃ, καὶ ἐπὶ δὲ Ἰππῶ πένυ ἡμερωτάτῃ καὶ πρῶτῃ ἐκ θείας προνοίας ⁷⁵, τοῦτον καταβαλὼν ⁷⁶ τὸν δεξιὸν αὐτοῦ πόδα συνέτριψεν. Τῇ δὲ ιθ' τοῦ Ἰουλίου μηνὸς, ἡμέρᾳ δ', ὥρᾳ α'. Βαρδάνης ὁ πατριεὶος καὶ στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν, τὸ ἐπικλῆν ⁷⁷ Τοῦρκος, ἀνηγορεύθη εἰς βασιλεῖα ἐν τῶν Περαιτικῶν θεμάτων, ὅστις πολλὰ παραιτησάμενος, διαβρᾶσαι αὐτοῦ; οὐκ ἴσχυσεν· καὶ κατελθὼν ἕως Χρυσόπολεως, καὶ περιπολεύσας ἡμέρας ἦ, καὶ μὴ δεχθεὶς ὑπὸ τῆς πόλεως, ὑπέστρεψεν ἕως τῶν Μαλαγίνων. Φοβηθεὶς δὲ τὸν Θεόν, καὶ λογισάμενος, μήποτε δι' αὐτὸν ⁷⁸ σφᾶγῃ γένηται Χριστιανῶν, ἀποστείλας δὲ πρὸς Νικηφόρον, καὶ λαβὼν λόγον ἐνυπόγραφον ⁷⁹ ἐξ ἰδιοχείρου αὐτοῦ, ἐν ᾧ καὶ Ταράσιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης καὶ πάντες οἱ πατρίκιοι καθυπέγραψαν, ὥστε ἀδελφῇ αὐτὸν διατηρηθῆναι καὶ ἀζήμιον, καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, τῇ ἡ' ⁸⁰ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ὥρᾳ μεσονυκτίῳ λάθρᾳ διαδρᾶς κατήλθεν ἐν τῇ Κίῳ τῆς Βιθυνίας, εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἡρακλείου, καὶ εὐρὼν τὸ ἀπολυθὲν χεῖλιδιον τοῦ βασιλέως, ἐπὶ τοῦτῃ ἀπεκάρθη (20), καὶ ἐνεδύσατο στολὴν μοναστικὴν, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῷ ⁸¹, ἀπῆλθεν ἐπὶ νήσῳ τῇ λεγομένῃ Πρώτῃ, ἐν ᾗ οἰκοδομήσας ἦν μοναστήριον, οἰόμενος ὅτι αἰθεσθήσεται τὸν φοβερὸν λόγον, ὃν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ παρὰ λογιστῆς Νικηφόρος, καὶ οὐ μὴ βλάβῃ αὐτὸν ⁸² ἐν οὐδενί. Ὁ δὲ πρῶτον μὲν γυμνοὶ αὐτὸν τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, καὶ ἀφορμῆς δραξάμενος πάντας τῶν θεμάτων τοὺς ἀρχοντας καὶ κτήτορας (21), τινὰς δὲ ἐκ τῆς βασιλείδος πόλεως ἠχμαλῶτευσεν, τὸν δὲ στρατὸν ἅπαντα ἀρόγευτον εἰσεν. Καὶ τίς λόγος; δυνήσεται ⁸³ πρὸς ἀξίαν διηγῆσθαι τὰ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πραχθέντα ὑπ' αὐτοῦ ἔργα κατὰ Θεοῦ παραχώρησιν διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν; Τῇ δὲ δ' τοῦ Αὐγούστου μηνὸς τῆς ια' ἰνδικτιῶνος ἐτελεύτησεν ἡ βασίλισσα Εἰρήνη ἐν τῇ ἐξορίᾳ τῆς Λέσβου νήσου, καὶ μετηνέχθη ⁸⁴ τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῇ

VARIE LECTIONES.

⁷³ τοῦ Α. τῶν vulg. ⁷⁴ παρὰ τινος μὴ Α. ⁷⁵ προμνηθείας Α. ⁷⁶ καταβαλὼν Α. καταβάλλον vulg. ⁷⁷ τὸ ἐπ. Α. ὁ ἐπ. vulg. ⁷⁸ δι' αὐτὸν Α. δι' αὐτοῦ vulg. ⁷⁹ ἐνυπόγρ. Α. ὑπόγρ. vulg. ⁸⁰ τῇ ἡ' Α. τῇ δὲ ἡ' vulg. ⁸¹ αὐτῷ Α. αὐτῇ vulg. ⁸² αὐτὸν om. Α. ⁸³ δυνήσεται vulg. ⁸⁴ μετηνέχθη Α f, μετήχθη vulg.

JAC. GOARII NOTE.

(19) Cedr., εἰς Μιτυλήνην, quæ Lesbî insulæ urbs est libera, ex qua dicta Mitylene ipsa insula, ut Ort.: unde et statim idem defunctam ait, ἐν τῇ αὐτῇ Λέσβῳ. COMBETIS.

(20) In hunc finem missum caput abrasit. Sic bene Anast. intellexit; non ut in ipso navigio de-

tonsus sit, quod et sequentibus adversatur, quibus peractis omnibus quæ sunt monasticæ inaugurationis, navigium ingressus dicitur. Id.

(21) Anastasius, habitatores: cives potentiores intellige.

νήσω τῆς Πριγκίπου, ἐν τῇ μονῇ, ἣν ⁸¹ αὐτὴ ὤκο- A ex imperante urbe nonnulli, in captivitate misit, universum autem exercitum debitis stipendiis defraudavit. Admissa porro diebus illis ab eo scelera, Deo propter alia crimina nostra illa tolerante, quæ oratio valeat enarrare? Cæterum mensis Augusti die nono, indictione undecima imperatrix Irene in Lesbium insulam relegata diem obiit: in insulam autem Principi in monasterium, quod ipsa condidit, corpus ejus translatum fuit.

A. M. 6296. — Τοῦτω τῷ ἔτει, μηνὶ Δεκεμβρίῳ, Ινδικτιῶνι ιβ', ἔσπεφεν Νικηφόρος τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σταυράχιον διὰ Ταρασίῳ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου ἐν τῷ ἁμβωνι τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς βασιλεία, ἀπολήτον ὄντα κατὰ πάντα τῇ τε ἰδέᾳ καὶ ῥώμῃ καὶ γνώμῃ πρὸς τὴν τοιαύτην ἀξίαν. Ὁ δὲ μήποτε ἐν μηδενὶ φυλάξας ἀλήθειαν Νικηφόρος Λυκάονας τινὰς, ἢ λυκανθρώπους, ὁμογνώμονας καὶ ὁμόφρονας ἀποστείλας εἰς τὴν Πρώτην ἐκέλευσεν νυκτὸς ἐπιθεῖναι τῇ νήσῳ, καὶ τὸν προῤῥήθεντα ἐκτυπλῶσαι Βαρδάνιον, ὡς ὤφθην ἀγνοοῦντος αὐτοῦ, καὶ μετὰ τὸ δρᾶμα προσφυγεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ. Τοῦτου δὲ γεγονότος ὁ τε ⁸² πατριάρχης καὶ ἡ σύγκλητος δευνὸς ἤλγησαν, καὶ πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν Θεόν. Ὁ δὲ παρανομώτατος βασιλεὺς Νικηφόρος ὅρκους τοὺς ἐν τέλει Λυκάονας, τὸ δοκεῖν, ἐπέσχετο ἀνελεῖν, ἀμύνασθαι σηματοδομένους, ὃ πάντα κατ' ἐπιθείξειν αἰεὶ, καὶ μηδὲν κατὰ Θεὸν πράττειν. Ἦν γὰρ αὐτῷ ⁸³ μετὰ τῶν λοιπῶν παρανομῶν καὶ τὸ τοιοῦτον τῆς γνώμης ἐξαίρετον ἰδίωμα, δι' οὗ καὶ πρὸ τῆς βασιλείας πολλοὺς ἠπάτησεν. Πλὴν γελοιώτατος ἦν τοῖς εἰδόσιν ἀκριβῶς ⁸⁴ τὸ ἐπιτεθεῖμα ὥστε χάκεινον ἀναδείξαι πολλῇ ζεσφομένον τὸ μιαινώτατον αὐτοῦ πρόσωπον αἰεὶ, τότε ἀπρότεον γενέσθαι ἐπὶ ἡμέρας ζ' τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος δολίως κλαυθυριζόμενος, ἐπεὶ καὶ φυσικῶς αὐτῷ γυναικώδης ⁸⁵ προσήσαν δάκρυα, ἃ τοῖς πολλοῖς τῶν φαύλων ψευδοχρίστοις προσεῖναι πέφυκεν. Ἀλλ' οὐκ ἔλαθεν τοὺς πολλοὺς. Τῷ δὲ Λύγουστῳ μηνὶ ἐξεληθὼν ⁸⁶ κατὰ Ἀράβων συνήνησεν αὐτοῖς εἰς Κρασὸν τῆς Φρυγίας, καὶ πολεμήσας ἠττάται⁸⁷ καὶ πολλοὺς ἀποβαλὼν ⁸⁸ μικροῦ δεῖν καὶ αὐτὸς κρατεῖσθαι ἤμελλεν, εἰ μὴ τῶν ἀρχόντων τινὲς ἀνδρείοτάτοι τούτων μόλις τῆς ἀνάγκης περισώσασθαι ἴσχυσαν.

Arabes profectione suscepta, ad Crasum Phrygiæ est, pluribusque suorum prostratis parum absuit, quin hostium in manus incideret, nisi procerum nonnulli animo et robore præstantes eum non sine difficultate periculo eripuissent.

A. M. 6297. — Τοῦτω τῷ ἔτει στάσεως γενομένης D κατὰ τὴν Περσικὴν, κατήλθεν ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς εἰρηνοποιήσων αὐτούς. Νικηφόρος βὲ ἀδειαν εὐρὼν, ἔκτισεν τὴν Ἀγχυραν τῆς Γαλατίας καὶ τὴν Θήβασαν καὶ τὴν Ἀνδρασόν. Ἀπέστειλεν δὲ καὶ ἐν Συρίᾳ κοῦρσον, καὶ μηδὲν ἀνύσαν ὑπέστρεψεν ⁸⁹, τούναντίον δὲ μάλλον καὶ πολλοὺς ἀποβαλὼν.

A. M. 6298. — Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκό- πον Νικηφόρου ἔτος α'.

Τοῦτω τῷ ἔτει, μηνὶ Φεβρουαρίῳ κ', Ινδικτιῶνι ιδ', Ταρασίος ὁ ἀγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἐνδόξως ἀπέβη, καὶ ἐξεκομίσθη τὸ

A. C. 796. — Hoc anno mense Decembri indictione duodecima Nicephorus filium suum Staurocium Tarasii sanctissimi patriarchæ manibus in ambone Magnæ ecclesiæ imperatorem coronavit, hominem, sive vultus speciem, sive corporis robur, seu **406** denique mentis captum species, ad eam dignitatem plane ineptum. Is autem qui nusquam veritatis observatorem se præstitit, Nicephorus, B Lycaonas nonnullos, ceu potius Lycanthropos belluas, iisdem cum eo mente ac moribus instructos homines in Proten insulam missos, noctu ad terram appellentes, Bardanium, quem memoravimus, oculis privare, tanquam se nullatenus conscio, et patrato facinore ad ecclesiam confugere jussit. Admissum scelus patriarcha et senatus universus omnesque, qui Dei timorem præ se ferebant, indigne tulerunt. Nefarius porro imperator Nicephorus, homo ad ostentationem omnia, nihil vero secundum Deum agens, in omnes Lycaonum optimates, quasi Bardanem vindicare voluisset, per juramenta cœpit inquirere. Inerat enim homini præter alia naturæ vitia facilis ad simulandum propensio; hoc ejus genii præcipuum munus, quo etiam ante susceptum imperium plurimos decipit: simulatum tamen ejus studium et affectationem expertis deridiculo exstitit, adeo ut vultum suum execrandum, continua licet impudentia obscuratum, per dies septem imperatorio cubiculo tectus et ejulans reddiderit eo tempore inaccessum. Aderant enim homini faciles et molles a natura concessæ lacrymæ, quod multis pravis hominibus christos et prophetas se falso jactitantibus innatum videatur: id tamen haud plures latuit. Cæterum mense Augusto adversus obviam illis factus, certamine initio superatus

A. C. 797. — Hoc anno tumultu in Persia excitato Arabum dux partes dissidentes compositurus, illuc se contulit. Interea Nicephorus capta occasione Ancyram Galatiæ, Thebasam et Andrasum reparavit. Levi insuper et prædis cogendis apto exercitu in Syriam misso, milites re infecta, quin imo pluribus eorum desideratis, reversi sunt.

A. C. 798. — Cpoleos episcopi Nicephori annus primus.

Hoc anno mensis Februarii die **407** vicesimo quinto indictione decima quarta Tarasius sanctissimus Cpoleos archiepiscopus, gloriosam mortem

VARIE LECTIONES.

⁸¹ ἢ Α, ἢ vulg. ⁸² ὁ τε Α, καὶ ὁ vulg. ⁸³ αὐτῷ Α, αὐτὸ vulg. ⁸⁴ ἀκριβῶς add. ex Α. ⁸⁵ γυναικωνι- τίδος Α, γυναικώδης vulg. ⁸⁶ ἐξεληθὼν Α, ἐλθὼν vulg. ⁸⁷ ἀποβαλὼν Α, ἀποβάλλον vulg. ⁸⁸ ἀνύσαν ὑπέστρεψεν — ἀποβαλὼν Α, ἀνύσαντες ὑπέστρεψαν — ἀποβάλλοντες vulg.

obiit. Corpus ejus ad Ponti fauces delatum, in monasterio ab eo condito feria primæ jejuniorum hebdomadis quarta sepultum fuit. Mensis vero Aprilis die duodecima magna Paschatis Dominica Nicephorus sanctissimus patriarcha, prius asecretis, populi totius, sacerdotum atque etiam imperatorum suffragio electus est. Plato autem et Theodorus, Studii monasterii superior, Nicephori ordinationi non assenserunt, quin imo dissidium a cæteris meditati firmiter obstiterunt, probabili videlicet argumento ducti, non oportere aliquem ab imo laicorum statu ad supremum episcopatus fastigium proxime statulare: quos imperator Nicephorus urbe ejicere consiliatus adversa nonnullorum sententia cohibitus est, qui odiosam fore patriarchæ ordinationem exposuerunt, si monachi ad septingentos usque sub Theodoro militantes ejusque monasterium adeo celebre, illa asserta, dissiparentur et a fundamentis ruerent. Porro id neque novum in Ecclesia neque recens excogitatum fuit factum, cum multi etiam alii, de laicis episcopi creati, Deo convenienter in sacerdotali dignitate se gesserint. Eodem anno Aaron Arabum dux, collectis maximis copiis ex Maurophoris, Syria,

A λείψανον αὐτοῦ ἐν τῷ στενῷ τοῦ Πόντου, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ μοναστηρίῳ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι τετάρτῃ τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν. Καὶ τῇ 19^ῃ τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς τῇ μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάτχα χειροτονήθη Νικηφόρος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης ἀπὸ ἀσκηρητῶν ψήφῳ παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἱερέων, πρὸς δὲ καὶ τῶν βασιλέων. Πλάτων δὲ καὶ Θεόδωρος ἡγούμενος (22) τῆς μονῆς τῶν Στουδίου οὐ συνευδόκησαν τῇ χειροτονίᾳ Νικηφόρου, ἀλλὰ καὶ λίσαν ἀντετάχθησαν σχίσμα μελετήσαντες, αἰτίαν δῆθεν εὐλογον ἔχοντες τὸ μὴ δεῖν ἀπὸ λαϊκῶν ἀθρόως εἰς ἐπισκοπὴν ἀνατρέχειν· οὐδ' ὁ βασιλεὺς Νικηφόρος τῆς πόλεως ἀπελάσσει βουλευθεὶς ἀντράπη, συμβουλευόντων τινῶν οὐκ ἐπαίνετῃν ἔσεσθαι τὴν τοῦ πατριάρχου χειροτονίαν ἐπὶ καταλύσει τηλικαύτης μονῆς ἐπακροσίων που μοναστῶν ὑπὸ Θεοδώρου τεταγμένων. Καὶ οὐκ ἦν τὸ πρᾶγμα ξένον τῆς Ἐκκλησίας καὶ προσφάτως ἐπινοηθέν· ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι (23) ἀπὸ λαϊκῶν ἐπεσκόπησαν ἀξίως τῆς ἀξίας τῷ Θεῷ ἱερατεύσαντες· τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐπετράτευσεν Ἀαρὼν ὁ τῶν Ἀράδων ἀρχηγὸς τὴν Ῥωμανίαν σὺν δυνάμει βαρεῖα ἀπὸ τε Μαυροφόρων καὶ Συρίας καὶ Παλαιστίνης καὶ Λιβύης χιλιᾶδων τριακροσίων. Καὶ ἔλθων εἰς Τύανα ψυχολό-

VARIÆ LECTIONES.

²² Στουδίου A, Στουδίων vulg. ²³ καὶ add. ex A. ²⁴ τὸ μὴ A, τοῦ μὴ vulg. ²⁵ τὴν add. ex A. ²⁶ Ἀαρὼν δ A, ὁ Ἀαρὼν vulg. ²⁷ ἐν θυν. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(22) Platonis et Theodori Studitarum in Tarasium et Nicephorum sanctissimos patriarchas zelum discretionis nonnihil egenum, describunt Theodorus ipse in Platonis gestis 16 Decembris apud Surium, et Ignatius in narratione de Theodoro instituta, quam ex utriusque communis amici pereruditii Leonis Allatii scriptis contubernalis Franciscus Combellis amice exhibuit: *Ἐπὶ Ταράσιον καὶ Νικηφόρου τῶν ἐν ἀγίοις πατριαρχῶν*. Ὅτι Ταράσιος καὶ Νικηφόρος, x. τ. λ. — *Exstat narratio ista S. Theodori Studitæ operibus nostræ editionis appendicis vice subijuncta. Vide tom. xcix, col. 1849.* Edit. PATR. — Ita bene Cedr. non ut modo codd. ipseque Anast. ἡγούμενος, quæsi uterque illius monasterii prefectum ageret, non solus Theodorus, de quo etiam postmodum subditur quod præsidere monachis 700 in eo monasterio; Platone tum vitam degente solitariam in inclusorio, eidemque nepoti suo Theodoro sublito, uti ipse pluribus in vita illius; in qua et loci hujus tragœdiam totam prosequitur; aliamque ac præcipuam dissidii causam affert, quam narrat Theophanes, ac pro qua excusat, Nicephori scilicet promotionem ex laicis; quam etsi moleste habebant viri sanctissimi velut non omnino ex canonum ratione factam, haud tamen rem ejusmodi existimabant ut pacis studio dissimulanda non esset, uti jam in Tarasio et ipso ex laicis promotio dissimulaverant; quo etiam amice sub ipsum sacerdotii initium, tumque sublato scandalo, ac amoto Josepho Catharorum præposito incestuarius nuptiarum ministro, usi fuerant. Offendit quidem Plato in Nicephori electione, sed quod per lueras suffragium rogatus ab imperatore, libere eum præsulē edixerit, quem tanto muneri aptiorem putaverat; quodque ut ille præficeretur ita adunus sit, ut etiam imperatoris secretum cui-dam ex proceribus sanguinis affinitate eidem conjuncto, communicaverit: quo scilicet sua ille auctoritate erga imperatorem obtineret, ut in eum imperator vota sua conferret, quem is illi potissime

C ex omnibus nominasset. Secuta hæc Josephi Catharorum præpositi jam Tarasio abdicati, restitutio: utque non aliter Tarasii admissa communio Platoni ac discipulis, quam Josephum ille sacris arceret; sic et ab iisdem etiam Nicephori spreta, postquam ipse ut imperatoris gratiam iniret ad pristina eum munia instauraverat. Totam ergo in ambos duces, ad discipulos vere dignam lucus tragœdiam exsecutus Theodorus sic causam explicat: Καὶ ταῦτα ὑπὲρ τίνος (πάλιν γὰρ ἀναλαμβάνειν ἐκπλήξει τὸ ὄρμα περιποινοῦμαι); Ἰν' ὁ στεφανώσας τοὺς μοιχωμένους παρὰ τὸ Εὐαγγέλιον κατὰ ἀντίθεσιν τοῦ Προδρόμου, ὡς οἰκονομίαν σωτήριον τῇ Ἐκκλησίᾳ πεποιηκώς, ἀβωωθῇ τοῦ ἱερουργεῖν καὶ οἱ τοῦτον μὴ προσιέμενοι εὐαγγελικῶς, ἔκνομοι καὶ ἡλλοτριωμένοι Θεοῦ νομιζοῦντο. Ὡς νόμοι Θεοῦ καταφρονοῦμενοι! ὦ δεικνυτο πικροῦ, Χριστιανοῦ προσηγορίαν ἔχοντος, καὶ Χριστοῦ νόμου; καταπατεῖσθαι ζήοντος! Τί οὕτω μέμνης, βρυχάρθεις καὶ ἀπηνίσταται, σὺν τῷ ὁμοτρόπῳ σου σκύμῳ; οὐκ οἶσθα ὅτι πρὸς ἀρετῆτους νόμους Θεοῦ παρατάσῃ, οὐδ' οὐδεὶς βασιλευσάντων νενίκηκεν; μὴ ὅτι γε καὶ προσκρούσας αὐτοῖς ὡς σὺ περιφρονῶ; ἀπώλετο. Hæc vero cujus gratia? iterum enim præ stupore fabulam ab ovo repetere enitar. Nempe, ut is, qui nuptiales corollas præter Evangelii jura, ac contrario præcursori molimine, adulteris imponat, velut qui prudenter e re Ecclesiæ egisset, innoxius sacrorum minister sanciretur; itque, qui ex Evangelii rationibus non admitterent, iniqui ac alieni a Deo haberentur. O spretas Dei leges! O sævum Christiano nomine persecutorem, Christianique leges fervore animi conculcantem! quid ita dementia furis, homo grati corde, ac immanissime, una cum tibi morum æmullo tuo catulo? Nescis adversus invictas Dei leges instructa te acie stare, quas nullus imperator vincere potuit? quinimmo quisquis in eas offendit, quod tu palam moliris, perit. COMBERTIS.

(23) In sancti gratiam, ac versus sanctos, auctoris sancti sancta sententia.

μησεν οἶκον τῆς βλασφημίας αὐτοῦ. Καὶ πολιορκήσας Ἀ Παλестίνα et Libya, quæ ad trecenta millia accedebant, impressionem in Romanam diuionem fecit, et Tyana profectus blasphemie sue consecravit eadem, munitissimumque Herculis castrum, Thebasam, Malacopream, Sideropalum et Andrasum armis et obsidione cepit, agmenque sexaginta millium militum populatum misit, et Ancyram usque devenit, qua diligentius explorata et descripta, reversus est. Quare imperator Nicephorus in metum atque animi angustias adductus, ipse etiam contra processit, in hac rerum desperatione sortem adversus calamitates animum erigens, multaque sibi ipsi decernens trophæa, Synadensem metropolitam et Petrum Gulæi prapositum, et Gregorium Amastrensem œconomum pacem componendam postulatu-
B
ros ad Aaronem legatos destinavit, qui multis hinc inde discussis, pacem ea conditione firmaverunt, ut in singulos annos triginta nummorum millia, et tria capitatorum ipsius nimirum imperatoris effigie exsculpta, aliaque pariter tria illi caractere notata Saracenis penderentur. Aaron co-
censu accepto, quasi Romanorum imperio sibi subjecto gavisus est, nec oblati talentorum decem millibus majore letitia triumphasset. Inter eos insuper conveni, ne castra expugnata repararentur. Sed vix Arabes discesserant, cum 408 eadem castra Nicephorus reedificavit et munivit. Ea re comperta, misso exercitu Thebasam iterato cepit

Aaron, et classe in Cyprum destinata, ecclesias evertit, Cyprios in alias provincias transportavit, et multis captivis abductis, pacis initia fœdera violavit.

A. M. 6299. — Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπιστράτευσεν Νι C A. C. 799. — Hoc anno Nicephorus bellum in κηφόρος κατὰ Βουλγάρων, καὶ καταλαβὼν τὴν Βουλγάρων, καὶ καταλαβὼν τὴν Ἀδριανουπόλιν, στάσεως μελετωμένης κατ' αὐτοῦ ὑπὸ τῶν βασιλικῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ταγμάτων, αἰσθόμενος ὑπέστρεψεν ἀπρακτος μηδὲν ἀνύσας, ἢ μόνον τοὺς ὁμοφύλους ἀμυνόμενος, θαρροὺς τε καὶ ἐξορταί, καὶ δημεύσει πολλοὺς ὑποβάλλων. Ἀποστείλας δὲ Βαρδάνιον τὸν σπαθάριον, τὸ ἐπὶ τὴν Ἀνερμῶν, πάντα προσήλυτον (27) καὶ πάροικον ἐπαιχμαλωτεύσας, ἐπέρασεν ἐν τῇ Θράκῃ, αἰόμενος οὐκ ὀλίγην ὄλην χρυσοῦ πορίσασθαι ἐξ οὗτων ἐξ

VARIÆ LECTIONES.

“ Μαλακοπέαν Α. “ ἀπέστη Ι. “ αἰτῶν Α. αὐτῶν vulg. “ τὴν εἰρ. Α, εἰρ. vulg. “ καὶ τρία νομ. add. ex Α. e. “ τοῦ βασιλέως Α. e, τῆς βασιλείας vulg. “ παραληφθ. Α, παραλειφθ. vulg. “ καὶ τοὺς Α. τοὺς τε vulg. “ ἀποθ. Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(24) Ostendens quanta vis calamitatis existat, D multaque solertia usus. Velut esset, πολλὰ τροπω-
σαμενος, quæ vox auctori est, fraude nti, solertia decipere. Sic certe Cædr. καὶ δὲ σκεψάμενος, idem, τὰ γενναῖα τρόπαια in illa vi suadere cunctis intel-
ligit, quæ Nicephorus Aaronis animum ad pacem inflexit, desperata alioqui salute: non quasi ipse ita animos ex calamitate hausserit, ut se de illo tropæa erecturum speraverit, uti interpretes non bene intellexit. Quid si τρόπαια intelligas, uti expo-
situm est imp. secundum Iust. Rhinotmeti anno 3, cum is fuga lapsus Anchialo, dicitur posuisse super muros τρόπαια arma bellica, quo sic Bulgari-
ficum faceret, nec illi ejus fugam advertirent; ut hic quoque dicatur Nicephorus fecisse multa τρό-
παια, id est copioso armorum apparatu exercitum

instruxisse, ne omnino Arabum dux ex militum paucitate sperneret, sed majores illius copias existimans in pacem consentiret. Hoc alias stratage-
mate vel alii etiam depulere. Connetis.

(25) Bene Anast., tria numismata in censum capi-
tis imperatoris, et tria in censum capti ejus filii: quo Aaron censu sic delectatus est, prætulitque auri multis talentis, velut sic addicto Arabibus Romano imperio. Nihil e re quod redditum est. Id.

(26) Apud Cædr., παραληφθέντα ὑπ' αὐτοῦ Ὑρ-
βες quas ille cepisset non reparandas: etiam Peyr.
παραληφθέντα · urbes prius utrinque captas, et non improbanda Regii lectio urbes desolatas; vel quas ille ex pacis condicio Romania cesserat. Id.

(27) Gentilem intellige, et a Christiana religione alienum.

annis vectigalibus ab eis exactis collecturum se arbitrat, qui dilecti sibi auri cupiditate, non Christi dilectione cuncta gerere vel administrare visus est.

A. C. 800. — Hoc anno mense Septembri indictione prima, Aaron Arabum dux Chumid cum valida classe adversus Rhodum instruxit. Is ex improviso navigatione suscepta, Rhodum appellens ingentem prædæ copiam ex ea abegit, arce sola vastitatis immuni servata. At certe redeuntem sanctus et mirandorum opifex Nicolaus manifesta ultione exagitavit. Myra etenim occupata, cum sacram ejus urnam confringere tentaret, et in vicinam ex errore vim et ictus inferret, extemplo immanis ventorum procella, marinorum fluctuum impetui tonitruum fulgurumque promiscua tempestas adeo classem jactavit, ut pleræque naves conquassatae submergerentur, ipseque Dei hostis Chumid sancti virtutem expertus, vix ac præter spem eam potuerit effugere. Mensis autem Decembris die vicesimo Nicephorus Stauracio filio uxorem copulaturus, virginum Romanæ ditionis accurata disquisitione præmissa, Theophanem Atheniensem beatæ Irenes affinem, viro, cum quo frequentius decubuerat, desponsatam et ab eo sejunctam, infelici Stauracio locavit, ut qui leges omnes violare solitus erat, etiam in hoc transgrederetur impudenter. Duas autem alias puellas istam forma longe superantes, quas una cum ea delegerat, in ipsis nuptiarum solemnibus diebus palam non sine hominum risu vir execrandus constupravit. Cæterum mense Febuario 409 proceres haud pauci conspirationem in eum machinati Arsaberem quæstorem et patrieum, virum religiosum et eruditum, designaverunt imperatorem. Ubi Nicephorus, dolis adversus alios parandis exercitissimus, insidias habuit detectas, Arsaborem verberibus cæsum et capillitio damnatum inter monachos reliquum vitæ acturum in Bithyniam relegavit, cæteros plagis impositis, exiliis et facultatum proscriptionibus, non sæcularis modo convictus proceres, sed et sanctos episcopos monachosque, necnon ipsos Magnæ ecclesiæ syncellum, sacellarium et chartophylacem viros spectabiles omnique veneratione dignos supposuit.

A. C. 801. — Arabum ducis Muamed annus primus.

Hoc anno, mense Martio, indictione secunda, Arabum dux Aaron in interiore Persia, Chorasani agnominata, mortuus est; Muamed autem ejus filius ad omnia prorsus ineptus imperium suscepit, adversus quem Abdellah ejus frater seditione mota, ex provincia Chorasani cum paternis viribus erumpens, civilis belli per nationem illam auctor fuit. Subinde qui Syriam, Egyptum et Libyam

A. C. 801. — Arabum ducis Muamed annus primus. A. C. 801. — Arabum ducis Muamed annus primus.

A. M. 6500. — Τούτῳ τῷ ἔτει, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, Ἰνδικτιῶνι α', Ἀαρὼν ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς μετὰ στόλου κατὰ τῆς Ῥόδου Χουμειδ ἐξέπεμψεν. Οὗτος ἀθρόως καταπλεύσας, καὶ τὴν Ῥόδον καταλαβὼν πολλὴν ἄλυσιν ἐποίησται ἐν αὐτῇ. Τὸ μέντοι ἐν αὐτῇ φρούριον διεφυλάχθη ἀπόρρητον. Ἐν δὲ τῷ ἐπ' ἀνέρχεσθαι αὐτὸν, φανερώς κατεπολεμήθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου καὶ θαυματουργοῦ Νικολάου. Ἐλθὼν γὰρ εἰς τὰ Μύρα καὶ τὴν ἱερὰν αὐτοῦ συντριβῆναι πειραθεὶς λάρνακα, ἄλλην ἀντ' ἐκείνης πλῆσιν αὐτῆς¹⁰ κατέκλασεν· αὐτίκα τε πολλὴ ἀνέμῳ καὶ θαλαττῇ¹¹ κυμάτων, βροντῶν τε καὶ ἀστραπῶν ἀνωμαλία τὸν στόλον κατέλαθεν, ὥς ἱκανὰ συντριβῆναι σκάφη, αὐτὸν τε τὸν¹² Θεομάχον Χουμειδ ἐπιγινῶναι τὴν τοῦ ἁγίου δύναμιν, καὶ παρ' ἐλπίδα τὸν κίνδυνον¹³ ἐκφυγεῖν. Τῇ δὲ κ' τοῦ δεκεμβρίου μηνὸς Νικηφόρος μετὰ πολλὴν ἐκλογὴν παρθένων ἐκ πάσης¹⁴ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐξουσίας εἰς τὸ ζευξάμενος Σταυράκιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ποιησάμενος, Θεοφανὸς τὴν Ἀθηναίαν προσγενῆ τῆς μακαρίας Εἰρήνης μεμνηστυμένην ἀνδρὶ, καὶ πολλὰς αὐτῷ συγκοιτασθεῖσαν, χωρίσας αὐτὴν ἀπ' αὐτοῦ, τῷ Ἀθλίῳ Σταυρακίῳ συνέζευξεν, ὥς εἰς πάντα καὶ εἰς τοῦτο¹⁵ παρανομήσας ἀναιδῶς, ἄλλας δύο ταύτης ὠραιότερας ἐκλεξάμενος· σὺν αὐτῇ προφανῶς αὐτὰς ἐφθίρειν κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας τοῦ γάμου παρὰ πάντων ὁ ματὺς γελῶμενος. Τῷ δὲ Θεοδουαρίῳ μηνὶ στάσιν ἐνοήσαντες κατ' αὐτοῦ πολλοὶ τῶν ἐν τέλει, Ἀρσάβηρ τὸν κοιμιστῶρα καὶ πατρικίον ἀνδρὰ εὐσεβῆ καὶ λογιώτατον¹⁶ ἐψηφίζοντο. Γνοὺς δὲ τοῦτο¹⁷ ὁ πολυμήχανος Νικηφόρος, αὐτὸν μὲν τύφας καὶ ἀποχείρας, μοναχὸν πεποίηκεν, ἐν Βιθυνίᾳ τοῦτον ἐξορίσας, τοὺς δὲ λοιποὺς δαρμῶς καὶ ἐξορίας, πρὸς δὲ καὶ δημεύσεις καθυπέβαλεν, οὐ μόνον τοὺς ἐν τῷ κοσμητικῷ βίῳ¹⁸ ἄρχοντας, ἀλλὰ καὶ ἐπισκόπους ἁγίους καὶ μοναχοὺς, καὶ τοὺς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τὸν τε σύγκελλον καὶ τὸν σακελλάριον καὶ τὸν χαρτοφύλακα, ἀνδρας ἐλλογίμους ὑπάρχοντας καὶ αἰδοὺς ἁγίους.

A. M. 6501. — Ἀράβων ἀρχηγῷ Μουαμμέδ ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀαρὼν ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς τέθνηκεν εἰς τὴν ἐνδοξέραν Περσίδα, τὴν καλουμένην Χωρασάν¹⁹, μηνὶ Μαρτίῳ, Ἰνδικτιῶνι β'. Καὶ διετέλεστο τὴν ἀρχὴν Μουαμμέδ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀφ' ὧς κατὰ πάντα, πρὸς δὲ Ἀβδελᾶδ²⁰ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ στασιάζας ἐκ τῆς αὐτοῦ χώρας τοῦ Χωρασάν ἅμα ταῖς πατρικαῖς δυνάμεσιν ἐμφυλίου πολέμου τῷ κατ' αὐτοὺς ἔθνει γέγονεν αἷσις. Κάντευσεν οἱ κατὰ τὴν Συρίαν

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ διὰ τὸν Α. διὰ τὸ vulg. ¹¹ πλῆσιν αὐτῆς] παραχειμένην Α. ¹² τὸν add. ex Α. ¹³ τὸν κίνδυνον Α, τὴν δύναμιν vulg. ¹⁴ ἐκ πάσης add. ex Α. ¹⁵ ἐν τούτῳ Α. ¹⁶ λογιώτατον Α. ¹⁷ δὲ τοῦτο Α, δὲ καὶ τοῦτο vulg. ¹⁸ βίῳ add. ex Α. ¹⁹ τὸν add. ex Α. ²⁰ Χωρασάν Α α

καὶ Ἀγυπτον καὶ Λιβύην εἰς διαφόρους κατατη-
θέντες ἀρχάς ¹⁰, τὰ τε δημόσια πράγματα καὶ ἀλλή-
λους κατέστρεψαν, σφαγαῖς καὶ ἀρπαγαῖς καὶ παν-
τοιαῖς ἀτοπίας ¹¹ πρὸς τε ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ὑπ' αὐ-
τοὺς Χριστιανοὺς συγκεχυμένοι. Ἐνθα δὲ καὶ αἱ ¹²
κατὰ τὴν ἁγίαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλιν ἐκκλη-
σῖαι ἡρῶνται, τὰ τε μοναστήρια τῶν δύο μεγάλων
λαυρῶν, τοῦ ἐν ἁγίοις Χαρίτωνος (28) καὶ Κυριακοῦ,
καὶ τοῦ Ἁγίου Σάββα, καὶ τὰ λοιπὰ κοινώδεια τῶν
ἁγίων Εὐθυμίου καὶ Θεοδοσίου· ἐπεκράτησεν δὲ τῆς
τοιαύτης ἀναρχίας ἡ κατ' ¹³ ἀλλήλων καὶ ἡμῶν
μαιφονία ἐτη ¹⁴. Θεόδωρος δὲ ὁ ἡγούμενος τῶν
Στουδίου ¹⁵, καὶ Ἰωσήφ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀρχιεπίσκο-
πος Θεσσαλονίκης, ἅμα Πλάτωνι ἐγγυλιστῇ, καὶ τοῖς
λοιποῖς αὐτῶν μοναχοῖς τῆς κοινωνίας Νικηφόρου
τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου ἀπέστησαν διὰ Ἰωσήφ τὸν
οἰκονόμον, ὡς παρανόμως στεφανώσαντα Κωνσταν-
τῖνον καὶ Θεοδότην. Νικηφόρος δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπορμή-
δρ-ξάμενος ἐπισκόπους πολλοὺς καὶ ἡγουμένους
ἀθροίσας σὺν ὧν κατ' αὐτῶν κροτηθῆναι ἐκέλευσεν,
δι' ἧς ἐξεδικήθησαν τῆς μονῆς καὶ τῆς πόλεως ἐξορία
παραπεμφθέντες μηνὶ Ἰανουαρίῳ, ἰνδικτιῶν β'. Τῷ
δ' αὐτῷ ἔτει ῥόγας διδομένης τῷ λαῷ ἐν τῷ Στρο-
μῶνι ¹⁶, ἐπιπεσόντες οἱ Βουλγάροι ταύτην ἀφείλαντο
χρυσίου λίτρας χίλια· καὶ ἑκατὸν, καὶ πολὺν λαὸν
κατέσφαζαν σὺν τῷ στρατηγῷ καὶ τοῖς ἀρχουσιν.
Ἦσαν γὰρ καὶ τῶν λοιπῶν θεμάτων ταξάτοι ἀρχον-
τες οὐκ ὀλίγοι, καὶ πάντες ἐκεῖ ἀπώλοντο. Ἐλαβον
δὲ καὶ τὸ τοῦτον οἶον, καὶ ὑπέστρεψαν. Τῷ δ'
αὐτῷ ἔτει πρὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα Κρούμμος ¹⁷
ὁ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς παραταξάμενος κατὰ
Σαρδικῆς, ταύτην παρέλαβεν ὅλῳ καὶ λόγῳ, στρα-
τεύματα Ῥωμαϊκὰ κατασφάζας χιλιάδας ἑξ, χωρὶς
ιδιωτικῶν πλῆθους. Νικηφόρος δὲ ὤθεν κατ' αὐτοῦ
ἐξεληθὼν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος ¹⁸ τοῦ αὐ-
τηρίου πάθους, ἀξιόλογον μὲν οὐδὲν πέπραχεν, τοῖς
δὲ περισωθεῖσιν ¹⁹ ἐκ τῆς φυγῆς ἀρχουσιν αὐτοῦσι
λόγον αὐτηρίας ἀπαξιώσας δοῦναι, τοῖς ἐχθροῖς
προσφυγεῖν ²⁰ ἐδίδασκε, ἐν οἷς ἦν καὶ ²¹ Εὐθύμιος ὁ
σπαθάριος μηχανικῆς ἐμπειρος. Ὁ δὲ Νικηφόρος
πρὸς τῇ πολλῇ ἀδοξίᾳ σάκραις ἐνόρκοις τὴν ²² βασι-
λῖδα πόλιν πείθειν ἐσπούδαζεν, ὅτι τὴν τοῦ Πάσχα
ἡμέραν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Κρούμμου ἑορτάσας, τὴν πα-
ραλειφθεῖσαν ²³ Σαρδικὴν οἰκοδομεῖν βουλόμενος,
ἀντιστάμενα τὰ ²⁴ πλήθη φοβηθεὶς ὑποβάλλει ²⁵ (29)
διὰ τῶν στρατηγῶν καὶ ἀρχόντων πείσαι τοὺς ὀχλοὺς
αἰτήσασθαι τῷ βασιλεῖ περὶ τῆς οἰκεδομῆς. Οἱ δὲ τὸ
ῥῆγμα κατανοήσαντες, ὡς ἐκ τῆς ἐκείνου κακοπρα-
γίας ὑποβεβλημένοι στασιάζουσι κατ' αὐτοὺς καὶ τῶν

insumunt in varias factiones divisi, rem publicam
et privatos quosque pessumdederunt, caedibus,
rapinis aliisque flagitiis cum in se invicem, tum
in subditos Christianos confuse deservientes. Isthinc in
duarum magnarum laurarum monasteria, sancti
dico Charitonis et Cyriaci, atque sancti Sabæ, et
in reliqua sanctorum Euthymii et Theodosii coe-
nobis maxima clades erupit. Invaluit Arabici im-
perii confusio hujusmodi, caedesque mutue inter
se et nobis illatae annos. Theodorus autem, Stu-
dii præpositus, et ejus frater Joseph Thessalonici-
censis archiepiscopus, una cum Platone incluso et
reliquis monachis, a Nicephori sanctissimi patriar-
chæ communionem, ob Joseph æconomum corollas
nuptiales Constantino et Theodote illegitime pri-
dem imponentem, seipsum segregavit. Imperator
autem Nicephorus commodam occasionem nactus,
variis episcopis et monasteriorum præpositis in
unum collectis, synodum agi mandavit, cuius de-
creto monasterio et urbe ejecti, mense Januario
indictionis secundæ in exilium pulsati sunt. Hoc
eodem 410 anno erogato in milites stipendio ad
Stromonem, Bulgari irruentes illud interceperunt,
auri libras centum supra mille, varia exercitus
plebe trucidata cum ipso duce et pluribus opti-
matibus: aderant quippe ex aliis quoque themati-
bus taxati proceres haud pauci, quorum com-
munis fuit jactura: occupatisque universi exerci-
tus sarcinis, Bulgari rediere. Hoc etiam anno ante
Paschatis solemniam Crummus Bulgarorum princeps,
expeditione suscepta, et instructo in Sardicam
exercitu, qua dolis, qua pactis, urbem cepit, et
ex Romanis agminibus, promiscua privatorum
hominum plebe haud numerata, militum millia
sex interfecit. Nicephorus autem feria tertia salu-
taris Dominicæ passionis hebdomadis adversus
eum egressus, nihil laude dignum edidit, quinimo
ducibus fuga sibi salutem consulentibus, veniam-
que pro animi parvitate admissa potentibus eam
denegavit, et in hostium partes transire compulsi,
inter quos Euthymius spatharius instruendarum
belli machinarum peritissimus existit. Nicephorus
autem proprio dedecori daturus accessionem, per-
juris sacris ad imperatricem urbem datis, san-
ctum Paschatis festum in Crummi aula se per-
egisse mentitus, etiam Sardicam ab hostibus reli-
ctam restaurare volentem obsistentis exercitus viam

VARIE LECTIONES.

¹⁰ ἀρχάς add. ex A. ¹¹ ἀτοπίας add. ex A. ¹² αἱ κατ' A, τῆς κατ' vulg.
¹³ ἐτη] δι: I: sed signum numeri deesse videtur. ¹⁴ Στουδίου A, Στουδίων vulg. ¹⁵ Στρομῶνι A.
¹⁶ Κρούμμος ὁ τῶν B. A, ὁ Κρούμμ. τῶν B. vulg. ¹⁷ τῆς ἑβδομάδος add. ex A. ¹⁸ τοῖς δὲ περισ. A,
τοῖς π. vulg. ¹⁹ προσφυγεῖν A, πρὸς φυγὴν vulg. ²⁰ καὶ add. ex A. ²¹ τὴν — ἡμέραν A, τῆς — ἑορτῆς
vulg. ²² παραληφθ. A. ²³ τὰ add. ex A. ²⁴ ὑποβάλλει A, ὑποβάλλη vulg.

JAC. GOAR NOTÆ.

(28) De Charitonis laura diximus ad Syncel-
lum.

(29) Adversantes milites veritum auctorem esse,
ducum ac vocerum opera suadendum turbis, ut im-

peratori pro edificio supplicent. Sic homo astutus,
ad trahendos in invidiam milites, aut duris labori-
bus mancipandos, ex quo secuta eorum ædificia.
COMBESIS.

merito timuisse, quod nimirum ab urbe reparanda A ductorum suorum et procerum opera, copiae omnes imperatorem violenter deterruerint, ipse per litteras persuadere constans est. At isti totum drama maligna ejus vafricie compositum et instructum attendentes, in eum et proprios ductores circa horam sextam tumultuantur ac impetu facto, eversis et laceratis eorum tentoriis, ad imperatorium usque progressi principem ipsum contumeliis et maledictis appelebant, inexplibilem ejus circa divitias libidinem et scelestum ejus animum se non ultra toleranturos jurati. Ille subito violentique motu exterritus, exsurgit e mensa, et per Nicephorum Petrumque patricios jusjurandis et aptis ad suadendum verbis eos demulcere parat. Tum illi a tumultu leviter abstinentes, collem quemdam B occupant, miselli propositi facile conficiendi immemores, illud, *Domine, miserere*, quasi terrae motus eam coaquassaret, vel diutina imbris penuria aerem detineret, inelamant. Nicephorus utpote ad omnem malitiam exercitatus, muneribus per noctem clam distributis, varios exercitus duces sibi devinctos seducens, ipse eorum medius, insequenti die ad exercitum procedens, de suo erga eos affectu deque sua erga ipsos aequae ac filios propensione jusjurandis etiam tremendis certiores facturus disserit. Ac confestim 411 in urbem imperatricem convolat, Theodosio patricio et primisericinio, cui cognomen Salibaras, dignoscendis per mutuas ipsorum accusationes tumultus auctoribus, relicto. Militariibus autem copiis in urbem reversis, simulata stipendii erogatione, in varios ex militibus verberum tonsione, capillorum rasura, et exsiliis ad sanctum Mamantem animadvertit, ac demum tantis ac tam horrendis sacramentis plurimos Chrysopolim in exsiliium deportavit. Illi tanta calamitate perculsi, portus trajectui igni

A. C. 802. — Hoc anno Nicephorus, datis in C publicum veteratoriae et a Deo pentus alienae suae mentis per calliditates et astutias tot indicibus, militares copias affligere ac deprimere meditatus, milites Christianos ex unoquoque themate patriam deserere, et facultatibus divenditis in Sclaviniam migrare edicte promulgato sanxit. Exstitit istud captivitate inducta non minus horrendum spectaculum. Multi siquidem ad execrationes et diras evomendas ex mentis alienatione converti, isti inimicas excursions peroptare, alii a paternis sepulcris extorres se ipsos lugere, et vita functos praese beatos pradicare; fuerunt etiam qui laqueis a praesentibus calamitatibus libertatem quaesierint, bona siquidem immobilia secum una circumferre non

ιδίων ἀρχόντων ὥρᾳ ἔκτῃ, καὶ ἐπελθόντες διαβήρ-
σουσι 32 τὰς σκηνὰς αὐτῶν. Ἐλθόντες δὲ ἕως τῆς βα-
σιλικῆς, ὕβρεσι πολλαῖς καὶ ἀραις αὐτὸν ἔβαλλον,
μηκέτι φέρειν τὴν ἀμετρον αὐτοῦ 33 φιλαργυρίαν καὶ
κακομήχανον αὐτοῦ γνώμην ἐξομνύμενοι. Ὁ δὲ τῷ
ἀθρῶν τῆς στάσεως σφόδρα καταπτοθεὶς, καὶ ἀνα-
στάς τῆς τραπέζης, πρῶτον μὲν διὰ Νικηφόρου καὶ
Πέτρου τῶν πατρικίων ὄρκοις καὶ 34 πιθανολογίαις
κατευνάζειν ἐπειράτο 35 τὸ στράτευμα. Οἱ δὲ μικρὸν
παυσάμενοι, βουὸν τινα κατέλαβον οἱ τρισάθλιοι τῆς
ἐν χειρὶν ἐπιλαθόμενοι πράξεως, τὸ, Κύριε, ἐλέησον,
ἀναβοῶντες, ὡς ἐπὶ τινι σεισμῷ ἢ ἀνομβρίᾳ. Ὁ δὲ
πρὸς πᾶσαν κακούργιαν ἔτοιμος, λαθραῖαι δωρεαὶς
διὰ τῆς νυκτὸς τοὺς πολλοὺς τῶν ἀρχόντων ἐξαπα-
τήσας, τῇ ἐπαύριον αὐτὸς δι' αὐτοῦ μέσος ἐλθὼν
τοῖς ὄχλοις διελέχθη περὶ πάσης εὐημερίας ὄρκοις
φρικτοῖς αὐτοὺς διαδεδαιωσάμενος καὶ τὰ τῆς ἰσθ-
μῆς τὰ τέκνα στοργῆς. Καὶ παραυτίκα τὴν βασιλῆα
καταλαμβάνει, Θεοδοσίον πατρίκιον καὶ προμοσχρί-
νιον, τὸ ἐπὶ κλῆν Σαλιβαρῶν (30), ἑάσας εἰς τὸ κατα-
μαθεῖν δι' ἀλλήλων τοὺς στασιάζοντας. Ἐν δὲ τῷ
ἐπὶ κλῆν ἐπελθεῖν τὰ πλῆθῃ βογεύειν αὐτοὺς προσποι-
σάμενος, κατὰ τὸν Ἅγιον Μάμαντα δαρμοὺς τε καὶ
κουραὶς καὶ ἐξορῆαις τοὺς πλείστους τιμωρησάμενος,
εἰς Χρυσόπολιν τοὺς πολλοὺς διεβίβαζεν, καταπα-
τήσας τοὺς τηλικούτους φοβεροὺς 36 ὄρκους. Οἱ δὲ διὰ
τὴν συμφορὰν Πύρινον Ποταμὸν τὸ πέραμα (31) προ-
ηγόρευσαν.

A. M. 6502. — Τούτῳ τῷ ἔτει Νικηφόρος μετὰ
τὰς ἀθέους ἐπεξελεύσεις 37 (32), τὰ στρατεύματα
πάντῃ 38 ταπεινῶσαι σκεψάμενος, Χριστιανοὺς ἀποικί-
ας 39 ἐκ παντὸς θέματος ἐπὶ τὴν Σκλαβινίαν 40
γενέσθαι 41 προσέταξεν, τὰς δὲ τούτων ὑποστάσεις
πιπράσκειν, καὶ ἦν αἰχμαλωσίας οὐκ ἔλαττον τὸ
πρᾶγμα, πολλῶν ἐξ ἀνοίας βλαστημούντων καὶ
ἐχθρῶν ἐφόδους αἰτούντων, ἐτέρων δὲ περὶ 42 τοὺς
γονικὸς τάφους θορυγούντων καὶ τοὺς ἀποθανόντας
μακαρίζόντων. Εἰσι δὲ οἱ καὶ 43 ἀγγέλαις ἐχρήσαντο
πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν δεινῶν. Τὰ τε γὰρ προσόντα
δυσκίνητα συνεπιφέρεσθαι ἠδυνάτουν, καὶ τὴν ἐκ
γονικῶν πόνων κτισθεῖσαν ὑπαρξίν ὀλλυμένην ἑώραν,
καὶ πᾶσα τοὺς πάντας εἶχεν ἀμηχανία, τῶν μὲν
πενήτων ἐν τούτοις καὶ τοῖς ἐξῆς ῥηθησομένοις, τῶν

VARIÆ LECTIONES.

32 διαβήρσαι. A, διαβήρσαι. vulg. 33 αὐτοῦ add. ex A. 34 ὄρκοις καὶ A a f, ὄρκοις αὐτοῦ καὶ vulg.
35 ἐπειράτο τὸ στράτ. A a f, αὐτοῦ ἐπειράτο vulg. 36 καὶ φοβ. A. 37 ἐπέβη. A, ὕπε. vulg. 38 πάντῃ A,
πάντα vulg. 39 ἀποικίας A a f, ἀποικισίας vulg. 40 τὰς Σκλαβινίας A. 41 γενέσθαι om. A. 42 περὶ add.
ex A. 43 οἱ καὶ A, καὶ οἱ vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(30) *Frenorum opificem* interpretor: σαλιβαρίων, D
et magis barbare σαλιβάρην, et σαλιβάρη, *frenum*.
(31) *Fretum portus CP. fluitibus, παραματιχολὺς*
ξύλοις, trajiciendum, a quo Galatæ oppidi regio
Πέρη, quod πέρην τοῦ πορθμοῦ. De quo alibi.

(32) *Post impias animadversiones*, ut bene Anast.
et Suid., contra nimirum fidem juramenti; de
pœna enim superiori anno militibus tumultuantibus
irrogata sermo; ad alios etiam isto produ-
cta. COMBESII.

ἐκ ὑπερεχόντων συμπασχόντων αὐτοῖς καὶ μὴ δυνα-
μένων βοηθῆσαι, ἀπεικονομένων δὲ βαρυτέρας
συμφορὰς. Ταῦτα ἤρχθη μὲν ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου
μηνός¹⁷, πρὸς δὲ τὸ ἅγιον Πάσχα πεπέρασται. Δευ-
τέραν σὺν ταύτῃ κάκωσιν προσέταξεν¹⁸, στρα-
τεύεσθαι πτωχοὺς καὶ ἐξοπλίσθαι παρὰ τῶν ὁμο-
χώρων, παρέχοντας καὶ ἀνὰ ὅκτωκαίδεκα¹⁹ νομι-
σμάτων²⁰ τῷ δημοσίῳ, καὶ²¹ ἀλληλεγγῶς (35) τὰ
δημόσια. Τρίτην κακόνειαν, ἐποπτεύεσθαι²² πάντας,
καὶ ἀναβιδάξασθαι τὰ τούτων τέλη, παρέχοντας καὶ
χαρτιατικῶν²³ (36) ἕνεκα ἀνὰ κερατίων δύο²⁴ καὶ
πρὸς²⁵ τετάρτην, τοὺς κουφισμοὺς πάντας ἀναβι-
δάξασθαι προσέταττεν. Πέμπτην, τοῖς τῶν εὐαγῶν
οἰκῶν παροίκους²⁶, τοῦ τε ὀργανοτροφείου καὶ τῶν
ξενώνων καὶ γηροκομείων τε καὶ ἐκκλησιῶν καὶ μο-
ναστηρίων βασιλικῶν τὰ καπνικὰ (35) ἀπατεῖσθαι
ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς αὐτοῦ τυραννίδος, τὰ δὲ
κρείττονα τῶν κτημάτων²⁷ (36) εἰς τὴν βασιλικὴν
κουρατωρίαν (37) ἀφρεσθαι. τὰ μέντοι τέλη αὐτῶν
ἐπιτεῖσθαι τοῖς ἐναποκειμέναις εἰς τοὺς αὐτοὺς
εὐαγεῖς οἰκῶν κτήμασι καὶ παροίκους, ὡς διπλοῦσθαι
πολλῶν τὰ τέλη, τῶν οἰκήσεων στενουμένων αὐτοῖς
καὶ τῶν²⁸ χωρίων. Ἐκτὴν, σκοπεῖσθαι παρὰ τῶν
στρατηγούντων τοὺς ἀθρόους ἐκ πτωχείας ἀνακτη-
σαμένους, καὶ ἀπατεῖσθαι χρήματα ὡς εὐρετὰς θη-
σαυρῶν. Ἐβδόμην, τοὺς πρὸ εἰκοσι χρόνων εὐρηκό-
τας καὶ μέχρι τῆς δεῦρο πίθον ἢ σκευὸς ὄντιον καὶ
αὐτοὺς ἐξαργυρίζεσθαι. Ὀγδόην, τοὺς ἐκ πάππων ἢ
παιτέρων κληρονομήσαντας διαιρεθέντας ἐκ τῶν αὐ-
τῶν χρόνων εἰκοσι, ἐξαναδίδουσι τῷ δημοσίῳ τοὺς
πίνητες, καὶ τοὺς ὠνησαμένους ἕξω τῆς Ἀθύδου
σώματα οἰκετικὰ (38), ἀνὰ δύο νομισμάτων²⁹ τελεί-
σαι³⁰ προσέταξεν, καὶ μάλιστα³¹ τοὺς κατὰ τὴν
Δωδεκάνησον. Ἐννάτην, τοὺς παραθαλασσίους³²
οἰκούντας, μάλιστα τῆς μικρᾶς Ἀσίας ναυκλήρους³³,
μηδέποτε γηπονικῶς ἤσαντας (38'), ἀκοντας ὤνει-
σθαι ἐκ τῶν καθαρπαγέντων αὐτῷ κτημάτων, ὡς ἂν
ἐκτιμῶσι³⁴ παρ' αὐτῷ. Δεκάτην, τοὺς ἐν Κων-
σταντινουπόλει ἐπιστήμους ναυκλήρους συναγαγὼν
δίδουκεν ἐπὶ τόκῳ τετρακεράτῳ τὸ νόμισμα ἀνὰ χρυ-
σίῳ λίτρων δώδεκα, τελούντας καὶ τὰ συνήθη κομ-
μέρκια. Ταῦτα ἐκ τῶν πολλῶν ὡς ἐν κεφαλῇ μικρά
μοι ἐστηλογράφηται, δηλοῦντι τὸ πρὸς πᾶν εἶδος

A valentes, paternis laboribus acquisitas facultates
misere sibi deperire contemplati, magna animorum
angustia et acerbo doloris sensu torquebantur;
pauperibus quidem hæc aliaque inferius enarranda
patientibus, diutioribus vero eorum misericordia com-
motis, opis ferendæ impotibus, impendentesque
sibi graviores ærumnas in diem præstolantibus. Et
hæc quidem a Septembri sumpserunt initium, et
ad sanctum Pascha ad finem perducta sunt. His
secundam adjunxit offensionem, pauperibus militia
ascribi, et a concubibus armis iustri jussis, qui
nimirum per singulos homines nummos octodecim,
et publica tributa unus in alterius vicem publico
ærarario penderent. Tertium hoc malitiæ fuit com-
mentum, ut nimirum inspectis omnium facultati-
bus tributa præstanda augerentur, et, descriptionis
confectæ gratia, ceratia duo a singulis exigenterur.
Quartum istud inventum: vectigalium remissiones
in pristinum statum reduci et augeri. Quintum:
adeo devotarum ædium, orphanorum, dico, pere-
grinorum, senum receptaculis, ecclesiis, et mona-
steriis imperatorum liberalitate positis 412 sumaria
tributa a primo tyrannidis sue anno colligi,
possessionum uberiores in imperatoris curatoriam
transferri, annua vero earum nomine pensa a re-
siduis possessionibus et remanentibus sacrarum
illarum ædium accolis persolvi, adeo ut habitationi-
bus et agris in angustiis adductis aucta duplo tri-
buta exigerentur. Sextum: a provinciarum recto-
ribus, qui ex egenis proxime divites evasisent,
inquiri, et ut a thesaurorum inventoribus divitias
repeti. Septimum: ab iis, qui a viginti annis et
citra illud spatium dolium aut vas quodcumque
invenissent, pecunias emungi. Octavum: eos qui
ante prædictos viginti annos ab avis et patribus
hereditatis jure aliquid obtinuissent, etiamsi pau-
peres evasisent, ad publico reddibendum cogen-
dos. Qui autem extra Abydum mancipia emissent,
de singulis duo numismata solverent, maxime
Cycladas duodecim insulas incolentes. Nonum:
qui ad maris, minoris maxime Asiæ, littora habi-
tarent, neque ex agrorum suorum fructibus victum
perciperent, invitos prædia, quæ aliis eripuerat,

VARIÆ LECTIONES.

¹⁷ μηνός add. ex A. ¹⁸ προσέταξεν A, συνέτ. vulg. ¹⁹ ὅκτω A. ²⁰ νομισμάτων A, νομίσματα vulg.
²¹ καὶ om. A. ²² ὀποπτ. f. ²³ χαρτιακού c. χαρτιακῶν c, χαρτιακῶν f. ²⁴ καὶ πρὸς add. ex A.
²⁵ τοῖς — παροίκους A, τοὺς — παροίκους vulg. ²⁶ κτισμάτων af. ²⁷ τῶν add. ex A. ²⁸ νομισμάτων A,
νομίσματα vulg. ²⁹ τελείσθαι A. ³⁰ καὶ μάλ. A, μάλ. vulg. ³¹ τοὺς πρὸς παραθ. A, τοὺς τὰς π. vulg.
³² ναυκλήρους add. ex A. ³³ ἐκτιμῶθ. A, ἐκτιμῶθ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(33) Tributum pari sorte omnibus impositum, quod pauperibus non solvendo repertis, divites deponere tenerentur, est ἀλληλεγγῶν. Hujus exempla historiamque pene omnem Meursius diligen-
ter coacervavit.

(34) Actionis vel instrumenti in publicas tabulas relati pretium est χαρτιατικόν. Tributum pro chartis exponit Meursius.

(35) Tributum sumarium, quale ob singulos quosque caminos exigitur. Exempla suggerit Meursius.

(36) Variæ lectiones κτισμάτων, adeo ut non

D prædiorum modo, sed et ædificiorum melliora a ty-
ranno fuerint occupata.

(37) Non aliud a fisco.

(38) Ob quotidianas in Saracenorum terras excursions facilius fuit illis in partibus servorum captura. li σώματα οἰκετικὰ.

(38') Ob belli quotidie ingruentis, et prædandi consuetudinem. Quid a prædone prædo lucri repor-
tet? aiebat nuper nominatus ille pirata Vasco no-
mine. De iniquis istis legibus, et earum abro-
gatione legendum Jus Græco-Romanum, Zonaras,
Cedrenus, et alii.

quantum ab eo aestimata essent, emere præcepit. A Decimum : collectis in unum insignioribus Cpoleos naucleris, unicuique duodecim auri libras dedit, ea lege, ut in singula numismata quatuor ceratia in fœnus penderent, ac nihilosecius consueta navigiorum vectigalia reddere cogerentur. Ista ex multis pauca compendio in medium protuli, ex quibus varias ejus ad omne rapinæ atque injustitiæ genus artes commonstrarem. Quas enim in imperatrice urbe summi, medii atque infimi loci hominibus injurias intulit, plures sunt, quam ut perscribi possint, dum ipse videlicet perquireret, quomodo unusquisque domi viveret, servosque ad calumnias in dominos struendas impelleret, qui quidem initio criminationes altatas in dubium revocare simulans, eas postea comprobabat atque confirmabat, idque præcipue in ignobilibus adversus illustres viros admittebat, homines ad deferendum idoneos præmiis atque honoribus efficiens. Præterea patres familias quamplurimos a prima ad tertiam generationem domibus exturbavit, spe fretus, quo citius ruerent, eo citius illorum hæreditates ad se deferrentur. Id vero etiam dignum est quod memoriæ tradam, tam voluptati, quam utili exemplo futurum. Agebat in foro cereorum quidam venditor ex propriis laboribus nonnullas facultates

sic alloquitur : *Apposita capiti meo manu, jura quanta tibi sit auri copia.* Is tanquam indignus manum extendere recusans et exsequi compulsus, centum auri libras possidere fassus est, quas 413 imperator quantocius præferri cum jussisset : *Quid, inquit, tibi ea sollicitudine opus est ? Prande mecum, et acceptis tibi nummis centum, in domum tuam contentus discede.*

A. C. 803. — Hoc anno Nicephorus, qui lege C

πλεονεξίας αὐτοῦ πολυμήχανον. Τὰ γὰρ κατὰ τὴν βασιλίδεα τοῖς ἐν τέλει καὶ μέσῃς καὶ εὐτελέσιον ἐνδεχθέντα δεινὰ πέρα συγγραφῆς, τοὺς μὲν ἀνιχνεύοντας ⁸⁶ ὅπως εἴκοι ζῶσιν, καὶ καθυποβάλλοντος ⁸⁷ τοῖς πονηροῖς τῶν οἰκετῶν διαβάλλειν τοὺς δεσπότας, καὶ ἐν ἀρχαῖς δῆθεν διατάζοντος ⁸⁸ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, ἔπειτα βεβαιούντας τὰς ⁸⁹ συκοφαντίας, τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ ἀσήμεων κατ' ἐπισήμεων ἔδρα, τιμῶν ἀξίων τοὺς εὖ διαβάλλοντας ⁹⁰, τῶν δὲ οὐκων πολλοὺς τῶν οἰκητόρων ἀπὸ πρώτης εἰς τρίτην γενεάν ἐξανέστραφεν, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἐσχίστου τούτου ἐκπασσὲν καὶ ὑπ' αὐτοῦ κληρονομηθῆναι. Ἄξιον δὲ τι καὶ ⁹¹ ἡδύσματος ἢ παραδείγματος ἕνεκα μνησθῆναι καὶ τούτου. Κηρουλλάριος τις ἦν ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν ἰδίων πόνων ἀνευδής. Τούτῳ μεταστευδόμενος ὁ παμφάγο· φησὶ· *Θεὸς τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, καὶ ὁμοσὸν μοι τὸ, πόσος σοι χρυσὸς ἐστί.* Ὁ δὲ μικρὸν ὥς ἀνάξιος δῆθεν παραιτούμενος, ἐδιδόθη τούτο παρ' αὐτοῦ ποιῆσαι, καὶ λίτρας ἑκατὸν ἐξείπεπεν ἔχειν. Καὶ τούτο κατὰ τὴν ὥραν προσέταξεν ἐνεχθῆναι, φήσας· *Ἐὰν τί χρυσίων ἔχεις περισπασμοῦ· συνυρίστησόν μοι, καὶ ἄρον νομισματα ἑκατὸν, καὶ πορεύου ἀρκούμενος.*

adeptus. Eum ad se accersitum belluo ille pecunia-

rum sic alloquitur : *Apposita capiti meo manu, jura quanta tibi sit auri copia.* Is tanquam indignus manum extendere recusans et exsequi compulsus, centum auri libras possidere fassus est, quas 413 imperator quantocius præferri cum jussisset : *Quid, inquit, tibi ea sollicitudine opus est ? Prande mecum,*

et acceptis tibi nummis centum, in domum tuam contentus discede.

A. M. 6303. — Τούτῳ τῷ ἔτει Νικήφορος τὰς ⁹² κατὰ Χριστιανῶν ⁹³ ἐπέτειεν ἐποφίας ἀθέτους ἐξαγορασμοῖς ⁹⁴ παντοίων ἀλόγων, βοσκημάτων τε καὶ καρπῶν, ἀδίκους δημεύσεις τε καὶ ζημίας τῶν ἐν τέλει λογισμοῖς ἐν πλοίοις, ὁ πᾶσι νομοθετῶν τὸ μὴ τοκίζειν, καὶ ἄλλας μυρίας κακῶν ἐπινοίας, ὧν ἡ κατὰ μέρος ἱστορία φορτικῇ τοῖς ἐπιτεταμημένα ζητούσι πέφυκε μανθάνειν τὰ πράγματα. Τῇ δὲ πρώτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἡμέρᾳ τρίτῃ, σπασάμενός τις ἀφανῆς ἐν σχήματι μοναχῶν εἰρὸς τινὸς ⁹⁵ τῶν στρατιωμένων, εἰσεδράμεν ἐν τῷ παλατίῳ Νικήφορον ἀνελεῖν ζητῶν. Τῶν δὲ ⁹⁶ περισσώτων δύο διατρεχόντων καὶ ἐπιδραμόντων αὐτῷ, δεινῶς ἐπλήγησαν ὑπ' αὐτοῦ. Συλληφθεῖς δὲ, καὶ πολλὰ τιμωρηθεὶς δαιμονίᾳ προεπιστάτο, μηδὲνα ⁹⁷ συκοφαντήσας. Ὁ δὲ τούτον ἐν τῷ ἑλύρῳ κατησφαλίσατο σὺν τοῖς πάσχουσι, καὶ πολλοὶ ἐντεῦθεν ⁹⁸ οἰωνίσαντο μεγάλου κακοῦ σημεῖον εἶναι τούτο τοῖς τε κρατοῦσι καὶ τοῖς ὑπὸ χεῖρα, καθάπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ⁹⁹ δυσσεβοῦς Νεστορίου γέγονεν. Τῶν δὲ Μανιχαίων, τῶν νῦν Παυλικιανῶν καλουμένων ¹⁰⁰, καὶ Ἀδιγγάνων (39) τῶν κατὰ Φρυγίαν καὶ

VARIE LECTIONES.

⁸⁶ ἀνιχνεύοντας, ὅπως A, ἀνιχνεύοντας, ὅπως α, ἀνιχνεύοντας ὅσοι vulg. ⁸⁷ καθυποβάλλοντος A, καθυποβάλλον vulg. ⁸⁸ διατάζοντος — βεβαιούντας vulg. ⁸⁹ τὰς add. ex A. ⁹⁰ εὖ διαβάλλοντα:] ἐνδιαβ. A, εὐδ:αβ. vulg. ⁹¹ καὶ add. ex A. ⁹² ἐπὶ A, κατὰ vulg. ⁹³ τὰς A, τῆς vulg. ⁹⁴ ἐπινοίας A adl. post Χριστ. ⁹⁵ ἐπαγορ. A. ⁹⁶ τινὸς A, τινῶν vulg. ⁹⁷ δὲ add. ex A. ⁹⁸ μηδὲνα A, μηδὲ τινα vulg. ⁹⁹ ἐντεῦθεν] λοιπὸν A. ¹⁰⁰ καὶ ἐπὶ τοῦ, A, ἐπὶ τοῦ vulg. ¹⁰¹ καλουμένων A, λεγομ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(39) De Athinganis nonnulla Balsamo. Eorum reliquie ac successores Italici Tsingari, nobis Boemi vel Egyptii, quod ex Oriente profecti in illas

partes, et inde versus nos penetrarint. De hominum istorum hæce tractat abunde Delrio lib. iv *disquis. magic.*, c. iv, quæst. 6.

Λυκαονίαν, ἀγγιγιτόνων αὐτοῦ, φίλος ἦν διάπυρος, ἅπαντες αὐτῶν ἐπιχαίρων, ἐν οἷς ὅταν Βαρδάνης ὁ πατριχίος ἐπανέστη αὐτῷ, τοὺς προσκαλεσάμενος, ταῖς αὐτῶν μαγγανείαις τοῦτον ὑπέταξεν. Ταῦρον γάρ ἐν τινὶ λάκκῳ ἐν σιδηρῷ πάλῳ ⁸⁰ ἐκ τῶν κεράτων προσέσθας εἰς γῆν νενανύκτοτα, οὕτω μυκώμενον καὶ ἐλυσπώμενον ⁸¹ ἀποκτανθῆναι πεποίηκεν, τὴν δὲ τοῦτου ἐσθῆτα ἐν μύλωνι ἀλῆσαι· ἀντιστρόφως, καὶ ἐπαοιδίαις χρησάμενος λίκην ἤρατο, παραχωρήσαντος τοῦ Θεοῦ διὰ πλήθος ἀμαρτιῶν ἡμῶν· οὗτοι χώραν ἔλαβον ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀφίδως πολιτεύεσθαι, καὶ πολλοὶ τῶν κουφοτέρων ταῖς ἀθεμίτοις αὐτῶν διεφθάρσαν δόξαις, ἐν δὲ τῷ Ἑξακοντῷ (40) ψευδεργατίας τις Νικόλαος τοῦνομα καὶ οἱ σὺν αὐτῷ γεγονότες ἦσαν, καὶ κατὰ τοῦ ὁρθοῦ λόγου καὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἐδιδασκόμενοι, ὧν ἀντεποιεῖτο Νικήφορος, καὶ ἐλύπει τὸν ἀρχιερέα καὶ πάντας τοὺς κατὰ Θεὸν ζῶντας. Πολλὰς γάρ κατ' αὐτῶν ἐγκυλίων ἡγανακτήθη, τοῖς πρὸς ἀλλήλους ἐχθραίνουσι σφοδρὰ συγκαίρων, ἐπιτωθάζων παντὶ Χριστιανῷ φιλοῦντι τὸν πλησίον, ὡς ἀνατροπὴς τῶν θελῶν ἐντολῶν, καὶ διὰ σπουδῆς ἦν αὐτῷ δίκαις ἀλόγους καὶ εὐλόγους παντὶ Χριστιανῷ κινεῖν ἐν τῷ κολαστηρίῳ τῆς Μαγναύρας, πρὸς τὸ μηδένα σχολάζειν κατὰ τῶν ἀσεβειῶν αὐτοῦ. Τοῖς στρατιωτικῶς ἀρχοντας δουλικῶς χρᾶσθαι τοῖς ἐπισκόποις· καὶ κληρικοῖς ἐκέλευεν καταγομύμενους ἀθηνεϊκῶς ἐν τοῖς ἐπισκοπεῖσι (41) καὶ μοναστηρίοις, καὶ καταχρᾶσθαι τὰ αὐτῶν ⁸². Τοὺς ἀπ' αἰῶνος ἀναθεμένους τῷ Θεῷ χρυσὰ ἢ ἀργυρὰ σκεύη ⁸³ ἔβλεπεν, καὶ τὰ τῶν ἐκκλησιῶν ἱερὰ κοινοῦσθαι ἄξιον ἔδογματιζεν, ὡς Ἰουδας τὸ Δεσποτικὸν μῦρον. Τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλεῖς ἅπαντας ὡς ἀκυβερνήτους ἐμέμψετο, καθόλου τὴν Πρόνοιαν ἀναιρῶν (42), καὶ μηδένα λέγων γίνεσθαι τοῦ κρατοῦντος δυνατώτερον, εἰ βούλοιο τοῦ κρατῶν ἐντροχῶς ἀρχεῖν. Ἄλλ' ἐματαιώθη ἐν τοῖς διαλογισμοῖς· αὐτοῦ δ' ἐθεόκταντος. Τῷ δὲ Θεόδωρῳ μηνί τῆς αὐτῆς δ' Ἰνδικτιῶνος τῷ πρώτῳ σαββάτῳ τῶν ἁγίων ⁸⁴ Νηστειῶν ὑπανηθῆναι οἱ Σαρακηνοὶ εἰς Εὐχάριτα ⁸⁵ Λέοντι στρατηγῷ τῶν Ἀρμενιανῶν σὺν τῇ βόλῃ τοῦ θέματος, ταύτην ⁸⁶ ἀφελαντο σὺν πολλῷ κλήθει λαοῦ. Τάλαντα δὲ ἦν ἑξ (43) γινόμενα ⁸⁷ λίτραι χίλια· τριακῶσιαι· καὶ οὐδ' οὕτως [μὴ παιδευθεῖς] ⁸⁸ ἠλέγητο Νικήφορος· τῆς πλεονεξίας παύσασθαι. Ἐπὶ τοσοῦτοις οἷν σημείοις ὁ νέος Ἀχαῆς μὴ παιδευθεῖς, ὁ Φαλάριδος καὶ Μίδου ἀπληστότερος, κατὰ Βουλγάρων παρατάττεται· ἅμα Στυρακίῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, καὶ τῇ

ram, quos nunc Paulicianos dicimus, et Athinganorum ex Phrygia et Lycaonia juxta patriam suam erumpentium amicus totus eorum cupidine flagrans exstitit, et eorum vaticiniis et superstitionibus omnino deditus; iis enim accitis, cum Bardanius patricius seditionem movit, eorum praestigis usus hominem in se rebellantem prostravit. Taurum siquidem in foveam demissum, et in terram capite proclivem, cornibus ad palum ferreum alligatis, eo pacto mugientem et in luto volutantem se occidit paravit, ejusdemque Bardanii veste sub mola in retroactum gyrum contorta conteri praecipiens, ac simul incantamenta effluens, Deo ita permittente, ob innumerum peccatorum nostrorum numerum, victoriam retulit. Quamobrem sub ejus imperium Manichaeis istis libere cum aliis vivendi et civitatis jure citra metum utendi facultas data, ex quo multos levioris ingenii homines nefariis eorum opinionibus depravari contigit. Fuit tum in Hexacionio Nicolaus quidam, eremita nomen falso sibi arrogans, et quidam ejusdem vitae participes, adversus rectam fidem et venerandas imagines blasphemias evomere assueti. Istos sibi devincire, pontificem vero Nicephorum reliquosque vitam suam ad Dei placitum conformantes affligere studebat. Saepius enim his illos incensantibus succensuit, cum ex adverso mutuas ad invicem foventes inimicitias amplecteretur, et diligentes invicem conviciis morderet: usque erat divinorum mandatorum acerrimus oppugnator, in id toto studio raptus, ut, licet per fas aut nefas cuilibet Christiano in Magnaurae carnificina intentatia, neminem impietibus suis dignoscendis attendere permetteret. Militares procures episcopis et clericis herili jure episcopatibus et monasteriis abductis, in servorum modum uti eorumque bonis abuti jussit. Eos insuper, qui ab antiquo aurea vel argentea quaeque vasa Deo devota consecrassent, ipse vituperis incessebat, et quae nunc possideret ecclesia communibus usibus deputanda, prout Judas Dominicum unguentum, deblaterabat. Ad haec qui praecesserunt imperatores, cum rerum gerendarum imperitos, moderantia in universum sublata, agebat, affirmans neminem principe potentiorum esse, modo caute atque strenue is imperium gerat. Sed homo divinae justitiae vicima in hisce suis vanis commentis deceptus est. Mense porro Febuario indictionis ejusdem quartae,

VARIAE LECTIONES.

⁸⁰ ἐν σιδηροπάλῳ A. ⁸¹ ὄλησιν τοῦμενον A. ἑλυσπώμενον vulg. ⁸² αὐτῶν A f, αὐτὰ vulg. ⁸³ σκεύη adl. ex A. ⁸⁴ ἁγίων adl. ex A. ⁸⁵ Εὐχάρτα A, Εὐχάρταν vulg. ⁸⁶ ταύτην A, αὐτὴν vulg. ⁸⁷ γινόμενα A, γινόμεναι vulg. ⁸⁸ μὴ παιδευθεῖς om. A.

JAC. GOARI NOTAE.

(40) Exocionium de quo supra in notis ad pag 150, haeretica lue infaustum semper et infame.

(41) Non male Xyl. pro sua auctoritate in domibus episcopalibus, et monasteriis divertere, etc., velut fere modo his jus metandi principum beneficentia tribuitur, etsi non concessio raro abutatur. Nihil e re, herili jure episcopis episcopatibus abductis: ita monasteria militibus addicebat Constantinus Cabalinus, non etiam Nicephorus

episcopia. COMBESIS.

(42) Tollens omnino providentiam; quod et sequentia declarant, quibus imperii robur omne in versutia imperantis ponit, uti nunc quos Machiavelli schola impie politicos producit. Id.

(43) Miror unde Anastasius et Miscella sexdecim, cunctis exemplaribus Graecis tredecim prodentibus, exscripsit.

primo Quadragesimæ Sabbato (ε), Saraceni Leonī Armeniacorum ducei militum suorum stipendia secum vehenti ad Euchaitam obviam facti, cuncta cum exercitus parte in potestatem suam mittunt. Erant autem talenta tredecim libras mille et trecentas confidentia. At ne quidem sic castigatus ab avaritiæ libidine ut resipisceret Nicephorus commoveri potuit. Tantis etiam signis haud eruditus novus ille Achab, Phalarim et Midam divitiarum cupidine superans, adversus Bulgaros una cum Stauracio filio exercitum parat, et mensis Maii die * imperante urbe profectus, Nicetæ patrio et generali logothetæ mandavit, publicos ecclesiarum et monasteriorum census auget, et in octo sequentes annos pensionem a procerum domibus exigeret, quod gravi communique luctui causam dedit. A quodam autem fidei suo famulo, Theodosio, inquam, Sallibaræ filio, viro patrio, reprehensus est ac monitus verbis istiusmodi: *Omnes adversum nos vociferantur, inquit, domine, et si quid adversi nobis acciderit, omnes casu nostro latabuntur.* Nicephorus respondit: *Cum Deus cor meum obdurans obdura-verit, uti Pharaonis, quid boni meis subditis fuerit? Noli, Theodosi, alia expectare a Nicephoro quam quæ cernis.* Ista, Dominus novit, viva voce referentem Theodosium audiit. Igitur copiis non solum ex Thracia, sed ex ulterioribus etiam 415 provinciis in unum collectis multisque pauperibus eo adactis, ut propriis stipendiis militarent fundis et baculis armati, ex quo diris omnibus eum, et una C exercitum ejus universum devovebant, adversus Bulgaros contendit. At cum populares illæ turbæ Marcellas advenissent, extimuit Crummus, et de pace tractare molitus est, sed Nicephorus tam proprii consilii pravitate, quam ejusdem secum sensus consiliatorum suggestionibus impeditas, tractatum recusavit, tandemque post varios per invia loca circuitus, post expositum periculo exercitum thrasolimidus mensis Julii die vicesimo, Bulgariam ingreditur, sub canis perniciosissimum exortum; istud autem frequenter insonabat: *Quis ibit et decipiet Achab? Sive Deus etenim, sive oppositus hostis, cuncta trahit et regit.* Prius autem quam in Bulgariam penetraret, Byzantius famulus ejus intimus imperatoria veste et auri libris centum secum sublati, a Marcellis ad Crummum profugit, quam domestici fugam plurimi in sinistram omen interpretati sunt. Post dies vero tres et conflictus primos leviores, cum fortunam in vota conspirantem secum

A τοῦ Μαΐου ** μηνὸς ** τῆς βασιλίδος ἐξίων, ἐκέλευσαν Νικήτα πατριάρχη καὶ γενικῶ λογοθέτῃ τὰ δημόσια τέλη τῶν ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων ἀναβιβᾶσαι· καὶ ὁκτὼ ἐτῶν ὀπισθοτελείας (44) τοὺς τῶν ἀρχόντων ἀπατηθῆναι οἴκους. Καὶ ἦν θρήνος μέγας. Ἐγκαλούμενος δὲ ὑπὸ τινος γνησίου αὐτοῦ ** θεράποντος, Θεοδοσίου, φημι, τοῦ Σαλιβάρ ** πατριχείου ὄντος, ὅτι Πάντες καταβοῶσιν ἡμῶν, δέσποτα, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ πάντες ἐπιχαίρουσιναι ** τῇ πτώσει ἡμῶν· ἔφη πρὸς αὐτόν· Εἰ ** ὁ Θεὸς σκληρόντων ἐσαλῆρωσεν τὴν καρδίαν μου, ὡς τοῦ Φαριῶ **, τί ἀγαθὸν ἔσται τοῖς ὑπὸ τὴν χειρὰ μου; Παρὰ Νικήφρου, Θεοδόσιε, μὴ ἐκδέχου πλήρ ** τῶν ὀρωμένων σοι. Ταῦτα, Κύριος οἶδεν, αὐτὸς ** ἐγὼ ζῶσθ φωνῇ ** ἀκήχοα (44*) παρὰ Θεοδοσίου. Ἐπισυνάξας δὲ τὰ στρατεύματα, οὐ μόνον ἐκ Θράκης, ἀλλὰ καὶ τῶν περατικῶν θεμάτων, πένητάς τε πολλοὺς ἰβήσις ὀφλωνίσις, σφενδόναις καὶ βάβδοις ὤπλισμένους, βλαστημούντας ἅμα τοῖς στρατεύμασιν, ἤλασεν κατὰ Βουλγάρων. Κρούμμος δὲ τὰ πλῆθ. φοβήθει, ὄντων αὐτῶν ἐν Μαρκέλλαις (45), ἥτεροι εἰρήνην. Ὁ δὲ ταῖς οἰκείαις κακοβουλίαις καὶ ταῖς τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ συμβούλων εἰσηγήσεσι διεκωλύθη, καὶ μετὰ πολλὰς περιεργαίας δι' ἀδάτων τόπων ῥίψκοινδύνως ὁ θρασυδείλος εἰσέρχεται εἰς Βουλγαρίαν τῇ εἰκοστῇ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς (Κυνὸς ἦν ἐπιτολὴ πανολεθρίου), συγχῶς ἐπιφθεγγόμενος τὸ, *Τίς πορεύσεται καὶ ἀπατήσεται ** τὸν Ἀχάδ;* λέγων, ὅτι κἀν ὁ Θεός, κἀν ὁ ἀντικείμενος ἔλκη * ἅπαντα *. Πρὸ δὲ τοῦ εἰσελθεῖν αὐτόν, Βοζάντιος ὁ τοῦτου ἐπιστήσιος οἰκείτης πρὸς Κρούμμον ἀπὸ Μαρκέλλων προσέφυγεν, συναρπάσας ἐσθῆτα βασιλικὴν καὶ χρυσίου λίτρας ἑκατὸν, πολλοὶ δὲ τὴν τοῦτου φυγὴν ἐπὶ κακῷ Νικήφρου * οἰκνίσαντο. Ἐπὶ δὲ τρισὶν ἡμέραις μετὰ τὰς πρώτας συμβολὰς δίξας κατενοδοῦσθαι, οὐ τῷ κατενοδοῦντι Θεῷ τὰ τῆς νίκης ἐπέγραφεν, ἀλλὰ Σταυρακίου μόνου τὴν εὐτυχίαν καὶ εὐδουλίαν ἐκήρυττεν; καὶ τοῖς καλῶσιν τὴν εἰσοδὸν ἀρχοῦσιν ἠπελάει. Ἀλογα δὲ ζῶα καὶ βρέφη καὶ πᾶσαν ἡλικίαν ἀνηλεῶς φονεύσθαι προσητάξεν, καὶ τὰ τῶν ὁμοφύλων νεκρὰ σώματα ἄταφα εἶλεν * μόνος ἐπιμελούμενος τῆς τῶν σκύλων συλλογῆς, κλειθρα δὲ καὶ σφραγίδας τοῖς τοῦ Κρούμμου ταμείοις ἐπιθείς, ὡς ἴδια λοιπὸν ἡσφαλίσατο. Ὡς γοῦν καὶ ἔτερα * μέλη Χριστιανῶν ἀψαμένων τῶν σκύλων ἀπέτεμεν, καὶ τὴν λεγομένην αὐλὴν τοῦ Κρούμμου ἐνέπρησεν, ἐκείνου σφόδρα ταπεινουμένου καὶ δηλοῦντος, ὅτι Ἰδοὺ *, νερίκηχας. Ἀδὲ οὖν, εἰτι σοὶ ἀρεστόν ἐστι, καὶ ἐξέλες ἐν εἰρήνῃ. Ὁ

VARIAE LECTIONES.

** Μῆσου Α. Μήδων vulg. ** numerus diei in nullo cod. legitur. * αὐτοῦ om. Α. * Σαλιβ. Α. Σαλλιβ. vulg. ** ἐπιχαρ. Α. χαρ. vulg. * εἰ add. ex Α. * ὡς τοῦ Φαριῶ add. ex Α. * πλήρ Α. παρὰ vulg. * αὐτὸς ἐγὼ Α. ταῦτα vulg. * ante ἀκήχοα e adl. ὁ συγγραφεύς. * ἀπατήσεται Α. ἀπαντήσεται vulg. * ἔλκη Α. ἔλκει vulg. * ἅπαντα] ἄκοντα vulg. * Νικήφρου vulg. * εἶλεν Α. εἰάτας vulg. * καὶ ἐτ. Α. καὶ τὰ ἐτ. vulg. * Ἰδοὺ add. ex Α.

JAC. GOARI NOTÆ.

(44) Bene Anast. octo annorum præteritorum redhibitiones; nec tam bona non bonis Xyl. commutanda. *Les arrerages de huit ans du passé.* Flodoar. Hist. Rem. lib. vii, c. 10, neque censum, neque redhi-

bitionem inde percipiant. COMBESIS.

(44*) De se loquitur auctor: unde variae lectiones addunt ὁ συγγραφεύς.

(45) Alibi Μαρκέλλους vocal.

δὲ τῆς εἰρήνης ἐχθρὸς ταύτην οὐ προσήκατο, ἐφ' οἷς A
καὶ χαλεπήνας ἐκείνος, τὰς τῆς χώρας εἰσόδους
καὶ ἐξόδους περιπεφραγμένους φυλίνους ὀχυρώμασι,
πέμφας κατησφαλίσατο. Νικηφόρος δὲ τοῦτο γνοὺς,
εὐθέως, ὡς ἐμβρόντητος, ὅ τι πράξει, ἠγνόει περι-
άγων. Καὶ τοὺς συνοῦσι τὰ τῆς ἀπωλείας ἔλεγεν,
ὅτι Κἂν περὶ τὸν γενώμεθα, μηδεὶς ἐλλίσσῃ δια-
φυγεῖν τὸν δλεθρον. Ταῦτα δὲ ἦν ἐφ' ἡμέρας δύο,
πέμπτην καὶ παρασκευὴν, τὰ μηχανήματα. Καὶ τῇ
νυκτὶ τοῦ σαββάτου τάραχοι καὶ ὄγλοι ⁷ ἐνόπων
περὶ Νικηφόρον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἀκουόμεναι
παρατάξεις πάντας ἐξεπερωσαν, πρὸ δὲ τῆς ἡμέρας
ἐπελθόντες * οἱ βάρβαροι κατὰ τῆς * Νικηφόρου
σκηπῆς, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μεγιστάνων ἀνατροῦσιν
αὐτὸν οἰκτρῶς (46), ἐν οἷς ἦν ¹⁰ καὶ 'Αέτιος· πατρι-
κιος, καὶ Πέτρος· πατρικιος, καὶ Σισίνιος· πατρικιος
ὁ Τριφύλλης, καὶ Θεοδόσιος· πατρικιος, ὁ Σαλιβαρῆς,
ὁ πολλὰ λυπήσας καὶ κακὰ ἐνδείξαντος τῇ μακαρίᾳ
Εἰρήνῃ, καὶ ὁ ἐπαρχος πατρικιος, καὶ 'Ρωμανὸς πα-
τρικιος, καὶ στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν, καὶ ἕτεροι
πολλοὶ πρωτοσπαθᾶριοι, καὶ σπαθᾶριοι, καὶ τῶν τα-
γματῶν ἀρχόντες, ὅ τε τοῦ ἐξκουβίτου ¹¹ δομέστικος,
καὶ ὁ δρουγγάριος τῆς βασιλικῆς βίγλης ¹², καὶ ὁ τῆς
Θράκης στρατηγός, καὶ πολλοὶ ἀρχόντες τῶν θεμά-
των σὺν ἀπειροῖς λαοῖς, πᾶσα τε ἡ τῶν ¹³ Χριστιανῶν
καλλονὴ διεφάρη· τὰ τε ὅπλα πάντα ἀπώλοντο, καὶ
τὰ τῆς βασιλείας σκευή. Τὰ δὲ τῆς τοιαύτης ἡμέρας
ἀκαλλῇ ῥήματα μὴ γένοιτο Χριστιανοῖς ἰδεῖν ἐτι, ὡς
πάντα ¹⁴ θρήνου ἐπέκεινα. Ταῦτα δὲ γέγονε τῇ εἰκοστῇ
πέμπτῃ τοῦ 'Ιουλίου (47) μηνός· ἰνδικιῶν τετάρτη. C
Τὴν δὲ Νικηφόρου κεφαλὴν ἐκκόψας ¹⁵ ὁ Κροῦδῆμος,
ἐκρέμασεν ἐπὶ ξύλου ἡμέρας ἱκανάς, εἰς ἐπίδειξιν
τῶν ἐρχομένων εἰς αὐτὸν ἐθνῶν καὶ αἰσχύνῃν. Μετὰ
δὲ ταῦτα λαβὼν αὐτὴν, καὶ γυμνώσας· τὸ ¹⁶ ὁστοῦν,
ἀργυρὸν τε ἐνδύσας ἐξώθεν, πίνειν εἰς αὐτὸ ¹⁷ τοὺς
τῶν Σκλαβίνων ἀρχοντας ἐποίησεν ἐγκαυχώμενος.
Πολλῶν δὲ χρῶν καὶ ὀφθαλμῶν ἐν μὲν ἡμέρᾳ γενο-
μένων, καὶ θρήνῳ ἀκατασχέτου ὄντος, ἡ τοῦτου
σφαγὴ πολλῶν παραμυθία γέγονεν. Τὸν δὲ τρόπον
τῆς τοῦτου σφαγῆς οὐδεὶς τῶν περιωθέντων ¹⁸ ἀκρι-
βῶς ἐξηγήσατο. Φασὶ γάρ τινες, ὅτι καὶ Χριστιανοὶ
πεσόντα τοῦτον ἐπέτρωσαν (48). Οἱ δὲ γυναικῶδεις
τῶν ἀνδρῶν οἰκείται αὐτοῦ, οἷς καὶ ¹⁹ συνευνάξετο,

A trahere videretur, haud prosperitatis auctori Deo
victoriae successum ascripsit, sed Stauracii solius
felicitatem ac providentiam laudavit, et iis, qui in-
gressum in Bulgariam dissuadebant, poenas commi-
natus est. Porro animalia ratione carentia, et ipsos
infantes neci crudeliter tradi mandavit, et relictis
civium suorum cadaveribus insepultis, solam con-
gerendorum spoliolum curam suscepit. Claustris et
sigillis Crummi conclavia velut propria communiit,
eorum qui praedam attigissent aures et membra
praescidit, Crummi aulam ita dictam incendit. Is
animo fracies, demissis verbis Nicephoro significat :
*Quoniam viciisti, tolle quod tibi placuit est, et
discede cum pace.* Is pacis inimicus, pacem non
admisit, quo Crummus exasperatus, regionis aditus
et exitus ligneis septis in muri modum communivit.
Quod cum rescisset Nicephorus, subito terrore quasi
fulmine ictus, provinciam circumibat, et quod mo-
liretur opus haerebat. Cladem itaque praesagens suis
dixit : *Nullus periculum evadere, nisi volucres fiamus,
sperare valet.* Bini dies feria nimirum quinta et
sexta in haec machinamenta insumpti. Nocte vero,
quae Sabbatum praecessit, graves tumultus et arma-
torum hominum motus circa Nicephorum et ejus
milites auditum cunctorum animos in terrorem et
anxietatem conjecerunt, mox sub crepusculum im-
petu facto in Nicephori et optimatum ejus tentoria,
ipsos miserabiliter obruncarunt, inter quos Aetius
patricius, 416 Petrus patricius, Sisinnius Triphyl-
lius patricius, Theodosius patricius, Salibaras dictus,
qui multis aerumnis et malis illatis beatam Irenem
affixit, praefectus quoque etiam ipse patricius, Ro-
manus patricius et orientalium dux, et alii plurimi
protospatharii, spatharii, agminum ductores, execu-
bitorum domesticus, exploratorum sive imperatoriae
vigiliae drugarius, Thraeciae dux, multi praeterea the-
matum proceres et officiales, cum innumera militum
plebe, adeo ut Christianorum decor omnis et splen-
dore eo die prostratus fuerit et omnino extinctus, arma-
que pariter universa et imperatoris supellex omnis
perierit. Incompositum sane istius diei relatum, ceu
qui luctum et querelas omnes exsuperet, absit ut
Christiani iterum alibi oculis prospiciant! Conti-

VARIAE LECTIONES.

⁷ ὄγλοι A, ὄγλων vulg. * ἐλθ. A. * τῆς A, τοῦ vulg. ¹⁰ ἦν add. ex A. ¹¹ ὅ τε τοῦ ἐξκουβίτου A,
καὶ τῶν ἐξκουβίτων vulg. ¹² βίγλης A, βίγλας vulg. ¹³ ἡ τῶν Χρ. A, Χρ. ἡ vulg. ¹⁴ fort. παντός. ¹⁵ ἐπι-
κόψ. A. ¹⁶ τὸ add. ex A. ¹⁷ αὐτὸ A, αὐτὴν vulg. ¹⁸ περιωθ. A, παρὰ. vulg. ¹⁹ καὶ add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(46) Post oiktrōs suppl. ex Cedr., καὶ τοὺς σὺν
αὐτῷ ἀρχοντας, ἐν οἷς ἦν καὶ 'Αέτιος· ὁ. Miserabili
cade cum, et qui erant cum ipso proceres prostra-
verunt. De hac tanta Romanorum caede S. Theodo-
rius : Τὸν ἐπὶ πολὺ μετεωρισθέντα τῇ ἀπονείᾳ, ἡ
κραταὴ χεὶρ τοῦ Θεοῦ εἰς Σκύθας ἐκτόπησας, ἐκεί-
σε πανστράτι ὥλεσε· διήγημα φοβερόν καὶ λάλημα
φρικτὸν ταῖς μετέπειτα γενεαῖς χρημάτων ἀνεφί-
κτων τῆς αὐτοῦ σφοδρώτατης οἰκονομίας ἐγκαταλείψα-
σα. Eum dementia valde elatum, potentissima Dei
manus ad Scytharum loca exterminans, cum omni

D illic exercitus deleuit : tremendam, ac quæ horrorem
iniciat imperscrutabilium illius sapientissimæ pro-
videntiæ iudiciorum, narrationem, posteris relinquens.
COMBESIS.

(47) Cæteri codices Mss. τῇ κς· τοῦ 'Ιουλίου. Ana-
stasius, septimo Kalendas Augusti.

(48) Etiam Anast., lapidibus obruerunt. At malim
αὐτῶν σκῶν, cadentem vulneraverunt : sive, cum ce-
cidisset, vulnus inflixerunt ; sive id casu, sive de
industria. Petrarum cumulus incredibilis inter eas
angustias, quo a suis obrutus sit. COMBESIS.

gerunt ista mensis Julii die vicesimo quinto indicatione quarta. Crummus autem amputatum Nicephori caput, adventantibus ad se variis nationibus, ostentandum per dies multos in Romanorum dedecus et vituperium in ligno suspendit. Postmodum vero illud suspendio revulsum, carnibus nudatum, et argento tectum, compotaturis Sclavinorum principibus in poculum gloriabundus efformavit. Innumeris viduis et orphanis uno die factis, luctuique intolerabili totum imperium obtinenti, sola ejus mors medelæ pariter et solatio fuit. Cædis ejus modum nullus qui e prælio evasit incolumis enarrare potuit. Quidam etenim cadentem a Christianis petrarum cumulo obrutum referant. Edemini autem ejus ministri evirati, cum quibus ipse concumbebat, partim valli incendio consumpti, partim ense jugulati, una cum eo interierunt. Nullum certe tempus Christianis calamitosius hoc Nicephori imperio exstitit, adeo ut crudelissimos quosque antecessores suos avaritia, libidine et barbarica prorsus sævitia superarit, quorum singula enarraturus si percurrerim, posteris incredibilis, nobis autem onerosa susciperetur historia; verum ex fimbria et limbo panini contextus totus dignoscitur, quod vulgare fert proverbium. Ad spondylorum autem dextram partem letale vulnus accepit filius Nicephori Stauracius, vixque vivus conflictu ereptus plagæ doloribus vehementer exagitatus Adrianopolim pervenit. Porro Stephanus patricius et scholarum domesticus, Theoctisto magistro præsentem, Stauracium imperatorem declaravit, et de potris ejus imperandi ratione ad exercitus reliquias, quæ se fuga leto subripuerant, orationem habuit, quem illi lætis animis exceperunt. Michael porro europalates salvus e prælio redux, imperatorem salutari se permetteret, plurimum ab 417 amicis rogatus, ob sacramenta Nicephoro et Stauracio a se data, potestatem oblatam recusavit. Huic etiam melioris valetudinis a Stauracio recipiendæ spem fretus Stephanus domesticus fortiter obsistebat, eidem vero Michaeli imperium conferendum sollicitè curabat Theoctistus magister. Stauracio autem sanguinem cum urina emittenti, femora atque crura ita extabuerunt, ut lectica in urbem sit invecus. Huic patriarcha Nicephorus bene affectus Deum placaret, et patris ejus rapinis oppressos consola-

A οἱ μὲν τῇ τῆς σούδας πυρὶ (49), οἱ δὲ τοῖς ³⁰ εἴρεσιν ὄλοντο σὺν αὐτῷ. Τούτου τῆς ἀρχῆς Χριστιανὸν βαρύτεραν οὐδενὶ χρόνῳ ἡτύχησαν. Πάντας γὰρ ἐν πλεονεξίᾳ καὶ ἀκολασίᾳ καὶ βαρβαρικαῖς ὤμβησιν ὑπερῃκόντισεν τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλεύσαντας, περὶ ὧν κατὰ μέρος διεξιέναι καὶ τοῖς μετέπειτα δόσιπστον καὶ ἡμῖν ἐργῶδες, πλὴν ἐκ τοῦ κρασπέδου τὸ ὕψοςμα πρόδηλον, κατὰ τὴν παροιμίαν. Τιτρώσκειται δὲ καὶ Σταυράκιος παῖς αὐτοῦ καιρίως ³¹ κατὰ τὸ σπονδύλου τὸ δεξιὸν μέρος, καὶ μόλις τῆς μάχης ἐξηλθεν ζῶν, καὶ κατέλαβεν τὴν Ἀδριανούπολιν δεινῶς ὑπὸ τῆς πληγῆς κολαφιζόμενος. Στέφανος δὲ πατρικίος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν συμπρόντος καὶ Θεοκτίστου μαγίστρου ἀνηγόρευσαν ³² Σταυράκιον αὐτοκράτορα, καὶ διελέχθη τῇ περιουσίᾳ λαφύρα κατὰ τοῦ ἰδίου πατρὸς (50), καὶ σφόδρα ἡδύνησαν. Μιχαὴλ δὲ κουροπαλάτης ἀδελφῆς περιουσίας, πολλὰ παρεκλήθη ὑπὸ τῶν φίλων ἀναγορευθῆναι βασιλεὺς, καὶ οὐ κατεδέξατο διὰ τοὺς πρὸς Νικηφόρον ὄρκους καὶ Σταυράκιον. Τούτῳ Στέφανος δομέστικος ἀντίειπεν ἐλπίδι τῆς ζωῆς Σταυρακίου. Θεοκτίστος δὲ ὁ μαγίστρος συνέτραχεν περὶ τῆς βασιλείας Μιχαήλ. Σταυράκιος δὲ δι' οὐρὴν αἰμορραγῆσας ἀμέτρως κατεξηράνθη μηρῶς καὶ σκέλη, φορεῖς ἐλθὼν ἐν Βυζαντίῳ. Τούτῳ Νικηφόρος ὁ πατριάρχης πάντα προσκεῖμενος ³³ συνεβούλευεν ἐξελιγῶσθαι τὸν Θεόν, καὶ τοὺς πλεονεκτῆντας ὑπὸ ³⁴ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ παραμυθῆσθαι, πρὸς δὲ τῆς πατρικῆς γνώμης γνήσιος κληρονόμος ἔλεγεν, μὴ δύνασθαι πλείω τριῶν τάλάντων ἀποδοῦναι. Ταῦτα δὲ ἦν μικρὸν ³⁵ μέρος τῶν ἐκείνου ἀδικιῶν. Πλὴν καὶ περὶ ταῦτα ὤκνει, ζησαι καραδοκῶν. Ἀσπνδον δὲ ἔχων πατρικὴν γνῶμην συχνότερον ἀτιμίας ἐβάλλεν Θεοκτίστον μαγίστρον καὶ Στέφανον δομέστικον καὶ Μιχαὴλ κουροπαλάτην, ἀποστρεφόμενος πάντα καὶ Προκοπίαν τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν, ὡς ἐπιβουλεύσαν αὐτῷ ταῖς Θεοφανῶς τῆς ³⁶ Ἀδούστης ἐπιβουλαῖς ³⁷ (51). Αὐτίκα γὰρ ἡ τάλαινα κατὰ μίμησιν τῆς ἁγίας Εἰρήνης ³⁸ κρατήσεν ἤλπιζε τῆς βασιλείας ἀπαιεῖ οὐσα. Ὁ δὲ Σταυράκιος ἀνιάτως ταυτὸν ὅρῳ διακείμενον τῇ γαμετῇ τὴν βασιλείαν ἐσπούδαζε περιποιήσασθαι, ἢ δημοκρατίαν ἐγείραι Χριστιανοῖς ἐπὶ τοῖς προλαβοῦσι κακοῖς. Ἐφ' ᾧ πτοηθέντες Νικηφόρος ὁ πατριάρχης καὶ ὁ Θεοκτίστος ³⁹ μαγίστρος καὶ Στέφανος δομέστικος ἐκ πολλῆς ἔχθρας εἰς φίλων ἀλλήλοις καὶ Μιχαὴλ κουροπαλά-

VARIE LECTIONES.

³⁰ τοῖς add. ex A. ³¹ καιρίως A, κυρίως vulg. ³² ἀνηγόρευσαν A, ἀνηγόρευσε vulg. ³³ ὁ πατρικίος σφόδρα πρ. A. ³⁴ ὑπὸ A, παρὰ vulg. ³⁵ ἦν μικρὸν A, ἦν τὸ μ. vulg. ³⁶ τῆς add. ex A. ³⁷ ἐπιβουλαῖς, suprascr. ὑποβολαῖς A. ³⁸ τῆς μακαρίας Εἰρ. A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(49) *Ignem valli, reposuit Anastasius.* Sane ξυλῖνοις illis ὀχυρώμασι, quibus Nicephori castra circumsepivisse Crummus nuperrime relatus est, ipsius jussu ignem suppositum, et evadendi viam interdiciam suspicor.

(50) *Declamavit adversus patrem suum.* Sic et Anast., nempe totam acceptæ cladis in eum conferens invidiam. **COMBUSTIS.**

(51) *Legit Anast., quod et ipsum congruit, ὅπο-*

βολαῖς, Oderat sororem Procopiam velut quæ ei insidias molita esset, Theophanone Augusta illi insidiantem; vel, id ei suggerente: nempe marito sinistram eam de sorore opinionem; non ut Procopia Theophanonis consiliis Stauracio fratri insidias molita sit, utest redditum, quo nomine is eam majori quam sororem odio haberet, nedum in illam rerum summam transferre minime cogitaret. Id.

της ἤλθον κατὰ τὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τῆς Α πέμπτης ἰνδικτιῶνος. Τῇ δὲ ἐσπέρᾳ τῆς πρώτης τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς προσκαλεσάμενος Σταυράκιος ²⁹ Στέφανον δομῆστικον ἐπηρώτα, πῶς ἂν δυνήσθῃ ³⁰ ἀγαγεῖν Μιχαὴλ τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ πρὸς τὸ ἐκτυφλῶσαι ³¹ αὐτόν. Τοῦ δὲ ³² φήσαντος ἀδύνατον εἶναι τοῦτο ³³ ταύτῃ τῇ ὥρᾳ διὰ τὴν περὶ αὐτὸν δύναμιν, καὶ τὸ τοῦ ³⁴ τόπου ἀσφαλὲς τῆς οἰκίας αὐτοῦ, παρεκάλει μὴ γνωσθῆναι τινι τὰ λεχθέντα. Ὁ δὲ λόγους πεσθανοῖς πείσας αὐτὸν ἀμεριμνεῖν ³⁵, δι' ὅλης νυκτὸς τὰ περιλειφθέντα ³⁶ τῶν ταγμάτων στρατεύματα συνήγαγεν ἐν τῷ σκεπαστῷ ἵπποδρόμῳ μετὰ τῶν οἰκείων ἀρχόντων πρὸς τὸ ἀναγορεῦσαι τὸν αὐτὸν Μιχαὴλ εἰς βασιλείαν. Καὶ ἐλευσῆς πάσης ³⁷ τῆς συγκλήτου τοῦ ὄρθρου ἐν τῷ παλατίῳ, τοῦτον ἀνηγόρευσαν βασιλεῖα, ὡς ἐξῆς δη- B λωθήσεται. Νικηφόρος δὲ ὁ πατριάρχης ἐγγράφον ἐξ ἰδιοχείρου παρὰ Μιχαὴλ ὁπῆτησεν περὶ τῆς ὁρθῆς πίστεως, καὶ τοῦ ἀναϊμάκτους ³⁸ φυλάττει τὰς χεῖρας ἀπὸ Χριστιανῶν, καὶ περὶ ἱερατικῶν ἀνθρώπων ἢ μοναχῶν, καὶ ὅπως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καταλόγου, τοῦ μὴ τύπτεσθαι παρ' αὐτοῦ.

ad invicem exercita in concordiam redierunt circa mensis Septembris exitum indictione quinta. Porro mensis Octobris die primo sub vesperam Stauracius Stephanum domesticum ad se accersitum interrogavit, quamvis via Michaelē ex sorore sibi levirum oculis, quantocius orbandum domo posset extrahere? quod ille cum ob circumscriptantium vires, tum ob incommodam horæ tempestate, tum denique ob munitissimum domus ejus situm, laud fieri posse responderet, Stauracius eum deprecatus est, ne ista ulli revelaret. Ille verbis ad suadendum compositis a cura hujusmodi alienum esse rogat, mox per totam noctem in tectis Hippodromi locis collectis residuorum agminum reliquiis, eorum duces Michaelē renuntiatiuros imperatorem illo convocavit. Senatus insuper palatium diluculo conveniens, imperii potestatem ei committendam decrevit, prout sequentibus declarabitur. Nicephorus autem patriarcha cautionem propria **418** manu scriptam a Michaelē exegit, quod ipse rectam fidem defensurus, manusque a Christianorum effundendo sanguine alienas servaturus esset, hominesque ex sacro clericorum ordine, vel monachos, ceterosque omnes in ecclesiasticum catalogum relatos verberibus et injuriis minime læsurus.

A. M. 6304. — *Ῥωμαίων βασιλέως Μιχαὴλ C*
ἔτος α'.

Τούτῳ τῷ ἔτει μηνὶ Ὀκτωβρίῳ β', ἰνδικτιῶνι ε', ἡμέρᾳ ε', ὥρᾳ α', Μιχαὴλ δ' εὐσεβέστατος κουροπαλάτης ἀνηγορεύθῃ βασιλεὺς Ῥωμαίων ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ ὑπὸ πάσης τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ταγμάτων. Σταυράκιος δὲ τὴν τούτου ἀνιγόρευσιν ἀκούσας, αὐτίκα τὴν κόμην ἀποκεράμενος, μοναχικὰ περιεβάλετο ³⁹ ἱμάτια διὰ Συμεὼν μοναχοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ, πολλὰ τὸν πατριάρχην ἐπιδοῶμενος· ὅς ἐλθὼν ἐν τῷ παλατίῳ πολλὰ Σταυράκιον σὺν τῷ βασιλεὶ Μιχαὴλ καὶ τῇ ἀδελφῇ παρεκάλουν μὴ λυπεῖσθαι ἐν τῷ γειγονότι· οὐ γὰρ κατ' ἐπιβουλὴν, ἀλλὰ κατ' ἀπόγνωσιν τῆς αὐτοῦ ζωῆς. Ὁ δὲ τῇ πατρικῇ πονηρίᾳ λυτῶν, οὐ προσήκατο ⁴⁰ εἰπὼν πρὸς αὐτόν· *Φίλον αὐτοῦ* D *κρεῖττονον οὐχ εὐρήσεις*. Ὡρᾷ δὲ τετάρτῃ τῆς ἡμέρας ἐστῆφθῃ Μιχαὴλ ὑπὸ ⁴¹ Νικηφόρου πατριάρχου ἐν τῷ ἀμῶνι τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐφ' ᾧ κοινῇ ἀγαλλίασις γέγονεν, καὶ ἐδωρήσατο τῷ πα-

retur ac levaret, consulebat, ad quem paternæ sententiæ legitimus successor, se non amplius quam tria talenta restituere posse retulit, quæ injustorum ejus raptorum minima pars erant, quam tamen filius quasi de vita securus reddere cunctabatur. Paternorum insuper morum imitator redditus, cum animo inimicitiis reconciliando prorsus aversum se exhiberet, Theoctistum magistrum, Stephanum domesticum et Michaelē europalatem sæpius contumeliis affecit, Procopiam quoque sororem vehementer aversabatur, quasi Theophanone Augusta ita suadente sibi parasset insidias. Infelix enim hæc femina beatæ Irenes exemplo, continuo in spem potiundi imperii venit, cum sine liberis esset. Stauracius vero ægitudine remediis omnibus superiore cum se jactatum cerneret, imperium coniugi comparare, vel in populi potestatem reipublicæ totius summam revocare, quæ certe præteritarum calamitatum fuisset summa, studiis omnibus contendebat: qua re Nicephorus patriarcha et Theoctistus magister, quemadmodum et Michael europalates in metum adducti, ex inimicitia prius

A. C. 804. — *Romanorum imperatoris Michael annus primus.*

Hoc anno mensis Octobris die secundo indictione quinta, feria hebdomadis quinta, hora prima, Michael piissimus europalates a senatu et militaribus ordinibus in Hippodromo imperator salutatus. Stauracius autem imperatoris alterius audita designatione, detonsis illico capillis, monasticum habitum, Symeone monacho ejus consanguineo illum conferente, induit, et patriarchæ opem, ne sibi deficeret, pluribus interpellavit. Patriarcha in palatium profectus, Stauracium ipsum, una cum imperatore et sorore rogantibus, mutuis urgebat precibus, ne insidiis in ejus salutem struendis, sed desperato vitæ ejus statui, quod gestum erat, ascriberet. Is paternæ nequitiae sectaturus exemplum in rabiem actus, respondit: *Amicum meliorem me non invenies*. Quarta vero diei hora in ambone Magnæ ecclesiæ a Nicephoro patriarcha Michael coronatus est, cum ma-

VARIE LECTIONES.

²⁹ Σταυράκιος add. ex A. ³⁰ δυνήσθῃ A, δυνήθῃ vulg. ³¹ ἐκτυφλ. A, τυφλ. vulg. ³² τοῦ δὲ A, αὐτοῦ δὲ vulg. ³³ τοῦτο add. ex A. ³⁴ καὶ τὸ τοῦ A, καὶ τοῦ vulg. ³⁵ ἀμεριμνεῖν A, ἀμεριμνῶν vulg. ³⁶ περιλειφθ. A, παραλ. vulg. ³⁷ πάσης om. A. ³⁸ ἀναϊμάκτως A. ³⁹ περιεβάλετο A, περιεβάλλ. vulg. ⁴⁰ προκήκατο vulg. ⁴¹ ὑπὸ A, παρὰ vulg.

ximo civilis totius tripudio, ipse vero patriarchæ auri libras quinquaginta, clero viginti quinque donavit. Magnificus enim et ab avaritiæ labe alienus cum esset, omnibus, quos Nicephori cupiditas injuste læserat, opem tulit, et senatum militaresque ordines muneribus suis recreavit. Mensis subinde ejusdem die duodecimo Procopia Augustæ nomen cum corona accepit in Augustei triclino, donaque quam plurima in senatum contulit. Occisorum insuper bello Bulgarico e thematibus militum uxoribus talenta auri quinque largita est. Stauraci etiam conjugem Theophanem in monasterium reclusam facultatibus auxit, ejus quoque consanguineos sub Nicephoro misere viventes ditavit, eisque inter alia insignem domum, quæ Hebraica nuncupabatur, concessit in monasterium, in quo sepultus est Stauracius. Universos denique patricios, et ordinis senatorii, pontifices, sacerdotes, et monachos, milites, et pauperes, imperatricis urbis cives, et provinciarum incolas beneficiis affecit, adeo ut inextinguibilis et immensæ 419 Nicephori avaritiæ, propter quam miseranda sorte interiiit, nullum remaneret vestigium. Ad innumeras autem ejus virtutes et probos mores accessit, quod cum pietate et recta in Deum fide excelleret, eorum, qui se quocunque prætextu, sive legitimo, sive perverso, Ecclesiæ cœtu sejunxerant, ærumna graviter offenderetur. Quapropter sanctissimum patriarcham, ceterosque omnes, qui pacis commune bonum promovere poterant, assiduis precibus et hortatibus interpellare non desistebat; præ cæteris vero Theodorum Thessalonice archiepiscopum Theodori fratrem acriori custodiâ mancipatos, una cum Studitarum monasterii primoribus, ad concordiam et unitatem revocare studebat, quæ res ei feliciter successit.

VARIE LECTIONES.

11 Legebatur τοῦ. 12 δωρεαίς — ἀνεστ. om. A. 13 καλλίστοις A, καλοῖς vulg. 14 οἱς καὶ τὸν A, οἱς τὸν vulg. 15 Legebatur τοῦ. 16 πικρῶς A. 17 κατ' αὐτὸν A. 18 ἀπέστ. A, ἐπέστ. vulg.

JAC. GOARI NOTÆ.

(52) Nicephori filia, anno superiore memorata. Vide notam sequentem.

(53) Ipse Theodorus de suo Platone: Τὸν δὲ σὺν ἡμῖν ῥοπή τὸν τηνικαῦτα εὐσεβῶς βασιλευσάντων εἰς τὴν οἰκίαν ποίμνην πάλιν ἀποκαταστήσας, ὁμολογῆσθαι αὐτοῦ ἀναδείκνυσαι. Hunc nobiscum divina manus eorum favore, qui tum pie rerum potiebantur, in suum iterum restituens gregem, suum confessorum facit. Reliqua quæ huc spectant, ac auctori notatam unionem, sic prosequitur: Ἡρῆ ἐκ μέσου τὸ σκάνδαλον, δι' οὗ καὶ ἡ διαφορά πρὸς τὸν ἱεραρχοῦντα. Ἐδυστόπησαν οἱ κρατοῦντες ἀπελογήσατο ὁ ἀγῶν τῶς πατριάρχης, πάντα τὰ γεγεννημένα ἐξ ἐπιτηρείας εἶναι τοῦ βασιλευσάντος. Τηνικαῦτα ἡ σύμβασις, καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀφοσίωσις. Ὅτι μὴδὲ φίλον Θεῷ ἄλλο τι, ὡς τὸ τῆς εἰρήνης καὶ ὁμονοίας καλὸν, ἐπὶ τῶν ὁμόνοιαι οὐ διαφωνία πίστεως, οὐδὲ ἐντολῆς Θεοῦ παράδοσις· οὐδ' οὐ μὴ κανόνος ἀθέτησις ὡς ἡ παρούσα δέδεικται, ὅσον τὸ καὶ ἡμᾶς τὰ διὰ μέσου χαίρειν ἑσπώντας, ὡς ὁμότροπα τοῖς πάλαι ἐπὶ τῶν θεοφόρων Πατέρων συμβεβηκίσι, καὶ ὡσαύτως οἰκονομικῶς παρεωραβείσι. Μᾶλλον δὲ, ὡς τῆς τούτων ἀκριβοῦς ἐξετάσεως ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι τῷ ἀδεκάστῳ χριστῇ ταμιευομένης. E medio sublatum

A τριάρχη χρυσοῦ λίτρας πινθήκοντα, καὶ τῷ κλήρῳ εἴκοσι πέντε. Μεγαλόφυλος γὰρ καὶ ἀφιδάργυρος ὢν πάντας παρεμυθήσατο τοὺς ἐκ τῆς 11 Νικηφόρου πλεονεξίας ἡδικημένους, δωρεαῖς τε τὴν σύγκλητον καὶ τὰ στρατεύματα ἀνεκτήσατο 12. Τῇ δὲ 13 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐστέρῃ Προκοπία (52) Αὐγουστα ἐν τῷ τρικλίνῳ τοῦ Αὐγουστῆως, καὶ πολλαῖς δωρεαῖς τὴν σύγκλητον ἐφιλοτίμησατο. Τῶν δὲ ἀναίρεθέντων ἐν Βουλγαρίᾳ θεματικῶν στρατιωτῶν ταῖς γυναῖξιν πέντε τάλαντα χρυσοῦ ἰδωρήσατο, τὴν δὲ γαμετὴν τοῦ Σταυρακίου Θεοφανὸς κατεπλούτισεν μονάσασαν, καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτῆς οἰκτρῶς ἔψαντας ἐπὶ Νικηφόρου, ἐν οἷς καὶ ἐπίσημον οἶκον εἰς μοναστήριον, τὰ Ἑβραϊκὰ λεγόμενον, παρέσχεν, ἐνθα Σταυρακίος ἐτάφη. Πάντας δὲ τοὺς πατριάρχους καὶ σύγκλητικούς, ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς καὶ μοναχοὺς, στρατευομένους τε καὶ πτωχοὺς, τοὺς τε κατὰ τὴν βασιλίδαν πόλιν καὶ ἐν τοῖς θέμασιν κατεπλούτισεν, ὥστε τὴν ἀμετρον φιλαργυρίαν Νικηφόρου, δι' ἣν καὶ κακῶς ὤλετο, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἀφανισθῆναι. Πρὸς δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ καλλίστοις 14 αὐτοῦ τρόποις εὐσεβείας καὶ ὁρθοδοξότητος ὢν, ἐλυπεῖτο ἐπὶ τοῖς ἀποσχίζουσι τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας ἐν οἷς δὴποτε προφάσαι εὐλόγῳ ἢ ἀλόγῳ. Πολλὰ τε τὸν ἀγῶντατον πατριάρχην καὶ τοὺς δυναμένους συντρέχειν τῇ κοινῇ εἰρήνῃ παρακαλῶν οὐκ ἐπαύετο. Ἐν οἷς καὶ τὸν 15 Θεόδωρον τὸν ἡγούμενον τῶν 16 Στουδίου (53), καὶ Πλάτωνα καὶ Ἰωσήφ ἀρχιεπισκοποῦν Θεσσαλονίκης ἀδελφὸν Θεοδώρου ἐν φυλακαῖς πικραῖς 17 συνεχομένων μετὰ καὶ τῶν προϋχόντων τῆς κατ' αὐτῶν 18 μονῆς ἐσπευδεν ἐνωθῆναι· ὃ καὶ πεποίηκεν. Ἀπέστειλεν δὲ καὶ πρὸς τὸν Κάρουλον (54) βασιλέα τῶν Φράγγων περὶ εἰρήνης καὶ συναλλαγῆς εἰς Θεοφύλακτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ Νικηφόρος ὁ ἀγῶντατος πατριάρχης ἀπέστειλεν 19 συνοδικὰ γράμματα πρὸς Λέοντα τὸν ἀγῶντατον πάπαν Ῥώμης· πρὸ τούτου

scandalum, ex quo ortum cum antisite dissidium. Augusti pacem inire rogaverunt: excusavit sanctissimus patriarcha, omnia quæ contigerant ex imperatoris fuisse injuria. Tunc facta concordia, summaque ad eum defuncti officio (siquidem Deo nihil æquum ac pacis et concordie bonum placet: modo tamen concordia non sit fidei dissensio, nec mandati transgressio, ac neque regulæ Patribus positæ violatio, ut isthæc ostensa est) quod nempe nostra attinet, valere jussus quæ intermedia sunt, atque ita quæ olim sub divinis Patribus acciderunt, similique ratione per indigentiam tantisper neglecta sunt, existunt affinia: quin imo velut exquiritori horum examine in futuro ævo incorrupto Judici reservata. Scilicet de promotione ex laicis, cujus toleratæ exstant multa exempla. COMBES.

(54) Legationis hujus meminit Eginhardus ad annum 812, qui in annum succedentem, ob Theophanis calculos septennio minores, incidit: Michael gener Nicephori imperator factus, legatos imperatoris Caroli qui ad Nicephorum missi fuerunt, in C.P. suscepit, et absoluit: cum quibus et suos legatos direxit, Michalem episcopum, et Arsaphium, atque Theognistum protospatharium: et per eos pacem a Nicephoro inceptam confirmavit, etc.

γὰρ ἐκωλύετο ὑπὸ Νικηφόρου τοῦτο ποιῆσαι. Τῇ δὲ Α' εἰκοστῇ πέμπτῃ τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς τῆς πέμπτῃς Ἰνδικτιῶνος Μιχαὴλ ὁ γαληνότατος βασιλεὺς ἐστέφεν Θεοφύλακτον ⁹⁹ τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς βασιλείαν ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου ἐν τῷ Ἀμβωνίῳ τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας ἡμέρᾳ πέμπτῃ τῆς ἐβδομάδος, καὶ προσήγαγεν πολυτελεῖ κόσμον τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ, ἐν σκεύεσι χρυσοῦ διαλίθοις καὶ τετραβήλοις ἀρχαιοτέυκτοις ¹⁰⁰ ἐκ χρυσοῦ καὶ πορφύρας λαμπρῶς καθευασμένοις καὶ θαυμασταῖς ἀγλαῖς εἰκόσι πεποικιλμένοις. Ἐδωρῆσατο δὲ καὶ τῷ πατριάρχῃ χρυσοῦ ¹⁰¹ λίτρας κς', καὶ τῷ εὐαγγελῇ κλήρῳ λίτρας ἑκατὸν, φαιδρύνας τὴν ἁγίαν ἑορτὴν καὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἀναγόρευσιν. Ζήλω δὲ Θεοῦ πολλῶ κινῶθεὶς ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς κατὰ Μανιχαίων, τῶν νῦν Παυλικιανῶν, καὶ Ἀθιγγάνων τῶν ἐν Φρυγίᾳ ¹⁰² καὶ Λυκαονίᾳ, κεφαλικὴν τιμωρίαν ἀποφηνάμενος ταῖς Νικηφόρου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου καὶ ἄλλων εὐσεβῶν εἰσηγήσεσιν (55), ἀντεράπη δι' ¹⁰³ ἐτέρων κακοτρόπων ¹⁰⁴ συμβούλων προφάσει μετανοίας, ὅπερ ἦν ἀδύνατον τοῖς τῇ πλάνῃ ἐκείνῃ ἑλωκότας μετανοῆσαι. Ἐδογματίζον δὲ ἀμαθῶς μὴ ἐξεῖναι ἱερῶσιν ¹⁰⁵ ἀποφαίνεσθαι κατὰ ἀσεβῶν ¹⁰⁶ θάνατον, καὶ πάντα ταῖς θεαῖς Γραφαῖς ἐναντιούμενοι περὶ τούτου ¹⁰⁷. Εἰ γὰρ Πέτρος ὁ κορυφαῖος ¹⁰⁸ Ἀνανίαν καὶ Σάπφειραν ἐπὶ ψεύσματι μόνῃ τεθανάτωκεν ¹⁰⁹, Παῦλος δὲ ὁ μέγας βοᾷ λέγων ¹¹⁰, ὅτι οἱ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, καὶ ταῦτα περὶ σωματικῆς μόνῃς ἁμαρτίας· πῶς οὐκ ἐναντίοι αὐτῶν εἶεν οἱ τοὺς πάσης ψυχικῆς καὶ σωματικῆς ἀλαθαρσίας ἐμπλέουσ καὶ διακύναν λατρεῖας ¹¹¹ ὑπάρχοντας λυτρούμενοι τοῦ ξίφους; Ἀλλ' ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς Μιχαὴλ οὐκ ὀλίγους αὐτῶν ἀπέτεμεν. Σταυράκιος δὲ ἐλκωθεὶς ἐκ τῆς καιρίας πληγῆς τὰ περὶ τὴν ῥάχιν, ὥς μὴ δύνασθαι τινα προτεγγίζειν αὐτῷ διὰ τὴν πολλὰν δυσωδίαν, τέθηκεν τῇ ια' τοῦ Ἰαννουαρίου μηνὸς τῆς πέμπτῃς Ἰνδικτιῶνος, βασιλεύσας τῷ δοκεῖν μῆνας δύο ἡμέρας ἔξ. Τῇ ιδ' τοῦ ¹¹² Μαΐου μηνὸς ἡμέρᾳ ἑκτῇ, ἑκλειψίς ἡλιακὴ γέγονεν μεγάλη ἐπὶ ὥρᾳ· τρεῖς ἡμῶν ¹¹³, ἀπὸ ὀγδόης ὥρας ἕως ὥρας ἑνδεκάτης. Καὶ τῇ ιε' ¹¹⁴ τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἐξῆλθεν Μιχαὴλ κατὰ Βουλγάρων, συνεξελθούσης αὐτῷ καὶ Προκοπίας ἕως Τζουλού ¹¹⁵. Τοῦ δὲ Βουλγάρων ἀρχηγοῦ Κρούμμου ἐλόντος τὴν Δεβελτὸν πολιτοκεῖν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ οὖν τῷ ἐπισκόπῳ μετοικήσαντας ¹¹⁶, προσρύντα ¹¹⁷ αὐτῷ διὰ πολλὴν κακοβουλίαν τῶν παρασυμβούλων τοῦ βασιλέως εἰς ἐπιβουλὴν ἐτρέπῃσαν καὶ ὕβρεις τὰ πληθὴ μάλιστα τοῦ Ὀφικίου καὶ τῶν Θρακησίων οὐς κατευνάσας Μιχαὴλ ὤρεαίς

Legatos etiam ad Carolum Francorum regem destinavit, qui de pace atque matrimonio cum Theophylacto ejus filio incundo tractarent, sed et Nicephorus sanctissimus patriarcha ad Leonem sanctissimum Romæ papam synodicas litteras transmisit; ad hoc enim usque tempus a Nicephoro imperatore prohibitus fuerat, quo minus id præstaret. Mensis porro Decembris die vicesimo quinto, feria hebdomadis quinta, Michael serenissimus imperator filium suum Nicephori patriarchæ opera in Magnæ ecclesiæ ambone imperatorem coronavit, tum vero sanctum altare opulentissime exornavit vasis aureis gemmatisque, et velis quadrangulis ad antiquam formam, ex auro et purpura splendide contextis, sanctisque imaginibus manus optimæ distinctis. Ad hæc patriarchæ viginti quinque auri libras et venerabili clerico, sanctum Dei festum et filii designationem exhilaraturus, centum libras contulit. Zelo quoque divino pientissimus imperator motus, in Manichæos, qui nunc Pauliciani, et Athinganos o Phrygia et Lycaonia capitis pœna Nicephori sanctissimi patriarchæ et aliorum devotorum hortatibus pronuntiata, aliorum male feriatum consiliis, poenitentiaque ab istis inveniendæ obtentu, ne sententiam exsequeretur impediens est: cum tamen fieri nequeat omnino, ut ii, qui in hoc errore versati sunt, usquam sincera poenitentia ducantur. Porro isti dogmatum novatores palam asserabant sacerdotibus haud licere capitalem sententiam adversus impios ferre, sed in eo divinis Scripturis adversos simul se proferebant. Etenim si Petrus apostolorum coryphæus Ananiam et Sapphiram unius mendacii reos mortis addixit, nec non Paulus liquido testatur, qui talia perpetrant morte dignos esse, idque tantummodo pro corporeo delicto, nonne apostolorum adversarii atque dissimiles erunt, qui homines, tam **420** animæ quam corporis impuritate scatentes, et dæmonum obsequio mancipatos, gladio divinam ultionem peragenti eripient? Eorum tamen haud paucos pius imperator Michael capitis abscissione damnavit. Interea Stauracius ulcere ex letali plaga, quam in dorsi spinam acceperat, irritato, adeo ut nullus ob festorem ad eum propius accedere posset, vita tandem excessit mensis Januarii die undecimo quinta indictione, cum juxta quorundam sensum menses duos dies sex imperium tenuisset. Cæterum mensis Maii die decimo quarto ingens solis

VARIE LECTIONES.

⁹⁹ Θεοφύλ. add. ex A. ¹⁰⁰ ἀρχαιοτέυκτοις A, ἀρχαιοτάτοις vulg. ¹⁰¹ χρυσοῦ λίτρας κς' add. ex A. ¹⁰² ἐν Φρ. A. ἐν τῇ Φρ. vulg. ¹⁰³ ἐν τῇ Φρ. vulg. ¹⁰⁴ κακοτρόπων A, κακοβούλων vulg. ¹⁰⁵ μὴ ἐν ἱερ. A. ¹⁰⁶ ἀσεβῶν A, ἰουσεβῶν vulg. ¹⁰⁷ τοῦτον A, τοῦτων vulg. ¹⁰⁸ Πέτρος ὁ x. A, Πέτρ. μὲν ὁ κορ. vulg. ¹⁰⁹ ἐθανάτωσεν A. ¹¹⁰ λέγων add. ex A, item ci. ¹¹¹ λίτρας A. ¹¹² τοῦ add. ex A. ¹¹³ ὥρας ἔξ καὶ ἡμ. A, ὥρας ἑπτὰ A. ¹¹⁴ τῇ ε' A. ¹¹⁵ Τζουρούλου A. ¹¹⁶ μετοικήσαντας A, μετοικήσαντος vulg. ¹¹⁷ προσρύντες nig. edit.

JAC. GOARI NOTÆ.

(55) *Nicephori suasionibus.* Ignatius in Vita S. Nicephori scriptis exagitasse tradit per illius tranquillum otium, ac imperatoris auctoritate compescuis-

se: poenam vero capitis curasse in eos decerni non dicit, aut ejus rei meminit. Severior in eos disciplina haud satis e rep. postea cessit. COMBERS.

deliquim horis tribus et media continuis, ab octava nimirum hora ad undecimam duravit. Mensis autem Junii die decimo septimo Michael in Bulgaros protectione suscepta, itineris sociam Tzulum usque Procopiam uxorem habuit. Porro cum Crummus Bulgarorum dux Debelum obsidione cepisset, oppidanos una cum episcopo ejus se potestati submittentem in regionem aliam transportavit. Militares autem Michaelis copiae maxime Opsicii et Thracensium, pessimis nefariorum imperatoris consiliariorum hortamentis ad insidias et contumelias se converterunt; quos Michael donis et oratione ad eos habita delinuit in ordinem composuit. Ubi Romani exercitus seditionem et ob belli sive in castris et aperte Marte, sive in praesidiis sustinendi metum eos tumultuari Bulgari perceperunt, in Thraciam atque Macedoniam latius grassati sunt. Sub id tempus, Anchialo et Berrhoea desertis, nemine insequente, fugam Christiani arripuerunt: Nicæamque et Probatum castrum, et alia quaedam munitiora loca, quemadmodum Philippopolim, Philippos et Strymonem incolentes occasionem nacti, in patrias suas fuga se receperunt. Exstitit hæc divina ultio Nicephori insaniam condemnans, qua, quæ præclarissima ejus apud homines æstimata facinora, quibus ipse plurimum gloriabatur, penitus dilapsa evanuerunt. Etenim ut plerasque istorum in opinionibus pravitates, et Paulicianorum et Athinganorum iconoclastarum, Traditarumque hæreses Deo exosas, et pridem serpentes incusare desinam (adulteria quippe, stupra, libidines, perjuria fratrum discordias, rapinas, cæteraque eorum scelera in lucem proferre prætereo) isti certe Constantino homine Deo exoso et ter infelice inter beatos collocato, quasi qui adversus Bulgaros, ob eam, qua præstabat, ut ipsi miser prædicabant, pietatem, præclare se gessisset; subinde adversus sacras et venerandas imagines, et monasticum habitum linguas excuebant, eorundem autem nonnulli, imperatricis urbis incolæ reddit, a synodi œcumenicæ 421 tempore in orthodoxam fidem arma et bella instruebant, ipsique animabus exæcati, Constantini Dei hostis filios, homines Dei ignaros, et cæcitate corporea damnatos, et in Panormo insula custodiæ traditos, noctu secum rapere, et ad militares ordines productos ad imperii solum provehere consiliati sunt,

A καὶ παραινέσει κατέσφησεν. Οἱ δὲ Βούλγαροι τὰ τῆς στάσεως μαθόντες τῶν στρατευμάτων, καὶ ὅτι ποιοῦμενοι τὸν πόλεμον καὶ τὸν ταξιαὶ ἄτακτοῦσι, πλεον κατίσχυσαν θράκης καὶ Μακεδονίας. Τότε καὶ Ἀγγιᾶλον καὶ Βεροῖην ἀφέντες Χριστιανοὶ, ἔφυγον, μηδενὸς διώκοντες, Νίκαιάν τε καὶ τὸ τοῦ Προβάτου κάστρον, καὶ ἄλλα τινὰ ὀχυρώματα, ὥσπερ καὶ τὴν Φιλιππούπολιν καὶ Φιλίππους καὶ τὸν Στρυμῶνα οἰκοῦντας ὁ μείτοιχοι προφάτως δραξάμενοι, ἐν τοῖς ἰδίῳις φεύγοντες ἐπανῆλθον. Τοῦτο δὲ ἦν θεομηνία τὴν τοῦ Νικηφόρου μανίαν ἐλέγχουσα, δι' ἣν τὰ δοκοῦντα κατορθώματα αὐτοῦ, ἐφ' οἷς ἤγχευ, τάχιιστα διαπέπτωκεν. Καὶ τὰς τῶν πολλῶν μακροδοξίας, καὶ τὰς θεομήχους αἰρέσεις (56) πλεοναζούσας Παυλικιανῶν καὶ Ἀθιγγάνων εἰκονοκλαστῶν καὶ Τετραδιτῶν ἀφέντες αἰτιᾶσθαι (ἅψω γὰρ λέγειν μοιχείας καὶ πορνείας, ἀσελγείας τε καὶ ἐπιπορείας, μισαδελφίας τε καὶ πλεονεξίας, καὶ τῶν λοιπῶν παρανομιῶν) κατὰ τῶν θεῶν καὶ σεπτῶν εἰκόνων καὶ τοῦ μοναδικοῦ σχήματος ἐκίνουν τὰς γλώσσας, μακαρίζοντες Κωνσταντῖνον τὸν θεοβδελυκτὸν καὶ τρισάθλιον, ὡς κατὰ Βουλγάρων ἀριστεύσαντα, δι' ἣν, ἐκείνοι ἀσεδῶς ἔλεγον οἱ τάλανες, εἶχεν εὐσέδειαν. Οἱ δὲ κατὰ (57) τὴν βασιλίδαν πάλιν ὠπλίζοντο τὴν ὀρθόδοξον πίστιν μετὰ σύνοδον οἰκουμένην ἀνατρέπειν, τυφλοὺς βουλόμενοι βασιλεύειν χωρὶς Θεοῦ, οἱ πεπηρωμένοι τὰς ψυχὰς, τοὺς υἱοὺς Κωνσταντίνου τοῦ Θεομάχου φρουρούμενους ἐν τῇ Πανόρμῳ νήσῳ κλέψαι διὰ νυκτὸς ἠβουλῆθησαν, καὶ ἀγαγεῖν εἰς τὸ στρατεῦμα ἄλλ' ὁ Κύριος τοῦτους κατήσχυνεν, διεγείρας Μιχαὴλ τὸν εὐσεβέστατον εἰς ἐκδίκησιν τῆς ἀληθείας. Διαλεχθεὶς γὰρ τὰ εἰκότα περὶ τῆς πίστεως τοῖς λαοῖς ἀνυποκρίτως, ἀνέκρουεν ἐπὶ τὴν βασιλεύουσάν πολιν. Καὶ σοφὸν διανοηθεὶς, τοὺς πολλοὺς τῶν νεωτεριστῶν δι' ὧν πλὴγῶν κατεπτόησεν, ἐξορίσας καὶ τοὺς Κωνσταντίνου τυφλοὺς παῖδας εἰς Ἀφουσίαν (58), ἵνα ἐκ τῶν ἐμπεριόχτων ψευδοερμῆτην Νικόλαον τοῦ Ἐξακοντίου συνγῆτα εἰκόνα τῆς παναγίας Θεοτόκου ἔξισαντα καὶ ἀτιμάσαντα ἔγλωσσοτόμησεν, ὥστε συντέθνηκεν σὺν τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι τὸν ἐκ τούτοις σύμφρονα Νικόλαον ἐπαγγελάμενον μετανοεῖν, ἐπὶ πάντων ἐθιρῶν βευσεν, ἐξομολογούμενον τὰ ἑαυτοῦ κακά· καὶ παρέδωκεν αὐτὸν ἐν μοναστηρίῳ πρὸς τὴν μὴ αὐτεξουσίως διάγειν. Τοῖς δὲ λαοῖς σιλεντιακῶς ἐπὶ τῆς Μαγναύρας διαλεχθεὶς, τὰ τῆς κατὰ Θεὸν αὐτοῦ εὐ-

VARIE LECTIONES.

ἡ κα. τ. and. ex A. ὁ οἰκοῦντας vulg. ὁ ἐλέγχουσα A, ἐλέγξασα vulg. ὁ οἱ τὰς A. ὁ μοναχικοῦ e. ὁ ἀγαγεῖν A, εἰσάγειν vulg. ὁ ἄλλ' ὁ K. A, ἄλλὰ K. vulg. ὁ περὶ A, τῆς vulg. ὁ Ἀφασίαν f. ὁ ἐμπεριόχτων A. ὁ ἀτιμάσαντα A, ἀτιμήσαντα vulg. ὁ τοῦτοις A, τούτου vulg. ὁ σιλεντιακῶς add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(56) Multorumque pravae opiniones (nempe condemnans Dei ultio) qui adversas Deo hæreses late serpentes Paulicianorum, etc., missas facientes, contra divinas ac venerandas imagines, ac monasticum habitum linguas movebant. Hic planus sensus quem Græca habent, ac Anast. redditus. COMBEFIS.

(57) Regia autem urbis cives ad fidem orthodoxam, quæ post synodum œcumenicam obtinuerat evertendam

se accingebant, volentes in cæcos sine Deo transferre rerum summam: eoque cæci animo, impij Constantini filios, nempe olim Constantino devoti cives, uti visum in Irene et Tarasio. Id.

(58) Insulam Propontidos; Ophiensam correctius dixeris, ad quam Joseph Thessalonicensis, et ejus frater Theodorus Studita exsularunt.

tuo ipsis iudicio in Mesembriam obsidionem parabo. His acceptis, imperator improborum consiliis ductus pacem admittere detrectavit. Falsæ quippe pietatis obtentu, dicam melius ignorantæ, quæ rem communem perderet, ductu, consultores isti sinistri suggerebant, fugitivos minime restituendos, ac in datæ sententiæ argumentum evangelica Domini auctoritate prolata, *Ad me accedentem*, aiebant, *non ejiciam foras* c. Medio vero mensis Octobris decursu aciem instruxit Crummus adversus Mesembriam, machinis ad urbis expugnationem adductis, quarum usum a Nicephoro Christianorum profligatore ex occasione hujusmodi acceperat. Arabem enim quemdam arte mechanica præstantem, et in ea versatissimum ad ecclesiæ baptismum accedentem militiæ ascripserat, et Adrianopoli sedem assignaverat. At cum pro merito nec expectatam mercedem, nec beneficium viro impertiretur, quin imo stipendiorum parte truncata spe defraudaret, et ad querelas compulsus etiam duris verberibus castigasset, ille desperatione actus, ad Bulgarios profugit, et condendarum machinarum artem omnem eos edocuit. Machinis igitur istiusmodi Crummus instructus, nemine ex inertia recordiaque vires adversas opponente, intra mensis finem urbe potitus est. Imperator in mentis angustiam conjectus, mensis Novembris Kalendis, patriarcha ad colloquium advocato, de componenda cum hostibus pace consilium querebat. Aderant conventui Nicænus et Cyzicenus metropolitæ, et ex pravis consiliariis manus haud contemnenda. Ac patriarcha quidem et metropolitæ imperatoris sensum secuti pacem amplectabantur, sed improbi consilarii una cum Theodoro Studii præposito, eversis contrariæ sententiæ dictis, eam rejiciebant, confirmantes pacem quæ Dei mandata rescindat non esse admittendam. [Istud enim, *Venientem ad me non emittam foras* c, Dominus decrevit], aiebant, quæ proferrent, et in cujus argumentum hæc producenda vere nescii. Primo quidem quoniam nemine ex eis ad nos transfugiente, eos qui intra aulam erant, cum ipsos pace composita servare possemus, prodidimus. Secundo quia licet 423 quidam ex eis pauci transfugerint, plurium certe potius, ejusdemque nobiscum nationis et sanguinis consortium satagere, quam incertis quibusdam nobis propositis ficto quaestu discere decebat. Plures enim quam paucos servare Deo magis gratum est. Ingens autem damnum levissimæ accessionis spe sibi comparare demeritum recte dixeris: et qui nullam de domesticis sive familiaribus curam gerit, is Paulo quidem

c Joan. vi, 37.

A σπεύσει ¹¹ πρὸς εἰρήνην, τῷ κρίματι σου παρατάσσομαι κατὰ Μεσημβρίας. Ταῦτα δεξιμένοις ὁ βασιλεὺς ταῖς τῶν καχοσυμβούλων ¹² εἰσηγγέσειν οὐ προσήκατο τὴν εἰρήνην. Εὐσεβείας γὰρ δὴθεν ψεύδους, μᾶλλον δὲ ἀμαθίας, καὶ περὶ τὸ κοινὸν ἀπωλείας οἱ παρασυμβουλευταὶ ἐφασκον ὅτι οὐ δεῖ τοὺς προσφεύγοντας ἀποδοῖσθαι, ἐπιφεγγόμενοι εἰς μαρτυρίαν καὶ τὸ εὐαγγελικὸν τοῦ Κυρίου λόγιον ¹³, ὅτι τὸν ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ¹⁴ ἔξω. Μεσοῦντος δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς παρετάξατο ὁ ¹⁵ Κροῦμος κατὰ Μεσημβρίαν ¹⁶ ἐν μηχανήμασι μαγγανικῶν καὶ ἐλεπθλέων, ἃ τῇ προφάσει Νικηφόρου ¹⁷ τοῦ καταλυτοῦ τῶν Χριστιανῶν μεμάθηκεν (63). Ἀραβὰ γὰρ τινα προσελθόντα τῷ βασιλεὺς πᾶν ἐμπειρον μηχανικῆς ὑπάρχοντα στρατεύσας, ἐν Ἀδριανουπόλει κατέστησεν, μηδεμίαν κατ' ἀξίαν ἀντιληψὶν εἰς αὐτὸν ἢ εὐεργεσίαν ποιήσας, ἀλλ' ἢ μᾶλλον καὶ τὴν βόγαν αὐτοῦ κολοῶσας, τὸν δὲ γογγύσαντα ἐτυφεν σφοδρῶς· ἀπονοήθεις ¹⁸ δὲ ἐπὶ τούτῳ, προσέφυγεν τοῖς Βουλγάροις, καὶ ἐδίδαξεν αὐτοὺς πᾶσαν μαγγανικὴν τέχνην. Ἐν τούτοις παραταξάμενος ¹⁹, μηδενὸς ἀντιταξαμένου διὰ πολλὴν ²⁰ σκαλιότητα, δι' ὅλου τοῦ μηνὸς παρέλαθεν αὐτήν. Τῇ δὲ πρώτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς προσκαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς τὸν πατριάρχην, περισταθηθεὶς ²¹ ἐβουλεύετο περὶ εἰρήνης· παρήσαν δὲ καὶ μητροπολίται ²², ὃ τε Νικαίας καὶ ὁ Κυζίκου, συμπαρόντων καὶ τῶν παρασυμβούλων. Καὶ ὁ μὲν πατριάρχης καὶ οἱ μητροπολίται σὺν τῷ βασιλεὶ τὴν εἰρήνην ἡσά-
C ζοντο· οἱ δὲ κακοὶ σύμβουλοι σὺν Θεοδώρῳ τῷ ἡγουμένῳ ²³ τῶν Στουδίου ταύτην ἀνέτρεπον, φάσκοντες· Ἐπ' ἀντιροπῇ τῆς θείας ἐντολῆς οὐ δεῖ ἀσπά-
ζεσθαι τὴν εἰρήνην. Τὸν γὰρ ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ²⁴ ἔξω, ὁ Κύριος ἀπεφίηνατο, μὴ εἰδότες, μήτε ἃ λέγουσιν, μήτε περὶ τίνων διαβι-
βαιοῦνται· πρῶτον μὲν ὅτι μηδενὸς πρὸς ἡμᾶς ἐξ αὐτῶν προσφεύγοντος, ἡμεῖς τοὺς ἔσω τῆς αὐλῆς προδεδωκάμεν, δυνάμενοι τούτους εἰρηνεύοντες περι-
σώσασθαι ²⁵. δεῦτερον δὲ ὅτι, εἰ καὶ προσέφυγόντινες σπάνιοι, τὴν τῶν πλειόνων μᾶλλον καὶ ἡμε-
φύλων σωτηρίαν ἐχρὴν πραγματεύσασθαι. ἢ ἐπ' ἀλήθως καὶ ἀφανέσι ²⁶ πλουτεῖν. Φίλον γὰρ θεῷ πλείστους ἢ ὀλίγους σώζεσθαι. Τὸ δὲ ζημιοῦσθαι πλείστα διὰ μικρὸν κέρδος πρώτης ἀνοίας. Ἀλλὰ
D καὶ ὁ ²⁷ περὶ τοὺς οἰκείους ἀπρονοήτως διακείμενος, τὴν πίστιν, κατὰ Παῦλον, ἡρνηται, καὶ χεῖρων ἀπί-
στου κρίνεται. Πρὶν δὲ καὶ μὲν μισοῦντων τὴν εἰρήνην ²⁸ ἤμην· εἰρηνεῖς, εἰ μὴ που καὶ Παύλου καὶ Δαβὶδ οὗτοι σοφώτεροι; τίς δὲ Γερμανοῦ τοῦ τρισμά-
χιρος σοφώτερος; νῦν, εἰ μὴ κατὰ τὴν ²⁹ ψυχάλεθρον οἴησι ³⁰ κακοὶ παρασύμβουλοι, οἱ τὴν εἰρήνην

VARIE LECTIONES.

¹¹ σπεύσει A, σπεύσῃ, vulg. ¹² καχοσυμβούλων A e f, καχοβούλων vulg. ¹³ λόγιον A, λόγων vulg. ¹⁴ ἐκβάλω A, ἐκβάλω vulg. ¹⁵ ὁ add. ex A. ¹⁶ Μεσημβρίαν A, Μεσημβρίας vulg. ¹⁷ Νικηφ. A, τοῦ Νικ. vulg. ¹⁸ ἀπονοήθεις A, ἀποβόηθεις vulg. ¹⁹ παραστησάμενος A. ²⁰ διὰ πολλὴν A, διὰ τὴν πολλ. vulg. ²¹ περισταθεὶς f, καὶ μ. A, οἱ μ. vulg. ²² τῷ ἡγ. τῶν A, ἡγ. τοῦ vulg. ²³ οὐ μὴ ἐκβάλω A, οὐκ ἐκβάλω vulg. ²⁴ περισώ-
σασθα: A, περισώσαι vulg. ²⁵ καὶ ἀφανίσαι vulg. ²⁶ καὶ ὁ add. ex A. ²⁷ τὴν εἰρ. A, εἰρ. vulg. ²⁸ τὴν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(63) Ad annum Nicephori 7, pag. 410; de illo superius agitur.

κωλύσαντες: Ταῦτα κατὰ τὴν πρώτην γέγονε τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς ¹⁴, ὡς εἴρηται. Τῇ δὲ τετάρτῃ τοῦ αὐτοῦ ¹⁵ μηνὸς ὤφθη κομήτης ἐν σχήματι λαμπρῶν δύο σελήνων ¹⁶ ἐνωθέντων καὶ πάλιν διαιρεθέντων εἰς διάφορα σχήματα, ὡς καὶ ἀκεφάλου ἀνδρὸς ¹⁷ διάπλασιν τυπωθῆναι. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἡ περὶ τῆς ἀλώσεως Μεσημβρίας ἦλθεν ἡμῖν ἐλεεινὴ εἰς αὐτὴν ¹⁸ πάντας πτοῦσα διὰ μεζόνων κακῶν ἀπεκδοχῆν. Εὐρόντες γὰρ αὐτὴν οἱ ἔχθροί πεπλησμένον πάντων τῶν ὀφειλόντων πρὸς κατοικήσιν ἀνθρώπων παρῆναι πραγμάτων, ταύτην ἐκράτησαν τὴν τῇ δευτέρῃ, ἐν οἷς καὶ σίφωνα· χαλκοῦς εὐρον ἄς, καὶ τοὺς αὐτῶν ἐκπεμπομένους ¹⁹ ὕγρου πυρὸς οὐκ ὀλίγον, χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου πλήθος. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ πολλοὶ τῶν κατὰ Παλαιστίνην Χριστιανῶν μοναχῶν καὶ λαϊκῶν κατέκρινον τὴν Συρίαν καὶ τὴν Κύπρον κατέλαβον, φεύγοντες τὴν ἀμετρον κάκωσιν τῶν Ἀράβων. Ἀναρχίας γὰρ καθολικῆς κατασχούσης Συρίαν καὶ Λιβύην καὶ Ἀφρικὴν καὶ πᾶσαν τὴν ὕπ' αὐτοῦ ²⁰ ἀρχὴν, φόνοι τε καὶ ἀρπαγαὶ καὶ μοιχεύειαι, ἀεὶ ἐγγίεται τε καὶ πᾶσαι πράξεις θεοστογχεῖς ἐν χώματι τε καὶ πόλει ὑπὸ τοῦ θεοῦ ²¹ αὐτῶν ἔθνους ἐπράττοντο. Οἱ τε κατὰ τὴν ἁγίαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πλὴν σεβάσμιον τόπον τῆς ἁγίας ἀναστάσεως, τοῦ Κρανίου καὶ τῶν λοιπῶν ἐδεηλώθησαν. Ὁμοίως δὲ καὶ αἱ κατὰ τὴν ἔρημον διαδόητοι λαοὶ τοῦ Ἁγίου Χαρίτωνος (64) καὶ τοῦ Ἁγίου Σάββα, καὶ τὰ λοιπὰ μοναστήρια καὶ αἱ ἐκκλησίαι ἡρημώθησαν. Καὶ οἱ μὲν ἀνηρέθησαν μαρτυρικῶς, οἱ δὲ τὴν Κύπρον κατέλαβον, καὶ ἐκ ταύτης τὸ Βυζάντιον, οὗς Μιχαὴλ ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς καὶ Νικηφόρος ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης φιλοφρόνως ²² ἐξένισαν. Τοῖς μὲν γὰρ ἔλθοσιν ἐν τῇ πόλει μοναστήριον ἐπίσημον ἔδωκον ²³. τοῖς δὲ κατὰ τὴν Κύπρον ἐναπομένεσιν μοναχοῖς τε καὶ λαϊκοῖς τάλαντον χρυσίου ἀπέστειλαν, καὶ παντοίως τοῦτο ἐθεράπευσαν. Ἦν μὲν οὖν Μιχαὴλ εἰς πάντας χρηστὸς καὶ ἐπιεικής, περὶ δὲ τῆς τῶν ²⁴ πραγμάτων δικιχέσεως ἀκυβέρνητος, δεδουλωμένος Θεοκρίστῳ μαγίστρω καὶ τοῖς λοιποῖς ἀρχουσιν. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ δύο Χριστιανῶν ἐκ Βουλγαρίας φυγόντων, ἐμύνησαν τῷ βασιλεῖ Κροῦμραν λοχῆσαι σπεύδοντα τοὺς ἐν τῇ θράκῃ ἀθρόους. Καὶ τῇ 1^ῃ τοῦ μηνὸς ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς τῆς πόλεως, καὶ Θεοῦ προνοίᾳ ἀπραγῆς ἀνέστρεψεν Κροῦμρος οὐκ ὀλίγους ἀποβαλὼν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν Ἀδριανούπολιν καταλαβὼν, καὶ διευθετήσας τὰ κατ' αὐτὴν, ἀνέστρεψεν μετὰ χαρᾶς. Καὶ ἀνελθὼν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Ταράσιου τοῦ πατριάρχου, καὶ ἐπιτελέσας αὐτοῦ τὰ μνημόσυνα ἅμα

A iudice fidem abnegat, et infideli deteriorem se præstat: quo vero loco reponendum illud, cum iis qui pacem oderant, pacem ego agebam; nisi forte Paulo et Davile sapientiores esse se prædicent? vel quis ter beato Germano prudentior, nisi forte isti ex fastu animæ pernicioso pessimi consilarii, qui paci conficiendæ impedimentum opponere non sunt veriti? Ista, ut præmisimus, Novembris die prima gesta sunt. Mensis autem ejusdem die quarto cometes visus est lunarum duarum ad invicem junctarum formam referens, quæ rursus ab invicem sejunctæ, et in varias formas figuratæ, in hominis capite truncati speciem desierunt. Insequenti die infelix nuntius de Mesembriæ ciade ad nos delatus est, qui omnes ob graviorum malorum expectationem perterritus. Eam enim bonorum omnium ad commodam habitationem necessariorum copia refertam comperientes, una cum Debelto cepere, quibus in locis siphones ærei triginta sex, atque ignis liquidi per eos emittendi, necnon auri argentique vis immensa reperta est. Eodem etiam anno Christiani plurimi, cum monastici, tum laici ordinis ex Palestina et universa Syria, intolerandum Arabum jugum illatamque sibi vexationem fugientes, Cyprum se receperunt. Cum enim imperandi jus universum, et potestatis legitime gubernantis ordo per Syriam, Ægyptum, Africam, et universam Arabum ditionem divulsus ac penitus prostratus jaceret, cædes, rapinæ, adulteria, libidines, omnia denique scelera Deo odiosa, tam in plagis, quam in ipsis civitatibus ab ista gente cæcelitus profliganda admittentur. Tum vero in sanctæ Christi Dei nostri civitate, sanctæ resurrectionis et Calvarie veneranda loca, nec non alia quæque sacra vestigia profanata sunt; celebresque illæ per desertum positæ Lauræ, SS. Charitonis et Sabbæ, reliquæque monasteria et ecclesie cunctæ desolatæ, et Christianorum quidem nonnulli vitam martyrio commutarunt, alii Cyprum fuga lapsi, ex ea Byzantium petierunt, quos pietissimus imperator Michael et sanctissimus patriarcha Nicephorus sollicitis charitatis operibus relevandos curarunt. In urbem enim **424** confluentibus monasterium insigne dedit incolendum, ad eos autem qui in Cypro se continuerunt, monachis ex æquo et laicis auri talento destinato, cunctos sedulo cultu prosecutus est. Ingenii siquidem humani, et in lenitate propensi Michael exstitit, verum licet administrandarum inexpertam prorsus se præstiterit: quippe qui Theoctisto magistro cæterisque proceribus

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ μηνὸς add. ex A. ¹² τοῦ αὐτοῦ A, τοῦ Αὐγούστου vulg. ¹³ σελήνων A, σελήνων vulg. ¹⁴ ὡς καὶ ἀκεφάλου ἀνδρὸς A, καὶ εἰς ἀκέφαλον ἀνδρα vulg. ¹⁵ φάτις A, φάσις vulg. ¹⁶ ἐκπεμπομένου A, ἐκπεπομένου vulg. ¹⁷ αὐτοῦ A, αὐτῶν vulg. ¹⁸ θεοῦ A, θεολέτου vulg. ¹⁹ ἐπράττοντο A, ἐπράττετο vulg. ²⁰ φιλοφρόνως A, φιλοπρόνως vulg. ²¹ ἔδωκον — ἀπέστειλαν — ἐθεράπευσαν vulg. ²² τῶν add. ex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(64) Hæc ad Bethleem et Rachelis sepulcrum structa, quam vidisse se Georgius Syncellus testatur pag. 57. Laura porro majus monasterium est, et cellarum ab invicem dissitarum et per æqua

spatia distributarum ordinata collectio: qualis Camaldulensium vel Cartusianorum. Cyrillus in S. Sabæ Vita: nos quoque ad memoratum Syncelli locum, et ad pag. 239.

servili mōse se submliteret. Porro mense Februario Christiani duo ex Bulgaria fuga lapsi, Crummum ex improvise Thraciam devastare consiliatum imperatori nuntiaverunt. Mensis autem ejusdem die decimo quinto imperatore profectionem suscipiente, Crummus, Deo ita provide disponente, multis exercitus sui desideratis, infecta re pedem in propriam ditionem retulit. Imperator vero Adrianopolim se conferens, rebus in ea secundum ordinem compositis, cum gaudio Cpolim reversus est. In sancti subinde patriarchæ Tarasii monasterium una cum Procopia Augusta profectus, defuncti memoriæ justis parentatis, sacrum ejus sepulcrum laminis argenteis pondo nonaginta quinque librarum circumtexit. Cæterum Mesembria Romanis erepta, imperator pacis conditiones a Crummo oblatas repudiâns, exercitum ex thematibus cunctis collectum in Thraciam jussit trajicere, quod cuncti moleste ferre, maxime Cappadoces atque Armeniaci. Imperatorem itaque militares copias urbe educen-tem, Procopia Augusta usque ad aquæductus juxta Heraclium prosecuta est, quod milites ægerrime passi, imperatore conviciis et contumeliis palam incescebant. Maii porro mensis die quarto solis defectio contigit, ipso secundum horoscopus ad gradum Tauri duodecimum exoriente, ex quo terror ingens militum animis incubuit. Imperator autem ducibus et militaribus ordinibus eductis, Thraciam obambulare, sed neque Mesembriam aggredi, neque profligandis hostibus necessarium quippiam moliri ausus est: Insanis nimirum consiliariorum suorum sermonibus fidem adhibens, qui cum artis bellicæ rudes plane essent, hostem in eum minime processurum affirmabant, sed potius in propria regione semper concessurum. Porro provincialium rebus necessariis destitutorum, rapinisque et invasio- nibus oppidanos vexantium barbarica excursione gravior multo damnosiorque exstitit adventus. Sub mensis autem Junii principium Crummus Bulgaro- rum princeps, aciebus ad pugnam paratis, Christianorum exercitum numerosissimum esse suspi- catus, in Romanos movit, et ad Bersiniciam tricesimo circiter lapide ab imperatoris castris sua posuit. Tum vero Leo 425 Orientalium dux et patricius, et Joannes cognomento Aplaces Ma- cedonie dux ac pariter patricius, ad pugnam committendam expediti, et animis incitati, a perversis imperatoris consiliariis præditi sunt. Urbe au- tem universa una cum suo pontifice preces ac pro- cessiones ad sanctorum Apostolorum peragente, quidam ex impiis sectatoribus hæreseos, quam Deo exosus Constantinus tenuit, imperialium sepulcorum, nemine propter turbæ frequentiam advertente, portam, vecte in eam impulso dere-

A Προκοπία τῇ Αὐγούστῃ, ἀργυροπετάλῳ²² λιτρῶν ἐνεθήκοντα πάντα τὸν ἱερὸν αὐτοῦ τάφον ἡμφίασεν. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν²³ Μεσημβρίας ἀπειπὼν ὁ βασιλεὺς τὰ πρὸς εἰρήνην Κρούμμου, ἐκ πάντων τῶν θεμάτων στρατολογήσας, πρὸ τοῦ ἑαρος εἰς τὴν Θράκην περαιούσθαι ἐκέλευσιν· ὥστε πάντας δυσχεραίνειν, μάλιστα τοὺς Καππαδόκας καὶ Ἀρμενια- κούς. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος μετὰ τῶν ταγμα- τῶν μηνὶ Μαίῳ συνεξῆλθεν πάλιν καὶ Προκοπία ἡ Αὐγουστα²⁴ ἕως τῶν Ἀκιδούκτου πλησίον Ἡρα- κλείας. Τὰ δὲ πλήθη ἐπὶ τούτῳ²⁵ δυσχεραίνοντα εἰς δυσφημίαν καὶ λοιδορίαν ἐτρέψαν κατὰ Μιχαήλ. Τῇ δὲ δ' τοῦ Μαΐου μηνὸς ἑκλειψίς ἡλίου γέγονεν περὶ τὴν δωδεκάτην μοῖραν τοῦ Ταύρου κατὰ τὴν ὁροσκόπον ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου· καὶ πολλὸς φόβος ἔπεισε τοὺς ἔχλους. Ὁ δὲ βασιλεὺς περιεπόλευσε τὴν Θράκην σὺν τοῖς στρατηγοῖς καὶ τοῖς στρατεύμασι, μήτε κατὰ Μεσημβρίαν²⁶ ἀπαρχόμενος, μήτ' ἄλλο τι τῶν ὀφειλόντων εἰς καθαίρειν ἐχθρῶν διαπραττέ- μενος, ἀλλ' ἢ μόνον παιδόμενος λόγοις ματαίοις τῶν ἀπειροπολέμων αὐτοῦ συμβούλων φασχόντων μὴ τολμᾶν τὸν ἐχθρὸν κατ' αὐτοῦ ἔλθειν ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρῃ καθεζομένου. Καὶ ἦν βαρβαρικῆς ἐφόδου βα- ρυτέρα ἡ τῶν ὁμοφύλων πληθὺς, ἀπορουμένων εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, καὶ ἀρπαγαῖς καὶ ἐπιβάσει λυμαينوμένων τοὺς ἐγγχωρίους. Περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἐξῆλθεν Κρούμμος²⁷ ὁ τῶν Βουλ- γάρων ἀρχηγὸς σὺν τοῖς ἰδίῳις στρατεύμασιν, ὑφ- ορούμενος τὰ τῶν Χριστιανῶν πολλὰ εἶναι σφέδρα. C Στρατοπεδεύσας δὲ εἰς Βερσινικίαν ὡς ἀπὸ σημείων τριάκοντα τοῦ βασιλικῆς φροσάτου, Λέων ὁ τῶν Ἀνατολικῶν πατρίκιος καὶ στρατηγός, καὶ Ἰωάννης πατρίκιος καὶ στρατηγός Μακεδονίας, ὁ Ἀπλάκης, πολλὰ προθυμούμενοι τούτους πολεμῆσαι, ἐκωλύθη- σαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως διὰ τῶν κακοσυμβούλων²⁸. Τῆς δὲ πόλεως λιτανευούσης μετὰ τοῦ ἀρχιερέως ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, τινὲς τῶν δυσσεδῶν τῆς μιαιφάνειας αἰρέσεως τοῦ θεοστυγοῦς Κωνσταντίνου μοχλεύσαντες τὴν πύλην τῶν βασιλικῶν τάφων, μηδενὸς προσέχοντος διὰ τὴν συνοχὴν τοῦ ἔχλου, ἀθρόως ἀνοιχθῆναι μετὰ τινος κτύπου παρεσκιά- σαν, ὡς ἐκ θείας τινὸς τερατοουργίας· καὶ ἐνδὸν εἰσπηδῆσαντες, προσέπιπτον τῷ τοῦ πλάνου μνήματι τοῦτον ἐπικαλούμενοι, καὶ οὐ θεὸν, Ἀνάστηθι, D λέγοντες, καὶ βοήθησον τῇ πολιτείᾳ ἀπολλυμένη· διαφημίσαντες, ὅτι ἀνίστη ἔριππος, καὶ πορεύεται πολεμῆσαι Βουλγάρους ὁ τάτταρον οἰκῶν μετὰ δαι- μόνων. Τούτους συλλαβόμενος ὁ τῆς πόλεως ὑπ- αρχος²⁹ τὸ μὲν πρῶτον ἐψεύδοντο θεῶν αὐτομάτως τὰς τῶν τάφων πύλας ἀνεῶχθαι· παραστάντες δὲ τῷ ἱεραρχικῷ βήματι, καὶ περὶ τὴν μαρτυρίαν ὁμλά- σαντες, τὸ τῆς μοχλεύσεως ὄραμα πρὸ πάσης ἐξ- εῖπον³¹ τιμωρίας· οὐδὲ ἀξίως μοχλεύσας πομπῇ δημοσίᾳ παρέπεμψεν ἀναβούντας τῆς τιμωρίας τὴν

VARIAE LECTIONES.

²² ἀργυροπετάλῳ A, ἀργυροπετάλων vulg. ²³ ἄλωσιν A, ἀνάλωσιν vulg. ²⁴ καὶ Ἡρ. ἡ Αὐγ. A, ἡ Πρ. Αὐγ. vulg. ²⁵ τούτῳ τούτῳ A, τούτου vulg. ²⁶ Μεσημβρίαν A, Μεσημβρίας vulg. ²⁷ Κρ. A, ὁ Κρ. vulg. ²⁸ κακοσυμβούλων A, κακῶν συμβούλων vulg. ²⁹ ἱεραρχος A. ³⁰ ἐξείπτο I.

πρόφασιν. Οὕτω γὰρ ὁ τῆς κακίας ἐβρετῆς διάβολος τοὺς στρατευομένους ἐξεπαίδευσεν, ὥς μὴ αἰτιᾶσθαι τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας, ἀλλὰ τὴν ὁρθόδοξον καὶ πατροπαράδοτον πίστιν, καὶ τὸ τῶν μοναστῶν ἱερὸν σχῆμα, τὸ τῆς κατὰ Θεὸν φιλοσοφίας γυμνάσιον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ταῦτα βλασφημούντων σχήματι μόνον ἦσαν Χριστιανοί, τῇ δὲ ἀληθείᾳ Παυλικιανοί· οἷτινες μὴ²² δυνάμενοι τὰ μυστὰ ἑαυτῶν ὁγμὰτα παρεμφαίνειν, τῇ τοιαύτῃ προφάσει τοὺς ἀμαθεῖς παρενόθευον, Κωνσταντῖνον τὸν Ἰουδαϊφρονα μακαρίζοντες, ὡς προφήτην καὶ νικητὴν, καὶ τὴν κακοδοξίαν αὐτοῦ ἐπ' ἀνατροπῇ τῆς ἐνοάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπαζόμενοι. Τῇ δὲ κβ' τοῦ Ἰουνίου μηνὸς παραταξάμενοι, Χριστιανοὶ τε καὶ Βούλγαροι οὐ μακρὰν τῆς Ἀδριανουπόλεως, πταίσουσι μὲν οἱ Χριστιανοὶ σφόδρα δεινῶς περὶ τὸν πόλεμον· κρατοῦσι δὲ τῆς μάχης· οἱ ἐχθροὶ τοσοῦτον, ὥστε τοὺς πλείστους Χριστιανούς μῆτε τὴν πρώτην συμβολὴν θεασαμένους ἀκριφύτῃ χρῆσασθαι· ὥστε τὸν Κρούμμον καταπλαγίστα νομίσαι λοχισμοῦ τινος τρύπον εἶναι τὸ γινόμενον, καὶ μικροῦ ἐπισχεῖν τοὺς ἑαυτοῦ πρὸς τὴν δίωξιν. Ἐπεὶ δὲ εἶδεν αὐτοὺς ἀκρατῶς φεύγοντας, καταδιώξας, ἀνέβλεν πλήθη πολλὰ, καταλαβόντες καὶ τὸ τοῦλδον καὶ τοῦτο λαφυραγωγῆσαντες. Ὅ δὲ βασιλεὺς εἰς τὴν πόλιν φεύγων ἐπανήρχετο, τὰ τε πλήθη καὶ τοὺς τούτων ἄρχοντας ἐπαρώμενος, ἐπὶ δὲ καὶ τῆς βασιλείας τὴν ἀπόθεσιν ἐξομύμενος· ἐν οἷς καὶ Λέοντι πατρικίῳ καὶ στρατηγῷ τῶν Ἀνατολικῶν, ὡς εὐσεβεῖ τε καὶ ἀνδρείοτάτῳ (65) καὶ κατὰ πάντα πεποιημένῳ περὶ τοῦ κρατῆσαι τὴν βασιλείαν ἐκοντωνήσατο. Τοῦ δὲ μὴδ' ὅλος ἐξάντος, ἐάσας αὐτὸν προῖστασθαι τῶν θεμάτων, αὐτὸς τὴν βασιλῆα κατέλαβεν τῇ κδ' τοῦ Ἰουνίου μηνός, θέλων μὲν ἀποθέσθαι τὸ κράτος καὶ ἄλλον προχειρίσασθαι, μὴ συγχωρούμενος δὲ παρὰ τε τῆς γαμετῆς καὶ τῶν παραδυναστεύοντων. Νικηφόρος δὲ ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης ἐν τούτῳ συνήγει, ὡς καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν

pente cum fragore, tanquam divino quopiam edito miraculo, fecerunt apertam : mox intro se ferentes, ad seductoris tumultum prostrati, ipsum, non Deum, invocavere, dicentes : *Exsurge, et reipublica jamjam pereunti succurre* : confestimque eum, qui tartarum cum dæmonibus incolit, equo insidentem ad prælium in Barbaros processisse denuntiaverunt. Isti ab urbis præfecto comprehensi, primo quidem sepulcorum portas, se ipsis ac divina manu reseratas mendaciter asserentes ; uli ad præfecti tribunal astiterunt, testimonis labantes, totam vectium impulsorum fabulam nondum cruciatibus ac questionibus applicati enarravere. Eos urbis præfectus vectibus ex hac causæ alligatos ad ignominiaæ pompam, pœnæ causam ac delictum ore aperte conclamantes publice traducendos edixit. Isto namque pacto sub signis suis militantes omnis malitiæ diabolus auctor instruxit, ut non propria incusarent flagitia, sed orthodoxam et a Patribus acceptam fidem sacrumque monasticam vitam agentium ordinem, qui philosophiæ ad Dei placitum institutæ exercitamentum est, criminentur. Plures quippe blasphemias ejusmodi debilaterantium solo habitu Christiani, re vera Pauliciani in animo erant, qui abominanda sua sensa proferre non ausi, ejusmodi prætextu imperitorum simplicitati credebant illusuros se, ubi Constantino Judaicæ mentis homine tanquam propheta et victore pronuntiato, ipsi pravam illius hæresim in dispensationis per carnem Domini nostri Jesu Christi perniciem amplecterentur. Mensis porro Julii die vicimo secundo Christianis simul et Bulgaris ad pugnam in invicem committendam ad Adrianopolim æquo instructis, Christiani in prælio pessime se gesserunt, id autem victoriæ cesserunt hostibus, ut plures ex ipsis nondum primi conflictus inliti spectatores effecti, velocissima tamen fuga pugnae se subduxerint : adeo ut Crummus ipse spectaculi novitate

VARIE LECTIONES.

²² οἷτινες μὴ : in his verbis desinit codex A.

JAC. GOARI NOTÆ.

(65) An non Ecclesiæ demum persecutor factus, Christi servos crudeliter afflixit? Ejus impietate nondum patefacta, Theophanem hæc scripsisse credendum. Ipse quam ἀσεβῆς καὶ θηριώδης Λέων, postmodum Theophanes expertus est. Vide pag. 431.

Ex his conjectura scripsisse hæc Theophanem sub ipso rei eventu, cum necdum Leo hæresim prodidisset ; ut ejus deinceps impietatis ac savitiæ tædio chronographiam hic suam abruperit. Ejus prodizione victoriam Bulgaris cessisse Cedr. regiusque Leonis Vitæ auctor, atque ea sibi arte imperium vindicasse : quam etiam opinionem refert Theophanis Vaticanus continuator, ut jam a superioribus quibusdam scripto consignatam, recitata tamen statim alia, quæ istis Theophanis valde consonat, non Leo, ejusque Orientales, sed prætoriani aliæque turmæ ita fugam ignavia arripuerint, remque prodiderint. Εἰς δ' οἱ καὶ τὰς δυνάμεις μᾶλλον τῷ Λέοντι διδοῦσαι διαψῶσαι, καὶ καρτερικῶς ἀγωνισσάσθαι τῶν βασιλικῶν ἐθελοκακῆσάντων, καὶ τὴν οἰκίαν

προδεδωκότων· παρατάξιν· ἀλλ' οὐ τοῦ κατὰ τὸν Λέοντα μέρους· Sunt qui laudem servati exercitus Leoni tribuant, fortiter dimicasse scribant ; cum imperatoris cohortes sponte fugissent, ac suam stationem prodidissent ; non sic vero Leonis turmæ. Sic revera se rem habuisse testantur indicant. Quomodo enim alias Michael Leonem presidio relicturus erat universæ diitioni Romanæ adversus Bulgaros, quorum conspectum integro exercitu ne tulisset quidem? Quomodo autem sic Michaelē ignavia notare, sequē unum reip. labanti restitundæ fore cohortibus persuasisset, qui insignis ipse ignavia specimen nuper exhibuisset? Leoni ergo facta sit astrues, ut ita infamaretur, odio forsitan persecutionis illius quam excitavit in orthodoxos. Auctor Vitæ Nicolai Studitæ, gravis utique scriptor, ac gestis suppar, nihil Leonis illius ignaviae meminit, sed muneribus sibi devinxisse militum animos, ut ita imperator crearetur, cum et alia accederent, ac strenui ducis partes non raro implevisset,

deterritus, insidiarum in suos structurarum, quod **A** τέκνων αὐτοῦ περισωθησομένων, εἰ οὕτω προχειρι-
oculis probabat, apparatus existimaret, ac ne fu-
gientes insequerentur, suos aliquando detinuerit : ubi vero præcipitis **426** ejusmodi fugæ veritatem
animadvertit, hostes a tergo insectatus, castris eorum et opimis spoliis direptis, stragem maximam
edidit. Imperator pariter fuga elapsus versus urbem pedem referebat, et militares ordines et eorum
ductores maledictis incessens, imperii potestate sese abdicaturum dato jurejurando pollicitus est, ac
Leoni patricio et Orientalium duci, ceu viro pietate conspicuo et militari virtute præstanti ac jam rei-
publicæ administrandæ idoneo, confestim aperuit consilium, sed eo dignitatem ultro delatam admi-
tere recusante, thematum regendorum potestate ipsi relicta, Junii die vicesimo quarto imperantem
urbem repetiit : ac imperium quidem deponere, aliumque principem in thronum subrogare medita-
tus, ab uxore et proceribus summam post eum in administranda republica potestatem adeptis, con-
siliū exsequi non est permissus. Sane Nicephorus sanctissimus patriarcha propositis assentiebatur,
cum nimirum, si eo pacto novus imperator designaretur, ipse Michael et liberi ejus incolumes fa-
cile forent salvandi.

Interea dnces militaresque copię omnes de **B**
imperatoris fuga certiores factæ, ab ejuscemodi
homine imperari non amplius ferendum ratæ, con-
silio inter se inito, Leonem Orientalium ducem
bono publico consuleret, et Christianam repub-
licam erigeret rogaverunt. Ille ruinam imperio
imminentem et Barbarorum, qui vix reprimi pos-
sent, violentas excursions mente perpendens.
fideique erga imperatores servandæ suique ipsius
a fraudis labe immunem custodiendi studiosus
aliquo tempore substitit, et pro viribus dignitati
admittendæ moras opposuit. At cum hostem mag-
nis itineribus ad urbem contendere animadvertit,
a patriarcha Nicephoro, quem de recta sua in Deum
fide certiore fecit, ut ex ipsius nutu, et ejus
prece comite projectum colligat imperium, per
litteras expetit. Tum vero ducibus et universis
agminibus stipatus, in tribunalium ante urbem
positum conscendens, legitimus Romanorum im-
perator salutatur, medioque jam die Cpoleos porta,
quæ Chryse dicitur, ingressus, in regiam se con-
fert. Michael Leonis designatione audita, cum Pro-
copia et liberis in oratorium, quod ad forum est,
confugiens, capillis detonsis, una cum suis mona-
sticum habitum induit. Postera luce, quæ Julii
mensis fuit undecima, indictione sexta, feria hebdo-
madis secunda, in Magnæ ecclesiæ ambone a Ni-
cephoro patriarcha coronatus, urbis muros de die
et nocte diligentius custodiri præcepit : ipse vero
eunetos excitans, et ad meliorem spem concipien-
dam animans, Deum immaculatæ Dei **427** genitricis
sanctorumque omnium interventu brevi posthac
novum et inopinatum aliquod opus editurum, nec
propter peccatorum nostrorum multitudinem im-
mensam usquequaque nos pudore suffundendos
confusus, muros per se ipsum continuis explorator
obibat. Porro Crummus junior Sennacherim victo-
riis in superbiam elatus, proprio fratre ad obsi-

Oi δὲ στρατηγοὶ καὶ τὰ πλήθῃ μαθόντες τὸν βασι-
λέα παφευγέναι, ἀπογόνοντας τὸ βασιλεύειν παρ'
αὐτοῦ, λοιπὸν καὶ βουλευσάμενοι καθ' ἑαυτοὺς, ἐδυ-
σώπουσαν λέοντα τὴν στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν βο-
θῆσαι τῷ κοινῷ, καὶ τῆς Χριστιανῶν πολιτείας ἀνθ-
έξασθαι. Ὁ δὲ μέχρι μὲν τινος σφοδρῶς ἀνεβάλλετο,
τοῦ καιροῦ στοχαζόμενος τὸ δυσάντητον, καὶ τῆς
τῶν βαρβάρων ἐπιδρομῆς τὸ ἀνύποιστον, καὶ τὸ πρὸς
τοὺς βασιλεύοντας φυλάττων ὄρθην καὶ ἀνεπιβούλευ-
τον³². Ἐπεὶ δὲ κατὰ τῆς πόλεως τὸν ἔχθρὸν ἐπειγό-
μενον ἐθέασατο, γράφει μὲν Νικηφόρῳ τῷ πατρι-
άρχῃ τὰ περὶ τῆς αὐτοῦ ὀρθοδοξίας διαβεβαιούμε-
νος, αὐτῶν μετὰ τῆς εὐχῆς καὶ ἐπιναύσεως αὐτοῦ
τοῦ κράτους ἐπιλαθέσθαι. Καὶ καταλαβὼν τὸ πρὸ
τῆς πόλεως τριβουνάλιον ἅμα τοῖς στρατηγοῖς καὶ
τοῖς στρατεύμασιν ἐννομώτατος βασιλεὺς Ῥωμαίων
ἀναδείκνυται. Καὶ μεσοῦσης ἡμέρας ἐν Κωνσταντι-
νουπόλει διὰ τῆς Χρυσῆς πόρτης εἰσέρχεται, κατα-
λαβὼν τὰ βασιλεία. Μιχαὴλ δὲ ἀκούσας τὴν τοῦτου
ἀναγέρουσιν ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ φόρου προαδραμῶν
σὺν Προκοπίᾳ καὶ τοῖς αὐτῶν τέκνοις, ἀποχειρά-
μενοι τὰς τρίχας μοναχικὰ περιεβάλλοντο. Τῇ δὲ ἰα-
τοῦ Ἰουλίου μηνὸς ἕκτη Ἰνδικτιῶν, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ,
τῇ ἐπαύριον στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου ἐν
τῷ ἁμβωνί τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, τὰ κατὰ
τὴν πόλιν προστάττει φρουρηθῆναι τὰ τεῖχη νυκτός
καὶ ἡμέρας, αὐτὸς δὲ ἑαυτοῦ περιπολεύων, καὶ
πάντας διεγείρων, εὐέλπιδας τε παραινῶν εἶναι, ὡς
τοῦ Θεοῦ παραδοξοποιήσαντος, τάχιστα, διὰ πρε-
σβειῶν τῆς παναγράντου Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν
ἀγίων, καὶ μὴ πάντα κατασχυνθῆναι παραχωροῦν-
τος διὰ πλῆθος πταισμάτων ἡμῶν. Ὁ δὲ νέος Σεννα-
χερίμ Κροῦμμος ἀρθεὶς τῇ νύκτι, καταλιπὼν τὸν
ἴδιον ἀδελφὸν μετὰ τῆς οἰκείας δυνάμεως πολιορκεῖν
τὴν Ἀδριανουπόλιν μετὰ ἑξ ἡμέρας τῆς αυτοκρα-
τορίας Λέοντος, ἐπελθὼν ἐν δυνάμει καὶ ἱπποῖς τῇ
βασίλειδι πόλει, περιήει πρὸ τῶν τειχῶν ἀπὸ Βλα-
χερῶν ἕως τῆς Χρυσῆς πόρτης (66), ἐπιδεικνύμενος

VARIE LECTIONES.

³² ἀνεπιβούλου f.

JAC. GOARI NOTÆ.

(66) Ejus nominis porta fuit CP., quod tyranni-
dem adepturi per eam imperatores solemnem in-

gressum agerent. Nicephorus in altero Leone
iconoclasta : Καὶ ὡς ἦν ἔθνος βασιλεῦσι διὰ ποσοπο-

τὴν περὶ αὐτὴν δύναμιν, ἐπιτελέσας μιὰρὰς καὶ δαιμονιώδεις θυσίας ἐν τῷ πρὸς θάλασσαν λιθαδίῳ τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἡγήσατο³¹ τῷ βασιλεῖ πῆξαι τὸ δόρυ αὐτοῦ κατ' αὐτῆς τῆς Χρυσῆς πόρτης. Τοῦ δὲ τοῦτο μὴ καταδειξαμένου, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν σκηνήν. Θαυμάσας δὲ τὰ τῆς πόλεως τεῖχη καὶ τὴν εὐτακτον τοῦ βασιλέως παράταξιν, καὶ τῆς ἐλπιζομένης αὐτοῦ πολιορκίας ἀπογνοῦς, ἐπὶ συμβάσεις τρέπεται· καὶ πρὶν εἰρήνης πειραστικοῦς λόγους ἐποιεῖτο. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀφορμῆς δραξάμενος ἐπειράθη τοῦτον λογχίσαι³². ἄλλ' ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἡμετέρων ἀμαρτιῶν τοῦτο εἰς πέρας ἀγαγεῖν ἐκωλύθη τῇ τῶν καθυπουργησάντων τοιοῦτῃ ἀφύλῃ, πληγωσάντων μὲν τοῦτον, καιρίαν δὲ μὴ ἐπαγόντων πληγὴν. Ἐπὶ τοῦτο μανίς ὁ ἀλάστορ ἀποστείλας κοῦρσον ἐν τῷ Ἀγίῳ Μάμαντι, τὸ ἐκεῖσε παλάτιον ἐνέπρησε, καὶ τὸν χαλκοῦν λέοντα τοῦ ἱππικοῦ σὺν τῷ δράκοντι τοῦ Ὑδρίου, καὶ μαρμάρους ἐπιλέκτοις ἐν ἀμάξαις φορτώσας ὑπέστρεψεν, παρακαθίσας Ἀδριανουπόλει, καὶ ταύτην ἑλὼν.

A dendam Adrianopolim cum suis copiis relicto, post dies sex a demandato Leoni imperio, cum maximo peditum equitumque numero ad urbem propius accedens, ostentata exercitus sequentis se virtute, ad muros a Blachernis ad Chrysen usque portam protensos obambulabat, profanisque et vere demoniacis sacrificiis ad pratum Chryse portæ adjacens peractis, in ipsam Chrysen portam hastam indigere ab imperatore expellit: quo petita respuente, in proprium tentorium recessit. Cum autem civitatis muros et instructissimum imperatoris exercitum haud sine admiratione vidisset, obsidionem ponere posse desperans, ad pacis ineunda fœdera convertitur. Num igitur pacem Romani expetere, inito cum eis colloquio experiri tentavit. Imperator occasione captata lancea perfodere molitus est: verum delictorum nostrorum multitudine prohibitus, et ad hujusmodi tropæum excitandum sociorum ineptitudine delusus, cœptum opus in felicem exitum deducere non valuit. Crummo enim facinoris administri plura vulnèra infixerunt, nullum tamen intulerunt letale, ex quo in rabiem versus homo perditissimus, expeditis militibus ad sanctum Mamantem missis, palatium ibidem erectum igne supposito consumpsit. Tum vero æreo circi leone et Hydrii dracone cum selectioribus marmoribus in currus coniectis, retro pedem tulit, et obsidione ad Adrianopolim posita, eam demum armorum vi subjugavit.

VARIE LECTIONES.

³¹ ἡγήσατο — πόρτης om. f. ³² λογχίσαι e.

JAC. GOARI NOTÆ.

πίου δοχῆς διὰ τῆς Χρυσῆς καλουμένης πύλης εἰς τὸ Βυζάντιον εἰσελαύνει, καὶ τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ γενόμενος, ἐκεῖσε τὸν τῆς βασιλείας ἀνεδῆσατο στέ-

φανον. Hic, ut imperatores solent, solemnī pompa susceptus, Aurea porta Byzantinus ingreditur, atque in Majore ecclesia coronam accipit.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΟΥ

ΤΑ ΚΑΤΑ (Ι) ΛΕΟΝΤΟΣ ΥΙΟΥ ΒΑΡΔΑ ΤΟΥ ΑΡΜΕΝΙΟΥ

ΗΡΕΠΕΧΟΥΣΑ.

CHRONOGRAPHICA NARRATIO

COMPLECTENS

EA QUÆ TEMPORE LEONIS FILII BARDÆ ARMENI CONTIGERUNT.

(2) Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Θεοφύλακτον εἰς τὰς ἑορτάς... προσελθούσης καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ

C 428 Michael imperator anno imperii primo coronavit filium suum Theophylactum in festis... procedente magno cum apparatu et gloria Procopia

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

Jac. Goari nonnullas emendationes marginales in textu inter uncas admisimus.

(1) Τὸ, κατὰ, ἀντὶ τοῦ, περὶ cum gignendi casu, nihil insolens.

(2) Ms. Καὶ λοιπὸν Μιχαὴλ, qui modus loquendi indicat esse hæc ex pleniori historia, ad supplementum aliquod Chronologiæ Theophanis, extracta. Quæ ipso limine occurrit lacuna facile sarcinenda ex Theophane, qui et ipse primo Michaelis anno coronatum ait ejus filium Theophylactum

die 25 Decembris: adeoque scriptum sit, εἰς τὰς ἑορτάς τῶν Χριστοῦ γεννῶν, in Christi die natali: nisi auctor affectata brevitate sic locutus est, ut et infra p. 433 de Leone coronasse filium ait, φθασάντων τῶν ἑορτῶν· iterumque eodem modo loquitur, cum de illius fide crucis ac imaginis adoratione.

ejus uxore, et stante coram altari, et filii coronationem spectante, ingentique gaudio pecuniarum erogatione cunctos recreante : ipsa quippe publicam imperii rem administrabat : vir enim ejus, ut dicunt, erat animi simplicis et mansueti. Eleemosynas vero dispartiere plurimas, elargientes ecclesiis et monasteriis pecunias, quas Nicephorus cura non modica coacervarat, monachorum spectatissimis, ptochodochiis, hospitibus pauperum et peregrinorum, captivis, viduis, orphanis, et facultate sua privatis, suppeditantes, quæ cuique erant necessaria : omnesque lætitia æque ac beneficiis cumulant, ipsi ab omnibus gloria et honore reddebantur illustres. Tribus etiam factionesque populi cujuslibet toni poemata adulationis et voluptatis non expertia in honorem eorum certatim decantantur. Omnes etiam in quos Nicephorus infenso fuerat animo quosque e palatio ejecerat, et Theodotæ fratres qui erant patricii, et Leonem Scleri cognominatum, quem Peloponnesiaci tractus ducem instituit, et Leonem filium Bardæ Armeni, qui læsæ majestatis reus, plagis impositis a Nicephoro tonsus in monachum, et in exsilium ejectus fuerat, quem ipsi demum revocarunt, et patriciatus honore decoratum orientalis exercitus creaverunt ducem; qui tamen, ut exponemus inferius, homo nequam et improbus tyrannidem in eos exercuit.

His ita gestis, victoria de Nicephoro parta Bulgari in superbiam elati bellum renovare consiliabantur, quod subodoratus Michael inito consilio legiones omnes coegit, notisque militaribus copiis deletarum prius 429 in bello vice conscriptis, clusurarum etiam per Syriam custodibus convocatis, I ycaones, Cilices, Isauros, Cappadoces, Galatas, et alios omnes secum educens, anno imperii sui secundo, indictione sexta, urbe profectus est, effusa simul universa civitate, et Procopia Augusta conjuge sequente, venerunt usque ad aquæductum, velut festum solemne celebrantes, exercitusque principes gratis et muneribus cumulant, eos adhortante Procopia imperatorem Michaelē studiosè custodire, eumque in bello protegere et pro Christianis decertare; et inde reversa est in urbem. Cæterum inde solventes imperator et omnis populus appropinquant usque ad limitem et angustiarum arces. Bulgari etiam stabant ordinati ex adverso eorum, visaque exercitus multitudine non sunt ausi eos aggredi, sed stabant instructa acie : similiter et copię imperatoris stabant ordinatę per quindedim dies, non ausę invicem manus conserere. Demum ærumnis confecti, æstatis tempore caloribus immodicis diu noctuque expositi homines pariter et jumenta extremam pene in perniciem redacti, Romani in Bulgaros impressionem factoros, et Bulgari vicissim Romanos in se irrupturos

A Προκοπίας μετὰ δόξης πολλῆς, καὶ παρασταθείσης ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἰδούσης τὸ στέφimon τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, καὶ ποιήσασης χαρὰν μεγάλην, καὶ διανειμάσης χρήματα πολλὰ· αὕτη γὰρ ἦν διατιθεῖσα πάντα τὰ τῆς βασιλείας· ὁ γὰρ ἀνὴρ πρὸς ἦν, ὡς εἴρηται. Ἐποίησαν δὲ καὶ ἐλεημοσύνας πολλὰς διασκορπίσαντες τὰ χρήματα, ἅπερ ὁ Νικηφόρος δι' ἐπιμελείας ἐσώρευεν, εἰς τὰς ἐκκλησίας, εἰς τὰ μοναστήρια, καὶ εἰς τοὺς ἀσκητὰς ἐν ταῖς ἐρήμοις τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν ἀποστέλλοντες, καὶ εἰς τὰ πτωχεῖα, καὶ εἰς τοὺς ξενώνας, καὶ εἰς τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ εἰς τὰς χήρας, καὶ εἰς τοὺς ὀρφανοὺς, καὶ εἰς τοὺς ἀπὸ οὐσίας πεσόντας, καὶ πάντας χαροποιήσαντας ὑπὸ πάντων ἐδοξάζοντο. Καὶ οἱ δῆμοι ἐμίλισαν ποιήματα καθ' ἕκαστον ἦχον πρὸς εὐφημίαν αὐτῶν πᾶσαν ἡδονὴν κολακείας παρέχοντα. Καὶ λοιπὸν πάντας ἀνεκαλέσαντο εἰς οὐσπερ Νικηφόρος ἐχθρῶδ' ἐδέκετο, καὶ ἐξέβαλεν τοῦ παλατίου, τῆς Θεοδότης τοὺς ἀδελφοὺς ὄντας πατρικίους, καὶ Ἀΐοντα τὸν ἐπιλεγόμενον τοῦ Σκληροῦ, καὶ ἐποίησαν αὐτὸν στρατηγὸν εἰς Πελοπόννησον, καὶ Λέοντα (2') υἱὸν Βάρδα τοῦ Ἀρμενίου πταίσαντα, τὸν Νικηφόρον, τὸν δαρέντα καὶ κορυβεύοντα ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐξορισθέντα, οὗτοι ἀνεκαλέσαντο, καὶ ἐποίησαν αὐτὸν πατρίχιον καὶ στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν, ὃς καὶ ἐτυράνησεν αὐτοὺς πονηρὸς ὢν, ὡς ὕστερον λέξομεν.

Λοιπὸν οὖν τούτων γενομένων, ἐπαρθόντες οἱ Βούλγαροι ἐπὶ τῇ νίκῃ τῇ κατὰ τοῦ Νικηφόρου, ἐδοῦλοντο ἀπελθεῖν πρὸς πόλεμον. Ταῦτα γνοὺς Μιχαὴλ, βουλὴν ποιησάμενος, συνήγαγεν πάντα τὰ θέματα, στρατεύσας καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀντὶ τῶν ἀπολειφθέντων ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ τοὺς φυλάσσοντας τὰς κλεισοῦρας τῆς Συρίας συναθροίσας, Λυκάονας, καὶ Κιλίκας, καὶ Ἰσαύρους, καὶ Καππαδόκας, καὶ Γαλάτας, καὶ πάντας παραλαβὼν ἐξῆλθεν δευτέρῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας, Ἰνδικτ. ζ', καὶ τῆς πόλεως συνακολουθοῦσης αὐτῷ, καὶ Προκοπίας τῆς Αὐγούστης τῆς αὐτοῦ γυναίκος, ἐξῆλθεν ἕως τ' ἀκιδούκτου, ποιοῦντες μαιουμάδας (3), καὶ διδόντες χάρισμα τούτοις ἄρχοντας [τοὺς ἄρχοντας] τοῦ στρατοῦ· παρακαλοῦσας αὐτοὺς τῆς Προκοπίας, καὶ περὶ Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως διαφυλάττειν αὐτὸν, καὶ σκέπειν ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἀγωνίζεσθαι ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν· καὶ αὐτὸν πάλιν αὐτὴ ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει. Καὶ λοιπὸν ἀπάραντες ἐκείθεν ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐγγυτὸμήσαν ἕως τῶν κλεισσοῦρων. Καὶ δὴ οἱ Βούλγαροι [Βούλγαροι] παρτάξαντο ἀπέναντι αὐτῶν, καὶ θεωροῦντες τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ οὐκ ἐτόλμησαν ἐπιχειρῆσαι, ἀλλ' ἴσταντο παρτεταγμένοι. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ λαὸς τοῦ βασιλέως ἴσταντο, καὶ αὐτοὶ παρτεταγμένοι ἕως ἡμερῶν ιε', μὴ τολμῶντες ἀλλήλοις βαλεῖν χεῖρα. Καὶ λοιπὸν ἐταλαιπωρήθησαν ἐν τῷ καύσῳ τῇ στήχοντες τοῦ θέρους ἡμέρας καὶ νυκτός, οἱ τε ἄνθρωποι καὶ τὰ κτήνη, καὶ ἦλθον εἰς ἀδυναμίαν

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(2') In marg., Οὗτός ἐστιν ὁ Χαμαλέων, hic est Chamaleon.

(3) Maii Kalendas tripudio celebrantes : de qua profana celebritate Meursius, Lacerda, etc.

πολλὴν προσδοκῶντες ὅτι οἱ Βούλγαροι [Βούλγαροι] εἶχον βαλεῖν χεῖρα, καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι ὁμοίως· καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτοὺς ἐν ἀμυχανίᾳ πολλῇ. Καὶ δὴ ὁ Ἀπλάκης ἦν ἐπὶ τὸ ἐν μέρος τῆς ἀκρας ἔχων τοὺς Μακεδόνας καὶ τοὺς Θρακισιανούς, καὶ ὅλοι τὸν βασιλεῖα· Ἔως πότε στήκομεν καὶ ἀπολλόμεθα; Ἐγὼ πρῶτος βάλλω χεῖρα ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτοὶ μετὰ προθυμίας ἐπεισέλθατε· καὶ ἔχομεν νικῆσαι· πλείους γὰρ αὐτῶν ἔσμεν δεκαπλασίων [δεκαπλασίως]· ὥς καὶ ἦν. Καὶ ἀρξάμενος τοῦ πολέμου συνεχύθησαν ἐπ' αὐτὸν οἱ Βούλγαροι [Βούλγαροι], καὶ οἱ Θράκες ἤρξαντο κόπτειν αὐτούς. Καὶ λοιπὸν τῆς μάχης ἀρξαμένης οὐκ ἦλθον εἰς βοήθειαν οἱ λοιποὶ λαοί, ἀλλὰ δειλιάσαντες ἔδωκαν εἰς τροπὴν· πρῶτον τὸ θέμα τῶν Ἀνατολικῶν· καὶ καταλειφθέντες μόνοι οἱ τοῦ Ἀπλάκειου, καὶ μὴ ἰσχύοντες ἀντιστῆναι, ἤρξαντο κόπτεσθαι καὶ αὐτοί. Καὶ λοιπὸν, ἰδόντες πάντα (4) τὰ θέματα ἔφυγον, παρ' ὀλίγον καταλιμπάνοντες καὶ τὸν βασιλεῖα, οἱ τὸ πρὶν καυχώμενοι ὑπὲρ τοῦ βασιλείου καὶ τῶν Χριστιανῶν ἀγωνίζεσθαι. Ἐλέγον γάρ, ὅτι Ἐν τῇ Βουλγαρίᾳ εἰσελθόντες ἐν τόποις δυσβάτοις ἐκυρίευσαν ἡμεῖς, ἔξωθεν δὲ ἐπὶ κάμποι νικῆσαι αὐτοὺς ἔχομεν· καὶ πάντα ἐφεύσαντο. Μήπω γὰρ ἀρξάμενοι πολεμεῖν, ἔφυγον· καὶ λοιπὸν ἐπλήγη ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ ὅ τε Ἀπλάκης, καὶ πολλοὶ ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Οἱ δὲ λοιποὶ ἰδόντες ὅτι οὐκ ἔχουσιν ποθὶ βοήθειαν, ἔφυγον καὶ αὐτοί. Ἦν δὲ ὁ τόπος κοῖλος ἐν ᾧ συνέβαλλον τὴν μάχην, καὶ τὰ θέματα ἴσταντο πρὸς τὸ ὑψηλότερον μέρος, καὶ τραπέντων αὐτῶν ἐλογίζοντο (5), ὅτι οὐκ ἔφυγον, ἀλλ' ὀπισθοπόδησαν, καὶ τροποῦνται αὐτούς· καὶ εὐθέως οὐ κατεδίωξαν αὐτούς. Καὶ μετὰ μικρὸν ἀναχύψαντες ὀλίγον θεωροῦσιν ὅτι ὁρμῇ πολλῇ φεύγοντες ἀπέκρυψαν. Καὶ λύσαντες τοὺς χαλινούς τῶν ἵππων κατεδίωκον ὀπίσω αὐτῶν· αὐτοὶ δὲ φεύγοντες, ἀλλήλους συνεπάτουσαν· καὶ ὁ ἔμπροσθεν φεύγων τὴν οὐπίσω [ὀπίσω] οὐ κατενέει. Ἀκούων γὰρ τὴν κρότον τῶν ποδῶν τῶν ἵππων, ἔλεγεν, ὅτι ὑπὸ τῶν πολεμίων καταδιώκεται, καὶ ἔως οὗ ὁ ἵππος πεσὼν ἀπέθανεν, οὐκ εὐμενίδῃ [οὐκ ἂν μνην ἰδῇ] ἕκαστος τοῦ φεύγειν. Λοιπὸν δὲ καὶ οἱ πλείοι [πλείστοι] τεῖξ' ἔφυγον τῶν ἵππων ἐκ τῆς παραταγῆς ἀδυνάτων ὄντων. Λιμαγγοηθέντες δὲ, καὶ τοῦ δέψους καέντων [καέντες], ὀλίγον ἀπερχόμενοι ἐπιπτον καὶ ἀπέθνησκον. Πάντες γὰρ τὰ ἄρματα καὶ τὰ λωρίκια ἔρριψαν εἰς τὴν ὁδόν· ἄλλοι δὲ καταφθανόμενοι εἰσῆλθον εἰς κάστρα τινά· ὕστερον δὲ παρακαθίσαντος τοῦ Βουλγάρου, καὶ παραλαβόντος πάντας [κάστρα, πάντες ἡμικαλωτίστησαν]. Λοιπὸν οὖν οἱ πολέμιοι ἐπι-

A sperabant : quare attonitos et animi anxios ex utraque parte cernere licebat. Aplaces igitur ad extremam exercitus alam Macedones et Thracenses sub se habens, significat imperatori : Quousque tandem stamus inertes et perniciem querimus ? Ego primus in nomine Domini, manus consero : vos audacter adeste, et nostra erit victoria : decuplo quippe plures numeramur ; et vere sic erat. Eo igitur pugnam delibante Bulgarorum effusi sunt in eum ordines, cœperuntque Thracas eos cœlere. Pugna postmodum exardescente, reliquæ subsidio non accessere turmæ, sed præ timore in fugam versæ sunt ; et omnium prima Orientalium legio : solique derelicti, qui erant cum Aplace, nec hostilem impetum ferre validi ; parte plurima deleti sunt. Porro videntes reliquas legiones suum deseruisse ordinem, imperatore neglecto, unus post alium sensim in fugam delapsi sunt, qui modice prius pro eo et Christianis decertare vitæque exponere gloriabantur. Nobis, inquebant, Bulgariam ingressis per aspera et invia loca hostes evaserunt superiores. In planitiem vero educendis certa stat victoria. Eos tamen vana spes fecellit. Vix enim inito prælio terga verterunt : idecirco cæsus Aplaces in certamine, et ex ejus acie plures desiderati. Cæteri nullum auxilium adesse contemplati, pari fuga salutem querere. Erat quidem depressus et concavus locus, quo prælium commissum est a 430 Bulgariis, legionesque Romanæ stabant ad eminentiorem collem, iisque in fugam actis, cogitabant alii non fugisse, sed retrorsum accessuros et hostes fugaturos : quare non confestim hostes insecuti sunt. Modico post vero suspicientes, vident eos præpeti cursu fugientes se subduxisse : quare solutis equorum habenis retro sectabantur. Romani fugientes invicem se proterebant, ita ut qui præcedebat fugiens, retro positum non attenderet : audito quippe pedum equorum pulsu, hostes sese insequi dicebat ; et donec decedens in terram equus moreretur, a fugæ cursu vix ullus sibi temperabat. Exinde plures pedibus salutem querebant, equis nimirum ex longa statione in acie viribus defectis. Fame autem et siti consumpti plures cum modicum processissent, in terram lapsi animam efflabant. Nullus fuit qui arma loricæque per viam non projiceret. Alii oppida quædam occupantes, a Bulgariis postmodum obsessi captique, in servitutem abducti sunt. Hostes porro retro fugientium arma non impigri collegere : nostri vero donec ad urbem

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(4) Deincepsque, videntes (sic nempe inclinatam Aplacis aciem, ac Orientalium fugam) cohortes omnes fugam arripuerunt. De hac Orientalium eorumque ducis Leonis Armeni defectione non omnes consentiunt. Cum auctore facit Ignatius Diaconus ex quo forte acceperit ipse, ut et Celsr. Πρὸς τοὺς ἐπὶ Θράκην Ὀύβριους τῷ βασιλεῖ συγχεκρότητο, ἐν ᾧ τῆς ἡττῆς Ἀέων πρωτεργάτης γενόμενος, παντὶ τῷ στρατοπέδῳ τὴν μετ' αἰσχύνῃς φυγὴν ἐμαυτέσατο. Bellum adversus Hunnos Thraciam infestantes imperator susceperat, in quo Leo primis cladis au-

ctor effectus, in causa fuit ut et reliqui turpem fugam inirent.

(5) Cogitabant (scilicet Bulgari) non eos arripuisse fugam, sed certo consilio retulisse pedem, ac insidias hostibus struere. Familiaris vox Theophani eo sensu τὸ τροποῦσθαι. Ipse elegantius Theoph. λοχισμοῦ τινος τρόπον, ait rem Crumum existimasse, insidiarum quamdam struem. Τὸ ἀπέκρυψαν, evasisse vident, se subduxisse. Ἐλέγον ὅτι, Hostes sese insequi dicebat.

appellerent fuga semper usi sunt. Ad urbem quoque perveniens imperator ingressus est, et portas civitatis occlusit, ne fusus exercitus aliquid malum moliretur. Bulgari per spatium aliquod fugientes insectati, capta deinceps opportunitate, progrediebantur. Erant enim pariter longa statione fatigati, et equi debiles: armisque, ut dictum est, collectis onerati: et oppida, in quae profugerant nostri, obsidebant. Imperator demum cum mœrore fletuque civitatem ingressus patriarcham adiit. Comitabantur magister, et magnus domesticus, et patricii reliqui. Imperator iugens aiebat: Omnino peccatis meis exigentibus hoc passi sunt Christiani: imperium socii mei invisum habet Deus, ejusque sobolem aversatur: cum plures enim hostibus numero essemus, nulli nostrum adfuit animus, verum singuli turpi fuga dilapsi sunt. Patriarcha reliquique eum consolantibus, et quid agendum consulentibus, donec legiones omnes convenirent, ut mandatum daret imperator, praestolabantur. Interim Orientalium (qui primi fugerunt e bello) legio, cui Bardae Armeni filius praefectus erat, tumultuabatur, et Leonem ipsum imperatorem faustis vocibus prosequabatur. Tum nullo se opponente, reseratis portis in urbem conferta multitudo induxerunt. Audiens autem haec Michael imperator profugus in ecclesiam, fide accepta, monachusque factus comam deposuit.

De Leonis filii Bardae Armeni imperio.

431 Leo itaque palatium ingressus est: et assumptis imperii insignibus celebri processu facto ecclesiam adiit, et consensu ambone a Nicephoro tunc temporis patriarcha coronatus est mensis Junii die decimo, indictione septima, chirographo prius a se et comitibus exhibito, nihil adversus Ecclesiam innovari, aut a sanctis Patribus circa sacra dogmata quondam bene definita nihil immutari toleratum: quod nullatenus praestitit. Mendax videlicet, et, ut vulgo fertur chamæleonem varios induere colores, ita et ipse sermone semper varius fuit, nonnunquam probis praeditis moribus, et bonus apparens; quandoque etiam contrariis infectus: ex quo merito chamæleon a sancto viro cognominatus est. Ejecto igitur, ut praemissum est, Michael, Leo tyrannice sumpsit imperium, et tonsa Procopia Augusta Michaelis conjugē, filios ejus pariter per insulas detonsos virilibus orbavit. Vix quoquam etiam relicto priorum, aut eorum quae a parentibus acceperant, adeo ut necessaria quoque eis deficerent, cuncta abstulit: ipsi vero Deo in omnibus gratias referebant. Erat porro Michael ætatis perfectæ vi, ipso juventutis flore

A σθεν ἐσυναγον τὰ ὄπλα τῶν φευγόντων. Καὶ ὅθι ἕως τῆς πόλεως οὐκ ἔστησαν φεύγοντες. Καὶ φθάσας ὁ βασιλεὺς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἡσφάλισεν, ἵνα μὴ ἐλαθὲ χαλασθεὶς ποίησιν κακόν. Οἱ δὲ Βούλγαροι [Βούλγαροι] ἕως ὀλίγον τόπου καταδιώξαντες, τὸ λοιπὸν μετὰ ἀνέσεως ἤρχοντο. Ἦσαν γάρ καὶ αὐτοὶ κεκοπιακότες ἀπὸ τῆς παρατάξεως, καὶ οἱ ἵπποι αὐτῶν, συνάγοντές τε τὰ ὄπλα, ὡς εἴρηται, καὶ τὰ κάστρα παρακαθήμενοι ἐνθα προσέφυγον οἱ διωκόμενοι. Καὶ ὁ βασιλεὺς εἰσελθὼν μετὰ λύπης καὶ κλυθμοῦ ἀπῆλθεν εἰς τὸν πατριάρχην, καὶ συνεισῆλθον ὅ τε μέγιστρος, καὶ ὁ μέγας δομέστικος, καὶ οἱ λοιποὶ πατριχιοὶ, καὶ κλαίων ὁ βασιλεὺς ἔλεγεν· ὅτι· Πάντως διὰ τὰς ἁμαρτίας μου τοῦτο ἐπαθὸν οἱ Χριστιανοί· καὶ ὅτι οὐκ εὐδοκίμει ὁ Θεὸς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ πενθεροῦ μου (6), οὐδὲ εἰς τὴν γενεάν αὐτοῦ· ἐπεὶ πλείους ἤμεθα ἡμεῖς τῶν πολεμίων, καὶ προθυμίαν οὐδεὶς ἔσχευ, ἀλλὰ πάντες ἐφυγον. Καὶ τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν λοιπῶν παραμυθουμένων αὐτῷ, καὶ βουλευομένων τί ἂν ποιήσωσιν, καὶ ἐκδεχομένων ἵνα σωρευθῶσιν πάντα τὰ θέματα, καὶ δώσῃ ὁ βασιλεὺς διαταγὴν· τὸ θέμα τῶν Ἀνατολικῶν πρώτοι φερόντες τοῦ πολέμου ἐποίησαν βουλὴν πονηράν, ἔχοντες στρατηγὸν υἱὸν Βάρδα τοῦ Ἀρμενίου, καὶ μολτεύσαντες ἐξευψήμησαν τὸν αὐτὸν Λέοντα εἰς βασιλεῖα, καὶ μηδεὶς ἀνθισταμένου ἀνοίξαντες τὰς πόρτας εἰσῆγαγον αὐτὸν καμπηθεὶ εἰς τὴν πόλιν. Ἀκούσας ταῦτα Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς προσέφυγεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ λαθὼν λόγον, ἀπέκλειράτο γενόμενος μοναχός.

C Περὶ τῆς βασιλείας Λεόντος υἱοῦ Βάρδα τοῦ Ἀρμενίου.

Λέων οὖν εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον, καὶ παραλαβὼν πάντα, ποιήσας προέλευσιν εἰσῆλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀνελθὼν εἰς τὸν ἄμβωνα ἐστέφθη ὑπὸ Νικηφόρου τοῦ τηλικαῦτα πατριάρχου ὄντος, μηνὶ Ἰουνίῳ, δεκάτῃ, ἡνδικτιῶνι ἐβδόμῃ, πρότερον ποιήσας ἰδιόχειρον (7) μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ μηδέποτε κατὰ τῆς Ἐκκλησίας γενέσθαι, ἣ παρασκαλεῖσθαι τῶν καλῶς εἰς αὐτὴν ὀρισθέντων ὑπὸ τῶν ἁγίων Πατέρων ἱερῶν δογματῶν, ὅπερ οὐκ ἐφύλαξεν ψεύστης ὢν, καὶ καθάπερ ὁ λόγος ὑπογράφει τὸν χαμαιλέοντα ἐναλλάττειν [ἐναλλάττειν] τὰς μορφάς, οὕτως καὶ αὐτός· ποτὲ μὲν ὡς χρηστολόγος καὶ ἄριστος φαινόμενος, ποτὲ καὶ τοῦναντίον· ὅπερ [διόπερ] καὶ δικαίως ἐπινομάσθη Χαμαιλέον ὑπὸ ἁγίου ἀνδρός. Ἐκβαλὼν οὖν Λέων, καθὼς προεῖρηται, τὸν Μιχαὴλ ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ τυραννικῶς, παρέλαβεν αὐτὸς τὴν βασιλείαν, καὶ κουρεύσας Προκοπίαν τὴν Αὐγούσταν γυναῖκα τοῦ Μιχαὴλ, τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐξευνοῦχισεν κουρεύσας αὐτὰ, καὶ ἐκούρευσεν αὐτοὺς εἰς τὰ νησία· ἐπάρας δὲ πάντα ὅσα εἶχόν, μὴ ἔδσας αὐτοῖς μήτε τὰ ἴδια, μήτε τὰ τῶν γονέων αὐτῶν, ὥστε ὑστερεῖσθαι αὐτοὺς καὶ τῶν ἀναγκαίων. Αὗτοι δὲ ἡὐχάριστον ἐν πᾶσι τὸν Θεόν. Ἦν δὲ ὁ Μιχαὴλ

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(6) Socer cujus Deo invisum imperium ait Michael, Nicephorus est, cujus erat Procopia filia Michaelis uxor

(7) Ita patriarcha enitebatur, sed non obtinuit

Leonis astu deceptus, rem differendam praetextit in tempus aliud commodius, ac ubi capessivisset imperium, uti multis Ignatius Diaconus, necnon Continuator Vaticanus.

τέλειος μὲν τῇν ἡλικίαν, αὐτὸ τὸ ἀνθος ὄγων τῆς A
νεότητος, στρογγυλοπρόσωπος, σιτόχροος, μαύραν
ἔχων τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐπιάγουρον (8), καὶ τὸ γέ-
ναιον εὐπρεπῶς διακειμένον ἐν τῇ ὀφει αὐτοῦ, μαύ-
ρον καὶ αὐτὸ πρὸς δὲ πᾶν καὶ ἀγαθός, εἰ καὶ τις
ἄλλος. Οὗτος θλίψεις πολλὰς ὑπέστη διὰ τὴν ὠμό-
τητα τοῦ ἀσθεοῦς Λέοντος, καθημέραν τὸν θάνατον
ἐκδεχόμενος, καὶ μετ' ὀδύνης καθημέραν τὸν ἄρτον
αὐτοῦ ἐσθίων· ὁ Κύριος ἀβλαβῆ ἐφύλαξεν παραδό-
ξως ἐκ τῆς κακουργίας αὐτοῦ.

Καὶ λοιπὸν ἦλθον οἱ Βούλγαροι μηδενὸς αὐτοῖς
ὕπαντωντος ἢ κωλύοντος ἕως τῆς πόρτης, καὶ
ποιήσας ὁ Κρούμος θυσίαν, κατὰ τὸ ἔθος αὐτοῦ,
ἔξωθεν τῆς Χρυστῆς πόρτης ἔθυσεν ἀνθρώπους καὶ
κτῆνη πολλὰ, καὶ εἰς τὸν αἰγιαλὸν τῆς θαλάσσης
βρέξας τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ περιχλυσάμενος, καὶ B
βαντίσας τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ εὐφημισθεὶς ὑπ' αὐ-
τῶν, διῆλθεν μέσον τῶν παλλακίδων αὐτοῦ, προσ-
κυνηθεὶς ὑπ' αὐτῶν, καὶ δοξασθεὶς, καὶ ταῦτα
θεωρούντων ἐκ τῶν τειχῶν πάντων, καὶ μηδενὸς
τολμῶντος κωλύσαι αὐτὸν, ἢ ἀπολύσαι βέλος κατ'
αὐτοῦ. Καὶ ποιήσας πάντα τὰ ἐπιθυμήματα αὐτοῦ,
καὶ ἄπερ ἐβούλετο, περιεκύκλωσεν τὴν πόλιν, καὶ
ἐθαλὲν χάρακα ἐν αὐτῇ, καὶ ποιήσας ἡμέρας τινάς,
καὶ πρὸς αὐτὰς τὰ ἔξωθεν τῆς πόλεως, ἤρξατο
ζητεῖν πᾶντα χρυσοῦ καὶ ἱματισμῶν πολὺν ἀριθμὸν,
καὶ κοράσια ἐπιλεκτά ποσότητά τινα. Καὶ δὴ ποιή-
σας ὁ Λέων βουλὴν μετὰ τῶν ἀρχόντων, ἐδήλωσεν
τὸν Κρούμον, ὅτι Ἐλθὲ ἕως τοῦ αἰγιαλοῦ μετὰ ὀλί-
γων τινῶν μὴ ἐπιφερομένων ὅπλα, καὶ ἡμεῖς ἐξερ-
χόμεθα διὰ τῆς θαλάσσης ἄσπολοι μετὰ χελανδίου, C
καὶ συλλαλοῦμεν· καὶ ἄπερ ἠτήσω πάντα ποιοῦμεν.
Καὶ ταῦτα δηλώσαντες, διὰ τῆς νυκτὸς ἐξαγαγόντες
τινάς ἐνωπλισμένους ἕως ὀνομάτων τριῶν, καὶ
κατέκρυψαν αὐτοὺς ἐν δοματίοις τεινῶν τῶν Γάλλης
ἔξωθεν τῆς πόρτης τῶν Βλαχερνῶν, δόσαντες αὐτοῖς
σύσσημον, ὅτι Διαλεγόμενον ἡμῶν μετὰ τοῦ Κρού-
μου, σημεῖόν τι ἔχομεν ποιῆσαι, ὅπερ θεασάμενοι
ἐξέλθατε, καὶ ἀποκτείνετε αὐτόν. Καὶ τῇ ἐπαύριον
ἔντων τῶν Βουλγάρων ἐπὶ τὸ μέρος τῶν Ἀγίων
Ἀναργύρων ἔξωθεν τῆς πόλεως, κατήλθεν ὁ Κρού-
μος ἐπὶ τὴν θάλασσαν κατὰ τὴν συνταγὴν μετὰ
ἄλλων τριῶν τὸν λογοθέτην αὐτοῦ, καὶ Κωνσταντῖνον
τὸν λεγόμενον [τοῦ λογοθέτου καὶ Κωνσταντίνου τοῦ
λεγομένου] τοῦ Πατρίκου φυγόντος εἰς Βουλγαρίαν
πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἔχοντα [ἐχόντος] καὶ τὸν υἱὸν αὐ-
τοῦ ὄντα ἐξ ἀδελφῆς τοῦ Κρούμου. Οὗτοι τέσσαρες
ἐξεληθόντες τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἄσπολοι κατήλθον ἕως τῆς
θαλάσσης κατὰ τὴν συνταγὴν μετὰ ἄλλων τριῶν,
μὴ γινώσκοντες δὲ τὸ ἐνεδρον αὐτῶν. Λοιπὸν δὲ καὶ
οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθον μετὰ χελανδίου βουλόμε-
νοι συλλαῆσαι μετὰ τοῦ Κρούμου, καὶ λαβόντες

conspicuis, vultu rotando, colore frumentum refe-
rente, nigro capite et virili barba decenter compo-
sita, eaque ad vultus speciem nigra. Mansuetus
porro et urbanus, si quis alius exstitit. Nec cala-
mitates multas impli Leonis crudelitate sibi in-
flictas, etiam morte propediem expectata, sustulit;
quodiduanumque panem cum animi mœore come-
dens, mortem præstolabatur. A Domino nihilo
secius præter opinionem custoditus est, ne Leonis
nequitia læderetur.

Venerunt itaque Bulgari, nullo ipsis occurrente,
vel aditum prohibente usque ad civitatis portam,
et Crumus sacra pro more faciens ad Chrysen
portam homines et animalia plurima mactavit: et
ad maris litus tinetis aqua pedibus lotus est totus, B
populoque aqua resperso, faustis acclamationibus
ab eo cumulatus: medioque pellicum agmine per-
transito, ab eis laudem et honorem excepit, spe-
ctantibus ex muris civibus cunctis, nulloque pro-
hibere, vel telum in eum mittere auso. His pro-
libito peractis, et quæ decreverat gestis, urbem
obsidione cinxit, et undequaque circumvallavit,
diesque plurimos moratus, 432 et urbis loca vi-
cina deprædatus, auri pensum annum, vestimen-
torumque numerum non contemnendum, et electa-
rum virginum gregem non modicam expetiit. Quare
consilio cum proceribus habito, Crumo significavit
Leo: Cum paucis quibusdam arma non ferentibus
ad maris usque litus procede: nosque pariter
navicula sine armis mari prodibimus, habitoque
colloquio, quæ expetisti, cuncta præstabimus. His
ita significatis, nonnullis ad trium numerum arma-
tis nocturne eductis, ad Blachernas in domneu-
lis Gallie occultaverunt se, signumque dedere: Nobis
cum Crumo colloquentibus signum aliquid
edemus; quod conspicati foras erumpite, et eum
interficite. Postero die Bulgaria ad sanctorum Ana-
gyrorum adem stantibus extra civitatis portam, ex
condicto Crumus versus mare profectus est cum
tribus aliis; logotheta videlicet ejus, et Constantino
Patzici, qui ante plures annos in Bulgariam fue-
rat, filio, alium filium præsentem et Crumi sorora
habente. Quatuor isti reliquo exercitu discedentes
et inermes cum aliis tribus juxta condictum ad
mare deventerunt, insidias sibi paratas ignorantes.
Egressi sunt pariter ex urbe lintre vecti, qui cum
Crumo colloquium habituri erant: et accepta fide,
e navi prodierunt. Crumus equo descendens in ter-
ram desedit: ejus equo sella frenisque instructo
Constantini filii manu detento. Ipsis adinvicem
disserentibus, non nemo signum ex urbe dedit:
fuit is Exabules, qui manu caput aperuit. Animad-

FRANC. COMBETISII NOTÆ.

(8) Vocem ἄγουρον pro ephebo, atque juvene in
aulla merente exponit Possinius in Anna Comnena,
cujus *Alexiad.* l. 7 ea vox existit. At vocem ἐπιά-
γουρον iterum invenio in Leone Granmatico p. 460
de Basilio Macedone dictam, cum robustus procero-
que corpore juvenis Theophilizis comitatui adle-
ctus est, quem Constantinus in Basilii Vita ejus-

modi juvenem, ac qui pulchri essent. *ἐπειδὴ*, at
fuisse studiosissimum. Non male hic P. Goar, *virilis*;
at malim, *grandi robustoque*. Ibi non placet, *agrestem*
juvenem; potius. *robustum, fortem, grandem*; de
quo statim, ὁλον ἄγουρον νῦν ἀπελαβόμεν; qua-
lem nunc masculum comitatui adlegi?

vertit Crumus, et animo percussus, exsiliit. Et in equum jam paratum a sociis evectus equitare cepit: mox populus e monibus in clamorem erupit: Crux vicit. Ipse fugam arripiente, armati viri ex domunculis egressi, retro insecuti sunt, et emissis telis vulnera inferre meditabantur. Is omnino solus in exercitum se recepit, alii tres qui in navicula remanserant detenti sunt. Logotheta confestim occisus est, Constantinus autem et ejus filius vivi servati. His ita gestis, iratus Crumus incendi subvertique locum omnem postero die jussit. Positoque incendio, cunctas ecclesias trans civitatis portam praeclaras quasvis, et ab Irene, Nicephoro, et Michaele reparatas, necnon monasteria, palatia, domos, suburbana combusserunt. Ad sanctum Mamantem pariter progressi, palatiis ibidem constitutis, geminisque cubiculis subjecerunt ignem, columnas confregerunt, et plumbum 433 repertum rapuerunt, animantiumque statuas in Circo positas tulerunt secum, captivos omnes dederunt neci, nec jumentis ipsis et animalibus pepercere. Hinc portus, cui Steni nomen, littore, tractuque superiore peragrato navalia succenderunt, sublatisque secum spoliis pluribus discesserunt. Tum occupata dextera civitatis parte, ad orientem ignem a porta Chryse ad Regium usque miserunt. Athyra deinde profecti, castrum ibi erectum demolitisunt: et praeclarum illum pontem quamvis firmisimum dejecerunt. Selybriam postmodum profecti, ad solum usque castrum ibidem constructum deturbarunt, nec non ecclesias domosque succenderunt. Post haec castrum Daonium destruxerunt; et Heraclaeam profecti, eam non possent occupare, domos cunctas ad litus positas, aedificiaque urbi vicina flammis vastaverunt. His perpetratis, Rædestum venerunt, et castrum istud demoliti, confortam plebem internecione deleverunt: cumque in civitatem non invalescerent, sparsa ubivis incendio intulerunt vastitatem. Inde Aprum versus, quod etiam castrum est, dirlexerunt iter, eoque verso et incenso, ut aliis pluribus castris, diem decem itinere diverterunt inde ad Gani montes, in quibus delitescentem plebeculam plurimam reperientes et animalia Thraciae ferme cuncta, homines et jumenta innumera jugulaverunt: partem vero reliquam cum mulierum puerorumque multitudine in Bulgariam deportaverunt captivam. Inde transierunt ad Examiliam, et Abydum usque: rursumque ad Eorium regressi et superiorem regionem, cunctas urbes a minima ad maximam Adrianopolim usque destruxerunt. Adrianopolim porro munitam repientes obsederunt: quam cum expugnare non possent, protractis obsidionis diebus machinas instruxerunt, et castrum oppugnaverunt. Cives malis coactati, ope destituti, et fame pereuntes hostibus fecere deditionem. Bulgari captivis ad nu-

A λόγον, ἐξῆλθον τοῦ παραβίου. Καὶ ἀποκαβαλικεύσας ὁ Κρούμος ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ ἰδάφους, καὶ τὸν ἵππον αὐτοῦ ἐκράτει ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου στρωμένον χαλινωμένον. Καὶ διαλεγόμενον αὐτῶν ἐποίησεν ὁ εἰς αὐτῶν ἐκ τῆς πόλεως τὸ σημεῖον, ὃς ἦν ὁ Ἐξαβούλης, τῇ χειρὶ τὴν κεφαλὴν ἀποσκαπείσας. Ὁν ἰδὼν ὁ Κρούμος καὶ σκανδαλισθεὶς ἀνεπήδησεν, καὶ ἔχων ἑτοιμον τὸν ἵππον, σκώσας αὐτὸν οἱ μετ' αὐτοῦ ἐκαβαλλίκευσεν, καὶ ἀνέκραζεν ὁ λαὸς ἀπὸ τῶν τειχῶν· Σταυρὸς ἐνίκησεν. Καὶ αὐτὸς ἤρξατο φεύγειν. Καὶ ἐξελθόντες οἱ ἀνωπλισμένοι ἐκ τῶν θυμάτων κατέδωξαν ὀπίσω τοῦ Κρούμου, καὶ ἀπολύσαντες αὐτῶν τὰ βέλη, ὡς φέθησεν ὅτι ἐπλήγωσαν αὐτόν. Αὐτὸς δὲ μονώτατος ἐφυγεν εἰς τὸν λαβὴν αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς ἐπιδόθησαν ὑπὸ τῶν ὄντων ἐν τῷ χελανδίῳ. Καὶ ὁ μὲν λογοθέτης πάραυτα ἐσφάγη· Κωνσταντίνος δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ζῶντες ἐπιδόθησαν. Λοιπῶν οὖν τούτων γενομένων, θυμωεῖς ὁ Κρούμος ἐκέλευσεν ἐπαύριον ἐμπυρίσαι καὶ καταστρέφαι πάντα τόπον. Καὶ ἀρξάμενοι ἐμπυρίζειν κατέκαυσαν πάσας τὰς ἐκκλησίας τὰς ἀντίπεραν τῆς πόλεως μεγάλας οἰκίας, ὥς ἀνεκαίνισεν Εἰρήνη καὶ Νικηφόρος καὶ Μιχαὴλ· ὁμοίως καὶ τὰ μοναστήρια, καὶ τὰ παλάτια, καὶ τοὺς οἴκους, καὶ τὰ προάστια. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν Ἅγιον, Μάμαντα ἐνεπύρισαν τὰ ἐκεῖσε παλάτια, καὶ τοὺς δύο κοιτῶνας, καὶ τοὺς κίονας κατέκλασαν, καὶ τοὺς μολύβδους ἐπῆραν, καὶ τὰ ζώδια τοῦ ἱπποδρομίου, καὶ πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν κατέσφαξαν, καὶ ὁμοίως καὶ τὰ κτήνη. Καὶ διελθόντες πᾶσαν τὴν παραβασσίαν τοῦ Σταυροῦ καὶ τὴν ἀνω, πάντα τὰ ἐμπόρια κατέκαυσαν· καὶ ἄρσαντες σκύλα πολλὰ, ὤχοντο. Καὶ πιάσαντες τὸ δεξιὸν μέρος τῆς πόλεως πρὸς ἀνατολὰς, κατέκαυσαν τὸ ἐξωθεν τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἕως τοῦ Ῥηγίου· καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν Ἀθύρα κατέστρεψαν τὸ ἐκεῖσε κάστρον, καὶ τὴν γέφυραν, παρῆξινον οὖσαν καὶ πᾶν (9) ὀχυρωτάτην. Καὶ ἐλθόντες εἰς Σιλυβρίαν [Σηλ.] κατέστρεψαν τὸ αὐτόθι κάστρον ἕως τοῦ ἰδάφους, καὶ τὰς ἐκκλησίας, καὶ τοὺς οἴκους κατέκαυσαν· καὶ μετὰ τοῦτο τὸ Δαόνιον κάστρον ὁπάρχον κατέστρεψαν. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν Ἡρακλείας, μὴ δυνάμενοι εἰς αὐτὴν εἰσελθεῖν, ἐνεπύρισαν πάντα τὰ οἰκήματα τὰ ὄντα εἰς τὸν λιμένα, καὶ τὰ περίεξ τῆς αὐτῆς πόλεως. Καὶ μετὰ τοῦτο ἐλθόντες εἰς Παῖδεστον κατέστρεψαν καὶ τοῦτο τὸ κάστρον, ἐμπυρίσαντες πάντα τὰ ἐν αὐτῇ οἰκήματα καὶ τὰς ἐκκλησίας, κατασφάξαντες αὐτόθι λαὸν πολύν. Καὶ μηδὲν ἰσχύσαντες εἰς αὐτὸ, τὰ ἔξω πάντα ἐμπυρίσαντες, καὶ καταστρέψαντες, ἀνῆλθον εἰς τὸν Ἄπρον, κάστρον ὃν καὶ αὐτό· καὶ καταστρέψαντες καὶ τοῦτο καὶ ἐμπυρίσαντες, καὶ ἕτερα πλείστα κάστρα, κατήλθον ἐκεῖθεν δι' ἡμερῶν δέκα, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰ ὄρη τοῦ Γάνου· καὶ εὐρόντες ἐκεῖ λαὸν πολὺν κρυπτόμενον, καὶ σχεδὸν πάντα τὰ κτήνη τῆς Θράκης, κατέσφαξαν τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ κτήνη ὄντα εἰς πλήθη, αἰχμαλωτεύ-

FRANC. COMBESII NOTAE.

(9) Το πᾶν nihil est cur redundare existimetur: nec enim novum, ut et superlativis adverbia ejus modi adjungantur.

σαντες ἀπέστειλαν εἰς Βουλγαρίαν, καὶ γυναῖκό-
παιδα πολλά. Καὶ λοιπὸν ἀπῆλθον καὶ εἰς τὸ Ἐξαι-
λιν, καὶ κατῆλθον ἕως Ἀδύδου· καὶ ἀνέκαμψαν ἐπὶ
τὸ Εὐριον, καὶ τὴν ἀνω, καὶ πάντα τὰ κάστρα κατέστρεψαν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, ἕως τῆς Ἀδρια-
νουπόλεως. Καὶ εὐρόντες τὴν Ἀδριανουπόλιν κρατουμένην παρακάθισαν· καὶ ποιήσαντες ἡμέρας
πολλὰς, καὶ μηδὲν ἰσχύσαντες ἀπὸ τοῦ παρακαθίστασθαι, στήσαντες μαγγανικά ἐπολέμουν τὸ κάστρον.
Καὶ ὅτε στενωθέντες, μὴ ἔχοντες βοήθειαν ποθεῖν, καὶ ἀποθνήσκοντες τοῦ λιμοῦ, παρέδωκαν ἑαυτούς.
Καὶ λαβόντες οἱ Βούλγαροι τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν εἰς πλῆθος οὖσαν ἀναρίθμητον, καὶ πᾶσαν τὴν
ἀποσκευὴν αὐτῶν, μετόπισαν αὐτοὺς εἰς Βουλγαρίαν ἐκείθεν τοῦ Ἰστροῦ ποταμοῦ.

Καὶ τούτων γενομένων ὁ Λέων τῆς πόλεως οὐκ
ἐξῆλθεν, ἀλλ' ἐκράτει τῆς βασιλείας τυραννικῶς.
Καὶ λοιπὸν φθασάντων τῶν βορτῶν ἐπέτεψεν τὸν υἱὸν
αὐτοῦ μικρὸν ὄντα, καὶ ἐπονομαζόμενον Συμβάτην,
ἐψεύσατο λέγων, ὅτι Κωνσταντῖνος καλεῖται. Καὶ
συνεισάρας τὸν περιωθέντα λαὸν ἐκ τῶν διαφόρων
πόλεων ἐρόγυσεν αὐτοὺς, ποιήσας αὐτοὺς εὐφημη-
σαι Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον, μιμούμενος τοὺς
πρῶτον βασιλεύσαντας Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς
Ἰσαύρους, ὧν καὶ τὴν αἵρεσιν ἀνεκείνωστο, βουλό-
μενος ζῆσαι ἐτη πολλά, ὡς καὶ αὐτοὶ, καὶ γεγεῖσθαι
περιφημίας· οὕτως τὴν βουλήν θεὸς κατήσχυεν κό-
ψας τοὺς χρόνους αὐτοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Καὶ ὅτε
λοιπὸν γεγονότος εὐδίου τοῦ ἀέρος τῷ χειμῶνι, καὶ
τῶν ποταμῶν μὴ ἔχόντων ὕδωρ πολὺ, ἐξῆλθον οἱ
Βούλγαροι [Βούλγαροι] χιλιάδας τριάκοντα ὀλοσίθη-
ροι, καὶ ἐλθόντες ἕως Ἀρκαδιουπόλεως, καὶ πε-
ρίσαντες τὴν Ῥηγίναν (ποταμὸς δὲ οὕτως ἐστὶ λε-
γόμενος), εὗρον λαὸν πολὺν, καὶ ἡχμαλωτεύσαν αὐ-
τούς. Καὶ πρὸ τοῦ περάσαι αὐτοὺς τὴν αἰχμαλωσίαν,
ἐγένετο ὁδεὶς πολλὴς ἡμέρας ὁκτώ, καὶ ὅτε τοῦ ποταμοῦ ἐλατ-
τωθέντος, αὐτοὺς τοὺς αἰχμαλώτους παρεσκευάσαν
κόψαι ξυλητὴν, καὶ ποιῆσαι γέφυραν, καὶ οὕτως
ἐπέρασαν μετὰ τῆς αἰχμαλωσίας, ὄντων ὁμοῦ ἀνδρῶν
καὶ γυναικῶν καὶ παιδῶν χιλιάδας πεντήκοντα. Λα-
βόντες καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν Ἀρμενιάτικα
στραγγολομαλωτάρια, καὶ ναχοτάπητα ἀνότερα, καὶ
ἱματισμὸν πολὺν, καὶ χαλκῶματα, ἐφόρτωσαν πάντα
εἰς τὰς ἀμάξας, καὶ λαβόντες πάσας τὰς ἀγέλας αὐ-
τῶν βόας καὶ πρόβατα, εἰσῆλθον εἰς Βουλγαρίαν. Καὶ
ὁ ἀδίκως βασιλεύσας κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ οὕτε
αὐτὸς ἐξῆλθεν τῆς πόλεως πρὸς βοήθειαν τῆς αἰχ-
μαλωσίας, οὕτε ἄλλους ἀπέστειλεν.

Λοιπὸν οὖν μετὰ ταῦτα ἀνηγγέλει αὐτὸν [ἀνηγγέλη
αὐτῷ ὑπὸ] λεγόντων, ὅτι ὁ Κρούμος ἐστράτευσεν λαὸν
πολὺν συναθροίσας, καὶ τοὺς Ἀδάρεις καὶ πάσας τὰς
Σκλαβινίας. Πρὸς δὲ τούτοις παρασκευάζει διαφόρων
ἐλεπόλεων ὄργανα τε καὶ μηχανήματα, καὶ μαγγανικά
παμμεγέστατα, τριβόλους τε καὶ τετραβόλους, καὶ χε-
λῶνας, καὶ ὑψηλοὺς κλίμακας, σφαίρας τε καὶ μοχλοὺς,
καὶ ὄρυα, κριοὺς τε καὶ βελοστάσεις, πυροβόλα τε
καὶ λιθοβόλα, καὶ σκορπιδια, εἰς τὸ βαλεῖσθαι βέλη, καὶ
σφενδόνας, πάντα μηχανήματα κατὰ τὸν ἐπὶ πόλεων
τοῦ ἐλβεῖν τὴν πόλιν, ἐπὶ τὸ δουτικὸν μέρος τῆς πόλεως

A merum immensum abductis, ablata quoque eorum
supellectile, in Bulgariam trans Istrum flumen de-
portaverunt.

Haec dum gererentur, urbe non egressus est Leo,
sed imperium tyrannice tenebat. Celebratis autem
festis, filium adhuc pusillum; Symbatem nomine,
Constantinumque vocari mentitus, stemmate rodi-
mivit: residuique populi multitudine ex variis
urbibus congregata collegit exercitum, stipendio-
que dato Leonem et Constantinum faustis acclama-
tionibus prosequi jussit, 434 imperatores sceptri-
pridem consecutos, Leonem et Constantinum Isau-
ros imitatus, quorum haeresim renovavit, sibi-
que multos annos eorum instar, et ut laude conspicuus
foret, comprecatus: cuius Deus, immunitas ejus
Alitque annis, consilium confudit. Ceterum aeris
serenitate hiemem totam occupante, subsidentibusque
fluminum aquis, Bulgari armis a capite ad
pedes tecti ad hominum triginta millia eruperunt,
et Arcadiopolim usque, Regina pertransito (fluvius
est ita dictus), pervenerunt, populumque omnem
copiosum sane fecerunt captivum. Prius vero quam
captivos trajicerent, dies octo decedit immensus
imber quo fluvius intumescens maris instar exunda-
vit. Bulgari ne transfretarent impediti, custodita
semper captivitate, dies quindecim ad ripas stete-
runt. Leo nuntio ab eis accepto, ut opem ferret,
non advertit, neque urbe egressus est; nec alios
quosvis in auxilium submisit. Interim redente
aeris tranquillitate, et fluvio decrescente, Bulgari
sylvas cadere, pontemque struere captivos compul-
serunt: atque ita cum captivis omnibus virorum
simul mulierum et puerorum millibus quinquaginta
transierunt. Illi captivorum facultates omnes ad
stragulas usque Armenias, grandesque tapetes acu-
pictos, generis omnis vestimenta, instrumentaque
ad usum aerea curribus imposita bouumque et
ovium greges abductos transvexerunt: et hoc pacto
Bulgariam ingressi sunt, principe inique ad impe-
rium Dei permissu promoio, pedem non effrente,
neque ad captivorum opem alios egredi permit-
tente.

His peractis rumor ad eum delatus in haec
verba: Crumus ingentem exercitum coegit, Aba-
resque et ex Sclavinis cunctis copias collegit:
praeparat insuper instrumenta machinasque cun-
ctas expugnandis urbibus idoneas, arte facta
grandia, tribulos, tetraabulos, testudines, scalas
excelsas, globos, vectes, funes, arietes, balistas,
ignea jacula, petrarías, scorpiones, tela jaculatoria,
fundas, uno verbo machinas omnes invadendis
turribus, et civitatibus capiendis, ut ad occiduum
vobis partem Blachernarumque miorum urbem ag-

His peractis rumor ad eum delatus in haec
verba: Crumus ingentem exercitum coegit, Aba-
resque et ex Sclavinis cunctis copias collegit:
praeparat insuper instrumenta machinasque cun-
ctas expugnandis urbibus idoneas, arte facta
grandia, tribulos, tetraabulos, testudines, scalas
excelsas, globos, vectes, funes, arietes, balistas,
ignea jacula, petrarías, scorpiones, tela jaculatoria,
fundas, uno verbo machinas omnes invadendis
turribus, et civitatibus capiendis, ut ad occiduum
vobis partem Blachernarumque miorum urbem ag-

grediatur. Tormenta isthaec cuncta, ad urbis partem, qua telum in eum missum est, applicare meditatur, instrumentis hisce praefatis deportandis et curribus vehendis boum millia plurima in stabulis jam disposuit, currus autem ferro vinctos ad quinque millia fieri iussit. Leo, his auditis, et missis exploratoribus, veritateque compertis, populi multitudinem immensam et artifices congregavit, 435 murumque alium praeter eum qui ad Blachernas, coepit extruere, profundamque et amplam fossam excisam opponere. Vix operi manu admota, hoc est, opere adhuc infecto, ut Deus, qui consilia gentium dissipat, et populorum mentem reprobatur, irritat quoque consilia principum, qui non in machinis vel robore homines quid aggredi posse commonstrat, ut haec, inquam, profundamque et amplam fossam excisam opponere vere, ut retulerunt quidam captivitate Bulgarica liberati, circa feriam magnam quintam, Bulgariae princeps Crumus ille celebris, qui urbem occupare destinabat, vitae finem persensit, invisibili virtute jugulatus, qua sanguinum rivos ore, naribus et auribus emisit: atque ita in malis animam deposuit. His elatus Leo quasi ipse, non Deus compescuisset bellum, in urbes omnes regionesque missis sacris nuntiavit: Bulgaros urbi vicinos compari: solertiaque, robore ductaque meo principem eorum cum telo confodissem, cunctos fugavi. Vulneris istius causa moritur, inquit, hostis noster. Postmodum, occasione capta, Ecclesiam depopulari coepit.

Anno imperii secundo, Dei iudicia curiose perscrutatus Leo sensus ejusdem consortibus quibusdam dicit: Cujus causa gentilibus inferiores evadunt Christiani? Quod adorentur imagines, nec alterius ergo, ut mihi quidem videtur: quare illas deturbare est animus. Videte quippe, aiebat, quotquot imperatores susceperunt et adoraverunt illas, perierunt: hi quidem solio dejecti, alii bello profligati: qui non adoraverunt soli, morte suavi remoto imperio vitae functi sunt, et cum honore in imperatorum sepulcris ad Apostolos elati. Eam ob rem imitator eorum imagines tollam, ut ego et filius meus in multos annos vivamus, et nostrum stet imperium ad quartam et quintam generationem: in quo equidem misellus mentitus est, hoc scelere frustra admissio, ut syngraphen propriam cui crucem cum comitibus affixit, despiceret et proculcaret. Exinde si quem votis conspirantem reperiret, coepit exquirere: et reperit sane sensus, imo insipientiae ejusdem, participem lectorem quemdam, Joannem dictum, Pancratii Sciastae filium, qui a puero daemone inhabitantem habuerat, in compositis motibus agitato, mentisque

A κατὰ τοῦ τεύχους τῶν βλαχερνῶν. Ταῦτα πάντα βούλεται πρόσθαγειν τὰ μηχανήματα ἐνθα καὶ ἐτοξεύθῃ, σταυλίζων βλάς χιλιάδας πρὸς τὸ βαστάζει πάντα τὰ προλεχθέντα ὄργανα τεθέντα ἐπὶ ἀμαζῶν, ἃς προσέταξεν σιδηροδέτας [σιδηροδέτας] χιλιάδας πέντε. Ταῦτα ἀκούσας Λέων, πέμψας τε κατὰ σκοπούς, καὶ μαθὼν τὴν ἀλήθειαν, συναθροίσας λαὸν πολλὸν καὶ τεχνίτας, ἤρξατο κτείνειν ἕτερον τεύχος, ἐξωθεν τεύχους τῶν βλαχερνῶν, κόψας καὶ τὴν σπουδὴν πλατύναν (10). Καὶ ἀρξάμενος κτείνειν μὴ πῶς τελείας, ἵνα δελεῇ ὁ θεὸς ὁ συσκαδάζων βουλὰς ἐθνῶν, ἀθετῶν καὶ λογισμοὺς λαῶν, καὶ ἀθετῶν βουλὰς ἀρχόντων, οἱ οὐκ ἐν τῇ μηχανῇ, καὶ τῇ ἰσχυρίᾳ αὐτῶν δύνανται οἱ ἄνθρωποι τι ποιῆσαι, οὐ πῶς ἕως καταλαβόντος, ὡς φασὶν τινες διασωθέντες τῆς αἰχμαλωσίας ἀπὸ Βουλγαρίας, περὶ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ [τὴν μεγάλην πέμπτην] τοῦ πάσχα, ὁ πρωτοβουλγαρίας, ὁ Κρούμος ὁ περίφημος, ὁ τὴν πόλιν εἰσὶν βουλευόμενος τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο ἀοράτως σφαγιασθεῖς, ὃς καὶ ἐξήγαγεν αἱμάτων ὀχέτους διὰ τὸ τοῦ στόματός, καὶ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν ὠτῶν αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἀνέβρῃξεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν κακοῖς. Ἐπαρθεὶς τοῦ τῶν φρονήματι ὁ Λέων, ὡς οἱ αὐτὸς κατέβαλεν τὸν πόλεμον, καὶ οὐχ ὁ θεός, ἐπεμψεν εἰς πάσας τὰς πόλεις καὶ χώρας σάκρας, ἀναγγέλλων, οἱ εὐρὸν τοὺς βουλγάρους ἐγγὺς ὄντας τῆς πόλεως, καὶ διὰ τῆς φρονήσεως, καὶ ἀνδρείας, καὶ ἐπαγωγῆς μου τοξεύσας τὸν πρῶτον αὐτῶν, πάντας ἀπῆλασα. Ὅστις καὶ διὰ τὴν πρόφασιν ταύτην ἀποθνήσκει, ἔφη, ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν. Καὶ λοιπὸν μετὰ τοῦτο λαθὼν εὐκαίριαν ἤρξατο πορθεῖν τὴν Ἐκκλησίαν.

C Δευτέρῳ εἶπαι τῆς βασιλείας αὐτοῦ περιεργαζόμενος κατὰ τῶν τοῦ Θεοῦ κριμάτων, καὶ λέγων πρὸς τινὰς ὁμόφρονας αὐτοῦ, οἱ τίνοις ἐνεκεν, φησὶ, ταῦτά πως ἔχουσιν (11) οἱ Χριστιανοὶ κατακυριευόμενοι ὑπὸ τῶν ἐθνῶν; Ἐμοὶ δοκεῖ διὰ τὸ προσκυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας, καὶ ἄλλο οὐδὲν· καὶ βούλομαι αὐτὰς καταστρέφαι. Βλέπετε γάρ, φησὶν, ὅσοι βασιλεῖς ἐδέξαντο καὶ προσεκύνησαν αὐτάς, ἀπέθανον, οἱ μὲν ἐκδιωχθέντες, οἱ δὲ ἐν πολέμῳ πεσόντες. Μόνοι δὲ οἱ μὴ προσκυνήσαντες αὐτάς ἰδίῳ θανάτῳ ἕκαστος εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἐτελεύτησεν, καὶ μετὰ δόξης προκομισθεὶς εἰς τὰ τῶν βασιλέων κοιμητήρια ἐτάφη ἐν τοῖς Ἀποστόλοις. Λοιπὸν οὖν ἐκεῖνους κατὰ τὸ βούλομαι μιμήσασθαι, καὶ καταστρέφαι τὰς εἰκόνας, ἵνα πολλὸν ζῆσιν χρόνον καὶ γὰρ καὶ ὁ υἱός μου, καὶ κρατῆσαι ἡ βασιλεία ἡμῶν ἕως τετάρτης καὶ πέμπτης γενεᾶς· ὅπερ διεφύσθη δεσπότης, ἀνομήσας διακενής, καὶ ἐπιλαθόμενος τὸ ἰδιόχειρον, καὶ ἐποίησεν καὶ τὸν σταυρὸν, ὃν ἔφησεν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ. Καὶ ἤρξατο μετὰ ταῦτα ζητεῖν εἰ τίνα εὐροὶ συναγωνιζόμενον τῷ σκοπῷ αὐτοῦ. Καὶ οἱ εὐρὸν ὅμοιον τῆς αὐτοῦ φρονήσεως, ἥτοι ἀπροσύνης, ἀναγνώστην τινὰ Ἰωάννην λεγόμενον, υἱὸν Παγκρατίου τινὸς Σκια-

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(10) Vallum latum excisum opponens. Sic p. 416. Nicephorus ambustus dicitur in Bulgaria, τῷ τῆς αὐτῆς πυρὶ, igne valli, inquit Anast., nempe lignis

illis quibus Crumus castra circumsepiverat.

(11) Ταῦτα πάσχουσιν οἱ. Quare hæc eveniunt Christianis, ut, etc.

στοῦ, ὅστις ἐκ παιδίδθεν θάμιμονα εἶχεν ἀτάκτως φε-
ρόμενος, διέφυγνεν ἐν ἀσυνεσίᾳ, ὅντινα Ὑλλιλᾶν ἐπωνό-
μαζον, ὡς τινὲς φασιν, ἐρμηνεύμενον Ἐδραῖστὶ
λέγεται πρόδρομος καὶ συνεργὸς τοῦ διαβόλου.
Τούτον ἐπιλαβόμενος Λέων, καὶ ἀνακρινωσάμενος
αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ βουλὴν προσελάβετο αὐτὸν συνερ-
γὸν αὐτοῦ, λέγων, ὅτι Ἐάν συνδράμῃς μοι καθελείν
τὰς εἰκόνας, πατριάρχῃν σε ποιῶ. Καὶ αὐτῆτας παρ'
αὐτοῦ ἐξουσίαν τοῦ ψήλαφσαι τὰ ἀπανταχοῦ παλαιὰ
βιβλία, ἅπερ ἀπόκεινται εἰς τὰ μοναστήρια καὶ εἰς
τὰς ἐκκλησίας, ἐπετρέψῃ μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν
ἀτάκτων καὶ ἀπαιδεύτων. Καὶ ὁ συναγαγόντες πλῆ-
θὴ πολλὰ βιβλίων, ἐποιούντο ἐν αὐτοῖς τὴν ἔρευναν,
πλὴν οὐδὲν εὗρισκον οἱ ἄφρονες ὥνπερ αὐτοὶ κακούρ-
γως ἐπέστητον, ἕως οὗ μετὰ χειρὸς ἔλαβον τῷ συν-
οδικῷ [τὸ συνοδικόν] Κωνσταντίνου τοῦ Ἰσαύρου,
τοῦ καὶ Καθαλλίνου (12), καὶ ἐκ τούτου τὰς ἀρχὰς
λαβόντες, ἤρξαντο καὶ ἐν τῇς βιβλίῳ εὗρισκον τὰς
χρήσεις, ἅπερ αὐτοὶ ἀφρόνως καὶ ἀνοήτως προσέφε-
ρον, σημάδια βάλλοντες εἰς τοὺς τόπους, ἐνθα ἡύρι-
σκον, βουλόμενοι πείσαι τὸν ἄφρονα λαόν, ὅτι Ἐν
παλαιαῖς βιβλίῳ εὗρομεν τοῦ μὴ πρόσκυνεῖσθαι τὰς
εἰκόνας. Καὶ λοιπὸν ζητούντων, καὶ ὑστερον ἔχοντες
χειροτονίαν (13), ἐπίσκοπον εὗρον Κωνσταντίνον υἱὸν
πρεσβυτέρου τινὸς τσαγγαρίου, καὶ Κασυματᾶ μα-
θόντα τὴν γραμματικὴν (14), καὶ γέροντα νομικὸν
εἰς τὰς Φορακίους καὶ διδδξαντα παιδία, καὶ δι'
ἐγκλήματά τινα φυγόντα ἐν μοναστηρίῳ, καὶ ἀπο-
καίραμενον αἰσχρῶς καὶ ἐπονομασθέντα Ἀντώνιον,
γενόμενον τε αὐθις ἡγούμενον εἰς τὸ μοναστήριον
τὸ λεγόμενον τὰ Μητροπολιτῶν. Μυθολόγος τις [ὁ
τις ἦν] γέλοια ἀγαπῶν καὶ παιρνιδία, καὶ τοὺς ὑπ'
αὐτοῦ μοναχοὺς νέους ὄντας ταῦτα ποιεῖν ὑποτιθέμε-
νος. Καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, αἰσχρῶς καὶ ἀσέμνως βιο-
τεύσας, οὐκ οἷδ' ὅπως ὑστερον ἐκ παραχωρήσεως
θεοῦ ἐγένετο καὶ ἐπίσκοπος εἰς τὸ Σουλᾶν. Τὸ μὲν
πρῶτον ἐκ παιδίδθεν ὀρθόδοξος ὢν, ὑστερον δὲ διὰ τὴν
δόξαν τὴν πρόσκαιρον, καὶ τὸ ἔχειν παρῆρσιαν εἰσέρ-
χεσθαι εἰς τὰ βασίλεια, καὶ παρῆρσιάζεσθαι μετὰ
τῶν κρατούντων, ἐπελάβετο τὴν αἵρεσιν. Τούτων κα-
ταμηνύσαντες πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα, ὃ τε Ἰωάν-
νης, ὁ ἐπίκλην Ὑλλιλᾶς, ὃν ἐκάλουν Γραμματικόν, καὶ
οἱ σὺν αὐτῷ, ὄντα τὸ τῆνικαῦτα ἐν τῷ Σουλᾶν, πέμ-
ψας ἤγαγεν αὐτόν. Καὶ εἰπόν αὐτῷ τὸν σκοπὸν αὐ-
τοῦ, μὴ ἔχων καρπὸν πνευματικὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ
ἀγαπῶν τὴν πρόσκαιρον δόξαν, καταπατήσας τὴν
ἑαυτοῦ συνείδησιν, καὶ ἀθετήσας τὸν σταυρὸν καὶ τὴν
ἐπιγραφὴν, ἣν ἐποίησεν, ἐστράφη εἰς τὸ ἐναντίον
μέρος. Ἐρωτηθεὶς γὰρ ὑπὸ τοῦ Λέοντος εἰ γέγρα-
πται προσκυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας, οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ
τὰ δέοντα ῥήματα τῆς ἀληθείας, ἀλλ' εἶπεν· Οὐκ ἔστι

A consortio privatus, quem Hylilam dicebant, quique
ut alii ferunt, Hebraice redditur *præcursor*, et
diaboli adjutor. 436 Huic sibi assumpto, et con-
sistorum suorum participi facto et cooperatori in-
stituto dicit Leo : Si delendis imaginibus auxilia-
rem manum præbueris, patriarcham te renuntiabo.
Ille visendorum undequaque veterum librorum per
monasteria et ecclesias repositorum facultate petita,
cum aliis quibusdam mentis incompositæ et illite-
ratis comitibus, quod petierat, impetavit. Collecta
itaque librorum immensa multitudo, examen de
illis habuerunt : verum eorum quæ nequiter ex-
quisierant nihil penitus imprudentes reperiunt,
donec in manus venit synodus sub Constantino
Isauro et Caballino habita, ex qua occasione ac-
cepta cœperunt in libris auctoritates invenire, quas
synodi auctores imprudenter et insipienter deprom-
ebant. Deinde signis ad loca reperta apposis, sim-
plicem turbam seducere moliti sunt, dicentes :
Ex veteribus libris non adorandas imagines repe-
rimus. Examine postmodum habito, si quem
ordinibus insignitum penes se nanciscerentur,
episcopum reperiunt quemdam Constantinum,
presbyteri artificis auctoris filium, et Cazimatam
grammaticæ professorem, et legisperitum quem-
dam ad Phoracii aedes diversantem ludimagistrum,
qui criminum sibi obsectorum pœnam fugiens in
monasterium diverterat, et detonsus nomen as-
sumpserat Antonii et deinceps in monasterium
C Metropolitano nomine præpositus fuerat institutus : homo equidem fabulis addictus, risus et lu-
dorum sectator, qui monachis suis subditis et
juvenili ætate adhuc detentis, hæc eadem sectari
suggerabat ; verbo dicam, turpem et inhonestam
vitam ducens : qua ratione postmodum Dei per-
missu factus fuerit episcopus Sylæi, penitus ignoro.
Rectam certe fidem a puero edoctus erat, deinceps
autem ex vanæ gloriæ libidine, et libertatis in re-
gium ingrediendi captandæ causa, et ut imperato-
rum gratiam iniret, hæresim amplexus est. Hunc
cum Leoni imperatori notum fecissent, et Sylæi
habitare renuntiassent, Joannes cognomento Hylil-
as, quem Grammaticum dicebant, et sententiæ
ejusdem comites, Leo, misso nuntio, vocavit ho-
minem : et exinde mentis sententiam ei aperuit,
cum nullum fructum spiritualem in seipso haberet,
sed vanam tantum sectaretur gloriam, conculcata
projectaque conscientia, contemptaque cruce,
quam in subscriptionem exaravit, in partem decli-
navit contrariam. Interrogatus enim a Leone num
adorandas imagines scriptum legerit, nihil quod

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(12) Fecit Leonis hæc diligentia, ut et Patres
Constantini istam pseudosynodum accurate refuta-
verint : quæ eorum refutatio, seu potius S. Nice-
phori eorum nomine luculenta exstat in uno cod.
Regio, perquam digna luce.

(13) Ζητούντων καὶ ἑσπρον ἔχοντα χειροτονίαν
ἐπίσκοπον. Sic bene cod. ipse. *Dum et alium epi-
scopali ordine fulgentem quaerunt.*

(14) Ego sic reddam, *Qui Casymatha ludimagistro
grammaticam didicisset, senexque legisperitus ad Spho-
racii aedes, εἰς Σπορακίου, diversatus esset, ac pueros
docuisset.* Lique enim unum hic designari Sylæi,
sive Pergensem episcopum Antonium, qui omnibus
his gradibus eam sit adeptus sedem, hæresisque
iconomachorum promoverit, non tres diversos, quod
sonant verba interpretis.

ad veritatem spectaret respondit, **437** sed dixit : Nullibi hoc scriptum est, verum antiquam esse traditionem asserunt. Subinfert Leo : Nisi in Evangeliiis, et apud Apostolum clare et ad verbum scribatur, Veneremini imaginem meam, nusquam ipsam adorare consentiam. His auditis, cum eo et praefatis incompositae mentis et illitteratis hominibus convenit, et princeps caputque eorum instituitur.

Contendebant igitur in veritatem a Pentecoste qui Joannem Hyllam dictum sequebantur, coacervare libros : Julio vero mense, socium adjunxerunt Antonium : et deinceps ad Decembrem occultum gerebant dolum. Interrogati vero falso respondebant : Libros perscrutari injunxit imperator, quod quidam annuntiaverunt, brevissimo tempore imperabis, hujus causa examen instituiamus. Circa Decembrem vero mensem Leo patriarchae significat : Imaginum causa populus offenditur, dicentes : Perverse adoramus illas, et propterea gentiles nostri dominantur. Condescende, inquit, modicum et moderamen ad populum habe, et quae sunt abjecta rescindamus : si non assentiaris, exhibe et persuade ejus gratia, Scriptura haec diserte nullibi asserente, adoratis imagines ? Respondet patriarcha : Haec quae a principio et superioribus temporibus ab apostolis et Patribus definita sunt, nulla ratione innovamus, nec amplius quid moderandum censemus Apostolo dicente : Si nos, vel etiam angelus de caelo annuntiaverit, praeter id quod vobis denuntiavimus, anathema sit *. Qua vero de causa, prout adoramus crucem et Evangelium, eadem pariter imagines veneramus. Quandoquidem neque illa adoranda scriptum est. Verum quoniam ab apostolis haec excepit Ecclesia, utrum scriptum vel non scriptum sit, non decet inquirere : plura namque scripto non tradita, quae dicuntur dogmata per sancti Spiritus inspirationem successivis temporibus a sanctis ejus famulis ac servis ordinata, Ecclesia excepit. His auditis, contra infit, Accede, inquit, et cum eis, qui mecum una sentiunt, disere (Antonii Joannisque socios insinuabat), qui certas et ineluctabiles in veteribus libris repererunt auctoritates ab imaginibus colendis nos deterrentes. Post haec episcopus et selectos monasteriorum praepositos interrogatis ejus responsuros ad eum patriarcha misit. Ipsi dissidentibus et veritatem demonstrantibus, instabat Leo, et ut cum adversa parte dissenserent, instabat vehementius. Responderunt illi : Sanctae **438** synodi decretum est recte declarata proboque sancita non oportere denuo examinare aut enriosius indagare : neque contentionum auctoribus, et jurgia requirentibus, si obstinati perseverant, respondendum. Dicant illi : Arius, cum unus et solus locutus esset, synodum

* Gal. i. 8.

α γεγραμμένον πώποτε· ἀλλὰ λέγουσιν, ὅτι ἀρχαία παράδοσις ἐστὶ. Καὶ εἶπεν ὁ Λέων, ὅτι Ἐάν οὐ γεγραπταὶ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον καὶ εἰς τὸν Ἀπόστολον βητώως, ὅτι Προσκυνήσατε τὴν εἰκόνα μου, οὐ καταδέχομαι προσκυνεῖσθαι αὐτήν. Καὶ τοῦτο ἀκούσας συνήλθον αὐτῷ, καὶ τοῖς προσηρημένοις ἀτάκτοις καὶ ἀπαιδεύτοις, καὶ ἀγεται ἀρχηγός καὶ πρῶτος αὐτῶν.

Καὶ λοιπὸν ἠγωνίζοντο κατὰ τῆς ἀληθείας ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆ Πεντηκοστῆ [τῆς Πεντηκοστῆς] οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην τὸν καὶ Ἰλιδὸν σωρεῖν τὰ βιβλία· τὸν δὲ Ἀντώνιον προσελθόντο ἀπὸ Ἰουδαίας μηνός· καὶ λοιπὸν ἕως τὸν Δεκέμβριον μῆνα κρυπτόν τὸν δόλον εἶχον. Ἐρωτώμενοι δὲ εἶλεγον ψευδόμενοι, ὅτι Ὁ βασιλεὺς ἐπέτρεψεν ἡμᾶς ψηλαφῆσαι τὰ βιβλία, ὅτι λέγουσιν αὐτῷ τινες, ὅτι Ὀλίγον χρόνον ἔχεις βασιλεύσαι, καὶ ἔνεκεν τούτου ποιούμεθα τὴν ζήτησιν, καὶ περὶ τὸν Δεκέμβριον μῆνα δηλοῖ τὸν πατριάρχην ὁ Λέων, ὅτι ὁ λαὸς σκανδαλίζεται διὰ τὰς εἰκόνας, λέγοντες, ὅτι Κακῶς αὐτὰς προσκυνούμεν, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο τὰ ἔθνη κυριεύουσιν ἡμῶν. Καὶ συγκατάδεα, φησί, τί μικρόν, καὶ ποιήσον οἰκονομίαν εἰς τὸν λαόν, καὶ τὰ χαμηλά περιέλωμεν. Εἰ δὲ μὴ βούλει, πείσων ἡμᾶς δι' οὗ ἔνεκεν προσκυνεῖται, τῆς Γραφῆς μὴ ἐχούσης ῥητῶς πώποτε. Καὶ δηλοῖ αὐτῷ ὁ πατριάρχης, ὅτι Ἡμεῖς τὰ καλῶς ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀνωθεν ὀρισθέντα ὑπὸ τε τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων, οὔτε παρασλεύομεν, οὔτε περισσώτερόν τι ἐν αὐτοῖς οἰκονομοῦμεν, τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος, ὅτι Καὶ ἐὰν ἡμεῖς, ἡ ἀγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν κατ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. Παρὰ δὲ τοῦ προσκυνεῖσθαι, ὡς προσκυνούμεν τὸν σταυρὸν καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, προσκυνούμεν καὶ τὰς εἰκόνας· ἐπεὶ οὐδὲ ταῦτα γέγραπται προσκυνεῖσθαι· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἀποστόλων ἡ Ἐκκλησία ταῦτα παρελήφεν, οὐ δεῖ ζητεῖν, εἰ γέγραπται, ἢ οὐ γέγραπται· πολλὰ γὰρ ἀγράφως ἡ Ἐκκλησία παρέλαβεν, ἅπερ λέγονται δόγματα, δι' ἐμπνεύσεως τοῦ Πνεύματος ἁγίου κατ' ἐκάστην γενεάν ὑπὸ τῶν ἁγίων αὐτοῦ δούλων καὶ θεραπεόντων διατυπωθέντα. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἤκουσεν, ἀντεδήλωσεν. Ἐλθὲ, φησί, καὶ διαλέχθητι πρὸς τοὺς κατ' ἐμὲ (τοὺς περὶ Ἀντώνιον καὶ Ἰωάννην λέγων), οἵτινες (15) ἀσφαλῶς εὗρον ἐν παλαιαῖς βιβλίοις χρήσεις ἀποκριπύσας προσκυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας. Καὶ λοιπὸν ὁ πατριάρχης ἀπέστειλεν ἐπισκόπους καὶ ἡγουμένους ἐλλογίμους πρὸς αὐτόν, πρὸς τὸ ἀπολογησασθαι πρὸς τὰς πύσεις αὐτοῦ. Διαλαθόντων δὲ καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀποδείξαντων, ἐπίμεινεν ἀναγκάζων αὐτοὺς διαλαθῆναι πρὸς τοὺς τῆς ἐναντίας μολίρας. Οἱ δὲ εἶπον, ὅτι Ὅρος ἐστὶ τῆς ἁγίας συνόδου τὰ ὀρθῶς δογματισθέντα καὶ διατυπωθέντα μὴ δεῖν πάλιν κακοῦργως ἀναζητεῖν ἢ παρεργάζεσθαι, μηδὲ τοὺς ἀφρονεῖς θέλοντας φιλονεικεῖν ποιεῖσθαι ἀπολογία, μάλ-

FRANC. COMBESII NOTAE.

(15) Plura Ignatius diaconus de tota hac disputatione in S. Nicephori Vita, ejusque exitu, ac persécutione Ecclesiae illata.

στα δὲ καὶ μὴ πειθομένους. Καὶ φασιν· Ὁ Ἄρειος ἅμα ἀνὴρ καὶ ἡγεμὼν ἐποιοῦσιν· οὐδὲν ἄλλο ἐπὶ τῇ πόλει καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐποίησαν, ἢ τὸν θεὸν ἐκείνους ἀποδοῦναι· καὶ πάντων σκανδαλιζομένων περὶ τῆς πίστεως, τίνος ἕνεκεν οὐ βούλεσθε διαλεχθῆναι καὶ πληροφορησθαι πάντα, ὅτι καλῶς προσκυνοῦνται αἱ εἰκόνες; Καὶ ἐξουθενώσας, καὶ ἐπαπειλίσσοντας αὐτοὺς ἀπέλυσεν, μείνας κατασφύζων τῆς ὁρθῆς πίστεως, ποιῆσαι βουλόμενος· ὅπερ ἤθελεν. Οἱ δὲ ἀπολυθέντες συνερχόμενοι λύπῃ καὶ ἀθυρίᾳ, ἀπαγγελίαντες τῷ πατριάρχῃ πᾶσαν τὴν βουλὴν αὐτοῦ τὴν πονηράν. Καὶ λοιπὸν συναχθέντες πάντες οἱ ὁρθόδοξοι κληρικοὶ τε καὶ μοναχοί, καὶ λαϊκοί, ἐποίησαν παννυχίδα ὁλονυχτί, παρακαλοῦντες τὸν θεὸν ἵνα διασκεδάσῃ τὴν βουλὴν αὐτοῦ. Τοῦ δὲ πατριάρχου τοῦτο πράξαντος, ὅπερ μαθὼν ὁ ἀληθὴς ὁμοῦ τὸν ἀρχιερέα· τί τοῦτο ἐποίησας; Αὐτὸς δὲ εἶπεν· Οὐδὲν κακὸν ἐποίησαμεν· τὸν θεὸν ἱκετεύσαμεν, ἵνα τὴν Ἐκκλησίαν ἀσάλευτον φυλάξῃ, εἰ εὐάρεστον αὐτῷ ἔσται. Ταῦτα δὲ ἀκούσας πλεόν ἐμαίνετο κατὰ τῆς ἀληθείας. Ἔχεν δὲ καὶ τινες ἀσεβεῖς ἄνδρες συνερχομένους αὐτῷ, δι' ὧν καὶ τοὺς ὁλοὺς κρυπτικῶς ἐφέκτανεν. Καὶ παρασκευάζει· δι' αὐτοὺς τοὺς ἀσεβεῖς στρατιώτας τοῦ λησθαι τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ τὴν οὐσαν ἐν τῇ Χαλκεπικῇ πύλῃ τοῦ παλατίου. Καὶ λοιπὸν ἤρξαντο βάλλειν κατὰ τῆς εἰκόνος λίθους, καὶ πηλὰ, λέγοντες βήματα πάσης ἀφροσύνης καὶ ἀσεβείας· μετὰ, ὅθεν ἀποκαλοῦντες καὶ διάβολον, καὶ ἄλλα τινὰ, ἃ μὴ θέμις εἰς μέτρον ἀγαγεῖν. Καὶ φησιν ὁ τύραννος πρὸς τὸν λαόν· Ἄς καταδάσωμεν ἐκεῖθεν τὴν εἰκόνα, ἵνα μὴ ὁ στρατὸς ἀτιμάξῃ αὐτήν· μισοῦμενος ἐν τοῦτω λέοντι τὸν Ἰσαυρὸν, ὡς βουλομένους τοὺς χρόνους αὐτοῦ βασιλεύσει. Ἐπειδὴ γὰρ ἐγγράπτο ἐπάνω τῆς εἰκόνος, ὅτι· *Ἦν καθέλε παλαι Λέων ὁ δεσπόζων, ἐνταῦθα ἀνεστήλωσεν Εἰρήνην*. Οὗτος γὰρ ὁ Λέων αὐτὴν καθέλε, ἐπεὶ ἂν οὐ ἡ πόλις ἐκτίσθῃ, αὐτὴ ἡ εἰκὼν ἦν. Καὶ τοῦτο ποιήσας ἔδεικνεν παρρησίαν τοῖς [τοῖς] τοῦ διαβόλου συνεργοῖς [συνεργοῖς], λέγων δὲ Ἀντώνιον [Ἀντωνίον], καὶ Ἰωάννην [Ἰωάννην], καὶ τοὺς [τοῖς] μετ' αὐτοῦ.

Καὶ λοιπὸν τούτων γενομένων συνήγοντο πάντες οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ μοναχοὶ εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ ἀνεγίνωσκον πάσας τὰς χρήσεις τῶν Πατέρων, ὥστε οἱ ἐναντίοι κακούργω; καὶ ἀμαθῶς προέφειρον, ἐρμηνεύοντες; αὐτὰς τοῦ πατριάρχου, καὶ λέγοντες πρὸς πάντας· Μὴ ἔχετε τις λεγόμενόν τι ἐν τοῖς τοῖς, ἀδελφοί; Καὶ ἀνέκραξαν· Πάντες ἴσμεν, καὶ πληροφορημέθα, ὅτι ἀληθὴς ἐστὶ ἡ πίστις ἡμῶν· καὶ πάντες εἰς τοῦτο ἀποθνήσκομεν. Καὶ ὁ πατριάρχης πρὸς αὐτούς· Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐν ὁμονίᾳ ἐσόμεθα καὶ συνηγμένοι ἐν μιᾷ ψυχῇ ἐν ταύτῃ τῇ ὁμολογίᾳ ἀδιακρίτως, καὶ μηδεὶς τινὰ ἐξ ἡμῶν ἀποχωρεῖται οἱ τῆς ἐναντίας μοίρας, καὶ οὐ μὴ ἰσχυσώσιν. Πλείους γὰρ αὐτῶν ἔσμεν χάριτι Χριστοῦ. Οἱ δὲ πάλιν ἀνέκραξαν διαβεβαιούμενοι εἰς θανάτου ἀντέχεσθαι, καὶ ὑπερμαχεῖν ὅπερ τῆς Ἐκκλησίας ποιήσαντες σταυροῦς, καὶ ἔγγραφα εἰς ἀλλήλους, τοῦ μὴ χωρίζεσθαι. Ταῦτα ἐπράχθη πρὸ τῶν ἑορτῶν. Φθασάντων δὲ τῶν ἑορτῶν (16) ὁμοῦ ὁ πατριάρχης τὸν

ἀνὴρ ἀλλοτρίῳ ἐπὶ τῇ πόλει καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐποίησαν, ἢ τὸν θεὸν ἐκείνους ἀποδοῦναι· καὶ πάντων σκανδαλιζομένων περὶ τῆς πίστεως, τίνος ἕνεκεν οὐ βούλεσθε διαλεχθῆναι καὶ πληροφορησθαι πάντα, ὅτι καλῶς προσκυνοῦνται αἱ εἰκόνες; Καὶ ἐξουθενώσας, καὶ ἐπαπειλίσσοντας αὐτοὺς ἀπέλυσεν, μείνας κατασφύζων τῆς ὁρθῆς πίστεως, ποιῆσαι βουλόμενος· ὅπερ ἤθελεν. Οἱ δὲ ἀπολυθέντες συνερχόμενοι λύπῃ καὶ ἀθυρίᾳ, ἀπαγγελίαντες τῷ πατριάρχῃ πᾶσαν τὴν βουλὴν αὐτοῦ τὴν πονηράν. Καὶ λοιπὸν συναχθέντες πάντες οἱ ὁρθόδοξοι κληρικοὶ τε καὶ μοναχοί, καὶ λαϊκοί, ἐποίησαν παννυχίδα ὁλονυχτί, παρακαλοῦντες τὸν θεὸν ἵνα διασκεδάσῃ τὴν βουλὴν αὐτοῦ. Τοῦ δὲ πατριάρχου τοῦτο πράξαντος, ὅπερ μαθὼν ὁ ἀληθὴς ὁμοῦ τὸν ἀρχιερέα· τί τοῦτο ἐποίησας; Αὐτὸς δὲ εἶπεν· Οὐδὲν κακὸν ἐποίησαμεν· τὸν θεὸν ἱκετεύσαμεν, ἵνα τὴν Ἐκκλησίαν ἀσάλευτον φυλάξῃ, εἰ εὐάρεστον αὐτῷ ἔσται. Ταῦτα δὲ ἀκούσας πλεόν ἐμαίνετο κατὰ τῆς ἀληθείας. Ἔχεν δὲ καὶ τινες ἀσεβεῖς ἄνδρες συνερχομένους αὐτῷ, δι' ὧν καὶ τοὺς ὁλοὺς κρυπτικῶς ἐφέκτανεν. Καὶ παρασκευάζει· δι' αὐτοὺς τοὺς ἀσεβεῖς στρατιώτας τοῦ λησθαι τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ τὴν οὐσαν ἐν τῇ Χαλκεπικῇ πύλῃ τοῦ παλατίου. Καὶ λοιπὸν ἤρξαντο βάλλειν κατὰ τῆς εἰκόνος λίθους, καὶ πηλὰ, λέγοντες βήματα πάσης ἀφροσύνης καὶ ἀσεβείας· μετὰ, ὅθεν ἀποκαλοῦντες καὶ διάβολον, καὶ ἄλλα τινὰ, ἃ μὴ θέμις εἰς μέτρον ἀγαγεῖν. Καὶ φησιν ὁ τύραννος πρὸς τὸν λαόν· Ἄς καταδάσωμεν ἐκεῖθεν τὴν εἰκόνα, ἵνα μὴ ὁ στρατὸς ἀτιμάξῃ αὐτήν· μισοῦμενος ἐν τοῦτω λέοντι τὸν Ἰσαυρὸν, ὡς βουλομένους τοὺς χρόνους αὐτοῦ βασιλεύσει. Ἐπειδὴ γὰρ ἐγγράπτο ἐπάνω τῆς εἰκόνος, ὅτι· *Ἦν καθέλε παλαι Λέων ὁ δεσπόζων, ἐνταῦθα ἀνεστήλωσεν Εἰρήνην*. Οὗτος γὰρ ὁ Λέων αὐτὴν καθέλε, ἐπεὶ ἂν οὐ ἡ πόλις ἐκτίσθῃ, αὐτὴ ἡ εἰκὼν ἦν. Καὶ τοῦτο ποιήσας ἔδεικνεν παρρησίαν τοῖς [τοῖς] τοῦ διαβόλου συνεργοῖς [συνεργοῖς], λέγων δὲ Ἀντώνιον [Ἀντωνίον], καὶ Ἰωάννην [Ἰωάννην], καὶ τοὺς [τοῖς] μετ' αὐτοῦ.

His ita gestis, episcopi et monachi cuncti in patriarchium conveniebant, et dicta Patrum omnia perlegebant, quæ adversarii malitiose et inrudite interpretabantur. Patriarcha vero sensuum eorum reddente, et ad omnes sermonem dirigente : Num habetis aliquid quod verbis istis exprimitur, fratres? Exclamavere cuncti : Novimus, et certi sumus veram esse fidem nostram; in hac morimur omnes. Ad illos patriarcha : Superest, fratres, ut concordare perseveremus, et animis conjuncti hac in confessione absque dissensu remanemus : ut adversæ partis homines nullum reperiant, quem separent a nobis, nec id exsequi valeant. Gratia enim Christi plures illis sumus. Illi rursus cum clamore firmaverunt ad mortem usque obstinatos, et pro Ecclesia dimicaturus, appositisque crucibus ad subscriptiones, scriptis sibi mutuo fidem fecere, nunquam ab invicem se separandos. Hæc ante festa peracta sunt. Imminentibus porro

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(16) Amica auctori vox, quæ ubique Christi Natalem significat.

festis, variis monitijs ac sermonibus imperatori significat, et precibus simul sollicitat patriarcha, ne depredationibus exponatur Ecclesia, quam labore multo Patres antiqui edificaverant in recta fide, et ab omni haeresi expurgatam reliquerant; dicebatque: Si propter me adversus sinceram fidem oriantur scandala, ejicite me, et si quem alium desideratis, patriarcham instituite: tantum fidem sanctam intactam custodite. Istis versute et dolose, qui chameleonis nomen merito gerebat, respondit, et dixit: Equis audeat deponere patriarcham Patrem nostrum, aut efficere, vel Ecclesiae statum immutare? Modicum quid sane investigavimus, propter eos qui superfluis sermonibus indulgent. Ceterum, ut credit Ecclesia, ita credo ego: eductamque e sinu crucem in qua imago depicta esset, coram omnibus adoravit: istud vero gessit, non ut veritatem testaretur, sed ut festi celebritatem perageret facilius. Nullus enim subdolum hominis mentem capere poterat: verum ore unum aliquid publicante, aliud cor meditabatur. His igitur auditis, patriarcha et episcopi gavisus sunt, verum enuntiari putantes. Solemni deinde pompa in Christi natalitius procedens ecclesiam ingressus est, et coram altari ex imperatorum consuetudine stetit: et corporale, sacra Domini nostri Jesu Christi nativitate in eo depicta insigne adoravit et osculatus est. Tali spectaculo, cunctis dolum et versutiam ejus ignorantibus, factum satis. Insequente pariter Luminum festo aequali modo processit, et ingressus non adoravit: primumque illud simulacrum, haud vere exhibitum cognoverunt: peractisque proinde festorum solemnibus cepit aggredi, velut Pharaon Israel, et episcoporum quosdam blanditijs promissisque suffurabatur: qui et ipsi morem gesserunt, ex 440 eo quem habebant ad praesens saeculum affectu, quippe prius juramento interposito et crucibus appositis, pro veritate morituros se affirmabant, singuli ferme conversi sunt in partem adversam. Eam ob rem per desertores episcopos patriarchae significat: Condescende modicum nobis, et futilia quaeque rescabimus: si noveris, in throno te residere non permissuros scito. His spreto tanquam perjuri et cruculcisi patriarcha imperatori denuntiat: Quod lubet exsequere, dogmatibus quippe a Patribus pie definitis nunquam nuntium remittam, neque contrarium sentientibus astipulabor.

Hæc dum gererentur, in infirmitatem decidit patriarcha, adeo ut diebus paucis salutis ejus a medicis desperaretur: cujus imperator certior factus, de vi facta non nihil remisit; eo mortuo, cuncta pro vo-

A βασιλέα λόγους νοουθεσίας ἄμα καὶ παρακαλῶν αὐτὸν, μὴ σκυλῆναι (17) τὴν Ἐκκλησίαν, ἣν πολλῷ κόπῳ οἱ Πατέρες ἐπωκοδόμησαν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει ἀποδιώξαντες πᾶσαν αἵρεσιν, λέγων, ὅτι εἰ δι' ἐμὲ γίνονται ταῦτα τὰ σκάνδαλα κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, ἐμὲ ἐξέωσασθε, καὶ εἰ τίνα βούλεσθε, ποιήσατε· μόνον τὴν πίστιν μὴ παρασαλεύσητε. Καὶ ἀποκριθεὶς ὑποκλῶς καὶ δολερῶς ὁ δικαίως ἐπικληθεὶς Χαμαιλέον, εἶπεν· Καὶ τίς, φησὶν, τοιμῶς καθελεῖν ἡ ἐξέωσαι τὸν πατριάρχην τὸν πατέρα ἡμῶν, ἡ τὴν Ἐκκλησίαν παρασαλεύσαι; Μικρὸν ἡρευνήσαμεν διὰ τοὺς λαλοῦντας, ἐπεὶ ὡς πιστεύει ἡ Ἐκκλησία, καὶ γὰρ πιστεύω. Καὶ ἐκβαλὼν ἐκ τοῦ κόλπου αὐτοῦ σταυρὸν ἔχον [ἐχούσαν] εἰκόνα (18) προσεκύνησεν ἐνώπιον πάντων. Ἐποίησεν δὲ τοῦτο οὐκ ἀληθεῶς, ἀλλ' ἐν ὑποκρίσει βουλόμενος διαβάσαι τὴν ἑορτήν. Οὐδεὶς γὰρ ἠδύνατο καταλαβέσθαι τὴν πανουργίαν αὐτοῦ· ἄλλα γὰρ τὸ στόμα αὐτοῦ ἐλάλει, καὶ ἕτερα ἡ καρδιά αὐτοῦ ἐβό울ετο. Ταῦτα τοίνυν ἀκούσαντες ὁ τε πατριάρχης καὶ οἱ ἐπίσκοποι, ἐχάρησαν νομίζοντες ἀληθεύειν αὐτόν. Καὶ προελθὼν τῇ Χριστοῦ γεννήσει ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰσῆλθεν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, κατὰ τὸ ἔθος τῶν βασιλέων, καὶ προσεκύνησεν τὴν ἐνδοτὴν τὴν ἐχούσαν τὴν ἁγίαν γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ λοιπὸν ἰδόντες πάντες ἐπληροφόρηθησαν, μὴ ἰδόντες τὸν δόλον καὶ τὴν πανουργίαν αὐτοῦ. Φθασάσης δὲ καὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Φώτων προῆλθεν ὁμοίως, καὶ εἰσελθὼν οὐ προσεκύνησεν· καὶ ἔγνωσαν πάντες ὅτι ἐν ὑποκρίσει τὸ πρῶτον ἐποίησεν, καὶ οὐκ ἐν ἀληθείᾳ. Καὶ δὴ πληρωθεῖσιν τῶν ἑορτῶν, ἤρξατο πάλιν ἐπιτίθεσθαι, ὡς ὁ Φαραὼ τὸν Ἰσραὴλ, καὶ τινες ἐπισκόπους ὑπέκλιπεν κολακείαις καὶ ὑποσέσσει δώρων, οἵτινες καὶ ὑπήκουον αὐτὸν [αὐτοῦ], ἀγαπῶντες τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ οἱ πρὶν διαβεβαίοντο ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, καὶ πῆξαντες σταυροῦς, σχεδὸν πάντες ἐστράφησαν εἰς τὸ ἐναντίον. Καὶ δηλοῖ τὸν πατριάρχην διὰ τινων τῶν ἀποστατησάντων ἐπισκόπων, ὅτι Μικρὸν συνέλαβε ἡμῖν, ἵνα περιέλωμεν πάντα τὰ χαμηλά. Ἐπεὶ εἰ οὐ βούλει, γινώθι ὅτι οὕτως οὐ παραχωροῦμεν αὐτῷ σε εἶναι; ὁ δὲ πατριάρχης ἐξουθενώσας, ὡς ἐπίσκοπος [ἐπίσκοπος] σταυροπάτας, τὴν βασιλέα ἐμήνυσεν, ὅτι Ὁ βούλει ποιήσῃ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τῶν ὀρισθέντων εὐσεβῶς ὑπὸ τῶν Πατέρων οὕτως

D ἐπιδιατάσσομαι (19), οὐτε συνέρχομαι τοῖς ἐναντίως φρονούσιν.

Καὶ ἐν τοῖς οὕτοις ὄντων, ἔπεσεν εἰς ἀσθένειαν ὁ πατριάρχης, ὥστε ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἀπογνοσθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἱατρῶν. Καὶ μαθὼν ὁ βασιλεὺς μικρὸν ἡσύχασεν λογίζομενος, ὅτι ἀποθνήσκοντος αὐτοῦ

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(17) Nolit Ecclesiam vexare: habetur ea vox Luc. vii et viii, molestiam ei facere.

(18) Σταυρὸν ἔχον εἰκόνα, crucem in qua imago depicta esset; forte ipsius Christi ex ea pendentis, quam ipsam Iconoclastæ improbant. Non bene interpretēs ante, imaginem gerentem manu. Nudam crucem hactenus ii tolerabant, eo mitiores nostri ævi sectariis; non ita quæ adjunctas vel appictas

imagines haberet. Crucem nuper ligneam ferente Græco Hieromonacho vidi, in qua tota fere Evangelica historia subtili satis statuario opere efficta exstabat.

(19) Nihil ad ea quæ a Patribus pie definita sunt insuper addo, ac statuo. Ipsa est alius verbis prima interrogatione S. Nicephori responsio p. 437. Nihil eorum quæ, etc., nova ordinatione everto. Sit semper vetus fides unaque.

πάντα εὐμαρῶς ποιῆσαι ἔχει, ἅπερ βούλεται. Καὶ λοιπὸν ἀθρόον ἐκ τοῦ παραδοξοποιοῦ Θεοῦ μικρὸν διεφορήθη (20). Ὅπερ μαθὼν ὁ Χαμαιλέων παρασκευάζει λάβρα διὰ τινων τοὺς στρατιώτας ἀνελθεῖν εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ συρτὰ (21) καταβάσαι αὐτόν. Ἦν δὲ ἡ παρτίσθαις τῶν Νηστειῶν. Καὶ συναχθέντες παμπληθεὶ ὥσπερ οἱ Ἰουδαῖοι ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων, ἐγέμισαν τὰ προαύλια τῆς ἐκκλησίας, κράζοντες καὶ βοῶντες ἀτάκτως· καὶ λοιπὸν ἤρξαντο ἀνασκάπτειν καὶ ἀναθεματίζειν τοὺς ἐν οἰαί τῇ μνήμῃ Γερμανὸν, καὶ Ταράσιον, καὶ Νικηφόρον· ἅπερ ἀκούσας ὁ πατριάρχης· τῇ χάριτι τῷ Θεῷ μετὰ δακρύων, ὅτι ἡξιώθη ὑπὲρ εὐσεβείας ταῦτα ἀκούσαι. Καὶ δὴ ὤρμησεν ὁ λαὸς ὁμοθυμαδὸν πρὸς τὸ ἀνελθεῖν εἰς τὸ πατριαρχεῖον. Καὶ τὶς Θωμᾶς πατρίκιος ἀποδισυπάτων [ἀπὸ δις ὑπάτων] γενόμενος, ὃς τότε τὴν ἐκκλησίαν παρέλαθεν [ὡς] ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἀσφαλίσας τὰς πύλας τοῦ πατριαρχείου ἀπεδίωξεν αὐτοὺς, ὡς ὄθθεν τοῦ βασιλέως χωρὶς ταῦτα ποιοῦντας. Καὶ λοιπὸν ὁ προειρημένος ἀνὴρ ἀπαλθὼν πρὸς τὸν Χαμαιλέοντα, εἶπεν αὐτῷ τοῦ λαοῦ τὴν ἀτακτον ῥύμην. Ὁ δὲ ἀεὶ ψεύστης ὢν, ἠρνήσατο εἰδέναι, μηδὲ ἀπεσταλθῆναι παρ' αὐτοῦ. Ἀλλὰ, φησὶν, ἀνάγκην ἔχουσιν καὶ πόνον οἱ λαοί, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐποίησαν. Καὶ λέγει ὁ Θωμᾶς, ὅτι Εἰ κελεύεις αὐτὸν, δέσποτα, ἐξεῶσαι, οὐ πολλῶν ἐστὶ χρεῖα. Αὐτὸ ὄνματα ἀπόστειλον, καὶ τοὺς ἔχοντας αὐτὸν βαστάσαι· οὐ γὰρ δύναται περιπατῆσαι ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκ τῆς νόσου, καὶ οὕτως ἐξέρχεται· ὃ δὴ καὶ ἐποίησεν. Τῇ νυκτὶ [γὰρ] ἀποστελλας τινὰς ἐξέωσεν αὐτὸν τῆς ἐκκλησίας, καὶ καταγαγόντες ἐκ τοῦ πατριαρχείου μετὰ φόρου [φορεῖου] οἱ ἀποσταλέντες, ἔστησαν μέσον τῆς ἀγορᾶς τοῦ Μηλίου, ὅπως τινὲς τῶν στρατιωτῶν ἀποκτείνουσιν αὐτόν. Καὶ ἐπειδὴ βράδιον ἦν, καὶ πάντες ὑπνῷ κατεφέροντο, οὐδεὶς ἐσαλεύθη. Καὶ ποιήσαντες ὡσεὶ μύωριν [ὡς ἡμῶριν], καὶ μηδὲν ἀνύσαντες περὶ οὗ ἐδοῦντο, ἤραν αὐτὸν ἐκεῖθεν, καὶ κατήγαγον εἰς ἰκρόπολιν· καὶ βαλόντες ἐν ἀκρίῳ, ἐβρίψαν πέραν εἰς Χρυσόπολιν. Καὶ τὸ πρῶτ' ποιήσας σελέντιον ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, εἶπεν πρὸς τὸν λαόν· Οὐδατα, ἀδελφοί, ὅτι ὁ πατριάρχης παρτάτας τῆς ἐκκλησίας ἀνεχώρησεν· διότι ἐλέγομεν αὐτῷ περὶ τῶν εἰκόνων, ὅτι κακῶς προσκυνοῦνται, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο τὰ ἔθνη κυριεύουσιν ἡμῶν. Αὐτὸς δὲ μὴ ἔχων ὑλόγόν τι ἀπολογῆσασθαι, ὀργισθεὶς καὶ ἀτιμάσας ἡμᾶς ἀνεχώρησεν. Καὶ λοιπὸν ἀνάγκην ἔχομεν ἕτερον πατριάρχην ποιῆσαι. Καὶ ταῦτα ψευδόμενος ἐπεισεν τὸν λαόν, ὅτι παρητήσατο, καὶ δὴ βουλομένου αὐτοῦ ποιῆσαι Ἰωάννην τοῦ Παγκρατίου, καθ' ὃ καὶ προσυνέθετο αὐτῷ (22), διεκωλύθη παρὰ τῶν πατρίκιων λεγόντων, ὅτι Νέος ἐστὶ καὶ ἀφανής, καὶ οὐ δεῖ ἡμᾶς γέροντας προσκυνεῖν καὶ προσπίπτειν ἐμπροσθεν αὐτοῦ· ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τοὺς εὐγενεῖς [τῶν εὐγενῶν], καὶ ἐμφανεῖς [ἐμφα-

luntate facilius exsecuturum cogitans. Ceterum Doi manu miraculorum effectrice nonnihil sublevatus est patriarcha; quod cum rescisset Chamæleon, quorundam ope milites in patriarchium clam penetrare disposuit, et silenter eum abducere. Erat porro Jejuniorum initium. Conforta itaque multitudine coacti, velut Judæi in Christum insilientes, cum gladiis et lignis ecclesiæ atrium repleverunt, clamantes, et tumultuose vociferantes: cæperuntque exsecrari, et diris devovere sancta in memoria defunctos Germanum, Tarasium et Nicephorum: quæ quidem audiens patriarcha Deo cum lacrymis gratias egit, quod pietatis defendendæ causa hæc audire mereretur. Confestim conspiranti impetu populus insiliit, ut in patriarchium ingrederetur. Mox Thomas quidam patricius, bis exconsul, qui tunc velut imperatoris jussu ecclesiam tutandam susceperat, portis patriarchii oclusis, eos removit, velut inscio imperatore istiusmodi facinora molitos. Protinus ad Chamæleontem præfatus vir profectus, inordinatum populi motum denunciavit. Ille pro solito mendax, nec quidquam scire, vel quemquam a se missum negare. Verum, inquit, necessitate compulsus, et animi mœrore tactus populus in hujusmodi factum prorupit. Subinfert Thomas: Si eum jusseris expelli, domine, non opus multis. Tantum homines duos mitte, aliosque qui efferant: non enim ingravescente valeudine a se potest procedere: atque ita discedet. Id ita fecit, submissa nocte, qui patriarcham ejicerent ecclesia. Quare qui missi fuerant lætica patriarcham abducentes, medio Milii 441 foro steterunt, ut eum militum quidam occiderent. Erat porro profunda nox, somnoque cunctis depressis, nullus seipsum movit. Post mediam horam, in nullo, quorum erat molimen, proficientes, tulerunt eum inde et in arcem abduxerunt; lintreque impositum trans fretum ad Chrysopolim projecere. Mane comitiis habitis, filius perditionis ad populum sermonem habuit: Videtis, fratres, ut patriarcha ecclesia derelicta discesserit, quod cum eo de imaginibus fuerimus colloenti, et exposuerimus propter eas a gentibus nos affligi. Is vero, responsi congrui penitus ignarus, ira præceps, et nobis neglectis, abiit. Alium igitur patriarcham institui necesse est. Ita mentitus, persuasit populo abdicasse se dignitate: Joannem quippe Pancratii filium, quod sibi adhæsisset, ad istiusmodi dignitatem promovere studebat. A patriciis tamen in hunc morem monentibus prohibitus est: Juvenis est, inquiebant, et ignobilis: neque decet nos senes cum venerari, et coram eo procidere: quin potius ex ingenuis et illustri san' da natis ætateque prorectis patriarcha promoveatur. Eam ob rem Theodotum Michaelis patricii Melissini Con-

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(20) Diffuso humore, aut sudoribus resolutio tantisper convalluit.

(21) Τὸ, συρτὰ, non silenter putem, uti redditum: non enim ita pergitur, quod tumultuaria iniuriam manu exsequendum mandatur: sed trahendo,

apertaque vi patriarchio exportarent, necdum scilicet per ægritudinem ipsum incedere valentem.

(22) Uti etiam prius cum eo pactus erat: cum nempe primum instaurandæ hæresis adversus imagines adiutorem adhibuit pag. 435.

stantini imperatoris Caballini ob tertiam ejus conjugem leviri filium elegit : istum, inquam, Theodotum spatharocandidatum, opinatis ejus consentientem, maritali nuptiarum corona notatum, tonderi jussit et patriarcham consecrari. Celebrata est ordinatio ejus Paschatis festo; hominis, inquam, qui nihil spirituale calleret, nulla Scripturæ parte foret eruditus, nisi forte levissima; qui nullam erga Deum pietatem ostentaret: tantum quod mansuetudine præstaret, et bonus hominibus appareret, commendabatur. Hic cum patriarchalem dignitatem subiisset, opipara meridiana serotinaque carnibus appositis cœpit agitare convivia, clericosque, et monachos, necnon episcopos a juvenili ætate carniū esu abstinentes, continentiam abrumperē, et ad ingluviem comedere compulsi: et ubi primum pietas plurima, honestas, continentia, et virtus enitebat, ibi risus, lusus, luctas, turpiloquia haberi, absque disciplinæ cujuscunque jugo vidisses.

Post Pascha igitur convocat synodum Chamæleon ad Magnam ecclesiam nomine Sapientiam, et Theodoto quem Cassiteram appellabat, velut patriarcha sedere jussit, illoque ejus Symbatio, cui Constantini nomen imposuit, et quibusdam aliis irreligijs episcopis in consessum inductis, cruces et juramenta adversus veritatem figere disposuit. Ipse crucem exarare veritus, quod eam prius, 442 cum regnum capesseret, et orthodoxam fidem non immutaturum se profiteretur, quod infelix haud custodivit, juramentum non interposuit. Hoc pacto totum illum a pseudosynodi (quam septimæ synodi ad Blachernas decretum vocaverunt) defensoribus editum coram legerunt, et orthodoxos patriarchas nostros anathematis hæredes anathemate percusserunt, et more tyrannico metropolitans et episcopos orthodoxos per vim tractos, et in medium prædicatoriæ istius synodi projectos conculcaverunt pedibus (quasi pietatis opus impietatis ministri agerent) et proprio sanguine infectos, militibusque traditos, in custodias et carceres detruserunt: ibique diebus aliquot detentos rursum eductos et examinatos morem dictis suis gessisse non repēientes, imperatore mendacii auctore de iis monito, in exilium miserunt: quos insuper in exilio positis missis tortoribus variis suppliciis affecti. Una igitur cum imperio facinus quodvis impium perpetrandi potestate arrepta, nullum scelus sibi non admittendum decrevit a nullo crimine sibi putavit temperandum. Imagines vero per ecclesias ubique erectas deposuit et combussit, sacraque vasa ælatis imaginibus insignia contrivit. De his obmutire ausis linguas abscidit, istos contudit verberibus, alios delatoribus et impijs hominibus institutis, ut ubicunque aliquos sibi non communicantes reperirent, accusari permisit. Repertos autem verberibus intolerandis subiciebat, facultates publico addicebat, et in exilium pellebat, non viros solum, sed et mulieres. Quid malorum illorum

ων], καὶ χρόνῳ προβεδηχίτας [προβεδηχότων] γένεσθαι. Καὶ δὴ ἐπελέξατο Θεόδοτον υἱὸν Μιχαὴλ πατρικίου τοῦ Μελισσίου συγγάμρου ὄντος Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως τοῦ Καθβαλίνου κατὰ τὴν τρίτην αὐτοῦ γυναῖκα. Αὐτὸν τὸν Θεόδοτον σπαθαροκανδιάτον ὄντα συνθένειον τῷ δόγματι αὐτοῦ ἐκούρευσε στευφανίτην, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν πατριάρχην, χειροτονήσαντες αὐτὸν τὸ Πάσχα, ἄνθρωπον μὴδὲν πνευματικὸν ἐπιστάμενον, μὴδὲ παιδευθέντα τῇ Γραφῇ, ἀλλ' ἢ ἐξ ὀλίγου τινός, καὶ μηδεμίαν εὐσεβειαν κεκτημένῳ [κεκτημένον], μόνον ὅτι πρῶτος ἦν, καὶ ἐφαίνετο τοῖς ἀνθρώποις ἐνάρετος. Οὗτος εἰσελθὼν εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἤρξατο ποιεῖν ἀριστόδειπνα πολυτελῆ διὰ κρέατος, καὶ τοὺς ἐκ νέας ἡλικίας μὴ φαγόντας κρέα κληρικούς, καὶ μοναχοὺς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπισκόπους ἐποίησεν διαλύσαι, καὶ ἐσθίειν ἀπειθῶς· καὶ ἐνθα ποτὲ ἦν εὐλάβεια πολλή, καὶ σεμνότης, καὶ ἐγκράτεια, καὶ ἀρετὴ, ἦν ἰδεῖν γέλοια, καὶ παιγνίδια, καὶ παλαίσματα, καὶ αἰσχρολογίας γινόμενας, μὴ ἔχοντος διδασκαλίαν τὴν οἰανοῦν.

Καὶ λοιπὸν μετὰ τοῦ [τῷ] Πάσχα ποιεῖ σύνοδον ὁ Χαμαιλέον ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τῇ λεγομένῃ Σοφίᾳ, καὶ καθίσας τὸν αὐτὸν Θεόδοτον, ὃν ἔλεγεν Κασσιτηρᾶν, ὡς ἄτε πατριάρχην, καὶ Συμβάτιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὃν ἐπέθηκεν Κωνσταντίνον, καὶ τινὰς ἀσεβεῖς ἐπισκόπους παρεσχεύασεν πῆξαι σταυροὺς κατὰ τῆς ἀληθείας, αὐτοὺς εὐλαθεῖς πῆξαι σταυρὸν διὰ τὸ πρότερον καθυπογράψαι ἐν τῷ βασιλεὺσιν αὐτὸν εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν τοῦ μὴ παρασχεύειν αὐτήν. Ὅπερ ὁ ὁθλιος οὐκ ἐφύλαξεν. Καὶ λοιπὸν ἀναγνώσαντες τὸν τόμον ὃν ἐποίησαν οἱ τοῦ ψευδοσυλλόγου προασπισταί, ὃν ἐπικύρωσαν ὅρον τῆς ἐβδόμης συνόδου τῆς ἐν Βλαχέρναις, ἀναθεματίσαντες οἱ τοὺς ἀναθέματος κληρονόμοι τοὺς ὀρθοδόξους ἡμῶν πατριάρχας, ἤγαγον δὲ τινὰς μητροπολίτας καὶ ἐπισκόπους τῶν ὀρθοδόξων τυραννικῶς σύροντες, ῥήξαντες ἐν μέσῳ τῆς ληστρικῆς αὐτῶν συνόδου, ἐπάτησαν, ὡς δὴ ὅθεν τι εὐσεβὲς ποιοῦντες, οἱ ἀσεβεῖς, καὶ παραδόντες αὐτοὺς τοῖς στρατιώταις αἱματοφύρτους, ἀπήγαγον εἰς τὰς φυλακάς, καὶ εἰς τὰ δεσμωτήρια· ποιήσαντες δὲ ἡμέρας τινὰς ἐκείσε πάλιν ἐξήγαγον· καὶ ἀνακρίναντες, καὶ εὐρόντες μὴ πειθόμενους τοῖς ὑπ' αὐτῶν λεγομένοις, ὑπέμνησαν τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ψεύδους, καὶ ἀπέστειλαν αὐτοὺς εἰς ἔξορον· οὕστινας καὶ ἐν τῇ ἔξορᾳ πέμπων ἐθασάζον. Λοιπὸν οὖν λαβὼν τὸ κράτος τῆς ἀσεβείας πᾶσαν πονηρὰν δραματοουργίαν εἰργάζετο. Τὰς δὲ ἀπανταχοῦ εἰκόνας τῶν ἐκκλησιῶν κατέστρεφεν καὶ κατέκαυσεν, καὶ ἱερὰ σκευὴ συνέτριψεν ἔχοντα εἰκόνας· καὶ τοὺς τολμῶντας λαλῆσαι τι ἐγλωσσόκησεν· τοὺς μὲν ἐφόνευσε ἀπὸ δαρμού, καταστήσας καὶ δηλάτορας ἀνθρώπους ἀσεβεῖς, ἵνα ὅπου ἂν εὕρωσι τινὰς μὴ κοινωνοῦντας καταμηνύσωσιν. Οὕστινας εὐρισκομένους δαρμῷ ἀφορήτω καθυπέβαλλεν, δημίων καὶ τὰς ὑποστάσεις αὐτῶν, καὶ εἰς ἔξορον ἀποστέλλων οὐ μόνον ἀνδρας, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας. Καὶ τί δεῖ λέγειν τὴν σκοτούμαιναν τῶν τότε κακῶν; τοὺς γὰρ μεταδάντας πιστοὺς ἐν τισι κλήμασι [τοῖς κλίμασι] καὶ εἰς χώρας τὰς μὴ προσήκουσας αὐτῷ

πέμπων εἰς τοὺς τοπάρχας τῶν ἐθνῶν ἐζήτει πιδῆσαι, ἄλλος Ἀντίχριστος γενόμενος· ὅθεν πολλοὺς ἐπισκόπους, καὶ μοναχοὺς συλλαβὼν ἀπέκτεινεν, καὶ ἐθαλάσσωσεν τοὺς ἐξορίστους ἐπισκόπους, καὶ μοναχοὺς ἀνεκαλέσαστο (23).

A caliginem memorare necesse est? fideles enim decretorum suorum transgressores in alienas regiones missos a locorum dominis gentilitate dolentis comprehendendi novus Antichristus factus curabat: ex quo episcopos et monachos plures ea detentos occidit, et exsilio multatos episcopos pelago mersit, monachos revocavit.

Cætera desunt.

FRANC. COMBEFISH NOT.Æ.

(23, Quid velit de revocatis exsilibus deficiente Cod. divinare non possumus.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΥΣΑ.

LEONIS GRAMMATICI CHRONOGRAPHIA

COMPLECTENS

RES A RECENTIORIBUS IMPERATORIBUS GESTAS.

Λέων ὁ Ἀρμένιος ὁ παραδάτης ἐβασίλευσεν ἐτη B
ἑπτὰ, μῆνας ε', σταφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου,
βεβαιώσας αὐτὸν ἐγγράφως περὶ τῆς αὐτοῦ ὀρθο-
δοξίας. Ὁ δὲ νέος Σενναχερείμ Κρούμος ἐπαρθεὶς
τῇ νίκῃ, καταλιπὼν τὸν ἴδιον ἀδελφὸν πολιορκεῖν τὴν
Ἀδριανούπολιν, μετὰ ἑξ ἡμέρας τῆς αὐτοκρατορίας
Λέοντος ἐπανελθὼν τῇ πόλει, περιήκει πρὸ τῶν τειχῶν

443-445 Leo Armenius religionis transgres-
sor, annos septem, menses quinque, a Nicephoro
patriarcha, quem de fidei suæ sinceritate, dato
scripto, fecerat certiores, coronatus imperavit.
Novus autem Sennacherim Crumus, victoriis elatus,
proprio fratre Adrianopolim obsidione bellica
vexante relicto, post dies sex imperii a Leone

FRANC. COMBEFISH NOT.Æ.

(*) Leonis Grammatici an exstet monumentum aliud, aut memoria, me latet. Fuisse eum supparem illis quorum res gestas prosecutus est, ipsa subscriptio clare indicat, his verbis concepta: Ἐτελειώθη ἡ τῶν νέων βασιλέων χρονογραφία, πληρωθεῖσα παρὰ Λέοντος Γραμματικῆς μηνὶ Ἰουλίῳ η', ἑορτῇ τοῦ Ἁγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου, ἔτους ς' σφα', ἰνδ' ια'. Absoluta est recentiorum imperatorum Chronographia, auctore Leone Grammatico mensis Julii die 8, in festo sancti ac præclari martyris Procopii, anno a mundo condito sexmillesimo sexcentesimo vicesimo primo. Nam ipse sit ejus meminit Cedrenus initio Historiæ, Λέων ὁ Καρίας, conjectura non levis fuerit, cum ipsum Leonis nomen, tum quod alia, ac tantisper recentiori manu subjectum exstat allatæ subscriptioni in Reg. cod.: Λέων πρόεδρος καὶ δοὺς τῶν Κιβυραίων τῶν Ὁ Τζικάνδαλος, καὶ οἰκείος ἀνθρώπος τοῦ κραταίου καὶ πρώτου ἡμῶν βασιλέως. Adjectum enim hoc ad auctorem designandum sibi quis facile persuaदेत. Leo præfectus atque dux Cibyræotarum, qui et Tzicandalus potentissimique ac primi nostri imperatoris domesticus. Cibra Plinio Cariz est; etsi aliis Phrygiæ, quæ sunt regiones vicinæ. At num magis istud Vaticano ac Barberino continuatori Anonymo conveniat, quem et Cedrenus præcipue post Theo-

phanem sublegit, hæreo. Is namque vere imperatoris, atque id primi familiaris fuit, uti liquet ex præmio, quo suam illi historiam ac recentiorum imperatorum Vitas inscribit; nempe Constantino, qui et primus imperator; etsi eum Basilius ab eo imperator adlectus gradu deiecerat, primumque ipse locum, ac gerendæ reip. auctoritatem summam usurpaverat; ac præter titulum vix aliud quod sit majestatis Constantino reliquerat. At nihil vetat fuisse Constantio, ut erat literarum amicus, domesticos plures, seu familiares, quorum ipse studia fovaret. Vix quidquam Leoni Grammatico, ac anonymo illi continuatori commune ad usque Basilii Macedonis Vitam, quæ ipsa non continuatoris anonymi, sed ipsius Constantini Basilii nepotis lucubratiō est; in reliquis pleraque affinis, plerumque etiam iisdem verbis concepta, aut ex aliis alia facta, tantisper mutatis vocibus, ut alterius usus laboribus necesse sit. A fustioribus mihi notis temperandum, iis duntaxat breviter, quoad licebit expositis, quæ lectori moram injicere possent, sua jam mole importuna fere volumine, ac cum futurum sit, ut in sequenti eadem perplura recurrant aut quibus hæc essent illustranda.

assumpti ad urbem rediens, a Blachernis ad portam Chrysen dictam extra muros potestatem ostentans circumvolitabat, et nefanda sacrificia ad Chryses portæ prata peragebat. Mox pacem componi ab imperatore expetiit, aut ad Chrysen portam hastam figere. Imperatore renuente, urbis muros et imperatoris exercitus ordinem miratus, in tentorium regressus ad pacis conditionem verbis fallacibus **446** defleat. Imperator occasione accepta, insidijs e medio tollere molitus, ministrorum ignavia consilium perficere prohibuit, illis quidem ietum infligentibus, verum mortalem non inferentibus plagam. Ob id insaniens illa perniciēs, missis equitibus, palatium ad sanctum Mamantem erectum combussit, et æreo Circi leone, una cum urso et hydra dracone, marmoribusque perpulchris curribus impositis, Adrianopolim obsessurus regressus est. Ea capta, Macedonum nobilium quamplurimos, cum immensa populi multitudine trans Danubium deportatos ad ejus regiones habitare jussit.

Leo post imperii annos duos in amentiam versus, divinum Nicephorum a quo coronam suscepit, egit in exilium: Theodotum vero hominem ignarum et supra pisces voce carentem, ejus vice patriarcham ordinavit, persecutionemque induciis non interrompendam adversus Ecclesiam suscitavit. Ejus tempore cometes in duplicis lunæ et unius cum alia junctæ, rursumque divisæ, et varias formas induentis specie apparuit, quasi hominem capite carentem repræsentaret. Exinde terræ motus horribiles, siccitates, et ardores intolerandi diebus imperatoris Deo infesti exorti sunt. Imitatus præterea detestandæ hujus hæreseos ducem, ejusdem nominis morumque exemplar, hæresim ipsam profiteri cœpit, ejusdemque sacrilegii conscis conquisitis, Joannem dictum Grammaticum, magis autem Jannem alium, vel Simonem divinationibus ex pelvi, præstigijs et sparcijs celeberrimum, aliosque sensus ejusdem consortes invenit. Ad hæc Nicephoro laude digno patriarchæ, et qui cum ipso erant episcopis coram senatu vocatis, ait: Nulatenus vos latet emersisse quosdam, imagines non adorandas asserentes. Derepente vero sacer **D** Euthymius Sardium episcopus cum fiducia perorans ex divinis Scripturis errantem objurgavit: post quem Theodorus fervens orthodoxæ fidei defensor, et Studii præpositus, ait: Ne, imperator, Ecclesiæ statum immutes, tibi rerum politicarum status et exercitus incumbit cura. Horum satage: Ecclesiam vero in fide orthodoxa superesse per-mitte. Tyrannus his auditis furore accensus, leonum more, cum simius esset infremens cunctos evomit injurijs eiecit, magnumque Nicephorum

A ἀπὸ Βλαχερνῶν ἔως τῆς Χρυσῆς καλουμένης πό-
της, ἐπιδεικνύμενος τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν, ἐπιτελέσας
μιαρὰς θυσίας ἐν τῇ λιθαρίῳ τῆς Χρυσῆς πόρτης.
ἤτησάτο δὲ τὸν βασιλέα σπείσαι εἰρήνην, ἣ τὸ δόρυ
αὐτοῦ πῆξαι ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ. Τοῦ δὲ βασιλέως
μὴ καταδεξαμένου τοῦτο, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν
σκηνὴν, θαυμάσας τὰ τῆς πόλεως τεύχη, καὶ τὴν
εὐτακτίαν τοῦ βασιλέως παράταξιν. Ἐπὶ σύμβασιν
οὖν εἰρήνης τρέπεται πειραστικούς λόγους ποιού-
μενος. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀφορμῆς δραξάμενος, ἐπει-
ράθη αὐτὸν λοχῆσαι, ἀλλ' εἰς πέρας ἀγαγεῖν τοῦτο
ἐκωλύθη τῇ τῶν ὑπουργησάντων ἀφύτῃ, πλη-
ξάντων μὲν τοῦτον, καιρίαν δὲ μὴ ἐπαγ[α]γόντων
πληγὴν. Ἐπὶ τούτῳ μανεῖς ὁ ἀλάστορ, ἀποστελίας
ἵππους ἐν τῷ Ἀγίῳ Μάμαντι τὸ ἐκεῖσε παλάτιον
B ἐνέπρησε· καὶ τὸν χαλκοῦν λέοντα τοῦ ἱππικοῦ σὺν
τῇ ἀρκτῇ (1) καὶ τῷ δράκοντι τοῦ ὄφρου καὶ μαρ-
μαροῖς καλλίστοις ἐν ἀμάξαις φορτώσας ὑπέστρεψεν,
περικαθίσας τὴν Ἀδριανούπολιν· καὶ ταύτην ἑλὼν,
πολλοὺς δὲ τῶν εὐγενῶν Μακεδόνων μετὰ λαοῦ πλεί-
στου διαπεράσας, κατεσχίνωσεν ἐν τῷ Δανουβίῳ
ποταμῷ.

Ὁ δὲ Λέων μετὰ δύο χρόνους τῆς αὐτοῦ βασιλείας
μανεῖς, καὶ τὸν στέφαντα αὐτὸν θεῖον Νικηφόρον
ἐξορίσας, Θεόδοτον πατριάρχην ἀντιχειροτονεῖ ἄλογον
ἄνδρα, καὶ ἰχθυῶν ἀφωνότερον, καὶ διωγμὸν ἀσπον-
δον κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀνέβριψεν· ἐφ' οὗ ἐφάνη
ἀστὴρ κομήτης ἐν σχήματι δύο λαμπρῶν σεληνῶν
ἐνούμενων, καὶ πάλιν διαιρουμένων εἰς διάφορα
σχήματα, ὥς εἰς ἀκεφάλου διάπλασιν ἀνδρὸς τυπω-
θῆναι. **C** Καὶ μέντοι καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ, καὶ ἀχμοὶ
[αἰχμοί], καὶ φλογώσεις γεγόνασιν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν
τοῦ θεοστουγούς. Ἐκμιμούμενος τοίνυν τὸν τῆς μυ-
σαρδῆς ταύτης αἰρέσεως ἀρχηγὸν ὁμῶνυμον αὐτοῦ
καὶ ὁμότροπον, ἤρξατο τῆς αἰρέσεως· εἰτα συμμύ-
στας ἐπιχτήσας εὗρεν Ἰωάννην, τὸν λεγόμενον
Γραμματικόν, μαῖλον δὲ Ἰωάννην [Ἰαννῆν] ἄλλον
ἢ Σίμωνα, ἐπὶ τε λεκανομαντείαις, καὶ γοητείαις,
καὶ αἰσχροουργίαις διαβεβημένον, καὶ ἐτέρους τινὰς
ὁμόφρονες αὐτοῦ. Προσκαλεῖται οὖν Νικηφόρον τὸν
δοξιδιμον πατριάρχην, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπισκόπους
ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, καὶ φησιν· Ἰστε σαφῶς ὡς
ἀνέστησάν τινες λέγοντες, μὴ δεῖν προσκυνεῖσθαι
τὰς εἰκόνας. Εὐθύς δὲ ὁ ἱερεὺς Εὐθύμιος Σάρδεων
D παρῆρσιζάμενος ἐκ τῆς θαλάσσης Γραφῆς ἐπετίμησεν
τὸν ἀλητῆριον, μεθ' ὃν καὶ Θεόδωρος ὁ θερμὸς τῆς
ὀρθοδοξίας πρόμαχος τῶν Στουδίου ἡγούμενος ἐφῆ·
Μὴ παρασάλευε, βασιλεῦ, κατὰστασιν ἐκκλησια-
στικὴν· σοὶ μὲν γὰρ ἡ τῆς πολιτείας κατάστασις,
καὶ ἡ τοῦ στρατοπέδου ἐπιστάσις· τούτων φρόντιζε,
καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἑασον μένειν ἐν ὀρθοδοξίᾳ. Ὁ
δὲ τύραννος τούτων ἀκούσας, ὑπερξέσας τῷ θυμῷ,
καὶ λεόντειον ὁ πῆθικος βρύξας, καὶ πάντας μεθ'
ὕδρεως ἀπελθσας, καὶ τὸν μέγαν Νικηφόρον τῆς
πόλεως ἐξέώσας, καὶ περιορίσας, ὡσαύτως καὶ θεό-

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(1) Uno verbo auctor anonymus, τὰ ζῷδια τοῦ ἱππο-
δρομίου, Animalium statuas exstantes in Circo ἀρά-

κοντι τοῦ ὄφρου, draconem intelligo ad Circi mare,
seu aquarum solum ac fontem.

ἑωρον τῶν Στουδίου ἐξορίσας, Θεόδοτον τὸν Κασσι-
 τεράν τῷ πατριαρχεῖ ἀπεκατέστησεν. Ἐκτοτε οὖν
 τὸν θυμὸν καὶ τὸν δόλον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐκχέας τοῖς
 συμμύστις αὐτοῦ ἀσελγέσιν ἑαυτὸν κατεπίστευσεν·
 οἷτινες ἐπὶ αὐτῷ προσωκείωθησαν, τρία ὑπέθηκαν
 αὐτῷ τὰ ὑπεσχημένα, καὶ αὐτῷ στεργόμενα· τῆς
 ὀρθοδόξου πίστεως ἡμῶν τὴν ἀρνησιν, τῶν θείων
 εἰκόνων τὴν καθάρσιν, τῶν εὐσεβούντων τὴν
 δίωξιν. Ταύταις οὖν ταῖς ἀπάταις προσθεὶς ὁ μα-
 ταίφρων, ἀναπερωθεὶς ὁ δελαιος τῇ ταλαιπώρῳ
 ὁρμῇ, πρῶτα μὲν καθαρὰ πᾶσαν ἱερὰν τῆς ἐκκλη-
 σίας ἀναστήλωσιν· κἀντεῦθεν τοὺς εὐρισκομένους
 ἔχοντας εἰκόνας Χριστοῦ ἢ τινος ἁγίου, δειναῖς τιμω-
 ρίαις καὶ θανάτῳ κατεδίκαζεν, καὶ πολλοὺς ἐνδό-
 ξους καὶ περιφανεῖς πεφόνευκεν. Μιχαὴλ δὲ ὁ τὴν
 τοῦ ἐκκυβιτῶν τάγματος ἀρχὴν διέπων, διεβλήθη
 τῷ βασιλεῖ, ὡς κατ' αὐτοῦ βουλευόμενος, ἐν εἰρκτῇ
 πίδαις εἶχεν τηρούμενον. Τῆς δὲ γενεθλίου τοῦ Σω-
 τήρος ἡμῶν ἐνστάσης τοῦτον ἡδουλήθη τῇ νυκτὶ
 ἀνελεῖν. Κωλυθεὶς δὲ παρὰ τῆς ἰδίας γυναικὸς, διὰ
 τὴν ἑορτὴν, εἰσεν αὐτόν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐν τῇ εἰρκτῇ
 ὦν, τοῦτο μαθὼν, πᾶσι τοῖς μετ' αὐτοῦ συμβούλοις
 ἐμήνυσεν, ὡς Εἰ μὴ σπουδάσῃτε ἐξελεῖν με τῆς
 φρουρᾶς, πάντας ὁμᾶς καταμηνύω τῷ βασιλεῖ. Ἦν
 δὲ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ τοῦ παλατίου παπίας συγγενὴς
 ὦν τοῦ Μιχαὴλ. Οὗτοι τῇ νυκτὶ ὀπλισθέντες, ἐνδοθεν
 τὰ ξίφη φοροῦντες, τοῦ παπίου ἀνοίξαντες, ὡς οἱ
 ἱερεῖς μετὰ φελωνίων εἰσῆλθον, τοῦ δὲ βασιλέως ἐν
 τῇ ἐκκλησίᾳ εἰσελθόντος, εἰσπηδήσαντες καὶ τοῦτον
 χειρῶσάμενοι μεληδὼν κατέκοψαν, ἀποβρέξαντα τὴν
 ἀνόσιον αὐτοῦ ψυχὴν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐν ᾧ οὐδεὶς
 τῶν πρὸ αὐτοῦ βεβασίλευκῶν ἀνῆρητο. Αὐτῇ δὲ
 τῇ ὥρᾳ ἐν τῇ εἰρκτῇ ἀπελθόντες ἐξάγουσι τὸν Μι-
 χαὴλ, καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ ἀντὶ δεσμοφόρου
 στεφροφόρον, ὡς πληρωθῆναι ἐπ' αὐτοῦ τὸ τοῦ ψαλμοῦ
 λόγον· *Τὸ ἐσπέρας ἀβύλισθησεται κλαυθμός,*
καὶ εἰς τὸ πρωὶ ἀγαλλίασις. Μετὰ δὲ ταῦτα βα-
 κίοις εὐτέλεσι περιβαλόντες τὸ τοῦ ἀλητηρίου σῶμα,
 εἰς ἀκάτων ἐμβαλόντες τὰ παμμίαρα αὐτοῦ μέλη
 κατὰ τὴν καλουμένην Πρώτην νῆσον ἐκφέρουσιν,
 ἐνθα καὶ τοὺς παῖδας ἀποκείραντες μονάσαι πεποιή-
 κασιν.

MICHAEL.

Μιχαὴλ ὁ Ἀμορραῖος [*Ἀμωραῖος*] (2) ἐδασλευ-
 σεν ἔτη η', μῆνας ἐννέα. Ὅς μικρόν τι τῆς προκα-
 τήσεως αὐτὸν κακίας ὑπενδοῦς (3), ὅσον τοὺς ἐν

¹ Psal. xxix, 6.

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(2) Non placet ea vox, nec quod emendatum. Mellius continuatur Vat. etc. ὁ ἐξ Ἀμορίου, *Amorio oriundus, Amoriensis*. Quod statim sequitur de remissa tantisper Michaelē imperatore excitata a Leone persecutione, egregie Ignatius in Vita S. Nicephori exponit, qui et navatam viro sancto operam ut Michaelē Ecclesiæ addiceret, pulchre describit; deterrendo nimirum ab hæresi decessoris exem-
 plo, qui ita misere in templo vitam abrupisset. Quæsitam item Michaeli ἀδιαφορίαν, et ut quod vellet

A civitate pulsum, et Theodorum pariter Studii præ-
 positum, in exilium egit: Theodotum vero Cas-
 siteram patriarcham ordinari præcepit. Ab eo tem-
 pore animi suorum dolumque profundens impuris
 sacrilegii 447 sui consciis se ipsum commisit; illi
 familiares reddit, tria olim ipsi promissa, et
 eidem jucunda suggesserunt: orthodoxæ fidei
 nostræ abnegationem, sacrarum imaginum deposi-
 tionem, et piorum persecutionem. His fraudibus
 attentus vecors, hocque infelici impulsu, ignavus
 licet, multum elatus et animatus, primum quidem
 sacram omnem ex ecclesiis deponit figuram: exin-
 de Christi, vel sancti alicujus imagines habere
 repertos duris suppliciis et morte damnavit, ita
 ut nobiles plurimos et illustres viros interfecerit.
 B Porro Michael excubitorum cohortis gerens prin-
 cipatum, apud imperatorem calumniam passus est,
 quasi adversus eum conspirasset: quem idcirco
 compedibus vinctum in carcere asservatum tene-
 bat. Instante igitur Servatoris nostri natalitii fe-
 sto noctu voluit e medio tollere: verum a propria
 uxore prohibitus et festi reverentia motus, vivere
 permisit. Michael carcere detentus, hoc cognito,
 omnibus consilii participibus secreto indicavit:
 Nisi custodia eximere me studeatis, omnes vos apud
 imperatorem deferam. Erat cum ipsis et palatii
 pappias Michaelis affinis. Ipsi igitur noctu armati
 sub vestibus gladios ferentes, pappia portas ape-
 riente, ac si sacerdotes forent casulis vestiti, in-
 gressi sunt. Imperatore in ecclesiam adveniente,
 exisiliunt; eumque comprehensum membratim et
 in frusta secant, projicientem sacrilegam animam
 in palatio in quo prædecessorum imperatorum
 nullus occisus fuerat prius. Cæterum eadem hora
 ad carcerem irruentes Michaelē educant, et ad
 celebritatem inducunt, et pro compedibus devin-
 cto iænia imperiali cinctum declarant: adeo ut
 in eo illud psalmi dictum impleatur: *Ad vesperam
 commorabitur fletus, et ad matutinum lætitia* ¹.
 Post hæc exitialis illius cadaver vilibus pan-
 nis involutum lintri impositum, execrandaque
 illius membra ad insulam Proten dictam esse-
 runt: ubi filios ejus tondentes, monasticum habi-
 tum suscipere coegerunt.

D

MICHAEL.

448 Michael Amoreus annis octo et mensibus
 novem imperavit. Hic nonnihil de malitia, quæ ani-
 mam ejus pridem occuparat, remittens, quantum vi-

quisque sectaretur, nec alii aliis obloquerentur; eaque silentii conditione Nicephorus sedem recipe-
 ret; verum hæc tantisper expectanda, ut et lauda-
 tus continuatur, qui ipse prosequitur quæ Leo vel-
 ut solum acu notat.

(3) Male exscribenti adjecta vox αὐτόν, ex qua
 nihil commodè redditum. *Tantisper remittens veza-
 tionem quæ sub decessore obtinuerat; quantum
 scilicet sat erat, ut qui in ergastulis, etc.*

delicet in ergastulis pœnis et exsilio constitutis libertatem relaxationemque dictam somnare licuit, impil præcessoris sui infestam Deo fovebat mentem : pari namque gravis hæreseos detinebatur unco, ex animi stupiditate et ignorantia. Unde silentio, id est conventu, habito : Qui ante nos, inquit, ecclesiasticorum dogmatum leges et statuta perscrutati sunt, de iis examinabuntur, sive in bonum, sive in malum statuerunt; nos in quo Ecclesiam procedentem invenimus, in hoc et observandam decernimus. Erat porro illi filius ex Euphrosyna nomine Theophilus, quem in Magna ecclesia imperii corona redimivit : adversus quem Thomas quidam rebellis ex Orientis partibus arma suscepit : et permista humilique plebe secum ducta, ipse obscuro et ignobili loco natus, ad Syriæ partes se contulit, Constantinum se ipsum nominans, et imperatricis Irenes filium : ex quo, barbaris plurimis seductis, infinitaque populi adversus Christianos coacta multitudo, Constantinopolim appetiit, confisus illò plebis numero, nec reputans, ut non salvator rex per mallam virtutem¹. Depopulabatur itaque Constantinopolis agros unius anni spatio, civibus interim optimo instructis ordine fortiter obsistere paratis, sive tutanda forent urbis mœnia, sive navali prælio decertandum. Naves enim plurimas igne submisso incenderunt, electosque hostium cuneos in fugam verterunt. Ipse vero summa rerum pressus angustia, urbe derelicta, in Thraciam secessit vastitatem illaturus. Michael autem urbe egressus, cum exercitus valida manu hosti statuit occurrendum. Quare obsedit modico tempore et ab eo sine labore capto, manuumque et pedum extremitatibus truncato, stipitis, cui suffigeretur, pœnam expetivit, et una intestinum difficile et crudele bellum annis tribus continuatum consopivit. Occupato in hunc modum adversus rebellem Thomam Michaelē, et aliam omnem curam huic unice postponente, Creta, Sicilia et insule vocatæ Cyclades a Romano imperio rescissæ sunt ab Afris et Arabibus. Inde primum propter peccata populi, et impietatem principum, ut insuper populus Christianus, eorumque res, sub adversariorum manu humiliarentur, bellum exortuta est. Rebus in hoc statu positis, Michael urinæ difficultate renumque dolore in cruciatibus 449 vitam sinivit. Ejus successor Theophilus filius cum matre Euphrosyna suscepit imperium.

¹Psalm. xxxii, 16.

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(4) Fœda hic lacuna exscribentis oscitantia, καὶ ἐπιμύκτων ἐπισυρόμενος ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκλήνησε, τῆς βασιλείας παρ' αὐτὸν ἐπιέμενος. Ἐκ γὰρ τῆς Ῥωμαίων γῆς ὁρμώμενος, δυσγενὴς τε. Ἐκ τῆς ἐκείνῃς plebe constato exercitū adversus Byzantium movit, imperium indigne nulloque merito affectans. Romanæ enim ditionis natus, cum obscuris nullaque ingenita nobilitate claris parentibus prodidiisset, etc.

(5) Hæc aliter emendandam quam interpreti visum; leviorique, seu potius nulla mutatione, sed unius

Α εἰρηταῖς, καὶ ποινταῖς, καὶ ἐξορίαις, ἐλευθερίαν τε καὶ ἀνεσιν ὀνειρώδη φαντάζεσθαι, τὸ τοῦ προηγησαμένου δυσσεβοῦς ὑπέθαλπεν θεοσυγὲς φρόνημα. ὁμοίως γὰρ τῷ αὐτῷ περιεπάρη δεινῆς αἰρέσεως ἀγκίστρον ἐξ ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ ἀπαίδευσις. "Θθεν ἐπὶ σελάντιον ἔφη. Οἱ μὲν οὖν πρὸς ἡμῶν ἐρευνησάμενοι ἐκκλησιαστικὸν θεσμὸν τῶν δογμάτων τὸν περὶ αὐτῶν εἰσπραχθήσονται λόγον, ἢ καλῶς, ἢ κακῶς ἐθέσπισαν. Ἡμεῖς ἐν ᾧ τὴν Ἐκκλησίαν εὐρομεν βαδίζουσιν, ἐν τούτῳ καὶ διαφυλάττειν προκρίνομεν. Ἦν δὲ αὐτῷ παῖς ἐξ Εὐφροσύνης ὀνόματι Θεόφιλος, ὃν καὶ ἔσταφεν ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἐφ' οὗ Θωμᾶς ὁ ἀνάρτης ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν ἀπάρας ἦδη, καὶ λαὸν ἀγυρτώδῃ ἐπιμύκτων ἐπισυρόμενος, δυσγενὴς τε (4) καὶ ἀφανὴς ὢν, πρὸς τὰ μέρη τῆς Συρίας ἀφίκετο, Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν ὀνομάσας, καὶ υἱὸν Εἰρήνης βασιλείου. Κάντεῦθεν πολλοὺς τῶν βαρβάρων κατὰ Χριστιανῶν ἀπατήσας, καὶ λαὸν ἀπειρον συναθροίσας, ἐπῆρει τῇ Κωνσταντινουπόλει μεγαλαυχῶν ἐπὶ τῷ πλῆθει τοῦ λαοῦ, μὴ ἐννοήσας, ὥς οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν. Ἐπὶ οὖν τοῖνον τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἐφ' ἓνα χρόνον, τῶν πολιτῶν γενναίως ἀντιταττομένων, καὶ τευχωματούχων, καὶ ναυμαχούντων. Τὰς γὰρ πλείστας ναῦς ἐκυρπόλησαν, καὶ τοὺς λογάδας τῶν πολεμίων ἐτροπώσαντο. Ὁ δὲ ἀμηχανίᾳ περιεχόμενος, τὴν πόλιν ἀφείκε, ἐπὶ τὴν Θράκην ἐχώρει, ταύτην ληϊζόμενος. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς πόλεως ὑπεξελθὼν μετὰ πλείστης δυνάμεως πρὸς αὐτὸν ἐξώρμησεν. Καὶ δὴ παρακαθίσας τινὰ βραχὺν χρόνον, καὶ τοῦτον ἀμογήτῃ χειρωσάμενος, καὶ ἀκρωτηριάσας αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας, καὶ οὕτως ἀνατοκολοπίσας, κατέπαυσε τὸν ἐν τρισὶν ἔτεσιν δι' αὐτοῦ κατατάξαντα καὶ διαρκέσαντα χαλεπὸν καὶ ἐμφύλιον πόλεμον. Ἀσχολουμένου δὲ τοῦ Μιχαὴλ πρὸς τὸν ἀνάρτην Θωμᾶν καὶ τῇ πρὸς τοῦτο φροντίδι παντὸς ἄλλου καταφρονήσαντος, Κρήτη καὶ Σικελία, καὶ αἱ καλούμεναι Κυκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς περιηρήθησαν ἐξ Ἀφρων τε καὶ Ἀράβων λαβόντων ἀρχὴν ἀρτιπρῶτον διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἀμαρτίας, καὶ τὴν τῶν κρατούντων δυσσεβείαν, καὶ ταπεινοῦν καὶ ὑπὸ χεῖραν ἀφ' ὧν (5) ἀγεῖν τὰ τῶν Χριστιανῶν πράγματα. Ἐν τούτῳ δυντων, καὶ οὕτως τῶν πραγμάτων διακείμενον, Μιχαὴλ ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς τῶν νεφρῶν ἀλγῆθδονος κακῶς ἀπηλλάγῃ τοῦ ζῆν. Ἔσχε δὲ τὴν ἀρχὴν ἀντ' αὐτοῦ Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης.

duntaxat elementi, quod festinanti scribæ excidit. restitutione, ut ἀντὶ τοῦ, ἀφ' ὧν, sit Ἀφρων. Cum haud ita pridem Afri ob peccata populi, eorumque qui rerum potirentur impietatem, cepissent res Christianorum in humile cogere, suæque ditionis facere. Dictum hoc distinctione ab aliis Arabibus, qui pridem in Syria, Ægypto, ac locis aliis rem labefactassent Romanam. Cedrenus Arabes Hispanos vocat qui Cretam ceperunt, aliasque insulas; ipsi nimirum qui et conseruerunt in Africa, ac utraque loca tenebant.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ.

A

THEOPHILUS.

Θεόφιλος ἐβασίλευσεν ἐτη ιβ'. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Εὐφροσύνη ἀποστείλασα ἐν πᾶσι τοῖς θέμασιν ἡγαγεν κόρας εὐπρεπεῖς πρὸς τὸ νυμφοστολῆσαι Θεόφιλον τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἀγαγοῦσα αὐτάς ἐν τῇ παλατίῳ εἰς τὸν λεγόμενον Μαργαρίτην τρίκλινον, δίδωκε Θεοφίλῳ χρυσοῦν μῆλον εἰπούσα, ὅτι Εἰς ἣν ἀρεσθῆς ἐπίβος τοῦτο αὐτῇ. Ἦν δὲ τις ἐξ εὐγενῶν ἐν αὐταῖς κόρῃ ὀνόματι Ἰκασία ὠραιότατῃ πάνυ, ἣν ἰδὼν Θεόφιλος ὑπεραγασθεὶς αὐτὴν τοῦ κάλλους, ἔφη, ὡς ἄρα διὰ γυναικὸς ἑρβῶν τὰ φαῦλα. Ἡ δὲ μετ' αἰδοῦσας πῶς ἀνέφη. Ἀλλὰ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα. Ὁ δὲ τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν πληγείς ταύτην μὲν εἶπεν, Θεοδώρα δὲ τὸ μῆλον ἐπέδωκεν, οὐσῃ ἐκ Παφλαγόνων. Στέφει δὲ Θεοδώραν ἐν εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, στεφθεὶς καὶ αὐτὸς ἅμα αὐτῇ ὑπὸ Ἀντωνίου πατριάρχου τῇ ἁγίᾳ Πεντηκόστῃ προῆλθεν ἐν τῇ ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ τῇ Μεγάλῃ, φιλοτιμησάμενος χρήματι πολλοῖς τὸν πατριάρχην, ἅμα τῷ χλήρῳ τε καὶ τῇ συγκλήτῳ. Καὶ ἡ μὲν εἰρημένη Ἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχούσα μονὴν κατεσκεύασεν, εἰς ἣν ἀποκειραμένη, ἀσκούσα, καὶ φιλοσοφούσα, καὶ Θεῷ μόνῳ ζῶσα διέτελεσεν μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῆς· ἡ καὶ συγγράμματα αὐτῆς πλεῖστα καταλείπειν. Ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ Εὐφροσύνη ἐκουσίως κατελθοῦσα τοῦ παλατίου ἐν τῇ μονῇ αὐτῆς, ἥ ἐπώνυμον τὰ Γαστρία, ἡσύχαζεν. Ἐποίησε δὲ ἱππικὸν Θεόφιλος, καὶ προσέταξε τῷ Χαμοδράκοντι Λέοντι τῷ πρωτοεστιάριῳ αὐτοῦ ἀγαγεῖν τὸ πολυκάνδηλον τὸ ἐν τῇ σφαγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος ξίφει διακοπέν. Τοῦ ἱππικοῦ δὲ τελεσθέντος προσεκαλέσαστο (6) πᾶσαν τὴν σύγκλητον ἐν τῷ λεγόμενῳ Καθίσματι, καὶ τὸ πολυκάνδηλον ἐξαγαγὼν, καὶ ὑποδείξας αὐτοῖς, ἔφη· Ὁ εἰς ναὸν Κυρίου εἰσερχόμενος, καὶ χριστὸν Κυρίου φονεύων, τίνας ἐστὶν ἔνοχος; Ἡ δὲ σύγκλητος ἀποκριθεῖσα, ἔφη· Ἐνοχος θανάτου ἐστίν, ὃ δέσποτα. Καὶ εὐθὺς ἐκέλευσεν τοὺς σὺν τῷ πατρὶ αὐτοῦ Μιχαὴλ τὸν Λέοντα ἀναλόντας τὸν ὑπαρχον κατασχεῖν, καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐν τῇ σφενδόνῃ ἀποτεμῖν πολλὰ προβαλλομένους καὶ λέγοντας, ἄδικον εἶναι τὴν τοιαύτην κρίσιν. Καὶ γὰρ εἰ μὴ τῷ πατρὶ συνηγωνισάμεθα, βασιλεὺς οὐκ ἂν αὐτὸς νῦν ἔρξας. Καὶ οὕτως ἐπ' ὅφειον πάντων τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν, προσχήμετι μὲν ὡς εἰς ναὸν Κυρίου τετολημνηκότες ποιήσασθαι τὴν ἀναίρεσιν· τῇ ἀληθείᾳ ὡς τὸν συναρεισιώτην αὐτοῦ καὶ ὁμόφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀποκτείναντες. Εἴχετο γὰρ ὁ ἀληθὴριος τῆς ἐκείνου θεοστυγῶς αἰρέσεως, τῶν ἁγίων εἰκότων τὰς μὲν καταστῶν, τὰς δὲ ἀνορύττων. Τούτῃ Θεοφίλῳ προσέφυγεν Θεόφοβος Πέρσης ἅμα τῷ πατρὶ αὐτοῦ μετὰ Περσῶν χιλιᾶδων ἰδ'. Οὗς δίδεναιμεν οὗτος ἐν τοῖς θέμασι κατασκηνώσας, καὶ εἰς τούρμας ἀποκατα-

Theophilus annos duodecim imperavit. Euphrosyna vero mater ejus mittens in omnes regiones, elegantes forma puellas, ut earum aliquam Theophilo filio suo desponsaret, collegit: coactis itaque cunctis in palatium ad triclinium, cui nomen Margarites, malum aureum Theophilo tradidit, dicens: Dona illud ei quæ placuerit magis. Erat porro inter illas puella nomine Icasia formosissima, qua visa, Theophilus, ejus delectatus pulchritudine, dixit: Per mulierem quam multa manarunt damna! Illa pudore perfusa, respondit: Verum per mulierem scaturiunt meliora. Ob responsum corde percussus, eam quidem dimisit; Theodoram vero Paphlagonum terris ortam malo donavit. Coronat autem Theodoram in sancti Stephani oratorio, ipse vicissim ab Antonio patriarcha nuptialibus corollis decoratus sancto Pentecostes die ad sanctam Magnam ecclesiam muneribus plurimis patriarcham una cum clero et senatu cumulaturus processit. Præfata porro Icasia imperii spe frustrata monasterium ædificavit, in quo detonsa vitam contemplativam et philosophicam exercens, Deoque soli vivens, ad vitæ suæ finem, editis relictisque scripto ingenii monumentis pluribus, perseveravit. Cæterum Euphrosyna imperatoris mater, palatio sponte deserto, in monasterio cui cognomen Gastria, vitam egit quietam. Circensibus vero ludis celebratis, Leonī Chamodraconi protovestiario suo præcepit Theophilus multifidum proferre candelabrum, quod in eade Leonis Armenii gladio comminutum fuerat. Ludis peractis, in locum nomine Sedem senatum omnem convocavit, et productum candelabrum eis coram ostendens, dixit: Qui templum Domini ingressus christum Domini interfecit, ejus criminis reus est? Respondens senatus ait: Reus est mortis, domine. Statimque jussit præfectum eos, qui una cum patre suo Michaelē Leonem occiderant, apprehendere, et multa licet prætendentibus et obijicientibus, iniquamque causantibus sententiam, Etenim nisi patri tuo opem tulissemus, modo non imperares, ad Fundam capita amputari. In hunc modum sub omnium 450 conspectu capita sunt illis præcisa, prætextu quidem, quod in templo Domini eadem perpetrare ausi fuerant, at revera quod ejusdem secum opinionis et pari hæresi infectum sustulissent. Ejusdem quippe Deo infensæ hæreseos labe piaculum illud tenebatur, qui sanctarum imaginum alias detraheret, alias dirumperet. Ad hunc Theophilum profugus venit Theophobus Persa, una cum patre suo et Persarum millibus quatuordecim, quibus per turmas divisus, in diversis regioni-

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(6) Isthæc eadem pluribus continuator Vat. et ex eo Cedr. qui hanc Theophili severitatem non tam justitiæ zelo ascribunt, quam ut ille sibi ab insidiis caveret, subditosque a violenta in principem manu deterreret. Leonis Grammatici ratio, ut voluerit ulcisci principem iconoclastam eadem

ipse addictissimus hæresi, jejuniore est, cum nec pater illius ab ea abhorreret. Summi Theophili rigoris jure dicendo exempla affert, plurimumque laudat auctor orationis Dominica τῆς ὁρθοδοξίας nobis edita Auct. tom. II, e quibus hic aliqua refert Leo et suggillat.

bus assignavit habitationes, qui usque hodie Persarum turmæ appellantur: ipsum Theophobum ex Theodoræ Augustæ sororis nuptiis levirum ipsi fecit. Theophilus autem cum artefactorum ornatu delectaretur, per aurifabrurum principem valde celebrem et peritum et Antonii patriarchæ affinem, jussit confari pentapyrgium, et instrumenta maxima duo ex auro solido, lapidibus diversis et crystallis insignita, arboremque auream, cui insidentes passeruli secretis machinis musicus cantus exercebant. Reparavit etiam imperatorias vestes et omnino renovavit, aureisque staminibus contexuit; publicum etiam jus et rigorem observare simulans, fidem pietatemque præ antecessoribus imperatoribus læsit.

Accedente ad ipsum muliere vidua ad Blachernas, et injuriam ab Augustæ fratre Petrona excubiarum drungario se pati conquerente: Adeo enim, aiebat, structuræ muros erigit, et ædificia innovat, ut nea penitus obscurer, et quod viduis pro solio contemptis accidit, reddat penitus inutilia. Illi discedentes, et injuriam fieri conspiciat, et vera esse, quæ a muliere objicerentur, certiores facti, redeuntes imperatori renuntiaverunt: ab eisque convictos Petronas, mediaque via exutus, dorso verbera excepit quamplurima. Confestim vero quæstor et exceptores abire jussi, Petronæ domus ad fundamenta exaquaverunt, et mulieri tradiderunt possidendas. Ipse Alexium Armenium, cognomento Muselem, sortem et robustum virum, tradita dilecta sibi filia Maria generum ascivit, patriciumque renuntiavit, et modico post magistrum: in suspicionem vero deinde adductum, quasi aucuparetur imperium, magistrum militiæ et ducem Siciliae institutum a se ablegavit. Qualia igitur livor parturire solet, Siculi quidam abeuntes eum apud imperatorem calumniabantur, quasi quæ Christianorum sunt, proderet Agarenis, et adversus imperium meditaretur. Interim Maria dilecta imperatoris filia fato 451 functa, urnam ejus argento exornavit, immunitatisque privilegium ex crimine ad illud confugientibus contulit. Argentum illud ex sepulcro imperator Leo postmodum sustulit. Tempore deinde quo Alexius calumniam passus est, Theodorum archiepiscopum cognomine Cribthinum in urbe forte repertum advocavit Theophilus, propriaque cruce amuleti ritu e collo pendente ipsi tradita, misit in Siciliam securitatis fidem Alexio daturum, et mox ad se adducturum. Perfectus ille, pro innata sibi prudentia Alexium verbis persuasum adduxit ad imperatorem: imperator velut rebellem verberibus exceptum misit in ergastulum, et omnes ejus facultates publico

στήσας, οἱ μέχρι τοῦ νῦν λέγονται. τοῦρμαι Περσῶν. Αὐτὸν δὲ τὸν Θεόφωβον εἰς ἀδελφὴν Θεοδώρας Αὐγούστης γαμβρὸν ἐποίησατο. Φιλόκοσμος δὲ ὢν αὐτὸς Θεόφιλος κατέσκευασε διὰ τοῦ ἀρχοντος τοῦ χρυσοχείλου λογιωτάτου πᾶνυ δντος καὶ συγγενοῦς Ἀντωνίου πατριάρχου, τὸ τε Πενταπύργιον, καὶ τὰ δύο μέγιστα ἔργα ἀλόχρυστα, διαφόροις λίθοις καὶ ὑαλίοις καλλύνας αὐτὰ, δένδρον τε χρυσοῦν ἐν ᾧ στρουθίον ἐφεζόμενον [στρουθία ἐφεζόμενα] διὰ μηχανῆς τινος μουσικῶς ἐκλάδουν. Ἐκαινοῦργησεν δὲ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς ἀνανεώσας, καὶ χρυσοῦφάντους κατακοσμήσας· δικαιοσύνην δὲ κοσμητικὴν προσποιούμενος, ὁ τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσείδειαν πλεόν ὑπὲρ τοὺς πρῶν βασιλεῦσαντας ἀδικήσας.

Β Προσελθούσης αὐτῇ γυναικὸς χήρας ἐν Βλαχέρναις, καὶ βοησάσης ὡς ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ τῆς Αὐγούστης ἀδελφοῦ Πετρωνᾶ δρουγγαρίου τῆς βίγλας δντος· Ὑψοὶ γὰρ τὰ αὐτοῦ οἰκήματα, καὶ τοῖς κτίσμασι κακουργεῖ, τὰ ἐμὰ δὲ σκοτίζει, καὶ εἰς τὸ μηδὲν εἶναι ποιεῖ, ὡς αἵτε χήρας καταπεφρονημένης (7)..... Οἱ ἀπελθόντες καὶ θεασάμενοι τὴν τοιαύτην ἀδικίαν, καὶ βεβαιωθέντες ὡς ἀληθῆ εἰσιν τὰ παρὰ τῆς γυναικὸς ῥηθέντα, ὑποστρέψαντες ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ. Καὶ ἐλεγχθεὶς παρ' αὐτῶν [ὁ Πετρωνᾶς] ἐκδυθεὶς ἐν τῇ μέσῃ τῆς ὁδοῦ τύπτεται τὰ νῦτα σφοδρῶς. Ὁρίσθησαν δὲ ὁ τε κοιαιστωρ καὶ οἱ ἀντιγραφεῖς ἀπελθεῖν, καὶ μέχρι θεμελίων ἐκδαφίσαι τὰ αὐτοῦ οἰκήματα, καὶ τῇ γυναικὶ παραδοῦναι. Οὗτος Ἀλέξιον τὸν Ἀρμένιον, ᾧ ἐπώνυμον Μουσαλῆ, ἀνδρεῖον δντα καὶ βωμολέον εἰσεποίησατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν ἡγαπημένην αὐτῷ θυγατέρα, ποιήσας αὐτὸν πατρικίον, μετ' ὀλίγον δὲ μάγιστρον (8). Εἶτα ὑπόληψεν τινα ἐπ' αὐτῷ σχῶν, ὡς ἀρεγόμενον τῆς βασιλείας, καὶ στρατηλάτην, καὶ δοῦκα Σικελίας ἐξέπεμψεν. Οἷα δὲ τοῦ φθόνου ὠδινοντος, Σικελοὶ τινες ἀνελθόντες διέβαλλον τοῦτον τῷ βασιλεῖ, ὡς τὰ μὲν Χριστιανῶν τοῖς Ἀγαρηνοῖς προδίδωσιν, κατὰ δὲ τῆς βασιλείας μελετᾷ. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τεθηκυίας Μαρίας πεποθημένης τῷ βασιλεῖ θυγατρὸς, τὴν μὲν λάρνακα ταύτης [αὐτῆς] ἐξ ἀργύρου ἐκόσμησεν, καὶ τόμον ἐλευθερίας τοῖς προσφεύγουσιν ἐπ' ἐγκλήματι τινι τίθεικεν (ὅνπερ ἀργυρον μετὰ ταῦτα Λέων ὁ βασιλεὺς ἀνέλετο ἐκ τοῦ τάφου), Θεόδωρον δὲ ἀρχιεπίσκοπον τὸν λεγόμενον Κρίθινον ἐν τῷ καιρῷ τῆς διαβολῆς Ἀλεξίου ἐν τῇ πόλει δντα προσκαλεσάμενος, καὶ δοὺς τὸ ῥθιον φυλακτὸν ἀπέστειλεν εἰς Σικελίαν δοῦναι λόγον ἀπαθείας Ἀλεξίῳ, καὶ ἀγαγεῖν πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ ἀπελθὼν, καὶ τῇ προσούσῃ αὐτῷ συνέσει πείσας Ἀλέξιον ἡγάγεν πρὸς τὸν βασιλεῖα, ὃν ὁ βασιλεὺς ὡς ἀνάρτην τύψας, ἔθετο ἐν δεσμοτηρίῳ, δημεύσας αὐτοῦ πᾶσαν τὴν περιουσίαν. Καὶ τοῦ βασιλέως κατὰ

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(7) Desunt nonnulla.

(8) Paulo hæc latius Leo quam continuator aut Cedr., qui tamen alia addunt scitu digna: Τῇ τῶν πατρικίων καὶ ἀνθυπάτων τιμῆσας ἀξία διὰ τὸ πρὸς τὴν θυγατέρα τούτου φιλόστοργον· ἔπειτα δὲ μά-

γιστρον καὶ Καίσαρα τὸ ἔσχατον ἀνηγόρευσε· Patricii ac proconsulis dignitate ornavit, pro impensiori illo amore quo filiam prosequeretur: tum vero magistrum, ac demum Cæsarem creavit.

τὸ εἶδος εἰς Βλαχέρνας ἀπελθόντος, προλαβὼν ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἱερατικὴν στολὴν ἡμφιεσμένος, καὶ τοῦ βασιλέως τῇ σὺλῃ πλησιάζαντος ἅμα τῶν τῆς συγκλήτου, φωνῇ μεγάλῃ ἐφώνησεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος· Ἐνταῖς καὶ κατευοδῶ, καὶ βασιλευ. Ἐνεκεν τίνος, ὦ βασιλεῦ; Αἰδεσθεῖς οὖν ὁ βασιλεὺς τῇ συγκλήτῳ (9) ἔφη· Ἐνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης. Ὁ δέ· Καὶ ποῖα δικαιοσύνη ἐν σοί; ὅτι δούς ἀνυπόγραφον λόγον Ἀλεξίῳ δι' ἐμοῦ οὐκ ἐφύλαξας τοῦτον. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ὡς ἐλεγχθεὶς, θυμῷ τε καὶ ὀργῇ ἀκατασχέτῳ κινήθει, τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου βιαίως ἐξήγαγεν, καὶ πληγὰς αὐτῷ οὐ μετρίας ἐπιθεῖς, ἐξώρισεν· οὐ διὰ τὸ ἐλεγχθῆναι ὑπὸ τοῦτου μόνον, ἀλλὰ διὰ τὸ καταμαθεῖν αὐτὸν τὰς ἀγίας εἰκόνας τιμῶν, καὶ σέβεσθαι, καὶ τὴν αὐτοῦ δυσσεβείαν κρυφαίως διαβάλλειν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ παραγενομένου, καὶ τοῦ πατριάρχου αὐτὸν ἐνεδίδαντος διὰ τὴν ἐπίσκοπον, ἤγαγεν αὐθις αὐτὸν μετὰ παρακλήσεως (10)· τοῦ δὲ ἀνάγιον αὐτὸν τῆς ἱερωσύνης κρίναντος δι' ἃ πέπονθεν, ὁ βασιλεὺς οἰκονόμον τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας πεποίηκεν, καὶ τὸν Ἀλέξιον τοῦ δεσμοτηρίου πεποίηκεν ἐξελθεῖν ἀποδεδικωκὺς αὐτῷ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν, ἔχων αὐτὸν ἐν τιμῇ.

Ἦν δὲ Μανουὴλ ὀνομαστικώτατος στρατιώτης πάντων τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ τιμωμένων παρὰ τοῦ βασιλέως. Οὗτος Μύρωνι συμβαλὼν λόγους τινὰς λογοθέτῃ τε ἔντι τοῦ δρόμου καὶ πενθερῷ τοῦ Πετριωνᾶ διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὑποβολῇ τοῦ Μύρωνος, ὡς τῆς βασιλείας ὀρίγεται, καὶ ἐμελετᾶτο δεινῶς κατ' αὐτοῦ. Λέων δὲ ὁ πρωτοβεστιαρίος ὑπὲρ Μανουὴλ προϊστάμενος, καὶ φροντίζων διεβεδαίοντο τῷ βασιλεῖ, ὡς ψευδῇ εἰσι τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα, ἃ μαθὼν Μανουὴλ, καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως, καὶ τὰς διαβολὰς ἐκκλίνων, λάθρα τῆς πόλεως ἐξελθὼν μέχρι πυλῶν, καὶ τοῖς δημοσίοις ὀχήμασιν ἐπιβὰς, ἀπῆλθεν φυγὰς μέχρι τῶν κλεισουργῶν Συρίας, τὰς τῶν ἵππων ἱγνύσας ἐκλύπτων· ἐδήλωσέ τε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ταῦτα· Τοῦ βασιλέως ὀργὴν ἐκπερύψω, καὶ εἰ μὴ καταναγκάσετε τὴν ἐμαυτοῦ πίστιν καταλιπεῖν, προσφεύγω ὑμῖν. Εἰ οὖν οὕτω προσδέχεσθαι με, λόγον ἀπαθείας μοι ἀποστελεῖτε. Οἱ δὲ τοῦτο μεγάλην χάριν δεξάμενοι, λόγον ἀποστελάντες, προσεδέξαντο ὡς βασιλεῖα Ῥωμαίων. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μανουὴλ προσρρέντα τοῖς Ἀγαρηνοῖς μαθὼν, ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀγωνίᾳ γέγονεν· καὶ βουλὴν ἐποιεῖτο μετὰ Ἰωάννου συγκλήτου περὶ τοῦτου. Ὁ δὲ εἶπεν· Εἰ προθύμως βούλει τὸν Μανουὴλ πρὸς σὲ ἔλθειν, ὦ βασιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἔτοιμος τοῦτο ποιεῖν, χρήματα λαβὼν, καὶ πρὸς τὸν ἀμερυνῆν σταλεῖς, ὡς ὤθθεν

A addixit. Imperatorem deinde ad Blachernas profectum præveniens archiepiscopus sacerdotali veste indutus stetit coram altari: et imperatori ad solem jam accedenti et vicino una cum viris senatorii ordinis, elata voce archiepiscopus exclamavit: Intende, prospere procede, et regna. Cujus gratia, o imperator? Verecundia suffusus imperator senatui dixit: Veritatis, mansuetudinis et justitiæ gratia. Tum ille: Quænam justitia tua est, qui verbum subscriptione tua firmatum, Alexio per me misisti, nec tamen observasti? Imperator, ira modum nesciente commotus, violenter hunc altaribus abripuit, verberibusque non paucis vapulantem in exilium expulit, non solum quia correptus esset ab illo, sed quia didicisset eum sacras imagines venerari et colere, et propriam impietatem ab eo clam condemnari. Non multo post ad Magnam ecclesiam accedenti intentatum facinus in episcopum patriarcha exprobrante, ille precum instantiam reveritus exsilio revocavit: eo vero sacerdotio indignum se judicante, propter ea quæ passus est, imperator œconomum Magnæ ecclesiæ instituit, et Alexium ergastulo liberari jussum rursus excepit, facultatibusque restitutis omnibus, in honore habuit.

Erat autem Manuel miles omnium, qui in Oriente ab imperatore in pretio habebantur nominatissimi. Ipse aliquando cum Myrone, cursus publici logotheta et Petronæ socero, collocutus, ipsius Myronis suggestione apud imperatorem calumniam passus est, velut affectaret imperium, et adversus eum aliquid meditaretur. In adversum Manuelis defensor aderat Leo protovestiarius, deque ejus salute sollicitus imperatori affirmabat falsa quæ ipsi objicerentur. Quibus perceptis, Manuel imperatoris iram et intentatas declinans calumnias, clam urbis portis excessit, et curribus publicis 452 consensis, ad Clusuras usque Syriæ fugitivus abiit: ubi excisis equorum poplitibus, hæc Agarenis manifestavit: Iram imperitoris decline: et si non coegeritis meam me deserere fidem, in partes vestras transeo; si sic excipitis, securitatis indicia mittite mihi. Illi, nuntio recreati, immunitatis misso libello, velut Romanorum imperatorem admiserunt. Imperator vero, ad Agarenos Manuelem defecisse audiens, multo mœrore et animi angustia correptus est, et cum Joanne syncello de hoc consiliabatur. Ille vero dixit: Si ex animo Manuelem ad te regredi cupis, acceptis pecuniis, ad Amerum nem missus, quasi in carcere detentos visitaturus, negotium hoc conficere paratus sum, et ab imperio

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(9) Malim τὴν συγκλήτον. *Senatus præsentia pudente suffusus, ait.*

(10) Illud, μετὰ παρακλήσεως, exponam ego, obsecrando; velut scilicet pro injuria excusando, cujus ille memoria noluerit sedem recipere ac dignitatem, Theophilo interim Majoris ecclesiæ œconomi officium imponente: quæ officia non

minoris erant Græcis, quam summa ipsa sacerdotia ac episcopatus; uti fere nostris cardinalitia dignitas atque purpura. Gloriantur enim etiamnum clerici Majoris ecclesiæ velut et ipsi de latere sui antistitis; quem ideo proxime affectari debeant, ac provincialibus ipsis episcopis præire.

tuo securitatis fide subscripta, Manuelem coram A
conveniēns redire suadebo. Subscriptis autem litte-
ris, vocisque suadela totum hoc me peracturum
confido. Imperator commissa pecuniarum multitu-
dine, et datis ad Amerumnem litteris, virum desti-
navit. Ille cum pecuniis et vario apparatu ingres-
sus, adeo ut obstupescerent Agareni, sparsis per
ergastula pecuniis, et viso Agarenorum supremo
consiliario, cum Manuele etiam clam convenire va-
luit, et tabulas ab eo subscriptas, et salvum con-
ductum exhibere. His ab eo gestis, quæ fuisset
exsecutus imperatori nuntians, regressus est. Manuel
autem adversus nationem cum Amerumne
inimicitiam agentem proficiscendi facultate petita,
postulatus potius est; ducto namque Amerumnis
filio et copioso exercitu, protectionem suscepit, et
Insignem reportavit victoriam. Quæ res, sicque
parta victoria fecit ut in majori quam prius honore
haberetur; cunctaque quæ vellet, apud Amerum-
nem poterat. Ex quo ad Romaniam regredi valde
sollicitus, post temporis spatium aliquod, Ame-
rumnis satrapis dixit: Si Amerumnis filium et exer-
citus præbueritis, profectus Romaniam omnem
subjugabo. Quo summa cum lætitia accepto, in
prioris gratiæ augmentum, armis confestim instru-
xit, et adversus Romaniam misit. Ad orientale
itaque thema vicine profectus, domesticis et Ame-
rumnis filio secum adlectis, quæsi recreaturus se
et venaturus abiit: hostibus deinde remotior fa-
ctus, Amerumnis filium complexus et deosculatus
dixit: Ad imperatorem patriamque propriam re-
meco: tu, cum tuis nihil injuriæ pati suspicanti-
bus, redi, ad tuos abi. Hic quidem eo pacto cum
lacrymis et verecundia reversus est. Manuel vero,
præmisso ad imperatorem nuntio, rediit. Impera-
tor muneribus 453 et dignitate nuntium donans,
Manuelem, prout æquum erat, suscepit, et magi-
strum confestim scholarumque domesticum insti-
tuens, etiam filios ejus ex sancto baptismate susce-
pit. His elatus imperator, abiit cum Manuele et
senatu adversus Agarenos, et Zapetro Samosatoque
civitatibus divitiarum copia maroque valido ab
Amerumne munitis præclara potius victoria, spo-
liisque inclytus, regressus est. Porro reversus ad
Bryæ locum, palatium exstruxit, plantavit hortos, D
aqua deduci jussit: quod et factum est. Inde in

τούς ἐν εἰρηκῇ ἐπισκεψόμενος, ἔχων ἐνυπόγραφον
λόγον παρὰ τῆς σῆς βασιλείας ᾧ πείσω τὸν Μανουὴλ
εἰς ὅσον ἐλθόν. Δοκῶ δὲ τοῦτο πράξειν, τῷ τε ἐν-
υπογράφῳ λόγῳ, καὶ τῇ ἐμῇ πειθῶ. Ὁ δὲ βασιλεὺς
πάμπολλα χρήματα καὶ δῶρα πρὸς τὸν ἀμερουμνῆν
δοῦς αὐτῷ, ἀπέστειλεν. Ὁ δὲ εἰσελθὼν μετὰ πολλῶν
χρημάτων, καὶ κόσμου παντοῦ, ὡς καὶ τοὺς Ἀγα-
ρηνοὺς ἐπὶ τῷ πλοῦτι αὐτοῦ ἐκπλαγῆναι, τὰ δεσμο-
τήρια ῥογεύσας, καὶ τὸν πρῶτον σύμβουλον θεασά-
μενος, ἐδυνήθη καὶ λάθρα συνομιλῆσαι τῷ Μανουήλ·
καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸν ἐνυπόγραφον λόγον, καὶ τὸ φυ-
λακτὸν (11) τοῦ βασιλέως, καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας,
ὑπέστρεψεν ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ ὅσα διεπράξατο.
Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐξαίτησάμενος τὸν [τῷ] ἀμερουμνῆτος
ἐξελεῖν κατὰ ἔθνος τινὸς πολεμίου αὐτοῖς, ἔτυχε
τῆς αἰτήσεως, καταλαβὼν τὸν τοῦ ἀμερουμνῆ υἱόν,
καὶ λαὸν πλείστον, ἀπῆλθεν καὶ νίκην μεγάλην εἰρ-
γάσατο· καὶ τοῦτο ἐν μέλῳ τιμῇ ἣ τὸ πρῶτον
κάθιστο, καὶ πάντα ἦν αὐτῷ παρὰ τῷ ἀμερουμνῇ
δυνάμενος. Ὅθεν ἔχων φροντίδα πολλὴν τοῦ ἐξελεῖν
ἐν Ῥωμανίᾳ, μετὰ καιρὸν τινα εἶπεν πρὸς τοὺς
δυνάστας τοῦ ἀμερουμνῆ, ὅτι· Ἐάν μοι τὸν υἱὸν τοῦ
ἀμερουμνῆ καὶ λαὸν παρέξετε, ἐξελθὼν ὑποτάξω
τὴν Ῥωμανίαν. Οἱ δὲ μεγίστην χαρὰν τοῦτο ἡγησά-
μενοι, καὶ τῷ προτέρῳ πλεονεκτήματι (12), εὐθύς
ἐξώπλισεν αὐτόν· καὶ κατὰ Ῥωμανίας ἀπέστειλεν.
Ὁ δὲ ἐλθὼν πλησίον τοῦ θέματος τῆς Ἀνατολῆς
προσκαλεσάμενος τοὺς ὑπογεγραμμένους αὐτοῦ, καὶ τὸν
υἱὸν ἀμερουμνῆ, ὃς δὴθεν διακινήσων καὶ κυνηγῆ-
σων, πόρρωθεν τῶν πολεμίων γενόμενος, περιπλα-
κεῖς τῷ υἱῷ τοῦ ἀμερουμνῆ, καὶ καταφιλήσας αὐ-
τόν, εἶπεν, ὅτι· Ἐγὼ μὲν ἀπέρχομαι πρὸς τὸν βασιλέα
τε καὶ τὰ ἴδια, οὐ δὲ μετὰ τῶν σῶν, ὡς μηδὲν δεῖ-
νὸν πείσσεσθαι ὑποταγέμενος παρ' ἡμῶν, ἀπὸ τοῦ
τοῦ σού. Καὶ οὕτως μὲν οὕτω, μετὰ δακρύων καὶ
αἰσχύνης ὑπέστρεψεν. Ὁ δὲ Μανουὴλ ἐχώρει πρὸς
τὸν βασιλέα προσποστείλας αὐτῷ τὸν μηνύσοντα. Ὁ
δὲ βασιλεὺς καὶ τὸν μηνυτὴν χρήμασι τε καὶ ἀξιώ-
μασιν ἐφιλορονήσατο, καὶ τὸν Μανουὴλ ὡς ἄξιον
ἦν ὑπεδέξατο, μέγιστον εὐθύς καὶ δομῆστικον τῶν
σχολῶν ποιησάμενος· καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐκ τοῦ
ἀγίου βαπτίσματος ἀναδεξάμενος. Τούτοις ἐπαρθεῖς
ὁ βασιλεὺς, ἐξῆλθεν μετὰ Μανουὴλ καὶ τῆς συγχλή-
του κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ εὐπετῶς, καὶ τὴν
Ζάπετρον (13), καὶ τὸ Σαμοσάτον πλοῦτον κομῶν καὶ
δυνάμει τότε διὰ τοῦ ἀμερουμνῆ ἐκείθεν (14) πα-

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(11) Est quod Cedrenus σταυρὸν appellat. Sic
ipse P. Goar p. superiori, δὸς τὸ ἴδιον φυλακτὸν,
propria cruce amuleti loco e collo pendente ipsi
tradita: non ita bene hic, *salvum conductum*, quod
rem minus explicet. Continuator Vat., καὶ μάρτυ-
ρας τῶν εἰρημίων τὸ τε τοῦ βασιλέως ἐγκόλιον,
καὶ τὸ χρυσοῦσιον ἰδίδου, ad fidem dictis præ-
standam, cum imperatoris crucem amuleti ritu ex
ejus collo pendentem, tum auream bullam contradi-
t; seu tabellas ejus sigillo obsignatas ac manu sub-
scriptas, quibus nec expressa figura crucis deerat.
Aliud tamen ac peculiariter τὸ φυλακτὸν, ἐγκό-
λιον, σταυρὸς, semel et iterum ad majorem sa-
cramenti regionem Theophilo usurpatum.

(12) Hic decet vox aliqua, putem, πεποιθώς;

priore confisus compendio; bene animatus ex su-
periori victoria Manuelis auspicio.

(13) Continuator ac Cedren. Σωζόμετρον seri-
bunt, Amerumnis patriam, cujus excidii ulciscendi
causa, is Anorium postmodum excidit Theophili
patriam.

(14) Obscurum hoc. Num διὰ τὸ τὸν ἀμερουμνῆ
ἐκείθεν urbem tunc opulentiam ac potentiam claram,
eo quod inde Amerumnens oriundus esset; ut subau-
diatur, aut desideretur vox ὀρμᾶσθαι, vel διὰ τὴν
τοῦ ἀμερουμνῆ ἐκείθεν πατρίδα, quod esset illic
Amerumnis patria; an magis hiatus est? Integre
vero laudatus continuator: Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Σω-
ζόμετρον ἐκπολιτορχήσας πατρίδα συγγένουςαν τοῦ
ἀμερουμνῆ. Ὑπὸ ἧς ἐγένετο ἐκείθεν διὰ γραμ-

ραλαβών. ἐπ' αὐτῇ τῇ νίκῃ, καὶ τοῖς λαφύροις γαυρούμενος. [Καὶ ἔλθων μέχρι τοῦ Βρύα προσέταξεν ὡκοδομηθῆναι [οἰκοδομηθῆναι] παλάτιον, παραδείσους φυτεύσαι, καὶ ὕδατα ἀγαγεῖν· ἃ καὶ γέγονεν. Ἐκεῖθεν δὲ ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν τὰ λάφυρα ἐθριάμβευσεν ἱππικὸν ποιήσας, καὶ τὸ πρῶτον βατον

παίξας, ἄρματι λευκῷ μένον· ἐπογησάμενος, χρώματι δὲ τῷ Βαϊνέτῳ [Βινέτῳ] ἀμφιατάμενος, καὶ νικήσας ἐστεφανώθη τῷ δῆμῳ [τῶν δῆμων] ἐπιβοώντων·

Τοῦ δὲ πατριάρχου Ἀντωνίου τελευτήσαντος, ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ σύγκελλος; ἐν ἑκτῷ δὲ νέος Ἰαννῆς καὶ Ἰαμαρῆς, βεθοημένος ἐπὶ τε μαντείοις, καὶ λεκανομαντείαις, καὶ πάσῃ ἀσεβείᾳ· ὃς ὄργανον ἐπιτήδεον εὐρεθείς τῆς τοῦ βασιλέως ἀσεβείας τε καὶ ῥοπῆς, αὐτῷ πάντα τὰ πρὸς ἀπόλειαν συνειργάσατο· καὶ ὅν ὥδιμε μὲν, κατέειχε δὲ βασιλικὸν τῆς ἀσεβείας ὁ βασιλεὺς, ἐξέρρηξεν καὶ ἀπέτεκεν, τὰς ἀγίας εἰκόνας ἀναχρίεσθαι προστάξας, ἢ ἀπαλείφεισθαι (15). Οὗτος ὁ Ἰωάννης πρὸ τοῦ ἀστεως οἰκημα ἐκ λίθων λαξευτῶν κατασκευάσας, ὁ Τρουλλος μέχρι τοῦ νῦν ὀνομάζεται, διὰ τινων θυσῶν ὠμίλει τοῖς δαίμοσι, καὶ τῷ βασιλεὶ τὰ μέλλοντα διεσήμενε, ὃ καὶ ἀοίκητον ἔμενε, διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τότε τῶν δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις. Τούτων οὕτως ἐχόντων, Ἀραβες μετὰ δυνάμει πολλῇ κατὰ Ῥωμανίας ἐβίωσαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἅμα τοῖς πρόσφυσι Πέρσαις καὶ Μανουὴλ ὁμοεστικῶς κατ' αὐτῶν ἐχώρει· καὶ συμβολῆς γενομένης ἡττηθείς ὁ βασιλεὺς, μέσον εἰσῆλθεν τῶν Περσῶν ὅπ' αὐτῶν περισώθηναι. Μανουὴλ δὲ ὡς ἔγνω τὸν βασιλέα μέσον τῶν Περσῶν ὄντα, [καὶ] αὐτοὺς βουλομένους ἦδη τοῖς Ἀραβίαι αὐτὸν προδοῦναι, καὶ δι' αὐτοῦ καταλαγῆναι, αὐτοὺς διασχίσας, μέσον αὐτῶν τοῦ χαλινοῦ τοῦ βασιλέως λαβόμενος, ἐξῆλθεν ἄγοντα τοῦτον (16) ἐξάγων, αἰσχύνῃς ἡγούμενος ὁ καθεκτὴν Ῥωμαίους, εἰ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων Ἀραβες αἰχμάλωτον λάβωσιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ δέει τοῦ καθεστηκότος ἑκστάς, προσρῦναι πάλιν τοῖς Πέρσαις ἡδύλευτο. Ὁ δὲ Μανουὴλ τὸ ξίφος ἀντέτεινεν, ὡς πατάξων αὐτῷ [αὐτόν]. Ὁ δὲ φοβηθείς, καὶ ἀκὼν συνήπτετο, μόλις

urbem reversus, onustus spoliis circensibus ludis exhibitis triumphum egit, et curru equis candidis vecto, Venetique colore insigni primo munere laeuit, victorque coronatus est, factionibus acclamantibus: Feliciter adveneris, o incomparande factionarie!

Καλῶς ἦλθες, ἀσυχρίτε φακτονάρη!

Cæterum patriarcha Antonio vita functo, in ejus locum ordinatus est Joannes syncellus, vere dicam novus Jannes, et Jammars, præstigiis et per pelves divinationibus omnique impietate nominatissimus. Hic velut instrumentum aptissimum imperatoris impietatis et propensionis repertus, ipsi per omnia in perniciem cooperabatur: et quem conceperat animo, occultabat vero, venenatum impietatis basiliscum imperator, emisit et peperit, eum sacras

imagines uno colore infici, verius dicam, deleri præcepit. Joannes ipse politis et sculptis lapidibus ante urbem exstructa domo (Trullus nunc usque appellatur), sacrificiis quibusdam familiares asciscibat dæmones, et futura imperatori renuntiabat. Domus autem propter dæmonum ad eam frequentiam sine habitatore mansit. Cum hæc ita agerentur, cum potestate multa adversus Romaniam insurrexerunt Arabes, in quos imperator cum Persis profugis et Manuele domestico profectus est. Consertis manibus victus imperator, medium Persarum agmen subit ab ipsis servandus. Manuel

vero audiens imperatorem medio Persarum agmine constitutum, eosque jam Arabibus ipsum prodere meditates, et ejus occasione Arabibus reconciliari, diviso eorum cuneo, medium imperatorem reperit, frenoque apprehenso eduxit: ingentem verecundiam ratus inuri Romanis, si Romanorum imperatorem captivum Arabes abducerent. Imperator rei gestæ pavore consternatus, Persis iterum se tradere consiliabatur; Manuel in adversum intentato gladio percutere minabatur. Territus ille et

FRANC. COMBEFISHI NOTÆ.

μάτων προτρέψασθαι ἀναχωρεῖν τὸν Θεόφιλον ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ· Ipsa etiam Sozopetra, quæ Ameramnunis patria esset expugnata; pro qua contigit ab eo per litteras rogari Theophilum, ut inde recederet.

(15) Subens obtinendas, sive abolendas. Tria continuator adversus sacras imagines impiorum imperatorum edicta profert.: 1 a Leone Isauro, ut sancti nomen nunquam illis appingeretur, aut id illæ vocarentur; quod Dei proprium diceret, ut sit ac dicatur sanctus; 2 a Michaelē Theophili patre, ut non adorarentur; 3 a Theophilo, τὸ μὴ εἶναι χρώματι ταύτας τυπούσθαι τε καὶ μορφάζεσθαι· Ne quis eas coloribus depingeret.

(16) Ad hæc interpres in margine, redundat; itenique seq. linea ad illud, ὁ καθεκτὴν Ῥωμαίους· mihi utrumque aptum, ac sensui necessarium. Primum ita expressit continuator: Ὡς δ' ἡμέρτανεν αὐτοῖς, καὶ τρίτον δὲ ἐκ στερεώτερας ψυχῆς τὴν συνέχουσαν φάλαγγα τὸν βασιλέα διέκοψεν, καὶ πλησίον ἐγεγόνει τοῦτου· ὡς καὶ ἱμάσι τὸν ἐπιφέροντα τοῦτον ἐπιδῆσαι ἔπουν, καὶ αὐτοῖς ὑπερερῶσθαι ἐτύγγανεν· Cum nec secundo res successisset, tertio quoque obfirmatori animo incitatus

phalangem perumpit, quæ imperatorem involverat; propeque illum accedit, ut et equum quo is rehebatur loris alligare, indeque rursus educere contigerit; adeoque exiit, ἄγοντα τοῦτον ἐξάγων, vehementem illum equum educens. Alterum solum emend. ut ipse cod. representat. Αἰσχύνῃς ἡγούμενος οὗ. Probrum ratus non ferendum Romanis, ut imperatorem Romanum in Arabum potestatem captivum venire contingeret. Pulchre laudatus auctor: Ἐπρώθη τὴν ψυχὴν ἄνθρωπος, βασιλεὺς Ῥωμαίων αἰχμάλωτον γενέσθαι φοβούμενος; καὶ τῶν ἐχθρῶν ὑποπόδιον· Durum animo vulnus vir tantus accepit, timens ne Romanus imperator captivus abduceretur, ac scabellum pedum hostibus fieret. Leo ita scribit, ut eo in prælio vulneratum Manuelem, exque vulnere brevi mortuum significet; cum continuator columiniam subjungat, hujus ipsius officii occasione ortam, qua coactus est ad Agarenos fugere, ac reliqua superius Leoni de illo enarrata. Uter certiora monumenta secutus sit, haud facile sit divinare. Non deesse ait continuator qui hanc illius fugam ad Agarenos sub Michaelē Theophili patre ponant.

invitus ei adjunctus est, et vix inde ereptus, Dorylaeum cum pudore et detrimento se recepit. Manuel vero in acie vulneratus, et 454 aegritudine correptus, praclaris facinoribus in Agarenos editis mortuus est. Corpus ejus asportatum in monasterio ab eo constructo, cui Manuelis factum nomen, Asparis cisternae vicino, depositum est; et rursus Persae auxiliarii apud imperatorem accusati. Eo tempore filius imperatori ex Theodora susceptus, quem vocavit Michaellem. Imperatori vero ad Blachernas profecto occurrit non nemo, qui ait: Equus cui imperium tuum insidet meus est. Equo tunc exsiliante, et imperatoris manu detento, stabuli comitem interrogavit imperator: Cujus est equus? Respondit: Opsicii comes tuae aum majestati misit. Cumque Opsicii comes in urbe tunc ageret, eo in crastinum adducto, una cum eo qui procedentem eum interpellaverat, ait imperator: Verum eloquere, cujus est equus? Ille respondens dixit: Meus erat: mittensque dux, vi eum, neque dato pretio, neque aestimatione facta, mihi eripuit. Interrogavit comitem imperator: Num res ita se habet edissere, et quare non soluto pretii equo, eum ad me misisti? Respondit ille: Quia scholarius fieri expelebat: ego vero num generosus foret ignorans, numismata centum exhibui. Ille vero non accepit. Re examinata et probe percepta ut per vim nimirum equus ablatu fuisset, imperator dignis verbis ducem emendavit: homini vero ad se accedenti equum restituit. Ille recipere detrectans, in ejus pretium libras duas accepit. Dux vero indolem ejus probare jussus, et si generosus foret scholarium crearet. Hic in bellum profectus, in conflictu velut imbellis et timidus inter fugientes repertus, occisus est.

Imperatori vero ad Bryae palatium cum comitatu procedenti nuntiatum est ab Orientalium duce Sacracenorum protosymbulum cum exercitu praedandum venire ut Amorium caperet. Ille consueta exercitui proceribusque largitione facta, brevi tempore versus Cappadociam contendit. Amerumnes selectis militum octo millibus, Sudem inter Agarenos virtute prudentiaque nominatissimum ducem instituens, adversus imperatorem submisit. Manibus consertis, profligatus imperator fugit, et cum dedecore rediit: vixque salutem nactus est. Amerumnes vero virtute multa stipatus, abiit, et Amorium obsedit, variisque certaminibus editis obtinere non potuit, fortiter et genere civibus in adversum praellantibus. Philosophi vero Leonis discipulus quidam in castro habitans Amerumni recedere volenti, cujusdam ope, ceu astrologiae pe-

A διασθελς, κάκιθαν ύπιστράφη έν τῷ Δορυλαίῳ μεν' αίσχύνῃς καί ἥττης πολλῆς. Ὁ δὲ Μανουὴλ έν τῷ πολέμῳ τραυθεὶς, νοσήσας, ἐτελεύτησεν πολλάς ἀνδραγαθίας κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐνστησάμενος [ἐνδεΐξάμενος]· τὴ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἀποκομισθὲν ἐτέθη έν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθεΐσῃ μονῇ, τῇ τοῦ Μανουὴλ, σύνεγγυς τῇ χιστέρνῃ τοῦ Ἀσπαρος. Καί εὐθύς διαβολαὶ πρὸς τὸν βασιλέα κατὰ Περσῶν (17). Τότε δὴ γίνεται τῷ βασιλεὶ παῖς ἐκ Θεοδώρας, δὲ ἐπωνόμασεν Μιχαήλ. Ἀπεργόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς έν Βλαχέρναις ὑπήντησεν αὐτῷ τις, καί λέγει, ὅτι Ἴππος ᾧ ἐποχεῖται (18) ἡ βασιλεία σου, ἐμὸς ἐστίν. Τοῦ δὲ ἵππου σκιρτῶντος καί τοῦ βασιλέως τοῦτον κατασχόντος, τὸν κόμητα σταύλου ἐπηρώτησεν ὁ βασιλεὺς· Τίνος ἐστίν ὁ ἵππος; Ὁ δὲ ἔφη· Ὁ κόμης τοῦ Ὀψικίου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ βασιλείᾳ σου. Τοῦ δὲ κόμητος τοῦ Ὀψικίου έν τῇ πόλει δντος, τῇ αὐρίον ἀγαγὼν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, καί τὸν προσελθόντα αὐτῷ, ἔφη· Εἰπέ τὴν ἀλήθειαν· τίνος ἐστίν ὁ ἵππος; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, ὅτι Ἐμὸς ἦν, καί ἀποστείλας ὁ στρατηγὸς ἀνέλειτο αὐτὸν ἐξ ἐμοῦ βιαίως μῆτε τίμημά μοι δοῦς, μῆτε ἀξίωμα ποιήσας. Εἶπα δὲ πρὸς τὸν κόμητα ὁ βασιλεὺς· Εἰπέ, εἰ οὕτως ἔχει· καί διὰ τὴ μὴ ἀποκῆφας περὶ τοῦ ἵππου, ἀπέστειλάς μοι αὐτόν; Ὁ δὲ ἔφη· Οὔτι ἐπέζητει γενέσθαι σχολάριος. Ἐγὼ δὲ, μὴ εἰδὼς εἰ ἀνδρείδης ἐστίν, παρείχον αὐτῷ ἑκατὸν νομίσματα· ὁ δὲ οὐκ ἔλαβεν αὐτά. Καί ἐρευνήσαντος τοῦ βασιλέως, καί πληροφορηθέντος ὡς βιαίως αὐτὸν ἀφείλετο, τὸν μὲν στρατηλάτην τοῖς προσήκουσι μαγγλαβίοις ἐσφρόνισεν· τῷ δὲ προσελθόντι αὐτῷ ἀπέστρεψεν τὸν ἵππον. Ὁ δὲ τοῦτον οὐκ ἠδουλήθη· ἔλαβεν δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ λίτρας δύο. Ὅρισθέντος δὲ τοῦ στρατηγοῦ δοκιμάσαι αὐτόν, καί εἰ ἀνδρείδης ἐστίν ποιῆσαι αὐτόν σχολάριον. Τοῦ δὲ εἰς πόλεμον ἀπελθόντος, έν τῇ συμβολῇ ὡς δευτέρως έν τοῖς φεύγουσιν εὐρεθεὶς κατεσφάγη.

Γεγονότος δὲ τοῦ βασιλέως εἰς πρόκενον έν τῷ Βρύῳ, ἦλθεν αὐτῷ μήνυμα· παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀνατολικῶν, ὡς ὁ πρωτοσύμβουλος (19) ἐξελθὼν μετὰ πλήθους ἐκπορθήσων ἀπέρχεται τὸ Ἀμώριον. Ὁ δὲ τὰ νενομισμένα τῷ τε στρατῷ καί τοῖς ἀρχοῦσι ποιήσας, συντόμως μέχρι Καππαδοκίας ἐξήλατο. Ὁ δὲ ἀμερουμένης ἀποχωρήσας ὀκτὼ χιλιάδας λαοῦ, καί τὸν Σουδεμ ὀνομασθέντα έν τοῖς Ἀγαρηνοῖς δντα ἐπὶ τε ἀνδρείᾳ καί φρονήσει δοῦς αὐτοῖς κεφαλὴν, ἀπέστειλεν κατὰ τοῦ βασιλέως· συμβαλόντων δὲ πόλεμον, ἤττηθείς ὁ βασιλεὺς ἐφυγεν, καί μετ' αἰσχύνῃς ὑπέστρεψεν, μόλις διασθελς· ὁ δὲ ἀμερουμένης ἀπελθὼν μετὰ δυνάμεως πολλῆς, περιχαρακώσας τὸ Ἀμώριον, καί πολέμους πολλοὺς ποιήσας, οὐκ ἔσχυσεν αὐτὸ ἐκπορθῆσαι, γενναίως καί σταθερῶς ἀγωνιζομένων τῶν ἐνδοθεν. Μαθητὴς δὲ τις Ἀλέντος τοῦ φιλοσόφου ἦν έν τῷ κάστρῳ καὶ βου-

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(17) Qui nimirum ipsum Arabibus voluissent prodere, ac sibi Theophobum conati essent præficere; uti multis continuatur.

(18) Hanc equi ablati historiam longe aliter continuatur ac Cedrenus narrant: eorumque vero similior narratio. Manuelem in Persarum expedi-

tionem adversus Amorium adhuc superstitem, postque ipsum Theophilum, iidem faciunt; nisi iste alius, atque junior Manuel existit.

(19) Hic quoque ipse amerumnes, supremusque Arabum dux, ac velut imperator, sic appellatur.

ληθέντος ὑποχωρῆσαι τοῦ ἡμερουμῆ, διὰ τίνος Ἀ
ἐμήνυσεν ὁ αὐτὸς ἀστρονόμος, ὅτι Εἰ προσκαρτερή-
σεις τῷ κάστρῳ δύο ἡμέρας, ἐκπορθήσεις ἡμᾶς. Ὁ
καὶ γέγονεν. Προεδόθη γὰρ ὑπὸ τοῦ λεγομένου
Βοϊδίτζη καὶ τοῦ Μανικοφάγου (20). Κατεσχέθησαν
δὲ τῶν ὀνομαστῶν ἄνδρες οὐκ ἀγενεῖς ἀπελ-
θόντες ἐν Συρίᾳ αἰχμάλωτοι, Θεόφιλος ὁ πατρίκιος,
καὶ στρατηγοί, ὃ τε Μελισσηνός, καὶ ὁ Ἀέτιος (21),
καὶ Θεόδωρος πρωτοσπαθᾶριος, ὁ Κρατερὸς, καὶ Κάλ-
λιστος τουρμαρχῆς, καὶ Κύριλλος (22) δρουγγάριος,
καὶ Βασσός, καὶ τινες ἄρχοντες τῶν ταγμάτων· οἱ
παρὰ τοῦ πρωτοσυμβούλου ἀναγκασθέντες ἀνήστα-
σθαι τὴν αὐτῶν πίστιν, καὶ τοῦτου μὴ πεισθέντος
ἔλκει τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς ἀπετμήθησαν, ἀντὶ προσ-
καίρου ζωῆς τὴν αἰώνιον ἀγαπήσαντες. Ὁ δὲ τὴν
αἰσχρὰν σωτηρίαν τῆς καλλίστης ἀνταλλαξάμενος,
ὁ τοῦ Φιλοσόφου Λέοντος μαθητὴς προσρεῖς τῷ
ἡμερουμνῇ, ἐρωτήθη παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἐπιστή-
μης αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν μαθητὴν εἶναι τοῦ Φιλοσό-
φου Λέοντος. Οὗτός τε ὅστις ὁ Λέων, καὶ ὅποιοι αὐ-
τὸν ἐπεθύμει ἰδεῖν. Καὶ δὴ τινὰ [τινι] τῶν σιχηματώ-
των δὸς γράμματα πρὸς Λέοντα τὸν Φιλόσοφον
ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑποσχόμενος
αὐτῷ, ὅτι εἰ ἐξέλθοι ἀπ' [ἐκ] ἐκείνων, αὐτὸν εἶναι ἐν
τιμῇ. Ὁ δὲ Λέων τὰ γράμματα ἀπολαβὼν, καὶ φο-
δηθεὶς μὴ πως διαγνωσθῇ, ἀνήγαγεν αὐτὰ Θεοφίλῳ
τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ γνοὺς τὰ τῆς αὐτοῦ ἐπιστήμης,
Μαγναύρας, παραδὸς αὐτῷ διδάσκειν καὶ μαθητὰς,
μετροπολίτης ἐν Θεσσαλονίκῃ γέγονεν.

Ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς τὸν τρίκογχον ἐν τῷ παλα-
τίῳ, καὶ τὸ λεγόμενον Σίγμα, καὶ τὰς ἀναβάθρας
ἐνθα οἱ δῆμοι ἵστανται, στήσας, καὶ φάλην ἐν ᾗ γί-
νεται τὸ Σαξιμοδέξιμον (23) λεγόμενον, τῶν ἱππῶν
ἀμφοτέρων τῶν μερῶν διερχομένων μετὰ χρυσῶν
σαγισμάτων. Ὑπὸ δὲ τὸν τρίκογχον κάτωθεν διὰ
μηχανῆς ἐποίησεν τὸ λεγόμενον μυστήριον, ἐν ᾧ ἐν
τῇ μιᾷ γωνίᾳ, ὃ ἐὰν εἴπῃ τις, ἐξακούεται ἐν τῇ ἐτέρᾳ.
Μαθὼν δὲ αὐτὸς Θεόφιλος ὅτι Θεοφάνης ποιητὴς καὶ
Θεόδωρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἑαυτοὺς ζῶντας τὴν
ἀδελφείαν αὐτοῦ καμυρόουσιν καὶ διελέγγουσιν, ἀπο-
σταλας μετ' ὀργῆς ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν, εἰπὼν
τάδε· Πόθεν ἐστέ; Οἱ δὲ εἶπον· Πόθεν; ἐκ Παλαι-
στίνης. Ὁ δὲ ἀληθέρως· Καὶ διὰ τί τὴν γῆν ὤμων
ἀφέντες, καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἔλθοντες οὐ πειθαρχεῖτε
τῇ βασιλείᾳ ἡμῶν; Τῶν δὲ μηδὲν ἀποκριθέν-
των, ἐπέτρεψεν παῖσθαι τὰς ὄψεις αὐτῶν σφοδρῶς.
Εἶτα μετὰ τοῦτο βουνευρῆσας αὐτοὺς μέχρις αὐτοῦ
τοῦ θανάτου μετὰ θυμοῦ, [μετὰ] τραχείας τῆς φω-
νῆς πρὸς τὸν ὑπαρχον ἔφη· Ἄρον αὐτοὺς εἰς τὸ

ritus significavit : Si dies tantum duos ad castrum
stationem habueris, obtinebis nos ; quod et conli-
git. A Boiditze quippe vocato, et Manicophago
proditum est. Capti sunt etiam virorum nominato-
rum et non ignobilium plurimi, et in Syriam **455**
abducti captivi, Theophilus patricius et duces isti,
Melissenus, Aetius, Theodorus protospatharius, qui
et Craterus, Callistus turmarcha, Cyrillus drungar-
ius, et Bassoes, et quidam agninum proceres qui
a protosymbulo tormentis adacti, ut fidem nega-
rent, ipsi morem non gerentes, gladio capitibus
præcisi sunt, vitæ temporalis vice æternam conse-
cuti. Discipulus autem Leonis Philosophi salutem
honestissimæ turpem præferens, cum ad Amerin-
nem transiisset, ab eo de scientia sua interrogatus,
B Leonis discipulum esse professus est. Amerumnes
quis et qualis esset iste Leo probare cupiens, capti-
vorum non nemini datis litteris, ad Leonem Philo-
sophum Constantinopolim misit, pollicitus, si veni-
ret, in honore futurum. Aceptis litteris, veritus
Leo ne dignosceretur, Theophilo imperatori cuncta
detulit. Theophilus, ejus agnita scientia, vocatum
detinuit in Magnauræ palatio, docendi facultate
discipulisque et cunctis necessariis ad ministerium
exhibitis, qui deinceps metropolita Thessalonicen-
sis exstitit.

προσλαβόμενος αὐτὸν εἶχεν ἐν τῷ ἱππατίῳ τῆς
παρέχων αὐτῷ τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν ἑπάντα, ὃς καὶ

Idem imperator triconchum in palatio, et quod
dicitur Sigma, gradusque, quibus faciones consi-
stunt, et fontem ædificavit, quo peragitur Saximo-
deximum dictum, utriusque partis equis aureis
stragulis instructis, et pertranseuntibus. Sub tri-
concho vero ex machina secretum (ita vocant) po-
suit, in cujus angulo quovis quidquid dixerit ali-
quis, in altero exauditur. Theophilus autem cum
didicisset Theophanem poetam et Theodorum ejus
fratrem ipsius impietatem suggillare et arguere,
mittens cum furore eos ad se accersivit dicens : Un-
denam estis ? Dixerunt illi. Unde ? ex Palestina.
Scelestus autem : Quam ob causam patria vestra
deserta, in ditionem nostram venientes non obe-
ditis imperio nostro ? Illis nihil respondentibus,
D jussit eorum facies dure percuti. Deinceps vero eis-
dem ad mortem ferme nervis bubulis per corpus
cæsis, cum furore et aspera voce dixit ad præ-
fectum : Tolle istos in prætorium, et versus hosce
vultui eorum inscribe, hoc addens, Tametsi incla-

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

20) Hanc proditorem Boiditze auctore, et ut
nihil astrologiæ in ea interveniret, sed sola indi-
catio partis illius murorum qua facilis esset ad
urbem accessus, sagitta cum epistola e muro in
hostium castra emissa, solidius Vaticanus Conti-
nuator, quam vel Leo, vel Cedrenus qui rem pau-
cis perstringit.

(21) Sunt hi turmæ 42 martyrum præcipui he-
roes, quorum certamen Continuator Val. describit.

(22) Cedr., Anonymus, etc. Κωνσταντίνος, nec
aliud habet cod. Reg. ex quo non bene expressum

Κύριλλος. Hujus Constantini constantiam atque
operam confirmando Theophilo pulchre enarrat
laudatus auctor.

(23) Exponit Continuator quid istud in eo fonte
esset : Ἡ δὲ δὴ φάλη κατὰ τὸν καιρὸν τῶν δεξιῶν
πιστακίων καὶ ἀμυγδαλῶν, ἀλλὰ μὴν καὶ κουνα-
ρίων πεπληρωμένη κονδίτου ἐκ στροβελίου ἐκδο-
μένου, πᾶσιν ἐκίρνα καὶ παρέιχε τρυφῇ τοῖς ὄσοι
οἱ ἐφέσως εἶχον τὸν ἐσθητόν ἐκεί. Verum hæc
ibi fuse exposita, aliaque Theophili ædificia tribus
hic lineis indicata.

gantes sint, nulla sit tibi cura. Hoc autem dixit, sciens eos litteris pertissimos et exercitiis religionis versatissimos, Responderunt illi : Scribe, scribe, imperator, quod placuerit, ceu coram tremendo Iudice illud idem lecturus. Praefectus viros in praetorium abductos post dies duos, corpore extento, manibus et pedibus ligatis, acubus suffixit, et versibus 456 in eorum frontibus insculptis, in exsilium misit. Et in exsilio quidem moritur Theodorus, et sanctorum numero ascribitur. Illusis vero Theophanes poeta ad Michaelis et Theodora tempora superfuit, pro fide orthodoxa instituenda plurimum contendens : qui postmodum metropoli Nicæni constitit, rebus jam in meliorem statum et maiorem pietatem compositis. Ejus tempore ad Augusteum statu Justiniani aureus globus in terram decidit : cunctisque auxiliis, et quomodo ad culmen illud conscenderent disceptantibus, artifex quidam scandularius inventus est, qui Magnae ecclesiae consensu tegulis, cum fune telum immisit in Justiniani equum : inflixoque ibidem telo ipse per funem excurrent, stuporem cunctis spectantibus incussit : et globo reposito, imperatoris animum sibi conciliavit, numismatis centum ab eo donatus. Theophilus autem filium suum Michaelen in Magna ecclesia coronavit : extruxitque hospitium recipiendis peregrinis, qui ejus de nomine Theophili dicitur. Ante mortem porro imperator ille Deo exosus, maximo cum hominibus ejusdem sententiae habito consilio de Persa Theophobo, ut nimirum ab ipsis diligeretur, eamque fidem, aiebat, ipsi praestant Persae subditi, ne forte me defuncto adversus filium pueriles annos nondum excedentem, et in uxorem meditentur tyrannidem : eam ob rem Theophobum in palatium adduxit et secum habuit ; morbo autem ingravescente, eum carcere inclusit in Bucoleonis fornicibus. Persis autem inquirentibus, quid de illo actum foret, misit imperator Petronam Augustae fratrem cum logotheta, et Theophili caput amputari jussit. Isti vero cum imperatore in palatio versari Persis denuntiaverunt. Imperatore vero dysenteriae morbo animam misere projiciente, exsecrandum ejus corpus ad sanctos Apostolos delatum est. Corpus autem Theophobi per Bucoleonem clam subductum in monasterium, Theophobiae nunc dictum, Narsetis aedi vicinum deportaverunt : et illud ibidem deposuerunt.

457 MICHAEL.

Michael una cum matre sua Theodora annos quindecim regnavit, cum Basilio vero annum unum

FRANC. COMBEFISII NOTAE.

(24) Melius αὐτοί, deestque vox aliqua, qua praeter subditos Persas alii significetur Theophobo additi. Amastri consedissee μετά τινων ἐκχρίτων ἀνδρῶν, cum nonnullis primoribus, habet anonymus; cum Theophilo suspectus ab eo discessit : qui ipsi videantur, per quos rerum summam in Theophobum transferendam timet Theophilus.

(25) Ut ad tempus illo amico usus sit, ex quo sparsus rumor esse illum cum imperatore, ac im-

A πραιτώριον, καὶ γράφον τὰ πρόσωπα αὐτῶν τοῦσδε τοὺς στίχους, προσθεῖς, ὅτι Κἂν οὐκ εἰσι καλοὶ, μὴ σοὶ μελέτω. Τοῦτο δὲ εἶπεν εἰδὼς αὐτοὺς ὡς σοφωτάτους, καὶ ἀριστα ἀσχημένους. Οἱ δὲ εἶπον· Γράψε, γράψε, βασιλεῦ, τὸ δοκοῦν σοι, ὡς μέλλων τοῦτο ἀναγνῶναι ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ κριτοῦ. Ὁ δὲ ὑπαρχος τοῦτους ἀγαγὼν εἰς τὸ πραιτώριον μετὰ δύο ἡμέρας ἀπλώσας, καὶ δήσας αὐτῶν χεῖρας καὶ πόδας, κατακεντήσας τε καὶ ἐγκολάφας τοὺς στίχους εἰς τὰς θφεις αὐτῶν ἐξώρισεν. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἐξορίᾳ τελευτῇ ὁ ἐν ἁγίοις Θεόδωρος. Ὁ δὲ αἰδιδίμος Θεοφάνης ὁ ποιητὴς διήρκεσεν μέχρι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας, ἀγωνισάμενος πλείστα ἐν τῇ γενομένῃ ὀρθοδόξῃ, ὅς καὶ μητροπολίτης εἰς Νίκαιαν γέγονεν, τῶν πραγμάτων B ἀποκαταστάτων ἤδη πρὸς τὸ εὐσεβέστερον. Ἐπὶ αὐτοῦ ἔπασεν ἡ χρυσὴ τοῦφα Ἰουστινιανοῦ, τοῦ λεγομένου Αὐγουστέως. Ἀμχανοῦντων δὲ πάντων, καὶ πῶς ἀνέλθῃεν διαλογιζομένων εὐρέθη τις σκαλωτὴς τεχνίτης, καὶ ἀνελθὼν ἐν τοῖς κεράμοις τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας βέλος ἀφῆκεν μετὰ σχοινίου εἰς τὸν ἱππότην Ἰουστινιανόν, καὶ τοῦ βέλους παγέντος ἐκείσε, αὐτὸς διὰ σχοινίου διαδραμὼν θάμβος μὲν τοῖς ὀρῶσι παρέσχετο, καὶ τὴν τοῦφαν προσηρμωσεν, καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἐπεσπάσατο εὐνοίαν, φιλοτιμηθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως νομίσμασιν ἑκατόν. Στέφει δὲ Θεόφιλος τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ. Κατεσκέυασε δὲ ξενῶνα τὸν νῦν μὲν τὰ Θεοφίλου λεγόμενον. Πρὸ δὲ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ὁ θεομίσσης οὗτος βασιλεὺς βουλὴν μεγίστην ποιησάμενος C μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ περὶ Θεοφύδου τοῦ Πέρσου, ὡς ὅτι (εἰς) πολλὴν ἀγάπην ἔχουσιν καὶ πίστιν αὐτὸν (24), οἱ τε ὑπ' αὐτὸν Πέρσαι, καὶ μήπως ἐμοῦ τελευτήσαντος μελετήσωσι τυραννίδα κατὰ τοῦ ἐμοῦ παιδὸς νηπίου θυτός, καὶ τῆς γυναικὸς, ἀποστελὰς ἀνήγαγεν Θεόφρονον εἰς τὸ παλάτιον, καὶ εἶχε μετ' αὐτοῦ· βαρυνθεὶς δὲ τῆς νόσου, καθέειρξεν Θεόφρονον ἐν ταῖς καμάραις τοῦ Βουκολέοντος (25). Τῶν δὲ Περσῶν ἐπιζητούντων αὐτὸν, τί ἄρα γέγονεν· ἀποστελὰς ὁ βασιλεὺς Πετρῶνδαν τὸν τῆς Αὐγούστης ἀδελφὸν σὺν τῷ λογοθέτῃ, ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν τοῦ Θεοφύδου. Ἐπεισαν δὲ οὗτοι τοὺς Πέρσας, ὡς μετὰ τοῦ βασιλέως ἐστὶν ἐν τῷ παλάτιῳ. Τοῦ δὲ βασιλέως δυσσεντερία νόσῳ τὴν ψυχὴν κακῶς ἀπορρήξαντος, ἀπεκομίσθη τὸ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα εἰς τοὺς ἁγίους D Ἀποστόλους. Τὸ δὲ σῶμα τοῦ Θεοφύδου διὰ τοῦ Βουκολέοντος ἐξάγοντες λαθραίως διέσωσαν πλησίον τῇ Ναρσσοῦ ἐν τῇ λεγομένῃ νῦν μονῇ τῆς Θεοφορίας, καὶ τοῦτο ἐκεῖσε κατέθηκαν.

MIXAHA.

Μιχαὴλ ἐβασίλευσεν σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδῶρι ἑτη δεκαέντε, (26) σὺν Βασίλειῳ δὲ, ἔτος ἐν, μῆνας

mortalem vivere, postquam etiam caput illi excisum est. Anonymi. : Ἐκείθεν οὖν διαβιβόηται μέχρι τοῦδε παρὰ Πέρσαις, μὴ ὄψασθαι θάνατον τὸν Θεοφρόν, ἀλλ' ἐν ἀθαρσίᾳ διαζῆν· τῷ κρύβῳ, ἀλλ' οὐκ ἀναφανδὸν τὸν ἐκείνου θάνατον γενέσθαι ποτέ. Ἀποστελὰς τῇ νυκτὶ ὁ βασιλεὺς.

(26) Ἐτη ιε', μόνος δὲ, ἑτη ι'. Cum Theodora annos quindecim, solus decem.

τέσσαρας. Ἡ δὲ Θεοδώρα οὕτως ἦν πιστὴ καὶ ὀρθόδοξος, ὥς καὶ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἔτι περιόντος λάβρα ταύτην τὰς ἀγίας εἰκόνας τιμᾶν τε καὶ σέβασθαι· ἥτις γνώμῃ μὲν αὐτῆς, ὑποθήκῃ δὲ καὶ παραινέσει Θεοκτίστου ἀνακλιεῖται καὶ λογοθέτου ἐξελαύνει τε τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πόλεως τὸν πατριάρχην Ἰωάννην σύντεκνον αὐτῆς ὄντα περιορίσασα τοῦτον ἐν τῷ Στενῷ, εἰς τὸ Κλειδίον οὕτω καλούμενον. Εἰσάγει [δὲ] τὸν ἐν ἀγίοις Μεθόδιον μοναχὸν ὄντα, καὶ πατριάρχην ἀποκαθίστησιν. Καὶ πάντας τοὺς ὑπὸ Θεοφίλου ἐξορισθέντας μοναχοὺς, καὶ ἐπισκόπους ἐνώσασα, τὴν ὀρθόδοξον ἐδεδείκνυσεν πίστιν, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν εἰρήνευσεν. Τῇ δὲ πρώτῃ Κυριακῇ (27) τῶν ἁγίων Νηστειῶν ἀπέστειλεν Θεοκτίστον λογοθέτην κατὰ τῆς Κρήτης, ὥς ἀπελθὼν μετὰ πολλοῦ πλῆθους, καὶ στοίου μεγάλου, σφοδρὰ μὲν ἐπτόησεν τοὺς Ἀγαρηνοὺς, σφοδρότερον δὲ αὐτοὺς ἐπτόηθη, καὶ τὴν φυγὰν προεχειρίσατο, τὴν Ἀγυοῦσταν μαθὼν, ὥς ἄλλον βασιλεῖα προεχειρίσατο, ὅπερ μεθόφω Σαρακηνῶν καὶ δωροληψία τῶν μετ' αὐτοῦ ἐκπλήξαν αὐτὸν πέπεικεν πρὸς τὴν πόλιν ἐπανελθεῖν, καὶ καταλιπεῖν τὸν στρατὸν μαχαίρας ἔχον τοῖς ἐν Κρήτῃ γενόμενος· οὕτω δὲ κακῶς ἐν Κρήτῃ φανεῖς. Ὡς γὰρ ἐξελθὼν τότε κατὰ Ῥωμανίας ὁ Ἀμὲρ ἐληλίστο πᾶν τὸ ἐν ποσὶ, καὶ κατέστρεφεν, τὸν αὐτὸν πάλιν (28) Θεοκτίστον ὥς πιστότατον καὶ οἰκειότατον ὄντα μετὰ δυνάμειος πολλῆς κατὰ τοῦ Ἀμὲρ Θεοδώρα καὶ Μιχαὴλ ἀπεστάλκασιν. Καὶ παραγγεῶνός οὗτος καὶ πόλεμον προσβαλὼν τῷ Ἀμὲρ **** διὰ τὴν τοῦ λογοθέτου βαρύτερα καὶ ἀπένθειαν, ὧν εἰς τὴν Θεοφάνης ὁ ἐκ Φαργάνων ἀνδρεία τε καὶ ῥώμῃ διαφέρων πολλῶν, δὲ ὑπερὸν λόγον ἀπαθείας λαβὼν προσφεύγει τοῖς Χριστιανοῖς. Ἦδη δὲ ὁ βασιλεὺς ἀνδρωθεὶς ἐσχόλας τοῖς τε κυνηγίῳ, καὶ ταῖς τῶν ἱπποκνῶν ἀμιλλαῖς ἐν τῷ διαύλῳ τοῦ ἱππικοῦ, καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀκαθαρσίαις. Βουλὴν οὖν ποιεῖται Θεοδώρα Ἀγυοῦστα μετὰ Θεοκτίστου λογοθέτου δοῦναι γυναῖκα τῷ υἱῷ αὐτῆς. Ἐγὼ γὰρ ὥς συνεφιλόφω Εὐδοκίᾳ τῇ τοῦ Ἰγγερος μεσουμένη τῷ λογοθέτῃ καὶ τῇ δεσποίνῃ σφοδρῶς δι' ἀναίδειαν. Διὸ συζευγνύουσιν αὐτῷ Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Δεκαπολίτου, μεθ' ἧς στεφανοῦται ἐν τῷ ἁγίῳ Στεφάνῳ τῷ εἰς τὴν Δάφνην, γενομένου τοῦ παστοῦ εἰς τὴν Μαγναύραν, τῆς δὲ συγχλήτου ἀνακλιθείσης ἐν τοῖς δέκα ἑνέαις Κουβίτοις. Μετὰ δὲ μικρὸν ὁ τῶν Βουκελλαρῶν στρατηγὸς ἤγαγεν ἱπποκνῶν βίσις ἐθυμοεῖθη καὶ γενναῖον. Ὁ δὲ τοῦτον τῷ ἱππικῷ βουλόμενος ὑποζεύξει, ἥδουλετο καταμαθεῖν τοὺς τε

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(27) Videtur hic hiatus, ut incipiat auctor referre historiam restitutionis imaginum prima illa Dominica Quadragesimæ, quam multis Continuator Vat. prosequitur : nisi compendio sic Leo scripsit, Thē Ἐκκλησίαν εἰρήνευσεν τῇ α' κυριακῇ τῶν ἁγίων Νηστειῶν, *Ecclesiæ pacem composuit Dominica prima Quadragesimæ*; tum sequatur de Theoctisti expeditione, ἀπέστειλεν δὲ Θεοκτίστον, καὶ τὴν φυγὰν, sit, καὶ τὴν φυγὴν δὲ προσχ., *fugamque expediti, audiens Augustam alium imperatorem creasse*; cui forte nupsisset, uti in superioribus, et sequentibus non desunt quæ sic assumptis in maritis imperii faces detulere : idque Theoctisto formidabile, qui puerulo imperatore, ac

A et menses quatuor. Theodora vero adeo fide rectis- que in Ecclesiam sensibus præstabat, ut ejus viro adhuc superstite, sanctas imagines coleret et veneretur. Hæc tum proprii animi motu, tum etiam suggestione et sententia Theoctisti Canicleo præpositi et logothetæ, ex Ecclesia et urbe Joannem patriarcham proprium compatrem in Clidii, monasterium ita dictum, ad Stenum exsulem ejecit. In ejus locum Methodium monachum inducit et patriarcham instituit. Monachis vero et episcopis a Theophilo in exsilium missis postliminio revocatis, fidem orthodoxam firmavit, et Ecclesiæ pacem restituit. Cæterum prima sanctorum Jejuniis Dominica Theoctistum logothetam in Cretam misit. Hic cum valido exercitu et ingenti classe profectus, magnum Agarenis terrorem incussit. Vehementius autem ipse territus est, Augustam urbe fugisse audiens, alio in imperatorem substituto : quod dolis et arte Saracenorum paratum fuit : muneribus videlicet ab eis qui in comitatu erant acceptis, qui vano hoc terrore incusso in urbem regredi et exercitum Agarenis Cretes incolis, ceu gladii pabulum objicere persuaserunt. Ita per Cretam infelix visus. Ameras autem protectione suscepta adversus Romaniam, obvium quemque locum depopulabatur et vastabat. Eundem porro Theoctistum seu fidelissimum et dilectum cum valida exercitus manu adversus Ameram Theodora et Michael miserunt. Profectus ille et manibus cum Amera consertis . . .

C propter infensum in logothetam animum et inimicitias : quorum unus fuit Theophanes Pharganensis virtute et robore plurimis præstans, qui postmodum securitatis fide accepta, in Christianorum partes remeavit. Imperator porro virilem ingressus ætatem venationibus et equorum certaminibus in Circi stadio aliisque impuris studiis vacabat. Cæterum Theodora Augusta uxoris filio suo providendæ cum Theoctisto logothetæ consilium habuit; noverat quippe cum Eudocia Ingeris filia, logothetæ, et imperatrici propter impudicitiam vehementer exosæ, familiaritatem contraxisse : eam ob rem Eudociam Decapolitæ filiam eidem matrimonio conjungit, 458 cum qua in æde sancti Stephani, quæ ad Daphnem, corollas nuptiales subiti, convivio ad Magnauram celebrato et senatu ad novemdecim accubita recumbente. Modico post Bucellariorum dux equum animosum et nobilem obtulit impe-

matre Augusta, summa in aula auctoritate polle-ret. Nihil ergo necesse contra textus fidem reddere, *Augustam urbe fugisse*.

(28) Nihil hic hiuleum, sed post vocem φανεῖς, ut fuerit descripta ejus in urbem receptio, tametsi rem sic male in Creta gesserat; sequaturque in-juncta alia expeditio; in qua etiam nihil felicius cessisse Theoctisto ipsa hæc Leonis mutila indi-cant, ob illius severitatem, odioque in eum quibus-dam proceribus ad Saracenos deficientibus. Ἀν-έχεται leg. Anonymus ista suppressit, ut et Cedre-nus viri forte reverentia, quem pene auctorem restitutarum imaginum agnoscunt.

ratori. Ille equi ad Circenses ludos mittendi cupidus, dentes quibus equorum aetas dignoscitur et annorum numerum explorare moliebatur. Equo vero ferociente et calcitranteangebatur imperator generosi sessoris expers, qui equum redderet mansuetum. Anxio itaque imperatori adest proximus Theophilites: Est mihi, inquit, peritissimus juvenis et generosus, equis subigendis, qualem imperium tuum expetit, idoneus, cui nomen Basilus. Imperatore advocari jubente, ex cubiculariis unus ad Ferream portam missus est, qui Basilium inventum cum festinatione ad imperatorem adduxit. Ille equum tenere jussus, manu quidem frenum apprehendit, altera vero aurem capiens, ad ovis mansuetudinem adiecit: quo delectatus et gavisus imperator Basilium Andreae heteriarchae, ut comitatu alilegeretur et equis subserviret, commendavit. De Basilio vero quæ fuerit ejus educatio, et unde fuerit ortus, enarrare necessarium duxi.

Is Macedoniam habuit patriam in Adrianopoleo pagis, sub Michaelis Rangabe, Ignatii patriarchae parentis, imperio. Ejus tempore Crumus Bulgariae princeps adversus Christianos arma movit, et Michaelis in fugam verso, Leonique Armenio subinde tyrannidem arripiente, et imperante, protectus Crumus urbem obsedit. A Leone autem Armenio telo petitus, et in Bulgariam reversurus, misit qui ad sancti Mamantis loca praedas agerent, et animalia aerea ibidem posita raperent. Inde Adrianopolim declinans armorum vi cepit, et virorum millia duodecim absque mulieribus transtulit: eos ad Danubium jussit habitare. Tempore deinde Theophili imperatoris, erat magister militiae Cordyles nominatus in Macedonia. Is habebat filium Bardam nomine et virili aetate provectum, quem vice sua Macedonibus trans Danubii fluminis ripas habitantibus dominari reliquit. Ipse quodam invento et arte ad Theophilum accessit, quem gaudens excepit et eo quod expetebat cognito, ut navigia conquirerentur, et in urbem redirent, mandavit. Erat porro Baldimer Bulgariae princeps, Crumi nepos, et pater Simeonis. Captivorum vero turmae de reditu in Romaniam cum uxoribus et

459 filii inierunt consilium, et Michaelis Bulgaro versus Thessalonicam profecto, cum facultatibus suis trajicere coeperunt. Quod cum rescisset Crumus, in adversam fluminis ripam transiit, bellum illaturus. Macedones re desperata Tzantzem et Cordylem sibi duces praeficiunt, et conserto pra-

δόντας, ἐξ ὧν τῶν ἐτῶν ἡ ποσότης διαγινώσκεται. Τοῦ δὲ ἱπποῦ θρασυνομένου καὶ σκιρτῶντος, ἦν ἀγθόμενος διὰ τοῦτο ὁ βασιλεὺς, ὡς μηδενὸς εὐπορίων γενναϊότητος τὸν ἱππὸν ἐξημερώσαντος. Ὡς οὖν ἤχθετο, παρὼν ὁ Θεοφίλιτζης· Ὅτι δὲ ἔχω νεώτερον ἔμπειρότατον, καὶ ἀνδρεῖον εἰς τοὺς ἱπποὺς οἶον ἐπιζητεῖ ἡ βασιλεῖα σου, τοῦνομα Βασίλειον. Τοῦ δὲ βασιλεὺς ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν καλεῦσάντος, ἀπεστάλη κοιτώντης ἐν τῇ Σιδηρᾷ πύλῃ, καὶ τὸν Βασίλειον εὐρών, μετὰ σπουδῆς ἤγαγεν πρὸς τὸν βασιλεῖα. Καὶ καλευσθεὶς τὸν ἱππὸν κρατῆσαι· τῇ μὲν μίᾳ χειρὶ τὸν χαλινὸν κρατῆσας, τῇ δὲ ἑτέρᾳ τοῦ ὠτὸς θραξάμενος εἰς ἡμερότητα προβάτου μετέβαλεν· ὃ ἀρσθεὶς καὶ θεραπευθεὶς ὁ βασιλεὺς παρέδωκεν τῷ Ἀνδρεᾷ ἑταιρίᾳρχῃ, τοῦ εἶναι εἰς τὴν ἑταιρίαν, καὶ δουλεῖν ἐν τοῖς ἱπποῖς αὐτοῦ. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην διηγήσασθαι περὶ τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου, τὴν τε ἀνατροφὴν, καὶ ὅθεν ἐστίν.

Ὁ αὐτὸς γεννᾶται ἐν Μακεδονίᾳ ἐν τοῖς χωρίοις Ἀδριανουπόλεως ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Παγκράδε πατρὸς Ἰγνατίου τοῦ πατριάρχου. Ἐπὶ τοῦτου ἐξῆλθεν ὁ Κρούμος ἀρχὼν Βουλγαρίας κατὰ τῶν Χριστιανῶν· καὶ τραπεὶς Μιχαὴλ, καὶ Λέων Ἀρμένης τυραννήσας αὐτὸν, καὶ βασιλεύσας, ἐλθὼν Κρούμος περιεκύκλωσεν τὴν πόλιν· λογχευθεὶς δὲ ὑπὸ Λέοντος τοῦ Ἀρμένη, καὶ ὑποστρέφων ἐν τῇ Βουλγαρίᾳ ἐπεμφεν εἰς τὸν Ἅγιον Μάμαντα ἀφελόμενος τὰ ἑκάστε χαλκὰ ῥῶδα. Ἀπελθὼν δὲ καὶ ἐν Ἀδριανουπόλει παρέλαβεν αὐτὴν, καὶ μετέστησεν ἀνδρῶν χιλιάδας δώδεκα χωρὶς γυναικῶν, καὶ τοῦτου· κατῴκησεν μέχρι τοῦ Δανουβίου. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοφίλου τοῦ βασιλέως ἦν στρατηλάτης ἐν Μακεδονίᾳ ὁ Κορδύλης προσαγορευόμενος· εἶχεν δὲ καὶ υἱὸν Βάρδαν ὀνόματι ἠδρωμένον πᾶν, ὃν κατέλιπεν αὐτῷ αὐτοῦ ἄρχειν τῶν Μακεδόνων τῶν ὄντων πέραν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Δανουβίου. Αὐτὸς δὲ μετὰ μηχανῆς τινοῦ εἰσῆλθεν εἰς Θεόφιλον, ὃν δεξάμενος χαίρων, καὶ γνοὺς ὁ θέλει, ἀπέστειλεν πλοῖα ἀναλαβεῖσθαι αὐτοὺς, καὶ ἐλθεῖν ἐν τῇ πόλει. Ἦν δὲ ἀρχὼν Βουλγαρίας Βαλδίμερ, ἑγγονος Κρούμου, πατὴρ Σιμεῶνος. Ἐποίησαν δὲ βουλὴν ὁ λαὸς σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐξελθεῖν ἐν Ῥωμανίᾳ. Ἐξελθόντος δὲ Μιχαὴλ Βουλγαροῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἤρξαντο διαπερθεῖν σὺν ταῖς ὑποστάσεσιν αὐτῶν. Μαθὼν δὲ ὁ Κόμης (29) [Κρούμος] τοῦτο, ἀντεπέρασεν πολεμήσων αὐτούς. Ἀπογνόντες οὖν οἱ Μακεδόνες ἐποίησαν κεφαλὴν τὸν τε Τζάντζην, καὶ τὸν Κορδύλην· καὶ συμβαλόντες πόλεμον ἀπέκτειναν πολλοὺς, τινὰς δὲ

FRANC. COMBESII NOTAE.

occupatione Michael nuncupatus invenitur. Cedrenus Crumi successorem, utique Baldimeris patrem Crumi nepotis Crytagonem vocat. Quid si Leo quem et Baldimerem, et Michaellem dixerat, ex patris etiam nomine sic nuncupavit, scripsitque Κρυπτάγορος, ex quo imperitis librarius suum κόμης expresserit, ut est facilis error in nominibus propriis? Bulgarorum principem ac dominum comitem appellatum me legisse, non memini; nec aliter emendem quam exposui.

ἐκράτησαν. Οἱ δὲ μὴ δυνθέντες περάσαι Βούλγαροι Α
περιεβρύσαν τοῖς Οὐγγροις ἀναγγελλαντες αὐτοῖς
πάντα τὰ τῶν Μακεδόνων. Ἦλθον δὲ καὶ τὰ πλοῖα
τοῦ βασιλέως πρὸς τὸ ἀναλαβεῖσθαι αὐτοὺς, καὶ ἀν-
αγαγεῖν ἐν τῇ πόλει. Παρουθὺς οὖν ἀνεφάνησαν Οὐν-
νοι τῷ πλῆθει ἄπειροι. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτοὺς μετὰ
δακρύων ἐβόων λέγοντες· Ὁ Θεὸς τοῦ ἁγίου Ἀδρια-
νοῦ, βοήθει ἡμῖν. Καὶ παρατάσσοντο πρὸς συμβολὴν
πολέμου. Οἱ δὲ Τούρκοι εἶπον πρὸς αὐτοὺς· Δότε
ἡμῖν τὴν ὑπαρξιν ὑμῶν πᾶσαν, καὶ ἀπέλθετε, ὅπου
βούλεσθε. Οἱ δὲ τοῦτο οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ παρατετα-
γμένοι ὑπῆρχον ἐν τρισὶν ἡμέραις· καὶ τῇ τετάρτῃ
ἤρξαντο εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν εἰσέρχεσθαι. Θεασάμενοι
δὲ τοῦτο οἱ Τούρκοι συνέβαλλον πόλεμον ἀπὸ ὧραν
πέμπτην μέχρις ἑσπέρας· καὶ τραπὼν τὸ ἔθνος κατ-
εδίωκον αὐτοὺς οἱ Μακεδόνες· καὶ τῇ ἐπούσῃ ἡμέρᾳ Β
βουλομένων αὐτῶν ἀναχωρῆσαι, ἀνεφάνησαν πάλιν
Οὐννοι πρὸς τὸ πολεμῆσαι αὐτοὺς. Ἀναστὰς δὲ Μα-
κεδόνων ἑτερος, Λέων ὀνόματι, ἐκ γένους τῶν Γη-
μοστῶν, ὃς μετὰ ταῦτα γέγονεν ἐταιριάρχης, καὶ
ἑτεροὶ ὀνομαστοὶ τῶν Μακεδόνων ἐπείσαν αὐτοὺς
καὶ ἐξήλασαν, καὶ ὑποστρέψαντες εἰσῆλθον εἰς τὰ
πλοῖα, καὶ ἀπεσώθησαν πρὸς τὴν βασιλέα· καὶ φιλο-
τιμηθέντες παρ' αὐτοῦ ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Μακεδο-
νίαν, εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. Ἦν δὲ τότε Βασιλεῖος
νεανίας ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἐλθὼν· ἐποίησε δὲ ἐν τῇ
αἰχμαλωσίᾳ ἐπὶ Λέοντος τοῦ βασιλέως, καὶ Μιχαήλ
τοῦ Ἀμορραίου [Ἀμωραίου]· καὶ εἰσῆλθεν ἐπὶ Θεο-
φίλου τοῦ βασιλέως· ὥς εἶναι τὰ ἔτη αὐτοῦ, ἔτη εἴ-
κοσι πέντε. Ἀποκατασταθεὶς δὲ ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ, C
προσεκολληθῇ δουλεύειν στρατηγῷ Μακεδονίας τῷ
ἐπιλεγομένῳ Τζάντζῃ, καὶ μὴδὲν παρ' αὐτοῦ ὠφελ-
θεῖς, (29') μέχρι τῆς Χρυσῆς πόρτης, εἰσελθὼν δὲ
κακοπαθόμενος ἀπὸ τῆς ὁδοπορίας (Κυριακὴ γὰρ ἦν,
καὶ ὁ ἥλιος πρὸς δυσμὰς) ἀνεκλίθη [κατέδω] ἐν τῷ
πεζουλίῳ τοῦ ἁγίου Διμηδίου Καθολικῇ γὰρ ἦν
τατὴ ἑκκλησία, ἔχουσα προσμονάριον ὀνόματι Νικό-
λαον. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ ἐκάλεσεν θεία φωνὴ τὸν
προσμονάριον, λέγουσα· Ἐγερθεὶς εἰσάγαγε εἰς τὸ
εὐκτήριον τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς οὐδένα εὖρας
πλὴν αὐτῶν τὸν Βασιλεῖον καίμενον ὥς πένητα, καὶ
ἐπιστραφεὶς ἐκλίσειν τὸν πυλῶνα, καὶ ἀνέπεσεν.
Καὶ εὐθέως μετὰ ῥομφαίας τις δέδωκεν αὐτῷ εἰς τὴν
 πλευρὰν αὐτοῦ λέγων· Ἐξελθεῖν εἰσάγαγε ὃν βλέ-
πεις· ἔξωθεν τοῦ πυλῶνος καίμενον, οὗτός ἐστιν ὁ
 βασιλεὺς. Ἐξελθὼν οὖν μετὰ σπουδῆς σύντρομος,
καὶ ἐδρῶν Βασιλεῖον μετὰ τῆς πύρας καὶ τῆς ῥάβδου
εἰσῆγγαγεν ἔσωθεν τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῇ δευτέρᾳ
ἡμέρᾳ ἀπέλθων εἰς τὸ λουτρὸν ἤλλαξεν αὐτὸν, καὶ
ἐλθὼν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐποίησεν ἀδελφοποίησιν· καὶ
συνηυφραίνοντο ἐν ἀλλήλοις. Ὁ δὲ αὐτὸς Νικόλαος
εἶχεν ἀδελφὸν ἱερεῖν, ὃς ἐδούλευεν τὸν Θεοφιλίτζην
[τῷ Θεοφιλίτζῃ]. Ἐλθὼν δὲ κατὰ τύχην ὁ ἱερεὺς
πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἰδὼν τὸν Βασιλεῖον, καὶ θαυ-
μάσας τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ, εἶπεν
πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· Πῶθεν ἐστὶν οὗτος; Ὁ δὲ

lio, quosdam occiderunt, quosdam etiam captivos
abduxerunt. Bulgari qui trajicere non potuerunt,
res a Macedonibus gestas annuntiaturi, ad Hun-
garos deflexerunt: interim navigia ab imperatore
missa captivosque susceptura ut in urbem deve-
herent, appulerunt, et una pariter Hunni numero
infiniti adventare visi sunt. Macedones iis conspe-
ctis, cum lacrymis vociferabantur dicentes: Deus
sancti Adriani, succurre nobis: et ad belli pugnam
una se praepararunt. Turci vero dicebant: Supel-
lectilem omnem vestram tradite, et quo desideratis
abite. Non consenserunt illi; verum diebus conti-
nuis tribus ad praelium parati consistebant: quarta
vero navigia conscenderunt. Eo cognito Turci ab
hora diei quinta ad vespem usque praelium inie-
runt, eorumque gens fugantibus Macedonibus terga
dedit. Insequenti die discessum illis aggredien-
tibus, Hunni rursum ad praelium dispositi appa-
ruerunt. Macedonum vero quidam nomine Leo ex
Gemostorum genere, qui deinde hetariarches fuit,
sumptis animis se opposuit: adjunctique alii Ma-
cedonum praecipui adversarios in fugam verte-
runt, et impetum in eos fecerunt, ac tandem re-
versi, naves imperatorem adituri repetierunt
incolumes, et humane ab eo recepti in Macedo-
niam patriam sibi propriam regressi sunt. Erat au-
tem Basilius aetate juvenili florens, e captivitate re-
dux, in qua Leonis imperatoris et Michaelis Amo-
rii toto tempore permansit, et Theophilo imper-
rante rediit: adeoque anni ejus numerabantur
viginti quinque. Patriae propriae restitutus Mace-
doniae duci cognominato Tzantzi obsequium red-
diturus adhesit, a quo nihil emolumenti accepto,
urbis regiae experiri cupiens ubertatem, ad eam
profectus est, et ad Chrysen usque portam pervenit.
Ex itinere porro fatigatus (erat autem Dominica
dies, et jam sol ad occidentem vergebat) recubuit
in exedra ad Sancti Diomedis. Erat templum illud
aedes sacra publica viris et mulieribus communis,
quae mansionarium nomine Nicolaum habebat.
Nocte illa mansionarium appellavit divina vox,
dicens: Exurgens induc imperatorem in orato-
rium. Ille strato relicto praeter Basilium paupe-
rum more jacentem nullum reperit: 480 regres-
susque valvas occlusit et recubuit. Proflatus ictum
gladio impexit quidam ad latus ejus, dicens: Egres-
sus introduce quem vides extra januum jacentem:
hic est imperator. Egressus ille festinus ac tre-
mens Basilium cum pera et baculo repertum intra
ecclesiam admisit. Postero vero die ad balneas de-
ducto, vestes mutandas obtulit, et palam in eccle-
sia fraternam societatem cum eo inivit. Itaque in-
vicem collatai sunt. Caterum Nicolaus ille ha-
bebat fratrem medicum Theophilitis obsequio
mancipatum. Medicus fratrem invisurus forte ve-
niens conspexit Basilium, et corporis proceritatem

FRANC. COMBEFISH NOTE.

(29') Addo, τῆς μεγαλοπύλης τὴν ἀφθονίαν ἐπόθησεν· ὅθεν καὶ φθάσας. GOAR.

PATROL. GR. CVIII.

roburque miratus, fratri dixit: Unde est ille? Ipse cunctis de illo expositis, secretum observare præcepit. Sedente deinceps cum Theophilite ad mensam medico, profunda cogitatione abductus Theophilites dixit: Equis curandis hominem reperire nequeo. Medicus occasione data, de Basilii robore domino enarravit: Quia ejusmodi est qualem expetis et quæris. Mittens igitur, festinanter abduxit illum, juvenemque agrestem, et magnum ejus caput demiratus Cephalæ nomen imposuit, equosque tradidit curandos. Ut igitur supra dictum est, hanc ob causam obtulit illum Michaeli imperatori. Iluc usque de Basilii educatione. Imperator vero Basilium in regiam inducens, matri suæ velut lactabundus dixit: Adesdum, vide, mater, qualem masculum in præsentī nactus sum. Egressa, et eum conspicata, retro versa est, filio suo dicens: Hic est, fili mi, qui genus nostrum deleturus est. Ille prædictione non suasus, propriæ matri vaticinanti aurem non præbuit, nec morem gessit. Mortuus est autem sanctus patriarcha Methodius, et Ignatius Michaelis Curopalatæ filius in ejus locum suffectus. Bulgari autem factis per Thraciam et Macedoniam excursionibus, provincias illas devastabant. Theodora in adversum præsidia disposuit. Milites porro ad Bulgarie castra positi Bulgaros per globos et cohortes aggressi, per eorum regionem deprædabantur: et his occisis, aliis in captivitatem abductis, Bulgaros et eorum regionem reddidere subjectam.

Bardas autem Caesar Damiano patricio et accubitori amicitia junctus est. Hic imperatoris compos factus, ut Bardas in urbem induceretur suavit: qui muneribus imperatoris domesticos sibi concilians una cum accubitore in palatium ingredi jussus est. Theophane porro protospathario velut generoso (dicebatur is Phaliganus) sibi ascito, Damiano quoque vocato, consilium ineunt de Theoctisto, caniclei præposito interficiendo. Imperator a Damiano suasus consensum dedit, et ut hoc fieret approbavit. Dicebat enim Bardas Damiano: Quamdiu cum Augusta stat Theoctistus, nec imperium nec potestatem obtinebit unquam imperator. Theoctistus autem in Arabinū balneis lotus, prout solebat, deinde in secretum se recipiens, relationum libellos manibus tenens Lauziacum ingressus est, et hinc inde circumspiciens, Bardam sedentem et sumptuose vestitum vidit; vehementerque turbatus dixit: Ingressus ad Augustam rursus hominem ejiciam et deturbabo. Ei vero ad horologium progresso, Michael cum Damiano venit obviam, nec ad Theodoram ingredi permisit: sed

A ἀναγγέλλει αὐτῷ πάντα, καὶ παρήγγειλεν φυλάξαι τὸ μυστήριον. Καθιστομένου δὲ τοῦ λατροῦ ἐπὶ τραπέζης μετὰ τοῦ Θεοφιλίτη, καὶ τούτου καθ' αὐτὸν ἀναλογισαμένου καὶ εἰπόντος, ὅτι Οὐ δύναμαι εὖρεῖν ἐπιτρεῖσθαι ἀνθρώπων εἰς τοὺς ἵππους· ἀναστὰς δὲ λατὴρ εἶπε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ περὶ τῆς ἀνδρείας τοῦ Βασιλείου, καὶ ὅτι τοιοῦτός ἐστιν ὅσον ἐπιποθεῖς καὶ ζητεῖς. Ἀποστειλὰς οὖν μετὰ σπουδῆς ἤγαγεν αὐτόν. Θεασάμενος οὖν αὐτὸν ἐπιδάγουρον (30) καὶ μεγάλην κεφαλὴν ἔχοντα, ἐπίθηκεν Κεφαλᾶν, καὶ ἔδωκεν τούτον τοῦ δουλεύειν τοὺς ἵππους. Ὡς οὖν προσέρχεται, διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν δέδωκεν αὐτὸν Μιχαὴλ τῷ βασιλεῖ. Ἔως ὧδε τὰ περὶ ἀνατροφῆς τοῦ Βασιλείου. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν αὐτὴν Βασιλειὸν εἰσαγαγὼν εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ὡς χαίρων· Δεῦρο, ἴδε, μήτερ, οἷον ἀγουρον νῦν ἐπελαδόμην. Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα, καὶ τούτον ἰδοῦσα, ἀπεστράφη εἰπούσα τῷ υἱῷ αὐτῆς· Οὗτός ἐστι, τέκνον μου, ὁ μέλλων τὴν γενεάν ἡμῶν ἀφανίσαι. Ὁ δὲ οὐδαμῶς ἐκείσθη τῇ ἰδίᾳ μητρὶ τῇ λεγομένῃ, ἣ ἤκουσεν αὐτῆς. Ἐτελεύτησεν δὲ ὁ ἐν ἁγίοις πατριάρχης Μεθόδιος, καὶ χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἰγνάτιος υἱὸς Μιχαὴλ τοῦ κουροπαλάτου. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἐπιδρομὰς ποιοῦντων ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ, καὶ ληϊζομένων τὰ τοιαῦτα θέματα· ἡ Θεοδώρα ταπεινὰ ἐποίησεν. Οἱ ἐκ τῶν κάστρων Βουλγαρίας ἐπιτιθέμενοι σποράδην καὶ κατ' οἴκους κουρσεύοντες ἐφόδουν τούτους καὶ ἡχμαλώτευσον, ὥστε ὅποτα γῆναι τοὺς Βουλγάρους· ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ.

C Βάρδας δὲ ὁ Καῖσαρ συνεφιλιώθη Δαμιανῷ πατρικίῳ καὶ παρακοιμωμένῳ. Ὁ δὲ βασιλεὺς κρατήσας ἐπέσειεν τοῦ εἰσελθεῖν Βάρδαν ἐν τῇ πόλει. Ὁς διὰ δῶρων τοὺς τοῦ βασιλέως οἰκείους διαβεβήμενος ἅμα τῷ παρακοιμωμένῳ ὤρισθη προερχέσθαι εἰς τὸ παλάτιον. Οἰκειωσάμενος δὲ καὶ Θεοφάνην πρωτοσπαθᾶριον ὡς ἡνδρευομένον, τὸν ἐπιλεγόμενον Φαλγάνον, βουλὴν ποιοῦσι μετὰ Δαμιανὸν [Δαμιανοῦ] τοῦ ἀνελεῖν (31) τὸν Θεόκτιστον τὸν κανίκλην. Πεισθεὶς δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπὸ Δαμιανοῦ ἐπὶ τούτῳ συνέψεν καὶ αὐτὸς γενέσθαι τοῦτο· ἔλεγεν γὰρ ὁ Βάρδας τῷ Δαμιανῷ, ὅτι· Ἔως ἐστὶ Θεόκτιστος μετὰ τῆς Αὐγούστης, οὐκ ἄρξει, οὐδὲ ἐξουσιάζει ποτὲ ὁ βασιλεὺς. Ὁ δὲ Θεόκτιστος ἀπελθὼν ἐν τῷ λούσματι τῶν Ἀραβίνδου, ὡς ἔθος ἦν αὐτῷ, εἶτα ἐλθὼν εἰς Ἀσηκηρεῖτα κρατῶν τὰς ἀναφορὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν Λαυσιακὴν· καὶ περιβεβήμενος εἶδεν Βάρδαν καθεζόμενον ἐμπρακτον. Καὶ παραχθὰς σφοδρῶς, ἔφη, ὅτι· Ἐγὼ εἰσελθὼν εἰς τὴν Αὐγούστην πάλιν ἐκδιώκω αὐτόν. Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ ὠρολόγιον προὔτηντησεν αὐτῷ Μιχαὴλ ἅμα Δαμιανῷ, καὶ οὐκ εἴσαν εἰσελθεῖν πρὸς Θεοδώραν, ἀλλ' ἐκείλευσθαι

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(30) Robustum, procero corpore ac stipato, non, agrestem. Vide p. 431, ubi et de voce ἀγουρός. Vulgari lingua est ἄωρος, immaturus, ut non omnino dissideat ista significatio ab altera, qua pro adulto robustique corporis juvene accipitur hic, et apud Nicetam.

(31) Continuator καὶ τῶς τὸν Θεόκτιστον, καθ' εἰς. Ineunt consilium ut interim Theoctistum interficiant: quod et prastitum. Ridiculum vulg. ἀνελθεῖν, ac quod redditum, de homine qui canicleo præpositus, ac imperatoris tutor existeret.

μετ' ὀργῆς ἀνοίξει τὰς ἀναφορὰς καὶ ἀναγνῶναι· ἅμα ἔμπροσθεν αὐτῶν· καὶ ἄκοντα τοῦτο ποιήσαντα ἀνέστρεψεν αὐτὸν εἰς τοῦπίσω ἐξελθεῖν. Ὁ δὲ πικρῶς θαυρόν καὶ ὀλοφύρομενος, ἐξῆλθεν. Συνήντησε δὲ αὐτῷ Βάρδας κατὰ Λαυσιακὰς, καὶ ἤρξατο κατὰ κόρηος παῖσιν αὐτὸν, καὶ τὴν τὰς τριῶν αὐτοῦ. Ἰδὼν δὲ ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλας ὁ Μανιάκης, ἀναστὰς ἀνέτελεν τῷ Βάρδῃ, μὴ τύπτειν τὸν λογοθέτην. Ὁ δὲ Βάρδας ἀποκριθεὶς καλεῖται τοῦ βασιλέως τοῦτο ποιεῖν. Ἀνεφάνη δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς τῇ βουλῇ τοῦ Δαμιανοῦ, καὶ τοῦτον ἰδὼν Βάρδας ἅμα τῷ Θεοφάνῃ τῷ Φαλγάνῳ, ἄραντες τὸν λογοθέτην σφάζουσιν αὐτὸν, καὶ μετὰ τὸν κατακόπτουσιν εἰς τὰ Σκύθα [Σκύλα]. Τοῦτο μαθούσα παρὰ τοῦ πατρὸς Θεοδώρα, ἐξελθοῦσα κατὰ τοῦ Μιχαήλ, ὡς εἰκός, ἠγανάκτησεν· καὶ τοῦ βασιλέως παντὶ τρόπῳ μηχανωμένη τὴν μητέρα ἐξελώσασθαι, αὐτὴ ἀπαρηγόρητος ἔμενεν, μήτε τὴν ὀργὴν ὑπερμένη, μήτε παραμυθουμένη τισιν. Ὅθεν μεταβαλὼν ὁ βασιλεὺς, ὥσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γυνάμην, οὕτω δὲ καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν, τοσοῦτοις τρόποις λυπεῖν αὐτὴν κατηργεῖτο, ὅσοις πρὸ τοῦτου θεραπεύειν ἐσχηματίζετο. Καὶ δὲ τὰς μὲν ἀδελφὰς αὐτοῦ θέκλαν, Ἀναστασίαν καὶ Ἀνναν ἐξωθεῖ τοῦ παλατίου, καταγαγὼν εἰς τὰ Καρανοῦ· Πουλχερίαν δὲ ὡς ἡγαπημένην τῇ μητρὶ ἀπέστειλεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστρίων· εἰθ' οὕτω μετ' ὀλίγον ἐνώσας πάσα· ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστρίων, ἀπέκλειρεν. Ἰπὸ δὲ τῆς συγκλήτου πάσης εὐφημισθεὶς, μόνος ἀποκατορεῖ· καὶ προβάλλεται Βάρδαν μάγιστρον, καὶ δομῆστικον τῶν σχολῶν. Μὴ διαλλαττομένης δὲ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἐχθρὰ ὑπῆρχεν ἀναμεταξύ αὐτῶν ἀσπονδός. Ὁ δὲ αὐτὴν καταγαγὼν εἰς τὸ μοναστήριον τὸ οὕτω τὰ Γαστρία καλούμενον ἀπέστειλεν, ἥτις ἀθυμία μετεωρισθεῖσα τὸν νοῦν, ἀναξίαν ἑαυτῇ [ἑαυτῆς] συσκαυάξει· βουλὴν κατὰ Βάρδα, βουλομένη σὺν πολλοῖς καὶ ἄλλοις κοινῶν καὶ τοῦ βασιλέως τὸν πρωτοστράτορα [ποιήσασα], ὅπως ὑποσπρέποντα Βάρδαν ἀπὸ τοῦ προαστείου αὐτοῦ ἀναίρησιν αὐτόν. Ὡς ἡ μελέτη πρὸ τοῦ ἔργου φανερωθεῖσα, κατ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν μελετησάντων τὸ κακὸν ἐξενήνοχεν. Φωραθέντες γὰρ καὶ καταγχεθέντες ἐν τῇ σφενδόνη τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν. Καὶ προβάλλεται τὸν Βασίλειον Μιχαήλ ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος· πρωτοστράτορα (32), ὁμοίως καὶ Βάρδαν θεῖον αὐτοῦ κουροπαλάτην. Ἐπεσε δὲ τότε κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατενυχθεῖσα ἐπὶ τοὺς κεράμους· αἱματώδης πλήρης· καὶ πολλοὶ εὗρισκον λίθους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἢ κήποις ἐρυθροὺς ὡς αἷμα. Προβάλλεται δὲ Μιχαὴλ Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρδα δομῆστικον τῶν σχολῶν· τὸν δὲ ἕτερον υἱὸν [τῷ δὲ ἑτέρῳ υἱῷ] αὐτοῦ δοὺς γυναῖκα, εἰς ἣν καὶ αἰοδορεῖτο (33), προβάλλεται αὐτὸν μονοστράτηγον εἰς

A libellos aperire et coram legere cum furore imperavit. Id vero exsequentem domum regredi, et retro abire præcepit. Ille amare fletus et ejulans discessit ad Lauziacum. Porro Bardas occurrit, colaphisque ad genas incescere, et capillos ejus vellere. Eo conspecto drugarius excubiarum Maniaces Bardæ assistebat, et ne logothetam percuteret in adversum monebat. Bardas imperatoris jussu id se facere respondit. Tunc imperator ex Damiani consilio in medium se protulit, eoque viso una cum Theophane Phalgano logothetam hinc inde impetum ad Scyla occisum membratim minutimque dividunt. Quod cum a papia didicisset Theodora, progressa adversus Michaellem, prout æquum erat, indignata est : et imperatore modis omnibus placare moliente, nullum ipsa solamen admisit, neque iram relaxavit, aut leniti dolorem : ex quo imperator in alium mutatus, ut priorem animum et consilium ita corporis habitum, factaque nova induit : ut tot modis eam contristare contenderet, quot rationibus eam colere prius simularet : ac sorores quidem suas Theclam, Anastasiam et Annam ad Cariani sedes deducas, palatio ejecit, Puleheriam velut matri dilectam in Gastriorum monasterium delegavit, paulo post vero cunctas in unum collectas, in eodem Gastriorum monasterio in monachas detondit. A senatu deinde faustis acclamationibus exceptus, imperium nullo consorte solus gessit, et Bardam magistrum scholarumque domesticum instituit. Cum matre vero nondum reconciliata inimicitia interesserunt perpetuæ. Ipse aula ejectam in monasterium cui Gastria nomen, demisit. Ipsa animi dolore extra se facta et abrepta, propositum matre indignum induit : et adversus Bardam 462 cum pluribus consilium iniiit, cujus participes alios fecit, ac imperatoris protostratorem : ut nimirum Bardam e suburbano redeuntem interimerent. Consilium, antequam perficeretur opere in lucem detectum, in caput eorum qui facinus fuerant meditati, periculum transtulit. In suspicionem siquidem venientes et comprehensi, ad Circi metam capitibus truncati sunt. Imperator vero demortui vice Michaellem protostratorem instituit, Bardamque pariter avunculum europalatem. Tunc temporis pulvis e caelo decidit, et in tectorum tegulas sanguineo colore infectus dilapsus est. Plures in viis et hortis lapides sanguinis instar rubros reppererunt. Michael autem Antigonum Bardæ filium creat scholarum domesticum : alteri vero filio locata conjuge, in quam convicia nonnunquam mittebat, supremi ducis in occidentalia themata dignitatem confert : qui etiam ibi vitam finit. Modico post, feria Paschatis quarta,

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(32) Michael Basilium loco demortui protostratorem instituit : non quod redditum, imperator Michaellem, etc., qui ipse erat imperator. Sic p. 464 dicitur Basilium jam protostrator (id est equisonum primus) creatus accubitor, velut secretioris cubiculi summus præfectus.

(33) Cujus ei conjugium probro vertebatur : cuius nomine male audiebat. Forte mulierculam uxorem tradens qua scorto abusus esset, uti etiam inferius liquet secisso Basilio. Sic Plutarch. : Αἰδοῦναι τοὺς εἰς δυσγένειαν, generis ignobilitatem obicere. Jejunius illud, in quam convitia nonnunquam mittebat.

Michael Bardam avunculum promovet Caesarem : A τὰ δοτικὰ θέματα, τελευτήσαντος αὐτοῦ ἐκείσε.

qui curru per mediam urbem vectus, munera sparsit in populum.

Egressus autem Saracenorum Ameras Sinopem usque descendit, Romanam omnem regionem vastans. Michael vero una cum Barda Caesare adversus Michaelem alterum Bulgariae principem instructum exercitum terra marique movet, quod Bulgaria gentem fame deficere didicisset. Bulgari quasi tonitruum sonitu percussi soluti sunt animis, et ante certamen conflictumque omnem de victoria desperantes, Christianos se futuros, et imperatori Romanisque obsequentes promiserunt. Imperator principem eorum aqua tinctum sacra suscipiens, proprium ei nomen indidit, et proceres ejus omnes in urbem inductos baptismate lustrari curavit. Exinde pace profunda composita, Ameras in Romaniam movit : eidemque orientalis militiae magister Petronas et Nazarius Buccellariorum dux, structis per viam insidiis ad Lalacaonem redeunti occurrunt : conseritisque manibus Ameram in fugam vertunt, et salutem pedibus querere cogunt. Comitum nonnullus fugientem insequitur, et caput ejus amputatum tollens, ad Petronam militiae magistrum detulit. Regressi igitur duces cum victoriae titulis de ipsis in Circo triumpharunt : et ex tunc magna tranquillitas facta est per Orientem, propter Amerae interitum. Et aliorum quidem labores et adversus hostes egregia facinora... imperator pro sua in Basilium impensiori benevolentia parvi faciebat, et cum solum, a quo commoda recipere obsequia, reputabat. Michael 463 equorum stabulum marmoribus adornatum et aquarum copia irriguum instruxit, effecitque visu jucundissimum. Eo perfecto Petrus quidam, quem Magistrum Pauperem vocabant, vir sagax et diceriis assuetus, in urbe morabatur. Michael eidem ad se advocato instructae domus ineptum ornatum demonstrabat, ab eo tandem recipere cupiens, ac perpetuam nominis memoriam ex hujusmodi operis structura reportaturum se jactans. Ille imperatori ait : Justinianus Magnam ecclesiam auro argento marmoribusque pretiosissimis decoratam condidit, ejusque memoria extinet est : tu vero, imperator, stercori loco destinato equorumque domicilia constructo, celebrem posteritati te futurum asseris ? Ille laudibus quas ex ejus ore venabatur frustratus, accensus ira, verberatum et per vim tractum Pauperem Magistrum conspectu expulit. Rumore vero per urbem sparso Bardam Caesarem cum nuru propria corruptam tenere consuetudinem, eodemque ad patriarcham delato, Ignatius, ut hoc scelere abstinere, frequentius admonuit, ne plurimis offendiculum praeberet, qui virtutis et omnis temperantiae exemplo esse debuerat. Ille autem patriarchae morem non

Met' ὀλίγον δὲ τῇ τετάρτῃ τῆς Διακαινησίμου προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδαν θείον αὐτοῦ Καίσαρα, ὃς ἐπὶ ἄρματος ἐποχρθεὶς ἔδωκεν ὑπατεῖαν τῇ μέσῃ.

Ἐξήλθεν δὲ καὶ ὁ Ἀμὲρ καὶ κατήλθεν μέχρι Σινώπης, ληϊσάμενος πάντα τὰ τῶν Ῥωμαίων. Ἐκστρατεύσας δὲ Μιχαὴλ ἅμα Βάρδᾳ Καίσαρι κίνησιν ποιεῖ κατὰ Μιχαὴλ Ἀρχόντος Βουλγαρίας διὰ τὴ γῆ· καὶ θαλάσσης, μαθὼν τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος λιμῶ τῆκεσθαι. Οἱ δὲ Βούλγαροι τοῦτο μαθόντες, ὡς ἤχων βροντῆς ὑπεκλύθησαν, καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς μάχης περὶ τῆς νίκης ἀπέγνωσαν, καὶ Χριστιανοὶ γενέσθαι, καὶ ὑποτάττεσθαι τῷ βασιλεῖ καὶ Ῥωμαίοις ἡτήσαντο. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Ἀρχοντα αὐτὸν βαπτίσας καὶ δεξάμενος, ἐπιτίθεικεν αὐτῷ τὸ ὄνομα.

Τοὺς δὲ μεγιστάνους αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει εἰσαγαγὼν ἐδάπτειν πάντας, ἔκτοτε γενομένης εἰρήνης βαθείας. Τὸν Ἀμὲρ πάλιν ἐξελθόντα κατὰ Ῥωμανίας, στρατηλάτης ὢν τῆς Ἀνατολῆς Πετρωῆς, καὶ Νάσαρ τῶν Βουκελλάρων λοχῆσαντες τὴν ὁδὸν τῆς ὑποτροφῆς αὐτοῦ συναντῶσιν αὐτῷ εἰς τὴν Λαλακάωνα, καὶ συμβολῇ· γενομένης τρέπουσιν Ἀμὲρ· καὶ φυγῇ χρῆσάμενος· καταδιώκει αὐτῷ [αὐτόν] τις τῶν κομήτων· καὶ τοῦτου τὴν κεφαλὴν ἄρα ἤγαγεν Πετρωῆ στρατηλάτῃ. Εἰσελθόντες δὲ οἱ στρατηγοὶ μετὰ ἐπινικίων ἐθριάμβευσαν αὐτὰ ἐν τῇ ἑπικίῳ. Καὶ ἔκτοτε ἐγένετο γαλήνη μεγάλη ἐν τῇ Ἀνατολῇ διὰ τὴν τοῦ Ἀμὲρ σφαγὴν. Καὶ ἄλλων μὲν οἱ πόνοι, καὶ τὰ κατὰ τὸν πολεμικὸν ἀνδραγαθήματα... Ἢ δὲ τοῦ βασιλέως ἀγάπῃ πρὸς τὸν Βασίλειον ἐξεκέρχτο, καὶ τοῦτον μόνον ἐνόμιζεν εἶναι τὸν θεραπεύοντα αὐτόν.

Ἐκτίσε δὲ Μιχαὴλ σταύλον τοῖς ἵπποις αὐτοῦ κοσμήσας μαρμάρους καὶ ὀδάτων ἐπιβροαῖς κατασκευάσας· ὠραιώτατον πάνυ. Καὶ τοῦτου τελεσθέντος ἦν τις ἐν τῇ πόλει ὄνοματι Πέτρος λόγιος καὶ σκωπτικός, ὃς καὶ πτωχομαγίστρον ἐκάλεον. Τοῦτον προσκαλεσάμενος Μιχαὴλ ἐν τῷ σταύλῳ ὑπεδείκνυνεν αὐτῷ τὴν ἄλογον τοῦ κατασκευασθέντος οἴκου εὐπρέπειαν, ὡς βουλόμενος ἐπαίνεσθαι παρ' αὐτοῦ· εἰπὼν καὶ τοῦτο, ὡς αὐτὸς μνημονεύεσθαι μέλλων διὰ τὴν τοῦ ἔργου τοῦτου κατασκευήν. Ὁ δὲ ἐξη τῷ βασιλεῖ·

Ἰουστινιανὸς· ἔκτισεν τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν κοσμησὶς χρυσῷ, καὶ ἀργύρῳ, καὶ μαρμάρους πολυτίμοις· καὶ μνημὴ αὐτοῦ νῦν οὐκ ἔστι. Καὶ σὺ, βασιλεῦ, κοπροθέσιον ποιήσας καὶ ἀλόγων ἀνάπανσιν, λέγεις μνημονεύεσθαι διὰ τοῦτου ; Ὁ δὲ ἀποτυχὼν τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐπαίνων, καὶ ὀργισθεὶς, τυπτόμενον καὶ συρόμενον ἐξήγαγεν τὸν πτωχομαγίστρον. Φήμες δὲ διαθεούσης περὶ Βάρδα Καίσαρος, ὅτι τῇ νύμφῃ αὐτοῦ συμφερίζεται (34), τοῦτο ἀκούσας Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης πολλάκις παρήγγειλεν αὐτὸν ἀποσχέσθαι τοῦ τοιοῦτου μίσματος, καὶ μὴ πρόσκομμα εἶναι πολλῶν, τὸν ἀρετῆς ὑπόδειγμα καὶ σώφρωνος βίου εἶναι ὀφειλόντα. Ὁ δὲ μὴ πειθόμενος ἐνεῖχε τῷ πατριάρχῃ· καὶ δὴ ποτὲ μέλλοντος [μέλλοντα] κοινοῦν τὸν Βάρδαν ὁ πατριάρχης ἀπόσπαστο, ὡς μὴ

FRANC. COMBESFISH NOTE.

(34) Nempe repudiata, ut habet Continuator Vat., ἀλόγως καὶ ἀναίτιως, nulla ratione, aut legitima causa, uxore propria.

πειθόμενον κανόνιν ἢ παραινέσειν. Ὁς [Ὁ δὲ] ὄργῃ πληγῇς τὴν ψυχὴν, τὸν παραινέτην ὡς ἀνομόν τινα καὶ φθορὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐξέωσεν, καὶ βασάνους ἀπείρους καὶ ἀνημέρεις ὑπέβαλεν, ὥστε ποιῆσαι παραιτήσιν (33). Τοῦ δὲ μὴ πεισθέντος Φώτιον πατριάρχην ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ πρωτασκηρῆτιν ὄντα κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, καὶ λογιώτατον πάνυ. stentis, loco ipsius Photium secretariorum ducem, virum ejus temporis eruditissimum patriarcham ordi-

ἰνari curat. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπεστράτευσεν κατὰ τῶν Ἀγαρ-
 τῶν καταλιπὼν ἐν τῇ πόλει, ταύτῃ [ταύτην] φυλάτ-
 τῇν Ὀρούφαν ὑπαρχον ὄντα. Ὅστις οὐπω τοῦ βα-
 σιλέως [add. μακρὰν ἀπόντος], οὐδὲ ἐξ ὧν ἐμελέτα
 [add. καὶ] κατὰ νοῦν εἶχεν [add. οὐδ' ὅτι οὖν] κατερ-
 γασσάμενου, τὴν τῶν ἀθείων Ῥῶς (36) ἐμήνυσεν
 ἀφίξιν γεγεννημένους [γενομένων] ἦδη κατὰ τὸν Μαῦ-
 ρον ποταμόν. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ τῆς ἐχομένης
 ἐπεσχέθη ὁδοῦ, καὶ δι' ἣν ταύτην [δὴ ταύτην] ἀρ-
 ῆκεν, οὐδὲ [καὶ οὐδὲν] βασιλικὸν καὶ γενναῖον εἰργά-
 σατο. Οἱ δὲ Ῥῶς φθάσαντες ἔνδον τοῦ Ἱεροῦ πολὺν
 εἰργάσαντο φόβρον Χριστιανῶν, καὶ ἀθῶον αἷμα
 ἐξέχεον. Ὑπῆρχον δὲ πλοῖα διαχόσια, ἃ περιεκύκλω-
 σαν τὴν πόλιν, καὶ πολὺν φόβον τοῖς ἔνδοθεν ἐνεποίη-
 σαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς καταλαβὼν, μόλις ἴσχυσεν δια-
 περάσαι, καὶ δὴ σὺν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ εἰς τὸν
 ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Μητρὸς παρεγέ-
 νοντο· κάκει τὸ θεῖον ἐξελκύνται. Εἶτα μεθ' ὁμν-
 ωδίας τὸ ἅγιον ἐξαγαγόντες τῆς Θεοτόκου ὡμοφύριον,
 τῇ θαλάσῃ ἄκρῳ προσέβαλον. Καὶ νηνεμίας οὖσης,
 εὐθὺς ἀνέμων ἐπιφορὰ, καὶ τῆς θαλάσσης ἡρεμού-
 σης, κυμάτων ἐπαναστάσεις ἀλλεπάλληλοι ἐγεγόνει-
 σαν, καὶ τὰ τῶν ἀθείων Ῥῶς πλοῖα κατεάγησαν,
 ὀλίγων ἐκπεφυγόντων τὸν κίνδυνον. Βάρβαροι δὲ τοῦ
 Καίσαρος ἐν τῇ προελθεῖσι διερχομένου μετὰ σκαρα-
 μαγγίου ὁξέως εἰς τὸ ὠρολόγιον, καθεζόμενος ἐκείσε
 Δαμιανὸς πατρίκιος· καὶ παρακοιμώμενος οὐκ ἐπ-
 εγέρθη τιμῆσαι αὐτόν. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Καῖσαρ ἐθυμώθη
 λίαν· καὶ ἐισελθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ χρυσοτρίκλινον,
 καὶ συγκαθεσθέντος τῷ βασιλεῖ, καὶ δακρύοντος ἀπὸ
 ὀργῆς καὶ θυμοῦ, ἠρώτησεν τὴν αἰτίαν ὁ βασιλεὺς.
 Ὁ δὲ ἔφη, ὅτι τῇ καλεῖσαι τῆς βασιλείας σου ἡξιώ-
 θην τιμῆς μεγάλης· Δαμιανὸς δὲ εἰς σὸν δυνεὶδος
 καὶ τῆς σῆς βασιλείας, οὐκ ἐπαγέρθη μοι ἐπὶ τῆς
 συγκλήτου. Θυμωθείς δὲ ὁ βασιλεὺς, Μαξιμιανόν τινα
 κοιτωνίτην παρευθὺς προστάσει ἄρα Δαμιανόν,
 καὶ ἐν τῷ ἐμπορίῳ τοῦ Ἀγίου Μάμαντος ἀπαγαγεῖν·
 καὶ τοῦτον ἀποκτεῖραι πρῶτον, καὶ εἶναι ἐν φρουρᾷ·
 καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προβάλλεται πρωτοστράτωρα
 Βασίλειον παρακοιμώμενον. Ἐξήλουσεν δὲ Καῖ-
 σαρ τοῦτο ἀκούσας, καὶ ἔκτοτε ἐξήτει ἀποκτεῖναι
 Βασίλειον. Ἐχώρισεν [add. δὲ] Βασίλειον Μιχαήλ
 τῆς ἰδίας γυναικὸς Μαρίας, δίδωκός αὐτῷ γυναῖκα
 Εὐδοκίαν τὴν Ἰγγιρίναν, διορισάμενος αὐτῷ κυρῖαν

A gessit. Ad communionem igitur Bardam certo tempore accedentem, repulit patriarcha, ceu qui canonibus et monitis non obtemperaret. Hic iræ plaga percussus animum, monitorem velut scele- ratum et morum corruptorem Ecclesia ejecit, infi- nitisque vexationibus et tormentis crudelibus sub- jecit, adeo ut dignitate se abdicaret. Ignatio resi- stente, loco ipsius Photium secretariorum ducem, virum ejus temporis eruditissimum patriarcham or- dinari curat.

Porro imperator Ooripha præfecto, ut eam custo- diret, in urbe relicto, adversus Agarenos expedit- ionem suscepit. Ooriphas imperatori nondum longe posito, neque eorum quæ meditabatur et in mente habebat, quidquam exsecuto, impiorum Russorum ad Nigrum fluvium profectorum adventum nuntiat. Imperator, arreptæ viæ pœnitens, expeditionem remittit, nihil regium vel generosum exsecutus. Russi Hierum usque penetrantes plurimam Christia- norum cædem ediderunt et innoxium effuderunt sanguinem. Erant illis navigia ducenta, quibus urbem circumdederunt, et civibus terrorem incus- serunt ingentem. Urbem versus appellens impera- tor, vix potuit pertransire et ingredi, et exinde cum patriarcha Photio ad sanctæ Dei Genitricis templum Blachernense accessit, ubi divinum Numen placare contendunt. Deinde cum hymnorum cantibus sa- cram Deiparæ vestem effidentes, extremo maris lit- tori eam 464 admoverunt: magnaque prius data aeris tranquillitate, confestim ventorum impetus vehemens excitatus, et in mari prius pacatissimo fluctuum insultus ad invicem facti sunt ingentes, adeo ut impiorum Russorum navigia confringeren- tur, paucis eorum periculo ereptis. Bardæ vero Cæ- sari celebri processu delato, et violacæ coloris sca- ramangio induto, Damianus patricius et accubitor ad horologium sedens honorem exhibiturus non assurrexit. Eo viso Cæsar ira exanduit, deaura- tumque triclinium ingressus, et ad imperatorem considens, ex mœrore et furore lacrymis perfusus est. Causam imperatori roganti dixit ille: Mihi imperii tui jussu dignitate magna provecto Damia- nus, in tui ac imperii tui contemptum, senatu co- mitatuque præsentis non assurrexit. Iratus impe- rator Maximianum quondam cubicularium Damia- num tollere, et ad Sancti Mamantis emporium ab- ductum detondere, et in custodiam mittere con- festim jubet: eodemque die Basilium prostrato- rem in accubitorem evehit. Hoc audito Cæsar in- vidit, et ab eo momento Basilium occidere medi- tabatur. Michael autem Basilium cum uxore Maria divortium inire coegit, data ei Eudocia Ingerina, et dominam germanamque conjugem habere jussit. Erat quippe imperatoris-pellax, et ab eo ceu ve-

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(35) Quo se ille munere addicaret: quod tamen minime consecutus est, obnilitente Ignatio, donec per injuriam depositus, vique expulsus est. Multis tragædiam prosequitur Vat. Continuator, ut et

Nicetas, auctorque Vitæ Nicolai Studitæ.

(36) Narrat laudatus Continuator, exque eo Ce- drenus, brevi post missis legatis factos esse Chri- stianos.

nustate præstans dilecta. Priori vero ejus uxori Mariæ certo auri pondere et aliis quibusdam collatis, in Macedoniam ad parentes remisit. Theclam vero propriam sororem sibi ascivit, ut eam privatim haberet. Ab eo tempore ab invicem dissidentes, et sinistrum aliquid de se invicem suspicantes, Cæsar et Basilius, quomodo alter alterum perderet, querebant: privatim vero Basilius Cæsarem quasi adversum se machinantem conviciabatur. Basilius imperatorem sibi conciliare meditatus, cum Symbatio patricio et cursus publici logotheta Cæsarisque genero amicitiam inivit: et datis juramentis consensum perpetuum et foedus inviolabile ad invicem habituros promiserunt. Certiorem autem reddidit Basilius Symbatium, horrendis juramentis asserens: Te plurimum diligit imperator, meque pro te semper sollicito Cæsarem te creare cogitat, sed socii tui ratione, nequit hoc exsequi. Ille, Basilii juramentis deceptus, Bardæ Cæsari socero proprio adversarius factus est: et ad imperatorem accedens juramentis adhibitis suavit: Cæsar interficere te consiliatur: et conjurationis ordinem aperuit. Imperator ergo, Symbatii juramentis ductus, Basiliique testimonio confirmatus, secretas in Cæsarem moliebatur insidias. Basilius cuncta contra Cæsarem probe instructa cognoscens, seque **465** quod paraverat in urbe non posse exsequi, adversus Cretam classem et exercitum movere suadet imperatori. Dum hæc agerentur, Leo Philosophus Bardam Cæsarem monet, ut se subducat, et a Basilio caveret. Cæsar in adversum imperatori attestabatur ut parce Basilio uteretur. Annuntiationis autem festo ad ecclesiam, quæ est in Chalcoptaliis, processu facto, peracto ingressus, et Evangelio lecto, Photius patriarcha et imperator cum Cæsare et Basilio accubitore ad catechumena conscenderunt, et patriarcha pretiosum corpus et sanguinem Domini nostri Jesu Christi manibus tenente, calamus intingentes imperator et Basilius venerandis crucibus appositis, subscripserunt juramento, Cæsari affirmantes eum cum ipsis protectionem sine periculo posse capessere: Leo quippe Philosophus Bardam manifeste obtestabatur, ne expeditionis comes abiret: egressum enim semel non redditum prædicebat. Sacro vero Paschatis festo, cum exercitu copioso solvens imperator, ad Thracensium thema se contulit: classe autem ad locum, cui Horti nomen, appellente, Basilius accubitor Cæsarem occidere meditabatur: aderant consilio Marianus ejus frater, Petrus Bulgarus, Joannes

A αὐτὴν ἔχειν (57). Ἦν γὰρ αὐτὴ τοῦ βασιλέως παλλακή· καὶ πᾶν ἡγάπα αὐτὴν, ὡς εὐπρεπὴ· τῇ δὲ προτέρᾳ αὐτοῦ γυναίκῃ Μαρίας δούς χρυσίον καὶ ἄλλα τινα, ἀπέστειλεν ἐν Μακεδονίᾳ εἰς τὰ ἴδια. Θέκλαν δὲ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν προσήρμοσεν τοῦ ἔχειν αὐτὴν ἰδίως. Ἐκτοτε δὲ ὑπεβλέποντο ἀλλήλους, ὁ τε Καῖσαρ, καὶ ὁ Βασίλειος, ζητοῦντες πῶς ἕτερος τὸν ἕτερον ἀνέλη. Ἰδίως δὲ ἰλοιδόρει ὁ Βασίλειος τὸν Καῖσαρα, ὡς κατ' αὐτοῦ μελετῶντα. Ὁ δὲ Βασίλειος ἀπεύθων πληροφορησάμενος τὸν βασιλέα, συμφιλιούται Συμβάτιῳ πατρικίῳ καὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου γαμβρῷ δὲ Καίσαρος, καὶ δι' ὅρκων ἐβεβαιώσαντο ἀλλήλους ἐν ὁμονοίᾳ καὶ διηνεκεῖ ἀγάπῃ εἶναι. Ἐπληροφόρησε δὲ καὶ Συμβάτιον Βασίλειος δι' ὅρκων φρικτῶν, ὡς τοῦ βασιλέως ἀγάπῃ πολλὴν ἔχοντος πρὸς σέ, κάμου σπουδάζοντος τὰ ὑπὲρ σου, μελετᾷ μὲν προβάλλεσθαι σε Καίσαρα, ἀλλὰ διὰ τὸν πενθερόν σου ἀδυνατεῖ τοῦτο ποιῆσαι. Ὁ δὲ ἀπατηθεὶς τοῖς ὅρκοις τοῦ Βασίλειου, γέγονε κατὰ τοῦ Καίσαρος Βάρδα τοῦ ἰδίου πενθεροῦ. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλέα ἐξωμόσατο πληροφορησάμενος αὐτὸν, ὡς Ὁ Καῖσαρ βούλεται σε ἀνελεῖν, ἐξεῖπὼν καὶ τὰ τῆς βουλῆς. Ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖς ὅρκοις τοῦ Συμβάτιου πεισθεὶς, καὶ τοῖς λόγοις τοῦ Βασίλειου βεβαιωθείς, ἐνδομύχει κατὰ τοῦ Καίσαρος. Εἰδὼς δὲ Βασίλειος ὅτι πάντα καλῶς κατὰ τοῦ Καίσαρος συνεσκευάσατο, ἐν τῇ πόλει μὴ δυνάμενος τοῦτο ποιῆσαι, πείθει τὸν βασιλέα κινῆσαι στόλον καὶ στρατὸν κατὰ τῆς Κρήτης. Τοῦτου δὲ γενομένου, Λέων ὁ Φιλόσοφος Βάρδαν Καίσαρα παραγγέλλει ὑποστῆλλεσθαι, καὶ συντηρεῖν ἑαυτὸν ἀπὸ Βασιλείου. Ὁ δὲ Καῖσαρ τὸν βασιλέα πάλιν ἐπεφωνεῖτο φείδεσθαι τοῦ Βασίλειου. Γενομένης δὲ τῆς προαλεύσεως εἰς τὰ Χαλκοπράτεια τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καὶ τῆς εἰσόδου γενομένης, καὶ τοῦ Εὐαγγελίου τελεσθέντος, ἀνῆλθεν ὁ τε πατριάρχης· Φώτιος καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ Καίσαρι καὶ Βασίλειῳ παρακοιμωμένοι ἐν τοῖς κατηχομένοις, τοῦ πατριάρχου ἐπὶ χεῖρας ἔχοντες· τὸ τίμιον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ βάψαντες ὁ τε βασιλεὺς (38), καὶ ὁ Βασίλειος, τοὺς τιμίους ὑπέγραψαν σταυροῦς, ὅρκῳ βεβαιούντες τὸν Καίσαρα ἀφώδως ἐξελεῖν μετ' αὐτῶν ἐν τῷ ταξιδίῳ. Φανερώς γὰρ Λέων ὁ Φιλόσοφος παρηγγατο τῷ Βάρδᾳ μὴ ἐξελεῖν σὺν αὐτοῖς. Ἐξερχόμενον γὰρ εἶπεν μὴ ὑποστραφῆναι. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐορτῆς τοῦ ἁγίου Πάσχα, ἀπάρας ὁ βασιλεὺς μετὰ πολλοῦ στρατοῦ, κατέλαθεν ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακησίων. Ἀπληγευσάντων δὲ αὐτῶν εἰς Κήπους, Βασίλειος παρακοιμώμενος βούλην ἐποίητο ἀνελεῖν Καίσαρα. Τῇ πρῳον δὲ ἐν τῇ βουλῇ Μαρτιανὸς ὁ ἀδελφεὸς αὐτοῦ, καὶ Πέτρος ὁ Βούλγαρος, καὶ Ἰωάννης ὁ Χαλδίας, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(57) Illi honorem ceu dominæ habet; eam observaret, nec tam sibi uxorem haberet quam Michaeli spurcissimo concubinam servaret: ex quo etiam pag. 468 dicitur Leonem suscepisse.

(58) Vivifico nempe calice usi atramenti loco ad horrorem ac religionem sacramento conciliandam, quam tamen fœde erant violaturi: quin neque alio animo jurabant, quam ut deceptum jurejurando hominem urbe educerent, ac necarent. Solus Leo

hanc videtur historiam tetigisse: Val. Continuator, Basilii forte reverentia, pressit, in gratiam nepotis illius Constantini. Ἐν ταξιδίῳ dicitur esse princeps, cum extra urbem vel animi causa, vel exercitii, sive etiam bellici apparatus moratur. Producentis Pselli epistolas tomo altero ad imperatores, aut ejus comites ἐν ταξιδίῳ, quibus nempe eorum temporum illustretur historia.

Τοξάρης· Ἰωάννης δὲ ὁ Νεατοκόμητος διέγνω ταῦτα. A Καὶ κατελθὼν εἰς τὴν τοῦ Καίσαρος τένταν ἡλίου δύναντος, καὶ συντυχῶν Προκοπίῳ πρωτοβεστιαρίῳ τοῦ Καίσαρος διεδεδαιούτο αὐτῷ, ὅτι Ἀδριον μεληδὼν κατακόπτεται ὁ δεσπότης ὑμῶν Καίσαρ. Ὁ δὲ εἰσελθὼν ἀνήγγειλε ταῦτα τῷ Καίσαρι. Ὁ δὲ Καίσαρ ταῦτα ἀκούσας εἶπεν Προκοπίῳ· Ἀπελθε, εἰπὲ τῷ Νεατοκόμητι· Τὰ ζιζάνια ταῦτα σὺ διεγείρεις. Ὁρου δὲ βαθείως τοὺς αὐτοῦ πάντας προσκαλεσάμενος διεσάφησεν τὰ λαληθέντα αὐτῷ, βουλὴν ἐπιζητῶν παρ' αὐτῶν. Φιλόθεος δὲ πρωτοσπαθάριος καὶ γενικὸς προσφιλεὶς αὐτοῦ ὢν, εἶπεν τῷ Καίσαρι· Ἀδριον, ὃ δεσποτα, περιβαλὼν τὸν χρυσοπέρικτον σου χιτῶνίσκον (39), καὶ ἔρῃθι τοῖς ἐχθροῖς σου· καὶ ἀπὸ προσώπου σου φεύξονται. Τοῦ ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος Ἰππῷ ἐπιβάς παρεγένετο πρὸς τὴν κώρτην τοῦ βασιλέως μετὰ στολῆς λαμπρᾶς. Κωνσταντίνος δὲ ὁ Τοξάρης τῇ βουλῇ τοῦ Βασιλείου προὔπηντησε προσκυνησας αὐτόν· καὶ ἐμήνυσε Βασιλεῖ τὴν αὐτοῦ ἔλυσιν. Βασίλειος δὲ ἐξελθὼν προσκύνησεν αὐτόν, καὶ τῇ χειρὶ κρατήσας προσέγαγεν πρὸς τὸν Βασίλειον [Βασιλέα]. Ὁ δὲ Καίσαρ συγκαθεσθεὶς τῷ βασιλεῖ, ἔφη· Τοῦ λαοῦ παντός, δεσποτα, ἐπισυνηγμένου πρόσταξον διαπερᾶσαι ἐν τῇ Κρήτῃ· ὅπισθεν δὲ ἐσθίως ὁ Βασίλειος δίδωκεν αὐτόν [αὐτῷ] μετὰ τοῦ ξίφους, καὶ οἱ λοιποὶ μετ' αὐτόν [αὐτοῦ] μεληδὼν κατέκοψαν αὐτόν, τοῦ βασιλέως βλεπόντος· ὥρα δὲ ἦν τρίτη τῆς ἡμέρας. Εὐθέως δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστρεψαν. Ἐρχομένων δὲ κατὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ Ἀκρίτα, λαοῦ πολλοῦ συνηγμένου ἰδεῖν τὸν βασιλέα, εἰς τις μοναχικὸν σχῆμα περιβεβλημένους ἐφ' ὕψηλῆς πέτρας ἐπεφώνει τῷ βασιλεῖ· Καλὸν ταξείδιον ἐποίησας, ὦ βασιλεῦ, τὸν ἴδιον συγγενὴ καὶ τὸ πατρῶον αἷμα ξίφει ἀνελών. Οὐαὶ σοι, οὐαὶ σοι, ὅτι ταῦτα ἐποίησας! Θυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος ἀποστέλλουσι μαγγλαδίτην τὸν Μαυροθεόδωρον ξίφει ἀνελῖν τὸν μοναχόν. Οἱ δὲ λαοὶ ἐπιδραμονύοντας [ἐπιδραμονύτας] ἄνουν καὶ δαιμονοῦντα αὐτόν εἶναι [add. ἔλεγον]· καὶ οὕτως μόλις παρήλθε τὴν τιμωρίαν.

Ὁ δὲ [add. δὲ] Σαββάτῳ τῆς Πεντηκοστῆς ἐμήνυσε Φωτίῳ patriarchῇ ὁ βασιλεὺς διὰ Ῥενδακίου πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ τὴν ἀναγόμευσιν τῆς βασιλείας ποιῆσαι Βασιλείῳ· καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον δύο σέλλα. Οἱ δὲ λαοὶ διαταράχθησαν, πῶς ἐνδὸς βασιλέως ἐντος δύο σέλλα ἐξῆλθον. Τοῦ δὲ βασιλέως διερχόμενου ἐν τῇ προελούσει ὅπισθεν Βασίλειος περιπάτει φορῶν σκαραμάγγιον μετὰ σπαθίου, ὡς ἔθος παρακοιμωμένοις· μέχρι δὲ τῶν βασιλικῶν πυλῶν ἔλθων ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἀπέθετο τὸ στέφος, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς βασιλεύουσιν, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ εἰσῆλθεν μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἀντιστραφεὶς ἀνέβη τρεῖς βαθμοὺς τοῦ ἀμβωνος ἑστειμένος· καὶ ὑποκάτω τοῦ ἀμβωνος Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος, κάτωθεν δὲ Βασιλείου Λέων ὁ χάστωρ [κοιίστωρ] καὶ ἀτηρητὴς· ἔχων τόμον ἐπὶ χεῖρας, καὶ Μιχαὴλ πραιπόσιτος ὁ Ἀγ-

Chalchius et Constantinus Toxaras : Joanni vero Neatocomiti consilium innotuit. Is veniens ad Caesaris tentorium, occidente sole, et Procopio Caesaris protovestiario factus obviam affirmabat : Dominus vester Caesar postero mane membratini concidendus est. Ingressus ille nuntiavit Caesari. Caesar his auditis, Procopio dixit : Abi, die Neatocomiti : Haec zizania tu ipse disseminas. Summo vero diluculo, suos omnes congregans, quae nuntiata fuerant, manifestavit : et de illis consilium expetiit. Philotheus protospatharius et generalis fidelis ejus amicus dixit Caesari : Crastina die, o domine, aurei et Persici coloris vestimento induere, et inimicis tuis coram appare : a facie tua illi fugient. Sole itaque exoriente consensu equo, ad imperatoris comitatum veste splendida fulgens accessit. Moxque Constantinus Toxaras Basilii consilio morem exhibiturus venerabundus procubuit, et ejus adventum Basilio significavit. Basilus pariter progressus Caesarem veneratus est, et manu apprehensum ad imperatorem deduxit. Caesar imperatori assidens dixit : Exercitu cuncto jam collecto juba, domine, in Cretam transfretari. Basilus vero retro stans gladio ictum impegit, et post eum reliqui Caesarem imperatore 466 spectante membratim conciderunt. Erat hora diei tertia. Statim autem imperator et Basilus in urbem regressi sunt. Et ad portum Acriae appellentibus, effusus ex urbe civibus imperatoris videndi cupidus, nonnullus monastico habitu indutus e sublimi petra ad imperatorem vociferabatur : Praeclaram certe expeditionem suscepisti, o imperator, qui affinem tibi conjunctum et paternum sanguinem gladio effudisti : vae tibi, vae tibi, qui hoc patrasii ! Iratus imperator et Basilus, carnificum principem mittunt Maurotheodorum, qui monachum gladio intorimeret. Confertus vero populus dementem et agitatam daemone conclamabat : atque ita vix poenam effugit.

Ceterum sabbato Pentecostes circa vesperam Photio patriarchae per Rendacium protovestiarium, imperii consortium Basilio factum, ut coram enumeraret, significavit. Postero die sellae duae delatae sunt : populus vero sub uno imperatore, ut duae sellae deferrentur, obstupebat. Imperatore solemniprogressu progrediente, Basilus, ut moris accubitori, breviori tunica ornatus, spatham gerens incedebat. Ad regiam autem usque portas progressus imperator, diadema, prout imperatores solent, non deposuit, sed ad sanctas usque fores cum eo penetravit, et retro versus, ac redimitus ambonis gradus tres ascendit. Infra ambonem stabat Basilus accubitor, infra Basilium vero quæstor, et a secretis Leo renuntiationis libellum manibus tenens, et Michael præpositus Anguræ, et cum tribus populi eorum duces.

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(39) Τὸ χρυσοπέρικτον χιτῶνίσκον, P. Goar ad Codini cap. 19 cæsiam tunicam exponit, quæ velut

Cæsaris insigne erat. Videndi illic docti illius commentarii.

Leo itaque a secretis incepit legere, dicens : Bar-
das Cæsar mihi necem machinatus est, ideoque ur-
be me subduxit : et nisi mihi per Symbatium et
Basilium innotuisset, vivos inter non amplius age-
rem ; propter scelera vero sua pœnas mortemque
pertulit : Basilium vero accubitorum, oeu fidelem
et imperii servatorem, qui hoste me liberavit, impe-
rii custodem esse volo , et ab omnibus velut impe-
ratorem excipi. Interim Basilius lacrymis opleba-
tur : et imperatore Photio patriarchæ stemma
capite ablatum tradente, ut in sanctam mensam
inferret, ipse Photius super eo preces fudit : tum
vero præpositi insignioribus vestimentis, quæ di-
vitiis, et ocreis imperialibus Basilium induerunt :
qui ubi chlamyde indutus est, ad imperatoris pedes
procidit. Demum egressus patriarcha stemma ex
imperatoris capite sublato ipsi imperatori tradidit,
sceptrisque pro more inclinatis, Basilium Michael
coronavit : cunctique faustis 467 acclamationibus
prosecuti sunt : Michaeli et Basilio multos annos !
Porro Castor a secretis, qui tomum legerat, Nico-
mediam pergens in monasterium quoddam virile
profectus, medio in pratello mansit. Erat autem ibi
puteus, et in eum decedens, submersus et sepultus est
ibidem. Symbatius vero, Cæsaris gener, Cæsaris
dignitate frustratus, a Basilio se delusum persen-
tiens, adversus Basilium exarsit odio, et consilio
cum Georgio Pegane, militiæ magistro, accepto, in
ejus locum dux institui postulavit. Gumer deinde,
Opsicii comes, cursus publici lógotheta effectus est :
erumpentesque simul Symbatius et Peganes, regio-
nem omnem subvertere, et agros vitesque igne
devastare cœperunt : erat enim messis tempus,
faustaue precabantur soli Michaeli, Basilium vero
diris devovebant. De quo certiores facti imperato-
res, reliquos duces in eos arma movere jusserunt.
Porro Nicephorus Maleinus commentus est sche-
dulas per exercitum dispergere, ut iis dolo et arte
deprehensis, in apertum civile bellum haud deflec-
terent. Comprehensus est itaque Peganes, et sub-
latum in urbem imperatoris jussu induxerunt.
Constantinusque Myiæres oculis eum privavit : tum
ad Milium considere jussu vasculum manibus tenen-
dum tradiderunt, in quod viatores, quod placitum,
projiciebant : et post dies triginta Symbatius Ar-
menius a Maleino in Cheltsines hospitio detentus
est, quem ad imperatorem ad Sanctum Mamantem
tunc profectum Maleinus induxit : et imperatore
jubente in Symbatii occursum Peganem advocant
testaceo thuribulo, ut ei thus adoleret, Peganis ma-
nibus posito. Postmodum Symbatia oculum unum
effodiunt, et dextera ejus manu amputata, ad Lausi-
ædem statuunt, in ejus sinum vase locato, in quod

A γούρης, καὶ οἱ δῆμαρχοι ἅμα τοῖς δῆμοις. Ἦρξαντο
οὖν Λέων ὁ ἀσκηρῆτις ἀναγινώσκων λέγων, ὅτι Βάρ-
δας ὁ Καίσαρ ἐβουλεύσατο κατ' ἐμοῦ ἀνελεῖν με, καὶ
διὰ τοῦτο ὑπέξῃγαγέ με τῆς πόλεως· καὶ εἰ μὴ διὰ
Συμβατίου καὶ Βασιλείου ἐμηνύθη μοι, οὐκ ἂν ἐν
τοῖς ζώοντι ἦμην. Ἐτελεύτησε δὲ ὑπὸ τῆς ἰδίας ἀμαρ-
τίας. Θέλω δὲ Βασίλειον παρακοιμώμενον ὡς πιστὸν
ὄντα, καὶ φυλάττοντα τὴν ἐμὴν βασιλείαν, καὶ τοῦ
ἐχθροῦ ἐλευθερώσαντά με εἶναι φύλακα τῆς ἐμῆς
βασιλείας, καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημεῖσθαι ὡς βασιλέα.
Βασίλειος δὲ ἐπληροῦτο δακρύων, καὶ δεδωκὼς ὁ Βα-
σίλειος [Βασιλεὺς] Φωτίῳ πατριάρχῃ τὸ στέμμα ἄρας
ἐκ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς, ὡς εἰσαγαγεῖν ἐν τῇ ἁγίᾳ τρα-
πέζῃ· [add. αὐτὸς δὲ] ἐποίησεν εὐχὴν ἐπ' αὐτῷ, καὶ οἱ
πραιπόσιτοι ἐνέγκαντες δεδιτίσιον καὶ τζαγγία (40)
ἐνέδυσαν Βασίλειον, ὅστις βολῶν τὴν χλαμύδα ἐπεσεν
εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ πα-
τριάρχης, καὶ ἦρεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς (41) τοῦ βασι-
λέως, καὶ ἐπέδωκεν αὐτὸν τῷ βασιλεῖ· καὶ τῶν σκί-
πτρων πεσόντων, ὡς ἔθος, ἔσταψεν ὁ Μιχαὴλ τὸν
Βασίλειον, καὶ εὐφῆμῃσαν πάντες· Μιχαὴλ καὶ Βα-
σίλειον πολλὰ τὰ ἔτη! Ὁ δὲ τὸν τόμον ἐπαναγνοὺς
Κάστωρ ὁ ἀσκηρῆτις ἐξελθὼν ἐν Νικομηδείᾳ, καὶ
ἐλθὼν εἰς μονὴν ἀνδρείαν ἐμεινεν μέσον τοῦ λιθαδίου.
Ἦν δὲ ἐκεῖσε φράξας, καὶ πεσὼν ἐν αὐτῷ ἀπεπνίγη,
καὶ ἐτάφη ἐκεῖσε. Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καί-
σαρος ἀποτυχὼν τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξίας, ἰδὼν ὅτι
ἐνεπαύθη ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, εἰς μίσος κατὰ τοῦ
Βασιλείου κινεῖται· καὶ συμβουλευσάμενος μετὰ
C Γεωργίου στρατηλάτου τοῦ Πηγάνη τῇ ἐπαύριον αἰ-
τεῖται στρατηγὸς προβληθῆναι ἀντ' αὐτοῦ. Καὶ
προεβλήθη λογοθέτης τοῦ δρόμου ὁ Γοῦμερ, κάκεινος
κόμης τοῦ Ὀψικίου. Καὶ ἐξελθόντες ἅμα ὁ τε Συμ-
βάτιος καὶ ὁ Πηγάνης, ἤρξαντο καταστρέφειν καὶ πυρ-
πολεῖν τὰς τε χώρας καὶ ἀμπελώνας (ἦν γὰρ καιρὸς
τοῦ θέρους), εὐφημοῦντες Μιχαὴλ μόνον, τὸν δὲ Βα-
σίλειον ἀποθεβόλυντες. Ταῦτα μαθόντες οἱ βασιλεῖς
ἐκέλευσαν τοὺς λοιποὺς στρατηλάτας τούτους κατα-
πολεμῆσαι. Βουλευσάμενος δὲ Νικηφόρος ὁ Μαλεινὸς
ἐβρίψεν ἔγγραφα μέσον παντὸς τοῦ λαοῦ, ἵνα ὅλιγω
τούτους κρατήσωσιν, καὶ μὴ [add. τῷ] φανερώς πο-
λεμῶν εἰς ἐμφυλον ἐμπέσωσι πόλεμον. Ἐκρατήθη
δὲ ὁ Πηγάνης, καὶ ἀραντες αὐτὸν εἰσήγαγον ἐν τῇ
πόλει, καὶ τῇ προστάξει τοῦ βασιλέως ἀποτυφλοῖ αὐ-
τὸν· Κωνσταντῖνος ἑπαρχὸς ὁ Μυιάρης, καὶ καθίσαν-
τες ἐν τῷ Μιλήρῳ ἐπέδωκαν αὐτῷ σκεῦος ἐν ταῖς
χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ἐβρίπτον πάντες οἱ διαπορευόμενοι
ἐν αὐτῷ, εἰ τι ἐκ προαιρέσεως εἶχον. Καὶ μεθ' ἡμέρας
λ' ἐκρατήθη Συμβάτιος ὁ Ἀρμένης ὑπὸ Μαλεινοῦ ἐν
Κελτζίνῃ ἐν πανδοχείᾳ· καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν ὁ Μα-
λεινὸς εἰς τὸν βασιλέα, δόντος αὐτοῦ εἰς τὸν Ἅγιον
Μάμαντα. Καὶ προστάζει τοῦ βασιλέως ἀγροῦσι τὸν
Πηγάνην εἰς ὑπάντησιν Συμβατίου δόντες εἰς χεῖρας

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

40) Putem saecum imperatoris insigne cum
calceis, quibus Basilius indutus dicitur a cubicu-
lariis, superinjeeta elamyde : quo habitu Græci
imperatores passim induti cernuntur apud Chal-
cond. etc.

(41) Illud, καὶ ἦρεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, mendosum

puto : jam enim ipse sibi Michael stemma detra-
xerat altari imponendum. Legam ergo, ἦρσεν τὸ ἀπὸ
κεφαλῆς τοῦ βασιλέως στέμμα, acceptum de impe-
ratoris capite stemma, sive regium tulit (ex altari
scilicet) ipsique imperatori tradidit, αὐτῷ τῷ βα-
σίλει, ut nempe ipse ritu coronandi defungeretur.

τοῦ Πηγάνη θυμιατήριον ὀστράκινον θυμῶν αὐτόν· καὶ ἀποτυπλοῦσιν αὐτὸν Συμβότιον τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν, καὶ ἐκκόπτουσι καὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, καὶ ἐκάθισαν αὐτὸν εἰς τὰ Λαύσου, καὶ δεδώκασιν σκευὸς ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, ἵνα ὅς ἔχη προαίρεσιν, ἐπιβόλη αὐτῷ τι. Καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς ἀπήγαγον αὐτοὺς ἐν τοῖς ἰδίοις οἰκοῖς ἔχοντες ἐν φρουρᾷ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαὴλ ἀποστείλας μηχανικὸν, τὸν λεγόμενον Λάδριν, ἐξάγει Κωνσταντῖνον τὸν Καβαλλῖνον ἐκ τοῦ τάφου, ὃν εὗρεν ὕγι· καὶ θέλων εἰσαγαγεῖν ἐν σάκκῳ (42), καὶ μὴ χωροῦμενον ἀνετόλιξεν αὐτόν ὡσαύτως καὶ Ἰαννῆν πατριάρχην ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ τάφου ἅμα τῷ ὁμοφορίῳ αὐτοῦ. Καὶ τοὺς προτάξει· τοῦ βασιλέως ἀπέκλεισεν ὁ ὑπαρχος ἐν τῷ πραιτωρίῳ, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἱππικῷ ἀγαγὼν αὐτοὺς, καὶ ἀπογυμνάσαι· ἔτοψε μαγγλάδια, καὶ τὰ ὀστέα αὐτῶν ἀποστείλας κατέκασεν ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ. Τὴν δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρινούμου πράσινονοῦσαν καὶ θαυμαστὴν διαπρίσας ἐποίησεν στήθεα ἐν τῷ ὕπ' αὐτοῦ κτισθέντι ναφ' ἐν τῷ παλατίῳ ἐν τῷ Φάρῳ.

Ἐγεννήθη δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς ἐκ Μιχαὴλ καὶ Εὐδοκίας τῆς Ἰγγιρίνης ἐτι παρόντος αὐτοῦ τοῦ Μιχαὴλ, μηνὸς τετάρτου (43) πρώτῃ, ἰνδικτιῶνος ιε'. Ἐποίησεν δὲ ἱππικὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ Ἀγίῳ Μάμαντι ἱππεύσας βένετος. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ ἐξ Ἀρμενίων, ὁ πατὴρ Θωμᾶ πατρικίου καὶ γενεσίου, δρουγγάριος ὢν τῆς βίβλας ἱππεὺς λευκός, πρᾶσινος δὲ ἱππεύειν Ἀγαλλιανός, ρουσίος δὲ ὁ Κρασᾶς. Νικήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπὶ δαίτῳ καθισθέντος ἅμα Βασίλειον καὶ Εὐδοκίαν Βασίλισκιανὸς ὁ πατρικίος ἐπῆγει τὴν βασιλεῖα ὡς εὐφυνὸς ἐλάσαντα ἐν τῷ ἄρματι. Τοῦτον ἀναστῆναι καλεῖσας ὁ βασιλεὺς τὰ πζαγγία αὐτοῦ προσέταξε· σῦραι καὶ ὑποδήσασθαι. Τοῦ δὲ ἀνακύνοντος καὶ πρὸς Βασίλειον ἀποβλέποντος, ἐν θυμῷ προσέταται ὁ βασιλεὺς τοῦτο ποιῆσαι. Τοῦ δὲ Βασιλείου ἐπινεύοντος αὐτῷ, ὑπεδήσατο τὰ τζαγγία. Ἐφ' ἧς ὁ βασιλεὺς μεθ' ὅρκου τῷ Βασίλειῳ, ὡς Ὑπὲρ σὲ κάλλιον αὐτῷ πρέπουσιν. Μὴ γὰρ οὐκ ἔχω ἐξουσίαν, ὡς σὲ βασιλεῖα ἐποίησα, καὶ ἄλλον ποιῆσαι; καὶ ὠργίζετο, κατὰ Βασίλειον θυμούμενος. Δακρύουσα δὲ ἡ Εὐδοκία ἐφ' ἧς τῷ βασιλεῖ· Τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα, δέσποτά μου, μέγα ἐστίν, καὶ ἀναξίως καὶ ἡμεῖς ἐτιμήθημεν, καὶ οὐ δίκαιόν ἐστι καταφρονεῖσθαι αὐτό. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν· Μὴ λυποῦ περὶ τούτου· καὶ γὰρ καὶ τὸν Βασίλισκιανὸν βασιλεῖα θέλω ποιῆσαι. Βασίλειος δὲ ἐν θυμῷ καὶ λύπῃ μεγάλῃ γέγονεν. Ἐξελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ κυνήγι, μοναχὸς τις ὑπαντήσας δέδωκεν αὐτῷ χάριτῃν τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ἐπιβουλὴν ὑπὸ Βασιλείου [add. μηνύοντα]. Ὁ ἀναγνούς καὶ θυμωθεὶς μελετᾷ κατὰ Βασίλειον. Τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Θεοδώρας καλεάσης τὸν βασιλεῖα εἰς τὰ Ἀνθεμίου, ἀπέστειλεν τὸν Πεντάκτιον τὸν πρωτοβεστῆριον αὐτοῦ μετὰ καὶ ἑτέρων ἀνθρώπων οἰκείων αὐτοῦ, πρὸς τὸ θηρεῦσαι τι, καὶ ἀποστεῖλαι τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Βασίλειος

A quisque, quod suggereret animus, mittebat: tribusque diebus peractis in proprias domos custodiendos adduxerunt. Porro Michael imperator misso artifice nomine Labari Constantinum Caballinum e sepulcro eduxit, cujus cadaver sanum et incolume reperit, volensque sacco circumponere, cum capi non posset, circumvolvitur illud. Janem patriarcham pariter una cum pallio monumento eruit: mox imperatoris sententia praefectus in praetorii carceribus inclusit, et equestri certamine celebrato denudatos verberibus afflixit, et ad Amastriani locum ossa eorum missa combussit. E loculo vero Copronymi viridi inarmore arte mira composito, et serra per columnas 468 scisso repagula in monasterio ab eo ad Phari palatium condito confecit.

B Ceterum imperator Leo ex Michael et Eudocia Ingerina natus est, superstiti adhuc Michael, prima mensis quarti die, indictione decima quinta. Equestres porro ludos, ipse veneta factioni annumeratus, ad sanctum Mamantem imperator edidit. Constantinus autem, ex Armenis oriundus, Thomae patricii et generalis logothetae pater, excubiarum drungarius inter illos Albus equitavit, Agalianus equitavit Prasinus, hoc est viridis, Crasas tandem Russius. Imperatore declarato victore, et ad cenam una cum Basilio et Eudocia sedente, Basiliscianus patricius, ob curruum ab eo solerter rectum, imperatorem laudabat. Eum imperator surgere, et imperiales ocreas detrudere, et induere jussit. Illo renuente, et in Basilium oculos conciente, imperator cum furore ita fieri mandavit. Annuente Basilio, ocreas imposuit: ait vero Basilio, Deum obestatus imperator: Melius illi quam tibi congruit: numquid enim, ut te constitui, alium pariter imperatorem creandi mihi potestas est? Haec dicens ira sensim in Basilium exardescerebat. Eudocia vero lacrymans imperatori dicit: Imperii dignitas, domine mi, praestans est, et ea nos indigni honorati sumus: neque illam contemnere justum est. Respondit imperator: Ne super hoc tristeris, Basiliscianum ad imperium promovere animus est. Porro Basilium ira et mœrore magno tenebatur. Egresso autem imperatori ad venandum, monachus quidam charitam qua insidiae a Basilio paratae descriptae erant tradidit. Ea lecta, et in furorem versus, in Basilium machinatur. Matre autem Theodora imperatorem ad Anthemii aedes advocante, Rentacium protovesitarius cum domesticis aliis, ut venarentur, et ipse matri offerret, misit. Basilius autem adversus Michaellem facinus struebat, et profundo mœrore

FRANC. COMBEFISII NOTE.

(42) Volens sacco indutum producere; tunica scilicet imperiali, uti etiam Jannes cum archiepiscopali pallio tumulo eductus est, ἅμα τῷ ὁμοφορίῳ· ut his in Circo solemnī ritu exiit cadavera vapularent, ac tum cremarentur, uti factum est.

(43) Lege Δεκεμβρίου, prima die Decembris: male μηνὸς τετάρτου, ac fallentibus oculis: qui et computi modus quāvis Hebraeis familiaris, tam Graecis insolens existit.

deprimebatur. Ad cœnam vero sedente imperatore, A Eudocia Basilium invitavit ut convivetur: tum imperatore vino sese ingurgitante, Basilus quasi necessitate ductus in cubiculum interius penetrans serram, cum validus esset, turbavit, adeo ut porta minime claudi posset: et digressus cum imperatore ad cœnam recumbebat. Imperator jam temulentus, et Ingerina pro more ei collatante exsurgens, a Basilio manu ducebatur, et in penetrale secedebat, cuius manum cum deosculatus esset Basilius, discessit. Intra cubiculum imperatoris jussu recumbebat Basiliscianus somno gravatus in lecto Rentacii ad ejus custodiam. Ignatius 469 autem cubicularius ad januam cubiculi obserandam progressus, confusam reperit. Quare in desperationem ductus, capillos sibi vellens, in lecto sedebat. Imperatore vero somnum morti quamproximum obdormiente, derepente Basilius cum aliis adveniens januas aperuit: tremefactus Ignatius in adversum obstitit, ne Basilius intraret. Petrus autem Bulgarus sub Basilii axilla irrepens, et ad imperatoris lectum penetrans, ab Ignatio vires adversas opponente detentus est, ex quo somnus imperatoris solutus. Joannes vero Chaldius plaga gladio inflicta manus ejus abscidit, Jacobitzes vero et Persa Basiliscianum ense vulneratum e lecto in pavementum deturbaverunt. Marianus autem, et pater Basilii Bardas, et Constantinus Toxaras stabant foris in excubiis: ita ut domesticorum nullus, quæ cum Michaelē gerebantur, resciret. At conjurati cum Basilio collecti: C Licet manus ejus præsciderimus, vivum tamen reliquimus, dixerunt: si superfuerit, quam defensionem habebimus? Mox Chaldius Basilium promeriturus intro regressus, Michaelē præcis manibus de Basilio misere conquerentem et in lecto jacentem reperit, et districtum gladium in imperatoris cor crudeliter adegit, et intestina ejus discidit: reversusque ad Basilium gloriabatur, quasi facinus egregium patrasset. Tempestate autem in mari exorta, una convenientes ad fretum, illudque trajicientes, ad Eulogii Persæ ædes descenderunt, eoque assumpto, ad Marinæ deflexerunt: muroque conscenso, ad palatium usque venerunt. Erat porro tabula obturans murum, quam Basilius manutentis comitibus duobus impacta calce confregit, et ad D portam palatii penetravit. Tum Eulogius Persa patria lingua Artabasdo heteriarchæ locutus est, ut Michael gladio interiit: atque, Aperi, inquit, imperatori. Artabasdu ad papiam contendens, sublati vi ab eo clavibus, Basilio aperuit. Intro receptus Basilius palatii claves tulit, et Gregorium Philemonis dictum, papiam mane instituit. Confestini vero ad Sanctum Mamantem misit, et Eudociam cum multo apparatu in palatium intulit: misso etiam

συνεσκαυάζετο κατὰ Μιχαήλ, καὶ ἦν σκυθρωπὸς πάνν. Ἐπὶ δείπνῳ δὲ τοῦ βασιλέως καθισθέντος, προσεκα-
λέσατο Εὐδοκίαν (44) καὶ Βασίλειον συνδειπνῆσαι αὐτῷ. Τοῦ δὲ βασιλέως οἶνον πολλὸν χρησαμένου, ἀναστὰς Βασίλειος ὡς διὰ τινα χρειαὶ ἐν τῷ κοιτῶνι, δια-
στρέφει τὰ κλειθρα δύνατὸς ὧν, ὡς μὴ κλεισθαι τὴν θύραν. Καὶ ἀπελθὼν συνεδεῖσθαι πάλιν μετὰ τοῦ βασιλέως. Τοῦ δὲ βασιλέως πάνν οἰνωθέντος, τῆς Ἰγγερίνης, ὡς ἔθος, αὐτῷ συγχαιρούσης, ἀναστὰς Μιχαὴλ χειροκρατούμενος παρὰ Βασιλείου ἀπῆλθεν ἐν τῷ κοιτῶνι, οὗ τὴν χεῖρα φιλήσας ἐξῆλθεν Βασι-
λειος. Ἐνδοθεν δὲ τοῦ κοιτῶνος ἦν Βασίλισκιανὸς τῇ κελεύσει τοῦ βασιλέως ὀπνώσας ἐν τῇ κλίνῃ Πεντακίου πρὸς φυλακὴν αὐτοῦ. Ἰγνάτιος δὲ κοιτωνίτης ἀπελθὼν τοῦ κλεισθαι τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος εὗρε B διεστραμμένην· καὶ ἀπογνοὺς ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς κλίνης τίλλων τὰς τρίχας αὐτοῦ. Τοῦ δὲ βασιλέως ὕπνον θανάτῳ παραπλήσιον κοιμωμένου, ἀθρόως ἰδὼν Βασίλειος μετὰ καὶ ἐτέρων τὰς θύρας ἀνέφραξεν· καὶ ἔμφοδος ἐξελθὼν Ἰγνάτιος ἀντίπιπταν Βασίλειον μὴ εἰσελθεῖν. Πέτρος δὲ ὁ Βούλγαρος διὰ τῆς τοῦ Βασιλείου μασχάλης διελθὼν πρὸς τὴν κλίνην τοῦ βασιλέως ἐκράτηθῃ παρὰ Ἰγνατίου, καὶ ἀντιπίπτοντος αὐτῷ, ἔξυπνος ἐγένετο ὁ βασιλεὺς· Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος παρευθὺ μετὰ τοῦ ξίφους δοῦς αὐτῷ, ἀπέκοψεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Ἰακωβίτζης δὲ καὶ ὁ Πέρσης (45) τὸν Βασίλισκιανὸν ξίφει τρώσαντες ἐβρίψαν αὐτὸν ἀνωθεν κάτω, Μαριανὸς δὲ καὶ Βάρδας ὁ πατήρ Βασιλείου, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τοξάρης, οὗτοι ἴσταντο πρὸς φυλακὴν ἔξωθεν· καὶ οὐδεὶς τῶν μετὰ Μιχαὴλ ἔγνω τὰ γινόμενα. Συναθροισθέντες δὲ οἱ μετὰ Βασίλειον [Βασιλείου ἔλεγον,] οἱ Εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκόψαμεν, ζῶντα αὐτὸν εἰσάσαμεν. Κ.λ. εἰ δὲ ἦν τί ἀπολογησόμεθα; Καὶ χαρίζομενος τῷ Βασίλειῳ ὁ Χάλδος, ὀπιστρέφας εὗρε Μιχαὴλ χεῖρας μὲν μὴ ἔχοντα, ἐπὶ τῆς κλίνης δὲ κεῖμενον ἐλκευνολογοῦμενον κατὰ Βασιλείου. Ὁ δὲ τὸ ξίφος γυμνὸν ἀνηλεῶς ἐπηξεν κατὰ τῆς καρδίας τοῦ βασιλέως διασχίσας τὰ ἔγκατα αὐτοῦ, καὶ στραφεὶς ἐνεκαυχάτο πρὸς Βασίλειον, ὡς ἀνδραγάθημα πεποικηκώς. Κλυδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσσῃ συναθροισθέντες κατήλθον μέχρι τοῦ περράματος, καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὸν οἶκον Εὐλογίου τοῦ Πέρσου, καὶ τοῦτον δραντες ἦλθον εἰς τὰ Μαρίνης, καὶ ἀνελθόντες διὰ τοῦ τείχους ἦλθον D μέχρι τοῦ παλατίου. Πλάξ δὲ ἦν περιφράσσουσα τὸ τείχος, καὶ κρατήσας Βασίλειος δύο τῶν μετ' αὐτοῦ ὄντων, καὶ λαχτίσας κατέαξεν τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθε μέχρι τῆς πύλης τοῦ παλατίου. Εὐλόγιος δὲ Πέρσης ἐλάλει τῇ αὐτοῦ γλύττῃ Ἀρτάβασδω ἐταιριάρχῃ, ὡς Μιχαὴλ ξίφει ἐτελεύτησεν· καὶ, Ἄνοιξον τὸν βασιλεῖα [τῷ βασιλεῖ]. Καὶ ὁ Ἀρτάβασδος εἰσδραμὼν πρὸς τὸν πατίαν, καὶ ἄρας ἀπ' αὐτοῦ τὰς κλεῖς βιαίως, ἤνοιξεν τὸν Βασίλειον [τῷ Βασίλειῳ]. Καὶ γενόμενος ἔνδοθεν Βασίλειος ἦρε τὰς κλεῖς τοῦ πα-

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(44) Προσεκαλέσατο Εὐδοκίαν, invitavit imperator Eudociam et Basilium. Male, ac contra cod. fidem, Εὐδοκία, Eudocia Basilium invitavit. Non poterat ille amores suos diu absentes ferre, ac scortum

Eudociam, cuius occasione vocatus Basilus.

(45) Hunc Persam ipsa hac pag. Eulogium appellat, cuius suasiu Artabasdu palatii fores Basilio aperuit, vimque papie fecit.

λατίου ἐπὶ χείρας, καὶ τῇ ἑωθεν Γρηγόριον λεγόμενον
 τὸν Φιλήμονος ἐποίησε παπίαν. Παραυθὶ δὲ ἀπο-
 στέλλει ἐν τῷ Ἁγίῳ Μάρμαντι, καὶ εἰσῆγαγεν Εὐδο-
 χίαν τὴν τοῦ Ἰγgers μετὰ δόξης πολλῆς ἐν τῷ πα-
 λατίῳ. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Ἰωάννην πραιπόσιτον τοῦ
 ἄραι τὴν δεκαπολίτισσαν, καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους γο-
 νεῖς ἀγαγεῖν. Ἀπέστειλε δὲ καὶ Παῦλον κοιτωνίτην
 τοῦ ἐνταφιάσαι Μιχαήλ. Καὶ ἀπελθὼν εὗρεν αὐτὸν
 ἐτετυλιγμένον ἐν τῷ σαγίσματι τοῦ δεξιοῦ ἵππου,
 οὗ ἤλαυνεν, καὶ τὰ ἔγκυα αὐτοῦ ἔξωθεν κρεμάμενα.
 αὐτῷ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ, καὶ εἰσγαγὼν εἰς
 πλοῖον, διεπέρασεν ἐν τῇ μονῇ
 τῆς Χρυσουπόλεως, καίκε αὐτὸν ἐνταφιάσας ἐθαψεν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ.

Βασίλειος ἐβασίλευσεν μετὰ Μιχαήλ ἔτος ἐν, μῆ-
 νας δ', καὶ μόνος ἔτη ιθ'. Προσέταξε δὲ τῷ ἐπάρχῳ
 καὶ Μαρτιανῷ υἱῷ Πετρωῆ συνελθεῖν ἐν τῷ φόρῳ,
 καὶ ἀναγορεύσαι μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ μόνον βασι-
 λέα. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγήσάμην γράψαι καὶ τὴν παρὰ
 τοῦ Θεοῦ γενομένην ἐκδίκησιν εἰς τοὺς τὸν Μιχαήλ
 διαχειρισμένους, καὶ ἃ πέπονθεν ἕκαστος αὐτῶν
 διαφόροις καιροῖς. Ὁ μὲν Ἰακωβίτης κυνηγῶν μετὰ
 τοῦ βασιλέως ἐν τῷ Φιλοπατίῳ, τοῦ ξίφους αὐτῷ ἐκ-
 παρόντος κατελθὼν τοῦ ἵππου ἄραι αὐτὸν, τοῦ ποδὸς
 αὐτοῦ μὴ φθάσαντος τῇ γῇ ἐπιβῆναι, ἀλλὰ τοῦ ἐτέ-
 ρου κρατηθέντος ἐν τῇ σκάλῃ, ὁρῶντος δὲ ἵππος
 δίσταρεν αὐτὸν καὶ εἰς φάραγγαν καὶ βοθύνους διελ-
 θὼν, τοῦτον μελῆδον κατέκοψεν. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλ-
 δος στρατηλάτης γεγὼνός ἐν Χαλδίᾳ, καὶ φωραθεὶς
 κατὰ τοῦ βασιλέως μελετῶν, προστάζει τοῦ βασιλέως
 ἀνεσκολοπίσθην παρὰ Ἀνδρέου στρατηλάτου. Ὁ δὲ
 ἐξάδελφος τοῦ βασιλέως Ἀστυλὼν ἐξωθεὶς παρὰ τοῦ
 βασιλέως ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ ᾧ ἐπώνυμον τοῦ
 Χαρτοφύλαν, ὡς ἀπηνῆς καὶ ὠμὸς πρὸς τοὺς αὐτοῦ
 δούλους ὢν, μαχαίραις παρ' αὐτῶν ἐν νυκτὶ ἀνῆρέθη.
 Οὗς ὁ βασιλεὺς κρατήσας, καὶ μελῆδον κατακόψας
 κατέκασεν ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ. Ὁ δὲ Ἀπελάτης
 [alibi Ἀπελάκης] ὁ Πέρσης (45) σκοληκώδρωτος
 γενόμενος τοῦ ζῆν ἀπηλλάγη. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ
 Τοξάρης εἰς Κιβυρραῖώτας σπαθοκοπηθεὶς τελευτᾷ.
 Καὶ Μαρτιανὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῶν ποδῶν
 συντριβεὶς, ἐκ τοῦ ἵππου πεσὼν, καὶ τοῦ ποδὸς σα-
 πέντος σκώληξι τελευτᾷ. Ὁ δὲ βασιλεὺς προσελθὼν ἐν
 τῇ ἡμέρᾳ τῶν Χριστοῦ γένων ἐν τῇ προελεύσει εἰς
 τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἐβάπτισεν Στέφανον υἱὸν
 αὐτοῦ. Ἀγαγὼν δὲ ἵππους λευκοὺς μετὰ ἄρματος
 ἐκάθισεν ἅμα τῇ Αὐγούστῃ, καὶ ὁ πραιπόσιτος σὺν
 αὐτοῖς Βαδίνης βαστάζων ἦν τὸ παιδίον μέχρι τοῦ
 παλατίου, τοῦ βασιλέως ῥίπτοντος ὑπατεῖαν ἐν τῇ
 ὁδῷ. Ἐγένετο δὲ σεισμός τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου με-
 γιστος, ὥστε τὴν γῆν σεισσοῦν ἐπὶ τεσσαράκοντα
 ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας. ἔπειτα δὲ τότε καὶ
 ἡ σφαῖρα τοῦ ζώου τοῦ φόρου καὶ τῆς ὑπεραγίας
 Θεοτόκου τὸ σῖγμα, ὥστε πάντας τοὺς ψάλλοντας
 ἐκείσε τελευτῆσαι. Διὼν δὲ ὁ Φιλόσοφος τυχὼν ἐκείσε

A Joanne praeposito Decapolitissam ad proprios pa-
 rentes retulit; Paulo quoque cubiculario, ut Michael-
 lem sepeliret, mandavit. Illuc ipse profectus dextri
 equi quo vehebatur stragulo involutum comperit, et
 viscera foris pendentia: feminisque lamentatricibus
 et luctus pompam super eo celebraturis, matreque,
 et sororibus 470 advocatis, in naviculam imposi-
 tum ad Chrysopolis monasterium trajici praecipit,
 ibidemque tumultu conditum sepeliri.

Ἄρας δὲ ἐκεῖ θρηνοῦσας καὶ ἰλασιλογουμένας; ἐκ
 πλοῖον, διεπέρασεν ἐν τῇ μονῇ

BASILIIUS.

Basiliius una cum Michaelae annum unum et
 menses quatuor imperavit, et undeviginti solus;
 praefecto vero, et Mariano Petronae filio, ad forum
 convenire, et imperatorem solum coram omni po-
 pulo renuntiare jussit. Exercitum porro in Michael-
 lis parricidas a Deo vindictam, et quae singuli tem-
 poribus diversis passi fuerint, referre operae pre-
 tium duxi. Jacobitzes quidem inter venandum una
 cum imperatore ad Philopatium gladium in terram
 lapsum levaturus ex equo desiliit: cumque pes
 ejus terram nondum attigisset, altero in pensili
 scandula retento, perterritus equus, arrepto cursu
 per valles et praecipitia traxit, et membratim discer-
 psit. Joannes Chaldius pariter exercitus dux in
 Chaldia constitutus, quasi contra imperatorem ma-
 chinaretur delatus, imperatoris jussu ab Andrea
 militiae magistro palo affixus est. Imperatoris
 patruelis Assyleo ab ipso in proprium suburbanum
 nomine Chartophilam relegatus, ut crudelis et in-
 humanus in domesticis, nocte ab ipsis gladiis con-
 fossus interiit: eos apprehensos et membratim
 concisos ad Amastriani imperator combussit. Ape-
 lates Persa a vermibus corrosum vitam amisit.
 Constantinus Toxaras apud Cibirraetas gladiis
 comminutus periiit. Marianus imperatoris frater
 equo lapsus et pedes contritus, altero pede vermibus
 putrescente, moritur. Porro imperator Natalitiorum
 Christi die celebri processus apparatu ad Magnam
 ecclesiam profectus, Stephanum filium suum bapti-
 zavit, et equis candidis ad currum junctis, cum
 Augusta in eo sedit. Baanes autem praepositus una
 cum eis ad palatium usque puerum gerebat, impe-
 ratore per viam nummorum munus spargente.
 Ingens autem sancti Polyucti festo terramotus
 exortus est: adeo ut diebus quadraginta et noctibus
 totidem terra concuteretur. Decidit tunc equi ad
 forum positi sphaera, et sanctissimae Dei Genitricis
 fornix; adeo ut cuncti ad psallendum coacti oppri-
 merentur. Leo vero Philosophus ibidem forte
 repertus cantoribus et reliquis sub eo stantibus in
 ecclesia discederent monebat. Illi vero minime ac-

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(45) Ipse qui superiori p. Εὐλόγιος dictus est, ac
 paulo superius absolute ὁ Πέρσης: nec video ut
 vox Ἀπελάτης sana sit, aut quid al rem tibi, Ἀπελά-

κης: melius Ἀπλάκης, cujus est alibi mentio, non
 ut sit ipse hic Persa qui Michaelem occidit. Quid
 si, ἀπελαθεὶς δὲ ὁ Πέρσης, ejectione Persa? etc.

quiescentes, uno simul fine perierunt. Ipse Philosophus 471 ad columnam sub aliis structuris stans cum duobus aliis servatus est, necnon alii quinque sub ambone forte sedentes. Caterum imperatorem ad ecclesiam accedentem et jamjam sacrorum participem futurum, prædonem et homicidam, sacræque communionis indignum Photius patriarcha vocabat. Ille furore percitus Romam misit, et Romanis episcopis deferentibus, scriptam in eum sententiam obtinuit, eumdemque throno deturbavit, et Ignatium sanctissimum patriarcham secundo instituit.

Ex Eudocia vero Ingeris filia Alexander imperator natus est. Hic puer Basilii fuit legitimus. Imperator vero adversus Agarenos Africam habitantes armavit, et commissa pugna superatus est, renovatisque præliis Romanos plures Agarenorum armis amisit. In illa autem imperatoris fuga Theophylactus Abestactus, Romæni, qui deinde imperavit, pater, imperatorem ab Agarenis ferme captum liberavit. Quem conquistum imperator postmodum agnovit: plures enim imperatori dicebant: Ego sum qui liberavi. Ille vero, honore contempto, fundum imperatorum expetiit, quem et impetravit. Reversus in urbem imperator Christophorum generum in Tephricem misit, et maxima victoria potitus, locum vastavit, et ad solum usque dejecit. Ignatius autem patriarcha ecclesiam insignem ad Satoris Emporium sub Orientis Archistrategi nomine constructam virorum effecit monasterium, ubi corpus ejus depositum est. Thecla vero Michaelis sorore ad imperatorem hominem quemdam animo simplicem cum supplici libello mittente, interrogavit eum imperator: Quis dominam tuam habet? Respondit ille: Neatocomites. Quem cum subito adduci jussisset imperator, verberibus affectum totondit, et monastico habitu induit. Procopio pariter protovestiario ad Theclam missis, plagis impositis divitias omnes, quæ deinde fisco additæ sunt, sustulit: Neatocomitem vero œconomum in Magna ecclesia postmodum instituit. Idem imperator Hebræos omnes, qui tunc temporis sub ejus potestate reperiebantur, baptismum subire coegit, suscipientibus eos viris in dignitate constitutis, ipsoque imperatore plurimam in eos liberalitatem exercente. Nicolaum autem, de quo superius sermo habitus, cui Androsalites nomen, sancti Diomedis mansionarium, cui martyr, ut dictum est, apparuit, œconomi et syncelli dignitate

A ἔλεγεν τοῖς ψάλλουσιν καὶ πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἑκαίσε ἐξελεῖν τῆς ἐκκλησίας· οἱ δὲ μὴ πεισθέντες αὐτῷ συνετελέσθησαν ἅπαντες. Αὐτὸς δὲ ὁ Φιλόσοφος εἰς κίονα ὑπὸ συστημάτων σταθεὶς μετὰ ἑτέρους [ἐτέρων] δύο διεσώθη, καὶ ἕτεροι πάντες μόνοι ὑποκάτω τοῦ ἀμβωνος. Φώτιος δὲ ὁ πατριάρχης ἐλθόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ μέλλοντος αὐτὸν κοινωνεῖν, τοῦτον λησθῆναι καὶ φονεῖν ἔλεγεν, καὶ ἀνάξιον τῆς θείας κοινωνίας. Ὁ δὲ θυμωθεὶς (46) ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἔγαγεν τόμον μετὰ Ῥωμαίων ἐπισκόπων, καὶ τοῦτον τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἐξέωσεν, καὶ προχειρίσας τοῦ Ἰγνατίου τὸν ἐν ἀγίοις πατριάρχην τὸ δεύτερον αὐτῷ.

Β Ἐγεννήθη δὲ αὐτῷ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς τοῦ Ἰγγερὸς Εὐδοκίας. Οὗτος παῖς γενόμενος καὶ γνήσιος Βασιλείου (47). Ἐστράτευσεν δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ Ἀγαρηνῶν τῶν εἰς Τιβερικοῖς (48). Καὶ πόλεμον συνάψας ἤτηθη, καὶ πολλάκις συμβαλὼν Ἀγαρηνοῖς πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀπέβαλετο. Ἐν δὲ τῇ ταυαύτῃ φυγῇ τοῦ βασιλέως Θεοφύλακτος ὁ Ἀδῆστακτος ὁ πατήρ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος δίδωσεν τὸν βασιλεῖα παρὰ μικρὸν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν κρατούμενον· ὃν ἐπικητήσας ὁ βασιλεὺς μετὰ ταῦτα καὶ γνωρίσας (πολλοὶ γάρ ἔλεγον τῷ βασιλεῖ, ὅτι Ἐγὼ εἰμι), ὁ δὲ τὴν τιμὴν ἀφελὺς τόπον βασιλικὸν ἤτήσατο, οὗ καὶ τέτυχεν. Ὑποστρέψας δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ πόλει ἀπέστειλεν Χριστοφόρον γαμβρὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Τεφρικῇ, καὶ νίκην μεγίστην ποιήσας ἐκπορθεῖ ταύτην καταστρέψας ἕως ἐδάφους. C Ἰγνάτιος δὲ ὁ πατριάρχης οἰκοδομήσας ἐκκλησίαν εἰς τὸ ἐμπόριον Σάτωρος περικαλλῇ ἐπ' ὀνόματι Ἀρχιστρατήγου τοῦ ἀνατέλλοντος, καὶ μονὴν πεποίηκεν ἀνδρείων, ἐνθα καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπόκειται. Θέκλας δὲ τῆς ἀδελφῆς ἀποστεύλασας πρὸς τὸν βασιλεῖα δι' ὑπόμνησιν τινα, μέτριον ὄντα αὐτῆς ἄνθρωπον, ἤρωτησεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, ὅτι τίς ἔχει τὴν κυρίαν σου; Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι Ὁ Νεατοκομίτης [ἐμφρα Νεατοκομήτης]. Παρεῦθι δὲ ὁ βασιλεὺς ἔγαγεν αὐτὸν, καὶ τύφας ἀπέχειρεν, καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνέδωκεν αὐτόν. Ὡσαύτως δὲ καὶ Προκόπιον τὸν πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ ἀποστείλας, ἔφυγε τὴν Θέκλαν, καὶ ἄρας πάντα τὰ χρήματα αὐτῆς εἰσεκόμισε τῷ βασιλεῖ· τὸν δὲ Νεατοκομήτα μετὰ ταῦτα ἐποίησεν οἰκονόμον ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ. Ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς ἐδάπτισεν τοὺς Ἑβραίους (49) πάντας, ὅσοι τῷ τότε χρόνῳ ὑπὸ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὑπῆρχον, ἀναδεξαμένων αὐτοὺς πάντων τῶν ἐν ἀξίᾳ φιλοφρονησάμενος καὶ δῶρα παρασχόντος αὐτοῖς [αὐτοῖς]. Τὸν δὲ προσετημένον Νικέλαον τὸν Ἀνδρσαλίτης τὸν καὶ προσμονάριον τοῦ ἀγίου Διομήδους,

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(46) Causam abrogati Photio episcopatus mitius refert Constantinus, nempe, καὶ τὸν γνήσιον νομφίον τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ τοῖς τέκνοις τὸν πατέρα καλονοικῶς παρασχών, ut et verum sponsum Ecclesiæ, et filiis patrem ex canonum ratione redderet, cessare jussu incubatore Photio, donec alterum Dominus ad se transferret. Τὸ δεύτερον αὐτοῦ, sic emenda, τὸ δεύτερον, Ignatium Patriarcham iterum constituit.

(47) Reliqui, scilicet Constantinus et Leo, Michaeli nati erant, Ingerina Eudocia ei pellice.

(48) Scrib. ex Constant. εἰς Τεφρικὴν, qui hanc clare expeditionem narrat. Spectare Tephricem ad Armeniam ex eo colliges.

(49) Minus rem cessisse advertit Constantinus, plerisque eo defuncto ad vomitum reversis. Durius in eos egit Heraclius, qui pœnis ad baptismum adegit; Basilius beneficentia magis invitavit.

ζῆτινι ὁ μάρτυς ἐπεφάνη, ὡς προεφρατα, ἐτίμησεν αὐτὸν οἰκονόμον καὶ σύγκειλλον· τὸν δὲ ἕτερον αὐτοῦ Ἰωάννην ἀδελφόν, δρουγγάριον τῆς βίβλας· τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν αὐτῶν Παῦλον, τοῦ Σακελλίου· τὸν δὲ τέταρτον, γενικὸν λογοθέτην. Τελευτήσαντος δὲ Νικολάου τοῦ συγκέλλου θάπτουσιν αὐτὸν εἰς Ἀρκαδιανούς· εἰς τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ἐνθα ἐστὶ τὸ μετόχιον (50) τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου.

Ἐμηνύθη δὲ τῷ βασιλεῖ ὡς ἡ Συρράκουσα παρὰ τῶν Ἀγαρινῶν ἐκπορθεῖται. Ἀσχολουμένῳ δὲ τῶν πλοίων ἐν τοῖς κτίσμασιν καὶ ἐκχοίσμασι τῆς Νέας Ἐκκλησίας, παρεδόθη ἡ αὐτὴ Συρράκουσα πρὶν φθάσαι τὸν στόλον τοῦ βασιλέως πολλὰ ἐν τούτῳ θρηνησάντος. Νικήτα δὲ τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ Σουλτάνου κατηγορηθέντος, ὡς φιλούμενου παρὰ τῆς Αὐγούστης, τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀποκείρας, μοναχὸν ἐποίησεν· ὃς ἐπὶ Ἀέντος βασιλέως γέγονεν οἰκονόμος ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, καὶ τελευτήσας τίθεται ἐν τῇ μονῇ, ἣν αὐτὸς κατεσκεύασεν· καὶ ἀπέκειρεν τὰς αὐτοῦ ἀδελφάς. Πολλὰ δὲ μάρμαρα καὶ ψηφίδας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν ἀνέλαθεν ὁ βασιλεὺς λόγῳ τῆς Νέας Ἐκκλησίας, ἐν οἷς στήλη Ἰστατο χαλκῇ ἐν τῷ αὐννάτῳ σχῆμα ἐπισκόπου φέρουσα· ἐκράτει δὲ ἡ αὐτὴ στήλη ἐν τῇ χειρὶ ράβδον ἔχουσα ὅρην ἐντεταλγμένην· ταύτην καταγαγόντες ἔθηκαν ἐν τῷ βεσνιάρῳ. Κατελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως· καὶ ἀπελθόντος ἐνθα Ἰστατο στήλη ὁρῇ, ἐνέβαλε τὸν δάκτυλον αὐτοῦ ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ ὄρεως· ὃν δὲ ἐκεῖ ζῶν ὄρις ἔβασε τοῦ βασιλέως τὴν δάκτυλον, ὃς μολὶς δι' ἀντιφάρμακων ἰάθη, θυμασάντων πάντων ἐπὶ τούτῳ. Ἀλλὰ καὶ τὴν στήλην Σολομῶντος ἐν τῇ Βασιλικῇ οὐσῃ μεγίστῃ [οὐσαν μεγίστην] κατεάβας προσέταξεν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἐκτυπωθῆναι καὶ τεθῆναι κάτωθεν ἐν τοῖς θεμελίοις τῆς αὐτῆς νέας· ὥστε θυσίαν ἑαυτὸν τῷ τοιοῦτῳ κτίσματι καὶ Θεῷ προσάγων (51). Ἐπεστράτευσεν δὲ πάλιν ὁ βασιλεὺς κατὰ Μελιτινῆς, καὶ αἰχμαλωσίαν πολλὴν ποιησάμενος, καὶ πολλοὺς πολέμους, ὑπέστρεψεν. Τελευτᾷ δὲ ὁ ἐν ἀγίοις Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ πάλιν ἀναβιβάζει Φώτιον πατριάρχην. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ἐξορίᾳ τελευτήσαντος Φωτίου πατριάρχου ἀπατέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ μονῇ τῇ λεγομένῃ τῆς Ἐρημίας ἐν τῷ Μερδοσχάρῳ, οὐσῃς πρότερον καθολικῇ· ἐκκλησίᾳ. Αὐτὸς δὲ Φώτιος ἐποίησεν αὐτὴν μονὴν γυναικείαν. Πάλιν δὲ ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς κατὰ Συρίας εἰς Γερμανικίαν, καὶ ταύτην ἐκπορθῆσαι καὶ αἰχμαλωτίσαι, ὑπέστρεψεν. Τελευτᾷ δὲ Κωνσταντίνος υἱὸς Μιχαὴλ (52) βασιλεὺς ἐξ Εὐδοκίας, ὃν πολλὰ ἐθρήνησε Βασίλειος. Μαθὼν δὲ πρῶτῃ ἐνθρονίζεται καὶ ἐγκαθίσταται ἡ ἐκκλησία, ἣν ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐκαλῶντις κόσμῳ πολλῇ παρὰ Φωτίου πατριάρχου, τοῦ

decoravit. Joannem vero alterum ejus fratrem Biglae drungarium, fratremque tertium Paulum sacelli praepositum, quartum denique generalem 472 logothetam creavit. Nicolao syncello postmodum mortuo, corpus ejus ad Arcadianos sepeliebant in propria domo, qua praedium est sancti Constantini.

Porro Syracusas ab Agarenis vastari imperatori nuntiatum est. Navalibus vero copiis circa novae ecclesiae structuram et aggerum effossionem occupatis, priusquam deinde imperatoria classis adventaret, Syracusana civitas deditionem fecit, de qua imperator plurimum indoluit. Nicetas autem Xylinitae filius, mense praepositus, cum secreti ad Augustam amoris delatus fuisset, hunc imperator detonsum monachum effecit: qui sub Leone imperatore oeconomus in Magna ecclesia creatus est, et vita functus in monasterio ab eo constructo depositus est. Ejus quoque sorores capillis tonsas moniales reddidit. Caeterum marmora plurima et ex opere tessellato figuras varias ex ecclesiis plurimis novae alterius exstruendae gratia sustulit imperator. Inter haec ornamenta fuit etiam statua aerea ad senatum episcopi formam referens, quam virgam serpente circumvolutam manu gerebat, eamque loco depositam in vestiario locaverunt. Profectus illuc imperator, et ad locum quo statua fuerat erecta descendens, in serpentis os digitum immisit. Serpens autem ibidem vivus repertus digitum imperatoris momordit, adeo ut, quod mirum omnibus deinde visum est, adhibitis remediis vix sanari potuerit. Statua quoque Salomonis ad basilicam stante confecta, ex ejus metallo propriam efformari, et in excavatis novae ejusdem ecclesiae fundamentis locari jussit: quasi Deo se in hujusmodi opere victimam offerret. Rursum autem adversus Melitinem arma movit imperator, ex qua plurimis in captivitate ductis, et certaminibus plerisque confectis, reversus est. Porro sanctus patriarcha Ignatii vita functus est: et in ejus locum Photius iterum successit. Photio patriarcha postmodum in exilio mortem obeunte, corpus ejus in monasterio ad Merdosagarem, nomine Heremiae, quae prius communis et publica extiterat ecclesia, depositum est: Photius autem muliebri reddiderat monasterium. Rursum imperator Syriam versus in Germaniciam expeditionem suscipit, eaque vastata, et captivis abductis domum regreditur. Constantinus Michaelis imperatoris ex Eudoxia filius moritur: ob cujus mortem Basilius luctum egit plurimum. Mali vero men-

FRANC. COMBESII NOTAE.

(50) Septum, ambitus, porticus; nam et μετοχὴ etiam ὁ περίβολος reddidit.

(51) Velut illi se aedificio ac Deo devovens; quod scilicet aedificium ad Dei honorem susceptum tanti faceret, ut in sua statua ejus subterni fundamentis ambierit.

(52) Sic ingenue Leo, cum alii Basilii filium di-

cant. Cedrenus: Κωνσταντίνος ὁ πρεσβύτερος τῶν τοῦ Βασιλέως υἱῶν ἐξέλιπε νόσῳ πυρετικῇ. Constantinus Basilii filiorum natu maximus febris consumptus maruit. Basilii filius hominum existimatione, utpote Eudocia ejus conjuge susceptus; idem tamen re ipsa Michaelis, qui ea concubina uteretur.

sis die primo throno decoratur, et a Photio patriarcha dedicatur ecclesia quam struxerat, et ornatu vario imperator reddiderat insignem. Ea in celebritate lorum gestavit **473** ille, pecuniarum ingentem vim distribuit, et Novam appellavit.

Ceterum Procopius protovestiarius cum thematibus occidentalibus ab imperatore missus est, Eupraxia Mozilicis filio per Siciliam magistro militum instituto, Rabducho Dyrrhachii, Oeniate et Apostupe Peloponesi magistris pariter. Procopius iste post egregia facinora plurima et duce praelaro dignas actiones, bello tandem conserto, cunctis ab Apostupe proditis occisus est. Leo Saliberas Theodorum abbatem Euchaitarum archiepiscopum ceu virum pietate insignem miraculisque clarum, et futurorum notitia celebrem, ad Photium patriarcham adducit. Ilunc Photius ad imperatorem Basilium defert, et ad ejus conspectum sistit. Quo delectatus imperator (ejus quippe desideriis sese episcopus componebat) virum in pretio habuit. Mœrore etenim perpetuo, ob filii Constantini mortem cui summopere afflictebatur, vexabatur imperatoris animus, et continuo amoris philtro tabescebat : eum idcirco deludebat episcopus, et vivum se ostensurum pollicebatur : quod et præstitit. Ad saltum quippe obambulantem imperatori, spectrum quoddam Constantini specie equo insidens, et auro vestibus intertextis vesitum occurrit : quod ubi perspexit oculis, in amplexus irruens deosculatus est, ac ubi disparuit, vidisse se eum arbitrabatur nec fuisse delusum. Eam ob rem monasterium ibidem constructum sancti Constantini nomine insignivit. His et generis hujusmodi plurimis ex Apollonii disciplina probe perspectis, præfatus Santabareus multam sibi fiduciam apud imperatorem comparavit. Leoni porro imperii consorte Martinacii filiam locaverat imperator, quam celebratis ad Magnauram et in novemdecim accubitis nuptiis coronaverat Augustam. Exinde imperator Leo ad patrem a Santabareno reus defertur : 'Gladium defert, et eo te confodere meditat. Gladiolum illum dolosis suasionibus sibi comparare Leonem fecerat, et in tibiali gestare, dicens ei : Patre tuo gladium sæpe sæpius ex necessitate aliqua requirente, cur tu paratum non exhibes? Imperator itaque Leo gestare disposuit : et eam ob rem a Santabareno calumniam passus est : illumque tibiali tenere prehensus, defensione quavis instituta, nullatenus audiebat. Ea propter Nicetas protovestiarius, qui Romano imperatore Papiae munus consecutus est, verberibus plurimis cæsus est, aliique cum eo plures, gravissima perpassi exsilio relegati sunt. Imperator autem

Α βασιλέως ἐν τῇ αὐτῆς καινισμῷ λῶρον φορέσαντος (53), καὶ χρήματα πολλὰ δόντος· καὶ Νέαν αὐτὴν ἐπονομάσαντος.

Ἀπεσταλὴ δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Προκόπιος πρωτοβεστιαρίος· μετὰ τῶν Δυτικῶν θεμάτων, ὄντος Εὐπραξίου τοῦ στρατηλάτου εἰς Σικελίαν τοῦ Μωσιλίκου, εἰς δὲ τὸ Δυρράχιον τοῦ Ραβδόχου, καὶ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τοῦ Οἰνιάτου, καὶ τοῦ Ἀποστούης· ὅστις Προκόπιος πολλὰς πράξεις κατεργασάμενος καὶ ἀνδραγαθίας, ἐσχάτως πολέμου γεγόνως, καὶ προδοθέντων πάντων ὑπὸ τοῦ Ἀποστούης, ἐσφάγη. Λέων δὲ ὁ Σαλιβεράς συνοφίζει Φωτῆν πατριάρχην Θεόδωρον ἀββᾶν ἀρχιεπίσκοπον Εὐχαιτῶν εὐλαθεῖ, καὶ ποιοῦντα τεράτεια, καὶ προρατικόν. Φώτιος δὲ τοῦτον Βασιλεῖν πολλὰς πράξεις κατεργασάμενος· εἰς δὲ ὁ βασιλεὺς ἀρεσθεὶς (πρὸς γὰρ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ δέκετο), εἶχεν ἐν τιμῇ πολλῇ· ὃς ἀθυροῦντα τὴν βασιλείαν περὶ τοῦ τελευταίαντος υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου διὰ τὸ φίλτρον ὅπερ εἰς αὐτὸν εἶχεν ἐπλάνα, καὶ ἐπηγγέλλετο δεῖξαι ζῶντα· ὃ καὶ ἐποίησεν· ἐν γὰρ λόχημιν τινὶ διερχομένῳ τῇ βασιλεῖ φάντασμα συνήνησεν· ἔριπον, χρυσοῦφαντον ἐνδεδυμένον, ἐν εἰδεί τοῦ Κωνσταντίνου· ὃ καὶ ὀφθαλμοῖς εἶδεν, καὶ περιπλακεὶς κατεφίλησεν, καὶ γεγόνως ἀφανοῦς αὐτὸν ἰδεῖν ὑπελάμβανεν, καὶ ὡς οὐ πεπλάνηται· διὰ καὶ μόνῃ ἐκέλευε κτίσας ἐπαινοῦμασεν αὐτὴν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου. Τοῦτοις καὶ ἐτέροις· πλείεστος δὲ ἐκ τῶν Ἀπολλωνίου ἀκριβῶς μεμνημένων (54) ὁ λεγόμενος Σανταβαρηὺς ἐποίησεν τὴν βασιλείαν πιστὴν πολλὴν κακῆσθαι πρὸς αὐτόν. Ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ βασιλεὺς· Λέοντι τῇ βασιλεῖ θυγατέρα Μαρτιναγίου [Μαρτινακίου], ἣν καὶ ἔσπεφεν ποιῆσαι τοὺς γάμους ἐν τῇ Μαгнаύρᾳ καὶ ἐν τοῖς Δεκαεννέα Ἀκουσίτοις. Κατηγορήθη δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Σανταβαρηνοῦ εἰς τὴν πατέρα αὐτοῦ, ὡς ὅτι Μαχαίριον ἐπιφέρει βουλόμενος ἀνελεῖν σὺ μετ' αὐτοῦ· ὅπερ αὐτὸ μαχαίριον διὰ δολίας συμβουλῆς ἐποίησε Λέοντα κατασκευάσαι καὶ φέρειν ἐν τῇ τουβίᾳ (55) εἰπὼν αὐτῷ, ὅτι Πολλάκις τοῦ πατρὸς σου ἐπιζητούντος μαχαίριον διὰ χρεῖαν τινά, ἵνα τί μὴ ἐπιθῷς αὐτό; Καὶ τοῦτο κατασκευάσας Λέων ὁ βασιλεὺς διαβληθεὶς παρὰ τοῦ Σανταβαρηνοῦ, καὶ φωραθεὶς ἐν τῇ τουβίᾳ τοῦτο βαστάζων πολλὰ περὶ τούτου ἀπολογούμενος οὐκ ἤκούστω. Ἐτύφθη οὖν Νικήτας ὁ πρωτοβεστιαρίος αὐτοῦ, ὃς γέγονεν πατὴρ ἐπὶ Ῥωμανοῦ βασιλέως, καὶ ἄλλοι μετ' αὐτοῦ πολλὰ δεινὰ πεπονθότες, ἐξωρίσθησαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Λέοντα καθείρξας ἐν τῇ τρικλινίᾳ τὴν Μαρμαρίτην [τῇ Μαρμαρίτῃ] ἠδούλετο ἐκτεφλῶσαι αὐτὸν, εἰ μὴ Φώτιος ὁ πατριάρχης διὰ

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(53) Indumenti genus videatur, idque cultioris, quo imperator tanti templi a se exstructi encaenia honorare voluerit. Quid si τὸ ἐπιλωρίδιον explicatum ad Codinum *De officiis? Le Sape Royal*. Sceptum ea voce significari, non facile persuadeor : tunicas, quarum etiam usus in habitu Augustali num significet, cogitet Lector.

(54) Lego, ἀκριβῶς μεμνημένος· *tanquam in Apollonii secia diligenter versatus, ac artis magicæ valde peritus*. Nota Apollonii Tyanæi conflictata miracula, atque magis.

(55) Constantinus, τοῦ ὑποδήματος· ἐντός, *intus ocreas*.

πολλῶν παρακλήσεων τοῦτο διεσκέδασεν ἡρα Ζαούτζα. Ἐποίησεν δὲ ἀπὸ θύρας
 Στυλιανῷ μικρῇ ἑταιριάρχῃ. Ἐποίησεν δὲ ἀπὸ θύρας
 μῆνας τρεῖς, θρηγῶν καὶ ὀδυρόμενος, καὶ δι' ἐπι-
 στολῶν πολλὰ δυσωπῶν τὸν βασιλέα. Μεγάλῃν δὲ
 πίστιν τοῦ βασιλέως ἔχοντας εἰς τὸν ἅγιον Ἥλιον,
 ἀποσυνοφίζει Λέων ὁ βασιλεὺς (56) ἐν τῇ τοῦ ἁγίου
 Ἥλιου μνήμῃ. Τῆς δὲ προελεύσεως γενομένης,
 ἰδόντες αὐτὸν οἱ λαοὶ ἐπεφώνησαν τῷ, Δόξα σοι, ὁ
 Θεός! Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀνίστασθαι ἀπελογήσατο
 αὐτοῖς. Δοξάζετε περὶ τοῦ υἱοῦ μου τὸν Θεόν;
 πολλὰς ὀλίφεις [ὕπ' αὐτοῦ] ἔχετε ὕπ' αὐτοῦ ὑπο-
 μέναι, καὶ ἐπωδύνουσι ἡμέρας. Κατηγορήθη δὲ
 Ἀνδρέας δομέστικος τῶν σχολῶν παρὰ Σανταβαρηνοῦ
 πρὸς τὸν βασιλέα, ὡς τὰ Λέοντος φρονεῖν, καὶ δι-
 εδόχθη παρὰ τοῦ βασιλέως. Ἀντ' αὐτοῦ δὲ προ-
 εδόχθη δομέστικος ὁ Στουπιώτης. Καὶ ἀπειθῶν μετὰ
 λαοῦ ἐν Ταρασῷ ἡτήθη. Καὶ πάλιν προχειρίζεται
 παρὰ τοῦ βασιλέως Ἀνδρέας δομέστικος. Ἐγένετο
 δὲ συσκευὴ κατὰ τοῦ βασιλέως παρὰ τοῦ Ἰωάννου
 τοῦ Κουρκούδα δομεστίζου ὄντος τῶν ἱκανάτων χρη-
 ματισθέντος παρὰ τοῦ ὄντος ἐν Βλαχέρναις ἐγκλει-
 στοῦ· εὐρίσθησαν δὲ πολλοὶ μετ' αὐτοῦ τῶν συγκλη-
 τικῶν καὶ λοιπῶν ἀρχόντων, μέχρι τῶν ἐξήκοντα
 ἐξ ἑν γὰρ Μιχαὴλ ὁ ἑταιριάρχης, καὶ ὁ Κατου-
 δάρης, καὶ ὁ Μυξάρης, καὶ ὁ Βαδούτζικος, καὶ οἱ
 λοιποί. Τῆς γὰρ τοιαύτης ἐπιβουλῆς μηνυθείσης τῷ
 βασιλεῖ παρὰ τοῦ πρωτοβεστιάριου τοῦ Κουρκούδα....
 Κατελθόντων δὲ πάντων ἐξελθὼν βασιλεὺς ἐν τῇ
 ἱπποδρόμῳ, καὶ καθισθεὶς ἔκλεισε καὶ ἀνακρίνας τὰ
 κατ' αὐτοῦ πάντας τύφας καὶ κουρεύσας, τὰς ἐπι-
 περιεψθείσας τρίχας κατέκαυσεν. Μετὰ δὲ ταῦτα
 ἐξῆλθεν ἐν τῇ προελεύσει τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὅτε καὶ
 τὴν ἐπιβουλὴν ἐμάλλον ποιῆσαι. Περιεπάτου δὲ δι-
 σθεν αὐτοῦ γυμνοὶ μέχρι τοῦ φόρου διεδεμένοι, καθὼς
 διαπρίσατο. Εἰθ' οὕτως πάντας δημεύσας, ἐξώρισεν.
 Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος πρὸς τὸ κυνηγεῖσαι ἐλά-
 φου ποθὲν ἀναφανέντος παρμεγέθους; ὡς αὐτὸν ὁ
 βασιλεὺς καταδίδωκεν, ἐπιστραφεὶς, ἦρεν τὸν βασιλέα
 ἐκ τῆς ζώνης ἀπὸ τοῦ ἵππου μετὰ τοῦ κέρατος αὐ-
 τοῦ. Φθάσας δὲ τις, καὶ τὴν σπάθην γυμνώσας, τὴν
 ζώνην (57) ἐκκόψας, τὸν βασιλέα ἐπύρσαστο. Μετὰ δὲ
 τὸ ἀποστραφῆναι ἐκέλευσεν τὴν ζώνην ἀποτεμόντος
 ἀποτηγῆναι τὴν κεφαλὴν, ὡς γυμνώσαντος τὸ ξίφος
 κατ' αὐτοῦ, πολλὰ ἀπολογουμένου, ὡς Ὑπὲρ σοῦ
 τοῦτο πεποίηκα. Ἄλλ' οὐδὲν ὠφέλησεν. Ἐκ δὲ τοῦ

Leonem in custodiam ad Margaritæ triclinium con-
 jectum excæcare meditabatur, nisi precibus plu-
 rimis una cum Zautza Styliano heteriaracha minore
 Photius consilium dissipasset. Imperatoris itaque
 conspectu privatus, menses tres, sortem deflens ac
 plorans, et frequentibus scriptis 474 imperatorem
 interpellans egit. Devotione vero summa et in san-
 ctum Eliam fiducia ferebatur imperator Basilius :
 Leo quoque ad sancti Eliæ memoriam in vigiliis
 noctem egit. Imperatore mox solenni processu
 incedente, videntes eum populi turmæ exclamave-
 runt, *Gloria tibi, Deus!* Imperator conversus res-
 pondit eis : *Filii mei causa laudatis Deum?* cala-
 mitates ab eo patiemini plurimas, et lugubres ab eo
 dies sustinebitis. Accusatus est pariter Andreas
 scholarum domesticus a Santabareno apud impe-
 ratorem, quasi Leonis consiliorum participes, et eo-
 propter ab imperatore dignitate motus est, et in
 ejus locum Stupiotēs domesticus suffectus. In Tar-
 sum vero protectione suscepta superatus est. Rur-
 sum etiam Andreas domesticus restitutus. Facta
 est porro adversus imperatorem Joanne Curcu-
 icanorum domestico conjuratio, qui vaticinio de
 imperatoria dignitate assequenda a quopiam in
 Blachernis incluso delusus est. Ex senatoriis vero
 reliquisque proceribus ad sexaginta sex usque illi
 adhererunt, inter quos Michael heteriarches, et
 Catudares, et Myxares, et Babutzicus, et alii nu-
 merabantur. Hac autem conjuratione a protovestiar-
 io Curcuā imperatori detecta, cum forte in Ciro
 ludi celebrarentur, et illuc omnes convenirent,
 adfuit pariter imperator, et ibidem sedens de his
 examen habuit : eisdemque verberibus casis et
 coma detonsis, reliquos ad cutem pilos adussit.
 Celebri postmodum comitatu festo Annuntiationis
 celebrato, quo conjuratione ad exitum erant per-
 ducturi, illi retro sequebantur nudi, et vinculis ligati,
 sicut præceperat imperator, ad forum usque : eorum
 bonis demum publicatis eunecos in exilium egit.
 Cæterum ad venandum aliquando progressus im-
 perator, cervum prægrandem obviam habuit : eo-
 que feram cursibus insequente, conversus cervus,
 cornu in imperatoris zonam impaeto, ipsum ex
 equo sustulit. Accurrens autem e comitibus quis-
 piam nudato ense zonam præscindens, imperato-

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(56) *Paterna presentia, atque conspectu privatus erat*; nondum scilicet plene ei restituta paterna gratia, ad quam ei restituendam ea videtur lusa fabula : ut sicut proceres in convivio solvi carcere obtinuerant, capitata occasione ex psittaci Leonem memorantibus, ac velut deplorantis garrulo strepitu; sic populus in sancti Eliæ solenni processu, cui Basilius devotissimus esset, ac velut festi gratia indulgentiam absolutam, paternamque successorii solium ambiat. Ille enim illa exclamatio collineat, *Gloria tibi, Domine*, subintroducto Leone ac præ-
 sente sub ipso patris processu, ejusdemque ad eam responsio. Ejusdem vocis vis aperitur et pag. 483, ubi de Damiano refuga, cum quo Leo vellet mitius agi, dicitur, *ἦθειν ὁ βασιλεὺς ἀποσυνοφισθῆναι αὐτῷ*· exprimuntque Cedr. et Anonym., συγκνώμης

D τυγεῖν αὐτόν. Hanc ei mitissimam pœnam imponi, ut in conspectum venire non liceret. Se retirer pour un temps de la cour. Sic sequentia ejusdem Anonymi. declarant : Ἐποίησε Σαμωνᾶς ἀπὸ θύρας μῆνας τέσσαρας ἐν τῷ Καίσαρος καθήμενος· καὶ μετὰ ταῦτα τῆς βασιλικῆς θύρας καὶ ὀμίλλας κατηΐωθη. Egit Samonas menses quatuor in Bardæ Cæsaris domo, aula exclusus; tumque in conspectum, ac colloquium imperatoris est admissus. Sic de ipso Leone, ἐποίησεν ἀπὸ θύρας μῆνας τρεῖς, quos istud secutum est.

(57) Constantinus solum metum ex cervo refert, reliqua ut odiosa Basilio, silentio premit; illius magis laudum orator, quam rerum ab eo gestarum certus enarrator.

rem liberavit. Ille ad se reversus zonam præscindens, quasi adversum se gladium exserentis, factum licet defensione plurima excusantis, et, Liberandi tui gratia hoc admisi, dicentis, adeoque nihil proficientis, caput amputari jussit: verum ex cervi concussionem et laceratione morbo correptus Basilius, Leone relicto imperatore et Alexandro, mortuus est.

475 LEO.

Leo Basilii filius annos quinque supra viginti, menses octo imperavit. Stephanus autem, ejus frater, syncellus erat cum Photio patriarcha ab eo educatus et eruditus. Leo idem post assumptum imperium, Andrea militiæ magistro cum cereorum, clericorum et senatorii ordinis copia, Chrysopolim misso, Michaelis imperatoris corpus e sepulcro eductum, cypressino loculo comlitum, lecticaque impositum, regisque vestibus ornatum, hymnisque et pompa multa honoratum efferré jussit. Pone sequebantur ejus fratres, funusque ad Sanctos Apostolos prosecuti sunt, corpusque tumulo reposuerunt. Imperator postmodum Andream domesticum scholarum, una cum Joanne Hagiopolita, viro litteris præstantissimo, qui etiam cursus publici logotheta exstitit, mandavit, qui ambone ecclesiæ conscenso, et causis in Photium patriarcham lectis, throno abdicare se coegerunt, et in Armenianorum monasterium Bordi dictum detruserunt. Promovebat autem imperator Stylianum Zautzam magistrum et cursus publici logothetam. Fratrem etiam Stephanum in patriarchium induxit, qui imminentibus Christi Nataliis, patriarcha consecratur a Theophane, primæ post patriarcham sedis episcopo, et a reliquis præsulibus. Vixitque in patriarchatu annos sex et menses quinque, et vita functus in Syncellorum monasterio sepelitur.

Leonis tempore castrum cognomento Excelsum proditum, et missis in captivitatem civium pluribus ab Agarenis occupatum est. Contigit incendium ingens Sophias proxime, quo Sancti Thomæ ecclesia, quam deinde Leo magnifice reparavit, consumpta est. Misso vero ad Euchaita nuntio Theodorum Santabarenum in urbem vocavit imperator. Andreas autem domesticus et Stephanus magister Bonæ Mariæ filius a Santabareno contumelias quondam passi, insidias deinde in eum machinati, suggererunt imperatori Photium patriarcham et Theodorum Santabarenum, ex Photii

Α σπαραγμοῦ τοῦ ἐλάφου νοσηλευθεὶς Βασίλειος τελευτᾷ, καταλιπὼν Λέοντα αὐτοκράτορα καὶ Ἀλέξανδρον.

ΛΕΩΝ.

Λέων υἱὸς Βασιλείου ἐβασίλευσεν ἔτη εἰκοσι πέντε μῆνας ὀκτώ. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς (58) σύγκαιλος ἦν μετὰ Φωτίου πατριάρχου ἀνατρεφόμενος παρ' αὐτοῦ, καὶ παιδευόμενος. Ὁ δὲ αὐτὸς Λέων μετὰ τὸ αὐτοκράτορῃσι ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν στρατηλάτην μετὰ κηρῶν πολλῶν καὶ κληρικῶν, καὶ συγκλητικῶν ἐν Χρυσόπολει, καὶ ἐξήγαγεν Μιχαὴλ ἐκ τοῦ τάφου, καὶ ἔβαλεν ἐν γλωσσοκόμῃ κυπαρισίνῳ, καὶ ἐπὶ κραβάτου θέντες, σκεπάσαντες βασιλικῶς καὶ τιμήσαντες μεθ' ὕμνων καὶ τιμῆς πολλῆς, ἐπομένῳν ἔκεισε καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἤγαγον εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους, καὶ ἀπέθευτο ἐν λάρνακι. Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν δομέστικον τῶν σχολῶν ἅμα Ἰωάννῃ Ἀγιοπολίτῃ σοφωτάτῳ καὶ γεροντὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου· καὶ ἐν τῷ ἄμῳ τῆς ἐκκλησίας ἀνελθόντες, καὶ τὰς τοῦ πατριάρχου Φωτίου αἰτίας ἐπαναγνόντες τοῦτον τοῦ θρόνου κατήγαγον, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμενιανῶν, τῇ λεγομένῃ τοῦ Βόρδου· προσβάλλοι δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν Στυλιανὸν Τζαούτζαν μάγιστρον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου· ἀνήγαγεν δὲ Στέφανον αὐτοῦ ἀδελφὸν ἐν τῷ πατριαρχείῳ, καὶ πρὸ τῶν Χριστοῦ γέννων χειροτονεῖται πατριάρχης ὑπὸ Θεοφάνους τοῦ πρωτοθρόνου καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων, ποιήσας ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἔτη ἑξ, καὶ μῆνας πέντε, καὶ τελευτήσας· θάπτεται ἐν τῇ μονῇ τῶν Σικελίων.

Ἐπὶ Λέοντος προσέδωκε τὸ κάστρον, ἡ λεγομένη Ἰψήλη, καὶ ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, αἰχμαλωτισθέντων πάντων τῶν ἐκείσε. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμός μέγας πλησίον τῶν Σοφῶν, ἐμπρησθείσης καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ, ἦν αὐτὸς Λέων λαμπρῶς ἀνεκαίνισεν. Ἀπέστειλεν δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς Εὐχαιταν, καὶ ἤγαγεν Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει. Ἀνδρέας δὲ ὁ δομέστικος καὶ Στέφανος ὁ μάγιστρος ὁ τῆς Καλομαρίας, οἱ πολλὰ λοιδορηθέντες (59) παρὰ Σανταβαρηνοῦ, ὑπέθηκαν τῷ βασιλεὶ συσκευῇ ποιησάμενοι, ὥς ὅτι Φώτιος ὁ πατριάρχης καὶ Θεόδωρος ὁ Σανταβαρηνὸς βουλὴν εἶχον ποιῆσαι βασιλεῖα ἐκ τῶν ἰδίων Φωτίου τοῦ πατριάρχου. Προσέταξεν δὲ ὁ βασιλεὺς ἀγαγεῖν Φώτιον τὸν πατριάρχην καὶ Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν ταῖς παλατίαις τῶν Πηγῶν, καὶ ἰδίως αὐτὸν [αὐτοῦς] φρουρεῖσθαι διωρίσαστο. Ἀπεστάλησαν δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Στέφανος μάγιστρος, καὶ Ἀνδρέας δομέστικος ὁ Κρατερὸς, καὶ ὁ Γούδερ πατριῆται, καὶ Ἰωάννης ὁ Ἀγιοπολίτης, ἐπὶ τὸ ἐξετάσαι

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(58) Supple κληρικῶς ὢν, καὶ σύγκαιλος ἦν. Sic et Continuator Vat., in reliquis parum a Leone diversus. Cum esset clericus, etiam Syncellus cum Photio

agebat.

(59) Bene Continual., διαβληθέντες. Quos multum reos egerat.

τὰ κατ' αὐτῶν (60). Καὶ ἀγαγόντες τὸν πατριάρχην, καὶ καθίσαντες ἐπὶ θρόνου ἐν τιμῇ, καὶ αὐτοὶ καθέσθηντες, ἔφη πρὸς τὸν πατριάρχην Ἀνδρέας ὁ δομέστικος· Γνωρίζεις, ὦ δέσποτα, τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον; Ὁ δὲ· Ἀββᾶν Θεόδωρον οὐ γνωρίζω. Καὶ ὁ Ἀνδρέας· Τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν οὐ γνωρίζεις; Καὶ ὁ πατριάρχης· Γινώσκω τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον ἀρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐχαΐτων. Ἦγαγον δὲ καὶ τὸν Σανταβαρηνόν· καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν Ἀνδρέας ὁ δομέστικος· Ὁ βασιλεὺς σοι ἐλοῖ· Ποῦ εἰσι τὰ χρήματα, καὶ τὰ πράγματα τῆς ἐμῆς βασιλείας; Ὁ δὲ ἔφη· Ποῦ δέδωκεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς, ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν, εἰσὶν. Νῦν δὲ ἐπεὶ καλεῖται ἀναζητεῖν ταῦτα, ἐξουσίαν ἔχει ἀναλαβεῖσθαι αὐτά. Καὶ ὁ Ἀνδρέας ἔφη πρὸς αὐτόν· Εἰπὲ, τίνα ἐβούλου ποιῆσαι βασιλεῖα, ὑποθέμενος τῷ ἐμῷ πατρὶ διὰ συσκευῆς σου τυφλωσάμην, πατριάρχου ἱδίου, ἢ σόν; Ὁ [δὲ] ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐ γινώσκω τὸ σύνολον περὶ τούτου. Αἰτεῖ οὖν ὁ μάγιστρος Στέφανος· Καὶ πῶς ἐμήνυσας τῷ βασιλεῖ ἐλέγξειν περὶ τούτου τὸν πατριάρχην (61); Ὁ δὲ Σανταβαρηνὸς παρευθὺ πεσὼν εἰς πόδας τοῦ πατριάρχου, εἶπεν· Ὁρκίζω σε κατὰ Θεοῦ, δέσποτά μου, ἵνα πρῶτον ποιήσῃς τὴν ἐμὴν καθάρσειν· καὶ τότε γυμνὸν ὄντα με τῆς ἱερωσύνης κολαζέτωσαν, ὡς κακοῦργον. Οὐ γὰρ τοιαῦτα ἐδῆλωσα τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ πατριάρχης ἐνώπιον πάντων ἔφη· Μὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἐμῆς ψυχῆς, κύριε Θεόδωρε ἀρχιεπίσκοπε, οὐ καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι (62), καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Θυμωθεὶς οὖν Ἀνδρέας ἐπὶ τούτοις ἔφη· Οὐκ ἐμήνυσας, ἀββᾶ, τῷ βασιλεῖ δι' ἐμοῦ, ὅτι ἵνα ἐλέγξω τὸν πατριάρχην ἐν τούτῳ; Ὁ δὲ ἀπηντήσας μὴδὲν εἶδέναι. Ἰποστραφέντες οὖν ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ τὰ λαλήθέντα παρ' αὐτῶν. Ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ τε καὶ ὀργῇ ἀκατασχέτῳ ληρθεὶς, ὡς μὴ εὐρὺν αἰτίαν κατὰ τοῦ πατριάρχου, ἀποστείλας ἔτυψε τὸν Σανταβαρηνὸν σφοδρῶς, καὶ τοῦτον ἐξώρισεν ἐν Ἀθῶ (63), ὁπισθεν δὲ αὐτοῦ ἀποστείλας, ἐτύφλωσαν αὐτόν, καὶ ἐξώρισεν εἰς Ἀνατολήν. Μετὰ πολλὰ δὲ ἔτη παρακληθεὶς ὁ βασιλεὺς τοῦτον εἰσήγαγεν ἐν τῇ πόλει, καὶ προσέταξεν αὐτὸν λαμβάνειν ἀνάσας ἐκ τῆς Νέας Ἐκκλησίας. Ἐτελεύτησεν δὲ αὐτὸς ὁ Σανταβαρηνὸς ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρός.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας οὖν Λέοντος Ἀγίου ὁ Λογγόβαρδος καὶ δοῦξ, γαμβρὸς δὲ γεγόνως τοῦ ῥηγὸς Φραγγίας, ἀνέστηρεν τῷ βασιλεῖ πᾶσαν τὴν χώραν πρὸς αὐτὸν δουλωσάμενος· τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν τὸν Κωνσταντίνον τὸ τῆς τράπεζης σὺν πᾶσι τοῖς θέμασι τῆς Δύσεως πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι τὸν Ἀγίωνα, καὶ συμβολῆς γενομένης ἡττήθησαν οἱ μετὰ Κωνσταντίνου, καὶ κατέσφάγησαν μόλις αὐτοῦ διασωθέντος. Γέγονε δὲ ἑκταυρὶς ἡλιακῇ.

FRANC. COMBESFISH NOTÆ.

(60) Continuator, διαγνώμωνες τῶν κατ' αὐτῶν κινουμένων, cognitores misit eorum, quorum Photius ac Theodorus accusabantur.

(61) Hanc Santabareni delationem urget etiam in seq. Quod sequitur de depositione, quam Santabarenum poscit ut nudus sacerdotio posset poenis addici, argumento est antiquæ traditionis, ut ante depositionem, quæ erat sacerdotum, nihil sibi laica potestas in clericos, præsertim episcopos permit-

tere. Qui rei vindicandæ atudet illustrissimi archiepiscopi Tolosani Petri de Marca labor et opera.
(62) Ἀρχιεπίσκοπος; εἰ, καὶ ἐν τῷ νῦν· ut et Anonym., Archiepiscopus es inque eo quod nunc est, et in futuro ero; id est, nulla dignum depositionis agnosco.
(63) Ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις· perinde ac alii, Athenas relegavit.

Cæterum Longobardie dux Agion, regis Francigenæ, rebellione in imperatorem mota, regionem omnem suo subiecit imperio. Eo cognito, imperator Constantinum mensæ suæ præfectum una cum occidentalibus cunctis legionibus ad debellandum Agionem misit, et unito congressu victi sunt, qui cum Constantino erant, ipsoque vix superstite cæteri perierunt. Facta est autem solaris eclipsidis: ita ut horas sex profunda nox et astra apparerent.

teret. Qui rei vindicandæ atudet illustrissimi archiepiscopi Tolosani Petri de Marca labor et opera.

(62) Ἀρχιεπίσκοπος; εἰ, καὶ ἐν τῷ νῦν· ut et Anonym., Archiepiscopus es inque eo quod nunc est, et in futuro ero; id est, nulla dignum depositionis agnosco.

(63) Ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις· perinde ac alii, Athenas relegavit.

sed et tonitrua ventorumque impetus **477** et fulgura facta sunt tam horrida, ut in fori gradibus septem homines igne consumpti sint. Capta urbs Samus ab Agarenis, abductio etiam praetore captivo. Leo autem Zautzam imperatoris Patris titulo exornavit, cuius filiam Zoen jam adamabat, marito ejus Theodoro Guzuniata veneno quodam sublato. Mortuo autem Stephano patriarcha, in ejus locum Antonius cognomento Cauleas ordinatur.

Γουζουνιάτου (61). Σεφάνου δὲ πατριάρχου τῶν

Γουζουνιάτου (61). Σεφάνου δὲ πατριάρχου τῶν
vios, ὁ λεγόμενος Καυλέας.
A duce vero Macedoniae venit nuntius Simeonem
Bulgariae principem adversus Romaniam perfectio-
nem meditari. Causa vero quae Simeonem movit,
haec erat: Zautzas imperatoris pater servum habuit
eunuchum nomine Musicum. Hic Stauracio et Co-
smæ praedivitis mercatoribus Graecis amicitia
junctus est: qui quidem turpi lucro intenti aucto-
ritate Musici, quod erat in urbe Bulgarorum com-
mercium, Thessalonicam transtulerunt, et vectiga-
libus impositis pessime Bulgaros exercuerunt. His
Simeoni a Bulgaris significatis, eadem haec Simeon
Leoni imperatori fecit manifesta. Imperator, a pa-
tre imperatorio Musico nimis affecto praepeditus,
cuncta nihilo magis aestimavit. Furens igitur Bul-
garus adversus Romanos exercitum instruit. Qui-
bus auditis, mittit imperator Crinitem militie
magistrum cum armis ac multis urbis proceribus
adversus Bulgaros: consertaque pugna in Mace-
donia, vertuntur in fugam Romani, ipso Crinite, et
Cortice Armenio, caeterisque omnibus occisis. Ex
Chazaris qui auxiliares Leoni advenerant, compre-
hensi, naribusque praecisi, in contemptum Roma-
norum ad urbem a Simeone remissi sunt. Quos
imperator conspicatus et accensus ira, misit Nice-
tam, cognomento Sclerum ad Danubii fluminis ripas
cum celocibus munera Turcis oblaturum, et ad arma
contra Simeonem excitaturum. Profectus ille et
collocutus etiam cum capitibus Arpade et Cusane,
in belli societatem consentientibus illis, acceptis
obsidibus, ad imperatorem rediit. Ille rursum Eu-
stathium patricium et classis drungarium mari,
terra vero Nicephorum patricium et Phocam, et
legionum domesticum delegat, qui Bulgariam usque
penetraverunt. Pacis postmodum cupidus impera-
tor, Constantinacem quaestorem de pace cum Si-
meone consulturum misit. Simeon arma bellum-
que terra et mari in se mota conspiciens, qua-
estorem quasi dolose agentem sub custodia inclusit.
Simeone vero cum Phocæ copiis occupato, Turci,
trajecto Danubio, totam Bulgariam captivam **478**
fecere. His auditis Simeon movet adversus Turcos.
Illi in contrariam ripam transeuntes cum Bulgaris

A ὥστε νύκτα γενέσθαι ὥρας ἕξ καὶ τοὺς ἀστέρας φαι-
νεσθαι· ἀλλὰ καὶ βρονταί, καὶ συνοχὴ ἀνέμων, καὶ
ἀστραπαὶ γεγόνασιν, ὥστε καὶ νῆαι ἐν τοῖς ἀναβα-
θμοῖς τοῦ φόρου ἀνθρώπους ἐπτά. Καὶ ἐπολιορκήθη
ὑπὸ τῶν Ἀγερηνῶν ἡ Σάμος τὸ κάστρον, αἰχμαλω-
τισθέντος τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Πασπαλῆ. Προεχειρί-
σατο δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς Ζαοῦτζαν βασιλεσιπάτορα
συμφιλομθεὶς ἡδὲ Ζωῇ τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ, φαρμάκῳ
τὴν τελευτήσαντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Θεοδώρου τοῦ
τῆδε μεταστάτος χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἀντώ-

Ἦλθε δὲ ἀγγελία παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Μακεδο-
νίας, ὡς ὁ ἄρχων Βουλγαρίης Συμεὼν βούλεται ἐκ-
στρατεῦσαι κατὰ Ῥωμανίας. Ἡ δὲ αἰτία δ' ἦν
ὥρξίζετο Συμεὼν ἦν αὕτη· Ζαοῦτζας ὁ βασιλε-
πάτωρ εἶχεν εὐνοῦχον δοῦλον ὀνόματι Μουσικόν.
B Οὗτος ἐφιλιώθη Σταυρακίῳ καὶ Κοσμῇ, Ἑλλαδικοῖς
φιλοχρῦσσι καὶ πραγματεῖς [πραγματεῦσι], οἵτινες
πρὸς αἰσχροκέρδειαν ἀφορῶντες, μεσιτεῖα καὶ δυνά-
μει τοῦ Μουσικοῦ διέστησαν τὴν ἐν τῇ πόλει πρα-
γματείαν τῶν Βουλγάρων ἐν Θεσσαλονίκῃ, κακῶς
τοὺς Βουλγάρους διοικούντες ἐν τῇ κοιμερχεύειν. Οἱ
δὲ Βούλγαροι τοῦ [τῷ] Συμεὼν (65) ταῦτα ἀνηγγει-
λαν· ὁ δὲ ὅλῃ πεποιθήκει τῷ βασιλεῖ Λέοντι. Ὁ δὲ
βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ βασιλεσιπάτορος κυλούμενος προ-
παθούτος Μουσικῷ, πάντα ὡς λήρον ἤκουσεν,
Μανεῖς οὖν ὁ Βούλγαρος ἐκστρατεύει κατὰ τῶν Ῥω-
μαίων. Καὶ μαθὼν ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει τὸν
Κρινίτην στρατηλάτην κατὰ τῶν Βουλγάρων μετὰ
ἐπλυν καὶ ἀρχόντων πολλῶν τῆς πόλεως, καὶ συμ-
βολῆς γενομένης ἐν Μακεδονίᾳ (66), τρέπονται οἱ
C Ῥωμαῖοι σπαραγέντος τοῦ Κρινίτου, καὶ τοῦ Ἀρμένη
τοῦ Κορίνθι, καὶ τῶν λοιπῶν πάντων. Ἐκ δὲ τῶν
Χαζάρων οἱ ἦσαν εἰς τὴν ἐταιρίαν τοῦ Λέοντος
κρατηθέντες, καὶ τὰς ρίνας αὐτῶν κοπέντες εἰς αἰ-
σχύνην Ῥωμαίων ἐν τῇ πόλει παρὰ Συμεὼν ἀπ-
εστάλησαν· οὗς ἰδὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ θυμωθεὶς ἀπ-
έστειλεν Νικήταν, τὸν ἐπιλεγόμενον Σκληρὸν, μετὰ
δρομῶνων ἐν τῷ ποταμῷ τοῦ Δανουβίου δοῦναι ὥρα
τοῖς Τούρκοις, καὶ πρὸς πόλεμον κινήσαι μετὰ Συ-
μεὼν. Ὁ δὲ ἀπελθὼν, καὶ συντυχὼν καὶ ταῖς κεφα-
λαῖς Ἀρπάδῃ καὶ Κουσάνῃ καὶ συνθεμένων πολ-
μῆσαι, ὀμήρους λαθὼν ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ
βασιλεὺς πάλιν διὰ τῆς θαλάσσης ἀπέστειλεν Εὐστά-
θιον πατρίχιον καὶ δρουγγάριον τῶν πλοίων, Νι-
D κηφόρον δὲ πατρίχιον τὸν Φωκάδην καὶ δομέστικον
μετὰ τῶν θεμάτων ἀπέστειλεν διὰ γῆς, καὶ ἦλθεν
μέχρι Βουλγαρίας. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν εἰρήνην
ἀσπαζόμενος, μετὰ τοῦτο ἀπέστειλε καὶ Κωνσταντι-
νάκην κοιαίστωρα πρὸς Συμεὼνα τὰ περὶ εἰρήνης
συμβουλευόντα. Συμεὼν δὲ, τὴν κατ' αὐτοῦ κίνησιν
διὰ τῆς γῆς καὶ θαλάσσης ἰδὼν, ἐν φρουρᾷ κατακλείει
τὸν κοιαίστωρα, ὡς ἐπὶ ὅλῃ ἐλθόντα. Παράσαντες

FRANC. COMBEFISHI NOTÆ.

(64) Adulterii consuetudinem cum Zoe habuisse
Leonem docet Cedrenus etiam vivente Theopha-
none, ut ea causa fuerit propinati viro illius veneni.
Τὸ βασιλεσιπάτωρ, titulus a Leone inventus, idem
fere qui συμπένθερος, consocer, seu etiam, ὁ παρα-
δυναστεύων· cui tanquam patri imperator deferret,

ejus maximo consiliis temp. reget.

(65) De Symeone plura auctor Vitæ Luce junio-
ris tom. II Auctar. decerptæ, ac propediem plenius
Bollando mense Februario producende.

(66) Sic et Anonymus. Goar, ἐν Ῥωμανίᾳ.

ἔτι οἱ Τούρκοι, τοῦ Συμεὼν ἐπὶ τὸ στράτευμα Φωκᾷ ἀσχολουμένου, ἡχμαλώτευσαν πᾶσαν τὴν Βουλγαρίαν. Ταῦτα μαθὼν Συμεὼν κινεῖται κατὰ τῶν Τούρκων. Οἱ δὲ ἀντιπεράσαντες συμβάλλουσι πόλεμον κατὰ Βουλγάρων, καὶ τρέπεται Συμεὼν μόλις διασωθεὶς ἐν τῇ Δίστρῃ. Οἱ δὲ Τούρκοι ἤησαντο βασιλεῖα ἀποστελεῖν καὶ ἀγοράσαι τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Βουλγάρων· ὁ δὲ καὶ πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς, τοὺς πολλὰς ἀποστελίας τοῦ ἀγοράσαι αὐτούς. Ὁ δὲ Συμεὼν δι' Εὐσταθίου δρουγγαρίου ἐδείχθη τὰ περὶ τῆς εἰρήνης, πρὸς ἣν ὑπέβλεπε ὁ βασιλεὺς· καὶ ἀπέστειλεν τὸν Λέοντα τὸν Χοιροσφάκην πρὸς τὸ γενέσθαι εἰρήνην. Ἐδέξατο Νικηφόρος (67) ὑποστρέφει μετὰ τοῦ λαοῦ, καὶ ὁ δρουγγάριος Εὐστάθιος ὁμοίως. Λέοντα δὲ οὐδὲ λόγου ἤξιωσεν Συμεὼν, ἀλλ' ἡσφαλίσατο ἐν εἰρήτῃ. Ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Τούρκων ἐκεῖνων ὁχύρωμα βοηθείας μὴ ἔχόντων παρὰ Ῥωμαίων, ἀλλ' ἀπρονοήτων ἐσθίντων, πάντας κατέσφαξεν, αὐξήσας τὴν μεγαλοφυλίαν αὐτοῦ, καὶ ὑποστρέψας εὗρεν Λέοντα ἐν τῇ Μουλδάγγῃ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ὁὐ ποῦ εἰρήνην, ἐὰν μὴ πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν λάβω. Διωρίσατο οὖν ὁ βασιλεὺς ταύτην ἀποδοῦναι. Καὶ ἦλθεν μετὰ Λέοντος Θεόδωρος Βουλγαρος οἰκεῖος τοῦ Συμεὼν, καὶ παρέλαβεν αὐτούς. Νικηφόρου δὲ τοῦ Φωκᾷ τελευτήσαντος ἀφορμὰς ἐξῆλθε Συμεὼν τοῦ εἰρήνην διαλύσαι. Ἐπιζητῶν γὰρ ἄλλους αἰχμαλώτους ἐρχεται κατὰ Ῥωμαίων. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς δομέστικον τῶν σχολῶν προβάλλεται Λέοντα τὸν Κατακαλὼν ἐν τῇ Ῥάδῳ τὴν οἰκῆσιν ἔχοντα, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀποστέλλει Θεοδόσιον πατρίκιον καὶ πρωτοβεσιτάριον, καὶ παρῶσιν ὅλα τὰ θέματα καὶ τὰ τάγματα. Καὶ γενομένης συμβολῆς μετὰ Συμεὼν εἰς τὸ Βουλγαρόφυγον ἐγένετο τροπὴ δημοσία, καὶ πάντας ἀπώλοντο, καὶ ὁ πατρίκιος Θεοδόσιος, δι' ὃν ὁ βασιλεὺς οὐ μετρίως ἠνιάθη. Ἐπὶ τούτου ἔσφαξεν καὶ ἐν Χερσῶνι οἱ τοῦ κάστρου τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Συμεῶνα τὸν υἱὸν Ἰωάν· παρελήφθη καὶ τὸ κάστρον τὸ Κόρον ἐν Καπαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν. Ὁ δὲ πρόκεινσον ἐποίησεν εἰς τὰ Δαμιανοῦ, συνόντος καὶ Ζαούτζα τοῦ παραδυναστεύοντος (68) καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ζωῆς ἅμα τῷ βασιλεῖ. Θεοφανῶν δὲ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ οὐ παρῆν ἐκείσε, ἀλλ' ἐν Βλαχέρναις ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῷ προσεκαρτέρει ἐνυομένη. Δόξαντος οὖν τοῦ βασιλέως μέναι ἐκείσε συμβούλιον ποιήσαντες οἱ τοῦ Ζαούτζα συγγενεῖς, ὁ τε υἱὸς αὐτοῦ ὁ Τζάντζης καὶ οἱ λοιποὶ ἐβούλοντο τῇ νυκτὶ φονεῦσαι τὸν βασιλεῖα. Ἡ δὲ Ζωὴ μετὰ τοῦ βασιλέως καθυδύουσα, καὶ τὴν ταράχην ἀκούσασα, διὰ τῆς θυρίδος προβλεψαμένη αὐτοὺς κατέσκησεν. Ὡς δὲ τὸ θεινὸν ἔγνω τῆς ἐπιβουλῆς ἣν ἐμελίτταν, ἐξύπνισεν τὸν βασιλεῖα· ὁ παρευθὺ εἰσελθὼν εἰς πλοῖον διεπέρασεν εἰς Πηγὰς, ἔδασας Ζαούτζαν καὶ πάντας ἐκείσε. Καὶ πρῶτ' τάχον εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον ἐξείσως Ἰωάννην δρουγγάριον

A certamen ineunt, ipseque Simeon in fugam vertitur, vix Distræ receptus incolumis. Turci autem petierunt ab imperatore, ut captivos Bulgaros emeret : quod et fecit, missis ex urbe civibus qui pretium rependerent. Simeon Eustathii drungarii ope de pace sermonem proposuit, cui se facilem præbuit imperator : eidemque componendæ Leonem Chærosphacten destinavit. Nicephorus cum exercitu redire in animum induxit, et Eustathius drungarius pariter. Leonem vero neque ad colloquium admitttere dignatus est Simeon, imo sub custodia tenuit. Expeditione deinde adversus Turcos parata, illisque a Romanis auxilium et præsidium non habentibus, imo belli apparatu et armorum provisione destitutis, cunctos inflatis animis jugulavit Simeon, et reversus, cum Leonem in Muldagra reperisset, dixit ad eum : Nusquam pacem componam, nisi captivos omnes recepero. Imperator restituere proposuit : venitque cum Leone Theodorus Bulgarus, Simeonis domesticus, qui eos recepit. Exinde Nicephoro Phoca morte sublato, Simeon abruptendæ pacis quærebat occasiones, et aliis captivis expetitis, adversus Romanos movit. Leo vero imperator Leonem Catacalum ad Raddum ædes suas habentem scholarum domesticum creat, et una cum eo Theodosium patricium et protovestiarium mittit, qui simul juncti omnes, legiones et copias jubent trahere : pugnaque cum Simeone ad Bulgarophygon inita, fuga omnium facta est horrenda, omnesque deleti sunt : inter quos patricius Theodosius cujus causa non modice doluit imperator. Ejus tempore castri Chersonis incolæ ducem proprium Simeonem Jonæ filium interemerunt : castrum etiam Corum in Cappadocia ab Agarenis captum est. Porro celebrem processum ad Damiani ardes habuit imperator, Zautza comitante, et supremam post eum potestatem exercente, et Zoe pariter ejus filia solemnitalis socia. Theophano vero ejus legitima conjux non aderat, sed in Blachernis ad sanctum sepulcrum assiduus orationibus vacabat. Imperatore igitur moram ibi agere meditato, consilium iniere Zautzæ consanguinei et filius ejus Tzantzes, nec non alii, ut imperatorem nocte occiderent. Zoe vero cum imperatore dormiens, audito murmure per fenestram prospiciens, silentium imponebat. Certior autem periculi et insidiarum facta, imperatorem excitavit, qui confestim navigium ingressus, Zautzæ et reliquis omnibus ibi 479 relictis, ad Pegas trajecit. Sub diluculum festinus palatium ingressus est, et Joanne excubiarum drungario ejecto, Pandum Nicolai heteriarchæ filium suffecit. Ipse quippe Nicolaus imperatoris amicitiz consors, quæ contra eum Zautzas machinabatur, patefecit. Et ex eo tempore non ingressus est imperator in Zautzæ cubi-

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(67) In mandatis acceperunt, ut, etc. Ἐξελεύσθησαν, ait Anonym. Leone nimirum pacem componendam expectante, in quo locus est a Sylicone.

(68) Expositio vocis βασιλεσπάτωρ. Sic Anonym. : Εἶχεν μετ' αὐτοῦ καὶ τὴν Ζωὴν τὴν τοῦ Ζαούτζα θυγατέρα, καὶ αὐτὸν τὸν Ζαούτζαν.

culum, donec Leo magister et Theodotaces criminis eos convicissent.

συμφιλωθεὶς τῷ βασιλεὶ κατάδηλα ἔποιε: αὐτῷ πάντα τὰ τοῦ Ζαούτζα. Καὶ ἔκτοτε οὐκ εἰσῆρχετο ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ καλλίον τοῦ Ζαούτζα, ἕως ἂν Λέων

Moritur autem Theophano Augusta post imperii annos duodecim, quam brevi spatio temporis interjecto, operatricem miraculorum, quod zelotypiæ et injuriarum memoriæ vitio fuisset immunis, Deus ostendit: et quia elemosynis et orationibus per sacras ecclesias assidue Deo vacasset. Coronat autem Leo imperator Zoen Zautzæ filiam, et cum ea nuptialem benedictionem subit, clerici cujusdam e palatio cognomento Synapes ministerio. Benedictionis minister officio depositus est. Illa vero regnavit annum unum et menses octo. Zoe isui demoritur inventus est locus ad corpus ejus deponendum, sculptas intus scriptasque gerens litteras istiusmodi: *Filia Babylonis misera. Accusati sunt autem apud imperatorem Leo Musici et Stauracius, quasi munera a duce aliquo et officialibus accepissent, ut intercessionem apud imperatoris patrem eos juvarent. Stauracio itaque cum ducum alicujuslibello ad Zautzam ingresso, ut cum imperator ad horologium solare stans conspexit, hominem pone secutus est, et cervice apprehensum foras eduxit. Ut de ducis negotio interrogavit hominem, ad Monothyrum traxit, et sublati e manu tabulis, et in aerem projectis et excussis, obviis quibusdam e palatio extrudendum tradidit, et præcepit detundendum. Eo cognito, Musicus desperationis motu angebatur. Tum imperator ingressus locum, quo Musicus Zautzæ astans consistebat, eum collo apprehensum trudens expulit, et Christophoro cubiculario inter Studitas abducendum, et monastica penitentia subigendum tradidit. Modico post Zautzas moritur in palatio, corpusque per Bucoleonem elatum in Causæ monasterium ibidem sepeliendum detulerunt.*

Post Zautzæ mortem, Basilus operarum regiarum præfectus Nicolai hetæriarchæ filius, Samonæ cubiculario ex Agarenorum genere orto amicitia junctus est, et imperii cupiditate exarsit. Samonæ vero mentem confidenter exposuit: Defuncta nunc Zoe matertera nostra, uxorem aliam imperator sibi copulaturus est, nosque omnes deleturus: sed pollicere secretum, ut, quæ modo deliberantur fidenter aperiam. Eo **480** Basilio secreti fidem promittente, animatus ille mentem exposuit. Samonas ad imperatorem ingressus dixit ei: Cuperem, domine mi, aliquid secreto enuntiare; quod si edixero,

Α τῆς βίβλου, καὶ προβαλόμενος Πάνδον (69) υἱὸν Νικολάου ἐταιριάρχου αὐτοῦ. Ὁ γὰρ Νικολάος οὗτος κολάου ἐταιριάρχου αὐτοῦ. Ὁ γὰρ Νικολάος οὗτος μάγιστρος καὶ ὁ Θεοδοτάκης διήλεγξαν (70) αὐτούς.

Τελευτῇ δὲ Θεοφανῶ Αὐγουστα βασιλεύσασα ἔτη δώδεκα: ἣν οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἀνέδειξεν ὁ Θεὸς θυματοουργὸν διὰ τὸ ἀζηλότυπον αὐτῆς καὶ ἀμνησίκακον, καὶ διὰ τὸ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδολογίῳ προσκαρτερεῖν τῷ Θεῷ καὶ ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις. Στέφει δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς Ζωὴν τὴν θυγατέρα Ζαούτζα, καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς παρὰ κληρικῶ τοῦ παλατίου ᾧ ἐπικλὴν Σινάπης. Καὶ ὁ μὲν εὐλόγησας καθρέθη (71). Ἡ δὲ ἐδωκεν εἶναι: ἔν, μῆνας ὀκτώ. Τελευτήσας δὲ τῆς αὐτῆς Ζωῆς: λάρνακα ἐφύρην εἰς τὸ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς ἔχουσαν ἐνδοθεν γράμματα κεκολλημένα γράφεντα οὕτως: *Θυγάτηρ Βαβυλωνος ἡ ταλαίπωρος*. Διεβλήθησαν δὲ τοῦ βασιλέως Λέων τς ὁ Μουσικὸς: (72), καὶ ὁ Σταυράκιος, ὡς ἐπὶ παρὰ τοῦ στρατηγῶ καὶ ὀφφικιαλίων (73) λαμβάνοντας δῶρα καὶ μεσιτεύοντες πρὸς τὸν βασιλεὺς. Καὶ ποτε εἰσελθόντος τοῦ Σταυρακίου μετὰ γράμματος πρὸς τὸν Ζαούτζαν, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐστὼς ἐν τῷ ἡλιακῷ, εἰσῆλθεν ὀπισθεν αὐτοῦ, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἐκ τοῦ τένοντος ἐξήγαγεν ἔξω. Ὡς δὴθεν ἐρώτησε περὶ τὸν στρατηγὸν (74) καὶ εἰς τὸ Μονόθυρον ἀγαγὼν, καὶ τὰ γράμματα ἀρας, καὶ ἀποσφενδονήσας παρέδωκεν τοῖς παρατυχούσι ἐξαγαγεῖν τοῦ παλατίου, διορισμένοι ἀποκτεῖναι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Μουσικὸς ἐν ἀπογνώσει γέγονε. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἔθνα ἴστατο ὁ Μουσικὸς παρεστῶς τῷ Ζαούτζῃ, τοῦτον ἐπὶ τράχηλον ὠθήσας ἐξήγαγεν παραδὸς Χριστοφόρῳ κοινωτῇ ἐν τοῖς Στοδίου ἀπαγαγεῖν, καὶ μοναχὸν ποιῆσαι. Μετ' ὀλίγον δὲ τελευτῇ Ζαούτζας ἐν τῷ παλατίῳ: καὶ τοῦτον διὰ τοῦ Βουκολέοντος καταγαγόντες, ἀπήγαγον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Κανδα, ἐκεῖσε αὐτὸν θάψοντες.

Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν Ζαούτζα Βασίλειος: Ἐπεικτής ὁ υἱὸς Νικολάου ἐταιριάρχου συναφιλώθη Σαμωνῇ κουδικουλαρίῳ τῷ ἐξ Ἀγαρηνῶν ὀρεγόμενος τοῦ τῆς βασιλείας ἀξιώματος. Ἐθάρρησε δὲ τῷ Σαμωνῇ, ὅτι τῆς θέας ἡμῶν Ζωῆς τελευτήσας, ὁ βασιλεὺς λαβεῖν ἔχει ἑτέραν γυναῖκα, καὶ ἡμᾶς πάντας θέλει ἀφανίσαι. Ἀλλὰ ὅς μοι λόγον, καὶ ἵνα σοι θαρρήσω πάντα τὰ βουλευόμενα. Καὶ δόντος αὐτοῦ λόγον τῷ Βασίλειῳ, ἐθάρρησαν αὐτῷ πάντα. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλεῖα, εἶπεν αὐτῷ, ὅτι Δέσποτά μου, θέλω σοι εἰπεῖν τι ἰδίως, ὅπερ εἰ μὲν εἶπω ἀπονήσκω· εἰ δὲ μὴ εἶπω, ἀπονήσκεις

FRANC. COMBEFISHI NOTE.

(69) Leg. Πάνδον, uti infra, et Anonym., ex quo statim emend., ἀντ' αὐτοῦ.

(70) Emenda ex Cedreno διήλλαξεν. Donec Leo Theodotaces eos inter se reconciliavit. Ubi perperam adjecta exscribenti particula καὶ, ac si essent duo viri, quod et interp. sibi confinxit.

(71) Velito forte Leone cum ea contrahere ob præcedens adulterium; forte etiam viri Zoes homicidium, quæ monstra etiam Ecclesia Latina arceat

a nuptiis.

(72) Τῷ βασιλεὶ Αἰώντι ὁ Μουσικὸς. Sic bene Anonym., Accusati sunt apud Leonem imperatorem Musici.

(73) Παρὰ τῶν στρατηγῶν καὶ ὀφφικιαλίων quam ultimam vocem Anonym. effert, ἀρχόντων, a prætoribus et magistratibus.

(74) Ἐρωτήσων περὶ τῶν στρατηγῶν, velut scilicet de prætoribus examen habiturus.

πύ. Καὶ διεξέειπεν (75) πρὸς τὸν βασιλέα πᾶσαν τὴν τοῦ Βασιλείου ἐπιβουλὴν. Ἀπιστήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως τοῖς λαληθεῖσιν παρ' αὐτοῦ, καὶ εἰρηκότος· Μὴ τίς σοι ὑπέβαλεν ταῦτα εἰπεῖν μοι, καὶ ἐκ θυροδοκίας τοῦτο ἐποίησας; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἀπόστειλον πιστοὺς, οὓς καλεῖσθαι, ἐν τῷ καλλίῳ, δέσποτά μου, καὶ ἵνα εἰσὶν ἐγκεκρυμμένοι, καὶ εἰ τι ἀν' ἀκούσῃ παρὰ τοῦ Βασιλείου καὶ παρ' ἐμοῦ, γράψωσι ταῦτα. Παρευθὺ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει Χριστοφόρον πρωτοβεστιαρίον ἅμα Καλοκύριον κοιτωνίτην· καὶ εἰσελθόντες ἐκρύβησαν ἐν τῷ καλλίῳ αὐτοῦ. Βασίλειος οὖν δελεασθεὶς, καὶ λαβὼν λόγον ἔνορκον παρὰ Σαμωνᾶ εἰς τὸ προσερχάδειον αὐτοῦ, ἐξέειπεν αὐτῷ πάντα τὰ τῆς βουλῆς, καὶ τοὺς συμβουλευομένους. Ἀνιστώντων δὲ αὐτῶν (76), κατελθόντες Χριστοφόρος καὶ Καλοκύρις ἀνέγνωσαν πάντα τὴν βασιλεῖ. Καὶ παρευθὺ μὲν προσκαλεσάμενος Βασίλειον δέδωκεν μιλιάρια χιλιάδας εἰκοσι (77)· ὡς δὴθεν ψυχικὰ τῆς αὐτοῦ θαλάσσης Ζωῆς ὀρισθέντα, καὶ ἀπέστειλεν ἐν Μακεδονίᾳ· καὶ τὸν μὲν Βασίλειον οὕτω τῆς πόλεως ἐξήγαγεν· τοὺς δὲ λοιποὺς τοὺς τῆς αὐτοῦ βουλῆς μετεσχηκότας, Πάρδον μὲν δρουγγάριον τῆς βίγλας ἀποστέλλει πρὸς τὸν Στυπιώτην, δὴθεν ἀγαγεῖν αὐτὸν, προμηνυθέντος ἐκείνου διὰ βασιλικῷ πιττακίῳ (78) αὐτὸν δεσμεῖσαι. Προφασισάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπελθεῖν καὶ δειπνήσαι εἰς τὸν Ἅγιον Λάζαρον εἰς τὸ καταδάσυνον τοῦ Τζουκανιστηρίου (79) ἔστησεν Ἰωάννην Γαριδᾶν μετὰ τῶν λοιπῶν τῆς ἑταιρίας ἐν τῷ κουδουκλειῳ· καὶ ἐν τῷ κατέρχεσθαι τὸν βασιλέα κρατηθέντα μετὰ Ἰωάννου Νικόλαου ἑταιριάρχην ἐξήγαγεν τῆς πόλεως. Ἀγαθὸν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασίλειον, καὶ ἀνακρίνας, καὶ τούψας, καὶ τὰς τρίχας αὐτοῦ κατακαύσας, καὶ ἐν τῇ μέσῃ θριαμβεύσας, ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις, καὶ κακῶς ἐκείσας τετελεύτησεν. Ὁσαύτως Νικόλαον ἑταιριάρχην, καὶ Στυλιανὸν, καὶ Ἰωάννην, καὶ τὴν συγγένειαν πᾶσαν Ζαούτζα, τοὺς μὲν ἀπέκρινεν, τοὺς δὲ ἐξώρισεν, δημεύσας τὰς οὐσίας αὐτῶν. Πάντας δὲ μαγίστρους καὶ τοὺς ἐν τέλει προσκαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς, ἀνέγνω κατενώπιον αὐτῶν τὰ μνηυθέντα παρὰ Σαμωνᾶ. Οἱ δὲ τοῦτον ὑπερεπήνεσαν, ὡς τῆς ζωῆς τοῦ βασιλέως προνοούμενον, καὶ εἰρήχασιν ἄξιον εἶναι τιμῆς μεγίστης. Ὁ δὲ παρευθὺ τοῦτον πρωτοσπαθαρίῳ ἁγίᾳ τετίμηκεν. Ἐτελεύτησεν δὲ Στέφανος ὁ πατριάρχης· καὶ ἀντ' αὐτοῦ χειροτονήθη Νικόλαος ὁ πατριάρχης· μυστικῶς ὢν (80) τοῦ βασιλέως. Παρελήφθη δὲ τὸ κάστρον ἡ Δημητριάς ἐν τῷ θέματι τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Δαμιανοῦ τοῦ Ἀγαρηνοῦ. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς στέφει Ἀναν θυγατέρα Ζωῆς, τῆς ἀπὸ τοῦ Ζαούτζη, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ποιεῖν τὰ ἐκ τύπου κλητώρια, μὴ οὖσης Δούστσης. Ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς· κόρην ἐκ τοῦ θέματος· Ὁψι-

mors me certa manet, si tacuerō, tibi moriendum· confestimque Basilii conjurationem omnem enarra- vit. Imperatori autem narratis fidem haud adhibenti, imo dicenti : Num quis ea mihi edicere suggestit, et mercedis spe hoc fecisti? Dixit ille : Mitte, domine, quos placuerit tibi fideles in cubiculum, ut occultati, quod a Basilio et a me perceperint, cuncta describant. Confestim imperator Christophorum protovestiarium cum Calocyro cubiculario misit : et ingressi in ejus delituerunt cubiculo. Basilius itaque jam ineseatus, accepta juramenti fide a Samona, ad ejus oratorium, consilium ei suum et consilii participes aperuit. Illis exsurgentibus Christophorus et Calocyres digressi cuncta imperatori perlegerunt : et confestim Basilio ad se advocato Miliarisiorum millia viginti elemosynarum nomine in materteræ Zoes animæ levamen, velut legata tradidit, et in Macedoniam dimisit : et Basilius quidem hoc pacto urbe detrusit. Reliquos vero conjurationis consortes Pardum quidem excubiarum drungarium ad Stipiotem, quasi eum ad se vocaturum amandavit. Is tamen ut eum vinculis coaceret imperatorio brevi præmonitus fuerat. Simulans etiam imperator foras proficisci, et ad Sanctum Lazarum cœnaturum, ad Equilis descensum Joannem Garidam cum reliquis confederatis detinuit in cubiculo ; cumque imperator descenderet, cum Joanne Nicolaum heteriarcham captum urbe eduxit. Basilium porro e Macedonia revocatum et de crimine inquisitum, verberibus subjecit, et crinibus ejus succensis, per mediam urbem tractum Athenas relegavit exsulem, ubi misere periiit. Nicolaum pariter heteriarcham et Stylianum et Joannem et Zautzæ genus omne, hos quidem detondit, alios publicatis eorum facultatibus in exsilium expulit. Magistris vero cunctisque in dignitate positus ab imperatore advocatis, quæ a Samona significata fuerant, cuncta perlecta sunt. Illi virom velut imperatoris vitæ providentem maximisque honoribus dignum pronuntiarunt ; quare protospatharii dignitate confestim honoratur. Mortuus est autem Stephanus patriarcha, et in ejus locum Nicolaus imperatoris mysticus proventus. Demetrius autem oppidum ad Græciæ thema spectans, a Damiano Agareno captum est. Imperator Leo Annam 481 Zoes, quæ Zautzæ fuit, filiam imperii corona redimivit, quod deficiente Augusta, instituta ex more convivia celebrare non posset. Imperator idem ducta et themate Opsicii venustissima puella, nomine Eudocia, Augustam coronavit, et imperatricem uxoremque renuntiavit : ex ea puero masculo suscepto, mater et qui genitus fuit puer pariter obierunt.

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(75) Anonym. διεξέειπεν.

(76) Ἀριστῶντων δὲ αὐτῶν. Cedr., Anon. perindeque Leo, interim illis prandentibus.

(77) Anonym. χιλιάδας xθ'.

(78) Editum erat, διὰ Βασιλίσκου Πιττακίου, per Basiliscum Pittacium, quasi essent duo nomina propria.

(79) Ad descensum sphæristerii ; siquidem τζουκανίσειν, Acmeti est pila ludere. Sic vero ex equis ludebant ; adeoque fuerit hæc quoque Circi pars, seu quid illi conjunctum.

(80) De hac voce docte P. Goar ad Codinum pag. 599, ubi etiam militare vocabulum ostendit.

Emit autem imperator Sanctorum Apostolorum templo vicinas aedes, in quibus prioris suae conjugis sanctae Theophanus sumptuosam ecclesiam construxit. Ad Topos pariter sancto Lazaro dicatam aedificavit, et virile eunuchorum monasterium esse disposuit: ad quod sancti Lazari et Mariae Magdalene translatum corpus deposuit, ejusdem ecclesiae celebrata dedicatione.

σας μονήν ἀνδρείαν εὐνούχων, ἐνθα καὶ τοῦ ἁγίου μίσα; (81) ἀπέθετο, ποιήσας καὶ τὰ ἐγκαίνια τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας.

Classe vero in ecclesiarum hujusmodi aedificiis occupata, Tauromenium Sicilliae civitas ab Afris capta est, socordia, verius dicam proditione, Eustathii, classis drungarii, et Caramali, necnon Michaelis Characti ibidem repertorum, quamplurimis Romanorum ea in clade cæsis. Reversi in urbem, proditionis convicti a Michaeli Characto, ab imperatore et patriarcha morte condemnati sunt: patriarcha vero Nicolao apud imperatorem interpellante, mors condonata: verberibusque solummodo subjecti, bonis eorum publicatis, inter monachos detrusi sunt; Caramalus in Picridii, Eustathius autem in Studiis monasteria. Lemnus etiam insula ab Agarenis, pluribus ex ea captivis asportatis, occupata est. Pentecostes vero magnæ solemnibus imperatore Leone ad Sanctum Mocium, aula comitante, progresso, et ad altare ingressum celebrante, jamque soleæ proximo, egressus quidam ex ombone fustem robustum et pinguem in ejus caput impexit, ac nisi fustis impetus obvio multifido candelabro retardatus et impeditus fuisset, eum statim de medio tulisset. Sanguine autem ex imperatoris capite largiter fluente, tumultus et procerum fuga exorta est, plurimique in ea perierunt. Alexander autem ejus frater ingressum celebraturus non advenit, morbum prætexens: ex quo insidiarum hujusmodi auctorem cum exstitisse suspicio nata est. Samonas pariter aberat: imo Zoem in palatium conducturus discesserat. Apprehensus igitur qui percusserat imperatorem, et examinatus, pœnas plurimas et tormenta in dies aliquot prolata sustinuit, et ut nullum conjurationis participem confessus esset, manibus et pedibus demum præcisus, ad Circi metam combustus est: et ex tunc processus istiusmodi abrogata 482 est solemnitas. Aliquo deinde tempore interjecto Marcus, ejusdem ecclesiae sapientissimus oeconomus, qui magni Sabbati Tetraodion hymnum a domino Cosma inceptum perfecit, mensæ cum imperatore accumbens, ne solemnitatem imminueret, rogabat. Imperatore renuente, ait Marcus: A propheta Davide hoc te,

A κίου ὀρασιότατην πάνυ ὀνόματι Εὐδοκίαν, στέφας, καὶ ἀναγορεύσας, καὶ γήμας αὐτὴν· ἐξ ἧς παιδοποιήσας ἄρβρανα παιδα, ἐφ' ᾗ τετελεσθηκεν καὶ αὐτὴ, καὶ τὸ γεννηθέν. Ἐξωνήσατο δὲ ὁ βασιλεὺς οἰκήματα πλῆσιν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ἐκτίσεν ἐκκλησίαν περικαλλὴν ἐπ' ὀνόματι τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς τῆς Ἁγίας Θεοφανοῦς. Ὡσαύτως ἐκτίσεν εἰς τοὺς λεγομένους Τόπους τὸν Ἅγιον Λάζαρον κατασκευάσαντα τὸ σῶμα καὶ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς ἀνακτίσαντα.

Ἀσχολουμένου δὲ τοῦ στολίου εἰς τὰ κτίσματα τῶν τοιούτων ἐκκλησιῶν, παρελήφθη ἐν Σικελίᾳ τὸ Ταυρομένιον ὑπὸ τῶν Ἀφρῶν, τῇ ἀμελείᾳ, μᾶλλον δὲ προδοσίᾳ Εὐσταθίου δρουγγαρίου τῶν πλωτῶν, καὶ Β Καραμάλου ἐκεῖσε ὄντος, καὶ Μιχαὴλ τοῦ Χαράκτου, γενομένης πολλῆς σφαγῆς τῶν Ῥωμαίων. Ἀνελθόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ πόλει, παρὰ τε τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πατριάρχου, ἐλεγχθέντων παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Χαράκτου, ὡς προδοτῶν, κατεκρίθησαν θανάτῳ· παρακληθέντος δὲ τοῦ βασιλέως παρὰ Νικολάου τοῦ πατριάρχου, τὸν θάνατον συνεχωρήθησαν· τυφθέντες δὲ μόνον, καὶ δημευθέντες, καὶ ἀποκαρέντες μοναχοί, ὁ μὲν Καραμάλος εἰς τὰ Πικριδίον, ὁ δὲ Εὐστάθιος εἰς τὴν μονὴν τῶν Στουδίου. Παρελήφθη δὲ καὶ ἡ Δῆμος ἡ νῆσος ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν αἰχμαλωσίαν πολλὴν κεποιχκότων. Ἐν τῇ προελεύσει δὲ τῆς μεγάλης Πεντηκοστῆς (82) τοῦ βασιλέως Λέοντος ἀπαλθόντος εἰς τὸν Ἅγιον Μώκιον καὶ εἰσοδεύοντος, ὅτε ἦλθεν πλῆσιν τῆς σολέας, ἐξεληθὼν τις ἐκ τοῦ ἁμῶνος δέδωκεν αὐτὸν κατὰ κεφαλῆς μετὰ ῥάβδου ἰσχυρᾶς καὶ παχείας. Καὶ εἰ μὴ ἡ φορὰ τῆς ῥάβδου εἰς πολυκάδονθον ἐμποδισθεῖσα διεχυνώθη, παρעυθὺ ἂν τοῦτον ἀπήλλαξεν. Τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς καταβρέοντος ἐκ τῆς τοῦ βασιλέως κεφαλῆς, ταραχὴ τε καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων γέγονεν· καὶ πολλοὶ ἐν ταύτῃ ἀπώλοντο. Ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος προεφασίστατο νοσηλεύεσθαι, καὶ οὐ κατήλθεν ἐν τῇ εἰσόδῳ, ὡς ἐκ τούτου ὑποπτον αὐτὸν γενέσθαι τὴν τοιαύτην ἐπιβουλὴν αὐτὸν κατασκευάσαι. Οὕτε ὁ Σαμωνᾶς παρῆν ἐκεῖ, ἀλλ' ἦν ἀπελθὼν ἀγαγεῖν Ζωὴν ἐν τῷ παλατίῳ. Κρατηθέντος δὲ τοῦ δόντος τὸν βασιλέα, καὶ ἐξετασθέντος, καὶ πολλὰς βασάνους καὶ τιμωρίας ὑπομεμενηκότος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐπεὶ μηδένα καθωμολόγει, τέλος ἐκκοπεῖς αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας ἐκάθη ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφενδόνη· καὶ ἐκτοτε ἐξεκόπη ἡ τοιαύτη προέλευσις. Μετὰ δὲ τινα καιρὸν ἀνήλθεν Μάρκος ὁ φιλοσοφώτατος, οἰκονόμος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ὢν, ὅς ἦν ἀναπληρώσας τοῦ μεγάλου Σαββάτου τετραβδίων τοῦ κυρίου Κοσμᾶ· καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ τῷ βασιλεὶ συνεστιώμενος ἐξελιπάρει τὸν βασιλέα μὴ ἐκκοπῆναι τὴν ἐορτὴν (83). Τοῦ δὲ

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(81) Addit Cedr. ἐξ Ἐρέσου, ubi nempe creditus S. Mariæ Magdalene tumulus; uti Lazari in Cypro.

(82) Emend., τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Est hic dies Christi disputationis memoria, assertaque illi divinitatis Græcis celebris medio tempore Pascha inter et Pentecostem, in quem laudatorios sermones Acti. tom. I produxi. Sic aperte Continuator, Leonisque cod. quidquid ex eo male exscriptum sit:

quo forte modo erratum ignorance vocis in Cedreno, ubi editum Πεντηκοστῆς. Plura enim nescivisse legere ex suo codice eum, qui primo elidit, liquet: unde et stomachum facit, quod nulla majori collatione cum mss. codd. exque iis emend., a nostris recusus est.

(83) Clarius Anonym., τὴν τοιαύτην πρόελευσιν, ne ejusmodi processus solemnitas abrogaret.

βασιλεύς ἀπαντινομένου ἔφη ὁ Μάρκος, ὅτι Προγεγραμμένον ἦν παρὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ τοῦ παθεῖν σε τοῦτο, ὦ δέσποτα, [add. καὶ] προσήτευσεν εἰπὼν· Ὅσα ἐπονηρέωθῃ ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἀγίῳ σου· καὶ, Ἐρεκαυχῆσαίτο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἐορτῆς· καὶ δὲ σε ἀπὸ τοῦ νῦν, ὦ δέσποτα, κρατῆσαι τὴν βασιλείαν ἔτη δέκα· ὁ δὲ καὶ γέγονεν. Τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ἣ καὶ λαβὼν, ἐν ταύτῃ τελευτᾷ. Ἦν δὲ Ζωὴ ἡ τετάρτη γυνὴ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ παλατίῳ μετὰ τοῦ βασιλέως ἀστεπτος (84).

Τοῦ δὲ βασιλέως πρόκενσον ποιησαμένου εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν Βωτίου (85) πρὸς τὸ ἐγκαινίσαι τὴν μονὴν Χριστοφόρου πρωτοδεσποτιάρχου αὐτοῦ ἦλθεν ἀγγελία, ὡς ὅτι ὁ στόλος τῶν Ἀγαρηνῶν ἅμα τῷ Τριπολίτῃ ἀνέρχονται κατὰ Κωνσταντινούπολιν [Κωνσταντινουπόλεως]. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Εὐστάθιον δρουγγάριον τῶν πλωτῶν μετὰ παντὸς τοῦ στόλου καὶ τῶν στρατηγῶν κατὰ τοῦ Τριπολίτου. Οἱ μὴ δυνήσεντες ἀντιπαράταξασθαι, ἀπεστρέψαν κενῶς. Ἦλθεν δὲ ἐμπροσθεν αὐτῶν (86), καὶ εἰσῆλθεν μέχρι Παραίου. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν μεγάλῃ ὀδυμῇ γέγονεν, καὶ ἀποστέλλει ἡμέριον πρωτοσκηρῆτιν κεφαλὴν τοῦ στόλου κατὰ τοῦ Τριπολίτου, μὴ τολμώντων μηδὲως [ἀλλὰ μὴ] αὐτὸς ἐτόλμυσεν] πλησιάσαι τῷ στόλῳ τῶν Ἀγαρηνῶν. Τοῖς δὲ τοῦ Θεοῦ κρίματι ἀπεστρέφη ὁ αὐτὸς Λέων Τριπολίτης, καὶ ἀπῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ, καὶ ταύτην ἐπολιόρχησεν, καὶ παρέλαβεν ἅμα τῷ στρατηγῷ αὐτοῦ Λέοντι τῷ Χατζιλίκῳ καὶ ποιήσας [ἐποίησεν] πολλὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν. Ῥοδοφύλις [Ῥοδοφύλης] δὲ τις κουδικουλάριος ἦν ἀποσταλεὶς ἐν Σικελίᾳ διὰ χρυσίαν τινα ἔχων μεθ' αὐτοῦ χρυσίου λίτρας ἑκατόν. Νοσήσας δὲ κατὰ τύχην ἐν τῇ ὁδῷ εἰσῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ πρὸς τὸ λούσασθαι, καὶ ἀνακτῆσθαι αὐτόν· καὶ ἐκρατήθη παρὰ Λέοντος (87), καὶ πολλὰ βασανισθεὶς ἐτελεύτησεν. Διερχόμενος Συμεὼν πρωτοσκηρῆτις ὁ μετὰ ταῦτα γεγονὼς πατρίχιος καὶ πρωτοσκηρῆτις ἀνελάβετο τότε χρυσίον, καὶ τὰ δῶρα, ἅπερ εἶλασεν Ῥοδοφύλης ἐν τῇ ὁδῷ. Τοῦ δὲ Τριπολίτου βουλομένου τὴν πόλιν καταστρέφαι μαθὼν Συμεὼν δηλοῖ αὐτὸν λαβεῖν χρυσίον, καὶ ταύτην ἔασαι. Ὁν καὶ πείσας, καὶ λαβὼν λόγον συνεφώνησεν δοῦναι χρυσίον τῷ Τριπολίτῃ, τοῦ τὴν πόλιν ἔασαι· ὁ δὲ καὶ γέγονεν. Σαμωνᾶς δὲ προφασισάμενος ἐπὶ τὴν μονὴν αὐτοῦ τὰ Σπειρα ἐξελθεῖν τὴν ἐν τῷ Δαματρῷ οὖσαν, φυγῇ ἐχρήσατο ἅμα χρήμασι καὶ ἵπποις αὐτοῦ, τοὺς ἵππους τοὺς δημοσίους ἀγκυλοκοπῶν. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐπιστέλλει διπλοῦν αὐτοῦ Βασίλειον ἐταίριάρχον τὸν Καματέρων, καὶ Γεώργιον τὸν Κρινίτην, τοῦ καταλαβεῖν αὐτόν. Τοῦ δὲ Σαμωνᾶ τὸν Ἄλυν

A domine, passurum praedictum erat; praenuntiavit etenim: *Quanta malignatus est inimicus in sancto tuo: et, Gloriantur sunt qui oderunt te in medio sollemnitatis* *. Ex hoc vero temporis momento annos adhuc decem te, domine, imperium tenere necesse est: quod ita contigit: eo namque die, quo plagam acceperat, eodem pariter obiit. Zoe vero, quarta imperatoris conjux, in palatio nondum imperii corona redimita debebat.

Imperatore ad Botli portum, ut monasterii a Christophoro protovestiarario constructi dedicationem celebraret, solemnem processum et comitatum ducente, Agarenorum classem una cum Tripolita adversus Constantinopolim accedere nuntius significavit: quare classis drungarum Eustathium cum navalibus copiis ducebatque imperator amandat, qui cum vires adversas opponere non valuisent, infecta re domum redierunt: praecesserat ipse Eustathius redux, et ad Paræum jam penetraverat. Quo cognito imperator magno moerore affectus Himerium a secretis praecipuum classis exercitum adversus Tripolitam delegat: sed neque ipse ad Agarenorum classem accedere ausus est. Secreto vero Dei iudicio Leo Tripolita faciem verlit, et Thessalonicam versus abiit, obsessamque una cum civitatis duce Leone Chatzilicio, plurima strage edita, captivisque abductis, in potestatem acceperat. Rodophyles autem quidam cubicularius ob necessitatem quamquam delatis secum auri libris centum Siciliam missus fuerat: per viam vero fortuita aegritudine correptus balnearum commoditate usus, et vires recepturus, Thessalonicam diverterat: qui etiam a Leone captus multisque excruciatu tormentis mortuus est. Porro Simeon, secretariorum princeps, qui deinde patricius, et una a secretis primus exstitit, iter agens praedictum aurum et munera per viam a Rodophyle relicta, penes se receperat. Tripolita vero Thessalonicensem urbem evertere cogitanti significat Simeon, ut aurum accipiat, et urbem liberet. Eo persuaso, et fide data de auro Tripolitae dando, deque urbe servanda convenit: quod ita praestitum est. Samonas autem, monasterii 483 cui nomen Spira ad Damatrym extructi visitandi praetextu, divitiis et equis propriis secum abductis fuga usus est, et equis publicis omnibus poplitum nervos succidit. Eo cognito, imperator Basilium Camaterum hetzariarchem et Georgium Crinitem fugientem insecuturos et apprehensuros misit. Samonam vero Alym flu-

* Psal. LXXIII, 3 et 4.

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(84) Cedr. ἔδωκε χρόνον συγνῶν μετ' αὐτοῦ ἀστεφῆς. *Diu cum eo vixit nondum donata nuptiali corolla, aut, celebratis cum eo nuptiis*: de hac enim, non de imperiali corona sermo est, quidquid sibi interpret indulsit: de qua etiam postmodum subditur, depositum ministro qui coronare praesumpsisset, ipsoque Leone sacris prohibito: abhorrente scilicet a quartis nuptiis Graeca pietate, quae vix

tertias indulget.

(85) Anonym. Βωτίου, Cedr. Βωατίου.

(86) Emend. ex Anonym. et Cedr. pleniora haec representantibus, ἦλθεν δὲ ὀπισθεν αὐτῶν, *eos in secutus est Tripolita, et ad, etc.*

(87) Nempe in negatione quaesiti auri: tum sequatur de Symeone, qui nactus illud aurum, eo Thessalonicæ excidium redemit.

vium trajecere parajum Nicephorus drugarius nomine Caminas deprehendit, nec transmeare permisit. Samonas multa licet pollicitus, cum virum movere non posset, ad pretiosam Sirichorum crucem confugit, fidei, quam ad ipsam habebat, gratia se venisse simulans. His ita gestis, Constantinus ducis filius prospere advenit, et eo secum assumpto, in urbem reduxit: quem imperator in Bardæ Cæsaris æde custodiri jussit. Porro Constantinum ducis filium de eo interrogavit: agnitioque ejus vero in Syriam recessu, ne hoc coram senatu enuntiaret, si quandoque interrogaretur, commendavit: ac tantum orationis ergo ad Siricha faciendæ discessisse affirmaret. Cupiebat enim imperator hominem sibi reconciliare. Constantinum itaque coram proceribus advocans, ait: Ita Deum capitisque mei salutem diligis: fugit Samonas annon? Ille vero, ut prius, imperatorem, ne adjuraretur, rogaverat, et quæ jubebatur promiserat exsequi, juramenti vi compulsus, coram omnibus enuntiavit: In Syriam vero fugiebat: eoque tunc cum furore ab imperatore retro amandato, Samonas in Bardæ domo menses quatuor peregit, et annuo die quo imperator potestatem accepit redeunte, reconciliatus est. Tunc apparuit cometes radios versus Orientem ejaculans, et dies noctesque quadraginta conspicuus permansit.

E Zoe vero quarta conjuge Constantinum filium Leo suscepit, qui Luminum festo a Nicolao patriarcha in Magna ecclesia, susipientibus puerum e fonte Alexandro imperatore, Samona patricio, et proceribus cunctis, baptizatus est. Contigit autem imperatorem cum Zoe festo istiusmodi celebrato benedictionem nuptialem a Thoma presbytero suscipere, qui eam ob rem officio depositus est. Eandem vero Zoem Augustam declaravit imperator, quem eapropter ecclesiæ liminibus patriarcha prohibuit: ut exinde pariter dextera ecclesiæ parte, via consueta penitus relicta, ad Mitatoricium usque pertransiret. Samonas deinde accubitor, proventus est, quod ad omne facinus et pravitatem imperatori manum præberet auxiliarem: et adversus Ecclesiam coeperunt meditari. Vocatum quippe ad se Nicolaum 484 patriarcham Februarii die primo precibus instabant ut in ecclesiam reciperentur: ut vero flectere non potuerunt, a convivio publica, ad quod vocatus fuerat ejectum, et per Bucoleonem ductum, lintrique impositum, in Hieriam trajecerunt, e qua pedes ad Galacrenos usque

A βουλομένου διαπεράσαι κατέλαβεν αὐτὸν Νικηφόρος δρουγγάριος· ὁ λεγόμενος Καμινᾶς, οὐκ ἔων αὐτὸν διαπεράσαι. Ἐπεὶ δὲ ὁ Σαμωνᾶς πολλὰ ὑπισχνεῖτο καὶ οὐκ ἔπειθεν, προσέφυγεν εἰς τὸ Σιρίχᾳ [*inferius Σίριχον*] εἰς τὸν τίμιον σταυρὸν, προφασισάμενος, ὡς διὰ πίστιν τοῦ σταυροῦ ἐληλυῖται. Καταλαβὼν οὖν Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ δουκὸς, καὶ τοῦτον ἀναλαβόμενος, ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει. Προσέταξεν δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν μὲν φυλάττεσθαι ἐν τῇ οἰκίᾳ Βάρδα τοῦ Καίσαρος· ἠρώτησεν δὲ Κωνσταντῖνον τοῦ δουκὸς περὶ αὐτοῦ. Καὶ μαθὼν πῶς ἀληθῶς ἐν Σιρίχᾳ ἔφευγεν, παρηγγύησεν τῷ δουκὶ μὴ εἰπεῖν τοῦτο ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, ὅτε παρ' αὐτῆς ἐρωτηθῇ (88)· ἀλλ' ὅτι δι' εὐχὴν ἀπῆλθεν ἐν τῷ Σιρίχῳ. Ἦθελεν γὰρ ὁ βασιλεὺς ἀποσυνοψισθῆναι αὐτῷ. Προσκαλεσάμενος οὖν Κωνσταντῖνον τοῦ δουκὸς ἐμπροσθεν τῶν ἐν τέλει, ἔφη· Οὕτως ἔχεις θεὸν, καὶ τὴν κεφαλὴν μου· ἔφευγεν ὁ Σαμωνᾶς, ἢ οὐχί; Ὁ δὲ ὡς εἶπεν πρότερον τῷ βασιλεὶ μὴ ὀρκισθῆναι, καὶ τὸ κελεύόμενον εἰπεῖν, ἀκούσας τοὺς ὄρκους ἐξείπεν ἐνώπιον πάντων, ὅτι εἰς Συρίαν ἔφευγεν. Μετ' ὀργῆς δὲ τοῦ βασιλέως τοῦτον ἀποπεμφθέντος, ἐποίησε Σαμωνᾶς μῆνας τέσσαρας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Βάρδα. Ἀπεσυνόψισεν δὲ ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ τοῦ βασιλέως (89). Ἐφάνη δὲ τότε καὶ ὁ κομήτης ἀστὴρ τὰς ἀκτῖνας ἐπὶ ἀνατολὴν πέμπων, καὶ φαινόμενος ἐν ἡμέραις καὶ νοξὶ τεσσαράκοντα.

Ἐγέννησεν [*add. δὲ*] Λέων υἱὸν Κωνσταντῖνον ἀπὸ Ζωῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γαμετῆς. Ἐδαπίσθη δὲ τὰ ἅγια Φῶτα ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ δεξαμένῳ αὐτὸν Ἀλεξάνδρου βασιλέως καὶ Σαμωνᾶς πατρικίου [Σαμωνᾶ πατρικίου], καὶ τῶν ἐν τέλει πάντων· γέγονε δὲ τὸν βασιλεῖα εὐλογηθῆναι μετὰ Ζωῆς μετὰ τὴν ἑορτὴν παρὰ Θωμᾷ πρεσβυτέρῳ, ὃς καθρέθῃ. Ἀνηγόρευσε δὲ τὴν αὐτὴν Ζωὴν εἰς Αὔγουσταν. Καὶ διὰ τοῦτο τὸν βασιλεῖα ὁ πατριάρχης εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐκώλυσεν εἰσερχεσθαι· ὅθεν διήρχετο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους· μέχρι τοῦ μιτατορικίου, μηδὲως εἰς τὰ κατὰ συνήθειαν διερχόμενος. Προεβλήθη δὲ Σαμωνᾶς παρακοιμώμενος διὰ τὸ εἶναι τῷ βασιλεὶ συνεργὸς πρὸς πᾶσαν παρανομίαν καὶ κακίαν, καὶ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἠρξάτο [ἠρξάντο] μελετᾶν. Προσκαλεσάμενοι γὰρ Νικόλαον πατριάρχην Φεβρουαρίῳ πρώτῃ, καὶ πολλὰ λιπαρῶντες δεχθῆναι, ἐπεὶ πείσαι οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀπὸ τοῦ κλητορίου διὰ τοῦ Βουκολέοντος ἐν πλοίῳ μικρῷ ἐμβιβάσαντες, διεπέρασαν ἐν τῇ Ἰρίᾳ [*Ἰερία*] ὅφ' ἥς περὶ μέχρι Γαλακρυῶν μόλις ἀπῆει, χιόνος (90) ἐπικειμένης πολλῆς. Χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(88) Ὅτε παρ' αὐτοῦ ἐρωτηθῇ, cum ab eo interrogaretur; sub præsentiâ scilicet senatus, non a senatu; ut male expressum ac redditum.

(89) Horum interpretem alium nolim quam Val. Continuatore, ex quo sic Leonem scripsisse omnino conjicio, ἀπὸ συνόψεως ἐν τῇ κουρατωρίᾳ τοῦ βασιλέως. Egit menses quatuor aula exclusus in Bardæ domo, quæ imperatoris peculii ac faci privati erat. Sic nempe confecto Barda, eas sibi ædes Basilii addixerat: hocque est κουρατωρία, uti

videre est p. 412 et 504. Mirum quam excedant quæ sibi interpretes commentus est. Vide et. notata pag. 474, ubi et relata Anonymi verba quibus hic notor. Vox μιτατορικιον P. Goar explicata in Euthologio, et apud Cedr.

(90) Cedr. χρόνον legit, cum sic effert, οὐ πολὺς παρῆλθε καιρὸς, brevi interfecto tempore ordinatur Euthymius. Etiam Anonym., χρόνον δὲ ἐπικειμένου πολλοῦ, ubi restituenda negatio ex allato Cedr.

Εὐθύμους σύγκελλος ἀνὴρ ἱεροπρεπής, ἐγκρατής τε καὶ εὐλαβής· πάννυ· ὃν φασὶ καταδέξασθαι τούτου ἐκ θείας ἀποκαλύψεως, ὡς τοῦ βασιλέως βουλευομένου αἰρεσὶν καὶ νόμον ἐκθεῖναι, τοῦ ἔχειν ἄνδρα (91) τρεῖς γυναῖκας ἢ τέσσαρας· πολλῶν εἰς τούτο λογιωτάτων ἀνδρῶν συνεργούντων αὐτόν [αὐτῷ]. Τουνὺν δὲ μηνὶ προσεκληθὴ Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβῆ· ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ τῇ οὐσῇ ἐν τῷ Μερδοσαγάρῃ τοῦ τε ποιῆσαι τὰ ἐγκαίνια καὶ ἀριστήσαι. Καὶ γέγονεν ἄνεμος ὁ λεγόμενος Λιβῆ, ἕως τρίτου σφοδρῶς φυσήσας, συσσεύσας τε καὶ δονήσας οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεγγεῖν ἐν ὑπαίθροις τόποις λέγοντας συντάλειαν κοσμικὴν εἶναι, εἰ μὴ ἡ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία δι' ὁμῶν ἐπαυτεν τὴν τοιαύτην θραύσιν.

Προεβλέτο δὲ ὁ βασιλεὺς Ἱμέριον λογοθέτην τοῦ δρόμου κεφαλὴν πάντων τῶν πλωτῶν, ἐξεληθόντος τοῦ στόλου τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων. Ἐδέξατο δὲ καὶ Ἀνδρόνικος ὁ δοῦς διὰ κελεύσεως συνελθεῖν Ἱμερίῳ λογοθέτῃ ἐν τοῖς πλοίοις, καὶ καταπολεμῆσαι τοὺς Ἀγαρηνοὺς. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἦν ἀδιάλακτος ἐχθρὸς τοῦ Ἀνδρονίκου, καὶ πολλὰ κατ' αὐτοῦ διηνεκὺς συνεσκεύαζεν, καὶ ἐμυχανάτο κακῶσαι τὸν Ἀνδρόνικον παντὶ τρόπῳ καὶ πάσῃ σπουδῇ διαμυχανόμενος ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φυγῆς. Ὑπέβαλε δὲ τινὶ γράψαι τῷ Ἀνδρονίκῳ κρύφα· Μὴ εἰσέλθῃς εἰς τὰ καράβια, καὶ κρατηθῇς παρὰ Ἱμερίου. Ὁ γὰρ Σαμωνᾶς ὑπέθηκε τῷ βασιλεὶ τοῦ κρατηθῆναι αὐτὸν καὶ τυφλωθῆναι παρ' αὐτοῦ. Πολλὰ δὲ προτραπομένου Ἱμερίου Ἀνδρόνικον εἰσελθεῖν ἐν τοῖς πλοίοις κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν (92) ἐπικειμένων [add. οὐκ ἐθέλησιν]. Ἱμέριος δὲ μόνος ἐν ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλην νικῆν εἰργάσατο. Τούτῳ μαθὼν Ἀνδρόνικος ἀπογνοὺς ἅμα συγγενεῖςιν αὐτοῦ ἀπελθὼν ἐκράτησεν κάστρον τὴν Κάββαλαν, εἰς τελείαν ἀποστασίαν ἐλθὼν· ὡς εἰπεῖν καὶ Σαμωνᾶν πρὸς τὸν βασιλέα· Οὐκ ἔλεγον, ὦ διάποτα, ἀντάρτην εἶναι σου τὸν δοῦκα; Παρευθὺ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Γρηγορίαν δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν λεγόμενον Ἰδριτζήν συμπένθερον ὄντα Ἀνδρονίκου, καταπολεμῆσαι αὐτόν. Μαθὼν δὲ τούτῳ Ἀνδρόνικος, καὶ ὡς ὁ πατριάρχης Νικόλαος τῆς ἐκκλησίας ἐξέωθη, προσέφυγεν τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ἅμα τοῖς συγγενεῖςιν, καὶ τέκνοις, καὶ τοῖς φίλοις ἐξεληλυ-

A nive multa delibutus pervenit. In ejus locum Euthymius syncellus vir gravis, temperantia et pietate insignis, succectus est : quem dicunt divina revelatione id muneris suscepisse. Volebat enim imperator hæresim et legem ponere, qua virum tres quatuorve uxores ducere liceret, pluribus doctissimis viris ad id opem conferentibus. Junio autem mense imperator Leo a Constantino Libe in monasterium ad Merdosagarem positum, ut ejus dedicationem celebraret, et adesset convivio, vocatus est. Post hæc ventus nomine Africus per dies tres invaluit vehementissime spirans, concutiens, et evertens domos : adeo ut omnes ad loca subdivalia fugerent, et mundi finem adventasse cogitarent : nisi Deus sua in homines benignitate concussionem hujusmodi placandam jussisset

Imperator autem Himerium, cursus publici logothetam, classis totius caput instituit. Agarenorum vero navali exercitu adversus Romanos moto, Andronicus dux, ut se in navibus Himerio logothetæ adjungeret, et Agarenos oppugnaret, jussus est. Quo tempore Samonas in Andronicum implacatus perseverabat, multaque adversus eum comminiscabatur, et omnibus modis omnique studio Andronico molestiam inferre, ex qua fugam ipse arripuerat, meditabatur. Suggestit autem cuidam qui scriberet Andronico secreto : Ne naves ingrediaris, ne forte capiaris ab Himerio. Samonas enim suggestit imperatori, ut ab eo comprehensus, oculos amitteret. Himerio exinde Andronicum pluribus adhortante, ut classis adesset comes, et cum Agarenis jam imminentibus decertaret, non admisit. Himerius igitur solus die sancti Thomæ, inito cum Agarenis prælio, magnam reportavit victoriam. Quo audito, in desperationem adductus Andronicus, in extremam defectionem præcipitatus, consanguineis fugam comitantibus, castrum Cabbalam occupavit : ex quo Samonas imperatori improperabat : Nonne prædixeram, domine, ducem adversum te rebellionem meditari ? Siatim ergo misit imperator Gregoriam scholarum domesticum, cognomento Hiberitzen, Andronici conscocerum, ut eum debellaret. Quod cum didicisset Andronicus, et Nicolaum patriarcham ab ecclesia pulsum esse, una cum affinibus et natis et amicis fortunæ comitibus 485 ad

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(91) Anonym., τοῦ ἔχειν γυναῖκα ἄνδρα. Quid si utrumque sancire voluit, pariaque voluit feminæ virique jura : tum nimirum virum tres, quatuorve, uxores posse ducere, tum uxorem totidem viros. Non κατὰ ταυτὸν, simul et semel, quod male adjecit Cedr. (ineptum hoc opinari de viro alloqui sapiente, ac probe Christiano, cui et doctissimi viri astipularentur, ut ipse fatetur Leo; nempe Occidentales qui non respiciunt quartas nuptias, alique iis additi, ac sanioris mentis, quos non lateret Romani maxime pontificis auctoritas dispensandi in iis, quæ sunt juris duntaxat ecclesiastici, nec id universalis, sed peculiaris in Oriente, ut istud de tertiis, et quartis nuptiis velitis), sed ita ut de-

functis aliæ aliis succederent, sive etiam alii aliis : lege illa universali præsidium quærens quartis illis suis nuptiis, quarum nomine Nicolaus patriarcha anathemate ferierat; adeoque scripserit Cedrenus quod et Europalata, κατ' αὐτόν, perinde ac ipse : qui sic quatuor uxores duxerat. Hæresim vocat Leo, uti fere Græci calientiores, quiddam etiam eorum disciplinæ adversatur, nedum quod catholice fidei contrarium est.

(92) Delenda vox μετὰ, ac suppl. ex Anonymo, ἀπεσκήρτης, μὴ τοῦτο ποιῆσαι καταδεξάμενος· Andronicus resiliit, nec rem præstare in animum induxit.

Agarenos, qui tum adversus Romanos moverant, A
transiit: qui etiamnum a Magno Amerumne sus-
ceptus est.

Andronicus vero causa tristabatur imperator, et
libello subscriptione propria munito ut hominem
revocaret, frequenter meditatus fuerat. Quod et
Theophilus Emmanuelis gratia effecit. Consule-
bant autem quidam imperatori, ut Saracenorum
praetorio detentorum aliquem sibi conciliaret,
quem postmodum mitteret in Syriam cum sub-
scripto veniae concessae libello. Hunc ergo paravit
imperator, rubrisque inscriptis litteris, et aurea
munitum bulla intra brevem fusum cereum inclu-
sit. Saracenum vero ab imperatore discedentem
vocavit Samonas, et dixit ei: Nosti quid geras
(illud propter cereum insinuavit)? Syriae perniciem
tecum defers. Et pecuniis muneribusque eidem
collatis Uzeris manibus reponere suasit. Digressus
ille, quod commendatum fuerat, praestitit. Deten-
tus est itaque Andronicus, et cum consanguineis
omnibus in vincula connectus. Cumque haec Samo-
nae dolo in se gesta comperisset, necessitate
adactus, ipse sociique fidem negaverunt. Ex illo
tempore Constantinus ejus filius et amicorum re-
liqui Andronicum regredi posse nullatenus licitum
scientes, soli fuga usi (quod mirum fuit) ex Syria
in Romaniam reversi sunt: et per varia loca di-
versis calamitatibus agitati, vix pauci cum Con-
stantino ejus filio incolumes evaserunt. E Tarso
denique venit in urbem Abalbases senior, et Sa-
monae pater de mutandis captivis tractatum habi-
turi. Hos imperator in conspectum admisit, et cum
humanitate summa, honore et gloria in Magnaura
excepit. Magnam autem ecclesiam sumptuoso de-
coravit ornato, omniaque pretiosa vasa Agarenis
ostendit, quod indignum imperatoriae et Christia-
nae institutionis existit, sacra Dei vasa a gentili-
bus conspici. Samonae vero pater cum imperatore
et filio moram tenere et in Romania manere expe-
tebat. Samonas autem exhortabatur, dicens: Tene
quam habes fidem: si enim potuero, in partes
tuas deficiam. Die porro Pentecostes Leo filium
suum Constantinum Euthymii patriarchae ope im-
perii corona ornavit. Ceterum Samonas dedit in
ministerium Zoe Augustae Constantinum hominem
suum, qui prius Basilio magistro et Caniclei prae-
fecto ministraverat. Qui deinde Leoni imperatori
et Augustae charissimus exstitit. Qua de causa in
hominem Samonas ferebatur invidia, et consuetu-
dinis accusabat cum Augusta. Quod quidem im-
perator suspicatus, ejusdem Samonae ope in sancti

ὁμοίᾳ τότε κατὰ Ῥωμαίων. Καὶ ὑπεδέχθη παρὰ τῆς
Ἀμερυμνῆς μεγάλῃ (95).

Ἐλυθεῖτο δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς διὰ τὸν Ἀνδρόνι-
κον, καὶ πολλάκις ἐβουλεύετο ἀποστελῆναι αὐτὸν [αὐ-
τῷ] λόγον ἐνυπόγραφον. Ὁ καὶ Θεόφιλος διὰ τὸν
Μανουὴλ ἐποίησεν. Συνεβουλεύσαντο δὲ τινες τῶν
βασιλέων φιλοφρονηθῆναι τινα τῶν τοῦ πραιτωρίου
Σαρακηνῶν καὶ ἀποσταλῆναι ἐν Συρίᾳ μετὰ λόγου
ἐνυπογραφέντων. Τοῦτο δὲ καὶ παποίηκεν ὁ βασιλεὺς
γράφας διὰ κιναβάρεως, καὶ ἀποστείλας μετὰ χρυ-
σοδουλοῦ ἐνδοθεν φατλίου βραχείως τρακτοῦ (94).
Ἐξεβλήντος δὲ τοῦ Σαρακηνοῦ ἀπὸ τοῦ βασιλέως
προσκαλεσάμενος Σαμωνᾶς, εἶπεν αὐτῷ: Οἶδας τί
κρατεῖς (τοῦτο εἰπὼν διὰ τὸν κηρόν); τὴν ἀπόλειαν
τῆς Συρίας. Καὶ δοὺς αὐτῷ χρήματα καὶ δῶρα παρ-
ήγγειλεν τοῦτον βάλλειν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Οὐζῆρ.
Ὁ δὲ ἀπειθὼν, τοῦτο παποίηκεν. Ἐκρατήθη δὲ
Ἀνδρόνικος, καὶ ἐδεσμεύθη μετὰ πάντων τῶν συγ-
γενῶν αὐτοῦ. Καὶ μαθὼν ὡς διὰ δόλου τοῦ Σαμωνᾶ
ταῦτα αὐτῷ γέγονεν, ἀναγκασθεὶς ἐμαγάρισεν (95),
αὐτὸς τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. Ἐκτότε δὲ Κωνσταντῖ-
νος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ οἱ λοιποὶ εἰδότες ὡς ἀδύνατόν
ἐστιν Ἀνδρόνικον ἐξελεῖν, βουλὴ αὐτοῦ μετ' οὐ
πολὺ μόνον φυγῇ χρῆσάμενοι, θαυμαστὸν ὄντα [ὅπερ
θαυμαστὸν ἦν], ἐκ μὲν Συρίας πρὸς Ῥωμανίαν
ἐξῆλθον· καὶ καταπολεμοῦμενοι κατὰ χώρας, μολὶς
ὀλίγοι διεσώθησαν μετὰ Κωνσταντίνου υἱοῦ αὐτοῦ.
Ἐκ δὲ Τάρσου εἰσῆλθεν ἐν τῇ πόλει περὶ ἀλλαγῆς
τε Ἀβαλβάκης ὁ γέρων, καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ.
Καὶ τοὺτους ἐθεάσατο ὁ βασιλεὺς, [add. καὶ] μετὰ
κοσμήσεως (96), καὶ τιμῆς, καὶ δόξης ἐν τῇ Μαгнаύ-
ρᾳ ὑπεδέξατο· ἐκαλλύπτειν δὲ καὶ τὴν Μεγάλῃν Ἐκ-
κλησίαν ἐν κόσμῳ πολυτελεῖ, καὶ ὑπέδειξεν ἅπαντα
τὰ τίμια σκευὴ τοῖς Ἀγαρηνοῖς· ὅπερ ἀνάξιον ἦν
βασιλείας καὶ Χριστιανικῆς κατὰστάσεως, τοῦ θα-
σθῆναι παρὰ τῶν ἐθνῶν τὰ ἅγια σκευὴ τοῦ Θεοῦ. Ὁ
δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ ἤθελεν συνελθόντα τῷ βασιλεῖ
καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, καὶ μέναι εἰς Ῥωμανίαν. Ὁ δὲ
Σαμωνᾶς παρήγγειλεν αὐτῷ, λέγων· Κράτει τὴν πίστιν,
ἦν ἔχεις, κἀγὼ, εἰ δυνῶ, ἐλεύσομαι πρὸς σὲ μάλ-
λον. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς στέφει Λέων ὁ
βασιλεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον δι' Εὐθυμίου
πατριάρχου. Δίδωκε δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον ἄν-
θρωπον αὐτοῦ, καὶ δουλεύσαντα πρότερον Βασιλεῖ
μαγίστρῳ καὶ κανικλεῖ, δουλεύειν Ζωῇ Αὐγούστῃ·
ὃς ἡγαπήθη παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος καὶ τῆς
Αὐγούστῃς. Διὰ τοῦτο πολλὰ ἐφθόνη Σαμωνᾶς αὐτῷ,
καὶ ἐλοιδορεῖ, ὡς συνόντα τῇ Αὐγούστῃ. Ὅπερ ὁ
βασιλεὺς ὑπονόησας, ἀπέπερεν αὐτὸν μοναχὸν ἐν τῇ
μονῇ τοῦ Ἁγίου Ταρασίου διὰ τοῦ Σαμωνᾶ. Μετολί-

FRANC. COMBEFISH NOTE.

(95) Vox est in cod. breviate: melius exprimas
cum Anonymo, μεγαλοπρεπῶς, non a Magno Ame-
rumne, qui inauditus ejus titulus; sed ab eo ma-
gnifico susceptus est.

(94) Intra bacillum cere candidae; intra cereum.
Ὁ τρακτὸς κηρὸς Aetio, cera alba: et τὸ, τρακτα-
ζειν (v. Lexico ex Phavorino), dealbare est, quod in
cera pinsendo fit. De cinibari docte Stephan. in

Appendice.

(95) Τὸ, ἐμαγάρισας, Anonymus et Cedr. τὴν ἰδίαν
πίστιν ἐξομῶσατο, ejuravit Christianam fidem.

(96) Magnifico ornatis audibus. Anonym. κόσμῳ
πολλῷ τὴν Μαгнаύραν κατακοσμήσας, Vocem ἐθεά-
σατο mutem ἰδέξατο, moto quod sequitur ὑπεδέ-
ξατο.

γον δὲ ὤρισεν Σαμωνᾶ ἀναλαβέσθαι αὐτὸν ἐν τῇ αὐ-
τοῦ μονῇ [add. λεγομένη] τὰ Σπείρα, βουλόμενος πά-
λιν ἀναλαβέσθαι αὐτόν. Ἀπελθὼν οὖν [add. εἰς] πρό-
κενσον ἐν τῷ Δαματρίῳ, καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σαμωνᾶ
ἀριστήσας, εἶδεν Κωνσταντῖνον, καὶ παρευθὺ ὤρισεν
Σαμωνᾶ, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν κοσμικά, καὶ ἐκάρσεν
τὸν βασιλεῖα εἰς τὸ κλητόριον, καὶ ὑπέστρεψεν μετ'
αὐτοῦ ἐν τῷ παλατίῳ. Ὁρῶν δὲ Σαμωνᾶς αὐξανόμε-
νην τοῦ βασιλέως ἀγάπην ἐπ' αὐτόν, βουλευέται
μετὰ μεγίστου κοιτωνίτου καὶ Μιχαὴλ Στηρήδονος,
καὶ ποιοῦσι χάριτην πολυλοίδορον κατὰ τοῦ βασιλέως,
γράφαντος καὶ συντάξαντος αὐτὸν τοῦ Ῥοδίου νοτα-
ρίου ὄντος τοῦ Σαμωνᾶ. Ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ
Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ εὐρας αὐτὸν ἐν ᾧ ἡγήχετο τόπῳ εἰς
τὸ μιτατώριον, καὶ ἤρεν αὐτόν, καὶ ἀναγνοὺς ἐν
μεγάλῃ θλίψει ἦν, ζητῶν τὸν τοῦτον ποιήσαντα.
Γέγονε δὲ καὶ ἐκλειψίς σελήνης, καὶ διωρίσατο ὁ
βασιλεὺς τοῖς οὐσί τότε ἀστρονόμοις εἰπεῖν τὸ ἀπο-
τέλεσμα. Εἰσερχομένου δὲ πρὸς τὸν βασιλεῖα φίλου
ὄντος τοῦ Σαμωνᾶ Πανταλέοντος μητροπολίτου, ἠρώ-
τησεν αὐτὴν Σαμωνᾶς· Εἰς τίνα ἐστὶν ἡ κάκωσις;
Ἐφη αὐτός· Εἰς σέ· καὶ ἐὰν διέλθῃς Ἰουλίῳ τὰς
τρισκαίδεκα, ἔκτιστε οὐδὲν πείσῃ κακόν. Τὸν δὲ βα-
σιλεῖα εἶπον εἰς τὸ δεύτερον ἔχειν κάκωσιν τὴν σε-
λήνην. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέλαθεν τοῦτο εἰς Ἀλέξαν-
δρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. Μετὰ τοῦτο δὲ ἰδίως Τζι-
ρήδων [supra Στηρήδων] τῷ βασιλεῖ ἐξείπεν· Ὁ Σα-
μωνᾶς τὸ πιττάκιον ἐποίησεν. Καὶ παρευθὺ καταβι-
βάξει Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀποκείρει
πρῶτον (97), καὶ ἀπάγει εἰς τὴν μονὴν Εὐθυμίου
πατριάρχου· καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν λοιδορηθέντα
ἀπήγαγον εἰς τὴν τοῦ Μαρτινῆς μονήν. Ἐποίησεν
δὲ Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον, καὶ ἔκτισεν αὐτῷ
μονὴν ἐν Νοσίαις. Καὶ ἀπῆλθον ἅμα Εὐθυμίου πα-
τριάρχῃ καὶ ἀνεκαίνισαν αὐτήν. Ὑκτωδρίῳ δὲ μηνὶ
γέγονε πόλεμος ναυτικὸς Ἱμερίῳ λογοθέτῃ μετὰ
Δαμιανῷ καὶ Λέωντος τῶν Ἀγαρηνῶν, στρατηγοῦ
ὄντος [add. ἐν] Σάμῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα
βασιλεύσαντος. Ἡττήθη δὲ Ἱμέριος καὶ μόλις δι-
εσώθη σχεδὸν πάντων ἐκεῖ κινδυνεύσαντων. Ἠρξάτο
δὲ νοσηλεύεσθαι Λέων ὁ βασιλεὺς κοιλικῶς νοσήματι,
ὥστε μὴ δυνηθῆναι (98) ἐξελθεῖν ἐν τῇ Μαγναύρᾳ
τὴν δημηγορίαν διαλαλῆσαι ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν Νη-
στειῶν. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμός εἰς τὰ κηρουλάρια
τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, καέντων τῶν χαρτοθεσιῶν
πάντων καὶ τῆς σακέλλης (99). Ματῷ δὲ ἐνδεκάτῃ
τελευτᾷ Λέων ὁ βασιλεὺς προχειρισάμενος Ἀλέξαν-
δρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν· ὃν ἰδὼν, ὡς φασί, εἰσερχό-
μενον πρὸς αὐτόν, ἔφη· Ἴδε ὁ κακὸς καίρὸς μετὰ
τοὺς τρισκαίδεκα μῆνας, πολλὰ ἐκλιπαρήσας καὶ
δεηθεὶς αὐτοῦ φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταν-
τῖνον.

pus instat : et impensissime rogavit et obtestatus est, ut Constantinum filium suum protegeret.

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(97) Ἀποκείρει μοναχόν, monachum detondei : male expressum πρῶτον.

(98) Melius alii, μόλις δυνηθῆναι· ut quamvis ægre admodum, tamen adfuerit atque oraverit, κατὰ τὸν βασιλικὸν τύπον· pro eo ac orare Romanos imp. erat usu receptum, Suppetunt ex Naudæano,

A Tarasii 486 monasterio monachum tonderi jussit. Paulo post autem Samonæ mendavit in monasterium proprium, Spira dictum, eundem recipi, quo rursum facilius ad se vocaret. Processu igitur ad Damatrim habito, et in Samonæ monasterio pransurus vidit Constantinum, confestimque Samonam jussit ut consuetis sæculo vestibus eum indueret. Tum inter epulas imperatori bibendum propinavit, et cum eo ad palatium regressus est. Videns autem Samonas auctum imperatoris in eum affectum, cum cubiculario præcipuo et Michaelē Steredone consilium iniit : et una libellum conviciis refertum adversus imperatorem, scribente illum et componente Rhodio, Samonæ notario, comminiscuntur. Imperator in Magnam ecclesiam profectus, et eo qua Deum precari consueverat sede ad mitatorium reperto, eundem acceptum magna cum animi angustia perlegit, libri requirens auctorem. Contigit autem lunæ eclipsis; jussitque astronomos qui tunc aderant effectus ejus edicere. Pantaleonem vero metropolitam Samonæ amicum ad imperatorem enarrare progressum interrogabat Samonas; in quem recideret ejus influxus malignitas? Ait ille : In te. Præteritis tamen Idibus Junii, si evaseris, nihil subinde mali patieris. Imperatori vero renuntiaverunt illi in secundam ab eo personam lunam pravitate sua minari, quod imperator de fratre suo Alexandro suspicabatur. Post hæc vero Steredon imperatori privatim enuntiavit : Samonas libellum commentus est. Et confestim Samonam in suam se recipere domum coegit : ibique primum tonderi, et in Euthymii patriarchæ monasterium abduci jussit : ibique postmodum aliis convictus criminibus in Martinacis monasterium deportatus est. Constantinum autem accubitozem creavit, et in Nosiis monasterium de ejus nomine condidit : abiitque una cum Euthymio patriarcha, et solemnī officio dedicavit. Mense porro Octobri Himerio logothetæ una cum Damiano et Leone Agarenis, Sami duce Romano, qui postea regnavit, existente, prælium commissum est, quo victus Himerius, cunctisque in summum periculum adductis, vix incolumis evasit. Imperator autem Leo gravi morbo jactari cepit, adeo ut in Magnauram orationem de juniorum principio habere nequiret. Contigit autem incendium in Magnæ ecclesiæ cerulariis, quo chartarum thesauri, armaria et sacella combusta sunt. Maii tandem die undecimo Leo imperator, cum antea successorem 487 fratrem suum Alexandrum designasset, diem extremum obiit : quem ille, ut aiunt, ad se venientem conspicatus, dicit : Cave. Post menses tredecim pessimum tem-

nunc card. Mazarini cod. tres ejus orat. hoc argu-

mento, Bibliothecæ nostræ concionariæ cum aliis

ejus inserendæ.

(99) Χαρτοθεσιῶν τῆς πατριαρχικῆς σακέλλης. Sic bene Anonym. Armariis omnibus patriarchalis sacelli sive thesauri combustis.

ALEXANDER.

Imperavit Alexander una cum Constantino Leonis filio annum unum, dies viginti novem. Missoque ad Nicolaum ad Galacrenas nuntio Euthymium patriarcham deposuit, et Nicolaum secundo restituit. Habuit autem Alexander ad Magnauram silentium, et concilium celebravit, atque Euthymium ab Agatho advocavit. Sedenteque Alexandro cum Nicolao patriarcha, assessores Euthymii depositioni vacabant attentius, cum dedecore venerandi et per omnia mirandi viri colendam barbam vellicantes, aliaque opprobria et injurias inferentes, quas quiete et mansuete honorabilis et sacer vir tolerabat. Ex quibus ad Agathi aedes vita functus, in proprio monasterio juxta Psamathii depositus est. Alexander, suspicionibus liber quas frater Leo adversus ipsum, dum in vivis esset, fovebat, venatibus continuis et per varia palatia discursibus vacabat usquequaque, nihil imperatore dignum meditatus aut executus, sed semper deliciis, luxuriae et ebrietatibus indulgens, totum se bujsumodi tradiderat. Unde protinus Janem clericum, cognomine Lazarem, rectorem instituit, qui post Alexandri mortem misere vitam abruptit: Gabrielopolim pariter et Basilitzen, Selavinorum genere ortos palatii divitiis vehementer auxit, adeo ut nulla prole suscepta Basilii iste imperatorem, ut aiunt, haeredem instituere meditatus fuerit. Constantinum etiam Leonis filium eunuchum reddere consuluit, et frequenter id aggressus ab iis, quos Leo beneficiis affecerat, modo infantilem aetatem, modo infirmitatem praetenduntibus praepeditus fuit. Ejus tempore apparuit cometes per dies quindecim ad occidentem, quem Xiphiam vocari dicebant, et sanguinis effusionem in urbe effecturum portendere. Hic erroneis et praestigiatoribus se totum dedit, qui etiam suaserunt: Apri fatum sive signum quod in Circo erectum est, tibi vitaeque tuae repositum est: porci vitam amentem illum agere subindicantes. His ille seductus pulenda dentesque porco quasi sibi deficientia renovari jussit. Eodem etiam persuasus errore, equestri celebrato certamine, prolatis ecclesiae vestibus, **488** productisque candelabris multifidis ludos exornavit, et luminum splendore animalia decoravit. Eam ob rem Dei manus auxiliaris ab eo remota est, qui Dei honorem idolis adolere non est veritus. Himerium vero logothetam a clade quam ab Agarenis pertulerat, redeuntem, misso nuntio, Alexander in palatii monasterium Campa dictum,

A

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

Ἀλέξανδρος ἐβασίλευσεν ἔτος ἐν ἡμέρας κβ' σὺν Κωνσταντίνῳ υἱῷ Λέοντος. Ἀποστείλας δὲ ἤγαγεν Νικόλαον ἐκ Γαλακρηῶν, καταγαγὼν Εὐθύμιον πατριάρχην, καὶ ἐνεθρόνισεν τὸ δεύτερον τὸν αὐτὸν Νικόλαον. Ἐποίησε δὲ σελέντιον καὶ σύνοδον Ἀλέξανδρος ἐν τῇ Μαγναύρᾳ, ἀγαγὼν Εὐθύμιον ἀπὸ τοῦ Ἀγαθοῦ, καὶ συγκαθίσας ἅμα Νικόλαῳ πατριάρχῃ, ἐποίησαντο τὴν κατ' αὐτοῦ καθάρισιν ἀτίμως ἀποτίλλοντες τοῦ ἱεροπρεποῦς καὶ ἀξιαγάστου ἀνδρός τὴν τιμίαν γενειάδα, καὶ ἄλλας τινὰς ὕβρεις καὶ ποινὰς αὐτῷ ἐπιφέροντες, ἃς ἡσυχῶς καὶ πρῶως ὑπέμεινεν ὁ τίμιος καὶ ἱερὸς ἀνὴρ· ἔνθα καὶ εἰς τὰ Ἀγαθοῦ τελευτήσας, κατατίθεται ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ, ἐν τῇ πόλει τῶν Ψαμαθίου (1). Οὕτως Ἀλέξανδρος (2) διὰ τὰς ὁποίας, ἃς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Λέων ἐτι ζῶν εἶχε κατ' αὐτοῦ, αἰ τοῖς κυνηγεσίαις καὶ τοῖς ἐξω παλατίαις ἐσχόλαζεν, μὴδὲν βασιλείας ἔργον διαπραττόμενος, ἀλλὰ διάγων ἐν τρυφαίᾳ, ἀσωτίαις, καὶ μέθαις, καὶ περὶ ταῦτα αἰετ διακειμένου [διακείμενος]· ὅθεν παρ' αὐτοῦ Ἰαννῆν παπᾶν, τὸν ἐπίκλην Λαζάρην, βαίκτηρα πεποίηκεν, ὃς καὶ κακὰ τὸ ζῆν ἀπέβηξεν μετὰ θάνατον Ἀλεξάνδρου· ὡσαύτως οὖν φασιν Γαβριλόπουλον καὶ Βασιλίζην ἀπὸ τοῦ Σκληρίων ἐθνους σφοδρῶς κατεπλούτισεν ἐκ τῶν τοῦ παλατίου χρημάτων. Ὡς φασιν δὲ, αὐτὸν Βασιλείον (3) καὶ βασιλεία ἡδούλογο ποιῆσαι, ὡς ἄπαις αὐτὸς ὦν, καὶ Κωνσταντίνον υἱὸν Λέοντος εὐνοῦχον ποιῆσαι· ὃ καὶ πολλάκις βουλευθεὶς διεσκεδάσθη παρὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Λέοντος εὐεργετηθέντων, ποτὲ μὲν ὡς νήπιον ὑποβαλόντων, ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενούντων. Ἐπὶ τούτου ἐφάνη ἀσχηρ κομήτης ἐκ δούσεως ἐπὶ ἡμέρας δεκαπέντε, ὃν ἔλεγον ξιφίαν καλεῖσθαι, καὶ αἵματεχυσίαν ἐν τῇ πόλει ἐργάσεσθαι. Οὗτος πλάνοις καὶ γόησιν ἑαυτὸν ἐξέδοτο, οἳ καὶ πεπεικασιν αὐτὸν, ὡς τὸ τοῦ σάγγρου στοιχεῖον (4) τὸ ἐν τῷ ἱππικῷ σοὶ καὶ τῇ σῇ ζωῇ προσανακχεῖται, χοιρόδιον τὸν ἀνόητον ὑπεμφαίνοντες. Ὅ δὲ τούτοις ἀπατήθεις αἰδοῖα καὶ δδόντας τῷ χοίρῳ προσανεένωσεν ὡς λειπομένους αὐτῷ· καὶ τῇ αὐτοῦ πλάνῃ πεποιθὼς ὦν, ἱππικὸν ποιήσας τὰς τῶν ἐκκλησιῶν ἐνδυτὰς καὶ πολυκάνδηλα ἄρας τὸ ἱππικὸν ἐστόλισεν, καὶ τοῖς ζώδοις φωταφίαν ἐποίησεν· διὰ τοῦτο ἡρῶν ἀπ' αὐτοῦ ἡ τοῦ Θεοῦ χεῖρ, ὡς τὴν τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις προσάψαντος. Ἰμερίου δὲ λογοθέντος ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν ἥττης ὑποστρέψαντος, ἀποστείλας Ἀλέξανδρος περιώρισεν ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλατίου, τῇ λεγομένῃ Καμπᾷ, ἀπειλήσας ὡς ἐχθρὸν αὐτοῦ ὄντα ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος· ὃ δὲ ἐκ θλίψεως πολλῆς ἀβρωσθήσας, περιορισάμενος ὦν ἐπὶ μῆνας ἑξ, ἐτελεύτησεν. Ἀπέστειλεν δὲ Συ-

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(1) Ex Anonymo et Cedr., ἐν τῇ πόλει εἰσαχθεὶς, κατατίθεται ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ τοῦ Ψαμαθίου, in urbem illatus sepelitur in suo monast. quod ad Psamathii aedes positum est: cum scilicet ad Agathi aedes in exsilio mortuus esset.

(2) Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος, Anonym., ex quo suppl. post vocem διακείμενος, μονώτατος ἄρξας, οὐδὲν γενναῖον καὶ λόγου ἄξιον κατεπράξατο. Cum sic otio vitam egisset ob fratris in eum suspensiones, solus

imperium adeptus nihil quod generosi pectoris ac dignum laude foret, peregit.

(3) Emend. ex laudatis auctoribus, ipsum quoque Basilizem imperatorem creare volebat, cum ipse prole careret, evirato Constantino.

(4) Apri simulacrum, velut ad cælestis signi rationem illi compositum. Στοιχειωματικοὶ dicuntur, qui figuras ejusmodi astronomicas superstitione efformant.

μεῖον ὁ ἄρχων Βουλγαρίας μηνύων Ἀλέξανδρον τὰ Α
περὶ εἰρήνης. Συμμεῖον παρεσκευάζετο (5) κινήσαι
κατὰ τῶν Χριστιανῶν ὄπλα. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ βασι-
λεὺς ἀριστήσας καὶ οἰνωθεὶς ἐν τοῖς ὑπὸ κύνα καύ-
μασι, κατήλθεν σφαιρίσαι, καὶ βομφαῖα θεηλάτῳ
πληγεί, καὶ ἀνελθὼν, αἵματος ἐκ τῶν ρινῶν καὶ
τῶν αἰδοίων ἐκφερομένου, μετὰ δύο ἡμέρας ἐταλεύ-
την καταλιπὼν ἐπίτροπον Νικόλαον πατριάρχην,
καὶ Στέφανον μάγιστρον, καὶ Ἰωάννην μάγιστρον
τὸν Ἑλαδῶν, καὶ Ἰωάννην βαίκτηρα, καὶ Εὐθύμιον,
καὶ τὸν Βασιλίτζην, καὶ τὸν Γαβριλόπουλον, ἐάσας
τὴν βασιλείαν Κωνσταντίνῳ υἱῷ Λέοντος. Ἀπέθετο
δὲ Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς τάφοις (6) μετὰ τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Κωνσταντῖνος δὲ, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος
Λέοντος, καὶς ἔτι τυγχάνων (ἑβδομον γὰρ εἶχε τῆς
ἡλικίας ἔτος), ὑπὸ Ἀλέξανδρου υἱοῦ [θεῖου] αὐτοῦ ἐν
βασιλείᾳ καταλείπετο ὑπὸ ἐπιτρόπους τετλῶν (7),
ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῶν αὐτοῦ ἐπιτρόπων, καὶ σὺν τῇ
μητρὶ ἅμα δὲ Ῥωμανῷ πενθερῷ αὐτοῦ, ἐν ὑπο-
ταγῇ ὧν, ἕτερα ἔτη εἴκοσι ἕξ· μονοκράτωρ δὲ ἔτη
δεκαπέντε· ὡς εἶναι τὸν ἅπαντα χρόνον τῆς βασι-
λείας αὐτοῦ ἔτη πεντήκοντα πέντε. Λαβόμενος οὖν
τῆς τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος,
τὴν τοῦ κοινοῦ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα
εἶχεν τῶν τῇ βασιλείᾳ ἀνηκόντων πραγμάτων ὁση-
μέραι. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὕσης ὁλοῦ-
ται Κωνσταντίνῳ τῷ δουκὶ τῶν σχολῶν (8) παρά-
τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων φιλοῦντων αὐτὸν,
ὡς ἀνδρεῖον καὶ νουνεχὴ καὶ καλῶς δυνάμενον τὴν
ἐκκλησίαν [βασιλείαν] διακυβεργῆν, εἰσελθεῖν, καὶ
ταύτης ἐγκρατῆς [ἐγκρατῆ] γενέσθαι ἀπονητί. Ὁ
δὲ, ὅτε καὶ πρότερον αὐτὴν ὀνειροπολῶν, καὶ τοὺς
σιεφάνους ἀεὶ ἐφιέμενος, ὡς εἶχεν τάχος τὴν βασι-
λεύουσιν καταλαβὼν ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ τῶν στρα-
τευμάτων ἐκκρίτοις ἱκανοῖς οὖσιν, καὶ νυκτὸς
διὰ παραπυλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου
Μιχαὴλ, οὕσης πλησίον ἀκροπόλεως ἐν τῷ οἴκῳ
τοῦ πενθερῶν αὐτῆς [αὐτοῦ] Γρηγορᾶ, δῦπνος
μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νικήτας δὲ
ἀσκηρῆτις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγονώς,
τὴν Κωνσταντίνου ἀφίξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταν-
τίνῳ τῷ Ἑλαδικῷ κατεμήνυσεν, καὶ ἀμφω τῇ αὐτῇ D
νυκτὶ πρὸς τὸν δούκα Κωνσταντῖνον παρεγένοντο,

FRANC. COMBEFISHI NOTÆ.

(5) Fæde hæc mutila, ac nullo sensu, ex Anonym.,
et Cedr. suppl. : Εἰρήνης, ὡς ταύτην ἀσπάζοιτο καὶ
τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι, ὥσπερ δὴ
καὶ ἐπὶ τοῦ βασιλέως Λέοντος. Ὁ δὲ ἀνόσιος καὶ ἀπρο-
σύνη κρατηθεὶς, τοὺς πρέσβεις ἀτίμως ἐξέπεμψεν
ἀπειλαῖς χρώμενος κατὰ Συμμεῖον, καὶ καταπλητ-
τειν οἰόμενος. Τῆς οὖν εἰρήνης διαλυθείσης, Συ-
μμεῖον· *Misit Symeon legatos de pace admonens, se-
que eam percipere significans; humanitatis officii
se ille demereretur, ac honorem haberet, uti etiam
Leone imperatore factum erat. Alexander dementia
captus legatos ignominia habitos amandatos, minas in
Symeone intentans, ac se eum territorium sperans.
Pace itaque dissoluta, Symeon expeditionem in Chri-*

ut velut hostem a fratris sui Leonis tempore sibi in-
sensus adiectis minis exsulem egit. Ille societate
hominum interdictus per menses sex ex nimio
mærore morbo correpius interiit. Simeon autem
Bulgarie princeps, missis ad Alexandrum nuntiis,
de pace tractatum habuit. Simeon adversus Chri-
stianos arma movere parabat. Alexander imperator
bene pastus, et vino temulentus sub canicula ar-
dores pila lusurus processit, gladioque divinius
immisso, vulneratus rediit sanguinem e naribus et
pudendis effundens, et post dies duos Nicolao pa-
triarcha, et Stephano magistro Elada, et Joanne
rectore, et Enthyimio, et Basilitze, et Gabrielopulo
procuratoribus institutis, Constantino Leonis filio
reliquit imperium. Alexander ille cum patre Basilio
B eodem sepulcro repositus est.

CONSTANTINUS.

Constantinus patre Leone mortuo adhuc puer,
(septimum enim tantum ætatis suæ agebat annum)
sub patris tutela imperator relictus est. Habuit
etiam imperii procuratores, et sub eorum cura,
matre pariter illis adjuncta, rexit : una vero cum
Romano, socero suo, cui subjectus fuit, annos alios
viginti sex : solus imperium rexit annos quindecim :
adeo ut imperii ejus tempus omne annis
quinquaginta quinque concludatur. Palatii itaque
potestatem adeptus Nicolaus patriarcha, rebus com-
munibus providebat, curamque gerebat quotidia-
norum regni negotiorum. Cum igitur sic se habe-
rent imperii res, Constantino scholarum duci a
quibusdam urbis proceribus ejus amicis suggeri-
tur, eum ceu virum fortem et prudentem, quique
posset rempublicam administrare, ut seipsum
promoveret, nulloque labore capessendum impe-
rium aggredere. Ille igitur, ut pote qui prius
illud in votorum somniis habuerat, et coro-
narum libidine semper æstuabat, quanta potuit
velocitate, in reginam urbem una cum selectis
copiis et ad quodvis audendum idoneis profe-
ctus est : nocturne per portulam protovestiarii
Michaelis urbis arcis vicini ingressus, in domo
489 Gregoræ soceri insomnis una cum sociis
mansit. Nicetas autem a secretis, qui postea factus
protonotarius, Constantini adventum Constantino
Eladico patricio significavit, amboque pariter ipsa
nocte ad ducem Constantinum accedunt : habitoque
consilio illuscescente die, sed profundis adhuc te-

stianos parabat.

(6) Ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασιλέων, Anonym. In
sepulcris regum conditus est.

(7) Ab Alexandro patris imperator relictus erat,
sub tutoribus agens : non sub tutela Alexandri, quo
vivente nec imperavit. Sequentia suppl. ex Ce-
dreno, etc. ἐβασίλευσεν σὺν τῇ μητρὶ ἔτη ζ'. Sub his
itaque tutoribus, ac matre imperavit annis septem.

(8) Insolens titulus, nec nisi errore librarii ac
textus mutilatione natus. Emend. ex aliis, τῷ δου-
κῷ; (ἀλλ. δουκί), τῶν σχολῶν δομestικῷ, Constanti-
no ducis filio (sive etiam duci) scholarum do-
mestico.

nebris, cum lampadibus magnaue populi et armorum multitudine Circi portam, Constantinum ut imperatorem acclamantes, occupant. Ibi primum ab iis qui Circi tenebant penetralia, ejus equiso peremptus est. Illuc igitur non admissus, quinimo expulsum, velut arreptitium debacchans, nec præ imperii cupiditate mentis compos, Circo se subducit subtristis et vultu demisso, sinistrum omen secum reputans equisonis eadem. Illinc itaque faustis acclamationibus semper comitatus, ad portam Chalees nomine appulit, et per ferream portam ingressus ad excubitorum usque locum penetravit. Ex adverso magister Joannes Eladas confederatorum et remigum selectu habito, armis instructos contra ducem submisit. Illis itaque ad Chalcem appellentibus, inito certamine, multi ex utraque parte gladiis confossi ceciderunt, imo ad eum numerum, ut fluente sanguine locus fluminis in morem stagnaret. Corruit ibidem Gregoras ducis filius, et Michael ejus consobrinus, et Cortices ille ex Armenia oriundus. His cognitis, tumultu plurimo per civitatem excitato, Constantinus equum calcari vehementius impulit; equus super lapideis tabulis infra stratis lapsus equitem in terram dejecit, sociis omnibus hinc inde fuga palantibus et dissipatis. Eum in terram projectum solumque derelictum cum quidam conspexisset ac tenuisset, ejus caput gladio amputavit. His ita peractis, Gregoras magister ejus socer, una cum Leone cognomento Chærosphacte ad sanctæ Dei Sapientie templum profugit, quos vi inde extractos et laceris vilibusque vestibus indotos, asinoque superpositos, per mediam urbem in triumphum morem traduxerunt, et ad Dalmatæ monasterium abductos supplicii ac condemnationis nomine loco celebri fecerunt inclusos: Leonem vero Catacalitæm et Abessalom Arotæ filium excecatos in exsiliu miserunt. Constantinum autem Eulampii filium et ejus comites Philotheus præfectus ad Circi metam gladio obtruncavit. Non modica vero de Niceta a secretis et Constantino Libe perquisitione facta, ipsi, celi fuga usi, nullatenus reperti sunt. Ipsum autem multosque, qui cum ipso erant, fortes viros a Damali, 490 quæ est Chrysopoleos locus, ad Lacatem usque geminis lignis sive furcis cunctos suspenderunt: plurimosque crudeliter et sine causa isti procuratores appellati neci tradidissent, nisi judicium quidam iniquum eorum impetum cohibuissent, dicentes illis: Cum adhuc imperator in-

A καὶ βουλὴν ποιητάμενοι, οὕτω τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, ἀλλ' ἐτι σκοτίας οὖσης, μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὅπλων τὴν τοῦ ἱπποδρόμου πύλιν καταλαβάνουσιν, Κωνσταντῖνον εὐφημοῦντες, ὡς βασιλεῖα. Ἐνθα δὲ ὁ τοῦτο ἱπποκόμος παρὰ τῶν ἐντὸς τοῦ ἱπποδρόμου πυλῶν ἀνηρέθη. Μὴ δεχθεὶς οὖν ἐκείσε ὁ Κωνσταντῖνος, ἀλλ' ἀποσοδηθεὶς ὥσπερ ἐκ τινος ἐκβαλχουμένου δαίμονος, καὶ μὴ ἐξεστηκότα ἔχων τὸν λογισμὸν τῇ τῆς βασιλείας ἐρωτῇ, ἐν τῇ ἱπποδρομίᾳ ὑπεχώρησεν (9), στῆνός τε καὶ καταψῆς, κακὸν οἰωνὸν τὴν τοῦ ἱπποκόμου κρίνας σφαγῇν. Ἐκείθεν οὖν εὐφημοῦμενος ἦλθε μέχρι τῆς λεγομένης Χαλκῆς, καὶ διὰ τῆς σιδηρᾶς πόρτας εἰσεληλυθὼς μέχρι τῶν ἐξουσιῶν παρεγένετο. Ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἐλαδᾶς ἐκλογὴν τῶν τε τῆς ἐταιρείας, καὶ τῶν ἐλατῶν ποιησάμενος, μεθ' ὅπλων τούτους ἀπέστειλεν κατὰ τοῦ δουκὸς. Ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς, καὶ πολέμου συστάντος, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεσον τῶν μερῶν ἔργον ἐκείσε μαχαίρας γενόμενοι, καὶ τοσοῦτοι ὥστε τὸν τόπον ἐκλιμασθῆναι τῇ αἵματι ποταμῶδην καταρρέοντι. Ἀνηρέθη καὶ Γρηγόρᾳ υἱὸς τοῦ δουκὸς, καὶ Μιχαὴλ ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ, καὶ ὁ Κορτικῆς ἐκείνος ὁ ἐξ Ἀρμενίων. Ταῦτα ὁ δοῦξ Κωνσταντῖνος μαθὼν, ταραχῆς ὅτι πλείους γενομένης, τὸν ἵππον ἐξήλαυνεν. Ὁ δὲ ταῖς ἐκείσε ὑπεστρωμέναις ἐνολισθῆσας πλαξίν, εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβαλεν· οἱ γὰρ ἄλλοι διεσχεδάσθησαν ἅπαντες. Ἐπεὶ δὲ τις αὐτὸν κατὰ γῆς ἐρρίμμενον καὶ μεμωμένον κατέλαβεν, ξίφει τὴν τοῦτο ἀπέτεμε κεφαλὴν. Τούτων οὕτω τελεσθέντων Γρηγόρᾳ μαγιστρος, ὁ τοῦτο πενθερός, μετὰ Λέοντος, ἐν Χοιροσφάκτῃ ὀνόμαζον, τῇ Ἀγίᾳ Θεοῦ Σοφίᾳ προσπέφυγεν· οὓς καὶ βίᾳ ἐκείθεν ἀποσπάσαντες (10), ῥάκη τε περιβαλόντες, καὶ θυρὰ ἐπικαθίσαντες, διὰ μέσης τῆς πόλεως ἑρριμάβουσιν· καὶ ἐν τῇ τοῦ Δαλμάτου ἀπαγαγόντες μονὴν ἐγκατακλείστους, τῇ λεγομένῃ Καταδίχῃ, πεποίησαν. Λέοντα δὲ τὸν Κατακαλιτῆν, καὶ Ἀθεσσαλῶν τὸν τοῦ Ἀροτᾶ ἐκτυφλώσαντες, ἐν ἑξορίᾳ παρέπεμψαν· Κωνσταντῖνον δὲ τὸν τοῦ Εὐλαμπίου υἱὸν καὶ ἐτέρους σὺν αὐτῷ, Φιλόθεος ὑπαρχὸς ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφενδόνῃ ξίφει ἀπέτεμεν. Οὐ μικρῶς δὲ διερευνησάμενος περὶ Νικητὰ ἀσκηρῆτις, καὶ Κωνσταντῖνου τοῦ Λιθός, οὐχ εὗρεν αὐτοὺς, ὡς χρῆσάμενους φυγῇ· τὸν δὲ ἐκείνον (11) καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ πολλοὺς καὶ ἀνδρείους ὄντας ἀπὸ τε τῆς ἐν Χρυσοπόλει δαμάλεως, καὶ μέχρι τοῦ Λακάτου διδύμοις ξύλοις πάντας ἀνεσκόλοπτεν, καὶ πολλοὺς (12) ἀνηλεῶς

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(9) Cedr., δρας ἐκείθεν εἰς τὸ ἱπποδρόμιον παραγίνεται, se in circum subduxit. Difficile mihi uti et Xyl. quomodo a Circi porta submotus, profectus inde in Circum venerit, aut se in eum subduxerit? non enim congruit quod redditum est, Circo se subducit: nisi forte per aliam portam, majorive impetu in Circum perrupit, tumque eo occupato ad Chalcem ipsam palatii portam penetravit, in qua gravis illa pugna conserta fuit. Sic equidem existimo.

(10) Supple, Ἀποσπάσαντες ἀπέκτερον μοναχούς

ἐν τῇ τοῦ Στουδίου μονῇ, Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Ἐλαδικὸν βουενόρος τύφαντες, κ. τ. λ. *Abstrahentes caesarie militarunt in Studii monasterio; Constantinum autem Helladicum aureis caesum, etc.* Erat is jam monachus, ac præcipuus incensor seditionis existit, ideoque non addicitur monasterio, sed inclusi poena in eo damnatur: neque poena hæc duos alios superiores tangit, quos in monachos detonsos in Studio monasterio dixit.

(11) Τὸν δὲ Αἰγίδιον ἐκείνον, Anonym., Cedr

(12) Πολλοὺς τῶν ἐν τέλει, cum Anonymo, vel

καὶ ἀνατίως οἱ λεγόμενοι οὗτοι ἐπίτροποι ἀπέκτειναν, εἰ μὴ τινες τῶν δικαστῶν τῆς ἀδίκου ὁρμῆς ἀναισχύντισαν [ἀνεχαίτισαν], εἰπόντες πρὸς αὐτοὺς, ὦ; Παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως, πῶς ἄνευ τῆς αὐτοῦ κελεύσεως τοιαῦτα τολμάτε διαπράττεσθαι; Τὴν τοῦ δουκὸς οὖν γυναῖκα ἀποκείραντες εἰς τὸν ἐν καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ.

Λόγουσιν δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βουλγαρίας ἄρχων ἐκστρατεύσας κατὰ Ῥωμαίων σὺν ὅλῃ βαρεὶ κατέλαβεν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ δὴ περικαθίσας αὐτὴν χάρακα περιέβαλεν ἀπὸ τοῦ Βλαχερνῶν, καὶ μέχρι τῆς λεγομένης πόρτης Χρυσῆς, καὶ ἐλπίσι μετέωρος ὢν, ἀπονητὶ πάντως ἔλειν. Ἐπεὶ δὲ τὴν τε τῶν τειχῶν κατέμαθεν ὀχυρότητα, τὴν τε ἐκ τοῦ πλῆθους καὶ τῶν πετροβόλων ἀσφάλειαν, τῶν ἐλπίδων σφαλεῖς, ἐν τῷ λεγομένῳ Ἐβδόμῳ ὑπέστρεψεν εἰρηνικὰς σπονδὰς αἰτησάμενος. Τῶν δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἀμεινέστατα ἀποδεξαμένων, ἀποστέλλει Συμεὼν Θεόδωρον μάγιστρον αὐτοῦ συλλαλῆσαι τὰ τῆς εἰρήνης. Ἀναλαβόμενος δὲ ὁ πατριάρχης Νικόλαος, καὶ Στέφανος, καὶ Ἰωάννης μάγιστρος τῶν βασιλέα ἦλθον μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ εἰσῆγαγον τοὺς δύο υἱοὺς Συμεὼν, καὶ συνειστιάθησαν τῷ βασιλεὶ ἐν τοῖς παλάτιοις. Νικόλαος δὲ ὁ πατριάρχης ἦλθε πρὸς Συμεὼν, φτίνῃ τὴν κεφαλὴν ὑπέκλινεν Συμεὼν. Εὐχὴν οὖν ὁ πατριάρχης ποιήσας, ἀντὶ στέμματος (13) τὸ αὐτοῦ ἐπιβρίπτειον τῇ αὐτοῦ ἐπέθηκεν κεφαλῇ. Δώροις οὖν ἀμέτροις καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες ὁ τε Συμεὼν καὶ οἱ τοῦτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν, ἀσύμφωνοι ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ εἰρήνῃ διαλυθέντες. Τοῦ βασιλέως οὖν Κωνσταντίνου ἄτε παιδὸς ὄντος, καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐκζητοῦντος (ἦδη γὰρ ταύτην τοῦ παλατίου κατήγαγεν Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς), ἀναδιδάσκουσιν πάλιν αὐτὴν. Αὕτη οὖν περιχρᾶτης γενομένη τῆς βασιλείας ἀναδιδάσκει εἰς τὸ παλάτιον Κωνσταντίνον, παρακοιμώμενον, καὶ Κωνσταντίνον, καὶ Ἀναστάσιον αὐταδέλφους, τοὺς λεγομένους Γογγύλους, καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἐλαδὸ καταβιδάσκουσιν τοὺς οἰκείους Ἀλεξάνδρου βασιλέως Ἰωάννην τὸν ράικτωρα, καὶ τὸν λεγόμενον Γαβριλόπουλον, καὶ Βασιλίτην, καὶ τοὺς λοιπούς. Προχειρίζεται δὲ Ζωὴ Λύγουστα Θεοφύλακτον Δομνίκον ἑταιριάρχην. Ἰωάννης δὲ ὁ Ἐλαδὸς νόσῳ περιπεσὼν κατελθὼν ἐκ τοῦ παλατίου, καὶ ἐν Βλαχερνῶν παραγενόμενος ὑπὸ τῆς νόσου βαρυνθείσης τελευτᾷ. Συμβουλῇ δὲ Δομνίκου (14) ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ, μετ' ὀργῆς τὰ τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας περιποιούμενον [βασιλείας περιποιούμεν], καὶ φροντίζειν εἰποιῦσα. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν θράκην πάλιν ληϊζομένου ἐν φροντίδι οὐσης Λύγουστος καὶ τῶν ἐν τέλει, ὅπως αὐτὸν τῆς ἀλαζονείας παύσωσιν, ᾗτήσατο Ἰωάννης ὁ Βαγᾶς

ter pueros agat, quomodo sine ejus jussu talia patrare aggredimini? Deinde ducis uxorem, casarie deposita, in ejus domum, quam in Paphlagonia possidebat, filio ejus virilibus prius exsecto, miserunt.

Παφλαγονία οἶκον αὐτῆς ἐξάπεστελαν, εὐνουχίσαντες

Mense porro Augusto, Simeon Bulgariae princeps adversus Romanos, comparato exercitu cum multitudine gravi, Constantinopolim appulit, et vallo a Blachernis ad portam Chrysen vocatam circumducto, urbem obsedit: alisque spei suae in sublimem elatus subacturum omnino nullo labore promittebat. Probatis autem in adversum moenium munitis, urbisque ex populi copia et machinis securitate ac presidio conspecto, spe deceptus, in locum Hebdomum dictum pacis oblaturus foderat, reversus est. Procuratoribus pacem oblatam libenter excipientibus, Simeon Theodorum magistrum de illa tractaturum misit. Nicolaus autem patriarcha, Stephanus, et Joannes magister, imperatore secum ducto, Blachernas usque profecti, filios Simeonis geminos induxerunt in urbem, qui in palatiis una cum imperatore convivati sunt. Nicolao vero patriarchae ad Simeonem accedenti, ipse Simeon caput inflexit. Patriarcha igitur super eum orationem fusurus, stemmatis vice proprium capitis tegumentum ejus imposuit capiti. Donis itaque immensis et quam maximis excepti, Simeon et ejus filii in patriam reversi sunt, ad invicem discordes ob praestatae pacis condiciones. Constantino igitur imperatore, seu puero propriam matrem requirente, eam enim longe prius Alexander imperator amoverat, rursus in palatium induxerunt. In hunc modum illa imperii compos, Constantinum accubitozem, alium Constantinum, et Anastasium fratres cognomento Gongylios in palatium accersit, ejectis, Joannis Eladae consilio, Alexandri imperatoris domesticis et familiaribus, Joanne rectore, et Gabrielopulo, et Basilite, et ceteris. Zoe autem Augusta Theophylactum Dominicum heteriarcham instituit. Joannes autem Eladas morbo correptus et palatio digressus, cum ad Blachernas appulisset, morbo ingravescente moritur. Dominici porro et ejusdem mentis hominum consilio cum animi elatione Ecclesiae (reipublicae) administrationem sibi arrogabat 491 Zoe et curare se jactabat. Simeone vero Bulgarorum principe Thraciam iterum devastante, Augusta et imperii proceres de ejus jactantia reprimenda et placanda erant solliciti. Illis cognitis Joannes Bagas expetiit patricii dignitatem, et si postulata consequeretur, Patzinaces adduciu-

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

πολλοὺς τῶν συγχλητικῶν cum Cedr. Multos proceres, multos senatorii ordinis occisuri erant. Mox iidem, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Στέφανον.

(13) Addunt alii, ὡς φασί, ut rem sola vulgi fama notam, minusque exploratam ostendant.

(14) Post Δομνίκου suppl. ex aliis, ἑταιριάρχου καταβιδάσκει Ζωὴ Νικόλαον πατριάρχην ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ. Dominici heteriarchae consilio Nicolaum patriarcham aula ejecit, cum indignatione dicens ut res suae Ecclesiae curaret.

rum se pollicebatur : delatisque secum muneribus in Patzinacam regionem profectus est. Obsidibus inde abductis, cum illis in urbem appulit : Patzinacibus trajicere jam pollicitis, et Simeonem debellare. Accessit etiam ad urbem Asotius, vir peritia nominatissimus principis principum filius, quem virgam ferream duabus extremitatibus apprehensam tenentem ob robur invictum inflexisse, et ad circulem figuram traduxisse narrant, ferri duritia renitentiaque naturali robori manuum obsecuta. Eum advenientem multo cum honore exceperunt, et pari congratulatione in propriam regionem iterum remiserunt. Septembri mense, indictionis tertia, Pancrutucas Armenius Adrianopolim Simeoni prodidit. Haud diu post, Basilus patricius, et Canicles, et Nicetas protospatharius Helladicus cum donis multis ad Simeonem missi sunt, qui urbem iterum in suam potestatem receperunt. In Strobylum etiam insulam Ameras, bellicis navibus plurimis virtuteque non modica instructus appulit : eamque cepisset, nisi lapsus in morbum obiisset. Græciæ autem et Athenarum incolæ continuis a Chase filio Jubæ damnis affecti, ejus luxum et inexplebilem cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum ad ipsum Athenarum templi penetrale male peremerunt.

Imperatrix vero Zoe, cognita Simeonis superbia, et ejusdem odii adversum Christianos non ignotis, habito cum optimatibus consilio, fœdus et pacem cum Agarenis componendam statuit, totumque Orientis exercitum ad debellandum et delendum Simeonem traducendum. Missus est autem in Syriam ad fœdus ineundum Joannes patricius Raieus : Michael vero Toxaras in Thraciam trajecit, magistro Leone Phoca domestici munus obeunte. Eductis autem venerabilibus et vivificis lignis a Constantino palatii sacervote primore, Cephaladicto, et a Constantino e Malelia Thracica cuncti in terram prostrati, data juramenti fide se pro invicem commorituos, cum universis copiis in Bulgaros irruerunt. Prærant autem excubiti turmæ Joannes Grapson, Icanati, Marulis filius : Romanus autem Argyrus, et Leo ejus frater, et Bardas Phocas, quibus aderat Melias cum Armeniis, et aliorum 492 thematum præfecti, totum exercitum ducebant. Una cum aliis Constantinus etiam patricius Libs Leoni domestico junctus erat, et datus negotiorum omnium consiliarius. Mensis itaque Augusti die vicesimo, indictione quinta, ad Acheloum fluvium Bulgaros inter et Romanos bellum commissum est, et ut se habent Dei judicia, quæ omnino in-

γενέσθαι πατρίκιος (15), ὑποσχόμενος· ἀγαγεῖν Πατρίνακους. Τῆς αἰτήσεως τυγχόν, δῶρά τε πολλὰ λαβὼν εἰς τὴν τῶν Πατρίνακων χώραν ἀπῆλθε· καὶ δὴ ὁμήρους ἐκείθεν λαβὼν, ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένων τῶν Πατρίνακων διαπερᾶσαι, καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι. Παρεγένετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐμπειρία ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἀρχόντος τῶν ἀρχόντων, ὃν φασὶ σιδηρὰν ῥάβδον ἐκ τῶν ἀκρῶν ἐκατέραις χερσὶ κρατοῦντα τῇ ὑπερβαλλούσῃ ἀλκῇ διακἀμπτεῖν, καὶ πρὸς τὸ κυκλῶν σχῆμα μεταγείναι τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως· τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν ὑπεικούσης· ὃν παραγενόμενον μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπεδέξαντο, καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψαν. Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος τρίτης Παγκρατουκάς ὁ Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν προέδωκεν. Μετ' οὗ πολὺ δὲ ἀπεστάλησαν Βασίλειος πατρίκιος καὶ κανίκλης, καὶ Νικήτας πρωτοσπαθᾶριος ὁ Ἑλλαδικῆς παρὰ Ζωῆς μετὰ δώρων πολλῶν, καὶ ἀντιπαρέλαθεν πάλιν αὐτήν. Ἦλθεν δὲ καὶ ἀμνηρᾶς εἰς Στροβόλιν νῆσον μετὰ πλείων πολεμικῶν καὶ πολλῆς δυνάμεως· καὶ ταύτην παρέλαθεν ἂν, εἰ μὴ νοσήσας ἐτελεύτησεν. Οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκητορες συναγόντες ἐπηρεαζόμενοι παρὰ Χασέ υἱοῦ τοῦ Ἰούβη, τὴν αὐτοῦ δαυτεῖαν καὶ ἀπληστίαν μὴ ἐνεγκόντες, λίθοις τοῦτον βάλλοντες, ἀνέβλιν κακῶς ἐνδοθεν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἐν Ἀθῆναις ναοῦ.

Βλέπουσα δὲ Ζωὴ ἡ βασίλισσα τὴν ἐπαρσιν Συμεὼν, καὶ τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν αὐτοῦ ἐπίθεσιν, βούλην μετὰ τῶν ἐν εἰλει βουλευέται ἀλλάγιον καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν διαπράξασθαι, διαπερᾶσαι δὲ πάντα τὸν τῆς Ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι καὶ ἀφανίσειν τὸν Συμεὼν. Ἀπεστάλη οὖν ἐν Ευρίᾳ ἐπὶ τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης πατρίκιος ὁ Ῥαδηνός, καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαράς (16) πρὸς τὴν Θράκην διεπέρασεν, μαγίστρου Λέοντος τοῦ Φωκά domestίκου (17) τυγχάνοντος, Ἐξαγαγόντων δὲ τὰ σεβάσματα καὶ ζωοποιὰ ξύλα Κωνσταντίνου τοῦ πρωτοπαπῆ τοῦ παλατίου, τοῦ Κεφαλὰ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τῆς Μαλειᾶς ἐν τῇ Θράκῃ, ἅπαντες προσκυνήσαντες καὶ ἐπομοσάμενοι συναποθνήσκειν ἄλλήλοις πανστρατὶ κατὰ Βουλγάρων ἐξώρμησαν. Ἦρχον δὲ τοῦ μὲν τάματος τοῦ ἐξουσιῶν, Ἰωάννης ὁ Γράβων, τοῦ Ἰκανάτου, ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός· Ῥωμανός δὲ ὁ Ἀργυρός ἐστρατήγει, καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Βάρδας ὁ Φωκάς, οἳ συνῆλθον καὶ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων, καὶ οἱ ἄλλοι πάντων στρατηγοὶ τῶν θεμάτων. Συνῆλθον δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ Κωνσταντίνος πατρίκιος ὁ Αἰψ Λέοντι domestίκῳ συμβούλῳ [σύμβουλος] αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνέχουσιν ὢν. Μηνὶ δὲ Αὐγούστῳ εἰκάδι Ἰνδικτιῶνος πέμπτῃς ὁ πόλεμος μετὰ Βουλ-

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(15) Perperam expressum erat πατρίρχης: nec enim ea negotiatio erat ambiendo patriarchatui, aut tabulæ aliquæ ejusmodi nobis patriarcham prœdixerunt. De Patzinacibus, quamque eorum societas e re Romana foret, ipse multis Constantinus De administranda imperio.

(16) Post vocem Τοξαράς suppl. ex aliis: Οὗ γε-

γονότος, τὴν σύθη τῆς βόγας διανομὴν ποιησάμενοι ἐν τοῖς τάγμασι, ταῦτα δὲ ἀναλαβάνοντες σὺν τοῖς θέμασιν εἰς τὴν Θράκην διεπέρασαν. Initia cum Saracenis pace, solitisque muneribus in milites erogatis, assumptis cohortibus una cum illis in Thraciam trajecerunt.

(17) Δομεστίκου τῶν σχολῶν, Anonym. et Cedr.

γάρων τε καὶ Ῥωμαίων πρὸς τῷ Ἀγελῶφι (18) A συγκεκρύπτητο ἥταμιψ, καὶ (οἷα τοῦ Θεοῦ κρίματα! ὡς ἀνεξερεύνητα καὶ ἀνεξιχνίαστα!) τρέπονται Ῥωμαῖοι πανστρατί· καὶ γέγονε φυγὴ καὶ φοβικῆς ὁλοκαυγῆ, τὸν μὲν ὑπ' ἀλλήλων συμπαταμένων, τὼν δὲ ὑπὸ τῶν πολέμιων ἀναιρουμένων, αἱματὸς τε χύσις, οἷα ἐξ αἰῶνος οὐ γέγονεν. Λέων δὲ ὁ δομέστικος ἐν Μεσημβρίᾳ διεσώθη φυγῶν· ἐσφάγη δὲ Κωνσταντῖνος ὁ Αἰψ, καὶ Ἰωάννης ὁ Γράψων, καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί. Ἀπεσάλη δὲ τότε καὶ Ῥωμανὸς πατρίκιος καὶ δρουγγάριος τοῦ πλωτμοῦ μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθῶν Λέοντι τῷ Φωκᾷ (19). Ῥωμανοῦ δὲ καὶ Ἰωάννου τοῦ Βάρδα εἰς ἑριδας καὶ λογομαχίας ἐλθόντων, ὀρώντες αὐτοὺς οἱ Πατρίνακοι πρὸς ἀλλήλους διαμαχομένους· καὶ στασιάζοντας, ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια, τοῦ πολέμου τέλος λαβόντες. Ὑποστρεψάντων (20) ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βαγᾶ [superius Βαδᾶ] τὰ κατ' αὐτῶν ἐκινήθη, καὶ εἰς τοσοῦτον κίνησιν τὸν δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν, ὥστε καταδικάζουσαν ψήφον ἀνένεγκαν τῶν ὀφθαλμῶν στερηθῆναι, ὡς ἀμελεία, μᾶλλον δὲ κακουργία μὴ διαπεράσθαι τοὺς Πατρίνακους, ἀλλ' ὑποχωρήσαντας τάχιον, καὶ μὴδὲ φεύγοντας, ἐν (21) τοῖς πλοίοις ὑποδεξάμενον. Καὶ τοῦτο ἀν' ἐπαπόνοει, εἰ μὴ ἀπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Γογγύλη καὶ Στεφάνου μαγίστρου, ὡς δυναμένων παρὰ τῇ Αὔγουστη, τὰ τῆς καταδίκης ἀντράπη. Τῶν δὲ Βουλγάρων τῇ νίκῃ κατεπαρθέτων, καὶ ἐκαστρατευμένων μέχρι τῆς πόλεως, ἐξῆλθε Λέων δομέστικος τῶν σχολῶν, καὶ Ἰωάννης ἐταιριάρχης, καὶ Νικόλαος υἱὸς τοῦ δουκὸς εἰς C χώραν Θρακίαν, οὕτω λεγόμενον [λεγόμεν] Κατασύρτας, ἅμα πλείστω λαῷ κατὰ Βουλγάρων. Τῇ δὲ νυκτὶ ἀδοκίμως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων, καὶ τοῦ δομεστίκου φυγόντος, ἐσφάγη ὁ Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ δουκὸς, καὶ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ.

Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγὸς ὁρῶν Κωνσταντῖνον παρακειμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθηκεν Κωνσταντῖνῳ τῷ βασιλεῖ Ῥωμανὸν δρουγγάριον προβαλέσθαι (22), ὡς πατρικὸν αὐτοῦ δοῦλον καὶ εὐνοῦν τὰ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἂν ᾗ σὺν αὐτῷ, καὶ διαφυλάττει αὐτῷ [διαφυλάττει αὐτὸν], ἐν οἷς ἂν δέη σύμμαχον ἔχειν καὶ βοηθόν. Ἠολλίκις οὖν περὶ τούτου λαληθεὶς, Ῥωμανὸς ἀπετίπατο. Γραμματίων οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος διαχαράξας γραφῇ, καὶ ὑπογραφῇ διασφαλίσάμενος ἀπέστειλεν αὐτῷ, ὅπερ αὐτὸς ἐπὶ χεῖρας λαβὼν,

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(18) Habet Cedrenus πρὸς τῷ Ἀγελῶφι φρουρίῳ, ex quo etiam Ortelius sibi oppidum facit in Bulgaria. Leoni consentit Anonymus ex quibus totaque serie corrigendus Cedrenus, qui hanc cladem non Romanorum habet, sed Bulgarorum. Τρέπονται κατὰ κράτος οἱ Βούλγαροι. Certe Ῥωμαῖοι Fundantur penitus Romani; quorum et ipse stragem prosequitur.

(19) Post vocem τῷ Φωκᾷ, suppl., Ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βαγᾶς καταγαγεῖν Πατρίνακους, κελευσθέντος τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τούτους διαπεράσαι. Joannes quoque Bagas qui Patzinaces adduceret, jussu Romano drungario eos trajicere.

A scrutabilia et impervestigata, Romanorum copiae omnes in fugam vertuntur: facta est, inquam, fuga et ululatus horrore plenus, aliis alios conculcantibus, plurimis etiam ab hostibus interfectis, eaque strages hominum edita, qualis a saeculo nusquam audita est. Leo domesticus in Mesembriam fugiens salutem nactus est: Constantinus autem Libs, et Joannes Grapson et procerum alii quam plurimi interfecti sunt. Eodem tempore Romanus patricius et navalis drungarius cum omni classe ad Danubium fluvium, Leoni Phocæ suppetias laturus, missus est. Romano vero et Joanne Bardæ filio in contentiones et verborum pugnas lapsis, Patzinaces ab invicem divisos et inter se disceptantes conspicati, ad propria redierunt: bellumque ejusmodi finem consecutum est. Romano vero et Baga in urbem reversis, de eorum dissidio quæstio mota est: et in illud periculi drungarium Romanum adduxerunt, ut adversam privationis oculorum sententiam in eum tulerint, quasi ejus incuria, magis autem animi pravitate, non trajecissent Patzinaces: ac licet fuga non fuisset vi, sensim tamen subduxissent se, quod navigiis eos non recepisset. Multam vero fuisset passus, nisi a Constantino Congyle et Stephano magistro plurima apud Augustam auctoritate pollentibus in contrarium versa esset sententia. Bulgaris tunc victoria elatis, et ad urbem usque copias educuntibus, obviam processit scholarum domesticus Leo, et Joannes heteriarcha et ducis filius Nicolaus ad eam Thraciæ regionem, cui nomen Catasyrias, una cum copioso exercitu adversus Bulgaros instructo. Nocte autem ex inopinato irruentibus in eos Bulgaris, domestico fugam capiente, Nicolaus ducis filius, et cum eo alii plurimi interfecti sunt.

Theodorus itaque imperatoris Constantini pædagogus Constantinum accubitozem in Leonem proprium generum imperium transferre meditantem, animadvertens suggessit imp. Constantino, ut Romanum paternum famulum sibi benevolentia conjunctum crearet drungarium, ut semper adesset auxilio, servaret incolumem, et in omnibus, quibus opus foret, adiutorem et socium haberet. De his D frequenter sermonem habente renitentem se præbebat Romanus. Quare Constantinus 493 libellum propria manu exaratum, subscriptione firmatum ad eum transmisit: quem cum manibus accepisset,

(20) Anonym. et Cedrenus emendate, τοῦ δὲ πολέμου τέλος λαβόντος, καὶ ὑποστρ. Et mox, Ἰωάννου τοῦ Βαγᾶ εἰς.

(21) Μὴ διαπεράσαντας τοὺς Πατρίνακους, ἀλλ' ὑποχωρήσαντα τάχιον, καὶ μὴδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίων ἐν. Qui Patzinaces non trajecisset, sed citius se subduxisset, ac neque fugientes Romanos in naves suscepisset.

(22) Κωνσταντῖνῳ βασιλεῖ δρουγγάριον προσλαβέσθαι. Sic bene Anonym. et Cedr. Romanum drungarium in aulam ascisceret, non προβαλέσθαι, drungarium crearet, cum diu ante id ille muneris obiret.

Constantinum accubito rem et ejus consanguineos aggressurum se, cum opus foret, pollicitus est: fama igitur istiusmodi ubique sparsa, et Constantino accubito re Romano, ut cum classe recederet, impellente, ipse in contrarium difficilem classis expeditionem, statuto militibus stipendio nondum exhibito, prætendere: Romano vero expeditionem instruente et classem præparante, processit Constantinus accubitor, ut classem solveret, animum suggesturus. Ipse autem servili habitu occurrit, et mandata promptius se executurum pollicitus est. Accubito re deinde regredi parato, et num vultu speciosos animisque fortes viros haberet, qui regiam irremem remis impellerent, Romanum interrogante: confestim ille quosdam manus movere jam dispositos, ad se propius accedere jussit. Illi rei gerende conscii jamque Romani dromoni quam vicini manibus eum rapuerunt, et: Tollite illum, vociferati sunt. Derepente igitur sublatum in drungarii Romani irremem imposuerunt, et tenuerunt sub custodia, nullo comitum ejus propugnare vel defendere auso: quinimo cunctis fuga turpiter lapsis.

Istis ad Zoem Augustam delatis, illa Nicolaum patriarcham et optimates sibi bene affectos advocat, et ad Romanum mittit de rerum omnium gestarum ordine certior fieri sollicita. Illos vero ad eam proficiscentes lapidibus missis populus insectabatur. Postridie itaque egressa Zoe ad solare Bucolontis horologium, filio et universis inclamabat: Quomodo rebellio hæc contigit? At ad illam Theodorus Constantini imperatoris pædagogus, Quod Leo Phocas Romanos perdiderit, et Constantinus accubitor subverterit palatium, contigerunt hæc. Imperator autem revocata a matre, et ad se translata imperii potestatem omnem declaravit, et Nicolaum patriarcham Stephanumque magistrum in palatio sibi adesse mandavit. Sequenti luce Joannem Tubacem, qui Zoem Augustam e palatio detruderet, misit. Illa cum ejulatu et lacrymis filium complexa ad maternam compassionem et dolorem movit: adeo ut imperator diceret, Matrem meam mecum esse sinite. Illi solo verbo petitam dimiserunt. Imperator autem et patriarcha Joannem Garidam ad se vocatum scholarum domesticum esse jusserunt, veriti ne Phocas Leo in rebellionem deficeret. Renuit ille munus subire, nisi Theodorum levirum Zophinezeris **494** filium et Simeonem ejus filium hætiarchem crearet. Juramentis igitur certior factus, in domum suam profectus est. Illi confestim consanguineos ejus e palatio deturbant, quos ad se confluentes ut Garidas conspexit, inusitato timore,

FRANC. COMBESII NOTÆ.

(23) Τούτοις τῇ χειρὶ ἐτοίμοις οὔσι. Anonym. Annuit his qui essent manu expediti. Ex quo etiam et Cede. suppl. ac emend. sequentia: Ῥωμανοῦ γεγονότος, ἐπειδὴ οὗτος ὀπίσω τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου περιπατῶν ἀνῆρπασεν αὐτὸν ταῖς...

ὀπίσχετο τὴν κατὰ τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐπιθεσιν, ὡς δέοι ποιήσασθαι. Τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεούσης, καὶ τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου καταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποκινῆσαι μετὰ στόλου, αὐτὸς προεφασίζετο, ὡς ἀδυνάτως ἔχει τοῦ ἀποπλεῖν, μὴ τοῦ στόλου τὴν νενομισμένην ῥόγαν λαβόντος. Ἐν τῇ ἐξαρτῦσει δὲ ὄντος τοῦ Ῥωμανοῦ, καὶ τὰ πλοῖα εὐτρεπίζοντος, ἐξῆλθε Κωνσταντίνος παρακοιμώμενος, ὡς ἐπισπουδάσων αὐτὸν τοῦ ἐκπλεῖσαι. Ὁ δὲ δουλικῶ τῷ σχήματι προὔπηγνυτο, καὶ προθυμοποιήσιν τὸ κελεύθμενον ἐπηγγέλλετο. Ὑποστρέφει δὲ βουλομένου τοῦ παρακοιμωμένου, καὶ εἰ ἔχει ἀνδρας εὐεידεῖς καὶ γενναίους ἐπιτηδέους τὴν βασιλικὴν ἐρέττειν τριτῇ εἰπόντος πρὸς Ῥωμανόν, οὗτος αὐτὸς ἐνευσσε τοῦτος τῇ χειρὶ ἐτοίμους (23) οὔση [ῥοντας] πλησίον ἔλθειν. Οἱ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἰδόντες, ἔγγιστα ἤδη τοῦ δρόμου Ῥωμανοῦ γεγονότες, ἤρπασαν αὐτὸν ταῖς χερσίν, καὶ, Ἄρατε αὐτὸν, ἐφώνησαν. Παραχρῆμα οὗτοι τοῦτον ἀρπάσαντες εἰς τὴν τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριτῇ εἰσῆγαγον, καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ κατείχον. Οὐδεὶς οὖν ὁ ὑπερασπίζων ἦν πάντων τῶν συνόντων αὐτὸν [αὐτῷ] χρησαμένων φυγῇ.

Ταῦτα Ζωὴ Αὐγούστα μαθεύσα προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην Νικόλαον, καὶ τοὺς αὐτῆς μεγιστάνους, καὶ ἀποστέλλει πρὸς Ῥωμανὸν τὸ γεγονός βουλομένη μαθεῖν. Τούτων δὲ διαπερασάντων, λίθοις ὁ λαὸς αὐτοὺς ἐξήλασεν. Ἐωθεν οὖν ἐξελθούσα Ζωὴ ἐν τῷ τοῦ Βουκολέοντος ἡλιακῷ, ἐπεφώνει τῷ υἱῷ καὶ πατρὶ. Πῶς ἄρα γέγονεν ἡ ἀνταρσία αὕτη; Ἐφῆσεν δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ παιδαγωγὸς τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου Θεόδωρος, ὅτι διὰ τὸ ἀπολέσαι Λέοντα τὸν Φωκῆν τοὺς Ῥωμαίους, καὶ Κωνσταντίνον παρακοιμώμενον τὸ παλάτιον, ταῦτα γέγονασιν. Προσελάβετο δὲ ὁ βασιλεὺς Νικόλαον τὸν πατριάρχην καὶ Στέφανον μάγιστρον συνεῖναι αὐτῷ ἐν τῷ παλατίῳ, τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἐπισπώμενον [ἐπισπώμενος]. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Τουδακὴν Ζωὴν Αὐγούσταν τοῦ παλατιοῦ καταδιδᾶσαι. Ἡ δὲ μετ' ὀλοθυγῆς δακρύων τῷ ἑαυτῇ προσπλακείσα υἱῷ, πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἰκτον ἐκίνησεν, ὡς τὸν βασιλεῖα εἶπαι: Ἐἴσατε μετ' ἐμοῦ εἶναι τὴν μητέρα μου. Οἱ δὲ ταύτην ἅμα τῷ λόγῳ ἀφῆκαν. Προσκαλεσάμενοι δὲ ὁ τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν προεβάλλοντο δομέστικον τῶν σχολῶν, δεδίωκτες μὴ εἰ; ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. Ὁ δὲ οὐ κατένευεν τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον γυναϊκάδελφον αὐτοῦ τὸν Ζουφινέζερ καὶ Συμεῶνα τὸν υἱὸν αὐτοῦ προεβάλλετο ἑταιριάχην. Ὁρκοὶς οὖν βαδισθῶντες ὅπ' αὐτῶν κατῆλθον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Οἱ δὲ παρατυχῆς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ τοῦ παλατιοῦ καταδιδάζουσιν. Τούτων οὖν πρὸς αὐτὸν παραγεγονότων,

ἐφώνησεν, παραχρῆμα. Cum jam Romanus celoci proximus esset, isque pone Constantium accubito rem ambulans ipso manibus correpto, Tollite eum, exclamasset, statim illi sublatum in, etc.

ὡς ἐθεάτατο αὐτοὺς, τῶμος αὐτὸν ἔλαβεν καὶ φρ-
 νῶν ἐκότασις. Εὐθὺς οὖν ἐξῆλθε πρὸς Ῥωμανόν, καὶ
 διηγήσατο αὐτῷ οἷα πέπονθεν. Συμφιλιωθείς οὖν
 αὐτῷ, καὶ ὄρκους δοὺς καὶ λαθὼν, ὥστε μίαν ἔχειν
 ἀμφοτέρους ψυχὴν, σύμφωνον αὐτοῦ καὶ σύμπνους
 ἐγένετο, ὥστε καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα ποιήσασθαι.
 συνεφώνησαν, πλεόν ἐκ τούτου τὸν τῆς ἀγάπης
 δεσμόν ἐπισφίγγοντες. Τῇ εἰκάδι οὖν τετάρτῃ τοῦ
 Μαρτίου μηνὸς ἀποστέλλει Ῥωμανὸς Ἰωάννην πρε-
 σβύτερον αὐτοῦ οἰκεῖον καὶ πιστότατον ὄντα, καὶ Θεό-
 δωρον, τὸν Ματζούκην λεγόμενον, εἰς τὸ παλάτιον,
 ὑπεραπολογησομένους, ὡς Οὐκ ἀντάρσια γέγονεν τὸ
 παρ' ἐμοῦ διαπραχθῆν, ἀλλὰ τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν
 ὑφαιρούμενος, καὶ δεδιώς μὴ τι νεωτερισθεῖη παρ'
 αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλεῖα, τούτου ἕνεκεν ἀνελθεῖν ἐν
 τῷ παλατίῳ βεβούλευμαι, καὶ τὴν φυλακὴν ποιῆσθαι
 τοῦ βασιλέως. Μὴ συνευδοκεῖντος δὲ Νικολάου πα-
 τριάρχου τούτου, ἐμνησθὲν Ῥωμανῷ παρὰ Θεοδοῦρου
 τοῦ ῥηθέντος παιδαγωγοῦ ἔλθειν μετὰ τοῦ στόλου
 παντὸς μέχρι Βουκολέοντος· ὅς μετὰ τῶν οὖν αὐτῷ
 βουλευσάμενος [τὸ γὰρ ἄγον εἶχεν αὐτὸν (24)], τῇ
 ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου
 (πέμπτη δὲ ἦν) ἦλθεν ἅμα τῷ στόλῳ ἐνοπλος ἐν τῷ
 Βουκολέοντι. Καὶ παρευθὺ μὲν Στέφανος μάγιστρος,
 ἐξῆλθεν τοῦ παλατίου· Νικήτας δὲ πατρίκιος· ὁ συμ-
 πανθερὸς Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐξήγα-
 γεν ἐκεῖθεν τὸν πατριάρχην Νικόλαον. Ὅρκους οὖν
 βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπ-
 ἔστειλαν αὐτῷ τὸν τιμὸν σταυρὸν, καὶ προσκυνήσας
 αὐτὸν, καὶ ὄρκῳ βεβαιώσας αὐτοὺς, ἀνῆλθεν μετ'
 αὐτῶν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ὁλίγων τινῶν προσκυνήσων
 τὸν βασιλεῖα. Καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῷ
 ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ πίστει αὐτῷ δοὺς καὶ λαθὼν, παρ-
 ευθὺ προχειρίζεται παρ' αὐτοῦ μάγιστρος καὶ μέγας
 ἐταυριάρχης. Αὐτίκα γοῦν γέγονε δεῖτα κέλους
 πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν παρεγυωμένην μηδαμῶς
 στάσιν τινὰ ἐνοῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ὁλίγον ἐν τῷ ἰδίῳ
 οἴκῳ [οἴκῳ] ἀναπαύεσθαι. Ὁσάυτως καὶ γράμματα
 ἐκέλευσθη Κωνσταντίνῳ παρακοιμώμενῳ (25) γρά-
 ψαι τὰ ὅμοια αὐτῷ παραγγέλλοντα, καὶ μὴδὲν ἐναν-
 τίον βουλευσάσθαι· ἀλλ' ἐν ὑπόταγῃ εἶναι τοῦ
 βασιλέως Κωνσταντίνου. Ἀναλαβόμενος ταῦτα Ἀν-
 δρέας πριμικήριος τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου ἀπ-
 ἐκόμισεν αὐτῷ ταῦτα ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι, καὶ
 ἀναδεξάμενος ταῦτα, ἀπελθὼν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ,
 ἡσύχαζεν. Τῇ δὲ πέμπτῃ ἑβδομάδι τῶν ἁγίων Νη-
 στείων Ἀπριλλίῳ μηνί, διδοται ἀρράβων γαμικῶν
 συναλλαγμάτων παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως Ἐλέ-
 νῃ τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ Πάσχα
 τῇ λεγομένῃ τῆς Γαλιλαίας εὐλογεῖται καὶ στεφα-

mentisque stupore insolito correptus est. Confestim
 itaque Romanum adiit, et quæ passus fuerat, ex-
 ponit. Inita mox cum eo amicitia, et iuramentis
 hinc inde datis et acceptis, et ut mentem unam
 haberent ad invicem polliciti, Romani propositum
 sequebatur, et consilium obibat: et ut eum stri-
 ctiori amoris nexu devinciret, mutuo nuptiarum
 fœdere contracto, virum sibi promeruit. Mensis
 igitur Martii quarto supra vicesimum, Romanus
 Joannem presbyterum, domesticum suum sibi fi-
 dissimum, et Theodorum cognomento Matzucem
 in palatium legatos mittit, qui pro defensione lo-
 querentur: Non hæc rebellio, quod a me gestum
 est, sed Phocæ molimina veritus, et ne circa im-
 peratorem aliquid innovetur timens, idcirco pa-
 latium ingredi consilior, et custodiam imperatoris
 gerere. His Nicolao patriarcha non acquiescente a
 Theodoro, pedagogo dicto, significatum est Ro-
 mano, ut cum omni classe ad Bucoleonem ap-
 pelleret, et ejus sociis ipse consilium haberet: in
 magnam quippe animi anxietatem venerat. Annun-
 tiationis sanctissimæ Deiparæ diē, hebdomadis
 porro quintus erat, Romanus una cum classe
 armis instructus ad Bucoleonem appulit, et con-
 festim Stephanus magister e palatio egressus est.
 Nicetas autem patricius Romani consocer in pa-
 latium profectus, Nicolaum patriarcham inde defe-
 cit. Aulicorum animis Romani jurejurando firma-
 tis, et veneranda cruce ad eum missa, ipse eam
 adorans, et interposito sacramento, mentis propo-
 situm obvelans, ipse cum eisdem paucisque suis
 imperatori reverentiam exhibiturus in palatium
 conscendit, et cum eo templum quod in Pharo
 est, ingressus, datâ et acceptâ securitatis fide,
 magister et magnus heteriarclia ab imperatore
 confestim creatur. Eodemque momento sacrum
 mandatum ad Leonem Phocam missum, quo reli-
 cto seditionis commovendæ proposito, ad modicum
 tempus domi se contineret, injungebatur. Eum
 in sensum aliæ litteræ ad Constantinum accu-
 bitorem scribi jussæ sunt, rem eandem, et ne
 quid in adversum molliatur, sed imperatori Con-
 stantino obsequens perseveret, commendantes.
 Sacras acceptas Andreas imperatoris vestiarii pri-
 micarius ad eum in Cappadocia tunc forte re-
 pertum, detulit, quibus lectis, domum 495 prop-
 riam se recipiens, quietem egit. Sacrorum autem
 Jejuniorum quinta hebdomade, mense Aprili,
 Helenæ Romani filix contractus nuptialis arrha a
 Constantino imperatore traditur, et tertia Paschatis

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(24) Anonym., ἦγεν. Malim ἄγος, ut vocem εἶχεν
 retineamus; nec enim ita τὸ ἄγον, aut τὸ ἄγιον
 quod emendat interper. satis congruit: ut sit, eum
 enim tenebat rei religio; deterrebat piaculi con-
 scientia, quod sic nempe in aulam irrumperet.
 Explicat Cedrenus vix a suis potuisse adigi ut rem
 præstaret, ac ad Bucoleonem cum classe decederet.
 Sin τὸ ἦγεν placeat, sic exponam, *Qui res agit, ac
 moderatur eum incitabat: urgebat fatum*, ut ita a.]

imp. apicem proveneretur; quod nec ipsum disuo-
 nat ab illa ejus cunctatione ac trepidatione, quam
 Dei decreto perurgente ita consilio superaverit.

(25) Ἐκελεύσθη Κωνσταντίνος παρακοιμώμενος.
 Sic emend. ex Anonym., *Iussus est Constantinus
 accubitor in eam sententiam Leoni scribere*: cui
 nempe Leo gener majorem esset habiturus fidem.
 Non enim ad ipsum Constantinum scriptæ litteræ
 qui adhuc detineretur, ac spe meliori aleretur.

peria, Galilææ dicta, benedicitur : et cum ea nuptiis corollis redimitur a Nicolao patriarcha, tuncque Romanus imperatoris Pater declaratur : et Romani vice Christophorus ejus filius heteriarches instituitur.

Haud multo post, Leo Phocas a populo seductus, et a nonnullis procerum et legionum ei commendatarum militibus motus, tumultum excitavit, missoque nuntio Constantinum accubitorem, Constantinumque alterum, et Anastasium Γογγυλίους et fratres germanos, et Constantinum a secretis Malicæ filium sibi ascivit, hoc cunctis insinuans et persuadens, motum omnem pro imperatoris Constantini obsequio excitari. Romanus autem imperatoris Pater bullis aureis tabulas insignitas et subscriptione firmatas, velut imperatoris nomine facinus hujusmodi attentatum repressuras edidit : quibus jubebatur, ut, Phoca deserto, qui ad imperatoris partes transirent, pro imperatore stare censerentur : eadem vero Annæ cuidam impudentis oris et profligatae castitatis mulieri clericoque cuidam Michaeli, ut per adversarium exercitum spargerent, commendavit. Illi receptas litteras per omnem exercitum distribui curarunt : et Michael quidem in rei gestæ suspicionem veniens, crudeliter exceptus a Phoca, naribus et auribus præcisus mulctatus est, qui postmodum congruam a Romano consecutus est vicissitudinem, et pariter ea, quæ cum eo missa fuerat, mulier. Qui primus Phocam deseruit, et in Romani partes transit, Barmichaelis filius exstitit, cladis adversæ et in contrarias partes se ditionis et tyrannidis auctor : comitem se præbuit Balantius, ambo turmarum præstantes præfecti. Leo Phocas vero cum exercitu omnium armorum genere fortiter instructo, Chrysopolim profectus, et Constantinopolis cives exteriturus, milites longo castrorum ambitu a Juvenca lapidea ad Chalcedonem usque locavit. Dum hæc gererentur a Romano, Simeon Canicei præfectus celoce vectus, libellum imperatoris Constantini manu subscriptum delaturus mittitur. Hæc porro libellus enuntiabat : Ut imperii mei custodem vigilantissimum et fidelissimum e subditis præter Romanum nullum inveni. Huic post Deum custodiam meam commisi, et vice patris, quod viscera materna et propositum vere paternum in me exerceant, habere constitui. Leonem Phocam in adversum imperio meo semper insidiantem **496** suspicatus, in illud machinari opere probavi, et in majestatem tyrannice rebellem comperi : quare domesticum amplius non esse decerno, neque tumultum hunc me volente commovisse, sed spontaneo consilio imperium sibi vindicantem hæc aggressum esse declaro. His ita coram populo lectis, subducere se cuncti, et Romano imperatoris Patri adhærere cœperunt. Phocas in angustias

Α νοῦται ἅμα αὐτῇ παρὰ Νικολάου πατριάρχου Ῥωμανὸν βασιλεσπάτορα προβαλλόμενος· ἀντ' αὐτοῦ δὲ Χριστοφόρον υἱὸν αὐτοῦ ἐταιριάρχην κατέστησεν.

Μετ' οὐ πολὺ Λέων ὁ Φωκάς μετὰ λαοῦ πλείστου ἀπαιτηθεὶς παρὰ τὲ τινων ἀρχόντων καὶ τῶν αὐτοῦ ταγμάτων πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται, καὶ ἀποστείλας ἀνελάβετο εἶναι σὺν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον, καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλίους καὶ αὐταδέλφους, καὶ Κωνσταντῖνον ἀσκηρῆτις τὸν Μαλειάς, πληροφορῶν ἅπαντας καὶ βεβαιῶν, ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν τοιαύτην ποιεῖται συγκίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεσπάτωρ χροισοβούλλια ποιήσας ἐνυπόγραφα, ὡς **B** ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχοντα, καὶ ὡς οἱ τὸν Φωκᾶν καταλιμπάνοντες, τῷ βασιλεῖ δὲ προσφεύγοντες, ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσι, δοὺς αὐτὰ Ἄννη τινὶ γυναικὶ ἀναιδεῖ καὶ θρασεῖ, καὶ κληρικῷ τινι Μιχαῆλ, ἐν τῷ αὐτῷ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψεν. Οἱ δὲ ταῦτα ἀναλαβόμενοι, ἔσπειλαν παντὶ τῷ στρατῷ. Καὶ ὁ μὲν Μιχαῆλ φωραθεὶς, παρὰ τοῦ Φωκᾶ ἀνηλεὺς τυφθεὶς, τὴν τε ῥίναν [τάς τε ῥίνας] καὶ τὰ ὦτα ἀπετμήθη· ὅς μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσηκούσης ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλεῖσα γυνή. Πρῶτος ὁ υἱὸς τοῦ Βαρμικαῆλ καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ προσέδραμεν, ἀρχῇ γεγονὼς καταλύσεως τῆς τοιαύτης ἀνταρσίας καὶ τυραννίδος, σὺν αὐτῷ δὲ ὁ Βαλάντιος, **C** τουρμάρχαϊ ὄντες ἀμφοτέροι. Λέων δὲ ὁ Φωκάς μετὰ λαοῦ πλείστου ἰσχυρῶς καθωπισμένους ἐν Χρυσόπολει καταλαβὼν, διέστησε παρατάξεις ἀπὸ τῆς λιθίνης Δαμάτεις μέχρι Χαλκηδόνος τοὺς ἐν τῇ πόλει φοβῶν. Ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμονος παρὰ Ῥωμανοῦ Συμεὼν ὁ ἐπὶ κανικλείῳ λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος· τάδε διαγορεύοντα, ὡς Ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας ἐγρηγορώτατον καὶ πιστότατον οὐδένα τῶν ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανὸν εὐρηκῶς, τοῦτο [τούτῳ] τὴν ἐμὴν φυλακὴν, μετὰ γε Θεὸν, κατεπίστευσά, καὶ ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἔχειν ἔκρινα, σπλάγχνα μητρικὰ (26) καὶ διάθεσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδείξιμενον· Λέοντα δὲ τοῦτον τὸν Φωκᾶν ἀπὸ τῆς ἐμῆς **D** βασιλείας ὑποπτέουσιν [ὑποπτέουσιν] ἐπιβουλεύειν, νῦν ἔργοι· αὐτοὺς ἐπίβουλον εὐρηκῶς καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς κατεξανιστάμενον· διὸ οὕτως δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι, οὐδὲ ταύτην τὴν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι φημι, ἀλλ' αὐθαίρετῳ γνώμῃ ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐπίθεσιν αὐτῷ τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον. Τούτων οὖν τῷ λαῷ ἐπαναγνωσθέντων, ἤρξαντο πάντες ὑποχωρεῖν, καὶ τῷ βασιλεσπάτορι προσέρχεσθαι Ῥωμανῷ. Τοῦ δὲ Φωκᾶ εἰς ἀμήχανον περιστάντος καὶ ἀπογνόντος, ὡς πάσης ἐλπίδος ἡστορηχότος καὶ χρησμένου φυγῇ, καὶ πρὸς τὸ κάστρον (27) ἀπογνόντος· ἀτελοῦς παρα-

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(26) Melius Anonym., πατρικᾶ.

(27) Πρὸς τὸ κάστρον Ἀττεύς παραγ. Sic et

Anonym. et Cedren., Veniens ad urbem Ateus nomine : solo exscribentis errore ἀτελοῦς, quod nullo

γενομένου, καὶ μὴ δεχθέντος· ἐν χωρίῳ δὲ ὀνομα-
ζομένην Γοηλέοντι φεύγοντι [φεύγοντος καὶ] συλλη-
φθέντος· ἀπέστειλεν Ῥωμανὸς Ἰωάννην τὸν Του-
δάκη, καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ συγγενή, ὥστε εἰσαγα-
γεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. Οἱ δὲ τοῦτον κρατήσαντες
ἀπευφύλωσαν, καίτοι μηδεμίαν παρὰ [περὶ] τοῦτου
δεξιόμενοι ἐντολὴν, ἀλλ' αὐθαιρέτῃ γνώμῃ τοῦτο
πεποιηκότας, ὡς ἀγανακτῆσαι ἐπὶ τούτῳ καὶ βασι-
λεοπάτορα Ῥωμανόν. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ κατ' ἐμηνύθη
τὰ τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνου Κτηματηνοῦ, καὶ
Δαβὶδ Καμουλιανοῦ, καὶ Μιχαὴλ κουράτωρος τῶν
Μαγγάνων· καὶ τυφθέντες οὗτοι καὶ θημευθέντες,
διὰ μέσης διήλθον τῆς πόλεως, καὶ ἐν ἐξορίᾳ παρ-
επέμψθησαν. Ἦγαγον δὲ Λέοντα μάγιστρον καὶ
δομέστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ διήλθεν
ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμίονον ἐφεζόμενος. Ἐφωράθη δὲ
καὶ Ζωὴ Αὐγούστα ἐπιβουλεύουσα Ῥωμανῷ διὰ
πεφαρμαγμένων βρωμάτων ὑπὸ Θεοκλήτου νοταρίου
τῆς ὑπουργίας σκευασθέντων· καὶ ταύτην τοῦ πα-
λατίου καταδιδάξουσιν, καὶ εἰς τὸ Πεντερίον ἀπάγου-
σιν, [add. ἐν τῇ] τῆς Ἁγίας Εὐφημίας μονῇ ἀποκτεί-
ραντες. Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφύλακτου πατρικίου
καὶ κόμητος τοῦ σταυλοῦ εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς
Κωνσταντίνου βασιλέως Θεόδωρος, καὶ Συμεὼν ὁ
αὐτοῦ ἀδελφός. Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν εἰσῆλθεν Ἰωάν-
νης δρουγγάριος ὁ Κουρκοῦας μετὰ πλείστον λαοῦ,
καὶ τούτους ἀναρπάσας εἰς τὸ Ὑψίχιον ἐξώρισεν
ἐν τοῖς αὐτῶν προαστείοις, ὡς κατὰ Ῥωμανοῦ με-
λετώντας. Εἰκάδι δὲ τετάρτῃ Σεπτεμβρίου μηνὸς
τῇ τοῦ Καίσαρος ἁγίᾳ, καὶ Δεκεμβρίῳ μηνὶ δεκάτῃ
ἐβδόμῃ τῇ τῶν προπατόρων κυρίου τῷ τῆς βασιλείας
στέφεται διαδῆματι παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως
καὶ Νικολάου πατριάρχου, καὶ τῇ τῶν ἁγίων Φώτων
ἡμέρᾳ στέφει Θεόδωραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Ματῶν
δὲ μηνὶ δεκάτῃ ἐβδόμῃ Ἰνδικτιῶνος ε', Χριστοφόρος
ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ ἀναγορεύεται βασιλεὺς· στέφεται
δὲ τῇ εἰκάδι τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρὰ Κωνσταντίνου
βασιλέως τῇ τῇ· ἁγίας Πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ, καὶ
μόνοι οὗτοι οἱ δύο ἐν τῇ αὐτῇ προελεύσει προσήλ-
θον (28).

Ἰούλιῳ δὲ μηνὶ ὀγδόῃ Ἰνδικτιῶνος ἡμέρᾳ Κυρίου
ἡ τῆς Ἐκκλησίας παρὰ Ῥωμανοῦ γέγονεν ἔνωσις,
ἀπάντων ἐνωθέντων μητροπολιτῶν τε καὶ κληρικῶν,
τῶν ἀπὸ Νικολάου πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου δι-
εσχισμένων. Ὀγδόῃ δὲ Φεβρουαρίου μηνὸς, Ἰνδικτιῶ-
νος δεκάτῃ ἐνάτῃ ἀποστελείας Ῥωμανὸς ὑπερορίζει
τὸν μάγιστρον Στέφανον τὸν τῆς Καλομαρίας εἰς
τὴν Ἀντιγόνου νῆσον, ὡς τῆς βασιλείας ἐφίεσθαι
κατηγορηθέντα· πρῶτον αὐτὸν ἀποκτεῖρας ἅμα Θεο-
φάνει Τειχειώτῃ καὶ Παύλῳ ὀρφαντρόφῳ ἀνθρώ-
ποις αὐτοῦ. Ἐποίησεν Ῥωμανὸς βασιλεὺς ἐν τῷ
Τριβουνάλῳ πρόκεσον, συνηγμένων ἀπάντων μεθ'
ὀπλων ἐκεῖσε. Τοῦ ὀδονομίου δὲ γενομένου (29)

A deductus, omni spe lapsus est, quare fuga usus
et de ingressu in urbem aliquam desperans, quod
sine dignitatis titulo et viribus accederet, et forte
non recipéretur, in locum cui Goeleon nomen, fu-
giens comprehensus est: exinde Romanus Joan-
nem Tubacem et Leonem ejus cognatum hominem
in urbem adducturos misit. Comprehensum itaque
oculis privaverunt, nullo licet super hoc accepto
jussu, sed spontanea voluntate ad hoc ducti: adeo
ut imperatoris Pater Romanus de facinore trista-
tus fuerit. Mense autem Augusto Constantini
Ctemateni, Davidis Camuliani, et Michaelis mangan-
orum curatoris delectæ sunt insidiæ: quare etiam
hi, bonis publicatis, verberibus affecti, et per me-
diam urbem traducti, in exsilium missi sunt. Leo-
nem insuper magistrum et scholarum domesticum
in urbem induxerunt, qui mulo insidens per me-
dium forum pertransiit. Delata est etiam Zoe Au-
gusta, ut quæ Romano per cibos veneno infectos
a Theocleto ministerii notario insidiaretur: quare
hanc e palatio recedere coactam, in sanctæ Euphe-
miæ monasterio ad Petrium sito tonsis capillis
monialem fecerunt. Theodorus autem Constantini
imperatoris pædagogus et Simeon ejus frater, a
Theophylacto patricio et stabuli comite ad convi-
vium vocatus est. Recumbentibus illis, Joannes
Drungarius Curcuas cum populi turba ingressus,
raptos eosdem ad Opsicium eliminatos propriis in
suburbanis, velut adversus Romanum machinatos
exsulare coegit. Quarto vero supra vicesimum
Septembris mensis, Caesaris dignitate, Decembris
autem mensis decimo septimo, Christi Domini
proparentum festo, imperii diademate a Constan-
tino imperatore et Nicolao patriarcha Romano
ornatur; sanctorum deinde Luminum die Theo-
doram uxorem coronat; mox Maii mensis decimo
septimo, indictione quinta, Christophorus Romani
filius imperator renuntiatur: et ejusdem mensis
vicesimo sanctæ Pentecostes die festo, a Constan-
tino redimitur: istique duo soli ejusdem diei pro-
cessu solemnī per urbem progressi sunt.

Porro Julio mense, indictione 497 octava die
Dominico totius Ecclesiæ a Romano inita est con-
cordia, cunctis metropolitibus et clericis, qui a Ni-
colai et Enthyimii partibus divisus steterant animis,
in consensionem redeuntibus. Mensis autem Fe-
bruarii die octavo, indictione decima nona, mittens
Romanus magistrum Stephanum Calomariæ filium
in Antigoniam insulam exsulem eiecit, imperandi
cupiditatis accusatum: cum prius una cum Theo-
phane Tichio et Paulo orphanotropho propriis
domesticis in monachum detonsus fuisset. Cæte-
rum Romanus imperator ad Tribunalium solem-
nem habens processum, cunctis armorum omni

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

sensu constat, ac redditum est. Διὰ πεφαρμαγμέ-
νων βρωμάτων. Per cibos preparamos, veneno in-
fectos.

(28) Προελεύσει προσήλθον. Idem.
(29) Facta militum recensione. Est enim, inquit
Suidas, ἀπογραφὴ ὀνομάτων παρὰ Ῥωμαίους.

genere instructis, stipendiisque militibus erogatis, derepente Romanus praefatus, et Constantinus inusitata celeritate usi in palatium revertuntur: a Leone quippe Arsenii domestico, Arsenii ipsius et Pauli Manglantae conspiratio delata fuerat: ex quo verberibus acceptis, et bonis fisco addictis in exilium translati sunt. Erat porro tunc ab imperatore proximus potestate Joannes presbyter et rector, qui Leonem Armenii filium hebdomadarium eurravit fieri imperatori prius commendatum¹. Bulgaris vero ad Catasyrtas usque post Adraletae domesticum mortem excurrentibus, Pothus Argiri filius scholarum domesticus creatus est. Hic ad Thermopolim copiis eductis Michaellem Moroleontis filium vices suas obeuntem, Bulgarorum motum exploratum misit. Ille de improviso agmini eorum factus obviam, plurimos quidem occidit, vulneribus autem acceptis, in urbe postmodum vitam sumpsit. Eo tempore insidiae adversus Romanum imperatorem structae ab Anastasio sacellario et Aurisfeine principe, et Theodoreto cubiculario, et Demetrio regii fisci notario, et Nicolao Cubatae a Theocleto officii notario delatae sunt: iidemque convieti verberibus poenas dederunt, et per mediam urbem delati sunt. Theodoretus autem seorsim ad Trichoneum palatii plagis acceptis, in exilium eiectionis est: Anastasium autem sacellarium in Elinorum monasterio caesarie multavit; in quo et defunctus est. Romanus eo praetextu accepto, imperatorem Constantinum primatu deturbat, et secundum constituit; seipsum vero priorem praepunit.

Simeon porro adversus Romanos exercitum rursus educit, militesque emissos contra urbem quantocius tendere imperavit. Illi per montes progressi Maglaba pervenerunt. Eorum adventu ab imperatore Romano cognito, ne Pegarum palatia per Stenum diffusi incenderent, Joannem rectorem una cum **498** Leone et Potho, dictis Argyris, ex regis confederatis et gregariis militibus copias secum habentibus misit, quibus insuper adjunctus est Alexias paricius, et Muzelcus elassis drungarius, cum navali acie. Erat porro tunc Jejuniorum hebdomas quinta. Istis exercitum per turmas componentibus, Bulgarisque

A αἰφνίδιον Ῥωμανὸς καὶ Κωνσταντῖνος τάχει πολλῶν εἰς τὸ παλάτιον ὑποστρέφουσιν· ἐμνησθὲν γὰρ παρὰ Λέοντος ἀνθρώπου τοῦ Ἀρσενίου ἢ αὐτοῦ τοῦ Ἀρσενίου ἐπιβουλὴ, καὶ Παύλου μαγλαβιτῶν (30)· οἱ τυφθέντες καὶ θημευθέντες ἐξωρίσθησαν. Ἦν τότε παραδυναστείων Ἰωάννης ὁ πρεσβύτερος καὶ βαλκτωρ, δὲ Λέοντα τὸν τοῦ Ἀρμενίου ἐποίησαν ἐβδωμάριον (31), τῷ βασιλεῖ τούτων προσοικειώσας. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξελασάντων μέχρι Κατασύρτων μετὰ τὴν τοῦ δευσετικῶν Ἀδραλέτου τελευτῆν (32), προσελθὼν Πόθος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ δευσετικός τῶν σχολῶν· καὶ μέχρι θερμποπύλων μετὰ τῶν ταγμάτων ἐξελθὼν ἀπέστειλεν Μιχαὴλ τὸν τοῦ Μωρολόντος υἱὸν τοποτηρητὴν (33) ὄντα τοῖς Βουλγάρους κατασκοπεύοντα. Ὁ δὲ ἀπρόετις τῷ λόγῳ αὐτῶν ἐμπέσων, πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνέειλεν, πληγεῖς δὲ αὐτὸς ἐν τῇ πόλει ἐτελεύτησεν. Ἐμνησθὲν δὲ τότε παρὰ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας ἢ κατὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως ἐπιβουλὴ Ἀναστασίου σακαλλάρου καὶ ὄρχοντος τοῦ χρυσοχόου, καὶ Θεοδώρητου κοιτωνίτου, καὶ Δημητρίου νοταρίου βασιλικῶν τοῦ ἰσικοῦ, καὶ Νικολάου τοῦ Κουδάτζη (34). Καὶ δὴ ἐλεγχθέντες ἐτύφθησαν, καὶ ἐν τῇ μέσῃ διήλθον. Ὁ δὲ Θεοδώρητος ἰδίως ἐν τῷ λεγομένῳ Τρικύγχῳ τοῦ παλατίου τυφθεὶς, καὶ αὐτὸς ἐξωρίσθη. Τὸν δὲ σακαλλάριον Ἀναστάσιον ἀπέκτεινεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἐλειμῶν (35)· ἐνθα καὶ τελευτῆ. Τοιαύτης προφάσεως λαβόμενος Ῥωμανὸς τὸν βασιλεῖα Κωνσταντῖνον ὑποβιάζει (36), καὶ δευτερον καθίστησιν, ἐαυτὸν δὲ προάγει εἰς τοῦμ-προσθεν.

Ἐκστρατεύει δὲ πάλιν Σομεῶν κατὰ Ῥωμαίων, καὶ πλῆθος Βουλγάρων ἀποστείλας ἐκέλευσεν κατὰ τῆς πόλεως ὡς τάχιστα ἐξελαύνειν. Διελθόντων οὖν διὰ τῶν ὄρων, ἦλθον μέχρι τῶν Μαγλαβῶν. Τὴν αὐτὴν δὲ ἔφοδον μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς, μὴ τὰ τῶν Πηγῶν παλάτια καὶ τὸ Στενὸν καταλθόντες ἐμ-προφώσωσιν, Ἰωάννην βαίκτηρα ἀποστέλλει ἅμα Λέοντι καὶ Πόθῳ, τοῖς Ἀργυροῖς λεγομένοις, ἔχοντας μεθ' ἐαυτῶν πλῆθος ἐκ τῶν βασιλικῶν (37), καὶ τῶν τῆς ἐταιρίας, καὶ τῶν ταγματικῶν, οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος πατρίκιος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωίμων ὁ Μουσελὲς μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἦν δὲ τῶν Νηστειῶν ἑβδομὰς πέμπτη. Διατάξαντες οὗτοι τὸν

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(30) Παύλου μαγλαβίτου. Cedren., Anonym.

(31) Minorem dicas cubicularium. Erant enim hebdomarii juvenes septimanatim cubiculo servientes, quibus praeerant ei κοιτωνίται seu κουβικουλάριοι· his ὁ προκαθήμενος. Superior omnibus erat ὁ παρακοιμώμενος. Qua de re bene Meursius ex Codino, ipsoque Constantino.

(32) Prosequuntur Anonym. et Cedren. quae spectant ad Rentacium, ex quibus sarcienda erant, quae librarii festinatione desunt in Leonis cod. Regio.

(33) Τὸ τοποτηρητὴν mihi suspectum, malinque cum Cedren., ταγματάρχην, qui tribunus esset: non qui Pothii vicarius. Huius Pothii cum laude meminuit auctor Vitae Luc. junioris.

(34) Κουδάτζη, καὶ Θεόδωρου πρωτοκαράδου.

Anonym., Theodoto protocarabe, forte remigum principe, sive etiam ἀρχιβαλάσσου, quem admirallium vocamus.

(35) Cedrenus et Anonym., Ἐλέμων.

(36) Superiore gradu deiecit, secundarum partium imperatorem facit. Sic enim multis Augustis penes unum prima erat, ac suprema auctoritas, reliquis eidem subjectis.

(37) Cedren., τῆς βασιλικῆς ἐταιρίας, non ita bene, quod et secutus interpr.; aperte enim distinguunt Leo et Anonym. Sint nobis οἱ βασιλικοί, quos peculiariter vocamus domum regiam, viros scilicet aulæ ministeriis regisque ipsius obsequiis addictos; quorum etiam partes non extremas, quoties rege praesente nostri Marte decernunt.

λαδὸν (38), τῶν Βουλγάρων ἔκταν ἀναφανέντων ἐν-
 ὄπλων, καὶ βοῇ χρησαμένων ἀσπίσιν καὶ φοβερά,
 παρὰ τοῦ μὲν φεύγει Ἰωάννης ὁ βασιλεὺς, σφάττεται
 δὲ ὑπὲρ τούτου ἀγωνιζόμενος Φωτεινός, ὁ τοῦ Πλα-
 τυπόδη υἱός, καὶ πολλοὶ ἕτεροι. Μόλις οὖν διασωθείς
 εἰσῆλθεν εἰς δρόμον. Ἦλθεν δὲ φεύγων ἑνοπλος
 καὶ Ἀλέξιος ὁ Μουσελὲς δρουγγάριος, καὶ μὴ ἰσχύ-
 σας τέλειον ἀνελεῖν ἐν τῇ τοῦ δρόμου ἀποδόρῳ,
 πεσὼν ἐν τῇ θαλάσῃ σὺν τῷ πρωτομανδάτωρι,
 ἀπεπνίγη. Οἱ Ἀργυροὶ δὲ ἐν τῷ καστέλλῳ διετώ-
 ῃσαν φεύγοντες. Οἱ δὲ Βούλγαροι μὴδὲν ἔχοντες
 κωλύοντα, τὰ τε καλὰ τὰ τῶν Πηγῶν ἐκτερόλησαν,
 καὶ τὸ Στενὸν ἀπανκατέκαυσαν. Εἰκάδι δὲ Θεόδωρου
 μηνὸς δεκάτης Ἰνδικτιῶνος Θεοδώρα σύμβιος Ῥω-
 μανοῦ τελευτᾷ, καὶ κατετίθη τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ
 οἴκῳ αὐτοῦ (39). Τῇ δὲ αὐτῇ μηνὶ στέφεται Σοφία
 ἡ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου γυνὴ. Τηνικαῦτα δὲ
 κρουροπαλάτης Ἰδὴρ ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ διὰ
 μέσης διελθὼν κεκοσμημένης (40) λαμπρῶς, ὃν καὶ
 ἐν τῇ Ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ Σοφίᾳ εἰσῆγαγον· καὶ τὸ κάλ-
 λος αὐτῆς καὶ τὸ μέγεθος θαυμάσιον, καὶ τὴν πο-
 λυτελεῖα κόσμον ὑπερβαύμας, αὐτὴς ὑπέστρεψεν εἰς
 τὰ ἴδια.

Τουνοῦ δὲ μηνὶ τῶν Βουλγάρων πάλιν ἐκστρεψ-
 σάντων, καὶ μέχρι τῆς Ἀγίας Θεοδώρας παλαιῶν
 ἐλθόντων, καὶ ταῦτα πυρὶ παραδόντων, ἐξανιστάμε-
 νος ὁ βασιλεὺς Ῥωμανός, τοὺς τῶν ταγμάτων ἀρ-
 χοντας συνεκάλεσεν συνόντος αὐτῷ καὶ τοῦ λεγομέ-
 νου Σακτικῆ, καὶ παρήγει τοῖς, καὶ προὔτρέ-
 πετο κατὰ τῶν ἐναντιῶν ἐξελεῖν, καὶ τῆς πατρίδος
 ὑπερῷονισσάσθαι. Οἱ δὲ συνέθεντο ἐτοίμως ὑπὲρ τῶν
 Χριστιανῶν ἀποθνήσκειν. Τῇ οὖν ἐπαύριον καθ-
 ὀλισθεῖς ὁ εἰρημένος Σακτικῆς, ἀληθῆ οὖσαν τὴν
 ἐκείνου πίστιν τε καὶ ἀνδρείαν ἀπέδειξεν. Ὅπισθεν
 γὰρ τῶν Βουλγάρων γενόμενος, καὶ εἰς τὸ στρατόπε-
 δον αὐτῶν ἔμπροσθεν, πάντας τοὺς ἐκεῖ εὐρεθέντας
 κατέσφαξεν. Μαθόντες οὖν οἱ Βούλγαροι τὸ γεγονός
 ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ πολέμου συγ-
 κροτηθέντος τρέπουσιν τὸν Σακτικὴν σὺν ὀλίγοις
 ὑπάρχοντα. Ὁ δὲ ἐπειθὲ γενναίως ἀγωνισάμενος
 καὶ πολλοὺς ἀνελὼν, οὐκ ἔτι ἀντέχειν ἠδύνατο πρὸς
 τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, μετήσιν τοῦ ἵππου τὸν χα-
 λινόν, καὶ εἰς φυγὴν ἤλαυνεν· ποταμὸν δὲ τινα ἔκεις
 παρτρέοντα διαπερὼν, τοῦ ἵππου αὐτοῦ ἐν τῇ ἰλύϊ
 ἔμπαγέντος, πιτρώσκειται κατὰ τῆς ἑδρας ταῖ τοῦ
 μηροῦ. Μόλις οὖν τοῦ ἵππου ἐκτὸς ἑλθὼς ἀνασπα-
 σθέντος, διασώζεται μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ τε-
 θεῖ· ἐν τῇ ἁγίᾳ σοφῇ, καίρας τῆς πληγῆς οὐσης. τῇ
 νυκτὶ ἐτελεύτησεν. Ἀδριανὸς δὲ τις Χάλδος, πρὸς

A e superiore editorique parte armata manu ap-
 parentibus, et incompota tremendaque vocifera-
 tione usis, derepente Joannes rector fugam ar-
 ripit; Faustinusque Platypodis filius pro eo de-
 certans cum aliis plurimis interfectus est. Vix
 itaque periculo ereptus celocem ingressus est.
 Fuga quoque subduxit se Alexius armis omnibus
 munitus, et Alexius Muzelzus, drungarius. Qui cum
 ad celocis scalam commodè conscendere nequiret,
 in mare cum protomandatore præcipitatus, pro-
 fundo submersus est. Argyri vero ad castellum fû-
 ga sibi consuluerunt. Bulgari, nullum reperientes
 obvium, Pegarum palatia Stenique spatium omne
 igne immisso succenderunt. Februarii porro mensis
 die vicesimo, indictione decima, Theodora Romani
 B consors moritur, corpusque illius domo depositum
 est; eodemque mense Sophia imperatoris Christo-
 phori conjux coronatur. Eo tempore Curupalata
 Iber in urbem advenit, et per medias ejus vias
 vestibis præclaris ornatus deductus est, et ad san-
 ctam Dei Sophiam progressus, templi immanitatem
 et cultum contemplatus, variamque ejus supellecti-
 lem demiratus, in patriam reversus est.

Junie postmodum mense Bulgaris iterato bellum
 inferentibus, et ad sanctæ Theodoræ palatia pen-
 trantibus, et eadem igne depopulatis, Romanos im-
 perator, copiarum ducibus convocatis, Sactice di-
 cto ei adherente, sumptis animis milites hortaba-
 tur in hostes irrumperere, et pro patria præliari
 commonebat. Illi pro Christianis se mori paratos
 polliciti sunt. Postera igitur luce, præfatus Sactices
 C armatus fidem a se datam veram et constantem
 demonstravit. Bulgaros quippe retro aggressus, et
 in eorum castra insiliens, cunctos ibi repertos
 trucidavit. Bulgari quod gestum erat percipientes
 in castra revertuntur, et consertis manibus Sactice
 paucis comitatu terga dare cogunt. Ille fori-
 ter præliatus multis hostium occisis, totque aliis op-
 pugnatu ut resistere non valeret amplius, equum la-
 xatis habenis ad fugam impulit, fluviumque ibidem
 præterfluentem trajiciens, equo profundi limo infuso ad
 podicem et coxedicem vulneratur. Equo itaque li-
 mo 499 vix extracto ad Blachernas desertur, et
 sacro loculo impositus, plaga mortifera accepta,
 D nocte mortuus est. Adrianus autem quidam Chal-
 dus, nec non Tatzates Armenus, vir opulentus,
 consiliis et hortatibus Bardæ Boelæ, qui Chaldiensi
 militiæ præerat, tyrannidem et rebellionem adver-
 sus Romanum imperatorem excitant, et Paiper lo-

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(38) Suppl. ex Anonym. et Cedren., ἐν τοῖς πε-
 δυνῶν καὶ χαλαρωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν· In-
 structo exercitu in campestribus ac depressioribus
 Pegarum locis.

(39) Suppl. ex Anonym., τῇ ὅτ' αὐτοῦ μοναστή-
 ριον ἀμειψθέντι, quam ille in monasterium mutave-
 rat: non enim in profana domo sepulta. Cedren., ἐν
 τῷ Μοριελαίῳ, quod ejus monasterii nomen est,
 ut et ipse Leo paulo post vocat.

(40) Nihil emend., sed addendum ex Anonym.,

μετὰ δόξης πολλῆς καὶ τιμῆς ὑπεδέχθη. Medio foro
 splendide ornato transiens, multa cum gloria ac
 honore susceptus est. Sicque et de S. Sophiæ or-
 natu prosequitur. Καλλωπίζαντες ταύτην, καὶ
 περισσεύαντες πύλινους χρυσοῦφις, καὶ κόσμῳ
 παντοίῳ· Magnifice adem ornantes, atqueque textis
 tapetibus ac velis parietes obcingentes, atque omnis
 generis cultum adhibentes. Curopalata hic honoris
 titulus, non officium in aula.

cum munitissimum occupant: quos Joannes Curcuas, scholarum domesticus, cum debellasset, quosdam quidem tenuit, quorum illustriores, facultatibus eorum publicatis excæcavit, alios vero occidit. Tatzates autem alio validissimo loco fuga occupato, et securitatis fide accepta, in urbem reversus est, et manglabite dignitate honoratus in Manganorium palatio sub custodia servatus morabatur. Fugam autem machinatus oculorum lumine privatur, Bardam Boelam in monachum detondent. Patricio vero quopiam cognomine Moroleone, Adrianopoleos urbis duce, in rebus bellicis fortissimo et solertia præstanti, ut qui adversus Bulgariam facinora forti viro digna ostendisset plurima, Simeon Bulgarus eum omni exercitu dictam urbem obsedit, valloque circumducto validis armis pressit: frumento autem per urbem deficiente dura famem invasit, ex nulla quippe parte egestatis calamitate vexati annonam procurare valebant: quare seipsos et exercitus ducem Bulgaris tradiderunt, quem apprehensum Simeon, vinculisque per totum corpus circumdatum amara morte interfecit: commendataque Bulgaris urbis custodia in patriam se recepit. Leone Tripolita cum copioso exercitu bellicisq; navibus in Romanos erumpente, et Lemnum insulam occupante, Joannes Radinus patricius et classis drungarius eum ex improvise aggressus est. Initioque certamine divinis auxiliis, qui comitabantur Agareni fusi sunt, solo Tripolita fuga servato.

ἐξελεθόντος, καὶ ἐν τῇ νήσῳ Αἰήνῳ καταλαβόντος, Ἰωάννης αἰφνιδίως ἐπέθετο αὐτῷ. Καὶ πολέμου Ἄγαρηνοί· μόνοι δὲ αὐτὸς Τριπολίτης φυγὴ διασωθεῖς.

Septembri vero mense, indictione secunda, Simeon Bulgariæ princeps, copiis omnibus eductis adversus Constantinopolim expeditionem parat. Inde Thraciam et Macedoniam depopulatur, incendia ubique spargit, evertit cuncta, et ad arbores usque excindit. Ad Blachernas præterea proventus Nicolaum patriarcham et procerum quosdam, ut de pace conferrent, ad se mitti postulavit. Datis igitur ex parte utraque obsidibus convenerunt, prius quidem Nicolaus patriarcha, deinde Michael patricius Syriotes, et Joannes Mysticus, qui ab imperatore secundas tenebat: jam quippe Joannes rector apud imperatorem calumniâ passus, causatus ægritudinem palatium deseruerat: 500 postmodum autem in monasterio Galaerenis proximo detentus est. Et hi quidem cum Simeone de pace tractatum habebant: Simeon autem retro eos amandavit, ipsum vero imperatorem videre expetiit, a multis de ejus prudentia fortitudine et solertia certior factus.

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(41) Τούτοις δὲ πενιχροῦς καὶ ἀσήμεους, ἀδύους καλεῖσθαι ὅπῃ βούλοιντο ἀπέναντι. Sic ex Cedren. plena littera, non ita supplenda ut interpretes effudit: alios vero occidit. Imo, *Pauperes reliquos atque obscuros quo collibitum esset innocuos abire jussit.* Sic forte durius habitis capitibus, mitiores victores multitudini.

Α δὲ καὶ Τατζάτης Ἀρμένιος πλοῦσις πάνυ, τῇ συνθήκῃ καὶ συμβουλῇ Βάρδα τοῦ Βοηλᾶ στρατηγούontos ἐν Χαλδίᾳ, τυραννίδα καὶ ἀνταρσίαν κατὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως συσκευάζουσι, τὸ Παῖπερ τε λεγόμενον ὄχυρῳμα κατασχόντες, οὓς ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κουρκούας καταπολεμήσας, τοὺς μὲν κατέσχευεν, ὧν τοὺς περιφανεστέρους ἀποτυφλοῖ, τὰς οὐσίας δημεύσας (41). Τατζάτης δὲ ἐν ἐτέρῳ ὄχυρῳ τᾶν καστελλίῳ διαφυγὼν, καὶ λόγον τοῦ μήτι κακὸν παθεῖν δεξιόμενος ἐν τῇ πόλει εἰσέλθῃ, καὶ τῇ τοῦ μαγλαδίτου [μαγγλα-] ἀξίᾳ τιμηθεῖς, ἐν τῷ οἰκῷ τῶν Μαγγάνων διητάτο τηρούμενος. Δρασμὴν δὲ βουλευσάμενος ἀτίσκειται, καὶ τῶν ὁμμάτων στερίσκεται. Βάρδαν δὲ τὸν Βοηλᾶν ἀπέχειραν μοναχόν. Τοῦ δὲ Πατρικίου τοῦ θντος [καὶ] ἐπονομαζομένου

Μωρολέοντος (42) Ἀδριανουπόλεως στρατηγούontos, κρατίστου τὰ πολεμικὰ καὶ περιδεξίου τυγχάνοντος, δὲ πλείστας κατὰ Βουλγαρίας ἀνδραγαθίας ἐπεδείξατο, ὁ Βούλγαρος Συμεὼν οὖν παντὶ τῷ στρατεύματι τὴν εἰρημένην πόλιν περιεκύκλωσεν, καὶ χάρακα περιβαλὼν ἰσχυρῶς ταύτην ἐπολιόρκει. Ἐπεὶ δὲ ὁ τε σῖτος τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιλελοίπει, καὶ λιμὸς ἐπέβη χαλεπὸς (οὐδαμῶθεν γὰρ εἶχον ἐπισιτίζασθαι), τῇ ἐνδεῇ πιεζόμενοι, προεδώκασιν ἑαυτοὺς τε καὶ τὸν στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις, ἐν χειρωσάμενος Συμεὼν, καὶ δεσμὰ κατ' ὅλου τοῦ σώματος περιβαλὼν, ἀπέκτεινεν θανάτῳ πικρῷ. Βουλγάροις οὖν τὴν τῆς πόλεως παραβοὺς φυλακὴν, ὑπεχώρησεν. Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ πλοίων πολεμικῶν κατὰ Ῥωμαίων

Ἰωάννης πατρίκιος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν γεγονότος Θεοῦ συνεργεῖα οἱ ὅπ' αὐτὸν τρέπονται

Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνὶ ἰνδικτιῶνος δευτέρας, Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας πανστρατὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει. Καὶ ληΐζεται μὲν Θράκην τε καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρρίζει δὲ πάντα, καταστρέφει, καὶ δεινροτομεῖ. Μέχρι δὲ Βλακερνῶν γενόμενος, ἐπεζήτησεν ἐπισταλῆναι αὐτῷ τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινὰς τῶν μεγιστάνων, ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντυχεῖν. Ἐλαβον οὖν ὁμήρους ἀμφοτέρω, καὶ ἐξῆλθον πρότερον μὲν ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἔπειτα Μιχαὴλ πατρίκιος ὁ Στουπιώτης, καὶ Ἰωάννης ὁ Μυστικὸς παραδυναστεύων. Ἦδη γὰρ Ἰωάννης ὁ βαίκτηρ διαβληθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα, ἀσθένειαν προφασισάμενος τοῦ παλατίου κατελήλυθει, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ (43) πλησίον τῶν Γαλακκηνῶν ἀπεκάρη· οἱ μὲν οὖν μετὰ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγοντο· ὁ δὲ αὐτοὺς μὲν ἀπέπέμφατο, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἐπέζητει θεάσασθαι. Παρὰ πολλῶν γὰρ πεπληροφόρητο περὶ τῆς αὐτοῦ φρονήσεως καὶ ἀνδρείας καὶ συνέσεως. Ὁ δὲ βασιλεὺς

(42) Seq. ex Anonym. et Cedren. supplenda, τῷ οὕτως ἐπονομαζομένῳ Μωρολέοντος, ἢ μάλλον εἰπεῖν οἰκνότερον Θυμολέοντος. Patricio sic appellato Moroleon, vel ut magis proprie loquar Thymoleon, quasi dicas, vir leonini pectoris, etc.

(43) Anonym., Αὐτοὺς μὲν ἀπέπέμφατο.

σφόδρα ἐπὶ τούτῳ ἡγαλλιάσατο· ἐπόθει γὰρ τὴν εἰρήνην, καὶ τὰς γενομένας (44) τῶν αἱμάτων ἐχύσεις ὁσημέραι. Ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ τοῦ Κοσμιδίου αἰγιαλῷ κατεσκευάσεν ἐν τῇ θαλάσῃ ὀχυρωτάτην (45) ὥστε τὴν βασιλικὴν τριηρὴ διεκπλεύσαν αὐτῇ προσορμίζεσθαι. Περιφράξας οὖν αὐτὴν πάντοθεν διατείχισμα, μεσον γενέσθαι προσέταξεν, ἐν ᾧ ἀλλήλοις ἐμελλον ὀμνεῖν. Ἀποστείλας οὖν Συμεὼν τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν ἐνέπρησεν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ σύμπαντα, δῆλος ὢν ἐντεθεὶν μὴ τὴν εἰρήνην ἐλῶν, ἀλλ' ἐλπίζει μετέωροις τοῦτον ἐξαπατῶν. Παραγενόμενος δὲ ἐν Βλαχέρναις ὁ Βασιλεὺς [βασιλεὺς] ἄμα Νικολάῳ τῷ πατριάρχῃ ἐν τῇ ἀγίᾳ εἰσῆλθον σοφῶς, καὶ τὰς χεῖρας ἐξέτεινεν εἰς εὐχὴν. Εἶτα πρηνὴς πεσὼν δάκρυσι τὸ ἅγιον κατέβρεχεν ἔδαφος τὴν πανάχατον Θεοτόκον ἀντιβολῶν τὴν ἀκαμπτὴ καὶ ἀμελικτον τοῦ ὑπερφάνου Συμεὼν μαλάξαι καρδίαν, καὶ πείσαι τὰ πρὸς εἰρήνην. Καὶ τὸ ἅγιον κινῶντιον διανοίξαντες, ἐνθα τὸ σεπτὸν τῆς ἀγίας Θεοτόκου τεθησαύριστο ὠμοφρόνῳ· τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἀνελόμενος, καὶ τὴν πίστιν τὴν ὑπὲρ εἰς τὴν ἁμωμον (46) Θεοτόκον, ὅσα περικεφαλαίαν τινὰ περιθέμενος, ἐξῆι τοῦ ναοῦ ὅπλοις ἀσφαλεῖς φραζάμενος, τὸν σὺν αὐτῷ στόλον, ἀσπίσι τε καὶ ὅπλοις κομίσας [χοσμήσας], τὸν ὠρισμένον τόπον κατέλαθεν συνομιλῆσαι τῷ Συμεῶν. Πέμπτη οὖν ἡμέρα ὅτε ταῦτα ἐγένετο, ἐννάτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς τετάρτῃ τῆς ἡμέρας ὥρα, παρεγένετο Συμεὼν πληθὸς ἀπειρον ἐπαγόμενος, τῶν μὲν χρυσασπίδων καὶ χρυσοδωράτων, τῶν δὲ ἀργυρασπίδων καὶ ἀργυροδωράτων, τῶν δὲ πάσης ὅπλων χρεῖς κεκοσμημένων, πάντων καταπεφραγμένων σιδήρῳ· αἱ μὲν αὐτῶν διεκλήφοντες τὸν Συμεὼν, ὡς βασιλεῖα, εὐφύμουν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ. Πάντες δὲ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τέλξεσιν ἐφεστῶτες κατεβῶντο τὰ δρώμενα. Ἦν οὖν τότε ἰδεῖν ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγάλῳ φρονῶν, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον, ὅπως τοσαύτην πολεμίων βλέπων ἐπιφορὰν, οὐ κατεπλάγῃ καὶ συνεστάλῃ καὶ ὑπεχώρησεν· ἀλλ' ὥσπερ εἰς φίλων πληθὸς χωρῶν οὕτως ἀτρέμας ἀπῆι, μονονουχὶ τὴν ψυχὴν τοῖς πολεμίοις τῶν ὀπληκῶν διδοῦς ἀντιλυτρον. Πρῶτος οὖν ἐν τῇ ῥήθεισιν ἀποδόθρα καταλαβὼν τὸν Συμεὼν ἐξεδήχετο. Ἐπεὶ δὲ ὄμνηροι ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν, καὶ τὴν ἀποδόθραν οἱ Βούλγαροι διερευνήσαντο ἀκριβῶς μὴ πῶς τις δόλος, ἢ ἐνεδρα τυγχάνῃ· κατήλθεν Συμεὼν τοῦ ἱπποῦ, καὶ πρὸς τὸν βασιλεῖα εἰσῆλθεν. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους, εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν. Εἰπεῖν δὲ λέγεται τὴν βασιλεῖα πρὸς Συμεὼν· Ἀχέκοά σε θεοσεβὴ ἄνθρωπον καὶ Χριστιανὸν ὑπάρχοντα ἀληθινόν· βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις συμβαίνοντα. Ἴδιον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνθρώπου καὶ Χριστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγά-

A Valde letatus imperator postulatum admisit, pacis quippe cupiditate ducebatur, et effusum quotidie sanguinem deplorabat. Ad litus itaque Cosmidii machinam in mari validissimam excitari jussit: ad quam triremem regiam remis rectam facile esset deducere, septoque munitissimo eam circumvallans spatium ejus medium ita disponi praecepit, ut in ea ad invicem de pace colloquerentur. Simeon autem missis militibus, sanctissimae Deiparae ad Pegem templum combussit, et loca circumposita devastavit, a pace alienum se, sed vana tantum spe imperatorem deludere, inde significans. Imperator una cum patriarcha Nicolao ad Blachernas et sanctum loculum progressus, ad preces manus extendit, deinde pronus in terram cadens sacrum lacrymis pavementum irrigavit, Deiparam a labe immunem obtestatus, ut inflexum et rigidum superbi Simeonis emolliret cor, et quae sunt pacis inspiraret: sacroque scrinio, quo venerande sanctae Deiparae vestis reposita est, aperto, illam inde sublatam ex fide qua in immaculatam Dei Genitricem pollebat, velut galeam capiti circumponens imperator firmissimis armis munitus, classi viae comite clypeis et armis adornata ad praefixum locum cum Simeone tractaturus accessit. Quinto igitur die quo haec facta sunt, Novembris mensis die nono, hora diei quarta Simeon immensa exercitus plebe circumstipatus processit. Militum alii aureis clypeis et deauratis hastis, alii argenteis clypeis pariter et hastis argenteo rutilantibus, alii quoque omni armorum genere ornati, cuncti autem ferro circumcincti, medium admisserunt Simeonem, quem Graecis pronuntiat, seu imperatorem faustis prosequerentur acclamationibus. Senatorii porro ordinis viri muris innixi quae fiebant contemplabantur. Spectatu vero dignissima res fuit animus ille imperatoris dignus et excelsus, mira res illa mentis nullo pacto motae constantia, quae tantum percipiens hostium appulsum, nullo modo consternata aut repressa est: sed nec retrocessit, quin imo velut in amicorum caetum se conferret, sic intrepidus processit, tantum animam subditorum salutis pretium hostibus non offerens. Prior itaque ad dictam machinam perveniens Simeonem praestolabatur. Ut obsides ex 501 utraque parte dati sunt: Bulgari vero ne quis dolus aut insidia laterent, machinam diligenter perscrutati sunt: Simeon equo desiliens ad imperatorem accessit, dataque invicem salute, pacis tractatum moverunt. Imperator dixisse fertur ad Simeonem: Virum Dei cultorem et vere Christianum audi vi te: verum opera verbis nullatenus consonantia in te perspicio. Proprium enim viri Dei

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(44) Καὶ τὸ στῆναι τὰς γενομένας. Anonym., Quotidianas cades volens compescere; modum eis ne finem adhibere.

(45) Ὁχυρωτάτην ἀπόδοσιν. Item, ut et Cedren., Tutissimum septum; excensionem, machinam ad

id comparatam, ut ex navi in eam descenderetur, exque ea tuto colloquium haberetur.

(46) Τὴν εἰς ὑπεράμωμον. et mox, τὸν σὺν αὐτῷ σὺν στόλον, κατακοσμήσας. Anonym., Cedren.

cultoris et Christiani est pacem et charitatem amplecti, siquidem Deus charitas est et dicitur, impii vero et infidelis est credibus et eruoere injuste fuso gaudere. Igitur si vere te Christianum proferis, sicut certo tenemus, compesce tandem caedes injustas, et scelestam sanguinis effusione abstine, et nobiscum Christianis, cum ipse Christianus sis et nomineris, pacis fœdus percutere; et Christianorum dexteram unius fidei Christianorum sanguinibus ne permittas pollui. Homo quippe es, et mortem ipse et resurrectionem et operum retributionem præstolaris: hodieque cum exsistas, crastinus dies in pulverem te resolvet: febris vel unica omnem exstinguet jactantiam. Quam igitur ad Dei tribunal constitutus pro credibus injustis Deo reddes rationem? quo vultu in tremendum et justum iudicem oculos intendes? Si divitiarum cupiditate ductus hoc agis, ego ad satietatem usque, eo quod desideras, implebo. Solum contine dexteram, amplectere pacem, dilige concordiam, ut et tu vitam agas tranquillam et sollicitudinibus expertem, et calamitatibus non nihil Christiani sublevantur. Nefas enim est adversus ejusdem fidei homines te arma movere. His dictis imperator tacuit. Simeon, ejus moderationem et ejus sermones cum verecundia miratus, pacem componi annuit. Cum igitur sibi invicem vale dixissent, a se mutuo disjuncti sunt, imperatore magnificis meribus Simeonem cumulante. Quod vero tunc accidit narrabo prodigium eorum etiam, qui hæc dijudicant fidem exsuperans. Principibus quippe ad invicem colloquentibus, aquilas duas desuper ipsos volasse præstoque advenisse, et ad invicem commistas dicunt: et confestim ab invicem disjunctas, hanc quidem ad urbem advolasse, aliam vero in Thraciam alarum opere delatam. Qui hæc curiosius indagant, omen judicare non faustum; discordes quippe, et pace infecta recessuros divinabant. Simeon collecto exercitu, coram optimatibus imperatoris solertiam et moderationem exposuit.

Decembris autem mensis die vicesimo quinto filios suos Stephanum et Constantinum Romanus **502** imperii corona cinxit: sed et Theophylactum filium clericum totondit patriarcha, et subdiaconum ordinavit, tandemque syncellum promovit, cum prius ad sanctum Ingressum cum subdiaconis allectus processisset. Aprilis vero mensis die vicesimo nono Joannem Mysticum patricium Romanum proconsulem designavit. Mensis vero Maii die decimo quinto, indictione tertia, mortem obiit Nicolaus patriarcha, post secundam renuntiationem throno potitus annos tredecim, ejusque corpus in Galacrenarum monasterio ab eo condito depositum est. Augusto deinde mense Stephanus Amaseæ metropolita, eunuchus, initiatus est patriarcha. Post hæc mense

A πην ἀπασπάσθαι· εἰπερ ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ λέγεται. Ἀσθεύς δὲ καὶ ἀπίστου τὸ χαίρειν σφαιγὰς καὶ αἵματιν ἀδίκως ἐκχεομένων [ἐκχεομένων]. Εἰ μὲν οὖν ἀληθὴς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφορημέθα, στήσῃς ποτε τὰς ἀδίκους σφαγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ σπείσῃ μεθ' ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν τὴν εἰρήνην, Χριστιανὸς ὢν καὶ αὐτὸς, καὶ ὀνομαζόμενος· καὶ μὴ θέλῃ μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰς αἵματιν ὁμοπίστων Χριστιανῶν. Ἀνθρωπος εἰ καὶ αὐτὸς θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ ἀνταπόδοσιν. Σήμερον ὑπάρχεις, καὶ αὐριον εἰς κόνιν διαλυθήσῃ. Εἰς πυρετὸς ἅπαν καταπέσει τὸ φρούραγμα. Τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ θεῷ ἐκεῖ ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφαγῶν; ποίῳ προσώπῳ τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ ἐνατενίσαις κριτῇ; Εἰ πλούτου ἔρῶν ταῦτα ποιεῖς, ἐγὼ σε κατακόρως τοῦ ἐπιθυμουμένου ἐμπλήσω, μένον ἐπίσχες τὴν δεξιάν· ἀσπασαί τὴν εἰρήνην, ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν, ἵνα καὶ αὐτὸς βίον ζήσης εἰρηνικὸν καὶ ἀπράγμονα, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσονται ποτε τῶν συμφορῶν. Οὐ θέμις γὰρ αὐτοῦς ἀφρεῖν ὅπλα καθ' ὁμοπίστους. Τοσαῦτα οὖν εἰπὼν ὁ βασιλεὺς, ἐστήρσεν. Αἰδασθεὶς οὖν Συμεὼν τὴν τούτου ταπεινωσιν, καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ, ἐπένευσεν τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. Ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους διεχωρίσθησαν δώροις μεγαλοπρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξιωσαμένου τὸν Συμεῶνα. Ὁ δὲ τότε συμβέβηκεν διηγῆσθαι τεράστιον τι, καὶ τοῖς τὰ τοιαῦτα συγκρίνειν εἰδὼς παράδοξον. Δύο φασὶν ἀετοὺς τῶν βασιλέων ὁμιλοῦντων ἀνωθεν αὐτῶν ὑπερπτήναι, **C** ἤξαί (47) τε καὶ πρὸς ἀλλήλους συμμιξαί, καὶ παρτυτικά διαστυγῆναι ἀλλήλων· καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἔλθειν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν θρόον διαπτήναι. Τοῦτο οἱ ἀκριδῶς τὰ τοιαῦτα σκοποῦντες, οὐ καλὸν ἔκριναν οἰωνόν. Ἀσμεδάτους γὰρ ἐπὶ τὴν εἰρήνην διαλυθήσεσθαι ἔφησαν. Συμεὼν δὲ τὸ ἐκτουτο στρατόπεδον καταλαθὼν τοῖς ἐκτουτο μεγιστάσιν τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλεν σύνεσιν καὶ ταπεινώσιν.

Δεκαμέριον δὲ μηνὶ εἰκάδι πέμπτῃ ἔστεφεν Ῥωμαῖος τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ Στέφανόν τε καὶ Κωνσταντῖνον, ἀλλὰ καὶ Θεοφύλακτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὁ πατριάρχης ἀπέχειρεν κληρικόν, χειροτονήσας ὑποδιάκονον, σύγκαλλόν τε **D** προχειρισάμενος, διελθόντα πρότερον ἐν τῷ τῶν ὑποδιακόνων τάγματι εἰς τὰ Ἅγια. Ἀπριλίῳ δὲ μηνὶ εἰκοστῇ ἐνιάτῃ ἐτίμησαν Ῥωμαῖοι Ἰωάννην Μυστικὸν πατριῶν ἀνθύπατον (48). Μαΐῳ δὲ μηνὶ δεκάτῃ πέμπτῃ Ἰνδικτιῶνος· τρίτης (49) τελευτᾷ τὸν βίον ὁ πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ ἀναβάσει ἑτῆ δεκατρία· καὶ ἀπετέθη ἐν σώμα αὐτοῦ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τῶν Γαλακρηνῶν. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ πατριάρχης καθίσταται Στέφανος Ἀμασίας μητροπολίτης, εὐνοῦχος ὑπάρχων. Ὁκτω-

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(47) Melius Anonym., κλάγξαι τε.

(48) Μυστικὸν καὶ παραδυναστεύοντα πατριῶν καὶ ἀνθύπατον. Sic bene Continuator et Cedren., et tantus hic dignitatum cumulus invidiam provo-

caverit.

(49) Sic et Cedren.; at melius Continuat., 'γ', indictione triadecima, non, tertia.

ὅριον δὲ μηνὶ κατηγορήθη ὁ Μυστικός, Ἰωάννης, καὶ παραδυναστεύων ὡς τῆς βασιλείας ἐπίμενος, ὑποθήκη τοῦ πατρικίου καὶ λογοθέτου τοῦ δρόμου Κοσμᾶ διδόντος εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτῷ. Τοῦτου ἔνεκεν καταδικάζεται μὲν τοῦ παλατίου, ἐγχωρεῖται δὲ προσέρχεσθαι, καὶ τῷ βασιλεῖ ὑπηρετεῖν, καὶ σὺν αὐτῷ τὰ ἀνήκοντα διοικεῖν. Σπογγὴν γὰρ ὅτι πλείστην ἐκίκεττο ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτόν. Τῶν κατηγορῶν οὖν κατεπειγόντων τὸν βασιλέα, ἐρυνήσας ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀληθῆ ταῦτα εἶναι μαθὼν, ἐμελλε τοῦτον κατασχὼν ἀντάξειν. Ὁ δὲ τοῦτο προγνοὺς χρητὰι φυγῇ· καὶ τὴν λεγομένην Μονοκάστανον καταλαβὼν, ἀποκρίεται μοναχός, Πέφευγε δὲ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Βοηλᾶ, ὁ [add. ἐπὶ] τῆς τραπέζης, οἰκεῖος καὶ φίλος ὢν αὐτῷ· καὶ τὸν Ὀλυμπον καταλαβὼν, τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνδύεται. Ἐδεδοίκει γὰρ καὶ αὐτός, ἅτε συμμύστης τυγχάνων τοῦ Μυστικοῦ, καὶ τῶν ἀπορρήτων αὐτοῦ (50) κοινωνός. Τὸν δὲ πατρικιον Κοσμᾶν ἐν τῷ Ὁρολογίῳ τύψας ὁ βασιλεὺς διεδίδετο. Προβάλλεται δὲ ἀντὶ τοῦ Μυστικοῦ Ἰωάννου Θεοφάνην πρωτοβεσιτάριον καὶ παραδυναστεύοντα. Ἐγένετο δὲ τὸ τηλικαῦτα καὶ σεισμός φοβερός· ἐν τῷ τῶν Θρακίων θέματι, καὶ χάσμα γῆς μέγα καὶ κατάπληκτον, ὥστε πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας οὐτάνδρους καταποθῆναι.

Μαίῳ δὲ μηνὶ εἰκάδι· ἑβδόμη δεκάτης πέμπτης ἰνδικτιῶνος Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρία· ἐτελεύτα, Πέτρον υἱὸν αὐτοῦ προβαλλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἔσχεν γυναικὸς τῆς ἀδελφῆς Γεωργίου τοῦ Σουρσουβούλη, ὃν καὶ ἐπίτροπον τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ὁ Συμεὼν καταλείπειν. Τὰ κύκλιον οὖν ἔθνη τὴν τοῦ Συμεὼν μαθόντα τελευτὴν ἐκστρατεύειν κατὰ Βουλγάρων ἐβουλεύοντο. Λιμοῦ δὲ σὺν ἄκρῃσι τὸ Βουλγαρικὸν ἔθνος ἐκπύζοντος, ἐδεδοίσατο τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν. Βουλὴν οὖν ποιησάμενοι, κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύουσιν, καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καταλαμβάνουσιν. Ἐπειτα μαθόντες ὅτι μέλλει κατ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανός· ἐκστρατεύειν, ἀποστέλλουσι Πέτρον τε καὶ Γεώργιον χρυφίως τινὰ μοναχόν, Καλοκύριν ὀνομαζόμενον, τῷ γένει Ἀρμενιακόν, χρυσόβουλον ἐπιφερόμενον. Διηγήρευσεν δὲ τὰ ἐν αὐτῷ, ὡς τὴν μετὰ Ῥωμαίων εἰρήνην ἀσπάζονται οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ γαμικὴν ποιῆσαι συνάλλαγμα. Τὸν τοιοῦτον οὖν μοναχόν ὁ βασιλεὺς ἀποδεξάμενος ἀσμενίστατα, παρευθὺ ἀπέστειλεν μετὰ δρόμῳ· ἐν Μεσημβρίᾳ τὸν μοναχόν Θεόδωρον τὸν Ἀδούκην, καὶ Μεσεμβριὰν κληρικόν τὸν Ῥόδιον τὴν εἰρήνην συλλαλῆσαι τοῖς Βουλγάροις. Οἱ δὲ παραγενόμενοι, καὶ τὰ εἰκότα συλλαλῆσαντες, ἐξῆλθον ἅμα Στεφάνῳ Βουλγάρῳ διὰ τῆς ξηρᾶς. Ὅπισθεν δὲ αὐτῶν κατέλαθεν καὶ Γεώργιος ὁ Σουρσουβούλης, καὶ παραγενόμενοι ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν εἰρήνην ἐπέσεισαντο. Θεασάμενοι δὲ τὴν θυγατέρα Χριστοφόρου βασιλέως Μαρῖαν, καὶ μεγάλως ἐπ' αὐτῇ ἀρεσθέντες, ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ διὰ τάχους παραγενέσθαι. Τοῦ Βουλγάρου ὢν Πέτρου καταλαβόντος, τριήρεις ὁ βασιλεὺς Ῥω-

A Octobri Joannes Mysticus, et post imperatorem administrator, velut imperii affectati, suggestu patricii et logothetæ publici cursus Cosmæ, qui filiam uxorem ei locaverat, accusatus est. Hujus gratia palatio quidem extruditur, ad eum tamen liber illi servatur accessus, et obsequendi imperatoris jussis, et cum eo quæ opus foret administrandi potestas permittitur. Ingens quippe imperatoris erat in eum affectus. Accusationem porro coram imperatore urgentibus adversariis, examine habito, ut vera esse quæ objicerentur cum imperator agnovit, detentum interrogare proposuerat. Quæ re prævisa, fugam prior arripit, et in monasterium nomine Monocastanum secedens, monasticam suscipit tonsuram. Fugit pariter Constantinus Boelæ filius mensæ præfectus, familiaris, et ei bene affectus: et in Olympum montem digressus, monastico induitur habitu: timebat enim ipse cum consiliorum Mystici conscius, et secretorum ejus omnium particeps. Patricium autem Cosmam magistratu exauctoratum ad Horologium verberibus imperator emendavit: Joannis vero Mystici vices obiturus Theophanes protovestarius et imperii administrator promovetur. Tunc in provincia Thraciæ terræ motus horrendus factus est, hialusque stuporem afferens, ita ut plura prædia et ecclesiæ cum hominibus absorpta sint.

Maii porro mensis die vicesimo septimo, indictione quinta, Simeon Bulgarius princeps diem obiit, Petro filio, quem ex secunda conjuge suscepit, sorore videlicet Georgii Surzubulis, quem filiis procuratorem dedit, principe relicto. Exinde circumpositæ regiones, audita Simeonis morte, adversus Bulgaros arma suscipere meditabantur. Fame autem una cum locustarum perniciæ Bulgarorum terras depascente, Romanorum timuerunt incursus. Habito itaque consilio 503 adversus Romanos ipsi armantur, et per Macedoniam effundunt exercitum. Cum audissent vero Romanum imperatorem copias in eos parantem, Petrum, et Georgium quemdam monachum, cognomine Calocyrim, genere Armenum auream bullam ferentem latenter delegant. Bullæ series erat: Bulgaros non pacem modo cum Romanis amplecti, sed et conuubiorum fœdera prosequi. Monachum hujusmodi cum imperator lubentissime suscepisset, celocem expedit confestim, et monachum Theodorum Abucem, et regium clericum Rhodonatum, ut de pace cum Bulgaris tractarent, Mesembriam destinavit. Illi profecti, et negotiis accommoda collocuti, una cum Stephano Bulgaro per continentem iter egerunt. Retro eos Georgius Surzubules appulit, et Constantinopolim cuncti convenientes, pacis fœdera sanxerunt. Mariam vero, Christophori imperatoris filiam, contemplati, et ejus summo opere delectati aspectu, Petro scripserunt, ut quantocius accederet. Petro Bulgaro adveniente, consensu triremibus ad Blachernas imperator Romanus se contulit: viditque Petrum, et salutavit.

FRANC. COMBESFISH NOT E.

(50) Τῶν ἀπορρήτων αὐτοῦ, ut et alii.

Ut vero de negotiorum difficultatibus convenerunt, conscriptis pacis conditionibus, nuptiales contractus peregerunt. Octobris deinde mensis die octavo progressus patriarcha Stephanus una cum Theophane protovestiariorum et Maria Christophori imperatoris filia, et universo senatu ad sanctissimæ Deiparæ templum ad Pegas, Petrum et Mariam conjugali benedictione sociavit: mensaque sumptuosa et magnificientissima instructa, cunctisque ad nuptiarum solemnia spectantibus rite splendideque peractis, Theophanes protovestiarius una cum Maria imperatoris filia in urbem reversus est. Die autem nuptias sequente tertio Romanus imperator in machina, sive tabulato ad Pegas magnificum paravit convivium. Non minima porro contentione a Bulgaris excitata, ut prius Christophorus, deinde Constantinus acclamationum precibus exciperetur, votis eorum imperatore obsecuto, quod petebant præstitum est. Nuptiarum autem celebritate peracta, Mariaque in Bulgariam iter capessere jamjam parata, Hebdomum usque parentes eam comitati prosecuti sunt, ibi in eam circumfusi, et largo lacrymarum impluvio madidi, ut dilectorum præcordiorum usu orbis contingere solet, tristabantur: tandemque generum, filia ejus potestati tradita deosculati, in regiam reversi sunt. Sic Maria Bulgarorum manibus tradita in Bulgariam profecta est.

Eo tempore legati 504 pacis fœdera composituri e Melitine ad imperatorem Romanum accesserunt. Non diu post Apocaps Amer nepos Melitines Ameras, et Apolasath dux nobilissimus et ditissimus Melitinae adventit. Isti congruis honoribus a Romano excepti, pacis conditionibus firmatis, in patriam reversi sunt. Apocaps autem viro prudente et sagaci vivis erepto, pacem continuo dissolverunt. In eos autem irrumpunt scholarum domesticus Joannes Cureuas, una cum legionibus, et Melias cum adjunctis sibi Armenis: et ad eas angustias Melitinem adigunt, ut eam e vestigio vastent, et funditus ad solum evertant. Melitinem igitur in curatoriam instituit imperator, plurimis auri et argenti millibus annuatim colligendis eidem impositis. Nicetas autem magister et Christophori imperatoris socer quasi in patrem insurgendi consilium dedisset, et eum imperio dejicere consulisset, accusatus est. Eum propterea urbe pulsum detonderunt monachum. ὁποτιθέμενος αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου γενέσθαι πατρὸς, γόντες τῆς πόλεως ἀπέκλειραν μοναχόν.

Mensis autem Julii die decimo octavo, indictione sexta, Stephanus patriarcha moritur: tum Decembri mense Tryphonem monachum, pietatis et sanctitatis testimonio insignem, ordinant patriarcham, donec ætatis metam imperatoris Romani filius Theophylactus, quem Constantinopolis patriarcham creare

Ἀ μανὸς ἐπιβάς ἐν Βλαχέρναις παρεγένετο, καὶ τὸν Πέτρον θεοάσατό τε καὶ κατησπάσατο. Ἐπεὶ δὲ ἀλλήλοις τὰ εἰκότα συνωμίλησαν, γράφοντες τὰ σύμφωνα τῆς εἰρήνης, καὶ τὰ γαμικὰ ἀλλάγματα. Ὅγδοη δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου ἐξῆλθεν ὁ πατριάρχης· Στέφανος ἄμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ καὶ Μαρίᾳ τῇ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου θυγατρὶ καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῃ εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Πηγῆς, καὶ εὐλόγησεν Πέτρον τε καὶ Μαρίαν. Λαμπρὰς δὲ καὶ πολυτελοῦς γενομένης τραπέζης, καὶ πάντων τῶν εἰθισμένων τοῖς γάμοις φαειρῶς ἐπιτελεσθέντων, εἰσῆλθεν Θεοφάνης πρωτοβεστιαρίος ἄμα Μαρίᾳ τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πόλει· τῇ δὲ τρίτῃ τοῦ γάμου ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εὐχαίαν λαμπρὰν ἐν τῇ τῶν Πηγῶν ἀποσάβρᾳ. Τῶν δὲ Βουλγάρων ἐνστάσιν οὐ μικρὰν ποιησαμένων πρότερον εὐφημῆσθαι Χριστοφόρον, εἶθ' οὕτω Κωνσταντῖνον, ὑπέβλεψεν τῇ ἐνστάσει ὁ βασιλεὺς, καὶ γέγονεν ὅπερ ᾔσκησαντο. Ἐπειδὴ δὲ πάντα ἐν τοῖς γάμοις συνετελέσθησαν, καὶ ἐμελλε Μαρία τὴν πρὸς Βουλγαρίαν ἔδδον δδούειν, οἱ ταύτης γονεῖς μέχρι τοῦ Ἑβδόμου συνεβλήθον αὐτῇ, περιχυθέντων τῇ θυγατρὶ, καὶ πολλὰ κατέχευαν τὰ δάκρυα, καὶ ὡς εἰκὸς ἐπὶ στερήσει σπλάγγχνου πεπονημένου τόν τε γαμβρὸν ἀσπασόμενοι, καὶ ταύτην ταῖς τοῦτου χερσὶ περιθέμενοι ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπέστρεψαν. Μαρία δὲ Βουλγαρικὰς παραδοθεῖσα χερσὶν τὴν ἐπὶ Βουλγαρίαν ἀπήει.

Τότε δὲ πρόσθεσις πρὸς τὸν βασιλεῖα Ῥωμανὸν ἐκ Μελιτινῆς παρεγένοντο εἰρηνικὰς σπονδὰς ποιῆσαι. Μετ' οὐ πολὺ Ἀπόκαψ ὁ τοῦ Ἀμῆρ ἐκγονος ἀμειβῆς τῇ· Μελιτινῆς, καὶ Ἀπολασάθ (51) στρατηγὸς εὐγενέστατος καὶ πλούσιος ὢν ἐκ Μελιτινῆς παρεγένετο. Ἀποδεχθέντες οὖν μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς παρὰ Ῥωμανοῦ, καὶ σύμφωνα εἰρήνης ποιήσαντες, ὑπέστρεψαν πρὸς τὰ ἴδια. Τελευτήσαντες δὲ τοῦ Ἀπόκαψ ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ, διέλυσαν τὴν εἰρήνην. Ἐκστρατεύουσι δὲ κατ' αὐτῶν, ὅ τε δομέστικος τῶν σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κουρκοῦας μετὰ καὶ τῶν θεμάτων, καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων· καὶ εἰς τοσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτινὴν περιέστησαν, ὥστε αὐτὴν συντομώτατα ἐκπορθῆθαι, καὶ ἐπ' ἐδάφους καταστρέφαι. Ταύτην οὖν Μελιτινὴν εἰς κουρατωρίαν ἀποκαταστήσας ὁ βασιλεὺς, πολλὰς χιλιάδας χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου ἐκείθεν δεσποφορεῖσθαι ἐτήσιως πεποίηκεν. Κατηγορήθη δὲ Νικητὰς ὁ μάγιστρος καὶ πενθερὸς Χριστοφόρου βασιλέως, ὡς καὶ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐξωῶσαι. Τοῦτον οὖν ἐξαγα-

Μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ ὀγδόῃ καὶ δεκάτῃ ἰνδικτιῶνος ἕκτης τελευτᾷ Στέφανος πατριάρχης· Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ ἄγουσι Τρύφωνε μοναχῷ ἐπ' εὐλαθείᾳ καὶ ἀγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χειροτονοῦσι πατριάρχην, μέχρις ἂν εἰς μέτρον ἡλικίας φθάσῃ ὁ Θεοφύλακτος, ὁ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως υἱός, ἂν ἐμελλοῦ

FRANC. COMBEFISH NOTE.

(51) Anonym., Ἀποσάλαθ. Cedren., Ἀποσάλαθ, quod affinis Continuatori, ex quo eo tantisper de-

pravatum. Ex eo statim suppl. post vocem εἰρήνην, οἱ Μελιτινῇ κατοικοῦντες.

πατριάρχην χειροτονεῖν Κωνσταντινουπόλεως. Εἰκάδι δὲ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμῶν μέγας γέγονεν, ὥστε κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ἑκατὸν εἰκοσι. Ὅθεν καὶ γέγονεν μέγας λιμὸς καὶ θάνατος πολλὸς, ὥστε μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεώτας. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τὴν ἀφορητὸν ἐκείνην βίαν κατανόησας, ἄξιαν τῆς αὐτοῦ συμπαθοῦς ἐλεημοσύνης (53) πρόνοιαν ἐποίησατο, πολλαῖς ἐλεημοσύναϊς τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ παραμυθησάμενος ἔνδειαν ἀνέφραξέ τε θυρίσι καὶ στανιδύμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοὰς, ὥστε μὴ τὴν χύονα καὶ τὸ φύλος ἐκείθεν ἐπεισιέναι τοῖς πένησι. Τότε δὲ καὶ τὰς λεγομένας ἀρχλας (55) ἐν πάσι κατεσκεύασε τοῖς ἐμβόλοις, ἀργύριόν τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐνταῦθα κατακειμένοις πένησι διδοῦναι διετάξατο, καὶ τὰ μηνιαία τριμήτεια (54) ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῖς πένησι διανέμεσθαι· ὥς εἶναι τὰ διδόμενα τοῖς ἐν ταῖς ἀρχλαῖς πτωχοῖς καὶ τοῖς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἀργύρου ἐγκαταραγμένου χιλιάδας δώδεκα. Καὶ ταῦτα ἡ συμπαθὴς ἐκεῖνου ψυχὴ διετύπωσεν τῶν πενήτων προνοουμένη. Ἀλλὰ καὶ ἡμέραν τρεῖς αὐτῷ συνεσθίειν πένητας διετάξατο, οἱ ἀνὰ ἐν ἐλάμβανον νόμισμα. Τετράδι δὲ, καὶ παρασκευῇ τρεῖς πένητες μοναχοὶ τοῦτο συνήθον τὸ τετυπωμένον λαμβάνοντες νόμισμα. Ὅπερ δὲ ἐν τοῖς μοναστηρίοις εἰσθῆναι γίνεσθαι, ὥστε ἐν τῷ καιρῷ ἀναγινώσκειν τῆς ἐστιάσεως, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐποίησεν, διπλὴν ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι τὴν τράπεζαν παρατιθεῖς, ὥστε τὸ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνήθει τροφῇ (55), τὴν δὲ ψυχὴν κατενύσσετο, καὶ πολλὰς δακρύων ἤφει πηγὰς. Οὐκ ἐθεάσατό ποτε μοναχὸν ἀρετῆς ἀντεγόμενον, ᾧ τινι τὰς ἑαυτοῦ πράξεις σὺν πολλοῖς οὐκ ἐξηγόρουσεν δάκρυσι. Πάσας τὰς τῆς πόλεως ἐκκλησίας πέπλοις διαφανέσι καὶ φωταγωγίαις λαμπρῶς κατεκόσμη. Ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ὄρεσι μοναχοῖς τῷ τε Ὀλύμπῳ καὶ τῷ Κυμηνῷ καὶ τῷ Βαραχαίου ὄρει οὐ διελίπεν ἐτησίως ῥογὰς ἐξαποστελλῶν, ἃς διετύπωσεν. Ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν ἀπειρῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλωμεν.

Πέτρω δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέθετο Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἐτέρων Βουλγάρων τοῦ Συμεῶν (56). Καὶ φωραθέντων αὐτῶν, ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται φυλακῇ· οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίαις οὐ ταῖς τυρούσαις υποβάλλονται. Ταῦτα δὲ ὅλα ποιήσαντος Πέτρου τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν μοναχὸν Ἰωάννην, ὃς ἐγεγόνει βαί-

A statuerant, attigisset. Vicesimo porro et quinto die mensis ejusdem adeo aspera invaluit hiems, ut terra per dies centum et viginti gelu concreveret. Ex quo fames ingens, et mortalitas immensa pervagata est, adeo ut vivi mortuis efferendis non sufficerent. Romanus autem imperator intolerandam illam calamitatem contemplatus, affectus ad misericordiam proclivis digna exhibuit argumenta, eleemosynarum liberalitate plurima famis indigentiam consolatus. Exinde porticum spatia tabulatis distinxit, et fenestras apposuit, ita ut nix et frigus in pauperes per ea non ingruerent. Eo tempore cunctis in porticibus arelas, ita dictas, disposuit, et egenis ibidem jacentibus argenteos nummos per menses singulos præcepit distribui, et menstrua trimitia per ecclesias in alios pauperes dividi: adeo ut quæ per arelas et ecclesias erogarentur argenti cusi numismata, ad millia duodecim numerarentur. Hæc in misericordiam et pietatem propensus ejus animus liberalis pauperum provisor donari sauxit. Egenos insuper tres diebus singulis secum comedere voluit, singulisque nummum unum distribuebat. Feria vero quarta et Parasceve, monachi tres egentes illi convivabantur, qui definitum accipiebant 505 numisma. Quod in monasteriis observari solet, ut cibi tempore habeatur lectio, hoc ipse exsequebatur, sibi convivisque geminam apponens mensam: dumque usitato corpus enutritetur cibo, copioso lacrymarum fonte effuso animam quoque cum contritione pascerebat. Nullum unquam monachum virtutis studiosum observavit, cui cum multo fletu suos non aperuerit actus: cunctas urbis ecclesias sumptuosis vestibus, præclaraque cereorum et lampadum copia exornavit. Sed et monachis in montibus Olympo, Cymena et Barachæo vitam agentibus annua stipendia quæ decreverat mittere non desit. Atque hæc pauca ex innumeris ejus liberalitatis beneficiis collegimus.

Petro vero Bulgaro parabat insidias Joannes ejus frater cum Bulgaris aliis: quorum facinore cognito, Joannes quidem verberibus castigatur et carcere includitur; in alios vero inusitatis suppliciis animadvertitur. Petro autem imperatori Romano hæc eadem litteris manifestante, misit imperator Joannem monachum, qui rector exstiterat, prætextu

FRANC. COMBEFISII NOTÆ.

(53) Συμπαθοῦς καὶ ἐλεήμονος φύσεως, Anonymus.

(55) Velut domunculas, tuguriola. Describit Choniates in Alexio Commeno

(54) Trientes vertebat P. Goar ad Cedren. Liquet esse genus monetæ apud Theophanem in Copronymio.

(55) Post συνήθει τροφῇ, supple ex Anonymo, τῇ δὲ ψυχῇ καταλλήλῳ τῶν λόγων ἐκεντυφῶν ἥδονῃ. Οὗς ἐκεῖνος ἐπιμελῶς προσίχων τὸν νοῦν, τὴν ψυχὴν. En quales lacunæ: sed expectandus ipse auctor. Sequitur in eodem de Romani erga monachos sanctitate celebres devotione, apud quos occasionem nactus cum lacrymis sua depo-

neret peccata. Notavi in Copronymio eum pium morem Ecclesiæ Græcæ, ut in ea vix alii pneυματικοί sint, ac confessarii quos vocamus, quam monachi probatoris vite.

(56) Anonym., μεγιστάνων τοῦ Συμεῶν· ut nec illi vox ea redundet, uti P. Goar existimavit. Joannes cum aliis Bulgaris Symeonis proceribus; qui scilicet bello et cadibus assueti Symeonem inavassent operam, ægreque ferrent in tranquillum mutatum rerum statum Petro illius filio gentis principe, quem ideo amotum vellent, translato principatu in alterum fratrum Joannem, vel Michaellem, ejus etiam omissam hic rebellionem Continuat. et Cedren. prosequuntur.

quidem ut captivorum detentorum commutationem faceret, sed revera, ut Joannem apprehenderet, et adduceret CP.; quod et factum est. Una quippe cum Joanne navim ingressus e Mesembria Constantinopolim navigavit. Non diu post eodem monasticum habitum deponente, et uxorem ducere exquirente, imperator domum et prædia plurima, et conjugem eadem secum Armeniacorum patria ortam dedit, et in Caesaris ædibus celeberrimas peregit nuptias. Martii porro mensis die secundo Cosmites fori columnis superpositus in terram decidit, virosque sex oppressit. Contigit etiam incendium ingens et horrendum in fori porticu templo sanctissimæ Deiparæ vicino, adeo ut cereorum artificum et pellitiariorum fori ad Psechas usque consumerent officinae. Christophorus imperator mense Augusto, indictione quarta, diem supremum obiit, et in præfato patris sui monasterio corpus ejus reconditum est. Tryphonem porro patriarcham Augusto mense, indictione tertia, deposuerunt, eoque in proprium monasterium se recipiente et defuncto, annum unum et menses quinque, nondum matura Theophylacti imperatoris filii Romani ætate, Ecclesia pastore viduata permansit. Basilius autem quidam Macedo pravius impostor Constantinum ducem seipsum mentitus, plurimos post se abducebat. Ille ab Elephantino, Opsicii turmarum præfecto, Constantinopolim abducitur, et manuum **506** altera a Petro præfecto truncatur. Occasione deinde captata in Opsicium rursum digreditur, et truncatæ vice manum æream sibi adaptans, ingentemque spatham sibi accommodans vagabatur plurimos seducens, quasi ipse Constantinus ducis filius foret. Hic multis sibi allectis, stupendam in Romanum rebellionem movet. Imperator exercitu in eum immisso, ipsum comitesque insequabatur, quem deinde captum et in urbem abductum, per tribunalia examinatum multis verberibus subjecerunt. Ille sibi consulens, insignes dignitate viros quasi secum sentientes, mendaciis conflictis et a veritate alienis calumniabatur. Convictus tandem, ad Armastriani plateam ignis pabulum factus est. Præfatus autem imperatoris filius Theophylactus Februarii die secundo, indictione secunda, patriarcha consecratus est, astantibus Romani pontificis legatis, et totum synodalem de ejus ordinatione tractantem proferentibus, eundemque collocantibus in throno patriarchali. Cæterum Romanus imperator Stephano filio locavit uxorem Gabale filiam, Catacle neptim Annam nomine, unaque cum nuptiali corolla imperii diademate redimitus est.

Turcorum autem adversus Romanos irruptio prima indictionis septimæ Aprilii mense contigit: qui ad urbem usque excurrentes, loca cuncta per

κτωρ, προφάσει μὲν ὡς ποιῆσαι ἀλλόγιον τῶν κρατουμένων αἰχμαλώτων, τῇ δὲ ἀληθείᾳ Ἰωάννην κατασχεῖν, καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγαγεῖν· ὃ δὲ καὶ γέγονεν. Εἰσελθὼν γὰρ ἅμα τῷ Ἰωάννῃ ἐν τῷ πλοίῳ ἀπὸ Μεσημβρίας ἦλθεν ἐν τῇ πόλει· μετ' οὐ πολὺ τοῦτου τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀπορρίψαντος, καὶ γυναῖκα ἐπιζητήσαντος, δέδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οἶκον καὶ κτήματα πάμπολλα, καὶ γυναῖκα ἐκ τῆς αὐτοῦ πατρὶδος τῆς τῶν Ἀρμενιακῶν, γάμον τε λαμπρὸν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος οἰκίᾳ πεποίηκεν. Μαρτίου δὲ μηνὸς δευτέρᾳ ἡμέρᾳ κοσμίτης ὃς ἐπέμενεν [ἔπασεν] τῷ φόρῳ ἐν τοῖς ἐκείσε κίοσιν, καὶ ἀπέκτεινεν ἄνδρας ἑξ (57). Γέγονε δὲ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβερός· εἰς τὸν τοῦ φόρου ἐμβολὸν πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὥστε κατακαῖναν τὰ τε κηροπωλεῖα, καὶ τὰ γυνάρια τοῦ φόρου μέχρι τῶν Ψυχῶν. Ἐτελεύτησε δὲ Χριστοφόρος βασιλεὺς μηνὶ Αὐγούστῳ ἰνδικτιῶνος τετάρτης, καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ῥήθεισῃ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Κατήγαγον ἐλ Τρύφωνα πατριάρχην Αὐγούστῳ μηνὶ ἰνδικτιῶνος τρίτης, καὶ ἀπελθόντος ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτᾷ, χειρυστάσης τῆς Ἐκκλησίας χρόνον ἕνα μήνας πέντε, διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτελεῖς Θεοφύλακτον υἱοῦ Ῥωμανοῦ βασιλέως. Βασιλεὺς δὲ τις Μακεδὼν πλάνος Κωνσταντίνου δοῦκα ἑαυτὸν ἐπευφημήσας (58) πολλοὺς μεθ' ἑαυτοῦ συνεπήγετο· οὗτος συσχεθεὶς ὑπὸ Ἐλεφαντίνου τουρμάρχου ἐκ τοῦ Ὀψικίου ὄντος, ἤχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπὸ Πέτρου ὑπάρχου τῆς μιᾶς· ἀλλοτριοῦται χεῖρς. Εἶτα καιροῦ λαθόμενος, καταλαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψίκιον, καὶ χεῖρα χαλκῇ ἀντὶ τῆς κοπίσης προσαρμοσάμενος, καὶ σπάθην ὑπερμεγέθη κατασκευάσας, διήρχετο πλανῶν πολλοὺς· ὡς αὐτὸς εἶη Κωνσταντίνος ὁ τοῦ δοῦκός· οὗς καὶ συνεφελκόμενος μεγάλῃ κατὰ Ῥωμανοῦ ἀνταρσίᾳ κινεῖ. Ἀποστείλας οὖν ὁ βασιλεὺς στρατὸν κατ' αὐτοῦ, αὐτὸν τε συνέλαβεν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, ὃν καὶ ἀγαγόντες ἐν τῇ πόλει ἀνέκρινόν τε καὶ πολλὰς αὐτῷ πηγὰς ἐπέτιθέσαν. Ὁ δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει ἐσυκοφάντει ψευδῶς καὶ συνόντας αὐτῷ, μηδὲν δὲ ἀληθὲς κατ' αὐτὸν λέγειν ἐξελεγχθεὶς, ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ πυρὸς κατανάλωμα γίνεται. Χειροτονεῖται δὲ πατριάρχης ὁ προῤῥηθεὶς τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος· Φεβρουαρίῳ β', ἰνδικτ. γ', τοποτηρητῶν ἐκ Ῥώμης ἀνελθόντων, καὶ τόμον συνεδικὸν ἐπιφερομένων περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα· οἱ καὶ τῷ πατριάρχῳ θρόνῳ τοῦτον ἐνέδρυσαν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναῖκα ἡγάγετο θυγατέρα οὖσαν τοῦ Γαβριᾶ, ἐκγόνην δὲ Κατακυλῖν [τοῦ Κατακυλᾶ] Ἀνναν ὄνομα. Ἄμα δὲ τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ καὶ ὁ τῆς βασιλείας στέφανος ἐπετέθειτο.

Ἐγένετο δὲ ἐκστρατεία πρώτη τῶν Τούρκων κατὰ Ῥωμαίων ἰνδικτιῶν ἑβδόμῃ Ἀπριλλίῳ μηνί, οἱ καὶ καταδραμόντες μέχρι τῆς πόλεως ἐληφσαντο

FRANC. COMBESFISH NOTÆ.

(57) Anonym., Κοσμίτης ἔπασεν ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν ἐν τοῖς στοιχηθὲν ἱσταμένων ἐκείσε κίοσι ἐπικειμένων. *Lapis Cosmices dictus in foro decidit, ex iis qui columnis illic ordine erectis sunt impositi.*

Cedren., ἐκ τῆς ἀπίδος· ex fornice, qui ei 60 occisos numerat, ubi alii sex duntaxat.

(58) Melius Anonymus, ἐπιφρημίσας.

πάσαν Θρηκίαν ψυχὴν. Ἀπεστάλη οὖν ὁ πατρίκιος Θεοφάνης ὁ πρωτοβεστιάριος καὶ παραδυναστεύων κατ' αὐτῶν, πολλὰ (59) παρ' αὐτῶν ἐπὶ τῇ φρονήσει καὶ εὐβουλίᾳ ἐπαινέσας, ὅτε καὶ τὸ μεγαλόψυχον καὶ φιλόφρωνον αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπεδείξατο, μηδενὸς φεισάμενος χρημάτων· πρὸς τὴν αἰχμαλώτων ἀνάρρυσιν. Ἦγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ τελευταίῳ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν γυναῖκα τοῦνομα Ἑλένην τοῦ πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα, ἧς καὶ τελευταίας, ἐτέρα τοῦτον συνεξέψεν γυναίκα ὀνόματι Θεοφανῶ. Ἰουνίου δὲ μηνὶ ἑνδεκάτῃ δεκατετάρτης Ἰνδικτιῶνος, κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς κατὰ Κωνσταντινουπόλεως χιλιᾶδες δέκα. Ἀπεστάλη δὲ μετὰ τριηρῶν καὶ δρομίων ὁ πρωτοβεστιάριος Θεοφάνης, καὶ τὸν τε στόλον προευνέτριψε, καὶ κατοχυρώσας ὡς μάλιστα τοὺς Ῥῶς ἐξεδέχετο. Ἐπεὶ ἐκείνοι κατέλαβον, καὶ πλησίον τοῦ Φάρου ἐγένοντο, οὗτος πρῶτος τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ στόματι (60) παρεδρεύων ἐν τῷ ἱερῷ λεγομένῳ, καὶ δὴ πρῶτος ἐν τῷ οἰκίῳ δρόμῳ διεκπλεύσας, τὴν τε σύνταξιν τῶν Ῥωσικῶν πλοίων διέλυσεν, καὶ τῷ ἐσκευασμένῳ πυρὶ πλείστα κατέφλεξεν· τὰ λοιπὰ δὲ ἐτρέψαντο εἰς φυγὴν· ἢ ἀκολούθως οἱ λοιποὶ δρόμῳνες ἐπεκδραμόντες τελείαν εἰργάσαντο τὴν τροπὴν, καὶ πολλὰ μὲν πλοῖα κατέδυσαν αὐτάνδρα, πολλοὺς δὲ κατέστρωσαν, πλείστους δὲ ζώντας συνέλαβον. Κατῆλθε δὲ τῆνικαῦτα Ἰωάννης ὁ δομέστικος ὁ Κουρκούας μετὰ παντός τοῦ τῆς Ἀνατολῆς στρατεύματος, καὶ πολλοὺς τούτων διέφθειρεν ἀποσπάδας τῆδε κάκεισε καταλαβάνων. Πολλὰ γὰρ κακὰ οὗτοι διαπράξαντο (61). Τό τε γὰρ Στενὸν λεγόμενον ἐνέπρησαν, καὶ οὐ συνελάμβανον αἰχμαλώτους τοὺς μὲν ἀνεσταύρουν, τοὺς δὲ τῇ γῇ προσηπατάλευσαν, τοὺς δὲ ὥσπερ σκοποὺς ἱστάντες βέλεσι κατετόξευον. Ὅσους δὲ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου συνελάμβανον, ὅπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες ἤλους σιδηροῦς κατὰ μέσσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατεπήγνυν, πολλοὺς τε ἄγλους ναοὺς τῷ πυρὶ παρέδωκαν. Χειρῶνος δὲ ἦδη ἐνισταμένου, καὶ τρωπῶν ἀποροῦντες ἐβουλεύσαντο τὰ οἰκία καταλαβεῖν, καὶ δὴ λαθεῖν τὴν στόλον σπουδάζοντες, Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος δεκαπέμπτης νυκτὸς ἀντικλεῖσαι ὥρμηκοτες ἐπὶ τὰ Θρακικὰ μέρη ὑπὸ τοῦ ῥηθέντος Θεοφάνου· ὑπὲρ ἤθρσαν (οὐδὲ γὰρ ἔλαθον τὴν αὐτοῦ ἐγρηγορωτάτην ψυχὴν). Εὐθὺς οὖν δευτέρα ναυμαχία ἐγένετο, καὶ πλείστα πλοῖα ἐβύβισεν· ὀλίγοι δὲ μετὰ τῶν πλοίων περισωθέντες, καὶ ἐν τῇ τῆς Κοίλης περισωθέντες ἀκτῇ, νυκτὸς ἐπελθούσης διέφυγον. Θεοφάνης δὲ μετὰ νίκης ὑποστρέψας λαμπρᾷ ἐντίμῳ ὑπεδέχθη, καὶ παραιοιμώμενος ἐτιμήθη. Ἐπεὶ δὲ ὁ ῥηθείς Ἰωάννης ὁ μάγιστρος ἀριστος ἐγένετο τὰ πολεμικά, ἐπλάτυνεν ὅρους, πλείστας τε πόλεις ἐπόρθησεν τῶν Ἀγαρη-

A Thraciam depopulati sunt. Adversus eos igitur patricius Theophanes protovestiarus et imperii administrator missus est, laudem ab eis plurimam prudentiae et consiliorum gratiam reportans. Tunc temporis munificentiam et humanitatem plurimam Romanus imperator declaravit, nullis parcens pecuniarum expensis, cum captivi instarent liberandi. Locavit etiam imperator Constantino filio postremo uxorem de Armeniacorum genere, Helenam nomine, Adriani patricii filiam. Eaque defuncta alteri nomine Theophano eundem copulavit. Junii porro mensis die undecimo, indictione decima quarta, Russi ad millia decem adversus Constantinopolim classem paraverunt. Cum triremibus autem et celocibus protovestiarus Theophanes missus classem disposuit et apte munivit, adeo ut Russos praelio paratus esset excipere. Ut appulerunt illi, et Pharo vicini apparuerunt, primus ille ad Euxini Ponti fauces stationem posuit, loco cui Hierum nomen, omniumque primus celoce navigio vectus Russicarum navium dissolvit ordinem, et praeparato igne nautico pleiasque succendit, reliquas vero in fugam vertit; quoniam sequentes reliquae naves in adversarios irruentes perfectam hostium ediderunt stragem, navibus una cum militibus plurimis submersis, aliis multa parte caesis, vivis etiam quampluribus comprehensis. Illuc pariter Joannes domesticus Curcuas cum toto Orientis exercitu appulit, et huc illucque palantes deprehendens, cunctos ceu malorum plurimorum auctores internerione delevit. Stenum enim ita dictum igne vastaverunt, et quos cepere captivos, partim crucibus, partim palis affixerunt: alios etiam in metam constitutos sagittis confoderunt. Quotquot autem sacerdotalis ordinis deprehendere, manibus retro vinctis ferreos clavos per medium caput immisserunt, sanctasque aedes plurimas igne consumendas tradiderunt. Ingruente porro hieme, et annona deficiente domos repetere consiliabantur: regiae tamen classi discessum oculi stare studebant. Septembri autem mense indictionis decimae quintae in Thracia partes transfretari aggressi, praefatum Theophanem habuerunt obviam: vigilantissimum enim ejus animum latere non poterant. Confestim igitur conflictus in mari secundum habitus, quo navigia plurima submersa sunt: pauci vero cum navibus ad Coeles littora servati incolumes, nocte ingruente fugerunt. Theophanes autem victoria clarus revertens cum honore susceptus et accubitoris dignitate decoratus est. Ut vero praefatus Joannes magister bellicis rebus praestans habebatur, imperii dilatabat fines, urbesque Agarenorum plurimas devastabat. Propter tantum viri gloriam...

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(59) Καὶ παραδυναστεύων μετ' αὐτῶν ποιῆσαι ἀλλάγιον, πολλά. Missus Theophanes ad res cum eis componendas; ad commutandos ac redimendos captivos.

(60) Οὗτος πρὸς τῷ τοῦ Εὐξείνου Πόντου στόματι. Anonym. Ad Euxini Ponti fauces statione posita.

(61) Post διαπράξαντο, addend. ex Anonymo. πρὸ τοῦ τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατεύμα καταλεῖν, antequam advenissent Romanorum copia; non tunc, cum illis victricibus Russi in angustiis erant, ut mutilus hic textus videtur praefere.

Substitutus est domesticus patricius Pantherius A
Romani imperatoris affinis.

Indictionis primæ Aprilī mense rursum irruerunt Turci cum magnis viribus. Patricius autem Theophanes accubitor egressus pacis fœdera in annos quinque servanda cum eis composuit. Indictione secunda Paschaliū protospathariū et Longobardiā ducem ad Franciæ regem Hugonem filiam ejus Romano Constantini ejus generis filio uxorem petiturum Romanus imperator misit, quam multis una cum opibus secum assumptam præfatus Paschalius in urbem adduxit. Septembri deinde mense nuptiæ celebratæ sunt. Hæc, cum viro annis quinque socialis vitæ decursis, mortua est. Temporibus imperii Constantini ejus socieri vento validissimo perflante, demi in circo, opposita regii throni regione erecti, deciderunt, subjectaque marmora columnasque, pectoralia dictas, contriverunt. Anni autem vertente circulo, hoc ipso mense, Romanum 508 imperatorem e palatio eduxerunt. Urbe autem Edessa, in qua venerandum Christi sudarium repositum, a Romano exercitu obsessa, et in ultimam angustiam deducta, ad Romanum imperatorem obsidionem solvi missis legatis ejus incolæ precati sunt, sacrum Christi sudarium simul exhibituos polliciti. Huic gratiæ compensandæ nobiles ex suis captivos recipere, fœdusque aurea bulla firmatum, ne regionem eorum Romanus exercitus devastaret, petierunt: quod et præstitum est. Sacro vero sudario ita misso, jamque Constantinopolim vicino, ad fluvium Sagarum cum magnifico apparatu et canibus, Theophanes patricius et arcubitor obviam processit, et Augusti mensis die decimo quinto imperatore ad Blacheras veniente, et ibidem adorante, in urbem intulit. Sequentē luce progressus est ad portam Auream: Stephanus autem et Constantinus, duo imperatoris filii, unaque Constantinus ejus gener cum Theophylacto patriarcha, universo præcedente senatu, debito honore susceptum sacrum pignus, prævia cereorum multitudine, ad sanctæ Dei Sapientiæ templum pedes detulerunt: exhibitoque cultu adoratum in palatium induxerunt.

Temporibus istis portentum quoddam ex Armenia in urbem invectum: pueri duo masculi uno

ων (62). Διὰ τὸ περιφανὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς...
δομέστικος δὲ ἀντικαθίσταται ὁ πατρίκιος Πανθήριος
συγγενὴς τοῦ βασιλέως ὡν Ῥωμανοῦ.

Ἰνδικτιῶνι πρώτῃ Ἀπριλλίῳ μηνὶ ἐπῆλθον πάλιν
οἱ Τούρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως. Ὁ δὲ πατρίκιος
Θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος ἐξελθὼν σπονδὰς εἰρη-
νικὰς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν, χρόνους πέντε τὴν εἰρή-
νην διαφυλάττειν. Δευτέρᾳ Ἰνδικτιῶνι ὁ βασιλεὺς
Ῥωμανὸς Πασχάλιον πρωτοσπαθάριον καὶ στρατηγὸν
Λαγοδόρδον πρὸς τὸν ῥήγα Φραγγίας Οὐγωνα ἐξ-
ἀπέστειλεν, τὴν τοῦ αὐτοῦ θυγατέρα ἐπιζητῶν εἰς
νόμφην Ῥωμανῷ τῷ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Κωνσταν-
τίνου υἱῷ· ἣν καὶ ἀναλαβὼν ὁ εἰρημένος Πασχάλιος
μετὰ πλοῦτου πολλοῦ ἐν τῇ πόλει ἀνήγαγεν. Γέγονε
δὲ ὁ γάμος Ὑεπτεμβρίῳ μηνὶ, ἥτις καὶ ἐτελεύτη-
σεν ζήσασα ἔτη μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς πέντε.
Ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου
τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ ἀνέμου βιαίου σφόδρα κατα-
πνέυσαντος Δεκεμβρίῳ μηνὶ, οἱ λεγόμενοι ἐν τῇ
ἱππικῇ δῆμοι κατέπεσον (63), οἱ ἀπ' ἐναντίας τοῦ
βασιλικοῦ θρόνου ἐτύγχανον, καὶ συνέτριψαν τὰ ὑπο-
κάτωθεν μάρμαρα, καὶ στήθεα λεγόμενα· χρόνον δὲ
περικυκλωμένου τῷ αὐτῷ μηνὶ τὸν βασιλεῖα Ῥω-
μανὸν τοῦ παλατίου κατήγαγον. Τῆς δὲ πόλεως
Ἐδέσης, ἐν ᾗ τὸ τίμιον τοῦ Χριστοῦ ἔκμαγειον ἀπ-
έκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολιορκουμένης στρα-
τεύματος, καὶ εἰς ἀνάγκην μεγίστην προισταμένης,
ἀπέστειλαν οἱ ταύτης οἰκητορες πρὸς τὴν βασιλέα
Ῥωμανὸν διαπρεσβευόμενοι τὴν πολιορκίαν λυθῆναι,
τὸ δὲ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἔκμαγειον παρέχειν ἐπαγ-
γελλόμενοι. Ὑπὲρ τοιαύτης δὲ χάριτος δεσμίους ἡτή-
σαντο τῶν ἐμφανῶν ἀντιλαβεῖν, χρυσοβουλίδιν τε λα-
βεῖν, ὥστε μηκέτι τὴν τούτων χώραν παρὰ τοῦ Ῥω-
μαίων στρατοῦ ληϊεσθαι· ὃ δὴ καὶ γέγονεν. Τοῦ δὲ
ἁγίου ἔκμαγειου ἀποσταλέντος, καὶ ἤδη τῇ Κωνσταν-
τινουπόλει πλησιάζοντος, Θεοφάνης ὁ πατρίκιος καὶ
παρικοιμώμενος ἐν τῷ ποταμῷ Σάγαρ ἐξελθὼν
ὑπῆντησεν αὐτῷ μετὰ λαμπρᾶς τιμῆς τε καὶ ὀμνυ-
φρίας· καὶ τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς
σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθεν, τοῦ βασιλέως ἐν
Πλαγέρναις ὄντος, κάκει αὐτῷ προσκυνήσαντος. Τῇ
δὲ ἐπαύριον ἐξῆλθεν ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ· οἱ δὲ τοῦ
βασιλέως δύο υἱοὶ Στέφανος καὶ Κωνσταντίνος καὶ
ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίνος σὺν τῷ πατριάρχῃ
τιμῆς, τῆς συγκλήτου πάσης προπορευομένης,
καὶ φωταγωγίας μεγίστης προαγωγῆς, μέχρι τοῦ ναοῦ
τῆς Ἀγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας πεζὺν διεκόμε-
σαν, καὶ προσκυνηθὲν ἐκείσε, ἐν τῷ παλατίῳ ἀνήγαγον.

Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις Ἀρμένιν τι τέρας
τῇ πόλει ἐπεφοιτῆκει. Παῖδες συμφυεῖς ἄρρενες ἐκ

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(62) Lacunam post vocem Ἀγαρηῶν ita ex-
pleas, quantum huic loco sufficit: Καὶ διὰ τὸ
περιφανὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἡβουλήθη ὁ βασι-
λεὺς Ῥωμανὸς εἰς τὸν ἐαυτοῦ ἐγγονον Ῥωμανὸν τὸν
ἐκ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ θυγατέρα ἀναλα-
βεῖν. Φθόγῳ δὲ αὐτῷ τῆς τοιαύτης ἐνεκὸν ὑποθέσεις
παρὰ τῶν λοιπῶν βασιλέων κινηθέντος, παύει τῆς
ἀρχῆς, εἰκοσι καὶ δύο χρόνους καὶ μῆνας ἐπὶ τὰ δο-
μέστικος ἀδιάδοχος τέλει. Δομέστικος δὲ· Obque
illustrem viri virtutem voluit Romanus imperator

ejus filiam nuptui tradere nepoti suo Romano ex
Constantino filio. Qua ex causa mox in eum alio-
rum Augustorum invidia magistratu abdicatur, cum
annos viginti duos, ac menses septem continuos do-
mestici munus obisset. Ejus loco domesticus creatur
Pantherus. Plura de eo, aliisque exspectata Con-
tinuatione.

(63) Subgrunæ ceciderunt in circo, et comminue-
runt subsellia et cancellos. Τὰ βάθρα Anonymo et
Cedreno quæ Leoni μάρμαρα λεγόμενα στήθεα.

μῆδ' προελθόντες γαστρός, ἄρτιοι μὲν πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος, ἀπὸ δὲ τοῦ στέματος τῆς γαστρός καὶ μέχρι τῶν ὑπὸ γαστέρα συμπεφυκότες, καὶ ἀλλήλοις ὑπάρχοντες ἀντιπαρόσωποι, οἱ ἐπὶ πλεῖστον τῇ πόλει ἐνδιατρίψαντες, καὶ ὑπὸ πάντων ὡς ἐξαισίον τι τέρας ὁρώμενοι, τῆς πόλεως ὡς πονηρὸς τις οἰωνὸς ἐξηλάθησαν. Ἐπὶ δὲ τῆς μοναρχορίας βασιλείας Κωνσταντίνου πάλιν εἰσῆλθον. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἕτερος αὐτῶν (ἐ)πέθνηκεν, ἱατροὶ τινες ἐμπειροὶ τὸ συγκαλλημένον μέρος διέτεμον εὐφυῶς, ἐλπιδί τούτων ἕτερον ζήσεσθαι· ὃς τρεῖς ἡμέρας ἐπιβίους ἐπελεύτησεν. Καὶ ἐν πάσι μὲν, ὡς ἀνωτέρω εἰρηται, μοναχοῖς πῶστιν ἐκέκτετο ὁ βασιλεὺς, διαφερόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερέσθεν Σέργιον τὸν ἐν μονασταῖς διαλάμποντα, ὃς ἀδελφὸς μὲν τοῦ μαγίστρου ἐπεφύκει Κοσμᾶ, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ πατριάρχου Φωτίου ἐτύγχανεν· ὃν πλεον τῆς σαρκικῆς εὐγένειας ἢ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα εὐγενεῖα. Τούτων δὲ τὸν αἰδέμιον ἀδελφειπῶς μεθ' ἑαυτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, κανόνα δυνως καὶ στάθμην τὸν αὐτοῦ βίον ἀεὶ ρυθμίζοντα· ὃς πολλὰ παρήγει τῷ βασιλεῖ τῶν παίδων ἐπιμελεῖσθαι, καὶ μὴ ἀπαυδεύτους· ἔβην εἰς πονηρίαν ἐγκλίνοντας, μὴ ποτε καὶ αὐτὸς πάθοι τὸ τοῦ Ἡλίου. Ἐπεὶ δὲ τὸν παλατίου τούτου οἱ παῖδες κατήγαγον, καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξώρισαν, πάλιν τούτων εἶχε τῶν συμφορῶν παρμυθίον, καὶ τῶν θλίψεων ἀκεσώδυνον φάρμακον, ὃ συνῆν τότε καὶ Πολυεύκτος μοναχὸς εὐλαβέστατος, καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα παραμυθούμενος· ὃς τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος πατριάρχης ὑπὸ τῷ βασιλεῖ· Κωνσταντίνῳ προχειρίζεται. Ἐπεὶ δὲ πολλοὶ τρόποι· ὁ θεὸς βούλεται σώζειν τὸν ἄνθρωπον, συνεχώρησεν καὶ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν συμφορᾷ ἀδοκῆτῳ περιπεσεῖν, ἵνα δὲ αὐτῆς σωφρονισθεῖς, καὶ τῶν οἰκείων ἐν αἰσθήσει παραπιωμάτων γενόμενος, σωτηρίας ἀξιώσῃ. Συνεχώρει γὰρ ἐπρωταῆται τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφανον ὡς περ ποτὲ Ἀδессαλῶμ ἐπανεστῇ Δαυὶδ τῷ οἰκείῳ πατρὶ. Συμβούλοις οὖν οὗτος πρὸς τοῦτο χρησάμενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαρτινῷ, καὶ Βασίλειῳ τῷ Πετείνῳ, καὶ Μανουὴλ τῷ Κουρτίκῳ, συνευδόντων αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων βασιλείων, τούτων [τοῦ] παλατίου κακῶς κατήγαγεν, καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξορίσας ἀπέχειρεν μοναχόν.

Αὐτοκρατορία Κωνσταντίνου.

Ἐπελiefθη οὖν αὐτοκράτωρ Κωνσταντίνος ὁ τοῦ τοῦ γαμβρὸς, ὃς παρατυχῶς Βάρδαν τὸν τοῦ Φωκά τῇ τοῦ μαγίστρου ἀξία τιμήσας, ὃς χρόνῳ πολλῷ τὴν ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδραγαθίαν πολλὰκις ἐπιδείξάμενος, δομῆστικον τὸν σχολῶν προχειρίζεται. Εἶτα τὸν Βασίλειον, ὃ ἐπὶ κλην Πετείνον, πατρίκιον καὶ μέγαν ἐταιριάρχην, τὸν δὲ τοῦ γένους τῶν Ἀργυρῶν Μαρτινὸν τὰ μοναχικὰ ἀποδύσας πατρίκιον καὶ κόμητα τοῦ σταύλου πεποίηκεν, ὡσαύτως καὶ Μανουὴλ τὸν ἐπιλεγόμενον Κουρτίκην πατρίκιον καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλας· ὁστίνας τρεῖς μετ' οὐ πολλὸν χρόνον ἢ τοῦ Θεοῦ δικαία κρίσις ὡς εἰς χριστὸν Κυρίου παρονήσαντας, καὶ χεῖρας ἐπιβάλλοντας, τῆς βασιλείας ὀρεγομένους μετέλθεν. Ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταληφθέντες, ἑκάτερος αὐτῶν

A ventre progressi, et ad invicem complantati, a ventriculi ore ad pubem usque sibi invicem adherentes, versisque ad invicem vultibus visebantur : qui cum diutino temporis spatio in urbe morati fuissent, velut infaustum portentum et infestum omen habiti, urbe ejecti sunt. Constantino vero solo imperante rursus ingressi sunt. Ut autem eorum alter mortuus est, medici quidam peritissimi coherescentem partem alteram incolumem vivamque servaturos se praestolari, solerter exciderunt ; puellus iste diebus tribus superses mortuus est. Et in omnibus quidem, ut enarratum supra, monachis filium habebat imperator : privatim vero prae omnibus Sergium monasticis moribus praestantem colebat et venerabatur. Hic magistri Cosmae frater, nepos vero Photii patriarchae fuerat, quem animae nobilitas, quem carnis ingenuitas reddebat illustriorem. Istum itaque reverendum jugem comitem secum ducebat imperator, quasi veram regulam et amissim ipsius vitam dirigentem. Hic plurimum hortabatur imperatorem filiorum curam ageret, neque illos in malum absque disciplina proruiere sineret : ne quando, quae Heli, pateretur. Ut vero a filiis e palatio dejectus est, et in Proten insulam relegatus, 509 hunc rursus habuit calamitatum solatium, et angustiae remedium lenitivum : eidemque tunc temporis Polyevctus monachus piissimus aderat, crebris eum hortamentis, ut decebat, consolaturus : hic, patriarcha Theophylacti vivis sublato, a Constantino imperatore patriarcha promotus est. C Ut vero Deus miris modis hominem servare consuevit, imperatorem Romanum in calamitatem non expectatam incidere permisit : ut per eam eruditus, et de propriis delictis admonitus, salutem consequi dignus inveniretur. Toleravit enim filium ejus Stephanum, velut quondam Abessalon in David proprium patrem rebellis fuit, ita in eum insurgere. Constantinus quippe, Mariano exmonacho et Basilio Petino et Manuele Currice propositi consiliis, necnon aliis imperatoribus facinus promomentibus patus, patrem e palatio improbo deturbavit, et ad Proten insulam relegatum monachum detonderi jussit.

Supremum Constantini imperium.

Imperator itaque Romani gener Constantinus relictus est. Hic statim Bardam Phocae filium magistri dignitate ornavit. Qui cum multo tempore bellicae virtutis in praeliis specimina frequentius exhibuisset, scholarum domesticus institutus est. Basilius etiam, cognomento Petinus, patricius et magnus heteriarcha proventus est. Imperator etiam Marianum Argyrorum sanguine ortum monastico habitu exutum creavit patricium et stabuli comitem : Manuelem insuper, Curticem dictum, patricium et excubiarii drungarium promovit : quos quidem tres interjecto brevi spatio justum Dei iudicium (velut eos qui in unctum Domini peccassent, et in eum manus injecissent violentas) imperii cupiditate motos incessit. Majestatis quippe

Lesæ rei deprehensi, singuli misera morte vitam abruperunt. Prolixiorum autem et elaboratam magis de illis narrationem opere prædicto insitutam. Post dies vero quadraginta, Januarii mensis septimo supra vicesimum, Stephanum et Constantinum ejus fratrem, ne quandoque paria in se attentarent, suspicatus, et quod simile vero reputans, ut, qui proprio non pepercissent patri, minus ipsi condonarent, recumbentes secum ad mensam, escis adhuc in eorum ore positis comprehendere jussit: abripuerunt porro quidam Tornacii dicti, et patricius Marianus, et **510** qui ad hoc parati fuerant reliqui: palatioque eduxerunt, et clericali tonsura mutatos in proximas insulas deportaverunt exsules. Haud diu post, videndi patris desiderio moti, ad Proten insulam profecti sunt: eumque monachico habitu vestitum conspicati, in luctum proruperunt immensum. Quibus pater collacrymatus ait: *Filios genui et exaltavi: ipsi autem spreverunt me.* Atque ita relegati sunt; Stephanus quidem in Proconesum, et a Proconeso Rhodum, e Rhodo denique in Mitylenem; Constantinus autem in Tenedum, et inde in Samothraciam, in qua tumultum et seditionem adversus custodes machinatus, ab eis trucidatus est. Michael autem Christophori imperatoris filium detractis imperialibus calceis clericum esse jussit. Cæterum Romano imperatore in prædicta insula morante, Theophylactus patriarcha et Theophanes patricius et accubitor inierunt consilium, ut eum rursus in palatium eveherent. Re ipsi communicata et persuasa, tempus explorabant commodum, quo consilio finem imponent. Eo tamen detecto, et ad Constantinum imperatorem delato, consortes ejus pœnis debitis ultus est. Theophanem patricium misit in exsilium, protospatharium vero Georgium et pincernam, et Thomam primicerium verberibus multatos et de tonsos, perque mediam urbem traductos exsules deportari. Decembris vero mense indictione sexta adversus Constantinum imperatorem structis insidiis, Stephanum imperatorem ex insula erutum in palatium inducere moliti sunt. Insidiis Constantino manifestatis per Michaelē nomine Diabolinum, auctores intolerandis subiecit verberibus: et hos quidem præcis naribus, alios auribus mulctatos asinisque impositos per mediam urbem traduxit. Cæterum Julii mensis die decimo quinto indictione sexta Romanus imperator in memorata insula præmoriatur: corpusque ejus in urbem elatum, eo quod considerat monasterio depositum est.

Recentiorum imperatorum Chronographia finem accepit a Leone Grammatico, absoluta mensis Julii die octavo, præclari martyris sancti Procopii festo, anno a mundi conditu sexies millesimo quingentesimo vicesimo primo, indictione undecima.

FRANC. COMBEFISH NOTÆ.

(64) Anonym., προηγούμενη, quod et congruit, velut dicat, cum de iisdem ex instituto in sequentibus disseram.

(65) Nempe Constantino genero, qui imperato-

οικτίστην θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέβηξεν. Τὰ δὲ περὶ αὐτῶν πλατύτερον τε καὶ ἐπεξηραστικώτερον ἐν τῇ προεξημένῃ (64) ἐπεξηγήσει ἐκθήσομαι. Μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας τῇ εἰκάδι ἐβδόμῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ὑποπτεύσας Κωνσταντίνος τὸν τε βασιλέα Στέφανον, καὶ Κωνσταντίνον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, μήποτε κατ' αὐτοῦ τὰ ὁμοία διαπράξονται· καὶ λογισάμενος, ὅπερ ἦν εἰκὸς, ὅτι εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φείσονται; ἰστιάσας αὐτοὺς ἤδη ἐν τῇ τραπέζῃ καθιζομένους, ἐπὶ τῆς βρώσεως οὖσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, ἀνήρπασαν τοὺτους οἱ τε λεγόμενοι Τορνίκιοι, καὶ ὁ πατρικίος Μαρριανὸς, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς τοῦτο εὐτρεπισμένοι, καὶ τοῦ παλατίου κατήγαγον, καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις αὐτοὺς περιώρισαν, καὶ κληρικὸς ἀπέκριναν. Μετ' ὀλίγον οὖν αἰτησάμενοι οὗτοι τὸν ἴδιον πατέρα θεάσασθαι ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρεγένοντο, καὶ τοῦτον ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι θεασάμενοι πένθει κατεσχέθησαν ἀφορήτῳ, οἷς ἐπιδακρύσας ὁ πατήρ, ἔφη· Ὑιὸς ἐξάντησα, καὶ ὕψωσα· αὐτοὶ δὲ μεν ἠθέτησαν. Εἰθ' οὕτως ἐξωρίσθησαν, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προκόνησον, ἀπὸ δὲ Προκονήσου εἰς Ῥόδον, ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Μιτυλήνην· ὁ δὲ Κωνσταντίνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθράκη, ἐν ᾗ καὶ ἀνταρσίαν μελετήσας κατὰ τῶν αὐτῶν φυλασσόντων ἐσφάγη. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ Χριστοφόρου βασιλέως υἱὸν τὰ βασιλικά πέδιλα ἀφελόμενος, κληρικὸν πεποίηκεν. Ὅντος δὲ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ, ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος καὶ Θεοφάνης ὁ πατρικίος καὶ παρακοιμώμενος· βουλὴν ἐβουλεύσαντο, ὥστε πάλιν τοῦτον ἐν τῷ παλατίῳ ἀγαγεῖν, ἣν καὶ αὐτῷ ἀνακονισάμενος, καὶ παραπείσαντες τοῦτον ἰκαροσχέπου ἵπτε τὸ πέρας τῇ τοιαύτῃ βουλῇ ἐπικήθουσιν. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐπωράθησαν, καὶ κατεμηνύθη Κωνσταντίνῳ βασιλεῖ, τρὺς συνεργούς ταύτης ἡμύνετο· τὸν μὲν Θεοφάνην πατρικίον ἐξώρισεν, τὸν δὲ πρωτοπατῆριον Γεωργιον καὶ πινκέρην, καὶ Θωμάδην κριμνηκῆριον δέσρας καὶ κουρεύσας, καὶ μέσον τῆς πόλεως θριαμβεύσας, οὕτως ὑπαρορῆα παρέπεμψεν. Δεκεμβ. δὲ μηνὶ 5' ἰνδικτ. ἐπιβόλην τινεα κατὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐμελέτησαν, βουλόμενοι τὸν βασιλέα Στέφανον ἐν τῷ παλατίῳ ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν. Ταύτης οὖν μηνυθείσης Κωνσταντίνῳ διὰ Μιχαὴλ, τοῦ Διαβολίνου λεγομένου, τοὺς ἐπιβούλους δαρμῷ ἀφορήτῳ ὑπέβαλεν· τοὺς μὲν τὰς βίβας καὶ τὰ ὦτα ἀπέτεμεν, καὶ θύοις ἐγκυβίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσεν. Πέμπτῃ δὲ καὶ δεκάτῃ Ἰουλίου μηνὸς ἑκτῆς ἰνδικτικῆς Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ προτελευτᾷ (65), καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει διακομισθὲν, ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μονῇ.

Ἐτελειώθη ἡ τῶν νέων βασιλέων χρονογραφία, πληρωθεῖσα παρὰ Λέοντος Γραμματικῆς, μηνὶ Ἰουλίου ὀγδόῃ, ἑορτῇ τοῦ ἁγίου μεγάλου μάρτυρος Προκοπίου ἑτους 594, ἰνδικτικῶν 11 δεκάτῃ.

rem adi gerat. Ejus reliquas res prosequitur Valicanus Continuator, qui et ipse in Romano Constantini filio solum abruptit; sive ejus totam historiam non absolvit, sive codex mutilus exsistit.

GODEFRIDI HENSCHENII,

HAGIOGRAPHI ANTWERPIENSIS, E SOC. JESU,

DE CHRONOGRAPHIA S. THEOPHANIS DISSERTATIO.

(Acta sanctorum Bolland. Martii, t. III, p. v.)

CAPUT I.

*Repudiantur tabulae chronicae, saltem quoad annos
et seriem quinque patriarchatum.*

Ante omnia dicimus dubitari non posse, quin is, qui in operis sui exordio alium titulum non sumpsit, quam Θεοφάνους τοῦ ἀμάρτωλου (ut fatetur egregius illustrator ejus atque interpret Jacobus Goar ord. Prædicatorum congregationis reformatæ sancti Ludovici vicarius generalis in suis ad pag. 4 notis), idem certo sit quem Magni-agri in Sigriana hegumenum egregiumque sub Leone Armeno confessorem festive quotannis colunt Græci die 12 Martii. Hujus enim veritatis habemus testem omni exceptione majorem, ipsum Theophanis antiquissimum interpretem ac pene cœvum, Anastasium Bibliothecarium. Interpretem, inquam: quia ex Chronographia primum Georgii, deinde Theophanis decerpturum se prostitetur, et vero plerumque decerpsit verbo tenus, quidquid ad historiam ecclesiasticam Latine condendam Joannes diaconus videbatur posse desiderare ex Græcis auctoribus, quos nominavimus. Postquam autem Georgii laudes brevibus attigit, « De altero, inquit, scilicet Theophane, quid dicam? cum et ejus conscripta vita, qualiter videlicet amplis patrimoniis venditis crucem suam tulerit; qualiterve secutus Christum, abbatis in monasterio Agri functus officio, virtutibus fulserit, miraculis coruscaverit, et confessor obierit, satis superque per Byzantium et circum quasque regiones, his qui prope et his qui longe sunt, clamet. »

2-3. Quo porro in statu inchoatum a Georgio opus Theophanes invenerit, qua ratione prosecutus ipse sit, juvat ex ipso proœmio cognoscere, quod est hujusmodi: « Sanctissimi Constantinopoleos patriarchæ Tarasii olim Syncellus, Georgius abbas, vir eximius et eruditissimus, multis chronographorum et historicorum libris evolutis, compendiarum ab Adamo ad Diocletiani tempora chronologiam scripsit, discussisque studiose temporum rationibus ad invicem comparavit, emendavit, ac solertissime, ut ante ejus ætatem nullus, compo-

A suit: priscorum insuper regum ac nationum universarum statu et regimine annotato, singulorumque quantum licet observatis ætatibus, supremarum et universalium sedium, Romæ dico, Alexandria, Antiochiæ et Hierosolymorum pontifices enumeravit, eorumque annos ac tempora egregio digessit ordine. Sed quoniam præveniente ipsum morte, opus, quod ad Diocletiani usque tempora scribendo, ut sumus præfati, perduxerat; non poterat ad propositum sibi finem prosequi; nobis velut sincerioribus amicis illud reliquit, multa excusantes pluribus hortatus, ut ne imperfectum relinqueremus laborem suum, atque ad eundem suscipiendum coegit. Quocirca monitis ejus morem gerere compulsi, molem robore nostro longe graviolem suscipimus. Multis siquidem voluminibus diligentius exquisitis et quantum facultas et ingenium dedit examinatis, præsentem chronographiam a Diocletiani temporibus ad Michaelis et Theophylacti ejus filii imperium compilamus; reges insuper et patriarchas, necnon eorum gesta et ætates, quæ par est sedulitate, describimus, nihil ex proprio adnectentes; sed potius ex antiquis historicis et oratoribus colligentes omnia, propriis quæque locis digessimus, secundum temporum rationem res gestas ordinantes, ut quoto anno quid factum sit in bello vel Ecclesia, in promptu habeant legere volentes. »

4. Hæc ibi, in quibus aoristos συγγράμματα et ἀρχαῖα, maluit per verbum præsentis quam præteriti temporis explicare: quia proœmium illud operi non facto sed faciendo præmitti a Theophane, iis persuademur argumentis, quibus credere cogimur non omnia quæ præconceperat animo fuisse ab eo effectui mancipata: quorum defectum cum sciolus aliquis præsumpsisset supplere, præclarissimo auctori hand mediocriter injurius fuit. Etenim chronographia Theophanis, qualem nunc habemus, ex collatione quinque codicum mss. Regii scilicet, Peyreziani, Barberini, Vaticani et Palatini, duabus constat partibus: quarum quæ potior est et vere aurea omni quæ acceptione dignissima, historiam exhibet per annos digestam: altera vix

plumbea dici meretur, consistitque in tabulis chronologicis (Canonia vocat Goar) quibus per loculos divisus, primum annus mundi, tum Christi incarnati, dein imperatoris romani, proxime regis Persarum aut ducis Arabum, rerum post Persas in Palæstina potentium, denique ex ordine quinque episcoporum præcipuorum seu patriarcharum, Romani, Constantinopolitani, Hierosolymitani, Alexandrini et Antiocheni ordo et anni continentur. Tabulas autem istas magna cum diversitate non tantum præfixas annis non suis, sed etiam mendosissime conscriptas esse, et plurimis hiare loculis, ac portentosis prorsus annorum, præsertim patriarchalium, supputationibus scatere, cum ipsemet Goar agnoscat fateaturque; mirum est aut ipsum, aut qui defuncti Goaris laborem eduxit in lucem Combessium, potuisse sibi persuadere, ab auctore Theophane esse. « Qui variorum auctorum sententias et numeros secutus sit varios, opusque proprium urgente persecutionis necessitate non recensuerit, proindeque exigere a lectore suo possit, ut qui dormitantem Homerum patitur, Theophanem quoque lapsus erigat corrigatque: cum nimirum succedentes et ad invicem coherentes numeros in sequiores transponit annos, seu etiam conjunctos annos in dissita canonia desultorie transfert: aut eidem viro nunc pauciores, mox plures diversis canonicis assignat annos: vel cum ejusdem viri pauciores anni plura occupant canonia: aut cum summa quapiam ætatis æquales loculos sive canonia quibusdam omissis non accipit: vel denique cum numero ejusdem anni repetito confusio infertur non mediocris. »

5. Verum si hæc tam multa, tam gravia volumus Theophani imputare, verendum est, ne plura ac graviora occurrant quam quibus lectoris, quantumvis benigni, lenitas possit ignoscere. Nam ut omitam quæ circa sancti Cyrilli Hierosolymitani decessorumque ejus ac successorum chronotaxin fœdissime errata demonstravimus, « Emendationem superat omnem, inquit ipse Goar, Romanorum episcoporum nomen frequentius omissum, et ætas pag. 208 auctori penitus ignota: « quod uti ex indubitatis pontificum annis manifeste nobis constat, ita fortassis in aliis patriarchis deprehenderemus, si de eorum successionibus atque ætatibus pari nobis ratione constaret. Neque dixeris vitiosos catalogos præ oculis habentem Theophanem atque ex iis annos supputantem in istorum errorum partem non minimam prolabi potuisse: ubicumque enim in ipsa historia pontificis Romani occurrit mentio, non alium quam par erat nominavit uspiam: quomodo igitur ignotam potuit eorum seriem ætatemque habere? aut quæ potest tanta concipi ullius scriptoris osecitantia, ut annales ordinans, eosque in capite imperatorum et pontificum annis præsignans, nomen aliquod scribat diversissimum ab eo, de quo in ipsa historia acturus est: aut saltem, cum de aliquo egerit no-

minatim, non cogitet alium hunc esse ab illo, quem in fronte expresserat? Sic ad annum 10 et 11 Constantii narratur acta inter Athanasium et Julium Papam, qui in anno Constantii 15 et ipse pontificatus sui 15 annum ultimumque explevit: cum interim in tabulis totus ejus pontificatus ad sexennium retroactus, ipso quem diximus 10 anno Constantii, Liberium faciat succedere Julio.

6. Quid autem dicemus de regum Persarum serie? Exorditur eam Georgius Syncellus anno quarto Alexandri Mammææ, qui fuit vulgaris æræ Alexandrinæ 218, et expositis singulorum nominibus, et quot quique regnaverint annis, usque ad Persici imperii finem sub Saracenis, quintum regem Uracem (Arareuchem dictum in tabulis Theophani affictis) inducit in imperium anno Alexandrinæ æræ 264 conformiter ad annorum spatia singulis ejus decessoribus in catalogo assignata; eumque annos 17 regnavisse scribit. Tabulæ autem (quæ pene ubique quoad numeros annorum uniuscujusque regno attributorum cum Georgio consentiunt, sed ordinem quandoque et nomina commutant) cum totidem annis regnasse Arareuchem admittant, ultimum illius annum componunt cum primo Diocletiani, Alexandrinæ æræ 277 atque ita quatuor annos auferunt. Quis autem credat Theophanem continuatorem Georgii, nulla apparente ex causa ita ab auctore suo fuisse decessurum, si tabulas ipse conscripsisset? Quis rursum credat omissurum fuisse Varanis, seu Uranis 3 nomen et annos 4, si præ oculis habuisset relictum sibi a Georgio Catalogum: ac deinde pro Uraque 5 Arsabelum, pro Samaspo Pemasaphum fuisse scripturum, nominibus totius Georgianæ seriei ignotis?

7. Simili ratione licebit ab iis argumentari patriarchis, quos ultimo operis sui anno sic subnectit Georgius; ut ab iisdem exordiri deberent Theophanis tabulæ, a primo Diocletiani anno exordientes; licet de illo anno, utpote jam satis descripto, nihil scribendum sibi esse Theophanes putaverit: vel hoc ipso indicans prius opus a se continuari, non conscribi novum, quod alias auspicari debuisset ab illius ad imperium ingressu, qui primus offerebatur in historiæ argumentum. Hunc autem annum cum descripsit Georgius sic concludit:

Romæ episcopus 28, Caius, annis 15.

Antiochiæ episcopus 17, Cyrillus, annis 15.

Alexandriæ episcopus 16, Theonas, annis 19.

Hierosol. episcopus 38, Hymenæus, annis 12.

Ex quibus juxta priores Georgii calculos, Caius quidem et Theonas primum illum habuissent in episcopatu annum: Cyrillus, anno Alexandrinæ æræ 264 creatus, annum egisset 14; Hymenæus vero ultimum, nisi (quod est verosimile) dicas, librariorum vitio factum ut duodecim annis scri-

heretur sedisse, cui passim alibi anni plusquam A Theophane continuatæ præfixa, hujusmodi Canonium exhibet ipso in limine :

8. Interim tabula, chronographia exhinc a

Annus conditi orbis	Annus Incarnat. divinæ	Rom. imp. Diocletia- nus annis 20.	Rex Pers. Ara- reuthes annis 17.	Romæ episcopus Caius annis 15.	Hierosol. episcopus Hymenæus annis 24.	Alexandr. episcopus Theonas annis 19.	Antiochiæ episcopus Tyrannus annis 13.
5777	277	1	15	7	13	11	2
5778	278	2	16	8	14	12	3
5779	279	3	17	9	15	13	4
5780	280	4	Varanisan.1.	10	16	14	5

Non quærimus utrarum tabularum calculi ad veritatem propius accedant, et num major fides adhibenda non sit Eusebio, proximis temporibus suis episcopos sic ordinanti, ut Caius, imperium suscipiente Diocletiano, egerit in episcopatu suo annum 5, Hymenæus 19, Theonas 4, Tyrannus nonnisi post annos octo successerit Cyrillo, circa Diocletiani initia agentis annum duntaxat 6. Hæc, inquam, non quærimus : sed istud potissimum lectoris æqui iudicio æstimandum relinquimus, an cum Georgii chronotaxi tam male coherentia possit credi scripsisse illius continuator, aut omnino aliquis qui Georgium legerit ? nedum is qui omnia, quæ sibi ille ad texendam chronologiam conquisiverat instrumenta, hæreditavit.

CAPUT II.

Quomodo tabulæ confectæ videantur. Qua æra Theophanes usus sit. Quam recte ab anno ejusdem 277 exorsus sit. Quale sit Chronicon quod C Raderus Alexandrinum dixit.

9. Quid igitur ? inquires. Adeone impudens fuerit aliquis, ut Theophani affingeret tabulas, de quibus cogitaverit numquam ? Non hoc dicimus : sed omnino arbitramur, ejusmodi tabulas ab eo non tantum excogitatas fuisse (ut commodiores ad usum lectoris, quam modus ille quem tenuit Georgius, annos mundi Christique et imperatoris Romani præfigens historiæ ad instar tituli, ad calcem vero cujusque anni Persarum reges et quatuor episcopatum præsules subtexens), verum etiam lineas, intra quas essent describendæ per loculos divisas, ab eodem Theophane fuisse deductas, saltem in principio operis, et ubi id non fecit, similibus lineis ducendis spatium in codice vacuum relictum fuisse a scribente. Dicimus tamen quod annos mundi Christique et Romani imperatoris scripsisse contentus, et episcopatum titulos cuique loculo præsignasse, loculos ipsos omiserit tantisper inscriptis notminibus episcoporum et singulorum annis implere, dum quod in opere præcipuum erat absolvisset ; deinde autem vel morbis vel ærumnis impeditum, vel etiam rei difficultate absteritum (cum videret quomodo episcopales catalogi in designando uniuscujusque pontificatus tempore vel inter se vel cum notis certioribus pugnarent, et summa annorum initia in descensu ascensuque faciendo nunquam recte finiretur) desperasse de successu.

Satis ergo habuit omissa tantisper cura perte-

xendæ accuratius seriei, in ipso quandoque historiæ contextu nonnullos episcoporum eo anno sedentium nominare, quandoque eorum nomina certius sibi cognita inscribere loculis ad id præparatis : unde eos acceptos in Anastasii versione hinc modo reperias : « Mundi anno VI^{to} & CXCIX. Divinæ incarnationis anno 599. Anno vero imperii Phocæ 5 ; Isacius Hierosolymitanus, Theodorus Alexandrinus, et Anastasius Antiochenus habentur antistites. » Et paulo post : « Anno imperii Phocæ 7, Sergius Constantinopolitanus, Zacharias Hierosolymitanus, et Joannes Alexandrinus habentur antistites. » Hæc enim aliaque similia, in Anastasio quidem non admodum rara, in Theophanis vero textu vix unquam repertienda, unde accepisset iste, si hic ea in dictis loculis non signasset ? Hoc autem eum credimus in melius sibi cognitis urbis Constantinopolitanæ Patriarchis diligentius frequentiusque fecisse, cum ipsi historiæ suæ tam accurate inseruerit eorum, qui suo ævo fuere viciniore, initia finesque. Quin et Romanorum pontificum tempora sibi propinquiora in eadem historia diligentissime expressit : et quamvis in antiquioribus aberrarit subinde a veritate, non admodum correctos secutus catalogos ; nunquam tamen sic est hallucinatus (incipiendo a Julio, cujus ad annum æræ Alexandrinæ 334 meminimus), quin revera eo aut proximo anno is pontifex Romanæ Cathedræ præ sederit, cujus factum aliquod in historia explicatur.

10. Tabulas autem ita vacantes in codice adhuc invariato reperisse Anastasium, omnino credimus : postea autem factum esse, ut sciolus aliquis, ex catalogis in sancti Nicephori patriarchæ Constantinopolitani compendiaris chronographia repertis, prædictos loculos implere tentaverit, inde, ubi isti in suo desinebant manuscripto, sursum ascendens per annorum spatia, recte aut perperam definita ; nihil pensi habendo quot quique menses diesque plures aut pauciores sederint quam annorum integrorum numerus adjunctus significat. Ita necessario fieri debuit, ut ejusmodi supputationes corruptis etiam quandoque in ms. numerorum notis vitiosiores redditi, non modo a veritate recederent plurimum, sed nec cum Theophanis historia sequente neque cum præcedente Georgii supputatione possent coincidere. Ut autem Anastasii versione movemur ad credendum, nequaquam Theo-

phanem vel semper vel ab initio inscripsisse tabulis episcoporum quæ diximus nomina: sic eadem moti auctoritate persuademur, non singulis annis præsignatum fuisse a Theophane mundanæ ac Christianæ æræ numerum; sed item ut Anastasius facit, ad initia duntaxat imperatorum, et quandoque alias: alibi vero solum signatum imperii annum; quod eo ferè solò consuessent historici publica scripta signare. Hinc porro fieri non difficulter potuit, ut dum ad annos mundi subinde revocantur anni imperatorum, aliqua difficultate incidente, non semper facta fuerit uniformis progressio, quemadmodum infra docturi sumus, ostensurique non tam ipsius Theophanis errore id factum, quam receptæ per universum Orientem ex usu Alexandrinæ Ecclesiæ chronotaxis, cui aptare se auctor debuerit. Hic tamen ne tenebras multas offundat, Theophanis chronologiam ad æræ vulgatæ annos aptaturis, hanc dissertationem vulgare placuit.

11. Alexandrinæ porro sive ecclesiasticæ æræ differentiam, æræ Græcorum seu Romanorum id est Constantinopolitanorum, ipse nobis Theophanes explicat ad extremum Zenonis imperatoris annum his verbis: « Cæterum annus, quo Zeno mortuus est et Anastasius imperare cœpit, ab Adamo v. ∞ DCCCXCIX apud Romanos numeratur; qui juxta diligentiorē et veriorē Alexandrinorum calculum v. ∞ DCCCLXXXIII, a Diocletiani imperio 207, a divina incarnatione 485, indictione 14, notatur. Qui annus cum citra dubium ullum fuerit vulgaris æræ 491, liquidò apparet Alexandrinòs, in mundanis quidem sedecim annos pauciores numerasse, æræ autem Christianæ annos detraxisse octo: idque commodioris supputationis causa, ut apparet, quo toto uno sæculo unitatim ac decadam numeri æqualiter procederent in recensendis mundi Christi quæque annis. Hunc igitur calculum secutus Theophanes, et chronographiam a Georgio Syncello usque ad Diocletiani perductam initia porro per-texturus, primum dicti imperatoris annum composuit cum anno Christi 277, qui nobis, octennio addito, est 285, atque ita tacite correxit errorem auctoris sui, annum 278 æræ Alexandrinæ; primum Diocletiani facientis. Et enim hic Alexandri Mammeæ annos tredecim recte in anno 245, qui nobis 223 fuit, exordiens; minus recte eidem dederat successorem Maximum; anno 228, qui fuisset vulgaris æræ 236, cum, dictum Alexandrum constet solis novem diebus ultra tredecim annos regnasse, atque adeo pridie Nonas Martias acclamatum, ipsi Idibus obiisse: ut consequens sit primum Maximini annum statui debuisse 227, et reliquos deinceps annos a Georgio numeratos, tali errore semel posito, excrescere supra numerum justum anno uno.

12. Optime igitur fecit Theophanes quod Georgiæ chronographiæ superfluum istum annum detraxerit: non item ii, qui ipsi Theophani annum

utrumque detractum volunt, existimantque etiam sic serius quam par est Diocletianum ab eo in imperium induci. Cum enim Græcorum annis a Septembri mense suum sumat exordium, et tum ex aliis auctoribus, tum ex Chronico, quod vocant Alexandrino, habeamus, « Diocletianum imperatorem 15, Kalendas Octobris Chalcedone renuntiatum, 5, Kalendas Octobris Nicomediam purpuratum intravisse, et Kalendis Januarii consulem prodiiisse, » evidens est nullam anni 276 partem ad ipsius imperium pertinuisse, nisi usque ad Kalendas Januarii differas anni initium numerare: quod non faciunt auctores uno anno Diocletiani initium anticipandum judicantes, sed alio nituntur fundamento, persuasi videlicet Palilibus festis, id est 5 Idus Maii, illum esse exorsum regnare. Verum hoc quam temere assumptum fuerit ex verbis Claudii Mamertini in chronico, in alium prorsus quam revera habeant sensum detortis, dilucide Petavius noster ostendit lib. II *De doctrina temporum* cap. 30, ingenue retractans; quæ alias ex inveterata, ut ait, chronologorum sententia scripserat. Eosdem autem prorsus nihil potest juvare 11 consulatus Diocletiani cum 11 anno tribunitiæ, id est imperatoris potestatis, in quibusdam lapidibus compositus. Aliud enim est utriusque initium: et cum hoc optime constat quod hunc consulatum adierit anno imperii sui primo, et ideo recte « a consulibus Diocletiano 11 et Aristobulo ejusdem Diocletiani anni ad Pascha ordinandum digesti sunt, » quemadmodum in fastis Constantinopolitanis expresse dicitur.

13. Constantinopolitanis, inquam, licet notiori jam nomine chronicon Alexandrinum vocetur, ex opinione Raderi nostri eosdem Græcæ Latineque edentis: quam et nos appellationem (ut recepto serviamus usui) libentius usurpamus. Satis enim esse potest eruditum lectorem hic monuisse, quod chronicon illud revera nihil minus quam Alexandrinum sit; quippe quod nihil habeat cum Alexandrinorum rationibus commune. Non mensium, non dierum nomina, quæ Alexandrinis Ægyptiaca erant omnia, chronico autem huic partim Græca partim Latina sunt, ut Kalendæ idus, etc. Non initium anni, quod Alexandrinis sumitur a mense Thoth, cujus primus dies respondet 29 diei mensis Augusti: in chronico autem a Kalendis Januarii Romano more ducitur. Non anni titulum, quem Ægyptii a regibus imperatoribusve sumebant; Chronicon autem sumit a consulibus ex more Romano. Non æram Christi; quam qualem usurparint Alexandrini jam vidimus, chronicon autem prorsus non attingit, procedens Græcorum more per Olympiades, Ægyptiis in rebus publicis consignandis inusitatas. Ut autem ex tanta characterum chronologicorum ab Alexandrinorum usu discrepantia manifeste convincitur Alexandrinorum non esse, in quo illa reperitur, ita e converso indubitatum videtur ferri judicium posse, prædictos fastos

Constantinopoli seu Novæ Romæ scriptos esse, ubi in usu vulgari ista erant omnia, magna parte ex veteri Roma illuc traducta simul cum imperii sede; non item in reliqua Græcia, a Latinis nominibus magis abstinente. Istud vero maxime ex postremis prædicti Chronici annis liquet, quibus tam prolixè describuntur Acta boni Magistri, in templo Studitarum Constantinopoli sepulsi anno Heraclii 17, ab aliis historicis vix leviter tacta; ut non tantum ibidem scripsisse auctorem, sed et ex Studitis unum fuisse, nobis appareat verosimillimum. Ast præfigitur chronicon hæc, quæ sequitur gnome Πέτρος 'Αλεξανδρίτης. « Hinc deinceps annorum ab Adamo protoplasto sive ab orbis conditi exordio summa colligenda est, respondentium inspiratæ a Deo Scripturæ et sancte institutis per divinos Patres atque in Ecclesia Catholica recte celebratis festivitibus. » Item de Agno typico et Paschalibus atque ex matheseos rationibus frequenter disputat: Alexandrini autem episcopi scitur munus fuisse, ut definitis accurate solis ac lunæ cyclis, Pascha toti orbi Christiano, quo die esset celebrandum, indicaret. Quid autem tum, si eo non obstante, Cycli Paschalis rationes perspectas habere studuerint Heraclii ævo omnes qui docti cupiebant haberi apud Latinos? Gnome autem istiusmodi non magis indicat auctorem fuisse patria Alexandrinum, nedum urbis illius episcopum aliquem, quam similis alia ex Eusebii Cæsariensis, vel scriptoris alterius opusculo vel epistola quapiam accepta et libro præfixa, Eusebium aut ipsum cuius ea esset gnome auctorem probaret. Itaque haud paulo rectius Panuinius aliique fecerunt, qui dictum Chronicon, prius in Sicilia repertum quam illud ex Augustano ms. Raderus plenius accuratiusque vulgaret, « Fastos Siculos » nuncupavere, cum usu sit inter eruditos receptum (quem et nos in martyrologiorum antiquorum sequimur nomenclatura, quoties ignoramus ad cuius Ecclesiæ usum descripta fuerint) ut mss. codicibus nomen fiat a loco in quo reperti sunt, vel ab eo qui illos proprios in sua possidet bibliotheca.

CAPUT III.

De anno Constantii et Galerii correngantium et quinto Phocæ in Theophanis Chronographia præteritis, ac demum post plurimum annorum seriem, ad lacunam explendam, Juliano et Copronymo supra justum tempus eorum adjectis.

14. Postquam ab infinitis propemodum erroribus, quos vitiosissimæ tabulæ Theophani impingebant, diligentissimi auctoris nomen vindicavimus, et prorsus indignas esse ostendimus, quæ cum chronographia ejus circumferantur, non hoc agendum nobis putamus, ut singula ejus capita revocemus ad examen, et quandoque exerrantem, quod humanum est, ex aliis certioribus quam quæ ipse vidit monumentis ac temporis signandi characteribus, revocemus in viam. Præstitit hoc magno studio et labore interpres ejus prænominatus Goar;

A cuius egregio fœtui post auctoris mortem in lucem producendo intentus Combessius, Notas addidit posteriores. Itaque omissis iis quos ipsi observaverunt et correxerunt in Theophane erroribus, et difficultatibus quas attigerunt prætermisissis, duo tantum hic puncta notabimus: non tam quia ab ipsis levi nimis manu tractata nec satis fuere explicata, quam quia ad plurimos consequenter annos spectantia, totam Theophanis chronologiam obscurissimam reddunt, et ad æræ vulgaris numeros ipsius calculos aptare volentibus, incredibiles pariunt molestias; quas nos experiendo edocti, quod his emolliendis nobis privatim comparaveramus remedium, libenter in publicum hic conferimus. Est autem hoc in eo situm, ut occasione exerrationis detecta, et statulis eidem utrinque terminis, doceatur lector, eo quod inter Magni Constantini et Joviani imperatoris exordia fluxit spatium, novem annorum differentiam inter vulgarem æram æramque Alexandrinam esse concipiendam, ut suis quæque aptentur temporibus: et rursum ab anno Phocæ quarto usque ad Constantini Copronymi mortem: eum alias communiter, sicut antea dictum est, soli octo anni adjici debeant ad numerum æræ Alexandrinæ, ut cum vulgari componatur. Utrumque autem tanto facimus libentius, quo certius ostendere possumus postremæ exerrationis culpam nequaquam pones Theophanem residere, sed commune tunc passim fuisse omnibus Alexandrina æra utentibus, ut annos mundi Christique, uno quam par erat pauciores, eo tempore numerarent, et sic imminutos cum vera indictione nihilominus componerent.

15. Huic simile aliquid etiam in primo casu accidisse suspicari possumus, demonstrare non possumus. Etenim Georgius Syncellus, cuius chronologicum opus pertexendum Theophanes noster suscepit, pag. 52 editionis Regiæ præfatur, se « Chaldaeorum dubiam conjecturam arte demonstrativa refutaturum, necessario interpretandos sibi ducere annos Egegororum usque ad 165. Enoch, qui mundi fuit 1287, ut deinde, inquit, ad vigesimum Constantini ab Adam ordine servato numerandis seriem traducam: et regum unicuique genti imperantium nominibus prolatis, annorum vobcccxvi summam me non oscitanter collegisse demonstrarem. » Hæc ille Goare interprete. Verum si quis respondeat «d usque terminum significare, ut scholæ passim loquuntur, extrinsecum, adeoque Georgium censuisse, Constantini Vicennalia spectare ad proxime sequentem a dicta summa annum vobcccxvi qui nostro 325, responderet recte se habebit tota Georgii supputatio, sique erraverint soli, qui in ultimo præsignati numeri anno, eadem vicennalia collocarunt. Hoc autem manifeste Theophanes fecit, siquidem cum Vicennialibus Constantini et tempore celebratæ Nicænæ synodi indictionem 12 conjunxit, quam constat Coss. Paulino et Juliano die 20 Maii habitam, at-

que adeo ad 13 Indictionem pertinere. Tali porro errore jam posito, necessarium fuit, per annos 20 sursum ascensuro; primum Constantini annum statuere annum suæ ætæ 297. Nec ullum sibi posuit reservare annum; quem Constantio Chloro et Galerio Maximiano inscriberet; quasi post abdicationem Diocletiani et Maximiani Herculei (factam, ut tradit ipsemet et consentiunt omnes, æræ Alexandrinæ anno 296, 11 Kalendas Martii) solis quatuor mensibus vixisset Constantius Chlorus Constantini pater: quod ipsi manifeste ostendit se sentire, cum ait: « Anno imperii undecimo vita functum; » quem anno 285 dixerat Cæsarem esse institutum.

16. Atqui non tantum Alexandrinum Chronicon dicit, quod Constantius, Constantini Magni imperatoris pater, cum annos 12 imperasset, vita cessit; et ipsius Constantini annum primum componit cum initio Olympiadis 272, sed etiam ex fastis consularibus constat, præter illum annum quo, cedentibus imperio soceris, Augusti declarati sunt Galerius atque Constantius: etiam anno sequenti consulatus insignia gessisse Constantium. Fuit igitur Constantii imperium unius anni et quatuor mensium: post quos mortuo patre die 8 Kalendas Augusti, reliquum quidem tempus, quod Græcis duntaxat unus mensis usque in anni sui sub finem supererat, non potuit apud eos primum Constantini annum efficere: potuit tamen eorum posteros ambiguos reddere Latinorum supputatio, ad quos, adhuc quinque menses ad Januarium numeraturos, coeperat Constantinus imperare: Quidquid sit, et quocumque ex capite ii errarint, qui Theophani erroris dederunt occasionem, potuit ipse errorem agnoscere atque corrigere, cum ad trucidantiam illam famem describendam pervenit, quæ septima Indictione imminente Orientem afflixit, quamque ex semel posita rerum per annum unum anticipatione retulit ad annum 324. Si enim tunc, cum habita est Nicæna synodus, Alexandrinus solum agebatur annus 316 et Indictio 12; quæ post ætatem anni iisdem Alexandrinis 324 imminebat Indictio, non potuisset nisi sexta censi, adeoque scire potuit cum septimam dixit, res quæ illam præcedebant Indictionem anno uno a se anticipari: et annum 225 a se numerari debuisset; ut haberet ætatem, quam septima sequebatur Indictio. Maluit tamen positos semel calculos præsequi toto reliquo Constantini et successoris Constantii tempore; atque ut latum unius istius, anni tandem suppleret, Juliani imperium (quod unum annum et menses octo non integre explevit) per tres pene solidos annos dividere.

17. Hac unius anni ad Juliani tyrannidem adjunctione in viam regressus Theophanes, ab initio Joviani, id est ab anno Alexandrinæ æræ 356; cujus Januarius cum nostro 364 coincidit, inoffenso pede progreditur, et suos annos cum Indictionibus (quas reliquo quarto et quinto sæculo rarius indicat, sæ-

culo autem sexto post Anasiasii mortem pene quottannis designat) recte componit usque ad Phocæ et Heraclii tempora; ubi novus occurrit nodus, etiam a Goare animadversus; sed ita, ut animadvertisse contentus, ejus causam exerrandique principia ac finem non sollicitè indagavit: cum tamen non modice referat ad Chronologiam scire, quo loco exemptus annus unus sit, quo deinde alius unus substitutus. Idque eo magis operæ pretium est facere, quo certius est, non aliquam Theophanis hallucinationem casui intervexisse, sed ex eo quod aliquando publice usurpatum fuit, in necessitatem inductum tale quid faciendi, si ab usitatis cæcælis nollet recedere et tamen aliquando vellat in viam redire. Ita porro res habet. Postquam Alexandrinæ æræ anno 595 mense Novembri, Indictione 6, occisos a Tyranno Phoca Mauritium filiosque narrasset, primum Heraclii annum cum Alexandrino 602 componens ita orditur: Hoc anno mensis Octobris die 4, Indictione 14, Heraclius ex Africa appulit cum navibus, atque ita ex octo Phocæ annis eique respondentibus Indictionibus, unam tollit. Si queris, Quam? respondemus; Decimam, in quam annus quintus Phocæ cadebat; cum anno ejusdem quarto de industria conflatus in unum, rejecta ad calcem ejus morte Cyriaci patriarchæ, quam hunc obiisse 29 Octobris die Sabbati, ac funus curatum esse 30 ejusdem mensis die Dominicæ, habemus ex chronico prædicto: qui temporum characteres in annum duntaxat 599, æræ Alexandrinæ et in 10 Indictionem cadunt: reliqui autem tres anni Phocæ, uti et præcedentes quatuor; sic inter se narratione coherent, ut interjici illis prorsus nihil possit.

18. Quid autem coegit Alexandrinos annum unum dissimulatum præterire manifeste docebit præcitatum Chronicon ad annum imperatoris Heraclii primum hisce verbis: « A septimo Octobris præsentis Indictionis 14 usque ad 13, Januarii Indictionis ejusdem, scriptum est in publicis tabulis imperii Heraclii. Et a 14 ejusdem Indictionis ejusdem mensis scriptum est in reliquum tempus anni usque ad Decembrem nempe expletum, 15 Indictione et consulatu ejusdem religiosissimi principis nostri. » Itaque unus idemque primus Heraclii annus, in duas Indictiones distractus, occasionem attulit primum Heraclii annum statuendi eum, qui revera initia ejus præcessit, et totus Phocæ debebatur. Hoc autem semel posito, necesse fuit ab iis, qui talem tenebant ordinem, omnia Heraclii et successorum ejus gesta ad unum annum anticipari, magis quam æra Alexandrina integre numerata passâ fuisset: quod deinceps usque in Palæstinam videbimus valuisse, etiam circa finem 9 sæculi, scilicet in ecclesiasticis scripturis, quæ sese æræ Alexandrinæ aptabant; quam Theophanes utpote monachus sequens, et tandem exorbitantiam istam vel animadvertens primum vel corrigere volens in sua Chronographia, Constantii

Copronymi annum penultimum distraxit in duos, dissimulata rursum Indictione, ipsique Copronymo (quem anno Alexandrino 768 « die 14 mensis Septembris, indictione 14 mortuum esse dicit postquam ab obitu patris imperasset annos 34, menses 2, dies 26), » totos 35 annos reliquit; quoniam in anno Alexandrino 733 propter rerum et indictionum anticipationem jam dictam, constituerat principium imperii ab eo suscepti, « mensis Junii die 27 ad insequentem indictionem 10 perti- nente, » cum insequens, dictum diem indictio numerari tantum debuisset 9, nisi per indictiones primo Heraclii anno geminatas, unum annum æra Alexandrina amisisset.

19. Hæc autem quamvis ita solide deducta subsistant, ut clara sint utrumque terminum considerantibus, annum scilicet Phocæ primum et Copronymi ultimum, lubet tamen etiam exemplis ex ipso Theophane comprobare; toto illo annorum 173 spatio hebdomadæ ferias, cum certis mensis alicujus diebus sic comparari, ut, nisi ad annum ab eo numeratum adjicias annos novem, nunquam sis verum vulgaris æræ annum habiturus vel in Theophane vel in alio scriptore similem chronotaxim tenente. Anno igitur Alexandrino 613 sic scribit Theophanes: « Hoc anno; indictione, 10 Heraclius, peracta mense Aprili die 4 solemnitate Paschali... in Persidem perrexit: » qui character Paschalis in 4 Aprilis, 10 indictione cadentis, cum annum vulgaris æræ 622 signet, clarum est ei debuisse in Alexandrina æra respondere annum 614 nisi annus unus, ut diximus, excidisset. Simile quid habes sæpius posterioribus annis: sed ut Heraclii temporibus immoremur, jungamus Theophani *Chronicum præcitatum*, et statim primo dicti imperatoris anno habemus « Epiphaniam Julio mense eadem indictione, » (14 ut præfertur, etsi per novam constitutionem imperator a 14 Januarii voluerit 15 Indictionem nominari) « ex Eudocia natam: » idque, ut ait *Chronicon* « die mensis septimo, feria 4: » Atqui talis dies et feria cadunt in annum vulgaris æræ 614, Alexandrinæ 603: hic igitur cum sua 14 indictione primus Heraclio annus in imperio fuit, quamvis Theophanes annum 602 notaverit.

20. Adde ex posterioribus annis exempla, puta ex 752, sub cujus initium, « mense Octobris die 26, Indictione 9, feria 4, terræ motus ingens Constantinopoli contigit: » utique cum nos proximo Januario inchoaturi essemus annum 741, atque adeo 733, numerari ab Alexandrinis debuisset. Item ex anno 735, quo « mense Aprilis die 16, feria 5, Valid Arabum dux suorum factione sublatus narratur: » ubi apparet ex characterum collectione annum 736 signari debuisse, nisi suos præcipientes calculos secutus Theophanes fuisset. Denique clarissimis notis insignitur annus, quo « Imperator Copronymus, trium uxorum vir, Eudociam tertiam conjugem Aprilis mensis die primo, indictione

A septima, die Sabbati, Augustam renuntiavit: sequenti veroluce, quæ Aprilis secunda fuit, dies nimirum Dominica sancti Paschalis, liberos ex ea duos Cæsares declaravit. Hæc enim tam diserte signant annum vulgaris æræ 769, ut manifesto appareat quis octennio dempto deberet secundum Alexandrinam exurgere, quamvis Theophanes annum 760 notaverit, paulo post ad æqualitatem venturus temporum, penultimo Copronymi anno, ut dictum est, in duos divisio. Quod autem Alexandrina æra utentibus passim communis fuerit eo tempore ac diu etiam post Theophanem, quem ipse tenuit computandi modus, vide 20 Martii probatum in martyribus Sabaitis, quorum cœvus scriptor nisi sic annos numerasset et annum unum ex more omisisset computare, non posuisset scribere eos mortem oppetiisse anno ab orbe condito vix cclxxxviii a Christi incarnatione 788, indictione 5, cum quinta indictio annum nostrum 797 signet, et hunc ipsum probet tempus mortis vicinissimum Paschati, in 23 Martii cadenti, quod alii ex propinquis annis nulli convenit.

CAPUT IV.

Heraclii imperatoris chronotaxis, duobus annis in unum conflatis et altero in duos distracto intricata, evolvitur. Indictionum sub eodem ratio explicatur.

21. Quo tempore Chronographiam suam scripsit Theophanes, patriarcham Constantinopolitanum sanctus Nicephorus tenuit, cujus vitam dedimus 14 Martii: qui et ipse breviarium conscripsit rerum post Maurilii mortem gestarum: quod Græco-Latine habemus editum cum eruditissimi viri Dionysii Petavii chronologicis notis. Harum bona pars eo spectat, ut ostendatur Heraclii imperatoris annum primum fuisse annum vulgaris æræ 611, quod et nos amplectimur, prorsusque confirmatur ex morte, quam post imperii annos triginta, et menses aliquot obiisse illum, æque Theophanes ac Nicephorus scribunt. Obiit autem Heraclius, ut ait ille, mense Martii indictione 14, adeoque anno 641, qui Alexandrino 633 responderet, nisi huic æræ, ea qua diximus ratione, annus unus fuisset ablati. Nec aliter quam ab isto principio numeri solitos annos Heraclii, probari etiam potest ex sancti Anastasii Persæ actis, ad 22 Januarii ex vetusta interpretatione Latina editis, ubi is martyrium passus dicitur « anno decimo octavo imperii Heraclii Piissimi imperatoris et decimo sexto Constantini ejus filii. » Nam si geminatis intra unum annum indictionibus idem annus etiam pro duobus fuisset Heraclio imputatus in publicis tabulis, et si post 13 Januarii anni 611, ut cœpta fuit scribi 15 indictio, sic etiam scriptus fuisset annus Heraclii 2, annus quo passus est Anastasius, quemque ex ipsiusmet Heraclii epistola Constantinopoli scripta de rebus a se contra Chosroem et cum Syroë gestis, constat festum Pentecostes 15 Maii retulisse, et 3 Aprilis habuisse Domini-

cam in Albis, adeoque fuisse vulgaris æræ 628 hic, inquam, annus debuisset Heraclii 19 numerari.

22. Quid igitur Theophanes, inquit, et ejus interpretes Anastasius res omnes inter Chosroem et Syroem gestas et imperatoris victorias post 1 indictionis initium obtentas, in annum Heraclii 17 compegerunt, suoque exemplo movere eum, qui sancti Anastasii acta politiori stylo ornavit, ut eundem annum etiam ipse dicto martyrio assignaret? Hoc nempe est quod ad acta prædicta diximus (x), annos 17 et 18, Heraclii confusos ab auctoribus esse. Quod satis quidem intellexit eruditissimus Petavius cum dixit, relatum de Razate Persarum ductore victoriam « anno 18 imperii jam inchoato cum 1 indictione: » non tamen explicuit, quid esset tota anni præcedentis 627 hyeme atque æstate actum: quare in ancipiti nos relictos crederemus, nisi ex ipso Theophane, suos ipsius calculos confundente, lux nobis aliqua affulgeret. Etenim anno Heraclii 16, narrans vastos Chosrois cum duplici exercitu conatus, facile ostendit totum eum annum, rebus quæ ibi describuntur contra Saim gestis fuisse occupatum, ideoque Turcorum ex Perside regressum et cum imperatorio exercitu conjunctionem, aut incidisse in autumnum eum, unde proxime sequens Græcorum annus ducit initium, aut forte etiam multo serius contigisse; interim dum alter Persicarum copiarum ductor Sarberus, continuata etiam per hyemem obsidione, Chalcedonem premit. In quo repellendo et hoste persequendo opus est insumptum fuisse quod esse poterat ex hyeme reliquum. Hinc fessis militibus data quies, et utrinque parandis ad extremos conatus viribus inculuere partes, præsertim Heraclius, idque diligentia tanta, ut hostem prævertens, statim a mense Septembri, annum Constantinopolitanis 628 inchoante, in hostem moverit, easque res gesserit, quas, quia duos priores annos in unum Theophanes confaverat, ad 17 Heraclii annum et indictionem 15 omnes est coactus referre.

23. Verum dum per menses singulos progrediens, tandem ad 12 « diem Decembris pervenit, quo ipse Imperator ante omnes prosiliens Persarum ductorem offendit, eumque Dei virtute et Dei Genitricis auxilio prostravit, » ipse suum errorem indicat, et pariter facem nobis rursum effert, dicens: « Sabbati diem fuisse. » Hoc enim non quadrat in 15 indictionem, nisi ipsam a Januario in Januarium ducas; sed in indictionem 1 qua Cyclo solis 20, littera Dominicali D dies 12 Octobris concurrebat cum Sabbato, et annus 628; Græcis in cursu, nobis autem in januis esset. Itaque cum reliquis hujus anni rebus conjungendus est gloriosus imperatoris regressus in urbem, et pax imperio parita; quibus solis duobus punctis Theophanes implet annum Alexandrinæ æræ, sicut diximus præcipitæ, 619 cum alias ad eundem

A spectet tota Chosroæ Syroisque tragœdia, et quæ missi ultro citroque de fœderibus nuntii egere usque ad diem 15 Maii indictionis 1, quo lectæ sunt Constantinopoli ex suggestu in sanctissima Dei Magna ecclesia Laureatæ imperatoris litteræ, nuntiantes mortem Chosroæ et inaugurationem Syroæ, pacisque stabilitæ ordinem atque conditiones: quas litteras ætate jam adulta, lætissimus excepit reditus Heraclii, crucem Dominicam reportantis, cum jam nova indictio cum anno communi Græcorum cœpta esset.

24. Atque nunc ita clare videntur elucidata, quæ olim duntaxat in transitu perstringere licuit, et omnia cum Alexandrino, ut vocant, Chronico, annis paulo post secutis scripto, conveniunt optime. Nunc libet ex eodem Chronico observare, quomodo primis Heraclii annis factum sit, ut per explicatam superius constitutionem jubentis, ut ab die 15 Januarii usque in anni finem « 15 indictio et consulatus Heraclii » scriberetur, initium quidem indictionum a Septembri ad aliud tempus translatum fuerit, non tamen earum Cyclis uno anno acceleratus: quia nempe secundus Heraclii annus non fuit signatus indictione 1, quod Cycli quindenarii numerus anticipate expletus postulasset; sed ita scriptum fuit, « ind. 15, Hier. 11, post consul. Heraclii Augusti: » et sic consequenter anno tertio « ind. 1, Hier. 111 post consulatum Heraclii Augusti 11 » quando etiam constitutum est, ut a die 23 Januarii sic scriberetur, « Imperii religiosissimorum nostrorum principum et maximorum beneficiorum auctorum, Flavii Heraclii piissimi, anno 111, post consulatum ejusdem anno 11, et Flavii Heraclii Junioris Constantini, a Deo custoditi filii ejus, anno primo, semper Augustorum imperatorum. »

25. Verum ad quod tempus dicemus translatum indictionum initium? Theophanes, nulla istarum novitatum habita ratione, et annos Heraclii imperatoris et indictiones a Septembri mense subducere se manifeste indicat, cum anno Heraclii secundum calculum ejus tertio, sed secundum veritatem et publicam scribendi formulam adhuc secundo, narrat coronationem Epiphaniæ a Sergio patriarcha factam « mensis Octobris die 4, indictione 1. » Et eodem delinceps passu progreditur. Chronicon vero supradictum sub 15 indictione factum illud adhuc relinquens, ipsam videtur usque ad Januarium protrahere: deinde vero clare indicat, non idem annorum imperii et indictionum censi initium, ideoque anno post consulatum Heraclii 111, cum 11 indictione conjuncto, subnectens gesta die 14, Gorpisæ mensis, qui Romanis est September, expresse iis addit indictionem 111. Ex quo posset consequens censi, jam tum propter emergentes ex præmonstrata mutatione difficultates, reductas fuisse ad initium Septembris indictiones, nisi in eodem Chronico, mox anno sequenti cum 111 indictione comparato referretur,

quid eo anno cœperit inter psallendum servari a prima Jejuniorum hebdomade indictione 4. » Quid ? an jam tum cum initio Martii (Pascha enim 20 Aprilis expectabatur) incepta erat nova indictio, et pene iterum indictiones duæ in unum annum compingebantur ? Potius scriptoris mendo 4 pro 11 irrepsisse credemus ? Ita certe suadent annorum posteriorum exempla, nullum non mensem Septembri priorem ad eandem referentia indictionem, qua annus imperatoris signatur.

26. Hoc igitur præcitati chronici mendo admissio correctoque, dici potest, tertio post Heraclii consulatum anno adhuc currente usque ad Januarium, denuo cœpisse indictiones a Septembri numerari. Certe præter jam dictum locum, quem mendosum esse suspicamur, nihil potest asferri, quo sustineas ultra eum annum fuisse Januarium attributum indictionis exordium : multo minus, etiam mense Martio aliquando illam inchoatam fuisse. Nam licet verba Heraclii in epistola anno 628 scripta τῇ κδ' τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου, τῆς ἐνισταμένης ἐπινεμήσεως, interpres verterit, « 24 Februarii præteriti mensis, instante jam prima indictione, » quasi adhuc futura esset indictio, quæ pridem inchoata jam fluere debebat, secundum ordinarium Cyclum : erravit tamen manifeste, quod putaverit ἐπινεμήσιν hic significare indictionem. Nusquam enim vel hic vel alius auctor aliter eam appellavit, quam Latino nomine Ἰνδικτιῶνος (y). Igitur, ut Heraclii epistolam recte intelligas, τῆς ἐνισταμένης ἐπινεμήσεως (sic enim legendum) reddendum Latine est « instante jam primo vere seu prima pabulatione ; » est enim ἐπινεμήσις verbale ab ἐπινέμω, luxuriantem in folia sementem depascor. » Hoc autem statim in Martio faciendum est in illis calidioribus regionibus : et hoc tempus fuit moturo in patrem Siroi necessario expectandum, ne defectu pabuli deficerent per hiemis asperitatem, equi in quibus præcipuum Persarum robur, et spes opprimendi celeriter Chosrois tota erat constituta.

CAPUT V.

Quædam chronologica menda per librarium socordiam Theophani aspersa, et ab aliis non observata. Annorum Mauritiî imperatoris duplex epocha.

27. Restat nunc, ut omissis aliorum auctorum vel interpretum mendis, quorum correctio ad Theophanem illustrandum facit nihil, observationes chronicas, quæ priorum commentatorum videntur fugisse diligentiam, nobisque aliud agentibus occurrerunt, in gratiam curiosi lectoris adnotemus, ut si quis auctorem optimum, forma et modo ad usum publicum commodiori velit emittere in lucem, propriisque annotationibus ex sua et aliorum diligentia depromptis illustrare, hanc quoque rationem nostram ad manum habeat.

Primo annus Alexandrinus 483 sic concluditur : « Coronatus est Anastasius, præfata indictione 14 mensis Aprilis, ἡμέρᾳ πέμπτῃ τῇ μεγάλῃ τοῦ

Πάσχα magna paschali solemnitate feria 4. » Ita interpres : verum si ex anni et indictionis indicio requiras, quis dies fuerit 14 Aprilis, invenies Cyclo lunæ 17, solis 24, ipsam Dominicam Paschatis fuisse : quare expungens τὸ πέμπτῃ, imperita manu nescio unde adjectum, ita clarum sensum Latine reddes : « Coronatus est . . . ipsa die magna Paschatis : » quo loquendi modo nihil est familiarius Græcis de Paschate agentibus.

II. Annus 536 ita incipit : « Hoc anno mensis Septembris sexto die, hebdomadis primo Ἰνδικτιῶνος, ἡμέρᾳ, ut est in Græco : non igitur erudito interpreti vitio vertatur, quod librarii præcipientia Latine inveniunt « indictione prima ; sed legatur septima : » et debitus inter indictionem 5 anni 534, et indictionem 11 anni 540 ordo servatus inveniatur.

III. Anno 542 post medium, « Ædis Sanctorum Apostolorum consecratio facta dicitur CP. Julii mensis die 28, tertia feria : » ubi in Græco æque ac Latino textu Junius mensis esset substituendus pro Julio, ut Cyclo solis 27, littera Dominicali B, dies, mensis, et hebdomadis feria recte conveniant : itaque Anastasius bibliothecarius ad annum præfatum legit et vertit, nisi quod in Parisiensi regia editione typographorum incuria in annis Mundi et Christi 46 pro 42 legatur, ex antecedentibus et consequentibus haud difficulter corrigendo errore.

IV. Annum proxime sequentem in Græco pariter et latino textu Narsetis adversus Gothos profectio incipit, et signatur « Indictione quarta sive δ' : » sed ex anno, quem immediate post « Indictio decima quinta, » α' notat facile deprehendes, quantumvis fores aliis adminiculis destitutus, unius cifra defectum supplendum, legendumque esse « Indictione decima quarta, δ' ».

V. Econtra in anno 546, ubi « Horrendus in urbe CP. terræ motus accidisse dicitur mensis Augusti decimo quinto, α', tempore illucescentis jam Dominicæ diei post mediam noctem, » lege diem mensis solummodo decimum, ε', quia Cyclo solis 2, littera Dominicali E, in diem 10, non in 15 Dominica incidebat.

VI. Anno 551, « In Magna ecclesia Constantinopolitana Trulli, jam pene suis omnibus ornamentis instructi, pars orientalior, collabente ad sanctum altare testudine, in terram decidisse legitur, mensis Mali die septimo, hebdomadis tertio, ubi diem mensis vigesimum septimum ut legas, vel diem hebdomadis quartum jubet littera Domicalis E, Cyclo solis 13. » Præplacet autem prior correctio, quia in notis numeralibus facilius est litteram unam omitti, quam diversas inter se commutari.

VII. Anno 622 (qui propter demonstratam superioris unius anni Alexandrini expunctionem Januarium mensem cum nostro 631 habet communem) « Indictione 1 Novembris 7 Heraclio David filius natus est. Eodem quoque die Heraclius Heracli

nepos in lucem venit, et a Sergio die 3 Novembris A
indictionis 5, baptizatur in Blachernis : » quæ ne
inter se pugnent, in fine sic mutabis, καὶ ἐβαπτί-
σθη ἐν Βλαχέρναις ὑπὸ Σεργίου πατριάρχου τῇ δ'
ἰνδικτιῶνι, μηνὶ Νομβρίου ιγ'. « Et baptizatus est
in Blachernis a Sergio patriarcha, indictione 4,
mensis Novembris die 13. »

VIII. Tertio post hæc anno, Alexandrinis 626,
nobis 635, narratur prælium, ab imperatorii exer-
citus duce Baane contra Saracenos Arabes infeli-
citer commissum, τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, ἥτις ἦν τρίτη
τῆς ἑβδομάδος, καὶ τοῦ Ἰουλίου μηνός : quæ nihilo
saniori sensu Latine redduntur, « ipso primo die,
qui fuit hebdomadis tertius, Julii vero mensis
tertius ac vigesimus : » exacta autem ad rationes
anni prædicti habentis litteram Dominicalem A
Cyclo solis 28, sic reddenda sunt integritati debita:
Τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος, ἥτις ἦν καὶ τοῦ Ἰου-
λίου μηνός. « Primo die hebdomadæ, qui fuit 23
Julii mensis. »

IX. Anno 671, nobis 680, Maviæ primi Sarace-
norum regis mors ascribitur « Indictioni primæ
diei sexto Aprilis : » sed octavam indictionem esse
legendam monstrat ipsarum indictionum ordo,
cum anno 650, nobis 659, secunda indictio notata
fuerit : quod etiam Goar animadvertit.

X. Anno 721, nobis 750 « Leo Armenus contra
sanctas imagines silentium celebravit, σελέντιον
ἐκρότησεν, » id est, ne quis earum cultum pro-
pugnaret edixit, « die 7 mensis Januarii, indictione
13, feria hebdomadis 3; » sed cum tunc littera
Dominicalis fuerit A, apparet diem mensis fuisse
17, ιζ'. Et hæc quatuor ad tempora spectant præ-
notatæ anticipationis : quæ sequuntur, ordinariam
servant utriusque æræ differentiam, octo scilicet
annorum.

XI. Anno 789, secundum Alexandrinos, « Junii
mensis die 17 indictione 5 » fugit Constantinopoli
imperator Constantinus : sed jussu matris Irenes
comprehensus ab amicis, reducitur in urbem
« Sabbato mensis ejusdem die 15; » quo loco er-
rorem manifestum, ex comparatione utriusque
diei colligendum, emenda, et pro mensis Junii die
17 lege, mensis Julii die 7; anno enim nobis 797,
dies 15 non Junii, sed Julii sabbatum fuit. Ana-
stasius Bibliothecarius 16 Kal. Aug. vertens ubi
de fuga agit 17 Julii videtur legisse : pro quo an
17 Aug. alicubi invenerit Philippe Labbe nescimus:
certe in epitome chronologica Constantini excæca-
tionem ascribit diei 19 Aug. quæ similiter sabbatum
fuit.

XII. Anno 803, Leo, Armeniacorum dux sub im-
peratore Nicephoro, cum magna exercitus atque
pecuniæ parte venit in manus Sarracenorum,
mense Febuario indictionis quartæ (decimæ
quartæ perperam apud Anastasium legitur), Sab-
bato primo quadragesimæ. Verum eo anno, Cyclo
unæ 14, solis 8, littera Dominicali E, Pascha fuit
15 Aprilis, adeoque dictum Sabbatum cecidit in

4 diem Martii : ut igitur non erraverit Theophanes
ipsomet anno, quo potuit scripsisse, et quo alias
plures temporum notas recte composuit ; creden-
dum librorum incuria jam olim (nam etiam
Anastasius ita scriptum reperit) excidisse voculam
unam, ipsumque Theophanem (ut alias in simili
casu de indictione vidimus anno Constantini 28, et
de verno tempore in chronico Alexandrino) scri-
psisse μέλλοντος, sive ἐνισταμένου τοῦ πρώτου Σεβ-
άτου τῶν Νηστειῶν, instante primo Jejuniorum
Sabbato.

28. Hæc sunt, quibus observatis emendatisque,
inoffenso ferme pede decurri poterit ab Orientalis
historiæ studiosis tota Theophanis chronologia :
nam si qua subinde pluribus gestis annis, eo quo
cœpta sunt geri anno conjunctioni legantur, ea non
ita morari lectorem poterunt, ut propterea opus
sit singula ad examen revocare. Si Romanorum
pontificum aut aliorum patriarcharum successio,
quandoque ipsi inserta textui, hinc inde a, q, reat
corrigenda ex certioribus monumentis, non ipsi
auctori vitium imputetur, sed catalogis, quos nec
ipse, nec qui simili in studio laboravit, S. Nice-
phorus, satis correctos habuit, ut alibi et maxime
in S. Cyrillo Hierosolymitano episcopo § 3 ad
18 Martii probavimus. Si denique auctores quos
potuit secutus optimos, aliquem temporis charac-
terem ab iis vel perperam vel ambigue notatum præ
oculis habuit, danda est venia humanæ imbecilli-
tati, cui nulla possit præstare diligentia, ut non
aliquando exeret a verò. Ita cum Theophylactus
Simocatta sæculi 7 scriptor, historiam Mauritii
imperatoris libris octo descripsisset, et lib. v, c.
16 pacato imperatoris armis Oriente ad res in
Europa gestas transiens dixisset, quod eo die, quo
ipse imperator ducturus exercitum, vere ineunte,
« Egressus e regia, parasangam unam et semis
usque in Septimum processit, sol pene totus est
obscuratus, » subjunxissetque : Ἐννῶτον δὲ ἄρα
τοῦτο ἔτος ἐτύγχανεν ὅν Μανρικίου τοῦ αὐτοκρά-
τορος, id Theophanes, æque ac postea Simocattæ
interpres Latinus Jacobus Pontanus, de « anno
imperii nono » intellexit. Hoc porro si ex mente
auctoris fecit uterque, erravit sane, ut mox patebit
Simocatta ipse : certum est enim, quod iste an-
nus fuerit Mauritio imperii decimus. Si auctorem
excuses eumque putes non annum τῆς βασιλείας
imperii, sed τῆς ὑπατείας consulatus nonum, ut
scriptum fortassis ante se repererat) numeravisse:
excusabilis etiam Theophanes erit, quod magis ob-
vium secutus sensum, ad minus usitatum alter-
rum et in hoc casu specialem non adverterit
animum.

29. Errandi porro occasio fuit vel illi fuit, quod
anno duntaxat secundo imperii sui consil Mauri-
tius appellatus sit solus absque collega : « præ-
cipue quippe illius annus consulibus caruit, atque ex
communis hominum consensu scriptum est : « Post
consulatum divinæ memoriæ Tiberii Constantini

anno quarto, » uti in chronico Alexandrino expresse dicitur. Hinc autem nata est annorum Mauriti duplex epocha, altera Imperii, altera Consulatus. Itaque qui annus imperantis fuit decimus, ejusdem novies Consulatus dicebatur, vel etiam (ut Chronicon Alexandrinum numerat) « post consulatum Mauriti Tiberii octavus : » quo anno eodemque vulgaris æræ 592 ductas esse in Thraciam copias, non vero præcedenti, primum ex eo colligitur, quod nonnisi præcedenti anno, secundum Alexandrinum chronicon, restitutus regno suo Chosroes sit, itaque pacatus Oriens : potissimum autem idem demonstrative evincitur ex illa tam grandi obscuracione solis, quam ex Simocatta transcripsit Theophanes, et, ut diximus, perperam anno nono Mauriti imperantis attribuit una cum rebus tunc gestis. Constat enim ex astronomicis calculis, quod eclipsis solaris, quæ anno 591 accidit, die 30 Martii, Constantinopoli vix aut ne vix quidem potuerit conspici, prout in nostri gratiam observaverunt viri astronomiarum rerum peritissimi duo Michael Seneschal S. J. et David vanden Nieuwenborcht Antuerpiensis presbyter. At vero anno 592, die 19 Martii magna illa eclipsis accidit, quam Petavius noster l. viii *De doctrina temporum*, pag. 853, docet Constantinopoli fuisse digitorum 10, et duravisse ab hora 9, matutina ferme ad medium horæ 12. Ut dubium nullum sit, quin hæc illa quoque eclipsis sit, cujus ad annum Guntramni 22, meminit Fredegarius, dicens : quod, « A mane usque in mediam diem ita obscuratus sit sol, ut tertia pars ex ipso vix appareret. » Imo non ex observatione apud Francos facta, sed ex alicujus Græci auctoris relatu ipsius eclipseos durationem innotuisse Fredegario, ex tempore per eundem designato apparet : nam (nisi forte mediam diem dici putes pro plena die) illa solis obscuratio in Gallia cæpit conspici, ut Petavius observavit circa horam 7 matutinam, et non duravit usque ad medium nonæ, fuitque secundum eundem Petavium non multo plus quam digitorum sex ; secundum calculos Davidis præcitati digitorum omnino octo ; « cum luna, inquit hic, habuerit latitudinem borealem minutorum 58, parallaxim minutorum 60, quæ ad incidentiam eclipticæ fuit minutorum 48, adeoque luna apparuerit sole inferior minutis 10, » ut vere vix tertia pars solis conspici a Francis potuerit, quemadmodum Fredegarius scripsit.

50. Onuphrius Panvinus, lib. iii *Fastorum*—

A annis Mauriti imperatoris ordinandis tertiam epocham statuit, in anno vulgaris æræ 592, quo, ut ait, « Mauritius imperator sine collega secundum consulatum gessit, quem usque ad duodecimum continuavit, ut ex fastis Græcis et libro Maffæiorum intelligitur. Fastos Græcos hic appellat, quos alibi Siculos, et novissime Raderus Chronicon Alexandrinum nuncupavit : sed in his (idemque de libro Maffæiorum dici posse arbitramur) nihil simile dicitur, et nulla facta alicubi mentione consulatus secundi, indiscriminatim memorantur anni 18 post consulatum Mauriti Tiberii. Unicum igitur tertie ejus epochæ comminacendæ fundamentum accepit Onuphrius ex eo, quod paulo post allegat, registro epistolarum S. Gregorii l. IX, Indict. 4, ubi sic incipit epist. 22 : « In nomine Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi, imperantibus Domino Mauritio et Tiberio Augustis, anno incarnationis Dominicæ sexcentesimo primo, eodemque Domino undecies consule sub die 3 Nonarum Octobrium. »

31. Verum, uti in hac epistola manifestum est, oscitantis librarii mendum in eo, quod vel *Tiberium*, pro Theodosio scripsit (hunc enim non istum pater imperii consortem asceverat anno 590), vel quod duo unius imperatoris nomina interjecta conjunctione, et, in duas personas disirahens, notavit, « Imperatoribus Augustis, pro imperante domino Mauritio Tiberio Augusto : » sic potuit idem erravisse in numero consulatus ad longum præter consuetudinem antiquorum describendo, et ubi scriptum fuerat vel scribi debuerat, eodemque domino 18 consule, legisse undecies. Similiter eidem epistolæ inserta Probi abbatis supplicatio sic incipiens : « Imperante domino Mauritio et Tiberio piissimo, » corrigi debet deleta particula, etc. Quæ hic dicta sunt occasione sumpti a Mauritio consulatus, nullis posthæc, quoad vixit novis consulibus subrogatis, ut quæ sequenti exegesi dicturi sumus de Guntramni morte, ex illam prægressa anno uno eclipsi definienda, hac quoque ex parte maneant inconvulsa ; utque Theophanem legens, ea quæ ipse ad annum Alexandrinæ æræ 582, velut uno eodemque anno gesta conjungit, pro majori parte sciat ad annum 583 ejusdem æræ pertinere : et quæ huic anno una cum eclipsi imputantur conjungi debere historiæ anni sequentis, quo revera eclipsis accidit, et exercitum in Thraciam imperator duxit.

ANASTASII BIBLIOTHECARI

HISTORIA ECCLESIASTICA

EX NICEPHORO PATRIARCHA, GEORGIO SYNCELLO ET THEOPHANE CONTRACTA.

CAROLUS ANNIBAL FABROTTUS ICT. LECTORI.

Historiam Ecclesiasticam Anastasii, de Græcis Nicephori, Georgii Syncelli et Theophanis excerptam, nunc primum in lucem damus. Quanti autem facienda sit historia hæc non ignorant qui Theophanem Græce loquentem legerunt, qui non minore fide quam diligentia ea quæ tam ad rem Romanam quam Byzantinam pertinent exsequitur. Hunc Anastasius pene totum non infelici successu in Latinum convertit. Quod sane quisquis verum amat, inficias non ibit: nam et pleraque sunt in Theophane Græco-barbara, quæ viris etiam Græce doctissimis hodie negotium facesserent. Cujus rei fidem facient glossaria nostra mixto-barbara, quæ aliis quoque sæculi sequioris auctoribus interpretandis facem præferre poterunt. Quædam esse barbara et eorum temporum infelicitatem redolentia in hac versione equidem non abnuerim: sed hæc magis ineruditi sæculi vitia sunt quam scriptorum, quibus propositum erat monumentis suis posteritati prodesse, non Latine linguæ venustates et eloquentiæ flores in sterili solo querere. Quid autem in edendo Anastasio præstiterimus, breviter, Lector, monendus es. Romanum igitur exemplar ad nos Roma transmissum beneficio eminentissimi cardinalis Francisci Barberini, litterarum parentis, et opera Lucæ Holstenii, viri longe doctissimi, cum optimæ notæ codice contulimus, quem nobis celeberrima Thuana bibliotheca suppeditavit. Hujus ope sœda menda sustulimus, quæ in Romanum codicem fortean exscriptoris vitio irreperant, ut hoc quoque nomine præclare de reipublice litteraria meritis sit perillustris vir Jacobus Augustus Thuanus, in primore regni curia præses amplissimus, magni parentis magna soboles. Sed et gratia habenda est illustrissimo et eximie doctrinæ viro D. Carolo de Monchal, archiepiscopo Tolosano, qui bibliothecam suam cum paucis comparandam doctis omnibus patere vult: codicem nempe manu descriptum nobis commodavit idem vir illustrissimus, cujus subsidio nonnulla sanavimus et pristino nitore restituvimus. Præterea si quæ erant subobscura in hac versione, ea Græci codicis collatione et aliorum auctorum allatis locis illustravimus, ut omnino pauca sint quæ mediocriter etiam eruditi non capiant, si cum Græcis comparare non graventur. Vale.

INCIPIIT PRÆFATIO

ANASTASII BIBLIOTHECARI SUMMÆ AC APOSTOLICÆ SEDIS

AD IOANNEM DIACONEM URBS ROMANÆ.

Ecclesiasticam, charissime frater et digne Christi Levita Joannes, auctore Deo, scripturus historiam, exigit a me quædam in Latinum styli ex Græcis voluminibus transferenda, quo et ipsa quoque proposito inseras operi et intexas; his enim duabus linguis præcipue, quæ in Ecclesia gesta sunt, enarrantur. Ego vero, propriam incertam et sermonis angustiam non ignorans, hoc agere tanto tempore merito recusavi, supra me videlicet esse tam arduum conamen procul dubio ratus. Sed quoniam ipse te propositum opus melius executu-

rum fore asseveras, si ea quæ in Latinis codicibus inveniri non possunt, prius ex Græcorum fonte haurienda percipias, faciam Deo propitio quod hortaris, præsertim cum Dei sit quod agendum proponimus, et multis procul dubio causa profectus atque salutis. Nec enim tibi tam charo tamque sapienti quidquam negare potero, qui profecto Apostoli documento imbutus¹ sapientibus et insipientibus debitor sum. Verum quia præcipue necessarium arbitror ea quæ a Theodosio principe juniore in Ecclesia gesta sunt enarrandi, ad cujus

¹ Rom. 1, 14.

videlicet tempora Theodoretus, Socrates et Sozomenus, Eusebium Pamphili subsequentes, libros ecclesiasticæ historiæ texerunt, operæ pretium duxi ex Georgii summam quædam et Theophanis chronographia plura, sed succincte carpere, quorum prior usque ad Diocletianum, posterior vero usque ad Leonem qui post Michaelen imperavit, patrem scilicet Ignatii qui adhuc superest habenas Constantinopolitanæ tenens Ecclesiæ, prædicti operis sui styllum protraxit. Qui autem sint isti breviter annotabo. Horum igitur alter electa monastica vita mundoque contempto Christi se levi iugo et suavi sarcinæ mancipavit. Præterea contra hæreticos incessanti agone desudans, mundi principibus contra Ecclesiæ ritum sævientibus, multis verbis diversisque pœnis affectus est. Sic ergo stigmata Christi in corpore suo portans, tam pro fidei suæ constantia, quam pro multarum virtutum insignibus sanctæ memoriæ Tarasii, regis urbis præsulis, syncellus effectus est. Sed ne multa prosequar, sufficere arbitror ad præconium ejus quod a sede approbatus sit apostolica, quando scilicet vicarii ejus una cum trecentis quinquaginta Patribus in Nicæa urbe secundo convenientes universalem synodum celebrarunt, siquidem et laus ejus in eodem septimo et sancto concilio reperitur. Porro de altero quid dicam? cum et ejus conscripta vita, qualiter videlicet amplis patrimoniis venditis crucem suam tulerit, qualiterve secutus Christum, abbas in monasterio Agri functus officio, virtutibus fulserit, miraculis coruscaverit et confessor obierit, satis aperteque per Byzantium et circum quasque regiones, his qui prope et his qui longe sunt, clamet. Sed et studiâ ejus ad nos usque perlata, quis vel quantus vir iste fuerit solertibus manifestant. Ex horum ergo chronographiæ amœnissimo quædam decerpam horto, quæ amplissimæ tui operis mensæ obediens obsecutor apponam; quæ nimirum contemnere non debes, sed inter tua saltem secundum sensus virtutem sine fastidio collocare, primo quia tuo sunt elicta frequenti prorsus hortatu, deinde quia inter crebras et assuetas delicias nonnunquam villum escarum quasi delectabilem requiruntur edulia, tertio quia, donec propositæ opus historiæ per te ad perfectionem fuerit Deo lavente perductum, poterit forte nostrum esse desiderantibus aliquantisper in usum, et qui opima vestra consequi non valuerint, erunt interim his exilibus nostris utcumque contenti. Huic sane operi

* Ephes. II, 17.

A ratum duxi beati Nicephori Constantinopolitani episcopi Ichronographiam præponere, ut scilicet et ex ea possis aliquantula carpere, et sicubi fortassis hac utendum judicaveris, tuam non lateat omnino notitiam. Obsecro autem charitatem tuam, quæ omnia secundum Apostolum suffert, et non querit quæ sua sunt, — imo per se me obsecrat universa Latinorum Ecclesia ut sic scribendæ a te inchoetur opus historiæ, ut quæ ab ipso Christi adventu in Ecclesia gesta sunt et textu ecclesiasticæ historiæ non judicantur indigna, nullo modo prætermittas, exceptis his forte quæ Eusebius Theodorus Socrates et Sozomenus scripsisse noscuntur. Verum quia quosdam horum mentitos in quibusdam fuisse et quædam prætermisisse probatur, quemadmodum et sanctus papa Gregorius de Sozomeno apertissime scribit, obsecro mendacia eorum veris approbationibus arguas, et quæ omiserunt nihilominus suppleas.

B Accipe itaque hoc, charissime, incompositum opus, et nihil meum in hoc prorsus incertum prænosce. Et si decessus mei debito præventus propositum opus ego minus ad calcem perduxero, tu tamen id deperire minime patere, sed in quantum est, qualiter et ubi libuerit utere. Porro si forte a me tibi aut ex Græco tra sferri aut ex diversis Latinorum conscriptionibus, quæ historiæ tuæ inseras, deslorari desideras, libenter tuis satisfaciam votis. Tantum industria tua interim apostolice doctus in nomine Domini opus, quod hortamur, arripiat, et quod imminentibus nobis proposuit, exsequatur. Porro sic ego ex his duobus illustribus viris quædam deslorare proposui, ut pene omnia, quæ supra nominatis historiographis commemorata sunt, a me commemoranda non duxerim. Ex civilibus autem gestis quædam summam excerpti, quamvis a Justiniano principe ac deinceps paucos omiserim eorum quæ ab his chronographis relata sunt. Non enim, ut prælatus beatissimus Theophanes se opinari testatur, modicæ fructum utilitatis carpit qui priscorum relegit actus. Oro autem omnium charitatem hanc editionem nostram legentium, ut si in ea proficuum quidquam invenerit, decentes gratiarum actiones Deo, ex quo est omne bonum, devote persolvat, et pro nobis ineruditis et peccatoribus propter Dominum orare ne pigeat. Porro si quid inhoneste positum repererit, indisciplinationi nostræ hoc imputans veniam donet. Gratum enim est Deo et acceptum quod ei secundum vires offertur.

CHRONOLOGIA BREVIS B. NICEPHORI

CONSTANTINOPOLITANI EPISCOPI.

Exstat inter ejus opera nostræ editionis, hujusce Patrologiæ Græcæ tom. C, col. 1001; Patrologiæ etiam Latinæ tom. CXXXIX, inter ipsius Anastasii opera.

ABHINC EXCERPTIO EX CHRONOGRAPHIA GEORGII.

Pompeius bello Hierosolyma percepta, Aristobu-
lum quidem victum cum filiis, Alexandro et Anti-
gono, tenebat, Romam properans triumphaturus, et
aliarum quoque gentium reges et duces. Hyrcano
autem hujus fratri summo commisso pontificio,
tributarios statuit Romanis Judæos. Qui Romam
victor ingressus amicitia jungitur C. Julio Cæsari,
qui creatus contra Gallos et Britannos prætor diri-
gitur, magnisque præliis per annos decem Gallos et
Britannos Romanis tributarios fecit; qui quingen-
tas civitates possidebant, ut Plutarchus scribit,
Chæronensis philosophus. Tunc Crassus succedens
Gabinio Syriacum obtinuit principatum, et contra
Parthos, id est Persas, exercitum movit. Porro An-
tipater amicos sibi ubique Romanorum potentes
muneribus et aliis obsequiis faciebat, inter quos
et Hareth Arabum, id est Saracenorum, regi valida
sociatus est amicitia, propter matrimonium insi-
gnis uxoris Arabicæ Cypridis, ex qua filios habuit
quatuor, Phasailum videlicet et Herodem, qui rex
post Hyrcanum exstitit Hebræorum primus alieni-
gena, et tertium Josephum, et Pheroran quartum,
jam tum Arabibus Judæorum, sicut nunc Chri-
stianorum, legitima confundentibus.

Pompeius igitur Hyrcano summum pontificium
roboravit, et ipse Romanis Judæos tributarios statuit.
Idem ipse Antipatrum alienigenam, Herodis filium, et
alterius Herodis patrem Palestinæ ordinavit procura-
torem. At vero C. Julius Cæsar Romam rediens omni
parti Pompeii pepercit, de qua erat Cicero, Brutus et
Cassius, consulumque principatum destruxit. Tum-
que Antonius Cleopatram Arabiam tradidit.

Romanorum C. Julius Cæsar primus monarchus
habetur. Mundi anno 5454 C. Julius Cæsar veniens
in Judæam post Pompeii mortem ab Ægypto, ro-
borat summum pontificium Hyrcano, et Antipatro
potentatus divisionem dat; qui dolo Bruti et Cæs-
sii occiditur, non ferentium Pompeii peremptionem
neque consulum depositionem. Hujus hæres adop-
tatus erat Octavianus Cæsar, filius Attiæ sororis ejus
et Octavii. Dein parata victoria venientes Romam
Augustus et Antonius dividunt cum Helpidio tripli-
citer totum Romanorum principatum, et, ut ita
dixerim, totius orbis terrarum; et Augustus quidem
Europam sortitus usque ad occidentum Oceanum,
Helpidius autem quæ circa Libyam sunt omnia,
porro Antonius totam Asiam.

Secundus Romanorum monarchus Cæsar Octa-
vianus, qui et Augustus appellatus est. A creatione
mundi usque ad initium tertii Augusti Cæsaris
anni, in quo et indictio promulgata est, sicut
beatus Maximus in sermone suo de Pascha testatur,
anni sunt 5460. Cicero rhetor et senator Gaietis
Italiæ interemptus est; ut autem alii aiunt, ve-
neno sese necavit.

Principatus eorum septem qui apud Pergamum
imperaverunt cessavit, cum perdurasset 154 annis.

Sicut in quibusdam Latinis editionibus fertur,
ab Alexandro usque ad Augusti tempora fuerunt
anni plus minus 500.

Judæorum primus rex alienigena Herodes fuit
annis 37, qui Ananilum quemdam, Judæorum qui
in Babylone erant summum pontificem, accersiens,
in Jerusalem summum pontificem constituit. Et
hoc electo post modicum constituit Aristobulum
summum pontificem, fratrem uxoris suæ, filium
Hyrcani. Et hoc interempto rursus Ananilum post
annum præcessit.

Anno mundi 5500 devoluto et 5501 incipiente
facta est incarnatio Domini et Salvatoris nostri
Jesu Christi, mense secundum Romanos Martio,
die 25, secundum divinam editionem, quæ per
Moysen prolata est, prima die mensis Nisan, qui
apud Hebræos primus creatus est, qua Gabriel ar-
changelus ei, quæ vere est ac proprie Dei Geni-
trix, totius mundi gaudij obtulit evangelia. Sic
enim et vivificæ resurrectionis ejus dies eadem
prima mensis die concurrit secundum apostolicas
traditiones.

Augustus pontifex maximus decretus est. Hero-
des priscam Samariam, cum esset deserta, a fun-
damentis erexit, Sebasten in honorem Cæsaris
nominans. Herodes templum quod Hierosolymis
erat duplex reedificavit. Herodes priscam Stratonis
turrin Cæsaream in honorem Cæsaris superædi-
ficans nominavit. Idem ipse Judæorum legisperitos
occidit et scriptas genealogias incendit.

Mundi anno 5500, divinæ vero incarnationis
anno 1, pastor bonus pastores primos ad ineffabi-
lium visionem et auditionem per angelos invitavit.

Mundi annus erat 5501, Sextus Pythagoreus
philosophus florebat. Judas Galilæus adversus Ro-
manos simultates agere hortabatur Judæos propter
descriptionem. Herodes mortuus est, cum vixisset

annis 70; qui Judæis inique imperavit annis 37. Sub quo et prophetia Jacob adimpleta est. Hic primus alienigena præfuit Judæis, cum esset Idumæus Arabi. Idem ipse primus alienigenam Judæis pontificem constituit Ananilum.

Judæorum secundus alienigena Archelaus filius Herodis, cujus anno 9, mundi vero 5506, Augustus Archelaum quidem, filium Herodis, Judæorum gentis principem statuit, alios autem fratres ejus quatuor, Herodem scilicet homonymum patri, et Antipatrum avo æquivocum Lysaniamque et Philippum tetrarchas exhibuit.

Mundi anno 5513, divinæ incarnationis anno 13, sub Cæsare Augusto sapientes insignes erant Virgilius, Salustius, Livius, Hortensius, Terentius, Horatius, Athenodorus Tarseus et Siso Alexandrinus. Idem vero Augustus habitatoribus Romanæ urbis per facies dinumeratis invenit virorum habitantium eam 131037.

Mundi anno 5520 incarnationis divinæ annus 20 agebatur, quam Matthæus Lucasque describunt, Matthæus quidem regiam ex David per Salomonem, Lucas vero ex eodem David per Natham ejus filium referens.

Tiberius tertius monarchus Pontium Pilatum præsidem Judææ direxit.

Mundi anno 5532, divinæ incarnationis 32, Joannem Baptistam, dum ab omnibus ut propheta honoraretur, timens Herodes filius Herodis, ut Josephus dicit, peremit; ut autem verius evangelista refert, eo quod redargueret eum propter Herodiadem.

Mundi anno 5533, divinæ incarnationis 33, Dominus noster Jesus Christus post signa multa et suæ divinitatis revelata mysteria, sponte ad passionem accessit, et crucifigitur feria sexta, hora sexta, Martii mensis die 23, consulatu Neronis 3, et resurgit Martii die 25, cum illucesceret Dominicus dies, 8 Calend. Aprilium, prima die primi mensis, qui Nisan, id est Martius mensis, nominatur apud Hebræos et Christianos. De qua dicitur: *In principio fecit Deus cælum et terram*; et rursus: *Hic est liber generationis cæli et terræ, in die qua fecit Deus cælum et terram*. Qua ergo die mundus creatus est, ea Christus conceptus, et ea ex mortuis resurrexit.

Eusebii Pamphili de hoc ipso. Jesus Christus, Filius Dei et Dominus noster, secundum prophetias, quæ de ipso sunt, ad passionem properat anno nono decimo imperii Tiberii, secundum quod tempus, sicut etiam in aliis gentilium reperitur historiis, per singulas dictiones, quæ acta sunt, enarrabimus. Nam sol defecti, Bithynia mota est, plurima Nicænæ urbis ceciderunt; quæ omnia concidunt his quæ circa passionem Salvatoris nostri eveniunt. Scribens autem et Phlego, qui Olympiadas super ipsis enumerat, in decimotertio sermone eidem verbis asserit hæc: Porro quarto anno

A ducentesimæ secundæ Olympiadis facta est defectio solis maxima, et nox hora sexta diei facta est, ita ut etiam stellæ in cælo parerent. Terræ motus etiam magnus in Bithynia factus plurima Nicææ subvertit.

Mundi anno 5534, divinæ incarnationis anno 34, prima die hujus anni, Martii mensis die 25, Dominus noster ex mortuis tertio die surrexit; quadragesimo vero die resurrectionis suæ, id est mense Maio die tertio, assumptus misit apostolis Spiritum suum paracletum in sancta Pentecoste. Cæterum, ut Clemens scribit, Jacobo Justo et Joanni ac Petro post resurrectionem tradidit scientiam Dominus et isti cæteris tradiderunt, cæteri vero apostoli septuaginta. Eisdem diebus discipuli interrogaverunt Dominum in monte Oliveti, si in tempore hoc restitueret regnum Israel. Eodem anno Jacobus frater Domini primus episcopus Hierosolymorum ordinatur. Duo Jacobi erant, frater Domini, filius existens Joseph, qui dicebatur Justus, de quo etiam Paulus ait: *Alium autem apostolorum vidi neminem nisi Jacobum fratrem Domini*¹, qui de pinnaculo jactatus a Judæis ligno fulonis sauciatu moritur. Et alter qui capite truncatus est, frater videlicet Joannis deiloqui.

Judæis tertius alienigena præfuit Herodes filius Herodis, cujus tempore Pilatus, post similitatem Judæorum propter imagines Cæsaris, corbonam, id est sacrum thesaurum, in aquarum advectionem consumpsit, et rursus similitates agere compulsi. Idem ipse Pilatus Tiberio de Christo referens commovit eum ad amorem dogmatis et fidei Christianæ.

Mundi anno 5535, divinæ incarnationis 35, Petrus et Joannes in templum ascendentes claudum a natalitate curaverunt.

Mundi anno 5536 de Anania et Saphira Hierusalem per Petrum miraculum factum est, et Thaddæus ad civitatem Edessam mittitur, quæ unversa usque nunc sine inanu factum dominicum characterem colit.

Mundi anno 5537, divinæ incarnationis 37, persecutione mota fidelium multi dispersi sunt. Siphanius protomartyr et protodiaconus lapidibus est occisus. Simon magus a Philippo, uno ex septem diaconibus, in Samariam descendente calide baptizatus est. Unde et hi qui ab ipso usque modo baptizari simulantur, penitus sunt a divinis mandatis et dogmatibus alieni, non suscipientes de resurrectione verbum, neque visibilem mundum Dei esse dicentes, omnemque abominabilem turpemque operationem sectantes. His quidem miseris patrem se vocandum tradidit, imaginemque Jovis factam nomine adorandam; Helenam autem meretricem, quæ cum ipso erat, pro Athena docuit adorari. Porro Judæis Christum se dicebat esse, et non patrem. Pontius Pilatus sub C. Cæsare, quarto imperatore Romanorum, qui dicebatur Ca-

¹ Galat. 1, 19.

figula, in diversas æruminas incidens, ut Romanorum aiunt historiographi, sui ipsius factus est interfectior. Hic et Iulium Canum, unum ex Stoicis philosophis, interfecit.

Mundi anno 5539, divinæ incarnationis anno 39, Agrippa, qui et Herodes, Herodis filius, Judæorum quartus alienigena rex, cum sub Tib. Cæsare fuisset custodiæ mancipatus propter accusationes adversus patrem prolatus, deinde a vinculis dimissus, a C. Cæsare rex Judæorum transmittitur. Herodes autem, hujus pater, apud Lugdunum Galliæ civitatem exsilio relegatus extrema egestate una cum Herodiade adultera moritur. Puellam vero, quæ saltaverat in decollatione Joannis Baptistæ, vivam terra glutivit. His temporibus Philippus, unus ex septem diaconibus, resistebat Simoni de vico Gitio Samariæ, qui etiam dicitur primus ex gentibus eunuchum Æthiopem baptizasse.

Mundi anno 5540, divinæ incarnationis anno 40, Petrus princeps apostolorum, Antiochena fundata primo Ecclesia, Romam pergit evangelium prædicaturus, ubi primus usque ad finem suum Ecclesiæ præfuit. Præterea primam epistolam suam, quæ de catholicis est, a Roma misit, ut Eusebius scribit, et Marcum evangelistam, qui tunc Romanis petentibus exposuerat evangelium, ut Clemens et papias Hieropolitanus episcopus perhibent. Alii sane hanc ab Joppe missam existimant. Hoc quoque tempore Pauli et Silæ iter in Derbe et Lystris agitur, in Phrygia quoque ac Isauria et Cilicia et Galatia simul et Troade. Pauli rursus et Marci acta, quæ Philippis ac Thessalonicæ et Berœæ gesserit, narrantur. Paulus item Ephesi et Cenchreis, Cæsariæ quoque et Antiochiæ, in Italia et Phrygia laboravit. Pauli actus, quos Ephesi proprie gessit. Paulus, quæ Troade ac Mileti gessit, Ephesiis commendavit. Quæ in Hierusalem a Judæis gesta sunt contra Paulum. Paulique Cæsariæ contra Felicem et Drusillam. Item Pauli quæ Cæsariæ gesserit, vel Judæi adversus ipsum. Marcus evangelista Ægypto et Alexandria salutare verbum evangelizabat. Antiochenæ Ecclesiæ primus episcopus Euodius fuit annis viginti.

Mundi anno 5540, divinæ incarnationis anno 40, Claudius imperat, Agabi prophetia fame per orbem facta completur. Claudius cives Romanæ urbis describens invenit sexies mille millia 941.

Mundi anno 5546, divinæ incarnationis anno 46, in diebus Azymorum dissensio facta in Hierusalem conculcati circa portarum exitus Judæi periere circa 30 millia. Tunc et apud Athenienses superscripta est ara, Ignoto deo.

Justini philosophi et martyris, de sermone primo ad Antoninum imperatorem pro Christianis. Post ascensionem Domini in cælo proposuerunt homines dæmones quosdam dicentes se esse deos; qui non solum minime repulsi sunt a vobis, sed meruerunt honores. Simonem quemdam Samaritanum, qui fuit de castello quod dicebatur Gitio, qui sub Claudio

A Cæsare per operantem dæmonum artem virtutes magicas faciens in urbe vestra regia Roma deus existimabatur, et statua a vobis ut Deus honoratur in Tiberi flumine inter duos pontes, habens superscriptionem Latinam hanc: *Simoni deo sancto*. Et pene omnes quidem Samaritani, pauci autem etiam in aliis gentibus, tanquam primum deum illum consistentes adorant.

Mundi anno 5550, divinæ incarnationis anno 50, Claudius imperat. Apollonius ex Tyanensibus Italiae Pythagoricus philosophus pollet, ita ut hunc ipso quoque Pythagora Philostratus et alii ærioris ingenii fuisse describant. His temporibus visa est avis illa Phoenix, quemadmodum scribunt Ægyptii, quæ ante 654 annos apparuerat. Et Dexippus in hoc concordat.

Mundi anno 5553, Nerone imperante, divinus ei Apostolus secundo est præsentatus. Denique primo cum Nero mitior adhuc erga Christianum dogma teneretur, audiens rationem ejus dimisit illum spiritu dispensante ad perficiendam prædicationem. Secundo vero ipse se postulavit a Cæsaria Palæstinæ mittendum ad Cæsarem, et ita demum Neroni astitit et martyrium sumpsit. Unde Judæi cum vidissent quod in hunc insidias occidendi perficere nequiverint, ad Jacobum fratrem Domini perimendum conversi sunt.

Mundi anno 5563, divinæ incarnationis anno 63, Nero imperat, qui super omnia infortunia sua primam contra Christianos persecutionem monstravit, cum videlicet Petrus et Paulus divini apostoli pro Christo martyrii sunt agone coronati, unus quidem deorsum capite, ut ipse sibi elegit, suspensus, alter vero capite sancto truncatus. De quibus Tertullianus Romanus scriptor hæc inter cetera refert: *Hic ergo impugnator Dei in primordiis prædicatus in apostolorum occisionibus elatus est: nam Paulus apud urbem Romanam capite truncatus, Petrus autem eculeo est suspensus. Quam historiam credibilem reddit Pauli Petrique narratio, quæ usque in præsens in cæmeteriis illic positæ retinetur. His etiam Caius historicus, vir ecclesiasticus, similia scribit, qui cum Zephyrino episcopo Romano adversus quemdam Proculum Cataphrygem disputans dicit: Ego tropæa apostolorum habeo, quæ ostendam: si enim volueris pergere via regali quæ ad Vaticanum ducit, aut ad viam Hostiensem, invenies tropæa eorum qui hanc stabilierunt Ecclesiam. His consona et Dionysius Corinthius scribit, indicans quod per idem tempus martyrizati fuerunt, ita dicens: Sed et vos habentes commotionem a Petro et Paulo plantationem Romanæ et Corinthiorum Ecclesiæ conjunxistis. Etenim simul advenientes et in nostra Corinthiorum ecclesia docuerunt et per omnem Italianam, atque in hac urbe simul docentes etiam martyrio uno eodemque tempore coronati sunt. Secundum idem tempus sub Nerone pollebant Romæ poetæ Lucanus, Ovidius, satyrici Juvenalis et Persius, Senecaque tragicus, Musonius atque Plutarchus*

philosophi. Romanorum Ecclesiae post Petrum A Nerva vir mitis sapienter imperium moderatur.

Mundi anno 5565, divinae incarnationis anno 65, Nerone turpiter vita soluto, septimus Vespasianus a militibus apud Judaeam imperator Romanorum appellatus est. Apud Italiam vero Galba Hiberiae praetor veniens Romam imperat mensibus septem; quem Otho unus ex senioribus interficiens imperat Romae mensibus tribus; quo Vitellius occiso imperat mensibus octo. Illic Sabinum fratrem Vespasiani timore in Capitolium fugientem in templo Jovis peremit et templum subvertit. Verum ipse a Domitiano juniore Vespasiani filio protinus interfectus est. Tito namque seniore filio ad debellandos Judaeos derelicto, Vespasianus in Graeciam venit gaudens, ut Graeci fatentur, in his quae audiebat a Tyanensi Apollonio de tempore imperii ac caeteris bonis fortioris, loquens cum eo apud Aegyptum, ab Indis et Brachmanis ac gymnosophistis illic degentibus redeunte. Cum ergo venisset in Helladem, cepit refugas civitates. Denique Romam profectus imperavit ornate, Neroni resistens, et substantias ac jura revocans urbis.

Mundi anno 5566, divinae incarnationis anno 66, Antiochiae Ignatius episcopus deifer habetur. Igitur primus alienigenarum rex Judaeorum Herodes fuit, qui pueros interfecit, annis 57; Archelaus filius ejus annis 9; Herodes frater ejus annis 24; Agrippa, qui et Herodes, filius Herodis, qui esca vermibus est factus, annis 7; Agrippa filius ejus, qui minor dicebatur, annis 23; ad quem usque ab alienigenis detentum regnum Judaeorum perduravit annos 100 a primo Herode.

Mundi anno 5575, divinae incarnationis anno 75, Vesuvius mons sub Tito Vespasiani filio in vertice scissus ignem emisit, adeo ut incenderetur adjacens regio cum civitatibus. Domitianus eunuchis viros jussit, et uxorem nuncupari Augustam: qui post Neronem secundum persecutionem intulit Christianis; quorum multi martyrio coronati sunt, ut Bretius scribit; inter quos et Flavia Domicilla, consobrina Clementis Flavii consularis, ut Christiana fugatur, ipseque Clemens pro Christo perimitur. Hujus autem Stephanus quidam ex libertis, circa Clementem dominum suum amoris affectu detentus, insidiis Domitianum peremit; unde honore a senatu dignus effectus est, eo quod a maximo malo Romanos eruerit.

Mundi anno 5578, divinae incarnationis anno 78, quartus post summum Petrum Romae praest Ecclesiae Clemens, ejus et Apostolus in Epistola ad Philippenses secunda meminit dicens: *Cum Clemente et caeteris cooperatoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitae.* Hujus Epistola fertur ad Corinthios missa, quam tota recipit, ut Egesippus testatur, Ecclesia. Romae quoque sub Evaristo papa divinitus signa multa, et per totum orbem, effecta sunt.

Mundi anno 5589, divinae incarnationis 89,

Mundi anno 5590, divinae incarnationis 90, Trajanus imperat. Justus Tiberiensis Judaeus conscriptor agnoscitur. Tertullianus historice narrat Plinium Secundum quarumdam provinciarum gerere praesidatum, et morte plurimos affici Christianos, super quibus haesitans quid esset agendum, Trajano suggerit nil eos morte gerere dignum, nisi quod idolis non immolarent et Christum veluti Deum ante lucem surgentes laudarent, a malis omnibus abstinentes. Ad quem Trajanus rescribit Christianos nullatenus inquirendos.

Mundi anno 5596, divinae incarnationis anno 96, Joannem deiloquum et apostolum Irenaeus et alii scribunt superstitem usque ad tempora permansisse Trajani, cum quibus Papias Hieropolitanus et Polycarpus Smyrnae episcopus auditores ejus fuisse noscuntur.

Mundi anno 5600, divinae incarnationis anno centesimo, Trajanus Lysio Quinto Judaeos a Mesopotamia seditiones facientes jussit auferri. At ille pluribus Judaeorum millibus trucidatis praeses Judaeae propterea constituitur.

Mundi anno 5609, divinae incarnationis anno 109, Aelius Adrianus imperans, Quadrato apostolorum auditori et Aristidi Atheniensi philosopho pro Christianis sibi scribentibus, necnon et Serennio clarissimo duci scribenti injustum fore sine judicio Christianos occidi, scribit Minutio Funano proconsuli Asiae neminem occidendum non exstante accusatore et crimine.

Mundi anno 5621, divinae incarnationis anno 121, Hadrianus apud Athenas moratur, illic bibliothecas constituit. Judaeis vero pessima sorte punitis bellum quod adversus illos agitabatur finem habuit, excidio Hierosolymis novissime desolatis, ita ut nec lapis super lapidem, secundum divinam vocem, sit in ea relictus. Per idem tempus Phavorinus et Palæmo rhetores insignes, necnon et Herodes Atheniensis et Marcus Byzantius rhetores habebantur. Porro post Joseph Hierosolymorum Judas ordinatur episcopus, ad cujus secundum annum perduravere et circumcissione episcopi 15. Sub quo videlicet perfectum et extremum factum est civitatis et nationis Judaeorum excidium. Ergo primus ex gentibus Marcus fuit Hierosolymorum episcopus annis 8.

Mundi anno 5650, divinae incarnationis anno 150, T. Antoninus cognomento Pius cum filiis imperat. Justinus philosophus pro recti sermonis nostri ratione librum apologeticum Antonino porrexerat. Per tempora sane Hygini et Pii Romanorum episcoporum usque ad Anicetum Valentinus et Cerdo auctores Marcionis haereseos apud urbem Romam fuisse noscuntur. Arrianus philosophus Nicomediensis praetor agnoscitur, necnon et Maximus Tyrius, Apollonius Stoicus, Chalcedonius, Basilides Scythopolitanus. Isti etiam magistri Verissimi Caesaris

existerunt. Criscus cynicus philosophus Justino A
divino philosopho nostro martyrii mortem con-
struxit, redargutus ab eo canini latratu.

Mundi anno 5640, divinæ incarnationis anno 440,
Pius Romanus habebatur episcopus, sub quo Poly-
carpus Romæ multos reduxit ab hæresi.

Mundi anno 5653, divinæ incarnationis anno
155, Polycarpus Smyrnæ sacer episcopus pro
Christo martyrio consumitur, cum imperarent M.
Aurelius Antoninus, qui et Verus, Luciusque Aure-
lius et Commodus. Multi quoque apud Gallias le-
gitime pro Christo certaverunt, quorum passiones
scriptæ sunt in memoria posterorum. Melito Sar-
dianensium Lydiæ episcopus pollebat, qui librum
apologeticum pro Christianis Antonino porrexit.
Dionysius Corinthi episcopus, vir sacer, agnosce-
batur. Christianorum orationibus Romanus exer-
citus apud Quados periturus salvatur. Theophilus
Alexandrinus, cujus conscripta sunt et feruntur,
necnon et Herodianus Grammaticus optimus pol-
lebant, Cataphrygarumque pseudopropheta orta
est.

Mundi anno 5665, divinæ incarnationis anno
165, M. Aurelio Antonino imperante Sotericus et
Eleuther Romanæ præsumt Ecclesiæ. Galienus op-
timus medicus pollebat, genere Pergamenus. Ju-
lianus Romæ leges promebat, Fronto rhetor, Ari-
stides Smyrnæus sophista, Oppianus poeta, Atti-
cus Platonici philosophus erant. Antoninus et
Commodus leges et constitutiones bene consideran-
tes renovaverunt.

Mundi anno 5672, divinæ incarnationis anno 172,
Commodo imperante Irenæus episcopus Lugdu-
nensis divinis verbis et actibus coruscabat. Com-
modus honorabilibus ex senatu peremptis etiam Ju-
lianum legislatorem occidit.

Mundi anno 5685, divinæ incarnationis anno 185,
Victor Romanæ Ecclesiæ floret episcopus, Julius
Pertinax imperat. Post quem Julianus vocatus
Didius duobus tantum mensibus imperat; qui pro
eo quod pecuniis imperium adeptus fuerat, a prin-
cipatu deponitur ab amicis Severi, a quibus mox
imperator creatur. Quo tempore Clemens presby-
ter Alexandrinus, optimus magister in philoso-
phia quæ secundum Christum est, compositor eni-
tuit. Pantænus philosophus ex Stoicis in divino
verbo fulget. Africanus historicus Christianus pol-
let. Musianus scriptor ecclesiasticus agnoscitur.
Origenes insensatus apud Alexandriam inania opi-
natus dogmata sectatur gentilium.

Mundi anno 5696, divinæ incarnationis anno 196,
Zephyrinus episcopus Romanæ præest Ecclesiæ.
Severus Romam veniens Albinum, qui tyrannidem
contra Lugdunensium civitatem exercuerat, intere-
mit.

Mundi anno 5701, divinæ incarnationis anno 201,
Antoninus Caracalla imperat cum fratre Geta. Dein

Macrinus filius Caracallæ patre occiso sumit impe-
rium.

Mundi anno 5710, divinæ incarnationis anno 210,
Callistus episcopus Romanæ præest Ecclesiæ, Anto-
ninus Aurelius imperat.

Mundi anno 5715, divinæ incarnationis anno 215,
Urbanus episcopus Romanum gerit pontificium,
Alexander Mamææ filius imperat. Hippolytus
Romanus, episcopus sacratissimus Portus, valde
decore floruit in philosophia quæ secundum Chri-
stum est, multaque animæ profutura composuit
monumenta, tam scilicet in Exameron et in ea quæ
post Exameron sunt, in multa etiam prophetarum
et maxime Ezechielis et Danielis; quin et in Canti-
ca canticorum et in alias diversas veteres et novas
Scripturas; interea etiam in Apocalypsin theologi,
quam in Patmo vidit. Et contra Marcionem et cæ-
teras hæreses scripsit, et de 16 annorum circulo,
qui in Paschæ ratione observari solet, exposuit
canonem, quem intra primum annum concludit
Alexandri Mamææ filii. Et ut compendiose dicatur,
Theophrates (1) fluvius Ecclesiæ vivorum effectus est
fluentorum, ad extremum martyrii coronam induit.
Ex hoc etiam infelix Origenes conscribendi com-
mentarios in Scripturas sanctas somitem sumpsit,
incitante se Ambrosio, et affatim, quæ in hoc opus
essent necessaria, largiente. Denique septem no-
tarios velociter et optime scribentes adhibuit, sed
et puellas scribendi arte doctissimas ad inenar-
abilem ei præstandam alacritatem dictandi. Sed
in barathrum gentilis prodigiosæque fabulationis
delapsus restitutionem et præexistentiam necnon
et alia quædam dogmata prædicavit, et ideo a
choro sanctorum expulsus est. Fertur autem quod
Mamæa, mater imperatoris Alexandri, cum esset
oppido Dei cultrix, locuta sit cum Origene apud
Antiochiam degens; quæ etiam penes omnes qui
famosi tunc Christianorum magistri habebantur,
benignissime ferebatur propter fidem, qua erga
Christum flagrabat. Enmaus Palæstinæ castellum,
de quo in sacris legitur Evangeliiis, ab Alexandro
Nicomolis est honorari decreta, legatione fungente
Africano, qui historias in quinque libris conscripsit.

Mundi anno 5728, divinæ incarnationis anno 228,
D Maximinus imperans contra Christianos persecu-
tionem movit. His temporibus Antherus et Pontianus
Romani præsules claruerunt.

Mundi anno 5751, divinæ incarnationis anno 251,
Gordianus imperat. Fabianus episcopus Romanus
martyr habetur.

Mundi anno 5757, divinæ incarnationis anno 257,
Porphyrius Plotini Platonici philosophi auditor
habetur. Theopompus philosophus apud Chæroneam
et Nicator Sophista penes Athenas pollebat. Phi-
lippus imperator adeo in fide Christi proficiebat ut
etiam peccata sua prompte confiteretur, et nocte
paschalis festivitatis multitudini inter Ecclesiæ

(1) Euphrates codex Thuanus.

orationes communicaret. Unde factum est ut divinus sermo ampliore fiducia sumeret.

Mundi anno 574, divinæ incarnationis anno 244, Origenes gloriatus circumventionis suæ verbis et gentilibus fabulis tantam amisit coronam, non propter inopiam divinæ bonitatis, sed propter superbum et suasionis propriæ sensum. Verum ista Eusebio Cæsariensi non ita esse videntur, qui nimirum majorem omnibus sanctis atque magistris eum exhibere festinans, in sexto ecclesiasticæ suæ Historiæ sermone, favens ei, multis hunc laudibus extulit, nesciens quæ diceret vel de quibus affirmaret. Nimis enim paucorum sacerdotum et beatissimorum Patrum, qui per idem tempus effulserant, memor, id est Clementis Alexandrini, Hippolyti sacerdotis et martyris, Africani historici et magni Dionysii Alexandrini, necnon et aliorum, solum hujus vana sententias Origenis provecum, quem a puero subsecutus est, præconiis effert, usquequo ad martyrii palmam venturus succubuit. Et quidem super Fabiano sacratissimo martyre ac Romano antistite seu Babyla Antiocheno et Alexandro Hierosolymitano perpaucis verbis historiam texuit: at ubi ad virum sui sensus pervenit, id est ad Origenem, pluribus hunc laudibus et miris declamationibus extulit. Verum quamvis Eusebius plurimis Origenis impii præconiis usus fuerit, sine martyrio tamen passionem ejus reliquit et cursum incommutatum. Qui enim perseveraverit usque in finem, ait Dominus, salvus erit, non qui patitur et lassescit. Infert autem Eusebius et de beato Dionysio episcopo Alexandrino testimonium, Origeni et sociis ejus gratiam præstans, quatenus non appareat solus Origenes in martyrio defecisse, sed habere videatur et alios suæ defectionis participes.

Præterea per hæc tempora Novatus Romanorum Ecclesiæ presbyter, episcopatum indigne desiderans et compos minime factus, eo quod super aliis pravitatibus et maxime avaritiæ, tumoris ac amoris privati vitii deprehensus extiterit, sese ab Ecclesia separavit, sub obtentu quasi eorum qui Decii tempore in persecutione immolaverant et per poenitentiam in communionem ab Ecclesia sunt recepti: auctorque ac hæresiarches eorum qui se mundos per superbiam nuncupabant apparens, una cum ipsis pulsus est de paradiso Ecclesiæ sententia Patrum sanctorum quadraginta, qui synodice conveniunt in urbe Roma, una cum pluribus presbyteris et diaconibus, qui scilicet, abdicato eo una cum inhumanis consentaneis fratribus, qui lapsi fuerant, per poenitentiam suscipi decreverunt. Porro tanto concilio Cornelius Romanæ præfuit præsul Ecclesiæ; qui etiam scribit ad Fabium episcopum Antiochenum tam quæ synodo placuere, quam proprie de malignis Novati actionibus, dicens: Scis autem quod ab olim desideraveris episcopatum mirabilis iste, occultans presumptuosum in se desiderium, et latentis superbiæ velamento cooperiens. Ad quam in primordiis idcirco elatus apparuit, quo-

niam socios ex confessoribus nonnullos habere meruerat. Denique Maximus, unus ex presbyteris nostris, et Urbanus, qui secundo ex confessione gloriam consecuti sunt, Sidonius quoque et Celestinus, vir qui omnia supplicia per misericordiam Dei perseverantissime pertulerit, et firmitate fidei suæ infirmitatem carnis corroborans potenter adversarium vicit, considerantes eum, et perspicientes calliditatem et levitatem quæ inerant ei, perjuriam quoque atque mendaciam, necnon et excommunicationem ejus, reversi sunt ad Ecclesiam, et omnia ejus artificia et molimina, quæ ex multo jam tempore habens subterfugebat et occultabat se, coram multis confessi sunt, hoc quidem episcopis, illud vero presbyteris et laicis quam plurimis cum luctu non modico manifestantes, et resipiscentes, super quibus dolosæ malignæque bestię parentes ad modicum tempus ab Ecclesia recesserunt. Et post pauca: Impossibile, frater charissime, conversionem et transmutationem in brevi tempore vidimus super eos effectam. Clarissimus enim hic, et qui juramenti terribilibus erat solitus affirmare se nullatenus episcopatum desiderare, subito episcopus quemadmodum ex stipite quodam in medium jactatus apparet. Iste igitur dogmatista et ecclesiasticæ disciplinæ patronus cum attrahere ac usurpare episcopatum, qui sibi desuper datus non fuerat, niteretur, duos sibi socios propriæ salutis ignaros elegit, quatenus his missis in remotam Italiæ partem inde tres episcopos agrestes et simplicissimos ficta quadam circumventionem seducere conaretur, siquidem ipse asseverans affirmabat oportere illos Romam occurrere, quo cuncta dissensio, quæ facta fuerat, una cum aliis intervenientibus episcopis solveretur. Quos prævenientes, sicuti prædiximus, circa malignorum molimina et signa simpliciore, et inclinatos a quibusdam sibi similibus et turbatis hominibus, hora decima ebrios et crapulæ deditos, vi coegit imaginaria quadam et inani manus impositione episcopatum sibi tribuere. Ex quibus tamen unus non post multum remeavit ad Ecclesiam lugens et confitens peccatum suum; cui et communicavimus laico, pro eo deprecante universo, qui aderat, populo. Ad loca autem in quibus reliqui episcopi fuerant ordinati successores transmisimus. Defensor ergo Evangelii nesciebat unum episcopum esse oportere in catholica Ecclesia, in quo non ignorabat presbyteros esse quadraginta sex, diaconos septem, subdiaconos septem, acolytos duos et quadraginta, exorcistas autem et lectores cum ostiariis 52, viduas cum afflictis supra 1050. Quos omnes Domini gratia et misericordia nutrit; quæ nec tanta et tam in Ecclesia necessaria per Dei providentiam multitudo, nec dives et multiplex numerus cum maximo et innumerabili populo a tanta desperatione ac tædio convertit, aut ad Ecclesiam revocavit. Illis inferens post alia dicit: Eia nunc cætera prosequamur, quibus operibus vel quibus conversationibus fuis episcopatum sibi vindicaverit. An forte pro eo quod ab initio in Ecclesia fuerat conversatus, et multos agones pro ea subierit, et in

periculis multis et magnis propter divinum cultum affuerit? sed non est ita. Cui videlicet occasio credendi fuit Satanæ adventus in eum et habitatio in illo tempore multo, et ut adjuvaretur ab exorcistis. Cum sævum incurrisset languorem, cumque mori æstimaretur in lecto quo jacebat, perfusus est gratia, si tamen dicere oporteat hujusmodi quid gratiæ suscepisse. Sed nec cætera consecutus est, cum languorem fugret, quæ percipere debebat secundum Ecclesiæ regulam. Sed nec signaculum ab episcopo consecutus est. Ergo cum hæc adeptus non sit, quomodo quæso Spiritum sanctum adeptus est? Et rursus infert: Qui propter formidinem et privatam quamdam gratiam tempore persecutionis presbyterum esse se denegavit: postulat enim atque rogatus a diaconibus ut exiret e cellula, qua sese coercuerat, fratribus auxiliaturus et, ut fas presbytero esset, pro viribus periclitantibus fratribus et sollicitudinis indigentibus opitulaturus, adeo parere diaconibus recusavit ut etiam sciendo discederet. Non enim ultra se presbyterum fore asseverans, cum alterius esset philosophiæ amator. Dein post auxilium subinfert: Deserta enim clorus iste Ecclesia Dei, in qua credens meruit presbyteratum per gratiam episcopi, qui ad sortem presbyteratus ei imposuit, prohibitus est ab omni clero, sed et laicis multis asserentibus non esse licitum clericum fieri eum causa infirmitatis, qui in lecto positus gratiam sit adeptus. Verum episcopum poposcerunt, ut hoc sibi de isto solo concederet. His addit Cornelius pravisimam Novati impudentiam asserens: Faciens enim oblationes, et dispersiens unicuique portionem et tradens, hoc jurare pro benedictione miseros homines cogit, tenens utraque manu manum accipientis, et non dimittens donec jurans hoc dicat: (illius enim sermonibus utar) « Jura mihi per corpus et sanguinem Domini nostri Jesu Christi quod nunquam me aliquando derelinquas vel ad Cornelium redeas; » et infansus homo non prius gustat quam sibi antea maledicat, et pro eo ut dicat accepto pane illo (1*) « Amen, ulterius jam non redeam ad Cornelium » dicit. Præterea Fabio Antiocheno episcopo super Novato claudicanti Cornelius, quæ præmissa sunt, et qualiter eum multi deserentes ad Ecclesiam currant, necessario scribit. In quibus et de beato Moyse martyre meminit, qualiter ipsum Novatum ante martyrium una cum quinque schismaticis presbyteris ejus, deprehendens temeritatem ipsius, excommunicaverit. Additque in epistolæ fine catalogum episcoporum qui adversus eum Romæ convenierunt per singula nomina, et parochiarum faciens mentionem, necnon et eorum qui cum ob necessaria obstacula non convenissent, consenserunt tamen propriis litteris divino contra ipsum deprompto judicio.

Mundi anno 5746, divinx incarnationis anno

A 246, Gailus et Volusianus imperant. Cornelius et Lucius circa horum tempora Romani episcopi cruore martyrii florent. Cum plurimi Scythæ, qui Gothi dicuntur, Histrum fluvium sub Decio transmeassent, Romanum imperium devastabant: isti Mysos Nicopolim fugientes obtinuerunt. Decius autem illos aggressus, ut Dexippus scribit, triginta millibus interfectis in conflictu minuitur, ita ut Philippopolim desertam ab eis factam amitteret et Thraces multi perirent. Porro Decius impugnator Dei valde ignominiose occiditur apud Abyrtum qui dicitur Forothembroui una cum filio. Scythæ vero cum pluribus spoliis et captivis ad sua reversi sunt. Exercitus autem Gallum quemdam, qui olim consul extiterat, imperatorem una cum Volusiano Decii filio acclamaverunt, qui et imperant secundum Dexippum mensibus decem et octo, nil dignum laude gerentes, secundum alios autem annis tribus, porro secundum quosdam annis duobus; peremptique sunt proditi a proprio potentatu in foro Flaminii, nequaquam Decii mores sectati, ut quodam in loco beatus Dionysius Alexandrinus, antistes Hermammoni, scribit. His temporibus Gregorius magnus et miraculorum patrator in philosophiæ, quæ secundum Christum est, perfectione fulgebat. Cujus condignam Cæsariensis Eusebius, nescio qua pro causa, mentionem non facit, præsertim cum irrationabilibus declamationibus impii Origenis moretur, quod agere potius super hoc deberit, qui per universum orbem terrarum personat divinisque verbis coruscat atque prodigiis, ita ut ipsis etiam dæmonibus ut quibusdam mancipiis imperaret per multam ad Deum fiduciam et vitæ et verbi munditiam. Æstimo autem Eusebium ita deifica virtutis mirabilis et deiferi Gregorii magnitudinem tacuisse, pro eo quod omnimodis purus et alienus ab Origenis deliramentis et Arii blasphemii fuerit, quibus Eusebius erat infectus. Qui nec Cypriani, magni Carthaginis Libyæ præsulis, martyrium scripsit. Primus Cypriano dogmatizanti per lavacrum quosdam, qui ex hæresibus convertuntur, purificandos, Stephanus, qui post Lucium Romanorum moderatus est sedem, restitit, utpote novum quiddam præter Ecclesiæ consuetudinem introducenti. Cui Stephano Dionysius primam suam de baptismo mittit epistolam, in qua inter alia scribit dicens: *Syriæ sane omnes et Arabia, quibus semper misisti, atque Mesopotamia, Pontus et Bithynia, ut conjunctim asseram, exsultant omnes ubique concordia et amore fraternitatis glorificantes Deum.* Præterea idem magnus Dionysius Alexandrinus episcopus de baptismo scribit tam eidem Stephano quam Sixto pontifici et Philomeni presbytero et Dionysio æque presbytero, viro rationali et mirabili, qui et post modicum Romano præficatur throno.

NOTÆ.

(1*) V. Observationes Nic. Rigaltii ad Tertullian. *De spectaculis* in fine, et Menard. in lib. Sacram. S. Gregor., p. 389 et 391. FARR.

Mundi anno 5748, divinæ incarnationis anno 248, Valerianus et Gallienus imperant. Stephanus Sixtus et Dionysius Romanum pontificium gerunt. Paulus Samosatenus decimus quintus Antiochiæ præsul habetur, quique pulsus est divino decreto et iudicio sanctorum Patrum, cum Artemonis hæresim renovasset. Verum post Gallum et Volusianum secundum quosdam Æmilianus sumit imperium. Tunc et Scythæ rursus Histrum transeuntes Thessalonicam urbem Illyrici vastaverunt. Tunc et Athenienses reedificaverunt murum, qui destructus fuerat a Syllæ temporibus. Scythæ autem cum multis prædis ad propria remearunt. Tunc et Heluri cum quingentis navibus per Mæotides paludes ad Pontum navigantes Byzantium et Chrysopolim ceperunt.

Anno mundi 5753, divinæ incarnationis anno 253, Claudius imperat. Heluri etiam rursus sub isto infelicitate operantur. Post Claudium Quintillus obtinuit per dies 17, et mortuus est.

Mundi anno 5764, divinæ incarnationis anno 264, Aurelianus imperat, sub quo alunt Philostratum Atheniensium historiographum et Longinum pollere. Qui, videlicet Aurelianus, cum persecutio-

nem adversus Christianos movere niteretur, divino fulmine prohibetur, fraudeque suorum occisus est in Cænophurio posito inter Byzantium et Hæraeliam. Post quem imperat Tacitus; quo perempto imperat Philorhanus; quo interfecto imperat Probus.

Mundi anno 5770, divinæ incarnationis anno 270, tertio anno Probo imperante Anatolius Laodicensis episcopus philosophicis studiis decorus agnoscitur. Quarto vero anno ejus vesanorum Manichæorum exitialis perditio vitæ hominum est illata.

Mundi anno 5775, divinæ incarnationis anno 275, Carus cum filiis Carino et Numeriano imperat; quorum unus, Numerianus scilicet, cum venisset Antiochiam, voluit intrare in ecclesiastica et explorare Christianorum mysteria. At vero sanctus Babylas prohibuit eum, dicens: *Non licet tibi videre divina Christianorum mysteria, cum sis pollutus idolis sacrificiis*; qui indignatus oecidit eum. Circa hæc tempora Felix Eutychnianus et Caius Romæ pontifices exstiterunt. Porro Numerianus cum triginta tantum diebus regnasset, a socero suo interfectus est, et Diocletianus sumit imperium.

ABHINC HISAACIUS, QUI ET THEOPHANES.

Mundi anno 5777, divinæ incarnationis anno 277, Diocletianus et Maximianus Herculus imperant, qui Cæsares fecere Constantium et Maximianum Galerium. Et Diocletianus quidem filiam suam ad nuptias Galerio dedit, Hercules autem Maximianus Theodoram filiam suam Constantino copulavit, quanquam uterque uxores haberet, quas repulsi ob affectum quo erga imperatores flagrabat. Tunc quoque Marcellus episcopus Romæ floruit. Diocletianus et Maximianus Hercules persecutionem magnam et horrendam contra Christianos excitaverunt, et plurima martyrum millia patravērunt, diversa tormenta excogitantes et multas nequitias operantes.

Mundi anno 5788, divinæ incarnationis anno 288, Diocletiano imperante Romæ præsul Eusebius habetur. Qui, videlicet Diocletianus, apud Alexandriam Achilleum interfecit. Erat autem cum ipso et Constantinus filius Constantii, qui cum adhuc valde juvenis esset, fortiter agebat in præliis; quem intuens Diocletianus invidia motus dolo perimere satagebat: Deus autem hunc inopinate salvavit et patri restituit. Alias autem ita refertur. Constantino vero filio Constantii in Oriente ac Palæstina degente et cum Christianis sentiente, videns hunc Galerius Maximianus intellectu animæ ac corporis robore atque ingenio circa eruditionem

proficere, et deprehendens hunc futurum tyrannidum et ejus dogmatum destructorem, hunc morti addicere fraude tractabat. At ille divina providentia fraude cognita, quemadmodum David, fuga salutem mercatur, et ad patrem suum salvus rediens multas cum illo gratias Christo, qui se salvavit, agebat. Circa hæc sane tempora Miltiades et dein Silvester Romanæ gerunt Ecclesiam præsulatum. Porro Theoteenus divinus, cui parens Galerius Maximianus, cum dæmonibus immolaret et responsa susciperet, adversus Christianos persecutionem commovit, monitiones salvatoris finxit, et ad omnia loca in injuriam misit, et litterarum magistris pueros docere præcepit, studens quo derideretur mysterium nostrum. Præterea Constantius in Britannia moritur, cum imperasset annis undecim; qui pro se Constantinum pronuntiaverat imperatorem, primogenitum filium suum, in conspectu totius populi, præsentibus quoque cæteris filiis suis, Constantini compatriotis, Constantio scilicet et Anaballeno, qui et Dalmatius dictus est, qui nati fuerant ex Theodora filia Herculi: nam Constantinus ex Helena fuerat, priori Constantii conjugē. At Constantius horum pater nepos erat Claudii imperatoris, ex filia ejus genitus. Porro Eusebius Cæsariensis dicit quod Diocletianus amens effectus una cum Herculo imperio deposito privatam vitam ar-

riperit; quorum unus quidem suspensio vitam mutaverit, alter vero, id est Diocletianus, languore prolixo consumptus emarcuerit. Cæterum Gelasius, ejusdem Cæsariæ antistes, dicit quod pœnitentia ducti, et denuo imperare volentes, communi senatus decreto perimuntur. His ergo de medio factis, et quæ Christianitatis sunt sentiente Constantio defuncto, imperium, ut prædixi, obtinere Constantinus Augustus, et Maximianus Galerius.

Mundi anno 5797, divinæ incarnationis 297, Constantinus sacratissimus et christianissimus imperat in Galliis et Britannia; cum quo per idem tempus pariter imperabat Maximianus Galerius cum duobus Cæsaribus Severo et Maximino. Romæ autem Maxentius tyrannus injuste imperans omnia sæve operabatur. Tunc et Licinius Cæsarem Romanum appellare, gratiam Constantino præstantes, cum esset sororis Constantiæ nuptiis honoratus, quique pietatem Christianæ religionis fallaciter simulabat. Interea Severo mortuo Petrus episcopus Alexandrinus, cum esset in custodia præcepto Maximiani Galerii et Maximini filii ejus, capite reciso glorioso martyrizatus est; qui Arium diaconum existentem absque communione fecit, qui et post hac pessimæ opinionis hæreseos patronus effectus multos a pietate removit. Multi vero et alii sub istis tyrannis martyrii pro Christo corona indati sunt, quorum sunt Phileas episcopus Thmucos Ægypti, Peleus et Nilus episcopi Ægypti, Anthemus episcopus Nicomedie, Tyranio episcopus Tyri, Silvanus episcopus Hemiæ et Silvanus episcopus Gazæ, Lucianus presbyter Antiochiæ, Zenobius presbyter Sidonis, Pamphilus presbyter Cæsariæ, atque alii innumeri. Denique Galerius Maximianus omne præcepit Christianorum exterminium (2) fieri, non tantum propter impietatem suam quantum ob rapinam patrimoniorum ipsorum.

Porro Constantinus sexto imperii sui anno in destructionem tyrannorum surrexit. Maxentius autem impius factus in fluvio, qui circa urbem Romanam decurrit, ex navibus ponte contra magnum Constantinum aciem dirigit, qui Maxentii pavebat maleficia parvulus incidentis propter divinationes nefarias. Cumque in hæsitazione multa consisteret, apparuit ei, hora sexta diei, pretiosa crux ex luce formata, habens superscriptionem, *In hoc vince*. Astitit autem ei Dominus in visione noctis, et dixit: *Utere quod ostensum est tibi, et vince*. Tunc cruce aurea formata, quæ est usque in hodiernum diem, jussit ut ante se portaretur in prælio; factaque congressione superati sunt qui circa Maxentium fuerant, plurimis ex his interemptis. Maxentius autem cum residuis fugiens, ponte divina virtute discisso, in flumen demergitur, quemadmodum Pharo quondam cum omni exercitu, ita ut annis necatis equis cum ascensoribus impleatur.

At vero cives Romani, qui hunc poposcerant ut in suum exsurgeret adiutorium, a maligni Maxentii tyrannide liberati civitatem coronant, cum gaudio victorem Constantinum una cum victoriam faciente cruce suscipientes, et hunc salvatorem cum gaudio acclamantes.

Mundi anno 5803, Constantinus septimo imperii sui anno, cum divina ope Romam obtinisset, ante omnia corpora sanctorum martyrum colligi et sanctæ sepulturæ tradi præcepit. Et erant Romani triumphalem festivitatem agentes et Dominum collaudantes, nec non et vivificam crucem per septem dies et Constantinum victorem magnificantes.

Constantini anno 9 Maximinus filius Galerii, insiliens et sibimet imperium reflectens, turpiter in Cilicia vitam finivit. Audiens autem Maximianus Galerius pater hujus Maxentium filium Herculi Romæ a Constantino per virtutem crucis aduersum, timuit, et persecutionem quam adversus Christianos agitabat cessare fecit.

Constantinus autem decimo imperii sui anno una cum Licinio Cæsare, zelo Dei doctus, castra movit adversus Maximianum Galerium, qui moderabatur Orientem. At ille contra restitutus cum immensa multitudine aggressus est eos, sisus divinationibus dæmonum et maleficis adinventionibus. Cumque vivifica crux magnum præcederet Constantinum, tyrannus una cum congressione in fugam versus, dum multitudo caderetur, imperatoriam vestem deposuit, et militari circumdatus habitu, paucis ex fautoribus secum comitantibus, a villa in villam fuga clandestina properabat, et non solum sacerdotes idolorum et in magicis artibus diffamatos, sed et vates eorum collectos, utpote deceptores, occidit.

Interea Constantinus cum 11 gereret imperii annum, et vivum Galerium Maximianum esset aggressurus, divina præveniens ira comprehendit eum: flamma enim de medio viscerum et medullarum succensa cum dolore intolerabili primum super terram anhelantem prostravit, ita ut uterque oculus ejus exsiliret, et cæcus, ut re vera, scelestus relinqueretur. Porro cum carnes ejus putrefactæ præ innumerabili ossium incendio caderent, ipse impugnans Deum projecit animam.

Duodecimo anno imperii sui Constantinus Licinio, qui secum certare videbatur et dolose Christianismum simulabat, segregans partem Romanorum terræ largitus est, appellans eum imperatorem, et extorquens ab eo fœdera nil se contra Christianos acturum. Et hinc tyrannorum gratia Dei persecutio conquievit.

Mundi anno 5810, divinæ incarnationis 310, quarto decimo imperii sui anno Constantinus totius Romani orbis monocrator effectus omnem cu-

NOTÆ.

(2) Exterminium. Utitur Tertullianus *adv. Jud.* c. 8 et 11 et *adv. Valentinianos* c. 16. Interpres epistolæ S. Barnabæ. Fabæ.

ram transtulit ad divina, ecclesias erigens et liberaliter has ex ratione publica ditans. Iste primam legem scripsit, idolorum templa his tradi quæ Christo sunt deputata. Cum eo sane leges proferebat Crispus filius ejus. Secundam vero, Christianos solos militare gentibusque ac exercitibus principari, eos autem qui permanerent in idololatria, capitalem subire sententiam. Tertiam, duas paschales hebdomadas, unam scilicet ante et alteram post resurrectionem, sine labore cujusquam operis celebrandas. His ita gestis pax profunda et tranquillitas obtinuit orbem et exultatio fideles, concurrentibus assidue omnibus nationibus ad fidem Christi, et baptizatis, ac patria conquassantibus simulacra.

Quinto decimo imperii Constantini anno Licinius coepit contra Christianos persecutionem movere; et primo quidem Christianos qui erant in palatio persecutus est, oblivioni tradens destructionem præcedentium tyrannorum et pactorum magno Constantino factorum. In feminas autem furioso et opprimendo atque Christianos occidendo minime quiescebat. Huic per litteras Constantinus jubens ab hujusmodi vesania recedendum, nequaquam compescuit. Hinc etiam et Basilea episcopum Amasie, et ut quidam aiunt, etiam sanctos quadraginta martyres et alios multos finiri per supplicia fecit.

Sexto decimo anno imperii Constantini Arius ab insania cognominatus apud Alexandriam hæresim suam in ecclesia manifestavit et schisma operatus est, cooperante sibi maligno adversario, qui non fert videre pacem Ecclesie. Factus est autem et terræ motus Alexandriæ gravissimus, ita ut caderent domus multe ac populus plurimus interiret.

Septimo decimo imperii sui anno Constantinus comperta Arij commotione valde tribulatus scripsit Alexandro et Ario communem epistolam, consilium dans nequam commotionem solvendi et ad pacem mutuam redeundi. Misit autem et Osiurn episcopum Cordubæ Alexandriam contra Arium et ad Orientem, correcturus Orientales Pascha pejus quam Judæi ex antiqua consuetudine celebrantes. Reversus est autem ad utrumque inefficax. Hoc etiam anno Constantinus Constantem filium suum Casarem fecit et misit in Gallias.

Octavo decimo sane imperii sui anno, ut quidam dicunt, Constantinus cum Crispo filio suo Romæ a Silvestro baptizatus est. Quotquot enim in seniore Roma consistunt usque hodie, baptisterium habent in testimonium, quoniam a Silvestro Romæ baptizatus est post tyrannorum peremptionem. Orientales autem apud Nicomediam aiunt eum circa mortem ab Eusebio Nicomediensi Ariano baptizatum, ubi et contigit eum dormire: differebat enim, inquirunt, baptismum, sperans in Jordane flumine

A baptizari. Mihi autem verius apparet quod Romæ a Silvestro fuerit baptizatus, et quod nominatæ Constitutiones, quæ ad Melchiam feruntur, ab Arianis factæ sint, qui gloriam hinc sibi festinant acquirere, vel etiam piissimum principem lacerare, dum scilicet ex hoc volunt eum non baptizatum ostendere, quod est irrationabile atque falsissimum. Si enim non erat in Nicæna synodo baptizatus, ergo nec divinorum participator mysteriorum, nec orabat cum sanctis Patribus, quod nequissimum est et dicere et sentire. Quidam vero Arianorum atque paganorum quasi spurio magno detrahunt Constantino, quanquam et ipsi mentiantur. Genealogia enim ejus regia erat, et antequam Diocletianus esset. Constantinus enim pater ejus nepos fuit Claudii imperatoris, et ex Helena priori uxore sua Constantinum habuit magnum. Carterum habuit et filios ex Theodora filia Maximiani Herculi, quæ soror erat Maxentii, qui tyrannidem apud Romanam urbem exercuit, quique peremptus est a Constantino apud Molbium pontem, quando et crucis signum vidit in cælo, atque Faustæ uxoris magni Constantini: et nemo miretur si ante baptismum, cum adhuc paganos ritus servarent, duas sorores duxerant pater et filius. Sunt autem generationes eorum sicut inferius annotantur.

CONSTANTIUS

ex Theodora filia Herculi gignit

ex Helena vero gignit

C	Constantinum, patrem Galli Dalmatici, ex quo fuit Dalmaticus junior, Juliani prævaricatoris frater.	Anaballianum, qui et Gallus.	Constantiam uxorem Licinii.	Constantinum magnum solummodo.
---	---	------------------------------	-----------------------------	--------------------------------

MAGNUS AUTEM CONSTANTINUS

ex Fausta filia Herculi gignit

Crispum, Constantium, Constantinum, Constantem, et Helenam uxorem Juliani refugæ

Mundi anno 5815, divinæ incarnationis anno 315, nonum decimum imperii sui annum pius Constantinus agebat; qui videns Licinium persecutione solito insanius abutentem et contra benefactorem consilium meditantem, armatur adversus eum per siccam (5) et mare. Cumque publicum prælium ageretur, vivus Licinius in Bithynia penes Chrysopolim comprehenditur et Constantini manibus traditur, qui consueta humanitate usus ei vita donata Thessalonicam mittit carceri mancipandum. Verum non multo post barbaris mercede conductis futurum erat ut rebellionem pararet, nisi hoc mihiissimus Constantinus prænoscentis gladio hunc recidi jussisset. Et sic de cætero perfecta freta sunt tranquillitate Christianorum conversationis negotia, per virtutem scilicet vivificæ crucis fugatis tyrannis, et singulariter obtinente divinitus adjuto Constantino Romanum imperium. Constitutis ergo pueris suis Cæsaribus optata pace potius est. Erat autem vir per omnia clarus in virtute animæ, in

NOTÆ.

(5) Sicca sive arida pro terra, ut psalmo xciv: *τὴν ξηρὰν αὐτὸς ἔπλασαν*. FABR.

acumine sensus, in eruditione verborum, in equitate iustitiæ, in alacritate beneficentiæ, in decore cultus, in bellorum virilitate ac felicitate, in barbaricis magnus, in contribulibus insuperabilis; unde et contra omnes hostes victoriam orationibus obtinebat.

Mundi anno 5816, divinæ incarnationis anno 316, vicennalia imperii celebrata sunt Constantini Augusti, et facta est sancta et universalis prima synodus 318 Patrum, quorum multi miraculorum erant patratores et coangelici viri, stigmata Christi in corpore suo ferentes. Pro Romano autem Vitus et Vincentius aderant. Hæc sancta synodus Arium et consentaneos ejus deposuit, excepto Eusebio Pamphili, qui ad præsens homousii se tenere fidem voce profitebatur. Impius itaque Arius cum in synodo præsens adduceretur, Eusebius Nicomediensis et Theognis et Maris et Narcissus et Theophrastus et Patrophilus hunc defendere moliebantur; qui componentes fidei verbum blasphemum synodo porrexere. Quod cum disruptum esset, hi qui fecerunt illud reversi damnaverunt Arium, exceptis Secundo Ptolmaidis Ægypti et Theona Marmaricæ. Quibus cum Ario repulsis et anathematizatis (4) sanctum symbolum fidei dictavere, subscribentes omnes cum augustissimo imperatore; et laude dicta solutus est cætus, anno quo Byzantium cæpit ædificari. Celebrata est igitur sancta synodus indictione 12, mense Maio, die 20, quæ scripsit epistolam in Alexandriam, Libyam et Pentapolim, per quam innotuit (5) ejectionem Arii. Secundi et Theonæ. Significavit autem et de Meletio, quod seorsum in civitate propria tacitus resideret. Eos vero qui ab ipso manus impositionem acceperant, magis mystica sacratione firmandos. Scripsit etiam de Pascha, id ulterius cum Judæis nullatenus efficiendum, sed secundum formam quæ per Italiam enstoditur, in Dominica die potius celebrandam. Similiter et piissimus imperator epistolas scripsit ubique jubentes eadem quæ sancta synodus promulgaverat, et firmantes. Præterea cum imperii sui festività vicennalis instaret, omnes Patres ad convivium vocat, cum illis pariter convivatus; quos decenter honorans Paphnutii et similium confessorum loca, ex quibus in persecutione oculi fuerant effossi, vel etiam cætera membra truncata osculabatur, sanctificationem ex eis lucrifacere sperans. Porro libellos quos contra invicem quidam porrexerant igni tradidit iurejurando firmans, si vidisset episcopum mœchantem, se alacriter hunc operitum. Multa quoque omnibus ecclesiis

A dona largitus, principibus singularum nationum honorare sacerdotes præcipiebat, et ita omnes gaudentes absolvit. Ædificavit autem Constantino-polim, qua summa liberalitate ditata in illustribus domibus eos qui ab urbe Roma erant viri rationabiles collocavit; et ex aliis locis secundum genus eligens, et domos magnas eis tribuens, ut habitaretur civitas egit. Tunc etiam et templum sanctæ Sophiæ et sanctæ Irenæ et apostolorum et sancti Mocii et archangeli Dei amicus princeps ædificavit. Tunc funditus templo Asclepii penes Ægas et Veneris in Aphacis sito destructo, atque aliis multis eversis, horum reditus donavit ecclesiis. Tunc multæ gentes ad baptismum accessere miraculis actæ, quæ patrata sunt a captivis sacerdotibus, qui fuerant sub Galieno imperatore captivati; et prius quidem ex Gothis et Celtis atque Galatis Hesperiarum partium, qui contra Romanos fuerant nisi, tunc autem et sub victore Constantino plurima multitudo gentium illuminata est ad Christum concurrans. Nam et interiores Indi et Iberes, uti Rufinus scribit, similiter et Armenii perfecte sub ipso crediderunt, per Teridatem regem et Gregorium episcopum suum salutem accipientes. Tunc et Dorotheus episcopus Tyri, qui multa sub Diocletiano mala perpassus exilia et tormenta pertulerat, pollebat, numerosa scripta conficiens Latina simul et Græca, utriusque nimirum dictionis non modicam experientiam consecutus, et multarum per ingenium rerum gnarus effectus. Hic diligenter etiam super episcopis Byzantii ac aliorum multorum locorum historiam texuit: qui et in synodo repertus est, et ad propriam parochiam (6) remeans perduravit usque ad refugam Julianum. Et quoniam non manifeste, sed occulte per iudices execrabilis vir in Christianos debachabatur, iterum beatus Dorotheus pergit Odysopolim, ubi et comprehensus a iudicibus Juliani, multisque affectus verberibus, in suprema senectute pro Christi confessione supplicii obii, cum jam 107 annorum esset.

Mundi anno 5817, divinæ incarnationis 317, Judæi et Persæ videntes Christianismum in Perside magis ac magis pollere, detrahebant Simeoni archiepiscopo Ctesiphontis apud Saborem Persarum regem, quasi amico imperatoris Romani et Persicorum delatori negotiorum. Quamobrem persecutione magna in Perside mota multi pro Christo martyrio sunt adornati; inter quos Heustazades pædagogus Saboris et Simeon et super alios multos centum clerici et episcopi una die martyrizati sunt.

NOTE.

(4) *Anath.* Hist. Trip. 12, 6: «anathematizaverunt.» Sic enim nos Christiani contra blasphemos prolatum solemus appellare decretum. FABR.

(5) *Innotuit.* Anastasius in exsilio S. Martini: «Potui ei scribere ac innotescere omnia quæ de ipso diffamabantur.» Ludovicus imp. in præc. ap. Flod. 1, 19: «Quia Ebo clementiæ nostræ innotuit quia.» — *Id.*

(6) *Parochiam.* Παροικία quidam malunt, parochiam. Sed promiscue utrumque usurpatur. Avitus Viennensis ep. 90: «In parochia Eponensi.» Epiphanius Scholast. Trip. 1, 14: «In nostra igitur parochia.» Idem tamen frequentius parochiam vertit, ut II, 12 et IV, 23, v, 28 et 34, XII, 22; idque rectius est. *Id.*

et innumerabilis alia multitudo; ex quibus insignium decem et octo millia martyrum numerarunt, tormentis horribilibus et a natura extraneis a Sabore perempta. Per idem tempus et B. Helena dormivit in Domino annorum octoginta, multa filio mandans pro pietate quæ Christo debetur. Sepulta autem est in templo SS. apostolorum apud Constantinopolim, quod ædificavit filius ejus Constantinus ad sepellendum mortuos Christianos imperatores. Prima vero in eo B. Helena est sepulta, monumentis claris et vigiliis honorata. Porro sacræ virgines, quarum mensis astans per semetipsam quasi famula ministrabat, divinis hanc monumentis prædicabant sine cessatione beatam.

Mundi anno 5818, divinæ incarnationis 518, Constantinus cum 22 imperii gereret annum, per virtutem S. crucis Germanos, Sarmatas et Gothos extremæ servituti subegit. Tunc Eusebius Pamphili symbolum fidei a sanctis Patribus apud Nicæam expositæ omnem orthodoxiam habere testatur scribens suis concivibus et interpretans dicta secundum sensum. Athanasius autem in epistola ad Afros missa testimonium perhibet Eusebio, quod suscepit vocem consubstantialitatis (7). At vero Theodoritus dicit hunc concordem Ariano, Eusebii scilicet Nicomediensis et eorum qui cum ipso sentiebant, fuisse. Unde et depositioni sacratissimi Eustathii Antiocheni consensit; cum quibus et imperatori persuadens hunc juste depositum egit ut apud Illyrium in exilium mitteretur.

Constantini vigesimo tertio anno in imperio percurrente, apud Antiochiam octagonum templum (8) cœpit ædificare; qui cum vigesimum quartum imperii ageret annum, Danubium transiens pontem in eum lapideum fecit, Scythasque subegit.

Porro vigesimo quinto imperii sui anno Constantinopolim novam Romam nuncupari decrevit. Tunc Romæ præsulatum gerente. Constantinus præterea vigesimum sextum imperii sui gerens annum, extendit persecutionem suam in destructionem idolorum atque templorum. Per idem tempus et Athanasius Alexandrinus antistes habetur. Vigesimo septimo nihilominus imperii ejus anno Julius papa Romanus agnoscitur.

Mundi anno 5823, divinæ incarnationis anno 523, in Oriente fames facta est, ita ut modius frumenti 400 fieret argenteorum, imperante Constantino anno vigesimo octavo; cujus vigesimo nono imperii anno Arius ab exilio per fictam penitentiam revocatus et Alexandriam missus non est receptus ab Athanasio.

Tricesimo anno imperii Constantini ejus tricennalia celebrata sunt, quando stella in cœlo apparuit, apud Antiochiam interdiu contra orientalem partem fumigans vehementer, tanquam ex camino,

A ab hora tertia usque ad horam quintam. Arius autem cum Nicomediensi Eusebio et sectatoribus suis insurrexere cum juramento libellos orthodoxæ porrigentes imperatori, silentii eorum qui divisi fuerant unitatem; et persuasere ei mentientes quod concordarent cum Patribus qui apud Nicæam convenerant. Siquidem his credulus imperator indignatus est adversus Athanasium pro eo quod Arium et Euzoium non suscepit, qui ab Alexandro depositi fuerant, cum Euzoio diaconus esset.

Porro primum et tricesimum imperii sui annum Constantino agente, Eusebius et hi qui cum ipso erant, inventa occasione adversus Athanasium decertabant utpote contra pugnatorem rectæ fidei; cum quibus et Meletiani conveniebant. Et primo quidem ejus detrahebatur ordinationi, quamquam Apollinarius Syrius magna super Athanasii ordinatione testetur; secundo vero de linea veste, qua indui sanctum inimici calumniabantur; tertium super Philumeno, cui aurum multum hunc misisse mendaciter asserebant in insidias imperatoris. Accersito autem Athanasio imperator, et cuncta falsa reperiens, cum epistola et honore Alexandriam hunc remisit. Deinde Ariani diversis Athanasio apud imperatorem accusationibus derogantes, post multa cum juramento dicere præsumpsere quia Minitantem audivimus Athanasium, et prohibentem framenti delationem quæ veniebat ab Ægypto Byzantium; unde et commoto in iram amico Christi principe, egere ut exilio relegaretur magnus Athanasius apud Tribirim Galliæ civitatem.

Porro tricesimo secundo imperii Constantini principis anno Persæ contra Romanos prælium indicavere. Tunc Constantinus cum transisset in Nicomediensium civitatem contra Persas præliaturus, languore præventus in pace dormivit. Tunc, ut quidam eorum qui cum Ario sentiunt aiunt, ab Eusebio Nicomediensi Constantinopolim translato sanctum meruit baptismum percipere; quod mendacium est, sicut superius est comprobatum: Romæ quippe a Silvestro baptizatus est, quemadmodum et præstendimus. Vixit autem per omnes dies vitæ suæ annis sexaginta quinque, cum imperasset annis triginta uno et mensibus decem.

Mundi anno 5825, divinæ incarnationis anno 525, cum Constantinus magnus et sanctus quievisset, tres filii ejus obtinere Romanos, et Orientem quidem Constantius, et Constantinus Italiam. Sed et Constantinus primo quidem homousio recepto, postmodum mentis levitate mutatus est, seductus ab Ariano presbytero et Eusebio eunuchorum primo atque Nicomediensi Eusebio.

Tertio itaque imperii Constantii anno Constan-

NOTÆ.

(7) *Consubstantialitatis*. Utuntur ea dictione Facundus et interpres Tripartitæ. Fabr.

(8) *Templum*. Κυριακόν, Dominicum. Rufinus

Aquil. interpres Hist. eccl. Eusebii, 9, 9: «Oratorium domus, i. e. Dominica sua.» Vide quæ diximus ad l. 3 c. Theod. de pagan. sac. et temp. lb.

tinus filius magni Constantii, profectus ad partes fratris sui Constantis et bellum aggressus, a militibus occisus est, et tenuit Constans solus totius Hesperiae terram. Porro Constantius in Oriente gens imperium Gallum et Julianum tradidit erudiendos in villa Demacelle vocata, quae juxta Caesaream est Cappadociae sita. Illi duo fratres lectores facti sunt, et ecclesiam aedificare S. Matiae martyri curaverunt. Verum in parte qua Julianum conservare contigit, terra quod aedificabatur nullo modo recipiebat. Porro detonsis capillis monasticum studium simulabat. Constantius autem et Constans eges edidere, Judaeum non emere servum, alioquin auferri eum et publicis rationibus tradi. Porro si a circumcidere ausus fuerit servum, gladio puniri talia praesumentem.

Mundi anno 5834, divinae incarnationis anno 354, Julius Romanum gerit pontificium. Constantius de Assyriis triumphavit, Sabor Christianos regni sui persequitur, Constans vero Francos devastavit. Per idem tempus terrae motu ingenti facti Neocaesarea Ponti cecidit, excepta ecclesia et episcopio (9) et ibidem reperti viris religiosi. Tunc et Paulus confessor ordinatur episcopus Constantinopoleos. Sane Constantius cum octavum imperii sui annum geret, Alexandrini Gregorium, qui more latronis super Athanasium insiliit et sedem per sex annos obtinuit, occiderunt. Sequenti vero anno Dyrrachium Dalmatiae a terrae motu corruptum est, et Roma per tres dies commota dispendia pertulit. Circa haec autem tempora Liberius Romano throno praesedit. Verum Athanasius et Paulus, et quotquot pro rectitudine sermonis ejecti fuerant, Romam ad Julium confugerunt, et unusquisque de se Julium docuit; quos ille cum litteris ecclesiis suis restituit. Athanasius autem et Paulus et hi qui cum ipsis erant, litteris Julii papae Romani freti, thronos proprios receperunt. Interea terrae motu magno in civitate Beryto Phoenicis facti plurima pars ejus corruit, ita ut multi gentiles ingrederentur ecclesiam, se ritum Christianum servaturos more nostro spondentes. Hinc insurgentes quidam formas ecclesiae quodammodo frandantes rescaverunt, et locum orationis cognominantes in ipso multitudinem receperunt, cuncta quae sunt Ecclesiae imitantes, similiter apud nos effecti ut Samaritensium haeresis gentiliter penes Judaeos viventium. Ceterum Constantius Liberio scribenti sibi pro homousio et sacratissimo Athanasio iratus mittit, et hunc exilio relegari praecepit apud Britanniam Thraciae. Tuncque pro illo Felicem consecraverunt, qui diaconus fuit ecclesiae et Nicenum amplectebatur concilium. Porro jussione imperatoria synodus congregata est apud Mediolanum, Occidentalium quidem trecentorum episcoporum, Orientalium vero valde paucorum. Porro soluta est

A inefficax, Occidentalibus non recipientibus molimina, quae adversus sacratissimum Athanasium denuo parabantur. Sane Romanis postulantis coactus revocat Liberium et sedi restituit. Felix vero egressus urbem ulterius minime rediit; cui succedit Damasus. Interea Constantius decimo octavo imperii sui anno Gallum, quem Caesarem factum Constantium cognominavit, interfici jubens, Julianum hujus fratrem in custodia retinebat. Eusebia vero conjux Constantii hunc postulatam Athenas transmisit; quo cum pervenisset, studia instituebatur gentilia, bonis fundamentis superaedificaturus militiam, et non sicut oportebat ista secutus.

Mundi anno 5847, divinae incarnationis anno 347, Maximum Hierosolymitanum deposuerunt Acacius B Caesariensis et Patrophilus Scythopolitanus, cum essent Ariani, et subrogaverunt pro eo Cyrillum, putantes eum habere concordem. Tunc signum crucis apparuit in caelo die Pentecostes, speciem luminis habens, extensum a Golgotha usque ad montem Olivarum; in circuitu autem apparentis signi corona erat, habens velut Iris speciem. Hoc autem et Constantio eadem die apparuit. Hujus autem Cyrilli fertur epistola ad imperatorem Constantium, in qua piissimum eum vocabat. Unde quidam ei quasi Ariano derogant, dicentes hunc etiam homousii vocem tacuisse in institutionibus, quas exposuit ad profectum imperitarum plebium, ad baptismum propter miracula vivificae crucis accedentium. Falluntur autem atque delinquant: oportebat enim et imperatorem ex simplicitate et non ex affectu versutius Arianorum in haeresim surreptum, et a paganismo nondum perfecte conversum, piissimum dispensatorie dicere, ac homousii vocem interim tacere, quae plurimos adhuc turbabat et baptizandos inimicorum contradictione recidebat, caeterum per dictiones vim aequalem significantes homousii vocem exprimere; quod et fecit beatus Cyrillus, Nicenam fidem secundum dictionem aperiens, et Deum verum Filium ex Deo vero Patre praekonans. Porro Athanasius et Paulus mortuo impio Eusebio Constantinopoli, ubi praesuerat, iterum Romam ad Julium descendunt episcopum et ad Constantem imperatorem fratrem Constantii D Populus autem Eusebio defuncto Paulum throno Constantinopoleos reddunt, dicentes quod Romam ad Julium profectus fuerit et ab eo cum litteris remeaverit. Quo comperto Constantius indignatus jubet Philippo praefecto Paulum insequi et Macedonium restituere throno. Praefectus autem populum metuens, Paulum Thessalonicam, ex qua ortus fuerat, usus ingenio destinavit. Imperator vero etiam tunc Athanasio necem minabatur inferre, quam ille timens fugax denuo Romam perrexerat. Cui protinus Paulus quoque veniens a Thessalonica sociatur; qui abeuntes Constanti quae passi fuerant

NOTAE.

(9) Episcopo. Flodoardus 1, 20: « Sicque prospere in suum reversus episcopium. » FABR.

(10) Quo — secutus. Haec de suo addidit Anastasius. Id.

nuntiarunt, qui condolens sanctis scribit Constantio ut aut redderet Paulo et Athanasio proprias sedes, aut certe praelium contraheretur movendum. Hortatus autem est eum quo synodus apud Sardicam fieret, in qua Hesperiarum convenire episcopi trecenti, Orientales autem triginta sex. Isti Occidentalibus resistebant, petentes expelli prius Athanasium et Paulum. Osius autem Cordubensis episcopus et Protogenes Sardicensis passi non sunt quo minus adessent sancti Athanasius simul et Paulus. Tunc Orientales penes Philippopolim convenientes impudenter homousium anathematizaverunt: qui vero apud Sardicam orthodoxi sunt inventi, anomœum anathematizantes, rectum apud Nicæam expositæ fidei terminum firmaverunt. Porro reddidit thronos Athanasio et Paulo atque Marcello Ancyrano, constanti homousium et rationem pro se reddenti, quod non intellexerint scripta sua hi qui se accusationibus impetebant. Interea Constantius vigesimo primo anno Romam contra Magentium dimicaturus venit, ubi ab Eusebia propria uxore rogatus Julianum ex carcere ductum Cæsarem facit et in Gallias mittit, copulans ei ad nuptias sororem suam Helenam, quæ et Constantia dicta est.

Mundi anno 5850, divinæ incarnationis anno 350, facto magno terræ motu Constantinopolis diruta est. Deinde mortuo Constantio vigesimo quarto imperii sui anno Julianus monocrator effectus impudenter vivebat atque gentilititer, sanguine sacrificiorum sanctum baptismum diluens, et cuncta faciens quibus dæmones placari suesunt.

Mundi anno 5856, divinæ incarnationis anno 356, Jovianus chiliarchus, vir mitissimus et orthodoxus Christianus, imperator Romanorum ab omni exercitu ac magistratibus atque consulibus in eodem loco terræ Persarum, in quo prævaricator interiit, nuncupatur; qui recusabat imperium, asseverans non se posse principari exercitui qui paganus sub Juliano sit factus; ad quem omnes unanimiter clamavere se Christianos esse. Scripsit præterea Jovianus sacratissimo Athanasio immaculatæ fidei sibi significari in scriptis acriteam; quod et fecit, totius orthodoxiæ Joviano epistolam scribens. Unde Jovianus robustior in orthodoxia effectus his qui prædicabant homousium multa donavit, et sine tributo manere constituit.

Quo defuncto acclamatus est Valentinianus Augustus a militibus; qui continuo perveniens ad regiam urbem Valentem fratrem suum communicatorem sui fecit imperii, largitus ei partes Orientales, sibi retentis Occidentalibus. Interea Valentinianus Augustus Gratianum filium suum Augustum appellavit, communicatorem imperii patris, et consulem ante pronuntiatum, et Valentem fratrem suum imperatorem. Orthodoxi autem accesserunt ad Valentinianum per Hypatium episcopum Heracleiæ, deprecantes quo fieri conventum præciperet super correctione dogmatis homousii. Ad quos Valentinia-

Annus: Mihi, inquit, cum subjecto populo de huiusmodi negotiis curiose agere fas non est. Ut ergo videtur vobis sacerdotibus, facite. Tunc venientes apud Lampsacum, et duobus illis mensibus commorati, novissime irrita fecere quæ ab Eudoxio et Acacio Constantinopoli sunt patrata, tenendamque fidem apud Seleuciam expositam decreverunt. Sed impius Valens, quæ apud Lampsacum gesta sunt, destruxit, et episcopos, qui ibidem convenerant, exsilio relegavit. Interea Liberius papa Romanus et Athanasius et Meletius et Samosatensis Eusebius, qui Joviani præcepto ab exsilio fuerant revocati, in orthodoxiæ sermone vigeant, necnon et Hierosolymitanus Cyrillus et alii episcopi orthodoxæ fidei propugnatores. Arianis autem præerant apud Alexandriam Lucius, et apud Antiochiam Euzois, Paulinus autem uni parti orthodoxorum, alteri vero Meletius. Quidam sane aiunt quod Dominica uxor Valentis persuaserit ei tam valenter Arianum sensum sectari. Porro alii scribunt quod postquam imperaverit ab Eudoxio baptizatus, iuramento firmaverit in ipso baptismo cum Ario se sensuram et homousium minime recepturum, et sic utrique dona millia persecutionum in orthodoxos commoverunt. Mittunt autem et Liberio Eustathium Armenum et Silvanum Tarsensem atque Theophilum Castavallensem, repromittentes per ipsos recipere homousium. Qui pervenientes Liberio scriptum pro homousio porrexerunt libellum, profitentes se omnem hæresim aversuros, quæ synodo Nicænæ foret adversa; quibus et receptis Liberius communicavit, scribensque Orientalibus testimonium illis perhibuit orthodoxiæ.

Mundi anno 5864, divinæ incarnationis anno 361, concilium Tyanense celebratum est, in quo inventi sunt Eusebius Cæsariensis Cappadociæ, Gregorius Nazianzenus pater Gregorii deiloqui, qui et ipse Nazianzenus appellatur, et Trienus Melitenensis et alii; qui super Liberii litteris exultantes omnibus orthodoxis significaverunt episcopis quo Tarsum in confirmationem veræ rectæ fidei convenirent; quo audito Valens eos prohibuit convenire.

Cyziceni autem Eunomium insecuti sunt tanquam hæreticum et blasphemum, qui veniens unitus est Eudoxio. Erat enim blasphemus et acerrimus, presumens dicere quia Deus de propria substantia nihil nobis amplius novit. Porro Valens pagani dedit sacrificia et solemnitates celebrandi licentiam. Pari modo et Judæos fovebat et honorabat, solos tantum orthodoxos in apostolica insecutus Ecclesia.

Huius anno imperii nono S. Athanasius Alexandrinus migravit ad Dominum, cum episcopatum gessisset annis quadraginta sex, ex quibus quadraginta in persecutionibus pro pietate ac periculis vixit. Cui successit Petrus, qui Arianis in multorum hominum cædes grassantibus pulsus Romam fugiens ad Damasum properavit, cuius et erat sensus, quando et horrenda, quæ gesta sunt ab Arianis apud Alexandriam, per epistolam conscripserunt.

Eodem anno et Basilius episcopus Caesariae factus A
est, cum Eusebius pie dormisset.

Mundi anno 5866, divinæ incarnationis anno 366, Ambrosius post Auxentium ecclesiæ Mediolanensium præest. Occidente vero totam Trinitatem homousion prædicante, postulavere quidam Valentinianum, et fecere synodum in Illyrico, et fidem roboraverunt Nicænam. Tunc et Gregorius deoquus Constanti-
nopolitanæ præsidere nōcebat Ecclesiæ, pro Basili et Meletii ac reliquorum pietatis pugnant dogmatibus. Et nisi ante ad urbem Constantinopolitanam invitatus esset, tota nimirum Arit et Eunomii repleretur illuvie: omnes enim ecclesias ipsi possidebant, præter oratorium Anastasiæ martyris. Præerat autem illic Arianis Demophilus. Tunc Gregorius quoque Nyssenus et Petrus, fratres Basili, coruscabant, Optimusque in Pisidia et Amphilo-
chius in Iconio. Barsem autem episcopum Edessæ atque Pelagium Laodiceæ, utpote orthodoxæ fidei propugnatores, Valens in exsilium misit. Sauromatarum autem gens, quæ pusilla et infirma est, contra Valentinianum insurgens et ab eo superata, legatis missis, pacem expostulat. Cumque Valentinianus a legatis sciscitaretur utrum Sauromate tales et tam vilium corporum omnes existerent, responderunt dicentes quia Meliores eorum hic habes et vides. Tunc validissime ille clamans ait: *Atrocia Romanum imperium sustinet ad Valentinianum pertingens, si Sauromatae tales existentes contra Romanos insurgunt. Ex animositate autem nimia et manuum plausu vena recisa, et plurimo erumpente sanguine, in quodam municipio Gallitæ moritur. Porro Valens Trajanum magistratum contra Gothos misit, qui victus ignominiose reversus est. Cui cum Valens molliorem exprobraret, respondit: Non ego sum victus, imperator, sed tu, qui contra Deum pugnas et barbaris nutum ejus concitias. Damasus autem Romanus et Petrus Alexandrinus primi Sabbatianos condemnaverunt; et impius Eunomius præsumpsit in una mersione baptismi celebrare, non in Trinitate, sed in morte Christi oportere baptizare dicens, et eos qui in Trinitate baptizati erant rebaptizabat.*

Per idem tempus et magnus Ephrem in studio et divina doctrina fulgebat, multos quidem sermones asceticos, plures autem dogmaticos ex divino Spiritu emanans. Quædam autem studiorum ejus etiam cantanda Syris tradidit, per melos pertrahens antiquiores. Aiunt itaque trecentas eum myriadas versuum edidisse, vere divina sapientia conditorum, in quibus invenies discendam viri virtutem.

Mundi anno 5868, divinæ incarnationis anno 368, Messalianorum hæresis, id est, Euchetarum et Enthusiatarum, exorta est. Hi psallentes incedunt et manibus plaudunt, quæ apud David sunt insensato ac velociter excipientes. Hujus hæresiarchæ Odoes et Sabbas et Adelphius exstiterunt, et al quidam aiunt Eustathius Sebastenus; quibus resistere fortiter Amphilo-
chius Iconiensis, Litoius

Melitænus, postmodum autem et Flavianus Antiochenus. Præterea Valens omni ecclesiæ devastata venit Caesariam ab Oriente, contra sacratissimum Basilium insaniens; qui egit quæ magnus Gregorius in epitaphio Basili arguit. Deinde vero Mavia Saracenorum regina multa mala Romanis faciens pacem quæsit, et Mozen quemdam religiosorum in eremo commorantium episcopum dari Saracenis, qui apud se christianizabant, expetiit. Imperatore autem alacriter hoc faciente, Moyses non... a Luciano Arianis consecrari, sed a quodam episcoporum qui in exilio fuerant; quod et factum est. Hoc suscepto Mavia multos Christianos de Saracenis effecit. Aiunt autem quia et ipsa Christiana erat, natione Romana, et captiva ducta placuit propter pulcritudinem regi Saracenorum, et sic regnum obtinuit. Scribit vero multa de eodem genere Sozomenus, unde originem cepit et unde sie nuncupetur, et quod 13 anno circumcidatur. Porro Gothi ab Hunnis impugnati auxilium ab imperatore postulant, et per Hulfam episcopum suum Arianum, qui moratus sub Constantio fuerat cum Eudoxio et Acacio Arianis. Hic Gothos Arianos esse docuit, qui adunati ferme viginti Græciæ depopulantur provincias. Quo audito Valens, cum Antiochiæ degeret, venit Constantinopolim. Byzantii vero conviciis illum utpote invalidum et bellorum fugacem accumulabant. Hisacius autem, sacer monachus, tenens frenum equi Valentis, cum novissime egrederetur in prælium, ait ad eum: *Quo vadis, imperator adversus Deum pugnas et Deum adversarium habens?* Quem iratus carceri tradidit, mortem illi minatus, si rediret, quemadmodum Michæ quondam Achab. Post egressionem autem ejus quidam ex suis confessi sunt quod præceperit divinationes fieri de impetu belli, quod sibi imminerebat. Quo cum Gothis inito superatus fugit in quamdam domunculam, ad quam cum barbari pervenissent, domum incendentes, ignorantes, omnes qui in illa erant cremaverunt. Aiunt autem quod divinus Hisacius in carcere foetoris Valentem, dum cremaretur, divina gratia et animæ munditia deprehenderet, prædixitque interemptionem ejus his qui secum erant, antequam nuntii advenissent qui gesta prælii nuntiarent. Quo comperto Gratianus Augustus Theodosium Augustum induit et appellavit imperatorem, et contra Gothos direxit. Gothos autem vulgo Scythas dici Trajanus patricius perhibet in historia. Erat autem Theodosius orthodoxus et in bellis mirabilis. Porro Gratianus et Valentinianus lege data episcopos exilio revocaverunt, Arianos autem persecuti sunt. Damaso cōperante papa Romano.

Mundi anno 5874, divinæ incarnationis anno 374, Theodosias imperat, ejus imperii quinto anno sancta et universalis secunda synodus celebrata est, cui præfuere Timotheus Alexandrinus, Meletius Antiochenus, Cyrillus Hierosolymitanus et divinus Gregorius Constantinopolitanus. Hi vero qui cum Macedonio sensere triginta sex episcopi adhortati a

Patribus dogmata Nicæna suscipere, secundum quod et Liberio repromittentes libellos porrexerant: hi qui circa Silvanum erant Romam transmissi, renuerunt veritati acquiescere, et recesserunt risus omnibus facti, alia sentientes et alia pollicentes, seductorie Liberii epistolæ reportantes, testimonium sibi perhibentes orthodoxiæ. Sancta vero synodus Gregorio delloquo episcopatum Constantinopoleos roboravit, et hunc invitum in throno locavit, utpote multum laborantem et urbem a læsione hæreseos liberantem. Cumque didicisset quosdam ex Ægypto sapientissimos et beatissimos iste huic rei invidere, compositorio sermone ostenso sponte a throno regnantis urbis abscessit; quo thronum resutante Nectarius imperator et synodus provehit, Tarsensem genere et prætorio tunc principantem; qui licet nondum baptizatus esset, religiosus tamen et vitæ venerabilis erat. Porro sancta et universalis synodus homousion firmavit, addidit autem et symbolo theologiam Spiritus sancti. Tunc Gregorius Nicænus in hac et Pelagius Eulogiusque Edessenus et Iconiensis Amphilocheus coruscabant cum magno Gregorio et viris præfatis. Magnus autem Meletius Antiochenus, postquam synodus est finita, dormivit in pace. Ordinatus autem est Flavianus Antiochiæ præsul, vivente quodam Paulino, quamquam idem Flavianus præstitit firmaverit Iuramenti nunquam se manus impositionem episcopatus ullatenus admissurum. Iterum ergo turbatio Ecclesiæ obtinebat Antiochenam, aliis quidem Paulino, aliis vero Flaviano parentibus. Apud Palestinam vero in castello Emmaus natus est puer perfectus, ab umbilico et sursum divisus, ita ut haberet duo pectora et duo capita, et unusquisque sensus, et unus edebat et bibebat, et alter non edebat; unus dormiebat, et alter vigilebat. Nonnunquam vero et simul ludebant ad alterutrum, et flebat uterque, et percutiebant invicem. Porro vivere annis ferme duobus, et unus quidem mortuus est, alter vero vixit diebus quatuor, et mortuus est et ipse. Theodosius autem undecimo imperii sui anno venit cum Honorio filio suo Romam, et locavit eum imperatorem in ea.

Mundi anno 5890, divinæ incarnationis anno 590, Nectarius Constantinopolitanus episcopus presbyterum prohibuit, qui erat super pœnitentiam (11) constitutus, propter peccatum quod a quodam diacono factum fuerat in ecclesia in mulierem quæ vacabat sub pœnitentia: apud Romam vero, et in toto Occidente diligenter conservatur usque in præsens, et locus pœnitentibus segregatur. Theodosius autem legem scripsit, mulierem in diaconissam non promovendam, nisi sexaginta transierit annos, secundum Apostolum. Interea Joannes Chrysostomus, presbyter existens Antiochenus, mirabiles sermones ad commonitionem eorum qui contra imperiales statuas agere præsumperant edidit.

A Præterea cum imperator Romam venisset, accessit ad eum episcopus consilio Innocentii Romani pontificis, contra Flavianum episcopum Antiochenum. Imperator autem, ea quæ ad pacem sunt admonens, eos univit post decem et septem annos, iubens episcopum de Oriente Romam venire, cum quo et Beroensis Acacius missus est.

Mundi anno 5890, divinæ incarnationis anno 590, Arcadius cum Honorio imperat, cujus sexto imperii anno Nectarius moritur. Theophilus autem episcopus Alexandrinus cum adisset, Joannis Chrysostomi prohibere satagebat electionem, Isidorum quemdam presbyterum suum, qui sibi ministraverat, dignum episcopatu regiæ urbis testificans. Imperator autem et tota civitas Joannem ab Antiochia ad id ab ipso vocatum consecrari voluit. Erat enim Joannes ex clarissimis Antiochensium, patre Secundo et Anthusa matre genitus. Hic cum esset disertissimus ex divina maxime gratia, etiam acerrimis gentilium sophistis mirabilis habebatur; unde Libanius circa mortem interrogatus a discipulis quisnam eruditionem post eum susceperet, ait: *Joannes, nisi hunc Christiani a nobis furati fuissent.* Eruditus namque est Scripturis divinis Chrysostomus apud Carterium quemdam abbatem cujusdam monasterii, encycliis vero penes jam dictum Libanium. Macedonianus autem quidam per hujus doctrinam accessit ad Ecclesiam, qui propriam uxorem hortatus ut converteretur et communicaret, vix persuadere prævaluit: illa vero dans communionem ancillæ suæ, quæ erat ex Macedonianis, jussit habere secum. Cumque accessisset ad Chrysostomum, suscepta ex sanctis manibus ejus communione, hanc se fingens sumere postremo porrexit ancillæ, et accepit Macedonianorum communionem ad os affert, et invenit eam lapidem factam. Tum deterrita et tremefacta pedibus incurvatur Joannis, lemeritatem confitens et sinceriter ad Ecclesiam rediens. Porro lapis repositus est in vasorum custodiario reservandus. Per idem tempus Arsenius, qui magnus ad sæculum fuerat, contemptis omnibus divinam philosophiam apud Ægyptum sectabatur, vita et verbo atque miraculis in ordine monastico fulgens.

Mundi anno 5896, divinæ incarnationis anno 596, Joannes Chrysostomus multis in vita et verbo divinisque charismatibus splendens, et circa omnem virtutem districtus existens, diligebatur a populo, qui ædificabatur valde doctrinis ejus. Hi vero qui luxuriose vivebant se avertebant ab illo, qui et in bello, quod adversus eum gestum est, operati sunt; inter quæ contigere quæ circa Eutropium eunuchum gesta sunt, quin et contentio Severiani Gabalensis contra Serapionem archidiaconum Joannis, et illud quod actum est de Longis, qui ex Ægypto fugerant propter Theophilum; necnon et illud de litteris Theophili ad Epiphanium. Ex quibus omni-

NOTÆ.

(11) *Super pœnit.* Hist. Tripart. ix, 35. FABR.

bus famulus dei Joannes insidiis appetebatur. Interea Epiphanius Cyprius veniens in Ebdomum consecrationes et synaxes præter Joannis voluntatem fecit. Verum hæc Joanne ob divinam charitatem parvipendente, non est placatus, criminationibus Theophili contra beatum Joannem factis præoccupatus. Sequenti vero anno Joannes sermonem contra malas mulieres fecit, quo vesani et veritatis inimici Eudoxiam irritaverunt, dicentes adversus eam habitum fuisse sermonem. At illa dicens ad Arcadium atrociam se a Joanne fuisse perpressam, egit ut Theophilus accersiret, quia manifestus erat inimicus Joannis; qui accedens contra Joannem insidiatus est, et tunc emisit ab urbe. Quo comperto populus magnam excitavit seditionem, non indulgens pelli Joannem; inter quos et Eudoxia plorationibus plebis inclinata rogavit Arcadium, et misso Crisone eunucho a Preneto Joannem reduxit, qui publicam synodum introire minime passus in proastio morabatur. Populus autem ad imperatorem vociferatus Joannem intrare et in throno locare coegit, ita ut Theophilus, et qui cum illo erant, metuentes de civitate fugerent. Tunc sexaginta episcopi convenientes irrita omnia quæ a Theophilo et sociis contra divinum Joannem acta fuerant jure constituerunt. Porro sequenti anno imperatrix Eudoxia suam argenteam statuam faciens statuit in loco qui nuncupatur Pittacia, juxta sanctam Irenem. Urbis autem præfectus cum esset Manichæus, et quæ paganorum sunt saperet, plausus et choros et salutationes celebrans tumultusque faciens contristabat pontificem, non permittens eum quiete divina officia celebrare: sæpe namque turbabat psallentes. Verum Joannes hunc verbis mitigabat, ille vero Eudoxiam contra Joannem excitavit, quasi contra honorem statuæ ejus gereret. Ergo contra Joannem iterum odium, iterum ira. Ipse autem sermonem edidit, cujus initium est: *Iterum Herodias scivit*. Tunc inimicitia consummata imperatrici adversus eum commota est, et iterum depositio et exsilium. Populus autem ecclesiam incendit, multique pro Joanne periclitati sunt; qui pulsus ab urbe in exsilium missus est, ubi et in Domino obiit. Qui cum esset in exsilio, consecratus est Arsacius frater Nectarii, qui ante Chrysostomum episcopus urbis regiæ fuerat. Innocentius autem Romanus non communicavit ejectioni Joannis, sed per litteras clerum consolatus est civitatis, et super temeritatibus indignabatur. Epiphanius vero ad Cyprium navigavit, Deo nimirum migrationem ejus prænuntiante. Aiunt autem quod et Joanni finem in exsilio prænuntiaverit affuturum, similiter et Joannes Epiphanio prædixerit quam in navi pertulit mortem. Eodem anno mortua est et Eudoxia. Arcadius autem cum se completo decimo quarto im-

perii sui anno mori cerneret, videns Theodosium juniorem parvulum esse, et considerans ne a quaquam insidiis appeteretur, hunc imperatorem appellavit, et ei curatorem per testamentum fore statuit Hisdigerdem Persarum regem. Hisdigerdem autem Arcadii testamento suscepto, paceque sine invidia erga Romanos usus, Theodosio imperium conservavit, et Antiochum quemdam mirabilem atque rationabilem virum ei tutorem et pædagogum mittens, hæc Romano senatui scribit: *Arcadio dormiente meque curatorem filii ejus constituyente, qui suppleat locum meum direxi. Ne quis ergo insidias puero conetur, ne prælium intolerabile contra Romanos commoveat*. Antiochus vero cum imperatore venerat. Ab Honorio autem patruo suo et Pulcheria sorore sua Theodosius perite in his quæ Christianorum sunt erudiebatur, et erat pax inter Romanos et Persas, Antiocho maxime pro Christianis multa scribente; sicque dilatata est in Perside Christianitas (12), Marutha episcopo Mesopotamiæ mediante.

Mundi anno 5901, divinæ incarnationis anno 401, Theodosius junior imperat; cujus imperii anno secundo Atticus episcopus Constantinopolitanus Judæum quemdam paralyticum monens, suadens atque baptizans sanum ex lavacro eduxit: secundum Deum enim dicitur fuisse proventus. Septimo imperii Theodosii anno, obeunte Theophilo Alexandrino, Cyrillus consobrinus ejus pro ipso episcopus ordinatus est. Tunc et Hesychius presbyter Hierosolymitanus doctrinis effloruit.

Mundi anno 5912, divinæ incarnationis anno 412, Theodosius imperat; cujus decimo quinto imperii anno Honorius moritur, et Joannes quidam ex imperialibus subscriptoribus Romæ imperium arripit, legationemque ad Theodosium mittit, in imperatorem suscipi deprecans. At vero Theodosius legatis in carcerem trusis Ardaburium strategon mittit adversus eum; quem tyrannus apud Ravennam aggressus inclusit. Quo Theodosius cognito Asparem hujus filium mittit adversus eum. Tum Deo amabilis imperatoris oratione angelus Domini, in habitu pastoris apparens, deduxit Asparem et eos qui cum illo erant, et ducit eos per paludem inviam, quæ Ravennæ adjacet, quam Deus perviam operatus est, quemadmodum Israelitarum tempore; et transmeantes per aridam, apertis portis civitatis inventis, tyrannum quidem occiderunt, Ardaburium autem a vinculis absolverunt. Sequenti autem anno Maruthas episcopus Mesopotamiæ filium regis Persarum Hisdigerdem a dæmonio vexatum sanavit. Interea Theodosius imperator multa benignitate motus, licet Persas potentissime vicerit, parcens tamen Christianis qui habitabant in Perside, pacem amplectitur; cujus rei gratia mittit legatarios (15) Heleonem patricium, quem valde honorandum

NOTE.

(12) *Christianitas*. Vetus interpret. epist. ad Magnes. quæ sancto Ignatio ascribitur: « Non enim Christianitas in Judaismum credidit, sed Judaismus in

Christianitatem. » FABR.

(15) *Legatarios*. Flodoardus Hist. Eccl. Rem. 1. 25: « Legatarius animi felle commotus. » lb.

ducebat, et Anatolium Orientis stratigon. Varanes autem sciens superationem suam suscipit legationem, et ista persecutio cessavit quæ in Christianos agitabatur. Cæterum Theodosius imperator communicatrices habens hymnodicæ proprias sorores, quæ virginitatem tota vita sectabantur, super hujusmodi beneficiis Deo gratias agens hymnis hunc laudare penitus non cessabat. Sisinnius autem Constantinopolitanus episcopus Proclum consecrat episcopum Cyzici; quem Cyziceni non suscipientes, monachum quemdam præter votum Sisinnii Dalmatium dictum consecrant. Proclus autem propriam ecclesiam non habens Constantinopoli horatu Sisinnii doctrinis pollebat; qui ejusdem urbis non multo post ordinatur antistes. Sequenti vero anno Philippus presbyter Sidæ Christianam historiam in triginta sex libros descripsit.

Mundi anno 5923, divinæ incarnationis anno 423, Sisinnio defuncto Nestorius Constantinopolitanus fit episcopus. Mox vero thronum conscendit nequam fides ejus, et perversus in dogmatibus sensus ostendebatur. Homeliam quippe de fide protulit, syncello suo præcipiens ut hanc coram ecclesia prædicaret, habentem ita : *Dei Genitricem Mariam vocet nemo : Maria enim homo erat, et ab homine Deum gigni impossibile est.* Hanc vocem primum reprehendit Eusebius quidam scholasticus imperatricis Constantinopoleos; unde multi Byzantium turbati sunt. Nestorius autem verbum firmare festinans, vocem qua Dei Genitrix dicitur ejecit, purum hominem dicens Dominum. Quadam vero Dominica die, presidente Nestorio, jussus Proclus recitare homeliam dixit in Dei Genitricem, cujus initium est : *Virginalis solemnitas hodie, fratres.* Tunc odibilis factus est apud omnes impius Nestorius propter typhum et malam fidem. Eodem vero anno terribile miraculum sanctorum septem puerorum Ephesi factum est, resurgentibus eis post 481 annos. Porro Cyrillus Alexandrinus episcopus compertis Nestorii blasphemias scribit ei, rogans et monens ut discederet a perversis dogmatibus suis fidemque rectam susciperet. At vero Nestorius ei e contra misit injurias et blasphemias. Tunc Cyrillus scribit Cœlestino papæ Romano quæ Nestorius prædicaret; et blasphemias, quæ sibi scriptæ fuerant a Nestorio, ei manifestas exhibuit. Tunc Cœlestinus scribit Nestorio, definiens ei dierum decem inducias cessandi a blasphemia et poenitendi : quod si perdurasset in prava opinione, sacerdotii communicator ulterius esse desisteret. Scribunt autem similiter Cœlestianus atque Cyrillus Antiocheno et Hierosolymitano archiepiscopis de Nestorio et hæresi ejus. Joannes autem scribit Nestorio dans consilium recedendi ab hæresi, quin et ad memoriam ducens illud Apostoli dicentis : *Misit Deus Filium suum factum ex muliere.* Cognoscens

A vero Nestorius quod patriarchæ taliter ecclesiis conturbatis silere minime paterentur, suavitati imperatori mittere Cyrillo sacram stigmatibus plenam; quem putans ex his compescere magis erexit. Surgens enim scribit imperatori et sororibus suis tam de recta fide quam de sinistra opinione Nestorii, simul et postulans universalem fieri synodum ad examinandum canonicè de Nestorio. Tunc imperator Theodosius scribit omnibus episcopis ut absque ulla dilatione post Pascha Ephesum convenirent, definiens quia nullam apud Deum et apud nos excusationis rationem habebit, qui die sanctæ Pentecostes in concilio inventus non fuerit apud Ephesum. Cœlestinus autem Romanus scribit Cyrillo Alexandrino locum suum in concilio retinendi. Itaque vicesimo quinto imperii Theodosii anno apud Ephesum celebratur tertia sancta synodus. Omnibus sane antistitibus convenientibus, Joannes Antiochenus et Orientales in dictâ die, et quæ ante statuta fuerat, minime concurrerunt. Porro decima sexta die post præfinitam, Joanne non veniente, pervenit Nestorius cum multa jactantia, vicesimaque mensis Junii die celebrata est synodus, Nestorio, Cyrillo et Juvenali præsidentibus. Porro Cyrillo Romani pontificis vices agente et cuncta theologicè disputante, dicit Nestorius cum multa jactantia : *Ego illum qui bimenstris et trimenstris factus est, nunquam Deum nominaverim, et ideo mundus sursum a sanguine vestro, et ex hoc ad vos nullatenus repedabo;* et his dictis cum sex episcopis, qui voluntarie secuti sunt eum, abiit. Ii vero qui circa Cyrillum erant postera die convenientes, misere tres episcopos vocare illum, et non obaudivit. Pari modo secundo et tertio et quarto a synodo convocatus non venit : sed et illos qui missi fuerant injuriis fecit et contumeliis afflicti. Tunc synodus injuriis et ignominia lacessitis episcopis, qui missi fuerant, receptis, sententiam protulit in eum, et alienum fore ab omni sacra dignitate decrevit, in faciem (14) ei depositione ipsius transmissa. His ita finitis venit post tres dies Joannes Antiochenus episcopus viginti sex secum episcopis habitis; qui cum didicissent Nestorium jam depositum, scissi a sancta synodo et cum Nestorio considentes deposuere, ut opinabantur, Cyrillum et Memnonem Ephesinum. Theodoritus sane putans Cyrillum in duodecim capitula offendisse, præter veritatem narrationem faciens, ibidem Nestorii venenum evomit. Cyrillus vero potenter exsurgens pro eisdem capitulis rationem reddidit, ea quæ in eis habentur interpretans, et ecclesiasticum thesaurum esse demonstrans, atque piam intentionem suam manifestans omnibus. Itaque Antiochenus Joannes a concilio tertio vocatus, et non obaudiens ut veniret, sententiam una cum his qui secum erant excepit, ut alieni forent ab omni ecclesiastica com-

NOTÆ

(14) *In faciem.* Hist. Tripart. iv, 24 : nam qui de suis dictis confidunt, etiam ad faciem probare non fugiunt. FARR.

munione, usquedum sese recognoscentes proprium A confiterentur excessum. Tuncque synodus defini- vit, quæ ab Orientalibus in injuriam sanctissimo- rum Ecclesiæ præsulum Cyrilli et Memnonis prolata sunt, utpote sine lege et sine canone deprompta, nullam vim prorsus habere. His igitur omnibus per suggestiones Theodosio imperatori relatis, jussi sunt episcopi ex utraque parte ascendere Constantinopolim; qui cum ascendissent, coopera- tione Dei vicere hi qui ex parte synodi fuerant, firmataque depositione Nestorii Maximianus Con- stantinopoleos consecratur episcopus. Orientales vero susceptum Nestorium secum duxere. Porro quarto Nestorii depositionis anno Joannes Antio- chenus episcopus amore Dei detentus, vidensque multos Antiochenorum viros egregios a Nestorio adulterina pravitate infectos, scribit rogans impe- ratorem hunc ab Oriente pellendum. Imperator autem Nestorium quidem exsilio relegavit apud Oasim, præcepta vero mittit Cyrillo et Joanni sine dilatione et ad universas Ecclesias. Joannes autem accepta præceptione scribit Cyrillo fidem suam et Patrum apud Nicæam et Constantinopolim collectorum confessionem, recipiens etiam quæ apud Ephesum gesta sunt. Quibus Cyrillus susceptis scribit Joanni et Orientalibus epistolam, cujus initium est: « Læ- tentur cœli et exsulet terra. » Et in eadem confes- sione utrisque convenientibus unitæ sunt ad pacem atque concordiam, quibus præminebant, Ecclesiæ. Per idem vero tempus Nonnus regebat Edessensem Ecclesiam, qui primam Antiochenarum mimarum Deo dicavit et pro Margarita meretrice Pelagiam Christo exhibuit. Iste ergo exsultans super horum concordia scribit Joanni archiepiscopo monita et verborum magisteria, in quibus et hoc ait: *Munda Ecclesiam, o homo Dei, a Nestorianis zizanitis et ejus impietate.* Porro impium et blasphemum Ne- storium in exsilio divinum judicium subsecutum est, tabefactis omnibus membris ejus, et maxime lingua, qua consumpta morte prævenit iter quo ab Oase ad alium locum erat ducendus.

Mundi anno 5926, divinæ incarnationis anno 426, veniens Valentinianus filius Constantii et Gallæ Placidie ab urbe Roma Constantinopolim duxit uxorem suam, filiam Theodosii imperatoris, Eu- doxiam nomine, quam sibi Eudocia genuerat, et Romam rediit. Sequenti vero anno Theodosius im- perator Eudociam uxorem suam Hierosolymam misit gratificos hymnos oblaturam Deo; quæ plu- rima dona ecclesiis contulit, et adoratis tam san- cta cruce quam colendis locis reversa est ad rega- lia. Tricesimo dein imperii Theodosii anno Proclus episcopus Constantinopolitanus postulat ab im- peratore Theodosio corpus sancti Joannis Chry- sostomi a Comanis ad regiam urbem detulit, et pro- ximo anno post triginta tres annos id coram omni processione una cum imperatore ac imperatrice Pulcheria pompis fœnebris publicans in Aposto- lorum ecclesia posuit. Et ita eos qui propter illius

depositionem ab ecclesia separati erant, ecclesiæ rursus univit. Sub hoc [sanctæ memoriæ Proclo terræ motus facti sunt magni Constantinopoli per quatuor menses, ita ut timentes Byzantii extra ci- vilitatem, in loco qui dicitur Cæmpus, essent perse- verantes una cum episcopo, ad Deum precibus et litanis vociferantes. Quadam ergo die fluctuante terra, et omni plebe attentius exclamante Κύριε, ἐλέησον, circa horam tertiam omnibus videntibus contigit a divina virtute sustolli quemdam ado- lescentulum in aere, et audiri divinam vocem ad- monentem eum episcopo ac populo nuntiare ut lita- nias sic facerent et dicerent: *Sanctus Deus, San- ctus fortis, Sanctus immortalis, miserere nobis,* nihil aliud apponentes. Proclus autem hac suscepta sententia præcepit populo psallere sic, et statim terræ motus cessavit. Porro beata Pulcheria super miraculo una cum fratre supra modum admirata sanxit per universum orbem divinum hunc psallere hymnum; et ex tunc recepere omnes Ecclesiæ per singulos dies hunc canere Deo.

De cætero imperante Theodosio juniore Valen- tinianus non solum Britanniam et Galliam et Hi- spaniam salvare nequivit, sed et occidentalem Li- byam, quæ videlicet regio vocatur Afrorum, amisit hoc modo. Duo prætores erant, Aetius scilicet et Bo- nifacius, quos Theodosius postulante Valentiniano Romam direxit. Cumque Bonifacius principatum occidentalem Libyæ percepisset, invidia inflam- matus Aetius accusationem facit adversus eum tanquam rebellionem meditantem et obtinere Li- byam satagentem; et hæc quidem Placidie fateba- tur, Valentiniani matri. Cæterum Bonifacio scribit quia, si accersitus fueris, accedere noti: incusatus enim es, et te dolose volunt imperatores. . . . Hæc suscipiens Bonifacius, et veluti proprio servo Aetio credens, accersitus accedere distulit. Tunc impe- ratores Aetium quasi devotum receperunt. Erant autem Gothi tunc et gentes multæ ac maximæ, trans Danubium in Hyperboreis locis inhabitantes, ex quibus rationabiliores quatuor sunt, Gothi scilicet et Hypogothi, Gipedes et Vandali, nomen tantum et nihil aliud mutantes, unaque lingua utentes. Omnes autem fidei erant Arianæ mali- gnitatis. Isti sub Arcadio et Honorio Danubium transeuntes in terra locati sunt Romanorum. Et Gipedes quidem, ex quibus postmodum divisi sunt Longobardi et Avars, villas quæ sunt circa Siggid- onem et Sirmium habitaverunt. Hypogothi vero post Alaricum Romam depopulantes in Gallias abiire, et quæ ibidem sunt obtinuerunt. Gothi autem Pannoniam habuerunt primum, dein decimo nono anno imperantis Theodosii junioris Thraciæ villas habitaverunt per quinquaginta octo annos in Thracie morantes, Hesperium quoque obtinuerunt principatum. Porro Vandali Alanis sibi sociatis, et Germanis, qui nunc Franci vocantur, ascitis, transeuntes Ninum fluvium Modigisælo duce habito habitaverunt in Hispania, quæ est prima Europæ

provinciarum ab Ilesperio Oceano. Bonifacius autem metuens imperatores Romanos, transfretans a Libya in Hispaniam, ad Vandalos venit. Cumque Modigisclum invenisset mortuum et filios ejus Gonzarin et Gizericum principatum moderantes, hortatus est ut hesperiam Libyam in tres partes dividerent. Polliciti sunt unicuique tertiæ parti se una cum ipsis principaturos, in communi tamen in quemlibet hostem ulturos. In talibus ergo professionibus Vandali fretum transmeantes Libyam habitaverunt ab Oceano usque Tripolim, quæ est circa Cyrenen. Hypogothi vero surgentes a Gallia tenere etiam Hispaniam. Quidam autem senatus Romani, amici Bonifacii, falsam accusationem Aetii intimare Placidiam, ostendentes quoque et Aetii ad Bonifacium pridem scriptam epistolam, quam ad eos idem miserat Bonifacius. Ast stupefacta Placidia Aetium quidem in nullo læsit, Bonifacio vero verbum cum juramento misit exhortatorium. Porro Gonthario mortuo Gizericus Vandalorum factus est imperator. Bonifacius ergo verbo suscepto contra Vandalos armatur, exercitu magno sibi veniente tam a Roma quam a Byzantio, ejus Asperis erat magister. Inito autem contra Gizericum prælio superatus est Romanorum exercitus, sicque Bonifacius cum Asperi Romam veniens suspicionem dissolvit, rei veritate monstrata. Porro Africa taliter est Vandalis subacta. Tunc et Marcianus, qui postmodum imperavit, cum miles esset et Asperi deserviret, vivus a Gizerico comprehenditur.

Mundi anno 5057, divinæ incarnationis anno 457, Romanæ sedis Leo pontificum gerit, imperante Theodosio, ejus imperii tricesimo nono anno Proclus Constantinopolitanus moritur, cui succedit Flavianus presbyter et sceuophylax ecclesiæ Constantinopolitanae, vir sacer et strenuus. Atque Cyrillus Alexandrinus obiit antistes, cui subrogatur in sede Dioscorus, qui nullatenus erat didascalicus, sed immitis et ferus.

Mundi anno 5940, divinæ incarnationis anno 440, Chrysaphius eunuchus palatium et ipsum imperatorem tenens, cum invideret Flaviani consecrationi, suggestit imperatori, sine malitia existenti et apud Chalcedonem degenti, mandare patriarchæ ut mitteret pro consecratione sibi benedictiones (15). Quo facto (16), Chrysaphius avertens mandavit aureas imperatorem querere benedictiones. At episcopus renuntiavit non se habere pecunias ad mittendum, nisi forte quoque utar (inquiens) ex sacris vasibus. Fit ergo ex hoc inter illos, Pulcheria hæc ignorante, non modicus moror. Verum hæc apud Constantinopolim. Cæterum penes Alexandriam Dioscorus confestim Cyrilli cognatos in primordiis suis devastat et horum

A patrimonio deprædatur, filium autem fratris ejus Athanasium presbyterum sine culpa deposuit. Hæc autem faciebat rectæ Cyrilli fidei adversatus, cum esset hæreticus et ex mollibus unguis ea quæ sunt Origenis sentiret. Irascebatur autem et Flaviano, eo quod modicum quid opis beati conferret Cyrilli cognatis. Cum ergo Chrysaphius esset impius, videre non ferens Ecclesiarum concordiam, operam dabat ut conturbaret eas, et diversis modis agebat ut Flavianum ab episcopatu depelleret, volens Eutychem quemdam sensus sui archimandritam ad episcopatum ejus provehere; et quoniam Pulcheria res civiles retinente nihil valuit, primo insidiatur Eudociæ insidiarum ejus nondum expertæ, et in livorem eam instigat contra propriam matrem, et immittit ei, ut et illi derogat apud imperatorem et tollat ad se præpositum, quoniam præpositus ad dispositionem rerum pernecessarius erat Pulcheriæ. Imperator autem ab uxore molestis fatigatus, mittit ei dicens: *Ne te hoc tristem reddat: præpositum enim te habere non est possibile, neque meam sororem bene et perite ac pie omnia disponentem ego repello.* Inefficax ergo Chrysaphius super hoc effectus ad aliud vertitur instrumentum, et suggerit Eudociæ ut molesta imperatori suaderet ei, quo præciperet patriarchæ consecrare illam diaconam, tanquam quæ virginitatem elegisset. Et diutius Eudocia imperatori molesta persuasit levitati ejus. Super quo jussus Flavianus ab imperatore tristatus est valde, C prospiciens futura ex hoc scandala nascitura. Et imperatori quidem repromisit, Pulcheriæ vero scripsit rogans eam ne saltem ante faciem ejus veniret, *ne cogar, inquit, agere quid eorum quæ te contristant.* Illa ergo ex his quæ scripta fuerant intelligens quod meditabantur, et præpositum Eudociæ transmittit, et ipsa exiens in Ebdomum siluit. Ex hoc itaque imperator et Eudocia valde contra Flavianum tristes effecti sunt, quod suum revelasset secretum. Porro Eusebius scholasticus, qui primus Nestorium reprehendit, ad episcopatum Dorilæi promotus, et de fide cum Eutyche archimandrita disputans, invenit eum non recta sapientem; qui cum multum commonens juvare illum nequivisset, retulit de eo Flaviano episcopo, qui quadraginta episcoporum concilio congregato adducit Eutychem, et juxta omnem consequentiam regularum ecclesiasticarum discutiens inventum subdolum et hæreticum deposuit. Chrysaphius autem hujus concursus palatium tenens, his cognitis in iram peramplius contra Flavianum accenditur, et intimat Dioscoro Alexandrino se in his quæ cordi ejus essent per omnia cooperaturum, si sibi in calumniis contra Flavianum et Eusebium ipse concurreret pro Eutycheque satageret. Moveit

NOTÆ.

(15) *Benedictiones.* V. Menardum ad Concordiam rectorum. Flooardum *Hist. Eccl. Rev.* n. 41. FABR.

(16) *Quod factum,* Fabrotus. Idem mox aureas posuit pro eo quod erat autem Andreas.

autem ad id etiam Augustam Eudociam, tristitia de Pulcheria contra Flavianum memorans apud illam; et agit uterque quo imperator sanciret secundum Ephesi congregari concilium, cui Dioscoro praeesse concedunt, mittentes ei exercitum plurimum in auxilium; cumque latrociniali huic concilio praesedisset, non permisit adesse notarium alium concilio, sed suos tantum fecit scribere quae gerebantur. Quaestio ergo cum fieret, exigebatur Eutyche propriam exhibere opinionem, qui respondit dicens: *Confiteor ex duabus naturis fuisse Dominum nostrum ante adunationem: post adunationem vero unam naturam confiteor*. Tunc Dioscorus dixit: *Et nos omnes his assentimus*; et loci servatores (17) quidem Leonis papae Romani, Dioscori viuentes impetum, et quod epistolam papae ad Flavianum non permiserit legi, neque illam quam ad synodum miserat, sed despexerit, fugerunt et descenderunt Romam. Porro Dioscorus Eutychi sacerdotium reddit, Eusebium vero Dorilaei et Flavianum Constantinopolitanum in promptu deponere habuit, qui et ante depositionem impulsionibus et calcibus a Dioscoro submissus tertianus vitam mutavit; et de caetero vi militum et gladio- rum episcopi subscribere coacti sunt. Dominus autem Antiochenus episcopus, postquam vi subscripsit, in se reversus erexit se contra Dioscorum principem, vociferans adversus ea quae gesta sunt, et impietatem concilium nominans, et subscriptionem suam quaerens recipere. His cognitis papa Leo accedit cum lacrymis ad imperatorem Valentinianum simul et Augustas, petens epistolas imperatori Theodosio pro emendatione patrandae eorum, quae apud Ephesum nequiter et irregulariter acta sunt, destinandas; qui rescribit Eudociae filiae ita: *Hoc dulcedini tuae ita notum esse volo, quia Flavianus divino iudicio ab ecclesiis ejectus est ut multarumurbationum auctor*. Porro Dioscorus deposuit et Theodoretum, et Ibam, et Andream, et Dominum Antiochenum et alios Orientales episcopos. Theodosius autem imperator mobilis erat omni vento circumlatus, unde et in chartis non lectis subscribebat. Eodem anno Gezerichus Vandalica multitudine optimus effectus, et se regem vocans terrae ac maris insularumque multarum, Theodosium contristabat. Sane non multo post respiciens Theodosius, et recognoscens se a Chrysaphii versutiis fuisse deceptum, tristabatur super impietate ac injustitia quae facta fuerat in Flavianum et reliquos episcopos. Et indignatus vehementer primo quidem exulem fecit in insulam quamdam Chrysaphium, in Eudociam vero valde commovebat, hanc omnium malorum causam appellans, quippe quae et Pulcheriam ex imperialibus insecuta sit simul, et improperans ei quae gesserat circa Paclinum. Illa vero desperata rogavit

A Hierosolymam se dimitti, et assumptis Severo presbytero et Joanne diacono Hierosolymam venit. Discens interea imperator quod isti et in urbe frequenter ad eam accederent et cum ipsa rursus Hierosolymis essent, multaque illis largiretur, mittens decollavit eos. Tunc imperator beatam Pulcheriam oppido rogans ad imperialia reduxit, quae mox mittens Ephesum asportavit inde corpus sancti Flaviani, et cum multo deferens obsequio per medium urbis sepelivit apud sanctos apostolos. Interea Attilas Scythae, vir fortis atque superbus, deposito Bdella seniori fratre solus Scytharum, quos Hunnos vocant, principatus regno, per Thracem discurrit, et omnem civitatem et castra in servitutem redegit, praeter Hadrianopolim et Heracliam, quae quondam Perinthus vocabatur. Cogitur ergo Theodosius legationem Attilae mittere, et sex millia librarum ei pro recessu praebens mille librarum annuum tributum persolvere pollicetur. Igitur cum Romana virtus a bello redisset quod adversus Attilam fuerat destinatum, non multo post Theodosius moritur. Porro beata Pulcheria, nondum cuiquam imperatoris morte comperta, Marciano accersito, in religione ac pudicitia conversante, sene videlicet et idoneo viro, dicit ei: *Quoniam imperator mortuus est, et ego te elegi tanquam beneplacentem ex omni senatu, da mihi verbum quod custodias virginitatem meam, quam Deo commisi, et pronuntiabo te imperatorem*; quod eo pollicente, accersito patriarcha pariter et senatu, pronuntiavit eum imperatorem Romanorum.

C Mundi anno 5943, divinae incarnationis 443, Marcianus pius divino decreto imperator ostensus omnes qui in exilio erant revocavit. Pulcheria vero perosum Chrysaphium eunuchum tradidit Jordani filio Joannis, qui tyrannidem apud Romanam urbem exercuit, multisque Christo erectis ecclesiis, praecipueque in Blachernis laudabilis Dominae nostrae Dei Genitricis in principio imperii pii Marciani ecclesiam fecit. Porro beatus papa Leo scripsit Marciano, petens ut quae praesumpta fuerant a Dioscoro et Eutyche apud Ephesum in S. Flavianum requirerentur coram universali synodo, et iussit imperator colligi cunctos episcopos. Secundo itaque imperii Marciani anno Chalcedone sancta quarta facta est synodus, mense Octobrio, indictione quinta. Omnibus autem episcopis in martyrio S. Euphemiae una cum senatu convenientibus, discussa sunt quae in prima indictione super Eutyche gesta sunt, et quae apud Ephesum sunt a Dioscoro temere perpetrata. Queritans autem Dioscorus de his ad ignorantiam gestorum confugit: sed effugere redargutionem, quae in actis efferebatur, non valens deficiebat, et veritas denudabatur. Tunc excusationem non habens confusus est. Hi vero qui cum eo latrociniali concilio conse-

NOTE.

(17) *Loci serv.* Anastasius in collatione S. Maximi martyris: « compunctus divinitus praetor, imo loci servator praetoris. » V. Gloss. ad Cedren. FABR.

derunt, redarguebant eum super violentia et necessitate quam ab ipso pertulerant, et veniam a synodo postulantes recepti sunt; quorum unus erat Juvenalis Hierosolymitanus episcopus. Cumque defecisset Dioscorus, non habens excusatoriam rationem, ultra in synodo apparere ausus non est. Tunc synodus, præsente quoque imperatore Marciano et senatu, sententiam protulit contra Dioscorum et Eutychen, eosque deposuit. Imperator autem Dioscorum quidem in Gangris exsilio relegavit, synodum autem laudans dixit: *Gratias confiteor maximas omnium nostrorum Deo, quoniam ablata discordia in unam eandemque confessionem cuncti convenimus*; et amabiliter honorans sexcentos illos et triginta Patres, ad sua in pace unumquemque absolvit. Porro consecratus est Proterius pro Dioscoro episcopus Alexandriæ.

Mundi anno 5945, divinæ incarnationis anno 445, Pulcheria beata et pia dormivit in Christo, quæ multa bona fecit et omnia sua pauperibus dereliquit; quæ Marcianus, cum multa essent, alacriter dedit. Construxit autem eadem et multa oratoria, domosque pauperibus et hospitibus, necnon et sepulera peregrinis edificavit; inter quæ S. Martyris Laurentii templum construxit. At vero Theodosius monachus, vir pestifer, cum descendisset cursim Chalcedonensi facto concilio Hierosolymam, et didicisset quod Augusta Eudocia erga Dioscorum a synodo depositum affectu flagraret, cepit clamare adversus synodum quasi rectam fidem subvertentem, et subreptis Augusta et monachis, propriis cædibus usus more barbarico, archieraticum thronum rapit, et homines Augustæ ministros habens episcopos promoveat per civitates, cum episcopi adhuc essent in synodo. Severianum autem episcopum Scythopoleos, qui non fuerat ejus mala opinione deceptus, a civitate pellens occidit; et excitavit perseverantiam contra illos qui sibi non communicabant, et multos quidem tormentis affecit, quorumdam vero domos tradidit igni, ita ut æstimaretur urbs a Barbaris capta. Necavit autem et Athanasium diaconum S. Resurrectionis, exprobrantem et arguentem ejus impietatem, et ejus sanctum corpus per civitatem pompis circumdans canibus tradidit. Dominus vero archiepiscopus Antiochenus in eremum fugit, et Juvenalis Hierosolymitanus. Porro cum pestilens Theodosius per 20 menses thronum Hierosolymitanum tenuisset, jussus est comprehendi; qui fugiens in montem Sinæum properavit; quo fuga lapso una cum his quos ipse provexerat, iterum Juvenalis thronum suum recepit.

Interea Maximus Maximi nepos tyrannum Valentinianum peremit, et Eudoxiæ vi associatus imperium quoque obtinuit: per quæ namque quis peccat, per ea quoque et corripitur. Inter hæc ergo Eudoxia coarctata et nullum fore auxilium a Byzantio Theodosio patre suo et Pulcheria defunctis existimans, arcessit Gezerichum ad urbem Romam,

A rogans a Maximi tyrannide liberari. Magna vero cum classi Gezerichum Romam navigantem Maximus timens fuga usus est: hi vero qui cum ipso erant, interemerunt eum. Præterea Gezerichus nemine sibi resistente introivit Romam tertia die Maximi fugæ, et sublati omnibus pecuniis, et civitatis miraculis in naves receptis, in quibus erant ecclesiastica cimelia tota ex auro, lapidibus pretiosis ornata, et vasa Hebraica, quæ Titus Vespasiani filius post captivitatem Hierosolymorum Romam detulerat, una cum Eudoxia imperatrice ac filiabus ejus in Africam navigavit.

Erat autem Marcianus admodum religiosus, et timens Deum, qui cum litanis Campi pedes excedebat, multa egentibus beneficia præstans. Quod B intuens Anatolius patriarcha et ipse de cætero non phorio portatus secundum morem, sed pedes litanias faciens incedebat. Timotheus autem Helurus molimine usus noctu cellas monachorum circumibat, unumquemque vocans ex nomine, quo respondente dicebat: *Ego angelus sum dicere omnibus, ut absecedant a communione Proterii et eorum qui Chalcedone convenire, et Timotheum Helurum in episcopum Alexandriæ provehant*.

Mundi anno 5950, divinæ incarnationis anno 450, Leo imperat. coronatus ab Anatolio patriarcha. Timotheus vero cognomento Helurus Alexandriam civitatem turbabat. Multitudine quippe inquietorum virorum empta tyrannice Alexandriæ sedem obtinuit, et cum depositus esset, a duobus depositis C provehitur. Unde omnia scandala penes Alexandriam orta sunt: cunctis enim orbis terræ sacerdotibus definitionem synodi Chalcedonensis recipientibus, iste scelestus rabe quadam infectus injuriis appetebat, et ordinationes episcoporum faciebat, cum esset ipse inordinatus, et baptizabat, cum presbyter non existeret. Beatus autem Proterius sentiens contra se confectum concilium dat locum iræ, et prima die Paschæ ad venerabile baptisterium fugit. Ast ille Antichristi præcursor, neque sanctam diem neque colenda loca reveritus, mittit et occidit insontem pontificem, una cum sex aliis qui erant cum ipso; et funibus trahentes hujus cadaver a sancto lavacro emiserunt, et pompose D per civitatem portatum postremo etiam igni sine ulla misericordia prodiderunt, et cineres ejus in aerem consperserunt. Eodem anno delatum est corpus S. Anastasiæ a Syrmio, et repositum est in templo ejus in porticibus Domini. Timotheus autem Helurus scripta magni Cyrilli non edita reperiens in multis locis adulteravit, sicuti scribit Petrus Alexandrinus. Sequenti vero anno Leo imperator iniqua Proterii morte et injusta Heluri promotione comperta, mittens Casaream linguis mutilatis exsilio relegavit eos qui Proterii neci communicaverant: Timotheo vero scelesto adversi nil intulit, judicium in eum dicens inferre antistitibus convenire. Qui litteras ad uniuscujusque provinciam misit episcopos, ut singuli scriberent

sibi proprium sensum, utrum quæ apud Chalcedonem definita sunt sibi placerent, et super Heluri creatione quid dicerent. Inter quos et S. Simeoni stylitæ et Bardæ monacho atque Jacobo miraculorum patratori scripsit, contestans ut ita iudicium controversiarum depromerent, ut essent rationem Deo cunctorum Domino reddituri. Qui omnes unanimiter et consonanter et Chalcedonensem synodum sanctam esse affirmant, et terminum ab ipsa depromptum admittunt, Timotheum autem consonanter reprobant tanquam homicidam pariter et hæreticum. Salagebat autem et Gennadius apud imperatorem quo ulcisceretur super his quæ temere fuerant perpetrata; cui e diverso resistebat Asper Arianus. Porro imperator pius Helurum quidem apud Gangras exsilio relegavit: Ipse vero et illic cœpit conventicula congregare turbationesque patrare, quas comperiens imperator rursus eum in exsiliū misit apud Chersonam, et consecratus est pro eo episcopus Alexandria Timotheus alius cognomento Leucos, qui et Salophacialus nuncupatur, vir orthodoxus et bonus cunctisque prorsus amabilis. Interea vasto incendio Constantinopoli facto, Marcianus œconomus ascendens super tegulas S. Anastasie, tenens Evangelium, orationibus et lacrymis illæsam domum servavit. Sequenti anno cum pictor quidam pingere Salvatorem secundum similitudinem Jovis præsumpsisset, arefacta est manus ejus; quem peccatum suum confessum sanavit Gennadius. Aiunt enim quidam historicorum quod crispis et raris capillis schema in Salvatore magis vernaculum sit. Per idem tempus Leo imperator Zenonem generum suum magistratum totius Orientis fecit, et Basiliscum fratrem Verinæ Augustæ magistratum Thracæ constituit. Zeno autem veniens Antiochiam invenit episcopum in ea sacrum Martyrium. Petrus autem Cnapeus sequebatur Zenonem, cum esset presbyter; qui persuadens Zenoni ut sibi cooperaretur ad conducendos mercede quosdam Apollinarii sectatores, turbationum dena millia excitat contra fidem et Martyrium episcopum; et anathematizat eos qui non dicunt Deum crucifixum esse, et scindens populum Antiochenum addit in trisagio hymno: *Qui crucifixus es propter nos*. Quod ex tunc hodieque apud Theopaschitas dici obtinuit. Martyrius autem ad Leonem imperatorem venit, et susceptus est cum honore multo, studio Gennadii episcopi Constantinopoleos. Rediens autem Antiochiam, et inveniens populos dissidentes Zenonemque his faventem, coram ecclesia abrenuntiavit episcopatu, dicens: *Clero non subdito et populo dissidenti et ecclesiæ squallenti abrenuntio, servans mihi met sacerdotii dignitatem*. Quò discedente Petrus Cnapeus in thronum Alexandrinum insiliit, et mox Joannem quoque promovit Apamenum episcopum, qui erat ex depositione. His vero compertis Gennadius cuncta imperatori exponit, et jubet Petrum Cnapea exsiliari. Quod audiens Petrus exsiliū fuga evasit. Electione vero com-

A muni Julianus quidam episcopus Antiochiæ promovetur.

Eodem anno translatus est apud Alexandriam propheta Helisæus in monasterium Pauli leprosi: leprosum enim sanavit, et leprosum fecit, et in ea quæ leprosi erant translatus est.

Circa hæc tempora Anthimus et Timocles tropariorum factores agnoscebantur. Præterea Cassius quæstor Antiochenus atque philosophus derogatus est apud imperatorem ut paganus, et jussit imperator examinari eum a præfecto prætoriorum Constantinopoli. Cumque duceretur in Zeuxippum victus retrorsum manibus, dixit ad eum Posens præfectus: *Videsne, o Cassi, in quo habitu constitutus sis?* Qui ait: *Video, et non miror: homo enim cum sim, humanas incurri calamitates. Sed judica in me, ut mecum judicabas*. Quibus auditis concio laudavit imperatorem, quo comperto imperator gavisus est et dimisit eum in regionem suam.

Mundi anno 5965, divinæ incarnationis anno 463, cum Eudoxia neptis Theodosii sexdecim annos in Africa cum viro suo Honorico fecisset, et puerum Gildericum ex ipso genuisset, difficile serebatur erga maritum, cum esset Arianus. Unde aditu invento fuga lapsa venit Hierosolymam, et adoratis venerabilibus locis, salutatoque sepulcro Eudociæ aviæ suæ, ac paucis diebus in sancta demorata civitate, mortua est in pace, omnibus sanctæ Resurrectioni dimissis.

C Mundi anno 5967, divinæ incarnationis anno 467, Basiliscus in Campo acclamatur imperator. Marcum filium Cæsarem fecit, et Zenobiam uxorem suam Augustam coronavit, et statim contra fidem præliatus est, Zenobia maxime incitante illum ad istud, Timotheumque Helurum revocavit per typum, et Petrum Cnapea, qui absconsus erat in monasterio Acœmetensium. Et quotquot alii inimici sancti Chalcedonensis erant concilii, fiducialiter contra veritatem agebant. Helurus autem congregatis inquietis quibusque Alexandrinis, qui Constantinopoli peregrinabantur, de palatio cum litania venit in ecclesiam, vectus asino; qui perveniens in locum qui dicitur Octagonus, expavescens pedem contrivit, et cum confusione reversus est. Basiliscus D hunc Alexandriam cum typis contra synodum misit, et Petrum Cnapea Antiochiam, contra veritatem confortans utrumque. Timotheus autem Salophacialus episcopus Alexandrinus, comperiens Timotheum Helurum advenire, recessit ad monasteria Canopi. Multis autem afflictis Helurus Timotheum lædere non valuit, eo quod diligeretur ab omnibus. Cumque ingrederetur Helurus Alexandriam, vociferabantur studiosi ejus, illud turpe dicentes: *Cibasti inimicos tuos, papa. Ast sceleratus contra clamabat: Etiam vere cibavi*. Hic impius etiam Chalcedonense concilium anathematizabat. Julianus autem Antiochenus episcopus præ tristitia eorum quæ fiebant defunctus est. Petrus autem Cnapeus ad sedem perveniens in anathemata et turbationes

erupit. Hinc cædes hominum et rapinæ propter additamentum trisagii factæ sunt. Præterea Basiliscus typo generali Chalcedonense abiecit concilium, jubens Acacio Constantinopolitano id ipsum facere: sed tota civitas cum mulieribus et liberis in ecclesiam contra Basiliscum conveniens hoc fieri vetuit. Porro clero et monachis Constantinopolitanis pro Chalcedonensi synodo propugnantibus, timens Acacius multitudinem cum eis concordare simulabat; unde coram ambone contra Basiliscum et Zenonem acclamabat. Basiliscus autem compertis his, metuens fervorem plebis, e civitate exiit, jubens senatui neminem loqui cum Acacio. Futurum enim erat ut populus incenderet urbem. Daniel autem mirabilis stylites assumptis monachis et populi æmulatoribus exivit contra Basiliscum, et ei cum multa fiducia disputavit. Interea Zeno cum Areadne ad regiam perveniens urbem susceptus est a populo ac senatu. Basiliscus vero veniens ad ecclesiam, imperiali deposita in divina mensa corona, ad baptisterium confugit cum Zenobia malæ opinionis uxore sua. Porro Zeno Petrum Cnaphea avertit eo quod Basilisco coneurrit. Decreto autem Orientalis synodi depositus est, et cum eo Joannes, qui post tertium mensem ejectus est, et post eum Stephanus vir venerabilis est Antiochiæ prorectus episcopus. Petrus autem apud Pityussam in exilium ducturus, sed educens decipiens, confugit ad sanctum Theodorum Euchaitensium. Timotheus autem Helurus inter hæc moritur, pro quo Petrus Moggus introducit, vir malignus et veritatis inimicus, qui jam depositus fuerat. Consecratur autem ab uno episcopo, et ipso deposite; in quem irruentes per zelum Dei monachi triginta solis diebus latrocinialiter eum obtinentem episcopatum repellunt, et Timotheum iterum Salophacialum jure throno restitunt. Stephanus interea electione communi prorectus ad Antiochenum episcopatum a Petri Cnaphei sequacibus quasi Nestorianus criminatus est apud Zenonem. Sed hunc Orientalis synodus apud Laodiceam conveniens jussione imperatoris utpote innoxium sedi restituit.

Septimo vero imperatoris Zenonis anno, Stephanus episcopo Antiocheno dormiente, Stephanum pro eo alterum consecravere, quem inimici fidei voto, quo erga Cnaphea flagrabant, in natatorio sancti martyris Barlaæ calamis acutis trucidantes in Orontem fluvium projicere, furore armantes amentiam. Zeno autem propter illa quæ præsumpta sunt in Stephanum, jussit Acacio Constantinopoleos episcopum Antiochiæ constituere, qui ordinavit Calandionem. Consecraverunt autem et Antiocheni per ignorantiam Joannem, qui dicebatur Codonatus; quem Calandio in Tyrum, quæ primus thronus est Antiochenæ diocæseos, translatus inthronizavit. Eodem anno et Alexandria Timotheus Salophacialus defunctus est, et consecratus est Joannes Tabennesiotes, vir sanctus et rectorum

dogmatum propugnator, qui fuerat Alexandria presbyter et oeconomus ecclesiæ. Porro Hillus patricius cum Leontio et reliquis venit ad castellum Papyrii, eteducta Verina Augusta in Tarsum Ciliciæ fecit eum coronari extra civitatem apud S. Petrum.

Decimo præterea Zenonis anno Petri Moggi spudastæ per pecuniam et seductiones persuaserunt Zenoni ejicere Joannem Tabennesiotes Alexandrinum episcopum tanquam præter votum ejus consecratum, et Petrum Moggum iterum reducere Alexandriam. Tunc et enoticum fecit Zeno, ut quidam aiunt, ab Acacio Constantinopolitano dictatum, et ubique transmisit. Petro autem Moggo ante regressum ejus in Alexandriam jussit Zeno communicare Simplicio Romano atque Acacio, qui, videlicet Acacius, scripsit Alexandrinis suscipere Moggum et Joannem abjicere. Joannes vero audita Petri præsentia, licet clerus cum populo exire illum prohiberet, quæ præsumenda erant a Petro considerans, sapienter et sine turbatione recessit.

Mundi anno 5972, divine incarnationis anno 472, Theudericus Valamer, cujus multus inter Barbaros et Romanos est sermo utpote fortis et providi, sed nec rationum inexpertis, penes Byzantium quippe obses quondam traditus, optimis magistrorum adhesit, cum pater solus Valamer post Attilæ filios dux esset, sub Leonis imperio, Gothorum. Interea Orientales episcopi scripsere Acacio vituperationes eo quod receperit Moggum in communionem; qui parvipendens eos omnes impudenter communicare Moggo coacte fecit. At vero qui erant ex regia urbe, necnon et de Oriente, deprecati sunt Felicem Romanum episcopum, significantes Acacium esse malorum auctorem. Inter quos et Joannes Alexandrinus eadem dicens Romam profectus est. Felix autem synodo in templo summi apostoli Petri facta duos episcopos et Ecclesiæ defensorem Constantinopolim misit, scribens Zenoni et Acacio ut Petrum Moggum tanquam hæreticum ejiceret ab Alexandria. Sequenti vero anno his qui a Roma missi fuerant apud Abydum Zenonis et Acacii voluntate retentis, litterisque ablati in carcerem missi, comminatus est Zeno illos occidere, nisi Acacio et Petro Moggo communicassent. Porro Zeno consilio Acacii Orientis episcopos coegbat subscribere enotico et communicare Petro Moggo. Responsales vero Felicis Romani conveniens et pecuniis decipiens, Acacio communicare contra quæ sibi fuerant imperata persuasit, quanquam e contra ter contestarentur orthodoxi, primum quidem hamo circumponentibus funem, et unum eorum publice instrumentibus, secundum autem in librum immiserunt, et tertium in cophinum oleum imposuerunt. Felix autem compertis quæ ab apocrisiariis suis gesta sunt, deposuit eos, scribens Acacio depositionem. Porro is qui hanc deferebat, effugiens eos qui erant in Abydo, pervenit ad monasterium Dii. Monachi vero Dii Dominico die in sacrario porrexere epistolam Acacio. Ast hi qui

erant ex parte Acacii peremerunt quosdam ex monachis, qui epistolam dederant, quosdam autem punitis carceri tradidere. Verum Acacius insensate se habuit circa depositionem, nomenque Felicis a diptychis abstulit. Præterea Calandio episcopus Antiochenus asportavit corpus Eustathii magni a Philippis, ubi et exilio retentus dormierat, et cum honore multo huic decimo milliaro tota civitas obviam venit. Hi vero qui se ab Ecclesia separaverant propter eundem sanctum, rursus uniti sunt post centum annos dormitionis ejus. Mortuo sane Acacio cum Phravitas per tres menses episcopatum tenuisset, scripsit Felici quod ei quidem communicaret, Petro vero Moggo non communicaret. E diverso autem Moggo scripsit quod ei quidem communicaret, Felicem autem Romanum averteret. Verum exemplaribus, quæ ad Moggum destinata fuerant ab orthodoxis, Felix, antequam apocrisiarii Phravitæ cum synodicis pervenissent, acceptis, hos cum inhonestate remisit. Defuncto autem Phravita Euphemius presbyter et piochotrophos Neapoleos episcopatum Constantinopoleos tenuit, confestim propriis manibus nomen Moggi delevit a diptychis, sicque in eis sedens in throno nomen Felicis inscripsit.

Mundi anno 5983, divinæ incarnationis anno 482, Petrus Moggus mortuus est Alexandria, pro quo Athanasius consecratus est cognomento Cillites. Ast imperator Zeno requie potitus a Barbaris, ab Antiochena Calandione pellit ecclesia, exsulem faciens apud Oasin, Petrumque Cnaphea constituit. Nestorem autem Tarsensem, Cyrum Hieropolitanum, Joannem Cyrestensem, Romanum Chalcedonensem, Eusebium Samosatenum, Julianum Mopsuestinum, Paulum Constantinensem, Manum Hermeniensem et Andream Theodosiopolitanum, sub obtentu quidem favoris quasi circa tyrannos exhibitum, sed veritate propter non receptum enoticum abigi præcepit ecclesiis. Petrus autem Cnapheus Antiochiam ingressus multa mala operatus est, anathematismos videlicet synodi Chalcedonensis, irreprehensibilium defectiones episcoporum, subrogationes et creationes illicitas, et his similia, ante omnia trisagio hymno addens: *Christe rex, qui crucifixus pro nobis*. Petrus autem iterum veniens amputavit: *Christe rex*. Porro Xenochias servus Satanæ Dominicam et sanctorum dicebat non recipiendam imaginem. Cum enim esset natione Persa et fortuna servus, dominum suum sub Calandione fugiens villas, quæ circa Antiochiam sunt, a fide retrahebat, cum non esset baptizatus, se clericum esse dicens. Hunc Calandio quidem pepulit, Petrus vero Cnapheus episcopum Hierapoleos ordinans Philoxenon mutato nomine nuncupavit. Cum autem postmodum eum baptizatum non esse didicisset: *Sufficit, inquit, ei pro baptismo consecratio*. Euphemius autem cum esset orthodoxus, Anastasium silentiarium, qui post hæc abusus imperio est, ab Ecclesia pepulit ut hæreticum et Eutychis consentaneum, quem et

A turbas excitantem intuens sedile ipsius, quod erat in ecclesia subvertit, comminatus ei quod nisi cessasset a talibus, tonderet caput ejus et turbis traderet publicandum. Questus autem apud Zenonem contra illum obtinuit potestatem. Sequenti vero anno, quo agebatur decimus septimus imperii Zenonis annus, Felix synodicis Euphemii receptis ei quidem tanquam orthodoxo appositus est, episcopum autem illum non recepit, eo quod nomen Acacii et successoris Phravitæ de diptychis non emisit. Eodem anno Petro Cnapheo mortuo promotus est episcopus loco ejus Palladius presbyter Seleuciensis ecclesiæ sanctæ primæ martyris Theclæ, cum quo ejectus est et Joannes Constantini atque Anastasius silentiarius, qui male post hæc imperavit. Nam Zenone mortuo, Longinoque fratre ipsius imperium affectante repulso, Areadne senatusque consilio ac totius exercitus Anastasius silentiarius pronuntiatus est imperator; qui cum imperium suscepisset, professionem in scriptis expetitum est ab Euphemio facere non commovendi quidquam ab Ecclesia vel de fide, indignum se Christianis et imperio vocans. Vim autem ei faciente imperatrice Areadne atque senatu, suscepit propriæ manus ejus scriptum, quod reciperet in definitionem fidei dogmata Chalcedonensis concilii, et ita coronatus Areadnem ducit ad nuptias, nondum ante uxori sociatus. Porro anno quo Zeno mortuus est et Anastasius imperare cœpit, ab Adam secundum Romanos quidem anni erant 5999, secundum diligentem vero supputationem Alexandrinorum 5983.

Mundi anno 5984, divinæ incarnationis anno 484, Anastasius imperator Petrum Cnaphea Antiochiam redire ad propriam sedem jubet. Sed licet hunc ab exilio revocasset, Antiochiam tamen abire non passus est, Palladium faciens Antiochiæ consecrari. Euphemius autem Constantinopolitanus, congregatis peregrinis episcopis sanctum prædica- vit Chalcedonense concilium. Porro Joannes Tabennesiotes cum esset Romæ, audiens quod Anastasius imperaret, venit Byzantium, vicissitudines bonas sperans ab eo, quoniam Alexandrinæ fecerat illum cœconomum, quem et nudum ex naufragio susceptum sustentare curavit, ita ut faceret eum de calamitate nihil omnino sentire. Anastasius autem audiens quod veniret, fide rupta multaque ingratitude usus in exilium præcipit destinandum, nullatenus ab ipso susceptum. Porro Joannes hoc prænoscent Romam fugiendo salvatus est. Interea facta Barbarorum prædonumque ac intestinorum bellorum turbatione, his Cono episcopus Apamiæ derelicto throno in armatum et prætorem taxatus resistit. Imperator autem fatigatus eo quod bellum protelaretur, fidenter credidit Euphemio episcopo quod euperet pacem, et colligi peregrinos præcipit episcopos quasi pro Hisauris rogaturos. Euphemius autem secretum imperatoris Joanni patricio revelavit, speçro videlicet Athenodori primatis ty-

rannidis, qui currens hoc imperatori nuntiavit; A quæ res in irreconciliabilem contra Euphemium inimicitiam imperatorem Anastasium excitavit. Unde et Hisaurorum Euphemio congressiones ascripsit. Euphemio vero quidam insidiantes persuaserunt cuidam ante martyrium gladium contra caput ejus incutere. Sed Paulus quidam defensorum Ecclesiæ plagam quidem in capite suo recepit et periclitatus est, insidiatorem vero peremit. Iterum ergo in Collecta insidiati Euphemium consiliati sunt interimere, qui privato habitu indutus fuga salutem mercatus est. Porro Anastasius imperator ab Euphemio professionem suam, de qua prædictum est, violenter extorsit. Cuique, victis Hisauris, mandat per Eusebium magistrum dicens: *Orationes tuæ, o magne, amicos tuos fuligine contaminaverunt.* Episcopis ergo peregrinis collectis imperator contra Euphemium queritur; qui faventes imperatori depositionem patriarchæ et excommunicationem sanciebat. Provehit autem imperator Macedonium episcopum Constantinopoleos, qui tunc sceuophylax erat ipsius ecclesiæ. Populus tamen propter Euphemium dissidebat, et in Hippodromion currens litanias agebat, quamquam nihil proficere valuerit, imperatore male vincere satagente. Porro Macedonius nequiter obaudiens Anastasium subscripsit enoticon. Imperator autem Euphemium in Euchaitam exsulem misit; qui verbum (18) petiit per Macedonium accipere, ut illæsus maneret, cum duceretur. Jussus autem Macedonius dare verbum, et ingressurus in baptisterium ad Euphemium, superhumeralia se archidiacono præcepit auferre, et ita purus ad Euphemium ingressus feneratusque pecunias dedit Euphemio, ita ut laudaretur a multis. Religiosus enim erat et sacer, quippe qui a Gennadio fuerat enutritus, ejus et fratrullis erat. Eodem anno Athanasio episcopo Alexandrino defuncto consecratus est pro eo Joannes monachus presbyter et œconomus, cognomento Hemula. Præterea Macedonius consilio imperatoris unire monasteria regis urbis satagit, quæ scissa fuerant propter enoticon Zenonis. Sed non valens consilium dedit imperatori, quo peregrinos episcopos convenire et quæ Chalcedone bene dogmatizata fuerant in scriptis confirmare faceret. Quod et factum est per descriptam actionem. Et hortabatur monasteria ad unitatem, maximeque Dii monasterium et Basiani et Accemetensium atque Matronæ, quæque magis scindebantur ab eo qui recipiebat Zenonis enoticon, et exsilia alacriter sustinebant. Cum ergo insisterent, consideravit Macedonius magis in propria voluntate dimittere eos quam persecutionem erigere contra illos. Matrona vero sancta adhuc vivens, et non communicans una cum religiosiis monachabus quæ cum illa

erant, propter enoticon Zenonis, inopinata multa monstravit, Chrysaorio ecclesiæ diacono illam cogente. Et alia quædam Sophia vocata, insignisque inter sanctimonialia, multa passa magnam patientiam demonstravit. Porro Theodoricus Afer diaconum habens orthodoxum admodum a se dilectum, qui cum in Arianismum fuisset conversus, Theodorico favens, interemit eum gladio dicens: *Si Deo fidem non servasti, nec mihi servabis.* Palladio vero episcopo Antiocheno defuncto, imperator elegit Flavianum presbyterum et apocrisarium ecclesiæ Antiochenæ, quem aiunt dogmatibus Chalcedonensis concilii adversatum. Præterea Olympius quidam Arianus, dum in Helianensium balneo lavaretur crudeliter blasphemans, miserrime in eo mortuus est, quod in imagine est depictum. Eutychianus vero quidam, primus dietariorum, muneribus suavis erectam imaginem Olympii deposuit; qui ab illo die dire corpore tabefactus interiit.

Mundi anno 5992, divinæ incarnationis anno 492, Festus senator urbis Romæ, missus ad Anastasium propter quasdam civiles utilitates, memorias Sanctorum Apostolorum festivitate majiori petiit celebrari, quod et tenetur usque in præsens. Macedonius autem ad Anastasium Romanum episcopum synodicum per Festum mittere volens prohibitus est ab imperatore. Porro Festus rediturus Romam pollicitus est imperatori Anastasio persuadere Anastasio papæ Zenonis enoticon recipere; quem vivum non reperiens corrupit per pecunias multos, et elegit præter consuetudinem Romanorum episcopum Laurentium quemdam, qui ordinatus est ab una parte. Orthodoxiores autem consecraverunt Symmachum, unum ex diaconibus. Hinc ergo turbationes multæ ac hominum strages et rapinæ patratae sunt per annos tres, usquequo videlicet Theodoricus princeps tunc Romam tenens, quamquam Arianus esset, synodo celebrata locali Symmachum quidem episcopum Romæ firmavit, Laurentium vero in Nuceria civitate locare præcepit episcopum, qui tamen nullo pacto quiescens, sed seditiones commovens a Symmacho deponitur et in exilium mittitur, et ita simul cessavit. Eodem anno Anastasius removit auri argentique metalla et venationes, principatusque cum venales essent gratis promovebat.

Sequenti vero anno cum Romanum pontificatum Symmachus, imperium autem Anastasius regeret, Saracenorum incursus in Phœnicem et Syriam rursus effectus est, post mortem Agari Vadicarino fratre ipsius instar turbinis, et adhuc velocius, discurrente per loca. Hoc etiam anno, id est Symmachi papæ primo et imperii Anastasii undecimo, Vulgares per Illyricum et Thracem discurrunt, priusquam agnoscerentur. Apud Neocæsariam deinde cum futurum esset ut fieret terræ motus,

NOTÆ.

(18) Verbum, securitatem. Justinianus Nov. 7, c. 5: Ἀλλὰ μὴδὲ τούτους τοὺς καλούμενους λόγους προχείρως διδόναι σπεύδειν. Velut interpres: « Sed

neque hæc quæ dicuntur verba, prompte dare festines. » Idem Anastasius De vitis PP. in Gregorio II: « Verbum immunitatis expetiit. » FABR.

miles iter faciens duos milites super eam vidit, et alium militem post tergum clamantem : *Conserve domum in qua sepulcrum Gregorii est.* Cum autem terræ motus factus fuisset, plurima pars civitatis corruit, excepta domo Gregorii thaumaturgi.

Mundi anno 5999, divinæ incarnationis anno 499, Anastasius quiete potitus a præliis, Macedonium patriarcham avertere ab orthodoxa fide sategbat. Multi autem episcoporum Anastasio gratiam præstantes Chalcedonensi resistebant concilio, quorum primus erat Eleusius Sasimensis. Quemdam autem Manichæum Syrum simul et Persam Anastasius adduxit a Cyzico in habitu presbyteri, qui aliena ab Ecclesiæ sanctis imaginibus scribere præsumpsit et fabulosa in palatio Helenianensium, voto imperatoris Manichæis congratulantis. Unde et seditio populi facta est magna. Tunc et præfectum Anastasius in collectis et litanis excogitavit subsequi : timebat enim orthodoxorum seditiones, et factum est in consuetudinem. Xenaiam vero Manis consentaneum duxit Anastasius Constantinopolim tanquam sectatorem suum, quem Macedonius neque communione neque verbo dignum clero, monachis et populo conturbato iudicavit. Unde et eum Anastasius latenter ab urbe eduxit. Macedonius vero Acholium quemdam, qui exemerat adversus se machæram ex submissione inimicorum suorum, per singulos menses annonas præcepit accipere, super mansuetudine collaudatus. Hoc autem et in egenis sacrilegis egit.

Mundi anno 6001, divinæ incarnationis anno 501, Anastasius imperator Flavianum Antiochenum coegit enotico Zenonis subscribere; qui facta synodo episcoporum subdegentium versuum multorum epistolam scripsit, Nicænam, Constantinopolitanam et Ephesinam conflens synodos, Chalcedonensem autem tacuit. Reprobavit autem Diodorum, subdens capitula quatuor, per quæ cum Chalcedonensi apparet non consonare concilio, maxime vocem duarum naturarum impugnans. Aiunt præterea quidam hæc Acacii Constantinopoleos esse. Porro Flavianus secretam epistolam scripsit Anastasio, intentionem ejus sectatus. Similiter Xenaias impius, qui et præsumptuose gerens addidit his capitulis anathema contra divinissimum Leonem Romanum et synodum ac illis consentientes. At vero Constantinus episcopus Seleuciæ Chalcedonensem synodum anathematizabat. Porro Flavianus ut derogans scripsit imperatori, indicans hæc. Imperator autem indignatus est adversus eum, Constantinum potius et Xenaiam suscipiens. Hæc vero episcopo Hierosolymitano scripsit Anastasius jubens contra Chalcedonensem decernere synodum; qui rescripsit imperatori anathematizans Nestorium, Eutychem atque Diodorum, et concilium Chalcedonense recipiens. Interea monachi quidam hæretici ducenti, venientes ab Oriente Byzantium una cum Severo impio, contra Macedonium atque concilium decertabant. Hos

Anastasius honorifice suscepit ut veritatis inimicos, et eos qui conturbaverant Orientem, et hic eadem operantes. Joannes vero Alexandrinus episcopus duo millia librarum auri dare spondit imperatori, si perfecte ejiceret Chalcedonense concilium: imperator autem Macedonium cogebat apocriariis communicare Joannis, Joannemque recipere synodum, neque recipientem neque projicientem. Macedonius autem restitit, dicens non illis se communicaturum, nisi confiteantur matrem et magistram synodum Chalcedonensem. Cæterum Deuterius episcopus Arianorum Byzantii baptizans quemdam virum nomine Barbarum, præter Dominicam traditionem ausus est dicere : *Baptizatur Barbarus in nomine Patris per Filium in Spiritu sancto*; et statim lavacrum exsiccatum est. Barbarus vero timore perterritus fugit, et omnibus notum fecit miraculum. Porro imperator Macedonium Constantinopoleos episcopum cogebat anathematizare Chalcedonense concilium, quemadmodum et Heliam Hierosolymitanum. Ast Macedonius absque universali synodo, quæ præselem Romanum haberet episcopum, impossibile fore hoc se facere fatebatur. Unde inimicus ei effectus imperator confugientes ad ecclesias violenter extrahere jussit, et ecclesiis hæreticorum intemeritatis definitiones concessit : quotquot autem clerici et laici Byzantii erant, apud Severum et Manichæos Orientales hæreticos vacabant, contra Macedonium satagentes. Porro deiferi monachi, qui in Palestina erant, divina moti æmulatione venerunt Byzantium contra Severum et monachos qui cum eo erant. Dorotheus autem monachus Alexandrinus multorum versuum librum edidit pro Chalcedonensi concilio, quem dedit Magnæ uxori fratris Anastasii, cum esset orthodoxus. Ipsa vero Anastasio librum obtulit, sperans per hunc eum fore mutandum; quem cum legisset et præter votum suum esse reperisset, Dorotheum apud Oasin exilio destinat et librum pro nihilo ducit, eo quod superscriptus esset Tragedia, id est, prophetia instantis constitutionis, quemadmodum a magno Basilio aiunt fuisse dictum contra Julianum. Macedonius autem Flavianum Antiochenum et omnes qui præsumerent dicere quid adversus synodum anathematizavit, et apocriarios Flaviani venientes ad se propter quasdam necessitates anathematizavit et insecutus est. Vicesimo sane imperii Anastasii anno synodus apud Sidonem præparatur. Solerichus enim episcopus Cæsareæ Cappadociæ a Macedonio consecrandus se in scriptis professus est dogmata Chalcedonensis synodi utpote definitionem fidei recepturum. Post hæc tamen adeo factus est hostis ut mori velle cerneretur in Oriente cum Xenaiâ locutus, et ambo pro synodo apud Sidonem efficienda imperatorem petiissent in omnimodam ejectionem sancti Chalcedonensis concilii; quæ statuta maturius dissoluta est, imperatore ad hoc Eutropium tribunum mittente, qui et disso-

luta en egit ut Flavianus Antiochenus et Helias Hierosolymitanus una cum episcopis suis imperatori, quæ apud Sidoniam gesta fuerant, scriberent. Flavianus vero tres tantummodo synodos et Zenonis exoticon se suscipere scripsit, Chalcedonensis mentionem non faciens. Helias quoque Hierosolymitanus etiam Chalcedonensem se scripsit abjicere. Soterichus autem Cæsariensis et Xenatas contra Flavianum et Heliam suggererunt imperatori, quod pro eo quod nōssent expresse contra synodum Chalcedonensem sententiam ferre, convenerunt ad invicem. Anastasius autem iratus incitavit monachos quosdam falsos convenire apud Antiochiam et adversus Flavianum insurgere, petentes eum Chalcedonense anathematizare concilium et Diodorum et Theodorum et Ibam et Theodoretum; quod et fecit pusillanimus factus Flavianus, et contra Ecclesiam eos anathematizavit una cum synodo. Eodem anno contra Macedonium imperator agebat; et schismatici cum conductis turbis, in Archangelo palatii et in Magna ecclesia psallentes in Dominica die trisagion, addebant in eo: *Qui crucifixus es propter nos*, ita ut orthodoxi ex necessitate cum plagis eos insequerentur. Imperator vero manifeste per schismaticos monachos et clericos et Julianum Cariæ tunc, deinde vero Halicarnassi episcopum, et Severum episcopum, adhuc monachum, impugnavat Macedonium, turpibus eum publice submittens injuriis. Multitudines autem cum mulieribus et liberis abbatibusque orthodoxorum monachorum congregatæ clamabant: *Tempus martyrii, Christiani: ne derelinquamus Patrem nostrum*, injuriis lacessere imperatorem satagentes ut Manichæum et Indignum imperio; qui metuens clausit ostia palatii, et naves præparavit ad fugiendum. Macedonium autem, de quo juraverat non se ultra visurum, tunc rogabat videre, multitudines metuens. Hoc interea veniente ad eum, populus hegumenis et monachis protestabatur dicens: *Patrem nostrum habemus a vobis*. Scholæ vero laudem dicebant ei, cum transiret. Ingressus autem ad Anastasium arguit eum ut hostem Ecclesiæ; qui simulatus est ei ad horam uniri. Verum sequenti anno decepit imperator Macedonium per Celestem magistrum, commonitorium (19) faciens ad eum, in quo se primam quidem et secundam confitebatur suscipere synodum, Ephesinam vero et Chalcedonensem dimisit, quod ingens Macedonio vituperium attulit. Per hoc enim et enoticon Zenonis recepit, cui etiam consecrandus subscripserat. Præterea Macedonius abiens in Adalmati monasterium in eo clericis et monachis zelatoribus, qui ob id scandalizati fuerant, rationem reddidit per

A declinatorium sermonem, quod suscipere sanctam Chalcedonensem synodum, eosque qui hanc non suscipere, hæreticos haberet; et comministraverunt ei. Imperator autem muneribus persuasit consentaneis ipsius, clericis scilicet et monachis, alium episcopum eligendi; quod et Areadnem et magnos ex senatoribus contristabat: diligebatur enim Macedonius propter vitæ munditiā et dogmatum rectitudinem, licet deceptus fuerit. Instruxit autem imperator duos quosdam nequam accusare Macedonium quasi puerorum amatorem pariter et hæreticum, et hæc porrigere in scriptis præfecto et magistro. Similiter autem contra presbyteros et diaconos orthodoxos. Jussit autem Celestem magistrum deponere violenter eum ab episcopo, clamante Macedonio se prompte respondere non solum in prætorio, sed etiam in theatro. Multi vero clericorum in carceres missi sunt: qui autem fugere potuerunt, apud Romam et Phœnicem sunt dispersi.

Porro impius imperator authenticam chartam Chalcedonensis concilii gestorum per magistrum accipere a Macedonio et dirumpere satagebat. Macedonius vero signans eam super altare posuit: quam Calopodius eunuchus et œconomus Magnæ ecclesiæ furto ablatam imperatori detulit. Tunc Macedonium nocte educens imperator violenter Chalcedonem misit, et inde apud Euchaitem exsilio relegari præcepit, nihil eorum quæ de se objiciebat querere ausus, metuens multitudines. Postera vero die provehit episcopum Timotheum quemdam, presbyterum et vasorum custodem ecclesiæ, cognomento Lytrobulem et Celonem propter quosdam actus convenientes nominibus; qui ingressus ecclesiæ, primum imagines Macedonii deponebat, et ita faciebat missas (20). Joannem vero Alexandrinum in diptychis ordinavit, eique synodica scripsit. Imperator autem perpendens quod sine depositione Macedonium et sine iudicio in exilium miserit, misso magistro sistere fecit eum ultra Claudiopolim Honorialis; sicque illum absentem deponunt, cum idem ipsi fuerint accusatores, testes et iudices, præsertim cum jam esset ante iudicium pulsus, et per episcopos mittunt depositionem, et presbyterum Cyzicenum. Hos cum vidisset Macedonius, priusquam cum illis loqueretur, interrogabat si suscipere synodum Chalcedonensem; quibus dicentibus: *Quis enim es?* Tunc ipse ait: *Si Sabbatium vel Macedoniani deferrent mihi depositionem, convenerat me suscipere*. Et ita reversi sunt inefficaces, idemque pervenit ad Euchaitem. Tunc et Flavianum festinabat imperator a sede Antiochena ejicere, et pro illo Severum manifestum veritatis ini-

NOTÆ.

(19) *Commensorium*. Theodorus Balsamo ad synodum Carthaginensem: *χομμοσιτόριο· ἥτοι τὸ ἔγγραφον ὑπόμνημα*. Vide ad glossas Basilicorum. FABR.

(20) *Faciebat missas*, *ἐλειτουργεῖν*. Idem de *Vitis PP.* in Constantino: *Missas imperatori fecit*. Sic loquebantur antiqui, ut S. Bonifacius archiep.

Mogunt, ep. 95. *Hist. Tripart.* interpres l. iv: *Missas facere in ecclesia*. Et l. vi: *Missas facientes seorsum*, et l. vii: *Seorsum agebat missas*. Sic etiam loquitur l. xii, c. 2; et Flodoardus, *Hist. Rem.* l. ii, c. 13. Idem tamen interpres *missas celebrare* dixit, l. x, c. 23. lb.

micum inducere. Apposuerunt autem calumniantes A quod ore tantum et non corde synodum anathematizaverunt. De cætero et consilium acceperunt iudices, qui missi fuerant ab imperatore, pellendum et propterurbationem modicum removendi; quo ad Platanos egresso confestim impium Severum constituit, qui ante monachus fuerat in monasterio schismaticorum, iuxta Majuma Gazæ. Flavianum autem apud Petras exsilio relegavit. Sed et alios nonnullos episcopos ferreis vinculis compeditos una cum presbyteris et diaconibus. Helias vero Hierosolymitanus dum cogeretur ab imperatore aut Severo communicare aut ab episcopatu repelli, monachis confortantibus illum, ab episcopatu projici magis elegit, et consecratus est pro eo Joannes ex staurophylacibus quidam, qui spopondit facere quæcunque vellent: verum consecratus neutrum fecit. Imperator autem Anastasius una cum Timotheo scelesto Constantinopolitano episcopo multa mala monachis clericis ac laicis, qui pro Macedonio proque synodo defensanda perseverabant, ostendit, ita ut apud Oasim Thebaidis multos exsilio relegaret. Qui Timotheus synodica et Macedonii depositionem singularum episcopis civitatum ad subscribendum transmisit, quorum alii, fortiores scilicet, ad utrumque resisterunt, alii vero utrisque scripturis timore imperatoris perterriti subscripserunt. Porro medii depositioni Macedonii non subscribentes, Timothei synodicis subscripserunt; quod id ipsum erat, licet eis distare videretur. Volens sane Timotheus Severi nomen in diptychis ordinare et Flaviani ejicere, prohibitus est a populo: Severi namque communionem omnes orthodoxi fugiebant, et maxime monachi; quibus cum multitudine rusticorum punitis multos occidit, altaria subvertens et sacra orthodoxorum vasa ut sacrilegus confians. Juliana vero, illustrissima femina, quæ templum Dei Genitricis apud Honoratas construxerat, valde pro Chalcedonensi synodo satagebat, ita ut ei nec imperator quidem, multas adversus eam versutias adinveniens, Timotheo communicare persuadere valuerit. Sed nec ipse Timotheus frequenter ad eam pergens hoc ei potuit persuadere. Pompeium quoque consobrinum illius, et hujus uxorem, quæ mulier erat ornata et concedendis beneficiis vacans, multis imperator angustiis humiliabat ut zelatores synodi et eos qui Macedonio largiebantur in exsilio quæ necessaria erant. Hi vero qui Alexandriam missi fuerant a Timotheo ad Joannem Nicæotem, super ambonem Chalcedonense anathematizavere concilium. Defuncto autem hegumeno monasterii Dii venit Timotheus ordinatus hegumenum: is autem qui promovendus erat, dixit se non suscepturum benedictionem a viro qui Chalcedonensem synodum sperneret. Ad hæc Timotheus ait: *Anathema omni homini Chalcedonense non suscipienti concilium.* Et tum ille provehit ab ipso convenit. Præterea Joannes archidiaconus Timothei, cum esset Manichæus, conviciis

A affectit Timotheum, et imperatori quod dixerat indicavit. Ast imperator ignominiose ac dire Timotheum in faciem conveniens negantem invenit, et e contra eos anathematizantem qui Chalcedonensem synodum recepissent. Porro Joannes Alexandrinus inhibuit Ægyptios ascendere Hierosolimam, ut non communicarent in exaltatione Chalcedonensi concilio. Terribilia vero quædam ab his qui a dæmonio tenebantur facta sunt Hierosolymis tunc. Anastasius enim cupiens fieri dux Palæstinæ, pollicitus est imperatori, nisi persuaderet Joanni, post Heliam Hierosolymitano episcopo, communicare Severo, dare trecentas libras auri. Accepto vero principatu venit Hierosolimam, Joannemque sibi non obedientem misit in carcerem. Zacharias vero quidem princeps Palæstinæ, Deo amabilis vir, suggestit episcopo, zelo divino ductus, duci repromittendi se quæ illi placerent acturum, dummodo restitueretur in throno suo; quo se absolvente ac resituente, collectis monachis in templo S. Stephani ascendit super ambonem, et anathematizavit Nestorium et Eutychem et Severum atque Soterium, pronuntians sanctas et universales quatuor synodos. Aderat autem et Hypatius filius fratris imperatoris, non communicans omnino Severo. Illic, cum tunc communicaret Joanni, auri libras centum dedit S. Theodosio, qui erat exarchus monasteriorum, ad distribuendum has monachis qui rectæ fidei erant et Chalcedonensis concilii zelo fervebant. Imperator autem quosdam ex principibus præcepit in templo S. Theodori Sphoracii super ambonem trisagii additamentum admittere, ita ut multitudines indignatæ per diem litanæ illinc egrederentur, quando et Timotheum per commonitorium scriptum omnibus Ecclesiis præcepit trisagium in litanis cum additamento dicendum, quod multi metuentes fecerunt. Monachi vero alium psalmum psallendo venerunt. Hos autem populus videns clamavit: *« Bene venerunt orthodoxi, »* simulasque multa facta est et incendium domorum multarum ac homicidia dena millia, turba vociferante adversus Anastasium et Vitalianum imperatorem petente, ita ut sugeret Anastasius et latigaret, ab ipsaque Areadne laceraretur injuriis utpote multorum causa malorum Christianis effectus. Alamundaro autem principe Saracenorum gentis baptizato, Severus duos episcopos macula suæ pravitatis infectos direxit ei communicandi: Dei autem providentia ille ab orthodoxis baptizatus fuerat, qui recipiebant concilium. Cumque Severi episcopi subvertere principem a vero dogmate festinarent, mirabiliter eos arguit Alamundarus hujusmodi fabula. Ait enim ad illos: *« Litteras, »* inquit, *« accepi hodie, quia Michael archangelus mortuus est. »* Illis vero dicentibus hoc impossibile fore, ait princeps: *« Et quomodo Deus secundum vos nudus crucifixus est, nisi naturarum esset duarum Christus, quandoquidem nec angelus moritur? »* Et ita cum confusione Severi recesserunt episcopi.

Porro Cabades quosdam Christianos, qui erant in Perside, poplite enervavit, qui tamen postmodum ambulaverunt.

Vicesimo tertio imperii Anastasii anno Hormisda papa Romanus pontificium gerit. Vitalianus autem, quem populus imperatorem expetiverat, accepta tota Thracia, Scythia et Mysia, Vulgares habens secum et multitudinem Hunnorum, cepit Anchialum et Odysopolim. Comprehendit autem et Cyrillum magistrum militum Thraciæ, et pervenit prædas gerendo usque Byzantium, parcens vero civitati apud Sosthenium castra metatus est. Anastasius autem desperatione consternatus mittit ex senatu quosdam, rogans eum pacisci et jurare una cum senatu, quod ab exilio episcopos revocaret apud Heracliam Thracæ. Porro Vitalianus addidit ut et principes uniuscujusque scholæ jurarent istud; sed et Macedonius et Flavianus, qui nequiter pulsi fuerant, suos reciperent thronos, similiter et reliqui omnes episcopi, et ita celebraretur synodus, Romano et cunctis episcopis convenientibus, et communi judicio probarentur quæ adversus orthodoxos sunt præsumpta. Itaque cum hæc imperator, senatus et reliqui principes populi iurassent et confirmassent ita fiendum (21), facta est pax, et ad propria rediit. Hormisda vero Romanus episcopus, molestiis fatigatus a Theodorico Vitaliano favente, Ennodium episcopum misit et Vitalianum archidiaconum ad synodum celebrandam apud Heracliam. Venere autem et episcopi ex diversis locis fere ducenti, qui illi ab iniquo imperatore ac Timotheo episcopo Constantinopolitano recessere inefficaces. Impius quidem imperator pacta transgrediens clam intimavit Romano papæ ne veniret: miserat enim Vitaliano sacram quo transmitteret eam Romam, ut papa proficisceretur ad celebrandam apud Heracliam synodum. Omnis autem populus atque senatus in præsentia maledicebat Anastasio tanquam perjurio. Porro Vitalianus indignatus adversus Anastasium ob perjurium multa mala exercitibus Anastasii et reliquæ rei publicæ demonstravit, occidens, rapiens, armis exuens, et postremo ad injuriam ejus unumquemque militem uno æreo nummo vendens.

Mundi anno 6008, divinæ incarnationis anno 508, Hunni, qui dicuntur Saber, transeuntes Caspias portas, Armeniam et Cappadociam, Galatiam et Pontum depopulati sunt, ita ut Euchaitam quoque pervaderent. Unde et fugiens Macedonius, prope modum periclitaturus, salvatus est apud Gangras. Quo comperto Anastasius amare illic eum custodiri præcepit, mittens, ut aiunt, qui eum occideret. Defunctus autem apud Gangras positus est in templo sancti Martyris Callinici juxta reliquias ejus, multas sanitates efficiens; qui cum exanimis jaceret, manu fertur se signaculo crucis signasse.

A Theodorus autem quidam ex his qui cum eo erant vidit eum in somnis sibi dicentem: *Excipe, et abiens lege Anastasio, et dic: Ego quidem vado ad patres meos, quorum fidem seroavi, non cessabo autem increscens Domino, usquequo venias et in iudicium ingrediamur.* Eodem anno Alexandriæ multi viri et mulieres et pueri atrociter a dæmonibus obsessi repente latrabant. In somnis autem quidam vidit quemdam dicentem quia propter anathematismos synodi patiuntur ista. Porro monachi eremi zelo divino moti, quatuor contestationes componentes, duas quidem ex his misero imperatori, unam vero principibus regionis et unam episcopo Hierosolymitano Joanni, protestantes neque sanctam se Chalcedonensem synodum prævaricatos neque impio Severo communicatos, quin et se promptam habere mortem, incendentes et sancta loca. Sane Thessalonicensi episcopo communicante ob metum imperatoris Timotheo Constantinopolitano episcopo, quadraginta episcopi Illyrici et Græciæ convenientes in unum per professionem in scriptis factam, ut a proprio metropolitano discessere ab eo; et Romam mittentes Romano communicare in scriptis professi sunt. Episcopum autem Thessalonicensem Theodorus historicus patriarcham nominat irrationabiliter, nesciens qua pro causa.

Vicesimo imperii Anastasii anno, Joanne Nicæote Alexandrino antistite hæretico mortuo, Dioscorus junior, Timothei Heluri consobrinus, prælatus est episcopus Alexandriæ. Cum autem venisset Byzantium, pro Alexandrinis apud imperatorem intercessurus propter occasionem filii Calliopii Augustalis, ab orthodoxis publice conviciis appetebatur, cum procederet, existimantibus eum contra recta dogmata advenisse. Ergo cum ob homicidium intercessisset, cum festinatione discessit. Causa vero cædis ista fuit. Cum Dioscorus manus impositionem accepisset, recessere multitudines rusticorum, dicentes quia nisi secundum quod sanctorum continent apostolorum canones fiat, non recipietur episcopus: principes enim inthronizaverat eum. Dioscorus autem venit ad S. Marcum, et venientes clerici induerunt eum secundo, et iterum consecraverunt. Et ita veniens ad S. Joannem perfecit collectiam. Cum autem esset illic Theodosius filius Calliopii Augustalis et Acacius magister militum, turbæ turbæ cœpere injuriis afflicere Augustalium, eo quod laudaret imperatorem Anastasium. Cum vero jurgium motum fuisset, insilientes quidam a sede filium Augustalis deposuerunt, et interemerunt eum. At vero Acacius magister militum, quotquot capere potuit, interfecit. Hæc audiens imperator iratus est adversus eos. Porro Dioscorus interveniens mitigavit eum. Inter Indos vero et Persas castrum est nomine Zubdaber, ubi multas pecunias et lapides pretiosos esse Cabades rex Persarum ediscens,

NOTÆ.

(21) *Fiendum.* Flodoardus *Hist. Rem.* 1, 13: *Fiendumque se Christianum vorisset.* Vide Vossum *De vitii sermonis*, 4, 30, circa finem. Fabr.

querere hoc comprehendere. Dæmones autem loco insidentes prohibebant illum aggredi. Omni ergo mota excogitatione magorum suorum, deindeque Judæorum consilio frustratus, credidit per orationem Christianorum, quæ sit ad Deum, huic dominari; et episcopum quemdam Christianorum, qui apud Persas erant, super hoc deprecatus est. Qui collecta celebrata divinorum mysteriorum participatus est, et accedens ad locum dæmones, qui illi inerant, pepulit, et sinelabore castrum Cabadi tradidit. Stupefactus autem super hoc signo Cabades prima cathedra episcopum honoravit, cum usque ad illud tempus Manichæi stique Judæi præsiderent; porro volentibus baptizari licentiam præbuit.

Vicesimo septimo imperii Anastasii anno vidit idem imperator in visu virum terribilem, portantem codicem; qui hunc aperiens, et inveniens nomen imperatoris, dicit ei: *Ecce propter malam fidem tuam deleo quatuordecim*, et delevit eos. Expergefactus autem, et advocato Adamantio præposito, dixit ei visionem. *Et ego*, ait, *vidi hæc ista nocte, quia assistenti mihi imperio tuo porcus magnus veniens, et comprehensa prætexta mea, projecit me in terram et interemit*. Convocato ergo Proculo conjectore (22) edixit ei quæ fuerant visa; qui quod ambo forent post paululum morituri prædixit. Timotheo vero Constantinopoleos episcopo mortuo, Joannem Cappadocem episcopum et syncellum Constantinopoleos episcopum creaverunt. Hic consecratus tertio die Paschæ apostolicam indutus est stolam. Populus autem instantiam multam agebat ut Joannes anathematizaret Severum. Porro eodem anno mortuus est impius Anastasius, et imperavit pius Justinus pro eo, vir senior et multum peritus, quia a militibus incipiens usque ad senatum profecit, Illyricus genere. Quidam autem aiunt quod divino fulmine percussus Anastasius periisset.

Mundi anno 6044, divinæ incarnationis anno 514, anno imperii Justiniani primo, Vitalianus post mortem Anastasii eidem imperatori valde familiaris effectus est, ita (ut consul appellaretur, fiduciamque tantam apud imperatorem haberet ut etiam Severum præciperet ejici et interiri: nimis enim erat orthodoxus Vitalianus. Quo audito Severus fugit, et Julianus Halicarnassi episcopus. Ægyptum abeuntes, hanc conturbaverunt, sermonem de corruptibili et incorruptibili commoventes, dum Alexandria Dioscorus esset episcopus. Episcopi autem et clerici Romam venientes, auctoritate ab Hormisdæ Romano episcopo studio Vitaliani percepta, cum adhuc viveret, Joannes Cappadox episcopus Constantinopolitanus, sanctam Chalcedonensem synodum in diptychis ordinarunt, una cum aliis sacris tribus conciliis. Cum vero Severus impius fuga lapsus esset effectus, Paulus

A consecratus est Antiochiæ, et donavit imperator civitati Antiochenæ mille libras auri. Sed et cæteris urbibus benevolentiam præstitit, inhibens quoque et publicas perturbationes. Xenaiam vero, qui et Philoxenus dicebatur, episcopum Hierapoleos, cum esset Manichæus, et Petrum Apamiæ cum omnibus ipsius maculæ participibus exsilio relegavit. Revocavit autem omnes quotquot injuste fuerant ab Anastasio exsules constituti. Sed et Apionem patricium, quem in Nicæna civitate in presbyterum consecraverat, quemque imperator, ut revera prudentem, præfectum fecit prætoriorum. Sequenti autem anno Joanne Cappadociæ Constantinopolitano episcopo defuncto, Epiphanius presbyter ipsius ecclesiæ atque syncellus promotus est; similiter et Hormisdæ Romano dormiente Joannes episcopatum suscepit.

Tertio Justiniani principis anno, bello moto inter Romanos et Persas, misit idem Justinus legatos et munera ad Zelicben regem Hunnorum, et repromisit cum juramentis se imperatori contra Persas auxilium præstaturum. Mittente autem et Cabade repromisit et ipsi. Hoc sane Justinus ediscens tristatus est valde. Porro direxit ad Persas Zelicbes viginti millia ad expugnandum Romanos. At vero Justinus destinavit Cabadi regi Persarum legationem pro pace, et quasi super alio quodam scribens etiam de Zelicbe significavit, quia opitulationis juramenta cum Romanis habet, quia et munera accepit multa, et vult proditor Persarum fieri, et quia oportet nos, cum simus fratres, ad amicitiam venire et non a canibus istis illudi. Tunc Cabades accersens secreto Zelicben, sciscitatus est si accepisset a Romanis munera, hortatus adversus Persas; qui dixit: *Etiam*. Et iratus Cabades occidit eum, et per noctem missa multitudo Persarum interfecit populum ejus, suspicatus quod dolo venissent ad illum; quotquot autem potuerunt fugere, redierunt ad propria. Præterea Euphrasius Antiochenus Chalcedonensem synodum exclusit a diptychis, sed et nomen Hormisdæ pape Romani. Post hæc vero timens quatuor concilia confirmavit.

Quinto anno imperii Justiniani Zathus rex Lazorum, recedens a regno Persarum regnante Cabade et Zathum amante, qui etiam illum in regem Lazorum provexerat, venit Byzantium ad Justinum, et rogavit eum ut fieret Christianus et ab ipso appellaretur imperator Lazorum. At imperator cum gaudio illo suscepto, illuminavit (23) eum et filium appellavit. Profectus autem imperator Lazorum a Justino portavit coronam et chlamydem imperatoriam albam. Quo comperto Cabades rex Persarum significavit imperatori Justino, dicens quia Cum amicitia et pax sit inter nos, quæ inimi-

NOTÆ.

(22) Conjectore. Glossæ: ὄναροχρητής, conjector, somnolutor, somniorum interpres. V. Plaut. *Curl.* act. II, sc. 1 et II. FABR.

(23) Illuminavit, ἐφώτισεν. Φωτίσεν in scriptis Paulum accipitur pro baptizare. V. Gregor. Naz. sic ἐδ ἄγιον βάπτισμα. Id.

corum sunt agis, et eos qui sub potestate Persarum a sæculo erant assumpsisti. Qui remisit ei : *Nos quemquam subsectorum imperio tuo neque assumpsimus, neque subvertimus. Sed ascendens Zachus ad imperialiū nostrā procidens deprecatus est ut ab aelesto et pagano dogmate impiisque sacrificiis et errorē dæmonum liberaretur, et accederet ad conditorē omnium Deum, et fieret Christianus. Hunc nos baptizantes absolvimus ad propriam regionem. Ex tunc ergo facta est inimicitia inter Romanos et Persas. Eodem quoque anno gesta sunt quæ circa S. Arethan proveniunt.*

Sexto imperii Justinī anno Theuderichus, Romanam tenens et ea quæ Arii sunt sapiens, coegit Joannem papam venire Byzantium ad imperatorem Justinum et intercedere pro Arianis, ut non compelleret illos ab hæresi sua discedere. Nam et Theuderichus hoc in orthodoxos, qui in Italia erant, facere minabatur. Joannes vero Byzantium veniens, et invitatus ab Epiphānio patriarcha, non consentit, usquequo Epiphānio præsideret utpote papa Romanus. Qui omnibus quidem episcopis communicavit, Timotheo vero Alexandrino non communicavit. Cabades autem Persarum rex, filius Perozi, multa millia Manichæorum cum episcopo eorum Indazaro una die peremit, una cum senatoribus Persis, qui sensus eorum erant. Filium enim ejus, nomine Pthasuarsan, Manichæi a puero instrumentes et sui sensus efficientes reprimitebant ei, dicentes quia Pater tuus senuit, et si contigerit eum mori, principes magorum unum fratrum tuorum facient imperatorem, eo quod teneat dogma ipsorum. Nos autem possumus per orationes nostras suadere patri tuo abrenuntiare imperio, et te promovere, ut ubique confirmes dogma Manichæorum. Qui repromisit hoc facere, si imperasset. Cum autem hæc Cabades cognovisset, jussit conventum fieri quasi facturum filium suum Pthasuarsan imperatorem, et omnes jubens Manichæos una cum episcopo eorum et mulieribus et liberis adesse conventui, similiter et principem magorum Glonazen et magos, et Christianorum episcopum Boazanem, dilectum a Cabade utpote medicum optimum. Et convocatis Manichæis ait: *Gaudeo super dogmate vestro, et volo dare, dum vivo, filium meum Pthasuarsan et consentaneum vestrum. Sed segregate vosmetipsos ad recipiendum eum. Qui freti fiducia semetipsos segregaverunt. Cabades autem præcipiens exercitus suos ingredi, omnes concidit gladiis cum episcopo eorum, sub conspectu principis magorum et Christianorum antistitis.*

Mundi anno 6019, divinæ incarnationis anno 519, cum terræ motus apud Antiochiam adhuc teneretur, Euphrasius episcopus obrutus est a terræ

motu et et mortuus est, et omnis domus et ecclesia cecidit, et pulchritudo civilis exterminata est : non enim facta est talis divinitus ultio in alia civitate per omnes generationes. Ast piissimus imperator Justinus his cognitis plurimam animo doluit, ita ut ablato diademate a capite suo et purpura lugeret in sacco sedens per dies multos, adeo ut in die festo procedens ad ecclesiam non passus sit portare coronam vel chlamydem. Porro mense Aprilis ejusdem quintæ indictionis ægrotus imperator Justinus effectus proexit, dum adhuc viveret, in imperatorem Justinianum nepotem (24) suum, qui et coimperavit ei mensibus 4. Mense autem Augusto ejusdem quintæ indictionis Justinus obiit. Eodem autem anno singulare imperium Justinianus obtinuit. Rex autem Helurorum, Grætes nomine, ad Romanos confluit, et venit Constantinopolim cum populo suo, et petit imperatorem quo fieret Christianus ; qui baptizatum in Theophaniis suscepit eum ex baptismate, reprimentem auxiliari ei in quibuscunque voluisset. Eodem anno adhæsit Romanis mulier quædam ex Hunnis, qui dicuntur Saber, barbara, nomine Boazer, vidua, habens secum Hunnorum millia centum. Tum et rex Hunnorum qui sunt juxta Bosphorum, nomine Gorda, accessit ad imperatorem, et factus Christianus susceptus est ab imperatore ; et multis ei præstitis donis misit eum in regionem ipsius ad Romanas res custodiendas et Bosphorum civitatem, quæ pro eo quod Romanis boves per singulos annos pro pecuniis inferebat, Bosphorus appellata est. Locavit autem et numerum militum Romanorum et tribunorum custodire civitatem propter Hunnos, et exigere tributa boum. Promulgavit autem formam imperator de episcopis et œconomis et orphanotrophis et xenodochis, ne hæreditates possiderent nisi quæ priusquam proveherentur habuisse probarentur, de quibus et testamentum emittere potuissent. Ab hora vero qua promoverentur, neminem habere licentiam disponendi, sed omnia ipsius venerabilem domum hæreditari. Et exposuit imperator leges validas contra libidinosos, et multi puniti sunt, et factus est timor multus et cautela. Renovavit etiam contrarias leges, faciens singularem codicem, et vocans eum Novellas constitutiones, in quibus non permittit principem in locis, quibus præstat, emere possessionem aut ædificare domum aut hæreditare (25) extraneam personam, nisi quis sibi cognatus existat.

Eodem anno passa est a divina indignatione rursus Antiochia, post duos annos prioris passionis, et factus est terræ motus magnus et tempestas gravissima. Et litaniam faciebant qui remanserant omnes, discalceati, clamantes, *Kyrie, eleison*.

NOTÆ.

(24) *Nepotem*, ἀνεψιόν, fuit tunc loquebantur, i. e. sororis suæ filium. Gregorius Turon. *Hist.* 1, 18 : « Octavianus Julii Cæsaris nepos, quem Augustum vocant. » Et III, 18 : « Parvipendens de interfectione nepotum. » Loquitur de Chlotario, qui

filios fratris occiderat. Vide Vossium *De vitiiis sermonis*, 1, 27. Fana.

(25) *Hæreditare*. Vetus interpres epistolæ ad Philadelph. quæ S. Ignatio ascribitur : « Regnum Dei non hæreditabit. » Ip.

et projicientes se pronos super nives. Apparuit autem in visu cuidam Dei cultori homini, ut diceret omnibus residuis quod superscriberent in superluminariis suis, *Christus nobiscum, state*. Quo facto stetit ira Dei. Et rursus imperator et Augusta multas pecunias donaverunt in recuperationem et edificationem Antiochensium civitatis, quam et cognominavit Theopolim. Porro xii Kal. Apriliarum 7 indictionis irrui Alamundarus Zecius, regulus Saracenorum, et deprædatus est primam Syriam usque ad terminos Antiochiæ in locum qui dicebatur Litargum, et occidit multos, et incendit exteriora Chalcedonis. Et audientes primores Romanorum, exierunt adversus eum. Quo comperto Saraceni una cum Persis, sumpta præda cum captivis, fugerunt. Præterea Samaritæ et Judæi in Palæstina imperatorem quemdam Julianum coronantes, et arma contra Christianos moventes, rapinas et homicidia et incendia operati sunt; quos Deus tradidit in manus Justiniani, et interemit omnes, et decollavit Julianum tyrannum. Interea tertio imperii sui anno Justinianus imperator promulgavit ne militarent pagani nec hæretici, nisi soli orthodoxi Christiani, dans illis et inducias usque ad menses tres ad conversionem.

Septimo imperii Justiniani anno facta sunt Vandatica bella, et recepit Belisarius Africam. Denique Vandali sub Arcadio et Honorio ad Hispaniam venientes cum Godigiselo rege suo, et ex ea in Libyam transeuntes, hanc comprehenderunt. Godigiselo vero mortuo Gizerichus ejus principatum suscepit. Cui successit Honorichus filius ejus, regnum adeptus; qui multa mala Christianis qui in Libya erant ostendit, et arianizare coegit, et multos occidit, et linguam a gutture quorundam abscidit, qui etiam Dei gratia postea loquebantur. Episcopus autem quidam Orientalis partis imperatorem Justinianum deterruit, dicens ex Deo sibi visionem factam, jubentem sibi ad imperatorem accedere, et postulare ut Christianos qui erant in Libya liberaret a tyrannis. Quibus imperator auditis retinere mentem ultra non potuit, sed tam exercitum et naves armis circumdedit et victualia (36) præparavit, Belisariumque in procinctu esse præcepit in Libyam prætorem mittendum, quem et prætorem imperator principaliter, et in omnibus statuit. Erat autem cum eo et Procopius, harum rerum conscriptor; proficiscentes autem a regia urbe adierunt Abydum. Belisarius vero curabat quatenus universus stolis simul navigaret et in prædium idem ipsum diverteret; cumque ad Siciliam pervenisset, misit Procopium conscriptorem Syracusam, si forte inveniret quosdam qui se in Libyam ducerent. Ipse vero stolo accepto

A ad Caucanam properavit villam, 200 a Syracusam stadiis differentem. Procopius ergo Syracusam ingressus escas emit apud Amalasuntham, uxorem Theuderichi, matrem autem Atalarichi regis Italiæ, amicitiam erga Justinianum habentem. Consecutus quoque est inopinate virum qui sibi fuerat amicus a puero, quique experimentum habens Libyæ locorum et maris, tres tantum dies transierant ex quo Carthagine venerat. Et asseverabat omnem securitatem habere illos, et haud metuere quemquam illorum quod adversus se moveretur exercitus, ita ut a quatuor mansionibus (27) maris Gellimer moraretur. Hunc ergo assumptum Procopius ad Caucana perveniens Belisario præsentavit. Quibus compertis Belisarius transmeavit, et exiit in quoddam prædium; aggeremque ac vallum profundum facientes castrametali sunt. Ubi et cum locus inaquosus esset, vallo effosso terra protulit aquam ad omnem utilitatem, tam animantibus quam exercitibus. Sequenti vero die populus ad prædam prorupit. Prætor autem his accersitis hæc ad eos locutus est: *Violentiam quidem inferre alienisque pasci injustitia est in omni tempore, maximeque nobis in periculis constitutis. Ego enim in hoc fisus in hanc vos terram transvexi, ut justitia et opere bono tam Deum placemus quam Afros ad nosmet attrahere procuremus. Hæc autem vestra intemperantia in contrarium vobis proveniet, et aget ut Afri Vandalis auxilientur. Sed acquiescentes verbo meo, ementes escas asportate, et neque injusti esse videamini neque amicitiam Afrorum in inimicitiam convertatis, sed Deum potius placare studete. Cessate insilire in alienum, et lucrum excutite periculis plenum.* Mittens autem Belisarius electam exercitum urbem sine labore comprehendit; noctu enim ad eam accedentes, et una cum introeuntibus plaustris rusticorum ingredientiæ, hanc obtinuerunt; et cum dies factus fuisset, tam sacerdotem quam hujus primos captantes, ad prætorem destinaverunt.

Belisarius itaque Carthagine capta commonebat milites, dicens: *Videte quanta prospera facta sunt nobis, quoniam sobrietatem erga Afros ostendimus. Videte honestatem in Carthagine conservare et ne quis quemquam opprimat, nec quidquam ipsius subripiat. Cum enim multa mala fuissent a Vandalis barbaris viris perpassi, imperator noster ad auxiliandum eis nos misit et ad libertatem donandam.* Hæc commonens Carthaginem introivit, et ascendens palatium in Gellimeris solio sedit. Ad quem accesserunt negotiatores Carthaginis, et quotquot juxta mare manebant, queritantes se rapinam a classibus pertulisse. At vero Calonymum, navium principem, juramento constrinxit quatenus om-

NOTÆ.

(36) *Victualia*. Commeatum, victui necessaria. Glossæ Dosithei: « alimonia, victualia. » Flodoardus, *Hist. eccl. Rem.*, II, 11: « Sufficientia victualia constituit. » FABR.

(27) *Mansionibus*. Sulpicius Severus in Martino: « Sedecim mansionibus abest. » Plura de mansionibus dico ad tit. III dictæ Collectionis. Ib.

nia quæ rapta fuerant asportaret et propriis dominis redderet; qui defraudans ex eis et perjurus non post multum vindictam exsolvit: nam extra sensum effectus suam ipsius linguam comedens obiit. Ita vero prætor sine tumultu urbem possidebat, ut nec injuriam quampiam inferret homini, nec in foro quospiam obserare domum contingeret, sed ementes milites manducabant et letabantur. Eos vero Vandalos qui ad sacra confugerant, fide præstita educebat. Murorum autem civitatis diligentiam exhibebat, cum antea negligentia ruebant. Porro dicebant et vetus verbum Carthagine dictum, videlicet Gamma persequetur Beta, nunc esse perfectum: prius enim Gezerichus Bonificium insectus est, nunc vero Belisarius Gelimerem. Præterea tot pecunias multitudo reperit quot in nullo loco unquam esse contigerat. Denique Romanorum principum depopulantes pecunias multas in Libyam transulerunt. Et cum ipsa regio optima et secunda esset, pecuniarum redditus eis effecti sunt multi. Nonginta quippe et quinque annis Vandali Libyam tenuerunt; et cum multas divitias collegissent, in illa die in Romanorum manus omnes divitiæ redierunt. In tribus enim mensibus cum pugnasset Belisarius, id est a Kalendis Octobribus usque ad Kalendas Decembrias, totam Libyam subdidit. Misit autem Joannem Armenium cum ducentis electis persequi Gelimerem, donec eum vivum aut mortuum comprehenderet; qui præoccupans Gelimerem comprehensurus erat, nisi res contigisset hujusmodi. Huliæares quidam ex Belisarii armigeris erat cum Joanne; qui vino inebriatus, videns avem super arborem insidentem, tenso arcu jecit adversus avem. Et avem quidem consecutus non est, Joannem vero retro in cervice percussit; qui plagatus mortuus est, multum luctum tam imperatori Justiniano et Belisario, quam cunctis Romanis et Carthaginensibus derelinquens. Taliter Gelimer effugiens illa die ad Maurusios properavit; quem Belisarius persecutus in Papua monte, in novissimis Numidiæ, circumeludit, hunc obsidens per hiemem, deficientibus ei omnibus necessariis: panis enim apud Maurusios non fit neque vinum neque oleum, sed far et hordeum immaturum, ut irrationabilia animalia, comedunt. Illis Gelimer incidens scribit ad Faran, quem dimiserat Belisarius ad custodiendum eum, ut mitteret sibi citharam et panem unum et spongiam. Faras autem hæsitabat quidnam esset hoc, donec qui detulerat epistolam dixit quia panem quidem desiderat videre Gelimer, non videns panem ex quo ascendit in montem, spongiam autem propter oculos non lotos ac per hoc læsos, quatenus hos sinceros

A spongia reddat, porro citharam, ut calamitatem et lamentetur et defleat. His auditis Faras condolens, et fortunam humanam deplorans, secundum ejus scripta faciebat, et omnia mittebat quæcunque (28) Gelimer egebat. Præterea cum hiems transisset, metuens Gelimer obsidionem Romanorum, et cognatorum misertus filiorum, qui vermes in eadem miseria fecerant, dissolutus est mente, et ad Faran rescripsit quod fidei verbo recepto ipse, et qui secum erant, ad Belisarium properarent. Quo hunc certum jurejurando reddente, assumptis omnibus Carthaginem venit. Belisarius autem hunc gratanter recepit. At vero Gelimer ridendo ad Belisarium introivit. Quem alii quidem superfluitate passionis excessisse quæ sunt naturæ, delirumque suspicabantur effectum: amici vero hujus et sagacem hominem hunc esse cogitabant, et cum fuerit rex et regii generis, et virtutem validam pecuniasque magnas habuerit, quoniam in fugam versus est et mala in Papua pertulit et nunc ut captivus ductus est, nihil præter multo risu digna, quæ hominum sunt, arbitratum eum esse perhibebant. Belisarius autem hunc cum principibus omnibus Vandalorum non in dehonoratione (29) custodiebat, ut ad imperatorem Justinianum Byzantium duceret. Cyrillo vero statim Belisarius cum capite Zatzonis fratris Gelimeris in Sardum insulam misso, quæ Kyrnus vocabatur, primum hanc Romanis subegit. In Cesaream autem, quæ est in Mauritania, Joannem alium destinavit, quæ 30 dierum itinere a Carthagine distans penes Gadira et solis occasum jacet. Aliumque Joannem ex prætoribus unum in fretum quod est in Gadiris, et in castellum quod Septum vocant, direxit. Porro in insulas quæ juxta Oceanum sunt, Majoricam scilicet et Minoricam, Apollinarium destinavit, virum bonum. Misit autem et in Siciliam quosdam Afro- rum, et castrum Vandalorum comprehendere jussit. Gothi vero qui hoc custodiebant, matri Athalarici hæc nota fecerunt. Quæ scribit ad Belisarium ne idem castrum tyrannide caperet, quousque imperator Justinianus sciret, et quod sibi esset visum efficeret. In his ergo Vandalicum bellum finem accepit. Verum invidia, utpote in magna felicitate fieri solet, contigit etiam in Belisarium: quidam enim derogaverunt ei penes imperatorem, quod tyrannidem meditaretur. Ast imperator misso Salomone tentat Belisarii voluntatem, utrum cum Gelimere et Vandalis veniret Byzantium, an manens illuc eos transmitteret. Belisarius autem Byzantium profectus est, Salomone præiore Libyæ derelicto. Cumque Belisarius Byzantium una cum Gelimere et Vandalis pervenisset, magna præmia percipera

NOTÆ.

(28) Quæcunque. Cato ap. A. Gellium 13, 22: « Quia multa egeo. » Plautus *Menachm.* act. 1, sc. 2: « Nec quidquam eges. » Priscianus l. xviii: « No- stri, egeo illius rei et illam rem et illa re. » FABR.

(29) Dehonoratione. Flodoardus *Hist.* II, 20: « Quidquid in ipsius imperatoris dehonoratione gestum fuerat. » Vetus interpres epistolæ ad Philippienses, quæ S. Ignatio ascribitur: « Dies festos nolite dehonorare. » Id.

meruit, qualibus nimirum temporibus priscis Romanorum prætores in maximis victoriis digni efficebantur. Sexcentis enim annis transactis nemo ad talem pervenit honorem nisi Titus, Trajanus et alii imperatores, qui magistratum contra Barbaricas nationes obtinentes mirabiliter triumpharunt; exuviseque ostensis et ex bello mancipiis in media urbe pompis hæc publicavit, quod triumphum vocant Romani. Sic veteri quidem modo, sed pedestri incedens ex domo sua usque ad Hippodromium. Erant autem exuviae quotquot administratorio principis ordini competeabant, id est throni aurei et rhedæ, quibus regum uxores vehuntur, ornatusque de lapidibus pretiosis compositus, argenti quoque multa millia talentorum, et diversorum imperialium vasorum, quæ Gezerichus Romano despoliatio palatio Africam tulit, inter quæ et Judæorum vasa, quæ Vespasiani filius Titus post captam Hierosolimam Romam detulerat. Mancipia vero erant ex triumpho tam ipse Gellimer, vestimentum quoddam portans purpureum, et cognatio ejus universa, Vandalorum quoque quotquot valde proluxæ staturæ ac boni corporis erant. Cumque Gellimer in Hippodromium pervenisset, et tam imperatorem supra tribunal sedentem quam ex utraque parte vulgus astans vidisset, non quiescebat clamans: *Vanitas vanitatum, et omnia vanitas*. Pertingentem autem eum juxta imperatoris tribunal purpura ejus ablata primum cadere et adorare coegerunt imperatorem. At vero imperator Gellimeri prædia in Galatia multa contulit et amœna, et cum omnibus cognatis suis in his habitare permisit. Verum hunc in patricii ordinem non provexit, eo quod ab Arianæ sectæ discedere minime consentiret.

Salomone præterea rem publicam moderante Maurusii prælium adversus Afros moverunt. Porro Maurusii ex gentibus descendunt quas Jesus Nave ex regione Phœnicum a Sidone ad Ægyptum usque habitantes abegit. Qui pervenientes Ægyptum, et non recepti ab eis, ad Libyam veniunt; et hanc inhabitantibus eis, novissimo tempore imperatores Romani terram obtinentes hanc Hoen nominaverunt, statuente titulos duos supra magnum fontem ex lapidibus candidis concavis, habentes litteras Phœniceas, dicentes hæc: *Nos sumus qui fugimus a facie Jesu latronis, filii Nave*. Erant autem et aliæ gentes in Africa primum indigenæ, habentes regem Asclepium, qui Heraclio conregnavit, quem terræ filium esse asseveraverunt qui Carthaginem condiderunt. Salomon autem a Carthagine sumptis exercitibus contra Maurusios properavit, qui in fugam versi et se in præcipitia de-

mergentes semetipsos interficiunt. Mortua vero sunt in hoc bello Maurusiorum quinquaginta millia, Romanorum vero penitus nullus. Quin nec ictum quisquam eorum ullum accepit, sed omnes incolumes victoriam consecuti sunt. Plurimi vero principum ipsorum Romanis adjuncti sunt. Mulierum atque puerorum tantam multitudinem Romani cepere ut ovis pretio servum Maurusium emere volentibus venundarent. Et tunc eis vetus eloquium cujusdam divinæ (30) feminæ contigit, quia maledictione multitudo eorum a viro sine barba perit: Salomon quippe a puero eunuchus præter voluntatem effectus est, præ passione genitales partes amittens. Porro tota Libya percepta Carthaginem rediit. Præterea vere incipiente missus est Belisarius Siciliam Romanis facere tributariam. Ubi eo hiemante Romani Libyæ contra Salomonem similitates fecerunt, hoc modo. Acceptis enim interemptorum uxoribus Vandalorum habebant agros earum ut suos, et solvere imperatori pro eis tributa volebant. At vero Salomon commonebat eos ne contradicerent imperatori, sed huic quæ deliberata fuissent penitus redderent. Ceciderunt autem quidam eorum, maximeque Gothorum, in Arianæ sectam; quos sacerdotes Ecclesiæ segregabant, et nec liberos eorum baptizare volebant. Unde et in die festo simulas effecta est. Consiliati vero sunt milites Salomonem in templo perimere; qui hoc audito suadere eis recedere a seditione tentabat, quod non post pauca obtinuit. Belisarius autem Siciliam et Romam ab Ugio detentam et circumquaque civitates accipiens, Ugium Byzantium duxit ad Justinianum cum uxore ipsius et liberis. Et misit imperator Narsem cubicularium Romam cum classe tenendi ea quæ illic habebantur. Salomon autem muris Libyæ civitates munivit. Et quoniam Maurusii discesserunt a Numidia victi, Zaben regionem atque Mauritaniam et Sitiphin metropolim sub tributo Romanis effecit: alterius enim Mauritanie Casarea prima metropolis est. Interea Iberum rex, Zamassardus nomine, Constantinopolim ascendit ad imperatorem Justinianum cum mullere (31) ac senatoribus suis, rogans eum ut esset Romanorum concertator et germanus amicis. Ast imperator hujusmodi proposito ejus accepto multis eum et senatores ejus munificentis honoravit. Similiter et Augusta uxor ejus variis gemmis ornamenta donavit, et dimisere eos pacifice ad proprium regnum.

Octavo anno imperii Justiniani passa est a divina indignatione Pompeiopolis Mysie: scissa enim est terra terræ motu, et obrutum est medium civitatis cum habitatoribus, et erant subtus terram,

NOTÆ.

(30) *Divinæ*. Glossæ: « Divinum λέγεται. » Petronius: « Divinam ego putabam. » Auctor Queroli in Præf.: « Magnum mathematicumque sese fingens, » et mox: « Queroli secreta et familiaria quasi divinus loquitur. » FABR.

(31) *Muliere*. Mulier pro uxore, ut in Capitulis Caroli Calvi, quod ibi observat Sirmondus. Imo et Scævola let. ita loquitur in l. xciii, *De legat.* 3: « Et vulgus Hispanicum *muger* dicit, Italicum *mo-glie*, Provinciale *monille*, pro uxore. » Ib.

et voces eorum audiebantur clamantium ut sibi misericordia præstaretur, et multa donavit imperator ad educandos et adjuvandos, viventesque liberaliter juvit. Eodem vero anno tradidit Justinianus ad psallendum in ecclesia illud quod canitur *Unigenitus Filius et Verbum Dei*.

Mundi anno 6029, divinæ incarnationis anno 529, Agapitus Romanæ gerit Ecclesiæ præsulatum, Justinianus decimum imperii agit annum, quando et Epiphania episcopo Constantinopoleos defuncto Anthimus episcopus Trapezuntensium translatus est Constantinopolim. Agapitus autem Romanus episcopus hoc anno ascendens Constantinopolim synodum celebravit contra impium Severum et Julianum Alicarnassensem et cæteros theopaschitas; inter quos et Anthimus, ut consentaneus eorum, depositus a throno projectus est et exivit, cum episcopatum obtinisset regiæ urbis mensibus decem; et consecratus est pro eo Menas presbyter et xenodochus Sampson ab Agapito papa Romano. Porro Agapitus dormivit Byzantii, et consecratus est pro eo Silverius.

Anno imperii Justiniani undecimo facta sunt prima encænïa Magnæ ecclesiæ Constantinopoli, Mena patriarcha in regio sedente vehiculo, et imperatore litaniam cum populo faciente.

Anno duodecimo imperii Justiniani, cum Romæ Vigilius esset episcopus, moti sunt Bulgarum duo reges, Vulger scilicet et Drogo, cum multitudine in Lyciam et Mysiam, cum esset magister militum Mysiæ Justinus, et Scythiæ Baudarius, qui exeuntes contra Bulgares inierunt prælium. Et occisus est Justinus magister militum in bello, et factus est pro eo Constantinus Florentii. Et venerunt Bulgares usque ad partes Thracæ, et egressus est contra eos magister militum Illyrici, Hoccum Hunnus, quem suscepit imperator ex sacro baptismo, et in medium missis Bulgaribus conciderunt multitudines copiosas, et receperunt omnem prædam, et vicerunt potenter, occisis duobus eorum regibus.

Eodem anno cepit Chosroes rex Persarum magnam Antiochiam Syriæ.

Anno decimo tertio imperii Justiniani sociatus est Romanis Mundus ex genere Gipedum derivatus.

Anno decimo quarto imperii Justiniani Chosroes rex Persarum quartum in Romanorum terram fecit ingressum; quem Belisarius rursus ab Hesperiiis veniens sapientia sua inefficacem redire coegit ad propria.

Eodem vero anno Timotheo episcopo Alexandriæ mortuo, Severus impius, Antiochenus præsul adulter, et Julianus Alicarnasseus, Alexandriam fuga lapsi, de corruptibili et incorruptibili conferentes adversus invicem, facti sunt tanquam veritatis extranei, et alter quidem Theodosium, alter

A vero Gaianum Alexandriæ promovit episcopum. Et Gaianus quidem tenuit episcopatum anno uno, Theodosius vero duobus. Illos autem Justinianus imperator mittens duxit Byzantium, et utrumque separatim custodire præcepit. Et Paulum quemdam, qui putabatur orthodoxus, Alexandriæ provexit episcopum. Ille memoriam Severi scelesti faciens ab episcopatu ira imperatoris ejectus est, et veniens Hierosolymis morabatur.

Anno decimo quinto imperii Justiniani, mense Octobrio, facta est Byzantii mortalitas; et eodem anno hypapanti Domini sumpsit initium, ut celebraretur apud Byzantium die secunda Februarii mensis.

Anno decimo sexto imperii Justiniani contigit debellare invicem regem Azumitensium Indorum Judæorum ex causa hujuscemodi. Azumitensium rex ultra Ægyptum est judaizans. Romanorum autem negotiatores per Homeritensem ingrediuntur ad Azumitensem et ad interiores partes Indorum atque Æthiopum. Negotiatoribus autem secundum consuetudinem ingressis terminos Homeritii, Damianus eorum rex illos occidit, et abstulit omnia ipsorum, dicens quoniam Romani malefaciunt Judæis, qui in regione sua sunt, et occidunt eos. Et ex hoc solverunt negotiationem interiorum Indorum Azumiti. Et indignatus Azumitensium rex Adad misit Homeriti, quia lesisti regnum meum et interiorum Indiam, prohibens Romanorum mercatores ad nos ingredi. Et venerunt in inimicitiam magnam, et inierunt bellum in alterutrum. Et cum pugnaturi essent, Adad Azumitensium rex votum vovit, dicens quia si vicero Homeritensem, efficiar Christianus, quia pro Christianis pugno. Deique operatione vicit potentissime, et accepit captivum vivum Damianum regem eorum et regionem ipsorum et regna, gratiasque referens Deo Adad rex Azumitensium misit ad Justinianum imperatorem, ut acciperet episcopum et clericos, et doceretur, et fieret Christianus. Et gavisus est super hoc Justinianus plurimum, et jussit eis dari episcopum quemcunque voluissent, et elegerunt iidem legati, cum curiose quæsiissent, mansionarium (32) S. Joannis magnæ Alexandriæ, virum venerabilem et virginem, nomine Joannem, qui sexaginta duorum erat annorum. Quo suscepto abierunt in propriam regionem ad regem suum, et ita crediderunt Christo, et illuminati sunt.

Mundi anno 6036, divinæ incarnationis anno 556, imperante Justiniano anno decimo septimo factus est terræ motus magnus in universo mundo. Eodemque anno apparuit quidam ex regione Italicorum per villas discurrens, nomine Andreas, habens secum canem rufum et cæcum, qui jussus ab eo faciebat miracula. Cum enim staret ipse in foro, et turba in circuitu adesset, clam eodem cane

NOTÆ.

(32) *Mansionarium*. Sic etiam vertit Nicænæ syn. 2 p. 705 ed. R. Vide et can. 2 syn. Chalcedon.

Zonaram ad concilia p. 697 a, 698 a et 720 b. et concil. Cpolit. sub Mena p. 757. FABR.

deferebantur astantium annuli aurei et argentei et ferrei, et ponebantur in pavimento, quos ille cooperiebat, et præcipiebat cani, et tollebat, et dabat unicuique suum. Similiter et diversorum imperatorum nomismata mixta porrigebat per nomina. Sed præsto turba astante, virorum scilicet et mulierum, interrogatus ostendebat in utero habentes et fornicarios et adulteros et avaros et magnanimos. Ostendebat omnes cum veritate. Unde dicebant quia spiritum habet Pythonis.

Anno imperii Justiniani decimo octavo diffusum est mare per Thracen miliaris quatuor, et cooperuit eam circa partes Odyssei et Dionysopolis, et multi necati sunt in aquis, et iterum Dei præcepto restitutum est idem mare in loca sua.

Anno imperii Justiniani decimo nono Petrus Hierosolymitanus et Dominus Antiochenus regit Ecclesiam; et facta est inopia frumenti et vini ac pluvia multa, et factus est terræ motus Constantinopoli magnus, et eversio de sancto Pascha, et cepit vulgus a carnibus abstinere mense Februario, die quarta: imperator autem præcepit alia hebdomada carnem apponi, et omnes carniū venditores occiderunt, et apposuerunt, et nemo emebat aut edebat. Porro Pascha factum est ut imperator iussit, et inventus est populus jejuns hebdomada superflua.

Anno imperii Justiniani vicesimo capta est Roma a Gothis, et Papa Vigilius venit Constantinopolim, et susceptus ab imperatore cum ingenti honore repromittebat facere unitatem catholicæ Ecclesiæ, et anathematizare tria capitula, quique excommunicationem quatuor mensium dedit Menæ Constantinopolitano episcopo in epitimium. Indignatus autem imperator contra Vigilium propter epitimium, et quia differebat complere quæ videbantur super unitate Ecclesiarum, misit ut comprehenderetur. Qui metuens impetum imperatoris ad altare Sergii martyris monasterii Hormisdæ confugit. Et inde tractus tenuit columnas portantes altare, et has evertit, cum esset gravis et corpore grandis. Imperator autem penitentia ductus suscepit papam Vigilium, et rogatus Vigilius a Theodora Augusta suscepit Menam patriarcham Constantinopolitanum vicesima nona die mensis Junii, festivitate Apostolorum.

Anno vicesimo primo imperii ejus facti sunt terræ motus magni et pluvie, mortuæque est Theodora Augusta. Similiter et sequenti anno facta sunt fulgura et tonitrua, ita ut dormientes ex tonitruis læderentur, atque incendia penes Byzantium.

Mundi anno 6046, divinæ incarnationis anno 546, imperii Justiniani anno vicesimo tertio legatus Indorum venit Constantinopolim ducens elephantem, et ingressus est Hippodromium. Januario vero mense suppositum est nomen Menæ pa-

triarchæ Constantinopolitani, et præpositum est nomen Vigili præcellens in diptychis. Interea mense Martio exsiliit elephas e stabulo noctu, et occidit multos, alios vero debilitavit. Porro Junio mense facta sunt encenia sanctorum Apostolorum apud Constantinopolim, et recondita sunt lipsana Andreæ Lucæ ac Timothei apostolorum, et transiit Menas episcopus cum sanctis lipsanis, sedens in carruca aurea imperatoria, lapidibus insignita, tenens tres thecas sanctorum apostolorum in genibus suis, et ita encenia celebravit.

Anno imperii Justiniani vicesimo quarto, mense Aprili, missus est Narses cubicularius Romam pugnaturus adversus Gothos, qui ceperant Romam, quoniam postquam eam Belisarius cepit, iterum insurrexerunt et receperunt illam Gothi.

Anno imperii Justiniani vicesimo quinto facta sunt encenia S. Eirenæ trans Constantinopolim in Sycis, et exierunt sancta lipsana ex Magna ecclesia, una cum duobus patriarchis, Menæ scilicet Constantinopolitano et Apollinario Alexandrino, et sederunt ambo in imperatorio curru, retinentes in genibus suis sancta lipsana, et venerunt usque ad fretum, et transfretanlibus obviam eis occurrit imperator, et aperuerunt eandem ecclesiam sanctæ martyris Eirenæ. Eodem anno moritur Menas episcopus Constantinopolitanus, et factus est pro ipso Eutychius apocrisiarius Amasie ac monachus monasterii quod est penes Amasiam, ac presbyter. Eadem sane Menæ funeris die, cum adhuc jaceret in sacello, mense Augusto tropæa venerunt et Roma Narsis cubicularii et exarchi Romanorum. Initio quippe bello cum Totila rege Gothorum potentissime superavit, et cepit Romam, et occidit Totilam, et vestimenta ejus cruentata cum camilaucio lapidibus pretiosis ornato misit Constantinopolim, et jactata sunt ad pedes imperatoris coram senatu.

Anno imperii Justiniani vicesimo sexto facta est sancta et universalis quinta synodus contra Origenem vesanum et Didymum cæcum et Evagrium atque gentilis sensus eorum deliramentum, et rursus contra capitula. Vigilius autem Romanus conventibus non consedit. Dimissus autem multis motis ab imperatore, in Illyrico moritur rediens Romam.

Vicesimo septimo imperii Justiniani anno factus est terræ motus terribilis Constantinopoli et circumquaque urbibus, qui tenuit diebus 40, et paulatim homines compuncti sunt, letaniam agentes et frequentantes atque in ecclesiis commanentes (33). Cumque multa Dei misericordia facta fuisset, homines ad pejora dilapsi sunt. Fit autem memoria terræ motus hujus per singulos annos in Campo, letaniam populo faciente.

Mundi anno 6047, divinæ incarnationis anno 547, vicesimo octavo imperii Justiniani anno facta sunt tonitrua et fulgura horrenda, et ventus Afri-

NOTÆ.

(33) *Commanentes*. Rufinus in Præfatione libri II *De vitis Patrum*: « Commanent autem per eremum dispersi. » FABR.

cus terribilis, ita ut caderet crux, quæ stabat intra portam Rhesil

Vicesimo nono imperii Justiniani anno seditionem concitaverunt Judæi et Samaritæ Cæsareæ Palestinæ, et facti quasi in ordine Prasinovenetorum irruerunt in Christianos ejusdem civitatis, et multos interfecerunt, et ecclesias combusserunt, Stephanumque præfectum ipsius orbis in prætorio peremerunt, et substantiam ejus surriperunt. Uxor vero illius ascendens ad urbem adit imperatorem, qui jussit Adamantio magistro militum descendere in Palestinam et occisionem exquirere Stephani. Qui veniens eorum quos reperit alios suspendit, alios decollavit, alios vero debilitavit et publicavit. Et factus est timor ingens in omnibus Orientalibus partibus.

Tricesimo imperii Justiniani anno Pelagius Romanorum gerit episcopatum. Quo anno mortuus est Timotheus exarchus monasteriorum et hegumenus monasterii Dalmati, et factus est pro eo Anthimus, inclausus ejusdem monasterii. Et apparuit ignis in cælo, quasi species lanceæ, a septentrione usque ad occidentem.

Mundi anno 6050, divinæ incarnationis anno 550, tricesimo primo imperii Justiniani anno, factus terræ motus horribilis valde, qualem nullus hominum memorabat in generatione illa super terram effectum: concutiebatur enim terra nocte ac die post decem misericordias Dei. At vero imperator non portavit coronam per quadraginta dies, sed et sancta Christi nativitate absque illa processit in ecclesia; ita ut etiam prandia, quæ ex more sunt in novem et decem accubitibus, cessare faceret, et horum expensas egenis tribueret. Eodem anno ingressa est gens Byzantium inopinata, eorum qui dicuntur Avars; et tota civitas concurrens ad visionem eorum, tanquam qui nunquam viderint gentem hujusmodi: habebant enim comas retortas, prolisas valde, vinctas prandiis (34) atque perplexas; reliquis vero vestibus eorum similis erat cæterorum Hunnorum. Isti fugientes a regione sua venerunt in partes Scythiæ et Mysiæ, et direxerunt ad Justinianum legatos petentes ut reciperentur.

Mundi anno 6051, divinæ incarnationis 551, tricesimo secundo imperii Justiniani anno ædificatus est trullus Magnæ ecclesiæ Constantinopoli, exaltatus plus viginti pedibus in superioribus supra ædificium quod antea fuerat.

Tricesimo tertio imperii sui anno cœpit impera-

tor ædificare pontem Agoreos fluminis, et convertens eundem amnem in alium alveum volvit arcus mirabiles quinque, et fecit eum meabilem, cum antea ligneus fuerit.

Tricesimo quarto imperii Justiniani anno diffamatum (35) est apud Constantinopolim quod mortuus esset imperator: venerat enim a Thrace, et nemo eum videbat. Ergo plebes rapuere panes subito ex locis in quibus fiebant et vendebantur; et circa horam tertiam non inveniebatur panis in tota urbe. Clausa quoque sunt ergasteria, et susurrabat palatium, quia nemo ex senatu videbat imperatorem eo quod dolorem capitis pateretur, et ex hoc crediderunt quod defunctus esset imperator.

Interea circa horam nonam fecit senatus consilium, et miserunt præfectum, et fecerunt lumina in tota urbe, quoniam sanus factus est imperator, et hoc modo erepta est civitas a turbatione. Postquam autem sanus effectus est imperator, Eugenius, qui fuerat præfectus, detraxit Georgio et Ætherio curatoribus, quasi voluissent Theodorum facere imperatorem, filium Petri magistri. Cumque fuisset causa diligenter inquisita et nullatenus comprobata, in iram cecidit imperatoris Eugenius, et domus ejus publico est fisco collata. Verum ille ad ecclesiam fugiens salvatus est. Facta est autem mortalitas vasta in Cilicia et Anazarbo et Antiochia magna, necnon et terræ motus; et congressi sunt adversus alterutrum orthodoxi et Severiani, et multa homicidia facta sunt; et misso imperator Zimarcho comite Orientis inhibuit inordinatos, et multos in exilium misit et publicavit ac membris debilitavit.

Mundi anno 6051, divinæ incarnationis anno 551, tricesimo quinto imperii Justiniani anno capta est Hobes civitas ab Hunnis: et misit imperator Marcellum magistrum militum cum exercitu multo, ut eriperet civitatem.

Tricesimo sexto imperii Justiniani anno tropæa venerunt a Roma Narsis patricii, significantia comprehendisse illum urbes munitas Gothorum duas, Veronam scilicet et Brixiam. Vicesima vero quinta die Novembris mensis sero insidias meditati sunt quidam, ut occiderent imperatorem. Erant autem Ablabius et Marcellus pecuniarum venditor et Sergius. Meditatio autem eorum erat hujusmodi: cum sederit in triclinio sero, priusquam discedendæ licentia detur, occidant eum, habentes homines suos sibi cooperantes Indos, abs-

NOTE.

(34) *Prandiis*. Hist. misc. « Prandeis. » Promotus ms. in Grammatica: « Prandeum dicitur quædam zona, quod in Vita B. Alexii reperies. » Item: « Facitergium, togilla, mappa, mappula, gausape, ovarium, mensale, manutergium, prandeum, manu-mundum, manipularium. » Anonymus in Vita S. Gregorii: « Particulæ brandei (sic legitur) repperunt. Quod videntes legati vehementer irati sunt, dicentes dominos suos pulcherrimis palliis abundare, ac per hoc Romanorum vilibus prandeis non egere. » Sangallensis, l. II *De gestis Caroli M.*:

« Cumque tenuissimas illas pelliculas vel tenuiores brandeos extrahere cepissent. » Flodoardus, *Hist. Rem.* I, 20: « Corpus ejusdem rubeo consistat brandeo indutum. » FABR.

(35) *Diffamatum* est. Glossæ: « διαφημίζω diffamo, devulgo, pervulgo. » Utitur Apuleius. B. Augustinus, *De Civ. Dei*, VI, 10: « Tam grandis gloria diffamari. » Anastasius Bibliothec. in Epistola ad Martinum episc. Narn.: « Potui ei scribere ac innotescere omnia quæ de ipso diffamabantur. » A. I.

conditos in Silentario et in Archangelo et in Curru, ut cum facta fuerit machinatio, turbationem faciant. Porro idem Ablabius etiam aurum accepit a Marcello argenti venditore, libras quingentas, ut sibi coöperaretur. Sed Deo volente isus est Ablabius Eusebio exconsuli, qui erat comes fœderatorum, et Joanni logothetæ, dicens quia hodie vesperi volumus imperatorem aggredi. Qui cum hoc nuntiasset imperatori, tenuit eos, et invenit illos ferentes absconditos gladios. Et Marcellus quidem argenti venditor, spe frustratus, et exempto gladio quem portabat, dedit sibi tres ictus in triclinio comprehensus, et moritur. Sergius autem fugit ad Blachernas, quo educto ab ecclesia, et interrogato, persuasum est ei confiteri quod et Isacius argenti venditor et Belisarius gloriosissimus patricius conscius hujusmodi fuerit machinamenti, et Victus pecuniarum venditor et Paulus curator ejusdem Belisarii consilium scierint. Qui comprehensi et traditi Procopio præfecto confessi sunt, et dixerunt de Belisario, qui mox factus est imperatoris sub ira. Multi vero et fuga usi sunt. Interea quinta die mensis Decembrii fecit imperator silentium, adducens et patriarcham Eutychium, et jubens eorum recitari confessiones. Quo audito Belisarius ingenti est mœreore gravatus, et mittens imperator comprehendit omnes homines ejus, et ipsum domi sedere præcepit custodiendum. Interea mense Decembrio, vicesima die, facta sunt encænia Constantinopoli Magnæ ecclesiæ secundo. Porro vigilie eorundem encæniorum factæ sunt apud S. Platonem, et exivit inde patriarcha Constantinopoleos Eutychius cum letania præsentis imperatore, sedens in eodem vehiculo et portans apostolicum habitum et tenens sanctum Evangelium, cunctis psallentibus: *Tollite portas*. Eodem mense captæ sunt quædam partes Africæ a Mauritanis insurgentibus adversus Africam ita: Cutzinas nomine quidam ex ipsa gente exarchus Mauritanorum habebat consuetudinem accipiendi a principe Africæ, qui per tempus erat, certam quantitatem auri. Cum autem venisset ut acciperet illud, Joannes princeps Africæ occidit eum. Porro insurrexerunt filii Cutzinæ vindicantes paternum acceptum, et erecti contra illam ceperunt ejus partes aliquas depredantes. Imperator itaque hoc agnito misit in auxilium Africæ Marcianum magistrum militum, nepotem suum, cum exercitu ad pacificandos Mauros; et confluxerunt ad eum, sicque pace polita est Africa. Eodem anno imperator quibusdam turbationes Constantinopoli concitantibus, pollices abscedit eorum duntaxat qui cum gladiis pugnaverunt. Nonadecima verò die Martii mensis admissus est Belisarius patricius receptis omnibus dignitatibus suis. Eodem anno venerunt legati Ascleti regis Ermechionorum, qui positus est intra Barbarorum gentem juxta Oceanum, Constantinopolim.

Mundi anno 6056, divinæ incarnationis anno 556,

A Justinianus imperii sui tricesimo septimo anno perrexit causa orationis ad Myriangelos, id est Germias, urbem Galatiæ. Novembrio vero mense introivit Byzantium Arethas patricius et princeps tribus Saracénorum, debita deferre imperatori filiorum suorum debiti gratiam, ut scilicet post obitum suum tenerent principatum tribus suæ.

Tricesimo octavo imperii Justiniani anno Eutychius patriarcha Constantinopolitanus depositus est et in exilium missus a Justiniano in Amasiam; et factus est pro eo Joannes ex scholasticis, cum esset apocrisarius Antióchiæ magnæ et presbyter ejusdem ecclesiæ. Eodem anno Justinianus imperator de corruptibili et incorruptibili dogma commovens, edicto ubique alieno a pietate transmissio, Deo præoccupante defunctus est, cum imperasset triginta octo annis, mensibus septem et diebus tredecim, et efflucit hujus successor Justinus curopolates. Eodem anno Theodosiani et Gajanitæ apud Alexandriam ædificare cœperunt conciliabula, et prævalentes Gajanitæ episcopum sibi consecraverunt Helpidium archidiaconum suum; quem imperator vinctum venire præcepit. Cumque veniret per Segrin, mortuus est. Porro Theodosiani Dorotheum occulte noctu episcopum sibi ordinaverunt, et in unum convenientes tam Gajanitæ quam Theodosiani communem episcopum sibi inthronizaverunt. Cujusdam autem abbatis barbam pelle et carne decoraverunt. Taliter hæreticorum dementia gerere consuevit, adeo ut ea quæ paganorum sunt multoties operentur.

C Mundi anno 6058, divinæ incarnationis anno 558, Joannes Romanæ præest Ecclesiæ. Justinus imperat, nepos Justiniani, coronatus a Joanne patriarcha. Erat autem natione Thrax, magnánimus atque ad omnia prosper. Habebat autem et uxorem Sophiam nomine, quam et coronavit Augustam. Cum autem esset pius, adornavit ecclesias quas Justinianus ædificaverat, tam videlicet Magnam ecclesiam et sanctos apostolos quam alias ecclesias et monasteria, donans eis thesauros et omnem redditum; eratque orthodoxus valde, et misit Photinum monachum, privignum Belisarii patricii, dans ei potestatem contra omnem personam, et causam pacificandi Ecclesias universas Ægypti et Alexandriæ.

Secundo anno imperii Justinii Ætherius et Audius, ac medicus qui cum ipsis erat, insidiati sunt eidem imperatori Justinio; qui cogniti intercepti sunt gladio. Eodem anno Agatho monachus, frater Apollinarij episcopi Alexandrini, veniens Alexandriam sermones habiturus, et Eustochium monachum, qui magnus erat et œconomus Alexandriæ, eustodiæ mancipavit, qui per tectum fugiens venit Byzantium, Macario tunc facione pulso ecclesia, et consecratus est Eustochius pro Macario episcopus Hierosolymis.

Tertio imperii Justinii anno, accersitis Sophia piissima Augusta pecuniarum venditoribus et no-

tariis, jussit deferri cautiones debitorum et breves, quibus lectis accepit breves, et praeuit eos debitoribus, et reddidit dominis suis, et laudata est super hoc magnopere ab universa civitate. Eustochius autem, ingressus Hierosolimam, non audienda contra Apollinarium et Agathonem et Macarium novae Laurae monachos excitavit, mentiens illos Origenistas. Et ideo pulsus est, et iterum restitutus est Macarius in throno suo.

Quarto imperii Justinii anno rursus Macarius Hierosolymis praefertur episcopus, et Alexandriae Joannes habetur antistes.

Quinto imperii Justinii anno, cum magnus Anastasius Antiochenus episcopus reprehendisset in rescriptis synodicorum Joannem Constantinopolitanum, qui consecraverat Joannem Alexandrinum, et hoc consecrato pulsus est ab ecclesia sua per indignationem Justinii, et ordinatus est Gregorius monachus et apocrisiarius monasterii Byzantiorum.

Sexto imperii Justinii anno Narses cubicularius et protospatharius dilectus imperatoris construxit domum Narsis et monasterium Catharorum.

Septimo imperii Justinii anno Romani ac Persae pacem corruperunt, et iterum Persicum renovatum est bellum eo quod Homeritae Indi legationem ad Romanos miserint, et imperator Julianum magistrarium cum sacra destinaverit ad Aretham regem Aethiopum per Nilum fluvium ab Alexandria et Indico mari, qui receptus est ab Aretha rege cum gaudio multo, appetente nimirum amicitiam Romanorum imperatoris. Enarrabat autem, cum redisset, idem Julianus, quod quando receperit eum rex Arethas nudus esset, habens circum cincturam et in lumbis linea vestimenta auro contexta, circa ventrem vero portabat indumenta scissa cum margaritis pretiosis, et in brachiis quinos circulos, et armillas aureas in manibus suis, in capite autem pannum gemmatum, habentem ex utroque ligamento plectas quatuor, et torquem aureum in collo suo, et stabat super quatuor elephantes, stantes et habentes jugum et rotas quatuor, et superius ut currum excelsum, velatum petalis aureis, ut sunt principum provinciarum currus; et stans super illos ferebat scutum parvissimum deauratum et duas lanceolas aureas, et senatus ejus omnis erat cum armis, canentes modulationes musicas. Introductus ergo legatus Romanorum cum adorasset, jussus est ab eo erigi et duci ad se. Cum autem suscepisset imperatoris sacram, osculatus est signaculum, cum habebat pectusculum imperatoris. Susceptis autem et donis gavisus est valde. Porro cum legisset sacram, invenit ut se contra regem Persarum armaret, et proximam sibi Persarum perderet regionem, et ulterius cum Persis foedera non iniret. Protinus ergo collecto exercitu rex Arethas coram legato Romanorum adversus Persas praelium movit, subjectos sibi Saracenos praemittens. Profectus autem et ipse ad regionem Persarum,

A depopulatus est omnia quae in partibus illis erant. Tenens autem rex Aretha caput Juliani, et dans ei pacis osculum, dimisit eum in multa benevolentia multisque muneribus. Porro facta est et alia causa, quae turbavit Chosroen. Hunni quippe per illud tempus, quos Turcos dicere consuevimus, legationem dirigunt ad Justinum, per Alanorum regionem mittentes. Hoc timens Chosroes excusationem praetendebat, rebellionem Armenorum in se factam per accessum, quo Justino adhaerant. Sed et profugos repetebat. Impendebat enim Romanorum imperator per singulos annos quingentas libras auri, ut castra, quae loco proxima erant, Persae custodirent, ne ingressae gentes utramque rem publicam destruerent, communibusque sumptibus castris muniebantur. At vero Justinus pacem dissolvit, asserens opprobrium esse sub Persis solvere tributa Romanos: propterea locum magni hoc Persarum Romanorumque reperit bellum. Porro Justinus Marcianum patricium, et cognatum suum praetorem creans Orientis contra Persas direxit.

Mundi anno 6065, divinae incarnationis anno 565, octavo imperii sui anno Justinus infirmatus est et tristatus adversus Baduarium fratrem suum, et hunc injuriis laceravit. Novissime vero praecipit cubiculariis pugnis casum educere illum in conspectum concilii senatorum: erat enim comes imperialium stabulorum. Quo comperto Sophia tristata est et conquesta imperatori, qui se poenituit, et descendens ad eum in stabulum introivit subito cum praeposito cubiculariorum. Baduarius autem viso imperatore fugit a loco in locum, per superiora praeseptis, praetimore imperatoris. Ast imperator clamabat: *Adjuro te per Deum, frater mi, exspecta me.* Et cum cucurrisset, tenuit eum, et amplexatus deosculatus est illum, dicens: *Peccavi tibi, frater mi, sed suscipe me ut fratrem tuum primum et imperatorem: ex diabolica enim operatione novi quod factum sit hoc.* Qui cecidit ad pedes ejus, et flens ait: *Veraciter, domine, potestatem habes. Veruntamen in praesentia senatus deformasti servum tuum. Modo, domine, his rationem redde.* Et ostendebat ei equos. At vero imperator regavit eum secum manducare, et pacificati sunt. Eodem vero anno factum est bellum circa Sargathon Romanorum atque Persarum magnum, et vicerunt Romani.

Nono anno imperii Justinii Hormisdas rex Persarum Ardamenum ducem Persarum ordinans misit Romanorum regionem depopulari; qui praeda multa capta reversus est. Quo comperto Justinus, consternatus mole calamitatis, capti sensus languorem incurrit, et pactum facere petit Hormisdæ, qui id fieri anno consensit.

Mundi anno 6067, divinae incarnationis anno 567, Justinus imperator Tiberium comitem excubitorum sibi filium faciens Casarem appellavit, et consensorem suum constituit tam in Hippodromiis quam

In diebus insignibus. Erat autem imperator pedibus captus, ac per hoc magis in lectulo jacens.

Undecimo imperii sui anno construxit Justinus magnam aqueductum Valentis, et largitus est urbi dapsilitatem aquarum.

Duodecimo imperii sui anno Justinus imperator synagogam Hebræorum, quæ erat Constantinopoli in Chalcopratiis, ablatam ab eis fecit ecclesiam Domine sanctæ nostræ Dei Genitricis; quæ Magnæ proxima est ecclesiæ.

Tertiodecimo imperii Justini anno, Joanne Constantinopolitano defuncto episcopo, Eutychius recepit iterato thronum eundem. At vero imperator infirmatus, et paucillum a languore demissus, advocavit tam pontificem et senatum quam omnes sacerdotes et cives, et adducto Cæsare Tiberio palam omnibus appellavit eum imperatorem, his sermonibus usus: *Ecce Deus, qui benefecit tibi. Hunc habitum Deus tibi dedit, non ego: honora illum, ut tu quoque honoreris ab ipso. Honora matrem tuam, quæ aliquando tua domina fuit. Nosti quod primum ejus servus fueris, nunc autem filius. Ne gratuleris in sanguinibus; ne communices in homicidio; ne malum pro malo reddas; ne in malo inimicitie similis mihi efficiaris. Ego enim, ut homo, culpavi: etenim et culpabilis factus sum, et recepi secundum peccata mea; sed causam habeo cum his qui hoc mihi fecerunt, ante tribunal Christi. Non elevet te hic habitus quemadmodum me. Sic attende omnibus sicut tibi. Scito quid fueris, et quis modo existas. Ne superbias, et non peccabis. Nosti quis fuerim et quis factus existiterim et existam. Omnes isti filii tui sunt et servi. Scis quod præ visceribus meis honoraverim te. Hos cum videas, omnes qui sunt rei publice vides. Intende militi tuo. Ne milites suscipias, ne dicant tibi quidam quia decessor tuus taliter conversatus est. Hæc enim dico, a quibus passus sum. Qui habent substantias, fruantur eis: his vero qui non habuerint, dona. Et facta oratione a patriarcha, cum dixissent omnes, Amen, cecidit Cæsar ad pedes imperatoris, et dixit ei: Si vis, sum, si non vis, non sum. Et imperator ait: Deus, qui fecit cælum et terram, ipse omnia quæ dicere oblitus sum, in cor tuum immittat. Porro cum hæc prosequeretur imperator, replebat lacrymis totum collegium. Quod cum solutum fuisset, Tiberius dona subditis impertitus est, et quæcunque in imperatoris appellationibus moris existunt.*

Mundi anno 6071, divinæ incarnationis anno 571, imperare cepit Tiberius redimitus ab Eutychio patriarcha, cum esset et ipse genere Thrax. Cumque imperaret, clamabant partes: Anastasia Augusta, tu vincas. Salva, domine, quos imperare jussisti. Audiens autem Sophia Justini conjux percussa est animo: volebat namque nubere Tiberio et permanere Augusta: nesciebat enim quod haberet uxorem. Quidam autem dicebant quod et in vita Justini adamicata fuerit ei, et ipsa persuaserit Justino ut eum Cæsarem faceret. Verum

A Tiberius mittens duxit Anastasiam conjugem suam, et coronavit eam Augustam, et jactavit rogam multam.

Secundo imperii Tiberii anno Alexandria antiestes habetur ecclesiæ Eulogius. Misit interea imperator Tiberius ad regem Persarum secundum morem, nuntians promotionem suam; quo pacem non admittente Tiberius magnas virtutes congregavit, et disseminatis regiis thesauris multos fecit exercitus, creans magistrum militum Orientis quemdam Justinianum.

Tertio imperii Tiberii anno rex Persarum sumptis virtutibus suis in Armeniam properat. Audiens autem Romanorum dux regem Persarum per semetipsum prælium initurum, expeditus effectus est. Timor enim ingressus est in populum Romanorum, et ideo Justinianus ad virtutes sermonibus usus compescuit formidinis pugnam. Cum autem bellum fieret et sagittatio Persarum facta multa fuisset, ita ut etiam solares radii celarentur, dum videlicet Romani clipeis jacula, quæ ex arcubus mittebantur, continuatis projicere niterentur. Cum autem profunda consisteret Romanorum acies, Persæ ferre non poterant, sed in fugam vertitur Babyloniorum caterva, et intereunt multitudines copiosæ. Accipiunt interea et Persarum suppellectilem et regium tabernaculum totumque clarissimum apparatus. Tenent autem et elephantes Romani, et ad Tiberium mittunt insignes et regias illas exuvias. Itaque legem ponit Persarum rex, confusionem non ferens, nunquam jam Persarum regem in prælium egressurum. At vero Romanus exercitus Persicis adjecit ærumnis, et ad intima Persidis properavit, et multum illie excidium et captivitatem patravit, perveniens etiam in medium Hyrcanii maris. Cum autem hyems adesset, non remeaverunt Quirites ad propria, sed in Perside hyemem transegerunt. Porro eodem anno coepit ædificare Tiberius publicum Blachernarum, et renovavit multas ecclesias et xenodochia et gerontocomia, jussitque se scribi in phœnicis litteris Tiberium Constantinum.

Quarto imperii Tiberii anno mortuus est Eutychius patriarcha, et promotus est post dies sex Joannes Jejulator, Magnæ ecclesiæ diaconus. Imperator autem Tiberius emptis corporibus gentilium constituit militiam in nomen proprium, amiciens et armans eos in millia quindecim, dans eis ducem Mauricium comitem fœderatorum, et subducem Narsen, et misit eos contra Persas. Bello autem facto magno valide Romani victores efficiuntur, et abstulerunt a Persis civitates et regiones, quas sub Justiniano ceperant et Justino. Abiens autem Mauricius Constantinopolim susceptus est ab imperatore cum ingenti honore, et publicavit Tiberius victorias Mauricii, et generum hunc admisit ad Constantinam filiam suam. Similiter et Germano prætori junxit filiam suam Charito, utrumque Cæsarem creans. Mense vero

Augusto mora comedens matutina, visu digna sed corrupta, pthisin incurrit. Et cum esset moriturus, accito patriarcha Joanne atque senatu una cum militibus, in tribunalum lectica est deportatus; et quia loqui non poterat, per epanagnosticon, quæ rebus Romanorum erant utilia, manifesta populo fecit, et Mauricium generum suum nuntiavit imperatorem. Itaque cum omnes imperatoris laudassent consilium atque Mauricium imperatorem, conversus Tiberius in lecto suo diem obiit, cum regnasset annis tribus, mensibus decem, diebus octo.

Mundi anno 6075, divinæ incarnationis anno 575, Mauricius imperat: eodemque anno legatione funguntur Avars ad imperatorem Mauricium, qui ante breve tempus Sirmium subegerant, insignem civitatem Europæ, postulantem octuaginta millibus auri, quæ accipiebant per annos, a Romanis alia superaddi viginti: imperator autem pacem affectans hoc admisit. Petivit autem ad videndum sibi et elephantem, animal Indicum, mitti; cui imperator majorem omnibus misit; quem ille visum remisit ad imperatorem. Similiter et lectum aureum sibi mitti petiit; sed et hoc imperator misit ad eum: ipse vero et hunc contemptum remisit. Postulabat autem iterum alia viginti millia centum addi. Quod imperatore non admittente, chaganus Siggidonem civitatem subvertit et multas alias urbes cepit, Illyrico subjacentes. At vero imperator Heliudum patricium cum Comentiolo legatos ad chaganum transmisit. At vero Barbarus in sponsonibus pactorum agere se pacem professus est. In Oriente vero Joannem Mystaconem prætorem Armeniæ fecit, qui veniens ad Nymphium amnem, ubi Tigri misceri dignoscitur, bello congregitur cum Cardariga Persarum prætore, et prevalent Romani adversus Barbaros. Cardarigas vero non est proprium nomen, sed dignitas maxima apud Persas.

Secundo imperii sui anno consul Mauricius appellatur, et multos thesauros urbi donavit; provehit autem Philippicum prætorem Orientis, cui et Gordiam sororem suam in conjugium tradidit. At vero Philippicus Persicam arripiens partes appropinquavit Nisibi, et repente in Persidem ingressus multam prædam sumpsit, quam per montes salvam ducens in Madorum regionem transtulit, et multis illic villis exterminatis ad Romana rura reversus est. Porro chaganus Avarum pacem solvere festinabat: nam Slavinarum gentes contra Thracem armavit, quæ pervenerunt usque ad longos muros, multum facientes excidium. Ast imperator palatii eductis militibus et plebibus e civitate longos muros custodiri præcepit, et Comentiolum ducem ordinans et armans contra Barbaros misit, qui insperate in Barbaros ruens copiosas multitudines interfecit, hosque pepulit. Cum autem pervenisset Hadrianopolim, occurrit Andragasto multitudines Slavinarum cum præda

ducenti, et in hunc irruens et captivitatem eripuit et victoria magna indutus est.

Tertio imperii Mauricii anno Philippicus sumptis exercitibus ad Persicam regionem profectus est, et capta Arzenene magnam prædam obtinuit, et formidinem operatus est Persicis exercitibus. Interea Constantinopolim languens remeat, militesque sine læsione ad propria repedarunt.

Quarto imperii Mauricii anno Philippicus egressus a regia urbe, hostium sumpto apparatu ad civitatem Amidam properat, et collectis armatis percunctabatur eos si in promptu haberent properandi ad bellum. Ast Romanis juramentis credulum cum reddentibus se alacriter bellaturos, venit ad Anazarbon: at vero Cardarigas hoc comperto risui additionem mandabat, somnium esse quod dicebatur opinans, accersitisque magis interrogabat quis erit victoriæ dominus. Ast demonum placatores Persas astruebant a diis victoriam allaturos. Exsultant igitur super his Persæ magorum huius promissionibus facti, et parant continuo ligneos compedes ex ligno et ferro, quibus Romanos compeditos vinciant. Prætor autem commovet Romanos, ne agrorum labores exterminent, ne justitia Dei, quæ malum odit, victoriam ad Barbaros transferat. Postera ergo die prætor dirigit duos phylarchos Saracenorum, et capiunt Persas viventes, per quos motus adversariorum didicerunt, quia asseruerunt Dominico die velle Barbaros in Romanos irruere. Porro Philippicus diluculo vale dicens Romanis, tribus phalangibus occurrit ad prælium, ipseque assumpta dei virili forma, quam achiropoieton Romani prædicant, discurrens per acies armatis divinam impartiebatur virtutem, et stans post aciem, hæc retinens arma, lacrimis multis deum placabat, qui celestium ordinum principes auxiliares assumpsit. Cum autem bellum ageretur, Vitalianus princeps aciei omnibus audacius motus phalangem Persarum dirupit et sarcinam tulit. Romani autem circa spolia cœperunt vacare, quos accipiens Philippicus, ne ad exuvias etiam reliqui reversi prælii obliviscerentur conversique Barbari perderent eos, Theodoro libino galea sua imposita, misit gladio percutere eos qui vacabant circa exuvias; quem videntes et existimantes esse Philippicum, dimissis spoliis properarunt ad bellum. Cum autem bellum multas per horas ageretur, vox fit a prætore Persarum equas percutere lanceis; quo facto in fugam versus est Persarum exercitus, et triumpho ingenti Romani positi multos ex eis peremerunt et spoliaverunt. Postera vero die sumptis virtutibus suis Cardarigas rursus ad bellum armatur, et secundo prælio gesto denuo vincunt Romani, et occiduntur Persæ multi. Comprehenduntur etiam vivi duo millia, Byzantiumque mittuntur; aufugit quoque Cardarigas, quem Persæ cum injuriis respuunt. Porro Philippicus Heraclium, Heraclii imperatoris patrem, subprætorem ad explorationem Barbarorum transmisit,

sumptisque militis Babyloniam adiit, et Chlomarum castellum obsidet. At vero Cardarigas eligit milites idiotas cum subjugalibus (36), et turba collecta exercitum se movere jactabat, et per munita loca obscura nocte in dorsa Romanorum efficiuntur, nequaquam fidentes se manus in eos missuros. Timore autem importuno cadente in Philippicum fuga irrationabili usus est. Quo comperto Romani in fugam convertebantur per loca ad meandrum difficilia, multa incurrentes pericula. Cumque sol ortus fuisset, a calamitate liberabantur, nemine persequente, et pervenientes ad prætorem hunc injuriis pessimis blasphemabant. Verum Persæ fictam existimantes fugam persequi ausi non sunt. Porro Heraclius transmeans Tigrim, quæcunque Medicæ regionis erant insignia prædia, igni tradebat, et sic ad Philippicum rediit cum spoliis multis.

Mundi anno 6079, divinæ incarnationis anno 579, quinto imperii Mauricii anno Avarum chaganus fœdere dissoluto Mysiam et Scythiam atrociter expugnabat, subvertens Ratiarnam et Bononiam et Aquis et Dorostolum et Zandapa et Marcianopolim. Comentiolus vero ad maritima venit, et separato exercitu improbabilis discrevit ab optimis, et inutilis quidem virtutis quadraginta millia custodire vallum jubet, electorum autem sex millia sumens, duo millia ex his tradit Casto et duo Martino, et ipse duobus sumptis contra barbaros properat. Castus autem veniens Zandapa et Emon, repertis barbaris in desidia constitutis, multos ex eis disperdit, prædamque multam obtinens armigero ad salvandum tradebat. Martinus autem circa Meandrum effectus, et in chaganum ex insperato incurrens, multos virtutis ejus exstinxit, ita ut ille salutem suam fuga meratus sit. Martinus vero victoria gloriosa percepta ad prætorem revertebatur, ubi se promiserat eos expectaturum. Comentiolus autem formidinem pressus Marcianopolim rediit; qui non invenientes eum collegerunt exercitus suos, et per artum locum Æmi castra movent. At vero Martinus videns chaganum transeuntem fluvium ad prætorem rediit. Castus autem transitu flumine appropinquans his qui præcurrerant, Avarum obtinet pugnam. Porro vani cujusdam dæmonis repositionibus deceptus non rediit ad prætorem. Posteraque die tenens transitus chaganus conclusit eum. Scinditur igitur populus, et unusquisque, ut vires habebat, per nemora fugiebat. Capiuntur itaque quidam a barbaris, et indicant ubi latitabat Castus; et hoc capto exultabant et lætabantur. Chaganus sane per meridiem iter agens contra Thracem properat, Longosque muros accepit. At

A Comentiolus, qui in silvis Æmi latitabat, cum Martino exivit, et perveniens ad chaganum impetratum invenit eo quod Avarum multitudo diffusa esset per Thracem; et prima vigilia noctis properat adversus illum, essetque profecto a se opus ingens patratum, nisi eventus quidam falleret ejus conatum. Uno quippe animante onus subvertente, quidam domino animantis acclamat onus erigere, patria voce, dicens *Torna, torna, frater*. Et dominus quidem multa vocem minime sentiebat: sed populi hoc audito hostes imminere sibi existimantes in fugam conversi sunt, *torna, torna*, maximis vocibus exclamantes. Chaganus autem ingentem formidinem indutus penitus fugiebat, et videbantur Barbari et Romani invicem fugere, nemina persequente. B Præterea chaganus sumptis virtutibus Apriam civitatem obsedit, inventumque Busan urbis mangunarium interficere nitebatur; qui pecunias rogabat ei multas præbere, si vitam sibi donaret. Ille vero hunc ligatum urbi præsentavit. At ipse quærebat habitantes urbem ut emeretur, narrans quam sæpe pro civitate certaverit. Civis quidam multitudinibus persuasit hoc minime faciendum. Quia ergo parvi pensus est Busa, repromittit chagano se tradere civitatem, et exterminatorio instrumento facto, quod arietem nominant, civitatem adeptus est; ducentes quod barbari argumentosum ingenium (37), et alias plures urbes in servitutem redegerunt, et cum multa captivitate reversi sunt. C Audientes autem Byzantii quod Castus a Barbaris captivus effectus sit, magnis conviciis contra Mauricium utebantur, et hunc in manifesto blasphemis appetebant.

Per idem quoque tempus Heraclius Heraclii pater Persicum aggressus est castrum, quod et cepit. Similiter et Theodorus castrum Mazarorum, amboque Bavidæ veniunt. Et cum castrum munitissimum esset, milites quidam Saphires nomine, stimulos est operatus, et contra compagines lapidum hos figens per eos aditum fecit. Cum autem fortis ille ascendisset muri coronam, vir Persa hunc expulit. Cadit ergo Saphires deorsum, et suscipiunt eum in scutis suis Romani. Et rursus opus audenter arripit, et denuo a firmitate repellitur. Iterumque Romani hunc scutis suscipiunt, et tertio ad machinamentum conatus est. Cumque ad muri caput pervenisset, Persam excidit, deinde caput ejus Romanis præbens hos fiducia magna replevit; multisque imitantibus virum fortem, et per palos ascendentibus murum, Romanis traditur castrum. Et alios quidem Persarum occiderunt, alios vero captivos duxerunt una cum suppellectili, igni prodito castrò. Interea Philippicus rursus Byzantium

NOTÆ.

(36) *Subjugalibus*. Glossæ: ὑποζύγιον *subjugam*. Onomasticon: *Subjugalis* ὑποζύγιος. *Subjugalis* bestia Prudentio in agone Romani. FABR.

(37) *Ingenium*. Gallis *engin*, machina bellica. Matth. Paris. « Ut ingenium adhiberetur ad turrinam »

Sic Papias in Vocabulario argumentum ingenium interpretatur. Vide Elmenhorstium ad Apul. Met. l. v, p. 207. Glossæ Dosithei: « Argumentum, argute inventum. Id.

iter egit, Heraclio Romanorum duce relicto. Veniens autem Tarsum, et dicens quod imperator Priscum Orientis prætorem creatum direxerit, scribit Heraclio dimisso exercitu in Armeniam venire ad Narsen et Prisci ejus præsentiam facere manifestam. Imperator enim Philippico jusserat quarta rogæ parte privare militiam. Philippicus autem timeis ne occasio tyrannidis fieret, super hoc imperatori non paruit, ideoque a prætura deponitur. Priscus autem perveniens Antiochiam præcepit milites apud Monocartum colligi. Advocat autem et Germanum, cui Hedessenorum principatus creditus erat, una cum episcopo, et una cum eis ad exercitum ibat, solemnitate Paschæ cum illis facturus. At vero duces exercitus obviam venerunt ei cum bandis, duobus signis procul ab exercitu. Ast Priscus secundum morem non descendit ab equo, nec consuetis salutationibus usus est. Hinc ergo et odii exordium factum est: in communibus namque injuriis multitudines severius patiuntur. Post festum autem diem demonstrabantur tetricæ imperatoris litteræ. Confluunt itaque multitudines ad prætoris fixuram tabernaculi, aliis quidem gladios portantibus, aliis vero lapides vel ligna jactantibus. Fit igitur pavidus Priscus, et ascendens equum fuga evasit periculum. Illi vero scindentes fixum hujus tabernaculum, omnia quæ ipsius erant diripuerunt. Ast ille Constantiam perveniens a medicis de percussionibus lapidum et vulneribus curabatur, et mittit episcopum civitatis rationem faciens ac pollicens exercitui se suasurum imperatori, ne illos prius aliqua conferendarum consuetudinum (38). Ast exercitus episcopum cum injuriis respuerunt, et Germanum invitum prætorem pronuntiaverunt super scutum elatum, imperetoriamque statuam subverterunt, et hujus imagines demoliti sunt. Et in tyrannidem prorumperent et urbes dispoliant, nisi Germanus id agere multa comonitione et exhortatione vetuisset. Priscus autem hæc imperatori manifesta fecit, et imperator Philippicum denuo prætorem Orientis consiluit. Priscus vero Byzantium rediit. Porro exercitus juramentis se affirmabat a Mauricio nullatenus imperari. Bartari sane Romanis calamitatibus delectabantur. Verum imperator Aristobolum, curatorem imperialium domorum, ad exercitum misit, quatenus juramentis et donis tyrannidem solveret; quod et fecit. Tyrannide vero destructa sit Persarum atque Romanorum circa Martyropolim maximum bellum. Romanis vero potentia et ducum virtute expugnantibus Persas, interficitur Maruzas Persarum prætor. Comprehenduntur etiam viventium ex his tria millia, et Persicorum principes agminum mille tantum reversi sunt in Persidem. Porro Romani transmittunt ad imperatorem ex Persicis exuviis multa et captos et universos una cum bandis.

Mundi anno 6080, divinæ incarnationis anno 580, mense Septembrio, indictione sexta, Langobardi bellum adversus Romanos intulerunt, et Maurisiorum gentes adversus Africam magnas perturbationes perpetraverunt. In Perside autem carcer est qui dicitur Lethe, et multos Persarum rex a diversis gentibus in hoc inclusit una cum captivis civitatis Daræ. Isti ergo desperati insurgunt contra eos qui se custodiebant, et occiso Marusa caput ejus Byzantium attulerunt. Ast imperator cum gaudio magno illos suscepit. Philippicum autem vix prætorem recepit exercitus. Cum autem Persarum Romanorumque bellum Martyropoli fieret, superantur Romani. Imperator autem a prætura Philippico rursus amoto, Commentiolium prætorem Orientis direxit. Heraclius autem prosperatus in bello peremit Persarum prætorem. Aphrahato vero interempto fugiunt Persæ et insequuntur Romani. Cum autem multum fuisset in eis excidium factum, comprehendunt etiam custodiam et multas exuvias Byzantium mittunt. Denique imperator equestribus speculationibus et commerciis urbem splendidam reddidit. Hormisdas Persarum rex prætorem Baram promotum una cum potentatibus multis contra Suaniam mittit. Ex insperato autem huic instans ad Araxem flumen castra commovet, siquidem expugnatis Turcis a Persis adeo Hormisdas crevit ut etiam tributa quadraginta millia auri a Turcis acciperet, cum prius ipse æqualia Turcis persolveret. Verum Mauricius hoc comperto Romanum provehit prætorem, et in Suaniam cum potentatu transmittit. Cumque pervenisset Romanus Lazicem et ad Phasim fluvium accessisset, in Albaniam exercitum movit. Baram autem audiens Romanum profectum rem deridebat. Cupiebat etiam Romanorum aciem manu capere: non enim adhuc adversus Romanos bellum inierat. At vero Romanus Romanam multitudinem separavit, non probatis penes sarcinas derelictis. Decem millia etiam secum accipiens adversus barbaros properabat, et duo millia præcedere jubet exercitum. Qui venientes obviam his qui præcesserant, Persas hos in terga vertunt, et omnes interfimunt: facta quippe fuga et præcipitio sibi obstante conclusi omnes interierunt. Ast Romani usque ad barbarorum vallum venerunt, ita ut Baram super hoc obstupesceret. Quod audiens Romanus animare cepit exercitum, et præliaturi parantur in campo Albanie. Baram autem nitebatur bellum furari, frustratus tamen consilio est: surrexit enim Romanus, et compositissime parabatur. Cum autem invicem conflictus ageretur et multi Barbarorum occisi fuissent, sit maxima Romanis victoria. Dispoliantur igitur Barbari, et sepultura carentes efficiuntur bestiarum esca. Hoc audito Hormisdas Persarum rex, confusionem non ferens, muliebrem vestem Baram

NOTE.

(38) Consuetudinum. Consuetudo præstatio, *παροχή*. Glossæ: salarium *συνθήκη*, v. *Hist. Trip.* l. vi, c. 7, et l. vii, c. 3. FAER.

transmisit, et hunc prætura privavit. Parat e contra rebellionem Baram, progreditur in tyrannidem, et reciprocis injuriis per litteras Hormisdam lacerat, subscribens epistolæ ita: *Hormisdæ filie Chosroe Baram hæc mittit*. Collectis vero militibus asserebat Hormisdam indignatum adversus militias, utpote quæ a Romanis fuerant superatæ. Ostendebat autem et fictas litteras quasi ab Hormisdâ missas ad minuendas militum rogas, ad memoriam eis reducens atrocitatem Hormisdæ, seu crudelitatem, avaritiam et violentiam, et qualiter homicidiis delectatus et a pace alienus esset, qualiterque optimates vinculis dederit, quorum alios quidem gladio reciderit, alios autem necaverit Tigride, et qualiter cogebat Persas in magnis præliis separari, quo disperderentur et non contra illum tumultuarentur. Talibus ergo verbis Baram militiam affatus tyrannidem maximam adversus Hormisdam succendit, et juramentis Baram munientes dogmatizant omnes se deposituros Hormisdam. Hormisdas autem Ferochanen magistrum suum armatum cum virtute destinat adversus Baram. Baram vero significavit Ferochani seu militibus quia non convenit arma Persas adversus Persas efferre, et ad memoriam eis reducebat Hormisdæ asperitatem, injustitiam, in sanguinibus gaudium, in homicidiis amorem, infidelitatem, jactantiam et violentiam. Hæc sentientes veraciter ab eo dicta fuisse populi qui circa Ferochanen erant ad Baram sese conferunt, et Ferochanen occidentes se Baram uniunt, et contra Ctesiphontem impetu abeunt. Hormisdas autem habebat Bindohen, magnæ dignitatis virum, in vinculis: itaque cum in magna fluctuatione negotia degerent, Bestan Bindohi frater, in custodiam insiliens, eduxit Bindohen fratrem suum, et congregata multitudine rustica seu civili, tertia hora diei regalia intrant, et invento Hormisdâ super solium regio more sedente multis hunc injuriis subdunt. Indues autem tenens Hormisdam abstulit diademata a capite ejus, et hunc in carcerem tradiderunt, rogabatque Chosroen patrio solio tribui. Præterea Hormisdas e custodia nuntium misit, Persis petens loqui, Persidi quæ expedirent. In crastinum igitur collectus senatus Persarum in regalibus una cum multitudine vinctum Hormisdam ducunt. Ast Hormisdas commonebat Persas quod non oporteat hujuscemodi in reges committere, et quanta ex quo regnaverit tropæa fecerit, et in quibus erga Persas bona patriverit, et qualiter Turcos Persidi tributa solvere Romanosque pacem amare cogerit, qualiterque Martyropolim ceperit; quin et paterna beneficia enarravit. Rogabat autem et Chosroen a regno deponi ut litis amicum et ambitiosum et sanguinis amatorem superbumque ac injuriosum et præliis inbiantem: esse autem sibi alterum filium perhibebat, quam in regem provehi flagitabat. Bindohes vero ad Hormisdam respondebat, et hujus excessus in medium proponens omnes erexit contra Hor-

A misdam. Et ducunt in medium uxorem ejus et filium, et serræ sectione hos partiti sunt coram Hormisdæ visibus, Hormisdamque oculis privantes in carcerem posuerunt. Et Chosroes quidem aliquandiu patrem benigne tractabat, in custodia illi omnem tribuens escam. Ast Hormisdas hunc injuriis e diverso lacerabat, conculcans ea quæ mittebantur a rege. Unde Chosroes iratus fustibus hunc silvestribus jussit per illa cesum obire. Quod factum et Persas tristes reddidit et contra Chosroen odium auxit. Chosroes vero congregatis virtutibus regnorum egressus contra Baram pervenit in campum Zaba fluminis, ubi Baram vallum habebat. Suspiciens autem Chosroes quod aliqui principum adjacerent Baram, hos occidit. Cum vero populus turbaretur, fugam inivit Chosroes cum paucis quibusdam, et omnes qui erant cum Chosroe ad Baram accesserunt. At vero Chosroes hæsitabat quidnam agere debuisset. Nonnullis sane consilium dantibus sibi ad Turcos secedere, nonnullis autem ad Romanos, Chosroes equum ascendens freno laxato equi motus sequi omnibus jubet. At vero equus ad Romanas partes motus suos direxit, et apud Certensium invenitur, et legatos mittit, adventum suum Romanis faciens manifestum. Contigit autem ut Probus patricius, qui illic erat, hunc susciperet, et de eo imperatori per litteras indicaret. Baram autem misit legatos ad Mauricium petens ne auxiliaretur Chosroi. Porro jubet imperator Mauricius Comentiolo prætori apud Hierapolim Chosroen suscipere et imperialibus obsequiis honorare.

Eodem vero anno demonstravit imperator Mauricius in memoriam dei Genitricis letanias in Blachernis fieri et laudes dicere Domine nostræ, nominans eam panegyrim.

Mundi anno 6081, divinæ incarnationis anno 581, Mauricius filium sibi Chosroen regem Persarum faciens, Dometianum episcopum Melitenensem ad eum direxit, cognatum suum, una cum Narso, cui ducatum belli commisit; qui pervenientes ad Chosroen omnes Romanos potentatus in Persidem introducunt. Baram autem hoc agnito, sumptis virtutibus suis, in loco qui Alexandrines nominabatur castra metatus est, prohibere ratus militias ab Armenia venientes, ne Narsi unirentur: jusserat enim Mauricius Joanni Mustaconi, magistro militum Armeniæ, accipere militias et se Narsi unire pariter contra Baram bellum constituendi. Per noctem autem et unitæ sunt Romanæ virtutes et contra Baram aciem direxerunt. Porro Baram in monte castra metatus est, pavore detentus. Cumque bellum gereretur horribile, Narses Indicis bestiis parvipensis medium barbarorum dissolvit phalangem; et hoc facto cæteræ quoque Baram infirmatæ sunt phalanges, et fit magna fuga tyranni. Narses vero sine ulla retentione persequens Persas cæde sternebat, et sex millia ex his capta vineta ad Chosroen adduxit. Ast Chosroes omnes mucrone peremit. Quotquot autem Turci erant, hos

ad imperatorem Byzantium misit. Sane cum Turci A
crucis haberent in fronte exaratas, interrogaban-
tur ab imperatore quonam modo signum hoc in
fronte portarent. At vero Turci asserebant ante
multos annos pestilentiam in Turcia factam, et
quosdam Christianorum hoc adinvenisse, et hinc
salus in patria facta est. Porro exercitus Roma-
norum tabernaculum Baram et supellectilem acci-
pientes cum elephantibus attulerunt Chosroi. Baram
autem ad interiores partes Persidis fugam fecit, et
sic eorum dissolvitur bellum. Itaque Chosroes ma-
gna victoria circumdatus solum suum recepit.
Verum Narses rediturus ad propria Chosroi dicebat:
Memor sis, Chosroes, presentis diei: Romani tibi
regnum donant. At ille fraudulentam occisionem
metuens, petiit a Mauricio mille Romanos in cu-
stodiam sui habendos. Porro Mauricius cum dile-
ctionem haberet erga barbarum multam, postula-
tionem ejus complevit, sique Persicum Roma-
norumque bellum cessavit.

Mundi anno 6082, divinæ incarnationis anno 582,
coronatus est solemnitate paschali Theodosius fi-
lius Mauricii a Joanne patriarcha Constantinopo-
litano.

Eodem quoque anno imperator Mauricius eccle-
siam sanctorum quadraginta martyrum, quam cepit
ædificare Tiberius, consummavit. Interea cum pro-
funda Orientem pax occupasset, bellum circa Eu-
ropam Avaricum incumbebat, ideoque imperator
potentatus ab Oriente in Thracem traduxit.

Anno imperii sui nono, cum ver inciperet et
agmina pervenissent ad Thracem, exivit cum eis
Mauricius videre quæ a barbaris essent eversa.
Augusta vero et patriarcha et senatus rogabant
imperatorem ne per semet ipsum bellum iniret,
sed potius id prætori committeret. Ast imperator
non acquievit. Exeunte autem eo ad Septimum
solis eclipsis facta est; cumque apud Rheginum
esset, pauperum multitudines pecuniis animavit.
Cum autem venatum pergeret, sus silvestris valde
grandis impetum contra Cæsarem fecit. Equus vero
ob terrorem miraculi ejicere Cæsarem nitebatur.
Diutius ergo tumultuatus Cæsarem jactare nequi-
vit. Itaque sus a nemine accipiens letum abscessit.
In Perinthum præterea navigio iter faciens, ventis
vehementibus et pluvia facta nautisque desperan-
tibus scapha imperatoris asportabatur, ita ut ino-
pinatè salvus ad locum, qui dicitur Daonium, vix
veniret. Nocte vero illa muliercula pariebat et voces
miserabiles emittebat; cumque mane factum fuis-
set, misit imperator videre quid esset quod acci-
derat. Et invenerunt puerum natum, oculorum et
palpebrarum exsortem, manusque ac brachia non
habentem; a lumbo autem erat ei ut cauda piscis
naturaliter hærens. Quo viso imperator præcepit ut

occideretur. Hac denique die imperatoris equus,
qui aureo circumdatus erat ornatu, repente scissus
est cadens. At vero imperator his omnibus augu-
ratus (39) tristis erat. Postera quoque die viri tres
Selavini genere, nil aliquid ferreum bajulantes, a
Romanis detenti sunt, citharas tantum ferentes.
Imperator autem interrogabat tam unde essent
quam ubinam habitatio eorum existeret. Qui ge-
nere quidem aiunt se esse Selavinos, circa finem
vero Occidentalis habitare Oceani. Chaganum au-
tem ad se legationem misisse et munera princi-
pibus gentis suæ auxiliandi sibi contra Romanos.
Taxiarchas autem suos direxisse rationem reddi-
turos chagano, quia non possunt propter longitu-
dinem itineris mittere illi auxilium: decem enim
et octo menses asseverabant in itinere se fecisse,
et ita Romanos adisse. Porro citharas ferre tan-
quam non videntes quemquam suorum armis
indutum, regione sua quid ferrum sit igno-
rante. Imperator autem tam ætatem admirans
quam moles corporis eorum collaudans, hos Hera-
cliam misit. Cum autem venisset ad maritima, et
didicisset quod legati Persarum Byzantium atque
Francorum venissent, ad regalia remeavit.

Decimo imperii Mauricii anno chaganus quærebat
augmenta pactorum accipere. Imperator vero ser-
mones barbari non recepit, et ideoque chaganus
iterum bellum agit, et devastat Singidonem, et
castra contra Sirmium movet. Imperator autem
prætorem Europæ Priscum creat. At vero Priscus
Salvianum subprætorem factum præcurrere jussit;
et contra Barbaros procedentes bellum ineunt, et
vincunt Romani. Quo audito chaganus potentatibus
sumptis properabat ad bellum. At vero Salvianus
visis multitudinibus stupefactus ad Priscum se
contulit. Comperiens autem chaganus Romanorum
recessum ad maritima egreditur, deinceps ad
sanctum Alexandrum, et hunc omnia devoranti
tradidit igni. Transiens autem in Drizipera cona-
tur exterminare rem publicam, devastatoria ope-
ratus instrumenta. Hi vero qui Drizipera habitant;
diutius e diverso aciem direxerunt: nam et portas
aperientes minabantur Barbaros debellare, cum
essent in formidine ingenti. Tunc ergo divina
quædam eis consuluit virtus: media namque die
videre putaverunt barbari, Romanis virtutibus egre-
dientibus ab urbe, futurum sibi fore ut cum eis
conflictum consererent. Et consternati fuga insa-
tigabili fugiunt, et apud Perinthum efficiuntur.
Priscus autem, nec visu quidem ferre multitudines
barbarorum valens, Tzurulum ingressus castrum
muniebatur. Ast barbarus Priscum obsidere cona-
batur. His auditis Mauricius hæsitabat quid foret
agendum. Tunc optimo initio consilio armatur
contra infinitam barbarorum virtutem, et uni ex-

NOTE.

(39) Auguriatus cod. Cruteri.

culitorum magnis donis atque promissionibus suadet ut sponte in barbaros irruat, eique dat ad Priscum litteras continentes hæc : *Gloriosissimo prætori Prisco, Noxium barbarorum conatum ne formides : ad perditionem enim eorum factum est hoc : scito enim quia cum multa confusione revertetur chaganus in regionem quæ sibi a Romanis est deputata. Propterea perseveret gloria tua penes Taurulum, circumvagari faciens illos : mittimus enim per mare naves, et captivabimus familias eorum, et cogetur ad propria confusione refertus atque iactura reverti. At vero chaganus litteris comprehensisset lectis pavens efficitur, et sponsonibus pacificis ad Priscum dispositis in muneribus paucis atque indignis, in suam est terram cum fuga potenti regressus.*

Undecimo imperii anno Mauricii Hierosolymitanus Amos habetur episcopus. Imperator autem Priscum cum omnibus Romanis potentatibus ad Istrum fluvium misit, ut Sclavinorum nationes transire prohiberet. Quo apud Dorostolon habito chaganus hoc comperit ; qui legatis ad eum directis calumniam inferebat Romanis exordium dantibus belli. Priscus autem excusabat se, quod non venerit adversus barbaros belligeratum, sed quod ad Sclavinorum nationes a principe fuerit destinatus. Audiens autem Priscus quod Ardagastus multitudines Sclavinorum ad prædandum disperserit, transiens Istrum media nocte inopinate Ardagasto conjunctus est. At vero Ardagastus discrimine sensu nudum ascendens equum, vix salvus evasit, Romanique multitudinibus Sclavinorum occisis, et Ardagasti regione perversa, prædam copiosam captam Byzantium per Tatemem direxerunt. Porro cum Tatemem expeditus iter faciens ebrietati sese atque deliciis traderet, Sclavinorum in eum multitudines irruunt ; qui formidine pressus fugiendo Byzantium venit. Ast Romani, qui cum ipso fuerant, valide Sclavinis infensi obtinent gloriosissime barbaros, et captivitatem salvam imperatori præsentant. Qui lætatus gratificos Deo hymnos una cum tota obtulit urbe. Priscus vero fiducia fretus ad interiores Sclavinorum partes accessit. Gipes autem, vir Christianæ religionis, transfugiens ad Romanos et ingressum Romanis ostendit et barbaros tenuit. Itaque Gipedis proditiōe transfretato flumine, Priscus media nocte reperit Musacium Barbarorum regem, ebrietate corruptum : funebrem quippe proprii fratris celebrabat festivitatem ; quo comprehenso vivo eadem in Barbaris operatus est, multaque copiosa præda capta ebrietati sese produnt et crapule. At tum barbari coarctati victoribus imminet, foretque vicissitudo reciproca præcedenti virilitate sævior, nisi Genzo pedestri virtute Romanorum insistentis pugna forti prohibuisset impetus Barbarorum.

Duodecimo imperii Mauricii anno, cum Priscus iterum ad Istrum pervenisset gentesque Sclavinorum deprædatus fuisset, haud modicam partem

A imperatori direxit. Imperator autem, misso ad Priscum Tatemem, jubet illic toto hiemali tempore commorari Romanos. Quo comperto Romani contradicebant, asseverantes id non posse fieri propter copias Barbarorum, et pro eo quod regio esset sibi satis adversa. Priscus vero verbis persuasoriis flexit eos ibidem hiemare jussionemque principis consummare.

Tertio decimo imperii Mauricii anno, qua videlicet tempestate Gregorius Romanam, Constantinopolitanam Cyriacæ et secundo Anastasius Antiochenam regebat Ecclesiam, nascuntur prodigia in suburbanis Byzantii, puer videlicet quadrupes, et alter duos vertices habens. Aiunt autem hi qui historias diligenti studio scribunt, non significari

B bona civitatibus in quibus nascuntur hujusmodi.

At vero imperator Priscum prætura privat, et Petrum fratrem suum prætorem Romanæ fecit virtutis. Itaque Priscus quidem virtutibus sumptis, priusquam Petrus pervenisset, transmeat amnem. Chaganus autem transitu Romani auditio exercitus valde miratus est, et ad Priscum misit, discere causam querens, et prædæ sumere partem, sique amnem transire : nimis enim sæviebat super felicitatibus Romanorum. Mittit ergo Priscus super hoc ad chaganum legatum Theodorum, videlicet medicum sagacitate ac intelligentia perornatum. Iste videns chaganum magna sapientem responsionemque jactantius facientem (minas enim prætendebat, se cunctarum esse gentium dominum jactans)

C narratione veteri mitigavit barbaricum typhum. Ait enim : *Audi, chagane, proficiam narrationem. Sesostriis Ægyptiorum rex illustris et oppido felix, opibus clarus et inexpugnabili potentatu, plurimas et ingentes servituti nationes redegit. Unde et in arrogantiam ruens, curru adhærente sibi auro et lapidibus pretiosis constructo, sedet super eum, et subigit jugo ex superatis regibus quatuor trahere currum. Cumque hoc fieret in insigni festivitate, unus ex quatuor regibus frequenter oculum vertebat retrorsum, et contemplabatur rotam, cum volveretur. Quem Sesostriis percunctatus ait : « Cur post tergum offirmas oculos ? » At ille : « Hanc, » inquit, « rotam miror instabilem, et alias atque aliter se moventem, et modo excelsa humiliantem, rursus humilia exaltantem. » At vero Sesostriis parabolas intelligenter animadvertens, legem posuit ne currum reges ulterius traherent. His chaganus auditus subrisit, et ait se pacem sectari. Priscus autem chagano reddidit pro transitu prædam, et exuviis omnibus sumptis sine dispendio amnem transivit. Porro chaganus his susceptis magnifice lætabatur. Priscus Byzantium venit, et Petrus præturam suscepit.*

Quarto decimo imperii sui anno jussit Mauricius Petro prætori ut tertiam portionem rogæ in auro a Romanis acciperet, et tertiam in armis, et aliam tertiam in vestimentis diversis. Itaque Romani hoc audito ad tyrannidem vertebantur. Prætor vero ti-

mens satisfaciebatur (40) militibus hoc verum non esse, et exhibebat exercitibus alias litteras, iubentes sibi quatenus hi qui fortia gesserant et de periculis triumpharant in urbibus summa requie potirentur, de publicis sumptibus inter senes alendi, pueri vero militum in locis propriorum parentum inscriberentur; atque suadela populum mitigavit, et Cæsarem bonæ famæ præconio laudaverunt. Hæc autem Petrus imperatori denuntiavit. Cumque venisset Marcianopolim, dirigit mille præcessuros. Ili repertis Sclavinis multam ducentibus Romanam prædam, hos insequentes occiderunt, multaque præda recepta Romaica redierunt ad rura.

Eodem vero anno construxit imperator solarium Magnauræ rotundum, et in medio atrio ejus statuit statuam suam, et illic posuit armamentum.

Quinto decimo imperii Mauricii anno Petro venationem exercenti sus agrestis obviam occurrit, pedemque ipsius ad arborem conquassavit, et importabilibus (41) doloribus multo tempore languit. Ast imperator litteris pessimis et improprie gravibus ei detraxit, audito quod multæ Sclavinorum gentes fuerint contra Byzantium motæ. Petrus autem coactus Novas pervenit. Hi vero qui erant de civitate, una cum ignobilibus militibus et episcopo prætori obviam veniunt; quos prætor intuitus, et arma eorum ac fortitudinem admiratus, jubet urbe dimissa Romanæ misceri catervæ. Milites autem ad civitatis custodiam ordinati hoc agere renuerunt. Tum prætor in furorem versus destinavit Genzonem una cum multitudine militum. Qui hoc agnoscens confugerunt in ecclesiam, et clauso ostio templi perseverabant. Genzo vero pro reverentia templi inefficax rediit. Petrus autem iratus Genzonem a prætura deponit, et misso Scribone ignominiose ad se episcopum jubet adduci. Porro cives collecti Scribonem cum dedecore urbe depellunt, cujus obseratis portis Mauricius quidem imperatorem laudibus efferunt, prætorem autem conviciis emulant; sique cum opprobrio Petrus inde recessit. Præmittit præterea mille ad explorandum, qui Vulgares consequuntur numero mille. Verum Vulgares fusi super pace chagani securi pergebant. Romani autem in Vulgares impetum faciebant; qui mittunt viros septem commonentes pacem minime dissolvendam. Hos audientes hi qui præcurrerunt, significant hæc prætori; qui dixit: Nec si imperator venerit, huic parcami. Congressione vero belli effecta Romani vertuntur. Sed barbari non persecuti sunt eos, ne vincentes discrimen incurrerent. Porro prætor taxiarchum præcurritum flagellavit. Et hoc comperto chaganus legatos ad Petrum destinat, inquisitionem accusans, et quod Romani sine justa causa pacem dissolverent.

A At vero Petrus verbis seductoriis usus non se scisse motionem affirmat, duplicia tamen dare spolia universa procurat; sicque Barbari amissis spoliis dupla sorte receptis paci consulunt. Petrus contra Peregastum Sclavinorum exarchum properat; et Barbari circa ripam fluminis huic obvii facti prohibebant transire. Romani vero a fretis sagittantes hos averterunt; quibus in fugam versis percutitur illo Peregastus, et moritur. Transcentes autem Romani prædam multam receperunt, et ad propria remearunt. Errantibus ductoribus et in iniqua incidentibus loca periclitabatur exercitus. Porro cum iter agerent noctu, veniunt ad amnem Helicium dictum: cum vero dum trans fretum fluminis essent, Barbari in his absconditi eos qui hauriebant aquam jaculabentur. Magna igitur molestia Romanis effecta militibus, in fugam vertuntur a Barbaris debellati. Verum Mauricius his auditis Petrum prætura privavit, et Priscum prætorem Thracæ denuo misit.

B Mundi anno 6090, divinæ incarnationis 500, Romanorum imperator Mauricius, rex Persarum Chosroes, Romanus Gregorius, Constantinopolitanus Cyriacus, Hierosolymitanus Amos, Alexandrinus Eulogius et Antiochenus Anastasius habentur antistites. Hoc anno, imperii videlicet Mauricii sexto decimo, Priscus egressus prætor in Thracem virtutes numeravit exercitus, et invenit quod ex eis fuerit multitudo consumpta non parva. Iis autem sumptis venit ad flumen Istrum et Novas. Quo cognito chaganus legatos misit, causam ipsius sciscitatus adventus. Priscus autem venationis se venisse causa fatabatur. Ast Chaganus: *Non iustum est, inquit, in alieno loco venari. E contra Priscus suum dicebat esse locum, et ei fugam ex Oriente improperabat egisse. Barbarus autem Singidonis muro destructo ad Romanorum terram profectus est. Quo cognito Priscus venit ad insulam Istri, et dromonibus sumptis ad Chaganum apud Constantinopolam venit, volens cum eo loqui. Cumque chaganus ad oram fluminis venisset, Priscus tristis (42) eum alloquitur. Chaganus autem dixit ad eum: Quid tibi, Prisce, ac terræ meæ? an et hanc vis accipere per mendacium ex manibus meis? judicet Deus inter me et Mauricium imperatorem, requiratque sanguinem exercitus Romanorum et exercitus mei de manibus ejus. E contra Priscus: Singidonem, inquit, civitatem redde Romanis. Qui ait: Tu unam civitatem a nobis conaris accipere: videbis post paululum quinquaginta civitates Romanas Avaribus servitute redactas. Priscus autem navibus Singidoni per amnem exhibitis hanc depopulatus est, et ex ea Vulgares pepulit.*

C Septimo decimo imperii Mauricii anno coacervata-

NOTÆ.

(40) *Satisfaciebat.* Glossæ: ἀπολογία, excusatio, purgatio, satisfactio. Hinc satisfactionalis liber, ἀπολογητικός, Hist. Trip. ix. 23. Sic Hieronymum alibi posuisse satisfaciens pro excusans se notat H. Grotius in Discussionem Rivetiani Apolo-

getici, p. 83. Fabr.

(41) *Importabilibus.* Ipse in Hypomn. de Anast. apocr.: «Cum illatis quoque illis importabilibus tribulationibus retulit.» Id.

(42) *Tristis.* E rate, 1p.

tis chaganus potentatibus suis in Dalmatiam properat, et cum venisset Baleam, quadraginta quoque civitates, quæ circa eam sunt, omnes depopulatus est. Quibus Priscus agnitis Gudohin ad explorationem rei direxit. Qui in valle occultatur pusilla, et diluculo in dorsa eorum effectus illico cunctos peremit, et acceptam prædam duxit ad Priscum. Porro chaganus infortunio comperto in regionem suam reversus est, et Priscus ad propria.

Mundi anno 6092, divinæ incarnationis anno 592, imperante Mauricio 18 anno, sumptis virtutibus Priscus Singidonem venit: chaganus vero congregato proprio potentatu subito Mysiæ adest, et Tomeam urbem capere nititur. Propterea Priscus Singidone relicta huic efficitur proximus. Cum autem paschalis festivitas haberetur et Romani sive tabescerent, audiens chaganus Prisco significabat ut sibi plaustra mitteret ad deportanda illis alimenta, quatenus cum hilaritate festivitatem propriam celebrarent. 40 itaque plaustra plena his mittit. Pari modo et Priscus species Indicas barbaro quasdam remisit, piper videlicet et folium Indicum et costum et cassiam atque alia ex his quæ queruntur, cum Chaganus apud Sirmium resideret. Qui receptis his gavisus est super eis; et donec completeretur dies festus, Romani ac Barbari pariter habitabant, et non erat in utriusque virtutibus timor. Cumque fuisset dies festus completus, Barbari separati sunt a Romanis, et Drizipera venientes civitatem depopulati sunt, et sancti Alexandri ecclesiam incenderunt, sepulcrumque ipsius totum argento repertum despoliant, sed et injuriis quoque corpus martyris afficientes, multamque in Thrace prædam captantes, epulabantur splendide, contra Romanos elati. Cumque Comentiolus venisset Byzantium, maxima urbi turbatio et æstus incubuit, ita ut timore detenti consilium caperent Europam deserendi et in Asiam et Chalcedonem migrandi. Quin et imperator excubitoribus armatoque et electo cuneo sumpto muros Longos munivit. Vulgus autem urbem custodiebat, et senatus commonebat imperatorem legationem ad chaganum mittendi. Deus autem vindictam martyris Alexandri faciens pestilentem languorem Barbaris intulit, et in uno die septem filios chagani per febrim et inguinariam passionem occidit, una cum aliis turbis multis, ita ut pro triumphali gaudio, carminibus ac canticis lamentationes et lacrymas ac luctus sine consolatione Barbarus possideret. At vero senatus rogabat Cesarem legationem ad chaganum mittendi. Imperator autem Armatzonem misit ad chaganum cum muneribus multis Drizipera, qui verbis mitibus blanditur Barbarum. At ille volebat dona suscipere, lamento intolerabili filiorum detentus: dicebat enim ad legatum: *Judicet Deus inter me et*

A imperatorem Mauricium: ipse quidem pacem dissolvit, ego vero captivos ei reddo, per unam animam unum numisma percepturus ab eo. Mauricius autem id dare minime passus est. Iterum chaganus petit per singulas animas dimidium accipere nummum. Ast imperator nec sic dare consensit, sed nec in quatuor accipere siliquis. Tunc chaganus furore commotus omnes occidit, et ad propria rediit cum quinquaginta millia aureorum pactis Romanis imposuisset. Quia et Istrum flumen non se transiturum professus est. Ex hoc itaque multum contra imperatorem Mauricium commotus est odium, et cœperunt hunc subicere maledictis. Similiter et populus apud Thracem ad convicia imperatoris commotus est. Exercitus autem procuratores (43) *B* ad imperatorem contra Comentiolum direxit, quod prodicionem in prælio fecerit, inter quos erat etiam Phocas, qui imperatorem allocutus severius huic in concilio contradicebat, ita ut quidam ex patriciis hunc alapa percuteret et barbam ipsius eveleret. Verum imperator non suscepit adversus Comentiolum populi querimoniam, sed hos inefficaces deseruit; propter quod et insidiarum in principem exordium sumitur. Præterea per idem tempus apud Ægyptum in Nilo flumine, Mena præfecto una cum populo deambulante in loco qui Delta nuncupatur, sole orto animalis humanæ formæ apparuerunt in flumine, vir scilicet et mulier. Et vir quidem erat pectorosus vultuque terribilis, rufa coma canisque permixtis, et usque ad lumbos denudabat naturam, et cunctis demonstrabatur nudus, reliqua autem corporis membra cooperiebat aqua. Hunc præfectus adjuramentis constrinxit ne destrueret aspectum priusquam omnes saturi fierent hoc inopinato spectaculo. Porro mulier et mamillas habebat et femineum vultum cæsariesque prolixas. Et ad horam nonam omnis populus mirabatur, videas hæc animantia, quæque hora nona in flumen demersa sunt. Sane Menas imperatori hæc Mauricio scribit.

Mundi anno 6093, divinæ incarnationis anno 593, imperii vero Mauricii 19 anno Hisacius Hierosolymis habetur antistes. Die autem Paschæ Sophia Augusta, uxor Justini, una cum Constantina Maurieli conjuge stemma constructum attulerunt imperatori. Qui hoc contemplato pergens in ecclesiam id obtulit Deo, supra sanctam mensam suspendens in triplicibus catenulis lapidibus et auro contextis. At vero Augustæ hoc comperto tristatæ sunt valde, et in jurgio adversus imperatorem Constantina festum diem fecit Augusta. Cum autem non attenderet imperator querelas militiarum in Thrace positarum, iterum Comentiolus assumptis armatis venit ad Istrum, et unitur Prisco apud Singidonem, et solvitur pax quæ ad Avars erat. Qua dissoluta ve-

NOTE.

(43) *Procuratores*. Ἐκτολῆται. Hanc vocem observavi in epistola quadam quæ exstat in concilio

Ephefino. Hinc ἐκτολῆτα mandata seu præcepta quæ principes dant legatis suis. FABA.

nium in Biminacium, quod est insula magna Istri. Quibus auditis chaganus, collectis potentatibus suis, ad Romana rura procedit, quatuor autem filios suos, traditis aliis virtutibus, ad custodienda Istri vada constituit. At vero Romani ratibus factis fluvium transmeant, et bellum prætoris Prisco cum chagani filiis inierunt: Comentiolus enim infirmatus in Biminacio insula sedebat. Cumque per multas horas bellum tenuisset et sol trecentis Romanorum interemptis oecubuisset, quatuor Barbarorum millia perierunt. Intrinsecus vero militie ordinatæ iterum bellum incipiunt, et iterum octo millia Barbarorum interficiunt. Similiter et tertia die præliantes ab excelsioribus Romani ad Barbaros accesserunt, hosque vertentes ad stagnum atque pellentes, Avaros multos necaverunt ex illis, inter quos et chagani necati sunt filii, Romanique illustrem victoriam induerunt. Chaganus vero coacervatis viribus copiosis contra Romanos progreditur: bello autem manente vertunt Romani Barbaros, et omnibus insigniorem hanc retulerunt victoriam. Interea Priscus quatuor millibus præmissis Tisson (44) annum transire et explorare Barbarorum præcepit motus. At vero Barbari nihil eorum quæ facta fuerant cognoscentes, festum diem celebrabant et pariter convivabantur. In hos Romani elanceulo incidentes maximum operati sunt metum: triginta quippe millia Gipedorum barbarorumque aliorum occiderunt, et copiosa præda comprehensa revertuntur ad Priscum. Chaganus autem rursus potentatibus cumulatibz venit ad Istrum, et inito bello barbari superantur et in annis fluentis necantur, pereuntque simul cum his plurimi quoque Sclavini: vivos autem obtinuerunt Avarum quidem tria millia, Sclavinorum vero octingentos et Gipedum tria millia, nec non et duo Barbarorum. Porro chaganus ad Mauricium imperatorem legatos misit, captos recipere nisus. At ille nondum comperta inclyta Romanorum victoria scribit Prisco quod Avaros chagano redderet tantum.

Eodem quoque anno vir quidam monachico circumamictus habitu et in religione clarus, spatha denudata a foro usque ad æneam gladiatoris statuum discurrens, imperatorem omnibus in occisione gladii moriturum pronuntiavit. Similiter et Herodianus Mauricio manifeste, quæ sibi fuerant ventura, prædixit. Imperator vero noctu discalceato letaniam cum tota urbe agente, et transiente ad Carpiana loca, tumultuantur ex multitudine quidam, et contra imperatorem lapides jaciunt, ita ut vix imperator cum Theodosio filio suo salvaretur et orationem compleret apud Blachernas.

Mundi anno 6094, divinæ incarnationis anno 594, anno vero imperii sui 20 Mauricius in se reversus, et sciens quod nihil Deum lateat, sed reddat omnibus secundum opera ipsorum, et recogitans excessum quem in captivacionem perpetraverat, non

A redimens eam, expedire iudicavit in hac vita penam se recipere pro peccato, et non in futura, et factas preces in scriptis transmittit ad omnes patriarchales sedes et ad omnes civitates sibi subiectas, et ad monasteria quæ sunt in eremo et Hierosolymis, et ad lauras pecunias et cereos et incensa, ut orarent pro se, quo hic reciperet et non in futuro sæculo. Scandalizabatur autem et in Philippicum generum suum, quod in q littera nominaretur. Porro Philippicus diverse jurabat imperatori quod purus esset in servitio ejus et apud se dolum nullum haberet. Cumque Mauricius supplicaret Deo misericordiam præstandi animæ suæ, quadam nocte dormiens vidit in visu apud æneam palatii portam imagini Salvatoris se astare, et copiosum populum pariter assistentem. Tunc facta est vox ex charactere magni Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, dicens: *Dato Mauricius*; et tenentes eum iudiciorum ministri exhibuerunt apud purpureum umbilicum, qui erat illic. Et ait ad eum propria voce: *Ubi vis reddam tibi, hic an in futuro sæculo?* Quo ille audito respondit: *Amator hominum, Domine et iuste iudex, hic potius, et non in sæculo illo.* Et jussit divina vox tradi Mauricius et Constantinam uxorem ejus et filios et omnem cognationem ipsius Phocæ militi. Expergefatus ergo Mauricius, et vocans eum qui coram se dormiebat, misit ad Philippicum generum suum, ut celeriter eum adduceret ad se. Cumque illo abiisset, vocavit eum: qui surgens advocata uxore sua osculatus est eam, dicens: *Salve: jam non me videbis.* Quæ exclamavit cum fleu voce magna ad paracœmumenum, dicens: *Adjuro te per Deum, quæ est causa ob quam quærit eum hæc hora?* At ille juravit se ignorare, et quia repente de somno imperator exsurgens misit me. Philippicus ergo quæsit corpus Christi percipere, et sic ad imperatorem pergere. Uxor autem ejus Gordia jacebat in terra se volutans et plorans et Deum exorans. Ingressus vero Philippicus cubiculum regium projecit se ad pedes imperatoris. Imperator autem dicit ei: *Ignosce mihi propter Deum, quoniam peccavi tibi: nam usque nunc scandalizabar in te.* Et jubens exire paracœmumenum surrexit et cecidit ad pedes Philippii, dicens: *Ignosce mihi, quia modo certissime novi quod nihil peccaveris in me. Sed dic mihi, quem acia inter agmina nostra Phocam militem.* At vero Philippicus recogitans dicit ei: *Unum agnosco, qui ante modicum tempus procurator ab exercitu destinatus contradicebat imperio tuo.* At imperator ait: *Cujus est quantitas?* Qui ait: *Juvenis temerarius, sed et timidus.* Tunc Mauricius: *Si timidus est, inquit, profecto et homicida.* Et referebat Philippico somnii revelationem. Porro nocte illa visa est stella in cælo, quæ dicitur cometas. In crastinum autem pervenit magisterianus, qui missus fuerat ad sanctos

NOTE.

(44) *Hieron. Vat.*

PATROL. GR. CVIII.

erent Patres, ferens ab illis responsum huiusmodi: *A* Deus recepta penitentia tua salvavit animam tuam, et te cum sanctis cum tota domo tua constituit, imperio vero cum ignominia et discrimine decedes. His auditis Mauricius glorificavit magnifice Deum. Igitur autumni tempore accedente, cum Mauricius imperator jussisset Petro ut in Slavinarum regione populus hiemaret, restiterunt Romani, hoc facere non consentientes, tam propter equorum humiliationem quam propter quod copiosam circumducerent pradam, nec non ob multitudines Barbarorum, quæ per regionem diffusæ dignosebantur, et seditionem meditati sunt. Prætor autem indignatus contra populum in dementationem eos immisit. Incidunt itaque pluviae ereberrimæ super populum, et frigus multum. Petrus autem viginti millibus procul ab exercitu morabatur. Mauricius autem Petro per litteras molestus erat ut Istrum transiret et hiemales escas populi de Slavinarum sumeret regione, ne alimenta publica cogeretur Romanis præbere. Prætor autem accersito Gunduhin ait: *Nimis mihi gravia imperatoris præcepta in aliena terra hiemare Romanos iubentia: nam illi non obaudire sævum est, et rursus obaudire sævissimum. Nullum bonum parit avaritia, mater autem omnium malorum consistit, qua imperator languens horum maximorum causa malorum Romanis efficitur.* Accersitis quoque populi taxiarchis, imperatoris eis intentionem speruit. Populus autem hoc audito seditiones concitaverunt, et insignes quidam principes ex eis fugientes ad prætorem venerunt. Porro multitudines in unum congregatæ provelunt exarchum Phocam centurionem, et super clypeum hunc exaltatum laudibus exarchum acclamaverunt. His Petrus auditis in fugam versus est, et omnia imperatori manifesta fecit. Ast imperator his difficilibus auditis celare multitudines ea tentabat. Secunda vero die et ludum celebravit equestrem, incommoda infelicitatis occultans. Vulgus autem Prasinorum clamabat, *Constantinus, inquit, et Domentiolus, domine Romanorum ter Auguste, plebi tuæ molestias ingerunt, ut cruces disponat in ea quæ habemus peccata. Deus, qui omnia condidit, subiciat tibi omnem inimicum et hostem tam intestinum quam externum sine sanguine.* At vero imperator plebibus intimabat: *Nil vos, inquit, turbet irrationabilium militum immoderatio et inquietudo.* Veneti autem dixerunt: *Deus, qui jussit te imperare, subdat tibi omnem qui imperium tuum impugnat; et si Romanus est qui fide rupta terga vertit a te, hunc tibi in servitutem redigat absque sanguine.* Nos imperator armans et sermonibus blandis compescens animum demarchis muros urbis custodire præcepit. Præterea filio imperatoris Theodosio unam cum Germano socero suo apud Callieriam venationes exercente, mittunt Romani litteras ad Theodosium, ab eo imperari poscentes; sin autem, soltem Germanum imperatorem pronuntiandum:

Neque enim nos, aiunt, imperari a Mauricio de cætero patiemur. His Mauricius compertis accersit ad se filium, Comentiolum vero muros observare præcepit. Germanum autem una cum filio suo accusabat harum fuisse calamitatum auctores. Cumque se Germanus excusare niteretur, Mauricius ait: *O Germane, duo sunt argumenta suspicionis meæ, populi scilicet ad te litteræ, et quod cuncta depasti sunt, et nullis exceptis, tuis pepercerint. Parce, Germane, prolixum faciendi sermonem. Nihil superius quam per gladium mori.* Sane Germanus in templum Dei Matris, quod appellatur Cyri, fugit. Quod cum imperator didicisset, Stephanum eunuchum direxit ab ecclesia Germanum educendi. Cumque Stephanus violenter hunc educere voluisset, fautores Germani resistentes expellunt Stephanum, et excipientes Germanum in ecclesiam Magnam effugiunt. At vero imperator virgis cadebat Theodosium filium suum: asserebat enim Germanum per eum fuisse fugatum. Et militum exhibitores a Magna ecclesia educendi Germanum. Hinc magnus urbi rumor incubuit. Germanus autem egredi et dare se voluit. Verum multitudines hunc exire minime permiserunt, sed magnis imperatori conviciis derogaverunt, dicentes: *Non habeat pellem qui te amat, Maurici Marcionista.* Igitur qui muros custodiebant, his compertis, custodiam negligentiam prodiderunt. Mauricius autem media nocte exutus imperatoria stola et privata circumamictus, dormonem ingressus cum uxore filiisque suis et Constantino fugam arripuit. Copiæ vero per totam noctem pessimis imperatorem injuriis appetebant: sed et Cyriacum patriarcham reprehendebant. Turbine itaque ingenti saeviente cum maximis periculis apud S. Autonomum salvatur Mauricius. Nocte vero superveniunt ei etiam languores arthritici, quos manuum dolores et pedum vocant. Porro misit Theodosium filium suum cum Constantino ad Chosroem regem Persarum, ut recordaretur eorum quæ sibi facta fuerant a se, et vicissitudinem beneficii sui rependeret filio. Germanum autem mittit ad Sergium demarchum Prasine partis, ut auxiliaretur sibi gratia imperandi, repromittens se partem Prasinam honoraturum ipsumque magnis dignitatibus elaturum. At vero Sergius hoc insignibus vulgi confessus est, qui minime id admiserunt, fatentes nunquam Germanum ab amore Venetorum recedere. Prasini vero exeuntes in Regium magnis laudibus tyrannum Phocam efferebant, et persuadent ei venire in Septimum. Dirigit igitur Phocas Theodorum a secretis, qui ingressus Magnam ecclesiam coram populo legit quatenus tam patriarcha quam senatus et vulgus venient in Septimum. Hoc itaque facto, et cunctis convenientibus apud Septimum, patriarcha Cyriacus a tyranno de orthodoxa fide, et ut sine perturbatione conservaret Ecclesiam, extorsit professionem. Visus vero est tyrannus Germanum adhortari. Cumque Germanus nolle se simu

laret et vulgus tyrannum laudaret, pronuntiatur A grandi dicentes interemptum Mauricium et filios ipsius, atque omnes casus qui apud Byzantium fuerant gesti. Mane autem facto pergens hæc Augustali retulit, qui præcepit ei nulli hæc facere manifesta, scribensque diem præstolabatur exitum.

Die vero nona prætereunte, ecce nuntius venit indicans Mauricii peremptionem. Tum Augustalius demonum vaticinium eorum populo publicavit. Narses autem quondam prætor Romanus contra tyrannum rebellionem paravit, Edessamque obtinuit. Scribit itaque Phocas Germano prætori Edessam obsidendi. Narses vero scribit Chosroï regi Persarum congregandi virtutes et bellum construendi contra Romanos. Porro Phocas fratrem suum Domentiolum fecit magistrum et Priscum comitem exenbitor.

Anno imperii Phocæ secundo Chosroes rex Persarum collectum copiosum potentiam adversus Romanos direxit. Germanus autem audiens timuit. Verum coactus prælium iniiit; qui cum in eo vulneratus fuisset, hunc ministri usque ad civitatem Constantiam duxerunt, asperanturque Romani: sed et Germanus undecima die spiritum exhalavit. Phocas autem potentatus ab Europa in Asiam transtulit, chagano pactis additis, arbitratus quiescere Avarum nationem. His ergo divisus quosdam contra Persas misit, quosdam vero ad obsidionem Edessæ contra Narsen cum Leontio spadone et magnate suo direxit. Chosroes autem collectis potentatibus apud Daraa efficitur. Porro Narses egressus Edessam Hierapolim fugit. Interea Chosroes cum Romanis sit penes ardamum, et munitione da elephantibus constructa bellum iniiit, et victoria magna potius est, captis Romanis non paucis, quos et capitis resectione puniuit. His ita gestis Chosroes ad terram suam reversus est, Zongoi potentatibus derelictis. Hoc comperto Phocas contra Leontium furit, et manicis ferrois cum ignominia Byzantium ducit, et creat prætorem Domentiolum nepotem suum, et curatorem palatii facit.

Anno imperii Phocæ tertio misit Chosroes Cardagim et Rusmaizan, qui depopulati sunt nonnullas Romanorum civitates. Domentiolus vero verbo dato Narsi, iuramentisque non paucis, credere persuasit quod nullam injuriam apud Phocam esset passurus, et direxit eum ad Phocam. At vero Phocas verbum hoc minime servans igne cremavit eum. Romani ergo hinc plurimum tristes effecti sunt, eo quod timorem magnum in Persas idem Narses haberet, adeo ut illi Persarum audito ejus nomine tremorent. Porro Persæ gavisi sunt gaudio magno.

Anno imperii Phocæ quarto scholasticus eunuchus, vir gloriosus palatii, media nocte Constantiam cum tribus filiabus ejus accipiens, ad Magnam confugit ecclesiam consilio Germani patricii desilientis imperium. Fit igitur in urbe seditio magna. Germanus autem demarcho Prætorum talentum auri misit, ut cooperaretur eis.

Anno imperii Phocæ quinto Chosroes rex Persarum collectum copiosum potentiam adversus Romanos direxit. Germanus autem audiens timuit. Verum coactus prælium iniiit; qui cum in eo vulneratus fuisset, hunc ministri usque ad civitatem Constantiam duxerunt, asperanturque Romani: sed et Germanus undecima die spiritum exhalavit. Phocas autem potentatus ab Europa in Asiam transtulit, chagano pactis additis, arbitratus quiescere Avarum nationem. His ergo divisus quosdam contra Persas misit, quosdam vero ad obsidionem Edessæ contra Narsen cum Leontio spadone et magnate suo direxit. Chosroes autem collectis potentatibus apud Daraa efficitur. Porro Narses egressus Edessam Hierapolim fugit. Interea Chosroes cum Romanis sit penes ardamum, et munitione da elephantibus constructa bellum iniiit, et victoria magna potius est, captis Romanis non paucis, quos et capitis resectione puniuit. His ita gestis Chosroes ad terram suam reversus est, Zongoi potentatibus derelictis. Hoc comperto Phocas contra Leontium furit, et manicis ferrois cum ignominia Byzantium ducit, et creat prætorem Domentiolum nepotem suum, et curatorem palatii facit.

Anno imperii Phocæ tertio misit Chosroes Cardagim et Rusmaizan, qui depopulati sunt nonnullas Romanorum civitates. Domentiolus vero verbo dato Narsi, iuramentisque non paucis, credere persuasit quod nullam injuriam apud Phocam esset passurus, et direxit eum ad Phocam. At vero Phocas verbum hoc minime servans igne cremavit eum. Romani ergo hinc plurimum tristes effecti sunt, eo quod timorem magnum in Persas idem Narses haberet, adeo ut illi Persarum audito ejus nomine tremorent. Porro Persæ gavisi sunt gaudio magno.

Anno imperii Phocæ quarto scholasticus eunuchus, vir gloriosus palatii, media nocte Constantiam cum tribus filiabus ejus accipiens, ad Magnam confugit ecclesiam consilio Germani patricii desilientis imperium. Fit igitur in urbe seditio magna. Germanus autem demarcho Prætorum talentum auri misit, ut cooperaretur eis.

Primores autem vulgi id admittere noluerunt. At vero tyrannus in ecclesiam ad abstrahendum mulieres destinavit. Sane patriarcha tunc Cyriacus tyranno restitit, minime passus e templo tyrannice abduci mulieres. Verum iuramentis certo eo reddito a Phoca quod non læderet eas, educuntur e templo sancto et clauduntur in monasterio. Præterea Persæ eodem anno ceperunt Daras, in tota Mesopotamia et Syria captivitate multa, cuius non est numerus, facta. Porro patriarcha obente Cyriaco Thomas pro eo consecratur, diaconus et sacellarius ejusdem ecclesiæ.

Mundi anno 6099, divinæ incarnationis anno 599, anno vero imperii Phocæ quinto Isacius Hierosolymitanus, Theodorus Alexandrinus et Anastasius Antiochenus habentur antistites. Phocas vero tyrannus filiam suam Domentiam Prisco patricio et comiti exenbitorum junxit, et factis in palatio Marinx nuptiis jussit fieri ludum equestrem. Demarchi autem utriusque partis apud quatuor columnas cum imperialibus signis staturunt Prisci et Domentia signa. Quibus auditis imperator iratus est, et mittens adduxit demarchos, Theophanem scilicet ac Pamphilum, et statuens nudos jussit eos decollari. Cum enim misisset protocursorem, ut interrogaret eos quo præcipiente fecerint hoc, dixerunt quia secundum consuetudinem lineatores hoc fecerunt. Porro lineatores sive mensores, interrogati quamobrem hoc fecerunt, dixerunt quia, cum imperatoris filii ab omnibus nominati sunt, a nobis ipsis hoc fecimus. Sane Priscus timore tenebatur, ne forte in imperatoris iram incideret. Turbis autem clamantibus misericordiam concedi sibi, veniam dedit Phocas. Ex tunc ergo Priscus indignationem passus non erat recte cum Phoca. Interea quædam mulier Petronia nomine sit imperatrici Constantinæ ministra, quæ ad Germanum ab ea responsa faciebat. Porro cum fama dilataretur quod Theodosius Mauricii filius viveret, spem bonam super hoc tam Constantina quam Germanus habebat. At vero scelesti Petronia hæc tyranno manifesta fecit. At tyrannus Constantinam Theopempto exarcho ad torquendum prodidit, quæ dum torqueretur, Romanum patricium nosse interlocutiones suas confessa est. Qui comprehensus atque discussus etiam alios fore in insidias tyranni sibi cooperatores perhibuit. Comprehensus est autem et Theodorus Orientis præfectus, quem tyrannus verberans interemit, Heliidique manus ac pedes recidens hunc tradidit igni, Romanumque decollavit. Porro Constantinam cum tribus filiabus, in loco ubi et Mauricius interemptus est, gladio truci-

avit. Germanum autem et ejus filiam ore macharæ (45) occidit; similiter et Joannem et Gizan et patricium, et Theodosium, qui subadjuva (46) dignitate habebatur insignis, et David chariophylacem Hormisdæ. Eodem anno Persæ, transmeantes Euphratem, totam Syriam et Palestinam et Phœnicen deprædati sunt, multo in Romanis excidio perpetrato.

Mundi anno 6100, divinæ incarnationis anno 600, anno vero imperii Phocæ 6, Priscus intueri non sustinens tam injusta homicidia quam mala cætera, quæ a Phoca perpetrabantur, scripsit ad Heraclium patricium et prætorem Africæ, quo Heraclium filium suum et Nicetam filium Gregoræ patricii, subprætorem suum, mitteret, quatenus contra Phocæ venirent tyrannum. Audiebat enim in Africa in eum meditari rebellionem, unde nec navigia hoc anno Constantinopolim conscenderunt. Occidit autem Phocas omnem cognationem Mauricii et Comentiolum prætorem Thracæ et alios multos. Facta est autem in anno isto etiam mortalitas et inopia omnis speciei. Præterea Persæ una cum Cardariga egressi ceperunt Armeniam et Cappadociam, pugnantisque Romanorum verterunt militias, ceperuntque Galatiam et Paphlagoniam, et venerunt usque Chalcedonem, sine paritate depopulantes ætatem. Et quidem Persæ foris portam Romanis tyrannidem inferebant, Phocas vero intrinsecus his pejora patrabat, occidens atque captivans.

Anno imperii Phocæ septimo Sergius Constantinopolitanus, Zacharias Hierosolymitanus et Joannes Alexandrinus habentur antistites. Antiocheni vero Hebræi similitate inquiete (47) commissa contra Christianos occidunt Anastasium magnum patriarcham Antiochiæ, mittentes naturam (48) ejus in os ejus, et post hoc trahentes eum in plateam urbis. Interfecerunt autem et civium multos, et incenderunt eos. Phocas vero fecit comitem Orientis Bonosum, et Cotyn magistrum militum, et transmisit eos adversus illos, et non valuerunt sedare inquietudinem eorum. Coacervantes vero exercitus irruerunt in illos et plurimos occiderunt, et quosdam eorum detruncatis artubus ab urbe reddiderunt extorres. Phocas autem fecit Circensem ludum, et Prasini convicii eum lacessere præsumpsere, clamantes: *Iterum in gubata bibisti, iterum sensum perdidisti*. Et jussu Phocæ Cosmas præfectus urbis multos ex eis detruncavit, quosdam decollavit, nonnullos autem in saccos missos mari navavit. Porro Prasini coacervati miserunt ignem in prætorium, et incenderunt curiam et scrinia et carceres, ex quibus egressi vineti fugerunt. Hinc iratus

NOTÆ.

(45) *Ore macharæ*. Ut Lucæ xxi, 24: *Προσὺνται στόματι μάχαρας*. Velus versio: *Cadent in ore gladii*. Gregor. Tur. Hist. ii: « Ne universa multitudo in ore gladii rueret. » Et ii, 7: « In ore gladii trucidantes. » Fann.

(46) *Subadjuva*. Concilium Chalcedonense, act. iiii: *Αὐτὸ τοῦ καθ' ὡς ὁρῶντος μαγιστρίου Σεβήρου τοῦ*

γενομένου σουβαδιουβᾶ τῆς σχολῆς τῶν καθ' ὡς ὁρῶντων μαγιστρίων. Brevitulus historiz Eutychiani-staram: « Superveniente Uranio subadjuva. » Id.

(47) *Inquieti*. Apud Gruterum.

(48) *Naturam*. Apuleius, l. vii: « Non tantum naturam, verum etiam caput quoque ipsum pessimo isti asino demere. » Fann.

Phocas non militari Prasinos jubet. Porro Heraclius prætor Africae, molestiam perpetuens a senatu, vocavit filium suum Heraclium contra Phocam tyrannum mittendi; verum et subprætor ejus Gregoras misit per aridam Nicetam filium suum, statuentes ut quicumque ex his præveniret superaretque tyrannum, imperium sumeret. Ille vero anno hiems enormis efficitur, ita ut maris molities in glaciei duritiem verteretur. Tunc Phocas Macrobius scribonem jussit sagittari apud Septimum, pendentem in laucea, in quo tirones exercebantur, quasi consilium insidiarum suarum. Theodorus enim præfectus Cappadox et Helpidius præpositus armamenti et alii diversi concilium fecerunt in Hippodromio Phocam occidendi, et facto prandio Theodorus præfectus prætorium cepit eis texere intentionem suam. Contigit autem illic inveniri Anastasium comitem largitionum. Prandio ergo facto, et enarratis his quæ insidiarum erant, pœnituit Anastasium illic se repertum, et non dixit quæ cordi suo inerant, sed siluit. At vero Helpidius perdurabat, dicens: *Non vultis ut, cum sederit in solio super Hippodromium, hunc comprehendam; et evellam oculos ejus, et sic eum interficiam?* Et pollicebatur eis dare currus. Re propterea Phocæ nota ex proditiōne Anastasii facta, jussit præfectum et Helpidium ac primōres, qui seiverant rem, cum omni diligentia discuti. Cumque disenterentur, quæ insidiarum fuerant fassi sunt, et quod Theodorum voluerint facere principem. Porro Phocas jussit decollari Theodorum, Helpidium, Anastasium et omnes, qui insidias suas cognoverant.

Mundi anno 6102, divinæ incarnationis anno 602, anno vero imperii sui primo venit Heraclius ab Africa cum navibus castellatis, habentibus intra se arculas et imagines Dei Matris, quemadmodum Pisides quoque Georgius perhibet, ducens exercitum copiosum ab Africa et Mauritania. Similiter et Niceta, filius Gregoræ patricii, per Alexandriam et Pentapolim, habens secum populum multum pedestrem. Desponsaverat autem Heraclius Eudociam filiam Rogati Afri, quæ illo tempore Constantinopoli erat una cum Epiphania Heraclii matre. Audiens autem Phocas quod mater Heraclii esset in civitate, necnon et Eudocia, quæ sibi fuerat desponsata, tenuit eas et observavit in Dominico monasterio, quod cognominatur novæ Pœnitentiæ. Cum autem adisset Heraclius Abydum, invenit Theodorum comitem Abydi, et seiscitatus didicit ab eo quæ Constantinopoli movebantur. At vero Phocas misit fratrem suum Domentiolum magistrum ad custodiendos muros longos. Cumque conperisset Heraclium Abydum adisse, muris dimissis fugit Constantinopolim. Porro Heraclius apud Abydum recepit omnes exules principes, quos ibidem Phocas exilio relegaverat, et ascendit cum eis in Heracliam. Stephanus autem Cyzici metropolites acceptum stemma ab ecclesia sanctæ Dei Genitricis Heraclio detulit. Propterea cum Constantinopolim

pervenisset, divertit ad portum Sophiæ; inloque bello vincit gratia Christi tyrannum. Vulgus autem hunc comprehensum interfecerunt et igne apud Boi cremaverunt. Ingressus vero Heraclius regalia coronatus est a Sergio patriarcha in oratorio S. Stephani in palatio sito. Coronata est vero eadem die sponsa quoque ipsius Eudocia in Augustam, et accepit uterque a Sergio patriarcha nuptiarum coronas, et uno eodemque die simul imperator et sponsus ostenditur. Mense vero Maio castra moverunt Persæ contra Syriam, et ceperunt Apamiam et Edessam, et venerunt usque Antiochiam. Porro Romani occurrentes eis superati sunt, et perit omnis populus Romanorum, adeo ut valde pauci ex eis evaderent.

Mundi anno 6103, divinæ incarnationis anno 603, anno vero imperii Heraclii 2 ceperunt Persæ Casarem Cappadociæ, et plurima ex ea captiva duxerunt milia. Heraclius autem imperator invenit dissoluta rei publicæ negotia, siquidem Europam Avars reddidere desertam, Asiam vero Persæ totam exterminaverunt et civitates desolaverunt et Romanum in bellis exercitum interemerunt. Quibus visis hæsitare cepit quid ageret: scrutans enim exercitus, si forte salvi existerent, duos tantum invenit ex omnibus his qui cum Phoca contra Mauriciū in tyrannide militarunt. Eodem anno notus est imperatori filius de Eudocia, Heraclius minor, qui et novus Constantinus appellatus est. Et mortua est Augusta eadem decima quinta indictione.

Tertio imperii Heraclii anno coronata est Epiphania filia Heraclii a Sergio patriarcha in Augustam, in oratorio palatii. Eadem vero prima indictione coronatus est Heraclius junior, filius Heraclii, qui et Constantinus, a prædicto patriarcha. Eodem anno Saraceni aciem contra Syriam direxerunt, et exterminatis nonnullis vicis reversi sunt.

Anno imperii Heraclii quarto ceperunt Persæ Damascum, et captivum duxerunt populum multum. Heraclius autem imperator legatis ad Chosroem missis rogavit eum ut parceret hominum sanguinem immisericorditer effundendi et diffiniret tributa. Qui legatos inefficaces dimisit, nulla eis reddita ratione, sperans comprehendere Romanorum modis omnibus principatum. Porro Heraclius eodem anno duxit inceste Martinam neptem suam uxorem, et pronuntiavit eam Augustam, coronatam a Sergio patriarcha.

Anno imperii Heraclii quinto ceperunt Persæ Jordanem bello et Palestinam et sanctam civitatem, et multos in ea per Judæorum manus interfecerunt, id est, ut quidam aiunt, milia 90. Isti enim ementes Christianos, prout unusquisque pretium habere poterat, occidebant eos. Zachariam vero Hierosolymitanum præsulem comprehensum et pretiosa et vivifica ligna cum multa præda in Persidem abduxerunt. Eodem anno natus est im-

peratori Constantinus alius, et baptizatus est in A Blachernis a Sergio patriarcha.

Anno imperii Heraclii sexto ceperunt Persæ totam Ægyptum et Alexandriam et Libyam usque ad Æthiopiam, multaque præda sumpta et exuviis quamplurimis et pecuniis ad propria remearunt. Carthaginem autem capere minime valuerunt, sed custodia dimissa obsidendi eam recesserunt.

Anno imperii Heraclii septimo castra metati sunt Persæ contra Carthaginem, quam et bello ceperunt. Eodem anno consul factus est Constantinus junior, qui et Heraclius, et Heraclii filius, et prorexit in Cæsarem Constantinum minorem fratrem suum, ex Heraclio genitum et Martina.

Anno imperii sui octavo rursus Heraclius misit in Persidem legatos ad Chosroem, postulans pacem. Ast Chosroes iterum eos sprexit, asseverans: *Non parcam vobis, donec crucifixum abnegetis, quem Deum esse fateamini, et adoretis solem.*

Anno imperii Heraclii nono aciem direxerunt Avaræ contra Thracem, et missis Heraclius legatis ad eos poscebat pacem. Cumque chaganus hanc facere spopondisset, exiit imperator foras murum longum cum omni obsequio regio ac muneribus multis et magnis ad suscipiendum chaganum, recepturus ab eo iuramenta faciendi invicem spon-siones pacificas. At vero barbarus ille tam spon-sionibus quam quæ jurata fuerant spretis, subito tyrannice contra imperatorem profectus est. Stupefactus ergo imperator super insperatæ rei molimine, fuga lapsus in civitatem reversus est. Barbarus autem omni regio apparatu adempto et supellectili, et quotquot ex hominibus capere potuit, subvertit villas multas, depopulans ex improvviso spe pacis deceptos.

Mundi anno 6114, divinæ incarnationis anno 611, anno vero imperii Heraclii decimo Georgius Antiocheus habetur antistes. Heraclius autem ad chaganum Avarum legatis missis queritur super his quæ nequiter acta fuerant ab eo, et ad pacem hortatur. Acies quippe disponens contra Persidem dirigendas pacisci cum chagano volebat. Qui reveritus dilectionem imperatoris se penituisse pollicebatur et pacem facere repromisit; pangelesque fœdera legati in pace reversi sunt. Eodem anno ceperunt Persæ Ancyram Galatiæ bello.

Anno imperii Heraclii 11 durum Chosroes jugum suum super omnes homines fecit in effusione sanguinis et ratione tributis: elatus enim triumpho nullatenus ultra in constantia esse poterat. Tunc Heraclius zelo Dei suscepto, et eum Avaribus pace, ut putabat, contracta, transtulit milittias Europæ in Asiam, et cogitabat Dei cooperatione contra Persidem properare.

Anno imperii sui 12, mense Aprili, die 4, indictione 10, imperator Heraclius celebrata solemnitate paschali, mox secunda feria vesperi motus est

contra Persidem. Sumptis autem mutuo venerabilium domorum pecuniis aporia (49) coartatus, accepit etiam ecclesiæ Magnæ multas candelas ferentia, simul et alia vasa ministratoria. Quibus conflatis exarari fecit ex his nummos aureos et argenteos plurimos, dimisitque filium suum cum Sergio patriarcha in urbe disponendi negotia una cum Bonoso patricio, viro sagaci et per cuncta prudenti atque perito. Scripsit autem ad chaganum Avarum preces curam agendi super Romanorum negotiis, tanquam qui secum amicitiam fuerit pactus, tutorem filii sui hunc appellans. Motus autem a regia urbe exivit super locum qui dicitur Portæ, navigio iter agens. Illinc vero per cæteras regiones sibi subjectas profectus elegit exercitus, et addidit illis novam militiam. Hos autem exercere orsus in hostilibus operibus erudit: dupliciter enim diviso exercitu acies et congressiones invicem sine sanguine fieri jussit, clamoremque bellicum et carmina et jubilum et impetum in alterutrum insurgendi habere hos docebat, ut in bello reperti nil mirarentur, sed tidenter tanquam ad jocum proficiscerentur in hostem. Accipiens vero imperator in manibus Dei virilem figuram, quam manus non depinxerunt, sed in icona Verbum quod omnia format atque componit sine pictura formam, velut sine semine partum, eduxit, et in hac situs a Deo picta figura cœpit agones, iuramenta dans populo quod cum ipsis usque ad mortem foret certaturus et eis tanquam filiis propriis adhæsurus: volebat enim potestatem non timore quantum amore possidere. Cumque invanisset exercitum in desidia multa et formidine, inquietudine ac dedecore constitutum, et per multas terræ partes disseminatum, actutum in unum collegit. Et omnes quasi ex una consonantia laudaverunt imperiam et fortitudinem principis. Ipse vero verbis hos corroborans perhibebat: *Videte, fratres et filii, quot inimici Dei conculeaverint regionem nostram, et urbes exterminaverint, et altaria concrenaverint, et mensas incruentorum sacrificiorum sanguinibus homicidiorum repleverint, et ecclesias, quæ flagitia non admittunt, flagitiosisimis repleverint voluptatibus.* Itaque cuneos rursus ad bellicum exercitum armat, agmina duo armata ordinans, tubas quoque ac clypeorum phalanges efficiens. Et populus thorace indutus astabat. Nam cum acies cæutius statuissent, congressionem invicem agere jussit. Impulsiones autem vehementes ac percussiones in alterutrum efficiebantur, et habitus belli ostendebantur, eratque horribile visu spectaculum, sine timore periculum, et ad strages impetus sine sanguine, sed ante necessitatem necessitatis modi, quatenus unusquisque percepta occasione cædis innocuæ tulior permaneret. Taliter autem armatis omnibus præcepit ab injustitia penitus abstinendum et pietatem sectandum. Porro

NOTÆ

(49) Aporia. Vide Spelmanni Glossarium in *aporiare*, et Vossium, *De vitii sermonis*. FAH.

cum pervenisset ad partes Armeniæ, præcurrere A
jussit electos. Saracenorum vero tunc sub pactis
Persarum constitutorum multitudo equitum clam
in imperatorem irruere meditabatur. Viri autem
imperatoris, qui præcurrerant, his occurrentes
præterem ipsorum vinculum ad Heraclium addu-
xerunt, illisque in fugam versis multos intereme-
runt. Quia vero hieme accedente imperator ad
Ponticum clima divertit, visum est barbaris obsi-
dere illum in hoc hiemantem. At ille Persas la-
tens atque divertens Persidem properat. Hos
Barbari cognito in rancorem causa inspirati
aditus devenerunt. Sarbarus vero, Persarum præ-
tor, accepto potentatu suo venit in Ciliciam,
quatenus in Romaniam egressus hunc dare dorsum
compelleret. Timens autem ne per Armeniam in
Persidem imperator ingressus hanc turbaret, co-
actus est sequi post Romanum exercitum, furari
curans bellum, et per obscuram aggredi noctem.
Sed e contra plenæ lunæ tota nocte luce fulgente,
cavillatione frustratus est, et lunam, quæ sibi
prius in cultu fuerat, infamabat, quæ videlicet
eclipsim ex accidente tulisset. Ex hoc ergo for-
midabat Sarbarus eum imperatore confilicium ag-
gredi, et montem condescendit quasi dorcades, in-
tuitus ab excelso bonam et sapienti compositam
arte militiam Romanorum. Comperta vero impe-
rator horum formidine in locis morabatur requie-
tione refertis, hunc ad bellum instigans. Descen-
dentes autem clam de monte sæpe conflictus con-
citant, sed in cunctis Romani primatum tene-
bant, et fiduciam peramplius exercitus obtinebat,
videntes imperatorem proficientem in omnibus et
audacter belligerantem. Persa vero quidam ante
breve tempus profugus inter imperatoris exerci-
tum annumerabatur. Hic fugiens ad Persas abiit,
existimans eos Romanorum exterminaturos exer-
citum. Cum autem formidinem eorum vidisset,
post decimum diem iterum ad imperatorem venit,
et omnem liquido Barbarorum pavorem edixit.
At vero Sarbarus ultra commorationem non ferens
a monte coactus est ad prelium proficisci. In
tres autem partes divisit exercitibus descendit
repente illucescente die, ante solis ascensum,
præparatus ad bellum. At imperator, præsciens
hoc, ordinat exercitus in tres æque phalanges ad
pugnam. Orto autem sole, et imperatore ad
Orientem reperto, Persas obtinebravit radius quem
adorabant ut Deum. Imperator autem fluvit po-
pulum suum quasi in fugam versum. At illi
solventes phalanges hos sine retentione persequi
existimabant. Conversi ergo Romani hos æquo
animo verterunt, ex his multis peremptis. Inse-
quentes autem eos in montem, in præcipitia et
loca devia immiserunt, cunctis illis contritis. Inter
ea præcipitia vero instar caprarum silvestrium
morabantur. Multos autem etiam viventes compre-

henderunt. Ceperunt quoque et horum exercitum
et omnem supellectilem ipsorum. Porro Romani,
extensis in excelsum manibus, Deo gratias refere-
bant, et pro imperatore, qui se bene portaverat,
indeficienter orabant. Qui enim antea nec Persi-
cum audebant videre pulvorem, nunc immota
eorum inventa tabernacula spoliant. Quis enim
speravit Persarum inexpugnabile genus dorsa
daturum unquam Romanis? Itaque imperator exer-
citu eum prætor ad hiemandum in Armenia
derelicto ipse Byzantium rediit.

Mundi anno 614, divini incarnationis anno
614, anno imperii sui 13 Heraclius profectus a
regia urbe celeriter in Armeniam properavit.
Chosroes autem Persarum rex misit Sarbanazan
cum exercitu suo in Romanorum terram intrandi.
Heraclius autem scribebat ad Chosroem ut aut
pacem amplecteretur, aut se sciret cum exercitu
suo Persidem ingressurum. Chosroes autem nec
pacem amplectebatur, nec verum Heraclii ser-
monem arbitrabatur: non enim audere illum
Persidi appropinquare putabat. Sano imperator
xii Kalendarum Malarum ingressus est Persidem.
Quo Chosroes comperio Sarbanazan reverti jussit,
et collectis ex tota Perside militibus suis, et traditis
eis Sain, velociter adunari eas Sarbanazan jussit,
et ita contra imperatorem procedere. Heraclius
autem advocato exercitu suo verbis exhortatoriis
incitabat eos, dicens: Viri fratres, Dei timorem in-
mentem sumamus; injuriam ejus requirere sataga-
mus. Stemus fortiter adversus inimicos, qui multa
dura in Christianis operati sunt. Revereamur Ro-
manorum imperium, quod sui ipsius et non alterius
est domini, et stemus adversus hostes impiis talis
armatos. Induamus fidem interemptionum interemptri-
cem. Recogitemus, quia intra Persarum terram con-
sistimus, et ingens fuga periculum fert. Vindicemus
corruptiones virginum. Recia commilitonum membra
nostrorum videntes cordibus doleamus. Non sunt hæc
nullam (50) mercedem habentia, sed vita perennis
præmia. Stemus viriliter, et Dominus Deus nobis co-
operabitur, et perdet inimicos nostros. Cumque impera-
tor his et aliis quamplurimis commotionibus po-
pulum exhortatus esset, respondit ei unus pro-
omnibus: Expandisti angustiam cordis nostri, do-
mine, os tuum in admonitione dilatans. Acceperunt
sermone tui gladios nostros, et hos animatos operati
sunt. Expeditos nos tuis verbis exhibuisti. Erubesci-
mus te aspicientes nos in pugnis præcadere, et jus-
siones tuas in omnibus sequemur. Imperator autem
sumptis militibus mox ad Persidem interioriorem ac-
cessit, igne comburens urbes et castra. Fit etiam
hic terribile quoddam miraculum: in æstivall.
quippe solstitio aer sudore factus est madidus, ani-
mos Romanorum exercitus recreans, adeo ut hinc
spem optimam sumerent. Audiens præterea Hera-
clius quod Chosroes apud Gazaco civitatem cum

NOTE.

(50) Nullam F. pro ullam.

quadraginta millibus bellicosorum esset virorum, in impetu adversus illum perrexit; et præmissi quidam ab eo Saracenorum sibi subjugatorum Chosrois occurrunt vigilæ, et horum quosdam occiderunt, quosdam vero compedibus vinctos cum prætore ipsorum imperatori præsentaverunt. Hoc comperto Chosroes, derelicta tam civitate quam militia, fuga usus est. Ast vero Heraclius insecutus quosdam præoccupatos occidit: cæteri autem hac illaque palantes dissipati sunt. Cumque pervenisset Imperator ad Gazacensium civitatem, in suburbanis hujus reficiebat exercitum suum. Persæ vero, qui confugerant ad eum, perhibebant quod Chosroes fugiens igne consumpsit omnia sata in locis illis, et pervenerit ad civitatem Thebarman in Oriente sitam, in qua erat templum Ignis atque pecuniæ Cræsi Lydorum regis et error prunarum. His acceptis ad partes. Dastagerd iter agebat, Imperator autem profectus a Gazacensium civitate pervenit Thebarmes, et ingressus in eam igne consumpsit templum Ignis, et tota civitate igne combusta persecutus est post Chosroem in angustiis regionis Medorum. Chosroes autem in his duabus regionibus de loco in locum peragrans latitabat, et Heraclius hunc persequens multas civitates devastavit et regiones. Hieme vero accedente consilium faciebat ubinam hiemaret cum populo; et quidam in Albaniam perhibebant, quidam vero contra ipsum properare Chosroem. Ast imperator jussit populum tribus diebus divinum oraculum præstolantem caste ac puriter conversari, sicque responso accepto in Albania hieme commorari. Dum vero illuc abiens iter ageret, habens secum copiosam Persarum prædam, haud paucos incursus a Persicis cuneis pertulit. Ipse vero divina cooperatione triumphum de omnibus tulit. Præterea cum vehemens tempestas super eum cecidisset in via, et hunc gelu præoccupasset in Albania, haberetque quinquaginta millia vinculatorum, compatiens corde suo misertus vincula dissolvit, diligentiam tribuit, et requiem imperitus est, ita ut omnes cum lacrymis exorarent etiam Persidis eum fieri liberatorem, mundi exterminatorem trucidantem Chosroem.

Anno imperii Heraclii quarto decimo Chosroes Sarablaggan prætorem constituit, virum facinorosum et typho multum elatum, tradensque ei exercitum, eos videlicet qui dicuntur Chosrohegetæ ac Perozitæ, in Albaniam direxit adversus Heraclium. Cumque ingressi essent in fines Albanie, non sunt ausi ad bellandum ante faciem imperatoris stare, sed clausuras tenuerunt quæ ducunt in Persidem, extimantes ei obsidendo insidiari. At vero Heraclius, cum mox ver accessisset, profectus de Albania per Yptios campos et escis largiter affluentes transitum in Persidem faciebat, licet longinquitas multæ spatium viæ transegerit. Sarablaggas vero per Arotum iter utpote compendiosum satagebat, ut præoccuparet eum in Persidis regione. Heraclius autem monebat populum dicens: *Novimus, fratres,*

A quod militia Persarum in devitiis locis pererrans tam equum eorum dissolvat quam ipsos enervet. Nos autem festinemus contra Chosroem properare valde celeriter, ut ex improvise irruentes in eum turbemus illum. At vero populus hujusmodi spernebat consilium, et maxime Lazorum et Habasgorum atque Hiberorum concertatores. Hinc in ærumnas incidunt: pervenit enim et Sarbarazas cum populo suo, quos omni armavit virtute Chosroes et destinavit per Armeniam adversus Heraclium. Sarablaggas vero sequebatur post tergum Heraclii, et non est eum eo in conflictum egressus, exspectans uniri Sarbarazæ et ita constituere prælium. Cognito autem Romani Sarbarazæ impetu ad metum conversi sunt, et ad pedes imperatoris cum lacrymis prociderunt, scientes quale malum sit non cedere servum domini voluntatibus, et pœnitentiam agentes super inobedientia sua, quam nequiter perpetraverant, et dicebant: *Manum tuam da, domine, priusquam pereamus miseri: cedimus enim tibi in quibuscunque præceperis.* Tunc imperator acceleravit congredi cum Sarablagga, priusquam uniretur populo Sarbari; et multis incursionibus adversus eum factis nocte ac die hunc in formidinem pepulit, et retro utrisque dimissis contra Chosroem velociter insecutus est. Duo vero ex Romanis se ad Persas conferunt, et persuadent eis credere Romanos ex formidine fugere. Contigit autem eis et alium audire rumorem, Sain scilicet prætoris Persarum adventum cum alia militia in auxilium. Et hoc comperto Sarablaggas et Sarbarus decertabant Heraclium instigare ad prælium, priusquam perveniret Sain et in se transferret victoriæ gloriam. Credentes quoque ex profugis properarunt adversus Heraclium, et appropinquantibus ei castra metati sunt, volentes in eum simul eum mane irruere. Ast Heraclius profectus a vespera iter fecit per totam noctem, et procul effectus ab eis, invento herbifero campo, castra metatus est in eo. Porro Barbari existimantes eum ex formidine fugere, incomposite sequebantur, ut comprehenderent illum. Ipse autem occurrens eis bellum iniit adversus illos, et apprehenso colle quodam nemoroso, coarctatoque populo in ipso, cooperatione Dei Barbaros vertit, et per fauces hos insecutus multitudinem ex his copiosam occidit. Cadit autem et Sarablaggas ense vulneratus in dorso. Et cum hi inter agones essent, pervenit etiam Sain cum exercitu suo. Et hoc verso imperator, et ex his multis occisis, reliquos fugientes dispersit. Cepit quoque et apparatus sarcinæ ipsorum. Porro Sarbarazas unitus Sain collegit Barbaros, qui salvati fuerant, et iterum disponebant contra Heraclium proficisci. Ast imperator in regione Hunnorum et per horum loca difficilia festinabat in asperis locis ac devitiis, Barbari vero sequebantur post eum. Porro Lazi una cum Abasgis formidantes subduxerunt se ab auxilio Romanorum, et in regionem suam reversi sunt. Sain autem hoc advertens furore multo una cum Sarbaro persequabatur

Heracium. Sane imperator caterva collecta verbis hos exhortatus est et monimine delinivit, inquam: *Multi-
tudo vos, fratres, inimicorum non turbet: Deo
quippe volente unus persequetur mille. Mactemus
ergo nosmetipsos pro salute fratrum nostrorum;
sumamus cordonum martyrum, quo et futurum nos
tempus laudet et Deus reddat mercedes.* His et aliis
pluribus verbis audaciam exercitui conferens, hilari
vultu praelium ordinat. Et distantes ab invicem
intervallo puillo a mane usque ad vesperam
aggressi non sunt in alterutrum. Vespere vero arrepto
imperator itinere pergebat. Barbari vero post eum
iterum sequebantur, et commutantes viam hunc
præoccupare volentes incidunt in loca palustria,
et aberrantes in magnum discrimen deveniunt.
Imperator vero transiens fines Persarum per Armeniam
peragrabat. Cum autem terra illa teneretur a Persis,
multi cum Sarbaro concurrerunt, ac per hoc crevit
populus ejus. Præterea hieme accedente dispersit
multitudinem per loca ipsorum, ut requiescerent in
domibus suis. Quo comperto Heracius noctu furari
meditabatur bellum. Cumque turbo tempestatis
adesset et Sarbaro suspicio nulla incurreret,
electis robustissimis equis et fortioribus ab exercitu,
dupliciter hos armans, quosdam ex his præcedere
contra Sarbarum jussit, ipse vero cum aliis post
eos subsequutus est. Accelerantibus ergo per noctem
et pervenientibus ad prædium cui vocabulum erat
Lasbanum, hora noctis nona, Persæ, qui in eo erant
et impetum cognoverant, insurrerunt in eos. Ipsi
autem hos interfecerunt, uno excepto, qui hoc
Sarbaro nuntiavit. At vero Sarbarus surgens
ascendit equum, et nudus atque discalceatus fuga
salutem mercatus est. Hujus autem mulieres et
omnem Persicum florem, principesque ac satrapas
cum electis militibus qui in domorum tecta
conscenderant et bellum contra se præparaverant,
per ignem deposuit, et alios quidem occidit,
alios vero igne consumpsit, alii autem maniciis
et compedibus colligati sunt, ita ut pene nullus
ex his qui Sarbari fuerant salvaretur. Acceperunt
autem et arma Sarbari, aureum videlicet clypeum,
machæram etiam et lanceam æque auream et
comptam pretiosis lapidibus zonam, nihilominus
et calceamenta ejus. His ita omnibus sumptis
procedit contra dispersos per villas, qui scilicet
comperta Sarbari fuga sine retentione fugiebant.
Ipse autem insecutus multos eorum occidit et
vinculos accepit: reliqui cum confusione in
Persidem repedarunt. Porro imperator exercitu
suo collecto cum gaudio in locis illis in-
trepidus hiemavit.

Mundi anno 6116, divinæ incarnationis anno 616,
anno imperii Heracii 15, Arabum princeps Muamet
habebatur. Heracius autem coæcervato exercitu
suo consilium faciebat quam via pergeret: dux

namque via sibi adjacebant, angustæ ac devixæ,
altera quidem Tarantum ducens, altera vero in
terram Syrorum. Verum illa quæ Tarantum tende-
bat, differentior quidem erat, sed egestatem cunctiarum
habebat escarum: quæ vero in terram duclit
Syrorum, Taurum transit et abundantiam ac
opsilitatem præstat alimentorum. Hanc præferunt
omnes, licet abruptior esset et nive multa severior.
Hæc itaque labore multo transacta in septem diebus
pervenerunt ad fluvium Tigrin, et hunc cum
transmeassent, veniunt Martyropolim et Amidam,
et quiescunt tam exercitus quam captivitas. Hinc
et litteras imperator Byzantium potuit mittere, et
quæ circa se erant omnia indicare, et ingens facere
gaudium civitati. Sarbarus autem populo suo, qui
fuerat dispersus, collecto insurrexit in illum. Electam
vero imperator alam militum ad custodiendas
misit clausuras, quæ ad se ducebant, et aditus,
qui ad Orientem erant. Ipse discurrens in faciem
efficitur Sarbaro. Cumque transmeasset Nymphion
amnem, ad Euphratem pervenit, in quibus erat
pons nexus ex funibus simul et navibus. At vero
Sarbarus dissolutis funibus pontis ab altera ripa
in alteram totum transtulit pontem. Cumque
imperator venisset nec valuisset transire per pontem,
discurrens invenit meatum, et hunc inopinate
Martio mense sine discrimine transfretavit, et
Samosata pervenit. Rursusque cum Taurum præter-
iisset, in Germaniciam est profectus, et cum
transiisset ad Adana, venit ad amnem Saron. Sar-
barus autem ponte rursus in proprio loco extenso
absque obstaculo transfretavit Euphratem, et se-
quebatur post eum. Ast imperator cum transiisset
pontem Sari, inventa requie tam exercitus quam
animalium circa ipsum castra metatus est, reficiens
eos. Pervenit autem et Sarbarus in partem quæ in
contra esse ex altera parte videbatur. Invento vero
ponte, et propugnaculis quæ in ipso erant a Romanis
obtentis, castra metatus est. Excurrentes autem
multi Romanorum per pontem inordinate cum Persis
contulerunt confictum, multa in ipsis eade
commissa. Verum imperator hos inordinate prohibebat
diu currere, ne forte iter fieret adversariis cum
illis conveniendi ad pontem et pariter commendi.
Populus autem non acquiescebat imperatori. Porro
Sarbarus, quibusdam exercitus sui clam in locis
abditis collocatis, ostendit se quasi fugientem,
ac sic abstraxit multos Romanos præter votum
imperatoris ad insecutionem sui transeuntes.
Reversus autem, et his in fugam conversis, quot-
quot extra pontem occupavit occidit, vindictam
perpersos inobedientiæ. Imperator vero cum
barbaros vidisset insecutione ordines dissolvisse,
et ex Romanis stantibus in antemuralibus (51) multos
extinctos, contra eos profectus est. Porro quidam
vir Persa giganteus imperatori occurrens hunc in

NOTÆ.

(51) Antemuralibus. Matth. Par. Hist. Angl. in
Wilhelmo II: Antemuralibus contractis cogerent

defensores intra muros interiores se recipere. Fabn.

medio pontis aggreditur. Ast imperator hoc percussio in annis fluenta projecit. Hoc uno ruente in fugam Barbari versi sunt, et præ angustia pontis ut ranæ se in flumine jaciebant; alii autem etiam gladiis trucidabantur. Porro multitudo barbarorum per fluminis ripas diffusa sagittabat ac resistebat, non sinens transmeare Romanos. Verum imperator transiens viriliter barbaris resistit, cum paucis quibusdam societatis suæ superagonizans, ita ut etiam super hoc Sarbarus obstupesceret, et ad Cosmam quemdam juxta se stantem, Romanorum profugum ac margaritam, diceret: *Vides, iniquiens, Cæsarem, o Cosma, quam audax ad pugnam stet, et contra tantam multitudinem solus decertet, et velut incus jacula veniat?* ex rubris enim ocreis agnoscebatur, multasque imperator plagas, licet nullam in hoc prælio periculosam, accepit. Tota vero die cum in hoc bello pugnassent, accedente vespera ab invicem separati sunt. Et Sarbarus quidem timens per noctem retro reversus est, imperator autem populo suo coacervato ad urbem properavit Sebastiam, et cum Alyn fluvium transmeasset, in hoc gaudio totius hiemis tempore commoratus est. Porro Chosroes furens misit, et tulit thesauros cunctarum ecclesiarum regionis quæ sub Persis est constituta, et cogebat Christianos Nestorii fieri sectatores ad perstringendum sive percellendum imperatorem.

Anno imperii Heraclii 16 Chosroes Persarum rem novam fecit militiam, prælium initurus, peregrinos ac cives et servos ex omni natione facta electione coacervans; qua electione Sain tradita prætori, alia 50 millia ex phalange Sarbari electa tollens huic sociavit, nominavitque illos aureos camulos, et hos adversus imperatorem direxit. Porro Sarbarum cum reliquo exercitu suo contra Constantinopolim misit, quatenus Hunnos, qui essent in Occidente, quos Avares vocant, cum Vulgaribus et Sclavis atque Gipedibus concordia sociaret, sicque adversus urbem properarent, et hanc unanimiter obsiderent. Cum autem hoc didicisset imperator, exercitum suum triplici parte divisum transmisit ad custodiendum urbem, quibusdam autem traditis Theodoro fratri suo contra Sain bellare præcepit; humilliori vero parte ipse accepta in Lazicam properat, et in ipsa degens Turcos ab Oriente, quos Chazaros nuncupant, in auxilium advocat. Sain vero una cum noviter electo exercitu perveniens ad fratrem imperatoris Theodorum ad bellum armavit. Deo autem per intercessionem semper laudabilis Dei Genitricis opitulante, bello commisso, grando mirabiliter contra barbaros cecidit eorumque plurimos perculit. At vero acies Romanorum tranquillitate posita est. Vertunt autem Romani Persas, et interficiunt multitudinem copiosam. Hoc comperto Chosroes irascitur contra Sain, qui ex multo animi defectu in languorem incidens moritur; cuius corpus jussu Chosrois salitum ad eum delatum est; quem ille mortuum multis submitit

A verberibus. Porro Chazari disruptis Caspiis portis Persidem adeunt in regionem Adrahigæ una cum prætore suo Zihibil, qui dignitate secundus a chagano; et in quæcunque loco peragrabant, tam Persas deprehendebant quam civitates et villas igni tradebant. Profectus vero imperator a Lazica his occurrit. Zihibil autem hoc viso accelerans complectitur collum ejus et adorat eum, Persis civitatibus aspicientibus: universus autem Turcorum populus in terram cadentes, ac proni super faciem extenti, imperatorem honorant honore qui est apud gentiles extraneus. Similiter principes eorum supra saxa conscedentes eodem schemate precipiunt. Obiit autem Zihibil imperatori etiam filium suum primogenitum, hujus sermonibus delectatus, et B ejus tam vultum quam prudentiam admiratus. Electisque Zihibil quadraginta milibus virorum sortium dedit ea in auxilium imperatori. Porro ipso reversus est in regionem suam. His autem acceptis imperator contra Chosroem procedit. At vero Sarbarus Chalcædonem properans, Avaresque a Thrace urbi propinquant, hanc depopulari volunt, et multis machinis adversus eam commotis, et navium sculptarum ex Istro multitudine infinita seu innumerabili delata, sinum cornu repleverunt. Decem sane diebus urbem obsidentes, bellumque terramque gerentes, Dei virtute pariter et cooperatione, nec non et intemeratæ Dei Matris et Virginis intercessionibus superati sunt. Quin et C multitudine copiosa suorum tam in terra quam in mari deposita, cum ingenti confusione ad loca sua reversi sunt. Porro Sarbarus Chalcædonem obsidens non emigravit, sed ibidem hiemavit, tam incursio- nes agens quamque depredans confinales paries, et civitates igne disperdens.

Anno imperii sui 17 Heraclius a mense Septembrio ingressus Persidem una cum Turcis inopinate propter hiemem in aestas misit Chosroem, cum hoc didicisset. At vero Turci tam hieme quam frequentibus Persarum incursibus contemplatis, non ferentes pariter cum imperatore, laborare cœperunt paulatimque diffuere, et omnes eo dimisso reversi sunt. Ast imperator allocutus est populum suum dicens: *Sciote, fratres, quia nemo nobis vult auxiliari nisi solus Deus, et quæ hunc peperit sine semine Mater, ut ostendat potentiam suam, quoniam non in multitudine populorum seu armorum est salus, sed in eos qui sperant super misericordia ejus, mittit adjutorium suum.* At vero Chosroes coacervatis cunctis militibus suis prætorem provehit super illas Rhazantem, virum bellicosissimum ac fortissimum, et hunc adversus Heraclium destinat. At imperator civitates Persidis atque castella igni tradidit, et accedentes Persas rhomphaea consumit. Septima vero Idus Octobris pervenit in regionem Chamaitia, et refocillavit populum per integram hebdomadam. Rhazates autem veniens Ganzachum post eum factus est et secutus; Romanis ante pergentibus et consumentibus escas. Ipse vero post tergum, ut canis famem

patiens, vix de micis eorum nutriebatur; et cum non inveniret sumptus, multa ex animantibus ipsius consumpta sunt. Kalendis autem Decembris venit imperator ad fluvium magnum Zaban, et cum hunc transisset, castra metatus est juxta Ninive civitatem. Venit autem Rhazates penes vadum secutus eum, et cum descendisset tribus milliariis, reperit aliud vadum et transivit. Ast imperator misso Bahani magistro militum cum paucis electis militibus, invenit bandum Persarum, et cum ejus comitem occidisset, detulit caput ejus et totam auream spatham ipsius, nonnullisque percemptis vivos duxit ad imperatorem sex et viginti. In quibus erat et spatharius Rhazati, qui et nuntiavit imperatori quod pugnare contra eum Rhazates vellet, sic a Chosroe jussus, et tria millia in auxilium armata miserit ei, quæ tunc nondum pervenerant. His compertis imperator præmisit sarcinam ante se, ipseque subsecutus est, tractans qualiter inveniret locum in quo pugnare deberet, priusquam unirentur eis illa tria millia. Repertoque campo apto ad prælium, allocutus populum aciem ordinavit. Rhazates vero cum pervenisset, et ipse prælium dirigit in cuneis tribus, et contra imperatorem processit. Pridie sane Idus Decembris gestum est bellum, et ante omnes proflitens imperator principique Persarum occurrens, divina virtute Deique Genitricis opulutione hunc dejecit, et qui cum ipso erant exsistentes antea fugerunt. Rursusque imperator alij occurrens et hunc quoque deposuit. Irruit autem adversus eum etiam tertius, qui dedit ei cum mucrone in labium et hoc illi plagam inflixit. Ast imperator et hunc exstinxit. Et tubis elangentibus congressæ sunt in invicem partes utraque. Et cum pugna valida gereretur, plaga vulneratus est a pedibus Phalba imperatoris equus, qui dicebatur Dorcon, in femore lanceæ ictu percussus. Multas autem et spatharum in facie percussiones accepit, sed ferens tegmen ex nervis contextum plagam mortiferam non sumebat. Cedit autem in hoc bello Rhazates et tres turmarum Persarum et principes fere cuncti atque pars major exercitus ipsorum. Occisi autem sunt etiam Romani numero quinquaginta, et vulnerati nonnulli, ex quibus scilicet mortui sunt decem. Porro bellum gestum est a mane usque ad horam nonam. Tulerunt interea Romani banda Persarum viginti octo, exceptis his quæ confracta sunt, et dispoliatis mortuis acceperunt loricas eorum et cassides, nec non et omnes currus ipsorum. Et manserunt ab invicem sequestrati quantum est duplex sagittæ jactus: fuga namque facta non est. Verumtamen Romani animantia sua nocte et adaquaverunt et acceperunt. Equites vero qui ultra erant, steterunt usque ad septimam horam noctis super tabernacula mortuo-

rum Persarum, ac octava hora noctis moti repedaverunt ad castra sua, et his acceptis abierunt, et castra metati sunt ad pedem montis asperi metuentes. Multas præterea spathas auro circumclusas et zonas aureas cum gemmis et scutum Rhazati totum auro respersum acceperunt, habens petala centum viginti, et lorica ipsius ex auro contextam, et scaramaggin ejus detulerunt cum capite ipsius, atque dextralia (52), et sellam totam ex auro fabricatam. Porro tentus est vivus Borzamus princeps Hiberorum sub Persis degentium. Nemo autem recolit hujusmodi bellum inter Romanos et Persas, quod videlicet per totum diem habuit statum, viceruntque Romani. Verum hoc factum est solo Dei juvamine. Imperator vero a se confortatum exercitum contra Chosroem minabat (53), quatenus hunc deterreret. Porro xiii Kalendas Januarias comperto imperator quod populus Rhazati, qui ex hoc bello evasit, unitus fuerit tribus millibus quæ a Chosroe destinata fuerant, et sequeretur post se, ceperintque Ninive, transmeans magnum Zaban, mittit Georgium turmarchen cum mille militibus, quo curreret ad retinendum pontes minoris Zaban priusquam id Chosroes cognosceret. Cumque currens Georgius noctu milliariis quadraginta octo, tenuit quatuor pontes minoris Zaban, et inventos in castellis Persas obtinuit. Decimo præterea Kalendarum Januarias perveniens imperator ad pontes transfretavit, et diverit in domos Hicadem, et refecit tam exercitum quam animantia, fecitque Nativitatis Christi festivitatem in eodem loco. Comperto vero Chosroes quod Romani tenerent pontes minoris Zaban, misit ad Persicum populum, cui Rhazates præerat, ut oppido festinantes prævenirent imperatorem et ad ipsum pergerent. Accelerantes autem illi, et transmeantes minorem Zaban in aliis locis, prævenirent imperatorem atque præbiant. Cumque imperator palatium quod dicebatur Dezeridan cepisset, hoc destruxit atque combussit. At vero Persæ cum pontem Tornæ fluminis pertransissent, ibidem castra metati sunt. Ast imperator comprehenso alio palatio Chosroia, quod vocabatur Russa, et hoc subvertit. Cæterum verabatur quod in ponte Tornæ fluminis hostes forent contra se bellaturi. Sed hoc illi scientes relicto ponte fugerunt. Interea imperator cum sine impedimento transisset, apprehendit aliud palatium cognomento Bechal, ubi et hippodromium ædificaverat. Sed et illud casui dedit. Sane quidam Armeniorum, qui cum Persis aderant, venerunt ad imperatorem noctu dicentes: Chosroes cum elephantibus et exercitu suo quinque millibus citra palatium suum, vocabulo Dastagerd, in loco nuncupato Barasrach castra metatus est, et mandavit totum illic exercitum convenire, ut adversus te prælietur: est enim illic et

NOTÆ.

(52) *Dextralia*. Glossæ Isidori: *dextralia*, *brachialia*. Adde Flodoard. *Hist. Rem.* II, 6. FABR.

(53) *Minabat*. Act. Apost. XVIII, 16: *Et minavit*

eos. Utitur vetus Juvenalis schol. V. Papiam in Abigeus. Id.

fluvius montibus carens, qui artum pontem habet et angustias præ habitationibus multas, nec non et sætis di rivi. Imperator ergo consilio cum principibus inito et exercitu sedit in palatio Bechal : reperit quippe in una ex porticibus ejus saginatas aves trecentas, et in alia porticu capreas saginatas quingentas, porro in alia saginatos agnos centum, quæ populo cuncta donavit. Et Kalendas Januarias illic fecerunt. Denique inventis ovibus et porcis et bobus, quorum non erat numerus, requievit populus universus, epulantes et glorificantes Deum. Præterea comprehensis eis qui ista conferebant, didicerunt ab illis liquidius quod Chosroës a 23 diē Decembris mensis, comperto quod imperator transisset pontem Tornæ, confestim motus fuerit de palatio quod erat in Dastagerd, cum magna Ctisiphontem celeritate petiturus, onustis ex omnibus pecuniis, quas habebat in palatio, tam elephantibus quam camelis atque burdonibus (54) ministerii sui, scribens et populo Rhazat ut ingrederentur idem palatium et principum domos, et quidquid in his inveniretur auferrent. Itaque imperator dimidium quidem exercitum misit ad Dastagerd, ipse vero per aliam viam abiit ad aliud palatium quod cognominabatur Bebdarach. Et his ruinis et igni traditis gratias egere Deo, qui per intercessionem Dei Genitricis talia miracula patrat : quis enim speravit unquam fugere Chosroem a facie Romani principis de palatiis suis quæ erant in Dastagerd, et petere Ctisiphontem, dum a viginti quatuor annis passus Ctisiphontem videre non fuerit, sed in Dastagerd regalia ejus erant? Invenere autem populi Romanorum in palatiis ejus apud Dastagerd 330 Romanorum banda, quæ per diversa ceperunt tempora. Invenere etiam et species, quæ remanserant, multas, aloes scilicet multam, et ligna aloem magna, ex quibus unumquodque 70 pondus habebat vel 80 librarum, et sericum copiosum, ac piper, et chalcasias (55) camisas multas, sachar quoque atque zingiber et alias species ultra mensuram vel numerum; quidam vero et argentum et holoserica vestimenta, lectisternia seu acui tapetia contexta, quorum erat copia multa, erantque omnia bona valde, quæ propterea quod gravia essent, penitus incenderunt. Sed et tentoria Chosrois atque cortinas, quas in modum tendebat porticum, quando in campo metabatur, cuncta cremarunt, quin et statuas ejus multas. Invenere autem et in his palatiis aviaria et dorcades et asinos agrestes et pavones et fasinotes infinitæ multitudinis, nec non in vivario ejus leones ac tigrides miræ magnitudinis vivos. De cætero confugerunt ad imperatorem plurimi ex captivis, Edesini scilicet et Alexandrini, sed et ex

A aliis urbibus multitudines copiosas. Fecit interea imperator festivitatem Luminum penes Dastagerd lætatus, et recreans tam populum quam jumenta, quin et Chosrois palatia destruens, ædificia videlicet quæ erant comptissima et admiranda, domosque stupendas, quas usque ad pavimentum deposuit quatenus Chosroes edisceret quam durum haberint Romani dolorem urbibus suis desolatis ab eo nihilominus et incensis. Tenti autem sunt et ex aulicis palatii multi, qui interrogati quando discesserit Chosroes a Dastagerd, asseruerunt : *Ante 9 dies prius quam vos veniretis. Audito adventu vestro latenter pertuso muro civitatis, qui est juxta palatium, temere per hortos exiit, ipse et uxor et filii ejus, ne fieret tumultus in civitate.* Et neque militiæ ipsius cognovere neque principes ejus, usquequo milliariis quinque perrexit, siquidem tunc mandavit quo se sequerentur Ctisiphontem tendentes. Et is qui non poterat quinque milliaria facere per diem, fugiens fecit viginti quinque, mulieresque ac filii ejus, qui se prius alterutros non videbant, tunc mixtim fugebant invicem impellentes. Cumque nox accessisset, introivit Chosroes in domum agricolæ nihili, in cuius ostio vix manere prævaluit; quod videns postmodum Heraclius admiratus est. Per tres autem dies adiit Ctisiphontem. Sane Chosroes responsum acceperat a maleficis et astrologis ante quatuor et vices annos, quando Dæcos depopulatus est temporibus Phocæ Romani principis, quod tempore quo adiret Ctisiphontem periret. Et idcirco non est passus a Dastagerd extunc in partem illam uno saltem milliario pergere, sed hinc fugiens ad hanc abiit. Verum nec in ipsa persistere ausus est, sed transiens pontem Tigridis fluminis civitatem ultra positam adiit, quæ quidem apud nos Seleucia, apud Persas vero Guheser vocatur, in qua omnes pecunias reposuit. Seditque illic cum Sirem uxore sua et aliis tribus mulieribus, quæ et filie ipsius erant; reliquas vero mulieres suas multosque liberos suos quadraginta millibus longe transmisit ad anteriorem partem Orientis in munitissimum locum. Quidam sane Persarum derogaverunt Sarbaro penes Chosroem, quod cum Romanis sentiret et illi detraheret; et misit spatharium suum cum jussione ad Cardarigam, compræto rem Sarbari, Chalcedonem, scribens ei ut Sarbarum interficeret, et ipse populo Persarum recepto acceleraret in Persidem in auxilium sui. Is autem qui litteras deferebat circa Galatiam comprehenditur a Romanis, quo comprehenso, et nescientibus Persis, hunc Byzantium deduxerunt et imperatoris filio tradiderunt. Ast imperator a misso cognita veritate protinus Sarbarum accessit: qui cum introisset, astitit imperatori. Imperator

NOTE.

(54) *Burdonibus.* Utitur Ulpianus in leg. 49. *De legat.* 3; Chrysostomus ep. 14 : *Εἰτα δὲ βορδων δὲ φέρων ἡμῶν τὸ λεγόμενον.* Theophanes : *Ὅταν αἱ βορδῶν καὶ καθέλωμα.* Constantinus Tacit. p. 12 : *Ἐπεὶ δὲ καὶ βορδῶνα καὶ ἰνάρια.* Adde Joannem

Moschum Limon. 101 et 125, *Hist. Trip.* vii, 5. *Fabr.*

(55) *Chalcasias.* V. Hieronymi epistolam ad Fabiolam et Gloss. ad Cedren. Ib.

autem huic epistola, quam Chosroes ad Cardarigam miserat, tradita, missoque ostenso, legit epistolam. At ille certus veritate rei effectus, continuo conversus fœdera cum filio principis et patriarcha fecit; qui falsa Chosrois epistola facta, addit in ea etiam alios quadringentos satrapas et principes et tribunos et centuriones interimendos, et imposito ingeniose adinvento signaculo, congregatisque ducibus et ipso Cardariga, et lecta epistola, dixit ad Cardarigam: *Perspicias, ut hoc facias.* At vero principes furore referti, abdicatione Chosroe, imperatori pacifica pacta patrarunt, et mutuo inito consilio placuit ut Chalcedone discederent et ad propria repedarent, nihil exterminaturi. Præterea Heraclius scripsit Chosroi: *Ego persequor et ad pacem curro: non enim voluntarius igne consumo Persidem, sed vim passus ab te. Projiciamus ergo saltem nunc arma, et pacem amplectamur. Exstinguamus ignem priusquam universa inflammet.* Cumque Chosroes hoc non admisisset, magnopere odium populi Persidis crevit adversus eum. Movit ergo Chosroes homines principum suorum et omne obsequium suum atque mulierum suarum, et hos armatos cunctos direxit exercitui uniendo Rhazati, et staturus apud Narmam fluvium duodecim millibus a Ctisiphonte distantem, et jussit eis ut, dum amnem transiret imperator, incidenter pontes. Ast imperator septimo Idus Januariæ motus a Dastagerd, cum abiisset tribus diebus, castra metatus est duodecim millibus procul a Narba flumine, ubi erat Persarum exercitus, inter quos habebant etiam et elephantes ducentos. Et misit imperator Georgium turmarchen Armeniacorum, ut iret usque ad flumen, et disceret utrum Narbas vadum haberet. Et cum invenisset quod pontes incidissent et vadum non esset, ad imperatorem reversi sunt; qui motus Siazuron adit, et circuibat incendeus regionem et urbes per totum Februarium mensem. Martio vero mense cum venisset in prædium quod dicebatur Barzan, facere (56) septem dies, et misit Mezeticum prætorem in cursum, et adjunctus est ei Gundabundas chiliarchus militiæ Sarbari cum aliis quinque, tribus quidem comitibus, duobus vero axiomaticis (57), et duxit eos ad imperatorem. Qui, videlicet Gundabundas, res necessarias imperatori annuntiavit, dicens: *Quando fugit Chosroes a Dastagerd et adiit Ctisiphontem atque Seleuciam, dysenteria languorem incurrit, et voluit filium suum Merdasan, quem genuit ex Sere, coronare. Atque regressus iterum amnem transivit, et secum duxit Merdasan atque*

*Serem et alium filium ejus Ank; primogenitum autem filium Sirohen et fratres ejus, nec non et mulieres suas, dimisit ultra flumen. Comperitque Sirohes quod Merdasan coronare vellet, turbatus est, et misit collectaneum suum ad Gundabundan, mandans ei ac dicens: « Veni cis flumen, ut loquar tecum. » At ille timuit Chosroem, et non transivit, sed mandat ei: « Scribe, inquit, mihi per collectaneum meum quidquid volueris. » Et scripsit ei Sirohis quoniam Nosti qualiter res publica Persarum per nequam hominem istum Chosroem pereat, et vult coronare Merdasan, et me primogenitum suum contempsit. Et si allocutus fueris exercitum ut recipiant me, et rogas eorum augebo, et pacem cum Romanorum imperatore ac Turcis faciam, et bene vivemus. Et stude cum populo tuo ut ego regnem, et omnes vos proveham et auxiliabor, et præcipis te. Gundabundas autem remisit ei per collectaneum suum dicens: « Quidquid possum loquar cum prætore, et sollicitus fui, et locutus cum cum viginti duobus comitibus, et feci eos meæ voluntatis esse; sed et alios principes et milites multos. » Et hæc quidem Gundabundas mandavit Sirohi. At ille remisit ei dicens ut decimo Kalendarum Apriliarum sumeret juniores, et apud pontem ei Tigridis occurreret fluminis, ut susciperent eum in exercitum et moverentur adversus Chosroem. Referebat autem quod cum Sirohi essent etiam duo filii Sarbarazan et filius Hiesdem et alii multi principum filii atque filius Aram, omnes electi, et quod siquidem potuerint Chosroem perimere, bene et optime: sin autem, omnes cum Sirohi confluent ad imperatorem. Et misit me Sirohis ad te, domine: veretur enim imperium Romanorum, quoniam, inquit, Chosroem quondam salvavit, et multa ex eo mala Romanorum terra perpessa est, et quia propter illius ingratitude nec mihi credere habet imperator. Verum ille hunc ad Sirohin rursus absolvit, mandans ei ut carceres aperiret, et retentos in eis Romanos educeret, et arma eis tribueret, sicque contra Chosroem sese moveret. Porro Sirohis obediens imperatori, retrusus eductis, properavit contra patricidam patrem, Chosroem scilicet. Cumque ille fugere tentasset nec valuisset, tentus et valide victus ferreis est compedibus tam post tergum manibus quam pedibus colligatis; cui et circa collum pondera ferrea imponunt, et mittunt eum in domum tenebrarum, quam ipse munivit a novitate construens ad recoendendas pecunias, panisque parum ei et aquæ tribuentes hunc fame necabant: ait enim Sirohis: *Comedat aurum, quod incusatum collegit, et propter quod etiam multos fame**

NOTÆ.

(56) *Facere.* Papinianus in l. miles ad leg. Jul. De adult.: « Ne sibi computarentur dies quos in custodia fecisset. » Lupus epist. 20: « Facere nobiscum dies aliquot valeas. » Rufinus interpretes Eusebii H. E. x: « Quinque annos inter catechumenos faciant. » Acta Fructuosi episc. Tarracon.: « Et fecerunt in carcere dies sex. » Vetus inscriptio: « Cum qua fecit annos 9 menses 6 dies 23. » Alia: « Cum marito fecit m. 5 d. 20. » S. Athanasius in

Vita S. Antonii: « Ἐξω πολλάκις ἡμέρας καὶ νύκτας ποιοῦντας. » V. Acta apost. xviii, 23, et epist. Jacobi iv, 13. FABR.

(57) *Axiomaticis.* Glossarium: ἀξιωματικὸς honorarius, qui honorem gerit. Aliud Glossarium: dignitosus ἀξιωματικὸς, qui in dignitate constitutus est. Utitur postremo verbo Aldhelmus, De laud. virginis. c. 23: « Propter dignitosam innocentiam palmam, » i. e. dignatione reverendam. lb.

necarii mundumque delevit. Porro misit Sirohis ac eum satrapas hunc injuriis impetendum et conspuendum. Et adductum Merdasan filium ejus, quem coronare volebat, ante se occidit, et reliquos filios ejus cunctos in conspectu ejus interemerunt, et misit omnem inimicum ejus injuriis cumulare et percutere et conspuere illum. Denique per quinque dies hoc facto, jussit Sirohis hunc areubus interficere; sicque paulatim in malis nequissimam suam transdidit animam. Tunc Sirohis scripsit ad Heraclium evangelizans ei scelerati Chosrois interitum, pacemque jugem cum eo ac firmissimam pepigit, omnibus Christianis, qui in carceribus et omni Perside captivi tenebantur, et remissis, una cum Zacharia Hierosolymitano præsule ac pretiosis et vivificis lignis, quæ fuerant ex Hierosolymis a Sarbarazan, cum Jerusalem cepisset, ablata.

Anno imperii Heraclii decimo octavo rex habetur Persarum Sirohis, qui anno regnavit uno, quando et Moamed Arabum seu Saracenorum princeps sub Persis degens sextum agebat annum, perventurus ad nonum. Interea facta pace cum Persis atque Romanis, direxit imperator Theodorum fratrem suum cum litteris et hominibus Sirohis regis Persarum, quatenus Persæ, qui in Palæstina et Edessa et Hierosolymis et cæteris urbibus Romanorum essent, cum pace reverterentur in Persidem et innocue terram Romanorum transirent. Postremo imperator cum sex annis Persidem expugnasset, septimo anno pace percepta cum ingenti gaudio Constantinopolim remeavit, mysticam in hoc quamdam theoriâ adimplens. In sex quippe diebus Deus universa condita creatura septimam requiei diem vocavit: ita et ipse in sex annis, multis impensis laboribus, septimo anno reversus ad urbem cum pace ac tripudio requievit. Porro populus civitatis, adventu ipsius audito, intolerabili cuncti desiderio in Hieriam obviam illi una cum patriarcha et Constantino imperatore filio ejus egressi sunt, portantes ramos olivarum et lampades, laudantes cum gratulatione ac lacrymis. Accedens autem filius ejus cecidit ad pedes ipsius, et eum amplexatus esset eum, infoderuntambo lacrymis terram. Hoc autem populus inspecto, universi Deo hymnos gratificos retulerunt. Sicque demum suscepto imperatore urbem exultantes ingressi sunt.

Anno imperii Heraclii 19 Persis rex Adesir septem mensibus præfuit. Imperator autem profectus a regia urbe, cum mox ver accessisset, Hierosolymam tendit, pretiosa illuc et vivifica ligna reportans ac gratiarum Deo actiones reddendas. Cumque Tiberiadem adisset, accusare Christiani Benjamin quemdam nomine quasi mala sibi facientem: erat enim admodum opulentus; qui suscepti imperatorem et exercitum ejus. Ast imperator damnavit eum: *Quamobrem*, inquiens, *molestus es Christianis?* qui ait: *Ut inimicis fidei mee.* Tunc imperator admonitum hunc et ad cre-

A dendum suum baptizavit in domo Eustachii Neapolitani, qui et ipse, cum Christianus esset, imperatorem exceperit. Ingressus itaque imperator Hierosolymam, restituit tam Zacharia pontifice quam almæ crucis honorandis ac vivificis lignis in proprium locum, plurimas Deo grates egit, pulsisque ab urbe sancta Hebræis jussit non habere illos potestatem propius almæ civitati quam tribus millibus appropinquandi. Cum autem pervenisset ad Iledessam, orthodoxis ecclesiam reddidit, quæ a Nestorianis a Chosrois tempore tenebatur. Et veniens Hierapolim audivit quod Sirohis rex Persarum diem clausisset extremum, et Adesir hujus filius ei in regni regimine successisset. Qui cum septem mensibus tenuisset principatum, insurrexit B adversus eum Sarbarazas, qui eo percusso imperavit Persis mensibus duobus. Hoc autem Persæ interfecit Baranin prætulerunt in regem, filium Chosrois, qui regnum Persarum septem tenuit mensibus. Porro huic successit Hormisdas, quo a Saracenis pulso factum est regnum Persarum sub Arabibus usque in hodiernum diem.

Mundi anno 6121, divinæ incarnationis anno 621, anno imperii Heraclii 20 Hormisdas regnat in Persis. Cum autem Heraclius esset apud Hierapolim, venit ad eum Athanasius patriarcha Jacobitarum, vir acris et nequam ingenii, Syrorum inditas versutias possidens: et moto de fide ad imperatorem sermone, repromisit ei Heraclius, si Chalcedonensem synodum suscepisset, patriarcham illum Antiochiæ se fore facturum. At ille simulate suscepit synodum, confitens duas unitas in Christo naturas. Interrogavit autem imperatorem de operatione ac voluntatibus, qualiter oporteret in Christo dici duplas aut simplices. Tum imperator vocis novitate consternatus, scribit Sergio Constantinopoleos episcopo. Advocat etiam et Cyrum Phasidis antistitem, et hoc interrogato reperit eum consentientem Sergio in unam voluntatem et unam operationem. Sergius enim, utpote Syrus genere ac parentibus Jacobitis existens, unam naturalem voluntatem et unam operationem in Christo rescripsit atque confessus est. Ast imperator utriusque acquiescens consilio reperit et Athanasium eis consentientem: noverat enim quod ibi una operatio reperitur, ubi et una natura cognoscitur. Certus autem imperator super hoc factus scribit ad Joannem papam Romanum predictorum sententiam; qui eorum nequaquam sectam admisit. Porro Georgio Alexandrino defuncto mittitur Cyrus episcopus Alexandria præferendus, qui unitus Theodoro episcopo Faran fecit decoloratam hydram illam unitatem, imo vanitatem, unam et ipsi scribentes in Christo naturalem operationem. His ita prosequentibus in ingens opprobrium Chalcedonense concilium et catholicæ corruit Ecclesia: gloriabantur enim Jacobitæ ac Theodosiani, perhibentes quia Synodo Chalcedonensi non nos, sed potius Chalcedonensis synodus

nobis communicavit, per unam operationem unam confitendo naturam Christi. Inter hæc Sophronius consecratur episcopus Hierosolymitanus, qui, congregatis sub se degentibus episcopis impium monothelitarum, id est unam voluntatem dogmatizantium, dogma macrone anathematis percussit, et synodica Sergio Constantinopolitano et Joanni Romano papæ transmisit. His ergo auditis Heraclius confusus est, et destruere quidem propria volebat, et rursus opprobrium non ferabat. Tunc ergo Heraclius, ut magnum quidem facere arbitrans, exponit scriptum illud quod nuncupatur edictum, continens neque unam neque duas in Christo operationes dicendas. Quo lecto hi qui quæ Severi sunt sapiunt, in popinis et balneis catholice detrahebant Ecclesiæ, perhibentes : *Primum quidem quæ sunt Nestorii Chalcedonitæ sententias recipiunt, ad veritatem conversi, et utilli nobis per unam operationem et unam Christi naturam. Nunc autem poenitentes super bene se habente sensu amiserunt utrumque, neque unam neque duas in Christo confitentes.* Post mortem vero Sergii Pyrrhus Constantinopolitanum suscepit thronum, qui quæ prædicta sunt a Sergio ac Cyro impie roboravit. Heraclio autem mortuo, cum Constantinus filius ejus imperaret, Pyrrhus una cum Martina veneno hunc interfecit, et imperat Heraclonas Martine filius. Porro senatus et tota civitas Pyrrhum ut impium cum Martina et filio ejus repulerunt. Et imperat Constans filius Constantini, et consecrat Paulus episcopus Constantinopoleos, et ipse hæreticus. Joannes autem Romanus præsul, collecto episcoporum concilio, monothelitarum hæresim anathematizavit. Similiter et in Africa, penes Byzacium videlicet Numidiam et Mauritaniam diversi episcopi convenientes monothelitas anathemate perculerunt. Joanne sane dormiente Theodorus consecratur pro eo papa. Pyrrhus vero cum pervenisset ad Africam, mutuis cum sanctissimo Maximo videtur aspectibus, abbate videlicet religiosissimo in monachiis correptionibus, nec non et divinorum illie consistentium pontificum præsentatorem obtulibus, qui hunc redargutum et persuasum Romam ad papam Theodorum direxere; qui orthodoxiæ libello tradito papæ ab eo receptus est. Interea cum Roma discessisset Ravennamque pervenisset, ut cantis ad vomitum suum conversus est. Quo papa Theodorus comperto, plenitudine convocata Ecclesiæ ad sepulcrum verticis apostolorum accessit, et divino calice postulato ex vivo sanguine atramento stillavit, et ita propriis

A manu depositionem Pyrrhi et ei communicantium facit. Præterea Pyrrhus cum Constantinopolim pervenisset, obeunte Paulo audaces hæreses Pyrrhum denuo throno Constantinopolitano præficiunt. Theodoro autem papa defuncto Martinus sanctissimus Romæ consecratur antistes. Cum autem Maximus ab Africa Romam pervenisset, papamque Martinum ad æmulationem accendisset, synodo centum et decem episcoporum collecta Sergium, et Pyrrhum, et Cyrum, et Paulum anathematizarunt, duasque voluntates et operationes Christi Dei nostri expressius prædicarunt atque firmarunt. Cæterum nono anno imperii sui Constans nepos Heraclii, indictione octava, his agnitis furore repletus, SS. Martinum et Maximum Constantinopolim ductos et cruciatis apud Chersonam et alia climata exsilio relegavit, multos etiam Hæspætarum episcoporum puniit. Qui (58) motus zelo Dei, synodo sacra et ipse convocata, monothelitærum hæresim abdicavit, duas voluntates et operationes explanans. Taliter ergo Ecclesia tunc per imperatores et impios sacerdotes turbata, surrexit desolatorius Amalec feriens nos populum Christi. et fit prima ruina terribilis Romani exercitus, illa scilicet quæ secundum Gabatan et Hermuchon ac Dathemitarum (59) effusione sanguinis est effecta, post quam Palæstinarum et Caesariensium ac Hierosolymarum excidia, dein Egyptius interitus, ac deinceps mediterraneorum et insularum, totiusque Romanicæ (60) captivatio, sed et patrata in Phœnice omnimoda Romani exercitus et classis perditio, omniumque Christianorum prælium atque locorum destructio, quæ non cessavit donec Ecclesie persecutor in Sicilia male peremptus est.

Mundi anno 6122, vivian incarnationis anno 632, anno imperii Heraclii 21 Joannes papa Romanus habetur. Hoc etiam anno Maometh Saracenorum, qui et Arabum princeps et pseudopropheta, moritur, promotus Abubachar cognato suo ad principatum suum. Ipsoque tempore venit auditio ejus, et omnes extimuerunt. At vero decepti Hebraei in principio adventus ejus existimaverunt esse illum qui ab eis expectatur Christus, ita ut quidam eorum, qui intendebant ei, accederent ad ipsum et ejus religionem susceperent, Moysis inspectoris Dei dimissa. Erant autem numero decem, qui hoc faciebant, cum ipso quoque debebant usque ad eadem ejus. Porro cum aspicerent eum comedentem de camelo, cognoverunt quod non esset quem existimabant, et haesitabant quid agerent, et religionem ejus dimittere formidantes miseri docent eum

NOTÆ.

(58) Qui. Exeiderunt haec : Metà tē tyn ižopoln
Martiñou 'Aγáθwv xairotovsítai pápas; 'Pómης.
FABR.

(59) *Dathemitarum* factum esse videtur ex τῆς
δοξαῖον. Id.

(60) *Romaniae*. Anna Comn. Alex. 8: Αἰὼς τῆ
Ῥωμανία ἐπανεσώσατο, Ῥωμανία imperium Ro-
manum, orbis Romanus. Interdum imperium
Orientale. Idatius in *Fastis consul.*: « His cons.

(Tusco et Annulino) Carporum gens, universa in Romania se tradidit. Item: « His cosa. (Valente Aug. et Valentino jnn. Aug.) viell et expulsi sunt Gothi a gente Hunnorum, et suscepit eunt in Romania pro misericordia iussione Aug. Valentis. » Daisanon ad can. 44 Concilii Chalcedon. V. Jo. Seldeni Commentarium ad Eutychii Crignes, p. 155 et 159. lb.

contra nos Christianos illicita, et conversabantur cum ipso. Necessarium autem reor enarrandum de generatione ejus. Is ex una generalissima tribu oriundus erat, Ismaelis videlicet, filii Abraham. Nizarus enim, Ismaelis pronepos, pater eorum omnium ducitur. Hic gignit filios duos, Mudarum scilicet et Rhabian. Mudarum gignit Curasum et Chaison et Theominem et Asadum et alios ignotos. Hi omnes habitabant Madianitem heremum, et in eo nutriebant pecora, in tabernaculis conversantes. Sunt autem et his interiores, qui non sunt de tribu ipsorum, sed ex Lettam, videlicet hi qui vocantur Ammanitæ, id est Homeritæ. Quidam sane ipsorum negotiabantur in camelis suis. Cum autem inops et orphanus prædictus esset Maometh, visus est sibi ad quamdam intrare mulierem locupletem et cognatam suam, nomine Chadigan, mercenarius ad negotiandum cum camelis suis apud Ægyptum et Palæstinam. Paulatim autem fiducia penes ipsam percepta mulierem, quæ vidua erat, et accepit eam uxorem, et habuit camelos ipsius atque substantiam. Cumque veniret in Palæstinam, conversabatur cum Judæis et Christianis. Capiebat autem ab eis quasdam scripturas. Porro habebat passionem epilepsiæ. Quo comperto hujus conjux oppido tristabatur, utpote nobilis, et quæ se hujusmodi copulari, egeno scilicet et epileptico. Procurat vero ipse placare illam taliter, dicens quia Visionem quamdam angeli Gabrielis dicti contemplor, et haud ferens hujus aspectum mente deficio et cado. Ipsa vero cum haberet adulterum quemdam propter infidelitatem ibidem exulem habitantem, amicum suum, indicavit ei omnia, et nomen angeli. At ille volens eam reddere certam dixit ei: *Veritatem locutus est: etenim iste angelus mittitur ad evanctos prophetas*. Ipsa ergo prima suscepto pseudomonaehi verbo credidit ei, et prædicavit id aliis mulieribus contribulibus suis, prophetam eum esse; et taliter ex feminis fama venit ad viros, primo duntaxat ad Abubacharam, quem et successorem dimisit. Et tenuit hæresis ejus partes Ethribi, postremo per bellum. Nam primum quidem occulte annis decem, et bello similiter decem, et manifeste novem. Docuit autem auditores suos quod qui occidit inimicum vel ab inimico occiditur, in paradisum ingreditur. Paradisum vero carnalis cibi ac potus et commisionis mulierum perhibebat, fluxumque vini ac mellis et lacis, et feminarum non presentium, sed aliarum, et misturam multorum annorum futuram, et affluentem voluptatem, nec non et alia quædam

A luxuria et stultitia plena, compati tamen invicem et auxiliari patienti. Porro eodem anno natus est in Oriente David filius ejus, eodemque die natus est Heraclius filius Heraclii junioris, qui et Constantinus appellatus est, et baptizatus est a Sergio patriarcha.

Anno imperii Heraclii 22 Modestus Hierosolymitanus habetur antistes et Abubacharus dux Arabum, qui tribus principatus est annis. Persæ vero insurrexerunt invicem, et sese mutuo debellant. Per idem quoque tempus rex Indorum mittit congratulatoria Heraclio in Persarum victoria, margaritas scilicet et lapides pretiosos multos. Mortuus autem Maometh erat, qui statuerat quatuor amireos expugnandi Christianos, qui ex Arabum genere fuerant. Et venerunt contra Mucneas castellum, in quo erat Theodorus Bigarius (61), volentes irrumpere in Arabes die quo idolis immolaturi erant. Comperto autem hoc Bigarius colligit omnes milites eorum qui heremum observabant, et diligenter seiscitatus a Saraceno diem et horam qua erant illos aggressuri. Ipse irrumpens in eos in prædio quod dicebatur Mathus, occidit tres amireos plurimamque populi partem: exsilii autem unus amiras, Chaledus scilicet, quem gladium Dei dicunt. Erant autem quidam Arabum juxta positurum, qui accipiebant ab imperatoribus rogas paucillas ad custodiendum stoma eremi. Eodem vero tempore venit quidam spado daturus militum rogas. Et cum venissent Arabes secundum consuetudinem accepturi rogam suam, eunuchus impulit, dicens quia Dominus vix dat militibus rogas, quanto minus canibus istis. Videntes autem Arabes hoc abierunt ad sui generis viros, et ipsi duxerunt eos in regionem Gazæ, quæ aditus erat heremi contra Sinæon montem locupletis valde.

Anno imperii Heraclii 24 cum misisset Abubacharus prætores quatuor, qui ducti fuerant, ut prætuli, ab Arabibus, venerunt atque cepervnt Ran et totam regionem Gazæ. Tandemque aliquando eum venisset a Cæsarea Palæstinæ cum militibus paucis, inito bello perimitur primus cum exercitu, qui trecentorum erat virorum, et multis captivis acceptis et exuviis plurimis reversi sunt cum victoria splendida. Porro eodem anno terræ motus factus est in Palæstina, et apparuit signum, quod dicitur docetes, in celo contra meridiem, prænuntians Arabum potentatam. Perduravit autem diebus triginta, extensum a mensembris usque ad arcum; erat autem in modum gladii.

NOTE.

(61) Bigarius. Scribe vicarius, nisi forte nomen dignitatis pro cognomine Anastasius acceperit: quod non puto. S. Basilii, epist. 284: Ἐγὼ τοῦ βικαρίου τῆς Θράκης ἐπιστολὴν τῇ Θεσσαλῶν σου. Glossarium Seguerianum: Βικάριος παρὰ Ῥωμαίους διάδοχος. Eadem Suidas et Phavorinus. Metaphrastes in sept. in Trophimo: τὴν τῶν βικαρίων ἀρχὴν κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν Ἀττικὴν ἔθεν. Menologium Junii 5: Τὸν βικάριον πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν ἐπιστάσαντο πόλιν. Concilium Florent.

sess. 25: Ὁ ἀποστολικὸς θρόνος ὁ καὶ βικάριος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Hinc et ἀπὸ βικαρίων apud Chrysostomum, epist. 14. Palladius Lausiaca c. 125: Ἀπὸ βικαρίων. Sic legi aint in codice Veneto. Iovis ἀπὸ βικαρίων, ut apud Heraclidem Paradisi c. 50 ex vicariis, de vicariis. V. Confæ in Parat. cod. De off. vicarii, p. 17. Hunc Theodorum Cedrenus κορυφαῖον vocat, p. 320 h. Fata.

Anno imperii Heraclii 24 Alexandrinus Cyrus et almus Sophronius Hierosolymitanus habentur antistites. Quo anno Abubacharus moritur, qui principatus est annis duobus atque dimidio, et sumit principatum Hamarus, qui destinat exercitum adversus Arabiam, capitque Bostra civitatem una cum aliis civitatibus. Profecti sunt autem usque Gabetha. Cum his bellum aggressus Theodorus imperatoris Heraclii frater victus est, et ad imperatorem Hedessam venit. Ast imperator ordinat alium prætorem nomine Bahanem, et Theodorum sacellarium cum virtute Romaica et adversus Arabes mittit. Cumque venisset, Emesam occurrit multitudo Saracenorum, quibus occisis una cum eo qui principabatur in eis, reliquos abigit usque Damascum, et illic juxta Bardanesium fluvium latebras fovet. Heraclius autem Syria derelicta in desperationem ruens, sublati quoque pretiosis lignis ab Jerusalem Constantinopolim abiit. Bahanes autem a Damasco Hemesiam redit una cum Theodoro sacellario, cum haberet exercitus quadraginta millia; et insequuntur Arabes ab Hemesa usque Damascum.

Anno vero imperii Heraclii 25 Saraceni aciem direxerunt in Arabiam contra partes Damasci, cum essent multitudinis infinitæ. Quo Bahanes comperto ad imperialem sacellarium mittit, ut veniret cum exercitu suo in auxilium sibi, cum plurima esset Arabum copia. Venit ergo sacellarius ad Bahanem; qui profecti ab Hemesa occurrunt Arabibus. Et consilio facto prima die, quæ tertia feria hebdomadis erat, mensis Loi die vigesima tertia, superantur hi qui circa sacellarium sunt inventi. Simultate autem facta, hi qui cum Bahane erant Bahanum provehant imperatorem et Heraclium respuant. Tunc hi qui cum sacellario fuerant discesserunt, et Saraceni aditu reperto bellum ineunt. Inter hæc vento noto contra Romanos spirante, non valentes inimicis in facie occurrere propter pulverem, separantur, et semet ipsos immitentes in artas vias Hiernuchthi fluminis illic penitus perierunt. Erant autem utriusque prætoris millia quadraginta. Tunc Saraceni splendide triumphantes contra Damascum veniunt, et hanc capiunt et regiones Phœnicis, et habitant illic, et in Ægyptum aciem dirigunt. Cyrus autem Alexandrinus episcopus, cum horum impetum cognovisset, operam dedit, et pactis firmatis pollicetur, timens avaritiam eorum, ducenta millia denariorum per singulos annos collaturam illis Ægyptum, sed et diffinituram eis induciarum fore aurum missurum; quibus prestitis per tres annos Ægyptum liberam ab exterminio statuit. Accusatur interea Cyrus apud imperatorem, quod aurum Ægypti Saracenis tribuerit; qui cum iratus misisset, hunc accersit, Manuelem autem quemdam Armenium genere, destinat Augustalem. Cum autem annus adimpletus esset, Saracenorum actores venerunt aurum accipere. Ast Manuel inefficaces eos expellit: Non

sum, inquit, Cyrus inermis, ut tributa vobis præbeam, sed ego armatus sum. Cumque isti abiissent, confestim armantur Saraceni adversus Ægyptum, et Maniolo bello illato hunc abigunt. Ipse vero cum paucis quibusdam Alexandriae salvus recipitur. Tunc Saraceni Ægyptum sub tributo reddiderunt. Ast imperator auditis quæ gesta sunt, misit Cyrum ad persuadendum eis ab Ægypto sub priori placito recedendi. Et abiens Cyrus ad castra Saracenorum rationem reddit, esse se perhibens prævaricationis innoxium, et si vellent, priorem concordiam juramentis affirmaturum. Porro Saraceni nullatenus his acquieverunt, dicentes episcopo: Potes hanc maximam columnam devorare? Qui ait: Non potest fieri. At illi: Nec nobis, inquit, possibile est ulterius ab Ægypto recedere.

Anno imperii Heraclii 26 aciem direxit Humarus contra Palestinam, et obsidens sanctam civitatem biennii tempore cepit eam verbo. Sophronius namque, Hierosolymitanus summus sacerdos, verbum accepit ad totius Palestinæ securitatem. Cumque Humarus in sanctam fuisset civitatem ingressus, cilicinis ex camelis et sordidis indumentis amictus, simulationemque Satanicam ostentans, templum requisivit Judæorum, quod construxerat Salomon, ad faciendum, scilicet id blasphemie suæ adoratorium. Hoc advertens Sophronius ait: In veritate illud est abominatio desolationis, quæ dicta est per Danielelem prophetam, sians in loco sancto, multisque lacrymis hic pietatis propugnator Christianam debebat plebem. Dum vero illic Humarus esset, rogavit eum episcopus accipere a se sindonem cum indumento et indui. At ille non patiebatur ea portare. Vix ergo persuasit his vestiri, donec sua lavarentur, et iterum rediit ea Sophronio, et vestitus est propriis. Verum inter hæc Sophronius obiit, qui verbo et actu Hierosolymitanam adornavit ecclesiam, et contra Heraclii et sanctorum ejus monothelitarum, Sergii scilicet et Pyrrhi, decertavit errorem. Eodemque anno misit Humar Hiadum in Syriam, et subegit totam Syriam Saracenis.

Anno imperii Heraclii 27 venit Joannes cognomento Cateas proconator Osroenæ ad Hiad apud Chalcidem, et sponderant ei dare per singulos annos centum millia numismatum, ne transiret Euphratem, neque ad pacem neque ad bellum armatus, quousque quantitatem auri persolvant. Præterea Joannes Hedessam rediit, et annum censum delatum ad Hiadum transmisit. Heraclius autem hoc audito obnoxium judicavit Joannem, quod alique imperiali hoc fecerit notione; quem accersitum exsilio condemnavit. Porro pro eo destinat Ptolomæum quemdam magistrum militum.

Anno imperii Heraclii 28 ceperunt Arabes Antiochiam, et missus est Maubias ab Humaro prætor et avarus totius regionis, quæ sub Saracenis erat, ab Ægypto videlicet usque ad Euphratem.

Anno vero imperii Heraclii 29 transievit lai-

dus cum omni militia sua Euphratem, et venit Hedessam. Hedesseni autem aperientes acceperunt verbum una cum regione magistroque militum ac Romanis, qui cum ipso erant. At illi Constantiam abeunt, depopulantesque illam accipiunt bello, et trecentos Romanos interimunt: et illinc abiere Dalas, et bello hanc comprehendunt, et in illa plurimos perdunt, taliterque totam Mesopotamiam Jahidus cepit.

Anno imperii Heraclii 30 Saraceni aciem direxerunt in Persidem, et ineunt cum eis bellum, potenterque vincentes omnes sibi Persas subditos reddunt. Hormisdas autem, qui Persis imperabat, ad interiores Persas fuga lapsus dimisit regalia. At vero Saraceni captivas duxere Chorois filias cum omni regio apparatu, et detulerunt ad Humarum. Eodemque anno iussit Humar universum describi orbem, qui sub ipso erat. Facta est autem descriptio tam hominum quam iumentorum et frugum.

Anno imperii sui 31 Heraclius moritur imperator hydropicus factus, cum imperasset annis tricenis.

Imperat autem post eum Constantinus filius ejus mensibus quatuor, venenoque propinatus a Martina noverca sua et Pyrrho patriarcha moritur, et imperat Heraclonas Martinæ filius cum matre Martina.

Anno imperii Heraclonæ primo capit Maubias Cesaream Palestinæ post septennium obsidionis ejus, et occidit in ea septem millia Romanorum. Eodem anno senatus repulit Heraclonam una cum Martina matre illius ac Valentino, lingua Martinæ et naso Heraclonæ abscissis; eisque in exilium destinatis ad principatum Constantem filium Constantini, nepotem Heraclii, provehunt, qui imperavit annis 27. Sane Pyrrho ab episcopatu dejecto, consecratus est Paulus Constantinopolitanus episcopus, qui presbyter fuerat et cæronomus ecclesiæ, qui tunc tenuit episcopatum annis 12.

Mundi anno 6133, divinæ incarnationis anno 633, anno vero imperii sui primo, cum videlicet regnare cœpisset, Constans dicebat ad synclitum: *Patris mei Constantini, qui me genuit quique in vita proprii genitoris, avi videlicet mei Heraclii, sufficienti cum eo tempore imperavit, post hunc vero etiam nimis brevi, suarissimam spem Martinæ novercæ ipsius invidia concidens vita privavit, et hoc propter Heraclonam qui ex ea et Heraclio nefarie factus erat, quam maxime cum nato vestrum cum Deo decretum jure ab imperio repulit, ne videret tam nequam Romanorum imperium, valde provida cum esset amplissima vestra et honesta magnificentia. Propter quod rogo vos habere consiliarios et peritos ex communi subditorum obsequio. Et his dictis dimisit senatum, donis dapsilibus hunc honorans.*

Anno imperii Constantis secundo cœpit Humar

ædificare templum in Jerusalem; et non stabat, sed ruebat structura. Sciscitanti autem ei causam, dixere Judei quia nisi crux, quæ est supra templum montis Olivarum, tollatur, haud stabit structura. Et propter hanc causam sublata est crux illinc, et ita constitit illic ædificium. Propter hanc etiam causam multas cruces deposuerunt hi qui oderant Christum.

Anno imperii Constantis tertio seilitionem excitavit Valentinianus patricius, mittensque imperator hunc occidit, et populum ad sui reduxit benevolentiam. Eodemque anno Petrus Alexandriae habetur antistes.

Anno imperii Constantis quarto fraude occisus est Humar Saracenorum dux a quodam Persa magarita: denique inventum cum adoraret, pupigit eum in ventre gladio infixo, et sic vivere desiit, cum amiras fuisset annis 12; et post eum statuitur Huthman hujus cognatus, filius Tophan.

Anno imperii Constantis quinto Huthman Arabum princeps habetur, et simultatem concinnat Gregorius patricius Africæ una cum Afris.

Anno imperii Constantis sexto factus est in terra ventus vehemens, qui multa germina evulsit arboresque ingentes radicitus extirpavit, atque multos columnatorum deposuit monachorum.

Eodem vero anno Saraceni hostiliter Africam adierunt, et conflictu agitato adversus tyrannum Gregorium hunc in fugam vertunt, et eos qui cum ipso erant interimunt, et hunc ab Africa pellunt, atque tributis cum Afris ordinatis et pactis reversi sunt.

Anno imperii Constantis septimo exercitum movit Maubias per mare adversus Cyprum. Habebat autem scaphas mille septingentas, et cepit Constantiam cum insula tota. Cum vero hanc cepisset, exterminavit eam. Porro audiens Cacorizum eubicularium contra se cum plurima virtute Romana venientem, navigavit adversus Aradum, et applicans cum navigio suo apud municipium insulæ castrum conabatur capere, variis machinamentis abusus. Cum autem nihil agere valuisset, mittit ad eos episcopum quemdam Thomaricum nomine, deterrens eos, quo dimitterent civitatem et subfœdere suo essent, exirentque ab insula. Cum itaque ad eos episcopus ingressus fuisset, tenuerunt eum. Porro Maubias cedere noluerunt. Igitur obsidione, quam adversus Aradum construxerat, nullius momenti effecta, Damascus reversus est: nam hiems accesserat.

Anno imperii Constantis 8 movit Maubias exercitum valenter adversus Aradum præliaturus, et hanc obtinuit verbo ad inhabitandum cives ubicunque voluissent. Civitatem vero muris dissolutis incendit, et insulam usque in præsens inhabitabilem statuit. Eodem anno facta est Romæ synodus a Martino papa contra monotheistas.

Anno imperii Constantis 9 Busur princeps exercitus una cum Arabibus acies direxit adversus

Isauriam, et occisis multis cum quinque millibus captivorum reversus est. Mitti autem imperator Constans Procopium quemdam ad Maubiam, quaerens pacem; quod et factum est annis duobus, Gregorium filium Theodori sumente Maubia loco pignoris in Damascum.

Anno imperii Constantis 10 simultatem excitavit imperatori Pasagnathes Armeniorum patrius, et foedera pepigit cum Maubia, dans ei et filium suum. Quo audito imperator venit usque Caesaream Cappadociae, et desperatus ab Armenia rediit.

Mundi anno 644, divinae incarnationis anno 644, anno vero imperii Constantis 11, cinis e caelo descendit, et timor magnus super homines cecidit. Paulo quoque obeunte Pyrrhus restituit mensibus quatuor et diebus 25.

Anno imperii Constantis 12 Mathias Rhodum adiens destruxit colossus ejus, post 1360 stabilitatis ipsius annos; quem cum Judaeis quidam Eмесinus negotiator enisset, 990 camelos ex ejus aere oneravit.

Eodem anno Abidus Arabum praetor adversus Armeniam exercitum movit, qui consecutus Maurianum praetorem insecutus est eum usque ad Caucasos montes, et regionem deprædatus est.

Anno imperii Constantis 13 præcepit Mathias armaturam fieri navium magnam, quo ascenderet urbem regiam classis eorum. Omnis autem apparatus apud Tripolim Phoeniciae consistebat. Verum hoc viso duo fratres quidem Christi amici, Tripoli manentes, filii buccinatoris cujusdam, zelo Dei sauciati ad carcerem civitatis cum impetu abierunt. Habebat autem multitudinem Romanorum vinculatorum, et diruptis portis vinctisque solutis in ammiram irruerunt. Quo perempto una cum his qui cum eo erant, præparaturaque omni igni mandata, in Romaniam navigio transierunt. Verumtamen nec sic illi ab eadem præparatura construenda cessaverunt. Sed Mathias quidem militat contra Caesaream Cappadociae, Abulathar vero fabri navalis structurae constituit, qui veniens in locum vocabulo Phœnicem Lyriae, ubi erat Constans imperator atque Romanicus stolis, navaliter cum eo pugnavit. Cumque futurum esset ut imperator cum ipso navigio prælaretur, contemplatur nocte illa visum, esse videlicet apud Thessalonicens. Porro narravit cuidam conjectori somniorum expergefactus visionem, qui ait: *Imperator, utinam nec dormisses nec somnium aspexisses: nam esse Thessalonicae θὴς ἄλλοι νίκην innuit, quod interpretatur, pone alii victoriam, id est, ad inimicum tuum victoria vertitur.* Sane imperator nihil inveniens ad prælium navalis pugnae, Romanorum classes præstruxit ad bellum. Quibus in alterutram irruentibus superantur Romani, et commistam efficitur mare sanguine Romanorum. Induit autem imperator alium veste sua, et insiliens prædictus filius buccinatoris in regiam scapham imperatorem

arreptum et in aliam navim transductum inopinate salvavit. Porro ipse fortissimus viriliter insistens imperatoriae navi multos occidit, semet morti ipsum pro imperatore contradens. Hunc præterea hostes circumdantes et in medio retinentes putabant ipsum esse imperatorem. Postquam autem multos interfecerunt hostes, acciderunt et ipsum una cum eo qui portabat vestem imperatoriam. Ast imperator taliter in fugam versus salvatur, et derelictis omnibus navigavit Constantinopolim.

Anno imperii Constantis 14 dolo necatus est Huthwan Arabum dux, cum amiras decem fuisset annis. Fit interea perduellio in medio ipsorum: quoque enim penes eremum erant, Ali volebant consobrinum, generum existentem quondam Maometh. Ili vero qui in Syria et Aegypto, Maubiam cupiebant, qui et vicit et obtinuit annis 24.

Anno imperii Constantis 15 Arabum princeps Mathias habetur, qui et exercitum movit adversus Halim, et congregantur ambo inter Barbalissum juxta Euphratem. Ili vero qui erant Maubiae, cum essent validiores, aquam obtinuerunt. Unde in sitim venientes hi qui erant Halim, delecerunt. Porro Mathias bellare noluit, sed sine labore victoriam tulit.

Anno imperii Constantis 16 exercitum movit imperator contra Sclaviniam, et captivos duxit plurimos et subegit. Eodem anno et illa gesta sunt quae contra S. Maximum et discipulos ipsius sunt acta, eis pro veritate contra monothelitas agonizantibus; quos Constans ad pravam opinionem suam transferre non valens, divinitus sapientem et peritissimam linguam cum dextera manu ejus abscidit, eo quod plurimum contra impietatem suam una cum discipulis suis Anastasii scripserit, quaeque per ordinem isti conscripsisse probantur, sicut amici discendi non nesciunt.

Anno imperii Constantis 17 conventio facta est inter Romanos et Arabes, Maubia legationem mittente ob rebellionem, ut tribuant Romanis Arabes per singulos dies numismata mille et equum et servum. Eodem vero anno exilio ductus est Martinus sanctissimus papa Romanus, pro veritate fortiter agonizans, et confessor factus in climatibus Orientalis defunctus est.

Mundi anno 6151, divinae incarnationis anno 651, anno imperii sui 18 Constans occidit Theodosium proprium fratrem suum. Cum autem essent Arabes apud Saphin, dolo necatus est prædictus Halim, et singulariter imperat Mathias, regio more Damascum inhabitans et pecuniarum illic thesauros recondens.

Anno imperii Constantis 19 apparuit haeresis Arabum, eorum videlicet qui dicuntur Charurgitae. Mathias autem hos aggressus, eos qui erant in Perside humiliavit, eos vero qui in Syria erant exaltavit, et alios quidem vocavit Hisamitas, alios autem Heraclitas, et Hisamitarum quidem donativa sublimavit usque ad ducenta numismata, porro Heraclitarum deposuit usque ad tricena.

Anno imperii sui 20 Constans derelicta Consantinopoli abiit Syracusam, civitatem Siciliae, volens imperium in urbem Romanam transferre, et mittit ad adducendam uxorem suam et tres filios, Constantinum, Heraclium, et Tiberium. Porro Byzantii non dimiserunt eos.

Anno imperii Constantis 21 exercitum moverunt Arabes contra Romaniam, et multos depredati sunt, et loca nonnulla depopulati.

Anno imperii Constantis 22 praedae patuit Sicilia pars, et habitaverunt Damasci voluntate sua.

Anno imperii Constantis 23 factus est error jejuniorum, et exercitum movit Abderachman Chaledi adversus Romaniam, et in ea hiemavit, et multas demolitus est regiones. Porro Slavini ad hunc confluentes cum ipso descenderunt in Syriam, numero quinque millia, et habitaverunt in Apamiensium regione in castello Seleucobori.

Anno imperii Constantis 24 Thomas Constantinopolitanus habetur antistes. Busur autem exercitum in Romaniam movit, et mortuus est Thaumaricus episcopus Apamiae, et incensus est episcopus Emisenus.

Mandi anno 6158, divinae incarnationis anno 658, anno vero imperii Constantis 25 exercitum rursus arripuit Busur contra Romaniam, et exterminavit partes Hexapoleos et Phadala, illicque hiemavit.

Anno imperii Constantis 26 Armeniacorum praetor Saborius, Persa genere, tumultuatus est contra Constantem imperatorem mittique ad Mauhiam Sergium magistrum militum, pollicens Mauhiae subjugare Romaniam, si ipse sibi auxiliaretur adversus imperatorem. Quo comperto Constantinus filius imperatoris mittit et ipse ad Mauhiam Andream cubicularium cum muneribus, ne rebelles cederet. Cumque venisset Andreas Damascum, reperit Sergium praevnisse. At vero Mauhias simulabatur imperatori compati (62). Sedebat autem Sergius ante Mauhiam, et cum ingressus fuisset Andreas, intuitus eum Sergius surrexit. At vero Mauhias Sergium reprehendit, dicens: *Quid formidasti?* Qui respondit se iuxta morem fecisse. Conversus praeterea Mauhias dicit Andream: *Quid quaeris?* Qui ait: *Ut des auxilium contra rebellem.* At ille: *Ambo,* inquit, *inimici estis, sed ego ei qui plus praebuerit dabo.* Et Andreas ad eum: *Ne ambigas, infest, amira, quoniam pauca tibi imperatoris meliora sunt quam plura rebellis. Veruntamen, quod amabilis*

A tibi fuerit, age. Et his dictis Andreas tacuit. At vero Mauhias ait: *Tractabo super hoc, et utrumque jussit exire.* Porro advocato Sergio dixit ei: *Ne ulterius adores Andream: alioquin nihil proficies.* In crastinum itaque praeveniens Sergius Andream coram Mauhia sedebat, et ingresso Andream non ei assurrexit ut heri: Andreas vero intuitus Sergium hunc conviciis laeceravit et comminatus est, dicens: *Si vixero, demonstro tibi quis sim.* Cui Sergius: *Non, inquit, assurgo tibi, quia non es vir neque femina.* Porro Mauhias utrumque compescens Andream dixit assentire dare quemadmodum Sergius dat. *Et quantum est?* ait Andreas. Mauhia vero illationem publicorum praebere Arabibus. Ast Andreas: *Vae tibi, ait, Mauhia. Consilium tribuis corpus dandi et solam umbram retinendi. Quomodocunque volueris, cum Sergio conveni: ego enim hoc minime facio. Veruntamen te dimisso ad Deum, qui te potentior est, ut Romanis opituletur confugimus, et in eo spem nostram posuimus.* His dictis Mauhiae infest salve, et exivit a Damascensium civitate, et abiit Melitenem, eo quod tyrannus esset in partibus illis, ad quas et Sergius erat iturus. Cumque adisset Arabessum, incurrit clausurarum custodem: non enim cohibebat (63) tyranno. Haec ergo praecipit observare Sergium redeuntem, ut adduceret illum ad se. Ipse vero non immemor pergebat, Sergium praetolans: quae vero gesta sunt, nuntiavit imperatori. Interea Sergius cum Mauhia, quae visa fuerant peractis (64), accepit Phaladam praetorem Arabum cum ope barbarica concertaturum et auxiliaturum Sabor. Cum autem praecederet Sergius Phaladam et ad Sabor gratulanter abiret, devenit ad clausuras et incidit in Andream turbas, et hunc retinentes vinculum ad Andream adducunt. At vero Sergius viso Andream jactat semet ad pedes ejus, obsecrans parere sibi. Ille autem ad eum: *Tu, inquit, es Sergius, qui gloriabaris in virilibus coram Mauhia, neque mulierculam appellabas. Ecce amodo (65) virilia tua tibi nihil proderunt, quin potius et morte afficient.* His dictis praecipit virilia ejus abscidi, et suspendit eum in ligno. Constantinus autem audito Phadaidis adventu in Saboris auxilium Nicephorum destinavit patricium cum Romana virtute resistendi Saborio. Erat autem Sabor Hadrianopoli degens, et cum Nicephorum ad se venire comperisset, exercebat semet ad praelium. Verum die quadam contigit hunc secundum consuetudinem suam de civitate super equum sedentem exire. Cumque portae civi-

NOTE.

(62) *Compati.* Glossarium: συμπάσσω compatior. Item, compatitur συμπάσσει. Flodoardus, iii, 20: «Compatiens tribulationibus ipsius.» *Compati* est misericordia moveri. FABR.

(63) *Cohibebat.* Auctor Miscellae, consensiebat. Facundus Herimianensis, l. 2: «Sancta illa synodus haeresi Nestorianae cohibuit.» Et cohibentia apud eundem passim occurrit. Gregor. Tur. H. i, 14: «Habentes conviventiam.» Ms. *cohibentiam.* Glossae Dositheii: *conibere, consentire, cohibentia,*

consensus. Hincmarus Rhem. *De Praedestin.*: «Timeo ne cohibere sit hoc tacere.» Id.

(64) *Peractis.* Lege *pactus.* Συγγενὲς est *patisci.* Vide lectiones Theocraticas Casauboni c. 10. FABR.

(65) *Amodo.* Gregorius Tur. H. iii, 5: «Plange amodo, qui per consilium nequam factus es parricida saevissimus.» *Onomasticon*: «Amodo ἀπὸ τοῦ τῶν. Utilitur interpret Vel. Testamenti et Novi.» Id.

tatis appropinquasset, equum flagello percussit; A tum in Africam, et captiva duxerunt millia, ut qui jactanter salicis et ejus caput in portam allidens hunc male vita privavit, et sic Deus imperatori victoriam contulit. Phad alas autem veniens in Exapolim et hæc omnia discens turbatus est; et misit ad Mauhiam postulans adiutorium, eo quod Romani ad concordiam convenissent. Mittit autem ei Mauhias filium suum Hirid, armans eum cum multitudine Romanorum. Convenerunt autem utrique apud Chalcedonem, et captivos duxerunt multos: ceperunt autem et Amorium Phrygiæ, et quinque millibus armatorum virorum dimissis in custodiam ejus diverterunt in Syriam. Cum autem hiems accessisset, mittit imperator eundem Andream cubicularium; et cum nix esset multa, noctu venit, et per lignum ascendit in murum, et ingreditur Amorium, et omnes interficiunt Arabes, ita ut ex quinque millibus illis nullus penitus remaneret.

Mundi anno 6160, divinæ incarnationis anno 660, anno vero imperii sui 27, Constantinus occisus est dolo in Sicilia apud Syracusam in balneo, cui nomen erat Daphne: fuerat autem causa hæc. Post interemptionem Theodosii fratris ipsius odio habitus est a Byzantiis, et maxime quia et Martinum sanctissimum papam Romanum ignominiose Constantinopolim duxit et exilio relegavit penes Chersonis climata, et Maximi sapientissimi et confessoris linguam manumque truncavit, et multos orthodoxorum verberibus et exiliis et proscriptio- C nibus, eo quod hæresi suæ nullatenus acquiescerent, condemnavit; quin et duos Anastasios, qui discipuli fuerant Maximi confessoris et martyris, tormentis et exiliis tradidit. Propter talia ergo exosus cunctis effectus est. Cum autem valde metueret, voluit imperium in urbem Romanam transferre, unde et imperatricem tresque filios suos tollere a Byzantio voluit, nisi Andreas cubicularius et Theodorus Coloniae hujus prohibuissent consilium. Sane in Sicilia fecit annos sex. Cum autem prædictum balneum ingressus fuisset, introivit cum eo quidam Andreas filius Troilli, obsecundans illi; et cum cepisset saponem Gallico (66) deliniri, sumens Andreas situlam dedit eam in verticem Imperatoris, et protinus fugit. Ast imperator cum tardaretur in balneo, insiliunt hi qui foris erant, et reperiunt imperatorem occisum. Quo sepulto Mizium quemdam Armenium imperatorem fecerunt, vi cogentes hunc: erat enim valde decorus et speciosus. Audito præterea Constantinus patris obitu cum multo navigio in Siciliam venit, et aggressus Mizium hunc interfecit cum occisoribus patris sui, et ordinatis Hesperis Constantinopolim rediit, et Romanis una cum Tiberio et Heraclio fratribus imperat.

Anno primo imperii Constantini decem et septem annis imperantis moverunt Saraceni exerci-

tum in Africam, et captiva duxerunt millia, ut ferunt, octuaginta. Porro hi qui Orientalium erant provinciarum, Chrysopolim venerunt dicentes: Si in Trinitatem credimus, tres etiam coronemus. Turbatus ergo est Constantinus eo quod ipse solus redimitus esset; fratres autem ejus nullam dignitatem habebant. Et misso Theodoro patricio Coloniae mitigavit eos, superlaudans illos, et assumptis ex eis majoribus natu, ut urbem ingrederentur et cum senatu inirent consilium, ut fieret voluntas eorum. Imperator taliter hos deceptos confestim in patibulo suspendit, trans fretum in Syces. At illi hoc viso confusi abierunt dolenter ad propria: imperator autem fratrum suorum continuo nasos abscidit.

B Anno imperii Constantini secundo tempestas magna effecta est, et multi periclitati sunt tam homines quam bestiae. Phad alas autem hiemem apud Cyzicum fecit.

Anno imperii Constantini tertio Busur cum hostili profectus est apparatu, et plurimis captivis ductis reversus est.

Mundi anno 6164, divinæ incarnationis anno 664, anno vero imperii Constantini quarto apparuit Iris in caelo mense Martio, et tremuit omnis caro, ita ut dicerent omnes quod consummatio est. Eodem anno stolo magno constructo negatores Christi Muamed et Caisus navigaverunt in Ciliciam, et hiemaverunt penes Smyrnem, Ciliciam et Lyciam, et facta est mortalitas in Ægypto. Missus autem est sævus amireus cum alio quoque stolo in auxilium ipsorum, utpote congruentissimus et audax, ad prælium. At vero prælatus Constantinus, hujusmodi Deum impugnantium adversus Constantinopolim motu comperto, construxit et ipse bieres miræ magnitudinis, ignem ferentes, atque dromones.

Anno imperii Constantini quinto prædictus, Deum impugnantium stolus ascendens applicuit in Thracensibus partibus, a summitate videlicet Septimi, quæ vergit ad occidentem, id est, a domo quæ Magnaura dicitur, et rursus usque ad arcem quam Cyclobium dicunt, quæque spectat ad Orientem. Per totum itaque diem congressio belli tenebatur, id est a mane usque ad vespem, a Brachialio aureæ portæ usque ad Cyclobium, invicem utraque parte nunc impulsæ nunc impellente. In his igitur deguerunt ab Aprili mense usque ad Septembrium, et reversi Cyzicum pergunt, et hac comprehensa illic hiemabant, et omni vere ascendens similiter per mare conflictum cum Christianis habebat. Per septem sane annos his eisdem gestis, et divina Deique Genitricis ope multitudine virorum bellicosorum amissa, et vulnere maxima in eis effecta, confusi reversi sunt cum ingenti mœstitia. Cum autem discessisset idem demergendus a Deo stolus, ab hiemali æstu

NOTÆ.

(66) Saponis Gallici, quo utebantur in balneis, meminit Theonnestus Hippiatr. 1, 20. Fabr.

et spiritu procellarum circa partes Syllæi comprehenditur, et contritus totus omnimodis periit. Suphiam autem filius Hauph, secundus frater, commisit bellum cum Floro et Petrona et Cypriano habentibus virtutem Romaicam, et occiduntur Arabum triginta millia. Tunc Callinicus architectus ab Heliopoli Syriæ ad Romanos profugus venit, qui marino igne confecto vasa Arabum exussit et una cum animabus prorsus incendit. Ita Romani cum triumpho reversi sunt, igne adinvento marino.

Mundi aunc 6166, divinæ incarnationis anno 666, anno vero imperii Constantini sexto Constantinus habetur, qui Constantinopolitanæ per duos annos Ecclesiæ fuit antistes; Abdelasque filius Caisi et Phadals hieme apud Cretam morati sunt.

Anno imperii Constantini septimo apparuit signum in cælo die Sabbato.

Anno imperii Constantini octavo Theodorus Constantinopolitanus habetur antistes, qui duobus annis Ecclesiæ præfuit. Quo anno facta est locusta magna per Syriam et Mesopotamiam.

Anno imperii Constantini nono ingressi sunt Mardaitæ Libanum, et tenuerunt a Mauro monte usque ad sanctam civitatem, et ceperunt cacumina Libani, et multi servi et captivi pariter et indigenæ confugerunt ad eos, ita ut in brevi tempore in multa millia fierent. Quibus compertis Maubias et consiliarii ejus timuerunt valde, colligentes quod imperium Romanorum divinitus muniretur. Et dirigit legatos ad principem Constantinum, postulans pacem, et pollicitus annualia se imperatori pacta laturum. Ast imperator hujusmodi legatis susceptis, eorumque petitione audita, destinavit cum eis in Syriam Joannem patricium, cognomento Pitzigandin, tanquam antiquæ prosapiæ rei publicæ virum et negotiorum multorum expertum, atque magnam consecutum prudentiam ad disputandum aptissime cum Arabibus, et quæ pacis sunt consonæ præstruendum. Qui cum venisset in Syriam, coacervatione Maubias tam Amiræorum quam Corasinorum effecta suscepit eum cum honore magno. Multis ergo inter eos pacificis verbis edictis, convenit inter utrosque in scriptis fieri pacis cum jurejurando sermonem super consonantia annui pacti, præbeadi videlicet Romanæ rei publicæ ab Agarenis auri librarum tria millia, viros captivos quinquaginta, et equos nobiles quinquaginta. His ex communi placito inter utramque partem firmatis, et in triginta annis servandis mutuo repromissis, amplissima pax inter Romanos et Arabes est effecta; sique generalibus duobus inscriptis verbis ad alterutrum cum jurejurando patratæ et invicem traditis, sæpe dictus sa-

Amosus vir ad imperatorem cum muneribus quoque multis reversus est. Cum autem hæc didicissent hi qui Hesperias partes inhabitant, tam videlicet chaganus Avaram et ultiores reges quam exarchi et castaldi, nec non et principes nationum ad Orientem sitarum, per legatos muneribus imperatori transmissis pacificam erga se dilectionem poposcere firmendam. Annuens itaque imperator postulationibus eorum, confirmavit etiam circa illos donatoriam pacem; et facta est securitas magna in Oriente, nec non in Occidente.

Anno imperii Constantini decimo factus est terræ motus magnus per Mesopotamiam, quo ruit Hedessena ascensus et trullus ecclesiæ; et construxit eam Maubias studio Christianorum.

Anno imperii Constantini undecimo mortuus est Maubias Saracenorum protosymbolus, qui fuit prætor annis 20 et amiræ functus officio annis 24; et principari cepit Hirid filius ejus. Hoc quoque anno Vulgarum gens supervenit in Thraciam. Verum inter hæc necessarium est dicere de antiquitate quoque Onogundurensium Vulgar et Contrag. In septentrionalibus namque partibus Euxini Ponti, quæ meabiles sunt, in paludibus quæ dicuntur Mæotides, in quas videlicet immittitur fluvius maximus ab Oceano per Sarmatarum terram delapsus, nomine Atel, Tanais amnis et ipse ab Hibericis portis extens, quæ in Caucaseis montibus esse feruntur, in eundem Atel fluens infertur. A mistura vero Tanaidis et Atel, quæ sit supra jam dictas Mæotides paludes, dum scinditur Atel, venit is qui dicitur Cucheis fluvius in Mæotides paludes, et redit in terminum Pontici maris juxta Necropyla in acroma, quod dicitur arietis facies. A præsignatis vero paludibus simile flumini mare est, et fertur in Euxini Ponti mare per terram Bosphori Cimmerii, ex quo flumine capitur id quod dicitur Murzulini et huic similia, et in partibus quidem adjacentium paludum, quæ spectant ad Orientem usque ad Phanoriam seu Hebræos, qui ibidem sunt, plurimæ nationes consistunt. Ab eisdem autem paludibus usque in amnem qui dicitur Cuphis, ubi Xistus capitur, qui est Vulgarius piscis (67), antiquitus Vulgaris est magna, et hi qui dicuntur Contragi, ejusdem cujus et ipsi tribus existunt. Temporibus autem Constantini, qui in Occidente regnavit, cum Crobatus dominus jam dictæ Vulgaris seu Contragorum vitam commutaret, ac filios quinque relinqueret, testatus est ne ullo modo a mutua cohabitatione separarentur, propter quod universitati dominarentur ipsique nulli alteri nationi servirent. Post breve autem tempus mortis illius in divisionem venientes quinque filii ejus altrinsecus (68) sequestrati sunt

NOTÆ.

(67) *Piscis*. Ὠφάριον pro ὀφάριον. Hodie φάριν, φάριον vel φάρη dicunt. Auctor Græco-Barbarus εἶδε; τὸ φάριν. Idem καὶ μέγα λόγον ἔχετε, χάσκει ὡσανὺ τὸ φάρη. Cyrillus patriarcha CP. Contra

Judeos : Νὰ χωρεῖς ἡ θάλασσα μὲ τὰ φάρια τῆς Φαβρ.

(68) *Altrinsecus*. Dositheus magister : « Altrinsecus, ad invicem. » lb.

una cum populo, quem unusquisque ipsorum suae ditioni habebat subactum. Et primus quidem filius ejus, qui dicebatur Bathaias, mandatum proprii custodiens patris in progenitorum suorum terra permansit usque in praesens. Secundus vero hujus frater, nomine Contragus, Tanahin transiens amnem ex adverso primo habitavit fratri. Quarto autem et quinto Histrum, id est Danubium, fluvium transmeantibus, alter eorum in Avariae Pannonia, chagano Avarum se subdens, mansit illic cum potentatu suo, alter vero liand procul ab urbe Ravenna in Pentapolim veniens sub Christianorum imperio factus est. Deinde horum tertius, Asparuch dictus, Danaprin et Danastrin transiens et Onglon adiens, boreos interiores Danubio fluvios, inter hunc et illos habitavit, tutum et difficilem ad expugnandum locum hinc inde conspiciens: dum enim esset palustris, et hinc coronatus illincque fluminibus, copiosam genti propter hostium partitionem humilitate praestabat quietem. Illis autem ita in quinque divisus et ad paucitatem devenientibus, exivit magna gens Chazarorum ex interiori profundo Berziliae primae Sarmatiae, et dominata est omni perviae terrae usque ad mare Ponticum, et primum fratrem Bathaiam primae Vulgariae principem substituit, ordinatis vectigalibus, quae ab eo deferuntur usque nunc. Ast imperator Constantinus comperto quod extemplo gens sordida et immunda ultra Danubium apud Hloglon tabernaculum fixerat et appropinquans Danubio discernerat, id est regionem quae nunc tenetur ab illis quaeque tunc a Christianis possidebatur, tristatus est vehementer, et jubet transire omnes exercitus in Thracem, et construens classem tam per terram quam per mare contra eos motus est, hos bello persequi volens, et contra Hloglon atque Danubium per Hepirum pedites in aciem dirigens, et per appropinquans litus navem adesse praecipiens. Porro Vulgares hac celeritate seu maxima multitudine visa super salute sua desperati, ad praedictum praesidium confugiunt, et sese circumquaque muniunt. Pertres autem et quatuor dies ex hujuscemodi munitione nec illis exire audientibus, nec Romanis propter adjacentium paludum occasionem praelium construentibus, animadvertens polluta gens remissos Romanorum animos recreata et alacrior facta est. Porro cum imperator pedum dolorem acriter pateretur, et ad meridiem cogeretur ob balnei usum una cum quinque dromonibus et propriis hominibus suis reverti, deseruit magistratus et populum, jubens cum lanceis vibrantibus exercitari, et impetum in eos facere, et post se illos attrahere a munitione, et bellum in eos movere, si fortassis exirent: sin autem, vel obsiderent eos et observarent in munitionibus. At vero hi qui erant equestris militiae, imperatorem fugisse diffamantes metuque oppressi, eadem tergiversatione abusi sunt, nemine persequente. Porro Vulgares hoc viso insequabantur post terga ipsorum, et plures quidem gladio peremere, multos vero vulnerare, persecuti eos us-

que Danubium. Quem transeuntes, et venientes usque ad eam quae dicitur Barnan, circa flues Odyssei, et mediterraneo illic posito loco perspecto, quod in multa cautela consisteret, in posterioribus quidem propter Danubium fluvium, in anterioribus autem et ex lateribus ob clausuras et Ponticum mare, praesertim cum dominarentur et adjacentium Sclavinorum generationibus, quae dicebantur septem, Severes quidem locaverunt ab anteriore clausura Veragaborum ad partes Orientales, in locis autem quae sunt ad meridiem et occidentem usque ad Avariam, residuas septem generationes, quae sub pacto erant. Ergo cum in his delati fuissent, elati sunt, et coeperunt ea quae sub Romana republica erant castra seu pradia destruere atque praedari. Unde vi coactus imperator pacem fecit cum eis, annua illis praebere pacta pollicitus in confusionem Romanorum ob multitudinem delictorum. Mirabile quippe ipso auditu erat his qui longe et his qui prope degebant, quod is qui omnes tributarios sibi statuerat, tam scilicet eos qui ad eorum et occasum quam illos qui ad arcum et meridiem commorabantur, ab ista detestabili gente fuerit superatus. Verum imperator ita quidem et providentia Dei hoc Christianis contigisse credens, evangelice tractans pacem fecit, et fuit usque ad obitum suum quietus a cunctis hostibus, studium habens praecipuum uniendo universas Ecclesias Dei quae ubique divisae fuerant a temporibus Israelitae principis proavi sui et Sergii vesani ac Pyrrhi, qui indigne throno Constantinopoleos praefuerunt, unam voluntatem et unam operationem in Domino Deo ac Salvatore nostro dogmatizantium. Quorum nequam opinionem subvertere satagens idem Christianissimus imperator concilio universali Constantinopolim convocato 289 episcoporum, tam dogmata quae in antecedentibus quinque sanctis et universalibus conciliis fuerant confirmata roboravit, quam primum duarum voluntatum et operationum promulgari dogma decrevit per eandem sanctam et subtilissimam universalem concilii synodum; cui praerant tam ipse piissimus imperator Constantinus quam pii principes sacerdotum. Porro per idem tempus Azid coepit esse Arabum princeps, qui tribus his praefuit annis.

Anno imperii Constantini duodecimo collecta est sancta et universalis sexta synodus Constantino- poli ducentorum octoginta novem sanctorum Patrum, praeparatione pii principis Constantini.

Mundi anno 6173, divinae incarnationis anno 673, anno vero imperii sui 13, repulit Constantinus ab imperio fratres suos Heraclium et Tiberium, et solus regnavit cum Tiberio filio suo.

Anno imperii Constantini 14 Muchtar mendax dum tyrannidem exercuisset, obtinuit Persidem. Vocabat autem se ipsum prophetam, et conturbati sunt Arabes.

Anno imperii Constantini 15 Arabum princeps Maruhan anno uno praefectus est, siquidem defuncto Azid turbati Arabes Aethiopi insurrexerunt, constituentes ducem sibi Abdelam quemdam filium

Zelur, et congregati Phœnices et Palæstini Damascum veniunt, sed et usque Gabitham et Asan Amiram Palæstinæ, dantque manus dexteræ Marsuban et sistunt eum ducem, qui amiræ administratione fungitur mensibus novem. Quo mortuo Abimelech filius ipsius suscipit principatum, cum amiras fuisset annis 21 atque dimidio, aggrediturque tyrannos, et interfecit Abdellam filium Zuber, nec non Dodacum.

Anno imperii Constantini 16 facta est fames atque mortalitas magna in Syria, gentemque Abimelech obtinuit. Cumque Mardaitæ partibus incumberent Libani, et pestilentia teneret et fames, idem Abimelech pacem, quæ a Maubia fuerat quaesita, petivit, missis ad imperatorem legatis, eademque 365 millia numismatum auri præbere pollicitus, et illos 365 servos, parique modo nobiles totidem equos.

Anno imperii sui 17 requievit pius imperator Constantinus, cum imperasset annis 17, et imperavit Justinianus filius ejus. Et sciendum quia frustra delire (69) garrunt quidam dicentes, post quatuor annos factas fuisse sex synodi capitulares, quæ diffamatae sunt, formas: sicut enim in omnibus cum falsa prædicent arguuntur, ita et ex his ostenduntur nihil dicere veritate suffultum. Vera quippe chronica annotatio sanctum universalem sextam synodum, quæ contra monothelitas celebrata est 12 anno imperii Constantini nepotis Heraclii, convenisse refert anno a conditione (70) mundi 6170; et quia post hoc regnavit idem Constantinus annis 5, quo mortuo monarchiam tenuit Justinianus filius ejus annis 10. Abiecto præterea Justiniano imperavit Leontius annis 3, et post Leontius Tiberius, qui et Apsimaros, annis 7, et rursus Justinianus, qui pulsus fuerat, annis sex, ut inveniri facile est ex ipsis editis formis, quæ secundo anno extremi imperii ejusdem Rinocopemeni Justiniani expositæ fuisse referuntur; quæ scilicet in tertia suar im forma his et hujusmodi dictionibus habent: *Conspicimus eos qui se duabus nuptiis inseruerunt, et usque ad decimum octavum kalendas Februarias præteritæ quartæ indictionis, quæ fuit anno a creatione mundi 6199, serrierunt peccato et nec respicere proposuerunt, depositioni canonicæ submittendos.* Itaque ex ipsa Chronica annotatione patenter apparet quod collecti a sancta universali sexta synodo usque ad editas formas anni 27 sunt, patriarcha Constantinopoleos in sancta universali synodo sexta Georgio reposito annum agente patriarchatus sui tertium, et post synodum patriarcha manente annis aliis tribus. Post hunc vero fuere Theodori 3, et Pauli 7, et Callinici 12, et Cyri anni 2; ita ut colligantur etiam ex ipsis patriarchis anni 27, ab editis autem formis usque ad quartum annum

A Philippici anni 5; eodemque primo anno imperii Philippici factum sit insanum concilium contra sanctam et universalem sextam synodum, et pulso Cyro sexto anno patriarchatus sui fieret Joannes patriarcha Constantinopoleos et Andreas metropolita Cretensis et Germanus metropolita Cyzici qui subscripserunt evidenter et anathematizaverunt, cum omnibus qui per eadem tempora fuere, prædictam contra monothelitas celebratam sanctam universalem sextam synodum; post annos vero tres defuncto Joanne translatus fuerit Germanus a Cyzico et patriarcha fieret Constantinopoleos, et derimo tertio anno imperii Leonis expelleretur, et fieret Anastasius, et patriarchatuungeretur annis 24, et post eum Constantinus annis 12, et Paulus 5, et Tarasius 21.

B Mundi anno 6178, divinæ incarnationis 678, anno vero imperii Iustiniani primo, Abimelech principatur Arabibus, qui præfuit his annis 22. Theodorus autem Constantinopolitanus annis tribus et Alexander Antiochenus habentur antistites. Hoc autem anno mittit Abimelech ad Justinianum confirmare pacem, et convenit inter eos hujusmodi pax, ut scilicet imperator deponeret Mardaitarum agmen a Libano et prohiberet incursiones eorum, et Abimelech Romanis tribueret per singulos dies numismata mille et equum et servum, et ut haberent in commune per aequalitatem tributa Cypri et Armeniæ ac Hiberiæ. Et direxit imperator Paulum magistrinum ad Abimelech ad confirmandum ea quæ placita fuerant, et facta est in scriptis securitas sub testium stipulatione. Qui liberaliter honoratus reversus est. Et mittens imperator assumpsit Mardaitarum 12000, Romaica virtute recisa; omnes enim quæ nunc habitantur ab Arabibus in confinibus positæ civitates a Mopsuesia et usque ad quartam Armeniam, infirmæ, et inhabitabiles erant propter impetum Mardaitarum, quibus repressis omnia dira Romania passa est usque in præsentem diem. Eodem anno mittit Abimelech Ziadum fratrem Maubia in Persidem contra Muctartem mendacem atque tyrannum, et interemptus est Ziadus a Muctarte. Quo audito Abimelech venit in Mesopotamiam, et tyrannidem patitur a Saïdo, quem supergressus verbo Damascum aperire fecit a se præventam, et post hæc fraudulenter occidit eum.

D Justinianus autem cum esset junior, quasi annorum 16, et sua quæque inconsulte dispoheret, misit Leontium prætorem in Armeniam cum Romaico potentatu, et Saracenis illic existentibus interemptis subegit hanc Romanis, similiter et Hiberiam et Albaniam, Bucandam quoque atque Mediam, et sub tributo regionibus actis plurimas

NOTE.

(69) Delire. Fabrotus pro eo quod erat lædere.

(70) Conditione. Gregor. Tur. hist. 1: c a primi hominis conditione.) FABR.

pecunias imperatori transmisit. At vero Abimelech his cognitis adit Cercesium, et Theopolim subjugavit.

Anno imperii Justiniani secundo Paulus habetur antistes, qui septem annis throno Constantinopolitano praesedit; factaque est fames in Syria, quae de re multi Romaniam sunt ingressi. Et veniens imperator in Armeniam illic suscepit Mardaitas, qui in Libano fuerant, aeneo muro destructo. Destruxit autem et pacem cum Vulgaribus fixam, perturbans typos qui a patre proprio ordinabiliter facti sunt, et jubet transire in Thracem equestres militias, volens tam Vulgares quam Scelvinias praedari.

Anno imperii sui tertio movit exercitum Justinianus contra Scelviniam et Vulgariam, et Vulgares quidem ad praesens sibi occurrentes impulit. Exurgens autem usque Thessalonicon copiosas multitudines Scelvinorum partim bello percepit, partim cum ad se confluerent in partibus Obsequii, cum per Abydum transfretasset, constituit. Dum autem reverteretur, in itinere praepeditus a Vulgaribus in arto clausurae cum caede proprii populi et vulneratione multa vix remeare praevaleuit. Eodem anno et Adelatzuber Musabum fratrem suum mittit contra Muctar, et inito Marte cum eo vertitur Muctar, et fugit in Syriam; quem praecipit interfecit. Porro Abimelech militat contra Musabum, et victum occidit, et subjugavit Persidem totam.

Mundi anno 6181, divinae incarnationis anno 681, anno vero imperii Justiniani quarto misit Abimelech contra Zubehir chagan in Macca, et occidit eum ibidem chagan, et subdita regione chagan adversante sibi concremavit domum idoli ejus una cum idolo culturae ipsorum. Quam ob causam ille chagan praetorem Persidis promovit, et subacta est Abimelech tam Persidis regio et Mesopotamiae quam Armenia magna Aethrii, et per id intestina eorum bella quieverunt.

Anno imperii Justiniani quinto finem habuit et liberatus est ab omni bello Arabum principatus, et pace potitus est Abimelech, cunctis sibi subactis.

Anno imperii sui 6 Justinianus pacem, quam ab Abimelech habuit, ex amentia dissolvit. Etenim Cypriorum insula populum irrationabiliter voluit transmigrare, et characterem, qui missus ab Abimelech fuerat, cum noviter visus esset et nunquam antea factus, non admisit. Multitudo ergo Cypriorum dum transmeare niteretur, submersa est, et ex languore peribat, reliqui vero in Cyprum reversi sunt. Et auditis his Abimelech satanice simulatus rogabat ne pax solveretur, sed susciperet monetam suam, cum Arabes non susciperent Romanorum incisionem in suis nummis. Verum dato pondere auri ait: *Nullum Romanis damnum efficietur*, ex eo quod Arabes nova euderent. At ille precem ex timore arbitratus effectam, non

A perpendit quod studium eorum esset ut Mardaitarum solum compesceret primum incursus, et ita per putativae rationis obtentum pacem dissolveret. Quod et factum est, et misit Abimelech ad aedificandum templum Machan, et voluit auferre columnas sanctae Gelsemanis. Et rogaverunt eum Sergius quidam vir Christianissimus, qui erat generalis Mansur logotheta et valde familiaris eidem Abimelech, atque patrius socius ejus, Christianis qui erant in Palestina praepositus, qui cognominabatur Clausus, postulantes ne fieret hoc, sed per supplicationes suas persuaderet Justiniano mittendi sibi alias pro eis; quod et factum est.

Anno imperii sui septimo Justinianus elegit ex Scelvis, qui se jubente migraverunt, milites triginta millia, et armatis eis cognominavit illos populum acceptabilem, principemque in eis Nebulum nomine statuit. Fias autem in illis scripsit Arabibus non se permansurum in pace, quae scripto convenerat. Et assumpto populo acceptabili et cunctis equestribus militibus abiit Sebastopolim maritimam. Arabes autem dissimulantes, et pacem solvere minime proponentes, sed imperatorio excessu atque procacia hoc agendi violentiam patientes, armati et ipsi veniunt Sebastopolim, protestantes ne imperator, quae invicem cum juramentis consona pacto placita fuerant, solveret; alioquin Deus vindex et iudex culparium foret.

C Sane cum imperator nec auditu ipso hujuscemodi verba percipere pateretur, illi pacis et verbi scriptum solventes et in excelsa hasta pro vexillo procedendi gratia suspendentes, contra Romanos impetu irruunt, Muamed ducem habentes, bellumque taliter inierunt. Et prius quidem superati sunt Arabes. Suggestens interea Muamed auxilium Romanis Scelvorum duci mittit ei marsupium Numismatibus plenum, multisque repromissionibus hunc seducens persuadet ad se fugere cum viginti milibus Scelvorum, et sic fugam Quiritibus acquisivit. Tunc imperator occidit horum residuos una cum liberis et uxoribus, trans praecipitium locum Leucatum dictum, qui maritimus erat juxta Nicomediensem sinum positus.

D Anno imperii Justiniani octavo Sabbas patricius Armeniae, comperta superatione Romanorum, Armeniam Arabibus tradidit, et subjecta est eis interior Persis, quae dicitur Chersa. Et oritur ibidem insidiator nomine Sabinus, qui multos Arabum interfecit, sed et ipsum chaganum prope modis omnibus in anne necavit. Ex tunc ergo per amplius Agareni temerarii facti Romaniam depopulabantur.

Mundi anno 6186, divinae incarnationis anno 686, anno vero imperii Justiniani 9 Callinicus habetur Constantinopolitanus antistes, qui 12 praefuit annis Ecclesiae. Hoc etiam anno defectio est solis effecta hora diei tertia, ita ut quaedam clarae stellae parerent. Et exercitum movit Moamed contra Ro-

maniam habens secum proflugos Sclavos utpote ex-
 peries Romaniae, et multos duxit captivos. Porro
 Justinianus diligentiam circa palatii habens nego-
 tia construxit triclinium, quod Justiniani vocatur,
 constituitque Stephanum Persam, sacellarium suum
 et spadonum primum, dominum et arbitrum, nimis
 insidiantem sanguini atque crudelem, qui immise-
 ricorditer exteriores quosque verberare, sed et la-
 pidare tam ipsos quam horum praelatos (71) penitus
 non cessabat. Cumque imperator quadam die pro-
 fectus fuisset, praesumpsit agrestis illa bestia et
 matrem quoque ipsius Anastasiam Augustam ha-
 benis more pueri flagellare. In his autem et in om-
 nem civilem copiam multis malis ostensis exosum
 fecit cunctis imperatorem. Similiter et in genera-
 lis logothesi rebus constituit monachum quemdam,
 Theodorum nomine, qui prius inclausus fuerat in
 Thracensibus angusti partibus, sed et ipsum sae-
 vissimum et crudelem nimium existentem, qui plu-
 rimos reipublice principes et illustres viros, non
 tantum ex ordinatoribus sed ex urbis habitatori-
 bus, frustra et in vanum et inexcusabiliter exactio-
 nes et functiones ex proscriptione exsolvere fa-
 ciens funibusque hos suspendens palaeum fumo
 afflicebat. Insuper et praefectus, imperatoria jus-
 sione plurimos viros carceribus tradens per aliquot
 annos servari mandavit. Haec omnia crescere fece-
 runt odium populi circa imperatorem. Praeterea
 imperator exigebat a Callinico patriarcha orationem
 faciendi, ut destrueret ecclesiam sanctae Dei Geni-
 tricis, quae metropolitae dicebatur, juxta palatium
 sitam, volens in loco sistere phialam et bases con-
 struere vulgi Venetorum, ut illic imperatorem sus-
 ciperent. At vero patriarcha dicebat : *Orationem*
quidem ad statuendam ecclesiam habemus, in de-
structionem vero ecclesiae non suscepimus. Cogente
 autem eum imperatore, et omnimodis exigente
 orationem, dixit patriarcha : *Gloria Deo qui ju-*
giter sustinens patitur, nunc et semper et in saecula
saeculorum. Amen. Quo audito destruxerunt eccle-
 siam et fecerunt phialam. Porro jam dictam eccle-
 siam metropolitae fecerunt apud Petrin.

Anno imperii Justiniani decimo aciem direxit
 Muamed adversus quartam Armeniam, et captiva-
 tis multis reversus est. Eodem quoque anno Ju-
 stinianus ab imperio pulsus est hoc modo. Jussit
 Stephano patricio et praetori, cognomento Rusio,
 noctu interficere vulgus Constantinopolitanum, a
 patriarcha inchoaturo. Leontius vero patricius et
 quondam magister militum Orientalium, qui in
 bellis saepe probabiliter gesserat et tres in custo-
 dia transegerat annos accusatus, extemplo revoca-
 tus et praetor Helladis promotus est : jussus autem
 est in tres immitti dromones eademque die ab urbe
 moveri. Nocte vero penes Julianesium portum So-
 phiae, juxta ea quae dicuntur Mauri situm, ad iter

A agendum ab urbe motus statione fixa vale dicebat
 amicis, qui ad se veniebant. Inter quos ad eum
 venere germani quoque sodales ejus, Paulus scilicet
 monachus Callistrati, qui et astronomus, et
 Georgius Cappadox, qui et clusiarches exstiterat,
 deinde monachus factus et hegumenus Flori, qui in
 custodia frequentius illum visitantes affirmabant
 eum imperatorem Romanorum futurum. At vero
 Leontius dixit ad eos : *Vos certum in custodia su-*
per imperio me fecistis, et nunc vita mea in malis
finitur, postmodum quippe meam ero per singulas
horas praestolans mortem. Qui dixerunt : *Ipse ne*
pigriteris, et hoc protinus adimpletur. Audi nos tan-
tum, et sequere nos. Et assumptis Leontius homi-
 nibus suis, et armis quotquot habuit, ascendit in
 praetorium silentio multo ; et pulsantes portam im-
 peratorem venisse fingebant ad disponendos quos-
 dam, qui illic esse noscerentur. Cumque hoc nun-
 tium fuisset praefecto, qui tunc erat et ille concite
 venisset et portas aperuisset, capitur a Leontio, et
 alapis caesus ligatur manus et pedes. Ingressus au-
 tem Leontius, et carceribus reseratis, solutisque
 viris retrusis multis et fortibus, qui sex et octo
 annis in vinculis fuerant, quorum plures milites
 erant, hos armavit, et in forum exivit cum eis
 clamans : *Quotquot Christiani, ad S. Sophiam.* Et
 mittens per omnem regionem voce sua clamare
 praecipit. Multitudo vero civitatis tumultuata cele-
 riter ad luterem ecclesiae congregata est. Ipse vero
 cum duobus monachis amicis suis et quibusdam
 ex clarioribus viris, qui ex custodia sunt egressi,
 patriarchium ascendit ad patriarcham. Inveniens
 autem et ipsum propter illa quae jussa sunt patri-
 cio Stephano Rusio turbatum, persuadet et descen-
 dere ad luterem, et clamare sic : *Haec dies quam*
fecit Dominus. Universa vero multitudo levaverunt
 vocem : *Effodiantur ossa Justiniani,* et ita in hip-
 podromium omnis ecurrit populus. Cumque dies
 facta fuisset, educunt Justinianum in hippodro-
 mium, nasoque ipsius et lingua revisa exsulem
 faciunt apud Chersonam. Porro comprehensum
 turba Theodotum monachum et generalem logo-
 thetam atque Stephanum sacellarium Persam, funi-
 busque retrorsum hos ligatos trahunt per mediam
 plateam, et ad bovem deductos incenderunt, et ita
 Leontium imperatorem laudaverunt.

Anno imperii sui primo Leontius cum regnare
 coepisset, undique pacifice mansit, tribusque annis
 imperium rexii.

Anno imperii Leontii secundo movit exercitum
 Senalidus in Romaniam, et multis ductis captivis
 reversus est ; seditioneque Sergius concitata, pa-
 tricius Lazicae, hanc Arabibus subdit.

Anno vero imperii Leontii tertio acie Arabes in
 Africam mota hanc obtinuerunt, et ex proprio exer-
 citu taxatos in ea quosdam constituerunt. Quibus com-

NOTE.

(71) *Praelatos.* Qui eis praerant ; hinc praelatio *προστασια* apud vet. int. epist. ad Antiochenos, quae
 S. Ignatio ascribitur. FABR.

pertis Leontius mittit Joannem patricium, virum idoneum, cum omnibus Romanis classibus. Qui cum Carthaginem pervenisset, et bello catenam portus ejus aperuisset, inimicosque in fugam vertisset, hos viriliter insecutus universa liberavit Africa castra, relictisque propriis observatoribus hæc imperatori suggessit, ibidemque hiemavit jussionem præstolatus ab eo. At vero protosymbolus his compertis copiosum et potentiorum adversus eos stolum transmittit, et prædictum Joannem cum stolo ipsius bello a portu depellit, et exterius hostiliter castra metatus est: prædictus vero Joannes ad Romaniam repedavit, majorem virtutem ab imperatore accipere volens, et venit usque ad Cretam, principem aditurus. Exercitus autem per majores suos ad imperatorem ascendere nolens (obtinerat enim eos timor atque confusio) ad consilium sese nequissimum contulit. Et huic maledixerunt, eligentes imperatorem Apsimarum drungarium Cibyrætorum apud Curiositas habitum, hunc Tiberium nominantes. Itaque Leontio apud Constantinopolim posito et Neorestum portum emundante, bubonis pestis urbi incubuit, et in quatuor mensibus multitudinem plebis consumpsit. Venit autem Absimarus una cum stolo, qui secum erat, et applicuit ex adverso civitatis in Syces. Per aliquantum sane temporis civitate prodere nolente Leontium, proditio facta est per singularem murum Blachernarum a principibus exteris, quibus claves terreni muri cum horribili iurejurando creditæ fuerant: isti namque per insidias tradiderunt urbem. Porro ingressi classium milites civium domos, denudaverunt in his habitantes. At vero Apsimarus Leontium quidem naso reciso in monasterium Dalmati sub custodia fore præcepit, principes autem et amicos ejus, utpote commorientes ei, caros atque proscriptione damnatos exsilio relegavit. Heracliumque germanum fratrem suum, ut virum vehementer idoneum, singularem prætorem omnium exteriorum equestrium exercituum promotum in partes Cappadociæ ac clausurarum discurrere contraque hostes curam et dispositionem facere misit.

Mundi anno 6191, divinæ incarnationis anno 691, anno vero imperii Absimari primo, qui septem circiter imperavit annis, tumultuatus est Abderachman in Perside, et dominatus est ei, et persecutus est ab ipsa chagan.

Anno imperii Absimari secundo Romani per Syriam peragrantes, et venientes usque ad Samosatam, et deprædantes circumquaque regionem, multos occiderunt, millia videlicet Arabum, ut ferunt, ducenta, plurimisque spoliis sumptis et captivazione Arabum multa reversi sunt, timore magno in eos patrato.

Anno imperii Absimari tertio exercitum movit

A Abdelas in Romaniam, et expugnans Tarentum nihilque proficiens rediit, ac ædificavit Mopsuestiam, et posuit in ea custodes.

Anno imperii Absimari quarto Baanes cognomento Eptademon quartam Armeniam Arabibus subdidit. Absimarus vero Philippicum, filium Nicephori patricii, in Cephalleniam exsulem misit ut imperandi somnio venundatum: asserebat enim se in somnis vidisse quod caput suum obumbraretur ab aquila. Quibus imperator auditis hunc protinus exsilio relegavit.

Anno imperii Absimari quinto seditionem concitaverunt principes Armeniæ contra Saracenos, et eos qui erant in Armenia peremerunt, et iterum ad Absimarum mittunt, et Romanos in regionem suam adducunt. Porro Muamed acie adversus eos directa multos occidit, et Armeniam Saracenis submittit, optimatesque Armeniorum coacervatim in uno loco viventes incendit. Per idem vero tempus exercitum movit Azar in Ciliciam cum decem millibus; cui cum obvius occurrisset Heraclius frater imperatoris, plurimos eorum occidit, residuos vero victos imperatori transmisit.

Anno imperii Absimari sexto Azidus Cunæ aciem contra Ciliciam movit, expugnansque Sisvi castrum.... Heraclius imperatoris frater obtinuit, et bellum in eum aggressus Arabum duodecim millia necat. Interea Justinianus cum penes Chersonam degeret et se iterum imperaturum concionatus denuntiaret, accolæ locorum eorumdem discrimen ex imperio provenire metuentes, consiliati sunt hunc interficere vel certe imperatori transmittere. Ipse vero cum id sensisset, potuit effugere, et Daras adiens Chazarorum se poposcit chagani obtutibus præsentari; qui cum rei circumstantiam didicisset, suscepit eum cum honore ingenti, et tradidit illi in uxorem Theodoram germanam sororem suam. Post modicum vero temporis prece oblata chagano descendit in Phenagoriam, et illic degebat cum Theodora. His auditis Absimarus mittit ad chaganum, promittens ei præbere munera multa, si Justinianum sibi duntaxat vivum transmitteret, sin autem, caput eius. Cedens ergo chaganus hujusmodi petitioni, custodiam ei misit, ne quasi a contribulibus suis insidias pateretur, mandans Papatzin, qui erat illic in personæ suæ vice (72) deputatus, et Balgitzin principem Bospori, ut cum renuntiatum foret, eundem trucidarent Justinianum. His autem per servum chagani Theodoræ nuntiatis et Justiniano patefactis, convocatos jam dictos Papatzin et Balgitzin principem ad colloquendum secreto chorda strangulari curavit, confestimque Theodoram in Chazariam mittit, et ipse a Phenagoria clam fugiens Tomen descendit, et inventa nave parata ascendit in eam, et navigans juxta lit-

NOTÆ.

(72) In personæ suæ vice. Ἐκ προσώπου αὐτοῦ. Glossarium Nomicum: βικάριος ὁ ἐκ προσώπου. Anastasius in Collat. S. Max.: «ex persona, ut dicit,

Petri Cpolitani præsulis missus. » Hist. tripart. 7, 3; « convenientes ex persona episcoporum. » FABR.

tora venit usque ad Symbolum juxta Chersonam, ad quam mittens occulte tulit Basbacurium et fratrem ejus, Saliban quoque ac Stephanum et Moropaulum una cum Theophilo. Qui cum navigasset cum eis, Chersonis pharum transivit, sicque demum transfretantes Necropyla seu ostia Danapri et Danistri, tempestate facta, super salute sua desperati sunt omnes. Myaces vero, familiaris homo ipsius, dixit ei : *Ecce morimur, domine. Vove Deo pro salute tua, ut si Deus imperium tibi tuum reddiderit, in nullum tuorum ulciscaris inimicorum.* At ille respondens in furore dixit : *Si pepercero cuiquam ipsorum, hoc in loco Deus me demergat.* Et sine periculo ab aestu illo exivit, et introivit in Danubium amnem. Cum autem misisset Stephanum ad Terbellin dominum Vulgariz, ut sibi auxilium præstaret ad obtinendum parentale imperium suum, repromisit ei plurima se dona daturum et filiam ejus in mulierem accepturum ipsique in cunctis obediturum et concursurum, jurejurando pollicitus. Quo ille cum ingenti honore suscepto, commovit universum sibi suppositum populum, Vulgarum scilicet, atque proximo anno ad regnantem urbem venerunt.

Anno imperii Absimari septimo mortuus est Abimelech Arabum princeps, et tenuit Vhaled filius ejus principatum : eodem quoque anno cum Justinianus ad regiam civitatem venisset una cum Terbelli et subjectis Vulgaribus, castra metatus est ad portam Charsii et usque Blachernas. Et per tres dies alloquentes eos qui erant in urbe, conviciis dehonestabantur ab illis, qui eorum saltem nec verbum admittebant. At vero Justinianus cum paucis contribulibus, bello excepto, per aqueductum ingressus et tumultum excitans fodiendo urbem obtinuit, et post paululum tabernacula in palatio Blachernarum tetendit.

Imperat itaque denuo Romanis Justinianus annis sex : Arabum vero princeps efficitur Vhaled annis novem. Constantinopolitanus episcopus habetur Cyrus, qui sex præsedet annis Ecclesiæ : de quo dicetur inferius.

Igitur anno imperii sui primo idem, quo imperium suum recepit Justinianus, multa dona Terbelli tribuens, simul et regalia vasa, dimisit eum in pace. Cæterum Absimarus urbe relicta Apolloniadem fugiens adit : insecutionem tamen perpressus apprehenditur et ad Justinianum deducitur. Porro Heraclius a Thrace victus adductus est cum omnibus qui ei opitulabantur ; quos in muro omnes suspensio interfecit. Cum autem et ad Mediterranea destinasset, plurimos ex eis invenios, tam actores quam privatos, similiter interemit. Porro Absimarum atque Leontium victos catenis per totam urbem pompis fecit dehonestari. Cumque ludi equestres agerentur ipseque in solio resideret, ducti sunt publice tracti et projecti proni ad pedes

A ejus ; quorum ille colla usque ad solutionem per bravii (73) calcavit, universa plebe clamante : *Super aspidem et basiliscum ascendisti, et conculcasti leonem et draconem.* Et ita hos destinatos in vario animantium capitis animadversione punivit. Callinicum vero patriarcham ablatis oculis apud Romam exilio relegavit, et pro eo Cyrum, qui in insula fuerat inclusus Amastridis, tanquam eum qui prænuñtiaverat sibi prioris restitutionem imperii, surrogatum provexit. Innumerabilem quoque multitudinem, tam ex civili quam ex militari catalogo, perdidit. Multos etiam in saccos missos amara fecit morte necari. Alios autem, cum ad prandium vel cœnam accubitaret, mox surgebat, partim suspendio, partim occisione perdebat. Et hinc magnus timor obtinuerat omnes. Misit interea classem ad ducendam a Chazaria uxorem suam, et multæ cum suis viris scaphæ demersæ sunt. Quo audito chaganus significat ei dicens : *« O insensate, nonne oportebat te in duabus vel tribus scaphis accipere mulierem tuam, et non tantam occidere multitudinem ? An putas quod et hanc Martem percipias ? Ecce peperit tibi et filium. Mitte ergo et accipe illos. »* At ille misso Theophylacto cubiculario duxit Theodoram et filium ejus Tiberium, et coronavit eos, et imperare simul cum ipso.

Anno imperii Justiniani secundo Joannes Hierosolymitanus, qui per triginta annos Ecclesiæ præfuit, habetur antistes ; eodemque anno Vhaled surripuit ecclesiam catholicam Damasci livore pestifero in Christianos habito, stimulatus propter eminentem tanti puchritudinem templi, et prohibuit scribi Græce publicos logothesi codices, sed in Arabicis annotari sine computo, quoniam impossibile est illorum lingua monadem vel dualitatem aut trinitatem aut octo et dimidium aut tria scribi, propter quod et usque hodie sunt cum eis notarii Christiani.

Mundi anno 6200, divinæ incarnationis anno 700, anno imperii sui tertio Justinianus pacem inter Romanos et Vulgares evertit, et equestres militias in Thracem transire faciens classibus constructis contra Vulgares et Terbellin properavit. Cum autem venisset ad ripam, navigium quidem ante castrorum applicare fecit, equites vero in superioribus campis sine custodia et omni suspicione castra metari præcepit. Populo autem sicut ovibus per campos ad legendum fenum disperso, viderunt exploratores Vulgariz vanam Romanorum dispositionem, et coacervati ut feræ subito irruerunt, et vehementer consumpserunt Romanum ovile, multam prædam, et equos et arma, exceptis his qui perempti sunt, accipientes. Porro Justinianus cum ad castrum fugisset cum his qui evaserant, per tres dies portas clausit et obseratas tenuit, vidensque Vulgarum perseverantiam, ipse primus equi sui nervos incidens omnes id ipsum

NOTÆ.

(73) *Bravii*, βαῖον. Fortasse legerat Anastasius βραβεῖον. Est autem βραβεῖον palma.

facere jussit. Armis autem bellicis supra murum positis, noctu in scaphas ascendens latenter enavigavit, et cum confusione venit ad urbem.

Anno imperii Justiniani quarto exercitum movit Masalmas adversus tyrannum propter indignationem exercitus una cum Mauhina per Maurinianum occisi; et hanc obsidentes hiemaverunt ibidem. Ad quos mittit imperator duos praetores, Theodorum Carterucum et Theophilatum Saliban, cum exercitu et agresti populo rusticam operam daturum ad debellandum eos et insequendum. Ipsi vero ad contentionem in alterutrum venientes, et inordinate in eos congressi, vertuntur, et multa millia perierunt, et captivi multi ducti sunt. At illi sarcina eorum et escis abreptis obsederunt, quousque civitatem ceperunt: defecerant enim illis escæ, ac per hoc recessuri erant. Porro viri Tyanenses his visis desperati acceperunt verbum indemnitalis suæ, et exierunt ad eos, et derelicta est civitas deserta usque in præsentem diem. Verum illi non servantes verbum hos in eremum exsules transmiserunt, et multos ex his servos retinuerunt.

Mundi anno 6202, divinæ incarnationis anno 702, anno vero imperii Justiniani quinto movit exercitum Abas contra Romaniam, et multis in captivitatem ductis rediit, et coepit ædificare Garis in regione Eupoleos.

Anno imperii Justiniani sexto movit exercitum Uthman contra Ciliciam, et multa castra verbo accepit. Proditum autem est ei et Camachum cum adjacentibus sibi locis. Interea Justinianus stolo copioso armato Maurum patricium misit Chersonem una cum Stephano patricio cognomento Asnicto, malorum memoria succensus insidiarumque recordatus contra se a Chersonitensibus et a Bosphorianensibus ac reliquis climatibus effectarum, omnes naves, dromones videlicet, trieres et scaphas, chimeras ac lintres usque ad chelandia, per collationem ab unoquoque habitantium urbem, senatorum scilicet et ergasteriacorum et plebeiorum ac omnis officii, collegit. Quibus missis præcepit omnes habitantes in castris illis gladio interficere et neminem vivificare, tradens eis et Heliam spatharium, qui deberet princeps Chersonis constitui. Qui Chersonem pervenientes, nemine sibi resistente, castra ceperunt et omnes gladio interfecerunt, exceptis infantibus, utpote parvulis his parcentem et sibi hos in servitium reservantes. Tudunum autem principem Chersonis, qui ut ex persona chagani erat, et Zoelum, qui ex linea et genere primus civium habebatur, atque alios quadraginta illustres seu primores Chersonis una cum familia ipsorum vinctos ad imperatorem miserunt. Alios vero septem ex primoribus Chersonis in veribus ligneis igni applicantes assaverunt; alios etiam viginti post tergum

A horum brachiis vinctis ad lora navis alligantes, et lapidibus hanc implentes, in profundum miserunt. His autem Justinianus compertis, pro salute puerorum sæviens, jussit eos ad se quantocius venire. Cum autem stolus mense Octobrio motus et in pelago præoccupatus esset in astri ortu quod Artura dicitur, pene totus demersus est. Sane numerata sunt eorum qui naufragio periere millia septuaginta tria. At vero Justinianus his agnitis non est tristatus, quin potius gaudio repletus. Et hujusmodi adhuc vesaniæ deditus, clamore magno minitans iterum alium stolum mittit, et arari atque ad pavimentum illidi universos usque ad mingentem ad parietem jussit. Audierunt hæc qui erant ex castris illis, et sese munierunt, coactique contra imperatorem sapere miserunt ad chaganum in Chazariam, petentes populum ad custodiam sui. Verum inter hæc erigitur et Helias spatharius et Bardanes exsul, qui tunc fuerat a Cephallenia revocatus eratque cum classe apud Chersonem. Porro imperator his cognitis misit cum paucis dromonibus Georgium patricium cognomento Syrum, et generalem logothetam, et Joannem præfectum, atque Christophorum turmarchen Thracensium cum tercentum armatis, tradens eis Tudunum ac Zohelum, qui deberent Chersoni restitui, secundum quod antea fuerant, ad rationem reddendam chagano per apocrisarium, ducendosque ad se Heliam atque Bardanium. Quibus transmeantibus in Chersonem, his Chersonitæ rationem reddere dedignati sunt. In crastinum vero solos hos cives ingredi exhortati portas clausurunt, et generalem quidem logothetam una cum præfecto gladio trucidarunt. Tudunum vero cum Zohelo et jam dicto turmarcha una cum trecentis militibus Chazaris tradiderunt et ad chaganum mittere curaverunt. Tuduno autem in itinere mortuo, Chazari in susceptionem eum occiderunt turmachem una cum 300 militibus. Tunc hi qui Chersonis erant cæterorumque castrorum, Justiniano quidem mala imprecari sunt, Bardanium vero Philippium, qui illic fuerat exsilio relegatus, etiam ut imperatorem laudibus extulerunt. His compertis Justinianus, et peramplius insaniens, filios quidem Helix spatharii in matris sinu peremit, hanc autem coegit conjungi proprio coquo, qui erat genere Indus. Sicque alio navigio constructo Maurum patricium Besum dirigit, traditis ei ad civitatum expugnationem machinis et ariete omni ad urbis exterminium instrumento, mandans illi muros quidem Chersonis omnemque urbem ad terram prosternere, nullam vero animam ex ipsa vivificare, crebriusque quam a se agerentur suggestionibus infimare. Hoc autem transmeante, perque arietem turrem quam dicebatur Centinarisia, simul et proximam ejus Syagrium vocatam deponente, Chazarisque pervenientibus factæ sunt induciæ belli. Bardanius autem fugiens ad chaganum pergebat. Cum vero

inefficax stolidus effectus ad imperatorem remeare minus auderet, Justinianum quidem execrati sunt, Gardanium autem ut imperatorem et ipsi laudibus extulerunt. Præterea petierunt a chagano uti daret sibi Philippicum. Porro chagano verbum ab illis exigente, ne prodereit ab eis et deferretur ei per unumquemque virum numisma unum, illi protinus his datis acceperunt Philippicum imperatorem. Cum autem classis moraretur et suggestio nulla veniret, sensit Justinianus causam, sumptisque secum his qui erant Obsicii, et parte Thraciensium, ascendit usque Sinopem ad discenda quæ Chersonæ fuerant gesta. Cumque intueretur interiores partes, videt classem ad urbem vela moventem, frendensque ut leo, et ipse ad urbem reversurus, impetum demonstravit. Verum Philippico perveniente ipse ad Damastrum veniens castra metatus est. At vero Philippicus continuo mittit contra Tiberium quidem Maurum patricium cum Joanne spathario cognomento Strutho, Heliam vero similiter cum incursione militari contra Justinianum in Damastrum, iterumque alium contra Barisbacurium, qui fuga fuerat usus. Et Maurus quidem una cum jam dicto Strutho cum ad Blathernas abiisset, invenit Tiberium altera tenentem manu columellam sanctæ mensæ Dei Genitricis altaris et altera pretiosa ligna, et in collo phylacta, extra tribunal autem residentem Anastasiam, patris ejus matrem, quæ Mauri pedibus provoluta flagitabat ne suos occideretur nepos Tiberius, utpote qui nihil gesserat pravam. Cumque illa pedes ejus teneret et cum lacrymis supplicaret, ingressus est Struthus intra tribunal, et vi arripuit illum, et pretiosa quidem ligna ab eo sublata supra mensam posuit, phylacta vero in collo suo suspendit. Pueri autem foras educto atque dispoliato supraque limen expanso, guttur ejus instar ovis secarunt, et hunc in templo SS. Anargyrorum, quod Paulinæ vocatur, sepelliri mandarunt. Comprehensus vero præterea et Barisbacurius, primus patricius et comes obsequii, interemptus est. Porro Helia una cum eo qui secum erat ascendente in Damastrum, et ad sermones cum eo qui illie erat exercitu veniente, verbumque impunitatis populo qui erat cum Justiniano præbente, sequestrati sunt universi et discesserunt a Justiniano, solum hunc deserentes et ad partes Philippici confluentes. Tunc prædictus Hellas spatharius furore currens, collo ejus apprehenso, pugione, quo erat accinctus, amputavit caput ipsius, et per Romanum spatharium ad Philippicum misit. At vero Philippicus per eundem spatharium hoc ad Occidentales partes usque Romam transmisit.

Præterea priusquam imperaret erat quidam inclausus in monasterio Callistrati prævisor et hæreticus, qui ascendenti ad se Philippico dixit: Imperium est tibi repositum. At ille turbatus est.

A Et ait inclausus: Si Deus jubet, tu quamobrem contradicis? Hoc autem dico tibi, quia sexta synodus male facta est. Si ergo imperaveris, hanc projice, et efficietur imperium tibi forte atque longævum. Qui cum juramento spopondit ei se hoc facturum. Cum autem Leonius Justiniano successisset, ascendit Philippicus ad inclausum, qui dicit ei: Ne festines: fiet tibi. Cumque et Absimarus imperasset, rursus ascendit ad eum, cui ille iterum ait: Ne acceleres: illud enim præstolatur te. Porro cum Philippicus hoc quibusdam amicis suis fidenter fuisset confessus, ab eis Absimaro nuntiatum est, qui cæsum ac tonsam ac ferreis vinculis alligatum hunc in Cephalleniam exulem misit. Cum autem Justinianus imperium suscepisset, revocavit eum, et cum regnaret, fecit pseudosynodum episcoporum juxta pseudo-monachi et inclausi sermonem, et abiecit sanctam et universalem sextam synodum. Eodemque anno vanus oculorum cæcitatem incurrit; quique cum in multa positus securitate in regalibus degret, multitudinemque pecuniarum et splendidissimarum substantiarum illic, ex multis retro temporibus ab his qui antea imperaverant, ex proscriptionibus et diversis occasionibus, maximeque a prædicto Justiniano collectarum invenisset, hæc frustra et incassum ac sine dolore dispersit. Et in disputationibus quidem suis rationalis et prudens existimabatur, in actibus autem inhoneste ac indigne vitam consummas improbabili ubique demonstrabatur: erat autem hæreticus et adulter. Porro Cyro patriarcha pulso Joannem communicatorem suum atque hæreticum in patriarcham promovit.

Mundi anno 6204, divinæ incarnationis anno 704, imperat Romanis Philippicus, qui imperavit annis duobus. Arabibus præest Hualid, qui ducatum novem tenuit annis. Joannes quoque Constantinopolitanus atque Joannes Hierosolymitanus habentur antistites, quorum alter tribus, alter vero triginta præfuit annis Ecclesiæ.

Anno igitur imperii sui Philippicus primo Armenios de terra sua pellens in Armenia quarta et Melitene habitare coegit. Porro non prævaluit sævius moveri contra sanctam et universalem sextam synodum, subvertere studens divina, quæ ab ea roborata sunt, dogmata. Reperit autem sui sensus Joannem, quem episcopum Constantinopoleos fecit, deposito Cyro præseulo hujus, quem exsilio relegavit in monasterio Choras, Nicolaumque a diacono caecum effectum, qui cum medicinali esset disciplina sophista, tunc quæstor erat, Agelplidiumque diaconum Magnæ ecclesiæ, atque Antiochum chartophylacem, et alios morum eorumdem, qui etiam scripto anathematizaverunt sanctam sextam synodum. Interea Vulgares per Philea clam in angustum incidentes, et magna cæde facta usque ad urbem discurrentes, et multos transvehentes, nuptisque opulentis et dapsilibus prandis cum

vario argento cæteroque apparatu repertis usque ad auream portam discurrentes, totaque Thrace præda evacuata, illæsi cum innumeris pecoribus ad propria sunt reversi. Similiter et Arabes Mithiam ceperunt et alia castra, multa præda familiarum plurimarum et pecorum innumerabilium facta.

Anno imperii Philippici secundo movit exercitum Habas contra Romaniam, et cepit Antiochiam Pisidiæ cum multa præda, et reversus est. Factus autem est et terræ motus in Syria. Biennio vero imperii Philippici in his transeunte, circoque natalicio consummato, cum Prasini vicissent, visum est imperatori sabbato Pentecostes equitem cum susceptione ac organis ingredi, et lavari in publico balneo Zeuxippi, et cum civibus prosapiæ antiquæ prandere. Cum autem meridie quiesceret, repente per auream portam introivit Rufus primus stratorum Obsequii,.... cognomento Bursi et Theodori patricii Myacii, cum taxatis quos habebat in Thrace thematis sui, et festinans in palatium invenit Philippicum meridie quiescentem, et comprehensum eum duxit sursum in oratorium Prasinarum, et illic ejus oculos eruit, nullo sciente. In crastinum autem, id est Pentecoste, coacervato in Magna ecclesia populo coronatus est Artemius primus a secretis, mutato nomine Anastasius. Sabbato vero post Pentecosten oculis privatus et Theodorus Myaces, et secundo sabbato id ipsum pertulit Georgius Buramphus, et in exilium missi sunt apud Thessalonicensem.

Mundi anno 6206, divinæ incarnationis anno 706, anno vero imperii Artemii primo incursiones Masalmas adversus Romaniam movit, et dispoliata Galatia rediit cum præda et spoliis multis. Ast Artemius magistratibus in equestribus militiis idoneis, et rationabilibus in rebus civilibus ordinatis, jam requiem debebat adeptus. Cumque Arabes contra Romaniam terra marique armarentur, misit imperator principes in Syriam ad Vhalid, quasi pro his quæ ad pacem pertinent locuturos, Daniellem videlicet inter alios, Sinopiten, patricium et præfectum urbis, mundans ei diligenter investigare de motu eorum et virtute contra Romaniam construenda. Qui cum abisset et remeasset, nuntiavit imperatori magnum contra regiam urbem per terram et mare instrumentum eorum. Tunc ille præcepit quo unusquisque sumptus usque ad triennii tempus sollicite præpararet, qui autem hoc non possederit, ab urbe, inquit, discedat. Constituit autem præpositos construendum naves, et cœpit edificare dromones et dieres igniferas et maximas trieres, et maritimos quidem renovavit muros, similiter autem et terrenos, sistens arcobalistas et mangana in turribus et argumentosas alias machinas; et secundum quod possibile sibi erat urbem munivit, frugesque plurimas in regalibus horreis posuit, atque munitas sibimet reservavit.

Anno imperii Artemii, qui et Anastasius dictus est, secundo mortuus est Vhalid Arabum dux, et Suliman in principatu succedit, qui tribus præfuit annis. Germanus quoque Constantinopolitanus habetur antistes, qui eidem throno quindecim præseduit annis. Eodem quoque anno translatus est a Cyzico urbe metropoli Constantinopolim, in quo et commonitorium translationis, quod subinfertur, pronuntiatum est continens ita: *Electione et approbatione religiosissimorum presbyterorum et diaconorum et totius venerabilis cleri sacrique senatus et amici Christi populi Deo conservandæ hujus regniæ urbis, divina gratia, quæ semper infirma curat et ea quæ sunt adimplet, transtulit Germanum sanctissimum præsullem Cyzicensium metropoleos in episcopum hujus Deo conservandæ ac imperatoriæ civitatis. Facta autem est præsens translatio in præsentia Michaelis sanctissimi presbyteri et apocrisiarii apostolicæ sedis, et reliquorum sacerdotum ac præsulum sub Artemio imperatore.* Porro cum Artemius didicisset quod classis Saracenorum ab Alexandria in Phœnicen properasset ad incidendum lignamen cypressinum, electis ex proprio stolo velocibus scaphis misit taxatos ex themate Obsicio, et apud Rhodum omnes colligi jussit. præposuitque prætozem eis et caput Joannem Magnæ ecclesiæ ministrum, qui dicebatur papa Joannacis, quique generalis erat tunc logotheta. Is ergo cum Rhodum adiisset et navigia convenissent, alloquebatur principes super motione ac itinere ipsorum in Phœnicen ad incidendum lignamen et præparationem, quæ inveniretur Agarenorum. Cumque omnes alacriter obaudissent, hi qui erant Obsicii hoc nullatenus admiserunt, et imperatorem quidem detestati sunt, diaconum vero Joannem frameis peremerunt. Hinc ergo stoli divisi ad sua navigaverunt loca. Illi vero nequam operatores contra regiam ascenderunt urbem. Cum autem Adramytium adiissent essentque sine capite, invenerunt illie hominem indigenam Theodosium nomine, qui publicorum erat tributorum exceptor, iners ac idiota, et hortati sunt eum itoperare. At ille fuga usus in monte latebat; quem inventum ut imperatorem laudibus extulerunt, vi cogentes eum imperare. Quibus Artemius cognitis, præfecit urbi domesticos homines suos principes una cum stolo, quem ipse construxerat, et armatis eis ipse Nicæam ingressus abiit in urbem, ibidemque se munit. Rebelles autem ascendentes, et commoto toto themate Obsicii et Gothogræciæ, comprehensisque multis pusillis et magnis negotiatoris scaphis, per terram perque mare Chrysopolim currunt. Cum autem urbis classis in portu S. Mamæ stationem fixisset, singulis quibusque diebus per sex menses invicem expugnarunt. Cum vero urbis stolus ad Neorii urbem portum profectus stetisset, transiens Theodosius Thracenses obtinuit partes. Proditione vero facta per portam singularis muri Blachernarum urbem cepit. Ast iniqui Obsicii

populi una cum Gothogræcis noctu per domos civium discurrentes, maximum nulli parcentes excidium operati sunt. Principes autem, qui in ea erant, Artemii una cum Germano sanctissimo patriare a Constantinopolitano comprehensos duxerunt in casam Artemii et eorum qui cum ipso erant. Porro Artemius his visis, desperatione sui fessus, semet ipsum tradidit, verboque impunitatis expellito monastico indutus est habitu. Quem Theodosius illæsum reservans apud Thessalonicam exsilio relegavit. Porro Philippicus imperavit quidem annis duobus et mensibus novem, Artemius vero anno uno et mensibus tribus. Leo præterea cum esset prætor Orientalium, quoniam auxiliabatur Artemio, non est subditus Theodosio. Habebat autem conspirantem sibi et concurrentem Artabasdum Armenium, prætorem Armeniacorum, cui et spondidit filiam se suam in uxorem fore daturum; quod et fecit.

Mundi anno 6208, divinæ incarnationis anno 708, Germanus Constantinopolitanus habetur antistes, qui Ecclesiæ novem præfuit annis. Theodosius vero imperat anno uno; ejus tempore Masalmas adversus Constantinopolim aciem dirigit, et præmisit Suhelimam cum exercitu per siccam, Humarum vero per mare. Porro ipse post eos cum multo apparatu hostili venit. Suhelimam autem et Bacharum Amoriorum pervenientes scribunt ad Leonem prætorem Orientalium ita: *Novimus quia imperium Romanorum te decet. Veni ergo ad nos, et loquamur quæ ad pacem sunt.* Intuens autem Suhelimam Amoriorum exercitum non habere, et inimicitiam penes magistratum facere ob auxilium quod Artemio conferebat, obsedit illud, volens illic et Masalmam expectare. Mox autem ut appropinquavit civitati, cœperunt Saraceni laudibus diffamare prætorem Leonem imperatorem, rogantes et hos qui intus erant, id ipsum efficere. Videntes autem et hi qui erant Amorii, quod Saraceni hunc amore laudarent, laudaverunt et ipsi. Cognoscens vero prætor quod taxatis ac principibus non existentibus periturum foret Amorium, significat Suhelimam: *Si vis, inquit, ut veniam ad te et quæ pacis sunt loquamur, cur obsides civitatem?* At ille: *Veni, inquit, et recedo.* Et accepto prætor ab eo verbo cum trecentis equitibus venit ad illum. Videntes autem eum Agareni vestili loricis suis venerunt ei obviam, qui manebat dimidio procul a castris eorum milliario. Per tres sane dies eo procedente ad ipsum, quæ ad pacem sunt, loquebantur, et ut a civitate recederent: at illi asserebant: *Sponde pacem, et recedimus.* Comperito vero prætor quod eum vellent retinere, vocavit multos ex illustribus Saracenis ad cenam, et vescentibus eis misit Suhelimam tria millia loricatorum ad circumdandum eum ne fugeret, et servandum. Quo cognito custodia nuntiavit ei quia multitudines equestrium Saracenorum in circuitu nostro stant. Veniens autem unus ex eis eques,

nomine Zuber, in præsentia stetit dicens: *Servus fugit furatus pecuniam multam, et propter illum equis insedimus.* Porro ipsorum agnita prætor deceptione, dixit ad eos: *Ne turbemini: nam quocunque perrexerit, in castris nostris reperiemus eum.* Tristatus autem potuit occulte per hominem suum innotescere his qui Amorii erant, dicens: *Timeate Deum, ne vosmetipsos prodatis.* Ecce enim et Masalmas appropinquat. Et exiit etiam episcopus ad eum, et eadem ipsa dicit ei. Cum vero Suhelimam didicisset quod exisset ad eum episcopus, mittit ad prætorem: *Da nobis, dicens, episcopum.* Qui mœstus factus abscondit eum, cuidam hominum suorum præcipiens: *Nobis, inquit, colloquentibus indue eum aliis stolis, et quasi propter ligna vel aquam missum sine ut vadat in montes.* Insistentibus autem pro episcopo Saracenis dicit prætor: *Non est hic. Verumtamen pergite ad ameram, et venio etiam ipse, et de cunctis loquemur.* Ipsi autem cogitantes quod cum introiret ad ameram, in medio ipsorum re inerent eum, hunc dimiserunt. At ille cum equo insedisset, profectus cum his centum hominibus quasi venaturus, dedit in partem sinistram. Saraceni ergo, qui erant cum eo, dicunt illi: *Quo radis?* In pratis, ait, volo manere. At illi dixerunt: *Consilium tuum non est bonum, et non veniemus tecum.* Tunc dicit prætor suis: *Verbo nobis dato tenere nos voluerunt, et propter nos Christianos perdere. Verum ex hominibus nostris vel animantibus, quæ remanserunt, nullum retinent.* Et cum isset millibus decem, mansit. Postera vero die mittit stratorum suorum domesticum, et significat eis: *Quia verbum mihi dedistis et dolo me retinere voluistis, idcirco recessi.* At vero Masalmas claustras transierat, Suhelimam autem hoc ignorabat. Porro tumultuati sunt amerei et populus contra Suhelimam, perhibentes: *Ut quid obsidemus muros, et incursiones non facimus?* Repositisque tabernaculis discesserunt. Prætor autem Nicæam turmarcham cum octingentis militibus in Armorum introduxit, emissis ex eo multis mulieribus et infantibus, et proficiscitur ipse in Pisidiam. Cum autem Masalmas venisset in Cappadociam, desperati super se Cappadoces exierunt ad eum, ut se reciperet flagitantes. Audita vero Masalmas inimicitia quam habebat Theodosius in prætorem, volens hunc decipere et pacisci cum eo ac per ipsum Romaniam sibi subicere, dicit eis: *Non estis prætoris?* qui dixerunt: *Etiam. Facitis quidquid facit?* At illi: *Etiam.* Tunc dicit eis: *Ite ad castra vestra, et quemquam nolite timere, jussitque populo suo ne præderentur in cunctis prætoris provinciis.* His prætor compertis, et intelligens quod Suhelimam nuntiaret Masalmæ quod se dimiserit et discesserit, misit litteras ad Masalmam, dicens: *Ad te volebam venire, sed Suhelimam, cum issem ad eum, tenere me voluit, et idcirco metuo venire ad te.* Dicit ergo Masalmas homini prætoris: *Novi quod illu-*

dat mihi prætor, ne penitus deperdam provincias ejus. Dicit ei homo prætoris: Non est ita, sed in veritate scribit tibi. Tunc interrogat: Quomodo est Amorium erga illum? Ait: Bene et in subjectione ejus. Iratus autem injuriis affectus eum, dicens: Cur mentiris? At ille: Ita est ut dixi. Et taxatos mittit una cum turmarcha in ipsum, et eduxit abundantiores familias. Tribulatione itaque ingenti Masalmas super hoc accepta, furore plenus expulit eum. Consilium quippe habebat æstate capere illud, et expectandi classem, et sic in Asiam descendendi atque hiemandi. Iterum ergo quæsito prætoris homine sciscitatur ab eo. Ille vero jurejurando dicit ad eum: Omnia quæ aio tibi, vera sunt. Sed et mille in id taxati cum turmarcha ingressi sunt, cunctamque substantiam ibidem habitantium et inopes familias eduxit illinc. His auditis scribit prætori: Veni ad me, inquit, et tecum paciscar, et universa ut vis patrabo. Contemplatus igitur prætor quod Massaleo propinquasset et quod in aliis quinque diebus provincias suas transiurus esset, missis ad eum duobus consulibus significat ei dicens: Litteras tuas accepi et voluntatem tuam suscepi, et en ad te venio. Sed, ut nosti, prætor sum, et pecuniæ et argentum et populus me secuturus est, ac per hoc me permitte mihi super unoquoque ipsorum verbum. Et si quidem quemadmodum requiro ex vobis causa mea fuerit facta, bene et optime: sin autem, indemnis saltem et tribulatione proficiscar excepta. Consulibus ergo pervenientibus ad eum in Theodosianis, dicit illis Masalmas: Sciebam quod illuderet mihi prætor vesiter. At illi, Absit, inquit. Tunc facto quod quæsierant verbo dimisit eos. Donec itaque consules cum suscripto verbo ad prætorem fuissent reversi, Masalmas copiosas multitudines habens, et usquam stare non valens, Achrobenum adit. Præterea cum vidisset prætor quod suas transmisisset ille provincias, Nicomediam vadit, et Theodosii filium consecutus capit hunc cum omni apparatu regio et viris primis palatii. At vero Masalmas descendens in Asiam hiemavit illic, et Humarus in Cilicia. Ast prætor assumpto filio imperatoris, et inito consilio cum his qui secum erant, venit Chrysopolim. Porro Theodosius compertis quæ gesta sunt, consilio a Germano patriarcha et senatu percepto, per eundem patriarcham accepit a Leone indemnitis verbum et Ecclesiæ sine perturbatione servandæ, et sic ei committunt imperium. Porro Theodosius una cum filio suo clerici facti residuum vitæ suæ tempus transegerunt in pace. Veniens interea Masalmas Pergamum hanc obsedit, et indulgentia Dei per diabolicam operationem accepit. Ex magisterio quippe magi cujusdam adductam viri civitatis illius mulierem incinctam (74) jam jamque parituram inciderunt, et assumpto par-

vulo in cacabo hunc coxerunt, atque in hujusmodi Deo detestabile sacrificium omnes, qui bellare volebant, dexteræ manus suæ manicas intingebant; et ideoque inimicis sunt traditi.

Mundi anno 6209, divinæ incarnationis anno 709, Leo imperator Romanorum provehitur, qui 24 imperavit annis. Subeliman vero dux Arabum noscitur, qui tribus præfuit annis. Hoc itaque anno Leo imperare cepit ex Germanicensibus derivatus, genere Syrus, qui a Justiniano imperatore, cum prius regnaret, transfertur in Mesembriam Thracæ. Porro posterioris imperii sui tempore cum veniret una cum Vulgaribus, obvisus ei cum muneribus fuit ovium quingentarum. Placatus autem Justinianus spatharium protinus illum fecit, et habuit hunc sicuti germanum amicum. Præterea invidia ducti quidam detraxerunt ei tanquam imperium appetenti. Cum vero super hoc quæstio fieret, veluti instigulatores confusi sunt. Sane hujusemodi sermo ex tunc dici cepit a multis. Justinianus ergo licet manifeste lacerare hunc nolisset, tedium quidem sibi contra eum inficitur, et mittit eum in Alaniam cum pecuniis ad commovendos Alanos adversus Abasgiam, Saracenis retinentibus tam Abasgiam quam Lazicen et Iberiam. At ille cum pergeret in Lazicam, pecunias quidem reposuit apud Phasidem, perpaucisque assumptis indigenis adiit Apsiliam, et cum transivisset Caucasæos montes venit in Alaniam. Justinianus autem volens eum perdere, misit, et tulit pecunias ex Phaside. Alani autem spatharium cum omni honore suscipientes, atque verba ipsius audientes, introierunt et prædati sunt Abasgiam. At vero dominus Abasgorum intimat Alanis dicens: Ut invenio, alium talem mentionarium Justinianus non habuit, quem mittere debuisset et commoveret vos contra nos vicinos vestros, nisi hominem istum: sefellit enim vos et circa reprobationem quoque pecuniarum: mittens enim Justinianus has abstulit. Sed date nobis eum, et præbemus vobis numismatum tria millia, et prisca charitas nostra non solvetur. Verum Alani dixerunt: Nos non propter pecuniam obedivimus ei, sed propter imperatoris dilectionem. Iterumque Abasgi mittunt ad eos dicentes: Date nobis eum, et tribuemus numismata sex millia. Porro Alani volentes discere regionem Abasgorum, repromiserunt se accipere illa numismatum sex millia et dare spatharium. Alani vero confessi sunt spathario cuncta, et dicunt ei: Quemadmodum vides, via quæ in Romaniam ducit clausa est, et quomodo transeas non habes. Sed potius callide agamus, et polliceamur eis quod tradamus te, et mittimus homines nostros cum eis, et discimus clausuras eorum, et irruemus, et exterminabimus regionem ipsorum. Apocrisiarii vero Alanorum abeuntes in Abasgiam, et repro-

NOTÆ.

(74) Incinctam. Prægnantem. Festus propinquam partui mulierem incientem vocari ait, in gravida. FABR.

mittentes spatharium prodere, plurima xenia perceperunt ab eis. Et plures missos denuo mittunt, simul etiam cum quantitate auri ad recipiendum spatharium. Alani vero spathario aiunt: *Homines isti, et quemadmodum prædiximus, ad te recipiendum venerunt, et Abasgia te præstolatur. Et quoniam proximi sumus eis, negotiatores euntes ad illos non deficient. Ergo ne prodas eis consilium nostrum. Trademus te manifeste, et cum nos moti recesserimus, mitemus occulte post tergum, et illos quidem occidemus, te autem occultabimus donec coacervetur populus noster et concorditer ingrediamur terram ipsorum. Quod et factum est. Comprehenso denique missi Abasgorum spathario cum hominibus ejus vincentes eum abibant. Dein retrovenientes Alani cum Hictaxi domino suo occidunt Abasgos, spatharium occultantes; et electis militibus motus est in Abasgiam, et insperate clausuras eorum ingressus multam in Abasgos prædam et exterminium operatus est. Quibus auditis Justinianus, et comperto quod etiam sine pecuniis præcepta sua sunt acta, mittit litteras ad Abasgos, quia Si salvum et incolumem, spatharium nostrum custodieritis et per vos illasum transire permiseritis, omnes excessus vestros vobis ignoscimus. At illi cum gaudio his receptis miserunt denuo in Alaniam perhibentes: *Dabimus vobis obsequia filios nostros, et date nobis spatharium, ut mittamus eum ad Justinianum. Verum spatharius hoc admittere noluit, asserens: Valet mihi Deus aperire ostium exeundi: nam per Abasgiam non exeo. Post aliquod vero tempus cum exercitus Romanorum et Armeniorum ingressi essent in Lazicam et Artheopolim expugnarent, Saraceni auditu adventu recesserunt. Separati vero ex eis usque ad ducentos ascenderunt in partes Apsiliæ atque Caucaseorum montium deprædantes. Saracenis sane ad Lazicam venientibus fuga lapsus Romanorum Armeniorumque populus Phasin remeans adiit. Ducenti vero illi remanentes in Caucasii steterunt montibus, latrocinantes et sui desperationem patientes. Quo comperto Alani arbitrati sunt multitudinem Romanorum in Caucasieis montibus esse, gaudentesque aiunt spathario: *Romani appropinquant: perge ad eos. Assumptis ergo spatharius Alanis 50 transivit eum cyclopedibus Maio mense Caucasios montes, et invenit eos; unde multum gavisus seiscitabatur ubinam esset populus. Qui dixerunt: *Saracenis irruentibus in Romaniam reversi sunt. Nos autem non valentes in Romaniam ire, ad Alaniam venimus. Et dixit ad eos: *Quid faciemus modo? Qui dixerunt: *Per regionem istam impossibile est transire vos. At vero spatharius ait: *Non est possibile per aliam exire? Castrum ergo erat illic eognominatum Sindirum, in quo loci servator habebatur quidam Pharasmanius nomine, sub ditione Saracenorum consistens et pacem cum Armeniis habens. Mittens itaque spatharius significat ei dicens: *Quandiu pacem cum********

*Armeniis habes, paciscere et mecum, et esto sub regno meo, et da nobis auxilium descendendi ad mare et transeundi ad Trapezuntensium loca. Eo vero patrare hoc non proponente, mittit spatharius unum ex hominibus suis et Armenios, præcipiens eis ut facerent occultationem. Et cum exierint, inquit, e castro ad laborem, capite ex eis quotquot poteritis, portasque tenete ab his qui foris sunt, donec et nos perveniamus. Quibus abeuntibus et facientibus occultationem, cum populus esset ad laborem egressus, subito irruentes et portam tenuerunt et multos ceperunt. Cum autem Pharasmanius in castro cum paucis mansisset, pervenit etiam spatharius, et prælocutus cum Pharasmanio ut aperiret cum pace, noluit, sed concertavit bellum. Verum cum castrum munitum esset capere id minime poterunt. Marinus vero primus Absiliensium cum didicisset quod castrum expugnaretur, timore detentus est, existimans multum esse eum spathario populum, et sumptis secum trecentis abiit ad spatharium dicens: *Ego te salvum ducam usque ad maritimam. At vero Pharasmanius visa necessitate ad spatharium dixit: *Summe filium meum obsidem, et profiteor imperio deservire. Qui recepto nato ejus dicit ei: *Qualem servum te ipsum perhibes, quia inclusus cum sis loqueris nobis? Impossibile nobis est discedere, donec castrum capiamus. Tunc dixit Pharasmanius: *Da mihi verbum. At vero spatharius dedit ei verbum nihil ei nocendi, sed eum triginta, qui una secum ingrediebantur, dicens: *Mox ut ingressi fuerimus, tenete portas, et introeant omnes. Et hoc facto rediit missurus ignem in castrum. Cum autem factum fuisset incendium vastum, exire familiæ, quidquid poterant gestare rapientes ex bonis suis. Et transactis aliis triginta diebus destruxit muros usque ad terram, et motus descendit in Dapsilliam cum Marino primo eorum, suscepto a Dapsiliensibus eum ingenti honore. Indeque abiens ad maritimam remeavit, et venit ad Justinianum. Præterea Justiniano interempto et Philippico visa oculorum orbatum imperat Artemius, qui provexerat eum prætorem Orientalium. Cum vero Theodosius imperasset, et pulsus Artemius exstitisset, Romanorumque res publica esset confusa tam ex Barbarorum incursum quam ex Justiniani homicidiis et Philippici scelestis actibus, hic Leo simulabatur et pro Artemio expugnabat, Theodosio adversatus, quin ut verum dicatur ad se ipsum imperium transferre decertans; quod et fecit. Habebat autem concordantem et concurrentem sibi Artabasum, Armeniacorum prætorem, quem et generum sibi, postquam regnavit, Annæ filiæ suæ conjunctum effecit, promovens illum et constituens europalaten.******

Interea Masalmas cum in Asia hiemasset, præstolabatur Leonis promissa. Cumque nil a Leone recepisset, et comperto quod illud esset ab ipso, adiens Abydum rursus transivit populam copio-

sum in Thracem, et contra regiam urbem commo-
tus est, scribens et ad Sulehiman protosymbolum
quo veniret una cum præparatis classibus. Porro
19 kal. Septembrias obsidere cœpit urbem Masal-
mas, depopulatus Thracia quoque castella. Cir-
cumvallato vero terreno muro foderunt in circuitu
foveam prolixam et magnam, et super eam siccī
lapidis materiam posuere. Kalendis autem Septem-
briis primæ indictionis ascendit impugnator Christi
Sulehiman cum stolo et amercis suis, habens miræ
magnitudinis naves, et scaphas sumptus ferentes,
et dromones numero mille et octingentos, et fixit
stationem a Magnaura usque ad Cyclobium. Post
duos sane dies austro flante inde profecti navigio
venerunt ad urbem, et quidam eorum ea loca quæ
dicuntur Eutropii et Anthemii transmearunt, qui-
dam autem ad partes Thracæ a castello Galati et
usque ad Didium applicuerunt. Verum grandibus
illis navibus ex onere aggravatis atque retardatis,
dorsi custodes usque ad viginti scaphas remanse-
runt, habentes centenos loricatos ad has custodi-
endas. Præterea serenitate, quæ has in reumate com-
prehendit, effecta, et augustō (75) modicum flante
ad exteriora impulsæ sunt. Imperator vero protinus
igniferis navibus contra eas directis ab Acropoli
has divina ope igne consumpsit: et aliæ quidem
ex his ad ripæ muros projectæ sunt, aliæ vero una
cum hominibus in profundum demersæ sunt, porro
aliæ usque ad acutam et latam insulam consumptæ
portatæ sunt. Hinc ergo qui erant ex urbe ludiciam
perceperunt. Ast hostes magno pavorē concussī
sunt, humidi cognoscentes efficacissimam ignis
operationem. Volebant enim eadem die vesperi
ad ripæ muros applicare stationem et temōnes su-
pra propugnacula imponere. Sed consilium eorum
dissipavit omnipotens Deus per intercessionem
castissimæ Dei Genitricis. Eadem vero nocte impe-
rator catenam a locis Galati secreto (76) removit.
Inimici autem æstimantes quod volens eos decipere
hanc removeret Imperator, non ausi sunt intrare
usque ad ea quæ dicuntur Galati, vel applicare,
sed navigantes ad sinum Sosthenii illuc monierunt
navigium suum. Sane octavo idus Octobrias mori-
tur Sulehiman dux eorum, et amercæ sumit officium
Hamar. Cum autem hiems in Thracæ valde gravis
accessisset, adeo ut terra non pareret a nive, quæ
in crystallum versa esse videbatur, multitudo equo-
rum et camelorum cæterorumque animalium ini-
micorum mortuæ est. Porro vernali tempore venit
Suphiam cum stolo, qui fuerat Ægypti constructus,
habens naves frumentum ferentes 400 et dromones.
Comperta Romæi efficacia ignis transeurit Bi-
thyniam, et in contra transiens ad portum boni
Agri applicuit. Post paululum autem venit et Iliad
cum alio stolo, qui fuerat constructus in Africa,

A habens et ipse naves 360 et armamentum et sum-
ptus. Similiter et ipse cum eadem de humido igne
didicisset, applicuit penes Satoron et Brian et usque
ad Cartam portum. Ægyptii vero harum duarum
classium apud se noctu consiliati, navium frumenta
ferentium sublatis lintribus ad urbem fugerunt,
imperatorem laudantes, ita ut ab Iliria usque ad
urbem ligneum videretur mare. Comperiens autem
per eos Imperator de absconditis in sinu duabus
classibus, siphonibus igniferis constructis in dro-
mones atque dieres hos immitens contra duas
classes direxit. Deo autem cooperante per inter-
cessionem intemeratæ Dei Genitricis protinus de-
mersi sunt inimici, et assumptis spoliis et expensis
eorum nostri cum gaudio et triumpho reversi sunt.
B Adhuc autem Mardasan iterum a portis cum exer-
citu Arabum usque ad Nicæam et Nicomediam
discurrere, principes regni, qui in Libo et Sophone
more Mardaltarum absconditi erant, simul et pe-
ditas, in hos simul irruentes et diversis damnis
afficientes illinc fugere compulerant, et de cætero
modico meabilis freti aditu invento ab urbe che-
landia exeuntia plurimas expensas ferebant. Simi-
liter autem et piscatorie naviculæ, tam in insulis
quam in locis circum muros civitatis positas, cap-
ere pisces non prohibebantur. Præterea fame ma-
gna Arabibus innixa omnia moriebantur, et anima-
lia sua comedebant, equos videlicet, asinos et
camelos. Aiunt autem quidam quod et homines
mortuos, quin et sterces suam in cibarium missum
atque conspersum ederent. Incubuit autem in hos et
pestilens languor, et innumerabiles ex eis perierunt.
Porro coacervavit in eos bellum etiam Vulgarum
gens, et ut aiunt qui hoc certius norunt, viginti
duo millia ex Arabibus occiderunt, et multa tem-
pore illo eis acciderunt atrociora, ita ut experimento
discerent quia Deus et sanctissima Virgo-Deique
Mater hanc muniant urbem et Christianorum im-
peratorem, et non est omnimoda dimissio Dei in
his qui invocant eum in veritate, licet ad modicum
quid castigemur propter peccata nostra.

C Mundi anno 6210, divinæ incarnationis anno 710,
anno vero imperii Leonis secundo, dux Arabum
habetur Hamar, qui eis duobus præfuit annis. Eo-
dem quoque anno Sergius protospatharius et præ-
tor Siciliæ, audito quod Saraceni obsiderent re-
giam urbem, coronavit illic proprium imperatorem
virum Constantinopolitanum, ex hominibus suis,
filium Gregorii Onomaguli, Tiberium mutato no-
mine vocatum, qui fecit promotiones et suos
principes prædicti consilio Sergii. Ast Imperator
his auditis misit Paulum proprium suum chartula-
rium, hunc patricium ordinatum et prætorem Si-
ciliæ, datis in auxilium illi spathariis duobus et
in servitium ejus perpaucis hominibus, jussio-

NOTÆ.

(75) Diac. austro.

(76) Secreto. Μυστικῶς. Sic Græci IC. testamen-
tum quod ex scripto constat mysticum et secretumappellant, πρὸς ἀντιδιαστολὴν nuncupativi, quod
testibus audientibus nuncupatur. FARR.

nibusque ad principes Occidentis, et sacra populo recitanda. Qui cum noctu ingressi fuissent in dromonem velocem, exierunt in partes Cyzici. A loco autem ad locum per terram perque mare itinere facto repente in Siciliam pervenerunt. Cumque Syracusam introissent, audit Sergius et obstupuit, et proprio excessu perpensio confugit ad propinquos Calabriae Longobardos. Populus vero congregatus, et sacra relecta per eam certius factus quod et imperium staret et urbs promptior esset adversus gentes, necnon et enarrantibus illis ea quae super duobus stolis fuerant gesta, Leonem quidem imperatorem continuo laudaverunt, Basilium autem Onomagulum et principes, qui ab illo proveci fuerant, victos praetori tradiderunt. Ipse vero Basilium quidem cum singulari praetore ipsius decollavit, et capita eorum fusca condita per spatharios imperatori transmisit, reliquorum autem quosdam verberatos et tonsos, quosdam vero abscessis naribus in exsilium destinavit. Sicque factum est ut hinc in Occidentalibus magna correptionis constitutio fieret. Porro Sergius verbo impunitatis a praetore petito pariter et accepto exivit ad eum, et ita omnes pace potitae sunt Hesperiae partes.

Interea Humarus cum obtinisset Arabes, praecipit Masalman redire. Saraceni ergo moti decimo octavo Kalendas Augustas cum multa confusione reversi sunt; cum enim iter ageret classis eorum, tempestas a Deo per intercessionem Dei Matris incumbens in illos hos dispersit, et alios quidem horum penes Proconesum et reliquas insulas, alios vero in vertiginis et cetera demersit in aquora. Residui quoque cum transirent Aegaeum pelagus, extemplo supervenit in eis terribilis indignatio Dei: grandio namque ignea descendens super eos aquas maris ebullire fecit, et pice liquefacta simul cum hominibus naves in profundum inductae sunt, decem solis ex eis et ipsis providentia Dei Salvatoris evadentibus ad annuntiandum nobis, necnon et Arabibus, magnalia Dei, quae in illis effecta sunt. Quas etiam nostrates invenientes, quinque harum comprehendere potuerunt: aliae vero quinque salvae in Syriam ductae sunt, Dei annuntiationis potentiam.

Eodem vero anno terrae motu magno in Syria facto Humar a civitatibus vinum inhibuit, et Christianos apostatare coegit, et apostatantes quidem sive tributo esse faciebat, non consentientes vero interimebat, ac per id multos martyres operatus est. Sanxit etiam testimonium Christiani adversus Saracenum minime recipiendum. Fecit autem epistolam dogmaticam ad Leonem imperatorem, ratus impius ei persuadere quo a fide sua recederet.

Anno imperii sui tertio natus est Leoni principi filius nomine Constantinus, qui magis illo impius fuit et Antichristi praecursor. Ceterum octavo Kalendas Januarias Maria uxor Leonis coronata est

A in triclinio Augusta, et processit sola cum solemniori obsequio sine viro ad Magnam Ecclesiam, et oratione ante ingressum altaris effusa transiit ad baptisterium magnum, viro ejus jam cum paucis familiaribus suis ingresso. Ubi cum Germanus summus sacerdos Constantinum, nequitiae ipsorum et imperii successorem, baptizaret, dirum quiddam et sordidum a parvulo idem Constantinus praesignans exhibuit argumentum, cacans in sancto lavacro, ut aiunt qui diligenter hujus rei facti sunt inspectores, ita ut Germanus sanctissimus propheticum diceret: *Constat maximi Christianis et Ecclesiae mali per eum efficiendi hoc signum esse futurum.* Hunc itaque baptizatum provinciarum atque senatus principes susceperunt. Post divina sane officia cum solemniori rursus obsequio Augusta Maria una cum baptizato filio reversa est donativis erogatis ab ecclesia usque ad Aeneam portam. Eodem etiam anno Nicetas Xylinites scribit ad Artemium Thessalonicae morantem, quo pergeret ad Terbelin, quatenus cum auxilio Vulgarico contra Leonem veniret. Qui obaudiens ad Terbelin abiit, et dat ei exercitum, et dat ei quinquaginta auri centenaria; et his receptis Constantinopolim venit urbe sane id minime admittente. Vulgares hunc Leoni tradiderunt, et liberali honorati ab eo benignitate reversi sunt. Ast imperator hunc cum Xylinite peremit, publico quoque fisco substantiam applicans Xylinitis, qui cum magister esset, substantiam multam possederat. Sisinnium patricium cognomento Redacium, eo quod fuerit cum Artemio, Vulgares capite punierunt; et archiepiscopum Thessalonicae Leoni principi tradiderunt, qui decollatus est cum Artemio. Similiter et Hisoen patricium et comitem Obsicii, et Theoctistum primum a secretis, et Nicetam Anthracem et comitem Titichei, ut amicos et concordos ejus occidit: reliquos autem mutilatis naribus proscriptione damnatos in exilium misit.

Mundi anno 612, divinae incarnationis anno 712, anno vero imperii Leonis quarto Hizid Arabum dux habetur, qui eis quatuor praefuit annis. Eodem quoque anno indictione tertia, die Paschae, coronatus est Constantinus a Leone patre suo in tribunatio decem et novem accubitu, Germano patriarcha faciente orationes secundum morem. Hoc etiam anno mortuus est Humarus dux Arabum, et oritur in Perside tyrannus et ipse nomine Hizid Moalabe, et abierunt cum eo ex Perside multi. Misso autem Hizid Masalma occidit eum et Persidem subdidit.

Anno imperii Leonis quinto apparuit quidam Syrius pseudochristus et seduxit Hebraeos, dicens se Christum.

Anno imperii sui sexto Leo coegit Hebraeos et Montanos baptizari. At vero Judaei contra propositum baptizati diluebant baptismum, et comedentes sancti muneris participabantur, et contaminabant fidem. Porro Montani divinantes sibi, et diffi-

nientes diem, domos introierunt errori suo deputatas, et incenderunt semet ipsos.

Anno imperii Leonis septimo Judæus quidam, oriundus ex Laodicea maritima Phœnicia, maleficus, veniens ad Hizid repromittit eum quadraginta annis retenturum Arabum principatum, si venerabiles, quæ in ecclesiis Christianorum in toto principatu suo imagines honorabantur, deponeret. Huic itaque stolidus credens Hizid edictum generale contra sanctas imagines promulgavit. Sed gratia Domini nostri Jesu Christi, et intercessionibus incorruptæ Matris ejus omniumque sanctorum, eodem anno mortuus est Hizid, pluribus adhuc nec audire valentibus Satanicum ipsius edictum. Percepta vero amara ista et illicita nequam doctrina Leo imperator multorum nobis causa malorum effectus est. Porro cum invenisset indiscipline hujus consentaneum quemdam Bisir nomine, qui natus quidem ex Christianis fuerat, sed captivus in Syriam ductus refuga (77) fidei, quæ est in Christum, repertus est, Arabumque dogmata sectari apparuit. Ante tempus vero non multum ab illorum servitute liber effectus, cum venisset ad rem publicam Romanorum, ob robur corporis et consensum prævæ opinionis honoratus est ab eodem Leone; qui et imperatori fautor in magno hujusmodi piaculo factus est. Concordabat autem ei et episcopus Nacoliæ, qui indiscipline ejus operam dans consimili vita vivebat cum ipso.

Mundi anno 6216, divinæ incarnationis anno 716, anno vero imperii Leonis octavo mortuus est Hizid Arabum dux, cui succedit Nisan hujus fratres, et cœpit ædificare per civitates et regiones palatia, et nova facere et paradisos, et aquas reducere. Movit etiam aciem contra Romaniam, multisque eorum, qui secum erant, amissis reversus est.

Anno imperii Leonis nono Gregorius papa Romanæ præest Ecclesiæ. Quo videlicet anno cepit impius imperator Leo depositionis contra sanctas et universales imagines facere verbum. Quod cum didicisset Gregorius papa Romanus tributa Romanæ urbis prohibuit et Italia, scribens ad Leonem epistolam dogmaticam, non oportere imperatorem de fide facere verbum et novitate violare antiqua dogmata Ecclesiæ catholicæ, quæ a sanctis Patribus est prædicata.

Anno imperii Leonis decimo movit exercitum Masalmas contra Cæsaream Cappadociæ, et cepit eam. Maubias vero filius Hisami aciem movit contra Romaniam, et cum deambulasset, reversus est. In ipso anno æstivo tempore vapor, ut ex camino ignis, visus est ebullire inter Theras et Therasias insulas ex profundo maris per aliquot dies. Quo paulatim incrassato et dilatato igni

A æstus incendio, totus fumus igneus monstrabatur.

Porro crassitudine terræ substantiæ petrinæ pumices grandes ut cumulos quosdam transmisit per totam minorem Asiam et Lesbum, Abydum et maritima Macedoniæ, ita ut tota superficies maris hujus pumicibus supernatantibus esset repleta. In medio autem tanti ignis insula ex terræ congerie facta insula, quæ sacra dicitur, copulata est, nondum prius existens, verum sicut prædictæ Theras videliceet et Therasiæ insulæ quondam ebullierunt, ita et ipsa nunc, temporibus videlicet impugnationis Dei Leonis, qui divinam iram contra se pro se fore opinatus, impudentius contra sanctas et venerabiles imagines prælium excitavit, collegam et auxiliatorem habens Beser Dei abnegatorem et irrationabilitate sibi simillimum: ambo quippe in eruditione erant et indiscipline repleti, ex qua multa malorum genera veniunt. Turbæ autem, quæ in regia urbe erant valde tristes super novis doctrinis effectæ, meditantur in eum insurgere, et quosdam regios homines occiderunt, domini deponentes iconam quæ super magnam Æneam portam posita cernebatur, adeo ut multi eorum pro veritate punirentur membrorum detractionibus flagrisque et exsiliis rerumque jacturis, maximeque illi qui nobilitate ac verbo clari esse videbantur, ita ut et eruditionum scholas et piam eruditionem a sanctæ memoriæ Constantino magno hucusque servatam exstingeret. Cujus videlicet cum aliis quoque multis bonis destructor

C Leo factus est, ejus, cujus et Saraceni, sensus existens. In his ergo zelo divino moti tumultuantur contra eum magna congressione navalis exercitus concinnata, tam Helladici quam hi qui Cycladum fuerant insularum. Agallianus autem turmarum Helladicorum erat militiæ dux, simul et Stephanus, qui et regiæ approximantes urbi decimo quarto Kalendas Maias decimæ indictionis superantur congressi cum Byzantiis, sibi confecto igne navibus concrematis. Et alii quidem horum demerguntur, inter quos et Agallianus armatus se ipsum precipitavit: porro superstitionibus ad imperatorem confluentibus Cosmas et Stephanus abscissis capitibus puniuntur. Crescit itaque malitia impius Leo et consentanei hujus contra pietatem extendendo persecutionem. Per æstivum vero solstitium hujus decimæ indictionis, post nequam de contribulibus acceptam victoriam, contra Bithynensium Nicæam prælium construunt Saracenorum amerei duo, Ameri scilicet in millibus quindecim expeditorum præcurrens et imparatam circumdans civitatem, et Maubias subsequens in aliis octuaginta quinque millibus; quæ post multam obsidionem, et particularem murorum eversionem hanc quidem non obtinuerunt, bene acceptis sanctorum Patrum precibus ad Deum directis, et sanctificatione faciente venerabi-

NOTÆ.

(77) *Refuga*. Glossarium: ἀποστάτης refuga. Glossarium Dosithæi magistri: apostata refuga.

Flodoardus 3, 18: « pro quodam refuga, qui quamdam sanctimonialem sibi copulaverat. » FASS.

lis templi, ubi in colendis suis characteribus eriguntur, et usque nunc ab his qui eis similes sunt honorantur. Præterea Constantinus quidam strator Artabadi videns imaginem Dei Genitricis stantem, apprehensum lapidem adversum eam projecit, et contrivit, et cum cecidisset calcavit; et videt in somnis astantem sibi Dominam, et dicentem: *Nosti quam sentem in me causam fueris operatus: vere contra caput tuum hoc fecisti.* Postera vero die cum Saraceni adversus murum incursionem facerent et ageretur bellum, currens ad murum ut fortis miles infelix ille efficitur a lapide transmissio ex mangano, et contritum est caput ejus et facies, dignam impietatis suæ retributionem percipiens; prædaque multa et exuviis Saraceni collectis reversi sunt, ostendente Deo in hoc etiam impio illi, quod non propter pietatem, ut ille diffamabat, de contri- bulibus triumphaverit, sed propter divinum et ines- tabile quoddam judicium, retundens ac removens hujusmodi Arabicam fortitudinem a sanctorum Patrum civitate intercessionibus illorum, propter diligentissimos characteres ipsorum, qui honoran- tur in ea, in redargutionem quoque ac inexpugna- bile tyranni judicium et pie agentium certitudinem. Non enim solum circa venerabilium affectivam ima- ginum adorationem errabat impius, sed et circa intercessionem castissimæ Dei Genitricis omnium- que sanctorum, quorum et reliquias scelestissimus, ut magistri ejus Arabes, abominabatur. Ex hoc igitur tempore impudenter beato Germano patriar- chæ Constantinopolitano derogabat, accusans omnes antecessores suos principes et pontifices atque po- pulos Christianos, quasi idololatræ fuerint super adoratione sanctorum ac venerabilium iconarum, non capiens idiota infidelitate captus de affectuali adoratione sermonem.

Mundi anno 649, divinæ incarnationis anno 719, anno vero imperii Leonis undecimo, Gregorius papa Romanus habetur. Eodem quoque anno Maubias capto Ateus castris reversus est.

Anno imperii Leonis duodecimo movit exercitum filius Chagani principis Chazarizæ contra Mediam et Armeniam, inventumque in Arabia Gardaehum Arabum prætorem trucidavit, et multitudinem quæ simul cum eo erat, et depopulatus Armeniorum atque Medorum regiones rediit, metum incutiens Arabibus multum.

Anno imperii Leonis decimo tertio castra movit Masalmas adversus humum Torcorum, et invicem congressi, ex utraque parte cadunt in prælio, me- tuque perterritus Masalmas fugiens per montes Chazarizæ reversus est.

Eodem vero anno furens Leo imperator iniquus contra rectam fidem, adducto beato Germano, cœpit eum blandis sermonibus delinire. At vero beatus

A summusque sacerdos dixit ad eum: *Depositionem sanctorum imaginum audimus quidem futuram, sed non tempore imperii tui.* Cum autem ille egeret eum dicere sub cuius imperio, ait sub Cononis. At ille: *Re,* inquit, *vera ex baptismo Cono mihi nomen est.* At ille dixit: *Absit, domine, ut per im- perium tuum malum istud perficiatur: Antichristi enim præcursor est, qui hoc adimpleturus est, et in- carnatæ divinæ dispensationis eversor.* In his ergo sævus tyrannus insaniens beato Germano minas prætendebat instar Herodis quondam præcursori. Reducebat autem ad memoriam ejus patriarcha et sponiones ejus ante imperium factas, qualiter sibi Deum dederit vadem, in nullo se commotum Ec- clesiam Dei a suis apostolicis et divinitus traditis ritibus. Sed nec sic confusus est miser. Observans autem atque submitbens quosdam sermones, sata- gebat sicubi hunc inveniret contra imperium suum agentem, quatenus ut conjuratorem et non veluti confessorem a throno deponeret, habens in hoc comparticipem Anastasium discipulum et syncellum ejus, cui spopondit utpote impietatis suæ consen- taneo throni eum adulterum successorem futurum. Quem beatus non ignorans sic perverse affectantem, imitatus Deum suum, ac si ad alium Iscariotem, sapienter et mansuete eorum quæ proditiōis sunt memoriam faciebat, Quia vero inconvertibiliter eum videbat errare, conversus ad eum calcantem ali- quando posteriora stola suæ, cum ad imperatorem ingrederetur, ait: *Ne festines: nam non effugiet a te tempus ingrediendi Diippin.* At ille super ser- monem tristatus cum aliis qui hunc audierant, præsagium ignorabat. Quod cum finem post quin- decim annos percepisset, tertio videlicet imperii Constantini persecutoris anno, indictionis quodeci- mæ, omnibus credere persuasit ex divina gratia fuisse ingrato prophetice dictum. Constantinus enim post generi sui Artabadi rebellionem cum impe- rium obtinisset, hunc Anastasium cæsum et cum aliis inimicis in Hippodromium per Diippium in- gressum, nudum super asinum verso vultu seden- tem pompavit, eo quod sibi una cum aliis inimicis mala fuerit imprecatus et Artabasdam coronave- rit, sicut in suo indicabitur loco. Et Byzantii qui- dem propugnator pro dogmatibus pietatis sacer hic et egregius pollebat Germanus, cum contra bestias pugnans adversus feronarium (78) hunc Leonem et fautores ejus. In Seniori vero Roma Gregorius, sacratissimus vir apostolicus, et Petri verticis apostolorum confessor verbo et actu coruscans, qui removit Romam et Italiam, necnon et omnia tam rei publicæ quam Ecclesiæ jura in Hesperis, ab obedientia Leonis et imperii sub ipso constituti. Porro in Syria penes Daniacum Joannes Mausur presbyter et monachus, cognomento Chrysorroas,

NOTÆ.

(78) *Feronium.* Virum nominis sui. Rufinus interpres Eusebii H. E. 6, 51: «quidam vir nominis sui Macarius. Anastasius in Hypomn. de Anast.

apocr.: «qui ut vere in cunctis pheronymus, Eupre- pes nominatus est.» FABR.

doctor optimus vita et verbo præfuit. Verum Germanum utpote sub se constitutum a throno pellit. Gregorius autem per epistolas eum, quæ multis sunt notæ, manifeste redarguit. Sed et Joannes hunc cum Orientis episcopis anathematibus subdidit. Porro septimo Idus Januarias decimæ tertiæ indictionis, tertia feria, impius Leo silentium contra sacras et venerabiles celebravit iconas in tribunalio decem et novem accubituum, advocato quoque et sanctissimo patriarcha Germano, ratus se posse illi persuadere quo subscriberet contra sanctas iconas. Sed et fortis Christi servus nullatenus acquiescens detestabili cacodoxiæ ipsius, cum verbum veritatis recte direxisset, abrenuntiavit summum sacerdotium, tradens pallium, et post multos sermones didascalicos dicens: *Si ego sum Jonas, mitte me in mare. Absque universali quippe synodo innovare fidem impossibile mihi est secundum apostolicam et paternam traditionem, o imperator.* Et abiens ad locum qui dicitur Platanium, in parentalium domo sua quieti operam dedit, summo sacerdotio functus annis quatuordecim, mensibus quinque, diebus septem. Porro undecimo Kal. Februariæ creant falsi nominis Anastasium, discipulum ac syncellum ejusdem beati Germani, consentientem Leonis impietati propter amorem principatus mundani, hunc in pseudepiscopum Constantinopoleos provehentes. Sane Gregorius sanctissimus præstul Romanus, quemadmodum prædixi, Anastasium una cum libellis abjecit, Leonem per epistolas tanquam impie agentem redarguens, et Romam cum tota Italia ab illius imperio recedere faciens. Insaniens ergo tyrannus contra venerabiles imagines persecutionem extendit. Porro multi clerici et monachi et religiosi laici pro recto periclitati sunt verbo.

Mundi anno 6222, divinæ incarnationis anno 722, anno vero imperii Leonis 14, Anastasius Constantinopoleos habetur antistes hæreticus, qui 24 annis præfuit Ecclesiæ. Hoc quoque anno movit Masalmas exercitum contra Romaniam, et cum venisset in Cappadociam, dolo cepit Charsianum castrum.

Anno imperii Leonis 15 Masalmas castra movit contra Thraciam, et cum pervenisset usque ad Caspias portas, metuens inde reversus est.

Anno imperii sui 16 Leo imperator filiam Chagani Scytharum arbitri filio suo Constantino, cum hanc Christianam fecisset, matrimonio sociavit, nominans eam Heirenen. Quæ cum sacras Litteras didicisset, pietati dans operam claruit, hos impietatis redarguens. Mauhius vero filius Hisami aciem contra Romaniam direxit, et veniens usque in Paphlagoniam præda cum multa rediit. Ast imperator contra papam atque recessum Romæ ac Italiæ sæviebat, constructumque stolum magnum direxit adversus eos, Manem prætorem Cibyæ-tensium caput in eis constituens. Tunc impugnator Dei peramplius sæviens, cum Arabico sensu tene-

A retur, tributa capitalia tertiæ parti Siciliæ seu Calabriæ populi superimposuit. Ea vero quæ dicuntur patrimonia sanctorum principum apostolorum, quæ ab olim ecclesiis auri dimidium et tria conferebant talenta, publicæ rationi exsolvi præcepit, considerare etiam atque describere natos mares jubens, ut Pharaon quondam eos qui erant ex Hebræis; quod nec ipsi magistri ejus Arabes in Christianos, qui in eis sunt oris, fecisse noscuntur.

Anno imperii Leonis 17 facta est mortalitas in Syria, multique perierunt.

Anno imperii Leonis 18 Zacharias Romæ præsul habetur; eodemque anno Theodorus Mansur in exsilium missus est apud climata eremi, et factum est signum in celo igneum resplendens, et Mauhius B Asiam depopulatus est.

Anno imperii Leonis 19 movit exercitum Sulehiman filius Hisami adversus Armeniorum regionem, et nihil profecit.

Anno imperii Leonis 21 Sulehiman multis in captivitatem ex Asia ductis, quemdam quoque Pergamenum pariter duxit captivum, qui dicebat se Tiberium filium esse Justiniani. Hunc Hison in honorem filii sui atque in imperatorum terrorem cum imperatorio ac decenti honore militis ac bandis et sceptris in Jerusalem mittit, et totam Syriam circumduci cum multo jubet honore ad visionem cunctorum.

C Anno imperii Leonis 22 movet exercitum Sulehiman contra Romaniam, et depopulatus est castrum quod dicitur Siderum, et Eustachium filium Mariani patricii captivum duxit.

Anno imperii Leonis 23, mense Maio, indictionis 8, movit exercitum Sulehiman contra Romaniam cum nonaginta millibus et magistratibus quatuor, quorum Gomer dux erat insidians in denis millibus latrunculis Asiæ terræ partibus, ejus socii erant Melich et Batal cum viginti millibus equitum circa Achrobinum debacchantes, et post hos Sulehiman in sexaginta millibus circa Cappadociam Tyanim progressus, quorum alii per Asiam et Cappadociam, multo excidio virorum ac mulierum atque jumentorum perpetrato, illasi reversi sunt. Hi vero qui cum Melich et Batal apud Chrahimon erant, expugnati a Leone seu Constantino superati sunt; et plures ex his armis ipsis cum duobus principibus perierunt, octingenti vero pugnatores, qui ex illis ad sex millia institerant, Synadem confugiunt, et salvi remanentes Sulehiman sociati sunt, et in Syriam repedarunt inglorii. Eodem etiam anno et in Africa multi ab eis perditioni cum prætore Damasceno nomine patuerunt.

D Anno imperii Leonis, nequissimi Syri, 24 incensi sunt fori apud Damascum ab Hieracensibus, qui patibulo sunt affixi. Eodemque anno terræ motus factus est magnus atque terribilis Constantinopoli, septimo Kal. Novembriæ, indictionis nonæ, feria quarta, hora octava, et corruerunt ecclesiæ atque monasteria, populusque multus extinctus est. Ce-

cidit autem et simulacrum, quod stabat super Atali portam, magni Constantini, una cum ipso Atalo, et titulus Arcadii, qui supra Xerolophi columnam stabat, et simulacrum majoris Theodosii, quod supra portam Auream videbatur, necnon et terreni urbis muri, et civitates ac villæ in Thrace, et Nicomedia in Bithynia et Prænetus et Nicæa, in qua una salva remansit ecclesia. Fugit autem et mare terminos suos in quibusdam locis, et perduxit terræ motus mensibus duodecim. Ast imperator allocutus est populum dicens: *Vos non valetis edificare muros, sed nos præcipimus administratoribus, et ipsi exigent in regulam per singulos aureos nummum argenteum unum.* Quo imperium accepto edificavit muros, et ita facta est consuetudo dandi binas siliquas administratoribus, cum annus esset a conditione quidem mundi juxta Romanos ab Adam 6248, secundum Ægyptios vero seu Alexandrinos 6252, a Philippo secundum Macedones 1063. Regnavit enim Leo ab octavo Kal. Apriliarum decimæ quintæ indictionis usque ad decimum quartum Kal. Julius nonæ indictionis, cum regnasset annis 24, mensibus 2, diebus 25. Similiter Constantinus filius ejus, imperii et impietatis ipsius successor, ab eodem decimo quarto Kal. Julius nonæ indictionis usque ad decimum octavum Kal. Octobris decimæ quartæ indictionis, cum regnasset et ipse annis 34, mensibus 3, diebus 2.

Taliter ergo, ut prædiximus, eodem anno nonæ indictionis mortuus est Leo una cum animæ simul et corporis morte, et imperat Constantinus filius ejus. Et quidem quæcunque sub Leone impio Christianis evenerunt, sive circa fidem orthodoxam, sive super civilibus dispositionibus, sive super turpis lucri quæstu et avaritia per Siciliam, Calabriam et Cretam adinventâ pariter et imposita, sive in Italiæ apostasia propter hujus cacodoxiam, sive in fame ac pestilentia gentiumque pressuris, ut particularia taceam, in præcedentibus ostenduntur capitulis. Dignum autem est de cætero et impii filii ejus, tanquam Deo, qui omnia perspicit, contemplante, veraciter et non superfluo ad utilitatem posteris, et miseris, qui nunc in cacodoxia illius decipiuntur, ludibria exsequi, quæ ab hac 10 indictione ipsius imperii anni primi usque ad 14 indictionem mortis illius impie gessit. Hic enim perniciosissimus et agrestis ferus, et tyrannice nec legitime abusus imperio, primo quidem a Deo et interemerata Matre ipsius ac omnibus sanctis abscedit, magicis maleficiis et luxuriis cruentisque sacrificiis et caballinis stercoribus atque lotio delectatus, mollitiæ quoque ac dæmonum invocationibus gaudens, atque omnibus animas corruptentibus adventionibus a tenera ætate convivens. Quia vero paternum principatum cum malitia suscepit, non modicam in brevi tempore demonstrat nequitiam, ita ut ab omnibus ob impudentiam confestim odio haberetur, et Artahuasdo europalati

A et comiti Obsequi, qui Annam sororem ejus uxorem duxerat, vis pro capessendo imperio imponeretur. Eodem quoque anno Hisam interfecit Christianos captivos in omni civitate, inter quos et Eustachius filius Mariani patricii martyr verus ostensus est in Carram Mesopotamiæ, ubi et reliquæ ipsius sanitates per Dei gratiam operantur, et multi alii per sanguinem consummati sunt.

Mundi anno 6253, divinæ incarnationis anno 733, Constantinus, persecutor legum a Patribus traditarum, imperat divinis judiciis et multitudine culparum exigente nostrarum. Qui cum quinto Kal. Julius ad partes egressus Obsicii adversus Arabes esset, venit ad civitatem quæ dicitur Craso. Cum autem prædictus Artahuas Dorilæi cum Obsiaco populo esset, suspiciebantur ad invicem. Mittens autem Constantinus ad eum petebat sibi dirigi filios ejus, quos quasi desiderabat utpote nepotes suos videre. Intentio autem ejus erat comprehendendi eos et retrudendi. At ille cum intellexisset fraudem, immensurabilem malitiam ejus sciens, sui desperationem incurrit, populumque alloquens et persuadens impetu adversus illum cum omni multitudine properavit. Et Beser quidem patricium, qui sensus erat Saracenorum sectator quique præcesserat, romphæis interfecerunt. At vero Constantinus misere equo forte strato reperto, cum ascendisset in eum, fugiens venit Amorium. Et cum ad Orientalium thema, cujus prætor tunc Lancinus erat, cucurrisset, circumvenitur ab illis, quos magis sublevans pollicitationibus ad Sisinnatium mittit confestim, qui tunc prætor erat Thracensium thematis, et persuadet illis auxiliari sibi. Hinc ergo atrocissimæ pugnæ et conflictus subditis generantur, cum imperator appellaretur uterque. Præterea scribit Artahuasus ad Theophanem patricium et magistrum, qui ex persona principis in urbe remanserat, per Athanasium silentiarium, quæ gesta sunt. Qui cum Artahuasdo saveret, coacervato populo apud catechumenia Magnæ ecclesiæ, et per litteras et per jam dictum Athanasium persuasit omnibus credere quod imperator mortuus fuerit, Artahuasus autem a thematibus pronuntiatus sit imperator. Tunc omnis populus cum D Anastasio falsi nominis patriarcha anathemati et detestationi submiserunt Constantinum ut arrogantem et adversarium Dei, atque ipsius cædem amplectabiliter admiserunt tanquam a malo maximo liberati: Artahuasum vero imperatorem prædicaverunt ut orthodoxum et divinorum dogmatum propugnatorem. Mox ergo Monotes mittit in partes Thracenses ad Nicephorum filium suum, prætorem Thracensium, quo ad custodiam urbis minaret illic exercitum constitutum. Obseratis ergo portis murorum et vigiliis positis, filios Constantini comprehensos cæcos ac tonsos in custodia posuit. Cum autem Artahuasus cum Obsequiis esset urbem ingressus, pervenit et Constantinus Chrysopolim cum duobus thematibus, Thracensium scilicet

et et Orientalium; et cum nihil agere valuisset, reversus apud Amorium hiemavit. Artahuasus autem per totam urbem sacras erexit imagines. Interea Barbari sentientes horum invicem jurgium, multam prædā in Romaniam perpetrarunt, hos Sulehiman prætorē ducente. Porro Anastasius pseudopatriarcha tenens honoranda et vivifica līgna, juravit populo dicens: *Per eum qui in ipsis affixus est, sic mihi dicit Constantinus imperator asseverans, Ne æstimes Filium Dei esse eum quem peperit Maria, quique dicitur Christus, sed purum hominem. Maria enim eum peperit sicut me peperit mater mea Maria.* Et tunc omnis populus maledixit ei.

Mundi anno 6254, divinx incarnationis anno 754, anno vero imperii Constantini secundo, qui Romanorum imperium tenuit, mortuus est Hisan Arabum dux. Hic sanctissima Antiochena ecclesia per annos quadraginta viduata manente, prohibentibus fieri patriarcham Arabibus, in eadem habens quemdam amatissimum monachum Syrum nomine Stephanum, agrestiore quidem sed religiosum, jubet in Oriente positīs Christianis, si vellet permitti sibi patriarcham habere, eligerent Stephanum; qui divinitus hoc fieri arbitantes consecrant eum in sede Theopoleos, et ex tunc huc usque discurrit sine prohibitionē hujusmodi fieri.

Eodem anno obtinuit Vhalid filius Hisan Arabum principatum, ad quem Constantinus quidem Andream spatharium, Artahuasus autem Gregorium logothetam transmiserunt, auxilium quærentes utrique. Porro pluvix defectus et terræ motus per loca facti sunt, ita ut montes unirentur ad invicem per eremum Sabbæ et castella sub terram immergerentur absorpta.

Eodem vero anno Cosmas Alexandrix patriarcha una cum tota civitate a monothelitarum cacodoxia rediit ad orthodoxiam, cum tenuisset a Cyro, qui sub Heraclio Alexandrix patriarcha fuit. Porro exercitum movit Gamer cum Arabum multitudine contra Romaniam, et multis in captivitatem abductis reversus est, et apparuit signum in cœlo ad aquilonem mense Junio. Vhalid autem Petrum sanctissimum metropolitam Damasci lingua mutilari præcepit tanquam arguentem palam Arabum et Manichæorum cognitionem, et exulem penes felicem Arabiam fecit, ubi et moritur pro Christo martyrio percepto, cum expressius divinas missas pronuntiasset, sicut hujus rei narratores aiunt, qui se propriis auditibus super hoc satisfactos esse fatentur. Hujus æmulator et æquivocus Petrus apud Majumam eisdem temporibus ostensus est pro Christo martyr ultroneus, languore siquidem detentus primores Arabum advocavit, utpote assuefactos sibi cum chartularius esset et publica tributa facta ratione conferret, et ait ad illos: *Mercedem quidem pro mei visitatione a Deo recipiat, licet*

A infideles amici sitis: testamenti vero mei testes vos esse volo, cum sit tale. Omnis qui non credit in Patrem et Filium et Spiritum sanctum, consubstantialem et divinam in monade Trinitatem, mortuus est anima, et æterno dignus est tormento. Talis est et Maumed pseudopropheta vester et Antichristi precursor. Discedite ergo, si mihi creditis testanti vobis hodie cælum et terram, ab illius fabulatione: consulo enim vobis, ne cruciemini simul cum illo. Cum autem hæc et his plura cum eis de Deo ratiocinatus dissereret, audientes illi stupore seu vesania detenti longanimitè visi sunt ferre, ex languore hunc præter sensum esse putantes. Cum autem ex infirmitate convalesceret, majori cœpit voce clamare: *Anathema Maumed et fabuloso scripto ejus, et cunctis qui credunt ei.* Tunc per gladium animadversionem perpeusus martyr ostensus est. Hunc declamationibus sermonum honoravit sanctus Pater noster Joannes, qui bene cognominatus est Chrysorroas propter auream et fulgidam sancti Spiritus gratiam, quæ in ipso tam in verbo quam in vitæ actu effloruit. Quem videlicet Constantinus impius imperator annuo propter eminentem orthodoxiam ejus anathemati submittebat, et pro Mansur, quod est avitum nomen ejus quodque redemptus interpretatur sensu Judaico, novum Ecclesiæ magistrum Manzeron mutato nomine vocitabat.

Eodem quoque anno Vhalid Cyprios in Syriam transtulit, Artahuasus autem Nicetam filium monostategum promotum ad thema direxit Armeniacorum, porro Nicephorum æque filium suum coronavit per Anastasium patriarcham. Mense vero Maio cum Artahuasus ad partes Obsicii egressus fuisset et milites elegisset, totam Asiam cepit, depopulans eam. Quo Constantinus comperto motus est contra ipsum. Cum vero ad eum in partes Sardeorum a Celbiano redeuntem venisset et cum illo bellum iniisset, vertit eum ac insequitur Cyzicum. At ille cum Cyzicum pervenisset, dromonem ingressus in civitate salvatur. Præterea mense Augusto ejusdem undecimæ indictionis Nicetas monostategus filius Artahuasdi, cum intulisset Constantino apud Modrinem et Cisseum bellum, terga vertens aufugit. Et quidem patricium Teridatem Armenium, militem fortissimum et consobrinum Artahuasdi, cum aliis multis electis principibus interfecit: utriusque vero partis casus haud modicus factus est, Armeniacorum scilicet et Armeniacorum impugnantium adversus Orientales atque Thracios, Constantini propugnatores. Cæterum antiquus hostis diabolus contra Christianos temporibus istis talem excitavit sævitatem et mactationem alternam, ut filii etiam contra parentes et fratres contra fratres commoverentur, non parcentes ad cædem, et immisericorditer alternæ stationes ac domus incenderentur.

Inter (79) hæc autem et hujusmodi Stephanus

NOTÆ.

(79) Quæ de Pipino hic narrantur, non exstant apud Theophanem, sed apud Cedrenum p. 453. Fama.

papa Romanus multa mala ab Astulpho rege Longobardorum perpressus ad Francos confugit sub Pipino, qui major domus erat et primas in omnium dispositione rerum Francorum gentis, quibus videlicet olim moris erat dominum, id est regem suum, secundum genus principari, et nil agere vel disponere quam irrationabiliter edere et bibere, domique morari, et kalendis Maii præsideri coram tota gente, et salutare illos, et salutari ab illis, et obsequia solita impensa percipere, et illis dona rependere, et sic secum usque ad alium Maium habitare, habere autem maiorem domus consilio suo et gentis omnia ordinantem negotia: dicebantur enim ex genere illo descendentes cristatæ, quod interpretatur trichorachati: pilos enim habebant natos in spina veluti porci. Prædictus itaque papa Stephanus vi pressus et crudelitate Astulphi coactus, simul etiam ab ipso adhortatus ire in Franciam, et facere quodeunque posset, veniens Pipinum prohibet, virum in omnibus probatissimum, qui præerat tunc quoque rebus post regem et debellaverat Arabes, qui ab Africa in Hispaniam transmeaverant, quique tenuerunt usque nunc eandem Hispaniam, et probayerant præliari nihilominus contra Francos. Quibus e contra idem Pipinus cum multitudine resistens, occidit quemdam etiam principem eorum: Abderachman enim filius Mahubi principatum hujus tenebat gentis. Interfecit autem simul et multitudinem haud facile numerabilem juxta Rhodanum fluvium, et admirationi habetur, et amatur a gente, non solum propter hoc, sed et propter alia præcipua gesta, et præcitur genti non ignobiliter primus, solvante scilicet eum a perjurio in regem commisso eodem Stephano; qui et attendit decessorem ejus regem, et in monasterio cum honore et requie circumscripsit. Hic Pipinus duos filios habuit, Carolum scilicet et Carolomannum fratrem ejus.

Mundi anno 635, divinæ incarnationis anno 735, anno vero imperii Constantini tertio Stephanus Antiochenus habetur antistes. Apparuit autem signum ad aquilonem, et cinis descendit per loca, factusque est terre motus in Caspiis portis. Occisus etiam est Vhalid ab Arabibus, qui præfuit anno uno, tenetque principatum Hizid Lipos. Is pecuniis multis erogatis obtinuit Damascum, et dextras accepit ut principaretur.

Porro Constantinus Septembrio mense duodecimæ indictionis descendens ad partes Chalcedonis remeavit ad Thracias partes, cum Sisinnius prætor Thraciesiorum antea per Abydum remeasset terrenumque murum urbis obsideret. At vero veniens imperator ad Charsii portam discurrens usque ad auream portam, semetipsum turbis ostentans, et iterum reversus castra metatus est apud S. Mamam. Cives autem angustari cœperunt annoniis deficientibus. Quocirca misso Athanasio a secretis et Artahuasdo domestico suo ad deferendos sumptos in scaphis, invenit hos classis Cibyæro-

tensium et classis Abydi, et hos comprehensos ad imperatorem duxit, qui frumentum quidem populis suis donavit, Athanasium autem et Artahuasdam oculis confestim privavit. Post hæc vero probavit Artahuasdas a terra portas aperire et prælium cum Constantino inire. Verum facta congressione fugati sunt milites Artahuasdi, et multi mortui sunt, inter quos et Monutes. Constructis autem Artahuasdas diebus cacabo ferentibus ignem, misit ad S. Mamam nonnullos contra classem Cibyæotensium. Cum autem venisset ad S. Mamam, exeuntes Cibyæotenses pepulerunt illos. Facta est autem in urbe valida fames, ita ut venundaretur modius hordei duodecim numismatibus, leguminis vero quindecim, milii ac lupini numismatibus octo, olei autem libræ quinque numismate uno, sextarius vini dimidio. Cumque populus necaretur, coactus est Artahuasdas dimittere illos e civitate foras exeundi. Verum observatis faciebus quosdam eorum prohibebat. Unde quidam eorum emundaverunt vultus suos, et muliebri circumamicti sunt veste, alii monachico schemate atque cilicino vestimento contegebantur, et ita latere poterant et exire. Nicetas autem monostategus coacervato populo suo a Modrina disperso venit usque Chrysopolim; et cum reverteretur, transmeans imperator persecutus est post terga ipsorum. Et cum venisset ad eum apud Nicomediam, manu cepit eum cum curatore, qui fuerat dudum Marcelliorum episcopus; quem et decollari continuo jussit: monostategum vero victum patri per murum monstrabat. Porro quarto nonas Novembrias repente præliatus post meridiem per terrenum murum urbem captavit. At vero Artahuasdas una cum Bagatangio patricio ingressus navim ad præsens exisse visus est in Obsidiis, et abiens ad castrum Puzanæ semet inclusit. Quibus imperator manu captis Artahuasdam cum duobus filiis suis privavit oculis, Bagatangium autem in vivario decollavit, et hujus caput in Milio suspendit diebus tribus. Post triginta vero annos mali memor et immisericors imperator præcepit hujus uxorem in monasterium Choras pergere (illic enim sepultus erat) et hujus ossa effodere et in pallio suo portare atque in sepulcra, quæ dicuntur Pelagii, una cum Biothanatis jacere. O inhumanitatem! Multos autem et alios ex primoribus, qui auxilium fuerant Artahuasdo, peremit, innumerabilesque oculis et alios manibus seu pedibus ablatis debilitavit. Præcepit autem externis militibus, qui secum ingressi sunt, introire domos et rapere familiares civium res. Multa quoque et alia, quin et innumera mala urbi monstravit. Cumque hippodromium celebraret, introduxit Artahuasdam una cum filiis ejus et amicis ligatum per Dihippium in circum, simul cum Anastasio falsi nominis patriarcha, percusso publice et in asino verso vultu sedente, quos omnes per Dihippium intrinsecos in circum pompavit. Verum Anastasium utpote consentaneum suum in throno sa-

cerdotii rursus locavit, deterrens et servituti A subiciens. Sisinnium vero patricium et prætorem Thracesium, qui multum cum eo cucurrerat et pro ipso certaverat ejusque consobrinus esse nō scebatur, post 40 dies cæcavit, Dei nimirum judicio. Qui enim auxiliatur impio, incidet in manus ejus, secundum quod scriptum est.

Mundi anno 6236, divinæ incarnationis anno 736, anno vero imperii Constantini quarto Theophylactus Antiochenus habetur antistes, qui Ecclesiæ septem præfuit annis. Marubaque dux Arabum noscitur, qui principatus est eis annis sex. Hoc quoque anno cometes magnus in Syria visus est, et seditionem concitavit Thebit contra Marubam, et Dachata Rurientium, quos Maruba captos occidit in terminis Hemese cum multitudine bellatorum, id est millium decem. Eodem etiam anno prece Christianorum Orientis permisit consecrari Theophylactum presbyterum Hedessinum patriarcham Antiochiæ, Stephano dormiente, et hunc litteris catholicis honorari præcepit ab Arabibus: donis enim erat spiritualibus adornatus, et maxime pudicitia. Apud Etzi autem centum et videnos Chalbenos in ligno suspendit. Porro Habas, qui multum Christianorum sanguinem fudit et multa depopulatus et depredatus est loca, occidit in carcere. Cum enim quidam a Marubam ad hoc missus esset Æthiops, venit, et impleto sacco viva calce introivit ad eum, folleque ad totum caput et nares ejus imposito suffocavit illum, justam adinveniens maledictio Habæ poenam: magicis enim deceptionibus ac dæmonum invocationibus multa contra Christianos fabricatus est mala. Hic etiam sanguini communicavit Vhalid.

Anno imperii Constantini quinto Sulehiman coæcervatis militibus rursus in Marubam bellum aggreditur, et amissis populi septem millibus superatur, et fugax penes Palmyram salvatur, et deinceps in Perside. Seditionem quoque concitaverunt Metsini et Heliopolitæ ac Damasceni civitates Marubam obserantes, qui filio suo quidem contra Dachac cum virtute misso, ipse venit Emesam, quam in quatuor mensibus cepit. Daehac autem a Perside cum plurimo potentatu veniebat. At vero Marubam aggressus eum in Mesopotamia cum multis collegarum interfecisset, hunc comprehensum interfecit.

In his Constantinus Germaniciam cepit, aciem dirigens contra Syriam et Dulechiam, aditu reperto propter Arabum mutuam pugnam, verbo sane Arabes inermes dimittens, qui erant in ipsis. Assumpsit autem et cognatos suos ex materna linea descendentes, et Byzantii collocavit una cum multis Syris monophysitis hæreticis, ex quibus plures in Thrace usque nunc habitant et juxta Petrum Chaphæa Trinitatem in trisagio crucifigunt. Porro a quarto idus Augustas usque ad octavum Kalendas Septembris tenebræ factæ sunt nebulosæ. Tunc Merubam victor Emesæ capta interfecit omnes co-

gnatos et liberos Hisam, expugnatque muros Heliopoleos et Damasci et Hierosolymorum, trucidans multos potentes et detruncans residuos.

Mundi anno 6238, divinæ incarnationis anno 738, anno vero imperii Constantini sexto factus est terræ motus magnus in Palæstina et circa Jordanem et totam Syriam mense Januario, hora quarta, et multa millia, quin et innumerabilia mortui sunt, ecclesiæque ac monasteria corruerunt, et maxime penes eremum sanctæ civitatis.

Eodem vero anno pestilens mora a Sicilia et Calabria incipiens, veluti quidam ignis depascens, ad Monobasiam, Helladem atque interjacentes insulas venit per totam decimam quartam indictionem, flagellans ipsum Constantinum, et cohibens ab insania, qua adversus sanctas ecclesias et venerabiles imagines irritabatur. Verum ille, ut Pharaon quondam, incorrectus permansit. Sane pestilentia hæc bubonis discurrens decima quinta indictione regiam pervenit ad urbem. Cæperunt autem subito invisibiliter fieri, tam in hominum vestimentis et in sacralis ecclesiarum indumentis quam et in velis, cruciculæ plurimæ veluti ex oleo designatæ. Facta est ergo hinc tristitia et defectio animi multa propter dubium hujuscemodi signi. Venit nihilominus et divinitus indignatio, dissipans incessanter non solum urbis cives sed et in omnibus suburbanis ejus degentes. Factæ enim sunt et fantasie in multis hominum, qui in ecstasi facti existimabant se cum peregrinis quibusdam, ut putabant, et trucibus faciebibus comitari, et eos qui in itinere sibi obvii fiebant se quasi amicos salutare ac colloqui. Notatis vero his quæ dicebantur ab eis, hæc postea referebant. Contemplabantur autem eosdem et domos ingredi, et alios quidem ex domo egredi, porro alios vulnerare. Contigit autem et eorum quæ dicta sunt ab eis, plurima ut viderant fieri. Præterea vernali tempore primæ indictionis magis extensa est. Æstivo autem prorsus incendit, ita ut integræ quoque domus penitus clauderentur, nec essent qui deberent mortuos sepelire. Ex necessitate itaque multa excogitatum est quo super animalia tabulæ sternerentur, et ita super has impositi mortui deferrentur. Pari modo et in plaustis alii suppositi aliis asportabantur. Cum autem repleta fuissent universa, tam scilicet urbana quam suburbana, monumenta, et cisternæ quoque sine aqua et lacus et plurimæ vineæ, necnon et interiores horti, qui intra veteres muros erant, ad hujusmodi capessendam sepulturam effossi sunt, et ita vix omnia hæc ad tantam necessitatem sufficere valuerunt. Omni autem domo tali calamitate corrupta propter depositionem, quæ impie facta est ab imperantibus in sacras imagines, confestim rimirum Agarenorum classis ab Alexandria venit in Eypum, ubi erat et Romaicus stolidus. At vero prætor Cibraetorum irruens in eos extemplo in portu Ceramea, et retenta portus fauce, cum essent triginta dromones, tres solos exsiluisse fatentur.

Mundi anno 6259, divinæ incarnationis anno 739, A anno vero imperii Constantini septimo, occiditur Gregorius ab Arirutensibus, et evicit Maruham, ut prætuli.

Anno imperii Constantini octavo motus est in exterioribus Orientis partibus Persidis populus, qui dicuntur Chorosantæ Maurophori, contra Maruham et omnem cognitionem ejus, qui principati sunt ab ipso Maumed pseudopropheta usque ad eundem Maruham, id est contra eos qui dicuntur filii Hummaia. His enim post interemptionem Vhalid debellantibus et constringentibus invicem, hi qui dicebantur filii Echim et Halim, cognati et ipsi pseudoprophetae, sed absconditi atque fugaces existentes in minori Arabia, congregati, tenente in eis primatum Abraham, mittant libertum summi quendam, Amuslim dictum, in Chorosam ad quosdam ibidem præminentes, contra Maruham sibi suffragari petentes. Qui collecti apud Caccaban quendam conciliantur, et concitant servos in dominos proprios, et occidunt multos nocte una, quorum armis, equis et pecuniis locupletati facti sunt potentiores. Dividuntur autem in tribus duas, Chaisinos scilicet et Hiamanitas. Quorum potentiores intuens Abumuslim esse Hiamanitas, concitat contra Chaisinos, et interfectis eis venit in Persidem cum Caccaban, et expugnans Hibindabarem capit cum victoria cunctos, virorum scilicet ferme centum millia. Et veniens ad Hibinubera hostiliter cum ducentis millibus proficiscentem, sed et illum dissolvit. Veniensque ad Maruham apud Zabari fluvium habentem trecenta millia, debellat eum et multitudinem infinitam occidit ex eis. Eratque visu mirabile, cum secundum Scripturam tunc unus persequeretur mille, et duo transmoverent dena millia. Quos cum ita potentialiter vincentes Maruham intulit existisset, addit Carran, et cum fluvium transmisset, incidit pontem ex navibus factum, et assumptis secum omnibus pecuniis ac domo sua, cum quatuor millibus viris vernaculis suis fuga lapsus est in Ægyptum.

Anno imperii Constantini 9 persecutionem patitur Maruham a Maurophoriis, et comprehensus ab eis occiditur, bello gesto gravissimo. Præerat autem eis Salich filius Halim, qui unus ex prælatis profugis erat, qui et destinaverat Bomuslim. Reliqui vero congregati contra Samariam et Trachonitidem regionem sorte principatum distribuerunt, Abulalas scilicet, et post illum fratres ejus Abdela, et post hunc Hiseidin Musæ. Et Syriæ quidem summam præturam taxaverunt Abdelam tenere filium Halim, fratrem vero Salim, ipsum autem Salim Ægypto præesse. Porro Abdelam fratrem Abulabas ab illo habere sortem principatus super Mesopotamiam statuerunt. Ipse sane Abulabas, qui et omnium primas habebatur, in Perside sedit, translato quoque principatu sub se Persarum, qui ei auxiliati fuerant a Damasco. Hi vero qui salvati fuerant, tam videlicet filii quam cognati Ma-

ruham, venientes ab Ægypto in Africam, indeque transmeantes fretum angusti maris ad Oceanum positi, quod dicitur Septe quodque diffinit inter Libyam et Europam, Europæ Hispaniam habitant usque ad præsens tempus, habentes quosdam qui ibidem habitantes antea noscebantur, a Maubia illuc trajecti navigio, cum essent ejus cognati et ipsius religionis. Perduravit autem excidium sub Maubia sex annis, quo diruti sunt omnium illustrium civitatum in Syria usque ad Antiochiam muri, eo quod hanc in refugium habere meditentur, innumerique Arabum ab eo perierunt. Opido enim erat circumspectus circa civilia. Erat autem automatistarum, id est Epicureorum, hæreseos, ex gentibus qui habitabant Carran impietatem assumens. Porro octavo kalendarum Februariarum ejusdem tertie indictionis natus est imperatori Constantino filius, quem nominavit Leonem, ex chagani Chazarie filia.

Anno vero eodem factus est terræ motus in Syria, et ingens ac terribilis casus, unde civitatum alie quidem penitus exterminate sunt, alie vero mediocriter, alie autem a montanis ad subjecta campestria cum muris et habitationibus suis integre migraverunt et salvæ quasi ad milliaria sex vel etiam modicum quid ultra. Denique assaverunt hi qui propriis visibus terram Mesopotamiæ contemplati sunt, in longitudinem disruptam fuisse ad milliaria duo, et ex profundo ejus ascendisse altam terram nimis albam et arenosam, de cujus medio ascendit, ut aiunt, animal mulinum incontaminatum, loquens humana voce, et prænuntians gentis incursionem ab eremo adversus Arabes. Quod et factum est. Præterea sequenti anno quartæ indictionis, solemnitate sanctæ Pentecostes, coronavit Constantinus imperator Leonem filium suum imperatorem per Anastasium patriarcham consentaneum suum.

Mundi anno 6242, divinæ incarnationis anno 742, anno vero imperii Constantini 10 Muhamed fit Arabum dux, qui eis quinque præfuit annis. Eodem quoque anno similitates Chalcidenses adversus Maurophoros Persas concitaverunt, et interempta sunt ex eis in montanis Hemessæ per illos quatuor millia. Id ipsum vero factum est et per Arabiam in Chaisinos ab eisdem Persis. Cum autem caput Maruham myrrha conditum fuisset allatum, plures a simultatibus cessaverunt.

Anno imperii sui 11 Constantinus Theodosiopolim et Melitenem cepit, et captivos duxit Armenios. Theodorus quoque filius vicarii minoris Arabie oriundus, obeunte sanctissimo Theophylacto Antiochie patriarcha præfector, qui sex præfuit annis Ecclesie.

Anno imperii sui 12 Constantinus impius imperator, elatus sensu, multa contra Ecclesiam et orthodoxam fidem meditans, et silentia per singulos dies faciens, populum ad sensum suum inflexit

Infelicitèr consecrandum, prævius futuræ impietatis A existens.

Anno imperii Constantini 13 Anastasius scelestus, qui Ecclesiæ throno Constantinopolitanæ præfuit, mortuus est corpore simul et anima miserabili passione quæ dicitur chordapsos fatigatus, cum stercus per osevomisset, dignam exsolvens vindictam, pro audacia scilicet, quam contra Deum contraque magistrum suum exhibuit.

Eodem quoque anno et Constantinus impius contra sanctas et venerabiles imagines concilium iniquum 338 episcoporum congregavit in palatio Hiericæ, quorum primus erat Ephesinus filius Apimari et Pastillas Pergensis, qui apud se quæ sibi visa sunt dogmatizarunt, nullo præsentis ex catholicis sedibus, Romana scilicet et Antiochena, Alexandria sive Hierosolymitana. A quarto idus Februarias incipientes perduraverunt usque ad sextum idus Augustas ejusdem septimæ indictionis. Qui cum in Blachernas Dei Genitricis hostes convenissent, ascendit Constantinus imperator in ambonem, tenens Constantinum monachum, qui fuit Sylæi episcopus. Cum orasset, voce magna pronuntiavit dicens : *Constantino universali patriarchæ multos annos.* Et dein ascendit imperator cum Constantino scelerato præsule et reliquis episcopis forum, et exclamaverunt divulgantes suam cacodoxam hæresim in conspectu totius plebis, anathematizantes Germanum sanctissimum et Gregorium Cyprium et Joannem Chrysorrhœam Damascenum, nepotem Mansur, viros sanctos et reverendos magistros.

Mundi anno 6246, divinæ incarnationis anno 746, anno vero imperii Constantini 14, Constantinus Constantinopolitanus habetur antistes, qui 12 Ecclesiæ præfuit annis. Hoc quoque anno Maumed, qui et Abulabas, mortuus est, cum 5 præfuisset annis. Eratque Abdelas frater ejus in Machia loco blasphemix ipsorum. Scribit ergo Abumuslim, qui erat in Perside, conservandum sibi locum principatus, sicut sibi sorte fuerat deputatus. Qui cum didicisset Abdelam filium Halim, fratrem vero Salim, summum prætorem Syriæ, principatum sibi affectantem, et veniendum ad obtinendam Persidem, adversantemque Persis, et faventem his qui D erant Syriæ quique auxiliabantur ei, concitatis exercitibus suis aggreditur eum apud Nitzibin, et victo eo Abumuslim multos peremit : erant enim plures ex his Sclavi et Antiocheni. Ast Abdelas solus salvus remanens post paucos dies petiit verbum accipere ab altero Abdela, fratre Maumed, veniente in Persidem studio multo a Macha, quo in domuncula putrefacta retruso effodi fundamenta præcipiens hunc clam interfecit. Porro Abumuslim furientem adversus Arabes Syriæ pro eo quod in

Maurophoros insurrexerint et multos in Palestina et Emesa et maritima ceperint, atque in eos irruere meditantem cohibuit cum exercitibus. At ille iratus Abdelæ ad interiorem Persidem cum multitudo properavit. Quem cum vehementer ille metueret, accersit eum suavioris verbis et precibus, atque ipsis execrabilibus principis eorum symbolis destinatis, virga videlicet atque sandaliis pseudoprophete Maumed, expetens ut ad se via unius diei diverteretur, quatenus ei decentes gratiarum actiones deferret. At ille deceptus venit cum centum millibus equitum, unitusque illi occiditur ab eo manibus propriis, sicque principatus Abdelæ confertur, qui 21 Arabibus præfuit annis.

Anno imperii Constantini 15 Paulus Romanæ B sedis præsul habetur. Nicetas Heliopoleos anathematizatus est a tota Ecclesia. Imperator autem Constantinus Syros et Armenios, quos a Theodosiopoli et Melitana duxerat, in Thracem emigravit, ex quibus etiam Paulicianorum est hæresis dilatata. Similiter et in urbe paucis præ mortalitate factis habitatoribus ejus, duxit una cum familiis, tam ex insulis et Hellade quam ex inferioribus partibus, sicque urbem habitare fecit, quam et condensam reddidit.

Eodem quoque anno quæsiere Vulgares pacta propter castra quæ constructa fuerant. Ast imperatore apocrisarium eorum dehonostante exierunt hostiliter, et usque ad Longum murum venerunt, et multo excidio perpetrato illæsi reversi sunt.

Anno imperii Constantini 16 terræ motus haud C modicus factus est in Palæstina et Syria septimo idus Martias; et exsul factus est Theodorus Antiochiæ patriarcha, invidia derogatus (80) Arabum, quod crebro imperatori Constantino causas eorum per litteras indicaret. Et de cetero Salim hunc exsulem fecit, mittens eum in Mohabitidem regionem, patriam suam. Præcepitque idem Alim non construendas novas ecclesias nec crucem videndam, sed neque de fide a Christiano cum Arabibus dogmatizandum. Porro exercitum movit idem contra Romaniam cum 80 millibus, et veniens in Cappadociam audivit Constantinum adversus se venientem armatum, et territus inefflex repedavit, nihil depopulatus, nisi quod paucis Armeniis ad se confluentibus assumptis reversus est.

Anno imperii Constantini 17 Abdelas tributorum rationem Christianis ampliavit, adeo ut omnes monachos et inclausos atque cionitas, qui Deo bene placere noscebantur, sub tributis redigeret. Signavit autem ecclesiarum cimiliarchia, et eduxit Hebræos ad vendendum illa, et emerunt ea liberti.

Anno imperii sui 18 Constantinus Sclavinias penes Macedoniam positas captivavit et reliquos subjugavit. Eodem vero anno quidam ex Mauro-

NOTÆ.

(80) *Derogatus*, διεξαθετε. Hist. trip. 32 : « credens derogationibus his. » Non. detrahare, derogare. Glosse Dosithei mæxistri : derogat, detrahit, oblo-

quitur. Goffridus abbas Vindoc. epist. II 29 : « nec pontifici sicut Maria Moysi derogarent. FAM. »

phoris Persis, cum magicæ religionis essent, de-
ceptione defenti diaboli, venundata substantia sua
nudi supra muros ascendentes projiciebant semet-
ipsos, ita ut se volare in cælum arbitrantur; qui
nihil ratione dignum sortis illius habentes, artus
contrebant ad ima demersi. Quorum sexdecim,
eos dumtaxat qui in errore præminebant, Abdelas
per Salim interfecit in Bercea et Chalcide.

Anno imperii Constantini 19 invidia Christianos
prohibuerunt Arabes a publicis chartothesis ad
modicum tempus. Sed rursus coacti committunt eis
eam ipsa, eo quod non possint ipsi scribere cal-
culationes, aciesque direxerunt multas. Sed et
Paulum prætorem Armeniacorum bellum agentes
apud Melam peremerunt cum exercitus multitudine,
necnon et 42 insignes viros victos duxerunt, et
capita multa. Imperator autem exercitum movit in
Vulgariam, et veniens in Veregabam ad clausuram,
obviam ei Vulgares advenerunt et multos exercitus
ejus trucidaverunt, in quibus et Leonem patricium
et prætorem Thracesium, et alium Leonem logo-
thetam cursus, et populum multum, ac acceperunt
arma eorum; et sic inhoneste reversi sunt impe-
rator et sui qui remanserunt.

Anno imperii Constantini 20 factus est error
Paschæ, et orthodoxi quidem in Oriente octavo idus
Aprilias Pascha celebraverunt, at vero erronei hæ-
retici idus Aprilias.

Eodem anno translatus est caput S. Joannis præ-
cursoris atque Baptiste a monasterio Spelæi in
templum suum in Emesenensium civitate situm,
cum esset illustre; et descensus edificatus est. Ubi
usque hodie a fidelibus adoratum omni suavitate
corporali scilicet ac spirituali honoratur odore, et
emanans effundit omnibus sanitates, qui fide fla-
grantes occurrunt.

Eodemque anno doctes clarissima in Oriente
apparuit per 10 dies, et iterum ad Occidentem
diebus 21. Quidam vero Syrus, Theodorus nomine,
Eibanes circa regionem Heliopoleos, quæ est ad
Libanum, adversus Arabes insurrexit, et cum
bellum movisset in eos, occiderunt ex utrisque
multi: novissime vero terga et ipse vertens effu-
git, et Libanites, qui cum ipso erant, omnes sunt
interempti. Factæ autem sunt et in Africa sedi-
tiones et bella, solari eclipsi facta 18 Kalendas
Septembrias, feria 6, hora 10. Porro insurrexerunt
quidam ex Maurophoris apud Dabero, dicentes
filium protosymboli deum ut nutritorem suum, et
protulerunt dogma hujusmodi, et introierunt Mau-
rophori domum erroris sui, et occiderunt clavi-
geros numero 60. Et exierunt quidam in Basrasen,
et captivaverunt multos, et pecunias numerosas
sumperunt.

Anno imperii Constantini 21 seditionem conci-
taverunt Cassiotæ contra Maurophoros propter

A mulieres: manserant enim ex eis in domo in qua
tres fratres manebant, et voluerunt uxores eorum
in pelagus jacere. Surgentes autem tres fratres
occiderunt et obruerunt illos, sed et coacervati
occiderunt etiam reliquos. Et cum misisset Selichus
militias, fraudulentè venere super illos, et com-
prehensis eis patibulo suspenderunt tres fratres,
et multos alios occiderunt. Porro festivitate Pa-
schali ingressus est ad sanctam collectam in catho-
lica Ecclesia. Cumque metropolitans episcopus
astaret, et exclamaret more solito Deo dicens: *Plebs
enim tua et Ecclesia tua supplicat te* (81), eduxerunt
eum et incluserunt in carcere, et alius complexit
sanctam collectam, et factus est timor magnus; et
nisi metropolita moralitate ac humilibus verbis mi-
tigasset eum, malum profecto ingens hora illa con-
summatum fuisset. Erat autem hic beatissimus
Anastasius.

Eodem quoque anno et Constantinus persecutor
Andream memorabilem monachum, qui dicebatur
Calybites, apud Blachernas flagris in Hippodromio
S. Mamæ peremit, redarguentem impietatem ejus,
et Valentinianistam ac Julianum appellentem eum;
quem et in rheuma maris jactari præcepit, nisi
sorores ejus hunc rapientes in emporio Leucadii
sepelissent.

Anno imperii Constantini 22 apparuit docites in
Oriente, et interfectus est filius Phatimæ. At vero
Vulgares insurgentes occiderunt dominos suos ad
se in iram derivatos, et statuerunt virum insensu-
tum nomine Zeletzin, 30 cum esset annorum.
Multi præterea Sclavi fugientes ad imperatorem
confluxerunt, quos constituit super Artanam. Porro
16 Kalendas Julias exivit imperator in Thracem,
misso quoque navigio per Euxinum pontum, usque
ad 800 chelandia ferentia duodenos equos. At vero
Zeletzis, audita contra se tam per terram quam per
mare facta commotione, assumpsit in auxilium ex
adjacentibus sibi nationibus 20 millia, et his in
munitionibus constitutis se cautum et intrepidum
reddidit. Ast imperator cum venisset, castra metatus
est in campo Anchiali; et pridie Kal. Julias primæ
indictionis, feria quinta, Zeletzis apparuit cum mul-
titudine gentium veniens, ineuntesque bellum conci-
dunt diutius invicem. Verum Zeletzis terga vertens
effugit. Porro pugna tenuit ab hora quinta usque ad
vespertinam, et multitudes Vulgarum numerosæ
peremptæ sunt: multi vero ex eis capti, multique
imperatorii subditi facti sunt. Ast imperator hujus-
cemodi elatus victoria publicavit hanc coram urbe,
cum exercitiibus ingressus armatus et laudibus
celeberrimis diffamatus, et xylopanderis constri-
ctos trahens Vulgares captos, quos extra portam
auream decollari præcepit a civibus. Zeletzim vero
tumultuantes Vulgares una cum principibus ejus
interfecerunt, et constituerunt Sabinum generum

NOTE.

(81) Te. Sic Vaticanus. Thuanus autem tibi. Utrumque rectum est. Vide Priscianum pag. 1181 ed.
Futsch. FABR.

Comersii, quondam domini sui. Qui videlicet Sabini exquississet, conventu Vulgares facto restiterunt robuste Sabino, dicentes ei: *Vulgaria per te, ut cernimus, redigetur in servitutem Romanis.* Factaque simulate fugit Sabinus in castrum Mesembriae et ad imperatorem se contulit. Statuerunt autem Vulgares alium sibi dominum, Paganum nomine.

Anno imperii Constantini 23 Romanam Constantinus residet sedem. Turci vero egressi sunt a Caspiis portis, et occiderunt in Armenia multos, et praeda sumpta non pauca reversi sunt. Cosmas autem quidam episcopus erat Epiphaniae, quae est civitas Apamiae Syriae. Porro quibusdam ex civibus Epiphaniae ad Theodorum patriarcham Antiochenum accusationem contra eundem Cosmam super diminutione sacrorum vasorum facientibus, cum ille minime potuisset haec restituere, discessit ab orthodoxa fide et consentaneus Constantino in haeresi sacris adversarius imaginibus factus est; quem communi sententia Theodorus Antiochenus patriarcha et Theodorus Hierosolymitanus atque Cosmas Alexandrinus cum episcopis sibi subjectis die sanctae Pentecostes, post lectionem sancti Evangelii, consonanter anathematizaverunt singuli in sua civitate.

Eodem quoque anno a Kalendis Octobris factum est gelu magnum et amarissimum, non solum in terra nostra, verum etiam in Oriente, multo magis in septentrionali parte, ita ut pelagus Ponti usque ad centum milliaria praeter glaciei rigore in lapidis duritiem fuerit versum, habens cubitos a superficie in profundum triginta, cunctis nimirum regionibus ab ipsa Lycia usque ad Danubium et Caphae fluvium, Danastri quoque atque Danapri, atque Necropyla, necnon et reliquas ripas, et usque ad Mesembriam et Mediam similia patientibus. Cumque hujusmodi gelu nive fuisse coopertum, super alios viginti cubitos crevit, ita ut mare aridae conformaretur, et pedibus calcaretur in superficie glaciei a Chazaria et Vulgaria, quin et reliquis adjacentibus nationibus, tam ab hominibus quam ab agrestibus et mansuetis animantibus. Februario vero mense ipsius secundae indictionis hujusmodi gelu per visionem Dei in multas ac diversas in speciem montium factas concisiones diviso, praeter vi ventorum in Daphnusiā et Hieron descendentes, taliter per angustum venerunt ad urbem et usque ad Propontidem et insulas et Abydum, omnes maritimos toros ac ripas replentes; quarum videlicet concisionum inspectores et nos ipsi existimus, descendentes super unam earum cum quibusdam triginta cortaneis nostris, et super illam jocantes. Habebat autem et animalia campestria et mansueta mortua: omnis enim, quicumque vellet, a Sophianis usque ad urbem et a Chrysopoli usque ad S. Mamam et ad ea quae dicuntur Galati per aridam sine prohibitione pergebat. Et una quidem ex eis ad Acropoleos scalam dirupta contrivit eam:

Alia vero ingentis molis ad murum collisa hunc magno impulsu concussit, adeo ut interiores quoque domus salo participarentur. Porro in tria dirupta cecidit urbem, a Manganis videlicet usque ad Bosphorum; ejus altitudo muros excessit. Omnes autem urbis tam viri quam feminae, simul et pueri, horum visioni dantes indesinenter operam perseverabant, et cum lamentis ac lacrymis domum revertebantur, ignorantes quid ad id fieri quivissent. Ceterum anno eodem, mense Martio, stellae de caelo repente cadentes apparuerunt, ita ut omnes qui hoc viderunt instantis saeculi consummationem esse putarent. Siccitās quoque multa effecta est, adeo ut exsiccarentur etiam fontes. Ast imperator accessit patriarcha dicit ei: *Modo quis nos laedet, si dixerimus theotocon christotocon?* At ille hunc amplexatus ait: *Miserere, domine, ne ad cogitationem tuam veniat iste sermo. Nonne vides qualiter divulgetur et anathematizetur Nestorius a tota Ecclesia?* Qui respondens ait: *Ego discere volens interrogavi. Verum usque ad te sermo.*

Mundi anno 6246, divinae incarnationis anno 746, anno vero imperii Constantini 24 exierunt iterum Turci ad Caspias portas et Iberiam; quibus cum Avaribus bellum ineuntibus ex utrisque perierunt multi. Abdelas vero hujusmodi calliditate deposuit a principatu Hisebinmuse, in quem, ut superius dictum est, tertia sors tenendi post eum cecidit. Videns enim eum dolore capitis hemiparice laborantem et scotomi plenitudinem patientem persuadet quod curandus foret, si ex aliqua confectione ptarmica in nares ejus insufflaretur a medico suo Mose nomine, diacono Antiochenorum Ecclesiae, quem jam muneribus fecerat acerrimum conficere medicamen, quod simul et narcoticum foret vehementer; qui, videlicet Hise, cum parvisset Abdelae, suscepit per nares confectionem, et repletus in omnibus circa caput, cunctisque sensibus una cum hegemoniis operationibus defraudatus, sine voce porro jacebat. Advocatis itaque Abdelas ducibus ac primoribus gentis, *Quid vobis, inquit, videtur super futuro rege vestro?* At illi concorditer abnegato eo dexteram dederunt filio ejus Abdelae Muhamed, qui nuncupatur Madi; porro Hise absque sensu domum reportaverunt. Hunc autem post tertium diem convalescentem excusationibus fictis consolabatur, centum auri talentis injuriam recompensans.

Eodem etiam anno misit Paganus, dominus Vulgariae, ad imperatorem, postulans ut cum eo facie ad faciem jungeretur, et accepto verbo descendit ad eum cum Bohladis suis. Cumque imperator una cum Sabino sederet, suscepit eum et exprobravit inordinationem eorum et odium habitum in Sabinum, fecerantque pacem, ut putabatur. Ast imperator mittens etiam in Vulgariam cepit Severum principem Sclavinum, qui multa in Thrace fecerat mala. Comprehensus autem est et Christianus, qui ex Christianis ma-

garities et primus scamarorum (82) effectus est, quem apud S. Thomam manibus et pedibus detruncantes adduxerunt medicos, qui hunc vivum inciderent a thorace pube tenus ad hominis cognoscendam positionem atque structuram, et sic eum tradiderunt igni. Actutum præterea imperator exiens ab urbe, cum sine custodia invenisset ob deceptoriam pacem clausuras, ingressus est Vulgariam usque ad Tzicas, et misso igne in cohortes quas reperit, cum timore reversus est, cum nihil forte patrasset.

Anno imperii sui 25, 12 Kalendas Decembrias indictionis quartæ, furens, impius et scelestus imperator adversus omnes timentes Deum, Stephanum novum protomartyrem abstrahi præcepit, cum esset inclausus apud S. Auxentium in proximo monte Damatry; quem hi, qui eruditionis ejus fructum percipiebant et unius cum eo ac similis erant sensus, scholarii quoque ac reliquis ordinibus deputati accipientes, pedemque ipsius rudente ligantes, traxerunt a prætorio usque ad ea quæ sunt Pelagii, ubi et discerpentes eum projecerunt venerabiles illius reliquias in Biothanatorum lacum, eo quod multos monuerit et adduxerit ad monasticam vitam, atque contemnere regias dignitates atque pecunias persuaserit: reverendus quippe vir omnibus erat pro eo quod fere sexaginta fecerit annos in claustris et virtutibus multis effulserit. Multos autem principes ac milites accusatos, quod imagines adorarent, diversis pœnis et amarissimis verberibus tradidit; jussurandum etiam generale ab omnibus sub imperio suo degentibus exegit, ne quisquam adoraret iconam. Cum quibus et Constantinum falsi nominis patriarcham super ambonem ascendere et exaltare pretiosa ligna et jurare fecit, quod non esset ex eis qui imagines adorarent; cui mox persuasit ut ex monacho Stephanites efficeretur, et carnibus vesceretur, atque citharædos ad mensam admitti regiam pateretur. Sed non in longum ultio homicidam hunc tradidit pœnis. Denique duodecimo Kalendas Februarias quartæ indictionis motus est contra Vulgares, et direxit ad Achelon 2600 chelandia construens, ea et armans ex cunctis thematibus; quæ cum in toris (82) stationem fixissent, flante aquilone contrita sunt pene omnia, et necatus est populus multus, ita ut imperator extendere retia et sic mortuos educere ac sepelire præceperit. Porro decimo sexto Kalendas Septembrias ejusdem quartæ indictionis publice diffamavit ac dehonestavit habitum monachorum in Hippodromio, præcipientes unamquemque monachum manu tenere mulierem, et taliter eos transire per

A Hippodromium, sputis et injuriis ab omni populo cumulat. Similiter et octavo Kalendas Septembrias ducti sunt ad ludos Circenses insignes principes decem et novem, et pompati sunt quasi mala contra imperatorem consiliati fuerint, non veraciter accusati, sed quia invidebat eis eo quod essent formosi atque robusti et ab omnibus collaudati, quibusdam vero ex eis et ob religionem, eo quod ad prædictum inclausum issent et passionem ejus publice divulgarent; quos et interfecit. Quorum præcipui sunt Constantinus patricius et dudum logotheta cursus, cui nomen imposuit Podopagurum, et hujus frater Stategius spatharius et domesticus exëcutorum, Antiochus logotheta dromi factus et prætor Siciliæ, David spatharius et comes Obsequii, Theophylactus protospatharius et prætor Thraciæ, Christophorus spatharius, Constantinus spatharius et primus imperialis stratorum, filius patricii Bardanis, Theophylactus candidatus, et alii. Quos cum in Hippodromii ludos palam traduci et ab omni populo conspui et maledici fecisset, sententiam dedit. Et illos quidem duos fratres, Constantinum aio atque Stategium, intra venationis septa capitis animadversione punivit, multo super eos facto universæ plebis lamento, adeo ut cum hoc didicisset imperator, indignaretur et præfectum Procopium caderet et ab administratione depelleret tanquam id fieri permittentem. Cæteros autem omnes oculis privatos in exilium destinavit, quos et per singulos mittens, cum esset omni crudelitate plenus, ad loca in quibus debebant, centenis flagris vapulare jubebat.

Porro tertio kalendas Septembrias ejusdem quartæ indictionis insaniens idem malivocus adversus æquivocum (83) suum et consentaneum patriarcham, et inventis quibusdam clericis et monachis instruxit illos ut dicerent: *Audivimus patriarcham cum Podopaguro adversus imperatorem loquentem*, et misit eos ad patriarchium, ut arguerent eum. Cumque ille negaret, fecit illos ad pretiosa ligna jurare fatentes: *A patriarcha maledicta hæc audivimus*. Inter hæc ergo misit, et bulla signavit patriarchium, et hunc exilio relegavit apud Hierium, et rursus apud Principem insulis.

Anno imperii Constantini 26 Abdelas Ibinalim mortuus est, ruente super se turre, in qua custodiebatur. Abdelas autem cum cameræ fungeretur honore, multa mala Christianis sub principatu suo degentibus demonstravit, siquidem et cruces ecclesiarum abstulit, et vigiliis nocturnas celebrare, sed et litteras discere prohibebat. Hi vero qui dicuntur apud illos Aruritæ, quod interpretatur æmulatores, contra Palmyretensem eremum insur-

NOTÆ.

(82) Scamari sunt prædones, et scamara depredatio. Stephanus 2 epistola ad Pipinum R. F.: «Scamaras atque depredationes seu devastationes in civitatibus et locis B. Petri facere sua imperatioe nec cessavit nec cessat.» FABR.

(82) In oris. FABR.

(83) *Æquivocum*. Ludovicus imp. in præcepto quodam apud Flodoardum II, 19: «genz nostra Francorum cum æquivoco nostro rege ejusdem gentis» FABR.

rexerunt. Sed illorum quidem malitia in Ecclesias Dei utpote infidelium manifesta fuit. Is autem qui Christianis, ineffabilibus Dei iudiciis, imperabat, fortassis ut Israel quondam ille vesanus Achab, multo pejora quam Arabum sit insania sub imperio suo positus orthodoxis, episcopis videlicet, monachis et laicis, praelatis atque subjectis ostendit, ubique intercessionem sanctæ Dei Genitricis ac omnium sanctorum in scriptis ut inutiles et sine scripto repellens, per quas videlicet nobis emanat omne suffragium, et sanctas reliquias eorum effossas ejiciens et invisas reddens, sicubi cujusquam insignis audiebantur ad animarum sanitatem et corporum rejacere, vel sicut moris est, a pie agentibus honorari. Mox ergo mortem adversus hujusmodi tanquam impie gerentes minabatur, sin autem, proscriptiones ac exilia et tormenta. Deo vero gratissimum lipsanum, utpote quidam thesaurus possessoribus habitus, auferebatur, invisum (84) de cætero efficiendum. Tale quid et in pretiosissimum laudabilis martyris Eupheniæ profanus hic imperator lipsanum gessit, in profundum id una cum loculo jaciens, non ferens videre unguenti etiam ex se super omnem populum suavitatem reddentem, et arguentem ejus adversus intercessionem sanctorum deliramenta. Sed Deus, qui custodit ossa placentium secundum divina eloquia, illasum hoc conservavit, rursus ostensurus illud apud Lemnum insulam : per nocturnam enim visionem jacens elevandum præcepit et conservandum. Sub Constantino vero et Heirene piis imperatoribus, indictione quarta, cum decenti honorificentia rediit ad templum suum. Quod ipse quidem, tanquam inimicus Ecclesiarum, commune fecit armamentarium sterquilinumque fore decrevit, illi repurgatum hoc iterum sacraverunt, ad redargutionem quidem hujus impietatis, ostensionem autem horum pietatis. Hoc autem ob stupendum et scriptura dignum miraculum post 22 annos iniqui principis mortis, una cum piissimis imperatoribus et Tarsio sanctissimo patriarcha, nos et vidimus et cum eis amplexi fuimus, licet indigni magnam gratiam promerentes. Porro decimo sexto Kalendas Decembrias, ejusdem quintæ indictionis, decreto imperatoris promovetur Nicetas eunuchus ex Sclavis ortus irregulariter patriarcha Constantinopoleos. Et facta est siccitas, ita ut nec ros de cælo caderet, deficitque penitus ab urbe aqua, et otiosæ remanserunt tam cisternæ quam lavacra, quin potius et fluentia fontalia, quæ prius jugiter effluebant. Quod intuens imperator cœpit renovare aquæductum Valentiniæ, qui cum usque ad Heraclium perdurasset, ab Avaribus est destructus. Electis ergo ex diversis locis artificibus ab Asia quidem duxit et Ponto ædificatores mille et liniatores (85)

A ducentos, a Græcia vero et insulis testatarios (86) quingentos ; porro ex ipsa Thrace operarios quinque millia et tegulas facientes ducentos, et præposuit eis principes executores operum ac patricium unum ; sicque opere consummato aqua introivit in urbem. Cæterum eadem quinta indictione provehit sui sensus prætores et operarios nequitia sua condignos, Michaellem videlicet Melissenum in thémate Orientalium et Michaellem Lachanadracontem in Thracensis, super buccellarios vero Manin a mania, id est insania, nominatum. Sed quis idoneus ad enarranda scelerata horum piacula, quæ partim suis a nobis conscribentur in locis ? Omnia enim seu singula horum opera si conscriberentur, quæ ad curationem imperantis effecta sunt, nec ipsum arbitror, ut proprie cum evangelista dicatur, mundum capere eos qui scribendi sunt libros.

Anno mundi 6259, divinæ incarnationis anno 759, anno imperii Constantini 27 Stephanus Romanæ sedis habetur antistes. Constantinus vero, falsi nominis patriarcha, ductus est Nonis Octobribus sextæ indictionis a principe in insulam ; quem et cecidit tyrannus, quod vadere non valeret. Jussit autem eum in phorio portari, et euntem sedere in gremio ecclesiæ Magnæ ; eratque asecretis cum eo ferens chartæ tomum, in quo erant scripti hujus excessus. Omni ergo populo civitatis ex præcepto regio illie congregata et vidente legebatur charta in audientiam totius populi, et per singula percutiebat asecretis faciem ejus, Niceta patriarcha in confessorio sedente ac intuentem. Post hæc vero cum imposuissent eum in ambonem et rectum stare fecissent, accepit Nicetas chartam et misit episcopis, et ablato superhumerali ejus, anathematizaverunt eum, et hunc Scotiopsin cognominantes, abstraxerunt ab ecclesia, gradientem retrorsum, Postera vero die cum ludi Circenses agerentur, raserunt faciem ejus, et barbam denudaverunt, capitis ac superciliorum pilis ablati, et indutum hunc laqueo brevi et sine manicis vestimento, sedere fecerunt oblique super asinum sagma ferentem, et ipsius tenere caudam, et eduxerunt eum per Diippium Hippodromium, cuncto populo et vulgo mala imprecante illi et conspuente. Trahebat autem asinum Constantinus nepos ipsius, naso reciso. Cumque venisset ad vulgus, descenderunt et conspuerunt et pulverem projecerunt super eum. Et cum adduxissent eum ad consistorium, dejecerunt de asino, et calcavere collum ejus, et collocatus contra vulgus audiebat ab illis ludicra verba usque ad absolutionem ludorum equestrium.

Eodem quoque mense missis impius imperator patriciis significat ei dicens : *Quid dicis de fide nostra et concilio, quod fecimus ?* Qui sensibus ad vanitatem conversis respondit : *Bene*, inquit, et

NOTÆ.

(84) *Invisum*. Apuleius 5 : « Post opimas dapes quidam introcessit et cantavit invisus. » FABR.

(85) *Liniatores*. Gloss. *χρῆται* liniatura oblitus. Io.

(86) *Testacearios*. FABR.

credis, et bene concilium operatus es, putans se ob hoc illum rursus placare. At illi confestim respondentes dixerunt: *Nos hæc audire nolumus ab ore tuo polluto. Ex hoc ergo vade in tenebras et in anathema.* Et sic accepta sententia descendit ad claustra ferarum, et decollatus est. Et caput quidem ejus per aures ligantes tribus diebus in Milio suspenderunt ad ostentationem plebis: corpus vero ejus pede resti ligato traxerunt per plateam usque ad loca Pelagii, et sociandum biathanatis jactaverunt; similiter et caput ejus post tres dies illuc delatum projecerunt. O irrationabilitatem et crudelitatem atque immisericordiam immitissimæ bestię! Non est veritus miser sanctum lavacrum: duos enim filios ejus ex tertia conjuge ipsius in ulnas suas susceperat, siquidem semper feralis moribus et immansuetus esse probatur. Ab hoc autem anno ampliori insania usus est: mittens quippe deposuit Petrum nobilem stylitem a petra, quem vivum, cum dogmatibus ejus cedere renuisset, ligatis pedibus ejus in prædictum Pelagii locum, et hunc quoque per plateam tractum projici jussit. Alios etiam in saccis vinciens et lapidibus aggravanus in pelagus jactari præciplebat, oculos eruens, nares abscindens, flagellis excorians, et omnem tormenti speciem adversus eos qui pie agebant excogitans. Et in urbem quidem per se ipsum hæc et consentaneos suos, Antonium aio patricium et scholarum domesticum, ac Petrum magistrum, atque per populum singulorum ordinum, qui a se fuerat ad talia eruditus, agebat. In exteris vero thematibus per jam dictos prætores. Ipse namque citharæ sonitu delectabatur atque conviviis, turpibus sermonibus et saltationibus eos qui sibi adhærebant incessanter erudiens, et sicubi quisquam corrueus vel dolens solitam Christianis vocem emitteret dicens: *Dei Genitrix, juva*, aut vigiliis agens deprehenderetur aut Ecclesiis assuetus aut cum religione vivens aut non passim juramentis abutens, ut inimicus imperatoris damnabatur et immemorabilis nominabatur. Monasteria vero, quæ in gloriam Dei et refugia salvandorum effecta sunt, domos fore communes fautoribus suis militibus faciebat. Denique cœnobium Dalmatii, quod inter optima Byzantii erat cœnobium, militibus in habitaculum tribuit; ea quæ dicuntur Callistrati et Dii ac Maximini monasteria, necnon et alias sacras monacharum ac virginum domos, a fundamentis destruxit. Eos vero qui monasticam subire vitam ex insignibus militibus vel senatoribus studuerant, et maxime illos qui sibi adhæserant et complices libidinis suæ ac nefandorum actuum fuerant, morti subdebat, suspectui habens confusionem, quæ sibi ex pronuntiationibus fieret propalantium se. Unde et Strategium Podopaguri fratrem, cum esset urbanus specie, assumpsit: amabat enim talibus

adhærere propter luxurias suas. Cum autem sensisset eum moleste tulisse infandas in viros insanias suas, et beato Stephano inclauso S. Auxentii has manifestas reddidisse, salutisque remedia suscepisse, hunc quasi insidiatorem suum diffomans una cum inclauso, ut prædictum est, interfecit. Fecit autem abundare horno species in urbe: novus enim Midas factus aurum coacervavit et agricolas denudavit, et ob tributorum exactionem cogebantur homines largas Dei geniminum munificentias facile seu vili pretio venundare.

Eodemque anno Nicetas falsi nominis patriarcha iconas ex musio factas, quæ in patriarchio Secreti minoris erant, erasit, et imagines magni Secreti, quæ sculptæ in ligno erant, deposuit, et cæterarum imaginum facies delinivit. Sed et in Abramio similiter fecit.

Anno imperii sui 28 coronavit imperator Eudociam uxorem suam, cum esset trigamus et hæc esset tertia conjux, in tribunatio decem et novem accubituum Kalendis Aprilibus: filios vero suos ex ipsa procreatos, Christophorum scilicet et Nicephorum, postera die, qua sanctum celebratum est Pascha, Cæsares ordinavit, patriarcha orationem faciente, et imperatoribus super eos chlamydes et Cæsaricias imponentibus galeas. Pari modo et Nicetam, novissimum fratrem eorum, nobilissimo facto, superposuit ei chlamydem auream et coronam; et ita processerunt, jactantibus imperatoribus hypatiam trimisia (87) et semisia et numismata nova, usque ad Magnam ecclesiam.

Anno imperii Constantini 29 ingressa est urbem Heirene ab Athenis veniens dromonibus et chelandiis plurimis, adornatis sericis palliis, et proceribus urbis cum uxoris obviam occurrentibus et præcedentibus eam. Cumque patriarcha venisset ad palatium in ecclesiam Phari, facta sunt ad eandem Heirenem Leonis imperatoris sponsalia, et decimo sexto Kalendas Januarias coronata est in triclinio Augustæ imperatrix Heirene. Quæ cum ad oratorium S. Stephani situm in Daphne abiisset, accepit nuptiarum coronam una cum filio Constantini, prælato videlicet imperatore Leone. Hoc etiam anno facta est commutatio in Syria viri ad virum et feminæ ad feminam et pueri similiter ad puerum. Et præcepit Abdelas radi barbas eorum, et fieri calamaucos cubiti unius et semis.

Anno imperii Constantini 30 Adrianus sedis apostolicæ præsul habetur. Eodem anno movit exercitum Banacas contra Romaniam, et multos captivos abduxit, et Romani quartam Armeniam ingressi despoliaverunt eam. Præterea moritur Salech, et translata est Germanicia in Palestinam.

Eodem vero anno imitatus Lachanodraco magistrum suum, omnem monachum et monacham in

NOTÆ.

(87) *Trimisia*. Anast. in exsilio S. Mart.: « Usque ad unum trimisium frumentum potui comparare. » V. Scaliger *De re numm.* et Salmas. ad H. A. Fabr.

thematē Thracēsiorum commorantes apud Ephesum congregavit, et eductis eis in cāpū dīxit ad eos: *Qui vult imperatori ac nobis obedire, alba induatur veste et in hac hora sumat uxorem: ast qui hoc facere parvi penderint, privati luminibus in Cypro exsilio damnabuntur.* Tumque opus cum verbo pariter consummatum est, et multi eodem die martyres sunt ostensi, multi vero deficientes et enervati perierunt, quos et familiares sibi Draco faciebat. Præterea indictione nona, mense Ianuario, natus est imperatori Leoni et Heirenæ filius, qui nominatus est Constantinus, dum adhuc viveret Constantinus avus ejus.

Anno imperii Constantini 31 movit exercitum Banacas contra Romaniam, et cum descendisset ab Hisauria in castrum Sices, obsedit illud. Quod cum audisset imperator, scripsit ad Michaelē prætorem Orientalium et ad Manin Buccellariorum et Bardam Armeniacorum prætores; qui cum venissent, tenuerunt egressum eorum, qui erat clausura valde difficilis ad meandum. Stolas autem Cibirhaetorum cum Prætora spathario prætore suo veniens applicuit in portu prædicti castrī. Quod cum Banacas vidisset, sui desperatus fiduciam rursus assumpsit, suosque alacres reddit, et ascendens ad equestres exercitus magnis et repentinis vocibus cum omnibus suis clamorem dedit, sicque illos terrore fugat, multisque peremptis deprædatus est omnia circa regiones illas, et cum spoliis multis reversus est.

Eodem quoque anno misso Thracēsiorum prætor Lachanodraeo Leone notario suo et Leone exmonacho venundavit omnia monasteria, virorum scilicet et feminarum, et omnia vasa sacra et libros et pecora, et quæque patrimoniorum eorum erant, et horum pretia principi detulit. Quotquot autem monachos et paternos libros reperit, igne combussit; et sicubi lipsanum sancti quis habens apparuisset ad custodiam, et hoc quoque nihilominus igni tradebat, eum vero qui habebat illud, ut impie agentem puniebat. Et multos quidem monachorum verberibus interfecit, quosdam etiam gladio trucidavit. Præterea innumerabiles oculorum visibus exorbavit; et quorundam quidem barbas cera et oleo perungens succendebat ignem, et ita tam facies eorum quam capita concrescebat. Porro alios post multos cruciatis exsiliis destinabat, et postremo non deseruit in toto themate sibi subiecto hominem unum monastio schematico circumamictum. Quod cum imperator didicisset, bonum semper exosum habens, scripsit ei gratias dicens: *Inveni te virum secundum cor meum, qui facis omnes voluntates meas.* Hunc ergo imitantes et cæteri similia perpetrabant.

Anno imperii Constantini 32 misit Abdelas in Africam Mualabitum cum exercitu multo, et ingressus est Alphadal Badinar in Romaniam, et cepit captivos quingentos. Mopsuestiens autem obviam eis occurrentes et bellum exagitantē occi-

derunt ex Arabibus mille. Ast Abdelas abiens Hierosolymam jejunavit, et præcepit inscribi Christianos et Hebræos in manibus; et ideo multi Christianorum per mare in Romaniam confugerant.

Anno imperii sui 33 movit Constantinus, mense Maio duodecimæ indictionis, stolum chelandiorum bis millium contra Vulgariam. Et ingressus ipse in rubea chelandia motus est ad intrandum Danubium amnem, derelictis quoque prætoribus equestrium thematum extra clausuras, si forte possent Vulgaribus in se intuitum figentibus introire in Vulgariam. Cum autem venisset usque ad Barnas, formidavit, et redire meditabatur. Sed et Vulgares videntes, ac simili pavore metuentes, miserunt Boilam et Tzigaten petentes pacem. Quos cum vidisset imperator, gavisus est et pacem fecit, præstito vicissim iurejurando quatenus neque Vulgares exirent contra Romaniam neque imperator studeret in Vulgariam intrare. Et factis super hoc ex utraque parte scripturis ad invicem reversus est imperator et urbem adit, taxatis derelictis ex omnibus thematibus in castris quæ condidit. Octobrio vero mense undecimæ indictionis nuntium suscepit a Vulgaria ab occultis amicis suis, quod mitteret dominus Vulgarie duodecim millia ex populo et Boilades ad captivandum Verztiam et abducendum eos in Vulgariam. Qui ne innotesceret quod contra Vulgares moveretur (venerant enim ad eum legati domini Vulgarie) cum adhuc ii essent in urbe, simulavit se adversus Arabes movere, et transmearunt tam vexilla quam supellectiles ministerii regii apparatus. Cum autem apocristarios dimisisset, per exploratores comperto eorum egressu, assumpto exercitu festinus iter arripuit, et concervatis thematum taxatis et Thracēsianis et unitis ordinibus optimatibus fecit eos 80 millia. Et pergens in locum qui dicitur Lithosoria, nullus tubæ clangore sonante, irruerunt super illos, et vertens eos fecit victoriam magnam, et cum multis exuviiis et captivis reversus est, triumphī sui trophæa pene urbem ostentans, et obsequiis constipatus incedens, bellumque hoc nobile nuncupans, eo quod nemo sibi resisterit, nec mactatio in hoc aut effusio Christiani facta fuerit sanguinis.

Anno imperii sui 34 Constantinus solvens Vulgarum pacem construxit iterum stolum multum, et intromissis in eum equitum 12 millibus direxit prætores classium omnes in illo, ipse vero timens mansit cum equestri militia. Cum autem usque Mesembriam venissent et hanc fuissent ingressi, valenter aquilone vento spirante omnia pene contrita sunt et multi perierunt, et rediit, cum nihil utilitatis attulisset. Porro Telerigus dominus Vulgarie comperto quod per familiares suos imperator consilia sua cognosceret, scribit ei dicens: *Vellem effugere et venire ad te. Transmiste ergo mihi verbum securitatis meæ, et quos habes hic amicos, ut hoc eis credam et mecum occurrant.* At ille levitate usus

scripsit ei. Qui cum hæc didicisset, per medium omnes recidit. Quod audiens Constantinus aliquandiu canos suos evulsit.

Anno imperii sui 35 imperator, mense Augusto decimæ tertiæ indictionis, exivit contra Vulgares. Qui atrociter in cruribus divinitus est percussus plaga quæ Græce anthrax appellatur, et hinc febre validissima et medicis propter nimium incendium ignota detentus Arcadiopolim rediit, a subjectis super humeros in lecto delatus, et veniens Selymbriam navim ingressus est. Cumque ad rotundum pervenisset castellum, miserabiliter in chelendio moritur, clamans et dicens: *Vivens adhuc igni sum inextinguibili traditus, sanctamque Virginem et Dei Genitricem laudari expostulans, cum sine fœdere ipsius fuerit inimicus. Regnavit autem imperator post patris sui mortem annis 34, mensibus 2, diebus 26, et ita vitam dissolvit sanguinibus multis infectus et dæmonum invocationibus ac sacrificiis, persecutionibus quoque sanctarum Ecclesiarum rectæque ac immaculatæ fidei, nec non et monachorum peremptionibus et violationibus monasteriorum, malisque variis supercrescens, non minus quam Diocletianus et antiqui tyranni. Præterea eodem anno et eodem mense moritur et Abdelas Arabum dux. Cum enim hi ambo velut acerrimæ bestię diuturnis temporibus ac similiter humanum genus depasti sunt, mortui sunt providentia Dei. Et obtinent principatum Leo et Madi filii eorum. Porro eodem anno Longobardorum rex ad regiam veniens urbem imperatori se profugus contulit.*

Mundi 6668, divinæ incarnationis anno 768, anno vero imperii Leonis primo, Madi dux habetur Arabum, qui 9 his præfuit annis. Leo vero imperator cœpit expandi in pecunias, quæ sibi fuerant a patre dimissæ, placuitque tam optimatibus quam populo, et visus est ad breve tempus pius esse, sanctæque Dei Genitricis ac monachorum amicus. Unde et metropolitanos ex monachis in primis sedibus collocavit, militiasque per themata fecit multas, et ordines in urbe amplificavit. Quamobrem thematum principes moti ingressi sunt omnes cum multitudine populi copiosa, petentes Constantinum filium ejus in imperatorem. At ille, ut moris est principibus, renuntiavit eis. *Filius, inquit, meus unicus est mihi. Idcirco vereor hoc facere, ne forte contingat mihi quod humanum est, et cum adhuc sit parvulus, morti eum tradatis, et alium promoveatis.* At illi cum juramentis profitebantur se ullum satisfacturos minime regnaturum præter filium ejus, etiamsi eum mori Deus voluisset. Hoc autem a Dominica die qua Palmarum solemnitas agitur, usque ad feriam quintam hebdomadæ majoris, populo in Hippodromio coacervato petente, sancta Parasceve jussit jurare illos, et juravit omnis populus in honorandis et vivificis lignis, tam scilicet ex thematibus et senatu quam ex interioribus ordinibus et civibus omnibus et bergasteriacis, imperatorem non admittendi exceptis Leone seu Con-

stantino ac semine ipsorum. Et fecerunt scripta, quemadmodum juraverunt, propriæ manus. Et in crastinum, Sabbato scilicet sancto, exivit imperator in tribunalium decem et novem accubituum, et provexit nobilissimum Eudocimum fratrem suum (nam Anthimum vivens pater ejus provexerat), et processit imperator cum reliquis Cæsaribus et tribus nobilissimis ac novo Constantino ad Magnam ecclesiam, et mutato indumento, sicut imperatoribus moris est, ambonem ascendit cum filio suo simul et patriarcha, et ingressus omnis populus posuerunt scripta sua in sancta mensa, et imperator locutus est sic: *En fratres, petitionem vestram adimpleo, et dono vobis filium meum in imperatorem. Ecce ab Ecclesia et de manu Christi eum suscipitis.*

At illi magna voce clamaverunt dicentes: *Fidejussor noster esto, Fili Dei, quia de manu tua suscipimus dominum Constantinum imperatorem ad custodiendum eum et moriendum pro eo.* Et in crastinum, quando videlicet magnus et Dominicus Paschæ dies celebratus est, decimo octavo Kal. Maias decimæ quartæ indictionis, auroræ crepusculo exiens imperator una cum patriarcha in Hippodromium, delato altario, omni populo contemplante, patriarcha fecit orationem, et coronavit imperator filium suum; et ita processit ad Magnam ecclesiam uterque imperator cum duobus Cæsaribus et tribus nobilissimis. Processit autem et imperatrix Heirene, cum præcessissent imperatores, acceptris obsequentibus per scholas antelatis, et ascendentibus per æneæ portæ ascensum in Catechumenia ecclesiæ, non exiens in plateam Emboli. Mense vero Maio ejusdem indictionis accusatus est Nicephorus Cæsar et frater imperatoris, quod insidias construxisset adversus eum cum spathariis quibusdam atque stratoribus aliisque hominibus regiis; et facto imperator silentio apud Magnauram exposuit populo quæ de se fuerant dicta. Qui unanimiter exclamaverunt ut uterque recederet de medio, non memorantes semper perjuri se patri eorum jurasse non admissuros post mortem ejus injuriam pati natos ipsius. Ast imperator rebelles cæsos et tonsos exsilio apud Chersonem deportatos fore decrevit, et climata illa sub custodia et munimine conservanda.

Anno imperii Leonis secundo confugit Telerigus Vulgarum dominus ad imperatorem, qui fecit eum patricium, jungens illi et uxoris suæ Heirene consobrinam. Cum autem baptizatum eum ex sancta quoque piscina suscepisset, magnifice honoravit pariter et amavit.

Anno imperii Leonis tertio sedit Ithimamas apud Dabecon, et seditionem commovit. Leo autem imperator militias Romanorum direxit, et ingressi sunt Syriam centum millia, quibus duces erant Michael Lachanodraco Thracesium, Artabuasus Armenius Orientalium, Tatzates Bucellariorum, Basteratzes Armeniacorum, et Gregorius Obsiciensium prætores; et circumdare Germaniciam, ubi erat Hisbahalithius Madi, et apprehenderunt

omnes camelos ejus, et futurum erat ut caperent etiam Germaniciam, nisi muneribus persuasisset Lachanodraconi Hisbahal, et recessisset a castris. Et exivit in prædam regionis, et captivatis hæreticis Jacobitis Syris iterum ad castrum reversus est. Et misso Ithimamas exercitu a Dabeco et amiradibus bellum cum Romanis fecerunt, et ceciderunt amirades quinque et Arabum sex millia, ut ferunt. Et sexta feria redierunt: ingressi enim fuerant Dominica die. Præterea imperator facta majoma in Sophianis insedit in solio cum filio suo, et ita divulgavit prætores triumphos quos sumpserant. Transtulit autem hæreticos Syros in Thracem, et locavit eos illic.

Anno verò imperii Leonis quarto furore accensus Madi Arabum dux mittit Hisan cum virtute multa, Maurophorum scilicet Syriæ ac Mesopotamiæ, et descendit usque Dorylæum. Verum imperator præcepit prætoribus ne debellarent eos publico bello, sed munirent civitates et populum introducerent ad earum custodiam, destinatis et principibus magnis per singulas civitates, ipsique sumerent electorum militum terna millia, et insequerentur eos, ne dispergerent cursus, et incenderent ipsi primitus tam pabula equorum quam escas, ubicunque fuissent inventæ. Cum autem residerent Dorylæi diebus quindecim, et defecissent sibi quæ victui sunt necessaria, exilia eorum effecta sunt animalia, multaque in eis præda patrata est. Et reversi obsederunt Amorium die uno; quod cum vidissent munitum, et multam habere armaturam, reversi sunt nihil proficientes.

Anno imperii Leonis quinto Paulus Constantinopolitanus habetur antistes, venitque Madi Arabum dux Dabecum cum potentatu multo et apparatu, et misso filio suo in Romaniam ipse redit ad sanctam civitatem, et mittit Muchesiam, qui dicebatur Zelotes, et dat ei potestatem apostatas faciendi Christianorum servos et desolandi ecclesias sanctas. Et venit usque Hemesam, et repromittit se non compellere ad magarizandum nisi eos qui ex infidelibus dudum fuissent, donec patefacti sunt Hebræi et Christiani. Et statim cœpit impie cruciare, sicut nec Lysias olim vel Agricolaus, multosque perdidit. Sane semina gratia Christi Dei nostri vicerunt ejus insaniam; et hæc cum Nubiten-ses essent archidiaconi Hemesæ ac filii Esaiæ, multum cruciate, cum non cessissent impietati, millena quippe flagra recipientes et aliis multis cruciatibus attentate, coronam victoriæ a Christo perceperunt. Pervenit autem et usque Damascum, et multas ecclesias desertas fecit, non intendens dato Christianis ab Arabibus verbo. Præterea octavo idus Februarias mortuo Niceta, de quo prædictum est, Constantinopoleos episcopo, secunda jejuni-um hebdomada, die Dominico, Paulus honorabilis genere, Cyprius, verbo ac actu coruscans, post plurimum propter hæresim qua tenebatur excusa-

tionem, vi multa compellente consecratur patriarcha Constantinopolitanus. Media vero hebdomada jejuni-um tentus est Jacobus protospatharius ac Papias et Strategius ac Theophanes cubicularii et paracœmomeni, Leo quoque ac Thomas, æque cubicularii, una cum aliis religiosiis viris, eo quod venerabiles imagines adorarent. Tunc denudans absconditam malitiam suam Leo, persecutoris filius, hos immisericorditer caesos et tonsos perque medium urbis victos pompari fecit et in prætorio inclaudî mandavit; inter quos etiam dictus moritur Theophanes, confessor effectus et coronam martyrii consecutus. Reliqui autem omnes per hujus obitum probati monachi sunt ostensi. Ast Aaron ingressus in Armeniacorum thema obsedit Sernalvos castellum æstate tota, et Septembrianse mense cepit illud in verbo. Miserat autem Thummamam in Asiam cum quinquaginta millibus, et occurrens Michael Lachanodraco cursu modico suo debellavit eum, et jugulavit fratrem Theumamæ.

Eodem quoque mense quartæ indictionis mortuus est Leo filius Constantini hoc modo. Cum insaniret circa lapides, nimis adamavit coronam Magnæ ecclesiæ, et accipiens portavit eam, et exierunt carbunculi in capite ejus, et captus a valida febre mortuus est, cum regnasset annis quinque, diebus sex exceptis.

Mundi anno 6776, divinæ incarnationis anno 776, Heirene piissima una cum filio suo Constantino gloriose imperium divinitus accipit sexto idus Septembrias indictionis quartæ, quatenus mirabilis prædicaretur Deus etiam in hoc, per viduam feminam et puerum orphanum depositurus immensam contra se famulosque suos impietatem et adversus cunctas Ecclesias motam impugnatoris Dei Constantini tyrannidem, ut olim diaboli per piscatorum et illitteratorum infirmitatem. Post quatuor verò dies imperii sui, cum filius suus decem esset annorum, consilium facientes quidam senatorum vo'erunt educere Nicephorum ex Cesare et imperatorem statuere. Cum autem ad notitiam causa devenisset, tenti sunt Gregorius logotheta dromi, et Bardas dudum prætor Armeniacorum, Constantinusque vicarii spatharius et domesticus excubitorum, ac Theophylactus Rangabe drungarius duodecimæ insulæ, et multi alii; quos caesos et tonsos in diversis locis exsilio relegavit. Porro viri sui fratres Caesares ac nobilissimos tonsos sacerdotio fungi et populo communionem in festivitate Christi nativitatibus porrigere fecit, in qua procedens imperatorio more publice cum puero retulit ecclesiæ stemma, quod fuerat a marito sublatum, pulcherrime fabrefactum et pretiosis lapidibus venustatum. Promovit autem Heli-dium prætorem in Sicillia, qui et ante illic prætor exstiterat. Porro decimo septimo Kalendarum Maiarum accusatus idem Heli-dius quod cum Caesaribus sentiret, et misso Theophilo spathario præcepit ut compendio raperet et duceret eum. Qui cum perrexisset, non dederunt illum Siculi. At illa hujus

uxorem ac filios caesos et tonsos prætori misit A
custodiendos. Junio autem mense omnia ulteriora
thema destinavit ad clausuras custodiendi et
observandi exitum Arabum, proponens eis caput
Joannem sacellarium, qui erat eunuchus et dome-
sticus ejus. At vero Madi misit Cebir cum virtute
multa, et occurrunt in locum nuncupatum Milum,
et inito bello superantur Arabes, et occiduntur ex
eis multi, et ita cum confusione reversi sunt. Cœ-
perunt præterea piissimi principes fiducialiter agere,
et verbum Domini dilatari, et qui volebant salvari,
sine prohibitione mundo abrenuntiare, et glorifica-
tio Dei exaltari, ac monasteria reerari, atque
omne bonum manifestari.

Hoc etiam anno in longis Thracæ muris homo
quidam fodiens invenit lapideam arcam, quam
cum expurgasset et revelasset, reperit virum ja-
centem et litteras conglutinatas arcæ, continentes
hæc: *Christus nascetur ex Maria Virgine, et credo
in eum. Sub Constantino vero et Heirene imperatori-
bus, o sol, iterum me videbis.*

Anno imperii Constantini et Heirene secundo
direxit Heirene Costahim sacellarium et Mama-
um primicerium ad Carolum regem Francorum,
quo filiam suam nuptui traderet imperatori Con-
stantino filio suo. Et facto placito ac jurejurando
inter utrosque, reliquerunt Elisæum eunuchum
atque notarium ad docendam illam Græcorum lit-
teras simul et linguam; sed et ut erudiret eam et
secundum mores Romanorum imperii. Constructis
autem classibus numerosis, et electis ex themati-
bus populis ac principibus, qui sufficerent, pro-
movit Theodorum patricium eunuchum, virum in-
dustrium, et direxit in Siciliam adversus Helpidium.
Cumque multa fierent bella, vicerunt hi qui
circa Theodorum erant. Quo viso Helpidius ti-
muit, et sumptis quotquot habebat pecuniis cum
Nicephoro transievit in Africam, et accepto verbo
securitatis ad Arabes confluit; quem illi susceptum
ut Romanorum imperatorem retinebant, coro-
nantes eum incassum, et ocreis et stemmatis
induentes. Cum autem Romanorum in his po-
pulus vacaret, egreditur Nadi filius Aaron eum
potentatu et apparatu nimio, tam Maurophorum
quam totius Syriæ et Mesopotamiæ atque de-
serti, et venit Chrysopolim, derelicto Banuso ad
obsidendum Nacoliæ et custodiendum dorsa sua.
Misit autem et Burniche in Asiam cum 30 mil-
libus; qui cum debellasset Lachanodraconem cum
themate Thracæsiarum in loco Darino dicto,
cum et ipsi triginta millia essent, quinque mil-
lia interfecit. Ast imperatrix misso Antonio do-
mestico cum ordinibus obtinuit Barin, et con-
cluserunt eos. Confugit autem ad eos Tazatius
Bucellariorum prætor, odio quod contra Stau-
racium habebat patricium et logothetam dromi,
eunuchum omnibus, qui tunc videbantur esse,
preminentem et omnia disponentem. Et dato eis
consilio pacem postulaverunt. Cum autem ad hoc

exiissent Stauracius et Petrus magister et An-
tonius domesticus, non studuerunt subtiliter
agere, ut verbum caute susciperent et filios pri-
morum, sed exevantes inconsulte tenti sunt ab
illis et compedibus vineti sunt, et coactæ sunt
utræque partes ad faciendum pacem. Et dona-
verunt invicem, Augusta scilicet et Aaron, xenia
multa, pacto firmato ut per singulos annos eis
censum tribueret. Et facta pace discesserunt,
dimittentes etiam et civitatem Nacoliæ. Tuliit au-
tem et Atazates uxorem suam et omnem sub-
stantiam.

Anno imperii sui tertio, pace facta cum Ara-
bibus et aditu reperto, Heirene mittit Stauracium
patricium et logothetam dromi cum virtute multa
contra Scлавinorum gentes. Qui cum descendis-
set in Thessaliam et Græciam, subiecit omnes
et tributarios fecit imperio. Introivit autem et
in Peloponnesum, et multam captivitatem et exu-
vias Romano imperio attulit.

Anno imperii Constantini ac Heirene quarto
rediit Stauracius, de quo supra dictum est, e
Scavis, et triumpho manifestavit trophæa in Hip-
podromio. Mense autem Maio ejusdem septima
indictionis exivit imperatrix Heirene una cum
filio suo et virtute copiosa in Thracem, cir-
cumferens organa et cætera genera musicorum,
et ivit usque Beream, et hanc ædificari jubens
nominavit Heireneopolim. Venit autem et usque ad
Philippopolim cum omni securitate, et rediit, cum
construxisset etiam Anchialum.

Eodem quoque anno et Arabum dux Madi,
qui et Maumed, mortuus est, et obtinuit Moses
filius ejus. Porro pridie Calendarum Septembria-
rum ejusdem septimæ indictionis Paulus almisticus
et sanctissimus patriarcha infirmatus thronum
reliquit et descendens ad monasterium Flori
monachicum suscepit habitum, imperio ignorante.
Cum autem hoc didicisset imperatrix, venit ad
eum eum filio tristis et clamans, *Cur, inquit, hoc
fecisti? At ille cum lamentis multis ait ad eam:
Utinam nec unquam sedissem in sacerdotii throno,
Ecclesia Dei tyrannidem patiente, præsertim cum
scissa sis a reliquis universalibus sedibus et anathe-
matizata! Quæ demum ascitos patricios et sena-
tus primores misit ad eum audire quæ ab ipso
dicebantur; qui dixit ad illos: Nisi synodus uni-
versalis fiat, et error qui est in medio vestri corri-
gatur, salutem non habebitis. At illi dixerunt ei:
Et quare subscripsisti, cum consecraretis, non te
consecraturum iconam? Ait autem: Etenim idcirco
lamenti afficio et cucurri ad penitentiam, depre-
caturus Deum, ne sicut sacerdotem me cruciet, qui
tacuerim usque nunc et præ timore furoris vestri
non prædicaverim veritatem. Et in his obdormivit
in pace, derelicto lamento multo tam imperio
quam piis et religiosis rei publicæ viris: colendus
enim vir erat, et supra mensuram misericors, ac
omni reverentia dignus, multamque fidem ha-*

bebat tam res publica quam imperium erga illum. Ex tunc ergo coepit dici et disputari super sanctis imaginibus sermo ab omnibus cum fiducia.

Anno imperii Heirene cum filio quinto Arabum dux Moses provehitur, qui uno eis praefuit anno. Constantinopolitanus vero Tarasius habetur antistes. Hoc quoque anno collecto imperatrix Heirene omni populo apud Magnauram dixit ad eos: Scitis, fratres, quid fecerit Paulus patriarcha; et si quidem virisset, non utique pateremur hunc dimittere sacerdotii thronum, licet monasticum habitum induisset. Quia vero, sicuti Deo placuit, de vita migravit, provideamus hominem, qui possit pascere nos et Ecclesiam Dei didascalice conservare sermonibus. Qui unanimiter omnes dixerunt non fore alium nisi Tarasium a secretis. At illa: Et nos, ait, illum eligimus. Sed resultat, et dicat pro qua causa non suscipit electionem imperii et totius plebis. At ille respondit populo dicens: Immaculate fidei nostrae Christianorum custodes, et eorum quae in gloriam Dei sunt aemulatores fideles, imperatores nostri, tanquam omnium in beneplacitum ejus et in commodum nostrum curam facientes, et maxime nunc ecclesiastica negotia diligenter et sollicite considerantes, quo summus sacerdos in hac regia urbe sua constitueret, in sua pietatis me animum assumpserunt, et ut manifeste mihi diceretur quod consiliati sunt praeparerunt. Cumque ad hoc me indignum esse pronuntiarem et nullum consensum efficerem, utpote qui jugum hujus sarcinae portare vel sufferre non possem, jussuerunt me adduci ante faciem vestram, pro eo quod hujus consilii unanimes et comprobatores effecti sitis. Et nunc, o viri, qui Deum timetis et semper hunc in cordibus vestris habetis, quique Christi vocatione, veri videlicet Dei nostri, nominamini Christiani, aio, audite brevis sermonis ab exiguitate ac humilitate nostra rationem. Ego quidem quicquid piis imperatoribus nostris et per omnia orthodoxis responderim, et in conspectu vestro orationis meae apologia respondeam, timore deprimor ad consentiendum huic electioni, et vereor a facie Dei currere taliter et quomodolibet incircumspectus, ut non terribili damnationi succumbam. Si enim divinus Paulus apostolus, qui Dei voces audit cælumque habuit erudiens se et paradisi inspector effectus est auditque arcana verba et portavit nomen Dei coram gentibus et regibus, dixit: « Ne forte, cum aliis praedicaverim, ipse reprobus efficiar, » quomodo ego, qui in mundo conversatus et cum laicis connumeratus in imperatoris administrationibus militavi, sic absque indicatione atque circumspeditione possum insilire ad sacerdotii magnitudinem, horrendum conamen ad exiguitatem meam, et temerarium studium? Causa vero timoris et refutationis meae haec est: aspicio enim et video Ecclesiam, quae supra petram Christum Dominum no-

strum fundata est, scissam nunc et divisam, et nos alia atque aliter loquentes, et aliter eos Christianos qui in Oriente unius nobiscum fidei sunt; sed et his concordantes Occidentales, nos ab omnibus illis alienatos et a se per singulos dies anathematizatos. Dira pena est anathema: procul a Deo emittit, et a regno caelorum expellit, ducens in tenebras exteriores. Nescit Ecclesia lex vel terminus sectum sine contentionem, sed sicut novit confiteri unum Deum, unum baptisma, unum fidem, ita et concordiam unam in omni ecclesiastico negotio. Nihil enim est in conspectu Dei tam acceptum atque placabile quam ut unum simul et una efficiatur catholica Ecclesia, quemadmodum in sinceram nostrae fidei symbolo confitemur. Et petimus nos, fratres, ut reor, et vos, quoniam scio timorem vos Dei habere, a piissimis et orthodoxis imperatoribus nostris synodum universalem colligi, ut efficiamur nos, qui unius Dei sumus, unum, et qui Trinitatis cultores existimus, uniti et unanimes et collegae, et qui capitis nostri Christi sumus, efficiamur corpus unum compactum atque connexum, et qui sancti Spiritus sumus, efficiamur non contra invicem, sed pro invicem, et qui veritatis existimus, efficiamur id ipsum sapientes atque dicentes, et non sit in nobis certamen sive dissensio, ut pax Dei, quae exsuperat omnem sensum, muniat nos omnes. Et siquidem jusserint orthodoxae propugnatores, imperatores videlicet nostri, postulationi meae annuere, consentio et ego. Sin autem, impossibile est mihi hoc facere, ne subijciar anathemati et inveniar condemnatus in die Domini nostri et iustitiae Judicii, ubi neque imperator, neque sacerdos, neque princeps, neque hominum multitudo poterit eripere me. Et quidquid placuerit vobis, fratres, date apologiae meae vel, ut melius dicam, petitioni meae assentionis vestrae responsum. Et libenter audierunt omnes quae dicta sunt, consensum praebentes ut fieret synodus. At vero Tarasius rarus ad populum disputans ait: Leo imperator subvertit imagines; et quando synodus facta est, subvertas illas invenit. Et propter quod imperatoria manu subversa sunt, iterum questionem habet idem capitulum, quoniam antiquam consuetudinem in Ecclesia traditam praesumpserunt, sicut eis libitum fuit, exterminare. Sed veritas Dei, ut apostolice dicamus, non est alligata.

Itaque octavo Kalendas Januarii octavas indictionis consecratus est almus Pater noster Tarasius patriarcha Constantinopolitanus; qui missis Romanam synodicis suis et libello fidei suae receptus est ab Hadriano papa. Mittens autem et imperatrix petiit ut mitteret litteras suas et homines, quo invenirentur in synodo; qui direxit Petrum vicedominum (88) Ecclesiae suae, et Petrum Hegame-num S. Sabae, viros honorabiles ac omni virtute adornatos. Misit autem et Antiochianam et Alexandriam tam imperatrix quam patriarcha: adhuc

NOTÆ.

(88) Vicedominus est œconomus. V. Hugonem Menardum ad Concordiam regularum c. 28, cui adde Flodoardum 1, 17. FABR.

namque pax, quæ facta fuerat cum Arabibus, non erat soluta. Et duxerunt ab Antiochia quidem Joannem magnum atque famosum, verbo et opere sanctitatis participem, qui et syncellus Antiocheni patriarchæ fuit, et Thomas Alexandrinum, virum zelatorem et religiosissimum, qui et Thessalonice magnæ civitatis, quæ est in Illyrico, factus archiepiscopus effloruit. Interea mortuo Mose sit Arabum dux frater ejus Aaron, qui tribus et vicenis eis præfuit annis et multa mala Christianis ostendit.

Anno imperii sui sexto mittentes imperatores convocaverunt omnes, qui sub eorum erant potestate, antistites, pervenientibus quoque a Roma transmissis ab Hadriano papa litteris et hominibus, ut prædiximus, et ab Antiochia et Alexandria. Et septimo Idus Augustas nonæ indictionis presidentes in templo Sanctorum Apostolorum apud regiam urbem cœpere sanctas Scripturas relegere, et obijcere invicem, imperatoribus ac catechumenis insipientibus. Ast populus scholariorum et excubitorium atque ordinum cæterorum accusati a principibus suis, cum haberent adhuc et magisterium quoque nequam doctæis sui, denudatis gladiis irruperunt in eos, minitantes mortificare tam summum sacerdotem quam orthodoxos episcopos et abbates. Imperio vero per assistentes sibi familiares homines hos sedare nitente non acquieverunt, quin potius exprobraverunt. Cum autem patriarcha surrexisset et tribunal cum episcopis et monachis fuisset ingressus, hi qui maligni sensus eorum erant episcopi exierunt ad eos, clamantes atque dicentes: Vicimus. Et gratia Dei nemini nocuerunt furiosi illi et inhumani. Et taliter dissoluta synodo abiit unusquisque ad propria.

Anno imperii sui septimo, misso Heirene Stauracio patricio et logotheta in Thracem, mense Septembrio, initio decimæ indictionis, ad ulteriora themata, persuasit eis sibi cooperari et depellere ab urbe impium populum, quem nequissimus Constantinus instruxerat et erudierat. Et cum se fingeret quod exercitum motura esset in Orientales partes, eo quod Arabes fuissent egressi, exiit omnis regius apparatus atque supellex usque ad Malagma; et introeuntes hi qui exteriorum thematum erant tenuerunt urbem. Mittens autem ad illos significat eis dicens: *Mittite mihi arma vestra: opus enim vobis habeo.* At illi stulti divinitus facti dederunt ea. Tunc missis familiis eorum in naves exsules eos emisit ab urbe, in propriam regionem unumquemque jubens abire, in qua et genitus esset. Et cum fecisset exercitum proprium et principes sibi obtemperantes, ipsa mense Maio iterum mittens per omnem locum convocavit episcopos, quo venirent in Nicænsium civitatem Bithyniæ ad efficiendum illic concilium. Et per totum æstivum tempus congregati sunt omnes apud Nicæam, siquidem eos qui ex Romanæ sedis et Orientalium

A persona venerant non dimiserat, sed retentos secum habebat.

Anno imperii Heirene et Constantini octavo exiit Tarasius sanctissimus archiepiscopus Constantino-poleos in Nicænsium civitatem, et celebrata est sancta et universalis septima synodus episcoporum, et recepit catholica Ecclesia priscum ornamentum suum, nil novum prædicans, sed sanctorum et beatorum Patrum dogmata immola custodiens, et novam hæresim abdicans, tresque falsos nominatos patriarchas anathematizans, Anastasium videlicet, Constantinum et Nicetam, atque omnes consentaneos eorum. Facta est autem prima conventio accessio episcoporum in ecclesia catholica S. Sophiæ Nicenæ civitatis quinto Idus Octobrias indictionis undecimæ. Et Novembrio mense ingressi sunt omnes regiam urbem, et præsentibus imperatoribus una cum episcopis in Magnaura lectus est locus, et subscripsit tam imperator quam mater ejus, firmantes pietatem secundum antiqua dogmata, opera sacerdotum honori, et dimiserunt eos, et pace posita est Ecclesia Dei, quanquam inimicus zizania in operationibus suis seminare non cesset. Sed Ecclesia Dei semper impugnata triumphat.

Anno imperii sui nono Heirene imperatrix, pace soluta faciendi cum Francis nuptiales contractus, direxit Theophanem protospatharium et abduxit puellam ex Armeniacis nomine Mariam ab Amnia, et junxit eam Constantino imperatori et filio suo, cum ipse multum tristaretur et nollet, propter affectum quo erga Caroli filiam Francorum regis flagrabat, quam scilicet antea desponsaverat. Et consummaverunt nuptias ejus mense Novembrio indictionis duodecimæ. Interea Heirene misit Joannem Sacellarium et logothetam in Longobardiam, una cum Theodoto dudum rege majoris Longobardiæ, ad ultionem inferendam, si posset, in Carolum et quosdam subducendos ab illo. Descenderunt ergo cum Theodoro patricio et prætore Siciliæ, et inito bello tentus a Francis amare peremptus est.

Anno imperii Heirene et Constantini decimo movit diabolus livore pietatis imperatorum homines, qui instigaverunt matrem adversus filium et filium adversus matrem: inflexerunt enim eam quasi ex præsignantibus futura cognitionibus certificati, a serenitate ei: *Non est prædestinatum apud Deum tenendi filium tuum imperium, sed tuum est a Deo tibi datum.* At illa ut mulier seducta, præsertim cum amorem quoque principatus haberet, credidit ita esse, et non recogitavit quod ipsi volentes dispensare res id sub occasione prætenderent. Ergo cum imperator jam viginti esset annorum factus atque robustus admodum et idoneus, videbat se nihil potestatis gerentem, et tristabatur, intuens e contrario Stauracium patricium et logothetam omnia possidere, omnesque ad illum procedere, et neminem ad se frequentare audere. Tunc consilio inito cum familiaribus perpauca hominibus suis, et

Petro magistratu et Theodoro patricio et Damiano æque patricio, firmavit quo comprehenderet eum et exsulem in Siciliam destinaret, ipseque teneret imperium cum matre sua. Porro quinto Idus Februarii factus est horribilis terræ motus, ita ut non auderet quisquam domi dormire, sed omnes in hortis et sub dio tabernaculis factis et tentoriis extensis degebant. Ast imperatrix una cum filio suo egressa est ad S. Mamam. Cum autem Stauracio nuntiata fuisset præsignata res, commovet Augustam contra filium; quæ comprehensos homines imperatoris omnes cecidit atque totondit, una cum Joanne protospathario et bajulo ipsius, et exsilio relegavit in inferioribus partibus usque in Siciliam, Petrum vero magistratum dehonestationibus submittens in domo sua sedere præcepit, similiter et Theodorum patricium. Porro Damianum patricium cæsum et tonsum in castrum Apolloniadem exsulem fore constituit. Percutiens autem et filium conviciisque multis lacessens egit ne procederet per dies non paucos. Cœpit autem adjuramentis submittere [jurare] militiam jam dicentem, quia Quousque tu vivis, non permittemus imperare filium tuum. Et jurabant omnes sic, nemine contradicere super hoc audente. Interea classis Arabum in Cyprum exivit. Quod præcognoscens imperatrix coarcevit et ipsa omnia Romana navigia, et misit adversus eos. Cum autem usque Myra uterque prætor venisset, divertit a promontorio Chelidonium, et ingressus est in Attaliæ sinum. At vero Arabes moti a Cypro, cum serenitas eos cepisset, circumferebantur in pelago. Cumque terræ proximi tenerentur, viderunt eos prætores, et acie directa præparati sunt ad bellandum. Theophilus autem Cibyrhætorum prætor, cum vir esset robustus atque fortissimus, fissus et ante omnes egressus tentus est ab eis; qui cum ductus ad Aaron fuisset ab eo videndus, adhortatus est ut proditor fieret et temporalia dona susciperet. Qui cum hoc nullatenus admisisset, per ampliusque coactus nequaquam cessisset, gladii animadversionem sustinens martyr optimus est ostensus.

Mundi anno 6283, divinæ incarnationis anno 783, anno vero imperii Constantini primo mense Septembrio, indictionis decimæ quartæ, voverunt qui adjurabant ad Armeniacorum thema; qui jurare minime consenserunt, quia Non imperabimur a filio tuo in vita tua, sed nec præponimus, inquit, nomen Heirenæ ante Constantini nomen, sed Constantini et Heirenæ, ut ab initio suscepimus. Misit autem iterum ad inflectendum eos Alexium spatharium et drugarium vigilæ. At illi tenentes eum, ut sibi præesset, provexerunt. Nicophorum vero patricium et prætorem suum custodiæ manciparunt, Constantinumque solum principem et imperatorem laudaverunt et acclamaverunt. Hoc comperto reliquorum populi thematum, prætoribus suis expulsi Constantinum tantum imperatorem et ipsi prædicabant. O maligni diaboli

A versutias, quomodo per multa studet argumenta genus hominum perdere! Qui enim ante quindecim annos terribili jurejurando juraverunt et facta propria manus scripta in sancto tribunali recondiderunt, iterum jurabant se a filio ejus non imperandos in vita ipsius, et rursus hoc oblivioni tradentes Constantinum imperatorem bonæ famæ laudibus efferebant, non perpendentes miseri quod non oporteat reciprocum fieri juramentum. Necessitas enim incumbit ut omnem reciprocam jurationem perjurium subsequatur. Perjurium autem est abnegatio Dei. Collecti autem Octobrio mense decimæ quartæ indictionis hi qui ex thematibus erant apud Atroam, exquisierunt omnes communi consilio Constantinum imperatorem, vicesimum agentem annum. Timens autem Heirene impetum populi absolvit eum. At illi hunc quidem imperatorem affirmaverunt, hujus autem matrem respuerunt. Præterea direxit protinus imperator Michaellem Lachanodracem et Joannem bajulum suum ac protospatharium, et juramentis submiserunt Armeniacos, ne susciperent Heirenem matrem suam imperatricem. Alexium vero confirmavit in prætorem suum. Et cum redisset imperator in urbem mense Decembrio, casum et tonsum Stauracium exsulem fecit apud Armeniacorum thema ad satisfactionem eorum. In exsiliū nihilominus et Aetium misit, spadonem protospatharium et intimum ejus, et omnes domesticos ipsius spadones. Hanc autem cum suavitate sua et affluentia locavit in palatio Eleutherii, quod ipsa ædificaverat, in quo etiam pecunias multas absconderat.

Factum vero est eodem mense incendium, et concrematum est triclinium patriarchii, quod dicitur Thomaites, et quæstorum, et aliæ domus usque ad Milium. Cæterum Aprili mense Constantinus cum castra movisset contra Vulgares, venit ad castellum quod dicitur Probatii, ad rivum scilicet S. Georgii; et cum occurrisset Cardamo domino Vulgarie, pusillo circa vesperam facto bello, formidantes hi qui ex parte Romanorum erant, per noctem fugerunt et inglorii redierunt; quin et Vulgares metuentes reversi sunt.

Anno imperii sui secundo mense Septembrio castra movit imperator adversus Arabes, et profectus ab Amorio abiit Tarsum Cilicie. Cum autem venisset ad inaequas turres, repedavit insulis mense Octobrio indictionis decimæ quintæ. Porro decimo octavo Kalendas Februarias rogatus imperator a propria matre et a multis optimatibus pronuntiat eam iterum imperatricem, et laude cum illo simul attollitur, ut a primordio Constantini et Heirenæ. Omnes quidem obediunt. Ast Armeniacorum thema pertinaciter instans ad hoc renititur, et quærit Alexium, qui paulo ante prætor in eis fuerat, et ab imperatore tunc evocatus et dignitate patricii honoratus penes ipsum degere videbatur. Hunc ergo propter hujusmodi requisitionem et quosdam sermones super illos dictos, quos videli-

cel regnaturus esset, cædens ac tendens in prætorio posuit.

Julio vero mense exercitum movit adversus Vulgares, et construxit castrum Marcellorum, et duodecimo Kalendarum Augustarum exivit Cardamus dominus Vulgarie cum omni virtute sua, et stetit in munitionibus. Fiducia vero fretus et a pseudopropheta imperator credere persuasus quod ejus esset victoria, incircumspecte ac inordinate bellum inferi, et valido vincitur Marte, fugatusque rediit in urbem, multis amissis non solum communis populi, sed et primatum, inter quos et Michael magistratus, Lachanodraco et Bardas patricius; ac Stephanus protospatharius exstiterunt, Nicetas quoque ac Theognostus facti prætores, et homines regii non pauci. Sed et Pancratius pseudopropheta et astronomus, qui et victurum illum vaticinatus est. Abstulerunt autem Vulgares etiam sarcinam, pecunias, equos et aulea una cum universo regio apparatu. Cum autem ordines collecti essent in urbe, consiliati sunt educere Nicephorum ex Cæsare et imperatorem statuere. Quo comperto Constantinus misit, et eduxit utrosque filios Constantini avi sui ad S. Mamam, et Nicephorum quidem oculis, Christophorum atque Nicetam Anthimumque atque Eudocium linguis privavit; cum quibus et prædictum Alexium patricium luminibus exorbavit, obediens maternis et prælati Stauracii patricii suadelis, ei asseverantem quod nisi hunc cæcum redderet, in imperatorem eum forent electuri. Facta est autem horum poena mense Augusto, die Sabbati, indictionis decimæ quintæ, hora nona. Verumtamen non in longum Dei justitia hanc actionem dimisit inultam: post quinquennium namque eodem mense et eadem Sabbati die orbatu oculis a propria matre Constantinus idem.

Anno imperii Constantini tertio audientes Armeniaci de Alexio patricio quod cæcus fuerat factus, custodiæ mancipare prætorem suum, Theodorum videlicet Camulianum patricium. Quo comperto imperator misit quidem primum ad eos nonnullos, post sanctum vero Pascha ipse per se movit exercitum contra eosdem Armeniacos una cum reliquis cunctis thematibus. Et septimo Kalendarum Juniarum primæ indictionis, die sancte Pentecostes, cum proditos eos Armeniorum fraude, qui cum ipsis erant, debellasset atque vicisset, comprehendit illos, et interfecit Andronicum spatharium et turmarcham eorum, et Theophilum turmarcham atque Gregorium episcopum Sinopæ; reliquos vero rerum jacturis et proscriptionibus subdidit. Porro mille victos exercitus ipsorum introduxit per Blachernarum portam in urbem, quorum faciebz atramento et punitionibus superscripsit: *Armeniacus insidiator*. Dispersit eos tam in Siciliam quam in cæteras insulas. Armenii sane, proditores eorum, nil ab imperatore honoris seu liberalitatis assecuti castrum Camachan Arabibus tradiderunt.

A Anno imperii Constantini quarto ceperunt Arabes Thebesan castrum sub verbo, propter quod et principes ejus dimiserunt ad propria.

Anno imperii sui quinto Constantinus, odio habens Mariam uxorem suam, submissione matris suæ principatum appetentis et quo ab omnibus reprehensibilis judicaretur affectantis, coegit eam ut Heret monacha; quam cum inflexisset, totondit mense Januario. Et Aprili mense movit exercitum adversus Arabes, et mense Maio bellum iniens in occursu ipsorum, in loco qui dicitur Amusan, vicit, vertit, et hos insecutus est usque ad amnem. Et cum venisset Ephesum et apud Dei locum orationes fecisset, commercium nundinarum, quod centum erat auri librarum, indolsit ad famulatum S. Joannis apostoli. Augusto vero mense coronavit imperator Theodotem cubiculariam in Augustam, et desponsavit eam inique.

Anno imperii sui sexto, indictione prima, celebravit imperator Constantinus cum Theodote nuptiarum principia in palatio S. Mamæ per dies quadraginta prolongatarum. Mense vero Aprilis ejusdem indictionis nocturno tempore factus est terræ motus in insula Creta valde terribilis, mense autem Maio factus est Constantinopoli nimis horribilis. Cardamus præterea dominus Vulgarie denuntiavit imperatori dicens: *Aut tribue mihi pacta, aut veniam ad auream usque portam, et demoliar Thracem*. Ast imperator posita equina in mappa stercora transmisit ei: *Qualia*, inquit, *te decere pacta prævidi, transmisisti tibi*. Verum quia senex es, nolo ut fatigeris usque ad hæc loca, sed ego venio usque Marcella, et tu exi, et quidquid judicaverit Deus fiat. Et cum misisset imperator ad ulteriora themata, congressit populum suum et venit usque Versiniam, et Cardamus usque ad lucum Abroleva; et cum formidaret, mansit in nemore. Ast imperator confortato populo suo, abiit usque ad lucum Abrolevam, invitans eum per dies decem et septem. At ille non est ausus, sed repedavit fugax ad sua.

Eodem quoque anno et Arabes venerunt usque Amorium, et cum nihil profecissent, reversi sunt, præda in circumquaque regionibus facta.

Eodem autem anno Plato Sacudionis abbas se abscidit a communione Tarasii patriarchæ, pro eo quod imperatorem in communionem receperit, et institutori tondere uxorem ejus Mariam, et Joseph monacho et abbati monasterii quod appellatur Tanchatara coronare eum cum Theodote præceperit. Quod cum didicisset imperator, misso Bardanio patricio et scholarum domestico, atque Joanne comite Obsequii, Platonem introduxit in urbem, et reclusit intra claustra in templo principis militiæ quod est in palatio. Reliquos vero monachos eum nepotibus ejus percussos exilio relegavit apud Thessalonicam; quibus auxiliabatur mater imperatoris, tanquam his qui filio suo resistebant et confundebant.

Anno vero imperii sui septimo, mense vero Septembrio, egressus est imperator cum matre sua, ut calefieret apud Prusam. Octobrio vero mense natus est imperatori filius, quem nominavit Leonem. Quæ cum cognovisset imperator, derelicta matre apud Thermas una cum ordine regio universo atque principibus cursim in urbem regressus est. Quapropter huius mater spatio reperto allocuta est et subtraxit muneribus ac repromissionibus agminum principes, ut deponeretur filius, suus et ipsa singulariter imperaret, alios horum per se ipsam, alios vero per homines suos blandiens. Et attraxit ad se omnes, et præstolabatur congruum invenire diem. Interea Romæ obeunte Adriano papa consecratur Leo, vir honorabilissimus et per omnia reverendus. Mense vero Martio exivit imperator adversus Arabes, secum habens Stauracium patricium et ceteros amicos matris suæ, necnon et electam catervam expeditorum videlicet militum ex utriusque thematibus, viginti millia. Videntes hi qui circa Stauracium erant alacritatem populi et imperatoris, timuerunt ne forte bello inito ille vinceret et ipsi adinventis adversus eum frustrarentur insidiis. Ergo muneratis vigiliis persuaserunt eis mentiri, perhibendo Saracenos fugisse. Imperator itaque multum tristatus inefficax urbem ingressus est, et Kalendis Maiis mortuus est filius ejus Leo, et luxit eum vehementer. Porro decimo sexto Kalendas Augustas ab equestri agone ad S. Mamam transeunte, transmeantur adversus eum comprehendendum hi qui erant ex ordinibus, quos mater imperatoris fuerat allocuta. Quo ille cognito in chelandium suum ingressus est, et transmeavit ad Pylas, volens ad Orientalium thema confugere. Erant autem cum eo et matris suæ amici, quos ille sic esse penitus ignorabat. Præterea exivit ipse et mulier ejus usque ad Tritonem. Porro consilio inito amici matris ejus, qui cum ipso erant, dixerunt ad semetipsos: Si *conservatus fuerit ei populus, non jam dominio constringetur, nec latere poterimus eum, et perdet nos.* Materque ipsius congregatis in palatio Eleutherii eis qui ex ordinibus sibi fuerant collocti, introivit palatium, et cum didicisset populi ad imperatorem concursam, timuit nimis, et tractabat qualiter mitteret episcopos ad eum et acciperet verbum et sederet in angulo. Verum scripsit occulte ad amicos suos, qui cum eo erant, quia Nisi modum quemlibet feceritis et tradideritis eum, verba quæ habebitis mecum indicare habeo imperatori. At illi meteuntes tenuerunt eum ad preces, et in chelandium inducto eo Sabbato mane venerunt ad urbem, et incluserunt eum in domo purpurea, in qua et natus est, et circa horam nonam crudeliter et insanabiliter oculos ejus evellunt, ita ut hunc mors subsequens confestim exstingeret, consilio matris ejus et consiliariorum ipsius. Obtenebratus autem est sol per decem et septem dies, et non dedit radios suos, ita ut aberrarent naves et ferrentur, omnesque dice-

rent atque confiterentur quod propter imperatoris cæcitatem sol obcæcatus suos radios retraxerit. Et taliter de cætero imperat Heirene mater ejus.

Eodem etiam anno et Romæ cognati beatæ memoriæ Hadriani papæ commoventes populum tumultuati sunt contra Leonem papam, et tenentes cæcaverunt eum, non tamen penitus lumen ejus exstinguere potuerunt. At ille confugit ad Carolum Francorum regem, qui ultus est inimicos ejus amare, et iterum restituit illum in sedem suam. Cæterum vicem Carolo recompensans coronavit imperatorem in templo S. Petri apostoli, perungens oleo a capite usque ad pedes, et circumdans imperatoria veste atque corona, octavo Kalendas Januarias indictionis nonæ. Igitur Romanis iterum imperat Heirene annis quinque.

Anno itaque imperii sui Heirene primo, id est cum secundo imperare cœpisset, confestim dirigit Dorotheum hegumenum Chrysopolitanum et Constantinum chartophylacem ecclesiæ Magnæ ad Abimelech partes Cappadociæ depopulantem atque Galatiæ, intercedens pro pace; quod tamen factum non est. Et Octobrio mense quidam rebelles in custodia positos in palatio Contherapia filiis impugnantis Deum Constantini ad Magnam confugere persuadent ecclesiam, quasi petentes securitatem subsequenti indemitatis suæ, quatenus per huiusmodi occasionem appellarent ex eis quemquam imperatorem. Et multo populo ad ecclesiam concurrente ingressus est Aetius eunuchus patricius, et eduxit eos verbo, nemine ad illos tendente, et exilio damnaverunt eos apud Athenas. Duo autem patricii, Stauracius scilicet et Aetius, qui dilecti esse noscebantur imperatrici, facti sunt in alterutrum hostes, ita ut inimicitiam manifeste monstrarent, ambo intentionem habentes post mortem ejus cognatis suis imperium acquirendi.

Anno imperii Heirene secundo Abimelech exivit contra Romaniam, et misso expeditorum incursu descendit usque ad Magalina, et præoccupans in stabulis Stauracii equos imperatoris equitatos aptos sine læsione reversus est; et reliqui descenderunt usque Lydiam, et multam consecuti sunt prædam.

Mense vero Martio septimæ indictionis voluit Acamirus Selavinorum Beliciz princeps pulsatus ab Helladicis educere filios Constantini, et ex eis promovere imperatorem. Cum autem hoc cognovisset imperatrix Heirene, mittit ad patrium Constantinum Serantapichum Theophylactum filium ejus, qui spatharius erat et nepos suus, et omnium oculos eruit, et dissipavit consilium eorum contra se nequiter adinventum. Porro Paschalis festivitatis feria secunda processit imperatrix a sanctis apostolis in curru aurato vecta, qui a quatuor equis albis trahabatur et a quatuor patriciis tenebatur, Bardano videlicet prætore Thracessorum, Sisinnio prætore Thracæ, Niceta domestico scholarum et Constantino Boila, jactans liberaliter hypatiam.

Mense vero Maio infirmata est imperatrix pene ad mortem, et protenta est contentio eunuchorum. Aetius autem auxiliatus est Nicetæ patricio et scholarum domestico, et insequuntur severe Stauracium, credere facientes imperatricem quod imperium appeteret, ita ut atrociter irata illi, ascendens in palatium Tonchierium, dixerit rebellionis et simultatis sollicitatorem cum esse, et sibi celeris acquisite perditionis. Qui ad hæc apologia facta muniebat se ipsum. Insaniebat autem adversus Aetium et Nicetam jam dictos patricios.

Anno imperii Heirene tertio, mense Februario, indictione octava, jam dictus Stauracius tyrannidem ac simultatem in urbe regia construebat; scholarios, qui erant in ea, et excubitores una cum primis eorum pecuniis ac muneribus assumens ac placans. Heirene sane, pia imperatrix, silentio in Justiniani triclinio facto prohibuit omnem, qui militaret, adherere Stauracio, et sic adepta sunt modicum tranquillitatem negotia. Aetius vero jam memoratus et Nicetas cum aliis quibusdam certatim adversabantur Stauracio, qui corde percussus sanguinem per os emisit spumoso ex partibus pectoris et pulmonis. Hoc medici aspicientes mortale pronuntiaverunt. Ast adulatores et imperiti, non solum medici, sed et quidam pseudomonachi et divini, juramentis credere persuaserunt usque ad diem mortis ejus, quæ facta est mense Junio ipsius octavæ indictionis, quod victurus et regnurus esset. Quibus ille innixus seditionem in Cappadociis construxit adversus Aetium fieri, quam non meruit vivens audire: post duos namque dies mortis ejus super hoc nuntius venit, et seditiosi comprehensi exsiliis sunt et animadversionibus subditi.

Anno imperii Heirene quarto, octavo Kalendas Januarias, indictionis novæ, Carolus rex Francorum coronatus est a Leone papa, et cum voluisset contra Siciliam classibus præfari, se penituit, conjungi potius cum Heirene volens, legatis ad hoc directis sequenti anno, indictione decima. Martio vero mense novæ indictionis Heirene pia imperatrix Byzantiis civilia donavit tributa, Abydique ac Hierii ea quæ dicuntur commercia relevavit, magnis super his et aliis multis beneficiis gratiarum actionibus freta.

Anno imperii Heirene quinto Aetius patricius liber a Stauracio factus, et ideo securitate potius, imperium ad fratrem proprium transferre satagebat, quem et monostrategum fecit in Thrace simul et Macedonia, ipse ulteriora themata tenens, Orientales scilicet et Opsicin. Cum ergo elatione refertus esset, eos principes, qui sublimiores erant, debonestans pro nihilo reputabat, qui et valde mœsti adversus eos effecti, simultatem contra imperatricem meditantes, hanc in opus duxerunt. Pervenerunt autem apocrisiarii a Carolo et Leone papa directi ad Heirenem piissimam, postulantes ut jungeretur illi ad nuptias et uniret eoa et he-

Asperia; quæ profecto obaudisset, nisi Aetius iste, qui sæpe dictus est, inhibuisset, prævalens et imperium in proprium, sicut prædictum est, fratrem usurpans.

Sequenti autem anno, qui est primus imperii Nicephori, pridie Kalendas Novembrias indictionis undecimæ, quarta noctis hora, cum feria secunda lucebat, idem Nicephorus cum patricius esset et logotheta generalis, tyrannidem adversus Heirenem piissimam concitavit, Deo quidem ineffabilibus ob nostrorum multitudinem peccatorum judiciis indulgente, cooperantibus ei Niceta patricio et domestico scholarum, et Sisinnio patricio fratre ipsius, viris perjuris ac fraudulentis Triphyliis. Erant autem cum illis et Leo patricius Serantapichus, et Gregorius patricius Musulacii, et Theoctistus patricius et quæstor, atque Petrus patricius, seducetes quosdam ex populo, qui erant ex ordinibus. Cumque venissent ad portam quæ dicta est Chalce, custodesque falso ac subito decerpissent, persuaserunt eis ut crederent quod ab ipsa fuerint destinati, quatenus imperatorem eundem Nicephorum appellarent, eo quod Aetius patricius sibi vim inferret ad annuntiandum Leonem fratrem suum imperatorem. Qui mendacio tanto credentes, imperatorem pariter pronuntiaverunt eum qui erat tyrannus. Taliter ergo ad magnum palatium iidem patricii venientes ingressi sunt illud, indeque per totam urbem ignobiles et servos dirigentes acclamationem fecerunt ante mediam noctem, et custodes in circuitu palatii, quod Tentu Eleutherii nuncupatur, posuerunt, ubi eam contigit esse. Diluculo sane accersientes eam concluderunt in majori palatio, et ita processerunt ad Magnam ecclesiam ad coronandum scelustum. Convenit interea universa multitudo urbis, et omnes super his quæ agebantur moleste ferebant, maledicentes coronanti et coronando cunctisque congratulantibus eis. Et quidem cum religione ac ratione viventes divinum mirabantur judicium, qualiter eam permiserit, quæ pro recta fide more martyrum agonizaverat, a subulco expelli, præsertim cum ei devotissimi ejus præcipue adherere propter avaritiam proposuerint, Leo scilicet eunuchus, patricius et sacellarius Sinopeos et Deo perosi Triphylii atque patricii, qui superius dicti sunt, qui donis plurimis ab illa ditati sunt, et cum ea sæpe convесcentes, et adulationibus cum juramentis horribilibus certam reddentes, omnibus mundi rebus se necessariorem reputare, quam haberent erga illam, benevolentiam affirmabant. Alii autem ut in ecstasi facti, gestorum certitudinem horum minime sentientes, somnium se videre putabant. Alii autem, qui duntaxat perpendere bene sciebant, præteritam felicitatem beatificabant et futuram per tyrannidem infelicitatem lugebant, maxime hi qui maligni voti tyranni experientiam quamdam ante perceperant. Porro universos communiter possidebat caligo et sine consolatione mentis defectio, ne per singula miserandæ illius

diei deformia verba scribens protelem sermonem. Denique sequenti die sumptis quibusdam ex patriciis ascendit ad imperatricem custodiæ mancipatam, simulans, ut ei moris erat, falsam benignitatem, per quam et plures decepit, et excusans se quod invitatus ad principatum conscenderit nec hunc unquam desideraverit: maledicebat autem his qui se provexerant et illam insidiis appetiverant, ut proditor Dominum, postquam cum ipso cœnaverit; quos et imitatores illius existere testabatur. Ostensis etiam nigris calceamentis, amare se talibus uti præter leges imperatorias affirmabat; fiduciamque habere dolose monebat eam, et cum juramenti, de omni corporali requie, quam consequi dominam a servo deceret; nullamque arbitrari ærumnam casus illius exhortabatur. Commonebat postremo nil occulere a se imperialium thesaurorum, et damnabat avaritiæ vitium, hoc illam habere non ferens: languebat enim eo vehementer omnia devorans, omnemque in auro spem et fiduciam ponens. At vero sapiens et Deo dilecta Heirene, quamvis congrueret ut passione tam repentina commutationis utpote mulier teneretur, forti et sapienti prudentia dixit ad eum, qui heri quidem servus perjurus fuerat, hodie vero solers et seditiosus ac impudens habebatur: *Ego quidem, o homo, Deum deputo pridem, cum essem orphana, exaltasse me, et deinde super solium imperii, licet essem indigna, provexisse me. Causam vero depositionis meæ mihi metipso applico et peccatis meis ascribo. In cunctis autem ac modis omnibus sit nomen Domini benedictum, solius Regis regum et Domini dominorum. Porro modum promotionis tuæ Deo reddo, quo excepto nil fieri credidi. Verumtamen delatas mihi contra te super dignitate, qua nunc circumdaris, audiciones non ignoras; quas veras fuisse rerum finis ostendit, quasque si moleste tulissem, facile mihi erat interficiendi te. Sed modo juramenti tuis fidendo, modo tibi parcendo, multos mihi devotos parvipendi, Deo quæ mea sunt dans, per quem reges regnant et potentes obtinent terram. Sed et nunc, cum sis pius et ab ipso provectus, te ut imperatorem adoro, et peto meæ parcere infirmitati. Et concede mihi a me constructam Eleutherii domum in reconciliationem incomparabilis calamitatis meæ. At ille ait: Et si hoc vis fieri tibi, jura mihi per omnem divinam virtutem non absconsuram te quidquam ex thesauris imperii, et adimpleo postulationem tuam, et omnem tibi pacationem et requiem facio. Quæ juravit ei ad pretiosa et vivifica ligna, quia Non celabo te usque ad obolum unum; quod et fecit. Verum ille, quod desiderabat adeptus, protinus exsilio relegavit eam penes insulam principis, in monasterio quod ipsa ædificaverat, cum adhuc essent in urbe missi Caroli et quæ agebantur aspicerent. Vorax igitur iste, cunctorum imperio percepto, nec saltem parum*

A quid valuit hypoerisi tegere inditam malitiam et avaritiam suam, sed quasi recisurus injustitiam, nequam in Magnaura et injustum constituit fore judicium. Intentio namque tyranno erat, ut ipse res ostenderunt, non pauperibus jura tribuendi, sed per hoc omnes qui magni erant inhonorandi (89) et captivandi, et ad se quæ cunctorum erant impie transferendi; quod et fecit. Videns autem omnes adversus se contristatos, et pavens ne forte memores Heirenæ piæ beneficiorum asciscerent eam iterum ad imperium, Novembrio mense, hieme nimium imminente gravi, non est ipsius misertus immisericors ille, sed exsilio deportari præcepit in insulam Lesbum et cautissime custodiri, quin et a nemine penitus contueri. Porro pridie Kalendas Majas mortuus est Niceeta Triphylus, ut aiunt, a Nicephoro veneno extinctus. Et Nonis Maiis, feria quinta, cum Nicephorus ad suburbana Chalcedonis exiisset equumque mansuetum et mitissimum ascendisset, hunc ex Dei providentia deficiens dextrum pedem ipsius contrivit. At vero decimo quarto Kalendas Augustas, feria quarta, hora prima, Bardanes patricius et prætor Orientalium, qui cognominatus est Tureus, appellatus est imperator ab omnibus ultra sitis thematibus. Qui multum renisus ut evaderet illos minime valuit, et descendens usque ad Chrysopolim, cum circumisset diebus octo et minime fuisset receptus, rediit usque ad Malagma. Qui metuens Deum, et recogitans ne forte per se mactatio Christianorum efficeretur, misit ad Nicephorum, et accepto verbo in scriptis propriæ manus ejus, in quo et Tarasius sanctissimus et patriarcha et omnes patricii subscripserunt, quod illisus et indemnis cum omnibus qui secum erant foret servandus, sexto Idus Septembrias media nocte clam fugiens descendit ad Cium Bithyniæ in monasterium Heraclii, et invento chelandio, quod ab imperatore super hoc fuerat missum, tonsus est et indutus stola monachica; et ingressus illud abiit in insulam, quæ dicebatur prima, in qua ædificaverat monasterium, opinatus quod veritus foret terribile verbum quod dederat sibi contemptibilis Nicephorus, et in nullo esset lædendus. At ille primo quidem denudat illum substantia ejus, et occasione accepta omnes thematum principes et habitatores; quosdam autem et de regia urbe captivavit, exercitum autem roga privatum deseruit. Verum quis sermo enarrare condigne sufficiet opera, quæ diebus illis ab eo sunt gesta per indulgentiam Dei propter commissam nostra? Nona die Augusti mensis undecimæ indicationis defuncta est imperatrix Heirene in exsilio insulæ Lesbi, et translatus est corpus ejus in insulam principis, in monasterium quod ipsa construxit.

Mundi anno 6246, divinæ incarnationis anno 746,

NOTÆ.

(89) *Inhonorandi*, ἀτιμάσαι. Tertullianus *De fuga in persecut.*, « inhonores illum; » et *inhonorabilis* apud eundem. S. Ignatius ep. ad Philad., ἀτιμάσαντες αὐτούς. Vet. int. « inhonoraverunt ipsos; » alij *dehonorare* vertunt. FABR.

anno imperii sui secundo Nicephorus coronavit A Stauracium filium suum per Tarasium sanctissimum patriarcham in ambone Majoris ecclesiae in imperatore, cum esset inutilis ad tantam modis omnibus dignitatem, tam scilicet aspectu quam robore simul et sensu. Ceterum Nicephorus, qui nunquam usquam veritatem servavit, Lycæonenses quosdam, imo vero Lycanthropos, concordēs et consentaneos ad Proten insulam mittens, jussit eos noctu hanc ascendere et praedictum, quasi se ignorante, luminibus privare Bardanum, et post facinus ad ecclesiam fugere. Quò facto tam patriarcha et senatus quam omnes Deum timentes acriter doluerunt. Ast imperator nequissimus Nicephorus cum juramentis omnes primores Lycæonenses simulatus, exquirebat in eos, ut putabatur, ulturus, omnia secundum ostentationem et nihil secundum Deum jugiter agens. Erat enim illi praecipue cum reliquis praevaricationibus et hujusmodi quoque mentis idioma, per quod videlicet et ante imperium multos seduxit: verumtamen in ridiculum habebatur hoc ejus liquido scientibus studium, ita ut impudentia multa semper caligosa et polluta facies ejus tunc inaccessibleis fieret per dies septem, eo dolose intra cubiculum imperatorum ejulante: nam et naturaliter ei muliebres aderant lacrymae, quas multis pravis et pseudo-christianis inesse procul dubio constat, quanquam plurimos non latuerit. Mense vero Augusto cum adversus Arabes exisset, occurrit eis apud Chrason Phrygiae, et inito bello superatur, multisque amissis propemodum et ipse virus foret capiendus, nisi principum quidam fortissimi hunc a necessitate vix salvare praevaluisse.

Anno imperii Nicephori tertio, simultate facta in Persica, descendit Arabum dux pacificaturus eos. Nicephorus autem spatio reperto edificavit Ancyram Galatiae et Thebasan et Andrasum. Misit etiam et cursus, qui revertuntur nihil proficientes, sed et contra potius plurimos admittentes.

Anno imperii Nicephori quarto, duodecimo Kalendas Martias, Tarasius sanctissimus patriarcha Constantinopolitanus gloriose diem clausit extremum, et elatum est lipsanum ejus in angustum ponti, et sepultum est in monasterio quod ipse construxerat, quarta feria primae jejuniorum hebdomadis. Et mense Aprili, die Dominico sancti Paschae, consecratus est sanctissimus patriarcha Nicephorus a secretis, electione totius populi ac sacerdotum insuper et imperatorum. Sane Plato ac Theodorus hegumeni monasterii Studii non consenserunt consecrationi Nicephori, sed et oppido resisterunt, schisma meditantes, causam veluti rationabilem habentes, quod ex laicis non oporteat repente ad episcopatum accelerare. Quos imperator Nicephorus urbe pellere volens correctus est, quibusdam consilium dantibus, asseverando non fore laudabilem patriarchae creationem, si praedictorum rejectio et tanti destructio fieret monasterii, se-

plingentorum videlicet circiter monachorum sub Theodori regimine ordinatorum.

Eodem quoque anno movit exercitum Aaron Arabum dux adversus Romaniam, in virtute gravi, trecentorum videlicet millium, iam a Maurophoris, quam Syria et Palaestina et Libya coacervata. Et cum venisset Tyana, edificavit domum blasphemiae, et obsidens cepit tunc Heraclios castrum, quod erat valde munitum, et Thebasan et Malocopean et Sideropelum et Anandarum. Misit autem cursum sexaginta millium bellatorum, et descendit usque Ancyram, et hac visa reversus est. Ast imperator Nicephorus metu et impossibilitate detentus exivit, et ipse in desperatione fortia infortunii demonstraturus. Et multis trophaeis factis misit ad Aaron metropolitam Synadorum et Petrum hegumenum Gulæi et Gregorium oeconomum Amastræ, postulans fieri pacem. Et multum disputantibus eis, firmaverunt pacem, ut per unumquemque annum tribueret illis trecenta millia numismatum, et tria numismata in tributum capitis imperatoris, et tria filii ejus; quibus acceptis Aaron jucundatus est, et exsultavit plus quam si dena millia suscepisset talenta, tanquam qui subegisset Romanorum imperium. Porro convenit inter eos castra, quae destructa fuerant, non reedificanda. Cumque Arabes reversi fuissent, construxit eadem continuo castra, et praemunivit. Quo comperto Aaron misit iterum, et recepit Thebasan, missoque stolo in Cyprum ecclesias destruxit, Cyprios emigravit, et multo excidio facto pacem dissolvit.

Anno imperii sui quinto castra movit Nicephorus contra Vulgares. Et cum venisset Hadrianopolim, et sensisset quod simultatem contra se imperatorii homines et quidam ex ordinibus meditarentur, inefficax repedavit, nihil proficiens, nisi quod tantum ultionem contribubus intulit, horum multos caedibus, exiliis et proscriptionibus rerum submittebat.

Anno imperii Nicephori sexto, mense Septembrio, Aaron Arabum dux cum classi contra Rhodum Cumeid direxit; qui cum subito transmeasset Rhodumque pervenisset, multum in ea excidium fecit. Verumtamen municipium quod in ipsa erat, non impugnatum remansit. Cum autem ipse remearet, evidenter impugnatus est a sancto et miraculorum paratore Nicolao. Cum enim Myra venisset et sacram ejus arcam contere tentavisset, aliam pro illa contrivit. Moxque classim multa ventorum et marinorum fluctuum, tonitruorum quoque ac fulgurum inaequalitas comprehendit, ita ut plurimae scaphae conquassarentur, ipseque impugnator Dei Cumeid virtutem sancti cognosceret et periculum praeter spem evaderet. Porro decimo tertio Kalendas Januarias Nicephorus post multam electionem virginum, ex omni potestate sibi subdita, causa copulandi Stauracium filium suum conjugii factam, Theophanam Atheniensem, agnatam B. Heirene, quae viro desponsata erat et saepe cum ipso cubaverat, separavit ab eodem viro, et ipsi Stauracio

misero copulavit impudenter, ut in aulis, et in hoc quoque prævaricator effectus. Alias vero duas ista pulchriores, quas cum ea elegerat, manifeste corruptit in eisdem nuptiarum diebus, ab omnibus idem obscenus irrisus. Denique Februario mense simultatem excogitantes adversus eum multi ex proceribus, Arsabir quæstorem et patricium, virum pium et rationabilissimum, elegerunt. Quod cum multiformis Nicephorus agnovisset, ipsum quidem cæsum et tonsum monachum fecit et exsilio relegandum in Bithyniam misit, reliquos autem cædibus et tonsuris et publicationibus insuper et exsiliis subdidit, non solum mundialis vitæ principes, aed et episcopos sanctos et monachos, necnon et Majoris ecclesiæ syncellum et sacellarium et char-tophyllacem, viros rationabiles et reverentia dignos.

Anno imperii Nicephori septimo Aaron Arabum dux mortuus est in interiore Perside, quæ vocatur Chirsusan, et suscepit principatum Maumed filius ejus scrupulosus per omnia, contra quem Abdelas frater ejus seditionem concitans intestini belli factus est auctor. Et hinc hi qui in Syria et Ægypto ac Libya erant, in diversos incisi principatus, tam publicas res quam alterutros subverterunt, mactationibus et rapinis ac diversis flagitiis contra se contraque subditos Christianos confusi. Ac per hoc ecclesiæ, quæ in sancta Christi Dei nostri erant civitate, desertæ factæ sunt, et monasteria duarum magnarum Laurarum (90), sanctæ videlicet memorie Charitonis et Cyriaci atque S. Sabæ, necnon et reliqua cœnobiaz SS. Euthymii et Theodosii. Theodorus autem hegumenus Studii et Joseph frater ejus, archiepiscopus Thessalonicensis, una cum Platone inclauso et cæteris monachis suis a communione recesserunt Nicephori sanctissimi patriarchæ propter Joseph vicedominum, qui prævaricatorie coronaverat Constantinum et Theodotem. Tunc Nicephorus imperator occasione percepta, cum episcopos multos et hegumenos congregasset, synodum adversus illos celebrari præcepit, per quam monasterio et urbe dejecti exsilio sunt destinati, mense Januario, indictione secunda.

Eodem etiam anno dum roga penes Stromonem amnem populo distribueretur, irruentes Vulgares hanc ademerant, auri libras centum et mille, multumque populum occiderunt cum prætore atque principibus. Erant enim et cæterorum thematum ibidem taxati principes non pauci, qui omnes illic periere. Ceperunt autem et totam sarcinam, et ita reversi sunt.

Eodemque anno ante solemnitatem sancti Paschæ Crumnus Vulgarum dux, acie contra Sardicam di-

recta, dolo hanc cepit verbo, ex militibus Romaicis interfectis sex millibus, absque multitudinem privatorum (91). Nicephorus autem quasi adversus eum tertia feria hebdomadæ salutaris passionis egressus dignum quidem sermone nihil omnino gessit. Hos autem principes, qui de cæde salvati sunt, verbum salutis deposcunt, cum dare dedignatus fuisset, ad hostes, confugere compulsi, inter quos erat et Emathius spatharius, mechanicæ artis expertus (92). At Nicephorus præ multo dedecore juratoris sacris regie urbi persuadere satagebat, ut crederet quod festivitatem Paschæ in aula Crumpi celebraverit. Præterea cum civitatem Sardicam, quæ destructa erat, ædificare voluisset, multitudinibus resistentibus, timens. . . . persuadendum turbis imperatorem postulare super ædificio. At illi sensu ingenio, ut ex æquum illius argumentationibus subministrato, tumultuantur adversus eum et adversus principes suos per horas sex, et irruentes rumpunt tabernacula ipsorum. Cum autem venissent usque ad imperatorium, injuriis et maledictis hunc multis submittunt, ulterius se non sufferre immensam avaritiam et nequam moliminis ejus animum dejerantes. At ille repentine simultatis pavore perterritus surrexit a mensa. Et primo quidem per Nicephorum ac Petrum patricos juramentis et persuadilibus verbis sedare conabatur exercitum. At illi modica quiete potiti quemdam collem ceperunt, et actus quem per se manibus habebant obliti sunt, *Kyrie eleison*, exclamantes, ac si super quodam terræ motu imbrivumve defectu. Ille autem utpote semper ad omne malum paratus, clandestinis muneribus noctu multis ex principibus pellectis, in crastinum ipse per se ipsum medius veniens allocutus est turbas de omni tranquillitate, ac super æquali erga patros eorum affectu juramentis horribilibus eos certificans, et continuo regiam pervenit ad urbem, Theodosio patricio ac primoscrinio, cognomento Salibaran, deserto ad perdiscendum ex alterutris eos qui seditionem patraverant. Cumque multitudines reverterentur, rogas eis apud S. Mamam se tribuere fingens, cædibus et tonsuris ac exsiliis multis ex eis punitis, Chrysopolim reliquos transduxit, calcans tanta et tam horribilia juramenta. Illi vero propter ærumnam igneam fluvium meatum appellaverunt.

Anno imperii sui octavo Nicephorus post impias animadversiones militias prorsus humiliare tractans Christianos exsules ex omni themate in Sclaviniam fieri jussit, horum autem substantias vendidari. Et erat hæc res captivitate non minor, multis ex amentia blasphemantibus et inimicorum incursus poscentibus, aliis nihilominus circa parentalia se-

NOTÆ.

(90) Laura monasterium. Synodus Nicæna act. 1. ex libro S. Sabæ: *ὁ Ἀναστασιος τοῦ δουκὸς τῆς νέας λαύρας αὐτοῦς ἐξέωκε*. Metaphrastes Sept. in Charit. *τὴν ἡδὴ μνημονευθεῖσαν ἐσπὴν λαύραν οἰκοδομῆσαι*. Adde Constantinum *De admin. imp.* p. 53 ed. primæ, Nicephorum Callistum t. 2, p. 555 et 564, Jo. Moschum Limonarii c. 4. Anonymus in Constantino Leonis F. *ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰωαννὴς*

ἀποστρέφας εἰς πάντα τὰ μοναστήρια καὶ τὰς λαύρας. FAER.

(91) Privati opponuntur militibus. Glossæ: *ἰδιώτης ὁ κοινός*. Privatus paganus, plebeius. Id.

(92) *Experts* peritus. Dosithæus magister in Glossario: *expers, gnarus, sciens*. Glossarium Latino - Græcum: *expers, ἀπειρος καὶ ὑμπειρος*. Id.

pulera lamentantibus et defunctos beatos asseverantibus. Fuerunt autem et qui suspendiis usi sunt, ut a malis eriperentur. Etenim immobilia, quæ inerant, sibi secum ferre non poterant, et substantiam, quam ex parentalibus doloribus possederant perditam contemplabantur, et impossibilitas omnis omnes habebat. Hæc quidem inchoata sunt a Septembrio mense, porro circa Pascha finita sunt. Secundam vero cum hac afflictionem admovent, militare præcepit egenos et armari adversus compatriotas, conferre nihilominus etiam decem et octo ac dimidium numisma per singulos fisco, una cum omni proximitate tributa publica. Tertiam malignitatem inferens iussit perpendere et augeri horum tributa, et præstare chartaticorum causa siliquas binas. Et ad quartam nequitiam suam reditus omnes augeri præcepit. Quinta vero afflictione illata a venerabilium domorum inquilinis, orphanotrophii scilicet et hospitalium, gerocomiorum quoque ac ecclesiarum et monasteriorum regalium, per singulos focos census exigi a primo tyrannidis ejus anno præcepit. Cæterum quæque meliora erant in rebus, in regiam curatorem deferri jubebat. Sextam commovens afflictionem, inspicere a prætoribus jubet eos qui ex paupertate repente creati essent, et ab his pecunias exigi quasi ab inventoribus thesaurorum. Septimam quoque adveniēns eos qui ante 20 annos invenerant, et usque adhuc dolium aut vas quodcunque, omnibus propriis privari pecuniis. Octavam, eos qui ex avis vel patribus hæreditaverant et divisa substantia pauperes facti fuerant, ex eisdem annis 20 redhibitionem publico præbere jubebat. Et eos qui emerant extra Abydum corpora servilia, bina numismata in tributum dare præcepit, maxime illos qui in Dodecaniso erant. Nonam, nauceros, qui habitabant maritima, et maxime minoris Asiæ, nunquam terreno labore viventes, emere de rebus quæ ab illo rapiabantur cogebat, utcunque appretiarentur ab ipso. Decimam, insignibus Constantinopoleos naucleris collectis dedit ad usuram quatuor siliquarum numisma, cum auri librarum duodecim persolverent, simul et consueta commercia. Hæc ex multis mihi summam pauca descripta sunt, significanti multimodum ejus ad omnem speciem avaritiæ molimen. Quæ enim in regia urbe primoribus medioeribus et exiguis ostensa sunt mala, nequeunt scribi, alios quidem eo investigante qualiter domi viverent, ac submittente malignorum quosdam servorum derogandi dominis, et in primordiis quasi dubitante super his quæ dicebantur, deinde vero affirmante calumniam. Id ipsum autem et super ignobilibus gerebat, dignos honoribus judicans detrahentes. Præterea domorum multos habitatorum a prima in tertiam generationem subvertebat, spe freius quod quanto celerius ruerent, tanto has ipse foret hæreditate citius possessurus. Dignum autem est ut et hoc causa voluptatis seu paradigmati memorie commendemus. Cerularius

A quidam erat in foro ex laboribus suis locuples et nihil egens. Quo accersito omnium vorax imperator ait: *Pone manum tuam in vertice meo, et jura quantum tibi sit aurum.* Qui parum tanquam indignus recusans, coactus est ab eo facere hoc, et centum libras se dixit habere, quas eadem hora præcepit afferri, dicens: *Tu quid opus habes sollicitari? prande mecum, et tolle libras decem, et his vade contentus.*

Anno imperii sui nono Nicephorus contra Christianos adinventiones extendit, inspectiones sine Deo in emptionibus animantium, diversorum pabulorum ac fructuum injustas, titulationes et jacturas principum, fenerationes in navibus, qui omnibus legem ponebat ne ad usuram quidquam tribueretur, et alia dena millia malorum commenta, quorum particularis historia onerosa est his qui compendiosas discere causas exquirunt. Kal. autem Octobribus, tertia feria, evaginato quidam dissipatus in habitu monachi gladio cujusdam militantium cucurrit in palatium, Nicephorum interficere quærens. Duo vero ex his qui circumstabant, irruentes in eum, atrociter vulnerati sunt ab illo. Comprehensus autem et multis pœnis affectus excusavit se, dæmonium habere prætendens, nullumque prorsus accusans. At ille hunc in ligno munivit cum patientibus. Multi ergo deinceps augurati sunt, enormis fore mali hoc signum asseverantes tam imperantibus quam subjectis, quemadmodum et in impio Nestorio factum est. Manichæorum vero, qui nunc Pauliciani et Athingani dicuntur, quique in Phrygia et Lycaonia constituti confines et vicini ejus habebantur, amicus serventissimus erat, responsis eorum semper et immolationibus congratulatus, in quibus, et quando Bardanus patricius contra se insurrexit, his advocatis hunc molitionibus ipsorum subegit. Taurum quippe in quodam lacu ferreo palo cornibus alligans ad terram incurvatum, sic dum mîgiret et volutaretur occidi fecit, hujusque vestem in mola versa vice molens et incantationibus usus victoriam tulit, permittente Deo propter multitudinem peccatorum nostrorum. Isti locum sub imperio ejus adepti sunt intrepide conversandi; unde multi leviorum infandis eorum corrupti sunt sectis. In Exacionio vero quidam falsus eremita Nicolaus nomine et quidam cum eo blasphemii facti fuerant etiam recti sermonis venerabiliumque imaginum adversarii, quos Nicephorus defendebat, et summum sacerdotem omnesque secundum Deum viventes tristes hac pro causa reddebat. Sæpe namque adversus eos queritantibus indignatus est, inimicitias invicem cogitantibus valde congratulans, deridens omnem Christianum proximum diligentem veluti divinarum mandatorum eversor; cui studium erat judicia irrationabilia et rationabilia contra omnem hominem in Magnauræ pœnalio commovendi, quæ nemo vacaret agere adversus impietates ejus. Denique militares principes more servorum uti episcopis et in-

ferioris ordinis clericis jussit, audituros episcopia et monasteria, et his quæ eorum essent auctorabiliter abusuros; eosque qui a sæculo divinis contulerant obsequiis aurea vel argentea vasa vituperabat, et ecclesiarum quæque sacrata pro communibus haberi dignum fore dogmatizabat, instar Judæ tale quid super Dominico decernentis unguento. Antecessores vero suos imperatores universos velut improvidos accusabat, generaliter omnium providentiam auferens, simul et dicens neminem posse imperantem circumveniri, si voluerit is qui imperat strenue principatum tenere. Sed vanus factus est in cogitationibus suis divinitus occidendus. Interea mense Februario ejusdem decimæ quartæ indictionis, primo sabbatò jejuniorum, obvii facti Saraceni penes Euchaitam Leoni prætori Armeniarum, deferenti thematis rogam, hanc abstulerunt cum multitudine populi copiosa. Talenta vero erant sexdecim, quæ sunt libræ mille et trecentæ. Et nec sic redargutus Nicephorus ab avaritiis sua cessavit. In his ergo signis novus Ahab non eruditus; qui contra, Phalaride ac Mida ambiciosior factus, contra Vulgares prælium præparat una cum Stauracio filio suo. Et Julio mense a regia urbe digressus, jussit Nicetæ patricio et generali logothetæ publicos ecclesiarum et monasteriorum census imponere, et octo annorum præteritorum redhibitiones a principum domibus exigere, et erat lamentum magnum. Cum autem querimoniam audiret a quodam proprio famulo, Theodosio videlicet Salibara patricio dicente sibi: *Omnes, o domine, contra nos clamant, et in tempore tentationis omnes casui nostro congratulabuntur*, ait ad eum: *Si Deus obdurans obduravit cor meum ut Pharaon, quid boni erit his qui sub manu mea sunt?* a Nicephoro, Theodosi, noli expectare præter quæ a te conspiciuntur. Hæc Dominus novit. Ipse ego conscriptor horum viva voce audivi a Theodosio. Collectis itaque militibus, non aolum ex Thrace, verum etiam ex ulterioribus, cum his etiam egenos pedites cum propriis stipendiis contra Vulgares, fundis et virgis armatos et blasphemantes minavit. Crumnus autem multitudines timens, cum esset Marcellis, petebat pacem. At ille nequam consiliis et paria consentientium consiliorum suorum suasionibus prohibitus est, et post multos anfractus per avia loca præcipitanter, temerarius simul et pavidus, ingreditur Vulgariam decimo tertio Kalendas Augustas, cum Sirius appareret cuncta consumens, frequenter affatus, *Quis ibis, inquit, et decipiet Ahab, quia sive Deus sive adversarius trahit me nolentem?* Porro priusquam ingressus fuisset Vulgariam, Byzantius hujus dilectus famulus ad Crumnnum a Marcellis confugit, secum subrepta veste imperiali et auri libris centum. Multi autem hujus fugam in malum Nicephori auspicali sunt. Tribus quippe diebus post primos confictus se prosperari opinatus non prospera facienti Deo victoriam ascribebat, sed Stauracii solius bonam fortunam bonumque consilium prædi-

cabat, et principibus, qui introitum inhibuerant, minabatur. Irrationabilia quæque animantia, infantes et omnem ætatem immisericorditer occidi præcepit, et mortua comprovincialium corpora insepulta dimisit, solius spoliolum collectionis diligentiam faciens. Claves autem et signacula penetralibus Crumni superimponebat, ea ut propria de cætero muniens. Aures etiam et cæterorum Christianorum membra, qui saltem tetigissent quidquam ex spoliis, abscidebat, et aulam incendit quæ dicebatur cõrtis Crumni, cum ipse vehementer esset humiliatus, et significasset dicens: *Eccæ vicisti. Tolle ergo quidquid tibi placabile fuerit, et egredere in pace*. At ille, cum pacis esset inimicus, hanc admittere noloit. In quibus sæviens ille in regionis introitus et exitus lignea munimina mittens maceria circumdabat atque tutavit. Nicephorus autem hoc comperto mox attonitus, quidnam ageret circumiens ignorabat, et his qui simul aderant futuram perditionem prædicebat, asseverans: *Etiā si pennati facti fuerimus, se nemo speret exitum evasurum*. Hæc autem molimina erant per dies duos, quintam videlicet et sextam seriam; et nocte sabbati turbationes et barbarum armatarum circa Nicephorum et eos qui cum ipso erant auditæ acies omnes enervaverunt. Ante diem ergo principium supervenientes Barbari contra tabernaculum Nicephori et magnates qui cum ipso erant, hunc miserabiliter interficiunt; inter quos erant Aetius Petrus, et Sisinnius Triphyles patricii, atque Theodosius Halibaras patricius, qui contristavit et multa beatæ malæ ostendit Heirenæ; necnon et Eparchus patricius, et Romanus patricius ac prætor Orientalium, multi- que alii protospatharii et spatharii; quin et ordinum principes, et executibus domesticis seu drungariis imperialis vigiliæ, simul et Thracæ prætor, et multi principes thematum cum infinitis populis. Omnisque Christianorum corrupta est species; arma quoque omnia perierunt et imperii vasa. Porro talis diei deformia verba absit Christiani ulterius videant, utpote omne lamentum excedentia. Facta vero sunt hæc septimo Kalendas Augustas indictionis quartæ. Caput autem Nicephori Crumnus recisum suspendit diebus multis in ligno in ostentationem ad se adventantium nationum et confusionem omnium nostrorum. Post hæc sane accipiens hoc, et os denudans argentoque forinsecus induens, bibens in eo Scavinorum principes fecit gloriatum. Verum licet multæ viduæ ac orphanæ uno die fuerint facili et lamentatio intolerabilis haberetur, hujus tamen occisio multorum facta est consolatio. Modum vero hujus occisionis nullus eorum qui salvati sunt liquidius enarravit. Ferunt quidam quod et Christiani hunc cadentem lapidibus impetierint, et effeminatorum virorum, servorum scilicet ejus, cum quibus et concumbebat, alii quidem igne vallii, alii vero gladiis perire cum ipso. Hujus principatu Christiani graviores nullo tempore consecuti sunt. Omnes

enim qui ante se imperarunt ambitionibus et luxuriis atque barbaricis crudelitatibus asperavit; de quibus per singula prosequi et posteris incredibile et nobis erit laboriosum. Verumtamen ex simbria extura manifesta, juxta proverbium. Vulneratur autem et Stauracius filius ejus periculose in dextera colli parte, et vix a pugna vivus exivit, et venit Hadrianopolim atroceiter a plaga colaphizatus. At vero Stephanus patricius et scholarum domesticus, cum adesset quoque Theoctistus magister, pronuntiavit Stauracium imperatorem; et disputavit populo, qui salvatus fuerat, contra proprium patrem suum; qui oppido delectati sunt. Michael sane europalatus, illasus exsuperans, admodum ab amicis rogatus est ut imperator appellaretur, et non admisit ob juramenta prestita Nicephoro atque Stauracio. Huic Stephanus domesticus resultabat spe vitæ Stauracii. Theoctistus vero magister satagebat pro imperio Michaelis. Porro Stauracius per urinam sanguine immensurate prorumpente arefactus est femoribus simul et tibiis, adeo ut phorio veniret Byzantium. Hunc Nicephorus patriarcha valido amans affectu, consilium dabat ei ut Deum placaret, et eos qui avaritia prægravati essent a patre suo consolaretur. Ad quem paterni sensus germanus hæres dicebat non se posse plus tribus reddere talentis. Hæc autem erat exilis pars injustitiarum illius: verumtamen et circa hæc pigritabatur, vivere fidens. Cum autem sædus illibatum more paternæ mentis circa neminem conservaret, frequentius dehonestationibus submittebat Theoctistum magistratum et domesticum Stephanum ac Michaellem europalaten, avertens omnino et Procopiam sororem suam ut insidiantem sibi Theophani Augustæ submissionibus. Mox quoque misera per beatæ imitationem Heirenzæ obtinere sperabat imperium, cum sine liberis esset. At vero Stauracius se videns insanabiliter habitum, imperium uxori acquirere festinabat aut Vulgare imperium excitare in Christianos supra præcedentia mala. Super quo parentes Nicephorus patriarcha et Theoctistus magistratus et Stephanus domesticus ex multa inimicitia in alternam amicitiam cum Michaelle europalate venerunt circa finem mensis Septembris quintæ indictionis. Kalendis autem Octobribus vesperi Stauracius advocatum Stephanum domesticum percutiebatur, quoniam pacto Michaellem sororis suæ maritum ex propria ducere posset domo ad ejus oculos eruendos. Quo perhibente impossibile hoc fore hæc hora propter virtutem quæ circa illum adesset, et ob munitionem loci domus ipsius, rogat nemini fieri nota quæ dicta sunt. At ille cum verbis persuasibilibus inflexisset cum ne sollicitus esset, per totam noctem militias ordinum, quæ remanserant, collegit in Hippodromio, una cum principibus propriis ad pronuntiandum eundem Michaellem imperatorem. Cumque totus senatus ad palatium de luce venisset, hunc pronuntiaverunt imperatorem, quemadmodum in subsequentibus

A indicabitur. Porro Nicephorus patriarcha scriptum a Michaelle propriæ manus exegit de recta fide, et ut sine sanguine manna Christianis servaret, ac de sacris hominibus seu monachis et toto ecclesiastico catalogo, ne perenterentur ab illo.

Anno itaque mundi conditionis 6304, divinæ incarnationis anno 804, mensibus octo, die quinta, hora prima, indictione quinta, Michael piissimus europalates appellatus est imperator Romanorum in Hippodromio a toto senatu atque ordinibus, qui imperavit annis duobus. Stauracius autem hujus acclamatione audita statim comam totodit, et monachicis circumdatus est vestimentis per Simeonem monachum, cognatum suum, valde patriarcham implorans. Qui veniens in palatium multum Stauracium una cum imperatore Michaelle rogabat, ne tristaretur super eo quod factum est: non enim per insidias, sed per desperationem vitæ ipsius id gestum asseverabat. At ille nequitie paternæ rabio furens non acquievit, dicens ad eum: *Amicum meliorem me non habebis*. Hora vero diei quarta coronatus est Michael a Nicephoro patriarcha in ambone Magnæ ecclesiæ, in quo magna exultatio facta est, et donavit patriarchæ auri libras quinquaginta et clero vicenas quinque. Cum enim esset magnanimus et non avarus, omnes consolatus est qui Nicephori avaritia fuerant læsi, donisque senatum atque militiam recreavit. Porro quarto idus Octobris coronata est Procopia Augusta in tridinio Augusteos, multisque donis senatum liberaliter auxit. Mulieribus vero thematicorum militum, qui fuerant in Vulgaria perempti, quinque auri talenta donavit. Theophanem autem uxorem Stauracii, singularem vitam amplectam, et cognatos illius, qui miserabiliter sub Nicephoro vixerant, ditavit; inter quæ insignem quoque domum monasterium Tabebraica dictum, ubi Stauracius est sepultus, illi concessit. Omnes etiam patricos et senatores, sacerdotes ac summos sacerdotes et monachos, militantes et pauperes, tam in regia urbe quam in thematibus degentes, locupletavit, adeo ut immensurabilis avaritia Nicephori, propter quam et male periit, in paucis diebus disparuisse probaretur. Super multos præterea optimos mores suos, cum pius et orthodoxissimus esset, tristabatur super his qui a sancta scindebantur Ecclesia quacunque occasione sive rationabili sive irrationabili; multumque sanctissimum patriarcham, et eos qui poterant pro communi pace concurrere, rogans non quiescebat, inter quos et Theodorum hegumenum Studii et Platonem atque Joseph archiepiscopum Thessalonicensem, fratrem Theodori, in custodiis detentos amaris, una cum primatibus quoque monasterii eorum satagebat unire; quod et fecit. Cæterum misit et ad Carolum imperatorem Francorum pro pace atque contractu nuptiarum in Theophylactum filium suum. Nicephorus quoque sanctissimus patriarcha transmisit synodicas litteras ad Leonem sanctissimum papam Romanum: antea quippe faciendi hoc a Nicephoro prohibebatur,

Porro octavo Kalendas Januarias quintæ indictionis, A Niceamque atque Probati castrum et alia quadam Michael, tranquillissimus imperator, coronavit Theophylactum filium suum in imperatorem a Nicephoro patriarcha, in ambone Majoris ecclesiæ, feria quinta; et obtulit pretiosissimum ornamen- tum sancto altario (93) in vasis aureis et lapidibus venustatis et quadrangulis velis, antiquitus ex auro et purpura clare contextis, atque admirabilibus sanctis imaginibus variatis. Donavit autem et pa- triarchæ auri libras quinque et vicens, ac venera- bili clero libras centum, splendidam reddens san- ctam festivitatem et filii pronuntiationem. Multo sane divino zelo imperator piissimus motus contra Manichæos, qui nunc Pauliciani dicuntur, et Athi- ganos in Phrygia et Lycaonia degentes, capitalem animadversionem Nicephori sanctissimi patriarchæ ac aliorum piorum prædicantis promulgans, aversus est per alios nequam morum consiliarios obtenta penitentia, cum esset impossibile illos penitentiam gerere qui eorum capiti fuissent erro- re. Dogmatizabant autem indocte, non licere sa- cerdotibus promulgare contra impios mortem, per omnia divinis super hoc adversantes Scripturis. Si enim Petrus vertex apostolorum Ananiam et Saphi- ram ob mendacium tantum mortificavit, et Paulus magnus clamat: *Qui talia, inquit, agunt, digni sunt morte*, hæc de solo corporali peccato, quomodo non horum contrarii erunt, qui omni corporali et spirituali spurcitia plenos, quique dæmonibus ser- viunt, a gladio redemerint? Sed pius Michael non paucos eorum recidit. Sauracius vero ulcere tabe- factus ex mortali plaga circa spinæ loca infixæ, ita ut non posset quispiam appropinquare illi ob mul- tum letorem, mortuus est tertio Idus Januarias indictionis 5, cum imperasset, ut putatur, mensibus duobus diebus sex. Porro quinto Idus Maias, feria sexta, eclipsis solaris effecta est magna; et septimo Idus Junias egressus est Michael contra Vulgares: cum eo simul egressa est et Procopia usque Zuro- lum, Crumnus autem dux Vulgarum, cum Debellum obsidione cepisset, et eos qui in ipsa fuerant una cum episcopo transmigrasset, multitudines, quæ propter malum frequensque consilium nequam con- siliariorum imperatoris ad eum confluerant, ad insidias ac injurias maxime Opsicii et Thracæsi- orum conversæ sunt; quas Michael compescens donis et admonitionibus silentio imposito mitigavit. At vero Vulgares simultatibus militarium compertis, et quod formidantes prælium et taxationem tumultuarent, amplius confortati prævaluerunt adversus Thracem et Macedoniam. Tunc et Anchialum et Bero- ben dimittentes Christiani fugerunt, nemine persequente,

NOTÆ.

(93) Altario. Glossæ: ὁ ναός τοῦ altarium, sa- crarium. Concilium Carthag. 2 can. 2: Placuit ut in omnibus et ab omnibus pudicitia custodiatur, qui altario deserviunt. Usurpat eam vocem Severus hist. sac. 1, Paulus Warnefridus de gest. Longob. 6, 6, Gregorius Tur. 3, 31. FADR.

(94) Putative. Vel. interpretes ep. ad Philipp. quæ

S. Ignatio adscribitur: Non putative neque in phas- mate, ὁ δοχμαί, ὁ φαντασία. Idem in ep. ad Trall.: Dicunt eum putative tantum fuisse hominem et non verum corpus suscepisse, atque putative passum et mortuum, δοχμαί et τὸ δοχουμένη. Ip.

(95) Unde dicuntur ἱερογυναι, v. Theodor. Harcl. fab. 4, 3. Ip.

et Egyptum et Africam duo partiti sunt, et Palaestinam alius latronis more depastus est.

Anno imperii Michaelis secundo Crumnus Vulgarum dux per Dargamerum pro pace rursus ad Michaellem imperatorem legationem misit, quærens fœdera quæ sub Theodosio Hadramitino et Germano patriarcha repromissa fuerant Cormesio, qui per illud tempus Vulgarie dominus habebatur, quæ terminos continebant a Meleonis Thracensibus, vestimenta quoque seu coccineas pelles usque ad pretium quinquaginta librarum auri, et super hæc profugos utriusque partis ad alterutrum reddi, si contigisset eos insidiari praelatis; negotiantes vero in utraque regione per præcepta et signacula commendari: si qui vero sine signaculo inventi fuissent, diriperentur quæ haberent, et inferrentur publicis rationibus. Scripsit etiam et damnationes ad imperatorem: *Nisi acceleraveris, inquires, ad pacem, iudicio tuo prælabor contra Mesembriam.* His perceptis imperator nequam consiliorum admonitionibus pacem minus admisit. Sub obtentu enim falsæ pietatis, imo indiscipline et circa rem publicam perditionis, nequam consiliatores asserebant: *Non oportet fugitivo reddere, perhibentes in testimonium illud evangelicum Domini eloquium perhibentis: Eum qui venit ad me, non ejiciam foras.* Mediante vero mense Octobrio aciem dirigit Crumnus contra Mesembriam in machinamentis et manganis et arietibus, quæ Nicephori occasione, destructoris Christi, didicerat. Arabs enim quidam ad baptismum accesserat satis expertus mechanicæ artis, quem cum castra metatus esset, in Hadrianopoli constituit; cui nullum secundum meritum auxilium vel beneficium conferens, quin potius et rogam ejus abbrevians, murmurantem nimis cecidit. Qui super hoc tristatus fugit ad Vulgares, et docuit eos omnem mangani artem. In his insistens, nemine ob multam stultitiam resistente, per totum mensem cepit eam. Kalendis autem Novembriis advocato imperator patriarcha, cum angustiaretur, de pace consilium sumpsit. Aderant autem et metropolitani, Nicænus videlicet et Cyzicenus episcopi, presentibus quoque pravis consiliariis cum Theodoro hegumeno Studii. Et patriarcha quidem ac metropolita antistites cum imperatore pacem amplectebantur: mali vero consiliarii cum Theodoro hegumeno Studii hanc subvertebant, fatentes: *In subversionem divini mandati nemo pacem amplectitor: eum quippe qui venit, inquit Dominus, ad me, non ejiciam foras, nescientes neque quæ dicerent neque de quibus affirmarent, primo quidem quoniam nemine ad nos ex eis confugiente nos eos qui intra cortem erant prodidimus, valentes hos cum pace salvare; secundo vero quia et si fugerunt rari quidam ad nos, pro*

Aquirenda tamen pluribus et contribulibus salute oportebat potius decertare quam super incertis et invisibilibus locupletari: gratius enim Deo plures quam pauciores salvare. Porro damnum in pluribus pati propter modicum lucrum primæ dementiae est. Sed et qui circa propria inconsulte laborat, fidem secundum Paulum negavit, et infideli deterior judicatur: ubi erit et illud: *Cum his qui oderant pacem, eram pacificus; nisi forte sint et Paulo et Dayid isti sapientiores.* Quis autem Germano ter beato nunc sapientior, nisi juxta perniciosum animæ tumorem nequam ac perversi consiliarii, qui pacem inhibuerunt? Hæc Kalendis sunt facta Novembribus. Porro pridie Nonas Novembrias apparuit cometes in figura duarum fulgentium lunarum, adunantium se atque separantium in diversa schemata, ita ut in acephali viri fictionem formarentur. Et in crastinum de excidio Mesembriae venit nobis miserum dubium, deterrens omnes ob majorum malorum expectationem. Invenientes enim eam inimici plenam omnibus rebus quæ ad habitationem hominum adesse debent, hanc tenuerunt una cum Debelto, in quibus et siphones æneos invenere sex et tricenos, et ignis humidi, qui per eos emittebatur, aurique et argenti haud modicam copiam.

Eodem anno multi Christianorum ex Palaestina, monachi scilicet ac laici, et ex omni Syria in Cyprum venire, fugientes immensam Arabum afflictionem. Cum enim sine generali principatu Syria esset et Egyptus et Africa et omnis principatus qui sub ipsis est, homicidia et rapinae et adulteria luxurizque ac omnes Deo odibiles actiones in civitatibus et villis a divinitus peritura gente perpetrabantur. Inque alma Dei nostri civitate colenda loca, sanctæ videlicet resurrectionis ac calvaria, ceu reliqua profanata sunt. Similiter autem et lauræ eremi opinatissimæ (96), sancti scilicet Charitonis et sancti Sabæ; et reliqua monasteria et ecclesiæ desertæ factæ sunt, alii namque percepto martyrio interempti sunt, alii vero Cyprum et hac Byzantium properarunt, quos Michael pius imperator et Nicephorus sanctissimus patriarcha benigna munificencia receperunt: nam his qui venerunt ad urbem monasterium insigne donavit, his vero qui in Cypro remanserunt, monachis scilicet et laicis, talentum auri transmisit, et diversis hos consolatus est modis. Erat quippe Michael erga omnes suavis quidem et clemens, circa negotiorum vero dispositionem iners, servitute subactus Theotisto magistro seu cæteris principibus. Præterea mense Febuario duo Christiani ex Vulgaria fugientes nuntiaverunt imperatori Crumnus prædaturum eos, qui essent in Thrace, repente festinare. Et decimo quinto Kalendas Martias exiit imperator

NOTÆ.

(96) *Opinatissimæ.* Rufinus interpretes Eusebii H. E. viii, 1: « opinatissimus ille Dorotheus. » Ipse Rufinus l. 10: « nobiles et opinatissimi conveniunt. » Julius Firmicus 3, 5: « magos famosos facies

vel philosophos opinatos. » Hincmar. Rem. de Prædestin. 54: « Gregorius Nazianzenus vir in fide et doctrina opinatissimus. » Fagn.

ab urbe, et Dei providentia inefficax rediit Crumnus non paucis amissis. Ast imperator Hadrianopolim veniens, et ordinatis apte quæ circa eam erant, cum gaudio rediit, et ascendens monasterium Tarasii beatissimi patriarchæ, celebratis ejus memoriis, una cum Augusta Procopia, argenteo petalo librarum 95 sacrum sepulcrum ejus vestivit. Post captam vero Mesembriam imperator Crummo pace negata, ex omnibus thematibus militiam ante vernale tempus in Thracem transire præcepit, ita ut omnes moleste ferrent, maxime Cappadoces et Armeniaci. Imperatore autem exeunte cum ordinibus mense Maio, exivit cum eo pariter Procopia Augusta usque ad aquæductus juxta Heracliam. At vero multitudines super hoc duriter ferentes in derogationem ac maledictionem converse sunt contra Michaellem. Porro tertio Nonas Maias eclipsis facta est solis circa duodecimam partem Tauri juxta horologium, oriente sole, et multus timor cecidit super turbas. Ast imperator circumibat Thracem cum prætoribus ac militibus, neque contra Mesembriam pergens, neque aliud quid eorum quæ agi debent ad destructionem hostium patrans, sed tantum suasus sermonibus vanis consiliariorum suorum, bellorum experientiam non habentium, ac per hoc asseverantium non audere inimicum adversus illum venire, in propria regione sedentem. Et erat barbarico impetu gravior concivium cœtus deficientium circa necessarias utilitates, et rapinis ac invasionibus exterminantium compatriotas. Circa initia vero Junii mensis exiit Crumnus Vulgarum dux cum exercitibus suis, veritus, quod multa millia essent Christianorum. Cumque movisset exercitum in Versiniciam quasi tricenis signis ab imperialibus castris, Leo patricius et prætor Orientalium Joannesque patricius et Macedoniæ prætor, cognomento Aplaces, multum prompti ad hos bellandos, prohibiti sunt ab imperatore per malos consiliarios. Cum autem urbs Ietianias celebraret cum summo sacerdote in templo SS. Apostolorum, quidam impiorum obscenæ Deo perosi Constantini hæreseos, obserata porta imperialium sepulcrorum, nemine attendente, propter turbae frequentiam, quo subito cum quodam sonitu aperiretur egerunt, quasi ex quadam operatione divinitus facti prodigii, et intro insilientes procidebant seductoris monumento, hunc invocantes et non Deum: *Surge, dicentes, et auxiliare perditæ rei publicæ*; diffamaveruntque quia surrexit super equum sedens, et vadit Vulgares bellaturus, qui e contra Tartarum habitat cum dæmonibus. Qui ab urbis præfecto comprehensi primo quidem mentiebantur divinitus ultro fuisse portas sepulcrorum apertas: præsentati vero tribunali præfecti et circa testimonium claudicantes obserationis fraudem ante omnem poenam confessi sunt; quos merito vectibus subdens pompæ publicæ submitit, vociferantes causam poenæ. Sic enim nequitiae inventor diabolus

A suos milites erudit, ut non peccata sua ipsi accusent, sed orthodoxam et a Patribus traditam fidem sacrumque habitum monachorum, qui divini est philosophiæ gymnasium. Multi autem eorum qui in his blasphemabant, habitu tantum erant Christiani, veritate vero Pauliciani, qui non valentes detestabilia dogmata sua manifestare hujusmodi occasione indoctos adulterabant, Constantinum, qui Judaici fuerat sensus, beatum dicentes ut prophetam et victorem, hæresimque ipsius in subversionem incarnatæ dispensationis Domini nostri Jesu Christi amplectentes. Porro decimo Kalendas Julius prælium ineuntibus haud procul ab Hadrianopoli, delinquent quidem Christiani valde dire circa bellum, obtinent autem inimici pugnam a Deo, ut plures Christianorum nec primam congressionem... summa fuga uterentur, ita ut Crumnus consternatus æstimaret insidiarum quarumque argumentum esse; quo factum est ut modicum retineret suos ab insecutione: quia enim vidit eos sine ulla retentione fugere, persecutus occidit multitudines copiosas, veniens nihilominus ad sarcinas, et has cum exuviis auferens. Ast imperator fugiens repedabat in urbem, multitudinibus harumque principibus sumptis. Insuper et imperii pollicebatur depositionem dejurans. Inter quos et Leonem patricium et prætorem Orientalium, tanquam pium et fortissimum et per omnia strenuum, in tenendo imperio asciscere socium voluit. Qui nullatenus acquiescens, dimisit eum præesse thematibus, ipseque ad regiam pervenit urbem octavo Kalendas Julius, volens deponere imperium et alium promovere; qui tamen ab uxore, et ab his qui nequiter prævaluerant, non est permissus. Verum in hoc Nicephorus sanctissimus patriarcha consentiebat: *Et ipsa, inquit, et filii ejus salvandi erunt, si taliter quis promoveatur*. At vero prætores discentes imperatorem cum multitudinibus in urbem fugisse, desperati ab eo quod de cætero imperandi forent, et consiliati apud semet ipsos implorabant Leonem patricium et prætorem Orientalium, quo auxiliaretur communi rei publicæ et Christianorum religioni optularetur. Ast illo aliquandiu vehementer differebat tempus, considerans difficultatem et Barbarorum incursionem intolerabilem, et semet ipsum erga imperatores conservans rectum et absque insidiis. Quia vero ad urbem properare inimicum vidit, scribit Nicephoro patriarchæ de recta fide sua affirmans, petens etiam ut cum oratione et nutu ejus imperium sumeret. Et veniens ad tribunal ante urbem positum una cum prætoribus et exercitibus, valde legitimus Romanorum imperator ostenditur, et die media Constantinopolim per Carisii portam ingreditur, et ad regalia pervenit. Porro Michael, audita hujus acclamatione, in oratorium Phari accurrens, una cum Procopia natisque suis, detonsis capillis monastica induit vestimenta quinto Idus Julius sextæ indictionis, feria secunda. Postera vero die coronatus a Nicephoro patriarcha in ambone Majoris ecclesiæ

urbis, præcepit custodiri viriliter muros die ac nocte, A ipse per se circumiens et excitans eunetos, ac bonam spei fiduciam habere commonens, eo quod Deus celeriter foret inopinate facturus per intercessionem intermatre Dei Genitricis et omnium sanctorum, nec omnino confundi nos esset passurus ob multitudinem culparum nostrarum. Inter hæc novus Senacherib, Crumnus videlicet, derelicto proprio fratre cum virtute sua ad impugnandum Adrianopolim, post sex dies imperii Leonis superveniens in viribus et equis regiam urbem girabat juxta muros a Blachernis usque ad Auream portam, ostendens virtutem suam, et celebrato polluto ac dæmonico sacrificio in prato penes mare sito postulavit ab imperatore ut figeret lanceam in eandem Auream portam; quo id fieri non permittente reversus est ad tabernacu-

lum suum. Cum autem admiratus fuisset muros urbis et bene ordinatam imperatoris aciem, et super obsidione, quam separabat, desperatus effectus esset, ad conventiones convertitur, et ante pacem tentatoria verba faciebat. Ast imperator accepta occasione conatus est huic insidiari, sed a multitudine peccatorum nostrarum, hoc in finem perducere prohibitus est, administrantium hujusmodi rei rusticitate, vulnerantium quidem hunc, mortalem tamen non inferentium plagam. Super hoc insaniens nequissimus, misso cursa ad S. Mamam, palatium illic habitum incendit, et æreo leone Hippodromii una cum urso et dracunculo laeus ac marmoribus electis in plastra imposito reversus est, et obsessam Hadrianopolim cepit.

VOCUM

IN THEOPHANE ET LEONE GRAMMATICO

NOVARUM SEU MIXOBARBARARUM

INDICULUS.

Ἀδύνα, scutica, habena, 306.
Ἀδουμάς, subadjuva, 247.
Ἀγκυλοκοπεῖν, populum nervos succidere, 137.
Ἀγούρος, masculus, robustus, 400.
Ἀγροαία, forum, ἀγορά, 249.
Ἀδουμίου, nomenclatura, recensio nūminum, 497.
Ἀδύγανος, præstigiatores, 415.
Ἀδυνάτωτος, subita irruptione oppressus, 209.
Ἀξιούχτος, aqueductus, 424, 429.
Ἀκούβια, accubita, 196.
Ἄλογον, equus, 265.
Ἀμυνέωτος, sine machinis, 572.
Ἀμύνωτος, ambo, suggestus, 136.
Ἀμυρσίω, Saracenorum summum principem ago, 280.
Ἀμυρμένωτος, ejus nulla a morte memoria, excommunicatus, 573.
Ἀναβάσιον, ascensus, 579.
Ἀνολέιν, dedicare ecclesiam, id est, facere publicum divinis officiis addictam, 195.
Ἀνθωσι, annona, comestus, 426, 476.
Ἀντιμίνσιον, corporale, 579.
Ἀνωματικοί, primores, viri in dignitate constituti, 270.
Ἀπληγεῖν, castra admoveb, applicare, 153, 289.
Ἀπλώματα τῶν θυσιαστηρίων, mappæ altarium, 44.
Ἀποκαβάλλεσθαι, equo desilire, 432.
Ἀποκριτάριος, responsalis, 305.
Ἀπομολιστίον, exmonetarius, 201.
Ἀποστολική σέλη, σχῆμα, patriarchalis habitus, 202, 140.
Ἀπράχτος, irritus, 34.
Ἀργυροπράτης, argentarius, 201.
Ἀριθμός, cohors, numerus, 64.
Ἀριστόδειπνον, prandii cænare convivium, 513.
Ἀρμαμέντον, armamentum, 251, 570, 249.
Ἀρματα, arma, 308, 345, 302.
Ἀρματώματος, armis indutus, 364.
Ἀρμενίζω, τὸ ἐπάλω, vela facio, contendo, 518.
Ἀσπερηγίτις, a secretis, 245, 571 et passim.

Ἀσημεν, argentum, 268.
Ἀσπρος, candidus, 144.
Ἄστα, hasta, 306.
Ἀγούσταλιος, angustalis, 139 et alias.
Ἀδυνάτωτος, primum exemplum, 135.
Ἀδύβωτος τὸν χειμῆριον χειρῶν, hyberna ducere, 126.

B

Βάθρα, transtra, sedilia, 307.
Βατοολος, bajulus, 85.
Βάκλον, baculus, 200.
Βαλλίζω, choros duco, 54.
Βάνδον, vexillum, 155, 181, 265.
Βαντίξω, e sacro fonte suscipio, 145.
Βαπτιστικὴν ἑνομα, nomen in baptismo inditum, 344.
Βαυλίχου, regulina, 151.
Βιτάν, ambo ecclesie, ascensus, 296.
Βερνδάριος, veredarius, 192.
Βασίτορας, basilites, 192.
Βίγλα, excubia, 257, 548.
Βιχάριος, vicarius, 278.
Βιτάδας, Bulgarorum proceres, 367.
Βουινάτωρ, buccinator, A. C.
Βουλλώ, sigillo regio obsigna, 369.
Βορδόνς, burdo, 155.
Βραχέλια, dextralia, 266.
Τὸ Γαλλικόν, sapa Gallicus, 292.
Γαρσονοστάσιον, puerorum, seu militum statio, 205.
Γιγγίβερ, gingiber, 268.
Γιστέρναι, cisterna, 129.
Τὰ Γουναρία, pellicarorum officina, 605.
Γουνακόπαδα, mulieres et pueri, 325.

Δ

Δηλάτωρ, delator, accusator, 442.
Δημαρχος, tribunus factionum populi, 211.
Δῆμοι, populi factiones, 62, 141, 154.
Δῆμοι, demi ita dicti in Circo, 507.
Δημοτέω, e popularibus militum ego, 197.
Δημοκρατία, populari factione obtineo, 142.
Δημοκρατία κομικαί, ubique obtinentes factiones, 151.

Δημόται, factionarii, 156, 158.
 Διατάριος, zelarius, atriensis, 268.
 Διτισίσιον, sacrus, vestis imperatoria, 456.
 Δίππιον, Circi stadium, 341, 342, 355.
 Δίππιον, via ad Circum, 372.
 Διοικητής, publicanus, vectigalium exactor, 345.
 Διορία, occasio, tempus opportunum, 398.
 Δογή, malum doxh, convivium, epulum, 317.
 Δομῆστικός, domesticus, 90.
 Δούξ, dux, 110, 136.
 Δρόμων, celox, minor triremis, 335.
 Δρούγγος, drungus, cohors, 184.
 Ε
 Ἐργασίον, ergastulum, 397.
 Ἐδικτον, edictum, 275.
 Ἐδικος, defensor, 419.
 Ἐρβάτη, aquæ conceptaculum in balneo, 50.
 Ἐρβόλος, porticus, rostra, 64, 95.
 Ἐρβολοί, cortinae ad tentorium, 268.
 Ἐμπρακτος, moliens aliquid, 313.
 Ἐμπράκτως, solenni ritu, et pompa, 335.
 Ἐνδυτής, palla, corporale, 459.
 Ἐνδρίνοι τύποι, sanctiones, pacta rite disposita, 505.
 Ἐντολιχάριος, deputatus a subditis ad principem : procurator Anast., 236, 240.
 Ἐξάρχος μοναστηρίων, generalis praefectus ac visitator monasteriorum, 195. Militiæ princeps, ac rerum summam tenens, 241, 337.
 Ἐξερχέτον, exercitus, 198, 202.
 Ἐξουδίστωρ, excubitor, 191, 116.
 Οἱ ἑξωτερικοὶ ἀρχόντες, exteri duces, 310.
 Τὰ ἑξω καθαλαρικά, exterae equestres copiae, 310.
 Ἐπίεικτες, operarum praeses, 306.
 Ἐπιάγορος, virilis, robustus, stipatus, 460. Not. post.
 Ἐπιριπτάριον, integumentum capitis, 490.
 Ἐπιστήσιος, intimus, 594, 599.
 Ἐπιφανείς, nobilissimus, 46.
 Ἐπιφανέστατος, nobilissimus, 59.
 Ἐργαστηριατικοί, artifices, 379.
 Ἐργοδότης, operarum praefectus, 371.
 Ἐτοιμοθάνατοι, panarii, furarii, 153.
 Εὐλογία, munusculum gratitudinis signo in principem ab electo patriarcha conferrisollitum, 84.
 Ζ
 Ζάχα, Ζάχος, stabuli cellaria, 208.
 Ζάχαρ, saccharum, 268.
 Η
 Ἡσυχάζειν, privatim agere, 85.
 Θ
 Θαλάσσιον πῦρ, ignis marinus, 295. Qui et ὕδρον.
 Ἡ Θεανδρική μορφή, Christi Dei hominis imago, 216.
 Θύμω ρινοκτυπούντες. Nares thymo levius ferientes, eisque illud crebro adhibentes, 62.
 Ι
 Ἰδικτον, edictum, 52, 205.
 Ἰλλούστριος, illustris, 158.
 Ἰνδουλγεντία, indulgentia, 200.
 Κ
 Καβαλλάριος, eques, 266.
 Καβαλαρικά θέματα, equestres turmae, 321.
 Καβαλαρίκον, equitatus, 298.
 Καβαλλικεύω, eques incedo, 321.
 Καβαλλίνα, stercus equinum, 297.
 Κάδιον, cadus, 292.
 Καθολική ἡ ἐκκλησία, ecclesia urbis primaria, 314.
 Καισαρικά περικεφάλαια, Caesarum stemmata, 374.
 Κακαθοπυρφόροι βέηρες, biremes ignaræ, 294, 352.
 Καλοκαίριον, aestas, 326.
 Καμηλακτὴν, pileolus caput et aures obtegens, 110.
 Καμηλακτὴν διδάλιον, Totilæ stemma gemmis ornatum, 195.
 Καμίσιον, camisia, 268.

Κάμπος τριβουναλίου, tribunalia campus, 244.
 Κανδιδάτος, Candidatus, 369.
 Καράβιον, navigium, 432.
 Καρβαρήγας, dux primarius Persarum, 214.
 Κασίδα, cassis, 266.
 Καστέλλιν, καστέλλιον, propugnaculum, castellum, 109, 267.
 Πλοία κασταλλωμένα, naves turritæ, 250.
 Κάστρον, oppidum, urbs munita, 299, 306, 326 ; etiam exercitus, 396.
 Καταπραχταρικά, equi e foris septimentum ac tatumen, 266.
 Κατίνα, navis prægrandis, 331.
 Καῦκος, caliculus, poculum, 248.
 Ἀποκαυκοδόκνος, a calicibus olim minister, 320.
 Καντοτομήσαι, virilia exsecare, 151.
 Κένταρχος, centurio, 241.
 Κένσος, sedes, 249, 313.
 Κεντηνάριον, auri libræ centum, 335.
 Ἐκ κεντητοῦ εἰκὼν, imago ductis seu coloribus picta, 144.
 Κεντητὸς σταυρὸς διὰ μέλανος, punctationibus effigiatum crucis signum infuso atramento, 221.
 Κεράτιον, ceratium, obolus, minutum monetae genus, 235.
 Κεφαλαί, homines, 362.
 Κεφαλιτὶν τοῦ βασιλέως, ejus veluti capitis censione pensa nuntiamata, 407. D. P. Goar, ejus capitis sculpta imagine. Verum id commune nuntiois aureis.
 Κατηχητής, catechista, 387.
 Κατηγούμενα, porticus interiores ad ecclesiam, 348.
 Κηρουλλάριος, cerularius, qui vendit cereus, 412.
 Κηροπώλητα, addictæ officinae illi negotio, 505.
 Κητατόριον μεταθεσίον, decretum translationis ex uno in alium episcopatum, 322.
 Κιβούρια, et κιβώρια, cibaria, patens fornices ad altaria, 196, 197 ; ἀργυρὰ κιβούρια.
 Κιονάκιον, columellæ altaris, 318.
 Κιτατόριον, citatorium, 316.
 Κλάβιος, circulus, 207.
 Κλεισούραι, clusurae, monasterii angustiae ad fauces, 258.
 Κλεισουροφύλαξ, angustiarum hujusmodi custos, 291.
 Κλητορεύω, convivium celsedro, invito, 315.
 Κοιάιστωρ, quaestor, 143.
 Κομδέντον, conventus, comissa, 145, 364.
 Κομδώνω, decipio, illudo, 126.
 Κομμέρικιον, vectigal, 396.
 Κόντος, ἄλ. κοντός, sagulum, 572.
 Κοντάριν, hasta, 249.
 Κονταρά, hastæ ictus, 266.
 Κόρδα, funis, vestis, 312.
 Κόρτη, comitatus, aula, 455. Sepulchrum, aulea, Anast. 390, 395.
 Κορταλίζω, seu potius κορταλίζω, ad choreum numeros strepitum edo, 51.
 Κουβικουλάριος, cubicularius, 142.
 Κουδούκλειον, cubiculum, 480.
 Κουλούκης, catulus, 376.
 Κουμπέρικιον, vectigal mercedibus impositum, 390, 401.
 Κουμπερκεύειν, vectigalibus gravare, 477.
 Κουράτωρ, curator, 69.
 Κουρατωρία βασιλική, imperatoris sacus, 412, 504.
 Κουρεύω, delondeo, 334, 548.
 Κουρσάκοι, tonsores, 59.
 Κουρκαουρὸν, mareupium Anast. 306.
 Κούρσον, prædatio, 270. Item turma militum, 400.
 Κουρσεύειν, prædas agere, excurrere, 261.
 Κουφίζω, tributa minuo, 396.
 Κρέμασις, areus in ædificio, 197.
 Κριστάτος, comatus, 337.
 Κυκλόποδες, calei ancis ferreis instructi ad mentes hyeme superandos, 329.
 Κυριακά, templà, ecclesiae, 22.

Κώδιξ, *codex* 140. Λογυθεσίων κώδικες, *publici aerarii libri*, 314.

Κωδωνάτος, *personatus*, 110.

Κωμοδρόμος, *circulator*, 189.

Α

Λαγκίδιον, *lanceola*, 207.

Λαός, *exercitus*, 88, 100.

Λαργιτιανών κόμης, *largitionum comes*, 158, 249.

Λάρδον, *laridum*, 195.

Λαυρίζουσαι, *naves altum petentes* P. Gōar. 331, Anasī. *consumptæ*.

Λαυράτα, *principum imagines*, 247.

Λεΐφος, *diminutus*, 351.

Λίβελλος, *libellus, accusatidnis, professionis fidei*, 24, 17, 45.

Λιθία, *lapides pretiosi*, 152.

Λιμητόν, *limes*, 148, 152.

Λινόχρυσος, *lana auroque contextus pannus*, 207.

Λιταί, *supplicationes*, 94, 136, 104.

Λιτανεύειν, *processiones obire*, 94.

Λιτοβούλης, *infame nomen*, 153.

Λούπινον, *lupini*, 352.

Λουρίκια *et* λωρίκια, *lorica*, 266.

Λωρικάτοι, *loricati*, 157.

Μ

Μαγαρίτης, *fidei desertor*, 262, 284.

Μαγαρίζειν, *apostatare*, 334.

Μάγγανα, *machina*, 52, 53.

Μαγανικα, *instrumenta bellica*, 317.

Μαγγλάβια, *verbera*, 454.

Μάγιστρος, *magister*, 117.

Μαγιστριον, *magistri dignitas*, *ibid.*

Μαγιστριανός, *magistrianus*, 240.

Μαγκήπεια, *pistrina*, 65, 199.

Μαϊουμά, *majuma festum profanum*, 380.

Μαϊστωρ, *magister mechanicus*, 156.

Μανδάτον, *responsum*, 211.

Μανδάτωρ, *præco, qui ex principis persona respondet*, 154, 155, 156.

Μάνδρα, *locus peculiaris; et monasterium*, 96.

Μανδύτιν, *mantile*, 397.

Μανδύον, *mandias, palliolum*, 148.

Μανιάτιν, *torques*, 207.

Μανίκια, *manica*, 327.

Μαρτύρια, *ecclesie martyrum*, 27, 91.

Ματζώσαι, *colaphis cedere*, 236.

Μεϊωριν, *semihora*, 441.

Μελαειρονέω, *pullis induor*, 101.

Μεναύλος, *secaris*, 187.

Μεσάυλων, *medium atrium*, 205.

Μεταθρονιάζω, *ex uno in alium episcopatum transfero*, 110.

Μετάτα, *fila serica*, 153, 268.

Μιτάτα (τὰ) τοῦ στρατοῦ, *castra metata*, 62.

Μητάτα, *metationes*, 62.

Μίλιον, *milliare*, 114.

Μιλιάρχεια, *nummi argentei*, 346, 254.

Μίμας, *mima*, 79.

Μισέω, *dimitto, abundi copiam facio*, 201.

Μονήτα, *moneta*, 18, 505.

Μονόκωνοι, *expediti milites*, 339.

Μονοπάτον τοῦ καθίσματος, *semita secretior ad imperatoris in Circo sedile*, 157.

Μονοστράτηγος, *supremus dux*, 310.

Μουλάτα γεφύρα, *pons Milvius*, 14.

Μούλος, *moles, portus ager*, 247, 367.

Μούλτον, *sedition*, 400.

Μουλτεῖον, *locus ubi excipiebantur libelli supplicites*, 68.

Μουσαῖον, *opere musico tessellato*, 373.

Ν

Ναχοτάπητα, *lectisternia*, 268.

Ναχοτάπητα ἀνέστερα, *grandes tapeles acui picti*, 434.

Νάρθηξ, *vestibulum ecclesie*, 205.

Νεροφόρος, *balnei crater*, 122.

Νοτάριος, *notarius*, 514, 86, 149.

Νουβίτισσαι, *virgines viris desponsata*, 381.

Νούμερος, *cohort*, 43, 64.

Νουμέριοι ἀριθμοί, *militares numeri*, 188.

Νωβελίσσιμος, *Nobilissimus, titulus dignitatis*, 374, 379.

Ξ

Ξηρόλιθος, *murus ex solis lapidibus*, 331.

Ξυλοκούκουδα, *ligna crepitacula*. Vide *not.*, 238.

Ξυλοπαυδοῦροι, *lignæ funes, ac vincula*, 564.

Ξυλόποδες, *compedes*, 215.

Ο

Όλοκοτίνν, *nummus aureus*, 345.

Όλοσληροι, *milites undique ferro tecti*, 454.

Όμολογια, *cautio, syngrapha*, 505.

Όμφικιον, *officium, vitæ institutum, metier*, 316.

Όναγρος, *machinae genus*, 35.

Όπερα, *opera, manceuvre*, 306, 371.

Όπιμάτοι, *optimates*, 377.

Όπτιοι, *optiones; milites*, 175.

Όρνάριος ὕπατος, *consul ordinarius*, 125.

Όρνάτουριον, *malim cum Cedr., ἀρματώριον*, 321.

Όρσαι, *funes*, 434.

Όστραχάριοι, *testacei operæ*, 371.

Όφτιάλιος, *officialis, qui aliquo fungitur munere*, 479.

Όφιδες, *obsides*, 329.

Όφικιόν obssequium h. ministri aulici, 318, et passim.

Π

Πάκτα, *pacis conditiones, iusta federa, pacta tributa*, 154, 214.

Πάλλια στρικὰ, *pallia, vestes sericæ*, 374.

Πάλος, *palus*, 413.

Πανηγύριον, *nundina*, 396.

Πατιάς, *pulatii custos et janitor*, 447.

Πάππας, *papa, Romanus pontifex aut Alexandrinus*, 86, 87, 104.

Παππάς, *clericus secularis*, 83.

Παπυλιον, *papilio, tentorium*, 268.

Παραδυναστεῖον, *subadjuta, summa pollens in aula auctoritate, cuius maxime consilio resp. regitur*, 84, 86.

Παρακοιμώμενος, *accubitor*, 210.

Παρακονδελίζω, *velito*, 298.

Παραμήριον, *pugio, sica*, 185, 518.

Παραμονάριος, *mansionarius*, 189, 459.

Παραπόρτιον, *minor porta*, 318.

Παρίππιν, *veredarius*, 347.

Πασγάω, *pascha celebrare*, 362.

Πασγάλλα, *paschalis hebdomada*, 95.

Πατέρα ἀνακηρύττειν, *Patres, sive patricios creare*, 90.

Πατριμόνια, *quæ dicuntur sancti Petri patrimonio*, 345.

Πέλμα, *Circi area*, 157.

Πεζούλιον, *exedra*, 459.

Περικεφάλαια Καίσαρικὰ, *Cæsarum stemmata*, 374.

Περνέω, *τὸ παραινῶ, trajicio*, 198.

Πετροβάτα, *petrobolus*, 322.

Πήγος, *Nili exundantis mensura*, 15.

Πιάνω, *cappio, apprehendo*, 334.

Πίνσαι, *pila, pinnacula, parietes*, 197.

Πιττάχιζα, *locus ubi excipiebantur libelli supplicites*, 68.

Πληθὴ πληθὺς Ρωμαίων, *Romanus exercitus*, 219, 231.

Πλουμία χρυσά, *Phrygonis opere intextum aurum*, 144.

Πολυκάνδηλα, *candelabra multifida*, 253.

Πομπήσιον, *ignominia traduco*, 315.

Πονέω, *constupro, maculo*, 365.

Πόρτα, *porta*, 97, 188.

Πορφύρα, *aula ubi nascebantur imperatorum filii*, 398.

Πούλιπα, *pulpita*, 154.

Πραΐδα, *præda*, 152, 162, et alias.

Πραιδών, *praedator*, 23.

Πραιπόσιτος, *præpositus, cubicularius*, 85, 142.
 Πραιτώριον, *praetorium*, 64.
 Πράκτορες, *exactores*, 280.
 Πράνθεια, *prænæ, vitæ*, 196.
 Πρεσβύτερος κόμης, *præsenii comes*, 141.
 Πρίγκιπες (οἱ) τῶν σχολῶν, *principes scholarum*, 157.
 Προκέστος, *processus*, 191, 454, 478.
 Προμοσέλλα, *equus imperatrici addictus; forte equi candidi*, 400.
 Προμοσκρίνιος, *scriniis præfectus*, 411.
 Πρόδοκος, *major-domus*, 357.
 Προδίκτωρες, *protectores, satellites*, 157.
 Προδποστολή, *fornix*, 197.
 Πρωτοσυνούχος, *spadonum primus*, Anast., 306.
 Πρωτόθρονος, *primæ sedis a patriarcha episcopus*, 110.
 Πρωτοκαθεδρία, *primus consessus*, 140.
 Πρωτοκursor, *cursorum princeps*, 247.
 Πρωτοσύμβουλος, *Saracenorum concilii princeps, eorumque rex*, 309, 331.

P

Ρεγειών, *urbis regio*, 308.
 Ρέσκασθαι, *in vulgus spargi*, 394.
 Ρεφερανδάριος, *referendarius*, 153.
 Ρήξ, *rex*, 145.
 Ρόγα, *stipendium militum, annona, munus*, 41, 131.
 Ρογέειν, *munus spargere*, 142.
 Ρούκιν, *ricus*, 394.
 Ρούσιος, *punicus*, 144.

Σ

Σαγιόν, *sagulum*, 258.
 Σαγίττοβόλος, *jactus sagitta*, 266.
 Σακελλάριος, *thesaurarius*, 246, 306.
 Σάκκος, *saccus*, 315.
 Σάκρα, *diploma regium, sacra*, 110.
 Σαλισβήριον, *srenum equi*, 21.
 Σάνδαλοι, *lintres magnarum navium*, 332.
 Σεκρέτον, *secretum, palatii cubiculum*, 195.
 Σερκίτα, *domus, ubi stallo ad processiones*, 395.
 Σελέντιον, ἢ Σιλέντιον.
 Σέλλα, *sella equitis*, 266.
 Σέλλον, *imperatoris sedile*, 456.
 Σένσον, *sedes imperatoris in Circo*, 107.
 Σημάδιον, *pignus*, 205.
 Σημαδάριος, *mutuarius sub pignore*, 205.
 Σημειώτης, *vezillifer*, 171.
 Σηκύνω, *colligo, metaphora ab ovibus*, 432.
 Σηγίλλιον, *sigillum*, 422.
 Σήμα, *fornix*, 470.
 Σιλέντιον, *comitia, conventus*, 342, 358, 208, 448.
 Σιλεντιάριος, *silentiarius*, 115.
 Σιλεντιαρίκιν, *silentiariorum statio*, 201.
 Σισύρα, *cuculla, habitus monachalis*, 98.
 Σιφωνοφόροι δρόμονες, *ignarii cum siphonibus*, 292.
 Σκάλα, *pensilis scandula in equo*, 470, 365.
 Σκαλλώτης, *scandularius*, 456.
 Σκαρμαγγίν, *chlamys, vestis superior*, 266, 451.
 Σκηπτρα, *clava honoraria, banda*, 344, 379.
 Σκλάβος, *servus, esclave*, 370.
 Σκηπία, *inopia*, 248.
 Σκυτοβία, *excubitus*, 571.
 Σκουτρίν, *scutum*, 266, 507.
 Σκρίβων, *satelles, σωματοφύλαξ Theophyl.*, 231.
 Σκρίνα, *scrinia*, 249.
 Σολαίας, ἢ ἡ σολεία, *solea, locus vicinus altari*, 571, 451.
 Σούδα, *vern*, 516.
 Σούδα, *vallum*, 416.
 Σπαθάριος, *defensorum princeps, ac satellitum*, 109.
 Σπόνδα, *sponsalia*, 574.
 Σπούδα πλατεία, *lata fossa: male, nam in Ms. col. est σούδα*, 435.
 Στάμα, *meta, circi locus*, 372, 247; status Anast., id est, *quies, cessatio*, 266.

Σταῦλον, *stabulum*, 192.
 Σταύλου κόμης, *comes stabuli*, 451.
 Στεφανίτης, *conjugatus*, 368, 441.
 Στέφμιον, *coronato*, 428.
 Τὰ στήθεα, *vallum, columella ad pectus ascendentes*, 351, 457.
 Στηθάριον, *imago a pectore, un buste*, 507.
 Στιγάρης ασπρος, *tunica alba*, 144.
 Στόμιον τοῦ πόντου, *ponti fauces*, 108.
 Στραγλομαλωτάρια, *stragule vestes*, 454.
 Στρατηλάτης, *magister militum*, 149.
 Στράτα, *exercitus, castra*, 240, vid. not.
 Στράτωρ, *strator*, 525.
 Συνήθειαι, *consuetudo stipendia*, 200.
 Σχεδία, *naves tumultuaria compactæ*, 65.
 Σχετικὴ εἰκόνων προσκυνησίς, *relativa adoratio, ac velut attributione*, 510.
 Σχιστά διὰ μαργαρίτων, *margaritis intexta, ac scissa*, 307.
 Σχολών κόμης, *scholarum comes*, 118.
 Σχολάριος, *miles*, 109.
 Σωκός, *σωκίζειν, soco capere, laquei genus*, 185.

T

Ταγίτω, *equis pabulum præbeo*, 266.
 Ταγματάρχης, *turmarum ductor*, 215.
 Ταξάτης, *miles*, 271.
 Ταξάτιον, *praesidium militum*, 309, 460.
 Ταξίδιον, *expeditio*, 455, 456.
 Ταυλὶς χρυσός, *aurea tabula*, 144.
 Τένδα, *tenitorium*, 455.
 Τεραραλ, *petrobolus*, 332.
 Τετραβήλα, *velata quadrata*, 419.
 Τετρακάνθιον, *quadratum tabulatum*, 555.
 Τετρανέτου (τε), *quadrupario opere*, 157.
 Τζάγρια (τὰ ἀλθινά), *ocrea rubea, imperatorum insigne*, 265, 584.
 Τζαγαρία, *officina sutoria*, 155.
 Τζαγγάριος, *sutor*, 456.
 Τζάγρια ρούσια, *ocrea punicea*, 144.
 Τζυκανιστήριον, *sphaeristerium*, 480.
 Τόρνα, τόρνα, *voces Italicae: verto, verto*, 218.
 Τούρμαι, *turma*, 450.
 Τούλβον, *impedimenta, supellex bellica*, 212, 216, 221.
 Τούφα, τὸ σφαῖρα, *globus*, 456.
 Τριβουνάριον, *tribunal*, 215.
 Τριβούνος, *tribunus*, 95.
 Τριχοπαράτης, *pilosus*, 357.
 Τροπική, *ambitus*, 375.
 Τρούλλος, *trullus, copula*, 197.
 Τύρωνες, *tyrones*, 249.

Υ

Υλογραφία, *imagines in ligno sculptæ, S. Niceph. cera suas habet*, 375.
 Υπατάτα, *munus consulare, pecuniarum effusio*, 211.
 Υπατοι, *præsides, proceres*, 45, 71.

Φ

Φακιδίον λινόχρυσον εσπενδονισμένον, *pileolus e ranno aureo gemmis distincto*, 207.
 Φακτοναρής, *factionarius*, 453.
 Φάλας, *equi Heracii nomen*, 266.
 Φαλόω, *salao*, 269.
 Φαμηλία, *ei φαμηλία, familia*, 526, 590.
 Φαντασία, *ostentatio, superbus apparatus*, 57, 100.
 Φατίλον, *bacillus, fusus*, 485.
 Φιάλη, *ons, fontis machina*, 507.
 Φλάμουραν, *ei φλάμουριον, vexillum, flamula*, 305, 577.
 Φοιδεράτων κόμης, *fœderatorum comes*, 154.
 Φόλις, *folla, obolus*, 147.
 Φορεσία, τὸ σχῆμα, *habitus, le port*, 196.
 Φόρος (ὁ), *forum*, 108, 157, 188, 508.
 Φορτώ, *curtibus impono, onero*, 454.
 Φόσσα, *fossa*, 551.
 Φούλκον, *cuneus, militum manus*, 265.
 Φούρχα, *φουρχίω, furca, patibulum, suspendo*, 156.

Φουσάτον ποιῆν, et fousatēsen, castra metari, 163, 198.

Φουσκιάζω, fuscia condio, 334.

Φυγοπιδεμος, imbellis, timidus, 55.

Φυλακτά, crux, sive reliquia collo appensa, 318.

Φῶσα, vallum, 351.

Φωσάτον, exercitus, 329, 360.

Φωστικῶς ἀπληροῦσεν, hostiliter obsidere, 309.
Φωτίζω, de susceptore et procurante baptismum, 141, 149.

X

Χαρβάσινα καρβία, carbasina, 268.

Χαρτοδασία, computorum liber, 363.

Χειμερία πολλή, longa pluvius hyems, 190.

Χελανδοῦρον, linter minor, 316.

Χριστά, liniatores, 371.

Χρυσάργυρον, tributū genus ex omni rependi solitum, 125.

Χρυσουλαδάριοι, phrygiones, 395.

Χρυσίων, aurificina, 395.

Ω

Ωμοφόριον, S. Deipara vestis in Blachernis, 453, 500.

Ωρεία, horrea, 129.

Ωρολόγιον, horologium, 183.

SCRIPTORES QUI A THEOPHANE LAUDANTUR.

Acacius, ὁ τὰ Σύμμικτα συγγραψάμενος, 52.

Anthimus tropariorum poeta, 177.

Apollinarius, κατὰ Ἰουλιανοῦ λόγον ὑπὲρ ἀληθείας γράψας, 74.

Athanasius, 41.

Cyrillus, episcopus Alexandriæ: epistola ejus ad Constantinum, 63 Contra Julianum scripsit, 80.

Dorotheus, ep. Tyri, ἀμφοτέρων γλωσσῶν ἐμπαιρότατος, 35, ὁ πολλὰς ἱστορίας γράψας ἐκκλησιαστικάς, 74, liber ejus inscriptus: Τραγωδία, ἦθον, προσηγεῖα τῆς νῦν καταστάσεως, 235.

Ephraim, ὁ μέγας ἐν ἀσκήσει καὶ θεῖα διδασκαλίᾳ, 3000000 versus composuisse dicitur, 99.

Eunomius hæreticus: ὁ ἐπὶ αὐτοῦ τόμοι, 90.

Eusebius Pamphili: ejus Historia ecclesiastica, 9, 15, Orationes, 50, 40, 51.

Gelasius episcopus Cæsareæ, 15.

Georgius Pisidius, 460.

Georgius Syncellus, 3.

Julianus imp., ejus Misopogon, 81.

Pelagius patricius, ὁ περὶ ποιήσιν ἐπῶν ἀξιόλογος, 209.

Persicus Thrax, 179, nisi fortasse legendum: ὥσπερ

Σίχος ὁ Θράξ.

Philippus presbyter historiam Christianam 50 libris scripsit, 135.

Porphyrus Tyrius, 80.

Procopius, 293.

Rufinus: ejus Historia ecclesiastica, 35.

Sozomenus, 100, 126.

Theo philosophus, 123.

Theodoretus, 41.

Theodorus historicus, 250.

Timocles, tropariorum scriptor, 177.

Trajanus patricius ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἱστορίᾳ, 405.

INDEX

RERUM ET VERBORUM

IN

THEOPHANE ET LEONE GRAMMATICO

PRÆCIPUE MEMORABILIMUM.

Revocatur Lector ad numeros grandioribus typis in textu expressos, qui paginas Editionis Parisiensis repræsentant.

A

Aaron Madis filius, 381. Castrum Semalvum capit, 363. Suorum multos amittit, 384. Pacem cum Irene componit, *ibid.*, 385. Arabum dux, Christianis infensus, 389. Romanos prælio fundit, 391. Theophilum Cibyriæ eorum ducem martyrem facit, 392. Ad turpem pacem Nicephorum cogit, 407. Cypri vastatis ecclesiis, transfert Cyprios, 408. Chumid duce Rhodum populatur, *ibid.* In interiore Perside diem obit, 409.

Abachum et Michæ ossa inventa, 63.

Abalabaces Agarenorum ad Leonem legatus, 485.

Abandazes Chosrois ad Belisarium legatus, 186. Chosroem ad pacem delusus ipse inducit, 187.

Abares ex Gepidibus divisi, 81. Primum cum miraculo CP., 196. Tiberium superant, 208. CP. obsident, 261. *Vi le* Chaganus.

Abarus Alamandari filius, 203.

Abasgi Heraclio socii in bello Persico, fidem violant,

239, 260. Ab Alanis fatigati artibus Leonis Isauri, 328, 329, 350.

Abbas Tyanam capit, 315. Captivos plures abigit, *ibid.* Urbem Garis exstruit, *ibid.* Antiochiam Pisidiam subigit, 320. Necis Valid reum, effusique multi Christiani sanguinis Marvam occidit, 333.

Abdaas Ctesiphontis episcopus, succensio ignis templo persecutionis causa in Christianos, 71.

Abdelas Zuber Arabum dux ab Abimelech occisus, 300.

Abdelas in Romaniam educti, 310.

Abdelas Ali frater, ac Ali filius Syria præfectus Persidem invadens occiditur, 357, 359, 360.

Abdelas tarris libulis ruina oppressus, 369.

Abdelas Abulabæ frater, qui et Muamad, Mesopotamiae præfectus, 357. Arabum dux fratre mortuo Abdelam Alimi fratrem opprimit, 359, 360. Abussim ex insidiis occidit, *ibid.* Christianos vectigales describit, sacraque vasa fisco adhibet, 161. Maurophoros auctores sponianei Interitus occidit, *ibid.* Deserti, ac Barabonis fratres duces perimit,

534. Iseibi Musa ducem futurum dolo perimit et excludit, 56. Christianos iniquis legibus vexat, 569. Camachum frustra tenat, 574. Christianos ac Hebraeos manibus inscribit, 576. Diem obit, 578.
- Abdelas Caisi filius, Saracenorum dux, 298.
- Abdelas Muamed fratrem bello fatigat, 409. Victum in fugam agit, 421.
- Abdelas Zuber Musahum fratrem in Muctrum mittit, 504.
- Abderachmas Chalesti filius Romanas provincias depopulatur, 289.
- Abderachman Chaganum Perside expellit, 510. A Muamed et Chagano victus interit, *ibid.*
- Abdus in Justinum conjuratus occisus, 201.
- Abessalon Arotas filius excaecatus, 489.
- Abibo Gamalleis filius famus S. Stephani curat, 74.
- Abibus Arabum dux in Armenia victor, 286.
- Abimelech Arabum Ameras tyrannos tollit, 500. Mardaitis infestis, pacem cum Mavia initum confirmari petit, 501. Amoveri e Libano Mardaitas obtinet, 502. Theopolim capit, 503. Arabum principatum unus ipse colligit, 504. Meehm templum construit, 505. Deum fracti fuderis ultorem invocans, bello vincit, 505, 506. Joannem Romanum ducem Africa expellit, 509. Diem obit, 512.
- Abimelech Cappadociam et Galatiam infestat, 399. Ad uaque Mangana excurrit, 400.
- Abilabus exmonetarius in Justinianum conjuratus, 201.
- Abram Izid successor, ac frater a Marvam proligatus, 551.
- Abimarum Cibyraotarum drugarius Tiberii nomine imperator acclamatus, 309. In orbem receptus Leontium naribus mutilatum in monasterio recludit, 510. Heraclium fratrem supremum ducem constituit, *ibid.* Philippicum Nicophori filium relegat, 511. Chaganum ad Justiniani necem concitat, *ibid.*
- Abstinentia sacrorum hominum in Graecia, 441.
- Abubachar Muamed successor, 276. Gazam ac alia capit, 279.
- Abulabar Maviae classis praefectus Constantis classem delet, 287.
- Abulabas sedem in Perside ponit, 357. Idem qui Muamed, 359.
- Abumusallim Maviam proligat, 356. Abdelam Ali filium et Ali fratrem occidit, 356, 360. Eum Abdelas alter Arabum dux occidit, *ibid.*
- Acacius Armeniae praetor ab Artabane occisus, 181.
- Acacius Beroensis episcopus ob schisma Antiochenum Romam legatus, 65.
- Acacius CP. episcopus, 101. Jussus a Basilisco anathema dicere synodo, a plebe prohibetur, 104. In Basiliscum et Zenonem fide iurebatur, 106. Catandriem Antiochie creat episcopum, 110. Omnes Orientales ad Mongi communionem cogit, 113. Apud Felicem Romae accusatur, *ibid.* Henocti Zenonis auctorem putant aliqui, 112. Eius ausu Zeno Orientales illi subscribere cogit, 114. A Felice cum legatis deponitur, *ibid.* Felicis nomen e diplychis expungit, *ibid.*
- Acacius Eusebii Caesaris successor Arianus, 29. Joviano imperatore catholicum simulat, 45. Eudoxio socius in Catholicos sub Valente, 46.
- Acacius magister militum necis Theodosii reos ulciscitur, 140.
- Acacii martyris templum in Caria, 68.
- Acamerus Selavinarum princeps, 400.
- Acephali damnati in quinta synodo, 193.
- Achillas Alexandria episcopus, 10.
- Achilles ac Egyptii a Romanis repressi, 5.
- Achilles a Diocetiano sublatus, 6.
- Achim filii Marvam necant, 556, 557.
- Achollus Macedonni percussor ab eo annona donatus, 128.
- Acum Hunnus a Justiniano e sacro fonte suscepius Bulgarios proligat, 184. Eorum insidiis capitur, 185.
- Adad Examarum rex Christianus Homeritarum Iudeorum victor efficitur, 189.
- Adelphus antesignanus Messalianorum haeresis, 51.
- Adeser Persarum rex, 275.
- Adrianopolis a Bulgariis capta, 453, 499.
- Adrianus Chaldus rebellis edomitus, 499.
- Adrianus patricius Helenae pater, 506.
- Adrianus Romae episcopus, 274. Tarasii synodicas approbat, ac legatos ad synodum mittit, 588.
- Ade 1-8 Meropli discipulos ad Indos profectus, 19.
- Aelianus in Galia a Maximiano Hercule victus, 5.
- Aelianus Dorostoli igni consumptus, 45.
- Era Romanorum et Alexandrinorum, 1.
- Eculapius Carthaginis fundator, 170.
- Eihalas presbyter in Perside martyr, 20.
- Etherius in Justinum conjuratus occisus, 201.
- Ethribi, magna Arabia, 504.
- Aetius dux martyr, 453.
- Aetius dux Valentiniano datus a Theodoro, 81. Ut 1-1-bya Vandalis cedat auctor existit, *ibid.* Attitiam Aurelianus ad Ligerim vincit, 90. Suspectum ob potestatem Valentinianus occidit, 92.
- Aetius Eunomii magister, 40. Eudoxio a communione extraneus, *ibid.* In synodo CP. damnatus, 59.
- Aetius patricius Stauracio infensus, 399, 400, 401. Paratas insidias evadit, *ibid.* Imperium in fratrem transferre molitur, *ibid.* Irenes cum Carolo nuptiis obicitur, 401. Praelio in Bulgarios occiditur, 415.
- Agallianus in Leonem rebellis perit, 559.
- Agallianus Praesinus equitat, 468.
- Agapetus Romae episcopus, 185. Severum Julianum, ac Theopaschitas CP. damnat, *ibid.* Anthimo deposito Menam CP. episcopum ordinat, 184. CP. moritur, *ibid.*
- Agarus Arethae filius a Romano victus, 121.
- Agatho abbas, 201.
- Agatho Romae episcopus sextam synodum celebrat, 276.
- Agelon dux igni traditus, 47.
- Agion Longobardin dux Graecorum victor, 476.
- Alamundarus Palaestinae ducem occidit, 152. In Indiam fugit, 153.
- Alamundus Saracenorum tribunus catholicus Severianis illudit, 156.
- Alanorum in Constantium pugna, 5.
- Alani Abasgos Lzostque fatigant artibus Leonis Isauri, 338, 329, 350.
- Alaricus Gallus Romanam diripit, 63. Placidiam Honorii sororem abducit, *ibid.* Romanam iterum capit, 70.
- Albae factionis ludus equestris, 483.
- Alexander Alexandria episcopus, 10.
- Alexander comes Rufini socius legatus, 181.
- Alexander Byzantii episc., 15. Nicenae synodo deest annis gravatus, 16. Gentilem philosophum compescit, 18. Precibus obtinet ne Arius in Ecclesiam recipiatur, 26. Male Eusebio consignatus ejus episcopatus, *ibid.*
- Alexander Nicopolitani episcopus masculorum libidinis ergo punitus, 150.
- Alexander imperator, Basilii et Eudociae filius, 471. Suspectus aggressionis in Leonem ad S. Moelium, 481. Constantinum Leonis filium e sacro fonte suscipit, 483. Euthymium revocato Nicolao efficit, 487. Sordidissimis hominibus magistratus credit, *ibid.* Constantinum evirare querit, *ibid.* Himerium Logothetam casulem agit, 488. Temulentus perit, *ibid.* Praeceptorum Constantino constitit, *ibid.*
- Alexandri martyris urbs Anchialus, 227. Injuriam reliquis suis irrogatam punit, 253.
- Alexandrinus tumultus, 73.
- Alexandrinorum ars, 1.
- Alexandri ob devotam synodum a demonio vexati, 159.
- Alexius Armenius Musculos, gener Theophili, 460. In Siciliam dux ablegatur, *ibid.* Verberibus carcerique addicitur, 451. Pristinis honoribus restituitur, *ibid.*
- Alexius Muzeleus, drugarius, mari mergitur, 468.
- Alexius Museles apothecarius ab Armeniis in ducem politus, 595. Verberibus casus, in carcerem truditur, 591. Oculis excatur, 595.
- Alidius praedas in Romanos agit, 509.
- Alim filii Chorosaniis adiutoribus Marvam necant, 336, 357.
- Alis de ameroatu cum Mavia contendit, 358. Ad Euphratem vincitur. Dolo perit, *ibid.*
- Alphadal Barinal in Romaniam excurrit, 576.
- Alphas Belisario adiunctus dux, 161.
- Alpyius gentilis, 45.
- Alpius commentu deficit, 124. Apud Persas obses, 126. Apud eos morbo perit, 127.
- Amalasunthe Theoderichi conjux, Atalarichi mater, 167.
- Amandus in Gallia a Maximiano Mercul. victus, 5.
- Amanitas Jectan poster, 277.
- Amantius militie magister, 198.
- Amantius praepositus terrificis visione mortis admonitus, 140. A Justino necatus, 141.
- Amatus Gelimeris frater occisus, 165.
- Ambrosius Mediolanensis episcopus, 51. Theodosium imperatorem sacris arceat, 62. Penitentem recipit, non tam intra altaris cancellos ingredi sinat, *ibid.*
- Amer a Gelimere caecatus, 160.
- Ameras ad Strobylum mortuus, 491.
- Amergus armis potens sub Ildericho, ejusque consobrinus, 159.
- Amerunnes Agarenorum dux victor, Alexio Romano illius copis praefecto, 432. Zapetrum et Samosatam amittit,

455. Theophilum fundit, *ibid.* Iterum profligat Sude duce, 454. Amorium capit, *ibid.* Nobilissimos captivorum martyres facit, 455. Leonem philosophum ad se evocat, *ibid.*
 Amida a Constantio reparata, 29. A Persis capta, 124. Romanis reddita, 137.
 Amorium capit Andreas, 292. Capiunt Arabes, 451.
 Amos Hierosolymorum episcopus, 238.
 Amphilocheus Iconii episcopus, 52, 59. Messalianorum heresi infensus, 51.
 Anastasia (S.) martyris templum CP., 57. Solum orthodoxi relictum, 55. Ejus corpus Sirmio CP. delatum, 95.
 Anastasia augusta, Justiniani mater, verberibus cesa, 506.
 Anastasia Michaelis soror in monacham detonsa, 461.
 Anastasia Tiberii uxor augusta coronatur, 211. Juxta Tiberium sepelitur, 229.
 Anastasia Valentis filia, 18.
 Anastasius Antiochie episcopus, 198. In Joannis CP. synodales invecus deponitur, 266.
 Anastasius Antiochie episcopus, 236. Dira nece ab Hebraeis sublatus, 242.
 Anastasius presbyter Antiochenus Nestorio socius, 76.
 Anastasius Hierosolymorum episcopus, 96.
 Anastasius Romæ episcopus, 121.
 Anastasius Romæ episcopus, 64.
 Anastasius imperator. *Vide* Artemius.
 Anastasius, Palestinae dux, Severianus hæreticus, 156.
 Anastasius a Phoca occisus, 219.
 Anastasius Gingyllus in aulam accersitus, 490. Leoni Phoca in Romanum socius, 495.
 Anastasius sacellarius in monachum detonsus, 497.
 Anastasius silentarius ab Euphemio CP. correptus, 115. Cum Palladio Antiochie episcopus electus, 116. Ab Ariadna imperator creatus, 117. Fidei libellum dare cogitur, *ibid.* Joannem Tabennesiotam jubet exsulem agi, 118. Isauros urbe ejicit, *ibid.* Rebelles profligat, 116, 117, 118. Euphemio episcopo necem molitur, 117. Datum fidei libellum per vim repetit, 120. Euphemium deponit, *ibid.* Arabes Scenitas vincit, 121. Synodum Chalcedonensem per episcopos jubet confirmari, 122. Ne Macedonium synodicam Romam mittat obsistit, 123. Anastasium papam ut Henotico subscribat impellit, *ibid.* Pacem init cum Arabibus, 124. Cabade Persarum rege victore urbes amittit, *ibid.* Persarum exercitum alterit, 125. Amidama Persas recipit, 127. Statuum ad Tauri columnam erigit, 128. Macedonium a vero fidei sensu conatur avertere, *ibid.* Xenian in urbem inducit, *ibid.* Daras castrum Anastasiopolim vocari sancit, 129. Flavianum Antiochie episcopum Henotico subscribere cogit, *ibid.*, 231. Xeniae patronum agit, *ibid.* Macedonium exagitat, 132. Rectum se sensum tenere eo oburgante fingit, *ibid.* Ad subscribendum hæreticæ professioni dolo inducit, *ibid.* Illata fode calumniam ejicit, 135. Acta concilii Chalcedonensis disceptare querit, *ibid.* Macedonium ejectum curat deponi, *ibid.* Flavianum Antiochie episcopum in exilium pellit, 134. Eliam abdicare se episcopatu cogit, *ibid.* Vitalianum orthodoxorum subsidio hostem patitur, *ibid.* Macedonio affectos dire vixat, 135. Additamentum urgens populi seditione deterretur, 136. Revocatorum se orthodoxos episc. fidei pollicetur, 137, 138. Terribili visione minatus sibi annos vite audit, 140. Perunt quidam perisse fulmine de celo tactum, 141.
 Anastasius synellus hæreticus, CP. episcopus, 342. Et S. Germanus futuram in Circo ignominiam præagit, 341. Constantinum notat Nestorianæ heresis, 348. Ignominia in Circo ab eo traductus, sedi restitutus, 353. Morbo chordapsus dicto mortuus, 359.
 Anastasi S. Maximi discipuli, 288, 292.
 Anastasiopolis, quæ prius Daras, 229. Ab Hannis capitur, 200.
 Anatolius CP. episcopus, 87. Pedes processiones obibat, 94. Leonem imperatorem coronat, 95.
 Anatolius Orientis præfectus ad Varanem legatus, 75.
 Anatolius V. CP. Alexandria combustus, 64.
 Anazarbus facta Justinopolis, 146.
 Anchisius capta a Chagano, 214. Ipsa S. Theodori urbs, 227.
 Anyra Galatie a Persis capta, 255.
 Andragastus victus a Commentolio, 215.
 Andragathius ob Gratiani necem occiditur a Theodosio, 57, 60.
 Andreas episcopus in secunda synodo Ephesina depositus, 87.
 Andreas Calybita martyr, 363.
 Andreas Cretensis in Bardanis partes abactus, 320.
 Andreas cubicularius a Justino necatus, 142.
 Andreas cubicularius ad Maviam legatus, 390. Sergio eunuchum exprobranti virilia abscondit, 391. Amorium capit, 292. Constantem ne uxorem et filios in Siciliam adducat impedit, 292.
 Andreas exlogotheta, urbis præfectus, 202.
 Andreas heteriarcha Basilium comitatu adlegit, 438.
 Andreas magister militum Joannem Chaldium palo affigit, 470. Michaelis corpus pompa reduct, 475.
 Andreas Italus incantato cane prestigator, 189.
 Andreas protvestiarius, 491.
 Andreas scholarum domesticus, Santabareni accusatione officio motus, 474. In eundem et Photium judex a Leone datus, 475, 476.
 Andreas spatharius, Constantini ad Valid legatus, 349.
 Andreas Theodosiopolis episcopus orthodoxus, eisul, 115.
 Andreas Troili filius Constantem necat, 292.
 Andronicus dux ad Sarsenos fugere coactus, 481. Frustra Leo reducere molitus, 485. Fidem negat cum sociis, *ibid.*
 Andronicus spatharius Armeniacus a Constantino occisus, 396.
 Anna Constantini soror, uxor Artabasse, 347.
 Anna Gabalæ filia, uxor Constantini Augusta, 506.
 Anno Michaelis soror in monacham detonsa, 461.
 Anna Zoes filia augusta loco coronata, 481.
 Antalas Barbaris jungitur, 176. De Salomone queritur, 177. Byzacis præficiunt, 178. Cum Gothari conjurat adversus Areobindum, *ibid.*, 179. Ad imperatoris partes transire constituit, 180. Vincitur ab Artabane, 181. A Joanne Papi iterum profligatur, 182.
 Antaradus Constantia dicta, 51.
 Anthemius Marciani gener Romæ imperator, 98. Recimere duce fatigante, a militibus necatur, 101.
 Anthimus CP. episcopus hæreticus, 183. Deponitur ab Agapeto, 181.
 Anthimus excæcatur a Constantino lingua mutilatus, 395.
 Anthimus Nicomedie episcopus martyr, 9.
 Anthimus Tropariorum compositor, 98.
 Anthimus inclusus monasteriorum præfectus, 195.
 Anthusa Chrysostomi mater, 64.
 Antigonus Barde filius scholarum domesticus, 462.
 Antiochia Isauriæ, 117.
 Antiochia Syriæ capta a Chosroe, 185. Theopolis a Justiniano vocat, 151.
 Antiochena synodus sub Constantio, 30.
 Antiochene ecclesie encenia, *ibid.*
 Antiochene ecclesie schisma Eustathio mortuo, 56.
 Auctum Flaviano in locum Meletii electo, 59. Occidentalium judicio solum, 62.
 Antiochenes Theodosium placant Flaviano interessore, 62.
 Antiochus Theodosio pædagogus ab Isidoro datus, 69. Ejus opera Christianæ relig. cultus in Persidem dilatalus, *ibid.* Rerum administratione moveitur, 70. Clericus esse jubetur, 85.
 Antiochus charophylax Bardani erroris socius, 320.
 Antiochus Siciliæ exdux fidei ergo occisus, 368.
 Antonina Belisarii uxor, 161.
 Antonius Cauleas CP. episcopus, 477.
 Antonius domesticus ad pacem incaute compulsus, 581.
 Antonius patriarcha Theophilum et Theodorum nuptiis copulat, 449. A Theodori archiepiscopi injuria deterret, 451. Moritur, 455.
 Antonius Sylæi episcopus, Iconoclastarum heresis instaurator, 456, 457, 458.
 Apelaces Persa a vermibus exesus, 470.
 Aphraates Valentis impietatem arguit, 55.
 Apocaps Mellitines Ameras, CP. honore receptus, 504.
 Apolasath Mellitines dux honore CP. receptus, 504.
 Apollinarius Alexandria episcopus, 192. Menæ confessor in processione, 195.
 Apollinarius Majoricæ et Minoricæ præfectus, 169.
 Apollinarius scriptor Christianus, 40.
 Apollinarius Syrus Athanasii fautor, 21.
 Apollinarius Syrus Damaso Romæ et Petro Alevandris damnatus, 53.
 Apollinis in Daphne oraculum mutum, 42.
 Apostolorum (SS.) CP. ecclesia, 18. Ejus Mena patriarcha encenia, 192.
 Apostupes Peloponnesi dux proditor, 475.
 Appius Ægyptius annonæ præfectus, 126.
 Appio patricius ex Nicæno episcopo præfectus prætorio creatus, 142.
 Apsicimas episcopus in Perside martyr, 20.
 Aquileia incendio vastata, 92.
 Arabia magna Æthiopi, 504.
 Arabes numerorum rudes, 514. Arabes Scenitas vincit Eugenius, 121.
 Arba Persidis fluvius, 270.
 Arareches Persarum rex, 4.

- Arcadia Theodosii soror et Pulcheria virgo sacra, 69.
 Aradus altera obsidione capta et incensa, 285.
 Arcadius Theodosii senior filius, Orientis imperator, 63, 61. Majorem porticum e pratorii regione aedificat, 63. Cohortem instituit Arcadianorum dictam, *ibid.* Theodosium Juniorem suscipit, 63. Gaium tyrannum delectum cum exercitu, *ibid.* Xerolphi statum erigit, 66. Arcadiopolim in Thracia aedificat, *ibid.* Joan. Chrysostomum in exilium eiecit, 67. Sanctitatis nomen a populo obtinet, 68. Isdegerdem Persarum regem Theodosii filii curatorem instituit, 69. Ejus mors ac tempus imperii, *ibid.*
 Arcadius praefectus bonorum proscriptione mulctatus 116.
 Arcadianorum numerus, 64.
 Arcadiopolis Thraciae, 66.
 Archangelus (S.) in Anaplo ecclesia, 18.
 Archelaus praefectus Carthag. expeditione, 316.
 Archelaus Orientis militie dux, 209.
 Ardarurius a Joanne tyranno vinculis mancipatus, Aspare filio victore liberatus, 73. Arxanem provinciam devastat, 74. Insigni clade Persas atterit, *ibid.*
 Ardarurius Joannem Vandalum ad Theodosium adducit, 83. Leonem curat imperatorem creari, 100. Basilium ad classem Gizericho prodendam inducit, *ibid.* A Leone necatur, 101.
 Ardagastus a Prisco in fugam actus, 223.
 Areobindus adversus Gizericum in Attalam dux, 87, 88.
 Areobindus Daglaiphi filius Areobindi nepos adversus Cabadem dux, 123. Ducum invidia fatigatus Byzantium cogitat, 126. Cabadem ad pacem cogit, *ibid.*
 Areobindus cum Sergio Libyae dux, 178. Gotharis insidiis petitur, *ibid.* Byzantium cogitat, 179. Victore Gothari templo eductus occiditur, 180.
 Arethas Aethiopum rex vicinas Persarum provincias infestat, 307.
 Arethas Saracenorum tribunus, 303.
 Arethas, qui Thalabanes, pacem cum Romanis init, 184.
 Arethas occisus ab Homeritis, 144.
 Argalisia adversus Attalam dux, 88.
 Ariadna Leonis filia, Zenonis uxor, 96. Leonis junioris patens, 102. Fugit in Isauriam cum marito, 103, 104. Cum eodem redit CP., 107. Basiliscum Armatii filium Caesarem a nece servat, *ibid.* Verinam matrem frustra Papurio revocare nititur, 109. Defunctae corpus in urbem transfert, 111. Anastasium silentiarium virum adlegit, ac imperatorem renuntiat, 117. Eum corripit, 136. Moritur Ariadna, 139.
 Arinphus Theodosii adversus Gizericum dux, 87.
 Aristobulus imperialium domorum curator, 220.
 Arius adhuc diaconus excommunicatus, 9. Haeresim a schisma inducit, 13. Damnatu in Nicena synodo, 16. Athanasium fidei penitentem recipere renuit, 24. In ecclesiam irrupens, Alexandri CP. precibus perit, 26. Sectarum illius Porphyrianos Constantinus appellandos sancit, 17.
 Arianus Exocionitis ecclesiae Justinianus relinquit, 150.
 Arianorum Philippopoli conventiculum, 36.
 Armatus Basilisci nepos adversus Zenonem missus, 106. Basiliscum prodit, 107. A Zenone capite caeditur, *ibid.*
 Armenarchus Asparis junior filius morti subtraheus, 101. Armeni tumultuantes a Constantino puniti, 393, 396.
 Armenorum conversio, 19.
 Arpadus Torcorum dux Leoni socius, 477.
 Arsabet quæstor imperator acclamatus in monachum detonsus, 409.
 Arsabelus Persarum rex, 36.
 Arsacius Nectarii frater CP. episcopus, 68.
 Arsenius in Egypto celebris monachus, 66.
 Arsenil amputate manus commentum, 23.
 Arsenius in Romanum conjuratus exsul, 497.
 Arseus Vararans Persarum regis dux, 74.
 Artabanus Arsacides Armeniorum praefectus, 178. Areobindum a Gotharis defectione confirmat, 179. Exstinctum ulturus, Gothari se addeus eum perimit, 180, 181.
 s Totius Libyæ dux creatus brevi se abdicat, 182.
 Artabanus Hormisdæ dux, 209. Daras capit, *ibid.*
 Artabasdas Armenicarum cohortum dux, 323.
 Artabasdas Galata Eugenio tyrannidis socius, 60. Sibi ipse mortem consciscit, 63.
 Artabasdas Constantinum fugat Amorium, 347. Imperator in urbe acclamatur, 348. Imagines restituit, *ibid.* Constantinum reverti Amorium cogit, *ibid.* Asiam sub potestatem redigit, 350. Filius in fugam actus, consobrinus occisus, *ibid.*
 Artabasdas Orientalium dux, 380.
 Artanae sedes Sclavis concessa, 301.
 Artaxer Persarum rex, 31.
 Artemius Egypti dioceseos dux martyr, 43.
 Artemius protosecretis Anastasius imperator dictus, 331. Legatis ad Viliid missis, urbem munit, *ibid.* Theodosio imperatore acclamato Nicam fugiens monachum induit, 323. Molientem tyrannidem Lea occidit, 338.
 Arurite Marvam odio Gregorium occidunt, 366. Idem qui Zelote, ad Palmyram tumultuantur, 369.
 Arxanem in Perside vastant Romani, 74.
 Asan Palaestinae Amaras, 300.
 Ascel rex Hermachionum, 203.
 Ascholiis Thessalonicensis Theodosium baptizat, 58.
 Asclepiodotus Crassum in Britannia domat, 5.
 Asclepiodotus religionis reus, 157.
 Asia episcopo CP. ante Chalcedonensem synodum subiecta, 66.
 Aspar Ardaburium patrem Joanni tyranno captivum, recepta Ravenna solvit, 73. A Vandalis in Africa vincitur, 82. Joannem Vandalum Theodosio adducit, 83. Timotheum Aelurum tuetur, 96. Leonem imperatorem creari curat, 100. Basiliscum ad defectionem inducit, *ibid.* Zenonem opprimere tentat, *ibid.* A Leone cum filiis occiditur, 101.
 Asparuch ad Onclum flumen sedes ponit, 297. Constantinum vincit, 298. Sedes dilatans Rom. ad pacem cogit, *ibid.*, 299.
 Aspetius dux Cabadii legatus, 127.
 Astolphus papa Stephanum molestus, 337.
 Asterius patricius Antiochie, 148.
 Asuadus tribunus Areobindo Persici belli socius, 123.
 Asylas adversus Gizericum dux, 87.
 Asyleas Basilii consobrinus a domesticis occisus, 470.
 Ateus castrum eversum, 510.
 Athanaricus Gothorum dux a Phritigerne victus, 53.
 Athanasia, quæ et Eudocia, Attico baptizata, 72.
 Athanasius Alexandrinus episcopus, 23. Arion non recipit, 24. Ea re apud Constantinum offendit, *ibid.* Arianorum in eum accusationis capita, *ibid.* Arianorum factione Tyri opprimitur, ac deponitur, 25. Fuga lapsu consecrasset Hierosolymis ecclesias alunt, *ibid.* Alexandriam remittitur, 26. Trevis exulare jubetur, *ibid.* Ejus exilii tempus, 27. Sedem recipit, 28. Sede pellitur, 30. A Julio papa restitutus, 32. Constantii violentia ejicitur, 34, 35. Romam proficiscitur, 36, 36. Constantis litteris, ac synodi Sardicensis decreto fretus a Constantio recipitur, *ibid.* In eum capitis poena ab eo decernitur, 38. Juliano imperatore revocatus fidem Nicenam sancit, 40. Ab eodem pellitur, 41. A Joviano de fide consulitur, 45. A Valente ejectus tandem revocatur, 49. Sacerdotii anno 46 vir πολυθλόος moritur, 51. Auctor est Eusebium Pamphili recepisse τὸ ὁμολογεῖν, 22.
 Athanasius Cellites Alexandrinus episcopus, 115.
 Athanasius sanctæ Resurrectionis diaconus a Theodosio Dioscorita occisus, 92.
 Athanasius Jacobitarum patriarcha Syrus, 274.
 Athanasius presbyter Cyrilli consobrinus Dioscori violentia depositus, 84. Illius aedes ecclesiasticis usibus addicta, *ibid.*
 Athanasius cum Areobindo in Libyam missus, 179.
 Artabanem Areobindi subsidio accersit, 179. Fidem accipit a Gothari nihil eum mali passurum, 180. Palatii pecunias suæ iterum curæ commissas accipit, 182.
 Athenodorus senator dux adversus Anastasium, 118.
 A Joanne Scythia capite caeditur, 120.
 Althingani Nicephoro chari, 413. A Michaele europalata capitis damnati, 417.
 Atticus CP. episcopus, 69. Judeum paralyticum e lavacro sanum educit, 70. Sanctitatis fama clarus, *ibid.* In Ecclesiae diptycha Chrysostomi nomen reponit, 72.
 Attila Scytharum, quos Hunnos vocant, princeps, in Thraciam excurrit, 88. Theodosium ad pacem sub tributis pensatione cogit, *ibid.* Actio duce Aurelianus ad Ligurim profligatus, 90. Aquileiam incendio vastat, 92. Sanguinis profluvio moritur, 93. Filii discordes facie profligati, *ibid.*
 Athyra castrum ditrosum, 453.
 Augusteus equestri statu Justiniani ornatus, 189.
 Avitus Romanus imperator, 93. Imperio exutus, Placentiae creatus episcopus, 91.
 Auxentius Mediolanensis Arianus episcopus, 31.
 Azar in Cilicia vincitur, 311.
 Azibus Chanæ filius in Cilicia victus, 311.
 B
 Baanes militum dux Persarum victor, 263. Arabes Parnasum usque fugat, 279. Emesam revocatur, 283. Accusatus imperator profligatur, *ibid.*

- Baanes Eplademon quartam Armeniam Arabibus sub-
icit, 511.
Baanes praepositus, 470.
Babutricus conjuratus in Basilium, 474.
Babyle (S.) reliquias matum in Daphne Apollinis ora-
culum, 42.
Bacchanus Sullian ad Amorium socius, 521.
Bachus Salomonis frater, Sergii et Cyri pater, 176.
Baciagus capite cinctus, 352.
Badicharinus Agari frater Phorictism infestat, 123.
Badurins Justiniani frater indigno habitus, 208.
Badurins Justiniani in Hunnos dux, 150.
Basipolis ab Hunnis capta, 200.
Baeus, idem qui Maurus, 516, 517.
Bala Massagelis praefectus, 161.
Baldimer Bulgariae princeps Crimi nepos, pater Sy-
monis, 438.
Baligizes Bosphori praefectus occisus, 512.
Banaas Romanian incursat, 574. Romanus fundit, 573.
Baptisma Arianorum miraculo reprobatum, 150.
Baptismi ritus, et invocatio immutata Eunomio, 53.
Barachal montis monach, 505.
Baran Hormisdas dux Turcos vincit, 220. A Romanis
victum Hormisdas probo excipit, 222. Ad eum exercitus
deficit, 223. Narses profugum in fugam cogit, 245.
Bardanes patricius dicitur Turcus imperator acclamatus,
405. Accepta fide a Nicaphoro monacho induit, *ibid.*
Submissis satellitibus orbatu oculis, 406.
Bardanes. *Vide* Philippicus.
Bardanes Thracensium dux, Irenae strator, 400.
Bardas Boelas in monachum deponens, 499.
Bardas Armeniacorum dux in exilium actus, 583.
Bardas Cordylis filius, Romanorum trans Danubium
dux, 438. A Damiano accubitor in Urbem inductus, 460.
Tollit cum eo Theoctistum, 461. Magister, ac scholarum
domesticus institutus, *ibid.* Theodora conjunctionem
evadit, 462. Compalates instituitur, ac Caesar creatur,
ibid. Bulgariae principem ad pacem, ac dandum Chri-
sto nomen cogit, *ibid.* Basilium occidere querit, 464.
Damianum aula ejicit, *ibid.* Basilium Michaelis favore
eundem tollit, *ibid.* 465.
Bardas monachus in Eluri et Proterii causa consul-
tus, 66.
Bardas patricius a Bulgaria occisus, 593.
Bardas Phocas in bello Bulgaria dux, 491.
Bardam urbem Bulgari occupant, 398.
Bardas Edessae episcopus in exilium ejectus, 52.
Bardacurius Justiniano adjutor, 312.
Bardacurius comes Opsicii occisus, 318.
Basilianus abbas, 88.
Basilicus Amaseus episcopus martyr, 13.
Basiliscianus imperiales ocreas indui jussus, 468. Cum
Michaelis occisus, 469.
Basiliscus Armatii patris proditor Caesar declaratus,
107. Cyziceus episc. creatus, *ibid.*
Basiliscus Verinae frater Thraciae dux, 97. Leonis in
Gizeichum classi praefectus, 99. Proditione sponte pro-
fugatus, 100. Leoni adjutor opprimendo Asparem, 101. Ty-
rannus adversus Zenonem, 105. Filium Caesarem, uxorem
Augustam creat, 104. Recte fidei bellum indicit, *ibid.*
Timotheum Aelurum et Petrum Fullonem restituit, *ibid.*
Synodum Chalcedonensem proseribit, *ibid.* Armatum
Zenoni opponit, 106. Eo prodente ad baptisterium con-
fugit, 107. Cuculi fame conficitur; aliis, in itinere jugu-
latur, *ibid.*
Basilius Antiochiae episcopus, 92.
Basilius Ecclesiae Caesariensis presbyter, Eusebii adju-
tor, 50. Ei successit episcopus, 51. Gregorium inducit ut
plebis orthodoxae CP. curam suscipiat, 52. Valens ab eo
ejiciendo divinis signis deterritus, 51.
Basilius Camaterus heteriarcha, 383.
Basilius Edessenus obseis apud Persas, 126. Romanis
receptus, 127.
Basilius tyrannus in Sicilia cinctus, 533.
Basilius Macedo ut primum Michaeli notus, 438. Ejus
initia, captivitas, reditus, *ibid.* Transiit adhaeret Macedo-
niae duci, 439. Futurus imperator Nicolao Mansionario
noscitur, *ibid.* Theophilite Michaeli offertur, 460. Co-
phalas dicitur, *ibid.* Theodora exstincturum genus ipsius
praedicat, *ibid.* Protestator constituitur, 462. Accubitor
factus Michaelis pellicem Eudociam ingerinam uxorem
accipit, 464. Bardam Caesarem occidit, 465. Imperator a
Michaelis creatur, 466. Symbathio illudit, 464, 465. Tu-
multuantem punit, 467. Michaelis necat, 468, 469. Filium
Stephanum solemnii pompa baptizat, *ibid.* Photium
sedē pellit ac Ignatium restituit, 471. Ab Agarenis Afris
vincitur, *ibid.* Ab Abestacio Romani patre periculo libe-
ratur, *ibid.* Thecliam Michaelis sororem ducius habet,
ibid. Hebraeos ad baptismum cogit, *ibid.* Syracusas amittit,
472. In Melitinem et Syriam excurrit, *ibid.* Santabareno
praestigiatori velut sancto asficatur, 473. Constantinam
defunctiam spectro videns ejus nomine ecclesiam exstruit,
ibid. Leonem in carcerem conjicit, *ibid.* Conjuratos in
se punit, 474. Cervo corpu petente moritur, *ibid.* Libe-
rantem se occidit, *ibid.*
Basilius impostor Macedo manu altera truncatur, 508.
Ferrea manu adhibita rebellionem auget, 506. Igna tri-
datur, *ibid.*
Basilus patricius Thessalonicae redimit, 491.
Basilus operarum praefectus a Samona proditus, 479.
Athenas exsul relegatur, 480.
Basilus Petinus Romanum ejicit, 509.
Bassiani monasterium, 122.
Batal Arabum dux, 245.
Batbais Chatzaris vegetalis, 297, 298.
Baudario in Scythia militiae magister, 184.
Bazanes Christianorum episcopus in Perside, 115.
Bazilizes Sclavinus palatii opibus auctus, 487. Constan-
tini procurator, 488. Aula ab Zoe ejicitur, 490.
Bdelas Attilae frater, Ommudii filius, 88.
Bebdarch palatium incensum, 268.
Bedaechdi castrum a Persis captum, 53.
Begli Chosrois palatium, 267.
Belisarius magister militiae in Oriente invidia petitus,
148. Iterum magister militiae Orienti praefectus, 152.
Persas superat, et ad pacem cogit, 153. Justiniano adju-
tor in seditione Nixi, 157. Expeditio in Africa, 158, 160,
161. Genus ejus, patria, uxor, *ibid.* Milites praedones
exhibet, 162. Carthagine versus iter dirigit, *ibid.* Felices
cum moderatione successus, 163. Gellimere fugato
victor Carthagine ingreditur, 164, 165. Insuper praedas
cohibet, *ibid.* De Belisario valentinum, *ibid.* Vandalos
fundit, ac Libya potitur, 167. Gellimerem obsidet, 168.
Cogit ad deditionem, *ibid.* Invidia petitus CP. redit, 169.
Triumphum agit, *ibid.* Profusissima ejus in populum lar-
gitio, 170. In Siciliam mittitur, 171. Libyam turbis provi-
det, 172, 175. Siciliam, Roma, aliisque captis, Jugulum
principem CP. adducit, 174. Persas ingenio decipit, 186.
Ejus extima laus, 187. Hunnos et Sclavos ab urbe dapel-
lit, 198. Conjuratos accusator, 202. Ejus defuncti bona
Marinae uxoris addita, 203.
Benedictus Romae episcopus, 203.
Benjamin Judeus ab Heracleo Christo adjunctus, 275.
Bersamoeses liberorum princeps, 266.
Besdas Bindeom carcere exipit, 223. Hormisdas cum
illo regno exiit, *ibid.* 223.
Bethleem ecclesia, 21.
Bezenus Eleutheropolitanus episc., Abachum et Michae-
se corporum inventor, 65.
Bezer Leoni adjutor abolendis imaginibus, 536, 539.
Ab Ariabasso ferro obruncatus, 547.
Bilius Phocas legatus ad Chosroem ab eo carcere addi-
ctus, 214.
Bindaras Marvam dux profligatus, 536.
Bindeos a Besdo fratre carcere liberatus Hormisdas
regno exiit, 223, 225.
Bithrapsus Syriae primum oppidum, 121.
Blases Persarum rex, qui et Valas, 106. A Cabade
oculis caecatus, *ibid.*
Boares Hunnorum regina ad Romanos transit, 149.
Syracem regem CP. captivum mittit, Glonem occidit, *ibid.*
Boidizes Amosii proditor, 451.
Bollas Bulgarorum legatus, 576.
Bonifacius Romae episcopus, 72.
Bonifacius Libye praefectus, 81. Aetii calumnia frau-
deque impulsus Vandalis Libyam prodit, *ibid.* Infelici
pugna defunctus, CP. redit, 82.
Bonosus Orientis comes, 248.
Bonoso patricio urbem Heraclius credit, 251.
Borane Chosrois filia Persarum regina, 275.
Borusus dux Cellorii adjuncus, 127.
Bostrae portus sponte natus, 192.
Brettanio adversus Magentium imperator creatus, 57.
A Constantio amolus, inque Prusam amandatus, *ibid.*
Briso eunuchus, 67.
Brixia a Gothis recepta, 201.
Buccinatoris filii Constantinum periculo liberant, 187.
Bulgari Illyricum et Thraciam infestant, 125.
Bulgariae antiquae fines, 297.
Bulgarorum Contragorum origo, 296. Ad ipsam urbem
excurrunt, 320. Byzantii agros depopulantur, 560. Thra-
ciam, urbisque agros infestant, 561. Dominum sibi ex
alia familia creant, 563. Pacem componunt cum Constans-
tino, 576. Cladem ab eo incauti accipiunt, 577. Constans-
tinum vivunt, 582. Teletis duci vincuntur, 584. Mili-
tum Rom. stipendia interceptant, 410. Docentur artem
machinarum, 422.
Burniche Arabum dux victus, 584.

Bussas Chagano machinam struit, 218.
 Busris Egypti urbis eversa, 4.
 Busur Romanorum fines invadit, 289. Exapolim vastat, 290. Prædas agit, 295.
 Buze Orientalis militum magister, 186.
 Byzantium Constantinopolis, ac nova Roma, 18. Ecclesie illic constructæ, *ibid.*

C

Cabades Persarum rex, 106. Ejectus, ac trossus in carcerem, ab uxore liberatur, *ibid.* Hunnis Nephthalis adiutoribus regnum occupat, *ibid.* Valam oculis cecat, *ibid.* Pacem cum Romanis solvit, 124. Theodosiopolim et Amidam capit, *ibid.* Elephantem vectus Amidam ingreditur, 125. Amida reddita pacem facit, 125, 126, 127. Populum nervos Christianis occidit, 137. Christiano demerente episcopo baptismi liberam facultatem facit, 140. Zilgilem Hannorum regem interficit, 145. Romanorum imperatorem domus suæ curatorem instituit, *ibid.* Nepotem ex sorore Chosroem adoptare cupit, 144. Trathum Lazorum regem a Justino susceptum moleste habet, 144. Manichæos specie honoris congregatos occidit, 145. Bonis publicatis eos jubet comburi, 146.
 Cacoris cubicularii Mariam Cypro fugat, 285.
 Cactabas Marvan profligat, 356.
 Cæsarea a Juliano vexata, 40. Ablatum ei Cæsarem nomen, *ibid.* A Persis capta, 251.
 Cæsarea Philippi posita Domino status, a Juliano eversa, 41.
 Cæsarius ob Proterii eodem lingua mulctatus, 95.
 Caisus Saracenorum dux, 291.
 Caisini ab Imanitis deleti, 386. Tumultuantes a Persis occisi, 338.
 Caius Romæ episcopus, 4.
 Calandion Zenonis jussu Antiochiæ episcopus creatus, 110. Codonatum transfert Tyrum, *ibid.* Eustathii corpore Antiochiam relato ejus ecclesie schisma tollit, 114. Xeniam hereticum fugat, 115. Oasim relegatur, 115.
 Calchopratæorum ecclesia Delphæ consecrata, 88.
 Calpodius eunuchus concilii Chalced. Actorum traditor, 155.
 Calpodii cubicularii occasione excitata seditio, 151.
 Callinicus CP. episcopus, 306. Preces fundit ad templum destruendum, 307. Occidit a Justiniano jussus, *ibid.* Leontio plebem conciliat, 308. Orbatum oculis Justinianus Romam relegat, 315.
 Callinicus Heliopolensis, ignis marini inventor, 295.
 Calliopio dux annonæ præfectus, 127.
 Callistus Augustalis Alexandriæ occisos, 72.
 Calocerus tyrannus a Dalmatio virus exustus, 23.
 Calocyus cubicularius, 420.
 Calocyris monach. pacis ad Rom. legatus, 503.
 Calonymus navarcha in Vandalica expeditione, 161.
 Carthagini classem admovent, 165. Ad prædam vertitur, 165. Perjurus perit, *ibid.*
 Calvarii ecclesia, 21.
 Camachum castrum Arabibus proditum, 396.
 Cantharus balneum Alexandriæ, 82.
 Capetolianus persecutor sub Juliano, 45.
 Caramall culpa captum Tauromenium, 481.
 Cardamus Bulgarorum dominus Constantium vincit, 591, 595. Pugnam refugit, 597.
 Cardaregas Romanos vincit, 214. Martyropolim aggreditur, 215. Repetit certamine vincitur, *ibid.*, 216.
 Cardaregas plures urbes devastat, 245. Eo duce Armenia, Cappadocia, etc., capta, 248.
 Cariana porticus ad Hachernas Mauricii opus, 220.
 Carinus comes Antiochiæ, 118.
 Caristerotes Armeniacorum dux, 380.
 Carolus Francorum rex Leonem papam ejcelsit, 399. Imperator inauguratur, *ibid.*, 401. Irene nuptias ambit, *ibid.* Missis legatis obtinere rem nititur, 402.
 Carossa Valentis filia, 48.
 Carsiani castrum dolo captum, 515.
 Carterius abbas sacras litteras docet Chrysostomum, 65.
 Carthago a Vandalis recepta, 164. Antiqui conditores velut ex fabula, 170. A Barbaris rebellibus obsessa, 178, 179.
 Cassiothe tumultuantes puniit, 365.
 Castus sub Commentolo dux multos Aharum occidit, 217. A Chagano captus, 218. Ejus capti occasione Mauricijs probis compluitur, *ibid.*
 Castor asecretis aquis submersus, 467.
 Catadures conjuratus in Basilium, 474.
 Carchona Siciliæ oppidum, 162.
 Ceber Arabum dux a Romanis victus, 335.
 Cereprios Nicomedie episcopus terre motu absorptus, 58.
 Cellor dux in Persas supremus, 126. Persas ad pacem cogit, 127.

Celestinus episcopus Romæ, 75. Nestorium nisi resipiscat a communione suspendit, 76. Suas vices in synodo Cyrillo committit, 77.
 Chadiga Muamedis uxor, 277.
 Chagan dux Persidis, 304. Victore Aberachman Perside pellitur, 310. Principatum recipit, *ibid.* Justiniano locata filia, eidem parat insidias, 311.
 Chaganus Selavinos in Thraciam submittit, 215. Mysiam et Scythiam vexat, 217. Martino incurrente salutem fuga querit, *ibid.* Casu cladem a Comnenioli occursu evadit, 218. Apriam urbem capit, *ibid.* Proelio vincitur, 226, 227. Mauricii solertia ad pacem compellitur, *ibid.* Priscum transisse Danubium queritur, 226. Ballem devastat, 232, 233. Pressis fame Romanis cibos præbet, 234. Ingenientis iram Romanorum agit, *ibid.* Captivos, nolente vili pretio eos redimere Mauricio, occidit, *ibid.* Semei ac Herum vincitur, amissis liberis, 237. Captivos Mauricio donante recipit, *ibid.*
 Chaganus contra fidem Thraciam vastat, 235. Pacem cum Mauricio componit, *ibid.* Heraclius filii procuratorem instituit, 251.
 Chagani filius Arabibus formidabilis, 344.
 Chaibani suspensio necati, 352.
 Chalcedenses in Maurophoros tumultuantes compressi, 358.
 Chale Saracenorum dux fortissimus, 294.
 Chaledus Amerreus, Dei gladius dictus, 278.
 Chameas a Bulgariis occisos, 395.
 Charitonis laura destructa, 409.
 Charitum Tiberii filia ex Anastasia, 211. Germano Cæsari nupti tradita, 215.
 Chormosynus Augustalis ad tempus percussus, 82.
 Charurgitarum hæresis, 269.
 Chazari in Persas Heraclio adjuncti, 264. Leonis auxilium a Simeone naribus multati, 477.
 Chorasani Arabibus subjecta, 306.
 Chorosanitis Marvan profligant, 356.
 Chosroes Persarum rex, 147. A Romanis vincitur, 148, 149. Ad pacem victus cogitur, 152, 153, 154. Antiochiam capit, 184. Palestinam, ac loca sacra diripit, 186. Bellisarii nomine territus pacem petit, 186, 187. Justino imperatore bellum renouat, 200, 207.
 Chosroes ob sevinitiam in patrem ab exercitu deserit, 225. Ad Romanos confugit, *ibid.*, 224. A Mauricio adoptatus Narsete duce restituitur, *ibid.* Romanos militis custodes petit, 225. Ob Mauricii necem pacem solvit, 244. Phocæ legatum in carcerem trudit, *ibid.* Theodosium Mauricii filium restituendum præterit, *ibid.* Germanum occidit, 245. Romanos captos capite cecidit, *ibid.* Syriam totam ac Palestinam populatur, 247. Armeniam, Cappadociam, etc., occupat, 248. Apameam et Edessam capit, 250. Cæsaream Cappadociae, etc., subjicit, 251. Heraclii legatos spernit, *ibid.* Hierosolimam, Alexandriam, Chalcedonem capit, 252. Pacis legatos cum Christi nominis injuria rejicit, *ib.* Ancyram capit, 255. Infaustis signis cum Heraclio pugna decernit, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, etc. Profligatus Ctesiphontem, tum Seleuciam fugit, 269, 270. A Syroë majore natu filio in tenebrarum carcere reclusus, 271.
 Chrasis pagu. Vandalorum regia, 163.
 Chrsimatis usus in dedicatione templi, 26.
 Christiani ab Abdela Arabum duce manibus inscripti, 376.
 Christianorum persecutio Diocletiano et Maximiano Herculi. AA., 5, 7. Maximiano Galerio cum Cæsariis, 9. Licinio imperatore, 15. Sapore Persarum rege, 19, 50. Juliano imperatore, 59, 40, 41, 42, 43. Indegete Persarum rege, 71. Vararane ejus successore, 57. Sub Madi Arabum tyranno, 581. Sub Valente gravissima, 50.
 Christianus apostata ad anatomes experimentum traditus, 367.
 Christophorus Basilli gener Agarenorum victor, 471.
 Christophorus Constantini filius Cæsar creatus, 574. Ab Irene præbyter detonsus, 583. Lingua a Constantino mutilatus, 595.
 Christophorus Himerii spatharius martyr, 368.
 Christophorus Rom. filius heteriararchæ, 495. Imperator Constantini manu coronatus, 466. Mariam filiani Petro Bulgarorum principi conjugem locat, 503. Ante Constantinum imperatorem acclamatur, *ibid.* Diem obit, 505.
 Christophorus Thraciorum agminum ductor occisos, 517.
 Chrysæorius diaconus ob fidem S. Matronæ molestus, 122.
 Chrysaphius eunuchus Joannem Vandalum dolo occidit, 84. Theodosium Flaviano committit, *ibid.* Pulcheriam aula ejcit, 85. Dioscorum in Flavianum incitat, 86. Cognomen ejus Tajumas, *ibid.* Aula ejcitur, 88. A Jordane filio Joannis Vandalii necatur, 89.
 Chryscheres bucellariorum dux oculis privatus, 306.
 Chumid Arabum dux Rhodum populatur, 408. Ob vi-

latum Myræ Nicolai tumulum tempestate jaciatur, *ibid.*
 Cihamundus Gelinieris nepos cum suis perit, 163, 164.
 Clesus patricius columnas Getsemanes contra Saracenos tuetur, 305.
 Clavi Domitici ad Constantini galeam ac equi frænum adhibiti, 21.
 Colossus Rhodius dejectus, 286. Ejus æris pondus, *ibid.*
 Comanis exsul moritur Chrysostomus, 68.
 Comersus Bulgarorum princeps, 451.
 Cometa barbatus, 142. Lampadius dictus, 151. Dociles dictus Saracenorum imperii præsignio, 279. Trabeculæ speciei, 363, 365. In lunam duplicem, aliasque tristes figuras formatas, 425. Radios ad orientem ejaculans, 481. Xiphias dictus, 487.
 Cometo Theodoræ soror, uxor Justiniani, 149.
 Commentiolus dux Barbaros cecidit, 215. Ejus in Chaganum expeditio, 217, 218. Orientis dux Persas superat, 221. Chosroem suscipit, 221. Prisco suppetias missus exercitum coegit, 254, 255. Querelas in eum Mauricius spernit, 256. Viam a Trajano Itriam imprudenter capessit, 257. Occiditur a Phoca, 248.
 Conon ex Apamæ episcopo belli dux, 118. Ex vulnere moritur, 119.
 Constans Constantini filius Cæsar in Galliam missus, 14. Imperii hæres cum fratribus relictus Gallias obtinet, 27, 28. Constantino occiso totus ei Occidentem cedit, 39. Legem sancit in Judæos, *ibid.* Francos profligat, 50. Athanasius et Paulus ei resiliuntur a Constantio minis obtinent, 53, 56. Synodum in eam rem Sardicæ indicit, *ibid.* A Magneto occiditur, 57.
 Constans Heraclii nepos imperator, 285. Ejus ad senatum oratio, *ibid.* Valentini patricii tyrannidem extinguit, 284. Pacem impetrat a Mavia, 286. De rebus Armeniæ desperat, *ibid.* Cum Abulabaro classe congressus, vix necem evadit, 287. Scleviniam subigit, 288. S. Maximum, et discipulos ejus Anastasios tormentis addicit, *ibid.* Pacem cum Mavia componit, *ibid.* Theodosium fratrem occidit, *ibid.* Imperium Romanum transferre moliens Syracusas petit, 289. In balneo Daphne dicto occiditur, 292. Imperium cur transferre voluerit, *ibid.*
 Constans urbis præfectus, 248.
 Constantia Constantini soror uxor Licinii Ariana, 9. Fratræ testamentum Ariano credit, 27.
 Constantia quæ et Helena, Constantii soror, Bretanionem Romæ Maxentio opponit, 37. Juliano nuptui traditur, 58.
 Constantia urbs, olim Antonia, 28.
 Constantia urbs a Constantio in Phœcia reparata, 51. Attitæ diuisionis facta, 88.
 Constantia Tiberii filia, uxor Mauricii, 211, 215. Dehortatur maritum ab expeditione, 215. Dolet coronam illi oblatam Deo consecrassæ, 236. In privata domo a Phoca includitur, 244. Tyrannidem moliens in monasterium detruditur, 246. Novis iterum rebus studens cum illabus gladio cæditur, 247.
 Constantinacæ quæstor legatus ad Symeonem, 477.
 Constantiniana Hierosolymis ecclesia, 21.
 Constantinopolis novæ Romæ privilegia, 59. Ejus episcopo subjectæ Thracia, Asia, et Pontus ante synodum Chæcedon., 66. Repetita sæpius obsidione liberata, 294.
 Constantius a Diocetiano et Galerio Maximiano insidiosis appetitus, 6, 7. Christianus jam tum innotuit, *ibid.* A patre Constantino imperator designatus, 8. In Galliis et Britannia imperat., 9. Maxentii victor, cruce e cælo apparente, efficitur, 10. Martyrum reliquias Romæ colligit, ac religiose sepelit, 11. Galerium Maximianum divina ope vincit, 11. Ejus in rem Christianam pietas, 11, 12, 16, 18, 21, 22, 23.
 Constantini gennus et soboles, 8, 14, 15. Licinium imperii collegam instituit, 12. A persequendis Christianis per litteras compescit, 15. Alexandrum et Arium conciliare studet, 15. Osiom in Ægyptum ac Orientem mittit, 14. Romæ a Silvestro baptizatur, 14. Alii in Oriente dicunt ab Eusebio Nicomediensi Ariano, *ibid.*, 27. Nili mensuram in ecclesiam transfert, *ibid.* Ejus ac Crispi filii leges pro Christianis, 14, 15. Licinium captum vita donat, nova molientem necat, 15. Filios creat Cæsares, *ibid.*
 Constantini præclaræ dotes ac virtutes, *ibid.* Ab Ariano et gentilibus ut spurius infamatur, 14. Martinum tyrannum debellat et occidit, 16. Licinianum Cæsaris insigilibus exiit, *ibid.* Narsen Persarum regis filium interimit, *ibid.*
 Constantini vicennalia, 16. Nicænæ synodi Patribus necessaria sufficit, 16. Illi interest ejusque decreta suis litteris munit, 17. Arianos exagitat, 17. Ejus in sanctos confessores pietas, inque episcopos religio, *ibid.* Alexandrum cum genitili philosopho committit, 18. Mundanda loca sancta, ad crucem exquirendam præcipit, 18, 20. Matri Helenæ coronam jusque monetæ tribuit, *ibid.* Ur-

bem ex suo nomine ad Byzantium condit, 18. Saborem (Saporem) a savitia in Christianos deterret, 20. Sacros libros conscribendos Eusebio Pamphili committit, 21. Germanos, Sacmatas, Gothos domat, 22. Scythas constructo ad Danubium ponte subigit, 21. Drepanum Heleopolim vocandam sancit, 22. Constantinopolim novæ Romæ augeat nomine, senatu, columna porphyryte, etc., 22. Eversis templis, eorum spoliis ecclesias ditat, 23.
 Constantini tricennalia, 24. In Athanasium infensor ob non receptum Arium, etc., 24, 25, 26. Treverim in Galliis exsilio relegat, 26. Ejus prior Constantinopolim adventus, 26. Expeditione in Persas Nicomediæ moritur, 27. Ejus ætas, ac anni imperii, 27. Imperium filiis ex testamento dividit, 27. Athanasium revocari in morte jubet, 27. In Sanctorum Apostolorum templo couditur, 28. Ad Sancti Acacii templum Macedonio episcopo cum tumultu transfertur, 58. Ecclesia Antiochena ab eo condita, 50.
 Constantinus Constantini major filius Italiam obtinet, 27, 28. Constantis fines invadens occiditur, 39.
 Constantinus Leonis Isauri filius, 355. In baptismo sinistro omine fontes fedat, *ibid.* Coronatur a patre, preces fundente S. Germano, 356. Irenem Chagani filiam uxorem ducit, 345. Melich et Batai Arabum duces cum patre vincit, 345. Ejus pravi mores, erroresque suggillati, 346. Artabasdum opprimere tentans, Amorium ipse fugere cogit, 347. Urbem frustra tentat, 348. Artabasdum victore in fugam vertitur, 350. Artabadi filium fugat, *ibid.* Urbe obsessæ, Artabasdum ad pugnam cogit, ac vincit, 351, 352. Captum oculis cæcat, et ludibrio traditur, *ibid.*, 353. Anastasium patriarcham ignominia aba se tractum in sedem restituit, *ibid.* Bellis Arabum excitis Germanicam invadit, 354. Monophysitas Syros Byzantium transfert, *ibid.* Agarenosnavali prælio vincit, 350. Leonem filium suscipit, 357. Imperii corona donat, 358. Theodosiopoli et Melitinem capit, *ibid.* Populos ad errorem inducit, *ibid.* E synodo 358 episcoporum, imaginum venerationem proherbit, 359. Syros Armeniosque in urbem inducit, 360. Bulgaros spretis eorum legis infensus reddit, *ibid.* Scleviniam provincias subigit, 361. A Bulgaris turpiter victus recedit, 362. Eosdem ingenti strage vincit, 364. Nestorianum se patriarcha prodit, 366. Pagano Bulgarorum domino pacis specie illudit, 367. Stephanum Juniorem, aliosque martyrio afficit, *ibid.* Classem in Bulgaros amissam naufragio amittit, 368. Monachorum habitui ac instituto illudit, *ibid.* S. Mariæ invocationem prohibet, 370, 375. S. Euphemie reliquias in mare proficit, 370. Aquarum copiam urbi providet, 371. Hæreticos magistratus creat, *ibid.* Constantinum patriarcham capite cædit, 372. Petrum Styliem aliosque Catholicos occidit, *ibid.* Urbis monasteria militibus addicit, 375. Anonam urbi providet, *ibid.* Endociam tertiam uxorem ducit, 374. Susceptos ex ea filios creat Cæsares, *ibid.* Monachos ad hæresim ac incestas nuptias cogit, 375. Monasteria expilat ac sacros libros comburit, *ibid.* Incautos Bulgaros ingenti strage vincit, 376, 377. Nova expeditione, classis fere naufragio amittit, *ibid.* Anthracum morbo febrique extinctus obit, 378. S. Mariam cruciati coactus jubet invocari, *ibid.* Ejus corpus flammis addictum, 467.
 Constantinus Constantis filius patrem in Siciliam sequi prohibitus, 289. Andream legatum ad Maviam mittit, 290. Mizeium tyrannum, ac patris reliquos interfectores in Sicilia occidit, 292. Tiberium et Heraclium fratres imperii collegas adsciscit, 293. Qui eos imperatores acclamarent patribus affigit, *ibid.* Fratres mutilat paribus, *ibid.* Justinianum patricium Germani patriarchæ patrem eo evirato occidit, *ibid.* Adversus Arabes urbem prolegit, 294. Pacem cum Mavia aliisque componit, 295, 296. Sub tributū pensatione pacem cum Bulgaris ipit, 298, 299. Synodum ad Ecclesiarum unionem cogit, *ibid.* Fratribus amotis cum Justiniano filio imperat, 500. Pacem firmat cum Abimelech, 500. Diem obit, 501.
 Constantinus Leonis et Irenes filius, 375. A patre imperator declaratus, 379. Cum matre imperium suscipit, 382. Vateium de ejus matrisque imperio, 384. Mariam Armeniacam ducere cogit, 391. Matrem amovere cogitans summo dedecore habetur, *ibid.*, 392. Matre abdicata imperator agnoscitur, 393, 394. In Bulgaros educit, *ibid.* Matrem iterum sociam imperii adsciscit, *ibid.* Ingenti clade a Bulgaris vincitur, *ibid.*, 395. Incestis nuptiis Theodotæ jungitur, 396. Joannis Ephesi cultum augeat, *ibid.* Bulgaros ad pugnam læssit, 397. Platonem aliosque monachos nuptiis ejus incestis adversantes punit, 397. Oculis a matre cæcatur, 398, 399.
 Constantinus Leonis et Zoes filius, 485. Imperator sub patri, etc., tutela, 487, 488. Patris evirare cogit, 487. Matrem Zoem in pulam reducit, 492. Romanum Leoni Phocæ opponit, 492, 493. Matrem aulæ ejicit, iterumque recipit, *ibid.* Nicolaum patriarcham et Stephanum magistrum adiutores adsciscit, *ibid.* Romanum magnum

interiarum facit, 491. Helenam ejus filiam uxorem ducit, 495. Patrem imperatoris renuntiat, *ibid.* Leonis Phocæ in eum torbas dissipat, *ibid.* Matrem in monasterium relegat, 496. Cesaris dignitate, tumque imperiali Romanum augeat, *ibid.* Filium ejus Christophorum imperatorem coronat, *ibid.* Priore loco a Romano deturbatur, 497. A Christophoro secundus imperator acclamatur, 503. Romanum in Proteum insulam relegat, 508. Stephanum et Constantium ejus filios ejicit, 509. Tumultuantes eorum causa severe punit, 510.

Constantinus a Romano patre imperii corona donatus, 502. Helenæ Armeniacæ, tum Theophanoni conjugio iudicatus, 506. Patrem in monachum detonsum relegat, 509. A Constantino ipse relegatur, *ibid.*, 510. Tumultuans adversus custodes occiditur, *ibid.*

Constantinus Artabadi strator Deo ultore occisus, 510.

Constantinus Boelæ Irenes strator, 400.

Constantinus Boelæ filius monachus, 502.

Constantinus Florentii filius magister militie in Mysia,

184. Victor Bulgarorum ex insidiis capitur, 185.

Constantinus maximo Basilii dolore mortuus, 472. Vivum se ei ostensurum promittit Santabarenus, 475. Spectro ille delusus monasterium ædificat nomine S. Constantini, *ibid.*

Constantinus Gongylus in aulam accersitus, 490. Romanus ne exauletur agit, 492. Leonis Phocæ in Romanum socius, 495.

Constantinus V. C. cum aliis Roma capta occisus, 70.

Constantinus Andronici filius saga se ad Romanos recipit, 483.

Constantinus Artaser protospatharius oculis privatus,

538.

Constantinus Eladius patricius, 489.

Constantinus excubitorum domesticus in exsilium ejicitur, 585.

Constantinus Armenius Albus equitatus, 468.

Constantinus patricius Podopogurus martyr, 568.

Constantinus Libs conjurati punitur evadit, 489. Prælio

in Bulgaros occumbit, 490.

Constantinus Heraclii filius, qui et Heraclius, 251.

Constantinus alter Heraclii filius Cesar designatus, 252.

Constantinus mensæ præfectus ab Agione profligatus,

476.

Constantini Lardi succensæ sedes, 242.

Constantinus scholarum dux, 488. Imperator in Circo

acclamatus, prælio corruit, 489.

Constantinus Eulampii filius obtuncatus, 489.

Constantinus spatharius fidei ergo occisus, 569.

Constantinus ducis filius, 483.

Constantinus sacellarius Irenes ad Carolum legatus,

384.

Constantinus Serantapechus patricius, 400.

Constantinus Zoe charior, in monachum detonsus, 488.

A Leone resitutus, et accubitor factus, 486. A Zoe in

autum revocatus, 490. Leonis Phocæ favens, a Romano

dolo capitur, 492, 493. Domi se continet Leonis scribere

jubetur, 491.

Constantinus a secretis Leonis Phocæ in Romanum so-

cius, 495.

Constantinus Magnæ ecclesiæ chartophylax, Irenes ad

Abimelech legatus, 399.

Constantinus palatii primarius sacerdos crucis lignum

prodit, 491.

Constantinus CP. episcopus, 295.

Constantinus Romæ episcopus, 565.

Constantinus Silæ, tum CP. episcopus, 539. Ejurata

imaginum religiose incestis nuptiis pollutus, 568. Ejicitor

in exsilium, 569. Ludibrio habetur, 571, 572. Approbata

Constantini hæres capite caditur, *ibid.*

Constantinus filius nepos, ejus Iudithi socius, 572.

Constantinus Seleuciæ episcopus synodum Chalcedo-

nensem proscribit, 129.

Constantinus Alaricho socius Placidiam reddit Honorio,

66. Senator creatur, ac tum imperii collega, *ibid.* Romæ

cum Honorio tyrannos extinguit, *ibid.* Valentinianum ex

Galla Placidia suscipit, 72. Imperator brevi occiditur,

ibid.

Constantinus Magnus Cesar declaratus, A. Theodorum

Maximiani Herculi filiam uxorem ducit, *ibid.* In Alanos

incipiti morte pugnans, victor evadit, 5. Imperator Occi-

dentis creatus, Gallias administrat, 8. Constantii mores,

benignitas, lenitas, *ibid.* Constantium filium imperato-

rem declarat, *ibid.* Ejus proles reliqua, *ibid.* Nepos Clau-

dii imperatoris ex filia, *ibid.* Maximiani Herculi insidias

evadit, *ibid.* In Britannia diem obit, *ibid.* Vir Christiano

sensu, ac animo Chrysostomum, *ibid.*

Constantinus Cesar Narsem Persum regis filium in-

terimit, 16. Imperii hæres cum fratribus Orientem obti-

net, 27, 28. Patris corpus in sede SS. Apostolorum condit,

ibid. Athanasium ab exsilio revocat, *ibid.* Ad Arianos de-

flectit, 29. Gallum et Julianum consobrinos curat, *ibid.*

Adversus Judæos cum Constante legem sancit, *ibid.* Anti-

dam ac Constantiam urbes exstruit, *ibid.* Ecclesiæ Antio-

chenæ enciclica celebrat, 30. Assyriorum victor triumphat,

ibid. Paulum CP. sede exturbat, 51. Seleuciensem in

Syria portum construit, urbemque reparat, *ibid.* Con-

stantiam in Phœnice construit, *ibid.* Juli litteris restitutos

Athanasium et Paulum iterum expellit, 52. Gallum

consobrinum Cesarem creatum, in Persas mittit, 53. Ad

Thalamonem insulam eundem occidit, 54. Liberium papam

in exsilium ejicit, 55. Synodum Mediolanensem indeit,

54. Liberium revocat, *ibid.* Crucis signum in cælo videt,

53. Paulum CP. iterum sede pellit, *ibid.* Populo CP.

inde tumultuanti annonam misuit, 56. Constantis minis

deterritis Athanasium ac Paulum recipit, *ibid.* Paulum

Cucum expellit, 57. Magnentium tyrannum iterato su-

peratum tollit, *ibid.* Sylvanum tyrannum occidit, *ibid.*

Britannionem tyrannum amotis in sese abdicat, cogit, *ibid.*

Julianum creat Cesarem, 58. In Athanasium capitis sen-

tentiam decernit, *ibid.* Eudoxium in sede CP. Macedonio

substituit, *ibid.* Julianum imperatorem audiens, sero pre-

nitel Cesarem adlegisse, 59.

Contragi Bulgari, 296.

Coptus Egypti urbs everis, 1.

Cordyles militie magister Rom. captivos recipit, 488.

Cortices Armenius occisus, 489.

Corum castrum ab Agarenis captum, 478.

Cosmas Alexandrinus episcopus Monachitarum hæ-

resim eforat, 549. Epiphaniæ episcopum cum aliis pro-

scribit, 563.

Cosmas in Leonem rebellans capite plexus, 559.

Cosmas logotheta Joannis Mystici delator, 502.

Cosmas fidei deserior, 262.

Contragus Tanaim, trajicit, 297.

Cottain a Zenone occisus, 116.

Cotto magister militie in Persas directus, 248.

Crassus Russius equitatus, 468.

Crassus ab Asclepiodoto in Britannia victus, 5.

Creta capta ab Arabibus, 448.

Crispus cum patre Constantino in rem Christianam

leges sancit, 12. Romæ a Siyestro baptizatur, 14. Chri-

stianus moritur, 17.

Crobatius Bulgarorum princeps ditionem filii ex testa-

mento dividit, 297.

Crisis invidia Romani in fugam acti, 214.

Cruce luce efformata Constantino prælii contra Maxen-

tium, 10. Ejusdem præsidio Maximianum Galerium vincit,

11. Macarius crucis lignum jubetur exquirere, 18. Inven-

tam Christi ab aliis crucem miraculum discreti, 20. Cru-

cis pars Hierosolymis relicta, pars delata CP., 20, 21.

Crucis signum luce coruscans Hierosolymis visum Con-

stantio imperatore, 54. Ibidem alexandridis viam Juliano

imperatore, 44. Vestibus Christianorum ac Judæorum as-

persum, *ibid.* Litteræ crucis formam referentes in Ser-

apidis templo inventæ, 61. Crux vite hieroglyphum, *ibid.*

Crux aurea Hierosolymam a Theodoro missa, 74. Crucis

ligna ab Heraclio Hierosolymis reposita, 272, 273, 279.

Eadem relicta CP., 280. Nisi ablata Crux templum Hiero-

solymis Saraceni instaurare non possunt, 281. Crucis si-

gnum Abdela jussu ab Ecclesiis fastigio dejectum,

569.

Cucusus Chrysostomi exsili locus, 68.

Cuficus protovesiarius conjurationem prodit in Bosti-

lium, 474.

Cusanes Turcorum dux Leonis socius, 177.

Cutinas Numidis in Romanos præfectus, 178. Suorum

proditor, 179. Antala belli socius, 181. A Joanne Pappi

profligatus, 182. A Joanne præfecto Africæ occisus, 202.

Cutizæ liberi Africam turbant, 202.

Cyclades capte ab Arabibus, 448.

Cymenæ montis monachi, 505.

Cypranus cum Belisario dux, 161.

Cypranus Romanorum dux in Saracenos, 291.

Cyprii transmigrantes perierunt, 304. Ab A-

rone alio translati, 408.

Cyriaci laura destructa, 409.

Cyriacus CP. episcopus, 229. S. Deipara templum ad

Diocæsissæ locum exstruit, 253. Nuptiales coronas Theo-

dosio et Germani filie imponit, 255. Dieteris incessit

tumultuante populo in Mauricium, 242. Cautionem fidei

a Phocæ exigit, 245. Constantinam absque securitatis fide

ab ecclesiis extrahi non sinit, 246.

S. Cyriaci monasterium CP. 97.

Cyricus Justiniani dux a Persis victus, 148.

Cyrius ab Arianis in Maximi locum intrusus, 31. Ejus

ad Constantium epistola de visa cruce Hierosolymis, 58.

Suspectus nonnullis erroris Arij, *ibid.* Fit Hierosolymita-

nus episcopus, 47.

Cyrillus Juliani libros confutat, 41. Theophilus nepos, ac successor Alexandrie episcopus, 71. Nestorium admonet, ac contumacem accusat, 76. Inter adversa lidem acriter defendit, 77. Celastini locum tenet Ephesi, *ibid.* Turbas a Nestorio et Orientalibus patitur, 78. Moritur successore Dioscuro, 84. Ejus opera a Timotheo Eluro depravata, 95. Cyrillus diaconus martyr Heliopoli, 46. Cyrillus tribunus martyr, 453. Cyrillus magister militum, 157. Cyrillus Gogdie supplicis missus, 161. Tzatzonis caput fert in Sardiniam, 168. Cyrenus, quae modo Sardinia, 168. Cyrus Hieropolitanus orthodoxus exsul, 115. Cyrus Alexandrinus antistes. Monothelitarum antesignanus, 274. Cum Saracenis pro Egypto componit, 280. Cyrus ex urbis ac praetoriani praefecto clericus ac Smyrnenensis episcopus, 85. Clives se occidere meditantis oratione conciliat, *ibid.* Cyrus Salonicensis nepos Pentapolim administrat, 176. Audita fratris clade Carthaginem fugit, *ibid.* Cyrus Amasiri monachus, secundi imperii Justiniano vates CP. episcopus, 515. A Bardane sede pellitur, 519. In monasterium Chora dictum relegatur, 526.

D

Dachae Aruritarum princeps occisus, 551, 552. Dadoes auctor Messaliorum haeresis, 51. Dagaiahi comitis seditio Alexandriae, 150. Damante monasterio Macedonio satisfactum pro scandalo, 155. Dalmatius Anabalinus Magni Constantini frater, 8. Dalmatius junior Caesar, 25. Athanasium Tyri protegit, 25. Tumultu militari necatur, 29. Dalmatius monachus Cyzicenus episcopus, 75. Dalmatius Bosphori tribunus occisus, 150. Damascus a Persis capta, 251. Damascenus dux cum copiis in Africa sublatu, 545. Damasus Romae episcopus, 54. Damnat Apollinarium, 55. Imperatoribus auctor est ut episcopi orthodoxi revocentur, 56. Damianus patricius et accubitor Bardam in urbem inducit, 480. Ejus suasu Theoctistum occidit, 461. Ob Bardae Caesari negatum honorem in carcerem missus, 461. Damianus patricius in irenem conjuratus, 592. Damianus rex Homeritarum Judaeus, Dei ope ab Exumitis Christianis victus, 189. Daniel Sinopensis ad Ulid legatus, 521. Daniel Stylita columnam ascendit, 98. De fide orans a Basilisco spernitur, 105. Danubius ponte lapideo a Constantino superatus, 22. Dares castrum quae Anastasiopolis, 129. A Persis captum, 246. Dargomeres Bulgarorum legatus ad Michaelen, 420. Dastagord Chosrois palatium, 267. Immensa in eo inventa suppellex, 268. David Besser spatharius martyr, 568. David in Oriente Heraclio natus filius, 278. David Hormisdarum Palatii chartophylax occisus, 247. Decentius Maguentii frater sibi laqueo gultur frangit, 57. Decimus locus, 70 stadiis a Carthagine, 165. Dedicatio ecclesiae Antiochense, 50. Dedicatio templi Hierosolymitani, 25, 26. Usus in ea chrismatis, *ibid.* Demetrius oppidum, 480. Demetrius regii fisci notarius, 497. Demophilus CP. episcopus Arianus, 49. Ecclesia ejectus, extra urbem conventus agit, 58. Demosibenes Valentis coquus, Basilio irrisus, 51. Deuterio Ariano baptizante repente aqua fugit, 150. Diagestus Asparis neptis, Ardaburius filia, mater Areobindi, 123. Didymus in quinta synodo damnatus, 195. Diocæsarea ob Judaeorum tumultum deleta, 55. Diocletianus Romae imperator, 4. Maximianum Herculum collegam adiegit, 4. Egypto bellum inferit, 4, 5. Constantium et Maximianum Galerius Caesares instituit, 4. Filium Valerianum Galerio locans priorem conjugem abdicare illum cogit, *ibid.* In Christianos persecutionem excitat, 5. Achillem profligat, 6. Constantinum adolescentem tollere cogitat, *ibid.* Adorari a senatoribus expellit, 6. Imperio abdicato, Salone privatus agit, 7. Mente captum se abdicasse testis Eusebius, 8. Sublatum res novas molientem auctor Gelasius Caesariensis, *ibid.* Diocletiani balneum Alexandriae, 92. Diolorus a Melesio ordinatus Tarsi episcopus, 57. Diogenes belli dux, 118. Claudiopolim capit, 119. Diogenes Belisarii satellites vir strenuus, 165.

Diogenes Orientalium tribunus occisus, 591. Diogenianus magister militum in Oriente, 142. Dioscorus post Cyrillum Alexandriae episcopus, 84. In Cyrilli cognatos sevit, *ibid.* Origenis a puero opinionibus imbutus, *ibid.* Flaviano infensus, Eutychis in Flavianum patronus, 86. Ephesine synodo praesidens omnia vi agit, *ibid.* Flavianum et Eusebium Dorylaei Eutychae restitutum deponit, 87. Flavianum calcibus ac pugnis interimit, *ibid.* Minis episcopos subscribere cogit, *ibid.* Theodoretum, Itham, Andream, Domnum Antiochenum deponit, *ibid.* Gangras relegatur et synodo Chalcedonensi, 91. Dioscorus Junior Timothei Elari nepos, Alexandriae episcopus, 159. Saeculari factione in thronum intrusus, iterum ordinatus, *ibid.* CP. legatus conviciis incessit ut haeresis patronus, *ibid.* Eo episcopo Julianus et Severus turbas Alexandriae excitant, 141. Dienses monachi Felicis sententiam Acaelo insistant, 114. Fidem catholicam constanter retinent, 122. Dii praepositi Timothei benedictionem ut haeretici respiciunt, 155. Domentia Phocae filia, Prisci uxor, 246. Domentiolus Phocae consobrinus, dux exercitus, 245. Domentiolus Phocae frater magister creatus, 245. Domitianus Orientis praefectus occisus, 51. Domitianus Melitensis episcopus, Chosrois restituendi negotio praefectus, 224. Summo honore ejus conditum cadaver ad Sanctos Apostolos CP., 238. Domnica Valentis uxor Ariana, 48. Extincto viro Gothos ab urbe depellit, 56. Domnicus Germano socius, Libyae rector, 175. Cum eo revocatus, 174. Domnus Antiochie episcopus, 82. Coactus Ephesine laetroneio subscribit, 87. Deponitur a Dioscuro, *ibid.* Dioscoritis tumultuantibus salutem in eremo quaerit, 92. Domnus Antiochie episcopus, 190. S. Dorotheus martyr Alexandriae, 56. Dorotheus Alexandrinus monachus pro synodo Chalced. Qasim relegatus, 151. Dorotheus Belisario adjunctus dux, 161. Dorotheus Chrysopoleos praepositus, Irenes ad Abimelech legatus, 599. Dorotheus Tyri episcopus sub Diocletiano confessor, 19. Graece et Latine doctus, ac scriptis clarus, *ibid.* Nicæna synodo interfuit, *ibid.* A Juliani ministris Odyssopoli vexatus, extrema senectute quiescit, *ibid.* Drepana nunc Helenopolis, 22.

E

Eandas in Zerbulen castrum fugit, 175. In Abraai montis cacumine sistit, *ibid.* Numidas in Romanos educit, 178. Ederma dux ad urbem ab Hunnis captus, 197. Eclipsis solis sub Constantio, 31, 52. Sub Mauricio, 225. Sub Justiniano Constantini filio astris apparentibus in caelo, 506. Sub Constantino Copronymo, 562. Sub Michaela Eupolata, 420. Sub Leone Basilii filio, 476. Edessa Scirti fluvii aquis submersa, 146, 292. Imago Christi Edessena CP. recepta, 508. Eleusius Alemensis concilii Chalcedonensis adversarius, 128. Elesbaa rex Aethiopum Christianus Homeritis vincit, 144. Eleusius Cyzici episcopus ad *ἡρεσιον* profitens depositus, 47. Inter Macedoniarum sectae episcopos primarius, 58. Elias Hierosolymorum episcopus, 122. Damnat Nestorio, Eutychae, etc., Synodum Chalcedonensem recipit, 129. Vide not. ad p. 151. Episcopatu cedit ne cum Severo communicet, 154. Elias largitionum comes, 158. Elias spatharius Bardanis conjurationis socius, 516. Ejus liberi a Justiniano Rhinometo in matris sinu occisi, 517. Justinianus ipse cervicem abscidit, 518. Eliseus eunuchus Graecas litteras Gallos docet, 584. Elisei prophetae corpus Alexandriae translatum, 98. Elpidius in Sicilia rebellis, 385. In Africam profugit, 584. Imperatoria ornamenta ab Arabibus accipit, *ibid.* Elpidius a Phoca igne assumptus, 247. Elpidius armamentarii praefectus occisus, 245. Elpidius Magne ecclesiae diaconus haereticus, 520. Elpidius patricius ad Chaganum legatus, 214. Emautis fons quo Dominus laverat a Juliano obrutus, 41. Magne ecclesiae encanenia Mena episcopo, 184. Enthusiasterum haeresis, 54. Epiphania Heraclii mater, 250. Epiphania junior filia Heraclii, 250. Coronatur a Sergio patriarcha, 251.

Epiphanius CP. episcopus, 142. Primatu cedit Joanni pape, 145.

Epiphanius Cypri episcopus, Chrysostomo infensus, 67. Rediens in Cyprum moritur, 68.

Ephraem (S.) vita et scriptis clarus, 55, 54.

Equestris ludus factionis Venetæ, Albe, Prasinæ, Rusinæ, 468.

Erithrus Caroli Francorum regis filia, Constantino dispensa Irenes filio, 384.

Esaias Rhodi episcopus masculorum libidinis ergo punitus, 150.

Ethnici Christianizantes Beryti, 32.

Eubripenses Uthmanum necant, 287.

Euchitarum hæresis, 54.

Eudocia Leonii philosophi filia, quæ Athanasio, Theodosio nupta, 72. Hierosolymam profecta, multa ecclesiis largitur, 79. Matrem Pulcheriam pulsat, 83. Diaconissam fieri impetrat, *ibid.* Poni occasione necis causa Paulino existit, *ibid.* Secundam synodum Ephesinam ut indicat, Theodosium inducit, 86. Dei nutu ejectum Flavianum filiam rescribit, 87. Hierosolymam se dimitti petiti, 88. Itineris illi sociis castitatis suspectos Theodosius obtruncat, *ibid.* Theodosius monachus ea Dioscoro favente turbas Hierosolymis misceat, 92. Maximis ecclesiis collatis donis, diem obit, 94.

Eudocia junior in Africam translata Honorico nuptui traditur, 95. Viri Ariani morum pertessa Hierosolymam fugit, 102. Sua omnia ex testamento Ecclesiæ relinquit, *ibid.* Curcum, ejus opera fugisset, commendat episcopo, *ibid.*

Eudocia Ingeris filia, Michaelis scortum, 457. Basilio uxor traditur, 464. Michaelen deterret ab injuria in Basilium, 468. Michael e occiso in palatium inducitur, 469. Alexandrum filium suscipit ex Basilio legitimum, 471.

Eudocia Decapolitæ filia, Michaelis uxor, 457. Viro occiso ad parentes remittitur, 469.

Eudocia Augusta, Leonis tertia uxor, ex partu mortua, 481.

Eudocia Rogati Afri filia, Heraclii uxor, 250. Suscepit Epiphania filia et juniore Heraclio diem obit, *ibid.*, 251. Eudoxia Arcadii uxor, mater Theodosii, 63. Chrysostomum petiti in exilium, 67. Moritur ipsa, *ibid.*

Eudoxia Juniori Valentiniano tertio CP. nupta, 79. Ad matrem exposita de injuria Flaviani, 87. A Maximo oppressa, Glicerium Romanum advocat, 95. In Africam cum milibus transfertur, *ibid.* Ex Africa remeant cum Placidia, 94.

Eudoxius Macedonio ejecto CP. episcopus, 58. Valentem baptizat, 46. Ab eo ecclesiis CP. recipit, *ibid.* Ejectos a Constantio orthodoxos episcopos, curat iterum ejici, 49. Ab ejus se communione Eudomius separat, *ibid.* Ab eo et Valente graviora passi orthodoxi quam ab ethnicis, *ibid.*

Eugei in carcerem a Gellmere conjectus, 160.

Eugenius Arabum Scenitarum victor, 121.

Eugenius tyrannus obtruncatur, 60, 63.

Eugenius expressus, Georgii accusator, 199.

Eulogius Alexandrinus episcopus, 211.

Eulogius Edesse episcopus clarus, 59.

Eunomius Cypri episcopus Eleuso affectus, 47. Aetii amanuens, viri florentis eloqui, etiam inductus, 48. Non communicat eudoxio, quod neque is Aetio, *ibid.* Cyprio efficitur ut hæreticus, *ibid.* Una immersione baptizat, et in Christi nomine, non Trinitatis, 53. Damnatur in secunda synodo, 59. In exilio diem obit, 61.

Eunomius alter Arius, Samosatensis episcopus, 59.

Infensa ob hæresim plebe sponte cecidit, *ibid.*

Euphemia (S.) Alexandriam translata, 82. S. Euphemie corpus in mare projectum, miraculo receptum, 510.

Euphemia uxor Justinii, 141.

Euphemius CP. episcopus, Mongi expuncto, Felici nomen restituit, 115. Episcopum Felix ob Acacii nomen retentum, non agnoscit, 116. Anastasium hæresim doctentem Ecclesiæ expellit, 115. Imperatorem creatum libellum dare cogit, 117. Chalcedonensem synodum confirmat, 118. Apud Anastasium defecto secreto graviter offendit, 119. Episcoporum CP. conventu depositus, Eucharistiam relegatur, 121.

Euphilia Gothorum Arianus episcopus, eorum ad Valentem legatus, 55.

Euphremius Amidenus Orientis comes, Antiochiæ episcopus, 148.

Euphrasius Antiochiæ episcopus, nomina PP. concilii Chalced. et Rom. pontificis dyptichis expungit, 145. Terramotum quassata urbe Antiochia perit, 147.

Euphronius Antiochiæ episcopus, 27. In synodo CP. damnatus, 59.

Euphrosyna mater Theophili, 148. Filio sponte optionem accit, 449. Aula excedens vitam monasticam agit, *ibid.*

Eupraxias Mozilicis filius, Sicilia dux, 475.

Eusebia Constantii uxor Julianum neci eripit, 54.

Eusebius Casareus Cappadociæ episcopus catholicus, 50. Interest Tyaseni orthodoxorum synodo, 49. Fidem si re nœ tuetur, 50.

Eusebius Emesenus Alexandriæ præsul Ariarum factione electus, resiliit, 3. Theopanti Sabellianus, *ibid.* Alexandrino episcopo repulso Emesenum recipit, *ibid.*

Eusebius Nicomediensis Arii prius defensor, Nicæna synodo subscribit, 17. Athanasii adversariorum antesignanus, 21, 26. Athanasium obinet ejici, atque Arium in Ecclesiam recipi, 26. In ejus CP. episcopatu lapsus Eusebius, *ibid.* Constantio auctor ut Arii errorem amplectatur, 29. Antiocheno Ariarum conventui præsidet, 30. In CP. sedem intruditur, 31. Moritur, 33.

Eusebius Pamphili historiae liber octavus, 5 et not. Quædam assensum præbet, 16. Sibthothecam Constantium jussu instruit, 21. Athanasius ab eo timet, 23. Num Arius fuerit variis sententiis, 22, 23. Statim defuncto Constantino mortuus, *ibid.*

Eusebius Romæ episcopus, 3.

Eusebius Samosatensis orthodoxus episcopus exsul, 50. Reversus ab exilio multis urbibus creat episcopus, 57. Impacta capiti tegula martyri occumbit, *ibid.*

Eusebius Samosatensis episcopus orthodoxus exsul, 115.

Eusebius CP. urbis scholasticus, Nestorio ac Anastasio bellum primus indicit, 76. Doryclei factus episcopus ipse Eutychem perversum deprehendit, 88. A Dioscoro in Ephesina pseudosynodo dignitate motus, 87.

Eusebius exconsul, 201.

Eusebius præpositus Constantium in Arii errorem trahit, 29. Liberio pape exsili auctor exsiliit, 33. Julianus neci traditur, 59.

Eustathius Antiochenus episcopus Nicææ confirmatus, 16. Constantinopoli Evagrius episcopus ordinat, 49. Cyzicum relegatur, *ibid.* Corpus ejus Philippis Antiochiam a Calandione transfertur, 114.

Eustathius Armenius Macedonianorum ad Liberium legatus, 48.

Eustathius CP. presbyter sanctitate clarus, 37.

Eustathius classem drungariorum in monachum detonsus, 481. Tripolitæ urbem invadentis occursum refugit, 482.

Eustathius patricius classis drungariæ, 477. Paris cum Leone intercessor existit, 478.

Eustathius Mariani patricii filius a Sulimane captus, 341.

Isam tyranni jussu occisus martyri obit, 347.

Eustathius Sebastenus, princeps Messalianorum hæresis, 54.

Eustochius monachus Hierosolymorum sedem invenit, 205. Novæ Lauræ monachos vexans, sede exturbatur, *ibid.*

Eutyches a Flaviano e synodo damnatus, 86. Latrocinio Ephesino, præside Dioscoro, restituitur, 87. Chalcedonensi synodo cum Dioscoro damnatur, 91.

Eutychius CP. episcopus, 195. Ad S. Diomedem pluvium rogaturus procedit, 201. Magnam ecclesiam solemniter dedicat, 202. Dignitate movetur, 203. Exsiliio Joanne sedem recipit, 210. Tiberium imperatorem coronat, 210, 211. Diem obit, 212, 213.

Euthymius ejecto Nicolao CP. episcopus, 481. Alexandro imperatore ipse ejicitur, 487.

Euthymius Constantini procurator relictus, 488.

Euthymius Sardi episcopus, imaginum defensor precipuus, 446.

Euthymii cenobium destructum, 400.

Eutropii eunuchi negotium, 67.

Eutropius tribunus secundum apud Sideniam synodi consilium everit, 151.

Euzois Alexandro depositus, frustra ab Athanasio tentat recipi, 24. Communione impertit Ariani, 25.

Euzois Antiochiæ Ariarum episcopus, 47. Constantium baptizat Antiochiæ, 59.

Evagrius damnatus in quinta synodo, 195.

Evagrius CP. episcopus ab Eustathio ordinatus in exilium ejicitur, 49.

Evodius episcopus, Homsidæ ad synodum legatus, 157.

Exumlarum bellum cum Homeritis, 186.

Fameæ gravis Antiochiæ et in Cypro, alias Cyri, 31.

Constantin. Justin imperat., 193.

Fatima filio extinctio Bulgarorum principatus ad aliam familiam translatus, 363.

Fausta patris Herculi insidias viro Constantino prodit, 8.

Faustinus Platypodis filius prælio in Bulgaros occisus, 498.

Felix Juliani comes blasphemus perit, 42.

Felix episcopus Romæ Liberii loco ordinatus, 51. Ana-

norum communione pollutos, 54. Restituito Liberio Roma excedit, *ibid.*
 Felix Romæ episcopus, 111. Legatis missis Mongum ejiciendum decernit, 113. Legatos Mongi communione pollutos, et Arcadium deponit, 114. Piravitam orthodoxum simulatim spernit, 114. Eius nomen Arcadio expunctum, Ecclesie diplychis Euphemius restituit, 115. Euphemium ob retentum nomen Arcadii episcopum non agnoscit, 116.
 Felix Romæ episcopus, 147.
 Festus Romæ senator festum Petri et Pauli obliet CP. solemniter agi, 123. Anastasium papam et Zenonis Henolico subseribat inducturum se promittit, *ibid.* Laurentium in Rom. pontificem intrudit, *ibid.*
 Flavianus presbyter Meletio favet, Paulino adversatur; Apollinarium insectatur, 57. Messalianis hæreticis adversatur, 51. Paulino superstitie episcopos Antiochenus creatur, 59. Occidentibus in eum expostulantibus, Romæ causam dicere jubetur, 67. Theodosium Antiochenus iratum placat, 62. Egro fert effectum Chrysostomum, 68. Flavianus Antiochie episcopus in fide suspectus, 122. Synodica edita synodum Chalcedonensem supprimit, 129. Privata epistola Anastasio consentit, *ibid.* Non patitur anathema in Leonem et synodum dici, *ibid.* Macedonius ut adversantem synodo anathemate ferit, 151. Damnat synodum, *ibid.* Sede pellitur, 154. Vitalianus dux in sedem petit restitui, 157.
 Flavianus CP. urbis episcopus, 84. Theodosio mundos panes donativo offert, *ibid.* Inensus illi Dioscorus, *ibid.* Chrysaphius eum deicere molitur, 85. Polcheriam diacnissam ordinare jussus, ludit consilium, *ibid.* Eulchem et synodo damnat, 86. Dioscorus e latrocinio Ephesino dignitate motum, pugnis calibusque interimit, 87. Polcheria corpus ad SS. Apostolos CP. pompa reducit, 88. Florus Rom. dux in Saracenos, 294.
 Franci a Constante debellati, 30. De Francorum regibus Theophrasti fabulosa, 337.
 Frumentius primus Indorum episcopus, 19.
 G
 Gabalas Annæ Augustæ pater, 506.
 Gabrielopius Sciavinus palatii opibus auctus, 487. Constantini procurator ab Alexandro relictus, 488. Aula ab Zoe efficitur, 490.
 Gainas Alexandria episcopus, 121. CP. a Justiniano evocatus, 188.
 Gainas multis urbi malis illatis ab Arcadio oppressus, 66.
 Galatas Valentis filius Casareæ mortuus, 51.
 Galla Valentiniani filia ex Justina, Theodosii uxor, ex qua Placidia, 48.
 Gallus mortuo Constantino, ex morbo necem evadit, 29. Constantius educandum curat, *ibid.* Lectoribus adiectis templum S. Mamanti Casareæ exstruit, *ibid.* Cæsar in Orientem adversus Persas mittitur, 55. Tyrannidis ejus delatores occidit, 54. Occiditur ipse a Constantio, *ibid.*
 Galliel in Diocletianum tumultus, 3.
 Gamaliel Pauli præceptor S. Stephani fons curat, 74.
 Gamulus a Romano fusus, 131.
 Gamaer Saracenorum dux, 545; 549.
 Garachus Ararum dux in Armeniam profligatus, 541.
 Gazæus ignis civilis, in qua Cruci thesauri, capta ab Heraclio, 238.
 Gesso Gondabuni pater, 159.
 Gelasius Romæ episcopus, 118.
 Gelimir Vandalorum regnum invadit, 160. Factum excusat apud Justinianum, *ibid.* Indericum occidit, *ibid.*, 165. In Belisarium educit, *ibid.* Prætris Amator morte percussus, fugam arripit, 161. Libyos agricolas sibi adiungit, 168. Adjuncto Zalzone Carthaginem cogitat, 160. Proelio victus in Numidiam fugit, 167. Obsessus in Papua monte panem, spongiam, citharam petit, 168. Res humanas ridet, *ibid.* Quo habitu in triumphum ductus, 170. Concessis oppidis per Galatium, patricius dignitas negata et Ariano, *ibid.*
 Genadius CP. episcopus, 93. Perpetratis a Timotheo Eluro Alexandria ut puniantur satagit, 96. Oranti visum demonis spectrum minax, 97. Martyrium Antiochia profugum magno honore CP. recipit, 98. Petrum Fullonem curat Antiochia ejici, *ibid.*
 Gesso montis Abraxit angustias superat, 175.
 Genzo munere abdicatus, 251.
 Georgius Alexandria episcopus, 233.
 Georgius Cappadox Arianus Alexandrinam sedem occupat, 31. Recepto Athanasio sede pellitur, 57. Summa erudititate a gentilibus necatur, 40.
 Georgius Apameæ episcopus Martyropolim translatus, 320.
 Georgius Armeniacorum dux, 270.

Georgius CP. episcopus, 300. Post synodum sextam supersies annis tribus, 501.
 Georgius Crinitus, 485.
 Georgius Cyprius e pseudosynodo Copronymiana proscriptus, 359.
 Georgius Marinæ adium curatur, 199.
 Georgius patricius Generalis logotheta a Chersonithi occisus, 317.
 Georgius patricius Opsicii comes cæcato Bardane ipse luminibus orbatus, 321.
 Georgius Psides, rerum Heraclii scriptor, 250.
 Georgius Subsubiles Symeonis filiorum procurator, 502. Pacem inter Romanos et Bulgares componit, 505. Mariam Petro Bulgarorum principi uxorem jungit, *ibid.*
 Georgius Syncellus quousque chronographiam deduxit, 2. Eius scienlia et opera, *ibid.* Theophrasti ceptum opus continuandum relinquit, *ibid.*
 Gepides loca occupant ad Singidnem et Sirmium, 81. Ex illis divisi Longobardi et Abares, *ibid.*
 Germania Belisarii patria, Thraciæ et Illyrici media, 161.
 Germanus Cyzici, tum CP. episcopus Bardani molitionis socius, 520. Eius CP. translatio, 522. Leonis Isauri erectioni consentit, 537. Maximum Ecclesie malum in Constantino Leonis filio præsigit, 535. Frustra Leonem deterret ab hæresi, 541. Anastasio syncello emulo pontificata cedit, *ibid.*, 542.
 Germanus Cæsar Tiberii filium Charito ducit, 215. Mauricius ut sibi maiorem auctorem accusat, 241. Volente filio ab Ecclesia abstrahere populum tumultuatur, 242. Imperium frustra cogitat, *ibid.* Phocas imperatorem proferre simulat, 245. Imperium affectantem idem presbyterum ordinat, 246. Novis rebus studentem cum filia occidit, 247.
 Germanus patricius Justiniani nepos rebelles in Libya demeretur milites, 175. Troiza ad fugam coacto, Libya tumultus sedat, *ibid.*, 174.
 Germanus alter Edessæ præfectus, 219. Invitum milites ducem acclamant, 220. Renovante bellum Chosroe, vulnere moritur, 245.
 Germanus Theodosii adversus Gizerichum dux, 87.
 Germani qui nunc Franci, 81.
 Germinium voti causa profectus Justinianus, 205.
 Gerontius urbis præfectus majestatis insimulatus, 199.
 Gizerichus Modigesli filius cum fratre Gunthare Libyam occupat, 81. Solus ipse principatum adeptus Asparum vincit, 82. Marcianum tum captum, ex præsagio futuri imperii dimittit, *ibid.*, 91. Regis sibi nomen imponit, 87. Alula metu permotus Theodosius cum eo pacem componit, 88. Eudoxia Romam advocat, 93. Romam diripit ac ecclesiærum exportat vasa, *ibid.* Eudociam filio Honorio copulat; matrem Eudoxiam ac Placidiam sororem habet sub custodia, *ibid.* Inmissam in eam classem incendit, 99, 100. Nova in eum instructa classe Tripolim aliasque plures urbes amittit, 101. Majorianus terrorem illi injicit, 102.
 Gles Persa Amidæ præsidio relictus, 125.
 Glonem Boares regina occidit, 149.
 Glycerius Italiae imperator, 162.
 Gobaris dux proclito Procopio igni traditus, 47.
 Goddarius a Maurusis victus, pressusque obsidione liberatus, 174.
 Gotharis adversus Areobindum conjurat, 178, 179. Apud milites cumulatim tanquam imbellem, 179. Victor palatio occupato contra fidem Areobindum necat, 180. Exercitum Artabnem præficit, 181. Ab eo in suburbii triclinio interficitur, 182.
 Gogdas Goghus a Gelimiris fratre occisus, 161.
 Gontharis Libyæ invasor cum fratre Gizericho, 81.
 Gordas Hunnorum prope Bosporum rex Christianus a fratre occisus, 149.
 Gordia Philippici uxor filia Mauricii, 214.
 Gothi, Wisigothi, Gepedes, Vandali, Transdanubiana affines gentes Ariane, 81.
 Gothi Imperium Occidentis occupant, *ibid.* Ab Hunnis superati, Valentis opem implorant, 55. Arri errori in Valentis gratiam amplius additi, *ibid.* Imperii Romani ditionem vastant, *ibid.* Valentem superant, inque casula comburent, 76. Suburbia CP. populantur, *ibid.* Theodosius a Gratiano imperator in eos directus, *ibid.* Gothi Scythæ appellati, *ibid.*
 Grata Elanorum rex baptismum CP. suscipit ac fœdus init, 149.
 Grata Valentiniani filia ex Justina, 48.
 Gratianus imperii collega et consul a patre designatus, 46. Patris edito pro synodi Illyricane decreto fidei, subscribit, 52. Valentiniani Junioris in imperium promotores punit, 53. Theodosium imperii collegam ascitum in Gothos emittit, 56. Episcopos catholicos revocat, *ibid.* Andragathii dolo occiditur, 57.

Grallani balneum Alexandrie, 94.
Grassissimus in S. yriaci ade, mundo nuntium remittit, 97.
Gregoras filium Nicetam in Phocem mittit, 249.
Gregoras magister in Dalmata monasterio inclusus, 489.
Gregoras ducis filius occisus, *ibid.*
Gregoras Hibertzes scholarum domesticus, 484.
Gregorius Armenos ad fidem convertit, 19.
Gregorius ab Aruritis occisus, 356.
Gregorius Amastrensis economus ad Aaronem legatus, 407.
Gregorius Anastasio pulso Antiochie episcopus, 206.
Gregorius Arianus Alexandrinæ sedis invasor ab Alexandrinis occisus, 30, 31.
Gregorius Artabanus nepos cum illo in Gotharum conjuratus, 180, 181.
Gregorius Heraclii frater Heliopoli mortuus, 286.
Gregorius Logotheta Artabasi ad Valid legatus, 549.
Gregorius publici cursus Logotheta exsul, 385.
Gregorius Muzalacii filius Opsicianorum dux, 380. Niphoro ad iutor ad eundem imperium, 402.
Gregorius Nazianzenus, Theologi pater, in synodo Tyronensi clarus, 49.
Gregorius Theologus orthodoxam plebem CP. regendam suscipit, 52. Solum illi relictum Anastasio oratorium, *ibid.* Liberos in illo conventu Theodosio imperatore, 57. CP. Ecclesias omnes recipit expulso Demophilo, 58. Synodus oecumenica (P. episcopatum illi asserit, *ibid.* Egyptiis adversantibus sponte cedit, 59.
Gregorii (S.) templum Neocesarem miraculo servatum, 124.
Gregorius Nyssæ episcopus clarus, 52, 59.
Gregorius papa Leonis Isauri heresi proscripta inhibet Italia tributa, 538. Ejus præclara elogio, 542, 543.
Gregorius Philomovis Papias factus, 469.
Gregorius Sinopes episcopus a Constantino occisus, 396.
Gregorius Theodori filius, Damasci obses, 286.
Gregorius in Africa tyrannus a Saracenis profligatus, 289.
Guber. patricius iudex Photio datus, 475.
Guedes, quæ Seleucia, 269.
Gumer Opsici comes publici cursus logotheta, 467.
Gundabunus Persarum res cum Heraclio componit 270.
Gundabunus Africa rex Catholicis infensissimus, 159.
Gundus a Chagano prædam recipit, 253. Transmissoistro prædam ingentem cogit, 239.
H
Hebræi ad baptismum coacti, ipsum polluunt, 356. Ab Abdela Arabum duce jussi manibus inscribi, 576.
Helena Constantini mater Constantio repudiata in gratiam Maximiani, 4, 8, 14. Coronata a Constantino, ius moneta accipit, 20. Hierosolymam mittitur ad crucem exquirendam, *ibid.* Ecclesias in sacris locis jubet exstrui, 21. In æde SS. Apostolorum prima sepellitur, *ibid.* Ejus memoria Hierosolymis, *ibid.*
Helena, quæ et Constantina, seu Constantia. Britannionem in Magnentium emittit, 57. Juliano nupti traditur, 59.
Helena Armeniaca Constantine Romani filio nupta, 506.
Helena Romani filia, Constantini uxor, 495.
Helio patricius coronam imperatoriam Romam deferri Valentiano, 75. Legatus ad Varanem regem Persarum, 75.
Henoticon Zenonis velut aeneio pacis, 412.
Heptabisus Alexandrie publicum balneum, 98.
Heraclitus a Mavia afflicti, 289.
Heraclionas imperio abdicatus, 283.
Heraclianus interficitur, 70.
Heraclius Heraclii imperatoris pater, Philippici legatus, 216. Persicum castrum capit, 218. A Philippico exercitu ductor relictus, 219. Persarum duces occidit, 221. Heraclium filium in Phocem tyrannum emittit, 249.
Heraclius in Phocem cum classe insurgit, 250. Phocem vincit, *ibid.* Eudociam uxorem ducit, *ibid.* Ex ea filiam ac filium suscipit, *ibid.*, 251. Ambos corona imperii donat, *ibid.* Perduelles omnes in Mauricum perisse invenit, *ibid.* Legatione Chosroem delinire tentat, *ibid.*, 222. Martinum uxorem Augustam renuntiat, *ibid.* A Persis et Saracenis profligatur, 250, 251, 252. Pacem cum Abarihus componit, 253. Expeditione in Persas, sacrarum ædium pecunias tollit, *ibid.* Chaganum filii procuratorem instituit, 254. Christi imaginem non manifestam prætendens, animos militibus facit, *ibid.* Sarbarum duces vincit, 255, 256. Iterum in Persas ducens, victor evadit, 257, 258, 259, 260. Giganteæ stature hominem occidit, 262. Sacrum duces profligat, 263. Ziebelum duces suscipit, 261. Tres Persarum duces occidit, 266. Chosroem fugat,

Sarbarumque ad defectionem inducit, 267, 268, 269. Cum Siroo pace composita, Zachariam, ac crucis ligna recipit, 271, 272. Urbem triumpho repetit, *ibid.* Hierosolymam voti causa pergit, 273. Zachariam sedi sue, crucisque ligna pristino loco restituit, *ibid.* Judæos aucta civitate expulsi, *ibid.* Collatione cum Athanasio Jacobitis in errorem Monothelitarum incidit, 274. Edictum de fide reprobum edit, 275. Rebus desperatis Asia relicta crucis ligna refert CP., 280. Damascus, Egyptum, Hierosolymam, aliæque amittit, *ibid.*, 281, 282. Hydrops morbo diem obit, 287.
Heraclius Junior, qui et novus Constantinus imperii corona a patre donatus, 251. Fratrem Constantinum Casarem declarat, 252. Patrem reverentem a bello Persico triumpho suscipit, 278. Post menses quatuor a patre veneno sublatus, 283.
Heraclius filius Heraclii junioris, magni nepos, 276.
Heraclius Constantis filius patrem in Siciliam sequi prohibitus, 280. Imperii collega a fratre acitibus, tum viribus mutilatus, 296.
Heraclius Apamari frater supremus militum dux, 310. Azarem Arabum duces vincit, 314. Azibo duodecim milia cedit, *ibid.* Justinianus virum laqueo tollit, 315.
Heraclius Edessenus adversus Gherichum dux, 401.
Heraclio euncho adjutore Aetium Valentinianus occidit, 92.
Hermeciones interiores barbari juxta Oceanum, 285.
Hermipoli arbor Persæ, 41.
Hermogenes legatus de pace, 152, 153. Audire respuit Persarum rex, 151.
Hermogenes magister militum CP. occisus, 45.
Hermos Hierosolymorum episcopus, 10.
Hieronadius Mauricio eventura prædicit, 258.
Heron Thebaidos episcopus desertor perit, 45.
Hesychius presbyter Hierosolymitanus doctrina clarus, 71. Diem ultimum obit, 79.
Hesychius Hierosolymorum episcopus, 71.
Hiems asperissima, 295, 303, 304.
Hiera insula maris ebullitione enata, 539.
Hierosolyma a Persis capta, 252.
Hilarion Hierosolymorum episcopus, 54.
Hilarion Romæ episcopus, 97.
Himerius Byzacii theorum præfectus, 177. Prælio victus capitur, *ibid.*
Hispani Arabes, Narvam filii, et affines, 357.
Hispaniam Vandali, tum Wisigothi occupant, 81.
Homerita ab Elebas Ethiopum regis victi, 144. Eorum bellum cum Exumitis, 188. Ipsorum legationis invidia renovatum bellum Persicum, 266.
Horus patricius et excurpalata, Tzathi gener, 144.
Honorichus Gherichi filius Eudociam uxorem ducit, 95. Orthodoxos ad Arianas partes supplicis cogit, 159. Annisa Numidia moritur, *ibid.*
Honorius illustrissimus ac consens designatus, 59. A Theodosio patre Rom. imperator constituitur, 60. Partium occiduarum regimen suscipit, 65. Hævenam Roma migrans, diripiendam urbem Alaricho exponit, 65. Constantinum senatorem, junctis ei sorore Placidia, imperatorem facit, 66. Silicionem aliosque optimates occidit, 69. Nepotem Theodosium probe instituit, *ibid.* Romæ diem obit, 72.
Hormisdas Persarum rex Artabane duce Romanos vincit, 209. Ne Persarum rex exercitum educti, lege sancit, 212. Urbes sub Justino et Justiniano occupatas amittit, 213. Barum duces per contumeliam muliebri veste induit, 221, 222. Throno dejectus ac oculis cæcatus, carceri mancipatur, 222, 223.
Hormisdas postremus Persarum rex, 273. Profligatus in interiore Persidem fugit, 285. Hormisdas Romæ episcopus legatus ad synodum Heraclio celebrandam mittit, 157. Anastasius a synodo celebranda avertit, 158. Justino imperatore synodum Chalced. curat CP. recipi, 141. Joanne successore quiescit, 142.
Hosius Cordubensis in Egyptum et Orientem missus, 14. In concilio Sardicensi Athanasio Paulique fuit, 36.
Hugonis Gallie regis filia Romano Constantini filio nupti tradita, 507.
Hunni Samen dicti Rom. provincias vastant, 188.
Hunni Zenonis initis Thraciam vastant, 103.
Hunni Aibi, Nephtalim Peroris victores, 105.
Hunni et Scavi urbem fatigant, 197. Bellisiorum torrente, recedunt, 198.
Hunni, qui et Turei, legationem ad Justinum destinant, 207.
Hymenæus Hierosolymorum episcopus, 4.
Hypapantes festum CP. institutum, 186.
Hypatia Theonis filia studiis philosophiæ clara, occisa, 70.
Hypatius Heraclienis episcopus facilitatem impetrat Lampsaceni conventus, 46.

- Hypatius dux in Persas, 125. Invidia laborat in Arcobundum, ex quo revocatus, 126. Vitalianus profligato exercitu capium illum paternis lacrymis reddit, 154, 157. In catholicos monachos in Palestina munificus, 156. Magisterum militum Orienti Justinus praeficit, 146. Justinianus Belisarium illi substituit, 153. Seditione populari imperator acclamatus, a Justiniano neci traditur, 158.
- Hypsaie castrum ab Agarenis capium, 475.
- I
- Ibas in secunda Ephesina synodo depositus, 87. Iberos conversi ex captivae mulieris miraculis, 19. Ibinubir Maryam dux profligatus, 536. Ilesia Theophili nuptias amittit, 449. Spo frustrata, monasticum statum assumit, ac multa docte scribit, *ibid.* Ignatius Michaelis cubicularius, 469. Ignatius Michaelis Caesopatae filius CP. episcopus, 460. Iudas ob incestum excommunicatus, in exilium trusus, 465. Ejecto Photio a Basilio restituitur, 471. Monasterium extruit, in quo et sepelitur, *ibid.* Ignis marinus, seu Graecus inventus, 393. Ildegerdi commendata Carthago, 175. Ilderichus Vandalorum rex in Africa, vir mitissimus, 159. Justiniano amicitia olim junctus, 169. A Gelimere regno exutus, *ibid.* Occiditur cum aliis captivis, 165. Illus Zenonem profugum obsidet, 104. Basilisco non saltem promissa, Zenoni adjungitur, 106. Marcianum in Zenonis potestate redigit, 109. Illo auctore Zeno Verinam Papurium relegat, *ibid.* Occidi jussus, Spatharii coherda evadit, *ibid.* Tyrannidem affectat, 110. Zenonis fratrem Longianum custodia liberat, 111. Victus Papurium fugit, 112. Obsidione premitur, *ibid.* Proditione capto Papurio cervicis cadit, 115. Imagines S. Deiparae in Heraclii classe, 250. Imago Christi non manufacta ab Heraclio gestata, 251. A Philippico Persarum victore, 216. Imago Christi ad Chalcedem portam a Leone lauro exturbata, 359. Imago Christi Edessena CP. translata, 508. Jovis specie pector Christum exprimens divinitus punitus, 97. Imanias Calisinos detent, 356. Incendia Nicomediae, 25. CP., 96, 191, 199; 203, 215, 594, 475, 503. Antiochia, 147. Indi interiores conversi ad fidem sub Constantino, 19. Invenit primus eorum episcopus, *ibid.* Innobidius Theodosii adversus Gizerichum dux, 87. Innocentius Romae episcopus, 64. Indigne fert Chrysostomi exsilium, 68. Insonnium monasterium in fide constans, 122. Irenae (S.) ecclesia, 18. Irene Chagani filia Constantino Leonis Isauri filio nupta, 515. Leonis et Constantini haerem aversatur, *ibid.* Leonor filium suscipit, 357. Irene Leonis uxor Augusta, 574. Filium Constantinum suscipit, 578. Solemni pompa procedit, 579. Cum filio Constantino imperium capessit, 152. Nicephori tyrannidem extinguit, 585. Joanne sacellario duce Arabes vincit, *ibid.* Vaticinium de ejus filique imperio, 584. Caroli Francorum regis filium filio Constantino deponit, *ibid.* Berthaeam Irenopolim vocari sancit, 585. Pauli episcopi professionem excitatur ad restituendas imagines, *ibid.* 588. Tarasio episcopo, synodum oecumenicam procurat celebrari, 586, 588. Filium ad Mariam Armeniacae nuptias cogit, 191. Infestis cum Francis signis pugnat, *ibid.* Filium se rebus amovere molientem verberibus afficit, 593. Armeniacis imperium detractantibus rebus amovetur, 595, 594. A filio iterum rerum administrationis soria adhibetur, 594. Omnium odio filium exponit, 596. Eundem excecatur, 598, 599. Constantini filios oculis orbatos, inutiles imperio facit, 600. Solemni pompa atque processus, *ibid.* Stauracii rebellionem comprimit, 401. Civita vestigalia urbi remittit, *ibid.* A Caroli nuptiis Aetli suasionem resiliit, 402. Nicephorus imperio deicit, *ibid.*, 405. Theodosios omnes aere coactam, Lesbum pellit, 404. Mortuum cadaver translatum in insulam Principis, 405. Iacius Hierosolymorum episcopus, 256. Iacius monachus increpato Vale. ti cladem praedicit, 55. Valentis combusti absens nidorem persentit, 56. Issam frater Izb Arabum Ameras, 538. Educens in Romanos, multis desideratis redit, *ibid.* Hominem petentem Tiberium Justiniani filium, regio cultu circumduci, 544. Capivos omnes Christianos neci tradit, 547. Jus eligendi patriarcham Antiochenae Ecclesiae restituit, 549. Isamite a Mavia stipendiis aucti, 289. Ischiram Athanasius compescit, 24. Isderges Persarum rex, 69. Corator ac tutor Theodosii ab Arcadio institutus, 69. In Christianos propensor, socrum ignis templo persecutor in eos inardescit, 71. Isderges alter Persarum rex, 79. Iseibimuse tertius ad Arabum imperium delectus, 587. Abdela dolo eo exclusus, 566. Isidorus presbyter Theodosio ad episcopatum a Theophilo commendatus, 61. Isaacius quesor Antiochiae ut gemitibus delatus, 99. Isaes patricius, Opsieji comes, occisus, 355. Izb copias ad urbem CP. obsidendam ducit, 552. Izb Mazalmam Izbim Maslasi in se rebellem, occidit, 556. Spe longioris imperti inductus ad defendendas imagines, perit, *ibid.* Izb Maslasi in Izb Masalmam rebellis occisus, 556. Izyd dictus Leipsius Arabum dux, 531. Izyd Mavia filius, 291. Patri succedit, 296. Moritur, 500.
- J
- Jacobites Persa Basiliscianum occidit, 469. Equo rapatus misere interit, 470. Jacobus miraculorum effector in causa Alori et Proteorii consultus, 86. Jacobus Nisibensis et Nicenis Patribus, 16. Urbem Nisirim praecipue servat a Persis, 23. Jacobus protospatharius confessor, 582. Janis patriarchae corpus igni traditum, 467. Jasdus Umari dux Syriam subditi, 282. Edessam, totamque Mesopotamiam capit, *ibid.* Jectan posterii Amanitae, qui et Homeritae, 277. Joannes agiopolita judex Photio datus, 475. Joannes ejecto Photone Antiochenus episcopus, 107. Joannes Alexandria episcopus, 205. Ejus occasione depositus Anastasius Antiochiae episcopus, 206. Joannes Alexandrianus episcopus, 248. Joannes Apameae episcopus, 98. Joannes Timothei CP. episcopi archidiaconus, Manichaeus, 153. Joannes Armenius Vandalorum immensam stragem facit, 165. Trazonem occidit, 166, 167. Gelimerem insequens ab Ularlo incaute occisus, 166. Joannes Armenis in Libya praefectus, 178. Joannes Antiochiae episcopus, 73. Nestorium admonet de abdicanda haeresi, 76. Nestorio damnato sese adjungens, Cyrillum Memnonemque deponit, 78. Deponitur et ipse in synodum contumax, *ibid.* Assumptum secum Nestorium multos pervertentem curat alio relegari, *ibid.* Monet Nonnus expurgare Ecclesiam zizanias Nestorii, 79. Cum Cyrillo pacem init, *ibid.* De recto sensu Theodori Mopsuesteni cum sua synodo orthodoxa Proclo rescribit, 82. Joannes Pagas Patzinaces in belli societatem adducit, 491. Discordia cum Romano inutile eorum auxilium facit, 492. Joannis (S.) Baptista reliquiae Alexandriam translatae, 61. Caput Emese translatum, 562. Joannes Petri Bulgarorum principis frater in monachum detonsus, CP. adductus, 505. Honestus illic conjugio sociatus, *ibid.* Joannes Biglae drungarius, 471. Joannes Caesarem Mauritaniae missus, 169. Joannes Calistri monachus baroliis haereticus CP. episcopus, 519, 520. Sextam sanctam synodum proseribit, *ibid.* Joannes Careas sub tributis pensatione pacem redimit, 282. Non probans Heraclius Mesopotamiam amittit, *ibid.* Joannes Cappadox CP. episcopus, 140. Ejus diligentia recepta saneta Chalcedonensis synodus, 144. Diem obit, 142. Joannes Chaldius in Bardam conjuratus, 463. Michaellem occidit, 469. Palo affixus moritur, 470. Jobas Chasae filius Athenis occisus, 491. Joan. Chrysostomi orationes de statuis Antiochiae, 62. Nobilissimis parentibus natus, 64. Libanias praceptor successorem ambit, *ibid.* Carterio abbate magistro sacras Litteras discit, 65. Arcadio agente ordinatur CP. episcopus, 64. Theodosium sacro fonte suscipit, 65. Thraciae, Asiae et Ponti Ecclesias curat, 66. Macedonianam mulierem ex miraculo ad fidem convertit, *ibid.* Endoxiae ac Theophili strue sede peritur, 67. Tumultuante populo redire cogitur, *ibid.* Secundi exsilii aerumnis confectus moritur, 68. Ejectum Innocentium Romanus et Flavianus Antiochenus indigne ferunt, *ibid.* Ejus studio ecclesia succensa, *ibid.* Mutuo moriem praedixisse Epiphanium et Chrysostomum aiunt, *ibid.* Ejus nomen Atticus ex sacris diptychis commemorari jussit, 72. Corpus a Comanis relictum Proclus episcopus in SS. Apostolorum ecclesia condidit, 80. Joannes Codonatus Antiochiae electus episcopus, Tyrum translatus, 110. Joannes Constantini electus Antiochiae episcopus, 116. Joannes CP. episcopus, 295. Joannes Jejunator CP. episcopus, 212, 213. Theodosium coronat Mauricii filium, 225.

Joannes Curcua in Basiliam conjuratus, 474.
 Joannes Curcua drungarius, 496.
 Joannes Curcua scholarum domesticus perduelles in Romanum profligat, 499. Melitinem Agarenis deletis illi vindicat, 504. Invidia in ipsum munere abdicatur, 507.
 Joannes Cyrtus scholarum comes, adversus Nilingem dux, 118. Consulatus dignitate auctus, 120.
 Joannes Bingomalis vir consularis senator monachus, 98.
 Joannes diaconus Eudocia comes Hierosolymam castitatis suspectus capite cesus, 88.
 Joannes diaconus Magnae ecclesiae generalis logotheta occisus, 522.
 Joannes Edessenus ad praestandum Chosroi comenatum missus, 187.
 Joannes Eloda Constantini procurator, 488. Constantini ducis tyrannidem exstinguit, 489. Alexandri domesticos aula ejicit, 490. Morbo moritur, *ibid.*
 Joannes exconsul Joannis Scythae nepos Justiniani in Hunnos dux, 150.
 Joannes exscholasticus palao Eutychie CP. episcopus, 205. Justinum imperatorem coronat, 204. Anastasius Antiochenus in ejus invectus synodales depositus, 206. Diem obit, 207.
 Joannes Garidas conjuratus in Leonem, 480. Scholarum domesticus esse jubetur, 493. Arcetissime Romano sociatur, 494.
 Joannes Grapson excubiti praefectus in bello Bulgarico occisus, 491, 492.
 Joannes Hemula Alexandria episcopus, 121.
 Joannes Hierosolymorum episcopus, 63.
 Joannes Elia cedente Hierosolymorum episcopus, 54. Anastasius dux Palaestina frustra Severo communicare compellit, 156. Quatuor universales synodos ex ambone promulgans, haereticos anathemate percellit, *ibid.*
 Joannes Hierosolymorum episcopus, 185, 208, 514.
 Joannes Lazares rector, 487. Ab Alexandro Constantini procurator relictus, 488. Aula ab Zoe ejicitur, 490.
 Joannes lector haerese Symmystes Leoni Armeno, 435, 446. Monumenta quærit quibus impugnet imagines, 456. Committit Leo cum orthodoxis, 457, 458. Hylas dictus, quod est *Præcursor*, 453.
 Joannes logotheta conjurationem comprimit, 201.
 Joannes Mansur Chrysorrhoeas egregius imaginum defensor Damasci Syriæ, 512. Petrum Majum martyrem eucio celebrat, 530. Constantinus annuatim diris devovet, *ibid.* Pro Mansur impie *Manserem* indiget, *ibid.*
 Joannes monachus indigne a Gaianitis habitus, 204.
 Joannes Mustaco Armenio dux, 214. Narseti socius bellum Persicum conficit, 224.
 Joannes mysticus pacis cum Simeone conciliator, 499. Tyrannidis accusatus monachum induit, 502.
 Joannes Neatocomites conjurationem in Bardam detegit, 465. Basilis verbis cæsum monachum facit, 471. Magnae ecclesiae oconomum constituit, *ibid.*
 Joannes Nicota Alexandria episcopus, 127. Seditio inter eum et Dagalaiphum comitem, 150. Synodum Chalcedonensem ab Anastasio aboliri petit, *ibid.* Ejus Macedonius communionem respuit, *ibid.* Timotheus in Ecclesiam tabulas recipit, 153. Ad eum missi a Timotheo, Synodum anathemate feriunt, *ibid.* Egyptos prohibet Hierosolymam ascendere communionis metu cum catholicis, *ibid.* Moritur, 159.
 Joannes Pappi frater, Libya dux, victoriis clarus, 182.
 Joannes papa legatus ad Justinum pro Artanis, 145. Congressum denegat, donec Epiphanius cedat priori loco, *ibid.* Communionem negat Timotheo, *ibid.*
 Joannes patricius Vandalicam dissuadet expeditionem, 160.
 Joannes Patricius dictus Aplaces strenue unus depugnans contra Bulgaros, occumbit, 425, 429.
 Joannes patricius victis Arabibus Africam recipit, 509. Potentiori exercitu ejectionem, redit, *ibid.* Ejus milites Leonio abdicato Abimarum ad Imperium deponunt, *ibid.*
 Joannes patricius Pitsigaude legatus pacem cum Mavia componit, 295, 296.
 Joannes patricius Euphemii secretum Anastasio prodit, 119.
 Joannes praefectus Africae Cutzina necat, 202.
 Joannes praefectus a Chersonitis occisus, 517.
 Joannes praefectus Lazos avaritia ad defectionem cogit, 191.
 Joannes presbyter Romani in aulam prodromus, 494.
 Joannes presbyter et rector ab imperatore secundus, 497. A Bulgaris in fugam actus, 498. Suspectus, aula relictus, monachum induit, 499, 500. Joannem Petrum Petri Bulgarorum principis fratrem CP. adducit, 505.
 Joannes protospatharius et bajulus ab Irene ejectus, 392. Constantino adiutor conciliandis militibus, 393.

Joannes patricius Rodenus res cum Agarenis componit, 490. Vincit Tripolitam, 499.
 Joannes Roman episcopus, 142, 190, 208.
 Joannes papa Monothellitarum hæresim proscribit, 374, 375.
 Joannes sacellarius Arabum victor, 535. A Francis in Sicilia captus acerba morte perit, 571.
 Joannes Scythia in filium a Zenone missus, 112. Rom. exercitus adversus Nilingem dux, 118. Longium ac tyrannos alios capit, 120. Consulatus dignitate ab Anastasio augetur, *ibid.* Ducem Persarum occidit, 126.
 Joannes Sisinii filius Libya rector, 174. Sergii odio pugnare renuit, 177. Libya rogantibus educens vincitur, *ibid.* In Teotian pugnans de hostis laqueo casu moritur, 178.
 Joannes Struthus patricius Tiberium Justiniani filium occidit, 518.
 Joannes Syncellus homo præstigator CP. episcopus, 455. A Theodora ejectionem, 457.
 Joannes Syncellus Antiocheni episcopi in vii synodo legatus, 569.
 Joannes Syriensis orthodoxus exsul, 115.
 Joannes Tabacensis Alexandria catholicus episcopus, 110. Mongo Zenonis edicto restituito, sponte discedit, 112. Anastasio imperatore restitui sperans cogitur Romam reverti, 118.
 Joannes Tabaces Leonem Phocam erucat, 486.
 Joannes Honorio mortuo tyrannus colloqui adlegi a Theodosio petit, 75. Captum Ardaburum ducem vinculis mancipat, *ibid.* Ab Aspare Ardaburi filio e medio tollitur, *ibid.*
 Joannes in Libya tyrannus, 178. Accepta fide Romam mittitur, *ibid.*
 Joannes Trilze patricius occisus, 217.
 Joannes Vandalus a tyranno a Theodosio honoribus auctus, 85. A Chrysaphio eunucho dolo necatur, 84.
 Joannes veterator Patras relegatur, 128.
 Jordanes Joannis Vandalii filius patris ultor in Chrysaphium, 89.
 Joseph Catharorum præpositus incestus Constantii et Theodotes nuptis benedicit, 397.
 Joseph Thessalonicensis communicare nolens Nicophoro in exsilium ejectionem, 409.
 Jotabe insula maris Rubri Romanis vindicata, 121.
 Jovianus sub Juliano confessor, militum solvit cingulum, 45. Exstincto Juliano imperator creatur, 45. Pacem init, Nisibi Persis relictis, *ibid.* In Ecclesia commodum leges sancit, *ibid.* Ab Athanasio rectae fidei expositionem poscit, *ibid.* Ad Dadasthenes Bithynia pagum diem obit, 46.
 Jovianus V. C. in Gallia necatus, 70.
 Judæi Constantii et Constantii legibus vesati, 29. Saporem in Perside in Christianos accendunt, 19. In Palaestina plurimos tum Græcos, tum Samaritanos occidunt, 55. A templi sub Juliano reparatione, igne e fundamentis erumpente deterruntur, 45.
 Judæos fovet Valens, 50. Multam Christianorum stragem Alexandria agunt, 70. Infantem ad Immon Christi ludibrio perimunt, 71. Judæus paralyticus a lavacro sanus effectus, 70. Julianum tyrannum sibi Judæi radiciunt, 152. Chosroem ad bellum exstinguunt, *ibid.*
 Juliana Timothei communionem respuit, 155. S. Maria in Honoratis templum extruit, *ibid.*
 Julianus Antiochia episcopus, 99. Moxore ex Petri Fullonis gestis conceptu diem obit, 101.
 Julianus Dalmatio patre occiso statim temporis necem effugit, 29. Litteris imbuendum curat Constantius, *ibid.* S. Mamanti templum extruunt fabricam terra respuit, *ibid.* Monachum simulat, *ibid.* Josum occidi Eusebii Athenas dimittit, 34. Constantius Cæsarem designatum ac sorori Helena junctum conjungit, in Gallias mittit, 59. Salutatus imperator ad gentilium deficit, 59. Episcopus exsilio solvit, *ibid.* Aulæ luxum castigat, *ibid.* Diram in Christianos persecutionem excitat, 40. Cæsarem Cappadocia mittat, ob eversum in ea fortune sanum, *ibid.* Marcum monachum Aretesium necat, quo servante mortem eraserat, *ibid.* Philosophi affectata modestia verborum spernit injurias, *ibid.* Christianos prohibet a gentium disciplinis, *ibid.* Athanasium Titumque sedibus expellit, 41. Beneficentiam colit, *ibid.* Christianos artibus ad idololatriam cogit, *ibid.* Christi statum allaque ejus monumenta destruit, *ibid.* Alla ejus in Christianos Antiochia, 42. Milites alios cogit deflere, alios ex confessione incytos facit, *ibid.*, 45. Irrito conatu templum Hierosolymitanum in Judæorum usum restituit, *ibid.* Evangeliorum libros scripto confutat, 44. Fallici oraculo ad Persicum bellum animatur, *ibid.* Apud Persas exstinguitur, *ibid.*
 Julianus Juliani comes blasphemus in e perit, 42.

Julianus a Judeis et Samaritis imperator coronatus, a Justiniano occisus, 152.
 Julianus Carie, tum Halicarnassi episcopus Macedonii impugnator, 153. Cum Severo Alexandriae turbas facit, 151. In concilio sub Mens CP. damnatus, 181.
 Julianus magisterianus Justinianum ad Aretham Aethiopum regem legatus, 206. Ejus narrata receptio, 207.
 Julianus Mopsuestinæ orthodoxus episcopus, 115.
 Julianus Sabas asceta orthodoxus Antiochie, 53.
 Julius pontifex Romanus, 25. Athanasium, Paulum, aliosque orthodoxos sedibus restituit, 31, 32. Eosdem Constante adveniente ex Sardicensi concilio decreto recipi cogit, 33, 36.
 Julius et Tullianus fratres in Marcianum officiosi, 89. Fore imperatorem aquila alis protegentis præsignio admovent, *ibid.* Patricii ab eo facti, Juliusque Libya auctus præfectura, 90.
 Justa Valentiniani filia ex Justina, 48.
 Justina Valentiniano nefarie juncta, mater Valentiniani, 48.
 Justinianus a Justino imperator renuntiatus, 148. Solus imperans Orienti providet, *ibid.*, 149. Profusissimus largitione in populum, 148. Tritho Lazorum regi auxiliatur, *ibid.*. Ducum invidia rebus male gestis novum ducem mittit, 149. Græcorum regem et baptismum suscipit, ac cum eo fœdus componit, *ibid.* Militie magistrum in Armenia instituit, *ibid.* Cum Bospore Hunnorum Safer Regina fœdus iussit, *ibid.* Cum Gorda item Hunnorum rege, quem ex sacro fonte suscipit, *ibid.* Huic Bospore vicinos omnino subigit, 150. Leges optimas sancit, *ibid.* Dagisthel balneum absolvit, *ibid.* Episcopos maculorum libidine notatos severissime punit, 151. Antiochiam ex terræ motu reparatam, Theopolim sancti appellandam, *ibid.* Julianum Judeum tyrannum occidit, 152. Legatum ad Persarum regem de pace mittit, *ibid.* Subditos gentiles et hæreticos persequitur, 153. Persas superat, *ibid.* Pacem cum eis componit, 154. Seditionem Nixæ diem compescit, Hypatiumque in ea acclamatione imperatorem occidit, *ibid.* et *seqq.* De bello Vandalico ad senatum refert, 160. In Africam movendum decernit, 161. De Gelimere et Vandalis triumphum agit, 170. Belisarium consulem decernit, *ibid.* In Siciliam mittit, 171. Haud satis Libya providet, 175 et *seqq.* Narsen in Italiam mittit, 174. Exstincto Gotthari solus imperator a Libyæ copis acclamatur, 183. Cum Zamanarso Iherorum rege fœdus init, 183. Pompeopolim terræmotu collapsam instaurat, *ibid.* Modulum *Ἰουστινιανὸς τὸν καὶ Ἀέρος Θεοῦ* cantandam Ecclesiam tradit, *ibid.* Mundum et Gepidibus ortum tonoribus angit, 185. Belisarium in Palestinam expellit, 186. Galnam et Theodosium dissidentes Alexandriae episcopos accersit CP., 188. Paulum exstinctum catholicum Alexandriae præficit; probatum hæreticum ejicit, *ibid.* Exumitis episcopum et clericos mittit, 189. Ejus status in Augusto posita, *ibid.* Vigilium honorifice suscipit, 190. Ob suspensum Menam, nec dampnata tria capitula infensior illi fit, 191. Multis questionibus habitus Romam abire permittit, 195. Seditiosos in Palestinam et CP. punit, 195. Ex terræmotus ruinis lectum assumit, 196. Trullum S. Sophiæ collapsum sublimiorem exaltat, 197. Sclavos Hunnosque solertia ab urbe depellit, 198. Prasinos ac Venetos tumultuantes punit, 200. Coniuratione detecta in reos animadvertit, 201. Belisarium ejus accusatum, domi includit, 202. Eutychio sede pulso Joannem excholasticum substituit, 205. Impia opinione promulgata de corruptibili et incorruptibili diem obit, *ibid.*
 Justinianus status collapsus globus aureus restituitur, 196.
 Justinianus imperii collega a patre adlectus, 300. Mandatis imperii marum et Libano movet, 302. Saracenis in Armenia bellum inferi, 303. Pacem cum Bulgaris solvit, *ibid.* A Bulgaris in periculum adductus, 304. Pacem cum Abimelech imprudenter dissolvit, *ibid.*, 305. Cyprios transmigrares cogens, plerisque perire facit, 304. Violata fidei ultorem Deum invocantibus in eum Arabibus victoria exiit, 305, 306. Sordidissimis ac seversissimis potestatibus tradens, eorum animos offendit, *ibid.* Triclinium Justinianum urbisque monia extruit, *ibid.* Naso ac lingua truncatus Chersonem relegatur, 308. Chersonem ad Chagnum fugit, 311. Theodorum ejus filium uxorem ducit, *ibid.* Illius ex insidiis eximebat CP. repetit, 312. nulli hostium ex parieturum proponit, *ibid.* Terbelis ope ac Bulgarum urbem recipit, 315. Leontium et Apsimarum, aliosque occidit, *ibid.* Callinicum patriarcham oculis orbatum Romam amandat, *ibid.* Civium caedes innumeras agit, *ibid.* Theodorum conjugem nato illi filio Tiberio reducti, 314. In Terbelam ac Bulgaros movens vincitur, *ibid.*, 315. Victoribus Arabibus Tyannum amittit, *ibid.* Chersonitas ad defectionem ex avaritia cogit, 316, 317. Milites ut Bardanem imperatorem sibi præficerent, eodem metu adigit, *ibid.* Profligatus servitæ caditur, 318.

Justinianus germani patriarchæ pater occisus, 295.
 Justinianus dux Orientis sub Tiberio, 211. Conternatis militibus animos addens vincit, 212.
 Justinopolis, quæ prius Anazarbus, 146.
 Justinus Romanus imperator, vir catholicus, 141. In Persico bello olim nominatus, 125. Vitaliano duci devotissimus, 141. Severum fugat, et Julianum Halicarnasum, *ibid.* Antiochiam urbesque alias liberalitate relebat, *ibid.* Xeniam ac hæreticos alios ejicit, revocatis Catholicis, *ibid.*, 144, 147, 148. Qui tyrannidem affectaverant, occidit, *ibid.* Zilligdem Hunnorum regem proditorum curat interici, 145. Curator fieri domus Cabadis Persarum regis rebus, *ibid.* Trithum Lazorum regem recipit, ac Christianum facit, 144. Euphemiam priore conjugæ defunctæ Theodorum Augustam coronat, 148 et *not.* Post Anazarbum metropolim terræmotu collapsam ex suo nomine instaurat, *ibid.* Justinianum nepotem successore diem obit, 145.
 Justinus Justiniani nepos Hunnos et Sclavos qui urbi incubuerant, dimittit, 198. A Joanne excholastico patriarcha imperator coronatur, 201. Conjugem Sophiam Augustæ dignitate auget, *ibid.* Abbatem Photinum ad res Ecclesiæ Alexandriae componendas mittit, *ibid.* Venetos ac Prasinos compescit, 203. Sophianorum palatium extruit, *ibid.* Alla ejus ædificat, 206. Nepotem Augustalem tyrannidem Alexandriæ mollementem occidit, *ibid.* Apostolorum Petri et Pauli ecclesias aliasque ædificat, *ibid.* Legatione ad Aethiopum regem Aretham pacem cum Persis solvit, *ibid.*, 207. Pugna cum eo commissâ vincit Romanos, 208. Dementie proxima in Badurim fratrem designat, *ibid.* In Avares Tiberium, in Persas Martinum destinat, 209. Tiberium adoptat, ac creat Casarem, *ibid.* Valentis aqueductum reparat, *ibid.* Judæorum synagogam ecclesiam Desiparæ in Chalcostrateis ædificat, *ibid.* Tiberium imperatorem constituit, 210.
 Justinus in Mysia militie magister prælio Bulgarico cadit, 184.
 Justus Justiniani nepos sublimior habitus, 186.
 Justus Justinii Curapatensis filius in Sophianis sepultus, 205.
 Justus cum uxore et liberis CP. captivus, 171.
 Juvenalis Hierosolymorum episcopus, 80. Protestatur vim se passum a Dioscuro in Ephesina pseudosynodo, 91. Theodosio Dioscori tumultuante in eremum fugit, eoque fugato sedem recipit, 92. Diem obit, 96.
 L
 Laurentius proditor a Belisario suspensus, 163.
 Laurentius schismaticus pontifex, 125. Synodo Symmachum confirmante, Nucerie episcopus creatus, *ibid.* Quoties impatiens a Symmacho in exsilium pulsus, *ibid.*
 Lazari corpus ad Topos translatus, 481.
 Lazi Heraclo socii in bello Persico, fidem violant, 259, 260.
 Leo Aetli frater, Thracie et Macedonia dux, 401.
 Leo Argvi filius vitæ periculum fuga redimit, 498.
 Leo Arsenii domesticus ejus delator conjurationis, 497. Hedomadarius constituitur, *ibid.*
 Leo Bardæ Armeni filius, Orientalium dux, 428. Arthinganos in exsilium amandat, 421. Thebit prodigato nomen acquirit, *ibid.* Ad pugnam expeditus in Bulgaros, 425. Michaeli imperium deferenti non acquiescit, 426. Urgentibus Bulgaris velut projectum capessit, *ibid.* Coronatur a Nicephoro, *ibid.* Crumum insidiis frustra appetit, 427. Chamæleon a S. Nicephoro vocatus, *homo versipellis*, 428, 431. In Michaelem, qui dignitate auerat, ingratisimus, *ibid.*, 431. Detonsa Procopia Augusta, Michaeli filios cæcos relegit, *ibid.* Populantibus Rom. ditius loca Bulgaris, signior quiescit, 435. Syriacum filium imperii collegam renuntiat, *ibid.* Captivos Romanos recipere negligit, 434. Crumo mortuo Ecclesiæ ac imaginibus bellum indicit, 435, etc. Ex antiqua libris hæresi præsidium querit, 436. Patriarcham ad disputandum cum hæreticis compellit, 437. Christi ad Chalcem portam insinuationem deiecit, 438. Adorare fingens imagines, adversus eas cogitat, 439. Nicephorum urbe ejicit, 440, 446. Theodotum patriarcham præfici curat, 441, 446. Orthodoxos supplicis urget, 442, 447. Michaeli excubitorum præfecto Christi Natalitiorum diem occidit, *ibid.*
 Leo Catacalus scholarum domesticus a Symeone profligatus, 478.
 Leo Cataculizes captus, 481.
 Leo Catriliensis cum urbe Thessalonicensi captus, 82.
 Leo Cherosphactis pæcis ad Symeonem legatus, 478. In Dalmate monasterio inclusus, 489.
 Leo Constantini ex Irene filius, 357. Imperii a patre corona donatus, 358. Irenem alteram conjugem ducit, 374. Constantinum ex ea suscipit filium, 375. Patre defuncto orthodoxum præfieri, 378. Constantino filii populi

idem obstringit, 370. Eudocium fratrem Nobilissimum renuntiat, *ibid.* Nicephorum fratrem affectatus tyrannidis insinuat, 380. Majus celebrat, *ibid.* Romanam totius ditionem adversus Arabes, *ibid.*, 381. Proceres ob cultum imaginum tormentis addit, 382. Morte divinitus illata perit, *ibid.*

Leo Constantini Irenes filii filius puer moritur, 397, 398.

Leo Culuces Michaelis Iachanodraconis spurius, 375.

Leo cubicularius, confessor, 382.

Leo Gemostius Macedo captivos Romanos Bulgaris eripit, 459.

Leo Isaurus Ariemio addictus, 323. Frustra Solimano illudere cogitat, 324 et seqq. in eum imperii moles translata, 327. Justinianum munusculo demeretur, *ibid.* Tyrannidis suspitione laborans in Alaniam mittitur, *ibid.* Alanos in Abasgos concitans, aliisque ingenii artibus periculum ex Justiniani insidiis redimit, 328, 329, 330. Expugnato castro Sidero viam sibi redeundi facit, *ibid.* Urbem ab Arabibus propagat, 331, 332. Bulgarorum plurimos occidit, 333. Sergii Basilique tyrannidem in Sicilia extinguit, *ibid.* Constantinum filium suscipit, ac Mariam uxorem coronat, 335. In sacras imagines insurgit, 336. Christi imaginem ad portam Eream deiecit: suorum ac Catholicorum multis inde occisis, 339. Victor Catholicorum, defectionis principes occidit, *ibid.* S. Marie sanctiorumque sanctorum intercessionem respuit, ac reliquias spernit, 340. Germanum patriarcham in haeresim trahere querit, 341. Conellabulum adversus imagines cogit, 342. Cedente S. Germano, Anastasium haereticum synecium CP. episcopum constituit, *ibid.* Deficiente Italia in orthodoxos sevit, 343. Classis in Italiam missa naufragio perit, *ibid.* Siculis et Calabris augeat tributa, *ibid.* S. Petri patrimonia addit fisco, 344. Melich et Bstai Arabum duces vincit, 345. Collapsos urbis muros novo indicto tributo restituit, *ibid.* Diem obit, 346.

Leo Magnus imperator, ab Anatolio patriarcha coronatus, 95. Proterii cadis participes absceis linguis in exilium pellit, *ibid.* Eluri causam episcopis reservat, *ibid.* Haereticum conclamatum Gangras, tunque Chersonam relegat, 94. Zenonem generum duce Orientalis, Basiliscum Verine fratrem Thraciae ducem constituit, 97. Anthimum Marci generum imperatorem Romae destinat, 98. Martyrium Petri Fullonis factione Antiochia pulsum honorifice suscipit, *ibid.* Eius classis a Gizericho incensa, 100. Patricium Asparis filium creat Casarem, *ibid.* Asparem suspectum habet, *ibid.* Gizerichum ad pacem cogit, 101. Asparem cum filius Ardaburius et Patricio dolo occidit, *ibid.* Leonem nepotem, Zenonis filium, imperatorem adlegit, 102. Morbo corruptus Byzantii moritur, 103.

Leo ex Michaelis et Eudocia Ingerina natus, 468. Martinellum filium ducit, 475. Sanabarenis dolo ut Basilii insidiator in carcerem trusus, *ibid.* Cum Alexandro fratre imperator relictus, 474. Michaelis corpus pompa transfert ad SS. Apostolos, 475. Photio abdicato Stephanum fratrem patriarcham praeficit, *ibid.* Photium et Santabarum reos maiestatis agit, *ibid.*, 476. S. Thoma ecclesiam incensam restituit, 475. Vincitur a Longobardis, 476. Castra Hypsilem et Samum amittit, 475, 477. In Bulgarici belli se angustias coniecit, *ibid.* Turcorum auxilia corripit, *ibid.* Pacem, captivis restituit, componit, 478. Profligator a Symeone, *ibid.* Zoem acortum pompa solem adducit, *ibid.* Insidiis a Zautza cognatus appetitur, *ibid.* Zoem Zautza filium uxorem ducit, 479. Benedictionis nuptialis minister depositus, *ibid.* Invidias Sanona detegente evadit, *ibid.* Oppidum Demeitris, Tauromenium atque amittit, 480, 481. Ecclesiam in honorem S. Theophani uxoris construit, *ibid.* S. Lazari monasterio exstructo, ejus in eo corpus ac S. Magdalene recondit, *ibid.* Vulneratur ad S. Mocium, *ibid.* Vite annos residuos Marcus oeconomus praeficit, 482. Zoem quartam uxorem ducit, *ibid.* Constantinum filium ex ea suscipit, 483. Thomas notarium minister depositus; Leo excommunicatur, *ibid.* Nicolaum patriarcham subrogato Euthymio, ejicit, 484. Andronicum, Samona insidiis appetit decedere ad Saracenos cogit, *ibid.*, 485. Filium Constantinum coronat, *ibid.* Vincitur a Saracenis, 486. Alexandro fratre successore obit, 487.

Leo publici cursus logotheta a Bulgaris occisus, 362.

Leo musicus Zautza domesticus in monachum detonsus, 479.

Leo patricius Serantapechus, 402.

Leo Patricius Thracensium dux a Bulgaris occisus, 362.

Leo Philosophus insignis conector et astronomus, 434. Eum in urbe ludo praeficit Theophilus, 435. Thessalonicensis metropoli creatus, *ibid.* Barde Casari necem praedicit, 465. Fornicis S. Marie ruinam praesagit, 470.

Leo Phocas domesticus, 491. Victore Symeone fuga semel, et iterum labitur, 492. Cogitanti imperium Romanus obsistit, *ibid.* Ne res novas molatur admonetur, 491. Ro-

manum opprimendum praetextus, Constantini sacris publicis hostis declaratur, 483. Capitis oculis cavatur, 490.

Leo Romanus episcopus, 62. Eius ad Flavianum synodumque epistolas Dioscorus suppedit, 66. Valentinianum atque Augustas fidei subsidio sollicitat, 87. Novam synodum a Marciano celebrari obtinet, 90.

Leo Romanus episcopus, 597, 598. Tumultu Adriani afflicto oculis caecatus, 599. Carolus Franciae rex injuriam ulciscitur, *ibid.* Carolum imperatorem inaugurat, *ibid.*, 401. Eius cum Irene nuptias ut imperium uniatum sollicitat, 402.

Leo Romani Argyri frater in bello Bulgarico dux, 401.

Leo Romani cognatus Leonem Phocam excoctat, 406.

Leo ascretis, 466.

Leo Tripolita Leonem in angustias coniecit, 482. Thessalonica capta, *ibid.* Ne evertat, Symeon ascretis primus pecunia redimit, *ibid.* Joannes Radinus in fugam agit, 489.

Leontia Leone imperatore nata, Marciani uxor, 100.

Papirium relegatur, *ibid.*

Leontius Antiochie episcopus, 58.

Leontius dux Saracenorum in Armenia victor, 504. Militum dux ex carcere, tum imperator, 507, 508. Patricium Callinicum ad plebem conciliandam asciscit, *ibid.* Justinianum Chersonam relegat, *ibid.* Sergio tradente Arabibus, Lazicum amittit, 509. Arabes in Africa vincit, *ibid.* Naribus mutilatum Absimarum in Dalmata monasterio includit, 510. Justinianus recepto imperio caput abscindit, 513.

Leontius euguchus a Phoca vinculis addictus, 245.

Leontius Libya rector, 174. Eius in barbaros praefata facinora, 175.

Leontius Patricius, Thraciae praefectus, illo rebellionis socius, 110. Verinam Augustum Papirio Tarsum Clichio educit, *ibid.* Verinae sacra imperator creatur, 111. Zenonis fratrem ac matrem custodia liberat, *ibid.* Antiochiam ingreditur, ac patriam Chalcedi bellum infert, *ibid.* Joanne Seytha duce profligatus, Papirium fugit, 112. Capite cadit, 114.

Leontii Philosophi filia Athenais, quam et Eudocia, uxor Theodosii, 72.

Lethe carcer a Romanis captivis effractus, 220.

Letorius Melitines episcopus Messalianis infensus, 54.

Levastharum gens ad Tripolim, 182.

Libanius Chrysostomi praeceptor, 63. Ipsum sibi successorem ambit, 64.

Liberius Romae episcopus, 51. In exilium efficitur, 55. Revocatur ab exilio, 54. Macedonianos fidei libellos dantes recipit, 48. Luteris ejus exhillarati Orientales orthodoxi episcopi conventum Yarsi indicunt, 49.

Libri sacri igni traditi jussu, 7.

Licinianus Caesaris insignibus exutus, 16.

Licinius Constantini ex sorore gener, Romae Caesar creatus, 9. Constantino imperii collega asciscitur, 12. Theoctannum praestigiatorem neci tradit, 13. A Christianis aula pellit, alioque morte afficit, *ibid.* A Constantino ad Chrysopolim capitur, 15. Iterum nova molens capite cadit, *ibid.*

Lilanus praetorium praefectus, 111.

Longinus Orientalium thematis dux, 348.

Longinus Selenontius cum tyrannis alius capite cassus, 120.

Longinus Zenonis frater senatus princeps imperium affectat, 116. Anastasius Alexandriae Aegypti presbyterum facit, 117.

Longinus magister Longino Zenonis fratri amicus, 117. Suspecto Anastasio magisterium abrogat, *ibid.* Ad onelis Isauris in Isauria rebellis, 118. A Joanne Seytha captus capite cadit, 120.

Longobardi ex Gepidibus divisi, 81.

Lucianus Antiochenus presbyter martyr, 9.

Lucius Arianorum Alexandrinus episcopus, 40, 47. Athanasio mortuo, ac Petro expulso ab Arianis restituit, 51. Lucii scelera, *ibid.*, 52. Consecratorem Moyas Saracenis datus episcopus, respuit, 53. Ejecto restituto Petro, 56. Constantinopoli Demophilus Arianus adiutor, 58.

Lucius Samostenis episcopus Arianus, 50.

Lues ignis instar deprensus, 354.

Lupici, quem et Euphemis, Justinus uxor, 141.

M

Macarius Hierosolymorum episcopus, 12. Interest concilio Niceno, 16. Sacra loca ac crucem jubetur exquirere, 18. Helenam Hierosolymis suscipit, inventamque Dominicae crucem miraculo ab illis discernit, 20. Moriatur Constantinam Hierosolymis ecclesias exstruit, 21. Diem obit, *ibid.*

Macarius Hierosolymorum episcopus, 201. Sede pulsus ab Eustochio, eam iterum recipit, 206.

- Macedonius ab Aranis Eusebio suffectus, 53. Paulo restituito amotus, tumque iterum intrusus, 56, 57. Suffecto Eudoxio idem sede pulsus, 58.
- Macedonius ejecto Euphemio CP. episcopus, 120. Zenonis Henotico subscribit, *ibid.* Securitatem Euphemio impetrat, ac comestum tradit, 121. Seissa urbis monasteria ob Zenonis Henoticum frustra unire contendit, 122. Cum episcopis in urbe agentibus fidem Chalcedonensem scripto sancti, *ibid.* Non vexandos qui nolent uniri, statuit, *ibid.* Synodicam ad Anastasium Rom. pontificem mittere Anastasius impedit, 123. A recto eum fidei sensum annona donat, *ibid.* Orientalium monachorum Anastasique insidiis petitus, constanter fidem defendit, 130, 132. Flavium Antiochensem anathemate ferit, 131. Inequus Anastasii formulæ fidei subscribit, 132. Propter sternem libidinis per calumniam accusatus, ejicitur, 133. Absens jam, episcoporum judicio deponitur, *ibid.* Honnos fugiens miraculis clarus Gangra moritur, 138. Narrant mortuum consignasse crucis signum, *ibid.* Anastasium provocare visus ad Dei judicium, *ibid.*
- Macedonius excrendarius, religionis reus, 153.
- Macedoniana mulier eucharistici panis miraculo conversa, 66.
- Macellum locus ubi educatus Julianus, 26.
- Machusias Zelotes Christianorum persecutor, 381, 382.
- Machinarum usus a Nicephoro in Bulgariam invectus, 422.
- Macrobius scriba sagittis a Phoca confossus, 249.
- Madi Arabum dux Romanis infensus, 378. Dorylaeum obsidet, frustra tentat Amorium, 381. Savissimam in Christianos persecutionem excitat, *ibid.* Vincitur a Romanis, 385. Moritur Madi, qui et Muamed, 385.
- Magdalene (S.) corpus ad Topos translatus, 481.
- Magna Anastasii ex fratre nurus, catholica, 151.
- Magnaure Solarium, Mauricii opus, 251.
- Magnentius tyrannus Neopitanum Caesarem occidit, 37. Constantio ac Brettanione AA. victus, fratre ac matre occisis, sua ipse manu perit, *ibid.*
- Magnus quæstor a Dalmatio occisus, 34.
- Magna quæstor Arrianorum Alexandriae fenerator, 51.
- Myriorum res perturbate narrata, 95, 97, 102. Vandalis formidabilis dysenteria exstinguitur, *ibid.*
- Majuma Arabum dux a Mariano cæsus, 515.
- Majumæ celebratio, 580.
- Malaphrida Tenderichi soror Trasimundo nupta, tum Ildericho, 139, 160.
- Manes bucellariorum dux hæreticus, 271, 275.
- Maniacs excubiarum drugarius, 461.
- Manichei a Cabade Persarum rege occisi, 145, 146.
- Infestat et Justinus, *ibid.*
- Manicophadus Amorii proditor, 454.
- Manuel, negato Saracenis tributo, Egyptum amittit, 280, 281.
- Manuel Cortices Romanum ejicit, 509.
- Manuel militum in Oriente specialissimus ad Saracenos fugere coactus, 451. Accepta fide, Iusque Saracenis reversus, 452. Agarenorum victorem Theophilum facit, 453. Theophilum iterum strenue tutans, cadit, *ibid.*
- Manus Logoieta Getsemanes columnas contra Saracenos tuetur, 505.
- Manus Hemeria orthodoxus in exsilium pulsus, 115.
- Manusa Lothes carceris custos occisus, 220.
- Marcellus Ancyra episcopus in synodo Sardicensi vindictus, 76.
- Marcellus Apameæ episcopus, ob eversa gentilium fana occisus, 61.
- Marcellus argentarius conjuratus, 201.
- Marcellus Belisario adjunctus, dux, 161.
- Marcellus ex episcopo curatur, suspensus, 582.
- Marcellus mi illic magister Justiniani nepos, Basilopolim liberatum missus, 200.
- Marcellus Romæ episcopus, 5.
- Marcianus Asparis miles domesticus a Gizericho captus, 82. Pulcheria imperatorem designat, accepta castitatis fide, 89. Cunctos exules ad propria revocat, *ibid.* Ejus præstigio imperii conspecta obtegens aquila, *ibid.*, 90. Synodum Chalcedonensem indit, *ibid.* Adest ipse synodo, damnatumque Dioscorum Gangra relegat, *ibid.* Egypti frumentum Pelusio devehit, tumultuantibus Alexandrinis, *ibid.* Theodosium monachum Dioscorum Hierosolymis reprimat, 92. Pætum Attilis tributum a Theodosio negat, atque sub eo Oriens pace fruitur, *ibid.*, 93. Successore Leone moritur, 94.
- Marcianus Anthemii filius in Zenonis venit potestatem, 109. Presbyter ordinatus Papurium pelitur, *ibid.*
- Marcianus Justiniani nepos res Africa componit, 202.
- Marcianus æconomus ignem a S. Anastasii templo precibus depellit, 97.
- Marcus Basilici filius Cæsar creatus, 101.
- Marcus monachus Juliani servator, martyr, 40.
- Mares Arit defensor, 17.
- Mares Chalcedonensis episcopus, Juliano apostasiam exprobat, 40.
- Mares Dolice episcopus, 57.
- Maris illuvies immensa ad Ouyssum, etc., 190, 193.
- Mardaita Libano occupato Mavian ad pacem cogunt, 195. Ad eandem Abimelech compellunt, 500. Pessimio consilio admovet Justinianus, 302.
- Marius (S.) vestis sub Michaelis urbi præsidio, 463. Sub Romano, 500. Ejus ecclesia dicta Petala, collapsa, 195.
- Maria Armeniaca Constantino Irenes filio invito uxor ducta, 391. Repudiante viro in monasterium delonsa, 396.
- Maria Basilii uxor repudiata, 464.
- Maria Christophori imperatoris filia Petro Bulgarorum principi nupta, 505.
- Maria Leonis uxor coronata Augusta, 535.
- Maria Theophili filia Alexio Musule nuptui tradita, 450. Exstinctæ tunulus urna argentea decoratus, ac locus asyli factus, 451.
- Marianus Arabas Majuma dece cadit, 515.
- Marianus comes patricius a Zenone occisus, 116.
- Marianus exmonachus Romanum filioque ejicit, 509.
- Marina Theodosii soror ac Pulcheria virgo sacra, 69.
- Marites magnus palatii eunuchus, in Pauli Mauricii patris nuptiis paranympus, 213.
- Martinus Aspieliensis castro Sidero expugnando Leoni socius, 350.
- Marsus Isaurus Leonis adversus Gizerichum dux, 104.
- Illo et Leontio rebellione in Zenonem socius, 110.
- Martina altera Heraclii conjux, 252. Constantinum suscipit, *ibid.* Constantinum alterum veneno tollit, 275.
- Lingua abecissa relegatur, 285.
- Martinus damnatus a Rom. synodo Monothelitis in exilium eiectus, 276. In exilio moritur, 288.
- Martinus Belisario adjunctus dux. Ad Belisarium Syracusas fugit, 172.
- Martinus victore Artabane munere abdicatus, 209. Nisibinam obsidionem Persarum metu solvit, 209. Munere abdicatur, *ibid.* Adversus Abares sub Mauricio strenue agit, 217.
- Martyres sub Maximiano, Maximino et Licinio, 9. Sub Isdegerde, 71. In Perside, 19. Sub Umare Arabum amara, 354. Ob defensas imagines Leone Isauri imperatore, 545. Sub Isam Arabum dux, 745. Constantino Copronymo imperatore, 568, 569, etc.
- Martyrius Antiochenus episcopus, 94. Tumultuante Petro Fullone CP. fugiens honorifice a Leone susceptus, 97. Zenone Petri fuitore retenta sacerdotii dignitate episcopatu cedit, 98.
- Martyrius Hierosolymorum episcopus, 119.
- Marua Arabum amara, 500.
- Maruam Muamed filius Armenia rector in Izyd insurrexit, 531. Abraim Izyd fratrem, et Sulmanem vincit, *ibid.* Damasco potitus urbis dirutias transfert Charram, *ibid.* Thebit et Dachac Aruritarum principem fundit, 532.
- Theophylactus Antiochie episcopum ordinari sinit, *ibid.* Abba Christiani hostem nominis occidit, *ibid.* Consorta cum Sulimane manu superatus Palmyram fugit, 534. Conserta Edessa ham consanguineos occidit, *ibid.* Heliopoleos muros diruit, *ibid.* Amumuli et Cactaba victoribus profugatus in Egyptum secedit, 556. A Maurophoris occiditur, homo secta Epicureus, 557. Ejus filii, ac affines Hispaniam occupant, *ibid.*
- Maruli filius Icanati præfectus, 491.
- Marutha Mesopotamie episcopus, Isdegerdi regi charus, 71. Isdegerdis filium a demone liberat, 72.
- Masalmes victis Romanis Tyanam capit, 515. Amaseam occupat, 520. Romaniam infestans multam prædam agit, 521. Amorium frustra cogitat; Pergamum aliaque capit, 524 et seq. Urbe obsessa ingenti clade recedit, 531, 532, 534. Castrum Coptum capit, 537. Cæsaream Cappadocia occupat, 558. Incerto Marte cum Tureis pugnat, 544. Charsiani castrum dolo subijcit, 545. Educens in Turciam, metu recedit, *ibid.*
- Matronæ monasterium, ipsaque matrona in fide constants, 122.
- Maurianus Armenis dux ob Abibo fugatus, 286.
- Mauricius Fœderatorum comes, Persarum victor, ambis sub Justiniano et Justino urbes recipit, 213. Constantinam Tiberii filiam Cæsar creatus uxorem ducit, *ibid.* Creatur imperator, *ibid.* Pauli patris nuptias celebrat, *ibid.* Abaribus pacis studio augeat tributum, 214. Fatigatur eorum excursionibus, *ibid.*, 217. Philippicum ex sorore generum, Orientis ducem facit, *ibid.* Stipendiorum parte militibus suppressa turbas excitat, 219. Duces Orientis

subinde mutat, 219, 220, 221. Choroosum ad se confugientem suscipit, inque filium adoptat, 224. Narseis ducem Choroosum in regnum restituit, *ibid.* Theodosium filium imperatorem coronat, 225. SS. Quadraginta Martyrum ecclesiam absolvit, *ibid.* Expeditionem debortantibus amicis suscipit, *ibid.* Persarum ac Francorum legatos susceperat in urbem redit, 226. Prisco duce vario eventu pugnat cum Chagano, 226, 227, 228, 229. Ingenti clade Sclavinos afficit, 228. Paulum patrem imperatoria sepultura donat, 229. Milites trans Danubium hibernare cogit, *ibid.* Stipendia iterum mutans, offendit, 231. Vilissimo pretio captivos redimere respuens, omnium necis causa existit, 233. Exercitus querelas negligit, Phocasque pro eo oratorem probis afficit, 236. Oblatum ab Augustis coronam Deo consecrat, *ibid.* Mauricii necis portenta ac praeludia, 238. Deum votis placare nititur, 239. Philippicum ex *ex* littera initiali exosum habet, *ibid.* Vitis nocturni specie a Phoca tyranno sublatum se iri cognoscit, 240. In Sclavinorum agris hibernare iubens milites ad defectionem cogit, *ibid.* Privato habitu cum uxore ac liberis fugit, 242. Submissis Phocas militibus, cum filis occidit, 243. Ejus constantia ac philosophia, *ibid.* Nutricia filium suo subtrahit neci tradi non sinit, *ibid.*

Mauriphori Marviani profligant, 256. Chalcedenses tumultuantes comprimunt, 258. Sponte se precipitio neant, 261. Protosymbuli filio quidam eorum humanis hostiis litant, 262. Cum Cassioli tumultuantur, 263.

Maurusi variarum cladum auctores Vandalis, 159. Adversus Libyas arma movent, 170. Phoenicibus ori qui a facie Jesu Nave fingerunt, *ibid.* Serpis victi a Salomone, aliique Romanis ducibus, 171, 175, 174, 175. Eorum semoribus dolo occisis a Sergio, Libyam diripiunt, 176, 177, etc. Gens in omnes ac seipsam indissimilis, 179. A Joanne Papi fratre profligat, 182.

Maurus ad Chersonitas puniendus dux missus, 316, 317. In Tiberium Justiniani filium a Bardane directus, 319.

Mavia Saracenorum regina Moysen solitarium episcopum deposcit, 54. Ex Romanis captiva, ac Christiana generis, 53. Gothos extincto Valente CP. depellit, 56.

Mavia Saracenorum dux ab Egypto ad Euphratem, 262. Casaream Palestinam capit, 263. Cyprum capit, 263. Frustra tentat Aradum, *ibid.* Iterata obsidione eandem capit, *ibid.* Pacem cum Constante componit, 266. Occupata Rhodo Colossus deficit, *ibid.* Classe Tripoli Casaream Cappadociam translatam, Constantem profligat, 267. Alim superat, 268. Pacem sub tributi pensionatione cum Romanis componit, *ibid.* Solus Arabibus imperat, *ibid.* Damascus regni sedem constituit, 269. Plures Romani imperii provincias vastat, *ibid.* Mardaitarum irruptione territus pacem componit, 265, 266. Letho tandem Arabum primus imperator concedit, *ibid.*

Mavia filius Isam Romanam ditionem infestat, 338. Nicenam irrito conatu obsidet, 339. Castrum Ateus evertit, 340. In Paphlagoniam edicens ingentem praedam abigit, 343. Asiam depradatur, 344. Equo lapsus effiat animam, *ibid.*

Maxentius Maximiani Herculi filius Romae Caesar salutat, 8. Pater Hercules insidiis appetit, *ibid.* Christianis infensus, 9. Ejus villa ac mores perdit, *ibid.* A Constantino Romae profligatus in Tiberim mergitur, 10, 11, 14. Maximianus CP. episcopus, 78, 79.

Maximianus Hercolius imperator a Diocletiano adfectus, 4. Bosirim et Coptum Egypti urbes evertit, 4. Cum collega Constantium et Maxim. Galerium Caesares instituit, *ibid.* Theodoram filiam Constantio locans, priorem conjugem repudiare cogit, *ibid.* Persecutionem in Christianos excitat, 5. Bellum Gallicum, Amando et Eliano vicis, conficit, *ibid.* Quinquaginta annos in Africa domat, *ibid.* Acto Romae de Persis triumpho, in Lycanion privatus secedit, 7. Maxentio filio ac genero Constantio insidias molitus, negatur, 8. Laqueo sibi intulisse necem auctor Eusebius: senatusconsulto sublatum cum collega, Gelasius, *ibid.*

Maximianus Galerius Caesar creatus, 4. Diocletiani filium, priore conjugis repudiata, ducit, *ibid.* Instaurata post eadem acie Narsem vincit, 6. Ejus cum Diocletiano felices in barbaros successus, *ibid.* Constantino in rem Christianam propensiori necem machinatur, 7. Theocteto mago incensore Christianos persequitur, *ibid.* Orientalis imperator creatur, 8. Maximianum et Severum Caesares creat, *ibid.* Christianos cum Caesaribus dire exagitat, 9, 10. Petrum Alexandrinum tollit, 9. Mores salacissimi, praestigiae, avaritia, *ibid.* Ager pro Christianis rescribit, 10, 1. Constantini metu persecutionem remittit, 11. Daemonum praestigis fretum, Constantinus crucis auspiciis vincit, *ibid.* Magos impostores occidit, 12. Diris cruciatus animam abruptum, *ibid.*

Maximinus Galerii Maximiani filius Caesar Orienti praefectus, 8. Cum patre Christianos persequitur, 9. Ejus et

patris jussu Petrus Alexandrinus occiditur, *ibid.* Tyrannidem moliens in Cilicia moritur, 11.

Maximes abbas Pyrrho auctor Romam proficiscendi, 278. Martinum papam in Monothelias accendit, 276. A Constante tormentis ac exilio multatur, *ibid.* Lingua ei et manus amputantur, 288.

Maximus Antiochie episcopus, 87.

Maximus Hierosolymorum episcopus, 21, 24. Intervallum Tyri conciliabulo structurarum Athanasio insidiarum ignarus, 23. Ab Aeneio et Patrophilo Arianis deponitur, 24.

Maximus Maximii senioris nepos, Valentiniano occiso, compressaque Eudoxia, Roma imperat, 93. Gloriam fugiens in fuga a suis sublatum, *ibid.*

Maximus tyrannus Gratianum occidit, 57. Ejus victoris falsus rumor CP. Arianos in furorem agit, 59. A Theodosio neci traditur, 60.

Maxima olim, quae nunc Casarea, 40.

Mechosroes Persarum dux, 211.

Melania Junior magna Melanii neptis obiit Hierosol. 79.

Meletius ecclesiasticis functionibus auctor, 17. Ab eo ordinati, sacrorum ordinatione confirmari jubentur, *ibid.* Meletiani Arianis consociati, 24.

Meletius Antiochie episcopus partis unius catholicus, 47. Idem secundo Antiochie episcopus, 51. Auctor Gregorio Theologo et ecclesiae CP. regimen suscipit, 52. Assertus ei a Sopore Orientis duce episcopatus, 57. Ordinat Diodorum Taras episcopum, *ibid.* Secundum recumeneam synodo praesidet, 58. Absoluta synodo CP. decedit, 59. Relatum ejus corpus Antiochiam, *ibid.*

Melias cum Armenis sociis in bello Bulgarico, 401. Joanni Curcum adjutor Agarenos Melitines profligat, 504.

Melich Arabum dux, 345.

Melissenus dux, martyr, 455.

Memnon Ephesiorum episcopus a Joanne Antiocheno depositus, 78.

Menas CP. episcopus Magnam ecclesiam ecumenica celebrat, 184. A Vigilio excommunicatur, 190. Theodora Augustae rogatu in gratiam recipitur, 191. Ejus nomen promoto Vigilio priore loco dimotum, 192. SS. Andrew, Lucas et Timothei reliquias solemniter pompa, eorum dedicata ecclesia traducti, *ibid.* Ecclesiam S. Irenaei dedicat, 193. Eutychio successore moritur, *ibid.*

Menas praefectus, 158.

Menas praefectus visa monstra humana specie in Nili Delta rescribit, 256.

Menedemus ad Valentem legatus, martyr, 50.

Merdasas a Choroos ad regnum Siroi praefatus, 370. A fratre Siros neci traditus, 372.

Merdasan exesus cum copiis, 352.

Meropius Tyrius philosophos peregrinatione ad Indos clarus, 19.

Messalianorum haeresis enascitur, 54.

Methodius monachus, ejecto Joanne CP. episcopus, 457. Ignatio successore moritur, 460.

Metrophanes CP. episcopus, 10.

Mezeus Heraclii dux, 270.

Michaelis Rom. sedis apocrisarii suffragio laeta Germani CP. translatio, 522.

Michael excubitorum princeps Amoriensis, Leone occiso imperator, 447, 448. Mitior in Catholicos haud ipse catholicus, *ibid.* Theophilum filium donat corona imperii, *ibid.* Thomae tyrannidem comprimit, *ibid.* Cretem Siciliam, etc., amittit, *ibid.*

Michael Bulgariae princeps Christianus, 462. Michaelis Characti culpa captum Tauromenium, 481.

Michael Christophori imperatoris filius, clericus, 510.

Michael Curopolates imperium capessere varetur, 417. Senatus decreto in imperatorem creatur, *ibid.* Scripta cautio ab eo exigitur, 418. Stauracio securitatem omnem pollicetur, *ibid.* In ambone Magnae ecclesiae coronatur, *ibid.* In omnes munificentissimus, *ibid.*, 423. Platonem aliosque monachos Nicephoro conciliat, 419. Ad Carolum legatos pacis ac nuptiarum oratores mittit, *ibid.* Theophylactum filium imperatorem coronari facit, *ibid.* Penam capitis decernit in Manicheos, *ibid.* Expeditione in Bulgaros suscepta, tumultuante exercitu ex voto nihil concit, 420, 421. Iconoclastas Copronymi studiosos compescit, *ibid.* Profugos utrinque reddi non ferens, pacem cum Bulgaris solvit, 422. Mesimbriam amittit, *ibid.* Christianos Arabum factionibus afflictissimos benigne fovet, 423. S. Tarasii ornat tumulum, 424. Ingressi a Bulgaris clade vincitur, 425. Leonem Orientalem ducem ad imperium capessendum hortatur, 426. Rebus gerendis ineptior, 424. Cum Procopia uxore et liberis induit monachum, 426. Male habetur a Leone, 431.

Michael Diabolus conjurationis delator, 510.

Michael Gregorae consobrinus occisus, 459.

Michael heteriaracha conjuratus in Basilium, 474.

Michael Lachandrac Thracensium dux hereticus, 271.

- Monasteria omnia expulit, 578. Nullum monachi habitum in sua praefectura sinit, 576. Proditionis accusatur, 580. Uthmani fratrem occidit, 582. Cum Burniche concerta manu, ejus priores occidit, 584. Constantino conciliat milites, 595. Victoribus Bulgaris cum praecipuis illis duribus cadit, 595.
- Michael Melissenus haereticus Orientalium Thematicis dux, 571. Vincitur a Banaca, 575.
- Michael Morelontis filius praeflo oceris, 497.
- Michael Stypotes patricius pacis auspex cum Symeone, 499.
- Michael Theophilus et Theodora filius, 454. A patre imperator coronatus, 456. Cum matre imperium suscipit, 457. Theoclitum adversus Ameram emittit, *ibid.* Venationi, Circi ludis atque inhonestis deditur, *ibid.* Uxorem Eudociam filiam Decapolitis ducit, 458. Basilium afflictor, *ibid.* Theoclitum Bardae suam occidit, matremque aula ejicit, 461. Sorores in monachas detrahet, *ibid.* Conjuratos in Bardam punit, 462. Basilium prostratorem instituit, *ibid.* Bardam avunculum creat Caesarem, *ibid.* Michaellem Bulgarorum regem Christianum facit, *ibid.* In Basilium effusor, *ibid.* Russos suburbia infestantes, cum veste sancta Deipara supplicans ab urbe depellit, 465. Basilium accubitem facit, 464. Eudociam ingerinam pellicem suam illi uxorem jungit, *ibid.* Basilii machinatione Bardam Caesarem occidit, 465. Imperii collegam Basilium coronat, 466. Symbatium et Pegannem comprimit, 467. Constantini Cabalini corpus et Joannis patriarchae comburit, *ibid.* A Basilio temulentus occiditur, 468, 469. Conjurati in Michaellem ejusque auctores necis Deo ultore punit, 470.
- Michael Toxaras copias in Thraciam trajicit, 491.
- Michae et Abacum ossa inventa, 65.
- Millades Romae episcopus, 6. Constantini ad eum constitutiones Arianorum commentum, 11.
- Misthla Arabibus subacta, 520.
- Mizizius tyrannus a Constantino filio Constantis sublat, 292.
- Mocit (S.) ecclesia, 18.
- Modestus Hierosolymorum episcopus, 278.
- Modestus Valentis sapientiae minister Edessae, 50.
- Modisticus duce Arabes Hispania positi, 81.
- Modulus 'O Moovoviv Justiniani opus, 185.
- Monas cognomento Madi, Abdele patris fraude ad Arabum principatum electus, 586.
- Monothelitarum heresis initia atque progressus, 274, 275, 276.
- Montaniste ad baptismum coacti seipsos cremant, 556.
- Monutes filium Nicephorum Thraciae duceum urbi praesidio accersit, 548.
- Moreleo Adrianopolis dux a Symeone occisus, 499.
- Moropaulus Justiniano comes assumptus, 512.
- Moses Aramum dux, 585.
- Moyses Antiochenae Ecclesiae diaconus, 566.
- Moyses solitarius Saracenis datus episcopus, 54. Consecrationis munus a Lucio Ariano respuit, 55. Multos Saracenos ad fidem trahit, *ibid.*
- Moulaia yfopa, pons Milvius, 14.
- Mualibius in Africam cum capris missus, 576.
- Musageres Hunnus fratre Gorda occiso Bosporum occupat, 150.
- Muamed Ameras, 236. Alias Amed, 258.
- Muamedis ortus, religio, progressus, 276, 277, 278.
- Muamed Aramum dux Justinianum in fugam agit, 506.
- Captivos plurimos abducit, *ibid.* In quartam Armeniam educens praedas agit, 507. Chagano praesidis principatum restituit, 510.
- Muamed Aramum dux a fratre Abdele bello lacessitus, 400. Victus Bagdam occupat, 421.
- Muamed Aramum dux, qui et Ambulabas, 558, 559.
- Muchar impostor Persidis regnum invadit, 500. Siquidem Mavia fratrem occidit, 505.
- Mundus Giesmi filius Bulgaros clade afficit, 185.
- Murzalius piscis, 297.
- Musabus Abdele Zuber filii frater Muctarum occidit, 504. Ab Abimelech necatur, *ibid.*
- Musonius praefectus tumultuantes punit, 195.
- Musugius rex Prisco duce captus, 228.
- Mvces Justinianum ut inimicis parcat, inducit, 512.
- Myro Manuelis delator, 453.
- Mysares conjuratus in Basilium, 474.
- N
- Narses Persarum rex, 4. Primo conflictu Galerii Maximiani victor, postmodum profligator, 6. Triumpho Roman captivus ducitur, 7.
- Narses Justiniano adest in seditione Nixae, 157. Roman cum classe valida mittitur, 174. Iterum Romam petiti Gothi bellum illaturus, 192. Totius interfecto Roman recit,
- pit, 193. Britanniam et Veronam capit, 201. Narseis domum et catharorum monasterium construit, 206. Justiniano charus, *ibid.* A Tiberio in Persas missus, 215. Profligato Baram, Persarum regnum Chosro assertit, 224. Adversus Phocam rebellionem movet, 245. Edessa profugus Hierapolim contendit, *ibid.* Accepta licet securitatis fide a Phora comburitur, *ibid.*
- Narcissus Arianus defensor, 17.
- Nassa Arianis ditionis facta, 88.
- Nazarus bucellariorum dux Ameram vincit, 462.
- Nebulus Slavorum legionis dicta, *Populus peculiaris* dux, 505.
- Nectarius Tarsensis ex praetore, homine necesse baptismo initio, CP. episcopus, 59. Falso rumors victoriae Maximi ejus succensae ades, 60. Presbyterum poenitentiae praefectum amovet, 61.
- Neoresii portus CP., 509.
- Nepotianus Caesar in Magnentium directus, ab eodem sublat, 57.
- Nepotianus Dalmata imperator, 102.
- Nephthalite Hunni Peroxem ad turpem conditionem coegit, 104. Iterum dolo profligant ac interficiunt, 105.
- Nestor Tarsensis orthodoxus in exilium pulsus, 415.
- Nestorius CP. episcopus Germanica oriturus, 76. Oratione per synellum et pulpito dicta, S. Mariam Dei Genitricem velat appellari, *ibid.* Cyrilli Alexandrini, Joannis Antiocheni, Celestini Romani litteris minusque frustra ab haeresi deterretur, *ibid.* Imperatoris sacra Cyrillum terrore conatur, 77. Ad ejus causam cognoscendam indicta synodus Ephesi, *ibid.* Nestorii blasphemiam in synodo, ac contumacia, *ibid.* Depositione damnatus, Cyrillum ac Memnonem ipse cum Joanne Antiocheno deponit, 78. Orientalibus comes adjungitur, *ibid.* Multos ibi in haeresim trahens Thasum relegatur, *ibid.* Tristi illi exitu vitam finit, 79.
- Nestorianis addicta a Chosro Catholicorum ecclesiae, 265. Ab Heraclio iis restituta, 275.
- Nicea gravi obsidione tentata servatur, 559.
- Niceana synodus: Patres in ea praecipui; praesides, 16. Ejus acta, fidei decretum, Meletii ordinatio, constitutio de Paschate, *ibid.*, 17.
- Nicephorus Armeniacorum dux ab eis in carcerem coactus, 595.
- Nicephorus Caminas dringarius, 485.
- Nicephorus Ducas in Africam profugus, 584.
- Nicephorus generalis logotheta imperium capessit, 402. Imperii ejus sinistra praedicta, 405. Pecunias omnes ab Irene exigit, *ibid.* Sublati thesauri in insulam Principem, tumque Lesbium ejicit, 404. Bardanem patricium orbat, 405, 406. Ab Arabibus praeflo vincitur, *ibid.* Ancyram aliaque oppida reparat, *ibid.* Nicephorum asecratis patriarcham constituit, 407. Ab Aarone ad turpem pacem cogitur, *ibid.* Non servatis cum eo pactis mala alia accersit, 408. Filium Stauracium alterius sponsae virum conjungit, *ibid.* Arsaberis patricii tyrannidem comprimit, 409. Milites tumultuantes, contra fidem dirissime punit, 410. Euthymium spatharium ad Bulgaros transfugere cogit, *ibid.* Christianos milites in Scythiam transferit, 421. Leges iniquissimas condit, *ibid.* Manicheis aliaque haereticis amicitia junctis, Catholicos varie affligit, 415. Avaritiae addictissimus, 414. Deum sibi cor indurasse jactat, *ibid.* Expeditione in Crumum, interceptus cum exercitu perit, 415, 416.
- Nicephorus Maleinus Symbati tumultum dissipat, 467.
- Nicephorus Patricius in Saborium missus, 291.
- Nicephorus asecratis patriarcha CP., 407. Obstant Plato, Theodorus alique monachi, ut promoti ex laicis, *ibid.* Ejus causa in exilium ejiciuntur, 409. Ipsum Nicephorum aliosque orthodoxos exagitat, 414. Stauracium Nicephori filium male a patre ablata restituit hauriat, 417. A Michaelle Europalata cautionem scripto exigit, *ibid.* In ambone Magnae ecclesiae eum inaugurat, 418. Cum Platone ac reliquis monachis pacem init, 419. Synodicas ad Leonem papam mittit, *ibid.* In Paulicianos et Abilgaganos penam capitis decerni satagit, *ibid.* Christianos a Saracenis afflictos fovet, 425. Leonem imperatorem coronat, 424. Varie ille exagitat, ac sede pellit, 437, 458, 459 et 416.
- Nicephorus Thraciae dux, 518.
- Nicetas Anthrax occisus, 555.
- Nicetas a Bulgaris occisus, 595.
- Nicetas suprenus militum dux a Constantino suspensus, 552.
- Nicetas episcopus CP., 369, 370. Constantinum decessorem ludibrio Ecclesiae ejicit, 571. Imagines delet, 575. Diem obit, 582.
- Nicetas Constantini filius, Nobilissimus, 574. Ab Irene presbyter detondetur, 585. A Constantino linguam utilatus, 595.

Nicetas protospatharius E. ladicus Thessalonice excidium pecunia rediit, 491.

Nicetas Gregoræ patricii filius in Phocam tyrannum cum Heraclio directus, 219, 230.

Nicetas Heliopoleos episcopus anathemate percussus, 360.

Nicetas patricius Romani consocer Nicolaum patriarcham verberibus affectum aule eiecit, 491. In monachum ipse detonsus, 504.

Nicetas ascretis, tum protonotarius profugus, 489.

Nicetas scholarum domesticus, Irenes strator, 400. Aelio in Stauracium socius, *ibid.*, 401. Nicephoro adiutor ineundo imperio, 402. Veneno moritur, 493.

Nicetas Xylites mensæ prepositus in monachum attonsus, 471. Sub Leone Magna ecclesiæ œconomus, *ibid.*

Nicetas Xylites tyrannidem Artemio suadens necatur, 333.

Nicolaus Caucodiconus Bardanis erroris socius, 320.

Nicolaus Cubitars conjuratus, 497.

Nicolaus Ducis filius a Bulgaris prælio occisus, 492.

Nicolaus heteriarcha conjuratus in monachum detonsus, 480.

Nicolaus mansionarius Basilio Macedoni imperii Vates, 459. Vaticinii præmio œconomi et syncelli dignitate auctus, 471.

Nicolaus monachus imaginum hostis, Nicephoro charus, 413. A Michæle Coropala in ordinem reductus, 421.

Nicolaus Myre episcopus sui tumuli violatores ulciscitur, 408.

Nicolaus imperatoris mysticus, CP. episc., 480. Constantinum Leonis filium baptizat, 483. Deposit, *ibid.* Leonis nuptiarum ministrum, illo excommunicato deponit, *ibid.* In exilium pellitur, 484. Ab Alexand. revocatur, 487. Constantin. ab eo procurator relictus, 488. Symeon Bulgarus venerandus alloquitur, 490. Zoe aule eiecit, *ibid.* A Constantino administrationis adiutor assumitur, 493. Expellitur a Niceta Romani consocero, 494. Constantino et Helene nuptiales imponit corollas, 493. Sublata discordia ejus et Euthymii occasione orta, 497. Symeon Bulgarus ad colloquium decessit, 499. Cum Romano ad Bithernas procedit, 500. Diem obit, 502.

Nicopolis Palestinae, prius Emmaus, 41.

Nilingis Isauria prefectus ad Cotyram necatus, 318.

Nilus Ægypti episcopus martyr, 9.

Nili cultus ex templo Serapidis in ecclesiam translatus, 13. Irridet Theodosius qui sacrificiis placandum velent, 62.

Nili sacris colloquio theatro Alexandriae oppressi multi, 80.

Nisibis sæpius a Sapore obsessa, Dei opo servator, 50.

51. 52. Cedit tandem Persis deditione Joviani, 45.

Nonnus Edessenus episcopus Pelagiam Antiochiæ convertit, 79. Joanni Antiocheno ut Ecclesiam a Nestorii zizanias expurget, scribit, *ibid.*

Nymphius amnis, 262.

O

Octagonum Antiochiæ Dominicum, 23.

Odillas Justiniani in Hunnos dux, 150.

Odoacer Gothus rex Italia Ravennæ sedens, 102. Profligat Theudericus Valamer, 113.

Oenates Peloponnesi dux, 475. Menthis Olivæ ecclesiæ, 21.

Olybrius Placidie vir a Leone imperator creatus, brevique morbo extinctus, 101, 102.

Olympus mons montibus celebris, 503.

Omnadius Atilia pater, 88.

Ooriphas præfectus Urbi presidio relictus, 463.

Optimus Pisidia episcopus clarus, 52.

Optianum turma pedestres, 175.

Origenes damnatus in quinta synodo, 195.

Ormisas Persarum rex. Vide Hormidas.

Ostris Asparissatelles irritu conatu pro eo armatur, 101.

P

Paganus abdicato Sabino Bulgarorum dominus, 364. A

Constantino simulata pacis specie deluditur, 367.

Palladius, Antiochiæ episcopus, 116, 117.

Palmira urbs a Justiniano instaurata, 148.

Pamphilus Casarea presbyter martyr, 9.

Pamphilius Illi socius magis inanimatus, 110. Ab Illo

et Leontio ut præstigiator occisus, 112.

Pancratius Pseudovates, astronomus, a Bulgaris occisus, 395.

Pancratius Armenius Thessalonice profitor, 491.

Pantherius patricius Romani affinis domesticus, 507.

Papalzes Chagani vicarius a Justiniano occisus, 512.

Paphnutio, aliisque confessoribus honor a Constantino habitus, 17.

Pardus exebiarum drugarius, 480.

Pasgnales constanti rebellis, 286.

Pascha errore celebratum, 190, 362. Noratiani cum

Judeis celebrant in Phrygia, 53.

Paschasius protospatharius Longobardie dux, Romani

ad Hugonem legatus, 507.

Paspalas dux captivus, 477.

Passario (S.) S. Stephani dexteram de fert (P. 74).

Pastillus Pergensis episcopus synodi Copronymianæ

preses, 539.

Patriarcha nomen in Marciani coronatione primo auditum, 89. CP. locus a Romano secundus, 192.

Patricius Asparis filius Caesar Alexandriæ susceptus, 100. Una cum patre occiditur, 101.

Patricius dux Areobindo adjunctus invidia in illum agitur, 123. Cum Celliore alisque ducibus strenuus, 137.

Patrimonia S. Petri a Leone Isaurico adiecta, 341.

Patrophilus Scythop., Arius, Anastasi calumnior,

26. Maximum cum Acacio deponit, eique Cyrillum sub-
stituit, 34. Ejus ossa Juliano imperatore effosa, caivaria

suspensa, 40.

Patrinaces in belli societatem a Zoe asciti, 491. Roma-

norum ducum discordia ab auxilio deterriti, 492.

Paulinus Antiochiæ episcopus, 10.

Paulinus Antiochiæ unius parisi catholici episcopus,

47. Adversatur ei Flavianus presbyter, 57. In Meloni lo-

cum contra juramenti fidem episcopus creatus, 59.

Paulinus pomo ab Eudocia accepto datoque pudicitie

suspectus, occisus, 85.

Pauliciani Nicephoro chari, 413. A Michæle Coropa-

latis capitis damnati, 417. Eorum in urbe aucta hereses,

360.

Paulus Alexandriae episcopus fide Catholicus, 183, 188.

Paulus Antiochiæ episcopus, 141.

Paulus Armeniorum dux a Saracenis captus, 362.

Paulus Calistrati monachus imperii rates Leontio, 307.

Paulus confessor episcopus CP., 50, 51. Throno deji-

ritur a Constantio, *ibid.* Romam ad Julium fugiens, in

sedem restituitur, *ibid.* Deturbatur iterum a Constantio,

47. Mortuo Eusebio in sedem repositus, iterumque ex pul-

vis, Romam repetit, 55. Ex decreto synodi Sardicensis

in sedem restituitur, 56. Cucusam in exilium actus, ab

Arianis occiditur, 57. Corpus ejus Theodosio imperatore

CP. relatum, 59.

Paulus Constantin. orthodoxus in exilium pulsus, 113.

Paulus CP. episcopus, Monothelita, 275, 283.

Paulus CP. episcopus, 305.

Paulus lector Cyprus, CP. episcopus, 352. A extremo

monachum induens deplorat quod imaginum cultum non

sit professus, 383, 386.

Paulus cubicularius Michaelis corpus sepelit, 469.

Paulus Ecclesiæ defensor Euphemii neocæsariarum, 120.

Pauli Leprosi monasterium Alexandriae, 86.

Paulus magistratus pacis ad Abimelech legatus, 302.

Paulus Manglabita conjuratus exsul, 497.

Paulus Neocesarens episcopus a Nicæna Patribus, 16.

Paulus Orphanotrophus exsul, 497.

Paulus sacelli prepositus, 471.

Pelagia, quæ et Margarita, Nonni opera Antiochiæ con-

versa, 79.

Pelagius Laodicæ episcopus in exilium ejecius, 52.

Inter orthodoxos clarus, 59.

Pelagius patricius a Zenone occisus, 116.

Pelagius Romæ episcopus, 195.

Peleus Ægypti episcopus martyr, 9.

Pelusio frumentum Ægypti Mariano juvenie adve-

ctum, 91.

Pentaptygium Theophilii opus, 451.

Peragatus Sclavinorum dux vulnere in illo sublevis,

253.

Perectia Areobindi conjux in Ariathanem viri necis ul-

torum munifica, 182.

Perozes Persarum rex, 91. Neptalitis Hunnis victori-

bus, iniquissimis conditionibus salutem rediit, 103. In

eos movens, cum liberis totoque exercitu perit, *ibid.*

Candidissimam immensi pretii gemmam proficit, *ibid.*

Perozes Chorois adversus Heraclium dux, 336.

Persarum bellum Constantini extremis annis, 27.

Persarum legio immortalium dicta ab Ardaburio de-

leta, 74.

Persea arbor Hermopoli inclinata Domino transeunt,

41.

Persicus Thrax historicus, 190.

Petronas Theodorus frater a Theophilo viduam ulci-

scente severius punitus, 459. Theophobo Perse caput

abscindit, 458. Orientis magister militum Americam visci,

462.

Petronas Rom. dux in Saracenos, 291.

Petrus martyr Alexand. episcopus, 5. Arium tunc dia-

- conum communione privat, 9. Galerii et Maximini jussu necatur, *ibid.*
- Petrus Athanasii successor Alexandrinus episcopus, 51. Ab Ariano pulsus Romam ad Damasum confugit, *ib.*
- Damnat Apollinarium, 55. Sedem recipit ejecto Lucio, 56. Moritur successore fratre Timotheo, *ibid.*
- Petrus Alexandria episcopus, 284.
- Petrus Apamee episcopus haereticus, 142.
- Petrus Basilii frater, episcopus clarus, 52.
- Petrus Bulgarus in Bardam conjuratus, 463.
- Petrus Bulgarorum princeps Symeonis filius, 502. Mariam Christophori imperatoris filiam uxorem ducit, 503. Fratrem Ioumem in monachum detonsum CP. transmittit, 503.
- Petrus Damasci metropolita lingua abscissa exsult, clare rem divinam facit, 549.
- Petrus Fullo Chalcedonensis presbyter Antiochie lurbas facit, 97. Deum crucifixum sub anathemate dicere praecipit, 97. Antiochensia sedis invasor a Leone ejicitur, 98. A Basilisco sedi restituitur, 101. A Zenone ejicitur, 107. Iterum ab eodem restituitur, 115. Verba illa *Res Christe* prius addita hymno angelico reversus abstulit, *ibid.* Xenam hominem servum, nec baptismum Hierapolis episcopum constituit, *ibid.* Moritur successore Palladio, 116. Imo, ejecio illo, ordinatur Palladius, 117.
- Petrus Gulai prepositus ad Aaronem legatus, 407.
- Petrus Hierosolymorum episcopus, 190.
- Petrus Justiniani dux a Persis victus, 148.
- Petrus magister Justiniani nomine cum Persis inducias facit, 203.
- Petrus magister in Irenem conjuratus, 592.
- Petrus magister orthodoxos persequitur, 575.
- Petrus Majumas notarius, celebris martyr, 549. A Joanne Damasceno encomio laudatus, 550.
- Petrus Mauricii frater dux Prisco subrogatus, 250. Milites tumultuantibus compescit, 251. Novarum episcopoque durius habito, tumultus causa exsistit, *ibid.* Contra fidem adortus Abares, funditur, 252. Male cum Selavinis re gesta munere abdicatur, *ibid.* Thraciae dux Gundue legato multa praeda potitur, 253, 259. Duriora Mauricii mandata exsequens ab rebellionem milites cogit, 240, 241. A Phoca occiditur, 241.
- Petrus Mongus Alex. episc., 107. Tumultuantibus in eum monachis ejectus, 108. A Zenone restituitur, 112. Felix Simplicii successor ejiciendum decernit ut haereticum, 115. Ejus legati Mongo communicare coguntur, 114. Mongi nomen ex Ecclesiae diptychis Euthymio ejectum, 115.
- Petrus notarius magister militie Persas vincit, 149.
- Petrus oecumenus Adriani papae ad septimam synodum legatus, 788.
- Petrus patricius Nicephoro adjutor adeundo imperium, 402. In bello Bulgarico cum eo occisus, 416.
- Petrus Pauper magister dictus verberibus affectus, 465.
- Petrus presbyter Alexandrinus, Cyrilli operum ab Eluro corruptorum testis, 95.
- Petrus (S.), Sabae prepositus, Adriani papae ad septimam synodum legatus, 588.
- Petrus Salomonis satellites, 181.
- Phadalas ad Exapollim liberatus agit, 290. Saborio auxilio venit, 291. Cum Irid Mavia filio Amorium capit, *ibid.* Ad Cyzicum hiemat, 295. Cretae, 295.
- Phanus Uthmanis pater Arabum ducis, 248.
- Pharas Gellimerem Papae obsidet, 168. Data fide Belisario adducit, *ibid.*
- Pharasmanus castris Syderi custos, 350.
- Pharasmales Lazicus dux Areobindo adjunetus, 193.
- Pheroganes a militibus occisus, 222.
- Phileas Thmuae episcopus, martyr, 9.
- Philetus Thraciae dux a Bulgaris occisus, 391.
- Philippicus Mauricii ex sorore gener Orient. dux, 214. Capta Arsane, agra valetudine CP. redit, 215. Christi imagine non manufacta exercitum manicens, insigni victoria potitur, 215, 216. Vano terrore in fugam versus, 217. Heraclio Romani exercitus rectore, CP. redit, 219. Tumultuante in Priscum exercitu, iterum dux instituitur, 220. Munere abdicatur, 221. Ob initialem nominis & suspectus Mauricio habetur, 259, 240. Phocas jussu presbyter ordinatur, 246.
- Philippicus Nicephori patricii filius commiato imperio relegatus, 311. Classi iterum praefectus in Justinianum conjurat, 316. A militibus imperator acclamatur, 317. Justinianum cum Tiberio filio occidit, 318. Joannem Calistrati monachum imperii sibi valem haereticum CP. episcopum praeficit, 319. Sanctam sextam synodum praescribit, 320. Oculos cum imperio amittit, 331.
- Philippus praefectus Paulum CP. in exsilium agit, 36.
- Philippus Sides, presbyter, Christianae historiae scriptor, Sisinio ac Proclo inensus, 75.
- Philippopolis Atticae ditionis facta, 88.
- Philogenes Antiochie episcopus, 9.
- Phlaccas Antiochie episcopus, 51.
- Philotheus protospatharius Bardae fidus, 405.
- Phocas ad Mauricum orator indigne habitus, 256. Traditur ei per visum Mauricus, 259. Mauricus saevum coniecit ex eo quod timidus, 240. Prasinos invitantibus ad Hebdomam accedit, 245. De Germano eligendo consilium inire fingit, *ibid.* Leontiam uxorem Augustam renuntiat, *ibid.* Ad Entropii portum Chalcedone Mauricii familiam perimit, *ibid.*, 244. Petrum Mauricii fratrem e medio tollit, *ibid.* Ejus Chosroes legatum carceri addicit, *ibid.* Constantinam Augustam privata domo includit, *ibid.* Novis rebus studentem in monasterium trudit, tumque occidit, 246, 247. Leontium ducem Chosroe victore, victum CP. adducit, 245. Narsetem contra fidem datam comburit, 246. Germani et Constantinam detectis consiliis, plures occidit, 247. Mauricii consanguineos delet, 248. In eum ex Africa accessit Heraclius, *ibid.* In Prasinos severius animadvertit, *ibid.* Conjuratos punit, 249. Ad locum Bovem dictum victore Heraclio comburit, 250.
- Phocas Crateri filius Antiochiam curandae praefectus, 118. Agitur religionis reus, 155.
- Photius secretariorum primus ejecto Ignatio CP. episcopus, 465. S. Maria vestem Russis opponit, *ibid.* Michaele et Basilio fidem Bardae obstringentibus, Christi corporis et sanguinis sacramenta obtendit, 463. Basilium imperatorem coronat, 466. In eum et homicidam concia mans, ejicitur, 471. Mortuo Ignatio iterum revocatus, iterumque ejectus in exsilium moritur, 472. Theodorum Santabarenum Basilio commendat, 475. Exorat ne Leo exerceatur, *ibid.* Abdicare se throno cogitur, 475. Majestatis accusatur, *ibid.*, 476.
- Photinus abbas reconciliandis Aegypti ecclesiis praepositus, 204.
- Phravitias CP. episcopus, 144. Falsis synodalibus Felici imponere conatus, *ibid.*
- Phritigerus dux Ariano dogmati Gothos addicit, 53.
- Phrathasarsan Cabadis filius Manichaeorum alumnus, cum eis a patre occisus, 145.
- Pipinus majordomus in Francorum regem sublimatus, 537. Ejus bello paucae virtus, *ibid.* Abderacham interficit, 537. Carolus et Carolomagnus ejus filii, 538.
- Pisides. Vide Georgius.
- Pittacia, locus ad sanctae Irenes templum CP., 68.
- Placidia Theodosii et Gallus filia, 48. Ab Alarico in Galliam abducta, hincque a Constantino comite reducta eidem nuptui traditur, 65, 66. Valentinianum tertium suscipit, 72.
- Placidia Junior Olybrio patricio nupta, in Africam cum matre Eudoxia a Gizericho abducitur, 93. Cum eadem inde remeant, 94.
- Placidia Theodosii uxor, Arcadii mater, et Honorii, 48. Moritur sanctitate clara, 61. Ejus status ignominiose tracta Antiochia, *ibid.*
- Plato monachus a Tarasii se communione abscedens carceri traditus, 397. Nicephori ordinationi obstitit, 407. In exsilium ejicitur, 409.
- Polyeuctus monachus CP. episcopus, 509.
- Pompeius Hypatii frater cum eo occisus, 158.
- Pontius olim subiectus episcopo CP., 66.
- Porphyrus Tyrius desertor, in Christianos scribit, 44.
- Pothus Argyri filius scholarum domesticus, 497. Fuga salutem a Bulgaris expedit, 498.
- Portentum, aqua versa in murtum, 44. Mulier capilli suspensa, 45. Puer biceps, *ibid.* Acies armata in caelo visa, 55. Puer uno oculo, quatuor manibus et pedibus cum barba, *ibid.* Mulier quatuor masculos uno partu effundens, 59. Infans ab umbilico duplex, 60, 508. Septem pueri annis 181. somno consepulti Ephesi, 76. Nubes in tuba speciem, 99. Pulvis igneus caelo pluens, 103. Visae stellae caelo cadere, 158, 566. Ignitis radiis elucentes hastarum ensipides, 166. Sol obscuratis radiis, 171. Infans oculis, palpebris, manibus, pedibus orbis, cauda piscis, 226. Pueri alius quadrupes, alius biceps, 229. Animalia specie humana in Niv davis visa, 256. Simulacra Mauricii necem eruntiantia, 241. Ignis in caelo visus, 344. Tenebrae ad dies quinque mense Augusto, 354. Animal album multo simile terrae biatu effusum in Arabum imperium concelans, 538. Sol obscurus dies quindectem, 599. Vide Cometa.
- Praefectus imperatorem sequi jussus in ecclesiasticis conventibus, 128.
- Prasidorum et Venetorum factiones insensae, 142, 151 et *aeq.*
- Prasinae factionis ludus, 468.
- Paulus Hierosolymorum episcopus, 72. Refertur ad eum de Nestorio, sedetque Ephesi cum Patribus, 76, 77.

Priscus Orientis dux militaris seditionis causa existit. 219. Revocatur a Mauricio, 220. Europæ dux constituitur, 226. A Chagano in periculum adductus, a Mauricio liberatur, 227. Trajecto Istro Ardagastum profligat, 228. Scelvinorum interiores partes grandi eorum strage penetrat, *ibid.* Hiberna agere apud Scelvinos militibus auctor, 229. Transito a Chagano seditione captivorum redimit, 230. Thraciæ iterum dux, Chaganum armis lacerat, 232, 233. A Chagano cibos impetrat, 251. Ingenti barbaros clade afficit, 257. Phocas excubitorum comitem facit, 243. Domentiola Phoca filia ducta, laureis utrique positus, apud eum offensit, 246, 247. Ad ejus comprimendam tyrannidem Heraclium accersit, 248. Probus patricius de Chosroe rescribit ad Mauriciu, 225.

Processiones ad Campum, 94. Ad Triconchum ob pulvere igneum, 156.

Processio ac pompa cum sacris reliquiis, 192, 193.

Proetus Cizey episcopus ordinatus CP. docere permittitur, 75. Oratione in sanctam Deiparam classicum in Nestorium canit, 76. CP. episcopus factus, Chrysostomi occasione scissos, illius reliquiis in urbem translati, Ecclesie unit, 80. Hymnum trisagium in sublimi auditum Ecclesie canendum tradit, *ibid.* De Theodoro Mopsuestine episcopo hæresis accusato inquit, 82. Diem pie obit, 84.

Proetus conjector Anastasii et Amantii insomnis exponit, 140.

Proetus quæstor, ne imperator regis Persarum curator fiat, obstitit, 145.

Procopia Nicephori soror, Michaelis Caropalatæ uxor, Augusta coronatur, 417, 418. In viduas occisis in bello maritis, munifica, *ibid.* S. Tarasii invisit tumulum, 424. Cum viro monachi induit habitum, 426.

Procopius historicus, Belisario comes in Vandalis expeditione, 161. Ex Sicilia cibos, duces, exploratorem quærit, *ibid.*, 162. Carthagine Syracusas fugit, 172.

Procopius Marciani frater, eo victo Romam dilabitur, 109.

Procopius Constantis ad Mariam de pace legatus, 286.

Procopius præfectus conjuratos examinat, 201. Exuctoratur, 202.

Procopius præfectura abdicatus, 369.

Procopius Bardæ protovestiarius, 463.

Procopius protovestiarius sociorum proditione occisus, 475.

Procopius tyrannus a Valente ad arbores discerptus, 57. Procodus Zenonem obsidet, 104. Zenoni adiungitur, 106. Captus capite caditur, 112. Alii *Trobandus*, alii *Trocodus* scribitur, 114.

Proterius ejecto Dioscoro Alexandrinus episcopus, 91. Timotheus Elurus plebem ab ejus communione dolo avertit, 92. Eodem sedem invadente, in baptisterio necatur cum aliis, 5.

Prothogenes Sardicensis episcopus, Athanasii defensor, 36.

Pseudochristus Syrus Hebræos seducit, 536.

Pudentius Gelimeri rebellans Tripolim occupat, 161. Sergio auctor ut Maurusiorum seniores dolo perimat, 176. Conflato hinc bello ab eis occiditur, *ibid.*

Pulcheria Theodosii Junioris soror, 15 annorum rem Rom. administrat, 69. In ecclesias pauperesque munifica; divinus etiam visionibus dignatur, *ibid.* Sorores Arcadium et Marinam ad virginitatem proposuit inducit, *ibid.* Anio- to Antiocho Persa rerum administratorem sola capessit, 70. Eudociam Leontii philosophi filiam fratri uxorem conjungit, 72. Advecto CP. S. Stephani brachio, ei in palatio templum exstruit, 74. Rebus cum Persis pacatis Deo gratias agit, 75. Hymnum Trisagium sine additamento ubique cantari sancit, 80. Eudocia aula ejicere tentante sponte recedit, 83. Theodosii fratri facilitatem scite coarguit, 87. In aulam revocata, Flaviani corpus CP. reducit, 88. Chalcoptateorum ædem in Deipara ecclesiam consecrat, *ibid.* Marcianum, fide accepta ejus servanda virginitatis, imperatorem constituit, 89. Moritur suis omnibus pauperibus relictis, 91. S. Laurentii templum exstruit, *ibid.*

Pulcheria a Michaelis in monasterium detrusa, 161.

Pulvis igneus caelo pluit, 165. Sanguineus, 462.

Pulvis pluvius in diversis locis, 286, 551.

Puseus prætoriorum præfectus, 89.

Pyrrhus Sergii successor, Monothelita hæreticus, 275. Sublati Constantinii reus, urbe sedeqe expellitur, *ibid.* Maximi in Africa consiliis inductus Theodoro pape libellum tradit, *ibid.* Reversus ad vomitum ab eo devotetur, *ibid.* Iterum CP. episcopus, Paulo mortuo, assumitur, *ibid.*

Pythiorum aquæ calidæ, 158.

Q

Quinquegentiani in Africa Maximiano Herculo domiti, 5.

R

Rabduchus Dyrrachii dux, 473.
Radestus castrum eversum, 453.
Ramus patricius ad Classas occiditur, 94.
Ravenna imperii sedes Honorio facta, 65. Eadem com busta, 94.

Recimer dux Romæ, imperatoris suppresso titulo, 94. Avitum imperialibus infulis exuit, *ibid.* Majorium ad Dertonam occidit, 97. Anthemio genero necis causa existit, 101. Anthemio menses tres supervivit, 102.

Reudacius Michaelis protovestiarius, 466.

Repeatus episcopus Areobindum templo educit, 18.

Retiaria Attilæ ditionis facta, 88.

Rhazates vir strenuus ab Heraclio victus, 265, 266. Se Chosroi adjungit, 267.

Rhegium collapsum, 196.

Rhodonatus regius clericus, 505.

Rhodophyles Thessalonica expugnata captus, 482.

Rhodus capta a Saracenis, 286.

Roma Honorii indignatione ab Alarico direpta, 65. Ro- rum capta ab Alarico, 70. A Gothis, 190.

Romanorum æra, 1.

Romanum concilium sub Martino, 286.

Romanus Argirus in bello Bulgarico dux, 491.

Romanus adversus Bardam Maurici dux, 221.

Romanus Agarum vincit Arethas filium, 121. Jotabem insulam maris Rubri Romanis assertit, *ibid.* Areobindæ adjunctus strenue in Cabadem agit, 125.

Romanus Chalcedonensis orthodoxus in exilium pul- sus, 115.

Romanus deferente Constantia capite plexus, 247.

Romanus Junior Hugonis filiam uxorem duxit, 507.

Romanus patricius et drungarius ex discordia cum Baga inutile Patzinacium auxilium reddit, 492. Constantium accubitorem dolo capit, 495. In Palatium velut presidio futurum Constantino irrompit, 494. Nicolau patriarcham aula ejicit, *ibid.* Magister creatus, et magnus heteriar- cha, *ibid.* Filiam Constantino locat, Patrumque imperatoris declaratur, 495. Leonis Phocæ conspirationem dissipat, 495, 496. Zoem Augustam aula ejicit, *ibid.* Cesaris digni- tate augetur; tumque imperiali corona donatur, *ibid.* Ecclesie CP. dissidium sedat, 497. Constantium priore loco deturbat, *ibid.* A Bulgaris clades accipit, 498. Rebel- les comprimit, 499. Agarenos vincit, *ibid.* Simeonis ani- mum ad pacem inflectit, 500, 501. Filios Stephanum et Constantium imperatores creat; Theophylactum junio- rem filium clericum facit, 501, 502. Cum Petro Bulgaro- rum principe uxoriarum fœdera consociat, 503. Cum Melitinis smera pacem init, tum Melitinem subigit, 504. Pauperum famem relevat, *ibid.*, 505. Joanni Petri fratri Bulgarorum domini CP. abducto uxorem locat, *ibid.* Ba- sillum Macedonem impostorem igal addicit, *ibid.*, 506. Turcos Thraciam populosam depellit, *ibid.* Russos infe- stantes profligat, *ibid.*, 507. Filia Stephano et Constantino uxores locat, 506. Romano Constantini filio uxorem Hu- gonis filiam ex Gallia asciscit, 507. In Prote insula rele- gatus sanctorum monachorum solatio utitur, 508, 509. Filis exprobrat ingratitudinem, 510. Constantino prior moritur, *ibid.*

Romanus patricius in bello Bulgarico occisus, 416.

Romanus Spatharius Justiniani caput tradidit, 319.

Romulus, dictus Augustulus, imperatorum Romæ ul- timus, 102.

Romulus Marciani frater Romani dispensus, 109.

Rufinus magister pro Theodosio deprecans Ambrosio oburgatus, 62.

Rufinus exmagister Hermogeni socius de pace legatus, 155. Persarum rex ad se solum sinit accedere, 154. Re- dit Justiniano gratissimus, *ibid.*

Rufinus Libyæ rector, 174. Ejus in barbaros bellica vis, 175.

Rufus Opsicii protostrator, 521.

Rusa Chosrois palatium eversum, 267.

Rusmiza Persarum dux, 245.

Russie factionis ludus equestria, 468.

Russi CP. suburbia devastant, 463. S. Mariæ presidio quassata eorum classis, *ibid.*

Russi Thraciam vastantes, semel iterumque victi, 506, 507.

S

Sabas antesignanus Messalianorum hæresis, 54.

Sabe (S.) laura destructa, 409.

Sabbatius, ex quo Sabbatiani, 55.

Sabinus seductor Arabum, 506.

Saborius Persa adversus Constantem in Armenia re-

- bellis, 290. Sergio legato a Mavia auxilia postulat, *ibid.*
Equo lapsus perit, 291.
Sabores rex Persarum. *Vide* Sapore.
Sactices strenue adversus Bulgaros pugnans occumbit, 498.
Saes Chosrois in Heraclium dux, 257, 259. Ab eo profligatur, 260. Iterum victus ex more moritur, 263.
Ejus Chosroes cadaveri illudat, 264.
Saidus in Abimelech rebellis occisus, 503.
Sagar fluvijs lapideo ponte superatus, 198.
Salamina terramotu eversa, 25. Iterum terramotu concussa, 50.
Salbanus Justiniano comes, 312.
Salbanus Persidia oppidum, 260.
Salem Arabum dux, Theodorus Antiochie episcopum ejicit, 561. Leges fert Christianis iniquas, *ibid.* In Romanam irrito conatu educit, *ibid.* Maurophoris auctores apollonae interitus occidit, *ibid.* Eorum ultor in Cassios insurgit, 563. S. Anastasii acclamatione inter rem sacram offenditur, *ibid.*
Saliar Chosrois filius, 270.
Salich Alim filius extincto Marvam Arab. dux, 557.
Salomon in Vandalica expeditione dux, 161. Libyae dux a Belissario relictus, 169. Maurusius profligat, 170, 171. Militum conjuratione Libya fugere cogitur, 172. Committitur illi iterum Libya, 174. Maurusius vincit, *ibid.*, 175. Libyae civitates munit, 176. Praelio occumbit, *ibid.*, 177.
Salomon Junior senioris nepos, 477.
Salustius interiticus, 70.
Salustius Hierosolymorum episcopus, 121.
Samaritae Julianum tyrannum sibi praeficiunt, 152.
Chosroem Persarum regem a pace averiunt, *ibid.*
Samonas buccularius ex Agarenis, Leoni charus, 179.
Fidei premio protospatharius factus, 180. Fugiens ad suos, adoratam se crucem ad Siricha profectum fingit, 485. Constantinum Leonis filium e sacro fonte suscipit, *ibid.* Fit accubitor, *ibid.* Anfronicum per calumniam ad Agarenos fugere cogit, 484. Propensum in Agarenos animi patri ostendit, 185. Variorum reus criminum, in monachum detondetur, 486.
Samuells (S.) ecclesia CP. terramotu collapsa, 196.
Sannus castrum captum a Saracenis, 477.
Santabareus. *Vide* Theodorus abbas.
Sapor dux, orthodoxis solatio Antiochiam missus, 57.
Saporex rex Persarum, 7. Persecutionem in Christianos movet, 19, 20. Nisibim obsidet, 26. Subditos Christianos dire persequitur, 30. Nisibim obsidione renovat, 31. Nisibim tertio obsidet, 52. Angeli ac Constantii aspectu terribus abscedit, 55.
Sapphires arcem munitissimam capit, 210.
Sarabaga dux ab Heraclio victus, 258, 259.
Saracenorum origo, nomen mores, descripta Sozomeno, 55. Mesopotamiam vastant, 103.
Sarbaraza, qui et Sarbarus, Persarum dux ab Heraclio victus, 255, 256, 261, 262, 265. Chalcidoneum obsidet, 261. Herocurum in Persidem, 266. Delictis in eum Chosrois insidiis adversus illum conspirat, 269. In Adeser rebellans Persis imperat, 275.
Sardinia olim Cyrenus, 168.
Sarus flumen in Perside, 262.
Sauromatas ridens Valentinianus magnus moritur, 52.
Scirtus fluvijs aquis Edessam obruit, 146.
Scelvi et Hunni urbi ingruunt, 197. Belisario terrente discedunt, 198.
Scelvinii per Syriam effusi in Apamea agro habitant, 289.
Sclavorum legio *Peculiaris* dicta Justiniano, 505. Ejus ad Arabes defectione in fugam vertitur, 506.
Scelerus dux in belli societatem Turcos trahit, 477.
Scombrus a Phoca occisus, 247.
Scribo in Novarum episcopum injurius, 331.
Sebastianus V. C. in Gallia necatus, 70.
Seberenses vectigales facti Bulgaris, 293.
Secundianus patricius Hypatium filium redimit precibus, 137.
Secundus Chrysostemi pater nobilis Antiochenus, 64.
Secundus Ptolemaidis Egypti episcopus cum Ario ejectus, 17.
Seditio Nixa sub Justiniano, 154, etc.
Seleucia trans Tigrim, 269.
Septem pueri Ephesi dormientes, 76.
Sepulcri (S.) ecclesia, 21.
Serapionis contentio cum Severiano, 67.
Sergius Aetherii nepos, 201.
Sergius CP. episcopus, 248. Heraclium cum uxore utraque corona donat, 250. Filium Epiphanium filiumque Heraclium coronat, 251. In Monothelitarum errorem concedit, 274.
Sergius in Palaestina a Saracenis occisus, 279.
Sergius pro Saborio ad Mavian legatus, 290. Exprobrans Andream eunuchum, ipse virilibus cum vita orbatas, 291.
Sergius Lazicem et Barnucium prodit, 509.
Sergius militie magister ab Hunnis captus, 197.
Sergius monachus Cosmae frater, Phioii nepos, Romano conjunctissimus, 508.
Sergius Prasinus factionis tribunus, 242.
Sergius protospatharius in Sicilia auctor tyrannidis, 553.
Sergius Tripolim administrat, 176. Maurusiorum seniores contra fidem occidit, *ibid.* Praelio victus, ad patrum Salomonem Caribaginem fugit, *ibid.* A Maurusio iterum cum patrum vincitur, 177. Ducum in eum odium ac querelae, *ibid.* In Numidium expeditionem suscipit, 178.
Serpens vivus in aenea statua, 472.
Serpentius Imperator Romanus, 97.
Sesostis Egyptiorum regis castigata elatio, 250.
Severa uxor Valentiniani, Gratiani mater, 48.
Severiani contentio cum Serapione, 67.
Severianus Scythopolitanus episcopus a Theodosio Dioscorita occisus, 92.
Severus Caesar creatus, Italiae praeficitur, 8. Christianos et ipse persequitur, 9.
Severus monachus Macedonii adversarius, 152. Pulso Flaviano in sedem Antiochenam intruditur, 154. Ejus nomen diptychis inscribi populus CP. non sinit, 155. Joannes Hierosolym. nec carcere deterritus, eum e suggestu anathemate configit, 146. Elias sede abdicari, quam ei communicare elegit, 151. Palaestine monachi ab ejus abhorrent communiione, 157. Jussus expelli a Justino ac occidi, cum Juliano Alexandrino fugit, 141. Damatur in concilio sub Mena CP., 184.
Severus presbyter, Eudocia comes ad Hierosolymam pergentis, occisus, 89.
Severus Romanus imperator, 95, 97.
Severus slavinius optimas, 567.
Siccitas immensa, 566, 570.
Sicilia magna parte direpta, 289. Ab Arabibus capta, 418.
Sidema Lyciae urbs, 89.
Siderum castrum succensum, 550. Idem vastatum, 514.
Singidon eversa a Chagano, 214.
Silentium Leonis Isauri adversus imagines, 542.
Silvanus Emesa episcopus martyr, 9.
Silvanus Gaza episcopus martyr, *ibid.*
Silvanus Tartensis Macedoniorum ad Liberium legatus, 58. Liberii litteris abutitur, 58.
Silvanus tyrannus sublevis, 57.
Silvester Romae episcopus, 6, 184.
Simplicius Romae episcopus, 100. Ei communicare jubetur Petrus Mongus, 112.
Sinadensis metropolita ad Aaronem legatus, 407.
Sinapes, nuptiarum Leonis et Zoes minister, depositus, 479.
Sire Chosrois uxor, Merdasae mater, 270.
Siricius Romae episcopus, 57.
Sirmium captum Abares, 211.
Siroe cum Heraclio parem componit, 270, 271. Patrem in Tenebrarum adem retrahit, *ibid.* Merdasam alioque Chosrois filios occidit, 272. Zachariam ac Crucis ligna restituit, *ibid.* Persas captivos recipit, *ibid.*
Sisinnius CP. episcopus, 75. Proclum Cyzici ordinatum episcopum CP. docere permittit, *ibid.* Illi Philippus historicus infensus, *ibid.*
Sisinnius patricius Rendaces dictus, occisus, 555.
Sisinnius Massageti praefectus, 161.
Sisinnius Thracensium dux, frenes strator, 400. Nephoro adiutor inequid imperium, 402. In bello Bulgarico necatur, 419.
Sisinnius Thracensium themata dux, 518. Byzantii muros obsidet Constantinum inducit, 551. Ab eo oculis damnatur, 553.
Sophiae (S.) ecclesia, 18. Disruptus ejus trulius sublimior excitatur, 197.
Sophia Justinii Cypripalae uxor Augusta coronata, 201. Pauperum solvit debita, 205. Ex ejus nomine Sophianorum exstructum palatium, *ibid.* Badurium dolet indigne habitum, 208. Tiberii conjugii spe frustratur, 211. A Tiberio buccularius matrisque honores accipit, *ibid.* Coronam pretiosissimam Mauritio offert, 256.
Sophia monialis ob fidem Chalcidonensem vexata, 112.
Sophronius Hierosolymorum episcopus Monothelitas exagitatur, 274, 279. Umarum pietatem praefertentem abominationem desolationis vocat, 281.
Soterichus Caesarea Cappadociae episcopus haereticus novam synodum Sidenis procurat, 151. Flavianum et Eliam mitiores in synodum accusat, *ibid.*

Spanicius scholarius necatus, 109.
 Stauracius patricius publici cursus logotheta, in aula sub Irene primus, 384. Sclavinos edomat, ac de his triumphat, 385. Militum Prætorianorum factionem dissipat, 389. Conspirationem in Irenem detegit, 392. Ut Alexius oculis privetur auctor existit, 395. Constantinum, in eum conjuratum, deludit, 398. Aetium adversarium patitur, 399, 400. Tyrannidem in Irenem excitat, 401. Erumpente e stomacho sanguine moritur, *ibid.* Ejus post mortem in Aetium detectæ insidiæ, *ibid.*
 Stauracius Nicephori filius imperator a patre coronatus, 403. Theophanem sponso ablatus uxorem ducit, 408. Puellas alias constiprat, *ibid.* Patre occiso imperator declaratur, 416. Paternorum morum hæres avaritiam ac sævitiam prodit, 417. In conjugem aut populum rerum summam transferre cogitat, *ibid.* Michaelæm Cuiropaliam excecari querit, *ibid.* Audiens acclamatum imperatorem, monachum induit, 418. Irritato vulneris ulcere diem obit, 420.
 Stauracius Zautze domesticus in monachum detonsus, 479.
 Stephani (S.) corpus ad Pergamala inventum, 74. Ejus dextra manus ad Theodosium missa CP. *ibid.* Apparet Pulcherie, *ibid.* Sumptuosa illa sede exstructa in ea reliquias deponit, 75.
 Stephanus Amasæ metropolita, eunuchus, CP. episcopus, 502. Petrum Bulgarie principem et Mariam sponso sociat, 503. Moritur, 504.
 Stephanus Arianus, Antiochiæ episcopus, 58.
 Stephanus pietate spectabilis Antiochiæ episcopus, 107. Accusatus a Petri Fullonis asseclis ut Nestorianus, 108. Moritur, 110.
 Stephani successor Antiochiæ episcopus, acutis calamis ab hæreticis latus, 110.
 Stephanus monachus pietate clarus Antiochiæ episcopus, 519.
 Stephanus Asmus Chersonitis positum missus, 516.
 Stephanus Basilii filius solenni pompa baptizatus, 470. Abdicato Photio CP. episcopus, 475. Post sex annos sacerdotii moritur, *ibid.*
 Stephanus Cæsareæ Palestinæ præfectus Venetorum ac Prasinorum seditione sublati, 194.
 Stephanus Calomariæ filius Photii accusator, 475. In monachum detonsus exsul, 497.
 Stephanus Cyzici episcopus in Heraclium officiosus, 230.
 Stephanus magister, Constantini procurator, 488. Ad pacem cum Symeone componendam adhibitus, 490. Ne Romanus excecetur apud Zoem impedit, 492. Constantinus aule accessus jubet, 495. Romano violenter ingrediente, palatio exit, 494.
 Stephanus Junior inclusus ad S. Auxentium, martyr egregius, 567, 573.
 Stephanus Justiniano comes, ejus ad Therbelem legatus, 512.
 Stephanus in Leonem rebellans capite plexus, 539.
 Stephanus papa Pipinum majorem domus in Francorum regem inaugurat, 537.
 Stephanus Romæ episcopus, 571.
 Stephanus patricius Stauracio regnum asserit, 416. Michaelis promotioni obstat, 417.
 Stephanus Persa cubicularius, 506. Ad locum cui Bovis nomen combustus, 508.
 Stephanus protospatharius a Bulgaris occisus, 598.
 Stephanus a Romano patre imperii corona donatus, 502. Annam Gabalæ filiam uxorem ducit, 506. In patrem insurgit, 509. A Constantino in clericum stansus, *ibid.*, 510.
 Stephanus Rusius in urbem sævire jussus, 507.
 Strategius patricius fidei ergo occisus, 568.
 Strategius Podopagari filius fidei causa occisus, 575.
 Strategius confessor, 582.
 Studios Insomnium monasterii fundator, 97.
 Stupiotus scholarum domesticus, 474. Ad Tarsum victus munere abdicatur, *ibid.* Pardon conjuratum capit, 480.
 Syrax CP. missus captivus, 149.
 Sydes Agarenorum dux spectatissimus, 454.
 Suliman Arabum dux successor Valid. 522. Leonem querit fallere, 524. Moritur Umaræ successore, 532.
 Suliman Isam filius in Armeniam educit, 544. Ex Asia captivos piures adducit, *ibid.* Castrum ferreum dictum evertit, *ibid.* Ingentes copias in Romaniam effundit, 545. Narvam victore fugiens Damascum discedit, 551. Palmyram fugere cogit, 554.
 Symbathus Armeniam Arabibus tradit, 506.
 Symbathus a Leone patre imperii collega adiectus, 453. Occiso patre monachus detundetur, 446.
 Symbathus Basilio amicitia conjunctus, 461. Michaelæm

in Bardam irritat, eumque occidit, *ibid.* In Basilium tumultuans in ordinem redactus, 467.

Symeon Bulgarorum princeps Leonem bello petit, 477. Crinitem et Corticem Rom. duces occidit, *ibid.* Turcorum auxilio instantibus Romanis, pacem componit, *ibid.*, 488. Romanos ingenti clade fundit, *ibid.* Urbem expugnare non valens, in pacem consentit, 490. Adrianopolim proditione capit, 491. Romanos profligat, 492. Pegarum palatia aliaque succendit, 497, 498. Thraciam depopulatus ipsam urbem invadit, 499. Nicolai patriarchæ colloquium expetit, *ibid.* Cum Romano collocutus pacem facit, 500, 501. Diem obit, 502.

Symeon Caniciei præfectus Leonis Phocæ turbas dissipat, 495.

Symeon Ctesiphontis archiepiscopus martyr, 20.

Symeon Jonæ filius a Chersonitis occisus, 478.

Symeon monachus Stauracium monachi habitu ludoit, 418.

Symeon ascretis primus Thessalonica eversionem auro redimit, 482.

Symeon Stylites in Eluri causa adversus Proterium consultus, 86. Primus Stylites et monasterii Mandra dicto, *ibid.*, et not.

Symeon Theodoripadagogi frater in exilium actus, 496.

Symmachus Germano adjunctus Libyæ rector, 175. Cum eo revocatus, 174.

Symmacho vindicticus Rom. pontificatus, 125.

Syracusa ab Agarenis capta, 472.

Synodus Antiochena, 70.

Synodus Chalcedonenis sexcentorum triginta Patrum adversus Eutychem et Dioscorum, 90, 91. Constantinopolitana a Theodosio congregata, 58. Consubstantialis dogma confirmat, ac doctrinam de Spiritu sancto addit, 59. CP. Sedis novæ Romæ privilegia concedit, *ibid.* CP. Eutychio patriarcha, 193. Et Vigilii interesse renuit, *ibid.* Adversus Monothelitas, 299. Auctoris disceptatio de tempore canonum ipsius, 501. Sub Philippico adversus sextam synodum, 520. Copronymiana adversus imagines, 559. Septima Adriano pontifice, 588. Hæreticorum factione CP. soluta, 599. Nicæam translata, illicque feliciter peracta, 590. Condemnat Anastasium, Constantinum et Nicetam patriarchas, *ibid.* Ephesina adversus Nestorium, 77. Joannem Antiocheni et Nestorii in ea factio contra Cyrillum et Memnonem, 78. Depositis in ea Joannes, postmodum Cyrillo reconciliatus, *ibid.* Heraclius indicta ac impedita ab Anastasio, 158. Illyricana orthodoxorum, 52. Lampsacena orthodoxorum, a Valente eterna, 48. Mediolanensis adversus Athanasium exparte, 54. Ad Quercum, quæ nunc Rufiniana, contra Chrysostomum, 67. Sardicensis Nicænam fidem sancit, 56.

T

Tajumas. Vide Chrysaphius, 86.

Tarasius a secretis, CP. episcopus, 566. Electionem admittere renuit, nisi fide accepta cogendi concilii, *ibid.* 587, 588. Probat ejus synodice Adrianus papa, *ibid.* Strenuam synodo operam ponit, 589, 590. Ab eo Plato alique monachi scissi, ob incestu nuptias Constantini, 597. Stauracium coronat Nicephori filium, 403. Demortui corpus in ejus monasterium translatus, 407. Tumulum donariis ornat Michael Rangabe, 424.

Tatamer incantus captivos amittit, 228.

Tatianus et Julius fratres in Marcianum officiosi, 89. Fore imperatorem aquila alis protegentis præragio admonent, *ibid.* Urbis præfectura auctus Tatianus, 90.

Tatzates Buccelliariorum dux, 580. Proditor ad Arabas deficit, 584.

Tatzates rebellis oculis cæcatus, 499.

Tauromonium in Sicilia ab Afris captum, 441.

Teletes Bulgarorum princeps ingenti strage victus, 561.

Terbeles Bulgarorum dominus Justinianum restituit, 512, 513. Regia suppellectili accepta, domum redit, *ibid.* Justinianum invadentem, ad turpem fugam cogit, 514, 515.

Thalasius extispex domus ruina obruitur, 43.

Thebasa urbs ab Arabibus capta, 506.

Terræmotus Alexand. 15. Antiochiæ, 50. In Cypro. *ibid.* Neocesareæ, *ibid.* In Rhodo insula, 51. Dyrrachii Dalmatiæ, Romæ, in Campania, *ibid.* Nicomediæ, 58. Toto orbe maximus, 47. CP. Proclo episcopo, 80. Constantinopoli ad longum tempus, 108. Neocesareæ, 124. Dyrrachii, Corinthi, 144. Anazarbi, 146. Antiochiæ, quæ pene tota corruit, 147. Item Antiochiæ, 181. Pompeiopoli, 183. Per omnem Palestinæ, Arabiæ, Mesopotamiæ, Syriæ et Phœnicis regionem, Sidone, Beryto, Tripoli vehementer labefactis, 192. Constantinopoli, 193. Constantinopoli, ex quo supplicationes indictæ, 192. Constan-

- linopoli, Nicomedia, cujus in annos singulos agitur memoria, 194. Constantinopoli, 193, 196, 199. In Palastina et Syria, 238. In Mesopotamia, quo Ecclesie Edessense Trullus concidit, 296. In Syria, 320. CP. et per Thraciam maximus per menses duodecim, 315. Ad Portus Caspias, 331. In Palestina, atque Syria, 334. In Syria multis absorptis urbibus, 337. Constantinopoli sub Basilio Macedone, 470. In Thracia sub Rom. 302.
- Thebit a Marvam caeditur, 331.
- Thebit a Leone Orientalium duce vincitur, 421.
- Theo Hypathia pater, 71.
- Thecia Michaelis soror a fratre in monacham detonsa, 461. A Basilio sublati divitiis verberibus caesa, 471.
- Theocletus officii notarius, 497.
- Theocritus a Justino necatus, 142.
- Theocritus presbyter Antiochie apostata, 45.
- Theocritus praestigiter Galerium Maximianum in Christianos accendit, 7. A Licinio neci traditur, 13.
- Theocritus patricius Nicephoro adiutor adeundo imperium, 402. Michaeli Cypriatam imperatorem creari satagit, 417. Cum eo amicitiam init, *ibid.*
- Theocritus Canicleo praeposito Joannem ejici corat, 357. Cum ingenti damno exercitus Creta regreditur, *ibid.*
- Damiani Bardane insidiis a Michaeli occiditur, 461.
- Theodora Chagani filia Justiniano nubit, 311. Detectis in maritum patris insidiis, in Chazariam remittitur, 312. Jam Tiberii mater inde reductur, 314.
- Theodora Constantii uxor, 14.
- Theodora Justinii secunda uxor, 416 et not. Proclum designatum consulem Cyzici diaconum facit, 158. Ut Vigilius Nema pacem restituit precibus agit, 191. Pie moritur, *ibid.*
- Theodora Paphlago a Theophilo in uxorem deligitur, 449. Cum filio Michaeli suscepto imperio Ecclesie res restituit, 457. Theoclitum adversus Arabes mittit, *ibid.*
- Eudociam Decapellus filiam uxorem filio jungit, *ibid.*
- Basilius Ispius genus deleturum praedicat, 460. Theoclitio sublati, aula ejicitur, 461. In Bardam conjurat, 462.
- Theodora Romani uxor Augusta, 496. Moritur, 498.
- Theodoreus cubicularius conjuratus exsul, 497.
- Theodoreus Cyri episcopus Cyrilli Capituli impugnat, 78. In secunda synodo Ephesia deponitur, 87.
- Theodoreus abbas Santabareus ut sanctus Basilio commendatus, 475. Ei Constantinum filium spectro objicit, *ibid.*
- Leonem accusat ut patri insidiantem, *ibid.*
- Accusat et Andream scholarum domesticum, 474. A Leone oculis privatus in exsilium ejicitur, 475, 476. Revocatus annona ex nova ecclesia donatur, *ibid.*
- Theodoreus Abydi comes Heraclium recipit, 250.
- Theodoreus Alexandriae episcopus, 246.
- Theodoreus Antiochie episcopus, 338. Arabum invidia in exsilium ejicitur, 361. Comanitem Epiphaniae episcopum haereticum anathemate ferit, 364.
- Theodoreus Camulcanus in Irenem conjuratus, 393. Suis Armeniacis custodiam traditus, 395.
- Theodoreus Cappadox praefectus capite plexus, 249.
- Theodoreus Coloniensis Constantii filios in Siciliam adduci impedit, 292. Milites tumultuantem incaute deludit, 293.
- Theodoreus Abuces monachus pacis conciliator, 306.
- Theodoreus archiepiscopus Crithinus dictus, data fide Alexium reducit, 451. Ejus violata Theophilum arguens, exsilio muliatur, *ibid.*
- Restitutus se episcopatu abdicat, *ibid.*
- Theodoreus in Arabes rebellans ad montem Libanum, cum suis occisus, 362.
- Theodoreus in Maurusios a Salomone emissus, 171. A seditionis in duem assumptus, 172. Carthagine rector relictus, *ibid.*
- Ei Belisarius Carthaginem commendat, 173.
- Theodoreus orthodoxorum ad Valentem legatus martyr, 30.
- Theodoreus Carthages profligatus, 313.
- Theodoreus dux Cellori adjunctus, 166.
- Theodoreus Heraclii frater Saem vincit, 263. Umario victore Edessam ad fratrem fugit, 269.
- Theodoreus Hierosolymorum episcopus Epiphaniae episcopum Iconoclastam praescribit, 363.
- Theodoreus historicus patriarcham Thessalonicensem episcopum dicit, 139.
- Theodoreus Ilibinus militum praedas compescit, 216.
- Theodoreus Julianum incensens virgini casus, 44.
- Theodoreus Matruces Romani in aulam prodromus, 491.
- Theodoreus Mazarum castrum capit, 218. Orientis praefectus a Phoca tauris occiditur, 247.
- Theodoreus Mansur exsilio relegatus, 341.
- Theodoreus Myasius patricius oculis privatus, 321.
- Theodorus magister pacis conciliator a Symeone missus, 490.
- Theodorus Mopsuestiae episcopus a Joanne et synodo Orientalium declaratus catholicus, 82.
- Theodorus Mopsuestiae episcopus Junior, ad quem scribit Chrysostomus, 66.
- Theodorus medicus Chagani superbiam comprimit, 230.
- Theodorus Constantini paedagogus Romanum drungarium provehit, 492. In palatium tatore Constantini accersit, 494. Rapitur in exsilium ut in eum machinatus, 496.
- Theodorus patriciorum primus a Valente sublatus, 85.
- Theodorus patricius, Siciliam dux, 391.
- Theodorus Petri filius majestatis insimulatus, 199. Seditionem militum levat, 200.
- Theodorus Pharan episcopus, Monothelitarum antesignanus, 274.
- Theodorus protospatharius, Craterus dictus, martyr, 453.
- Theodorus Romae episcopus Pyrrhum suscipit, 273. Reversum ad vomitum praescribit, *ibid.*
- E vivifico calice ad hoc stilum assumit, *ibid.*
- Theodorus a secretis Phocae recipiendo comitis cogit, 245.
- Theodorus Studii praepositus Nicephori ordinationi obstitit, 407. Ejicitur in exsilium, 409. Nicephoro reconciliatur, 419. Suadens non reddendos profugos pacem cum Bulgaris impedit, 422. Oratione pro imaginibus defunctus in exsilium ejectus, 446.
- Theodorus frater Theophanis, inscriptus lambis faciem, in exsilio diem obit, 435, 456.
- Theodorus vicarius ameros tres occidit, 278.
- Theodosius Alexandriae episcopus haereticus, 181. CP. evocatur, 188.
- Theodosii cenobium destructum, 409.
- Theodosio M. a Gratiano imperii collega adlectus, inque Gothos dimissus, 56. Ejus praeclearae dotes, *ibid.*
- Gravi pulsatus morbo Thessalonice baptizatus, 58. Arianos ecclesie urbis expellit, *ibid.*
- Honorium filium illusterrimum atque consulem facit, 59. Tauri columnam erigit, 60. Maximum Andragathumque interfecit, *ibid.*
- Romae Honorium filium imperatorem praedicat, *ibid.*
- Alexandriae templa diruit, ac idololatriae turpia traduci permittit, 61. Oculis a Graecis fideles ea occasione, martyrum loco haberi praecipit, *ibid.*
- Flavianis precibus iram in Antiochenes remittit, 62. Thessalonicensium seditionem indiscreta civium cede punit, *ibid.*
- Arcente Ambrosio, humiliter poenitentia crimen diluit, *ibid.*
- Eugenium tyrannum occidit, 63. Antiochenum schisma sedat, *ibid.*
- Romam donariis auget, *ibid.*
- Mancipiorum injuriam tollit, *ibid.*
- A lupanaribus vis injuriam avertit, *ibid.*
- et not. Mediolani diem obit, *ibid.*
- Translatum ejus corpus ad sedem Apostolorum CP., *ibid.*
- Theodosius Junior in Isdegerdis tutela relictus, 69. Ab Isdegerde Antiocho paedago creditus, *ibid.*
- Pulcheria sororis cura prope institutus, *ibid.*
- Antiocho Persa submoto, rerum totam administrationem Pulcheriae credit, 70. Athenaidem dictam Eudociam uxorem ducit, 72. Joannem tyrannum e medio tollit, 74. Valentinianum Constantii et Galiae Placidiae filium Caesarem facit, *ibid.*
- Ad eum coronam imperatoris Romam mittit, *ibid.*
- Vasane Persarum rege transfugas repetente ingenti Persas clade afficit, *ibid.*
- In ecclesias ac loca sancta munificus, *ibid.*
- S. Stephani brachium Hierosolymis recipit, eique in palatio sacellum exstruit, *ibid.*
- Pacem cum Persis componit, 75. Synodum Ephesi ad Nestorii causam cognoscendam indicit, 77. Discordes episcopos CP. accersit, 78. Nestorium relegat apud Thasum, *ibid.*
- Cyrillum et Joannem Antiochenum in concordiam adducit, *ibid.*
- Eudociam conjugem voti causa Hierosolymam dimittit, 79. Proclo Joannis Chrysostomi corpus CP. transferre concedit, 80. Hymnum Trisagium sine additamento ubique decantari sancit, *ibid.*
- Inquisitionem de Theodoro Mopsuesteno Orientis episcopis committit, 82. Antiochum patricium bajulum suum clericum facit, 83. Patricii dignitate arcendos eunuchos sancit, *ibid.*
- Cyrum urbis, et praetorianum praefectum exagitatum, Symeonem episcopum facit, *ibid.*
- Joannem Vandalem honoribus aeternum recipit, *ibid.*
- Pulcheriam sororem aula ejicit, 85. In Flavianum, qui diaconissam facere voluisset, ira inardescit, *ibid.*
- Mali praedicio Paulinum occidit, *ibid.*
- Secundam Ephesinam synodum Dioscoro praeside indicit, 86. Cum Glicerico Vandalorum rege pacem init, 87. Eudocia Hierosolymam dimissa Pulcheriam revocat, 88. Eudociae itineris socios castitatis suspectos, necat, *ibid.*
- Flavianum corpus CP. redacit, *ibid.*
- Cum Atilla sub tributo pacem facit, *ibid.*
- Diem obit, *ibid.*
- Theodosius imperium capescere cogitur, 333. Artemium

Thessalonicam relegat, *ibid.* Leonem Isaurum, et Artabasdum adversarios patitur, *ibid.*, 521, 527.

Theodosius Calliopii Augustalis filius Alexandriae necatus, 159.

Theodosius Ephesi episcopus pseudosynodi Copronymianae praeses, 559.

Theodosius Mauricii filius, 215. Imperator coronatus, 225. Virgis a patre caeditur, 242. Fuga necem evasisse Phoca tyranno fertur, 244. Ejus superstitionis rumore Germanus et Constantina ad tyrannidem excitantur, 247.

Theodosius monachus sedis Hierosolymitanae invasor, 92. Severianum Scythopolitanum et Athanasium diaconum occidit, *ibid.* In Synnum montem fugit, *ibid.*

Theodosius Salibaras patricius, Nicephori plus monitor, 410. In bello Bulgarico moritur, 416.

Theodosius subadjuva occisus, 247.

Theodosius protovestiarus a Simeone proelio occisus, 478.

Theodosiopolis prodente Constantino a Persis capta, 121.

Theodote cubicularia incestis nuptiis Constantino conjuncta, 396. Leonem filium suscipit, 397.

Theodotus Melissenus Cassiteras dictus, CP. episcopus, 441, 446. Dissoluti hominis mores ac incitatus, *ibid.* Constantini Caballini probata synodo, imagines proscibit, 441, 442.

Theodotus generalis logotheta homo savissimus, 506. Ad locum cui Bovis nomen combustus, 508.

Theognis Arii defensor, 17. Athanasii calumniator, 26. In synodo CP. damnatur, 59.

Theognostus protoascretis occisus, 535.

Theognostus a Bulgaris occisus, 395.

Theonas Alexandri episcopus, 4.

Theonas Marmarices episcopus cum Ario ejectus, 17.

Theopaschitarum tessera, *Qui passus es pro nobis*, 97.

In concilio sub Mena damnati, 184.

Theopemptus praefectus, 247.

Theophanis industria, finis, opus, 5. Theodoro Studi-

ae iniquior, 422, 425.

Theophanes cubicularius confessor, 582.

Theophanes patricius, imperatoris in urbe vicarius, 548.

Artabasdam imperatorem acclamari facit, *ibid.*

Theophanes Phalgaus Theocistum necat, 460, 461.

Theophanes poeta vultum iambis inscriptus, 455. Sub

Michael et Theodora Nicenus episcopus, 456.

Theophanes protothronus Stephanum Leonis fratrem

consecrat CP. episcopum, 475.

Theophanes protovestiarus imperii administrator, 502.

In Petri Bulgari et Mariae nuptiis pronubus, 505. Com-

ponendo cum Turcis, prudentia laude excellit, 506. Rus-

sorum classem semel iterumque dissolvit, *ibid.*, 507.

Accubitoris dignitate augetur, *ibid.* Pacem cum Turcis

ad annos quinque componit, *ibid.* Christi imagini Edes-

senae obviam procedit, 508. Romanum restituere moliens,

in exilium eiecit, 510.

Theophantus Arii defensor, 17.

Theophano Leonis uxor, eo cum scorto procedente

ad Blachernas intenta percibus, 473. Defunctae claret mi-

raculis, 479. In eius honorem exstructa ecclesia ad San-

ctos Apostolos, 481.

Theophano Constantini Romani filii uxor, altera, 506.

Theophano alterius sponsa, Stauracio nupta, 408. In

eam Stauracius rerum summam transferre cogitat, 477.

Michael europalata in monasterio retransmisit, 478.

Theophilites Basilium tradit Michaeli, 458.

Theophilus Alexandriae episcopus, 60. Gentilium sacra

traducens, Christianorum caedis auctor existit, 61. Chry-

sostomo adversatur ne CP. episcopus fiat, 64. Illi infen-

sor ob susceptos profugos ab eo monachos, 67. Epipha-

nium eidem infensum reddit, *ibid.* Synodo ad Quercum

habita sede eum eiecit, *ibid.* Tumultuante inde populo

sibi fuga consult, *ibid.* Cyrillo successore moritur, 71.

Theophilus Michaelis filius imperii collega a patre

adlectus, 448. Theodorum conjugem deligit, 449. Icasia

nuptias respuit, *ibid.* Leonis Armeni necis reos capite

plectit, *ibid.* Theophobus Persa cum suis recepto, turmam

Persarum dictam ex eis constituit, 450. Sibi eum levirum

facit, *ibid.* Petronam viduus injurium severissime punit,

ibid. Alexium Musule locata Maria filia generum facit,

ibid. Suspectum in Siciliam amandat, *ibid.* Revocatum,

contra fidem verberibus et carcere affligit, 451. Mariae

filiae tumultum, locum asyli facit, *ibid.* Theodorum archi-

episcopum exsilio punit, *ibid.* Mannelem ducem fortissi-

imum ad Persas fugere cogit, *ibid.* Revocatum honoribus

auget, eoque expeditionis socio Arabas vincit, 452, 453.

Veneto colore et habitu in Circo ludit, *ibid.* Jam in Ara-

bum venturum manus, vitae suae periculo Manuel eripit,

ibid. Michael filium suscipit, 454. Aequi jurisque tena-

cissimus, *ibid.* Ab Arabibus profligatur, *ibid.* Imagines abolet, 455. Joannem syncellum magis addictum CP. episcopum praeficit, *ibid.* Amorium amittit, 454. Leonem Philosophum ludo praeficit, 452. Pira exstruit in palatio, *ibid.* SS. Theophanem poetam et Theodorum fratrem iambis ad faciem inscribit, *ibid.* Michael filium coronat, 456. Theophobum Persam necat, *ibid.* Dysenteria morbo animam projicit, *ibid.*

Theophilus Armeniacorum tribunus a Constantino occisus, 396.

Theophylactus candidatus Marinaci deputatus, martyr, 569.

Theophilus Castabolorum episcopus, Macedonianorum ad Libertum legatus, 48.

Theophilus Cilyrrhatotum dux, martyr, 592.

Theophilus patricius, martyr, 455.

Theophilus spatharius in Elpidium missus, 585.

Theophilus Justiniano comes assumptus, 512.

Theophobus Persa cum suis a Theophilo susceptus, ejus

que levir factus, 450. Ab eodem capite truncatus, 456.

Theophylactus Abestactus Basilium periculo liberat,

471. Fundum regalem mercede accipit, *ibid.*

Theophylactus Antiochia episcopus, 532, 538.

Theophylactus cubicularius, 514.

Theophilactus dominicus betwariarcha, Nicolaum patri-

archam aula pellit, 490.

Theophylactus Michaelis filius imperator coronatus, 419,

428.

Theophylactus patricius, stabuli comes, 496.

Theophylactus protospatharius, Thraciae dux, martyr,

568.

Theophylactus a Romano patre clericus, tanquam subdia-

conus, ac syncellus factus, 502. Dilatus ob aetatem ejus

patriarchatus, 504, 503. Patriarcha praesentibus legatis

Rom. pontificis creatus, 506. Christi imaginem Edessenam

solemni supplicatione in palatium inferi, 508. Romanum

patrem restituere molitur, 510.

Theophylactus Rangabe filius in exsilium actus, 585.

Theophylactus Saliba profligatus, 515.

Theopolis, quae prius Antiochia, 151.

Theram et Therasiam (ad) Agneus vapor in pumices con-

cretus, 538.

Thessalonicensium tumultus indiscreta civium caede pu-

nitus, 62.

Thessalonicensis metropolita patriarcha a Theodoro hi-

storico dictus, 159.

Theuderichus Gothorum rex in Hispania, Malaphridem

sororem Trasimundo locat, 150.

Theuderichus Triarii filius, inani pro Aspare uxoris fra-

tre conatu armatur, 101. Suorum insidiis liberatus, inopi-

nato casu moritur, 108. Strabus dictus, nec ἀδελφός uxoris

Asparis, sed ἀδελφός, ex fratre illius nepos, *ibid.*

Theuderichus Valameris filius, consul ac Thraciae praefectus,

112. Odoacro profligatus, ac Gizericho mortuo, Occidente

potitur, 115. Pontificatum Symmacho asserit, 125.

Ministru obtruncat, ejus demerendi gratia Arianum fa-

ctum, 122. Hormisdam sollicitat ad celebrandam synodum,

157. Joannem pontificem legatum ad Justinum mittit, 145.

Thomas archidiaconus, CP. episcopus, 285.

Thomas diaconus, CP. episcopus, 246.

Thomas CP. episcopus, 289.

Thomas cubicularius confessor, 582.

Thomas exconsul Nicephori patriarchae salutem cavet,

440.

Thomas nuptiarum Leonis, ac altarius Zoes minister,

depositus, 485.

Thomas primicerius conjuratus exsul, 510.

Thomas quæstor religionis reus, 155.

Thomas Thessalonicensis quondam episcopus, Alexan-

drini episcopi in septima synodo legatus, 589.

Thomas tyrannus a Michael compressus, 448.

Thracia subjecta olim episcopo CP., 66.

Tiberius imperator. Vide Abarimarus.

Tiberius excubitorum comes ab Abaribus vincitur, 209.

A Justino adoptatur; ac Caesar, tanquam imperator creatur,

ibid., 210. Anastasiam uxorem Augustam coronat, 211.

Sophiae Augustae ut matri curam habet, *ibid.* Pace a Persis

non impetrata, ingenti victoria potitur, 211, 212. Ecclesias

plures, pauperumque ac hospitum domos edificat, *ibid.*

Tiberius Constantinus publicis monumentis inscribi se

imperat, *ibid.* Ex suo nomine cohorte instituta ejus duce

Mauricio Persas vincit, 215. Mauricio locat filiam Constan-

tinam, ac imperatorem constituit, *ibid.*

Tiberius Justiniano ex Theodora in Chazaria natus,

514. A Blachernarum altari avulsus ut ovis jugulatus, 518.

Tiberii Justiniani filii nomine impostor Pergamenus.

regio cultu traductus, 544.

Tiberius Constantem patrem in Siciliam sequi prohibitas

290. Imperii collega a fratre ascitus, tumque naribus mutilatus, 295.
 Timocles Tropariorum compositor, 98.
 Timostratus dux Cellori adjuncus, 127.
 Timotheus Alexandrinus episcopus Petri frater, 56. Moritur successore Theophilo, 60.
 Timotheus Elurus Proterio præstigiis ejecto sedem invadit, 91. Ipso die Paschatis eundem in baptisterio occidit, 95. Ejus causa episcoporum cognitioni reservata, 95. Proclamatus hereticus, ac Proterii necis reus Gangras, tumque Chersonam relegatus, *ibid.* Basilisci decreto restitutus, suorum tripudio excipitur, 104. Mongo successore moritur, 107.
 Timotheus pulso Macedonio CP. episcopus, 153. Cognomen Litrobules et Celones, *ibid.* Joannis Nicæta nomen in Ecclesiæ tabulas recipit, *ibid.* Ejus Synodales non omnes recipiunt, 155. Severi nomen recipere in Ecclesiæ tabulas prohibet populus, *ibid.* Missi ejus Alexandria synodum et suggestu proscrubunt, *ibid.* Fictæ anathema dicit non recipienti synodum, *ibid.* Trisagium hymnum cum addimento cantari præcipit, 156.
 Timotheus Leucus, qui et Salophaciolus, Eluri successor, vir catholicus, 96. Basilisci decreto restituito Eluro in monasterium fugit, 104. In sedem restituitur, 108. Diem obit, 110.
 Timotheus Dalnati monasterii præpositus, monasteriorum præfectus, 195.
 Tiridates rex Armenos ad fidem convertit, 19.
 Totila Gothorum rex a Narsete occisus, 195.
 Trajani Patricii citata historia, 56.
 Trajani via aspera et difficilis, 257.
 Trajanus Valentinus dux a Gothis superatus, 55. In Valentinis impetientem acceptam cladem refundit, *ibid.*
 Trasimundus rex Vandalis tantisper mitior orthodoxis, 159. Theoderici sororem Malaphridam uxorem accipit, *ibid.* Anastasio amicitia jungitur, *ibid.*
 Trypho monachus dum adolescit Theophylactus, CP. episcopus, 501. Depositus, in suo monasterio moritur, 503.
 Tudunus Chersone præfectus ligneo veru suffusus, 516.
 Turbula Symeonis soror in Perside martyr, 20.
 Turci, ipsi Hunni, 207.
 Turci, qui et Chazari Heraclo in Persas adjuncti, 264. Recedunt impatientes laboris, 265. Portis Caspilis egressi Armeniam vastant, 364. Iterata irruptione cum Arabibus depugnant, 366.
 Tyana capta et desolata, 515.
 Tyrannus Antiochie episcopus, 4.
 Tzalus Lazorum rex ad Justinum venit, baptismum regnumque ab eo accepturus, 144. Valerianum Homi patricii filium uxorem ducit, *ib.* Persarum rege bello lacessente, Justinianus copias juvat, 148.
 Tzazon Gelimis frater Gogdam in Sardinia conficit, 161. Revocatus a fratre, cum eo copias jungit, 166. Prima impressione victor, mox conserta pugna occumbit, *ibid.*, 167. Caput ejus Belisarius in Sardiniam mittit, 168.
 Tzerigus Bulgarorum dominus detectos Constantini in aula fautores punit, 577.
 Tzurgatus Bulgarorum ad Constantinum de pace legatus, 576.
 Tzita primus magister militum in Armenia, 149.
 Tzitta Romæ dux ab Artabane occisus, 181.
 Tzotzas tyrannus in Africa, 172. Obsessa Carthagine, Belisarii adventu fugit, *ibid.* Iterum Carthagine in Numidiam secedit, 175. Acri commissio certamine cum paucis evadit, 174. Libyam depopulatur, 177. Joannis Arsacida moriens, mutua nece lætatur, 178.
 Tzubdaderes castrum demonibus infestum Christiani episcopi precibus expurgatum, 140.

U

Uliarius Belisarii satellites Joan. Armeniam casu occidit, 167.
 Uliathens conjurationis Gotthar cum Antala sequester, 179. Areobindum occidit, 180.
 Umarus dux Saracenorum Bostram, etc., capit, 279. Hierosolyma capta habitu cilicino in temploorat, 281. Iasdo duce totam Syriam capit, 182. Mesopotamiam omnem subigit, *ibid.* Persis subjugatis censum subditorum ad usque jumenta instituit, 287. Maviam ducem Saracenorum ab Ægypto ad Euphratem constituit, 282. Templum Hierosolymitanum instaurat, 284. A Persa fidei desertore orans occiditur, *ibid.*
 Umarus Arabum dux, 524, 527. Summus ameras Suliman mortuo, 532. Vinum inhibet, fidemque Christianos negare cogit, 534.
 Unnabundo Bulgari, 296.

Uranianus puer Joviani filius consul absque insignibus, 46.
 Urbanus orthodoxorum ad Valentinem legatus martyr, 30.
 Ursacius Athanasii calumniator, 26.
 Ustazades Saporis pædagogus, martyr, 19.
 Uthman Saracenorum ameras, 282. Ab Ethribensibus dolo necatur, 287.
 Uthman multas in Cilicia urbes capit, 515.
 Uthman Caca filius ad Dabecum sedet, 380. Infauftis signis cum Romanis pugnat, *ibid.* In Asiam excurrit fratremque amittit, 382.

V

Valas Persarum rex. *Vide Blases.*
 Valens imp. renuntiatur, 46. Ab Eudoxio Ariano CP. baptizatur, *ib.* Everiti synodum Lampsacenam, *ibid.* Eudoxio alisque Arianis ecclesias committit, *ibid.* Procopium tyrannum occidit, 47. Ejusdem proditores duces comburit, *ibid.* Remissam tantisper persecutionem novum accendit, *ibid.* Uxore Dominica Ariana in orthodoxos excitatur, 48. Quod misisse ad Liberium dicitur, verus de Macedonianis, *ibid.* et not. In Gothos movet, *ibid.* Tarsensem synodum fieri prohibet, 49. Athanasium revocat, *ibid.* Durior ejus in Ecclesiam persecutio quam gentiliū, *ibid.* Missos a catholicis navi quam venerant comburit, 50. Judæis et gentilibus benignus, *ibid.* Assiduus vexandis orthodoxis, *ibid.* A suis Antiochie appetitus insidias, 51. Edicto pro synodo Illyricana accedere cogitur, 52. A Gothis superatur, 53. Objurgat Apraates Anachorita Antiochia, *ibid.* Regnat tribus annis fratre mortuo, 54. Cæsaream proficiscitur ejecturus Basilium, *ibid.* Galatem filium amittit, *ibid.* Cum Mavia Saracenorum regina pacem init, *ibid.* Gothos suppelis suis victores Arianis addicit, 55. A Gothis victus incendio perit, 58, 56. Isaacus monachus educturo cladem prædicat, 58.
 Valentinianus tribunus legionis Cornutorum, ob fidem exsilio damnatus, 43. Imperator ab exercitu renuntiatus, 45. Gratianum filium Augustum designat se consulem, *ibid.* Valentinem fratrem imperatorem Orientis creat, *ibid.* Orthodoxis conveniendi facultatem facit, *ibid.* Superstite Severa uxore Justinam nefarie ducit, 48. Impia lege polygamiam sancit, *ibid.* Valentinianus prosapia, *ib.* Ambrosii electionem probat, 51. Synodi Illyricanae fidei Orientales stare jubet, 53. Valentinem fratrem Arianum corripit, *ibid.* Rupta pectoris vena in Gallia moritur, 53.
 Valentinianus junior quadriennis puer imperator acclamatus, 55. Episcopos orthodoxos ejectis Arianis cum Gratiano revocat, 56. Eo occiso solus in Occidente imperat, 57. Tyrannorum metu laqueo vitam finit, 61.
 Valentinianus tertius, patre Constantino natus, 66, 72. A Theodosio Cæsar constituitur, 75. Corona imperiali ab eodem donatur, *ib.* Ejus in Galliam, Hispaniam, Britanniam inanes conatus, 80. Aetii dolo, inque Bonifacium invidia Africam amittit, 81. Leone papa interpellante male gestis Ephesi emendari petit, 87. Attilam Aetio duce Aurelianus ad Ligerim vincit, 90. Aetium patricium occidit, 92. Sana fide, impurissimis moribus hominem Maximus patricius occidit, 93.
 Valentinianus patricius occisus, 284.
 Valentinus SC. rerum administratione motus, 285.
 Valentinus aqueductus a Constantino reparatus, 371.
 Valeria Diocletiani filia, Galerii Maximiani uxor, 8.
 Valerianus cum Belisario dux, 161.
 Valerianus Homi filia Tzatho Lazorum regi nupta, 144.
 Valid Abimelech filius, Arabum dux, 512. Majorem ecclesiam Christianis Damasci eripit, 514. Notarios christianos amovet, *ib.* Ingentia molens in Christianos moritur, 521, 522.
 Valid Isam filius summus Arabum dux, 519. Petrum Damasci metropolitam lingua præcisa in exsiliū trudit, *ib.* Artabadi legationibus sollicitatur et Constantini, *ibid.* Arabum factione post unum principatus annum sublatus, 551.
 Vandali Modigischo duce Hispaniam occupant, 81. Hortante Bonifacio duce occupant Libyam, 81. Romanas copias Aspare duce profligant, 82. Capta Carthagine ad templum profugi, 165.
 Vararanes Persarum rex, 71. Persecutionem a patre acceptam continuat, 73. Negatis a Theodosio transfugis, bello renovata victoria cadit, 74. Theodosio invitante pacem init, 75.
 Veneta factio et Prasina tumultuantes, 142, 154 et seqq.
 Veneto colore in Circo victor Theophilus, 453.
 Venetæ factionis ludus equestris, 468.
 Veturius magister militum Christianis infensus, 6.
 Verina Leonis uxor, soror Basilisci, 97. Zenonem, ut imperator coronetur, opera juvat, 105. Basilisci in Zenonem tyrannidem fovet, *ib.*, 109. Sacris editis Leontium

imperatorum declarat, 110, 111. Ejus defunctæ corpus CP. translatum, *ibid.*

Verona a Gothis recepta, 201.

Vigilius Romæ episcopus, 181. Roma a Gothis capta venit CP., 190. Menam ejus episcopum sacris arceat, *ibid.* Justiniano indignante e templo quo confugerat vi abstrahitur, 191. Menam restituit, *ibid.* Suum nomen priori loco curat restitui, 192. Quintæ synodi Patrum concessum spernens, in Illyrico Romam rediens diem obit, 193.

Vincenii (S.) ecclesiæ terræ motu collapsa CP., 196.

Vincentius locum tenens Sylvestri Nicæm, 16.

Vitalianus Anastasium ingenti clade afficit, 134. Hypatium profugato exercitu capit, *ibid.* Populi votis imperator acclamatur, 136. Plerasque Rom. ditionis urbes occupat, 137. Anastasium sacramento adigit restitutum orthodoxos episcopos, cæteraque concilio generali permissum, *ibid.* A Justino magister militiæ consul, præsentem comes designatur, 141. Severum expelli impetrat ac occidi, *ibid.* Synodum Chalced. curat recipi, *ibid.* Invidia cædium sub Anastasio dolo a CP. necatur, 148.

Vitalianus archidiaconus Hormisdæ ad synodum Heraclæ legatus, 137.

Vitalianus tribunus in Persas strenuissimus, 216.

Vitalis Antiôchiæ episcopus, 6.

Vitus locum tenens in Nicænâ synodo Romani pontificis, 16.

Visigothi in Romanas ditiones vires figunt, 81. Devastata Roma in Galliam secedunt, *ibid.* Occupant Hispaniam, *ibid.*

X

Xenias a Calandione fugatus, Petri Fullonis suffragio Hierapolensis episcopus, servus, hæreticus, non baptizatus, 115. Accitus CP. a Macedonio, populo tumultuante expellitur, 128. Leonem Rom. pontificem, ac synod. Chalced. anathemate ferit, 129. Ecclesiæ res miscet in Oriente, inque Flavianum et Eilam Anastasium commovet, 131. A Justino efficitur, 141.

Xerolophi columna Arcadio erecta CP., 66. Ejus collapsa dextra manus, 188. Ictu fulminis deformata, 191.

Xystus Romæ episcopus, 79.

Xystus Bulgaricus piscis, 207.

Z

Zabas major minorque Persidis fluvius, 263, 267.

Zacharias propheta ossa inventa in pago agri Eleuthæroplitani, 74.

Zacharias Hierosolymorum episcopus, 248. Capta urbe ipse in Persidem adductus, 252. Sedi suæ restituitur ab Heraclio, 275.

Zacharias Romæ episcopus, 344.

Zacharias Palæstina præfectus, 136.

Zamanarsus Iberorum rex Rom. amicus, 183.

Zamaspes Persarum rex, 119.

Zautza Stylianus heteriararcha Leonis executionem impedit, 473. Fit magister et logotheta publici cursus, 473.

Imperatoris Pater creatus, 477. Belli Bulgarici causa existit, *ibid.* Secundus ab imperatore cum filia procedit, 478. Insidias in eum struit, *ibid.* Moritur, 479.

Zemarchus dux Areobindæ adjuvatus, 123.

Zeno Ariadnæ Leonis filia matrimonio junctus, 96.

Petrum Fullonem fovens Martyrium Antiochenum episcopum ac abdicare cogit, 98. Insidias appetit ab Aspara, 100. Eo occiso cum filiis, juniori ejus filio consulti, 101.

A Leone filio imperat. creatur, 103. Rebelle Basilisco in Isauriam fugit, *ibid.* Urbem repetit, Armatumque Basilisci ducem promissis capit, 106. Basiliscum Cucusi summo conficit, 107. Armatum obtruncat, Basiliscum illum lectorem facit, *ibid.* Petrum Fullonem, quod favisset Basilisco, ejicit, *ibid.* Verinam sacrum amandat Paporium, *ibid.* Stephanum alterum Stephanum mortuo Antiochie præficit: tumque eo sublati, Acæcio ut episcopum Antiochie ordinet, præcipit, 110. Leontium Verinæ sacra renuntiatur imperatorem profligat, ac illi fratrem occidit, 111, 112. Petrum Mongum Joanne Tabenneseola ejecto Alexandriæ restituit, ac Henoticum promulgat, *ibid.* Teuderichum Valameris filium in Italiam mittit, 113. Felicia Romanæ sedis episcopi legatos Acæcio et Petro Mongo communicare compellit, *ibid.* Orientis episcopos eodemque legatos Henotico subscribere cogit, 114. Calandionem Antiochia expellit, ac Fullonem restituit, 115. Cades multas ac nefandas queque committit, 116. Comitiali morbo correptus obit, *ibid.*

Zenobius martyrii Hierosolymitani architectus, 37.

Zenobius Sîdonis episcopus martyr, 9.

Zenodia Basilisci uxor hæretica, 104. Cum viro in baptisterium fugit, 107.

Zerbule castrum a Romanis captum, 175.

Zezices Saracenorum regulus, 151.

Ziandus Maxie frater victore Muchar occisus, 308.

Ziebelus Chazarorum princeps Heraclium adorât, ac eum copiis instruit, 264.

Zilgides Hunnorum rex a Persarum rege ut proditor occisus, 113.

Zimarchus Orientis comes, 199. Accusatur a Theodoro Augusta consanguineis, 200.

Zoe Zautze filia Leoni turpiter amata, 477. Illi comes solemnî processu, 478. Defuncta Theophanoe Augusta coronatur, 479. Benedictionis nuptiarum minister depunitur, *ibid.* Moritur. Ejus inscriptio tumuli, *ibid.*

Zoe altera, quarta Leonis uxor, 492. Constantinum filium suscipit, 493. Benedictionis nuptiali donatur, ac Augusta declaratur, *ibid.* Constantino filio flagitante in aulam reducitur, 490. Alexandri domestici aula ejicit, *ibid.* Nicolaum patriarcham rebus amovet, 490. A Symeone Bulgare ingenti clade afficitur, 492. Romanum, ne excutetur, liberat, *ibid.* Aula ejecta monialis efficitur, 496.

Zoilus Alexandriæ episcopus, 188.

Zoilus ligneo veru suffusus, 516.

Zozimus Romæ episcopus, 70.

Zuber Abdele pater Arabum amara,

Zamir a Chagan occisus, 304.

ORDO RERUM QUE IN HOC TOMO CONTINENTUR.

S. THEOPHANES ABRAS ET CONFESSOR.

Notitia.	9
Prælatio Combesii.	15
Vita et laudatio S. Theophanis.	18
Officium S. Theophanis.	43
Proœmium Chronographiæ.	53
CHRONOGRAPHIA.	63

AUCTOR INCERTUS.

VITA LEONIS ARMENI.	1010
LEO GRAMMATICUS.	
CHRONOGRAPHIA.	1038

GODEFRIDI HENSCHENII Dissertatio de chronographia S. Theophanis.

Cap. I. — Repudiatur tabulæ chronicae, saltem quoad annos et seriem quinque patriarchatum.	1163
Cap. II. — Quomodo tabulæ confectæ videantur. Quæra Theophanes usus sit. Quam recte ab anno ejusdem 277 exorsus sit. Quale sit Chronicon quod Raderus Alexandrinum dixit.	1169

Cap. III. — De anno Constantii et Galerii conregnatum et quinto Phocas in Theophanis Chronographis præteritis, ac demum post plurium annorum seriem, ad lazonam explendam, Juliani et Copronymi supra justum tempus eorum adjectis. 1173

Cap. IV. — Heraclii imperatoris chronotaxis, duobus annis in unum confatis et altero in duos distracto intricata, evolvitur. Indictionum sub eodem ratio explicatur. 1178

Cap. V. — Quædam chronologica menda per librorum concordiam Theophanis aspersa, et ab aliis non observata. Annorum Mauricii imperatoris duplex epocha. 1181

ANASTASII BIBLIOTHECARI HISTORIA ECCLËSIASTICA.

Monitum Car. Ann. Fabrotii.	1187
Prælatio Anastasii ad Joannem diaconum urbis Romæ.	1187
Historia ecclesiastica ex Synello.	1191
Historia ecclesiastica ex Theophane.	1206

EDITORIS PATROLOGIÆ ADNOTATIONES.

(a) Col. 63. Ostendit Henschenius Dissertationis cap. 2, Alexandrinos, quorum æra Theophanes ulitur, in mundanis quidem sedecim annos pauciores numerasse, æræ autem Christianæ annos detraxisse octo.

(b) Col. 75. Hinc usque ad Julianum imp. uno anno deficit Theophanes in æra sua Alexandrina, tam mundana quam Christiana. Videnda Dissertatio Henschenii, cap. 3.

(c) Col. 167. Juliano tribuit Theophanes annos tres, cum non imperaverit ultra annum et menses octo. Inde vero fit ut annum unum, qui sibi ab ineunte imperio Constantini M. deerat (supra col. 75), hic recipiat et deinceps usque ad Phocæ et Heraclii tempora æram Alexandrinam (quam octo annis deficere novimus) accurate describat.

(d) Col. 359. Vide Acta sanctorum, tom. X Octobris, pag. 679.

(e) Col. 331. Το πέντη δελendum monet Henschenius Dissert. cap. V.

(f) Col. 374. Acta SS. tom. X Octobris, p. 688 et 690 seqq.

(g) Col. 489. Vide ibid., p. 695.

(h) Col. 499. Legendum Junii monet Henschenius, et mox sequentis paragraphi lin. 2, indictione decima quarta. Vide ejus Dissertationis cap. v.

(i) Col. 502. Lege decimo tantum, quia cyclo solis 2, littera Dominicali E, in diem x, non in xv Dominica incidebat. HENSCHENIUS.

(j) Col. 510. Ut legas diem mensis vicesimum septimum, vel diem hebdomadis quartum jubet littera Dominicalis E cyclo solis 13. HENSCHENIUS.

(k) Col. 531. Vide Acta SS., Octobris tom. X, p. 698 (coll. p. 760) et 699.

(l) Col. 574. Vide Henschenium, c. V, n. 29.

(m) Col. 659. Quo pacto hic Theophanes annos Heraclii xvii et xviii in unum conflaverit scite explicat Henschenius in Dissertatione, cap. iv.

(n) Col. 687. Lege decimo tertio; initio enim paragraphi notus dicitur die septimo. Vide Henschenium in Dissertatione laudata.

(o) Col. 691. Hunc locum emendat Henschenius, cap. V.

(p) Col. 723. Octava corrigit Henschenius.

(q) Col. 826. Cum tunc littera Dominicalis fuerit A, apparet diem mensis fuisse 17. HENSC.

(r) Col. 871. Theophanes hic martyria commutat, S. Andreæ, dicti in Crisi, et S. Petri de Blachernis, de quo pauca habet ad Alexandrinum annum 759. Vide Acta SS. tom. VIII Octobr., pag. 128 sqq. Legendum itaque hoc loco: «Constantinus persecutor Petrum venerabilem monachum,» etc. Et paulo inferius «sed Petri sorores ipsum,» etc. Passus est autem S. Petrus de Blachernis die xvi Maii anni 761.

(s) Col. 879. Multa hic uno tenore et confuse narrat Theophanes quæ diversis annis contigerunt. Anno scilicet æræ Dionysianæ 763 ad finem ver-

gente, S. Stephanus Junior e tuguriolo montis Auxentii abstractus, et mari Chrysopolim devotus, mox in Proconnesum exsul mittitur. Anno 766, sub finem, idem sanctus ab exsilio redox, carceri traditur, primum Phiale aliquot dies, dein Prætorii. Anno demum 767, ætatis suæ lxxi (non vero post annos lx in clausura exactos, ut scribit Theophanes), die xxviii Novembris, martyrii palmam accepit. Vide Acta SS., tom. VIII Octobris, pag. 131.

(t) Col. 891. Hæc et quæ sequuntur intellige de S. Andrea in Crisi qui martyrio coronatus est die 20 Octobris, anni 767. Vide ad annum 755.

(u) Col. 950. Vide Henschenium, c. V, n. 11.

(v) Col. 983. Anno DCCCIII, Leo, Armeniacorum Dux sub imperatore Nicephoro, cum magna exercitus atque pecuniæ parte venit in manus Saracenorum, mense Februario Indictionis quartæ (decimæ quartæ perperam apud Anastasium legitur) Sab-
bato primo Quadragesimæ. Verum eo anno, cyclo lanæ xiv, solis vii, littera Dominicali E, Pascha fuit xiii Aprilis, adeoque dictum Sabbatum cecidit in 1 diem Martii. Ut igitur non erraverit Theophanes ipsomet anno, quo potuit scripsisse, et quo alias plures temporum notas recte composuit, credendum libriorum incuria jam olim (nam etiam Anastasius ita scriptum reperit) excidisse voculam unam, ipsumque Theophanem (ut alias in simili casu de Indictione vidimus anno Constantini xxviii, et de verno tempore in Chronico Alexandrino) scripsisse: μᾶλλοντος, sive ἐνισταμένης τοῦ πρώτου Σαββάτου τῶν ἡμερῶν) instante primo Juniorum Sabbato. HENSCHENIUS.

(x) Col. 1179. Ex hoc loco, itemque ex num. 24 et 27, et demum ex Vita Henschenii, tomo VII Maii num. 9, 10 et 16, apparet, prædictum hagiographum, qui Acta Anastasii Persæ illustravit, vel scripsisse præsentem exegesis, vel saltem multum ad eam contulisse: a nonnullis enim Papebrochio adscribitur; quod ut discat lector unde factum sit, advertat, in Actis sanctorum tomo tertio Martii nullum nomen præfixum eam gerere. Ut dicam quod sentio, mihi videtur Henschenius pleraque quæ eadem continentur variis temporibus collegisse, Papebrochius vero, cum collega ætate et defatigatione tum premeretur, ea oratione sua adornasse. Nos autem qui variis in locis chronographiæ notationes ex hac exegesi exceptas Henschenii nomine signavimus, exegesis ipsam nomi ne eodem inscribendam esse arbitrati sumus.

(y) Col. 1181. Hæc præter veritatem dicta et emendanda sunt. S. Maximus enim in Computo eccles., cap. 33: τὴν ἐπινέμησιν, ἣν ἰνδὲκτιῶνα Ῥωμαῖοι χαλοῦσι...; et alia hujusmodi adducit Gangius in Glossario Græco. Attamen verba Heraclii recte interpretatur auctor dissertationis, ut patet ex ejusdem Gangii editione Chronici Alexandrini (quod Paschale ipse vocavit), ubi hunc in modum dicta verba effertur: Τῇ γὰρ xδ' τοῦ παραλθόντος Φεβρουαρίου μηνὸς τῆς ἐνισταμένης πρώτης ἐπινέμεται. Quæ sic Gangius vertit: «Nam xxiv Februarii præteritii mensis, prima Indictione, etc.

FINIS TOMI CENTESIMI OCTAVI.

Parisiis. — Ex Typis J.-P. MIGNE.

